PRACTICA SAVONAROLAE DE FEBRIBVS

CANONICA MICHAELIS SAVONAROLAE

De Febribus   *De Egeſtionibus.*
De Pulſibus   *De omnibus Italie Balneis*
De Vrinis   *Tractatus ſublimis de Vermibus*

TABVLA ABSOLVTISSIMA GENERALIS ET PAR-*tialis ſuper totum opus.*

Cæſaris Optati Neapolitani artium & medicinæ doctoris de hectica ſebre opus abſolutum & nouum.

SOC·IESV·BIBL·SEC·COLL·ROM· IHS

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

VENETIIS APVD IVNTAS

M D XL III.

Tabula de febribus.

Capitulum. j. De diffinitione febris ⁊ eius declaratione. Folio. 1
Capl'² 2^m De cauſis febrium in generali. 1
Capl'z 3^m De ſignis febriū in vlī ſignificantibus. 1
Capl'z 4^m De dieta febricitātium in vniuerſali continens rubrica quatuor. 3
R^{ca} pma De canonibus dietādi febricitātes in vlī. 3
2 De cibis temperatis. 5
3 De cibis diſtēperatis ſimplicibus ſm diſtēperātiam quatuor humorū initiū faciens a frigidis humidis ſm ordinē eorum que cōcedūtur. 5
4 De ordinatione dietarum. 4
Caplm 5 De alteratiuis digeſtiuis ac ſolutiuis tā ſimplicibus q̄ʒ compoſitis oium quatuor humorū ⁊ ſpērū eorum continens rubricas duas. 7
R^{ca} pma De digeſtiuis ⁊ alteratiuis. 7
2 De ſolutiuis taʒ ſimplicibus q̄ʒ compoſitis vſualibus. 8
Caplm 6 De effimeria continens rubricas duas. 9
R^{ca} pma De diffinitione effimere ⁊ eius declaratione. 9
2 De cauſis ſignis ⁊ cura effimere tam in vniuerſali q̄ʒ in particulari. 10
Caplz 7 De febribus putridis in generali continens rubricas tres. 11
Rubri. 1. De cauſis febris putride in generali ⁊ eius diffinitione. 11
2 De ſignis putride interpolate ⁊ cōtinue in generali ⁊ de modo inueſtigandi eam. 12
3 De canonibus generalibus attendendis in cura feb. putri. 13
Caplm 8 De febribus acutis Peracutis ⁊ peracutis non peſtiferis: ⁊ eorum accidentibus: continens rubricas. 24. 18
Rubri. 1. De deſcriptionibus cauſis ſignis ⁊ cura ipſaruʒ febrium. 18
2 De rigore horripilatione ⁊ frigore 21
3 De ſudore ſuperfluo. ⁊ eius cura. 22
4 De fluxu ſanguinis narium 22
5 De vomitu ſuperfluo. 22
6 De fluxu ventris ſuperfluo. 22
7 De ſiti ſuperflua. 23
8 De profunditate ſomni. 23
9 De grauitate capitis. 23
10 De vigilia ſuperflua. 23
11 De dolore ſtomachi vel ventris. 23
12 De aſperitate lingue. 23
13 De ſternutatione. 23
14 De dolore capitis. 23
15 De tuſſi 24
16 De deſtructione appetitus. 24
17 De boliſmo. 24
18 De denigratione lingue 24
19 De appetitu canino. 24
20 De ſincopi. 24
21 De conſtrictione anhelitus. 24
22 De triſtitia ſiue anguſtia 24
23 De difficultate tranſglutiendi. 24
24 De frigiditate extremitatum. 24
Caplz. 9. De feb. acutis peſtiferis ꝯtinēs rubricas. 6. 24
Rubri. 1. De diffinitione ⁊ cauſis feb. peſtifere. 24
2 De ſignis pronoſticis future peſtis. 27
3 De preſeruatione corporum a peſte. 27
4 De ſignis febris peſtilentialis. 32
5 De cura febris peſtilentialis 33
6 De glandulis ⁊ carbunculis peſtiferis. 37
Capi. 10. De tropicis ſiue conuerſiuis. 37
Capi. 11. De feb. ſanguineis cōtinēs rubricas. 4. 37
Rubri. 1. De diffinitione feb. ſanguinee ⁊ eius declaratione. 37
2 De ſinocha ⁊ cauſis eius. 38
3 De ſignis ſinoche ⁊ de ei⁹ cura. 38
4 De ſinocho. 40
Capi. 12. De feb. colericis cōtinens rubrica. 4. 41
Rubri. 1. De diuiſione cauſis ⁊ ſignis. feb colericarum in generali. 41
2 De tertiana pura. 42
3 De tertiana non pura ſiue non nota. 44
4 De tertiana continua. 46
Capi. 13. De cauſone. 47
Capi. 14. De feb. flegmaticis cōtinens rubricas. 13. 49
Rubri. 1. De diffinitione ⁊ cauſis feb. flegmatice ac de ſignis eius tam in vniuerſali q̄ʒ in particulari. 49
2 De cura febriū flegmaticaruʒ in generali. 50
3 De cura feb. flegmatice periodice a flegmate dulci facte. 52
4 De cura feb. flegmatice periodice a flegmate ſalſo facte. 53
5 De cura flegmatice periodice ex flegmate mucilaginoſo vitreo ⁊ aquoſo. 53
6 De cura flegmatice periodice ex flegmate acetoſo ⁊ pontico. 54
7 De cura flegmatice periodice permixte 54
8 De cura flegmatice continue q̄ lactica dī. 54
9 De feb. empiala ſiue empialos dicta. 54
10 De febre lipparia. 55
11 De liſura ⁊ eſt feb. inter has media. 55
12 De febre ſincopali humoroſa. 26
13 De feb. ſincopali minuta. 57
Capi. 15. De febribus melancolicis continens rubricas. 8. 57
Rubri. 1. De diffinitione feb. melancolice in vniuerſali ⁊ cauſis eius: ⁊ de ſignis cuiuſlibet ſpeciei feb. melancolice. 57
2 De cura quartane in vniuerſali. 59
3 De cura quartane ſanguinee. 60
4 De cura quartane colerice. 61
5 De cura quartane flegmatice. 61
6 De cura quartane ex melancolia fecali ⁊ non ex aduſtione. 62
7 De quartana continua. 62
8 De quintanis ſextanis ⁊ huiuſmodi. 93
Capi. 16. De feb. ethicis cōtinēs rubricas tres. 63
Rubri. 1. De diffinitione diuiſione cauſis ⁊ ſignis febrium ethicarum. 63
2 De cura feb. ethice ſimplicis. 65
3 De ethica ſenectutis. 67
Capi. 17. De feb. cōpoſitis cōtinens rubricas. 7. 68
Rubri. 1. De modis cauſis ⁊ ſignis compoſitionuʒ febriū adinuicem. 68
2 De diffinitione: diuiſione: cauſis ⁊ ſignis emitritei. 69
3 De cura veri emitritei 70
4 De cura non veri emitritei. 71
5 De cura ethice cum putrida compoſite 72
6 De febribus erraticis. 73
7 De febribus apoſtematum. 73
Capi. 18. De recidiua. 73

Tabula de febꝛibus.

Capitulum.j. De diffinitione febꝛis ⁊ eius declaratione. Folio. 1
Capl'2^m De cauſis febꝛium in generali. 1
Capl'3 3^m De ſignis febꝛiũ in vñ ſignificantibus. 1
Capl'3 4^m De dieta febꝛicitãtium in vniuerſali continens rubꝛica quatuoꝛ. 3
R^{a} pma De canonibus dietãdi febꝛicitãtes in vñ. 3
2 De cibis temperatis. 5
3 De cibis diſtẽperatis ſimplicibus ſm diſtẽperãtiam quatuoꝛ humoꝛũ initiũ faciens a frigidis humidis ſm oꝛdinẽ eoꝛum que cõcedũtur. 5
4 De oꝛdinatione dietarum. 4
Caplm 5 De alteratiuis digeſtiuis ac ſolutiuis tã ſimplicibus q̃ compoſitis oĩum quatuoꝛ humoꝛũ ⁊ ſpẽrũ eoꝛum continens rubꝛicas duas. 7
R^{a} pma De digeſtiuis ⁊ alteratiuis. 7
2 De ſolutiuis taꝫ ſimplicibus q̃ compoſitis vſualibus. 8
Caplm 6 De effimeris continens rubꝛicas duas. 9
R^{a} pma De diffinitione effimere ⁊ eius declaratione. 9
2 De cauſis ſignis ⁊ cura effimere tam in vniuerſali q̃ in particulari. 10
Capl'3 7 De febꝛibus putridis in generali continens rubꝛicas tres. 11
Rubꝛi.1. De cauſis febꝛis putride in generali ⁊ eius diffinitione. 11
2 De ſignis putride interpolate ⁊ cõtinue in generali ⁊ de modo inueſtigandi eam. 12
3 De canonibus generalibus attendendis in cura feb.putri. 13
Caplm 8 De febꝛibus acutis ꝑacutis ⁊ peracutis non peſtiferis: ⁊ eoꝛum accidentibus: continens rubꝛicas.24. 18
Rubꝛi.1. De deſcriptionibus cauſis ſignis ⁊ cura ipſaruꝫ febꝛium. 18
2 De rigoꝛe hoꝛripilatione ⁊ frigoꝛe 21
3 De ſudoꝛe ſuperfluo. ⁊ eius cura. 22
4 De fluxu ſanguinis narium 22
5 De vomitu ſuperfluo. 22
6 De fluxu ventris ſuperfluo. 22
7 De ſiti ſuperflua. 23
8 De pꝛofunditate ſomni. 23
9 De grauitate capitis. 23
10 De vigilia ſuperflua. 23
11 De doloꝛe ſtomachi vel ventris. 23
12 De aſperitate lingue. 23
13 De ſternutatione. 23
14 De doloꝛe capitis. 23
15 De tuſſi 24
16 De deſtructione appetitus. 24
17 De boliſmo. 24
18 De denigratione lingue 24
19 De appetitu canino. 24
20 De ſincopi. 24
21 De conſtrictione anhelitus. 24
22 De triſtitia ſiue anguſtia 24
23 De difficultate tranſglutiendi. 24
24 De frigiditate extremitatum. 24
Capl'3. 9. De feb.acutis peſtiferis ꝯtinẽs rubꝛicas.6. 24
Rubꝛi.1. De diffinitione ⁊ cauſis feb.peſtifere. 24
2 De ſignis pꝛonoſticis future peſtis. 27
3 De pꝛeſeruatione coꝛpoꝛum a peſte. 27
4 De ſignis febꝛis peſtilentialis. 32
5 De cura febꝛis peſtilentialis 33
6 De glandulis ⁊ carbunculis peſtiferis. 37
Capi.10. De tropicis ſiue conuerſiuis. 37
Capi.11. De feb.ſanguineis cõtinẽs rubꝛicas.4. 37
Rubꝛi.1. De diffinitione feb.ſanguinee ⁊ eius declaratione. 37
2 De ſinocha ⁊ cauſis eius. 38
3 De ſignis ſinoche ⁊ de ei^9 cura. 38
4 De ſinocho. 40
Capi.12. De feb.colericis cõtinens rubꝛica.4. 41
Rubꝛi.1. De diuiſione cauſis ⁊ ſignis.feb colericarum in generali. 41
2 De tertiana pura. 42
3 De tertiana non pura ſiue non nota. 44
4 De tertiana continua. 46
Capi.13. De cauſone. 47
Capi.14. De feb.flegmaticis cõtinens rubꝛicas.13. 49
Rubꝛi.1. De diffinitione ⁊ cauſis feb . flegmatice ac de ſignis eius tam in vniuerſali q̃ in particulari. 49
2 De cura febꝛiũ flegmaticaruꝫ in generali. 50
3 De cura feb . flegmatice periodice a flegmate dulci facte. 52
4 De cura feb. flegmatice periodice a flegmate ſalſo facte. 53
5 De cura flegmatice periodice ex flegmate mucilaginoſo vitreo ⁊ aquoſo. 53
6 De cura flegmatice periodice ex flegmate acetoſo ⁊ pontico. 54
7 De cura flegmatice periodice permixte 54
8 De cura flegmatice continue q̃ lactica dr̃. 54
9 De feb.empiala ſiue empialos dicta. 54
10 De febꝛe lipparia. 55
11 De liſura ⁊ eſt feb.inter has media. 55
12 De febꝛe ſincopali humoꝛoſa. 26
13 De feb.ſincopali minuta. 57
Capi.15. De febꝛibus melancolicis continens rubꝛicas.8. 57
Rubꝛi.1. De diffinitione feb.melancolice in vniuerſali ⁊ cauſis eius: ⁊ de ſignis cuiuſlibet ſpeciei feb. melancolice. 57
2 De cura quartane in vniuerſali. 59
3 De cura quartane ſanguinee. 60
4 De cura quartane colerice. 61
5 De cura quartane flegmatice. 61
6 De cura quartane ex melancolia fecali ⁊ non ex aduſtione. 62
7 De quartana continua. 62
8 De quintanis ſextanis ⁊ huiuſmodi. 93
Capi.16. De feb.etbicis cõtinẽs rubꝛicas tres. 63
Rubꝛi.1. De diffinitione diuiſione cauſis ⁊ ſignis febꝛium ethicarum. 63
2 De cura feb.ethice ſimplicis. 65
3 De ethica ſenectutis. 67
Capi.17. De feb.cõpoſitis cõtinens rubꝛicas.7. 68
Rubꝛi.1. De modis cauſis ⁊ ſignis compoſitionuꝫ febꝛiũ adinuicem. 68
2 De diffinitione: diuiſione: cauſis ⁊ ſignis emitritei. 69
3 De cura veri emitritei 70
4 De cura non veri emitritei. 71
5 De cura ethice cum putrida compoſite 72
6 De febꝛibus erraticis. 73
7 De febꝛibus apoſtematum. 73
Capi.18. De recidiua. 73

Tabula tractatus de pulſibus.

Capitulum.j. De pulſibus Folio. 74
Capl'z.2. De cauſis pulſus in generali. 74
Capl'z.3. De notificatione generum ſiue ſpẽrum aut differentiarũ eius cũ ſuis cauſis pticularibus. 74
Capl'm.4. De obſeruandis a medico vt pulſuum debitam agnitionem conſequatur. 78
Capl'z.5. De rebus naturalibus pulſum mutantibus continens Rubricas. 5. 79
Rca prima De pulſu complexionum. 79
2 De pulſu habitudinis. 79
3 De pulſu etatum. 79
4 De pulſus ſexus. 79
5 De pulſu pregnantiam. 79
Capl'z.6. De rebus non naturalibus pulſum mutantibus continens Rubricas decem 80
Rca pma De pulſu veris. 80
2 De pulſu eſtatis. 80
3 De pulſu hyemis. 80
4 De pulſu autumni. 80
5 De pulſu regionum. 80
6 De pulſu ex cibo ⁊ potu proueniente. 80
7 De pulſu ex ſomno ⁊ vigilia proueniente. 81
8 De pulſu ex motu ⁊ quiete ⁊ ex balneo proueniente. 81
9 De pulſu ex inanitione ⁊ repletione ⁊ coitu proueniente. 82
10 De pulſu ex accñtibus aie proueniente. 82
Capl'z.7. De pulſibus ex rebus preter naturam prouenientibus Rubricas. 36. 82
Rubri. 1. De pulſu male complexionis: male compoſitionis: ⁊ ſolute ꝯtinuitatis in vniuerſali. 82
2 De pulſu febre putridarũ in generali. 82
3 De pulſu feb. effimerarum in vniuerſali. 83
4 De pulſu ſanguinearum. 83
5 De pulſu colericarum. 83
6 De pulſu tertiane pure. 83
7 De pulſu tertiane non pure. 83
8 De pulſu tertiane ex ingroſſatione colere facte per adustionem. 83
9 De pulſu tertiane de colera praſſina. 83
10 De pulſu tertiane ex admixtione colere mixtione nõ vnita. 83
11 De pulſu tertiane note a colera citrina procedente. 83
12 De pulſu tertiane note: quia a colera vitellina proueniente. 83
13 De pulſu tertiane continue. 84
14 De pulſu cauſonidis. 84
15 De pulſu feb. flegmaticarũ in generali. 84
16 De pulſu. feb. flegmatice ac flegmate nãli. 84
17 De pulſu flegmatice: de flegmate ſalſo 84
18 De pulſu flãtice: de flãte vitreo ⁊ acetoſo 84
19 De pulſu flegmatice continue ⁊ latice. 84
20 De pulſu empiale. 84
21 De pulſu lipparie. 84
22 De pulſu ſincopalis humoroſe. 84
23 De pulſu ſincopalis minute. 84
24 De pulſu quartane pure. 84
25 De pulſu quartane note flegmatice. 85
26 De pulſu q̃rtane note ex aduſtione ſanguis. 85
27 De pulſu q̃rtane note ex aduſtione colere. 85
28 De pulſu quartane note ex aduſtione melancolie naturalis. 85
29 De pulſu erraticarum. 85
30 De pulſu ethicarum. 85
31 De pulſu ethice ſenectutis. 85
32 De pulſu feb. peſtilentialis. 85
33 De pulſu feb. apoſtematum. 85
34 De pulſu feb. compoſitarum. 85
35 De pulſu emitritei veri: ⁊ non veri. 85
36 De pulſu in pticularibus morbis ꝯtingenti. 85
Capl'z.8. De ſignificationibus ⁊ pronoſticis a pulſu ſumptis. 86

Finis.

Tabula Tractatus de vrinis.

Capitulũ.i. De deſcriptione vrine ⁊ cõditionibus in eius viſu obſeruandis. Folio. 87
Capl'z.2. De coloribus vrine cõtinẽs. Rcas. 16. 88
Rubri. 1. De colorib9 vrie in vli ⁊ de cãis ⁊ nũero eorum 88
2 De colore albo vrine. 89
3 De colore nigro vrine. 90
4 De colore viridi ⁊ liuido vrine. 90
5 De colore citrino vrine. 90
6 De colore rubeo vrine. 91
7 De coloribus vrine etatum. 91
8 De coloribus vrine complexionum. 92
9 De vrinis mulierum non pregnantium. 92
10 De vrinis pregnantium. 92
11 De vrinis virorum. 92
12 De dĩa iter vrinã hois ⁊ vrinã aliorum aialium 92
13 De colorib9 vrie in oi ſpẽ flatis appentibus. 93
14 De colorib9 vrine in oi ſpẽ colere appentib9 93
15 De colorib9 vrine in oi ſpẽ melie appentibus 93
16 De coloribus vrine in ſanguine apparẽtib9. 93
Capl'z.3. De ſubſtantia vrine. 93
Capl'z.4. De quantitate vrine. 93
Capl'z.5. De cõtẽtis vrine. ꝯtinẽs Rubricas. 18. 94
Rubri. 1. De odore ⁊ ſapore vrine. 94
2 De circulo vrine. 95
3 De ampulla vrine. 95
4 De granis vrine. 95
5 De nebula vrine. 95
6 De ſpuma vrine. 95
7 De pure vrine. 95
8 De pinguedine vrine. 95
9 De pilo vrine. 95
10 De ſanguine vrine. 95
11 De arena vrine. 95
12 De chimo vrine. 95
13 De furfure chrinoide ⁊ ſquamis vrine. 96
14 De atomis vrine. 96
15 De ſpermaticis filis vrine. 96
16 De materia cineritia in vrina. 96
17 De vapore ſiue fumo in vrina apparente. 96
18 De hypoſtaſi vrine. 96

¶ Dubitationes de vrinis.

Prima Utrũ vrina ſit ſuperfluitas aquoſa. 97
2 Utrũ vrina ſit nuncius fallax. 98
3 Utrũ q̃litates actiue dent pmo colorẽ vrine. 98
4 Utrũ color viridis cauſetur a frigido. 98
5 Utrũ ſba vrine det a qualitatibus actiuis. 98
6 Utrũ diuiſiones ex parte ſubſtantie debeant eſſe ⁊ ſint tot quot ex parte coloris. 98
7 Utrũ vrina tenuis poſſit ingroſſari. 98
8 Utrũ color prius detur q̃ eius ſubſtantia. 98
9 Utrũ hypoſtaſis decidat a tertia digeſtione 98

10 Utrũ hypoſtaſis decidat a mã morbi. 98
11 Utrum hypoſtaſis debeat eſſe albi coloris. 98
12 Utrũ hypoſtaſis debeat ſtare in fundo. 98
13 Utrũ hypoſtaſis dẽat eẽ figure piramidal'. 99
14 Utrũ hypoſtaſis dẽat eẽ ſm colorẽ vrine. 99
15 Utrũ hypoſtaſis rubea ſit melior ſubrubea. 99
16 Utrũ ɔtẽta crinoidalia poſſint a carne dcidi. 99
17 Utrũ ɔtẽta crinoidalia ſint peiora furfurib⁹. 99
18 Utrum hypoſtaſis inequalis ⁊ non tincta debito colore ſit bona. 99
19 Utrũ icõtinuitas hypo. ſit melior ɔtinuitate. 99
20 Utrũ talis eſt ꝓpor⁹ ſignationis hypoſtaſis ſupra mã3 i tota diſpſa3 q̃lis ẽ puris. ſup mã3 apa3. 99
Finis.

Tabula de egeſtionibus.

Capitulum. j. quid ſit egeſtio naturalis. Fol. 99
Capl'3 2m De egõne nõ nãli ſiue ꝑter nãm dcã cu3 ſuis ſignis Demſtratiuis ⁊ ꝓnoſt. cis ɔtinẽs Rricas. 11 99
Rca ꝑma De egeſtione non naturali quid ſit. 100
2 De ſignis demonſtratiuis ⁊ pronoſticis a forma ⁊ ſubſtantia ſumptis. 101
3 De ſignis demonſtratiuis ⁊ pronoſticis a quantitate ſumptis. 101
4 De ſignis demonſtratiuis ⁊ pronoſticis a colore ſumptis ⁊ citrino ⁊ viridi. 101
5 De ſignis demonſtratiuis ⁊ pronoſticis a colore albo ſumptis. 101
6 De ſignis demonſtratiuis ⁊ pronoſticis a colore nigro ſumptis. 102
7 De ſignis demonſtratiuis ⁊ pronoſticis a colore rubeo ſumptis. 102
8 De ſignis demonſtratiuis ⁊ pronoſticis a colore eruginoſo viruléto ⁊ ſanioſo ſumptis. 102
9 De ſignis demonſtratiuis ⁊ ꝓnoſticis a coloribus cõpoſitis creteo. ſ. ⁊ terreo ſumptis. 103
10 De ſignis demonſtratiuis fetoris odoris ⁊ exitus eorum. 103
11 De ſignis demonſtratiuis connexoꝝ vt ſunt ventoſitas ſpuma ⁊ huiuſmodi. 103

Dubia de egeſtionibus.

Primũ Utrum egeſtio vnctuoſa ſiue pinguis ſignificet diſſolutionem mẽbroꝝ ſolidoꝝ. 103
2 Utrum magna ſit egeſtionum quantitas ex cibo plurime quantitatis aſſumpto. 103
3 Utrum egeſtio fetida mortẽ ſignificet. 102
4 Utrũ egeſtionem nigre qualis: ſanguis venientes ſponte ⁊ cũ feb. ⁊ ſine ſint peſſime. 103
5 Utrum fel nigrum ſic in principio deorſum exiens ſemper ſit malum. 103
6 Utrum egeſtio nigra in principio diſinterie apparens ſit mortalis. 103
7 Utrum varietas coloris in egeſtione apparens ſit laudabilis. 103
8 Utrũ vẽtoſitas a calido fiat vel frigido. 104
9 Utrum ſpumoſe egeſtiones ſignificent defluxum flegmatis a capite. 104
Finis.

Tabula de balneis.

Probemium Liber primus. 8. continens capitula.
Capitulum. j. De eſſe balnei ⁊ de balneo aque frigide ſimplicis. Folio. 105
2 De balneo calido aque ſimplicis. 106
3 De balneo vini ſimplicis. 108
4 De balneo oleagineo. 108
5 De balneo lacteo. 108
6 De balneo aereo humido. 108
7 De balneo aereo ſicco. 109
8 De balneo ſicco igneo. 110

Liber ſecundus.

Capitulũ. j. De inueſtigatione cauſarũ caliditatis terrarum naturalium. 110
Capl'3 2m De ꝓprietatib⁹ ſimpliciũ ɔtinẽs Rricas. 9. 111
Rca ꝑma De proprietatibus ſulfuris. 111
2 De proprietatibus aluminis. 111
3 De proprietatibus ſalis. 112
4 De proprietatibus nitri. 112
5 De proprietatibus cineris. 113
6 De proprietatibus calcis. 113
7 De proprietatibus gipſi. 113
8 De proprietatibus ferri. 113
9 De proprietatibus eris. 114
Capl'3 3m De naturis ⁊ proprietatibus balneorum naturalium continens rubricas. 24. 114
Rca ꝑma De balneis ebani. 115
2 De balneis ſancti petri. 115
3 De balneis domus noue. 115
4 De balneis montis grotti. 115
5 De balneis ſancti bartholomei. 116
6 De balneis ſancte elene 116
7 De balneis orthoni montis. 117
8 De balneis de la porreta. 117
9 De balneis romandiole. 117
10 De balneis ciuitatis lucanes 118
11 De balneis piſarum. 118
12 De balneis vulterre. 118
13 De balneis ſenarum. 118
14 De balneis viterbij. 119
15 De balneis eſculi. 120
16 De balneis vrbis veteris. 120
17 De balneis peruſij. 120
18 De balneis montis catini. 120
19 De balneis in terra laboris neapolitanis de agnano dictis. 120
20 De balneis ciuitatis aquenſis. 120
21 De balneis ſicilie. 120
22 De balneis de aquaro. 121
23 De balneis carpenſibus 121
24 De balneis aque maris. 122
Capl'3 4m De balneis artificialibus cõpoſitis. 122
Capl'3 5m De ſignis pronoſticis ad ſciendum ſi anno futuro ſalubria aut morboſa erunt balnea: ⁊ ex conſequenti ſi ad ea tranſeundum ſit. 122
Capl'3 6m De obſeruando cultu ab his qui ſe balneare volunt continens rubricas tres. 123
Rca ꝑma De canonibus oibus balneis ɔuenientibus. 124
2 De modo ſubueniendi accidentib⁹ ex balneis euenire conſuetis. 125
3 De canonibus balneoꝝ de la poreta. 125
Capl'3 7m De mõ iueſtiſtãdi mineras balneoꝝ nãliũ. 126
Finis.

Tabula de vermibus.

Capitulum. j. De diffinitione vermis eiuſq; ſpeciebus. 127
2 De cauſis intrinſecis ⁊ remotis vermiũ. 127
3 De preſeruatione corpoꝝ a vermibus. 128
4 De ſignis ⁊ cura vermium. 129
5 De pronoſticis a vermibus ſumptis. 131
Finis.

Canonice Sauonarole alphabetica tabula nuper excogitata.

A

ACcidentium febris quedam ſunt eſſentialia: quedam extrinſeca: de cano.diet.littera.E. 4
Aer duobus modis cauſa putredinis eē poteſt: de cau.feb. littera.A. 12
Aer de mente Ariſto.dupliciter mutari contingit: de diffi. littera.G. 25
Aeris corrupti radix ⁊ cauſa: ibidem littera.L. 25
Aer quis deterior: calidus an frigidus: ⁊ ſic alie qualitates ſimplices: ibidem littera.A. 26
Aere infecto an aliquis ſtare poſſit: ⁊ per ipſum ambulare: vt mercatores: artifices: ⁊ huiuſmodi: de preſerua. littera.A. 32
Animales diſpoſitiones quot numero ſint: de effimer.littera.X. 9
Annus quando mortalitatem adducit: de diffi.lr̃a.D. 27
Annus propter quid mortiferus fit: quādo motus ranarum paruarum ranoidarum fiat: ibidem littera.D. 29
Apoſtema matricis quando febrem fortē: capitis dolorem: ⁊ alia accidentia faciat: de feb.apoſtema.lr̃a.C. 73
Aque frigide potu prohibitionis quot cauſe exiſtant: de cano.gene.littera.B. 14
Aque potu ſenes: decrepiti: debiles: ⁊ huiuſmodi exules ſint: ibidem littera.E. 14
Aqua ordei cum datur alterandi gratia: ⁊ non cibandi: cum ſyrupo acetoſo cōmiſceri poteſt.ibidē littera.A. 15
Aqua lactis aliarum bonum vehiculum eſt etiam per ſe ſumpta: de cur.quarta.littera.E. 62
Aqua balnei de la poreta cum ſulphura non parum participet: ⁊ etiam ex alumine ſtiptica reddatur: quamobrem tam diuretica: tāq̄ ſolutiua ſit.de bal.de la poreta: lr̃a.C. 117
Argumentum non valet: eſt pulſus bonus: ⁊ vrina bona: ergo effimera: de cauſ.ſign.littera.A. 10
Aſtra diſponunt hominem ad aliquid ſic faciendum: ꝙ non ad aliud: de diffi.littera.J. 25

B

BAlnei ante introitū conditiones que attendende ſint: de effi.littera.D. 11
Balneum aque ſimplicis calide an febricitantibus conferat: de bal.aq.ca.littera.A. 107
Balnei minera ſm̄ philoſophum quomodo cognoſcatur: de bal.eba.littera.D. 114
Balneum an aliquo tempore ingredi tutum ſit: de ſig.prono. littera.A. 123
Balnea an oī āno biſextili inutilia ſint: ibidē lr̃a.B. 123
Balnea de la poreta nunquid in anno biſextili vt in alijs omnibus eque fructuoſa videant̄: ibidē littera.D. 123
Balneum ingredientibus an in meridie aliquid comedere liceat: de cano.omni.littera.A. 124
Balneum ingredientes an pillulis vti poſſint: ibidem littera.A. 124
Balneum ingredientibus an ſomnus conueniat: ibidem littera.B. 124
Balneum ingredientibus an aque frigide potus conuenire habeat: ibidem.C. 124
Bolus armenus an ſemper in peſte conueniat: de preſerua. littera.D. 126

C

CHalips q̄ ſpēs fieri exiſtat: de ꝓprie.fer.lr̃a.D. 113
Cibus accidentibus virtutem proſternentibus illico dandus eſt: de cano.diet.littera.C. 4
Cibi conuenientiores febricitantibus ſunt cibi humidi: ibidem littera.D. 4
Cibi ſtomachum intrantis an eſt duas partes aſſignare: de diffi.⁊ diui.littera.B. 65
Citrinus color qui: de colo.vri.littera.G. 88
Coitus ex dimiſſione nonnunq̄ ſubita mora euenit: ⁊ quonam pacto coitu vtendū ſit: de ꝑſerua.lr̃a.A. 30
Colera ſicut per alterius humores admixtionem non naturalis efficitur: ita ⁊ eius ſolutiuum vtrunq̄ humorem amplecti debet: de digeſt.littera.B. 9
Coloꝝ differentie que de colo.vri.littera.G. 98
Colores principales qui: ibidem littera.G. 88
Conſuetudo eſt altera natura: de cano.die.lr̃a.D. 3
Corpus ꝗ ⁊ magis febri preparatū: de cau.feb.lr̃a.E. 1

D

DIeta quotuplex ſit: de cano.die.lr̃a.B. 2
Dieta in antiquis codicibus ſcripta quare non ſeruetur: ibidem littera.J. 4
Dieta quo pacto conſideretur: ibidem littera.K. 4
Dieta groſſa que: ibidem littera.L. 4
Diete diſtantia que: ibidem littera.A. 5
Dieta antiquoꝝ quo pacto deuiandum ſit: ibidē lr̃a.B. 5
Digeſtioni ꝯrium duplex eſt: de ſig.feb.lr̃a.H. 2
Digeſtionis bone ex cauſis eſt debita cibi cum potu permixtio: de cano.die littera.C. 3
Digeſtionis bone ſignum qd̄ ſit: ibidem littera.A. 4
Digeſtiua quo pacto eſſe ⁊ dari debeant: ꝺ digeſti.littera.A. cum ſequen. 8
Digeſtiuoꝝ loca que fieri debeant: ibidem lr̃a.R. 8

E

EFfectum ad omnem inducendum quatuor neceſſario expetuntur: de diffi.littera.D. 26
Egeſtio vi nature ante criſim apparens an laudabilis ſit: de ſign.demonſtra.littera.C. 101
Egeſtio que deterior: an viſcoſa multa: an pauca: ibidem littera.D. 111
Elementa an in mixtis formaliter reperiātur: de inueſti.cauſ. littera.C. 110
Ethice ſunt magis apta corpora maiora extenuata: colerica: facile reſolubilia: de diffi.littera.B. 64
Ethice febris caliditas an maior ſit q̄ putride: ibidem littera.D. 64
Ethice calor quo pacto aliarum terminus exiſtat: de mod. cauſ.littera.E. 68
Euacuationem ſi ꝯtingat in principio fieri nō poſſe: in cauſonide: in augmento fieri non oꝫ: de cauſo.lr̃a.C. 48

F

FEbris quotuplex ſit: de ſign.feb.littera.G. 1
febrem curare eſt impoſſibile: niſi prius cognoſcatur: de ſign feb.littera.R. 1
Febris flegmatica ceteris paribus longior eſt q̄ colerica ſimplex ⁊ que harum media ſit: ibidem littera.E. 2
Febris ad longitudinē que faciunt: ibidem littera.L. 3
Febris interpolata que ſit: de cauſ.feb.littera.J. 12
Febris incluſa que: ibidem littera.M.⁊.N. 12
Febrium continuarum differentia littera.K. 12
Febris cronica que: de deſcrip.littera.C. 19
Febribus in putridis an cordi epithimata: ſaculi: ⁊ hmōi cōpetant: ⁊ maxime a principio: ibidem lr̃a.E. 207
Febris peſtilentialis epitheta: de diffi.littera.E. 24
Febris ſi in aliquo reperiretur: qui ex comeſtione veneni febriens foret: cum eo conuerſari tutum non eſſet: de diffi.littera.E. 25
Febris quare non ceſſabit: ſi illud qd̄ reſoluitur: eſt plus q̄ illud qd̄ eleuatur: de ſinoch.littera.F. 40

Febris tertiana de colera citrina dicitur : quando colera per flegmatis aquoſi admixtionem nota eſt : de diuiſio. littera. C. 41
Febris tertiana an ex duabus ſpeciebus generari poſſit:ibidem littera. D. 41
Febris tertiana an ex naturali colera nō putreſcente cauſari poſſit:ibidem eadem littera. D. 41
Febris ſincopalis materiam quare Auicenna cum flegmaticis tractauerit : etiam ſi ex flegmate non fiat : de feb. ſincopa. littera. A. 58
Febris ſanguinis nunquid cum alijs complicetur : de mod. cauſ. littera. A. 69
Febrium compoſitio quomodo intelligatur : ibidem littera. B. 69
Febrium continuarum complicatio an poſſibilis ſit : ibidem littera. D. 69
Febris putride cum putrida complicatio quomodo fiat:ibidem littera. B. 69
Febris tertiane acceſſionis in die aliud digeſtiuū eſſe debet: ⁊ aliud in die flegmatice:de cur. emi. littera. A. 71
Febrium putridarum quod primum ſignum : de pulſu feb. putri. littera. E. 62
Ferrum quo pacto rubigine carere debeat :de proprie. ferr. littera. C. 113
Flegma ſalſum an calidius colera ſit : de cauſo. lr̄a. B. 47
Flobotomia ſi poſt paroxiſmos tres competat : nunquid fieri debeat:de ter. pu. littera. D. 43
Flobotomia ceteris paribus plus in continua q̄ in interpolata conuenit:de cur. fleg. littera. G. 54
Flobotomia quando non conuenit : ſi fiat : multum ledit:de cur. quarta. littera. E. 59
Flobotomia trahit ad intra ſanguinem in cute exiſtentem: ibidem littera. F. 59
Frigus maior vbi nā ſit in quartana vel in colerica:de diſpo. feb. littera. E. 58

G

GAlenus quare in flobotomia audacior Auic. fuerit:de tertia. littera. C. 39
Gingiuarum ad inflationes remedium : de proprie. alu. littera. H. 111
Groſſities materie ex egritudinis permanentia arguitur: de ſig. feb. littera. F. 2

H

HUmor quilibet magis motum habet in vna hora q̄ in alia:de cano. dietan. littera. H. 4
Humor quoniā compoſitus eſt:cōpoſita adinuicem componi poſſunt de digeſti. littera. C. 9
Humor opilationem faciens ſi ſanguis fuerit : quid agendū de effime. littera. C. 11
Humores omnes cur in ebulitione nō ponūt:⁊ cur nō prius colera:cū magis apta exiſtat:de cauſ. fab. littera. D. 12
Humor acetoſus licet ex ſe factiuus appetitiuus exiſtat : aliquando tamen propter longam eius moram in ſtomacho ſua frigiditate eum corrumpit ac deicit :de deſtruc. appe. littera. D. 24
Humores omnes an cū ſua ſimplici qualitate ⁊ maxime colera humorē cauſare poſſint:de ſino. littera. C. 38
Humor vnus vere an fiat:ſi ex flegmate adueniente colera: ex cuius aduentu vitelina cauſetur:de ter. pu. lr̄a. B. 44
Humor quis maiorem concuſſionem faciat: ſiue tremorem: ſiue rigorem:de diſpo. feb. littera. D. 58
Humor niger ab egeſtione nigra tripliciter differt : de ſign. demonſtra. littera. B. 112
Humiditates alie ab humoribus an febrem facere poſſint: de cauſ. feb. littera. G. 12

I

INferiora quare a ſuperioribus infirmentur:cū ab ipſis conſeruari debeant:de diffi. littera. I. 126
Ignis minere cur non extinguitur : cum euentationem non habeat:de inueſti. cauſ. littera. I. 110
Iuncturarum in paſſionibus an plus balneum ſulphureum q̄ aliud conferre habeant:de bal. mon. lr̄a. A. 116

L

LAmbicatione omnium mineralium minere : ⁊ etiam mediorum:ea que ſulphuris excepta:cōprehenduntur aperte:de bal. ⁊ de la por. littera. B. 117
Lenitiua que ſint ⁊ dicantur:de cano. gene. littera. L. 15

M

MAlitia omnis non ſuo contrario medicatur : de cano. dieta. littera. D. 5
Maſſa ſanguinea tam in concauo q̄ in gibbo epatis generatur:de deſcrip. vri. littera. C. 87
Medicina ſolutiua fere nulla eſt : que vnum tantum humorem euacuet:de digeſt. littera. A. 8
Medicine educentes coleram citrinam:que etiam vitelinā non educant:ſunt rare. Itē rare ſunt:que educunt colerā: que etiam non educant flegma:ibidē littera. E. 9
Medicina benedicta duobus modis dicitur : de cur. feb. littera. F. 35
Medicina in omni eſt multum laudabile expertos ſequi:ibidem littera G. 35
Medicus veriſſimili coniectura de febris ſpecie iudicare poteſt:de ſig. feb. littera. I. 1
Melancolia non nālis eſt duplex:de diſpo. feb. lr̄a. G. 58
Membra que communiter leduntur : ſunt ſtomachus:epar ⁊ ſplen:de cur. fleg. littera. A. 52
Morbus acutus quī:deſcrip. cauſ. littera. O. 19
Mortalitas quo pacto in alijs animalibus ab homine contingint:⁊ de draconibus philippi tempore natis:de diffi. ⁊ cauſ. littera. H. I. 25

N

NOn eſt periodus ſanguini : ſed motus continuus:cum eſt extraneus:de cauſ feb. littera. H. 12

O

ODor bonus ⁊ ſuauis ſicut ſpiritum vitalem ac animalem confortat:ita malus deſtruit:de proprie, ſulphur. littera. F. 111
Odorifera vini multa ſunt : que alteri fetent : de conſerua. littera. E. 30
Opilationes quando non ſunt plurime ⁊ fortes: vrina in principio erit alba ⁊ groſſa:⁊ alia multa de hoc:de diffi. ⁊ cauſ. littera. C. 49

P

PAnis eſt viſcoſus:⁊ ideo ſit ſiratius melior:de cu. feb. littera. E. 52
Paroxiſmi conditiones ſunt ſeptem : a quibus ſumitur indicatio de febris longitudine ⁊ breuitate : de ſigni. feb. littera. G. 2
Paroxiſmorum inuaſionis diuerſitates quatuor cauſe eſſe dicuntur:de cauſ. feb. littera. H. 12
Paroxiſmi in die an euacuandum ſit : de cano. gene. littera. L. 16
Paroxiſmi prius in fortitudine communiter vſq̄ ad quartū addunt de ter. pur. littera. D. 42
Peſtilentia aliqua eſt : que acuta non eſt. deſcrip. cauſ. littera. A. 19
Peſtis quandoq̄ eſt in vna contrata ciuitatis : non tamen in alia:de diffi littera. K. 25
Peſte infecti : qui ex infectione non egrotant : quare alios inficere poſſunt:ibidem littera. H. 26
Peſte infectus quare ſic vnum hominem inficit ꝙ non alium ibidem littera. L. 26

Peſte quare ſic clauſtrales vt alij non moriuntur ibidem littera. M. 26
Peſtis quare vni familie eueniat que cum debito regimine clauſa ſit: ibidem littera. N. 26
Pulſus temperatus quõ cognoſcat. de noti. lr̃a. F. 74
Pulſuum genera quot: ibidem littera. H. 74
Pulſum eſſe: fortẽ cur dicatur: de notiſi. littera. C. 76
Pulſus qui in vna diſpoſitione remanet: & plus eſt virtutis: debilitatem ſignificat: ibidem littera. H. 77
Pulſus duorum laterum ſemper tangendus eſt: de pulſ. com pl e. littera. C. 79
Pulſum quamobrem febrilis caliditas magnum faciat: de pulſ. eſta. littera. C. 80
Pulſum an autunnus fortẽ faciat: de pulſ. autu. lr̃a. G. 80
Pulſus an ſolo cibo: vel ſolo potu: vel vtroq; ſimul plus ma gnificetur: aut paruificetur: de pul. littera. C. 81
Pulſus an ex ſomno debilitetur: vel magnificetur: de pulſ. ex ſom. littera. G. 81
Pulſus variatur ſecundũ varia tempora apoſtematis in pleu reſi: & in aliis apoſtematibus panniculorũ: de ſigni. & pro no. littera. H. 86
Putrefactio duplex eſt: de cauſ. feb. littera. F. 11
Quattuor ex elementis quonam pacto omnia viuentia conſtent: & alia multa circa hoc ſpeculabilia: de ſignifi. prono. littera. C. 123
R
Res magis timoroſa de vna duarum ſeruari debet: de cano. die. littera. C. 5
Res magis timoroſa quomodo comprehendatur: de cano. gene. littera. B. 13
Res multipliciter groſſa ſeu ſpiſſa dicitur: de ſubſtan. vri. lit tera. E. 93
Res quo pacto de criſtallo dicatur: ibidem littera. E. 93
S
Salgẽma vnde dictum: de propri. ſal. littera. B. 112
Sanguis quando in quanto augetur: tunc in venarum extremitatibus & arteriarum: & in poris acutis opilationes cauſat: de ſinoch. littera. D. 38
Sanguis ad intra venas licet putreat: non tamen tota maſ ſa putret: ibidem littera. D. 40
Sanguis extenſiue minorem inflammationem q̃ colera fa cit: de rub. coler. littera. B. 91
Saturnus de quarto in quartum influit: de ſigni. prono. lit tera. E. 123
Scene aut aliqđ tale in principio paroxiſmi exhibitum an idem qđ vomitus operet: de cur. quarta. lr̃a. B. 60
Somnus quid ſit: de mod. ſub. littera. A. 126
Stercus nunquid in pectore generari poſſit: de egeſti. litte ra. K. 99
Sulphur vt ſemen maſculinum ab alchimiſtis ponit: argen tum aũt viuũ vt femininũ: de ppri. ſulph. littera. E. 111
Sulphurea bibita cur ad maiorem commoditatem non ac cedunt: cum ampliori ſtipticitate vigeant, de propri. alu. lit tera. I. 111
T
Terme omnes principaliter licet non maxime a ſul phure caliditatẽ recipiunt: de bal. mon. lr̃a. D. 2 15.
Tonitruũ quid ſit: & vnde cauſetur: de bal. aque frigide. lit tera. A. 106
Tranſpiratio prohibita eſt cauſa quaſi ſemper putrefactio nis humorum: de cauſ. feb. littera. C. 12
V
Vapores a ſanguine eleuati quomodo amplius ipſum calefacere poſſint: & cordis caliditatem intendere: cũ cordis caliditas naturalis maior ſit q̃ in ſanguine & vapori bus: de ſino. littera. E. 38
Vermes an alibi q̃ in ſtomacho generari contingat: de diffi. ver. littera. A. 127
Vermes qui in ſtomacho generantur: in quo ab aliis diffe rant: ibidem littera. B. 127
Vermes qua etate magis generantur: de cauſ. intrin. litte ra. A. B. 128
Vermium cura per incantationes & breues: de ſigni. litte ra. A. 141
Vena acbili deſcendenti duo venarum rami oriuntur: de de ſcrip. vri. littera. D. 88
Vinum limphatum eſt ex his: que magis humectant: & ine briat: & dormire facit: de effi. littera. A. 11
Vinum non eſt ſic apud noſtros coarctandum: vt faciunt arabes: de cano. littera. A. 14
Vrine ſubiugalis admixtione quando partes terre non de ſcendunt: de ſign. feb. littera. D. 32
Vinum nouũ clarũ magis humectat: de cur. q̃rta. lr̃a. D. 59.
Vino abſtinere debet corpus ſupracalefactum: & valde ſiti bundum: de pul. ex cib. littera. A. 81
Vomitus ſpontaneus in principio quid ſignificet: de diffi. & cauſ. littera. F. 50
Vrina colatur per colatorium ſiue pãniculum: quod eſt in renibus: de deſcrip. vri. littera. E. 88
Vrinam corruptam reducentes ad ignem vel ad aquam nõ recte operantur: ibidẽ littera. A. 88
Vrine matutine iudicium melius eſt q̃ iudicium diurne: ibi dem littera. C. 88
Vrine color vnde cauſetur: de col. vri. littera. C. 89
Vrine humorales partes in duplici differentia exiſtunt: de diffe r. littera. I. 92
Vrina dupliciter turbulenta ſiue ſubiugalis cauſari poteſt: de col. vri. littera. A. 94
Vrina cum in ſano fetida perſeuerauerit: quid ſignificare ha bebit: de odo. littera. A. 95
Vrine iudicium a ſubſtantia ſumptum efficatius eſt q̃ ſum ptum a colore: de hipo. vri. littera. L. 96
Vrina licet vt ſani ſana appareat: egrum tamen quandoq; mori contingit: de hipo. vri. littera. C. 97
Vrinale criſtallinum eſſe debet: aut vitri albi ſubtilis: & non groſſe ſubſtantie: de deſcrip. vrina littera. A. 88

FINIS.

¶ Ceſaris optati citrarei de regno Neapolis Artium ⁊ medicine doctoris celeberrimi.

¶ De hectica febre opuſculum.

Volens ego de hectica febre. poſtulantibus amicis ea oia diligentiſſime cóplecti. q̄ ad pfectā ⁊ abſolutā rei cognitioné faciāt declarāda. duxi plura. ⁊ p̄ qd tabes. 2° qd mala ꝯ equalis qd diuerſa. 3° qd mala ꝯ fiens: quid facta. quid futura fieri. 4° quid hectica videbimus. 5° de diſs ⁊ ſpeciebus hectice agemus. 6° difficultates theoricales mouebuntur. cum ſolutionibus ſuis. 7° magis ad praxim accedendo de cauſis hectice tractabimus. 8° de ſignis hectice. 9° de cura hectice tractatulum terminabimus Deo duce.

¶ De tabe propoſitum primum.

Ptiſis: grece. latine tabes: eſt corru° viuētis corporis ex ſiccitate. h̄ Gale. lib. de tabe. Eſt autē triplex viués inquit ipſe. ⁊ ſemē ⁊ planta. ⁊ al'. Et ſubdit. Corru° aūt accipitur dupl'r aut in fieri aut in fcō eſſe. h̄ loqmur de corruptiōe p̄ mō. que proprie eſt via ad corruptionem ſecundo mō dictā. Et qꝛ corrūpi iſto p̄ mō pōt eſſe multipliciter vt alibi diximus aut per extinctioné violenter a fri°: aut per ſuffocationé ab humido: aut p reſolutionē cali defectu hūidi nutrimētalis. Et de hac corruptione eſt ſermo nr̄ p̄ſens q marcho2 dī ab Ariſto. h̄ aūt ꝯtingit ſemp vt vno termino claudamus: defectu calo2is inati q ſequitur defectū nutrimēti: q̄ deficiente viuentia vt ſemē ⁊ plāta: al' ꝯſiderātur. i. exiccantur. tabeſcunt ⁊ pereunt. Indicio manifeſto ſunt plāte ⁊ arbores: qbus ſi nutrimētū ſubſtātificū deficit aut pp̄ter etatē illoꝝ calo2 naturalis reſolutus: nō poteſt reficere nutrimētū in locū deperditi ab intrinſeco exiccantur. aut pp̄ter ſolis vel ignis exceſſiuā caliditatē ꝯſumentis nutrimētū pp̄riū: exiccātur ab extrinſeco. aut defectuʒ humidi nutribilis: qđ deberet ſubire in locū deperditi. ſicut in arena arrida exiccant: aut pp̄ter frigus intēſum mortificans calorē inatū ⁊ ꝯgelās nutrimētū. vñ nō pñt nutriri ⁊ exiccātur. ſil'r ⁊ ſemina q̄ Gale. viſus eſt tenere eſſe animata. hēre natiuū calorē ⁊ viuer ⁊ nutrimēto indigere quo deficiente exiccantur ⁊ euaneſcunt idē Ariſt. in lib. de inſpiratiōe in fine. Pari mō de aialibus ⁊ homine exiccari tabeſcere corrūpi dicimus defectu nutrimenti. hoc aūt multipl'r cōtingit. Nā aut fame: puta defectu cibi tabeſcunt ⁊ exiccant: vel defectu olgōnis ſtōi. Et hic ſimplex tabes dicitur: qꝛ ſola ſiccitate vexātur. lʒ nō diu duret qn aſſociet ſecū frigiditatē: ſi tñ cū illa ſiccitate complicetur frigiditas preternālis. illa tabes dicitur hectica ſenectutis auctore Philippo. inqt Gale. ⁊ nō eſt febris. lʒ a doctoribus in tractatu de febribus de i° determinari cōſueuit: ⁊ eſt diſpoſitio accñtalis ⁊ p̄ternaturalis. ⁊ ſenectus q̄ ⁊ pueris: ⁊ adultis: ⁊ ſenibus etiam ipſis cōtingit vt Gale. Aui. Serapio. Alihas ⁊ omnes dicunt: licet Auer. negauerit illam poſſe ſenes affligere cum ſint ſenes. ſed h̄ preternālis eſt diſpō que pōt omnib⁹ ⁊ in quacūqʒ etate cōtingere. de cuius cauſis ⁊ eſſe nos alibi ſermonem longum habuimus.

Senectuʒ etiam ipſa nālis ⁊ ineuitabilis decrepita lʒ q̄ mō tabes dici poſſit. pʒ ex diffinitione data. Eſt enim via ad corruptionem propter ſiccitatem: ⁊ nutrimenti defectuʒ. debilis enim ſenis calo2 nō poteſt tñ trāſmutare nutrimēti ⁊ reficere in locū deperditi: q̄ʒtū reſoluit. Qr̄ exiccant ab itrinſeco ⁊ marcore peūt. Dixit Ari. tñ qꝛ eſt diſpō nālis ⁊ ſunt corpora ſibi ſana. Et Gale. dixit ſenectutē neqʒ integrā eſſe ſanitatē. neqʒ verā egritudinē. ſʒ habentur tanq̄ʒ neutra corpa ſenilia. Adde q̄ multos vidimus ſenes etiā decrepitos obeſos pingues. iō nō pp̄rie tabes dicet ipſa naturalis ſenectus niſi velis omnes macilētos ſenes tabidos dici. ſiccitas vero in toto ⁊ pp̄e in corde ſi ꝯiūgat cum caliditate p̄ternāli i° eſt febris: q̄ ſi carniformia ⁊ humentiores tm̄ ptes occupat eſt humoralis febris. ſʒ ſi eſt fixa in ſolidis ptib⁹ inqt Gal. i° eſt hectica de q̄ erit ſermo nr̄. ⁊ hanc febrem etiā puto ſm oēs ſpecies ſuas ⁊ gradus poſſe dici tabes. pʒ ex diffinitiōe data qꝛ via ad corruptioné ex ſiccitate. Et lʒ in p̄ma ſpecie hectice vt inferius dicemus nō appareat ita manifeſta ſiccitas qñqʒ cū debilitate: tñ in rei v̄tute i i° ē exiccatio 2° hūiditatis: de his: vt ifra cū debilitate virtutū euidē^{ma} exercitato me^{co} vt infra dicemus. imo crediderim cū Gal. nullum repiri hecticū qn ⁊ ſit ⁊ appeat macer. ⁊ exiccatus debilis qꝛ eſt diſpoſitio in radicalibus fixa. placuit tamen Gale. ⁊ aliis poſterioribus tabē proprie 2^{am} hectice ſpeciē dicere. 3^{am} v̄o ſpecieʒ maraſmū dixit qđ eſt plus q̄ʒ tabes. p̄ma vero ſpēs hectica tm̄: appropriatis vocabulis. ita vſus obtinuit. tabeʒ etiā putauit Gal. latiori mō accipiēdo vocabulū. poſſe dici pati illos q lōgis egritudinibus excarnati. vt illi etiā q ſunt in declinatione incenſiuarum febrium reſoluti. ſʒ curabileʒ tabē illā de facili: qꝛ reparari poſſunt de facili carniformia ⁊ humētiores partes. Sʒ vbi radicalia ſunt notabil'r exiccata ⁊ reſoluta ſicuti hectica 2° ſpeciei vel 3° illā incurabilem putauit tabē. Nāqʒ ipſe tenet expreſſe mille in locis radicalia membra reſoluta non poſſe ſubſtantifice reſtaurari. ſed nobis de nominibus pauca ⁊ in tantū ſunt dicta: ⁊ pauca ſit cura vt inquit Gale. inq̄ʒtuʒ poſſumus res ipſas manifeſtare ne ex ignorantia nominum contingat erro2 in rebus.

¶ Quid mala ꝯpl'o inequalis qd equalis ꝓpoſitū ſecunduʒ.

Mala ꝯpl'o inequaliſ ſiue diuerſa eſt qualitas extranea dependens ſenſata: qꝛ ꝯ̄ria actu alterans ſb̄m in q̄ eſt ⁊ c⁹ ꝯplexioné naturalé corrūpere intēdit. dī p̄ extranea ⁊ mala in deſcri^{ne} data: qꝛ inconueniens ⁊ improportionatū inſtr̄m ꝓ operationibus nālibus. imo diuerſa ⁊ cōtraria ꝯpl'oni nāli vel illi q̄ ſtat loco nālis (nā hectic⁹ p̄t febriř febre putrida) ⁊ Gale. dixit malā ꝯpl'oné diuerſam eſſe quodāmodo mediaʒ inter nālem ꝯplexioné quā obicere intendit: ⁊ eq̄lē: ad quā tēdit diuerſa tanq̄ʒ ad terminum: ad quem que ex toto eſt a natura egreſſa inquit Gale. ⁊ mēbris radicalibus fixa. Dī 2° in deſcriptione dependens: qꝛ habet cauſam efficientem extra eſſentiam ſui ſbi a qua in ꝯſeruari ⁊ in eſſe dependet donec figatur ⁊ fiat eq̄lis. 3° dr̄ ſenſata qꝛ ſentitur doloroſe pp̄ter actioneʒ ꝯ̄riā ꝯpl'oni nāli mēbroꝝ illis nōdū equata ⁊ fixa. ſed in fieri ⁊ tranſmutari. Mala itaqʒ ꝯpl'o diuerſa p̄dicta: ē diuerſa multipl'r. tū qꝛ ꝯ̄ria nāli cui aduenit ⁊ quā ſupponit ſb̄o. tū qꝛ eſt in fieri ⁊ ꝯtinue intenditur. al'r nō ſentiret doloroſe: tū qꝛ nō equalis in toto. ⁊ ſingulis ptibus tal'r qn ſequatur actio ⁊ ſenſatio. tuʒ 4° qꝛ eſt diuerſa in gradu a cā q̄ agit in ſb̄o qualificato donec equet. ⁊ 5° dr̄ diuerſa a ꝯplexione membri naturali. in quā agit: ⁊ cui ꝯtrariatur donec equetur: ex qua actione ꝯti^a: ſequitur ꝯti^a ſenſatio ⁊ h̄ ſecūdum medicos. nā Aui. Concili. ⁊ Truſ. tenēt ꝯ̄ pħm. q̄ ſenſibile poſitum ſupra ſenſum poteſt ſentiri ⁊ formam agere imediate in ſb̄o in q̄ eſt in acqri. ſaltim in virtute agentis intendentis i^{am}. Mala ꝯpl'o equalis eſt qualitas extranea independens non ſenſata qꝛ equata toti. ⁊ ſingulis ptibus in ſb̄o in quo eſt vt nālis facta ⁊ fixa. ⁊ ideo non ſentit. vt Hip. in lib. de nā humana. ⁊ Gale. bene allegat in lib. de mala cōplexione diuerſa. ca° 4. q̄ ſi eſt in toto corpe fixa vt febris p̄ in corde figure deinde in ſingul' radicalibus ⁊ carniformib⁹ membris econtrario diſtincta a cōplexione diuerſa vt pʒ ex deſcriptionibus datis: ⁊ ex h̄ qꝛ diuerſa nō hʒ eē factū i mēbris radicalib⁹ aiatis. Sed ē dixit Aui. tāq̄ʒ volitās ſup mēbra appropriato vocabulo. ⁊ fiés: ⁊ iō ſenſata. ex qbus dictiſ manifeſte ſeqtur p'les eē diās inter eqnalē ⁊ diuerſam cōplexioné ⁊ p̄. p̄^a diā inter malā ꝯpl'oné diuerſaʒ ⁊ equalé ē. qꝛ diuerſa ē ꝯ̄ria alterās ſb̄m in q̄ ē in fieri. Eq̄lis vero informat nō alterat qꝛ nihil agit in ſb̄o in quo eſt fcā ⁊ fixa vt nālis vt Hip. Gal. A. Ari. 2° đ aia. textu ꝯſeqnti. 52. ⁊. 116.

Scđa dr̃ia: diuerſa ſentitur q͛ ꝯ̃ria alterans vt ſupra equalis non ſentitur q͛ equata facte vt nãlis vt Ariſt. 2° de aĩa per totum. Indiget nãqꝫ extrinſeco obiecto ⁊ medio. vt ibi.

Tertia diuerſa hꝫ eſſe diminutiuꝫ ⁊ remiſſum. In fieri tendẽs ad inteſiorẽ gradũ q͛ ad eq̃lẽ tanq̃ꝫ ad terminũ. Equalis v̾o ẽ terminus hñs eẽ cõpletũ q͛ fixũ ⁊ perfectũ. q̃re ceſſat motus. 4ª diuerſa eſt dependens a cã efficiẽte extra eſſentiã ſbi in q̃ eſt tanq̃ꝫ volitãs aduenticia nõ fixa. eq̃lis v̾o eſt fixa nuª cã efficiente depẽdens. nã q̃cũqꝫ remota illa nõ remouet̾. ſicut in diuerſa. 5ª diuerſa eſt remouibilis ab intrinſeco: q͛ ſtat ꝯplr̃o naturalis adhuc ⁊ ꝯ̃rietas cum nãli. q̾ pñt ꝓpriis viribus ⁊ inclinatione nãli reduci vt febres humorales. Eq̃les vero nõ: q͛ remota eſt ꝯplr̃o nãlis. ⁊ nulla remanet ꝯ̃rietas: imo ipſa eſt vt nãlis eq̃ta. de quo inferius faciemus q̄õnem ⁊ ſoluetur. 6ª diuerſa ingt Gale. non eſt in omnibus ptibus ſubiecti quo eſt: eq̃lis vero ſic q̄ð dictũ: lꝫ multiplr̃ exponatur a doctoribus diuerſa ſentientibus. nos tñ pro nũc credẽtes magis remote a cõtradictione loqui ſic gloſamus ꝙ lꝫ tã diuerſa q̃ꝫ equalis vt ſint ⁊ habeãt eſſe in toto ⁊ ſingulis ptibus. vt ipſemet Gale. in lr̃a ſequenti: ⁊ ratione pꝫ in cauſonizante: ⁊ hectico: vbi oẽs ptes ⁊ cor ⁊ inde in totũ ſupercaleſit in cauſone: ſil̾r ⁊ in hectico (differentur tñ partes totius ſunt calefacte). Nã non eſt credẽdũ vt bene Gal. nec in cauſonizãte nec in hectico equali gradu caloris febrire cor. epar: ⁊ precordia. ſicut oſſa pedis ⁊ alia extrema exãguia. hoc nulli dubiũ. ſꝫ differunt in hoc diuerſa ⁊ equalis. q͛ equalis habet eſſe in toto ⁊ ſingulis ptibus facta taliter ⁊ tanta equalitate ꝙ inde non ſeqtur actio nec ſenſatio. tuꝫ q͛ facta ⁊ non in fieri. tũ q͛ vt forma nõ agit in ſbo in quo eſt facta. tũ q͛ nõ eſt tanta diuerſitas inter partes in quibus hꝫ eſſe factum vt inde ſequatur actio ⁊ ſenſatio. Diuerſa vero non habet eſſe factũ in toto ⁊ ſingulis ptibus. ſꝫ in fieri tm̃. q͛ ſequitur actio ⁊ ſenſatio. tũ q͛ in fieri dependens ⁊ ꝯ̃tie augetur a cã alterãte. tũ q͛ non informat oẽs ptes. ſꝫ tm̃ vt volitans. tũ q͛ eſt tanta diuerſitas inter partes in quibus fit vt inde ſequatur actio ⁊ ſenſatio doloroſa vt in cauſone ⁊ diſpõnibus cal̾is ⁊ frigidis q̃ ſunt q̃litates actiue. De ſiccis v̾o ⁊ humidis al̾r ẽ dõm: vt i tractatu de dolore diximus. Nec placet mihi cõis expõ Dini ⁊ alioꝝ q dicũt ꝙ diuerſa ⁊ eq̃lis ꝯplr̃o: differũt ſm Gale. loco allegato. ſi v̾a eſt lr̃a. q͛ diuerſa hꝫ eſſe in partibus formalibus ⁊ actualibus tm̃ nõ ãt in potentialibus ⁊ mãlibus. i. in ptibus minorib⁹ minimis q̃ non poſſent p ſe exiſtere. ⁊ iõ ſentitur q͛ agũt ptes actuales in potẽtiales. Eq̃lis v̾o ẽ in toto ⁊ oib⁹ ptibus ⁊ iõ nõ ſentit̾. Sꝫ ꝯ̃ hũc ſenſuꝫ arguo ego ſic in cauſone grã exẽpli. q̃ eſt mala ꝯ̃ diuerſa. vbi a corde p vẽnas ⁊ arterias calor p̃ter nãlis influit̾ in totũ ⁊ ſingulas ptes totius. q͛ ſic calor nãlis influit̾ in totũ a corde viuificando: ⁊ pficiendo eodẽ mõ calor p̃ternãlis i totũ impficiendo impediẽs oẽs opõnes ⁊c̃. Quis diceret iſtã influere in aᶜᵃˢ ſic ⁊ in aᶜᵃˢ nõ. Itẽ ptes potẽtiales minus reſiſtũt q̃ꝫ actuales. q̃re igit̾ potẽtiales nõ caleſiunt nõ pñt dari ratio. Itẽ he rõnes ẽt ꝓcedũt ꝯtra illos q gloſãt Gale. ꝙ ꝯplr̃o diuerſa eſt in partibus carniformibus: tm̃ eq̃lis v̾o in radicalibus ⁊ carniformibus. ideo ꝯſidera. q͛ v̾ba Gale. hñt difficultatẽ. 7ª dr̃ia dicunt aliq eſt: q͛ cõcluſio diuerſa eſt qualitas p̃ma. Equalis v̾o vt in hectica eſt qualitas ſcđa. q͛ ꝯplr̃o facta vt nãlis q̃ introducitur in inſtãti: ⁊ hoc viſus eſt velle Truſ. Nos tñ putam⁹ al̾r ſentiẽdũ vt infra cũ Vgoⁿᵉ ſenenſi. Nã lꝫ teneamus in ethica eſſe mutataꝫ ꝯplexionẽ nãlẽ q̃ eſt q̃litas ſcđa. tñ iſta nõ ẽ hectica. q͛ hectica eſt febris ⁊ calor extraneus igneus: q̃ eſt q̃litas p̃ma. ⁊ ẽ caliditas ⁊ ſiccitas facta intenſior in corde ⁊ radicalibus ad quã ſecuta eſt corru° ꝯplr̃onis nãlis que eſt qualitas ſcđa. ⁊ iſta caliditas ⁊ ſiccitas que eſt hectica eſt fixa: quia ſtat cum complexione facta nunc inclinãte ad caliditatem ⁊ ſiccitatẽ vt infra ſed iſta non eſt hectica ſed cõcluſio que eſt qualitas ſcđa. octaua dr̃ia: diuerſa hꝫ quatuor tẽpora: q͛ introducit̾ in tempore. Equalis v̾o in inſtãti vt dicũt ſigitur ⁊ fit: ſic ⁊ ꝯplr̃o nãlis in inſtãti mutat̾ ⁊ fit. iõ nõ hꝫ q̃tuor tẽpora: nec tẽpus dixit Truſ. q͛ nec motũ q͛ fit in inſtãti de quo inferi⁹ diſputabimus: ⁊ dicemus quid ſentimus in hoc.

De egritudine facta: fiente ⁊ futura: fieri ꝓpoſitum tertium.

Egritudo facta apud medicos multiplr̃ dr̃. ⁊ oppo° mõ fiẽs ⁊ p̃mo dr̃ egritudo fcã. i. in eẽ ꝓducta. q͛ ẽ diſpõ p̃ter nãlr̃ in aᶜᵃ nã. puta in ꝯplr̃one ꝯpõne vel vnitate a q̃ ꝓueniũt opationes leſe ꝓ uetu p̃mo vt Aui. ſcđa p¹. Et iſto mõ ois egritudo p eẽntiã eſt fcã: ſiue depẽdeat in eẽ ⁊ ꝯſeruari a cã: ſiue nõ: ſiue i eẽ ꝯpleto: ſiue i pfecto ſit ꝓducta ſiue nõ. q̃ho tã febris humoralis: eſſiª: ethica: diſlocatio vuln⁹ ⁊c̃. eſt egritudo facta. pꝫ ex dictis: ⁊ ois iſta idigẽt cura p ꝯ̃riũ remouendo q̄ð factũ eſt: ſi aliqd remanet: remota cã ſi hꝫ cãꝫ. Et huic egriᵉ facte opponitur egritudo fiẽs cuius nihil eſt in eſſe ꝓductũ nec diſpõ pmanẽs: ⁊ in q̃ nihil eſt fcm̃. i. in aᶜᵃ nã nulla ẽ leſio facta: ⁊ eſt egritudo q̃ eſt p cõitatẽ abſolutã: in q̃ nõ cõicat̾ niſi nocuᵐ iq̃ nec ſm ptẽ nec ſm totũ eſt facta. ſꝫ fit ⁊ ſuũ eẽ eſt in ꝓduci ⁊ fieri tm̃. ſicut motus fit ⁊ eſt in fieri tm̃: total̾r in eſſe ⁊ ꝯſeruari ⁊ ꝓduci depẽdens a cã. ⁊ eſt ſicut entia ſucceſſiua ſicut tp̃s ⁊ motus quoꝝ eſſe eſt in iſtãti. de qbus nõ hꝫ niſi inſtãs in tẽpore ⁊ de motu ſolũ mutatũ eſſe. Sil̾r de iſta egritudine nõ hꝫ niſi leſum ⁊ mutatũ eſſe in opõnibus leſis. puta eſtimatiua corrupta ſiat nocuᵐ loquale dr̃ lingua egra: ⁊ tñ nullũ nocumẽtũ eſt in lingua in aᶜᵃ nãꝫ. Sil̾r ſi defectu v̾tutis viſiue nõ vniẽtis ad oculũ vel v̾tutis motiue ad pedes: oculus nõ videret nec pes ambularet nullo tñ nocumẽto cãto in ocl̾o vel in pede in aᶜᵃ nãꝫ: eſſent egri q͛ ipediti ⁊ ꝓpriis opõnibus vide Gal. p° iterio. c. 2. ⁊ iſte egritudines nõ indigẽt cura proprie p ꝯ̃riũ ſꝫ tm̃mõ remotiõe cãe a q̃ depẽdẽt. ⁊ hãc diſtinctionẽ nõ vidit Din⁹ neqꝫ Ugo. q͛ al̾r dixiſſent nec tot verba multiplicaſſent fruſtra. Scđo mõ egritudo dicitur facta. i. in eſſe cõpleto ꝓducta: ſiue depẽdẽs ſiue nõ: q̃ño ſp̃a in ſtatu eſt factũ ⁊ diſinteria 3ᵉ ſpẽi eſt fcã: effimera ẽ facta poxim⁹ vltimus 3ⁿᵉ eſt egritudo facta. i. in eſſe cõpleto ꝓducta dixit. Conci. dr̃ia. 73. q͛ cã ãñs tota trãſiuit in cõiũctam: ⁊ iſta proprie indiget cura p ꝯ̃riuꝫ non precautione nec remotione cãe antecedẽtis cum nulla ſit vt dixim⁹. Et huic egritudini opponitur egritudo fiens. i. incoata ſꝫ incompleta ⁊ in fieri q̃ño ſp̃a incoatum nõduꝫ perfectum eſt fiens egritudo. ⁊ diſenteria pᵉ ⁊ ſcđe ſpẽi eſt fiens. dicit. n. fiens iſto modo diſpoſitionẽ prout eſt in aegri. ⁊ iſto mõ egritudo in ꝯplr̃one vt febris humoralis cuius pͦ eſt facta ⁊ pars futura fieri eſt fiẽs. q̃ oẽs egritudines q̃ꝫtũ ad partem factã indigent v̾a cura p ꝯ̃riũ: q̃ꝫtum ad futuraꝫ fieri indigent p̃ cautiõe q̃ño loqtur Gal. 3° tegni. opꝫ p̃mo vnã q̃cqꝫ cãm abſcindere p̃ cauendo futurã fieri: deinde venire ad partẽ factã ꝓprie curando. ſi remanet aliquid fcm̃. ⁊ h̾ per ꝯ̃ria: indigent igitur cura compoſita. Tertio mõ dr̃ egritudo facta. i. in eſſe taliter ꝓducta: ꝙ nõ amplius fit: ſꝫ fixa ⁊ indepẽdẽs in eſſe ⁊ in cõſeruari: cũ a nuª cã depẽdeat extra eſſentiã ſui ſbi in quo eſt (ſpãli depẽdẽtia) q̃ño dicim⁹ in nã ꝯplr̃onali hecticã eſſe egritudinẽ factã. ⁊ vuln⁹ ⁊ diſlocatio ẽ egritudo facta in nã vnitatis ⁊ cõpõnali ⁊ oẽs tales ſunt ſine dolore: q͛ non ſunt in tranſmutari non ſiunt. ſed ſunt facte: ⁊ iſte proprie indigent curatiõe propria q̃ eſt per contrarium: nõ p̃cautione q͛ nõ habent cãm ⁊ ſi haberent cãm nihil refert: q͛ illa remota adhuc iſte per ſe ſtarent. Et huic opponit̾ egritudo fiens. i. nonduꝫ facta nec fixa. ſꝫ dependens in eſſe ⁊ conſeruari a ſua cã extra eſſentiaꝫ ſui ſbi in quo eſt ſpãli depẽdentia (q̄ð dico notãter q͛ omnes egritudines gñali dependentia dependẽt a corde. a quo ſpiritus vitales eſſe ⁊ viuere totius dependent) Et iſto modo oẽs febres humorales ſunt fientes q͛ depẽdentes ab hũoribus: q ſunt cã extra eſſentiã ſui ſbi: nam humores nõ ſunt aiati mõ membra animata ꝓprie ſunt ſbm egritudinis ⁊ ſanita-

nis quomõ effimera eſt egritudo fines tenẽdo ſpiritus non eſſe animatos nec ɔſequẽter ſɓm ꝓpriũ febris. tenẽdo tamẽ ſpiritus eſſe aiatos oportet dicere ephimerã eſſe egritudinem factã cũ Truſ. qꝛ hꝫ eſſe factũ in ſpiritibus ⁊ fixum in ſpiritibus q̃ ſunt inſtrꝫ imediatũ ꝑ opõibus. lꝫ nõ ſint aiati ſm Truſ. Sꝫ nõ eſt eq̃lis ſed diuerſa: qꝛ doloroſe ſentitur a mẽbris carniformibus ⁊ radicalibus: in q̃bus fit effimera ⁊ nõ eſt fcã in illis: ſꝫ in fieri quare diuerſimode eſt dicenda facta ⁊ fiens: ipſa effimera. Egritudo futura fieri a medicis dr̃ illa q̃ nõdũ eſt nec facta nec fiens. ſed in diſpõne ꝓpinqua vt fiat: ⁊ iõ non indiget curatione. ſꝫ p̃cautiõe tm̃ q̃uo. Gal. 3° tegni ⁊ in libro de regimine ſanitatis docet neutrum decidentia non curare qꝛ ſolum egritudo curatur. ſed p̃cauere ne ruant in egritudinem. ⁊ 3° tegni docet remoueꝛ cãm añtẽ egritudinis fientis: non ad curã proprie partis facte de fiente. Sed ad p̃cautionem ne fiat pars futura fieri. deinde redit ad ptẽ factã remouẽdã p̃ ɔ̃riũ q̃ a vera cura: ñ p̃cautio.

Quid hectica ꝓpoſitum 4m.

HEctis grece latine habit⁹ vnde hecticas dicimus febres latine bitualeſ: ſic dictas dixit Gal. 1. de dĩijs febr. cap. 9°. vel qꝛ ſtabiles ⁊ ſolutu difficiles: vel qꝛ corporis habitũ occupant: quia ſolidas occupant ptes: oppoſito diſtinctas humẽtioribus partibus. ⁊ h̃ q̃ʒtũ ad qd nominis ſm Gale. Quid rei uero hectica eſt febris facta equalis omnibus mẽbris. i. calor extraneus habens accenſum eſſe in cordis ſb̃a: ⁊ in oibus mẽbris potiſſimũ radicalibus vt infra. Et lꝫ hectica febris non procedat a corde in totũ per venas ⁊ arterias: ſicut humorales ⁊ effimere. tñ fouetur a corde gñali quadam dependentia qua cor diſponit ſingula mẽbra in ſui diſpoſitionem influendo in totum: ⁊ qua viuificat ⁊ animat oia membra per calorẽ ⁊ ſpiritus ⁊ nutrit per ſanguinem oia mẽbra in quibus hꝫ eſſe factum ipſa hectica. Uerificat etiã ⁊ magis ꝓprie de hectica diffinitio Gal. data de febre p̃ affo. 14. qñ dixit febris eſt calor nãlis mutatus i igneũ. dixit Truſ. 3. tegni ɔ̃o. 38. ꝑ quo notãdũ puto doctrinam Truſ. 3. tegni. Nam volens dare modũ cũ Gal. in lib. de mala ɔplõne diuerſa. q̃uo generetur hectica ſimul ⁊ ſeꝉ declarat etiã qd ſit hectica. i. mala ɔ̃ equalis quid diuerſa. Supponit igitur vnũ verum q̃d calor nãlis ⁊ preternaturalis calor lꝫ ſint diuerſa tñ ſunt vnũ in ſb̃o. qꝛ ſɓm ⁊ ſb̃a in q̃ ſundatur vtrunq̃ eſt idẽ: qꝛ calꝫm nãle. i. ſpiritus humores: ⁊ mẽbra iſta proprie ſunt calꝫm nãle pro ſb̃o: qꝛ iſta ſunt ſɓm tranſmutatiõis de tẽperato calore ad intẽſum ⁊ diſtẽperatuꝫ calorẽ: lꝫ medici q̃nq̃ his abutantur (craſſa minerua) Dicentes calorem nãlem mutari in igneum cũ in rei veritate nigredo nõ mutatur in albedinẽ. ſꝫ ſɓm. Adde medicos etiã nõ ꝓprie loq. Cum dicunt calor nãlis mutatus eſt in igneũ in febre hũorali vel ephimera qꝛ nũq̃ ꝓprie dicit mutat⁹ niſi in termino ad quẽ in medio vero itinere dicitur ꝓprie mutari nõ mutatus. verbi grã cũ aliquod lignũ albũ fit nigrum tranſiens ꝑ plures colores medios in itinere nunq̃ dicetur nigrum niſi in termino ad quem. In medio vero dicetur viride dicetur fuſcum pallidũ ⁊c̃. nõ aũt nigrum. ſic in propoſito dõm putat Truſ. Cum aliqua cã extranea calefaciẽs agit in ſpiritus vel humores vel membra vel oia: conuertendo illa a ꝓprio ⁊ nãli temperato calore in intenſum ⁊ extraneũ intẽperatũ calorẽ: qñ vero duo ɔ̃ria agunt ad inuicẽ ⁊ patiuntur in eodem ſubiecto vnum abijcitur ⁊ reliquum inducitur: ante autem q̃ contrariũ introducatur perfecte ad quod eſt motus: ⁊ abiciatur perfecte contrariũ a quo eſt motus eſt ſpatium vie medium: in quo diuerſi ſunt gradus formaꝝ: quarum nulla poteſt aliqua extremarum perfecte dici: ſicut cũ ſɓm nigrum albatur neceſſario tranſit per multos colores medios anteq̃ albedo ſit inducta: oĩs autẽ hec via media talium alterationum corporis vel ad calorẽ vel ad frigus dicitur a medicis mala complexio diuerſa quia ſtat adhuc in ſb̃o contrariorum pugna: dr̃ itaq̃ mala cõplexio vt ſupra pꝫ inconuenientiam eius ad opus. dicit diuerſa reſpectu nãlis complexionis: qꝛ nondũ ɔ° nãlis eſt in totũ victa ⁊ abiecta: ſed cum deuẽtũ fuerit ad finẽ alterationis: tunc finita iã pugna ɔplꝫone p̃ternãli in mẽbris inducta: cõplꝫone nãli ɔ̃traria perfecte abiecta deficiente motu alteratiuo nõ amplius ſentitur. Nã ſentiri ⁊ potiſſimuꝫ doloroſe in quodã pati ⁊ alterari conſiſtit: vt Ariſt. Hip. Gal. Aui. ⁊ omnes ſapiẽtes dixere: facta eſt enim hectica quaſi nãlis ɔplꝫo q̃ non agit in ſb̃o in quo eſt. Et inde hectica q̃ſi hitualis ⁊ ɔſueta dicta eſt ⁊ cõnãlis. Et proprie dicitur de illis: calor nãlis mutatus in igneum vt pꝫ: de alijs autẽ febribus nõ: qꝛ eſt in trãſmutari ſɓm calꝫm nõdũ mutatũ in igneũ. vt pꝫ. Et hec eadem eſt expreſſa doctrina Gal. in lib. de mala ɔplꝫone diuerſa ca. 5. ad lrãm. Nã calefacto ſanguine putrido grã ex' dicit Gal. Corpora arteriarum: venarũ: neruoꝝ: oſſium ⁊c̃. nondum in calefacto eſſe exiñtia: ſꝫ ſunt in alterari ⁊ calefieri. Et ſi actio perſeuerauerit tẽpore lõgo. puenient ad terminũ: in q̃ erũt victa ⁊ reſoluta penitus: ita vt tũc nõ ſint amplius in termino a quo ſed in termino ad quẽ integrã ſunt conſecuta calefactionẽ a nã penitus egreſſam: alterationis v̓o termin⁹ dicit ipſe eſt nocum magnũ operationis mẽbroꝝ. ⁊ reſolutio mẽbrorum. Et adde tu. 3m q̃d eſt. nõ ſentiunt amplius doloroſe alterationẽ: qꝛ habitibus p̃ñtibus in mã ceſſat motus ⁊ actio ⁊ ſenſatio ɔſequẽter. vt ſupra h̃ ille. Et Auic. 2°. p̃'. ca. 19. ⁊ in lib. de viribus cordis cap. 4. ⁊ 6° nãliũ caplꝫo de tactu fere eadẽ: dicit. n. ſic: malicia ɔplꝫonis mãſiue nu° mõ facit dolorẽ: neq̃ ſentitur: qꝛ ſentiri eſt cum alterari: modo nihil alteratur a ſeipſo. Cõplexio nanq̃ mala que eſt in ſb̃a mẽbroꝝ manſiua corrũpit ɔplꝫonẽ principalẽ. ⁊ facta eſt ac ſi ipſa eſſet principalis q̃ nõ ſentitur. Sentiens. n. ab iſto q̃d ſentitur patitur non enim patitur niſi a ɔ̃rio itaq̃ hecticam hñs nõ ſentit inflãmationẽ ſicut effimerãs: aut tertianarius ⁊c̃. lꝫ hectice calor ſit maior calore tertiane ⁊ ſicuti dictũ eſt de caliditate aucta ⁊ continuata q̃ põt corrũpere ɔplꝫonẽ nãlem vt ſupra eodẽ mõ de fri" pꝫ in hectica ſenectutis eodeꝫ modo de ſiccitate pꝫ in ptiſi pariter de humiditate aucta ⁊ ɔtinuata põt corrũpe ɔplꝫonẽ nãlẽ vt pꝫ in idrope carnoſa. Ugo vero de ſenis ex recẽtiorib⁹ vir ſubtiliſſimus h̃ idẽ expꝛ̃ſſe ſentit de hectica. Cũ enim inq̃t ipſe aliqua cã fortiter calefaciens ſiue imediate cor ⁊ mẽbra ipſa ſiue medijs ſpĩbus vel humoribus inflãmatis: cõuertunt mẽbra in interiorem calorẽ: quaſi de tepido ⁊ tẽperato ad intẽperatũ. Continuata itaq̃ actiõe deuẽtũ erit ad terminũ: q̃ erũt mẽbra reſoluta ⁊ victa: q̃re corrũpitꝛ coꝝ ɔplꝫo inata ſb̃alis ex toto remota priori q̃litatũ ⁊ elemẽtoꝝ ꝓportione auctis elꝫntis calis ⁊ ſiccis ſupra frigida ⁊ humida: ⁊ mutatis in q̃litatibus. ſ. in caliditate ⁊ ſiccitate: ⁊ quoquo mõ mutata mixtione quare noua introducitur cõplexio (loco nãlis) que eſt qualitas 2a attinẽs tñ magis caliditati ⁊ ſiccitati q̃ prior ɔplexio nãlis abiecta. Et h̃ erit dixit Tru. 3° tegni. ɔ̃o. 32. in pũcto: qꝛ generatio ⁊ terminus ad quem alterationis acq̃ritur in iſtãti. ẽ. n. hectica ſꝫ ipſuꝫ q̃ſi ſb̃alis ꝓductio. qꝛ ſb̃alis ɔplꝫo acq̃ritꝛ ſic ſb̃alis ɔplꝫo deꝑditꝛ. Neq̃ h̃ mira ſũt ⁊ rõne carẽt. ſiq̃deꝫ in diſpoſitiõib⁹ nãlibus ſb̃ãtifica fit ɔplꝫonis mutatio ⁊ mixtionis: q̃s neget ſor. pueꝝ non eſſe eiuſdẽ ɔplꝫonis nec mixtionis cũ ſeipſo facto iam ſene. Immo dixit conciliator dĩa. 22. ⁊ Ugo. plus diſtare ſor. pueꝝ a ſeipſo ſene q̃ ſor. puer a Platone puero. Indicio ſunt operationes ⁊ tactus puerorũ p̃mũ differẽtiũ a ſenib⁹. Silꝛ nõ ne Gale. ⁊ omnes medici tenent tranſmutationes corporum ex colerico in melãcolicum. ex colerico ſanguineum fieri ⁊c̃. cõtinuato ordine ⁊ regimine dato a gale. 3° tẽgni ⁊ p̃mo de regimine ſanitatis ⁊ res ipſa nonne nobis idem indicat quotidie? Corpora videmus mutari ſubſtantifice de vna complexione ⁊ habitudine in aliam valde diuerſam. Ex dictis in h̃ capitulo ſequuntur plurima correl'a vera. Primum declaratum quid

ſit hectica. 2^m quomodo ſiat hectica. 3^m quomodo ſixa eſt
hectica: ⁊ eq̃lis. 4^m hecticā ab itrinſeco nō poſſe curari ſine
auxilio medicoꝝ ꝯtinuato: q2 illa ꝯplo ſubſtātifica inclinat
ſemꝑ ad calitatē ⁊ ſiccitatē ſuapte nā. ⁊ h̄ tenendo ꝯplōnez
nālē eſſe ꝑncipiū reductiuū in nā ꝯplonali: de q̄ .ſ. erit qūo
dilucidāda 5^m ſede ⁊ craſſe errāt q dīt i p^a ſpē hectice ⁊ me
dia ſcde non eſſe mutatā ꝯplonē nālē. ſ3 in fine ſcde ⁊ in to
ta 3ª ſpē. Nā ſi eſt hectica. ḡ facta ⁊ equalis ⁊ non ſentit ⁊c̄.
vt ſup̄. Neſciūt .n. tales rñdere ad vnū arg^m. q2 p^a ⁊ 2ª ſpēs
curāt̄. ḡ a ſanitate: q2 ſanitas ſit a ſanitate. 7° metb^{ce} ꝯ^{to} 23.
⁊ Cōci. diꝯa. 72. h̄ nō eſt niſi a ꝯplone remanēte in p^a ⁊ 2^a.
nō in 3^a q2 eſt incurabilis de quo inferi⁹: q2 mouebit̄ qō ⁊
diffuſe ſoluemus illā. ⁊ qūo intelligit̄ li. diu3 nō opatrit ⁊c̄.
6^m ipoſſe ē hecticā poſſe ſentiri doloroſe. h̄ oia ſex patēt de-
clarata ex dictis ſup̄. Opio v̄o Dini ⁊ alioꝝ q tenēt ꝯplonez
nālē innatā eſſe remiſſā3 vſq3 ad certū terminū mediu3 in q̄
cōpatit̄ ſecū ꝯplonē ꝑternālez in hectica. ſic in tepido ſunt
calitas ⁊ frigiditas extremo equata tal'r q̄ remota ꝯrietate
nō ſeqtur actio nec ſenſatio. Judicio nr̄o nō pōt ſuſtentare.
Quare hectica eſt ſixa ⁊ nō pōt reduci ab intrinſeco in ꝑſti-
nā diſpōnē ſtante ꝑncipio reductiuo q̄ eſt oia ⁊ ꝯplo nālis ⁊
inclinatione paſſi in ꝓpriā nām ſicuti ⁊ ferrū ignitū infrigi^r
derelictū ſue nāe ſic etiā febres hūorales curant̄ ab intrinſe
co q2 ſtat ꝯ nāl'. ⁊ for^a. Jtē male pōt ſaluare q̄re hectica non
ſentitur: cū ſaluet̄ ꝯplo nālis q̄ mediāte ſit ſenſatio diſpōnis
ꝑter nām ſibi cōtrarie vt Auer. 3° Colli. Jtē nō pōt ſaluare
qūo calor ꝑeternālis ⁊ nālis nō ꝯrietur ⁊ agāt ſb̄ quocūq3
gradu cu3 ſint ꝯria incōpatibilia ⁊ mutuo ſe expellūt p3 ex
diffinitione febris: ⁊ h̄ tenēdo illos eſſe duos calores diſtin-
ctos ꝯriorum actiuos. Jtē arḡ rōne ſic ⁊ quero: quid eſt il-
lud qō in termino motus acqritur in hectico quo acqſito
ſtatim ceſſat actio ⁊ ſenſatio vt ſupra. Non potes dicere qō
illud ſit intenſior gradus caloris ꝑter nām: tu3 q2 oē tale h3
latitudinē ⁊ nō acqritur in inſtanti: tū q2 maior gradus ma
gis ſentiretur doloroſe in fieri: tū q2 ad aug^m calitatis ⁊ ſicci
tatis ꝑternālis auget̄ ꝯplo q̄ etiā attinet in hoie magis calo
q̄3 frigido ⁊ ꝯñr auget̄ altera^o ⁊ ſenſatio aliqd aliud igitur
de nouo acquirit̄: ⁊ illud non eſt niſi noua ꝯplo q̄ acquiſita
ceſſat actio. Jtē ⁊ 5° argnit̄ ſic ꝓcedēte febre hectica ad 2^{am}
⁊ tertiā ſpēm ꝯtinue cal'3: ⁊ calor nālis ſit h^{or} ⁊ h^{or} diſpōe
ꝑternāli ang^{tia} p3 in hectico 3^e ſpēi reſoluto hūido quare
nō erunt eq̃ta: imo maior ꝯrietas ꝯtinue ⁊ maior cū nāli cō-
plexione ſi remanet. ḡ maior actio. ḡ ſenſatio ⁊ dolor maior
cuius oppo^m p3. Jtē ⁊ 6° ſi ita eſt q̄ mala ꝯplo equalis fcā
ſuppōit in ſb̄o ꝑſiſtētē nālez diſpōnē: l3 remiſſā ⁊c̄. Ego q̄ro
abs te in quo differt a mala ꝯplone diuerſa cū vtraq3 vt ſup̄
ꝓbauimus eſt in toto. Jtem 7° arg^r ſic. Certū eſt ⁊ hectic⁹
pōt febrire febre pu^{da}: tūc ego quero aut illi duo calores ex
tranei ſunt eiuſdē ſpēi aut diuerſaꝝ ſpecieꝝ ſi ꝑmo ꝯ accñ̄a
eiuſdē ſpēi ſolo ſb̄o diſtinguuntur a quo hñt eſſe ⁊ diſtinctū
eſſe: ꝯueniūt in for^a ⁊ ſb̄m eſt vnū. ḡ ſunt vnū ⁊ idē. ḡ ſi vnus
ſentitur ⁊ reliquus. Si diuerſaꝝ ſpecieꝝ. Ego quero quar̄
vna eſt equata ⁊ nō ſentitur: ⁊ alia nō eſt equata toti ⁊ ſentit̄
detur rō diuerſitatis cu3 vtraq3 ſtet cum ꝯplone nāli in ſb̄o
actu Jtē ⁊ 8° arg^r auctoritatibus multis Gal. ⁊ Aui. ⁊ alio
rum que nullo^o ſaluari pñt: vt ſupra diximus quare nō ſolū
nō pñt ſaluare dicta doctoꝝ ꝯueniēter nec apparētes rōnes
bene ſoluent. Opio v̄o Gentilis in hac mā vr̄ ſatis apparēs
⁊ melius ſaluat apparentias ⁊ rationes in hac mā vult eni3
Genti. nouā ꝯplonez de nouo introduci in hectico: illi tā q̄3
nālem equatam toti ſixam ⁊ equalē ⁊c̄. que nō ſentitur ⁊ ima
ginatur ꝯplonem nālez ꝑexiſtentez nō ex toto remoueri a
ſb̄o hectico: ſ3 remanere quodāmodo medio inter potētiā
⁊ actū. Sil'r ⁊ calitas ⁊ ꝯplo ꝑternālis acquiſita: ita. ſ. q̄ in-
troducta ꝑternāli ꝯplone vſq3 ad certū terminū equatis ex
tremis (ſunt enim duo calores diſtincti ⁊ ꝯtrarij ſm Gēt.)
reſultat qd 3^m nouū ⁊ noua ꝯplo ſicut ex rubro ⁊ albo co-
lore reſultat viride in actu qō nō eſt aliqō illoru3 remanēte
tm̄ realitate rubri ⁊ realitate albi coloris ⁊ pictores quoti-
die faciūt h̄. nō. n. potuit aliter Gent. ſaluare nec imaginari
qūo corrupta total'r ꝯplone nāli poſſit quis viuere: augeri:
nutriri: digerere reduci ⁊c̄. id genus q̄ oēs ſunt operatiōes
ꝯplōis ⁊ caloris nālis: ois ēt ſanitas ſit a ſanitate. vt Auer.
7. meta. ꝯ^{to} 23. ⁊ Cōci. diꝯa. 73. vt ſupra allegatū eſt. Et ex
his p3 expreſſe in opinione ſua qūo hectica eſt ſixa: qūo nō
ſentitur q2 ceſſat ꝯtrarietas: q2 ceſſat ois actio in hectico
q2 nālis ꝯ eſt quodā modo in po^a nō in actu. ⁊ p3 qūo ſe cō-
patiuntur ſub vna forma ⁊ ꝯplone vna in actu vtraq3 in po^a
vel fere. ſic ⁊ elēta ꝯria vniūtur ſub vna forma ⁊ duo extre
mi colores ꝯrij ſub vno medio colore in actu vt ſupra p3 ēt
qūo l3 ſm opinionē ꝓpriā cuil3 gradui caloris extranei ꝯrie
tur gradus ql3 caloris nālis. ⁊ mutuo ſe expellāt vt ſup̄ de
feb. tm̄ in caſu non ſunt in actu. ſ3 quodāmō in po^a vt ſupra.
¶ Poſſet tm̄ Gēt. moleſtari multipl'r. q2 aut talis ꝯplo nā
lis remanens ē in actu: aut in po^a: aut medio mō inter actū
⁊ potētiā: ſ3 nō p^o mō q2 ſtaret ꝯrietas ⁊ actio cū ꝑternāli: ⁊
ꝯñter ſenſatio ⁊ dolor. Jtē hecticus 3^e ſpēi poſſet reduci ab
intriſeco ꝯ determiata. Si tu dicis q̄ remanet ꝯ nālis nō in
actu ſ3 in po^a in hectico ꝯ ḡ ſeqtur q̄ nō agit nec digerēdo:
nec reducēdo: nec ꝯſeruādo ⁊c̄. p3 q2 oē agēs ē in actu ſi tu
dicis q̄ medio mō ꝯhēs diuidit̄ in potentiā ⁊ actū inter q̄
nō dat̄ mediū. Nos tm̄ l3 poſſemus cu3 opinione Genti. oia
hec palliari tm̄ conformius cū antiquioribus ⁊ ſenioribus
viſum eſt nobis herere opinioni Truſ. prius dicte.

Quinto ꝓpoſitum erat de ſpēbus ⁊ diffs hectice ꝓpoſitū. 5.

Poſtq̄3 determinatum eſt quid ſit hectica q̄ eſt
febris facta equalis ſixa in membris radicalib⁹
independens ſine ſenſatione doloroſa. videbi-
mus nūc nunquid ſit vna vel plēs: ⁊ ſi plēs pe-
nes quid diſtinguātur ⁊ vñ ſumatur ⁊ cogno-
ſcatur earū diꝯa ad inuicez. Dico in primis cū Hyp. ⁊ Gal.
totā humani corporis machinā tribus tantū abſolui: ſpib⁹.
humoribus ⁊ membris. Et Hyp. ſb̄ alijs verbis idem quod
Gale. omne quod eſt in nobis aut ꝯtinens eſt aut contētum
ſi primū ſic. ſ. mēbra. ſi 2^m. ſ. ꝯtentū hoc eſt duplex aut ſpūs
aut humores hec illi. ſi itaq3 calor extraneus habeat eſſe fa
ctum in ſpiritibus tm̄ illud eſt ephimera. ſi in humoribus il
lud eſt humoralis febris. Si vero habet eſſe factū in mēbris
illud eſt hectica. Hectica igitur cum ſit vnus ⁊ ide3 calor ex
traneus fundatus in mēbris oibus: nō h3 ſpēs diuerſas. tm̄
ſortitur diuerſas denominationes penes diuerſitatem gra-
dus exiccationis ⁊ reſolutiōis: cāte ab illo calore extraneo.
vt ſupra q̄ ⁊ curā ⁊ pronoſticum ⁊ cognitionem medici va
riāt. qr̄ vt diſtincte loquātur medici in tres ſpecies ſeu tres
gradus ſenſibiles hecticā diſtinxerunt: penes tres humidi-
tates de ſcdis inflammatas ⁊ reſolutas que ſunt ros: cābiū
⁊ gluten. Prima vero humiditas de ſcdis nomē non habet
ex quo eſt adhuc fere humor. i. ſanguis in poris venaꝝ nō-
dum imbibita mēbro: nec appropriata: ſed quodāmodo in
loco cōmuni. tā ꝓ generatione ſpūum q̄3 ſecundarum hu-
miditatum ⁊ ex inflāmatione vel reſolutione illius nō ſumi
tur ꝑma hectice ſpecies. adde q̄ inuentus eſt hecticus q̄ñq3
cuius vene ⁊ pori venarum ⁊ ſunt ⁊ apparent plene ſangui
ne ⁊ ꝯñr primis humiditate de ſecundis Calor etia3 hectici
ex quo habet eſſe factu3 in membris fortius agit i humidi
tates appropriatas membris q̄3 in loco cōmuni exiſtentes:
vt patet: nec etia3 mihi placet rō Guglelmi de prima humi-
ditate loquens dicit q2 ſubſtantial'r ē ⁊ in cōtinuo motu: iō
nō cauſat febrem aliquam q2a fortiori nec ſpūs qui ſubtilio
res ⁊ mobiles magis: ſunt qui dicunt q̄ ꝑma hūiditas de ſe
cūdis eſt eq̄ reſolubilis ⁊ inflāmabilis ſicut ros: q2 inflāma
to ⁊ reſoluto vno ſimiliter ⁊ reliquū reſoluetur: ⁊ ideo ab
illis reſolutis ſimul iunctis: ſumitur prima hectice ſpēs qō
ēt mihi non placet. Et ratio q2 digeſtio in iuuatiuo ſp ꝓce-

dit ingroſſando:τ iō nō ſunt eq̄ reſolubilia:neq̄ꝫ credēdum eſt illis q ex vbis Aui. credūt elicere:iō ex inflāmatione vel reſolōne p̄me humiditatis de ſcōis non ſumit̄ p̄ma hectice ſpecies q: ſi illa iflāmatur cātur hūoralis nō hectica: ſed ſan guinea febris:q: eſt ſanguis vel parū diſtās a ſanguinis nā. Nā h̄ Aui. nō dic̄. apari ēt ego arguerē q̄ ſi ros vel cābiū inflāmet̄ vel putreſcat τ inde mēbra aiata calefiāt cābitur vtiq̄ꝫ hūoralis febris depēdēs ſenſata nō hectica vt pꝫ. Neq̄ꝫ etiā pñr credēdū eſt ſpēs hectice eſſe diſtinctas penes diſtinctionē inflāmationis τ reſolutionis triū p̄dictaꝝ hūiditatuꝫ de ſcōis tāq̄ꝫ in illis habeat eſſe factū calor τ ſiccitas extraneus qui eſt hectica τ ab illis ſic inflāmatis calefiant in hectica τ exiccentur membra radicalia aiata: q: ſic hectica eſſet ſenſata τ febris fiens nō facta in radicalibus. Itē eſſet depēdens non fixa ↄtra p̄dicta ſupra. Hoc tamē vnū hic dixerim verum cum Guglielmo q: ille humiditates ſcōe nō ceſſant exui nām humoris τ acquirere vnctuoſitatem τ temperamentū in ↄplōne τ ſbā accedendo ad nām membri:τ lꝫ fiāt inflāmabiles magis τ reſolubiles ſicut oleum: tñ minus τ minus putreſcibiles. Dōm igitur puto q̄ cū vnus τ idē calor extraneus cum ſiccitate ſit ille q eſt hectica: τ ille eſt radicatus τ vnitus in membris radicalibus aiatis ſicuti τ ipē calor nālis vniebatur loco cuius ſubit hectica vt ſupra h̄ in quā calor extraneus cū roreꝫ inceperit p̄° in corde τ reliq̄s mēbris pñr inflāmare τ reſoluere: qa eſt hūiditas de ſcōis appropriatis magis reſolubilis τ inflāmabilis: tūc calor ille cū iſta ſiccitate dī a medico p̄ª hectice ſpēs cognitu q̄dem difficilis: ſed cura facilior vt infra q̄ ꝓprie hectica. i. habitualis dī a doctoribus τ Gale. Raſis vero dixit illā deſiccatiuā. 2° cū cābiū inflāmat τ exiccat qō eſt 3ª humiditas magis vnita τ minus reſolubilis q̄ꝫ ros. tunc 2ª ſpēs hectice dī a medico magne latitudinis. cognitu q̄dem facilior q̄ꝫ p̄ª. ſed curatu difficilior. Quā Gale. tabē dixit τ raſis ↄſumptiuaꝫ Aui. vero aldubuc arabice. 3° occurrit reſoluēdā gluten q̄ eſt fere ipſa humiditas ſubſtantifica mēbroꝝ vnita τ aſſilata indurata ad cuius ↄſumptionē dixit Aui. ſeq̄tur. ſeꝑatio mēbroꝝ. τ 3ª hectice ſpecies dī impoſſis cure. τ cognitionis facillime: quā maraſmū dixit Gale. τ Raſis dixit areſactiuā ſoroſmos dixit Aui. Exēplo. Aui. accomodatiſſimo de flāma i lychinio lucerne q̄ p̄mo oleū i lucerna ↄtentū. 2° oleū in lychino. 3° ſubſtātiā humiditatē lychinii cōburit τ reſoluit. τ tādē extinguitur q: ↄſumpta humiditate nō pōt ferre amplius flāmā. Scōꝫ igitur has tres ſenſatas reſolōnes diſtingunt medici tres hectice ſpēs: q in eſſe τ in cognoſci pliniū differunt. ſilr̄ in cura τ ꝓnoſtica vt ſupra. Et ſic vnus τ ideꝫ calor in mēbris fundatus penes tres diuerſos effectus quos cāt 3ª. ſubit noia hectica: tabes: maraſmus: vt ſupra nō qō ſint tres ſpēs hectice in re diſtincte: nec tres calores extranei: ſed vnus τ idē calor cū diuerſis gradibus ſiccitatis diuerſimode a medico cōſideratis. Et forte ſubtiliter ↄſiderāti ſiccitas lꝫ nō ſit de eſſentia febris nec pñr hectice vt eſt febris. tñ eſt de eſſentia hectice vt tabes eſt τ maraſmus vt ſupra. Sed iſte exiccationes nō dr̄nt niſi ſicut magis τ minꝰ intenſum τ remiſſum q̄ nō variāt ſpēs ꝓprie: lꝫ varient gradus varient curā τ ꝓnoſticuꝫ. Et lꝫ ita ſit vt diximus q̄ vnꝰ τ idē calor extraneus eſt in hectica: factus τ vnitus cum humido animatoꝝ mēbroꝝ qui ſm̄ diuerſos gradus inflāmationis τ exiccationis τ debilitatis ſortitur tria noia: vt ſupra in diuerſis tēporibus. tñ credēdū eſt eq̄ p̄mo calorē illū extraneū agere in totū mēbrū τ in oēs tres ſiue q̄tuor ſuas humiditates: τ illas inflāmare τ exiccare ſꝫ nō eq̄ ex parte paſſi: q: illa q̄ eſt paſſibilior citius τ reſoluitur τ apparet reſoluta: deinde ſcōa: deinde tertia: τ iō p̄mo ros. ſcōo cābiū. tertio glutē reſoluent̄. τ iō p̄° erit p̄ma hectice ſpēs 2° 2ª. 3. 3ª. Iſte tñ ordo nō eſt eſſentialis vt inferius diſputabimꝰ. Neq̄ꝫ credendum eq̄ pati radicalia dura ſicut carniformia facilia ad reſoluendū. Nam qualis eſt proportio membri ad membrum in duricie τ reſiſtentia. talis erit humiditatū ad humiditates. Neq̄ꝫ credendum eſt oia radicalia eq̄ pati τ reſolui in hectica. Naꝫ cor τ epar dixit Gale. Ex quo ſunt fontes humiditatum τ potentiora ad attrahendū nutrimētum minus exiccentur. vt in anatomia hecticorum dixit patere. Et hanc putamus eſſe veram doctrinam: τ qui ab illa diſſentiunt a veritate recedendum τ antiquorū dicta ſi vidētur aliena ab iſta ſententia debēt gloſari τ ad hos ſenſus acomodari: vt pꝫ ↄſiderāti recte. Nā videntur Sera. τ Gal. 10. tera. τ. 7. tera. multa dicere q̄ nō opꝫ h̄ adducere q: reuera pñt ad p̄dictū ſenſum accomodari poſſe quē Aui. poſuit τ nos cum illo. Iſaac etiā viſus eſt ponere quatuor ſpecies. Sed cōmunior via eſt illa quā nos tenemus τ verior.

Sextū ꝓpoᵐ erat. Difficultates theoricas̄ ſoluere τ p̄°. Nūquid p̄dicte 3ª ſpēs ſint neccīo ordinate. duᵒ p̄ª. ꝓpoᵐ 6ᵐ.

Unquid autem tres p̄dicti gradus ſeu ſpecies hectice ſint ordinati τ neceſſario vnum ſupponit alterū. breuiter dico q̄ aut hectica ſit incipiēdo aut ſeq̄tur ad aliquā egritudinē. ſi p̄mo mō ſic dico de neceſſitate ſcōa p̄ſupponit p̄mā τ tertia 2ᵃᵐ τ p̄ᵃᵐ. τ rō eſt ſatis euidēs: q: p̄mo eſt apta inflāmari τ exiccari 2ª humiditas de 2ª q̄ꝫ tertia τ tertia q̄ꝫ q̄rta. Si vero hectica nō ſit incipiendo. tūc dico vnā ↄneꝫ q̄ iſte tres ſpecies nō de neceſſitate ſunt ſic ordinate qō ꝓbatur in febre icēſiua colliq̄tiua τ lōga in q̄ p̄ª τ 2ª humiditas de ſecūdis ſunt reſoluta τ forte 3ª corpibꝰ macilētis tādē figet̄ τ erit fcā hectica in iſto caſu erit ſcōa ſpecies hectice τ forte tertia non p̄cedente prima τ iſta eſt ſatis euidens ratio.

Nunq̄d hectica poſſit fieri incipiendo duᵒ 2ª.

Ale. Auic. Serap̄. oēs ↄueniūt in hac ↄcluſiōe affirª q̄ hectica poſſit incipere eſſe hectica nulla alia egritudine precedēte. In oppoſitum tñ eſt ratio ſatis euidēs. Nā Gal. Aui. Truſ. Ugo ſenenſis τ nos ſupra volentes dare modū q̄uo hectica generetur dicūt h̄ prouenire ex actione caliditatis τ ſiccitatis ↄtinuata q̄ tandem deuenit ad tm̄. i. hecticam q̄ eſt fixa fcā τ c̄. ita q̄ prius caliditas eſt in fieri q̄ꝫ ſit facta in membris. g̃ prius erit diuerſa q̄ꝫ equalis g̃ de neceſſitate aª p̄cedit egritudo. Et ↄfirmatur illa q̄ ſunt ſubtilioris ſbe ceteris partibus ſunt magis inflāmabiles: ſed ſpiritus τ humores in nobis ſunt ſubtilioris ſbe q̄ꝫ membra. ergo prius inflāmabuntur. Volēdo ſuſtentare Gale. τ alios. opꝫ dicer̄ q̄ lꝫ ita ſit vt plurimum vt rationes ꝓbant. Tñ poſſibilitas eſt res ampla. ſtat. n. q̄ caliditas precedens hecticam nō ſit egritudo ſenſibiliter ledens τ in pauco tempore figetur in membris τ fiet equalis in corpore diſpoſito. Ad ↄfirmationem. Rᵉ q̄ vbi cetera non ſunt paria non concludit ratiō ſtat multuꝫ bene q̄ mēbra ſint arida τ humores ſint τ ſp̄s magis reſiſtentes: vt coſicus exercitatus in eſtate cibato fructibus τ herbis mēbra erūt magis apta inflāmari q̄ꝫ humores vel ſpiritus. Iteꝫ τ eſt ſecunda Rᵒ ex parte agentis ſtat oᵐ vt in fulgure q̄ eſt cā fortis τ ſubtilis corrūpit ferrum τ enſem in tacta vagina q: reſiſtit ferrum eodem modo in caſu q̄ cauſa ſit potens valde dixit Auic. figetur in membris non in humoribus nec ſp̄is. Item τ eſt ſecūda Rᵒ ad idem argumētū quandoq̄ꝫ currit ꝓprietas huius agentis ad hoc paſſum. Nā nō quodlibet agit in quodlibet ſꝫ determinatū in determinatū. Inter difficultates ↄ p̄dicta τ p̄ma τ p̄ncipalis τ iudicio meo diffiᵒʳ. nunq̄d in hectica de nouo ſit mutatur calor τ ↄcluſio naturalis ex toto corᵖᵗᵃ p̄ori ↄne duᵒ 3ª.

Et p̄mo arguitur q̄ non p̄mo ſic hecticus cuiuſcunq̄ꝫ ſpecie viuit ergo nutritur: q: ſcōo de aia ceſſatio ab ope nutritiue eſt mors: ergo digerit: g̃ a calō nāli: pꝫ ex Ariſto. q̄rto metheu. ois digeſtio ſit a calō nāli. Cōfirmat̄ corpus hecticuꝫ viuit. g̃ eius aia eſt in calō nāli τ p̄manet in iſto ex Ari. li. de morte τ vita diffiniēte q̄d ſit vita. Scōo arg̃ ſic ↄplōnālis

e ꝑter nãm ſunt ↄ̃ria:ğ cũ illis nõ põt ſtare vna forma nec vi
ta ↄ̃ñter. Cõſequentia nota. qꝛ alia ⁊ alia ↄplo facit ꝓ alia ⁊
alia forma. Nõ.n.qòlibet fit ex quolꝫ. ſed determinatũ ex
determinato. Et Aui. dixit. Si meᵃ tẽpata vt bugloſa eſſet
tpata tpamẽto humano. Utiqꝫ bugloſſa eſſet de ſba huma/
na.ğ a ↄ̃rio ſenſu. ſi meᵃ eſt tpata tpamẽto ↄ̃rio tpamẽto ho
minis. vtiqꝫ hoi erit ↄ̃ria. Nã diſpõnes ↄ̃rie ꝑparant ad for/
mas ↄtrarias. Et Auer. dixit. 8. phy. cõ. 46. ⁊. 2. de aia. ⁊. 2
phy. cõ. 29. varietas mãeꝝ ꝓpinquaꝝ. ſ. arguit varietatem
ĩ formas. aſſumptũ ꝓbatur. Nã ↄplo nãlis ⁊ ꝑter nãm mu
tuo ſe expellũt in eodẽ ſbo.ğ ſunt ↄ̃rie pꝫ ex diffõne ↄ̃rioꝝ
Ari. in pᵒ pñtis. Itẽ ſunt termini motuũ ↄ̃rioꝝ.ğ ſunt ↄ̃rie.
pꝫ qꝛ ↄ̃rietas motuũ eſt ex teris. 5. phy. ⁊ ꝑmo celi. Morᵒ
enĩꝫ ad nãlẽ ↄplõnẽ ↄ̃riaᷣ motui ad ↄplõnẽ ꝑternãlẽ: vt pꝫ.
Cõfirmaᷣ. Nã diuerſitas opationis arguit diuerſitatem in
formis Ariſto. 10. metha. ⁊ ꝑmo phy. Opatio fecit cogno/
ſcere formã ſicut trãſmutatio mãm. ſed opatio caloris ꝑter
nãm ↄ̃riatur opationi nãlis pꝫ. Nã vnus perficit opationes
nãe alius ipedit ⁊ mutuo ſe expellunt vt ſupᷓ ğ ⁊ ipſe forme
erunt ↄ̃rie.ğ ſi vna conſeruat formã alia deſtruit. ergo cũ il/
lis nõ ſtabit vna forma. Tertio pnʳ argʳ ſic. ſi in bectico fcã
eſt mutatio ↄplõnis nãlis qꝛ caliditas ⁊ ſiccitas adeo eſt au
gmentata ⁊ ↄ̃ñr facta eſt mutatio ꝑ cõia in q̃litatibus ꝑmis
⁊ ↄplõne actuali ⁊ elẽta frigida ⁊ hũida in calᷓa ⁊ ſicca ſunt
mutata ⁊ diſproportionata talᷓr qꝛ facta eſt mutatio mixtio
nis ↄ̃ñter ⁊ mutatio ↄplõnis potẽtialis: dicit Ugo. Nã alᷓr nõ
eẽt fixa ⁊ Gẽt. deridet illos q alᷓr dicũt q̃ꝫ ꝙ in bectica plus
eſt mutata innata ↄplo. In hũorali vero ⁊ mala ↄplõne di/
uerſa mutata eſt magis influens ↄplo ſed facta mutatione
mixtiõis ⁊ ↄplõnis de neceſſitate ſeqᷓ mutatio forme ğ ⁊c.
Et ↄfirmatur. Perfectio opõnũ nãliuꝫ inſequiᷣ tẽperamẽ/
tum nãle ſed in ſene decrepito ꝓpinquo morti opõnes ſunt
imperfectiores q̃ꝫ in bectico pᶜ vel 2ᶜ ſpẽi: ſed ille in decrepi
to iſto ſunt a nã.ğ a fortiori iᶜ q ſunt in bectico erũt a tẽpe/
ramẽto nãli.ğ nõ a ꝑternãli cuius eſt ipedire opõnes ⁊ cor
rũpere.ğ nõ eſt facta mutatio totalis in bectico de nãli in
ꝑternãlẽ. Quarto argʳ ſic bectꝯ ſaltim pᶜ vel 2ᶜ ſpẽi eſt
curabilis (ſiue ab itrinſeco ſiue ab extriſeco nõ curo ꝓ nũc)
ğ nõ eſt corrupta ↄᵒ nãlis pʳ 3ᵒ tegni Gal. cõ. 29. oium nã
opatrix medicus v̇o miſter. Ex intẽtiõe Hyp. ⁊ Aui. ſola cu
rãs eſt v̇tus ⁊ Auer. 7. metaphi. cõ. 23. oia ſanitas fit a ſa/
nitate. Et Cõcil. dĩa. 72. idẽ ſentit. Cõfirmaᷣ. Si i bectico
ↄplo nãlis eſt corrupta ⁊ de nouo genita aᵃ inclinãs in calita
tatẽ ⁊ ſiccitatẽ intenſam a quo gʳ curabiᷣ bectꝯ pᶜ vlᷓ 2ᶜ
ſpẽi a q̃ medicine actuabuntur vt fiat remiſſio calitatis ⁊ ſic
citatis cũ oĩs actuatio totalis caloris ꝑternãlis iclinabit ad
calᷓm ⁊ ſiccũ: nõ ad humiditatẽ ⁊ frigiditatẽ qua indiget he/
cticus: pꝫ qꝛ nihil agit ad ſui interẽptionẽ. Quinto argʳ ad
hoiem. Truſ. vult oẽ tale vt nũc eſt tale ſiʳ. Nã tale vt nunc
cohit cũ oi corpe primo tegni. Hecticus ꝑme ſpẽi factus ex
ſano ſimiliter erit egrũ vt nũc ⁊ ſanũ ſimplᷓr ſꝫ Truſ. lꝫ per
diuerſas diſpoſitiones quaꝝ vna eſt in actu ⁊ altera in poᵃ.
Remanet.n. ſanatiuitas q coextẽditur cũ tota vita: ⁊ iſta eſt
ↄplo habitudinalis qò eſt ꝑncipiũ reductiuum ad tale ſim/
pliciter: vt ipſe ↄ¹ᵒ. 15. ꝑmo tegni ergo nõ eſt corrupta tota
ↄplo nãlis in bectico ſꝫm ipſum ⁊ ex iſto argᵒ ſeqtur etiam
ↄ ipſum ꝙ bectꝯ 3ᶜ ſpeciei eẽt curabilis. Et ↄfirmaᷣ ſꝫ
Truſ. nõ daᷣ v̇a trãſmutatio corpoꝝ pꝫ in pᵒ tegni ↄ¹ᵒ. 15.
⁊. 3. tegni cõ. 22. in diſpõne nãli. ſunt tãq̃ꝫ figmẽta ⁊ imagi/
nes v̇oꝝ corpoꝝ nãe. Sꝫ ↄ̃ pt in diſpoſitione ꝑternãli cor/
rũpi ↄplo ⁊ noua regñari ſbſtãtifice: ğ a fortiori in diſpõne
nãli dabiᷣ trãſmutatio ſbſtãtifica vel deᷣ rõ diuerſitatis. Et
ↄfirmaᷣ qꝛ ſi daretur trãſmutatio ↄplõnis in bectico. ſeq̇/
retur ꝙ eſſet aliqò corpus ſanũ qò nõ eſſet ꝓfectũ nãe neqꝫ
artis ⁊ ꝓbaᷣ. accipio corpus ſilᷓr ſanũ qò fiat bectꝯ pᶜ vlᷓ.
2ᶜ ſpẽi ⁊ ſaneᷣ ⁊ redeat ad ꝑſtinã ſanitatẽ. h tale nõ erit opᵒ
nãe. ꝓbaᷣ quia nã in iᶜ fuit corrupta pte: nõ.n. reduciᷣ a pnᵒ

intrinſeco iã corrupto. Nõ artis pꝫ: qꝛ talia ſimplᷓr non ſunt
ab arte. Eſt.n. ad illa nõ de illis vt Tru. 3. tegni. ↄ¹ᵒ. 22. ⁊ pᵒ
teg. ↄ¹ᵒ 15. Itẽ ſeqᷓ ꝙ pt ꝑfectiᵒ hũidũ ſbſtãtifice regñari q̃ꝫ
ꝑus erat: ⁊ ↄ̃ñter vita ꝑpetuari: ⁊ ꝓbaᷣ qꝛ in bectico pᶜ vel
2ᶜ ſpecie facta eſt tranſmutatio ⁊ deterioratio ſbſtãtifice
pte: volo ꝙ ſaneᷣ ⁊ reducaᷣ in ꝑſtinã ſanitatẽ vtiqꝫ oꝫ trãſ/
mutari ⁊ meliorari ſbſtãtifice. Sꝫ h nõ niſi meliori hũido ſb
ſtãtifico regñato.ğ ⁊c. Sexto arguiᷣ ſic corpus colicũ qò la
baᷣ ⁊ fiat bectꝯ pᶜ vel 2ᶜ ſpẽi. deĩn ſaneᷣ ⁊ reducaᷣ ad ꝑ
priã ↄplõnẽ. i. illi equalẽtẽ calᷓam. ſ. ⁊ ſiccã qò eſt vnus effe/
ctus p ſe.ğ oꝫ hꝛe cãm p ſe. ⁊ cũ non pt curari ab intrinſeco
ergo ab extrinſeco: ſed que curãt becticum ſunt frigida ⁊
humiᵃ: ergo frigiditas ⁊ humiditas p ſe perducent calitatẽ
⁊ ſiccitatẽ ↄ̃ñs eſt inconueniẽs: ğ illud ex q̇ ſeqtur. Et cõfir/
maᷣ maior eſt calitas in cauſonizãte q̃ꝫ in bectico. pꝫ ad ſen
ſum tactus. Eſt.n. tactus regula in tãgibilibꝯ. ſꝫ in cauſoni/
zante nõ eſt mutata ↄplo nec mixtio. pꝫ qꝛ pt curari ab intri
ſeco qꝛ eſt mala cõplo diuerſa.ğ nec in bectico erit mutata
ↄplo nec miſtio. Penultimo arguiᷣ. Medicꝯ intẽdẽs ꝓpꝛie
curare becticã pᶜ 2ᶜ vel 3ᶜ ſpẽi cũ ↄ̃rijs. ſ. fridis ⁊ humidis
vt. ĩ. aut intẽdit corrũpe calorꝫ extraneũ bectici q de nouo
factus eſt aut augmẽtare 1ᵐ nõ corrũpere: qꝛ ſua nã ad dimi
nutionẽ ⁊ corruptionẽ hũidi remittitur calor: vt infra ⁊ h eſ
ſet extinguere ⁊ ꝑpare mortẽ. Nõ ẽt augẽ calorẽ: qꝛ opꝫ ap
proximare calᷓa nõ frigida. Preterea illud eſſet augere calo
rẽ ꝑternãlẽ quare ⁊c. Et h argᵐ eſt ſatis euidẽs. Ultimo aʳ
ſic ſꝫm viã Hyp. ⁊ Gal. quã iſti ſequũtur. Calor innatus ⁊ cõ
plexio eſt ſba ⁊ forma ſbalis corpora ⁊ nã p quã Socrates
hꝫ eſſe: ğ illa nõ poterit mutari ⁊ corrũpi cum ↄſeruatione
ſuppoſiti: qꝛ a forma eſt actus ⁊ eſſe vnũ eſſe. ğ ab alia ⁊ alia
forᵃ erit aliud ⁊ aliud eſſe. Qꝛ ãt in via Hipp. ⁊ Gal. ↄplo in
nata ⁊ calor innatᵒ ſit ſba pꝫ pᵒ affo. ↄ¹ᵒ. 14 ⁊. 15: ⁊ 2ᵒ interi.
c. 9. ⁊ lib. de virtutibus aialibus ca. 6. ⁊ in lib. de motibus li
quidis. ca. 3. ⁊ mille in locis. videbant.n. iſti tanq̃ꝫ medici ⁊
artifices ſenſitiui omnes operationes noſtras fieri ⁊ pfici a
cõplexione tãq̃ꝫ a nã qò eſt pnᵐ effectiuuꝫ motus ⁊ qetis in
nobis q̃re nõ poſuerũt aliã formã ſbalẽ ꝑter ↄplõnẽ: imo di
xerũt ẽt mẽtẽ ipſam ⁊ intellectũ eſſe formã corporeaꝫ qꝛ vi/
no ⁊ corporeis lediᷣ cũ Homero ⁊ Empedocle in hꝛvt. 2.
de aia textu ↄ¹¹. 150. dixit Ari. Auer. ẽt. 3. de aia ↄ¹ᵒ. 6. ⁊
Gregorius nazãze. idẽ ſentit de Gale. ⁊ Cõci. dĩa. 17. idꝫ
de Hyppo. ⁊ Gale. qꝛ in oibus illũ ſeqtur Gale. Ex quo eni
oẽ opõnes nr̃e fiũt ⁊ variãtur ad variationeꝫ ↄplõnũ nõ oꝫ
ponẽ aliã formã: qꝛ ſi datus illa erit pediſſeq̃ ↄplõnis. nec
vidit Gale. rõnẽ aliquam cogentem dari aliam formã inſen
ſibilem ſbalẽ ꝑter ↄplõnẽ. In oppᵐ eſt ſententia Gal. Aui.
Auer. Gen. Cõci. Truſ. Ugonis ⁊ mihi vĩ ꝙ ipſe ſit ↄſide/
rãti ⁊ volẽti alᷓr itelligere poſſe dare bonũ inteᵐ v̇bis Gal.
in li. de mala ↄplõne diuerſa. c. 5. ⁊ Aui. 2ᵃ pᶦ cap de cã do/
loris in lib. de viribus cordis. ⁊. 6. nãliuꝫ cap. de tactu expᵒſ
ſiſſime ⁊ Auer. 3. col. Et rationes ſunt expreſſe ꝓ hac via ſa
tis potentes. Nã ſicut in tranſmutatione corpoꝝ curſu eta/
tiuo fit mutatio in ſba: nõ ſolum in qualitate: ⁊ ſimiliter in
reductione corpoꝝ ⁊ tranſmutatione bñficio medici. ⁊ h in
diſpoſitione nãli. pari mõ in diſpoſitione preternãli. puta in
mala ↄplõne facta eq̃li vt bectica ſenectutis: vel bectica fe/
bris. Corpa ſbãtifice ſunt mutata: cuiᵒ ſignũ manifeſtuꝫ: qꝛ
nõ pñt remoueri nec curari ab itriſeco ⁊ nõ niſi magno ⁊ ꝑ
ſeuerante adiutorio meᶜᶦ in prima vel ſcḋa ſpecie. in tertia
vero nulloᵒ. in mala cõplexione v̇o diuerſa ex quo eſt tãq̃ꝫ
volitans non eſt facta mutatio ſbſtantifica ſꝫ qualitatiua tm̃
⁊ ideo poſſunt de facili redire ⁊ curãtur ab intrinſeco ſicut
ferrum ignitum relictuꝫ ſue nature infrigidatur qꝛ non eſt
mutatum ſubſtantifice ſed qualitate tm̃. Itẽ arguiᷣ ſic. Hec
tica eſt mala ↄplo equalis facta indepẽdẽs ⁊c. Ego q̇ro aut
eſt facta mutatio in ſba aut facta i qualitate tm̃. Si pᵐ hẽo
intentuꝫ ꝙ mutata eſt cõplexio ſubſtãtifice. Si in qualitate

tũq; ꝯpl'o actual' tñ eſt mutata remanẽte ſbſtãtifica ꝯpl'o
ne nãli ꝯ̃ ĝ remanet ꝯ̃trietas int' nãlẽ ⁊ p̃ternãlẽ itroductã ĝ
ſenſatio ĝ nõ ẽ fcã q2 cũ ꝯ̃trietate ſtat actio ⁊ mot⁹. Sẽtit' .n.
dicẽ Auer. q̃litas p̃ternãlis p ꝯpl'onẽ nãlẽ p̃exiſtẽtẽ:⁊ ſic erit
diuerſa ⁊ nõ diuerſa ꝙ ẽ iplicatio i obo. Jtẽ oẽs ꝯueniũt in
h̃ ꝙ in mala ꝯ̃ne diuerſa ſit fcã mutatio i ꝯpl'one actuali in
ſluẽte in mala ꝯpl'one eq̃lr dicit Gẽt. ẽ fcã maior mutatio in
ꝯpl'one inata pz ex ſnia Gal. ⁊ diuz q2 ẽ fcã in hectica muta
tio i radicalib⁹ mẽbris ſbſtãtifice i qb⁹ ꝓpe fundat' inata ꝯ̃.
Quare deridẽdos putat Gẽt. q al'r ſentiunt. Rõnabile nãq;
eſt ⁊ rõni ꝯſonũ ꝙ ſic̃ in febre hũorali ⁊ mala ꝯpl'one diuer
ſa fcã eſt mutatio i ꝯpl'one actuali ⁊ iſluẽte pp calorẽ extra/
neũ i corde ⁊ i toto volitãs hr̃e eẽ fcm̃ i hũorib⁹. Jn hectica
ṽo ex q̃ hz eẽ fcm̃ calor extrane⁹ i mẽbris radicalib⁹ ꝙ ſit fa
cta mutatio i ꝯpl'one inata radicali. Et iõ Ugo ſeneñs i.q.
extrauagãte de mala ꝯpl'one diuerſa lz ipe ꝙ i hectica ſit fcã
p̃fecta mutatio i ꝯpl'one ſbſtãtifica tã potẽtiali q̃ ẽ q̃litas re
ſultãs ex p̃[ma] i toto q̃z actuali ꝯpl'one q̃ eſt aggregatũ ex p̃[ma]
4[or] el'ntoꝝ q̃litatib⁹ ⁊ dic̃ hecticã q̃ eſt febris nõ eẽ ꝯpl'onẽ
illã potẽtialẽ mutatã q̃ eſt q̃litas 2[a] lz ẽ calitas ⁊ ſiccitas fcã
itẽſior q̃ ẽ q̃litas p̃[a] ignea fixa tñ ⁊ fcã idepẽdẽs i toto ⁊ radi
cata q2 ſua ꝯpl'o q̃ ẽ q̃litas 2[a] ſbſtãtifica fouet ⁊ iclinat ⁊ col
ligat' cũ illa q̃ ẽ hectica q̃ ẽ ꝯpl'o actual'. Eſt iſta via Ugõis lz
ſubtilis ⁊ valde ꝯformis dictis antiq̃ꝝ doctoꝝ. tñ maiorẽ hz
difficultatẽ ſaluãdi dubitatiões fcãs q̃z Truſ. q reliq̃t ſanati
uitatẽ a nã i ſbõiſte ṽo nullã nãlẽ diſpõnẽ reliq̃t ꝯgenitaz.
Nos tñ ꝓ nũc conabimur ſbſtẽtare p̃tẽ affir[matiua]m: ex eo ꝙ ſa/
piẽtiores vident' illã ſeq. Et q2 Truſ. tenet hãc viã ⁊ ẽ auctor
nr̃is tpib⁹ valde celebris ⁊ inter recẽtiores hit⁹ ẽ ⁊ doctior
⁊ difficilior. iõ nos conabimur fũdat' põnẽ ſuã ꝑ ſua p̃n[cipi]a ⁊ rñ
dere ad arg[umẽt]a oia. ſup̃ fcã q̃ magnã hñt difficultatẽ. Suppo[nit]
ĝ p̃ i via Truſ. tria eẽ in nob p̃n[cipi]a a nã: a qb⁹ corpus denoia
tur tale. p̃[mu]m ẽ ꝯpl'o aq̃ corpus hũanũ dr̃ cal'm ⁊ hũidũ vl' ⁊c̃.
2[m] ẽ coeq̃litas i ꝯpl'one vl' ꝯpõne: ⁊ h̃ ꝓpe ẽ ſanitas d̃ p̃[a] ſpẽ
q̃litatꝭ inq̃t ipſe. lz forte recti⁹ cũ Ari. i p̃[mo] rel'onis ſit repo/
nẽda i de q̃ aliaſ: ⁊ ſz iſtã ſit diuiſ[io] ſanoꝝ corpoꝝ ⁊ ſimpl'r ta
le: ⁊ vt nũc tale. Sil'r ⁊ de neutro ⁊ egro ſil'r vt dicat' illud
corpus ſanũ ſimpl'r qd̃ hz illã coeq̃litatẽ ṽe ⁊ p̃fecte talẽ cõ
genitã ṽe in medio q̃re difficult' trahit' ad alterũ extremoꝝ
corpus ſanũ ſi[mplicite]r. 3[m] ẽ ſanatiuitas de 2[a] ſpẽ q̃litatꝭ ſz quã ſit di
uiſio ſi[mplicite]r tal' in ſanũ ſp ⁊ ſanũ vt ml'tũ. ſi[mplicite]r egrotatiuas in egro
ſimpl'r ⁊ nutritiuitas i neutro ſi[mplicite]r. ſz quã diuidit' in neutrũ
ſp: ⁊ neutrũ vt ml'tũ ſp tale: q2 aptũ natũ ẽ eẽ ſp tale puta ſa/
nũ ſp: ⁊ ſanũ vt multũ q2 aptũ natũ ẽ eẽ ſanũ in pluri tp̃e ſue
vite. lz vtrũq; poſſit ſepe egrotare. Aliud .n. ẽ po[tenti]a inq̃t ipſe
aliud apti[tudi]o: q2 po[tenti]a eſt eq̃lis ad duo ꝯ̃ria apti[tudi]o magis reſpi
cit vnũ ꝯ̃rioꝝ q̃z aliud. Hec i quã tria p̃n[cipi]a qbus hũt he tres
denoiatiões ita ſe hñt qd̃ diſtiguũt' real'r: pz q2 vno corru[pto]
aliud remanet: põt .n. corrũpi coeq̃litas i ꝯpl'one q̃ ẽ ſanitas
fundata i ꝯpl'one ſimpliciũ: ꝯpl'one nõ corrupta pz in ſorte
egrotãte mala ꝯ̃ne diũſa puta febre putrida: ſortes coleric⁹
tertianarius nõ ꝓpea ſit ſlãtic⁹ nec ſãguine⁹ nec alteri⁹ ꝯpl'o
nis: imo curat' ⁊ remanet ſor. col'ic⁹ ⁊ ſua ꝯpl'o ſubſtãtifica
inata. c⁹ ſignũ ẽ q2 ſẽtit doloroſe ꝯpl'onẽ aduẽtitiã diuerſã.
nõ ſic in hectico q2 corr' ꝯpl'o ſbſtãtifica. Sanatiuitas ṽo co
extẽdit' cũ tota vita: ⁊ remanet i oi egri[tudi]ne q̃ztũcũq; ſeua cor
rupta ꝯpl'one ⁊ coeq̃litate i ꝯpl'one q̃ ẽ ſanitas pz i hectico
febiẽte ⁊ in hectica ſenectutꝭ. ⁊ fũdat' iudicio meo iſta nãlis
po[tenti]a q̃ dr̃ ſanatiuitas in toto corp̃e ſano ſi[mplicite]r a nã. lz p̃ncipali⁹:
in p̃n[cipi]o vite: ſicut in corde ꝓpriẽ ep̃e: ⁊ cerebro. Et h̃ ẽ illud
qd̃ voluit Truſ. p̃mo tegni. ꝯ[mẽ]to. 15. cum dixit ſanatiuitas ẽ
in ſanitate ſimiliter. i. in corpore ſano ſimiliter ſicut ꝓpria
paſſio in ſbo: lz per ſanitatem priorẽ ⁊c̃. Jnhereat. ⁊ h̃ idẽ
volunt dicere Concil. differentia. 72. in corde remanere
ſemp habitualem quandam ſanitatẽ ⁊ potẽtialẽ q̃ mediãte
ſit reductio ad ſanitatem. Nã ſanitas ſit a ſanitate. 7. meth.
⁊ Auer. ibi com. 23. Eſt enim ibi ſanatiuitas ſopita: q̃ vigo

re celeſtium ⁊ medicoꝝ bñficio p̃t deduci in actũ: ſicut vita
in ſemine q̃ calore ſolis vel matricis deducitur in actũ vt pz
de plantis ⁊ animalibus ⁊c. niſi aliud obſtiterit: puta nimiũ
virtutũ debilitas ⁊ vltimata exiccatio ſic̃ in hectico 3[e] ſpei.
Et ideo ſubſtantialiter ⁊ rõnabiliter Truſ. 3. teg. com. 22.
negat reductionẽ corpoꝝ verã. Nõ .n. corpus egrũ ſimiliter
vel neutrũ ſimiliter põt fieri ſimiliter ſanũ: ſicut nec ecõuer
ſo ſanum ſimiliter põt fieri egrum ſimiliter. Naz non ſunt
corpora reducta vere talia: ſed ſicut imagines talium: q2 ſa/
nabilitas vel neutrabilitas vl' egrotatiuitas (lz finge' noia)
q̃ ſunt ꝯ̃cta a p̃n[cipi]o generationis: ⁊ vite p̃n[cipi]o nõ p̃ñt mutari:
ſed remanẽt ſemp cũ tota vita. puta ſor. coleric⁹. Si bñficio
medici fiat tẽperatus ille nõ erit vere temperatus. i. ſanus
ſimiliter. licet appareat: q2 egrotatiuitas ſor. in colici durat
cũ tota vita ſua: ⁊ iſte diuiſiones ſunt diſpoſitionis nãlis in
tale ſimiliter: ⁊ vt nunc: nõ artis. q2 ars eſt ad i[ſt]a nõ de illis vt
bene Tru. 3. tegni. cõ. 22. Notãdũ ſcd̃o in via Tru. p̃ tegni
com. 15. tã ꝯplexio q̃z coequalitas in cõplexione q̃ eſt ſani/
tas ⁊ ſanatiuitas tria p̃dicta habent latitudinẽ amplã. Et in
p̃[mo] de cõplexione pz ꝙ magna eſt latitudo in homine cũ q̃
ſtat ſanitas ⁊ vita. Nã q̃s dubitat ethyopem a ſcita p'm cõ/
plexione differre: pz ex ſig[ur]a colore moribus ⁊c̃. Et Aui. ⁊
Gale. h̃ eadem affirmant ſimiliter in eodẽ indiui[du]o ſor. puer
a ſeipſo ſene in ꝯpl'one etatiua plurimũ differre q̃s dubitat
Et tñ eadem cõplexione putat colerica abſolute dicet' ſor.
puer ⁊ ipſe ſenex intenſior tamẽ in iuuene q̃z in ſene. ſimilit̃
ſicut ⁊ cõplexio eſt ampla pariformiter coequalitas in com
plexione q̃ eſt ſanitas vt ſupra eſt. ampla pz inſpicientis lati
tudinis ſanitatis poſitas a Tru. de intẽtione Gale. p̃. ⁊ ſcd̃o
tegni ⁊ re ipſa. Sanuz .n. ſimiliter dixit Tru. ſcd̃o tegni. cõ.
10. añq̃z fiat egrũ trãſit ꝑ ois grad⁹ ꝓꝑ̃tiõales neutro ⁊ egro
ſimiliter. ⁊ ideo difficulter egrotat: ſicut ⁊ difficulter releua
tur. Sanatiuitas vero vt diximus hz latitudinẽ q2 coexten/
ditur cũ tota vita: ⁊ rõnabiliter intẽtior eſt aptitudo ad ſtan
dum ſanũ in puero ⁊ iuuene: q̃z in ſene decrepito ⁊ magis
reſiſtit cãis egrotare faciẽtibus iuuenis q̃z ſenex vt pz. No/
tandũ. 3. ſz Tru. hecticã nõ hr̃e quatuor tempora. ſicut alie
egri[tudi]ne: q2 eſt introducta in iſtãti ex quo eſt diſpoſitio facta
qd̃ .n. factũ eſt nõ ſit. ſi non ſit non eſt in motu. ſi nõ hz motũ
nõ hz tempus. pz etiam h̃ habere veritatẽ ex mõ generatio
nis hectice vt ſupra eſt .n. tanq̃z terminus motus alteratio/
nis. ſ. calefactionis ꝯtinuate: q̃ terminat' ad factã diſpoſitio
nem. ſ. hecticã q̃ non amplius ſit: pz 3[o] hoc ex termino ac/
quiſito. Eſt .n. hectica acquiſita quaſi ſubſtãtialis forã q2 cõ
plexio ſubſtãtifica noua in radicalibus. Notãdũ q̃rto in via
Tru. 2. tegni cõ. 9. lati[tudine]m egri[tudi]nis vt nũc plus diſtare ab opt[im]e
ſano ⁊ maiorẽ malitiã ⁊ imp̃fectionẽ includere q̃z latitudo
egri[tudi]nis ſimiliter ceteris paribus intellecta ꝓpoſitione. Nam
ſi cetera non ſunt paria: nõ mõ egritudo ſimiliter imo ſani/
tas ſimiliter ſemper erit deterior diſpoſitio q̃lz egri[tudo] vt nũc
pz vbi ſanũ ſp morti nãli in vltimo ſenio ſit ꝓpinqu⁹ morti:
⁊ ſanitas ſp terminet' ad nõ gradũ opõnũ p̃fectionis verſus
mortẽ. Tũc in iſto caſu erit deterius diſpoſitus q̃lz egro vt
nũc: q2 quocũq; dato egro vt nũc viuit ⁊ aliquanto gradu ꝑ
ficit operationes: ⁊ iõ poſito itelligit' cõparãdo iuuenẽ iuue/
ni ⁊ ſenẽ ſeni ⁊c̃. ⁊ h̃ notata ſufficiãt ſi vnũ addidero. ꝙ calor
p̃ternãlis ⁊ nãlis nõ dr̃nt in h̃ ꝙ vnũ vt nãlis eſt inſt[rumẽ]tum nãe
accomodatũ. aliud vero vt p̃ternãlis ipedit opõnes: ſed q2
nõ eſt ita accomodatũ forẽ ꝓ operib⁹ ꝓducendis: lz vtrũq;
ſit vel poſſit eſſe inſtrumentum. Nõ negamus tñ aliquẽ eſſe
laxũ p̃eternãlẽ: vt venenoſitas que ſoluz impedit oẽs opa/
tiones nullo mõ inſt[rumẽ]tum aliquaꝝ opõnum. Notandũ vltimo
ex intẽtione Truſ. 3. tegni. cõ. 29. ⁊ Aui. in ſua ſufficiẽtia li/
p̃. c. 6. ꝙ ſicut in ſimplicib⁹ nã eſt ſimplex. ſ. ſua forã el'nti q̃
vt forã eſt dat eſſe tale ſpecificũ: vt nã dat opari ⁊ eſt p̃n[cipiu]m re/
ductiuũ in ſuã nãlitatẽ ſi remouet' ab i[ll]a. Jta in cõpoſitis nã
lib⁹ nã ẽ cõpoſita puta hũanitas i hoie nõ ẽ forã hois tñ: ſz

forma ſub ɔplõne ⁊ tpa^te potẽtiali nãli ɔñte mixtionẽ:⁊ ħ
totũ cõpoſitũ puta hũanitas vt forma dat eẽ ſpecificũ:vt nã
dat opari ⁊ ẽ pn^m reductiuũ in diſpoſitionẽ nãlẽ ſi remo^r ab
ſ^a hõ. His viſis ponunt ɔnes reſoluẽtes totã mãm de becti
ca p^a ɔ̃. In bectica pme 2^e ⁊ 3^e ſpẽi ẽ facta mutatio ĩ ɔplõne
ſbſtãtifica inata:⁊ in coeq̃litate ɔplõnis: lꝫ nõ in ſanatiuita-
te. Pria ps ɔclõnis pꝫ ex argutis p̃t opp^m. Et ex auctorita-
tibus allatis ⁊ totiens repetitis:⁊ hꝫ vitatẽ tã de p^a q̃ꝫ ſcõa
q̃ꝫ tertia bectice ſpẽi:q: ois talis eſt facta ⁊ eſt eq̃lis:pꝫ q: nõ
ſentit. Et ſi dicat p^a põt curari. R̷^r ɔcedẽdo. ſꝫ ħ nõ arguit
in pma ſpẽ nõ eſſe corruptã ɔplõnẽ:ſꝫ q: eſt in pn^o nõ tñ di
ſtat:nec tãta fcã eſt virtutis ⁊ hũidi reſo^lo:⁊ iõ in iſta nõ mo
ritur eger cuius opp^m ɔtingit in bectico tertie ſpẽi. 2^a ps
pꝫ q: bectic^9 ẽ eger. ğ mutata eſt ſanitas q̃ eſt coeq̃litas vt
ſup̃. Itẽ variato funda^to variãtur q̃ in illo fundãtur. Q^r va
riata ɔplõne variat coeq̃litas in ɔplõne. 3^a ps ɔclõnis etiã
eſt clara:q: ſanatiuitas vt diximus coextẽdit cũ tota vita:⁊
remanet cũ omni egri^e q̃ꝫtũcũq; ſeua:⁊ demũ durat cũ vita
q: donec eſt hõ ſtat hũanitas:⁊ ħ eſt qd Tru. dixit oẽ tale vt
nunc eſt tale ſi^r:lꝫ ꝑ diuerſas diſpõnes q̃z altera eſt in po^a al
tera in actu. 2^a ɔ̃ lꝫ ita ſit vt tenet p^a ɔ̃ q̃ ad p^am ptẽ ɔclõnis
tñ nõ ex toto remota eſt in bectico. ɔplõ tal^r ꝙ ſit extra la-
titudinẽ p^imodi poſiti ab Aui. p^a pmi cap. de ɔplõne:pꝫ q:
becticus eſt hõ ⁊ viuit:ğ ſua ɔplõne ⁊ calore viuit ⁊ opatur:
q: digerit auget ⁊c. q̃ ſupplet locũ nãlis caloris ⁊ ɔplõnis
quoq̃ nõ directi ab aĩa qd eſt nã ⁊ p^a artifex ⁊ pn^m p^m om
nis motus ⁊ q̃etis in nobis vt Truſ. 3. teg. cõ. 29. de itẽtiõe
Aui. ꝑ ſuffi^e. c. 6. ⁊ Ari. 2. de aĩa. Tertia ɔclõ lꝫ ita ſit vt tꝫ
ſcõa ps p^e ɔcluſionis ꝙ ꝓportio ⁊ coeq̃litas ⁊ tẽpamẽtũ in
bectico ſit mutatus:q: erat ſanitas in iſto ſano. non tñ adeo
mutatũ eſt. calor ⁊ tẽpamẽtũ ex toto ɔ̃riũs ſicut in cadauere
vel corrupto cũ q̃ nõ poſſit ſtare vita:pꝫ q: lꝫ becticus ñ ſit
ſanus:tñ viuit:ſtat igit^r in bectico tãta coeq̃litas ⁊ tpamẽtũ
ꝙ põt viuere ⁊ nõ repugnat forme hois ex toto q: põt exer
cere opõnes vitales vt ſupra lꝫ ſit valde variata coeq̃litas ſi
cut ⁊ ɔplõ intra tñ latiudinẽ humanã. Et ex dictis oĩbus ħꝫ
viã Truſ. putam^9 ɔueniẽter poſſe ſatiſfacere ad oẽs arg^ta^cr
fcãs añ o^m. ¶ Et p̃ ad p^am cũ di becticus viuit ⁊ nutritur
ɔcedatur ğ a calore nãli negatur ſufficit calor ⁊ ɔplõ ꝑter-
nãlis q̃ eſt facta loco nãlis. cũ adhuc nõ ſit tñ variata in ma
lignitate ⁊ gradu q̃n cũ illa poſſit ſtare forma hũana ⁊ exer
cere quoq̃ mõ opationes vitales. Ad ɔfirmationẽ ſil^r rñde
tur ꝙ foĩa bectici eſt ⁊ ꝑmanet in cal^o ꝑternãli qd ſupplet
vicẽ nãlis:nã ille nõ eſt adeo malignatus q̃n poſſit viuere cũ
ſ^o ⁊ exercere opõnes vitales vt ſup̃ lꝫ impſectas. Ad 2^m ar-
gumẽtũ ɔcedat^r aſſũmptũ:ꝙ ſunt ɔ̃ria tãta ɔ̃rietate q̃ꝫta ſuf
ficit ad motũ:puta ſicut intẽſum ⁊ remiſſum in eadẽ ſpẽ:⁊
uere q̃ꝫtũ ad ſuas rõnes formales ſunt ɔ̃rie lꝫ in re ſint eiuſ
dem ſpẽi:⁊ cũ di:ğ cũ illis nõ põt ſtare vna forma negat^r ɔ^a:
⁊ cũ di ꝓbat^r:q: alia ⁊ alia ɔplõ facit ꝑ alia ⁊ alia foĩa iſta ꝓ
batio eſt dubia ⁊ eſt declarãda ꝑ diſtinctionẽ de ly aliud. Nã
ſi dicit alietatẽ ⁊ diuiã numeralẽ vel ſpecificã ſic eſt falſa. Te
nendo ꝙ ɔplõ colica ⁊ melãcolica dĩnt ſpẽ:cũ illis põt ſta-
re vna foĩa:ſi dicit alietatẽ ſpecificã vel gñicã ſ diuiã ad hunc
ſenſum ꝙ ɔplõ a^a. i. vnius ſpẽi vel gñis mixtoꝝ: ⁊ a^a. i. alte
rius ſpẽi vel gñis mixtoꝝ q̃ ſe inuicẽ excludũt cũ ſuis latitu
dinibus:ſic ꝓpõ eſt va. Donauit. n. deus ɔplõnẽ vnicuiq; ħꝫ
ꝙ meret^r:lꝫ hoi pſectiorẽ:⁊ vt ſic ɔcedat^r:ſꝫ nihil ꝓbat ɔtra
nos q: ille ɔplõnes prima. ſ. abiecta ĩ bectico ⁊ ſcõa itrodu
cta de nouo ambe ſunt intra latitudinẽ ɔplõnis hũane vt
diximus in 2° notabili:⁊ eodẽ modo inte^r ꝓpoſitio Auer.
deuerſitas ⁊ varietas materierũ facit vel arguit diuerſita-
t m in formis ad bonũ int^m vt ſupra eſt vera. alio mõ eſt fal
ſa. Ad ɔfirmationẽ diuerſitas opõnũ ⁊c. iſta ꝓpõ eſt dubia
⁊ indiget diſtinctiõe. Nã lꝫ q̃libet forma ſpecifica hẽat ꝓpri
as opõnes ꝑ ſe ⁊ pmas quibus ſit diſtinctio ab alijs formis
ſpecifice diſtinctis. potius q̃ꝫ ex figura vel quantitate ⁊c. tñ

ſtat ꝙ ab eadẽ cã diuerſimode diſpoſita dixit Auer. 2. phy.
cõmẽ. 30. ꝑ acciñs ab eadẽ forma varias ⁊ ɔ̃rias ꝓduci ope-
rationes ⁊ effectus. pꝫ idẽ calor in ſpẽ ħm ſic tenẽtes ſolis
⁊ hominis generat ignis corrũpit. Itẽ calor ſolis liquefacit
ceram ⁊ indurat totum terre:⁊ tũc ad argumentum caloris
nãlis eſt perfectas producere operationes. ꝑternãlis vero
imperfectas producere que nõ dĩnt ſpẽ. Ad tertiũ arg^m pn
cipale in bectica eſt facta mutatio per te cõplexionis ⁊ mix
tionis. ɔcedatur ergo for^e negatur ɔ^a q: nõ ad omnes ɔplõ
nis vel mixtionis mutationẽ ſequitur mutatio for^e:q: con-
cluſio ⁊ mixtio habent latitudinẽ amplã vt ſupra cũ aq̃ põt
ſtare forma humana:ſimiliter ⁊ in alijs ſp ciebus mixtorũ
pꝫ de ſor. ſene ⁊ puero vt Cõci. dĩa. 22. Pro quo nota pro
poſitionẽ vnã nãlem ⁊ verã ꝙ elñta in mixto maiorem al-
terationẽ ſuſtinent ſine corruptione q̃ꝫ cũ extra mixtũ ad in
uicẽ ſimplicia agunt. forma nanq; miſti ad ſui conſeruationẽ
elementa ɔſeruat. Ad confirmationẽ pꝫ ꝙ ar^m nõ valet q̃a
nos tenemus ꝙ a tẽperamẽto nãli ꝓueniũt opones pſec no
res q̃ꝫ a diſtẽperamento ꝑter nãm ceteris paribus vt in 4°
no^li. ſed in caſu non eſt ſic quia comparatur ſenex iuueni:q̃-
re cetera nõ ſunt paria. Ad quartũ argumẽtũ cõceditur iſta
propoſitio de q̃libet bectico ꝙ eſt curabilis ⁊ cum dicitur:
ğ non eſt corrupta ɔplõ negatur ɔ^a: ſꝫ ſuffi it ꝙ remaneat
ſanatiuitas vel neutratiuitas ⁊c. que ſũt po^a ⁊ ap itudines
nãles coĩnnate per quã põt fieri reductio ad ſuam ꝑſtinam
diſpõnẽ quecunq;. ſimiliter fuerit i^a talis ⁊ aqua hꝫ ꝙ dicat^r
tale ſimpl^r ſe nper vel vt multũ vt ſupra in primo notabilĩ
diximus de intentione Truſ. q̃ꝫ uis ſit bectic^9 ⁊ egrũ vt nũc
q: oẽ tale vt nũc eſt tale ſimpliciter:licet ꝑ diuerſas diſpoſi
tiones q̃rum vna eſt in actu alia in po^a. Et ſi dicatur i^a po^a
quo reducetur in actum:dico ꝙ ab ipſa forma ⁊ ab influxu
celeſti ⁊ ab auxilijs medicoꝝ. Et ſi dicatur ergo bectic^9 3^e
ſpeciei q: hꝫ ſanatiuitatẽ illã eſt curabilis cõcedatur ſꝫ nũq̃ꝫ
curabitur. ſicut ſortes abſciſſis labijs eſt riſibilis: lꝫ nõ poſ-
ſit ridere:⁊ ratio eſt q: in bectico eſt facta nimia caloris nã-
lis reſolutio ⁊ debilitas ⁊ humidum pabulum eſt exiccatũ
vnde non poteſt ſubſtentare calorem i^m ideo maraſmo pe-
rit dixit Gale. Ariſt. vero dixit marcorẽ. Et cũ dicitur ſola
virtus eſt curans ⁊ operatrix. i. forma vel forme nãlis po^a.
Et cum dicitur ſanitas ſit a ſanitate ɔcedatur. i. ab illa ſanita
te remanente ſimul cũ aĩa dirigẽte ⁊c. vel ħm Conci. ab illa
po^a q̃ pncipaliter remanet in corde vt ſupra vel a ſanitate i
mente medici. Ad confirmationem de actuatione medici-
narum diximus alibi ꝙ medicine 2os actus recipiunt in cor
pore noſtro ad quos ſunt in po^a p^a eſt actus diuiſionis ad
minima vt poſſint trãſire per omnes venas ⁊ arterias ſecũ
dus actus eſt poſſe calefacere vel infrigidare vel humectar^e
⁊c. actu corpus noſtrum iuxta po^am ⁊ virtutẽ ſue cõplõ-
nis potẽtialis que reducitur ad actum a calore noſtri cor-
poris. Cuius ſignum q: in mortuo medicine nõ actuantur:
non enim m ^a calida calefacit calore recepto a corpore no
ſtro vt multi ꝑ itãt:q: euforbiũ calefacit in q̃rto corpus no
ſtrũ ⁊ eſt venenũ rõne calitatis in q̃rto calitatẽ venenoſã. i.
intẽſã vt q̃tuor nõ recipit a corpore nr̃o:ſꝫ calefacit in q̃rto
q: ſua nã ⁊ ɔplõne aptũ natum eſt calefacere in quarto cũ
actuatur. Ad propoſitũ redeundo in bectico mãe actuan
tur:⁊ ſi ſunt humide nã humectabunt ſi frigide nã ⁊ cõple-
xione propria actuate a calore bectici qualiſcunq; ſit modo
viuat:infrigidabunt becticũ:q: ſunt frigide nature ⁊ ɔplõ-
nis ⁊ virtutis. Ad 5^m arg^m cũ dicitur omne tale vt nunc eſt
tale ſimpliciter concedatur totũ ⁊ cũ dr̃ illa ſanatiuitas eſt
cõplõ habitualis ⁊c. negatur. nã ſanatiuitas non eſt cõplõ
in rei veritate. ſed eſt naturalis quedam po^a vel aptitudo:
de ſecunda ſpecie qualitatis: vt ſupra a natura ⁊ principijs
indiuidui contracta ⁊ remanens cum forma in principijs
materialibus:vt ſupra ⁊ po^me in corde. Et ad vltimam ɔ^am
cum dicitur. ergo becticus 3^e ſpẽi eſt curabilis. concedat^r

ergo pōt curari actu: negatꝰ h. ſicut nec ſortes abſciſſis labijs pōt ridere lꝫ ſit riſibilis. Sil'r in caſu ꝓpter debilitatē vtutis ⁊ vltimatā hūidi ſubſtātifici reſolutionē impeditꝰ actus curādi lꝫ ſit curabilis ab illa aptitudine .i. ſanatiuitate.

Ad confirmationē nō datꝰ vā corporū trāſmutatio ſm ſbam ſm Truſ. negatur hꝰ imo Truſ. cōcedit illā cū Gal. 3. teg' cōmēto. 22. Sed bñ verū eſt ꝙ ſi corpus puta colericū reducatur ad tēpamentū ⁊ fiat ſanū ſil'r: qꝛ pfectā acqrat ſanitatē ꝙ illud nō eſt corpus nature: ⁊ per ꝯñs nō eſt vere ſanū ſil'r de quo loquitꝰ Gale. primo ⁊ ſcđo tegni. ſed ſimile illi ⁊ imago illius nō vere illud quia hoc eſt corpus artis. ars eſt ad illa non de illis: non negat igitur illa eſſe eque perfecta ſubſtātifice: ſꝫ qꝛ vnū ē artis: aliō ē corpꝰ nāe ſimile: nō ideꝫ ſicut aurū perfectum alchimicum ſimilatur auro naturali.

Ad ſcđam cōfirmationē factus hecticus prime vel ſcđe ſpēi ex ſano ſimpl'r reducetꝰ ad ſanitatē pſtinā ꝯcedatꝰ: aut eſt corpus nāe vel artis. Dico ꝙ eſt corpus nāe: qꝛ per ſanatiuitatem eſt reductum que non fuit corrupta in hectico.

Ad 3am cōfirmationē poſſet hūidū pfectius reſtaurari hoc poteſt concedi: ⁊ multi nō hñt pro inconuenienti. ⁊ ſi dicitur ergo pōt perpetuari. Rñꝛ ꝙ impeditꝰ: qꝛ lꝫ melius continue tñ minus ⁊ minus humidū regeneratur. Iteꝫ datur cōtinua euaporatio humidi ſubſtantifici vt dicit ariſto. quare paucificato iſto humido ſubſtātifico tandem corrūpetꝰ ſor. indurantur enim inſtſa anelitus quare pereunt. dixit. Ariſ. Alij aliter reſponderent ad arm cum dicitur ꝙ ſequeretur ꝙ humidum ſubſtantificum reſtaurabitur melius deperdito ſi ſit reductio melancolici in temperatum. Rñꝛ ꝙ nō ſubſtantifice lꝫ forte melius qualitatiue quia cū tempore illud tamen ſubſtantifice eſt ſiccius ꝗꝫ prius ſemper in proceſſu bene verū eſt ꝙ nō eſt ita ſiccū ſicut eſſet ſi nō reduceretur.

Ad ſextū argm dico in caſu de ſorte colerico qui factus eſt ſanus ex hectico: ꝙ ſua complexio fuit corrupta ⁊ iſta quā de nouo acquiſiuit etiā colerica habet ſuum principiū per ſe reductiuū ſua ſanatiuitas: que ſemper remanſit: item anima ipſa dirigēs opus medicinarū approximatarū a medico que licet fuerint frigida ⁊ humida. ⁊ ideo per ſe remittebāt caliditatem ⁊ ſiccitatem in hectico actualē: quibꝰ remiſſis ſunt poſtea cauſe per ſe producendi cōpl'onem que eſt qualitas ſcđa in ſorte colerico: ⁊ ſic illius cōpl'onis colerice que eſt effectus per ſe habēs tres cauſas per ſe. ſ. ſanatiuitatem animā ipſam: ⁊ qualitates prime reducte ⁊ vnā per accidēs. ideſt mediatā ⁊ illa fuere remedia friа ⁊ humida approximata a medico. Ad confirmationē cū dꝛ maior eſt caliditas in cauſonizāte ꝗꝫ in hectico. Ita propoſitio pro nunc concedatur vt videamus vim argumenti. licet infra terminabitur iſta queſtio: ⁊ cū dꝛ in cauſonizante nō eſt mutata ꝯ ſubſtantifica concedatur. ergo nec in hectico nego conſequentiam. Nā cauſa corruptionis cōpl'onis in hectico nō eſt eſſe intenſiorē vel non intenſiorē: ſed cauſa eſt quia caliditas eſt facta ⁊ continuata diu in membris. In cauſone vero eſt volitans ⁊ in fieri ⁊ in pauco tēpore in membris: licet ſit facta in humoribus: ⁊ ſi diu continuabitur fiet hecticus ex cauſone: quia figetur in membris.

Ad penultimū argum in caſu ꝙ calor hectici ſit debilis puta in tertia ſpecie ſiue ſit complexio ſiue qualitas prima extranea non procedet medicus cum frigidis: immo cum calidis: ſcilicet aqua carnis vino ⁊c̄. ſed bene procedet cum humidis ſubſtantifice. ⁊ illo modo augendo humiditatem augendo ſpiritus ⁊ humores: augebit virtutem hectici: ⁊ ſi opus erit poſtea infrigidare poterit vti frigidis: quare concluſiue non vtimur ſemper frigidis in cura extinguendo calorem illum pauculum licet ſemper humidis: nam in caſu intentio eſt ad virtutem magis ꝗꝫ ad morbum.

Ad vltimū argm licet Gale. pluribus in locis in manifeſto ſui ſermonis in medicina ſecutus ſit Hippo. Homerū Empedoclē ⁊ illos antiquiores qui volebant cōpl'onē eſſe ſubſtantiā .i. formā ſubſtantialē miſti: ex quo aliā formā ipſi non cognouerūt: qꝛ inſenſibilis: ⁊ Gale. vt medicus tm̄ ſenſibilia curat: tamē in hoc etiam Gale. fuit dubius: vt bene Conci. dīa. 17. Eſt nāqꝫ difficultas iſta que maiorem expetit ⁊ altiorem indagationem: ⁊ nos alibi diffuſe diximus. ⁊ tractauimus iſtā difficultatē. ideo hic tacendū puto ex ꝓpoſito vt relinquatur ſpeculādi locus medicis noſtri temporis. qui ſe medicine arbitros ⁊ alioꝝ magiſtros faciūt. Si quis vellet ſuſtētare opionē Ugonis ⁊ alioꝝ q nō tenēt illā ſanatiuitatē: ⁊ tñ cōpl'onē in hectico eſſe corruptam tā potentialē ꝗꝫ actualē hꝫ ēt viā ad rñdendū ad argta oīa pdicta qō paucis expediā. Nā ꝯ acqſita in hectico non eſt ex toto aliena a natura humana: ſed intra limites vt ſupra ⁊ ꝯñter per illā exercet opera vite vt hō ꝗre digerit nutritur augetur ⁊c̄. taliter ⁊ qualiter. non. n. eſt conueniens ⁊ tpatum inſtr'm forme: ⁊ iō cum iſta nō diu durat quin moriatꝰ ⁊ ꝯñter tenemus ꝙ ab intrinſeco non pōt curari. ⁊ ſi dꝛ cum curatꝰ auxilio medici qō erit principium reductiuum. Dico ꝙ iſte met calor ⁊ ꝯpl'o acquiſita hectici ex quo nō eſt ex toto alienata a natura (dirigente anima) ⁊ remedia medici: actuando vt ſup̄. Et cum dꝛ ſanitas ſit a ſanitate. 7. meth. ꝯto. 23. intelligitur a ſanitate in mente medici intendētis curare ſicut domus ſit a forma domus in mente artificis. Et ſi dꝛ nihil intendit ſe ipſum corrumpere qūo iſte calor preternaturalis intendit curare hecticum Rñꝛ ꝙ veꝝ eſt per ſe ſꝫ p acciñs aliquid corrumpit ſe ipſum. ſicut ēt calor nālis agens in humido.

¶ Nunquid calor hectice ſit maior ꝗꝫ cauſonis. quarta duo.

NUnquid calor hectice ſit maior ꝗꝫ cauſonis. vel tertiane ⁊ in hac diffīte viſi ſunt doctores dubie loqui. Nos vero ſuppoſita vna diſtinctiōe. Rñdebimus ad qōnē per ꝯcl'ones. Naꝫ aut qō intendit calorem maiorem .i. intenſiorē ad tactū aut maiorē .i. potentiorem. Si primo mō ſit pa ꝯcl'o de mēte Gale. primo de dr̄ijs febrium cap̄. 11. Et aui. cap̄. ꝓprio calor cauſonizantis eſt aor. Et rō eſt qꝛ in cauſone pñtatꝰ tactui calor intenſus vaporoſus aſcendente multa ꝗtitate vapoꝝ inflāmatoꝝ acutorum ad cutim. Scđa ꝯ in hectica calor eſt maior 2o qꝛ potentior. Hoc autem probatꝰ triplici rōne. pma rō accipio cauſonizantē qui tandem terminetur ad hecticam calore illo cauſonis procedente ſemper intendendo i ſtatu fiet hectica: ⁊ pꝫ ꝙ calor ille ē maior. Si ſemper augmentando ⁊ figendo proceſſit. ſcđa rō eſt ſatis euidēs eſt iſta calor hectice cōſumit membra maxime reſiſtentia radicalia vt oſſa. Calor vero cauſonis non: ſed humores vel humida membra. tertia rō ꝙ calor hectice eſt maior perſuadetur: qꝛ ſiccitas eſt lima caloris que maior ꝗꝫ opꝫ aſſociat ſibi caliditatem maiorem. Et ſi dꝛ ꝗre nō ita ſentitꝰ a medico tangenti ſicut in cauſone. ſaltim primo occurſu. Dico ꝙ hoc prouenit rōne ſiccitatis: quare nō niſi perſeuerante manu: non ita apparet moleſtus ⁊ acutus: ſicut in cauſone ⁊ hoc voluit Aui. in lib. de viribus cordis cap. 4. Cum dixit calor hectice eſt maior ꝗꝫ incenſiue. Tu tñ nota ꝙ nō oēs hectice ſunt eiuſdem gradus: imo quedam calidiores: quedam minus cal'e. ⁊ vna hectice ſpēs eſt minus calida puta tertia ꝗꝫ ſcđa vel pma. ſil'r in cauſone non oēs eiuſdem gradus ſunt cauſonizantes. ⁊ ideo fiant comparationes ceteris paribus comparādo intēſiorē ad intēſiorē. Sꝫ ꝯ pmā ꝯnē argr ſit ſor. cauſonizans ⁊ in augto ſue febris terminetur ad hecticā: ⁊ procedat cauſon ad ſtatum. Et tunc pꝫ ꝙ erit hecticus ⁊ cauſonizans in ſtatu: ⁊ tunc ſic arr certum eſt ꝙ hectica in augto cauſonis cum incepit erit intenſior ꝗꝫ cauſon in principio ⁊ in hoc ꝯcl'o hꝫ veritatem. ſed in cauſone in ſtatu: in quo tpe erit etiam hecticus ille calor cauſonis erit intenſior hectici calore: pꝫ qꝛ proceſſit cauſon augendo ad ſtatum calore hectici non mutato. Item probatur qꝛ ille calor cauſonis ſentitur ab hectico: ergo eſt intenſior: quia ſentiri in alterari conſiſtit vt ſup: alteratio ⁊ actio eſt a proportione maioris

eqlitatis. Scdo arguitur contra ſcdam ɔcl'one ꝙ cauſon ſit
potentioris caloris. Et accipio plato. febrientem febre arſi/
ua cōſumente: pmam ſcdam ꝛ forte tertiam humiditaté de
ſcdis ſicut patet multotiens corporibus reſolutis: nōdum
becticis: qꝛ calor ille non eſt fixus factus inſenſibilis: ergo
erit maior q̄ȝ pma vel ſcda hectice ſpēs vel ſaltim eqlis q̄/
re nō potentior. Et hee due rationes ꝑ nunc remanēt inſo/
lute: ꝛ faciunt qōnē hanc ꝓblema neutrum. ꝛ iudicio meo
ille ɔnes nō ſemꝑ hñt veritatē: ſed vt plu^m calor hectice feb.
hȝ latitudinem quare qñqȝ intenſior qñqȝ remiſſior.

¶ Nūquid hectica poſſit ab intrinſeco curari du° 5^a.

Et arguitur ꝙ ꝙ ſic ſicut ſe hñt q̄litates el'ntorū
ad el'n^a ſimplicia ſic ɔpl'ones admixta. ſȝ el'nta
manentibus ſuis formis ſbalibus q̄ȝtumcunqȝ
altera pñt reduci in nām ꝓpriam ꝛ redire in ꝓ/
prias q̄litates ergo ꝛ miſta q̄ȝtumcunqȝ alterata
(remanente ꝓpria for^a ſbali) poterunt reduci in ꝓpriā nām
ꝛ ꝓprias ɔpl'ones ab intrinſeco. Et cōfir^r in via truſiani re/
manet pn^m intrinſecū reductiuū: qꝛ ſanatiuitas in hectico ꝛ
for^a ſbſtantialis: ḡ poterit ab intrinſeco reduci. In opp^m eſt
cōis opio: ꝛ ratio eſt in promptu. Nam ex q̄ caliditas i hecti
co eſt fcā equalis. non agēs i ſbo in q̄ eſt. ſ. in membris: ꝛ ſp
inclinat in caliditatem ꝛ ſiccitatem nunq̄ȝ per ſe reducet̄ ad
frigiditatē ꝛ hūiditatē ab intrinſeco. Et tunc ad rōnes ad p/
mā negat̄ ſilitudo illā. ꝛ rō eſt qꝛ in via Truſ. El'nta hñt for
mā ſbalē q̄ eſt pn^m motiuum: nō ſoluȝ motu localis: ſed etiaȝ
motu alterationis qd̄ non placuit auer. 2. phy. ɔ^{to} ꝑ. Eſt igi
tur for^a ꝓpria pn^m reductiuuȝ. dixit truſ. 3°. teg. ɔ^{to} 29. in
miſtis vō non eſt ſic. Adde ꝙ el'nta ſimplicia extra mixtio/
nem non tm̄ alterationis patiunt̄ abſqȝ corruptione: q̄ȝtam
ſuſtinent i mixto vbi manutenētur. ꝛ ſubſtētāt̄ a for^a ꝛ ɔpl'o
ne mixti fortiori ꝛ potentiori ad reſiſtenduȝ ꝙ el'nta nō cor
rūpant̄: nec mixtum ſic in ꝓpoſito nō pōt tm̄ aq̄ alterari ad
caliditatē qn remaneat aliq̄s actualis frigiditatis gradus cū
ipſa aqua qd̄ eſt pn^m reductiuum ſil'r cuȝ for^a ſbali. in mixto
vero poterit total'r abici ɔpl'o ꝛ alia introduci paulatine
ſtante forma mixti in hectico igitur cum ſint el'nta valde mu
tata non poterunt ab intrinſeco reduci. Ad confirma^{cem} dr̄
ꝙ ſm truſ. nondum habeo declaratum qd̄ ſit pn^m reducti/
uum nā complexionali. Nam. ɔ^{tum}. 29. 3° tegni vbi tractat
iſtam mām vix eſt intelligibile illud dicit vtcunqȝ ſit eſto ꝙ
remaneat ſanatiuitas qd̄ vr̄ ſcdm ipſum ꝑ tegni ɔ^{to}. 15. eſſe
pn^m reductiuuȝ: qꝛ tm̄ eſt po^a ꝛ aptitudo q̄ indigent actuan/
te opȝ ab auxilijs ꝛ medicamentis actuari: ꝛ ɔñter non ab
intrinſeco tm̄. Et ſi dr̄ virtus eſt operatrix ꝛ ſanans. R^r. qd̄
hoc eſt verū de virtute nāli in egritudinib⁹ mālibus: vbi op⁹
eſt digeſtione euōne ꝛc̄. in hectica vero virtus curās eſt ani
ma ipſa cum calore actuante ꝛ ſanatiuitate: coadiuuantibus
auxilijs ꝛ remedijs approximatis ab extrinſeco q̄ ſunt fri/
gida ꝛ humida in potentia ꝛ actu.

Nunqd hectica interficiat fri^{te} vel caliditate du° 6^a.

Et arg^r ꝑ ꝙ occidat per calorem ꝑternālem. ꝓ/
bat̄ qꝛ hectica eſt febris mō febris eſt calor ex/
traneus ꝛc̄. In o^m eſt ariſ. ꝛ cōis via: qui volunt
fri^{tem} ꝑternālem eſſe pn^m interfectiuum com/
plectiue in morte ꝑ reſol'onē. Nam ariſt. dixit.
Mors eſt extinctio caloris: ex hoc pȝ mortem in hectico 3^e
ſpēi ꝓuenire a friditate. nā ɔtigit in hectico ſicut in marcho/
re reſoluto humido qd̄ eſt pabulum caloris reſoluit̄ ꝛ mi/
nuit̄ calor. ad c⁹ remiſſionē intendit̄ ſuuȝ ɔ̈riū. ſ. friditas ſi/
cut etiā qñqȝ medic⁹: potu aq̄ frigide elegit hecticā febrem
vementē extinguere vt trāſeat in maraſmū. i. hecticā ſenileȝ
ꝓrogando vitā. Ge. credit tā calitatē q̄ȝ frigiditatē poſſe in/
tendi in eodē ſbo de intentiōe Gal'. lȝ forte nō eodem mō ſȝ
vnū po^{ue} vt calitas alterū priuatiue vt frigiditas. ſȝ ɔ̈ hectic⁹
3^e ſpēi ꝛ morti ꝓpinqu⁹ ad tactū appet fridus. friditas aūt
q̄ ſentit̄ eſt po^{ua} ḡ iſto mō ꝛ po^{ue} ſunt ɔ̈ria calitas ꝛ friditas
in hectico. Sȝ tunc eſſet difficultas qꝛ ſic hecticus q̄ȝto ma/
gis appropinquat morti curabit̄: qꝛ infrigidabitur. nō erit
amplius febrieñ. Dico ꝙ incurret deteriorē diſpōnē. ſi nō rema
net febris: qꝛ incurret frigiditatē ꝑternālem cuȝ ſiccitate in/
tenſa q̄ ſunt oppoſita principalis vite ꝛ deteriores calidita/
te tm̄ ꝛ erit hecticus ſenectutis incurabilis: ſicut mortis nō
eſt dare remedium dixit Auic.

Dubitatur nunqd hectica habeat 4^{or} tpa du° 7^a.

Auic. in cap. proprio viſus eſt dicere ꝙ ſic: qꝛ prin
cipium in pma ſpē aug^m in ſcda: ꝛ ſtatū in tertia
in q̄ morit̄ eger: imo in ſcda ſpē ponit tertia tpa
pn^m 2^e, aug^m 2^e ꝛ ſtatū 2^e: ſil'r ꝛ oēs doctores
vident̄ ſentire cuȝ Gal. ꝛ Aui. In opp^m eſt truſ.
3° teg. ɔ^{to}. 32, vbi hȝ nullā egritudinē factā puta neqȝ hecti
cā neqȝ vuln⁹ ꝛc̄. hēre tpa: qꝛ nō hñt motum: mō tpa eſt paſ
ſio mot⁹ ſolas igit̄ ſiētes egritudines hñtes cās qb⁹ corpus
patit̄ nunc plus nunc min⁹ dicit hēre q̄tuor tpa. Nos vō ꝓ
deciſione h⁹ q̄ſtionis ſup^{mus} duo. p^m ꝙ diſtinctio tpȝ vſitum
apud medicos ſumit̄ tripl'r aut penes ſupationem nāe. ſup
cām egritudinis in ſalububus aut penes ſupationem cauſe
ſupra. nām in morituris. ꝛ iſta hñt tertia tpa tm̄ qꝛ in decli/
natione nō morit̄ eger. p^a vō hȝ q̄tuor tpa pn^m cum incipit
occulta digō. aug^m cum manifeſta eſt digō ꝛ ſtat⁹ cum ɔple/
ta eſt digeſtio. declinatio cum nā pfecte obtinet. ſupra cāȝ q̄
expellit̄ extra: ꝛ iſto mō nulla egritudo facta hȝ q̄tuor tpa
qꝛ nō hȝ cām. Scdo tēpora diſtinguntur penes varietatem
accn̄m que in pn° debilia in augmento maiora in ſtatu ma/
xima ſcdm cōmunem viam. Dimittamus pōnem Truſ. pro
nunc in hac mā que cōmuniter non tenetur de diſtinctio/
ne temporum penes accn̄tium varietatem ɔ^{to} allegato: in
egritudinibus materialibus de quo alias. Tertio° egritudi
nis. Tpa diſtinguuntur penes diſtinctionē egritudinis vel
diſpōnis cuiuſcūqȝ in mag^e vel puitate: vt dicat̄ diſpō tūc pua
cū incipit. iuxta illud Hyp. circa pn^a ꝛ fines oīa imbecilliora.
Tunc magna cū auget̄. tunc maxia cū eſt in ſtatu ꝛ in decli/
natione incipit minorari egritudo q̄ad eſſentiā egritudinis
puta apo^a puū in pn° magnū in augmēto max^m in ſtatu. de/
inde declinat. Simil'r de febre cauſon ꝛ alijs. Scdo ſuppo/
no ꝙ hectica i ſua rōne formali lȝ ꝑ ꝛ prin^r dicat calorē extra/
neum: qꝛ hectica eſt febris ꝛ eſt calor extraneus ꝛc̄. Secun
dario includit ſiccitatem per ſe connotando multa alia acci
dentia que neceſſario ſequuntur ad hecticam. vt debilitas
virtutis: reſolutio humidi ꝛc̄. Et tandem frigiditas priuati/
ua extinguens ꝛ mors. Quibus hitis ſit pma concluſio ac/
cipiendo hecticam proprie vt eſt febris tm̄. i. eſſentialiter in
gñe caloris extranei. Hectica non hȝ q̄tuor tpa vllo mō qꝛ
ſit inſtanti ꝛ hȝ eſſe factum independens: ꝛ calor extraneus
nō augetur in hectico imo continue ꝛ continue diminuitur
ad conſumptionem humidi radicalis: ꝛ ſic bene Truſ. Se/
cunda concluſio hectica vt dicit ſiccitatem ꝛ conſequenter
vt eſt tabes hȝ q̄tuor tpa vel ſaltim tria: qꝛ ſiccitas illa conti
nue ꝛ continue augetur magis ꝛ magis vſqȝ ad mortem ꝛ
eſt in fieri. lȝ non ſentiatur qꝛ ſiccitas non eſt qualitas ſenſi/
biliter doloroſe nec ſubito ſit. Tertia concluſio hectica quo
ad totam diſpōnē ſignificatam ꝛ connotatāȝ hoc nomine he
ctica hȝ q̄tuor tempora vel ſaltim tria: ꝛ ſic hñt dixit Aui.
pmā ſpēm pn^m: ſecundum augmentum. ꝛ tertiā ſtatus ꝛ vt
ſic eſt in fieri. Quarta cōcluſio lȝ diſpō preternaturalis in he
ctico continue ꝛ continue augeatur vſqȝ ad mortē tm̄ hecti/
ca ꝓpie vt calor extraneus minuitur cōtinue ꝛ ɔtinue vſqȝ
ad mortem. Tertia concluſio hectica proprie non interfi/
cit. Sexta concluſio ꝓbabil'r. Hectica tertie ſpeciei non eſt
hectica ꝓpie ſȝ eſt maraſmus q non eſt febris ex q̄ eſt diſpō
frigida ꝛ ſicca ꝛ merito fridis ꝛ ſiccitatis interficit. Qr̄ ɔue
nientius ꝛ ꝓpie dicet̄ hectica ſenectutis q̄ȝ hectica febris.
Septia ɔcl'o lȝ in hectico ſiat trāſitus ab extrema calitate ad
extremā friditatē ꝛ in medio ſit tpatus: tñ nō erit ſanus. ſed

peſſime eger.qꝛ habet corruptã cõplexionem cũ exceſſiua ſiccitate debilitate v̾tutis:⁊ paucitate ſpũu ⁊ humorum.

¶Octauo ſpeculãm eſt qꝛ febris hectica pꝰ cibũ ſentitꝛ ⁊ ſi ſꝛ calor eſt hectica vel puda vl̾ effia factꝰ vl̾ ſiẽs q ſẽtiť ⁊ q̃to tpe poſt cibũ ſentiať in q̃ doctores ſũt diuerſi ⁊ dubij valde.

Gale.auic.auẽzoar alexander ⁊ ſapiẽtiores tranſiere cũ hac imaginatiõe ſatis apparẽti ꝙ ſicut i calce nõ extincta q̃ hꝫ calitatẽ ardẽtẽ.i.cũ ſiccitate ꝯplicatã nõ apparet notabilis calor etiã tãgenti: ⁊ tñ ſi ſupinfundatur aqua ebullit ⁊ ardet euidentiſſime ſil̾r de ſartagine calefacta ⁊ lapide calefacto:qbꝰ ſi aq̃ ſuperifundiť effumãt ⁊ ebulliũt manifeſtiſſime.actuať .n.calor ille ſiccus q̃dãmõ per antipariſteſim ſuperinfuſa aq̃ frida ⁊ humida. Eodẽ mõ in hectico. Calitas ſicca hituata in radicalibus ſuperueniente nutrio:frido ⁊ hũido actuať fit ſenſibilis ⁊ ebullit ⁊ apparet maior. Et ſm iſtã opionẽ calor q ſentiť poſt cibum in hectico eſt hectica:qꝛ ꝑus occultabať in membris ſolidis:nunc erumpit foras ⁊ manifeſtať ⁊ ſic hecticus hꝫ a cibo ꝙ ꝑcipiat ſuum calorem in humorali febre hoc non contingit quia eſt in humoribus facta caliditas ⁊ i membris ſemper fit ⁊ ſentitur ſemper ⁊ añ ⁊ poſt cibum. Et ad iſtam põnẽ Gale.ſequuntur due ꝯcl̾ones contra cõem viam. Prima calor hectici lꝫ ſit factus.tñ q̃ñqꝫ eſt equalis q̃ñqꝫ diuerſus:qꝛ ſentitur.ſcõa ꝯcl̾o calor factus in ſbo agit in illuꝫ ꝯ determinata ex intentiõe Aui.hipp.Ga. ⁊ ariſ.⁊ oium recte ſentientiũ vt ſup̃ qd̾ non inconueniť qñ ſit intenſior ꝑ antipariſtaſim vt ſup̃. Hec opio auer.⁊ Cõci. non placuit ⁊ viſa eſt potius rethorica perſuaſio q̃ꝫ vera.q̃ꝛ rõ eſt tal̾ qꝛ nũq̃ꝫ eo deduci pñt membra cum vita:ꝙ tanta ſit repugnaa inter mẽbra ⁊ virtutẽ nutribilem ⁊ ſuum nutrimentũ ꝙ poſſit facere talem effectum. Genti.voluit rñdere ꝓ Gal.⁊ colorare dictũ Gal.ꝙ inter ỏ pte ſbtiliori cibi q̃ citius tranſiens ad mẽbra ſoda inflãmať:in tñ ꝙ ſentiť ab hectico ⁊ a medico:non ꝙ in totum corrũpať cibꝰ ⁊ nutrimentum eo mõ q̃ credidit auer.⁊ Conci. Et iudicio meo lꝫ hic ſint vera.tñ rñſio nõ eſt ad mentẽ Gal.qꝛ calor iſte eſſet calor nutrimenti inflãmati ſꝫ Gẽt.q̃ſi putrida vel effimera ⁊ non calor qui eſt hectica q̃ ſentitur pꝰ cibum vt Gal.voluit. Auer.vero quarto collige.Imaginatur nutrim ſuperueniẽs membris inflãmatis a hectici inflammari membris ⁊ pome quantum ad partes ſubtiliores nutrimenti que ſua nã ſunt magis apte recipere inflãmationem ⁊ aduſtionem.⁊ illam multiplicare in totum:⁊ in partes ſenſitiuas.⁊ ſic hecticus ⁊ medicus ſentient caliditatem manifeſtiorem pꝰ cibum. Eſt.n.caliditas iſta ſiens in membri:ſicut in febre humorali In febre vero humorali lꝫ nutrim ſuperueniens a calore extraneo iſlãmeť:⁊ q̃q̃ mõ iſlãmenť membra ⁊ ſentiť oio maior calor ab infirmo ⁊ a medico poſt cibuꝫ.tñ hoc nõ eſt ita manifeſtũ i hũoralibus que ꝯtinue ſentiunť ⁊ añ ⁊ pꝰ cibũ. adde ꝙ membra agunt i nutrim ſua ꝯpl̾one ⁊ calore bẽignonãli regulato ab ip̃a aia vt ariſt.ſcõo de aia cõ.41.Corrigẽdo:digerendo:regulando:ſi qd maligni fuerit i nutrimẽto ip̃ſiuꝫ.vñ nõ tñ inflãmantur nec inflãmant ſicut in hectico in q̃ eſt mutata ꝯpl̾o nãl̾ ex toto in ꝑter nãm vt ſup̃.incõueniens aie iſtꝰm ⁊ nõ regulatum ab aia:iõ arripiť nutrimẽtũ ⁊ inflãmať valde in hectico.tertio adde ꝙ in membris hectici eſt maior calor q̃ꝫ ſit in cauſone in membris cauſonizãtis:quare poterit nutrim in hectico magis inflãmari delatũ ad mẽbra calidiora. Et iudicio nr̃o calor q ſentiť poſt cibuꝫ ſm iſtam viam eſt humoralis febris ſiens non hectica. Tertia opinio tenet ꝙ inflammatio illa ſit poſt cibum a ſpibus ⁊ ſumis inflãmatis aptis magis inflãmari ⁊ inflammare q̃ꝫ humores cuius ſignum eſt qꝛ cito tranſit:⁊ ſic ꝙ ſentitur eſt ephimera non putrida non hectica. Nos tamẽ ꝯ hanc viam auer.arguimus triplici medio ſatis euidenter. Et ꝑ ſupponamus vnum ꝙ eſt ariſto.⁊ verum ꝙ nutrimentum ⁊ nutritum contrariantur donec aſſimilentur.⁊ contrarietas eſt cã actionis nutriti in nutrimẽtum calefaciendo qꝛ digeritur ⁊ digõ fit a cal̾o. Nutrimẽtũ v̾o reagit per friditatẽ:quõ ergo per calitatẽ inflãmabit membra vt dicis ⁊ pome ſi eſt lactuca vel aliud nutrim fridũ. Scõo argr ſic nutrimentũ per te calefit ⁊ inflãmať a mẽbris hectici:⁊ poſtea per illã calitatem agit in hecticum totũ. Ego q̃ro illa calitas q̃ nutrimẽtũ calefacit hecticuꝫ:aut eſt maior aut eſt eq̃lis cũ iſta q̃ eſt i hectico non maior:qꝛ nemo dat ꝙ nõ hꝫ.nõ eq̃lis:qꝛ ab equali non ꝓuenit actio. Tertio arguiť ſic in corpe ſano ita ꝯtingit ꝙ pꝰ cibum calefit q̃uo ergo hoc verificať. Quarto multi ſunt ſtõi debilis q aſſumpto cibo plimuꝫ ſupercaleſcũt:⁊ tñ nõ febriũt. Rꝫr ⁊ breuiter ꝓ auer.⁊ ꝓ Gẽti.ad ꝑm ⁊ ſcõm qd̾ illud ſubtile humidum qd̾ ꝑo trãſmittitur ad mẽbra ⁊ eſt illud qd̾ ſtati repat famẽ vt alibi Gẽti.dič illud dico nõ eſt nutrimentuꝫ membrorũ. Ad ſcõm Rꝫr ꝙ nõ incõuenit rõne diſpõnis ⁊ inclinationis ſbi in q̃ agitur ꝙ maiori calitate iſlameť q̃ꝫ cã agens agat calefaciendo:ſicut dꝫ de aqua calefacta relicta ſue nãe ad maiorem friditatem reduciť a cõtinenti q̃ꝫ prius. Et ex his duobus argumentis ⁊ rñſione. patet Rꝫo ad dubiũ Genti.qd̾ ipſe nõ ſoluit:q̃re eſt qd̾ poſtea delatum tardius nutrimentuꝫ groſſius ad membra nõ cauſatur iſta ſupercalefactio in hectico ſicut per partem ſubtiliorem cauſabať:Ad tertiũ dico ꝙ corpa ſana frigeſcũt pꝰ cibuꝫ lꝫ poſtea illa caleſcant ꝓpter ſanguinẽ genitum ex cibo:qd̾ eſt cal̾m:⁊ ſic omnis cibus calefacit vt bene Gale.qꝛ tranſmutatur in ſanguinem qui eſt calidus. Ad q̃rtum Rꝫr ꝙ illud prouenit qꝛ ſtomacus debilis laborat vel epar in digerendo ex quo partes multe nõ bene digeſte corripiuntur a calore accidentali ⁊ putreſcunt. De hora ſupercalefactionis pꝰ cibum in hectico etiam varij ſunt doctores alij per horam pꝰ vel duas ad ſummum:vt Gale.in ꝑ de diffe.feb.ca.11.alij ꝑ duas vel tres horas pꝰ:vt auenzoar ⁊ auer.in qua difficultate dico duo. Prim ꝙ nutrimentum membrorum ex cibo donec vltimate aſſimiletur tranſeundo per quattuor digeſtiones tranſeunt.24.hore quod tempus licet non ſit limitatum a doctoribus nec bene limitari poteſt:tamen auic.dixit.13.3ꝰtra.tertio.c.8.tempus digeſtionem ſtomaci menſurans primam digeſtionem eſſe.10.horarum.cõmuniter. ⁊ Concili.differentia.29.dixit rationabiliter tempus menſurans ſecundam digeſtionem in epate.7.horaruꝫ forte tertiam digeſtionem ⁊ quartam tempus menſurans erit.8.vl̾ circa horarum ita ꝙ tempus.24.horarum eſt totale tẽpus quo ex aliquo cibo complete nutrimentum eſt diſtributuꝫ ⁊ exio hectici non inflãmatur.ſcõo dico ꝙ pars ſbtilior cibi de qua dictum eſt ꝙ non eſt nutrimentum radicalium:ſed refocillat ⁊ humectat iſta tempore famis ⁊ eſt illa pars cibi a qua ſit ſupcalefactio in hectico cito defertur ad membra. poſt q̃ꝫ in ſtõ cibus incepit calefieri:digeri:⁊ ꝑparari ad digeſtionem a calore ſtõi cordis epis ⁊ aſtãtiuꝫ membroꝝ:Sed in hoc etiam eſt dĩa. Nam q̃ñqꝫ tardius qñ velocius defertur illud humidum ad membra. Nam in vno vie ſunt latiores:membra atrahentia ⁊ digerentia potentiora. Cibus ẽt q̃ñqꝫ ſbtilior vt ptiſana:ordeacea.q̃ñqꝫ craſſior vt pedes vitulini. Iſta oia hñt.variare tempus per horam vel per mediam ⁊c̃. Et vere ſi conſideras de hac ſuper calefactione in hectico poſt cibum eſt dubia valde mã ⁊ credo non adhuc eſſe reſolutam ⁊ veritatem inuentam.

De cauſis hectice febris ꝓpoſitũ 7m.

Et qꝛ hectica vt ſup̃ diximus de intentione Gal. ⁊ Auic.Serap̃.Cõci.⁊ aliorũ põt incipiendo affligere vel ſaltem que ſola eſt nõ cõpoſita nec cõplicata cum alia egrr.ideo ꝑus de ſimci ⁊ per ſe illa hectica agamus aſſignãdo cauſas que vt plurimũ hecticam cãnt:q̃ꝛ poma eſt ſbi diſpõ ad caliditatem ⁊ ſiccitatẽ. puta ſi iuuenis raroꝝ pororum reſolubilis calide ⁊ ſicce cõpl̾onis:macer.curioſus.negocioſus.⁊ h̾ eſt diſpoſitiua ⁊ mãlis cã. Efficientes v̾o cãe ꝑmitiue(qꝛ hectica nõ hꝫ

cãs efficientes intrinſecus q̄s antecedentes vel corporales diximus a qua dependeat in eſſe ⁊ conſeruari vt pluries eſt repetitum: q2 eſt diſpõ fcã independens ↄtinuata cã calefaciens ⁊ exiccans q̄cunq̧ fuerit illa ſiue balneum exiccatiuum ſiue exercitiu3 ſub ſole continuate aie paſſiones. dolor ↄtinuus farmaca exiccantia ⁊ calefacientia: fames calidoꝝ cibarioꝝ vſus: vt ſalſa: acuta: vinum potens: aq̄ carnis arõata. Tenuis dieta flux⁹ ⁊ fluxus menſtruoꝝ: fluxus ſpmatis: flux⁹ vñcũq̧ ſanguinis: coitus imoderat⁹ ⁊ demũ oia exiccãtia q̄ tabẽ inducunt vt ſupra ⁊ a leui cã poſtea inflãmant̄ ipñt cãre hecticã. ſunt ⁊ alie cãe per accñs exiccantes ⁊ calefacientes q̄ pñt cãre hecticam: vt longum otium dixit Aui. tertia primi capitulo de exercitio. Nã defectu exercitij nõ vigorant̄ calor nãl'⁊ digõnes vñ nõ poterit regenerari cõueniens nutrimentum nec in q̄3to nec in q̄li: q̄re membra exiccabunt̄. Regimen ēt frigidum i cibo ⁊ potu ⁊ reliq̄s eſt cã exiccationis: ⁊ tandem hectice q̄re obtundit̄ calor nãl' nõ digeret ⁊ cõſeq̄nter membra exiccabunt̄: ⁊ l3 pl'es tales cãe noiate ſunt cã hectice ſenectutis pro q̄3to cãnt ſiccitatem cum fri^e pñt etiam eſſe cãe hectice febris vt p3 q2 adueniente cã calefaciente in corpore exiccato ⁊ diſpoſito de facili fiunt hectici febrientes adde q̄ deficiente nutri^o humectãte ⁊ infrigidãte membra calefiunt ex fame ⁊ exiccant̄. Si vero hectica fit accñs q2 ſeq̄t̄ alias egri^e in cõpl'one vel cõpõne vel vnitate ſic vt plimum ↄtingit. Dico q̄ cãe hectice pñt etiã eſſe plurime ⁊ he q̄s diximus ⁊ a^e multe. Nã dixit Gale. effimera põt eſſe cã hectice. nõ q̄ ego credã pncipalem cãm hectice fuiſſe effimeram: ſed ille cãe q̄ fuerunt cã effimere puta itineratio ſub ſole. fuerunt cã hectice coadiuuãte effimera ⁊ diſpoſitione ſbi: febres etiã humorales ardentes ſunt cã hectice vt cauſon ⁊ potiſſime ſi nõ fuerit bene frigida aq̄ ⁊ epitimatibus frigidis curatus. febres etiã lõge vt emitrite⁹ duplex tertia ⁊c̃. eo potiſſime ſi ſunt i corpore diſpoſito vt ſup̄: ⁊ ſi malo regie fuerint gubernata vt puta dixit Aui. ſi talia corpora intenſiſſime febrientia abſtinuerint ab aq̄ frigida ab epitimatibus circa ſpũalia fris ⁊c̃. ſi vſi fuerint vino aromatico: ſi aqua carnis ſi diamuſco ⁊c̃. que oia calefaciunt ⁊ exiccãt maxime febrientes. Egri^e etiã in cõpo^e ſunt cã hectice: vt puta vlcera pulmonis vel alioꝝ membroꝝ intrinſecus: nã retentis mãebus malis putridis vt in empimate inflammãt̄ ⁊ inflãmant ipm cor. ⁊ reliq̄ radicalia membra ↄñter. Apo^e intrinſeca puta epatis ſtõi renum ⁊ colon ſi plongantur ducunt ad hecticã: tu3 q2 longã nutriunt febrem: tu3 q2 iſtoru3 defectu deficit nutrimentum membris. q̄re exiccantur ⁊ inflãmant̄: tunc q2 opilãt vias nutrimenti tum q2 retinentur mãe putride inflãmate ⁊c̃. ⁊ in ſumma ois cã calefaciens ⁊ exiccans corpora noſtra ſubſtantifice ſiue per ſe ſiue per accidens continuata ducit ad hecticam.

Octauo videndu3 eſt de ſignis hectice febris. 8^m propoſitu3.

Galenus Aui. ⁊ alij ↄuenilit i hac ppõne q̄ hectica p^e ſpẽi eſt difficil' cogõnis ⁊ facil' curatiõis q̄3 ppõne cõe3 putam⁹ eſſe falſa3 ſic abſolute platã ⁊ el⁹ o^m eſt veri⁹: ⁊ rõ eſt q2 ſi p^a ſpẽs hectice eſt hectica: ergo eſt egri^{do} fcã eq̄lis indepẽdens ⁊c̃. Nã dicit cõpl'one3 pternãlem ſubſtãtifice factã de nouo in cordis ſba ⁊ in radicalib⁹ quã remouẽ eſt difficil' cure q̄re nõ facilis. Ite3 eſt egri^{do} ergo ſenſibil'r ledit. g̊ facil' cognitu: ad de q̄ hectice pma ſpẽs h3 ſigna euidentiſſima vt in pulſu: in tactu: in macie: ⁊ q̄ non ſentit̄ ⁊c̃. vt ſup̄ ⁊ inferi⁹ dicemus. Ideo no^m p declaratiõe illius cõis ppõnis q̄ hectica aut eſt ſimplex aut ↄpoſita cu3 alia febre. Item aut cõſiderat̄ hectica inq̄3tum egri^{do} aut inquantum talis in ſpẽ vel in indiui^o. Item aut ↄſiderat̄ pma ſpẽs hectice abſolute aut in reſpectu 2^e ⁊ 3^e hectice ſpẽꝝ. His diſtinctionibus pmiſſis. Dico in hac mã q̄tuor ↄcl'ones. Pria ſi cõſideramus hectice pmã ſpẽm cõpoſitã cum alia egritudie vẽl ſicut vt plmum cõtingit eſt difficulter cognoſcibilis: eo q̄ occultat̄ ab illa egritudine ſecum cõplicata ⁊ reditur etia3 difficilis cure vt p3: q2 ĩtentiones curatiue ſunt ↄrie huic ⁊ illi. ſecũda cõcluſio. ſi conſideramus pmã hectice ſpẽm ſimplicem nõ complicatã cu3 alia. Dico q̄ illa facilius cognoſcet̄ q̄3 ſi eſſet obumbrata cũ a^a egritudine ⁊ facilius etiã curabit̄ q̄3 ſi eſſet cõplicata cu3 alia egritudine q2 intentio curatiua eſt vna. tertia concluſio pma hectice ſpẽs inq̄3tu3 egritudo ſiue ſit ſimplex ſiue compoſita cum alia egritudine eſt facilis cognitiõis p3 q2 ſenſibil'r ledit. ſ3 inq̄3tum hectica eſt difficilioris cognitionis q̄3 hectice ſcõa vel tertia ſpẽs p3 q2 iſte hñt ſigna euidentiora ſiccitatis ⁊ debilitatis vt ĩfra: ⁊ hoc eſt q̄ volebat Gale. q̄n vidit virum iuuene3 colericũ exercitatum ſub ſole macilentum manifeſte egrotare: ⁊ q2 febrientem: ſed neſciebat q̄ febre nunq̄d hectica vel effimera ⁊ dubitauit p tres dies q̄ eſt pio dus effimeraru3 vt in plibus. Et ſi dr̄ ↄ Gale. q̄ ſi pcipiebat illum febricitare aut ſentiebat calorem doloroſe aut nõ ſentiebat ſi nõ ſentiebat debebat ſtatim cognoſcere illã eſſe hecticã. R^r q̄ forte nõ eſſet incõueniens dicere malã ↄpl'one3 factã de nouo per aliq̄d tempus poſſe ſentiri. Durat enim ſenſatio p aliq̄d tempus vt hñ. Ugo ſenenſis in. q. de mala. ↄ. diuerſa i mĩſiõe ad vnum arg^m q̄d putat̄ achilleum q̄d eſt tale. ſi mala ↄ fiens ſentitur aut quo ad ptem factã de fiente aut q̄ad ptem futuram fieri. Nõ ſcõm quia q̄ nõ eſt non cãt ſenſationem doloroſam. ergo quo ad ptem facta3 ſed facta non ſentit̄ ⁊c̃. R^r q̄ quoad pte3 factã per aliq̄d tp̄s põt ſentiri ⁊ dat euidentiã ex Ariſto. q̄rta ↄcl'o in hac mã. Hectica p^e ſpẽi reſpectu ſcõe ⁊ tertie eſt facilioris curationis patet ⁊ difficilioris cognitionis: patet etiam q2 iſte hñt ſigna euidentiora: ⁊ hoc voluerunt doctores intelligere de hac propoſitione: ſed reliquum eſt vt ad particularia ſigna veniatur. ⁊ primo de ſignis ſumptis ab eſſentia hectice. ſecundo ab operationibus. tertio a caſibus.

Primum ſignum cõe oi hectice nõ ſentiunt calore3 extraneũ proprium ⁊ rõ huius ſigni dicta eſt ſupra ⁊ decies repetita: q2 eſt facta ⁊ eſt equalis remota contrarietate.

Scõm ſignum oi hectice cõe ſupercalefiunt poſt cibum ⁊ manifeſtã pcipiunt caliditatem: ⁊ ipſi met ⁊ medici tãgentes ⁊ iſta duo ſigna ſunt inſeparabilia ab hectico vel ſaltem hoc ſecundu3 vt Gale. de differentijs feb. lib. pmo capitulo. 11.

Tertium ſignum cõe oi hectico. Calor hecticorum pcipitur a medico mordax dicit Gale. ſiccus ⁊ in ſuauis ⁊ plus perſeuerãte manu in tangendo ⁊ proprie plus tangendo arthe rias. Hoc tertium ſignum habet tres partes quarum pma eſt clara: tunc quia calor preter naturalis hectici eſt radicatus in membris radicatibus ſiccis vt in oſſe neruis panniculis ⁊c̃. Etiam hectici calor ſemper eſt cum magna exiccatione in toto. ſecunda pars etiam eſt rationalis. Nam perſeuerante manu medici humida actuatur magis calor ille ſiccus habitualis. Quare plus ſentitur. tertia pars predicti ſigni habet maiorem difficultatẽ. q̄uõ. ſ. arterie calor ſit a^{or}. Dicũt aliq̄ q2 arterie hñt ortum a corde cuius calor eſt maior. alij dicunt q̄ in arterijs continent̄ ſpiritus ⁊ ſanguis iflãmatus euaporãtes calorem intenſiorem: q̄re ſpirãtior eſt arteriaꝝ calor ⁊ a^{or} q̄3 calor alioꝝ membroꝝ: ⁊ vt ſic deberet eſſe mitior l3 maior ſ3 benignior. quartũ ſignu3 cõe hectice. caliditas pcepta a medico ſp eſt vniformis p̄ter q̄3 poſt cibu3. ⁊ p hoc differt ab alijs febribus humoralibus: p̄ter q̄3 a ſinoca dixit Gale. a q̄ dr̄nt q2 ſinoche l3 vniformis tñ calor eſt mitior ⁊ maior ⁊ humidior dixit Gale. p̊ de dr̄ijs feb. Et Aui. cap. pprio. Et hic ſunt q̄tuor ſigna q̄ tãgunt eſſentiã febris hectice. ſ. vt calor eſt ⁊ for^s. qntum ſignum cõe oi hectice eſt ſiccitas ⁊ exiccatio in toto corpore. Nunq̄3. n. viſus eſt hecticus niſi macilentus. cuius rõ eſt q2 ſiccitas ſubſtantifica quã diximus eſſe de eſſentia hectice facte in radicalibus non poteſt ſtare cum obeſitate carniformium.

Signa ſumpta ab opõnib⁹ ſunt ēt plur^a q2 ledit oẽs opõnes nãles ex q̄ eſt febris ⁊ fundata in radicalib⁹. p3 ex diffõne fe

bris. 2^{m} pulſus durus pz q2 calefacto ⁊ ericcato corde eric
cãtur arterie q̃ hñt originem a corde: ad cuius ericcationez
ſequitur duritie in pulſu. tertium ſignum pulſus longus:
patet q2 macies q̃ ſemper comitatur hecticam vt ſupra fa/
cit pulſum longum. 4^{m}. ſignum pulſus frequens patet. Nã
ꝙ nõ poteſt virtus ſatiſfacere cum magnitudine ad euentã
dum cor: q2 ſicca eſt arteria ⁊ nõ põt eleuari nec magnifica/
ri vt ſupra ſatiſfacit cum frequentia. 5^{m}. pulſus paruus ꝓ/
pter virtutis debilitatem q̃ etiã nõ põt magnificare pulſum
q2 ſiccitas arterie obeſt. hoc tñ vltimum ſignum in ſcða ⁊
tertia ſpecie eſt manifeſtior. In ꝑma vero occultum. Signa
ſumpta a caſibus. i. ab exeuntibus ⁊ q̃litate mutata ſeriatiz
ponemus ⁊ ꝑ vrine color ſatis bon⁹. lz aliq̃l'r ſubruffus ꝓ/
pter intenſam caliditatez coquẽtem vrinã. Deſunt eni humo
res tingentes ⁊ turbãtes vrinã: ſic̃ in humoralibus febrib⁹
2^{m} ſig^{m} ſuperficies vrine eſt oleagina ⁊ forte ẽt ĩ ſba permi/
ſta qð ſignuz dicunt doctores eſt ſatis cõe ⁊ efficax oĩ hecti/
ce niſi te decipiat renuz caliditas nãlis vel accñtalis. Nã ex q̃
hectica eſt radicata ĩ membris radicalib⁹ liq̃facit illa: ⁊ ꝑ li/
q̃facit vnctuoſitatẽ illoꝝ nouã teneriorẽ: ⁊ idõ vnctuoſitas ĩ
hectica nõ ſoluz in ſupficie ſz ẽt ꝓfundat ⁊ miſceat in ſba vri
ne magis q̃z ſi eẽt ex renibus: ⁊ hoc arguit illã ꝓuenire a lo
co diſtãtiori: 3^{m} ſignuz in facie macies ſine colore viuido c⁹
rõ eſt q2 ſcã inflãmatiõe ⁊ ericcatiõe ſubſtãtifica in corde ⁊
ꝑncipibus mẽbris cõplr̃one mutata de nãli in ꝑter nãm con
ſumptis humiditatibus ⁊ ſpiritibus. ĩpoſſibile eſt ſtare bo/
num colorez: lz hoc ſignum ſit euidentius in ſcða ⁊ in tertia
ſpecie q̃z in prima eſt tamen cõmune.

Signa ꝓpria hectice tertie ſpẽi ſunt multa ⁊ manifeſtiſſima.
⁊ idõ cognitu facilli⁹. Cura võ ĩpoſſis. vt Gal. ꝑ de di. fe. capi.
11°. marasmum. i. abſolutã ericcationez dixit. Primum ca
lor ad tactum debilis. ſed acer ⁊ corodens q̃dã mõ tactũ me
dici: ꝓpter exceſſiuã ſiccitatẽ ⁊ v̇tutis d̃bilitatem: ericcato
n. humido calor extinguit̃ ⁊ v̇tus ẽt: ⁊ tandem moritur au
cta frigiditate vt ſupra 2^{m} pulſus durus valde ꝓpter ſiccita
tẽ arthe': freq̃ns: puus debilis oĩa patẽt. 3^{m} vrina oleagina
⁊ in cõtento petalloides. i. fruſtula radicaliũ mẽbroꝝ. 4^{m} fa
cies hyppocratica. Nã prius q̃z pulſum calorem ⁊ vrinã in
ſpicias faciens inſpicito ⁊ videbis oculos cõniuentes: cõdi/
tos: lippos: ſiccos ſonnolentos. i. nõ potentes vigilare ex/
carnata tpa. Cutim frontis capparatã: ericcatã pulueruletẽ/
tã: ⁊ que ſi extendatur quaſi burſam faciet. extrema macies
cum colore mortuo ſimillimo. venter cum ſpina ſe tangunt
ac ſi nulluz eſſent inteſtinũ. Demũ nil aliud q̃z fere oſſa ⁊ cu/
tis arida vnguibus curuatis. Et his ſignis hitis ꝑ^{e}. ſ. ſpẽi. ⁊
2^{e} tanq̃z extremis cognoſces de facili hecticã 2^{e} ſpẽi que in/
ter primã ⁊ tertiã mediat. quã tabez dixit Gale. Arabes al/
buhutẽ. Nã illa eadez. ſig^{a} ſunt ſcðe ſpẽi. ſed intenſiora ⁊ eui/
dẽtiora q̃z in ꝑma ſpẽ remiſſiora q̃z in tertia: ⁊ q2 hec ſecun/
da ſpẽs magnã habet latitudinez: c⁹ ꝑn^{m} eſt ꝓpinquius ꝑ^{e}.
⁊ finis ꝓpinquior 3^{e}. ideo poſitis illis ſignis extremis ex il/
lis intelliges ſigna ſcðe ſpẽi 2^{m} maiorez vl' maiorez appro/
pinquationez ad tertiã vel ad ꝑmã. Hec. n. ſcða ſpecies ſicu/
ti media eſt pariter ⁊ ſig^{a} media ⁊ cura ⁊ cognitu media dif
ferenter tñ 2^{m} appropinquationem ad alterum extremoꝝ.

De ſignis hectice complicate cum putrida.

SIgna hectice cõpoſite opz medicum diligenter
conſiderare q2 vt plurimũ eſt hectica complica
ta ⁊ difficulter cognoſcitur in prima ſpecie ⁊ in
ſcða in ꝑn°. Naz tertia hz ſigna notiſſima vt ſu/
pra ⁊ cure impoſſis eſt: ⁊ ſicut hectica cõplicata
difficulter cognoſcitur. pari mõ difficulter curat̃. ꝓpter in/
tentiones curatiuas contrarias: ⁊ difficile etiã eſt videre cui
ꝑmo ſit incumbendum vt Gale. 10. tera. caplo. 10. (de cõ/
põne hectice cum effimera nihil refert ad curã ⁊ forte ſin/
gulis diebus hectica cum effimera cõplicat̃. ſ. de calefactio/
ne illa poſt cibum ſcðm ſic tenentes). Hectica ẽt cũ febre
ſanguis nunq̃z cõplicatur. Nam illa amat fieri incorpori/
b⁹ ſanguineis humidis obeſis. Hec in extenuatis. Erit ita/
q̃z ſermo noſter de hectica complicata cum putrida: qð vt
plurimum contingit: ⁊ tunc dico ꝙ vel ipſa putrida eſt ma/
nifeſta: ⁊ hectica latens: aut econuerſo. Si ꝑ^{m} tunc medicus
habet q̃tuor ſigna que dirigunt illum in cognitionem hec/
tice occulte. ꝑ^{m} ſignum ſi poſt paroxiſmum putride mani/
feſte terminatũ ſudore vel al'r: cognita terminatiõe. ſi rema/
net caliditas quedam ſicca mordax eſt ſignum hectice com
plicate 2^{m} ſignum ſi corpus extenuatur areſcit mutatur in
colore. demum reſoluitur longe plus q̃z medico rationali
videatur conuenire merito putride: eſt ſecundum ſignum
ſatis euidens. tertium ſignum eſt vntuoſitas in vrina ⁊ ege/
ſtione dixit Aui. propter liquefactionem humiditatis ſub/
ſtantifice nunc ꝓgenite vntuoſe ſubtilis que hectica lique/
fit. quartum ſupercalefactio ſenſata poſt cibum ⁊ quo tem
pore nulla eſt ſuſpi° de pa^{mc} putride. Et his q̃tuor ſignis po
terit prudens medicus ſe adiuuare in cognitione hectice cõ
plicate. ⁊ alijs etiã q̃buſdam notatis: vt de duritie pulſus: d̃
macilentia: iuuentute: complr̃one colerica: in eſtate feruen/
tiſſima: in negocijs multis occupato longitudo egritudinis
vel venientia incenſiue febris: ⁊ ſi q̃ alia parte ipſum excogi
tato. Si vero econtra hectica eſt nota: ⁊ ſuſpicaris putridã
complicatam occultum eſto prudens ⁊ ſollicitus: quia mul
tum variat curã. ⁊ difficulter cognoſcitur q̃nq̃z. puta ſi ex i/
digeſtiõe genite ſint in hectico humores groſſi flanci q pu/
treſcent ⁊ cãbunt putridam. quomodo ego cognoſcã hunc
febrire febre putrida cum flegma groſſum faciat febrem
multum ſil'ez hectice: ſine intermiſſione ⁊ non niſi. 6. horas
hz falſe quietis dixit Aui. nõ ſudat nõ ſuper infrigidatur or/
dinatim non coartantur pulſus notabil'r. Et redditur diffi
cillime cognitionis ⁊ nõ niſi a medico exercitato ⁊ continue
aſſiſtenti: ⁊ ſepiſſime tangenti pulſum: ⁊ conſideranti nãm
febris complicate ſi coartat̃ nec ne: q̃nq̃z: qð difficile eſt vide
re: q2 iam pulſus eſt neceſſitatus propter hecticam q̃nq̃z ẽt
mane catarrales craſſe ſicut deſcendũt ita putreſcunt ⁊ cau/
ſant febres lentas putridas in hectico. ⁊ caue ne te decipiãt
rigores quidam in ordinati qui ſequuntur deſcenſum ma/
teriarũ catarraliũ in muſculos ſpatularꝝ ⁊ brachioꝝ: ⁊ ex hĩ
tu ſuſpiceris putridã in hectico cum re vera non ſit: quare
prohibes lac balneum ⁊c̃. que hectico conueniunt ſicut cõ/
tigit nobis de muliere quadam cui ꝓhibitum fuit lac aſinẽ
ꝓpter timorem putride: q2 ſepe rigebat. ⁊ tñ rigores illi nõ
erant ex putrida. ſz ex materia deſcendente ſine putredine.
Si q̃ igitur ſigna ſunt q̃ pñt te adiuuare illa ſunt. primum
coartatio pulſus. ſcðm rigores ordinati. tertium ſudor. q̃r/
tum ſi iſta hectica manifeſte conſecuta fuerit putridam cro/
nicam a mã craſſa: cuius relique rõnabil'r remanſerint.

De ſignis pronoſticis hectice febris.

PRonoſtica future hectice ſunt pl'a. ⁊ in primis
diſpõ paſſi dixit Gale. puta colicus macer: exer/
citatus: negotioſus: aſſuetus cibarijs ſiccis ⁊ ca
lidis: deditus veneri: rarorũ pororũ in quãcũq̃z
febrem incidat ſuſpicanda eſt hectica. ſcðo ſi hz
duriciẽ: vel opilationez notabilem in epe vl' apo^{a} ĩ viſcerib⁹.
vlcus in pulmõe vel in alio loco intrinſecus vel extrinſecus
difficulter curabile. 3° ſi in lõgã inciderit febrez vl' in breuẽ
ſed incenſiuam ſuſpicanda eſt febris hectica. ſi ſepiſſime re/
petit ⁊ recidiuat ſuſpitio eſt de hectica futura.

Pronoſtica euent⁹: hectica ꝑ^{e} ſpẽi facilis eſt cure ſi cognoſci/
tur. ⁊ ſit ſimplex. i. facilius curat̃ q̃z ſcða vel 3ª ſpẽs hectice
mõ nõ hẽat cãz forte fouẽtẽ: vt vlcus ĩ pulmone: apo^{a} durũ
in epate vel aliqð hmõi. Et rõ ꝓnoſtici boni eſt. q2 in ꝑ^{a} ſpẽ
vt ſic: nõ eſt facta magna virtutis debilitatio nec hũidi ma/
gna reſol'o in radicalibus lz carniformia ſint reſoluta que
pñt repari: quia beneficio medici in humectando ⁊ infrigi/
dando continue ſubſtantifice poterit reduci.

I.SO. 11311

Tertia hectice ſpēs. vt oēs dicūt eſt icurabilis ⁊ rō eſt qꝛ virtutes oēs ⁊ potiſſime digeſtiua ⁊ nutritiua qbus ineſt onus reparādi hūidū ſubſtātificū deperditū qḋ eſt pabulū ⁊ ſubſtētaculū caloꝛis ⁊ vite ſunt debilitate valde tū in ſe qꝛ idigēt calore nāli forti. tū defectu hūidi exiccati. Indigēt. n. humiditate multa in mēbro digerēte ⁊ nutriendo. ⁊ hūiditate multa reſpectu nutribilis: vt ſit paſſibile nutrimentū qꝛ digeſtibile diuiſibile ad mīa penetrabile reformabile ⁊ vnibile. ⁊ iō dixit Gale. pueros eſſe perfecte digōnis ⁊ nutritionis. oppoſito mō ſenex qꝛ ſicci ⁊ debilis caloꝛis. ⁊ iō dixit Gale. reparatio reſolōnis mēbroꝝ radicaliū eſt ipoſſibilis: tum qꝛ dura: tū qꝛ ſicca: tū qꝛ debilis caloꝛis: tū qꝛ plurimū frigida debilis actiōis ⁊ trāſmutatiōis. Quare paucificato caloꝛe cuꝫ virtutis debilitate ⁊ introducta ſiccitate. magna cuꝫ reſolōne humidi radicalis: ipoſſibilis ē vite duraº. ⁊ ppterea dixit Aui. ſi illi eſſet ingeniū curatiuū: moꝛti eſſet ingenium.

❡ Pronoſticum ḋ ſcḋa hectice ſpē erit tale. qꝫ ſi appꝓpinquat pꝛimū eſt cū fortis ſonēs eſt curabilis. ſi appꝛopinquat 3e eſt incurabilis. i medio vō medio modo ſcōm cōditiones ſubiecti in quo eſt ſcōm medici ſollicitudinem ⁊ ſufficientiaꝫ ſecundum virtutis foꝛtitudinē ⁊c̄. ita contingit.

❡ De cura hectice febꝛis nono videndum erat.

Hectica ſi fuerit ſimpꝉex ⁊ ſola. ex ꝗ in ſua eſſentia eſt calīa ⁊ ſicca febꝛis. vnā hꝫ gnālez itētiōem curatiuā ꝯriā ſumptā ab eſſentia egritudis. ſ. infrigidare ⁊ humectare ſubſtantifice ⁊ q̄litatiue. ſuppoſita ſemper itētiōe q̄ eſt ad v̄tutē in hac febꝛe. Si vō hꝫ cām fouentem vt vlcus in pulmone apoa ⁊c̄. Prima intentio curatiua eſt ad illā q̄ nō remota nō remouebiꝉ hectica. Si vō ſit cōpoſita cū alia egrne. vt puta cuꝫ putrida in hͦ opꝫ medicū eſſe prudentē vt iudicet cui ꝓ eſt intēdēdū ⁊ dꝫ ſe adiuuare cū regula poſita a Gale. 7. ter. ca. 12. Et ab Aui. q̄rta pꝛimi caº. 31. In humectādo vō ⁊ ifrigidando corpꝰ hecticū obſeruāde ſunt regule artificiales. ⁊ pꝛima ſit iſta qꝫ frigida q̄ appꝛoximantur nō ſint ſicca ſed humida ⁊ humida q̄ appꝛoximantur non ſint calida ſed frigida: ⁊ ſi q̄nq̄ te vocat neceſſitas appꝛoximandi frigida ſicca vt trociſcos camfoꝛatos de ſpodio ⁊c̄. opꝫ te obſeruare vt ante vel poſt vel tunc exhibeantur etiam humida. Et ſi q̄nq̄ te vocat neceſſitas appꝛoximandi humida calida: vt puta vinum vt ante vel poſt vel tunc miſceas frigida vt aquā ⁊c̄. Sed melius eſſent humida tm̄ qꝛ ſicca cōſtipant vias ⁊ penetrationeꝫ. ⁊ ſunt ꝯria intentioni principali tue. Silr̄ frigida tm̄ nō calīa: qꝛ opponiꝉ intētioni tue pꝛime ⁊ gnāli vt patet ſed iſta cum menſura. Nā nimis humida obtundunt caloꝛem. ⁊ nimis frigida extingunt caloꝛem naturalē. Quare ſunt cauſa exiccationis defectu nutrimenti per accidens.

Scḋa regula qꝫ maioꝛ ⁊ ſecurioꝛ ſit intētio in humectādo q̄ꝫ infrigidādo. Nam ex q̄ v̄tus eſt debilis ⁊ mēbꝛa excarnata nō potes appꝛoximare aquā veri frigoꝛis. imo nihil potentē frigiduꝫ ſiue actu ſiue poa ne caloꝛ debilis extinguaꝉ vel mēbꝛa exāguia ſpaſmenꝉ vel cōgelentur difficultateꝫ anelitus patianꝉ ſepiꝫ vel ſtōi debilitatē patianꝉ opilenꝉ vie adde qꝫ frigida ꝑ accn̄s exiccāt extinguēdo caloꝛē: q̄re nō pōt digerere vnire ⁊c̄. vn̄ exiccanꝉ. Quapp potes plus potentius ⁊ frequētius hūectare q̄ꝫ ifrigidare vt pꝫ. ſꝫ ēt in hūectādo ſeruanda eſt mēſura ne caloꝛ debilis obtūdatur vt ſupꝛa.

Tertia regula. ex q̄ in hectica marie ꝗ ad ſcḋam ⁊ tertiā ſpēm magca intētio eſt ad virtutē. iō fere oīa q̄ hectico appꝛoximātur debent eſſe acta reſiſtere ⁊ repare deperditis ſubſtātijs: ⁊ hūiditates ſubſtātificas: ⁊ iō hūectantia ſubſtantifice ſunt magis in cura reqrēda q̄ꝫ hūectatiue ſꝫ vtraq̄ ꝯueniāt. Caloꝛ ēt ē reparādꝰ: ⁊ potiſſime in ſcḋa vꝉ tertia ſpē: ⁊ vtꝰ ipa q̄ magis calīo q̄ꝫ frigido adiuuanꝉ. imo friº extigiiunꝉ. Qꝛ q̄nq̄ calīa vt vinū aq̄ carnis oua ſoꝛbilia exhibentur. ſꝫ tēperādo ſpante vel poſt vel tunc cuꝫ frigidis ne augeamus hecticā.

Quarta regula ēt Gale. 10. tera. ⁊ Aui. in iſta qꝫ vbi viderem calorē itēſuꝫ hectice ꝑe 2e vel 3e ſpēi nimis adurere ⁊ nō haberemꝰ aliqḋ magis pn̄taneū remediū a cita moꝛte liberādo. tūc debemus eē audaces in exhibēdo fridā aquā. ⁊ foꝛte ēt balneū aque frigide omni intēſione ifrigidādo ⁊ q̄litatiue extinguendo modo virtus tolleret: inducendo hecticā ſenectutis ad vitam pꝛoꝛogandam. ⁊ hoc cura coapta.

Quinta regula. cura regulari q̄cunq̄ appꝛoximātur ſint moderata ſcḋa ſepius iterata. ⁊. 3º in bona quātitate notabili exhibita. 4º ſint aromatica. 5º ⁊ ieiuno ſtō appꝛoximentur iſte ſunt q̄nq̄ conditiones breuiter obſeruande. Cā pꝛime ptis pꝫ ex pꝛima ⁊ ſcḋa regula. Cā ſcḋe partis patent quia q̄ appꝛoximantur hectico caleſiunt quare etiam calefaciūt calefacta. adde qꝫ opilant etiam poꝛos ad extra vt vnguenta: quare calefaciunt pꝛohibendo exalationem. iō reiteranda ſunt. Ratio tertie qꝛ in pauca quantitate paterentur potius q̄ꝫ agerent. ratio quarti eſt qꝛ aromatic natura gaudet: diam dilatant ⁊ aduocant. Rō 5e eſt ne impediatur digeſtio.

Sexta regula obſeruāda ē qꝫ alia in ſpāli cura cōueniūt i pꝛima. alia in ſcḋa ſpē. alia in tertia ſꝫ i gnāli intētiōe ꝯueniāt. itaq̄ nō mō ſcōm plus ⁊ minꝰ varianꝉ remedia. ſꝫ ēt diuerſa i ſpē nā virtuti foꝛti vt puta in pꝛima ſpē alia debili vt in ſcḋa vel tertia ꝯueniūt. varietas. n. in hͦ caſu remedioꝝ ſumiꝉ a v̄tute ⁊ a caliditate itēſioꝛi q̄re i pꝛima i pꝛinº ꝯueniūt frida in ſcḋa ⁊ in tertia ꝯueniunt magis humida ⁊ minus frigida: imo foꝛte calīa vt vinū ⁊ aq̄ carnis: vt ſupꝛa. Et ſi q̄s hn̄ cōſiderat fere tota hectice cura ꝯſiſtit in regimine dietatiuo. i. 6. rerum nō nāliū. Nā farmacia ⁊ chirugia nō ingrediunꝉ hͦ capl̄ꝫ vt ſic. Eſt igiꝉ tota intentio medici in hoc caſu vt vno claudā vocabulo: vt tenereſcāt. i. ſubſtātifice humectenꝉ ⁊ ifrigidenꝉ hectici intus ⁊ extra q̄ūolibet manutenēdo ſemper v̄tutē: qꝛ in hac febꝛe intētio eſt ad v̄tutē magnifica. hoc aūt fiat appꝛoximādo q̄ infridēt ꝑpāte ⁊ hūectēt ſubſtantifice: ⁊ remouēdo q̄ calefaciunt ⁊ exiccant. Nos itaq̄ ex Gale. 10. tera. cap. 8. ⁊ 7. tera. li. de tabe ⁊ ꝑ de difijs feb. oꝛdinem eius re ſumanꝰ. Et impºaer dꝫ regulari q̄ declinet ad friꝫ ꝑpāte. ⁊ humidū. q̄re terranea camera eſt melioꝛ ⁊ q̄ vergat ad ſeptentrionē: qꝛ purioꝛ ⁊ frigidioꝛ ⁊ hoc in eſtate. in hyeme vō ad occidētem. ⁊ foꝛte domus iuxta flumē amena in eſtate eſſet remediū pn̄taneuꝫ. qḋ ſi hr̄e nō pōt irroꝛeꝉ camera in eſtate aq̄ frigida q̄ūolibet ⁊ floꝛibus fridis vt roſis: violis. nenufare: ramis ſalicis: ⁊ rubi. ⁊ mirtho. vitibꝰ ⁊c̄. Nā aer frigidus iſpiratus in eſtate ⁊ hyeme eſt ſemp cōueniens qꝛ ad coꝛ refrigerādū qḋ eſt ꝑ calefactū totū reliquū coꝛpoꝛis dꝫ eſſe comode coptū. Nā obſtructio poꝛoꝛū facta a frigido aere vel vētis ⁊c̄. poſſet plurimuꝫ nocere pꝛohibendo exalatiōes acutas qbus retētis inflāmant magis. in hyemē ignis contēperās aerē frigidiſſimū eſt cōueniens ſꝫ moꝛa ad ignē exiccādo ⁊ calefaciēdo noceꝉ mirū in modum veſtes i eſtate ſint leues vt ſericee vt linee. in hyeme ēt ſine pellibus calidis ſi fieri pōt ⁊ aeris regulatio vt ſupꝛa plurimuꝫ dixit Gale. valere qn̄ ethica pꝛimo incipit a coꝛde ⁊ ſpiritualibus vt ex pulmone. Balnea aq̄ dulcis ſummope in hͦ caſu laudantur a Gale. Serap Ali. ab abbate: Aui. ⁊ alijs i eſtate ⁊ hyeme. ⁊ in hoc obſeruāde ſunt regule artificiales. Et ipº aduertendū ne ſit putrida cū hectica vel alia diſpoſitio complicata cui noceat balneū vt exceſſiua debilitas apoa. ſacietas. catarrus. ꝑtermiſſa opinione philippi quam Gale. reꝓbat de appꝛoximādis balneis in lib. de tabe. Nam balnea vt ibi Gale. q̄nq̄ calefaciūt q̄nq̄ infrigidant q̄nq̄ exiccant q̄nq̄ humectāt quod vꝉ quid mirū de diuerſitate effectuum cōtrarioꝝ ipoꝝ balneoꝝ diuerſimode appꝛoximatoꝛū in diuerſis tꝑibus ⁊ in moꝛa ⁊ in mā balneoꝝ. Et ex v̄bis Gale. Aui. Ali. Sera. eligimus has regulas.

Prima regula. Balnea que hecticis ꝯueniūt ſūt balnea aque dulcis: ⁊ ſi admiſceātur herbe ⁊ alia frida ⁊ humida vt fiat virtuoſioꝛ ⁊ odoꝛa. Aui. laudat olera. ⁊ oꝛdeum violas: roſas. nenufar ⁊ capita caſtratoꝝ dicūt recenſioꝛes eſſe cōuenientioꝛa

niétiora folia ſalicis ⁊ cetera hmõi. q̃nq̃ ex lacte tm̃. q̃nq̃ ex lacte ⁊ aqua cõuenienter fiunt balnea q̃ȝ humectant.

Scõa re. lȝ antiquiores maiori diligẽtia ꝓpter frequentiam ⁊ vſuȝ balnea diſponebãt: p̄ domo frigida 2ª te̾da ⁊ 3ª calia. tamen apud nos q̃n opȝ ⁊ melius ⁊ tutius vt bene Raſis: ex tẽpore poſſunt fieri cũ tinis domi preparatis: vna vel dua h⁹. in bonis cameris vt ↄtinuit in quarũ p̄ fit aq̃ tepida que ſua caliditate nõ ſudẽt nõ anelent non inflamentur. ſed mollifi cet delectet ad exteriora aduocet ⁊ poros dilatet. nec ſua fri ditate cõtriſtet: poros claudat: ⁊ debilib⁹ noceat ⁊ excarna/ tis mẽbris vt in 2ª vel 3ª ſpẽ: q̃ȝ forte in p̄ ſpẽ vſus fride tm̃ eſſet preſtantior. Dixit. A. q̃ȝ ſunt fortes. 2ª tina approximã da poſt primam ſit frigida: qualis ſolet eſſe in eſtate. i. non multũ frigida balneando vel ſubito aſpergendo.

3ª re. Tp̃s more in p̄ balneo tepido ſit ad plus per mediã ho rã plus ⁊ min⁹. i. vſq̃ quo intumeſcat cutis. lȝ min⁹ illi q̃ nõ ſunt aſſeti ne diſſoluant̃ ⁊ exiccent̃ in mora. Tp̃s 2ᵉ. ſ. fride tine ſi balneãt̃. ſit puũ ⁊ ſtatiȝ remoueãt̃. hec aũt 2ª tina fri de aq̃ approximatur. vt aptis poris in p̄ frigida aqua pene tret in 2ª ⁊ hũectet ⁊ claudat poros. Sȝ tutius forte ⁊ ma gis in vſu hodie ẽ ſupaſperſio p̄ priam cũ frigida: nõ autem balneum aque frigide.

4ª re. blande tractent̃ in balneo ⁊ extra ⁊ cũ leuib⁹ mãdilib⁹ abſtergant̃ ⁊ q̃eſcãt in lecticis ⁊ ſtati vngant̃ oleis frigidis ⁊ hũidis vt nenufarino: violato: de cucurbita ⁊c̃. ad cõſeruan/ dã frigiditatẽ ⁊ hũiditatẽ acquiſitã a balneis. Retinẽt. n. aq̃ȝ inbibitã in poris q̃ infridat̃ ⁊ infridat: ⁊ cum hoc etiam ipſa hũectãt ⁊ infrãt. ad claudẽdũ etiã poros ne reſoluant̃ ſp̃us. laudarũt alij inunctiões ex oleis calis ad apiendos poros añ ingreſſum p̄ tine. q̃d Serap̄. reprobat ⁊ bñ. neq̃ȝ fris neq̃ȝ calis añ balneũ me fria oppilarent: ⁊ cal'a inflãmarent.

5ª regula Tp̃s ⁊ hora balneandi ſit poſtq̃ȝ cibus digeſtus eſt in ſtõ. ⁊ ẽt in ep̄e. ne per balneũ cal'm aduocarent̃ indigeſti crudi humores ad mẽbra. Sed nõ dȝ eſſe corp⁹ inanitũ lon ga fame. ne virtus reſoluatur. Sed hora electa eſt q̃n opor/ tet vt a nã nutrimẽtũ expandat̃ ad mẽbra nã mẽbroꝝ atra/ hente ⁊ balneo adiuuante attractioneȝ ad mẽbra: ⁊ proprie añ cenam ⁊ ante prandium. ⁊ potiſſime. Si ſummo mane aſſumpſerit aquam ordei vel lac aſine de quo infra quatuor horas poſt balneentur. Et ſi ſiciunt in balneo bibant aquaȝ ordei aquã limaciarum. Lac etiam aſine quia aquoſuȝ. põt cõcedi. Et poſtq̃ȝ ſunt balneati vncti ⁊ quietati parum. ſor/ beant ferculũ liquidum ex ordeo in brodio pulli lacte. ⁊ la cte amigdalarum recentium vel infuſarum in aqua frigida diu ⁊ quieſcant ocioſa vita.

¶ De cibo ⁊ potu hecticorum.

Poſtq̃ȝ diximus de aere ⁊ annexis q̃ plurimum inmutãt corpora nr̃a. ⁊ ſunt multum conferẽtia in cura hecticoꝝ. dicem⁹ Scõo de cibo ⁊ potu hecticorum. ſed añq̃ȝ ad particularia veniamus cibaria. obſeruandas regulas quaſdam g̃nales preponemus. Et p̄ regula. Oia quecũq̃ȝ hecticis admini/ ſtrant̃ ſint frida ⁊ humida actu ⁊ po. Et ſi aliq̃n vocat nos neceſſitas ad calida ſint mixta fria vt ſupra.

2ª re. oia que adminiſtrantur in cena vel prandio ſint liq̃da cotta nõ aſſata q̃ȝ meli⁹ attrahit̃ a mẽbris ⁊ citius ⁊ facili/ us nutriũt iuxta illõ hypo. facilius eſt repleri potu q̃ȝ cibo.

3ª re. cibaria ethicorum debent eſſe reſiſtentia inflamationi ⁊ reſolutioni caloris extranei tam ex parte qualitatum q̃ȝ modi ſubſtantie. Et ideo laudantur teſtudines. coclee: cam/ mari: cancri. ordeum. lactuca. ⁊c̃.

4ª re. que adminiſtrantur hecticis debent eſſe proconata nu tritioni radicalium membroꝝ: iuxta diſtinctioneȝ Gal. 11. tera. ca. 3. de cibarijs vbi hȝ. Alia ad reparandos ſpiritus i eſſimera vt vinuȝ ⁊ q̃ acta ſunt faciliter in ſpiritũ conuerti. cito ſanguinem generantia alia ad reparanda humentiora mẽbra vt media inter h alia ad reparanda ſolidiora mẽbra vt in hectica lac. coclee. teſtudo. ⁊ ouri. frigida ⁊ humida.

5ª re. ordo cibandi ſit v̄tuti ꝓportionatus ⁊ tp̄i anni ⁊ ↄſue/ tudini ⁊ etati. Nã v̄tute forti exñte vt forte in p̄ ſpẽ. in hye me aſſuet⁹ bis in die dabit̃ iuueni vel p̄ ſeni in notabili q̃ȝ ſed virtute exñte debili in eſtate aſſueto ter vel quater ma/ xime ſi puer refocillari dȝ: non cibo grauari.

Sexta regula aduertendũ eſſe ꝓprietatẽ ſpecificã ⁊ cõſuetu/ dinẽ que plurimũ variãt ⁊ nocent q̃ȝuis ſint facilis plurimi ⁊ boni nutrimenti rõne ſbe ⁊ qualitatis ↄuenientis in caſu.

7ª re. ꝓhibenda ſunt oia dure digẽois tarde penetra ⁊ pauci inflãmabil' cali ⁊ ſicci nutrimẽti acuta ⁊ ſalſa. oia mala ſunt.

¶ Laudata cibaria in hectica.

	Carpio. ⁊ qui in aq̃ dulcibus
Inter carnes in primis.	⁊ bonis fluibus degũt vt ſunt
Teſtudo	Cancri
Lumacas	preſtantiores q̃ȝ humidiores
agnus.	Cãmari
pulli gallinacei	coclea ⁊ omnia teſtata
Caſtratus iuuenis	aurata
Hedus	perca mullus ⁊c̃.
perdix	Que ex animalibus in primis.
vitulus. Et hec oia quanto	lac.
iuniores tanto preſtantiores	oua ſorbilia
quia humidiores. Et forte	caſeus recens
porcellus iuuenis ẽ optim⁹	Ex g̃nis ↄuenientib⁹ in p̄mis.
Et ſi nutrirẽt̃ fridis ⁊ hũidis	Ordeum
herbis. v̄l ex inre in q̃ ordeũ	far
⁊ teſtudis ⁊ la ⁊c̃. ſint cotta	Riſum
Sunt optima	panitium
Inter aq̃tilia ↄueniẽtia i p̄mis	Condrum. Quibus dant
Piſces ſaxatiles	miras laudes q̃ocunq̃ȝ
trota	adminiſtretur ⁊ vbi eſt
	Suſpitio fluxus. aſſentur
Ex fructib⁹ ↄueniẽtib⁹ i p̄mis	Ex herbis ↄueniẽtib⁹ i p̄mis
Poma granata mnza	lactuca
Herãtia dulcia ſũt p̄ſtãtiora	portulaca
Amigdale recentes	plantago
cotonea	Bugloſſa
Pira	Borrago
poma	cicorea
cucumer bateca	endiuia
ceraſa	ſpinachia
cucurbita	blitis
Perſica	atriplex
Agreſta	
pruna	

Circa p̄parationẽ cibarioꝝ aduertẽdũ: q̃d p̄mũ refert q̃uo cibaria puta carnes p̄dicte q̃ȝuis coquant̃ bonũ erit ſemper vt cõdiant̃ ordeo vel farre v̄l endiuia ve l lactuca: portulaca plantagine ſemperniua ⁊c̃. Sil'r ⁊ ſalſe ex agreſta. ſucco ne/ rãtiorum vino granatoꝝ amigdalis recentibus ⁊c̃. delicate cũ zuccaro albiſſimo vt ſint grata ⁊ ↄuenientia frigida ⁊ hu mida acetũ lȝ ſit fri. tñ exiccat iõ miſce cũ hũid⁹. ⁊ potiſ cũ zucharo. De potu lȝ aq̃ ſola vel cũ ordeo ſit laudata ma/ gis q̃ȝ frida hũida. tñ q̃ȝ vt plimũ in hecticis virt⁹ digeſtiua eſt debil' ⁊ hũores crudi ſũt in illis ex indigõne: ideo erit bo/ nũ vti vino aq̃ p̄mixto maxie tp̄ib⁹ nr̃is ꝓpter ↄſue vinũ tñ illud ſit nouũ q̃ȝ nõ ita cal'm nec ſiccũ ſicut antiquum. ſit album. paucifeꝝ nõ dulce nec nimis auſterũ vel cruduȝ: aq̃ frida dillutũ. h̄ nãq̃ȝ fortificat ⁊ hũectat. De aq̃ frida appro/ ximãda i potu. ſit p̄ regl'a ex Gale. A. ⁊c̃. Pria regl'a: lȝ in pria ſpẽ tuti⁹ poſſim⁹ ꝓpinare aquã fridã q̃ȝ i 2ª v̄l 3ª q̃ȝ vir tus fortior ⁊ corpa nõ ſunt ita excarnata. tñ nũq̃ȝ i tãta q̃ȝtite nec ita frigida exibenda eſt: ſicut in ſinoca vel cauſone.

Scõa regl'a aq̃ frida. Sȝ nõ veri frigoris: ethicis ↄcedit ⁊ po tius q̃ȝ vinũ ⁊ in q̃ȝtitate notabili ⁊ freq̃nter: mõ nõ ſint cor/ pora extenuata valde. nõ ſint debilia calori cordis ⁊ venarũ

vt longo tpe egrotãtes. nõ ſint õbſlia nãlia mẽbra nec opꝉo nes nec apoᵃ nec crudi humores: nec in hectica q̃ ex ſirſen vel birſen ſit facta leſis diafragᵗ vel panniculis cerebri.

Tertia reᵃ quoqꝫ ad vitã prorogandã vt ex hectica febre ſiant hectici ſenes exhibemus aquam veri frigoris cura coacta vt ſupra. Gal. Auic. Auer. ⁊ alij ſentiunt.

De exhibitiõe lactis cibꝰ qdẽ nãe nr̃e amiciſſimus de facili penetrabilis ⁊ in ſanguinẽ bonũ de facili tranſmutabilis. In frigidãs ⁊ hũectãs (ſubſtantifice) oẽs ſapiẽtes cũ hyp. 5ᵃ af. ſo. 64. cõſenſerunt ⁊ dixerũt in tabe eſſe cibũ medicinalẽ cõuenientiſſimũ. mõ nõ adſint dolor capitis. catarrus. ⁊ humor ſliorũ: nec apoſtema delectiones biliose. nec humor putridꝰ in ſtomacho ⁊ epate nec parus putreſcere. nõ intẽſa ſitis. i. nõ intenſe febriat. nec tpibus calidiſſimis: demũ ↄuenit vbi cõſideras indicio extimatiuo in ſtomacho poſſe bñ ⁊ cõuenienter digeri. ꝙ nõ effumet. non coaguleᷓ nõ putreſcat nõ aceſcat in ſtõ. qꝛ peſſimus eſſet cibus ⁊ maximi nocumenti. Itaqꝫ tentatiue ſemper ꝓcedendũ puto in exhibitione lactis incipiẽdo a parua quãtitate puta duaꝝ munciarũ: ⁊ ſic ſucceſſiue augendo vſqꝫ ad mediã ⁊ tandẽ ad vnam librã. Sũmo mane per. 5. horas ante cibũ: ⁊ poſt lac nõ dormiat nõ exercitetur potator lactis. ⁊ ſingulis diebus medicus cõſideret ⁊ interroget. ſi qõ adſit ſigᵐ corruptiõis lactis que ſunt qñqꝫ a medicis annotata pᵐinum calor accenditur maior: 2ᵐ anelitus ⁊ pulſus maior ⁊ frequentior. 3ᵐ vrina coloratior. 4ᵐ ſitis intenſior. 5ᵐ Eructationes male. ⁊ ſi fluxus ſuperuenerit vel aliqõ iſtorũ ſignorũ apparere inceperit ſtatim deſinet ab exhibitione lactis. ⁊ purgetur ſtomachus. Si credis eſſe male diſpoſitus. Cũ appropriatis ⁊ ꝓprie cũ reubarbaro. potes etiam vt dixit Iſac ſi ſuperuenerit fluxus lac aſſare cũ calibe: vel lapide calido. bis vel ter in illo extincto. vt cõſumeretur aquoſitas lactis ⁊ illũ poſtea exhibere. Poteſt etiã vti zucharo roſato antiquo vel tracisco de cãfora vꝉ de ſpodio ⁊ corallis cũ lacte ⁊ ſine lacte vt fluxus ceſſet. deinde redi ad lac. Et ſi videris lac tuo infirmo ꝓdeſſe ⁊ illi cõuenire (Nã currit ꝓprietas cum certis corporibus vt dixit Aui.) tu potes bis in die ſummo mane ⁊ in veſperis ante cenam per tres horas exhibere potu. poſſes etiã loco ferculi in prãdio ⁊ cena paratũ cum ouis ⁊ cũ zucharo ſemper vt cõuenit. Zucherũ etiã ⁊ mel ꝓhibent lac coagulari ⁊ etiam ſal. lꝫ in tabe ſal qꝛ calidũ ⁊ ſiccũ nõ conuenit. Lac vero exhibendũ putant preſtantiorẽ eſſe humanũ lactantis femellam. i. q̃ femellã peperit. qꝛ frigidior ⁊ humidior ⁊ hoc ꝓpter conuenientiam maiorẽ q̃ꝫ cũ belluis. Scdo loco lac aſininũ. qõ dixit Aui. eſſe verum remediũ eradicãs hecticã qꝛ aquoſior. i. ſubtilior magis penetratiuũ: infrigidans ⁊ humectans magis: nõ butiroſum nõ caſeabile. Et forte hac ratione magis conuenit in tabe: q̃ꝫ humanum lac. 3° loco eſt lac caprinũ magis ſtipticũ ⁊ magis nutriens q̃ꝫ aſininum. nõ tamen ita frigidũ ⁊ humidũ. ſicut aſine lac. 4° loco eſt lac vacharũ extracto butiro. qõ magis nutrit q̃ꝫ p̃dicta. nõ tñ ita conueniẽs ſicut p̃dicta vt pꝫ qꝛ plurimũ caſei ⁊ butiri non ita friᵐ ⁊ humidũ ſicut p̃dicta tria. Et nota ꝙ lac deberet exhiberi ſtatim mulctũ ex vbere. vel citiꝰ quo fieri poſſet. Cõſeruãdo calorẽ ꝓpriũ qꝛ de facili recipit alterationẽ ⁊ corruptionem. p̃terq̃ꝫ de lacte vaccino ⁊ equo a quo ꝓus dꝫ extrahi butirũ ⁊ poſtea exhibeᷓ. Aduerterũt tñ Gale. ⁊ Aui. ꝙ alia ex quibus hꝛ̃ lac ſint iuuenilia nutrita bonis ⁊ conueniẽtibꝰ cibis illi egritudini ↄueniẽtibus. Et cũ hoc ſint ad minus 4ᵒʳ mẽſibꝰ a ptu diſtãtia. Et hec ſint dicta q̃ꝫtũ ad regimẽ aeris cibi ⁊ potus que ſunt principaliora in cura hectice.

Quantum pertinet ad anima accñs Fugiat triſtitiã: irã ſollicitudinẽ: timorẽ que exiccant. ſit gaudens: letus cũ amicis ⁊ letis perſonis cũ dñabus pulchris ⁊ ornatis. Sed abſtineat in totũ a coitu qꝛ exiccat ⁊ debilitat plus q̃ꝫ ſi dubium ſanguinis extrahaᷓ. Ut Auic. Dormiat q̃ꝫtum põt qꝛ humectat ⁊ proprie in nocte in latus: nõ ſupra ſpinã qꝛ ſuper calefacere nucã nocet ⁊ exiccat: in die vigilet niſi fuerit aſſuetus.

Quieſcat: non exercitetur fortiter aliquo pacto qꝛ calefacit ⁊ exiccat. lꝫ longa quies vt ſupra etiã non continuit. quia debilitatur calor naturalis qui exercitio excitaᷓ: fricationes leues poſt ſomnũ loco exercitij conueniunt qꝛ excitant calorem naturalẽ ⁊ nutrimentum attrahunt ad membra: quare conferunt ad impinguandum.

Habeat bis in die eũones ↄſuetas ⁊ ſi nõ alꝛ̃ ſalti cũ ſuppoſitorio vel cliſteri: ex iure nutritiuo. Naꝫ cliſteria nutriunt ⁊ humectant. Euiteᷓ eũones fortes oino. ⁊ nõ etiã repleaᷓ. nõ inferaᷓ etiã eis violẽtia in fame ⁊ ſiti dixit Aui. ⁊ hic q̃ꝫtũ ad regimen dietatiuũ. aduertendo ꝙ fluxus eſt pernitioſus hecticis. Regimẽ medicinale ſi cõuenit debẽt eſſe mites ⁊ placide medicine nullam inferentes vim alterantes potius. vt ſiruppi violati de nenufare. de endiuia. roſatꝰ. Silꝛ̃ ⁊ aque q̃ oia ſint medicine cibales ⁊ hũdicte. ⁊ ideo aq̃ limacarũ. teſtudinis cãcroꝝ ⁊c̃. laudanᷓ ex qbꝰ pñt ẽt ↄfici ſiruppi ſuper aduertendo vt humectent ſubſtãtifice. Et ſi eũantibus quoqꝫ indigemus ad leues purgationes hũoris colerici qui in illis inueniᷓ vt plurimũ. Caſſia: mãna reubarbarũ ad ſummũ. Siruppus violatꝰ ⁊c̃. mirabolani ſunt ↄueniẽtes ⁊ pſiliũ. ſtõnia nõ ingrediᷓ hoc capꝉm. q̃ꝫuis infrigidat per accñs qꝛ exiccat ſubſtãtifice. Empꝉa: vnguenta ad pectus ad ſpinam totã ſunt eiuſdẽ intentiõis infrigidantia ⁊ humectãtia. Et infrigidãs Gal. qõ poſuit. io. terra. capꝉo. 9. eſt optimũ per totã ſpinã vngẽdo. q̃ tñ pectori approximanᷓ vꝉ epati: nõ diu ibi remaneãt ſed cõmuteᷓ ne nimis infrigidẽt ⁊ opilent ⁊ ledãt principalia mẽbra: ⁊ panniculos. quandoqꝫ ẽt pſeuerãtia calefaciunt opilãdo. quare renouãda ſunt.

Confectiones oẽs frigide vt cucurbita hateca condita pira condita mirabolani. amigdale. pinee ⁊ ſemina cõia condita: oia conueniũt ſilꝛ̃: ⁊ papaueris ſemen conditũ qꝛ ẽt inducit ſomnũ. Coriandri etiã cõditi ex zucharo. conueniunt.

Electuaria ex teſtudine vel pulpa caponũ cũ pineis. Semibꝰ cõibus: amigdalis ſemibꝰ papaueris: corallꝛ̃ pꝉis: modico cinamomi cũ zucharo in aqua roſaꝝ fiat confectio in morſellis conueniunt ⁊ ſi que huiuſmodi.

Marſapane: targie de perlis zucharũ violatũ roſatũ borraginatũ bugloſſatũ cõſerua prunarũ: ſuccus paſſularum cum zuchero: tabazet: oia iſta ↄueniũt diamargariton diacitonidex.

Laudãt recenſiores ſanguinẽ humanum deſtillatũ. angulas diſtillatas. ⁊ tu age vt placet. crediderim ego capones: teſtudines: cocleas: preſtantiora.

Et hec ſint breuiꝛ̃ dicta q̃ꝫtũ ad hectice febris curã vt hectica eſt ſimplex ⁊ per ſe: Cũ quo tñ aduertẽdũ puto cũ Gale. ⁊ Aui. ꝙ lꝫ hectica ſit calor extraneꝰ factꝰ in mẽbris ⁊ potiſſime in corde tñ quoqꝫ hẽt ꝓnᵐ ab cõe calo ⁊ ſicco. quoqꝫ a pulmone: quoqꝫ a ſtõ quoqꝫ ab alio mẽbro ⁊ a quocũqꝫ iſtorũ primo inceperit illi p̃ cũ appropriatis in cura intendere debemus vt ſi a ſtõ cũ cibo ⁊ potu appropriatis: ſi a pulmone illi magnifice intẽdimꝰ cũ alteratiõe aeris q̃ p̃ cordi ⁊ pulmoni occurrit. Silꝛ̃ ⁊ cũ iuleb violato zucharo roſato ⁊ alijs pulmoni appropriatis. Si ab epate primo: illi primo intendimus in cura appropriatis. Si ab epati. Si ab alio membro vel ab alia cã eodẽ modo illi primo intendiᷓ in cura.

Scdo notãdũ ꝙ ſi hectica ſit accñs ⁊ hꝫ cãm puta apoᵃ vꝉ vlcus opilationẽ vel aliã egriᵗᵘᵐ puta febrẽ putridã complicatã. p̃ intẽdẽdũ puto illi egriᵗ ſine cuiꝰ remotiõe hectica remoueri nõ põt: nõ p̃termittẽdo intẽtionẽ ad hecticã. ⁊ ſi potes ſilꝛ̃ ⁊ ſeꝉ comode vtriqꝫ intẽdere eſt meliꝰ. ⁊ h̃ cura regulari. Nã cura coacta ad ꝓhibẽdã feſtinã mortẽ p̃ intẽdimꝰ hectice extinguẽdo. Et qꝛ mꝉta accñia cõplicanᷓ cũ hectica timoroſa ideo cõari dꝫ medicꝰ oi ingenio illa corrigeᷓ. vt ſincopã fluxũ: tuſſiꝫ gomoreã: ⁊c̃. fluxꝰ mãeꝝ albaꝝ i mulieꝛ̃ ⁊c̃. hꝰ.

Finis.

¶ Canonica de febꝛibus magiſtri Michaelis ſauonarole ad Raynerium ſiculū incipit.

A **Capitulum.j.** De diffinitione febꝛis ꝛ eius declaratione.

FEbꝛis eſt caloꝛ additus caloꝛi nāli ipſum extraneans:in coꝛde pꝛimo ſic accenſus:vt mediante ſpiritu magis: ꝛ ſanguine etiam p venas ꝛ arterias in totum expandatur: ita vt oēs eius operationes impediat: ſub cauſa nō permanens ꝑmitiua. ¶ Et licet de ipſa febꝛe nōnulli aliter ſenſerint:gentilez tm̄ noſtruz ꝛ alios q añ eū ſic de ea iudicarunt: coꝝ pace impꝛeſentiaruz ſecut⁹ ſuz. Scrupuloſitates ꝙ̄ plures

B circa diffinitionē occurrētes omittēs pꝛactice ſoluz ſpeculationib⁹ pbẏcis intentus. ¶ Diuiditur itaq; febꝛis in effimerā acutā. peracutā. perperacutā. peſtiferā. nō peſtiferā. tropicā. ſanguineam. colericā. flegmaticam. melancolicā. ꝛ ex his cōpoſitā. ¶ In febꝛēq; ex apoſtematib⁹ ꝯtingentez:nec nō in eā febꝛē:q̄ ethica nūcupat᷑:de qbus oībus ſuis agēdū capitulis. ¶ Et vt opis nr̄i:q̄ ꝙ̄taue ſit vtilitas facile cōpꝛehendat᷑:h̄ in loco eū inſcribā ordinē:q̄ de ipſis ſic poſitis in vnoquoq; ſeruabit᷑ capl'o Pꝛio nāq; febꝛis: de qua ſermo erit:ſua ponet᷑ deſcriptio. Scđo eius adducent᷑ cāe factiue. Tertio ſigna ipſaruz cauſarum aperientur demonſtratiua. Quarto tēpoꝝ ipſius febꝛis pticulariū ſigna manifeſtabūtur. nā de ſignis tēpoꝝ vl'ium ante in ſcđo capl'o. Quinto inſcribent᷑ ſigna pnoſtica. Sexto canones addētur neceſſarij cum eoꝝ ꝯplemētis. Septimo aphoꝛiſmi ſenis nr̄i Ipocratis de ptinente mā ſuis applicabuntur locis. ¶ Et añq̄ ad ea pticularia pueniā:aliq̄ pꝛius annotabo capl'a:q̄dā cōtinētia gn̄alia ex parte cāꝝ:ſignoꝝ ꝛ alteratiuoꝝ: ſolutiuoꝝ: ꝛ diete noticie febꝛiū ac ipſaꝝ curis ꝙ̄ maxime deſeruientia:ita vt canones ex pte diete alteratiuoꝝ ꝛ ſolutiuoꝝ ſumptos facile qs abſq; magno ſtudio valeat adimplere.

C **Capitulum.ij.** De cauſis febꝛium in generali.

FEbꝛis cāe ſunt:vt ceteroꝝ quatuoꝛ. Materialis. ſ. Foꝛmalis. efficiens ꝛ Finalis. ¶ Mālis eſt vt alioꝝum accidentium materia. ſ. in qua ipſe caloꝛ extraneus ſubiectatur ꝛ eſt triplex. membꝛum. ſ. humoꝛ:aut ſpiritus.

D ¶ Foꝛmalis v̄o eſt ipſe caloꝛ extraneus. ¶ Efficiens verō eſt triplex:vere. ſ. efficiens. augmētās: ꝛ conſeruans. Uere efficiens eſt aut pꝛimitiua. aut añs. aut ꝯiuncta. Et nota : ꝙ non neceſſario in oī febꝛe ꝯcurrit triplex modus efficientie dicte. nā ethica eſt qñq; nulla exn̄te cā:aut añte aut pꝛimitiua. Itē ꝯtingit eſſe effimerā abſq; cā añte: ꝛ tu ad hoc cōſidera. ꝛ bꝛeuiter cā efficiens febꝛē eſt oē:qđ calefacit coꝛpus ducēs ip̄m extra tēperamentū:ad qđ ſequitur leſio in operationibus:vt ſupꝛa in diffōne febꝛis: ꝛ hoc ſiue per ſe: ſiue per accñs hoc fecerit. ¶ Augmentās eſt oē id:qđ ſiue per ſe:ſiue p accñs ꝑdictā adauget caliditatez. ¶ Cōſeruās ſiue cuſtodiēs eſt oē illud:qđ ꝓhibet ei⁹ reſolōnē:ſiue extinctionem:aut qđ in ei⁹ cām mālez ꝯuertit᷑ aut efficientē: aut cuſtodientē: ꝛ oīs erroꝛ in curatione ꝓueniēs: ꝛ q̄lz talis cā eſt:aut nālis humoꝛ in q̄ntitate:aut q̄litate peccans, aut dimiſſio cōſuetudinis: ꝛ h9:aut nō nālis:vt aer calitate extrīſeca aut frigiditate:aut ꝑter nāꝫ:vt apa: vel alia egritudo. Ab his. n. trib⁹ ſumit᷑ act⁹ curatiuus pꝛincipal'r. vt. x. terapē. ꝛ ideo oz medicus ea oia tria mēoꝛie bñ cōmendare: vt ſciat egrū aut aſtantes in ipſis examinādo: cās ſubtil'r inueſtigare ex quib⁹ caſus medicinalis in ſuis integratur terminis: vt oſtendi i pꝛactica mea. tracta. p. 3. cap. Et bꝛeuiter ad triplex genus reduci pōt: vt. ſ. p ad indebituz occurſum reruz nō nāliū: p q̄s medicus diſcurrit. Aut. 2°. ad poꝛroꝝ conſtrictionē ſiue ꝓhibitā trāſpirationē ex occurſu frigiditatis extrinſece aut intrinſece. vn̄ caloꝛ conculcat᷑ ꝛ ebulit. 3°. ad coꝛpis diſpōnē: q2 paſſibile: ꝛ aptū caloꝛē recipe extraneuz. E

¶ Un̄ h̄ ſcito: ꝙ coꝛpus p̄ ꝛ magis febꝛi ꝑpatū: loquēdo de diſpōne febꝛili in ſe: ꝛ abſolute ꝛ nō ꝯcte pp Aui. eſt coꝛp⁹ cal'm: ꝛ ſic poſtea cal'm ꝛ hu. deiñ. frigidū: ꝛ ſic vltio fridū ꝛ hu. nā in hn̄tib⁹ ſimboluz facil'ioꝛ eſt tranſitus. p de q̄nōne. ¶ Cā aūt finalis febꝛis eſt opatiōes nāles ſenſibil'r ledere. Et q2 de cauſis ſic actū eſt attēde ad clarioꝛē febꝛis intelligētiam: ꝙ q̄ntuplex eſt mod⁹ māe nec̄io in febꝛe putrida reperte. ¶ Pꝛima qdez eſt mā ipſi febꝛi appꝛopꝛiata: vt tertiane col'a q̄tidiane fl'a. ꝛ hui⁹ actu putreſcēs: ꝛ eſt cauſa coniuncta: aut non putreſcēs ſtās ſub foꝛ'a cauſe añtis. ¶ 2ᵃ q̄ nō eſt cōiuncta: nec añs: ſed his nec̄io ꝯiuncta: ꝛ eſt vapoꝛ groſſus per coꝛpus ſparſus: ꝛ mēbꝛa inficiens eleuatus a fecibus: aut a māebus muceoſis flāticis in inteſtinis inuentis: aut a māebus coꝛruptis in meſeraicis: aut in ſtō: ſiue ſit chilus: ſiue hūidi'as alia: ꝛ hoc per actionem caloꝛis putredinalis calefacientis ꝛ illas tales mās ſubtiliātis ꝛ eleuantis ꝛc̄.

¶ 3ᵃ eſt mā. ſeroſa ꝛ vnctuoſa: ſiue aq̄ſa ſanguinis per cādez calitatē diſtēperata ꝛ calefacta per coꝛpus volitās: que tm̄ nō ſic diſtēperat᷑: vt febꝛē ex ſe facere poſſit: imo ſic a febꝛe depēdet: vt amota febꝛe remoueat᷑ ꝛ ipſa calitas talis: ꝛ eſt ſicut calitas: que remanet in parietibus domus cōbuſte per extinctionē eius. ¶ 4ᵃ eſt mā his oībus ſubtilioꝛ facta: ꝛ eſt mā vapoꝛoſa: q̄ pur ab humiditatibus hinc inde in coꝛpe exn̄tib⁹ eleuat᷑. ꝛ p ābitū totius ſpargitur ad poꝛoſitates extrinſecas cutis ꝛ per illas īſenſibil'r expellit᷑. ſic̄ etiaꝫ accidit hoībus in ſanitate. ¶ 5ᵃ diſtincti⁹ loq̄ndo eſt vapoꝛ putrid⁹ a medicis: vt infra. 5. ca. putrida fuligo dict⁹ eleuatus ab ip̄a mā putrida: q̄ eſt cā ꝯiūcta febꝛis ꝛ imediata magis coꝛ ip̄m īficiēs: ꝛ ad ip̄m p ꝯcaua venarū: ꝛ arteriarum pueniēs. ¶ Et ex his collige: ꝙ p̄ᵃ ꝛ 5ᵃ ſūt cāe febꝛis reliq̄ v̄o tres ſunt nec̄io ꝯiūcte his: ꝛ ſic clar̄ hēs: ꝛ ꝯphēdis: q̄uō ſe hn̄t cāe febꝛis putride: vꝫ ab his ſumūt᷑ canones curatiui in gn̄ali: vt facil'r ꝯphēdē poteris īfra 5° ca. ꝛ h̄ de cauſis.

Capitulum.iij. De ſignis febꝛem in vniuerſali ſignificantibus. F

ET quoniā febꝛium noticia perfecta haberi non pōt abſq; ſuoꝝ ſignoꝝ cognitione ſpāl'r q̄ ad nos. vt. 10. terap. hinc de eis copioſioꝛez ꝙ̄ potero traditionem faciam: ea ſub oꝛdine ponendo: de quo ſtatim. ¶ Et q2 ante aduentum febꝛis ꝛ maxime putride ambaſiatoꝛ qdā magna comitatus caterua venire cōſueuit: h̄ ō ip̄o aliq̄ pꝛius. noīat᷑ aūt hic a me male accept⁹. balmelileti ab Aui. q eſt diſpō ad febꝛē ꝑuia: nō tm̄ eſt febꝛis: ꝛ ſi. xvj. continētis. 2. ca. febꝛis dicat᷑: q̄ nō niſi diminutiua erit: ꝛ h̄ familiā hꝫ. vt capitis gꝛauitatē. mutationē in coloꝛe faciei. pulſus varietatē. mutationē in egōnibus. ꝛ vꝛina in qualitate q̄ntitate ſba. ꝛ hui⁹. in reliq̄ſq; ſupfluitatib⁹ eſt pte q̄ntitatis. ꝛc̄. Suntq; de familia eius. alices. oſcitationes. pigritia. coꝛpis laſſitudo. cōmotio ſōni ꝛ vigilie. ꝯſtrictio anhelitus. tenſio ipocūdrioꝝ. ilioꝝ. nauſea. fetoꝛ egōnū ꝛ vꝛine. ¶ Et q2 iam ꝯcepi ꝙ̄ mihi poſſe erit magis mēoꝛioſe ꝓcedē. hinc de ſignis ip̄is oꝛdinē faciā: cū oꝛdo ad mēoꝛiā faciat. ō memoꝛia ꝛ reminiſcētia. oꝛdini᷑ gal. 2° tegni adherētē. qui tal' eſt. G Signoꝝ febꝛē in vl'i ſignificātiū q̄dā ſūt a ſbalitate. q̄dā a q̄litate mutata q̄dam ab exeunte mutato. ñ nulla ab actionib⁹ leſis ſūpta. Exēpluz pꝛimoꝝ: vt calitas vehemēter moꝛdicatiua ex tactu a medico cōphenſa: ꝓpter qđ ſcito vt in pn̄tia nob̄ ſufficit: ꝙ triplex eſt febꝛis. qdaꝫ eſt magna ꝛ auſtera. H

queḋ pua mitis. q̄dam inter bas media. Dr̄ nāq̄ȝ magna ⁊
D auſtera magis ſua qualitate q̄ȝ q̄ȝtitate vapoꝝ in qua tactu
cōp̄bēditur cal'itas mordicatiua valde: vt ſunt acute: pacu
te ⁊ hm̄oi. Parua v̄o q̄litate. ſ. in q̄ leuis ꝑcipitur mordica
tio ac triſtitia: vt ſūt flāticé ⁊ hꝫ: maxīe qn̄ nō ſūt ex flāte ſal
ſo. Media v̄o: in q̄ media inter bas mordicatio cōp̄bēdit̄:
vt ſūt tertiane nō pure. pura. n. ex pte mordicatiōis ei⁹ pōt
iter acutas collocari: ⁊ de h̄ ifra ſuo cap̄. ⁊ ſic hr̄: q̄ in oi fe/
bre ſentit̄ tactu diſtēperantia calitatis ex pte mordicationis
E vehemētis ſuauis. ⁊ medie iter bas. Ex qbus infert̄ p̄: q̄ q̄
dā veriſiſi ꝯiectura p̄t medicus de ſpē ipſi⁹ febris iudicare.
vt cū ꝑcipit calorē vehemēter edacē ſupra colicā. ſi mitiorē
ſupra ſanguineā. ſi adhuc mitiorē ſupra flāticā: aut melicā:
⁊ h̄ ſp ceteris parib⁹. Et hꝫ febris putrida: vt in pn̄° fortius
ip̄imat: ⁊ in ꝓceſſu min⁹ reſoluto ſb̄tili. ⁊ h̄ mā ente hōge/
nea. i. ethica q̄ūt eſt eꝰ. q: p̄ calitas ꝑcipit̄ ſuauis deinde re/
manēte manu p tp̄s ꝑcipit̄ mordicatio: vt p̄ de differentijs
febriū iferr̄. 2° q̄ cū in ꝓceſſu ꝑcipit medicus calitateȝ fieri
mordatiorē: poterit ſup etherogeneitatē arguere mãe ſc̄dē
nouāȝ moueri mām: In effimera aūt eſt calitas ſuauis non
mordicatiua: de qb⁹ febribus ſc̄q̄ndo ordinē iceptū pl'a alia
ſigna ponā ſic exēplificādo de p̄ ordie a ſb̄alibus ſūpto. Nā
in pn̄° ſentit̄ vtpl'ȝ ſic frig⁹ deide ſucceſſus calitatis. ⁊ pn̄m
ſic ab augmēto diuerſificat̄. Qd̄ ſi fuerit ꝯtinua putrida: in
q̄ non ꝑcipit̄ i pn̄°. frig⁹: ſȝ calitas. poſt tn̄ calitatis pn̄m ſeq/
tur ꝑ duas horas vel tres: vel circa diuerſitas in calitate ex
pte augmēti ei⁹. In effimera aūt nō appet iſta vl' tāta diuer
ſitas ſui ꝓncipij ab aug'° pp hōgeneitateȝ mãe ſp̄ual'. cuius
ꝯ̄riū ē in hūorali. ¶ Exēm ſc̄doꝝ ſignoꝝ: mutatio coloris fa
ciei oculoꝝ: aut toti⁹ ad citrinitatē palliditatē: ruborē fuſce
dinē ⁊ hm̄oi. Sil'r mutatio coloris lingue ad albedinem: ad
ſiccitatē: hūiditatē: aſp̄itatē: ⁊ hꝫ. Sapor mal⁹: vt amarus:
acetoſus: ſalſus nimium dulcis: putridus: inſipidus ⁊ hꝫ.
Nariū ſiccitas aut hūiditas ſupflua. fetore egōnuȝ ⁊ vrine.
¶ Exm tertiorū: vt mutatio in egōnib⁹ ⁊ vrina ex pte q̄ȝtita
tis. Itē aliaꝝ ſupfluitatū ml'titudo appens: vt ſputi: borbō
ſudoris ⁊ hm̄oi. pp qd̄ nō. q̄ terminatio febris in p̄ma die
cū ſudore rorido ē ſignū effimere ꝓpter ſb̄tilitatē mãe. Qz
ſi fuerit copioſus ⁊ hūoroſus erit ſigm putride: ⁊ h̄ ꝯtingit
ſu tertianis puris de mā valde ſb̄tili: ⁊ pauca: crudi'as ap/
parēs in vrina in pn̄°. evēt⁹ eius. Sȝ hic aduerte: qd̄ in hoc
cōtingit tripl'r errare: p̄ qn̄ mā deciſa ypoſtatica non a ve/
nis: ſed ab alio loco venit digeſta. 2°. qn̄ nō eſt v̄a ypoſtaſis:
ſed eſt flā digeſtū calore carminalū. 3°. qn̄ pn̄m eſt breue: vn̄
in vrina appet ypoſtaſ augmēti: ⁊ credit̄: q̄ ſit ꝓncipij vt in
pacutis. ¶ Exm q̄rtoꝝ: mutatio ipulſu ex pte ſuaꝝ differen
tiaruȝ: ⁊ diuerſitas in eo: vn̄ diuerſitas ei⁹ in pn̄°: ⁊ aug° eſt
ex ꝓprietatib⁹ putride. Auic. de ſignis febris putredinis.
coartatio eius ⁊ maxime in putrida. dilatatio ei⁹ p⁹ pn̄m: ⁊
diminutio in fine ei⁹. Rigor: horripilatio. reuolutio poriſ/
morum dolor ſine ḡuitas capitis: inq̄etudo: pigritia: corpo
ris laſſitudo. nocumentum in anhelitu in ſōno: ⁊ in vigilia:
in ipocūdrijs in ilijs dolor aut tenſio: nauſea: ⁊ ſilia ſtōi no/
cumēta. Et qm̄ ſpo ieſu duce me copioſuȝ eē de ſignis earū
febriū in gn̄ali: ex qbus de ipſis pfecta hēbit̄ notitia: hinc a
multo pluriū recitatiōe ſupſedeo: neq̄ȝ aliqs me mordeat
ſi copioſus fuero: qm̄ ſine eoꝝ ſcia febris nō cognoſcetur: ⁊
K ſic recte medicari non poterit. dicente. Aui. p̄a q̄rti. de cura
putridarū. Scias q̄ non eſt poſ'e tibi vt cures febrem niſi
prius cognoueris eā. Gal'. p̄ regis acutorū: prius intendēdū
eſt ad cognoſcēdū egritudinē q̄ ſit in ſua cā: ⁊ poſtea ad me
dicandū. Sit itaq̄ȝ medicus de ipſorum notitia ſollicitus.

L **Signa** tēpoꝝ gn̄alia. Conati ſūt ſapientes egritudini/
bus mālibus ſalubrib⁹ q̄tuor aſſignare tp̄a pn̄m
augmētū. ſtatū ⁊ declinationē: ⁊ h̄ iō qm̄ ꝯp̄hēderūt ipſas a
pn̄°: eaꝝ vſq̄ȝ ad finē in vna non p̄manē diſpōne: q̄ qdē medi
cus nec̄io cognoſcere dȝ: ⁊ ſi ea nō intellexerit: ḡuiter ledet

infirmū neſciēs qd in pn̄°: qd in augmēto: in ſtatu: vel decli/
natiōe d̄beat egrotāti exhibere: vel auferre ex pte pot⁹ aut
cibi: ſōni vel vigilie ⁊ hꝫ. Gal'. in paſſiōario. Recipiūt aūt va
rietatē. aut in cāis. aut i accn̄tib⁹: ex qb⁹ ⁊ i cura varietateȝ
recipiunt: vn̄ alia in vno tp̄e: ⁊ alia in alio ꝓcura earum ſūt
necīa: quare de ſignis ipſoꝝ tēpoꝝ dicere duxi neceſſariuȝ.
¶ Signa itaq̄ȝ prin m ſign̄antia diſtinctiōe ſumpta penes cām
ſunt ſigna: q̄ ſequūt̄ actionē nãe: ſiue v̄tutis in mām ex pte
digōnis ⁊ indigōnis. ſiue ſignoꝝ digōni ꝯ̄riorū. vn̄ prin m eſt
qn̄ egritudo incipit: ⁊ eſt in actu nullo māifeſto apparente
veſtigio digōnis. eſt. n. tp̄s: in quo calor ſuffocat̄ a mā: ſicut
debil' flāma a lignis viridibus ⁊ hūidis. ¶ Augm̄ti v̄o cuȝ
ſigna digōnis incipiunt appere: ſȝ ipfecte. Et eſt tp̄s: q̄ calor
nālis mouet̄ ad reſiſtēdū mãei motu manifeſto. ¶ Status
v̄o cum ſigna apparēt ꝯplete digōnis: q̄ tp̄e eſt fortiſpugna
inter nām ⁊ hūorē: nō tn̄ ipm pfecte vicit. ¶ Cū aūt mā ſic
digeſta expellit̄: quo tp̄e ē nā pfecta vincēs: tūc ē d̄clinatio.
¶ Signa aūt principij diſtinctiōe ſūpta penes accīa ſunt: qn̄
in pn̄° evēt⁹ accn̄a vniformiter ſe hn̄t. Augmenti: cū augēt̄.
Stat⁹: cū ſunt ſeuiſſima cōpatiue: nō tn̄ abſolute. Decliatio
nis v̄o cū remittunt̄. Et hec tp̄a p maxie ſunt deſcripta ꝓut
febrib⁹ ꝯueniunt hūoralibus. ¶ Diſtigui tn̄ pn̄t. ⁊ 3° penes
eſſentiā morbi. vt tūc ē prin m. qn̄ morb⁹ icipit ⁊ eius eēntia
ſm vnā ⁊ vniformē remāet diſpōnē. Augmētū v̄o cū mor
bi eēntia ſenſibil'r augēt̄: vt calitas i febre. Stat⁹ v̄o. cū non
āpli⁹ augēt̄: ſȝ ei⁹ eſſentia ſtat i ipſo eē vltio. Declinatio cuȝ
morbi eēntia remittit̄: ⁊ hic mod⁹ eſt magis vl'is nō tn̄ fe/
brib⁹: ſȝ ap̄atib⁹: ⁊ alijs ꝯueniens morbis: ⁊ q̄ dicta ſunt de
ipſis penes actionē nãe in mām hn̄t intelligi de eis: vt mor/
bis inſunt ſalubrib⁹. nā de mortalib⁹ al'r ⁊ q̄ſi p ꝯ̄riuȝ. nam
augmētū i morbo mortali eſt qn̄ oppoſituȝ digōnis. vt pu/
tredo vī ſenſibil'r augeri. ſtat⁹ qn̄ mā eſt in vltio corruptio/
nis ⁊ iterficit: tu ad h̄ ꝯſidera. ⁊ h̄ tp̄a vl'ia ꝯſueuerūt vt q̄ſi
coicidere ſemp cū tp̄ib⁹ pticularib⁹: ⁊ maxie i febrib⁹ ſudāti
bus mām ad vnicā expulſionē. In his aūt: q̄ ſūt pluriū cri/
ſiū pn̄t coicidere ⁊ nō coicidere: ⁊ ſm plurimū nō coicidūt
⁊ in eis ⁊ in febrib⁹ cronicis ꝯpoſitis interpolatis ⁊ maxie
in his: q̄rū poriſmi ſunt ſup inuadentes. ¶ Ipſa vl'ia vt plu/
mū valde ꝯfūdūt̄: ita vt aliqn̄ appeat augmentū vel ſtat⁹: ⁊
poſt iterū appet pn̄m ⁊ augmentū: h̄ idē q̄ſq̄ȝ i acutis ⁊ ſim/
plicib⁹ appet pp nouā māȝ ad locū putredis eē motātiā d̄ſi
nente prima ⁊ hoc maxie ꝯtingit hodiernis tp̄ib⁹ ꝓpter in/
ordinatū regimē ab hoibus factū: qd̄ ab antiqs nr̄is fieri n̄
ꝯſueuerat: ad qd̄ ꝯcurrit error ex pte medicātiū infirmoꝝ:
⁊ rerū que extrinſecus ſunt. ¶ Et hic aduerte: q̄ p̄dcā tp̄a
q̄mōcūq̄ȝ eorū diſtinctio ſumat̄ ex pte mãe ⁊ accidentiū nō
in oib⁹ ſenſibil'r reperiunt̄ morbis vt adinuicē cōdiſtincta:
q̄ nō ſolū ꝯtingit ꝓpter ꝯfuſionē eoꝝ ex pte mãe: vt dictuȝ
eſt aut regiminis mali: ſed etiā ex ipſa diſpōne morborum
vt verbi gr̄a q̄ſq̄ȝ vt Auic. aliq̄ erit febris: que terminabit̄
in duobus paroxiſmis: primus erit principiū augmentum
⁊ ſtatus. ⁊ ſc̄ds erit declinatio. Itē aliqua febris eſt tota vt
ſtatus: vt homotena: aut vt augmentum: vt peraugmaſtica:
aliqua vt declinatio: vt augmaſtica: vt infra de ſanguineis.
Iteȝ ex parte accidentium: aliqn̄ eni accidit alicui robuſto
febris remiſſoꝝ accidentium: ita vt nō impediant eū a ſoli/
tis opationib⁹: ⁊ cuȝ venit ſtatus: quo in tp̄e ipedietur: cre/
ditur: q̄ ſit principiū: ⁊ tunc apparēt ſigna digeſtionis: ⁊ ſic
comprehendis: q̄ multis cōtingit modis errare circa iudi/
cia temporū vl'ium febris: ⁊ ideo bene conſidera. M

Signa tēporuȝ particularia. Et lȝ rubrica ſit de ſignis
in vl'i: tn̄ hoc loco duxi vtile ad maioreȝ breui/
tatem de ſignis tēporuȝ particularibus ptractare. Et itaq̄ȝ
principiū pticulare in febrib⁹ inuadētib⁹ cuȝ frigore ſigno
ſūpto a ſubſtantialiter inherētibus friditas ꝑcepta ⁊ maxie
in extremitatibus: ⁊ ꝓcipue in extremitate auris: ⁊ naſi: a q̄
litate mutata: paledo: citrinitas faciei: ⁊ totius. Ab exeūte

mutato palear'tas vꝛine: ab actione leſa coartatio pulſus:
paruitas ꝺbilitas pp caloꝛē eē ſuffocatū:ǧuitas coꝛpoꝛis:pi
gritia:anguſtia:tarditas motuū:pfunditas ſōni:mollificatio
palpebꝛarū:tinitus:ſternutatio:tuſſis alices: ꝛ qñqꝫ ſaltus
tipoꝝ. In febꝛibus aūt iuadētibus abſqꝫ frigoꝛe nō repit' ri
goꝛ:frigus aut hoꝛripilatio:ſꝫ in eaꝝ pn° apparēt ſigna vl/
tra hec iā dicta:ꝛ nō pcipit' cal'itas aliq̄ vltra ꝯſuetā addita:
vꝫ nō pcipit' ſic pulſus coartatio:ſꝫ bñ puitas:ꝛ debilitas:ꝛ
hec ꝯſueuerūt appere in pma pte pncipij. ꝛ adueniēte ſcꝺa:
ſi frigus fuit in pa coꝛp⁹:aut frigoꝛe:rigoꝛe ꝛc̄. ſentit alleuia
ri:ꝛ reliq̄ ṙmittit:ꝛ calitatē expādi p coꝛp⁹:nō tñ ꝙ venerit
adhuc ad extrema:nec tāgēti pcipit' ſubito: ſꝫ opꝫ vt man⁹
ſupꝛa mēbꝛū moꝛā trahat. ℂ Augmēti āt ſigna ſunt a ſub/
ſtātial'r inherētibus calitas in toto expāſa:ꝛ manu pcipit' a
q̄litate mutata coloꝛat' facies ab exeūte mutato vꝛine colo/
ratio ei⁹ ingroſſatio:ab actione pulſus magnificatio:veloci
tas:ꝛ frequētia in eo:ꝛ maxie in pa ei⁹ pte. In ſcꝺa v̊o pceſ
ſus calitatis ad ſummū ei⁹. ℂ Poſt qꝺ accidit ſtat⁹:in q̄ hec
calitas:q̄ ſic ad ſummū ei⁹ venit:remanet p tp̄s cum illa vni
foꝛmi intēſione:ꝛ maxie in pa ei⁹ pte:nā i 2a:ꝛ ſi ſit intenſa
valde reſpectu eius:que erat in aug'o: tñ eſt remiſſioꝛ veni/
ens ad declinationē reſpectu ſui ipſius i pa. Cōſimiliter pul
ſus maioꝛ velocioꝛ fit ꝛ frequētioꝛ. ℂ In declinatione vero
equatur calitas dicta:ꝛ pulſus: ꝛ incipit coꝛpus ſudare ꝛ
alias euāre mās:ipoc. in capſula eburnea inquit. Cū partes
pectoꝛis ꝛ circūſtātes coꝛdi incipiūt remitti in calitate:ꝛ ex
trema ſunt illis calidioꝛa ſiue partes inferioꝛes: tūc eſt ſigm
certū declinationis:ꝛ tu ad noticiā hoꝝ oium ſis ſollicitus.

A **Pronoſtica** febꝛis eſt moꝛbus ceteris moleſtioꝛ:ꝛ piculoſioꝛ. Yſaac ꝺ febꝛib⁹. nam ex ea
oia ledūt' mēbꝛa:ꝛ v̊tutes oēs. ꝛ reliq moꝛbi vnū tm̄ ledūt:
ꝛ idē octauo ſcribit' tera. ꝓpter qꝺ dicebat medicus floꝛēti
nus:adeſt febꝛis. ǧ male. ꝛ iō nō facile ſalutē ſpōdebis pñte
febꝛe. ℂ Et deterioꝛes qdē febꝛes ſunt iſepabiles qbus pu
B tredo eſt ad itra venas deiñ ille:q̄ eradicant' in qbus eſt pu
tredo in toto coꝛpe:aut in partib⁹ coꝛdis. ℂ Febꝛis cal'a de
terioꝛ:ꝛ frida magis moꝛtifera. Damaſcenus i aphoꝛiſmis.
ℂ Et idicatione ſūpta ab etate. febꝛis mulierib⁹ eueniēs ꝺ
terioꝛ alijs parib⁹ febꝛe eueniēte viris febꝛis eueniēs ſenib⁹
deterioꝛ eueniēte pueris ꝛ iuuenib⁹:ꝛ maxie ſi ꝺcrepiti fue
runt. ipſoꝝ eni febꝛes vtplurimū iterimūt:febꝛes accidētes
pueris ſūt ꝺterioꝛes eueniētib⁹ iuuēib⁹. ꝛ hꝫ ſp ceteris pib⁹.
ℂ Indicatiōe v̊o ſūpta ab arte ꝛ regione febꝛes in exercitā
tib⁹ artes febꝛiles ſūt min⁹ male ꝛ ſuſpecte q̄ꝫ in exercitāti
bus artes fulonū piſcatoꝛias ꝛ hmōi. Itē min⁹ ſuſpecte ſūt
eueniētes ocioſis q̄ꝫ his:q exercitio vti ꝯſueuerūt. itē eueni
entes i ꝯſtitutione ꝛ regiōe frida ꝛ humida ꝺterioꝛes ſunt
C his:q̄ i cal'a ꝛ ſicca. ℂ Indicatiōe v̊o ſūpta a tpe āni. hiema/
les ꝺterioꝛes ſunt:deiñ autūnales:ꝺ qb⁹ dr̄. Febꝛes autūna/
les aut lōge aut mōtales ēt vulgari nr̄o. min⁹ v̊o male eſti/
uales:deiñ min⁹ male ꝛ minime moꝛtifere v̊nales ꝓpter tē
peram ētū v̊tutis ꝛ foꝛtitudinē ꝛ hꝫ itellige ꝯſiderata febꝛe i
ſe ꝛ abſolute ꝛ nō ꝯcte. ℂ Indicatione ſūpta a v̊tute. eueni
ens ꝺbilibus ꝺterioꝛ:vñ febꝛes cronice eueniētes ſenib⁹ vt
plūmū iterficiūt ꝓpter ꝺbilitatē v̊tutis:vt infra. de aphoꝛi/
ſmis:ꝛ qñ ſenib⁹ accidūt febꝛes acute ſunt moꝛtifere:ꝛ vt in
fra in aphoꝛiſmis. nā hic caloꝛ p̄ter nām eſt multū diſtans a
caloꝛe eoꝝ nāli:ꝛ valde coꝛrūpit ſubſtātiā ei⁹ ſpirituoſam.
D ℂ Indicatione v̊o ſumpta a ꝯſuetudine ſunt deterioꝛes q̄
accidūt nō ꝯſuetis pati. hi. n. nō niſi a foꝛti patiūt' cāiuxta il
lud ſenis nr̄i:vt infra i moꝛbis piclitātur minus egrotātes:
ꝛ ſunt p̄dicta a rebus nālibus ſumpta. ℂ Indicatione v̊o a
nō nālibus ſumpta:vt pmo ab aere:nā aer calidus ꝛ ſiccus
ad febꝛes p̄parat:ꝛ iō cū pcipit' aerē ad caliditatē ꝛ ſiccitatē
diſtemperari:pnoſticandū de febꝛibus futuris: idē operat'
conſtitutio calida ꝛ ſicca:ꝛ ideo plus ceteris quadris eſtas
abſolute plus ad febꝛes pꝛeparat:deinde poſt eaꝫ autūnus:
poſt autūnū ver:vltio hieme:vt infra in aphoꝛiſmis:vnde i
ſumma oium tēpoꝛū magis febꝛis inductiuū eſt illud: qꝺ ē
p̄ni plurimū ꝛ vehemēter in calido ꝛ ſicco diſtēperatuꝫ. In
actu autē in v̊e minus febꝛiunt hoies poſtea in hieme dein
de in eſtate:poſt autē febꝛiunt in autūno:ꝛ in hieme egritu
dines acute:vt cauſon:tertiane:ꝯtinue ꝛ hmōi. febꝛes fiunt:
quarū oium cā reddit' ab Ariſtotele p̄ ꝓblematū ꝓblema/
te. 6. ℂ Indicatione vera ſumpta a cibo ꝛ potu cali ꝛ ſicci
ad febꝛes amplius diſponūt:ꝙ ſi fuerint calidi ꝛ humidi ꝛ
tarde penetrabiles:vt viſcoſi:ꝛ hmōi magis febꝛes inducūt
ꝛ ſemper ſupponēdo foꝛtes alia paria. itē motus foꝛtes ꝛ
exercitia ſuperflua:ꝛ artes multū laboꝛioſe:ꝛ hmōi magis
p̄parant:ꝛ balnea cal'a. Itē vigilie plurime ꝛ hmōi:cōſimi/
liter repletio ſupflua:aut inanitio ſupflua. Sicqꝫ de animi
accidētib⁹ dicat'. ℂ Ab ipſa egritudine tāqꝫ a re p̄ter nāꝫ:
vt cū cognoſcit medicus febꝛē:poterit pꝛonoſticari de ſalu/
te cito:aut tarde futura:vt ſi fuerit effimera:que difficile co
gnoſcitur:vt infra de ea:ꝛ facile curatur poterit p̄dicere de
eius terminatione:que erit in. 34. hoꝛis:ꝛ terminabitur vt
ſupꝛa ſudoꝛe roꝛido:ꝛ hoc niſi interuenerit malitia ex par/
te regiminis ꝛ alioꝝ:vnde qñqꝫ ꝓtēdit' ad quatuoꝛ dies:de
inde trāſit ad putridā. ꝛ iō tu eſt in hoc cautus ꝯſil'r ſi fuerit
ethica pꝛie:aut ſcꝺe:ad tertie ſpēi:de quibus oibus ſuo lo/
co dicet'. Itē ſi cōpꝛehēderis māꝫ eſſe viſcoſam groſſam. ꝛ
hmōi:arguēdū de lōgitudine egritudinis:ꝛ maxime qñ vir
tus fuerit foꝛtis. Et hic nota: ꝙ rōne māe ceteris paribus E
longioꝛ eſt flātica q̄ꝫ colerica ſimplex. ꝛ febꝛis ex colera ꝛ
flāte facta inter has eſt media:nā colera iuuat ad digōneꝫ ꝛ
reſolutionē ꝛ citā terminationē:ꝛ lꝫ ita ſit tñ rōne ſumpta a
v̊tute talis lōgioꝛ eſt q̄ꝫ pura flegmatica de cōſili flāte ꝛc̄. ſp
ceteris paribus. ꝛ ratio q: difficilius agit v̊tus contra duos
hūoꝛes ꝛ tardius vincit. itē ꝛ duob⁹ plus reſoluit' ꝛ plus
aggrauat':ꝛ rō q: in tali caſu reperit' duplex pugna: vna:q̄
eſt in hūoꝛibus inter ſe in qua virtus debilitatur reſolutio/
ne ſpirituū facta. ſcꝺa que eſt virtutis in humoꝛes:in qua ēt
debilitat'. vbi autē eſt mā ſimplex vnica tātū eſt pugna. pōt
etiā hoc idē ꝯtingere ex parte p̄oꝛis ꝓpꝛietatis caloꝛis pu/
tredinalis:vñ plus v̊tus timetur. ſed de his magis infra de
tertiana nō pura. Idē indica ex parte accidētiū:vt qñ fuerit
ſeua aut mitis. Seuitas enim arguit ſup māꝫ acutam:ꝛ ſic
habes indicationē ſumptā a ſpecie egritudinis: cauſa eius
ex accidēte:ſpecie cū dicitur effimera:aut ethica. cauſa cum
dicitur mā viſcoſa groſſa:accidente:cum dicitur ſeuum aut
mite. ℂ Pariformiter eſt ꝓcedendū ꝓ noticia longinquita/
tis ꝛ pꝛopinquitatis tēpoꝛum febꝛis ꝛ maxime ſtatus. nam
alioꝝ noticia eſt maxie neceſſaria ꝓpter ſtatū:vt. 1 o. terapē.
reſpectu cui⁹ maxie ſumit' idicatio euacuatiua ex pte diete.
ℂ Dicamus itaqꝫ incipiētes a rebus nālibus. Indicatione ſū
pta a v̊tute. qm̄ ſi fuerit debilis:ſtatus erit ꝓpinquus:q: ci/
to terminabit' ꝛ ad moꝛtē. 2° v̊o de differētijs febꝛiū. ꝛ 3°
de criſi. Si v̊tus erit foꝛtis:bꝛeuiabit' egritudo:ſi debilis ꝓ
longabit':ꝛ loquit' de ſalubꝛibus:ꝛ Auicē. in moꝛtalibus ꝛ
ſic tollit' ꝯdictio. verū cuꝫ ex aliqua egritudine cōpꝛehēdis
v̊tutē ſubito debilitari:ꝛ maxime in hoie foꝛti:exiſtima ſta/
tum ꝓpinquū:ꝛ hꝫ pluries videbis ꝛ maxime in febꝛi. peſti/
len. indicatione ſumpta ab etate:vt q: calida:vt iuuentus ci
tius adueniet ſtatus:ꝛ ſimiliter in tpe calido:ꝛ a ſexu: q: in
mulieribus ꝓlongabit'. in viris bꝛeuiabit':ꝛ ſil'r diſcurrēdo
per alias eo oꝛdine vt ſupꝛa. ℂ A non nālibus rebus: q: in
aere frigido conſtitutione frigida:regione frigida ꝓlongat'
egritudo. in cal'o ꝛc̄. ecōtra. ꝛ pariformiter dicat' de alijs re
bus calidis reſpectu frigidarū talibus actu vel potētia. naꝫ
quies dr̄ frigida non actu:ſꝫ potentia. q: apta infrigidare:ꝛ
ita de alijs. ℂ A rebus pꝛeter nām:ꝛ pꝛimo a moꝛbo ipſo:
ꝛ hꝫ tripl'r:pꝛimo a ſpē egritudinis 2° a cauſa eius. 3° a ꝯdi/
tionibus in ipſis paroxiſmis inuētis. Exemplū pꝛimi. vt q:
pcipio febꝛē eſſe tertianā purā:ſcio ꝙ ſtatus erit ꝓpinqu⁹:

ꝛ prinᵐ.ꝛ augmētū breuia.ꝙ ſi fuerit q̄tidiana flātica:ſcio: ꝙ ſtatus erit lōginquus:ꝛ principiū ꝯñr ꝛ augmētum indicabo lōga.ꝛ breuiter ex acuitate:ꝛ cronicitate febris: de q̄ ī fra arguo ꝛ ꝓnūcio tpa futura ipſaꝝ longa: aut breuia:aut medio mō ſe hēre:qñ.ſ.ꝯprehēdo febrē eē mediā inter acutam ꝛ cronicā:qḋ cōprehēdiṫ a mā peccāte.ꝛ ſic aggredioꝛ ſm̄.nā groſſities ꝛ viſcoſitas māe arguiṫ ſup cronicitatem. Subtilitas aūt ſup breuitatē.ꝙ ſi medio mō ſe habuerit medio mō ſe hēbūt tpa eius. ℭ Et hic nota. ꝙ groſſities māe
f arguiṫ eē ex ꝑmanētia egritudinis in ſua vel in vna diſpōne vt infra in aphoriſmo. vñ qñ inuadit paroxiſmus hora vna ꝛ 2ᵃ ꝛ 3ᵃ die ꝛ 4ᵃ in eadē:tūc dr̄ remanere ꝛc̄. ſapit nām cronicitatis.vñ Aui.ꝛ ſeruās horā vnā eſt lōgi ſpacij de cogniti one horaꝝ ꝛ ꝓpie ſtatus.Jtē ſi in diebus creticis non
g apparebūt eūͦnes aliq̄:ſcias ꝙ eſt cronica. ℭ Exēplū tertij. Septē ſunt cōditiones paroxiſmi:a qbus ſumiṫ indicatio ꝺ lōgitudine ꝛ breuitate febris:qñq̄ ſumunṫ a moto aut a qete.Pria a motu ſumpta eſt anticipatio:poſtpoſitio:ꝛ equalitas inuaſionis.ſcḋa lōgitudo:ꝛ breuitas paroxiſmoꝝ.tertia fortitudo ꝛ debilitas ipſoꝝ.q̄rta facilitas ꝛ difficultas accidentiū ꝛ incolumitas ꝛ columitas eoꝝ.quinta accidētiū ipſoꝝ multitudo aut paucitas.ſexta a qete lōgitudo ꝛ breuitas interpolationis.Septia puritas:vel ipſius ipuritas.Et ꝓſequendo de pᵒ ſcito ꝙ iſta diuerſitas eſt aut ꝓpter māṁ aut ꝓpter v̄tutē.nā ſi fuerit pp v̄tutē vniformiter reſiſtētē: poriſmoꝝ ordinatio v̄tute ente forti.tūc iudica egritudinē longā ꝛ ſtatū longinquū.ꝙ ſi fuerit cū debilitate v̄tutis expecta mortē ꝛ ſtatū ꝓpinquū.Paroxiſmi qñq̄ anticipāt eq̄liter:ꝛ dī anticipatio abſoluta:qñq̄ ineq̄liter:ꝛ dī anticipacio ſupfluēs:qñ multuꝫ ꝛ ineq̄liter anticipat vnᵘ ab alio: ꝛ dī anticipatio diminnēs: qñ paꝝ anticipat ꝛ incq̄liter vnus ab alio.Ad ꝓpoſitū q̄diu ſtat āticipatio abſoluta ꝛ eq̄lis nō apparētibus ſignis digōnis:tūc eſt ꝑncipiū:ꝛ cū anticipatio incipit augeri ꝛ fieri ſupfluēs:ꝛ incipiūt appere ſigna digōnis:tūc eſt augmētū:ꝛ cū anticipatio ſupfluēs ſteterit:tunc eſt ſtatus ꝛ cū anticipatio poſt ſtatū fit diminuēs:tunc eſt declinatio:ꝛ ita ex notitia pricipij ꝛ augmēti lōgi arguiṫ ꝛ ſtatus lōgīqtas:ꝛ febris cronicitas.Silr̄ dicaṫ de poſtpoſitione.nā q̄diu paroxiſmi poſtponūt poſtpoſitione abſoluta ꝛ eq̄li nō apparētibᵘ ſignis digōnis.nec etiā ꝯrīs:tūc eſt principium:cū v̄o augeṫ ꝛ incipiūt appere ſigna digōnis: tunc eſt augmētū. Cū v̄o poſtpoſitio ſupfluēs ſteterit:tūc eſt ſtatus: cūq̄ incipit poſtpoſitio minui:tūc eſt declinatio.Ex qbus oibus appet:qḋ anticipatio nō ſemp augm̄tū nec poſtpoſitio declinationē ſignificat:ſed anticipatio ſupfluēs augmētū ſignificat:ꝛ ꝯſimiliter poſtpoſitio ſuperfluēs declinationem. Tu tñ ſemp nō ī hoc ſigno ſolo ꝯfidas:ſed cū eo attēde alia:
h ꝛ maxime ſigna digōnis ac ꝯria eis:pp qḋ ƀ aduerte qḋ ꝯrium digōni eſt duplex.vnū actu tl̄e:ꝛ non aptitudine:vt cruditas māeq̄ eſt differēs:vt digōnē recipiaṫ:ꝛ tl̄e nō eſt ꝯriū digōnis appens in pnᵒ:de q̄ loquūtur auctores:aliud eſt ꝯrium potētia:ꝛ eſt diſpoſitio in mā:p quā cōprehendit medicus nām poſſe digerere ipſam māṁ: ꝛ tu ad hoc cōſidera. ꝛ hic nota dictū Aui.allegato cap̄ ꝛ de egritudinibus ſunt q̄ currūt vſq̄ ad finē horaꝝ ſuarū ſm̄ augmētū.ꝛ ſunt qñq̄ de gñe tertiane:ꝛ de gñe aſſidue:vt in peraugmaſtica infra. Equalitas aūt inuaſionis ſignificat ſup pnᵐ aut ſtatū.ſup pncipiū cū ſigna nō apparēt digōnis ꝛc̄.ſupra ſtatū cū apparēt ꝛc̄.ī pncipio eni pugna eſt equalis:qm̄ mā nō augeṫ:ſꝫ cruda ſtat.in ſtatu aūt māe eſt ī vltimo digōnis nō amplius augmētabilis.ꝛ iō equalitas ꝛ tu ꝯſidera. ℭ Cā aūt anticipationis ꝛ poſtpōnis eſt māe difformitas. nā cū ps ſubtilis incipit putreſcere:tūc fit poſtpoſitio:q: p reſolutionē ꝑ ſubtilis remanet groſſum ineptū moueri. Qꝛ ſi ps groſſioꝛ ꝑus putrefit:tūc anticipabit:q: ps derelicta ſubtilis amplius ſtimulabit:ꝛ citius mouebiṫ.ad que ꝯcurrit corporis diſpoſitio ex parte ſenſibilitatis ꝛ obtuſionis ſenſus. quoniam in corpe valde ſenſibili citius mouebiṫ:ꝛ ī corpe obtuſi ſenſus tardius. ℭ Ex lōgitudine aūt ꝛ breuitate.nam breuitas poriſmoꝝ arguit febris breuitatē:ꝛ ſtatus ꝓpinqtatē:vt tertiana:ꝛ lōgitudinē lōgitudo:mediū v̄o mediā iter has: ꝛ cū poriſmi icipiūt ꝓlōgari ſignificāt augmētū. ℭ Ex fortitudine aūt ꝛ debilitate eoꝝ. Cū aūt icipiūt poriſmi fortificari:arguunt augᵐ.ꝛ cū ꝓcedūt vſq̄ ad vltimū ꝛ ſtāt ī vltimo. tūc eſt ſtatus:ꝛ cū remittunṫ declinatio. Et qñ poriſmus eſt fortiſſimus:ꝛ ſuccedēs ē remiſſiꝰ:ꝛ pſeuerat illa remiſſio. tūc ꝓnoſtica declinationē. ℭ Attēdiṫ aūt lōgitudo ꝛ breuitas ī vehemētia ꝛ remiſſione accidētiū neceſſario ꝯſequētiū moꝛbum:vt ī pleureſi.vehemētia aūt arguit breuitatē:ꝛ accñs ꝛ alio in pnᵒ:ꝛ declinatione ibecilliora iuxta illud ſenis circa
pnᵐ ꝛ finē oia ibecilliora:ꝛ circa ſtatutū fortiora. ℭ Ex columitate ꝛ incolumitate.nā cū accidētia ſequētia febrē:vt dolor capitis ſincopis vigilie alienatio:ꝛ hꝰ incipiunt fortiora fieri:argue augᵐ:ꝛ cū fiūt quaſi importabilia:tūc eſt ſtatus. ℭ Ex multitudine aūt ꝛ paucitate:q: multiplicatio accidētium arguit augᵐ ꝛ cū ſtāt ſtatū. ℭ Ex parte qdē qetis:qa lōgitudinis aut breuitatis interpolationis: q: vt in ꝑ de criſi: debes ꝯſiderare qetē febrē:ꝛ tēpus declinationis ſi fuerit lōgius q̄ añ aut breuius:ꝛ ſi accidētia fuerūt intēſioꝛa:ꝛ ſi aliqḋ accñs remāſit cū ea:ꝛ tūc indica augᵐ lōgū breue ꝛc̄.ꝛ ſimiliter ex puritate ꝛ ipuritate:qm̄ puritas facit ad breuiationē ꝛc̄.q̄ oia tñ ſane itelligas.nā ex oibus his ꝯditionibꝰ pncipalioꝛ eſt anticipatio ꝛc̄.Et vt ſupra eſt multū variabil̄: ꝛ iō ad efficaciter ſignificādum aggrega alia ſigna cum ea. ℭ Cōtingit ꝛ iudiciū ab eis ſumptū variari per accñs:q: ꝓpter inordinatū regimē ex parte rerū nō nāliū.Et qḋ dictuꝫ eſt de his completionibus:debet pncipalr̄ afferri ad febres habētes excreſcētias.ꝛ ad cōtinuas ꝓportionales.Jn ꝯtinuis aūt ꝯcluſis:ꝛ nō hñtibus excreſcētias:neq̄ paroxiſmos: oꝫ recurrē ad alia ſigna dicta.ꝛ tu ad ea. ℭ A rebus preter nām ſumiṫ indicatio:vt a typis.nā cū rigoꝛ in febre fit lōgᵘ arguit lōgitudinē.breuis breuitatē alijs paribꝰ. ℭ Silr̄ ab exeūtibus:vt cū accidit euatio aliqua ſudoris:aut alterius ſuperfluitatis in 2ᵒ.aut 3ᵒ.paroxiſmo:ꝛ ſequēs eſt ꝓlirioꝛ vt antecedētes:tunc indica lōgitudinē:ꝛ qḋ euenit ex multitudine māe. ꝛ hoc maxime verificatur in febre ſalubri. Qꝛ ſi fuerit in moꝛtali apparēs ſignificaṫ breuitas.vñ ex illa euatione v̄tus ꝓſternitur ꝛ ſuccūbit vt ſepe in febribus apparet peſtiferis.ꝛ de ƀ in aphoriſmo infra. ℭ Ab actione leſa vt ſi pulſus frequēs:magnus:velox indicat breuitatē: ꝛ febris acuitatē.cōtraria contrariū. ℭ A d ſignis digeſtionis.ſi cito apparēt:breuitatē.ſi tarde lōginquitatē. Et ſi apparent talia ſigna remiſſa:ꝛ cū tali ꝓcedunt remiſſione pur lōginqtatem.ꝛ iō bñ cōſidera. ℭ Et ꝓ cōplemēto hoꝝ ſcito:ꝙ pn-
cipium in tertiana ꝓlōgaṫ ēt ſtatus in cōcluſa.ꝛ declinatio. k
in incēſiua:ꝛ ſtatus ꝛ declinatio in q̄tidiana.Aui.pnᵐ eſt lōgum in tertiana cōparando ad ſinochā.hōtenā:cuius pnᵐ ē occultū.ꝛ in cōcluſa omotena ꝓlōgaṫ ſtatus:ꝛ in incēſiua ꝺclinatio reſpectu omotene ꝛ tertiane:naꝫ in cauſone euāta mā in criſi remanet lōgioꝛi tēpoꝛe flāma circa ſpūalia q̄ in alijs colericis.Jn quartana hec oia tpa ꝓlongātur.Jn flegmatica vero augmentū longius eſt alijs ſuis tpibus:ꝛ poſt augmētuꝫ ſtatus.Flegma aūt cū recipit caliditatē diu tenet illā.Sed hec oia hic ad aliqualē admonitionē poſui.naꝫ de ipſis ſuis ꝓprijs capitulis diceṫ copioſe. ℭ Poſtremo hic
ſcito:ꝙ multitudo materie groſſities viſcoſitas. frigiditas l
eius.aeris regionis.ꝛ etas ſ ſa.debilitas caloris: ꝛ virtutis capacitas ſiue membroꝛum ſoliditas faciunt ad febris longitudinem.contraria contrarium. ℭ Et ſi bene conſiderabis que dicta ſunt.facile per te pronoſticum facies de malicia incolumitate ꝛ moꝛtalitate febris:comparando febrem quo ad eius cauſam ꝛ accidentia ad ipſum coꝛpus indicatione ſumpta a rebus naturalibus:ꝛ maxime a virtute ꝛc̄. vt ſupra actū eſt.Ypo.de febribus quo ad pronoſticū inge.

¶ Parotiſmos ⁊ ↄſiſtentias declarant egritudines:⁊ tempora anni:⁊ circuituū adinuicē incremēta. 12⁹.p̄ᶠ.
¶ Qui creſcunt ⁊ cetera in fine.ꝑpter hoc igit̄ ⁊ ſenib⁹ nō ſil'r febres fiunt acute.frigidū eni hñt corpus. 14⁹p̄ᶠ.
¶ Acute in egritudines.in.xiiij.diebus iudicātur.quod ⁊ de febribus intellige. 23.2ᶠ.
¶ Eſtiue q̄rtane ⁊ plurimū ſunt breues:autūnales v̄o longe maxime que hyemi coniunguntur. 25.2ᶠ.
¶ Febrē in ſpaſmo meli⁹ eſt fieri q̄ʒ ſpaſmū in febre. 26.2ᶠ.
¶ Febricitātib⁹ nō fortiter:neq̄ʒ oino:neq̄ʒ in ſupficie pmanere:⁊ nihil minuere corpus:aut contabeſcere:malum eſt magis eo q̄ð ſm rōnē fit.h.n.lōgitudinē egritudinis ſignificat.hoc vero imbecillitatem. 28.2ᶠ.
¶ Circa pncipiū ⁊ finem oia ſbecilliora:circa v̄o ſtatū fortiora:qui ⁊ de febri.audiēdus eſt vt ſupra. 30.2ᶠ.
¶ In morbis min⁹ piclitant̄ egrotātes qbuſcunq̄ʒ ꝓprie nature ⁊ etatis tēporis regionis ⁊ habitudis egritudo ineſt: magis v̄o q̄ʒ qbus non ꝓpriā:ſʒ aliqd hoꝝ eſt. 34.2ᶠ.
¶ Qñ eſtas fuerit veriſimilis ſudores in febribus multos expectare oportet. 7⁹.2ᶠ.
¶ In ſiccis tpibus acute egritudines fiunt:⁊ ſi qdem annus talis exiſtens qualē ↄſtitutionem fecerit:vt in pluribus tales egritudines expectare oportet. 8⁹.3ᶠ.
¶ In autūno egritudines acutiſſime fiunt:⁊ maxime mortifere: ver vero ſaniſſimū:⁊ minime mortiferuʒ:quos duos ⁊c̄.de febribus ſubintellige. 10.3ᶠ.
¶ De tpib⁹ v̄o ſiquidē hyems ſicca ⁊ borealis fiat. ver vero pluuioſum ⁊ auſtrinum.neceſſe eſt eſtate febres acutas fieri:maxime mulieribus ⁊ humidis natura. 12.3ᶠ.
¶ Eſtate vero quedam horum:⁊ febres continue:⁊ cauſon ⁊ ter⁹ plurime. 22.3ᶠ.
¶ Quibuſcunq̄ʒ in febribus ſextanis.i.in ſexta die rigores fiant:diſcritti ſunt. 29.4ᶠ.
¶ Laborioſis in febribus:in articulis:⁊ circa maxillas maxime apoſtaſes fiunt. 31.4ᶠ.
¶ Febres q̄cūq̄ʒ nō deficiūt i diatertijs:fortiores fiūt:piculoſe:q̄cūq̄ʒ v̄o ſic deficiūt:ſignīt qm̄ nō ſunt piculoſe. 43.4ᶠ.
¶ Quibuſcūq̄ʒ febres longe ſunt:his puſtule ⁊ in articulis dolores fiunt. 44.4ᶠ.
¶ Si rigor inciderit febre non deficiente debili ente corpore mortale. 46.4ᶠ.
¶ In nō deficiētibus febribus ſi qdē:que extra ſunt frigida fuerint:q̄ vero intus ardeāt:⁊ ſitim hēant mortale. 48.4ᶠ.
¶ In nō deficiēte febre ſi labiū aut oculus: aut ſupercilium: aut naſus diſtorqueat̄:aut vis ñ videat:aut vix non audiat: iā ōbili exiſtēte corpe:q̄cūq̄ʒ horū fiāt iā ꝓpe ē mors. 49.4ᶠ.
¶ Ubi in febre non deficiente oȳaria ſuperuenerit ⁊ deſipiētia:mortale. 50.4ᶠ.
¶ In febrib⁹ apoſtema non ſolutum ad primas criſes: longitudinem egritudinis ſignificat. 51.4ᶠ.
¶ Quibuſcūq̄ʒ in febribus:aut in alijs egritudinib⁹ voluntarie oculi lachrymantur:nihil inconueniens: quibus vero nō ſm voluntatem:inconueniens eſt. 52.4ᶠ.
¶ Quibus in dentibus in febrib⁹ limoſitates fiunt:fortiores ⁊ diuturniores fiunt febres. 53.4ᶠ.
¶ In bubōibus oēs febres male exceptis effimeris. 55.4ᶠ.
¶ Febricitanti ſudor ois ſuperueniens non deficiens febre: malum.prolongatur enim morbus. 56.4ᶠ.
¶ A cauſone habito rigore ſupueniēte:ſolutio fit. 58.4ᶠ.
¶ Tertiana vera ſi non iudicatur in.vij.periodis:longiſſima erit. 59.4ᶠ.
¶ Quibuſcūq̄ʒ aures ſurdeſcunt:ſanguis e naribus fluens aut venter turbatus:ſoluit egritudinē. 60.4ᶠ.
¶ Quibuſcunq̄ʒ in febribus quottidie rigores fiunt: quottidie febres ſoluuntur. 62.4ᶠ.
¶ Quibuſcūq̄ʒ in febribus yctericia ſuperuenerit ante. vij. diem:malum. 63.4ᶠ.
¶ Quibus in febribus.in.vij.aut in.ix. aut. xj. aut. xiiij. die yctericia ſuperuenerit:bonum:ſi non dextrum ypocundrium durum fiat.ſi vero non.non bonum. 64.4ᶠ.
¶ In febribus circa ventrem cauma forte: ⁊ cordis morſus vel tremor malum. 65.4ᶠ.
¶ In febribus ex ſōnijs timores aut ſpaſmi:malū. 66.4ᶠ.
¶ In febribus ſpe.offendens malum:ſpaſmum.u.fieri ſignificat. 67.4ᶠ.
¶ In febribus acutis ſpaſmi ⁊ circa viſcera dolores malum. 68.4ᶠ.
¶ Quibuſcūq̄ʒ in febrib⁹ vrine ↄturbate velut ſubiugalium his capitis dolores adſunt:aut aderunt. 70.4ᶠ.
¶ A quartanis habiti a ſpaſmo non valde apprehendūtur. ſi vero apprehendantur prius ⁊ ſuperueniat quartana: ſoluuntur. 71.5ᶠ.
¶ Quib⁹ i cauſone tremores fiūt:alienatio ſoluit. 26.6ᶠ.
¶ In acutis paſſionibus cū febre luctuoſa ſuſpiria: malum. Non miret̄ q̄ſq̄ʒ ſi de noticia ſignoꝝ ⁊ tēpoꝝ febrium fui plixus:qm̄ mihi quā maxime viſa eſt neceſſaria practicanti vt in ſequentibus practicando percipies. 54.6ᶠ.

Capitulum.iiij. De dieta in febribus ipſis conuenienti continens rubricas quatuor.

¶ De canonibus dietandi febricitātes in vli. Rubrica.j. **A**

Dieta eſt debita adminiſtratio ſex rerū nō naturaliū in debita quātitate:qualitate:ſuba:tēpore:hora.⁊ ordine. De qua dieta añq̄ʒ ad pticularia cōdeſcendā certi ſunt ponendi canones. ¶ Et anteq̄ʒ ponantur ſciendum: q̄ꝫ **B** dieta eſt duplex.ſ.vlis q̄.ſ.debet̄ ⁊ cōſiderat̄ a prin⁹. egritudinis vſq̄ʒ ad finē eius:⁊ h̄ ponit̄ a medico in relatione ad ſtatū.⁊ iō noticia ei⁹ maxime neceſſaria eſt. Alia eſt particularis:que debet̄ infirmis ſingulis diebus:mane.ſ.⁊ veſpe ⁊ h̄ ordinat̄ vtplurimū ↄſideratiōe habita ad accidentia: in relatione tñ ad v̄tutē.vt Gal.primo afforiſmorum cōmē.illius.In poriſmis ſubtrahere opʒ.

Primus canon Qꝫ ois dietandi modus princi **C** pal'r ⁊ final'r in virtutē eſt ordinādus vñ 3⁹.practice halyabas. Si v̄tus ceciderit:nihil pficies paſcens poſtea ⁊ 4⁹p̄'p̄.c⁹. In oib⁹ prius conſideranda eſt v̄tus.⁊ p̄'4'de cibatione febricitantium. Et iterum ſcias:niſi eſſet illud:q̄ð ptinet ꝟtuti:eēt magis neceſſarium vt ſubtiliaret̄ reginē vltima ſubtiliatione:ſed virtus: non ſufficeret illud:⁊ deficeret:⁊ cū deficit v̄tus nō valet cura: curās.n.eſt v̄tus ⁊ nō medicus. Ex quo infert̄ ꝯ medicos auſteros:q vt pñt ſemp in febribus ſtudent ſubtiliationi:⁊ ſic egros debilitant:vt cū poſtea volūt v̄tutē releuare: non pñt. ¶ Infert̄ ſcd̄o:q̄ꝫ in curādo p dietā dʒ medicus principal'r a reb⁹ nālib⁹ idicationē ſumē:vt p̄ a v̄tute:vt dcm̄ eſt: de q̄ v̄tute:q de fortitudine:⁊ debilitate ei⁹ medici ſepenumero ſunt diſcordes:cōparādo eā ad morbū.pp q̄ð alij dñt groſſius eſſe dietādū:alij tenuiter:⁊ iō h̄ nō v̄ba Gal. in cōmēto.i⁹.poriſmos ⁊ ↄſiſtētiās. Inqt: v̄tus facile cognoſcitur in pulſu:⁊ alijs ſignificationib⁹.pp v̄tutē aialē ⁊ nāles: q̄ ſuis effectib⁹ cognoſcunt̄.vñ expulſu.qñ.ſ.ē ineq̄lis ineq̄litate ordinata:aut ab ea parū diſtās: ſignificatur debilitas v̄tutis via reſolutiōis. Qꝫ ſi fuerit tal' p viā aggrauationis: erit inequalitas illa inordinata:⁊ ex oi aggrauatiōe occurrēte ex pte cibi:pot⁹:⁊ h̄ꝫ:creſcet ⁊ ineq̄litatis iordinatio. vñ ↄſueuit facere v̄t⁹ aggrauata multas puas: ⁊ debiles percuſſiones:⁊ iterſerit q̄ñq̄ʒ paucas magnas:⁊ ſm quātitatē intermixtionis puarū vel magnarū pcuſſionum cognoſcitur quantitas aggrauationis:⁊ h̄ oia intellige vera niſi aliqua cā ex primitiuis.vt verecūdia:gaudiū:timor eam fecerit diuerſitatē. Et iō alia cū his ſigna attende ſuper ei⁹ fortitudinē ⁊ debilitatē ſignificātia. Et v̄tus q̄ñocunq̄ʒ debilis indicat de cibi parua exhibitiōe. debilis p aggrauationem

vult parū ꝛ raro: per reſolutionē vō parū ꝛ ſepe. vñ vt⁹ foꝛ
D tis reqrit cibū pluris quātitatis: ſʒ raro. debil' vō parum ꝛ
ſepe. ¶ Scdō a ꝯſuetudie cuʒ ſit altera nā ꝓbe°. metaphy.
de qua Ypo. ꝑ aphoriſ. 17. affoꝛ. dandū eſt aliqd cōſuetudi/
ni. Et 2° regiminis acutoꝝ. vſus vehemēter i hoc eſt obſer
uādus. vñ quīto colliget. Si ꝯſueti ſūt comedē ter in die: nō
pñt ſubtiliatione magnā ſuſtinere: ꝛ maxime hñtes cōple/
xiones calidas reſolubiles. nō. n. eq̄l'r dietādi ſunt nobiles
ꝛ ruſtici. Ex q̄ apparet multoꝝ erroꝛ: q in oibus eq̄l'r proce
dūt. Et dʒ quātitas cibi nō ſolū q̄ʒtitatiue: ſed etiaʒ diſcrete
obſeruari: ſi non fuerit qd ꝓhibeat. vt inuaſio paroxiſmi: aut
aliqd tale forte ꝯriū indicās: in qbus oibus opʒ medicū ſua
vti prudentia: ꝛ de hac ꝯſuetudinē ifra in fine h⁹ capl'i de de
uiatione a dieta antiq̄ꝝ: ꝛ tu ibi. Et q2 aliq pp ꝯſuetudineʒ
appetūt aliq̄s ſibi ꝯſuetos cibos: q videtur medicis nō con
uenietes. Nō ꝙ inclinatio infirmi ad hāc vel ad illam rē eſt
E multū attēdenda. qm̄ cū infirmus accipit cibuʒ ſibi diſplici/
bilē ꝛ indelectabil'r ipſum refugit ſtomacus ꝛ eum nō am/
plectit': vñ mala inde celebrat' digeſtio: ꝛ ex cōſequenti acci
dit ventoſitas in ſtomaco: tertio ſup ipm nauſeat. Qd ſi cuʒ
delectatione accipiat: ꝛ eius malicia nō ſit multa: ꝛ nō mul/
tū diſtans: tūc bñ amplectēdo maliciā corrigit: ꝛ iō inqebat
Ypo. parū deterioꝛ cibus d'lectabilioꝛ qdē melioꝛib⁹ eſt ap/
petēdus. i. appetēdi exhibendus. Ex quo collige qd operatur
auſteritas inexptoꝝ medicoꝝ. ¶ Ad ꝯplexiōe: q2 ab habili
tate eius ad ferēdū ieiuniū abſq3 leſione. Humida eſt magis
apta tolerare ieiuniū q̄3 ſic: ꝛ f'ra q̄3 cal'a. ꝛ cōplexio frida ꝛ
hūida nālis magis ceteris minus vō apta cal'a ꝛ hūida cuʒ
ceteris reſolubilioꝛ. ꝛ calida ꝛ ſicca declinat ad latus calide
ꝛ hūide. ꝛ frida. ꝛ ſicca ad latus fride ꝛ humide. Auerroys
aūt tertio colligʒ. Pauci ſunt ex his: q cal'e ꝛ ſicce cōplexio/
nis exiſtunt: q famē tolerent: ꝛ maxime in febrib⁹ calis: ꝛ in
tpibus calis. Inqt eo qd qñ talib⁹ famē pati facim⁹: febres
eoꝝ ad incēſiuas ꝯuertim⁹: q̄3uis ſint debiles in radice. vel
in ethicā. Et certe nōnulli ſic errant. Et tu hic attēde: ꝙ coꝛ
ꝑibus colericis exuberāter: q̄ ſunt ſicca: macra: multū reſo
lubilia: ꝛ viuentia vita pingui: ꝛ in multo exercitio ꝛ vigilia
exhibendus eſt cib⁹ in paroxiſmo: ꝛ añ ꝛ q̄cūq3 hora occurrit
medicus ſi non ſunt cibata: ꝛ rō q2 aū ſunt facta debilia: pp
aptitudinē eoꝝ ad reſolutioneʒ: ꝛ adueniente febre accidit
ſincopis per viā reſolutionis: ꝛ moriūtur ſubito in ipo po/
xiſmo: vl' ſi ſunt fortia apta reſiſtere ſincopi ꝛ morti ſubite.
ꝛ cū ipſa ſint exiccabilia: cadūt in ethicaʒ ꝛ reſolutionem: ꝛ
in hñtē faciē tornatilē: ꝛ de his dixit Auic. ꝛ de corpibus. i.
ſunt corpa colica q̄ reqrunt regimē diuerſuʒ ab eo: qd dixi/
mus. ꝛ idem Gal'. 4° terrapē. 3°. ca°. Et ſi ſincopis accidet
via reſolutionis: ſp cibandū eſt. Q2 ſi via de fluxus colere ad
ſtomacū meli⁹ añ aduentū paroxiſmi: ꝛ de his ifra de feb. ſin/
copali. Et h' ꝯſidera q̄ʒtū errāt q pueros febrientes dietā:
vt iuuenes. nā pueri ſunt ad ꝯditionē hoꝝ corpoꝝ ſm ma/
gnā ptē. Quedā ſūt corpa: que ſincopim facil'r icurrunt ex
motu colere ad os ſtomaci: ꝛ h' hñt a gñatiōe: ꝛ his danda
ſunt refrenātia colerā ante paroxiſmū: vt vinum granatoꝝ: ꝛ
hmōi: ꝑmis autē dieta humectatiua ꝛ reſūptiua: vt ptiſana
ꝛ hmōi. Quedā ſunt corpora exuberātis carnis cal'a ꝛ hūi
da: rara: facil'r reſolubilia: ꝛ iſta ēt non tolerāt famē. q̄ autē
ſunt talia in poris bñ cōpacta tolerāt famē. ꝛ de ꝑmis locu
tus eſt. Aui. Scito tñ ꝙ ois cuius caloꝛ eſt fortis valde: aut
plurim⁹: aut caloꝛ inat⁹ debilis valde non pōt dimittere ci/
F bū. Auic. Poſtremo aduertēduʒ: ꝙ medicoꝝ auſteritas i
nimia cibi ſubtiliatione non raro ē cā ꝯuerſiōis putridaruʒ
in ethicā. vñ ꝑ 4 de ethica ꝛ cāis eius in fine inqt. Aui. Et
febres qdē putredis ſpatio pmutāt' multotiens ad ethicā.
pp vehemētiā febris ꝛ ſubtiliationis cibi i ea. ¶ A cōpoſi/
tione ſil'r q2 ſolida facil'r. rara aūt difficil'r. ꝛ tu ꝯſidera hos
ſermones ſcrupulis theoꝛicalib⁹ plenos. ¶ A ſexu mulie/
res ꝛ puſillanimes maioꝛē cibi diminutionē reqrunt viris

ꝛ audacibus. ¶ Ab etate: q2 decrepiti ꝛ ſiles illis: vt debi/
les p viā reſolutionis: vt ꝯualeſcētes nō pñt ſuſtinere famē
abſq3 magna leſiōe. ꝛ iō cibādi ſunt ſepe eis dādo parū pro
vice. Cōſil'r ꝛ pueri ꝛ infantes: quibus dandū frequenter: ꝛ
multū cōpatione ei⁹: qd ſenib⁹ exhibet': ꝓpter vtutes nāles
in eis fortioꝛes eē: ꝛ cū non ita cibant' in ethicā cadūt: q2 ex/
ſiccātur idigētes ꝯtinua hūectatione: pp qd dixit Ypo. Hūi/
de diete oib⁹ febricitātib⁹ ꝯferunt maxie pueris. nā fames
exſiccat corp⁹: vt febre. Ex qbus appet erroꝛ in multis qui
pueros dietāt: vt ſeipſos iuuenes: aut ſenes ꝑmos: ꝛ in ſani
tate ꝛ in egritudie: ꝛ inqt Auic. De ꝑmis vō ſenibus ſunt:
qui ſunt vehemētis tolerantie famis. Et dixit de primis: q2
non oes: ꝛ eſt modus loquēdi eius: ꝛ ſequūt' eos adoleſcen
tes. Iuuenes hñtes ſolida mēbra: amplas venas: ꝓpter ple
nitudinē in aere pleno de gētes. Et in ꝑn° febriū: h' corpora
iā dicta non ſunt multū dietāda. Nō ſi ita facies nō toleran/
tia famē: multū debilitant': ꝛ cū veniēt ad ſtatū: inuenies vir/
tutē debilitatā: ꝛ dubitabis de ea: ꝛ tunc cibabis groſſiter: ꝛ
ꝛ errabis dupl'r. ꝯſidera. ¶ A tpe qm̄ eſtate debemus plu/
ries cibare: ſed paꝝ ꝓ vice. pp reſolutionē ab eſtate factaʒ.
nunqd aūt cibus ſic exhibēdus ſit quātitate plus q̄3 his qui
i hyeme ad p̄ſens nō diſcutio: ꝓpter varietatē doctoꝝ. ꝛ tu
ex theoꝛica tua diſſolue ꝛ in hieme res eſt eꝯ. Aui. de vere
dicat': ꝙ indicatione ſūpta a diſpōne: q̄ cū vē ꝯiūgit' q̄ eſt re/
pletio: ꝛ rōne tēporis: qd ſeqt': ſi vtus fuerit fortis: eſt cib⁹
pauc⁹ ꝓ vice ꝓpter repletionē: ſʒ cū lōgis interuallis. In au
tūno aūt d'bilitat' vt⁹: ꝛ hūores corrupti multiplicāt': ꝛ ꝓ/
pter ꝑmū idigemus cibo: ꝛ ꝓpter ſcdm diminutiōe ei⁹. iō i
eo opʒ frequēter: ꝛ parū dare: ꝛ medio mō ſe hēre iter eſta
te ꝛ hyemē. hi ſūt ſermōes vt ſupra. ¶ De regionib⁹ dica/
tur. ſeptētrionalis ſilis ē diete hyemis. Meridionalis eſta/
tis. occidētalis autūnis. orientalis veris. ¶ Ab arte: vt ex/
ercitātibus artes: qbus plus reſoluit' caloꝛ: ꝛ vtus debili/
tatur: vt feb. plus ꝯtrariis minus: vt piſcatoꝛibus ꝛ hmōi.
¶ Et ſic dcm̄ eſt de indicatione ſūpta a rebus nālibus. Ita
dici pōt de indicatione a rebus non nālibus ſūpta: de qbus
breuiter me expediā. ¶ De aere ſufficiāt que dicta ſunt de
cōſtitutionibus anni. ¶ De motu ꝛ qete: q̄ de exercitantib⁹
dicta ſt. ¶ De ſōno ꝛ vigilia dicat': ꝙ febricitantes ml'tū doꝛ
mientes regi debēt vt ocioſe viuēs: q2 parū ꝓpter repletio/
nē. vigilātibus aūt plus dādū ꝓpter reſolutionē. ¶ A reple
tione aliis paribus ſēp ꝛ ſumit' idicatio de diminutiōe. Ab
inanitione eꝯ. ꝛ iō egrum tuū examina de regimine p̄terito
ex parte hoꝝ oiuʒ. De cibo ꝛ potu dicat' ꝙ tā cibus q̄3 po/
tus indicationē p̄ſtāt i dietādo: ꝛ hoc ex parte ſue ſubſtātie:
q̄ʒtitatis: qualitatis: facilitatis eius in digōne vel ꝯrii eius:
penetrabilitatis impenetrabilitatis: putreſcibilitatis ꝛ ꝯrii
eius. ex parte hore exhibitiōis ei⁹: ꝛ ordis ꝛ ex permixtiōe
ipſius cū potu. Eteni cibus groſſe ſubē: multe q̄ʒtitatis hñs
q̄litatē ſimbolā: q̄litatē moꝛbi difficilis penetrationis putre
ſcere aptus: nā vel artificio de ſui pꝛohibitione indicat: ꝯri-
us autem ecōtra: nā cib⁹ febricitantiū dʒ eſſe leuis: facilis di
gōnis: ꝛ deſcēſionis ꝛ penetrationis boni chimi gnātiuus:
non multū nutriēs: neq3 multe quātitatis: cū ſtomaci eoruʒ
debilis ſint: ꝛ non poſſunt bene digerere: ꝙ ſi bene in ſto/
maco non digeretur: ꝛ in epate: in venis autē nullatenus be
ne digeri valebit: ſimiliter malus oꝛdo mala mixtio: ꝛ inde
bita ꝓpoꝛtio pot⁹ cū cibo: vnde h' nōꝛ ꝙ eſt cauſis bone digō
nis eſt debita permixtio cibi cum potu: ita ꝙ neutrum ſit G
ſuperfluens reſpectu alterius: ꝛ hoc apparet in his: que ex/
tra coquuntur. ꝛ tu conſidera.

¶ Et q2 diſpō ꝯualeſcētium eſt media inter res nāles ꝛ p̄ter
nām: lʒ plus vni attineat q̄3 alteri: hinc de cibatione eoruʒ:
videt' hoc loco dicēdū: prius. ſ. q̄3 dicat' de cibatione indica
tione ſūpta a rebus p̄ter nām: dicamus. vʒ. cum Aui. ſcdo a
quarti ꝓprio ca°. ꝙ cibus ꝯualeſcētium dʒ eſſe boni chimi
generatiuus: facilis digōnis: declinans ad humidum ꝛ flui-

dū: ꝓpter ſiccitatē impreſſam a febre: ⁊ ꝑpatus in actiuis ꝑꝑ
debilitatē caliditatis innate: ꝙ ſi remanſerit aliqd caldita/
tis accidentalis: tunc poterit ei dari cibꝰ ad frigiditatem de
clinans: ⁊ nō multum. Debet etiā eſſe debite quantitatis vt
poſſit inde bona celebrari digꝰ. Debilis aūt virtus quanti/
A tatem magnam ſuſtinere nō pōt. ⁊ fiat additio in quantitate
ſcdm ꝙ inuenit᷑ additio in fortitudine ỽtutis. Signum enī
bone digēnis eſt: qꝛ nō ſentit grauitatē: neqꝫ rugitum neqꝫ
velocitatē deſcenſionis: neqꝫ tarditatem retentiōis: ꝙ ſi hec
ſentiet vel alterum ipſorū ꝯtinuare: minue: ⁊ cū aſſumptiōe
cibi multa ſubito tenditur ſub eo ſtomacus eius fortaſſe fe
brit: conſidera. ⁊ bibat ſubito magnam vini aut aque quan
titatem: qm̄ dubiū eſſet: ne ſua frigiditate actuali hi liqꝛes
calorē extinguerēt nālem: itē non tolerent ſitim: neqꝫ famē:
ne nimia fiat reſolutio iam ipſis reſolutis: hora autem ciba
tionis eoꝝ eſt hora conſueta: ⁊ cum qualitate aeris: niſi ali/
quid cogat ad cibandum prius: vt debilitas percepta: ⁊ qꝛ
conſueuerunt fameſcere: multum non repleantur: ſed cibꝰ
in eorum ſatiſſac ionem cōmenſuratam. Quandoqꝫ vero
minuitur appetitus in eis: ⁊ tunc opꝫ: vt regas eos cum re
gimine dicto: ⁊ facilius ꝙ̃ potes cauſa autem diminutionis
eius eſt: aut propter debilitatem virtutis: aut propter pre/
ſentiam humorum in ſtomaco: ⁊ ſociatur quandoqꝫ ſinco/
pis: aut cauſa epatis non attrahentis propter oppilationē
aut propter aliam cauſam: que videnda eſt 13ª. 3ᵗ. de dimi
nutione appetitꝰ: ⁊ tu tibi: ⁊ laudatur in hoc caſu ab. Aui.
ſecaniabin de citonijs. de potu aque frigide: ⁊ precipue in
quantitate abſtineat propter cauſam aſſignatam: etiam ne ī
viſceribus dolores inducat.

¶ A rebus preter naturam ſumitur indicatio: vt ꝑmo a mor
bo: cauſa eius: ⁊ ab accidentibus: ⁊ ideo anteꝙ̃ dietā ordi/
nes: ſtude in cognitione egritudinis: ꝙ ſi primo non fuerit
occurſu tibi nota: ſubtilia regimē. Aui. nam ex ſubtiliatio/
ne materia non augebitur: ⁊ virtus non diſturbabitur ab
eius operatione in eā: ⁊ tūc manifeſtabit᷑ tibi egritudo: qm̄
ſi vicerit expellet eam: ſi nō manifeſtabit᷑ ipſa in motu ſuo.
vnde in caſu iſto dicit Gal'. in prouerbijs. Debes attenuare
B regimē donec tranſeat dies quartꝰ. ¶ A morbo itaqꝫ ſumi
tur indicatio maxime a tꝑe eius quia a ſtatu vt ſupra. ⁊ idō in
febre ꝑperacuta: cuiꝰ ſtatꝰ erit in tertia vel in quarta vel cir
ca: debes in primis diebꝰ ſubtiliſſime dietare: nō dico nihil
dare: ⁊ propter conſuetudinē ⁊ infamiam vitandā vt infra.
In ꝑacuta: cuius ſtatus erit in ſexta: ſeptima vel circa groſ/
ſius. In acutis: ꝙ̃rum ſtatus erit in. 14. vel circa adhuc groſ/
ſius. In tropicis: ſiue conuerſiuis: quaꝝ ſtatus erit in. 27.
30. 37. vel circa: adhuc groſſius. ⁊ de his latius capitulo
de acutis infra. In cronicis vero: ꝙ̃ ſunt. xl. dierum ⁊ vltra
groſſiſſime in comparatione ad has: ⁊ dixit Ypo. Tenues ⁊
certe diete in diuturnis ſemper paſſionibus ⁊ acutis: qui/
bus non conueniunt que ſunt acute: tropice: difficiles ſunt
vitande: ſed in acutis econtra: nam in eis plus timemus au
ſteritatem morbi ꝙ̃ cauſam virtutis: vbi tn̄ virtus caderet:
C oporteret ſtatim cum cibo ſuccurrere iuxta illud. Gal'. Ac
cidentibus proſternentibus virtutē ilico dandus eſt cibꝰ.
Et propter hoc credo cum in febre peſtilentiali ſubito ca/
dat virtus: vt ſtatim in prima die vel ſcda: vt dietim vide/
mus: ꝙ cibandi ſunt egritales ſtatim in ꝑnº non ſubtiliſſi/
me: ſed groſſiter: vel ſaltem mediocriter. propter qđ fortaſ
ſis Aui. de cura eius dixit. Nā plurimi eorum: qui viriliter
agunt ſuper illud: ⁊ violenter comedunt: abſoluūtur: ⁊ vi/
uunt: ⁊ neceſſe eſt reſtaurare eos ſuper cibum vnde credo:
vt de virtute debili dictum eſt: ꝙ dari debet parum pro vi/
ce ⁊ ſepe. ⁊ de cibatione febricitantium cum times caſum
virtutis: tunc cibatio eſt melior. Da itaqꝫ in cronicis dietā
groſſam: vt virtus durare poſſit vſqꝫ ad ſtatū longinquū:
vt cū venerit poſſis dietare ſubtiliter: vt decebit: ⁊ dicitur
groſſa in comparatione ad dietam: que acutis debetur ⁊c.

Et h̄ ſcito ꝙ alr̄ dietandū in febribꝰ acutis. ⁊ alr̄ in morbis
acutis alijs. Nā in febribus: cū totū occupent ſb̄tilius ꝙ̃ in
alijs. In cronicis cum maior fiat reſolutio: groſſius dietan/
dū: vn̄ in febribus prolixis quanto minor fit reſolutio: tan/
to ſubtilius dietandū: vt infra de cura tertiane ⁊ biduane.
⁊ iſta facilius dr̄ ꝙ̃ palpantur. Nota tn̄: ꝙ que dicta ſunt
veritatē hn̄t: vt in pluribus: ⁊ raro: vt ī paucioribꝰ fallunt:
¶ Ex quibus oibus apparet: ꝙ ſtatus quo ad accidentia:
qn̄cunqꝫ occurrat. ſemꝑ ſubtiliationē reqrit diete niſi acci
dentia proſternerent ⁊c. vt ſupra. Sed tunc potiſſimū ſi ſta
tus quo ad digeſtionē materie cum eo cōcurreret. ⁊ ideo in
quit ſenex. Qn̄ in ſtatu fuerit egritudo: tunc tenuiſſima die
ta neceſſarium eſt vti. q̄ ỽba intelligēda ſunt de ſtatu morbi D
ſalubris. nā vt Gal'. in cōmēto morituri ſolis ꝓnoſticis ſunt
relinquēdi. Qꝛ ſi pur de ipſis morituris ſe īpediet medicꝰ:
melius: eſt vt groſſiter aut mediocriter dietet: qꝛ fortaſſis ỽ
tus ſic reſtaurata morbo deinceps magis reſiſtet. In febri/
bus autē a cā ꝑmitiua vt percuſſione caſu: ⁊ hmōi. ⁊ itē a cā
antecedēte: vt in febribus aꝑatum in ꝑnº eſt ſubtiliſſime die/
tandū: deinde ingroſſando ꝓcedere. qđ aūt de febribus ſan
guineis dicēdū: ſuo ager loco: ⁊ ꝑ nūc tn̄ ſcribit᷑: ꝙ in per
augmaſtica in ꝑnº ſubtilier᷑ in proceſſu īgroſſetur: qꝛ in ꝑnº
eius eſt ſtatus deinde ſequitur declinatio ⁊ eꝫ. fiendum in
augmaſtica. in omotena continue eſt ſubtiliandum: qꝛ tota
ſtatus. Ex quibus habet᷑ qđ agendum in febribus vſqꝫ ad
ſtatū in dietando egros. in declinatione vero: qꝛ virtus con
tinue fortificatur ⁊ dominatur morbo: hinc debet dari die
ta groſſa: ⁊ ingroſſando procedere. Et in febribus de ma/
teria extra vaſa: qꝛ ab ea minus debilitat᷑ virtus ꝙ̃ ab ea
que ab intra: que cōtinue ledit: hinc in prima groſſius in ſe
cunda tenuius dietandum.

¶ Et qꝛ q̄ dicta ſunt de dieta ſic ſunt dicta in reſpectu ad fe/
brē ideo poſtremo de ea hoc memorie comēdes: ꝙ indica/
tio ſumpta a febre maior eſt ꝙ̃ indicatio ſumpta a cā eius:
⁊ ꝑcipue qn̄ multū extra naturam fuerit: ita ꝙ omnes ali/
as indicationes obtenebrat: propter qđ in ea vti opꝫ dieta
frigida ⁊ humida. ⁊ fortaſſis Aui. dixit. Scias ꝙ conuenien/
tiores cibi febricitantibus ſunt cibi humidi. ⁊ ypo. humide
diete oibus febricitantibus ꝯferunt maxime pueris ⁊c. qꝛ
abſente indicatus a febre fortior eſt. Et ideo cū heſitamus
de febre: ⁊ videmus eius notabilē intenſionē. ſecurius eſt ꝓ
cedē cum extinctiuis vt infra de acutis: ⁊ plus dubitare de
ỽtute ꝙ̃ de ꝓlongatione febris: ⁊ ita opabat᷑ pater nr̄ Ger
miſonꝰ. Ubi aūt non fuerit multū extra nām pōt medicus
plus ad cām: aut equaliter in ſic dietādo ꝓcedere.

¶ Sumitur ſcdo indicatio a cā: que ſi fuerit īmālis: te oppo
ne cū cibis ꝯrijs ⁊ groſſius dietando ꝙ̃ ſi fuerit mālis. In
māli aūt ꝯſidera ſubām: quātitatē: q̄litatē: malitiam: beni/
gnitatem: motū eiꝰ: ⁊ ſitū. Qꝛ ſi fuerit groſſe ſube aut ſubti
lis. nā ſubtil' ex dictis ſubtilē: ⁊ groſſa ⁊ viſcoſa groſſā exi/
git dietā: ꝑma facit acutā. ſcda cronicā: Quantitatem. quia
alijs paribus multe pauca debet᷑. Qualitatem. qꝛ ſi fuerit
cal'a te oppone cum frigidis: ſi frigida cum calidis: ⁊ ſic de
alijs. Maliciā ⁊c. Qꝛ vbi ỽtus multū ꝓſternit᷑: ingroſſan/
dū. Et breuiter mā cal'a ⁊ ſicca: furioſa: apoſtemans: aut ad
apoſtemandū fluēs in nobili mēbro ſita: aut ꝓpe cum mul/
te ſit malicie: vnaqueqꝫ de ſubtiliatione cibi indicat: ⁊ quā/
to amplior fuerit: tāto maior ſubtiliatio debetur. Ubi autē
mā fuerit frida: qeta ꝯrio mō ſe hn̄s diete: vnaqꝫ in groſſa
tionē diete ꝯſentit: ⁊ ꝙ̃to paucior: tanto ingroſſatio maior
eſſe poterit: ⁊ hoc niſi mā ita benigna fuerit: vt reducibi/
lis ſit. In quo caſu ſbtlis ꝯuenit dieta: vt vbi febris eēt ex
ſanguine apto ad benignū reduci vel flegma benignum.
¶ Ab accn̄tibꝰ 3º ſumit᷑ indicatº, ſꝫ ꝑus ſcito, ꝙ accn̄tium fe/ E
bris q̄dam ſunt eēntialia febri q̄dā extrinſeca. Exᵐ ꝑ' vt do/
lor, inqetudo: rigor: ⁊ hmōi: q̄ ỽtutem aggrauant: ⁊ ibis a
cibo abſtinēdū. Un̄ 2º re. acuto. malū ⁊ enim nimiꝝ eſt cū

egro in dolore aut morbi acumine potũ: aut ius: aut cibum
accipere: pmittũt etiã ſi ex dolore aut morbi acumine dẽfcẽ
viderint ĩfirmũ. Et cã: qꝛ illa defectio eſt p aggrauationẽ ꝛ
nõ p reſolutionẽ q̃ dr̃ vĩa defectio: ꝛ hꝫ dictũ ypo. maxime
ṽitatẽ: ſi illud accñs euõnẽ fieri debere dĩmõſtrat: aut ſi cum
eo eſt neccitas euõnis. Itẽ oĩa accñia ꝓueniẽtia in ſtatu ex pu
gna ꝛ labore cibi inducũt ꝓhibitionem: ꝯſil'r ſi ex furia ac-
cidet infirmo debilitas: ꝛ maxime in motiua ꝯſtante nãli ꝛ
vitali: ꝓhibe cibũ: ꝛ non dubites. ſꝫ vbi accñs ꝓſternit ṽtu
tẽ nãlẽ: vitalẽ ꝛ etiã aĩalẽ: rõne reſolutiõis da cibuꝫ: ꝛ h̃ ſiue
tale accñs venerit vi nãe: aut ex errore: aut ſint homatice: ꝛ
hoc tale accñs eſt q̃cũqꝫ euacuatio curſũ nãe tranſgrediẽs:
vt eſt per ſudorẽ: aut vrinã: aut ſeceſſuꝫ. aut p vomitũ: ꝛ ſup
oẽm p fluxũ ſanguis nariũ. h⁹. n. euãtio maxime debilitat.
f vĩ. 2ᵒ regi acutoꝝ. Malũ eſt defectionẽ ex inanitione cum
fuerit ignorare ꝛ ignorans medicus cibuꝫ reſtringit. Exẽᵐ
ſcd̃i: vt accidit febricitanti ꝓpter eius infelicẽ diſpõnẽ a gña
tione ꝯctã ex facili cã mot⁹ colere ad os ſtomaci: pp qd̃ ſta-
tim ĩ aduẽtu paroxiſmi ꝛ ĩ ipſo accidit nocumẽtũ grãde ĩ co:
vt dolor ſtomaci: capitis ꝛ ſincopis: ꝛ hmõi: ꝛ ſunt de gñe
colericoꝝ corpoꝝ: pp qd̃ opꝫ in pn̄ᵒ cibare vt ſupra de indi-
catiõe ſũpta a cõplexiõe. Itẽ q̃dã ſunt extrinſeca exhibitio-
nẽ cibi ꝓhibentia: vt neceſſitas flõie: euãtio maxime p medi
cinã. Et iõ h̃ nõ de his: q dant pillu. fortes paulo añ cibum.
ĩmiſſio cliſteris: doloris ſedatio ꝛ hmõi: nã hec non debent
fieri cibo exiſtẽte ĩ ſtomaco: qm̃ h̃ oĩa multũ ipm agitant. ſ.
flõia: euãtio. cliſteri ĩpoſitio: ꝛ dolor: iõ pus ſedãd⁹. Et ex
agitatiõe cibi ẽt ſeqtur cõmixtio boni cũ malo humore fe-
brẽ faciẽte. Et pp flõiam fit attractio indigeſti ad venas ſan
guine euacuatas ne vacuũ det: q̃ oĩa ĩtellige eẽ vĩa: niſi fue-
rit ꝓhibẽs: qꝛ pp timorẽ ſincopis pus cibam⁹ ſaltẽ dieta re
ꝓſſiua: vt accipiẽdo bucellas panis in vino granatoꝝ infu-
ſas: ꝛ h⁹. Itẽ q̃nqꝫ añ ĩpoſitionẽ cliſterij cibamus pp ſubtili
tatem inteſtinoꝝ: vñ ſic ledũtur egri aliq ab ipſo cliſterio: ꝛ
ſtomac⁹ p cõitatẽ ide nocet: ſi ĩ eo nõ ẽ cib⁹. Itẽ q̃nqꝫ timet
debilitas ṽtutis: vñ cogimur añ ſedationẽ cibare. Ex qbus
oĩb⁹ ſi bñ notaſti hẽs qd agendũ in febricitantib⁹ ex pte die
te q̃ ad q̃ꝫtitatẽ: ſubſtam: q̃litatẽ. ꝛ tẽpus. de ordine autẽ in ce
teris: qꝛ cib⁹ groſſ⁹ tarde digõnĩ dꝫ ſeq ſb̃tilẽ facilis digõnis.
G ¶ Reſtat aũt ꝓ nunc ꝛ vltimo: vt de hora diete dicat. pp qd̃
ſcito: q dupler eſt hora: electa. ſ. ꝛ coacta. exẽᵐ primi. vt eſt
hora quã medic⁹ eligit nl'lo inde nõbili nocu'ᵗᵒ ſecuto. ꝛ hec
eſt hora ꝯſecuta ſibi ꝯcurrẽs: cũ hora maioris alleuiationis
vt. xj. terapẽtice: ꝛ pᵒ q̃rti de cibatione febricitantium. his tñ
adinuicem cõparatis melior eſt hora alleuiatiõis. Exẽplũ 2ⁱ
vt hora: quã cogit eligere pp aliqd̃ ꝯtigẽs piculũ: ꝛ acciden
te diſſoluẽte ṽtutẽ h⁹: dato q ſeq̃t nõbile nocumẽtũ: ſꝫ pre
ſtãti⁹ eſt iuuamentũ: vt in eſtate cibes añq̃ꝫ meridies veniat
aut trãſeat. in hyeme ṽo circa meridiẽ. tertio practice alia-
bas. Itẽ ſi potes eligere horã: q̃ inteſtina ſunt a fecib⁹ mun
data: vapores a fecib⁹ eleuati pñt eſſe cã corruptionis cibi:
ꝛ ideo dixit Aui. de cibatione febricitantiũ: cum autem fe-
bris ꝛ nã eſt ſicca: nõ cibes penitus dũ nõ egredit ſex pfcẽ.
qui canon: ꝛ ſi deberet ſeruari: nõ ſeruat ꝓpter multas cõ-
tingentias ex pte ĩfirmi aſſtãtiũ: ꝛ alioꝝ multorũ ſumptas.
¶ Alius canon de hora: q cibet febriens añ aduẽtum paroxiſ
miſiue exacerbationis tãto tpe: vt vacu⁹ inueniat a cibo: ꝛ
inuenio de mẽſura huius tpis auctores non dico ꝯdicẽtes:
ſꝫ varia deponẽtes indicia: qd̃ extimo ꝯtigiſſe ex diuerſita-
te ſp ipſarũ febriũ: qm̃ lõgi⁹ debemus cibare a pn̄ᵒ: in ſtãtica
q̃rtana q̃ꝫ in tertiana. Itẽ lõgi⁹ ꝛ min⁹ longe 2ⁱ cibi exhibiti
diſpõneꝫ. ex pte digeſtibilitatis citioris ꝛ tardioris ex parte
maioris aut minoris q̃ꝫtitatis ei⁹: maioris ꝛ minoris reſo-
lubilitatis. ex pte diuerſitatis fortitudinis maioris aut mi-
noris ſtomaci febriẽtis: ꝛ ita d̃ aliis. Cõiter aũt tẽtãt medi-
ci dare icõueniẽti quãtitate ꝛc̃. p horas q̃nqꝫ añ aduentum
paroxiſmi ſi pñt. dico ſi pñt: qm̃ frequenter cogunt dare mi-
nus lõge ꝛc̃. pp occurrẽtia: q̃ ſcribi ñ pñt: ꝛ dicti occurrũt
ꝛ eſt opinio: Aui. de cura putridarũ. Sꝫ qd in continuis: di
cẽdũ cũ. G. xj. megategni. Tẽpus cibãdi in febre continua:
opꝫ vt eligas qd̃ infirmo ꝯſuetũ in ſanitate: aut cũ febrẽ ali-
quantulũ mitigare videm⁹. Ego aũt dico iuxta doctrinam h
auctoꝝ: q cũ qlibet humor hẽat motũ magĩ in vna hora q̃ꝫ
in alia: vt ſanguis in matutinis: colera in tertijs: melãcholia
poſt meridiẽ flegma circa ſolis occaſum: q in febrib⁹ cõti-
nuis vbi ſic nõ pciperet exacerbatio: q hore iſte eſſent attẽ
dẽde in cibando: dãdo. ſ. cibũ p tps debitũ añ illas ꝯſidera.
¶ Sꝫ qd de erraticis ꝛ inordinate vagãtibus: dicẽdum q
opꝫ: q medicus cũ ſua ꝯiectura meliori qua põt procedat.
¶ Alius canon: q hora declinatiõis eſt ceteris ꝯuenientior:
ꝛ hora principij deterior. nã nocumẽtum accidẽs ex pn̄ᵒ ce
teris tpib⁹ cõmunicat. preterea ſi dabit cibus: nã occupa-
bit in digerẽdo euꝫ: ꝛ ꝓhibebit a digõne humoris: ꝛ eius
expulſione: ꝛ ſic egritudo ꝓlõgabit ꝛ ꝯfirmabit: ꝛ iõ dixit
Auic. ꝛ pp illud opꝫ vt poſtponãt cibationẽ vſqꝫ ad decli-
nationẽ: ꝛ q ẽ poſt ipſam. Gilbert⁹. pn̄ᵐ ꝛ ſtat⁹ ſũt hore ne
quiores paroxiſmi ad cibandũ. Cũ. n. cibat in paroxiſmo: maxi
me in hora nequiori: triplex inducit nocumẽtũ. pmũ angu
ſtia cordis: qꝛ fit corruptio cibi in ſtomaco. 2ᵐ prolongatio
paroxiſmi: ppea: qꝛ ĩpedit digeſtiua vel regitiua a regimine
egritudis. 3ᵐ prolõgatio: qm̃ ex cibo gñatur mã corrupta
augẽs. ¶ Et ſi q̃ris: qd̃ iſtoꝝ eſt deterius anſ. pn̄ᵐ an ſtatus.
Rñdet a qbuſdã: q exteſiue mai⁹ cõmittit pcm̃ in cibatio-
ne pncipij: inteſiue ṽo in ſtatu. pn̄ᵐ dicunt voluiſſe Gal. 2ᵐ
Aui. ꝛ ſic tollũt apparẽtẽ ꝯdictionẽ: verũtñ videm⁹ in dies
ceteris pib⁹. ꝛ vt plurimũ febricitãtes deteri⁹ ſe hr̃e ex ci-
batiõe pncipij q̃ꝫ ſtat⁹ ꝛ ita obſeruant moderni medici: ꝛ tu
ad hoc bñ ꝯſidera. ¶ Et qꝛ fcã ẽ mẽtio ꝛ ampli⁹ in ſequẽti
h⁹ fiet d̃ dieta groſſa ſb̃tili ꝛ media. Iõ ad magnaꝫ opis bre
uitatẽ: nõ minorẽqꝫ vtilitatẽ vnã ꝯficiã tabulam de cibis ta-
lib⁹ ſimplicib⁹ ꝛ ꝯpoſitis cũ ſuis g̃dib⁹ canõib⁹ ſuĩ locis po-
nẽdis d̃ dieta pticularium feb. d̃ſeruiẽtib⁹ eo: q̃ breuiori mõ I
valuero. Et añ oĩa ſcito: q aut rõe d̃bilitatis nãe: q̃ fecit ab
eo qd̃ pus fuit: vt ꝯciliator dĩa. 9. aut rõne ꝯſuetudis: aut
in gluuici hoĩum nõ pt a medicis ea ſuari dieta in antiqs
codicib⁹ ſcripta: ꝛ iõ latitudinẽ diete toti⁹ in tres ptes diui-
dam q̃rum qlꝫ grad⁹ hẽbit. ¶ Dicam⁹ itaqꝫ: q oĩs dieta fe-
bricitãtiũ aut eſt ſb̃tiliˢᵃ: aut groſſa: aut media: intell'ndo p
groſſam dietã: q̃ diete ſanoꝝ exclu'ᶜ t'minat: nꝫ credas die
tã ſb̃tiliſſimã ſic eẽ talẽ: qd̃ ipſa effici non poſſit groſſa p au-
gmẽtum q̃ꝫtitatis ei⁹. ꝯſil'r p diminutionẽ groſſa effici pt ſb̃
tilis ꝛ me'. ¶ Item aduerte: q vna dieta reſpcũ vnius erit
groſſa: reſpcũ alteri⁹ erit ſb̃tilis: vt dieta nobilis in ocio vi- K
uẽtis reſpcũ ruſtici fortis in exercitio exñtis ꝛ ecõuerſo: ꝛ
iõ h̃ ſic pũctualia aſſignari a medico non pñt: pp qd̃ neccẽ eſt
vt magna ps hoꝝ. ſ. groſſiciei ꝛ ſb̃tilitatis ꝛ medie in pera
diſcretiõis medicoꝝ iueniat. vñ nõ ſoluꝫ h̃ variare oꝫ rõne
ꝯplexionis: ſꝫ hitudis ꝯſuetudinis ꝛ egroꝝ ꝛ pũe ꝛ h⁹. ꝛ tu
ad h̃ ꝯſidera. ¶ Et eſt dieta ſb̃tiliˢᵃ: q̃ eſt in extremitate la-
titudis diete ſb̃tilis ṽſus non gradũ. q̃re cũ hẽbit notifica-
tio diete ſb̃tilis: ſtatim ĩtelliget qd p ſb̃tiliſſimã intelligi dꝫ.
ꝛ ſic hẽbis ſb̃tilẽ ꝛ ſb̃tiliſſimam: ꝛ vna fieri pt altera p aug-
mẽtum aut diminutionẽ q̃ꝫtitat'. Eſt itaqꝫ dieta ſb̃tilis exhi-
bitio ciborũ ꝛ potuũ: ex q̃ꝝ aſſũptiõe etiam in q̃ꝫtitate debi
ta ꝯueniẽti non mltũ ꝓuenit corpi nutrimẽtũ ſꝫ min⁹ q̃ꝫ ſit
neccũ ad dependiti reſtaurationem: vt eſt aq̃ ordei ſubtilis: aq̃
ordei groſſa: ꝛ ẽ ptiſana colata: ꝛ h̃ aſcẽdẽdo ad dietam me-
diã q̃ ab auctorib⁹ nr̃is magna cũ ſollicitudie iuẽta eſt pti-
ſana cũ tota fece. Et ne ꝓdeãt in lõgũ ſmonẽ: iuxta ea q̃ dixi
opꝫ nr̃is tpib⁹ aliqd̃ ponẽ mediũ q̃ꝫ ptiſanã. nã mõ ita deſpi-
cit ptiſana cum fece: vt nl'lus ex nr̃is guſtare velit: ꝛ ſi ma-
gnas laudes dederit ei. Hyp. din⁹ nr̃. Vꝫ in ptib⁹ orienta
lib⁹ in Sicilia Apulia: ꝛ ĩ ml'tis ſilib⁹ locis ad calm̃ declinã-
tib⁹ dat ptiſana ꝓ dieta ſubtiliˢᵃ. ¶ Dieta groſſa ẽ exhibi-

tio ciboꝝ ⁊ potuū: ex q̄ruꝫ aſſumptiõe ēt in minori q̄ꝫtitate
q̄ꝫ ſue ſanitatꝭ tpe ↄſueuerat accepta corpi tm̄ dās nutrimē
tū q̄ꝫtū reſtauratiõi ē necc̄iū: vt corpꝰ ide i ſuo pmāet robo
re. ¶ Dieta āt media ē: q̄ medio mõ iter has ſe hꝫ: ⁊ h mo
dus mediādi male deſcribi pt: qm̄ aliqua ad latꝰ vniꝰ extre
mi plꝰ declinat q̄ꝫ alia: ⁊ iõ talis i pera medici reſeruat᷑. nā
vt dcm̄ ē: alia ē dieta tēuis vni: q̄ ē gſſa alteri ⁊ cõ. Ita in vna
pſia q nõ in alia: iõ certa rľa dari nõ pōt. Ex qbꝰ facile con
ꝑhēdit᷑: q ſunt cibi i dieta ſubtili vt ſic reponēdi: ⁊ cibi i die
ta gſſa ⁊ media. Cibi pauci nutriti ⁊ multe q̄ꝫtitatis: vt ole
ra. Ptiſana colata ⁊ nõ colata: pānata fcā cū aq̄ ⁊ hꝰ ſunt ſb
dieta ſubtili collocādi. Qui āt ſūt multi nutrimēti ēt i pau
ca q̄ꝫtitate: ſūt ſub gſſa numerādi: vt oua carnes tēpate: bro
diū ↄſūmatū ↄtuſuꝫ: ſiue piſtatū ex ipſis carnibꝰ ſcm̄ pāna
ta cū brodio ↄſumato: ⁊ ita de alijs: vt i tabula ſeq̄nti. Qui
āt medioꝰ ſe hūt ſub media reponas. ⁊ hi pūt eē cibi gſſi in
q̄ꝫtitate diminuti: aut ſubtiles in q̄ꝫtitate aucti: ⁊ de his i ta
bulis. vñ q̄ꝫto cibꝰ plus appropinq̄t cibo ſanoꝝ: tāto plus
hꝫ de dieta gſſa: q̄ꝫto plꝰ ab eo recedit: tāto plus de ſubtili:
⁊ medioꝰ ᵭ media: ⁊ i ſūma cibꝰ dꝛ attinē diete groſſe ſubtī
li vel medie tripľr: aut rõe q̄litatꝭ: qꝛ nutritibilitatꝭ: aut rõe
q̄ꝫtitatis ↄtinue vel diſcrete: aut rõe v̄tutis. Rõe q̄litatis: qꝛ
multū nutritiuus groſſe: paꝝ ſubtili: mediꝰ medie. Rõe q̄ꝫ
titatis ↄtinue: qꝛ multꝰ gſſe. paucꝰ ſubtili. mediꝰ medie. Rõ
ne diſcrete: qꝛ datus ſepe paucis īteruallis gſſe: multis iter
uallis: qꝛ raro ſubtili medio medie. Qᵭ ſp alijs pibꝰ itelli
ge. Ex pte v̄tutis: qꝛ q̄ pt v̄tutē pducē ad ſtatū fortē in relõ
ne ad morbū: dꝛ mediocris: ⁊ q̄ vltra gſſa: ⁊ q̄ nõ dꝛ ſbtilis.
A ꝑᵐ ⁊ 2ᵐ modū pōit Gal. i ↄtᵒ illiꝰ. Tenues. ¶ Et h ſcito q
q̄ꝫto diſtat febꝛ. ab vltimitate acuitatꝭ tanto dieta dꝫ diſtare
ab vltimitate ſbtilitatis: vt Hyp. vbi ſm acumen egritudo
ↄtinuos ⁊c. vñ in pperacuta ſubtiliſſima competit dieta. in
pacuta ſubtilis declinās ad latus ſubtiliſſime: in acuta q̄ ter
minat᷑ in 14ᵃ mediocris. i acutis tropicis: q̄ i 40. terminā
tur diebꝯ: groſſa ab extremo groſſiciei v̄ſus mediū. i croni
cis v̄o groſſa v̄ſus extremū: ⁊ ᵭ his ſupra. Vñ multū deuiē
ant moderni a dieta antiquoꝝ. nā q̄ ↄſueuerat eē cronicaꝝ
B nūc ē tropicaꝝ: ⁊ q̄ tropicaꝝ nūc eſt acutaꝝ in. 14. termina
taꝝ: ⁊ q̄ erat taliū: nūc eſt pacutaꝝ ſm q in terra nr̄a practi
cat᷑. Sciēdū tm̄ cū medicꝰ deuiat a dieta antiquoꝝ dꝫ ſubti
lē facere rõne facilitatis digõnis: ⁊ groſſam rõne quātitatis
diſcrete: ⁊ ꝑcipue cū hodiernus vſus ſm plurimas natiões
ſit pluries in die refici: ⁊ h vſus vehemēter ē obſuādus: vt
ſ. ſm numerū cibationū ↄſuetū patiēs in ſanitate ſua vt in
egritudine reficiat᷑: vt in aphor. Et qbꝰ ſemel: aut bis: vt in
fra. 3ᵒ colliget. gnālr cõſiderāda eſt conſuetudo: qm̄ ſi ſunt
ↄſueti comedere ter in die: nõ pūt ſubtiliationeꝫ regiminis
ſubſtinere: imo totideꝫ reficiēdi ſunt in egritudine ⁊ h niſi
añ egritudinē icęperint ſe ad meliorē pmutare. Et ſcđo re
giminis acutoꝝ. Qui ſemel in die aut bis comedere cõſue
uit: ſi a ſolito vſu in aliū pmutet᷑: nocumētum ei generatur
⁊ defectio: ſicut ſiquis prandere ↄſueuit: ⁊ nõ prādet: mox
deficit ⁊ aggrauat᷑. Ex qbꝰ collige cõtra auſteritatem mul
torū medicoꝝ ⁊ expoſitoꝝ ibi q duplex eſt indicatio ᵭ die
ta ipſa. vna a virtute ſumpta. alia morbo. pp qᵭ nota dcm̄.
C Auic. ꝑᵃ 4ᵗ ᵭ cura putridarū. Et dꝫ vt obſeruet᷑ res magis
timoroſa de vna duaꝝ reꝝ. ⁊ 4ᵃ pmi. ꝑ caᵒ ipe quoq̄ꝫ ſemp
ſis ſollicitus de eo: quod magis ſuſpectuꝫ eſt: ⁊ eſt virtus ſi
fuerit valde debilis: aut egritudo: ſi fuerit multum fortis.
vñ cõparationē iter hec collige. vt qᵭ a virtute ſumpta alijs
paribus eſt indicatio fortior illa: q̄ ab egritudine ⁊ hoc no
uerunt matrone: q̄ ſemp fortificationi virtutis ⁊ cõtinētie
ſunt ſollicite ſtantes in pugna ↄ̄ medicos. qui abſtinentiam
precipiunt: Et lꝫ ita ſit: tamen q̄nq̄ꝫ indicatio ſumpta a mor
bo totaliter ſuperat indicationem a virtute ſumptam: vt in
morbo perperacuto virtute ente forti: in quo cõpetit dieta
ſubtiliſſima: que eſt nihil dare iuxta dietam antiquorum. ſi
tm̄ in eodem morbo virtus eſſet debilis: idicatio ab ea ſum
pta totaliter vinceret indicationem a morbo receptaꝫ. Itē
in morbo cronico indicatio a virtute ſemper ſuperat eam
que a morbo. Item in morbo acuto conſtante virtute indi
cationes ſunt equales: ⁊ ideo dieta media cõpetit: vt ſupra.
Tabulā itaq̄ꝫ dietarū ſm diuiſionem aſſignatam ſic meo fa
cili ingenio conſcribam: ſi prius eos numerauero aphoriſ
mos de dietis ipſis loquentes: vt ante oculos tuos ponaꝫ:
que in ipſis te doctiſſimum reddunt.

¶ Tenues ⁊ certe diete in diuturnis ſemper paſſionibus ⁊
egritudinibus: quibus non cõueniunt difficiles: ad vltimū
tenuitatis que adducuntur diete difficiles. ⁊ enim repletio
nes in vltimis exiſtentes difficiles. 4. ꝑᶜ.

¶ In tenuibus dietis peccant egrotātes: ideoq̄ꝫ magis ledū
tur. omne enim peccatum quodcunque ſit magnū ſit ma
gis in tenuibus q̄ꝫ in groſſioribus dietis propter hoc igit᷑
ſanis fallaces ſunt valde certe ⁊ conſtitute diete: quoniam
peccantia difficilius ferunt ꝓpter hoc igit᷑ tenues ⁊ certe
diete fallaces amplius ſunt parum ſolidioribus. 5. ꝑᶜ.

¶ Ad vltimas egritudines vltime curationes ad perfectio
nem ſunt potentes. 6. ꝑᶜ.

¶ Ubi vero ſm acumē egritudines ↄtinuos ⁊ vltimos labo
res hūt: vltima ⁊ tenuiſſima dieta neceſſarium eſt vti: vbi
aūt non: nõ: ſꝫ groſſus ↄuenit reficere ⁊ tm̄ ſubcõdeſcēdere
q̄ntūcunq̄ꝫ egritudo melior fuerit vltimis. 7. ꝑᶜ.

¶ Qñ ſteterit egrituᵒ tūc tenuiſſima dieta necc̄iū ē vti. 8. ꝑᶜ.

¶ Contemplari oportet egrotantē ſi ſufficit dieta ad ſtatum
egritudis ⁊ vtrum iſte prius deficiat ⁊ nõ ſufficiat dieta aut
egritudo deficiat ⁊ obtundatur. 9. ꝑᶜ.

¶ Quibꝰ ergo ↄtinuus eſt ſtatus cõtinuo ⁊ tenuit᷑ reficere
opꝫ: qbus vero poſteriꝰ ſtatus ad illud ⁊ añ illud parū auſe
rēdū eſt: ſꝫ piꝰ vberiꝰ reficeret vt ſufficiat egrotās. 10. ꝑᶜ.

¶ In poxiſmis ſubtrahere opꝫ. apponere. n. leſio ē. Et q̄cūq̄ꝫ
ſm circuitꝰ exacuūt᷑ i exacerbatiõibꝰ ſbtrahere dꝫ. 11. ꝑᶜ.

¶ Senes facillime ferunt ieiuniū: ſcđo cõſiſtētes facilius: mi
nus vero pueri hoꝝ vero omnium maxime infantes. hoꝝ
vero ipſoꝝ quicunq̄ꝫ ſunt animoſiores exiſtentes. 13. ꝑᶜ.

¶ Et q creſcūt plīm inatū hūt calorē. plurimo ergo indigent
nutrimento: ſi vero nõ corpus ↄſumitur. ſenibus v̄o paruꝰ
eſt calor ꝓpter hoc igit᷑ paucioribus fomitibus indigent. a
multis. n. cibis calor extingit᷑: propter hoc ⁊ ſenibus nõ ſi
militer febres acute fiunt. frigidi enim habent corpus. 14. ꝑᶜ.

¶ Uētres hyeme ⁊ vere calidiſſimi ſūt nāᵃ: ⁊ ſõni longiſſimi: in
his ergo tpibꝰ oblatiões plꝛes dāde. etenim calor inatꝰ multꝰ
nutrimēto igr̄ āpliori idigēt. ſigᵐ ſꝫ etates ⁊ athlete. 15. ꝑᶜ.

¶ Humide diete oibꝰ febricitātibus cõferunt. maxime vero
pueris ⁊ alijs ſic aſſuetis refici. 16: ꝑᶜ.

¶ Et qbus ſemel. aut bis: aut āplius: aut minus: aut ſm ptē
dādū vero aliqd ⁊ tpi: ⁊ regiõi: ⁊ etati: ⁊ ↄſuetudini. 17. ꝑᶜ.

¶ Eſtate ⁊ autumno cibos grauiſſime ferunt: hyeme vero
facile vere vero ſecundo. 18. ꝑᶜ.

¶ His qui in circuitibus exercebantur nihil dare: neq̄ꝫ co
gere ſed auferre ex appoſitis ante criſim. 19. priᶜ.

¶ Qualitatē aūt diete q̄ nõ ē nutribilitas tm̄: ſꝫ q̄litas priᶜ ⁊
2ᵃ dꝫ medicū cognoſcer᷑: vt q̄lē i curāda fe. deceat eliger᷑ ſciat
nā lꝫ i oi fe. vt ſic dieta cõpetat fri. ⁊ hu. tm̄ indicatiõe ſūpta
a cā eius: q̄ q̄ñꝫ ē fortior aut eq̄lis cū ea. q̄ a fe. necc̄iū ē elige
re dietā ↄ̄riā ex pte ipſaꝝ q̄litatū pmaꝝ. Et iõ in primis ta
bulis ponēt᷑ ſimplicia ⁊ ↄpoſita cū ſuis gradibus ⁊ ex pte
cibi ⁊ potus: vt cū oportuerit: ſciat medicꝰ ea eligeret q̄ ſuo
cõueniēt ꝓpoſito: duxi tm̄ añ põnē tabľe de ipſa dieta h dīe
q nemo miret᷑: ſi de ea plixiꝰ fui: cū mihi q̄ꝫ maxime eiꝰ ple
niſſima notitia medico necc̄ia viſa ſit: dicēte. Dam̄ 8. aph. Et
ſi cū dieta curat᷑ poteris pſperā iuenies. ⁊ 4ᵃ ꝑ. ꝑ. caᵒ. i fine D
Amplius ſcire dēs q nõ ois repletio: neq̄ꝫ ois cõplõnis ma
litia ſuo medicat᷑ ↄ̄rio ex euõne ⁊ oppõne: imo multotiens
ſufficit mľta regimis bonitas i replõne ⁊ malitia ↄplõnis.

¶ De cibis temperis. Rub.ij.

E Far nutrimenti viſcoſi remouetur cum çuccaro eius nocumentum.
¶ Ouũ cũ albumine ꝛ vitello maxime nutritiuũ debilibus mire ſubueniens.
¶ Lens alba dure digõnis. remouet nocumentũ: ſi ter decoquit ꝛ abijcit cortex. humores generat groſſos: pp qđ in acutis dari poteſt. vt in morbilis ꝛ variolis fit.
¶ Lepullus eſt inflatiuus remouet cum decoctione eius aliquali ꝛ multum nutrit.
¶ Citrũ q̃ ad totã ſbaz: ſʒ nõ veit i vſuʒ cibi ſic. ſʒ caro eiꝰ difficilis digõnis remouet ſi cũ dulci ꝛ ſalſamento comedit.
F Zuccarũ tabarçeth opilat: remouetur ſi cuʒ granatis muçis comeditur: nutrit plus melle.
¶ Pullus moderate pinguis: qui non coire ceperit.
¶ Capones ꝛ caponiſſe moderate pingues.
¶ Perdix iuuenis: pinguis: antiqua dure digeſtionis.
¶ Gallina deſerti proxima huic: ſed durioris digeſtionis.
¶ Faſianus pinguis: iuuenis: extenuatis conuenit.
¶ Coturnis: vt faſianus.
¶ Edus pingui: macer recedit a ſua bonitate.
¶ Uitulus pinguis hʒ viſcoſitatem: quam acetuʒ remouet.
¶ Capreolus omnibus ſilueſtribus laudabilior: facilis digeſtionis. antiquus non laudatur.
¶ Aues minute in rubis degẽtes pp ſuaʒ eccellentiã cuʒ tẽperatis reponitur: ꝛ ſi ad caliditatẽ declinet parumper.
¶ Lingua humidum prebet nutrimentum.
¶ Pedes maxime anteriores ad diſſolutionem vltimaʒ cocti viſcoſi: remouetur cum aceto ꝛ croco.
¶ Oleum oliue conuenienter mature ꝛ melius lotum ꝛ onfacinum ſanis ledit pectus: ꝛ non lotum maxime.
¶ De cibis diſtẽpatis ſimplicibꝰ ſm diſtẽpãtiã q̃tuor humorũ initiũ faciẽs a fris ꝛ h. ſʒ ordinẽ eoꝝ q̃ conceduntur.
Rubrica.iij.

G Temperamentum q: pãis eſt ſic mã ciboꝝ: hinc datorq fit qd ꝓpoſitũ ð eo ꝑus dicã tẽperate penitꝰ ꝯplionis: ſicq; de eo in ceteris Rubricis.
¶ Panis de ſimula bñ coctus fermentatus vt decet ex frumento optimo factus.
¶ Pãis ð ſpelta. f. ꝛ. h. ꝯplionis i ꝑ°. viſcoſus difficil' digõnis iflatiuꝰ rẽouet: ſi bñ a furfure mũdat: ꝛ cũ çucca. decoq̃t.
¶ De pane ordei panici milei: nihil: quia non eſt in vſu.
¶ De herbis ex qbꝰ fiũt ſalatucia.
H Lactuca endiuia: cicorea: portula. ꝛ ð his iſra ſtatim.
¶ De carnibus.
I Non ĩuenio carnes declinare ad fri. ꝛ hu. ſʒ ſunt temperate vel ad cali. ꝺclinãtes excepta carne gruis q̃ frigide ponitur compl'onis: ꝛ de tẽperatis ſupra: ꝛ de alijs infra.
¶ Tẽpate ꝛ alie ex ꝯmixtiõe reꝝ f raꝝ reddũt ffe. ꝛ iõ ex aq̃ in qua decoquunt cũ herbis frigidis ꝛ hu. dictis redunt.
¶ De partibus animalium.
K Cerebrũ fri. ꝛ. h. nauſeatiuũ delẽs appetitũ: remouetur ſic cũ pipere: origano: ꝛ hꝫ comeditur.
¶ Medula ſimilis vꝫ cerebro: lʒ a raſi temperata.
¶ Oculi. f. ꝛ. h. viſcoſi ſtõʒ ꝯturbãt: rẽouet pipe ꝛ hꝫ cõeſti.
Ubera. f. ꝛ. h. in ꝑ°. tarde digõnis bonũ dant nutrimentuʒ.
¶ Pulmo. f. ꝛ. h. i ꝑ°. flaticũ dat nutriᵐ. Reliquas ptes omitto. q: aut cal'e ſunt: aut in uſum infirmoꝝ nõ veniũt: vt inteſtina: ꝛ cetera. ¶ De piſcibus cãcris ꝛ oſtrachis.
Piſces aq̃ dulcis fri. ꝛ. h. in 2°. ꝛ maritimi minus viſcoſum dãt nutrimẽtũ: ꝛ ꝓ a raſi petroſi non
L ſic laudant: vt a multis fit. remouet cum aceto ꝛ pipere comeſti: ꝛ maritimi laudari ſunt ſatis facilis digeſtionis.
¶ Cancri fri. ꝛ hu. ꝛ amplius humidi difficile digeruntur remouet cũ aceto nõ vinoſo ꝛ modico çuccari ꝛ cinamomo.
¶ Oſtraca ventoſa multũ: propter quod ꝛ virgam erigunt. Ideo infirmis non conueniunt.

¶ De oleribus: ex quibus fiunt fercula.
Endiuia fri. ꝛ hu. in ꝑ. nõ eſt nocumentũ inuentũ: vt i ceteris: ꝛ maxime in ſilueſtri. M
¶ Spinacia. f. h. in ꝑ°. melioris nutrⁱⁱ q̃ʒ blitis ꝛ ẽ pectoral'.
¶ Blitis fri. hu. in 2° ledit ſtõm pp bauracitatẽ pauci nutrimẽti. remouet ſi prĩnis abijcitur aqua: ꝛ cuʒ modico çuccaro comedatur ſani cum aromatibus.
¶ Lactuca fri. ꝛ hu. ſecundo confert ſtomaco calido ꝛ melior non abluta: ablutio inducit inflationem.
¶ Portulaca fri. hu. in ſcðo: qdã in tertio: eligatur folioꝝ latoꝝ. difficilis digeſtionis. debilitat appetitum.
¶ Cucurbita f. h. in 2° facile in eũ cõuertit hũore: q̃ in ſtõ inuenit: ꝛ ſi cũ agreſta comeditur: inde bonꝰ gñatur humor.
¶ De granis ex quibus fercula fiunt.
Far frumenti dictum eſt reddit frigidum ꝛ hu. ex decoctione: vt dictum eſt de carnibus. N
¶ Far ſpelte fri. hu. bene decoquatur cum çuccaro.
¶ Robilie. f. in ꝑ° medie inter hu. ꝛ ſic. remouet ſi abijciat ꝑ° aqua: ꝛ cũ granatis acetoſis acetoſet: ꝯferũt febricitãtibus baldach. ¶ De fructibꝰ.
Granata dul. f. h. i ꝑ°. cito i col'aʒ ꝯuertũt. i. feb. ñ cõueniũt maxie acutã: ſʒ bñ acetoſa ꝛ muza. O
¶ Moꝝ. f. h. in ꝑ°. põt dari añ cibũ: ꝛ in pauca quantitate.
¶ Pepo dul. f. h. ſcði. añ cibũ aliũ comedat in pauca quãtitate: nocet ſtõ i via cibi: rẽouet ſi cũ ſemibꝰ ꝛ çucc. comedat.
¶ Barbeca. f. h. ſcði ꝛ amplius pepõe: mala eſt infirmis: qm̃ ſi non digeritur: in venenoſam conuertitur ſbam.
¶ Cucumer. f. h. 2ᵒ paratus in mãm febriuʒ putrid. ꝯuerti.
¶ De circulo idem quod de pepone.
¶ Seiaãt hoꝝ fri. ꝛ hu. ſunt i vſu ferculoꝝ ꝯuenientiſſima.
¶ Pruna fri. ꝛ hu. ad 2ᵐ. grauãt ſtomacũ: ꝛ vermes generãt: ꝑcipue dulcia aquoſa: auguſtana v̾o in febre dari poterunt colerica: ꝛ qui habebunt coleram in ſtomaco.
¶ Poma dul. bñ matura fri. ꝛ. h. ꝑ. coctã ĩpaſta cũ çuccaro.
¶ Perſica fri. h. ad ſcðm ſtõm ꝯfortãt: ſed in ſtõ facil'r putreſiunt decoquantur ꝛ cum modico aniſi cõfecti.
¶ Criſomula fri. h. in ſcðo: flegma generãt groſſum: viſcoſuʒ in epate ꝛ venis: quare ex eis febres diuturne fiunt.
¶ Arancia fri. hu. vſq; ad ſecundum ledunt ſtõm frigidum: conferunt calido: acuitatem humorum reprimunt.
¶ Limones non ſaliti: vt arancia.
¶ Cerala fri. hu. maxie ꝯueniũt acetoſa dicta nr̃o in vulgari maraſche. Itẽ exiccata ꝛ in aq̃ retẽta dãt i febribꝰ icẽſiuis.
¶ De lacte ꝛ lacticinijs.
Lac brutale fri. ꝛ hu. facile corrumpit. nõ dat febrientibus feb. putrida. ptiſicis aũt ꝛ ethicis: vt infra. P
¶ Lac acetoſum dari poteſt febrientibus.
¶ Caſeus recẽs nõ ſalitꝰ fri. ꝛ hu. vſq; a 3ᵐ. Auic. Iſaac ad ꝑᵐ ſtomaco ſatis ꝯueniẽs: nutritiuus ꝛ impinguatiuus.
¶ Ex pte ꝑparationis elixa. ¶ De potu.
Aqua fri. ꝛ hu. ad 4ᵐ nocet ſtomaco ꝛ viſceribus decoquatur ꝛ detur cum çuccaro.
¶ Aqua ordei excorticati ꝛ cum zuccaro ꝛ ſiñ. Et poſtremo Q aduerte: q lʒ hec q̃ dicta ſunt valeant principal'r in diſcraſia calida ꝛ ſic. tñ ẽt ſunt ꝯferentia in diſcraſia calida ꝛ hu. veꝝ intenſiora cõpetunt in diſcraſia colerica q̃ʒ ſanguinea.
¶ Scito ſcðo. q ẽt frã ꝛ ſicca: vt infra de eis ſm pl'm conferunt: vt in cauſa calida ꝛ ſicca: ꝛ ſi directius videãtur in cauſa calida ꝛ humida valere.
¶ De cibis ꝛ potibus frigidis ꝛ ſiccis.
Actũ ẽ ð fri. ꝛ hu. nũc aũt de fris ꝛ ſic. nã ꝛ ſi in febribus fra. ꝛ hu. directe ꝯueniãt: tñ ꝛ ꝯferunt frã ꝛ ſic. de R qbus agẽdũ ſpãliter de his: q̃ in vſuʒ veniũt febricitantiuʒ.
¶ Endiuia cũ eſt ſicca eſt ſicce ꝯpl'onis. Aui. ꝛ frida vt ſupra valet. ꝛ h̃ nota q ex tpe vꝫ ꝯpl'o mutari: ꝛ iõ qd de rebꝰ q̃s tenẽt apotecarij longo tpe in eoꝝ apotecis conſidera.
¶ Faba. f. ꝛ ſic. ꝛ maxie ſic. cibꝰ eſt ruſticoꝝ: nõ tñ dat eis fe

bꝛiētibꝰ:lʒ poſſet rōe ↄſuetudinis robuſticitatis:vbi eēt ma
gnꝰ appetitꝰ de ea dari rariſſime i pauca q̄ītᵉ ⁊ meliꝰ febꝛe
ente acuta vt de lēte dr̄:⁊ bꝛodiū eiꝰ meliꝰ:qd̄ fortaſſe in eo
cāu nobilibꝰ ēt ↄſuetis cōcedeṙ audaciꝰ ↄ̄ra: qꝛ n̄ ē ꝑicatū.
¶ Nobilis ſicce fri.⁊ ſic. cōuenientius de ipſis.ante.

A **Mileū** ¶ De granis:ex quibus fercula fiunt.
ſ.⁊ ſic.excoꝛticatū vēit i vſuʒ cibi ſtipticū:remo-
ueṙ.ſi cū carnibꝰ pinguibꝰ decoquaṙ.idē de pānicorſʒ non
ſic ſpiſſum:ſed raruʒ. vn̄ mediolanēſes eo pānico multum
vtuntur in febꝛe ⁊ in caumate magno conſidera.
¶ Oꝛdeū fri.ſic.pᵒ.excoꝛticatuʒ bn̄ decoctuʒ. Iteʒ iuſcula ex
farina eiꝰ danṙ i febꝛibꝰ ēt acut.⁊ decoquiṙ cū aq̄ ſola qn̄ʒ.
qn̄qʒ cū bꝛodio:⁊ ſm̄ hoc fiunt magis ⁊ minus nutritiua.
¶ Amiliū ex frumēto fcm̄ fri.ſic. ꝑmi iuſcula ex eo fctā vt ď
oꝛdeo cuʒ çucharo. ¶ De carnibus.

B **Caro** gruis fri.ꝑ.ſic.ſcďi.non venit in vſum apud nos.
¶ Aures fri.ſic.ꝑ.dure digeſtionis viſcoſe.
¶ Coꝛ in via cibi eſt vt auris.
¶ Inteſtina fri.⁊ ſic.omittātur: qꝛ nimiū dure ſunt digōnis.

De fructibus.

C **Mirtus** fri.ſic.ꝑmi ↄfortat ſtomacuʒ maxime calm̄.
Granata acetoſa.f. ꝑmi.ſic.ſci.⁊ de eis an̄.
Citonia fri.vt granata dure digeſtionis ſtiptica.
¶ Pira frigi.ſic.ꝑmi.confoꝛtāt ſtomacum decocti. remouet
nocumentum : ſi cum çuccaro dentur in parua quātitate.
¶ Neſpila:vt pira dure ſunt digōnis: ↄſeruut ſtō ente calido
¶ Soꝛbe veniūt in vſuʒ medicine magis ſic. ſunt vſqʒ ad 3ᵐ.
¶ Berbere fri.ſic.i ſcďo ↄfoꝛtat ſtōm calʒ valet vt de mirto.

¶ De potu.

D **Vinū** granatoꝝ extinguit colʾaʒ maxime ex acetoſis.
¶ Agreſte fri.ſic.in 2ᵒ.cōfoꝛtat ſtōm calefactū: ⁊ debilitatūe
⁊ apetitum mouet.
¶ Acetū.f.ꝑ.ſ.2ᵒ.ↄfoꝛtat ſtōʒ vr̄ valere in oi feb.putri.exce
pta mel̄ica:i q̄ ēt pur.iuuat.vt Meſ.de ſy.ace. ſimplici.
¶ De radicibꝰ:lacticinijs:carn ibus ⁊ alijs: vt p oꝛdineʒ actū
ē de fri.⁊.b .ſb ſilētio trāſiui:qꝛ nō iueni talia talis ↄplʾonis.
¶ De cibis ⁊ potibꝰ.c.⁊ hu.ď herbis:ex qbꝰ fiunt ſalatucia.

E **Boꝛago** c.⁊.h i.ꝑᵒ bonū gn̄at ſanguinē. cū ea ↄſuetū
ē cōmiſceri lactuca ad remittendum in febꝛī-
bus. ¶ De carnibꝰ ⁊ partibꝰ aialiū.

F **Carnes** tēperate alterite: febꝛientibus conueniunt.
¶ Aries ca.⁊ hu.ꝑmi.conueniunt omni etati: ⁊ maxime iu-
uenis decrepitoꝛum autem male fiunt.
¶ Gallina ca.⁊ hu.⁊ marie iuuenis . nā decrepita declinare
vr̄ ad frm̄ ⁊ ſic.bonū efficit ſanguinē:facilis digōnis.
¶ Poꝛcꝰ.ca.⁊ b.ꝑ.⁊ amplius hu. multū nutrit viſcoſa diffi-
cilis digōnis.caro eiꝰ foꝛtibꝰ ⁊ puerꝭ.foꝛtis ꝑſtimbꝛie ↄuēit
¶ Caro agni lactātis.c.ꝑ.ſcďi.ē mlʾti flātis ⁊ viſcoſi gn̄atiua.
cito de ſtō deſcēdit:n̄ lactātis vero ꝓpinq̄ edo Auerroys.
¶ Caro columbaruʒ cal.⁊ hu. ad ſcďm:difficilis digeſtionis
ſanguinem generat aptum inflationi.
¶ Anatum caro calidioꝛ omni carne auium domeſticarum
⁊ maxime febꝛicitantibus nocet.
¶ Pauones difficilis digōnis:mali ſanguinis generatiui.
¶ Caro qualearuʒ.c.b.ad ſcďm difficilis digōnis : ⁊ coꝛpus
ad ſe.pꝛeparat.
¶ Oculi ⁊ maxime alʾis pinguis fri.hu. in ſecundo viſcoſuʒ
dant nutrimentum:graues ad digerendum.
¶ Cauda cali.⁊ hu.coleram gignit rubeam:⁊ ſtō nocet.
¶ Epar ca.⁊ hu.ad 2ᵐ.groſſum gn̄at ſanguineʒ daṙ qn̄ʒ gal
line vel pulli ſup pꝛunas aſſatuʒ in excitationem appetitꝰ.
¶ Teſticlʾoꝝ caro.c.h.⁊ q̄ ex aialibus magnis difficilis digō-
nis:ſed galloꝝ nondū coeūtiū bonū ⁊ laudabile dat nutri-
mētū. ¶ De herbis ex qbꝰ fiūt fercula.

G **Boꝛago** dcm̄ eſt valet in egritudinibus melʾicis.
¶ Rapa.c.b.ꝑncipalʾr multū nutrit: difficilis digōnis:plʾs fo
lijs.remoueṙ ſi bis elixeṙ:⁊ cū pinguibꝰ coquaṙ carnibus.

¶ De granis. H
Faſeoli c.b.ꝑ.mali ſtō ⁊ hūoꝝ groſſoꝝ ⁊ melʾicoꝝ.
generatiui. ¶ Ex radicibus. I
Paſtinaca c.b.ꝑ.difficilʾ digōnis: duri ⁊ groſſi nutri
menti:mali ſanguinis gn̄atiua. ¶ De oliuis.
Iam dcʒ ē de tēpatis.tn̄ aliq exiſtimāt de oliu s bn̄ matu
ris ďclinare ad ca.⁊ hu. ¶ De adipe ⁊ piguedine. K
Adeps ⁊ piguedo.c.b.2ᵒ.ledunt ſtōʒ ⁊ nauſeaʒ faciunt
⁊ pinguedo in colʾaʒ faciliter conuertitur. L

¶ De butiro.

Butirum c.b.ꝑ.coꝛpus nutrit ⁊ ipiguat . facit cibum
difficiliꝰ digeri:⁊ natat ſupꝛa ipm ⁊ nō ↄuenit niſi in aſſuetis M
⁊ cum moderamine. ¶ De ouis.
Ouum ⁊ ſi declinat ad.c.⁊.b. ſʒ ipſuʒ cū albumine po-
niṙ tēpatū:vt in de tēpatis:vtrū oua ↄpetāt in fe N
bꝛibus dicetur in dubijs. ¶ De fructibus.
Ficus humida ca.⁊ humida.ꝑmi nocet ſtō maxime cuʒ
coꝛticibus iflat:doloꝛem cauſat : fluxus factiua. O
¶ Iuiube cali.humi.ꝑmi.dure digeſtionis:ſtomacū grauant
flegma ⁊ ſanguinē flegmaticum generant inflatiue.
¶ Pomū dulʾ.c.b.ꝑ.⁊ maxie bn̄ matuꝝ. nā imatuꝝ ad fri.⁊
h.ďclinat:maloꝝ hūoꝝ gn̄atiuum: ⁊ facile putriſcilᵉ:⁊ tale
blaſphemāt medici matuꝝ bn̄ coctū abiectis coꝛticibꝰ cuʒ
çucharo aliqn̄ pōt ab infirmis accipi in pauca quātitate.
¶ Moꝝ dulce ca.hu.ſtō nocet:⁊ facile in eo coꝛrumpitur.
¶ Amigdale dulce mature calʾ.hu. primi. difficilis digōnis:
bonum ſtant nutrimentum licet paruni.
¶ Auellane ca.hu.ꝑmi generāt colerā inflationē ventoſita-
tem tarde digeſtionis ⁊ maxime ſicce.
¶ Uua bn̄ matura cal.ꝑmi.hu.2ᵒ.boni nutrimenti: coꝛpus
ipinguat:ſed recēter a vite depoſita iflat.⁊ rugitum cauſat.
¶ Dactili cali.humi.ad ſm̄ difficilis digeſtionis : groſſi ſan-
guinis generatiui. ¶ De lacte ⁊ lacticinijs.
Lac ca.hu.ꝓpinquū ↄplexiōi hūane ↄuenit ſenibꝰ ↄſum
ptis pꝛiſicis:n̄ mltū febꝛiētibꝰ. ¶ De potu. P
Vinū paucifeꝝ albū vel aurelīū aquoſum ca.⁊ hu.com
plʾionis nunqd in feb.ↄpetat dicetur in dubijs. Q
¶ De cibis ⁊ potibꝰ calʾis ⁊ ſic.eo oꝛdīe: q̄ de reliqs dcm̄ ē.
Mentha ¶ De herbis:ex qbꝰ fiunt ſalatucia.
ca.⁊ ſic.2ᵒ.ↄfoꝛtat ſtōm. ⁊ marie flāticum.
¶ Saluia cal.pꝛimi ſic.in ſecundo confoꝛtat ſtomacuʒ:⁊ hu R
miditatem eius exiccat.
¶ Cappares ca.ſic.ſecundi abſterſiui ſuperfluitatum ſtoma
ci : ⁊ aperiunt opilationes : remouetur nocumentum ſi
cum oleo ⁊ aceto condiantur:bene decoquantur.

¶ De carnibus ⁊ partibus animaliuʒ.

Turdi ⁊ meruli ca.ſ.pᵒ.difficilʾᵉ ſunt digōnis:⁊ meruli
difficilioꝛis.remoueṙ ſi cū bꝛodio pigui coquanṙ S
¶ Turtures ca.ſic.ſcďi.hn̄t tn̄ humiditatem ſuperfluam dif
ficilis digeſtionis:malum dant nutrimentum.
¶ Lauda cali.ſic.ſecundi difficilis digeſtionis.
¶ Aquatice:aues ca.ſic.cōplexionis:multarum ſupfluitatū.
¶ Lepus.c.ſic.2ᵒ.iuuenis elixatus bene digeſtibilis.
¶ Paſſares cali.⁊ ſic.ad 3ᵐ:dure ſunt digōnis:de qbus Aui.
Omnes paſſares mali ſunt.
¶ Splen cali.ſic.ſecundi difficilis digeſtionis.

¶ De piſcibus.

Saliti calidi ⁊ ſicci ſunt.
¶ De herbis ex qbus fiunt fercula. T
Mentha de ea actum eſt.
¶ Saluia ſupꝛa. V
¶ Petroſellinus cali.ſic.ad tertium : folia digeſtionem ↄfoꝛ
tant:radix difficilis digeſtionis.
¶ Blitones.c.ſic.ꝑmi.nocent ſtomaco ꝓpter humiditateʒ ſu
perfluam. remoueṙ ſi cuʒ oleo onfacino ⁊ aceto ꝑpareṅ.
¶ Apium cali.ſic.ſecūdi.aperitiuū:ↄuenit ſpleni ⁊ epati non
venit in vſum cibarij:ſed magis ſalatucij.

¶ Caules cali. ꝑmi. ſic. ſcḋi: ⁊ ſlō minus nocivi ſūt: ſummitates meliores hyemales: tarde digōnis: remouet ſi cuȝ pinguiſſimis carnibus coquantur: maxime gallinaceis.
¶ Maiorana. c. ſi. i. 3° nō venit cōiter in vſum cibariorum.
¶ Roſmarinus cali. ſic. ad tertiū: aperit opilationes epatis ⁊ ſplenis: ⁊ cer ebrum confortat.

¶ De granis.

x **Cicer** albū. c. ſi. ꝑmi. maxime ſiccū e difficilis digeſtionis maxime cum cortice: ⁊ eſt inflatiuum: ſed abiectis corticibus pulmonem nutrit: ⁊ conuenit epaticis: ⁊ nigrū fortius: ⁊ rubeum medium.
¶ Riſum. c. ſic. ſcḋi. multū prebens nutrimentū ſtipticuȝ. remouetur ſi per noctem teneat in infuſione i aqua furfurū.

¶ De radicibus.

y **Radix** petroſilini iam dictum eſt.
¶ Enula cal. ſic. ſcḋi difficilis digeſtiōis: ſed ſi bene decoquatur pectori multum confert.
¶ Raphan⁹. c. ſic. ſcḋi difficilis digōis: nocet capiti ⁊ viſui.

¶ De agruminibus.

z **Alleum** c. ſic. tertij vſq̧ ad. 4. parui nutrimenti: caput ledit: ⁊ ventoſitatem reſoluit: ⁊ opilationes aperit. eſt enim ruſticorum çinçiber. Gal.
¶ Cepe. c. ſic. in ſcḋo. difficilis digeſtionis nocet capiti ⁊ viſui eſt tñ inciſiuum ⁊ appetitus prouocatiuum.
¶ Porrum cali. ſic. tertij inflatiuum nocet ſtomaco difficilis digeſtionis illaudabilem generat humorem.

¶ De fructibus.

a **Ficus** ſicce. cali. ſic. in fine primi ſunt ſtomaco bone ⁊ mirabiliter aperiunt vias cibi.
¶ Lupinus cali. ſic. inflatiuus difficilis digeſtionis.
¶ Pieoli. c. 2'. ſic. ꝑ'. difficil' ſūt digōis: groſſuȝ dāt nutrimētū.
¶ Nux cali. ſic. ꝑ'. difficilis digeſtionis: nocet ſtomaco: ⁊ coleram generat: ideo ſtomaco nocet calido.
Caſtāea. c. ſ. ꝑ. difficil. digōis: ſſicos hūores indigōis gñat.
¶ Auellana ſicca cali. ſic. ventoſitatem multiplicat difficilis digeſtionis: remouetur ſi vſtulatur.
¶ Phiſtici ca. ſic. ſcḋi. ſunt ſtomatici: bonum prebentes nutrimentum.

¶ De caſeo.

b **Caſeus** ſalitus. c. ſic. ad 3^m malū ꝑbet nutrimētuȝ ⁊ eſt generatiuus lapidis in renibus ⁊ veſica.
¶ Caſe⁹ dulcis. c. ⁊. ſ. magis ſiccus ꝯfortat ſtōȝ p⁹ cibū ſumptus vſq̧ ad. 3. bolos vel. 4.

¶ De melle.

c **Mel** apū. c. ſ. 2'. dure digōis: inflatiuū: multum nutrit: ⁊ crudā vētoſitatē ⁊ iſlationē gñat: remouetur p e us decoctionem.

¶ De ſapa.

d **Vinum** coctū. c. ſic. ſcḋi dure digōis iſlatiuuȝ multum nutrit.

¶ De ſeminibus.

e **Sinapi** c. ſic. ad 4^m exiccat humiditatē ſtōi ⁊ ſplēis ledit cerebrū. rēouet p admixtionē amigd. cū eo.
¶ Aniſuȝ. c. ſ. tertij magis venit in vſum aromatū: confortat ſtōm. ⁊ aperit opilationes epatis ⁊ ſplenis.
¶ Fenicu. ca. ſ. ſcḋi tarde digōis: ⁊ ē eius nutrimētum maluȝ aperit oplōnes.

¶ De potu.

f **Vinū** potēs. c. ſic. ad 3^m. debile ad ꝑ^m. mediocre ad 2^m ſȝ de his i dubijs. Et hoc de ſimplicib⁹ ſic poſita ſunt vt vbi gr̃a. De ꝯpoſitis āt ad plenū dicere nō valeo ꝓpter variā cōpōnē ipſoꝝ ex diuerſitate cāꝝ pr̃iaꝝ ⁊ ꝯſuetudinū ꝯtingēte: tñ de his dicā: qb⁹ cōiter vtunt iſirmi: ⁊ i oi pr̃ia.

¶ De iuſculis ordei.

g **Fiūt** ex farina ordꝫ. ⁊ aq̄ iuſcula: q̄ ſunt fri. ⁊ hu. ꝯplōnis. nā hūiditas aq̄ vȝ vincere ſiccitatē ordei: ⁊ h̄ in feb. ꝯueniūt oibus: idicatiōe ſumpta ab ip̄a feb. ⁊ ꝭm maiorē ⁊ minorē mixtionē cū aqua fiet magis ⁊ minus nutritius.
¶ Fiūt ēt cū brodio carniū tēpatis: ⁊ calīaruȝ: ⁊ ſic remouet a ſua friditate plus ⁊ minus ꝭm carniū calīarū ⁊ min⁹ calīarū gradum. vñ coꝝ eleuatio ſtat ſic in ꝯiectura medici.
¶ Fiūt iuſcula ex faria frum̄. q̄ ſſ magis nutritiua q̄ȝ ea: q̄ ex faria ordꝫ. ſȝ cū aq̄ fr̄a ad tpamētū veniūt cū brodijs aūt carnium calīarū ad calītatē declinare vident: ſicq̧ mixtio talis calīa ⁊ media a medico ordinari poteſt.
¶ Juſcula ex farina amili. qḋ eſt ex frumento factuȝ: ſunt vt iuſcula ordei: ita q̧ de eis: vt de illis.
¶ Pānata ex aq̄ ſimplici ⁊ pane cib⁹ eſt tpatus ꝭm aliquos. veꝝ Auerrois pronūciat ipſaȝ frigidam ⁊ humidam.
¶ Pānata āt cū brodio carniū vȝ declinare pl's ⁊ minus ꝭm brodij caliditatem maiorem aut minorem: ita q̧ opȝ: vt ſepe medicus ſit prudentia dotatus.
¶ Apud non nullos ſit pānata cū brodio carnium ⁊ vitellis ouoꝝ: ⁊ qdā ꝑ alteratiōe iponunt agreſte. q̄dā vinuȝ grana. qdā aliud ſil'e ex arōatibus: vt coriādro: ⁊ ſil'ib⁹. h̄ aūt graduare abſolute eēt ipoſſ'e: ſȝ oȝ vt tu ex gradibus ſimpliciū cum tua v̄iſimili coniectura gradues ⁊ compoſita.
¶ Quidā gratuſant panē: ſiue ip̄m minutū faciūt d̄ı̄ñ iſūdūt in aq̄ fr̄a ꝑ horas. v. d̄ı̄ñ leuiter i eadē d̄coquūt aq̄ ſperātes magis alterat. alij exꝑmūt d̄ı̄ñ i brodio carniū decoquūt.
¶ Fit apud nos brodetū ex brodio carniū ⁊ vitellis ouorum ⁊ dat cū çuccharo: aut vino granatoꝝ. hoc autē ad lat⁹ d̄clinat cal'oꝝ vñ opȝ medicum gradus habere ſimpliciuȝ propter quod gradus poſui ſimplicium.
¶ Fit ex carnib⁹ iā poſitis marie ex tpatis ꝯtuſuȝ ſiue piſtatū: q: carnes. ſ. pulpa eaꝝ: piſtat optīe in mortario. deinde diſtēperat cū brodio eaꝝ ⁊ colatur. reducit deinde modicū ad ignē. ⁊ cum çuccaro: ⁊ vino granatoꝝ: agreſta: ⁊ huius ⁊ q̄ñq̧ ſine his ꝓpinat: ⁊ q̄ſi apḋ nos ab eo coiter. icipimus q: dn̄t iſirmi: ſe nō poſſe maſticare. Ecce mi Raineri dietaȝ ſubtiliſſimā q̄uo iter hāc ⁊ nihil dare aut aquam ordei aut ptiſanā dr̄at ꝯprehēdis: pp qḋ oȝ medicū nā eē prudenteȝ. vt. io. terapē. 8°. ca°. qdā addunt molā panis: quidaȝ amigdalas cū pane. vñ certe cibus fit delicatus: ⁊ nutritiuus ēt ꝓ ſanis. ⁊ apḋ dn̄os venetos talis dat cibus in nuptijs ſuis carnes hn̄ ⁊ optime piſtatas ⁊ molā panis pri⁹ in aqua ro. detentā deinde amigdalas mūdatas. ⁊ oia adinuicē in mortario icorporent optīe: deinde cū brodio carniū totuȝ diſtēpet: ⁊ colet ad ignē de nouo: reducat ⁊ buliat ad ſpiſſitudinē ꝯuenietē. deiñ addat agreſte: vt ſiat ſaporoſuȝ ⁊ cuȝ çuccaro ⁊ ciamomo ſanis ⁊ nobilib⁹ ꝓpinet iſirmis: dimittat aromata niſi ꝯueniētia vt coriādrū ⁊ alia ſi fuerit oportūa.
¶ Aq̄ carnis ad alēbicū fcā ſeqt ꝯplōnē carniū: ex qbus ſit eſt ſubtilis ſubē: cito reſolubil'. dās ſubaȝ ſpumoſaȝ ⁊ nō ſolidā iſlāmabil'. vñ cū ea ꝯmiſcet aqua endiuie: aut aliqd tale qḋ rēittat iſlāmationē dat a mltis ſtati: alij nō niſi i extrēis.
¶ Ceteri decoquūt pullū magnū ad ei⁹ vltimā ꝯſumptionē ⁊ vocatur brodium ꝯſumatuȝ: ſequitur i ꝯpleriōe carnes.
¶ Dāt alij brodiū ñ ꝯſumatū: ⁊ h̄ graduat ꝭm gradū carniū
¶ Sofritū eſt fcm̄ ex brodio carniū vitello ouorum ⁊ vino.
¶ Quidā vltra mōtes faciunt infirmis ex brodio carniuȝ vino caſeo buthiro compoſitum ⁊ vocatur caſimprij.
¶ Multi multa ⁊ in diuerſis pr̄ijs: quoꝝ notitia nō eſt apud me. ſȝ tibi ſatis ſit cū de ſimplicib⁹ vſualib⁹ gradus ⁊ nocumēta aliq̄ ſaltiȝ v̄tuti nutritiue ledētia trāſcripſeriȝ: ex qb⁹ ꝯpoſitoꝝ gradus ex tua ſolercia ſtatim inuenies. cōſidera.

¶ De ordinatione dietarum: Rub. iiij. b

Restat vt dietas ordineȝ ex parte ſubtilis groſſe: ⁊ medie: ſic itaq̧ in ꝑ° ordine ponā ſubtilē: in 2°. mediā: in 3°. groſſam.

¶ De dieta ſubtili.

Omitto h̄ loco dietā ſubtiliſſimā: q̄ ē nihil dare: ⁊ illā tenuē. qb⁹ antiq vtebant: qm̄ vt dictuȝ eſt ex praua ꝯſuetudine: ⁊ hoīum igluuie. ⁊ pp diuerſitatē climatū: q: vna egritudo ē in vno climate acuta: i alio nō: ⁊ ſic de alijs inductū eſt: vt talia ſeruari nō pn̄t abſq̧ magna medicoꝝ iſamia. ⁊ iō deuiabo a dietis antiquoꝝ: quā deuotionem oñdit eē neciam Auer. 5°. col. q ⁊ ſic ab ipſis deuiat ꝓpter cās dictas. ¶ Et ideo ſequar cōmunē modum dietandi apud nos ſeruatum. ex quo etiam tu poteris te modera

re in patria tua: ⁊ alibi vt oportebit.

¶ De dieta ſubtili ſecundum ordinem.

A **Eſt primo** aduertēdum: ꝙ cibi paꝝ nutritiui ſunt illi q̄ reponi dn̄t in p̄ ordine: q: in ordine diete ſubtilis: pp qḋ ſcito: ꝙ tales ſunt: q facile ex mēbris diſſoluunt. Ex qbus liqdi ⁊ ſubtiles gn̄ant̄ hūores. ⁊ q acutas ⁊ violētas hn̄t q̄litates. ⁊ dn̄am valꝰ ſubam aut valde rarā. pp qḋ ſupra in deſcriptione diete ſubtilis dicebat̄: ꝙ ex ea corpori non multum accedebat nutrimenti: ſed minus q̄ neceſſarium erat. ⁊ talia ſunt vt.

Ordeum	Stomacus	Spinachia.
Milium	Inteſtina	Aleum.
Pannicum	Nares	Pruna.
Panis azimus	Guttur	Mala gra. imatura.
Pāis furfurace⁹	Aures	Balauſtia.
Caſeus vetus	Atriplex	Iuiube.
Pulmo	Blitis.	Neſpila.

¶ Et vt ſatiſfaciā ꝓmiſſis ponā p̄ q̄ ſe tenēt ex pte diete ſubtilis. p̄ ponēdo p̄ ꝑ extremo aquā ordei ſimplicē. 2° medium h⁹ talis latitudinis ſic imaginate. 3°. terminus ſignat̄ excluſiuus tenens locū ſummū adiectā ſanoꝝ terminatus.

¶ Primi ordinis ſunt.

B **Aqua** ordei ſimplex ⁊ adhuc in ptibus tuis ſicilie: ⁊ alijs ſeruat̄ locis calis: ⁊ dat̄ ꝑ dieta febricitātibus febre pp acuta: ⁊ pacuta: ⁊ adhuc aliqbus dieb⁹ in acuta. apud autē nos ſtatim in die 2°. vel. 3°. dat̄ ɔtuſum carniū. Ecce mi. rayneri qūo ſeruamus antiquoꝝ dietā aq̄ ordei cū fece ſua: quā antiq tāta cū inueſtigatione dixerūt eē mediā inter groſſa ⁊ tenuem ſiue ſubtiliſſimā. ¶ Dolera f ra hūida. vt ſunt.

Caulis	brodio carnium	dia.
Blitis	Iuſcula amili cū	Panata cum brodio
Atriplex	brodio	pulli
Blitones ⁊ h⁹	Iuſcula frumēti	Panata cum brodio
Iuſclā ordei cum	cum brodio	caponis
aqua	Et latus h⁹ diete	Panata cum brodio
Iuſcula amili	ſequuntur	perdicis.
cum aqua	Ficus humida cu	Brodium ɔſumma-
Iuſcula frumenti	ius nutrimentū	tum ex his
cum aqua	maius ceteroꝝ	Latus huius ſequun
Panata cū aqua	Spinachia	tur
Brodium ſimpˣ	Lac acetoſuꝫ ⁊ h⁹	Faſeoli
ex pullis puis.	q̄ pro pn̄ti ſuffi	Alleum
Brodiū ex pullis	cere ſcio	Amigdale dulces
magnis.	¶ Secundus or-	Raffanus
Iuſclā ordei cū	do. ⁊ eſt dieta me	Piſces

¶ Tertius ordo. ⁊ eſt dieta groſſa.

Contuſum ſiue	Carnes auiū tpa	Caſeus dulcis.
piſtatum	te ſupradicte	Lens
Oua galine ſorbi	Lingua	Frumentum
lia recentia	Pedes	Cicer fractum.
Teſticli galoꝝ	Cerebrum	Faba fracta
coeuntium	Medulla	Caſtanea
Latus hmōi	Oleum	Rapa.
ſequuntur	Lac	Caro porcina exclu.

¶ Et ſic de alijs: q̄ ex te addere poteris. hita noticia de dieta groſſa qḋ ſit vt ſupra. Et breuiter groſſities diete attēdi hꝫ penes acceſſum ad dietā ſanoꝝ ⁊ ſubtilitas penes diſtantiaꝫ ab aq̄ ordei ſemp attēta ꝓportionata q̄titate. vn̄ imagineris latitudinē hn̄tē tres terios. vn⁹ ſit ſic̄ nō grad⁹ vel q̄ſi. ⁊ h̄ ē aq̄ ordei ſimplex. Alius eſt ſumm⁹ vt caro porcina excluˢ. medi⁹ āt ſit pānata cū brodio pulli pui. ſed vt ſepe q̄litas vt nutribilitas q̄titatis ɔtinua ⁊ diſcreta faciūt eandē rē eē dietā ſubtilē ⁊ groſſaꝫ ⁊ mediā. Ex q̄ infert̄ ꝙ nō ſunt adinuicē realr̄ ɔdiſtincta. ɔſidera. Et h̄ de dietis volo tibi ſufficē ſic ordinatis vt mihi viſum eſt cōiter in p̄ia nr̄a practicari.

Capitulū. v. De alteratiuis digeſtiuis ac ſolutiuis tā ſimplicibus q̄ ɔpoſitis omnium q̄tuor humorum ⁊ ſpērum eoꝝ. continēs. Rubricas duas.

¶ De digeſtiuis ⁊ alteratiuis. Rubrica. j.

C **Tunc aūt** loquor de digeſtiuis ſimplicib⁹ ⁊ cōpoſitis māeꝝ peccantiū in egritudinibus vſualibus ⁊ domeſticis: que quidem dn̄r talia: q: ſunt ꝑparatiua materierū taliumad expulſionē. eſt. n. di ꝑ ō h ſumpta ad mentem medicoꝝ ꝑ paratio humoꝝ ad expulſionē. vt pˢ 4ᶠ. de cura putridarū in gn̄ali. h̄ aūt ꝑparatio aut eſt in ſuba. aut i q̄litate humoris ꝑncipalr̄. in ſuba qdē qm̄ ſi eſt groſſus ſubtilia⁰: ſi ſubtilis ingroſſatio. Si viſcoſus iciſio ⁊ ɔſilr̄ de alijs In q̄litate vero: vt ſi eſt calidus infratio. ſi frigid⁹ calefactio. ſi humidus ⁊c. Sunt nāq ex humoribus quatuor tantum tres qui digeſtionē ſm̄ ſeipſos tm̄ recipiunt: cum ſanguis ſit ſemp ad exitū ꝑparatus. vt pꝫ intelligēti. ⁊ eſt expreſſe ſententia Aui. pˢ 4ᶠ. alle. ca°. vbi inquit. Et ſcias ꝙ ſlōnia: qm̄ eſt intētio ſanguinis non eſt de gn̄e eius in quo expectatur digeſtio expectatione que eſt in ſolutis ⁊ non expectatur digeſtio niſi in humoribus alijs. de quorum digeſtiuis ſuo ordine dicetur. nam primo ponantur digeſtiua ipſorum humorum: vt nāles dicuntur: deinde ipſorum: vt in nāles ſtaut non naturales appellantur.

¶ Digeſtiua colr̄e naturalis ſimplicia vſualia ⁊ domeſtica.

D

Viola Roſa	⁊ latuce	Malua iuiube
	Grana ⁊ ſucc⁹ ei⁹	Semina quatuor ma
Latuca Endiuia	⁊ precipue aceto	iora infrigidantia
Portulaca	ſa ⁊ muza	Melonum
Sandali oēs	Papaueris	Et cucumeris
Spodium	Lenticula aque	Acetoſa (theca.
Camphora.	Nenufar.	Anguria ſiue ba-
Iuſquiamus	Capillus ve.	Spinachia.
Epatica	Acetum	Ceraſa.
Cucurbite ci-	Aq̄ veri frigoris.	Lupulus.
trullorum.	Ribes	Ordeum.
Semina ēt mino	Succ⁹ aranciorꝝ	Solatrum
ra infridātia. vt	Succus limonū	Sebeſten.
ſe. portulace en-	Succ⁹ citri ⁊ ſilr̄	Poma acetoſa ⁊
diuie ſcariole	agreſte	cetera.

¶ Digeſtiua nālis flegmatis.

E

Pu legium	Cinnamomum.	hruſci ⁊ ſparagi
Calamētū	Daucus	Squilla
Maiorana	Squinātum.	Acetum.
Sparagi hruſci	Ficus ſicca	Origanum.
Semen aniſi	Eupatorium.	Serpillus.
Feniculi ſiue ma-	Galanga.	Iſopus.
ratri	Porrum	Sticados.
Saluia	Raffanus.	Piretrum.
Menta.	Ruta.	Aleum.
Saturegia	Radices qnq a	Betonica.
Piper	qb⁹ denoiatur ſy.	Camedreos.
Zinziber	de qnq radici-	Camepitheos.
Gariofilus	bus. feni. ſ.	Capares.
Mel	Apij petroſelli.	Sal.

¶ Et breuiter medicine omnes calide ⁊ ſicce videntur eſſe vt ſupra flegmatis digeſtiue.

¶ Digeſtiua melancolie nālis ſimplicia.

F

Bu gloſa.	Sicla. Acorea.	Spica.
Borago.	Roſmarinus.	Agnus caſtus.
Radices ⁊ flores	Pimpinella.	Amigdale amare.
earum	Poma dulcia.	Lupulus.
Epithimum	Vinū dulce albū	Fumus terre.
Tamariſcus.	Thimus.	Amigdale.
Scolopendria.	Cappares.	Rapa.
Gramē.	Balneum dulce.	Vua hn̄ matura
Cuſcute.	Polipodium ⁊ ſi	Dactilus.
Aſſaꝝ. Acorus	ſit ei⁹ ēhatiuū.	⁊ cetera.

¶ Digeſtiua colere compoſita ⁊ vſualia.

6 **Et antequā** de ipſis dicā ea pus inſcribā digeſtiua ſiue ſirupos qbus cōiter vtunť medici apponendo auctoꝝ noīa ea vel eos laudantium.

Jul.ro.meſ.	Si.de papauere.	Si.ꝺ agreſta me.
Julep.vio.meſ.	Si.ꝺ eupa.meſ.	Si.de ro.Nic.
Si.de bizā.meſ.	Si.ꝺ epitbi.meſ.	ℭDigeſtiua compoſita colere naturalis ⁊ vſualia.
Si.ace.ſimp.me.	Si.ꝺ ſticad.meſ.	
Si.aceto.ꝯp.me.	Si.de mēta meſ.	
Syrup⁹ de nuua cito.ni.	Si.de abſint.meſ.	**Julep** roſa. Ju.vio.
	Si.ꝺ fumo terre maioꝛ Meſ.	
Acetū ſqliti.meſ.		Si.de pomis ace.
Oriçacara nicol.	Si.ꝺ liqricia me.	Si.ꝺ aceto.citri.
Orimel.ſimp.ni.	Si.ꝺ praſſio meſ.	Sirup.nenufare.
Ori.ꝯpoᵐ.nicol.	Si.de yſop.meſ.	Aqua ſimplex cum ſucco granatoꝛum ⁊ pauco çucchari.
Si.ꝺ nenufa.ni.	Si.ꝺ thimo meſ.	
Si.ꝺ pomis meſ.	Sirup.de ribes.	
Si.ꝺ coꝛticibus Nicho.	Si.de limonibus.	Si.ace.ſimplex.
	Li.ꝺ calmᵒ.meſ.	Sirup.viola.
Si.ꝺ aceto.ci.ni.	Aqua mel.Meſ.	Oriçacar.
Syrup.de radicibus Meſue.	Sirup⁹ ꝺmerito eiuſdem.	Sirup.roſ.
		Siru.de agreſta.

ℭAqua oꝛdei cū ſucco limonū:aut arancioꝝ ⁊ pauco çuccari in modū Julep.⁊ delectabile valde.

ℭAq̄ endi.aut viol'.Acetoſe:aut alterius aq̄: ex aqs ꝯuenientibus de qbus infra cū aliquo acetoſo vt vino granatoꝝ.

ℭSuccus limonū:aut arancioꝝ:aut acetoſitas citri ⁊c̄. cum pauco çucchari optimi.

ℭScito ꝓſequētib⁹ ēt:ꝙ col'a nālis ceteris i nālib⁹:q̄ cōiter apparēt:calidioꝛ exiſtit:vt.7°.colli.cap̄.de ingenio ſanatiuo ſinocaꝝ.⁊ Cōciliatoꝛ.dīa.91ª.q̄re intēſioꝛibus fridis indiget ⁊ q̄re dicať que cōiter apparent videbitur de çinaria.

ℭDigeſtiua cōpoſita flegmatis nālis vſualia.

h **Ori** mel ſimp.	Acetoſus ſimpli.	Si.de qnq; radi.
Orimel cōpoſitum.	Acetoſus ꝯpoſit⁹.	Mel roſ.colat.
	Si.de eupatoꝛio.	Aqua mellis.
Orimel ſqliticū.	Sirup.de ſtica.	Sir.de praſſio ⁊ pro

prie ad viſcoſos humoꝛes:quoꝝ ſeperatio eſt difficilis.

ℭAq̄ mellis cū pauco aceti ꝓ papauerib⁹:⁊ ſi q̄riť de opil'o fiat decocᵒ.eius cū radi.feni.apij ⁊c̄.aut alterius apitiui.

ℭDigeſtiua melācolie nālis cōpoſita vſualia.

3 **Siru.** de epithimo. ℭMel.roſa. ℭSir.de fu.ter.vtrunq; maioꝛ.ſ.⁊ minoꝛ.

ℭSi.aceto.ſimplex:lʒ aliq rōne aceti cū minime cōferre dicunt.qbus nō ꝯſentit Me.ꝺ ſi.aceto.⁊ Auer.7.col.ꝺ cura fe.melice inqt:illud āt quo plus indigemus in hac febꝛe eſt aperire:incidere:⁊ ſubtiliare.

ℭJulep vio.maxime vbi eſſet materia multum aduſta.

ℭJtē aqua boꝛag.cuſc.fumi ter.⁊ ſiſis cū çuccaro:aut cū iulep violato iulepiçato. ℭDe digeſtis col'e nō nālis.

k **Et quoniā** raro imo rariſſime i coꝛpe hūano peccāt hūoꝛes ſimplices: vt p̄ ꝓnoſtico.ꝯ° 20. hinc ſubſequēs ē agere de digeſtiuis māerū ꝯpoſitaꝝ ſeruādo oꝛdinē:vt ſupꝛa:cū de colera dictū ſit prius hinc agēdum eſt de digeſtiuis ipſius:diſtinguiť aūt colera nā q̄dā citrina: q̄dā vitellina:q̄dā aduſta:q̄dā praſſina:q̄dā çinaria h.n.ſunt ſpēs cōiter notate.ℭDe col'a vero ex cōmiſtione melie cuʒ ipſa diceť infra.ℭDe digeſtiuis colere ci.

l **Digeſtiua** itaq; citrine dn̄t eē infrātiua ⁊ hūectatiua minus tn̄ hūectatiua q̄ʒ infrātiua:⁊ cā:qm̄ col'a citrina gn̄ať ex ꝯmiſtione flātis tenuis ⁊ aquoſi cū col'a ipa.Exēpli gr̄a.iulep.viol.p.i.iulep roſ.p.ij. ℭJteʒ ſy.aceto.ſimp.ℭJtē oriçachara cū aq̄ oꝛdei vel aq̄ deco.

ℭJtē ex aqs herbaꝝ ſimpliciū ꝯuenientiū:de qbus infra cum çuccaro vino granatoꝝ iulepiçādo:aut al'r ꝑparādo.Jtē orimel ſimp.Jtē iulep.vio.cū melle ro.col'º.Jtē ex.A.p̄ª 4' ꝺ cura ter.Si ace.ſimp.cū mel.ro.col.qꝺ ſit ſubduplū ad acetoſum:diuerſitates tn̄ iſtoꝝ ſiru.dn̄t intelligi ſm̄ diuerſitatem ꝓpoꝛtionū māeꝝ colicaꝝ ad māsflāticas aquoſas:ſiue ſubtiles.⁊ tu ex datis ⁊ dicendis facile ꝯſidera.

ℭDe digeſtiuis vitelline.

Digeſtiua vitelline dn̄t eē frā:ꝑpata:⁊ ſubtiliatiua inciſiua:ad humidū parūp declinātia:vel ſaltē in hūiditate tēperata:⁊ cā:qm̄ vitellina gn̄ať ex admiſtione col'e cum flāte groſſo viſco.c⁹ gn̄o ſʒ.A.ē magis i ep̄e:lʒ Jſaac i dietī vrib⁹ 4.ca.dicat hāc magis i ſtō repiri.exēpli gr̄a.ſi.de biçātijs cū aceto.ſi.aceto.ſimp.orimel ſimp.ſi.aceto.ꝺ duab⁹ radicib⁹ ſi.aceto.ſimplex cū mel ro.colato.ſi.de calamēto cum iulep vio.vel ſi.aceto.ſimᶜ'.ℭJtē aq̄ diſtillationis herbaꝝ ſimplicium:de qbus infra ꝯmiſcēdo eas ſm̄ ꝓpoꝛtionē eſtimatiuā ipſoꝝ humoꝝ adinuicē col'e.ſ.flātis. Si v̓o fuerit vitellina p aduſtionē flātis q̄ʒ pl'es vocāt vitellinā.G.ꝺ q̄ ipſe.2.nāliū v̓tutū.vl.c.tē digeſtiua dn̄t eē friª ⁊ hūi.dcis ⁊ cognoſcetur vna ab alia p coloꝛē:qꝛ h̄ hʒ citritatē cū tēdētia ad igneʒ rubeum.Pꝛia v̓o tēdit ad albedinē:pp flā:in q̄ nō fuit aduſtio ꝯſidera. m

ℭDe digeſtinis aduſte.

Digeſtiua aduſta dn̄t eē frā ⁊ hūida magis ⁊ minus ſm̄ aduſtionē maioꝛē vel minoꝛē ⁊ cā: qm̄ talis fit per aduſtionē colere nālis:que in aduſtiōe cinerať. exēpli gr̄a iulep.viol'.ſi.de pomis acetoſis Meſ.oriçacara cum aq̄ decocta:ſyr⁹ viol'.ſyr⁹ nenufar.aq̄ oꝛdei cū çuccaro:⁊ digeſtiua oīa:vel q̄ſi oīa:que ſupꝛa de digeſtiuis cōpoſitis colere:addēdo ſemp ſi oʒ q̄ hūectant: vt aqua vel aliqd tale.Pro quo eſt aduertēdū:ꝙ ⁊ ſi ſy.de epithimo ⁊ de fu.ter.ſint ad ſiccū tēdētes: q in digerēda hac col'a ꝯuenienter adhibētur:tn̄ danť nō tm̄ ad digerēdum quātū ad ipſam expellendam. Et iō dixit Meſ.ſi.de epithimo colerā nigrā ⁊ humoꝛes aduſtos cū virtute expellens:in receptis aūt ipſorum ponunť mirabolani:⁊ cetera ſolutiua:vt pʒ. cōferunt ēt p ꝓpꝛietatē ſimpliciū:a quibus principal'r denominanť. Jtem danť:vt p ipſos ⁊ cōſimiles ꝓhibeať vlterioꝛ putrefactio.nam ſicut humiditas eſt mater putrefactionis.quarto metauro.ita ſiccitas pꝛohibet putrefactionem. n

ℭDe digeſtiuis praſſine.

Digeſtiua praſſine dn̄t eē frida ⁊ potētioꝛa q̄ʒ digeſtiua colere aduſte qm̄ talis fit ēt p aduſtionē vitelline:⁊ ex ꝯn̄ti denſioꝛ eſt:⁊ magis reſiſtens infrigidationi q̄ʒ aduſta. Ex qbus inferť p̄mo ꝙ ſyrup.nō dʒ in tali caſu iulepiçari:ſʒ in ſua groſſa ſub̄a ꝑmanere:Jnferť 2°. ꝙ plus de ſi.q̄ʒ de aqua dʒ exhiberi:frigida tn̄ talis colere digeſtiua debent ad humidū declinare.⁊ ſi talis ſit groſſa ⁊ humiditate participet.nam vt expertus fui melius eſt extinctioni in hoc caſu attēdere.naʒ eligibilibus eſt vt ꝓlongeť egritudo q̄ʒ vt perdať infirmus:⁊ ſic ſemp operatus eſt pr̄ nr̄ Cermiſonus:⁊ eſt ſn̄ia Auerro.7°.colliget.alleg.cap̄.Jnqt ⁊ melius ē vt ꝯuertas talē febꝛē in lentā ⁊ longā q̄ curari poſſit: q̄ʒ eger ſubito moꝛiať.nā q̄ fit in alteratione conuenientius feb.facilioꝛ eſt q̄ʒ moꝛs.ℭTn̄ gs v̓ſutus inſtabit de groſſicie viſcoſitate opilatione:pp qꝺ ad euitandū ēt ꝯtrouerſiaʒ eſt cōmiſcēdus ſyrupus acetoſus ſimplex cum alijs infrigidatiuis:vt verbi gr̄a.ſyrup.viol'.cū ſyrup.acetoſo ſimplici: vel iulep.viol'.cum eodē:aut nenufarinus cum eodē vel de acetoſitate citri cū eodē addēdo ēt ſpēs frigidas:vt ſandalos ⁊ hꝫ.nā ſyrupus acetoſus ſimplex eſt apitiuus ⁊ ſublatiuus ⁊ inciſiuus. Et pōt diligēs inueſtigatoꝛ ēt addere ex alijs ſyrup.apitiuis:de qbus dcm̄ eſt ſm̄ ꝙ diſcretioni eius videbitur:quare ꝯſideret.nā ex ſucco limonū arancioꝝ ſi granatoꝝ ⁊ aqua:vt ſupꝛa de colera pōt fieri extinctiuum. A

ℭDe digeſtiuis çinarie ⁊ praſſine non vere.

Bezinaria aūt dicať ꝙ vt colligiť.7° colliget allegato cap̄.⁊ a Cōciliatoꝛe dicta dīa ipſa tāte eſt malignitatis:vt ipſa digōnē non expectet: ſʒ mox a nā ipſa ꝑcepto ſuo nocumēto vomita:vel qūolibet aliter expellitur.vn̄ Auic.prima primi. de humoꝛibus ⁊ hec eſt peioꝛ ⁊ magis pernicioſa: ⁊ dicit ꝙ eſt de ſub̄a venenoꝛum. ab hec B

aūt colera nō ſit febris pp eius malignitatē. nā anͣ eius putredinē hoiez interimit. Et plures eſtimauerūt ēt febrē a praſſina nō poſſe cōtingere pp eādē cām. vn̄ Cōciliator allegata dn̄a. recitat ſe vidiſſe ſemel tm̄ vnā febrez de praſſina q̄ interfecit hn̄te in 7°: ⁊ ponit eius accn̄tia. ¶ Ex qbus colligo q̄ nō frequēter apparēt iſte tales materie: lz quidā moderni practici aliter iudicēt. nā oi die apparēt colere virides cū tēdētia ad fuſcū: quas praſſinas vocant: q̄ vt credo nō ſunt ſemp praſſine: ſed ſunt virides facte p admixtionez melīe cū colera citrina: cuius ſignuz: qm̄ tales ſunt liquide currentes ⁊ nō groſſe. nā ex admixtione nigri cū citrino generatur color viridis: vt pz ex colore indici cū auri pigmento: vt faciunt pictores ⁊ iſta eſt de qua dixit. Conciliator: q̄ aliqn̄ euomebat: ⁊ ex iſta febres fiūt longe pꝑter melīam ſecū admixtaz: ⁊ talis indiget digeſtiuis mixtis. poſſumus tn̄ imaginari quatuor gradus praſſine vere: ⁊ ꝯñter q̄ in p̄mo gradu exn̄s aut ſcdo pōt feb. cāre lz raro contingat. In 3° vero ⁊ 4° nequaq̄z: ⁊ pro concordia auctoruz: ſed de his infra de febris colericis.

¶ De digeſtiuis flātis non naturalis.

c **Diuiditur** prima p̄mi de humoribus. In mucilaginoſum. crudū. aqueū. gipſeū. ſalſum. acetoſum. ponticū. dulce. acre. vitreū. Sed prima quarti de febre flegmatica flīa putriduz ad. 4. ſpēs tm̄ reducit. Inquit. Et fleg. qdē putridū qn̄qꝫ eſt vitreū: qn̄qꝫ acetoſum: qn̄qꝫ dulce: qn̄qꝫ ſalſum: crudū ⁊ mucilaginoſum: ſub vitreo: cōprehendens. Aqueū ⁊ inſipidū ſub dulci. ponticum ⁊ acre ſub acetoſo. Gipſeum nō facit febrē. ideo digeſtione nō indiget vera ſm Genti. allega. loco. ſcdm itaqꝫ ordinem illoꝝ. 4. proſequar eorum ponens digeſtiua.

¶ De digeſtiuis dulcis inſipidi ⁊ aquoſi.

d **Flegma** dulce dr̄ aut hz ſerant q2 admiſcet̄ ei res extranea dulcis vt ſanguis: qualitercūqꝫ ſit. Eius digeſtiuū dz eē mediū vel quaſi mediuz in actiuis. declinādo potius ad latus caliditatis ⁊ ſiccū in paſſiuis. ⁊ ideo cōmiſcenda ſunt digeſtiua colore cum digeſtiuis flegmatis h̄ eſt calida cū frigidis aut tēperatis: vt exēpli gr̄a mel roſa. colatū cū ſyr°. acetoſo ſimplici vel ipm mel ro. colatū acetoſatū ſm q̄ vr̄ expedire ſm maiorē vel minorē flegmatis alterationē vel cōmixtionē. ꝯſilr ſuo mō de aqs dōm q̄ cum ipſis ſyrupis cōmiſcebunt̄ de qbus infra. Item ꝯpetit oximel ſimplex ro. Itē oxiçacchara cū aq̄ mellis exhibita. Itez ſy. aceto. ſimplex cū aq̄ feni. aut calida aperitiua. Itez tranſire poſſumus circa ſtatum egritudinis ad ſyrupum aceto. de duabus radicibus. Item ſi fortioribus egemus tranſeamus ad ſyrupum acetoſum de quinqꝫ radicibus addendo aquas calīas vel frigidas: vt videtur expedire.

¶ De digeſtiuis mucillaginoſi vitrei ⁊ crudi.

e **Debēt** horuz flegmatum digeſtiua eſſe calīa ſic. ſubtīatiua inciſiua diuretica. Aui. p̄° q̄rti. de cura flegmaticarum: cuiuſmodi ſunt mel ro. cola. cū ſyr. acetoſo de duabus radicibus. aut ſyru. acetoſus de. 5. radicibus. aut ſyr. de eupatorio cum ſy. acetoſo ſimplici. aut oximel compoſitum: aut ſy. de praſio aliqualiter acetoſato aut ſy. de ſticados cum modico acetoſi addendo oībus aquas harum intentionum de quibus infra.

¶ De pontici acetoſi ⁊ acris digeſtiuis.

f **Debēt** etiā digeſtiua iſtorum ad calīm ⁊ ſic. declinare vt dictū eſt: ſed debēt eſſe minus calida: cū vitreum ſit fridius pontico acri ⁊ acetoſo: ⁊ h̄ loquor de acetoſo pōtico vt ſunt talia ⁊ non per admixtionē colere nig. cum eis nā de ipſis vt ſic dicetur in cap. de digeſtiuis melancolie. exēpli gr̄a oximel ſimplex cum aqua mellis. oximel cōpoſitum cuz aqua fenic. ſalnies ⁊ huius acetoſus compoſitus duarum radicū cū aqua feniculi mel ro. cola. cū ſy. acetoſo ſimplici. ſy. de eupatorio cum acetoſo ſimplici.

¶ De digeſtiuis ſalſi.

Variatur flegma ſalſum ex varia cōmixtione colere cū flegmate. aliqn̄. n. cōmiſcet̄ colera cum flegmate groſſo: aliqn̄ cū ſubtili aquoſo: ⁊ tale eſt flā ſalſuz notum de quo dōm q̄ eius digeſtiuū debet eē in actiuis tēperatum aut declinare ad fridū ſi fuerit. ⁊ ſilr i paſſiuis tēperatm aut aliqualr ad latus humiditatis: aut aliqn̄ ad latus ſiccitatis. verbi gr̄a. ſyr⁹ acetoſus ſimplex cuz mel roſ. ⁊ aqua çucchari. ſilr ſirup. de endiuia cū aq̄ eius: aut cū aq̄ çucchari. Itē iulep viol. cū melle ro. colato. Itē ſyru. de acetoſitate citri. Oxiçacara cū aqs appropriatis fridis. Itē i pceſſu ſyrup. de biſancijs ⁊ multa cōſilīa. exempla pōt pdiligens perſcrutator ex habitis ponere. ¶ Qn̄ aūt flegma ē groſſum tunc oz vt digeſtiuū ſit ſubtiliatiuuz: vt verbi gr̄a acetoſus ſimplex ⁊ huius: ita q̄ opz variare in his ſm variam proportionem humorum adinuicem: vt ſupra. g

¶ De digeſtiuis melancolie non naturalis.

Melācolia nō nālis: vt colligitur ab Aui. p̄° p̄mi de hūoribus eſt ſexcuplex. vna qdē ē talīs per aduſtionē colīe rub. alia p aduſtionem melīe ſubtilīs. alia per aduſtionez melancolie groſſe. alia q2 cū ea cōmiſcetur colīa rubea. alia q2 cōmiſcere flegma. Sexta q2 cū ea cōmiſcetur ſanguis ⁊ talis appellat̄ melancolia ſanguinea. alie ſic ſuo modo a denominatione humoris qui cū ea cōmiſcetur. h

¶ De digeſtiuis melīe p aduſtionem colīe genite.

Hec debēt eē in actiuis tempata aut ad fridū tendētia ⁊ magis aut minus frida ſm maiorē aut minorem aduſtionez ⁊ in paſſiuis humida ꝯſilr magis aut minus. exempli gr̄a. ſy. violīs. cuz melle ro. aut ſy. nenufarinus: aut de acetoſitate citri maxie qn̄ ex ipſa melīa cordi infert̄ nocumentū cuz aqs cordialibus fridis: vt acetoſe de quib⁹ infra. Itē ſy. acetoſus de pomis meſ. ⁊ breuiter in fridātia dicta d̄ digeſtiuis ſalſi flātis ⁊ de digeſtiuis colere ſupra: ⁊ dent̄ oīa cū aqs appropriatis remittētibus ⁊ intendētibus nūc caliditatē: nūc frigiditatē: nūc alias qualitates: vt opus erit de quib⁹ infra: ⁊ nota q̄ vbi cū h̄ q̄rimus inducere ſomnū ꝯpeteret ſy. de papauere cū aq̄ violīs. nenufar ⁊c̄. i

¶ De digeſtiuis melīe p aduſtionem melīe ſubtilr ⁊ groſſe.

Et quoniā aduſtionē tā ſubtilīs q̄z groſſe. ſequit̄ incineratio ⁊ maior in ſubtili ⁊ terreſtrificatio maior in groſſa hinc digeſtiua melīe talīs per aduſtionem ſubtilē dn̄t eſſe frida ⁊ humidiora. iō eligātur fridiora ⁊ humidiora ex dcīs digeſtiuis tam de flāte ſalſo q̄z de colīa ipſa q̄zqꝫ de melīa tali p aduſtionē colīe ru. Et p digeſtiuis reliq̄ minus frida ⁊ hūida ⁊ exēpla patēt plīes ⁊ dictis: aq̄ autez addite faciunt frigiditatez digeſtiuoꝝ intendi ⁊ remitti ſm earum frigiditatē maiorē ⁊ minorem. ⁊ tu conſidera. k

¶ De digeſtiuis melancolie colerice.

Debēt talia digeſtiua eſſe media in actiuis aut ad frigidum declinare ne in calore ſupfluētia intēſionez aut aduſtionē gignāt in colīa: in paſſiuis vero ꝯſilr declinare dn̄t ad humidū vt caloris icēdiū remittat̄ ⁊ ſic phibeat̄ vlterior actio ⁊ ex ꝯueniēti mala ē nō nālis ſiccitas abijciat̄. verbi gr̄a. ſy. violatus. ſy. de endiuia. ſy. de pomis. ſy. d̄ acetoſitate citri: ⁊ maxime quādo talis nocumētū cordi iferret aq̄ ordei cū çucchar o. p q̄ ꝯſidera q̄ dicta ſunt i d̄ digeſtiuis colīe aduſte. ⁊ plīma ibidē depoſita ad h̄ caplīm reducātur. l

¶ De digeſtiuis melācolie flegmatice.

In his digiſtiuis opz multa ꝯſiderare p̄mo ne ſint multū calīa ne ſubtile reſoluat̄ ⁊ augeatur melīa ⁊ genita igroſſet̄. 2° p eādē cām vitent̄ ingroſſantia multum. 3°. nō ſint multū pꝛuocātia ſaltim in p̄n°. vt oximel ꝯpoſitū ⁊ ſyr. de epithimo ne p ipſa agitata mā ⁊ ad vias ſtrictas pducta ꝯſequat̄ opilīo ⁊ ēt educto ſubtili maneat groſſum dn̄t itaqꝫ ad calīm parūp declinare ⁊ in paſſiuis debent eſſe tēperata vel ad humidū vel ſiccū parūp tēdere. exēpli gr̄a. oximel ſimplex cuz aq̄ fumiterre: ⁊ aqua ſimplici decocta. Sir⁹ aceto. ſimplex cū melle ro. collato aq̄ endiuie fu. ter. m

Jtē oximel ꝯpoſitū appentib⁹ ſignis digōuis. Jtē ſy. poſitus a Meſ. in cura ſode ex aggregatiōe flātis ꝛ mel'ie: cuius ini tiū. meſuai iube. Jtē ſy. de fu. ter. cū aq̈ bugl. boragis ꝛ ſil'i/ um ꝛc̄. Jtē ſy. d̓ ephitimo. ē tū notāda dīa iter ſy. d̓ epithi mo ꝛ ſy. d̓ fu. ter. q̄ꝫtū ad h̓ q̄ꝛ d̓ fu. ter. ē leuioꝛ ꝛ min⁹ ſolu tiuus ꝛ ꝯueniētioꝛ māeb⁹ calidioꝛibus de epithimio v̓o eſt magis aptiuus ꝛ māieꝝ flāticaꝝ plus eductiuus.

¶ De digeſtiuis melācolie melancolice.

n **Sint huius** māe digeſtiua temperata in actiuis vel parump ad cal'm de-linent: in paſſiuis v̓o ad hūidū tēdētia ſint ꝛ cā ex p̄babitis ſatis facile intelli/ gi p̄t: vb i gr̄a. mel roſ. colatū cuꝫ ſy. aut iulep violato: aut ſy. d̓ endiuia cū aq̄s ꝯueniētib⁹: vt ē bugloſe boꝛa. f. ter. epi/ thimi aut decoctio bugloſe floꝝ boragis cū paſſerculis ꝛ melle dulcoꝛata. Jtē vbi q̄rit̄ digeſtiuū fortius tranſeat̄ ad ſy. de epithimio cū aq̄ decocta dulcoꝛata cū ẓucchar o: aut cū aq̄ boꝛagis vel bugl. ꝛ talia multa fabricari pñt ex datis.

¶ De digeſtiuis melancolie ſanguinee.

o **Pro digeſtiuis** h⁹ māe recurrat̄ ad digeſtiua q̄ poſita ſunt ſupꝛa in degeſtiuis mel'ie col'ice remittēdo ea in frigiditate ꝛ humiditate. nam ſic̄ colera ē ſanguie calidioꝛ ita frigidioꝛib⁹ idiget: ꝛ cuꝫ ip/ ſa ſit ſicca valde ꝛ ſanguis nō: hinc hūidioꝛib⁹. Sanguinea aūt mel'ia ēt hūidis idiget ne vlterius in exiccatiōe ꝓceda/ tur: tiſta tū mā ſepe ex ſcā flōmia euacuat̄: ita vt paucis ege at digeſtiuis. ¶ Nota bene.

p **Et pro** ꝯplemēto eoꝝ q̄ dicta ſunt de digeſtiuis notan/ dū q̄ cū digō debeat̄ cāe añti: ꝛ ēt ꝯiūcte vt oēs volūt auctoꝛes. digeſtiuū māe cal'e in die q̄etis dꝫ eē minus frigidū: ꝛ in die motus magis frigidū eꝫ in mā frida: q̄m in die q̄etis dꝫ eē calidi⁹ ꝛ in die mot⁹ minus calꝫ: h̓ tū cōiter nō obſeruat̄. nā canonice opando ſic fieri deberet: vt pꝫ in/ telligenti. ꝛ hec de digeſtiuis cōpoſitis vſualibus dicta ſuf/ ficiant. ¶ Nota.

q **Poſtremo** aduertendū q̄ ſi q̄s talia digeſtiua acci/ pere non poſſit dꝫ curioſus medicus ex aq̄s de q̄bus ſtatim facere digeſtiua ipſas adinuicē miſcen/ do vt expediēs erit ꝓpoſito ſuo addēdo ẓuccaꝝ ꝛ aliō dul/ ce acetoſa vt vinū granatoꝝ. ¶ Nota.

r **Jtē ſciēdū** q̄ radix digeſtiuoꝝ in mā cal'a ſunt ſemi/ na quattuoꝛ frida maioꝛa ꝛ minoꝛa de q̄/ bus ſupꝛa de digeſtis col'e nāl'is ꝛ īfra de ſemib⁹. Radix v̓o digeſtiuoꝝ in mā frigi. ꝛ ſpāl'r flātica ſunt radices. 5. dicte ꝛ īfra dicēde de radicib⁹. f. petroſ. apij fenu. ſpagi bru.

¶ Aque vſuales de q̄bus facta eſt mētio ſupꝛa.

¶ Temperate.	Maioꝛane.	Cuſcute.
s **Aqua** capil. vene.	Mente.	Paritarie.
	Sauine.	Acori.
Aqua altee.	Jſopi:	Aqua mellis ſine ꝛ cum
Aq̄ ſparagoꝝ.	Scabioſe.	diſtilla.
Aqua lupuloꝝ.	Saxifragie.	¶ De aquis frigidis.
Aq̄ camomille.	Aqua vitis.	**Aqua** roſ.
Aqua gramis.	Fumi terre.	Cucur/
Aqua liq̄ritie.	Aq̄ feniculi.	bite.
Aqua bugloſe.	Boraginis.	Endiuie.
¶ Aque calide.	Celidonie.	Nenufaris.
Aqua abſin/ thij.	Enule.	Plantaginis.
	Scolopēdrie.	Poꝛtulace.
t Roſmarini.	Lauri.	Aqua ſolatri.
Betonice	Rafani.	Violarum.
Eufragie.	Praſij.	Acetoſe.
Rute.	Saluie.	Angurie.
Eupatoꝛij.	Apij.	Oꝛdei.
Meliſſe.	Berbene.	Epatice.

¶ De ſolutis tā ſimplicibus q̄ꝫ cōpoſitis vſualib⁹ de q̄bus ꝓ poꝛtionabil'r dicet̄: vt de digeſtiuis dcm̄ eſt. Rub. 2.

¶ Vſualia ſimplicia col'e p̄ncipal'r euacuatiua.

Sca monea.	Volubilis.	Kerua.
Reubar/ barum.	Sticados	Jſopus ſicca.
Aloes.	Succus roſa.	Thimus açimus.
Abſinthium.	Tamarindi.	Hermodactili.
Eupatoꝛium.	Pruna.	Zinzib.
Capilli vene.	Coloquintida.	Aqua caulium.
Lupulus.	Turbit.	Zuccharꝫ rubeum.
Mirabolani cit.	¶ Siplicia vſua/ lia flātis p̄ncipa/ liter ductiua.	Centaurea
Fumus terre.		Sābucus.
Aqua caſei.	**Rebu** li-em/ blici.	Anacardus.
Viola		Serapinum.
Caſſia.	Bellirici.	Vitis alba.
Manna.	Salgemma.	Jreos.
Pſilium.	Species ſalis.	Sarcocolla.
Euforbium.	Eſula. ꝛc̄.	Been.
Squilla.	Serpentaria.	**Epithi** mum. Polipo/ dium:
Aſſarum.	Arthāita. i. ci/ clamen.	
Polium.		Mirabolani nigri.
Urtica.	Jus galloꝝ de/ crepitoꝛum.	Lapis laçuli.
Agaricus.		Scene.
Carthamus.	¶ Siplicia vſua lia colere nigre p̄ncipal'r ſolutia	Cuſcute.
Opoponacum.		Elleboꝛus niger.
Lacticinia: vt		¶ Nota bene

Et dictū eſt principal'r: q̄m vt ſcriptuꝫ eſt rariſſime in/ uenit̄ in coꝛpe humano pctm̄ ī vno ſolo hu/ moꝛe: ꝛ cōſimiliter rariſſime: imo quaſi nulla eſt medicina ſolutiua que tm̄ vnū humoꝛē euacuet: imo que euacuat co leram euacuat ēt flā: vt pꝫ diſcurrēdo ēt in libꝛis auctoꝝ: ꝛ ſuadet h̓ experientia: vna tū medicina p̄ncipal'r magis eua cuat vnū humoꝛē q̄ꝫ aliū: vt exemplificatū ē: ꝛ eſt ſnīa Me/ ſue in ſuo de conſolatione medicinarum. A

¶ De ſolutiuis ſanguinis.

Sāguinis nulla eſt medicina q̄ de p̄ma intētione ſit eductiua. vn̄ Meſ. de conſolatione alleg° ca°. inq̄t. nullū. n. medicinaꝝ ꝓpꝛiū ē de p̄° intētiōe eſſe ſan/ guinis eductiuā. cuſtodit. n. euꝫ nā vſq̧ in poſteꝝ: nec deſe/ rit eū niſi coacta: ꝛ dī de p̄° intētiōe: q̄ꝛ ſcd̓arie ꝛ non ꝓpꝛiet vel de 2ª intētiōe: vt ita loq̄r pōt medicinā ſanguinē educē. ꝛ h̓ ꝯtingit in trib⁹ caſib⁹. p̄mus q̄ñ medicina ē de hn̄tibus excoꝛiare tunicas venaꝝ: vt cucumer aſini. euforbiū meẓe/ reō. ſcamonea. ſcd̓us q̄ñ medicina hꝫ de ꝓpꝛietate apire oꝛi ficia venaꝝ apitione ſanguinē fluere faciēte: vt aloes mal⁹. 3⁹ q̄ñ medicina eſt affrenitās: vt ſcamonea ꝛ q̄lꝫ alia medici na vltima: hāc ſnīaꝫ ꝯmēdauerūt ꝯuenienter antiq nr̄i. Et dī ꝯuenienter: q̄ꝛ Gal'. de ſimplici medi. 4°. ca°. recitat ſuo tpe inuētā eſſe medicinā a caſu de p̄ma intētione ſanguinis eductiuā: ꝛ Cōcil. nr̄ dīa. 146. idē ꝯfirmare vī cū dicat Pa due ēt ſuo tpe fuiſſe cognitū pꝛo q̄bus duobs facit textus. Aui. 2° can̄. ca°. de lente: vbi in fine dicit lentē ſilueſtr eꝫ ſol uere ſanguinē: q̄d dicaꝫ neſcio: miroꝛ q̄ Ga. q̄ ſe de multis gloꝛiauit noluerit ex notitia nobis exhibita de hac herba/ cia gloꝛiā ꝯſeq̄: ꝛ ſil'r Cōcili. nr̄ poterāt ꝛ nō fecerūt nec de bebāt dubitat̄: q̄m ex notitia pluriū alioꝝ ſimpliciū p̄t me/ dic⁹ hoiēꝫ interficere ꝛ ſubito ꝛ ad tp̄a: vt pꝫ venenoꝝ ſpēs diſcurrēti ſeq̄r q̄ cōem ſcholā medicoꝝ in hac pte cum ſan/ guis facilius per flōmā ducat̄ q̄ꝫ p medicinas: nā nūq̧ in ſu pfluis nō abūdat: dī tū q̄ q̄dā medicine ſunt ſanguinē mū/ dificātes q̄ꝛ clarificātes: vt lupul⁹ tamarīdi: capil. ve. aqua lactis. ſuccus ro. caſſia ma. fu. ter. aloes aq̄ fructuuꝫ. Meſ. 7°. antidota. cuſcute lapis laçuli reubarbarū roſ. ꝛc̄. ꝛ hic de per accñs: q̄ꝛ educit mām ſanguinem inficientem. B

¶ Solutiua compoſita vſualia.

Et anteq̄ꝫ ipſa inſcribā p̄° recitabo īdifferēter ſoluti ua ꝯpoſita auctoꝝ noīa apponēdo quibus cōiter moderni ꝛ antiq: ꝛ ēt vſq̧ ad hanc vtuntur etatem. C

Jerapi. gal. meſ. Stomaticum laxa Secaniabin edu/

Iera bermetis	tiuum Nicola.	cés melias Meſ.
Meſue.	Catarticū iperi.	Pūt etiam ſil'r oēs
El'm indum ma	Nycola.	fieri ſolutiui adden
gnum Meſue.	Ieralogodiō Ny.	do eis ſolutiua.
Cōfectio hamech	Diarob magr'ale.	Pill'e de iera ſimpli.
Meſue.	Cōfectio el'arij ō	Meſue.
Diaſi. ſiue ɔfec°.	citonijs ſiue dia	Pill'e de ie. rɔpo. ny.
de dactil'. Meſ.	citoniten ſoluti	Pillule auree nyco.
Elīū eleſcof me.	uum Meſue.	Pille cocbie Ni.
Elium de pſilio.	Diaturbit magr'ale	Pillule de ſarcocol
Benedi. Nicol.	Catolicon ny.	la Nicolai
Elīū ō ſuc. ro. ny.	Oximel iuliāi ny	Pillule de ſerapino.
Diaſcene ny.	colai.	Pillule de euforbio.
Diaprunis ny.	Secaniabin edu	Pillule fetide maio/
Blanca ny.	cēs flā meſ.	res.
Pillu. aggre. ma	Pillu. de agarico	Pil. cocbi. Alman.
iores.	Pillule de lapide	Pillule ſine quibus
Pil. ō eupatorio.	laʒuli.	eſſe nolo.
Pil. ō reubarba.	Pil. de bermoda	Pillule aſſaieret.
Pillule inde.	ctilis maiores.	Auicenne.
Pil. luc. maiores.	Pil. alefangine.	Pil. de fu. ter. Ny.

A ℂ Solutiua colere naturalis vſualia.

Eductiua itaq; col'e ſūt elium de ſuc. ro. Diaprunis ⁊ hi° vbi aduertendū: ꝙ licet inter oia com poſita h duo videant' ſolū col'az educere: nō tñ ſic ipam edu cunt qn etiā flā purgēt: vt pȝ ex eoꝝ deſcriptiōib°. nā ſp in uenio cōpoſita ſolutia educere pl'es hūores ſil': ſȝ ō vno pl° ⁊ pncipal'r magis: de alio vō minus ⁊ ſcdario: ⁊ h iō credo auctores feciſſe: qꝛ in corpe ſem p pl'es peccāt hūores ⁊ non vn° ſolus: vt ſupra. ⁊ iō cū vocant' ſolutiua col'e vel alteri° humoris debet intelligi ꝙ illam principaliter ⁊ magis.

Iera pig. gal'.	Pil. alefangie.	Pillule auree.
Elium de pſilio.	Pil. de iera ſimpl.	Pil. de reubarba.

ℂ De ſolutiuis colere non naturalis ſecundum ordinem di/

B geſtiuorum. Et primo de ſolutiuis citrine.

Pro his ⁊ ſeqntibus ſciendū eſt ꝙ ſic col'a efficit' nō nālis. p admixtionē alteri° hūoris ſecuȝ: ita ⁊ ſolutiuū ei° dȝ āplecti vtrūq; hūorē. vn̄ h in caſu reperit' ⁊ etiā ſimi'r hñs vtraq; vtutē: ſȝ p maiori pte dant' cōpoſita q̄ ſunt haꝝ vtutū. ⁊ iō nūerabunt' inter ɔpoſita ēt ſimplicia q̄ oia itelligi debēt ō oib° alijs hūoribus. Eductia itaq; tal' hūoris ſunt.

Iera. pi. ſimplex.	Abſinthium.	
Aloes.	Elium de pſilio.	Eupatorium.
Mirabolani cit.	Pillule de ierapi	Scamonea.
Reubarbarum.	gra ſimpli.	Ireos.
Caſſia ⁊ ſpāliter	Pillule auree.	Centaurea.
cum turbith.	Pil. aggre. maio.	Diacitonitem ſoluti
Pruna.	Tamarindi.	uum.
Pſilium.	Manna.	Elium de ſuc. roſa.
Uolubilis.	Succus roſa.	Diaprunis cum ſca/
Cucumer aſini.	Uiola.	monea.

C ℂ Et vt dictū eſt: qꝛ h hūor eſt ɔpoſit° poſſum° ɔponere cō/ poſita adinuicē: vt xbi gra. el'arij de ſuc. roſa. ℥. j. ſ. diaſini/ cō. ℥. j. ⁊ ſic accipiē do eductiua flātis ⁊ miſcere cum educti/ uis col'e pncipal'r vincente eductiuo col'e ſm proportionē ipſius ad flā: vt dictū eſt. ⁊ h ſit canon ēt pro ſequentibus.

ℂ Solutiua viteline vſualia.

D

Reu barbaruȝ Cap. ve.	moneatum.	Ierapi. ſimplex.
	katarticū ipiale.	Iera compoſita.
Araſſum.	Pillule auree.	Elium de ſuc. roſa.
Cucume. aſini.	Pillu. ō eupatōio.	Pil. de iera ſimpl.
Elium eleſcof.	Caſſia vigora. cū	Pillule de iera com/
Diacitonitē tur/	turbith.	poſi.
bitatum.	Manna cū tur/	Pillule de reubarba.
Diaprunis ſca	bith cū diaſini.	Pillule aggre. maio.

E ℂ Et nō ꝙ raro ſūt medicine educētes col'aȝ citrinā q̄ ēt nō educāt vitelinā. Itē rariſſime ſūt q̄ educāt col'am q̄ etiā non educunt flā maxime eſt verum de cōpoſitis qꝛ rariſſime ab auctorib° ⁊ practicātibus inuēta eſt col'a peccare ſin̄ flāte.

ℂ Solutiua colere aduſte.

Mi rabol'. nig.	Agaricus.	ſcene aut cum fumo
Aqua lactis.	Uolubilis.	terre. F
Fumus terre.	Elium hamech.	Diaſcene ⁊c̄. cum ca/
Scene.	Pil. de fumo ter.	none memorato.
Pillule inde.	Caſſia vigorata cū	

ℂ Solutiua colere praſſine.

Ut dictū eſt ſupra de digeſtiuis ei° h col'a vt exiſtimo rariſſime inuenit' vt febrē aut longam egri/ tudinē faciat pp ei° malignitatē: ita vt expectet auxilium artis: ſed mox vōitu aut receſſu percepto tāto nocumēto ab ipſa nā euāt' q̄re pauca dicenda ſūt de euātis ei° attñ tñ di/ cat' ꝙ euātia vitellinā cuȝ iſta fiat ex eius aduſtōe ēt euant praſſinā. Sȝ aduertendū eū iſta dicat' eſſe de gñe venenoſo/ rū ꝙ eligi debēt euantia cordialia ex ſui ꝓprietate aut facta talia p artē. Xbi gra. reubarbaꝝ eſt cordiale ⁊ ipſius educti uum: mana cū agarico ɔfortato cuȝ cordialibus frigidis: ⁊ ſic de alijs ſolutiuis in feb. peſtilētiali ex mā colerica conue nientibus de quibus dño cōcedente dicetur ad plenum. G

ℂ De eruginoſa.

Quid autē dicendum ſit de eruginoſa patet.

ℂ De ſolutiuis flātis nō nālis: ⁊ p de ſolutiuis dulcis inſipidi ⁊ aquoſi.

	Turbith.	Eſula.
Mi raboli.	Pillule cocbie.	Benedicta.
kebuli	Pil. ō Serapio	Serpentaria. H
Emblici.	ad paliſiȝ Me.	Pillule alefangine.
Bellirici.	Alſebram.	Pillule aſageret.

Et indifferenter omnia leuia ſolutiua ſimplicia ⁊ compoſi ta flegmatis ſunt dulcis inſipidi ⁊ aquoſi eductiua.

ℂ De ſolutiuis vitrei mucilaginoſi ⁊ crudi.

Tur bit confor/ tatum.	Been.	Pillule lucis.
	Sal.	Pillule de agarico. I
Iſopus.	Baurach.	Dyaſinicon.
Agaricus.	Opoponacum.	Secaniabin educēs
Colloquintida.	Uitis alba.	flegma Meſue.
Squilla.	Ciclamen.	Dyarob.
Hermodactilus.	Iera bermetis.	Diaturbith.
Ireos.	Elium indum.	Ieralogodion.
Sarcocolla.	Blanca.	Pillule cocbie.
Serapinum.	Benedicta.	Pil. de ſarcocolla.
Euforbium.	Stomaticum la	Pillule fetide.
Ius galli decrepi	xatiuum:	Pillule de ſerapino
ti cū carthamo	katarticū ipiale	ad paraliſim.
Cucumer aſini.	Pil. alefangine.	Meſue.
Centaurea.	Pil. aggre. maio.	Pillule de bermoda
Carthamus.	Pil. de euforbio.	ctilis.

ℂ De ſolutiuis pontici acetoſi ⁊ acris.

Solutiua eoꝝ debēt eſſe remiſſiora ſiue debiliora ſo lutiuis vitrei. Cum difficilis ſit educere vi treum viſcoſum ſiue mucilagnoſuȝ q̄ ponticū. Un̄ ſoluti/ ua his ɔuenietia ſunt eductiua dulcis. ⁊ remiſſiora eductis vitrei. Un̄ nōndū: vt in p tracta. ca° 3°. Medicina debilior ſi addat' potētiori ipȝ remittit. ⁊ iō dyaſinicōi addemus caſ ſiam aut mānā. ſil'r turbith ⁊c̄. debilitando eas vt videbitur expedire. Item alefangine bñdicte. Pill'e de agarico ſunt de his debiliorib° q̄ ɔpetent. K

ℂ De ſolutiuis flātis ſalſi.

Inter cōpoſita vſualia eſt elium hamech. Pillu/ le de fu. ter. Pillule aggre. Et pro his notandum: qꝛ dictū eſt fleg. ſalſum variari ex varia cō/ mixtione col'e nunc cum fleg. groſſo nunc cū ſubtili aquo/ ſo. Opȝ nāq; aggregare ſolutiua iam dicta: ⁊ his humori/ bus cōuenientia ſm proportionē humoris ad humorem. Exēpli gratia. Elīū de ſuc. ro. p. i. dyaſinicō. p. ij. pſlāte ſalſo groſſo. Exemplū de notho vt turbith p. ij. eliū de ſuc. roſa. p. i. Itē caſſie. ℥. j. turbith preparati. ℥. j. ⁊ ſic de alijs. facil'r L

eni ex dictis hī modus cōponēdi. ⁊ his cōpōnib⁹ addantur
aq̄ ꝯueniētes ⁊ cū eis interdū ſyrupos vt ſint ꝺ̓licabilioꝛes.
Dixit Raſ. i diuiſionibus Polipodiū euāre fleg. ſalſum.

¶ De ſolutiuis melie nō nālis: ⁊ p̄ p aduſtionē coľe rub.

w La pis armenus. | Pil. de fu. ter. | laçuli.
Scene. | Pillule inde.
Lapis laçuli. | Diaſcene. | Mirabolani indi.
Eliũ amecb. | Pil. de lapide | Serum capꝛinum.

Itē cōponanť educētia colerā cū educētib⁹ melancoliam: vt ꝟbi grā. caſſia cū mirabolanis. Itē ſcene cū reubarbaro facta ei⁹ infuſiōe in aqua lactis: ⁊ ſic de alijs cum fumo ter.

¶ De ſolutiuis melancolie facte per aduſtionem melancolie ſubtilis ⁊ groſſe.

n Solutiua dicta ſunt etiam in iſto caſu ꝯueniētia. Itez ꝯueniunt etiam decoctio fumi terre decoctio epithimi ieralogodion ⁊ ſimilia: vt ſy. de epithimo.

¶ De ſolutiuis melancolie colerice.

o Talia debēt eſſe ex parte ꝟtutis cōpoſita: vt fum⁹ ter. epithimi⁹. ſerapinum. mirabo. indi. ſcene ⁊ hi⁹ de qb⁹ ſup̄. Cōpoſite v̓o vt eliū hamech dyaſcene. pilľe ꝺ̓ fu. ter. pilľe īde pilľe aggreg. maioꝛes. Itē ponanť: vt ſupꝛa que meliam educūt cum his que coleram.

¶ De ſolutiuis melancolie flegmatice.

p Mirabolani indi. ſticados epithimum ſiue epithimius p̄rogatiuā hꝫ ſup omnes medicinas ſolutiuas in educēdo meliaꝫ. Meſ. educ̄ etiam fleg. Aui. marie cū melle ⁊ ſale. ius gali decrepiti cū polipodio cōfoꝛtatum. Agaricus. polipodium. Secaniabin educens meliā. Meſ. dyaſcene. ieralogodion. dꝫ tñ ꝯfoꝛtari cum medicina ſoluēte meliā: vt ſit aptuꝫ melie magis q̄ꝫ flātis eductiuū. nā educit fleg. ⁊ meliā: pil. īde. Itē pōt cōponi ex medicis flātis cū medicis melicis ⁊ educētes meliā vincāt ſm̄ victoriā melie ſup fleg. vt miſcendo polipodium mirabola. indos cū turbith: aut agaricū cū modico polipodij: aut cuꝫ modico foliculoꝛum ſcene. ¶ De ſolutiuis melie melice.

q Que educūt melancoliaꝫ a foꝛma ſpecifica ſunt hꝯ humoꝛum eductiua: vt ſcene. polipodiū mirabolani. indi. lapis laçuli: fumus ter. ⁊ ex his cōpoſita vt diaſcene. ¶ De ſolutiuis melie ſanguinee.

R Solutiua hꝯ ſunt ſolutiuā melie admixta cū his que ſanguinē clarificāt ⁊ mundant: vt ꝟbi grā. miſceanť tamarindi cū mirabolanis indis: aut cuꝫ foliculis ſcene cū aq̄ lactis lupuloꝝ vel miſceať caſſia cuꝫ fu. ter. aut cū ſuc. roſ. polipodio. educiť h̓ mā ſm̄ ſe totā flōmia aut q̄ſi: ita q̄ paucis indigeat ſolutis. ⁊ iō in eis ñ mľtiplico: tū etiā q̄ ex dictis apta eſt via in ꝯpōne ipſoꝝ ſolutiuoꝛum.

Capitulū. vj. De effimeris continens Rubꝛicas duas.

¶ De diffōne effimere ⁊ eius declaratione. Rubrica. j.

S Iam dictū eſt in 2°. ca°. tres eſſe materias febꝛis ſubiectiuas: ſpecies humoꝛes ⁊ mēbꝛa: vt ⁊ p̄ma primi de ſubiectis medicine. Et q̄ ex diſione triplex colligitur genus febꝛ. humoꝛalis. ſ. ethica effimera. De qb⁹ per oꝛdinē. Initiū faciēdo ab effimeris: q̄m ceteris ſunt leuioꝛes: alijs p̄ib⁹. nā carēt mā digōne ⁊ euōne indigent: ⁊ maxie ꝟa: de q̄ infra. ¶ Eſt itaqꝫ effimera feb. p̄ncipaľr i ſpiritib⁹ coꝛdis eueniēs ſe in totū expādens: neqꝫ in membꝛis: neqꝫ in hūoꝛib⁹ ſubiectata a cā p̄mitiua ſꝫ pľm eueniēs. Et

T dr̄ effimera ab effimerō grece qꝺ̓ ē vni⁹ diei opō. Et iō. Ga. ad glauconē eā dixit eē feb. vnius diei. Et 2°. febꝛiuꝫ. Iſaac ſic dicta a noie piſcis marini: q̄ eadē die: q̄ naſcitur moꝛitur. Et dr̄ a cā p̄mitiua. q̄ eſt duplex: ꝟa. ſ. ⁊ ē illa: q̄ eſt ſimplex p ſimplicē alterationē nō trahens ad ſe aliā curā: q̄ ex ſui nā diē nō ptrāſit nāleꝫ: niſi p accñs: vt q̄ duraret plus cā ſua: vt ira: aut caliditas ſolis ⁊c̄. Et iſta eſt: de q̄ Auic. cāe oium ſpērū effimere ſūt p̄mitiue. Nō ꝟa aūt huic oppoſita: q̄ nō ſimplex ⁊ eius cāe ſūt coꝛpales: vt mala ꝯpō: vt opilo: aut humoꝛ: aut āpa ⁊ trahit ad ſe aliaꝫ curā rōe cāe coꝛpoꝛalis: ⁊ h̓ p̄t durare p̄ib⁹ dieb⁹ ſꝫ cāe durabilitatē. Inqt tñ Aui. de ſm̄ōe vľi feb. effi. Et iſte q̄dē feb. effimere. ſm̄ pľium recedūt in vna die. ⁊ raro ptrāſeūt diē 3^m. nā ſi ptrāſeūt illam q̄ꝫtitatē extimať de eē eaꝝ q̄ ipſe pmutanť: ad ethicā. ſ. aut hūoꝛalē. Uū p̄ma q̄rti p̄ ca°. Et effimera raro ptrāſit diē cū nocte ſua niſi ad aliud gen⁹ febꝛiū ꝯuertať. Dixit tñ Auer. 4°. colliget: q̄ ē ꝟa p̄t cāri a re coꝛpoꝛea. ⁊ tu ꝯſidera. ¶ Et h̓ febꝛ. eſt a tota ſua ſpē ſalubꝛis. Et ꝟa ſm̄ pľm ad ethicam permutatur ⁊ nō ꝟa ad putridā: ⁊ de ſignis eius ⁊ permutatiōe ei⁹ diceť ſtatiꝫ: i quā febꝛē cadunt faciliter coꝛpa maxime colerica ⁊ p̄cipue in veram: ⁊ ſanguinea in nō veram.

¶ De cāis ſignis ⁊ cura effimere tam in vniuerſali q̄ꝫ in particulari. Rubꝛica. ij.

Effimere ꝟe aſſignabatur tm̄ cauſa primitiua. ⁊ hoc iō q̄ ſapientes nři nō vnř ſibi aſſignare añtē: neqꝫ coniunctaꝫ: q̄ nō hꝫ cōiunctā manifeſtā. de añte nō eſt dubiū. de cōiuncta vero dixit Guil. q̄ aſſignanda V
eſt: q̄ oē qꝺ̓ eſt q̄ꝫdiu hꝫ eſſe hꝫ cōſeruās diuei ſū ab eo. q̄m cōſeruās ⁊ ꝯſeruatū nō ſunt idē: ſed ꝯſeruās febꝛē eſt cā cōiuncta ⁊ eꝫ: vt pꝫ in putrida. igiť ꝯſidera. Conſequēter cuꝫ queritur de tali cā dicit: q̄ eſt nomē nō hñs: ſꝫ attende: q̄ talis pōt manifeſtari ⁊ eſt ſubtilitas ſubē ſpūalis: ⁊ ipſius igneitas: ⁊ raritas ⁊ ſpūum coadunatio: ⁊ mot⁹ eoꝝ velocitas cū quadā ſiccitate ⁊ excedēte ⁊ habilitante eos ad maioꝛē inflāmationē quā cōueniat eis ex natura ſpūs in eo q̄ ſpūs ⁊ h̓ cā quā cito repta fuerit erit ⁊ effimera: ex quibus collige modū in aſſignādo cās cāꝝ ſuarū. ⁊ ideo cōſidera. Et q̄ intendo breuiter me de ipſis expedire cū raro veniāt effimerantes ad medicos: ⁊ ſi veniūt maxime q̄n eſt ꝟa non ſoluūt. ideo de cauſis ſignis ⁊ cura leuiter pertranſibo. X

Cauſe autē ad. 4. reduci p̄ūt ſeq̄ndo ducē noſtrum Auic. nā tales: aut ſunt aīales diſpoſitiones que ſunt nouē nūero. ſ. anguſtia. triſtitia. cogitatio. ira. Y
vigilia ſōnus. tranqllitas. aie. timoꝛ ⁊ gaudiū: aut diſpōnes coꝛpoꝛee. actiōes. ſ. motiōes ⁊ cōtraria: ⁊ ſunt ſeptem. ſ. laboꝛ. ⁊ tranqllitas coꝛpis euō. doloꝛ. ſincopis fames ⁊ ſitis: aut ſunt diſpōnes coꝛpoꝛee que non ſunt actiones: neqꝫ motiones: neqꝫ ꝯ̓ria: ⁊ ſunt quatuoꝛ: op ľo: nauſeatiua: ſatietas: āpa: ⁊ ſoliditas: aut reducunť ad res: que veniunt defoꝛis: ⁊ ſunt qnqꝫ. aduſtio. frigus. balneū. cibus. ⁊ potus: ⁊ i ſumma ſunt. 25. ⁊ breuiter reduci p̄ūt ad duo gña. ſ. ad genus cauſarū p̄mitiuarū exterioꝛū: ⁊ ad genus cāꝝ coꝛpalium. predicte tñ cāe debēt eſſe ſine vehementia: ita vt non inflāmēt vltra ſpūm: ⁊ ſic hōꝫ q̄ effimera accidit aut ex inflatione ſpūum vitalium principaliter: vt ex triſticia: anguſtia: ⁊ hꝯ. aut ex acceſſiōe ſpūum aialiū: vt ex laboꝛe. quiete: euōne: ⁊ hꝯ: aut ex intēſione nāliuni: vt ex ſiti fame: ⁊ hꝯ conſidera ⁊ ſic eſt triplex triplicitate ſui ſubiecti.

Signa demſtratiua: In gñali ſequendo oꝛdinē ſupꝛa de ſignis poſituꝫ a ſubaľr inherentibus: q̄ ad tactū appet caliditas non moꝛdicatiua: imo bona ⁊ ſuauis ſicē caliditas laboꝛantis: aut ebꝛij: non dico abſolute non moꝛdicatiua ſed reſpectu caliditatis febꝛilis putride. ois enim caliditas febꝛilis eſt moꝛdax. igiť qualiter differat caliditas moꝛdicatiua putride ab ethica dictū eſt ſupꝛa de ſignis caliditas autem effimere remanet equalis p totum: ⁊ nō variatur. ¶ A qualitate mutata: q̄m facies rubet: ⁊ inflammata appet: vt in foꝛtiter exercitato. ſiľr oculi linguaqꝫ ad tactuꝫ ſentitur caľa ac totū coꝛp⁹ ip̄m: ⁊ maxime q̄n eſt a cā calefaciente ſiue inflāmante: q̄ ſi fuerit ex frigiditate: coloꝛ ad liuedinē declinabit. ¶ Ab exeunte mutato: q̄ in vꝛina in p̄ma die appet digō ⁊ eſt ſignū inſeparabile ⁊ ꝓpꝛium effimere: Gal. ⁊ nota: q̄ h̓ digō nō directe ſignat ſup effimeram: cum nō ſit hūoꝛalis: ſꝫ indirecte h̓ mō. vꝫ. q̄ cuꝫ feb. ſit effimera Z

ſignificatur: q corpus a nāli diſpōne nō eſt multū remotū: neqꝫ alteraꝰ color eiꝰ: niſi ꝓpter illō: qō aſſociaꝰ ei de cā alterationis vrine: q̄ eſt aut colꝛ: q̄ cū ea cōmiſceꝰ: aut caliditas renū: aut epatis: aut extrinꝰ: ⁊ hypoſtaſis bōa bōi coloris pēdēs ⁊ qnꝫ natās ⁊ h ſūt vā ⁊ marie in vā ſꝫ pl'm: dē ſm pl'm q2 ſtaret: q periſterent humores groſſi viſcoſi: ⁊ ſic in pma die nō appꝫ hypoſtaſis. de nō vā ēt nō eſt incōueniens vrinā a pnᵒ. nō appere digeſta: vt in illa: que eſt ex bubone: aut per opil'onē ⁊ hꝰ: ꝓpter qō in hoc vno ſolo ſigno non ꝯfidas vt de ceteris dcm̄ eſt: ⁊ ſil'r dicaꝰ de egeſtiōibus: ſputo ⁊c̄. nō. n. variāꝰ ab eo: qō eſt ſm nām. De ſudore vō dicatur: q vt pl'm ⁊ marie vā terminaꝰ p ſudorē: qui eſt filis nāli ex pte q̄litatis ⁊ q̄ꝫtitatis: qō ſi exceſſerit q̄ꝫtitatem nālem. tūc extima ipſam nō effimeraꝫ: ⁊ dixit Ga. io. megategni: q ſignū ꝓpriū inſepabile optimū ⁊ certiſſimum effimere eſt declinatio cū ſudore: ⁊ maxime iā dcō. ¶ Ab actione leſa ichoans a pulſu eſt: in effimera pulſus velox ⁊ freq̄ns reſpectu ſui ſani nō tamen multū. vñ Iſaac 2ᵒ. feb. permanens cū equalitate p totū: q ſi aliqñ apparet diuerſitas: qō eſt raro: eſt tñ ſemp ordinatꝰ: cū in ea nō ſit mā nāꝫ grauās: ⁊ in ſūma dīa pulſus pur moueꝰ ꝓpter nec̄citatē refrigerij ⁊ marie diaſtoles: q̄ creſcit ſꝫ magnitudinem velocitatis ⁊ frequentiā: licet nō multū: ſiſtoles aūt nō mouetur: q2 non eſt neceſſitas mundificandi: ⁊ maxime in vera. Et h nota: q argᵐ nō valet: eſt pulſus bonus ⁊ vrina bona. ergo effimera: qm̄ vt infra in alijs repiꝰ febribꝰ ⁊ marie in peſtilētiali.

A ¶ Ab anhelitu: q2 maxime per ipm ꝯphendiꝰ dīa in diaſtole ⁊ ſiſtole ad viſum: que res occulta erat in pulſu: vel ſaltē nō ita manifeſta. ¶ Aliō ſigᵐ pnō frigoris: horripil'onis: rigoris: pūctionis: ſubmerſiōis caloris ⁊ pulſus: ⁊ declinationis ad pigritiā ⁊ ſomnū ⁊ tipi. q̄ oia ꝯſueuerunt appere in pnᵒ. putridarū: neqꝫ eſt motꝰ ſiue expāſio mā̄e ad extra ſuper mēbra ſenſibilia: ⁊ h marie hūt locū in vā effimera: in nō vā vō h qnꝫ appent: ſꝫ ſunt debilia ⁊ nō pdurātia. Sed nō q i vā qnꝫ pt appere puus tipꝰ: ſꝫ eſt raro: vt i corpibꝰ colericis aptis magis: vt cūꝫ caliditas ſolis penetrat mām hūoralē in caleſieri: ita q ab ipſa mā reſolueꝰ aliqui vapores: q ſpſi ſup mēbra ſenſibilia tipū inducerēt: lꝫ leuē ⁊ fortaſſe dixit pnceps vt pl'm: ⁊ tu ꝯſidera. ¶ Aliud ſignū: q accidētia: vt dolor capitis exiccatio lingue: corporis cauma ⁊ hꝰ: intenſa ⁊ timoroſa non apparēt in effimera: vt in putrida. ⁊ iō dicebat Auic. cū eſt pratio accidētiū fortiuꝫ timoroſum ⁊ dolorū. nā accñtia in ea appentia ſunt leuia ⁊ ſupportabilia nō impediētia hoiem a q̄ſi hoiuꝫ ꝯuerſione. ¶ Aliō ⁊ poſitū fuit in deſcriptione: qō ⁊ cā ſit pmitiua: de q̄ ibi. vñ Auic. de ꝓprietatibꝰ eaꝝ eſt: q ipſe nō ſiūt a cāis antibus.

B ¶ Quidā p expiētiā arguūt ſup effimeraꝫ: hoc modo videlꝫ ponēdo patiētē in balneo aq̄ dulcis calide: q ſi ꝯtrahendo aliquā morā in eo ſupueniret horripilatio: nō erit effimera ſed putrida: q ſi nihil alteratur eſt effimera. h ſignū nō proſequor. qm̄ nō eſt in vſu: ⁊ peſſime poſſet praticari: q̄ꝫuis ſit Auic. ⁊ multorum antiquorū: ⁊ nō vī ſemp hre vitatē: q2 i nō ꝯſueto balneari cū intrat balneū: accidit ei horripilatio ex ſubita ⁊ incōſueta mutatione facta in nām ⁊ non facta a balneo in humorē. Itē in effimera non vā: q̄ eſt ab opil'one vel nauſeatiua ſatietate expientia nō hꝫ vitatē iō conſidera.

C ## Signa eius

in ſpeciali. De his tamen me breuiter expediens.

¶ Que ſi fuerit ꝓpter ſolē ⁊ ſilia inflāmantia: caput eius col'ꝫ: ⁊ oculi ⁊ cutis: ⁊ facies inflāmata: pulſus velocitabitur: ⁊ vrina tingetur: lꝫ parum: vt ſupra: ⁊ ſic de alijs ſignis leuis calliditatis propter naturam.

¶ Que ſi a frigiditate contraria apparebunt. vnde color mutabitur ad liuiditatem.

¶ Que ſi fuerit ex conſtrictione porrorum facta aere ſtipticante: vt balneo ſliptico: ⁊ hꝰ. tūc cutis tendit ad nigredinem cum aſperitate: ⁊ vrina redditur tenuis alba.

¶ Que ſi fuerit ex vino petiꝰ caput ⁊c̄. ⁊ appent ſigna caliditatis cū grauitate capitis ⁊ ſentiꝰ nocumētū in epate: quia inflāmatio ⁊ vrina eſt tincta. ⁊ ſil'r ex cibo ꝓuenit cal'o. nam ſicut ex caliditate ſolis lediꝰ cerebrum ⁊ ſpūs aialis. ex balneo cor ⁊ ſpūs vital'. Ita ex cibo ⁊ potu epar ⁊ ſpūs nālis.

¶ Que ſi fuerit ex anguſtia erit facies tendēs ad palliditatem propter ꝓfunditatē caliditatis ⁊ motꝰ oculi ad clauſionem decliuis propter reſol'onē: ⁊ vrina acuta ignea ſentiꝰ ꝓpter dominium ſiccitatis in ea: pulſus paruus ⁊ debilis ꝓpter reſolutioneꝫ declinans ad duriciem propter ſiccitatē. nam propter fortem inflammationem ſit exiccatio. Spiritus quidem triſtis exiccat oſſa.

¶ Que ſi fuerit ⁊ triſticia apparent ſigna que in anguſtia: ⁊ in ac motꝰ oculi cū ꝓfundatiōe pp reſol'onē eſt ad partem extrinſecā. ⁊ hoc q2 in talibꝰ moueꝰ cal'm ad extra. pterea: q2 tales pretēdūt ſemp aliqd ꝓſequi de re: de qua triſtantur.

¶ Que ſi fuerit ex cogitatiōe aderūt ſigna pdicta in anguſtia ⁊c̄. tamen oculus non erit ad clauſionem decliuis: q2 in eo non eſt tanta profundatio caloris neqꝫ reſolutio.

¶ Que ſi fuerit ex ira apparebunt ſigna que accidunt propter ſolem ⁊ ſimilia.

¶ Que ſi fuerit pp vigilas ſciꝰ narratōe infirmi. ⁊ eius facies eſt citrina ⁊ inflata pp malitiā digōnis: ⁊ vrina eſt diſcolorata propter eandeꝫ cauſam: ⁊ quādoqꝫ apparet turbida: maxime quando mouentur alique materie.

¶ Que ſi fuerit ex ſupfluo ſomno remoto. calore ⁊ marie i pfundo cōculcaꝰ ⁊ iflāmaꝰ ſpūs: q̄re ⁊c̄. Et ꝯſil'r q̄re inquiete ⁊ maxime in aſſuetis exercitio. nam vapores in exercitio reſolui ꝯſueti retineꝰ in ocio ⁊ refecti ⁊ ꝯculcati inflāmātur: ⁊ inflāmati ſpūs iflāmāt: ⁊ pcique in corpibꝰ colicis: ⁊ ſic paccñs ex ſōno ⁊ vigilia feb. cātur effimera conſidera.

¶ Que ſi ex gaudio ſigna proxima ſunt his que ex ira: niſi q2 oculi ſunt ſub forma gaudentis ⁊ non iraſcentis.

¶ Que ſi ex timore ſigna ſimilia q̄ in anguſtia ⁊ eſt proportio timoris ad āguſtiā q̄ eſt ire ad gaudiuꝫ: ⁊ eſt diuerſitas maior in timore q̄ꝫ in anguſtia ⁊ oculi eius ſub forma titi.

¶ Que ſi ex labore ſcitur narratione infirmi.

¶ Que ſi eūone ſupflua. tunc motus ſpūum ſupfluus inflammat. Itē ⁊ medicine ſolutiue ꝓpter caliditatē eaꝝ vehemētē. Itē etiā ſupflua eūone ſanguinis: q2 eo euacuato fuerit colera. Iuxta illud quarta pmi. Caue ne egrum ⁊c̄.

¶ Que ſi fuerit ex dolore inflammante accidit dolor capitis aut in iuncturis aut colica aut aliquod tale.

¶ Que ſi fuerit ex ſincopi qō cōtingit pp cōmotioneꝫ ſpūs diuerſa calefactio ⁊ cōuertiꝰ in febrē. ſciꝰ narratione infirmi.

¶ Que ſi fuerit ex fame ſciꝰ ex eius tollerātia pp quaꝫ ſubtrahiꝰ nutrimētū calori ⁊ humidū vñ ꝯuertēs ſe in hūiditates ſbſtantificas eas reſoluit ⁊ in vaporē ⁊ fumos cal'os cōuertit: ⁊ cū ſpiritibus nutritiuis cōmiſcetur: ⁊ hoc maxime accidit colericis iuuenibus macris ⁊ habentibus fortem ſubactionem ſtomaci. idem iudicium de ſiti.

¶ Que ſi fuerit ex opil'one aut pp multitudinē hūorū: aut propter groſſiciē. aut viſcoſitatē cognoſces: qm̄ euenit a cā non primitiua: ⁊ maxime quādo declinabit ſine ſudore ⁊ poteris te fundare in ſic iudicando cū videris repletionem ſanguinis: ⁊ q2 preceſſit regimen rerum viſcoſarum ⁊ hꝰ.

¶ Que ſi fuerit ex nauſeatiua ſatietate erit illic eructuatio ⁊ vrina erit ſubtilis aquoſa ⁊ reliq̄ ſigna nauſeatiue ſatietatis.

¶ Que ſi fuerit pp ap̄a caliditas non erit vehementer mordicans. qm̄ tale ap̄a eſt ſanguineum: ⁊ ideo facies eſt rubea ⁊ pulſus magnus velox frequens eſt vrina aquoſa alba propter curſum materierum colericarum ad locum epatis.

¶ Accidit ⁊ qnꝫ vt catarrꝰ ⁊ coriça ſint cāe effimere quādo ſcilicet calidꝰ ⁊ a calitate eliq̄tur. vñ veniēs ad vētriculos ⁊ in eis conculcatus ſupcaleſit ⁊ calefacit ſpūs. vñ cerebrum nō debite euētat refrigerat ſpūs cordis: quare ſic inflāmati effimerā cāns. ¶ Eodē mō pō fri̇ditas extrīſecā p viā expſ

ſōis eſſe cā ⁊c̄. de q̄ Almāſ. h̄ n̄ ē negligenda: q2 ex ea qs fa/ cil'r cadit in pleureſi3: aut perypleumoniā: aut ſq̄natiā. ⁊c̄. ⁊ ſigna ſunt ſigna catarri coꝛize: ⁊ anteceſſio cārum eius.

D **Pꝛonoſtica** ⁊ p̄ ponatur ſigna: per q̄ ꝑnoſticantur ipſam ad putridam tranire vel etbi/ cam 2°. alia. ℂ Cū medicus errat in cibando febꝛiēte3 effi/ mere: vt q2 cibū nō exbibeat in boꝛa ſua ⁊ ꝯueniēti q̄ſtitate facit effimerantē cōuerti ap etbicā: ⁊ h̄ ſi tale coꝛpus fuerit aptū: vt ſūt coꝛpa colica multū macra nō potētia famem to/ lerare: vt ſup. ꝺe qb⁹. 8. terapē. bi q̄ cal'e ſunt nāe ⁊ ſicce ⁊ rari in poꝛis ſi ꝺiaterterim ieiuniū fecerint occupātur a fe/ bꝛibus acerrimis ⁊ acutiſſimis: ꝙ ſi fuerint cal'm ⁊ humi/ dum ad ſinochū ꝑmutabit' ⁊ foꝛtaſſe ad ſinocham: ⁊ ſicut h̄ ꝑmutatio accidit erroꝛe medici: ita ꝯtingere poteſt erroꝛe infirmi ⁊ aſtantiū. ℂ Aliō cū effimera ꝺeclinat abſq3 ſudo/ re aut bumoꝛoſitate: aut cū ſudoꝛe abſq3 mūdificatione ſi/ gnāt ꝙ ad illud gen⁹ tranſit: ⁊ maxime q̄ñ ꝺeclinatio eſt lō ga: ⁊ cū perſeuerātia accñtiū vt ꝺoloꝛis capitis ⁊ hmōi.

ℂ Qñ cāe effimere: cuius terminatio ē: vt ꝺcm̄ ē: vebemētes fuerint. tūc excepta magis etbicā q̄ȝ putridā: ⁊ maxime qñ videris patiētē valde ſupcaleſcēm ſupcaleſieriq3 poſt cibum ⁊ in tpe acceptiōis eius: ⁊ ꝙ febꝛis ſicca remanebit in oībus mēbꝛis: ⁊ ꝙ pulſus ſeruabit eq̄litatē cu3 ꝺuritie ⁊ puitate: ꝙ ſi ꝑmutabit' ad ſinochū erit illic repleti iflatio faciei ⁊ ad ditio in calitate. Q2 ſi ad febꝛē putredinis ꝑnoſtica illud cū videris boꝛripilōnē ⁊ ꝺiuerſitatē in pulſu: puitatem ⁊ coar tationē cal ditatē moꝛdacē ſiccā: ⁊ alioꝝ accñtiū vebemen/ tiā ⁊ in vꝛina: vt in plib⁹ nō appebit ꝺigō. ℂ Febꝛis effime/ ra ex toto gn̄e eſt ſalubꝛis ⁊ bꝛeuis. Multi tñ tenuerūt ali/ qñ effimeraȝ inueniri peſtiferaȝ: ꝺe quo in ꝺe feb. peſtilen.

E ℂ Febris effimera que maxime eſt ex catarro ⁊ coꝛiza: vt ꝺi ctum eſt: q̄ñq3 ad pleureſim pꝛpolemoniam: aut ſquinātiā tranſit. ⁊ ego effimeras non velis negligere.

F **Canones** Inqt Aui. ⁊ h̄ qde3 feb. eſt facilis curatio/ nis ⁊ difficilis cognitionis: ſicut ꝑn^m^ etbice recitatur ꝙ male cognoſcitur: niſi poſtq̄ȝ fuerit terminata: quia tunc cognoſcimus ꝙ fuit tal s ex ſignis ꝺatis. Aliter ꝙ eſt facilis in comparatione ad putridas ⁊ etbicas: nō aūt ſimpliciter pꝛopter quod Gal. ad glaucone3 piculoſe fiūt ſi ab ignoꝛantibus curantur. Et ideo cōſidera mi Rayneri.

ℂ Tres ſunt canones generales. Pꝛimus eſt remotio cauſe. Secundus remotio male complexionis calide ſicce: Ter/ tius eſt ſubtractio accidentis: ſiquod eſt tale.

ℂ In cēplēdo p^m^ ſic canon pꝛimus: qui eſt oꝛdinatio ꝺiete: ⁊ bec quidē ꝺiuerſificatur ꝭm ꝺiuerſificatione3 cāe faciendo ꝺietā ꝺclinare ad ꝯ̄riū ipſius cāe: ⁊ qd ſit ꝺieta: iam ꝺictum eſt. ſit itaq3 aer coꝝ ꝺeclinans ad friditatē clarus ex aroma tibus alteratus p̄ter q̄: in ea: q̄ eſt ex ſoliditate cutis: ⁊ ex ca tarro ⁊ coꝛiza: ī ea quoq3 frida in caſu ꝺ3 eſſe ad caliditate3 paratam ꝺeclinis: ſternantur itaq3 in camera ſuper lectum floꝛes: redolētes berbe ⁊ h̄ȝ: vt ipſa requirit ꝺiſpō cal'a vel frida. ℂ De ſōno ꝺicat': ꝙ cōpetit multū ⁊ plus in ea: que eſt ex vigilijs: ſed in ea: que eſt ex ſōno nō cōpetit: ſ3 magis vigilia: ⁊ ſili'r in ea q̄ eſt ex multa qete ſoliditate cutis opi/ latiōe ⁊ ex re cōtēta in oꝛe ſtōi euomibili aut ex venenis vl' fumis putridis vel ex ſincopi in qbus magis cōpetit vigi/ lia. Itē ⁊ ipſa ꝯpetit in ꝑn°. eius q̄ ſit ex timoꝛe: ⁊ tu te i bis modera. ℂ De qete ⁊ motu ꝺi ꝙ qes cōpetit vbi ſōnus ⁊ motus vbi vigilia: nulli tñ effimere competit motus foꝛtis: fricationes aūt q̄ tenēt locū exercitij conueniunt moderate ſuper toto coꝛpe facte. vn̄ Aui. In ea q̄ eſt ex opilōne frica/ tio apit poꝛos būtis eaȝ: ⁊ vbi foꝛet multa bumiditas non cōpeteret: q2 eliquabit eā ⁊ nō reſoluet: ſed ſi pauca exicca bit. De balneo aūt qō ſe tenet etia3 ex p̄te exercitij ꝺicat' ꝙ ꝭm ꝑn°. nulli effimere cōpetit niſi foꝛtaſſe fridea ſpiſſitudine cutis: ⁊ poꝛorum clauſione: ⁊ boc coꝛpoꝛe exñte mūdo ab būoꝛibus cacocbimijs. in ꝺeclinatiōe aūt eſt ſicut auxilium

fere oīum effimerarū: qñ poꝛos rarificat. ſudoꝛes ꝑuocat fumoſas ſupfluitates reſoluit ſpūs clarificat ⁊ infrigidat ⁊ bumectat. Et ꝺi fere q̄ñ in ea q̄ eſt ex opilōne aut nauſea tiua ſatietate: aut ex apate: aut ex catarro frigido non com/ petit in ea v̄o q̄ eſt cal'o bñ cōpetit. Et vl'r cauendū eſt bal/ neū: in qb⁹ ſuſpitio eſt ne cōuertat' in putridā. ℂ De inani/ tiōe aūt ⁊ replōne qd agendū p3 ex ꝺictis: cum vera careat mā: nō vera aūt indiget eūatione ⁊ ꝺigōne: vt ſtati3 ꝺicetur.

ℂ De accñtib⁹ animi. letari aūt ⁊ gaudere in oībus cōpetit effimeris exceptis in ea q̄ eſt ex gaudio. ℂ De cibo ⁊ potu q2 intētio nō eſt ad māi vt in putriꝺ. non ꝓbibet' cib⁹ vt in illis. oīb⁹ itaq3 effimeris exbibēdus eſt cibus: qbuſdā i ꝑn° vt ſunt q̄ ex laboꝛe anguſtia fame ſiti vel ex vigilijs: q2 niſi ꝯcedit' cib⁹ timet' caſus coꝝ in etichā aut ſincopim. Ite3 ⁊ coꝛpoꝛibus effimerātib⁹ cal'e ⁊ ſic. cōplōnis ⁊ in poꝛis raris in qb⁹ ex tolerātia famis fluūt būoꝛes ⁊ maxie colici ad os ſtōi iducētes ſincopi3. etiā timet' ne būoꝛes moti iflāmētur ⁊ putrefiāt ⁊ putridā faciāt: ⁊ ꝺ3 h̄ cib⁹ eſſe nutritiuus facil' ꝺigōnis aptus velociter trai ſmutari ꝺe quo bēs ſupra 4° ca°. Et cibi tēpati ⁊ fridi ⁊ būidi ſunt h̄ȝ. In patiētibus v̄o effimerā ex opilōne: ⁊ ex apate: q2 a cā coꝛpoꝛea tat dandus eſt: imo in ꝑn° ꝓcedat' cū ſubtiliatiōe: medijs aūt medio mō.

ℂ De potu ꝺōm: qd i ꝑn° marie cū nō ē a cā coꝛpoꝛea v̄tute iā exñte foꝛti cōpetit pot⁹ aq̄: ⁊ h̄ vbi nō eēt ꝓbibens: vt vi/ ſcerū ꝺebilitas. 7. colliget laudat' vinū aquoſum albu3 aro maticū: ⁊ h̄ in oīb⁹: ⁊ h̄ marie ſi nō fuerit ꝺoloꝛ capitis aut buboꝛ aut aliq̄ō tale ꝯ̄dicēs. Et in ſūma vinū. 8. terap. plus ipſa aqua laudat'. Aq̄ exbibitio in tribus ꝓbibet' caſibus. ꝑm⁹ qñ eſt v̄tutū nāliū ꝺebilitas: vt ꝺcm̄ eſt. 2° qñ timet' ꝙ ñ ſit v̄a: q2 plōgat' ⁊ timet' trāſit⁹ i putridā. 3° cū calitas ei⁹ tranſcendit caliditatē effimere ꝺebitā ꝭm nām eius: vnde ⁊ tūc timet' trāſitus in putridā. Et ſumādo ſunt cibi ⁊ pot⁹ facilis ꝺigōnis. boni nutrimēti. in qualitatib⁹ ſuis ꝯtrarij fe bꝛi. q2 in effimera ſpāl'r v̄a intētio eſt ad febꝛē nō ad cām cū ea careat. Sic itaq3 cām quā h3 remoue ex p̄te ipſaꝝ ꝑmi/ tiuaꝝ: ⁊ ſic cōplebit' ꝑmus canon iā ꝺict⁹ maxime in vera.

ℂ Q2 ſi fuerit nō v̄a: q̄. ſ. mā3 hēbit. tunc ꝯpoꝛtebit ponere alios canones: quoꝝ ꝑm⁹ erit ꝺigō: ſ. ōne cūo qui pſici ꝺe/ bēt ꝭm cāe ipſius oppoꝛtunitates. vn̄ ꝺigeſtiua ⁊ ſolutiua tuo ꝓpoſito cōgruētia būiſli ad plenu3 5° ca° ⁊ tu ibi ēt q2 h̄ cura eſt attinēs cure putridaꝝ. iō ſic ꝓ nūc leuiter tranſi/ vi: vt expectās ad curā putridaꝝ. ſcōus cōplet' ⁊ p̄cipue in v̄a cū ſolis alteratiuis ad itra ⁊ ad extra applicatis: ꝺe qb⁹ babes in 5° ca° ⁊ infra rubꝛica ꝺe febꝛib⁹ acutis: ⁊ tu ibi: ⁊ aliq̄liter pticul'r: vt ſit ſic. exēpli gr̄a. ſtati. Et nō ꝙ vt qdam G ⁊ meo iudicio bñ nō ſūt effimerātes ad extra ſ3 ſe totos re frigerādi ex applicatōe fridoꝝ p totū: qñ illa poꝛoſitates claudēt. S3 inſiſtēdū cū epithimatibus aromaticis ⁊ odoꝛi feris marie ⁊ p̄ncipal'r circa coꝛ v̄tutē ipſa3 vitalē maxime ꝯfoꝛtando ⁊ adiuuādo: ⁊ vt tibi magis cōplaceam iuxta ſe/ nire caꝝ pticulariū in ꝺe ſignis ꝺemſtratiuis aptarum cura3 ſuccinctā ⁊ bꝛeuē tibi inſcribā ſpatis cū bis gnālib⁹ poſitis pluſq̄ȝ tibi ſufficere: ⁊ ſi pꝛius ꝺixero ꝙ cura accñtis: ſi qō erit tale bēat' ex bis q̄ ꝺicent' ꝺe cura accñtiū actiuaꝝ: ꝓpter qō ad ꝓpꝛia3 recurras rubꝛicam: non erit tñ quod aliquid non ꝺicatur in particulari ſermone a me nunc babendo.

Cura in pticulari. In ea v̄o q̄ eſt a ſole: aut ꝑp inflāmia/ H tionē ꝺuo ſunt canones. pꝛimus abſciſio cauſe. ſcōs caliditatis febꝛil' remotio. q̄ ꝺuo pficiunt ꝺieta ⁊ potio ne ex parte ꝺiete: q2 ad locū ꝺucat' fridū ⁊ būidū immedia/ te: q2. ſ. moderate: ne ex ſubita ⁊ repētina mutatione vir⁹ terreat' ⁊ ꝺeclinet regimē ad fridū. Sil'r embꝛocet' caput cū aq̄ roſ. ſandal'. ⁊ modico aceti: ⁊ oleo roſ. vni⁹ anni. na3 antiquū igroſſat' ⁊ friditatē ꝺepdit: aut ſupponāt' petie in/ fuſe in bis ⁊ ſepe: ꝙ ſi affuerint vigilie adde papaueris al/ bi: ⁊ ſeminu3 lactuce poꝛtulace ⁊ h̄ȝ: ⁊ infunde aut petias appone: ⁊ etiā tympoꝛibus. Et qdā rōne ꝯplonis cerebꝛi ⁊

bene addūt flores camomille aut aneti. nam ipm eſt ex calidis ſōnū inducētibus: ꝛ dixit Serap. fundatꝰ ſup caput eiꝰ aqua tepida dulcis decoctionis camomille ſicce: ꝛ florum nenufaris ꝛ melliloti ꝛ roſarū: tu tñ ꝑſidera ſi adeſt fluxus catarri aut nō: qm̄ ex applicatiōe horū poſſʒ ſequi nocumētum ꝛc. conſidera. laudantur magis embroce ab alto cadētes: qm̄ magis iprimūt. Itē odorationes fride. Itē vt ſupra ſis ſollicitus circa infrigidationeʒ cordis ꝛ pectoris tonus ꝛ non timeas clauſionē pororum. nam nā enī. tet per vias pulmonis ad extra.

In ea que eſt ex frigore cōſilēs canones ſeruenꝰ: vt ꝓ reducantur ad aerē calm ꝛ tēpatū: deinde cooperianꝰ ꝛ caleſiant pānis in ꝓuocatiōem ſudoris. Cibi ſint tpati apiti ꝛ vinū lymphatū in hoc caſu cōpetit: ꝓpterea q: prouocat ꝛ apit. ꝛ in declinatiōe cōpetit balneum decoctionis camomille: ſeminū feniculi ꝛ hꝫ: ꝛ poſt ſudationeʒ ꝛ declinationē ꝛ non prius vnganꝰ: qm̄ oleū opilat. Itē capiti applicentur calida: vt anetū camomilla ꝛ hꝫ. Pectori aūt ꝛ cordi temperata aperitiua ꝛ declinantia magis ad frigidum.

In ea que eſt ex conſtrictione ab aquis ſtipticis cura eſt ꝓxima curis iā dictis. vñ ſollicitudo ſit in humectādo. ꝛ iō cōpetit balneū aq̄ dulcis: ꝛ debēt ꝯhere maiorē morā in eo: ꝛ in iſtis non datur vinum: niſi qm̄ ſumus confiſi ꝙ pori ſunt optime apti: ꝛ dʒ tardari adminiſtratio oleoꝝ ꝛ vnguentoꝝ dubitando de opilōne.

In ea que ex vino: locetur in aere frido ꝛ humido: ꝛ dormiat quouſqꝫ ceſſauerit crapla: poſtea vō cum ſurgit aqꝫ bibat ꝛ cibis vtatur frigidis ꝛ humidis: deinde ponatur. ſ. cum febris ceſſauerit in balneo ꝛ nō aī: ꝛ ſit intētio circa cor ꝛ epar: ꝛ ſi remanſerit grauitas in capite: ſoluas ventrē. Si iſlatio oculoꝝ ꝛ rubedo ꝛ alia que ſanguinem ſignificant flobotoma.

In ea que eſt ex cibo cal'o cura eſt ſi cibus eſt in ſtō vt aleū ꝛ hꝫ. introduc vomitū. ſi nō: ſʒ tranſiuit: ſolue cū tamarindis prunis ꝛ hꝫ lenitiuis fridis aut tēpatis. Cordi ſit: vt ſupra intētio: ſʒ magis epati infrigidando ipm itꝰ ꝛ extra cū aq̄ endiuie ſandal. ꝛ ſy. frigidis: vt ſup ī 5° cap°. ꝛ aliis vt ifra de febubꝰ acutis peſtilētialibꝰ: qbus locis hēbis epithimata ꝛ hꝫ: potus ſit aq̄ ordei: ꝛ cibus declinet ad frigidū ꝛ humidū. ꝛ ſimil'r totū regimen.

In ea que eſt ex anguſtia regimen in totū decliet ad fridū ꝛ hūidū: ꝛ alienet oē exiccans ne in etbicā tranſeat: pp qō in balneo aq̄ dulcis freqnter ꝛ non in aere eius ponanꝰ ꝛ vnganꝰ: deinde leuiter fricādo cū oleo viola. ꝛ pectori applicenꝰ epithimata odoriſera ex mucillaginibus: ꝛ aliis hūectantibꝰ. ꝛ vinū plime cōmixtionis. eſt enim bona medicamē eis. Auicē. ꝛ ſit odoriferum ꝛ non in multa q̄titate ne exiccet. Taleſqꝫ locādi ſunt apud amicos cōſolantes dantes ſpem: ꝛ ſint ibi cantores pulſatores ꝛc. ꝛ locus odoriferus ex rebus frigidis.

In ea que eſt ex triſticia q̄ eſt paſſio aīe cū cogitatione ſollicita ſup quaʒ non eſt deſperatio: vt in anguſtia q̄ ē de re: ſup cuiꝰ reacqſitiōe ſi ē ſpes: vt de morte filii ꝛ hꝫ. tūc cura eſt: vt de anguſtia dcm̄ eſt. Et q: minor paſſio eſt q̄ anguſtia: vt pʒ. remiſſioribꝰ vtere nō exemplifico: qm̄ facile eſt tibi componere ex his que hēbis in febribus acutis ꝛ maxime peſtilentialibus.

In ea que eſt ex cogitatione cura eſt ꝓria cure iā dicte. Cogitatio eſt aīe paſſio cāta ex ꝓfunda meditatiōe in aliq̄ re ad intelligendū vel adipiſcendū vel fugiēdū illā: ꝑter ꝙ cū ea ſit triſticia vel āguſtia ſiue tediuʒ: vt quis cogitat de deo vel de ſalute vel liberatione amici ꝛ hꝫ. Et ideo qdā ex practicantibus ſunt magis intenti cerebro q̄ cordi: ſed vtriſqꝫ tñ introducētes ſōmū ꝓ ſingulari medicia: ꝛ dant vinū lymphatū ſubtile: ꝛ tu condera.

In ea que eſt propter iram que eſt ebulitio ſanguinis iuxta corꝫ qua accidit feruor ꝛ iflammatio in ſpū cordis ꝓpter appetitum vindicte. tunc cura eſt vt de anguſtia dictum eſt. Et licet balneū cōpetat eis aqua nō multi caloris: tñ iunctio ex oleis frigidis ꝛ humidis eſt ſibi magis conueniens. Et nota ꝙ quidā ꝓhibēt eos balneari: vt Serap. ſed intellige in principio ꝛ in ipſo multum calido. In declinatione autem ꝛ cum remiſſa caliditate competit: vt Auicen.

In ea que eſt propter vigilias introducaꝰ ſōnus ociū ꝛ embrocetur caput cū fridis ꝛ humidis: ꝛ balneenꝰ in aq̄: ꝛ ꝓ his recurre ad febres acutas vbi ponenꝰ remedia in ſinuli cā cibēturqꝫ cibis bonis ad fridum declinātibus ꝛ hūidū: ꝛ ſi nō fuerit dolor capitis aut catarrus impediēs: da vinū ſine timore. ē eni ex rebꝰ magis conferētibus eis. Aui. ꝛ h̄ itellige maxīe lymphatū: eſt eniʒ ſic ex his q̄ magis hūectant. ꝛ inebriat ꝛ dormire facit: ꝛ laudātur leues fricatiōes extremoꝝ ſpāl'r pedū diuertendo a ſupioribꝰ: ꝛ trahendo vapores capitis ad infra: ꝛ ꝓcipal'r attende cerebro infrigidando ꝛc. ꝛ cor nō negligēdo. A

In ea que eſt ex ſomno ꝛ quiete qō erit paccūs: qm̄ qes ꝑ ſe ifridat ꝛ humectat. ordinetur dieta cibꝰ ſit paucus ad fridū ꝛ hūidum declinans ꝛ parum: ꝛ qñqꝫ admīſtraꝰ cibꝰ exiccans. loceꝰ in aere tpato vl' decliuī ad caliditatē: cōmoueaꝰ eger ad irā: ꝛ exerciteꝰ ꝑ camerā. fricenꝰ extremitates: ꝛ in fine in aere balnei ponaꝰ: in quo ſit decocta camomilla mellilotum: ꝛ ſil'ia. ꝓhibeaꝰ vinum. ſcdo ad cāʒ ꝓhibeaꝰ ſōnꝰ cū diuerſiōbꝰ. altereꝰ cor ad extra cū tēperatis ad fridū declinātibꝰ. ſimil'r cerebrū cuʒ rebus in actiuis tēperatis declinantibꝰ ad ſiccitatē aut parumper ad caliditatē declinantibus in reſolōne vaporum.

In ea que eſt ex gaudio. cura eſt proxima ei q̄ de ira: dꝫens tñ in his. ꝑ q in hac itroduci debēt q̄ triſtari faciant ꝛ cogitare. 2°. q: approximata ad extra debent eſſe intēius frida. ad intra vō ſint frida remiſſiora: ne noceant minere ṽtutū pp ſupfluā expāſionē ſpūum. Itē itētio nō eſt tm̄ ad hūectādū: vt in illa. vʒ. ad tā liniēdum nām.

In ea que eſt ex timore cura eſt ꝓxima ei que ex anguſtia. nam introducantur remouentia timorē: vt veniant amici ꝛ forenſes dātes ſpem ꝛ alia huiuſmodi: ꝛ adminiſtrentur infrigidantia ꝛ humectantia ex cibis ꝛ potibus: ꝛ ex medicinis habētibus letificare. dilatare aīumam. preſtare iocūditatē ꝛ huiuſmodi.

In ea que eſt ex labore ꝛ motu ſupfluo inflāmante ſpūs: introducaꝰ qes ꝛ ſomnus ꝓlixus: et balneeꝰ in balneo aq̄ dulcis moderate cal'e ꝛ h̄ i fine: ꝛ iunganꝰ deinde iūcture cuʒ oleo hūectatiuo: vt oleo violaceo ꝛ ſil'r corpus eorum quo ad ſpōdiles oēs ꝛ caput. Et nota ante intromiſſionē eoꝝ in balneo ſi adeſt repl'o ꝛ iuncturarum magna laxitas: ne ſic accideret eis artetica: ꝛ quia virtus eſt in eis reſoluta: attende reſtaurationi cum cibo pauce q̄titatis: multi nutrimēti hūectatiui: vt oua ſorbilia. teſticuli galloꝝ. piſces parui. carnes pullorum ꝛ hꝫ potus in aſſuetis ſit vinum plime cōmixtionis: in non conſuetis iulep violatum ꝛ hꝫ cum aqua endiuie. B

In ea que eſt ex eiōne ꝑ fluxuʒ: ordineꝰ dieta ex his q̄ infridāt ꝛ hūectant ꝛ ꝯfortant facile digeſtibilia pauce q̄titatis: ſʒ frequenter i die cibēꝰ: ꝛ ſint ſtipticitatꝫ pticipātia. ꝛ laudaꝰ cibus ex turture: ex pullo: aut perdice aut faſiano: in cuiꝰ vētre pōaꝰ. ℥. j. ſeminum portu. ꝛ ʒ. j. ſeīs naſturcii decoqꝰ in olla: ꝛ imponanꝰ ſorbe aut citōia vl' pira ſilueſtria vl' ſūach mirtꝰ ꝛ hꝫ. Et cuʒ cocta fuerit. ℞. vitellū oui cocti in aceto vſqꝫ ad eius indurationem deinde pulpe terantur ꝛ cuʒ citōio ꝛ ouo illo ſil' et inde fiat cibꝰ: ꝯfortat ṽtutē. reſtringit fluxū: ꝛ febrilē alterat diſcraſiā: ſup ſtōm ponāꝰ ſtiptica: vt ifra de accñtibus acutarū: et nō ſit tepida ſʒ cal'a. nā tepidū eſt mollificatiuum ꝛ reſoluit ṽtutē. Aui. Sup cor ꝛ epar ponantur q̄ infridant: ꝛ in loco teneatur tēpato odorifero. gaudeat ꝛ dormiat pro poſſe ꝛ

quieſcat: ⁊ non permittatur ſurgere ad aſſellam.

In ea que eſt ex doloꝛe. pmo verte intentionē tuam ad cāz doloꝛis: vt ſi fuerit vlcus ad ipſuz: ⁊ ꝯſil'r de alijs. Et alteres coꝛ ⁊ epar cuz infrigidātibꝰ: ꝙ ſi timeatur ex potu vini motus doloꝛis non detur in potu.

In ea que eſt ex ſincopi. tūc ſtude in remotiōe ſincopis ⁊ cāe eius ꝑꝛoinde ad febꝛem ipſam: Primū pficit cū exhibitiōe ciboꝛuz boni chimi facilis digōnis: ⁊ vinū eſt ex eis q̄ v̄tutē eleuāt. 12. terap̄. ⁊ 7°. colliget. Deinde cū receſſerit ſincopis ſtude remotiōi febꝛis cuz his q̄ infrigidāt ⁊ humectāt redolētibꝰ. confoꝛtādo coꝛ ⁊ reliqua pꝛincipalia: vt ſupꝛa ſepe.

In ea que eſt ex fame tua ſit intentio in humectando cū cibis hūidis: vt eſt chiſt oꝛdei ⁊ cum oleribus: ⁊ ſint oia aut aromatica aut aromatibꝰ ꝯiūcta: vt v̄tutē cōfoꝛtēt: ⁊ cōfert balneū: ⁊ īfundat ſup caput eiꝰ aq̄ tepi. plīma: ſedeāt in balneo ſe hūectando: deīn ſe iungāt cū oleo violaceo nenufario ꝰ cucurbita: vt ſup̄ dicebat de ea q̄ ē ex laboꝛ: ⁊ tu ibi.

In ea que eſt ex ſiti: da in potu aq̄z fridā. vinum ḡnato. ⁊ ſuccos fructuum infridantium: ⁊ fiat balneatio cum aqua dulci tepida: ⁊ ſi poſ'e eſt: vt quia etas cōpl'o tp̄s ⁊ cetera patiant cum frigida fac. Et attēde coꝛdi ⁊c̄. vt ſup̄ ⁊ epati ⁊ mēbꝛis nutritiuis cum cibis frigidis humidis. Sz h̄ aduerte ne ſit mā in ſtō q̄ p potum aque frigide magis adhereret aut magis inbiberet: q̄m p ipſam augeret ſitis: vt. 13. tertij de ſiti.

In ea que eſt ex opil'one tres hn̄tur intentiones. vna ad cām. alia ad febꝛē. 3ª ad accn̄tia ſi q̄ ſūt. Pꝛia pficit cuz his: cū oꝛdinatione diete. digōne. eūone. ⁊ balnei adminiſtratione. vnctiōe ⁊ hꝰ. Cibꝰ ⁊ potus ſint nutritiui. facilis digōnis a viſcoſitate abſoluti: ⁊ nō ſint apitiui ſaltem multum ⁊

C maxie in pn°. de qbꝰ ſupꝛa de dietis. Pꝛo. 2° canone pticulari nō ꝙ ſi hūoꝛ faciēs opil'onē fuerit ſanguis: fac p̄ flōmiaz: ꝙ ſi alius fuerit mixtus cū ſanguinis: fac etiā flōmiā minorē q̄z in caſu p̄. Q ſi nō fuerit mixtus: fac pꝛius cum farmaco euōne minoꝛatiuā: deinde ꝓcede ad digeſtiua abſterſiua apitiua: non foꝛtia: neq̄z multū cal'a ꝓpter febꝛē. ⁊ ideo ſemina cal'a ⁊ frida apitiua ſil' mixta hanc tuā optime cōplebūt intētionem. Nā ſi dabis foꝛtia apitiua nō ꝑcedēte euōne. addes in opil'onē. ꝯſidera. Deinde procede euāndo eradicatiue vel quaſi. Deinde redeas ad aperitiua foꝛtia: vt ad ſy. acetoſus cū vna vel duabꝰ radicibꝰ: deinde euacua eradicatiue. Ultimo adminiſtretur tiṅa: an̄ cuius adminiſtrationem attende cōditiones ſeptē etiam ab. Aui. h̄ notatas: ⁊ a Ga. 8. terap̄. ⁊ hoc ſi pꝛius dixero: ꝓpter ea q̄ dicta ſunt. ꝙ flōmia ⁊ eūones ille ſiende ſunt vbi adeſt repl'o ⁊ humoꝝ maloꝝ multitudo. ⁊ hoc in pn° vbi. ſ. timemus de ſuffocatione aduētu epatis ⁊ hmōi: ⁊ in hoc caſu ꝓperādum: ⁊ magis videt neceſſaria flōmia euacuatione farmaci: ⁊ ꝙ etas: virtus ⁊ cetera conſentiant. Itē ꝙ tales eūones tardāde ſūt. ſi poſ'e erit vſq̄z ad remiſſionē febꝛis vel hoꝛam quietioꝛez eius nā flōmia ponit humoꝛes in motu ⁊ miſcet bonos cū

D malis. Aui. h̄. Et de hoꝛa flōmie dixit Gal'. 8. terap̄. In media nocte exn̄te nā incidēdū eſt ⁊c̄. ¶ Cōditiones ante balnei introitū attendende ſunt. pª ꝙ coꝛpis mūdificatio preceſſerit. 2ª ꝙ feb. ſit in declinatione vl'r: ⁊ caue in hoc ne decipiaris. vn̄ megatengi. 8. metire ſcōm acceſſionē eū p̄.

¶ Et ſi minoꝛ eſt ⁊ ſic pſeuerans: mitte egrum in balneū ſine vllo tioꝛ. 3ª ꝙ vꝛina ſit digeſta. 4ª ꝙ ex pulſū nō diūdicetur febꝛis putrida. 5ª ꝙ introitus balnei ſit qnq̄z hoꝛis an̄ poriſmum futurū ſi expectat. 6ª ꝙ ſi ex balneo pcipiet ſibi ſupuenire aliqđ accn̄s: vt hoꝛripil'o vl' aliqđ tale. tūc ilico extrahas: q̄m ſi moꝛā trahet foꝛtaſſe tranſiet in putridam: deinde iunge ⁊ abſterge coꝛpus cū abſtergentibꝰ eq̄libus: vt cū faria fabaꝝ: puluere radicuz lilij cum furfuribus ⁊ hꝰ.

In ea que eſt ex nauſeatiua ſacietate. tunc ſtude ſi nā non euāt rē q̄ eſt in ſtō tu euāre p ſuperius aut inferius ſm ꝙ videbis mām hic magis raptū ⁊ h̄ cum farmaco vomitiuo aut cliſteri. Q ſi euābit. conſidera ſi tm̄ euāuit q̄ztū fuit oppoꝛtunū: de humoꝛe coꝛrupto ſatietatez faciente. Q ſi non iterū euacua. deinde confoꝛta ſtōm cum empl'is cerotis ⁊ huiuſmodi: de quibus in de febꝛe ſlātica. Deinde expecta ſuper cibum: tolerantia famis eſt iuuatiua valde: deinde exhibe cibos facilis digeſtionis. boni chimi ⁊ huiuſmodi. ⁊ introducas ſomnū in confoꝛtatione digeſtionis. ⁊ attēde coꝛdi ⁊ epati: vt ſup̄ ſepe. Ad febꝛem vero intēde cum frigidis coꝛdialibus ad extra ⁊c̄. vt ſupꝛa pluries. Et accidentiū coꝛrectio queratur ꝓpꝛijs capl'is.

In ea que eſt ex aꝑate pꝛimo non cibet niſi poſt declinationem ꝯpletā. 2° fiat euātō ⁊ diuerſio cū flōmia aut ſol'one vētris. 3° ponant ſup mēbꝛū aꝑatuz infrigidātia igroſſantia vapoꝛes ⁊ ꝓhibentia puenire ad coꝛ: ita tn̄ ꝙ aꝑati nō multū noceāt: nil'tū illud incrudando. vnde ſup ipſum nō ponant: ⁊ coꝛdi applicent frida ⁊ hūida.

Preter autē has pticulares cās effimeraruz ab Auic. ſic poſitas inueniuntur multe alie. vt ſunt venenū. medicina ſolutiua laboꝛioſe ſoluēs ſua calitate effimeram faciens. coytus chilus putrefactꝰ. ſtatō lōga in balneo flōmia: catarrus: manere diu in locis fetoſis ⁊ hꝰ: Quoꝛuz oium curā nō pſequoꝛ: vt bꝛeuitati ſeruiā vt ꝓmiſi. etiaz qꝛ ex datis eoꝝ oiuz cura ſatis facil'r inueſtigari a te poterit. ⁊ ideo ſtude. Et hec de effimeris ſic raptim ſufficiant.

Capitulum. vij. De febꝛis putridis i generali cōtinens Rubꝛicas tres.

¶ De cauſis feb. putride in gn̄ali ⁊ eius diffōne. Rub. j.

Antequā ad cāꝝ pticularē deueniam doctrinam. quedā p̄mittaz generalia nr̄o in futurū ꝓpoſito multū vtilia. Nam cū E de febꝛibus putridis agēdū ſit: ſtatui p̄ declarare quid ſit putredo quomodo cauſatur: vt inde compꝛehendas q̄uo febꝛis ipſa putrida generetur.

¶ Putrefatio itaq̄z eſt via in coꝛruptionē ſubē que putrefit ac q̄litatū ipam cōponētium. Attendit tn̄ pncipalīꝰ circa ſubam. q̄z circa q̄litatē: ſicut ⁊ gn̄atio q̄ eſt ei ꝯria. Pꝛopter. qđ nō ꝙ cū in mixto eſt cal'm hūido ſuo ꝓpoꝛtionatuz ⁊ inter ipſa debita habitudo: tunc ſtat in eo tēperies. Cū aūt accidit extraneatio in altero ipoꝝ: ⁊ maxie i cal'o: ita vt hec conueniēs habitudo remoueat: tūc accidit vt tēdat ad coꝛruptionē: qđ tēdere eſt via in ipam coꝛruptionē: q̄ via eſt putrefactio vt dcm̄ eſt. Un̄ h̄ ſcito ꝙ duplex ē putrefactio. F vna nālis q̄ cōſeqt actionē caloꝛis nālis in ſuū hūidū merito pꝛincipioꝝ intrinſecoꝝ. ⁊ de hac nō ē ſmo nr̄. Alia ē ꝑter nām ⁊ talis fit a cal'o extraneato agēte i ſuū hūidū: adiuto etiaz a cal'o. ꝯtinētis. Un̄ 4°. metheoꝛoꝝ ad pnm ſatis. putrefactio eſt coꝛruptio: q̄dā in vnoq̄q̄z hūido ſm nām ꝓpe calitatis a calitate aliena. ⁊ hec ē q̄ ābiēti. ⁊ expone ꝓpe. i. inate caliditatis: ⁊ ābiētis. ſ. ſz plūm: q̄ ē: vt infra ꝓhibita tranſpiratio eſt cā eiꝰ. Un̄ h̄ aduerte ꝙ hūoꝛ ſic putrefactꝰ ⁊ ſi in ſua q̄lte ret ꝯpl'one: tn̄ remanet ſub eadē foꝛa ⁊ ꝯpl'one. vn̄ eiꝰ calꝫ G extraneatū adhuc nālitate pticipat: q̄ ꝰ re p̄t eē adhuc cā digōnis ⁊ nālitatis. ⁊ iō ꝑcedēte adhuc putrefactione ad coꝛruptionē ſimpl'r p̄t ſīc gn̄ari aial. ita ꝙ ex hūoꝛe inaiato p̄t aial ꝓduci vt x̄mis. ꝯſidera. Et ſic capiēdo putrefactionez ipſa ſe extēdit ad hūoꝛes ⁊ ad alia elemētata. ⁊ eſt eius acceptio gn̄alis. Spālīꝰ aūt a medicis ꝯſiderat. vt ſolū ad hūoꝛes nr̄i coꝛpis ſe extēdat. Et eſt putrefactio ebulitio i hūoꝛibus putreſcētibꝰ fcā a caloꝛe extrāeo gn̄atāq̄ ſit ſupaccēſio ⁊ ignitio in coꝛpe hūano: q̄ cū cōicat coꝛdi: ita vt opationes ledant febꝛē putridā cauſat. nunquid ex putrefactione aliarum humiditatuz vt chili ⁊ hꝰ: febꝛis putrida generari habeat dicetur ſuo loco: ⁊ tu conſidera.

De cauſis aūt eius ꝯſiter agēdū: vt ide clarioꝛ habeatur doctrina. ⁊ incipiēdū eſt p oꝛdinē. vt ſupꝛa a cāis p̄mitiuis. et p ab aere ꝓp illō qđ dicebatur in diffōne H

A putredinis gñal'r ſupte. ⁊ hec eſt q̄ abiẽtis. Aer. n. duobus
modis pt eſſe cã putredis. vno°. q2 i ſubã ſui recipit putre/
factionẽ: ⁊ putrefact⁹ putrefacĩ: ſic ẽ aer peſtilẽtial' ⁊ locoꝝ
in qbus fiũt iſuſiões lini canabis aut aſpalti: Jtẽ ⁊ aer lacu/
E naꝝ valliũ ⁊ aq̄rũ ſtãtiũ. d̃ qb⁹ infra ad plenũ ſpãliter i ca°.
de peſtilẽtia. 2° mõ rõe ſuaꝝ q̄litatũ. excedẽtiũ: vt inteſione
calitatis aut friditatis: q̄ fritas eſt cã ſm pl'm vt febris pu/
trida gñet': pp ꝓhibitã trãſpirationẽ ad clauſionez pororuz
ſeq̄ntẽ ab ipa friditate ſm pl'm ſcã. Et dĩ ſm pl'm: q2 etiã a
B calitate extriſeca pt fieri febr' putrida. vt pz. Sed q2 h̃ ra/
riſſime ꝯtigit: ⁊ q̄ſi frequẽter fit a fritate iõ auctores frigidi
tatẽ in h̃ magis noiarũt ſiticẽtes calitatẽ. ¶ Jtẽ a cibo pu/
trefacto pt putrida fieri: ⁊ de his infra clari⁹. Cib⁹ ẽt eſt cã
putredis. Propter qd̃ ſcito ꝙ cibi q ſunt nimis humidi ⁊
ſubtil' ſubẽ ⁊ velociter ex ſtõ egredientes ſunt facil'r corru
ptibiles ⁊ cã putredis: vt ſunt citrulli cucũeres: ceraſa: pru
na: melones: caro pinguis: vua fic⁹: mora celſi: pſica: pigue
do cerebꝝ: medulla ſpial'. Jtẽ ⁊ illi q facilẽ hñt ſbaz. vt lac.
Jtẽ q malã hñt ſubam vt piſces q icipiũt corrũpi ⁊ tubera.
Sil'r q ſunt nutrimẽti aq̄ſi: vñ: ⁊ ſãguis gñat' aq̄ſus mal⁹ vt
fruct⁹ imaturi hũidi. Et dixit Aui. h⁹ gñis ſunt fruct⁹ tardi
hũidi valde. ⁊ expone q tardãt ſuũ euentũ: vt ſunt horarij:
vel tarde digerũt' pp ſuã vehemẽtẽ hũiditatẽ. ¶ 2ª cã prin/
cipalis ẽ cibi ipſius ꝑparatio ſeu ciboꝝ mixtio: vt ſunt oua
dura mel cũ lacte mixtũ ⁊ h9. ¶ 3ª ſumit' ex pte hore: vt cũ
ponit' cibus ſupra cibũ indigeſtũ. ¶ 4ª ex pte ordis vt cum
ꝑponit' qd̃ poſtponi deberet aut eꝯ. ¶ 5ª ex pte abhomina
tiõis cibi ad nãm. nã cũ abhorret non regit ⁊ putrefit. Et iõ
nõ ꝯ auſteros medicos q nolũt egris cõplacere: ſʒ ſp diſpli
cere vt ſup̃. ¶ Pot⁹ ſil'r aq̄rũ ſtãtiũ ⁊ putridarũ ⁊ groſſaruʒ
q̄ opil'onẽ inducũt põt eẽ cã putrefactiõis. Jtẽ ⁊ vinũ putri
dũ opilatiuũ nimie excedẽtꝭ calitatis p moduz q dict⁹ eſt de
effimera. ¶ Mot⁹ ẽt inordiate fact⁹: vt ſup̃. cibũ imediate i
nõ ꝯſueto ad ſolẽ: aut i loco frõ valde. Jtẽ ſupflua qes. item
ſõnus ſupflu⁹. Repletio m'ta ⁊ maloꝝ ciboꝝ ſpãliter. Jtẽ
mala animi accñtia: vt ſupra de effimeris ⁊ breuiter q̄ faci/
unt effimeram cum excedunt apta ſunt facere putridam.
C ¶ De cauſa aũt añcedẽti ⁊ corpali dicẽduz ꝙ multitudo hu/
moꝝ ſua groſſicie ⁊ viſcoſitate opilationẽ faciẽtiũ eſt cauſa
putredinis. nã ad ipſaz opilationẽ ſequitur indebita euen/
tatio: propter quod accidit putrefactio. Unde ſcito ꝙ pro/
hibita trãſpiratio ẽ cã q̄ſi ſemper putrefactionis humoruz:
⁊ de hoc eſt q̄ſtio magna. ⁊ tñ tene ꝯcluſionẽ vt poſituz eſt.
Ad debitã totius ⁊ humorũ refrigerationẽ ſiue euẽtationẽ
reqrunt' expiratio ⁊ inſpiratio aeris ⁊ fumoꝝ capinoſorũ
iã v̾tuti diſproportionatoꝝ expulſio. Cũ itaq̄ȝ accidit opila/
tio ex cã añte iaz dicta: fit indebita euẽtatio. vñ caliditas ex/
tranea in humoribus accenditur: eo ꝙ calor eorũ non euẽ
tatus exacuit' ⁊ extraneat': ⁊ ſic fit incõueniẽs inſtrumẽtuz
vt virtus debitã ſeruet habitudinẽ calidi ad ſuũ humidum
vñ ſequit' putrefactio: vt dcm̃ eſt ſup̃. Cõſimiliter ⁊ etiam
vapores capinoſi ab humorib⁹ eleuati per totum volitãtes
ſic extraneati humoribus occurrẽtes ipſos extraneãt ⁊ in
ebulitionẽ mouẽt. ⁊ ſic accidit vt calor nãlis extraneetur:
quare humidũ ſuũ cũ ſicco regulare nõ valet: ⁊ ſic fit vnius
ab alio diſcõtinuatio: vt i vino qd̃ aceſcit eſt videre. q̄re. ⁊c.
Ex quib⁹ collige quo mõ ex tali ꝓhibita tranſpiratiõe ma
la inducit' cõplexio: ad quã ſequit' indigeſtio ⁊ maloꝝ hu/
D morũ ⁊ crudoꝝ generatio: non gubernatorum a regimine
nature. vnde putrefiunt. ¶ Et ad intelligentiam maiorem
hic quero: quare cũ hi vapores ⁊c. cur nõ oẽs humores po
nũt i ebullitiõe: ⁊ cur nõ prius coleram cũ ſit magis apta: ⁊
ſic quaſi ſemp oẽs febres deberẽt eſſe colerice. ¶ Dicẽduz
pro nũc ꝙ hoc accidit ex indiſpoſitiõe humoris: nã aliquis
humor q eſt aptus magis alio recipe putredinẽ: aut ꝓpter
ſuã q̄ȝtitatẽ ſuperabũdãtẽ: aut ꝓpter malã q̄litatẽ: aut ma/
lã ſubam: aut aliter quolibet eſt fact⁹ nãe inimic⁹: ⁊ ſic ab
ea derelinquit'. Quare ab his duab⁹ cauſis citius putrefit:
d̃ alio vl' alijs gubernationẽ ac ſollicitudinẽ hñs. Uñ ſcito ꝙ
nã diligit ſanguinẽ vt filiũ: ⁊ ideo in ipſo ſtat cura eius quaſi
tota: quare ſuſtinet vt ſãguis creſcat ad q̄ȝtitatẽ tãtã vt poſ
ſit accẽdẽ febrẽ abſq̄ȝ putredie: qd̃ de alijs nõ facit hũorib⁹. E
Jta ꝙ alij humores febrẽ non faciũt abſq̄ȝ putredine eorũ.
vt ſecundo de differentijs febrium. ſecundo capitulo.
¶ Cauſa aũt cõiuncta eſt caliditas extranea in humore ipſo
ebuliente ⁊ extraneato exiſtẽs. Ex qbus oibus primo clare
apparuerũt cãe ipſius putredinis vel putrefactiõis: ⁊ maxi
me tales poſitiue. Nã nã dĩ ẽt cã huius p ꝓuationẽ: vt cum
qd putrefit: pp ipſuz eẽ a regimine nãe derelictũ. ¶ Pz. 2°
⁊ apte multũ quõ febris ipſa putrida gñari hẽat. iuxta que
de ea talis ponat' deſcriptio. Et h̃ ſi prius enarrauero mo/
dũ gilberti: de ipſis cãis putredinis mihi placiti. Ponit. n.
cãs q̄tuor. loquor ſp medicinal'r. ¶ Prima eſt multitudo ⁊
ſupabũdãtia humoꝝ: q̄s nã mouet vt corrigat ⁊ rectificet:
quã cũ ipſa corrigere ⁊ refrenare nõ poſſit v̾tus ſuccũbit ⁊
deficit a rectificatione ꝓpria: ⁊ accñtalẽ calorẽ ſic accedunt.
vt pz in fimo. ¶ 2ª eſt mãe groſſitudo quã nã nõ põt ſubti
liare. vñ ipeditur in depuratione eius: q̄re ſtans ſic corrũpi
tur ⁊ putreſcit. ¶ 3ª eſt viſcoſitas in quã nã non põt agere
motu diuiſiõis ⁊ ſeq̄ſtrationis: ſʒ in ſe ꝯculcatus hũor cũ in
eũ calor nãlis nõ penetrat putreſcit. ¶ 4ª eſt poroꝝ ꝯſtri/
ctio ⁊ fumoꝝ retẽtio q cõculcati redeũt ſup hũorẽ ⁊ acqui/
ritur in eis calor accidentalis proprio ſublato calore.

F Febris putrida eſt febris a vapore putrido ſiue putri/
da fuligine imedate: ⁊ non p ſe cãta. Cuius cã
p ſe eſt hũor putridus a q̄ ⁊ ipſe vapor putridus eleuat': nõ
enĩ a vapore putrido ſumit' eẽntia febris. neq̄ȝ ei⁹ dĩa eſſen
tialis: ſʒ hñ ab ipſo hũore. vñ fit febriuz putridarum diſtin/
ctio ab ipſis hũorib⁹ dicẽdo. febriũ putridarum alia colica
alia flãtica ⁊c. Simil'r ⁊ act⁹ curatiu⁹ ab ipſo ſumit' hũore
⁊ nõ a vapore: vapor tñ eſt cã imediata ⁊ cõiuncta febris in
ſtãlis. ſ. ⁊ nõ p ſe hũor aũt putridus eſt cũ cõiuncta p ſe: ſed
nõ imediata: qcq̄d tñ facit vapor facit ab hũore a q̄ eleuat'.
Jtẽ dici põt ꝙ cã ꝯiuncta mãlis eſt hũor: efficiẽs aũt eſt va/
por. Quidã imaginant' ꝙ ſi corde ſit humor putridus con
tangens ſubam cordis imediate qd̃ abſq̄ȝ putrida fuligine
põt febris ſic putrida cãri: ⁊ tu ꝯſidera. q̄s ſi ſequi cupis ad
das in deſcriptione ſm pl'm et rariſſime in paucioib⁹ ime
diate cãta: et tu ꝯſidera: nõ. n. vĩ ꝙ i tali loco ſit hũor putre
ſcẽs ex actiõe caloris in ipm abſq̄ȝ eleuatione vaporis: et ſi
eſt ad breuiſſimũ ſpaciũ. Et putredo col'e facit tertianã: pu/
tredo ſanguinis ꝯtinuã: flãtis q̄tidianaz et q̄ currunt curſu
ei⁹: et melĩe q̄rtanã et q̄ currũt curſu eius: locus ſanguinis
ad intra venas: alioꝝ v̾o extra: et iõ cũ ſanguis putrefit fa/
cit ꝯtinuã et reliq hũores ſm pl'm iterpolatas: et de cã ꝯti/
nuitatis et interpolatiõis dicet' ſtatim tã ꝯtinue q̄ȝ interpo
late ponẽdo deſcriptiones. ¶ Sed hic ſcito pp illud qd̃ ſu
pra dicebat' de alijs hũiditatib⁹ ab hũoribus nunqd poſſint G
facere febres dõm ꝙ fieret ſunt reducibiles: vt v̾bi grã. fe.
putrida cãta a putredie ꝑme hũiditatis de ſcdis cũ a ſangui
ne nõ multũ diſtet ad ſanguinẽ reducitur. Sil'r ſi putreſcit
chilus reducit' ad flãticã cũ chilus flãti multũ aſſimilet': et
ita conſil'r de alijs: q̄ȝuis aliq voluerint ꝯrĩũ dicentes qd̃ hũi
ditates. ſcdẽ. cũ ſint coagulate et in poroſitatib⁹ mẽbrorum
ꝯſtricte: nõ pñt recipe motũ vt ad ebulitionẽ veniãt. ꝯſide/
ra: q2 hñ pñt incõueniẽtes facte ad extra illa loca pelli a nã
que de eis curã nõ hẽbit: et ſic putrefient. ¶ Deſcribit' ita/
q̄ȝ ſic: Febris cõtinua eſt febris hũoralis ſanguinea q̄ nullo
tpis ſpacio ſine afflictione permanet: ſʒ abſq̄ȝ rigore ſudo/
re et poriſmoꝝ manifeſta declinatione patiẽtẽ cõtinue affli
git. cui⁹ mã in vaſis que ſunt vene et arterie ſm plurimuz
cõtinet': dicit' humoralis: q̄m nõ ois talis eſt putrida: ſʒ be
ne humoralis: vt de ſinocho dictum eſt: et dicetur etiam ad
differentiã effimere que non debet dici continua: diciturq̄ȝ

nullo ⁊c̃.qm̃ de rõne intrinſeca eius eſt cõtinue affligere:ſi/
cut interpolate interponere tp̃s:nam ſicut alijs hũoribus a
ſanguine ineſt p intrinſecã cau͛ nã͛ hẽ piodos vt colere de
tertio in tertium.flegmati de die in diẽ melie de q̃rto i q̃rtũ
vtſup̃ ⁊ iñfra dicet͛ ita ſanguini ineſt ↄtinue affligere nã iter
extrema illa eſt inuenire medium:qđ eſt ↄtinu⁹ mot⁹:q ſan
guini ineſt p ꝓpriam ei⁹ nãm ⁊c̃.vñ dñi ſm iſtã viã ꝙ ſan/
guini nõ eſt piodus:ſ ↄtinuus mot⁹ cũ eſt extraneus vñ cũ
ſit theſaurus vite ⁊ a nã maxime dilectus: non qeſcit nã in
mouẽdo ⁊ agitãdo eũ vt ipm rectificet ⁊ ipm ſic conſeruet:
quã ſollicitudinẽ de alijs nõ habꝫ humoribus conſidera:q2
rõ eſt rectorica ⁊ opinio probabilis.dicit͛ cuius mã:qm̃ ita
cõtingit ſm pl'm ⁊ raro reperit͛ ↄ̃riũ. Nã non incõuenit ali
quam mãm intra vaſa ↄtẽtã facere interpolatã:ꝓpter pau
citatẽ eius:ita ꝙ iterponet tp̃s donec re aggreget tãtã quã
titatẽ q̃ ſufficiat de nouo febrẽ cauſare:ita non inconuenit
mãm ad extra vaſa exiſtẽtẽ aliã a ſanguine:in loco. ſ. ꝓpin/
quo cordi facere eã cõtinue febrire:ſed nõ erit vera conti/
nua:ꝙ ſi eſſet ſanguis extra venã fuſus putridus remanens
ſub forma ſanguinis ſufficiẽs facere febrẽ ↄtinuã:tunc dice
rẽ illã eſſe cõtinuã. Cõmuniter tñ.⁊ noĩata ſtricte ⁊ ꝓprie
accipit͛ hic termin⁹ febris ↄtinua:imo ↄcedit͛ ꝙ ẽt ab alio
humore q̃ꝫ a ſanguine cãi põt cõtinua:⁊ ponit͛ diſtinctio ꝙ
ↄtinuaꝝ qdam eſt cõtinua ꝓportionabilis.q̃dã nõ ꝓportio
nabilis vt ſtati infra.ꝙ ſi illũ modum loquendi ſeq cupis a
deſcriptione data abijce illũ terminũ ſanguinea. conſidera.
ſed iſta vt dictũ eſt raro eueniũt:⁊ ideo auctores loq̃ntes d̃
his q̃ vt pl'm eueniũt diſtinxerũt iter ↄtinuã ⁊ interpolataꝫ
p eſſe ad intra ⁊ ad extra venas. ¶ Et ex his habes qd ſit
interpolata:eſt.n.febris putrida q̃ tp̃is ſpacio ſtat:ſine affli
ctione ⁊ patiẽtẽ affligit cuꝫ rigore ſudore:ſine tñ manifeſta
paroxiſmoꝝ declinatione:cui⁹ mã:vt pl'm ad extra vaſa ↄtine
tur.vñ Gali.9° terap̃.⁊ Raſ.17° ↄtinen differt ↄtinua ab
interpolata in trib⁹.ſ.in rigore ſudore ⁊ manifeſta paroxiſ
moꝝ declinatione. ¶ Et iuxta h̃ ſcito ꝙ ex ↄtinuis.q̃dã ſũt
h nõ vere ↄtinue:⁊ ſunt qñ patiẽs ſtat continue febriẽs nõ ex
cauſa vna ſibi ↄtinua:ſ ex pluribus ⁊ vna mouet͛ ad putre
dinẽ añq̃ꝫ alia finiat͛ vt in febribus ſubintrãtib⁹ qñq̃ꝫ repit͛
cõtinue q̃ ſunt iã deſcripte. ¶ Itẽ eaꝝ q̃dã ſeruãt mãm ad
vnicã expulſionẽ ⁊ tales ſunt breues in vna ẽptimana finiẽ
tes ⁊ añ. q̃dã q̃ ad plures creticas expulſiones ſuã mãm re
ſeruãt:⁊ iſte ſunt lõge:⁊ tales apđ nos cõmuniter eueniũt
aut errore infirmoꝝ aut medicoꝝ:q non cognoſcẽtes febrẽ
eã ꝓlongãt:qđ q̃tidie accidit multitudine egrotãtiũ. ¶ Itẽ
ↄtinuaꝝ q̃dã dicunt͛ ↄtinue ꝓportionales.q̃dã nõ ꝓportio
nales ↄtinue ꝓportionales ſunt ↄtinue habẽtes in ſuo mo/
tu excreſcentiam ſm ipſius humoris propriam naturam.
in determinata tamen quantitate qualitate ⁊ loco.vnde ſic
reperiuntur cõmuniter continue proportionales de cole/
ra.⁊ hec habent de tertio in tertium ſecundum naturã hu
moris excreſcentiam.vnde hic vt in principio gentilem ſe-
cutus teneo quod humor colericus de.3° in 3m.flegmati/
cus omni die.melancolicus de 4°.in quartum mouetur ex
proprietate ipſius materie in relatione ad calidum natura/
le que proprietas ſequitur numerum horum humoꝝ cũ
determinata q̃ꝫtitate qualitate ⁊ loco: non proportionalis
vero que non habet excreſcentiam ſaltem manifeſtaꝫ: que
.ſ.apparenter ⁊ vniformiter affligit:ab auctoribus noſtris
concluſa nominata.⁊ iſta eſt a ſanguine vtplurimum ſan/
guis autem ſub forma ſanguinis remanẽs non facit excre/
ſcentiam:ſed cum ad naturam alterius humoris tranſcen/
dit poteſt facere:⁊ cõmuniter facit ipſam continuam pro/
portionalẽ de colera:quia eius ſubtile facilius in coleram
tranſit:⁊ ſicut reperitur cõtinua proportionalis de colera:
ita ⁊ de melancolia:⁊ flãte:fit frequentius tamen de colera
⁊ flãte:raro autem de melia:⁊ imo Auic.de quartana plu/
rimũ quartana eſt periodica:nã melia eſt humor multum

virtuti ⁊ vite contrarius ⁊ diſproportionatus.⁊ ideo natu/
ra non tolerans eius putredinẽ mag̃.ipetu mouetur ad ip/
ſũ expellendum anteq̃ꝫ putreſcat.eſt etiam humor de diffi/
cili putreſcibilis:ex quo infertur ꝙ timende ſunt multũ q̃r
tane continue.De quibus loquendo ⁊ de concluſis ſcito ꝙ I
vera ⁊ proprie concluſa eſt diffõ concluſe vere febris inten
ſi caloris que vniformiter ⁊ continue corpus affligit ſcđm
naturã humoris propriã:nõ ſm numerũ aliquẽ dierũ: cui⁹
mã ſm plurimum in locis cordi propinquis:que ſunt aut
vena que eſt ab epe ad cor:vel a corde ad pl'onem reperit͛. K
⁊ hec eſt de ſanguine ſolo:vnde ſic vere eſt concluſa: q2 ſua
tẽpora ſunt ita clauſa vt coꝝ diſtinctio nõ percipiatur.⁊ di/
citur ſm plurimũ:q2 etiã a materia in toto ſparſa põt con/
cluſa fieri:vt infra de febre ſanguinis:⁊ i͛ febris non habet
actu neq̃ꝫ po͛ excreſcentias. Et ſequendo hanc deſcriptio/
nẽ ab alijs humoribus concluſa vere ⁊ ꝓpe fieri non põt:
que ⁊ ſi ab auctoribus ipſam a col'a fieri poſſe dicatur:non L
vera erit.vnde cauſon dicitur concluſa:maxime quando eſt
in venis propinquis dictis.vnde ſcito ꝙ poſt ſanguinem in
locis dictis ꝓpinquis.ſ.cordi magis reperit͛ de col'a ꝓ pro/
pter ſanguinẽ nutriturũ pulmonẽ:⁊ ideo ibi poſt ſanguinẽ
cum putreſcet concluſam faciet habẽtẽ excreſcentias actu
vel potentia:deinde poteſt ex flãte ſalſo fieri ibi putreſcen/
te.deinde ex flãte dulci:fleg͛ enim in illis locis poteſt mul/
tiplicari.ex melia autẽ raro accidit:cum non ſit apta multi
plicari in locis illis:⁊ ibidem putrefieri:propter horribili/
tatẽ ⁊ inimicitiaꝫ eius ad vitam. ¶ Et cõcluſa de ſanguine
nõ putreſcentẽ.dicitur concluſa iflatiua.que vero a ſangui/
ne putrefacto non inflatiua dicitur:horum ſpẽs ſunt tres:
paugmaſtica que ſemper vniformiter augetur.augmaſtica
que ↄtinue vniformiter minuit͛.homotena q̃ ſemp vnifor/
miter ſtat:de qbus oĩbus infra. ¶ Poſtremo ſcito ꝙ ſi feb. M
arſiua piret͛ ⁊ de facto aliqñ repit͛ febris cõtinua ex col'a q̃
adurit͛ in loco cordi ꝓpinq̃ ↄcluſa dcã fortis icẽdij ⁊ corp⁹
ↄſumẽs illa noiat͛ ab Aui.⁊ ab auctoribus febris arſiua:⁊
hec ſm pl'm eſt mortal' ⁊ puo tp̃e durãs:qn in putridã trã/
ſeat:q̃re diu ſtare nõ põt talis hũor qn a regimie v̈tutis nõ
derelinq̃tur:⁊ h̃ raro repit͛. ¶ Et ſcito ꝙ q̃tuor ſũt cãe di/
uerſitatis inuaſiõis paroxiſmoꝝ. Prima ẽ a mã ipſa ſũpta ex
pte ſue multitudinis paucitatis groſſiciei aut tenuitatis:2a
ex pte trãſitus mãe in aliã diuerſe ſpẽi.vt cum febris ex coli
ca fit melancolica. 3a debilitas v̈tutis.4a eſt nimia virtutis
ſenſibilitas ſiue mẽbri.vñ has bene conſidera. Quia tibi vti
les erunt in practica:q̃s ex dictis.in cap̃.2° de ſignis decla/
ratas relinquimus.

¶ De ſignis putride interpolate ⁊ cõtinue in generali:⁊ mo
do inueſtigandi eam ⁊c̃. Rub.ij.

Cum actũ ſit de cauſis putride febris.
Coñs duxi eſſe dicendum de ſi
gnis eius:cũ ſm ordinẽ ↄceptũ poſt determina
tionẽ de cauſis de ſignis agendum ſit:⁊ lꝫ ſupra
cap̃.2° ſatis de ipſis ſignis putride dictuꝫ ſit:vt
ita meo iudicio ſufficere poſſet:tñ vt ſatiſfaciã in parte ipſi
rub.aliqua predictis addam. Et ex ipſis ſunt nigredo lin/
gue dolor capitis inquietudo agitatio.ex pugna virtutis in
mãm ⁊ eꝫ.anguſtia ⁊ mãe qñ febris eſt acuta.⁊ ex ꝓpeta
tibus eius eſt:vtſupra:diuerſitas in pn°.⁊ in augmẽto:⁊ eſt
de ſignatiõib⁹ fortiorib⁹ ei⁹. Aui.et ex his q̃ ſtati ponentur
in mõ iueſtigãdi:multa hẽbis huic propoſito ſatiſfacientia.
¶ Cũq̃ꝫ in notitiaꝫ febriũ putridarũ puenire volueris.p̃ cõ
ſidera res nãles ex pte aeris et regionis.p̃ qm̃ aer cal'as et
ſiccus.vt eſtiu⁹ ad tertianas ꝓparat.et autũnus ad egritudi
nes acutiſſimas et mortiferas.et ita de alijs. vtſup̃. cap̃. 2°
in apho.et tu ibi.itẽ ex pte etatis:vt q2 ſi ſenex eſt nõ incur/
rit febrem acutã niſi raro.ↄpl'onẽq̃ꝫ ⁊c̃.ſic ſuo mõ ↄprehen
das.de qbus plene alle.cap̃.nã ſi ipſa talia in mente tua re/
uoluas.accipies ſiue p̃ iudiciũ aliquale exiſtimatiuũ et bo/

nuꝫ de eē ipſius febꝛis. ℭ 2° te tráſſerēs ad res non nāles: vt ꝑ inueſtigis q̄lis fuit dieta ſiue regimē p̄teritum ab eo in his habitū ex pte q̄litatuꝫ aeris pꝛimaꝝ ⁊ occultaꝝ. vt ſi in aere fuerit coꝛrupto peſtifero ⁊ hi⁹ꝛite ex pte cibi ⁊ potus in q̄litate ⁊ q̄ꝫtitate eoꝛuꝫ oꝛdine ac hoꝛa ⁊ hi⁹. Et ſicq̄ʒ diſcurre ꝑ alias res nō nāles: q diſcurſus eſt tibi facil'r notus ex habitis in 2° cap. ℭ Deinde veni ad diuiſioneꝫ ſignoꝛuꝫ ſupꝛa poſitā: quā in memoꝛia debes ꝯtinue retinere: q̄ fuit a ſubal'r inherentib⁹. a q̄litate mutata. ab exeunte mutato: ⁊ ab actiōe leſa ſ̄upta. vñ ꝑ. ꝯſidera ſic illic in actu eſt moꝛdica° nā in oi putrida reperit̄: ſꝫ maioꝛ in ea q̄ eſt ex colera ⁊ ſanguine: ⁊ minoꝛ q̄ eſt ex flegmate ⁊ melā. vt ſupꝛa. 2°. c. Deinde tráſeas ad q̄litatē mutatam: vt x̄bi gr̄a. coloꝛ faciei plūbeus ⁊ ex viriditate ⁊ albedine ſignat ſup fritatē humoꝛū ⁊ paucitatē caloꝛis inati. itē toꝛnatilitas vt q̄litas ꝓ nunc dicat̄ tēuitas naſi ⁊ hi⁹. vehemētiam ſignāt caliditatis aut ſubtilitatis humoꝛꝫ ac ipſoꝝ velocē reſolōnē: ⁊ ita de alijs: vt ſup̄ 2°. cap. Ab exeūtib⁹ mutatis: vt ab vrina egeſtionibus ſudoꝛe ſputo ⁊ eius. vt. 2. cap. q̄ oia ſic raptim ptranſeo gr̄a breuitatis cū allegato cap. apta ſint. Ab actione leſa: vt ꝑ a pulſu: q2 mutatus ab anhelitu a rigoꝛe frigoꝛe hoꝛripilatione: ⁊ q̄ fit ex moꝛdicatiūe caliditatis dignius eſt: vt ꝓportionet̄ ad hoꝛripilationē q̄ꝫ ad frigus Aui. ex ſiti doloꝛe capitis alienatione inquietudine vigilijs: ⁊ ita de alijs ſignis dicēdis in ꝓprijs capitulis ſm hunc oꝛdinē ponentur: ita q̄ iſta ⁊ illa memoꝛie cōmēda ⁊ adinuicē cōplica: ⁊ ſic habebis pꝛimo q̄ febꝛis erit putrida. ſc̄do q̄ erit tertiana q̄rtana aut hi⁹. ⁊ ad iſta ſtudium adhibeas: ⁊ talia maxime cōſueuerunt apparere in interpolatis: ⁊ non in continuis.

A **Propter quod** nota. ſig̃ ꝯtinue ſunt ab actione leſa diuerſitas pulſus maioꝛ q̄ꝫ i interpolata alijs paribus: q2 ex ea magis ledūtur coꝛ ⁊ arterie pp ꝯtinuam afflictionem: cuꝫ ergo compꝛehēdis diuerſitatē in pulſu ⁊ illa nō fuerit: pp aliquā cām pꝛimitiuam: neq̄ʒ pp aliq̄ð aliud accidēs neq̄ʒ ex motu māe paroxiſmi: tunc iudica illam continuā maxime qñ eſt cōtinue affligēs: vt ſupꝛa de ea. vnde in cōtinuis pulſus plus diſtat a pulſu ſuimet ſani q̄ꝫ in interpolatis. ℭ Iteꝫ ꝯtinua non eradicat̄ poſt. 24. hoꝛas vt certe interpolate: ⁊ hoc eſt veꝝ vt in pluribus: quoniam alique reperiunt̄ tertiane note q̄ durant ēt plus. 24. hoꝛis de quibus ſuo loco. ℭ Iteꝫ in febꝛibus cōtinuis nō antecedit rigoꝛ ⁊ hoꝛroꝛ vt dictū eſt: neq̄ʒ frigus notabile: ſed aliqñ remiſſum valde in extremis. ℭ Iteꝫ nō finitur cū ſudoꝛe vomitu ſeceſſu ⁊ hi⁹. ⁊ hoc vt plurimuꝫ. nā aliqñ in cōtinua apparet rigoꝛ foꝛtis ⁊ ſudoꝛ: ⁊ qñ materia via criſis expellitur ad extra venas ſupꝛa membꝛa ſenſibilia: vt in cauſone qñq̄ʒ: de quo in apho. ℭ Item in continua cū accidit ſudoꝛ cōplete eradicatur materia eius: ſed in interpolatis ſudoꝛ minuit ⁊ nō eradicauit. cōſidera. ℭ Itē in cōtinuis caloꝛ eius quaſi cōtinue equalis per ſeuerat ⁊ dicitur quaſi: q2 in augmēto diuerſificatur: qm̄ aliquando augef̄: qñq̄ʒ diminuit̄: ꝓpter vehementioꝛē pugnam virtutis ꝯ materiā: propterea q2 eſt in locis magnis nobilib⁹: ⁊ alijs paribus plus eā aggrauans. ꝯſidera. ℭ Cōtinua vero pꝛopoꝛtionalis cognoſcit̄ ex cōtinuitate eius cum obſeruatiōe oꝛdinata motus humoꝛis ſm pꝛopꝛiam eius naturam attēta quantitate ⁊ loco: vt ſupꝛa de ea. ⁊ tu ibi.

ℭ De canonibus generalibus attendendis in cura febꝛium putridarum. Rubꝛica. iij.

B **Canones** obſeruādi in cura putridaruꝫ febꝛiū in pn̄tiarū ſic diſtinguātur: nā eoꝝ quidā res reſpiciunt nō naturales: q̄dā res p̄ter nām: cāꝫ. ſ. moꝛbū ⁊ accñtia: de q̄bus omnibus ſuo oꝛdine dicendum.

Primus q̄ in cura earuꝫ eſt aeris conſtitutio ⁊ eius diſpō multū attendenda: ꝓpter qð calidus aer ⁊ ſil'r frigidus ad māe digeſtioneꝫ ſuis qualitatibus iuuant ⁊ maxime faciunt ad egritudinū ꝓlongationeꝫ ⁊ breuitatē. iuxta illud ſenis. eſtas egritudines abbꝛeuiat. hyems vero ꝓlongat: ⁊ nō raro ad earū curā. vñ 4ª pmi. ꝑ cap. Et ex eis que huic modo medicationis ſunt ꝓpinqua eſt mutatio de terra ad terrā ⁊ de aere ad aereꝫ. vñ videmus q̄ ſepe curant̄ ex ſola mutatione aeris: ⁊ eſt vnū ex refugijs medicoꝛū: cum ſe deonerare volūt de infirmo: quē multo tpe in manibus tenuerūt: aſſerunt: facite eū mutare aerē. ℭ Item videmus ſi q̄s percuſſus fuerit in capite in aere ſubtili: ⁊ ſe transferat ad aerē groſſum citius ac melius ſanat̄. ⁊ eꝫ ſi in tibijs facit. nāq̄ʒ aer groſſus facit ad opil'ones cauſandas. ⁊ ſubtilis ad ſiccitatē declinans ad deopilandum. Et vt dictū eſt putrida ex opil'one vt pl'm contingit. Et q2 in vnoquoq̄ʒ particulari cap. de ipſo ac rectificatiōe ei⁹ artificiali ſi neceſſaria fuerit ample dicetur. hinc ab eius particularioꝛi doctrina ſuperſedeo. C

Secundus q̄ cibi eligant̄ diſpōni ꝯrij vt ipſa diſpō exigit que diſpō eſt qñq̄ʒ debilitas virtutis qñq̄ʒ materia qñq̄ʒ vtrūq̄ʒ ſil'. vñ vna ex his aliqñ eſt altera foꝛtioꝛ. qñq̄ʒ ſunt eq̄les. Et in iſto opꝫ vt obſerues reꝫ magis timoꝛoſam. Aui. altera nō neglecta. Qꝫ ſi potes oibus ſil' ſeruire nihil melius: vt infra de euōne ⁊ digōne. vbi de cōparatiōe ipſius virtutis ad moꝛbū dicet̄ ample. vnde cū virtus eſt da cibos reſtaurātes: ⁊ debilitati oino ꝯrios. vt ſup̄ de dietis. Qꝫ ſi mā fuerit cal'a da infridātia. ſi frida calefacientia. Si groſſa ſubtiliantia. Si viſcoſa incidentia: vt de digeſtiuis pꝛopoꝛtionabiliter dicetur infra. de quibus cibis. ſupꝛa. 3. cap. Et ſeq̄ndo ad cibos dicendum.

ℭ De pane ꝑ. Cōpetit fact⁹ ex ſimula frumēti. nā vt ſup̄ tēperat⁹ eſt. Qꝫ ſi dicat̄ q̄ ſit opilati⁹: inflatiuus ⁊c̄. dicēdū q̄ azimus ē hi⁹: ⁊ qð bñ coct⁹ fermētat⁹ ⁊c̄. vt decet. debite ſalitus ⁊ hi⁹: ſua remouet nocumēta. Qꝫ ſi pur ei⁹ opil'onē timueris: panē fac cū aq̄ decoctiōis fen. aut aniſi: ⁊ max' in egritudinib⁹ fridis: ⁊ ſuo°. cū ſ fris i egritudīs calīs. ꝯſidera. D E

ℭ De ptiſana aut oꝛdeacea de q̄ tātuꝫ ſcriptū eſt ab auctoꝛibus nr̄is. dicat̄ ꝑ q̄ ptiſana eſt cibus medicinalis ſeu medicina cibalis ex oꝛdeo ⁊ aq̄ conſtructa ad pfectionē decocta. Cōici. dīa. 169. que ſic vt ſup̄. in vſum cibi apud nos non venit: ſed bñ facta ex farina ⁊ aq̄ cū inſcula a nobis nominatur. vñ ipſa maxime ⁊ pꝛincipal'r in putridis ex mā cal'a cōuenit. ⁊ ſuis accñtibus vt ſiti doloꝛi capitis. difficultati anhelitus ⁊ huiōi. Etiam in alijs ex cā cal'a: q2 caloꝛem remittit p̄ter nām ⁊ accñtibus eius obuiabitur. Cauſe vō nocere nō: ſed ēt ad ipſaꝫ valet abluēdo ⁊ abſtergendo: ſed cauſe ꝯiuncte valet eius putridā remittendo calitatē. ita q̄ eſt iuuamētū multo plus q̄ꝫ nocumētum. Et tu conſidera. ð ipſa. qñ fit cū bꝛodio pulli ⁊c̄. Et nō pꝛeteribo h̄ ferculū ex conciliatoꝛe ſumptū all'ato loco: ⁊ ex ſcm̄ ex lacte amigda. i. ex aqua exp̄ſſionis mūdataꝝ bñ piſtataꝝ: faria oꝛdei. ꝫuc. addēdo ſemina papaueris albi cuꝫ aderit vigiliaꝝ inſtantia q̄ ferculo iā vti incepi. Ad pl'a fercula me non extēdo qm̄ de ipſis in. 3°. cap. vbi habes ſimplicia ⁊ compoſita graduata cū ſuis iuuamentis ⁊ nocumētis: ⁊ tu ex te habes mo᷑ cōponēdi. ℭ Solū reſtat dicere de ouis fructibus piſcib⁹ carnibus vino ⁊ aqua de quibus aliqualis diuerſitas reperitur inter auctoꝛes ⁊ communiter pꝛacticantes.

ℭ Et expediendo de ouis ꝑ p° ꝯ. q̄ oua directe non competunt in febꝛibus. ꝑ. q2 ſunt inflāmationi parata cum ſint ventuoſa ⁊ coꝛruptioni ꝓpter diuerſitatem ſuaꝝ ptium vt de lacte: ⁊ apta augere febꝛē. 2° febꝛicitātes ſunt coꝛpoꝛa nō pura q̄ q̄ꝫto magis nutriūtur tāto magis ledunt̄. ideo cum oua maxime nutriant ſequit̄ ⁊c̄. ℭ 2ª q̄ gr̄a humectationis ꝯueniunt tenera ſoꝛbilia. vñ de cura tertiane Aui. qñ eſt intentio humectatio dant̄ vitella ouoꝛuꝫ: ſil'r q̄ʒ conceduntur in q̄rtana. ⁊ Gal. ad glauconeꝫ exhibet in cauſone ⁊ tertianis oua. ℭ 3ª q̄ debili exñte virtute cōueniunt ac dari debent: maxie ſi infirmus ea nō abhoꝛret: pꝫ: qm̄ idicatio ſumpta a F

virtute oēs alias obtenebrat. vt ſup̄ 3° ca°. vñ cū ꝯſternitur
virtus ilico ſuccurrendū: qd̓ marie: ⁊ cito fit cū ouis cum
ſint multi nutrimēti: ⁊ quaſi nulli⁹ ſupfluitatis. ¶ 4ª ꝙ i de-
clinatione febris qñ intentio eſt humectare cōcedi pñt: qm̄
tūc corp⁹ idiget humectatione: ⁊ iā feruor febris remiſſus
eſt ad hāc intētionē dabat Aui. vñ ſubdit: ſicut daꝛ eis in fi
ne. ⁊ credo ꝙ ſi dabitur albumen cū vitello bñ mixtum cō-
uenietius erit: qm̄ ſic declinabit ad fridū ⁊ humidū: ⁊ ꝯ̄tria-
biꝛ calori p̄ter nāz. vñ exiſtimo ꝙ ſm̄ hāc intētionē marie
ꝯpetūt in ethica: ⁊ pp virtutē: ⁊ pp humectationē. ⁊ in ſum
ma gr̄a debilitatis v̄tutis magis ꝯceduntꝛ q̄z alia ex cā. vnde
gētilis vꝫ laudare oua ipſa ſorbilia tenera ⁊ non dura in fe-
bribus: marie virtute exñte debili: ⁊ nō alr̄. albumē aūt eſt
male digeſtibile: ⁊ iō ab auctoribus laudantꝛ vitella abſq̄
albumine: ⁊ multi ſic ſpnūt albumē. ꝯſidera. Quidā nō ex-
hibet ea niſi ſupueniēte ſincopi. ⁊ certe cōſuetudo. vt ſup̄ ē
multū attēdēda. vñ toto tp̄e opꝫ ea dare. ¶ 5ª ꝯ̄. In febrib⁹
peſtilētialib⁹ ꝯpetūt vitella ouoꝝ. pp cordis ꝯfortationem
cū marie in ea ledatꝛ: ac pp v̄tutis reſtaurationē q̄ marie ꝓ-
ſternitꝛ. hec ꝯ̄ eſt ꝯcil. allegata dīa. Et oua q̄ adminiſtrantꝛ i
G febrib⁹ debēt eē tenera ſorbilia ⁊ nō dura: vt Gal. alle. loco.
¶ De frucibus v̓o p̄ria ꝯ̄. ꝙ fruct⁹ humidi maturi in febri-
bus nō cōueniūt: ſilr̄ nec frigidi humidi crudi corruptioni
apti de qbus ſupra. 7° cap̄. ⁊ has duas ꝯclōnes dicunt vo-
luiſſe Aui. p̄ria quarti. de cura putridaꝝ in gñali cū inqt. ⁊
oēs fructus nocēt febricitāti cum ebulitiōe ſua ⁊ corruptio
ne ſua in ſtomaco. vñ ſcd̓a primi ꝓprio caplo ſub aureola fe
bres. qñq̄ generantꝛ ab illis q̄ ſunt imatura febres pluri-
me ꝓprietate ſui hūoris. ⁊ in eodēz ſub aureola ꝓprietatis.
⁊ acetoſa ⁊ imatura generant febres flegma ⁊ putredines
⁊ febres ꝓprietate ſui humoris. ¶ Scd̓a ꝯclō. Fructus hu
midi q ſunt ſua humiditate apti corrūpi p eoꝝ aſſationem
ꝑ in prunis ⁊ decoctionē eorū cōpletā ſub cineribus factaz.
ſcd̓o multū elongantꝛ ab eoꝝ ebulitione ⁊ corruptiōe in ſto
maco ꝓpter ſuperfluā humiditatē eoꝝ aquoſam. ſic eē con
H ſumptā in aſſatione ⁊ decoctione. Ex qua cōcluſione infer-
tur: ꝙ poma dulcia ⁊ ſaporoſa bñ matura ⁊ cocta. ⁊ ſimili-
ter pira laudata cocta attento magno appetitu ad ea in fe-
bribus ēt putridis dari poterunt. pꝫ cōcluſio. naz prius per
decoctionē remittitꝛ illa aptitudo ad corruptionē. ſcd̓o pp
fortem inclinationē appetitus ad ea ſtomacus ipſa ample-
ctitur auide. ⁊ ipſa bene digerit. ⁊ eius malitiam ſic magna
ſui ex parte corrigit. vnde cum frigida. Sint ⁊ humida ca-
lorem remittunt: preter naturam: quare ⁊c̄. Qꝫ ſi dicatꝛ ꝯclu
ſionē habere veritatem in acutis ⁊ calidis febribus. non in
alijs: quia frigidis: dōm ꝙ lꝫ rōne cauſe nō videantꝛ compe-
tere: tamen remittēdo calorē preter naturā: etiā cōfortando
virtutē ex auida eorū acceptione maius ſequitꝛ iuuamentū
nocumēto. ⁊ tu hanc ꝯ̄nē bñ cōſidera. qm̄ ea ꝓbabiliter po
ſui. p̄terea cū eis cōmiſceantꝛ aut coriandrum cōfectū in cā
calīa aut aniſum in cā fr̄a ⁊ hi⁹: ⁊ ſic modera vt videbitur.
¶ Tertia ꝯ̄. In febribus imālibus vt ethicis effimeris ſecu-
rius dari pñt fructus. ⁊ poma pira melon ⁊ hꝰ. ¶ Quarta
ꝯ̄. In putridis fortis inflāmationis dari pñt melon ⁊ hmōi.
fructus ꝯ̄ eſt aliabatis. 3°. pratice in ꝑn°. ⁊ die acceſſionis:
tertiane dātis ea. Et idē auer. 7°. colliget. ¶ Quita. Si alr̄
poſſumus iflāmationi febris occurrere eſt preeligēdum. ꝯ̄
eſt gentilis. ⁊ q2 de pomis eſt fcā mētio. iō de eis audi Ra-
bi moyſē auctāte zoar. 2°. apho. humide diete ⁊c̄. Inqt ma
lū ſui odore corroborat cor ⁊ cerebrū. ⁊ eius odor eſt vtilis
ptiſicis. ⁊ melicis: ſed cibatio eius eſt peior oī cibatione fru
ctuū. q2 ſui ꝓprietate generat vētoſitatē in neruo in lacer-
to que nō diſſoluitur niſi cū difficultate. ⁊ tu de crudis h̄ in-
tellige. ꝓ ſeruanda ſcd̓a ꝯ̄ne. meliorantꝛ āt poma ex d̓cocti-
ne eoꝝ in paſta. ¶ Ultima ꝯ̄ ꝓ nūc eſt talis. In febribus ino
cēſiuis olera ⁊ fructus vt poma pira melon ⁊ hmōi: conce-
di pñt. ⁊ hanc ꝯ̄nē voluerūt Sap. in de febribus cauſonis. ⁊

Iſaac ⁊ Raſ. ⁊ ꝯſtātinus. ꝯ̄ ꝑſuadetꝛ. nā ipſa vt pruna mala
granata vua acerba ⁊ ceraſa. ⁊ medulla cucumeris ⁊ hꝰ:
infrigidant ſtōuz ſupcalefactū ⁊ calorē remittūt preternālē
arſurā ⁊ cōbuſtionē vētrē ſoluūt ⁊ vrinā ꝓuocāt: vnde hec
iuuamēta preualent nocumētis. ¶ Et nota ꝙ cū his debes I
addere corrigēs nocuᵐ ex çuccaro feniculo coriādro ⁊ hu-
iuſmodi. pira dari debent poſt cibum. vt fumoſitates ad ca
put eūtes reprimāt: ⁊ per ipſa os ſtomaci cōfortetur. tu ta-
men in his te modera ex parte quantitatis precipue.
¶ De piſcibus dōm ꝙ vbicūq̄ competit ptiſana cōpetunt ⁊ K
piſces. lꝫ nō ſint ita bonus cibus. debēt. n. euiſcerari ⁊ laua
ri cū aq̄ ⁊ aceto ⁊ in eis dimittantꝛ p horas. vt viſcoſitas ab
eis remoueatꝛ. deiñ aſſentꝛ. ⁊ ſic cū feniculo ⁊ aceto dabuntꝛ
melius: ⁊ ē ſnia Ioānicij: ⁊ G. ꝑ regiminis acutoꝝ cō. ⁊ ratio
qm̄ leues ſūt ad digerēdū fr̄e ⁊ hūide ꝯplōnis. ⁊ p ꝑpara-
turā remouentꝛ nocuᵃ viſcoſitatꝭ ⁊ corruptiōis eoꝝ. ꝯſidera.
¶ De carnibus dōm ꝙ i febrib⁹ incēſiuis. pacutis pp acutꝭ. L
⁊ acutis ꝓhibetꝛ ab antiqs exhibitio carniū. nam timebant
eaꝝ inflāmationē: ⁊ febris augmētū: ꝙ ſi cōtingebat debili-
tas virtutis: aut ex euōne: aut ex flōmia: aut ex alāquo alio:
vt in ſincopi: tunc carens dabāt fridas ſiue tēperatas altera
tas tñ cū lactuca cucurbita et hi⁹ fris: in alijs aūt febribus
maxime ſtaticis melicis. ⁊ hi⁹ bñ cōcedebant: moderni aūt
dāt ſtati in ꝑn°. in oib⁹ febribus carnes alteratas tñ: ⁊ pp cō
ſuetudinē ⁊ boium ingluuiē: itē: q2 ēt vꝫ nām eſſe defectaꝫ
ab eo qd̓ prius errat: vt dīa. 9ª. imo ſtatiꝫ cū maſticare non
pñt dāt ꝯtuſuꝫ carnis. in his aūt nō poſſuꝫ ponere tibi cer-
tā regulā. ſꝫ opꝫ te moderare ſm̄ vſum patrie infirmoꝝ. ⁊
hmōi. Tu itaq̄ ſtude in alteratione earū maiori aut mino-
ri ſm̄ ꝙ exigit febris intēſio maior aut minor: de ipſis autēz
carnibus ⁊ piſcibus ſupra tertio. cap̄. conſidera.
¶ De vino dōm vt ſup̄ de dietis. ⁊ cap̄. d̓ ſignis febriū putri M
daꝝ: vt ſit tibi canon aureus. Qꝫ qñ interrogaris de aliq̄ re
an cōferat an noceat d̓bes imediate te reducere ad res nā-
les nō nāles ⁊ p̄ter nām. Ex qbus ꝑncipalr̄ caſus medici-
nalis ꝯſtituitꝛ: vt in ꝑn°. trac. practice nr̄e oñdim⁹. ⁊ p illas
diſcurrere ⁊ indicatiōes tuas accipere. ⁊ illi⁹ rei iuuamenta
⁊ nocumēta itelligere. ⁊ ipſa oia adinuicē cōparare. ⁊ ſic fa
ciliter iudiciū deponēs ſciētificū qd̓ a ꝑn°. fuit tibi difficile.
vt verbi gr̄a de vino. Dicam⁹ itaq̄ ſic res a qbus ſumitur
iudica°. de vini exhibitione. initiādo a rebus nālib⁹ ꝑ ſunt
due a qb⁹ principalr̄ ſumitꝛ iudica°. ⁊ ſi ſeptē ſint numero
virtus. ſ. ⁊ cōplōrbis aūt annexe a qb⁹ ⁊c̄. A reb⁹ non nāli
bus vt ab aere cibo motib⁹ corporeis. ⁊ animi accñtibus.
a rebus p̄ter nām. q2 a morbo cā morbi ⁊ ab accñtibus. Et
ꝯcludēdo ponā tres ꝯ̄nes breues: q̄s pro canonibus tene.
¶ Pria. Complōne calīs etate iuuenibus calō exñte aere ac
regione virtute fortibus. dieta calīa vſis. iratis forti exerci-
tio exercitatꝭ egritudine calīa. cā calīa furioſis ſiue freneticis
⁊ hi⁹: vinū nullomō. ꝯpetere vꝫ niſi forte fuerit accñs indi-
cans de ſui exhibitione. vt ſinco. de q̄ infra. ¶ Scd̓a ꝯ̄. Op-
poſitis aūt liberius ꝯcedi pt. ¶ Tertia. Medijs aūt medio
criter ⁊c̄. Et h̄ eſt ſnia ꝯci. dīa. 172. cū q̄ ⁊ cum gētili alias
ponā ꝯ̄nes: q2 mā eſt multū vtilis ⁊ in dies occurrēs. Oꝫ. n.
ꝑ vini nām declarare. 2° ei⁹ iuuamēta ac nocumēta apire. ⁊
3°. ꝯ̄nes ponētꝛ pticulares q̄ vt canones hr̄e debes. ¶ Ui-
nū repitꝛ in multiplici dīa. nā lꝫ cōiter dicatꝛ ab antiqs no-
ſtris qd̓ lꝫ vinū eſſe calīm intēdentes de aromatico ⁊ vinoſo
loq: tñ repitꝛ apud nos q2 padue ⁊ alibi tale qd̓ eſt albuꝫ ⁊
planēſe ⁊ modico colore coloratū auſteꝝ acerbum: ⁊ q̄ſi ſi-
cut agreſte ex q̄ percipiūt bibentes manifeſte ſtōm eoꝝ in-
frigidari: qd̓ ſi nō fuerit fortis ſtōi ſentiūt ſe ex potu eius le-
di: ſicē ab alijs fridis ſubtilibus. Et tale vinuꝫ apd̓ patauos
fit h̄ mō: colliguntꝛ vue ex qb⁹ debiliſſima vina fiūt. calcan-
turq̄: deinde in tina magna ſiue in alio vaſe hn̄te orificium
inferi⁹. ⁊ ſic calcādo deſcēdit muſtū ⁊ illud reponitur in bu
ticella ſiue vegete. ⁊ pmittitur vt bulliat: ſic abſq̄ racemis

ſūs ⁊ vocaẗ vinū excolatū. ¶ Aliud ē vinū pauciferū quod pur calꝫm eſt: ⁊ modicū calefacit. ⁊ tale repiẗ albū ⁊ rubeuꝫ. ꝙ ⁊ guſtu pcipiẗ eius vinoſitas apud expertos quos conſulat medicos ſi ſe nō intelliget. ⁊ tale pōt cū mixtione aq̄ remitti in ſua caliditate. Et h̄ ad ſolaciū nō cū oī male ſedet in iuuene vina cognoſcere: addere debes excepto medico. Qz cum eſſem cū patre meo cernuſono. ⁊ me iuuenē medicū reprehenderet cū illa cōi auctitate: ſic eā gloſaui. addidi. deinde ꝙ cum ipſe ſenex eſſet: ⁊ vinū iam ſeptuaginta annis guſtaſſet: ⁊ de eo nullū ſciret deponere iudicium erat ſibi magna ignominia: ſicut illi q̄ qnquaginta annis vnā artē fecit: ⁊ in fine eſſet rudior. repiẗ 3° vinū potēs corpus manifeſte ⁊ potēter calefaciens: vt apud nos montana dicta. maluatica ⁊ hꝰ. ⁊ etiaꝫ rubea planēſia ⁊ montana. ¶ Itē iter hec media ē multa diuerſitas vinoꝝ ex pte vinoſitatis ⁊ pauciferitatis i diuerſis reperiunẗ patrijs de qbus oībus dicere nō eēt poſſe: ſed opꝫ vt medicus ſua prudētia iter illa cū erit opportunum diſcurrat. ¶ 2° nota ꝙ vinū iuuamētuꝫ p̄ſtat in ſuccurrēdo v̄tuti ⁊ ſubito. vt. ij. tertij de ſinc. ⁊ 7° colli. ⁊ Ga. 2° apho. commē. 18. diuꝫ ſubito ⁊ velocit̄ nutriētiū eſt vinum. ⁊. h. tera. eſt de maxime ꝯfortantibꝰ virtutē. eſt penetrator bonꝰ. ⁊ ꝑ maxie penetrātibus. ꝓuocat vrinaꝫ ⁊ ſudorē. coagulata diſſoluit ⁊ crudos humores digerit. Nocumēta iflāmatio cū eſſe potēs infrigidatio cū eſt frigiduꝫ equās cum eſt medicū. caput petit maxime vinoſuꝫ ⁊ ipm̄ ledit. ⁊ ex ſignis boni cerebri. non facil'r ledi a vaporibꝰ vini. Aui. dolorē in eo inducit ac mās ad ipm̄ effumādo ꝯuertit. ⁊ neruis ⁊ neruoſis maxime inimicaẗ faciēdo mās crudas ad ipos penetrare. ¶ Itē permiſcet purꝰ cū ipuro ⁊ mouet putredinē i nō ſuo tpe datū: pp eiꝰ velocē penetrationē. ⁊ h̄ nocumētū a paucis ꝯſideraẗ. ¶ Pria ꝯ. In pn° ⁊ i ꝓceſſu febriū putridaꝝ ꝯcedi pt vinū ōbile ſm̄ dēm. ꝯ ē gentil'q dicit ēt in pria ſua tale vinū iueniri vbi potētiora ſunt q̄ꝫ padue. pꝫ ꝯ. maxie indicatiōe ſumpta a febre. ¶ 2ª. Indicatione ſūpta a cā: ⁊ ſi tā in cal'a q̄ꝫ in f'ra cōueniat directꝰ i cal'a. pꝫ. qꝛ in cal'a valꝫ rōne cāe ⁊ māe. ¶ 3ª ꝯ. Nō exiſtēte vehemētia febris ꝯpetere pt vinū aq̄ cōmixtū ⁊ plꝰ ⁊ minꝰ vt exigit diſpō. ē. n. maxie v̄tutē cōfortās. vt ſup. ⁊ nullū vī ſic p̄ſtare nocumētū. ¶ 4ª ꝯ. In pn° febriū putridaruꝫ colicaꝝ añ digōnē nō dꝫ dari vinū vinoſuꝫ. pꝫ. qꝛ tale inflammaret ⁊ māsi agitaret ⁊ eſt Aliabatis. 3° practi. caꝰ. de regimine febriū putridarū. ¶ 5ª. In fe. colica. iam digeſta mā ⁊ āplius euāta dari pōt vinū aliq̄l'r calefaciēs: vel vinū potens ꝯmixtū multa aq̄ ⁊ imoderata q̄ꝫtitate. ⁊ hanc voluit Auic. pꝫ. qꝛ faciet mām illā admodū digeſtā ⁊ paucificatā per poros trāſpirare ⁊ p vias vrine euāre. ¶ 6ª ꝯ. In febribus de mā frida ſtāte digōne in ea ſecure pōt dari vinū qḋ ſit poti vinoſius. ⁊ hāc voluit Aui. de cura flegmꝰ infra ḡ hñ clamauerūt auctores dicētes. vinū dari digōne appentē in mā.

¶ 7ª ꝯ. In pn°. putridaꝝ flegmaticaruꝫ. magis ſecuriter dari poteſt vinū q̄ꝫ in pn° colericarum. pꝫ. qꝛ nō ſic timetur ex eo inflāmatio. 2°. qꝛ eligeẗ debilis caloris in q̄ erit leuis virtus ꝓuocatiua. apitiua meatuū ⁊ tale in mā nō facit agitationeꝫ: ſꝫ quādā ſuauē calefactionē digerentē mās frides ⁊ dilatantes poros. ⁊ hec mēſurare hꝫ prudēs medicꝰ. ¶ 8ª q̄ ſumitur a ꝯſuetudine ꝙ i ptibꝰ Italie ⁊ alibi vbi ſic eſt ꝯſuetū bibere vinū a pn°. natiuitatis vſq̄ꝫ ad finē vite liberiꝰ concedi pōt vinū in febre q̄ꝫ alibi vbi nō ē ſic ꝯſuetū. pꝫ ꝯ. ex quo infereẗ: ꝙ nō eſt ſic coartādū vinū apud nos nr̄is febricitantibꝰ: vt faciunt arabes ſiue ſaraceni: q nō ſunt ita vino aſſueti: ⁊ iō p̄cepta eoꝝ in potu vini nō ſunt ſic ſtricte obſeruāda. vt quidā auſteri colici. ¶ 9ª ꝯ. Indicatione ſumpta a v̄tute ſp ꝯpetit vinū: qm̄: vt ſupra ex eo multū cōfortatur. ⁊ ita de etate ⁊ alijs ponere poteris. ꝯnes pte ſtude. ¶ Decima ꝯ. Indicatio accn̄tis aliqñ vincit oēs alias indicatiōes ꝯrias. vt cuꝫ febre ꝯiungiẗ ſincopis. daẗ vinū: mēſuraẗ tn̄ ſm̄ vehementiam febris: ⁊ ſm̄ tpa eiꝰ. vñ in pn°. febriū ſincopalium de mā frida daẗ aquoſū. 12. terap. Qz ſi fuerit ex mā cal'a pabitur aquoſius. Et i caſu iſto ſaracēi qbꝰ ex lege ꝓhibitū ē vinū iubent ſuis dare infirmis vinū cū bucella panis. vt. 12. de igenio ſanitatis: ⁊ 7°. colliget. ¶ Undecia ꝯ. Si cuꝫ febre coniungaẗ apa vinū ſaltē potēs nō vī cōpetere: qm̄ mām concitat: ⁊ ſui caliditate ⁊ penetratiōe ſubtili mām ducit ad locū putredinis. ⁊ h̄ niſi fuerit mā frida cruda valde aut egritudo fuerit in declinatione nunq̄ꝫ ꝯpetit in fortibꝰ doloribꝰ. pꝫ conſideranti. nā vinū cal'm calefacit ⁊ calefaciendo mām mouet ſubtiliat ⁊ penetrare facit ad locuꝫ doloris p amplius creſcere ⁊ mās crudas ſecū ducit. ⁊ iō cōſidera. ſi in dolore renū cōuenit potēs. ⁊ ſil'r in colica ⁊ hꝰ: vt cōiter datur. Et qm̄ de ipſo vino multa diceneẗ pticularꝰ in ſermonibꝰ ſiēdis de ipſis febribꝰ in ſpāli. hic ab ampliori enarratione de eo ſupſedeo. Attēde etiam ꝯdōnes al's. vt qḋ nō ſit nouū. ſꝫ minꝰ duoꝝ mēſium. nouum. n. duꝝ eſt digōni: ⁊ multos ⁊ groſſos gnāt hūores. ⁊ opilatiuū ē ⁊c̄. ¶ Itē in cōmiſcēdo vinum cuꝫ aq̄. ac cꝫ fac illā cōmixtionē vt videbiẗ ſaltē p horā añ aſſumptionē eius.

¶ De aq̄ f'ra dōm. vt de vino. recipit. n. diuerſitas plimas ex parte locoꝝ ſube motꝰ ⁊ qetis eiꝰ: ⁊ ita de alijs. Sꝫ h̄ agitur de aq̄ f'ra puteali vel fluuiali: ⁊ in relōne ad putridas. 2° videndū q̄ ſunt q̄ nos iuitāt ad eā exhibendā. q̄ vetāt: q̄ medio ſe hñt mō. 3°. vbi dare opꝫ. ⁊ vbi nō. ¶ Et dōm p°. ꝙ indicatione ſumpta a rebus nālibus q̄ cal'e ſunt: ⁊ caliditati attinētes vt etas iuuētutis. ars fabrilis cōpl'o colica: ⁊ hꝰ. indicant de eius exhibitiōe. ꝯria ꝯriū. Sil'r a rebꝰ nō nālibus. ⁊ a rebus p̄ter nās: vt a cā morbi qñ ē cal'a ꝯpetere vī rōne hꝰ. ſi f'ra ꝯriū. ¶ Itē a febre vt febri ꝯpetit. Itē ab accn̄ti vbi ſit ſitis inflāmatio magna cōpetit. ⁊ h̄ rōne hoꝝ. ꝯria ꝯriūꝫ. Sꝫ opꝫ vt medicꝰ mō eq̄libret ꝯria idicātia cū idicātibꝰ. ¶ Et hoc nota 8. ꝯdōnes ab Aui. poſitas ꝓhibētes aq̄ fride exhibitionem. pª ē debilitas alicꝰ nobilis mēbri. 2ª mala ſtomaci ꝯpl'o f'ra aut epis. 3ª apa viſceꝝ. 4ª dolor in eis. 5ª paucitas ſanguinis corporis aut ex plixitate egritudinis: aut ex etate vel al'r quolibet. 6ª inata debilitas: vt ſt ſenes ⁊ creati a prin°. debiles. 7ª ꝯſuetudo bibendi aquā cal'aꝫ ⁊ nō fridā: vt ſūt ethiopes. 8ª eſt extenuatio corporis. pōt addi. 9ª hūoris groſſities ⁊ cruditas. cōſil'r. 8. attēdunẗ ꝯrie ipſius exhibitionē cōfortantes. Pria ꝙ mā ſit cal'a ſubtilis q̄ digeriẗ ipſa aqua. 2ª ꝙ mā ſit groſſa digeſta fortis inflāmationis: vt eſt colera groſſa: aut ſanguis groſſus ſiue ingroſſatus: nā ſi non eſſet digeſta non poſſet natura eā cōpellere. 3ª ꝙ corpus ſit carnoſum. eſt. n. aptuꝫ magis reſiſtere. 4ª ꝙ caliditas nālis exuberet. 5ª ꝙ virtus ſit fortis. 6ª viſcera ſana. 7ª ꝙ eoꝝ interioꝝ cōpl'o nō ſit f'ra. 8ª cōſuetudo potādi aquā frigidā. ¶ Prima ꝯ. Stantibus his vltimis conditionibus octo febre exiſtente intenſa de materia colica ſecure deẗ aq̄ frigida neq̄ꝫ eſt alia melior. pꝫ ꝯ que eſt Aui. qm̄ per ipſam iuuabiẗ virtus vt mām conſumat ⁊ euacuet p ſudorem fluxum vrine vomitum ⁊ hmōi: ita vt ſtatim ſanet. ⁊ hāc audiui fuiſſe practicatā meo tēpore: ⁊ ſic patientē ſtatim fuiſſe ſanatum. ¶ Et ꝙ quantitas aque bibite fuit circiter lib. ix. vel. x. de qua quantitate ſcito ꝙ vt Auer. 7° colliget dꝫ eaꝫ diuerſificare ſm̄ diuerſitatem inflāmationis. nam febres arſiue in ſui intenſione habent latitudinē. iō opꝫ vt tua prudentia v̄taris in eius exhibitione. veꝝ conſuetum eſt in caſu concluſionis nr̄e dari vſq̄ꝫ ad tremorē ſiue vino. Aui. vſq̄ꝫ ad viriditatem coloris. ⁊ voluit exprimere quod deẗ quātum potare pōt. Tu itaq̄ꝫ te modera in dando plus et minus ſecūdum indicationes maiores aut minores ⁊c̄. conſidera. ¶ 2ª ꝯ. Qñ oīa nō concordāt ad eius exhibitionē. debes attendere fortioribus. verbi grā. Quis febrit febre intēſa valde cū ſiti ⁊ hꝰ. ⁊ hēt in epe apa. tunc dico ꝙ qꝛ ex inflāmatione febris timetur corporis arefactio ⁊ tādem mors melius eſt exhibere q̄ꝫ non: ⁊ permittere quod apa aliq̄l'r augeaẗ ⁊ mā incrudeẗ q̄ꝫ corpus moriatur. ¶ 3ª ꝯ. Ubi occurrūt iſti caſus medicus debet ſtudere quantum pōt diuertere in meliorē partē: vt ſi cuꝫ alio poteſt ſuccurrere aut cū minori nocumēto facē dꝫ. vt v̄bi grā. admiſcendo

A

B

ſy.acetoſuꝫ cū aq̄ vel iulep pluríme ꝯmixtionis cū ml'ta q̄ꝫ/
titate aq̄.iſti.n.potus calore extinguent febrilē ꝛ ſpāti non
tm̄ nocebūt ſtat itaq̄ꝫ magna ps exhibitionis hoꝝ ꝛ ſiliū in
deſcretiōe medici.℄4ᵃ ꝯ.In febꝛib⁹ arſiuis multe iſlāma/
tiōis v̄tute ꝯſentiente ꝛ alijs nō multū ꝯdicētib⁹ ꝯditiōib⁹
dictis dꝫ exhibire magna q̄ꝫtitas aq̄ f ƒe i vna vice ꝛ nō pau/
ca ſepe. Pꝫ ꝯ.qm̄ p exhibitionē ipſi⁹ in multa q̄ꝫtitate iuua
tur nā ad expellendū eradicatiue ſubito mā̄ꝫ ipſā p fluxū ſu
dorē viā vrine:aut p vomitū vt ſup̄.ꝛ extiguit̃ caloꝛ p̄ter na
turā.pauca āt pluries exhibita iſlāmat̃ ꝛ ad nr̄ꝫ col'e ꝯuerti
tur.vt.5° colliget penul.ca°.ꝛ 3° reg.acutoꝝ.vbi ẏpo.di/
C cit ipſaꝫ in coꝛpib⁹ colericis ꝯuerti ad nāꝫ col'e.Et h̄ ēt ſen
ſit Aui.pᵃ q̄rti.de cura peſtilētie dū inq̄t.aq̄ plurima f ƒa ſu/
bito eſt iuuatiua.valde pauca nocet foꝛtaſſe. Excitat calita/
tē ēt p antipiſtaſim.vn̄ in ꝯſuetis ſpāl'r: ꝛ q vſuꝫ reꝝ fridaꝝ
nō timēt ſecure cū ſy.ſuis ꝛ cum cibo ꝛ potu cōmiſceri pōt.
℄5ᵃ ꝯ.Ubi ꝓhibētia ſint potētioꝛa:nō lꝫ aquaꝫ f ƒām exhi/
bere.vt v̄bi gr̄a.vbi ſit mā groſſa cruda viſcoſa. Nā p eius
potū addit̃ in cruditatē groſſicie ꝛ opil'onē maioꝛē ad quaꝫ
opil'onē ſeq̄t̃ noua putredo: ꝛ ex ꝯn̄ti cuꝫ mouet̃ noua mā
putrida ſit noua febꝛis. Et iō dixit Auic. ꝛ non ꝓhibeas ei
aquā f ƒam niſi fuerit hūoꝛ q ē in eo crudus ꝛ groſſus:tunc
n.ꝓhibet digōnem.℄Ex q̄bus app̄et qd̄ in febꝛib⁹ flāticis
nō vꝫ ꝯuenire pot⁹ aq̄ f ride ſimplicis:q2 nō ꝯmixte.℄Sex
ta ꝯ.In caſu in quo aliq̄ febꝛis ſit ſoꝛtis icēdij indicās aquā
fridā dari in q̄ꝫtitate multa ꝛ nō pauca:ꝓꝑ timoꝛē ꝯuerſiōis
eius i colerā:ſꝫ p̄us dꝫ vētrē lenire:aut māꝫ digerere:q̄ꝫ de/
tur illa q̄ꝫtitas:tūc dari dꝫ aq̄ frida ꝛ in pauca q̄ꝫtitate com/
miſcēdo eā cū aceto vel ſucco limonū:vel arancioꝝ:vel vi/
no granatoꝝ acetoſoꝝ ꝓhibētiū eius ꝯuerſionē in colerā.
℄7ᵃ ꝯ.Si illa febꝛis fuerit de col'a groſſa melius erit ſi da/
bit̃ cal'a.pꝫ intelligēti.iſta aūt ꝓhibētia ꝛ inuitātia non ꝓhi
bētia debēt a medico.vt ſup̄ bn̄ mēſurari.℄8ᵃ ꝯ.Febꝛes in
q̄bus vꝫ cōpetere copioſus potus aq̄ frigide ſunt febꝛes co
lerice aut ſanguinee.ꝛ rariſſime in flāticis aut melicis exhi
betur.vn̄ ẏp.3° regiminis acutoꝝ.In aq̄ nullū bonū inueni
niſi qd̄ in acutis dat̃ moꝛbis.℄9ᵃ ꝯ.In febꝛe ſanguis pec/
cātis ſola q̄litate p augmētū q̄ꝫtitatis: q2.ſ. non putride nō
expectāda eſt digō in exhibitione pl'm potus aq̄ f ƒe:imo q̄/
cūq̄ꝫ die dabit̃ p̄ma.ſ.2ᵃ vel 3ᵃ.erit cōueniēs:vt de ipſa exhi
bita in fe.arſiua.℄ Decima ꝯ.In febꝛe ſanguis putridi in/
groſſati ꝛ apti incrudari p potū aq̄ meli⁹ ē expectare digō
nē.pꝫ qm̄ tūc melioꝛ ſiet eradicatio non ipedita v̄tute:neq̄ꝫ
ſiet mā ita rebellis:qm̄ per ipſam icrudabit̃.℄Undecima
ꝯ.In cauſone ꝛ in febꝛibus iſtis colicis d̄ colera ſubtili con
uenit potus aq̄ frigide nō expectata digōne q2 eius exhibi/
D tio eſt mãe ipſius digō.pꝫ.℄Duodecima ꝯ.Ubi in talibus
materia ſit groſſa melius eſt digōnē expectare:qm̄ vt ſupꝛa
ꝯuenientius eradicabit̃ mā. Sed in his opꝫ q medicus ſit
prudēs examlatoꝛ:vt ſi cōpꝛehēderit ex expectatione digō/
nis q p̄ueniat moꝛs qd̄ app̄hendet: q2 videbit mām tende
re ad vlterioꝛē coꝛruptionē.Un̄ hẏpoſtaſis videbitur nigra
melius eſt dare q̄ꝫ expectare ꝛ nō curare ſi mā icrudabit̃ ꝛ
febꝛis ꝓlonget̃: melius.n. eſt vitā ꝓlongare ꝛ moꝛbum q̄ꝫ
vtrāq̄ꝫ abbꝛeuiare.7°.colliget.Et bꝛeuiter ſ̄m Gal. tria ſūt
q̄ nos iuitāt ad eius exhibitioneꝫ: foꝛtitudo v̄tutis acutiēs
febꝛis ꝛ ſigna digōnis apparētia. ꝛ h̄ maxime vbi expecta/
E tur digō vt ſup̄. Ex iſto ifert̃ q ſenes decrepiti debiles ꝛ hō
ſunt ab eius tali potu exules. Infert̃ ſcd̄o q in cronicis nō
cōpetit ſimplex vt ſup̄. ℄Itē Aui. Et ille q opꝫ pl'm ꝓhi/
bere a potu aque frigide eſt:cui nocet in ſanitate ſua.
℄De aq̄ aūt cocta dicamus q aliq̄ talis ē ſimplex ꝛ aliqua
F ꝯpoſita p ſimplicē intelligēdo cui aliq̄d ſecuꝫ nō cōmiſcet̃.
Et de tali dōm q alijs parib⁹ ſecurius exhibet̃ cocta q̄ꝫ nō
cocta.nō.n.tm̄ frigidat.neq̄ꝫ caloꝛem ꝛ ſpūs tm̄ extinguit.
℄Itē nō eſt ex ꝯn̄ti ita incrudās ita opilans ꝛ eſt magis pe/
netratiua:nō ita rugituꝫ gnās: nꝫ eſt ita apta facere doloꝛes:nꝫ ita anhelitū ꝯſtringere ꝛ mēbꝛis frigidis nocēt ꝛ ſic
de alijs nocumētis aq̄. Cōmiſcet̃ aūt ſic cocta cuꝫ vino cōi/
ter apud nos ꝓ infirmis.ꝛ aqua cuꝫ zuccaro eis propinat̃.
℄De aq̄ āt cōpoſita.q̄ in vſuꝫ cōem venit medicoꝝ. ꝛ ē aq̄ oꝛ G
dei dōm bꝛeuiter expediēdo q aq̄ oꝛdei q̄ in vſum cōeꝫ ve/
nit vt potus infirmoꝝ ē aq̄ in aquā trāſit v̄tus ꝛ nō coꝛp⁹ oꝛ
dei.Un̄ cū dicat Aui.2° canone.5° ca.q q̄cūq̄ꝫ res ē dure
ſb̄e eius v̄tus nō trāſit i aquā niſi multū decoq̄tur. Et iō ſtu
dēdū eſt in eius decoctiōe. vt ifra ꝯ alij ꝓ practicantes q le/
uiter eā decoquunt.℄Cōtingit aūt aquā oꝛdei multipl'r fie
ri c⁹ multiplicitatē q̄re in Meſ.in ſuo d̄ appꝛobatis.ca°.de
pleureſi.Ad eā.n. venio q̄ a modernis pꝛacticis cōiter ob/
ſeruat̃:ꝛ ē vt aq̄ fōtis ad ipꝫ oꝛdeū ſit ꝓpoꝛtio vigecupla. ꝛ
in h̄ ꝯcoꝛdat ſe meſ.cū Aui.ꝛ dꝫ oꝛdeū eē excoꝛticatū a coꝛ
tice ſuo exterioꝛi.deinde bn̄ aſpero pāno fricari ꝛ dꝫ bulli/
re vſq̄ꝫ ad ꝯſumptionē q̄ medico videbit̃ neceſſaria: ſꝫ ſuū H
ꝓpoſitū.℄Et anteq̄ꝫ de h̄ dicat̃. Scito q hec aq̄ ē infrigi/
datiua hūectatiua lauatiua abſterſiua opil'onuꝫ apitiua.vri/
ne ꝓuocatiua ſputū facilitās ꝛ ventrē lubꝛicās.ꝛ h̄ oīa facit
diuerſa ex diuerſitate v̄tutū ptiū eius: ꝛ ex diuerſitate p̄pa/
ratiōis eius.vn̄ p̄ ē ifrigidatiua p ꝯpl'onēꝫ nālē ſui ꝛ oꝛdei:
qd̄ ē ſ̄m in p̄.2°.hūectatiua p ꝯpl'onē ipſi⁹ aq̄ hūidā:ꝛ per
ptes medullares oꝛdei q̄ ſunt hūide q̄ in decoctiōe ꝛ marie
multa cū ptibus aqueis cōmiſcent̃.ꝛ quāto pl's decoquitur
tanto reddit̃ humidioꝛ. Eſt q̄ppe lauatiua ꝛ abſterſiua ꝛ vt
me.p nitroſitatē expāſaꝫ in coꝛtice oꝛdei iterioꝛi tegēte me
dullā eius p ipſas ptes opil'onū aperitiua vrine ꝓuocatiua
ſputū facilitās ꝛ vētrē lubꝛicās cū his coadiuuāte humidita
te.Qꝫ ſi decoquatur cum oī ſuo coꝛtice non erit ita abſter/
ſiua.Sꝫ h̄ nota. ℄Qꝫ Gētil' dicit ꝯ'rīū ſup capl'm de aqua
oꝛdei.vn̄ vult q cuꝫ coꝛtice exterioꝛi ꝛ iterioꝛi cocta ſit ma
gis abſterſiua:ꝛ iō cōſidera:q2 non obſeruat̃: q2 foꝛtaſſe ſic
eſt inflatiua ꝛ tuſſim facit.ꝛ h̄ faceret ad Aui. allegatuꝫ in/
fra.℄Itē ſi cū modica aq̄ ponet̃ multuꝫ de oꝛdeo erit ma/
gis nutritiua q̄ꝫ ſi cū multa ꝛ pluri q̄ꝫ dcm̄ eſt. ꝛ erit minus
abſterſiua magis infrigidatiua:ꝛ ſic p eius facilē decoctio/
nem minus humectatiua ꝛ p eius multā decoctionem vſq̄ꝫ
ad crepaturā eius incluſiue magis humectatiua.ꝛ ita ſcd̄m
diuerſas eius p̄parationes diuerſos ſoꝛtit̃ effect⁹: quos ex
te verificare ꝛ inueſtigare faciliter poteris ex datis vſq̄ pin I
cipijs de ea. ℄Et de quantitate ad quā deuenire dꝫ in eius
decoctiōe eſt magna diuerſitas.Aui.ad q̄ntā ptē. Meſ.ad
medietatē.vel tertiā.Iſaac aūt ad vnā pte ꝛ vt dcm̄ eſt. cōſi/
ſtit in diſcretione medici ſ̄m intētionē quā hꝫ. naꝫ ſic ꝛ pl's
ꝛ minus recipit de virtute oꝛdei.conſidera. Et ex his facile
eſt r̄ndere ad aliquas apparentes ꝯdictiōes in dictis aucto
rum noſtroꝛuꝫ inuētas.ꝛ ad alias difficultates.conſidera.
℄Reſtat videre q̄uo in febꝛibus cōpetit.℄Pꝛima ꝯ. In fe/ K
bꝛibus arſiuis colericis ꝛ ſanguineis concedi dꝫ potus ip/
ſius aque oꝛdei. Pꝫ ꝯ ex habitis.nā ſi nocumentū aliqd̄ fa/
cit.h̄ vꝫ eſſe q2 inflatiua eſt:ꝛ tollit̃ eius inflatio per deco/
ctionē:quāuis dicat Aui.2°.canone. Et oīs aqua oꝛdei eſt
inflatiua.conſidera. Non nulli tenent q nocet oꝛi ſtomaci ꝛ
ſtomaco ꝓꝑ qd̄ miſcēt cū ea cū decoquit̃ grana aliqua ma/
ſticis:ſed tu attēde ſtomaci cōplexionē ꝛ eius tolerantiā.de
quātitate dicēdū q det̃:vt ſupꝛa de aqua frigida:qm̄ magis
parata eſt inflationi aq̄ oꝛdei ipſa frigida. Et iō bonus Cer/
miſonus in ſitibus faciebat infirmos:etiā potare ꝛ in bona
quātitate qn̄ nō petebant. Attētis ſemp conditionibus.vt
ſupꝛa:ſed ꝓpter dubiū cōuerſionis in colerā p̄parabat po/
tus infrigidatiuos ex ſy°.acetoſo ſimplici oxizacara d̄ ace/
toſitate citri ſuccis fridis ꝛ hi⁹. vt infra de acutis ꝛ coleri/
cis.℄Scd̄a ꝯ.In febꝛibus flegmaticis ꝛ melicis nō conue
nit potus aque oꝛdei aſſiduus: q2 in talibus non eſt tanta
inflāmatio que requirat ꝛc̄.ꝛ maxime in interpolatis:nam
directius in cōtinuis videretur cōuenire. ꝛ in his febꝛibus:
cum ſic tali aqua vti volumus dꝫ eſſe facta cuꝫ apio vl' cum

fenículo vt docet Aui.i ſcđo caplo de ordeo. inqt ſub areo
la feb.in calidis quidē cura ⁊ in frigidis cū apio ⁊ fenicu/
lo. Et cū volumus aquā ordei fieri magis abſterſiuā in cali
dis ponat̃ zucharꝛ triū coctionū: ⁊ i fridis zucharū rubeū.
A ¶Poſtremo ſcito pp vnū dcm̄ Aui. ⁊ eſt veniēs ſepe i pra/
ctica: ꝙ aq̄ ordei cū dat̃ grā alterandi ⁊ nō cibādi: pōt cū ſy.
acetoſo cōmiſceri: ⁊ eſt ꝯclō Gētilis. Et verificat̃ maxime
qñ ſtōus patiēs eſt calidus: nō timēs acetoſitatē eius in eo.
Sȝ tu qñ aliter facere poteris euitādo hoc dubiū fac ⁊ con
ſultius. vñ cōciliator differētia. 169. dicit ex eorꝫ cōmixtiōe
eorꝫ oṗationes ꝯfūdi. qꝛ ſy. acetoſus diuidit ⁊ ſequeſtrat ⁊
māa ad expulſionē ꝑparat per ſeceſſum. aq̄ vero ordei ab/
luit qđ inciſum eſt p ſy. ⁊ abſtergit ⁊ p ſudorem educit aut
vias vrine. cōſidera. Et hec de aqua ordei.
B ¶De ſōno dcm̄ ꝙ in ṗncipio typi vel paroxiſmi qñ calor ad
intra ſuffocat̃ regulariter non cōpetit ſomnus ⁊ cā ṗma qꝛ
frigus ⁊ rigor ꝓlungat̃: qm̄ p ipſum ꝓh.bet̃ calidum expā
di ⁊ mām occupare ex qbus ceſſat frigus ⁊ rigor. Scđa qꝛ
per ſōnū mā ad intra coarctat̃: ⁊ ſi aderit poſtrema erit cū
augumēto illius. Tertia qꝛ ipedit digōnē humoris fieri a ca
lore q nō expandit̃. ¶Scđa cōcluſio. Coacte in principio
qñqꝫ eſt cōcedēdus vt in corporibus multe ſenſibilitatis: ⁊
maxime qñ mā mota eſt ſubtilis ⁊ acuta mordicatiua. vnde
ſubito calor ſuffocat̃: ⁊ extrema vltiate infrigidant̃: ⁊ dubi
tam⁹ de magno futuro ṗiculo. ¶Tertia ꝯclō. In declina/
tione iam pacificata mā ſomnus vr cōpetere: qm̄ p ipſum
virtus ⁊ calor fortificatus illud paucū expellit aut per ſudo
rem aut inſenſibiliter. ¶Quarta cōcluſio. In ſtatu ſequen
do gentilē corpore exiſtēte colerico macre reſolubili hñte
vapores: q tpe ſtat⁹ p corpus mouet̃: pl's ſua acuitate q̄ q̄/
titate peccantes: ſomnus ꝯpetit. pȝ ꝙ qm̄ ex ipſo virtus cō/
fortabit̃ debilitata ex tpibus p̄cedentibus: q ꝯfortata ex/
pellet illos vapores: quos nunq̄ȝ expuliſſet ſi nō fuiſſet con
fortata. ¶Quinta. Ubi nō ſit talis non vr ſōnus cōpetere:
qm̄ ex vaporibus illis ſic ꝯſtrictis p ſomnum plus nocebit̃
q̄ȝ iuuabitur ex confortatione virtutis. ¶De augmēto ve/
ro dcm̄ ꝙ cū hēat duas partes quarꝫ vna eſt ꝓpinqua prin
cipio altera ſtatui. de eis eſt dcm̄ ꝙ q̄ eſt ꝓpinqua ṗncipio
hȝ nām principij: ⁊ de ipſa vt de principio: ⁊ ita pariſc̃ſnuit
de illa ſtatui ꝓpinq̄. ¶Quid aūt ſit dcm̄ in febribus conti/
nuis: in qbus nō appet iſta diuerſitas manifeſta. patet: qm̄
opȝ vt medicus ſua extimatione rōnali horas has aſſignet:
in quibus debet prohibere aut ſomnum concedere.
C ¶Et qꝛ balneū cōprehendit̃ ſub exercitio: hinc de eo dcm̄ ⁊
breuiter: ꝙ in patria nr̃a hoīes nō ſunt multū cōſueti ſe bal
neare in balneo aque dulcis calide: de quo eſt ſermo. Et iō
qꝛ euacuatio materierꝫ putridarꝫ p balneū calidum non eſt
abſqꝫ reſolutione ſpirituū ⁊ ipſorum euacuatione ſuꝑflua.
Quapropter etiā febris intendit̃. etiam quia materias in
profundo exiſtentes cōmouet: ⁊ non eas ad extra mouet:
quia difficile eſt tales ad extra moueri. hinc in eius vſu non
reperit̃ iuuamētū ſed nocumentū. Adde ꝙ labor accidit in
firmo ⁊ reſolō ex ipoſitione eius in tina ⁊ in extractione ⁊
in ſtatione ⁊ in mēſura q̄litatis aque: ēt qm̄ aliqñ errat̃ ab
aſtātibus in eorꝫ mora. ⁊ iō nō mireris ſi non eſt in vſu in cu
ra putridarꝫ. Et iō Raſis. 16 cōtinētis penul. caplo. de cu/
ra putridarum dico non vidi febricitantibus balneum eſſe
vtile in aliqua diſpoſitiōe. Et hec tibi de balneo: de quo in/
fra de cura tertiane non pure.
D **Ad canones** aūt medicinale regimen reſpicientes
me conuerto: ⁊ eos ſic diſtinguam. vt
cū meliori ordine quo potero memorie tue efficacius com
mendes. Nam eorꝫ qdam ſunt digōnem ſiue alterationem
cōprehēdētes: quidam vero ipſam cōſpiciunt euacuationē
E vñ primo de p̄mis ſermo habebit̃. ſcđo de ſecūdis. ¶Et
anq̄ȝ tu medice venias ad cura febriū putridarum ſcire de
bes ꝙ in mēte tua q̄tuor debēt cōſurgere intētiones. Qua
rum prima eſt ad febrē: cui deſeruiunt primi canones alte/
rationē ꝯcernētes. docētesqꝫ infridare ⁊ humectare. Scđa
eſt ad cām febris qūo. ſ. ipſa ꝑparari hēat vt apta ſit expul/
ſioni. ⁊ hec ꝯplet̃ cū primis ēt digōnem ipſam reſpicienti
bus: ⁊ maxime qñ mā digōne indiget. Tertia ē pur ad cāȝ:
qꝛ. ſ. ad mām febris cū qbus ⁊ quomō ⁊ q̄ via expelli hēat
qbus oībus ſcđi tibi canones deſeruiunt. Quarta eſt ad ac
cidentia febris: cui tibi vltimi ſufficiunt canones. de quibus
omnibus infra.
¶Accidit nō raro ꝙ intentio ad febrē ⁊ ad cām eius adinui
cem nō contrariant̃. vt qñ febris ē colica de colera ſubtili i
eſtate in iuuene ⁊ h⁹. talibus cōditionibus caliditatē ⁊ ſicci
tatē arguentibus: quo caſu ꝯueniunt ex parte ipſius febris
⁊ cauſe infrigidātia ⁊ humectātia. quo caſu ſi cū vno ꝯple
re poteris. vt exēpli gratia cū aqua frida: nihil melius: vt
q̄nto canone. ꝑ canōe. Qꝫ ſi contingit ꝙ adinuicē ꝯtrarient̃:
vt qꝛ febris vt ſic icidat exhibitionē fridorꝫ: ⁊ humectantiū.
⁊ cā ſiue mā q̄ eſt flegmatica indicat exhibitionē calafacien
tiū ⁊ exiccātium. tunc opȝ vt in hac contrarietate medicus
ſua occurrat prudentia ⁊ exercitio. qbus mediantibus ſciat
eligere. pp qđ 4° terapentice. Exercitatū ⁊ nā prudētē opȝ
eſſe medicū. Opȝ aūt hic inueſtigare modū quo medicus
cognoſcet ad qđ horꝫ declinare debuerit. Et Aui. Et oȝ vt
obſeruet̃ res magis timoroſa de vna duarꝫ rerꝫ. cui addas
F vt Gal. aphoriſ. cōmēto altera non neglecta. ⁊ idem. 10. tera
pentice. ¶Sed dices qūo ꝯprehendā rem magis timoro
ſam. ¶Memorandum primo ꝙ abſolute prior eſt intētio
ad ipſam feb. qꝛ eſt illud ꝑter nām cuius remotionē premi
tus intendimus. Scđo ſcđa eſt intentio in actu curandi ad
cām. ⁊ hoc regulariter operando. Et iō dixit Gal. 3°. tegni.
Opȝ vniuſcuiuſqꝫ cām primis abſcindere. ¶Scđo dcm̄ ꝙ
qñ febris eſt intenſa valde ⁊ vehementiū accidentiū: ita ꝙ
ex his aliq̄li additione dubitamus de eſſe infirmi: tunc intē
ti debemus eſſe ṗncipaliter ad febre vt febris. ⁊ iō vt ſupra
in febribus incenſiuis ꝓcedēdū cum extinctiuis fortibus ēt
habito reſpectu ad calorem naturalē ne extingueret̃. de q/
bus infra de febrib⁹ acutis. Qꝫ ſi fuerit debilitas virtutis:
viuifica cā infrigidādo moderate. ⁊ tu ad hoc bñ aduertes
¶Item ſi virtus fuerit fortis: ⁊ corpus aptū reſiſtere diſſo/
lutioni ex parte cōpoſitionis eius: vt qꝛ ſit groſſorū humo
rum. ſtrictorꝫ pororꝫ. cōplexione flegmaticus: ⁊ h⁹. dato ꝙ
febris ſit multum intenſa: debes cū leuibus extinctiuis pro
cedere. Scđo ꝙ ſm plurimū prior intētio eſt ad cām. ⁊ cau
ſa qꝛ rarius inueniunt̃ illa febres cum tanta vehementia: ⁊
ſpāliter in partibus iſtis. ⁊ ſm plurimū febres ex multa ⁊
groſſa mā ad frigidū declinante. qđ facit ēt inordinatū re/
gimen ⁊ ingluuies hoīum nr̃e p̄rie. Ex quibus hr̄ ꝙ ſcđm
plurimū prior eſt intentio in febribus putridis ad cām q̄ȝ
ad febrem. ¶Sȝ nō remanent q̄ eſt fortior abſolute ⁊ aliis
paribus. ⁊ tu conſidera. Et ſicut inter febrē ⁊ cām accidit
ꝯrietas ex parte intentionum. ita ēt cadit inter febrem acci
dens eius ⁊ cām: vt in ſincopali humoroſa. Nā indicatiōe
ſumpta a feb. debent dari frigida. rōne cauſe calā ⁊ accñs
querit cibi exhibitionē. ⁊ febris ac mā cibi ꝓhibitionē. Si/
mul ter ſi quis febriens hr̄et ſtomacū valde frigidum: ⁊ fe/
bris eſſet calida. aqua frigida cōueniret ⁊ non conueniret.
Has itaqꝫ contrarietas medicus diligenter ꝯſiderare oȝ. ⁊
primo videre ſi aliqđ hēat vnū qđ in his ꝯtrarietatibus ſa/
tiſfaciat: vt eſt ſyrupus acetoſus q infrigidat: ⁊ ſic ꝯfert fe/
bri. incidit ⁊ ſubtiliat ⁊ opilationes aperit: ⁊ ventrē ſoluit
rōne zuccari abſtergentis ⁊ aceti ſtimulantis. ⁊ ſic cauſe: qꝛ
materie groſſe cōuenit: ⁊ eo vti oȝ. Qꝫ ſi tale nō inuenit: opȝ
vt ſolerti extimatione inueſtiget qđ illorum eſt apta ma/
ius nocumentū inducere: ⁊ ad illud principalr̃ intendere
altero non neglecto. Et hoc eſt qđ dixit Auic. ⁊ opȝ vt ob/
ſeruetur vt ſupra. Et hec de iſto primo canone. qui merito
eſt primus vt patet conſideranti.

Digitized by Google

¶ Scđ̃s canon. Qꝛ contra mām peccātē qñq; ꝓcedimus cū
G ſolis alteratiuis nō digeſtiuis : ſꝫ adiuuantibus nām ad re/
ducendū mām ad benignū. Qñq; vero cū digeſtiuis altera
tiuis habilitātibus mām ad expulſionē. nam digō ſm me/
dicū in nocitiuo eſt ꝑparatio eius ad expulſionez ingroſſan
do.ſ.ſubtile: ⁊ ſubtiliando groſſum: ⁊ incidēdo viſcoſum ⁊
hmōi. Et iō qñ medic⁹ ꝯꝓrehēdit mām peccantē eſſe paucā
aptā ad benignū reduci. nō oꝫ ſtatim medicus tētare illam
expellere. vt qñ quis conquerit̄ de febꝛe leui aut de aliquo
accidēti: q eſt hō ſatis foꝛtis boni regimini : ñ cōſueti multi
plicare multos malos humoꝛes ⁊ hꝰ: nō ꝓcedat cū digeſti/
H uis ſtatim euacuatiuis vt multi faciunt. ⁊ hoc bñ ꝯſidera. ſꝫ
pꝛius ſtudeat humoꝛis retificationi. ¶ Cum h̄ amplius ſci
re debes ꝙ nō ois repletio nec ois repletionis malitia ſuo
medicat̄ cōtrario ex euacuatiōe ⁊ oppoſitione : imo multo
tiens ſufficit multa regiminis bonitas. ¶ Et incipiendo ab
alteratiuis veniēdo ad particularia. Dico ꝙ lꝫ aq̄ fructum
facta.ſ. ex citrullis mellone ⁊ hꝰ. qꝛ ex ſuccis eoꝝ ab Auic.
⁊ alijs ponat̄ inter alteratiua infrigidātia tñ qꝛ nō in oībus
vꝫ cōpetere maxime in febꝛe ex mā frigida : ēt qꝛ parata eſt
coꝛruptioni. iō cōcluſo ꝙ dimittatur. ⁊ cū aqua oꝛdei ⁊ alijs
ꝓcedamus extinctiuis. ⁊ erit tutius : de qbus extinctiuis
⁊ in de acutis. Verū in febꝛibus tertianis Haliabas 3°. pra
etice ꝯcedit melonē indū ſtatim in pꝛincipio. ⁊ 7°. colliget
ſuccus cucumeris ſaracenici ꝯꝛiat̄ colere cum ſba ſua tota:
credo totius poſſe eis vt oꝛiētales q̄ȝ nos ꝑꝑ regionē aeris
diſpōnē ⁊ ꝯſuetudinē ad illos cibos: qbus q̄ſi cōtinue in ſa/
nitate veſcant̄. ¶ Alia eſt aq̄ fructuū acetoſoꝝ : qꝛ ex ſuccis
eoꝝ fcā: vt granatoꝝ: arācioꝝ: limoniū: ⁊ hꝰ: ⁊ iſta ꝯcedit̄
ēt in ꝑn° qñ febꝛes ſunt icēſiue ac maligne vt peſtilētiales i
qbus a ꝑn°a modernis exhibent̄ extinctiua: vt infra de eis.
¶ Et qꝛ moderni vtunt̄ çucharo roſ. in pꝛincipio putrida/
rū non cōpetit: neq; antiquū: neq; nouū : ⁊ maxime añ digō
nem: pꝫ qꝛ ad gñales ſcđ̃as itētiones eo nō vtit̄ Auic. nō ad
infridādū. imo vtit̄ aq̄ oꝛdei: neq; ad etinandū eo vtit̄: ⁊ a r/
gumentū negatiue valet i medicina. Itē nō minus eſt inflā/
matiuū aq̄ melonis: ḡ i incēſiuis non ꝯuenit: in fridis ēt. Et
ſi dicit̄ dabo cū multa aq̄: tūc opatio erit ab aqua. Et breui/
ter cū ſit ſtipticū mām idiſpōnēs ad digōnē non vꝫ cōpetere
vꝫ rōne alicuius ſpālis itētionis q̄ eſſet ſtomaci confoꝛta/
tio poſſet cōpetere. Qꝛ ſi rōne abſterſionis in flāticis ⁊ eo qs
vti vellet poſſet: ſed melius rōne huius eēt mellinum niſi ſit
qđ ꝓhibeat: ⁊ tūc tu coꝛrige cū alijs: ⁊ h̄ eſt viſa Gētilis nr̄i
ſnia. In hac tñ difficultate varie reperiunt̄ opiniones quas
modo gratia bꝛeuitatis non ꝓſequar. conſidera.

I **Expeditis** ſic alteratiuis ad digeſtiua venio: añ quo/
rū adminiſtrationez debes attendere ali/
quos canones. ¶ Pꝛimus ꝙ pꝛius debes cognoſcere ma/
teriā febꝛis: añq̄ȝ ipſam digerere aut eūare icipias: nam al'r
a caſu operaberis. ꝙ ſi ſic in ꝑ aduentu nō cognoueris eaȝ.
vt qñq; ꝯtigit ſubtilia regimē: nā febꝛes q̄ nō ſic cognoſcun
tur ꝑ aduētu ſunt q̄ nō hñt vehemētia accñtia : nec in tactu
caloꝛis. neq; in exeūtibus. neq; in pulſu: ſed oia ſunt remiſ/
ſa: ꝑ quoꝝ remiſſiōe ſumus ambigui. nā ex ſubtiliatione re
giminis nā nō occupata curabit : ſi mā erit benigna ⁊ pau/
ca: ⁊ aut eam manifeſtabit ſi non erit talis.
¶ Cognita aūt febꝛe q̄ ad cāȝ eius tunc ꝑmiſſa dieta vt ſupꝛa
Pꝛimus canon oꝫ eē vētris lenitio: ⁊ ē ſcđ̃s in oꝛdine. Et qꝛ
ꝑ cliſtere lenitiuū remittit̄ acuitas febꝛis ꝑ. Iteȝ feces ſicce
eūant̄ ſua fumoſitate nocētes ⁊ alterātes. Itē materie coꝛ/
rupte ⁊ q̄ ꝯtinue coꝛrūpunt̄ in inteſtinis repte: vbi ⁊ pluri
me cōiter repiunt̄: ⁊ ſi nō ſint de mā febꝛis nā inteſtina ſunt
loca in qbus ſuffocant̄ ⁊ cōcludunt̄ vapoꝛes calefacti a fe/
K bꝛe ⁊ mā ipſe iflāmate. Ex qb⁹ apparet: ꝙ licet directi⁹ le
nitiua ꝯpetant in cā calida: ꝯueniūt ēt ⁊ in frida: vt pꝫ. Iteȝ ꝑ
lenitiua: ⁊ marie ꝑ ſuperius exhibita māe q̄ circa meſeral/
cas caloꝛe febꝛili coꝛrūpunt̄ ⁊ reſudāt verſus meſeraicas.
nā ſi nō mouent̄ ⁊ ibi reſidentiā facient ipſe coꝛrupte erunt
cā apatis: aut iſlamatiōis epatis ⁊ coꝛruptionis chili eūatis
ad epar. Et his apparet q̄ȝtum ꝓſunt cliſtera: ⁊ ſi infirmus
de ſe aſſellet: nā in his febꝛibus ſunt multū diligēda. ¶ Itē
ſi accipere noluerit cliſtere: aut nō poterit da lenitiuū per ſu
perius : vt caſſiā: aut mānā. aut ſy. violatū: aut aquā oꝛ. aut
aquā fructuū: de qbus ſtatiꝫ: qđ intellige regulariter op e/
rādo: nā ſi i inteſtis eſſent feces multū exiccate: ⁊ opſ'o eſſet
foꝛtis. ita ꝙ ēt cū cliſteribus vnctuoſis ⁊ lenitiuis feces ipe
educi ſi potuerint: tūc opꝫ te trāſferre ad cliſteria foꝛtia fcā
cū decoctione agarici polipodij cartami ⁊ hꝰ. ¶ Item ſi cō
pꝛēderes ꝙ eēt pñtia humoꝝ fridoꝝ crudoꝝ in inteſtinis:
aut ꝙ patiēs caſurus eēt in ſubeth apopleriā ⁊ hꝰ: tūc coa/
cte ad acuta cliſteria trāſire oꝫ cuȝ turbit ⁊ alijs hꝰ. Et hoc
voluit Aui. cū dixit: ſit ſicut ſy. violatus ⁊ ſit vltimitas leni
ficatio: nō fluxus vētris: nō ſol'o laboꝛioſa. Et ꝓ canone tibi
ſatiſfactum eē puto: ſi eas poſuero q̄ tibi in ꝑdictis ſatiſfa/
cient intētionibus. Et añ ipſoꝝ deſcriptiones ſcito ꝙ leniti
ua ſunt q̄ ſunt viſcoſa: ⁊ dilatant̄ ſup ſuperficē mēbꝛi aſperi
dilatatione plane ſupficiei: ⁊ ſit manifeſtū illius coꝛpoꝛis ꝑ L
eam planum recte aſperitatis: aut currit ad ipſum humidi/
tas dilatata hac extenſione. Et ſunt.

Altea	Semen lini	Fenugrecum.
Anilium	Manna.	Malua.
Amoniacum	Medulla aialis.	Oua.
Arūdo zuchari	Oleum.	Seueſten.
Ficus	Perſica	Siſamum.
Grana dulcia.	Pꝛuna.	Sycla ſiue blitis.
Liquiritia.	Phillium.	Spinachia.
Lupulus.	Viole.	Viola.
Citonioꝛum ſe/mina.	Ydromel. Bdellium.	Zucharum. Zucharum viola/tum.
Balbanum.	Butirum.	
Glutē albotim.	Caſſia fiſtula.	Syrupus violatus.
Grana pini.	Caulis.	Aqua oꝛdei: ⁊ hꝰ.

¶ Cliſtere vētris lenitiuū ſecū induratarꝝ eductiuum caloꝛis
febꝛilis remiſſiuū : ⁊ ſic de alijs itētiōibus ſupꝛa. ℞. fo'ioꝝ
maluaꝝ blitis matꝝ violaꝝ ſpinachie añ. M. ſ. aq̄ fluialis
lib. j. ſ. bulliant ad cōſumptionē tertie ptis: deinde colentur
⁊ foꝛtiter expꝛimant̄. đ q̄ colatura. ℞. lib. j. ⁊. ℥. ij. cui addā
tur olei viol'. ℥. iij. ⁊ h̄ ſi cā erit calida: ꝙ ſi frida addantur. ℥.
iij. olei cōis: ſal' cōis. ℥. ij. Qꝛ ſi vis magis abſtergere addas
plus de bliti ⁊ de zucharo rub. addas aut in cā frida ſi plus
lenire adde caſſie fiſtule aut māne. ℥. j. aut ex alijs q̄ iam ſu/
pꝛa apta ſunt vt magis videbit̄. Et qdā vt Aui. addunt vi/
tella oui. Et nota ꝙ vbi feces ſunt multū indurate : debent
cliſteria talia eſſe pinguia multum: aut cū oleo talia: aut cuȝ
medullis: ita ꝙ ponant̄ olei. ℥. vj. ⁊ multi vtunt̄ ipſo oleo
ſolo. ¶ Nota ſcđ̃o ꝙ qñ cliſteria iponunt̄ ſemꝑ de liquoꝛe M
remaneāt ad minus due. ℥. ne ventoſitas ſubingrediat̄. In
quo canone miniſtri cōiter errāt. Habes itaq; modū cōpo/
nēdi cliſtere: qđ variabis ex diuerſis ſimplicibus iam poſi
tis ſm varias intētiones: q̄ dietim tibi occurrent: ꝙ deſcri/
bere tales reputo ipoſ'e. Iōq; bñ ꝯſidera : ⁊ illa tuo adapta
ꝓpoſito. Et Aui. multū placuerunt cliſteria: inqt: ⁊ qđ ma
gis dilectū apud me eſt adminiſtratio cliſterioꝝ. Sed nota
ꝙ aliqñ plus ledūt q̄ȝ lenitiua ꝑ os: vt ſepe vidi. ¶ Leniti/
uū ꝑ ſuꝑius. ℞. caſſie fiſtule nouit̄ extracte vnc. j. ſ. aq̄ oꝛdei
vnc. iiij. cum qua dicta caſſia extrahatur.
¶ Aliđ. ℞. māne electe vnc. j. ſyrupi viol'. ℥. iij. aq̄ oꝛdei. ℥. ij.
¶ Ad idē aq̄ fructuū Meſue diſtinctione ſeptima doſis ſint.
℥. iiij. dictas tñ doſes oꝫ qñq; augere: qñq; minuere ſm coꝛ
poꝛis diſpōnē ex pte ſtipticitatis ⁊ lubꝛicitatis hītudīs eta/
tis ⁊ hꝰ. ¶ Poſtremo nota ꝙ cū ſuccis ꝑdictaꝝ herbaꝝ q
dam cliſteria ipſa faciunt ſperantes magis lenire.
¶ Tertius canon: ꝙ lꝫ ꝑncipalis itentio in cura putridaꝝ ſit N
māe ipſius eūatio: ⁊ digeſtio qđ acceſſoꝛiū: vt pꝫ i fe. de mł

furioſa:in qbus nõ expectat̃ digeſtio. ſil'r in ſinocha: tñ regulariter operãdo ꝑus debem⁹ digerere q̃ euãre. Iuxta illud.ypo.p.aphoꝝ:digeſta medicari ⁊ mouere nõ cruda. Dico regulariter qm̃ coacte vt pl'm cogimur ad exhibitionem minoratiuoꝝ cõium:⁊ qñq₃ ꝓprioꝝ pp ingluuiẽ ⁊ inordinatum regimẽ hoium nr̃i tp̃is voluptuoſe ac guloſe viuentiũ vñ ſm pl'm multis ac malis humoribus p viam in digõnis multiplicatis in ꝑncipio febriũ repleti inueniuntur. pp qđ Gentilis ⁊ alij moderni principio eaꝝ exhibẽt minoratiua cõia:aut ꝓpria:qđ ex ſignis maiorẽ: aut minorem comprehendunt ſuperfluitatũ multitudinẽ. Et dictũ eſt vt pl'm:qm̃ aliqñ h̃ nõ facimus: Et ideo tibi occurrẽte ergo: conſidera primo eius regimen pñs ꝑteritum ⁊ habitudinem eius: ⁊ ſic de alijs per que cõprehendere poteris ſuꝑabundantiam humoꝝ:aut nõ a qbus ipſa febris dependet: q̃ ſi nõ inuenis multitudinẽ:dimitte h̃ euatiua:⁊ tranſeas cū cliſteribus ⁊ lenitiuis per os vt ſupra: ⁊ tũc te extendas ad digeſtiua: de
A quibus ſtatim cũ de ipſis euatiuis exẽplificauero. ❡ Minoratiuū cõe qđ dĩ tale: qm̃ m̃a cões: ſiue in vijs cõibus exiſtẽtes vt ſunt ſtomacus iteſtina euat. ℞. tamarindoꝝ.ʒ.ſ.vel pone loco illoꝝ tantundẽ prunoꝝ. decoquant̃ in.ʒ.x. aque ad ꝯſumptionẽ tertie ptis. colet̃ ⁊ fortiter exprimat̃ de aqua colatura.℞.ʒ.vij.⁊ adde mãne.ʒ.j.vl' caſſie tãtũdẽ ſi mãnã careres ⁊ h̃ magis reſpicit coleram. Qꝫ ſi volueris ſanguinẽ a colera mũdificare pone tamarindos in decoctione diuo. Qꝫ ſi flegma ⁊ colera:ſed ꝑncipal'r flegma adde aliquid agarici in dicta decoctiõe: vt qꝫ cũ tamarindis bulliãt. ʒ.iij.agarici nõ piſtati:ſ₃ inciſi nõ multũ ſubtil'r. Caſſia.n.ꝑncipaliter colerã euat ⁊ flegma ſecũdo. meſue in ſuis canonibus. Uerũ accidit qñq₃: vt poſſint egri accipere medullam caſſie ⁊ dari nõ põt mãna:aut qꝫ nõ iuenit̃:aut qꝫ pauperes ſunt:vñ male ꝑt lenire medicus lenitione cõi niſi ſapiat nã₃ minoratiui ꝓprij:⁊ iõ op₃ tũc ꝙ medicus ſit prudẽs: fiat.n. eo caſu:vt melius fieri põt ponẽdo ficus pſiliũ i decoctione. ❡ Itẽ põt dare gumi alboti cũ modico cinamomi: ⁊ doſis ẽ. ʒ.ij.cũ nebulis faciẽdo tres vel quatuor bolos:⁊ ita de alijs pte ingegniare: ⁊ põt dari quacunq₃ hora: pur ꝙ detur añ eibi aſſumptionem per duas horas: ⁊ poſt ꝑ ſex ad minus ⁊
B melius per octo. Tu itaq₃ compone ex habitis vt decet.
❡ Minoratiuũ ꝓprie:qꝫ mãm peccantẽ reſpiciens: ⁊ maxime quãdo eſt colera. ℞. Decoctiõis ſupraſcripte:tamarindoꝝ.ʒ.vj.mãne.ʒ.j.vel caſſie tãtũdẽ ſucci.roſ.ʒ.ij.vel ele. de ſucco roſ.ʒ.j.vel.ſ.ſm corporis diſpõnem vt ſupra:ꝙ ſi fuerit flegma.℞.caſſie.ʒ.j.electuarij idi.ʒ.j.ſ.extrahat̃ cu₃ decoctione lupuloꝝ ſebeſtẽ ⁊ tamarindorum vt ſupra.
❡ Ad idem valent pillule aleſangine de yera ſimplici ⁊c̃. q̃
C omnia quere ſupra quarto capitulo.
❡ Quartus canon: ꝙ añq̃ ad euatione ꝓpriam ⁊ eradicatiuam venias: itẽde digõni materie peccãtis: vbi nota: ꝙ tam cauſe accidẽdi q̃ cõiũcte debet̃ digõi l₃ principaliter debeatur añcedenti:nã m̃a cõiuncta indiget ꝑparatione: vt facili⁹ expellat̃:⁊ alteratiõe vt putredo non ꝓcedat ⁊ prauior efficiatur: vñ cũ corpus plus caleſiat alijs partibus pp acceſſu₃ eẽ magis in m̃a cõiũcta febris vere iterpollãte in die acceſſionis: q̃ in die qetis: exiſtimo canonicũ i tali die cũ dat̃ digeſtiuũ. ipſum debere eſſe magis alteratiuũ q̃ alio die: contra quẽ canonẽ cõiter operant̃ medici. ❡ 2° nõ: ꝙ cauſe febris putridine factiue: aut ſunt añcedentes quãtũ ad futurũ fieri:⁊ ſic eſt repletio hũoralis peccãtis: aut ſui multitudine aut groſſicie: aut ſubtilitate: aut viſcoſitate: aut ſunt cauſe cõiuncte:⁊ eſt m̃a putrida: aut putrida fuligo: cui ꝯiungitur indebita tranſpiratio: cuius cã ẽ opilatio: ⁊ opilatio cauſa ẽ detentionis vapoꝝ capinoſoꝝ: ad quã mediate vel immediate febris cõſequit̃. ❡ Et ſic in ſumma habes nouẽ ꝯnumerando vltimo febrẽ. ad q̃ nouẽ o₃ medicũ ſuas dirigere intẽtiones: quaꝝ q̃dã ſe tenẽt ex pte euatiõis vt multitudo ⁊ putrida m̃a ⁊ vapoꝝ detẽtio. Alie ſe tenent ex pte digõnis: vt viſcoſitas groſſities ſubtilitas indebita tranſpiratio opil'o. Quedã ex parte alteratiõis: vt febris eſt ⁊ putredo: vt p alternationẽ remittit̃. Ex quib⁹ breuiter hẽtur ꝙ tres ſunt canones principales ⁊ tãq₃ alioꝝ cardines ſuper quos oẽs vertũt̃ canones in cura gñali putridaꝝ: ⁊ ſunt alteratio digõ ⁊ euacuatio. ⁊ hoc preſuppoſito canone de dieta.
❡ Et expeditus ſic de alteratiuis de quibus ad plenum ſup̃ D
quarto capitulo:⁊ infra de acutis: ⁊ pacutis ⁊c̃. Ad digeſtiua venio:⁊ enim vniuſquodq₃ digeſtiuũ p canonem gñalem eſſe cõtrarium materie digerende: vt ſi fuerit frigida ſit calidũ:ſi calida fridum:ſi viſcoſa iciſiuũ: ſi groſſa ſubtiliatiuum ſi ſubtilis ingroſſatiuũ:⁊ hoc quãtũ ad illas q̃tuor intentiones primas de nouem paulo añ notatas: pro qbus complẽdis te transferas ad capl'm quartum: vbi inuenies copiam digeſtiuoꝝ vſitatoꝝ oi materie deſeruientium ⁊ ſimpliciũ ⁊ cõpoſitoꝝ. Poſt aũt exhibitionẽ hoꝝ digeſtiuorum debent exhiberi alia digeſtiua que reſpiciunt alias intẽtiones. que ſunt opilatio ⁊ indebita vaporum tranſpiratio: que complẽtur cum ꝓuocatiuis vrine: prouocatiuis ſudoris: aperitiuis opilationũ ſeu poroꝝ cutis: de qbus oĩbus ſuo ordine ſtatim. Sed prius nota: ꝙ poſt prima digeſtiua debent ſequi euationes imediate: vt dicet̃ ſtatim: deinde iſta alia digeſtiua. Propter qđ ſcito ꝙ l₃ p h̃ ꝓuocantia materie precipitãdo euent̃:⁊ p vias vrine educant̃ quapp potius euatiua q̃ digeſtiua dici merentur: tñ eis attribuit̃ ꝑncipaliter nomen digeſtiui ꝑ quãto materias diuidunt ⁊ ſubtiliant: ⁊ maxime groſſas q̃ ſm pl'm ſunt tales: ac aperitionẽ viaꝝ qꝫ venaꝝ ⁊ poroꝝ faciunt: nam h̃ eſt modus ꝑparationis ad expulſionem: vt colligit̃ ſcdo aphoꝝ in ꝯmento. Corpora vbi quis
vult purgare. ❡ Nota ſcdo ꝙ diuretica nõ debent exhibe E
re: niſi poſt euõne: aut cũ flõia ſi eſt necia: aut ſolutione ventris lenitiua ⁊ minoratiua iteratiua: ⁊ reiterata ſm multitudinẽ materiei: ⁊ maxime qñ ꝯtẽta eſt in meſeraicis ⁊ vijs epatis: Nã ſi diuretica inuenirent materias corruptas in illis vijs mouerẽt eas ad epar: ⁊ ad venas: ⁊ ſic adderent in opilationẽ ⁊ cãm febris ⁊ febrem: ſed reiterata euatione vt dcm̃ eſt materie remanent pauce: ⁊ ipſas penetrare faciunt in vias vrine ⁊ ſic aperiũt ⁊ educũt. Et qbus collige errorẽ illorũ q i opilationib⁹ ſtãte multitudine m̃ei ſtatim exhibẽt apitiua etiam fortia: ⁊ eſt error cõis: ⁊ ad h̃ etiam aduerte.
❡ Sy. aũt aperitiuos vt acetoſum ſimplicem cum ſemibus cõibus habes quarto capitulo in quo ⁊ apitiua ſimplicia: ⁊ tu ibi. ❡ Poſt aũt digeſtiua aperitiua: ⁊ vrine prouocatiua ſequi debent ſudorem prouocãtia: nã ſilis eſt rõ in iſtis ⁊ in illis: vel ſudorem ꝓuocantia ſunt vt ſic fortiora: qm̃ mãm magis ſubtiliãt: ⁊ p loca anguſtiora penetrare faciunt: ⁊ ad longinquiora peruenire: qꝫ ad cutim nõ cõcurrente auxilio attractiue cutis: ſicut prouocans vrinam recipit a virtute attractiua renum: cuius eſt ꝓprium ad ſe attrahere aquoſitatem ⁊c̃. Et l₃ ita ſit: tñ aliqñ idem eſt vtrunq₃ faciens: vt radix feniculi. Qꝫ ꝯtingit ꝓpter diuerſas horum diſpõnes: ⁊ ſm diuerſum materie ſitũ: na₃ radix feniculi ſubtiliando ſanguinẽ: ⁊ qñ aliqñ in hoibus aptis recipere mãm in renibus pp fortẽ attractionẽ ipſoꝝ vrinam prouocabit. In alijs vero faciendo eliquationẽ vaporoſa₃: q ſunt debiliũ renum quo ad attractiuã: ⁊ rari in poris ſuis verſus cuti ſudorem ꝓuocabit debent itaq₃ ſudoris prouocatiua ſequi ꝑcedente flõia ſi neceſſaria erit: aut euõne: vt dcm̃ eſt de prouocatiuis
vrine. Nam medicina ꝓuocãs ſudorẽ ẽ apta mãm diſſolue F
re ⁊ facere penetrare. addere in opilationes ⁊c̃. febrẽ ꝓlongare: p eã reſoluto ſubtili groſſo remanẽte: ponere humores ſua caliditate in ebullitione. ⁊ iõ ꝯſidera errorem illorum q ſtatim a ꝑncipio volũt cũ ſudatorijs fortibus per os exhibitis curare q̃rtanas. Et dcm̃ eſt p os: qm̃ aliud ẽ ſudatoriũ extrinſecus applicatũ: vt ſunt fricatiões: cooptura pãnoꝝ calidoꝝ: embrocatiões: balnea vnctiones: de qbus nõ eſt tantus timor i eoꝝ adminiſtratiõe. Sed pur iſta et ſunt

Digitized by Google

verēda a medico ſapienti ⁊ ſi facilia ſudatoꝛia dcā ſint: ⁊ ta
lia ſudatoꝛia nō ſemp ī oī febꝛe putrida ꝯueniunt ⁊ maxie
in febꝛe magne inflāmatiōis coꝛpus diſſoluēte ⁊ areſaciēte:
vñ in tali caſu magis ꝯueniunt olera frigida: embꝛocatio/
nes ⁊ balnea frigida: ⁊ tu ad h̄ bñ cōſidera. Cōiter aūt non
facimus talia ſudatoꝛia in patria nr̄a: ꝙ ſi volueris eis vti
fac cū cautela. Nos aūt vtimur fricationibus extremitatuꝫ
vñ ſcito ꝙ fricatio leuis ⁊ pauca leuiter tranſpirare facit: me
diocris aūt ⁊ multa multuꝫ trāſpirare facit. foꝛtis autem ⁊
multa plus oībus alijs: ⁊ tu bñ in his cōſidera coꝛpoꝛis vir
tutem: ⁊ alia de quibus ſepe ſupꝛa: nam aliqua ſunt coꝛpo/
ra que foꝛtes non patiuntur fricationes.

g **Poſitis ſic** digeſtis: decet vt ꝓmiſſuꝫ ē: de eūatiuis
ꝑtractare. Euacuatiuoꝝ itaqꝫ aliud le/
nitiuꝫ: aliud minoꝛatiuū cōe: aliud minoꝛatiuum ꝓpꝛium:
aliud eradicatiuū: ⁊ hec ē diſtinctio d̄ eūatione p farmaciaꝫ
ſiue per ſolutiuū factā: ⁊ ſicut humoꝛ alius a ſanguine eūaꝛ.
minoꝛatiue ⁊ eradicatiue: ita ⁊ ſanguis p flōmiaꝫ: h̄ vtroqꝫ
mō eūari ꝯtingit: Et ſicut dicim⁹ flōmiaꝫ eē eradicatiuā: qñ
totus ſanguis peccās extrahiꝛ vel ſaltē nō remanet tantus
quē nā vincere ac coꝛrigē nō poſſit. Ita ⁊ mā alia dī eradica
tiue eūari quādo tota vel q̄ſi tota eūaꝛ: ita ꝙ nō remāet: qd̄
minime fieri cōtingit: niſi poſt māe ꝯpletā digōnē: ⁊ in hoc
differt a minoꝛatiua vt ſupꝛa. Et ex his: ⁊ habitis ſupꝛa in
tertio canone īmediate p̄cedēti appet qd ſit lenitiuū: qd mi/
noꝛatiuū cōe: qd ꝓpꝛiū: qd eradicatiuū: qd̄ a mioꝛatiuo non
vī differre: niſi ex pte foꝛtitudis: q̄ foꝛtitudo aliqñ ſit augē/
do doſim minoꝛatiui: aliqñ trāſeundo ad ſolutiuū ex ſui nā
foꝛtius: vt ex aloe ad reubarbaꝝ: aut ad electuariū de ſuc/
co roſaꝝ: ⁊ h̄ꝫ. Iſta aūt ſolutiua debilia ⁊ foꝛtia hēs copio/
ſe ⁊ ſimplicia ⁊ cōpoſita in quarto capl'o ſupꝛa: ⁊ tu ibi. Et
de lenitiuo: ⁊ de minoꝛatiuis exemplificatum eſt ſupꝛa in ſe
cundo ⁊ tertio canoñ. immediate pꝛecedentibus.

h ¶ Quintus canon. ⁊ ē ypo. ꝑmo aphoꝝ. vndecūqꝫ nā repe/
rit inde p cōueniētia loca ducere: vbi ḡ cōpꝛehēderis nauſe
am ⁊ incitationē ſtōi ad expellendū per ſupius: hoꝛtare in/
firmū ad vomitū: ꝙ ſi ex ſe facere nō potuerit: aut nā dimi/
nute fecerit ēt in ꝑn° paroxiſmoꝝ vl' in ꝓceſſu: da vomitiuū
domeſticū ex aqua tepida cū aceto vel ſy. acetoſo: ⁊ nō des
foꝛte vomitiuuꝫ timēs agitationē ⁊ māe inflāmationem: ac
ſtomaci ipſius nimiā cōturbationē. ꝙ ſi ſentiet in ventre ru
gitū: aut in vētre eius moꝛdicationē maxime in fine inteſti/
ni groſſi: aut motū mārū ad inferius: da ſolutiuū p os: aut
adminiſtra cliſtere aut ſuppoſitoꝛiū: vt videbiꝛ tibi: indica/
tione ſumpta a v̄tute etate moꝛbo accñtib⁹ eius: ⁊ h̄ꝫ. Vñ
pone ꝙ talis icitatio fcā a nā ſit in ꝑncipio poxiſmi: meli⁹
erit tūc ſuppoſitoꝛiū minus nām grauās ⁊ alterans. Qꝛ ſi
alio tpe foꝛtaſſis melius cliſtere: ⁊ aliud ſolutiuū per os: ſꝫ
iſta remanēt in pera medici. Et nota h̄ ꝙ iſte canon non hꝫ
oꝛdinē cū ꝑdictis: imo qñcūqꝫ ⁊ q̄cūqꝫ hoꝛa tales mouē/
tur māe: ⁊ p illa loca ſiue p̄ceſſerit flōmia neceſſaria ſiue di/
geſtio aut non talis eūatio fienda eſt vt dictum eſt. Et non
agas cum eūatione artis ꝯtra partem eūationis nāe. Auic.

i ¶ De eūatione v̄o p flōmiā dōm ꝙ ipſa ēt in febꝛibus cōpe/
tit putridis alijs a ſanguineis: ⁊ in oībus ipſis: qñ. ſ. māe ip
ſaꝝ ſunt ſanguini mixte: nō multū. ſ. remote a nā ſanguinis
⁊ dī humoꝛē multū diſtare a nā ſanguinis: qñ p eius inten/
ſionē: in caliditate. ſ. aut in frigiditate viſcoſitate groſſitie:
⁊ h̄ꝫ multū diſtat a debita cōuenientia ſiue habitudine nā
li ipſius ad ſanguinē: quā. ſ. dꝫ hr̄e cū ſanguine. Et iō h̄ no/
ta pp v̄bū Aui. ⁊ ꝓpꝛie cū vꝛina ē rubea: ꝙ ſignuꝫ ſigñans
diſtantiaꝫ colere a ſanguine eſt vꝛina citrina ignea ſubtilis.
Et in h̄ caſu nō cōcepit flōmia: qꝛ tūc cades in canonē gnā/
lē: ſi facies eā q eſt. Caue ne egrū ad alterū duoꝝ ꝑducas:
aut ad humoꝝ colericoꝝ ebulitionē: aut frigidoꝝ incruda/
tionē. Eſt. n. ſanguis frenū colere: ⁊ humoꝛes frigidos ſicut
digerens. Conſil'r ſi vꝛina fuerit alba ſubtilis liuida in ſba

ꝓpoꝑſlationes. aut qꝛ ſunt groſſe. nō tñ tincte: tūc nō vī flō/
mia cōpetere: qꝛ arguit diſtātiā flātis: aut melācolie ab ip/
ſo ſanguine mō nunc dato. Si āt vꝛina fuerit rubea groſſa:
aut rubea rubedine q̄dā ſanguinea groſſicie debita vel me/
dia: tūc arguiꝛ pctm̄ in ſanguine ⁊ flōmiā ꝯpetere: ꝙ ſi fue/
rit rubedo: magis tñ remiſſa cū declinatiōe ad albedineꝫ: ⁊
cū groſſitie arguit mixtionē ſanguis cū flāte ⁊ flōmiaꝫ cōpe
tere: ſil'r ſi ad liuidū declinabit cū rubedine ⁊ ſubtilitate: ar
guit eius mixtionē cū melācolia. Si v̄o ad citrinū cū ſubti
litate ſup mixtionē ſanguinis cū colera: qbus caſib⁹ compe
tit flōmia. Et iſta hñt veritatē ſi aliunde nō veniat iudicium
veꝝ impediēs ꝯſidera. Itē ſcito ꝙ ſtāte plectoꝛia a medico
ꝑma facie pcepta ēt nō apparētibus ſignis dictis indicatio/
ne fctā ab ipſa ꝯuenire vꝛ flōmia ſi cetera cōſentiunt ex pte
etatis ⁊ alioꝝ. ⁊ dꝫ flōmia copioſioꝛ fieri in ſinochis ⁊ pau
cificari in reliqs: vñ min⁹ vī cōpetere flāticis: ⁊ adhuc mul
to minus melancolicis indicatione ſumpta a complexiōe.
⁊ iō in eis minoꝛaꝛ reſpectu eius que fit in colericis. Iſta tñ
non pñt ſic calamo ſcribi: qm̄ qñqꝫ interueniunt q̄dā q̄ im/ k
pediunt medicū a recto ope vt ſupꝛa: ⁊ tu ꝯſidera. ¶ De le
nitione aūt ventris añ vel poſt flōmiā dōm ꝙ añ cōpetit: vt
ſupꝛa de ea ex canone gnāli quarta pꝛimi: de flōmia: nam p
flōmiā dirigiꝛ mā coꝛrupta v̄ſus venas: ⁊ maxime q̄ in ite/
ſtinis ⁊ meſeraicis inueniꝛ: ⁊ iō dꝫ p̄cedeꝛ lenitiuū ipſa eua
cuans: ⁊ pp eandē cām cōpetit lenitiuū ſeqnti die: itē cuꝫ ſi
gna videris flōmie in putridis ſtatim flōmia ⁊ maxime vir/ l
tute exñte foꝛti: ⁊ ſolutionē vētris fac ſeq. ¶ Nunqd in die
paroxiſmi ſit euacuandū: ⁊ eſt canon Auic. ⁊ nō moueas in
die poxiſmi aliqd q̄ꝫtū tibi poſſe eſt: neqꝫ cures febꝛem. Pꝛo
pter qd̄ nō multa pulchꝛa: pꝛimo cām q̄re in tali die: ſil'r in
hoꝛa exacerbatiōis mouere nō debes: nā medicina hꝫ mo/
tū ꝯriū nāe qꝛ mouet de circūferētia ad cētruꝫ: nā vero ꝯ:
⁊ iō ſic ipediꝛ ⁊ moleſtaꝛ ābo⁹: vñ foꝛtis fit in mā cōmotio
⁊ dubiū exinde ne mā ſic cōmota ad mēbꝛa expellaꝛ pꝛinci
palia. ¶ Scđo ꝙ aliqñ febꝛis eſt de numero eaꝝ q̄ hñt exa/
cerbationē oī die: aut de numero ꝯtinuaꝝ ſiue cōcluſaꝝ: q̄/
re in eūatione euitare nō poſſumus dieꝫ poxiſmi: ⁊ iō dixit
q̄ꝫtū tibi eſt poſſe. Itē qꝛ mā eſt furioſa venenoſa nō dās in
ducias: qꝛ ex ea timeꝛ: aut ex fluxu eius apoſtema ī mēbꝛo
nobili: aut ſubitus euētus moꝛtis ſi talis eūatio tardareꝛ:
vñ ypo. q̄rto apho. Medicari in valde acutis ſi expedit ea/
dē die. differre. n. in talibus malū ē. Itē ſi in die poxiſmi con
tingat nām mouere ⁊ motu pigroꝛ ita ꝙ ꝓ eius cōpleta eua
cuatione indiget auxilio: quo nō exhibito timoꝛ eēt ne mā
raptū capet ad mēbꝛa alia nobilia: tūc eūatio dꝫ fieri in die
poxiſmi: ⁊ iō ꝓ intellectu canonis ſciēdū ꝙ cū reperiunꝛ ta
les febꝛes: ⁊ ꝙ neceſſaria eſt eūatio ſiue minoꝛatiua ſiue le/
nitiua. dꝫ medicus eligere diē: aut hoꝛā maioꝛis qetis: ⁊ dif
ferre eā: vt qetioꝛē inueniat hoꝛā aut diē ſi fuerit interpola
ta. Qđ ſi talis erit añ paroxiſmū fiat ad min⁹ p tres hoꝛas
añ eius aduentū: ⁊ quāto p plures tāto meli⁹ erit: qđ ſi fue
rint poxiſmi ſubintrātes: tūc fiat in declinatione ꝑmi: añq̄
futurus poxiſmus veniat. Qđ ſi fuerit concluſa non ꝓpoꝛ/
tionalis: tūc fiat in hoꝛa in q̄ febꝛis magis tepeſcit: ⁊ eſt ho/
ra auroꝛe cū toto mane qđ ſeqtur. Qđ ſi cōtingat alijs ho/
ris tepeſcere: vt qñqꝫ accidit in illis fiat. Et que dcā ſunt ma
xime verificāꝛ d̄ eūatiōe p ſeceſſuꝫ: nā de eūatiōe p vomituꝫ
diē Raſ. 16. ꝯtinētis qđ fieri pōt: ⁊ ī hoꝛa poxiſmi ⁊ ī hoꝛa
qetis vñ īfra d̄ q̄rtana diceꝛ: vt Auic. qūo ſpāl'r in ꝑn° eius
cōfert vomitus: ⁊ idē de tertiana. De flōmia aūt dōm: ꝙ ali/
qñ nō inconueniret ēt hoꝛa poxiſmi. facere flōmiaꝫ: vbi. ſ. ti
meꝛ aduentus karabiti. ſed vbi eſt oppoꝛtuna fac ipſam: vt
de euacuatione per ſeceſſum dictum eſt. m

¶ Sextus canon. qđ non fiat eūatio ſaltem eradicatiua ante
māe digōnē: ⁊ cā qꝛ euacuabiꝛ multū de humoꝛe bono nō
eūando malū: ⁊ ſic nā multū debilitaꝛ. Scđo qꝛ ſubtile pꝛi/
us euacuabiꝛ: qđ ꝯferebat ad digōnem groſſi. Tertio qꝛ ſic

mouendo

mouēdo mãꝫ indigeſtã ſimul ꝯmiſcebit̃ cũ bona: ⁊ bona ef
ficiet̃ mala ꝑ cõtactũ: ⁊ ſic creſcet mã. Canon tñ hꝫ ṽitatẽ: ꝓ
ter q̃ꝫ in mã venenoſa aut furioſa: aut valde: aut multa: de q̃
dubitat̃ egri ꝑditio: aut apoſtẽa mẽbri nobilis ex motu ta/
lis mãe: aut aliqͦd tale grãde nocumẽtũ. Uñ hic attẽde mul
titudinẽ nõ ſolũ humoꝝ alioꝝ a ſanguine: ſꝫ ẽt ipſiꝰ ſangui/
nis: cuius multitudo timẽda eſt ne ſuffocet. Et iõ in his caſi
bus copioſa eſt fiẽda euacuatio ex parte farmacie ⁊ flõie in
principio: ⁊ nõ tardare: qm̃ eo caſu in mora eſt magnũ picu
lum. Apud ſtatũ ṽo nõ moueas aliqd donec vincat nã ⁊ di/
gerat. Aui. ⁊ ſunt canones accepti ab ẏpo. ꝑmo aphoꝝ. di/
geſta medicari: ⁊ mouere non cruda: ⁊ ſcdo inchoantibus
morbis ſi qd vĩ mouẽdũ moue: in ſtatu ãt ſilẽtiũ hẽre meliꝰ
A eſt. ¶ Sꝫ hic nõ errores aliquoꝝ: qdã preſumptuoſi ſtati a
ꝑncipio febris putride ꝓcedunt dãdo vna die fir. alia die ſo/
lutiuã credẽtes ſequi preceptũ Aui. de cura flegmatice. pau
latine digerere: ⁊ paulatine euacuare non aduertentes ꝙ
euacuatio facta in principio materia non digeſta eſt coacta
⁊ non regulariter. Alij nimium timidi qui nõ audent in ꝑn
cipio dare medicinam exoluentem: imo vĩ eis qd magnum
dare modicũ caſſie: ⁊ ſe fundant vt ſupra ſuper dictũ ẏpo. di
geſta medicari: de quoꝝ numero fuit pluſq̃ꝫ ꝯmentator vir
multe ſcie: de quo Gẽtilis multũ mirat̃: nã ipſe in principio
taliũ febriũ ꝓcedebat niſi cũ cliſterijs lenitiuis ex caſſia ⁊ ſi/
milibus. vt pꝫ per ipſum 3° tegni. §. Euationes vero. Uide
itaqꝫ mi rayneri q̃ꝫ difficile eſt iudiciũ medicoꝝ: ⁊ eoꝝ ope/
ratio. Opꝫ enim qñqꝫ cũ medicinis exoluentibus: qñqꝫ cuꝫ
leniẽtibus ꝓcedere vt ex dictis habitũ eſt. conſidera.

B ¶ Itẽ ſcito ꝙ ſi cũ febre putrida fuerit apoſtẽa ⁊ in fieri: tunc
cũ fluxus taliũ humoꝝ ſit cũ ſanguine ſtatim a ꝑncipio fac
flõiam. Itẽ ſi fuerit fluxus humoꝝ alioꝝ a ſanguine: ẽt com
petit farmacia: ⁊ in ꝑncipio euacuãdo ⁊ diuertẽdo: ſꝫ bñ cõ
ſidera particulã patiẽtẽ. Qꝫ ſi fuerit iteſtina: nõ euacues ꝑ il
la: ſꝫ ꝑ vomitũ: ⁊ cõſilr̃ de alijs. Qꝫ ſi iã fuerit apoſtema fcm̃
⁊ fixũ in ipſa febre nõ exhibeas farmacũ: qm̃ mã ꝑ farmacũ
cõmouebit̃ ⁊ nõ educet̃: ⁊ eſt vt ſi qs vellet arborem euelle
re priuſq̃ꝫ lateraliter terra ſeparetur: vt Cõciliator differen
tia. cõſidera. Et debet hec medicina ſolutiua non eſſe de nu
mero earum que laborioſe ſoluunt ⁊ a remotis trahunt.

C ¶ Qꝫ ſi fuerit febris abſqꝫ apoſtẽate: regulr̃ euatio in prin/
cipio fieri non dꝫ. ſed dꝫ digeſtio cõpleta expectari: q̃ ẽt non
erit in ꝑncipio ſtatus: ſed in ꝓceſſu ipſius in quo perfecte vi
cta erit mã a virtute: nã prudẽs medicus ſi aliunde nõ cogit̃
ſemper digeſtionem expectat ſperãs ꝙ virtus debeat tunc
mãm expellere q̃ eſt a virtute iam paucificata: ⁊ multũ exi/
tui ꝑparata: ⁊ hoc in fine ſtatus vel principio declinationis.
Et ideo dixit Auicẽ. Apud ſtatũ ṽo nõ moueas aliqd. i. ad/
ueniente ſtatu nõ moueas aliqd. ſ. cuꝫ farmaco ſolutiuo do/
nec vincat nã ⁊ digerat. i. vincat per cõpletaꝫ digõnem: que
fit. ſ. in proceſſu ſtatus: ⁊ non in principio eius. Et ſi ipſa nõ
mouet. moue tu hora motus eius: quaſi dicat. ſi iudicas ꝙ
nã poſſit digerere ꝑ ſe vel cũ auxilio: ⁊ ipſam deinde euare:
vt conſueuit poſt cõpletã digõnẽ: dimitte eã. Qꝫ ſi cõprehen
des ꝙ ſit pigra in euacuãdo ꝓpter obtuſionẽ ſenſus: vel ꝓ/
pter aliã cãm: tunc tu euacua hora eius. i. hore ꝑfecte digõ/
nis. Qꝫ autẽ aliqñ nã talẽ nõ euacuet mãm: hẽtur a Gal. ter
tio de creticis caplo ſcdo: ⁊ ſcda q̃rti de ſignis ſignificationũ
male criſis. Et ſubiunge dictis: ⁊ eſt canon ꝙ ſi nã criſim in
die ſibi debita non facit. Tu poſtea in die nõ cretica euabis.
Qꝫ ſi in die ⁊c̃. euacuationem facies: dimitte eaꝫ. Medicus
enim dꝫ eſſe adiutor nãe ⁊ non impeditor: prima quarti de
cura putridarum in gñali auctoritate ẏpoc̃.

D ¶ Canon ſeptimus. ꝙ cũ in euatione quãdoqꝫ repiatur virtꝰ
debilis: ⁊ humor euacuandus eſt groſſus viſcoſus difficile
educibilis: ⁊ nõ niſi medicina forti: ꝙ tũc debes medicinam
fortẽ facere debilẽ: vt. ſ. ꝙ bis vel ter educat: hoc eſt in doſi
minuas: nã turbit dicunt̃ medicine fortes: quia humorem
de difficili euãbilẽ euacuant.

¶ Canõ octauus. Caue iuquãtũ potes in principio febriũ pu
tridaꝝ exhibere medicinas que ſint apte ſua q̃litate facere E
reditũ paroxiſmi: vt ſcamoneã dare in febribus colericis: qꝛ
calſa ⁊c̃. mouebit colerã. ⁊ in flãctica ehebulos: qui ſunt fri/
gidi ⁊ ꝯſtringẽdo diſponũt ad reditũ: ⁊ ita de indis in melã/
colia. Et hꝫ hic canon veritatẽ qñ nõ ſunt cõfracte ⁊ debite
conſolat: vt in electuarijs quibus cõiter vtimur: vt eſt indũ.
Uſqꝫ mõ poſiti ſunt canones de euatione per farmaciã. mo
do ponẽtur ad flõiam ſpectãtes. ¶ Primus ꝙ ſtãte pctõ ſan
guinis in quãto ſolo: vt ſanguis eſt humor deſtinctus a maſ F
ſa humorali: aut amixtione eius cũ alio humore in pricipio
nõ eſt expectãda digeſtio. ſicut in alijs humoribus: immo ſta
tim eſt fienda flõia: ⁊ ſi virtus tolerat eradicatiua: qꝛ per ip/
ſam ſic auferet̃ febris: vt infra de ſinocha: ⁊ cã: qm̃ ſanguis
ſic eſt paratus ſtatiꝫ euationi eius per flõiam. Et qꝛ vt dictũ
eſt ſupra: nã ſanguinẽ ceteris humoribus plus cuſtodit: vñ
accidit vt in eius augmẽto nõ extraneet̃: ſicut ceteri humo/
res: q ꝓpter ſuũ augmẽtũ mãe facti rebelles ab ea nõ regu/
latur: deinde putreſiũt ⁊ malignãtur: quantũ ad ſubam ſui:
⁊ efficiũtur viſcoſi groſſi ⁊ euacuationi inobediẽtes: q̃re an
coꝝ euationẽ digeſtione indiget. Ex quo infertur: ꝙ qñ acci
dit ſanguini putredo: vt in ſinocho ꝑ quã remouet ſanguis
multum a nã meri ⁊ boni ſanguinis. groſſitate vel ſubtilita
te ſui: ꝙ bonũ tunc erit digõnẽ expectare: non tñ tãta quan
ta in alijs expectatur humoribus: eo ꝙ nõ ita extraneatur
vt alij ipſo remanẽte ſub forma ſanguinis: vt ſcdo colliget.
Infertur ſcdo ꝙ ſi in pricipio ſtãte tãta multitudine ſangui
nis peccãtis ſolo quãto non fit flõia copioſa: vt decet virtu
te tunc conſentiẽte: ꝙ poſtea cũ poſtponit̃ virtute iam debi
litata non eſt amplius ad eã intẽtio tãta quanta fuit. ſ. in ꝑn
cipio: immo fortaſſis morit̃ patiens ꝑterea ſanguis ꝓpter
morã erit malignior ⁊ magis diſtãs a forma ſanguinis: ⁊ ali
qua colera põt eſſe in eo excitata: iõ non ita copioſa cõuenit
vt in ꝑncipio. ¶ Scds canon. ꝙ ſi erit pctm̃ in ſanguine ꝓ
pter mixtionẽ alioꝝ humoꝝ cũ eo ipſum inficientiũ: ⁊ erũt G
multũ diſtãtes hi humores a ſanguine: vel extraneati rõne
ſue ſubſtãtie: vt qꝛ ex eis ipſe reddat̃ nimiũ groſſus: aut vi/
ſcoſus: tunc melius eſt digõnem expectare: ⁊ ipſam facere:
vt ꝑcepit Gal̃ cũ ſẏ. de ẏſopo: deĩde flobotomare cã: qm̃ nõ
ſubtiliabitur ſanguis bonus: ⁊ nõ groſſus exibit: ⁊ ſpũs exa
labunt. ¶ Tertius. ꝙ vbi fuerit mixtio alioꝝ humorũ cum
ſanguine ⁊ nõ fuerint multũ diſtãtes vel extranei a nã ſan/ H
guinis cõpetit flõia in ꝑncipio nõ expectata digõne ⁊ ſaltem
minoratiua pꝫ: qm̃ de humore peccãte ſimul cum ſanguine
euacuabitur: ⁊ nã ſuper reſiduũ potẽtior reddet̃. ita ꝙ ma/
ius erit nocumẽto iuuamentũ. ¶ Quartus. ꝙ poſſibile eſt
ſtante debita mixtione alioꝝ humoꝝ cum ſanguine copio/ I
ſior in proceſſu flõia cõpetere q̃ꝫ in ꝑncipio: pꝫ qꝛ vbi in prin
cipio facta fuerit flõia minoratiua: deinde data ſint digeſtiua
ꝓpter q̃ mã ſub forma cauſe antecedentis ſtans digeſta ſit:
⁊ magis rarificata ipſa ſic cum ſanguine remanẽte mixta ⁊
coniuncta nõ habẽte renouationẽ ab antecedẽti nã: tũc do/
minabitur: ⁊ facta flõia copioſa liberabitur febriẽs illa ho/
ra cito vel eadẽ die: ⁊ hoc voluit Auicẽ. quarta primi de flo
botomia quãdo ꝑcipit de flõia in febre ſanguinea ⁊ alijs hu
moribus ſanguini mixtis paruã fieri flobotomiam in ꝑnci/
pio: ſed in proceſſu copioſiorẽ. Ex quibus apparet q̃ diffe/
rẽtia ſit inter flobotomiã quãdo eſt a ſanguine: ⁊ quando
eſt ab aliis humoribus ſanguini mixtis: nam in prima fit co
pioſa. in ſcda nõ ita copioſa. Item in prima contingit vt fre/
quenter ꝙ nõ ſit eradicatiua. in ſcda nunq̃ꝫ vel raro: ſed ſem
per minoratiua: ſꝫ multe minoratiue quandoqꝫ tenent locũ
eradicatiue. ¶ Quintus canon. ꝙ ſtãte mixtione aliorum
humorum cum ſanguine: ⁊ ſanguine ipſo non peccante cõ/ K
ſilium Auicẽ. eſt vt dimittatur flõia quantum poſſibile eſt:
quod ſi non eſt poſſibile: tunc multiplicatio numeri eſt me/

lioꝛ multiplicatione quantitatis:nã cũ ſanguis in caſu non
peccat:⁊ cũ alijs euacuabiť humoꝛibus ſequiť vͤtutis debi
litas:⁊ euacuatio eiꝰ:cuius eũatio non eſt necĩa:⁊ iõ ſtude/
re debes humoꝛes peccãtes alia via eũare:qȯ ſi eq̃ bñ fieri
nõ poterit:ptiri flõiaꝫ vt virtꝰ inde nõ debiliteť: ꝺbilitate.ſ.
de qua curãdũ ſit. ¶ Preterea foꝛſan ꝑ ipam nõ eũabiť ipſe
humoꝛ peccans:⁊ opoꝛtebit te eũare adhuc cum ſolutione
vẽtris:⁊ hoc facere non poteris ꝑꝑ debilitatẽ vͤtutis cõſecu
tam ad flõiaꝫ. ¶ Jtẽ ẽt cũ tu expectabis criſim non erit bo/
l nũ nãm ſic fuiſſe debilitatã. Et h̃ aduerte vtſuꝑ ꝙ audacioꝛ
fuit Ga.i faciendo flõiaꝫ ipſo Aui.vñ.in.xj.terap. Jn oĩ pu
trida non dubitauit flobotomiã facere:qm̃ homĩes:q̃ꝛ gre
ci climatis. Gal.multo abũdabant ſãguine:⁊ ſunt robuſtio
res his q in clinate arabũ:nã arabes ſunt debilioꝛes ⁊ pau/
cioꝛis ſanguinis:ꝑꝑ magnã caliditateꝫ:⁊ iõ Aui. Arabs fuit
timidus in ea:voluit itaq̃ in caſu mixtiõis dicte ꝙ dimitta/
tur quãtũ poſſibile eſt:⁊ ꝙ ꝑtiať ⁊ non fiat copioſa:⁊ hꝫ h̃
maxime vͤitatẽ qñ vides infirmuꝫ aliter liberari poſſe. ſcȯo
qñ fe.eſt de nũero ꝓlixarũ:in qbus indigemꝰ maioꝛi foꝛtitu
dine vͤtutis:tertio qñ tu expectas totã mãm vnica expulſio
ne debere ꝑ criſim eũari. Jn alijs aũt feb.ab his in quibus
ſperať ꝙ tãta ſit mixtio ipſoꝝ cũ ſanguine ꝙ ſperať ipſos
humoꝛes ſic cũ ſanguine egredi bonũ erit flobotomare.

m **Accidit vt** quaſi ſemꝑ ꝙ feb.ipſis varia ꝯiunguntur accidentia:⁊ iõ de ipĩs vt cõiter cõiunctis
canones ponã eis deſeruientes:vt de fe.ipa:⁊ cã eiꝰ dcã eſt.
¶ Dicamus itaq̃ ꝑmo ꝙ ſitis conſueuit quandoq̃ in princi
pio poxiſmi accidere:nunqd ꝓ tũc dari debeat:aqua oꝛdei
inť.vľ aliquod tale. Et dicatur ponendo canonẽ. Q; in prin
cipio paroxiſmi regulr̃ non dꝫ dari aqua oꝛ.groſſa ſiue ci/
balis:aut aq̃ ordei ſubtilis cũ çuccaro q̃ ad cibaleꝫ declinat:
⁊ cã qm̃ frangũt ꝑiodũ ⁊ faciunt inequalẽ aſcenſum caloꝛis
⁊ mãe vapoꝛoſe ꝑꝑ nãm ſic eſſe occupatã circa mãm ciba/
lem:⁊ vñ deſiſtat a reſol'one mãe. Preterea mãm multiplicat
q̃ꝛ in illã cõuertiť. Jtẽ talia trahunť ꝯ ſua mẽbꝛa inflamma
ta:⁊ vias ſua frigiditate opilant:⁊ ſic ſunt cauſa ꝓlonga/
tionis poxiſmi. Et dcm̃ eſt regulariter:qm̃ coac'e quãdoq̃
talia exhibemus ⁊ groſſioꝛa:vt ſupꝛa de cibatione febꝛici/
tantium indicatione ſumpta a cõplexione ⁊ habitudine: vñ
allegatũ eſt quandoq̃ ſunt qdã colerici:qbus ſtatim moue/
tur colera ad os ſtomaci ⁊c̃.⁊ opꝫ eis dare imediate cibuꝫ
⁊ hoc in pꝛincipio paroxiſmi.⁊ tu require allegato loco: ⁊
eſt ſententia Gal.x.terap.⁊ in libꝛo de cauſis pꝛocatarticis.
Jtẽ vbi accideret caſus virtutis aut ſitis inſuppoꝛtabilis ꝓ
pter foꝛtem flãmã:⁊ ſic de alijs. ¶ Secundus canõ qȯ ſecu
rius dari poterit aq̃ ſimplex cocta ⁊ cal'a abſq̃ zucharo in
pꝛincipio poxiſmi.q̃ꝫ ipſa aq̃ oꝛdei:cã q̃ꝛ illa eſt ſimplex nõ
cibalis:non ipediens nãm ſua acuali caliditate humoꝛes dige/
rẽs:⁊ maxime ſi dabiť in pua quantitate q̃ꝛ ſic cito euapo/
rabit:nã ſi in magna dabiť q̃ꝫtitate nocere poterit q̃ꝛ intus
retinebiť ⁊ ſua poſſibili fridatate erit cã ingroſſationis hu/
moꝝ:⁊ ledet viſcera ⁊ h̃ꝰ. Jtẽ ob ea abſtinẽdũ in pꝛincipio.
Q; ſi aliq eã exhibẽt aut aliã faciunt plus ad ꝯplacendũ.la/
ſciuitati infirmoꝝ.⁊ hoc niſi fuerit vꝛgẽs cauſa. poſt autem
pꝛincipiũ poxiſmi cõuenıẽtibus dabiť:⁊ tu pro his recurre
ad ea q̃ de potu aq̃ dicta ſunt ſupꝛa in pꝛincipio capituli.
¶ Scȯs canon pꝛincipalis eſt.ꝙ quando cũ febꝛe coniungi/
tur doloꝛ capitis:⁊ remiſſus tunc pꝛima intentio dꝫ eſſe ad
febꝛẽ. Q; ſi contingat ipm̃ valde eſſe intenſum:ita vt faciat
redire febꝛẽ declinantẽ ad augmentum per inflãmationeꝫ
quã facit in ſpiritibus:⁊ ꝑ acuitionẽ factam in humoꝛibꝰ:
tũc opꝫ vt ſedetur doloꝛ vſq̃ ad applicationẽ opiatoꝝ do/
meſticoꝛum:etiã ſi foꝛtitudo ⁊ intolerabilitas ipſius te co/
get ad ea adminiſtranda:⁊ cã duoꝛum pꝛimoꝝ eſt: q̃ꝛ ſem/
per attendendũ eſt ad id qȯ magis moleſtat.ex canone ge/
nerali ſuperius poſito.
¶ Tertius pꝛincipalis eſt: ꝙ ꝑ vꝛinã ictericã.i.dñium multe
colere oſtendẽtẽ ⁊ multam inflãmationẽ dubitabiť de apo
ſtemate.ſ.futuro in epate:ꝑꝑ foꝛtẽ inflãmationẽ fieri i epa/
te ex caliditate febꝛili:ex qua aptum eſt ad ſe multos trahere
humoꝛes:tunc debet medicus pꝛius intẽdere ad extinguẽ/
duꝫ febꝛẽ cum extinctiuis:vt ſyr.acetoſo aqua oꝛdei:⁊ h̃ꝰ.
deinde ad ſedationẽ inflãmationis ipſius epis:vel ad remo
tionẽ alterius diſpoſitionis ipſius ſi fuerit opilatio: aut ali/
quod tale cũ his que in eãu epi conueniunt.
¶ Quartus.qñ cũ febꝛe cõiuncta fuerit colla leuis ꝑ exicca/
tionẽ fecũ factam a caloꝛe febꝛili:tunc intẽtio dꝫ eſſe.pꝛimo
ad febꝛẽ.ſcȯo ad colicam.in quo caſu dare poteris aquã oꝛ
dei lauantẽ ⁊ abſtergẽtẽ ⁊ humectãtẽ feces induratas:⁊ re
mittet de caloꝛe febꝛili:⁊ hunc canonẽ voluit Auic.16.ter
tij de cura colice ex fecũ retentione. Q; ſi colica fuerit foꝛ/
tis tunc nõ apietur via inteſtinoꝝ cũ leuibus vt aq̃ oꝛdei: ⁊
ſyr.acetoſo:q̃ꝛ h̃ leuia foꝛtẽ nõ apient opilationẽ:imo opoꝛ
tet vt dẽtur foꝛtia in apiendo:vt eſt ius galli decrepiti medi
cinale:cũ quo decoquunť polipodium epithimus:⁊ h̃ꝰ.vt
meſue de ſimplicibꝰ pulcherrime docet:⁊ tu ibi:aut ius pu
rũ faciẽdo ipm̃ lenitiuũ ⁊ vnctuoſuꝫ:q̃ꝛ accipiendo partem
eius magis vnctuoſam:aut gallũ pinguẽ:⁊ res vnctuoſas:
aut cõmiſcẽdo pinguedinẽ cuꝫ eius decoctione: ꝙ ſi ꝑ eius
vnctuoſitatẽ augebiť fe.minus nocumẽtum erit:qȯ ſi vide
biť deinde poſt receſſum doloꝛis:ꝙ ꝓpter ipm̃ ⁊ ꝓpter ca/
loꝛẽ febꝛilẽ remanſerit inflãmatio:tunc da aquaꝫ oꝛdei ⁊ h̃
adminiſtrabis per inferius aut ſuperius:vt videbitur.
¶ Quintus.ꝙ canones qui dicti ſunt maxime verificanť in
adultis:nã ſi fuerit lactans:opꝫ vt lac lactãtis alteretur.
¶ Sextus.ꝙ febꝛiẽtes in eſtate febꝛe frigida: q̃ꝛ flegmatica
aut melancolica:non debẽt delectari aere frido ac ventoſo:
⁊ facere apire feneſtras:⁊ maxime quando ſentiunt ſe vel/
le ſudare:q̃ꝛ ꝑ aerẽ fridum pꝛohibenť vapoꝛes groſſi a ſua
reſolutione:⁊ fit opilatio in poꝛis cutis:quare fit cõuerſio
eoꝝ ad intra:⁊ ſic augeť febꝛis:vbi autẽ febꝛis eſſet coleri/
ca ⁊ inflãmatiua melius tolerari poſſet.
¶ Septimus canõ.ꝙ febꝛis putrida ſuperueniens ei : ex di/
miſſione cõſuetudinis:qm̃ cõſuetus eſt exercitari balneari:
⁊ h̃ꝰ.quapꝛopter retẽte ſunt ſupfluitates ſolite ex tali exer
citio eũari nõ eſt magni timoꝛis:nam ipſo redeunte ad con
ſuetudinẽ vel ad aliud ꝓpoꝛtionale curabiť. Que autẽ eſt
ꝑiculoſioꝛ alijs ꝑibus:an que ex cauſis venit pꝛimitiuis : an
ex añcedẽtibus.cõſidera.⁊ ẽ locus ſpeculationis.

Poſtremo ꝑꝑ dicta. Aui.dicã aliqd.ꝑmo de ſoluti
uis:de quibus in hoc capꝰ ponit octo oꝛ n
dines:ſcȯo de trociſ.de qbꝰ ẽt mẽtionẽ facit in fine capitli.
¶ Et ꝓ ꝑ expediẽdo:dico ꝙ cõiter nos vtimur his in febꝛi/
bus putridis:ſicut in colericis:tamarindis reubarbaro ſca
monea manna caſſia.in flegmaticis turbit agarico ⁊ ſic de
alijs:vt appebit ſuis pꝛopꝛijs rubꝛicis.⁊ ꝺ ipſis ſuꝑ.4°caᶜ.
¶ Et ꝓ ſcȯo dico ponẽdo aliquos canones. Pꝛimus ꝙ tro/
ciſ.fridi ⁊ ſicci in pꝛincipio febꝛium calidarum non compe
tuntur:q̃ꝛ ſunt coarctatiui ⁊ cõſtrictiui mãe vt ſupꝛa de çu
caro roſa. Scȯs.ꝙ in febꝛe cal'a cui coniungitur multa ſto/
maci inflammatio poſſunt cõpetere in ꝑnᵒ trociſci.fridi cõ/
ſtrictiui lenitiui:ꝓꝫ:q̃ꝛ tales extinguunt iflãmationẽ illam.
⁊ eſt iuuamẽtũ maius nocumẽto. ¶ Tertius.vbi non ſit tã
ta indigentia eoꝝ:ſed talis inflãmatio poſſit cũ ſy.⁊ deco/
ctionibus auferri melius eſt vt dimittantur.dixi vbi ⁊c̃.⁊
hoc q̃ꝛ ipſi foꝛtioꝛes ſunt ſy.⁊ decoctionibus.
¶ Quartus ꝙ in fine febꝛium cal'arum cõpetunt trociſ. fri/
gidi ſtiptici remouendo inflãmationẽ q̃ remanſit poſt dige/
ſtionem ⁊ eũationẽ ⁊ mẽbꝛa confoꝛtãt ⁊ reſiduũ mãeꝝ foꝛ
ſitan exiccant:ideo dixit Auic̃.poſt digõnẽ ⁊ eũationem.
¶ De trociſ.vͦo calidis qbꝰ vtimur in fe.fridis. ¶ Canones.
¶ Pꝛimus.ꝙ in pꝛincipio nõ competũt troci.calidi vehemẽ
ter aperitiui:qm̃ mãm agitant:⁊ eaꝫ diffoꝛmiter exiccant
⁊ ingroſſant. ¶ Scȯs in ꝑnᵒ febꝛiũ fridarum vti poſſumus

trociſ. leniter aperitiuis. ¶ Et ꝓprie ſi mã in ſtõaco fuerit.
¶ Tertius ꝙ vbi mã fuerit in venis remotis meliore ſunt
ſyr. ipſis trociſ. quoniam ſy. ⁊ decoctiões melius penetrãt.
¶ Quartus in febribꝰ fridis in ꝓceſſu ⁊ in fine ꝑncipij pñt
cõcedi trociſ. fortiores ⁊ apitiui ⁊ eductiui: qꝛ vie tunc ſunt
apte ⁊ i ſummis ſunt ſuſpecti in ꝑncipio. Cecidit autẽ vſus
eoꝝ qꝛ ſunt facti apud multos abbominabiles: ⁊ gratiores
ſunt ſy. aut decoctiões. Apð nõ nullos gratiores ſũt et ego
eis vtor ẽt i infirmis meis: ⁊ vt meliꝰ penetrẽt poſt eoꝝ aſ/
ſũptionẽ exhibeo aquã ſublimatã aut violarũ aut abſinthij
aut endiuie aut lupuloꝝ ⁊ hꝫ. vt conuenit ꝓpoſitoꝛ ⁊ h̃ de
cura febriũ in gñali tibi ſufficiant ſi his oĩbus addidero ca/
ſum medicinalẽ hos ocõs canões ſm ordinẽ cõphẽdentez.

A Caſus in terminis. ¶ Papinianꝰ noſter etate. xxxij.
annoꝝ vel circa vtute totius nãliter fortis
valde. lꝫ nũc ex ipſa febre ſit debilitatus non multũ ſtoma/
ci declinãtis ad calꝰm parũper circa ꝑncipiũ ꝑmi cũ inteſti/
noꝝ ſuorũ ſenſibilitate notabili. Epatis calidi ac ſecũduz ⁊
multi ſanguis ac colere factiui: cordis calidi nõ multum tñ
rẽnũ calidorũ in ꝑº cerebri in qualitatibus tꝑati ꝯplexione
ſanguineꝰ cũ pticipatiõe multe colere cõſuete ad fundũ ſto
maci eiꝰ ſepe regurgitaꝛ. hitudine carnoſus cũ carnoſitate
dura: ⁊ in ſpmaticis plus q̃z mediocriter ſe habens muſcu/
loſus multũ vitã ducẽs nobilẽ ac ſatis qetam ſiue ocioſã: ⁊
ſi interdũ ſe ad exercitia ꝯferat nobiliũ vt ad venationes ⁊
hꝫ. bis in die comedere ꝯſuetus ⁊ nõ plus q̃z mediocriter:
lꝫ exceſſerit in eſtate iſta: vt ſtatĩ vẽtre ſatis lubricus mul/
tis repletꝰ hũoribꝰ: ⁊ maxime colera vitelina: non tñ mul/
tũ groſſa accñtibꝰ animi nõ multũ moleſtatꝰ. medicaminũ
aſſũptionibꝰ nõ multũ ꝯſuetꝰ. regione meridionalis. Jaz in
tꝑe eſtiuo ſatis rabido añ apparitionez canicule ꝑ dies. xv.
patiꝛ febrẽ putridã ꝯtiuã ex colera vitellia nõ mltuz groſſa
mixta ſãguini. qð cõprehẽdiꝛ ꝑ vrinã eſſe citrinã rubeã nõ
multũ inflãmatã: ⁊ ꝑ alia ſigna ð febre tertiana cõtinua ſuo
poſita caplo: ꝓpter inordinatũ regimẽ ex pte ſex reꝝ nõ nã
liũ ꝑcipue cibi ⁊ potus: nã ex vſu reꝝ fridaꝝ: precipue fru/
ctuũ: ⁊ aq̃ fride nõ paꝝ flegmatis multiplicauit groſſi: ⁊ ñ
multũ ac ex cõplexione: ipſa ẽt iuuãte aere multiplicat co/
lerã: vñ ex cõmixtione flegmatis cũ ea fctã eſt colera vitelli
na in ipo epate ſic genita. Jtẽ ad febris ipſius gñationez cõ
currebat inordinatũ regimẽ ex pte motus ⁊ qetis vnde die
ꝑmo menſis huiꝰ colluctauit: nec nõ i ludo pile magne ſe for
titer exercuit: vñ fortiter ſupcalefactus fuit vehemẽt ex ta/
li exercitio ⁊ motu forti: ⁊ copioſo ſudore ſudauit: deinde
vmbrã q̃ſiuit ⁊ locũ vẽtoſuz in quo expectauit refrigeriũ:
accidit itaqꝫ ꝙ humores in venis ⁊ arterijs eiꝰ ſic ſupcale/
facti ſunt vnde ab eis eleuati ſunt vapores multi calidi ex/
tranei ⁊ a regimine nãe admodũ derelicti: qui cum per po/
ros cutis egredi debuiſſent ⁊ inueniſſent ipſos clauſos ꝑꝑ
aeris circũſtantẽ frigiditatẽ: ac qꝛ primi vapores venientes
frigiditate: nedũ aeris: ſed cutis infrigidati ſint ⁊ ingroſſa/
ti in poris ipſis accidit opilatio per quã facta eſt prohibi/
ta ipſoꝝ vaporuz trãſpiratio: vnde ad interiora conuerſi ſic
extraneati ⁊ ad ipſos humores veniẽtes: amplius poſue/
rũt eos in ebulitione ad quã ſecuta eſt extraneatio: etiaz ab
eis vaporibꝰ extraneis ad quã extraneationẽ ſecuta eſt pu
trefactio ⁊ ad ipſam putrefactionẽ eleuatio vaporũ putri/
doꝝ ad cor ipſum alterãtiũ: deinde effuſorũ ab eo ꝑ venas
⁊ arterias mediãte ſpũ magis ⁊ ſanguine in totũ corpus vt
in ꝑnº ð diffinita febris: ⁊ ipedientiũ opatiões oẽs vnde le/
ſio in toto ſecuta eſt: q̃ febris diciꝛ ⁊ continua ⁊ putrida: vt
ſupra diffinitũ eſt de ipſis. ¶ Ex quibꝰ cõprehẽdiꝛ q̃ fuerit
cauſa primitiua ipſius febris: qꝛ inordinatũ regimen: vt ſu/
pra ſcðo que fuerit cauſa añcedẽs: qꝛ mã colerica ſangui/
ni mixta in venis epatis principalꝛ contẽta: ac in venis que
ſunt ante ⁊ poſt ipſum epar ſtans ſic ſub forma cauſe añce/
dentis: que. ſ. nõ eſt putrefacta: apta tñ in putridã tranſire.

Cõiuncta vero eſt ipſa mã colerica dicta in venis putrefa/
cta. ſiue vapor putridus ab ea eleuatus. Et ex his qdẽ cau/
ſis mãlibus cõiungũtur neceſſario alie mãe pro parte ipaz
fouẽtes febrẽ. Et ſunt vt ſupra. primo capº: vapor groſſus
feculentus corruptus ac malus eleuatus a fecibꝰ ⁊ ptibus
mucoſis ⁊ alijs mãebus vt que inteſtinis ſtomaco aut me
ſeraicis repiuntur. Alia eſt vapor ſatis groſſus eleuatus a
pte ſeroſa aquoſa ⁊ vnctuoſa ſanguis. Alia eſt vapor ſub/
tilis valde q eleuaꝛ ad poros cutis ꝑ ambitum totius: ⁊ in/
ſenſibiliter pillos expelliꝛ: ⁊ hec diffuſus ſupra. ꝑmo capº.
⁊ tu ibi. ¶ Huic aũt febri ꝯiungũtur h̃ quinqꝫ accidentia:
primũ eſt dolor capitis qui febrẽ ſequiꝛ vt vmbra corpus.
2ᵐ ſitis intẽſa. Tertiũ eſt quedã nauſea aliquãdo ipm inſe/
ſtans. Quartũ mordicatio ꝑcepta in inteſtinis maxime in
motu paroxiſmi. Quintũ dolor colicus a quo vt frequẽter
infeſtatur. ¶ Cui ſiculus noſter iaz ex canonibus ſuprapo/
ſitis doctꝰ ea qua caritate medicũ decet ſuccurrere delibe/
rauit. Venitqꝫ ad eũ ſecunda die mẽſis que fuit dies mino/
ris afflictionis hora vigeſima ſcða: ⁊ ſtatiz ꝯſiderauit ex ꝑº
canone: ꝙ qꝛ virtus erat fortis: ⁊ accidẽtia aut febris ipſa
nõ erãt multũ infeſtãtia: intentio maior erat ad cãm febris:
q̃z ad ipaz febrẽ. veꝝ cũ febris ipſa ẽt intenſa ſit ⁊ moleſtãs
notabilꝛ eiꝰ intẽtiõe ⁊ ſi minorẽ fecit nõ poſtergauit. Jðqꝫ
ꝯuertẽs ſe ad cãm ꝑncipalꝛ ꝯſiderabat cãs ꝑmitiuas q̃ cum
amplius nõ ſint ꝯ eas opari nõ põt: ſꝫ ſaltẽ ſumit ab eis iu/
diciũ de ꝓnoſtico fiẽdo: qm̃ alijs ꝑibus citius curaꝛ eger:
q̃z quãdo febris a cãis venit interioribus: ſicut eſt de alijs
morbis videre. Scðo amplectitur cãm añcedẽtez: ⁊ ꝑ pte
ꝯiuncta ac mãs q̃ neceſſario his ꝯiunguntur. Contra quas
ꝓcedit primo cũ ordinatione diete: ⁊ eſt canon de primo or
dine. Ordinauit enim eã ad contrariũ cauſe. vt qꝛ frigidam
in ſecũdo declinãtẽ ad humidũ: etiã ꝓpter ipſam febrez vt
febris q̃ eſt exiccatiua nã vt dictũ eſt eius itentio non debet
poſtergari: pro qua dieta recurre ſupra tertio capitulo.
¶ Secũdo ordinauit lenitiuum immediate ſibi fieri debere:
⁊ lenitiuũ fuit cliſtere ex bliti malua ⁊ hꝫ. de quo ſupra. Et
qꝛ papinianus cliſtere abhorruit: neqꝫ profuerũt pſuaſiões
ſiculi ⁊ aſtãtiũ ad eũ recipienduz: qð etiã preeligere debue/
rat: ordinauit ei lenitiuũ ex. ℥. j. ſ. mãne vel caſſie cum aqua
ordei: quam cum accepiſſet hora vigeſima tertia: ordinauit
ꝙ eius cenã tardaret vſqꝫ ad horas tres noctis: deinde tar/
daret eius ſomnũ vſqꝫ ad ſex horas eiuſdẽ noctis: de quo
ſomno qñ ꝯferat: ⁊ quãdo non: habuiſti in canone: ſed per
tinet ad ordinationẽ diete. Qꝛ ſi accepiſſet cliſtere poterat
cenare in vigeſima quarta hora: ⁊ ꝑncipiare ſomnũ in ſcða
hora. ⁊ hoc lenitiuũ ordinauit principalꝛ ad leniendũ inte/
ſtina ⁊ abſtergẽdũ ⁊ educẽdum materias que ſunt neceſſa/
rio materie febris coniuncte. Cenã autẽ ordinauit ex bliti
lactuca factis in brodio pulli macri cum modico mice pa/
nis etiam ad iuuanduz ventris lenitionem. ¶ Tertia vero:
die de mane in aurora dedit ſyr. acetoſi. ℥. ij. cum aqua vio/
larũ. ℥. iiij. ⁊ per ipm remitteretꝛ calor febrilis. venter leni/
retur ⁊ mãe cõiunctes febrẽ fouẽtes educẽtur: valuit etiam
ad ſitim extinguẽdã ⁊ cõtra nauſeã: ⁊ alia accidentia: dice/
tur: ⁊ ordinauit ꝯfectionẽ de tribus ſandalis: ⁊ manꝰ chũi per
latũ ſandaliçatũ in refrigeriũ qð dabat ẽt cum aqua ordei.
Sero autẽ facto ⁊ febre iã remiſſa: cuiꝰ initiũ paroxiſmi fue/
rat circa. xiiij. horã cũ iaz cõprehẽdiſſet ipſam eſſe in decli/
natione manifeſta leues ordinauit fricationes in extremis
vt pori tenerentur apti: vt venientes vapores mali habilius
trãſpirare poſſent: ⁊ in fine appuit ſudor roridus: ⁊ cuz di/
miſſit nature ne ex datione ſudatorij lederetꝛ: vt in canone
dictũ eſt ſed fecit ipm exiſiccare cũ pãnis lineis tepidis: de/
inde cenã ordinauit. ſtetitqꝫ ſic vna nocte: die vº q̃rta que
erat dies minoris afflictionis ordinauit ſibi dari in aurora
aquã ordei cũ decoctione pauci feniculi ad remittenduz ca
lorẽ febrilẽ ad abſtergendũ leniendũ: ad leuiter ꝓuocãduz

māſ ſeroſas ⁊ aquoſas ſanguinis iā ſupcalefactas: de quibus actuꝫ eſt: veniēte aūt hora tertia ordinauit ipm flobotomari debere: ⁊ conſiderauit ex canone de tertio ordine ꝙ cū ſanguis eēt cū alijs hūoribꝰ mixtꝰ: ꝙ non fieret flobotomia copioſa: ſed minoratiua: vt p ipſam minorarent mā ipm cuꝫ ſanguine egrediente: ⁊ ſic extraxit. ℥. vj. vſq₃ ad. vij. ſanguinis: deinde fecit ipſum qeſcere per horā cū media ⁊ dedit ſibi prādiū: ⁊ ea dia ſomno cuꝫ ꝓhibuit. Sero aūt dedit āñ cenā p duas horas ſy. acetoſuꝫ cuꝫ aq̄ violaꝝ loco digeſtiui lenitiui ⁊ extictiui. ℭ Quita vō die icepit ſibi darꝭ digeſtiuū: fortius: q̄ ſyr. acetoſū cū vna vl̓ duabꝰ radicibꝰ: ⁊ aq̄ endiuie ⁊ acetoſe: ⁊ ꝯtinuauit qnq₃ diebꝰ cōtinuis: ⁊ iterum ordinabat vētris lenitiua. Qḋ ſi cū cliſteri eē potuiſſet melius: ⁊ ħ ſaltim alternis diebꝰ. ſ. minoris afflictionis: ſed q̄ ipm abhorret dabat ſibi pillulas duas de aloe ſolo loto cuꝫ decoctiōe ſeminū fridoꝝ ⁊ cartami ⁊ yſopi alternis diebus āñ cenā p duas horas in die maioris afflictiōis: qm̄ opatio earuꝫ eſſe debebat in die minoris afflictionis: ⁊ bēbat aſſellas duas ex eis. ℭ Veniēte aūt die decima ⁊ appentibus ſignis digōnis ordinauit minoratiuū ꝓprium ex caſſie. ℥. j. ʒ. electuarij de ſucco roſ. ʒ. j. ⁊ hoc q̄ paup ⁊ caſſiam extrahi fecit cū ḋcoctiōe pruoꝝ ⁊ tamaridoꝝ. Qḋ ſi fuiſſꝫ diues de diſſꝫ mānā ⁊ reubarbaꝝ īfuſū: ⁊ hūit ex eo ſedes qnq₃. Sequēti aūt die ḋdit aquā ordei calidā in mane tpe exhibitiōis digeſtiui cū pauco çuccari ad lauādū ⁊ abſtergendum mās in vijs cōibꝰ retētas: q̄s medicina non eduxit. Et ħ aduerte errorē illoꝝ q exhibēt die ſequēti ſyr. nā vt pꝫ faciunt tales mās ad intra venas penetrare. ℭ Trāſacta aūt die. xiij. dedit ſy. vigoroſiorē vt ſyr. de biçātijs acetoſum cuꝫ aq̄s dictij. Et nota ꝙ iā eūationibus ſupra factis magis de mā ſubtili ſit eūatū: ꝙ remanens mā eſt magis groſſa ab eo ꝙ fuit a ꝓncipio. ⁊ ideo digeſtiua cōtinue deberēt procedere fortiora ſubtiliatiua magis: ⁊ ideo in frigiditate remiſſiori: quia etiā caliditas continue ꝓter nāꝫ remittitꝭ proceſſitq₃ vſq₃ ad diē decimāoctauā ⁊ poſt ipſam dedit minoratiuū fortius ex

B electuario ſucci roſ. ʒ. j. ʒ. indi. ʒ. ij. ʒ. cū aq̄ endiuie. ⁊ ex eo habuit: ſedes: qnq₃ copioſa: tres āñ prandium: ⁊ duas poſt prandiū. ℭ Et hic nota ꝙ qñ dātur talia ſolutiua non lenitiua: q̄ fortia dandū eſt lauatiuū ex aq̄ ordei maxime qñ ante prandiū ter operatū ē ⁊ nō alr̓. nā ſi bis tm̄ nō detꝭ. ⁊ ideo ḋdit lauatiuū: poſt aūt aſſumptionē ſolutiui p horas q̄tuor. ⁊ horā mediā poſt aſſūptionē lauatiui ordinaui prādiū pur ex bliti lactuca ad leniēduꝫ remittēdū malā q̄litatē farmaci ac humoꝝ motoꝝ ab ipſo farmaco. ⁊ ſeq̄nti die ḋdit aquaꝫ ordei. vt ſup̄ ⁊ interim inſtabat alternis diebus cum lenitiuis: ⁊ melius ſi cuꝫ cliſterij fieri poſſet. nā. Aui. ⁊ apud me magis dilectū eſt adminiſtratio cliſteriorum. ℭ Et incepit dare troc̄. de roſ. ⁊ de ſpodio de qbꝰ actū in canonibꝰ. deinde cū cōprehēdit mām eē digeſtā multū: ⁊ iā q̄ſi trāſiret ſtatus ordinauit eradicatiuū. Qḋ cū mā eſſet multū minorata dedit farmacum: nūc dictum ꝓ eradicatiuo. ℭ Deinde incepit vti ꝓuocatis vrine ⁊ ḋdit ſy. de qnq₃ radicibꝰ acetoſū cū ſy. de endiuia. aq̄ endiuie ⁊ lupuloꝝ ⁊ cōtinuauit qnq₃ diebus. ℭ Deinde venit ad ſudatoria intrinſeca dando aquam ordei cū decoctione feniculi pauci ⁊ vino albo vinoſo aromatico. ita ꝙ totū ſit calidū valde cum modico çucari. vñ ⁊ per prouocatiua vrine ⁊ ſudoris facta eſt magna eūatio: ⁊ ipſius liberatio. Et ſic in ſūma hēs cōcluſionē. ℭ Canones. Primus eſt conuerſio ad cām febris. 2ꝰ eſt diete ordinatio. 3ꝰ eſt ventris lenitio. 4ꝰ. eſt eūatio per flobotomiam. 5ꝰ eſt digeſtio reiterata. 6ꝰ euacuatio reiterata. ℭ 7ꝰ vrine prouocatio 8ꝰ. ſudatorij exhibito.

ℭ Reſtat vltimo canon gn̄alis q eſt accidentium correctio q ſub ſe tot hꝫ ſpeciales quot ſunt ⁊ accidentia ipſa ⁊ eſt nonus in ordine. Primū accidens fuit dolor capitis: q cum remiſſus eēt. ⁊ non cogēs ſiculū ad diuertēdum rectaꝫ curā primo intētꝰ fuit febri deinde dolori. ⁊ alijs accidētibus: v infra ſuccurretꝭ: vnꝫ dicetꝭ de regimine accidētiū febriū acutarū. ⁊ tu ibi. Hic tm̄ nō ꝓp canonē poſituꝫ. ꝙ aliqñ ꝓp nauſeā dabat aquā tepidaꝫ cū ſyrupo acetoſo: ⁊ euomebat magnā q̄ꝫtitatē colere vitelline ⁊ flegmatis indigeſtis ex q̄rum eūone multum abbreuiabatꝭ: ⁊ ħ ter ⁊ q̄ter qnq₃ in hebdomada ſcḋm ꝙ magis ⁊ mīnꝰ ab ea nauſea infeſtabatur.

ℭ De ſiti autē iaꝫ habes qūo aquā ordei aut frigidā dare poteris ⁊ de eius exhibitione ſatis plene in hoc caplō vbi dictū fuit ꝙ in ſtomaco cal̓o quo nō ē dubitatꝭ de eius acetoſitate ſi cōmiſcetur cuꝫ ſi acetoſo ſecure dari poterit. ⁊ ideo ſiculus nr̄ dabat quantitatē notabilē ſibi in extinctiōe ſitis. ⁊ q̄ erat lenitiuū optimū ac digeſtiuū nulluꝫ. ex inde veniēs nocumentū de quo curandū forte. Nā colica erat remiſſa ⁊ veniēs ex fecū refectiōe: ⁊ q̄ hec potio eſt lenitiua: ideo ēt colice cōtulit: ⁊ tu ad hoc cōſidera. Nec mireris ſi longus fui. qm̄ volo vt iſte caſus ſic poſitus ſit tibi ſicut exemplar i oibus alijs caſibus de febribꝰ ipſis putridis: de quibus infra. vñ nō habebis niſi variare remedia ꝓpoſito ⁊ materie cōgruentia. de quibus gratia ſaluationis ad plenuꝫ infra in ſuis proprijs capitulis. Jeſu gratia.

Capitulum. viij. De febribus acutis peracutis ⁊ ꝓpter acutis nō peſtiferis ⁊ eorū accidētibus continēs. Rubricas. 24.

ℭ De deſcriptionibus cauſis ſignis ⁊ cura ipſaruꝫ febrium. Rubrica. j.

Expeditus de putridis ſiue humoralibus in generali: ad acutas pacutas ⁊ pperacutas venio non peſtiferas de eis ſpecialiter vt de alijs locuturus. ⁊ iuxta promiſſa in principio primo caꝝ oium iam dictarum ſua inſcribetur deſcriptio. deinde alia ſeptem de eis aperiā. vt in totum tibi ſatiſfaciam. ℭ Febris acuta abſolute: eſt febris ordinati motus ex ſe periculoſa magne inflammationis cum ſeuitate accidentium cito ad ſtatum perueniens. Cuius cā ſcḋm plurimuꝫ eſt mā colerica in venis clauſa in quatuordecim diebꝰ diiudicata. Et dꝛ abſolute. qm̄ hic nō diffinitꝭ acute nō abſolute. ꝓp qḋ nota: ꝙ febriū acutarū q̄dā dn̄r abſolute acute ⁊ ſunt ille de qbus actū eſt in deſcriptiōe. Quaꝝ terminꝰ a pte poſt eſt dies decimus q̄rtus. qḋ ſi trāſeūt illū tūc ingrediuntꝭ ſpaciuꝫ acutaꝝ nō abſolute: quarum terminus eſt viginti dieꝝ ⁊ vſq₃ ad quadrageſimum: de quibus ſtatim: Pn̄t autē āñ q̄tuordecim terminari vt in decimanona ⁊ hmōi: ſed poſitū eſt ly ſcḋm plurimuꝫ vt cadat ſup totū ſequēs. Reperiuntur ⁊ febres acute quartum terminus a parte poſt ſcḋm plm̄ eſt dies q̄rtus: ⁊ hec modernis dicuntur ꝓp acute. Alie quarū terminus a pte poſt eſt dies ſeptimus: ⁊ iſte appellātur ꝓcute: ⁊ has duas ſine multiplicatione tot terminoꝝ ſub acutis abſolute a nobis ꝯprehēduntꝭ. Nā cura caꝝ non differt a cura acutaꝝ abſolute niſi ſcḋm intēſum ⁊ remiſſū vt dicetꝭ. Acute aūt nō abſolute: quarū terminus eſt a pte poſt vſq₃ ad 20^m^. ⁊ a. 20. vſq₃ ad. 40^m^ cū terminatꝭ in. 20. dn̄r acute non abſolute: cū vō iter 20^m^ ⁊ 40^m^ dn̄r a modernis tropice ſiue ꝯuerſiue ad ſilitudinem cōuerſionis ſol̓ in tropicis ſuis. ſ. eſtiuali q fit qñ ingreditur ꝓncipiū cācri circa mediū menſis iunij: quo tpe ſol a nobis elōgatur: aut hyemali q fit qñ ſol ingreditꝭ ꝓncipium capricorni circa mediuꝫ decēbris quo tpe: ſol appropinquat nobis: vñ qñ fe. acuta abſolute nō terminatur i. xiiij. ſed venit ad. 20. tunc vſq₃ ad illud tpe ſibi reſeruat nomē acute: licet nō ſit talis abſolute. Qḋ ſi in ea non terminatur: tūc icipiēs ſe elongare a nā acutaꝝ ⁊ intēdere ad nām ⁊ terminū cronicarū: tropica dcā eſt ſe elongans ab acuta ⁊ cōuertens ſe ad cronicā ſibi ſol i ſuis tropicis ſe elongat a nobis: ⁊ qñq₃ ſe cōuertit ad nos. ⁊ eſt ħ ſnīa. Cōciliatoris nr̄i patauī primo ꝓbleumatū. ꝓbleumate. 26. ⁊ ſi qs vellet diffinire peracutas: ⁊ pperacutas diſtincte ab acutis pōt ⁊ ponat in deſcriptiōibꝰ ipſis oēs ꝑticulas de acuta excepto q in ꝑacuta

C

dicat cuius ⁊c̄.in ſeptē dieb⁹ diiudicata:⁊ in ꝑacuta: cuius ⁊c̄.i q̄tuor diebus diiudicata:ſ; h̄ ſatis friuola practicāti de nūcio:medico aūt de noibus diſceptare nō eſt vtile:neq̄; dz vt ꝑma ꝑmi decima ſexta q̄nto caplo dr̄ ordinati mot⁹ q̄m ipſa ꝓcedit a p̄n͛ vſq; ad finē cū ſua fortitudine ex p̄te accn̄tiū ⁊ alioꝝ.acute vͦo nō abſolute ⁊ acute tropice ꝓcedunt inordinate ex p̄te fortitudis ⁊ debilitatis.naꝫ q̄n̄q; ſunt fortes:q̄n̄q; debiles:q̄n̄q; redūt mō ad fortitudinē:mō ad debilitatē:dr̄ ex ſe.qꝛ in ſua eēntia eſt talis:dato ꝙ aliq̄n euadat infirm⁹:vn̄ ſemp medicus de talib⁹ dꝫ ꝓnunciare piculū.⁊ iō canebat bn̄ ſenex nr̄ ſcd̄o aphoꝝ apho. 19. acutoꝝ
A morboꝝ.nō oino certe ꝓnūciationes ſiūt neq; ſanitatis neq; mortis.dr̄ magne inflāmatiōis:q̄m vt ſtati dicet͛:cā earū eſt mā cāſa valde:ex quo infert͛ ꝙ aliq̄ peſtilētial͛ eſt nō acuta:pꝫ q̄m vt infra de feb.peſtilētiali:in aliq̄ pulſus non variat͛ multū a pulſu ſano:ſil͛r nec vrina itē ⁊ alia accn̄tia ſunt remiſſa:dr̄ cū ſeuitate accn̄tiū :⁊c̄.⁊ in hoc diſtinguit͛ a cronica.itē ab effimera ⁊ tertiana pura:dr̄ cito ⁊ nō.nā pp eius piculoſitatē ⁊ accn̄tiū acuitatē:neceſſariuꝫ eſt ꝙ aut nā cito vincat ⁊ moueat͛ ad expellēduꝫ mām ipaꝫ opprimētē faciēdo criſim:aut ꝙ cito vincat͛ a morbo abſq; aliq̄ euātione dr̄ cui⁹ cā:nā ſm p̄l'm eſt mā colerica mala ſubtil͛ ignea inflam
B mata corrupta ad intra venas putreſcens. Auerroys ſeptimo coll;:ꝙ in egritudinib⁹ ꝑacutis ꝓ maiori p̄te humores corrūpunt͛:circa orificiū ſtomaci ⁊ epatis: ex quo infertur ꝙ cū talis mā ſit elongata multuꝫ a nā ſanguis ꝙ ſm p̄l'm nō cōpetet flobotomia eſt ⁊ q̄n̄q; cā eius ipſa colica ſanguini mixta:quo caſu cōpetit flobotomia:⁊ illud ex vrina comprehēditur q̄ eſt rubea tēdens ad roſeū:q̄n̄qꝫ cā eſt ſanguis ad intra venas putreſcens:vt in ſinocho:q̄n̄qꝫ ſanguis ſola quantitate peccās vt in ſinocha:q̄n̄qꝫ mā ꝓpinq̄ cordi extra venas putreſcēs ⁊ febrē faciēs:q̄n̄qꝫ flā ſalſuꝫ: vt i cauſone:ita ꝙ ſinochus ſinocha cauſon tertiana ꝯtinua cuꝫ ſeuitate accidentium:qꝛ.ſ.ſit de colera acuta inter acutas numerari habēt:⁊ dicit͛ clauſa:q̄m nō incōuenit ꝙ mā colerica ad extra venas putreſcēs tertianaꝫ faciēs interpolatā ſit aliq̄n tāte malignitatis ꝙ ipſa acutā faciat febrē:ſꝫ hoc per rariſſime ꝯtingit:nā interpolate vtpl'm ſunt cronice. Que
C febris cronica ſic pōt deſcribi cū galie.ſcd̄o de creticis. Febris cronica eſt q̄ incipit a p̄cipio ſui motu graui ⁊ tarde deinde ꝓlongat͛ ⁊ nō accidit in eo ꝙ eſt itra illi⁹ ſpaciū mutatio ſubita q̄ eſt criſis:⁊ ſubdit Gal͛.ꝙ que eſt continua numerat͛ in nūero febriū acutaꝝ tropicaꝝ ſiue cōuerſiuatuꝫ: ſed que eſt interpolata eſt ex gn̄ibus cronicaꝝ.Pōt ⁊ cronica deſcribi per p̄ticulas oppoſitas p̄ticulis acute:⁊ tu cōſidera.Dicitur in q̄tuordecim diebus diiudicata iuxta illud ypo.ſcd̄o aphoꝝ:aph̄o vigeſimo tertio.Acute egritudines in q̄tuordecim dieb⁹ diiudicantur:qꝛ cretice terminātur ad bonū.ſ.aut ad malū. Et vt dcm̄ ē:h̄ ē termin⁹ a p̄te poſt: vn̄
D q̄n nō ſit criſis cōpleta aut diminuta in ea die:tunc transfertur terminus:⁊ de acuta abſolute tranſit ad acutā nō abſolute ⁊ debilitat͛ v͛tus eius:⁊ iō tradat͛ motus.¶ Ex dictis aūt pꝫ cōſiderāti qd reſpondēduꝫ eſt interrogāti:nedū qd ē febris acuta:veꝝ ⁊ qs ſit acutus morb⁹.Tu itaq; comprehēdis ex notificatione iam poſitas ꝙ febris eſt acuta ſtatim ex ſignis viſis indicabis ꝙ ipſa eſt de numero alicuius dictarū ⁊ ſtatim:ſicut diſcurrēdo per ipſa ſigna argues mām colericā mixtā:aut nō mixtā praſinā aut nō aduſtā:aut non ſanguineā:aut nō ex flāte ſalſo:aut nō:vn̄ volo tibi h̄ ſufficere tm̄ dictū eſſe de ſignis demōſtratiuis ei⁹:nam ſigna demōſtratiua ei⁹ ſunt ſigna demōſtratiua q̄ poſita ſūt in caplis febriū iā noiataꝝ:⁊ iō ne lōgus ſiā:⁊ ideꝫ bis replicē ꝓ bis te ad ea transferas capl'a.Itē ad eā manifeſtādā maxie ꝯferrēt accidētia ei⁹ quoꝝ curā ꝓſeq̄r in h̄ capl'o:vn̄ ſic in ſumma habes de cāis factiuis eius añcedentibus ⁊ cōiunctis.
¶ De primitiuis aūt dicenduꝫ ꝙ oē illud qd̄ eſt cā factiua ſiue colere acute:⁊ taliū accidentiū multiplicatiua eſt cauſa primitiua:⁊ de his plene in caplis febrium nunc paulo añ nominatoꝝ.Et ſic expeditus de primo:qꝛ de notificatione:⁊ de ſcd̄o:qꝛ de cauſis:⁊ de tertio:qꝛ de ſignis demonſtratiuis venio ad quartū:qꝛ ad ſigna tempoꝝ morbi:⁊ qꝛ ſupra E
ſcd̄o capl'o de eis ad plenū dixi:vt oibus capitulis in paucis hoc loco ſatiſfacerem:ideo mihi ſufficere videt͛:ſi te ad euꝫ remitto locum:⁊ tu ibi.

Signa pronoſtica

ſunt nota.primo ꝙ non eſt poſſibile medicum peruenire ad cognitionē diſpoſitionis egri:an.ſ.ſaluet͛ aut non: niſi cognoſcat iſta tria.ſ q̄ntitatē egritudinis: ⁊ q̄ntitatē virtutis egri:⁊ ſtatuꝫ egritudis:ſicut nō eſt poſſibile ſcire aliquē de eſſe portatoris ſup quē eſt onus vt poſſit ꝑuenire cuꝫ eo ad locū quē vult:niſi ſciat q̄ntitatem virtutis portatoris : ⁊ quātitatē grauedis oneris ⁊ quantitatē ſpacij vie mors āt ⁊ vita ſignificantur p diſpōnes v͛tutis.⁊ ſigna alterationis vniuſcuiuſq; duaꝝ reꝝ.⁊ ſui ꝯrij.Aui.ſcd̄a q̄rti auctoritate Gal͛.de ſignis.ꝙ egritudo cōſumetur.criſi aut reſol'one. Et in ponēdo ſigna ꝓnoſtica ponā aliq̄ ⁊ non oia de ipſis. Nā ſic eſſet q̄ſi h̄ ponere librū ꝓnoſticoꝝ:aut 2ᵐ q̄rti Aui. Patieris itaqꝫ ſi tot de eis h̄ ſcribā:ꝙ tibi ſufficere putē : ⁊ ea ſcribā q̄ medico occurrere cōſueuerūt:vt ſunt ſumpta a facie ⁊ p̄tibus capitis.¶ Nota itaqꝫ p̄mo faciē egrotantis: nā cū in febre acuta vides faciē eius quaꝫ p̄mo debes notare fuiſſe factā tornatilē ⁊ in duob⁹ aut trib⁹ dieb⁹ eſt ſignuꝫ malū qꝛ ſign̄at vehemētiam caliditatis p̄ter nām ſupra humidū:⁊ mēbra exiccātur ⁊ cōſumunt͛:cui v͛tus reſiſtere nō potuit:⁊ vt pl'm terminat͛ ad mortē.Et h̄ attēde ne d͛cipiaris.ꝙ talis facies nō euenerit:pp nimiā vigiliā: pp ſupfluū fluxū vētris ⁊ hmōi.Itē denigratio faciei ſubito fcā:ſignuꝫ mortificationis caloris innati:⁊ ego vidi aliquos febricantes fe.acuta quibus ſupuenerūt in facie ⁊ ponus maxillarū macule nigre ⁊ mortui ſunt:⁊ de tali ꝓnoſtico euaſi cum magno honore.¶ Q̄n̄ in febre acuta infirmus non videt ē ſignū mortiferuꝫ:⁊ q̄n in febre acuta accidit ſtraboſitas eſt ſignum malū valde.Itē cuꝫ fugit oculus lumē videre in tali febre malū:ꝙ ſi maxime tenebraꝫ diligit.mortale: ſignificat eni caſuꝫ v͛tutis aialis:⁊ hoc intellige ſi tenebram non diligit ꝓpter dolorē fortē ⁊ h⁹. Et intuitus ſtans abſqꝫ palpitatione ⁊ mo'u mal⁹. Et lipitudo ſicca mala valde.⁊ h̄ d͛i oculis.¶ Ad naſum me conuerteres.Dico ꝙ tortuoſitas eius mala in febre acuta ⁊ ſignificat propinquitatē mortis: ⁊ cauſa l ea eſt ſpaſmus:⁊ applanatio ſil͛r mala:⁊ diſtillatio aque citrine ex naſo in febribus acutis fortaſſe eſt ſign̄atio ꝓpinquitatis mortis.Auic.⁊ cum infirmus aſſidue mittit digitū ſuū ad naſum:q̄ſi mundificet eū abſqꝫ cā eſt ſignū nō bonū.¶ Aduētus doloris auris in febre acuta eſt timoroſus ⁊ eſt mortalis:niſi currat aliqd ⁊ q̄eſcat:⁊ illud in ſenib⁹:in iuuenib⁹ aūt cū ſit moriuntur añq̄ꝫ ſaniē faciat pp vehemētiā ſenſituꝫ eoꝝ.¶ Et q̄n exiccat͛ in primis lingua:deinde exaſperat͛ cuꝫ ſtatu deide denigrat͛ eſt mortale:⁊ proprie.i.xiiij. Denigratio aūt eius in fe.acutis ē mala. Sciſſio labioꝝ in febre acuta ſupfluitatē ſignificat inflāmationis ⁊ q̄n̄qꝫ criſim:ꝙ ſi ſiet cū alleuiatiōe:⁊ in die cretica bonū. ¶ Quando in fe.acutis egredit͛ per os fetor malus mortale ſignificat eni corruptionē huoꝝ oium. Et h̄ attēde ne decipiaris ꝙ non ſit ex re corrupta in corpe exn̄te vt in retētione ſecundine:vox fortis valde bona:⁊ loquela ordinata bona:cōtrariū malū.¶ Q̄n̄ ꝯtrahunt͛ teſticuli ⁊ v͛ga in fe. acuta eſt ſignū mortale.¶ Q̄n̄ infirmus non pōt dormire in nocte:ſed in die ſic.⁊ nō eſt cā manifeſta aliq̄ ſignum malū:nā eſt ſignū corruptionis cerebri q̄litercūqꝫ ſit. Aui. Sōnus ꝓfundus pp debilitatē v͛tutis malū:⁊ iō cum vides ſenē febriētē multū dormire non cōfidas.¶ Dolor vehemēs in viſceribus in febre acuta malū:ſign̄at.n aduſtionē vehemētē.¶ Q̄n̄ in p̄nͦ acute febris appet friditas extremoruꝫ eſt ſignū malū ⁊ mortale. Obfuſcatio digitoruꝫ ⁊ vnguium

eſt ſignū moꝛtale. ¶ Colectio paleaꝝ eſt ſignuꝫ malū: ⁊ ca/
ue ne decipiaris pꝛopter leſioneꝫ cerebꝛi ab alio q̄ꝫ a febꝛe.
¶ Qn̄ infirmus reſupine iacet: ⁊ ſic diligit iacere nō ex con
ſuetudine: ⁊ qđ ponit᷑ ſup ſuū debitū: ⁊ in eo nō ſtat: ſꝫ ſtati
mouet᷑ vt reſupine iaceat: ⁊ diligit diſcoopire extrēa abſq̄
calitate manifeſta: ⁊ ipſa inoꝛdinate ꝓicit eſt ſignū malum
ſignificās anguſtiā magnam ⁊ debilitatē: ⁊ bis fuīe faciens
ne in longū pꝛodeā ſubiūgā tantūmodo ſigna ipſa ab anhe
litu cū ſtati ēt medico occurrat a pulſu ⁊ vꝛina ſūpta reme
moꝛādo ariſmetrice aphos ypo. de mā loquentes. ¶ Qn̄
febꝛicitātes febꝛe acuta hn̄t hanelitū frigidū malum: ſigni/
ficāt eniꝫ caloꝛis innati moꝛtificationē. hanelitꝰ interceptꝰ
ſimilis hanelitui flētis malū. ¶ Pulſus gaçelās cum debili
tate v̄tutis malū. Pulſus martellinꝰ ſiue foꝛmicans ⁊ vehe
mētis ſerenitatis ideſt diuerſus cuꝫ magna duritie malus.
¶ De vꝛina dicat᷑ ꝙ ipa ex ſe non eſt ſignū efficax: imo qn̄/
q̄ in egritudinibꝰ peſtilētialibus eſt bona nālis in ſuba ſua
in coloꝛe ⁊ ſedimine: ⁊ iſte cuiꝰ eſt tēdit ad moꝛteꝫ Auicen.
ſcđa quarti de iudicijs vꝛine ⁊ ſubdit. ⁊ ſcias ꝙ multotiens
mingunt infirmi vꝛinas malas in coloꝛe ⁊ ſuba ⁊ alijs: ⁊ eſt
illud expulſio cretica ⁊ ꝓpꝛie in egritudinibus acutis: qua/
rum cā eſt epar ⁊ ptes iuxta ipm. Tu tn̄ ſcito ꝙ qn̄ eſt bona
cum alijs ſignis bonis bonum. qn̄ mala malū. ¶ Qn̄ vꝛina
retinet᷑ aut paꝝ mīgit᷑ in febꝛibus acutis ſignū malū: ſignifi
cat eniꝫ pugnā vehemētē egritudinis ⁊ nāe q̄ vincit᷑ ⁊ vin/
citꝛ ⁊ ſignificat laboꝛem in nocte: ⁊ ſignificat groſſitudinem
māei: ⁊ ꝙ difficulter ſuſcipit digōnē etiaꝫ in qetis febꝛibus
ſignificat longitudinem. ¶ Qn̄ vꝛina mingitur ſubtilis ⁊ in
groſſam conuertitur in febꝛe vehementis aduſtionis cuꝫ ſi
gnis malis ſignificat inflāmationeꝫ in epate aut coꝛde: ⁊ cla
rificatio vꝛīe groſſe an̄ criſim ſignū non bonū. ¶ Uria groſ
ſa turbulēta in qua non reſidet aliqđ ⁊ nō clarificat᷑ ſignifi/
cat ebulitionē hūoꝛis ꝓpter vehementiā caliditatis extra/
nee ⁊ debilitatem innate digerentis quapꝛopter eſt mala.
¶ Urina nigra in febꝛibus acutis niſi aliunde venerit vt ex
renibus matrice ⁊ hꝯ. moꝛtalis ⁊ pauca ceteris ptibus de
terioꝛ ſignificans maioꝛē humiditatis cōſumptionē: ⁊ quan
to groſſioꝛ deterioꝛ. Et bꝛeuiter aquoſa perſeuerans fetida
nigra groſſa mala. Rubea v̄o cum rubedine ſubtili cum ſi/
gnis malis: ſignificat moꝛtis velocitatem. Hic volo h̄ pau/
ca: ⁊ vt frequētius occurrētia tibi de ſignis ꝓnoſticis malis
ſufficere ⁊ de ſignis bonis ſit bꝛeuiter dicā cum Aui. ſcđa
quarti de rememoꝛatione ſignoꝝ bonoꝝ.

¶ Signa bona ſunt tolerantia egritudinis: foꝛtitudo v̄tutis
ſimilitudo foꝛme ei qn̄ ſanus erat. etiaꝫ ſi accidentia foꝛtia
ſunt bonitas pulſus ⁊ eius foꝛtitudo appitio ſignoꝝ digōnꝭ
bonitas criſis: ⁊ alleuiatio poſt eā. bonitas hanelitus facili
tas tolerantie diſpōnū timoꝛoſaꝝ q̄ accidunt ei. leuitas poſt
ſomnū bona. Et de ſignis bonis nālibꝰ eſt bonitas ſitus ia/
cēdi ⁊ ſomnus nālis. Et ſcias ꝙ ſigna bona cum ſalute v̄tu
tis ſalutē ſignificāt feſtinaꝫ: ⁊ cū debilitate eiꝰ ſignificant ſa/
nitatē tardaꝫ. Ex ypo. noſtro habes de ꝓnoſticis. aphi. 14.
ꝑme. Qui creſcunt: vnde hic nota ꝙ deterioꝛ eſt febꝛis acu
ta in pueris q̄ꝫ in iuuenibus: qꝛ eſt pueris magis diſpꝛopoꝛ
tionata: cuꝫ ſint iuuenibꝰ humidioꝛes: ſenibꝰ aūt ꝓpter fri/
gus ſue cōplexionis parū accidit fe. acuta: menſurat᷑ auteꝫ
caliditas ꝑter nām ad mēſuraꝫ caliditatis innate: ⁊ ideo qꝛ
ipſa pua eſt in q̄li ⁊ quātoꝛiō ⁊c̄. ꝙ ſi accidat eis eſt nō pp cō
plexionē coꝝ: ſꝫ p accidēs: vt ex multiplicatione hūoꝛū acu
toꝝ ex cauſa pꝛimitiua: ⁊ hꝯ. erūt itaq̄ eis diſpꝛopoꝛtiona/
te: ⁊ in eis multū piculoſe: ⁊ vtplm̄ timeant᷑ ad malum pro
pter debilitatē virtutis. ¶ Decimus tertie. Duodecimꝰ ter
tie: q̄dragesimus ſcđs quarte: q̄dragesimꝰ octauꝰ q̄rte: q̄/
dragesimꝰ nonus q̄rte: qnquagesimus quarte. qnq̄geſimꝰ:
ſcđs quarte: qnquagesimus ſextꝰ quarte. ſexageſimus q̄rtus:
quarte: ſexageſimus quintus quarte: ſexageſimus ſextus q̄r/
te: ſexageſimus ſeptimus quarte: vigeſimus ſextus ſexte: qn/
q̄geſimus q̄rtꝰ ſexte. Et hos habes ſup̄ oꝛdinate extenſos in
ſcđo capꝰ: ⁊ tu ibi: hoꝝ verificationē nō ꝓſequoꝛ pp non ꝓ
lixare: etiā qꝛ non videt᷑ noſtro pꝛopoſito neceſſariū: ſat eſt
ſic eos poſitiue deſcripſiſſe: ⁊ tu eoꝛum verificationem ſuis
queras locis ⁊ pꝛonoſticis: etiā recurre infra: de pꝛonoſti/
cis in cauſone: vbi multa vtalia īuenies huic ꝓpoſito.

Canones

licet regulariter operando debeamus pꝛi
mo incipere a remotione cauſe iuxta illud
tertio tegni: opoꝛtet pꝛius vnāquāq̄ cauſam abſcindere: ta
men pꝛopter vehementiam fe. aut accidens aliud foꝛte quā
doq̄ peruertimus intentionem regularem: ⁊ intendimus:
aut ad accidens ipſum: aut ad febꝛem ipſam: ⁊ eſt ſententia
Auerroys ſeptimo colliget. Cum itaq̄ febꝛes acute pera/
cute ſint timoꝛoſe ⁊ vehementes: ideo pꝛioꝛ intentio eſt ad
febꝛē in ipſis q̄ꝫ ad cauſam: cuius ꝯtrariuꝫ eſt in cronicis ſi
ue non acutis. Et ideo Auic. intēdens curā febꝛiū acutaꝝ
cito ſe expediuit de intentionibus habendis ad cauſam: vn̄
pꝛo his remiſit nos ad eas intentiones que dicte ſunt de fe
bꝛibus putridis in generali. Et extendit ſe multū ad inten/
tiones habēdas in febꝛe acuta vt febꝛis eſt.

¶ Sit itaq̄ tibi ꝑmus canon ꝙ priꝰ attēdēdū eſt fe. acute q̄ꝫ
cāe eiꝰ ⁊ maxime: qm̄ intentio ad febꝛē ⁊ ad cām vtplm̄ nō
cōtrariantur: cū de mā ſm plm̄ fiat colerica vt dictum eſt.
¶ Scđs canon ꝯſūs ad ꝑm eſt oꝛdinatio diete ad ꝯ̄riuꝫ ipſius
cāe: vn̄ oꝫ declinare ad fꝛidū ⁊ hūidū magꝭ ⁊ minꝰ ſꝫ fe. itē/
ſionē maioꝛē. aut mioꝛē. in acutꝭ minꝰ alijs pibꝰ q̄ꝫ in pacutꝭ:
⁊ ſic ſuo mō de ꝑacutꝭ: ⁊ ſm oꝛdinē q̄ in oībꝰ ꝓſeq̄r eaplis.
¶ Incipiā ab aere: ⁊ ſucceſſiue ipam dietā manifeſtabo quo
ad alias quoq̄ non nāles res: aer eni oꝫ declinare ad fꝛidum
⁊ humidum ꝓpter qđ ꝓhibenda ſunt omnia que ipſuꝫ ca
lefaciunt aut apta ſunt calefacere: vt multitudo concurſus
hominū ad infirmum ſuo hanelitu aerē īfirmi calefaciētiū.
Itē pꝛopinquatio eoꝝ ad ipm. Item ſtudenduꝫ ne locus ſit
puus ⁊ radijs ſol' expoſitus. Sint pietes domus magis de
creta q̄ꝫ de cemēto: ⁊ magis de cemēto nō tn̄ nouiter facta
q̄ꝫ de aſſeribus. Itē cōueniētioꝛ eſt terrena q̄ꝫ in ſolario. Cō
uenit aūt ꝑmutationi ipſiꝰ renouatio cū apiōe feneſtraꝝ de
mane: ⁊ etiā in die ſpāliter a pte ſeptētrionis: ſed teneātur
clauſe in die q̄ ſunt oꝛiētales meridionales ⁊ occidentales
veꝝ circa veſpas poſſunt oꝛiētales aperiri p quas foꝛte in/
grediet᷑ boꝛeas. Itē remouet᷑ cū flabellis cū appenſione lin
teaminū in camera: hinc inde ductoꝝ ⁊ cōmotoꝝ: ⁊ qdā cir/
cūcirca lectum ponunt linteamina aq̄ frigida madefacta ad
aerē frigefaciendū. Quidā ingeniātur facere aquam curre
re tāq̄ꝫ puū fluuiū per camerā. Hi eteniꝫ ſunt nimis curioſi
⁊ ſumptuoſi. Cōiter ſit aeris frigefactio cum irroꝛatione
freq̄nti aque modico aceti in camera fcā ſternēdo folia ſali
cum matrū viol. vitis nenufa. roſ. iuſq. ſempui. ⁊ hoꝝ frigi
doꝝ. Etiā dicta folia cum aq̄ veri frigoꝛis aſpergendo ⁊ re/
nouando oī die ⁊ bis ⁊ ter: ſaltē in tpe magni eſtus: Itē qui
dā ponūt calatos plenos fructibꝰ frigidis in camera. Sed
nota ꝙ hoc eſt incitare infirmos ad eos comedendos. Ali/
qui ingeniant᷑ facere cadere ab alto aquā in peluī: ⁊ ſic re/
frigerāt ⁊ ſomnuꝫ inducunt. Multi multa alia faciunt ſm
cōmoditatē rerū infridantiuꝫ: q̄s hn̄t in locis ſuis. Tu itaq̄
ex his eligere poteris q̄ſi infinitos modos: ⁊ tu conſidera.
¶ Expedito de aere: venio ad cibū ⁊ potuꝫ: de quoꝝ exhi/
bitione reſpectu ſue quantitatis hoꝛe ⁊ oꝛdinis dictū eſt ſu
pra tertio caplo. ⁊ h̄ in febꝛibus acutis: ⁊ tu ibi. De qualita
te aūt cibi dicēdum ꝙ dn̄t eſſe frigidi ⁊ hūidi lenitiui: ⁊ etiā
dari poſſunt fridi ad ſiccū declinātes: vt ſuccus granatoꝛum
acetoſoꝛū berberis agreſte. conueniunt itaq̄ꝫ fructus nega
ti ſupꝛa ante ſeptimū in putridis: qm̄ tunc maioꝛ erat inten
tio ad cām: ſed hic ad febꝛē vt cucurbita melon indus dul/
cis ⁊ ſuccus eius. ⁊ dixit. Auic. lactuca cum aceto eſt vlti/
ma ⁊ conueniēs in remittēdo caloꝛē febꝛiū acutarū carnes
⁊ piſces conueniūt vt ſupꝛa tertio caplo: q̄ diuerſis ꝑparā/

tur modis ſcōm p̄tie diuerſitate:vñ dn̄t in caſu preparari
cū rebus fridis acetoſis agreſtoliſ ꝛ hꝰ.faciēdo ſapores ge
latinas:ꝛ hꝰ q̄ oia habeat intentionē infridādi leniēdi ſiue
hūectandi:ēt de potu dictū eſt 3° ca°:ꝛ capl'o p̄cedēti: ꝛ tu
ibi. ¶ De motu ꝛ qete dicēdū. Quies infridat ꝛ motus eſt
calefacere:veꝝ ſi poſſet ābulare ꝯueniret motꝰ ſuauiſſimuſ
factꝰ in aere frigefacto:q2 ſic magis infrigidarenᷓ ꝛ eſt pro
bleuma ariſto.cōſidera. ¶ Sōnus ēt hūectat ꝛ vigilia eric
cat:ſꝫ nō dꝫ eſſe multꝰ ꝛ ml'tū ꝓfundus:q̄ꝫuis raro accidat:
qn̄ vt pl'ni dormire nō poſſunt:ꝛ iō ptiſana cū ſemine papa
ueris ꝛc̄.vt docetᷓ circa p̄ncipiū p̄cedētis capli: eſt ꝯueniēs
valde:ꝛ tn̄ ibi.nō ſit ſtratꝰ de plumis calefaciētibus:ſed ſit
mataracīꝰ de ſtupa:ſicut ſit in alemania aut de coto:ſed me
lius de ſtupa. Itē ſi fortis extēdat culcitrā ſup paleas:ꝛ de
ſup extēdat linteamina nouiter lota cū aq̄ ꝛ non cū lixiuio:
nec ſe aliter coopiat:ꝛ ipa oi die mutet ſi potēs ē:h̄ tn̄ opꝫ
tua prudētia moderari:q2 aliquando oportebit in aliq̄bus
ſupponere culcitrā leuē ꝛ hꝰ.qdā ordinant ſtratuꝫ de corio
aere plenum:vt in alemania multi ſternūt folia ꝛ res odori
feras ſup lectū:nōnulli aliter opanᷓ ſm diuerſa coꝝ inge
nia. ¶ De inanitione aūt ꝛ repletione:inanitio cōpetit:de q̄
dicetᷓ in ſeq̄ntibus canonibꝰ.repletio nocet niſi repletio po
tus fridi:nā medicus in eis non dꝫ eſſe prodigus in potādo
ꝛ replēdo egruꝫ potu frido ꝛ extinctiuo conueniēti de quo
in ſuo canone. Q2 coꝛꝑis ſub inanitione cōtinetᷓ dicēduꝫ ꝙ
A ab eo oino abſtineat:naꝫ ꝛ ſi infrigidat: nimium debilitat.
Accidentia animi fugiat q̄ ipm apta ſunt inflāmare: vt ira
cōtumelia imoderatū gaudium:ꝛ que ſunt apta debilitare
multū:vt fortis triſticia ꝛ hꝰ.ꝛ ideo his moderetur.

¶ Tertius canon lenitio ventris:vñ ſtatiꝫ cū occurris ifirmo
fac ſibi cliſtere lenitiuū ad vtilitates dictas:in p̄cedēti capi
tulo ēt:vt inteſtina preparētur ſolutioni fiēde in craſtinum
per ſolutiuū.itē maxime cōferret qn̄ etas ꝓhiberet:aut ali
qd aliud ad accipiēdū farmacum:vñ in tali caſu oportebit
te cū iteratiōe cliſterioꝝ ſupplere locū farmaci. Cliſtere ad
hoc erit factū ex ſuccis herbaꝝ infrigidātiū iā dictarum: vt
ex ſucco cucumeris cucurbite melonis indi portulace ſem
puiue:aut ex decoctiōe foliorū eius an folioꝝ lactuce endi
uie blitis ꝛ aliarū taliū cū oleo ro.aut viol'.cum modico ſa
lis addēdo cāphorā:aut aliqd tale infrigidans. ℞.matrum
viol'.malue blitis an̄. M.j.ꝛ ſi vis fortificare.addas nenu
faris. M.ſ.ꝛ ſi fortiꝰ corticū mādragore.4^m. M.j. bulliāt
ad ꝯſumptionē tertie ptis fiat deinde exp̄ſſio: de q̄ colatu
ra. ℞.lib.j.℥.ſſ.camphore.ʒ.ſ.ſandalorum.℥.ij.olei violis.
aut roſ.℥.iij.ſal'.ʒ.ij.ꝛ tu his addas:aut ab his minuas vt
videbitur tibi neceſſarium tuo propoſito.

¶ Quartꝰ.eūo:nā cū in his febribꝰ acutis:ꝛ p maxie in pp
acutis ꝛ i pacutiſ mā ſit furioſa:vl' ſicut furioſa:non dꝫ expe
ctari digōrimo ſtati dꝫ eūari cū farmaco eradicante. Et hic
aduerte ꝙ multi ſtudent exhibere in his medicinas bn̄di
ctas multū timētes q̄ laborioſe eroluunt:vt ſunt ſcamonea
ꝛ ſcamoneate turbit agaricus ꝛ hꝰ.ꝛ dāt in h̄ caſu infuſio
nē reubarbari cū decoctione tamaridoꝝ.℥.j.prunoꝝ.℥.ſ.
decoquātur leui decoctione:deiñ ponanᷓ in pecia:ꝛ bn̄ fri
centᷓ:ꝛ fortiter exp̄manᷓ:de qua exp̄ſſione. ℞.℥.iij.reubar
bari.ʒ.iij.ſpice gra.iiij.ꝛ q2 ml'ti abhorrēt ſpicā :loco eius
ponūt ſquinātū.ponatᷓ reubarbaꝝ ꝛ ſpica ſiue ſquinantuꝫ
in dicta decoctiōe ꝛ dimittatᷓ ſtare p ſex vel octo horas:de
inde coletᷓ ꝛ fortis fiat ductio ꝛ exp̄ſſio.mane auro2a detur
cū canonibꝰ q̄bꝰ farmaca exhibentᷓ. Ueruꝫ:q2 he medicine
faciliter educūt:ꝛ nō videnᷓ multū a remotis trahere ꝛ le
ues faciūt opatiōes:iō exiſtimo ꝙ ſcamoneate non ſunt tan
tū verēde:neqꝫ alie laborioſe ſoluentes:maxie qn̄ ſunt opti
me ꝯſolate:ſicut electuariū de ſucco roſ.deſcriptiōe meſue.
imo ēt illud nicol.q̄ꝫuis nō ſit ita cōſolatū:vñ cū manna aut
caſſia dari poterit:vt v̄bi gr̄a. ℞.manne vl' caſſie.℥.ſ.elec.
de ſucco roſ.deſcr.meſ.ʒ.iij.vel nicol'.ʒ.ij.ſ.vl' augeas do

ſim caſſie:ꝛ minue electuarij:ꝛ certe tales plus p̄ficere vi
dimꝰ his qui leuibꝰ vſi ſunt vt infra de peſtilētie: ꝛ de eūa
tiuis colere habes ad plenum ſimplicia ꝛ cōpoſita ſupra q̄r
to cap:tu tn̄ cōſidera tenorē v̄tutis:cōplexionē habitudinē
ꝛ hꝰ:patiētis:q2 aliqs poterit tolerare ꝛc̄.ꝛ aliquis nō: q2
multi timidi inueniūtur. ¶ De euacuatiōe p flobotomiam
facta iā dcm̄ eſt:ꝙ raro ꝯuenit in his:niſi ſit mixtio ſangui
nis cū hūore peccāte:aut ſāguis ipe peccās: ꝙ ſi conueniet
poſt lenitionē vētris ipam fac:deīde da ſolutiuum: floboto
mia eni corpꝰ iuſtiſſime refrigerat: ſed hic conſidera quam
bene operantur illi qui in eadē die faciūt flobotomiā ꝛ far
maciā exhibēt:vt cōmuniter a multis obſeruatur in febri
bus peſtilentialibus:de quo infra de eis:ſed certe multum
proſternitur virtus:ꝛ multū addunt in debilitatem.

¶ Quintꝰ eſt digō:ꝛ hic attēde q̄ dicta in p̄cedenti capl'o de
exhibitione aq̄ ordei an̄ digeſtiuū:nā vt dicebatᷓ debemus
recurrere ꝓ ꝯplemēto hoꝝ canonū ad ea q̄ dicta ſunt in ca
nonibus generalibꝰ febriū putridarū:que aut ſint digeſtiua
hic cōueniētia habes ſupra cap° ꝛ ſimplicia ꝛ cōpoſita:ꝛ tu
cōpone.nam ꝛ de his infra etiaꝫ de cauſone de tertiana ꝛc̄.
Ponitur aūt hic ne vacuus recedas digeſtiuū extinctiuuꝫ.
℞.oriçacar.℥.iiij.ſucci arāçioꝝ.℥.iij.ſeminū coium frigido
rū maioꝝ mundatoꝝ.℥.ij.ſeminuꝫ endi.lactuce an̄.ʒ.ij.aq̄
rū endi.℥.vj.acetoſe.℥.iiij.nenuf.℥.iij.violaꝝ roſ.an̄.℥.ij.pi
ſtāda piſtētur:deiñ oia miſce ꝛ leuiter ebuliāt: deinde aro
maticentᷓ cū pauco ſandaloꝝ rubeoꝝ ꝛ coraloꝝ ana. ꝛ oia
ſic ad colatoriuꝫ ponanᷓ:quo digeſtiuo vti dꝫ ac poterit fe
briēs vſqꝫ ad ſtatū incluſiue dando de eo.℥.ſ.in aurora or
dinate:ꝛ frigidū tēporibus calidis:ꝛ calidū tp̄ibus frigidis
ꝛ intra diē ꝛ nocteꝫ pluries ac abunde vt voluerit.

¶ Sextꝰ eſt alteratio ac confortatio cordis ac epatis cum al
teratiuis frigidis appropriatis:de q̄bus q̄rto capl'o.ꝛ com
muniter vtimur manu xp̄i plato ſandalizato. Itē ꝯfectione
facta ex gemmis electuarij de gēmis ſiue ſpēbus cū ſandal'
ꝛ aq̄ roſ.ꝛ cicoree ꝛ acetoſe:ita ꝙ durante tp̄e exhibitionis
digeſtiui:qō fortaſſe erit quqꝫ diebus vel circa exhibe con
fectionem iſtam vel ſibi ſileꝫ vt triaſandalos:ꝛ hꝰ.

¶ Septimꝰ poſt cōplemētū digeſtiuoꝝ reuertere ad ſoluti
uū:de q̄ ſup:addēdo vel variando cū pillu. aureis aut alio B
ſolutiuo:de q̄ q̄rto cap°.erit itaqꝫ.7 9.canon reiterata eūa
tio. Et nota h̄ ꝙ digō ꝛ eūatio debēt reiterari vſqꝫ ad com
plemētū cure:ſꝫ inter vnā ꝛ aliā debet iterponi ſpatiū dieꝝ
duoꝝ q̄tuor ꝛ hmōi.vt tue videbitᷓ prudētie:ꝛ interī nō de
ſiſtē ab alteratiuis cū trociſcis liq̄ribus:ꝛ alijs vt videbitᷓ.

¶ Octauꝰ eſt epatis infridatio cū his q̄ ad extra applicātᷓ q
canon cōpleri hꝫ p ea q̄ ponunᷓ.14.tertij de mala cōplexio
ne epatis cal'a:vñ ad pfecte eū cōplēdum opꝫ h̄ illa adduce
re:qō eēt valde lōgū:nec hoc tētādū loco.ſat erit tibi:ſi pro
v̄bi gr̄a aliq̄ deſcripſero. ¶ Epithima. ℞.aq̄ endiuie.℥.v.
aq̄ roſa.℥.ij.ſandaloꝝ rubeoꝝ.ʒ.ij.ſpodij.ʒ.j.aceti.ʒ.ij.ꝛ
pecia linea fiat epithima:ꝛ ſit tepidū in eſtate ꝛ plus q̄ꝫ te
pidū in tp̄e frido. Q2 ſi volueris eū fortificare addas aquaꝫ
nenufaris ſolatri ꝛ modicuꝫ cāphore. ¶ Cōſil'r ſi volueris
vnguētū facere infridās. ℞.olei roſati nenupharini an̄.℥.j.
ſandaloꝝ rubeoꝝ.ʒ.j.ſpodij.ʒ.ſ.cere modicū. Q2 ſi cupis
magis infridare laua.deinde dictaꝫ vnctionē cū aq̄ endiuie
aut ſucco eiꝰ. ¶ Itē q2 infridando renes:ēt epar ifridatᷓ:ꝛ
hoc maxime vbi ſit iuuenis renū cal'oꝝ fac vnctionē ēt reni
bus aut epithima ex his:vl' ſic. ℞.olei roſa.ꝛ ſit factum ex
onfancino.vnc.vij.cere alb.vnc.j.ſ.aceti alb. vnc. j. raſure
eboris.ʒ.i.ſādaloꝝ rubeoꝝ.ʒ.i.miſce ꝛ fac vnguentuꝫ: ꝛ ſi
vis ifridare ampliꝰ laua ipꝫ cū aq̄ ſolatri nēufaris: vt ſupra
vel addas cāphore.℈.i.itē cum aq̄ veri frigoris pluries epi
thima ſit ex aq̄ roſ.nenufaris ſucco ſolatri.ſandalis. raſure
eboris.ſe.cōibꝰ fridis maioribꝰ ꝛ hꝰ.ꝛ h̄ aduerte. Auicen.
inq̄t.ꝛ ēbrocare epar cū ifridātibꝰ eſt res maxima ꝛ magis
iuuās nā cū equatᷓ ē i eo maior ps rectificatiōis caliditatis

febrilis eo q in epate ⁊ circa ipm maxime multiplicat cole ra q eſt mã eaꝝ: ⁊ fortaſſe rectificat aquã: q2 ei⁹ ifridatio ꝑ uenit ad venas in qb⁹ acutaꝝ febriũ mãe ꝯtinẽtur: vñ ⁊ ſic epithima cordis rectificat pulſũ: q2 eius ifridatio puenit ad arterias. De applicatiõe autẽ epithimatũ ⁊ boꝝ epati cor di vel capiti dicet in fine ponendo de hoc canonẽ.

¶ Nonus eſt calitatis cordis remiſſio: fit aũt ſil'r epithima tib⁹ ſaculis ⁊ vnctionib⁹. itẽ aeris attractiõe ex rebus fridis ⁊ alijs igenijs vidẽdis vndecia tertij de cura male cõplexio nis calide cordis. ¶ Epithima. ℞. aq ro. ℥. iij. aque acetoſe bugloſe. añ. vnc. ij. aq nenu. vnc. i. ſ. ſãdaloꝝ ru. eoꝝ. ʒ. ij. co raloꝝ. ʒ. j. ſ. cãpho. ℈. iiij. croci ℈. ij. ace. alb. vnc. miſce ⁊ cu3 pãno lieo fac epithima. ¶ Sacul⁹ ad idẽ. ℞. ſãdaloꝝ ru. ʒ. ij. ſ. lãbruſce coraloꝝ añ. i. folioꝝ ro. ʒ. ij. ſ. coriãdroꝝ. ʒ. j. cã phor. gran. ij. acedule ſicce. ʒ. ij. ſ. marga. ʒ. ſ. cãpho. ⁊ mar garite p ſe terãtur: ⁊ fiat ſaccul⁹ cũ ſindone de grana ⁊ tepi dus cordi applicet. ¶ Ex eiſdẽ reb⁹ cũ oleis fridis vt vio. roſ. nenu. ⁊ h⁹. cum cera alba ⁊ modico aceti fieri põt vn guẽtũ refrigerãs: ſ3 nõ eſt in vſu: ⁊ de ipſo in canonibus ſe quẽtibus aliqd. ¶ Jtẽ attrahẽdo aerẽ ſtãdo ſuper aquã fri gidam ⁊ tenẽdo añ os res frigidas: vt niuem glaciem folio roſ. recentia fructus frigidos ⁊ huiuſmodi.

¶ Decim⁹ eſt ꝯtẽpatio calitatis cerebri. ppea qm ipm h3 cor dis calitatẽ ꝯtẽperare: cuius cordis q̃rit ṗncipal'r calitatis remiſſio. Cõtẽperat aũt cũ linimẽtis vnctionib⁹ emplaſtri embroc. ſacculis odoramentis ⁊ huius. ¶ Linitio leuis vſuat. ℞. olei roſ. vnc. ij. aq lactuce v'l ſucci ei⁹. aq roſ. ace ti albi. añ. vnc. ſ. cõcute ⁊ adinuicẽ bñ miſce ⁊ ifunde pecia3 tãte quãtitatis vt occupet ſpatiũ frõtis ⁊ timpoꝝ. Oz ſi cu pis forti⁹ addas cãphorã emulſionẽ ſeminum papaueris al bi. ſuccũ iuſquiami: ⁊ hmõi. ⁊ ſi fortius adde aliqd opij: vñ cõponas debile forte ⁊ fortius ſm iminentẽ neceſſitatem.

¶ Unctionẽ facere poteris ex eiſdẽ reb⁹ cũ oleis roſ. violis. nenufarino. ⁊ hmõi. cum aceto modico ⁊ cera alba. vt. ℞. olei roſ. vnc. j. ſ. vio. vnc. j. nenufa. vnc. ſ. ſucci ſẽpuiue. vnc. ſ. cere albe qð ſufficit. ace. vnc. ſ. iniungat frons ⁊ timpora. ¶ Apud autem nos fit epithima ex aqua ſolatri aut ſucco eius cu3 aqua roſa. ⁊ albumine oui cum pauco aceti.

¶ Jtẽ multũ refrigerat cerebrũ crebra madefactio pulparũ auriũ infirmoꝝ cũ aq frida: ⁊ tu expire in eſtate tpe magni caumatis ⁊ eſt ſecuri⁹ remediũ. ¶ Jtẽ epithima teſticuloꝝ eſt ex eis q in toto friditatẽ ſubito iducũt: vñ vidi ifirmum ita calefactu3: q nullo mõ potuit infridari. Epithĩa ad hoc. ℞. aq roſ. vnc. ij. vio. vnc. i. nenu. vnc. ſ. ſãdal. ru. coral. ru. añ. ʒ. i. cõcute ⁊ miſce: ⁊ cũ petia applica totiẽs: q̃tiẽs vide bit ſ3 diſpõnẽ caloris ⁊ v̾tutis ꝯſẽtiẽtis. ¶ Undecim⁹ canõ: q cũ videt declinat mã ad aliquẽ locũ p quẽ euãre poteris: vt vbi gr̃a rubedinẽ intẽſa3 in facie ⁊ naſo: tunc vt dcm eſt ẽt in canone ſili in pcedẽti cap'lo tẽta p illã euãre: vt p fluxũ ſanguinis nariũ tẽtãdo cu3 ipoſitione digiti auricularis: aut ipoſitiõe pẽtaſilon: aut ſetaꝝ porci: ⁊ hmõi q ſanguinẽ hñt puocare. ¶ Et añq̃3 venias ad h particularia: q2. i. ad epi thimata vnctiões ⁊ hmõi. ṗus nota hos ſeq̃ntes canones.

¶ Prim⁹. q ſtãte plenitudine corpis p m'titudinẽ mãe ⁊ nõ pmiſſa coꝝ minoratiõe nõ debẽt extrinſecus talia frigida vt epithimata ⁊ vnctiones ⁊ hmõi. ipſis mẽbris appropinq̃ri. ⁊ cã: qm ꝯſtringẽdo poros retinẽt vapores interius: q ſunt cã maioris iflãmatiõis: ⁊ repellẽdo mãm ad interiora pñt facere eã fluere ad ṗncipalia: ⁊ eſt canon regularis. Accidit tñ q̃nq̃ vt ad opandũ ꝯ canonẽ cogamur: pp vehemẽtẽ ne ceſſitatẽ extinguẽdi iflãmatiõnẽ fortẽ: quã non põt eger pa ti: ⁊ marime qñ p iteri⁹ exhibita illã extiguere nõ poſſum⁹: aut pp iobediẽtiã infirmi: aut q2 ſtomacus ea nõ tolerat: ⁊ ſic de alijs: ex qb⁹ accipe aliũ canonẽ q alijs parib⁹ ſecuri⁹ p interius exhibita hoꝝ remoueret inflãmatio q̃3 p exteri⁹ applicata: ⁊ marie in ṗn⁹. ¶ Scðs canon ṗncipalis. q vbi mã fuerit p minoratiões factas paucificata: ſecure h pote ris adminiſtrare extrinſeca remedia: patet: qm in eoꝝ admi niſtratiõe nõ erit timor dictus ⁊ inde ſeq̃tur calitatis queſi ta remiſſio. ¶ Terti⁹ canon. q hmõi ifridãtia int⁹ aut extra applicata timẽda ſunt ⁊ ſpãliter quantum ad eoꝝ frequen tẽ vſum in corpib⁹ extenuatj: ⁊ v̾tute iã debilitata: p3. q2 ti met eoꝝ forti percuſſiõe in mẽbra calitatis inate extinctio.

¶ Quart⁹ ⁊ maxie cerebrũ reſpiciẽs. q ſtãte in capite no tabili calitate cũ lenitate eius ac inſtantia vigiliarum abſq̃ fluxu catarri tuſſi ac ei⁹ forti tẽſione talia cõueniũt infridan tia ex epithimatib⁹ ⁊ embrocis dictis. ¶ Ex q̃ infert quin tus: q vbi fuerit catarrus grauitas capitis repletio: ⁊ h⁹. p ꝯrium dictis ante debitam euãtionẽ: nullo mõ ea dcã cõfe rẽt infridãtia: p3. qm vt dictum eſt in rõne ṗmi canonis ta lia ꝯſtringũt poros: ⁊ q2 lac multu3 in poris iuiſcat ⁊ forti ter illos opilat: vñ ſic eſt cã retinendi vapores: ⁊ ſic poterit eſſe cã apoſtematis cerebri. Jõ maxime vitupat Aui. emul ſionẽ lactis ſup caput: ⁊ ex iſto loco accipit q vnguenta ⁊ emplaſtra ſunt pp hãc cã3 multũ ſuſpecta. ¶ Sext⁹ q vbi tibi videt neceſſariũ remittere calitatẽ cerebri ſtante pleni tudine catarro ⁊c. coacte opando: ſecurius eſt ꝓcedere cu3 apitiuis poroꝝ ⁊ reſoluẽtib⁹ vapores ad extra: vt cũ incli natione capitis per vapore3 aq dulcis ſua actuali caliditate apientis ⁊ reſoluẽtis: ⁊ ſua potẽtiali friditate frigefacient: ⁊ ſi videt fac decoctionẽ reꝝ reſoluẽtũ cũ ea: vt camomil le ⁊ huiuſmodi. ¶ Septimus q ſtãte repletione capitis ð mã ſubtili ⁊ colerica ⁊ vapoꝝ colericoꝝ poterũt h frigida adminiſtrari: qm cõferrẽt ingroſſando mãm: ⁊ repletio ta lis cognoſcit ex ſiccitate nariũ inſtãtia vigiliarum: ⁊ huiuſ modi ſigna de mala complexione cal'a cerebri ⁊ tu ibi.

¶ Octau⁹: q vbi fuerit ſõnus ꝓfundus aut multus ac fue rit fluxus hũiditatũ de ptibus ſupiorib⁹: tũc cauenda ſunt iſta infridãtia: ⁊ trahẽde ſunt humiditates ad inferiora. Ca nõ ex ſe: ⁊ ex dictis not⁹. ¶ Non⁹ ſtãte ſudore forti ac hora reſolutionis mãe q eſt añ ſudorẽ regulariter operando nõ ſunt h frida epithimata applicanda: p3. qm eſt cã vt ſupra retentionis mãe ⁊ ꝓlõgationis febris. Et dictũ eſt regulari ter qm coacte aliqñ ſtãte plenitudine neceſſarium eſt illis: ⁊ vt etiã ſtãte ſudore: ⁊ hoc accidit qñ calitas febrilis fuerit ita vehemẽs q timeret ex ea ariditas corpis ac mors: nam tũc melius eſt febrẽ ꝓlõgari: vñ Auicẽ. q̃nq̃ lõgitudo egri tudinis ſaluior eſt q̃3 ipſius acuitas. Ex quo infertur q in ṗn⁹ poriſmoꝝ ſtãte rigore non debẽt talia approximari: ⁊ ſcito q non eſt facta mentio de infrigidantibus ad intra ex hibitis. Nã iſta reſeruaui ad canonẽ ſequentẽ principalem ⁊ vltimũ: qui eſt inter primos ⁊ principales. 12. ⁊ eſt corre ctio accidẽtium: de ſiti. laudatur ſumme ſyru. de papauere ab Aui. ⁊ potus eius qualitercunq̃ ⁊ cum aqua frigida vt Gentilis in lep viola. ⁊ alia ſilia. Jte3 añ eius poſitionẽ ſcito q ego appoſui infridãtia cor: l3 Aui. ea non ſcripſerit. D

¶ Uñ ꝯtẽtio eſt inter medicos an in febribus putridis cõ petant cordi epithimata: ſacculi. ⁊ hmõi. ⁊ maxime a prin cipio: ⁊ vi q ſic: qm inflammatio ṗncipal'r eſt in corde: que videt cito ⁊ habiliter p ipſa remoueri poſſe. Jn contrariu3 cõmunis modus practicandi. ¶ Dicẽdu3 q in ṗn⁹ ſtante in eo plenitudine: ⁊ in pulmone: ⁊ coartatione hanelitus re gulariter operando nõ competunt neq̃ cordi neq̃ epati vt dictum eſt: quoniam prohibent materiam ab euaporatio ne: ⁊ egritudinem prolongant: coacte tamen vt in nouo ca none inmediate precedenti poterunt ac debent approxima ri: ⁊ ſic patet quid dicendum ad rationes: ⁊ eſt ſolutio com munis doctoru3: in febribus aũt peſtiferis incenſiuis ⁊ h⁹. medici inordinate ordinant epithimata: que vt credo nũq̃ frigidã applicari debent: ſed calida aut tepida: nam eorum frigiditate actuali poros claudunt ⁊ fortaſſe per antiſpa riſtaſim adaugent caliditatem: ſed de his magis in de febre peſtilentiali infra. Et certe ſculorum operatio ip plicatorum cum moderata caliditate: actuali ſcilicet eſt

mihi viſa ſume vtilis: q̄uis epithimata videant̄ tpe magni caumatis plus ꝯferre: ⁊ tu cōſidera. ℭ Decimus in ordine eoꝝ q ptinēt ad adminiſtrationē ꝑticulariū: eſt ꝙ cū in talibus febribus māe ſint acute aut ꝑperacute: ⁊ ſint apte ſui acutie inducere iteſtinoꝝ raſurā debes attēdere ne euacuādo aut aliter operādo eoꝝ ſequat̄ excoriatio: nā ſic virtus multū debilitaret̄. Itē nā terreret̄ in emiſſione ſupfluitatū ſicut accidit in his q hn̄t vlcera virge: ⁊ retinent illas pp timorē futuri doloris: ⁊ tādē facta aggregatiōe multa a qua virtus multū lederet̄: nō potēs amplius ſuſtinere emitteret cum magno ⁊ longo dolore: in quo multum debilitaretur. ℭ Itē aduerte ꝙ vt ſupra dcm̄ eſt canones poſiti de euacuatione abſolute ſeruādi ſunt in acutis nō abſolutis maxieq̃ terminari conſueuerunt ad .20. ⁊ in ꝑacutis ꝑperacutis ⁊c̄. Cōpleri tn̄ hn̄t diuerſis inſtr̄is nō ſm ſpēm: ſed ſola intēſione ⁊ remiſſione differētibus. Nā itēſe frida vbi gr̄a debent̄ acutis. Intēſiora ꝑacutis ⁊ maxime itēſa ꝑperacutis: ⁊ ideo de ipſis vnum feci caplm̄: pp quod bene conſidera.

ℭ Canon duodecimus. ex ꝑncipalibus ē accn̄tiū correctio q̄ i numero ab Aui. ponūt̄. xxv. diſtinguēdo iter rigorē horripilationem ⁊ frigus: q tn̄ Aui. ſub vna collocauit rubrica. ⁊ q: vt ipſe Aui. hoꝝ accn̄tiū cōplemētum ⁊ cura pfecte hic hēri nō poſſet niſi adduceremus q̄ ſcripta ſunt de eis in tertio ſup ſuis rubricis: quā rē ſi faceremus eēt opus nr̄m nimiū ꝓlixare: hinc de his ſatis ſuccincte pertranſibo adducēdo que in eoꝝ remotione efficaciora reputaui.

A ℭ De rigore horripilatione ⁊ frigore. Rubrica. ij.

Contra rigorē horripilationem ⁊ frigus: qm̄ alibi nō ſic diffuſe de ipſis pertractat̄: hinc de eis ſermonē hoc in loco amplificabo: ⁊ ſcito ꝙ auctores nr̄i cōſueuerunt qn̄q̃ vt his terminis vt ſinonimis ſepe accipientes vnū ꝓ alio: vn̄ q̄rto aphoꝝ. qbus quotidie rigores fiunt. accipit̄ ibi rigor indifferēter ꝓ oi tali tpore ſiue ſit frigus horripilationis aut verus rigor. Itē in libro de tremore ⁊ rigore dixit Gal'. rigor ē fortis friditas: ita ꝙ ſepe inueniunt̄ iſti modi dicēdi auctoꝝ: ⁊ opꝫ exponere vnum ꝓ alio. ℭ Sed omittēs: h q: pratico nō ſunt vtilia venio ad eoꝝ declarationes veras: ⁊ magis ꝯſuetas: dicēdo p̄ cū Aui. ꝙ horripila-

B tio eſt diſpō: i q̄ ſentit corpus friditatē ſupficialem ineq̄liter ſup mēbra cutanea ambulātē ſiue currētē cū pūctione i cis: ⁊ in lacertis ⁊ maxime q ſunt ſub cute fcā: ad quā ſequitur motus paruus malus circa ptes cutis factus cuius cā eſt vapor malus aut acutus ſiue mordicans ineq̄liter ſup illa mēbra ſpſus vn̄ accidit ineq̄litas fuge caloris ad iteriora: ⁊ iō ſentit̄ friditas non eq̄liter p oīa mēbra ſparſa: ⁊ di ſubito: qm̄ qn̄ venit paulatine nō cauſat horripilationē neq̃ rigorē vt pꝫ in ictericia: ⁊ ſnia. Gal'. qnto de accn̄ti. Sentitur frigiditas priuatiue: ſicut ⁊ ēt poſitiue: qm̄ talis vapor a mā eleuat̄ frida: ⁊ eſtimādū eſt ꝙ quādo talis materia mouet̄ de ꝓfundo ſiue de venis ſiue de loco extra venas ad exteriora: ipſa facit ēt ſenſationē in mēbris interioribꝰ: qbꝰ obuiat vt in muſculis ⁊ alijs: ſed illa ē debilis ⁊ pue more: vn̄ Gal'. in lib. de tremore: horripilatio eſt accn̄s ſoli cuti: ⁊ dr̄ horripilatio: q: piloꝝ erectio. erigunt̄ aūt pp ꝯ̄ctionem cutis: vn̄ ꝯſtringit̄ radix piloꝝ: ⁊ ſic eoꝝ ſit erectio: ⁊ cauſe horripilationis ſunt eedē q̄ rigoris: de qbus ſtatim: differūt tn̄ abinuicē rōne debilitatis ⁊ fortitudinis eoꝝ: ſed loq̄ndo de horripilatione h ipſius cā factiua dꝫ aſſignari mā calā acuta:

C qd̄ ſic in alijs nō ꝯtingit febribus maxime fridis. ℭ Rigor eſt motus ꝯcuſſiuus mēbroꝝ cū tremore ⁊ friditate factus ex delatiōe māe ſup muſculos itriſecos ⁊ cutaneos cauſatꝰ q̄ qdē mā qn̄q̃ eſt calā: vt in tertiana: qn̄q̃ frida: vt in q̄rtana: ⁊ maior eſt: q: extēſio in q̄rtana q̄ꝫ in tertiana: ⁊ Gal'. de rigore dicit ꝙ rigor ē friditas cāns dolorē cū motu inuolūtario ⁊ ineq̄li concuſſiōe totius corporis faciēs ipſum cōtremiſcere: ⁊ vt dcm̄ ē: huiꝰ rigoris i fe. acuta cā eſt mā calā.

ℭ Cauſas aūt q̄tuor vi aſſignare Aui. Prima eſt ꝑmitiua vt aer fridus aq̄ frida aq̄ calida. ⁊ hmōi. ſubito corpi occurrētia. Scōa eſt ꝯiūcta vt mā ipſa: aut vapor calidus aut frigi- D dus mordicatiuus aut nō ſup mēbra ſenſibilia ſubito ſparſus. Tertia ⁊ eſt ſicut priuatiua reuocatio caliditatis ad intra ex nocumento pcepto. Quarta eſt debilitas virtutis vt accidit his q moriunt̄: vn̄ qn̄q̃ oppſſa pp ſui debilitatē ipſam māꝫ ſic opprimētē ad mēbra expellit ſenſibilia: itē videmꝰ in decapitandis aliqn̄ ſupuenire rigorē ex conſimili cā. ⁊ tu cōſidera. Māe aūt clauſe ad intra venas nō faciūt rigorem: q: ſtāt quiete: ⁊ ſi mouent̄ ſunt illi motui aſſuete: neq̃ ſubi-

E to mouentur. item tertio q: vene ſunt pauci ſenſus. ℭ Frigus vero vt ꝫ diſtinguit̄ is eſt cū hō pcipit in extremis ſuis manibus. ſ. ⁊ pedibus ⁊ lacertis dorſi: q: ſ. in pte eoꝝ gibboſa que eſt magis carnoſa: ſic dorſum lacerti dicta: frigus purū: q: ſ. abſq̃ pūctione ⁊ aliquo malo motu: vn̄ Gilbertus. frigus in ſpina: ⁊ lacertis dorſi maxime ſentit̄: qm̄ plus de mā cauſante ipſum expellit̄ ad poſteriora q̄ꝫ ad interiora ⁊ facilitat̄ impreſſio friditatis in poſterioribus: pp frigiditatem nuce ac neruoꝝ ab ea ortoꝝ: apparet aūt in cōtinuis flegmaticis frigus ipſum puruꝫ. de quo ⁊ de alijs duobus dicet̄ ad plenum infra capitulis de cura ipſarū febrīū ꝑticulari: pp qd̄ volo tibi pro nunc de ipſis hec pauca ſufficere.

ℭ Ad curā eoꝝ triū accidētiū redeo: ⁊ primo dicat̄ de rigore: ⁊ primo ſcito ꝙ licet ſermo noſter deberet eſſe de rigore in febribus acutis cāto: nihilominus q: alibi ſaltē ab Auicē. nō ſic hr̄ eius cura gn̄alis hinc extendā me ad ipſum: vt

F in acutis ⁊ alijs accidit morbis. ℭ Canones. ℭ Primus. qn̄ rigor nō eſt fortis: ⁊ a virtute hn̄ ſanabilis: nō dꝫ a medico p notabiles medicinas remoueri: ſed ei ſufficere debent coopertura melior leuis calefactio extremoꝝ lūboꝝ ſpine ⁊ hic eſt cōis modus quem ſeruant medici in eius debilis cura applicando pannos calidos lateres calefactos: ⁊ alia hmōi. de quibus infra. ℭ Secundus canon ꝙ ſtāte rigore eretico. q: ſ. an̄ criſim ſcō nō dꝫ ꝯ̄ria applicari: niſi ex eo virtus multum proſterneretur: aut aliqd̄ aliud forte ⁊ maluꝫ accidens inde ſequeretur. Et cauſa canonis eſt: q: oīs talis cito recedit: ⁊ ei ſuccedit ſudor aut fluxus vētris aut aliqd̄ tale: ꝙ ſi cogimur ad eū remouenduꝫ: tunc triplex inſurgit intentio. Prima diuerſio: q: prohibitio delationis humoꝝ ad membra ſenſibilia. Scōa eſt triſtis ſenſationis remiſſio. Tertia eſt alteratio ⁊ poroꝝ apertio. Prima cōplet̄ cū ligaturis extremitatum adiutoriū brachij ⁊ hmōi. ipſas reiterādo. Itē vt Aui. fiat leuis fricatio extremitatū manibus ⁊ pannis calidis: fortis aūt virtuteꝫ debilitaret: ⁊ ꝓhiberet fortaſſis fluxum ventris per criſim. Item ad hoc facit calefactio extremorum lumborum teſticulorum ſpine ⁊ totius dorſi colli ⁊ capitis frontis pectoris ⁊ totius cū pannis calidis cū lateribus in igne calefactis: deinde aſpſis vino debili ⁊ inuolutis deinde in pānis ⁊ appoſitis ⁊c̄. Item cum cucurbita ſtānea plena aqua calida vel vino. item ignitur ſiue accenditur lamina ferrea: ⁊ in vagina lignea ponit̄: ⁊ pedibus applicatur. ⁊ eſt practica vltramontanorum tempore magni frigoris in quadriga euntiuꝫ. Qꝫ ſi rigor acciderit infirmo exiſtenti extra lectum: ⁊ ipſum intrare vellet ipſum prius calefacias cū bacili pleno carbonibus ignitis ducendo ipſum deſuper linteamina: aut calefacias illa prius ad igneꝫ: ⁊ hic omnia ſūt que cōmuniter moderni medici operantur ad vnctiones venio que non niſi vrgente neceſſitate applicari debent: nam remoto rigore ille adaugent caliditatem febrileꝫ: ⁊ ex oleis conuenientibus ſunt oleum anetinum camomellinuꝫ rutaceū de lilijs: ⁊ hmōi. nā per oleum anetinuꝫ ſolum complentur due alie intentiones vt q: ſ. remiſſio triſtis ſenſationis ⁊ pororum apertio ita per oleum camomellinum: ⁊ per vtrunq̃ ſimul: ⁊ per camomellinuꝫ

G ⁊ rutaceū ſimul. Tu itaq̃ vt libet compone: ⁊ de remedijs ad ipſum fortibus te ſtatim copioſum faciam: ſed prius ſci-

to ꝙ cū q̄ris curā rigoꝛis ⁊ maxīe euenientis in p̄ncipio fe/
briū:de quo eſt ſermo ſpālit̄ tu debes p̄uenire horā aduē
tus eius cū remedijs dictis:incipiendo ſemꝑ a facilioꝛibus
vt a pānis calidis appoſitis locis dictis tegulis laterib⁹ cali
dis:⁊ h⁹.vt ſup̄ deīde ad vnctiones ⁊c̄.⁊ eſt canon ſeruan/
dus:⁊ in frigoꝛe:⁊ in hoꝛripilatiōe:⁊ tu euꝫ bn̄ ꝯſerua.h̄ et̄
remedia valēt ſtāte actuali rigoꝛe aut frigoꝛe:⁊ fieri debent
in eo.℄ Tertius canō p̄ncipalis ꝙ rigoꝛe eueniente tp̄e ac
tualis criſis nō ſunt h⁹ remedia applicāda:ſed ſolo ꝓnoſti
co relinquēdus eſt cū ſit ſignū malū.⁊ ꝑditionis : de quo in
b de ſignis pꝛonoſticis h̄ infra:⁊ h̄ ſcito ꝙ aliq̄n accidit rigoꝛ
abſqꝫ fe.⁊ durat plurib⁹ dieb⁹:vt in libꝛo de rigoꝛe.Gal̄.⁊
q̄nto de accidenti:⁊ ꝓcedit ab humoꝛe vitreo nō putreſcēt
⁊ in iſto ⁊ in forti ꝯtingente in febꝛib⁹ plures ſunt canones
obſeruādi:quoꝝ qdē res reſpiciūt nō nāles:qdā nāles:qui/
dā p̄ter nām. Exēplū de p̄mis pꝛius ꝙ aeris diſpō metiatur
a te medico ne ſua q̄litate aut frigiditate aut malo odoꝛe:⁊
h⁹ ſit cā rigoꝛis nedū factiua:ſed neqꝫ ꝯſeruatiua. ℄ Scd̄s
ꝙ regl'r tu non debes cibare tp̄e actualis rigoꝛis:ꝙ ſi a mā
ꝑueniret frigida ⁊ cogaris ad cibi aut potus exhibitionem
da actualiterr calidū ⁊ potentia tale vt vinū cal'm actu ⁊ po
tens.ꝙ ſi mā cal'a fuerit ⁊ moꝛdificatiua da talia actu ⁊ po/
tentia frigida:⁊ dī.⁊ cogaris:ꝑp qd̄ ponit̄ tertius reſpiciēs
res nāles vt virtutē.ꝙ ſi ad talē rigoꝛē ſiue mēbꝛoꝝ ꝯcuſſio
nem ſequetur virtutis debilitas magna:tunc exhibe cibū ⁊
potū:vt dcm̄ eſt:vt bꝛodiū aut ꝯſumatū pulli cum cinamo
moꝛ aut oua ſoꝛbilia:aut aqua carnis ſublimata cum aliquo
aromatico calido.℄ Quartus.ꝙ an̄ aduētū rigoꝛis non in
cōuenit dare cibos aut potus calidos aut frigidos ſ̄m māe
exigētiā.℄ Quintus.ꝙ lꝫ ita ſit:tn̄ potus medicinales a q/
bus nā non ita ip̄edit̄ vt a cibalibus ſunt ꝯueniētioꝛes:de q
bus infra.℄ Sextus.ꝙ ab accidētibus aīe q̄ ſunt apta tre/
moꝛē cāe vt timoꝛ fortis eſt abſtinēdū.℄ Septimus eſt mi
noꝛatio māe qn̄ a multitudine venit:⁊ h̄ euātio pōt fieri: ⁊
dꝫ tp̄e actualis rigoꝛis ſpāliter cū vomitu iuuādo egruꝫ ad
vomēdū cū vomitiuo leui ex aq̄ tepida ⁊ ſẏ.acetoſo ſimpli/
ficato:de quo infra de curā tertiane nō pure: ⁊ h̄ vomitus
cōſueuit multū iuuare ⁊ febꝛes abbꝛeuiare:⁊ maxime mā
ente calida nunq̄ꝫ fienda eſt cū ſolutiuo. Dicēduꝫ ꝙ regl'r fi
enda eſt ita ꝙ eius opatio ſit cōpleta ante aduentū rigoꝛis:
vbi aūt rigoꝛ eēt ꝯtinuus:vt dcm̄ eſt:fienda eſt ipſo exn̄te:
ſed vbi nō:nō niſi imminēs ꝑiculū te cogeret ad eā faciēdā.
Jmpō ſuppoſitoꝛij poſſet fieri conſidera.℄ Octau⁹ remiſ/
ſio acuitatis māe ⁊ ſubtilitatis ac mobilitatis eius:⁊ h̄ cō/
plet̄ cū medicis opiatis non fermētatis vt tyriaca noua da
3 tis an̄ eius aduentū.Sed h̄ nota canonē:ꝙ talia dari non de
bēt.niſi virtute exn̄te forti in pauca q̄ꝫtitate:q2 aliter foꝛtaſ
ſe extingueret̄ caloꝛ nālis.⁊ fortitudo virtutis cōpꝛehēdit̄
ſ̄m Aui.h̄ ꝑ poſſe ſtare infirmū erectū ſup ſcānū aut ſup le
ctū.valent ⁊ cibi frigidi ⁊ potus:⁊ alia que faciunt ad imo/
bilitandū hūoꝛes:vt q̄es animi accn̄tia vt ſupꝛa. Ad eandē
intentionē valent philoniū ſẏ.de papauere ⁊ ea q̄ dant̄ in ꝓ
uocatione ſomni:⁊ itē extinctiua poſita ſupꝛa.℄ Nonus eſt
remiſſio frigiditatis māe ⁊ groſſiciei ſubtiliatio:⁊ viſcoſi/
tatis īciſio.ꝯplet̄ cum cal'is ſubtiliatiuis inciſiuis: vn̄ ſupꝛa
in q̄rto cap° multos habes ſẏ.tales vt oximel ſqlliticuꝫ.Itē
⁊ ſẏ.acetoſus cōpoſitus:⁊ h⁹.cuꝫ aq̄s de calamento aut de
ẏſopo aut de ruta ⁊ h⁹.datus actu multū calidus. Itē cibi
calidi ⁊ potus cali:verum minoꝛatio cibi ꝯfert.Et cal'a iſta
ſunt q̄ ad intra:aut ad extra applicantur:vt ad intra tyriaca
magna fermētata cū vino calido exhibita an̄ aduētuꝫ rigo
ris ꝑ vnā aut duas hoꝛas:⁊ nota ꝙ inficit:q2.ſ.in reſoluen/
do reſiduuꝫ et̄ dat̄ cā ente calida:de qua in p̄cedēti canone:
nec hic aliter exēplifico:q2 m̄ de exēplis te ſtatim copioſum
faciā.℄ Decimus eſt diuerſio.cōplet̄ cū ligaturis:vt ſupꝛa
in cōplemēto p̄me intētionis ex tribus an̄ hos canones de/
cē poſite.℄ Undecimus ē extremoꝝ calefactio.⁊ h̄ cōple/
tus ē in duab⁹ p̄mis intētionibus ex tribus poſitis:vn̄ in h̄
caſu laudat Aui.poſitionem extremoꝝ in aq̄ cal'a: ⁊ de his
calefaciētibus copioſe ſtatim.℄ Duodecimus eſt v̄tutis vi
goꝛatio q̄ cibis exhibēdis an̄ aduētū rigoꝛis ꝑ duas hoꝛas
vl' tres fieri dꝫ ⁊ ſint cibi ꝯfortatiui cito reſolubiles ⁊ dige
ſtibiles: vt aq̄ carnis ſublimata aromatizata aromatibus
frigidis aut calidis vt eget diſpō. ℄ Decimuſtertius clau/
dens alios:⁊ ſi de eo ſupꝛa aliquid:eſt ꝙ a lenioꝛibus eſt in
choandū gradādo ad foꝛtioꝛa:vn̄ in p̄ oꝛdine ex his q̄ ad in
tra ⁊ ad extra applicari p̄nt:pone camomillā ⁊ oleuꝫ eius.
in ſcd̄o oꝛdine abſinthiū ⁊ oleū eius.in tertio apiuꝫ.in q̄rto
abꝛotanū.in q̄nto agaricū.in ſexto ſticados:deinde laurum
anxū ſiſeleos calamētū:ſanſucū:ariſtologiā:coſtuꝫ.⁊ hmōi.
℄ Ex cōpoſitis laudat̄ in cā frigida:⁊ exptis in q̄rtana quo
tidiana de flegmate groſſo:⁊ in tertiana nota eſt potus aq̄
vite.ʒ.i.cū puluere gariofiloꝝ.℈.5.det̄ ꝑ mediā hoꝛā ante
aduentū eius p̄miſſa fricatione ⁊ et̄ fricatione facta ſine in/
termiſſione poſt eius exhibitionē.Quidaꝫ ipſam exhibent
cū modico tiriace antique:⁊ hoc eſt foꝛte remediū.Aliō le
uius ē inunctio ex oleo camomellino:⁊ de lilijs ſcō. Aliud
ex oleo rutaceo:⁊ oleo lilioꝛum:vn̄ talia cal'a actu applicari
debēt cū pānis calidis an̄ aduētuꝫ eius ꝑ hoꝛā vel ſaltē me
diā. Ad idē.℞.ex puluerib⁹ ſimpliciū iā noīatoꝝ:⁊ oleum
de coſta de camomilla:de ruta:⁊ ē vſuale:aut de euforbio
ſi vis foꝛtius addas minus vt videbit̄ expedire. Item.℞.
zinzibe.piretri acboꝛi aā.ʒ.5.dent̄ cū vino cal'o.Itē vꝫ me
tridatū datū cū vino cal'o.ʒ.i.Itē etiam diaciminuꝫ meſue.
itē diacinamomū eiuſdē:diacalamentum ⁊ h⁹.Et vt ſupꝛa
elongaui me a rigoꝛe in acutis ꝯtingente:⁊ hoc iō:q2 de ri/
goꝛe nō ſic alibi ꝑtractat̄:⁊ iō me in eo extendi:volēs vt de
eo tibi vt ſcripta ſunt ſufficiāt:nā ⁊ de ipſo rememoꝛādo di
cet̄ in capl'is infra ponēdo multū ꝑticulariter. Exptū in ri/ k
goꝛe tollēdo.℞.telā araneā ⁊ cuꝫ ſemine vitice ⁊ aceto cō
miſce ⁊ pulſibus applica an̄ eius acceſſionē. Et Auic. ſcd̄o
canone capl'o de mira.capl'o de ar.ſ.mira accepta:⁊ cuꝫ pi
pere ⁊ aqua ante initium rigoꝛis tollit eum.

℄ Signa demonſtratiua volo pꝛo his tibi ſufficere notifica/
tiones de rigoꝛe hoꝛripilatione ⁊ frigoꝛe poſite.

℄ Pꝛonoſtica.vehemētia rigoꝛis arguit viſcoſitatem māei. L
Rigoꝛ plurime reddítiōis in febꝛe pꝛaua cū debilitate vir/
tutis moꝛtalis.Qō ſi cū eo nō remouet̄ fe.virtute ente foꝛ
ti nō ē bon⁹.Et deterioꝛ oīb⁹ ē vt ſequat̄ ipm euātio nō ad
iuuans ⁊ nō ſedat̄ cū eo fe.⁊ ſi nō accidat euātio iteꝝ:tūc ſi/
gnū ꝙ humoꝛ ē motus ⁊ vincēs q̄ expelli nō pōt ⁊ ē malū.

℄ Aphoꝛiſmi huius accidentis.

℄ Quibuſcūqꝫ in febꝛibus ſextanis in ſexta die rigoꝛes fiunt diſcreti ſunt. 29.quarte.

℄ Si rigoꝛ inciderit febꝛe non deficiente iam debili ente virtute moꝛtale. 46.quarte.

℄ A cauſone hito rigoꝛe ſupueniente ſol'o fit. 58.q̄rte

℄ Quibuſcunqꝫ in febꝛibus quotidie rigoꝛes fiunt quotidie febꝛes exuoluūtur. 62.q̄rte.

℄ Frigidū v̄o ſpaſmum ⁊ tetanos ⁊ nigroꝛes ⁊ febꝛium rigoꝛes. 18.quinte.

℄ Ulceribus quidem frigidum moꝛdax:cutim indurat doloꝛeꝫ ſuꝑe ſanie facit:nigroꝛes rigoꝛes ſpaſmos febꝛes ⁊ tetanos facit. 21.quinte.

℄ Rigoꝛes qdem mulieribus incipiūt ex lumbis magis ⁊ ꝑ doꝛſum ad caput:ſed ⁊ viris retro magis q̄ꝫ in pꝛioꝛi parte coꝛpoꝛis velut coxarum tibiarum. 69.q̄nte.

℄ Quibus in cauſone tremoꝛes fiūt alienatio ſoluit. 26.6^e.

℄ In ſudoꝛe rigoꝛ malum. 4.ſeptime.

℄ Ex multitudine potatione rigoꝛ ⁊ deſipientia malum.

℄ Et hec de rigoꝛe hoꝛripilatione ⁊ frigoꝛe que non videntur differre ſecundum quoſdam niſi ſecundum intenſum ⁊ remiſſum. 7.ſeptime.

℄ De ſudoꝛe ſuperfluo. Rubꝛica.iij.

A Contra ſcōm accidēs:⁊ eſt in oꝛdine ſic ab
Aui. poſitum ſudoꝛ ſuꝑfluus. Et
lȝ ſudoꝛ ꝯſueuerit multipliciter diſtigui:vt ſcōa
q̄rti:ō eo:vt penes qualitatē q̄ꝫtitatē ſbam tp̄s
appitionis:⁊ h̄ꝰ:vt infra de pronoſticis:tū h̄ de
eo loq intēdo:vt eſt ſuꝑfluus ꝓſternēs virtutē ſꝫ plm a ſub
tilitate mā̄e vel eius liqditate aptura poꝛoꝝ:aut debilitate
ꝯtētiue:aut excitatiōe expulſiue. ℂ Propter qō no. in pn̄c.
Q̄ꝛ ſudoꝛ creticus ⁊ ſil'r q accidit in declinatione feb. nullo
mō eſt ꝯſtringendus:niſi cū ſuꝑfluit:⁊ virtutē proſternit:vt
eum perducit ad lipotomiam ⁊ huius.
ℂ Sudoꝛ diafoꝛeticus vel cardiacꝰ dictus q foꝛtibꝰ ꝯſueuit
appere febꝛibus:vt i cauſone ſinocho:⁊ h̄ꝰ.cū ex eo vi im-
minere ꝑiculū cohibēdus. ℂ Sudoꝛ veniēs in pn̄c febꝛium
nō eſt ꝯſtringendus. multitudinē.n. mā̄e ſigñat. Modus āt
generādi ſudoꝛē ſuꝑfluū ē:qm̄ caliditas febꝛilis vehemens
calefacit ⁊ ſubtiliat hūoꝛes:⁊ poꝛos rarefacit. vñ deficit cō
tētiua:⁊ nō pōt retinere qn fluāt:⁊ vapoꝛes mali veniūt ad
cutim:cū qbus ꝓp defectū ꝯtētiue veniūt ⁊ boni:⁊ ſic p os
eūanē ⁊ ſp̄ūs ⁊ boni humoꝛes:vñ coꝛpꝰ debilitaē. ⁊ ſignuȝ
q: ipſum ſudoꝛē coꝛpus nō būi ſuſtinet:ſed maxime in ſuis
actionibus membꝛa deficiunt ⁊ obtunditur.
ℂ Curaē.n.cū his q̄ ſe ſuis opponūt cauſis:vt vbi gr̄a ꝯ hu-
moris ſubtiliationē cū igroſſantibus:ex ꝑte friditatis aeris
ciboꝝ ⁊ potuuȝ fridoꝝ:⁊ talia habuiſti ſupꝛa tertio ⁊ q̄rto
capl'o. Et ꝯ dicta iā dicta de ipſis acutis ꝯ aptionē poroꝝ ꝓ
cedaē. Infridādo aerē cū flabellis līntheaminibus vt in pn̄
ti capl'o:ſiue pannos ſbleuare:nā ꝯtinua aeris mutatio coꝛ-
pus magis ifridat:2° ꝓbleumatū ꝓbleumate. 24. Itē non
abſtergaē ſed dimittatur ſudoꝛ in poꝛis infridari:ſic.n. pꝛo
hibeē ſudoꝛ. Ariſto. 2°. ꝓbleuma. ꝓbleumate. 13. Cōtra de
bilitatē ꝯtentiue ꝓcedaē cū ſtipticis frigidis intus ⁊ extra
exhibitis. Et vȝ inunctio ad extra oleuȝ roſ. ex oleo onfan
cino ſem̄:de mirto:de folijs ſalicis ⁊ h̄ꝰ. Itē vȝ. ℞. olei roſ.
mirtini añ. ℥.j. vini citonioꝝ. ℥.ß. balauſtiarum. ſang. draco.
añ. ʒ.j. aceti parū ⁊ cū pauco cere fiat vt linimētū. Ad intra
exhibe troc. de charabe de terra ſigill'. cū aq̄ nenufar. ſy. de
mirto:⁊ ſic de alijs potibus ſupꝛa in cura acutarum:de qui
bus ēt capl'o q̄rto. Ex qbus ēt ꝑficiē ſcōa intētio:⁊ maxime
cū iſtis vnctionibus:vt pȝ. Et ex ꝯſilibus ꝑficiē alia intētio
q̄ eſt icitatio expulſiue. Ad cōplēdū aūt has itētiones adiu
uat diuerſio:vt ꝓuocatio hūoꝝ p alias regiones:maxime p
ſeceſſū:⁊ p ꝓuocātia vrinā. Et vī q ꝓuocatio vrīe ſit magl
ꝯueniēs:eo q ſudoꝛ:vt 2° canone ē aq̄ſitas ſanguis cui pus
colericū ē admixtū:⁊ cum via aquoſitatis ſanguinis ſit via
vrīe:ſequiē ⁊c̄. nā vrine eſt aquoſitas ēt ſanguis:ſȝ ſuꝑflua.
Itē aduerte q paꝝ doꝛmiāt:nā ſonus ſudoꝛē ꝓuocat: neq̄
pānis coopiantē multis. ℂ Ad retinēdū ſudoꝛeȝ vȝ ſuccus
ſempu iue. Itē ⁊ ſolatri cū qbus addanē ex fridis ſtipticis:
vt bolū armenicū:dragātū:gūmi arabicū gale ⁊ h̄ꝰ:cum ace
to ⁊ oleis ſtipticis dictis. Laudauit multū Gētil' roſataȝ no
uellā nicol'. ⁊ in die dabat pluries. Itē vlt io cuȝ alia nō vāl
ꝯferre ꝯſentiente virtute ſup extrema ꝓijciaē aq̄ frida: aut
ipſa i ea teneāē. ℂ Poſtremo no. q loca q̄ iniūgi debēt i ca
ſu iſto ſt frōs timpoꝛa pulſus bꝛachioꝝ ⁊ ſpinalis medulla.
ℂ Signa demōſtratiua nota ſunt ex ſenſu ipſo.
ℂ Pronoſtica. Sudoꝛ fridus cū caliditate fe. eſt ſignū maluȝ
valde:⁊ ꝓpꝛie q appropinq̄t capiti ⁊ collo:⁊ ſignificat ſin-
copim. Q̄ꝛ ſi feb. fuerit magna:tūc moꝛs eſt ꝓxima. ℂ Su
doꝛ multus ſignificat longitudinē egritudinum ꝓp multitu
dinē mā̄ei. ℂ Q̄ñ poſt ſudoꝛē nō inueniē leuitas:non eſt ſi-
gnū bonū. Q̄ꝛ ſi fecerit augmentū nocumēti:tunc eſt ſignū
malū lȝ ſit cōis coꝛpi ēt. Et ml'totiēs qdē icipit egritudo cū
ſudoꝛe:deinde ſequiē ipſum febꝛis ⁊ ꝓlongaē. ℂ Et cū ex
ſudoꝛe ꝓuenit hoꝛripilatio nō eſt bona imo malū: qm̄ hoꝛ
ripilatio ſignificat ex paſſionē humoꝛis mali nocētis i coꝛpe
⁊ illud ſignificat q non mūdificat:imo mouet de hūoꝛibus
malis illud cuius acuitas eſt fracta ꝯmiſcēs ipm̄ hūniditā
tibus q̄ reſoluunt p ſudoꝛē:⁊ ſigna q mā plurima nō reſol
uitur apud euationē ſudatiuā. ℂ Q̄ñ i ſudoꝛe frōtis debilī
taē pulſus. ⁊ virtus ē ſignū malū. Q̄ꝛ ſi cadit pulſus: tūc eſt
moꝛs. ℂ Sudoꝛ bonus cui ꝯuenit vt ſit p ipſum criſis com
pleta eſt ille q ſit in die cretica:⁊ eſt cōis toti coꝛpori abun-
dās:⁊ cū ipſo alleuiaē ifirmus ⁊ ſequiē illū ille q nō eſt cōi
ſed ſuccedit ei leuitas. Et ad ſuummū ꝯſidera ſudoꝛē p ſeipȝ
in calitate ſua ⁊ friditate:in coloꝛe:i odoꝛe ⁊ guſtu:in q̄ꝫtita
te:multitudine:paucitate:tp̄e ſue egreſſionis an ſit in pn̄o
ſtatu:aut declinatione. Et qd aſſociaē ei de febꝛe in foꝛtitu-
dine debilitatis. Et quid ſuccedit ei ex leuitate ⁊ grauitate.
ℂ Sudoꝛ in ꝯualeſcētia multiplicatur ꝓp reliqas mā̄ei: q̄-
re non eſt malū ꝓuā facere minoꝛationē. ℂ Sudoꝛ eſt bona
criſis i egritudibꝰ acutꝫ ⁊ flegmaticis. Aui. ſcōa q̄rti. ℂ Et
h̄ nota qō ꝑma q̄rti de ſignis flegmatice inq̄t. ⁊ de ꝓpꝛioꝛi-
bus ſigñationibus eius eſt ꝓuitas ſudoꝛis ⁊ priuatio eius.
Et ſcōo aphoꝝ cōmēto. 13°. Oīs criſis pluſ attinet ſanitati
q̄ꝫ moꝛti:niſi moꝛbus fuerit peſtilētialis ꝯſidera. ℂ Sudoꝛ
in egritudinibus acutis vt pl'm ſit in tertio ⁊ qnto ⁊ mino-
raē in q̄rto:⁊ parū qdē ꝯtingit ſm̄ q experimētatoꝛes eſt
mā̄t vt ſudet eger. in. 20. 30. ⁊. 34.

ℂ De fluxu ſanguinis narium. Rubꝛica. iiij.

Contra tertiū ⁊ eſt fluxus ſanguinis nari- B
um ſuꝑfluus. Canō. non eſt reſtri-
gēdus creticus niſi cū ad vehemētiam debilita-
tis virtutis coꝛpus ꝑduxerit. Et cōſueuit h̄ flu
xus vt pl'm in acutis febꝛibus contingere:ꝓp ve-
hementiā calitatis ſubtiliātis ⁊ acuentis ſanguinē:quare in
eius remotione ꝓcedendū cū his intentionibus. ℂ Prima
eſt malā cōpl'onē alterare cū fridis ⁊ ſiccis:ſanguinem ēt in
groſſantibus:vt eius ſubtilitas ⁊ acuitas remoueaē ⁊ hoc
cū dieta ⁊ digeſtiuis:de qbus tertio ⁊ q̄rto capl'o. ℂ Scōa
intētio eſt diuerſio cū ligaturis vētoſis ⁊ h̄mōi vidēdis q̄n-
ta tertij. Et flōis in hoc vim hȝ potiſſimā:ventoſe cū ſcarifi-
catione:⁊ abſq̄. ℂ Tertia eſt ꝯſtringere vias p q̄s ſanguis
trāſiturus eſt ad nares. vt ponere pānos lineos in aq̄ frida
ifuſos:⁊ cū aceto ⁊ abſq̄ circa collū ⁊ pedes ei circumſtātes:
Itē infridare caput vt ſtatim. ℂ Q̄rta eſt coꝛrigere nocu
mētū mēbꝛi mādātis vt eſt epar aut ſplen ⁊ h̄ꝰ. ℂ Ex reme
dijs bonis i fluxu ſanguinis nariū ſūt i fridatio capitis per
exterioꝛa cū pānis infuſis i aq̄ roſ. ſucco ſolatri:ſempuiue:
aq̄ nenufaris:bolo ar. ſang. draconis:⁊ h̄ꝰ. niſi ſit qō ꝓhi-
beat:vt grauitas capitis:catarrus:frigiditas cerebꝛi nimia
ſquantia. Itē qñ fluxus eēt a venis vel arterijs inferioꝛibus
nā in his caſibꝰ exterioꝛa adaugēt fluxū. veruȝ attractio aq̄
roſate:aq̄ veri frigoꝛis cū puluere ꝯſtrictiuo p nares con-
fert ⁊ potēter. Et eſt remedium cōe maxie cū aq̄ frida. fieri
pōt ⁊ h̄ attractio cum ſuccis fridis ꝯſtrictiuis. Succus ſter
coꝛis aſinini recētis multū vȝ poſitus in narē. Item puluis
eius deſiccati ſolus:aut cuȝ ſanguine draconis: maſtice aut
thure ⁊ h̄mōi valet potēter. Prohibet tranſituȝ ſanguinis
ad nares circūuolutio panni infuſi in aq̄ ⁊ aceto. ⁊ h̄mōi. ap
plicatio frigidoꝝ ad caput:vt dcm̄ eſt. Itē applicatio narco
ticoꝝ qñ leuia nō cōferunt. Itē infuſo aq̄ fride ſup caput:ſi
nō ſit qō ꝓhibeat vt dcm̄ eſt. Itē inſtillentur vel attrahanē
liquida frida per nares ex aqua ipſa:aut ſuccus ſempuiue:
iuſqami mandragoꝛe:⁊ h̄mōi. Itē in dictis ſuccis cum ſan-
guine draconis ⁊ gipſo inuoluantur tente magne ⁊ in nari
bus ad obturandū imponantur. Item adminiſtrentur pul
ueres ſtiptici vt balauſtiarū:coꝛticū granatoꝝ:acatie: ⁊ po-
quiſtidos:⁊ h̄mōi. ēt frigiditati attinētia. Et h̄ de ipſo ſic di
cta ⁊ pauca ſufficiāt. Velle aūt enarrare oīa eſſet h̄ ponere
capl'm de ipſo:de quo Aui. qnta tertij:⁊ tu ad eum. C
ℂ Signa demonſtratiua nota ex ſenſu.
ℂ Pronoſtica. Tam paruus q̄ꝫ multus malus:⁊ q eſt ex ſan
guine nigro eſt pluris malicici. Qui eſt ex ſanguine purpu

reo raro eſt malus. In q̃rto factus ſignificat difficultatē criſis: bonus q cadit in iparibus. Auicē. febres incenſiue terminant̄ cōplete p fluxū ſanguinis narium: ſimil'r ⁊ tertiane ⁊ melior eſt q fit ex pte infima. ꝯrius ꝯuium.

Aphoriſmi.

¶ Quibuſcūq; in febrib⁹ ſanguinis fluit multitudo vñcunq; i reſumptiōib⁹ vētres bis būectant̄. 27.4ᶠ.

¶ Quibuſcūq; in febrib⁹ aures ſurdeſcunt: ſanguis e narib⁹ fluens: aut venter turbatus ſoluit egritudinē. 60.4ᶠ.

¶ Quibus ſpes ē ad articulos aṗa in fine. Si ꝟo ex naribus ſanguis fluit valde ⁊ celeriter ſoluit. 74.4ᶠ.

¶ Mulieri menſtruis deficientibus ſanguinem e naribus fluere bonum eſt. 33.5ᶠ.

¶ Caput dolenti ⁊ circūdolenti ſanies aut aquā aut ſanguis defluens ꝑm aures: aut nares: aut ſcd̄m os ſoluit egritudinem. 10.6ᶠ.

¶ In ſanguinis fluxu de ſapiētia aut ſpaſmus malū. 9.7ᶠ.

¶ De vomitu ſuperfluo. Rubrica. v.

D Contra quartum q eſt vomitus ſupfluus. Et lʒ plures ſint cāe: ⁊ decima tertia tertij videri hʒ de eo: tñ tres ꝯſueuerunt eſſe cāe eius in acutis. Prima ē mā in ſtomaco contēta: in eo genita: vt colera: aut aliūde trāſmiſſa vt vitellina. Scd̄a eſt mā continue fluens aliūde ad ſtomacum. Tertia eſt debilitas contentiue.

E ¶ Canones. Primus creticus non eſt cohibēdus: ad quē ſequtur leuitas iocūditas ⁊c̄. ¶ Secūdus. contra non creticū ſi eſt ex prima cā da vomitiuū ex aq̄ tepida ⁊ ſy. acetoſo. Et ſi vis eū forticare: fac bullire ſeia raphani prius in dicta aqua ſed hoc nō facias ſi te neceſſitas non cōpellet tūc euabit̄ mā eius. Qꝫ ſi fuerit cū eo rugitus: ⁊ aliqđ ſignum aptitudinis deſcēſus māei ad inferiora: dare poteris verā vel aliqđ tale ſolutiuū: ēt maxie ꝯferret ſi cā fuerit ībibita: ⁊ ibi ēt fuerit flegmaticus. Facta aūt euōne talis hūoris: da equans cōplexionē malam ſtomaci: vt aquā granatorū: micam citonioꝝ bucelles infuſas in vino granatorum. Itē cōuenit ⁊ potus aque frigide ſi non ſit qđ ꝓhibeat: vt in p̄cedēti capl'o dictū eſt. Itē applicatio empl'orum ⁊ embrocationum frigidoꝝ ad extra vt oxizachara: ⁊ hmōi. ¶ Qđ ſi fuerit ex ſcd̄a cā tunc vtere ſtipticis ab intus: ⁊ ad extra: ⁊ illa ꝯtinua ēt ex parte ciborum ⁊ potuū: pro qbus tertio ⁊ quarto capitulo. ¶ Qꝫ ſi ex tertia pur te reducas ad ſtiptica intus ⁊ extra applicata. ex ipſis domeſtica magis ſunt.

Acetum.	Roſa.	Sorbe ipſe.
Agreſta.	Sandali.	Granata.
Citonia.	Sy. de mirto.	Charabe.
Corallus.	De acetoſitate.	Lactuca.
Coriādrum.	citri.	Endiuia.
Cucurbita.	Sy. roſatus.	Mirtus.
Diacitoniten	Scoria ferri.	Neſpila.
abſq; ſpēbus	Trociſci de roſ.	Tamarindi.
Ribes.	Electuarium de	Zuchaꝝ. roſ. ⁊ hꝰ:
Berberi.	ſorbis.	⁊ tu compone.

¶ Et deſcēdēdo ad pticularia nouē ponunt̄ intētiones. Prima eſt remotio cāe faciētis vomitū vt dcm̄ eſt. Scd̄a eſt rectificatio regiminis. 3ª eſt rectificatio ſtōaci. 4ª eſt rectificatio mādantis mēbri. 5ª diuerſio fluentis māe. 6ª eſt imobilitare mām̄. 7ª coanguſtatio ductuū: vt ſup̄ de fluxu ſanguis nariū. 8ª rep̄ſſio acuitatis ⁊ ſenſationis ſtomaci. 9ª mitigatio accñtiū vomitus: q̄ oēs cōpleri pñt ex datis nunc ſimplicibus ⁊ cōpoſitis cū diuerſis ingenijs in eoꝝ applicatione ⁊ tu cōpone. Nā oīa velle hic declarare eſſet adducere q̄ſi tertium Aui. ⁊ tu ad illa te reducas capitula.

F ¶ Signa demonſtratiua nota ſunt ex mā ipſa.

¶ Pronoſtica. Vomitus ſemp eſt malus: ſaltē per viaʒ ſignivomitus purus malus: ⁊ q̄ȝto purior deterior. Coleric⁹ purus ſignificat vehemētiā caloris. Flegmaticus ꝟo pur⁹ vehemētiā frigoris. Vomitus citrinus malus ⁊ viridis ⁊ porrinus ⁊ fetidus: ⁊ q eſt ſicut odor ſicle: rubeus cū nigredine ⁊ obſcurus: ⁊ deterior: q eſt ſicut flos eris. ⁊ niger malus ꝓpriē qñ poſt ipm ſit ſpaſmus ſubito: ⁊ ipſe ſtati interficit niſi ſit illic fortis virtus fortaſſe remanet vſq; ad duos dies.

¶ Vomitus in febre peſtilētiali ſemp malus. ¶ Vomitus melancolicus ſolus peſſimus. ¶ Qñ vomitus fit cū fortitudine virtutis ⁊ ſignis digōnis ⁊ leuitate accñtiū ⁊ in die cretica: bonus ēt in ipſis febribus: ⁊ bonus ⁊ minus bon⁹ ꝑm bonitatem maiorem ⁊ minorem ſignorum.

¶ De fluxu ventris ſuperfluo. Rubrica. vj. G

Contra q̄ntum ⁊ eſt fluxus ventris ſuperfluus: cā eius in acutis eſt mā calida colerica. Et iđ pro eius cura hanc ſolaʒ cām ſequar. Nā velle oēs eius cās amplecti eſſet ꝓlixare: ⁊ ſatis extra ꝓpoſituʒ: quare Auic. nos remiſit ꝓ eius cura ad. xviᵐ. tertij. ⁊ tu ibi.

¶ Canones. Primus. Creticus niſi ſupfluat: non eſt ꝯſtringēdus: q̄ ſi ſupfluit da ꝯſtringētia itus ⁊ extra. Et vltimo cuʒ alia non ꝓſunt venias ad narcotica. Sed attende ne nimia ſit virtutis debilitas: qꝛ cuʒ eis faciliter poſſet extingui calor. Et ex domeſticis cōmēdatis talibus ſunt: aq̄ ordei vſtulati: in qua decoquat̄ mirtus aut caro citonij: aut aliqđ tale cū draganto. Itē valet ſyrupus de mirto: de ribes. de agreſta meſue: miua citonioꝝ: trociſci de ſpodio ⁊ hꝰ. Et in cibis lens excorticata bis elixata facta acetoſa cum ſucco granatoꝝ acetoſoꝝ: aut cum aceto: ⁊ hꝰ. Ad extra applica emplaſtra cerota: vnctaʒ: fomētationes: ⁊ hꝰ. ¶ Et ne vacuus diſcedas: aliqua ſimplicia ac cōpoſita qbus adimpleri potertunt q̄ dcā ſunt h̄ ſubſcribaʒ: In via cibi lens: vt dictum eſt.

Endiuia.	Balauſtia.	Zucharum roſatum vinus anni.
Lactuca:	Roſe.	
Panicum.	Galla.	Triaſandali.
Mileū fractū.	Gumi arabicū.	Trociſci de charabe ⁊ huiuſmodi.
Panata ex tortellis.	Licium.	
	Terra ſigillata.	¶ Ad extra fac emplaſtra ⁊c̄.
Lagane nō ſalite vnius diei.	Spodiū ⁊ h̄ p inferi⁹ cū cliſteri.	
		Ex oleo mirtino.
Citonia.	Per hos ꝟo rob	Roſato.
Neſpila.	de berberis.	Citonioꝝ ⁊ hꝰ cum corallis ſandalis draganto ſpodio.
Ordeū ⁊ hmōi.	Sy. de mirto.	
¶ In via alteratiuorum.	Roſe.	
	Dyarodō nicol'.	Coriādro. Se. plā. ⁊ eſt ſingulare it⁹ ⁊ extra appli. ⁊ i cibis poſitā
Acatia.	Diacytonitē abſq;	
Ypoquiſtidos.	ſpeciebus.	

¶ Et tu pro his ⁊ ſimilibus recurre ad Aui.

¶ Signa demonſtratiua ex materia ipſa nota ſunt.

¶ Pronoſtica. Qñ ſic accidit fluxus: ⁊ poſt ipm non ſequit̄ ⁊c̄. eſt habēdus multū ſuſpectus ⁊ dubitanduʒ ſemp. Egeſtio fetida ſimilis egeſtioni puerorum ⁊ infantium mala: qñ .ſ. non fuerit a cā primitiua. ¶ Egeſtio colerica in p̄ncipio nō eſt bona: ſed in declinatione bona. ¶ Et fluxus ventris multus poſt ſigna mala ⁊ caſum virtutis p̄terq̄ȝ ſuccedat leuitas eſt ſignificatio mortis: lʒ febris etiam ſit eradicata. H

¶ Qñ egeſtiones ſunt vnctuoſe: ⁊ ſuper ipſas eſt ſimile virus: ⁊ emanat citrinuʒ: ⁊ dñat̄ fetor: ⁊ illud in febribus acutis eſt mortale aui. ¶ Cum in egōne ſunt aliq̄ ſimilia corticibus lupinoꝝ in omnibus egritudinibus tunc eſt ſignū mortale.

Aphoriſmi.

¶ In ventris fluxibus mutationes egōnū iuuant: qñ .ſ. appa ret poſt ſigna digōnis: ⁊ in die cretico ⁊ ſigno cretico: ſi ad malū non ſe conuerterint. quartuſdecimus ſcd̄e.

¶ Egōnes nigre vel q̄ſi ſanguis euenientes: ⁊ cum febre: ⁊ ſine fe. peſſime: ⁊ quantocūq; colores plures fuerint magis mirtū: cū farmacijs ꝟo melius eſt. vigeſimuſ p̄mus q̄rte.

¶ Egritudibus qbuſcunq; incipientibus ſi fel nigrū ſurſum aut deorſuʒ exiuerit mortale. vigeſimuſſecūdus q̄rte.

¶ Et quibuſcunqꝫ egritudinibus acutis: aut multi tempo/
ris: aut ab aboꝛtibus: aut aliter extenuatis. Si fel nigrum:
aut quaſi ſanguis exiuerit: ſequenti die cretico moꝛie/
tur. vigeſimus tertius quarte.
¶ Mulieri in vtero habenti ſi venter fluat multũ periculuz
eſt aboꝛtiendi. trigeſimus q̃rtus quinte.
¶ In colerico ſeceſſu deſinteria malũ. trigeſimus q̃rtus 7ᵉ.
¶ De ſiti ſuperflua. Rubꝛica. vij.

A Contra ſextũ ⁊ eſt ſitis ſupflua: ⁊ lꝫ a mul/
tis ↄtingat cauſis vt decima tertia
tertij: de ea hic tm̃ mõ dicã: vt a cã ſit cal'a: vt in
febꝛibus cõtingit acutis. Et ad eã remouẽdam
vꝫ potus aque oꝛdei aque veri frigoꝛis: de qui
bus habes canones aliquos a te in hoc ꝑpoſito neceſſario
reuidẽdos in p̃cedẽti capitulo in canonibus primi oꝛdinis.
Item ſuccus batechе cucumeris: ⁊ hmõi vt in precedenti
capl'o dicebaꝯ: vt nunc allegatũ eſt. Itẽ retẽtio rex fridaꝝ i
oꝛe: vt pꝛũoꝝ hũidoꝝ: aut ſiccoꝝ pus i aq̃ ĩfuſoꝝ. Itẽ ſemia
citonioꝝ poſita vel clauſa i peciola depſſa in moduz ducati.
Et ſil'r ſeia cõia frida maioꝛa mũdata: ⁊ ſic in peciola clau/
ſa: a pus cũ zucharo candi dulcoꝛata. Itẽ fiant foꝛmele pue
ad moduz ducati ex carne piroꝝ: aut pomoꝝ: ⁊ infundanꝯ
in aqua veri frigoꝛis: ⁊ p os ducanꝯ: ⁊ cũ ſupcalefacte ſunt
reijcianꝯ ⁊ alie aſſumanꝯ ad ceſſationẽ ſitis. Itẽ vꝫ frequẽs
collutio cũ aq̃ oꝛdei vel frida. Itẽ gargarizatio ex ipſis aq̃s
dulcoꝛatis cũ zucharo cãdi. Itẽ vꝫ aq̃ cocta cũ ſucco grana/
B toꝝ acetoſoꝝ aut muzoꝝ dulcoꝛata cũ zucharo cãdi. ¶ Et
h̃ attẽde q̃ ſi eẽt ſitis ex flegmate ſalſo exñte in ſtõ q̃ nõ po/
teꝯ frida: ſꝫ cal'a aq̃. ſ. oꝛdei aut alia: ⁊ dulcoꝛata. Sil'r ſi co/
lerica mã eẽt ibi bita: ñ deꝯ frida: ſꝫ cal'a: q: frida cõſtiparet
mãz loco: dato q̃ igroſſaret. Sil'r ſi eẽt ſitis a mã aduſta deꝯ
aq̃ oꝛdei ⁊ pur frida. Itẽ vꝫ aq̃ cocta cuz ſucco arãcij dulco/
rata. Itẽ vꝫ iulep viol'. roſatũ: marime qñ eſt laxitas ſtõaci.
Itẽ ſyrupus de acetoſitate citri cũ aqua ipſa cocta cumaq̃s
endiuie: violaꝝ: lactuce: cucurbite ⁊ hmõi. Itẽ ponatur zu/
charũ cãdi p paululũ tpis vt non diſſoluaꝯ in aq̃ veri frigo/
ris: ⁊ i oꝛe teneaꝯ: ⁊ ẽ vſuale: fiant ex dictis linimẽta ex qui/
bus ſepe lingua ⁊ os linianꝯ ex mucilaginibus ſeminũ iam
dictoꝝ cũ ſeminibus cõibus ⁊ zucharo cãdi. cũ ſy. de aceto
ſitate citri: ſi attẽdes coꝛdi: ⁊ ita de alijs cõpone. Ualet ad re
frigerium multum inũctio cum rebus fridis: aut infrigida
tio fcã circa gulã. Itẽ infridatio capitis cum his de q̃bus ſu
pꝛa de fluxu ſanguinis nariũ: ⁊ de ſudoꝛe. ⁊ tu ibi.
¶ Pꝛonoſtica. Qñ in egritudinibus acutis ſit ſitis vehemẽs
C ⁊ ſiccitas vehemẽs: tũc illud eſt malũ valde. ¶ Si febꝛici/
tans multũ ſitiuerit ⁊ ſubito ceſſet ſitis: ⁊ febꝛis remaneat
⁊ lingua ſit arida ⁊ nigra: moꝛtẽ ſignificat: pꝛoculdubio q:
virtus ſenſitiua eſt moꝛtificata que eſt ab oꝛe ſtomaci. vehe
mentioꝛ ac deterioꝛ: deinde que ameri: deinde que a fundo
ſtomaci. vltimo q̃ a ieiunio vel cõitate eius. ¶ Qñ deſtrui/
tur ſitis in febꝛibus adurẽtibus eſt ſignatio mala: ⁊ pꝛopꝛie
cũ nigredine lingue. ¶ Aphoꝛiſmi.
¶ Quibuſcũqꝫ deſiderium nocte bibere valde ſitientibus: ſi
ſupdoꝛmierint valde bonũ: ⁊ hoc ↄtinet veritatem: qñ ſitis
cãtur p viam indigẽnis. conſidera. vigeſimus octauꝰ q̃nte.
¶ De pꝛofunditate ſomni. Rubꝛica. viij.

Contra ſeptimum ⁊ eſt ꝑfunditas ſomni.
Pꝛo quo accidẽte recurrẽ habes
ad primam tertij de ſubet ⁊ ſomno pꝛofundo.
Sed hic ꝑ nũc tm̃ dicaꝯ: q̃ primus canon debꝫ
eſſe diuerſio: quã primo tẽtare debes cũ fabu/
lis: ⁊ nouis inducẽtibus nunc gaudiũ: q̃nqꝫ irã. Itẽ ſepe vo/
ceꝯ ⁊ iciteꝯ ad loq̃ndũ. Itẽ fiant ligature coxaꝝ: ſi nõ ſit q̃d
D ꝓhibeat vt apa vel aliq̃d tale: aut debilitas virtutis: ⁊ fiant
foꝛtes ⁊ foꝛtioꝛes vt expediet. Itẽ vẽtoſas pone cũ ſcarifi/
catione inter ſpatulas: ſi etas virtus ⁊c. ↄſentiãt. Itẽ frica/
tiões foꝛtes cũ pãnis aſperis in ſpatulis in bꝛachijs in cru/
ribus q̃nqꝫ vſqꝫ ad excoꝛiationẽ vt in apoplexia. Iteꝫ impo
naꝯ colitiũ ex yera cologntida. agarico. ⁊ ſalgẽma ẽt ſi vi/
debiꝯ ſtante pexiſmo. Et ſi ꝑmitteꝯ ſuppoſitoꝛiuꝫ melius.
deinde ſequanꝯ diuerſiones. Itẽ valẽt vẽtoſe in pulpis cru
riũ poſite. Itẽ odoꝛatio panis infuſi in aceto foꝛtiſſimo. Itẽ
odoꝛ paucedani ſomnũ excitat. Itẽ ꝑmiſſis diuertionibus:
⁊ euãtione. ↄfert ſternutatio ex elleboꝛo aut pipere fcã. Di
cunt q̃dam. Si caput veſpertilionis inter pãnos lecti poſi/
tum fuerit negabit ſomnuꝫ. Alij ſi ligeꝯ in bꝛachio dextro:
niſi remoueaꝯ nũq̃ꝫ doꝛmiet. Et iſta ſunt remedia maxime
fienda in ipſo qñ accit in p̃ncͦ febꝛiũ q̃ ſi talis ſomnus acci/
derit ex cã ente in ſtõ fac vomitum.
¶ Pꝛonoſtica. Pꝛofunditas ſõni cũ debilitate pulſus ẽ ma/ E
lũ. Eſt. n. pp debilitatẽ cerebꝛi: ⁊ ꝓpꝛie cũ eſt cũ ꝑmixtione
rõnis: ⁊ de eo ſupꝛa. Aphoꝛiſmi.
¶ In quo moꝛbo ſomnus laboꝛẽ preſtat moꝛtale. ꝑꝰ. 2ᵉ.
¶ Somnus ⁊ vigilia vtraqꝫ mõ magis facta malũ. 3ꝰ. 2ᵉ.
¶ De grauitate capitis. Rubꝛica. ix.

Contra octauũ eſt grauitas capitis: de q̃ ſi F
ad plenum dicere vellẽ opoꝛteret
reuoluere maximã ptẽ prime tertij. Et hoc eẽt
ꝓlixare. ſed tu ibi vt de alijs dcm̃ eſt. Pꝛonunc
dicaꝯ q̃ lꝫ regularius foꝛet hoc facere tpe quie
tis. ⁊c. tm̃ infeſtante grauitate fac diuerſiões vt nunc añ dcm̃
eſt. primo iponẽdo ſuppoſitoꝛiũ aut cliſtere ſi videbiꝯ. Iteꝫ
fricationes ventoſe ⁊ hꝰ vt ſup̃. Q: ſi mã ↄpꝛehẽderet eẽ in
ſtõ fac eũ vomere. Itẽ capiti applicenꝯ q̃ reſoluãt. tpata tm̃
vt eſt camomilla q̃ reſoluit abſqꝫ attractõe. mellilotũ ⁊ hꝰ.
Et ſi cares ſimplicibus cõpone miſcendo cal'a cũ fridis vt
℞. floꝛuz camomille. M. j. roſ. rub. melliloti. ſticados añ.
M. j. macis. ʒ. j. teranꝯ ⁊ fiat ſaculus capiti. Q: ſi in capite
eſſet caliditas vehemẽs. applica ſola frida. ⁊ frida odoꝛen/
tur ex aceto aq̃ roſ. ⁊ hꝰ. Poſtremo nota primo q̃ in caſu
iſto euitare debes emulſionẽ lactis ſup caput ⁊ iunctio cuꝫ
oleo. qm̃ talia multũ opilãdo pꝛohibẽt exitũ mãe ⁊c. Et iõ
Aui. negauit embꝛocas ſupple fridas opilantes ⁊ deide cõ
ceſſit eas poꝛos aperientes. ⁊ tu conſidera.
¶ Pꝛonoſtica de eis ſtatim in de doloꝛe capitis.
¶ De vigilia ſuperflua. Rubꝛica. x.

Contra nonũ ⁊ ẽ vigilia ſupflua ⁊ inquie/ G
tudo ⁊ maxie pp vehemẽtiam cali
ditatis. Pꝛo quo ſic ꝓcedaꝯ: primo exterius ap/
plica infridãtia aut embꝛocas. aut vnguẽta aut
odoꝛamẽta verbi gra. ℞. coralloꝝ. M. j. corti/
cum papaueris albi floꝝ camomille añ. M. ſ. cũ hac deco/
ctione embꝛocenꝯ pedes ⁊ bꝛachia. ac pecia in ea infuſa ti/
poꝛibus applicet. Exemplũ ſcõi cum oleo viol'. roſ. nenu/
fario tipoꝛa ac frõtẽ iniũgas. Itẽ cũ vnguẽto populeon. ⁊
cũ alijs opiatis vt ſupꝛa de fluxu ſanguis nariũ. Exemplum
tertij: vt q: cũ aq̃ nenufaris aut violaꝝ miſſe g̃nũ vnuꝫ opij
⁊ hꝰ. Itẽ nares iungas cuꝫ oleo roſ. caſſialignea ⁊ opio: de H
quo Aui. j. tertij ꝓpꝛio. ca. ⁊ tu ibi. Et vt dcm̃ eſt caue in re
pletione capitis vnctiones tipoꝝ. Scdo p os dabis ſomni/
ferũ: ⁊ vſuale eſt. ℥. j. ſ. ſyrupi de papauere cũ aq̃ nenufaris
diſtãtis a cibo p hoꝛas duas vel tres vel circa aut emulſio
ſeminũ papaueris q̃ ẽt daꝯ in cibo. ¶ Tertio fac diſtractio/
nes ſeu motiões ſpũuꝫ: vt fac foꝛtes ligaturas ⁊ cito diſſol/
ue. ⁊ in fine p̃cipias vt oculos claudat. Itẽ in camera fiãt di
ſtilla tiones aq̃ ab alto cadentis ac ſi plueret. ¶ Quarto ſi
mã peccauerit de euacuãtia ſꝫ exigẽtiã mãe d̃ q̃bꝰ. 4ͦ. tra.
q̃nte. ↄfoꝛta coꝛ pp leſionẽ ſecutã ex ieq̃tudie: ⁊ pp eleuatio
nẽ vapoꝝ ad eũ. nã mali vapoꝛes eũ ꝑcutiẽtes ſũt cã inq̃etu
dinis. Dr̃ q̃ inũctio plãctaꝝ pedũ ⁊ palmaꝝ manuũ cũ pin
guedie gruis iducit ſõnũ. Itẽ ſi ex ſucco iuſq̃ami ⁊ mẽte li/
niaꝯ frõs doꝛmiet. q̃ ſi ex h̃ ñ doꝛmiat: expectãda ẽ moꝛs.
¶ Quidã i caſu deſpato. ⁊ in freneſi applicãt ſanguiſugas
ãgulis ocl'oꝝ. ⁊ reis ſmoꝝ ponũt d̃ opio i plagis ⁊ doꝛmiet.

Ad idez ⁊ eſt forte. ℞. oleoꝝ roſ. violati camomellini. añ. ℥. i. ſucci mãdragore iuſquiami lactuce. añ. ℥. ſ. opij in vino diſſoluti. ʒ. ſ. cere paꝝ: ⁊ fac oĩa bullire ad ſuccoꝝ ɔſumptionẽ. ⁊ tũc cola: ⁊ opiũ ſubmitte ⁊ eo vnge pulſus timpoꝝ ⁊ brachioꝝ ⁊ frõtẽ. Ad idẽ ⁊ ẽ debilius. ℞. mãdragore mir/re opij croci ⁊ thuris añ. ⁊ cũ cera fac paſtillos: ⁊ cuz opus fuerit vnum ex eis ſuper vmbilicum extende.

J ℭ Pronoſtica. Jlle in quo fit fortis vigilia: deĩde accidit tuſ/ſis morit. vigilia ſuperflua corpus debilitat ⁊ ad indigeſtiones parat: ⁊ ad humoꝝ corruptionem. Et ideo ad eius cu/ram feſtines. nam aliquando ad freneſim perducit.

ℭ De dolore ſtõi vel ventris. Rubrica. xj.

K Contra decimũ. ⁊ ẽ dolor ſtõi vel ventris: q ɔtingit in febribus acutis vt quaſi ſemper ex defluxu colere ad os ſtõi ipſuz mordicãtis: vel ex vẽtoſitate cãta via indigõnis. Pro/cedat in p̊ cũ ꝑuiſiõe vt q: ſ. añ aduentuz dolo/ris in paroxiſmo ɔtingentis fiat eũatio cũ vomitu aut cũ lenitiuo euacuãte mãm colericã p ſupius ſi id fieri põt aut p inferius de qbus ſupra. deinde dent buccelle panis infuſe i vino granatoꝝ acetoſoꝝ vel muçoꝝ. vel in agreſta. vel in orizachara. Deinde iungant ſtõus ex oleo roſato mirtino de citonijs ⁊ hmõi. cũ ſandalis corallis ⁊ hi⁹ fridis ſtoma/calibus. Jtẽ eodez tp̃e q: poſt illas eũationes epithimetur epar epithimatib⁹: de qbus ſupra de acutis ⁊ ĩfra de colericis. Regimẽq; ſit declinãs ad frigidũ: ⁊ aliq̃ iter acetoſum ſiue agreſtoſuz ex p̃te cibi ⁊ potus. vt vino granatoꝝ. ſucco arãcioꝝ ⁊ h⁹. gelatine ⁊ talia ɔueniẽt. Stãte ãt actuali do/lore: fiãt diuerſiões fricatiõib⁹ vẽtoſis: vt ſupra ſepe. Et ponat vẽtoſa magna ſup vmbilicũ vel p̃tes ei adiacentes. Sz nota q ſi fieri p̃t ꝑus vomit⁹ illũ fac: deinde d̃ acetoſa ex ſy. vt nũc añ dicebat. Qz ſi fuerit ex vẽtoſitate ɔferunt vẽtoſa magna dcã fricatiões ⁊ diuerſiones. Jtẽ recipe camomille aniſi ruthe añ. decoquant: ⁊ in illa decoctiõe ponat filtrũ ⁊ ſtõ exp̃ſſum applicet. Jtẽ accipe panẽ calidũ d̃ furno extra/ctũ: ⁊ ĩfunde eũ i oleo ⁊ melle ⁊ applica. ⁊ ſic d̃ alijs calidis vt panis ⁊ hmõi ſtõ applicatis i vẽtoſitatis reſoĺõne. Securiores ſunt diuerſiones ⁊ a leuiorib⁹ inchoa. q ſi cupis la/tius de mã videre: te trãſferas ad. 13^m. tertij. vbi de hoc.

L ℭ Pronoſtica. Qñ appet in dolorẽ ſtõi ſup pedẽ dextrũ q̊dã ſiſe veſice: patiẽs morit i. 27ª die. ypo. i libello mortis feſtine. Et de ſignis eius ẽ: q: appetit res dulces. ℭ Si appa/ret in ſupcilio eius q hz dolorẽ vẽtris veſtigiũ ⁊ bothor ni/gra ſilis fabe: deinde ſi vlcus: tũc ipſe morit. ⁊ huic accidit ſubeth. ⁊ multitudo ſomni ꝑpter frigus ſue egritudinis.

ℭ De aſperitate lingue. Rubrica. xij.

M Contra vndecimũ. ⁊ eſt aſperitas lingue q̃ cum ẽ cũ limoſitate groſſa viſcoſa. ℞. aque ordei calide. ℥. iiij. oximellis ſimplicis. vnc. j. miſce ⁊ cuz ea coluat os deinde mundet lingua cum panno lineo. aut fac illud cũ ſpon/gia infuſa in eo liquore. aut cũ cãna aut inſtr̃o ligneo. aut de argẽto abradas linguã. deinde lauet os cũ aqua dicta. Jtez prius in ore teneat p t̃ps zuchaꝝ cãdi. aut cõpoſitum ex ſeminibus cõibus: ⁊ melle roſ. aut ſuccuz liqritie cum iulep violato. vt mollificet ſufficiẽter illa limoſitas mala deinde abrade vel laua aut abſterge cũ ſpongia vt dcm̃ eſt. Aut. ℞. amilũ ⁊ ĩfunde in iulep violato: ⁊ fac vt dcm̃ eſt. Aut ꝑmo maſticet buccellã panis: deinde eijciat: ⁊ os ſuũ ſiue linguã lauet cũ aqua dicta. aut aqua ſimplici cũ aceto ⁊ zuccaro rubeo dulcorata. ⁊ ita de alijs ingeniare. Jtẽ vz inunctio circa collũ fcã ex oleo viol. ⁊ h⁹. ℭ Qñq; ẽ aſpitas abſq; limoſi/tate: ſed ẽ talis ⁊ cũ nigredine ⁊ duricie: tũc retẽta i ore maxime ɔferunt ex his q̃ ſupra de ſiti dcã ſunt: ⁊ tu ibi. Et ſup oĩa ſtude vt nõ teneat caput ſup puluinar: neq; ſtet reſupi/nus: neq; iaceat ſup collũ: ⁊ hoc vt fieri põt. Jtez valet anhelare ſup aquã frigidã. ⁊ ẽt tenere eã in ore. Et ꝓ cõplemen/to recurre ad ea que 6ª tertij. de aduſtione lingue.

ℭ Pronoſtica. Denigratio lingue in egritudinibus acutis ẽ ſignũ ad maliciã decliue. Et qñ lingua exiccat in primis de N
inde exaſperat cũ ſtatu. deinde denigrat: eſt mortale ⁊ pro/prie in. 14. Qñ exuberat ſup linguã in febre acuta ſicut ci/cer nigrũ: ⁊ ſicut granũ alchana: tũc eſt mors proxima. ⁊ accidit eis deſideriũ reꝝ calidaꝝ. ℭ Aſpitas lingue ⁊ eius ſiccitas eſt ſignatio freneſis ⁊ cõſidera in aſperitate lingue: ⁊ alteratione coloris eius ɔſideratione ſupflua. ne ſit cã eius res tingens. Et ſcias q nõ tingit lingua ab humore dñan/te in oĩ diſpõne donec ꝑueniat ad eã cũ ſubſtãtia ſua: aut p vicinitatem aliquorum membrorum communicantium.

ℭ De ſternutatione. Rubrica. xiij.

Contra duodecimũ. q̊d eſt ſternutatio ſu/perflua: ſuo forti motu attrahẽdo
vapores caput replet. ⁊ ſi per ipſam aliqd eua O
cuet: replet pulmonẽ: ⁊ virtutẽ debilez ampli/us debilitat: ⁊ fluxum ſanguinis ꝓuocat. Et iõ ſtude in eius remotione: quã p̊ tentes facere cũ diuerſioni/bus: vt cũ clyſterijs ac colirijs cũ fricationibus oculoruz. ⁊ eſt ꝓblema ariſto. 32ª 2° ꝓblemate. fricatione frõtis colli: ⁊ maxime p̃tis poſterioris trahẽdo inferius. Q̊d ſi a ventoſitate euenerit: ⁊ frigiditate fac pur fricationes vt dcm̃ ẽ. ⁊ ſi nõ eſt capitis repletio capiti appone pãnos calidos. Jtez imponant auri olea calida in ꝑmo vt camomillinũ actu ca/lidũ. Jtẽ ex eodẽ humectent lacerti mandibulaꝝ. Jtẽ cõuenit eius reſupinatio ſup puluinar calidũ. Jtẽ cũ excitatur a ſõno: nõ excitet ſubito ne ſubito motu moueat ⁊ ipſa ſternutatio. Jtẽ vbi vapores ſint calidi acuti: vt accidit in acu/tis: ɔuenit odorat⁹ reꝝ frigidaꝝ cerebrũ ɔfortãtiũ: vt roſ. violaꝝ. ⁊ eoꝝ aque attracte. ⁊ olea. Jtẽ olfacere aquã roſa/tam cũ aceto modico mixtã. ⁊ alia ſimilia: vt ſupra de fluxu ſanguinis narium. Caueãt a puluerere ⁊ fumo.

ℭ Pronoſtica. Sternutatio bona ẽ qñ accidit aptid ſtatum. in ꝑmis aũt eſt de ſignis coriçe ⁊ humoris mordicatiui. P

ℭ De dolore capitis. Rubrica. xiiij.

Contra 13^m. ⁊ eſt dolor capitis ꝓueniens a vaporibus calidis eleuatis ad ca Q
put in ipſa febre aut ab humore. ℭ Canones. Diuerſio. ɔfortatio capitis ne recipiat. tertius eductio mãe peccantis ſenſibiliter aut inſenſibiliter. Primum ɔplet euacuatione p cliſtere aut ſuppoſito/riũ prius facta. Q̊d ſi fuerit mã in ſtõ cibalis aut humora/lis in cã fac vomitũ. Jtẽ valẽt ventoſe ſup natices: ⁊ pũctis eaꝝ poſite. q ſi videbit ſcarifica eas: deinde applicent ſpatulis. Jtem ſi videbit flobotomia ex baſilica: aut cephalica. Jtem fac ligationes extremorũ fortes ſemp trahendo infe/rius. Et p 2°. epithima caput cũ aq̃ roſ. ⁊ aceto aut oleo roſato. aq̃ roſata ⁊ aceto bñ adinuicẽ agitatis ĩfuſa in eis pe/cia ⁊ fronti ⁊ timporib⁹ applicata. Jtẽ addit ſuccus ſempiue aut ſolatri ⁊ h⁹. vt ſupra de fluxu ſanguinis nariũ. Jtẽ valẽt odoramẽta frigida ſupra de fluxu ſanguinis nariũ. Sz memorare canonis ſepe replicati vt nõ fiãt hec capite replet omnã ſi aderit catarrus corriza aut tuſſis hec vñr negari debere: maxime qñ hec veniunt a mã deſcẽdente a capite. Sz hic aduerte q vbi in ꝑn° apparent hec vel aliq̊d ipſoruz vt ꝟbi gr̃a corrizavel tuſſis ex mã q̃ eliquaret caliditate febrili vbi qs in ꝑn° fieret litargicus aut frenetic⁹. q tũc in ꝑn° fatuũ eẽt nõ ſuccurrẽ ſtatim cũ repcuſſiuis dcis. h̃ m̃ opus ĩdiget medico exercitato: ⁊ cognoſcẽte: qm̃ talia fiũt apata niſi ſuccurrat: ⁊ q bñ ſciat metiri picula ex vtraq; parte. Jtẽ vbi plus timeret nocu^m tuſſis: ⁊ corrize pp gulã ⁊ pulmo/nẽ ⁊c̃. talia repercuſſiua nõ ſunt applicãda: ſz inſtandũ ẽ cuz diuerſiuis ɔtinuatis: ⁊ tu bñ ɔſidera. Pñt in caſu cõmiſceri reſolutiua cũ repercuſſiuis max' tp̃e q̃etis: ⁊ iuuabũt. Jtez reſolutiua ſola leuia: vt camomilla mellilotũ ⁊ h⁹: ⁊ per h̃ ɔplebit terti⁹. Et ꝓ ãpliori doctria recurt ad p̃mã tertij.

A ¶ Pronostica. Quñ dolor pseuerat: et vtus ē debilis et egritudo acuta: et sūt illic signa mala: tūc egritudo est mortalis. et si non fuerit: tūc expecta vsq ad septimū fluxū sanguinis nariū. et post septimū aliqd fluere ex naso aut ex aure. q si pseuerauerit vsq ad. xx. raro erit tunc resolutio eius p fluxuʒ sanguinis nariū. Si aūt p saniē currentē ex naribus aut aure aut exitura. et ppūe inferius. Aui. ¶ Aphorismi.
¶ Duoꝝ doloꝝ q simul fiūt: et nō ſm eūdē locū maior denigrat minorē. et facit p canone q est diuersio. 46.2.
¶ Quibuscūq in febrib vrine ɔturbate velut subiugalium bis dolores capitis adsunt aut aderunt. 70.4.
¶ Lac dare caput dolentibus malum. 65.5.
¶ Posteriora capitis dolentia vena recta frontis incisa iuuat. 68.5.
¶ Caput dolenti et circūdolēti sanies aut aq̄ aut sanguis defluēs ſm nares aut aures aut ſm os soluit egri. 10.6.
¶ Quibuscunq sanis dolores repente fiunt in capite et cōtinuo sine voce fiunt: et stertunt pereunt in septimo die: si nō febris eos accipiat. 51.6.
¶ De tussi. Rubrica. xv.

B Contra 14m. et est tussis que in casu nr̄o puenit ex caliditate et siccitate ipsi febris. Contra quam sic pcedo: da ei infridantia: et humectātia intus: et extra. ex his q̄ supra d̄ siti. laudat̄ retētio taliū in ore paulatine d̄scēdētium ad viaʒ pectoris. cuius tussis est motus. vt retē pillulaꝝ bichichiaruʒ descriptiōe Nicol. et. 9. almās. Iteʒ frusta liqricie p̄ius in aq̄ ʒuccarata retēta. Itē pruna ʒucchbarum cādi. iulep violatū. sy. de papaueṙ mesue. diapapauer mes. diadragātū et b̄i. Aq̄ ordei ʒucca in qua decocta sint sebeſtē. ligritia seia cōia et c. Ad extra vō iungant̄ pectus. et guttur ex oleo violato cuʒ modico cere albe. et si vis adde pinguedinē galie n̄ salitā. et alia ɔsilia. q̄re infra d̄ febre ethica.
¶ De destructione appetitus. Rubrica. xvj.

C Contra 15m. et est destructio appetit sine ei diminutio multa. In quo casu opʒ medicū diuersimode pcedere ſm cāruʒ diuersitatē: et locoꝝ ipsaꝝ māeꝝ. vt x̄bi gratia: si mā fuerit in stō ɔtēta: faciēs destructionem et c.
D tūc vomitus est ei marie ɔueniēs. Et hic nota q dato q humor acetosus ex se sit factiuus appetitus. tn̄ aliqn̄ pp longā morā eius in stō sua friditate eū corrūpit aut deijcit. Iuxta illud Gal. 2. apho. cōmēto. 20. Dis immoderata qualitas deijcit actū ppie vtutis. Qr si fuerit cā in ore stōi tūc exhibe q paulatine ɔglutiant̄ remouētes illā. Et qr vt plimum cā est cal̄a: iō Aui. docet curare cū fridis. d̄bes itaq studere ei restaurationi cū excitātibus appetitum. Et laudat̄ ab Aui. 13 tertij. in cā cal̄a panis ifusus in aq̄ frida. laudatur diacitonitē absq spēbus cū pauco vino postea dato in excitatiōe vtutis. Itē p̄nta infirmo excitātia que sint boni odoris. Excitat potēter acetū: et cū passul bullituʒ. Iteʒ acetosa oia vt granata et bi. cā existēte cal̄a. Itē sapores facti cum agresta. vio granatoꝝ. Itē gelatine acetose et ita de alijs ingeniare. Itē carnes et cibaria cum silib ɔparent̄. Itē valent cappes ɔditi cū aceto. et oliue salite magis in cā calida. Iteʒ salatucie et bi. et ad talia igeniare. ¶ Qr si venerit ex replectiōe: euacua flobotomia aut farmacia vt videbit̄. Ad extra iungas emplastra et alia talia vt saculos appōe in stōi confortationē. ¶ Pōt ex multis alijs causis contingere: et cōitate alioꝝ mēbroꝝ vt epatis splenis itestinoꝝ et bi. superfluo coitu aut aliter vtute debilitata: q̄s cās pseq nō est p̄ntis itentiōis nr̄e. sed solū debem seq cās in febre acuta ɔtingētes. lʒ aliqn̄ deuiauerim ob tui amoreʒ. Ideoq p alijs causis si cupis eas pseq recurre ad tertiādecimā tertij. vbi de hoc.
E ¶ Pronostica. Non inueni aliqd de eo in morbis acutis: sed bn̄ in cronicis. de quo dr̄ q destructio eius in cronicis est valde suspecta et mala: et marie in lienteria: et disinteris cronica. Habui in manibus meis almericū iustinopolitanū qui febriuit sex mensibus in quoruʒ q̄tuor hūerat nō dico diminutionē sʒ ablutionē ei in totū. ita vt oia abominaret. post illos q̄tuor pmos mēses ad me venit: et i termio duoꝝ restitutus fuit appetitui bono et sanatus. ¶ Aphorismi.
¶ In oī egritudine cōfortari mēte et bene se hēre ad oblationes bonum. ɔrium vero malum. 33.2.
¶ De bolismo. Rubrica. xvij.

Contra 16m. et ē bolism. i. fames mēbrorū cū satietate stōi accidit febrientib pp malā ɔplōne exiccantē et resoluētē mēbra vn̄ nutrim appetūt: et destruētē vtutem stōi. Iōq ad hāc solā cāʒ vt Aui. respiciam. Et in h̄ casu q̄tuor sūt itētiōes hn̄de. ¶ Pria est excitatio appetit stōi cū reb acetosis et stipticis et bōi odoris. vn̄ ɔpetit olfacere citonia pira poma rosas cāphoraʒ et bi. Itē odoratio panis calidi ifusi in aq̄ ros. et cū pulvē gariofil. pauco. Iteʒ odoratio pulli assati odorificati cuʒ aq̄ ros. sandal. et modico gariofil. Itē ei comestio. Itē ɔtusū cū agresta aq̄ rosa. et bi. Itē cū citonijs ɔditum cuʒ lābrusca et bi boni odoris. Itē ɔdiant̄ carnes sue et alia cibaria ac por ipsi cum rebus odoriferis stō infirmi gratis magis: q̄re ipm pus interroga.
F ¶ Scd̄a est vtutis ɔfortatio q̄ iplet̄ cū cibis et potib dcis adducēdo cordialia intus et extra applicata: ex pte cibi pot ɔfectionū epithimatū et bi. ¶ 3 est phibitio eorū a somno saltē ml̄to. nā patiētib sincopi p̄cipit̄ vigilia vt. xj. tertij.
¶ 4 est remotio calitatis iflāmatiue stōi. et hec ɔplet̄ cū fridis hūidis vt sup̄ d̄ siti. de aspitate lingue. et de tussi. sʒ fac illa esse stomacalia: et odorifera. Itē laudat̄ infridatio capitis: vt p cōitatē ad stōm infridet̄ stōus et marie os ei. d̄ hac infridatiōe hēs et canonē. sup̄ d̄ fluxu sāguis nariū et d̄ dolore capitis. Itē fiat iunctio stōi ex reb declinātib ad friduʒ. Et tu p ɔplemēto recurre ad 13am tertij. vbi de hoc et c.
¶ De denigratione lingue. Rubrica. xviij.

Contra decimuʒ septimum. et est denigratio lingue: que accidit a malis materiebus corruptis et retentis in lingua. et tunc G procede vt supra de asperitate lingue. aut ex caliditate multa ex ardente: et denigrante superficiem lingue. et tunc humectetur lingua: vt in loco allegato: et de siti. et tu ibi.
¶ Pronostica. Indicat futuram frenesim eleuatione maloꝝ vapoꝝ ab ea ad cerebrum.
¶ De appetitu canino. Rub. xix.

Contra 18m. et ē appetitus caninus. et breuiter vt Aui. curet̄ fridis vnctuosis: et dulcibus. nam et si frā appetitum inducāt. H tamen frā vnctuosa remolliendo ptem oris stōi ipm tollunt. frā remouēt malā ɔplōne cal̄aʒ. vt ius pulli cū decoctiōe seiuʒ portula. vel lactu. vnctuosa remolliunt sine relatāt. dulcia replēt. Et p cōplemēto recurre ad ppriū capl̄m. 13 tertij. ¶ De sincopi. Rubrica. xx.

Contra 19m. et est sincopis q̄ accidit ex effusione col̄e ad os stōi. in cuius cura oportet q̄nq hr̄e intētiones. Primo ad sincopi ipsam an̄ q̄ veniat. vt dando frustrum panis infusū in vino granatorum. et multa alia: vt sup̄ de vomitu ex cōsimili cā. et tu ibi. ¶ 2 eūo ipsius p vomitum vt allegato loco. aut cum clisteri vt videbitur. ¶ 3 est ad ipsaʒ sincopi cum quasi incidit: et est dare vinū cordiale cū mica panis. ¶ 4 ad ipsam sincopi dū est in actu q̄ ɔplet̄ diuersiōibus. ligationibus. fricatiōib: et bi. ¶ 5 ad remouēdū sincopi dū surrexit patiens a sincopi cum digestis euātis: et silibus vt x p tertij. I
¶ Pronostica. Qn̄ ɔlongat̄ sincopis: et color faciei mutatus est in liuorē aut virorē aut nigredineʒ: expeditus est. ¶ Si sincopiʒato iponat̄ sternutatoriū: et nō sternutet: cōsumatū est. ¶ De ɔstrictione anhelitus. Rub. xxj. K

l Ontra 20m. ⁊ eſt ↄſtrictio anhelitus cuiꝰ q̈tuoꝛ ſunt cauſe. vt nr̄o ſatiſfit pro
poſito. ¶ Pꝛima eſt ſpaſmus aut ſiccitas lacer-
ti pectoꝛis ſiue anhelitus ↄſtingēs: ⁊ remouet̄
cum frigidis ⁊ humidis ex parte aeris ⁊ aliarū
rerū ſex nō nālium. Et tu ꝓ his 3o cap̄. ſupꝛa. Itē ⁊ pꝛo me-
dicinalibus ēt ad hanc intentionem 4o. cap̄. Itē fiant inun-
ctiones circa loca: ⁊ circa frontē: ⁊ caput. Et tu bn̄ cōſidera
oꝛtū neruoꝛū pectoꝛi motū dantiū. ¶ 2a cā eſt deſcēſus ma-
terie a capite ad illas partes. in quo caſu attēde diuerſioni-
bus ⁊ euonibus materierū ſuperioꝛū cū pillulis enematibꝰ
⁊ hiꝰ. ¶ Pro tertia cā q̄ eſt debilitas virtutis neruis anhe-
litus ↄſtingens. ⁊ qꝛ h̄ accidit marie ꝓpter calitatē: ⁊ ſiccita
tem. iō attēdat̄ correctioni. cerebꝛi cū infrigidātibꝰ ⁊ hume
ctātibus dictꝭ. cū oleo violato de ſalice amigdale dulcis mu-
cillag. pſilij raſure cucurbite ⁊ hiꝰ. Item tenere in oꝛe frigi
da ⁊c̄. vt ſupꝛa de ſiti. ¶ 4a cā eſt multitudo fumoꝝ eleuato
rum ab humoꝛibus q ſunt in venis appꝛopinquātibus coꝛ-
di. ꝙ ſi fuerit ſanguis flobotoma baſilicā ſiniſtrā: ⁊ da alterā
tia frigida: ⁊ humida ad intra ⁊ extra. Qꝫ ſi a ventoſitate re-
ſolue illā cū reſoluētibus nō nimis calis pp febrē cū epithi
matibus vnguētis emplaſtris ⁊ hiꝰ. Item ſtāte paroxiſmo
aliqñ accidit pp vehemēs cauma ⁊ fumos acutos h̄ conſtri
ctio. quo caſu tribue i potu infrigidātia coꝛdialia: aut aquā
roſatā ſimplicē: aut iulep violatū cum aqua nenufaris aqua
violarū: roſata. ⁊ admixta bugloſſa. Item ſy. de acetoſitate
citricū aqua cocta ſimplici. ⁊ ita de alijs coꝛdialibus: de qui-
bus plene infra de febꝛe peſtilentiali.
¶ Pꝛonoſtica. 4o. aphoꝛiſmoꝛum. 67. aphō. In febꝛibus ſpi
m ritus offendens malū. ſpaſmū enim fieri ſignificat.

¶ De triſtitia vel anguſtia. Rubꝛica. xxij.

n Ontra 21m ⁊ eſt triſtitia ſiue anguſtia cuꝫ qua inquietant̄: cuius cā eſt motꝰ
humoꝛis moꝛdicatiui ad os ſtōi. ↄtra quā cām
cum frigidis ſtipticis ſupꝛa de vomitu ⁊ de flu-
xu ſuperflua ad intra ⁊ ad extra applicando ſtō
frigida ſtomachalia ⁊ epitimata ⁊ hiꝰ. Etiam dādo per os
frigida conſilia ↄfectiones: vt de ſuperfluo ſudoꝛe elaria po
tus ⁊ hiꝰ. Et tu illis locis: qꝛ tibi maxime eſt neceſſarium
precipue ꝓpter ea que de vomitu. ⁊ tu ibi. Et pꝛo comple-
mento reducte ad Auic. 13a tertij. pꝛopꝛio cap̄.

¶ De difficultate tranſglutiendi. Rubꝛica. xxiij.

o Ontra 22m ⁊ eſt difficultas trāſglutiendi: ꝙ ſi cōtigerit ꝓpter ſiccitatē abſq̄
mā ſola ſufficiunt humectātia ex iulep. ſy. elā-
rijs ⁊ hiꝰ humidis ſepe memoꝛatis. Itē inunga-
tur collum trahēdo ſurſum ⁊ deoꝛſum vſq̄ ad
mediū ſpatularum cum oleo viol. ſucco lactuce ⁊ hiꝰ. ꝙ ſi
fuerit cū mā attēdat̄ eductioni eius p ſuppoſitoꝛia ⁊ cliſte-
ria: ⁊ melioꝛa ſunt q̄ȝ ſolutiua. aui. Et qm̄ nō ita facil'r ḋglu
tiunt̄ ēt: qꝛ poſſet inducere vomitū: ⁊ augere accidens. ꝙ ſi
fuerit repl'o ſanguinis fac flōmiam: ⁊ ꝓ ipſa faciēda recurre
ad ea q̄ de flōmia in ſqnātia: ⁊ dicit Aui. fiat paulatim. i. ptī
ta in plures vices: ſꝫ ꝓus educ fecales mās cū cliſteri ⁊ factꝭ
euonibꝰ ↄueniūt gargariſmata cū aq̄ çuccari ⁊ modico ace
ti. Itē ⁊ in pn̄o ꝑncipij da. deinde q̄ mām vel cām equāt. ꝙ ſi
cā fuerit nimia hūiditas remollēs: euacua ꝓus ⁊ deinde da
arōatica ſtiptica: vt iulep rof. aromatizatū cū cinamomo ⁊
hiꝰ. ⁊ circa collū fiāt vnctōes ſm eādem intētionē ſi pp apā
gutturis vt i ſqnātia: ⁊ ſic ḋ alijs cauſis reducte ad tertiū ⁊
ad ꝓpꝛia capita. iſta. n. debēt in nr̄o ꝓpoſito pluſq̄ȝ ſufficer̄.

¶ De frigiditate extremitatū. Rubꝛica. xxiiij.

Ontra 13m. Et eſt frigiditas extremitatū profundato caloꝛe: ꝙ ſi fuerit pro-
pter multitudinē māe oppꝛimētis ⁊ impediētis
expanſionē ſpūuꝫ: tūc intēde euoni cū canonibꝰ
poſitis ſupꝛa de cura putridaꝝ i gn̄ali. ꝙ ſi erit
cā motus māei male ad intra: vt accidit in pn̄o febꝛiū: tūc re
ge infirmū vt dcm̄ eſt ſup̄ de cura rigoꝛis. nec in h̄ amplius
ↄſequoꝛ qm̄ ex multis nocumētis a v̄tute pceptis pōt acci-
dere retractio caloꝛis: ad quaꝫ ſeq̄tur extremoꝝ frigiditas
vt eſt apa aut reſol'o caloꝛis mēbꝛoꝝ pncipaliū intrinſecoꝝ.
quare nō fit eius expāſio ad extrema: vt accidit in ꝓpinquis
moꝛti. ⁊ iō bene dicit ypoc. 7o. aphōꝛum aphō. p. in acutis
egritudinibus friditas extremitatū malū. ¶ Et. 27. 7e. In
doloꝛe fōꝛti circa vētrē extremitatū friditas malū: verifican
tur tn̄ illi aphoꝛiſmi in apate intrinſeco. Et 2a q̄rti. cap. de
ſignis ſumptis ex parte extremitatuꝫ inq̄t. de eis. Eſt ex pte
q̄litatū eaꝝ ſicut frigus extremitatū cū calitate febꝛis acute
⁊ fixiōe eius ⁊ nō eradicat̄ eſt ſignū nō bonū. Cū cronica ve
ro nō eſt hoꝛribile: ⁊ cā eius in feb. acutis eſt apa calm in cō
cauitate ventris aut ſubmerſio calitatis innate aut aduētus
ſincopis aut reſol'o ⁊ foꝛtioꝛ ſignificaᵒ friditatis extremita-
tum in febꝛibus acu. ſup moꝛtē que eſt frigoꝛis accñtis eis i
pn̄o egritudinis. ⁊ ſil'r cū eſt frigus cū quo nō caleſit. ⁊ h̄ to
tuꝫ ſignat fuga totius ſanguis ad interioꝛa pp apa. Aduſtio
extremitatū ⁊ cutis cū frigiditate vētris eſt moꝛtale ſignum
iteꝝ. Per ſigno hic poſitā ⁊ ab Aui. ſcripta i numero. 23o
pn̄t ipſis febꝛientibus febꝛe acuta plurima alia accidere vt
ſingultus vertigo ſcotomia ſpaſmus fetoꝛ oꝛis alcola mictꝰ
inuoluntarius doloꝛ ſtomaci. ⁊ ita ḋ alijs: quorum omniuꝫ
curam annotare eſſet adducere tertiū Aui. ⁊ eſſet extra ꝓ-
pom nr̄m. ⁊ iō volo tibi ſufficere que ſic ſcripta ſunt de eis
cū pꝛincipe nr̄o Auicē. tu itaq̄ȝ ſtude ac equo aīo patere. ⁊
hec ḋ cura acutoꝝ cū ſuis accñtibus. Et pꝛo caſu i terminis
hic ponēdo ſatiſfaciat tibi caſus qui in fine febꝛium peſtilen
tiarum ponetur. itē ⁊ ſi cauſon febꝛis ſanguinis ⁊ hiꝰ ſint
de numero acutarum tamē h̄ de eis nihil. nam de ipſis in
ſuis ſpecialibus capitulis loquar volens de acutis ſic tantū
dictum eſſe in generali.

Capitulum. ix. De febꝛibus acutis peſtiferis con- tinens rubꝛicas ſex.

¶ De diffōne ⁊ cāis feb. peſtifere. Rubꝛica. j.

Amactum. eſt ſupꝛa quid febꝛis ſit acu p
ta: ⁊ coꝛrelarie inductuꝫ ꝙ
aliqua peſtilētialis nō ſit vere acuta. nō. n. incon
uenit. vt infra ꝙ inficiant̄ coꝛpoꝛa ex venenoſi-
tate ſuperioꝝ abſq̄ȝ manifeſta mutatiōe in qua-
litatibus ſuis pꝛimis. ⁊ ideo reperiunt̄ coꝛpoꝛa peſtilentia-
ta in quibus nulla eſt mutatio ſiue alteratio ex parte pulſus
vel vrine. ⁊ de his ēt infra. Reſtat ḡ declarare vt promiſſuꝫ
eſt in pn̄o. operis: qd ſit febꝛis ipſa peſtilētialis. ¶ Propter q
qō nota ꝙ apud medicine auctoꝛes hi reperiunt̄ termi. pe-
ſtis. peſtilētia epidimia. vndimia. moꝛtalitas. febꝛis peſtilen
tialis. Et lꝫ. vt. Aui. pa p'. doctrina. 6a. 5o. ca. A medico de
noībus non ſit diſceptandū. ſed intētiones: ⁊ dīas dꝫ intel-
ligere. Tn̄ de eis ſuccincte pertrāſibo. vt eoꝛum intelligētia
quantū ad qd nois hēat̄. ⁊ ſi a cōitate medicoꝝ hi hēantur
vt ſynonimi. ¶ Peſtis. n. ē diſpō vēnenoſa in aere cōtingēs: r
ad quā ſequit̄ moꝛbus peſtilētia dictus. vnde peſtilentia eſt
actus ſiue peſtis effectus: q̄ ab halyabate. 5o theorice. ii. ca.
ſic deſcribitur. ¶ Peſtilētia eſt moꝛbus multiplex ⁊ ſubitus s
vnoq̄ȝ eodē tēpoꝛe multis hoībus cōis. Dicit̄ multiplex vt
oſtēdat̄ diuerſitas eius mag̃ in ambitu ſui generis. qm̄ aliq̄
eſt ex qua fiunt carbūculi. alia ex qua fiunt febꝛes. alia ex q̄
variole moꝛbili ⁊ hiꝰ. Propter quod Iſi. 4o. ethimologia-
rum. 6. cap. dixit: ꝙ ipſa eſt cōtagiū: qō cū vnū appꝛehendit
celeriter ad plures tranſit. Et dr̄ ſubitus ad differentiā ⁊c.
vt infra de vndimia. Et dicta eſt peſtis ad depaſcendo: qꝛ ho
mines depaſcit: ⁊ deuoꝛat. lues a labe vel luctu. ⁊ inguina-
ria. qꝛ in inguinibus cōiter magis apparet. Gentilis tn̄ peſti
lentiaꝫ a peſte nō diſtinxit. inquit. n. Peſtilentia eſt mutatio
facta in aere: ex qua in varijs coꝛpoꝛibus varie fiunt egritu-
dines in iſto de col'a: in alio de flātē. in alio de melanconia.
⁊ ita

A ꝛ ita de alijs, ❡ Epidimia ſic a me deſcribit̃ ſpnās auctoꝝ dictis ꝛ vi vocabuli magis adherere: eſt mutatio venenoſa ꝛ contagioſa merito radicis ſupceleſtis: in aere ꝯtingēs: ex q̄ apte ſūt in corpib⁹ humanis diuerſe cāri egritudines ſm̄ plimū pdēs. vñ oīs egritudo a ſupiorib⁹ veniens venenoſa: ꝛ vtplimū pdēs dī epidimia, ꝛ hanc fortaſſis intellexerunt antiqores nr̄i aſſerētes nō raro peſtilētiā ab ira dei ꝓuenire. Dī.n. epidimia ab epi qḋ eſt ſup̄ ꝛ dimos ppl'us quia deſup̄ veniēs īficit ppl'm. Jnqt Jſi. allegato loco de peſtilētia ꝙ ſi plerūqꝫ p acc̄ns fiat: tñ ſine arbitrio oipotentis dei oio nō fit. ꝛ Gal. p̄ ꝓnoſticoꝝ ſupillo. ē qḋdā celeſte ſidus ꝛc. ꝛ Auic. io. meta. iqt attēdēde ſunt diſpōnes hoium. ꝛ.n. credo ꝙ dī de diuis flagellis q̄ aſcēdūt ſup ciuitates flagitioꝝ. ex qb⁹ īfert̃ ꝙ oīs eipidimia eſt peſtilētia ꝛ nō eꝫ. Placuit tñ gētili ipſaꝫ reſtrigere ad determinatū gen⁹ egritudinuꝫ: vt dicat ipſaꝫ eſſe mutationē factam in aere: ex q̄ in hoibus plib⁹ fiūt egritudines. ſꝫ determinatū gen⁹ egritudinis: vt ꝙ oēs fiunt frenetici: aut pleuretici: aut tertianarij ꝛ ſic de alijs. eſt veꝝ ꝙ qñ iſte egritudines vel altera eaꝝ ſic cōiter in vna aut plib⁹ ciuitatibus ſeu locis eueniunt: ꝙ vulgares dñt ꝙ talis īfluxus eſt ſenūpeſtis. ꝛ qꝛ nō ſunt venenoſe neqꝫ ꝯtagioſe: iō ipſas abſolute epidimiales nō ꝓnunciāt: ſed vt dcm̄ eſt in his a medico nō eſt inſiſtēdū. ❡ Undimia aūt
B eſt ab epidimia differens in h̄ ꝙ ipa a radice īfimiori: illa v̊o a ſuperiori euenit radice: ſꝫ nota pp auctores q nefreſim bociū. ꝛ h̄9 egritudīes vndimiales vocāt qñ a loco aut ex aere aut ex aquis ſil'es hitātib⁹ q̄ſi oib⁹ egritudines fiūt ꝙ dupl'r eſt epidimia. ſil'r vndimia ꝓpria ſiue vera. alia iꝓpꝛia dicta talis p ſilitudinē ad ꝓpaꝫ. vñ qñ tales accidūt egritudines nō ex venenoſa mā ꝛ q̄ſi oib⁹ hitātib⁹ illū locuꝫ meritō aq̄ꝝ aut aeris aut alterius cāe tūc dñr iꝓpꝛie epidimiales vl' vndemiales. ꝛ he egritudīes fiūt ſucceſſiue ꝛ nō ſbito.
C ❡ Mortalitas vī ꝓprie iportare pditionēꝫ multoꝝ hoium ac plimum in vna ꝓuincia ciuitate vel loco ac cā acuta ſiue venenoſa ſiue nō venenoſa factā vt ſi ex peſte aut diſinteria: aut ex aliquo acuto morbo euenerit. aliq aūt eā ad mortem ex peſtilētia reſtringunt. ſcd̄a p̄mi de mutatiōib⁹ aeris ꝯtra nāꝫ ait. mortalitas corrūpit arbores: ꝛ vegetabilia. ſꝫ ego ſolum vt medicus ſub hm nominaui humanum. conſidera.
❡ His p̄miſſis ad declarationē febris peſtilentialis venio: quā ſic deſcribo. ❡ Febris peſtilētialis eſt febris contagio-
D ſa ex ebulitione putrefactiua in altero q̄tuor humoꝝ cordi ꝓpinquoꝝ p̄ncipal'r ꝛ ſm̄ plimū cōtingēs: cui⁹ cā imediata ſiue ꝯiuncta eſt vapor putridus ab aere attracto putrefacto vt q̄ſi ſemp ſit venenat⁹. Dī contagioſa: qm̄ Jſidorus allegato loco cū vnū apprehēderit celeriter ad plures tranſit ꝛ Aui. 2° p̄mi. doctrina p̊ 8° ca° in fine. Et preterea ex egritudinib⁹ que de vno ad aliū trāſit. lepra ſcabies variola febris peſtilētialis apoſtemata putrida ꝛc. ꝛ in hoc differt ab alijs putridis. que nō poſite ſunt ab auctorib⁹ cōtagioſe pp remiſſaꝫ malitiaꝫ ſue putredinis. Sꝫ hic aduerte ꝙ ſi reperit̃ febris in aliq̄ qui foret febriens ex comeſtione veneni: ꝙ nō eſſet tutū cū eo ꝯuerſari. ❡ Dī ebulitione.
E pp qḋ ſcito. Qꝛ aer extriſecus a radice ſiue ſupiori ſiue inferiori venenat⁹ ꝛ putrefact⁹ cordi occurrēs: aut p poroſitates mēbroꝝ ſucceſſiue: ꝛ aut p os ſic tract⁹ humores cordis: qꝛ in arterijs ei⁹ ac venis exiſtētes putrefacit: ꝛ venenat. qꝛ qḋ tangit̃ a putrido putrefit a ſua putredine humores ponit in ebulitiōe: ad qḋ ꝯcurrit ꝙ ſpūs ꝛ calor ad ipm̄ defendēdū ipetuoſe mouēt̃ q̄re in eo ꝛ circa ipm̄ cōculcāt̃. ꝛ ſic circa ipm̄ fit īflāmatio. Ad quā ſeqt̃ in illis humoribus putrefactis: ꝛ iā a regimine nāe tāq̄ꝫ nociuis derelictis ebulitio: ꝛ ad hāc eleuatio vapoꝝ ab illis. ꝛ ab his febris. vt ſup̄ de putrida. Et ex iſto apparet ꝙ non inconuenit aliqueꝫ ex peſtilentia mori abſqꝫ febre. qñ non inconuenit vt aer occurens cordi ſit ita rabioſa venenoſitate infectus. vt añ aduentū huius ebulitionis moriat̃ hō. Et fortaſſe h̄ oī die ꝓuenit,

Uidem⁹ enī tp̄e peſtis multos mori in. x. aut. xx. horis vel circa in qb⁹ nullū ſignū febris viſuꝫ eſt. ❡ Dicit̃ in altero q̄tuor ꝛc. qm̄ febris peſtilētial' pōt indifferenter ex putrefactione cuiuſcūqꝫ humoris ſic ab aere venenati ꝓuenire vñ Aui. de cura eius. Si aūt mā vincens fuerit ſanguinea fiat flōmia. ſi fuerint humores alij euacuent̃. ꝛ capit ipſam denoiationē ab hūore ipſo: vt dicat̃ peſtilētiales ſanguinea: ꝛ ſic de alijs. ſꝫ eſt veꝝ ꝙ qū fit peſtilētialis febris ex humore aliq̄ ſolo ille ſm̄ plimū eſt ſanguinis: qꝛ de eo in corde plus rep̄it̃: pp qḋ Almāſor cap̄. de feb. peſtilētiali dixit plimum ipſaꝫ eſſe ꝯcluſaꝫ. ꝛ iō qꝛ vtplimuꝫ ſic euenit: ꝛ viſum eſt in plib⁹ flōmiā ꝯferre: ex h̄ loco ignorātes ꝛ iperiti q abſqꝫ timore ſequūt̃ tales īfirmos cū eis occurrūt flōmiā faciūt ꝛ male: qꝛ qñ nō eſt ꝯueniens multa īde ſequunt̃ nocumēta: ꝛ maxie v̊tutis debilitas q̄ virt⁹ in hac febre ſpāliter: ꝛ cito multū ꝺbilitat̃ vt q̄tidie videm⁹ q̄ nocumēta regre ſup̄ de cura putridaꝝ in gn̄ali: ꝛ de his infra ſuo loco. ꝛ dictum eſt ſolo. qm̄ ſcd̄a plimū fe. peſtilētialis ex humoribus fit pmixtis. nā ſicut raro accidit vt inueniat̃ humor ſolus peccās. vt p̄ ꝓnoſticoꝝ. cō. 20. ita raro iuenit̃ hūor ſolus apt⁹ recipe putrefactioneꝫ. ꝛ iō cū aer putridus ſic cordi occurrit: ꝛ ſuis hūorib⁹ p ꝯtactū vī rōnabile ꝙ ſcd̄m plimum ex mixtione hūoꝝ ꝓueniat: q̄ mixtio ſi nō eſt cum ſanitate aut multū eſt remota a nā ſanguis qūo cōpetat flōia: ꝛ iō ꝯſidera ꝯ̄ cōiter male opantes. ❡ Dī cordi ꝓpinquoꝝ p̄ncipal'r. ꝛ in h̄ differt ab alijs putridis qm̄ putredo faciens febrem putridā nō peſtiferā. nō eſt p̄ncipal'r in hūorib⁹ cordis: ſed vtplimū in alijs: ꝛ h̄ qꝛ cā faciēs putrefactionē in peſtilentiali imediate ꝛ p̄ncipal'r occurrit hūiditatibus cordis. ꝛ in alijs occurrit hūiditatib⁹ ſtōi epis: ꝛ alioꝝ. vbi. ſ. eſt maior p̄paratio vt ſtati dicet̃. Nota tñ ꝙ vt dictuꝫ eſt cōtingit aliquē incurrere fe. peſtilētialē nō p attractionē aeris p os: ſꝫ
p ingreſſuꝫ eius venenati: ꝛ putrefacti p poroſitates mēbrorū vt accit his q aut ex veſtib⁹ aut ex lecto: ꝛ ſic de alijs reſeruato tali aere infirmant̃: vt oī die videt̃. nā iſte aer p̊ corrūpit: ꝛ venenat hūores in mēbris a corde longinqs a qbus eleuant̃: deinde vapores mali vſqꝫ ad cor ipm̄ inficiētes. ex q̄ inferri vī ꝙ alijs piculoſa dꝫ eſſe hec feb. peſtilentialis ſic paulatine introducta: veꝝ meis dieb⁹ vidi mirabilia de iſtis veſtib⁹: ꝛ audiui: ꝙ ſubito q̄ſi ꝛ multi ex vna mortui ſint: vt infra dicetur: ꝛ tu cōſidera. ❡ Dicit̃ ꝛ ſm̄ plimū ꝯtingens: qꝛ ſicut dictū eſt ꝯtingit feb. eē ſanguineaꝫ de ſanguine non putrefacto cui pōt occurrere aere venenoſus ex veneno frido: aut nō frido nō interueniēte ſaltim ebulitiōe: ꝛ tunc erit febris peſtilētialis ꝛ nō ex ebulitiōe. Jtē effimera aut ethica vt ſtatim quaꝝ quelibet erit peſtilential'. ❡ Et dī vt quaſi ſemp: qm̄ nō incōuenit ꝙ alicui ſupueniat in certo ei⁹ mēbro apa malignū: qḋ pp iordinationē vel malā curā ad nām perueniat venenoſaꝫ. vñ ex eo eleuāt̃ vapores venenoſi putridi febrē inducētes peſtilētialē. Hui⁹ tñ rei ꝯ̄rium defendi poſſet tenēdo ꝙ ex ſolo aere venenoſo veniat febris ipſa: ſꝫ ē de noibus diſceptatio, ꝛ tu conſidera. ❡ Et lꝫ ex pticulis poſitꝫ appareat dr̄ia iter hāc febrē ꝛ alias putridas: tñ dr̄ie alie ab auctorib⁹ aſſignātur ſcitu vtiles vt dicetur: q̄s hic ſubiūgā. Et vna alia ex diffōne cōprehēditur. cum dicit̃ ab aere ꝛc. qm̄ febris peſtilētiali ſibi limitat determinatam cām vt aerē: alie aūt nō. Jtē peſtilētialis eſt deterioꝝ ꝛ prauiorū accñtiū alijs putridis: ꝛ magis mortifera: qꝛ vt dixit Zoar qm̄ nō cōtingit in eis fieri criſim. vt in alijs vñ Gal. 2° aphoꝝ. cō. 13°. Dies vero criſis plus attinet ſanitati q̄ꝫ morti niſi morb⁹ ſit peſtilētialis. Nam in ipſo corrumpit̃ principiū vite. Jtem febris peſtilētialis magis fit ex fortitudine agenti q̄ꝫ ex diſpōne paſſi. Jn alijs v̊o ecōtra. Et lꝫ ita ſit ꝙ ab alijs differat putridis tenēdū tñ eſt ꝙ ab alijs non differat eēntial'r ſꝫ accñtal'r ſolum. nam qñ accidit rabioſa eſtas ꝛ venenoſa illa faceret p̊t p̄ febrē effimerā peſtilentialeꝫ: ad quā deide ſequit̃ putrida: ꝛ ideo dī in diffōne ſcd̄m plimuꝫ.

Cóſimil'r ab eadē ea eticha caliditate ab aeris rabioſa im/
pſſa i cordis ſubaʒ ꝛ mēbroꝝ. ꝛ tu ꝯſidera. Accñtialiter āt
differt: qꝛ alio mó cauſaṫ vt ſupᷓ 2° qꝛ alia hʒ accña ſecū ap
plicata vt ifra. itē ꝛ diuerſis modis curatiōis ab illa. ꝛ hic
aduerte pp illud qȯ dictū eſt de cāia ꝙ debes ſollicite inue/
ſtigare regimē patiētis: qm̄ eſt v̄iſimile ꝙ humor quē mul/
tiplicauit ꝛ ſupflue ſit magis aptus recipe putredinē: ex q̄
cóprehēdes qbus humor vel q hūores a te erūt euādi ꝛ re
gēdi: ꝛ hoc ſiue fuerit patiēs p ꝯtagionē ſiue nó: attētis cō/
plexiōe hitudie ꝛc. vt de alijs putridis. ꝛ ex his oib⁹ pʒ ꝙ
poſ'e eſt in vna ciuitate vnicū eſſe febrientē febre tali: ꝛ pro
tūc qñ accidit vitradicis ſupioris in ea citate aſſerere eē pe/
ſtilētia. nā in diffinitiōe dr̄ ꝯtagioſa ꝛ ꝯtagioſus morbus eſt
q cū vnū apprehēdit aptus eſt celeriter ad multos trāſire:
vt Iſido. allegato loco. ꝛ tu conſidera contra dinum.
¶ Et qꝛ dictū eſt in diffinitiōe ab aere putrefacto opʒ hic de
clarare qūo putrefiet aer tēpe peſtis: qm̄ ſimplicia nó vidē
tur putrefieri: ſʒ mixta vt Ariſt. 4° methauroꝝ. ad pn̄m.
pp qȯ nota ꝙ ꝯtingit aerē duplicit' mutari. vno qdē mó ſe/
cūdū q̄litatē: vt cū efficiṫ aut calid⁹: ꝛ i mēſe vt i rabioſa eſta
te: aut in mēſe fridus: vt in hyeme rabioſa. ſcōo ſcōam ſbaʒ
vt cū putrefit vt ſtati. vñ ſequendo Aui. ſcōa pmi. alle. ca°.
aer facit peſtilētiā ex mutatiōe ei⁹ ſcōʒ ſbam q̄ eſt putrefa/
ctio. ꝛ nó ſcōʒ q̄litatē. Inqᷓ ꝙ v̇o in eius exiſtit ſba eſt vt ei⁹
ſba ad malitiā ꝯuertaṫ: nó iō ꝙ aliq̄ ſuaꝝ q̄litatū valde for/
tior facta fuerit ſcōʒ augmētū: ꝛ diminutionē ꝛ hec eſt pe/
ſtilētia: ꝛ putrefactio q̄ accidit aeri ſilis putrefactioni aque
G remollitionis fetide. Vñ hali. itaqʒ cū aer a ſbe ſue tpamen
to mutaṫ i putredinē. peſtilētialis vocaṫ. Et dixit Aui. val/
de fortior qm̄ aliqñ videm⁹ eſſe peſtilētiā ꝛ aerē. in qualita
tibus primis nó eſſe mutatū. ꝛ ꝑ tunc ſolū videṫ effect⁹ ve
nenoſitatis. itaqʒ ſi cōtingat egritudines epidimicas cāri ex
ſola aeris mutatione ſcōʒ qualitatē: ille nó dicūtur ꝓprie pe
ſtilētiales. Aer itaqʒ nos circūdās nó eſt ſimpl'x: ſʒ mixtus
ex ſimplici ſiue puro partib⁹ aqueis vaporoſis: ꝛ terreis
in fumo ꝛ nubib⁹ ſurgētib⁹: ꝛ partib⁹ ēt igneis: in quo mix
to aer ipſe parus eſt dominans: ꝛ huic accit putrefactio. vt
aq̄ ex impōne lini aut canapis in ea: ꝛ aqs ſtātibus ꝛ lacuna
libus. ¶ Hui⁹ aūt putrefactionis cauſa duplex aſſignatur.
vna qdē interior: q̄ magis hoib⁹ nota eſt. ꝛ eſt vapor putri/
dus venenoſus cū aere ipſo cōmixt⁹: q vapor ex multis ac
diuerſis ſubiectis eleuari pōt: vt verbi grā multitudo cor/
poꝝ mortuoꝝ corruptoꝝ: ꝛ putrefactoꝝ. vt tpe belloꝝ cō/
tingere ꝯſueuit. Et credēdū eſt ꝓpter ſimbolei tatē aerem
a cadauere humano eleuatū alijs parib⁹ eſſe aptum ma/
gis citi⁹ hoiem inficere: ꝓpter qȯ loca ſepulchroꝝ. vt cimi
teria ſunt multū euitāda: vt infra diceṫ. item putrefit aer: ꝛ
marie tpe eſtatis a vaporib⁹ eleuatis ab aq̄ ſtagni aut lacu/
ne. ꝛ iō loca a qb⁹ talia ſunt ꝓpinqua euitanda ſunt: ꝛ dixit
Aui. alle. loco ꝙ loc⁹ vni⁹ regionis qñqʒ iſiciṫ a vento de/
portāte malos vapores ab alio loco in quo erunt corpora
multa ihumata. Itē ꝯtingit ipſum putrefieri ex apitiōe ali/
cuius ꝯcauitatis terre in q̄ longo tpe ſteterūt recluſi multi
vapores venenoſi facti tales aut ꝓpter hitationē aialū ve/
nenoſoꝝ. aut ꝓpter ipſaʒ malā corruptionē: vt multotiens
iā dieb⁹ nr̄is ꝯtingit ex aptione puteoꝝ: q longo tpe ſtete/
rūt clauſi vñ ex eoꝝ aptura ſtatiʒ multi pn̄tes mortui ſunt.
Sic ēt pōt ꝯtingere ex aptura ſepulchroꝝ. ꝛ iō ꝛc. vt infra.
Et breuiter ois vapor fetidus corrūpens pōt eſſe cā corru/
ptionis aeris ſic mixti: vt dictū eſt. Sil'r qñqʒ accidit morta/
h litas mó Aui. in alijs vegetabilib⁹ ab hoie. vt in hob⁹ gal/
linis. ꝛ alijs vt ſemine. aut in arborib⁹ ſiue plātis. qꝛ vapo/
res ab illis eleuati mali: ꝛ corrupti aerē inficientes ſunt cā
peſtilētie: ꝓpter qȯ multū ab hoibus eſt cōſiderādū: qñ hu
ta ſic ex incognita moriunṫ egritudine ꝛ pl'a. ꝛ cauendum a
comeſtione illoꝝ de illa ſpecie moriētiuʒ. Nā in via cibi ſū/
pta nó minus alterant: ꝛ quod a vapore egreſſo ab animali
ſic venenato: aut ex ſui nā venenoſo peſtis ꝯtingere ꝑtnp
probat Ariſtotelis auctoritas in libello de ꝓprietatib⁹ ele/
mētoꝝ. Nā tēpore philippi regis duo dracones venenoſi in I
in duob⁹ collib⁹ mōtis vni⁹ iſufflabāt v̇ſus athenas hoieſ/
qʒ oēs illic trāſeūtes ex aere ipſo ſic venenato moriebātur.
vñ Socrates eos in magno ſpeculo qȯ cōpoſuerat vidit: ꝛ
loca eoruʒ: ordinauitqʒ illos lapidari debere prius munitis
hoib⁹: ꝛ ſic illos expulit a loco. vñ ꝛ via trāſeūtiuʒ liberata
fuit. Exiſtimādū eni eſt ꝙ ſicut aſtra diſponūt determinatū
indiuiduū: vt hoieʒ ſic ad furāduʒ ꝙ nó ad aliud: ita diſponē
pn̄t aerē ad inficiēduʒ: ꝛ venenāduʒ hoiem: ꝙ non equum
vel bouē. ꝛ ita de alijs. Et ꝙ ſupiora hoc efficere poſſint: pʒ
qm̄ inferiora: in qb⁹ eſt minor v̇tus: cū ſubiecta ſint ſupiori
bus: id agūt: vt ex approximatiōe vni⁹ ad aliud cōplexio nó
venenoſa efficiṫ venenoſa vt in fungo qui naſciṫ apud fer/
rū rubiginoſuʒ. aut in ombra oliue ē videre. ꝛ pariformiter
credēdū ꝙ terra ꝛ aqua inficiunṫ ꝛ venenāṫ a ſuperiorib⁹:
ꝛ breuiter oia elemēta excepto igne q ſua caliditate exter/
minat vapores: ꝛ ipſos ſecuʒ cōmiſceri non patitur. vt 4°.
methauroꝝ. imo ipſe eſt: q alia purificat: vt infra. De aere
aūt magis in caſu nr̄o auctores mētioneʒ fecerunt: qm̄ ꝛ ſi
aq̄ aut terra infecta nos inficit: illud eſt mediāte aere. item
ipſe eſt facilis receptionis ꝯtinue ꝛ magis nos alterans q̄ʒ
terra aut aq̄. itē alteraṫ aer ēt ſcōm determinataʒ ꝯpl'onē aut
etatē aliqñ vt aliqñ pueri moriāṫ: ꝛ nó ſenes: aliqñ eꝯ. ſil'r ſā K
guinei: ꝛ nó melici aut eꝯ. ꝛ ſic ꝯſidera innumerabiles eius
effectus ex qb⁹ pʒ ꝙ non eſt mirāduʒ ſi aliquādo in vna cō
trata ciuitatis eſt peſtis: ꝛ non in alia ꝓpter ipſaʒ eē magis
ꝓpinquā aeri fetido: vt q ē ex cimiterio: aut ex latrinis ꝛ hꝰ.
Multa alia repiunṫ exēpla: vt in Valerio ꝛ alijs: a quorum
narratione ſupſedeo. ꝛ dixit Gal. ēt peſtilētiaʒ in corporib⁹
fieri poſſe in qb⁹ mali humores putredini apti ꝛ male ma/
teriei multiplicāṫ. vt cuʒ poſt lōgaʒ famē fit iordinata come
ſtio. ꝛ iō 2ª. p¹. alle. ca⁹. nullus eſt deterior annus: nec ſic ad
ducēs mortalitatē: quēadmoduʒ eſt ann⁹ fertilitatis ſeq̄ns
poſt annuʒ ſubtilitatis. i. careſtie ſiue penurie. ꝛ videṫ ʒoar
reddere cām huius: qꝛ vltra q̄ʒtitatē notāda ē ēt q̄litas: qm̄
tpe penurie comeduntur res antiqʒ male: ꝛ putredini para
te. vñ cum deiñ putrefiunt cōuertunṫ in humorē ſecunduʒ
ēt ſuā ſbaʒ valde malū. Et iō poſt longas guerras accidit pe
ſtis ēt ex hac ſcōa cā. ꝛ aſtronomi tertiaʒ addunt dicētes: ꝙ
influxus diſponēs ad penurias ꝛ guerras diſponit ꝛ ad pe/
ſtē. ꝛ ſic hēs ꝙ vegetabilia pn̄t ſua qualitate ꝛ ſba eē cā pe/ L
ſtis. ¶ Cā ſiue radix ſupior corruptiōis aeris ꝛ pn̄m taliū ac
cñtiuʒ ſunt. vt Aui. pª quarti de ea. forme ex formis celi fa
ciētes eſſe neceſſariuʒ illud cui⁹ euētus ignoraṫ a medico. ſ.
inquantū medicus. for'. i. determinate ꝯſtellatiōes. vt ꝯiun
ctio Saturni cū Marte. vñ ſcōm aſtrologos ꝯtingit peſteʒ
cāri ex eclipſib⁹ lunarib⁹. ꝯiunctione planetaꝝ: vt Saturni
ꝛ Martis cū ſtellis fixis aut adunatione ipſoꝝ in aliquo ſi/
gno humanoꝝ. ꝛ ꝓprie cū ꝑualuerit in domo vite in aliqua
ꝯiunctiōe maiori vel aſpectu vel reuolutiōe anni mūdani in
ducētib⁹ prauas tēpoꝝ ꝯſtitutiōes. vñ tpa in eſſentijs ꝛ na/
turis ſuis pmutanṫ. ꝛ yſaac qnta febriuʒ. diīʒ martis eſt cā
mortis ꝛ peſtilētie: ꝛ pn̄t hec. ſ. veniēs merito ſupioris cāe
alia eſt deterior. ꝛ dixit Iſaac ꝙ ex iſta pauciſſimi euadūt qꝛ
aer velociter ꝑuenit ad cor. ꝛ iō Aui. egritudines peſtilētia/
les: que fiunt a corruptione aeris citi⁹ ſunt mortifere. quia
aer putrefactus velociṫ attingit ad cor. vñ credo ꝙ iſtud eſt
vnū de ſignis efficacib⁹ ꝙ peſtis a ſupioribus venit qꝛ pau/
ciſſimi euadūt. itē ꝛ non eſt ita efficax: qꝛ plibus cōicaṫ lo/
cis ciuitatib⁹ vel caſtris: ꝛ iō ad hāc cām cogſcēdā dʒ medi/
cus ſuo ſtudio vel ſocij aſtrologi cum diligētia conari vt ea
cognita ſciat: ꝛ cū antidotis oportunis: occurrere: ꝛ corpi/
bus p̄ſtare iuuamētū. vt v̇bi grā vt ſi ꝓuidebit aerem fieri
debere rabidum in caliditate: ꝛ ſic. feſtinabit ad purgandum
colerā: ꝛ maxime in corpore colico: ne adueniente tali aere

fiuriat ⁊ corrumpatur: dabitqꝫ frigida ⁊ humida ad reſiſten
dum: ⁊ conſimiliter de alijs ſuo modo.

A ¶ Et qꝛ de aere tãqꝫ de cã mētio facta ſit: fortaſſis: vt quaſi
nõnulli iterrogabis quis aer eſt deterioꝛ an calid⁹ an frigi/
dus: ⁊ ſic de alijs q̈litatib⁹ ſimplicib⁹ ⁊ cõpoſitis: ad quam
rn̄det zoar 3ᵒ teyſir. Inqt hyp. manifeſtū fecit q͂ aer ma/
gis nociti⁹ eſt cal's ⁊ humid⁹: qꝛ putredo creſcit ⁊ dilata/
tur ⁊ maxīe qn̄ nõ ſequunt̃ venti exiccatiui. ⁊ hꝫ ṽitatē di/
ctū hyp. qn̄ calitas eſt remiſſa potēs eleuare vapores ⁊ im/
potēs ē ad reſoluēdū. Poſt hūc vero deterioꝛ humidus cū
tpamento actiuoꝝ: poſtea q̄ ad calitatē cū tpamento eaꝝ: ⁊
minus malus qui ad ſiccitatē. vn̄ Aui. pᵃ q̈rti allegato lo/
co febres accūtes cã aeris ſicci ſūt cã vt eueniãt feb. colice.
⁊ ſuppletu: ⁊ nõ peſtilētiales. ⁊ ſupple vt raro: vt zoar. Et
de his clari⁹ ſtati cū dicet̃ de mutatiõib⁹ aeris ſm tpa ãni
de qb⁹ Aui. ⁊ meliora tpa ſunt q̄ ſeruãt ſnã nãm. friditas
aūt cū ſiccitate ꝯſueuit in nr̄a regiõe multū cõferre in extin/
guēda peſte in oriente ṽo vbi ⁊ peſtis ſepe valida viget tpe
ingreſſus ſolis in leone cõſueuit extingui. ⁊ hoc iõ qꝛ facta
eſt eo tpe fortiſſima reſol'o vapoꝝ aeri cõmixtoꝝ. nã ex va/
lida calitate ſinceraſ aer. ꝯſidera. ¶ De mutatiõe aūt ipſius

B ſcdm̄ tpa anni dicam⁹ cū Aui. 2ᵃ. pᵃ allegato caᵒ. q͂ qn̄ an/
nus ꝓcedit ſcdm̄ vnã diſpõnē ex pte q̈litatum pmaꝝ magis
adducit mortalitatē q̄ꝫ qn̄ diuerſificaſ in ſuis q̈dris. vt qn̄
hiems eſt cal'a: ⁊ ſuccedit ver cal'm male. Sed qn̄ ſuccedit
hiemi fride ver cal'm. vel cal'e fridū melius. nã ſic vnū aliud
ꝯtēpat ⁊ reſiſtit: q̄re corpa minus patiunt̃. Peſtilētia aūt ſꝫ
plurimū euenit in poſtremo eſtatis: ⁊ in autūno qm̄ aer ſubti
liatus a calitate eſtatis p̄cedentis eſt magis aptus recipere
iprſſiones. naꝫ aer ſubtilis alijs paribus facilius inficit̃ q̄ꝫ
groſſus: groſſus aūt diutius eã retinet pp qd̄ cū infectus eſt
aer multi moriunt̃ ex lõgitudine retētionis infectiõis: acu/
tioꝛ tn̄ peſtis eſt alijs parib⁹ que in ſubtili fit aere. ad ipſam
etiã cauſandã ꝯcurrit aptitudo paſſoꝝ qm̄ inueniunt corpa
ſe deiecta illo tpe pp reſolutionē eſtatis. ⁊ iõ dī qd̄ autūnus
eſt tp̄s maxīe ꝓportionatū peſti pp has duas aſſignatas cau
ſas. ⁊ lꝫ ita ſit ꝯtingens tn̄ eſt in eſtate peſtem magis vigere
q̄ꝫ in autūno. vt qꝛ eſtas ſit multū rabioſa aut rõne alicuius
influxus aut rõne ire dei: ⁊ ſic de alijs contingentijs. Eſtas
ṽo poſt autūnum eſt peſtilentioꝛ alijs. ⁊ ver eſt magis aptū
ipſa hieme. qm̄ in vere fit colliquatio humoꝝ: ⁊ rarefactio
poroꝝ. vn̄ ſicut diſponit̃ corpus putrefactioni propter ebu
litionem in eo liquatione humorum contingentium.

C **Expeditis ſic** cauſis duab⁹ peſtilentie factiuis cõue
niēs eſt de ipſis ſubis aptis haꝝ cãrū
impreſſionē recipe a nobis dicaſ: cū actus actiuoꝝ non ſiãt
niſi in patiēte bn̄ diſpoſito. 2ᵒ. de aia. nã videmus q͂ tpe pe/
ſtis ex his q infirmant̃ qdã infirmant̃: ⁊ moriunt̃. qdã ṽo
infirmant̃: ⁊ nõ moriunt̃: q̄ꝫuis morbus ſit oib⁹ cõis: ⁊ apt⁹
oēs apprehendere vt ſup̄ ⁊ quarto colliget. nam ſi oia cor/
porea cēnt equal'r diſpoſita nõ videt̃ qn oia egrotarēt: ſil'r q̄
dã mediocriter egrotãt. q̄dã debil'r. q̄dã medio mõ vt diuꝫ

D taliū rõ reddi poſſet. ¶ Notãdū q͂ ad oēm effectuꝫ inducē/
dū q̈tuoꝛ neccãrio expectantur fortitudo. ſ. agentis diſpõ paſ
ſi. ꝯtactus paſſi ab agēte q̈rto mora agentis in paſſum. que
quatuor ſuis ſenſibilib⁹ exēplis muniri poſſunt. Requirit̃
prius fortitudo ⁊c. qm̄ a ꝓportione minoris inequalitatis
aut a ꝓportione equalitatis non ꝓuenit actio. nõ enim põt
parua ſintilla magnū lignū cõburere neqꝫ paru⁹ vētus ma/
gnã mouere nauē: ſed bn̄ magnus ⁊ proportionatus: ⁊ for/
tis: ⁊ ſic de igne reᵘ ligni. Sil'r reqrit̃ diſpõ. nã vt p̄ phycoꝝ
non qd̄lꝫ agit in qd̄lꝫ. ſꝫ determinatū in determinatum: ⁊ vt
ſup̄ actus actiuoꝝ non ē niſi in patiēte bn̄ diſpoſito: ⁊ pᵃ pro
blematū. 7ᵒ. pblematē. ⁊ Auic. pᵃ quarti. de fe. peſtilen/
tiali agēs ſolū cuꝫ ꝓuenit: ⁊ patiēti nõ ſit p̄paratio non acci/
dit actio ⁊ paſſio: vt experientia docet. naꝫ magnes ferrum
ad ſe trahit cum mundum eſt quod ſi fuerit aleo linitū ipm
ad ſe non trahet: ⁊ ſil'r ſi fuerit rubiginoſuꝫ. ⁊ h̄ qꝛ factum
eſt indiſpoſitū ad recipiēdū ipreſſionē magnetis. ꝓpter qd̄
ceſſat actio. Tertio reqrit̃ cõtact⁹ niſi agēs formaliter vel
ṽtual'r paſſuꝫ tãgat in ipm nõ aget. qũo. n. põt ignis me cale/
facere ſi ei⁹ caliditas ad me nõ ꝓuenit. Quarto reqrit̃ mo/
ra. nã ſi ponēs lignū paruū in igne q̄ꝫtūcūqꝫ mag. ⁊ imedia/
te ipꝫ ab igne extrahēs lignū nunq̄ꝫ ꝯburet̃. qd̄ ſi in paruo
igne poneret̃. ⁊ ibidē morã ꝯheret ſtatim cõbureret̃: ex q/
bus apparet qd̄ cū peſtilētia ſit effect⁹ qdã: q͂ ad eã cauſan/
dã hec q̈tuoꝛ ſunt neccãria ꝯcurrere. ¶ Cã aūt agēs remo/
ta ⁊ ꝯcurrēs vt ſup̄ eſt influxus celeſtis aut cã inferioꝛ q̄ eſt
in elemētis aut elemētatis. vt dictū eſt. verū cã inferioꝛ eſt ſi
cut patiēs reſpectu ſupioris. ⁊ qn̄ iſte due ſil' cõcurrunt ad
cauſandã peſtē: tūc ſit peſtilētia valde magna ⁊ mala: ⁊ qua
ſi oēs interficiēs ꝓpter ſui fortitudinē. ꝓpinqua aūt vt ſup̄
eſt putrefactio i aere extīs vel aer ipſe venenoſus ⁊ putrefa
ctus. Diſpõ eſt aptitudo hois ⁊ maxīe ⁊ principal'r ſcdm̄
cor: ⁊ humores eius ad recipiēdū talē impreſſionē. ⁊ lꝫ di/
ctū ſit ſcdꝫ cor: tn̄ et̄ ſcdꝫ poroſitatē recipit infectionē vt ſu/
pra dicebaſ de veſtib⁹. Tertio ꝯtact⁹ qꝛ aeris ad cor. ⁊ mo
ra. nã videm⁹ q͂ ſiqs trãſit p locū infectū et̄ inficit̃: ⁊ ſi mo/
rã paruã faciat. tn̄ de mille ſic trãſeūtib⁹ non moriunt̃ tres
vel q̈tuoꝛ: qꝛ forte qui moriunt̃ ſunt maxime apti ex q̄cūqꝫ
parua macula infici: ⁊ ex his habitis pꝫ mod⁹ gn̄ationis pe
ſtis in corpe humano. ¶ Et corpa qdē q̄ ſūt ſic apta ⁊ diſpo
ſita in multiplici reperiunt̃ differētia. nam eoꝝ qdam ſunt
mūda. quedã imūda q̄dã in poris lata ſiue dilatata: ⁊ h̄ nã/
liter. q̄dã accidētal'r talia: licet nãliter ſint ſecreta in poris q̄
dã nãliter in poris anguſta ſiue opilata: q̄dã accn̄tal'r talia lꝫ
nãliter ſint in poris lata de quibus omnibus exᵃ ⁊ conclu/
ſiones propoſito pertinentes ponenda ſunt.

E ¶ Pria ꝯ eſt haly. ſmo. corpora autē a malis humorib⁹ mū/
dificata: ⁊ in cuſtodiēda ſanitate nõ neglecta in hac tãta pe/
ſte pſeuerãt ſalubria: q̄ ꝯ hꝫ ṽitatē ceteris ſuatis paribus.
Nã corpa mūda ſunt alijs parib⁹ min⁹ apta putredinē re/
cipe. vn̄ Aui. pᵃ q̈rti de fe. peſtilētiali. Nã mūda nõ forſitan
patiunt̃ ex illo. nã humoꝛ bon⁹. ⁊ nõ p̄parat⁹ vinci reſiſten/
do aerē malū. Pro hac eſt Gal. p̄ de differētijs febriū. Inqt
ſupponant̃ alia corpora ſine ſupfluitatib⁹: ⁊ puta qb⁹ acci/
dit bona expiratio p oēs poros nõ opilatos: ⁊ nõ cõſtrictos
⁊ exercitia moderata ⁊ ſobria dicta. hec qdē aūt nequaquã
aut paꝝ patiunt̃. Ita vt facile fiat eis in id qd̄ ſm nãꝫ reuer
ſio. Et haly. 3ᵒ. tegni. hn̄tes hūores laudabiles nãles cor
rigūt malitiã illi⁹ aeris nec patiūt̃ ab eo ⁊ iõ medici ſtudēt
in peſtilētia tenere corpora mūda vt eis poſ'e ē ⁊ eſt ita ſin/
gular̄ remediū ſicut fieri põt. Addēdo q͂ pro eo tēpore mū
dificationis: ⁊ ordinate diete. ex parte ſex rerum non natu/
ralium: vt infra: dentur alteratiua confortatiua cordis: de
de quibus omnibus ſuo loco dicendum.
¶ 2ᵃ ꝯ ſequēs ex pᵃ. Qꝫ maxīe apta corpa ſunt. q̄ ſunt imun
da ſupfluitatib⁹ plena: vitã ꝯducētia ocioſaꝫ crapuloſaꝫ ⁊ p̄ci
pue veneream. Et eſt hec ꝯ Gal. ⁊ haly. allegatis locis. ⁊
Aui. pᵃ q̈rti. allegato cap. ⁊ pꝫ ex eã qm̄ talia aliqn̄: ⁊ ſepe
incurrunt egritudines putridas abſqꝫ aeris putrefactione.
¶ 3ᵃ ꝯ. Qꝫ min⁹ apta ſunt corpa alijs paribus q̄ in cõpl'one
ſunt contraria complexioni mutati aeris: ⁊ eſt ꝯ Gal. in li/
bro de febribus. ⁊ haly. allegato loco.
¶ 4ᵃ ꝯ. Corpa nãliter in poris lata vt ſanguinea colica alijs
paribus ſunt patiora febrē icurrere peſtiferã merito violē/
tie aeris cõtingibilē corporibus in poris nãliter denſis: pꝫ ꝯ
ex Aui. pma q̈rti de fe. peſtilētiali i fine pᵃ caᵒ. Et probatur
ratiõe qm̄ illa videnſ: ab ipſo aere plus ledi poſſe alijs pa/
ribus q̄ plus de eo attrahūt: qm̄ i maiori q̄ꝫto alijs paribus

F eſt maioꝛ ṽt⁹. p̄. celi. Sꝫ corpa in poris ſuis nãliter lata vt
ſunt viri ⁊ ꝯne ſanguinei ⁊ colici plus de aere attrahunt. q̄ꝫ
mulieres flãtici vel melici. igit̃. raritas itaqꝫ eſt diſpõ iuuãs
⁊ mxtum faciens ad ſuſcipiendum infectioneꝫ. ¶ Et ex iſta

inferri pōt ꝙ ſanguinea alijs parib⁹ oib⁹ alijs ſunt īfectiōi
paratioꝛa attēto ꝙ in ipſis abūdāt calitas ⁊ hūiditas:q̄ ſunt cā
putrefactionis pȝ coꝛ^m itelligēti. ⁊ dato ꝙ qs vellet ꝯ̄riū
tenere poſſet hīto rc^e ad foꝛtitudinē v̄tutis vt qꝛ ꝑꝑ ipſam
magis reſiſtere pn̄t. Sȝ attēde qꝛ ex p̄ictis ē pro correlario.
videm⁹ tp̄e peſtis iuuenes robuſtos magis moꝛi q̄ȝ debiles
⁊ ſenes.item ſanguinei colici magis q̄ȝ flegmatici aut mel̄i
ci.itē viri magis q̄ȝ mulieres in qb⁹ oib⁹ eſt maioꝛ foꝛtitu-
do v̄tutis. ⁊ iō illa aptitudo plus facit q̄ȝ reſiſtat foꝛtitudo
G v̄tutis ꝯſidera. ¶ Pōt fieri 2°. ꝙ colica poſt ſanguinea ſunt
cetera magis apta. pȝ maxie idicatiōe ſūpta a raritate poro-
rū ad qd̄ ꝯcurrit. qm̄ ſunt calidioꝛa ⁊ ꝓ ſui refrigerio multū
de aere attrahentia ⁊ plus ceteris: ⁊ ꝯſequenter ꝙ minor
anhelitus cū maioꝛi aptitudine ad putredinē plus fecit q̄ȝ
maioꝛ anhelitus cum minoꝛi aptitudine. ⁊ h̄ ꝓpter arg^m de
ſanguineo ⁊ colico qd fieri poſſet. cōſidera. ¶ 3° inferat̄.
ꝙ flātica poſt colica ſunt magis apta q̄ȝ ipſa melancolica.
nā ſunt ſtrictoꝝ poroꝝ ⁊ p̄ui anhelit⁹: ⁊ cū h̄ deficiunt in q̄-
litate principali faciente ad putrefationem: vt caliditate.
¶ Quarto īfert̄ ꝙ minime apta ſunt melancolica ⁊ minus
ſuſpecta: ⁊ iō tutius pn̄t peſtilētiatj magis appꝛopinquare.
patet coꝛela^m. ſūt p̄ui anhelitus ſtrictis poris: ⁊ deficiunt in
qualitatib⁹ ad putredinē ꝑparātib⁹. imo abūdāt ꝯ̄rijs. ⁊ iō
a medicis oꝛdinat̄ dieta ad f̄ri ⁊ ſiccū declinās tanq̄ȝ ad q̄-
litates putredini ꝯ̄rias. ¶ Infert̄ q̄nto. ꝙ pueri tēpoꝛe pe-
ſtis qui veniūt ad mutationē etatis. ſ. ad. 14. annū vel circa
eo tp̄e facile īficiuntur. pȝ coꝛ^m. qm̄ vſq̄ȝ ad illō tp̄s ſtetit ca-
loꝛ ſopit⁹: ⁊ tūc incipit excitari: ⁊ poros dilatare ac humidi-
tates cōmouere q̄ ſteterūt ēt ſopite qb⁹ maxie tūc abūdat:
⁊ q̄s ſua multitudine nō eſt bene potēs regulare. q̄re facile
putrefactionē recipiūt. vñ vt pȝ in eis hec tria repiūtur. di-
latatio poroꝝ: attractio maioꝛ aeris q̄ȝ cōſueuerūt. ⁊ aptitu-
do ebulitionis humiditatuȝ qb⁹ multū abūdāt. Ex qb⁹ pȝ
ſcd̄ȝ oꝛdinē rōne ꝯplōnis ⁊ ſexus ꝙ ſanguinei ſunt p̄mi. In
2°. oꝛdine colici. in 3°. flātici. in 4°. melācolici. in 5°. mulie-
res: ex p̄te etatj iuuenes p̄. 2° pueri. 3° p̄mi ſenes. 4°. 2ⁱ ſe-
nes. 5°. decrepiti. Ex qb⁹ oib⁹ ꝯcludēdū ꝙ minime ſuſpecti
⁊ boni taliū infirmoꝝ abſq̄ȝ mag̃ p̄iculo cuſtodes ſūt vetu-
le melācolice ⁊ tu ꝯſidera. Ex qbus ēt colligi p̄t cā q̄re aſtā-
tes īfectj q ex tali infectiōe nō egrotāt inficere pn̄t: ⁊ ō fetō
īficiūt infirmos: ⁊ alios venenāt. Que cā reducit̄ in diſpō-
nē paſſi. ⁊ ei⁹ diſpōnē: vt pȝ ꝯſiderāti. ⁊ ex his pȝ q̄re fugiē-
di ſunt tales aſtātes. Itē ⁊ medici viſitātes: ⁊ iō aliq̄n ciuita-
tes ſic a ſuis medicis male ſeruiunt̄ qm̄ aliq̄n foꝛte ſic viſi-
H tādo nō paucos venenāt. ⁊ tu ꝯſidera fatuitates vulgariuȝ.
foꝛtaſſis meli⁹ foꝛet vt nō viſitarent̄ ab eis: ſȝ in ſuis ſtātes
apotecis ꝯſilia darēt. p̄ncipalis eni cā viſitationis eſt cogni-
tio egritudis: q̄ ⁊ ſi cognoſcit̄. ⁊c. ēt ob alias cās viſitāt̄: vt
ad vidēdū tenoꝛē v̄tutj ac egrotātē ꝯfoꝛtādū: ⁊ tu cōſidera.
¶ Quinta ꝯ̄ ꝙ peſte vētura p̄ viā ꝓhibite trāſpirationis coꝛ-
pa nāliter ſtrictoꝝ poroꝝ alijs paribus ſunt coꝛpoꝛibus di-
latatoꝝ poroꝝ peſti paratioꝛa. pȝ ꝯcluſio cum pꝛohibita
tranſpiratio ſit cauſa putredinis. ⁊ hec eſt ꝯ̄ ſententia Gal.
in libello de optima compoſitione. ad pꝛincipium.
¶ Sexta ꝯcluſio. coꝛpa accn̄tal'r dilatatoꝝ poroꝝ ſunt alijs
paratioꝛa. pȝ ꝯcluſio vt in 4ª ꝯ̄ne ſupꝛa. ipſa eni ſic de aere
multū trahūt. vt ſunt coꝛpa exercitata vehementi exercitio
balneata in balneis calidis humidis. di humidis qꝛ nālia
foꝛtaſſis non nocent: niſi pꝛo quanto cogunt aerē in maioꝛi
quantitate attrahere: ⁊ ſic de alijs hn̄tibus cogere hominē
ad magnificandum. ⁊ anhelitum frequentandum.
¶ Septima ꝯcluſio. coꝛpa accidētaliter in poris ꝯſtricta ſunt
coꝛpib⁹ in poris dilatis dilatatiōe ſibi ꝯ̄ria i peſtilētialem fe-
brē cadere paratioꝛa. vbi aduerte p̄: ꝙ p̄ dilatationē ꝯ̄riam
itelligo mūdificationē poroꝝ a ſupfluis hūiditatibus: quo
notato pȝ ꝯ̄. qn̄ talia hn̄t humiditatē de facili putreſcibilē:
a qb⁹ dilatata ſunt mūda. ⁊ i p̄mis hūiditatibus ille ſunt ſiē

a regimine nāe derelicte quare ⁊c. Et ex his tollitur app̄a-
rēs cōtradictio inter Aui. p̄ⁱ quarti. allegato cap. ⁊ Gal. p̄.
de differentijs febriū. ⁊ in libello de optia ꝯpōne. quidam
tn̄: vt Gentil. ꝯſiliāt ꝙ paratioꝛa ſunt rara peſte veniente a
cā extrinſeca. ⁊ ſtricta paratioꝛa cā veniēte ab intriſeco: qm̄
opilatio ad illā ꝑparat. Cōſil'r nocet balneū aq̄ fride debili-
tando virtutē. ita vt ſit cā multiplicationis malaꝝ ſupfluita-
tum. ⁊ in ſūma oīs cā q̄ facit ad coꝛpis debilitationē pꝛepa-
rat ipſum ad facilius ac velocius recipiendam peſtem.
Et ex his q̄ dicta ſunt facile rn̄debit̄ ad aliqua dubia a I
vulgaribus q̄ri ꝯſueta. ¶ Pꝛi^m cum hec in-
ferioꝛa ſupioꝛib⁹ gubernētur. vñ p̄. methauroꝝ neċe ē hūc
mūduȝ ſupioꝛib⁹ eſſe cōtiguū vt v̄t⁹ īde hīta gubernet̄. qūo
ḡ ab ipſis coꝛrūpūt̄ cū fcā ſint max' ꝑꝑ hoieȝ. vt p̄ geneſ.
¶ Dicēdū ꝙ lȝ p̄ ſe hec inferioꝛa a ſupꝛioꝛib⁹ latiōib⁹ guber-
nent̄: tn̄ ab eis aliq̄n coꝛrūpunt̄. ⁊ hoc p̄ accn̄s. ⁊ eſt ſicut in
minoꝛi mūdo. qꝛ dato ꝙ calitas nālis ſit īdiuī p̄ ſe conſer-
tiua: tn̄ de p̄ accn̄s ē cā coꝛruptionis ei⁹ ꝓ quāto ꝯſumit: ⁊
exiccat humidū ꝓꝑꝛiū ei⁹ in q̄ pabulat̄ ſic in ꝓpoſito dato ꝙ
īfluxus celeſtes ſint hoꝝ ꝯſeruatiui. tn̄ accit ex varia cōiun-
ctiōe ſtellaꝝ fieri hoꝝ inferioꝝ coꝛruptiui. q̄ coniūctio ſi nō
fuiſſet: nō fuiſſȝ ſecuta illa coꝛruptio. mot⁹. n. ſolis in ſuo zo-
diaco eſt cā gn̄ationis ⁊ coꝛruptionis vt p̄hantes oſtēdūt: q-
bus medic⁹ credere dȝ. ¶ Scd̄ȝ dubiū. q̄re cū aer ſit vene- K
nat⁹ oīa īſpirātia nō ab eo īficiunt̄. vt videm⁹ hoies moꝛi nō
boues: ⁊ boues: ⁊ non galinas. ⁊ ita cōſimil'r de alijs. pȝ ex
hitis rn̄ſio. nā ſicut in his inferioꝛib⁹ videmus contingere
qd̄ aliud eſt venenū vni ſpēi qd̄ nō alteri. vt iuſqamuſ hoi ⁊
nō turdo. imo turdus ex eo nutrit̄. ita i ſupioꝛib⁹ accit: vt i
iſtis inferioꝛib⁹ iprimat̄ effect⁹ determinat⁹. ſic reſpiciēs a.
ꝙ nō b. ⁊ ex ꝯn̄ti cū ſit venenoſus. ita venenet hoies ꝙ non
boues ⁊c. ¶ Sȝ ſtatiȝ q̄ret̄ 3°. iuxta h̄ q̄re ḡ ſic vnū hoiem L
iterficiet ꝙ nō aliū. ⁊ vn⁹ ab eo īfirmabit̄. ⁊ nō alius. ⁊ ad-
huc i eadē ꝯ̄ta ⁊c. pȝ rn̄ſio. qm̄ h̄ accit ex diſpōne paſſi. qm̄
act⁹ actioꝝ eſt in patiēte diſpoſito vt ſup̄. nā ſi ſup vnū ignē
magnū ponant̄ ligna mag̃ viridia ⁊ ligna parua ſicca. ⁊ iter-
hec media. nōne ſicca ꝯburent̄: ⁊ nō viridia. p̄ua ⁊ non ma-
gna. item mediocria ſicca ⁊ nō mediocria viridia. ¶ 4°. q̄ri- M
tur quare cōiter non moꝛiunt̄ ſic clauſtrales. vt fratres mo-
nace carcerati. ⁊ h9: vt q in ciuitate alij. dōm ꝙ qn̄ inficitur
a ſupioꝛib⁹ aut iferioꝛib⁹ aer h̄ iferioꝛ cū talis ifectio nō ita
libere veniat ad aerē clauſū ſicut ad liberū: vñ 2° p̄ⁱ de aere
bono. cū v̄o accidit in aere putrefactio cōis tūc diſcoop̄tus
erit magis ip̄m reſpiciēs q̄ȝ ꝯſtrict⁹: ⁊ occultatus. aer. n. lib-
ciuitatis citi⁹ ac facilius īficit̄. ⁊ p̄maxīˢ: qꝛ eſt alijs paribus
ſbtilioꝛ. nā aer clauſtralium: ⁊ carceratoꝝ ſtat clauſus: ⁊ in-
groſſat̄. ideoq̄ȝ difficili⁹ inficit̄: ad qd̄ concurrit p̄: qꝛ tales ex-
ercitio carēt ducēte eos ad magnificādū anhelitū. Item qꝛ
bono regimine gubernātur maxie boni clauſtrales. Item
qꝛ ad aerē nō veniūt liberū. itē qꝛ ēt multū ⁊ p̄cipue carce- N
rati aleo vtunt̄ aerē rectificāte. ¶ Et iuxta h̄ vltimuȝ poſſȝ
q̄dā ſupficial' cā aſſignari vulgo infeſtāti: qui tenet ꝙ pauci
bibuli tp̄e peſtis moꝛiunt̄. ⁊ certe notaui in trib⁹ aut q̄tuoꝛ
peſtilētijs. ⁊ ita eſſe ꝯpui. vinū q̄dē aromaticuȝ coꝛdiale eſt.
vt pȝ. ⁊ nō min⁹ rectificare aerē vz. q̄ȝ aleū ḡ. ⁊ iō ab hoibus
īductū ē cū debēt eq̄tare ſi aer eſt nebuloſus q bibūt aſſerē-
tes ex tali potu ſe ꝓhibere igreſſuȝ aeris mali. ⁊ tu conſide-
ra. ¶ Sȝ iuxta h̄ q̄rit̄ 5°. Si ꝯtingeret ſic vni familie q̄ ſta- O
ret clauſa cū debito regīe. de q̄ infra dōȝ ꝙ ſic: vt claret in-
fra: ſȝ opoꝛteret cauere a ꝯuerſatione alioꝝ vt ifra. Sȝ h̄ ſci-
to ꝙ qn̄ vni⁹ icarceratus ex iniectione aeris ipſius carceris
moꝛit̄ qd̄ q̄ſi cōiter oēs moꝛiūt̄. qꝛ arguit̄ cām fuiſſe foꝛtiſ-
ſimā ꝑꝑ foꝛtē reſiſtētiā ex cāis ſup poſitis factā. nā vt ſup̄ di-
cebat̄. peſtis cū accit in aere groſſo eſt multū p̄iculoſa: quia
cōiter multos iterimit: ⁊ tarde recedit. ⁊ parifoꝛmit dōȝ ꝯ̄
clauſtralib⁹: ⁊ iō fugiāt. nā cū eodē regīe vel ſili regant̄: vz
q̄ſi in oib⁹ ē eq̄lis aptitudo. Itē qꝛ ſūt i vno p̄ticulari aere:

⁊ anguſto. vñ q̃ñ in anhelitu cõicãt: itẽ q: ſunt ſub eodem aſpectu: ⁊ lꝫ ſic cõit vt dictũ eſt. tñ q̃nq; ↄtingit clauſtrales ⁊ carceratos ꝑus mori. qđ nõ niſi in ſupiorez cãꝫ reduci poterit vñ ſicut videm⁹ ꝙ aſtrologi ſtudẽt i dãdo bonũ aſcendẽs alicui edificio: caſtro. ſ. aut terre. Ita poterit cõtingere qđ clauſtrũ illđ aut carcer habebit aſcẽdẽs maluꝫ diſponẽs ipm ad facilẽ receptionẽ illi⁹ impreſſionis: q̃re i ea ciuitate
A peſtis incipiet in carcerib⁹ aut clauſtro. Ex qb⁹ apparet ꝙ cũ ſic accidit, illi aeri infectio: ꝙ ſtatiꝫ ↄſulẽdũ eſt, vt recedãt q poſſunt: ⁊ ad ipm pp ei⁹ groſſiciẽ tarde redeãt: vt interponãt ſpaciũ ſex mẽſiũ. Et ex his ifert̃ ꝙ cũ vn⁹ in multis ſuis parẽtib⁹ ificit̃: alij fugere debẽt: ⁊ abinuicẽ ſepari, cum videat̃ rõne parẽtele ⁊ affinitatꝫ ſepe nãm vnã: ⁊ iter ſe hẽre homogeneitatẽ ꝑpter vnũ eſſe ab alio genitum. ⁊ ſic vn⁹ ab alio videtur citius infici q̃ꝫ ab extraneo.

¶ De ſignis pronoſticis future peſtis. Rubrica. ij.

B Oportet pp ei⁹ piculoſitatẽ ⁊ ↄtagionem ꝑnoſtica ꝑmittere demonſtratiuis. cuius ↄrĩũ in alijs obſeruabit̃ febribus. Signa. n. futurã peſtẽ annũcĩãtia ſunt initiũ faciẽs a ſuperiorib⁹: multiplicatio eclipſiũ lunarium. ↄiũctio martis cũ ſaturno: ⁊ ſic de alijs dictis ſup de cãis ſupiorib⁹: ⁊ tu ibi. Et alia q̃ ſũt medico incõgnitũ medicus occulta: q̃ ab aſtronomo inueſtigari hꝫ. ¶ Signa autẽ nobis ex pte ſẽſus i aere mãifeſta ſũt ſeq̃ndo ducẽ meũ i nũero octo.
¶ Primũ eſt apparitio ⁊ multiplicatio roꝝũ. i. ignis i aere moti vel currẽtis: vt ſtella cadẽs: vel a ſub. i. ignis ſtãtis: vt colũna: vel alteri⁹ figure. Sꝫ dices ſup dcm̃ eſt aer peſtilentialis ẽ hũidus cũ obtuſo calore: ⁊ talẽ moduꝫ humiditatis deſtruit exalatio calida ⁊ ſicca. iõ ⁊c. ¶ Itẽ illa ſunt ſigna ꝙ aer nõ ẽ putrefact⁹. nã Ariſ. 25°. ꝑbleumatũ ꝑbleumate. 29. interrogãs: quare nõ putreſcit aer. rñdet q: igne plen⁹.
¶ Scđo q̃res in quo tpe erit peſtilẽtia q̃ñ iſta apparebũt: an in eſtate. an in autũno. ¶ Pro his dõm. Ad primum: ꝙ ignes tales ſigna ſunt peſtilẽtie maxime qñ ↄlungunt̃ cum multis vaporib⁹ in aere exiſtib⁹ a terra eleuatis: vñ ꝑ problemutũ. ꝑblemate. 21. quando ex terra vapor multus aſcẽdit: ann⁹ peſtilẽtialis fit. Cũ itaq; in aere vident̃ hi ignes remanẽte aere turbido ex multitudine vapoꝝ eleuatoꝝ. ſignũ eſt ꝙ tales vapores cõſumi ⁊ reſolui nõ poterũt: ⁊ ex cõſequẽti expectanda eſt peſtis. Silr̃ ſi in autũno apparuerint iſti ignes: ⁊ poſt eoꝝ apparitionem ſequatur aeris turbuletia: tũc etiã erũt ſigna peſtis. ꝙ ſi nõ ſequat̃ turbulentia. ſꝫ claritas: tũc ſignabũt aeris ſubtilitatem ⁊ ſiccitatem magnã: ⁊ non necẽario erũt ſigna peſtis: q: ſiccitas vapores cõſumet: vt argutũ eſt: ⁊ q: ignes arguũt aduſtionẽ: tunc in autũno illo accident egritudines de mã aduſta: vt ſcabies: lepra: cãcri. ⁊ hꝫ. ⁊ non peſtilẽtiales. vnde ille autũnus erit malus ⁊ prauus. nã cũ ad ſiccitatẽ declinat efficitur talis: vt ſecũda ꝑmi. allegato cap. ⁊ ſic pꝫ rñſio ad ꝑmuꝫ. ¶ Ad ſcđm dicit̃ ꝙ q̃ñcũq; apparebũt cũ tali turbulẽtia erunt ſigna. vnde ſi apparebunt in autumno ſignificabunt ipſam futuram in hyeme vere aut eſtate futura.
¶ Scđm ſignũ multiplicatio auſtri ⁊ ſubſolani. Eſt quidem auſter vẽtus meridionalis cardinalis: ⁊ ſubſolanus cardinalis orientalis: ⁊ indifferenter oẽs venti meridionales ⁊ oriẽtales q multos vapores ſecũ ferunt cũ calitate debili: ꝑpter qđ aer remanet multũ turbidus ⁊ nebuloſus. vñ quãdo iſti multiplicant̃: ⁊ aer efficit̃ multũ nebuloſus obſcur⁹ turbidus: ita vt ex eo expectet̃ pluuia ⁊ nõ pluit: tunc aer corrũpet̃: q: ſignat̃ vapores in aere retineri: ⁊ a caliditate debili tũc regnãte putreſieri deberet ⁊ ex cõſequẽti futurã. Qꝫ ſi fuiſſet ſecuta pluuia deſcẽdiſſẽt: ⁊ ab eis mũdificatus fuiſſet illis vaporib⁹ in pluuiã cõuerſis. Et h̃ indifferenter cõtingere poterit in oĩ q̃dra ãni. lꝫ Aui. de hyeme ſpãlẽ faciat mẽtionẽ. Qꝫ ſi cõtingat auſtro ſubſolanũ coniungi: illi humiditati ſupflue ↄiungit̃ caliditas. q̃re citius euenit peſtis: q̃ alr̃ fuiſſet tardata. ¶ Tertiũ ſignũ q̃ñ in vere ẽ paucitas pluuie cũ frigore: tunc expecta peſteꝫ in eſtate: ⁊ cauſat q̃ñ ver frigidũ cum paucitate pluuie tenet materias vſq; ad eſtatẽ. Deinde in ꝑncipio eſtatis multiplicatur auſter ⁊ aer turbidatur: ⁊ deinde clarificatur: ⁊ nõ per aduẽtũ boni venti vt ſeptẽtrionalis: neq; pluuie: ſꝫ q: vapores ſic in aere detenti ⁊ ſubtiliati aeri ipſi ꝑfundant̃. vnde in aere accidit claritas ⁊ non ſerenitas: q: illa claritas non eſt cũ ſplendore: ⁊ illa claritas durat circa dies octo ⁊ non vltra ꝙ ſi duraret vltra poſſet ſignare ↄſumptionẽ illaꝝ: deinde turbatur aer: ⁊ nocte ſupueniẽs frigiditas infrigidat aerẽ: ⁊ ex cõſequẽti corpa: deinde ſupueniẽte die caleſit aer a ſole: ⁊ ſilr̃ vapores illi. vnde caliditas ſic reuerberat̃ ſupra corpa. vñ accidit eis q̃dã ſſocatio ſiue ↄturbatio ex caliditate ſic in corde ⁊ ſpũalibus ipreſſa: ⁊ cũ multis malis ⁊ putridis vaporibus: vñ eo tpe hoĩes q̃ñ ex calitate ãguſtiãt̃ q̃ anguſtia magis de nocte q̃ꝫ de die pcipit̃: ita vt hoĩes i lectis q̃ſcere ac dormire non poſſint. Et h̃ accidit nocte magis: q: calor magis nocte ad intra clauditur: ⁊ q: ſunt a ciuilibus occupationibus diſtracti. vnde Gal. de motib⁹ liq̃de dixit. quẽdã ꝑlini habẽteꝫ apoſtema i inguine ipm plus de nocte q̃ꝫ de die ſenſiſſe. C
Et q̃ñ iſta ſic ſucceſſiue ↄprehẽdũt̃: tũc peſtis futura malig erit ⁊ appebũt variole ⁊ morbilli: ⁊ hꝫ gñis egri^{nes} male.
¶ Quartũ ſignũ q̃ñ in eſtate hoĩes valde ↄturbantur: ita vt ſint inquieti: hinc inde ſe voluẽtes: ⁊ tñ nõ ſentiũt calitatem vehemẽtẽ ꝑpter quã deberẽt eſſe in tali diſpõne. ⁊ cuꝫ hoc eſt eſtas habẽs matutina alterata ad frigiditatem maiorem cõſueto: malignã eniꝫ in aere putredinẽ ſignificat: ⁊ per maxime ſi ꝑceſſerint ignes dicti aut eiuſdem nature: quoniam hec conturbatio ex manifeſta cauſa non eſt.
¶ Quintũ ſignũ: q̃ñ in eodeꝫ die videbis aerẽ alterari varijs alterationibus: vt q: nũc calidus nũc frigidus: nunc clarus nũc turbulẽt⁹. ⁊ ſol clarus oritur: deinde conturbatur. Itẽ q̃nq; ſol cũ nebula circũdante: que eſt vt puluis ex qua aer reddit̃ puluerulentus: ⁊ hec ſic pſeuerauerint. tũc expecta peſtẽ in pſo tẽpore preſenti aut futuro poſt ipſum. q̃ñ hec indicant eſſe in aere copioſam multitudinẽ vaporum cum caliditate putrefaciente ⁊ non reſoluente.
¶ Sextũ ſignũ qđ ſumit̃ ab his que accidunt hoĩbus: ⁊ eſt apparitio variolaꝝ: morbilloꝝ antracũ: bubonũ: malarum mãerũ ⁊ hui⁹ generis. nã hec arguũt etiã putredineꝫ malã venenoſam in aere. verũ nõ eſt ſignũ necẽũ: q: vt ſupra põt eſſe hec corruptio ad determinatũ morbum: vt ad variolas ⁊ morbillos: ⁊ nõ ad feb. peſtilẽtialẽ: vt meis dieb⁹ pluries vidi. nã fuerũt plres anni in qb⁹ apparuerũt variole ⁊ nõ ſecuta fuit peſtis. ¶ Septimũ ſig^{m} ab his q̃ accidũt ſup terrã: q̃ñ videm⁹ ſup terrã multiplicari ranas mures muſcas cimices. ⁊ hꝫ aĩaliũ q̃ ex putrefactiõe gñant̃. ſignum eſt copioſe putrefactiõis regnãtis. Itẽ cũ viderim⁹ mures ⁊ alia aĩalia loca hitantia ſubterranea fugere ab illis: ⁊ ad ea non amplius redire: imo forſitã derelinquũt oua. tunc expecta peſtilẽtiã: q: talia fugiũt pp forte putredinẽ factã in viſceribus terre: ⁊ h̃ faciũt ex prudẽtia q̃dã nãli eis inſita ſicut hyrũdines nidũ faciũt. Itẽ cũ videris volatilia nidos deſerere, ⁊ maxime miluos: veruꝫ vſq; mõ autẽticũ nõ iueni de miluis: qđ hic ſcripſi auctoritate vulgata addidi. Et ſunt hec D
dicta Ari. ꝑ ꝑblematũ ꝑblemate. 22°. vbi querit pp quid annus ſit mortiferus: q̃ñ ſit motus ranaꝝ paruaꝝ moydaꝝ ⁊c̃. Et aſſignãs: cãm inq̃t. q: vnũq̃dq; ſuperabũdat in ꝑpria regiõe mãe: ⁊ hec q̃dem aĩalia nã ſunt humida: q: pluuioſuꝫ etiã hũidũ hñtẽtiã q: talia ſunt habẽtia humiditatẽ ſuperfluentẽ: q̃ põt eſſe morboꝝ cã. Et ꝑ pticulari ſignoꝝ expãſione: lege infra de ꝑſeruatione in canone. 6°. Et his addã ſuccinctã ſignoꝝ aggregationẽ ab yſaac 5° feb. ſũptaꝫ. Cõcordati ſunt antiq; ⁊ maxime. hip. ꝙ ſi in q̃tuor anni temporibus aer corrũpit̃: generantur in illo anno peſtilentie ⁊ mortales paſſiones. Et dixerunt ꝙ ſi venti q̃tuor in tribus

mēſib⁹ hyemis. ſ. decēbri ianuario ⁊ februario pſlauerint
⁊ puluis in aere augmētetur:⁊ aeris complexio in ſiccitate
mutet̃:nullā habēs pluuiā:⁊ dies in q̄litate contrariet̃: vt
vna ſit frida ⁊ alia calida. hec peſſima ſunt in hyeme. Uere
aūt aere ente pluuiali ⁊ turbido:eiuſq̄ turbatio non niſi in
q̄nta aut ſexta aut ſeptima die ſoluta fuerit: febres peſſime
nō ſm̃ hūores:ſm̃ plimū naſcūtur variole ⁊ puſtule:tunc ⁊
plime ſūt mortales peſtilētie:⁊ dixerūt ēt hyeme ⁊ vere ta
liter ſtātib⁹:neceſſe eſt in eſtate aerē turbidū ⁊ nō clarū eſſet
⁊ arboribus ⁊ terre naſcentibus peſtis dominaretur.

¶ Octauū ſignū ꝑ parte tactū q̄ñ videm⁹ aerē turbidari ex
eleuatione maloꝝ vapoꝝ ab aq̄s infectis eleuatoꝝ: vt ſunt
aq̄ in quib⁹ infundit̃ linū aut aſpaltum aut canapis. Cuius
corruptionis ſignū q: piſces reperiuntur in ea mortui ſup/
natantes ⁊c. ⁊ maxime verificatur hoc ſignum q̄ñ aqua eſt
ſtans. Uñ q̄ñ ſic videt̃ aer turbidari iudica in eo loco peſtē
veriſil'r futurā maxime q̄ñ cū h̄ ſigno alia ex dictis cōprehē
des. Sil'r idē cōtingit ꝓpter multitudinem cadauerum in/
humatorum:vt ſupra in tempore guerre.

¶ Quidā addūt nonū dicētes. q̄ ſi añ ſolis ortū colligat̃ ros
⁊ det̃ cani ſitiēti:ſi morīet̃ ſignū erit peſtis ⁊ venenoſitatis.
Signū curioſuz eſt:ſed nō efficax. naz vt ſup̄ aliquod eſt ve
nenū hōi q̄d non cani ⁊ dabat̃ exēpluz de iuſquiamo. Sil'r
gallina ſerpētes ⁊ ſcorpiones deglutit ⁊ ex his nutrit̃. ho/
minē v̄o interimūt. Et iō mulieres diligunt gallinas: q: dn̄t
tenere domū ab his malis ⁊ venenoſ. aialibus ſcopatam.

¶ Decimū addo ⁊ curioſuz valde. cū in t̄pe v̄is apparuerit
eſtuatio q̄dā vltra ſolitū:ꝓpter quā flores tēpeſtiuius ſoli/
to naſcentur:deiñ nō frigus mō calor regnauerit: vnde di/
cti flores corrūpant̃. videriſq̄ hōies p̄ter ſolitū de illius ae
ris mutatiōe triſtari. tūc dubita de futura peſte. ⁊ erit h̄ ſi/
gnū magis certū:ſi ꝑ tūc pullulabūt variole morbilli: ⁊ h̓.
vt ſup̄. Ex p̄dictis p3 q̄ nō incōuenit in hyeme ſicciſſima fe/
brē ɔtingere peſtilētialē:vt etiaz docet expientia. Ex quo in
fertur q̄ per ſiccitatez ignis non ſemp aer rectificat̃: ꝫ ſm̃
E plīm rectificet. ⁊ tu ɔſidera. Credi dicit quidā modernus q̄
q̄ñ per p̄dicatores cōiter peſtis futura predicatur: raro eſt
q̄ nō accidat: q: dicit eos a v̄tute celi ad talia predicandum
moueri. Itē q̄ñ hōies dn̄t ſe vidiſſe v̄ginem glorioſam aut
ſcm̄ aliquez annunciare peſtez:raro accidit q̄ non eueniat.
Et hec de ſignis pronoſticis:vt ſupra ſufficiant.

F ¶ De preſeruatione corporum a peſte. Rubrica.iij.

Quia iā actū eſt de ꝓnoſticis. Cōſequēs ē vt
illis p̄ceptis inſcribat̃ modus p̄ſer
uationis ab icurſu tā nephādi morbi. Et q: res
ip̄a aeri attributa ē:vt ſup̄ tāq̄ cāe p̄n^{li}. hic nr̄a
p̄or itētio dz eē in ɔſideratiōe ipſi⁹. Itē q: dice/
bat̃ q̄ corpa mūda ſūt q̄ marie a peſte p̄ſeruat̃. Hic añ oia
duo cadūt documēta: i q̄ obſuatiōe q̄s ſe a peſte poterit p̄
ſeruare. ¶ Pri^{m} documētū iuxta illud ieſu. Si oculus tu⁹
ſimpl'x fuerit. i. aia tua:totū corp⁹ lucidū erit: q: mūdū. Si
ergo aia tua mūda erit. ⁊ corp⁹ tuū mūdū erit. Cuz ḡ cor^{a}
mūda in peſte marie p̄ſeruēt̃. fac vt aia tua p̄ mūdet̃: vt mi
ſericors ieſus te ab ipſa peſte p̄ſeruet. Nā vt ſup̄. non raro
G ex ira dei venit: vt in veteri pluries legit̃ teſtamēto: ⁊ i no/
uo ipſe bon⁹ de⁹ añ iudicij euētū minat̃. Et iō p̄ces deuo/
tas ac ɔtinuas grataſq̄ deo faciam⁹. q̄ cū recte erunt ineffi
caces eſſe non p̄ñt:vt 5° de cōſolatione. vide aūt q̄ztū nedū
in p̄ſeruādo:veꝛ ⁊ i diluēdo peſtē glioſi Sebaſtiani: ac vi/
ctorioſi gaini fortis p̄ces valuerūt. Tu itaq̄ ora: ⁊ ſanos ⁊
patiētes orare iſtruas. vñ ieiunia ordina ꝓceſſiones. ⁊ h̓ q̄
deo placita eē ɔſueuerūt. vñ Aui. io. metha. ſue ca° p̄°. pro
pter has cās ꝓſunt hoīb⁹ orōnes ſacrificia. ⁊ letanie: qui
x̄picola non fuit. ¶ Scd̄m eſt q̄ñ aer eſt cā: vt ſup̄. cōſulo
ſi potes ab eo fuge. Itē ne ſis ex p̄mis cito. Itē q: ſe ad diſtā
tiā expādit lōge. Et q: eius ip̄reſſio maxime q̄ñ eſt groſſus
remanet notabili t̄pe:tarde ad eum reuertere: ⁊ eo tardius

q̄to aer eſt groſſior. Et ideo bene ac optime conſuli amic⁹
ille cū reſcripſit amico iterrogāti de remedio contra peſtez
fuge cito:longe:tarde reuertere. Et vſq̄ mō nō eſt medici/
na huic par inuēta:quā potētes maxime ſeruant. Et hanc
ſniam ꝑ parte ſcripſit Almanſor li°. 4°. de cautela egritudi
nū ab vno loco ad aliū trāſeūtiū. Inq̄t. terra aūt in qua fue/
rit antrax ⁊ peſtilētia fugiēda erit. ¶ Sz vt pauperibus a
me ſatiſfactū ſit:⁊ his q cupiūt alio mō p̄ſeruari. ponam ca
nones de p̄ſeruatione hoīuz a peſte:vt a me ꝓmiſſuz eſt.
Modus aūt hic p̄ſeruatiōis in duob⁹ cōſiſtit regiminibus.
Primū quidē in debita obſeruatiōe diete:q̄ in ſex rebus nō
nālib⁹ claudit̃. q̄ ſunt aer. cib⁹ ⁊ pot⁹. ſomn⁹ ⁊ vigilia. mo
tus ⁊ quies. inanitio ⁊ repletio. ⁊ animi accidētia. de quib⁹
oībus cum ſuis canonibus p̄ticulariter aget̃. ¶ Alterum
eſt regimen ipſum medicinale: quia rerū medicinalīū debi
ta adminiſtratio ſuis loco ⁊ tempore applicandarum.

¶ Et ſequens primū dicendum q̄ aer ipſe: vt ſup̄ ē maxime
conſiderandus. Et ideo cum precipitur ipſum eſſe infectū
aut infici incipere: quod comprehendet̃ ex apparitione eo
rū que dicta ſunt: debet ſi poteſt vt ſupra ſe ad aliū tranſfer
re aerem ipſuz eligendo ac euitando: vt docebitur: aut ip̄m
alterare vt oñdet̃. ¶ Et ſeq̄ns p̄mū de electiōe aeris ⁊ ei⁹
euitatiōe hi ponātur canones. ¶ Prim⁹. q̄ aer eligat̃ liber
⁊ euētat⁹. ꝓpter q̄d alijs paribus: loca alta nō aliunde infe
cta: vt a paludibus aquis ſtantibus. ⁊ h̓. vt ſupra ſunt pla/
nioribus eligibiliora: ⁊ maxime quādo aſpectum hñt ad ſe
ptētrionē. vñ veniāt venti aerem ipſum mundificantes ac
rectificantes. vñ ſcd̄a primi. doct. ſcd̄a. cap̄. viij. Uenti qui
ſunt meliores ſunt ſeptētrionales: poſt orientales: poſt q̄s
ſunt occidentales: ⁊ deteriores meridionales. ⁊ infra. ij. c°.
Sitq̄ illud vnde magis ſollicitari debet: vt venti orientales
ſtricturas ingredi valeant. ⁊ vt ſol ad vnumquemq̄ locuz
intrare queat qui ibi exiſtit: q̄ñ ipſe eſt qui aerem rectifi/ H
cat. ¶ Ex q̄bus infertur primo q̄ aer meridionalis euitan
dus eſt omnino: ⁊ ſimiliter venti meridionales: niſi venti ip
ſi venirent a montibus in quibus quaſi continuo nix inha/
bitat. vnde ſic frigidi facti aerem non calefaciunt: ſed refri/
gerant: ⁊ ceteris ventis plus ipſum rectificant: vt Aui. ſcd̄a
primi de accidentibus impreſſionibus aeris: ⁊ tunc eo caſu I
locus ille eligendus ⁊ non euitandus eſſent. ¶ Infertur ſe
cundo q̄ loca cauernoſa ſubterranea valoſa ac multum de
preſſa euitari debent: ⁊ ſimiliter loca que quodāmodo re/
manent ineuētata propter eorum clauſionē nā euentatio ⁊
maxime a vento ſeptentrionali facta eſt maxime aerem re/
ctificans. Et hec eſt ſententia Raſis tertio Almanſoris ca/
pitulo de ventis ⁊ aere. ⁊ Auic. ſecunda primi allegato ca/
pitulo. Qz ſi arguatur loca alta ſunt liberiora: ⁊ aerez ſub/
tiliorem habent ceteris paribus: ⁊ magis paſſibilem. Ergo
cum accidet peſtilentia ſaltim communis loco ſuperiori ⁊
inferiori: citius inficietur locus ſuperior. Dicendum q̄ ⁊ ſi
locus ſuperior ſit magis aptus recipere impreſſionem: eſt
etiā magis aptus recipere rectificationē ex vētis ⁊ ex igne.
Et ideo adhuc minus periculoſa eſt eius habitatio ceteris
paribus. Ex quo infertur q̄ ſecuriores degunt cuz accidit
peſtis in loco montuoſo: illi qui habitant partem montis K
ſupiorē. ¶ Infertur tertio q̄ ſi locus altus hēri nō poteſt.
q̄ ſaltē minus depreſſus q̄z fieri pōt eligatur non valoſus:
ſed circundatus locis cultis ⁊ redolentibus ſi fieri pōt. Hec
aūt que dicta ſunt a Gal'. ⁊ ab Auic. etiā cōprobantur. licet
Auer. medicoꝝ ſtimulus 6°. ſui colli. de inhabitatione lo/
coꝝ cauernoſoꝝ ⁊ ſubterraneorum oppoſituz dicat: cui in L
medicina parua fides adhibetur. ¶ Et hic nota q̄ aer ſic
eligendus ſit talis q̄ in ipſo nō p̄ceſſerit peſtis ad min⁹ per
menſes ſex: q: ante dubitādū de reliquijs peſtis. Qz ſi vide
ris eum poſtq̄z ad ipſum acceſſeris turbidū ⁊ groſſum fie/
ri ⁊ frequēter: ſtatim ab eo diſcedas: neq̄ delecteris radijs
lune: imo eos fuge: preparant enim ad putredinē. 3° creti/

coꝛ. ca° 2° ad finem. Qz ſi fuerit multū calidus: ipſum re/
ctifica: vt infra. Et hic canon ꝑ pte ſui correctionem capit a
A canone ſexto ſequēti. ꝛ tu ibi. ¶ Et hic aduerte duo. pmū
ꝙ melius eſt ſe trāſferre ad aerē purgatū ꝛ mūdatū a pe
ſte: ꝙ̄ ad aliū in quo nō fuerit peſtis: de quo dubitat̄ ne infe
ctionē recipiat. Scđo cauere os habitatoꝛ aeris ſani ꝛ mun
di tranſire ad aerē infectum. Et ſi tranſit debet ſibi magis
prouidere ꝙ velocius inficietur ꝙ̄ ille qui in aere infecto
fuerit conuerſatus. Cuius cauſa vt dicitur eſt maioꝛ cōtra/
rietas inter ipſum ꝛ aerē infectū. ꝓpter quā contrarietatē
maioꝛ. ꝛ potentioꝛ accidit actio. Qui aūt a principio i aere
infecto commoꝛatus eſt propter aſſuetudinem ꝛ ſymbo/
leitatem acquiſitam non ſic ab illo patitur. conſidera.

¶ Scđus canon qui eſt de eligenda domo: deſcēdēdo ad par
ticularia: eligat̄ domus lata ſiue ãplioꝛ vt poſſibile eſt euen
tata: vt ſupra a locis fetidis ꝛ aeris coꝛruptiuis elongata:
vt ſunt cimiteria ad q̄ coꝛpa moꝛtuoꝝ deferūtur macellum
piſcarie loca vbi coꝛia cōficiunt̄. valoſa ex valle fetida: loca
infuſionum lini canapis: vt ſupra. loca ſtagnoſa maxime vbi
multa inueniuntur animalia venenoſa. loca ad que flāt ven
ti veniētes de locis fetidis aut ex ſe aut rōne cauſe cognite:
vt eēt multitudo inhūatoꝝ coꝛpoꝝ coꝛruptoꝛum: loca vbi
ſunt ficus multe vbi caules ꝛ maxime quādo euulſi ſunt ſu
ꝑ terrā ſtātes: ſunt. n. magni fetoꝛis: vbi nuces multe: ꝛ ma
xime qñ loc⁹ eſt ieuētat⁹. Ex quib⁹ diuerſa ꝛ multa trahūt̄
coꝛrelaria ſcđm diuerſitatē patriarum. vnde ex hoc canone
admonitus es de locis tue patrie. ſicq̄ ꝛ de ceteris ceteri.
Nā eoꝝ declaratio mihi viſa eſt ſuperuacua ꝛ derelinquenda
habitationes queritātibus. Sitq̄ domus ipſa in feneſtris
verſus meridiem continue clauſa: ꝛ aperiantur mane oriē
tales: vt ſol ingrediatur: ꝛ aerem camere rectificans: deinde
poſt meridiem ſole tendente ad occaſum aperiantur fene/
ſtre ſeptentrionales.

¶ Tertius qui eſt de rectificatiōe aeris per alterantia. opꝫ vt
prius cōſideret̄ aeris ipſius mutatio. ſ. ad quā qualitatem
declinauerit. vt ſi ad caliditatē adminiſtra frigida. Si ad fri
giditatem vtere calidis: ꝓpter venenoſitatē vtere calidis
aut frigidis coꝛdialibus: vt ipſa exigit diſpoſitio: que ab au/
toꝛibus noſtris poſita ſunt: vt heçaar de quibus ſtatiꝫ. Ue/
B rum ita conſueuerunt auctoꝛes ac moderni practici vti ca/
lidis tēpoꝛe frigido. ꝛ frigidis tempoꝛe calido. ꝛ ſic de alijs
qualitatibus pariſoꝛmiter dicendum: vtendo in compoſita
diſcraſia compoſitis contrarijs.

C ¶ Calida coꝛdialia ꝛ aerem rectificantia dum eſt in frigidita
te diſtemperatus: ſunt.

Ambra	Nux muſcata	Stoꝛax liquida
Muſcus	Gariofilus	Stoꝛax calamita
Thus	Gūmi iuniperi	Laurus.
Maſtix	Ebanus	Baſilicon
Sandaraca	Acoꝛus	Been
Aloes	Coꝛtex fiſtici	Cinamomum
Lignum aloes	Enula campana	Crocus
Mirra	Squinantum	Calamentum
Reſina pini	Bdellium	Caſſia lignea
Reſina cipreſſi	Uinum aroma/ticum	Zedoaria
Laudanum		Lilium album
Iuniperus	Ignis	Doronicum
Lignum eius	Coꝛtex citri	Meliſſa
Ariſtologia	Semen eius	Menta

¶ Frigida ſunt cū in caliditate diſtemperat̄ acetum. Et nota ꝙ
ex vino vinoſo ē min⁹ frīm ꝛ magis ſiccū. Acetū ſqlliticū.

Karabe	Lambruſca	Poma
Roſa	Pira	Citonia.

Floꝛes frigidi redolentes. ꝛ h⁹ de quibus infra.

Corallus	cicoꝛea dicta	Terra ſigillatā
Sandali	Endiuia hoꝛtul.	Argentum
Camphoꝛa	Nenufar	Mirtus
Acetoſa ſiue ace/dula	Balauſtia	Malum granatum
Uiola	Coꝛiandrum	Arancia
Endiuia ſilueſt.	Bolum armenū	Limones non ſalſi.

¶ Tēperata Macis. cui⁹ decoctio erit etiā vtilis cū aceto
mixta ꝛ per camerā habitatiōis ſic fuſa. Alia hic non enu/
mero coꝛdialia: q2 magis veniunt in vſum potionis: vt

Bugloſſa	Berberis	Iacintus
Margarite	Agreſte	Saphirus. ꝛ h⁹.
Ribes	Carbunculus	Et ſil'r de compoſi/

tis: vt ſy. de acetoſitate citri. de citro. Tyriaca. trifera. perſi/
ca. triaſandali. ꝛ ſic de alijs. de qbus infra. ¶ Et ꝑ his nota
canonem. ꝙ gummoſa vt thus ſandaraca. ꝛ h⁹. ꝛ hñtia vn/
ctuoſitatē: vt muſcus: laudanū: terbētina. ꝛ h⁹ debent ſupra
prunas nō valde ignitas ꝓijci. Que aūt ſūt apta locum irro
rare: vt acetū: aq̄ ro. Itē ꝛ aqua decoctiōis nenufa. roſ. ꝛ h⁹
ꝑ pauꝑibus. Itē aq̄ roſ. cū aceto. ꝛ aq̄ veri frigoꝛis. ꝑ ipſū
ſpergant̄ herbe: ac redolētes floꝛes ꝑ locū ipſū ſternant̄.
poma pira ꝛ redolētes fructus ac coꝝ coꝛtices ſup lectum
pꝛoijcant̄. ponanturq̄ in diuerſis locis ac angulis domus
vel camere: aut in caniſtro teneantur. Itē filo appēdant̄ ſup
lecto ꝛ alijs locis: vt eſt citrū. ꝛ h⁹. Ita ꝙ tot⁹ aer ille ꝑticu
laris redoleat: ꝛ ſic bonis rectificet̄ odoꝛib⁹. nā ſicut malus
ꝛ fetens ſpūs alterat ꝛ coꝛrūpit. ita ꝛ bonus viuificat ꝛ re/
ſtaurat. vt Ariſto. in lib°. de pomo. ꝛ Meſ. i de cōſolatiōe
medicinarū intētiōe ꝑ' ꝑ° ca°. inqt. ſcire debes ꝙ odoꝛ bo/
nus qñq̄ ad latus incolumiū declinare facit: ꝛ illud iō qm
dilatat aiam ꝛ ſpiritus: ꝛ virtutes reparat: ꝛ vtutū mineras
cōfoꝛtat. ꝛ eſt coꝛ. grauis vo facit ꝯriū. Et breuiter ex tri/
bus modis ſubuenim⁹: aut ſuffumigando: aut irroꝛando:
aut ſternēdo. ꝙ ſi veſtes ſuffumigabis: aut in eis tenebis re
dolentia: vt coꝛtices: citri. ꝛ h⁹ laudabile erit.

¶ Quartus. ꝙ cū venis ad alterationē aeris: debes conſidera
re ipſius excellentiam: ꝛ opponere illi cum ſuis ꝯ̄ijs iam
dictis ex ſimplicibus ꝛ cōpoſitis: in cauſa frigida. ℞. thuris
electi coꝛticū eius. añ. ℥. ij. maſticis: ſandarac. añ. ℥. j. ʒ. ga/
rioſiloꝝ. ʒ. j. ligni aloes. ℈. iiij. puluerizentur ſubtiliter: Et
cum laudano ꝛ aqua melliſſe ſiant trociſci q dimittant̄ exic
cari. Et ꝑ nobilibus ꝛ diuitibus addant̄ his. gr. iiij. aut mu
ſci aut laudani. Et cū opus erit i medio camere ponat̄ vas
plenū prunis: ſup q̄s puluerizet̄ vn⁹ ex his. Et ꝑ pauperi/
bus ſufficit thus aut ſandaraca ſola. Itē ignis accendatur
mane ex lignis ſiccis non valoſis: vt infra dicetur. ¶ Et ex
his cōpoſitis frigidis. ℞. trociſ. de cāpho. ꝛ fac vt dictum
eſt. vel ſic. ℞. folioꝝ roſ. rube. lābruſce: coꝛiandri ſicci. añ.
℥. ij. coꝛallorū. alb. rubeoꝛū. añ. ℈. ij. floꝛum nenufaris ſicco/
rum. ʒ. ſ. boli armeni: terre ſigillate. añ. ʒ. j. puluerizã ſubti
liſſime. deinde ℞. cāphoꝛe. gr. vj. ꝛ cum aqua roſ. fac tro/
ciſ. ꝛ opare: vt de alijs ante. Itē irroꝛetur camera ex aqua
roſ. ꝛ aceto: aut ex aceto ꝛ aq̄ ſola pꝛo pauperibus. Sed ꝑ
pter venenoſitatē bulliant ex herbis coꝛdialibus dictis: ꝛ
nō eſt expēſa. Item ſternantur floꝛes frigidi fructus. ꝛ h⁹.
vt in tertio canone. Et breuiter in cauſa compoſita calidꝫ ꝛ
ſiccaꝫ oppone cum frigidis ꝛ humidis: ꝛ ita de alijs.

¶ Quint⁹. ꝙ fugiēda eſt oino ꝯtio moꝛe in aere infecto. in
aere putrido fetido ꝛc. a vētis meridionalib⁹ ꝛ fetoꝛē de/
poꝛtantib⁹. A ꝯtractiōe moꝛe loquēdo. ſ. ꝛ ſtādo cū his qui
de locis veniūt ifectis: aut q infectos viſitāt aut ſequunt̄: aut
cū eis cōmoꝛant̄. nā ab his egredit̄ cōiter aer malus aptus
alios ificere: vt docet experiētia. Itē hoīum ꝯgregationē fu
giat ꝛ marie male viuētiū: ꝛ loca in qb⁹ hoies ꝯgregantur
vt ſūt eccle ꝛ loca publica. Qz ſi fuerit auditoꝛ camere pa/
pe aut regis vel dñi ſtet ſemꝑ i aere rectificato ꝛ q actual'r
reficet̄: ꝛ cliētuli ibi ſtent a lōge: ꝛ ipſe ſtet in alto: ꝛ ipſi in/
loco infimo. vt in podiolo: ꝛ ipſi in curia. Qz ſi contingat lu/
dere cū aliquo: ſit talis etiam debito regimine rectus: vt ip
ſe de regimine infra de adminiſtratione medicinalium.

¶ Et anteq̄ deueniã ad ꝑticularia vnicum ponā canonem

⁊ ſi in illa aq̄ ſundantur odorifera ex dictis. in exéplifican/
do de ſcd̄o erit magiſtralius. ¶ Tépore autez hyemis his
ꝓportionalia obſerues: loco ſcz fridoꝝ calidis vtere: ⁊ ſuc
cinte diſcurrendo eo tp̄e ignis debet eſſe maior: ac magis
cótinuus: cui te approximare poteris lógiori tp̄e: ⁊ hi q ca/
lore ſunt depauperati: ⁊ ꝑ túc vtédo lignis calidis exéplifica/
A tis ſupra in ꝑmo exéplo. Jté ſicut ex ligno citonij dicebat̄:
ita fiat ex ligno iuniperi aut lauri. Et hic nota de lignis: qm̄
vt ſup̄ debent eé nó corrupta. Audi Gal. 2° apho. cómento
41. Quidaz ꝓpter balneū fuiſſe ex lignis putridis factū: cū
ipm ingreſſus fuit: alico ſincopizauit. Eo tp̄e nó laudo eſtua/
ria ſicca qbus ſeptétrionales vtunt̄ tp̄e frigido: qm̄ multū
aperiūt poroſitates ⁊ corpus deiñ diſponūt ad receptioné
multi aeris: ⁊ iō piculoſū: vt ſupra. ¶ Sil'r ꝑ ſcd̄o. irrore/
tur camera cū aq̄ decoctionis rerū cal'arū dictarū in exéplo
q̄rto ſup̄. ⁊ cum vino odorifero. ¶ Pro 3° ſup̄ priūs: vt ſup̄
ponant̄ res calide gūmoſe ſimplices dcté: vt ſunt thus ſan/
daraca: ſtorax: calamita. ⁊ hō. Jté laudanū ꝑ nobilib⁹. Jtez
trociſci de galla muſcata: alipta muſcata: oſoleti de cypro.
Uel ex cópoſitióe calida: vt ſup̄ in q̄rto canone. Uel ſic. ℞.
laudani: ſandarace. añ. ℥. j. terbétine: maſticis: olibani. añ.
℥. ß. gariofiloꝝ: macis: croci: grane tinctorum. añ. ʒ. i. gallie
muſcate: aſſari: cipi: been al. ⁊ rub. calami aromatici: corticū
citri añ. ʒ. ij. incorporent̄ hec in mortario cum piſtello cali/
do prius bñ tritis: fiát trociſ. ⁊ vtaris eis: vt dictum eſt. Et
ꝑ pauperib⁹: vt ſup̄ ſufficiat thus ſandaraca aut aliqđ tale
vilis ꝑcij ex iā plurib⁹ poſitis. ¶ Pro q̄rto. ſil'r ſternantur
calida apta ſterni. de qb⁹ ſupra de ipſis. ⁊ in q̄rto exéplo ꝑ/
cedéti. ¶ Pro q̄nto ponant̄ pāni calefacti circūquaq̄. ra/
cia. ⁊ hi⁹. Jtez in camera in diuerſis locis ponant̄ lapides
igniti: nó laudo eſtuaria: vt ſup̄: q2 ét caput deſtruūt ⁊ ocu/
los: vt eſt videre in vtétib⁹ eis. ¶ Tépozibus aūt medijs: q2
in v̄e ⁊ autūno cópone ex his ea cómiſcédo vt videbit̄ neca
riū ex pte ſuffumigioꝝ irrorationū. ⁊ hō. qđ facile eſt face/
re ex iā dictis: ⁊ ſic de alijs poſitis. ¶ Cū aūt camerā egre/
di volueris his te ꝑus munias. Odoriferū in manu ꝯtinue
geſtabis: qđ ⁊ ſi ex ꝯtinua eius odoratióe caput repleat: ma
xie nó mūdificato corꝑe. tñ in ꝓpoſito iuuamétū eſt maius
nocuméto. Odoramétū tp̄e calido debet eſſe frigidū ⁊ hūi/
dū. Jta q̄ tp̄e eſtatis magis cóuenit tale frigiduz ⁊ hūidum
actu ⁊ potétia. Et iō laudat̄ geſtatio ex aq̄ veri frigoris par
tes. ij. roſaꝝ ps. j. ß. aceti ps. ß. cū pecia linea. verū q2 ſpógia
diu retinet hūiditaté: hinc ꝯſuetū eſt geſtari: ſz pur aduerte
q̄ ſicca eſt: ⁊ q̄ tanta ſiccitas nó eſt nec̄ia in tp̄e magni cau/
matis. Cóis tñ modus eſt portare ſpongiā infuſaz in aq̄ ro.
⁊ aceto: ⁊ hoc in magno calore: ⁊ fortaſſe fundat̄ qm̄ ſicci/
tas ꝓhibet corruptionez: ⁊ hūiditas ꝑparat: ⁊ q̄ ſicca ſunt
cordi ⁊ cerebro magis ꝓportionata: cerebro cótéperando:
⁊ cordi cóforta̅do: ſed pur cóſidera lapſum aeris ad ſiccum
notabilé: cui opponere opz ſe medicū: ⁊ ꝯſidera. vtrūq̄ bo
nū eſt ⁊ ꝑ diuitib⁹ ⁊ pauperib⁹. Et ſi aliqđ tale calidū me
lius: vt ſupra in exéplo tertio. vñ addat̄ aliqd pulueris ga/
rioſiloꝝ: aut çedoarie. ⁊ hō. Jté ex datis deſcriptionib⁹ tro
ciſcoꝝ cóſice pomū magnū fridū aut calidū: vt exigit aeris
B diſpoſitio. Jté per te ipſuz ex datis ſimplicibus compone.
¶ Deſcriptio pomi geſtandi tp̄e cal'o. ℞. Karabe. ʒ. ij. roſ.
ʒ. i. coraloꝝ rub. ʒ. j. floꝝ nenuf. ʒ. j. ß. boli ar. ʒ. i. ß. ſtoracis
calamite. ʒ. i. ligni aloes. ℈. ij. maſticis. ʒ. i. laud. ʒ. ij. raſ. pi/
ni. ʒ. i. ābre vel muſci vel gebit. gr. iij. cāphe. gra. v. pulueri/
çanda pulueriçent̄: ⁊ in mortario cū piſtello calido infor/
ment̄ pōa ouo: portent nobiles ligata in argento deaurato.
C vel in auro puro: pauperes vero ſiue mediocres in pecia.
¶ Deſcriptio pomi geſtādi tp̄e frido. ℞. laudani. ℥. ß. ſtora.
calami. ʒ. ij. maſtic. ʒ. ß. garioſiloꝝ: nuc. muſ. croci: ḡne tin/
ctoꝝ: cere albe: ligni aloes. añ. ℈. j. ābre. ℈. ß. muſci diſſolu/
ti in aq̄ bugloſ. vel vino odorifero. gra. v. confice ex his in
mortario cū piſtello calido pomū: qđ tractet̄ vt de ꝑcedéti

dictū eſt. Frequéter itaq̄ hec odorent̄ odorabilia ⁊ eo fre/
quétius q̄ corpus erit magis mūdū. ¶ De geſtandis in di/
gitis dicédū q̄ iacintus ſup alios lapides ꝑcioſos cómen/ D
dat̄ ſiue in collo ſiue in digito geſtet̄. Jté ⁊ carbunculus: ⁊
ſil'r zaphirus: vt Albert⁹ de mineralibus ꝓprijs capl'is. Et
ſmaragdū in ſūmo laudat Ari. de lapidibus. Jdem Zoar. 3.
teyſir. ⁊ Plyn. 37. nālis hyſtoriẽ. Et dz eé annulus pte infe
riori lapidis vacuus: vt lapis digitū ſiue carné tangat: ⁊ dz
portari in digito annulari ſiniſtre man⁹ cordi correſpódéti E
in quo ſponſe debent annulari. ¶ De his v̄o q̄ in ore geſtā
tur dī q̄ admodū apđ nos inoleuit geſtatio çedoarij in ore
inter. ſ. détes ⁊ genā. Et eſt verū q̄ ꝓprius cóuenit tp̄e frō.
tp̄e auté cal'o vī nimiū calefacere: maxie ex ei⁹ continua ge/
ſtatióe. Karabe ſandali eo tp̄e cóueniet in ore geſtata. Jtem
ex bolo ⁊ terra ſigil. cū ſy. de acetoſitate citri fiát pil'le i ore
tenéde ⁊ ſunt optie. Jté grana mirti: ⁊ opz te bñ cóſiderare
ꝯpl'oné ⁊ mébroꝝ diſpoſitioné. Jté ex his cū modico zedoa
rie fieri pōt cópō additi gariof. ac dragāti: ⁊ fiát pil'le i ore te
néde: ⁊ tu cópone ex datis. Ego aūt conſueui māe in exitu
domus cū modico tyriace fricar̄ détes: ⁊ ruſtici eos cū alleo
fricant. ⁊ dixit Ga. q̄ eſt tyriaca eoꝝ. De his aūt q̄ ꝑſeruant
a peſte: vt eſt tyriaca: metridatū: bolus ar. ⁊ hō. q̄ ad intra
ſumunt̄: dicet̄ in cópléndo regimé ex pte rerū medicinaliū
ſūptū infra. nūc aūt ꝓſequar inceptū de reb⁹ nó naturalibus.

Expeditus itaq̄ de aere: ad cibū venio ⁊ ad potum: F
a pane initium faciens.

¶ De pane. Et ꝑmo hic aduerte oīum hoīum cōem iprudē/
tiā circa ea q̄ ad ſanitaté attinét: in q̄ nónulli pbi felicitatem
poſuerūt. Nā dcm̄ eſt ex aucte Ga. ſup̄. 2. apho. Ex balneo
calefacto cū lignis putridis q̄ndaz in ſincopi perueniſſe: q̄
ligna eo tp̄e ſuſpecto maxie vitanda ſunt. Sed qd dicemus
de furno ex eiſdé calefacto: in quo panis coquitur: corpus G
noſtrū igrediens. ⁊ tu bene cóſidera. Attéde itaq̄ vt furn⁹
ſit de creta: qm̄ melior eſt: ſi eſſe poteſt ex lignis bonis de q
bus ſupra calefiat. Panis autem ſit ex ſimula frumenti ele
cti: q2 non vetuſti: non ſupercalefacti. nó putridi nó valoſi.
⁊ hi⁹. non nati in tépore peſtiſero pulucre optime mundifi/
cati: ⁊ retenti in horreis bñ euentatis triturati in molendino
aque libere ⁊ nó valoſe nó lacunalis: ſitq̄ panis bene ⁊ de/
céter coctus. bene fermentatus ac debite ſalitus: ⁊ ſit vni⁹
diei vſq̄ ad quatuor ad plus. Aqua auté cuz qua conficitur
ſit electa: vt infra de ea: ⁊ non ſit fluminis niſi prius reſiden
tiā fecerit: ſed potius ſit ex puteo vel fonte electis. Expedi/
to pane ad alia venio ſm ordinem a me conſuetum.
¶ De ſalatucijs. Tempore calido vtatur his lactuca: endiuia H
ſiluestri dicta cicorea: portulaca: acetoſa: ſiue acedula endi/
uia domeſtica. itez floribus cicoree ꝑ nobilib⁹ qbus vtātur
crudis aut parūper bulitis ſcd̄m ſtomaci ⁊ corporis diſpo/
ſitioné quaz medicus debet ꝑus cóſiderare. Tépoꝛibus fri
gidis vtatur ſaluia mentha quā etiā cum ſupradictis cómi/
ſcere nó erit malū. boragine. hāc etiā cómiſceas. vt dictum
eſt de mentha bugloſſa: ſed ipſa digéni difficilis. maiorana.
melliſſa ozimū. ⁊ hi⁹. crudis aut ebullitis: vt dictum eſt. Be/
tonica mirabil'r valet in putrefactione aeris ⁊ venenoſi/
tati reſiſtit. Conueniūt ⁊ ꝓprie cappares códiti eſt. n. cappa
ris vt tyriaca. Auic. Jtem cortex citri ſubtiliter inciſi pre/
parati cuz aceto ⁊ cinamomo. ité flores citri ⁊ arācioꝝ. ité
⁊ in omni tépore pedes vituli in aceto: ⁊ fiat vt conſuetū eſt
ſalaticiū cuz aceto mediocriter vinoſo: ⁊ tépore frigido ſu/
perponi pōt capparibus ⁊ alijs cinamomuz aut puluis ga
rioſiloꝝ. ⁊ hō. ⁊ de aceto ipſo dicetur infra de potu.
¶ De carnibus. Cóueniūt téperate: de quib⁹ ſup̄ 3° cap°. Et I
meliores que ſūt ex paſcuis mótanis herbarū boni odoris
medie iter pinguediné ⁊ macié. ité iuuenes ⁊ non antique
preter aūt téperatas ſunt ⁊ diſtéperate ad calidū ⁊ ſiccum.
qbus q̄nq̄ vti pōt: ſz nó ita frequéter vt de téperatis: ⁊ ma
xime in tp̄e frido vt ſunt arietina leporina q̄leatū. ⁊ hō. de

gb⁹ ſup̄. 3°ca°.allegato.ꝛ tu ibi.vñ ad ipm recurre capl'm:
vbi oia hec clare videbis ſm diſtēperātiā quā q̄ris. Et qui
dā in oi tpe peſtilētie eas cū aceto ſic ꝑparāt.vt ſtati cuꝫ co
cte ſint ꝛ calide in aceto extinguāt:fundātes ſe ſup auctori/
tate Auic. 3ª ꝑmi de regimie tēpoꝝ cū rectificatione aeris.
§.vltio. Aceto p̄terea in cibo ꝛ potu vti i peſtilētia ē ipſius
nocumēti ſecuratio.ꝛ hoc idē voluit Raſis ꝛ eſt expſſe ſentē
tia Auic.pª q̄rti.de p̄ſeruatiōe.vt infra de ꝑparatiua carniū.
Carnes aūt calide ēt tpe eſtiuo cū vti volueris ſic recipiunt
alteratione q̄ oia opꝫ te tua moderare prudētia. Cōſil'r ibi/
dē iuenies de ptib⁹ aialiū:ꝛ iō ad eū locū te trāſferas. Car/
nibus ſalitis laudatis ꝛ paꝝ vti poterit. Sꝫ hic nota:ꝙ tpe
frido acetū pōt eē acuti⁹. Jtē ꝛ cū eo poni poſſūt herbe ca/
lide dicte:vt maiorana:ozimū:roſmarin⁹:ꝛ h⁹. Jtē nota ꝙ
ſūt aliq̄:qbus acetū eſt inimicū:ꝛ eoꝝ d̄ſtruit digōnē pp fri/
ditatē ſtomaci ipoꝝ:vñ idigeſtiōes ml'tiplicant ꝑparantes
ad corruptionē humorum:ꝛ ideo attende ꝙ talibus corri/
gatur cum cinamomo:ꝛ alijs:aut ꝙ non detur. Tu itaqꝫ in
eius exhibitione vtere prudentia:ꝛ de hoc etiam infra.

¶ De piſcibus. Dicēdū ꝙ cōueniūt laudati de cibis diſtem/
peratis frigidis ꝛ hūidis ſup̄ 3°ca°.cōditis cū aceto:ꝛ tem
pore hyemis cuꝫ pipere gariofi.ꝛ cinamomo: vñ in ſūma
cōmēdanť laudati ꝛ maritimi ꝛ aque currentis. ¶ Et hic
nota canonē. Qꝛ piſces de ſpecie laudatoruꝫ q̄ reperiuntur
apud menia ciuitatū aut portus ad que loca veniūt ſterqui
linia.ꝛ h⁹.imūdicie ſunt euitādi:ꝛ iō piſces qui capiuntur
in cānalibus venetiarū nō ſunt eo tēpore neqꝫ alijs come/
dendi. ¶ Scōs canon. Qꝛ alijs paribus maritimi ſunt eli/
gibiliores:qꝛ nō ſunt ita humidi. ¶ Tertius. Qꝛ ſi humidi
multū cū aliq̄ꝫtulo ſalis prius ꝑparenť meliores erunt. De
eorum ꝑparatiōe diceť ſuo loco. Et ſalſi euitentur maxime
qui in ſalſedine ꝓceſſerunt niſi gr̄a prouocandi appetitum
aſſumantur. ¶ Canō. Euitenť in multo vſu:q̄nqꝫ tamē de
eis vti poterit cū aceto. Oſtrea conchilia euitet.

¶ De herbis ex qbus fercula fiūt. Cōueniūt iā dicte ꝛ frigi/
de ꝛ humide poſite ſupra 3°ca. Et calē odoriſere de quib⁹
allegato loco ꝛ maxime tēpore cal'o.ꝛ tu ibi.

¶ De granis ex quib⁹ fiūt fercula.cōueniunt laudata allega/
to loco.vñ tēperatis ꝛ fridis vtere tpe cal'o calis auteꝫ tpe
frido:ꝛ i eo loco ſi nocumētū hūt poniť nocumēti correctio.

¶ De radicib⁹. Inter ea ꝓ nūc numerando rapā. ipſa optie
conuenit elixa ꝛ aſſata:ꝛ melior aſſata. Jtē aliquando ꝛ ra/
phanus. Jtē ꝛ enula tpe frido ꝛ cū oleo ſit cōdimētum.

¶ De oleo. Cōuenit magis onfacinū ꝛ nō onfacinū modera/
te ꝛ marie q̄ñ nō adeſt ꝓhibēs:vt ſtrictura pectoris. ꝛ h⁹.

¶ De pinguedine. Ab ea abſtineas ꝛ ſil'r a butiro.de quib⁹
3°ca°.ꝛ tu ibi videbis nocumenta. Sed nota hic pp vltra/
montanos q̄ butiro:vt quaſi ſemper vtunť. Qꝛ cōſuetudo
eſt multū attēdēda:cū ſit altera nā.de memoria ꝛ reminiſcē
tia:ꝛ 2ª ꝑmi.doct.2ª 7° caplo. Et breuiter diffuſum facit
ſermonē Hali.7°.de ingenio ſanitatis.5°.ca°.ꝛ.4. Almāſ.
de cuſtodiēdis conſuetudinibus:ꝛ ideo in oibus ſit tibi re/
gula:vt ſupra dicebatur 2°ca°.de ſignis.

¶ De lacte ꝛ lacticinijs. Oio euitet lac piſciū:q̄m putreſcibi
le eſt nimis.lac brutale etiā facile putreſcit. vñ medicinal'r
male cum alijs cibis cōmiſceri pōt.qꝛ preparat alios cibos
ad putredinē.vnde ſm medicos ſolū aſſumi deberet: neqꝫ
poſt ipm aliq̄d aſſumi niſi prius digerať:ꝛ h̄ eſt qd̄ nō que
ritur hic. Jō o imittať. Uerum:qꝛ ꝫuncatis ꝛ lacte coagula/
to vtimur tēpore eſtatis. Dicendū ꝙ medicinaliter ante ci/
bi aſſumptionem tale aſſumi debet ꝛ non poſt.

¶ De caſeo duro:ꝙ ex bono ꝛ electo poteſt comedi poſt ci/
bum:vt cōiter ſit ad.v.vel.vj.bolos ꝛ hoc niſi corpus fue/
rit occaſionatum:quia calculum patiatur: aut opilationeꝫ
aut aliquod tale quod eius exhibitionē prohibeat item ꝛ
maxime in conſuetis non vitupero q̄ñ inter duas buccellas
panis clauſa e igni oſtenditur:ꝛ ſic comedit.

¶ De fructib⁹. Jā ſup̄.ca.9.declaratū eſt aq̄ſos eſſe putrefa
ctiōi aptos ꝛ tu ibi. Sed ꝓ nunc tm̄ dicatur. ꝙ ſic euitandi
eſſent.tm̄ qꝛ ſpāl'r tpe cal'o hoies nimiū d̄ eis gugloſi ſūt: di
co p̄.ꝙ eoꝝ vſus ſit in p̄ua q̄ꝫtitate ꝛ cōcedanť:q̄ñ ſteterit i
ſole p dies duos añ:marie q̄ ſūt multuꝫ hūidi:vt pſica vue
criſomila ceraſa barbeca.ꝛ h⁹. Jtē talia cōedātur añ cibuꝫ
ꝛ ſil'r pruna pepo.ꝛ h⁹.poſt q̄ bibi pōt ꝛ marie ꝯſuetis pa
rū boni vini. Jtē cucumeres cū aceto ꝛ ſale ꝛ oleo oliue cor
recti iterdū cōedi pñt.mora matura in corrupto aere peſtē
generāt.inde vt ab inimico abſtineas. In 2ª menſa poteris
vti pōis aroma.ꝛ piris coctis.ēt pſicis in vio opt° iſuſis: ꝛ
nō erit q̄d eſt mortale pctm̄.ſi malis ḡnat⁹ vti poterit. Pñt
poma ac pira cōedi:vt ſciūt expti aroatarij: ꝛ docet. Meſ.
ꝛ poterit eis ſic ꝯfectis vti poſt cibū ꝓ potētib⁹. Jtē nuces
ꝛ ſunt tyriaca piſcis:ꝛ audi h̄ auctores de eis. Yſaac de die/
tis ſi nux vna cū vna ficu ſicca cōedať añ cibū ab oi veneno
hoiem preſeruat illeſuꝫ.ꝛ Auerro.idē.5.colli.ꝛ 2.canoñ.
ꝓprio ca.ſi addiť ruta a peſte preſeruat. vide itaqꝫ vim ipſi⁹
nucis. De pineis ſiue pineolis dicať.ꝙ ſpāl'r tpe frigido a
cortice mūdati:ꝛ in aq̄ cal'a prius modicū inſuſi: deinde in
aqua roſ.poſiti ꝯueniūt.ꝛ ſpāl'r tpe frido.ꝛ ſil'r fiſtici ꝛ ma
xie vſtulati. Jtē paſſule ꝛ amigdale a cortice mūdate cum
ꝫucc.ſūpte:ꝛ ficus ſicce añ menſaꝫ:ꝛ vt dictū ſpāl'r tpe cali/
do:arācia:limones:mirt⁹:berberis.ꝛ h⁹.hoc tpe ſūt cōue/
niētia:vt infra. ¶ De agruminib⁹. Comedatur alleum ma
xime:vt ſupra in rectificatiōe aeris ꝛ eſt tyriaca ruſticoruꝫ.
Gal'.de ſimplicibus de eo cepe porrū etiā veneno reſiſtūt:
ſed tempore cal'o exiſtimo vitanda eſſe:qꝛ multa ingerunt
nocumēta.verum in aſſuetis melius tolerari poſſunt.

¶ De ouis. Cōueniunt tremula ſorbilia recētia dura incon/
ueniunt:ꝛ que in ventribus coquuntur gallinaꝝ ꝛ frixa ēt
tenera ſiue mollia minus conueniūt:ſed pur. vti poterit.

¶ De melle ꝛ ſapa. Dicendū.ꝙ in ſuis ſaporibus vti poterit
ſpāl'r tpe frigido:cal'o aūt vtatur ꝫuccaro:ſed non delecte/
tur in nimiū dulcoratis.nam acetoſa magis conueniunt.

¶ De ſaporib⁹. Sup oēs laudať ſapor acetoſus: vñ acetum
marie cōmēdať:vt ſup̄.circa cui⁹ vſuꝫ opꝫ ꝙ medic⁹ ꝯſide/
ret ſi corp⁹ ē occaſionatū:vt ſup̄ qꝛ ſit ſtricti pectoris aut ex
coriationē habeat veſice aut ſtōi valde neruoſum:ꝛ h⁹.ꝛ
iō ad ſimilia attēde. Jtē in talib⁹ ſtude ꝙ nō ſumať caliduꝫ.
eſt.n.ſic marie pcutiens mēbra. Laudanť ſapores ex ſucco
agreſte ex ſucc.ḡnatoꝝ:ex ſucco limo.mirti: arācioꝝ: pru/
noꝝ.ꝛ h⁹.cū cinamomo vl' ꝫedoaria ꝛ marie tpe frigido.
Jtē acetoſitas citri:ꝛ ipſe ſy.de acetoſitate ei⁹.ſil'r ex ſucco
acetoſe. Jtē ex ſucco ꝑputioꝝ vitiū.nā ex his cū brodio car/
niū cū pulpis pulloꝝ:ꝛ cū amigdalis mundis ſiue pineolis
cum modico panis inſuſi ꝑus in brodio vel aq̄ roſ.vel cum
ipſis ſolis fiunt diuerſi ſapores ſm diuerſitatē p̄riaruꝫ co/
quoꝝ.ꝛc̄. Nā velle in his me extēdere eēt nimiuꝫ ꝓlixitas:
ſufficiant autē tibi ſimplicia iſta ꝛ modus cum his tpe cal'o
vtere puluē coriādri ꝑparati:lābruſca pulueriꝫata ſandal'.
ꝛ h⁹ cordialibus frigidis.tpe v̄o frigido calidis vt cinamo
mo:gariofilis:croco:ꝛ h⁹.de quibus cōmiſcendo: vt tibi
videbitur de frigidis ſemp hito reſpectu ad etatē cōplexio
nē cōſuetudinē:ad tēpus anni:ꝛ ita de alijs. Cōſimiliter ex
ſuccis herbaꝝ calidaruꝫ tpe frigido ꝛ fridarum tpe calido
fac ſalſamētū cum aceto ꝛ modico panis ꝛ modico paſſul/
larū addēdo ex aromatibus calidis aut fridis: vt exigit di/
ſpoſitio.conſidera. Sed nota p̄.qd̄ tpe calido ſinapis ꝛ oēs
ſapores acuti vt etiā rocheta.ꝛ h⁹.ſunt euitandi. 2° ꝙ ſi in
vſu frigidoꝝ ꝛ acetoſoꝝ:vt ſupra pcipieť nocumētū pecto
ris.ꝛ h⁹.tu corrige cum amigdalis mundis ꝫuccaro ſapa:ꝛ
h⁹.que maliciā aceti cōtēperent: 3° ꝙ fiat trāſlatio de vno
ad aliū ſaporē.ꝛ euitare vt ex vſu vnius nimis fridi ſtoma/
cus ledatur:ꝛ indigeſtiōes multiplicet:ꝛ hic addo aroma/
ta. ℞.cinamomi electi.ʒ.i.coriādoꝝ ꝑparatorum.ʒ.ij.car/
damomi:nucis muſcate: gariofil.añ.ʒ.i.5.raſure eboris.

ʒ.ſ.corali rubei.ʒ.i.radicis tormentille:diptami: ſandalorū.ʒ.ſ.croci.ʒ.ij.raſure cornu cerui.ʒ.ſ.fiat puluis:q̄ in cōdimētis vti poteris addēdo de zuccaro ad libitū. Geladorꝭa etiā ꝯueniūt acetoſa ⁊ cū aromatibꝰ fridis ⁊ tpe frigido cū cal'is frigida:velle aut diuerſitatē cōdimentorū ſm diuerſitatem patriaruꝫ deſcribere mihi foret impoſſibile: ⁊ ideo patieris:ſufficiant tibi in his primordia.

¶ De preparatione carniū:⁊ piſciuꝫ. Conuenientiores ſunt elixe:⁊ maxie eſtate ēt ſunt digeſtibiliores:ſed in ſtomacis fortibꝰ tpe frido ꝯueniūt aſſate:ſꝫ ſꝫ modū nobiliū ſup̄. poſito ꝙ melior digeſtio in nocte fiat pōt in mane vti elixo ⁊ ſero aſſato:audi Auic.pᵃ4ˡ.d̄ p̄ſeruatiōe a peſte:⁊ declinet cibus ad acetoſuꝫ.⁊ ſit caro q̄ admiſtraᷣ decocta i acetoſis piſces meliores reddūᷣ ex decoctiōe eoꝝ in aq̄.verū tpe peſtis ab auctoribꝰ laudanᷣ magis ſup prunas cocti:ſupaſperſi bono vino aut aceto ⁊ oleo. Quidam tpe frigido coquūt eos in vino cū aromatibus ⁊ bn̄ addito aceto.cutis ſiue pellis cuiuſcūq3 piſcis reijcienda eſt ⁊ ſaniores ſunt cauda.euita ſalitos. Poſtremo ſcitos ꝙ perutile eſt cū coctione cibariorū nobiliū ponere aurū:⁊ ꝓ pauperibꝰ aliqꝺ cordiale vilis precij ex magis gratis.de q̄bus ſupra.

¶ De potu:vino.ſ.⁊ aqua. Cū videatur vinū:q2 ex ſe inflammatiuū nō cōpetere:tn̄ q2 cōſuetū:q2 nature multū amicū: cōſulo vt cōſueti tēpore etiā peſtis eo vtantur: ⁊ moderate
A ⁊ ſit albū clarū ac cereſolū ſiue coloris rubini: mediuꝫ iter nouū ⁊ antiquū:nouū.n.ē indigeſtibile ⁊ antiquum nimis exiccatiuuꝫ.mediocris vinoſitatis.⁊ infra ſpecial'r tpe eſtiuo.declinans ad bruſcū ſiue ad acerbū:ſiue ad agreſtoſum: ⁊ qdā laudāt ipm acedulū:q̄ ēt tpe nō erit niſi perutile limphare:⁊ maxie pueris iuuenibꝰ ⁊ aſſuetis. Et qdā:vt Macrobiꝰ.vt etiā veneno reſiſtat in ipſo extinguit laminaꝫ aureā. Nōnulli laudāt potū aceti cū aq̄ ⁊ aceti ſolius fundantes ſe ſup dictū Auicē.allegatū ſup̄ de aceto.3ᵃ.pmi.doct.5ᵃ.de regimine tpoꝝ cū rectificatiōe aeris:⁊ qꝺ dictū eſt intelligiᷣ de eo:vt cū alijs ſumiᷣ cibarijs ⁊ in his tu attende cōpl'ones etates ⁊ ꝯſuetudines dico cōſuetudines:qm̄ abſolute vina vinoſa maluatica.⁊ h9.Itē ⁊ dulcia inflāmatiua nō cōueniūt:quoꝝ vſus apud aliqs derelinqui non pōt: quin ſaltē in pricᵒ ⁊ fine menſe aliqd boni ⁊ aromatici aſſumāt. Sꝫ hoc intelligant q epatis ſunt calidi. Qꝺ ex potu vini potētis in pncᵒ menſe ſupcaleſit ⁊ iflāmaᷣ epar:⁊ ſic ex eo poſt cibū minus noceret.veꝝ in regimine ſanitatis poſt cibū plus valet vinū debile ⁊ liphatū ꝯſidera. Euitenᷣ turbida nigra groſſa. ¶ De aq̄. Sit clara mūda ex fonte aut puteo bono:aut ex flumine facta reſidētia:ad quaꝫ ſcꝫ nō ꝑueniūt:ſterquilinia.⁊ h9.vt ſupra de ea ſepe. In hyeme decoq̄tur. In eſtate nō. Sed attēde corꝑis diſpoſitionē. Itē ſi extinguitur in ea lamina aurea meliꝰ. Quidā limphāt vinuꝫ cū aqua endiuie:roſata:ſed potus efficitur nō delectabilis Euiteᷣ q̄ in locis paloſis ⁊c̄.vt ſup̄ de ea ſepe.

¶ De aceto. Ita dicatur ꝙ in omnē modum adminiſtrationis eius cōuenit in peſte ⁊ materia exiſtente calida ⁊ frigida maxie flegmatica. Q2 ſi eēt melica ꝙ credo raro contingere:adhuc cum cibis cōueniret lꝫ minus q̄ꝫ in alijs.

¶ De agreſto etiā ſ'me valet eius vſus:hoc auteꝫ contingit alterare cum aromatibus:vt ſupra. Indicatiōe ſumpta aut a tēpore aut a compl'one:etate cōſuetudine.⁊ h9. ſed quid dicemus de ceruiſia propter vltramontanos dicendum ꝙ oportet vt cōſideretur modus cōpoſitiōis eius:⁊ tunc medicus:⁊ paruꝫ adhuc peritus exponitur hic comprehendet ſi cōueniet aut non.ego autem ignarus talium compoſitionum de eo nil aliud particularius ſcripſi.

¶ De ſomno ⁊ vigilia. Somnꝰ ſic fiat vt conſuetū eſt maior aut minor ſm etates corpoꝝ diſpoſitiōes ⁊ ꝯſuetudinē necq3 fiat imediate poſt aſſumptū cibum:imo aſſūpto cibo audiat noua gaudioſa ſolatioſa ſonos ac cantus delectabiles ſtetq3 ſic p horā vſq3 ad duas:deinde vadat dormitum.ꝙ ſi dormire voluerit in meridie aut pp debilitatē aut pp ꝯſuetudinē:iterponet etiā ſpaciū:vt dictū eſt ⁊ nō ſit ſomnꝰ niſi vnꝰ hore vel hore cū dimidia adptus ſi pōt abſtineat: vituꝑatur aūt diurnus.ſ.meridionalis.naꝫ a mane vſq3 ad tertias nō ſic:vt ſcꝺo ꝓnoſticoruꝫ.lectus ſit malior in hyeme:⁊ in eſtate auteꝫ durior ne caleſaciat multū: linteamina i eſtate lauenᷣ cū lixiuio dulci fcō cum herbis odoriferis dictis:⁊ ſil'r in aq̄ lauenᷣ odorifera:aut in eis ꝑuſq̄ꝫ in lecto ponātur teneātur roſe viole maiorana aut tale aliqd vt exigit diſpō p dies aliq̄t icluſe:vigilia āt ſit ſil'r ſōno ꝓportionata.

¶ De motu ⁊ quiete. Exercitiū in regimine ſanitatis multū ac permaxime valet.vt tertius pmi.de eo.⁊.17. ꝯtinentis.⁊ ideo laudaᷣ exercitiū ēt tpe peſtis:tn̄ cū moderamie ſcīn. vn̄ Raſis allegato loco.inq̄t. Nobiles q cum venationibus venatū ibāt exceptis venationibꝰ ex tali exercitio ſibi indebito mortui ſunt:⁊ iō nobiles repꝛhēdanᷣ eo tpe a fortibus exercitijs ⁊ incōſuetis:ſit itaq3 exercitiū ſuaue ante prandiū factū.poſt ipm̄ p horas ſex vel circa:q2 poſt ꝯplemētum digōnis:⁊ ſupſluitatū expulſionē:⁊ hyeme ꝓlixior eſtate:⁊ ēt in flātico ꝓlixior q̄ꝫ in colerico.ꝙ ſi tēpus fuerit frigiduꝫ ⁊ humidū nō exeat domuꝫ:ſꝫ ipm̄ in camera ſua habeat.ꝙ ſi eſtas rabida fuerit ſil'r faciat.ꝙ ſi domū egredi nō poterit:q2 cubicularius pape aut camerarius amicus principis ſiue dn̄i vtaᷣ fricatiōibꝰ hoc mō.vꝫ.vt anteq̄ꝫ de lecto ſurgat fiant fricationes i cruribꝰ cū pāno nō multū aſpero. deinde aſcendendo ad coſſas:deinde ad brachia:deinde ad pectus ſemper trahendo ad inferiora:⁊ dꝫ hec fricatio eſſe media iter longaꝫ ⁊ breuē fortē ⁊ debilē ſemper habito reſpectu: vt ſupra ad etatē cōplexionē:⁊ h9.loca emunctorioꝝ munda teneanᷣ.lauentur cū rebus calidis ⁊ nō frigidis ſolis:ſed contempera vt videbitur ⁊ fricentur: ⁊ poſtq̄ꝫ ſurrexeris emiſſis ſuperfluitatibus frica caput tuum ⁊ pectina. ⁊ lotio capitis bis in menſe cum lixiuio dulci. vinum fortaſſis non erit inutile ſtomaco ieiunio:exicca deinde caput tuum cum pānis mediocriter:⁊ non multuꝫ calis. Item confert ſe transferre de loco ad locuꝫ:dūmodo nō fuerit infectus cuꝫ regimine:vt ſupra ⁊ infra.⁊ cū domum egrederis:vt infra vade ad loca delectabilia remota a malis odoribus ⁊ cetera.vt ſupra:neq3 gaudeas multorum ſocioruꝫ conuerſatione:neq3 ire ad loca cōfluxus multoꝝ hoīuꝫ:ſed tua conuerſatio ſit cuꝫ paucis ⁊ bono regimine rectis:ita ꝙ tua ſit de familia ſollicitudo vt de te i pſo:⁊ debis infra:⁊ ſi barbam abradere volueris aquā altera cū odoriferis dictis.

¶ De quiete dōm. Q2 ſicut an̄ cibū debes exercitium facere: ita poſt cibū debes q̄ſcere:aut molliter ire iuxta illud vulgariū. Poſt paſtū ſtabis aut paſſu molli meabis. Et eſt ſnīa Auic.3ᵃ.pˡ.doc.2ᵃ.7ᵒ.c.breuiter oēm motum euitet q ducit ad magnitudinē anhelitus:⁊ hoc dico in conſuetis: ⁊ iō vitupero ludū pile magne ⁊ parue ſimiliter fortia exercitia:habeat eniꝫ ea ſuauia equeſter aut pedeſter:vt eius moris eſt ludēdo cū arcu cū baliſta ⁊ ſimilibus. conſidera.

¶ De inanitiōe ⁊ repletione. Euiteᷣ repletio ⁊ ſil'r comeſtio imoderata ex pte q̄ꝫtitatis.ita ꝙ magis cū reliquijs famis a menſa ſurgat q̄ꝫ cū ſaturitate. ⁊ ponatur ſpacium inter vnā cibationē ⁊ aliaꝫ octo horaruꝫ vſq3 ad decē:⁊ infra ſm corporis diſpoſitionē:nec in eadē mēſa delectetur diuerſis E cibarijs.ſed vno ſit cōtētus.⁊ eos fugiat q ſunt corruptioni aptos vt pinguoſos.⁊ h9 vt ſupra. Euitetq3 indifferenter oīa que virtuteꝫ nāl'ē debilitant ⁊ grauant fugiat famē ⁊ ſitim.exacuūt enim humores ⁊ ipſos accenſioni preparāt: ⁊ in hoc ſit tua moderata prudentia:⁊ eſt ſnīa Auicen.prima quarti.de preſeruatiōe a peſte. Et Almanſor libro.4ᵒ.caᵒ. de peſtilentia. Quidā curioſi dicunt ꝙ q̄nq3 ſunt ab.ſ.incipiētia que inducere peſtē poſſunt ⁊ maxie tēpore ſuſpectos: que in hoc cōprehendiᷣ verſu. Fames fatica fructus femina flatus. Et quinq3 ſunt prohibitiua eius. Ut flobotomia focus fuga fricatio fluxus. Per fluxuꝫ.vꝫ.intelligēdo cūo-

Digitized by Google

nē ſi qd̄ ſupfluū fuerit ſiue cozpis mūdificationē: de quo ſupra: habeat vētris beneficiū oī die nā vel artificio ex ſuppoſitorio de melle: aut cū radice blitis facto: ⁊ hꝫ, aut cuꝫ cliſteri ex malua. matre violarū bliti mercuriali oleo violato ſale ⁊ zuccaro optimo: ⁊ hoc in eſtate in tpe frigido addat furfures: ⁊ loco olei violati ponat cōmune. Iteꝫ ex brodio carniū cum vitellis ouoꝝ ⁊ oleo cōi aut violaceo: vt exigit diſpoſitio: ⁊ de his infra: ⁊ qꝛ coit⁹ ſub inanitione cōtinetur de eo ſic dicat. ꝙ ipm̄ ſupfluū euitet. nā oīa euitāda ſunt q̄ maxie vtuteꝫ ꝓſternūt ⁊ deijciūt. ⁊ hic attende dictū haly. 2ᵘ. regni in cōmento illius. §. venereoꝝ vo vſus. inquit. ꝙ ex dimiſſiōe coitus oīno nonnūqꝫ mors ſubita euenit. nam ſperma diu retētū generat venenū: vt idē in eodē loco: ⁊ in eodē ſupfluitas ei⁹ ſeniū accelerat ⁊ vitaꝫ abbꝛeuiat, ꝑp qd̄ mulus ⁊ aſinus ſunt lōge vite. ⁊ paſſeres maſculi breuioris q̄ꝫ femelle: vt Ariſto. de lōgitudine ⁊ breuitate vita non ꝓſequoꝛ hic allegationes auctoꝝ in hanc ſententiā conuenientiū: qꝛ ſūt magis cōmunes ⁊ fere innumerabiles. Moderate aūt fact⁹ foꝛtaſſis nō nocebit. ſꝫ iuuabit: vt cum qs fuerit ꝯſuet⁹ ⁊ fuerit carnoſus robuſtus viuēs vita qeta ⁊ delicata: vt ſūt m̄ltī nobiles: vn̄ in ſūma iuuenes ⁊ adoleſcentes poterūt eo vti: ⁊ mane in auroꝛa expulſis ſupfluitatib⁹. poſt. ſ. digōnē ⁊ ſemel tm̄ in hebdōa aut ter in mēſe aut pl⁹ ſm̄ cozpis robuſticitatē. Primi vo ſenes bis ī menſe dummō foꝛtes ⁊ potētes ſint. Scd̄i vo ſenes ſemel vel circa: ſed ſi nō ſunt multū robuſti cōſulo dimittāt: ⁊ q̄ſi oī tpeꝛqꝛ melius erit eis: hec opꝫ vt tu moderes ſm̄ ꝯſuetudinē etatem cōplxonē habitudinē vitam q̄ ducit ⁊ hꝫ. conſidera. ¶ De accñtib⁹ aīe. Euitet vt poſſibile eſt triſticiā odia meliaꝫ irā cōtumelias cogitatiōes foꝛtes: ⁊ maxime de peſtilentia de moꝛtuis. de moꝛte de infirmis: ⁊ cuōnes taliū oīno pꝛoſtergat. gaudio vtat tpato ac reb⁹ delectet inducentibus gaudiū: ⁊ diſtrahentib⁹ ab alijs; vt ſtet cuꝫ cantoꝛib⁹ bonis pulſatoꝛibus ludentibus diuerſis iocis: ludat ad ſtaços: tabulas: ⁊ hꝫ. ſolatij cā ⁊ nō auaricie: ne ex amiſſione triſtet: vt ludat cū ſocijs boni regiminis: ſupra pro pꝛandio pro cena vna ⁊ ſimilibus. Quantā autē vim habeant hec accidentia in mutando cozpoꝛa. oſtēdūt auctoꝛitates auctoꝛuꝫ ⁊ ipſa experientia quoꝛū narrationē ſupfluā hoc loco eſſe duxi: ⁊ tu ſi cupis quere ea ab Auic. 3ᵃ pꝛimi.

Regimē ſecūdū

Expedito regimine rerum non naīium. Ad regimē medicinalium accedo: ⁊ aīi oīa dico. ꝙ tu medice debes conſiderare cozpis diſpoſitionem ⁊ videre ſi ſit ſilis diſpoſitioni aeris: vt qꝛ cōplexio calīa ⁊ ſicca, ⁊ aer diſtēperat⁹ eſt ad calidum ⁊ ſiccū, Quo caſu debes facere ꝙ regimē declinet ad ꝯtriuꝫ diſpōnis aeris ex pte diete tā dicte: ⁊ 2ᵒ ex pte alterantiuꝫ ⁊ cōfoꝛtātiū. vt vbi gr̄a. fac ipſuꝫ vt iulep viol. roſ. ſy. de acetoſitate citri cū aq̄s ꝯuenientibus: vt endiuie: poꝛtulace: acetoſe: ⁊ hꝫ. ¶ Julep ſingulare. ℞. endiuie: lactuce: ſcariole: acetoſe: boꝛaginis: bugloſe. aīi. M. j. ſeminum poꝛtulace: ēdiuie: acetoſe: ſeminuꝫ citri mūdatoꝝ. aīi. ℥. i. roſ. ru. viol. floꝝ nenufa. bugloſſe: boꝛaginis. aīi. ʒ. iiij. antos. ʒ. ij. aſpergant aq̄ frigida magna aſpſione: ita vt bene oīa reddantur multū hūida ⁊ oī die irroꝛent cū aq̄. ⁊ pꝛo potētib⁹ cum aq̄ roſ. vſqꝫ ad duos: deinde oīa ponant ad alembicum: ⁊ diſtillet ⁊ cū ea fiat iulep. ponēdo ꝑ lib. aque. ℥. iiij. zuccari: acetoſetur que cum acetoſitate citri aut ſucco berberis. ſ. agreſte: ⁊ aromatiçetur cū ſandalis ⁊ modico ſpodij. ⁊ doſis ſit. ℥. ij. cū aq̄ frigida mane ante cibi aſſumptioneꝫ ꝑ tres hoꝛas. ¶ Conſil'r ſi fuerit tēpus multū frigidū aut qꝛ compl'o frigida ⁊ indiges Julep calido. ℞. betonice: ſcabioſe: camedreos: cicoꝛee. calamēti: maioꝛane. aīi. M. i. coꝛticum citri ⁊ ſeminis eius mūdati. aīi. ℥. j. çedoarie: ben albi ⁊ ru. calami aromatici: ſticados. aīi. ʒ. ij. fiat iulep: vt dictum eſt d̄ precedenti ⁊ aromatiçetur cum gariofilis ⁊ cardamomo. ꝙ ſi compl'o fuerit contraria diſpoſitioni aeris: vt quia frigida ⁊ aer diſcraſiatus ſit ad cal'm. q̄re cōſeruationem ipſius: qm̄ cū ipſa cōpl'one reſiſtet alteratiōi ⁊ eſt hic canon ſumptus a Gal. ꝑ. de differētijs febꝛium.

¶ Secundus canon ⁊ vniuerſaliſſimus. ꝙ vnuſqſqꝫ ſibi caueat ab omni illa re q̄ eſt apta ducere coꝛpus extra latitudinem ſue ſanitatis: immo vꝫ. extra latitudinem ſui temperamenti: vt hec ſit latitudo minoꝛ ꝑᵃ, conſidera. ¶ Tertius vt eo tempoꝛe nullus ſit auſus conſuetā ſibi euacuationē aut humoꝛuꝫ ad aliqua mēbꝛa delationē reſtringere niſi īmoderate fluxerint: vt vbi gr̄a qui patitur fluxuꝫ emoꝛoidarum nō reſtringat eū. qui artericā nō pꝛohibeat humoꝝ fluxum vnde reptū eſt ꝙ artericam patiētes minus in peſte ſuis cōparib⁹ moꝛiunt, ⁊ h̄ ꝑp hūoꝛes cōfluere continue a mēbꝛis nobilib⁹ ad loca iuncturarum, ⁊ ex h̄ loco accipe ꝙ medici cōiter hoꝛtantur ſcabioſos cū ſcabie ſua tpe ſuſpecto ſic remanere. Quart⁹ ꝙ oīo ſollicit⁹ eē debes ī confoꝛtando intus: ⁊ extra ipſuꝫ coꝛ ⁊ tuēdo: eſt enim pꝛimum ꝙ patitur. vt ſupra. ⁊ hoc cū medicinis coꝛdialib⁹ habentibus ipm̄ confoꝛtare: ⁊ veneno reſiſtere de qbus aget. ⁊ maxie hos ⁊ ꝑdictos canones: pono ſecūdū oꝛdinē a me alias in practica obſeruatum hos tres. Primus eſt oꝛdinatio diete. Scd̄s ē mundificatio coꝛpis hoc eſt coꝛpus facere mūdū ī ⁊ tenere mundū. qꝛ ſupra mūda minus patiunt. ⁊ minus apta ſunt pati. qꝛ foꝛtius reſiſtūt. Tertius eſt adminiſtratio confoꝛtātiuꝫ coꝛ intus ⁊ extra applicandoꝝ cū his que a ꝓprietate ac qualitate manifeſta ipm̄ cōfoꝛtant addendo q̄ venenoſitati cōſueta ſunt reſiſtere. Prim⁹ ꝑ pte ſui maxima cōplet⁹ eſt: ⁊ precipue circa qnqꝫ res nō nāles alias ab aere. vnde volo ꝓ illis que dicta ſunt ſufficere de ipſo aere ſolū aliq̄ tangens iuxta ꝓmiſſa. nā cū ipſe ſit pꝛincipalis cā circa ipſum quaſi tota nr̄a intētio debet eſſe ⁊ de ipſius rectificatione iā actum eſt quo ad ea que extrinſecus applicant. vt ſupra in exēplis poſitis: etiā ꝓ parte addēdo ea q in oꝛe tenent. nūc autem loquendum de ſilibus. Tertio his q̄ deglutiuntur. ⁊ que dicuntur beçaar. i. medicine veneno reſiſtentes.

¶ Iā ꝑ rectificatione aeris poſite ſunt in exēplo odoꝛabiliū deſcriptiones due pomoꝝ geſtandoꝝ. hic autē ad complementū ponit deſcriptio vna pomi geſtandi indifferēter tēpoꝛe cal'o ac tpe frigido cū aliqbus canonibus. Deſcriptio. ℞. ſtoꝛacis calamite. ʒ. j. ligni aloes. ʒ. ſ. ſpice. ℈. j. galie muſcate. ℈. i. ſ. maſticis. ℈. ſ. çedoarie. ℈. j. macis. ℈. j. ſeminū eruce. gra. vj. nucis muſcate gra. iiij. nigelle gra. vj. roſ. rubearum. ʒ. ſ. ſandali rub. coralloꝝ rub. aīi. ʒ. ſ. boli armeni. ʒ. j. folioꝝ nenufar. ſiccoꝝ. ʒ. ſ. cāphoꝛe. ℈. i. ambꝛe. ʒ. ſ. laudani. ʒ. j. muſci gra. vj. reſoluant gūme in aq̄ roſ. terantur deinde cum piſtello calido ipſis piſtatis ⁊ puluericatis prius vltimo cōmiſceant: ⁊ addat dragagātū q̄ꝫtum ſufficit vt bn̄ incoꝛpoꝛent ⁊ manibus malaxa. ⁊ addat deinde ambꝛa prius diſſoluta in aq̄ roſ. ⁊ vltio muſcus. ꝙ ſi cupis vt ſit magis tenax adde aliqd raſine cū modico terbentine.

¶ Et ꝓ iſto ⁊ ꝓ ꝑcedētibus ponunt hi canones. Primus ꝙ nimis frida ac nimis calida cerebꝛū ꝑmutantia ſunt euitāda. Secūdus ꝙ odoꝛifera canonice nō debēt frequentari niſi coꝛpe ꝑus mūdificato. Tertius. ꝙ poſt cibū nō queraт vehemēs odoꝛatio. qꝛ ſic caput nimiū replet. ſꝫ māe ⁊ aīi cenam. Quartus ꝙ odoꝛifera tēpoꝛe cal'o ſint humida. ⁊ frigido ſicca de his odoꝛabilibus calis aut fridis dictum eſt ſupra in tertio canone ꝑncipali de rectificatiōe aeris. Et qꝛ q̄ dicent ac ponent in complemēto tertij canonis ſatiſfacient ſuo loco, ⁊ huic pꝛimo canoni hinc ad ipſam beçaartica facientia ad cōplementū huiuſme non vltra extendo.

¶ Ad cōplemētuꝫ ſecūdi venio. Cōpletur itaqꝫ ſcd̄s canon duobus canonib⁹: q ſunt digeſtio: ⁊ euacuatio quos auic. intellexit pꝛima q̄rti. de ꝑſeruatiōe peſtilētie in pꝛn̄ᶜ. cuꝫ inqt. Opꝫ vt extrahant hūiditates ex coꝛpoꝛe ſupflue. ⁊ īclinet regimen ad exiccationē. i. euacuationeꝫ oī mō. ſ. diſponendo hūo es euacuationi qd̄ cuꝫ ipſis ſit digeſtiuis. vel aliter

ſcliueſ regimē ad exiccationē.i.ad ſlōmiā q̄ corpus exiccat.
Nā tetigit duas euacuationes q̄ fiūt medicīa ⁊ flobotomia.
Opꝫ itaqꝫ vt tu medice cōprehendas qs humor eſt in corpe
peccās:⁊ ab eo euacuandus:⁊ ſcōm humorē peccātē:da di/
geſtiua ēt cordialia aut cū eis cōmiſce cordialia ex pte aqua
rū aut alioꝝ taliū:de qbus ad plenū ſupra 4°.cap°:⁊ tu ibi.
¶ Sy.magiſtri gētilis.℞.radicuꝫ.v.liqritie yſopi.añ.℥.ſ.
melliſſe capillis ve.ſcolopē.añ.M.j.ſeminū endiuie portu
lace ſandaloꝝ alb.rub.añ.ʒ.ſ.zuchari lib.j.fiat ſy.⁊ aceto
ſeſ aceto vini ⁊ hic valet in mā flātica pncipaliſ:ſꝫ ēt mixta
⁊ tu aromatiza cū ſpeciebus cordialibꝰ calidis in cauſa frā:
vt ligno aloes gariofil.nucemuſca.⁊ huiꝰ.Qꝫ ſi volueris
ꝙ valeat in cā calida adde his frigida cordialia.vt roſas ci/
coream acetoſam ⁊ hꝰ.Jtē aromatiza cū frigidis cordiali/
bus vt ſandal.roſ.⁊ hꝰ.de qbꝰ ſup:⁊ de ſiſibus magis in de
cura.Et ſi mā eſt cōpoſita cōpone digeſtiua adinuicē ſm ꝓ/
portionē eſtimatiuā de ipſis hūoribus a te factā.qꝺqꝫ de ſo
lutiuis intellige.Et hito itaqꝫ ſy.Siue digeſtio diebus qui/
qꝫ aut ſex cuꝫ ſuis canonibꝰ vſualibꝰ qꝛ in aurora ⁊ calidum
in tpe frido:⁊ fridū in calido ⁊ hꝰ a te ſcitis:tūc trāſeas ad
ſm qꝛ ad euatiōnē q̄ ꝓ nūc ꝯpleri hꝫ cliſteri ſolutiuo ⁊ flō/
mia.Añ aūt digeſtiuoꝝ exhibitionē ſi videſ adminiſtra cli/
ſteria lenitiua de qbꝰ ſup̄ caplo de cura putridaꝝ.ēt ſi vide
biſ adminiſtra ea in tpe exhibitionis taliū:deīde deueni ad
ſolutiua ipm hūorē reſpiciētia.de qbꝰ ad plenum 4°.cap°.
Sꝫ ē hic ꝯſideratio vtrū ꝯueniant ſcamoneate:⁊ laborioſe
reſoluentes q̄m multis fuerunt odio h̄ caſu:vt Cermiſono
nroſꝫ de h̄ īfra de cura diceſ ad plenū.Poſt aūt ſolutionē
fcā p̄antecedētibꝰ digeſtiuis ꝯuenit vſus aliqrum ſolutiuo/
rū leuiū mūdificātiū corpꝰ ſepe.¶ Sꝫ hic opꝫ vt attendas
corpoꝝ ipſoꝝ diſpōnes:nā qdā ſunt ita debite viuentia: vt
q̄ſi nullo mō egeāt euacuatiuo:ſꝫ ſola ſufficit cliſteriorū ad/
miniſtratio.Quedā q̄ plus multiplicāt in ſupfluitatibus ex
malo regimine:⁊ iſta indigēt fortiori ac pl̄ri euatiuo.Que/
dā medio mō:⁊ iſta indigēt medijs iter illa.Et iō opꝫ prius
vt bū hec oia ꝯſideres ex pte regiminis corpoꝝ.⁊ ſm hec
varia reſolutiua in fortitudine:⁊ debilitate:⁊ in multiplica
tione.⁊ paucitate exhibitionis eoꝝ.vnde hic tres ponā de/
ſcriptiones.Quarū prima eſt ab Auic.cōmēdata pma q̄rti.
de pſeruatione peſtilētie in fine ⁊ fuit deſcriptio accepta ab
eo.x.cōtinētis.ca°.de aere:⁊ fuit inētio ruffi.Jnquit Ruffus
nūquā vidi aliquē bibētē hanc medicinā q non liberareſ: ⁊
preſeruareſ ab epidimia.⁊ nūq̄ꝫ fuit inuenta medicina ſibi
cōpar.Cuius deſcriptio eſt.℞.aloes electi.ʒ.ij.mirre croci
añ.ʒ.j.Jta in forā recitat Gentilis.Nōnulli magiſtri ſic eaꝫ
deſcribūt.Aloes ptes.ij.mirre ptē.i.croci ptē.ſ.fiat incor/
poratio cū vino odorifero q̄ pillule debēt rariꝰ ac frequen/
tius aſſumi ſcōm corpoꝝ habitudineꝫ ex pte repletionis ⁊
mundificatiōis.Et vt pueris ⁊ alijs ſint habiliores in earū
receptione.coque ouū:⁊ effunde alumē:⁊ loco eiꝰ pone tm̄
de h̄ puluere vel de ipſis puluerizatis q̄ꝫtū vis ⁊ miſce de/
inde ſuppone modicū zuchari puluerizati ꝓpter pueros:⁊
da.poſt quarū exhibitionē pueris p̄cipue dabis aut grana/
tum aut pirum aut aliqꝺ tale.hec eni pillule cū hoc ꝙ pſer
uāt maxime etiā putrefactioni opponunſ.vñ iudei conſue
uerūt corpora mortuoꝝ cuꝫ aloe ⁊ mirra cōſeruare.⁊ ideo
nō ſunt negligende ſed qꝛ nimium cōmunes deſpiciuntur.
¶ Marſilius patauius.℞.aloes.℥.ij.mirre.℥.ſ.croci.ʒ.i.
boli armeni.ʒ.ij.agarici.℥.ſ.cāphore.gra.ij.bolū armenuꝫ
priꝰ īfundaſ in vino albo ſbtili odorifero:⁊ aq̄ roſ.añ.ʒ.v.
⁊ agaricus in ſy.de acetoſitate citri fiant pillule quibꝰ vten
dum:vt de primis dictū eſt.Et his ſi apparet potes addere
muſcū aut ambrā:⁊ erūt magis cordiales:euacuāt coleraꝫ
⁊ flegma ⁊ forte magis flegma.Qꝫ ſi magis cuperes eua/
cuare colerā ea vigora cuꝫ reubarbaro.¶ Cermiſonus nr̄
Recipe aloes ſucotrini.ʒ.iij.mirre.ʒ.ij.croci.ʒ.i.reubarba
ri electi.ʒ.ij.ſ.agarici.ʒ.ij.gario.℈.j.ſpice.℈.j.ſ.corticū ci/
tri.ʒ.j.ſeminū citri.℈.ij.tormētille.ʒ.ſ.ſandaloꝝ rubeorū.
granorū ribes añ.ʒ.j.Qꝫ ſi nō reperiſ.ribes pone loco eiꝰ
ſemina acetoſe coraloꝝ rubeoꝝ.ʒ.ſ.boli armeni.ʒ.iij.cā/
phore grana.ij.Agaricus ipſe inciſus infundaſ in oximelle
ſimplici prius per horas ſex deinde oibꝰ pulueriçatis vt de
cet cū ſyr.de acetoſitate citri quātū ſufficit informētur pil/
lule.vij.ꝑ.ʒ.doſ.a.ʒ.ſ.vſqꝫ ad.j.⁊ poſt caꝝ aſſumptionem
nō recipiaſ lauatiuū:⁊ ſumanſ in aurora.deinde ſtet ieiu/ A
nus horis qnqꝫ vel circa.ſunt eni faciles.Sed circa hoc ca/
dit dubiū:nunqd ſemp in peſte ꝯueniat hic bolus armenus
quo hi duo viri vtuntur de quo in prima deſcriptione neqꝫ
ruffus neqꝫ Auic.mētionē fecit cū non minꝰ eſſet eis notꝰ:⁊
¶ Dicēduꝫ ſine verboꝝ atqꝫ argumētoꝝ multiplicatione.
Qꝫ non:⁊ precipue in his tribus caſibus.prius vbi in tēpo
re peſtis multa deſcēdant a capite vſqꝫ ad pectus flegmata
pectus conſtringentia.⁊ anhelitum difficultantia:vt accidit
q̄ſi vltra.1348.tempore Gentilis.Nam conſtringentia vt
bolus euitāda ſunt.Secundus vbi pſeruādus eſſet natura/
liter anguſti pectoris.naꝫ exhibitio ꝯſtrictiuoꝝ adderet in
difficultateꝫ:⁊ in frequētiorē attractionē aeris ⁊ male vt ſu
pra.Tertius vbi eſſet repletio pectoris quomodocumqꝫ.
Quartus ⁊ maxime tēpore actualis peſtis in quo vapores
multi ſunt imbibiti in poris pectoris.vnde ex vſu talium
conſtringuntur in eis:⁊ clauduntur:⁊ mali vapores retinenſ
clauſi.nam vt plurimuꝫ cōprehendimus eo tēpore ſiſtolem
maiorem diaſtole.Juxta que nota duos errores.Primum
quoniā indifferenter a multis oibus datur ſiue ſint occaſio
nati ſiue non.Secunduꝫ ꝙ oibus cuiuſcūqꝫ complexionis.
Non attendentes nunqd peccet plus colera q̄ꝫ flā aut melā
colia:⁊ ita de alijs.Et ideo in exhibitione taliū oportet ali B
quando addere ⁊ minuere vt ipſi viri faciebant.Jdeoqꝫ
oportet vt tu bene notes hoīum cōplexionē ⁊ peccātes hu
mores:⁊ addere ex ſimplicibus appropriatis de qbus quar
to capitulo:vt tibi videbitur.Et quia hec ſunt ſatis ac mul
tum ſolennia.ideo ab eis non aliter diſcedo.Uerum con/
poſitio ruffi quā Auic.laudat:⁊ experta fuit in tot peſtilen
tijs:mihi magis placet:quoniaꝫ hic auctoritatem duorum
tantorū virorū nō parū exiſtimo.addoqꝫ ꝙ experta melior
eſt non experta.qnto canone.primo capitulo.Tu itaqꝫ di/
ſpone ⁊ cōpoſitionem fac vt libebit.Et pro confirmatione
eoꝝ que dixi nō preteribo dictū Almanſoris libro quarto
in caplo ꝓprio de peſtilentia:⁊ eius cautela.¶ Unus anti/
quorū philoſophoꝝ:qꝛ ruffus.dixit ꝙ ſi ſumanſ due par/
tes aloes ⁊ croci ⁊ mirre vniuſcuiuſqꝫ pꝰ vna:⁊ deſ ex eis
in pncipio mortalitatis cuiqꝫ pondus.xiij.alkirat ſingulis
diebus cū.℥.j.vini tēperati:maximū cōfert iuuamētū.Cōfor
tant eniꝫ cor:euacuāt:⁊ a putrefactiōe defendunt.Et qꝛ ni/
miū familiares facte ſunt iō contēnunſ:⁊ male vt autēticꝰ
ille:⁊ nimiuꝫ colendus catho.nā ad manus ꝓuenit puero/
rū.Doſis cōiter apud nos eſt a.ʒ.ſ.vſqꝫ ad.i.Et ſumuntur
bis in hebdomada:⁊ qdā oi die vnā vel duas ante cenā per
horam:vt 6° colliget.vltimo cap.Auerroys ipſas extollit
⁊ merito.Diſcurraſ enim per ſimplicia earuꝫ ⁊ in eis inue
niet in caſu mirabilē ꝓprietatē:ſꝫ bū aduerte vētris diſpo/
ſitionē.nā qdā ita lubrici ſunt ꝙ ſi oi die acciperent lederē/
tur:⁊ noui hoīeꝫ ex ſolo odore aloes euacuari.Tu itaqꝫ cō
ſidera.Et nota ꝙ ſi vltra has particulares euacuationes ⁊
vſuales opus eſſet ex certa cā redire ad fortiores cuꝫ dige/
ſtiuis fac:vt qꝛ.ſ.corpꝰ aut de nouo egrotaret:aut tanta eēt
humorum plenitudo:ꝙ prima euacuatio:⁊ prima digeſtio
non ſuffeciſſent.⁊ iō bene conſidera.¶ Aliqui delectantur
in alia cōpoſitione.℞.aloes loti.℥.j.mirre lote croci.añ.℥.
ſ.agarici prius infuſi in oximelle ſimplici.ʒ.iij.mirabolano
ruꝫ citrinoꝝ.ʒ.ij.ſ.chebuloꝝ.ʒ.j.ſ.radicū diptami tormen
tille añ.ʒ.j.maſticis cinamomi ana.℈.ij.ſpice.℈.ſ.muſci in
tēpore frigido grana.ij.in calido camphore grana.iij.infor
mentur cuꝫ ſirupo de acetoſitate citri.Et hic nota ꝙ aloes

apit oꝛificia venarū:iō ſi qs pateret emoꝛoydas opoꝛteret
ipſuꝫ ſic coꝛrigere ne tale inferret nocumētuꝫ:⁊ tu ꝯſidera.
¶ Iā ſic expeditus de euacuatione per farmaciā:ad flobo/
tomiā venio ab Auic.cōmemoꝛataꝫ ſm expoſitionē ſcđam
ſuperius datā. Qm̄ qđē flobotomiam ſtatim:⁊ a pꝛincipio
in pſeruatione faciunt nōnulli pariſieſes ac de mōte peſſula/
no p duos aut tres dies añ pleniluniuꝫ fieri pceperunt. Et
añq̄ꝫ de ipſa qcq̄ꝫ dicaƭ nota ꝙ ſicut digeſtio apud medicuꝫ
eſt pparatio humoꝛum ad expulſionem.ita ⁊ pꝛeſeruatio a
peſte eſt pparatio humoꝝ ad reſiſtēdū putrefactioni : ⁊ ve/
nenoſitati aeris vel vapoꝛis putridi vel venenoſi cum foꝛti/
ficatiōe ṽtutis:q̄ ſtante tāq̄ꝫ fundamēto opꝫ videre ſi ſemp
ex flobotomia hec duo conſequunƭ.nā talis pparatio non
eſt aliud q̄ꝫ humoꝛis melioꝛatio ſiue bonificatio ab oī nocu
mēto ac facili eius lapſu mundificatio:nō coꝛpoꝛa mūda vt
ſup̄ ſunt magis tuta:⁊ magis apta reſiſtere. Cuꝫ itaq̄ꝫ ī q̄li/
bet hūoꝛe accidat nocumētuꝫ cū peccat aut ī quātitate: aut
in qualitate: Ideo pꝛius eſt a medico bñ cōſiderandum ſi in
coꝛpe ſibi ſano eſt in altero ipſoꝝ :neduꝫ in ſanguine pecca/
tū. Qꝫ ſi cōtingat ſanguinē nullo mō peccare ex flobotomia
ponunƭ hūoꝛes in motu ſic eos pꝛeparando ebulitioni ac
putrefactioni:⁊ ſimiliter incrudationi humoꝛis flegmatici
aut ebulitioni colerici:vt Auicenna q̄rta pꝛimi.de floboto/
mia. §. Caue ne egrū ⁊c̄. Et ſic magis pparatur coꝛpus ad
infectionēꝫ recipiendā:vt patet intelligēti. Itē ex ea multuꝫ
debilitaƭ virtus.⁊ maxīe qñ nō conuenit.nā theſaurus vite
extrahiƭ:⁊ aīa ipſa ſm quoſdā antiquos philoſophos: qui
ſanguinē coꝛpis aīam eſſe dixerūt:vt pmo de aīa. Ex quibꝰ
appeƭ ꝙ ex ea ſic facta indiſponunƭ humoꝛes:virtus debili
tatur:⁊ ex conſequēti coꝛpus infectioni maxime pparaƭ : ⁊
tu bene conſidera cōtra cōiter operātes. Reperiunƭ autem
coꝛpoꝛa ſatis mūda bono regimine rectarītē flegmatica de/
bilia:⁊ ſimiliter colerica melancolica:quoꝛuꝫ ſanguis non
peccat quali aut quātoꝛin quibus nullo mō cōpetit floboto
mia in caſu. Et ideo attēde ꝙ ſi ſanguis fuerit in quantitate
exuberans vt ſtatim dicetur.conſentiente etate ⁊ alijs debꝫ
fieri qñ ex ea ſanguis melioꝛabitur. Qꝫ ſi fuerit peccans q̄/
litate:⁊ non exceſſiue:melius erit vt cum alteratiuis redu/
catur. vñ a. 1 4. ſupꝛa vſq̄ꝫ ad conſiſtentiam incluſiue:vbi ſit
adoleſcens ſiue iuuenis bꝛuni coloꝛis ſiue rubei vel pmixti
E ex rubeo ⁊ fuſco:vt Raſis. 7. Almanſ. Nō ſuperflue vtens
coytu ſed copioſe ac delicate viuēs. Ex quibus cōpꝛehendi
mus ſanguinē eſſe multiplicatū in eo:debet in pꝛeſeruatio/
ne a peſte flobotomari de vena media:⁊ directius compe/
tet in vere.ſed fiat oī tēpoꝛe ſuſpecto.⁊ in tpe magni eſtus
minus.⁊ in hoꝛa magis frigida : vt ante diem iſta opoꝛtet
pꝛudentia tua moderare. Si aūt non viderimus ſanguinis
multitudinē:neq̄ꝫ alio mō maleficiatū:ſed alioꝝ humoꝛum
cōpꝛehenderimus ſupflnitateꝫ abſq̄ꝫ eoꝛum mixtione cum
ſanguine:euacuentur:⁊ digerantur vtſupꝛa:poſtpoſita ipſa
flobotomia oīno. Qꝫ ſi cōpꝛehēſa fuerit mixtio: vtſupꝛa de
cura putridarum:tunc fac flobotomiaꝫ vt ibi. ¶ Et anteq̄ꝫ
ad tertij cōplemētuꝫ veniā:hic pꝛo cōfirmatione dictoꝛum
addo ꝯoar noſtri ſentētiā in pꝛeſeruando a peſte. Inqt. Añ
omnia neceſſaria eſt communis euacuatio que eſt floboto/
mia. Ideoq̄ꝫ cōſuetus quiſq̄ꝫ flobotomari:⁊ omnis in quo
reſtricta fuerit aliqua euacuatio ſanguinis:⁊ omnis plecto
ricus in quo ſigna ſanguinis apparuerint conſentiente eta/
te ⁊ alijs:flobotomādus eſt:⁊ ſanguis extrahatur ſcđm vir
tutis robur. Qꝫ ſi ex aliqua cauſa flobotomia fieri non po/
terit:minuaƭ ſanguis cuꝫ ſanguiſugis appoſitis venis emo
roidalibus:aut in pedibus ſub talo:aut extrahaƭ cū vento/
ſis naticis applicatis. Qꝫ ſi alterius humoꝝ dominiū ſigna
apparuerint:ille cū cōpetēti medicina euacuetur:ita tamen
ꝙ reiteratio euacuationis pꝛeeligatur exquiſite euacuatio/
nis:⁊ ſubdit ſi ꝓcedes per iſtam viam ꝓſperabis. ¶ Et poſt
quā vnuſquiſq̄ꝫ cōuenientē fecit euacuationē toto poſſe ſtu/
deat beneficium ventris habere ſecundū ſuā diſpoſitionem
ſcilicet ſuperfluitateꝫ que de nouo generatur aut inſici in/
ciperet. Et in ſumma laudat pillulas poſitas auctoꝛitate
ruffi:que ſic negliguntur a modernis:volentibus oſtēdere
ſe vltra antiquos aliquid vidiſſe:quos magis repꝛehenſio/
ne q̄ꝫ honoꝛe dignos facio. Uerum tēpoꝛibus magni eſtus
in coꝛpoꝛibus colericis in patiētibus emoꝛoidaruꝫ fluxuꝫ.
non incōueniret addere aliquod refrigerās:vt bolū cāpho/
ram coꝛallum aut aliquod tale. Item pꝛopter fluxuꝫ mira/
bolanos emblicos. Unde magiſter Nicolaus floꝛentinus
hac vtebaƭ floꝛentie deſcriptione. Recipe mirre croci boli
armenī karabe coꝛaloꝛum.añ.ʒ.j.mirabolanoꝛum chebu
loꝛum.ʒ.ij.aloes ad pondus omniuꝫ. An itaq̄ꝫ flobotomia
ſic conueniat ex poſitis facile cōpꝛehendes:etiaꝫ in quo cōi
ter operantes errant:⁊ tu conſidera.
¶ In cōplendo tertium videoꝛ ingredi chaos vnum ac pela
gus magnum:conſiderato ꝙ in hoc multi inuenti ſunt ſuo
tēpoꝛe experimētatoꝛes dicentes multa:ac maioꝛa pꝛomit/ D
tentes cuꝫ ſuis experimentis:quibus certe paruā adhibui
fidē:de quibus tamē te doctū faciaꝫ.adherens tamē magis
auctoꝛū noſtroꝝ ſententijs:q̄ꝫ vulgariū ⁊ mulierculaꝝ. Et
in pꝛimis volo venerari debere aleum noſtrū:cuiꝰ conten/
tionē cum cepe alias quodam rudi dialogo cōpoſui . Ma/
ne ante exituꝫ domi comedatur aliquid alei:deinde poſt bi/
batur aliquid vini odoꝛiferi:⁊ ſeruetur omni die. ¶ Secū/
do loco laudatur aſſumptio tyriace ⁊ eſt mirabilis opera/
tionis in pꝛeſeruando.reſiſtit enim venenoſitati:⁊ aeris ſu/
perfluitatem conſumit ſua caliditate ac ſiccitate.verum ꝓ/
pꝛius cauſa ente frigida in frigido aere:vbi autem eſſet ca/
lida aer calidus opoꝛtet vt rarius aſſumatur:ac cum ea cō/
miſceatur quod eius caliditatem refrenet : ex confoꝛtanti/
bus etiam coꝛ.vnde Cermiſonus cum ea commiſcet ꝯucha
rum roſatum. Poterit ita in tēpoꝛe frigido dari omni ma/
ne cuꝫ vino aromatico a.ʒ.ſ.vſq̄ꝫ ad.i. Sed conſidera com
plexionē:ſi colericus ⁊c̄.ne ex nimio eius vſu inflāmaren/
tur humoꝛes:⁊ indiſponerētur. Tempoꝛe auteꝫ calido de/
tur cū ꝯucharo roſ.tantundē a.ʒ.ſ.vſq̄ꝫ ad.i.ſ.cū aqua ci/
coꝛee acetoſe vel bugloſe:⁊ conſidera cōplexionē.vt ſupꝛa.
Ego autem conſueui omni die fricare ex ea dentes.⁊ aliqñ
eam aſſumere:vt de tertio ad tertium ad quantitatem.ʒ.ſ.
debet autē ſtare aſſumens anteq̄ꝫ comedat quinq̄ꝫ hoꝛis.
Sumatur itaq̄ꝫ hoꝛa recentioꝛi. Et ꝙ dictū eſt de tyriaca.
intelligatur de metridato:ex cuius continuo vſu non po/
tuit rex ipſe metridatus ⁊ volens cum veneno ſe interfice/
re. Itē valet pꝛo delicatis ⁊ potentibus electuarium de gē/
mis cum ſuis ſpeciebus tēpoꝛe frigido. ⁊ abſq̄ꝫ ſpeciebus
ſuis tempoꝛe calido:poſt cuius aſſumptionem bibatur aut
aqua coꝛdialis:aut vinum odoꝛiferum:⁊ parum ſecundum
coꝛpoꝛis conſtitutionē. Cōſilr laudatur diamuſcum dulce.
Sed tyriaca ſuper oīa.conſidera.vnde Auicen. Et de illis
qbus ex ea ſit euaſio eſt adminiſtratio tyriace : ⁊ metridati
ante eam:ideſt anteq̄ꝫ quis a peſte appꝛehendaƭ.qꝛ. ſ. pꝛe/
ſeruando. Et in ſuo de viribus coꝛdis inquit de tyriaca : ſe/
curum efficit vtentē ſe ab incurſu peſtilētialiū febꝛiū.⁊ pra/
uis ab humoꝝ moꝛbis. Qꝫ ſi cupis mirabilia de ea audire
⁊ in peſtilentia:lege libellū Gal.ad ceſarem de tyriaca.⁊ ſic
vſq̄ꝫ modo ex calidis habes aleum.tyriacaꝫ.metridatum. E
confectionē de gēmis diamuſcum:quibus addas diābꝛam.
¶ Ex frigidis laudatur ſuper oīa bolus armenus: de quo
apud auctoꝛes:⁊ pꝛeſertim apud Auic.eſt tanta fides:vt nō
ſolum pꝛeſeruet.ſed ⁊ depꝛehenſum liberet:vnde Senioꝛ
dux mediolani eo vtebatur tempoꝛe peſtis cum vino mal/
uatico:⁊ aqua roſ.⁊ faciebat quemlibet de familia eius vti
omni mane ante eoꝝ ingreſſum in camerā dñi doſ.eſt. ʒ. j.
quolibet die.quidam aūt ipſum lauant pꝛius ab omni eius
ſoꝛde cū aqua roſ.cū vino odoꝛifero.quidā exhibēt ipſum
cum aceto ⁊ aqua.maxime tempoꝛe eſtus magni.in coleri/

cis forte non nocent.conſidera.quidã vt genti.dat cũ ſy. de acetoſitate citri.ſil'r valet terra ſigillata.vnde Cermiſonus dat bolũ armenũ cum terra ſigillata cum ſyrupo de citro. Simil'r valẽt gẽme.electuariuꝫ de gẽmis.℄Et ſecũdo indifferenter calida ꝛ frigida.dico ꝙ a paucis annis citra venit in vſum tormẽtilla dicta vincẽs toxicuꝫ.ꝛ eſt ſpecies pẽtafilon:ꝛ calida eſt.ꝛ in can b⁹ hec videt̃ experiẽtia.ꝛ ideo a qbuſdã nominata eſt herba venatoꝝ.vñ datur ꝛ hoĩb⁹ in puluere reducta radix eius doſ.ʒ.i.cũ vino aut aq̃ cycoree. verũ ego eã vſq3 mõ in auctẽtico libro nõ inueni.ſ3 legẽs in ca⁰ de pẽtafilon:in fine inueni hec vba. ſuccus radicis eius eſt medicina pͥciosa.ideo qꝛ cuꝫ alijs occurrere poſſuꝫ:de ea nõ curaui. Expͭas laudataſq3 ab auctorib⁹ ꝛ non a vulgaribus ſequere.℄Puluis radicis diptami mirabil'r laudatur:ꝛ merito:veneno aũt reſiſtit.videmus eni ipſum vermes interficere.Quidã ſcabioſam mirabil'r extollũt:vt de ea oĩ die aliqd aſſumãt:vel viridẽ cuꝫ aceto in ſalatucio:aut puluerẽ cũ vino:ꝛ de ea tm̃ ꝯfidũt vt indubitanter credant ꝙ ſuccus eius datus habẽti peſtil'.infra.xij. horas liberat̃. ℄Alij idẽ arbitrantur de pĩmpinella.ꝛ orientales tẽpore peſtilẽtie altero hoꝝ indifferẽter vtũtur.℄Sed volo hec tibi ſufficere:ſi aliqua cõpoſita addidero tibi ꝛ alij vtilia ꝛ grata:que erũt aut pillule.aut cõfectiones ſiue electuaria. aut potus.℄Pillule inuentione Cermiſoni.℞. xiloaloes. ʒ.ß.tormẽtille.℈.ij.diptami.℈.j.zedoarie electe.ʒ. ß. croci electi.ʒ.j.ß.berbene.ʒ.j.cornu cerui.℈.ij.ſandaloꝝ rubeorum.℈.j.coralloꝝ rubeoꝝ.ʒ.ß.ſeminũ acetoſe.ʒ.ß.boli armeni.ʒ.iij.cãphore grana.ij.gẽmarum.electuarij de gẽmis ʒ.ß.Margaritarũ.ʒ.j.cornu vnicorni.ʒ.ß.confice cũ ſyru. de citro ꝛ de ribes ana.quãtum ſufficit.ꝛ ſi nõ habes de ribes.loco eius pone ſyrupuꝫ de limonibus.Uſus eoꝝ eſt in eſtate:ꝛ tpe medio.℄Qꝛ ſi fuerit tẽpus frigidũ cõfice cum tyriaca:ꝛ dimitte ſyru.doſis a.ʒ.ß.vſq3 ad.℈.ij.alternis diebus bono mane.dormiat ad libitũ poſt eaꝝ aſſumptioneꝫ:ꝛ ſtetq3 ieiunus horis trib⁹ ad minus. Ex his ꝛ ſimilibus poteſt confici electuariũ ꝛ ꝯfectio.℄Electuariuꝫ ad hoc. ℞. dyaboraginati dyabugloſſati.aã.℥.j.zuchari roſa. ℥.ij. trociſ.de terra ſigillata.ſpecierũ triaſandaloꝛuꝫ ana.ʒ.j. gẽmarũ electuarij de gẽmis.ʒ.ij.boli armeni.ʒ.iij.miſce ꝛ cũ iulep violato quantũ ſufficit reducãtur in modum electuarij. ℄Cõfectio ſolida. ℞.ſpecierũ triaſandaloꝛum.ʒ. ij. diarodon abbatis.ʒ.i.trociſcoꝛuꝫ de terra ſigillata.ʒ.ß.gẽmarũ. electuarij de gemis.ʒ.ij.boli armeni.ʒ.j.ß. zuchari albiſſimi.℥.xvj.ꝛ cũ aqua bugloſſe fiat confectio ſolida in morſellis vel rotulis triuꝫ.ʒ.pro vnoquoq3 morſello.Et ſicut hic cõpoſitũ eſt:ita ꝛ tu ex datis cõponere poteris cũ pluribus aut paucioribus frigidis aut calidis vt ipſa exiget diſpoſitio:ꝛ tu cõſidera.℄Puluis cuꝫ quo qdã hebreus videbat̃ mirabilia facere.Recipe cinamomi.℥.ß.zedoarie.ʒ. ij. boli armeni.ʒ.vj.ſeminũ acetoſe.ſeminum citri.ana.ʒ.iij.radicuꝫ diptami:ꝛ tormentille limature eboris.ana.ʒ.i.ß. oſſis de corde cerui.ʒ.i.fragmentorum ſmaragdi rubini granati ꝛ ſaphiri ana.℈.j.fiat puluis ſubtiliſſimus:ꝛ cũ conſerua zuchari bugloſſati totum reducebat ad formã electuarij:ꝛ dabat omni die.ʒ.ij.maxime tẽpore frigido: tẽpore calido. ʒ.i.ß.poſt que detur aque cicoree.℥.ij.confectio cuꝫ zucharo ex ipſa fieri poteſt ꝛ dari vt dictũ eſt.Hic puluis optim⁹ eſt:ꝛ delicat⁹ ꝛ ex reb⁹ cordialib⁹ cõpoſit⁹ Ex qbus tu ipſe in ſimili cõponere poteris:ſed conſulo expertos ſequaris. ℄Ad extra aũt quãuis non ſit ꝯſuetũ:potes ex dictis reb⁹ facere ſacculos tenẽdos ſupra regionẽ cordis. De quibus ſacculis cordialibus dicetur in de cura. ꝙ ſi componis facies calidos aut frigidos:aut tẽperatos:vt exigit diſpoſitio. Quidam laudant vt in regione cordis ſemp teneat̃ ſmaragdus aut iacintus aut ſaphirus tãgens carnem. Multa autẽ

A poſui cũ qbus potes eſſe curioſus:ꝛ tu conſidera.

℄Reſtat pro nunc vltimo vt reſpondeatur huic interrogationi nunquid poteſt aliquis ſtare in aere infecto.ꝛ p ipſuꝫ ambulare negociando vt mercatores artifices ꝛ huiuſmodi. Dicendũ ꝙ ſic.Et modus eſt vt pͥmo ſe mundet ꝛ ſe cũ vſualibus mundificatiuis mũdũ teneat.Secũdo ſemp vtatur aliquo ex ꝑſeruationis dictis tenẽdo aut in digitis anulos:vel in manibus pomũ.ſeu ſpongiã:in ore aliqd qð magis delectabit.Itẽ ſumẽdo ad intra omni die vel tertia aut tyriacã:vel aliqð tale.Itẽ vtatur bona dieta:fugiatq3 deſtde hoium congregationẽ:ac eoꝝ qui malo vtuntur regimine.vadat magis ſolitarie q̃3 poteſt.in domo ſua fiat aeris rectificatio:ſuamq3 familiã optime gubernet. neq3 aliquem alloquatur niſi aliquid in ore habeat:aut acrum aliqd odoret. Qꝛ ſi contingat eſſe medicũ viſitantẽ tales:bis prius ſe muniat.ꝛ ante ingreſſum camere faciat eã alterare cũ thure aut aceto:ꝛ aq̃ roſ.aut cũ aliquo tali:ꝛ expectet parum per extra anteq̃3 ingrediatur:ꝛ deglutiat interim aliqua coclearia aceti:ꝛ faciem cũ eo balneet precipiatq3 patientẽ in alto ſtare.ꝛ minus ei q̃3 poteſt approximet. neq3 cũ appropinquat faciẽ verſus egruꝫ moueat:immo ad oppoſitũ:ꝛ citius q̃3 poteſt camerã egrediat̃.ꝛ ſuper lecto infirmi ſemper ſtent aerem rectificantia:ꝛ ſepe renouent̃ vt ſupra. Et ſic reſpondendo habetur epilogus eoruꝫ que ſupraſcripta ſunt.ꝛ tu conſidera.

℄De ſignis febris peſtilentialis. Rubrica. iiij.

Ponendo hec ſigna obſeruabo eũ ordinem quem in alijs ſupra ꝛ infra obſeruaturus ſum. vt quia ſignorum quedã a ſubſtãtialiter inherentibus: que dã a qualitate mutata.quedam ab exeuntibus mutatis:nõnulla ab actionibus ſumpta:de quibus per ordinem ſic exemplificabitur.Quia ſigna febris peſtilentialis aliter reperiuntur in febribus alijs putridis:propter qð frequenter medici heſitant de eſſe eius.hinc hoc loco conabor eorum exqſitam:quo ad valuero ponere cognitioneꝫ:ꝛ qua quis poſſit de ea ſatis aperte validũ ꝯponere iudiciuꝫ. ℄Unde in pͥmis ſcito ꝙ ſigna eius varietateꝫ recipiunt: p̃ ſm varietatem corruptionis cauſe eius in intenſione: ꝛ remiſſione:ꝓpter qð ꝯoar dixit.Quando fuerit corruptio fortis erunt accidentia fortia.qñ vero debilis leuia. Scðo recipiunt varietatẽ ex parte diuerſitatis humoꝝ diuerſorũ peccantium.vt quia qñ flegma peccat: apparent ſigna febris flegmatice.qñ colera colerice:ꝛ ſic de alijs.Tertio recipiunt varietatẽ ex varietate influxuũ ſuperiorum ꝛ cauſarum inferiorum.vt qm̃ quedã ſunt cũ ſincopi: quedaꝫ ſine ſincopi:quedaꝫ cum ſpaſmo:quedã cum vomitu: quedam cum ſputo ſanguinis.vt apparuit venetijs.1437.ſuper galeas que venerunt a thanay:ꝛ portauerunt grecos venientes ad concilium ferrarienſe.nam applicauerunt apud trebeſundam:patria eſt.ꝛ propter inopiam aque iaꝫ exiſtente eſtu magno biberunt de quadã aqua certi loci ꝛ quotquot potauerunt infirmati ſunt: ꝛ in triduo moriebantur. vnde in tertia die euomebant tres ſanguinis corrupti guttas. ꝛ deinde per parum ſpacium moriebantur.Quedã cũ apparitione bubonum,glandularum.ſudoris frigidi in capite. ꝛ ſic de alijs multis:de quibus infra.℄Et veniens ad particularia dico ponendo exemplum de ſignis pͥmi ordinis:ꝛ ꝙ vt dicit Almanſoris in principio.ſecundum tactum non apparet acuitas caloris aliqua ad tactum mordens ꝛc̃. vt in alijs apparet putridis:vt infra.ſed territa natura ex malicia venenoſa calor ad intra conculcatur cum vaporis malis naturam multum infeſtans.Propter quod Auicen. dixit.hec febris eſt quieta exterius.ideſt remiſſi caloris: interius vero conturbans ꝛ maxime cor:ꝛ que ei adiacent̃: ꝛ magis q̃3 in alijs putridis:qꝛ venenoſitas cum vaporibus malis ꝛ caliditate retracta magis cor petit q̃3 in alijs putridis.Et ideo in febre peſtilentiali maior ſentitur cauma: ꝛ conturbatio circa cormõ ex intẽſione caloris tãtũ ſed con

fulcatione multoꝝ vapoꝝ putridoꝝ circa cor cū eo. immo febres he ꝯsueuerūt eē caliditatis remiſſe. vñ Almāſoris q̄r to ſunt febres lēte ⁊ tepide ſiue ꝯcluſe. Aliquū tñ ꝯtingit ipſas eſſe inteñi caloris qñ corruptio ē in humore ſanguineo ⁊ magis colerico in corpe iuuenili calido ⁊ tpe magni eſt°. Subdit Aui. ⁊ qñqȝ eſt de his febribus peſtilentialibus: in qua nō pcipit eger neqȝ tāgens ꝓpinquus multitudinē caloris: ⁊ nō alteraꝫ pulſus ⁊ vrina magna alteratiōe, ⁊ cuȝ h̄ ipſa eſt interficiēs velociter. ⁊ medici heſitant in eē eius. ⁊ de his infra in fine huius rubrice. ℂ Exēpla ſignoꝝ ſecundi ordinis: q̄ quaſi in nō pcepto tpe facies mutaꝫ ſenſibil'r a forma ſua ſana. iam deficiente virtute notabil'r: qȫ ita non ꝯtingit in alijs putridis vt diceꝫ. ⁊ hoc ẜm plurimum ⁊ q̄ſi ſemp. Et q̄ vt dc̄m̄ eſt ⁊ diceꝫ a quolibet humore ꝓuenire pōt. ⁊ iō cū erit ex putrefactiōe colere erūt citrinitas faciei oculoꝝ amaritudo pcepta. ⁊ ſic de alijs ſignis vidēdis īfra de ſignis febriū colericaꝝ. Simil'r ſi ex flegmate: ſigna ſlātis ex pte q̄litatis mutate infra in ꝓpria rubrica. ⁊ ita ꝓportionata q̄re ſuis rubricis infra de ſanguine ⁊ melācolia. Poniꝫ tñ ab Aui. ſitis vehemēs ⁊ lingue ſiccitas. ⁊ qñqȝ apparet nigredo eius cōicatis vaporibus malis calidis oſtis ori ſtomaci ⁊ lingue. ⁊ tu bñ ꝯſidera cōplexionē ⁊ regimē p̄teritū: q̄ ab his duobus magnā ꝺ pctō hūoꝝ capies euidētiā: vt ſupra memoratū. ℂ Exēpla ē de ſignis tertij ordinis initiū faciēs ab vrina. Urina vt Aui. in hac febre appet aquoſa. i. nō debita hñs ſb̄am colerica vel melica ſlātica: ⁊ aliqñ ruffa vel ſubrubea ſpiſſa ẜm dñiū humoris peccātis aliqñ liuens manifeſte: ⁊ maxime in ſupficie pp leſionē ſpūalium. aliqñ ſubiugalis: ⁊ q̄ſi vt plurimū. ℂ Et h̄ aduerte ꝙ Aui. p̄ncipal'r de vrina aquoſa mētionē facit: nihil de alijs coloribus hoc in loco loquens, ⁊ miror valde: qñ vt plurimum practicātes in primo occurſu ſup colores aut eius ſb̄am ſe fundāt in tñ̄ pceſſerūt ad enūciandū febrē peſtilētialem ex iudicio vrine ſubiugalis. ꝙ ⁊ vulgares cū eā viderint ſtatiȝ dicant. ipſe fulcitus eſt imo ſi nō eſt vrina ſubiugalis: exiſtimat vulg° ⁊ multi iperiti q peſtilētiatos ſequunꝫ ꝙ febris nō ſit peſtilētialis. Et credo ꝙ q̄ valētes viri timuerūt viſitationē peſtilētiatorū: in multis deficimus ſignis q̄ fortaſſe inueniſſent magis ꝓpria ex pte ipſius vrine ſumpta. Eſt ita ꝙ vt dc̄m̄ eſt: vrina in ea apparens aquoſa: vt Aui. pp defectū caliditatis innate. ⁊ iō priuata eſt digeſtione. Eſt ⁊ aliqñ citrina ſubalbida fuſca rubea: aut ſubrubea ẜm dñiuȝ hūoris peccātis. Subiugalis vt pl'm apparet vt dc̄m̄ eſt: q̄ ẜm pl'm eſt mortalis. ℂ Propter qȫ nota ꝙ eā ſubiugalitatis ē duplex. Prima ē mortificatio caloris: q̄ debilitata cā debilitaꝫ effectus: ⁊ q̄ ſequeſtratio partiū vrine: q̄ ſubtiliuȝ a groſſis ⁊ ē̄: eſt effectus caloris nālis. Ipſo ḡ debilitato ſiue quaſi mortificato: ſeqꝫ pmixtio eaꝝ vt ipſaꝝ nā reqrit: ⁊ ſic ſeqtur eius corruptio. Et eſt ſil'e ſicut extra videmus vrinā clarā ꝯturbari ⁊ corrūpi frigore extriſeco calitatē nālē eius corrūpēte. Qȫ ſi q̄raꝫ q̄re in tali admixtiōe ptes terree nō deſcēdūt. dōm ꝙ h̄ accidit ex ipo° diuidēdi mediū ꝓpter remiſſionē grauitatis eaꝝ. veꝝ i corruptiōe vrīe extra facta videmus in fundo vrinalis multas ptes terreas reſidere. Altera ē fortis ebulitio fcā in hūiditate aquoſa q̄ trāſmiſſa ē cuȝ ſanguine. nā cū ipſa ex calitate p̄ter nām ebuliūt humores ēt ad intra venas vētoſitate in tali ebulitione genita: ⁊ ꝯturbāte ſubām vrine ſicut videmus in actiōe ignis in picē vel in raſinaȝ: vt Gal'. 4. aphōꝝ. cōmen. 7. ⁊ 2ᵒp'. de ſb̄a vrine. Cū itaqȝ ſic ꝯturbeꝫ aquoſitas illa ex cōmixtione ptiū terreaꝝ cum aquoſis ⁊ aereis ⁊ expellit de vena ad venā vſqȝ ad veſicā. Sic itaqȝ hēs ſignificationem vrine ſubiugalis. quapp vt cōprehēdis nō ſemp febrē peſtilētialem denunciat. ℂ Sed nota ꝙ eſt dñia iter ſubiugalē. ex p̄ma cā ⁊ ex ſcōa. Nā q̄ ē ex p̄ma cā ꝯſueuit appere i fine morbi. que aūt ex ſcōa in p̄n°. Itē ſubiugalis ex p̄ma cā cū appet in p̄ncipio cū debilitate v̄tutis maxime aialis: cui° debilitas noſtris ſenſib° magis ſubiacet: pōt eſſe ſignū ipſius febris peſtilētialis: ⁊ ẜm plurimū: ⁊ talis aliqñ ē cū apparēte calitate intenſa: ⁊ aliquando non. ⁊ nō eſt cretica neqȝ apparēs poſt ſigna digeſtionis que duo requiruntur ad verificandum ſignum. Que aūt ē talis ex ſcōa cā cū appet in p̄n° ē cuȝ fortitudine virtutis: ⁊ cuȝ magna intēſione calitatis pcepta. vñ Aui. 2. p̄mi de ſb̄a vrine inqt. Urina ſpiſſa in acutis egritudinib° mala. ⁊ hec ē vrina ſubiugalis. Et eā qñ cuȝ nā faciēs febrē acutā ſit ſubtilis: ēt vrina deberet eē ſubtilis. Si ḡ eſt groſſa ſignificat vehemētē ebulitionē: ⁊ groſſam māȝ p viam aduſtionis ac debilitatis calitatis nālis non potētis ſubtiliare. Liuida aūt ſignificat mortificationē: ac vehementē aduſtionē. ⁊ iō ſi in p̄n° febris apparet cū debilitate virtutis malitia acceſſionum: ipſa eſt ſatis efficax ſignū. ⁊ iō alia cuȝ ipſa vrina ꝯſiderenꝫ anteq̄ȝ iudiciū deponaꝫ. pp qȫ a multis poniꝫ hoc tanq̄ ꝓ ſigno in ipſis febrib° peſtilētialibus: ꝙ ipſa eſt febris deluſoria. vñ. 4. Almā. febres peſtilentiales ſunt deceptorie. Et iō dicebat Guil. deterius qȫ ē in ea eſt ꝙ poſt apitionē digōnis ⁊ criſis febris peſtilētialis in ipſa criſi multotiēs iterficit. qñ ois criſis plus attinet ſanitati q̄ȝ morti: niſi morbus ſit peſtilētialis: vt 2° aphōꝝ cōmen. 13. Et reddēs cām h° Guil. dixit qñ putredo veniēs ab aere eſt diſpō occulta. Ita in radice cordis ⁊ ſpūalibus confirmata: ꝙ nā cū ſuis inſtrīs ac bñficio medicine a ſe remouē nō pōt. dato ꝙ in nā febrili putrefacta digōnē cōpleat ⁊ pficiat. Uñ breuiter ſcōm pl'm malicia venenoſa a nā ſuperari nō pōt. ℂ Ab egeſtionib°. ꝓ q̄ fetide ſunt ſignātes vehemētē putrefactionē: vt ꝑ ꝓnoſticoꝝ cōmēto vltimo. vñ Almāſor. lib. 4. Quicqd ex corpe ipſoꝝ egrediꝫ fetidū eſt. vñ Auic. Egeſtio ē lenis. i. liqda pp indigōnē vel eliqtionē. vel lenis. i. eq̄lis eq̄litate male exñtie ſiue ſub̄e q̄ ſignificat dñiū innālis calidi. Et talis vituperaꝫ a Gal'. 2. ꝓnoſticoꝝ cōmēto. 21. ⁊ ſcōa p̄mi de egōnib° ē fetida ppcorruptionē cōlicatā nutritiuis. Et iō dixit Raby. dcīma pticula aphōꝝ auctoritate Galieni ſup tertio epidimiaꝝ. febris illa dr̄ peſtilētialis: cū qua eſt aſſellatio de genere eoꝝ q̄ putreſcūt ⁊ liqueſiunt: ⁊ hoc accidēs febrē peſtilētialē aliquo tpe non dimittit. Et ē ſpumoſa: pp vētoſitates motas q̄ ob debilitateȝ caloris nō reſoluunꝫ. ⁊ q̄ calor ꝯcluſus ē: nō pōt liq̄facere pinguedinē. vñ appebit aliqd vnctuoſitatis i egōne. Et qñ ꝙ eſt melancolica q̄ nigra: q̄. ſ. malicia febris fcā ſit aduſtio in hūoribus: aut q̄ talis nā latitauit: ⁊ nunc p̄mo exiuit. Et qñqȝ accidit fluxus colericus: ⁊ alioꝝ humoꝝ ẜm dñiū illoꝝ. ℂ A vomitu. nā in his febrib° ꝯſueuit accidere vomitus: ⁊ ē de ſignis ꝑ euenientibus: cū ꝑ corrūpaꝫ ⁊ putrefiant hūiditates cordis: ⁊ vehemēter: tūc pp ꝓpinquitatē cordis ad hos ſtomaci: qȫ ē valde ſenſibile imediate ei cōicaꝫ nocumētū. vñ accidit vomitus ⁊ coleric° ⁊ melācolicus ab ordie: qñ nā irritaꝫ plus ab vno hūore q̄ȝ ab alio ẜȝ maiorē aut minorē putrefactionē ipſius hūoris. qñ magis putridus plus ſtimulat ⁊ prius erit. veꝝ ẜm plurimum eſt colericus. ℂ A ſudore qñ ſudore ſudāt fetido. qñ q̄ ab eo exeūt ſunt fetida: vt 4°. Almā. Et qñqȝ frigido: q̄ ſincopali: cū iā. ſ. reſoluiꝫ virtus. ℂ Ab anhelitu: q̄. ſ. fetidus eſt pp putrefactionē poſitaȝ in corde ⁊ ſpūalibus: ⁊ eſt ſignum mortis. A puſtulis: q̄ aliqñ appet bothor ſubalbida. i. cinericia: ⁊ qñqȝ ſubalbida ⁊ rubea ex nā mixta que apparent ⁊ cito deliteſcūt pp defectū caloris nāe. Itē apparēt alcola ⁊ vlcera: vt qñqȝ in aliis ꝯtingit febrib° eleuatiōe vaporum maloꝝ corruptoꝝ. ℂ Ab opatione leſa initiū a nauſea. accidit plus in iſtis nauſea. pp magnam cōicationē ſtomaci ad co: vt dc̄m̄ ē. Itē q̄ in attractiōe aeris mali cōicaꝫ nocumētū ori ſtomaci: qȫ in alijs nō ꝯtingit febrib°. Itē p̄ntia hūorū corruptoꝝ in ſtōaco ē ex cauſis coadiuuātibus: ⁊ ex his cauſis accidit debilitas appetitus plus in iſtis febribus. vñ Raſis. cū videris nauſeā frequētē cū febre tepida: tunc ſcias ꝙ eſt peſtilētialis. ⁊ ꝓprie ſi cōicaꝫ ⁊ multiplicaꝫ in multis.

ℂ Ad

¶ A dolore capitis: nã cõitate oris ſtomaci ad cerebꝝ per neruos reuerſiuos dantes ſenſum ori ſtomaci: cõicat̃ nocumẽtũ cerebro in eo cauſans dolorẽ: hñt.n. os ſtomaci ⁊ cor magnã colligãtiã ⁊ ꝓpinquitatẽ: vt in anotomia eſt vidẽ. ita ꝙ nõ põt ꝯtingere grãde nocumentũ cordi qn accidat ſtomaco. ¶ Uñ i ſũma hec ꝯſueuerũt in peſtilẽtia ſigna ſimul

A appere nauſea vomit⁹. dolor capitis. ⁊ vrina liuida vel ſubiugalis ſaltẽ in ſcða vel tertia die: ⁊ h̾ in ꝓn°. ¶ Ab anhelitu. qñ eſt magnus pp flãmã circa cor: ⁊ pp multitudinem vapoꝝ: ⁊ eraltat̃ qñ mẽbra pectoris in altũ multuꝫ ad ſenſum mouent̃: ⁊ multũ ꝯſtringit̃ anhelit⁹ re̾ eius dilatationis. qñ maior ẽ neceſſitas ſiſtolãdi q̃ꝫ diaſtolandi: pp caliditatẽ nõ eẽ multũ itẽſaꝫ i his febrib⁹ cõiter. ⁊ h̾ ꝯſtrictio eſt maior in his q̃ꝫ i alijs putridis. Eſt ⁊ eoꝝ anhelit⁹ curt⁹ pp defectũ v̾tutĳ: ⁊ frequẽs ꝑ: qꝛ nõ ſufficit magnitudo aut frequẽtat̃ h̾.i. ſꝑ maior ẽ ſiſtoles diaſtole. ¶ A pulſu. pulſus i hac febre ſm plurimũ ẽ frequẽs ⁊ puus: pp neceſſitatẽ cui nõ põt ſatiſfacere virtus cũ magnitudine: ⁊ fit vehemẽs ſm plurimũ i nocte. ſ. in frequẽtia: ⁊ nõ in magnitudine: qꝛ v̾t⁹ nõ ẽ i illo tpe fortis: ⁊ in eodẽ tpe: qꝛ noctis calor ⁊ ſpũs ad itra ꝯculcant̃. ⁊ mãe ꝯſequenter cũ ſequẽtes: q̃re auget̃ neceſſitas cui cũ magnitudine: pp debilitatẽ ſuccurrere nõ ꝑt. vñ cũ addita frequẽtia ſupplet. alĳ dicũt ipm in nocte magnificari: pp caloris ad intra ꝯuerſi v̾tutẽ fortificantis: ⁊ tu cõſidera. ¶ A caſu appetit⁹: qꝛ plus in iſtis debilitat̃ q̃ꝫ in alĳs putridis: vt ſupra de nauſea: pp cõitatem oris ſtomaci ad cor: pp debilitatem virtutis. 3° pp pñtiam humorũ corruptoꝝ in ore ſtomaci. 4° pp qualitatẽ malaꝫ ex aere attracto acq̃ſitã ⁊c̃. Et ſubdit Aui. Et ſi non reſiſtit ei cuꝫ comeſtione violenter interficit eũ. ⁊ de h̾ in de cura ad plenum.

¶ A caſu virtutis: qꝛ ꝑuenit̃ ad ſincopim pp nocumentuꝫ in corde ex corruptione ſpirituũ: ⁊ reſolutiõe eorum: ⁊ morit̃.

¶ A tuſſi: qꝛ adeſt tuſſis abſq̄ꝫ mundificatione: propter leſionem pulmonis ab aere ⁊ a vaporibus.

¶ A vigilĳs. accidit in eis vigilia cõicatione vaporum malorum. ⁊ propter eandem cãm accidit cõmixtio rationis.

¶ A dolore ſtomaci. propter communitatem: vt ſupra.

¶ Magnitudo ſplenis: qꝛ defectu caloris melia ſplenis venoſatur: ⁊ emittit vapores groſſos q ibi retinent̃: ⁊ iflãmãt ⁊ ſplenẽ in tumorẽ eleuãt: ẽt qꝛ in ipſa fe. multi aduruntur humores q in meliaꝫ ꝯuertunt̃. quoꝝ receptaculũ eſt ſplẽ.

¶ A mollificatione apparẽte in ea: ⁊ nõ ẽ v̾a mollificatio: ſꝫ q̃dã ipotẽtia mouendi ⁊ ſuſtinẽdi mẽbra: vt accidit in vera.

¶ A torpore ſiue tepore: qꝛ ſtat patiens non loquẽs: ⁊ ſecundum apparentiã non bene ſentiẽs in aliquo ſenſu exteriori: ⁊ hoc contingit ex debilitate virtutis animalis.

¶ A diſpõne corpis: qꝛ aliqñ appet: vt diſpõ ydropiſis ſiue q dam mod⁹ cacheſie: qꝛ ẽ ꝯcluſio vapoꝝ ſub cute ⁊ iflatio ventris: vt in tympanite defectu v̾tutũ nãliũ. naꝫ ventoſitas ſic m̾ltiplicata nõ reſoluta ⁊ retẽta ypocũdria extẽdit. vñ. 14. tertĳ de doloribus partiũ ypocundrioruꝫ. ⁊ tenſio quidem ypocundrioꝝ multiplicat̃ in febribus peſtilentialibus.

¶ Ab anguſtia. Anguſtiantur enim: ⁊ inquieti fiunt ex nocumento percepto in interioribus ab ipſis malis vaporibus ⁊c. cor ledentibus ⁊ ſpiritualia omnia.

¶ A fluxu. qñ vt ſupra accidit fluxus colericus: aut fluxus ſm dñiuꝫ hũoris peccãtis ⁊ corrupti: nã ſꝫ plurimũ febris hec ẽ de ſanguine putrefacto circa cor: vt ſupra: ⁊ infra.

¶ Poſtremo ſcito ne decipiat̃ facil̾r medic⁹: ꝙ hec feb. aliqñ i ꝓn° aduẽtus ei⁹ ẽ fortis: ⁊ magna veniens cũ fortitudine accidẽtiũ iã dictoꝝ: ⁊ ad ſincopim: frigus extremitatuꝫ. ſpaſmũ ⁊ alcuzeς. accidẽtia mortalia: ⁊ h̾ ẽ: qꝛ vtplurimũ eſt mortalis. vñ Aui. eſt ſm plurimũ pdẽs. ⁊ iõ cũ accidẽtibus venit intẽſis ⁊ prauis: ⁊ fiunt hec accidentia ab humoribus groſſis ⁊ vẽtoſitatib⁹ incluſis defectu caloris nãlis. Nõ eſt negãdum ꝙ certe nõ poſſit accidere ſpaſmus de inanitiõe. Aliqñ venit hec febris in ꝓn° ſui q̄eta in qua nõ ꝑcipit̃ aliq̃ caliditas extranea neq̄ꝫ a patiẽte neq̄ꝫ ab aſtãte. Et ꝓ tũc ẽt vrina neq̄ꝫ pulſus alterant̃ magna alteratiõe: ⁊ tñ ipſa poſt modũ ifirmũ velociter: ⁊ q̃ſi ſubito interficit. Unde recitat Gentilis ſe vidiſſe in quodã nobili viro noĩe Caſſalus: qui anteq̃ꝫ detegeret̃ peſtis' in ea ciuitate febriuit febre: quã ipſe cũ alĳs medicis iudicauit eẽ effimerã ex triſtitia ex cã manifeſta. tãta fuit remiſſio caliditatis. ⁊ non nãlis diſpoſitiõis pulſus ⁊ vrine. deinde poſt aliquod dies iudicata fuit putrida benigna: cũ pulſus ⁊ vrina laudabilia forent: ⁊ nũq̄ꝫ accubuit niſi horis qb⁹ i ſanitate ꝯſueuerat. nã color faciei erat bonuς ⁊ lingua bona. veniente aũt die ſeptia ſudauit: ſudore frigido in capite ⁊ collo: ⁊ ſubito mortuus ẽ. Stabamuς aũt heſitãtes ⁊ ꝑſcrutãtes: vñ h̾ euenire potuerit. ⁊ ſecũdo mẽſe ſequẽti d̾tecta fuit peſtis: ⁊ iuaſit multitudinẽ homiꝫ. Idẽ vidi in ciue nr̃o Bartholomeo de leone. q mortu⁹ eſt i ſeptia: ⁊ eſtimauerunt medici aſtãtes ꝙ eẽt pleureticus: ⁊ ego iudicaui eũ fore peſtilẽticũ: ⁊ trib⁹ ſequẽtibus mẽſib⁹ detecta fuit peſtis ſatis notabilis. Et qꝛ h̾ dubitare fecerũt ſapiẽtes: de qb⁹ vulgares admirant̃. hinc conabor horum taliũ cãs apire ad ſtudentiũ ampliorẽ doctrinã ⁊ cautelam: vt null⁹ ſit ita audax ⁊ ꝓ̄ſumptuoſus: vt de febre ipſa facile deponat iudiciũ in eſſe ei⁹. vñ Aui. Et medici heſitãt in eſſe eius. Propter qđ vt ſupra: dicit̃ febris deluſoria. Alman.

¶ Tria itaq̄ꝫ occurrũt circa h̾ dubiũcula. ¶ Primum qñ Aui. dicit hãc febrẽ eſſe cũ forti inflãmatiõe: ⁊ hic di ꝯ̄triuꝫ: q̃. ſ. eſt abſq̄ꝫ caliditatis intẽſione ꝑcepta. Scðm. qꝛ di pulſus nõ alterat̃ magna alteratione: cũ tñ fiat cũ magna ꝑmutatione i corde. pp qđ velociter iterficit. Itẽ ex putrefactiõe humiditatũ circa cor accidit neceſſitas magna inducens in pulſu varietatẽ notabilẽ. ¶ Tertiuꝫ. qꝛ de vrina idem di ꝙ nõ mutat̃ a nãli. Et eſt ſnĩa Aui. ẽt ſcða quarti de iudicĳs vrine inq̄t. Et qñq̄ꝫ ẽ vrina in egritudinibus peſtilentialib⁹ bona naturalis in ſubſtantia ſua ⁊ colore ⁊ ſedimine: ⁊ ille cuius eſt tendit ad mortem.

¶ Pro ꝑ expediẽs dico ꝙ aliqñ aliq̃ eſt cũ forti inflammatione: ⁊ eſt ſm pl̾m cũ q̃ ſtat: ꝙ aliq̃ ſit abſq̄ꝫ vlla inflammatiõe B ⁊ h̾ ꝯtinget: qñ putredo humoꝝ erit ſilis putredini aeris: vt qꝛ aer erit remiſſus in caliditate ⁊ intenſe tñ venenoſitatis: vñ non ponit humiditatẽ cordis in notabili ebulitione ſiue calefactione. pp qđ nõ accidet mutatio in pulſu. ex pte magnitudinis velocitatis ⁊ frequentie: ſed bene ex parte fortitudinis ⁊ debilitatis: ⁊ h̾ maxime in ꝓn°. nam cum venit ad ſtatum bene variant̃ tres dñe cões: vñ qꝛ infectio eſt paulatina ⁊ ſucceſſiua: hinc nõ apparẽt i ꝓn° talia: ſed bene in ſtatu. Et qꝛ hec infectio eſt paulatina: nõ ſubito eueniens epati ⁊ venis: i qb⁹ ipſa fit vrina ⁊ digerit̃. hinc ⁊ ipſa non notabil̾r mutat̃ in ꝓn°. neq̄ꝫ hoc ẽ incõueniẽs. ſicut apparet in ptiſi vrina toto tpe bona. non cõicato nocumento adhuc epati ⁊ venis. Et ita appuit in Bartholomeo. vñ in. xj. inceperũt appere vrine male: ⁊ alia peſtis ſigna poſita fortiora. Cõciliator nr̃ dñia. 97. dixit h̾ euenire iõ: qñ cum ex febre nocumentũ fiat in ꝓn° cordi notabil̾r nã ꝑterrita nõ audet morbũ iuadere pp maliciã ei⁹: vñ vires ſuas colligit: ⁊ ad debite corpus gubernãdũ laborat. pp qđ actiones ſimiles eueniũt eis q̃ in ſanitate. Propter qđ dicẽdum ꝙ. qñ appet vrina talis ac pulſus ꝑſeuerãs in febre: ꝙ febris eſt praua ⁊ mortalis: qꝛ illa ſignificant nãm nõ audere tẽtare materiam febris pp ſui maliciaꝫ. Gẽtilis ãt dixit ꝙ ipoſſibile ẽ aliquẽ mori ex febre aliq̃ ſtãte diſpõne illi⁹ cum apparentia bone vrine ⁊ boni pulſus. Qꝛ ſi ꝯtingat aliquem mori: h̾ erit pp mutationẽ factã in febre de bonitate ad malitiã: vt v̾bi gra. pone ꝙ qs febriat febre ſalubri tpe peſtis. ſed tñ in eo latitet mã aliqua venenoſa: vt antracis q̃ ex malicia aeris generabat̃ in aliqua pte ſpũalium: ſed ſtabat q̄eta ⁊ occulta. In hora ḡ criſis huius febris iſta mã mouebit̃: ⁊ attinget cor ⁊ ſubito iterficiet. ⁊ hoc plus euenit i tpe peſtilẽtiali: qꝛ eo tpe magis generant̃ tales materie. Et certe ego credo

q̄ iſte caſus pluries eueniat in ãno ⁊ multos medicos abſq̄ cã ↄdēnet. Itē ex ↄtinua aeris infecti attractione pōt faciliter mā nō venenoſa putreſcens: ⁊ febrē faciēs ↄuerti ad venenoſam ⁊ interficere. ⁊ ſic de ſalubri efficitur mortalis. Itē qm̄ ↄtingit aliquem pati febrē ↄtinuā ex ſanguine: ⁊ adueniente criſi per fluxū ſanguinis nariū ↄualeſcet: ⁊ q̄ remanſit colera apta putrefieri putrefiet deinde ⁊ ab aere malo venenoſabit: ⁊ tu gloriaberis in die ↄualeſcentie de ipſo: ⁊ p duos dies poſt morieṫ. ergo caue. ℭ Et breuiter volens de ſignis demonſtratiuis aliqđ efficax indagare: nullum tale vſq̄ mō inueni: qđ in aliis acutis putridis apperere nō poſſit. Sed cū vides febrē cum ſigno antrace glandula ⁊ h9: tunc illud eſt certiſſimū. Scđo cū vides ſtatim a pn̄°: vt in pma ⁊ ſcđa die egrū deficere in aiali ſenſitiua ac motiua: pcipue cum tornatilitate faciei: pulſu inordinato: vrina mala. anhelitu malo: ⁊ maxime vt dcm̄ eſt ſupra: ⁊ plus ſolito anguſtiari. poteris cum his paucis ſatis efficaciter cōcludere febrē eē peſtilentialē. vež ſi q̄ dcā ſunt bn̄ cōſiderabis: ⁊ oia adinuicē glomerabis. certe raro decipieris. Sꝫ tn̄ memēto q̄ vt ait Gordonius. etiam hec febris vt plurimum deludit medicos: ⁊ maxime quando eſt cum ſignis bonis: vt vrina ⁊ pulſu. Et ideo dixit Aui. heſitant medici de eſſe eius. Et hec de ſignis demonſtratiuis.

Pronoſtica. Et ſm̄ plurimū pdēs hec febris ſcđm plurimum eſt a ſanguine. lꝫ ab aliis tribus cōtingat humorib9: vt ſupra. Et de meliorib9 ſignis eſt cōſtantia appetitus ⁊ mētis ſpes. vñ q̄ꝫ maxime in ea verificatur aphoriſmus hipo. In oi egritudine cōfortari mētē: ⁊ bn̄ ſe hře ad oblatiōes bonum. ↄtrū vero malum: ⁊ maxime in his febribus. ℭ Ois criſis in ea facta ſm̄ plurimū eſt ad mortē ſcđo aphoriſmož. cōmento. 13. vñ ut ſupra de acutis: nō oino certe ſunt pnūciatiōes ſaluť neq̄ mortť. vñ ſepe videmus ī peſtilētiatis: q̄ videnť liberi in quarta vel quinta: ⁊ p domū incedūt ac ſi ſani eſſent. imo comedunt bibunt: ⁊ dicūt ſe bene facere cum apetitu. ⁊ tn̄ vſq̄ ad decem horas vel ſequenti die moriunť. agunt. n. vt lucerna extinctioni parata natura ſe conāte. ℭ Et de pronoſticis hic pcedam correſpondēter ad demonſtratiua. Qñ febris non eſt multe intēſionis: ⁊ eſt peſtilētialis cū ſeuitate accidentium. tūc ſcias q̄ eſt magis venenoſitati attinens ⁊ ⁊ ex cōſequēti pnicioſa. ℭ Qñ facies fit tornanlis: ⁊ eius color denigratur ſiue obfuſcatur: ⁊ apparent alique macule in ea nigre. vt vidi in Bartholomeo ſupradicto. ita q̄ tēdit ad viriditatē: annūciatiua eſt feſtine mortis. ℭ De aliis ſignis ſumptis a q̄litate mutata: regre ſup̄ de acuť. ℭ Urina groſſa turbulenta vel ſubiugalis in qua non reſidet aliqđ neq̄ clarificaṫ in febre peſtilētiali eſt ſignū nō bonū. ſignificat. n. mām retineri: ⁊ virtutē deficere in expellēdo. vñ Gal. q̄rto apboriſmož. cōmēto ſeptimo inq̄t. Quedā aūt h9 vrinarū turbulēte exiſtūt q̄dam ypoſtaſim groſſam velociter faciunt. q̄ cū fiant: velocitatē ceſſantis morbi ſignāt. Que vero ypoſtaſim nō faciunt: et turbulēte exiſtūt. ſi virtus ſit fortis longum morbum ſignificant. ſi debilis mortem: Aquoſa perſeuerans ⁊ fetida ⁊ nigra ⁊ groſſa mortalis. liuida mala.

ℭ Egeſtio fetida diuerſož colož apparens ante ſigna digeſtionis mala. ſignificat. n. aduſtionē ⁊ liquefactionē ⁊ multitudinem humož corruptož. Et qñ egeſtio eſt colerica ⁊ multa: ⁊ non alleuiať egritudo mala. Qñ in pn̄° apparent egeſtiones vnctioſe ⁊ fetide ſup̄ q̄s appet vt virus citrinum mortale. ℭ Sudor frigidus cū notabili itenſione febris factus circa caput ⁊ collū mortalis. Sudor fetidus in pn̄° febris peſtilētialis malus. ℭ Uomitus fetidus malus: ⁊ viridis ⁊ ſicut color porri: ⁊ pp̄e fetidus ⁊ rubeus cum nigredine ⁊ obſcurus: ⁊ q̄ eſt ſicut flos eris deterior. ℭ Anhelitus fetidus malus ⁊ mortalis. iam. n. putredo ↄfirmata eſt in corde. Aui. p̄ª quarti. ℭ Omne apa ⁊ ois puſtula quod apparet ⁊ poſtea redit: eſt malū. Aui. 2ª quarti. ℭ Quādo dolor capitis pſeuerat in febre peſtilētiali: ⁊ virtus eſt debilis: ⁊ ſunt illic alia ſigna mala: pnicioſus: aut in ſeptimo fiet fluxus ſanguinis narium. ℭ Diuerſitas in pulſu notabilis cum precepta debilitate: mala. De aliis ſubticeo: quoniam de ipſis ſupra de acutis: ⁊ tu ibi.

ℭ De cura febris peſtilentialis. Rubrica. v.

Amet ſolatioſe dicere ↄſueuerā. hui9 rabidi morbi curam. ieſu ſaluatoris noſtri caſum apud eum reſeruatum eē: queadmodum ⁊ horrendož facinož abſolutionē ſummū pontificē in ſe reſeruaſſe cōcedimus. Qua de re eos viuere illos mori eius nutu arbitrabor. Que oia mihi pſuadebant ſtupendi caſus quos in dies videbam. quož in aſſignādis cauſis vt aliož morbož humanū ingenium deficere ſentiebā: ēt qm̄ auctores noſtros cōprehēdebā de cura ipſa tanq̄ pauca cōſcribere. Aui. pcipue: ac ſi de eis paululum nota loquerenť. Cum itaq̄ i pn̄tiarum ipſarū rē maturius ſim pſcrutatus. videor videre nō multū a via veritatis deuiaſſe: ⁊ reliquož morbož curam liberius deū ipſuꝫ in humani arbitrij manibus reliquiſſe. Aiūt vulgares iter humana opa matrimonio ipſi pp̄ria. ſpāle pͥuilegium a deo optimo collatū eſſe. Sic itaq̄ ⁊ dicāt medici hūc deuorātē morbū inter ceteras egritudines ſpālem atq̄ diuinam curā obtinere. Quāobrem qui eā ſanare intēdit: ⁊ ſi in oibus in hoc ſpālius diuinā iplorat miſericordiā. Itē in primis aiam egri ad ſuſcipiendā grām ſumma cū diligentia horteť. aſtāteſq̄ vt pro eius ſalute deū flagitēt. Quibus ſic pmiſſis ad eius curā veniat: eis canonibus ⁊ antidotis q̄bus pōt humana mens ei efficaciter ſubuenire. Sequēdo itaq̄ ordinē per me in reliquis obſeruatū ponā documēta ⁊ canones i ea: cū q̄bus canones ipſi pficiunť. Primuꝫ aūt attendas: vt dēm in pn̄° hēas in cura eius diligētiā. qm̄ non eſt egritudo dans inducias. ēt q̄ cū cōfirmať: non eſt ei ſpes q̄ in paucis ſit diebus: pluribus. ſ. ⁊ paucioribus ſm̄ mām venenoſe furioſitatem maiorē: aut minorē: vt ſupra đ acutis dicebatur: nam q̄dam in quarto: q̄dā ante: q̄daꝫ poſt. Sed nota q̄ effimera peſtilentialis in triginta horis interimere conſueuit.

Canones. Ordinatio diete euatio. alteratio. digeſtio. reiterata euatio. cordis pncipaliter: ⁊ maxime ſolicita ↄfortatio: ⁊ ſtomaci ſil̄r: pp̄ ppinquitatē ei9 ad cor. caliditatis epatis remiſſio. ⁊ aliož mēbrož ſupcalefactož ſi q̄ ſunt talia vt renes. accidētium correctio. ℭ Dieta ordineť in ſex rebus nō nālib9: vt ſupra de pſeruatiōe actū eſt. quā tn̄ raptim in pn̄tiarum pticulariter. ſic diſcurram.

ℭ Aer lecti ⁊ camere altereť rectificeť: vt de preſeruatione ſemper cū odoriferis: ⁊ cū igne: cū flatu ventož ſeptētrionalium ſi id fieri pōt. qm̄ eſt de maxime corrigētibus. Alman. quarto. Et hec alteratio ſiue correctio fiat calidis aut frigidis ſm̄ exigētiā ex parte cōſtitutionis aeris ac humoris. vñ q̄dam curioſi madefaciunt linteamina in aq̄ ⁊ aceto: ⁊ ſupaſpergunt deinde aquā roſaceam: ⁊ circūcirca lectus apponunt. ⁊ hoc tpe calidorꝫ ſup lectū deinde ſternēdo flores herbas frigidas: vt ſupra de pſeruatiōe. Dꝫ aer camere eſſe luminoſus. in die lumine ſolis: in nocte cū candelis: ⁊ hoc vt plurimū. qm̄ iſtis ↄſueuit ſupuenire ſubeť. Q̄ ſi eſſet ēt qm̄ lumen mouet humores ad exteriora. q̄ ſi patiens eēt cū inſtantia vigiliarū: hoc obſeruari nō dꝫ. ℭ Scđo nota pro nobilibus ⁊ potētibus q̄ qñ quis peſte ē infirmatus: ea die ſi poſſibile eſt remoueať a loco in quo infectus eſt: ⁊ ad aliuꝫ duciť locum vel camerā de quo reddita eſt cā ſupra. Ita tn̄ q̄ hec tranſlatio nō fit cā multi nocumēti virtutis: vt diceť ſtatim de motu. Et ſil̄r lectū mutet ⁊ linteamina ⁊ culcitrā oi die. ℭ Tertio. q̄ vt dcm̄ eſt aeris alteratio diuerſimode fiat ſm̄ exigētiā diuerſarū ↄſtitutionū ⁊ humorum ac complexionū: etatū ↄſuetudinū: ⁊ h9 q̄nq̄ i reliquis obſeruare debebis: alioq̄n errores magnos cōmitteres. Sil̄r patiens teneat in manibus aliqđ odoriferum: vt ſupra de preſerua-

tione ſm exigentiam cauſe ⁊ aeris conſtitutionem factam.
¶ De cibis. In his aũt ꝓncipaliter ꝯſidera q̃litatē: q: nutri/
bilitatē: q̃litatē ēt: q: alteratiua. 2° q̃titatē: ꝯtinuam. ſ. ⁊ di/
ſcretā. 3° horā. 4° ordinē. ¶ Qualitatē ꝑ: q: nutribilitatē.
dꝫ. n. eoꝝ cibus eſſe multũ nutritiuus ac ṽtutꝫ reſtauratiuꝰ:
facilis digõnis: alteratus ad fridū ⁊ ſiccū cum acetoſis: vt
inde ꝓhibeat̃ eius putrefactio: ⁊ ex eo gñet̃ humor aptus
putrefactioni magis reſiſtē. nã acetoſa cū h̃ ēt appetitũ in/
citāt: ⁊ calori reſiſtũt febrili. nã ſicut dcm̃ eſt ſup: hic morbꝰ
inter alios plus ṽtutē deijcit ⁊ ꝓſternit ⁊ exterminat. ⁊ iō
maiori ac velociori idiget nutrimēto: pp qđ credo q̄ cũ aq̃
carnis ſublimata velox prebeat nutrimētũ ⁊ ſpũoſum: q̄ i
his caſibus eſt cibus ſingularis. veꝝ q: cito inflammabilis:
exiſtimo ipſam debere fieri cũ alterãtibus eā: ⁊ cordialibus
ꝯfortãtibꝰ: vt ẋbi grã. abluat̃ gallina vel faſianus vel ꝑdix
vel caro edi cũ aq̃ ro. ⁊ aceto ⁊ modico vini aromati. dein/
de cum coriãdro ſandalis gēmis ac margaritꝫ. roſ. cicoreā:
flore nenufaris. ⁊ hꝫ cordialibus: de qbus ſupra: ⁊ ſpālr gu
ſtu delectabilibꝰ ad alembicũ. ponāt̃ itē cũ ea ducati. Item
alr̃. terant̃ folia auri ⁊ ſupponant̃. ⁊ ſic de alijs ingenijs. ex
calidis ēt ſi opꝰ erit. Quidā carnes fruſtatim inciſas cũ ꝑdi
ctis ponũt in fiala magna obturato foramine in cacabo ple
no aq̃ ad buliēdũ p qnq3 horas: deinde totũ extrahũt ⁊ exꝓ/
munt p peciā: ⁊ vſui reſeruant. Quidā addũt aq̃s cordiales
cũ eis q̃ſi iplendo vas vitreũ ṽſq3 ad medietatē. ¶ Et hic
A aduerte qđ dato qđ acetũ ſit quã maxime vſitatũ ⁊ cõmēda
tũ: vt ſup̃ de ꝑſeruatiõe. tñ attēde ne volens vitare caribdiꝫ
cadas in ſcillā: qm̃ ſunt aliq ſtomaci fridiri qbꝰ ex vſu aceti
ēt in pua q̃titate corrũpit̃ cibꝰ: de quoꝝ numero meus eſt.
Et ad h̃ bñ aduerte: q: ex chilo putrefacto gñabit̃ humor
putridus vel aptus faciliter gñari. Conſilr̃ laudo contuſū
brodiũ cõſũmatũ: ⁊ hꝫ ex carnibꝰ tꝑatis laudatis ſupra. 3°
cap. ⁊ tu ibi. Alterata tñ cũ acetoſis ſucis herbis agreſto ⁊
hꝫ vt ſupra: de ꝑſeruatiõe: vñ cũ Aui. dicit a carnibus abſti
neat ſupple nõ datis cũ acetoſis: vnde de preſeruatione. Et
caro ſilr̃. decocta i acetoſis. In lebete itaq3 ponat̃ ad buliē
dũ cũ carnibus aut herbis aut acetoſa aut agreſta aut po/
mum factũ ex pecia cum puluertbꝰ cordialibus calidis aut
fridis vt exigit diſpõ. Et nota q̄ data frida ⁊ humida ipſi fe
bri: vt ſic magis conuenirent. tñ q: venenoſitas ⁊ aptitudo
ad putredinē ſunt magis ſuſpecta: iō demꝰ frida ſicca iuxta
illud Aui. q̃rta ꝑmi. Tu quoq3 ſp ſollicitus ſis ad id qđ ma
gis ſuſpectũ eſt. ¶ Qualitatē ēt alteratiuā: vt humore pec
B cante exñte calido ſanguineo vel colerico det̃ dieta ei ꝓpor
tionata ⁊ flegmatico ⁊ melancolico ſibi propria. de qua di/
ctum ad plenum tertio capitulo ſupra: ⁊ de ipſis cibarijs ali
quid ſtatim cum expediuero alia tria.
¶ Quoꝝ primum eſt q̃titas. ꝑmo dꝫ dari bona q̃titas ꝯti
nua cibi ipſa ſic ꝯſiderata: ſm plures tñ exhibitiones. Naꝫ
Aui. ꝑma q̃rti de cura eiꝰ. plurimi eoꝝ q viriliter agũt ſup
illud: ⁊ comedũt violēter. q̃uis ſint ſtructi ſiue diſturbati
appetitꝰ abſoluunt̃. ſ. a febre: ⁊ viuunt. vñ ſubdit neccīū ē
reſtaurare ſup cibum. i. cogere eos vt frequēter cibū acci/
piant. vñ Almãſor. io. de febre peſtilētiali. hac ꝓpterea labo/
rantes paſſione ad comedēdū aliqd ſunt cogēdi: vñ in iſta
febre nõ eſt ꝓcedēdũ vt in alijs acutis: qm̃ hic pp qualitatē
occultam venenoſam multo plus debilitat̃ virtus q̃ alijs
acutis: pp q̃litatē manifeſtam. ⁊ iō bñ dicebat Gal. primo
aphõꝝ. cõmēto nono. accñtibus ꝓſternētibus virtutē ilico
C dãdus ē cibus. qđq3 etiā d̃ alijs itelligit acutis. naꝫ virtus ꝑ
ꝯſiderãdā eſt. q̃rta primi ꝑmo cap. Qr virtus occultā plus
poſſit q̃ manifeſta: vide manifeſtũ exēplũ: qm̃ modica quã/
titas veneni hoiē iterficit. qđ magna q̃titas alioꝝ calido ꝑ
in ſummo aut frida i ſummo minime faceret: ⁊ qm̃ virtꝰ ē
debilis nõ potēs in vnica vice magnā ſuſtinere cibi q̃tita/
tem. opꝫ vt plures partiat̃ vices vt dando ter aut quater in
die nãli. ēt dãdo inter cibũ ⁊ cibū ꝯfectiones electuaria huius

cordialia cõfortantia. Hec autē partitio ⁊ cibi exhibitio in
quãtitate maiori ⁊ minori diuerſificari dꝫ ſm diuerſitatem
fortitudinis ⁊ debilitatis virtutis etatis conſuetudinis. ⁊ ta
lium: ad que bene conſidera.
¶ De hora. Dicat̃ q̄ multo melior eſt conſueta ſibi in tpe ſa
nitatis ſi fieri poteſt. etiam conſideretur. q̄ hora alia nõ ſit
ſibi nimium tedioſa ⁊ diſplicibilis ne ducat eum ad vomi
tum ad quem egritudo hec faciliter promouet.
¶ De ordine. Ut nõ ponat̃ indigeſtū ſup indigeſtũ: ⁊ ita vt
patiens non ſentiat ſe ex tali ordine in ſtomaco grauari.
¶ Et ante q̃ ad potũ veniam: aliquos cibos hic ſubiungam
cõpoſitos: vt ex datis ſimplicibus ſup̃ 3° ca° ſcias ⁊ tu com
ponere ſcđꝫ diuerſitatē patriarũ. ⁊ memēto eiꝰ qđ dictũ eſt
ſupra de ꝑſeruatione: q̄ ſi tibi ſiat poſſe. ſit ex his q̃ nõ ſunt
nata in eo anno peſtifero: qm̃ ſunt mala: vt Aui. q̄ ſi hꝫ nõ
pñt: opꝫ vt dcm̃ ē corrigere cũ aceto ⁊ alijs. pultes ordei in
h̃ caſu conueniũt cũ brodio carniũ alteratarū: vt dictũ eſt.
Cū aũt ꝑuenerit q̄ maſticare poſſit: tũc te trãfferas ad ci/
bos delicatos guſtui delectabiles: ⁊ in ſanitate ꝯſuetos: nõ
tñ nociuos faciendo geladortia acetoſa ex carnibus lauda/
tis tēperatis. ſ. ⁊ calidis alteratis: vt ſupra 3° cap̃. Itē aſſen
tur cũ irrorattione aq̃ roſate ⁊ ſandaloꝝ ⁊ alioꝝ taliū odori
feroꝝ. Et ꝯſilr̃ dent̃ ſapores acetoſi agreſtini ex fructibus
acetoſis arãcio limone granato. ⁊ hꝫ. Itē ex ſucco mirti cũ
modico panis ⁊ amigdalarũ aq̃ roſa. ⁊ brodio ſaporē dele/
ctabilē cõpone: cui infundas puluerē coriandroꝝ prepara/
toꝝ aut parũ cinamomi: vt diſpõ exigit. Cõſilr̃ fiat ex ſucco
arancioꝝ vel prunoꝝ ⁊ vino granatoꝝ. ⁊ hꝫ. ⁊ ſi videtur ali
quid zuccari addere poteris. tu. n. debes eſſe ſollicitus in
excitãdo appetitũ in his: qm̃ in eis cõiter cadit. Item cõfice
aromata ex rebus cordialibus cõmiſcēdo frida cũ calidis:
vt dicebat: de qbus iam actũ eſt de ꝑſeruatione. Conſilr̃ ex
ſucco herbaꝝ iaꝫ dictaꝝ cordialiũ ⁊ frigidarum nõ cordia/
lium cũ aceto ⁊ modico paſſularũ fac ſalſamentum: ⁊ ſi vis
addas modicũ zuccari. Sed hic nota q̄ vt tibi poſſibile eſt: D
in oĩbus talibus cõmiſce acetū in q̃ tēpore peſtis magna ē
ſupra allegatũ ex Aui. tertia ꝑmi. Item aliqñ accipitur pul
lus elixus vel caro elixa ⁊ in patella deinde frigit̃ ſiue aſſa/
tur: ⁊ ſuper ipſaꝫ deinde ſpargit̃ ſapor factꝰ ex lacte amig/
dalarũ cū ſucco arãcioꝝ vel agreſte vel vino granatoꝝ mo
dico panis ad dandū ſibi aliqđ corpus cum modico cina/
momi: ⁊ hꝫ addito zuccaro. vltimo q̃dā pulcra grana gra/
nati ſupponunt̃ ad decorē: ⁊ vt ex viſu totũ guſtui gratius
reddat̃. Potes ⁊ hos ſapores in eodē vaſe diuerſoꝝ coloꝝ
facere: vt viſum magis delectent: faciendo vnã partem cū
ſandalis rubeis: ⁊ aliã cũ riſo vel ſandalis alb. faciendo di/
uiſiones cũ cartis aut aſſere ſubtili in ipſo vaſe prius: ⁊ tu
ꝯſidera. Et ſilr̃ adde crocum vbi vis colorē citrinũ facere.
Si cepe decoquatur ſub cineribus. deinde ſic calidũ pona/
tur in aceto: ⁊ ꝑmittat̃ ſic ſtare in eo horis decē. deinde ſup
aſpergatur modicũ cinamomi: ⁊ ad excitãdum appetitum
det̃ vna modicula q̃titas ꝓ vice infirmo cũ vno bolo car/
nis credo vtile. Si ex colatura furfurum ordei cum lacte
amigda. zuccaro ⁊ vino granatorum fiat pulꝑ in brodio car
nium laudaturũ erit ferculũ cõueniēs. Itē lens excorticata
bis prius abiecta aq̃: ⁊ tertio in brodio decocta ⁊ acetoſa/
ta: ⁊ maxime tpe calido. Tēpore frido dari poterit riſium
bene decoctum ēt cũ lacte amig. Cicera rubea fracta opti/
me decocta: vt ſint ſicut puls cũ çuccaro etiam concedi pñt
qñq3. ſunt enim pectoralia ⁊ magni nutrimēti. Sed attende
q̄ nõ ſunt vetuſta. Ex herbis ēt cibaria ꝯfice grata. de qbꝰ
ſupra ad plenum de preſeruatione: ⁊ ſupra tertio capitulo.
Oua tremula eſtate cũ albumine. hyeme vero abſq3 eo den
tur. De fructibus actũ ē ⁊ de alijs de ꝑſeruatione: ⁊ tu ibi.
¶ De potu. ꝯuenit aqua ordei ſimplex ⁊ magis qñ in ea ex/
tincta eſt lamina aurea: aut ducati: aut in eius decoctione
fuerunt poſiti in fundo vaſis: de qua põt magnaꝫ q̃titatem

aſſumere maxime ſi iuuenis fuerit colericus ⁊ tp̄s eſtiuuz. Et qꝛ dcm̄ eſt de q̄ʒtitate aq̄:nota inqt Auic. pꝛima quarti de cura ei⁹. Et aq̄ plurima frida ſubito eſt iuuatiua valde. Pauca aūt ɔ̄ūter. Ita foꝛtaſſe excitat caliditatē: ⁊ ē ēt dcm̄ ioānicij. 16. ɔtinentie. ca° de aere: ꝙ dcm̄ maxime verificat̄ qn̄ febꝛis eſt multū inflāmatiua: vbi. ſ. reperiunt̄ ɔditiones octo ſupꝛa poſite. ca° de canonibus gn̄alibus febꝛiū ʒ putri darūʒ: ⁊ tu ibi. nā ſi in ea daretur paucā ⁊ cōuenienter: qꝛ ſuc ceſſiue ⁊ nō in vnica vice: foꝛtaſſe excitaret caliditateʒ: qꝛ in colerā cōuerteret̄. vt hipo. ſcd̄o regiminis acutoꝝ. vn̄ mul tus potus aq̄ fride q̄n̄qꝫ excuſat in febꝛibus ab omni alia in frigidatione: etiā a flēo̅ia: vt pꝛima quarti. de cura febꝛis ſan guinis. Item ⁊ plures tertianarij ex eius ſolo potu ſanati ſunt: vt infra ſuis dicetur capitulis. Raſis aūt inqt. da in po tu aquā veri frigoꝛis valde. i. in bona q̄ʒtitate. Et pp dubiū ab Auicē. poſitū pauca foꝛtaſſis excitat caliditatem. Qui dā pcipiūt cū dat̄ iſte potus ēt ex rebus frigidis acetoſis. ꝙ detur in notabili q̄ʒtitate pꝛo vice ⁊ ſepe. quod intelligi hʒ qn̄ virtus eſt inflāmatiua. Uerum ſup oīa attende pectoꝛis diſpōneʒ. Qꝛ ſi illic fuerit difficultas eius aut nālis aut acci dentalis: ꝙ talia euitentur vt poſſibile eſt: qm̄ pꝛimo ledūt: qꝛ ſunt cōſtringendo cā attractionis pluris aeris: qꝛ anhe litus frequentatur. 2° qꝛ vapoꝛes ad intra claudūtur: ⁊ in groſſant̄: ⁊ pꝛohibetur eoꝝ debita expulſio: pꝛopter aug mentum conſtrictionis. vnde periculum incurrit patiens ſuffocationis: vt ille amicus ex nimio potu aque frigide: cui inerat difficultas anhelitus a natura.

Conuenit ⁊ potus aque ſimplicis cocte cum ʒuccaro cum ſucco aliquo ex acetoſis dictis. Itē aqua cū aceto ⁊ ʒuccaro ⁊ abſqꝫ. Item vinum de granatis de berberis cum aqua. Et ab aqua calida tanq̄ʒ ab inimico caueat. Item ab omni potu calido. Item ɔuenit potus aquaꝝ coꝛdialiū: vt cicoꝛee acetoſe cū ſucco granatoꝝ: ⁊ hꝰ cum ʒuccaro. Qꝛ ſi vir tus fuerit debilis aut cōſuetudo te cogat: da aut vinuʒ albū limphatum ſubtile odoꝛiferū cū aqua veri frigoꝛis: vt Gui lielmus vernacinū aut maluaticū: ⁊ ſit qntuplum aq̄ ⁊ plus ⁊ minus ſcd̄m exigentiā diſpōnis. qm̄ ſi fuerit ex flegmate poterit dari: vt dictum eſt: ⁊ plus attenta remiſſione caloꝛis ⁊ ɔſuetudine ⁊ etate qꝛ ſenex. Qꝛ ſi ex colera aut ſanguine minus: ⁊ tu modera: nā ipſum multū virtutē reſtaurat. Qꝛ ſi alicubi ab auctoꝛibus blaſſemetur vinuʒ potens intelligi hʒ de puro. vn̄ in debilibus antiquis in talibus vti iudico ɔueniens. Conſimiliter det̄ aurelium pauciferū odoꝛiferū limphatuʒ: ⁊ ſi declinabit ad ponticitatem melius: immo ⁊ Cermiſon⁹ nr̄ laudat acedulū. Item agreſto ſum ⁊ acer bum. Macrobius aūt multū in peſte cōmēdat vinuū albuʒ limphatū cū aq̄ in qua extincta eſt lamina aurea. Coꝛ inqt cerebꝛū ⁊ epar a qualibet putrefactione venenoſa pſeruat. Et hec de potu cuʒ his q̄ ſupꝛa dicta ſunt de pꝛeſeruatione.

E

Ultra potus hos oꝛdinant̄ a medicis potus medicinales: de quibus dari dʒ infirmo oī hoꝛa. imo ɔfoꝛtare ſepe vt de eis accipiat ⁊ cōtinue notabilem q̄ʒtitatem vſqꝫ ad ciatum vnum vel circa: ⁊ fiunt ex ſir. coꝛdialibus acetoſis: vt ſir. de acetoſitate citri. de ribes de agreſta. ſiru. acetoſo ſimplici de biʒācijs de nenufar. de fumoter. de limonibus cū aquis coꝛdialibus bugloſſa endiuie cicoꝛea nenufaris roſata ace toſa. ⁊ his ſimilibus ponēdo tripluʒ aque ad ſir. item valet oriʒacara. Item cū his cōmiſceri pōt ſuccus aliquis aceto ſus vt arantii. vini granatoꝝ. Item in extinguendo addere ſemina cōia frigida maioꝛa ⁊ minoꝛa dragagantuʒ gummi arabicū vt faciant adherere. Iteʒ aromatiʒare cuʒ ſandalis aut alijs coꝛdialib⁹ calidis aut fridis: vt exigit diſpō: ⁊ tu cō pone. Nam ex ſic poſitis facile compones alteratiua extin ctiua foꝛtia ⁊ debilia vt libebit. Poſtremo attende ꝙ nullo modo ſitim patiat̄. ⁊ enim eſt cauſa magnificationis anhe litus. ſecundo ꝙ potus maxime medicinales tempoꝛe ca lido dentur frigidi: ⁊ frigido non multum calidi: maxime quando queritur inflammationis extinctio. Et hec de cibo ⁊ potu ſufficiant. Ad alia venio.

De motu ⁊ qete. Dicebat̄ paulo ante ꝙ patiens dʒ ſe mo uere de loco īfecto: qꝛ de camera aut de domo in q̄ recepit infectionē: ⁊ hoc intellige in pꝛima die: qn̄. ſ. virtus ɔſtat: ⁊ ſic locus alteratus rectificat⁹ vt dcm̄ eſt. Nā vt in de pꝛeſerua tione: aliq̄ domus vel camera hʒ aſpectū malū: quem non F hʒ alia. Sed ɔſulo vt deinde non multū moueat̄: ne ex tali motu amplius debilitet̄: ⁊ ſpiritus reſoluātur: ne ēt mate ria venenoſa q̄ ſtat qeta: ex tali agitatiōe moueat̄ ſubito ad coꝛ: coꝛpus deinde interimēs: vt q̄n̄qꝫ vidi: pp que vt credo. Auic. ſecunda quarti. capitulo de cauſis moꝛt. inquit. Qꝛ q̄n̄qꝫ motus infirmi ad aſſellā eſt cā moꝛtis: fac itaqꝫ ipſum qeſcere: ⁊ in lecto ſi poſſibile eſt habere ſedem. Qui canon maxime ſeruandus eſt in omnibus egris debilibus.

De ſomno ⁊ vigilia. Dicendū ꝙ cū ex ſomno reuocentur materie ad intra: ⁊ oppoſitum querat medicus: qꝛ vult eas ab interioꝛibus elongare indicatiōe ſumpta ab hoc nullus cōpeteret ſomnus. Uerū cū multū virtus debilitaret̄ ex vi gilia tanta: dʒ doꝛmire: ita tn̄ ꝙ vigilia ſit ſomno pꝛolixioꝛ. G Nam ſomnus multū virtutē cōfoꝛtat: vt pꝛimo de ſomno. Auer. ⁊ ſcd̄a pꝛimi. de his q̄ ex ſomno pꝛoueniunt. vn̄ cum virtus eſt debilis dʒ ſomnus eſſe pꝛolixioꝛ vigilia. vn̄ in hoc dʒ pꝛudētia tua laboꝛare. Caue tn̄ ne ſomnuʒ pꝛofundetur. nam cōſueuerūt peſtilētiati ſomnuʒ pꝛofundum incurrere: ⁊ maxime vt exiſtimo qn̄ materia eſt ſanguinea aut flegma tica: vt infra de ſignis ſangineis ⁊ flegmatis. ⁊ tu ibi.

De inanitione ⁊ repletione. Iā dctū eſt de q̄ʒtitate cibi. vn̄ in ſūma debēt cogi: vt ſupꝛa. ad comedēdū: ita tn̄ ꝙ non re pleantur repletione qua ſtomacus grauetur. Coꝛpus eius omni die euacuetur cliſteri aut ſuppoſitoꝛio. Compoſitio nem autem cliſterioꝛum habuiſti ſupꝛa de curatione febꝛiū putridarum in generali: ⁊ tu ibi.

De accidentibus anime dicatur vt ſupꝛa de pꝛeſeruatio ne. Et in his terminetur pꝛimus canon.

Pꝛo complemēto ſcd̄i. Scito ꝙ cum occurris H peſtilentiato ſtatim debeas aduertere: vt euacuatio fiat ſi ipſa ē neceſſaria q diuerſificari hʒ ſcd̄m diuerſitatē mãe peccantis. qm̄ ſi eſt ſanguis pec cās qd̄ eſt ſm pl̄ꝛimū: aut humoꝛ alius ſanguini admixt⁹: q̄d cōpꝛehēdes ex ſignis: vt ſupꝛa de cura putridaruʒ in gn̄ali. flēo̅iam facito. vt ſtatim dicetur. Qꝛ ſi fuerit alius humoꝛ nō mixtus ſanguini peccās euacua cū ſolutiuo. Et iō dicebat. Aui. de cura eius pꝛima q̄rti. Si aūt mā vincens fuerit ſan guinea fiat flēo̅mia: ⁊ ſi fuerit humoꝛes alij euacuent̄. Et qꝛ flēo̅ia cōiter ſit: ⁊ vt ſemp a multis: iō de ea ſpecialē mētioneʒ faciā. ponēdo hūc canonē pꝛimo. Qꝛ ſi in febꝛe peſti. ſit flēo̅ia nō ɔueniēs: maioꝛ cōmittit̄ erroꝛ q̄ʒ ſi in alijs fiet putridis. vbi. ſ. nō cōueniat: nā ī hac pluſq̄ʒ ī alijs in pꝛīn° virtus debi litat̄. q̄ amplius ⁊ multū debilitabit̄ euōne ſanguinis boni ⁊ ſpūum exalatiōe in ea. vn̄ ſic magnū īcurrit patiēs piculū ⁊ foꝛtaſſe moꝛtē: ⁊ ɔſidera. imo pp hanc cām voluit Guiel. vt canonicus ſic flēo̅iam partiri q̄ʒ exq̄ſitā facere. ēt ɔſidera. Et vt clarioꝛ inde ſequat̄ doctrina huic intētioni ſaltē ī hac pꝛte ſatiſfacere decreui. Per breues cōcluſiones reſpondendo. I

Et anteq̄ʒ eaꝝ poſitionē pꝛemitto. Qꝛ febꝛis peſtilētialis ab alijs differt ex pꝛte cauſe: qꝛ cām hʒ determinatā: vt aereʒ ve nenoſum: ⁊ alie nō vt ſupꝛa in declaratiōe diffinitiōis febꝛis peſtil entialis. Scd̄o qꝛ eius putredo ē maxime ⁊ pꝛincipal̄r circa coꝛ nō ſic in alijs: vt pꝛima quarti. de febꝛe peſtilentiali pꝛo ca°. Ex quo infert̄: ꝙ cū ī coꝛde: qꝛ in dextro ei⁹ vētriculo repiat̄ ſanguis: nō ſic alius humoꝛ: ꝙ ſʒ plurimū putredo pꝛincipal̄r ei accidit: vel paruo ſtat tēpoꝛe quin ei accidat. Preterea venenuʒ maxime inimicat̄ ſpiritibus qui ſunt de natura ſanguinis. nam ſpūs eſt vapoꝛ ſanguinis tpatus. 7° de iuuamentis. ergo plus ſanguini q̄ʒ alteri humoꝛi ɔ̄riat̄ ipſum venenuʒ: ⁊ ſic ſanguis pꝛo putrefiet. ⁊ hoc ſm plin. ⁊

dictum eſt ſm plurimū. qm̄ nā eſt magis ſollicita de defen
ſione ſanguinis q̄ȝ alioꝝ. vñ a.iqñ reperit aptitudo maioꝛ
in flegmate vel colera ad putredineȝ q̄ȝ in ſanguine: q̄ caſu
putrefiet flegma vel colera: ⁊ nō ſanguis. ēt: vt ſupra ex cā
determinata aeris aliqñ putrefit flegma ⁊ non ſanguis: ⁊ ali/
qñ ſanguis: ⁊ nō flegma vt dicebat. verū ſtāte cōtēperantia
in humoꝛib⁹ rōne huius. qđ ē: q2 ſanguini pri⁹ occurrit cā
putrefaciēs: ⁊ cui plus inimicat. accidit ſm pl'm in eo pu/
tredo ⁊ ex iſto iſert. ꝙ cū ſanguis ſic ē putrefactus non ſtat
longo tpe qn in alijs hūoꝛib⁹ accidat putredo pp nocumen
tū cordis alijs cōicari ex q̄ iſert vlterius ꝙ ſtatim poſt pn^m
putredo eſt ex multꝫ hūoꝛibus: ex q̄ infero ꝙ poſt pn^m non
dȝ fieri copioſa flōia: vt in pn° iuxta illud Aui. ⁊ cū poſtpo/
ſueris flōiaȝ nō eſt ampli⁹ ad eā mētio: vt ſupra de cura pu
tridarum in gñali. ¶ Premitto vltimo. ꝙ flōia eſt triplex.
euacuatiua. diuerſa: ⁊ euentatiua. exempla patent.

¶ Pria ꝯcluſio. ꝙ i pn° ꝯſentiēte virtute etate ⁊ ceteris. mā
peccante exñte ſanguinea vel ſanguini mixta competit flōia
eūatiua. q̄ eſt Aui. de cura eius in principio capituli.

¶ Scđa ꝯcluſio. ponit de mēte auctoris. xv. ꝓpōnum: ꝙ in
pn° moꝛbi epidimici ſp fiēda eſt flōia. ⁊ poſtea nunq̄ȝ: ſȝ far/
macia ꝓcedēdū: ⁊ dicit pn^m eē ſpaciū. xxiiij. hoꝛaꝝ. hāc con
cluſionē neſcio verificare ꝑ prima pte eius: niſi dicat vt de
aphoꝛiſmis multꝫ: q2 veri ſunt ſm pl'm. ſcđa pars pōt verifi
cari. qm̄ ſi tardat: qñ. ſ. fieri dȝ: tanta accidit deinde coꝛru/
ptio: vt meli⁹ farmaco ēt ꝯfoꝛtāte coꝛ: vt reubar. ⁊ hꝫ remo
neat nocumentū: ⁊ cū minoꝛi v̄tutis debilitate q̄ȝ flōia: ⁊ ſi
ſecurioꝛ ſit eūatio flōia facta q̄ȝ farmacia: ⁊ tu bñ conſidera.

¶ Tertia cōcluſio. ꝙ humoꝛe peccante alio a ſanguine neq̄ȝ
eidē cōmixto rōne huius nō cōpetit flōia eūatiua. hāc ꝯclu/
ſione voluit Aui. cū dixit. ⁊ ſi fuerint humoꝛes alij euacuen
tur. ⁊ pȝ ex cā: qm̄ ſic euacuaret humoꝛ non euacuandus: ⁊
multum debilitaret virtus: ⁊ dī ratione huius: q2 foꝛtaſſis
ratione plectoꝛie aut hꝫ poſſet competere.

¶ Quarta ꝯcluſio. In pn° vrina exñte ſubiugali cum aliq̄li
rubedine ꝯſentiēte virtute: ⁊ alijs cōpetit flōia eūatiua: naȝ
talis vrina ſignificat ebulitionē humoꝛis peccantis ſangui/
ni comiſti: ꝑ iſta ē Aui. pma q̄rti de cura flegmatice. inqt. n.
Cum videris vrinā groſſioꝛē ⁊ rubicūdioꝛē nō erit maluȝ ſi
flobotomaueris. ⁊ de cura tertie nō pure. Et cū videris vri
nas eoꝝ groſſas. tūc flōa: ⁊ de cura cauſonidis. Et foꝛtaſſis
iuuabis eos ex flōia ſi fuerit illic turbiditas ⁊ rubedo.

¶ Quinta ꝯcluſio. Qꝫ in pn° apparente ſubiugali ad albedi
nem declinante non competit euacuatiua. Patet cōcluſio.
ēt per canonem generalem quarta primi. Caue ne egrum.

¶ Sexta ꝯcluſio. ꝙ vrina in pn° apparēte ſubiugali pp foꝛ/
tē ebulitionē qđ cōpꝛehēdit ex intēſiōe fe. cū ꝯſtantia v̄tutꝫ
cōpetit euentatiua. pȝ ꝯcl'o itelligēti. nā eſt ſile ſicut cū ebu/
liēte lebete qs exuflat ⁊ ceſſat ebulitio. Et ſi arguitur ergo
in oī putrida ꝯſentiēte v̄tute ⁊c̄. cōpetit ſic ſedādo ebulitio
neȝ. Dōm negando ꝯñtiam: ⁊ cā qm̄ ex ebulitione facta in
humoꝛib⁹ in coꝛde toti aliud cōicat nocumentū q̄ȝ ex ebu/
litione facta in humoꝛibus in alijs mēbris exñtibus: ⁊ iō ex
ea ſic facta maius ſequit iuuamētuȝ reſpectu ſui nocumen
ti q̄ȝ. qñ in alijs ſit putridis. Qꝫ ſi iteꝝ arguitur. ergo in cau
ſone vel qñ quomodolibet fieret ebulitio in humiditatib⁹
circa coꝛ deberet fieri flōia. Pro pmo dī ꝯcedendo ꝯñtiam.
nam in cauſone ſic cōpetit euētatiua. Et cū Auic. inquit de
cura cauſonis. Et nō flobotomet foꝛtaſſis inflāmabis eos.
Intelligitur de eūatiua: ⁊ hoc vbi non apparuit vrina groſſa
ſiue turbida cū rubed ne: quo caſu cōpetit eūatiua: de qbus
infra ſuo loco: ⁊ tu ibi. ſcđo pōt dici ꝙ medicus dȝ: vt opȝ
regulariter opari: ⁊ q2 in moꝛbis non dātibus inducias ſti/
mulat ⁊ cogit ad operandū irregulariter. ideo q2 alie pu/
tride dant inducias: ⁊ hec ⁊ peracute nō. hinc in alijs vtitur
extinctiuis ſucceſſiue ebulitioneȝ remittentibus ꝙ cum in
acutis peracutis: de quoꝝ numero eſt peſtilētialis: hoc fa/
cere nō poſſit eque cito. ſicut cum flōia: que maxime refri/
gerat. hinc hac in ipſa vtit: nō ſic in alijs. Et foꝛte hoc ſen/
ſit Gal. primo aphōꝝ. cōmē. 23. inquit cū vero flobotoma
tus in peracutis moꝛbis ⁊ febri. vſq̄ȝ ad defectionem refri/
gerat ſtatim coꝛpus ⁊ extinguit febꝛis. Quidaȝ interpꝛe/
tant hoc dictum in fe. de ſanguine quali aut quāto peccāte
in coꝛpoꝛe iuuene robuſto ⁊ foꝛti. cōſidera. Sed vide ſupra
de acutis peracutis ⁊c̄.

¶ Septima ꝯcluſio. Qꝫ in pn° apparēte ſubiugali pp moꝛti
ficationem caloꝛis: qđ cōpꝛehendit ex remiſſione feb. cum
debilitate v̄tutis: ⁊ alijs malis ſignis: vt ſupra non eſt fien/
da flōia: qm̄ ſtatim ſic interimitur patiens vt patet.

¶ Octaua cōcluſio. Qꝫ vrina in pn° apparente liuida indica/
tione ſumpta a liuiditate nō competit flōia eūatiua. pȝ qm̄
moꝛtificationē ſignat: aut vehemēteȝ aduſtionē: qb⁹ caſibus
ab ea eſt abſtinēdū. Et dī indicatione qm̄ ſi adeſſet plecto/
ria non inconueniret ipſam rōne ipſius in principio facere.

¶ Nona ꝯcluſio. Semper apparēte apate in aliquo emūcto
rioꝝ virtute ente foꝛti ⁊c̄. in fe. peſti. ſemp cōpetit flōia ſal/
tē diuerſiua pȝ ꝯcl'o. qm̄ nō ſit apa in eis locis niſi q2 nā illā
mām ad ea loca tranſmittit diuertēdo ⁊ elongādo a coꝛde
mām venenoſam. Cū aūt medicus debeat ipſam mām imi A
tari vt pōt: cū ſit eius adiutoꝛ: vt pma q̄rti: de cura putrida/
rum: ſequit ꝙ cū ꝑ flōiam diuerſiuā hoc ad plenuȝ cōpleat
q̄ȝ ipſa maxime cōpetit in pn°. Ex q̄ ꝯcl'one iſert ꝑ ꝙ appa
rente apate in emūctoꝛio brachij dextri dȝ fieri flōia ſalua/
telle dextre. pȝ coꝛ^m. Et ſcito ꝙ minus debilitatur virtus ex
flōia manus q̄ȝ brachij: ⁊ cuȝ h̄ eſt magis diuerſiua. Sed h̄
aduerte ꝙ lȝ apate apparente ſub aſſella ſiniſtra cōpeteret
diuertēdo flōia manus ſiniſtre: tñ q2 timet tractus materie
venenoſe ad coꝛ: ꝯuenientioꝛ erit: ſi fiet ex ſaphena ſiniſtri
pedis. Infert 2° ꝙ apparente apate in inguine dextro dȝ
fieri flōia ex ſaphena dextri: ⁊ in ſiniſtro in ſiniſtra. Conſimi
liter dicatur ſi accidat apa poſt aures.

¶ Decima ꝯcluſio. apparēte carbūculo ſeu antrace conſen/
tiente v̄tute: ⁊ alijs nō reſiſtētibus in pn° cōpetit flōia etiaȝ
eūatiua ꝓbat ꝯ°. qm̄ qđlibet tale eſt ex ſanguine aduſto ⁊
ꝑmixto colere aut melē: ⁊ tale ꝑ flōiam facili⁹ ac cōuenien
tius educit ſiue eūatur. igit. vñ Aui. 3.4'. de cura carbūcu
li. neceſſaria eſt flōia: vt eūacuet ſanguis colericus. Et ſub/
dit. ⁊ qñ egritudo eſt timoꝛoſa: tūc neceſſariū eſt ipſaȝ flōiā
appꝛoximare ſincopi: ⁊ tu cōſidera hic. qm̄ multi voluerūt
flōiam in peſtilētiato cōſentiente virtute ſemp debere fieri
vſq̄ȝ ad ſincopim: ⁊ de cura antracis inquit. Auicen. eūatio
flobotomia: ⁊ cum eo quod tolerat hoꝛa. i. principium.

¶ Undecima concluſio. Qꝫ apparente ſputo ſanguinis qđ ē
ſignum peſſimum competit flobotomia ex baſilica dextra:
⁊ hoc apparente repletione.

¶ Ultimo hic nota ꝓ dictis canones ſex. ¶ Primus ꝙ vbi
flōia fieri nō poſſit: aut pp etatē: aut pp virtutem: aut ꝓpter
aliud. Qꝫ loco eius ponant vētoſe cū ſcarificatione: vñ poſi
ta ſuꝑ natices tenēt locū flōie: vt q̄rta pmi. ca° de ventoſis.

¶ Scđus ꝙ audacius fiat flōia in cōſueto q̄ȝ in non cōſueto:
qm̄ eam facilius tolerat. ¶ Tertius ꝙ ſi quis ex flōia con/
ſuetus eſt: aut aptus in ſincopim cadere: ꝙ eo caſu eſt cum
diligentia fiēda nā ex ſincopi multū debilitat: ⁊ coꝛ multuȝ
ledit: qđ prius eſt ēt multū nocitū. ⁊ iō tales flobotoment B
ſtantes ſupini: vt Auicen. quarta primi de flobotomia.

¶ Quartus ꝙ ſi eger ſe idifferenter ſenſerit aggrauatū ꝑ to
tū fiat flōia de me^a. Si magis in inferioꝛibus de baſilica. Si
de ſuperioꝛibus de cephalica. ¶ Quintus ꝙ mā exiſtente
ſanguinea copioſa fiat flōia. Si colera minoꝛ: ⁊ ſi flegma ſi
mil'r. ita ꝙ diligenter humoꝛem ꝯſidera. Sextus ꝙ vbi fe/
bris talis fuerit effimera ſi plectoꝛia non aderit fac flōiam
de baſilica ſiniſtra. qm̄ ꝑ hanc vapoꝛes coꝛdis ⁊ arteriarum
calidi potenter educuntur: vt. 10. tertij. de cura aſmatis. §.
illo. in aſmate autem ⁊ conſtrictione anhelitus.

¶ Sic expeditus de eṽone p flõiaʒ. Venio ad eṽonẽ p medi/
cinas: ⁊ vt ſupꝛa de inanitiõe ſtudeat medic⁹: vt oĩ die pa/
tiens hẽat bñficiũ vẽtris ẽt cũ cliſteri appꝛopꝛiato mãiebus
peccãtib⁹: de qb⁹ hẽs ſup̃ de cura putridarũ i gñali: ⁊ ĩfra
ĩ caplis ꝓpꝛijs de colericis flegmaticis ⁊c. ¶ Jtẽ ſtudeat ad
eṽonẽ p farmacũ factã. Et h̃ lcõʒ pl'in qm̃ lcõm pl'm febꝛis
peſtiletialis nõ ẽ magne intẽtionis ſiue ĩflãmatiõis: ſʒ bñ eſt
ex mala mã putrida q̃ eṽone idiget. ⁊ iõ ab eṽone ꝑus inci
piendũ q̃ʒ ab alteratiõe. cui⁹ ꝯrĩi ẽ i febꝛib⁹ multe inflãma
tiõis. Et ꝑpea dixit Aui. Sũma curatiõis eſt exiccatio. i. eṽo.
Si itaq̧ peſtilẽtialis eẽt multe inflãmatiõis ſimul icipiem⁹
cũ alteratiuis ⁊ eṽatiuis. ſed eṽatiua p̃cedãt ſaltem alterati/
ua p exteri⁹. alteratiua aũt per interius que ſunt: vt digeſti
ua dari poſſunt non tardata euacuatione pꝛopter illa.

¶ Alius canon: ⁊ ẽ tertius in oꝛdine: ꝙ medicus dʒ eẽ ſolli
citus ꝙ eṽo p farmacũ fiat celeri⁹ q̃ʒ fieri poteſt. ⁊ rõ cano
nis: qꝛ mã eſt putrida venenoſa: cuius expulſio ſtatim fieri
dʒ cũ ſit nãe max' rebellis ⁊ inimica. Amplius qꝛ nõ ſpa'
eius reductio: ſed ꝯtinue maioꝛ putrefactio ⁊ venenoſitas:
ꝑp p̃ñtiaʒ mali ⁊ coꝛrupti aeris: ⁊ ſit medi⁹ reſpiciẽs humo
rem peccantẽ: ⁊ iõ ꝑus bñ cõſidera. qs eſt talis: ⁊ da appꝛo
pꝛiatã ⁊ nõ aliã: vñ pꝛo iſto infra de eṽone reiterata.

¶ Sed hic cadit difficultas. nunqd tale farmacũ debeat eſſe
laboꝛioſe ſoluẽs: an bñdictũ. ꝑpea qꝛ bñdictũ eſt tarde opa
tionis. nõ ita eradicãs ⁊ mãm ſubito educens: vt laboꝛioſe
ſoluẽs. Jtẽ cũ in materiebus furioſis p̃ceptũ ſit añ digõneʒ
eradicare ſi poſſibile eſt: vt qꝛ v̇t⁹ ꝯſentiat ⁊c. ⁊ fit. ⁊ cõiter
obſeruat'. q̃ʒto magis in iſta febꝛe q̃ alijs eſt furioſioꝛ: Cõit
practicãtes medicinas laboꝛioſe exſoluẽtes timẽt ꝑp foꝛtẽ
agitationẽ quã faciunt. ẽt qꝛ venenoſitate ꝑticipant. Et pꝛo
iſtis eſt ꝯoar tertio theyſir. Caue ne tẽtes exhibere ſpẽs dif
ficiles. i. medicinas foꝛtes: qꝛ nõ laudat' ipſaruʒ finis. vnde
Placentinus ⁊ Cermiſonus nr̃ ſup foꝛtes medicinas non
audent: ſed ſolũ ſuper mãna caſſiam aloem reubarbarum
agaricũ mirabolanos citrinos ⁊ kebulos: ſup tamarindos
pꝛuna diapꝛunis: ⁊ hꝫ. Euitantes indifferenter medicinas
C ſcamoneatis: ꝑp cauſam aſſignatam. Recitat tñ gentilis tẽ/
poꝛe praue peſtis plures valentes viros vſos fuiſſe medici
nis laboꝛioſe ſoluentibus ⁊ ſcamoneatis: ⁊ plus pꝛofecil/
ſe his qui ſolum vſi ſunt benedictis fundantes ſe ſuper ra
tiones adductas ante oppoſitum cõtier practicantium.

¶ Et breuiter rñdẽdo pono aliquas ꝯclõnes q̃ ſint tibi loco
canonũ. Pꝛima. ꝙ ſtatim ⁊ in pꝛincipio des farmacũ mãm
minorãs minoꝛatione notabili. Jſtã ꝯclõnẽ itellexit Auic.
cũ dixit: Sũma curatio eſt exiccatio. i. foꝛtis ⁊ notabilis mi/
noꝛatio ſiue fiat flõia ſiue medicina. vñ p hec v̇ba excludit
lenificationẽ ⁊ leuẽ minoꝛationeʒ: ⁊ cã dicti eius eſt: qꝛ mã
hec eſt furioſa venenoſa cuius eṽonem: ſi virtus cõſentiret
eradicatiua facere deberet medicus: ⁊ ergo ipſam minoꝛa
tiuam maioꝛem q̃ʒ põt iuxta tenoꝛem virtutis facere dʒ.

P ¶ Ex quibus infert' pꝛimo. ꝙ male operant' qui pꝛoperant
ad faciendũ in eadem die flõiam ⁊ dare ſolutiuum. nã cum
in hac pꝛeceteris febꝛibus multum debilitetur eger: ex his
duabus q̃ʒ maxime debilitabit'. ⁊ pꝛimo p eṽones ipſas q̃
due tenebũt locũ eradicatiui. Scõo qꝛ fiũt in eodẽ die duo
motus ꝯrij quoꝝ quilibet debilitat: ⁊ potenter abſq̧ ipſa
eṽone. Farmacia namq̧ mouet humoꝛes de circunferẽtia
ad centrũ: flõia vero ecõtra: ⁊ tu bene ꝯſidera. Aui. quarta
pꝛimi quinto caplõ. p̃tera duas medicinas ventrẽ ſoluen/
tes in die vna ꝯiungere eſt timoꝛoſum ⁊ extra rectitudinẽ.
quã auctoꝛitatẽ ẽt ſatis ad pꝛopoſitum adaptare poteris.

B ¶ Jnfertur ſcõo ꝙ non ſunt laudandi: q ſolum caſſiam aut
mãna exhibent in pñ° minoꝛare: aut leuire itendentes. Sit
ergo medicina talis ex reubarbaro: aut de agarico etiã: vt
verbi gratia: ℞. mãna electi. ℥. j. reuba. electi. ʒ. ij. ſ. ſpecie
vel ſquinãti. gra. iiij. Ponatur reubarba. in infuſione aque
acetoſe ⁊ cicoꝛee. ⁊ vini aromatici. añ. ℥. ſ. ſtet p hoꝛas ſex
ad minus: fiat deinde expꝛeſſio foꝛtis. Mãna aũt diſſoluat'
cum aqua bugloſſe ⁊ expꝛimatur: ⁊ oĩa ſimul miſce: vt vʒ
hec medicina maxime cã ente colerico. Al'r dare potes cuʒ
dcã mãna. ʒ. j. ſ. vſq̧ ad. ij. reubarb. ĩ ſuba. Sed hic nota de
ſpica ꝙ eſt mali ſapoꝛis. Euitet' vt poſſibile ẽ: ⁊ ſilia. qm̃ in
illis appetitus ꝓſternit' vt ſupꝛa. ſil'r poteris cũ caſſia dare
reubarb. vt cũ mãna opatus es. Jteʒ mã exñte flãtica loco
reubarbari pone agaricũ cũ ſuo coꝛrectiuo: ⁊ melius in eo
tpe vt coꝛrigat' cũ oximelle. Jtẽ in cã colerica vtere diapꝛu
nis nicolai. ℥. j. reubar. ʒ. ij. ſ. i infuſiõe aut. ʒ. j. ſ. vſq̧ ad. ij.
in ſuba. ſil'r mirabol'. citrinis. Jn flãtica pone agaricum ⁊
Kebu. vſq̧ ad turbith p̃paratũ: ⁊ da cũ aqs coꝛdialibus vt
dcm̃ eſt. ⁊ cõſil'r ſp p̃para tua farmaca cũ coꝛdialibus. ⁊ qꝛ
ĩfra plures ponent' deſcriptiones ſolutiuoꝝ in cauſa coleri
ca flãtica aut melica valẽtiũ. iõ ſupſedeo a recitatiõe eoꝛuʒ.
Tu g̃ q̃re ea ca° de colericis. aut flegma. infra. ¶ Scõa con
cluſio quã ꝓbabiliter pono ꝯ cõem modũ practicandi. me/
dicina ſcamoneata põt ꝯueniẽter in febꝛe peſtilẽtiali exhi/ F
beri. Et ad hãc declarãdã p̃mitto ꝙ medicina dĩ benedicta
duobus modis. Pꝛimo qꝛ nobilis opationis eṽonem abſq̧
moleſtia coꝛpoꝛis faciens: quõ medicinas ſolutiuas pꝛimi ⁊
ſecũdi gradus bñdictas dicimus. Et hoc modo diamanna
Sal'. deſcripta a meſue dicta eſt ab eis bñdicta. Secũdo qꝛ
nõ eſt venenoſitate ꝑticipãs: ⁊ nõ ponit in coꝛpus p opatio
nem eius nocumẽtũ. Hoc mõ dixit meſue medicinam eſſe
bñdictã in ſuo de ꝯſolatione. parte ſcõa. ca° pꝛimo. Ex quo
p̃miſſo. pʒ ꝯ vñ credo eluʒ de ſucco. ro. deſcriptiõe. meſ. h̃
modo bñdictã: qð in febꝛe peſtilentiali cõuenienter poterit
dari: vt ꝯcedit Marſilius patauinus i ſuis receptis: ⁊ mul
ti antiquoꝝ vſi ſunt ſilibus: nõ dubitãtes: ꝑp ſcamoneã eſſe
vehementer refractã: ⁊ ꝓ dicto meſ. dic ipſum de ſimplici/
bus loq: ⁊ nõ de cõpoſitis. qm̃ ⁊ ſi in cõpoſitis talia a ſuĩ ve
nenoſitate expoliari nõ poſſint: tñ ita refrangunt': in cõpo/
ſitis vt ex eoꝝ vſu maius ſequat' iuuamẽtum nocumento.

¶ Tertia ꝯ pꝛobabilis: ꝙ ꝯueniẽtioꝛ eſt in febꝛe peſtilentialĩ
medicina benedicta ſcamoneata q̃ʒ nõ ſcamoneata: ſemper
alijs paribus. pꝛobat' ꝯcluſio. Qm̃ euacuatio humoꝛis eua
cuandi melius fit cum tali ſcamoneata. igitur. ar^m pʒ. Quia
ratione ſcamonee medicina tota ad coꝛ citius deducit': vbi ẽ
vis omnis putredinis ⁊ venenoſitatis: a quo pꝛincipaliter
euacuatio queritur: ⁊ ipſa medicina ſic cito occurrens cito
etiam humoꝛes amplius diſpꝛopoꝛtionat. vnde ſtatim v̇t⁹
reſurgit expulſiua. q̃re citi⁹ a ſe expellit: ⁊ ad loca expulſio
nis citius q̃ʒ ſi non foꝛet ſcamoneata quam citã eṽonem dʒ
q̃rere medicus: vt ſupꝛa. ⁊ rõne qua benedicta facile: ⁊ ſine
moleſtia euacuat vt ſupꝛa. ⁊ coꝛpoꝛis nocumẽtũ p̃ceptibile
non infert cuʒ ſit in ea ſcamonea multuʒ refacta. ſicut caro
tyri in tyriaca. ergo vnde imagineris. Quod ſi nocumẽtuʒ
facit. ex p̃te ſcamonee: qð multũ remittit': ꝑp alia ſecũ com
mixta: magnum facit iuuamentuʒ ex celeri eṽone. vñ iuua/
mentũ eſt maius nocumẽto: ⁊ tu cõſidera. Ex q̃ infertur ꝙ
dando caſſiam aut mãna cum electuario ſucci ro. deſcrip.
nicol'. nõ eſt rep̃henſibile. d°. deſcriptiõe nicol'. qm̃ ſcamonea
ẽ magis rẽfracta in deſcrip. meſ. ⁊ ꝓ iſtis ꝯclõnibus ẽ opio
illoꝝ viroꝝ valentiũ de quib⁹ Gẽtil. ſupꝛa: ⁊ tu ad hoc ꝯſi/
dera hãc mãm nullibi determinatam inueni. Ego aũt de ea
has poſui ꝯcluſiones ⁊ ꝓbabiles: ne videar pꝛeſumptuoſe
patribus antiqs ꝯdicere. Qꝛ ſi tibi placebũt cum ad opus
venies: ꝯſidera tps ãni: ⁊ cõplexionẽ ⁊ etatẽ ⁊c. Qm̃ tẽpoꝛe
frõ cõpl'one frã in cã frã ſecurius dari poterit conſidera. Et
velis arbitrari ꝙ ſcamonea in talibus ſit ſicut dux in exerci
tu qui ſua manu hoſtem: non vincit neq̧ percutit; ſed ſua
pꝛudentia: qꝛ bene conduxit: facit ſuos vincere. ¶ Ultima
concluſio. Qꝛ ſemper in medicina laudabilius eſt expertos G
ſequi: ⁊ a via cõmuni non deuiare. via autem communis eſt
magis experta non cõmuni. vnde quinto canone: pꝛimo ca/
pitulo. Et melioꝛ eſt experta non ex^{ta}: ⁊ tu elige.

Pro cõplemento tertij. Sciendũ ꝙ in hac fe/
bre non inconuenit in eodẽ
die dare ſolutiuũ ⁊ alteratiuũ: imo cũ alteratiuis intus ⁊ ex
tra debes continue ꝓcedere ẽt in pn°: ad ꝓhibendum. ſ. ne
vlterius ꝓcedat corruptio ⁊ venenoſitas: ⁊ ꝓhibeat̃ ſpũuꝫ
reſolutio: ⁊ vt caloris febrilis extinguat̃ feruor: q̃ alterati/
ua dñt eſſe frida ⁊ ſicca cordialia: vñ in eoꝝ frequẽti exhibi
tione ſtudeas die ac nocte: ⁊ talia cum mã peccans erit: aut
ſanguinea: aut colerica tenebũt locũ ẽt digeſtiui. Qꝫ ſi fue/
rit melica adhuc ↄueniẽt ꝑꝑ cãs dictas. Sed nota ꝙ in ſan/
guinea ⁊ colerica dñt eſſe frigidiora q̃ꝫ in flãtica aut melan/
colica. ¶ Et ex his q̃ ad itra dant̃. Qꝛ de his hoc loco ſunt
potiones ↄfectiões. Trociſci ſiue ex eis pill'e facte: ⁊ ita de
ſilibus ꝭꝫ varia ingenia: qꝛ fiũt electuaria: ⁊ hꝫ. ¶ Exm ꝙ
de potionibus: vt ſir. de acetoſitate citri ⁊ hꝫ. de quib⁹ ſup
ſtatiꝫ habuiſti ⁊ copioſe. De potu: ⁊ tu tibi. Etiam hoc loco
ↄfert ſi nõ ſit qḋ ꝓhibeat: ex parte pectoris ⁊ hꝫ. Potus fa
ctus vt de ꝓſeruatione cũ bolo armeno ⁊ aq̃ ro. ⁊ modico
vini aromatici. ℞. aqua. ro. ℥. vj. vini aromatici. ℥. ij. boli ar
meni. ʒ. ſ. miſce: deinde. ℞. ſir. de ace. citri. ℥. j. ⁊ de liquore
boli. ℥. iiij. ⁊ da ter in die. mane. ſ. meridie ⁊ ſero. vñ Auicẽ.
ca° pro°. Et plures q̃dẽ ſanati ſunt ex epidimia magna: ꝑꝑ
ↄſuetudinẽ bibẽdi ipꝫ in vino ſubtili: ⁊ ſi bibit̃ in febre pe/
ſtilẽtie neceſſariũ eſt: vt vinũ ꝑducat ipſuꝫ ad cor: ⁊ miſceat̃
vinũ cũ aq̃ ro. Auic. ⁊ Serapio de eo. Et iam vidi multos
euadere in tꝑe peſtilẽtie ꝑ ipm. Et q̃dã de eo multũ ↄfiden/
tes infundũt ſpongiã in liquore eius ſic iam deſcripto: ⁊
ſepiſſime anhelat ſuꝑ ipſuꝫ: ⁊ eã cõtinue in manib⁹ tenẽt: ⁊
tempa frontẽ: ⁊ pulſus ſepe balneãt. q̃ oia opꝫ vt tua mode
ret prudẽtia ne nimia ledat̃ frigiditate. Et raſ. ponebat ſu/
per tempora ⁊ frontẽ in febre peſtilẽtiãli peciam infuſaꝫ in
aq̃ ro. cãphoriçata cũ ſandalis: ⁊ hoc poſt primam eũonem
iã factã. ¶ Exẽplũ de troc. vel pillulis. Trociſci de cãpho/
ra. Et hic nota ꝙ cãphora appetitũ deijcit: ⁊ idõ nõ ſuꝫ vag⁹
vti ea in his q̃ ꝑ os aſſumunt̃: qm̃ in talibus cõiter deijcitur
appetitus. Itẽ recipe ex pillulis ſupra ordinatis: non ſoluti
uis in de ꝓſeruatione: ⁊ da. Scḋo nota ꝙ ſi in pn° talia euo
merent̃: nõ deſiſtas ab eoꝝ reiteratiõe: ⁊ qñ nõ euomit pa/
tiẽs in pn° hec medicamina ẽ ſignũ bonũ. ↄtriũ malum. qm̃
ſignãt corruptionẽ iaꝫ impreſſiſſe in cor notabilitatẽ. ↄſidera.
¶ De confectionibus. valet cõfectio de tria ſandalis nicolai
extinguit inflãmationẽ cordis ⁊ epatis: ⁊ ipſa membra con
fortat vel. ℞. ſpecierum triaſandaloꝝ. ʒ. ij. oſſis de corde
cerui. ℈. ſ. margaritarum. ℈. ſ. ſaphiri iacinti. añ. ℈. j. çucca/
ri albiſſimi. ℥. viij. cũ aqua acetoſe. fiet confectio ſolida. Ad
idẽ manuſxp̃i platũ ſandalizatũ: ⁊ tu compone ex fridis cor
dialib⁹ ſupraſpoſitj ponẽdo. vj. ʒ. pro libra çuccari. ¶ Et ex
ↄſimilibus poteſt cõficere electuaria. ⁊ hꝫ. ⁊ facias oẽs con
fectiones deaurare ⁊ electuaria. ¶ Electm ſatis cõueniens.
℞. çuccuri ro. vnius anni bugloſſati viol. añ. ℥. ſ. manuſxp̃i
perlati ſandalizati. ℥. j. ſ. puluerum margaritaꝝ electuarij
de gẽmis. ʒ. j. ſ. diſſoluat̃ manuſxp̃i: ⁊ oia ſimul incorpora.
Qꝫ ſi opus eſt liquore addas ſir. de acetoſitate citri: ⁊ deau/
ra: vt dcm̃ eſt. ¶ Item põt fieri decoctio ſir. de acetoſitate
citri vſqꝫ ad ſpiſſitudinẽ: ⁊ cuꝫ eo cõmiſceri ſpecies cordia/
les frãs dictas de ꝓſeruatione: aut calidas vt exigit diſpõ.
¶ Item nobile alteratiuum. ex aqua roſ. lib. ij. vini odoriſe.
vnc. iiij. ſandal. ru. ʒ. iij. ro. ru. ſiluestriuꝫ recentiuꝫ: ⁊ ſi non
habes recentes: infunde ſiccas in aqua roſ. per. xxiiij. ho/
ras. Ma. iij. florum nenufa. Ma. ij. ponant̃ ad alembicum.
deinde Accipe campore. ʒ. ſ. muſci. grañ. i. ⁊ ponantur in
peciola: que dimittãtur ſtare in vna integra fiala per duos
dies. deinde adminiſtretur ⁊ bibẽdo ⁊ odorãdo cuꝫ ſpon/
gia: addito modico aceti: ⁊ ita ea vtere vt libebit. Aqua fri
gida in multa q̃ꝫtitate exhibita eſt forte alteratiuum: de q̃
dictum ad plenuꝫ de potu. Sicqꝫ ex dictis ſpeciebus cordia
libus ſupra: de quibus ſtatim componere poteris trociſcos
pillulas electuaria. ⁊ hꝫ. Uenio ad ea que extra adminiſtrã
tur quandoqꝫ in forma ſacculi.

¶ Epithima cordiale frigidũ. ℞. roſ. rube. M. i. ſ. corian/
droꝝ ꝑparatoꝝ. ʒ. j. ſpodij corall'. rub. alb. ſandaloꝛuꝫ rub.
añ. ℈. ij. margaritaꝝ. ℈. j. oſſis de corde cerui. ʒ. ſ. corticum
citri. ʒ. j. camphore: gran. iiij. fiat ſacculus vaporetur ſuper
tegulam ignitam ⁊ extinctaꝫ cuꝫ aqua bugloſſe. ℥. iij. aceti.
℥. j. Et pro pauperib⁹ cuꝫ aqua ⁊ aceto ⁊ modico vini odo
riferi ana. ¶ Aliter ⁊ maxime tꝑe calido. ℞. aquaruꝫ roſ.
acetoſe: bugloſſe: meliſſe: ⁊ hꝫ. ex cordialibus. oſſis de cor
de cerui: ſandaloꝛũ: boli armeni: terre ſigillate: iacintoꝛuꝫ:
ſmaragdoꝝ: margaritarũ: ⁊ hꝫ cordialium frigidorum: cor
ticum citri ligni aloes: been albi ⁊ rubei. ⁊ hꝫ. cõmiſcendo
cuꝫ frigidis ꝑꝑ cõplexionem plus aut minus aut nihil po/
nendo ꝭm inflãmationẽ cordis fortitudinem virtutis: que
medicus ↄtemperare dꝫ ſicut ſcribẽdo non põt vt cõprehen
dis. Et ideo doſes nõ poſui: doſabis aũt vt occurrẽs requi
ret diſpoſitio. Et i his ẽt ſi videbit̃ poteris ponere aliquid
camphore: ẽt poteris epithimare nõ ſolũ cor: ſed totum pe
ctus: vt Raſis: ⁊ maxime qñ cõprehenderis mãm non eſſe
cõprehenſam in pectore: ⁊ ꝙ in anhelitu nõ eſt difficultas.
ꝙ ſi ipſa aderit nõ facias: imo cũ timore epithimabis cor.
¶ De calido epithimate nihil ad pñs qꝛ eo in febre non ege
mus. Tu itaqꝫ facile ex iaꝫ habitis compones. Et ſicut con
fortandũ eſt cor: ita ⁊ epar refrigerandũ. Sed tñ cordi ap/
plicabis ſtatim epithima. Epati aũt non ſic: niſi facta ꝑmo
eũone ex parte flõie aut farmacie: ⁊ gradare de debili ad
forte. ¶ Unde primo facias tale: vt verbi gr̃a. ℞. aque en/
diuie. ℥. iiij. aceti. ℥. j. ſandaloꝛũ rubeorum. ʒ. j. ſ. applica cuꝫ
pecia linea duplicata. Calefactum aliqual'r tꝑe frigido: cali/
do aũt non. Et ſi vis fortius addas ſpodium: vinum grana
torum: ſpẽs ceroti ſandaliçati Meſue: aut dyarodon abbatꝭ
Nicolai. vel ſemina frigida ⁊ cetera. Item attende ↄforta/
tioni ſtomaci: qm̃ vtplurimum in iſtis deijcitur appetitus.
¶ Que aũt ſtomacum confortant ſuo quere loco. ¶ Item
qm̃: vt in de ſignis demonſtratiuis ſupra: aliqñ dolet dorſũ: tũ
fiat vnctio dorſo ex frigidis oleis roſato nenufarino: viol'.
⁊ hꝫ. cum ſandal'. ſeminibus frigidis. raſura eboris. ſucco
ſemperuiui. aut ſolatri cuꝫ aceto ⁊ modico camphore: ⁊ ita
de alijs: qm̃ hec poſui: vt v̓bi gratia. ad excitandũ te ad cõ/
ponendũ: ſtude. Item cum aq̃s frigidis ⁊ aceto. ſeminibus
frigidis. fiat epithima humidũ dorſo ſi placet. ¶ Et qꝛ de
maxime refrigerantibus totũ vltra flõiam eſt epithimatio
teſticuloꝝ ꝑꝑ reflexioneꝫ caloris quaꝫ faciunt ſup totum:
ideo ſtude cũ opus eſt eoꝝ epithimationi cuꝫ aq̃ roſ. aceto
modico vini odoriferi: ⁊ cũ his que refrigerant dorſum: ⁊
reiterabis. Poſſet fieri pro alterando cor vnguẽtũ ex dãtis:
ſed non laudo: neqꝫ eſt in vſu. Epati aũt qñqꝫ fit vt infra in
pluribus caplis: ſed in caſu nr̃o magis laudo epithimata:
ẽt vt dcm̃ eſt capiti: qꝛ fronti ⁊ temporibus applicent̃ hec
humida frigida odorifera: ſi nõ ſit qḋ obſtet: ex capitalib⁹
frigidis: vt eſt aqua ro. nenufaris viol'. cum ſandal' aceto cã
phora: ſuccus ſolatri lactuce: ⁊ vt precipit Raſis.

Pro cõplemento quarti ſcḋm ꝙ digeſtiua in/ A
ter ſe varietateꝫ recipere de
bent vt mãe ipſe digerẽde nam vt dcm̃ eſt: febris peſtilẽtia
lis nõ ex vno ſolo ↄuenit humore: ſed a diuerſis ⁊ plurib⁹
ſimul ꝭm pl'm: qm̃ raro peccat humor ſolus. primo regimi
nis acutoꝝ. cõmẽto. 20. Tu itaqꝫ primo ipſam digerendam
mãm bñ cõprehendas: deinde ad digeſtiua poſita ſupra in
4° cap. te transferas: vbi ⁊ ſimplicia ⁊ cõpoſita tuo inuenies
ꝓpoſito. Ita tñ ꝙ in ipſis ſi cordialia nõ ſunt addas ex cor/
dialibus calidis ⁊ fridis vt ipſa exigit diſpõ: de q̃bus plene
ſupra de ꝓſeruatione: ⁊ de ipſis ẽt cordialibus hic añ: dum
de potu agebat̃. ¶ Scḋo vt ſupra talia digeſtiua dari dñt
poſt ꝑmã ⁊ feſtinã factã eũoneꝫ: ⁊ hoc vbi mã eſſet calida
ſanguinea aut colerica aut ex his mixta. q̃ caſu alteratiua

dicta ēt ⁊ de potu eēnt digeſtiua: ⁊ tūc i eodē die ↄueniēter dabunt cū p euatiuo: ꝛimo ex eis vtēdū ē ↄtinue: vt de potu dicebat. Qꝫ ſi mā fuerit flātica aut melācolica: tardetur talīū digeſtiuoꝝ exbibitio poſt pmā euonez. ¶ Tertio nota ꝙ digeſtiua talia nō debent eſſe ab acetoſitate expoliata ꝓpter ipſius acetoſitatis ſiue aceti excellētiā: in h̄ caſu nō parū ab auctoꝛibus cōmendatis. ¶ Quarto ꝙ talia dent bis i die: mane i auroꝛa p boꝛas tres añ cibū: ⁊ ſero ante cenaꝫ p tot aut ſaltem p duas: ita tñ ꝙ det poſt prādiuꝫ per boꝛas ſex. ¶ Quinto ꝙ te trāſferas ad capl̄m q̄rtū ſupra vbi babes digeſtiua diuerſa ſꝫ diuerſitatē ſpērū bumoꝝ. ēt ſm diuerſitatē vniuſcuiuſqꝫ eoꝝ i latitudine ſua. vñ volo h̄ bec pauca de ipis digeſtiuis ſic dixiſſe: qm̄ ſcio pluſqꝫ ſufficē itelligēti.

Pꝛo cōplemento quinti lꝫ q dcā ſunt in cōplemento ſecundi ſufficerēt i tñ ne in totū vacuus bic canon a nobis diſcedat: aliq̄ ſcribam valētia ēt pro ipſo ſcd̄o. vñ de flōia dicat ꝙ ſi vī non eſt malum eam reiterare: ſed minoꝛē facere q̄ꝫ in pꝛincipio. veruꝫ boc raro accidit qm̄ vt dcm̄ eſt: eſt moꝛbus voꝛax ⁊ inducias nō dans. De euacuatione vero p ſeceſſum dicat memorādo ꝙ in die non deſiſtere debes a cliſteribus lenitiuis ſup̄poſitis. capitulo de canonibus putridarum in generali.

¶ De euone p farmacū dd̄m ꝙ exbibitis digeſtiuis duobus dieb⁹ vel trib⁹ ad plus da euacuatiuū: ⁊ ↄſidera duo. Pꝛio ꝙ dies exbibitiōis eius nō ſit creticus i idicatiuus. ſ. aut era dicatiuus ne v̄tutis ⁊ celeſtis iſluxus operationē impedias. ¶ Scd̄o ꝙ vt dcm̄ eſt de digeſtiuis qd̄ bñ ꝑus attēdas bumorē vel bumoꝛes peccātes: ⁊ ꝙ ſcd̄m eoꝝ diuerſitateꝫ diuerſa admiñiſtrabis euatiua. vt v̄bi gr̄a: peccāte colera facies decoctionē ex tamarindis pꝛunis violis mirabolanis citrinis ⁊ h̄ꝫ. ⁊ cū bac dabis māna caſſiam aut reubarbaꝛ: aut el̄ariuꝫ de ſucco roſaꝝ vt ſupꝛa de eo: aut diamāna ſm ↄcl̄oneꝫ quā ꝓbabilē poſuit: ⁊ vidi aliquos eā ſeq: aut diapꝛunis nō ſcamoneatū cū reubarbaro: ⁊ ſic de alijs fridis: vt iulep violatū aq̄ cicoꝛee acetoſe ro. ⁊ h̄ꝫ. Qꝫ ſi fuerit aduſta cōmiſce decoctionē: aut ſyrup. valētes i digōne talis bumoꝛis: vt ſup̄ q̄rto cap. ad plenū: ⁊ tu ibi. Et cōſil̄r diſcurre p alias ſpēs colere. Qꝫ ſi ex flegmate diſcurre p ſpēs eius: vt ſupꝛa allegato ca°. ⁊ tūc ꝓcede cū decoctione fcā cuꝫ rebus digeſtiuis illi⁹ flātis ⁊ da cū illa caſſiam māna agar. aut turbith: aut pill̄. de appꝛopꝛiatis de qb⁹ ad plenū 4° cap. x̄bi gr̄a. ℞. caſſie aut māna. ℥. j. ſ. turbith ꝑparati. ʒ. j. trociſ. de agari. ʒ. ſ. çinçib. ℈. ſ. ſalgē. grañ. ij. detur cum decoctione bugloſſe ⁊ çedoarie. Cōſil̄r opare qñ ē bumoꝛ melācolic⁹: in q̄ caſu qdā ꝑſumūt: vt dcm̄ eſt ſup̄. El̄ariū bamec: ſed dia ſcene ſecurius: pillulas ⁊ h̄ꝫ. ad ꝓpoſitū tuū in oib⁹ babes ſup̄ 4° ca°. ⁊ tu ibi. Ne aliquis me moꝛdeat: de paucitate receptarū qm̄ ſuperfluum duxi eas deſcribere: nō pꝛius poſito caſu in terminis. vñ ſm eius varietatem opꝫ variare receptas. ⁊ tu ex poſitis in capitulis allegatis modum babes copioſum: ⁊ ideo ad ea loca te transferas.

Pꝛo ſexto ſufficiant q̄ dicta ſunt in cōplēdo tertium. ¶ Et pro ſeptimo q̄ poſita ſunt in cura accidentium febꝛium a cutarum peracutarum ⁊c̄. qꝛ in pꝛecedenti capitulo. Et in ſputo ſanguinis in ea apparente. nō
B obliuiſcaris bolo armeno: ⁊ ſucco poꝛtul̄. aut puluere eius cum ſyrup. de ace. citi. ſmeraldo ac campboꝛa.

Poſtremo bis addo aliq̄ ex emperic. inuēta aliqua rōnabil̄r poſita. Sūt ex eis qdā dantes ſuccū kalēdule ſtatim a pn° vſqꝫ ad. ℥. iiij. calidum i deinde egrum coopiūt ⁊ ſudare faciūt: deinde poſt cōpletaꝫ ſudationē ⁊ mūdificationē reficiunt egrū. Dicūtqꝫ ſolo iſto medicamine curari. Quidā eodē mō dāt ſuccū berbene ⁊ i ea maximā ſpē ponūt. Quidā ſuccū ſcabioſe: vt dñt poſt eius exbibitionē p boꝛas. xij. peſtē extinguit. ¶ Quidā rōnabilius opantes poſt pmā euonē audēt ſupꝛa el̄aria calida: etiā ſup tyriacā ⁊ metridatū: maxime qñ ē febꝛis nō multe iflāmationis: vt dādo. ʒ. j. vel circa tpe frido. calido vero cum ſyru. de acetoſitate citri: vt rob de berbe. ⁊ h̄ꝫ. aut cuꝫ çuccaro roſ. eſt. n. qd coꝛdiale veneno reſiſtens: ⁊ ea vtuntur ſic ter in bebdomada. ¶ Apō italos maxime inoleuit vſus pulueris radicis toꝛmētille q̄ eſt ſpēs pentafilon exiccate in vmbꝛa det cū ſyrupo de acetoſitate citri oi die. ʒ. j. ⁊ cū aq̄ acetoſe. Ideꝫ det de puluere diptanii. Ei⁹ doſis ē. ℈. j. cum acetoſe ⁊ aq̄ roſata. ¶ Aqua ex cōpoſitiōe noua. ℞. radicū toꝛmētille. M. ij. radicis diptanii. M. j. berbene. M. j. ſ. ſcabioſe. M. ij. kalendule. M. i. ſ. bacaruꝫ lauri: M. j. terre ſigillate: boli armeni. añ. M. ij. roſ. j. ſ. macis. M. j. omnia h̄ aceto aſpgant ⁊ dimittāt ſic ſtare p noctē: deinde ponantur ad alembicū. dent de ea oi mane. ℥. iiij. cū. ℥. j. ſ. ſy. acet. citri vel de ribes i auroꝛa. bec. n. vī multis ſatiſfacere ⁊ veneno peſtifero valere. Tu aūt bñ ↄſidera. Multa. n. p ſe ex auctoꝛib⁹ boieꝫ liberāt ⁊ in ꝑſeruatiōe ēt cōferre videtur. Multa a multis ponunt: ⁊ dñr. ¶ Ego aūt tria bis ſubiungere volo i qb⁹ nōnulli magnā ſpeꝫ ponūt. Nō ſolū in curatione ſꝫ ēt in ꝑſeruatione. Pꝛimū. ℞. boli armeni. ʒ. ij. cinamomi. ℥. ſ. radicū toꝛmētille diptami ſanda. rubeoꝝ. añ. ʒ. ij. ſ. raſure eboꝛis. ʒ. j. ſ. ſpodij. antbere. añ. ℈. ij. coꝛtiū citri: margaritaꝝ. añ. ʒ. j. ſmeraldi: iaciti: rubini: ſapbiri. añ. ℈. j. karab. vnicoꝛnu. añ. ℈. ſ. oſſis de coꝛde cerui. ʒ. j. auri ⁊ argēti ſbtil̄r limatoꝝ. añ. ℈. j. accipe ex h̄ puluere. ʒ. j. ⁊ da cū ſyrupo de acetoſitate citri oi mane cuꝫ aqua acetoſe vel ex eo fac cum çuccaro bugloſſato el̄ariū. vel cum ꝫuccaro ↄfectionē ponēdo ꝓ libꝛa çuccari. ʒ. vj. pulueris. ¶ Scd̄m eſt ſyrupus alterariu⁹ mūdificās coꝛpus a ſupfluitatibus. coꝛ cerebꝛuꝫ ⁊ epar ↄfoꝛtat: ⁊ oia mēbꝛa pꝛincipalia. Et de ipo aiūt viſaꝫ fuiſſe experientiā magnā. ℞. coꝛticū citri: coꝛticū radicū capparoꝝ: iberberis: ſandal̄. rub. ſpodij. añ. ʒ. ij. gariofilate: meliſſe: bugloſſe: boꝛagis: cicoꝛee. añ. ℥. ſ. acetoſe: epatice: cyꝑſſi: añ. ʒ. iij. ſcariole. vnc. ij. ſeminū citri: ſeminuꝫ cōiuꝫ fridoꝝ violaꝝ. añ. vnc. j. tbimi. epitbimi: mira. citrinorū: cbebuloꝝ: iſcene polipodij. añ. vnc. j. agarici reub. añ. ℥. ſ. ſemis abſintbij: ſucci fumitterre: ſucci plātagis. añ. ℥. vj. citonioꝝ. ℥. ſ. oxygridij. ʒ. ij. çuccari albiſſimi. li. ij. fiat ſyrupus ſm artē ⁊ acetoſet cum ſucco citonioꝝ. doſis eſt a. ʒ. j. vſqꝫ ad. iij. cū duplo aq̄ bugloſe mane i auroꝛa: nedū curat ſꝫ ꝑſeruat ei⁹ vſus iterpolatus a peſte. ¶ Tertiū eſt qd curioſuꝫ alchimiçatū. ℞. radic. toꝛmentille viridiū ſi bꝛi pñt li. j. radi. diptanii lib. ſ. rad̄ enule cāpa. vnc. iiij. acetoſ. lib. j. vnc. viij. ſeiuꝫ ei⁹. ℥. iiij. bugloſ. boꝛagi. cū ſuis floꝛibus. ro. rub. añ. li. j. pimpi. ſcabioſe. añ. lib. ſ. ſucci limonū li. j. tyriace optime. lib. ſ. aq̄ ardētꝫ ex vino optio. ℥. x. terre ſigillate: boli armeni. añ. ℥. ij. ſandal̄. alb. rub. ſpodij. been albi ⁊ rubei: margaritaꝝ ſplēdidaꝝ. añ. ℥. j. ſ. oſſis d̄ coꝛde cerui. vnc. j. raſure eboꝛis vnc. j. croci. ʒ. iij. cāpboꝛe. ʒ. ij. folioꝝ auri. vnc. ſ. Sic opari icipias: folia auri ſup poꝛpbiro cū melle tere vt poteris: deinde in ampulla aq̄ ardentꝫ pone ⁊ bñ obturet: ⁊ ſic p dies tres dimitte: deinde tere margaritas. pone in āpulla ſucci limonū bñ opturata: ⁊ dimittat p tātūdē: deiñ cū vino optio radices optime lauēt: ⁊ i vmbꝛa exiccētur: deiñ i moꝛtario ↄquaſſent optime ⁊ berbe ⁊ ſemia ſimil̄r: deiñ oia ſimul pone in vaſe vitreato: ita ꝙ vltimo tyriacā aquā ardētē ⁊ ſuccū ⁊ pulueres ⁊ ita obturet cū luto vt reſpirare nō poſſit: poſtea fac foueā in loco bumido ꝓfunditatꝫ triū pedū. ⁊ i fondo fouee fac ſolariū de calce viua altitudinis medij pedis. deinde pone vas in medio cum fimo eqno vel vinaccis circūdādo ⁊ bñ coopiendo. q̄ facto infundas ſup ipſuꝫ duas ſitulas aq̄: ⁊ ſic pmitte ſtare. xij. diebus nālib⁹ ⁊ oi tertia die renoua fimū ſiue vinaceas: deiñ tranſactis. xij. dieb⁹ extrabe totā cōpoſitionē ⁊ pone i veſica vitrea ⁊ deſup alembicum: ⁊ ſigilla ne reſpiret: ⁊ ponatur ad igneꝫ: ⁊ ſit lentus abſqꝫ fumo factus: ligeturqꝫ ampulla ad caudā alembici ne aq̄ exiens reſpiret: ⁊ ipſa extracta iteruꝫ ſup feces pꝛoijciat: ⁊ ſic fiat tribus vicibus. A quavero que

et tertia veniet alembicatione ponatur in veſica vitrea cum alembico bñ obturato: ⁊ alembicetur quarto ad balneū: deinde vſui reſeruet. Doſis eſt coclear vnū bñ paruum vł ʒ.ſ. vſq ad .i. ʒ. Hec aūt ſpūs multiplicat ⁊ clarificat: mēbra confortat pncipalia: ita vt nō permittat ea ledi a peſte: īmo ⁊ leſum liberat. Et aliqui pro re multū ſecreta tenent: dicentes q ſi accipiant partes due huius aq̄ auri potabilis pars vna q mirabiliter hominem viuificat: maxime qñ fit aurū potabile ſine aliquo corroſiuo: habeo penes me modū faciendi eū: ſed nōdū ſum expertus: ideo nō hic appoſui.

A ❧ Ultimo pono verba Auic. in quinto. ſumma pma. pmo caº que memorie cōmendes. inquit de tyriaca. Et illi qui ea vtūt in tpe ſanitatis non nocent venena: ⁊ non ipediunt i eo nocumenta: ⁊ fit ſanus ab egritudine peſtilentie. Hoc dico quoniā que dicta ſunt multum curioſa ſunt: ſed doctos ⁊ expertos ⁊ experta ſequere. Et hec de febre peſtilentiali gratia ſaluatoris ſufficiant.

❧ De glādulis ⁊ carbūculis peſtiferis. Rubrica. vj.

B Et quia cū his febribus cōiunguntur non raro glandula ⁊ carbunculus: q̄ vt dcm̄ eſt ſunt ex ſignis demonſtratiuis efficacibus: hinc ⁊ ſi habitum inferioris induere videar: ſtatui ſuccincte de eis aliqd dicere ad alıqualē phyſici intelligentiā: qm̄ res hec tam timoroſa taq̄ pernicioſa: neceſſaria ſcitu ſibi a me iudicata eſt. ❧ Apparente aūt glādula ſiue poraca: a porario: q eā pmo ieſu gr̄a curauit: ſic dicta: pmiſſis vlibus ex pte eūonum: tā per farmacū q̄ p flōiam factarum: ad localia veniendū eſt. Primo itaq ſuperponat̄ ventoſa magna: deinde pfecte ſcarificet̄: ⁊ ſubito facta ſcarificatione ſupponatur ventoſa iterum: vt egrediatur venenū cū ſanguine illo. Et hec eſt viſa in ſupficie verbo ſnia. Auic. tertia quarti. de cura apoſtematum accidentiū in glandulis. Quidam ſtatim a pnº ſupponunt cantarides: ⁊ ſılr ponūt in pte inferiori a glandula diſtante cantarides. Quidā loco cantaridū ponūt flāmulas ſiue pedem coruinū diuertēdo ⁊ trahēdo. vt ubi gr̄a. ſi eſt in coxa ponunt ſuperius in tribus vel quattuor locis. ſi ſub aſſellis ſup brachia: ⁊ ſi poſt aures ſup ſpatulas ⁊ veſicas incidunt magna inciſione. Item renouant loca ſic in diuerſis partibꝰ veſicando. Quidā ponunt cauteria actualia ſimiliter ⁊ potentionalia. Quidam applicant ſanguiſugas vngulatas. Quidam: ⁊ eſt ſuauius ⁊ delicatius ⁊ optimum deplumāt anum galli ⁊ ſuperponūt ⁊ dimittunt ſic ſtare per ſpacium q̄rti hore vel circa. deinde remouent ⁊ alium ſuperponunt vſq ad numeꝝ .xij. vel .xx. q ſi morient̄ erit bonū ſignū. ſi nō malū: qm̄ ſignū q attraxerūt venenū: ſi morient̄ ſcilicet. Ad idē maxime ɔferūt emplaſtra: ⁊ h̄ in pnº ex rebꝰ attrahentibus ⁊ reſoluētibꝰ: vt ſunt ſpēs gūmaꝝ: vt galbanum: euforbiū: gūmi arabicū: armoniacū: ſerapinū. ⁊ hꝫ. faciendo diſſolui ⁊ ſup coreū extēdi. Silr̄ fit empl̄m ex fermēto: ſapone nigro: ſinapi: calce viua: caricis: vitriolo: nuce rancida. Itē ex radice narciſci: ⁊ melle anacardino ⁊ puluere ſtercoris colūbini.

C ❧ Ad idem emplaſtrū ex nucibus: ficubus ſiccis: rutha: bethonica: ſcabioſa: galbano: fermento: ⁊ melle: ⁊ eſt optimū ⁊ ſuauius. nā certe eſtimo dolorē multum virtutē pſternentē: ⁊ attractionē nimiā expaueſcō: ita q cū mitioribus trāſire eſt ſecurius. ❧ Et ſit tibi canon q ſemp cū hꝫ. emplaſtris ponant̄ calida veneno reſiſtentia: vt ſunt bethonica: berbena: chalendula: ſcabioſa: gentiana: diptamus: çedoaria: ariſtologia: calamētū: cepe: abrotanū. ⁊ hꝫ. de qbus ſupra de pſeruatiōe. ❧ Scōs canon. q a repcuſſiuis oīno abſtineas. ❧ Tertius. q pcedat̄ poſt principiū. cū ſolutiuis ⁊ maturatiuis. ❧ Quartus. q quā primum incipiet apparere veſtigiū ſanici: tā cito aperias ipſum apa. nam exiſtimo iuuamentū ex apertione eius maius. conſidera. Et hec curſim de glandula ſiue poraca.

❧ De carbūculo dicat̄ q i cura eius debēt precedere vlia: vt de glandula. Et veniēdo ad localia confert appoſitio gallorū. Itē qdā ɔfidunt ſup ventoſas: vt in de glādula. Quidā ſanguiſugas applicant: ⁊ eſt ſuauius ⁊ mitius. Quidam vt anglici aggrediunt̄ cū cauterio actuali. quidā cū potentiali: ſed actuale pſtātius. Cauterium potētiale laudatū. Re. vitellum. i. oui recentis cū eo cōmiſce de ſale q̄to plus fieri poterit ⁊ mutet̄ de hora in horā. Item applicet̄ panis calidus de furno extractus ⁊ reiteret̄. Itē ficus trita cū yreos. ⁊ modico ſalis ⁊ aloes rumpit ipm a pnº. ❧ Ad idē radix ɔſolide minoris trita inter duos lapides: ⁊ dolorē mitigat. Item fermētū cū oleo ⁊ ſale. Itē pix nigra mixta cū paſſulis. Itē oppoponacū cū fermēto ⁊ paſſulis. Itē bucella panis cocta in oleo feruentiſſimo ſuppoſita ⁊ replicata. Item cataplaſma ex ſcabioſa factū. Eſcara vero facta non remoueat̄ violenter: ſed vngat̄ butiro loto ⁊ oleo donec cadat. Uel fac emplaſtrū ex butiro ⁊ radice altee ⁊ aſſungia porci nō ſalita. Deinde attendat̄ ad mundificationem vlceris ⁊ carnis gn̄ationē cum ſarcocolla ⁊ melle añ. ⁊ eſt mirabile. Itē cōmēdat̄ dyaquilon abſq gūmis. Item foliū baſilicon gn̄at carnē in antrace. Itē ɔſolida maior: radix aſſodillorū. Itē radix paucedani puluerizata. ⁊ hꝫ. Et nota q circūcirca locū debes applicare q̄ membra confortant ex frigidis ſtipticis nō multū: vt ſunt ſuccus arnogloſſe vel folia eius: mica panis infuſa in aceto non multū forti: ⁊ ſepe reiteretur. Item ex farina ordei cū ſucco lanceole ⁊ melle. Et hec volo tibi de his ſufficere. pro phyſici intelligentia ſtude. Et de his deo gratias ſemper.

D Caſus. Pampinianus noſter: vt ſupra caº de canonibus vlibus. attendendū in cura putridarū: ⁊ tu ibi. Poſt febrē a q̄ curatus fuit p Sieulū nr̄m: icepit egrotare pmo auguſti febre peſtifera hora tertiarū cognita p ſigna ipſius demōſtratiua: ⁊ nocte ſequenti circa medium noctis appuit apa ſiue glādula in iguine ſiniſtro cū his accñtibus. Primū dolor capitis. ſcōm ſubet leue. tertiū vomitꝰ. q̄rtū dolor dorſi. qntū ſitis itenſa. ſextū pſtratio appetitus. Cui ſiculus occurens vt eodē loco. ⁊ de etate cōplexiōe virtute ⁊ ceteris iformatus: h̄ ordine pceſſit. vocatus ſcōa die menſis añ tertias p duas horas voluit videre pmo vrinā quam indicauit ſubiugalē ex ebulitiōe i maſſa humorali fcām: vt ſupra de vrina ſubiugali dcm̄ eſt i de ſignis demouſtratiuis: ⁊ tūc pcepit: vt imediate fieret cliſtere lenitiuū ⁊ poſt eius ipoſitionē p duas horas pcepit fieri flōiam ex ſaphena ſiniſtri pedis iuxta canones ſupra de flōia poſitos: ⁊ eo maxime: qm̄ Pāpinianus cōplexiōe ē ſanguineus cum participatione colere: ad extractionē. vi. ʒ. ⁊ non pluriū. nā flōia pedum plus multo debilitat q̄ brachiorum. 4ª pmi. de flōia. Nam ex ſignis cognouit colerā mixtā ſanguini peccare: ⁊ ſic eā fecit euacuatiuā ⁊ diuerſiuā. deinde dietam ordinauit declinantē ad fridū ⁊ ſiccū: ⁊ cū acetoſis: vt ſupra de ea dictum eſt. Tertio ordinauit: q flōia ſomnum iducit ēt rōne ſubeth qd̄ teneret̄ pſtantes in vigilia cum nouis fabulis vociferatiōibus. ⁊ hꝫ. vt ſupra de ſubeth. Quarto ordinauit epithima cordiale fridum: qd̄ ei applicari ſepe pcepit. vt ſupra de eo. Quinto alteratiuū cordiale potabile: vt ſupra de potu dcm̄ eſt. quo vti ɔ̄ ɔtinue añ ⁊ poſt cibū: ita vt ab eius potu nō deſiſtat. Sexto ɔfectionē cordialē: fridā: de q̄ ſepe daret̄ ei. Septimo q in mane ſequēti: q. ſ. tertia die daret diaprunis cū reubarbaro. ⁊ cū decoctione tamarindoꝝ prunoꝝ. ⁊ hꝫ. Octauo ordinauit: vt violentaretur ad aſſumendū cibū adminiſtrās aquā carnis alembicatam ⁊ cetera brodiū ɔſummatū. ⁊ hꝫ: vt dcm̄ eſt. Nono q circa .xiij. horā detur de aqua ex cōpoſitione noua: aut modicum tyriace cū çuccaro roſ. ⁊ pauco boli armeni. Et ſemp ordinauit lenitionē ventris ⁊ ɔtinuationē epithimatū mane ⁊ ſero: deinde eadē hora ordinauit fieri epithima epati refrigerans ⁊ confortans ⁊ vnctionem dorſi refrigeratiuā. Decimum ordinauit vt adueniente quarta ſollicitaretur

Digitized by Google

ad acceptioneꝫ cibi:⁊ ad aſſumptionem alteratiui quo uſqꝫ quarta tranſiuit:deinde inſtãs cum lenitiõe ventris oꝛdinauit digeſtiuũ ex ſyrup.de acetoſitate citri. Syrupo violato ⁊ acetoſo ſimplici cuꝫ aq̃ acetoſe endiuie ⁊ modico roſ.qđ voluit dari in aurora pur friduꝫ vſqꝫ ad ſeptimũ incluſiue. Quinta v̑o die añ cenam p duas hoꝛas dedit pillulas gnqꝫ ruffi deſcriptas ſupꝛa:⁊ nõ plures:qꝛ venter ſatis lubꝛicus erat. Nona aũt die de mane dedit.ʒ.i.ex eiſdẽ. Et ſic ꝑmiſit tranſire vſqꝫ ad.xij.ĩcluſiue nõ deſiſtẽs ĩ dãdo de alteratiuo. ⁊ aliqñ de aq̃ ex cõpoſitione noua. Tertiadecima vero rediuit ad digeſtiuũ dando ſyrup.de biçanthjs acetoſum cum iulep.violato:eo ꝙ materia ſubtilis iam euacuata erat pro magna ſui pte.vñ remanſit materia groſſioꝛ. Et.xvj.dedit manna cũ reubarbaro:⁊ agarico:⁊ ſic vltra canonice ꝓceſſit vſqꝫ ad cõplementũ cure.interim nõ deſiſtebat a regimine accñtium cũ his de qbus dcm̃ eſt ſupꝛa de regimine acutarum.veꝝ qꝛ cõpꝛehẽdit in ꝓnᵒ febꝛẽ non eſſe magne iſlãmationis qꝛ lꝫ nãliter foret ſanguineus cuꝫ participatione colꝰe.tñ colera peccans pro nunc ex inoꝛdinato regimine groſſa erat.ꝙ ſi fuiſſet ſubtilioꝛ ⁊ acutioꝛ:feciſſetqꝫ febꝛem magis inflãmatam:auſus fuiſſet ſup exhibitioneꝫ potus aq̃ frigide in magna q̃ꝫtitate. Qꝛ ſi poſt flõiam p.xx. hoꝛas dediſſet:exiſtimo nõ peccaſſet:ſꝫ regulariꝰ ſic operando ꝓceſſit. Qꝛ ſi cõphẽdiſſet ṽinã eẽ ſubiugalẽ ex debilitate ṽtutis non feciſſet flõiam:ſilꝛ ſi fuiſſet liuida. Et iõ bñ ꝯſidera añq̃ꝫ eã facias:⁊ nõ ꝓperes ad eam vt multi faciunt. ℭ Hocqꝫ in tpe ſollicitauit dñm cyrurgicũ vt glandule foret oĩno intentus:vt in ꝓma die q̃ ipſe occurrebat ſup glandulã poneret̃ ventoſa cũ ſcarificatiõe:vt ſup.deide ſup crus inferius apud cauiculã:⁊ modicũ ſupꝛa ĩ q̃tuoꝛ locis poſuit veſicatoꝛium:reiterãdo de tertio in tertiũ.deinde ſupponere fecit emplaſtrũ factũ ex nucibus caricis bethonica rutha ſcabioſa galbano ⁊ fermento ꝯfectũ.⁊ cũ eo ꝓceſſit vſqꝫ ad qntũ.deide ſuppoſuit aliud ex radice maluauiſci cum caricibus adipe poꝛci ⁊ cepe lilioꝝ alboꝝ ſcabioſa ⁊ melle ꝯfectum:ꝓceſſit vſqꝫ ad diem.xij.in q̃ apparuit manifeſte ap̃a ſaniarũ ⁊ tunc nõ expectans magnã ſaniationẽ:vt ſupꝛa dcm̃ eſt iuſſit eum apiri:⁊ ſic ꝓcedendo mundificãdo ⁊c̃.euaſit.ꝑcepit deinde vt ꝑmitteret hũ mãm expirare:nec eſſet vagus in cito claudendo ſeu ꝯſolidando eũ. Si aũt in his diebus qbus proceſſum eſt canonice velles dare aut aquam aut puluerẽ aut ſuccũ aut aliud tale bezaar:potes:nec oꝛdo regularis impeditur.vñ coclear aque de qua ſupꝛa tãto facte artificio darĩ poterit:⁊ ſic de alijs.conſidera.

Capitulum.x. De tropicis ſiue conuerſiuis.

E Febꝛis tropica ſiue conuerſiua eſt febris acuta non abſolute ĩ oꝛdinati motus:taꝫ ex pte ſeuitatis accñtium q̃ꝫ piculoſitatis eius inter acutã ⁊ cronica media: qñqꝫ ſatis cito qñqꝫ tarde ad ſtatũ veniens. Cuius cã ſm plꝰm eſt mã colica flegmati admixta adintra venas putreſcẽs. Huius deſcriptionis declaratio ꝓ magna ſui parte pendet ex habitis ſupra de acutis in ꝓnᵒ.⁊ iõ tu ibi. Et dĩ qñqꝫ ſatis ⁊c.⁊ hoc accidit ſm maioꝛẽ aut minoꝛẽ mixtionem humoꝛis frigidi cũ calido. Et dĩ cuius cã eſt ⁊c.qꝛ ſm plurimũ ⁊ raro in paucioꝛibus acute ſunt de numero continuarũ. Determinationeꝫ aũt huius ⁊ de reliqs particulis vide allegato loco. Et ſicut ipſa eſt media:ita ⁊ ſigna ⁊ cura erunt media.vñ habita noticia ſignoꝝ:⁊ cure acutarum q̃ poſita ſunt.naꝫ accñtia ſunt ſigna eaꝝ:vt ſupꝛa: ⁊ ſignoꝛũ ⁊ cure q̃ de alijs putridis infra ponent̃: habebunt̃ ⁊ ſigna ⁊ cura eaꝝ.⁊ iõ ea vide. Et de his ne in longũ ꝓcedã: ſatis tibi ſcriptum ſit:ne ⁊ idem bis replicando faſtidiem.

Capitulum.xj. De febꝛibus ſanguineis: continẽs rubꝛicas quatuoꝛ.

ℭ De diffõne feb.ſanguinee ⁊ eius declaratione. Rub.j.

Febꝛis ſanguinea eſt febꝛis acuta ⁊ vere continua humoꝛalis vel putrida. F
Cuius cauſa eſt ſanguis ipſe inflammatus non putridus aut putridus factus. Ex qua declaratione pꝫ ꝙ ꝯtingit ex ſanguine putrefacto febꝛẽ ſanguineaꝫ cãri poſſe. Cuius oppoſitũ aſcripſit ꝓnceps noſter Galꝰ.vt ꝓma q̃rti.6.opinatus eſt Galꝰ.nã dixit.ꝙ cuꝫ ſanguis ad putredinẽ venit in coleram ꝯuertit̃ ſaltem eius ſubtile:⁊ facit cauſonẽ aut tertianã:⁊ nõ ſanguineã:⁊ groſſum ꝯuertit̃ ad meliam ⁊ eſt rõ eiꝰ ſumpta 2ᵒ de criſi: ⁊ 2ᵒ de differẽtijs feb.2ᵒ caᵒ. Hãc diſceptationẽ in p̃ntiarũ proſequi nõ intẽdo:ſed de ea tñ dicere.ꝙ Galꝰ.expꝛeſſe voluit febꝛẽ ſanguineã poſſe cãri ex ſanguine putrefacto:vt 9ᵒ terapen.verum.2ᵒ de differẽtijs feb.8.ca. demõſtrauit duo. Primũ ꝙ de ſanguine putrido ſit febꝛis.2ᵐ ꝙ hec reponitur in periodo ⁊ nã colericaꝝ:qꝛ ſanguis cũ putreſcit ſit colera.⁊ febꝛis ꝯſiſtit in ſpecie humoꝝ in quos tranſmutatur ſanguis. Et exẽplificat de ꝯuerſione ſanguinis in coleram cũ putreſcit in apatibus ⁊ venis. Et iõ ſi bñ conſideras: eius ſermo vĩ varius:vt dicit Auer.7.colliget.ꝓpꝛio caᵒ honeſte de Galꝰ.loquens. Unde ſaluando Galꝰ.in hac ſic apparenti varietate dñt qdam:ipſum aliqñ fuiſſe locutũ ſm opinionem ꝓpꝛiam:aliqñ ſm cõem. Conciliatoꝛ vero dña.89.volens ſedare hanc apparentẽ diſcoꝛdiã dixit.ꝙ ſanguis aut ĩ venis ꝯtinet̃:aut extra effundit̃. Si in venis.tũc non hꝫ niſi vnam cãm putrefactionis:⁊ eſt ꝓhibita trãſpiratio:⁊ tunc hic ſanguis aliquandiu poterit modice putrefieri:ita ꝙ nõ multũ intẽdet̃ in caliditate ⁊ putrefactiõe.⁊ tũc erit febꝛis ſanguinea ipſo ſanguine ſic remanẽte ſub foꝛma eius. Qꝛ ſi multũ intẽdet̃ in caliditate ⁊ putrefactiõe ꝯuertet̃ in coleram:⁊ febꝛẽ gñabit colericaꝫ:⁊ lꝫ non habeat exacerbationem de tertio in tertiũ manifeſtã.hoc nõ erit:qꝛ nõ ſit colerica:ſed qꝛ ſub tãta q̃ꝫtitate:⁊ qꝛ in loco ꝓpinquo coꝛdi facit febꝛẽ ꝯtinuã abſqꝫ manifeſta exacerbatione:⁊ hec ẽ ſententia Galꝰ.9.terapẽ.ſi eius ṽba debite ꝯſiderent̃. Qꝛ ſi ſanguis fuerit extra venas effuſus duas hñs cãs putredis.q̃ꝝ vna eſt indebita trãſpiratio.ſcda.qꝛ a debito regimine nãe derelictus:tũc ſtatim ac faciliter in colerã ꝯuertet̃: febꝛem deinde generans colericaꝫ. Et hunc duplicẽ modũ ſanationis ſanguinis dicit tetigiſſe Galꝰ.2ᵒ de differentijs febꝛium. ⁊.9.de ingenio. Et ſubdit Conciliatoꝛ ꝙ in principio ꝓncipiante dum ſanguis hic eſt extra venas ipſe febꝛem cauſat ſanguineaꝫ.deinde qꝛ non diu põt ſub foꝛma ſanguinis remanere ꝑp magnam putredinẽ ⁊ inflãmationẽ:⁊ qꝛ a regimine nature derelictus febꝛem cauſat colericã periodicãs:vt tertiana.nã non videt̃ ipſum poſſe motum ſuum ꝯtinuare:vt ille qui in vaſis ꝯtinetur. Et in ſumma ſentẽtia Conciliatoꝛis eſt ꝙ Galꝰ.voluerit ex ſanguĩe putrefacto quomodocunqꝫ ſituato febꝛeꝫ poſſe ſanguineam cauſari. Et hanc ſententiã expꝛeſſit ipſe Galꝰ.2ᵒ de differẽtijs febꝛium.§. vltimo. Uerum addit Cõciliatoꝛ:qđ talis febꝛis non diu ſanguinea permanet:imo ad colericã permutat̃.nam in tanta ebulitione pars ſubtilis aerea ſanguinis in partem igneaꝫ conuertit̃ qꝛ in colerã.⁊ groſſum reſoluto ſubtili ſic infrigidatũ in melancoliã:⁊ melancolicũ hoc eſſe minus abſolute q̃ꝫ colericũ ꝑp ſanguinẽ plus diſtare a melancolia q̃ꝫ a colera. ℭ Et ſubdit ꝙ ſigna putredinis eius aliqñ apparẽt in ꝓma:aliqñ in ſcda die aliqñ in tertia:nõnunq̃ꝫ in q̃rta.ita ꝙ ſtat febꝛis ſanguinea aliqñ abſqꝫ hoc ꝙ ſanguis putreſiat pluribus diebus:ſed raro trãſcẽdit quartam: vt infra. G
Et hoc expſſit Galꝰ.9ᵒ terapen. Ex qbus hꝫ ꝙ in flegmone ſanguineo in ꝓnᵒ ſupueniẽs febꝛis eſt ſanguinea. Scdo cuꝫ ad putredinẽ mã venit colicaꝫ cauſat:⁊ ſic variat̃ febꝛis ſicut ⁊ ipſa peccans mã. Ex quo infert̃ qđ in flõia eo tẽpoꝛe diligẽs dꝫ eſſe conſideratio.⁊ tu conſidera. Tenendo itaqꝫ verã opinionem tenẽdũ eſt febꝛẽ ipſam ſanguineã a ſanguine non putrefacto ⁊ putrefacto cãri poſſe:vt oẽs fere me-

dicoꝝ antiqui ſenſerunt. Haliabas.8.practice. Iſaac Se
A rapio ⁊ Auicen. ipſe in ſuo proprio capitulo ⁊ Auer. medi
coꝝ ſtimulus q̄rto ſui colliget. Idem de Gal. reuerenter
locutus eſt. Et qdam ꝯciliantes dixerūt exponētes. §. illū.
opinatus ⁊c̄. i. viſuʒ eſt apd̄ quoſdā Gal. opinari. Et de his
ſatis. ¶ Suppoſito itaqꝫ hoc tāq̄ veriſſimo ſciendum qđ
febris ſanguinis eſt duplex. vna qdeʒ eſt ex inflammatione
⁊ ebulitione ipſius ſanguinis ꝯſurgēs non putrefacti: q̄ ſy-
nocha appellat̄ inflatiua: ſanguine peccāte in q̄ꝫto ⁊ q̄li ſʒ
magis in q̄ꝫto: ⁊ minus in quali. Altera eſt ex putredie ſan
guinis ꝯſurgens in q̄ꝫto: ⁊ quali peccante: ab auctoribꝰ di-
cta ſynochus. Et de his duabus proſequens primo ponam
deſcriptionem ꝑme cū ſuis ꝑtinentibus canonibꝰ ⁊ antido-
tis. Secundo ſecūde cum ſimilibus. Nam de his prius: q̄
ſunt medie inter effimeram ⁊ putridam.

¶ De ſynocha ⁊ cauſis eius. Rub. ij.

B Synocha eſt febris ꝯtinua concluſa acuta
ex ſanguine ad intra nō putre-
facto multū in q̄ꝫto peccante cāta: ab auctoribꝰ
inflatiua dicta. Cuius cā ſm plurimū eſt opila-
tio eius ſuffocans caliditatē. Dicit̄ ſynocha vt
ſynon. i. febris de ſanguine non putrefacto vel vt Gilber-
tus: a ſin quod eſt con: ⁊ otos quod eſt labor: quaſi cum ꝯti-
nuo labore: ⁊ nulla quiete. Et ideo dicit auic. eſt continua q̄
nō tepeſcit: q2 eſt ꝯtinua vſqꝫ ad criſim vel vſqꝫ ad mortem.
Dicit̄ ꝯtinua ⁊c̄. ſupra. 7° cap° de putridis: ⁊ tu. ſ. vn̄ Aui.
de ſignis eius. Adherentia eiꝰ eſt primū ſignū eſt acuta de-
ſcriptione acutaruʒ ſupra. Et in h̄ differt ab effimera etiam
differt ab ea q2 calefactū eſſe eſt in humore: ⁊ nō in ſpiriti-
bus tm̄. Et ſi bene ꝯſiderat̄ eſt media īter effimerā: ⁊ putri
das. nā eſt ab humore vt putride. ⁊ eſt p ſimplicē caliditatē
faciens febrem: vt effimera. pp qđ cāe factiue effimere eſſe
pn̄t cauſe ſynoche: ⁊ maxime qn̄ multū augmentant̄: reſpe
C ctu ipſaꝝ facientiū effimerā. Q2 ſi q̄rat̄ nūqd alij humores
poſſint ſic febrē cauſare cū ſua ſimplici qualitate: ⁊ maxime
colera. locus eſt hic ꝯſiderationis. Dico tm̄ ꝙ non: vt tenet
tota ſcola medicoꝝ. Et cā vt pro nūc arbitror eſt defectus
ex pte q̄ꝫtitatis ⁊ ſitus ipſoꝝ humoꝝ. Item q2 ceteri humo
res ſunt a tēperamēto iuſticiali multo remotiores ſangui-
ne: ⁊ nature non ita ꝓportionales: neqꝫ de ipſis tantā hʒ ſol
licitudinē: cuʒ ſanguis ſit theſaurus vite. ⁊ iō cum diſtēpe-
rant̄ multuʒ remouent̄ a nāli diſpōne reſpectu tēperati: ⁊
multo plus q̄ꝫ ſanguis. vn̄ ſic rebelliores fiunt nature. vn̄
de eis natura ſic curā nō hʒ. q̄re eos non regulat: vn̄ putre-
fiunt: qđ de ſanguine non ꝯtingit. hec rō rhetorica eſt. ⁊ tu
cōſidera. de h̄ tm̄ ſupra de putridis aliqd: ⁊ tu ibi. Et di ex
ſanguine: ad dr̄iam ſynochi. de quo infra ſtati. Eſt. n. febris
de ſanguine putreſcēte: vt ſonat v̄bū. Synocha de calido:
ſed ſynochus de putrefacto. Dicit̄ multū ⁊c̄. qm̄ niſi foret
eius multa q̄ꝫtitas febrē nō cauſaret. Dicit̄ ab auctoribus.
ꝙ ipſa ſua q̄ꝫtitate venas ⁊ arterias replet: nā ſanguis ipſe
ꝑ ſub certa q̄ꝫtitate. ⁊ ſubſtantia in venis ⁊ arterijs ſtās nō
inflat. cū aūt ſupueuit cā calefaciens ⁊ rarificans ipſum ex
pte motus ⁊ hꝰ maiorē acqrit q̄ꝫtitate cū rareſiat. vn̄ tunc
amplificat loca eius. ⁊ ideo inflat. Eſt ⁊ alia cā: vt de cauſis
eius ſtatim. Et ſubdit qdaʒ. ꝙ in hac ebulitione vt appet in
alijs q̄ ebuliūt: vētoſitas gn̄at̄ cū ſanguine inflans ⁊ exten-
dens: ad qđ ꝯcurrit vapor retētus ⁊ ꝯtinue gn̄atus q libe-
D rum nō hʒ exitū. Dicit̄ cuius cā. pp qđ nota ꝙ ſanguis qn̄
in q̄ꝫto auget̄: tūc cauſat opilationē in extremitatibꝰ venarū
⁊ arteriarū: ⁊ in poris cutis: ex q̄ ꝓhibet̄ debita ſanguinis
euentatio ⁊ trāſpiratio. vn̄ accidit ꝙ vapor eleuatus ab eo
diſtēperat̄ in calitate: ⁊ ſiccitate pp talē ꝯculcationem. ⁊ ſic
ad cor veniens febrē cauſat p ſimplicem alterationē vt effi-
mera: vt paulo ante dcm̄ eſt. Et eſt ſimile ſicut accidit ex cō-
culcatione frumēti nō bene exiccati in horreis. Ex quibus
oībus apparet eius noticia ⁊ motus generationis eius.

¶ Et ex cauſis eius ſunt primo repletio ex rebus bonū mul
tiplicantibus ſanguinē: vt ſunt cibi multū nutritiui: ⁊ potꝰ
ex vino nigro potēti. vn̄ multꝰ ⁊ bonus inde gn̄at̄ ſanguis.
aut repletio ex rebus gn̄antibꝰ multū: ⁊ malū ſanguinē: vt
ē ſanguis ex fructibus vt cucumeribꝰ ⁊ citrulis piris her-
bis ⁊ hꝰ genitus: ex qbꝰ gn̄at̄ ſanguis aquoſus malus: vn̄
cū accidit ab extrinſeco calefactio ex forti exercitio pp opi-
lationem. vt ſtatim dicet̄. gn̄at̄ ex prima ſynocha: ⁊ ex ſcda
ſynochus. Nā cū qs eſt multū repletus ſanguine ⁊ fortiter
exercitat̄: ita vt ad ſudorē vel q̄ſi perueniat. deinde ab aere
extrinſeco īfrigidat̄: tūc poroꝝ cutis opilationē īcurrit. vn̄
⁊ ſanguis ab exercitio calefactꝰ ⁊ vapores capnoſos emit
tens: ab ipſis vaporibus retro ſup ipſuʒ ſanguinē conuer-
ſis. cuʒ pp opilationē exire nō potuerint: amplꝰ ſanguineʒ
ſupcalefaciūt ⁊ extraneāt. vn̄ ſic febris deide gn̄at̄: vt dcm̄ ē.
¶ Ex qbꝰ hʒ qd intelligit vulgus qn̄ dicit de aliquo ꝙ ipſe
eſt recalefactꝰ. Et ſilr inquit māgones de eqs: ⁊ ſtatim fa-
ciūt flōiam. Et iō canonice ordinant ne ſupcaleſiat equꝰ mō
q dictus ē. poſt forte exercitiū faciūt ipm hinc inde duci ēt
extra locū vētoſuʒ ne ex opilatiōe ꝯtingat qđ dcm̄ ē. ¶ Sʒ E
hic eſt locꝰ ſpeculatiōis: quō hi vapores a ſanguine eleuati
poſſint amplius ipm calefacere: ⁊ calitatē cordis itendere:
cū calitas cordis nālis ſit maior q̄ꝫ ea q̄ i ſanguine ⁊ vapo-
ribus. Iſta qō phica eſt: de q̄ tm̄ dicat̄ ꝙ h̄ ꝓuenit ex aptitu
dine paſſi ⁊ v̄tute potētiali agentis. Nam ſicut radius ſolis
q eſt in potētia ignis obuians ſpeculo ꝯcauo bombacē aut
ſtupā accēdit. Ita ⁊ cor qđ i potētia aptū ē ꝓducere maiorē
calitatē q̄ꝫ ſit actu i eo: cū occurrit ei vapor putridꝰ aut ca-
pnoſus: q eſt ſubiectū aptū recipe inflāmationeʒ: ſic ab eo
inflāmat̄. ⁊ deinde ille aliū. ⁊ ſic de ſingulis. Et tūc inflam-
mati ſic vapores cor inflāmant: ⁊ febrē cauſant. Sicqꝫ ſꝫ ſūs
inflāmat̄ ex aptitudine ſua in effimera ⁊c̄. ⁊ tu bn̄ cōſidera.
Habes itaqꝫ ꝙ prima cā eſt multitudo ſanguinis ſolo q̄ꝫto
peccantis: vt 3° colliget. cui aduenit ebulitio ⁊ ſupercalefa
ctio: aut pp opilationē ſiue obſtructionē venaꝝ ⁊ arteriarū
vt dcm̄ eſt. Alia cā vel eē pōt vna ex cauſis effimere cuʒ ve-
hementes ſiunt. nā reſiſtit magis ſanguis q̄ꝫ ſpūs. ¶ Et ex
cauſis multiplicantibꝰ ſanguinē vltra cibū ⁊ potū eſt dimiſ
ſio exercitij ꝯſueti: per qđ reſolui ꝯſueuerat. Item dimiſſio
eūatiōis ꝯſuete. vt ſanguinis nariū emoroydaruʒ mēſtruo-
rum. ⁊ hꝰ. Item ⁊ mutilatio mēbri. vn̄ ſanguis q ad ipſum
mēbrū mittebat̄ p oīa alia ſe diffundit vn̄ videmus tales pin
gue fieri. Itē ſpālius loq̄ndo multitudo exercitij ⁊ vehemē
tia eius ⁊ laboroſitas maxie poſt dimiſſionem eūonis con-
ſuete q̄ ſanguis eſt augmentatꝰ. Et ſicut cū ſanguis ē mlťū
aquoſus: ⁊ ad putredinē ꝑparat. ita ⁊ humor crudus cum
eo cōmixtus. Item ⁊ ad ſupcalefactionē talē inducūt ai ac-
cidentia fortia: vt fortis furor ira rixa inordinata ⁊ vehe-
menter ſanguinem mouentia: ex cuius motu ſupercaleſit.
¶ Poſtremo aduerte ꝙ reperiunt̄ qdā q primo pauperes F
ſunt ⁊ ꝯſueti parce ⁊ nō delicate viuere imo ruditer: multo
ſe i dies exponētes exercitio. q deinde efficiunt̄ diuites aut
ꝓlati: ſtātes i ocio ⁊ delicatis cibis quos diu appetiuerunt
ſe replētes. ⁊ hi in hāc febrē facillime: ⁊ vt plurimū cadunt.
¶ Ad hāc aūt febrē parati ſunt adoleſcētes: vt Almanſ. ⁊
corpora bonā ⁊ carnoſam habitudinē hn̄tia: ⁊ q̄ multa car-
ne: multis ꝯfectionibus: ⁊ ꝑcipue mellitis vti ꝯſueuerunt.
multoqꝫ vino nigro groſſo ac dulci: vt nonnulli prelatorū. G
Et attēde hic qđ dcm̄ eſt mihi: quēdaʒ fuiſſe curatū a lepra
cū vino dulci cocto. naʒ ſanguinē in q̄ꝫto ⁊ q̄li laudabilem
gn̄auit. ꝯſidera. Et Gal. 9°. terapētice. Nulla ſynocharuʒ i
corpe macro ⁊ frido amat exiſtere. neqꝫ in frigidis etatibꝰ
neqꝫ cōplexionibus. ſʒ in nullo addit. ſʒ plurimū amat exi-
ſtere in multū ſanguinē: ⁊ multas carnes hn̄tibus. ⁊ i etati
bus calidis: ⁊ in iratis: ⁊ in hn̄tibus carnes denſas: ⁊ q ſug
fluitatibꝰ calidis pleni ſunt. Et ſubdit: ⁊ breuiter ē ꝓpe ro-
buſtorum corporuʒ: ⁊ calide etatis. ¶ De febre ſanguinis

apit oꝛificia venarũ:iõ ſi qs pateret emoꝛoꝛdas opoꝛteret
ipſuꝫ ſic coꝛrigere ne tale inferret nocumẽtuꝫ:⁊ tu ꝯſidera.
¶ Iã ſic expeditus de euacuatione per farmaciã:ad flobo/
tomiã venio ab Auic.cõmemoꝛataꝫ ſm expoſitionẽ ſcḋam
ſuperius datã. Quã qḋe flobotomiam ſtatim:⁊ a pꝛincipio
in ꝑſeruatione faciunt nõnulli pariſieñ:ac de mõte peſſula/
no ꝑ duos aut tres dies añ pleniluniuꝫ fieri ꝑceperunt. Et
añq̃ꝫ de ipſa qcq̃ꝫ dicat nota q̄ ſicut digeſtio apud medicuꝫ
eſt ꝑparatio humoꝛum ad expulſionem.ita ⁊ pꝛeſeruatio a
peſte eſt ꝑparatio humoꝝ ad reſiſtẽdũ putrefactioni : ⁊ ve/
nenoſitati aeris vel vapoꝛis putridi vel venenoſi cum foꝛti/
ficatiõe v̄tutis:q̃ ſtante tãq̃ꝫ fundamẽto opꝫ videre ſi ſemp
ex flobotomia hec duo conſequunt.nã talis ꝑparatio non
eſt aliud q̃ꝫ humoꝛis melioꝛatio ſiue bonificatio ab oĩ nocu
mẽto ac facili eius lapſu mundificatio:nõ coꝛpoꝛa mũda vt
ſuꝑ ſunt magis tuta:⁊ magis apta reſiſtere. Cuꝫ itaq̃ꝫ ĩ qli/
bet hũoꝛe accidat nocumẽtuꝫ cũ peccat aut ĩ quãtitate: aut
in qualitate: Ideo pꝛius eſt a medico bñ cõſiderandum ſi in
coꝛpe ſibi ſano eſt in altero ipſoꝝ:neduꝫ in ſanguine pecca/
tũ. Q ſi cõtingat ſanguinẽ nullo mõ peccare ex flobotomia
ponunt hũoꝛes in motu ſic eos pꝛeparando ebulitioni ac
putrefactioni:⁊ ſimiliter incrudationi humoꝛis flegmatici
aut ebulitioni colerici:vt Auicenna q̃rta pꝛimi.de floboto/
mia.§.Caue ne egrũ ⁊c̃. Et ſic magis ꝑparatur coꝛpus ad
infectioneꝫ recipiendã:vt patet intelligẽti. Itẽ ex ea multuꝫ
debilitat virtus.⁊ maxĩe qñ nõ conuenit.nã theſaurus vite
extrahit:⁊ aĩa ipſa ſm quoſdã antiquos philoſophos: qui
ſanguinẽ coꝛpis aĩam eſſe dixerũt:vt ꝑmo de aĩa. Ex quibꝰ
appet q̄ ex ea ſic facta indiſponunt humoꝛes:virtus debili
tatur:⁊ ex conſequẽti coꝛpus infectioni maxime ꝑparat: ⁊
tu bene conſidera cõtra cõiter operãtes. Reperiunt autem
coꝛpoꝛa ſatis mũda bono regimine rectalitẽ flegmatica de/
bilia:⁊ ſimiliter colerica melancolica:quoꝛuꝫ ſanguis non
peccat quali aut quãto:in quibus nullo mõ cõpetit floboto
mia in caſu. Et ideo attẽde q̄ ſi ſanguis fuerit in quantitate
exuberans vt ſtatim dicetur.conſentiente etate ⁊ alijs debꝫ
fieri qñ ex ea ſanguis melioꝛabitur. Q ſi fuerit peccans q̄/
litate:⁊ non exceſſiue:melius erit vt cum alteratiuis redu/
catur.vñ a. 14.ſupꝛa vſq̃ꝫ ad conſiſtentiam incluſiue:vbi ſit
E adoleſcens ſiue iuuenis bruni coloꝛis ſiue rubei vel ꝑmixti
ex rubeo ⁊ fuſco:vt Raſis.7.Almanſ. Nõ ſuperflue vtens
coytu ſed copioſe ac delicate viuẽs. Ex quibus cõpꝛehendi
mus ſanguinẽ eſſe multiplicatũ in eo:debet in pꝛeſeruatio/
ne a peſte flobotomari de vena media:⁊ directius compe/
tet in vere.ſed fiat oĩ tẽpoꝛe ſuſpecto.⁊ in tpe magni eſtus
minus.⁊ in hoꝛa magis frigida : vt ante diem iſta opoꝛtet
pꝛudentia tua moderare. Si aũt non viderimus ſanguinis
multitudinẽ:neq̃ꝫ alio mõ maleficiatũ:ſed alioꝝ humoꝛum
cõpꝛehenderimus ſupfluitateꝫ abſq̃ꝫ eoꝛum mixtione cum
ſanguine:euacuentur:⁊ digerantur vtſupꝛa:poſtpoſita ipſa
flobotomia oĩno. Q ſi cõpꝛehẽſa fuerit mixtio: vtſupꝛa de
cura putridarum:tunc fac flobotomiaꝫ vt ibi. ¶ Et anteq̃ꝫ
ad tertij cõplemẽtuꝫ veniã:hic pro cõfirmatione dictoꝛum
addo ꝫoar noſtri ſentẽtiã in pꝛeſeruando a peſte. Inqt. Añ
omnia neceſſaria eſt communis euacuatio que eſt floboto/
mia. Ideoq̃ꝫ cõſuetus quiſq̃ꝫ flobotomari:⁊ omnis in quo
reſtricta fuerit aliqua euacuatio ſanguinis:⁊ omnis plecto
ricus in quo ſigna ſanguinis apparuerint conſentiente eta/
te ⁊ alijs:flobotomãdus eſt:⁊ ſanguis extrahatur ſcḋm vir
tutis robur. Q ſi ex aliqua cauſa flobotomia fieri non po/
terit:minuat ſanguis cuꝫ ſanguiſugis appoſitis venis emo
roidalibus:aut in pedibus ſub talo:aut extrahat cũ vento/
ſis naticis applicatis. Q ſi alterius humoꝝ dominiũ ſigna
apparuerint:ille cũ cõpetẽti medicina euacuetur:ita tamen
q̄ reiteratio euacuationis pꝛeeligatur exquiſite euacuatio/
ni:⁊ ſubdit ſi ꝓcedes per iſtam viam ꝓſperabis. ¶ Et poſt
quã vnuſquiſq̃ꝫ cõuenietẽ fecit euacuationẽ toto poſſe ſtu/
deat beneficium ventris habere ſecundũ ſuã diſpoſitionem
ſcilicet ſuperfluitateꝫ que de nouo generatur aut inſici in/
ciperet. Et in ſumma laudat pillulas poſitas auctoꝛitate
ruſſi:que ſic negliguntur a modernis:volentibus oſtẽdere
ſe vltra antiquos aliquid vidiſſe:quos magis repꝛehenſio/
ne q̃ꝫ honoꝛe dignos facio. Uerum tẽpoꝛibus magni eſtus
in coꝛpoꝛibus colericis in patiẽtibus emoꝛoidaruꝫ fluxuꝫ.
non incõueniret addere aliquod refrigerãs:vt bolũ cãpho/
ram corallum aut aliquod tale. Item pꝛopter fluxuꝫ mira/
bolanos emblicos. Unde magiſter Nicolaus floꝛentinus
hac vtebat floꝛentie deſcriptione. Recipe mirre croci boli
armeni karabe coꝛaloꝛum.añ.ʒ.j.mirabolanoꝛum chebu
loꝛum.ʒ.ij.aloes ad pondus omnuꝫ. An itaq̃ꝫ flobotomia
ſic conueniat ex poſitis facile cõpꝛehendes:etiaꝫ in quo cõi
ter operantes errant:⁊ tu conſidera.
¶ In cõplendo tertium videoꝛ ingredi chaos vnum ac pela
gus magnum:conſiderato q̄ in hoc multi inuenti ſunt ſuo
tẽpoꝛe experimẽtatoꝛes dicentes multa:ac maioꝛa pꝛomit/ D
tentes cuꝫ ſuis experimentis:quibus certe paruã adhibui
fidẽ:de quibus tamẽ te doctũ faciaꝫ.adherens tamẽ magis
auctoꝛũ noſtroꝝ ſententijs:q̃ꝫ vulgariũ ⁊ muliercularũ. Et
in pꝛimis volo venerari debere aleum noſtrũ:cuiꝰ conten/
tionẽ cum cepe alias quodam rudi dialogo cõpoſui. Ma/
ne ante exituꝫ domi comedatur aliquid alei:deinde poſt bi/
batur aliquid vini odoꝛiferi:⁊ ſeruetur omni die. ¶ Secũ/
do loco laudatur aſſumptio tyriace ⁊ eſt mirabilis opera/
tionis in pꝛeſeruando.reſiſtit enim venenoſitati:⁊ aeris ſu/
perfluitatem conſumit ſua caliditate ac ſiccitate.verum ꝑ/
pꝛius cauſa ente frigida in frigido aere:vbi autem eſſet ca/
lida aer calidus opoꝛtet vt rarius aſſumatur:ac cum ea cõ/
miſceatur quod eius caliditatem refrenet : ex confoꝛtanti/
bus etiam coꝛ.vnde Cermiſonus cum ea commiſcet ꝫucha
rum roſatum. Poterit ita in tẽpoꝛe frigido dari omni ma/
ne cuꝫ vino aromatico a.ʒ.ſ.vſq̃ꝫ ad.i. Sed conſidera com
plexionẽ:ſi colericus ⁊c̃.ne ex nimio eius vſu inflãmaren/
tur humoꝛes:⁊ indiſponerẽtur. Tempoꝛe auteꝫ calido de/
tur cũ ꝫucharo roſ.tantundẽ a.ʒ.ſ.vſq̃ꝫ ad.i.ſ.cũ aqua ci/
coꝛee acetoſe vel bugloſe:⁊ conſidera cõplexionẽ.vt ſupꝛa.
Ego autem conſueui omni die fricare ex ea dentes.⁊ aliqñ
eam aſſumere:vt de tertio ad tertium ad quantitatem.ʒ.ſ.
debet autẽ ſtare aſſumens anteq̃ꝫ comedat quinq̃ꝫ hoꝛis.
Sumatur itaq̃ꝫ hoꝛa recentioꝛi. Et q̄ dictũ eſt de tyriaca.
intelligatur de metridato:ex cuius continuo vſu non po/
tuit rex ipſe metridatus ⁊ volens cum veneno ſe interfice/
re. Itẽ valet pro delicatis ⁊ potentibus electuarium de gẽ/
mis cum ſuis ſpeciebus tẽpoꝛe frigido. ⁊ abſq̃ꝫ ſpeciebus
ſuis tempoꝛe calido:poſt cuius aſſumptionem bibatur aut
aqua coꝛdialis:aut vinum odoꝛiferum:⁊ parum ſecundum
coꝛpoꝛis conſtitutionẽ. Cõſilr laudatur diamuſcum dulce.
Sed tyriaca ſuper oĩa.conſidera.vnde Auicen. Et de illis
q̄bus ex ea ſit euaſio eſt adminiſtratio tyriace : ⁊ metridati
ante eam:ideſt anteq̃ꝫ quis a peſte appꝛehendat.qꝛ.ſ.pꝛe/
ſeruando. Et in ſuo de viribus coꝛdis inquit de tyriaca : ſe/
curum efficit vtentẽ ſe ab incurſu peſtilẽtialiũ febꝛiũ:⁊ pꝛa/
uis ab humoꝝ moꝛbis. Q ſi cupis mirabilia de ea audire
⁊ in peſtilentia:lege libellũ Gal.ad ceſarem de tyriaca.⁊ ſic
vſq̃ꝫ modo ex calidis habes aleum.tyriacaꝫ.metridatum. E
confectionẽ de gẽmis diamuſcum:quibus addas diãbꝛam.
¶ Ex frigidis laudatur ſuper oĩa bolus armenus: de quo
apud auctoꝛes:⁊ pꝛeſertim apud Auic.eſt tanta fides:vt nõ
ſolum pꝛeſeruet.ſed ⁊ depꝛehenſum liberet:vnde Senioꝛ
dux mediolani eo vtebatur tempoꝛe peſtis cum vino mal/
uatico:⁊ aqua roſ.⁊ faciebat quemlibet de familia eius vti
omni mane ante eoꝝ ingreſſum in camerã dñi doſ.eſt.ʒ.j.
quolibet die.quidam aũt ipſum lauant pꝛius ab omni eius
ſoꝛde cũ aqua roſ.cũ vino odoꝛifero.quidã exhibẽt ipſum
cum aceto ⁊ aqua.maxime tempoꝛe eſtus magni.in coleri/

cis forte non nocent.conſidera.quidã vt genti.dat cũ ſy. de
acetoſitate citri.ſil'r valet terra ſigillata.vnde Cermiſonus
dat bolũ armenũ cum terra ſigillata cum ſyrupo de citro.
Simil'r valẽt gẽme.electuariuꝫ de gẽmis.¶Et ſecũdo in-
differenter calida ꝛ frigida.dico ꝙ a paucis annis citra ve-
nit in vſum tormẽtilla dicta vincẽs toxicuꝫ.ꝛ eſt ſpecies pẽ
tafilon:ꝛ calida eſt.ꝛ in cañ bꝰ hec videt̃ experiẽtia.ꝛ ideo
a qbuſdã nominata eſt herba venatoꝝ.vñ datur ꝛ hoibꝰ in
puluere reducta radix eius doſ.ʒ.i.cũ vino aut aq̃ cycoree.
verũ ego eã vſqꝫ mõ in auctẽtico libro nõ inueni.ſꝫ legẽs in
caº de pẽtafilon:in fine inueni hec v̉ba. ſuccus radicis eius
eſt medicina pnicioſa.ideo q2 cuꝫ alijs occurrere poſſuꝫ:de
ea nõ curaui. Expertas laudataſqꝫ ab auctoribꝰ ꝛ non a vul-
garibus ſequere.¶Puluis radicis diptami mirabil'r lau-
datur:ꝛ merito:veneno aũt reſiſtit.videmus eni ipſum ver
mes interficere. Quidã ſcabioſam mirabil'r extollũt:vt de
ea oi die aliqd aſſumãt:vel viridẽ cuꝫ aceto in ſalatucio:aut
puluerẽ cũ vino:ꝛ de ea tñ ꝯfidũt vt indubitanter credant
ꝙ ſuccus eius datus habẽti peſtil'.infra.xij. horas liberat̃.
¶Alij idẽ arbitrantur de pimpinella.ꝛ orientales tẽpore
peſtilẽtie altero hoꝝ indifferẽter vtũtur.¶Sed volo hec
tibi ſufficere:ſi aliqua cõpoſita addidero tibi ꝛ alij vtilia ꝛ
grata:que erũt aut pillule.aut cõfectiones ſiue electuaria.
aut potus.¶Pillule inuentione Cermiſoni. ℞. xiloaloes.
ʒ.ſ.tormẽtille.℈.ij.diptami.℈.j.zedoarie electe.ʒ. ſ. croci
electi.ʒ.j. ſ.berbene.ʒ.j.cornu cerui.℈.ij.ſandaloꝝ rubeo
rum.℈.j.coralloꝝ rubeoꝝ.ʒ.ſ.ſeminũ acetoſe.ʒ.ſ.boli ar
meni.ʒ.iij.cãphore grana.ij.gẽmarum.electuarij de gẽmis
ʒ.ſ.Margaritarũ.ʒ.j.cornu vnicorni.ʒ.ſ.confice cũ ſyru.
de citro ꝛ de ribes ana.quãtum ſufficit.ꝛ ſi nõ habes de ri-
bes.loco eius pone ſyrupuꝫ de limonibus.Uſus eoꝝ eſt in
eſtate:ꝛ tpe medio.¶Qꝫ ſi fuerit tẽpus frigidũ cõfice cum
tyriaca:ꝛ dimitte ſyru.doſis a.ʒ.ſ.vſqꝫ ad.℈.ij.alternis die
bus bono mane.dormiat ad libitũ poſt eaꝝ aſſumptioneꝫ:ꝛ
ſtetqꝫ ieiunus horis tribꝰ ad minus. Ex his ꝛ ſimilibus po-
teſt confici electuariũ ꝛ ꝯfectio.¶Electuariuꝫ ad hoc. ℞.
dyaboraginati dyabuglоſſati.añ.℥.j.zuchari roſa. ℥.ij. tro-
ciſ.de terra ſigillata.ſpecierũ triaſandaloruꝫ ana.ʒ.j. gẽma-
rũ electuarij de gẽmis.ʒ.ij.boli armeni.ʒ.iij.miſce ꝛ cũ iu-
lep violato quantũ ſufficit reducãtur in modum electuarij.
¶Cõfectio ſolida.℞.ſpecierũ triaſandalorum.ʒ. ij. diaro-
don abbatis.ʒ.i.trociſcoruꝫ de terra ſigillata.ʒ.ſ.gẽmarũ.
electuarij de gemis.ʒ.ij.boli armeni.ʒ.j.ſ. zuchari albiſſi-
mi.℥.xvj.ꝛ cũ aqua bugloſſe fiat confectio ſolida in morſel
lis vel rotulis triuꝫ.ʒ.pro vnoquoqꝫ morſello. Et ſicut hic
cõpoſitũ eſt:ita ꝛ tu ex datis cõponere poteris cũ pluribus
aut paucioribus frigidis aut calidis vt ipſa exiget diſpoſi-
tio:ꝛ tu cõſidera.¶Puluis cuꝫ quo qdã hebreus videbat̃
mirabilia facere. Recipe cinamomi.℥.ſ.zedoarie.ʒ. ij. bo-
li armeni.ʒ.vj.ſeminũ acetoſe.ſeminum citri.ana.ʒ.iij.radi
cuꝫ diptami:ꝛ tormentille limature eboris.ana.ʒ.i.ſ. oſſis
de corde cerui.ʒ.i.fragmentorum ſmaragdi rubini grana-
ti ꝛ ſaphiri ana.℈.j.fiat puluis ſubtiliſſimus:ꝛ cũ conſerua
zuchari bugloſſati totum reducebat ad formã electuarij:ꝛ
dabat omni die.ʒ.ij.maxime tẽpore frigido: tẽpore calido.
ʒ.i.ſ.poſt que detur aque cicoree.℥.ij.confectio cuꝫ zucha-
ro ex ipſa fieri poteſt ꝛ dari vt dictũ eſt. Hic puluis optimꝰ
eſt:ꝛ delicatꝰ ꝛ ex rebꝰ cordialibꝰ cõpoſitꝰ Ex qbus tu ipſe
in ſimili cõponere poteris:ſed conſulo expertos ſequaris.
¶Ad extra aũt quãuis non ſit ꝯſuetũ:potes ex dictis rebꝰ
facere ſacculos tenẽdos ſupra regionẽ cordis. De quibus
ſacculis cordialibus dicetur in de cura. ꝙ ſi componis fac
eos calidos aut frigidos:aut tẽperatos:vt exigit diſpoſitio.
Quidam laudant vt in regione cordis ſemp teneat̃ ſmarag
dus aut iacintus aut ſaphirus tãgens carnem. Multa autẽ
A poſui cũ qbus potes eſſe curioſus:ꝛ tu conſidera.
¶Reſtat pro nunc vltimo vt reſpondeatur huic interroga-
tioni nunquid poteſt aliquis ſtare in aere infecto.ꝛ p ipſuꝫ
ambulare nogociando vt mercatores artifices ꝛ huiuſmo-
di. Dicendũ ꝙ ſic. Et modus eſt vt primo ſe mundet ꝛ ſe cũ
vſualibus mundificatiuis mũdũ teneat. Secũdo ſemp vta-
tur aliquo ex p̃ſeruationis dictis tenẽdo aut in digitis anu-
los:vel in manibus pomũ.ſeu ſpongiã:in ore aliqd qȏ ma
gis delectabit. Itẽ ſumẽdo ad intra omni die vel tertia aut
tyriacã:vel aliqȏ tale. Itẽ vtatur bona dieta:fugiatqꝫ deſi-
de hoium congregationẽ:ac eoꝝ qui malo vtuntur regimi
ne.vadat magis ſolitarie q̃ꝫ poteſt.in domo ſua fiat aeris re
ctificatio:ſuamqꝫ familiã optime gubernet. neqꝫ aliquem
alloquatur niſi aliquid in ore habeat:aut acrum aliqd odo
ret. Qꝫ ſi contingat eſſe medicũ viſitantẽ tales:his prius ſe
muniat.ꝛ ante ingreſſum camere faciat eã alterare cũ thu
re aut aceto:ꝛ aq̃ roſ.aut cũ aliquo tali:ꝛ expectet parum
per extra anteq̃ꝫ ingrediatur:ꝛ deglutiat interim aliqua co
clearia aceti:ꝛ faciem cũ eo balneet precipiatqꝫ patientẽ in
alto ſtare.ꝛ minus ei q̃ꝫ poteſt approximet.neqꝫ cũ appro
pinquat faciẽ verſus egruꝫ moueat:immo ad oppoſitũ:ꝛ ci
tius q̃ꝫ poteſt camerã egrediat̃.ꝛ ſuper lecto infirmi ſem-
per ſtent aerem rectificantia:ꝛ ſepe renouent̃ vt ſupra. Et
ſic reſpondendo habetur epilogus eoruꝫ que ſupraſcripta
ſunt.ꝛ tu conſidera.

¶De ſignis febris peſtilentialis. Rubrica. iiij.

In ponendo hec ſigna obſeruabo cũ ordinem quem in alijs B
ſupra ꝛ infra obſeruaturus ſum.vt quia ſigno
rum quedã a ſubſtãtialiter inherentibus: que
dã a qualitate mutata.quedam ab exeuntibus
mutatis:nõnulla ab actionibus ſumpta:de quibus per or-
dinem ſic exemplificabitur. Quia ſigna febris peſtilentia-
lis aliter reperiuntur in febribus alijs putridis:propter qȏ
frequenter medici heſitant de eſſe eius.hinc hoc loco eoꝝ
hor eorum exqſitam:quo ad valuero ponere cognitioneꝫ:
qua quis poſſit de ea ſatis aperte validũ ꝯponere iudiciuꝫ.
¶Unde in primis ſcito ꝙ ſigna eius varietateꝫ recipiunt.
p̃ ſm varietatem corruptionis cauſe eius in intenſione: ꝛ
remiſſione:ꝓpter qȏ ꝯciliator dixit. Quando fuerit corruptio
fortis erunt accidentia fortia.qñ vero debilis leuia. Scȯo
recipiunt varietatẽ ex parte diuerſitatis humoꝝ diuerſorũ
peccantium.vt quia qñ flegma peccat: apparent ſigna fe-
bris flegmatice.qñ colera colerice:ꝛ ſic de alijs. Tertio re-
cipiunt varietatẽ ex varietate influxuũ ſuperiorum ꝛ cauſa
rum inferiorum.vt qm̃ quedã ſunt cũ ſincopi: quedaꝫ ſine
ſincopi:quedaꝫ cum ſpaſmo:quedã cum vomitu: quedam
cum ſputo ſanguinis.vt apparuit venetijs.1437.ſuper ga
leas que venerunt a thanay:ꝛ portauerunt grecos venien-
tes ad concilium ferrarienſe.nam applicauerunt apud tre-
beſundam:patria eſt.ꝛ propter inopiam aque iaꝫ exiſtente
eſtu magno biberunt de quadã aqua certi loci ꝛ quotquot
potauerunt infirmati ſunt: ꝛ in triduo moriebantur. vnde
in tertia die euomebant tres ſanguinis corrupti guttas. ꝛ
deinde per parum ſpacium moriebantur. Quedã cũ appa
ritione bubonum.glandularum.ſudoris frigidi in capite:
ꝛ ſic de alijs multis:de quibus infra.¶Et veniens ad par-
ticularia dico ponendo exemplum de ſignis primi ordinis:
ꝙ vt dicit Almanſoris in principio.ſecundum tactum non
apparet acuitas caloris aliqua ad tactum mordens ꝛc̃. vt
in alijs apparet putridis:vt infra.ſed territa natura ex mali
cia venenoſa calor ad intra conculcatur cum vaporis ma-
lis naturam multum infeſtans. Propter quod Auicen. di-
xit.hec febris eſt quieta exterius.ideſt remiſſi caloris: inte-
rius vero conturbans ꝛ maxime cor:ꝛ que ei adiacent: ꝛ
magis q̃ꝫ in alijs putridis:q2 venenoſitas cum vaporibus
malis ꝛ caliditate retracta magis cor petit q̃ꝫ in alijs putri
dis. Et ideo in febre peſtilentiali maior ſentitur cauma: ꝛ
conturbatio circa cor:nõ ex intẽſione caloris tãtũ: ſed con-

ꝑulcatione multoꝝ vapoꝝ putridoꝝ circa coꝛ cū eo. immo febꝛes he ꝯſuerūt eē caliditatis remiſſe. vñ Almāſoꝛis q̄r/to ſunt febꝛes lēte ꝛ tepide ſiue ꝯcluſe. Aliqñ tñ ꝯtingit ipſas eſſe intēſi caloꝛis qñ coꝛruptio ē in humoꝛe ſanguineo ꝛ magis colerico in coꝛpe iuuenili calido ꝛ tpe magni eſtꝰ. Subdit Aui. ꝛ qñq3 eſt de his febꝛibus peſtilentialibus: in qua nō ꝑcipit eger neq3 tāgens ꝓpinquus multitudinē caloꝛis: ꝛ nō alterat̃ pulſus ꝛ vrina magna alteratiōe. ꝛ cu3 h̄ ipſa eſt interficiēs velociter. ꝛ medici heſitant in eē eius. ꝛ de his infra in fine huius rubꝛice. ℭ Exēpla ſignoꝝ ſecundi oꝛdinis: q2 quaſi in nō ꝑcepto tpe facies mutat̃ ſenſibil'r a foꝛma ſua ſana. iam deficiente virtute notabil'r: qḋ ita non ꝯtingit in alijs putridis vt dicet̃. ꝛ hoc ſm plurimum ꝛ q̄ſi ſemꝑ. Et q2 vt dcm̄ eſt ꝛ dicet̃ a quolibet humoꝛe ꝓuenire pōt. ꝛ iō cū erit ex putrefactiōe colere erūt citrinitas faciei oculoꝝ amaritudo ꝑcepta. ꝛ ſic de alijs ſignis vidēdis īfra de ſignis febꝛiū colericaꝝ. Simil'r ſi ex flegmate: ſigna ſtātis ex pte q̄litatis mutate infra in ꝓpꝛia rubꝛica. ꝛ ita ꝓpoꝛtionata q̄re ſuis rubꝛicis infra de ſanguine ꝛ melācolia. Ponit̃ tñ ab Aui. ſitis vehemēs ꝛ lingue ſiccitas. ꝛ qñq3 apparet nigredo eius cōicatis vapoꝛibus malis calidis vſtis oꝛi ſtomaci ꝛ lingue. ꝛ tu bñ ꝯſidera cōplexionē ꝛ regimē pteritū: q2 ab his duobus magnā ḋ pctō hūoꝝ capies euidētiā: vt ſupꝛa memoꝛatū. ℭ Exēpla ē de ſignis tertij oꝛdinis initiū faciēs ab vrina. Urina vt Aui. in hac febꝛe appet aquoſa. i. nō debita hñs ſbam colerica vel melica ſtātica: ꝛ aliqñ ruffa vel ſubꝛubea ſpiſſa ſm dñiū humoꝛis peccātis aliqñ liuens manifeſte: ꝛ maxime in ſupficie pp leſionē ſpūalium. aliqñ ſubiugalis: ꝛ q̄ſi vt plurimū. ℭ Et h̄ aduerte q̄ Aui. ꝓncipal'r de vrina aquoſa mētionē facit: nihil de alijs coloꝛibus hoc in loco loquens. ꝛ miroꝛ valde: qm̄ vt plurimum practicātes in pꝛimo occurſu ſup coloꝛe3 aut eius ſbam ſe fundāt in tm̄ ꝓceſſerūt ad enūciandū febꝛē peſtilētialem ex iudicio vrine ſubiugalis. q̄ ꝛ vulgares cū eā viderint ſtati3 dicant. ipſe fulcitus eſt imo ſi nō eſt vrina ſubiugalis: exiſtimat vulgꝰ ꝛ multi iperiti q peſtilētiatos ſequunt̃ q̄ febꝛis nō ſit peſtilētialis. Et credo q̄ q2 valētes viri timuerūt viſitationē peſtilētiatoꝛū: in multis deficimus ſignis q̄ foꝛtaſſe inueniſſent magis ꝓpꝛia ex pte ipſius vrine ſumpta. Eſt ita q3 vt dcm̄ eſt: vrina in ea apparens aquoſa: vt Aui. pp defectū caliditatis innate. ꝛ iō priuata eſt digeſtione. Eſt ꝛ aliqñ citrina ſubalbida fuſca rubea: aut ſubꝛubea ſm dñiu3 hūoris peccātis. Subiugalis vtpl'm apparet vt dcm̄ eſt: q2 ſm pl'm eſt moꝛtalis. ℭ Propter qḋ nota q̄ cā ſubiugalitatis ē duplex. Pꝛima ē moꝛtificatio caloꝛis: q2 debilitata cā debilitat̃ effectus: ꝛ q2 ſequeſtratio partiū vrine: q2 ſubtiliu3 a groſſis ꝛ ec̄: eſt effectus caloꝛis nālis. Ipſo ḡ debilitato ſiue quaſi moꝛtificato: ſeq̄t̃ ꝑmixtio eaꝝ vt ipſaꝝ nā reqrit: ꝛ ſic ſeqtur eius coꝛruptio. Et eſt ſil'e ſicut extra videmus vrinā clarā ꝯturbari ꝛ coꝛrūpi frigoꝛe extriſeco calitatē nālē eius coꝛrūpētē. Qḋ ſi q̄rat̃ q̄re in tali admixtiōe ptes terree nō deſcēdūt. dōm q̄ h̄ accidit ex ipoꝰ diuidēdi mediū ꝓpter remiſſionē grauitatis eaꝝ. veꝝ ī coꝛruptiōe vrie extra facta videmus in fundo vrinalis multas ptes terreas reſidere. Altera ē foꝛtis ebulitio fcā in hūiditate aquoſa q̄ trāſmiſſa ē cu3 ſanguine. nā cū ipſa ex calitate pter nām ebuliūt humoꝛes ēt ad intra venas vētoſitate in tali ebulitione genita: ꝛ ꝯturbāte ſubam vrine ſicut videmus in actiōe ignis in picē vel in raſinā3: vt Gal. 4. aphōꝝ. cōmen. 7. ꝛ. 2ᵒ pꝰ. de ſba vrine. Cū itaq3 ſic ꝯturbet̃ aquoſitas illa ex cōmixtione ptiū terreaꝝ cum aquoſis ꝛ aereis ꝛ expellit de vena ad venā vſq3 ad veſicā. Sic itaq3 hēs ſignificationem vrine ſubiugalis. quapp vt cōpꝛehēdis nō ſemp febꝛē peſtilētialem denunciat. ℭ Sed nota q̄ eſt drīa iter ſubiugalē. ex pma cā ꝛ ex ſcōa. Nā q̄ ē ex pma cā ꝯſueuit appere ī fine moꝛbi. que aūt ex ſcōa in pnᵒ. Itē ſubiugalis ex pma cā cū appet in pncipio cū debilitate vtutis maxime aīalis: cuiꝰ debilitas noſtris ſenſibꝰ magis ſubiacet: pōt eſſe ſignū ipſius febꝛis peſtilētialis: ꝛ ē ſm plurimū: ꝛ talis aliqñ ē cū apparēte calitate intenſa: ꝛ aliquando non. ꝛ nō eſt cretica neq3 apparēs poſt ſigna digeſtionis que duo requiruntur ad verificandum ſignum. Que aūt ē talis ex ſcōa cā cū appet in pnᵒ ē cu3 foꝛtitudine virtutis: ꝛ cu3 magna intēſione calitatis ꝑcepta. vñ Aui. 2. pmi de ſba vrine inq̄t. Urina ſpiſſa in acutis egritudinibꝰ mala. ꝛ hec ē vrina ſubiugalis. Et cā qm̄ cu3 mā faciens febꝛē acutā ſit ſubtilis: ēt vrina deberet eē ſubtilis. Si ḡ eſt groſſa ſignificat vehemētē ebulitionē: ꝛ groſſam mā3 ꝑ viam aduſtionis ac debilitatis calitatis nālis non potētis ſubtiliare. Liuida aūt ſignificat moꝛtificationē: ac vehementē aduſtionē. ꝛ iō ſi in pnᵒ febꝛis apparet cū debilitate virtutis malitia acceſſitium: ipſa eſt ſatis efficax ſignū. ꝛ iō alia cu3 ipſa vrina ꝯſiderent̃ anteq̄3 iudiciū deponat̃. pp qḋ a multis ponit̃ hoc tanq̄3 ꝓ ſigno in ipſis febꝛibꝰ peſtilētialibus: q̄ ipſa eſt febꝛis deluſoꝛia. vñ. 4. Almā. febꝛes peſtilentiales ſunt deceptoꝛie. Et iō dicebat Guil. deterius qḋ ē in ea eſt q̄ poſt apitionē digōnis ꝛ criſis febꝛis peſtilētialis in ipſa criſi multotiēs iterficit. qm̄ oīs criſis plus attinet ſanitati q̄3 moꝛti: niſi moꝛbus ſit peſtilētialis: vt 2ᵒ aphōꝝ cōmen. 13. Et reddēs cām hꝰ Guil. dixit qm̄ putredo veniēs ab aere eſt diſpō occulta. Ita in radice coꝛdis ꝛ ſpūalibus confirmata: q̄ nā cū ſuis inſtrīs ac bñficio medicine a ſe remouē nō pōt. dato q̄ in mā febꝛili putrefacta digōnē cōpleat ꝛ pficiat. Uñ breuiter ſcōm pl'm malicia venenoſa a nā ſuperari nō pōt. ℭ Ab egeſtionibꝰ. ꝓ q2 fetide ſunt ſignantes vehemētē putrefactionē: vt p̄ ꝓnoſticoꝝ cōmēto vltimo. vñ Almāſoꝛ, lib. 4. Quicqd ex coꝛpe ipſoꝝ egredit̃ fetidū eſt. vñ Auic. Egeſtio ē lenis. i. liqda pp indigōnē vel eliq̄tionē. vel lenis. i. eq̄lis eq̄litate male extitie ſiue ſubē q̄ ſignificat dñiū innālis calidi. Et talis vituperat̃ a Gal. 2. ꝓnoſticoꝝ cōmēto, 21. ꝛ ſcōa pmi de egōnibꝰ ꝛ ē fetida pp coꝛruptionē cōcatā nutritiuis. Et iō dixit Raby. dcīma pticula aphōꝝ auctoꝛitate Galieni ſup tertio epidimiaꝝ. febꝛis illa dī peſtiletialis: cū qua eſt aſſellatio de genere eoꝝ q̄ putreſiūt ꝛ liqueſiunt: ꝛ hoc accidēs febꝛē peſtilētialē aliquo tpe non dimittit. Et ē ſpumoſa: pp vētoſitates motas q̄ ob debilitate3 caloꝛis nō reſoluunt̃. ꝛ q2 caloꝛ ꝯcluſus ē: nō pōt liq̄facere pinguedinē. vñ appebit aliqḋ vnctuoſitatis ī egōne. Et qñq3 eſt melancolica q2 nigra: q2. ſ. malicia febꝛis fcā ſit aduſtio in hūoꝛibus: aut q2 talis mā latitauit: ꝛ nunc pmo exiuit. Et qñq3 accidit fluxus colericus: ꝛ alioꝝ humoꝛu3 ſm pdñiū illoꝝ. ℭ A vomitu. nā in his febꝛibꝰ ꝯſueuit ꝓ accidere vomitus: ꝛ ē de ſignis ꝓ euenientibus: cū ꝓ coꝛrūpat̃ ꝛ putreſiant hūiditates coꝛdis: ꝛ vehemēter: tūc pp ꝓpinq̄tatē coꝛdis ad hoꝛ ſtomaci: qḋ ē valde ſenſibile imediate eī cōicat̃ nocumētū. vñ accidit vomitus ꝛ colericꝰ ꝛ melācolicus ab oꝛdie: qm̄ nā irritat̃ plus ab vno hūoꝛe q̄3 ab alio ſ3 maioꝛē aut minoꝛē putrefactionē ipſius hūoꝛis. qm̄ magis putridus plus ſtimulat ꝛ pꝛius exit. veꝝ ſm plurimum eſt colericus. ℭ A ſudoꝛe qm̄ ſudoꝛe ſudāt fetido. qm̄ q̄ ab eo exeūt ſunt fetida: vt 4ᵒ. Almā. Et qñq3 frigido: q2 ſincopali: cū iā. ſ. reſoluit̃ virtus. ℭ Ab anhelitu: q2. ſ. fetidus eſt pp putrefactionē poſita3 in coꝛde ꝛ ſpūalibus: ꝛ eſt ſignum moꝛtis. A puſtulis: q2 aliqñ appet hoꝛhoꝛ ſubalbida. i. cinericia: ꝛ qñq3 ſubalbida ꝛ rubea ex mā mixta que apparent ꝛ cito delitelcūt pp defectū caloꝛis nāe. Itē apparēt alcola ꝛ vlcera: vt qñq3 in alijs ꝯtingit febꝛibꝰ eleuatiōe vapoꝛum maloꝝ coꝛruptoꝝ. ℭ Ab opatione leſa initiū a nauſeā. accidit plus in iſtis nauſea. pp magnam cōicationē ſtomaci ad coꝛ: vt dcm̄ ē. Itē q2 in attractiōe aeris mali cōicat̃ nocumētū oꝛi ſtomaci: qḋ in alijs nō ꝯtingit febꝛibꝰ. Itē pñtia hūoꝛū coꝛruptoꝝ in ſtōaco ē ex cauſis coadiuuātibus: ꝛ ex his cauſis accidit debilitas appetitus plus in iſtis febꝛibus. vñ Raſis. cū videris nauſeā frequētē cū febꝛe tepida: tunc ſcias q̄ eſt peſtilētialis. ꝛ ꝓpꝛie ſi cōicat̃ ꝛ multiplicat̃ in multis.

¶ A dolore capitis: nã cõitate oris ſtomaci ad cerebꝝ per
neruos reuerſiuos dantes ſenſum ori ſtomaci: cõicat̃ nocu
mẽtũ cerebro in eo cauſans dolorẽ: hñt. n. os ſtomaci ⁊ cor
magnã colligãtiã ⁊ ꝓpinquitatẽ: vt in anotomia eſt vidẽ. ita
ꝙ nõ põt ꝯtingere grãde nocumentũ cordi qn accidat ſto/
A maco. ¶ Vñ i ſũma hec ꝯſueuerũt in peſtilẽtia ſigna ſimul
appere nauſea vomit⁹. dolor capitis. ⁊ vrina liuida vel ſu/
biugalis ſaltẽ in ſcõa vel tertia die: ⁊ h̃ in pn°. ¶ Ab anhe/
litu. qm̃ eſt magnus pp flãmã circa cor: ⁊ pp multitudinem
vapoꝝ: ⁊ exaltat̃ qm̃ mẽbra pectoris in altũ multuꝫ ad ſen/
ſum mouent̃: ⁊ multũ ꝯſtringit̃ anhelit⁹ re ͥ eius dilatatio
nis. qm̃ maior ẽ neceſſitas ſiſtolãdi q̃ꝫ diaſtolandi: pp calidi
tatẽ nõ eẽ multũ itẽſaꝫ i his febrib⁹ cõiter. ⁊ h̃ ꝯſtrictio eſt
maior in his q̃ꝫ i alijs putridis. Eſt ⁊ coꝝ anhelit⁹ curt⁹ pp
defectũ v̾tutꝭ: ⁊ frequẽs p̃: q2 nõ ſufficit magnitudo aut fre/
quẽtat̃ h̃. i. ſꝑ maior ẽ ſiſtole ꝗ diaſtole. ¶ A pulſu. pulſus i
hac febre ſm plurimũ ẽ frequẽs ⁊ puus: pp neceſſitatẽ cui
nõ põt ſatiſfacere virtus cũ magnitudine: ⁊ fit vehemẽs ſm
plurimũ i nocte. ſ. in frequẽtia: ⁊ nõ in magnitudine: q2 v̾t⁹
nõ ẽ i illo tpe fortis: ⁊ in eodẽ tpe: q2 noctis calor ⁊ ſpũs ad
itra ꝯculcant̃. ⁊ mãe ꝯſequenter cũ ſequẽtes: q̃re auget̃ ne
ceſſitas cui cũ magnitudine: pp debilitatẽ ſuccurrere nõ p̃t.
vñ cũ addita frequẽtia ſupplet. alij dicũt ipm̃ in nocte ma/
gnificari: pp caloris ad intra ꝯuerſi v̾tutẽ fortificantis: ⁊ tu
cõſidera. ¶ A caſu appetit⁹: q2 plus in iſtis debilitat̃ q̃ꝫ in
alijs putridis: vt ſupra de nauſea: pp cõitatem oris ſtomaci
ad cor: pp debilitatem virtutis. 3° pp pſitiam humorũ cor/
ruptoꝝ in ore ſtomaci. 4° pp qualitatẽ malaꝫ ex aere attra/
cto acqſitã ⁊c̃. Et ſubdit Aui. Et ſi non reſiſtit ei cuꝫ come
ſtione violenter interficit eũ. ⁊ de h̃ in de cura ad plenum.
¶ A caſu virtutis: q2 ꝑuenit̃ ad ſincopim pp nocumentuꝫ in
corde ex corruptione ſpirituũ: ⁊ reſolutiõe eorum ⁊ morit̃.
¶ A tuſſi: q2 adeſt tuſſis abſqꜫ mundificatione: propter leſio
nem pulmonis ab aere ⁊ a vaporibus.
¶ A vigilijs. accidit in eis vigilia cõicatione vaporum malo/
rum. ⁊ propter eandem cãm accidit cõmixtio rationis.
¶ A dolore ſtomaci. propter communitatem: vt ſupra.
¶ Magnitudo ſplenis: q2 defectu caloris melia ſplenis vẽ
toſatur: ⁊ emittit vapores groſſos q ibi retinent̃: ⁊ iflãmãt
⁊ ſplenẽ in tumorẽ eleuãt: ẽt q2 in ipſa fe. multi aduruntur
humores q in meliaꝫ ꝯuertunt̃. quoꝝ receptaculũ eſt ſplẽ.
¶ A mollificatione apparẽte in ea: ⁊ nõ ẽ v̾a mollificatio: ſꝫ
q̃dã ipotẽtia mouendi ⁊ ſuſtinẽdi mẽbra: vt accidit in vera.
¶ A torpore ſiue tepore: q2 ſtat patiens non loquẽs: ⁊ ſecun
dum apparentiã non bene ſentiẽs in aliquo ſenſu exterio/
ri: ⁊ hoc contingit ex debilitate virtutis animalis.
¶ A diſpõne corpis: q2 aliqñ appet: vt diſpõ ydropiſis ſiue q
dam mod⁹ cacheſie: q2 ẽ ꝯcluſio vapoꝝ ſub cute ⁊ iflatio vẽ
tris: vt in tympanite defectu v̾tutũ nãliũ. naꝫ ventoſitas ſic
ml̃tiplicata nõ reſoluta ⁊ retẽta ypocũdria extẽdit. vñ. 14.
tertij de doloribus partiũ ypocundrioruꝫ. ⁊ tenſio quidem
ypocundrioꝝ multiplicat̃ in febribus peſtilentialibus.
¶ Ab anguſtia. Anguſtiantur enim: ⁊ inquieti fiunt ex nocu
mento percepto in interioribus ab ipſis malis vaporibus
⁊c. cor ledentibus ⁊ ſpiritualia omnia.
¶ A fluxu. qm̃ vt ſupra accidit fluxus colericus: aut fluxus
ſm dñiuꝫ hũoris peccãtis ⁊ corrupti: nã ſꝫ plurimũ febris
hec ẽ de ſanguine putrefacto circa cor: vt ſupra: ⁊ infra.
¶ Poſtremo ſcito ne decipiat̃ facil̾r medic⁹: ꝙ hec feb. ali/
qñ i pn° aduẽtus ei⁹ ẽ fortis: ⁊ magna veniens cũ fortitudi
ne accidẽtiũ iã dictoꝝ: ⁊ ad ſincopim: frigus extremitatuꝫ.
ſpaſmũ ⁊ alcuꝫ ec̃. accidẽtia mortalia: ⁊ h̃ ẽ: q2 vt plurimũ eſt
mortalis. vñ Aui. eſt ſm plurimũ pdẽs. ⁊ iõ cũ accidẽtibus
venit intẽſis ⁊ prauis: ⁊ fiunt hec accidentia ab humoribus
groſſis ⁊ vẽtoſitatib⁹ incluſis defectu caloris nãlis. Nõ eſt
negãdum ꝙ certe nõ poſſit accidere ſpaſmus de inanitiõe.
Aliqñ venit hec febris in pn° ſui q̇eta in qua nõ pcipit̃ aliq̃
caliditas extranea neqꜫ a patiẽte neqꜫ ab aſtãte. Et ꝓ tũc ẽt
vrina neqꜫ pulſus alterant̃ magna alteratiõe: ⁊ tñ ipſa poſt
modũ ifirmũ velociter: ⁊ q̃ſi ſubito interficit. Unde recitat
Gentilis ſe vidiſſe in quodã nobili viro noĩe Caſſalus: qui
anteq̃ꝫ detegeret̃ peſtis in ea ciuitate febriuit febre: quã ip
ſe cũ alijs medicis iudicauit eẽ effimerã ex triſtitia ex cã ma
nifeſta. tãta fuit remiſſio caliditatis. ⁊ non nãlis diſpoſitiõis
pulſus ⁊ vrine. deinde poſt aliquod dies iudicata fuit putri
da benigna: cũ pulſus ⁊ vrina laudabilia forent: ⁊ nũq̃ꝫ ac/
cubuit niſi horis qb⁹ i ſanitate ꝯſueuerat. nã color faciei erat
bonus ⁊ lingua bona. veniente aũt die ſeptia ſudauit: ſudo
re frigido in capite ⁊ collo: ⁊ ſubito mortuus ẽ. Stabamus
aũt heſitãtes ⁊ pſcrutãtes: vñ h̃ euenire potuerit. ⁊ ſecũdo
mẽſe ſequẽti d̾tecta fuit peſtis: ⁊ iuaſit multitudinẽ homiꝫ.
Idẽ vidi in ciue nr̃o Bartholomeo de leone. q mortu⁹ eſt i
ſeptia: ⁊ eſtimauerunt medici aſtãtes ꝙ eẽt pleureticus: ⁊
ego iudicaui eũ fore peſtilẽticũ: ⁊ trib⁹ ſequẽtibus mẽſib⁹
detecta fuit peſtis ſatis notabilis. Et q2 h̃ dubitare fecerũt
ſapiẽtes: de qb⁹ vulgares admirant̃. hinc conabor horum
taliũ cãs apire ad ſtudentiũ ampliorẽ doctrinã ⁊ cautelam:
vt null⁹ ſit ita audax ⁊ p̃ſumptuoſus: vt de febre ipſa facile
deponat iudiciũ in eſſe ei⁹. vñ Aui. Et medici heſitãt in eſſe
eius. Propter qd̃ vt ſupra: dicit̃ febris deluſoria. Alman.
¶ Tria itaqꜫ occurrũt circa h̃ dubiũcula. ¶ Primum qm̃
Aui. dicit hãc febrẽ eſſe cũ forti inflãmatiõe: ⁊ hic dĩ ꝯ̃riuꝫ:
m. ſ. eſt abſqꜫ caliditatis intẽſione pcepta. Scõm. q2 dĩ pul/
ſus nõ alterat̃ magna alteratione: cũ tñ fiat cũ magna pmu
tatione i corde. pp qd̃ velociter iterficit. Itẽ ex putrefactiõe
humiditatũ circa cor accidit neceſſitas magna inducens in
pulſu varietatẽ notabilẽ. ¶ Tertiuꝫ. q2 de vrina idem dĩ ꝙ
nõ mutat̃ a nãli. Et eſt ſnia Aui. ẽt ſcõa quarti de iudicijs
vrine inq̃t. Et qñqꜫ ẽ vrina in egritudinibus peſtilentialib⁹
bona naturalis in ſubſtantia ſua ⁊ colore ⁊ ſedimine: ⁊ ille
cuius eſt tendit ad mortem.
¶ Pro ꝓ expediẽs dico ꝙ aliqñ aliq̃ eſt cũ forti inflammatio B
ne: ⁊ eſt ſm pl̃m cũ q̇ ſtat: ꝙ aliq̃ fit abſqꜫ vlla inflammatiõe
⁊ h̃ ꝯtinget: qñ putredo humoꝝ erit ſilis putredini aeris:
vt q2 aer erit remiſſus in caliditate ⁊ intenſe tñ venenoſita/
tis: vñ non ponit humiditatẽ cordis in notabili ebulitione
ſiue calefactione. pp qd̃ nõ accidet mutatio in pulſu. ex pte
magnitudinis velocitatis ⁊ frequentie: ſed bene ex parte
fortitudinis ⁊ debilitatis: ⁊ h̃ maxime in pn°. nam cum ve/
nit ad ſtatum bene variant̃ tres dĩe cões: vñ q2 infectio eſt
paulatina ⁊ ſucceſſiua: hinc nõ apparẽt i pn° talia: ſed bene
in ſtatu. Et q2 hec infectio eſt paulatina: nõ ſubito eueniens
epati ⁊ venis: i qb⁹ ipſa fit vrina ⁊ digerit̃. hinc ⁊ ipſa non
notabil̾r mutat̃ in pn°. neqꜫ hoc ẽ incõueniẽs. ſicut apparet
in ptiſi vrina toto tpe bona. non cõicato nocumento adhuc
epati ⁊ venis. Et ita appuit in Bartholomeo. vñ in. xj. ince
perũt appere vrine male: ⁊ alia peſtis ſigna poſita fortiora.
Cõciliator nr̃ dĩa. 97. dixit h̃ euenire iõ: qm̃ cum ex febre
nocumentũ fiat in pn° cordi notabil̾r nã pterrita nõ audet
morbũ iuadere pp maliciã ei⁹: vñ vires ſuas colligit: ⁊ ad
debite corpus gubernãdũ laborat. pp qd̃ actiones ſimiles
eueniũt eis q̇ in ſanitate. Propter qd̃ dicẽdum ꝙ. qñ appet
vrina talis ac pulſus pſeuerãs in febre: ꝙ febris eſt praua ⁊
mortalis: q2 illa ſignificant nãm nõ audere tẽtare materiam
febris pp ſui maliciaꝫ. Gẽtilis ãt dixit ꝙ ipoſſibile ẽ aliquẽ
mori ex febre aliq̃ ſtãte diſpõne illi⁹ cum apparentia bone
vrine ⁊ boni pulſus. Q2 ſi ꝯtingat aliquem mori: h̃ erit pp
mutationẽ factã in febre de bonitate ad maliciã: vt v̾bi grã.
pone ꝙ qs febriat febre ſalubri tpe peſtis. ſed tñ in eo lati/
tet mã aliqua venenoſa: vt antracis q̇ ex malicia aeris ge/
nerabat̃ in aliqua pte ſpũalium: ſed ſtabat q̇eta ⁊ occulta.
In hora ꝰ criſis huius febris iſta mã mouebit̃: ⁊ attinget
cor ⁊ ſubito iterficiet. ⁊ hoc plus euenit i tpe peſtilẽtiali: q2
eo tpe magis generant̃ tales materie. Et certe ego credo

ꝙ iſte caſus pluries eueniat in ãno ⁊ multos medicos abſq; cã ꝯdẽnet. Itẽ ex ꝯtinua aeris infecti attractione põt facili⸗ter mã nõ venenoſa putreſcens: ⁊ febrẽ faciẽs ꝯuerti ad ve⸗nenoſam ⁊ interficere. ⁊ ſic de ſalubri efficitur mortalis. Itẽ qñ ꝯtingit aliquem pati febrẽ ꝯtinuã ex ſanguine: ⁊ adue⸗niente criſi per fluxũ ſanguinis nariũ ꝯualeſcet: ⁊ q̃ reman ſit colera apta putreſieri putreſiet deinde ⁊ ab aere malo venenoſabit: ⁊ tu gloriaberis in die ꝯualeſcentie de ipſo: ⁊
C p duos dies poſt morietur. ergo caue. ¶ Et breuiter volens de ſignis demonſtratiuis aliqḋ efficax indagare: nullum tale vſq; mõ inueni: qḋ in aliis acutis putridis appere nõ poſſit. Sed cũ video febrẽ cum ſigno antrace glandula ⁊ hꝯ: tunc illud eſt certiſſimũ. Scḋo cuꝫ vides ſtatim a pñº: vt in pma ⁊ ſcḋa die egrũ deficere in aiali ſenſitiua ac motiua: pcipue cum tornatilitate faciei: pulſu inordinato: vrina mala. anhe litu malo: ⁊ maxime vt dcm̃ eſt ſupra: ⁊ plus ſolito angu⸗ſtiari. poteris cum his paucis ſatis efficaciter cõcludere fe⸗brẽ eẽ peſtilentialeꝫ. verũ ſi q̃ dcã ſunt bñ cõſiderabis: ⁊ oĩa adinuicẽ glomerabis. certe raro deciperis. Sꝫ tñ memẽ⸗to ꝙ vt ait Gordonius. etiam hec febris vt plurimum delu dit medicos: ⁊ maxime quando eſt cum ſignis bonis: vt vri na ⁊ pulſu. Et ideo dixit Aui. heſitant medici ꝓ eſſe eius. Et hec de ſignis demonſtratiuis.

D **Pronoſtica** Et ſm plurimũ ꝓdẽs hec febris ſcḋm plurimum eſt a ſanguine. lꝫ ab aliis tribus cõtingat humoribꝰ: vt ſupra. Et de melioribꝰ ſignis eſt cõſtantia appetitus ⁊ mẽtis ſpes. vñ q̃ꝫ maxime in ea ve rificatur aphoriſmus hipo. In oi egritudine cõfortari mẽ⸗te: ⁊ bñ ſe hr̃e ad oblatiões bonum. ꝯriũ vero maluꝫ: ⁊ ma xime in his febribus. ¶ Ois criſis in ea facta ſm plurimuꝫ eſt ad mortẽ ſcḋo aphoriſmorũ. cõmento. 13. vñ ut ſupra de acutis: nõ oĩno certe ſunt pnũciatiões ſaluti neq; morti. vñ ſepe videmus i peſtilẽtiatis: ꝙ videnť liberi in quarta vel quinta: ⁊ p domũ incedũt ac ſi ſani eſſent. imo comedunt bi bunt: ⁊ dicũt ſe hec facere cum apetitu. ⁊ tñ vſq; ad decem horas vel ſequenti die moriunť. agunt. n. vt lucerna extin⸗ctioni parata natura ſe conãte. ¶ Et de pronoſticis hic ꝓce dam correſpondẽter ad demonſtratiua. Qñ febris non eſt multe intẽſionis: ⁊ eſt peſtilẽtialis cũ ſeuitate accidentium. tũc ſcias ꝙ eſt magis venenoſitati attinens: ⁊ ex cõſequẽti pniciosa. ¶ Qñ facies fit tornatilis: ⁊ eius color denigra⸗tur ſiue obfuſcatur: ⁊ apparent alique macule in ea nigre. vt vidi in Bartholomeo ſupradicto. ita ꝙ tẽdit ad viridita tẽ: annũciatiua eſt feſtine mortis. ¶ De aliis ſignis ſumptis a q̃litate mutata: require ſup̃ de acuti. ¶ Urina groſſa turbu lenta vel ſubiugalis in qua non reſidet aliqḋ neq; clarifi⸗cať in febre peſtilẽtiali eſt ſignũ nõ bonũ. ſignificat. n. mãm retineri: ⁊ virtutẽ deficere in expellẽdo. vñ Gal. q̃rto apho riſmorũ. cõmẽto ſeptimo inq̃t. Quedã aũt hꝯ vrinaruꝫ tur bulẽte exiſtũt q̃dam yꝑoſtaſim groſſam velociter faciunt. ꝙ cũ fiant: velocitatẽ ceſſantis morbi ſignãt. Que vero yꝑo ſtaſim nõ faciunt: et turbulẽte exiſtũt. ſi virtus ſit fortis lon gum morbum ſignificant. ſi debilis mortem: Aquoſa per ſe uerans ⁊ fetida ⁊ nigra ⁊ groſſa mortalis. liuida mala.
¶ Egeſtio fetida diuerſorũ colorũ apparens ante ſigna dige⸗ſtionis mala. ſignificat. n. aduſtionẽ ⁊ liquefactioneꝫ ⁊ mul titudinem humorũ corruptorũ. Et qñ egeſtio eſt colerica ⁊ multa: ⁊ non alleuiať egritudo mala. Qñ in pñº apparent egeſtiones vnctioſe ⁊ fetide ſup̃ q̃s appet vt virus citrinum mortale. ¶ Sudor frigidus cũ notabili itenſione febris fa⸗ctus circa caput ⁊ collũ mortalis. Sudor fetidus in pñº fe⸗bris peſtilẽtialis malus. ¶ Uomitus fetidus malus: ⁊ viri dis ⁊ ſicut color porri: ⁊ ꝓpe fetidus ⁊ rubeus cum nigre⸗dine ⁊ obſcurus: ⁊ q eſt ſicut flos eris deterior. ¶ Anheli⸗tus fetidus malus ⁊ mortalis. iam. n. putredo ꝯfirmata eſt in corde. Aui. pº quarti. ¶ Omne apã ⁊ oĩs puſtula quod apparet ⁊ poſtea redit: eſt malũ. Aui. 2ª quarti. ¶ Quãdo dolor capitis ꝑſeuerat in febre peſtilẽtiali: ⁊ virtus eſt deb lis: ⁊ ſunt illic alia ſigna mala: pniciosus: aut in ſeptimo fiet fluxus ſanguinis narium. ¶ Diuerſitas in pulſu notabilis cum precepta debilitate: mala. De aliis ſubticeo: quoniam de ipſis ſupra de acutis: ⁊ tu ibi.

¶ De cura febris peſtilentialis. Rubrica. v. B

Tamet ſolatioſe dicere ꝯſueuerã. huiꝰ rabi di morbi curam. ieſu ſaluatoris no⸗ſtri caſum apud eum reſeruatum eẽ: queadmo dum ⁊ horrendorũ facinorũ abſolutionẽ ſummũ pontificẽ in ſe reſeruaſſe cõcedimus. Qua de re eos viuere illos mori eius nutu arbitrabar. Que oĩa mihi ꝑſuadebant ſtupendi caſus quos in dies videbam. quorũ in aſſignãdis cauſis vt aliorũ morborũ humanũ ingenium defi cere ſentiebã: ẽt qñ auctores noſtros cõprehẽdebã de cu⸗ra ipſa tanq̃ pauca cõſcribere. Aui. ꝑcipue: ac ſi de eis pau lulum nota loquerenť. Cum itaq; i pñtiarum ipſarũ rẽ ma turius ſim ꝑſcrutatus. videor videre nõ multũ a via verita⸗tis deuiaſſe: ⁊ reliquorũ morborũ curam liberius deũ ipſuꝫ in humani arbitrii manibus reliquiſſe. Aiũt vulgares iter humana opa matrimonio ipſi ꝓpria. ſpãle ꝑuilegium a deo optimo collatũ eſſe. Sic itaq; ⁊ dicãt medici hũc deuorãteꝫ morbũ inter ceteras egritudines ſpãlem atq; diuinam curã obtinere. Quãobrem qui eã ſanare intẽdit ⁊ ſi in oĩbus in hoc ſpãlius diuinã implorat miſericordiã. Itẽ in primis aiam egri ad ſuſcipiendã gr̃am ſumma cũ diligentia horteť. aſtã teſq; vt pro eius ſalute deũ flagitẽt. Quibus ſic ꝑmiſſis ad eius curã veniat: eis canonibus ⁊ antidotis q̃bus põt hu⸗mana mens ei efficaciter ſubuenire. Seq̄ndo itaq; ordinẽ per me in reliquis obſeruatũ ponã documẽta ⁊ canones i ea: cũ q̃bus canones ipſi ꝑficiunť. Primuꝫ aũt attendas: vt dcm̃ in pñº hẽas in cura eius diligẽtiã. qñ non eſt egritudo dans inducias. ẽt q̃ cũ cõfirmať: non eſt ei ſpes ꝙ in paucis ſit diebus: pluribus. ſ. ⁊ paucioribus ſm mãe venenoſe fu rioſitatem maiorẽ: aut minorẽ: vt ſupra ḋ acutis dicebatur: nam q̃dam in quarto: q̃dã ante: q̃daꝫ poſt. Sed nota ꝙ effi⸗mera peſtilentialis in triginta horis interimere conſueuit. F

Canones Ordinatio diete euatio. alteratio. digeſtio. reiterata euatio. cordis pncipaliter: ⁊ ma⸗xime ſolicita ꝯfortatio: ⁊ ſtomaci ſilr̃ ꝓp ꝓpinquitatẽ eiꝰ ad cor. caliditatis epatis remiſſio. ⁊ aliorũ mẽbrorũ ſupcalefa⸗ctorũ ſi q̃ ſunt talia vt renes. accidẽtium correctio. ¶ Dieta ordineť in ſex rebus nõ nãlibꝰ: vt ſupra de ꝑſeruatiõe actũ eſt. quã tñ raptim in pñtiarum pticulariter. ſic diſcurram.
¶ Aer lecti ⁊ camere altereť rectificeť: vt de preſeruatione ſemper cũ odoriferis: ⁊ cũ igne: cũ flatu ventorũ ſeptẽtriona⸗lium ſi id fieri põt. qñ eſt de maxime corrigẽtibus. Alman. quarto. Et hec alteratio ſiue correctio fiat calidis aut frigi dis ſm exigẽtiã ex parte cõſtitutionis aeris ac humoris. vñ q̃dam curioſi madefaciunt linteamina in aq̃ ⁊ aceto: ⁊ ſup⸗aſpergunt deinde aquã roſaceam: ⁊ circũcirca lectuꝫ appo⸗nunt. ⁊ hoc tpe calido: ſup lectũ deinde ſternẽdo flores her bas frigidas: vt ſupra de ꝑſeruatiõe. dꝫ aer camere eſſe lu⸗minoſus. in die lumine ſolis: in nocte cũ candelis: ⁊ hoc vt plurimũ. qñ iſtis ꝯſueuit ſuꝑuenire ſubet. Qꝫ ſi eſſet ẽt qñ lumen mouet humores ad exteriora. ꝙ ſi patiens eẽt cũ in G ſtantia vigiliarũ: hoc obſeruari nõ dꝫ. ¶ Scḋo nota pro no bilibus ⁊ potẽtibus ꝙ qñ quis peſte ẽ infirmatus: ex die ſi̇ poſſibile eſt remoueať a loco in quo infectus eſt: ⁊ ad aliuꝫ ducať locum vel cameram de quo reddita eſt cã ſupra. Ita tñ ꝙ hec tranſlatio nõ fit cã multi nocumẽti virtutis: vt diceť ſtatim de motu. Et ſilr̃ lectũ mutet ⁊ linteamina ⁊ culcitrã oi die. ¶ Tertio. ꝙ vt dcm̃ eſt aeris alteratio diuerſimode fiat ſm exigẽtiã diuerſarũ ꝯſtitutionũ ⁊ humorum ac com plexionũ: etatũ ꝯſuetudinũ: ⁊ hꝯ q̃nq; i reliquis obſeruare debebis: alioq̄n errores magnos cõmitteres. Silr̃ patiens teneat in manibus aliqḋ odoriferum: vt ſupra de preſerua⸗

tione ſm exigentiam cauſe ⁊ aeris conſtitutionem factam.
¶ De cibis. In his aũt pncipaliter ꝯſidera q̃litatẽ: q: nutri-
bilitatẽ: q̃litatẽ ẽt: q: alteratiua. 2° q̃ntitatẽ: ꝯtinuam. ſ. ⁊ di-
ſcretã. 3° horã. 4° ordinẽ ¶ Qualitatẽ p̄: q: nutribilitatẽ.
oꝫ. n. eoꝝ cibus eſſe multũ nutritiuus ac v̓tutĳ reſtauratiuꝰ:
facilis digõnis: alteratus ad friduꝫ ⁊ ſiccuꝫ cum acetoſis: vt
inde ꝓhibeaꝛ eius putrefactio: ⁊ ex eo gñeꝛ humor aptus
putrefactioni magis reſiſtẽ. nã acetoſa cuꝫ h̓ ẽt appetitũ in-
citãt: ⁊ calori reſiſtũt febrili. nã ſicut dcm̃ eſt ſup̄: hic morbꝰ
inter alios plus v̓tutẽ deĳcit ⁊ ꝓſternit ⁊ exterminat. ⁊ iõ
maiori ac velociori idiget nutrimẽto: pp qd̓ credo ꝙ cũ aq̃
carnis ſublimata velox prebeat nutrimẽtũ ⁊ ſpũoſum: ꝙ i
his caſibus eſt cibus ſingularis. veꝝ q: cito inflammabilis:
exiſtimo ipſam debere fieri cũ alterãtibus eã: ⁊ cordialibus
ꝯfortãtibꝰ: vt x̓bi grã. abluaꝛ gallina vel faſianus vel ꝑdix
vel caro edi cũ aq̃ ro. ⁊ aceto ⁊ modico vini aromati. dein-
de cum coriãdro ſandalis gẽmis ac margaritĳ. roſ. cicoree:
flore nenufaris. ⁊ hꝫ cordialibus: de qbus ſupra: ⁊ ſpãl̓r gu-
ſtu delectabilibꝰ ad alembicũ. ponãꝛ itẽ cũ ea ducati. Item
ał̓r. teranꝛ folia auri ⁊ ſupponanꝛ. ⁊ ſic de alĳs ingenĳs. ex
calidis ẽt ſi opꝰ erit. Quidã carnes fruſtatim inciſas cũ p̄di-
ctis ponũt in fiala magna obturato foramine in cacabo ple-
no aq̃ ad buliẽdũ p qnqꝫ horas: deinde totũ extrahũt ⁊ exp̄-
munt p peciã: ⁊ vſui reſeruant. Quidã addũt aq̃s cordiales
cũ eis q̃ñ iplendo vas vitreũ v̓ſqꝫ ad medietatẽ. ¶ Et hic
A aduerte qd̓ dato qd̓ acetũ ſit quã maxime vſitatũ ⁊ cõmẽda-
tũ: vt ſup̄ de p̄ſeruatiõe. tñ attẽde ne volens vitare caribdiꝫ
cadas in ſcillã: qm̃ ſunt aliq ſtomaci fridiꝛi qbꝰ ex vſu aceti
ẽt in pua q̃ntitate corrũpiꝛ cibꝰ: de quoꝝ numero meus eſt.
Et ad h̓ bñ aduerte: q: ex chilo putrefacto gñabiꝛ humor
putridus vel aptus faciliter gñari. Conſil̓r laudo contuſuꝫ
brodiũ cõſũmatũ: ⁊ hꝫ ex carnibꝰ tẽꝑatis laudatis ſupra. 3°
cap. ⁊ tu ibi. Alterata tñ cũ acetoſis ſucis herbis agreſto ⁊
hꝫ vt ſupra: de p̄ſeruatiõe: vñ cũ Aui. dicit a carnibus abſti-
neat ſupple nõ datis cũ acetoſis: vnde de preſeruatione. Et
caro ſil̓r. decocta i acetoſis. In lebete itaqꝫ ponaꝛ ad buliẽ-
dũ cũ carnibus aut herbis aut acetoſa aut agreſta aut po-
mum factũ ex pecia cum pulueribꝰ cordialibus calidis aut
fridis vt exigit diſpõ. Et nota ꝙ data frida ⁊ humida ipſi fe-
bri: vt ſic magis conuenirent. tñ q: venenoſitas ⁊ aptitudo
ad putredinẽ ſunt magis ſuſpecta: iõ damꝰ frida ſicca iuxta
illud Aui. q̃rta p̄mi. Tu quoqꝫ ſp ſollicitus ſis ad id qd̓ ma-
gis ſuſpectũ eſt. ¶ Qualitatẽ ẽt alteratiuã: vt humore pec-
B cante exñte calido ſanguineo vel colerico deꝛ dieta ei ꝓpor-
tionata ⁊ flegmatico ⁊ melancolico ſibi propria. de qua di-
ctum ad plenum tertio capitulo ſupra: ⁊ de ipſis cibarĳs ali-
quid ſtatim cum expediuero alia tria.
¶ Quoꝝ primum eſt q̃ntitas. p̄mo oꝫ dari bona q̃ntitas ꝯti-
nua cibi ipſa ſic ꝯſiderata: ſm plures tñ exhibitiones. Naꝫ
Aui. p̄ma q̃rti de cura eiꝰ. plurimi eoꝝ q viriliter agũt ſup
illud: ⁊ comedũt violẽter. q̃uis ſint ſtructi ſiue diſturbati
appetitꝰ abſoluunꝛ. ſ. a febre: ⁊ viuunt. vñ ſubdit neccĩuꝫ ẽ
reſtaurare ſup cibum. i. cogere eos vt frequẽter cibuꝫ acci-
piant. vñ Almãſor. io. de febre peſtilẽtiali. hac p̄terea labo-
rantes paſſione ad comedẽduꝫ aliqd ſunt cogẽdi: vñ in iſta
febre nõ eſt ꝓcedẽdũ vt in alĳs acutis: qm̃ hic pp qualitateꝫ
occultam venenoſam multo plus debilitaꝛ virtus q̃ꝫ alĳs
acutis: pp q̃litateꝫ manifeſtam. ⁊ iõ bñ dicebat Gal. primo
aphõꝝ. cõmẽto nono. accñtibus ꝓſternẽtibus virtutẽ ilico
C dãdus ẽ cibus. qd̓qꝫ etiã d̓ alĳs itelligit acutis. naꝫ virtus p̄
ꝯſiderãdã eſt. q̃rta primi p̄mo cap. Q: virtus occulta plus
poſſit q̃ꝫ manifeſta: vide manifeſtũ exẽplũ: qm̃ modica q̃ñ-
titas veneni hoieꝫ iterficit. qd̓ magna q̃ntitas alioꝝ calido ꝝ
in ſummo aut frida i ſummo minime faceret: ⁊ qm̃ virtꝰ ẽ
debilis nõ potẽs in vnica vice magnã ſuſtinere cibi q̃ntita-
tem. oꝑ vt plures partiaꝛ vices vt dando ter aut quater in
die nãli. ẽt dãdo inter cibũ ⁊ cibuꝫ ꝯfectiones el̓aria huius
cordialia cõfortantia. Hec autẽ partitio ⁊ cibi exhibitio in
quãtitate maiori ⁊ minori diuerſificari oꝫ ſm diuerſitatem
fortitudinis ⁊ debilitatis virtutis etatis conſuetudinis. ⁊ ta-
lium: ad que bene conſidera.
¶ De hora. Dicaꝛ ꝙ multo melior eſt conſueta ſibi in tp̄e ſa-
nitatis ſi fieri poteſt. etiam conſideretur. ꝙ hora alia nõ ſit
ſibi nimium tedioſa ⁊ diſplicibilis ne ducat eum ad vomi-
tum ad quem egritudo hec faciliter promouet.
¶ De ordine. Ut nõ ponaꝛ indigeſtuꝫ ſup indigeſtũ: ⁊ ita vt
patiens non ſentiat ſe ex tali ordine in ſtomaco grauari.
¶ Et ante q̃ꝫ ad potũ veniam: aliquos cibos hic ſubiungam
cõpoſitos: vt ex datis ſimplicibus ſup̄ 3° ca° ſcias ⁊ tu com-
ponere ſcd̓ꝫ diuerſitatẽ patriarũ. ⁊ memẽto eiꝰ qd̓ dictũ eſt
ſupra de p̄ſeruatione: ꝙ ſi tibi ſiat poſ̓e. ſit ex his q̃ nõ ſunt
nata in eo anno peſtifero: qm̃ ſunt mala: vt Aui. ꝙ ſi hr̃i nõ
pñt: oꝑ vt dcm̃ ẽ corrigere cũ aceto ⁊ alĳs. pultes ordei in
h̓ caſu conueniũt cũ brodio carniũ alteratarũ: vt dictũ eſt.
Cuꝫ aũt ꝑuenerit ꝙ maſticare poſſit: tũc te trãſferas ad ci-
bos delicatos guſtui delectabiles: ⁊ in ſanitate ꝯſuetos: nõ
tñ nociuos faciendo geladortia acetoſa ex carnibus lauda-
tis tẽperatis. ſ. ⁊ calidis alteratis: vt ſupra 3° cap̄. Itẽ aſſen-
tur cũ irroratione aq̃ roſate ⁊ ſandaloꝝ ⁊ alioꝝ taliuꝫ odori-
feroꝝ. Et ꝯſil̓r deñꝛ ſapores acetoſi agreſtini ex fructibus
acetoſis arãcio limone granato. ⁊ hꝫ. Itẽ ex ſucco mirti cũ
modico panis ⁊ amigdalarũ aq̃ roſa. ⁊ brodio ſaporẽ dele-
ctabilẽ cõpone: cui infundas puluerẽ coriandroꝝ prepara-
toꝝ aut parũ cinamomi: vt diſpõ exigit. Cõſil̓r ſiat ex ſucco
arancioꝝ vel prunoꝝ ⁊ vino granatoꝝ. ⁊ hꝫ. ⁊ ſi videtur ali-
quid zuccari addere poteris. tu. n. debes eſſe ſollicitus in
excitãdo appetitũ in his: qm̃ in eis cõiter cadit. Item cõfice
aromata ex rebus cordialibus cõmiſcẽdo frida cũ calidis:
vt dicebat: de qbus iam actũ eſt de p̄ſeruatione. Conſil̓r ex
ſucco herbaꝝ iaꝫ dictaꝝ cordialiũ ⁊ frigidarum nõ cordia-
lium cũ aceto ⁊ modico paſſularũ fac ſalſamentum: ⁊ ſi vĩ
addas modicũ zuccari. Sed hic nota ꝙ vt tibi poſſibile eſt: D
in oibus talibus cõmiſce acetuꝫ in q̃ tẽpore peſtis magna ẽ
ſupra allegatũ ex Aui. tertia p̄mi. Item aliq̃ñ accipitur pul-
lus elixus vel caro elixa ⁊ in patella deinde frigiꛈ ſiue aſſa-
tur: ⁊ ſuper ipſaꝫ deinde ſpargiꛈ ſapor factꝰ ex lacte amig-
dalarũ cuꝫ ſucco arãcioꝝ vel agreſte vel vino granatoꝝ mo-
dico panis ad danduꝫ ſibi aliqd̓ corpus cum modico cina-
momi: ⁊ hꝫ addito zuccaro. vltimo q̃dã pulcra grana gra-
nati ſupponunꝛ ad decorẽ: ⁊ vt ex viſu totũ guſtui gratius
reddaꝛ. Potes ⁊ hos ſapores in eodẽ vaſe diuerſoꝝ coloꝝ
facere: vt viſum magis delectent: faciendo vnã partem cuꝫ
ſandalis rubeis: ⁊ aliã cũ riſo vel ſandalis alb. faciendo di-
uiſiones cũ cartis aut aſſere ſubtili in ipſo vaſe prius: ⁊ tu
ꝯſidera. Et ſil̓r adde crocum vbi vis colorẽ citrinũ facere.
Si cepe decoquatur ſub cineribus. deinde ſic calidũ pona-
tur in aceto: ⁊ pmittaꝛ ſic ſtare in eo horis decẽ. deinde ſup
aſpergatur modicũ cinamomi: ⁊ ad excitãdum appetitum
deꝛ vna modicula q̃ntitas ꝓ vice infirmo cũ vno bolo car-
nis credo vtile. Si ex colatura furfurum ordei cum lacte
amigda. zuccaro ⁊ vino granatorum ſiat pulp in brodio car-
nium laudaturũ erit ferculũ cõueniẽs. Itẽ lens excorticata
bis prius abiecta aq̃: ⁊ tertio in brodio decocta ⁊ acetoſa-
ta: ⁊ maxime tp̄e calido. Tẽpore frido dari poterit riſium
bene decoctum ẽt cũ lacte amig. Cicera rubea fracta opti-
me decocta: vt ſint ſicut puls cũ zuccaro etiam concedi pñt
q̃ñqꝫ. ſint enim pectoralia ⁊ magni nutrimẽti. Sed attende
ꝙ nõ ſunt vetuſta. Ex herbis ẽt cibaria ꝯfice grata. de qbꝰ
ſupra ad plenum de preſeruatione: ⁊ ſupra tertio capitulo.
Oua tremula eſtate cũ albumine. hyeme vero abſqꝫ eo den-
tur. De fructibus actũ ẽ ⁊ de alĳs de p̄ſeruatione: ⁊ tu ibi.
¶ De potu. ꝯuenit aqua ordei ſimplex ⁊ magis q̃ñ in ea ex-
tincta eſt lamina aurea: aut ducati: aut in eius decoctione
fuerunt poſiti in fundo vaſis: de qua põt magnaꝫ q̃ntitatem

aſſumere maxime ſi iuuenis fuerit colericus ⁊ tp̄s eſtiuuꝫ.
Et qꝛ dcm̄ eſt de q̄ꝫtitate aq̄:nota inq̄t Auic. pꝛima quarti
de cura ei⁹. Et aq̄ plurima frida ſubito eſt iuuatiua valde.
Pauca aūt ꝯñter. Ita foꝛtaſſe excitat caliditatē: ⁊ ē ēt dcm̄
Ioānicij. 16. ꝯtinentis. ca° de aere: q̄ dcm̄ maxime verificaꝉ
qñ febꝛis eſt multū inflāmatiua: vbi. ſ. reperiunꝉ ꝯditiones
octo ſupꝛa poſite. ca° de canonibus gn̄alibus febꝛiū ꝫ putri
daruꝫ: ⁊ tu ibi. nā ſi in ea dares paucā ⁊ cōuenienter: qꝛ ſuc
ceſſiue: ⁊ nō in vnica vice: foꝛtaſſe excitaret caliditateꝫ: qꝛ in
colerā cōuerteretꝉ. vt hipo. ſcd̄o regiminis acutoꝝ. vñ mul
tus potus aq̄ fride qñq; excuſat in febꝛibus ab omni alia in
frigidatione: etiā a flōia: vt pꝛima quarti. de cura febꝛis ſan
guinis. Item ⁊ plures tertianarij ex eius ſolo potu ſanati
ſunt: vt infra ſuis dicetur capitulis. Raſis aūt inq̄t. da in po
tu aquā veri frigoꝛis valde. i. in bona q̄ꝫtitate. Et pp̄ dubiū
ab Auicē. poſitū pauca foꝛtaſſis excitat caliditatem. Qui
dā pcipiūt cū daꝉ iſte potus ēt ex rebus frigidis acetoſis. q̄
detur in notabili q̄ꝫtitate pꝛo vice ⁊ ſepe. quod intelligi hꝫ
qñ virtus eſt inflāmatiua. Uerum ſup oīa attende pectoꝛis
diſpōneꝫ. Qꝛ ſi illic fuerit difficultas eius aut nālis aut acci
dentalis: q̄ talia euitentur vt poſſibile eſt: qm̄ pꝛimo ledūt:
qꝛ ſunt cōſtringendo cā attractionis pluris aeris: qꝛ anhe
litus frequentatur. 2° qꝛ vapoꝛes ad intra claudūtur: ⁊ in
groſſanꝉ: ⁊ pꝛohibetur eoꝝ debita expulſio: pꝛopter aug
mentum conſtrictionis. vnde periculum incurrit patiens
ſuffocationis: vt ille amicus ex nimio potu aque frigide: cui
inerat difficultas anhelitus a natura.

¶ Conuenit ⁊ potus aque ſimplicis cocte cum zuccaro cum
ſucco aliquo ex acetoſis dictis. Itē aqua cū aceto ⁊ zuccaro
⁊ abſq;. Item vinum de granatis de berberis cum aqua.
Et ab aqua calida tanq̄ꝫ ab inimico caueat. Item ab omni
potu calido. Item ꝯuenit potus aquaꝝ coꝛdialiū: vt cicoꝛee
acetoſe cū ſucco granatoꝝ: ⁊ hꝫ cum zuccaro. ¶ Qꝛ ſi vir
tus fuerit debilis aut cōſuetudo te cogat: da aut vinuꝫ albū
limphatum ſubtile odoꝛiferū cū aqua veri frigoꝛis: vt Gui
lielmus vernacinū aut maluaticū: ⁊ ſit q̄ntuplum aq̄ ⁊ plus
⁊ minus ſcd̄m exigentiā diſpōnis. qm̄ ſi fuerit ex flegmate
poterit dari: vt dictum eſt: ⁊ plus attenta remiſſione caloꝛis
⁊ ꝯſuetudine ⁊ etate qꝛ ſenex. Qꝛ ſi ex colera aut ſanguine
minus: ⁊ tu moderaꝛ: nā ipſum multū virtutē reſtaurat. Qꝛ
ſi alicubi ab auctoꝛibus blaſſemetur vinuꝫ potens intelligi
hꝫ de puro. vñ in debilibus antiquis in talibus vti iudico
ꝯueniens. Conſimiliter detꝉ aurelium pauciferū odoꝛiferū
limphatuꝫ: ⁊ ſi declinabit ad ponticitatem melius: immo
⁊ Cermiſon⁹ nr̄ laudat acedulū. Item agreſtoſum ⁊ acer
bum. Macrobius aūt multū in peſte cōmēdat vinuū albuꝫ
limphatū cū aq̄ in qua extincta eſt lamina aurea. Coꝛ inq̄t
E cerebꝛū ⁊ epar a qualibet putrefactione venenoſa pſeruat.
Et hec de potu cuꝫ his q̄ ſupꝛa dicta ſunt de pꝛeſeruatione.

¶ Ultra potus hos oꝛdinanꝉ a medicis potus medicinales:
de quibus dari dꝫ infirmo oī hoꝛa. imo ꝯfoꝛtare ſepe vt de
eis accipiat ⁊ cōtinue notabilem q̄ꝫtitatem vſq; ad ciatum
vnum vel circa: ⁊ fiunt ex ſir. coꝛdialibus acetoſis: vt ſir. de
acetoſitate citri. de ribes de agreſta. ſiru. acetoſo ſimplici
de biꝫācijs de nenufar. de fumoter. de limonibus cū aquis
coꝛdialibus bugloſſa endiuie cicoꝛea nenufaris roſata ace
toſa. ⁊ his ſimilibus ponēdo tripluꝫ aque ad ſir. item valet
oxizacara. Item cū his cōmiſceri pōt ſuccus aliquis aceto
ſus vt arantij. vini granatoꝝ. Item in extinguendo addere
ſemina cōīa frigida maioꝛa ⁊ minoꝛa dragagantuꝫ gummi
arabicū vt faciant adherere. Iteꝫ aromatiꝫare cuꝫ ſandalis
aut alijs coꝛdialib⁹ calidis aut fridis: vt exigit diſpō: ⁊ tu cō
pone. Nam ex ſic poſitis facile compones alteratiua extin
ctiua foꝛtia ⁊ debilia vt libebit. Poſtremo attende q̄ nullo
modo ſitim patiaꝉ. ⁊ enim eſt cauſa magnificationis anhe
litus. ſecundo q̄ potus maxime medicinales tempoꝛe ca
lido dentur frigidi: ⁊ frigido non multum calidi: maxime
quando queritur inflammationis extinctio. Et hec de cibo
⁊ potu ſufficiant. Ad alia venio.

¶ De motu ⁊ q̄ete. Dicebaꝉ paulo ante q̄ patiens dꝫ ſe mo
uere de loco ifecto: qꝛ de camera aut de domo in q̄ recepit
infectionē: ⁊ hoc intellige in pꝛma die: qñ. ſ. virtus ꝯſtat: ⁊ ſic
locus alteratus rectificat⁹ vt dcm̄ eſt. Nā vt in de pꝛeſerua
tione: aliq̄ domus vel camera hꝫ aſpectū malū: quem non F
hꝫ alia. Sed ꝯſulo vt deinde non multū moueaꝉ: ne ex tali
motu amplius debiliteꝉ: ⁊ ſpiritus reſoluātur: ne ēt mate
ria venenoſa q̄ ſtat q̄eta: ex tali agitatiōe moueaꝉ ſubito ad
coꝛ: coꝛpus deinde interimēs: vt qñq; vidi: pp̄ que vt credo.
Auic. ſecunda quarti. capitulo de cauſis moꝛt. inquit. Qꝛ
qñq; motus infirmi ad aſſellā eſt cā moꝛtis: fac itaq; ipſum
q̄ſcere: ⁊ in lecto ſi poſſibile eſt habere ſedem. Qui canon
maxime ſeruandus eſt in omnibus egris debilibus.

¶ De ſomno ⁊ vigilia. Dicendū q̄ cū ex ſomno reuocentur
materie ad intra: ⁊ oppoſitum querat medicus: qꝛ vult eas
ab interioꝛibus elongare indicatiōe ſumpta ab hoc nullus
cōpeteret ſomnus. Uerū cū multū virtus debilitareꝉ ex vi
gilia tanta: dꝫ doꝛmire: ita tm̄ q̄ vigilia ſit ſomno pꝛolixioꝛ. G
Nam ſomnus multū virtutē cōfoꝛtat: vt pꝛimo de ſomno.
Auer. ⁊ ſcd̄a pꝛimi. de his q̄ ex ſomno pꝛoueniunt. vñ cum
virtus eſt debilis dꝫ ſomnus eſſe pꝛolixioꝛ vgilia. vñ in hoc
dꝫ pꝛudētia tua laboꝛare. Caue tm̄ ne ſomnuꝫ pꝛofundetur.
nam cōſueuerūt peſtilētiati ſomnuꝫ pꝛfundum incurrere: ⁊
maxime vt exiſtimo qñ materia eſt ſanguinea aut flegma
tica: vt infra de ſignis ſangineis ⁊ flegmatis. ⁊ tu ibi.

¶ De inanitione ⁊ repletione. Iā actū eſt de q̄ꝫtitate cibi. vñ
in ſūma debēt cogi: vt ſupꝛa. ad comedēdū: ita tm̄ q̄ non re
pleantur repletione qua ſtomacus grauetur. Coꝛpus eius
omni die euacuetur cliſteri aut ſuppoſitoꝛio. Compoſitio
nem autem cliſterioꝛum habuiſti ſupꝛa de curatione febꝛiū
putridarum in generali: ⁊ tu ibi.

¶ De accidentibus anime dicatur vt ſupꝛa de pꝛeſeruatio
ne. Et in his terminetur pꝛimus canon.

Pꝛo complemēto

ſcd̄i. Scito q̄ cum occurris H
peſtilentiato ſtatim debes
aduertere: vt euacuatio fiat ſi ipa ē neceſſaria q̄ diuerſificari
hꝫ ſcd̄m diuerſitatē mãe peccantis. qm̄ ſi eſt ſanguis pec
cās q̄d eſt ſm pl̄ ml̄aut humoꝛ alius ſanguini admixt⁹: q̄d
cōpꝛehēdes ex ſignis: vt ſupꝛa de cura putridaruꝫ in gn̄ali.
flōiam facito. vt ſtatim dicetur. Qꝛ ſi fuerit alius humoꝛ nō
mixtus ſanguini peccās euacua cū ſolutiuo. Et iō dicebat.
Aui. de cura eius pꝛma q̄rti. Si aūt mā vincens fuerit ſan
guinea fiat flōmia: ⁊ ſi fuerit humoꝛes alij euacuenꝉ. Et qꝛ
flōia cōiter ſit: ⁊ vt ſemp a multis: iō de ea ſpecialē mētioneꝫ
faciā. ponēdo hūc canonē pꝛmo. Qꝛ ſi in febꝛe peſti. ſit flōia
nō ꝯueniēs: maioꝛ cōmittiꝉ erroꝛ q̄ꝫ ſi in alijs fiet putridis.
vbi. ſ. nō cōueniat: nā i hac pluſq̄ꝫ i alijs in pꝛn° virtus debi
litaꝉ. q̄ amplius ⁊ multū debilitabiꝉ euōne ſanguinis boni
⁊ ſpūum exalatiōe in ea. vñ ſic magnū icurrit patiēs piculū ⁊
foꝛtaſſe moꝛtē: ⁊ ꝯſidera. imo pp̄ hanc cām voluit Guiel. vt
canonicus ſic flōiam partiri q̄ꝫ exq̄ſitā facere. ēt ꝯſidera. Et
vt clarioꝛ inde ſequaꝉ doctrina huic intētioni ſaltē i hac pte
ſatiſfacere decreui. Per breues cōcluſiones reſpondendo. I

¶ Et anteq̄ꝫ eaꝝ poſitionē pmitto. Qꝛ febꝛis peſtilētialis ab
alijs differt ex pte cauſe: qꝛ cām hꝫ determinatā: vt aereꝫ ve
nenoſum: ⁊ alie nō vt ſupꝛa in declaratiōe diffinitiōis febꝛis
peſtilentialis. Scd̄o qꝛ eius putredo ē maxime ⁊ pꝛincipalr
circa coꝛ: nō ſic in alijs: vt pꝛma quarti. de febꝛe peſtilentialis
pꝛ ca°. Ex quo inferꝉ: q̄ cū i coꝛde: qꝛ in dextro ei⁹ vētriculo
repiaꝉ ſanguis: nō ſic alius humoꝛ: q̄ ſꝫ plurimū putredo
pꝛincipalr ei accidit: vel paruo ſtat tēpoꝛe quin ei accidat.
Preterea venenuꝫ maxime inimicaꝉ ſpiritibus qui ſunt de
natura ſanguinis. nam ſpūs eſt vapoꝛ ſanguinis tpatus. 7°
de iuuamentis. ergo plus ſanguini q̄ꝫ alteri humoꝛi ꝯiaꝉ
ipſum venenuꝫ: ⁊ ſic ſanguis pꝛ putrefiet. ⁊ hoc ſm pſm. ⁊

dictum eſt ſm plurimū. qm̄ nā eſt magis ſollicita de defenſione ſanguinis q̄ȝ alioꝝ. vñ a.iqñ reperit̄ aptitudo maior in flegmate vel colera ad putredineȝ q̄ȝ in ſanguine: q̄ caſu putrefiet flegma vel colera: ⁊ nō ſanguis. ēt: vt ſupra ex cā determinata aeris aliqñ putrefit flegma ⁊ non ſanguis: aliqñ ſanguis: ⁊ nō flegma vt dicebat̄. verū ſtāte cōtēperantia in humoꝛib⁹ rōne huius. qd̄ ē: qꝛ ſanguini p̄ꝛ⁹ occurrit cā putrefaciēs: ⁊ cui plus inimicat̄. accidit ſm plīm in eo putredo ⁊ ex iſto iſert̄. ꝙ cū ſanguis ſic ē putrefactus non ſtat longo tp̄e qn in alijs hūoꝛib⁹ accidat putredo ꝑꝑ nocumentū cordis alijs cōicari ex q̄ iſert̄ vlterius ꝙ ſtatim poſt p̄nᵐ putredo eſt ex multꝭ hūoꝛibus: ex q̄ infero ꝙ poſt p̄nᵐ non dȝ fieri copioſa flōia: vt in p̄nº iuxta illud Aui. ⁊ cū poſtpoſueris flōiaȝ nō eſt ampli⁹ ad eā mētio: vt ſupra de cura putridarum in gñali. ¶ Premitto vltimo. ꝙ flōia eſt triplex. euacuatiua. diuerſa: ⁊ euentatiua. exempla patent.

¶ Pria ꝯcluſio. ꝙ i p̄nº ꝯſentiēte virtute etate ⁊ ceteris. mā peccante exñte ſanguinea vel ſanguini mixta competit flōia eūatiua. q̄ eſt Aui. de cura eius in principio capituli.

¶ Scd̄a ꝯcluſio. ponit̄ de mēte auctoris. xv. ꝓpōnum: ꝙ in p̄nº morbi epidimici ſp̄ fiēda eſt flōia. ⁊ poſtea nunq̄ȝ: ſȝ farmacia ꝓcedēdū: ⁊ dicit p̄nᵐ eē ſpaciū. xxiiij. horaꝝ. hāc concluſionē neſcio verificare ꝓ prima pte eius: niſi dicat̄ vt de aphoriſmis multꝭ: qꝛ veri ſunt ſm plīm. ſcd̄a pars pōt verificari. qm̄ ſi tardat̄: qñ. ſ. fieri dȝ: tanta accidit deinde corruptio: vt meli⁹ farmaco ēt ꝯfortāte cor: vt reubar. ⁊ hꝫ remoueat̄ nocumentū: ⁊ cū minori v̄tutis debilitate q̄ȝ flōia: ⁊ ſi ſecurior ſit eūatio flōia facta q̄ȝ farmacia: ⁊ tu bñ conſidera.

¶ Tertia cōcluſio. ꝙ humore peccante alio a ſanguine neq̄ȝ eidē cōmixto rōne huius nō cōpetit flōia eūatiua. hāc ꝯcluſione voluit Aui. cū dixit. ⁊ ſi fuerint humores alij euacuentur. ⁊ pȝ ex cā: qm̄ ſic euacuaret̄ humor non euacuandus: ⁊ multum debilitaret̄ virtus: ⁊ dī ratione huius: qꝛ fortaſſis ratione plectorie aut hꝫ poſſet competere.

¶ Quarta ꝯcluſio. In p̄nº vrina exñte ſubiugali cum aliq̄li rubedine ꝯſentiēte virtute: ⁊ alijs cōpetit flōia eūatiua: naȝ talis vrina ſignificat ebulitionē humoris peccantis ſanguini comiſti: ꝓ iſta ē Aui. p̄ma q̄rti de cura flegmatice. inq̄t. n. Cum videris vrinā groſſiorē ⁊ rubicūdiorē nō erit maluȝ ſi flobotomaueris. ⁊ de cura tertie nō pure. Et cū videris vrinas eoꝝ groſſas. tūc flōa: ⁊ de cura cauſonidis. Et fortaſſis iuuabis eos ex flōia ſi fuerit illic turbiditas ⁊ rubedo.

¶ Quinta ꝯcluſio. Qȝ in p̄nº apparente ſubiugali ad albedinem declinante non competit euacuatiua. Patet cōcluſio. ēt per canonem generalem quarta primi. Caue ne egrum.

¶ Sexta ꝯcluſio. ꝙ vrina in p̄nº apparēte ſubiugali ꝑꝑ fortē ebulitionē qd̄ cōprehēdit̄ ex intēſiōe fe. cū ꝯſtancia v̄tutꝭ cōpetit euentatiua. pȝ ꝯclo itelligēti. nā eſt ſilr̄ ſicut cū ebuliēte lebete qs exuflat ⁊ ceſſat ebulitio. Et ſi arguitur ergo in oi putrida ꝯſentiēte v̄tute ⁊c̄. cōpetit ſic ſedādo ebulitioneȝ. Dōm negando ꝯñtiam: ⁊ cā qm̄ ex ebulitione facta in humoꝛib⁹ in corde toti aliud cōicat̄ nocumentū q̄ȝ ex ebulitione facta in humoꝛibus in alijs mēbris exñtibus: ⁊ iō ex ea ſic facta maius ſequit̄ iuuamētuȝ reſpectu ſui nocumenti q̄ȝ. qñ in alijs ſit putridis. Qȝ ſi iteꝝ arguitur. ergo in cauſone vel qñ quomodolibet fieret ebulitio in humiditatib⁹ circa cor deberet fieri flōia. Pro p̄mo dī ꝯcedendo ꝯñtiam. nam in cauſone ſic cōpetit euētatiua. Et cū Auic. inquit de cura cauſonis. Et nō flobotomet̄ fortaſſis inflāmabis eos. intelligitur de eūatiua: ⁊ hoc vbi non apparuit vrina groſſa ſiue turbida cū rubed ne: quo caſu cōpetit eūatiua: de q̄bus infra ſuo loco: ⁊ tu ibi. ſcd̄o pōt dici ꝙ medicus dȝ: vt opȝ regulariter opari: ⁊ qꝛ in morbis non dātibus inducias ſtimulat̄ ⁊ cogit̄ ad operandū irregulariter. ideo qꝛ alie putride dant inducias: ⁊ hec ⁊ peracute nō. hinc in alijs vtitur extinctiuis ſucceſſiue ebulitioneȝ remittentibus ꝙ cum in acutis peracutis: de quoꝝ numero eſt peſtilētialis: hoc facere nō poſſit eque cito. ſicut cum flōia: que maxime refrigerat. hinc hac in ipſa vtit̄: nō ſic in alijs. Et forte hoc ſenſit Gal. primo aphōꝝ. cōmē. 23. inquit cū vero flobotomatus in peracutis morbis ⁊ febri. vſq̄ȝ ad defectionem refrigerat̄ ſtatim corpus ⁊ extinguit̄ febris. Quidaȝ interpretant̄ hoc dictum in fe. de ſanguine quali aut quāto peccāte in corpore iuuene robuſto ⁊ forti. cōſidera. Sed vide ſupra de acutis peracutis ⁊c̄.

¶ Septima ꝯcluſio. Qȝ in p̄nº apparēte ſubiugali ꝑꝑ mortificationem caloris: qd̄ cōprehendit̄ ex remiſſione feb. cum debilitate v̄tutis: ⁊ alijs malis ſignis: vt ſupra non eſt fienda flōia: qm̄ ſtatim ſic interimitur patiens vt patet.

¶ Octaua cōcluſio. Qȝ vrina in p̄nº apparente liuida indicatione ſumpta a liuiditate nō competit flōia eūatiua. pȝ qm̄ mortificationē ſignat: aut vehemēteȝ aduſtionē: q̄b⁹ caſibus ab ea eſt abſtinēdū. Et dī indicatione qm̄ ſi adeſſet plectoria non inconueniret ipſam rōne ipſius in principio facere.

¶ Nona ꝯcluſio. Semper apparēte apate in aliquo emūctorioꝝ virtute ente forti ⁊c̄. in fe. peſti. ſemp cōpetit flōia ſaltē diuerſiua pȝ ꝯclo. qm̄ nō ſit apa in eis locis niſi qꝛ nā illā mām ad ea loca tranſmittit diuertēdo ⁊ elongādo a corde mām venenoſam. Cū aūt medicus debeat ipſam mām imitari vt pōt: cū ſit eius adiutor: vt p̄ma q̄rti: de cura putridarum: ſequit̄ ꝙ cū ꝑ flōiam diuerſiuā hoc ad plenuȝ cōpleat q̄ȝ ipſa maxime cōpetit in p̄nº. Ex q̄ ꝯclone iſert̄ ꝑ ꝙ apparente apate in emūctorio brachij dextri dȝ fieri flōia ſaluatelle dextre. pȝ corᵐ. Et ſcito ꝙ minus debilitatur virtus ex flōia manus q̄ȝ brachij: ⁊ cuȝ h̄ eſt magis diuerſiua. Sed h̄ aduerte ꝙ lȝ apate apparente ſub aſſella ſiniſtra cōpeteret diuertēdo flōia manus ſiniſtre: tñ qꝛ timet̄ tractus materie venenoſe ad cor: ꝯuenientior erit: ſi fiet ex ſaphena ſiniſtri pedis. Infert̄ 2º ꝙ apparente apate in inguine dextro dȝ fieri flōia ex ſaphena dextri: ⁊ in ſiniſtro in ſiniſtra. Conſimiliter dicatur ſi accidat apa poſt aures. A

¶ Decima ꝯcluſio. apparēte carbūculo ſeu antrace conſentiente v̄tute: ⁊ alijs nō reſiſtētibus in p̄nº cōpetit flōia etiaȝ eūatiua ꝓbat̄ ꝯº. qm̄ qd̄libet tale eſt ex ſanguine aduſto ⁊ ꝑmixto colere aut melēe: ⁊ tale ꝑ flōiam facili⁹ ac cōuenientius educit̄ ſine eūatur. igit̄. vñ Aui. 3. 4ᵗ. de cura carbūculi. neceſſaria eſt flōia: vt eūacuet̄ ſanguis colericus. Et ſubdit. ⁊ qñ egritudo eſt timoroſa: tūc neceſſariū eſt ipſaȝ flōiā approximare ſincopi: ⁊ tu cōſidera hic. qm̄ multi voluerūt flōiam in peſtilētiato cōſentiente virtute ſemp debere fieri vſq̄ȝ ad ſincopim: ⁊ de cura antracis inquit. Auicen. eūatio flobotomia: ⁊ cum eo quod tolerat hora. i. principium.

¶ Undecima concluſio. Qȝ apparente ſputo ſanguinis qd̄ ē ſignum peſſimum competit flobotomia ex baſilica dextra: ⁊ hoc apparente repletione.

¶ Ultimo hic nota ꝓ dictis canones ſex. ¶ Primus ꝙ vbi flōia fieri nō pōſſit: aut ꝑꝑ etatē: aut ꝑꝑ virtutem: aut ꝓpter aliud. Qȝ loco eius ponant̄ vētoſe cū ſcarificatione: vñ poſita ſup̄ natices tenēt locū flōie: vt q̄rta p̄mi. caº de ventoſis.

¶ Scd̄us ꝙ audacius fiat flōia in cōſueto q̄ȝ in non cōſueto: qm̄ eam facilius tolerat. ¶ Tertius ꝙ ſi quis ex flōia conſuetus eſt: aut aptus in ſincopim cadere: ꝙ eo caſu eſt cum diligentia fiēda nā ex ſincopi multū debilitat̄: ⁊ cor multuȝ ledit̄: qd̄ prius eſt ēt multū nocitū. ⁊ iō tales flobotoment̄ ſtantes ſupini: vt Auicen. quarta primi de flobotomia. B

¶ Quartus ꝙ ſi eger ſe idifferenter ſenſerit aggrauatū ꝑ totū fiat flōia de meª. Si magis in inferioribus de baſilica. Si de ſuperioribus de cephalica. ¶ Quintus ꝙ mā exiſtente ſanguinea copioſa fiat flōia. Si colera minor: ⁊ ſi flegma ſimilr̄. ita ꝙ diligenter humorem ꝯſidera. Sextus ꝙ vbi febris talis fuerit effimera ſi plectoria non aderit fac flōiam de baſilica ſiniſtra. qm̄ ꝑ hanc vapores cordis ⁊ arteriarum calidi potenter educuntur: vt. 10. tertij. de cura aſmatis. ꝗ. illo. in aſmate autem ⁊ conſtrictione anhelitus.

¶ Hic expeditus de eũone p flõiaʒ. Uenio ad eũonē p medicinas: ꝛ vt ſupra de inanitiõe ſtudeat medic⁹: vt oĩ die patiens hẽat bñficiũ vētris ēt cũ cliſteri appropriato mãiebus peccãtib⁹: de qb⁹ hēs ſup̄ de cura putridarũ i gñali: ꝛ infra i caplis ꝓpriis de colericis flegmaticis ꝛc. ¶ Itē ſtudeat ad eũonē p farmacũ factã. Et h̄ ſcõʒ pl'm qm̃ ſcõm pl'm febris peſtiletialis nõ ē magne intẽſionis ſiue iflãmatiõis: ſʒ bñ eſt ex mala mã putrida q̄ eũone idiget. ꝛ iõ ab eũone ꝓus inci piendũ q̄ȝ ab alteratiõe. cui⁹ ↄ̄riũ ē i febrib⁹ multe inflãma tiõis. Et ꝓpea dixit Aui. Sũma curatiõis eſt exiccatio. i. eũo. Si itaq; peſtilẽtialis eēt multe inflãmatiõis ſimul icipient⁹ cũ alteratiuis ꝛ eũatiuis. ſed eũatiua ꝓcedãt ſaltēʒ alteratiua p exteri⁹. alteratiua aũt per interius que ſunt: vt digeſti us dari poſſunt non tardata euacuatione propter illa.

¶ Alius canon: ꝛ ē tertius in ordine: q̄ medicus dʒ eē ſollicitus q̄ eũo p farmacũ fiat celeri⁹ q̄ȝ fieri poteſt. ꝛ rõ canonis: q2 mã eſt putrida venenoſa: cuius expulſio ſtatim fieri dʒ cũ ſit nãe max' rebellis ꝛ inimica. Amplius q2 nõ ſpat eius reductio: ſed ↄtinue maior putrefactio ꝛ venenoſitas: ꝑ ↄ̄ñtiaʒ mali ꝛ corrupti aeris: ꝛ ſit medi⁹ reſpiciēs humorem peccantē: ꝛ iõ ꝓus bñ cõſidera. qs eſt talis: ꝛ da appropriatã ꝛ nõ aliã: vñ pro iſto infra de eũone reiterata.

¶ Sed hic cadit difficultas. nunqd tale farmacũ debeat eſſe laborioſe ſoluēs: an bñdictũ. ꝓpea q2 bñdictũ eſt tarde operationis. nõ ita eradicãs ꝛ mãm ſubito educens: vt laborioſe ſoluēs. Itē cũ in materiebus furioſis ꝓceptũ ſit añ digõneʒ eradicare ſi poſſibile eſt: vt q2 vt⁹ ↄſentiat ꝛc. ꝛ fit. ꝛ cõiter obſeruat. q̄ȝto magis in iſta febre q̄ aliis eſt furioſior. Cõit practicãtes medicinas laborioſe exſoluētes timēt ꝑ fortē agitationē quã faciunt. ēt q2 venenoſitate ꝑticipant. Et pro iſtis eſt ↄoar tertio thegñi. Caue ne tētes exhibere ſpēs difficiles. i. medicinas fortes: q2 nõ laudat ipſaruʒ finis. vnde Placentinus ꝛ Cernuſonus nr̄ ſup fortes medicinas non ſudent: ſed ſolũ ſuper mãna caſſiam aloem reubarbarum agaricũ mirabolanos citrinos ꝛ kebulos: ſup tamarindos pruna diaprunis: ꝛ hm̄. Euitantes indifferenter medicinas

L ſcamoneatas ꝑ cauſam aſſignatam. Recitat tñ gentilis tēpore praue peſtis plures valentes viros vſos fuiſſe medicinis laborioſe ſoluentibus ꝛ ſcamoneatis: ꝛ plus profeciſſe his qui ſolum vſi ſunt benedictis fundantes ſe ſuper rationes adductas ante oppoſitum cõtier practicantium.

¶ Et breuiter rñdẽdo pono aliquas ↄclõnes q̄ ſint tibi loco canonũ. Prima. q̄ ſtatim ꝛ in principio des farmacũ mãm minorãs minoratione notabili. Iſtã ↄclõnē itellexit Auic. cũ dixit: Sũma curatio eſt exiccatio. i. fortis ꝛ notabilis minoratio ſiue fiat flõia ſiue medicina. vñ p hec v̄ba excludit lenificationē ꝛ leuē minorationeʒ: ꝛ cã dicti eius eſt: q2 mã hec eſt furioſa venenoſa cuius eũonem: ſi virtus cõſentiret eradicatiua facere deberet medicus: ꝛ ergo ipſam minoratiuam maiorem q̄ȝ põt iuxta tenorem virtutis facere dʒ.

D ¶ Ex quibus infert primo. q̄ male operant qui properant ad faciendũ in eadem die flõiam ꝛ dare ſolutiuum. nã cum in hac preceteris febribus multum debilitetur eger: ex his duabus q̄ȝ maxime debilitabit. ꝛ primo p eũones ipſas q̄ due tenebũt locũ eradicatiui. Scõo q2 fiũt in eodē die duo motus ↄ̄rii quoꝝ quilibet debilitat: ꝛ potenter abſq; ipſa

c eũone. Farmacia namq; mouet humores de circunferētia ad centrũ: flõia vero ecõtra: ꝛ tu bene ↄſidera. Aui. quarta primi quinto caplõ. ꝓtera duas medicinas ventrē ſoluentes in die vna ↄiungere eſt timoroſum ꝛ extra rectitudinē. quã auctoritatē ēt ſatis ad propoſitum adaptare poteris.

E ¶ Infertur ſcõo q̄ non ſunt laudandi: q̄ ſolum caſſiam aut mãna exhibent in p̄n⁹ minorare: aut lenire itendentes. Sit ergo medicina talis ex reubarbaro: aut de agarico etiaʒ: vt verbi gratia: ℞. mãna electi. ʒ. j. reuba. electi. ʒ. v. ſ. ſpecie vel ſquinãti. gra. iiij. Ponatur reubarba. in infuſione aque acetoſe ꝛ cicoree. ꝛ vini aromatici. añ. ʒ. ſ. ſtet p horas ſex ad minus: fiat deinde expreſſio fortis. Mãna aũt diſſoluat cum aqua bugloſſe ꝛ exprimatur: ꝛ oĩa ſimul miſce: ꝛ vt vʒ hec medicina maxime cã ente colerico. Alr̄ dare potes cuʒ dcã mãna. ʒ. j. ſ. vſq; ad. ij. reubarb. i ſuba. Sed hic nota de ſpica q̄ eſt mali ſaporis. Euitet vt poſſibile ē: ꝛ ſilia. qm̃ in illis appetitus ↄſternit vt ſupra. ſilr̄ poteris cũ caſſia dare reubarb. vt cũ mãna opatus es. Iteʒ mã exñte flãtica loco reubarbari pone agaricũ cũ ſuo correctiuo: ꝛ melius in eo tpe vt corrigat cũ oximelle. Itē in cã colerica vtere diaprunis nicolai. ʒ. j. reubar. ʒ. ij. ſ. i infuſiõe aut. ʒ. j. ſ. vſq; ad. ij. in ſuba. ſilr̄ mirabol'. citrinis. In flãtica pone agaricum ꝛ Kebu. vſq; ad turbith ꝓparatũ: ꝛ da cũ aqs cordialibus vt dcm̃ eſt. ꝛ cõiır̄ ſp ꝓpara tua farmaca cũ cordialibus. ꝛ q2 infra plures ponent deſcriptiones ſolutiuoꝝ in cauſa colerica flãtica aut melica valētiũ. iõ ſupſedeo a recitatiõe eoruʒ. Tu ꝗ q̄re ea ca⁹ de colericis. aut flegma. infra. ¶ Scõa concluſio quã ꝓbabiliter pono ↄ̄ cõem modũ practicandi. medicina ſcamoneata põt ↄueniēter in febre peſtilētiali exhi- F beri. Et ad hãc declarãdã p̄mitto q̄ medicina dĩ benedicta duobus modis. Primo q2 nobilis opationis eũonem abſq; moleſtia corporis faciens: quõ medicinas ſolutiuas primi ꝛ ſecũdi gradus bñdictas dicimus. Et hoc modo diamanna Sal'. deſcripta a meſue dicta eſt ab eis bñdicta. Secũdo q2 nõ eſt venenoſitate ꝑticipãs: ꝛ nõ ponit in corpus p operationem eius nocumẽtũ. Hoc nõ dixit meſue medicinam eſſe bñdictã in ſuo de ↄſolatione. parte ſcõa. ca⁹ primo. Ex quo p̄miſſo. pʒ ↄ̄ vñ credo eũuʒ de ſucco. ro. deſcriptiõe. meſ. h̄ modo bñdictã: qõ in febre peſtilentiali cõuenienter poterit dari: vt ↄcedit Marſilius patauinus i ſuis receptis: ꝛ multi antiquoꝝ vñ ſunt ſilibus: nõ dubitãtes: ꝑ ſcamoneã eſſe vehementer refractã: ꝛ p dicto meſ. dic ipſum de ſimplicibus loq̄: ꝛ nõ de cõpoſitis. qm̃ ꝛ ſi in cõpoſitis talia a ſui venenoſitate expoliari nõ poſſint: tñ ita refrangunt: in cõpoſitis vt ex eoꝝ vſu maius ſequat iuuamētum nocumento.

¶ Tertia ↄ̄ probabilis: q̄ ↄueniētior eſt in febre peſtilentiali medicina benedicta ſcamoneata q̄ȝ nõ ſcamoneata: ſemper aliis paribus. probat ↄcluſio. Qm̃ euacuatio humoris euacuandi melius fit cum tali ſcamoneata. igitur. ar^m pʒ. Quia ratione ſcamonee medicina tota ad cor citius deducit: vbi ē vis omnis putredinis ꝛ venenoſitatis: a quo principaliter euacuatio queritur: ꝛ ipſa medicina ſic cito occurrens cito etiam humores amplius diſproportionat. vnde ſtatim vt⁹ reſurgit expulſiua, q̄re citi⁹ a ſe expellit: ꝛ ad loca expulſionis citius q̄ȝ ſi non foret ſcamoneata quam citã eũonem dʒ q̄rere medicus: vt ſupra. ꝛ rõne qua benedicta facile: ꝛ ſine moleſtia euacuat vt ſupra. ꝛ corporis nocumētũ ꝑceptibile non infert cuʒ ſit in ea ſcamonea multuʒ refacta. ſicut caro tyri in tyriaca. ergo vnde imagineris. Quod ſi nocumētuʒ facit. ex pte ſcamonee: qõ multũ remittit: ꝑ alia ſecũ commixta magnum facit iuuamentuʒ ex celeri eũone. vñ iuuamentũ eſt maius nocumēto: ꝛ tu cõſidera. Ex q̄ infertur q̄ dando caſſiam aut mãna cum electuario ſucci ro. deſcrip. nicol'. nõ eſt rephēſibile. dᵒ. deſcriptiõe nicol'. qm̃ ſcamonea ē magis refracta in deſcrip. meſ. ꝛ p iſtis ↄclõnibus ē opinio illoꝝ viroꝝ valentiũ de quib⁹ Gētil. ſupra: ꝛ tu ad hoc ↄſidera hãc mãm nullibi determinatam inueni. Ego aũt de ea has poſui ↄcluſiones ꝛ ꝓbabiles: ne videar preſumptuoſe patribus antiqs ↄ̄dicere. Q2 ſi tibi placebũt cum ad opus venies: ↄſidera tps ãni: ꝛ cõplexionē ꝛ etatē ꝛc. Qm̃ tēpore frõ cõpl'one frã in cã frã ſecurius dari poterit conſidera. Et velis arbitrari q̄ ſcamonea in talibus ſit ſicut dux in exercitu qui ſua manu hoſtem non vincit neq; percutit; ſed ſua prudentia: q2 bene conduxit: facit ſuos vincere. ¶ Ultima

G concluſio. Q2 ſemper in medicina laudabilius eſt expertos ſequi: ꝛ a via cõmuni nõ deuiare. via autem communis eſt magis experta non cõmuni. vnde quinto canone: primo capitulo. Et melior eſt experta non ex^{ta}: ꝛ tu elige.

Pro cōplemento tertij. Sciendū ꝙ in hac febre non inconuenit in eodē die dare ſolutiuū ⁊ alteratiuū: imo cū alteratiuis intus ⁊ extra debes continue ꝓcedere ēt in pͥn°: ad ꝓhibendum .ſ. ne vlterius ꝓcedat corruptio ⁊ venenoſitas: ⁊ ꝓhibeat ſpūū reſolutio: ⁊ vt caloris febrilis extinguat feruor: q̄ alteratiua oñt eſſe frida ⁊ ſicca cordialia: vñ in eoꝝ frequēti exhibitione ſtudeas die ac nocte: ⁊ talia cum mā peccans erit: aut ſanguinea: aut colerica tenebūt locū ēt digeſtiui. Qꝛ ſi fuerit melica adhuc ꝯueniēt ꝑp cāa dictas. Sed nota ꝙ in ſanguinea ⁊ colerica oñt eſſe frigidiora q̄ȝ in fłātica aut melancolica. ℭ Et ex his q̄ ad itra dant. Qꝛ de his hoc loco ſunt potiones ꝯfectiōes. Trociſci ſiue ex eis pilłe facte: ⁊ ita de ſilibus ſ̄ȝ varia ingenia: qꝛ fiūt electuaria: ⁊ hꝫ. ℭ Exᵐ ꝙ de potionibus: vt ſir. de acetoſitate citri ⁊ hꝫ. de quibꝰ ſupſtatiȝ habuiſti ⁊ copioſe. De potu: ⁊ tu tibi. Etiam hoc loco ꝯfert ſi nō ſit qđ ꝓhibeat: ex parte pectoris ⁊ hꝫ. Potus factus vt de ꝓſeruatione cū bolo armeno ⁊ aq̄ ro. ⁊ modico vini aromatici. ℞. aqua. ro. ℥. vj. vini aromatici. ℥. ij. boli armeni. ʒ. ſ. miſce: deinde. ℞. ſir. de ace. citri. ℥. j. ⁊ de liquore boli. ℥. iiij. ⁊ da ter in die. mane. ſ. meridie ⁊ ſero. vñ Auicē. caᵒ pͥo°. Et plures qdē ſanati ſunt ex epidimia magna: pp ꝯſuetudinē bibēdi ip̄ȝ in vino ſubtili: ⁊ ſi bibit in febre peſtilētie neceſſariū eſt: vt vinū ꝑducat ipſuȝ ad cor: ⁊ miſceat vinū cū aq̄ ro. Auic. ⁊ Serapio de eo. Et iam vidi multos euadere in tpe peſtilētie ꝑ iſtum. Et qdā de eo multū ꝯfidentes infundunt ſpongiā in liquore eius ſic iam deſcripto: ⁊ ſepiſſime anhelat ſup ipſuȝ: ⁊ eā cōtinue in manibꝰ tenēt: ⁊ tempa frontē: ⁊ pulſus ſepe balneāt. q̄ oia opꝫ vt tua moderet prudētia ne nimia ledat frigiditate. Et raſ. ponebat ſuper tempora ⁊ frontē in febre peſtilētiali peciam infuſaȝ in aq̄ ro. cāphoriçata cū ſandalis: ⁊ hoc poſt primam euonem iā factā. ℭ Exēplū de troč. vel pillulis. Trociſci de cāphora. Et hic nota ꝙ cāphora appetitū deijcit: ⁊ iō nō ſuȝ vagꝰ vti ea in his q̄ p os aſſumunt: qm̄ in talibus cōiter deijcitur appetitus. Itē recipe ex pillulis ſupra ordinatis: non ſolutiuis in de ꝓſeruatione: ⁊ da. Scđo nota ꝙ ſi in pͥn° talia euomerent: nō deſiſtas ab eoꝝ reiteratiōe: ⁊ qn̄ nō euomit patiēs in pͥn° hec medicamina ē ſignū bonū. ꝯtriū malum. qm̄ ſignāt corruptionē iaȝ impreſſiſſe in cor notabilitatē. ꝯſidera.

ℭ De confectionibus. valet cōfectio de tria ſandalis nicolai extinguit inflāmationē cordis ⁊ epatis: ⁊ ipſa membra confortat vel. ℞. ſpecierum tria ſandaloꝝ. ʒ. ij. oſſis de corde cerui. ℈. ſ. margaritarum. ℈. ſ. ſaphiri iacinti. añ. ℈. j. çuccari albiſſimi. ℥. viij. cū aqua acetoſe. fiet confectio ſolida. Ad idē manuſxp̄i platū ſandalizatū: ⁊ tu compone ex fridis cordialibꝰ ſupꝛapoſitꝭ ponēdo. vj. ʒ. pro libra çuccari. ℭ Et ex ꝯſimilibus poteſt cōficere electuaria. ⁊ hꝫ. ⁊ facias oēs confectiones deaurare ⁊ electuaria. ℭ Elecᵐ ſatis cōueniens. ℞. çuccuri ro. vnius anni bugloſſati viol. añ. ℥. ſ. manuſxp̄i perlati ſandalizati. ℥. j. ſ. pulucrum margaritaꝝ electuarij de gēmis. ʒ. j. ſ. diſſoluat manuſxp̄i: ⁊ oia ſimul incorpora. Qꝛ ſi opus eſt liquore addas ſir. de acetoſitate citri: ⁊ deaura: vt dcm̄ eſt. ℭ Item pōt fieri decoctio ſir. de acetoſitate citri vſq ad ſpiſſitudinē: ⁊ cuȝ eo cōmiſceri ſpecies cordiales frās dictas de ꝓſeruatione: aut calidas vt exigit diſpō.

ℭ Item nobile alteratiuum. ex aqua roſ. lib. ij. vini odoriſe. vnc. iij. ſandal. ru. ʒ. iij. ro. ru. ſilueſtriuȝ recentiuȝ: ⁊ ſi non habes recentes: infunde ſiccas in aqua roſ. per. xxiiij. horas. Ma. iij. florum nenufa. Ma. ij. ponant ad alembicum. deinde Accipe campore. ʒ. ſ. muſci. grañ. i. ⁊ ponantur in peciola: que dimittatur ſtare in vna integra fiala per duos dies. deinde adminiſtretur ⁊ bibēdo ⁊ odorādo cuȝ ſpongia: addito modico aceti: ⁊ ita ea vtere vt libebit. Aqua frigida in multa q̄ͭitate exhibita eſt forte alteratiuum: de q̄ dictum ad plenuȝ de potu. Sicq ex dictis ſpeciebus cordialibus ſupra: de quibus ſtatim componere poteris trociſcos pillulas electuaria. ⁊ hꝫ. Uenio ad ea que extra adminiſtrātur qnandoq in forma ſacculi.

ℭ Epithima cordiale frigidū. ℞. roſ. rube. M. i. ſ. corian droꝝ ꝑparatoꝝ. ʒ. j. ſpodij corall. rub. alb. ſandaloꝛuȝ rub. añ. ℈. ij. margaritaꝝ. ℈. j. oſſis de corde cerui. ʒ. ſ. corticum citri. ʒ. j. camphore: gran. iiij. fiat ſacculus vaporetur ſuper tegulam ignitam ⁊ extinctaȝ cuȝ aqua bugloſſe. ℥. iij. aceti. ℥. j. Et pro pauperibꝰ cuȝ aqua ⁊ aceto ⁊ modico vini odoriferi ana. ℭ Aliter ⁊ maxime tpe calido. ℞. aquaruȝ roſ. acetoſe: bugloſſe: meliſſe: ⁊ hꝫ. ex cordialibus. oſſis de corde cerui: ſandaloꝝ: boli armeni: terre ſigillate: iacintoꝛuȝ: ſmaragdoꝝ: margaritarū: ⁊ hꝫ cordialium frigidorum: corticum citri ligni aloes: been albi ⁊ rubei. ⁊ hꝫ. cōmiſcendo cuȝ frigidis pp cōplexionem plus aut minus aut nihil ponendo ſ̄m inflāmationē cordis fortitudinem virtutis: que medicus ꝯtemperare dꝫ ſicut ſcribēdo non pōtvi cōprehendis. Et ideo doſes nō poſui doſabis aūt vt occurrēs requiret diſpoſitio. Et i his ēt ſi videbit poteris ponere aliquid camphore: ēt poteris epithimare nō ſolū cor: ſed totum pectus: vt Raſis: ⁊ maxime qn̄ cōprehenderis mām non eſſe cōprehenſam in pectore: ⁊ ꝙ in anhelitu nō eſt difficultas. ꝙ ſi ipſa aderit nō facias: imo cū timore epithimabis cor.

ℭ De calido epithimate nihil ad pñs qꝛ eo in febre non egemus. Tu itaq facile ex iaȝ habitis compones. Et ſicut confortandū eſt cor: ita ⁊ epar refrigerandū. Sed tñ cordi applicabis ſtatim epithima. Epati aūt non ſic: niſi facta ꝑmo euone ex parte flōie aut farmacie: ⁊ gradare de debili ad forte. ℭ Unde primo facias tale: vt verbi grā. ℞. aque endiuie. ℥. iiij. aceti. ℥. j. ſandaloꝝ rubeorum. ʒ. j. ſ. applica cuȝ pecia linea duplicata. Calefactum aliqualr̄ tpe frigido: calido aūt non. Et ſi vis fortius addas ſpodium: vinum granatorum: ſpēs ceroti ſandaliçati Meſue: aut dyarodon abbatꝭ Nicolai. vel ſemina frigida ⁊ cetera. Item attende ꝯfortationi ſtomaci: qm̄ vtplurimum in iſtis deijcitur appetitus.

ℭ Que aūt ſtomacum confortant ſuo quere loco. ℭ Item qm̄: vt in de ſignis demonſtratiuis ſupra: aliqñ dolet dorſū ſit fiat vnctio dorſo ex frigidis oleis roſato nenufarino: viol. ⁊ hꝫ. cum ſandal. ſeminibus frigidis. raſura eboris. ſucco ſemperuiui. aut ſolatri cuȝ aceto ⁊ modico camphore: ⁊ ita de alijs: qm̄ hec poſui: vt vbi gratia. ad excitandū te ad cōponendū: ſtude. Item cum aq̄ frigidis ⁊ aceto. ſeminibus frigidis. fiat epithima humidū dorſo ſi placet. ℭ Et qꝛ de maxime refrigerantibus totū vltra flōiam eſt epithimatio teſticuloꝝ pp reflexioneȝ caloris quaȝ faciunt ſup totum: ideo ſtude cū opus eſt eoꝝ epithimationi cuȝ aq̄ roſ. aceto modico vini odoriferi: ⁊ cū his que refrigerant dorſum: ⁊ reiterabis. Poſſet fieri pro alterando cor vnguētū ex datꝭ: ſed non laudo: neq eſt in vſu. Epati aūt qñq fit vt infra in pluribus caplis: ſed in caſu nr̄o magis laudo epithimata: ēt vt dcm̄ eſt capiti: qꝛ fronti ⁊ temporibus applicent hec humida frigida odorifera: ſi nō ſit qđ obſtet: ex capitalibꝰ frigidis: vt eſt aqua ro. nenufaris viol. cum ſandal. aceto cāphora: ſuccus ſolatri lactuce: vt precipit Raſis.

A **Pro cōplemento** quarti ſcđm ꝙ digeſtiua inter ſe varietateȝ recipere debent vt mē ipſe digerēde nam vt dcm̄ eſt: febris peſtilētialis nō ex vno ſolo ꝯuenit humore: ſed a diuerſis ⁊ pluribꝰ ſimul ſ̄m pl̄m: qm̄ raro peccat humor ſolus. primo regiminis acutoꝝ. cōmēto. 20. Tu itaq primo ipſam digerendam mām bñ cōprehendas: deinde ad digeſtiua poſita ſupra in 4° cap. te transferas: vbi ⁊ ſimplicia ⁊ cōpoſita tuo inuenies ꝓpoſito. Ita tñ ꝙ in ipſis ſi cordialia nō ſunt addas ex cordialibus calidis ⁊ fridis vt ipſa exigit diſpō: de qbus plene ſupra de ꝓſeruatione: ⁊ de ipſis ēt cordialibus hic añ: dum de potu agebat. ℭ Scđo vt ſupra talia digeſtiua dari oñt poſt ꝑmā ⁊ feſtinā factā euones: ⁊ hoc vbi mā eſſet calida ſanguinea aut colerica aut ex his mixta. q̄ caſu alteratiua

dicta ēt ꝛ de potu eēnt digeſtiua:ꝛ tūc i eodē die ꝯueniēter dabunẜ cū p eūatiuo:imo ex eis vtēdū ē ꝯtinue: vt de potu dicebaẜ. Qꝫ ſi mā fuerit flātica aut melācolica:tardetur taliū digeſtiuoꝝ exhibitio poſt ꝑmā eūonez. ℂ Tertio nota ꝙ digeſtiua talia nō debent eſſe ab acetoſitate expoliata ꝓpter ipſius acetoſitatis ſiue aceti excellētiā: in h̄ caſu nō parū ab auctoꝛibus cōmendatis. ℂ Quarto ꝙ talia denẜ bis i die: mane i auroꝛa ꝑ hoꝛas tres añ cibū: ꝛ ſero ante cenaȝ p tot aut ſaltem p duas: ita tñ ꝙ deẜ poſt prādiuȝ per hoꝛas ſex. ℂ Quinto ꝙ te trāſferas ad capl'm q̄rtū ſupꝛa vbi habes digeſtiua diuerſa ſ'ȝ diuerſitatē ſpērū humoꝝ. ēt ſ'm diuerſitatē vniuſcuiuſq̧ eoꝝ i latitudine ſua. vñ volo h̄ hec pauca de ipis digeſtiuis ſic dixiſſe: qm̄ ſcio pluſq̄ȝ ſufficē itelligēti.

Pꝛo cōplemento quinti lȝ q̄ dcā ſunt in cōplemento ſecundi ſufficerēt: tñ ne in totū vacuus hic canon a nobis diſcedat: aliq̄ ſcribam valētia ēt pro ipſo ſcđo. vñ de flōia dicaẜ ꝙ ſi vi non eſt malum eam reiterare: ſed minoꝛē facere q̄ȝ in pꝛincipio. veruȝ hoc raro accidit qm̄ vt dcm̄ eſt: eſt moꝛbus voꝛax ꝛ inducias nō dans. De euacuatione vero p ſeceſſum dicaẜ memorādo ꝙ in die non deſiſtere debes a cliſteribuſ lenitiuis ſuꝑ poſitis. capitulo de canonibus putridarum in generali.

ℂ De eūone ꝑ farmacū dōm ꝙ exhibitis digeſtiuis duobus dieb⁹ vel trib⁹ ad plus da euacuatiuū: ꝛ ꝯſidera duo. Pꝛio ꝙ dies exhibitiōis eius nō ſit creticus: idicatiuus. ſ. aut eradicatiuus ne v̄tutis ꝛ celeſtis iſluxus operationē impedias. ℂ Scđo ꝙ vt dcm̄ eſt de digeſtiuis qđ bñ ꝑus attēdas humorē vel humoꝛes peccātes: ꝛ ꝙ ſcđm eoꝝ diuerſitateȝ diuerſa adminiſtrabis eūatiua. vt v̄bi gr̄a: peccāte colera facies decoctionē ex tamarindis pꝛunis violis mirabolanis citrinis ꝛ hꝫ. ꝛ cū hac dabis māna caſſiam aut reubarbaꝝ: aut el'ariuȝ de ſucco roſaꝝ vt ſupꝛa de eo: aut diamāna ſ'm ꝯcl'onez quā ꝓbabilē poſuit: ꝛ vidi aliquos eā ſeq: aut diapꝛunis nō ſcamoneatū cū reubarbaro: ꝛ ſic de alijs fridis: vt iulep violatū aq̄ cicoꝛee acetoſe ro. ꝛ hꝫ. Qꝫ ſi fuerit aduſta cōmiſce decoctionē: aut ſyrup. valētes i digōne talis humoꝛis: vt ſuꝑ q̄rto cap. ad plenū: ꝛ tu ibi. Et cōſil'r diſcurre p alias ſpēs colere. Qꝫ ſi ex flegmate diſcurre p ſpēs eiuſ: vt ſupꝛa allegato ca°. ꝛ tūc ꝓcede cū decoctione fcā cuȝ rebus digeſtiuis illi⁹ flātis ꝛ da cū illa caſſiam māna agar. aut turbith: aut pill'. de appꝛopꝛiatis de qb⁹ ad plenū 4° cap. v̄bi gr̄a. ℞. caſſie aut māna. ℥. j. ſ. turbith ꝑparati. ʒ. j. trociſ. de agari. ʒ. ſ. çinçib. ℈. ſ. ſalgē. grañ. ij. detur cum decoctione bugloſſe ꝛ çedoarie. Cōſil'r opare qñ ē humoꝛ melācolic⁹: in q̄ caſu qdā ꝑſumūt: vt dcm̄ eſt ſuꝑ. El'ariū hamec: ſed dia ſcene ſecurius: pillulas ꝛ hꝫ. ad ꝓpoſitū tuū in oib⁹ habes ſuꝑ 4° ca°. ꝛ tu ibi. Ne aliquis me moꝛdeat: de paucitate receptarū qm̄ ſuperfluum duxi eas deſcribere: nō pꝛius poſito caſu in terminis. vñ ſ'm eius varietatem opȝ variare receptas. ꝛ tu ex poſitis in capitulis allegatis modum habes copioſum: ꝛ ideo ad ea loca te tranſferas.

Pꝛo ſexto ſufficiant q̄ dicta ſunt in cōplēdo tertium. ℂ Et pꝛo ſeptimo q̄ poſita ſunt in cura accidentium febꝛium acutarum peracutarum ꝛc̄. qꝛ in pꝛecedenti capitulo. Et in ſputo ſanguinis in ea apparente. nō
B obliuiſcaris bolo armeno: ꝛ ſucco poꝛtul'. aut puluere eius cum ſyrup. de ace. citi. ſmeraldo ac camphoꝛa.

Poſtremo his addo aliq̄ ex emperic. inuēta aliqua rōnabil'r poſita. Sūt ex eis qdā dantes ſuccū kalēdule ſtatim a ꝑn° vſq̧ ad. ℥. iiij. calidum: deinde egrum coopiūt ꝛ ſudare faciūt: deinde poſt cōpletaȝ ſudationē ꝛ mūdificationē reficiunt egrū. Dicūtq̧ ſolo iſto medicamine curari. Quidā eodē mō dāt ſuccū herbene ꝛ i ea maximā ſpē ponūt. Quidā ſuccū ſcabioſe: vt dīūt poſt eius exhibitionē ꝑ hoꝛas. xij. peſtē extinguit. ℂ Quidā rōnabilius opantes poſt ꝑmā eūonē audēt ſupꝛa el'aria calida: etiā ſuꝑ tyriacā ꝛ metridatū: maxime qñ ē febꝛis nō multe iſlāmationis: vt dādo. ʒ. j. vel circa tp̄e frido. calido vero cum ſyru. de acetoſitate citri: vt rob de herbe. ꝛ hꝫ. aut cuȝ çuccaro roſ. eſt. n. qd coꝛdiale veneno reſiſtens: ꝛ ea vtuntur ſic ter in hebdomada. ℂ Apđ italos maxime inoleuit vſus pulueris radicis toꝛmētille q̄ eſt ſpēs pentafilon exiccate in vmbꝛa deẜ cū ſyrupo de acetoſitate citri oi die. ʒ. j. ꝛ cū aq̄ acetoſe. Ideȝ deẜ de puluere diptanii. Ei⁹ doſis ē. ℈. j. cum acetoſe ꝛ aq̄ roſata. ℂ Aqua ex cōpoſitiōe noua. ℞. radicū toꝛmētille. M. ij. radicis diptanii. M. j. herbene. M. j. ſ. ſcabioſe. M. ij. kalendule. M. i. ſ. bacaruȝ lauri: M. j. terre ſigillate: boli armeni. añ. M. ij. roſ. j. ſ. macis. M. j. omnia h̄ aceto aſꝑganẜ ꝛ dimittāẜ ſic ſtare p noctē: deinde ponantur ad alembicū. denẜ de ea oi mane. ℥. iiij. cū. ℥. j. ſ. ſy. acet. citri vel de ribes i auroꝛa. hec. n. vi multis ſatiſfacere ꝛ veneno peſtifero valere. Tu aūt bñ ꝯſidera. Multa. n. p ſe ex auctoꝛib⁹ hoieȝ liberāt ꝛ in ꝑſeruatiōe ēt cōferre vidētur. Multa a multis ponunẜ: ꝛ dñr. ℂ Ego aūt tria his ſubiungere volo i qb⁹ nōnulli magnā ſpeȝ ponūt. Nō ſolū in cura tione ſȝ ēt in ꝑſeruatione. Pꝛimū. ℞. boli armeni. ℥. ij. cinamomi. ℥. ſ. radicū toꝛmētille diptanii ſanda. rubeoꝝ. añ. ʒ. ij. ſ. raſure eboꝛis. ʒ. j. ſ. ſpodij. anthere. añ. ℈. ij. coꝛtiū citri: margaritaꝝ. añ. ʒ. j. ſmeraldi: iacinti: rubini: ſaphiri. añ. ℈. j. karab. vnicoꝛnu. añ. ℈. ſ. oſſis de coꝛde cerui. ʒ. j. auri ꝛ argēti ſbtil'r limatoꝝ. añ. ℈. j. accipe ex h̄ puluere. ʒ. j. ꝛ da cū ſyrupo de acetoſitate citri oi mane cuȝ aqua acetoſe vel ex eo fac cum çuccaro bugloſſato el'ariū. vel cum zuccaro ꝯfectionē ponēdo ꝓ libꝛa çuccari. ʒ. vj. pulueris. ℂ Scđm eſt ſyrupus alteratiu⁹ mūdificās coꝛpus a ſuꝑfluitatibus. coꝛ cerebꝛuȝ ꝛ epar ꝯfoꝛtat: ꝛ oia mēbꝛa pꝛincipalia. Et de ipo aiūt viſaȝ fuiſſe experientiā magnā. ℞. coꝛticū citri: coꝛticū radicū capparoꝝ: berberis: ſandal'. rub. ſpodij. añ. ʒ. ij. gariofilate: meliſſe: bugloſſe: boꝛagis: cicoꝛee. añ. ℥. ſ. acetoſe: epatice: cyꝑſſi: añ. ʒ. iij. ſcariole. vnc. ij. ſeminū citri: ſeminuȝ coiuȝ fridoꝝ violaꝝ. añ. vnc. j. thimi. epithimi: mira. citrinorū: chebuloꝝ: ſcene polipodij. añ. vnc. j. agarici reub. añ. ℥. ſ. ſemis abſinthij: ſucci fumitterre: ſucci plātagis. añ. ℥. vj. citonioꝝ. ℥. ſ. oxigridij. ʒ. ij. çuccari albiſſimi. li. ij. fiat ſyrupus ſ'm artē ꝛ acetoſeẜ cum ſucco citonioꝝ. doſis eſt a. ʒ. j. vſq̧ ad. iij. cū duplo aq̄ bugloſe mane i auroꝛa: nedū curat ſȝ ꝑſeruat ei⁹ vſus iterpolatus a peſte. ℂ Tertiū eſt qd curioſuȝ alchimiçatū. ℞. radic. toꝛmentille viridiū ſi hꝛi pñt li. j. radi. diptanii lib. ſ. rađ enule cāpa. vnc. iiij. acetoſ. lib. j. vnc. viij. ſeiuȝ ei⁹. ℥. iiij. bugloſ. boꝛagi. cū ſuis floꝛibus. ro. rub. añ. li. j. pimpi. ſcabioſe. añ. lib. ſ. ſucci limonū li. j. tyriace optime. lib. ſ. aq̄ ardētꝭ ex vino optio. ℥. x. terre ſigillate: boli armeni. añ. ℥. ij. ſandal'. alb. rub. ſpodij. been albi ꝛ rubei: margaritaꝝ ſꝑlēdidaꝝ. añ. ℥. j. ſ. oſſis đ coꝛde cerui. vnc. j. raſure eboꝛis vnc. j. croci. ʒ. iij. cāphoꝛe. ʒ. ij. folioꝝ auri. vnc. ſ. Sic opari icipias: folia auri ſup poꝛphiro cū melle tere vt poteris: deinde in ampulla aq̄ ardentꝭ pone ꝛ bñ obtureẜ: ꝛ ſic p dies tres dimitte: deinde tere margaritas. pone in āpulla ſucci limonū bñ opturata: ꝛ dimittaẜ ꝑ tātūdē: deiñ cū vino optio radices optime lauēẜ: ꝛ i vmbꝛa exiccētur: deiñ i moꝛtario ꝯquaſſenẜ optime ꝛ herbe ꝛ ſemia aliq̄l'r: deiñ oia ſimul pone in vaſe vitreato: ita ꝙ vltimo tyriacā aquā ardētē ꝛ ſuccū ꝛ pulueres ꝛ ita obtureẜ cū luto vt reſpirare nō poſſit: poſtea fac foueā in loco humido ꝓfunditatꝭ triū pedū. ꝛ i fondo fouee fac ſolariū de calce viua altitudinis medij pedis. deinde pone vas in medio cum fimo equo vel vinaccis circūdādo ꝛ bñ coopiendo. q̄ facto infundas ſup ipſuȝ duas ſitulas aq̄: ꝛ ſic ꝑmitte ſtare. xij. diebus nālib⁹ ꝛ oi tertia die renoua fimū ſiue vinaceas: deiñ tranſactis. xij. dieb⁹ extrahe totā cōpoſitionē ꝛ pone i veſica vitrea ꝛ deſup alembicum: ꝛ ſigilla ne reſpiret: ꝛ ponatur ad igneȝ: ꝛ ſit lentus abſq̧ fumo factus: ligeturq̧ ampulla ad caudā alembici ne aq̄ exiens reſpiret: ꝛ ipſa extracta iteruȝ ſuꝑ feces pꝛoijciaẜ: ꝛ ſic fiat tribus vicibus. Aquavero que

ex tertia veniet alembicatione ponatur in veſica vitrea cum
alembico bñ obturato: ⁊ alembicetur quarto ad balneuȝ:
deinde vſui reſeruet̃. Doſis eſt coclear vnuȝ bñ paruum vl'
ʒ.ſ. vſq; ad.i.ʒ. Hec aũt ſpũs multiplicat ⁊ clarificat: mẽ-
bra confortat pncipalia: ita vt nõ permittat ea ledi a peſte:
ĩmo ⁊ leſum liberat. Et aliqui pro re multũ ſecreta tenent:
dicentes ꝙ ſi accipiant̃ partes due huius aq̃ auri potabilis
pars vna ꝙ mirabiliter hominem viuificat: maxime qñ fit
auruȝ potabile ſine aliquo corroſiuo: habeo penes me mo-
A dũ faciendi eiũ: ſed nõduȝ ſum expertus: ĩó nõ hic appoſui.
¶ Ultimo pono verba Auic. in quinto. ſumma pma. pmo
ca° que memorie cõmendes. inquit de tyriaca. Et illi qui ea
vtũt in tpe ſanitatis non nocent venena: ⁊ non ipediunt ĩ eo
nocumenta: ⁊ fit ſanus ab egritudine peſtilentie. Hoc dico:
quoniã que dicta ſunt multum curioſa ſunt: ſed doctos ⁊
expertos ⁊ experta ſequere. Et hec de febre peſtilentiali
gratia ſaluatoris ſufficiant.

¶ De glãdulis ⁊ carbũculis peſtiferis. Rubrica. vj.

B Et quia cũ his febribus ꝯiunguntur non
raro glandula ⁊ carbunculus: q̃
vt dcm̃ eſt ſunt ex ſignis demonſtratiuis effica-
cibus: hinc ⁊ ſi habitum inferioris induere vi-
dear: ſtatui ſuccincte de eis aliqd dicere ad ali-
qualẽ phyſici intelligentiã: qm̃ res hec tam timoroſa tãq;
pernicioſa: neceſſaria ſcitu ſibi a me indicata eſt. ¶ Appa-
rente aũt glãdula ſiue poraca: a porario: q eã pmo ieſu grã
curauit: ſic dicta: pmiſſis vlibus ex pte euonum: tã per far-
macũ q̃ȝ p flõiam factarum: ad localia veniendũ eſt. Primo
itaq; ſuperponat̃ ventoſa magna: deinde pfecte ſcarificet̃:
⁊ ſubito facta ſcarificatione ſupponatur ventoſa iterum: vt
egrediatur venenũ cũ ſanguine illo. Et hec eſt viſa in ſupfi-
cie verboꝝ ſnĩa. Auic. tertia quarti. de cura apoſtematum
accidentiuȝ in glandulis. Quidam ſtatim a pn° ſupponunt
cantarides: ⁊ ſil'r ponũt in pte inferiori a glandula diſtante
cantarides. Quidã loco cantaridũ ponũt flãmulaȝ ſiue pe-
dem corninũ diuertẽdo ⁊ trahẽdo. vt vbi grã. ſi eſt in coxa
ponunt ſup crus in tribus vel quattuor locis. ſi ſub aſſellis
ſup brachia: ⁊ ſi poſt aures ſup ſpatulas ⁊ veſicas incidunt
magna inciſione. Item renouant loca ſic in diuerſis partib⁹
veſicando. Quidã ponunt cauteria actualia ſimiliter ⁊ po-
tentionalia. Quidam applicant ſanguiſugas vngulatas.
Quidam: ⁊ eſt ſuauius ⁊ delicatius ⁊ optimum deplumãt
anum galli ⁊ ſuperponũt ⁊ dimittunt ſic ſtare per ſpacium
q̃rti hore vel circa. deinde remouent ⁊ alium ſuperponunt
vſq; ad numeꝝ. xij. vel. xx. ꝙ ſi morient̃: erit bonũ ſignuȝ. ſi
nõ malũ: qm̃ ſignũ ꝙ attraxerũt venenũ: ſi morient̃ ſcilicet.
Ad idẽ maxime ꝯferũt emplaſtra: ⁊ h̃ in pn° ex reb⁹ attra-
hentibus ⁊ reſoluẽtib⁹: vt ſunt ſpẽs gũmaꝝ: vt galbanum:
euforbiũ: gũmi arabicũ: armoniacũ: ſerapinũ. ⁊ h⁹. facien-
do diſſolui ⁊ ſup coriũ extẽdi. Sil'r fit empl'm ex fermẽto:
ſapone nigro: ſinapi: calce viua: caricis: vitriolo: nuce ranci-
da. Itẽ ex radice narciſci: ⁊ melle anacardino ⁊ puluere ſter
coris colũbini. ¶ Ad idem emplaſtrũ ex nucibus: ficubus
C ſiccis: rutha: bethonica: ſcabioſa: galbano: fermento: ⁊ mel
le: ⁊ eſt optimũ ⁊ ſuauius. nã certe eſtimo doloreȝ multum
virtutẽ ꝓſternentẽ: ⁊ attractionẽ nimiã expaueſco: ita ꝙ cũ
mitioribus trãſire eſt ſecurius. ¶ Et ſit tibi canon ꝙ ſemp
cũ h⁹. emplaſtris ponant̃ calida veneno reſiſtentia: vt ſunt
bethonica: berbena: chalendula: ſcabioſa: gentiana: dipta-
mus: çedoaria: ariſtologia: calamẽtũ: cepe: abrotanũ. ⁊ h⁹.
de qbus ſupra de pſeruatiõe. ¶ Scd's canon. ꝙ a repcuſſi-
uis oĩno abſtineas. ¶ Tertius. ꝙ ꝓcedat̃ poſt principiuȝ.
cũ ſolutiuis ⁊ maturatiuis. ¶ Quartus. ꝙ quã primum in
cipiet apparere veſtigiũ ſaniei: taȝ cito aperias ipſum apa.
nam exiſtimo iuuamentũ ex aperitione eius maius. conſi-
dera. Et hec curſim de glandula ſiue poraca.
¶ De carbũculo dicat̃ ꝙ i cura eius debẽt precedere vlia: vt
de glandula. Et veniẽdo ad localia confert appoſitio gallo-
ruȝ. Itẽ qdã ꝯſidunt ſup ventoſas: vt in de glãdula. Quidã
ſanguiſugas applicant: ⁊ eſt ſuauius ⁊ mitius. Quidam vt
anglici aggrediunt̃ cũ cauterio actuali. quidaȝ cũ potentia-
li: ſed actuale preſtãtius. Cauterium potẽtiale laudatũ. Re.
vitellum. i. oui recentis cũ eo cõmiſce de ſale q̃ȝto plus fieri
poterit ⁊ mutet̃ de hora in horã. Item applicet̃ panis cali
dus de furno extractus ⁊ reiteret̃. Itẽ ficus trita cũ yreos
⁊ modico ſalis ⁊ aloes rumpit ipm a pn°. ¶ Ad ideȝ radix
ꝯſolide minoris trita inter duos lapides: ⁊ dolorẽ mitigat
Item fermẽtũ cũ oleo ⁊ ſale. Itẽ pix nigra mixta cũ paſſu-
lis. Itẽ oppoponacũ cũ fermẽto ⁊ paſſulis. Itẽ bucella pa-
nis cocta in oleo feruentiſſimo ſuppoſita ⁊ replicata. Item
cataplaſma ex ſcabioſa factũ. Eſcara vero facta non remo-
ueat̃ violenter: ſed vngat̃ butiro loto ⁊ oleo donec cadat.
Uel fac emplaſtrũ ex butiro ⁊ radice altee ⁊ aſſungia por-
ci nõ ſalita. Deinde attendat̃ ad mundificationem vlceris ⁊
carnis gñationẽ cum ſarcocolla ⁊ melle añ. ⁊ eſt mirabile.
Itẽ cõmẽdat̃ oxaquilon abſq; gũmis. Item foliũ baſilicon
gñat carnẽ in antrace. Itẽ ꝯſolida maior: radix aſfodilloruȝ.
Iteȝ radix paucedani pulueriȝata. ⁊ h⁹. Et nota ꝙ circũcir
ca locuȝ debes applicare q̃ membra confortant ex frigidis
ſtipticis nõ multũ: vt ſunt ſuccus arnogloſſe vel folia eius:
mica panis infuſi in aceto non multuȝ forti: ⁊ ſepe reitere-
tur. Item ex farina ordei cũ ſucco lanceole ⁊ melle. Et hec
volo tibi de h'is ſufficere. pro phyſici intelligentia ſtude. Et
de his deo gratias ſemper.

Caſus Pampinianus noſter: vt ſupra ca° de canonibus D
vlibus. attendendũ in cura putridaruȝ: ⁊ tu ibi.
Poſt febrẽ a q̃ curatus fuit p Siculũ nrm: ĩcepit egrotare
pmo auguſti febre peſtifera hora tertiaruȝ cognita p ſigna
ipſius demõſtratiua: ⁊ nocte ſequenti circa medium noctis
appruit apa ſiue glãdula in ĩguine ſiniſtro cũ his accñtibus.
Primũ dolor capitis. ſcõm ſubet leue. tertiũ vomit⁹. q̃rtuȝ
dolor dorſi. q̃ntũ ſitis itenſa. ſextũ ꝓſtratio appetitus. Cui
ſiculus occurens vt eodẽ loco. ⁊ de etate cõplexiõe virtute
⁊ ceteris iformatus: h̃ ordine pceſſit. vocatus ſcd'a die men
ſis añ tertias p duas horas voluit videre pmo vrinã quam
iudicauit ſubiugalẽ ex ebulitiõe ĩ maſſa humorali ſcãm: vt
ſupra de vrina ſubiugali dcm̃ eſt ĩ de ſignis demonſtratiuis:
⁊ tũc pcepit: vt imediate fieret cliſtere lenitiuũ ⁊ poſt eius
ipoſitionẽ p duas horas pcepit fieri flõiam ex ſaphena ſini-
ſtri pedis iuxta canones ſupra de flõia poſitos: ⁊ eo maxi-
me: qm̃ Pãpinianus cõplexiõe ẽ ſanguineus cum participa
tione colere: ad extractionẽ. vi. ʒ. ⁊ non pluriũ. nã flõia pe-
dum plus multo debilitat q̃ȝ brachiorum. 4ᵃ pmi. de flõia.
Nam ex ſignis cognouit colerã mixtaȝ ſanguini peccare: ⁊
ſic eã fecit euacuatiuã ⁊ diuerſiuã. deinde dietam ordinauit
declinantẽ ad fridũ ⁊ ſiccũ: ⁊ cuȝ acetoſis: vt ſupra de ea di-
ctum eſt. Tertio ordinauit: q2 flõia ſomnum iducit ẽt rõne
ſubeth qȯ teneret̃ p aſtantes in vigilia cum nouis fabulis
vociferatiõibus. ⁊ h⁹. vt ſupra de ſubeth. Quarto ordina-
uit epithima cordiale fridum: qȯ ei applicari ſepe pcepit.
vt ſupra de eo. Quinto alteratiuũ cordiale potabile: vt ſu-
pra de potu dcm̃ eſt. quo vti oȝ ꝯtinue añ ⁊ poſt cibũ: ita vt
ab eius potu nõ deſiſtat. Sexto ꝯfectioneȝ cordialẽ: fridaȝ:
de q̃ ſepe daret̃ ei. Septimo ꝙ in mane ſequẽti: q2. ſ. tertia
die daret diaprunis cũ reubarbaro: ⁊ cuȝ decoctione tama
rindoꝝ prunoꝝ. ⁊ h⁹. Octauo ordinauit: vt violentaretur
ad aſſumendũ cibũ adminiſtrãs aquã carnis alembicatam
⁊ cetera brodiũ ꝯſummatũ. ⁊ h⁹: vt dcm̃ eſt. Nono ꝙ cir-
ca. xxij. horã detur de aqua ex cõpoſitione noua: aut modi-
cum tyriace cũ çuccaro roſ. ⁊ pauco boli armeni. Et ſemp
ordinauit lenitionẽ ventris ⁊ ꝯtinuationẽ epithimatũ ma-
ne ⁊ ſero: deinde eadeȝ hora ordinauit fieri epithima epati
refrigerans ⁊ confortans ⁊ vnctionem dorſi refrigeratiuã.
Decimum ordinauit vt adueniente quarta ſollicitaretur

ad acceptionez cibi:⁊ ad aſſumptionem alteratiui quouſq; quarta tranſiuit:deinde inſtās cum lenitiōe ventris ordinauit digeſtiuū ex ſyrup.de acetoſitate citri. Syrupo violato ⁊ acetoſo ſimplici cū aq̄ acetoſe endiuie ⁊ modico roſ.qd̄ voluit dari in aurora pur fridū vſq; ad ſeptimū incluſiue. Quinta vō die añ cenam p duas horas dedit pillulas gneq; ruffi deſcriptas ſupra:⁊ nō plures:q2 venter ſatis lubricus erat. Nona aūt die de mane dedit.ʒ.i.ex eiſdē. Et ſic pmiſit tranſire vſq; ad.xij.icluſiue nō deſiſtēs i dādo de alteratiuo. ⁊ aliqñ de aq̄ ex cōpoſitione noua. Tertiadecima vero rediuit ad digeſtiuū dando ſyrup.de biçanthis acetoſum cum iulep.violato:eo q̄ materia ſubtilis iam euacuata erat pro magna ſui pte.vñ remanſit materia groſſior. Et.xvj.dedit manna cū reubarbaro:⁊ agarico:⁊ ſic vltra canonice ꝓceſſit vſq; ad cōplementū cure.interim nō deſiſtebat a regimine accñtium cū his de qbus dcm̄ eſt ſupra de regimine acutarum.veꝝ q2 cōprehēdit in pn° febrē non eſſe magne inflāmationis q2 lʒ nāliter foret ſanguineus cū participatione colē.tñ colera peccans pro nunc ex inordinato regimine groſſa erat.q̄ ſi fuiſſet ſubtilior ⁊ acutior:feciſſetq; febrem magis inflāmatam:auſus fuiſſet ſup exhibitionez potus aq̄ frigide in magna q̄ītitate. Q2 ſi poſt flōiam p.xx. horas dediſſet:exiſtimo nō peccaſſet:ſʒ regulari⁹ ſic operando ꝓceſſit. Q2 ſi cōphēdiſſet vrinā eē ſubiugalē ex debilitate vtutis non feciſſet flōiam:ſilr ſi fuiſſet liuida. Et iō bñ ꝯſidera añq̄ eā facias:⁊ nō ꝓperes ad eam vt multi faciunt. ¶ Hocq; in tpe ſollicitauit dñm cyrurgicū vt glandule foret dino intentus:vt in pma die q̄ ipſe occurrebat ſup glandulā poneret ventoſa cū ſcarificatiōe:vt ſup.deide ſup crus inferius apud caviculā:⁊ modicū ſupra i q̄tuor locis poſuit veſicatorium: reiterādo de tertio in tertiū.deinde ſupponere fecit emplaſtrū factū ex nucibus caricis bethonica rutha ſcabioſa galbano ⁊ fermento ꝯfectū.⁊ cū eo ꝓceſſit vſq; ad qntū.deide ſuppoſuit aliud ex radice maluauiſci cum caricibus adipe porci ⁊ cepe lilioꝝ alboꝝ ſcabioſa ⁊ melle ꝯfectum: ꝓceſſit vſq; ad diem.xij.in q̄ apparuit manifeſte apa ſaniari: ⁊ tunc nō expectans magnā ſaniationē:vt ſupra dcm̄ eſt iuſſit eum apiri:⁊ ſic ꝓcedendo mundificādo ⁊c.euaſit.pcepit deinde vt pmitteret bñ mām expirare:nec eſſet vagus in cito claudendo ſeu ꝯſolidando eū. Si aūt in his diebus qbus proceſſum eſt canonice velles dare aut aquam aut puluerē aut ſuccū aut aliud tale bezaar:potes:nec ordo regularis impeditur.vñ coclear aque de qua ſupra tāto facte artificio dari poterit:⁊ ſic de alijs.conſidera.

Capitulum.x. De tropicis ſiue conuerſiuis.

E Febris tropica ſiue conuerſiua eſt febris acuta non abſolute i ordinati motus:taʒ ex pte ſeuitatis accñtium q̄ʒ piculoſitatis eius inter acutā ⁊ cronica media: qñq; ſatis cito qñq; tarde ad ſtatū veniens. Cuius cā ſm plm eſt mā colica flegmati admixta adintra venas putreſcēs. Huius deſcriptionis declaratio ꝓ magna ſui parte pendet ex habitis ſupra de acutis in pn°.⁊ iō tu ibi. Et dī qñq; ſatis ⁊c.⁊ hoc accidit ſm maiorē aut minorē mixtionem humoris frigidi cū calido. Et dī cuius cā eſt ⁊c.q2 ſm plurimū ⁊ raro in paucioribus acute ſunt de numero continuarū. Determinationez aūt huius ⁊ de reliqs particulis vide allegato loco. Et ſicut ipſa eſt media:ita ⁊ ſigna ⁊ cura erunt media.vñ habita noticia ſignoꝝ:⁊ cure acutarum q̄ poſita ſunt.naʒ accñtia ſunt ſigna eaꝝ:vt ſupra:⁊ ſignorū ⁊ cure q̄ de alijs putridis infra ponent̄: habebunt̄ ⁊ ſigna ⁊ cura eaꝝ.⁊ iō ea vide. Et de his ne in longū ꝓcedā: ſatis tibi ſcriptum ſit:ne ⁊ idem bis replicando faſtidiem.

Capitulum.xj. De febribus ſanguineis : continēs rubricas quatuor.

¶ De diffōne feb.ſanguinee ⁊ eius declaratione. Rub.j.

Febris ſanguinea eſt febris acuta ⁊ vere continua humoralis vel putrida. F
Cuius cauſa eſt ſanguis ipſe inflammatus non putridus aut putridus factus. Ex qua declaratione pʒ q̄ ꝯtingit ex ſanguine putrefacto febrē ſanguineaʒ cāri poſſe. Cuius oppoſitū aſcripſit pnceps noſter Gal.vt pma q̄rti.6.opinatus eſt Gal.nā dixit.q̄ cuʒ ſanguis ad putredinē venit in coleram ꝯuertit̄ ſaltem eius ſubtile:⁊ facit cauſonē aut tertianā:⁊ nō ſanguineā:⁊ groſſum ꝯuertit̄ ad melian ⁊ eſt rō ei⁹ ſumpta 2° de criſi: ⁊ 2° de differētijs feb.2°ca°. Hāc diſceptationē in pñtiarū proſequi nō intēdo:ſed de ea tm̄ dicere.q̄ Gal.expreſſe voluit febrē ſanguineā poſſe cāri ex ſanguine putrefacto:vt 9° terapen.verum.2° de differētijs feb.8.ca. demōſtrauit duo. Primū q̄ de ſanguine putrido fit febris.2^m q̄ hec reponitur in periodo ⁊ nā colericaꝝ:q2 ſanguis cū putreſit fit colera.⁊ febris ꝯſiſtit in ſpecie humoꝝ in quos tranſmutatur ſanguis. Et exēplificat de ꝯuerſione ſanguinis in coleram cū putreſit in apatibus ⁊ venis. Et iō ſi bñ conſideras:eius ſermo vʒ varius:vt dicit Auer.7.colliget.ꝓprio ca° honeſte de Gal.loquens. Unde ſaluando Gal.in hac ſic apparenti varietate dñt qdam:ipſum aliqñ fuiſſe locutū ſm opinionem ꝓpriam:aliqñ ſm cōem. Conciliator vero dīa.89.volens ſedare hanc apparentē diſcordiā dixit.q̄ ſanguis aut i venis ꝯtinet̄:aut extra effundit̄. Si in venis.tūc non hʒ niſi vnam cām putrefactionis:⁊ eſt ꝓhibita trāſpiratio:⁊ tunc hic ſanguis aliquandiu poterit modice putreſieri:ita q̄ nō multū intēdet̄ in caliditate ⁊ putrefactiōe.⁊ tūc erit febris ſanguinea ipſo ſanguine ſic remanēte ſub forma eius. Q2 ſi multū intēdet̄ in caliditate ⁊ putrefactiōe ꝯuertet̄ in coleram:⁊ febrē gñabit colericaʒ:⁊ lʒ non habeat exacerbationem de tertio in tertiū manifeſtā.hoc nō erit:q2 nō ſit colerica:ſed q2 ſub tāta q̄ītitate:⁊ q2 in loco ꝓpinquo cordi facit febrē ꝯtinuā abſq; manifeſta exacerbatione:⁊ hec ē ſententia Gal.9.terapē.ſi eius vba debite ꝯſiderent̄. Q2 ſi ſanguis fuerit extra venas effuſus duas hñs cās putredis.q̄ꝝ vna eſt indebita trāſpiratio.ſcda.q2 a debito regimine nāe derelictus:tūc ſtatim ac faciliter in colerā ꝯuertet̄: febrem deinde generans colericaʒ. Et hunc duplicē modū ſanationis ſanguinis dicit tetigiſſe Gal.2° de differentijs febrium. ⁊.9.de ingenio. Et ſubdit Conciliator q̄ in principio pncipiante dum ſanguis hic eſt extra venas ipſe febrem cauſat ſanguineaʒ.deinde q2 non diu pōt ſub forma ſanguinis remanere pp magnam putredinē ⁊ inflāmationē:⁊ q2 a regimine nature derelictus febrem cauſat colericā periodicās: vt tertiana.nā non videt̄ ipſum poſſe motum ſuum ꝯtinuare:vt ille qui in vaſis ꝯtinetur. Et in ſumma ſentētia Conciliatoris eſt q̄ Gal.voluerit ex ſanguie putrefacto quomodocunq; ſituato febreʒ poſſe ſanguineam cauſari. Et hanc ſententiā expreſſit ipſe Gal.2° de differētijs febrium.9. vltimo. Uerum addit Cōciliator:qd̄ talis febris non diu ſanguinea permanet:imo ad colericā permutat̄.nam in tanta ebulitione pars ſubtilis aerea ſanguinis in partem igneaʒ conuertit̄ q2 in colerā.⁊ groſſum reſoluto ſubtili ſic infrigidatū in melancoliā:⁊ melancolicū hoc eſſe minus abſolute q̄ʒ colericū pp ſanguinē plus diſtare a melancolia q̄ʒ a colera. ¶ Et ſubdit q̄ ſigna putredinis eius aliqñ apparēt in pma:aliqñ in ſcda die aliqñ in tertia:nōnunq̄ʒ in q̄rta.ita q̄ ſtat febris ſanguinea aliqñ abſq; hoc q̄ ſanguis putrefiat pluribus diebus:ſed raro trāſcēdit quartam: vt infra. G
Et hoc expſſit Gal.9° terapen. Ex qbus hʒ q̄ in flegmone ſanguineo in pn° ſupueniēs febris eſt ſanguinea. Scdo cuʒ ad putredinē mā venit colicaʒ cauſat:⁊ ſic variat̄ febris ſicut ⁊ ipſa peccans mā. Ex quo infert̄ qd̄ in flōia eo tēpore diligēs dʒ eſſe conſideratio.⁊ tu conſidera. Tenendo itaq; verā opinionem tenēdū eſt febrē ipſam ſanguineā a ſanguine non putrefacto ⁊ putrefacto cāri poſſe:vt oēs fere me-

dicorum antiqui ſenſerunt. haliabas. 8. practice. Iſaac Se
A rapio ⁊ Auicen. ipſe in ſuo proprio capitulo ⁊ Auer. medi corum ſtimulus q̃rto ſui colliget. Idem de Gal. reuerenter locutus eſt. Et q̃dam ↄciliantes dixerũt exponẽtes. G. illũ. opinatus ⁊c̃. i. viſuꝫ eſt apd̃ quoſdã Gal. opinari. Et de his ſatis. ¶ Suppoſito itaq; hoc tãq̃ veriſſimo ſciendum q̃d febris ſanguinis eſt duplex. vna q̃deꝫ eſt ex inflammatione ⁊ ebulitione ipſius ſanguinis ↄſurgẽs non putrefacti: q̃ ſynocha appellat̃ inflatiua: ſanguine peccãte in q̃tõ ⁊ q̃li: ſꝫ magis in q̃to: ⁊ minus in quali. Altera eſt ex putredie ſanguinis ↄſurgens in q̃to: ⁊ quali peccante: ab auctorib^9 dicta ſynochus. Et de his duabus proſequens primo ponam deſcriptionem p̄me cũ ſuis ptinentibus canonib^9 ⁊ antidotis. Secundo ſecũde cum ſimilibus. Nam de his prius: q̃a ſunt medie inter effimeram ⁊ putridam.

¶ De ſynocha ⁊ cauſis eius. Rub. ij.

B Synocha eſt febris ↄtinua concluſa acuta ex ſanguine ad intra nõ putrefacto multũ in q̃to peccante cãta: ab auctorib^9. inflatiua dicta. Cuius cã ſm plurimũ eſt opilatio eius ſuffocans caliditatẽ. Dicit̃ ſynocha vt ſymon. i. febris de ſanguine non putrefacto vel vt Gilbertus: a ſin quod eſt con: ⁊ otos quod eſt labor: quaſi cum ↄtinuo labore: ⁊ nulla quiete. Et ideo dicit auic. eſt continua q̃ nõ tepeſcit: q̃ eſt ↄtinua vſq; ad criſim vel vſq; ad mortem. Dicit̃ ↄtinua ⁊c̃. ſupra. 7° cap^o de putridis: ⁊ tu. ſ. vñ Aui. de ſignis eius. Adherentia ei^9 eſt primũ ſignũ eſt acuta deſcriptione acutaruꝫ ſupra. Et in h̃ differt ab effimera etiam differt ab ea q̃ calefactũ eſſe eſt in humore: ⁊ nõ in ſpiritibus tm̃. Et ſi bene ↄſiderat̃ eſt media iter effimerã: ⁊ putridas. nã eſt ab humore vt putride. ⁊ eſt p ſimplicẽ caliditatẽ faciens febrem: vt effimera. pp q̃d cãe factiue effimere eſſe pñt cauſe ſynoche: ⁊ maxime qñ multũ augmentant̃: reſpe
C ctu ipſaꝝ facientiũ effimerã. Qꝫ ſi q̃rat̃ nũq̃d alij humores poſſint ſic febrẽ cauſare cũ ſua ſimplici qualitate: ⁊ maxime colera. locus eſt hic ↄſiderationis. Dico tñ q̃ non: vt tenet tota ſcola medicoꝝ. Et cã vt pro nũc arbitror eſt defectus ex pte q̃titatis ⁊ ſitus ipſoꝝ humoꝝ. Item q̃ ceteri humores ſunt a tẽperamẽto iuſticiali multo remotiores ſanguine: ⁊ nature non ita ꝓportionales: neq; de ipſis tantã hꝫ ſollicitudinẽ: cuꝫ ſanguis ſit theſaurus vite. ⁊ iõ cum diſtẽperant̃ multuꝫ remouent̃ a nãli diſpõne reſpectu tẽperati: ⁊ multo plus q̃ ſanguis. vñ ſic rebelliores ſunt nature. vñ de eis natura ſic curã nõ hꝫ. q̃re eos non regulat: vñ putreſiunt: q̃d de ſanguine non ↄtingit. hec iõ r hetorica eſt. ⁊ tu cõſidera. de h̃ tñ ſupra de putridis aliq̃: ⁊ tu ibi. Et di ex ſanguine: ad dr̃iam ſynochi. de quo infra ſtati. Eſt. n. febris de ſanguine putreſcẽte: vt ſonat v̄bũ. Synocha de calido: ſed ſynochus de putrefacto. Dicit̃ multũ ⁊c̃. qñ niſi foret eius multa q̃titas febrẽ nõ cauſaret. Dicit̃ ab auctoribus. q̃ ipſa ſua q̃titate venas ⁊ arterias replet: nã ſanguis ipſe ẽ ſub certa q̃titate. ⁊ ſubſtantia in venis ⁊ arterijs ſtãs nõ inflat. cũ aut ſupueuit cã calefaciens ⁊ rarificans ipſum ex pte motus ⁊ h^9 maiorẽ acq̃rit q̃titate cũ rarefiat. vñ tunc amplificat loca eius. ⁊ ideo inflat. Eſt ⁊ alia cã: vt de cauſis eius ſtatim. Et ſubdit q̃daꝫ. q̃ in hac ebulitione vt appet in alijs q̃ ebuliũt: vẽtoſitas gñat̃ cũ ſanguine inflans ⁊ extendens: ad q̃d ↄcurrit vapor retẽtus ⁊ ↄtinue gñatus q̃ liberum nõ hꝫ exitũ. Dicit̃ cuius cã. pp q̃d nota q̃ ſanguis qñ
D in q̃to auget̃: tũc cauſat opilationẽ in extremitatib^9 venarũ ⁊ arteriarũ: ⁊ in poris cutis: ex q̃ ꝓhibet̃ debita ſanguinis euentatio ⁊ trãſpiratio. vñ accidit q̃ vapor eleuatus ab eo diſtẽperat̃ in calitate: ⁊ ſiccitate pp talẽ ↄculcationem. ⁊ ſic ad cor veniens febrẽ cauſat p ſimplicem alterationẽ vt effimera: vt paulo ante dcm̃ eſt. Et eſt ſimile ſicut accidit ex cõculcatione frumẽti nõ bene exiccati in horreis. Ex quibus oibus apparet eius noticia ⁊ motus generationis eius.

¶ Et ex cauſis eius ſunt primo repletio ex rebus bonũ multiplicantibus ſanguinẽ: vt ſunt cibi multũ nutritiui: ⁊ pot^9 ex vino nigro potẽti. vñ mult^9 ⁊ bonus inde gñat̃ ſanguis. aut repletio ex rebus gñantib^9 multũ: ⁊ malũ ſanguinẽ: vt ẽ ſanguis ex fructibus vt cucumerib^9 ⁊ citrulis piris herbis ⁊ h^9 genitus: ex q̃b^9 gñat̃ ſanguis aquoſus malus: vñ cũ accidit ab extrinſeco calefactio ex forti exercitio pp opilationem. vt ſtatim dicet̃. gñat̃ ex prima ſynocha: ⁊ ex ſcd̃a ſynochus. Nã cũ q̃s eſt multũ repletus ſanguine ⁊ fortiter exercitat̃: ita vt ad ſudorẽ vel q̃ſi perueniat. deinde ab aere extrinſeco ifrigidat̃: tũc poroꝝ cutis opilationẽ icurrit. vñ ⁊ ſanguis ab exercitio calefact^9 ⁊ vapo es capinoſos emittens: ab ipſis vaporibus retro ſup ipſuꝫ ſanguinẽ conuerſis. cuꝫ pp opilationẽ exire nõ potuerint: ampli^9 ſanguineꝫ ſupcalefaciũt ⁊ extraneãt. vñ ſic febris deide gñat̃: vt dcm̃ ẽ. ¶ Ex q̃b^9 hĩ q̃d intelligit vulgus qñ dicit de aliquo q̃ ipſe eſt recalefact^9. Et ſil r inqunt mãgones de eq̃s: ⁊ ſtatim faciũt ſlõiam. Et iõ canonice ordinant ne ſupcalefiat equ^9 mõ q̃ dictus ẽ. poſt forte exercitiũ faciũt ipm hinc inde duci ẽt extra locũ vẽtoſuꝫ ne ex opilatiõe ↄtingat q̃d dcm̃ ẽ. ¶ Sꝫ E
hic eſt loc^9 ſpeculatiõis: quõ hi vapores a ſanguine eleuati poſſint amplius ipm calefacere: ⁊ calitatẽ cordis itendere: cũ calitas cordis nãlis ſit maior q̃ ea q̃ i ſanguine ⁊ vaporibus. Iſta q̃ð phĩca eſt: ⁊ de q̃ tñ dicat̃ q̃ h̃ ꝓuenit ex aptitudine paſſi ⁊ v̄tute potẽtiali agentis. Nam ſicut radius ſolis q̃ eſt in potẽtia ignis obuians ſpeculo ↄcauo bombacẽ aut ſtupã accẽdit. Ita ⁊ cor q̃d i potẽtia aptũ ẽ ꝓducere maiorẽ calitatẽ q̃ ſit actu i eo: cũ occurrit ei vapor putrid^9 aut capinoſus: q̃ eſt ſubiectũ aptũ recipe inflãmationeꝫ: ſic ab eo inflãmat̃. ⁊ deinde ille aliũ. ⁊ ſic de ſingulis. Et tũc inflãmati ſic vapores cor inflãmant: ⁊ febrẽ cauſant. Sicq; ſp̃us inflãmat̃ ex aptitudine ſua in effimera ⁊c̃. ⁊ tu hñ cõſidera. habes itaq; q̃ prima cã eſt multitudo ſanguinis ſolo q̃to peccantis: vt 3° colliget. cui aduenit ebulitio ⁊ ſupercalefactio: aut pp opilationẽ ſiue obſtructionẽ venaꝝ ⁊ arteriarũ vt dcm̃ eſt. Alia cã vel eẽ põt vna ex cauſis effimere cuꝫ vehementes ſiunt. nã reſiſtit magis ſanguis q̃ ſp̃us. ¶ Et ex cauſis multiplicantib^9 ſanguinẽ vltra cibũ ⁊ potũ eſt dimiſſio exercitij ↄſueti: per q̃d reſolui ↄſueuerat. Item dimiſſio euãtiõis ↄſuete. vt ſanguinis nariũ emoroydaruꝫ mẽſtruorum. ⁊ h^9. Item ⁊ mutilatio mẽbri. vñ ſanguis q̃ ad ipſum mẽbrũ mittebat̃ p oĩa alia ſe diffundit vñ videmus tales pingue fieri. Itẽ ſpãlius loq̃ndo multitudo exercitij ⁊ vehemẽtia eius ⁊ laboroſitas marie poſt dimiſſionem euõnis conſuete q̃ ſanguis eſt augmentat^9. Et ſicut cũ ſanguis ẽ mltũ aquoſus: ⁊ ad putredinẽ ꝑparat. ita ⁊ humor crudus cum eo cõmixtus. Item ⁊ ad ſupcalefactionẽ talẽ inducũt ai accidentia fortia: vt fortis furor ira rixa inordinata ⁊ vehementer ſanguinem mouentia: ex cuius motu ſupercalefit. ¶ Poſtremo aduerte q̃ reperiunt̃ q̃dã q̃ primo pauperes F
ſunt ⁊ ↄſueti parce ⁊ nõ delicate viuere: imo ruditer: multo ſe i dies exponẽtes exercitio. q̃ deinde efficiunt̃ diuites aut plati: ſtãtes i ocio ⁊ delicatis cibis quos diu appetiuerunt ſe replẽtes. ⁊ hi in hãc febrẽ facillime: ⁊ vt plurimũ cadunt. ¶ Ad hãc aũt febrẽ parati ſunt adoleſcẽtes: vt Almanſ. ⁊ corpora bonã ⁊ carnoſam habitudinẽ hñtia: ⁊ q̃ multa carne: multis ↄfectionibus: ⁊ p̃cipue melitis vti ↄſueuerunt. multoq; vino nigro groſſo ac dulci: vt nonnulli prelatorũ. G
Et attẽde hic q̃d dcm̃ eſt mihi: quedaꝫ fuiſſe curatũ a lepra cũ vino dulci cocto. naꝫ ſanguinẽ in q̃to ⁊ q̃li laudabilem gñauit. ↄſidera. Et Gal. 9°. terapẽtice. Nulla ſynocharuꝫ i corpe macro ⁊ frido amat exiſtere. neqꝫ in frigidis etatib^9 neqꝫ cõplexionibus. ſꝫ in nullo addit. ſꝫ plurimũ amat exiſtere in multũ ſanguinẽ: ⁊ multas carnes hñtibus. ⁊ i etatibus calidis: ⁊ in iratis: ⁊ in hñtibus carnes denſas: ⁊ q̃ ſupfluitatib^9 calidis pleni ſunt. Et ſubdit: ⁊ breuiter ẽ ꝓpe robuſtorum corporuꝫ: ⁊ calide etatis. ¶ De febre ſanguinis

tres cōiter ſpecies iueniunt. augmaſtica. paugmaſtica. ſ. ꝛ
homotena. Uerū he ſpēs magis reperiunt in ſynocho. nā
ſcđm pl'm ſynocha ſemp diminuēdo procedit. ita ꝙ vt plu-
rimū eſt peraugmaſtica. vñ raro eſt augmaſtica: niſi erroꝛ
contingat in eius cura: ꝛ de his m de ſynocho.

¶ De ſignis ſynoche ꝛ de eius cura. Rubꝛica. iij.

QUia rationabilis eſt proceſſus ſi-
gnoꝛum h oꝛdi-
ne poſitoꝝ. vt in pꝛimo oꝛdine ponantur q̄ ab
exeuntib⁹ ſumpta ſunt. Scđo a ſubſtātial'r ihe-
rentib⁹. Tertio a q̄litate mutata. Quarto ab
actione leſa. hinc cū in ſeq̄ntibus obſeruabo: tibiq; ſuadens
vt in p̄miſſis obſerues: ꝛ ſi viſus ſim ab eo aliq̄l'r deuiare.
Nā cū medicus p̄ exeuntia vidit cām hʒ legitimā loquendi
cū aſtātibus: ꝛ ſic honeſte ſe infoꝛmabit de multis alijs q̄ ad
ei⁹ honoꝛē marie accedēt: ꝯſidera. ¶ Ab exeuntib⁹. Urina
rubea ſubꝛubea rubicūda. vel ſubꝛubicunda ſpiſſa vel clara
p totū ſine liuiditate ꝛ fetoꝛe exñs: ſynochā iſtatiuā ſignat.
b Et in hac vꝛina in p̄n° appet ipoſtaſis bona ꝛ laudabilis: qꝛ
nondū eſt peccatū in q̄li. veꝝ cum vlterius p̄cedit marie qñ
terminat ad ſalutē melioꝛat: ꝛ h̄ niſi pmutet ad putridaʒ.
¶ Et de hoc ſigno nihil. Auic. relinquēs notuʒ ex habitis
2ª p̄mi de vꝛinis. Egeſtiōes non ſunt multū mutate ab eis q̄
ſm nām. imo nec vꝛina qñq; marime in p̄n° p̄ncipiante. Et
foꝛte h̄ voluit. Gal. 9. terapentice dū dixit. Inueni vꝛinas in
ꝯſiſtētia ꝛ coloꝛe ab his q̄ ſcđm nām non valde deficientes.
Trāſactis v̄o duobus aut tribus diebus. ſanguie iaʒ ad pu-
trefactionē p̄ueniēte q̄ caſu eius ſubtile in colʼaʒ ꝯuertit: rō-
nabile vi vt ꝛ exeūtia in coloꝛe mutari debeant. Effuſio la-
chꝛimarū multiplicatis vapoꝛibus ac ſanguine ad oculos.
ſputū cū ſanguine exiēs ſudoꝛ fetidus vt hircoꝝ in die cre-
tica: ꝛ aliqñ añ lʒ non pꝛodicet vt in febꝛib⁹ colicis. Et cum
dicit Aui. nō eſt illic ſudoꝛ. ſ. vt in paroxiſmalib⁹ febꝛibus.
Sanguis e naribus fluēs aliqñ a gingiuis. puſtule vel car-
būculi: vel macule rubee aliqñ in toto apparētes. ¶ A ſub-
ſtantialiter inherentib⁹. viſa vꝛina: ꝛ alijs cū occurris egro-
tanti tāge bꝛachiū cū tota tua manu: vt cōpꝛehēdas moduʒ
q̄litatis calitatis febꝛilis: ꝛ in hac ſenties calitatē nō multuʒ
moꝛdacē: vñ. 9°. megategni. in nobis eoꝝ eſt caliditas non
moꝛdicatiua. imo ē calitas plurima cū quadaʒ humiditate
ſine leuitate vapoꝛoſa. nā Raſis in diuiſiōibus. Eſt tact⁹ ei⁹
ſicut tactus balneati: ꝛ non eſt eius calitas in termino cali-
tati cauſonidis ꝛ tertiane. Aui. A q̄litate mutata. qꝛ facies
oculi ꝛ oīa mēbꝛa rubent: nares lingua ꝛ h⁹. iſlatio venaꝝ
timpoꝝ ꝛ totius: dulcedo in oꝛe pcepta. Eſt. n. ſanguis ſa-
poꝛe dulcis: obtenebꝛatio oculoꝝ cū apparētia lāpadarum
ardentiū añ oculos multiplicatione vapoꝝ: ꝛ ſanguinis ad
eos pꝛuritus i naſo ꝛ i loco colli. in q̄ ponunt vētoſe: marie
in eo in quo ꝯſueuit exire ſanguis ex naſo: aut ſibi ſupponi
ventoſas ſanguine petēti exitū p locū ꝯſuetū. ¶ Ab actiōe
leſa. pulſus magnus: qꝛ v̄tus eſt foꝛtis adhuc leuis pp hu-
miditatē plenus: qꝛ materia plurima vapoꝛoſa nō moꝛdax
non multū diuerſus: vt in cauſonide. Et dato ꝙ multitudīe
ſua ſanguis plus grauet q̄ʒ colera: vñ maioꝛ diuerſitas con-
tingere deberet q̄ʒ in cauſonide: tñ pp caliditatem cauſoni-
dis plus debilitantē virtutē q̄ʒ debilitet ex grauedine: ma-
ioꝛ inde diuerſitas ꝯſequit. Eſt ꝛ velox ꝛ frequens pp ne-
ceſſitatē adauctam ꝯſtrictio anhelitus ex multa repletione
venaꝝ: ꝛ marie ſubeticarū: ex quarū opilatione ꝯtingit ap-
poplexia. vt pꝛima tertij. ꝛ 4° regiminis acutoꝛuʒ. Et ideo
apparente hoc ſigno ſuſpicandum eſt de ea. Et qñq; accidit
aſma ꝛ diſnia multitudine ſanguis ꝛ vapoꝝ pectoꝛi ꝛ pul-
moni ꝯiunctoꝝ. difficultas ſermonis apa gutturis ꝛ duarū
amigdalaꝝ ꝛ vuee. que q̄tuoꝛ accidunt repletione materie
in venis circa epiglotuʒ: ꝛ circa miringas exñtes. ꝛ eſt ma-
lum: qꝛ piculoſum. pfunditas ſomni. pp qđ a multis dicta
eſt febꝛis pꝛofundi ſomni: multitudine vapoꝝ opilantium:
tranſitus ſpūs aīalis ſup mēbꝛa ſenſibilia. doloꝛ capitis ac
timpoꝝ pulſatiuus pp repletionem arteriarum eius doloꝛ
grauatiuus iter ſpatulas ꝛ extēſus i doꝛſo: ꝛ in eo inflāma-
tio. Et nō ē ei rigoꝛ: qꝛ ꝯtinet materia intra venas: adde ꝛ
calida ꝛ humida ꝛ non moꝛdax eſt. Et nota ꝙ aliqñ mā ad J
intra venas eſt tāta: aut ita acuta ꝛ mala ꝙ ſaltē facit frigus
in motu ſuo ſuffocando caloꝛē. vt ſupꝛa de frigoꝛe ꝛ rigoꝛe
dcm̄ eſt. Et qdā exiſtimāt ꝙ ꝯtinue mā remanēte ad intra
venas pōt cāre rigoꝛeʒ. ꝯſidera regimē qđ p̄ceſſit. qꝛ ſangui-
nis multiplicatiuū. grauedo toti⁹: ꝛ laſſitudo q̄dā: ſomnus
p̄fundioꝛ ſolito. ſomniaſſeq; res videre rubeas ꝛ h⁹. decla-
rant cuʒ p̄ceſſerint cū alijs ſignis dictis febꝛem ſynochā eē.
de qb⁹ ꝛ alijs medic⁹ doʒ eſſe curioſus. Et dixit Alexander.
Si emoroydes vel alterius ſanguinis fluxus clauſi ſunt
tunc maxime certū eſt ſynochas pati febꝛes.

Pꝛonoſtica Synocha ex toto gñe ſalubꝛis eſt: niſi
in eius cura erroꝛ accidat. nam ꝛ ſi ei
cito ꝛ debite non ſuccurat: in putridā trāſit. Et exponitur K
licito a q̄buſdā vſq; ad 4ᵐ vel 5ᵐ diē. poſt. n. illos in putri-
daʒ tranſit. ꝛ qdā poſt tertiū. Itē dubiū eſt poſtea ne putre-
factus ſanguis ad pectus vel pulmonē trāſmittat. ꝛ ſic cau-
ſet aut piplemoniaʒ aut pleureſiʒ. Qꝛ ſi cito ſuccurat ꝛ hñ
qñq; in vna die terminat. Et pp hoc quia eſt apta i vna die
terminari multi eaʒ collocauerunt iter effimeras. vñ vt. 9°
terapentice. Gal. fecit flōiam vſq; ad ſincopim. ꝛ aſtantes
dixerunt: o hō iterfeciſti viꝝ. rñdit imo febꝛē. ꝛ ſic eadē die
liberatus eſt. ¶ Urina in ſynocha q̄ʒto intenſioꝛ tanto bꝛe-
uioꝛem ſignificat egritudinem. ꝛ q̄ʒto remiſſioꝛ tanto lon-
gioꝛem ſtatuʒ denūciat. Si in ſynocha erit vꝛina multuʒ in-
tenſa ꝛ alba ꝛ ꝯtinuā habuerit ipoſtaſim bꝛeueʒ ꝛ ſalubꝛeʒ
febꝛem ſignificat. Si vero rubeā ꝛ leuem ꝛ ꝯtinuā: longā:
ꝛ eucratā febꝛē ſignificat. ¶ Facilis reſpiratio bonus anhe- L
litus facilitas anhelitus ſunt in ſynocha bonum ſignum.
¶ Urina intenſa nullā hñs ipoſtaſim: ſʒ in ſua cruditate p-
ſiſtens timoꝛeʒ ad longe ſignificat. ¶ Hic nota ꝙ q̄ʒtum eſt
a pꝛincipio febꝛis vſq; ad pꝛimā apparitionē digōnis tm̄ eſt.
ab illa apparitione vſq; ad criſim. vt v̄bi grā. Si apparent
ſigna digeſtionis in 4°. in. 7°. erit criſis. Et ſi pꝛimo appa-
ruerint in 7°. criſis erit in. 14°. Et ſm citioꝛē ꝛ tardioꝛē ap-
paritionem ſignoꝝ digōnis vel ꝯrij: erit citius vel tardius
ſtatus ſiue criſis ad ſalutē vel ad moꝛteʒ relatione ſemp fa-
cta ad virtutē. Aui. ¶ Sanguinee ſm plurimū terminant
in ſeptimo: vel vſq; ad ſeptimū q̄ñq; in q̄rto. ꝛ eaꝝ cōſum-
ptio eſt cū eūone ſenſata q̄ſi ſemp: lʒ rariſſime fiat: cū nō ſen-
ſata. Paſſionari⁹ vero vult ꝙ aliqñ ad vltimuʒ tñ terminat
in xx°. ꝛ infra ſcđm humoꝛis acuitatē maioꝛē aut minoꝛeʒ.
¶ Emiſſio lachꝛymaꝝ: inuolūtarie. debilitas pulſus ꝛ de-
ficiēs. vꝛina pauca liuida vel ſubcitrina vel nigra moꝛteʒ: ꝛ
marie in ſinocho ſignificant: ꝛ in ſinocha piculū. ¶ Qñ fe-
bꝛis hec nō eſt cū multa itenſiōe accñtium: tūc ſignū qđ cuʒ
ſanguine eſt mixtio humoꝛis fridi. ꝛ talis vtplurimum eſt
flā ꝛ ſic p̄noſticabis groſſiciem eius. Qꝛ ſi cū ſeuitate acci-
dentium: ꝙ eſt ei admixta colera ꝛ eſt ſubtilis: ꝛ hoc acci-
dit magis in vere ꝛ hyeme. Accidit aūt vt hec qñq; ad pu-
tridam pmutet vt dcm̄ eſt. ꝛ hoc poſt pꝛimam: aliqñ ſecun-
dam: aliqñ tertiā diem eius: ꝛ ad plus poſt quartaʒ. Cuius
ſignum eſt qm̄ caliditas ꝛ accñtia vehementioꝛa fiunt pp ca-
liditatem putredinalē nature magis rebellē. Iteʒ eſt calidi-
tas moꝛdacioꝛ vt infra ſtatim de ſignis Synochi. Qñq; per-
mutatur ad apoſtema gutturis duarum amig. ꝛ h⁹. vnde
inducit pꝛefocationē ſquinantiaʒ ꝛ h⁹. que qñq; ad vario-
las per viaʒ criſis. Quādoq; ad leirſem doloꝛem capitis ꝛ
h⁹: que oīa ſuis compꝛehenduntur capitulis. Quandoq; M
permutatur ad ethicam erroꝛe medici: qui coꝛpus aut flo-
botomia aut vſu nimio rerum infrigidantiū ita infrigidat
vt inde caloꝛ naturalis extinguat: quare deinde mēbꝛa nu-
trimentū regere nō poſſunt. ſed inflāmant ꝛ accenditur in

eis caliditas ꝑter nãꝫ q̃ ẽ ethica. Et ita fortaſſe ꝯtigit cuidã
fratri ordinis minorꝫ multuꝫ carnoſo ⁊ ſanguineo ex flõia
A ſibi ter iterata i pauco ſpacio ⁊ in magna q̃ꝫtitate. ꝯſidera.

Canones Octo attendendi ſunt in cura ſinoche iſla/
tiue q ſumunẽ a mã ⁊ diſpõne ipſius febr].
Primus eſt ordinatio diete. Scd̃s euãtio qui replenteꝫ ma
teriaꝫ reſpicit. Tertius eſt opilationũ apcio. Quart⁹ eſt ſan
guinis rectificatio: q eius ſubſtantiam adequat vt groſſum
ſubtiliando: ⁊ ſubtilẽ ingroſſando. Quintus ẽ ſanguinis in
frigidatio eius caliditatẽ reſpiciens. Sextus eſt mũdificatio
q reſpicit mãs corruptas ſanguini admixtas. Septimus eſt
reſolutio q reſpicit multitudinẽ vapoꝝ pp opilationẽ retẽ/
toꝝ: ex qbus appet quõ hic differt reſolutio ab euãtione.
Non aũt hic appoſui digõnẽ: qm̃ ipſa ꝓprie debeẽ humori
putrido. Equatio vero non putrido. Octauus eſt accñtium
correctio: ⁊ añ hoꝝ cõplemẽtũ ſcito. qd̃ cũ febris hec ſit de
numero acutaꝝ ⁊ apta ſtatim i putridã trãſire medicus dꝫ
eſſe multũ ſtudioſus ad eius velociſſimã curã cuꝫ inducias
non det vt primo ꝓnoſticorum: dñs ypo. nos admonet.

¶ Dieta ordineẽ ad ꝯtrium cauſe vt ꝙ ſibi caueat ab aere ca/
lido igne ⁊ hꝰ. que actu ſunt calĩa vel potentia apta ipſum
inflãmare: ⁊ ſupcaleſacere: ⁊ ab oĩ eo qd̃ eſt aptum ſangui/
nem multiplicare in q̃ꝫto pp qd̃ dixit. Almanſ. Dieta exte/
nuet: ⁊ nõ impinguet humectet ⁊ non calefaciat. Et breuiẽ
declinet dieta ad friduꝫ ⁊ ſiccũ. Qꝛ ſi times ex ea ꝯſtrictio/
nem adde ſiracoſt. vt Aui. qa dulce. Itẽ ad fridum ⁊ humi/
dũ: ⁊ de his plene es informatus ſuꝑ 3ᵒ caᵒ. ⁊ tu ibi. Addã
tñ aliqua particularia que nõ ita ſunt expreſſa allegato lo/
co. Sed prius nota. Qꝛ ſi in his ſtatus eſt ꝓpinquus debes
vti tenui dieta: ⁊ de ipſa tenui: ⁊ tenuiſſima ſupra allegato
loco. ⁊ debes conſiderare etatẽ ꝯſuetudineꝫ habitudinẽ vt
virtutẽ ꝑcipue: ⁊ tu te modera in dãdo ante ⁊ poſt ſtatum
vt docebit in ſtatu ⁊ hora eius ſubtrahe ꝯſentiẽte virtutet
⁊ recurras ad ea q̃ ſupra de acutis. Quidam opinarunt ꝙ
cũ hec febris non accidat niſi vtplurimuꝫ robuſtis. ⁊ forti/
bus. ⁊ in quarto timeẽ ꝙ parua eſt habenda ſollicitudo de
ipſa virtute: vñ dant extinctiua ⁊ parcitant diete. conſidera.
Et Raſ. in diuiſionibus. Rege patientem regimine patien/
tium cauſonidem: lꝫ ſit cum extinctione minori. vñ in hac
febre ſi non qd̃ prohibeat ex bonis potibus eſt aq̃ frigida:
vt. 9. terapeutice. ⁊ ꝯueniunt potus deſcripti de febre peſti
lentiali ⁊ ſunt optimi. Serapio tñ cõceſſit vinuꝫ albũ aquo
ſum ſubtile: qd̃ intellige aut in declinatiõe aut deficiẽte vir/
tute ⁊ maxime in deſiderãte. Et breuiter regimen ex parte
ſex reruꝫ nõ naturaliũ poſitũ de febre peſtilẽtiali eſt hic ma
xime ꝯueniens: excepto ꝙ aer in his nunq̃ꝫ dꝫ caleſieri: ſed
frigeſieri vt ibi. Et tenẽdus eſt patiẽs bñ coopertus: ne fri/
giditate extrinſeca accidat opilatio q̃ cã fuit ⁊ eſt ipſius fe/
bris. Et te trãſferas ad loca dicta: de oĩbus ſex rebus non
nãlibus copioſus fies. ⁊ hec pro cõplemento primi.

¶ In complendo ſcd̃m ſcito ꝙ. 9. terapeutice. Inquit Galie.
ſinochaꝝ ſanatio flõia eſt ⁊ aque frigide datio. vnde. Rabĩ
moyſes. decima particula aphoriſmorꝫ ſuorum. ⁊ auctori
tate Gal. Inquit. Curatiõis ſynoche tramites oẽs ceſſant
per omiſſionem flobotomie. ⁊ ꝓbat id Gal. allegato loco.
Et ideo te nũq̃ꝫ intromittas niſi prius flobotomiã feceris.
Qꝛ ſi primo omittiẽ deinde virt⁹ non conſentiat eã: piculo
ſa facta eſt. Omnes auctoritates ꝯcordant de ipſa fienda in
ꝑnᵒ. vnde. 9. terapeutice. Qui non fuerint flobotomati in
vltimũ deuenire periculũ ſi nõ exercerit eos. ab eo virtutis
robur aut emoroſagia aut ſudor multus. Et iterum ſi non
ſit flobotomia hos ſuffocari vel ſincopim pati demũ ꝫ opꝫ
vel debilitabitur natura vaſoꝝ pp febris caloreꝫ. Eſt itaq̃ꝫ
primo a flobotomia incipiendũ inquiente Auic. ꝑnᵒ de cu/
ra eius. Intentio i curatione febris ſanguinis eſt euõ pluri
mi ſanguinis vſq̃ꝫ ad ſincopim. Sed de hac tali euãtione ad
ſincopim inuenis auctores diſcordes: eam laudat Galie. 9.
terapeutice. ⁊ Auẽçoar ⁊ Açarauius. Auer. autẽ ſeptimo
colliget. eam vituperat adducens ꝯ Galie. rationes quinq̃ꝫ
ſatis apparentes decimoſeptimo continentis inqt. Magne
ſagacitatis eſt non ſubtrahere ſanguineꝫ ſubito vſq̃ꝫ ad ſin
copim ſed ſecundare trahẽdo prima vice medietateꝫ: ⁊ alia
vice aliam medietatẽ. Cui ſententie ꝯſentit Gordonius lau
dans eaꝫ magis partiri. vt partẽ facere de mane: ⁊ partem
de ſero. Et põt ſe fundare ſup dcm̃ Auice. hic cuꝫ inquit: ⁊
partitio quidẽ in ea melior eſt ſi non fuerit qd̃ neceſſariã fa
ciat feſtinationẽ. Et qꝛ hec flõia eſt ſolẽnis euacuatio cuius
vtilitas ⁊ nocumentum eſt vulgo manifeſta. Eſt que eidem
abominabilis maxime qñ magna q̃ꝫtitas ſanguinis euacua
tur: vltra cõem menſuram: ⁊ ꝑcipue qñ venit ad ſincopim. B
Ideo non mireris ſi de ea tm̃ locutus ſum. ¶ Dicam itaq̃ꝫ
cum Auic. duce meo ac medicoꝝ ꝓncipe. Qꝛ in febre ſino/
cha inflatiua in ꝑnᵒ cõpetit flõia ⁊ vſq̃ꝫ ad ſincopim incluſi/
ue: qñ medico conſtat ꝙ ipſa eſt neceſſaria: vt qꝛ pp multi/
tudinem ſanguinis timeẽ mors p viã ſuffocationis: vt qñ vi
det medicus egrũ in anhelitu vehementer difficultari auxi
liari: ⁊ ꝙ ipſe eſt repletiſſimus: ⁊ ita de aliis ſignis repletio
nis. Itẽ ⁊ ſcd̃o qñ timeẽ ex omiſſiõe eius ſitutꝝ apa in mẽ
bro aliquo principali. ⁊ pſuadeẽ hec rõne: qꝛ ſic faciendo
maius euitamus piculũ: ⁊ min⁹ incurrimus. Melius nãq̃ꝫ
eſt in ſincopim cadere ẽt per viaꝫ reſolutionis aqua eleuaẽ
patiens cũ cibo ſubtili ⁊ qete: fricationib⁹ aſpſione aq̃ fride
in faciẽ: q̃ꝫ mortẽ incurrere. Et hec intellige fieri debere qñ
corpus eſt robuſtuꝫ forte: ⁊ qñ cetera tali flõie conſentiãt.
¶ Secunda cõcluſio Qꝛ ſi nõ ſit qd̃ te feſtinet ad eam ſic fa
ciendã: ẽt: qꝛ corpus non eſt tale: vt dcm̃ eſt melius eſt eam
partiri q̃ꝫ ad ſincopim ducere. ⁊ hanc credo ſniaꝫ intellexit C
Auic. cuꝫ dixit. Et partitio qdẽ in ea melior eſt vt hic ante.
Unde hic attende ꝓ tui doctrina ꝙ Gal. fuit audacior ſuꝑ
flõiam q̃ꝫ Auic. qm̃ corpora grecorum aliis partibus ſunt
robuſtiora ⁊ magis plectorica orientalibus vñ oriũdus eſt
Auicẽ. Nam greci plurimo vtunẽ vino. ⁊ eo multum ſe re
plent Orientales aũt eo oĩno priuanẽ. ⁊ iõ copioſior in gre
cis fieri põt. ꝯſidera. Cõſil'r eſt aduertendũ in corporib⁹ vl/
tramontanis boemis polonis ⁊ hꝰ. q̃ ſunt multuꝫ robuſta
carnoſa: multoq̃ꝫ cibo ac potu ſe replẽtia veneri ⁊ baccho
in totuꝫ deſeruiẽtia. in qb⁹ nõ incõueniret vſq̃ꝫ ad ſincopim
eam facere ꝯſentiente virtute ⁊ aliis. In italia aũt: qꝛ vtplu
rimum non repiunẽ talia: iõ forte medici nõ ſic auſi fuerũt
ſuꝑ ipſam ad ſincopim faciendã. ⁊ iõ partiunẽ eã vt Gordo
nius inqt: Mihi vr̃ tutius facere flõiam in multis vicibus
donec deficiat materia. ⁊ nõ patiẽs: ⁊ magis diligo ꝙ egri/
tudo aliquantuluꝫ plus ꝓlongeẽ q̃ꝫ ſi mors mihi iputareẽ.
qm̃ aliqñ fallimur credentes ꝙ eger ſit fortis v̾tutis. ergo
fiat flõia mane ⁊ ſero: ⁊ multis vicibus. Et p hãc flõiam cõ/
pleuẽ due intentiões. Prima. qꝛ euacuatur mã replens ſua
q̃ꝫtitate peccãs. Scd̃a. qꝛ p ipſam remoueẽ inflãmatio: qm̃
flõia eſt de maxime refrigerantibus. Et ideo dixit Auic. Et
ſcias ꝙ flobotomia ⁊ ſumere in potu aquã fridam qñq̃ꝫ ex/
cuſat ab infridatione alia. vnde ſupra. 9. terapeu. Ex ſola
flõia vſq̃ꝫ ad ſincopim liberat⁹ eſt eger ex ſinocha. ¶ Ter/
tia ꝯcluſio. ꝙ vbi eẽt neceſſaria: ⁊ fieri non põt rõne etatis.
vel pp ifirmi deliciã. ⁊ qꝛ nõ vult eã pati. ⁊ ſil'r eſtãtes ⁊ hꝰ
loco flobotomie applica ventoſas ſpatulis aut naticis: ⁊
melius: aut prouoca ſanguinem per fluxum ſanguinis na/
rium per emoroidas per menſtrua ⁊ hꝰ. Qꝛ ſi contingeret
ſanguinem exire ex ſe nullo modo ꝯſtringas niſi ad debili/
tatem magnam egrũ pduceret. ¶ Quarta ꝯcluſio. Conue
niente flobotomia fiat de manu. i. de brachio. Auic. Sed D
interrogabis. de qua vena ait rabi auctoritate Galie. In
oĩbus ſpeciebus ſinoche feſtina minuere ex vena cordis. i.
ex nigra: ⁊ cauſa redditur a quibuſdaꝫ: qꝛ in hac vena ma/
xime continetur multitudo ſanguinis a quo febris ipſa de/
pendet. vnde Iſaac. ſi pectus doluerit aperiatur epatica: ſi

nõ mediana. Quidã ꝙ qñ ſanguis peccat ſoluȝ rõne multi
tudinis: dȝ fieri de vena brachij dextri: ſed qñ cum multitu
dine eſt acuitas dȝ fieri de ſiniſtro propter feruorẽ cordis.
¶ Quinta ↄcluſio ꝙ q̃cunq; hora medicus occurrat egro:
debet ipſaȝ q̃ȝ citius põt facere. niſi ſit qd̓ obſtet. Hanc con
cluſionẽ voluit Auic. dũ inqt. Euacuatio aũt non eſt aliqua
ſicut flobotomia ex manu in quacunq; hora accidat: ꝛ non
expectetur criſis neq; digeſtio niſi ſit repletio nauſeatiua:
quã remouet Gordonius cũ fricationibus extremoꝝ abſti
nentia ꝛ impoſitione cliſterioꝝ. Et hic habeas pro canone
gñali: vt ſupra de canonibus gñalibus putridarum. ꝙ ante
flobotomiã fac euacuationẽ lenitiuã. Et Gal. 9. terapentice
iubet non expectare horã electam: ſed ꝛ de nocte facere: vt
ipſe fecit in iuuene quodã patiente ſinochã inflatiuã anteq̃ȝ
in putridã tranſiret. ꝛ Gordonius: nec in flobotomando in
hac febre dierũ numerũ attendere debemus: in oppoſitum
cuius ſcribit Platearius dicens ꝙ ſanguis detrahendus eſt
vſq; ad 4m diem. quartus vero dies ſit excluſus. ¶ Sexta
ↄcluſio. ſm aliquos cauendũ eſt ne in ſtatu fiat flobotomia:
qm̃ virtus eſt debilis: ꝛ amplius ab accidentibus debilita-
tur: ꝛ iterũ ex flobotomia debilitabit̓. quare periculum eſt
extinctionis egri. ↄſidera: ꝛ eſt gilberti. ¶ Septima cõclu-
ſio. ꝙ poſt flobotomiaȝ per duas horas vel circa da cibum
ex mica lota in aq̈ frida vino granatorũ: comedat lactucas
lentes acetoſas. ſuccos acetoſos ꝛ hͦ9 infrigidãtes: vt ſupra
de peſte. ¶ Octaua ↄ. Qȝ vbi virtus videatur ſatis notabi-
liter defecta ex tali flobotomia ordina vt dormiat poſt eaȝ.
vt Gal. allegato loco inquit. Et in 5a hora diei inueni eum
graui ſomno detineri: adeo ꝙ non ſentiebat miniſtros donȝ
ſudorẽ ei9 abſtergerẽt: neq; excitaui eũ vſq; ad primã horaȝ
noctis: ſȝ iuſſi miniſtris vt ſudorẽ abſtergerẽt. Et hic nota
ↄ illos qui ſemp poſt flobotomiã ſomnũ ꝓhibẽt. ¶ Nona
cõcluſio. Qȝ ſi talis extinctio non põt flobotomia fieri. aut
ꝓꝑ metum infirmi. aut ꝓꝑ aliquam talem cauſam vt ſupra.
Ad aque frigide exhibitionẽ veniendũ eſt nullo aut paruo
ex eius potu ꝓueniẽte nocumẽto. Magno vero eius potu
ꝓueniẽte nocumẽto. ab eius datione abſtinendum. ꝛ alijs
opȝ vti auxilijs: que obſtrictioneȝ aperiunt multitudinem
euacuant: ꝛ febris feruorẽ humiliant: ꝛ doſis eſt lib. iiij. q-
dam vſq; ad mutationẽ coloris ita vt viridis fiat. ¶ Deci-
ma concluſio. Qȝ vbi nõ poſſit flobotomia neq; ſcarificatio
neq; aliqd̓ tale fieri quo ſanguis euacuet̓ tunc fac ventris
ſolutionem cuȝ farmaco reſpiciẽte coleram: vt eſt reubar-
barum ſcamonea ꝛ hͦ9: ſicut in cauſone. ꝛ ratio canonis eſt:
qm̃ in his febribus cũ ſanguis putreſit ad nãm colere con-
uertit̓. vt ſupra. In qua euacuatiõe expectabis aut nõ expe
ctabis digõnem ſm canones poſitos de hoc. ꝛ ꝑ comple-
mẽto canonis ſcito vt ſupra. ꝛ põt eſſe canon. ¶ Undecima
Qȝ vbi in ſtomacho iteſtinis aut venis meſeraicis repiant̓
mãe corrupte dȝ flobotomiaȝ ꝑcedere lenitio ventris cuȝ
caſſia manna aut cũ cliſteri colirijs ꝛ hͦ9: vt ſupra de his in
canonibus gñalibus de cura putridaꝝ. ꝛ tu ibi. ¶ Duode-
cima. ꝙ h̓ lenitio fiat ad terminũ. i. ad terminatũ tp̃s: qꝛ. ſ.
ſit ita breue vt non ipediat̓ ſiue differat̓ flobotomia maxie
neceſſaria ꝛ cita. ꝛ aliqñ poſſet eſſe ita nec̃ia ꝓꝑ piculũ ſuffo
cationis in mora ꝙ poſtponeret̓. ꝛ tu conſidera. Et qꝛ poſt
flobotomiã copioſam fortificata v̓tute aliqñ accidit fluxus
ventris colicus: ꝛ ſudor copioſus: tu nõ debes ſtringere flu
xuȝ niſi acciderit debilitas magna. neq; ſudorẽ. imo debes
ↄtinue abſtergẽ: qm̃ ſic fortaſſe ſanabit̓. vt Gal. 9. terapen.
E ¶ Poſtremo nota ꝙ ſi acciderit fluxus ſanguinis. vt verbi
gr̃a nariuȝ ꝛ ex ipſo ĩfirm9 ad ſincopim appropinq̃re icipet
debes ſtatim euȝ reſtringere: ꝛ cã: qm̃ talis eũo non ſit a nã
niſi cũ magna eũone: cum ipſa ſic eligat eũare. vñ eũo nãlis
non ita debilitat virtutem ſicut artificialis: qm̃ eam elegit.
ꝛ ideo cum maiori euacuatione ad terminum ſincopis ve-
nit: q̃ȝ quando ſit euacuatio ex arte. conſidera.

¶ Pro cõplemẽto tertij canonis q fuit opil̓onũ oꝑatio. aꝑiti
ua: da inciſiua ꝛ calitatȝ ſedatiua: vt ẽ ſy. acetoſus ſimplex.
ſy. de endi. cũ aqs ſuis vt ſup̃. 4o. ca. cuȝ ſeminibus cõibus
maioribus frigidis. ꝛ infra. i fine rubrice. ꝛ aliqñ adde ſi vꝫ
aliqd de radice feniculi. aut petroſilini. maxie qñ fortis eſt
opil̓o. ꝛ tu cõpone cũ his fridis aꝑitiuis ſimplicibus ꝛ cõ-
poſitis de qbus ſup̃ ad plenũ 4o. ca. de digeſtiuis in diſcra-
ſia ſanguinea ꝛ colica valentibus. ꝛ tu ibi. Et hic canon cõ-
pleri hȝ fcã flõmia: ꝛ nõ alr̓. Iteȝ ↄueniũt ad ei9 cõplemẽtũ
poſt ipſam flõmiã fricatiões leues fcẽ añ cibi exhibitioneȝ.
veꝝ auctores ꝑcipiũt ipas fieri debere cuȝ oleis rarefacti-
uis: vt cũ oleo camomillino: ꝛ vino albo: ſȝ non eſt in vſu.
¶ Pro cõplemẽto q̃rti. q eſt ſanguis rectificatio. ſi groſſus
ſubtiliet̓: ꝛ in ſubtiliãdo ipm nõ eſt virus yſaac cal̓a admi
niſtrare q̃ȝuis obſint diſpõni cal̓e. Gal. vo. 9. terapẽ. Elige
attenuatiua aꝑientia: ꝛ mũdificãtia ſine calefactiõe: vt nõ au
geãt febrẽ. Et in h̓ cãu ↄuenit oximel ſimplex qd̓ ẽ tẽpatũ.
ſy. acetoſus ſimplex cuȝ aq̈ capilloꝝ veneris ꝛ fenic̓li añ. ꝛ
ita cõpone cal̓a cũ fris vincẽtib9 fris. Et qdã adminiſtrant
oxiſacarã cuȝ aq̈ feniculi lupuloꝝ ꝛc̃. Tu ẽt cõpone ex ſim
plicibus poſitȝ all̓ato loco. Qȝ ſi fuerit ſubtilis igroſſa cũ re
gimine ex ꝑte cibi ꝛ pot9 dãdo lentẽ acetoſaȝ excorticatã: ꝛ
cibos valẽtes in diſtẽperantia ſanguinea ꝛ colica: vt ſup̃ 3o
capl̓o. Et ſil̓r da digeſtiua i eiſdẽ diſcraſijs valentia. ꝛ tu ibi. F
¶ Pro q̃nto q eſt ſanguinis ifrãtio nõ ꝙ oẽs auctores i exhi
bitione aq̈ frẽ ↄueniũt. ꝛ h̓ vbi dari p̃t. vñ Aui. Sumere in
potu aquã frãm: ſi nõ ẽ qd̓ ꝓhibeat ſanat ꝛ fortaſſe excuſat
ab infridatiõe altera. Sȝ nota ꝙ ſubdit: ꝛ ſcias qd̓ eẽ ↄtẽtũ
in infrãtione ꝛ dimittere flõiam ꝛ ſol̓onẽ ventris ẽ addet̓ i
opil̓onẽ ꝛ coartationẽ. aut ſupple eã de nouo facere. quaꝛ
addit̓ putredo ꝛ caliditas: vt velit ꝙ non det̓. niſi ꝑcedente
eũone. Et iõ dicebat Aui. Uerũtñ non attendas ad v̓ba eoꝝ
q dimittũt eũonẽ i hac febre. ꝛ ſoluȝ alterãtib9 vtunt̓. ꝛ hic
bñ aduerte. Qȝ ſi ↄtingat p flõiam factã ſanguinẽ nõ eẽ ſuffi
ciẽter infridatũ fac iſtũ canonẽ eẽ tertiũ i ordine poſitũ. Qȝ
ſi erit ſufficienter ifrãt9 ſufficiet tibi alteratio q̃ ꝓueniet ex
cõplemẽto tertij canonis ſup̃ imediate poſiti: ꝛ tu ↄſidera:
Et ſcito ꝙ hui9 aq̈ potus maxie ↄuenit ſanguine ẽt cũ col̓a G
iflãmato. nã ſic ſubtilẽ factũ igroſſat ꝓhibetq; fluxũ ei9 ad
aliud ꝑncipale ꝛ ſtatim febrilem iflãmationem extinguit: ꝛ
tante v̓tutȝ exiſtit: vt dicit Gal. vt ſi ẽt ahq̃ tactaꝝ cauſarum
flõia celebrata non fuit: ipſa ſola ſit ſufficiẽs ad curã: maxiẽ
vbi ſigna digõnis hũoꝝ obſtruẽtiũ. ſi alij ſint a ſanguine vi-
ſa fuerint. ¶ Itẽ ſcito ꝙ facta flõia ↄueniunt ifridãtia extin
ctiua ex ſucco granatoꝝ. iulep violato. aq̈ ordei. aqua dco-
ctionis prunoꝝ. ſy. acetoſus ſimplex cũ aq̈ endiuie. oxiza-
cara. ꝛ hͦ9. ꝛ tña ẽ mẽſurare gradũ calitatis. ꝛ ſm illa inten
ſiora ẽt remiſſiora frã admiſtrare. ex fris poſitis ſup̃ 4o ca.
ꝛ de cura febris peſti. qbus locis habes copioſe. ꝛ tu ibi. ꝛ
ſp tenorẽ v̓tutȝ ↄſidera. ne ex multa ifridatiõe extingueret̓
calor. Ad hanc aũt intẽtionẽ cõplẽdã ↄueniũt ꝛ fieri debẽt
epithimata ꝛ alia infridãtia maxie. ꝛ ꝑ circa cor. epar 2o. 3o
circa tempora ꝛ frontẽ. Coacte tñ aliqñ cogit̓ medic9 icipe
ab alteratiuis: ꝛ poſtponit flõiam ſicut ↄuenit i caſu in quo
febris eẽt arſiua: intenſe. ſ. calitatis ꝛ iſupoꝛtabilis ab infir-
mo. ꝛ in iſto caſu loquebat̓ Raſis in diuiſiõibus dũ ait. Si
omittit̓ ſupple flõia. ſtude ad dãdum ei in potu aquã frãm
plurimã. Et da ei in potu tñ ꝙ ſatiet̓: aut infrẽtur aut tre-
mat. Si ergo deſeret eũ febris iã ſufficit tibi ꝛ ſi redit ꝛ tu
reitera vſquequo declinet febris leuis adherẽs: ꝛ tũc rege
ipm regimine febris flegmatice: ꝛ ſubdit ꝙ expertus fuit. ꝛ
ſanat9 ẽ. hortat̓ aũt vt medic9 nõ ſit piger i ei9 exhibitione
qñ ↄſtat ei de ipſi9 exhibitiõis nec̃itate. ꝛ h̓ ſi cetera ↄſẽtiũt
eius exhibitiõi: q̃ poſita ſunt. ca. 7o ſup̃ i canonib9 vlibus H
febriũ putridarũ. Dixit Auer. 5. coll̓ȝ. Quando oia parti-
cularia ↄcordant in febre arſiua ꝛ eger multum deſiderat
aquam frigidaȝ: nõ eſt in h̓ expectanda digeſtio: qꝛ eger eſt

digeſtionem ↄſumeret:⁊ ſi feceris eum pati vſq; ad dige/
ſtiuus apparitioné.tunc erit ipſa digō mala.ſicut hipoſtaſ
nigra:aut nebula nigra:pp nimietaté cóbuſtióis.⁊ túc exhi
bitio aq̄ frigide nō valebit:⁊ ꝓpea melius eſt in ꝑn°íne etiā
digónis ſignoꝝ apparitióe exhibere eam ⁊ nō curare de di
ctis aliquoꝝ ꝯ hoc:q2 hec eſt res veriſſime approbata naꝫ
mā q̄ talē facit febrē q̄lis iſta eſt:cū ſit in vltio calitatis nō ē
ꝑuata digōne niſi pp malā q̄litaté acutā:non pp groſſiciem
neq; pp viſcoſitaté:⁊ qn̄ hūc ifridabis tunc ſtatim erit mā
digeſta. Et ſubdit.melius ē vt ↄuertas talé febré ad febrem
lētā ⁊ lōgā:q curari poſſit:q̄ȝ eger ſubito moriaſ nā error
q̄ fit i alteratióe cōplōnis febris:facilior ē q̄ȝ mors. Et ego
credo ꝙ illi i q̄b⁹ digō dȝ expectari:ſi deſ aqua frida citius
curanſ ſi v̄tus extiterit fortꝫ q̄ȝuis egritudo ꝓlongeſ. Et ra
ſis recitat ꝙ duo iuuenes iter agebāt i dieb⁹ caniculārib⁹:
quoꝝ vnus erat dn̄s:alter ſeru⁹:⁊ ambo hanc egritudineȝ
icideruñt:⁊ medic⁹ dn̄o aquā ꝑbuit fridam ⁊ ſeruo nō ꝓpi/
nauit.⁊ dn̄s euaſit:⁊ ſuus mortuus ē. Et ex dictis horum
viroꝝ:⁊ alioꝝ auctoꝝ cōprehēdere poteris ꝙ niſi ſit quod
ꝓhibeat eius exhibitioné:magis ↄſiſi ſunt i eius datióe q̄ȝ
alioꝝ infridationis:⁊ de hora exhibitionis iā dcm̄ eſt. Non
itaq; mireris ſi de ei⁹ exhibitióe tā longum feci ſmoné qm̄
multi ex antiq̄s ⁊ ex modernis ſunt in h̄ ꝯrij. Uez termiſo
nus nr̄ audactior eſt:⁊ ſecurior ſup aquā ordei actu fridaȝ.
Nam aq̄ fride potus i febrib⁹ cōiter blaſſemaſ apud nos:
nō ſic apud orientales:q̄bus ē potus ↄtinuus.⁊ iō opȝ vt cuȝ
medic⁹ venit ad exhibitioné ꝙ illud faciat cuȝ prudentia ⁊
cautela.ↄſidera. ¶ Poſtremo ſcito ꝙ audactior debes eſſe
A in exhibitióe aq̄ ordei i magna q̄ȝtitate.⁊ maiori q̄ȝ ſit aque
fride.⁊ deſ abſq; zuccaro pp opilationé:⁊ eſt modus ſecu/
rior.vn̄ cū vides patienté ſinochā multū inflāmatū ⁊ angu/
ſtianté:ex ebulitione cū iflāmatióe ſpūaliū frequentia ma/
gna pulſus ⁊ cordis:⁊ nō ſit qō ꝓhibeat potes dare de ipſa
actu frida vſq; ad lib.vi. Aduerte aūt diligēter ad hos ca/
nones:⁊ te ſm eos rege cuȝ occurret:habito ſemper reſpe
ctu ad tenoré v̄tutis:⁊ alia:de q̄bus ſupra.

¶ Pro ſexto. Qr cū ſanguine vtplurimum i caſu iſto peccat
colera hinc ꝯentur colere eūatiua ex lenitiuis ⁊ fortibus
mixta:vt cum reubarbaro ⁊ manna:aut caſſia:aut electua/
rio ſucci roſ.⁊ māna aut cū pillulis aureis:⁊ h⁹.de q̄b⁹ ad
plenū.4°.ca°. De euacuātib⁹ coleraȝ.⁊ ſil'r ſi fuerit flegma
cū ipſum reſpiciētib⁹ ex debilib⁹ ⁊ fortibus:vt ibi. Scito tn̄
ꝙ tamarindi ſunt maxime remittētes feruorum ſanguinis.

¶ Pro ſeptimo. Dōm ꝙ ꝑficiſ cū apitiuis dctis i cōplemēto
tertij.vn̄ nā per eā reddiſ potentior ad ipſam mām reſol/
uendaȝ.ad quē ēt cōplendū adiuuāt fricatióes:vt ſupra.ſtu
de ⁊ recurre ad all'ata loca vbi eris remedioruȝ copioſus.
Et lȝ hic canon cōpleaſ per 3m ⁊ in eo includaſ. tamen ad
maioré tue doctrine claritaté ſic cū poſui.

¶ Pro octauo.recurre ad ea q̄ dcā ſunt ſup̄ de cura accn̄tiū
acutaꝝ. Et vt ibi ꝑticulari⁹ ſatiſfaciā q̄ ad cōplemētum ali/
quorū canonū.hic addā ſimplicia ⁊ cōpoſita illis deſeruien
tia magſalia ⁊ expta q̄dq; i alijs ſuabo rubricis:⁊ maxie in
eaꝝ fine. ¶ Simplicia ⁊ cōpoſita i febre ſanguis ↄferētia.
roſa.viola.cucurbita:ſemina frida maiora ⁊ minora ſola/
trū.endiuia.latuca.acetoſa.nenufar.lupulus:⁊ ē ꝓpe por/
tulaca:plātago.limon capill⁹ ve.epatica.anguria:⁊ harum
herbaꝝ aq̄ ſublimate ſunt vſuales.ordeū ⁊ aq̄ eius.ſpodiū.
vinū granatoꝝ.ſiue ſucc⁹ eoꝝ acetoſoꝝ:⁊ medij ſapor] her
ber.dragagāti.gūmi arabici.liqricia.citoniū.coriādrū: quia
puluis ei⁹ ſup fercula.papauer trit⁹:⁊ i ferculo poſit⁹. Ri/
bes ſucc⁹ ei⁹.ac ſy.ſandali.tamarindi.⁊ h⁹.vt ſup̄ de peſti.

¶ Ex cōpoſitꝫ ſunt iulep.⁊ ſy.ſup̄ 4°ca.⁊ ea q̄ i colica cōue/
niūt mā. Oleū violatū.ro.⁊ h⁹.ex herbis iaȝ dcis. Troc.de
ſandal'.de cāphora de ſpodio.⁊ maxie i declinatióe febris:
⁊ valēt i ↄfortatióe epatꝫ. Item troc. Aui.deſcri.2°de cura
ei⁹. Cerotū ſandal'.meſ.cerotū Gal'.cerotum i fridatiuum
Serapi.⁊ tu accipe eoꝝ ſpēs:⁊ fac vnguēta.⁊ alia vt place
bit. Unguētū ifridās.Gal.vnguētū ro.meſ. ¶ Ex cōpoſitis
magſalib⁹. ℞.aq̄rū ro.℥.iiij.acetoſe endiuie.an̄.℥.ij.viola/
rum.⁊ ſi magis vis i fridare nenufa.an̄.℥.iij.lupuloꝝ.℥.ij.
acetoſi ſimplicis vel oxiçacb.℥.vj.vel loco ſiru.pone vini
granatoꝝ.℥.vj.çuccari tabarzet.℥.ij.⁊ iulepiȝa. Ex confe/
ctioni b⁹ ↄuenit manuſxp̄i platū cū modico ſandaloꝝ con/
fectu i q̄libȝ hora exhibēdū:dādo de eo cuȝ potu aq̄ ordei:
vt ſup̄. Itē t riaſandali. Itē eliū. ℞.çuccari viol'.bugloſſati.
an̄.℥.ij.manu ſxp̄i plati diſſoluti i aq̄ ro.℥.j.margaritarum
electꝫ.de gēmis.℥.i.miſce.⁊ ꝑ nobilib⁹ coopiaſ folijs auris
de q̄ deſ ad libitū an̄ ⁊ poſt cenā. ¶ Et ex hitis ↄpōe ſil'r vt
tuo ↄueniet ꝓpoſito.nā ſi ſanguis fuerit g̃ſſus idigēs ſubti
liatióe vt i ſinocho.facta flóia:da ſubtiliātia apientia: frida
tn̄ i vigore:vt.℞.ex ſir.frigi.⁊ cal'.⁊ ſil'r ex aq̄s ↄuenietibus
talib⁹:vt v̄bi gr̄a.℞.ſir.acetoſi.ſimpli.oximel'.ſimpli.an̄.
℥.i.aq̄ capil'.ve.iſopi.an̄.℥.i.ſ.aq̄ endiuie.℥.i.miſce ⁊ aro/
matiça cū modico cinamoni.⁊ h̄ ſcito ꝙ vt ſup̄ ē q̄ſi ſemꝑ
g̃ſſuȝ cōmixtióe ei⁹ cū flegmate.⁊ iō i cōmiſcēdo talia d̄bes
illa calida cōmiſcere cū fris:q̄ ip̄m flegma reſpiciūt. Et pro
portionabil'r opare i ↄficiēdo ↄfectióes ⁊ el'aria.nam calida
hēbis i de ſſa:⁊ frida hūſti ⁊ hēbis de peſtilentia.⁊ ſic p te
de nouo fabrica. Et vt dcm̄ ē maxie ↄferūt q̄ i colicis ↄue/
niūt. Et ſi op⁹ ē eūatio.da caſſie pinguis.℥.i.ſ.cū decoctióe
tamarindoꝝ lupuloꝝ ⁊ capil.ve.extracte d̄ nouo ⁊ turbit
ꝑparati.℥.i.vel agarici ꝑparati tantūdem. ¶ Qꝫ ſi ſanguis
fuerit groſſus mixtióe melie.da cum decoctióe epithimi ⁊
thimi dialſcene.℥.iiij.vſq; ad.vj.⁊ ↄſidera etateȝ vel caſſiam
cum decoctióe ſcene epithimi vel thimi:⁊ h⁹ meliam reſpi
cientium.⁊ nota ꝙ ex ſpeciebus trociſcorum cōponere po
tes ſir.elium.confectionem.pillulas:⁊ h⁹.⁊ tu ingeniare
ad magis vtilia ⁊ commoda.

¶ De Sinocho. Rubrica.iiij. B

Iis ſic de ſinocha viſis venio ad ea q̄ ſi/
nocho ꝑtinent:cuius i pn̄ti taſ
ponaſ deſcriptio. Sinoch⁹ eſt febris acuta ↄti/
nua ex ſanguine ad intra venas putreſcente ſȝ
pl'm cāſata. Cui⁹ cā ē opilatio i poris venaꝝ ⁊
arteriaꝝ ↄtigēs:⁊ dr̄ putreſcētes:q2 p h̄ differt a ſinocha: vt
ſup̄ i deſcriptióe ei⁹.dr̄ ſm pl'm:qm̄ nō icōuenit ꝙ ſanguis
extra venas fuſus i loco cordi ꝓpiquo putrefact⁹ faciat ↄti
nuā ⁊ ſinochū. Itē ↄſil'r nō incōuenit ꝙ ſanguis putrefact⁹
faciat iterpolatā:vt pone ꝙ ſit ſanguis putrefact⁹ i a corde
ita diſtās:vt nō poſſit continuare fumos putridos cōtinue
vſq; ad cor.vt pone ꝙ hodie putreſiat.℥.cū q̄ p̄t cōtinuaret
⁊ nō cū minori:q̄ reſoluta ſtet p ſpaciū viginti horaꝝ an̄q̄ȝ
℥.de nouo putreſiat.deinde putreſiat:⁊ ſic ↄtinueſ hec pu
trefactio.pȝ. Repiunſ tn̄ opinióes ad ꝯriū.hoc.n.imagina
bile eſt rariſſime:vel nunq̄ȝ veniens. Reliquc ꝑticule:vt in
deſcriptione ſinoche. ¶ Nota ꝙ lȝ ſanguis ad intra venas
putreat:non tn̄ tota maſſa putret:q2 oēs alij humores: qm̄
nā tantā:q2 vltimā eoꝝ malitiā corrigere nō poſſet:q̄re mē C
bra nutrimēto ꝑuarentur:⁊ ſic oīs talis ex neceſſitate eſſet
mortalis. Dico ſcdo ꝙ lȝ alij humores in ꝑn° qn̄ ſanguis in
cipit putreſieri non putreſiant tn̄ cum ꝓcedit febris de ipſo
ſolo putrefacto ſibi aſſociaſ colera putrida in quam ſan/
guis cōuertiſ:⁊ ſic componiſ:⁊ nō eſt febris abſolute ſim/
plex.pp qō dicebatur ab Auic.⁊ magis ſimilis cum cauſo/
nide:⁊ de hoc infra de compoſitione febrium.

De cauſis ei⁹ dicaſ. Qꝫ q2 cāe ſynoche ſunt vel eſſe D
pn̄t factiue ſynochi:⁊ q2 cura vnius a cura
alteri⁹ nō variaſ:niſi ſm itēſuȝ ⁊ remiſſuȝ:hinc Auic.⁊ alij
auctores vnū tn̄ de eis cam̄ fecere. Uez ad putrefactioneȝ
ſanguis q̄nq; p̄t tāq̄ȝ cā extrinſeca ↄcurrē ipa col'a putrida
aut ip̄m flegma putridum.ita vt colera putrida mixta ſan/
guini ip̄m putrefacit ⁊ ſubtiliat:⁊ flegma ingroſſat ⁊c. pp
qō Aui.dicebat:⁊ hec diuerſitas cognoſciſ inſpectione.

De differentia eius ad ſinocbã dicatur ꝑ anteq̃ꝫ
ponantur ſigna diſtinctiua. Dꝫ h
E differt ab illa i ꝑ:q2 h bꝫ tres ſpẽs:q̃s illa non bꝫ.ſ. augma
ſticam:omotenã ꝛ paugmaſticaꝫ. Augmaſtica eſt febris de
ſanguine putrefacto:q̃ ꝯtinue augmentãdo ꝓcedit:ꝛ cã:q2
illud vaporoſuꝫ putridũ qȯ eleuat̃ maiꝰ ẽ q̃ꝫ illud qȯ reſol
uit̃ q̃nq̃ꝫ eſt eꝫ. Et ſic bꝛ.ſcȯa.q̃ dĩ paugmaſtica q̃ eſt febris
ſanguinis q̃ ꝯtinue declinãdo ꝓcedit. Q̃nq̃ꝫ vaporoſuꝫ pu/
tridũ qȯ eleuat̃ ꝛ illud qȯ reſoluit̃ ſunt eq̃lia:ꝛ ſic bꝛ. Ter/
tia ſpẽs q̃ eſt febris ſanguinea:q̃ a ꝑn͡o vſq̃ꝫ ad finem:in vno
F ꝑmanet ſtatu. ¶ Sꝫ dices.ſi aliq̃ñ illud qȯ reſoluit̃ eſt plꝰ
q̃ꝫ illud qȯ eleuat̃:q̃re nõ ceſſabit febris? Dicẽdũ q̃ vapoꝛ
faciẽs febrẽ bꝫ latitudineꝫ:ita q̃ maioꝛ ꝛ minoꝛ q̃ꝫtitas pȯt
facere febrẽ. Cõparat̃ aũt in h ſmone q̃ꝫtitas vaporis faciẽ
tis.feb.cordi occurrẽs ad q̃ꝫtitatẽ totam q̃ eleuat̃: q̃ ſm ſe
totam cordi nõ occurrit neq̃ꝫ reſoluit̃. Dꝫ ſi poneret̃ q̃ fe.
ĩncipet a certa q̃ꝫtitate:ꝛ q̃ a minori cauſari non poſſet: tũc
dõm q̃ ſtatim ceſſaret febris:ſi ſuccedens vapoꝛ eẽt minoris
q̃ꝫtitatꝫ.ꝛ h credo euenire in practica:q̃m aliq̃ñ icipiet qs fe
brire.ꝛ paulo poſt ceſſabit febris. Ex q̃bus appet q̃ in hac
febre tẽpora diſtingui non p̃nt penes acciꝰ.q2 augmaſtica ẽ
tota augmẽtũ.p augmaſtica declinatio.omotena ſtatus. Sꝫ
G penes digõnẽ mãe accipiunt̃. ¶ Et ſi q̃rat̃ q̃re nõ dat̃ q̃rta
ſpẽs:q̃ ſit tota ꝑncipiũ? dõm q̃ euenit pp amicitiaꝫ nãe ad
ſanguinẽ. vñ cum ſanguis alterat̃ q̃ꝫuis mõ(nam de ipſo ni
mium ſollicita)ſtatim iſurgit rectificãdo.aut digerẽdo. vñ
ſtatim apparẽt ſigna digõnis:aut ꝯ̃ria ex iſta ſubita iuaſio/
ne.ꝛ iõ ſtatim venit ad alterũ tẽpoꝝ. Qȯ de alijs nõ contin
git humoꝛibꝰ. Si qs vellet pȯt eã ponere.tñ illa a medico
artifice ſenſuali non cõpꝛehẽdit̃:neq̃ꝫ vſq̃ꝫ mõ cõphẽſa fuit.
H ¶ Et ſi q̃rit̃ q̃re huic ꝛ non alijs febribꝰ tales tres aſſignã/
tur ſpẽs? Dõm q̃ iter ſãguinẽ ꝛ nãm eſt q̃dã amicabilitas:
q̃ non eſt cũ alijs humoꝛibꝰ. Scȯo q̃ ſanguis rõne ſuarum
q̃litatũ eſt ceteris magis aptꝰ putrere. Cũ itaq̃ꝫ ſanguis pu/
treſcit:ſtatim:vt dc̃m eſt:nã mouet̃ forti conatu ad ipm re/
ctificãdũ ꝛ bonificãdũ.ꝛ iõ in tali motu aut plus reſoluit q̃ꝫ
putreſcat:ꝛ ſic bꝛ paugmaſtica:aut non potẽs vincere ſtat ĩ
medio:q2 tm̃ reſoluit q̃ꝫtũ putreſcit.ꝛ ſic bꝛ ſcȯa omotena
dicta. Qȯ de alijs non cõtingit humoꝛibꝰ:q2 ip ſi ab eiꝰ re/
gimine faciliꝰ relinquunt̃.ꝛ deficiẽte mã vel aliũde adiuta
ceſſat febꝛ.cõſidera. ¶ Scȯo differũt q̃m ſinocha ẽ maio/
ris iſlationis q̃ꝫ ſinochus:ꝛ plꝰ p flamã infeſtat q̃ꝫ illa p pu/
tredinẽ.eſt tñ citioris eũationis ꝛ ſecurioꝛ.ſinocha q̃ꝫ ſino/
chus. Tertio.q2 in ſinocha ẽ peccatũ in q̃ꝫto.in ſinocho v̓o
in q̃li ꝛ in q̃ꝫto:pp qȯ vt infra:huic proprie debet̃ digeſtio.
¶ Quarto.mã ſinochi magis p totũ expandit̃ q̃ꝫ ſinoche
q̃m qȯ a putrido tangit̃ putreſcit. ¶ Quinto.q̃m ſinochus
pluries fac̃ criſim cũ eũone manifeſta:q̃ ſm plurimũ ẽ flu/
xus ſanguis nariũ.ꝛ q̃nq̃ꝫ cũ eruptiõe emoꝛoidaꝝ mẽſtruo
rũ:vel alio mõ p exitũ ipꝰiꝰ ſanguinis.q̃nq̃ꝫ p fluxuꝫ coleri/
cũ vẽtris:vt Auic.q̃nq̃ꝫ p ſudorẽ.q̃nq̃ꝫ ad variolas termi/
natur.quãdoq̃ꝫ p apoſtemata inguinũ:ꝛ hꝫ.ꝛ hec eſt criſis
bona ꝛ laudabilis:quãdo ſigna precedũt digeſtionis.

Differunt ſcȯo ex pte ſignoꝝ. Pꝛio ex pte exeũtium
q̃m vrina in hac eſt rubicunda vel ſubrubi
cũda ſpiſſa cũ liuiditate ꝛ fetoꝛe:in ſinocha v̓o abſq̃ꝫ liuidi/
tate ꝛ fetoꝛe.liueſcit.n.in ſinocho vrina:q2 p actionem ca/
loris ignei ꝛ fortis ptibus igneis ꝛ aereis cõſumptis reſol/
uuntur in aquoſas remanẽtes ſine luciditate. Itẽ egeſtiões
ſunt fetide i ſinocho:ꝛ a ſuo coloꝛe nãli magis mutate. Itẽ
ſputũ ad aliqualeꝫ amaritudinẽ declinat.ꝛ h oĩa accidunt
ppea q̃ in ſinocho ꝯtinue diſponit̃ ſanguis ad ꝯuerſionem
eius i colerã ſm partẽ eius ſubtilẽ:vt ſupꝛa. ¶ A ſubaliter
inherẽtibꝰ.iã dictũ eſt in ſcȯa diia. Itẽ eius caloꝛ ad tactũ ẽ
moꝛdicatiuꝰ:ꝛ cũ dic̃ Auic.eſt equalis reſpectu aliaꝝ pu/
tridarũ.ſinoche v̓o mitis. Itẽ in ſinocho eſt oĩs amaritu/
do. ¶ Ab actiõe leſa.pulſus ẽ i ſinocha oꝛdinatꝰ in ſinocho
inoꝛdinatus pp v̓tutem nõ eſſe ita fortẽ:ꝛ ſiſtole maioꝛ dia/
ſtoles:pp neceſſitatem expulſionis vapoꝝ putridoꝝ eꝫ in
ſinocha:ꝛ pulſus ẽ maioꝛ in ſinocha:q2 in ea eſt maioꝛ inflã
matio.ſꝫ hic ꝯſidera:q2 aliq̃ tenẽt oppoſitum.fundant.n.ſe
ſup Auic.cũ inq̃t. Et illius ex ea q̃ eſt a putredie caliditas ꝛ
accidẽtia ſunt vehemẽtioꝛa:ꝛ ita in rei v̓itate ſunt vehemẽ
tioꝛa:ꝛ v̓tuteꝫ magis terrẽtia. vñ doloꝛ capitis intenſioꝛ.eiꝰ
grauedo maioꝛ vigilia mẽtis alienatio.inquietudo triſtitia
hec multo plus q̃ꝫ in ſinocha. Et ꝯñr dicãt q̃ magnitudo ĩ
ſinocho maioꝛ accidit pp v̓tutis debilitatẽ maioꝛẽ q̃ꝫ in in/
flatiua.ꝯſidera. Sicq̃ꝫ habes q̃ ſigna demonſtratiua ſino/
che ſunt ꝛ ſinochi denũciatiua ꝛ hec tibi de ſignis demon/
ſtratiuis ſinochi ſufficiant.
¶ De ſignis aũt demonſtratiuis ſpecieruꝫ eius. Dõm q̃ iſta
ſigna in eis appent. Uerũ in augmaſtica in ꝑn͡o apparet re/
miſſa.deinde ꝯtinue intẽdunt̃ vſq̃ꝫ ad 4m vel 5m.deinde ſit
criſis. Eſt.n.cõiter dies q̃rta ſtatꝰ eiꝰ:q̃ꝫuis q̃nq̃ꝫ perueniat
ad 20m vt ſupꝛa paſſionariꝰ de ſinocha. In paugmaſtica v̓o
eſt econtra.continue remittuntur. In omotena vero conti
nue equaliter pꝛocedunt vſq̃ꝫ ad ſtatum.

Pꝛonoſtica. Sicut in ſinocha dictuꝫ eſt:ita in ſino **I**
cho tenendum q̃ q̃ꝫtum ẽ a ꝑn͡o moꝛ/
bi vſq̃ꝫ ad apparitionẽ digõnis:tm̃ eſt a pꝛia apparitione di
geſtiõis vſq̃ꝫ ad ſtatũ.ꝛ tu ibi. Et cõſilr ꝓnoſtica ex pte vri/
ne in ſinocha dcã hoc afferant̃ loco. ¶ Sinochus ꝯſueuit
venire tpe peſtis:quẽ aliq̃ñ ſequunt̃ mala accidẽtia:vt dif/
ficultas anhelitus.moꝛbilli.variole eriſipila. carbũculi flu/
xus ſanguinis nariuꝫ. ¶ Signa mala in ſinocho.difficultas
ſmonis cuꝫ ꝓfunditate ſomni apoſtema gutturis:vuee aut
amigdalarum.ſincopis aut alienatio curſus lachꝛymarum
variole liuide violacee acute:ꝛ cutim maxie pungẽtes. Itẽ
ꝓiectio egri de loco ad locum.inflatio ventris reſonãtis vt
timpanũ cũ ꝑcutit̃:ꝛ maxime q̃ñ ex ſolutiõe vẽtris inflatio
non quieſcit.tũc ſcias q̃ moriet̃:ꝛ ꝓꝓꝛie ſi exiuerint variole
virides. ¶ Si exhibito cliſteri nõ aſſellauerit patiens peſſi
mũ eſt.ꝛ moꝛtis ſignũ.nã virtuteꝫ defectã ſignat. ¶ Si ap
parent puſtule nigre aut liuide ſignãt moꝛteꝫ. ¶ Appitio
ſignoꝝ digõnis cita aut tarda longum aut breueꝫ ſignificat
moꝛbuꝫ. ¶ In augmaſtica eſt timoꝛ moꝛtꝫ pp debilitatem
v̓tutꝫ ꝛ multitudinẽ materie:q̃ paulatim inualeſcit ꝯ̃ nãm
ꝛ raro in hac ẽ criſis ad bonũ.ꝛ iõ eſt alijs deterioꝛ. In per
augmaſtica eſt ſpes ſalutis pp ꝯ̃rias cauſas. Omotena vero
medio mõ ſe hꝫ iter has. ¶ De ꝑmutatione vero dicatur.
q̃ aliq̃ñ ꝑmutat̃ ad litargiã pp plurimã ifrigidationẽ factã
in ptibus capitis.q̃nq̃ꝫ ad ſcirſem pp multum incendiuꝫ ꝛ
cõuerſionẽ eius ad coleram:que ſi apoſtemet faciet ſcirſeꝫ.
quãdoq̃ꝫ ad cauſonidem ꝛ vltra:vt de ſinocha dictum eſt. **K**

Canones. Et licet hec difficilioris cure ſit q̃ꝫ ſinocha
tñ q̃ſi ijdẽ ſunt ſpſeruandi canones:vt in ſi
nocha:vt ſtatim apparebit. vñ Gilbertus in vtroq̃ꝫ autem
eadeꝫ eſt cura variata.ſ.ſcȯm magis ꝛ minus. ¶ Et icipien
do a p q̃ eſt oꝛdinatio diete dõm q̃ eadeꝫ eſt vel ſilis ei q̃ in
inflatiua. vñ debes vt ibi ꝯſiderare ꝓpinquitatem ſtatus ꝛ
longinquitatẽ:ꝛ ſcȯꝫ h regere ifirmũ icipiẽdo a ſubtili:vt ẽ
mica panis ꝛ hꝫ.vt ſupꝛa 3o cao.ꝛ tu ibi.nã egritudo ẽ acu/
ta ꝛ per acuta ꝛ vltima. vñ ad vltimas egritudines vltime
curatiões ad pfectionẽ ſunt valẽtes:ꝛ q̃bus ꝯtinuus eſt ſta
tus ꝯtinuo tenuiter reficere:vt ſupꝛa de acutis:ꝛ tu ibi. Et
declinat tota ad frigidũ ꝛ hũidũ:vt allegato loco copioſe.
¶ Pꝛio ſcȯo q̃ eſt eũatio.fiat flõia imediate.vtrũ vſq̃ꝫ ad ſin/ **L**
copim:vt de iſlatiua dicebat̃. ¶ Dõꝫ ꝑ q̃ minoꝛ q̃ꝫtitas ſan
guinis putridi ducit coꝛpꝰ ad ſincopim q̃ꝫ non putridi.q̃m
cũ ſinocho eſt v̓tus debilioꝛ ꝛ iõ ñ ẽ extrahẽda tãta q̃ꝫtitas
vt in ſinocha:vt xio terapẽtice.5o cao. Ad qȯ ꝯcurrit q̃ ſan/
guis in ſinocho nõ eſt ita aptus exitui ꝛ eũationi. Item ẽt
minoꝛanda eſt flõia in ſinocho:q2 p ipſaꝫ ꝛ ſi fieret vſq̃ꝫ ad
ſincopiꝫ nõ ita cito ꝛ ſubito poſſet ceſſare febꝛ:q2 putredo
per ipſam:

per ipſam: ita cito nõ remoueret̃ neq̃ ſanguis equaretur. In ſinocha autẽ p ipſam flõiam ſubito aliq̃n ceſſat febris:q2 colit̃ inflanimatio:vt ſupra de ſinocha. Gal'.ix.terapentice. nõ fit putredo.pſidera. Et ideo vt dcm̃ eſt in differentijs.in ſinocho expectamus plures criſes.nũqd ſi poſtponit̃ a pn° fieri deinde dẽat.cũ dicat Aui.de cura putridarum.de flõia cũ poſtponit̃:nõ eſt amplius ad eã intẽtio. i. tanta q̃ʒ ta fuit a principio. Qz ſi cõprehendit̃ ſanguinem eſſe aquoſuʒ per admixtionem flãtis aquoſi. tunc fiat flõia minor. De hora autem dicat̃ pportionabiliter vt in inflatiua.ꝛ tu ibi.

¶ Fiant eũones lenitiue ꝛ minoratiue:vt de ſinocha dicebatur:ꝛ maxime corpe ente ſtiptico. ¶ Digeſtio:q2 phibitio fiat ne ſanguis vlteri⁹ putrefiat:ꝛ hoc cũ extinctiuis frigidis ꝛ ſiccis.vt ſup̃ 4° ca°. De digeſtiuis in cauſa ſanguinea ꝛ colerica valẽtib⁹:ſi mã fuerit ſubtilis mixtione colere.q2 ſi illic fuerit flã cũ ſanguine peccãs. q̃ res cõphendit̃ inſpectione ipſius ſanguinis. da digeſtiua flatis moderata:pp caliditatẽ ſanguinis.De qb⁹ alĩato loco:ꝛ tu ibi. ¶ Euatio itera ta poſt digõnẽ exhibe eũatiuũ mouẽs colerã aut flã ƺ pceſſionem digeſtiui. Et breuiter regat̃ patiẽs regimine magis exiccatiuo q̃ʒ in ſinocha.vñ humida nõ ſunt hic ita ꝯuenientia:vt pʒ. Reliq̃ canones adducant̃ hoc loco ſm ordinem ſuũ:vt ſup̃ in inflãtiua. Et ſeruãdo ordinẽ ſupra poſituʒ:ad clariorẽ doctrinã caſum hic de eis in ſuis ponam terminis.

A Caſus Ulpian⁹ pãpiniani ſocius etate annorum.xxx. vel circa.virtute fortis:quo.ſ. ad vitalẽ aialem ꝛ nãlem.cordis parũper calidi:ꝛ nõ exceſſiue.renũ ſatis calidor:ꝛ inteſtina in ꝯplone ꝛ ꝯpõne inter mediocritatẽ hñs: habitudine carnoſus ꝛ in ſpmaticis robuſtus. ꝯplone ſanguineus.colore brunus.cũ amplitudine venar̃: ꝛ earũ plenitudine.arte caupo:ꝛ bibulationibus dedit⁹:max° vini rubei puri.ocioſam ducens vitã.multũ repletus.ventre ſatis lubricus.medicaminibus nõ ꝯſuet⁹:ſed hñ flõie quã oi anno ꝯſueuit facere de mẽſe maij: quaʒ nõ fecit in pñti anno: ob iter qõ fecit pedes de ciuitate piſar̃ vſq̃ romaʒ de mẽſe iunij.die octaua eiuſdẽ mẽſis calore aeris ſatis eſtuante. incurrit circa. xxij. horaʒ diei q̃ndã laſſitatẽ cuʒ grauedine totius corporis:ꝛ cum quadã ſomni pfunditate:in quo ſomniauit res rubeas videre:ꝛ tũc iuit dormitũ: ꝛ ſatis profunde dormiuit vſq̃ ad mediũ noctis. deinde expgefactus eſt cũ magno caumate ꝛ petijt potũ: ꝛ fecit ſibi dari vinuʒ modicũ limphatũ:q2 nõ ꝯſueuit eũ limphare: vñ in craſtinum mane vocatus Siculus nr̃: q2 nona menſis cõprehẽſo ex informatiõe aſtãtũ ꝛ ſignor̃ ſupra poſitorũ. ex parte pulſus vrine ꝛ hor̃ q2 febriret febre ſinocha. Tunc imediate ordinauit cliſtere lenitiuũ ex bliti.malua. mr̃e violaruʒ ꝛ h9.vt ſupra de canonibus vlibus febriũ putridarũ. deinde q2 fieret flõia de vena nigra: q2 nõ cõprehẽdit ſanguinẽ eẽ multũ inflãmatũ ꝛ acutum. Incipiendo curã ab ea: vt pcepit dñs Auic. Et dato q2 cõprehẽderet multitudinẽ ſanguinis peccantis.tñ q2 nõ timuit de ſuffocatione.pp morã nõ fecit eas vſq̃ ad ſincopim:ſed ordinauit vt extraheret̃ libra vna: q2 ſi timuiſſet:eã ad ſincopim feciſſet pp fortitudinẽ ꝛ robuſticitatẽ:ꝛ alia q̃ in eo erãt eam tolerãtia. Et fundauit ſe ſup dcm̃ Auic.de cura eius. Et partitio melior eſt in ea ſi non fuerit qõ neceſſariaʒ faciat feſtinationeʒ:vt ꝛ Gordonius ꝛ multi alij valẽtes viri docuerũt. Deinde cõphendẽs q2 ſanguis ac totũ corpus nõ erãt ſufficiẽter infrigidata: ordinauit q2 poſt flõiaʒ daret̃ aq̃ ordei i q̃ʒtitate vni⁹ librecum.ʒ. iij.iulep. violati fecitq̃ eũ ſic ſtare p duas horas:poſt quas ordinauit dietã. Et q2 ex aſpectiõe ſanguinis vidit non eſſe cũ eo multã aquã imo q2 erat citrinus ꝛ intenſe rubedinis: ꝛ eũ ipſuʒ i vaſe plano cũ virgula forti in fruſta diuideret: cognouit ipſum nõ eſſe viſcoſum ꝛ ſolide ſubſtantie.pp qõ indicauit ipſum eſſe inflãmatũ ex colere admixtione.vñ ordinauit ad frigidũ. ꝛ humidũ declinanteʒ tam ex parte cibi q̃ʒ potus:vt tertio cap. de ipſo i calida ꝛ ſicca complexione valẽte.ẽt q2 pro tunc ſubtilis eſſet. qm̃ eſtimauit ſtatũ ppinquum. Itẽ precepit vt nõ dormiret. qõ ſi cõprehẽdiſſet q2 ex ipſa flõia fuiſſet multũ debilitatus. ipſe in pauide ordinaſſet vt dormiret:vt ſupra Gal. 9°.terapentice. In. xxij. hora ad eũ rediens: inuenit ẽt indicãte vrina ac pulſu q2 ipſe adhuc erat inflãmatus:ꝛ q2 nõ erat ꝯuenienter ſanguis extinctus.vñ ordinauit q2 iter̃ abſq̃ pcuſſiõe vena aperiretur:ꝛ q2 extraherent̃.ʒ.vj.ſanguinis de nouo:ꝛ ita actũ ẽ.deinde q2 daret̃ lib.ſ.extinctiui dicti.deinde dieta vt ſupra. Ordinauit deinde qõ ſi ſitiret daret̃ aqua cocta ſimplex cum vino granator̃:aut aqua ordei cuʒ iulep roſato ꝛ h9. Sequenti aũt die:q2 decima cũ ad eũ veniret: inuenit eum adhuc calentẽ:ꝛ ipſum aliq̃liter dormiuiſſe:ꝛ tunc pcepit vt fieret ei cliſtere infrigidatiuũ lenitiuũ.ex malua.mr̃e violaruʒ.bliti. nenufare.oleo violato.ꝛ ſale cuʒ modico ordei. Et cibauit euʒ dieta groſſiori ex ſpinachijs ꝛ lactucis in brodio pulli macri. Et ordinauit:q2 bibulus ꝛ nunq̃ʒ aq̃ ꝯſuetus: vt daretur vinũ albũ pauce vinoſitatis ẽt cuʒ aqua veri frigoris limphatũ:ꝛ ſic p aliquantulũ tpis poſt prandiuʒ quieuit ac dormiuit.Sero aũt ad eũ rediens. pur pcepit adhuc aliqd caliditatis:ꝛ tũc ordinauit epithima cordi infrigidatiuum:ꝛ ipſum ꝯtinuare p totã illam noctẽ: ꝛ ea nocte cũ ſitiret q2 daret̃ iulep roſ.cũ aq̃ acetoſe ꝛ endiuie: aut roſa cum aq̃ ordei.Item ordinauit in cõplendo tertiũ ꝛ q̃rtũ canoneʒ vt die.xj.mane in aurora daret̃ ſir.acetoſus ſimplex cuʒ aqua capillor̃ ve.ꝛ endiuie ꝛ modico aq̃ feniculi:ꝛ frigidũ: ꝛ q2 ꝯtinuat̃ vſq̃ ad tres dies:quia vſq̃ ad decimũ quartũ. deiñ pro cõplendo ſextum ordinauit ſolutiuũ ex mãna ꝛ reubarbaro in die decimaquinta.aſſumẽdo cũ canonibus ſuis cuʒ decoctione tamarindor̃ prunor̃: ꝛ h9 in aqua endiuie.In decimaſexta.aũt ſudauit copioſe ꝛ liberat⁹ fuit in totũ.ver̃ poſt q̃rtuʒ diẽ ordinauit fricationes oi die bis. ſ. fieri mane ꝛ ſero ante cibũ.dabatq̃ deinde dietã ꝯueniẽtem: vt ſupra de acutis:ꝛ hoc ordine pcedendũ eſt: vbi eſſet ſinochus cũ canonibus ſuis:ꝛ q̃ p te reuide:ꝛ hec in pñtiarũ ſufficiant. Pro accidentibus vero recurre ad ea que de acutis ꝛc̃.

Capitulum duodecimum de febribus colericis. Cõtinens quatuor rubricas.

¶ De diuiſiõ ex cauſis ꝛ ſignis feb.colericar̃ in gñali. Rub.j.

Et teſtatur Auicẽ. prima primi de humoribus:ꝛ vt propoſito noſtro ſatiſfacit. Colera diuidit̃ in nãlem:q̃ eſt humor vtilis nõ extraneatus: ꝛ in nõ nãlem:q̃ talis dr̃ aut pp cãm extraneã: q̃ ei admiſcet̃: aut pp cãm in ſe.q2 eius ſub̃a eſt nõ nãlis:ſed extraneata:ꝛ hec appellat̃ pura nõ nãlis.alia q̃ eſt talis p admixtionẽ eſt non pura ꝛ nõ nãlis: ꝛ di colera non pura nota ſeu famoſa:q̃ñ qõ eſt ei admixtũ eſt flegma. Qz ſi fuerit melia dr̃ non pura minoris fame. Ab his itaq̃ coleris diuerſe cauſantur febres:q2 diuerſarũ denominationũ. nã que cauſat̃ a colera pura nõ naturali:dr̃ tertiana pura. Que vero a colera non nãli non pura dicit̃ tertiana non pura ſiue nota ſiue famoſa:aut minoris fame vt dcm̃ eſt. Qz ſi contingat duas tales mãs eẽ in diuerſis locis.ita q2 q̃libet moueant̃ ad cãdã ſebrẽ:ita q2 patiẽs oi die febriat appellat̃ tertiana duplex.

B

¶ Et vt habeas modum loquẽdi medicor̃: ac melius circa mãm opari ſcias:ſcito q2 q̃ñ colera nota eſt p admixtionem flegmatis aquoſi:qõ in ei⁹ exitu cõprehẽdit̃: ꝛ p alia ſigna infra:tunc febris dr̃ tertiana de colera citrina. Qz ſi flegma erit̃ groſſum:dr̃ tertiana de colera vitellina: q̃ colori vitelli ouoruʒ ſimilis exiſtit. Qz ſi fuerit febris de colera minoris fame:q̃ eſt talis p aduſtionẽ:tũc dicet̃ tertiana non pura de colera aduſta:ꝛ hic ingroſſat̃ per ipſam aduſtionẽ: ꝛ ad naturam rẽdit melie:ꝛ ſic durat vltra ſpaciuʒ.xij. horarum ꝛ multũ.Sed hic eſt locus ſpeculationis de q̃ in ſequenti rubrica. Qz ſi fuerit talis p admixtionẽ melie:qõ cõprehẽdit̃: q2 calor tendit ad rubeũ nõ claruʒ nec floridũ:tunc dicetur

C

tertiana nō pura ꝑ admixtionē melle. Reperiunt̄ aūt ꝑter
has ſpēs alie due.ſ.praſſina ſiue viridis ⁊ eruginoſa. Nam
praſſina ꝑ aduſtionem vitelline: ⁊ eruginoſa ſiue ҫinaria per
aduſtioneꝫ praſſine gn̄at̄: q̄ eſt oībꝰ calidioꝛ. Et vt dicit de
D ſub̄a venenoꝝ Aui. allegato cap̄. Et iō oībus peioꝛ ⁊ ma-
gis pniciosa. ¶ Iuxta q̄ eſt videdū ꝑmo ſi ex his duabꝰ ſpe
ciebus febris tertiana gn̄ari poſſit. ſcd̄o ne aliq̄d intactū re-
linquat̄: nūq̄d ex nāli colera non putreſcente: vt de ſanguie
dicebat̄: ipſa ēt tertiana cāri poſſit. ¶ Ad que in paucis re
ſpondens ꝓ ꝑmo adduco ꝯciliatorē noſtrū q̄ dīa. 91ª. inq̄t.
D°. ꝙ ex colera ꝓprie eruginoſa febris: neq̄ȝ aliq̄ egritudi-
nū pōt cāri: ſed potius vomitu emittit̄. aut morteꝫ repenti
nā iducit. Et adducit textū Iſaac q̄nto febriuꝫ ſic ingentis.
Praſſinā ipoſē eſt in epate gn̄ari: neq̄ȝ gn̄at febrē. q2 nō tan
to tp̄e in corpore pmanet: vt putreſiat ⁊ febrem gn̄et. nā. n.
ſemp ſe coadimnat: vt eaꝫ a corpore expellat pp eius mali-
gnitatē. Q2 ſi nā defecerit eā expellere negens incēdit̄ coꝛ
⁊ hō morit̄. Subdit itaq̄ȝ. ſi talia de praſſina accidunt q̄ȝto
maioꝛa ⁊ certioꝛa ⁊ eruginoſa eueniunt. vn̄ tertio Almā.
Oēs colere vident̄ euacuari ⁊ egrotante corpore viridi ex-
cepta. Poſt āt. Hec auctoꝝ v̄ba Cōciliatoꝛ inq̄t. De colera
v̄o praſſina nō ſimpl̄r enūciandūꝫ: qḋ febris ea oīno poſſit
gigni: maxīe cū nō ſit ꝯdēſata: vt eruginoſa gn̄et̄ ēt: nō ſolū
in ſtomaco. veꝝ vt dcm̄ ⁊ in venis: vt alijs ꝯiuncta humo-
ribus: nō ſic ēt vt eruginoſa nāe odioſa: vt ſtatim ꝑcepto eā
expellat nocumēto: neq̄ȝ putrefactioni reſiſtēs qḋ fortaſſe
vi ꝯcedere. Aui. prima quarti inq̄ens ipſaꝫ fieri ex chimis
ſubtilibꝰ plurimū quoꝝ eſt colericū vehemēt̄ ſubtilitatis:
⁊ profundatio male ſubſtātie venenoſe: cui iam accidit pu-
tredo in corporibꝰ calide cōplexionis ⁊ ſicce valde. Iſta v̄o
mala ſubſtātia venenoſa q̄ ꝓfundat̄ colera ſcd̄m plurimuꝫ
vī parſimonia: cuꝫ ipſa dicta ſit de gn̄e venenoſaꝝ: ⁊ ego q̄-
dē febrē iſtā vidi in quodā iuuene complexionis ſicciſſime:
⁊ calido ēt valde cum accn̄tibus ēt hꝰ: vt calore vehementi
interius ſiti frigiditate extremoꝝ ſincopibus aliq̄n̄: ⁊ af fli-
gebat̄ per tertiū maximeq̄ fluxu largiſſimo vētris ſupue-
niente colere praſine aquoſe febris ceſſauit. In cuius ēt flu
xu ob v̄tutē laboratū fuit i reſtrictiōe. Et iſte q̄le deinceps
inappetibilis factus: ⁊ vix degluties: nihil ſumēs circa ſe-
ptimaꝫ abinde tabefactus expirauit. Nocte autē illa praua
colera ipſius ſpūs ⁊ coꝛ venenauerat innatos. Et q̄m que
ſunt hꝰ colerarūꝫ raro emergūt: auctores vident̄ ſibi inui-
cem diſcordare. cūq̄ȝ huius artis plurima experimento ma
gis q̄ȝ rōne capiantur. vn̄ de his q̄ raro ꝯtingunt certificari
nō pn̄t. interioꝝ. v°. hec ille. Hic aūt adducere auctoritates
auctoꝝ. q̄ vident̄ inter ſe aduerſari. eēt ipſam q̄ōnem deci-
dere. qḋ hic nō intēdo: ſed ſolū teſtimonio Cōciliatoris nr̄i
ſtare. De his ēt aliq̄d infra ſuo loco ꝯſidera. De 2° āt dicet̄
rubrica de tertiana cōtinua. ⁊ tu ibi. ¶ Iuxta aūt has diui-
ſiones ſequit̄ hec vltima. Febriū colericarū alia interpola-
ta: alia ꝯtinua. Interpolatarū autē alia pura: alia non pura:
vt ſupra. Et continuaꝝ alia non ꝓportionalis: q2 cōcluſa vt
cauſon. alia ꝯtinua ꝓportionalis: q̄. ſ. de tertio in tertiuꝫ ex-
creſcentiam hꝫ. ſ. manifeſtā fortificationē ⁊ manifeſtā quie-
tem. ſ. remiſſionē: ⁊ de his oībus ad plenū ſuis dicet̄ rubri-
cis. Sed tn̄ pro nūc tm̄ dicat̄: ꝙ ex his coleris. ſ. non puris
pōt ⁊ tertiana periodica ⁊ cauſon ſiue continua gn̄i. Et his
febribus maxime parati ſunt q̄ ſunt colerice cōplexionis: ⁊
in ſtatu ſiue in iuuentute: q̄ eſt oīum etatum colere gn̄atiua
magis: ⁊ q̄ regiones habitāt calidas ⁊ ſiccas: ⁊ q̄ regimine
vtuntur colerico: ⁊ vigilias ⁊ ieiunium multuꝫ ſuſtinent: ⁊
multū exercitant̄. Et multiplicant̄ in eſtate: vt hipo. infra.
Eſtate vero cauſon ⁊ febres tertiane plurime: ⁊ intellige vt
ſcd̄o de differentijs fe. q̄n̄ eſtas ſuaꝫ ſeruauerit naturam: ⁊
poſt eſtatem magis accidunt in principio autumni.

Ex his patet que ſint cauſe primitiue colericaruꝫ
febrium: ⁊ ſunt aer calidus ⁊ ſiccus.
regio talis. vſus ciboꝝ ⁊ potuū calidoꝝ. labores ſuperflui.
ſollicitudo magna. vigilia multa. tolerantia multa ⁊ ſitis ⁊
famis ſiue ieiunij. ira furoꝛ ⁊ hꝰ. q̄ humores habent inflam
mare: aut inflāmabiles gn̄are. ¶ Cauſa antecedens eſt ipſa
colera que putreſit pp ꝯculcationē eius ⁊ idebitā euētatio-
nem. vn̄ cordi fumū putridū mandans febrē cauſat: qui pu-
tridus fumus eſt eius cā ꝯiuncta: vt ſupra ſcd̄o caᵒ de cā fe-
bris dcm̄ eſt putreſit. n. colera ipſa q̄n̄q̄ȝ extra venas: vt i car
ne partibꝰ acutꝭ: ⁊ in faucibꝰ venaꝝ magnaꝝ: vt ifra de ter-
tiana ꝯtinua: ⁊ ſic facit interpolatū vt infra. Q̄n̄q̄ȝ in venis
aut arterijs ꝑ corpꝰ diffuſis: remotꝭ tn̄ a corde: ⁊ ſic cauſat
ꝯtinuā ꝓportionalē q̄m̄ in venis aut arterijs partium vici-
nantium cordi: vt in venis pulmonis. capſula cordis. in oꝛe
ſtomaci: aut in venis epatis: ⁊ ſic eſt cā cōtinue non ꝓportio
nalis vt cauſonidis: de quibus omnibus plenius infra.

Signa demonſtratiua. ¶ De ſignis dicat̄ ꝙ quedam
ſunt antecedentia: ⁊ quedā cōcomitātia. Ante-
cedentia ſunt ſenſatio puncturaruꝫ in corpore ⁊ doꝛſo: ma
xime ſomni diminutio. delectio appetitus: ardoꝛ ⁊ moꝛſio
in oꝛe ſtomaci acuitas ꝑcepta i emiſſione vrine ⁊ egeſtionū.
⁊ aliq̄n̄ dextri timporis doloꝛ: ⁊ ad illam ptē magis moue-
tur colera. ¶ Cōcomitātia aūt febres colericas in genere
ſunt ſitis vehemētia pp oris ſtomaci exiccationē. anguſtia.
inq̄etudo. ipatientia pp acuitatē ⁊ iſlāmationē colere. vir-
tutem vehemēter ſtimulantē. alienatio pp motum col̄e ſur
ſum. ⁊ pp eandē cām doloꝛ capitis maxime in dextra pte vt
dcm̄ eſt. nauſea vomitus amaritudo ꝓpter motu eiꝰ ad os
ſtomaci. ſiccitas lingue labioꝝ ⁊ aliaꝝ partium oris. ſciſſio
labioꝝ. eoꝝ veſicatio ſiue vlceratio ab ipſa colera aſcenden
te in labijs recepta q̄ ſunt carnoſa ⁊ ſui acuitate ſcindit illa.
Et q̄n̄q̄ȝ accidit in eis vlceratio ⁊ ſciſſio via criſis. Et ideo
dn̄t vulgares: hꝫ eē bonū ſignuꝫ. ſiccitas ſiue ventris ſliptici
tas. colera habēte raptū ad alia loca: qḋ cuꝫ ꝯtingit exeun-
tia nō ſunt multū tincta. ¶ Septē ſunt ab Auicē. poſita ſi-
gna febri colerice periodice. taꝫ pure q̄ȝ nō pure cōmunia.
Primū rigoꝛ q̄ in ꝑn° paroxiſmi incipit cū horripilatione: ⁊
pūctura acus pp expanſionē materie acute ſup mēbra ſenſi
bilia. deinde ſequit̄ frigus. Et dato ꝙ cū horripilatiōe eſſet
frigus: tn̄ poſtea magis ⁊ fortius ꝑcipitur eo qḋ fuit in hoꝛ
ripilatione: reuocato magis caloꝛe ad interioꝛa. Poſt hec
aūt ſubſequit̄ rigoꝛ difficilis valde: ⁊ difficilioꝛ rigoribus
aliaꝝ putridarum: ⁊ hoc q̄ȝtum ad motū ꝯcuſſiuū: q2 vt di-
xit Zoar. fortem hꝫ rigorem: q2 humoꝛ colericus moꝛdica
tiuus vadit ad mēbra puri ſenſus. aliaꝝ aūt febriū materie
nō ſunt ita moꝛdicatiue: ⁊ nām tm̄ infeſtātes. Et cū tali rigo
re percipit̄ caliditas ad intra pp calitateꝫ materiei: ⁊ fridi-
taſ ad extra priuatiua reuocato caloꝛe ⁊c̄. Et ideo eſt cum
pauco frigore. ſ. poſitiuo: vt eſt in flegmatica aut melanco-
lica rōne ſue materiei: ⁊ ſequit̄ eū punctura acumē: ⁊ i pro
ceſſu ſuo acuitate materie. Et dato ꝙ ſit vehemens: tn̄ cito
recedit: q2 nō eſt fortis extenſiue: pp velocem motuꝫ colere
ad extra eius ſubtilitatē q̄ cito reſoluit̄. Et hic q̄deꝫ rigoꝛ
in ꝑn° vel i eſt intenſior q̄ȝ in augmēto ⁊ ſtatu: q2 materia co
lerica in ꝑn° eſt ſubtilioꝛ: ⁊ ſic mobilioꝛ ⁊ ſic fortiorē cauſat
rigorē. In ꝓceſſu vero ꝑ digōnem ingroſſat̄. vn̄ in ſtatu eſt
adhuc minus fortis. In flegmatica aūt ⁊ ſimiliter in tertia-
na nō pura ⁊ in quartana eſt ecōuerſo: quia materia a prin-
cipio ē groſſioꝛ: ⁊ cruda ⁊ tarde mota: ⁊ debiles rigores fa-
ciens. Cū aūt in ꝓceſſu ⁊ maxime circa ſtatum ſubtiliatur: ⁊
fortiores facit rigores. Et iō cōmētatoꝛ Alexādrinus ſuper
primo epidimiarū dixit ꝙ artiſta cognoſcens per hoc ſtatū
letabat̄: ⁊ ideota triſtabat̄. q2 credebat moꝛbū augmentari
⁊ debere ꝓlongari. Ex q̄bus bn̄ ꝯſideratis medicus facile
cōprehendet ipſarū febrium colericarū tp̄a vniuerſalia: ⁊
tu ꝯſidera. ¶ Secundū eſt: q2 tā pura q̄ȝ non pura recedit
cum ſudore pp ſubtilitatē materiei q̄ eſt apta cōuerti in va-
porē ⁊ aptitudinē motus eius ad cutim: ⁊ maxime ꝯtingit

quãdo p alias vias materia nõ euacuat᷑: vt vomitu ſeceſſu ⁊ h9. Et vt Iſaac. hic ſudoꝛ conſueuit eſſe in pn° paucus: qꝛ mã nondũ eſt bñ digeſta. Itẽ qꝛ caloꝛ febꝛilis deſiccat eam. ¶ Tertiũ vrina eius rubea tendens ad igneam: in qua non eſt multa groſſitudo. ⁊ hꝰ qñ eſt ex colera pura ei⁹ mixtiõe: ꝙ ſi fuerit groſſa nõ pura: erit vrina cruda: qꝛ tenuis pp opilationẽ: aut groſſa pp groſſiciẽ materiei cum ea expulſa. tñ erit cũ ea rubedo inflãmata tendẽs ad albedinẽ pp mixtiones flegmatis: aut ad fuſcũ pp mixtionẽ melãcolie: vt infra de eis in ſequentib⁹ rubꝛicis. ¶ Quartũ. ꝙ in hac febꝛe cũ manu tãgit coꝛpus ꝑcipit ꝙ in caliditate non fit additio: imo qñq; minuit᷑ inflãmatio: ⁊ cã: qꝛ vapoꝛ eſt iã in exterioꝛib⁹ multiplicatus. In cauſone eſt ecõuerſo: qm̃ caliditas eſt in interioꝛibus ⁊ multoꝝ vapoꝝ: quos manus reprimere nõ põt: ⁊ minuit᷑ qñq; qꝛ in declinatione. ¶ Quintũ. qꝛ collectio ſignoꝝ ꝓ parte dictoꝝ: vt vigilia ſine grauitate capitis: pp acuitatẽ colere ſtimulãtis ⁊ eius leuitatẽ. ſitis ſudoꝛ ira: ⁊ iam pꝫ cã eoꝝ. Sed nota ꝙ aliqñ in aliq̃ nõ pura erit aliquis ſomnus cũ grauitate pp multos groſſos vapoꝛes non multũ acutos. Item odiũ locutionis: qꝛ ſpũs ex locutione motus exacuit colerã: vel qꝛ oꝛganũ auditus hñt ex ſiccitate febꝛis multũ expurgatũ. vñ ſomnus ei occurrens valde realiter iprimit: ſicut cũ tãgibile occurrit neruo diſcooꝑto. ¶ Sextum. qꝛ pulſus eſt velocioꝛ reſpectu aliaꝝ: ⁊ cã pꝫ. ⁊ eſt diuerſus pp debilitatẽ ꝟtutis ab humoꝛe factã: ſed minoꝛ q̃z in alijs putridis. qm̃ humoꝛ eſt minus grauis ⁊ magis vniformis i ſuo motu putredinis ⁊ expãſione caloꝛis cũ duricie pp ſiccitatẽ. In alijs aũt eſt diuerſitas rõne putredinis. ⁊ ipſius febꝛis ẽt pp groſſiciem ⁊ viſcoſitatẽ humoꝛum magis ſuffocantium calidum: ⁊ magis diffoꝛmiter ꝓcedentium in putredine. ¶ Septimũ. eſt ſumptũ ab etate cõſuetudine cõplexione arte regione tpe: multitudine euentus tertianarum. Et de his omnibus particulari⁹ infra.

¶ De tertiana pura. Rubꝛica. ii.

A Expeditis gñalibus: ad particularia venio. initium faciens a pura: q̃ ſic deſcribitur. Febꝛis tertiana pura eſt febꝛis interpolata a col'a pura ſubtili ac leni putreſcente cauſata. cuius eſt de tertio in tertiũ egrũ affligere hꝫ nãm humoꝛis ꝓpꝛiam: in ſeptẽ periodis ſm pl'm vel ante terminata. Dicit᷑ iterpolata ad dr̃iaꝫ ꝯtinue ⁊ cauſonidis: q̃ ⁊ ſi cõtingat eas fieri a col'a pura: vt ſcđo de criſi: qꝛ tñ nã ꝓpꝛia humoꝛis eſt i ſuo motu iterponere qetẽ: qđ in ꝯtinuis nõ ꝯtingit iđ nõ dicunt᷑ pure tertiane. Dicit᷑ a colera pura ad dr̃iaꝫ tertiane note: de qua i ſequẽti i rubꝛica: q̃ a colera nõ pura fit. vñ hic credo ꝙ puritas colere hꝫ attẽdi penes eius ſimplicitatem cũ ſubtilitate ac lenitate. ita ꝙ illa col'a eſt pura cui nõ eſt aliqđ extraneũ admixtũ ſubtilitatẽ ac lenitatẽ hñs. Et pp hoc dixit Auic. de dr̃ia iter purã ⁊ nõ purã. pura ẽ ſubtilis lenis. Ex qbus infert᷑ ꝙ ſi accidit aduſtio ipſi col'e pure ꝑ quã ipſa ingroſſat᷑: ſicut ex aduſtiõe ꝯtingit ꝙ illa efficit᷑ nõ pura: ⁊ eſt colera q̃ eſt ſpẽs minoꝛis fame faciẽs cũ putreſcit tertianã nõ puraꝫ. nã ꝑ aduſtionẽ ingroſſat᷑: parſq; ei⁹ ad meliaꝫ ꝯuertit᷑: ⁊ tu bñ ꝯſidera. Dicit᷑ putreſcẽter: qꝛ a colera nãli nõ putreſcẽte nõ eſt viſuꝫ febꝛẽ ꝯtingere. nam in ꝑcedẽti cap°. dicebat᷑: ꝙ ſanguini nãli ipo i ſua nãlitate remanẽte ineſt facere febꝛẽ. alijs aũt humoꝛibus nõ: ⁊ cã reddebat᷑ ibi. Et ita nullibi reꝑit᷑ cap'm de tertiana ꝯcluſa de colera nõ putrefacta. q̃uis Auer. dicta ipſam poſſe ꝯtingere ⁊ cauſari. nam poſſibilitas eſt res amplaꝛ cui ſm ſe nõ eſt ꝯdictio. Aui. de qntana ſextana. Itẽ ipſa nũq̃ ſic cõtingeret q̃zdiu ꝑmaneret: qm̃ nã nõ hꝫ de ea illã curã: quã hꝫ de ſanguine. Qꝫ ſi accideret curaret᷑ cura cauſonidis vel ꝯtinue ꝓpoꝛtionalis: de qbus infra. vſq; mõ nõ eſt ab auctoꝛibus inuẽtũ ipſaꝫ ad manus medicoꝝ ꝑueniſſe. Dicit᷑ cuius eſt de tertio in tertiũ. nã lꝫ de rõne colerice ⁊ maxime ꝑiodice ſit de tertio in tertiũ affligere. tñ non valet argumẽtũ. hec de tertio in tertiũ affligit. ergo tertiana: qꝛ aliq̃ febꝛis cõpoſita: vt que eſt de duobus qntanis: de tertio in tertiũ affligit. Itẽ errat q tertianã iudicat ꝑ ipſam affligere de tertio in tertiũ ſolũ: qꝛ põt fieri cõpoſitio duaꝝ tertianaruꝫ: ⁊ erit poxiſmus oĩ die: vt accidit in duplici tertiana dicta. Et iđ dicebat pnceps: q ergo ꝯſiderat tertianaꝫ ꝑ paroxiſmũ errat in ea. imo opꝫ vt attẽdantur ſignificationes alie. In ſimplici vͦo nõ accidet ſic erroꝛ. Dicit᷑ in ſepteꝫ periodis: qꝛ accidit vtplurimuꝫ pp ſui leuitatẽ ac ſubtilitatẽ. niſi accidat erroꝛ ex parte regiminis: aut alteri⁹ rei ꝑ quã ꝯtingeret ipſam igroſſari. quo caſu trãſiret in nõ purã. vñ hipo. 4°. aphoꝝ. 59. apho°. Tertiana pura in ſeptẽ ꝑiodis iudicat᷑ lõgiſſima: vt ſupꝛa 2° ca°. vñ Aui. Et ſil'r pura non addit: cũ nõ accidit erroꝛ ſuꝑ ſeptẽ ꝑiodos. vñ Gal'. i cõmẽ. allegato aphoꝛiſmi inqt. Tm̃ facit tertiana interpolata in vno paroxiſmo: q̃ztũ tertiana ꝯtinua aut cauſon in vno die: ſꝫ hec terminat᷑ in ſeptẽ dieb⁹ cũ ſit ꝑacuta. ſ ⁊ illa i ſepteꝫ ꝑoxiſmis. Et dr̃ vel añ: qm̃ accidit ꝙ col'a ad putredinẽ mota ſit pauca: aut multũ ſubtilis: apta finiri in vno trib⁹ vl' q̃tuoꝛ ꝑoxiſmis. vñ Aui. Et aliqñ ꝯſumit᷑ pp ſubtilitatẽ ſue mãe in paroxiſmo vno. ⁊ ſubdit. ꝙ ſi addat ſuꝑ ſeptẽ periodos additionem plurimam. tunc non eſt de genere pure. B

Et licet ex his appareat dr̃ia inter ipſam ⁊ nõ purã. tñ multe alie ponuntur dr̃ie: quaꝫ ad doctrinã clarioꝛẽ hic ſubiungã: ⁊ tu illas collige ex dicendis ſignis. Nã ⁊ ſi ꝑ ſigna dicta ꝯcta ad intẽſionẽ ⁊ remiſſionẽ a ſe inuicem differãt. tñ vnaqueq; hꝫ ſigna ꝓpꝛia ꝑ que ad inuiceꝫ diſtinguunt᷑. ¶ Et ſeq̃ndo oꝛdinẽ nr̃m initiũ faciã. Ab exeũtib⁹. vrina i pura eſt rubea clara ad igneũ tẽdẽs: eq̃lis ſubſtãtie: ⁊ aliqñ ſubtilis. Et Aui. in q̃ nõ eſt multa groſſitudo: imo ſupple eſt ſubtilis reſpectu aliaꝝ interpolataꝝ: in qua ꝯſueuit apparere nubes alba natans in ſupꝛemo: aut in medio pendẽs in pmo tertio quarto qnto vel ſeptimo die. Et de his i ſignis ꝓnoſticis: ⁊ eſt foꝛtis odoꝛis pp acuitatẽ colere. Egeſtiones ſunt colerice tincte crocee. Sudoꝛ ẽ exuberãs reſpectu veniẽtis i nõ pura. vñ ſcđo eſt vapoꝛoſus calidus: ſicut ſudoꝛ quẽ emittit hõ in balneo: ⁊ eſt eq̃lis in toto coꝛpoꝛe. ⁊ cũ tergit᷑ apparet citrinitas ſuꝑ peciã. vomitus ẽ colericus. ſputũ amaꝝ valde: ⁊ ſic de alijs exeuntibus: qm̃ colere atteſtant᷑. ¶ A ſubſtãtialiter inherentibus. Dico ꝙ in pn° in pura cũ tãgit᷑ eius mẽbꝛum: ſtatim ꝑcipit᷑ notabilis caliditas ⁊ moꝛdicatiua. ⁊ in acuta magis q̃z in non pura: ⁊ ſtatim poſt rigoꝛẽ ſiue frigus ſe extẽdit ꝑ vniuerſum coꝛp⁹ qđ velociter caleſcit: ⁊ eſt ſignũ foꝛte: q̃uis caliditas ſit acuta: tñ tactu iudicat᷑ vapoꝛoſa ⁊ benigna: reſpectiue tamen. ¶ A qualitate mutata: qꝛ facies oculi ⁊ h9. ſunt magis ad citrinitatẽ tendentia: ſil'r lingua ⁊c. ¶ Ab actione leſa: initiũ faciẽs a rigoꝛe. In pura rigoꝛ. i. mot⁹ ꝯcuſſiuus eſt maioꝛ ⁊ frigus minus: imo q̃ſi ſine frigoꝛe: ⁊ vtrunq; breuius q̃z in nõ pura. Eſt ẽt cũ maioꝛi pũctura: ſiue pũcture ſunt in ea acutioꝛes. poſt queꝫ vt dcm̃ eſt ſubito venit caliditas intẽſa totũ ſtatũ cõpꝛehẽdẽs. hoc. n. ſignũ replico: qꝛ foꝛte eſt ⁊ efficax ſatis: ⁊ ꝯſidera. Dicit Aui. Cum vides pncipiũ euꝫ rigoꝛe ſm qđ determinauimus: ⁊ ſtatũ cũ ſudoꝛe exuberante: tũc nõ dubites quin ſit pura: appoſui pp efficaciaꝫ ſigni. C Item ſi ſpacium rigoꝛis ꝓlongat᷑: ⁊ fiat additio ſuoꝛuꝫ paroxiſmoꝝ ⁊ anteceſſio. ſeruantes oꝛdinem ſm ꝓpoꝛtiones ſuas: qꝛ q̃ztũ excedit pꝛimus ſcđm: ita ſcđs tertiuꝫ: vel quia fiat additio ⁊ poſtpoſitio paroxiſmoꝛuꝫ: tunc eſt non pura: qm̃ hec arguunt groſſiciem materiei ⁊ eius diffoꝛmitateꝫ: que in pura non inuenit᷑. Et ideo nota bene quod dictum eſt: penes quid attenditur puritas colere.

¶ A pulſu. Dicendũ ꝙ in pn° occultat᷑: minus tñ q̃z in alijs: ⁊ in augmento eſt equalis nõ diuerſus foꝛtis: ⁊ cito ad magnitudinem velocitatẽ ac frequentiã perueniens: ⁊ vt Gordonius: ſemper remanet equalis: vel raro accidit oppoſitum: vel ſal'tẽ ẽ minoꝛis diuerſitatis. Equalitas inuaſionis

paroxiſmoꝝ eſt de ſignis nõ pure: ⁊ anticipatio ſiue poſtpo ſitio pure. Et nota hoc ſignũ. Uigilie ſitiſ: ⁊ ebulitio ꝑcepta apd̃ epar: ⁊ reliq̃ ſigna ſuꝑ poſita i de ſignis demonſtratiuis in ꝑcedenti rubrica ſunt inteñiora q̃ʒ i tertiana nõ pura. verũ lenitas capitis i hac ẽ maior. vñ Gal. 9° terapẽtice de ſiti lo quens dixit. ꝙ aliq̃ñ tantã patiunť eſtuationeʒ: vt vix loqui poſſint ⁊ ſe nudos volũt i recẽti aq̃ ſubmittere. Aduenit vt dcm̃ eſt: lʒ pura in ve ⁊ eſtate cõplexione colerica: ⁊ in iuuen te. i viris plus. in vtente regimine calido: ⁊ ſic de aliis: vt de cauſis ei⁹ dcm̃ eſt. Item cũ oibus his audacius ſignificatur q̃ñ eo tpe febres tertiane pure multiplicari inueniuntur.

C **Poſitis ſignis** ſic concretis. reſtat ponere ſigna ꝑpria ꝑ que differet vna ab alia. Et pmum ſignũ eſt ꝙ tertiana pura durat a q̃tuor oris vſq ad. xij. vel parum plus. i. vſq ad. xiiij. Naʒ ſic videť expone re Auic. q̃rta primi de cognitiõe tpoꝝ morbi dicẽs. Tertia ne pure paroxiſmus durat vſq ad. xiiij. horas. Et ſerapio. q̃ñ piodus eſt magn⁹ ⁊ purus eſt. xij. horaꝝ. ⁊ quies. xxxvj. Et hic ſcito ꝙ oẽs auctores ꝯueniunt in ſpacio horaruʒ. xij. a pte poſt. a pte ante vero ponit Auic. ſpaciuʒ q̃tuor horaꝝ: Et hic intelligi ꝙ q̃tuor ſunt ſpacia q̃ cõiter inueniunť i ter tiana pura. Primũ ẽ. iiij. horaꝝ. ẽm. vij. tertiũ. xij. q̃rtũ. xiiij. Auic. Et eſt ẽm pl'm pueniens ⁊ medius. q̃tuor vero hora ruʒ eſt minor ẽm pl'm. xiiij. vero maior imo maximus. imo cũ ab eo recedit nõ dr̃ amplius pura. xij. võ eſt terminus ex longis ſiue ex maioribus. ad quẽ ẽm pl'm venit: ſiue in quo ꝯſumiť. Et horũ terminoꝝ cã male aſſignari põt: ſed ſtatim⁹ teſtimonio acutoꝝ: q ꝑ experientiã hos terminos inuenerũt. verũ attribui nãe humoris vt cito conſumeť: qd̃ accidit ꝑp ſue ſubſe ſubtilitatẽ aptã cite reſolutioni. vñ ẽt q̃ritas ei⁹ fa cit ad lõgitudinẽ ⁊ breuitatẽ paroxiſmi. Et ideo dico ꝙ non incõuenit ipſaʒ ꝑlirari vltra. xiiij. horas ꝑp multitudinem ei⁹ ⁊ debilitatẽ xͥtutꝭ ⁊ dẽſitatẽ corpis patiẽtis. q̃ oia faciũt ad ꝑlixitatẽ: vt pone ſor. ⁊ pla. tertianarios: in q̃bus peccet col'a eq̃lis q̃titatꝭ. i ſorte forti rare texture terminatura i ho ris. xiiij. ⁊ fac argumẽtũ. adiuuãt ãt ad eius ꝑlixitatẽ cãe ex trinſece: vt ſtat⁹ aeris fridi ꝓhibẽtis ei⁹ reſolutioneʒ ⁊ hꝫ.

¶ Scdm̃ ſignũ ꝙ eius caliditas cito venit ad ſtatũ ⁊ non tar dať: q2 mã eſt apta cito inflãmari: ⁊ iõ dixit Auicẽ. ⁊ caleſit in ea corpus velociter. ⁊ vides calitatẽ ꝑcedere ex corpe: ⁊ extremitates adhuc fridas: q2 citius ſentiť eius calitas in corpore ⁊ ſuꝑficie eius q̃ʒ ad extremitates veniat. ⁊ hoc eſt vt ſupra ſatis efficax ſignũ: ⁊ ħ ſic declaratũ. ¶ Tertium ꝙ ſi in pura dať aqua: tunc ſentitur vapor humidus: deinde vt velit ſudare: ⁊ q̃nq ſudat. ⁊ ħ intellige q̃ñ dať in fine augu menti vel in ſtatu: q2 tũc viis aptis aqua penetrat: ⁊ caleſit ⁊ colerã digerit: ⁊ ſic ꝑparat eã ad expulſionẽ. vñ ad cutim mota ⁊ expulſa cãt ⁊c̃. ¶ Quartũ ſumptũ ab vrina. ⁊ lʒ de eo ſatis dcm̃ ſit: tñ de eo tm̃ dicať. ꝙ in colericis corꝑibus apparet ignea. in frida vero cuʒ ꝯtingit eos tertianam pati apparet citrina. ¶ Quintũ. ꝙ in ſeptẽ piodis terminať. qd̃ intellige ſcdm̃ pl'm vt ſupra. ⁊ de his terminis dicať ꝓpor tionaliter vt de horis. Sed hic nota ꝙ paroxiſmi pure ad

D dunt in fortitudine cõmuniter vſq ad quartuʒ: q eſt ſtatus vniuerſalis: ⁊ hoc q̃ñ febris durat. vij. periodis. Q2 ſi ſtatũ ante cõprehenderis: quod maxime cognoſces ex ſequenti paroxiſmo. tunc ſcias eius terminationem.

¶ Sextum. ꝙ pura dimittit egrum libere abſq ſenſata lati tudine: aut aliquo tali nocumento. In non pura vero ſemp antecedit vel poſt vel in medio aliq̃d pcipiť quo grauatur corpus. ¶ Differt aũt colera hec pura a colera q̃ fit ex trãſ mutatione ſanguinis in eã. q̃m̃ accñtia ſunt mitiora in ea q̃ eſt ex ſanguine: cũ ſapiat nãm eius. vñ calitas ad tactuʒ mi tior vaporoſior ⁊c̃. Unde ex his colligẽdo fortiora duo ab auctoribus ponuntur. ſ. rigor veniens: vt dcm̃ eſt. ⁊ ſudor exuberans in fine. Et ideo dixit Aui. Cum vides principiũ cum rigore ſcdm̃ ꝙ determinauimus: ⁊ ſtatũ cum ſudore exuberante. tunc non dubites quin ſit ſupra.

¶ Poſtremo ſcito ꝙ accñtia hec ẽt variant ẽm varietatẽ lo ci ipſius colere: ⁊ ideo locuʒ eius ꝑ ſigna ipſa inueſtigabis: vt ſi mã fuerit circa os ſtomaci erit dolor frontis fortior ſi tis inteñior ſiccitas lingue. oris aſperitas. amaritudo. vomi tus. ⁊ vrina remiſſior in colore: ſed raro accidit ꝙ colera pu ra ibi putrefiat. Q2 ſi fuerit in inteſtinis: dolor percipieť in eis. egeſtio erit colericiſſima. accidit fluxus ventris. dolor frontis. ⁊ cetera remiſſiora erũt. Q2 ſi fuerit iuxta epar vel in chiſti fellis: erit vrina multũ colorata cum ſpuma terrea. Q2 ſi epar patieť: erit ſpiſſa ⁊ calor eſt acutus ꝑ totuʒ. Q2 ſi fuerit in renibus: tunc in pn̄° paroxiſmi ſentiet in eoꝝ loco dolorẽ. Nã ſemp ꝯcomittať locũ paſſiõis. ⁊ q̃to erit ꝓpin quior epati aut viis ei⁹ tãto vrina erit coloratior. Q2 ſi fue rit iuxta ſpũalia: ſitiſ adeſt maxia: q̃ potu aq̃ fride non ſedať. ⁊ cũ calore pectoris ãplior. ⁊ ita de aliis locis piformiter. E

Pronoſtica Cita vel tarda apparentia nubis in vri na: vt ſupra arguit citam aut tardam eius terminationẽ. nã ſi apparet in ꝑ die: nõ ptranſit tertiã periodũ: ſed lʒ raro euenit: ſed i illa ꝑmadie erit augumẽtũ. conſidera. Q2 ſi apparet in ſcdo nõ ptranſit quartum. Q2 ſi apparebit in tertio tũc eradicabiť in quinto vel ſexto. Q2 ſi vrina fuerit vehemẽter citrina: ⁊ nõ apparuerit in ꝑ piodo nubes neq natãs neq pendẽs: tũc ipſa ꝓlongabiť vſq ad ſeptimũ. De terminatiõe aũt eius ẽm horas ⁊ dies ſiue pio dos dcm̃ eſt: q2 cũ vides fortiſſimũ paroxiſmum ille eſt ſta tus. In pn̄° particulari cõſueuit venire vomit⁹. i fine ſudor. Hec veniũt cũ vehemẽtia accñtiũ: vt ſupra de eis: ſʒ non ſunt piculoſa. ⁊ iõ non numerať iter acutas egritudines: vt ſuꝑ de acutis. Itẽ ex dictis habitũ eſt ꝙ ẽm pl'm q̃rtus paroxi ſmus eſt ſtatus. ⁊ iõ ſi cõtingat te eſſe vocatũ in ipſo: hũ con ſideres ne infamiam conſequaris. q̃m̃ ſi dabis ſy. aut facies flõiam: ⁊ tunc ſuꝑueniant accñtia ſtatus fortiora prioribus: ⁊ tu de eis nõ fueris ꝓnoſticat⁹: dicẽt ꝙ ſyrupus: aut flõia: aut cliſtere: aut aliqd̃ qdcunq tale: quod adminiſtraueris fuerit cã illoꝝ. ⁊ iõ non eſt negligenda pronoſticatio. F

Canones Anteq̃ʒ ad eã curandã venias. ſcito primo ꝙ eius cura a cura tertiane non pure ⁊ ꝯti nue nõ differt niſi ẽm inteñſum ⁊ remiſſum: ⁊ ẽm maiorẽ ⁊ minorẽ obſeruationẽ. ita ꝙ antidota q̃ſi eadẽ adminiſtrari videnť in cura vniuſcuiuſq eaꝝ. Scdo ꝙ pura ipſa eſt ce teris ſalnior ac facilioris cure: q2 breuior ꝑ. Scdo q2 in ea plus ſaluať virtus: q̃m̃ minori tpe moleſtat: ⁊ pluris eſt qe tis. Tertio: ⁊ eſt cã his oibus fortior: q2 q̃ cõueniunt febri: ꝯueniunt ⁊ cauſe ⁊ accñtibus ꝯſequentibus eaʒ. Scito tñ ꝙ ſi in ei⁹ cura cadit error: aut ex parte medici. xͥbi gr̃a. dã tes calida vbi debent adminiſtrare frida: tunc ꝯuerti pote rit in aliã febrẽ. ⁊ erit in ea hñdus timor: qui habereť in fe bre: in cuius ſpeciẽ conuerteret. Similiter in maluʒ accñs vt in freneſi ex vſu calidoꝝ. Cõſimiliter dicať ſi error acci dat ex pte infirmi nõ obſeruantis debitũ regimẽ ex ptecibi ⁊ potus ⁊ alioꝝ: Et dixit Uiaticus ꝙ aliq̃ñ reperiť tertia na pura cuius mã hꝫ furioſitatem. ⁊ hec eſt timidior aliis. nã vt dicit colera rubea ex motu ſuo nõ patiť peccare infir mũ: nec errare medicũ. vñ maxime cauẽde ſunt res calide. Et iõ hñ dixit Gal'. ad Glauconẽ. ſi diligẽtiſſime mor a pn̄° ꝯgruis medicaminibus nõ obſerueť: euidẽs in ea piculum ſit. nec facile poſtea quibuſlibet remediis continetur. G H

¶ Et veniendo ad pticulares. ſit pmus in ordine: vt ſupra or dinatio diete q̃ in oibus ſex rebus nõ nãlibus ad fridum ⁊ humidũ declinare dʒ ex pte aeris ⁊ ceteroꝝ. Nam de refri gerãdo aereʒ ſupra de acutis ⁊ peſtiferis. ⁊ tu ibi. nec obli uiſcar: q2 primo debes eũ corrigere. ⁊ ibi habes copioſe di ctum. ¶ Ex parte aũt cibi ⁊ potus q̃ exhibere debes ſupra 4° ca°. de dietis: ⁊ tu ibi. vbi poſita ſunt q̃ ꝯferunt in diſcra ſia calida ⁊ ſicca. Ueruʒ circa talia nota hos canones. Pri mus ꝙ a rebus inflãmabilibus abſtinendum: ⁊ in q̃bus eſt

acumen ⁊ punctio. vñ pp hoc multi euitant carnes: ⁊ que
ex carnibus ↄfecta ſunt: ſed in h̃ ↄſidera v̓tutẽ ↄſuetudinẽ:
ipſas ſi oꝫ alteres. Conſimiliter ꝓhibent vinum: de ipſo ⁊
potu ſtatim. Itẽ in die acceſſionis nõ des cibũ aut potũ in
termino paroxiſmi ꝓpinquo: ſed añ ipſum ꝑ ſpaciũ. v. bo/
rarũ ad minus. ⁊ ſit alteratiuus liquidus: nõ multe q̃ʒtitat
leuis ⁊ cite digõnis. Et tu ꝓ ipſo canone ⁊ alijs recurre ad
ea q̃ ſcripta ſunt ſupra de canonib⁹ gñalibus i cura putri/
A darũ. Et h̃ aduerte ꝙ cibatio in tertiana eſt duplex. vna q̃
eſt humectatio ſubſtantifica ꝑ quã reponit̃ deꝑditũ. Et in
h̃ caſu cõueniunt calida nõ multũ ⁊ humida. vt teſticuli gal
loꝝ. vitella ouoꝝ extremitates pulloꝝ vel auiũ paruarũ: ⁊
h̓ multũ nutrientia. ⁊ hec ↄueniunt in fine: vt Aui. ſ. in de/
clinatione vł̃i. Et iſta dari debẽt in die interpolatiõis. Alia
eſt cibatio in q̃ eſt intẽtio infrigidãdi ⁊ humectandi ſimul: vt
dicebat̃. vt cũ chiſt ordei. lactucis ⁊ h̓. Et iſta cibatio da/
ri oꝫ in die acceſſiõis: ⁊ ẽt maxie in ſtatu vł̃i. Unde aduerte
ꝙ pp ↄſuetudinẽ ⁊ hoium ingluuiẽ ſic canones obſeruare
B ad vnguẽ nõ poſſumus. Et iõ eos cibos altera vt videbit̃:
qñ. ſ. dari oportebit ẽt in die acceſſiõis. Et vĩ i hac intẽtione
Auic. laudare melonẽ indũ, inquit. Melon v̓o indus ẽ rex
maximi iuuamẽti: ⁊ cũ hoc qȯ ipſe ſoluit ꝓuocat ⁊ frangit
vehemẽtiã caloris: ⁊ facit ſudare. Et ſubdit ꝙ fortaſſe nõ
nocet parũ. i. multũ: pp aptitudinẽ ↄuerſionis eius ad pu/
tredinẽ. ⁊ hoc dixit vt medicum attentũ reddat. ꝙ ſi viderit
eũ aptũ putrere: aut timuerit pp diſpõnem patientis: vel qꝛ
nulla p̃ceſſit mundificatio. tũc caueat ab eius datione. Qꝫ ſi
illa nõ timuerit: det ipſum pp iuuamenta dicta eius. vel al̃r
nõ noceret paruũ. ſ. ſumptũ: qꝛ eius pauca q̃ʒtitas non pote
rit multũ nocere ⁊ multa facere iuuamẽta. ſʒ de his ſup̃ in
canonibus gñalibus putridarũ. ⁊ tu ibi. Et qꝛ tertiana pu/
ra eſt de febribus multe inflãmationis: ⁊ eius putredo eſt
multum extenſa. ideo ſecurius dantur fructus in ea.
¶ De potu aũt dicat̃ ꝑ ꝙ aq̃ ordei eſt potus ↄuenientiſſim⁹:
⁊ maxime plurime decoctiõis vſq; ad crepaturã incluſiue.
veꝝ ſi in ſtomaco patiẽtꝭ acetoſat̃ aut cibus in eo nõ det̃: ſʒ
ſimplex aq̃ cocta adminiſtret̃. Itẽ nõ det̃ vinũ purũ: ſʒ aq̃
ꝑ mixtũ plurima cõmixtione. vñ Aui. vinũ. n. fractũ ꝑ cõ/
mixtionẽ ↄfert q̃ʒtitatis reſidui eius in reſoluẽdo illud cu/
ius neceſſaria eſt reſol̃o. ⁊ ſuccurrit aq̃ penetrãti cũ fortitu
dine ſua. i. cũ forti q̃litate ſua. ſ. friditate infrigidando: quã
facit penetrare vinũ ex forma ſpecifica ſua ⁊ ꝑmixtione ei⁹:
qȯ eſt in ipſo de calefactione pauca: q̃ eſt ex vino. Et nota
qꝛ dicit pauca. quã exponunt qdã vt aq̃ ad vinũ ſit ꝓportio
q̃drupla. ſed h̃ oꝫ moderare medicũ: qꝛ neq; in oib⁹ hoib⁹
aut vino h̃ obſeruari põt pp potẽtiã vini variam ⁊ hoium
ↄſuetudinẽ ⁊c̃. Et hoc vĩ magis ↄuenire poſt p̃ncipiũ. vñ
C Gal'. ad Glauconẽ vinũ anteq̃ʒ digerat̃ egritudo dino ꝓhi/
bendũ. incipiẽte aũt digeri tenue ⁊ aquoſũ ⁊ modicum in
p̃mis dare. Hic aũt oꝫ attẽdere virtutẽ ↄſuetudinẽ ⁊c̃. Qui
dam ↄſentientibus ↄditionibus in exhibitione aq̃ frides: de
qbus ſupra de cura putridaꝝ in gñali. dant aquã fridam in
magna q̃ʒtitate. deinde coopiunt infirmum: ⁊ expectant ex
illo criſim cõpletã in eius tertiane pure eradicatione. Et iã
meo tpe hoc fecit medicus qdã in ciuitate mea ⁊ ſucceſſit.
Et eſt hic modus cure in partib⁹ oriẽtis multũ ac multũ
obſeruatus. ⁊ de h̃ ſup̃ allegato nũc loco: ⁊ tu ibi. veꝝ huic
modo cure vĩ aduerſari. Aui. qꝛ. ſ. nõ ſemp fieri oꝫ: inquit.
Et nõ vltimes infridationẽ multũ: ⁊ ꝓprie in p̃n° niſi inue/
nias inflãmationẽ vehemẽtẽ: aut timeas ↄuerſionẽ eius ad
cauſonidẽ ⁊ ↄtinuã. Nã in p̃n° ex multa infridatione incru
datur mã ⁊ ꝓlongat̃ morb⁹: ⁊ extinguit̃ calor. Uerum ipſa
ente digeſta: ſtãte vehemẽtia caloris ſecurius dari poterit.
Sed ꝓ his oibus recurre ad canones gñales ſup̃ de cura
putridaꝝ in gñali. ¶ Poſtremo aduerte ad dietã reſpectu
tpoꝝ vniuerſaliũ: vt ſupra de acutis. ⁊ tu ibi. Qꝫ ſi ſtat⁹ erit
ꝓpinquus: ſubtiliorẽ dabis q̃ʒ ſi remotus fuerit. In decli/
natione ũt groſſior conuenit: ⁊ humectãs ſubſtantifice vt
dictum eſt: ⁊ magis q̃ʒ qualitatiua. ⁊ tu conſidera.
¶ De motu ⁊ q̃ete dõm: ꝙ quies cõuenit ⁊ tranq̃llitas: ⁊ fri
cationes ante cibũ. Uitet ergo motũ ⁊ eo moderate vtat̃
tpe quietis febris. Cõuenit ſomn⁹ aliquãtulũ plus ſolito: ⁊
maxie in colerico. Nõ ſe repleat: ⁊ oi die hẽat ventris lenitio
nẽ ⁊ bñficiũ nã aut arte: vt dicet̃ ſtatim. Euitet coytum ⁊ aĩ
accidentia: que cũ ſunt apta inflãmare: vt ira furor ⁊ h̓. ſit
eni ↄletus ac animo tranquillus.
¶ Scõus eſt ventris lenitio. vñ Auic. Et tu nõ aſcultes ſer/
monẽ: qꝛ Raſis decio Almãſ. q ↄcedit i p̃n° ſolutiua fortia:
vt ſcamoneã mirabolanos ⁊ h̓. niſi ꝑ illud qȯ diximus. ſ.
niſi coacte. Idẽ cũ timueris furioſitatẽ mãe: ex ꝑte aut q̃ʒti/
tatis eius aut q̃litatꝭ: qꝛ dubitaret̃ de tranſitu eius in cauſo
nidẽ: aut timeres futuꝝ aꝑa vt i cerebro freneſiũ ⁊ h̓. imo
oꝫ vt ꝓperes in p̃mis ⁊ lenias lenitate quadã cũ eis q̃ dixi/
mus. ſ. ſup̃ de cura putridaꝝ in gñali. ⁊ tu ibi. cũ mãna. ſ. ⁊
caſſia tamarindis prunis ſyrupo viol̃. ſucco granatoꝝ. Et
tu cõpoſitiones ibi hẽs. ⁊ tu tuo mõ cõpone. Qꝫ ſi ꝑ os dat̃
poteris h̃ lenitiuũ melius: erit. ſ. in his q apte eũ recipiũt.
Qꝫ ſi non: recurre ad cliſteria lenitiua poſita allegato loco:
vbi hẽs copiã lenitiuoꝝ ſimpliciũ ⁊ cõpoſitoꝝ. Cum ergo
ad ĩfirmũ venis: ſollicita ventris lenitionẽ. vñ Aui. Rectũ
eſt nãq; vt in potu det̃: ſicut ſorbitio ordei: neq; ei ſil̃e. neq;
cibi niſi nã iã ſit lenificata. Hãc aũt lenificationẽ cum adfue
rit neceſſitas flõie ne tardet̃: fac cũ cliſteri: vt ſup̃ allegato
loco. Qꝫ ſi nõ: adminiſtrabis potionẽ. In qbus tñ caſibus
cõpetit flõia in tertiana pura. Primus qñ talis eſt in iuuene
plectorico ſanguineo. Secundus qñ cõprehẽditur ꝙ col̃a
eſt ſanguini admixta vt dcm̃ eſt de canonibus vł̃ibus febris
putride: in q̃ timet̃ ebulitio ſanguinis: ⁊ ↄuerſio eius in co
lerã. Tertius qñ cõprehẽdit̃ inflãmatio magna i ſanguine
ipſo: ⁊ timet̃ ↄuerſio ei⁹ ad colerã. Et h̃ nota ꝙ ſi flõia fit ⁊
nõ cõpetãt: ꝑiculũ ne ẽ interpolata veniat in ↄtinuã. qm̃ ꝑ
flõiam euãatis venis mãe ad extra trahuntur ad itra. Itẽ qꝛ
ipſa humores ſubtiliat: ⁊ ipſo i potu ponit: vt 4° p̃mi de ea.
Ideo timẽdo ex ea inflãmationẽ maiorẽ: nõ p̃ſumptuoſe: ſʒ
magna cũ ↄſideratione fieri hʒ. ꝓpea in febribus magne in
flãmatiõis ꝓhibet̃. iõ bñ ↄſidera anteq̃ʒ ad eã faciendã ve/
nias. ¶ Sed queres ſi cõtingat me vocari poſt tres paro/
xiſmos: ⁊ videã flõiã adhuc cõpetere: debeo eã ne facere?
Dicendũ ꝙ ſic: ⁊ directius in p̃n° magis cõpetebat. ſtat tñ
ꝙ in ꝓceſſu poſſit magis cõpetere: vt poſito ꝙ in ꝓceſſu co
lera cõmiſceat̃ ſanguini q̃ in p̃n° non erat cõmixta. ¶ Et qꝛ
lenitio ventris aſpicit materias cões. ideo ſub ipſa cõprehẽ
damus vomitum. vñ ſi videris mãm redundare aliquo mõ
ad ſuꝑiora. introducas vomitũ leuiter factũ. vñ Gordoni⁹.
In oi febre iterpolata cõpetit vomitus in p̃n° paroxiſmi:
qm̃ per ipſam alleuiat̃ totus paroxiſmus: ſpãliter ſi fuerit
ſpontaneus: vel a medico faciliter prouocatus. nã ꝑ ipſum
ſic euacuat̃ mã añcedens ſi minera eſt in ſtomaco aut mate
ria apta in añtem trãſire. Et iõ eũ hortat̃ Auic. de cura t̃r/
tane vt infra. Et certe vtile eſt ꝙ in p̃n° rigoris ꝓuocet̃ mo
derate tñ: ſicut cũ ꝓuocat̃ ſudor in declinatiõe. Et videm⁹
ad experientiã. ꝙ ſi ſic ꝓuocatur poſt cõſummationẽ paro
xiſmi infirm⁹ minus ſe grauatum inuenit: vt teſtat̃ Gal'. in
cõmẽto illius. Ubicunq; ↄtinue rigores fiunt. ¶ Et ſi dicat̃
Auic. dicit. Et opʒ vt non moueas in die paroxiſmi niſi pp
neceſſitatẽ. ergo a fortiori in hora paroxiſmi. Dicendum ꝙ
intelligit̃ motu forti agitationis: vt cum forti farmaco aut
q̃olibet aliter: per quẽ humores agitent. Et ideo ẽt dictũ
eſt: moderate tamen ⁊ leuiter factum.
¶ Tertius canon eſt digõ. ⁊ hic canon regulariter oꝫ p̃cede/
re q̃rtũ ſequentẽ: q eſt euãatio. Dico regulariter: qm̃ coacte
materia ante furioſa: q̃rtus oꝫ p̃cedere tertium. Cum qb⁹
autẽ digerat̃ colera ipſa pura: habes ſimplicia ⁊ compoſita
ſupra 5° ca°. ⁊ tu ibi cõpone intẽſiora aut remiſſiora ⁊ gu/

ſtui gratiora: vt exigit diſpõ: ac patiẽs ipſe. vñ vt ſepe dcm̃ eſt opꝫ de nouo oĩ die cõponere. Et h̃ ſcito q̃ digerẽtia hec m̃am reſpiciunt ⁊ putredinẽ: ⁊ maxie acetoſa. vñ q̃ꝫplures nõ recedunt ab acetoſo ſimplici ac orizachara: ⁊ h⁹ acetoſis: ⁊ nõ laudant ſyr. vel iulep violatũ: vt Gilbert⁹. Jtẽ ſcito vt ſup̃ in p̃cedẽti cap°. q̃ ſicut m̃a variat̃ ex p̃te ſue ſubeꝫ ita oꝫ digeſtiua variare. vt ꝛ̃bi grã. q꞉ m̃a erit in p̃n° ſubtilis: acetoſum ſimplicẽ: deinde ingroſſabit̃. euacuato ſubtili dabis oximel ſimplex: ⁊ ita de alijs.

¶ Quartus eſt eũo. Cũ q̃bus ẽt euacuet̃ h̃ẽs allegato loco. Sed hic nõ q̃ vt potes euita ſcamonã ẽt multũ refractam: ſꝫ vtere mirabol̃. reubarbaro: caſſia: aloe: ⁊ h⁹ mitioribus. nã ipſa pp ſui calitatẽ ⁊ ſiliã ẽt pp venenoſitatẽ vitanda eſt. vt A uer. 3° colliget. Et nõ moueas cũ medicinis attractiuis: ſicut eſt ſcamonea. Scdõ q̃ fiat in die quietis cã patet. Tertio q̃ exhibitis digeſtiuis q̃nqꝫ vel ſex diebus ſi cõprehendis ſigna digeſtionis manifeſte ex vrina ſedimine eius: ẽt futurã criſim ex motu materiei ad ſupiora p̱ vomitũ aut fluxũ ſanguinis nariũ: aut p inferiora: q꞉ p ſeceſſum: aut per fluxũ vrine: aut p viã ſudoris: tũc ſi cõplete op̱abit̃: dimitte exhibere ſolutiuum: nec cum aliquo mõ adminiſtres. Qꝫ ſi diminutã cõprehẽdes criſim adiuua naturaꝫ p viã ſuã: q̃ ſi natura in hoc tp̃e nõ ſe mouit: da ſolutiuũ ex poſitis. 5. ca°. ſm̃ q̃ exigit diſpoſitio ⁊ patiẽtis ꝯditio. vidimus.n. plures tales tertianas ſudore ſolo terminari. Jtẽ varia ſolutiua ꝓportionabiliter vt de digeſtiuis dcm̃ eſt: q̃m variat̃ ꝯtinue ſubſtãtia ex parte groſſiciei ſubſtãtialitatis. vnde in ꝓceſſu cõpetit fortius: ꝯſidera. ⁊ dare poteris cũ aq̃ frigida timendo iſlãmationẽ. ſed regularius eſt ea dare cũ aq̃ calida. Qꝺ quidã exponũt i aqua frigida potẽtia: ſꝫ actu calida. Tertio ſollicita ad ventris ſubductionem cuꝫ cliſteribus interim.

¶ Sub hoc aũt canone cõprehendãt̃ euacuationes facte p̱ ꝓuocationẽ vrine ⁊ ſudoris. de q̃bus multa dicta ſunt ſup̃ de canonibus vniuerſalibus febriũ putridaruꝫ. ⁊ tu oĩno ibĩ. vnde facta euacuatiõe tali adminiſtrabis ſemina cõmunia frigida maiora: q꞉. ſ. earũ mulſionẽ cum aq̃ ordei: ⁊ h⁹.

¶ Et ſimiliter ꝓuoca ſudoreꝫ cũ aq̃ ordei calida valde: vt tolerare põt cũ pauco vini vinoſi. he aũt euacuationes cõplent euacuare remanẽtes reliqas ex prima euacuatione. Sirupus ſcti Ambroſij faciens ſudare mirabiliter ⁊ ſitim extinguit. ℞. nulij excorticati q̃ꝫtitatẽ ꝯuenientẽ: ⁊ fac eum decoq vſqꝫ ad eius aperturaꝫ: deinde. ℞. ℥. v. vel circa eius brodij bulientis: ⁊ infunde vini albi odoriferi. ℥. ij. ⁊ ſic cal'ꝫ da patienti: ⁊ bñ euꝫ deinde cooperias. ſudabit mirabiliter curabat ſic mediolanenſes: ⁊ adhuc eo vtuntur.

¶ Quintus eſt infrigidatio q̃ fit p̱ adminiſtrata int⁹ ⁊ extra. Et ad intra dari debẽt ifrigidãtia ſꝫ menſurã ⁊ gradũ caloris febrilis. vñ cõmuniter: vt Auer. ſufficit aqua ordei cum iulep ẽt violato: eo: vt dicit: q꞉ colere ẽ vt nãlis nõ multe inflãmationis. Sed h̃ nota q̃ aliqñ: vt dicit haly. Tanta eſt iſlãmatio. q̃ opꝫ p̃us attẽdere ifrigidationi q̃ꝫ euacuationi: ⁊ hoc cura coacta. Et ideo dicebat Aui. Et non vltimes in ifridatione. ſ. in p̃n° niſi inenias iſlãmationẽ. vt ſup̃ in p̃mo canone. Cõueniũt aũt poſt paroxiſmum det̃ ſy. acetoſus ſimplex. aq̃ ordei ⁊ h⁹. Jtẽ ſy. acetoſus cũ aq̃ ſimplici cocta. Jtẽ aq̃ ipſa cũ vino granatoꝝ. ⁊ h⁹. vt de extinctiuis actum ſupra de febre peſtilentiali ⁊ de acutis. ⁊ tu fabrica. De aq̃ vero frigida doꝫ q̃ nõ eſt ſic tutũ apud nos eã adminiſtrare: ſꝫ i partibus orientis tutius dari oꝫ: ⁊ de ipſius exhibitione copioſe ſatis ſupra in canonibus gñalibus: ⁊ tu ibi. Hunc ẽt canonẽ cõplent ea q̃ cõplent tertiũ. Jtẽ adminiſtrẽtur ꝯfectiones fride ⁊ h⁹. de q̃b⁹ de peſtilẽtia. ¶ Ad extra aũt valẽt epithimata e pati facta applicataqꝫ ſtomaco vacuo ſuper ipſum morã ꝯuenientẽ trahentia vt ex ſandal'. aqua roſ. endi. ⁊ h⁹. pecia linea i eis infuſa: ⁊ pro his ſupra de febre peſtilẽtiali. Aui. aũt ponit pedes in aq̃ frida ad alterãdũ ſiue remouẽdũ reſiduũ caloris: ſed nõ eſt i vſu tñ bonuꝫ eſt.

Qꝫ q̃dam exponũt in aqua frida potentia ſed actu calida.

¶ Sextus eſt correctio accñtiũ pro cõplemẽto huius recurre ad ea q̃ de correctiõe accñtiũ dicta ſunt de cura acutaꝝ.

¶ Dicit̃ q̃. ℨ. j. radic. gẽtiane bibita cũ vino añ paroxiſmũ tollit illũ. Similiter ſuccus yperico. emplaſtrum factũ ex fuligine ſale apio aquatico ſup volas manuũ ⁊ plantas pedũ poſitũ añ acceſſionẽ p̱ tres horas. tollit illã iſta ſunt magis emperica: q̃bus nõ gaudeo. Sed q꞉ a Nicolo ĩueni appoſui. ¶ Poſtremo nota q̃ ꝓ oĩbus q̃ dicta ſunt ad eorum cõplementũ recurre ad cap. de canonibus gñalibus ſupra. Et ideo bñ dicit Auicẽ. in p̃n° de cura eius. Oportet vt rememores illud qꝺ diximus tibi de radicibus i curatione febriũ de ſolutiõe ventris: ⁊ de cibo: ⁊ in oĩbus caplis: ⁊ fabrica ⁊ ſup illud conſidera. Simplicia iam dicta i cap̃. de ſanguineis: ⁊ abundãtius ſup̃. 5° ca°. ⁊ ea q̃ dicent̃ de peſtilẽtia ſunt in h̃ caſu ꝯuenientiſſima: ⁊ tu ibi. Ex q̃bus cõponeꝫ ⁊ aquas fac ſublimatas. ex compoſitis ibi habes vſualia.

¶ Sed ex magiſtralibus. ℞. floꝝ boraginis bugloſſe roſ. ru. añ. M. s. violaruꝫ lactuce papaueris albi endi. ſcariole. añ. M. j. ſeminũ endiuie lactuce. añ. ℥. s. ſeminũ. iiij. fridoꝝ. añ. ℨ. vj. decoquant̃. de qua decoctiõe. ℞. lib. j. zuccari. vnc. iij. aceti. ℥. ij. vini granatoꝝ. ℥. j. fiat ſyr. Qꝫ ſi volueris facet̃ longuꝫ dabis de eo. vnc. iiij. loco digeſtiui. Si breuis fuerit ſiue debite coctus da. ℥. ij. cũ aq̃ endi. ℥. iij. vel. ℞. ſyrupi acetoſi ſimplicis vnc. j. oriꝫ. vnc. s. aq̃ endi. vnc. ij. ace. vnc. j. ⁊ ſic de alijs. ¶ Solutiua etiaꝫ habes allegatis locis: ſꝫ hic. ℞. caſſie extracte cũ aq̃ endi. vel abſinthij. vnc. j. vel diaprunis Nicolai vnc. j. reub. electi. ℨ. ij. ſpice vl' ſquinãti. gr. v. miſce. ¶ Olea. vnguenta cerotaria ꝯfectiones ⁊ alia talia require allegatis locis. veꝝ diarodon abbatis eſt hoc caſu cõuenientiſſimũ. de quo dabis indifferẽter oĩ hora cum aqua ordei. Ex herbis ⁊ ſimplicibus poſitis fabrica aq̃s ſublimatas de q̃bus aliqñ dabis loco ſyrup. nam oportet te variare ſepe medicinas nõ variãdo intentionẽ: ⁊ maxime qñ egritudo eſt longa: ne ex multa aſſueſactione nimis tantam natura nõ patiat̃. Et i hoc caplo nota. Aui. q꞉ videt̃ laudare ſcamoneã i ſolutiuo exhibẽdo qñ. ſ. eo indigemus: ⁊ tñ fuit orientalis. ergo multo minus timere debemus eã nos qui ſumus occidẽtales: ⁊ minus ſeptentrionales: ⁊ ideo electuariũ de ſucco roſ. Nicolai. ⁊ Meſue cũ aliquo lenitiuo exhibitũ: vt cuꝫ caſſia ⁊ manna tamarindis ⁊ h⁹. eſt conueniens medicina. ⁊ tu conſidera.

¶ Et ex exptis in cura huius eſt ſuccus corrigiole tepid⁹ bibitus ante paroxiſmũ p̱ horã. doſ. vnc. v. ꝓhibet.n. paroxiſmũ i ea euenire: idẽ operat̃ ſuccus vue acerbe ſi nouẽ mane ſic bibat̃ idẽ ſuccus cicoree. ⁊ tu hec ꝯfice cum zuccaro vel iulep aliquo: vel hos ſuccos cũ aq̃s ſuis fac iulepizareꝫ ⁊ da. hoc.n. verũ eſt: q̃ ſi dant̃ vnc. iiij. vini granatoꝝ muzorũ vl' acetoſoꝝ cũ vnc. ij. aq̃ endi. p̱ duas horas ante acceſſionẽ paroxiſmi: q̃ ipſum tollit aut minuit: ⁊ maxime ſi cõtinuat̃ aliq̃bus dieb⁹. Tu tñ in hoc cõſidera ſtomaci diſpõnem: ⁊ da deinde ſequẽti die euacuatiuuꝫ ex pillulis ⁊ alijs vt materia retenta euacuetur: ⁊ ſum expertus ⁊ ſucceſſit.

Caſus Quia frequenti multi tertianarij beneficio nature curantur ꝓpter qꝺ contingit multos aut preſbiteros: aut ideotas credere ſe illos curaſſe cum nebulis oſtijs amigdalis tributis: in quibus quedã conſcribunt verba ⁊ ſignacula. Jdeo cum facilis ſit cura ſic de ea leuiter p̱tranſiui remittens te pro ſiti ⁊ aliorum talium accidentium cura ad capitulum de radicibus: vt ſupra vbi ⁊ caſum inuenies tibi optime ſeruientem in cura hac: ⁊ ideo ad illud capitulum omnino te transferas ⁊ ad capitulum de acutis: q꞉ pro magna parte regimen videtur idem. ¶ Et hic ſcito q̃ ⁊ ſi Auicen. de balneo aque dulcis faciat mentionem, tñ q꞉ non eſt in vſu apud nos: nec eſt ita tutuꝫ adminiſtrareꝫ niſi poſt euacuatiões digeſtio neſ: ⁊ h⁹: in quibus cadit etiã deceptio. ideo de ipſo nihil.

¶ De

¶ De tertiana nõ pura q̃ a multis nota nũcupaṫ. Rub.iiij.

A Tamen ex precedẽti rub. manifeſta ſunt nomi
na ipſa. Colera pura: non pura no
ta: famoſa ac minoris fame: vitellina praſſina ac
eruginoſa: ꝛ ſic de alijs. vñ iuxta illa ſcito. Q̃ ŏ
omnis tertiana que ẽ a colera alia a pura dicitur
tertiana nõ pura, ſed dicitur nota ſiue famoſa q̃ eſt a colera
vitellina vel citrina eo ꝙ iſta eſt tertiana q̃ q̃ñ ſemꝑ reperiṫ
ac hoĩbus venit maxĩe in partibꝰ noſtris. naʒ rariſſime ve/
nit tertiana pura: q2 raro accidit corruptio in humore vno
ſolo. ꝑmo regiminis acutoꝝ cõmẽ. 2 0°. Itẽ ꝑꝑ inordinatuʒ
hoĩum regimen multũ flegma in corꝑibus multiplicaṫ. qd̃
colere cõmixtũ vitellinã cauſat ſiue citrinã ꝛ ab his cõiter
tertiana cauſaṫ. Fit ꝛ tertiana nõ pura a colera: q̃ in ſe adu
ſtionẽ recipit. ſicq̱ ad naturã ↄuertiṫ melancolicã: ꝛ ingroſ
ſaṫ: ꝛ a natura pure colere recedit: vt i ꝑcedẽti rubrica. In
groſſaṫ ſcd̃o ꝑ admixtionẽ melie ab extra ipſi colere adue/
nientis. vñ hec duo mẽbra colerã cauſant minoris fame: vt
in ꝑcedenti rubrica. ꝛ ab iſta raro accidit tertiana: q2 ipſa ẽt
rariſſime ↄtingit ꝑꝑ qd̃ dicta eſt minoris fame. Et cã ſui ra/
ri euentus eſt q2 in corpore nõ tm̃ multiplicaṫ de melia: vt
de flegmate. Scd̃o q2 nõ ita bene cõmiſceṫ. melia cũ colera
B ſicut flegma cuʒ ipſa: ꝛ Auicẽ. de ipſa ac cura eius non fecit
cap̃. ¶ Sed mõ eſt videndũ ſi ex flegmate adueniente cole/
reꝛ ex cuius aduentu cauſaṫ vitellina fit humor vnus vere:
q2 ꝑ formã vnã. Quia inq̱t. Aui. Et fit nõ pura cũ putredi/
ne colere groſſe ſb̃e ꝑꝑ cõmixtionẽ colere cũ flegmate aliq̃
cõmixtione vnita: ꝛ ſubdit. ꝛ hãc fecit materia vna. Reſpon
detur ꝓ nunc. Q2 ad vnã formã venit. colera in vigore vin/
cente dato ꝙ in maſſa ſubdomineṫ flegma. Sed quid dicẽ/
dũ ſi hi humores moueṫ ad putredinẽ equaliter dominã/
tibus ſaluatis ſuis formis. vt quã febrẽ facerẽt q̃uo perio/
dicaret: an de tertio in tertium. an oi die: locus eſt ſpecula/
tionis: que non proſequor conſidera.

¶ Febris tertiana nõ pura dicta nota ſiue famoſa ẽ feb̃ iter/
polata: ꝛ vtplurimũ longa a colera non pura ꝛ putreſcente
proueniens: cuius eſt egruʒ de tertio in tertiũ affligere ſc̃m
naturã ipſius humoris vincentis propriam. Diciṫ nota vt
dictum eſt hic ꝛ in ꝑcedenti rubrica. dr̃ interpolata: vt in ꝑ/
cedenti rubrica. ꝛ hic vt ſupra de ſinocha. Attẽde ꝙ ſicͭ non
incõuenit materiã que eſt extra venas: facere cõtinuam: ita
nõ incõuenit q̃ eſt ad intra facere iterpolatã: ꝛ ideo i deſcri/
ptione nõ addiṫ vt aliqui de materia extra venas. cõſidera.
Diciṫ vtplurimũ longa: q̃m vt ſupra nono capl̃o. viſcoſitas
ꝛ groſſicies faciunt ad ꝓlongationẽ egritudinis. vñ Auicẽ.
loquens de non pura ꝑ cõmixtionem flegmatis groſſi inq̱t.
Et hec quidem non pura q̃ñq̱ ꝓlongatur tp̃e longo: ꝛ cir
citer medietatẽ anni. vñ vidi aliquã durare quattuor mẽſi/
bus: maxĩe tp̃e autũni. Et ego habui vnam q̃ durauit ꝑciſe
centũ diebus: ꝛ vtplurimũ durat vſq̱ ad. xl. vel. lx. dies: ꝛ
C accidit hec diuerſitas ex pte ſubſtãtie. materie. virtutis. ha/
bitudinis corporis. ꝛ hꝰ. Q2 ſi arguiṫ ergo prolixior eſt q̃ʒ
ſtãtica pura. ↄcedaṫ. Et ſi arguiṫ. colera digerit flegma ſi/
ue partẽ groſſam ꝛ viſcoſam. ꝛ ecõuerſo pars frigida ꝛ hu
mida digerit colerã. ergo ꝑꝑ hec iuuamenta citius deberet
terminari. Dicendũ ꝙ flegma adueniẽs colere ipſam infri/
gidat ꝛ humectat: ſed rõne huius nõ digerit eã digõne que
ẽ ꝑparatio ad expulſionẽ: cuʒ reddat ipſaʒ groſſam ꝛ viſco/
ſam. Similiter colera ꝛ ſic calefaciat flegma ꝛ ſubtiliet. tñ
totũ reddiṫ virtuti magis diſꝑroportionatum. vnde virtus
minus terreṫ ex occurſu ſoliꝰ flegmatis aut ſolius colere:
quoniã vtrũq̱ tale nõ eſt ita virtuti horridũ ꝛ diſꝑoroportio
natũ ſicut hoc aggregatũ. Itẽ calor colere nõ vr̃ iuuare ſed
impedire naturã cũ ipſa eo nõ vtaṫ in digerẽdo ſicut vtitur
calore naturali i digerẽdo flegma peccãs. nam calor colere
ſic putrefacte naturã magis iꝑedit q̃ʒ iuuat. ꝛ tu hec ↄſide
ra. q2 locus eſt longe ac magne ſpeculationis. dr̃ putreſcen/
te: q2 non putreſcente fieri nõ contingit. Cetera vero vt in
deſcriptione pure. ꝛ tu ibi.

De cauſis eius patet qd dicendũ ex habitis in ꝑn° ru D
brice prime. vbi ſunt poſite primitiue ꝛ an
tecedẽtes feb. colericarum. vnde multiplicantia coleram ꝛ
flegma: ꝛ in humoris groſſiciem aut ꝑ admixtionẽ aut per
aduſtionẽʒ ſunt cã primitiua. Talia aũt ſunt calida ꝛ ſicca
vehementer: ꝛ frigida ꝛ humida vehementia. de quibꝰ ha/
bes plene. ſupra 3° capitu. de dietis. ꝛ tu ibi. E

Signa Demõſtratiua eius que eſt a colera vitellina: ſer
uando ordinem vt ſupra.

¶ A ſubſtantialiter inherentibus. Nã in ꝑn° ſui euentꝰ ca/
liditas nõ ꝑcipiṫ ita mordax: ſed magis mitis q̃ʒ in pura.

¶ Ab exeuntibꝰ. Urina in hac eſt ſubtilis ſiue tenuis: ꝛ ma/
xime in ꝑn° ꝑꝑ opilationẽ. aliq̃ñ groſſa ꝑꝑ groſſiciem mate/
riei cũ ea expulſe: ꝛ maxime cum apparent digõnis ſigna: ꝛ
erit cũ rubedine iflãmata declinãte ad albedineʒ ꝑꝑ flegma
cõmixtũ vel ad citrinitateʒ vel ſubcitrinitatẽ. Decliuis erit
cũ mediocritate ſb̃e. q̃ diuerſitas cõtingit ꝑꝑ diuerſitatẽ cõ/
mixtionis flegmatis cũ colera: ꝛ tardanṫ in ea apparere di
geſtionis ſigna. Auic. egeſtiones aũt viſcoſe groſſe cũ citri/
nitate vel ſubcitrinitate: ꝛ q̃ʒto vrina erit magis citrina tã/
to erũt minus citrine ad ſubalbedinẽ declinãtes. Uomitus
eſt notus ex colr̃ã q̃ vitellis ouoꝝ ſimilaṫ. Que vt Yſaac 5°
febriũ: magis repiṫ in ſtomaco: lʒ eius gñatio ſit plurimũ i
eꝑe. Auicẽ. Itẽ ſi accidit ſudor nõ eſt copioſus: vt in pura:
imo aliq̃ñ non accidit ꝑꝑ materie groſſiciẽ. Q2 ſi accidit ſu
dor poſt ipſum non remanet mundus vt in pura: ꝛ hoc q2
materia groſſa adhuc detinetur.

¶ A qualitate mutata. facies nõ eſt ita citrina: vt i pura. nec
ita extenuata ꝑꝑ remiſſionẽ caloris eius nõ ita reſoluentis.
Ab actione leſa. Initiũ faciẽs a rigore: in hac nõ eſt rigor ita
fortis accipiẽdo rigorẽ ꝓ motu ↄcuſſiuo: ſed eſt bene plus
durãs. hec eſt extẽſiue maior: ſed intẽſiue minor q̃ʒ in pura.
Itẽ eſt cũ pauca horripilatione: ꝛ punctura ꝑꝑ groſſiciem
humoris ꝛ remiſſionẽ acuitatis eius: ſed frigus eſt hñ ma/
ius ꝛ extẽſiuius q̃ʒ in pura. Et q̃ñq̱ ↄtingit. Q2 in ꝑn° aduẽ/
tus eius nõ accidit rigor: ſed typus qdã vt ꝓfundatio pul/
ſus ꝛ eius ineq̃litas cũ quadaʒ leui ꝑcepta friditate: ꝛ hoc
q̃ñ materia eſt groſſa: ꝛ tarde ac debiliter moueṫ. vñ ſic vt
ſup̃ d̃ rigore nõ accidet rigor neq̱ horripilatio: ꝛ q̃ñq̱ neq̱
frigus: ꝛ h̃ ego pluries vidi deinde poſt eueniẽte augmẽto
caliditas tarde expãditur ꝛ lẽte ꝛ nõ vniformiter vt in ter/
tiana pura ꝑꝑ materiei diſſormitatẽ: imo cũ aliq̃ñ mota eſt
caliditas ad extra tepeſcit: deinde ꝑꝑ nouã materiã motam
ſuffocantem: ꝛ ſic in eius expãſione accidit diuerſitas: ꝛ ſic
augmentũ eſt ineq̃le. Item accidẽtia in hac ſunt remiſſiora
q̃ʒ in pura. vt ſitis vigilie dolor capitis. ꝛ hꝰ: de q̱bus in de
pura excepta grauitate capitis q̃ eſt maior in hac ꝑꝑ groſſi
ciem ꝛ grauitatẽ materie maiorẽ q̃ʒ in pura. Iteʒ ſicut eſt in
pura paroxiſmoꝝ anteceſſio ſiue additio ſʒ ordinẽ: vt ſup̃
ꝑꝑ vniformitatẽ materiei: ita ꝑꝑ eius diſſormitatem in hac
accidit ineq̃litas anteceſſionis ꝛ additionis. vñ aliq̃ñ antici
pat paroxiſmus ꝛ aliq̃ñ poſtponit: ꝛ nõ ſcd̃m ordinem. Et
paroxiſmus ꝓlongaṫ multũ ſup horã duodecimam. ꝛ ſcd̃ʒ
maiorẽ aut minorẽ ꝓlongationẽ eius a termino pure. dici/
tur magis aut minus pura. ita ꝙ impuritas ꝓ parte hʒ at/
tendi penes elongationẽ eius a pura. Diciṫ ꝓ parte: q2 etiã
penes aliud: vt dcm̃ eſt. nã nõ incõuenit imaginari aliquam
ipurã in. x. horis terminari. ꝛ tu ↄſidera. ¶ Pulſus ẽ i hac
ineq̃lis ꝛ diuerſus ꝛ minus velox ꝛ freq̃ẽs. vñ eſt ſiſtoles
in eo maior dyaſtole cuius ↄ̃riũ eſt in pura: neq̱ eſt ita ma/
gnus. ¶ De terminatiõe eius dicaṫ. ꝑmo quo ad ipſam to
taʒ. Q̃ ŏ terminus cõis eſt dies q̃dragefimus vſq̱ ad ſexa/
geſimũ ꝛ maximus eſt ſex menſiũ. Contingit tñ ipſam ter/
minari poſſe infra hos ꝛ ante: vt pʒ itelligẽti ꝛ in experiẽtia
in dies vĩ. ¶ De duratione eius quo ad paroxiſmos dicaṫ.

Oꝛ ꝯſueuit durare vſqꝫ ad.xviij.horas.qñqꝫ ad.xxiiij.qñqꝫ ꝓtendit̃ ad.xxx. qñqꝫ ad quadraginta octo. vt Gal'. vigeſimo.de diffis febꝛium.vt hoc voluit Aui. dū dixit.aut.xxx. vſqꝫ ad horã ſuã.ideſt aduentũ ſcđi paroxiſmi:qui icipit in xlviij.hora.iſta indigẽt ẽt ſpeculatiõe.ꝯſidera.Et ad ei⁹ noticiã maxime facit regimẽ ꝑteritũ.etas.ꝯ.ꝯſuetudo cadendi i hac.ars:⁊ hꝰ.de quibus ſepe. q̄ oĩa diligenter ꝯſidera.

Signa eius q̄ ẽ ex colera citrina ſunt intenſioꝛa his q̄ ex vitellina.vñ in ea adeſt doloꝛ capitis acutus pꝛecipue in pte dextra ⁊ amaritudo oꝛis ⁊ ſitis ⁊ faſtidiũ ⁊ moꝛſus oꝛis ſtomaci:⁊ doloꝛ lũboꝝ. vꝛina citrina intenſa tenuis ſiue mediocris:magis tñ accidẽs ad tenuitatem ⁊ egeſtiones ⁊ vomit⁹ ſunt citrine aquoſe:⁊ rigoꝛ acutioꝛ ⁊ breuioꝛ q̄ꝫ in ea que eſt ex vitellina.

¶ Pronoſtica.Si in tertiana nõ pura accñtia ex pte pulſus ſitis vigiliaꝝ ⁊ hꝰ erũt intẽſioꝛa q̄ꝫ rõnabil'r deberẽt eſſe procuĺdubio eoꝝ eſt ſignificatio mala. ¶ Et qñ ñ pura multũ pꝛolongat̃ ꝑducit egrũ ad molliciẽ:ideſt ad paralyſim flãte eliquato.⁊ ad neruos fluxo:vel ad molliciẽ:q̄ꝛ ad idropem aſclitẽ vel ypoſarcã.vel ad caceſiam ꝓꝑ nocumẽtũ epati ꝯtingens ex ei⁹ ꝓlongatiõe.Itẽ ꝑducit ad iplenis magnitudinẽ:qñ in tanta pꝛolõgatiõe fit humoꝝ aduſtio ⁊ conuerſio ad melancoliã:q̄ deinde ad ſuũ mouet̃ receptaculũ. Itẽ vt dictũ eſt:nõ ꝯſueuit dimittere egrũ liberũ: ſed ſemp cum aliquali leſione alicuius actionis. Itẽ attende ad ꝯſiderndum q̄ꝫtũ ſigna apparentia diſtãt a ſignis vere tertiane: ⁊ ꝫ hoc ꝓnoſticabis de longa aut breuioꝛi eius terminatiõe: vt ꝑ hi gra.Si rigoꝛ fuerit paruus pũctio parua: ſed frigus lõgũ: ⁊ paroxiſmus durauit.xxviij.horis vel circa:⁊ ꝙ nullus adfuit ſudoꝛ vel paucus.vꝛina non multũ ignea: neqꝫ egeſtiones ⁊ ꝙ ſunt multum viſcoſe.vomitus viſcoſus.temp⁹ frigidũ.etas.habitudo flãtica.regimẽ ꝑteritũ flegmaticum.⁊ hꝰ ꝓnoſticabis febꝛẽ nõ purã aptã longo tp̃e durare: ꝯtraria vero minoꝛi. Et hec innadit iter horã colere ⁊ flegmatis.nam hoꝛa colere eſt hoꝛa tertiarum.⁊ hoꝛa flãtis eſt hora.xxij.vel circa ſolis occaſum.

Signa demonſtratiua. Eius q̄ ex aduſtiõe col'e in ſe exiſtit ſunt parum remiſſioꝛa his q̄ ſunt tertiane pure.ve ꝫ paroxiſmus extendit̃ vltra.xij. horas lꝫ nõ multũ:⁊ hoc ſm plurimũ.Itẽ durat pluſq̄ꝫ.vij.periodis.⁊ pulſus eſt i hac durus:⁊ vꝛina magis tenuis ad fuſcedinẽꝫ declinãs ⁊ ſentit̃ caliditas circa epar vt in pura.Itẽ in pn° eſt rigoꝛ ſatis foꝛtis ⁊ eſt aliqñ cũ furoꝛe: vt infirmus iraſcatur: imo quaſi efficit̃ vt maniac⁹:⁊ eſt ſitis ſatis intẽſa. ⁊ lingua obfuſca.Itẽ regimẽ ꝑcedens hoc tibi declarat:q̄ꝛ vſus ẽ regimine cal'o apto iflammari: vt vino potẽti pipere allio cepis porris:⁊ ꝙ patiẽs eſt colicus aduſtus ꝯpis cali ⁊ ita de aliis:q̄ꝛ tp̃s cal'ꝫ regio calida ⁊ ſicca.vomitus egõnes colice aduſte.Itẽ ſi ſiõiaꝝ facies tibi nãm humoꝛis declarabit.

¶ Pronoſtica. Cũ hec febꝛis habeat maioꝛeꝫ appꝛopinquatiõnẽ ad purã ceteris nõ puris ꝓnoſticari poteris eã citius terminaturã:⁊ quo ad horas paroxiſmi:⁊ quo ad dies ſiue periodos.ſcđo ꝙ niſi debite curetur in quartanaꝫ tranſiet. Caue itaqꝫ ne erraueris:qm̃ aliqñ ex erroꝛe tranſit in continuã:⁊ moꝛit̃ patiẽs tuo erroꝛe: de quo ⁊ aliis deo altiſſimo rationẽ reddes.conſidera itaqꝫ mi Raineri.

Signa demonſtratiua. Eius q̄ ẽ ꝑ admixtionem melancolie. Quia ẽ cũ pauco rigoꝛe ⁊ punctura:ſꝫ cũ maioꝛi frigoꝛe:⁊ eſt rigoꝛ pꝛolixus cũ q̄dam leui dentiũ cõmotione ⁊ oſſium cõfractione vt in quartana: ⁊ nõ accidit cũ rixa aut ira.ſed cũ quadaꝫ timiditate vel puſilanimitate: ⁊ ꝙ accidit magis circa horã melancolie: que eſt hoꝛa poſt meridiẽ:⁊ pulſus eſt in hac magis durus.Iteꝫ vꝛina magis tenuis ⁊ minus tincta ad fuſcum declinãs: ⁊ ſimilis multũ febꝛibus erraticis:⁊ eius paroxiſmus durat aliis paribus plus ceteris. vnde venit communiter antequam dimittat ad hoꝛas.xxiiij.Item vt ſupꝛa regimen multũ facit ad eius noticiã:vt q̄ꝛ vſus fuit cibariis melancolie multiplicatiuis. vt caulibus leguminibus carnibus bouinis ſalitis: ⁊ hꝰ. Egeſtiones vomitus. ⁊ hꝰ naturam humoꝛis declarant. ⁊ tu conſidera.

¶ Pꝛonoſtica.Ut dcm̃ eſt tertiane cõmuniter faciliter curantur aut ſaltem ſunt ſalubꝛes ſi erroꝛ in eaꝝ cura nõ accidat. Oꝛ ſi ſic accidit piculũ moꝛtis qñqꝫ vt in ꝑcedenti dcm̃ eſt. ¶ Dicit̃ ꝙ breuioꝛ ex nõ puris ẽ q̄ ex col'a fit aduſta in ſe. ſcđo que eſt talis ꝑ admixtionẽ melẽ ẽ longioꝛ. 3° que ꝑ admixtionẽ flãtis aquoſi ⁊ eſt col'a citrina adhuc longioꝛ. 4° q̄ ex vitellina:⁊ de hac dixit Auic. ꝙ durat circiter medietatẽ anni.⁊ ſic hñtur quattoꝛ gradus durabilitatis ſeu pꝛolixitatis eius. hic eſt locus ſpeculationis: quia melancolia videtur virtuti magis rebellis q̄ꝫ flegma.conſidera.

Signa demonſtratiua praſſine aut eruginoſe. Inquit Zoar ille q patit̃ tertianã ex col'a praſſina aut eruginoſa hẽbit accñtia magna ⁊ fraudolẽta. ⁊ vix poterit patiẽs euadere ab ea:⁊ ſi euadit diu ꝑmanebit eger:⁊ accidit ifirmo hoꝛa paroxiſmoꝝ moleſtia ſitis alienatio.⁊ ſuppõnit ſe moleſtis q̄õnibus: ⁊ ipediet̃ eius ſomnus: ⁊ ſiunt eius paroxiſmi diuturni ⁊ terminus egritudinis. Pulſus varius difficilis ⁊ varius ⁊ praue alterationis: ⁊ multotiẽs ꝑuenit finis huius egritudinis ad magnũ piculum: ⁊ pauci ſunt q ab ea euadũt:⁊ ſi euaſerint eſt h' poſt magnũ ſtudiuꝫ ⁊ egritudinis ꝓlongationẽ:⁊ poſ'e eſt eũ ꝑmanere: ⁊ praua accñtia longo tp̃e ſuſtinebit:⁊ multotiens fit vꝛina ad nigredinẽ declinans ad viriditatẽ:⁊ poſ'e eſt ſic eſſe ypoſtaſim. ⁊ qñ ypoſtaſis ſola fuerit nigra: ⁊ in ꝓfundo merſa moꝛtẽ in paroxiſmo ſignificat: ⁊ maxie ſi virtus ſit deuicta. Si vero fuerit ſuſpenſa moꝛtẽ longinquã oſtẽdit ſm diſtãtiã ipſi⁹ a fundo vaſis.dixit Gilbertus vꝛina in col'e rubea vel ſubꝛubea ⁊ ſba ꝑ totũ tenuis cũ circulo viridi vel ſubnigro ſignificat abundãtiã col'e praſſine ⁊ eruginoſe. Ad hũc locuꝫ ſigna adducas ꝯciliatoꝛis poſita in pn° capli: ⁊ tunc ſufficiet tibi tm̃ ſic dixiſſe de ipſis quãtũ ad demonſtratiua ⁊ ꝓnoſtica:cum in aliis nõ inuenerim de ipſis diffuſe conſcriptum.

Canones Accedẽs ad curã eaꝝ nõ puraꝝ eum de ipſis obſeruabo oꝛdinẽ in eaꝝ cura: quem obſeruaui in ſignoꝝ ſuoꝝ põne. Incipiã itaqꝫ ꝑmo a cura eius q̄ ex col'a fit vitellina. Ponẽdo ſeptẽ canones. Pꝛimus ordinatio diete. Scđs minoꝛatio materieꝝ cõium ⁊ ꝓpꝛiarum. Tertius digõ. Quartus eũo reiterata. Quintus membꝛoꝝ ꝯfoꝛtatio. Sextus patiẽtis in actuali afflictione gubernatio. Septimus accñtium coꝛrectio. ¶ Et añ eoꝝ complemẽtũ ſcito ꝙ tertiana nota in cura eius ꝯuenit i gñali cum tertiana pura q̄ꝫtũ ad intẽtiones ſex poſitas ſup̃ ĩ cura ei⁹. Scđo ꝙ lꝫ ita ſit: tñ vt Gal'.in terapẽ. ad glauconẽ.⁊ Aui. ꝑma quarti.de cura eius i multi ſpãlibus differt cura vnius ab alia vt appebit. Et ꝓ cõplendo hos canones. pꝛimuꝫ ꝙ debes cõſiderare ſup q̄ꝺ te ſtabilire debes vt ſagittatoꝛ ad ſignũ eſt appꝛopinqtas aut elõgatio ei⁹ a pura:⁊ ideo dicebat. Aui. Et opꝫ vt ꝯſideret̃ ꝓpinqtas nõ pure ad purã: ⁊ elongatio eius ab ea:⁊ ſm illud diuerſificet̃ iter curã ei⁹ ⁊ curã nõ pure. Oꝛ ſi erit nõ longinqua pure.tunc diuerſifica iter eas diuerſificatiõe pua. nã in nõ pura ſunt groſſicies viſcoſitas mãe q̄ indigent calefactione ſubtiliatione inciſione qbus vti nõ debemus i pura. Et iõ dicebat Aui.in pn° ca'. de cura non pure. Res in qbus diuerſificatur cura tertiane non pure:ſunt res qbus cõicant febꝛes fride de licentia ſecũda ⁊ ꝯſueuit h' mod⁹ loquẽdi apud nonnullos obſcurus eſſe.ꝓꝑ ꝙ ſcito ſequẽdo Gẽtilẽ.vt in pn° opis ꝓmiſſum eſt. Oꝛ licẽtia idẽ q̄ꝺ indicatio.vt. 14ª tertij.de cura apatũ calidoꝝ epati. vñ in febꝛe q̄libet duplex inſurgit idicatio ſiue licentia.pª q̄ eſt ad febꝛẽ vt febꝛis eſt. Scđa q̄ eſt ad cãm ſiue mãm febꝛis rõne ꝑme i oĩ febꝛe cõpetũt frigida ⁊ humida. iuxta illud ſenis nr̃i. Humide diete oĩbus febꝛicitantibus ꝯferũt. Rõne ſcđe diuerſificat̃ idicatio ſiue itẽtio ſm diuerſitatem

tatē materici. Febꝛes itaqꝫ de mā frida dicte de licētia ſcōa cōicant in hoc ⁊ maxie flātice ꝙ ꝓ rectificatiōe ſue cāe ſiue māe indigent calefactiuis ſubtiliatiuis aut īciſiuis: ⁊ in his diuerſificaꝛ cura eius a cura pure. vñ credo ꝙ qꝛ abſolute eadē eſt ītētio in colicis vt ſic ⁊ maxime puris ad febꝛem et cām febꝛis. Ideo tales dñr hr̄e idicationē vna tm̄: ſꝫ qꝛ frigide vt flātice ⁊ melancolice dñr hr̄e duas q̄rum vna alteri ꝯriaꝛ vt q̄ eſt ad febꝛē ⁊ cām eius: hinc noiant de idicatiōe ſcōa: qꝛ neceſſario hn̄t illā ſiue de licētia ſcōa: ⁊ tu bn̄ conſidera. Aliter exponi pōt. res qbus cōicant febꝛes fride de licentia ſcōa. ſ. cū fridis de licētia p̄ma febꝛes. n. de pura m. ī frā dñr de licētia p°. q̄ aūt ex mixta de ſcōa. mō hec cōicant in his rebus q̄ eſt calefactio ſubtiliatio īciſo: ⁊ hꝰ. lꝫ in gradu diuerſificenꝛ per q̄s diuerſificaꝛ a pura: qꝛ in cura pure nō idigemus calis: nec mireris ſi in hoc ꝓlixus fui: quia hic paſſus a multis laniatur tanq̄ꝫ difficilis. ¶ Scōo venias ad cōplementū canonū iā dictoꝝ: ⁊ ꝓ p̄mo dicaꝛ initiū faciēs a cura tertiane nō pure ex colā vitellina ꝓueniētis. ꝙ dieta ī ea dꝫ ordinari ad ꝯ̄riū cāe: ⁊ cuꝫ cā ſit compoſita: lꝫ ſit ad vnā formā deducta. vt ſupꝛa. tm̄ dieta dꝫ habere reſpectum ad coleram ⁊ flā: ita tm̄ ꝙ ſicut colera vincit in vigoꝛe: ita ⁊ frigiditas in cibis ⁊ alijs ſex non naturalibus vincat in vigoꝛe: maxime ſi fiat cibo uꝫ diuerſoꝝ aut aliaꝝ rerū adinuicē cōmixtio. declinet itaqꝫ dieta ad frigidum cum colā dominēꝛ. vt ſupꝛa. 2°. euitenꝛ ſtiptica ⁊ groſſa. 3° qḋ iſta frigida ſint remiſſioꝛa tā ex parte aeris q̄ꝫ alioꝝ: q̄ꝫ in tertiana pura. excellēs. n. frigiditas opilationē induceret. Quarto ꝙ ſi ad humidū declinare debeat ſit pauce humiditatis. nā frigida ⁊ ſicca hoc caſu ēt ꝯueniunt: ⁊ maxime cū hec inciſiua vt acetoſa. Quinto ꝙ in p̄n° dꝫ eſſe groſſioꝛ q̄ꝫ in pura niſi adeſſet multa repletio: quo caſu opꝫ in p̄n° ⁊ in ꝓceſſu ſubtiliare: lꝫ plus ī ꝓceſſu. 6° ꝙ hec igroſſatio ⁊ ſubtiliatio fiat ſm ꝓpinquitatē ⁊ remotionē maioꝛē aut minoꝛem a pura. Itē attendanꝛ accñtia paroxiſmoꝝ ꝓlongatio: ⁊ ita alias cōditiones inducentes cibationeꝫ citius aut tardius groſſius aut ſubtilius fieri. 7°. attende ꝙ qꝛ in tertiana non pura paroxiſmus durat q̄ſi p oiē. hinc ſi virtus tolerabit ⁊ cōſuetudo non eēt in totū ad oppoᵐ poſſit infirmus trāſire accipiēdo vna die. ſ. in q̄ non eſt febꝛis cibūꝫ: ⁊ in die in q̄ eſt febꝛis abſqꝫ cibo: vt virtus a digeſtiōe p cibū non ipediaꝛ ſed opꝫ vt prudentia medici canonice guberneꝛ: ⁊ ꝯſideret hn̄ vītutis tenoꝛē. veꝝ ꝯſuetudo eſt ī talibus ſubtiliare dietam magis q̄ꝫ ī pura pp ꝓlixitateꝫ paroxiſmi. ⁊ tu bene cōſidera: qꝛ h̄ eſt locus ſpeculatiōis. Nā ſicut q̄ꝫtitate diſcreta dꝫ eē minoꝛ in non pura: ſed ꝯtinua dꝫ eſſe maioꝛ cōſidera. Et h̄ aduertē qꝛ cū dicit Aui. in p̄n° non pure cibatio dꝫ eſſe ſpiſſioꝛ idest in p̄n° vniuerſali eius: quo. ſ. ad q̄ꝫtitatē ꝯtinuā: ⁊ ſubdit. poſt p̄ncipiū. ſ. vniuerſale ꝓcedaꝛ gradatim ad ſubtiliationē fortē ſicut eſt ſubtiliatio pure. Ita vt in ſtatu vtriuſqꝫ ſubtiliatio ſit fere eq̄lis. dicit fere: qꝛ in pura dꝫ eſſe ſubtilioꝛ. Octauo ꝙ lꝫ dcm̄ ſit ꝙ dieta declinare debeat ad frigidū: nihilominus cū cibis ſuis cōmiſceri debent q̄ aliq̄d habeant caliditatis ⁊ abſterſionis: ⁊ ideo in cibis confert po‑

A nere cicer yſopū: ⁊ hꝰ. Et eſt canon Auic. ⁊ Gal. in terapē. ad Glauconem. Inquit habeat aliquid calidi. ⁊ qḋ incidere poſſit. 9° ꝙ audacioꝛes eſſe debemus in exhibitione carniū in hac q̄ꝫ in pura de quibus in pura. Sed attende conſuetudinē virtutis: ſermones aſtantiū ⁊ infamiā ⁊c̄. Modera te in oibus his. 10° ꝙ euitenꝛ que dure ſunt digeſtiōis: qꝛ virtutem debilitant ⁊ cauſa ſunt multiplicationis flegmatis: ⁊ ſic augetur materia moꝛbi.

¶ De potu. Dicaꝛ primo de aqua oꝛdei: ꝙ in pura conuenit ſimplex: in nō pura dꝫ dari decocta cum radice feniculi aut aniſo: aut piper modico: ⁊ hꝰ calidis aperitiuis ſubtiliatiuis: imo aliq̄n: vt dicit Auic. Ea indigemus adhuc foꝛtioꝛi: ⁊ ponimus origanū calamentum: ⁊ hꝰ ad hūliendū cuꝫ ea. coleꝛ: vt eoꝛum non remaneat ſba. veruꝫ opoꝛtet vt ꝯſideretur materia peccans: q̄ꝫtum ad eius groſſiciem viſcoſitatem maioꝛem vel minoꝛem ⁊ ſic de alijs.

¶ De vino. Dicaꝛ ꝙ vt Haly. vinū dari non dꝫ ante apparitionē ſignoꝝ digōnis: ⁊ cū daꝛ adminiſtraꝛ poſt aſſumptuꝫ cibū p vnam hoꝛā. hic mos nō eſt ꝯſuetus apud nos. vinuꝫ enim cōpetit albū paruum ēt limphatū: ⁊ magis in die q̄etis q̄ꝫ in die interpolationis attenta conſuetudine ⁊c̄.

¶ De motu ⁊ q̄ete dōm ꝙ motus magis cōuenit q̄ꝫ in pura. Et qꝛ fricationes tenēt locū exercitij dōm ꝙ ꝯueniunt ante B cibi aſſumptionē longioꝛes ⁊ foꝛtioꝛes quā ī pura. vt poſt paroxiſmi receſſum vel declinationem.

¶ De balneo dicendū ꝙ nullo mō cōpetit ante digeſtionem materie: ⁊ eius euacuationē ſiue eradicationē qꝛ ſolum in declinatiōe: ſed hec nō ꝓſequoꝛ: qꝛ vt ī de pura nō eſt ī vſu: ⁊ nō ſine pic̄ulo ponunꝛ febꝛientes in balneis: oꝫ enim medicū talē eſſe multuꝫ expertū. neqꝫ de te ſic facile confidas.

¶ De ſomno dōm ꝙ qꝛ maioꝛ eſt intētio in reſoluēda materiā. hic ſomnus nō ſit multus. ſed modereꝛ ſcōm cōplexionē etatē ⁊ ꝯſuetudinē. ⁊ ſit minoꝛ ſolito. Euitent diurnū oino. neqꝫ doꝛmiat ſtatim aſſumpto cibo ꝯſidera ꝯditiones dictas. ¶ De inanitiōe dicaꝛ. habeat vētris bn̄ficium his in die ſi pōt vel ſaltē ſemel arte vel natura. Sed multū in hac laudanꝛ cliſteria vt in cōplemēto ſcōi: ⁊ q̄rti canonis. Item euitet coytū repletionem: ⁊ cā patet. Animi accñtia euitet īmoderata. ira tm̄ ⁊ hꝰ minus verentur q̄ꝫ in pura.

¶ Pro cōplemēto ſcōi dicaꝛ ꝙ vomitus factus in p̄n° euentus paroxiſmi maxime materia iclinante ad ſuperioꝛa maximi eſt iuuamenti. Aui. qꝛ mām antecedētē euacuat ⁊ minoꝛat paroxiſmū vt pꝫ: qḋ ſi fiet poſt aſſumptū cibū. ⁊ maxime in die paroxiſmi ēt non exiſtēte iclinatione ad eū ante aduentum eiuſ p tp̄s notabile qꝛ p hoꝛas q̄nqꝫ ⁊ maxime ſi faciliter fiet erit ēt maximi iuuamenti. nā in ſtomaco multa inhabitat flātis. ⁊ viſcoſitatum q̄ꝫtitas: ⁊ in ipſo ſm plurimū reperiꝛ colera vitellina vt ſupꝛa ī p̄n° capli. Et ideo ſic minoꝛabunꝛ materie cōmunes: ⁊ propꝛie: ⁊ hoc eſt vt exiſtimo qḋ voluit Serap. dū inquit in cura tertiane non pure adminiſtreꝛ ſemp vomitus. i. in oī ſpecie huius ſiue. ſ. materia ꝓpꝛia inclineꝛ ſiue nō. ⁊ ita modera faciēdo ipſum alternis diebus vel paucioꝛibus vt videbiꝛ tibi ex tolerantia eius ab infirmo. ¶ Fit ⁊ minoꝛatio cū medicinis exhibitis per os leuibus mām ipſam reſpicientibus. de qbus ſupꝛa. 5° cap̄. ⁊ tu ibi. Item cū cliſteribus. vñ Aui. Et cliſteria in p̄n° ſunt mihi magis dilecta q̄ꝫ ſolutiua alia. Et hec debent eſſe ſatis foꝛtia ⁊ acuta reſpectu illoꝝ que adminiſtranꝛ in pura. ⁊ hec ꝓpter groſſiciem ⁊ viſcoſitatem colere vitelline ⁊ flegmatū que in talibus reperiunꝛ coꝛpoꝛibus magis. C vnde ponimus in his blitim minoꝛem mercurialem cartamum turbith agaricū ⁊ hꝰ miſcendo cum lenitiuis de quibus in radicibus vniuerſalibus. ⁊ tu ibi. Nota tm̄ vt infra ꝙ iſta cliſteria non debent eſſe ita acuta ꝙ materias trahant a remotis ⁊ ipſas agitent. Nam ſic admiſcerenꝛ cruda cuꝫ digeſtis: ⁊ fit additio in materia ⁊ augmentaꝛ moꝛbus. ⁊ iō foꝛtaſſis dicit Auic. ⁊ odoꝛ turbith.

¶ Pro cōplēdo tertiū ſcito ꝙ digeſtiua debēt eſſe minus frigida q̄ꝫ in pura. ſed debēt eſſe ſubtiliatiua inciſiua: q̄s intentiones purā nō req̄rit. ⁊ p quas ⁊ dictas ⁊ dicēdas apparet diuerſitas cure ī eis. nā ī p̄n° ꝯuenit acetoſus ſimplex cum melle roſ. colato. vt Aui. ¶ Sed dices ſbdit ⁊ in p̄n° Aui. aut ſyr. acetoſus de radicibus: qḋ eſt ꝯ̄ canonē in canonibꝰ vlibus poſituꝫ: q̄m talia aperitiua in p̄n° non competit q̄m materias facerēt precipitare in vias opilationē iducerent. Dicendū qḋ ly aut teneꝛ ꝯtinuatiue ⁊ nō diſiunctiue. ⁊ eſt ſenſus ⁊ poſt. ſyru. acetoſum ſimplicē cū geleniabin de acetoſuꝫ o e radicibus. ſ. duabus qꝛ non eſt ita foꝛtiter. ſicut de q̄nqꝫ. Et per h̄ notat gradationē de debili ad foꝛte in ſubtiliando ⁊ aperiendo. Iſta opoꝛtet te moderare ſecūdū materie groſſiciem ac viſcoſitatem maioꝛem aut minoꝛem.

Quis ergo poterit digeſtiua ſic ordinare niſi caſu primo in terminis poſito. Et iō ad capitulū quartū recurrere: ꝛ tu elige vt exigit cōditio: poſt aūt ſeptimū. ideſt poſt principiū ꝛ in augmēto: qꝛ apparente ſigno digeſtionis. Et ita exponit haliabas in h̄ caplo. conuenit decoctio abſinthij. eſt enim apritiua ſubtiliatiua ꝛ ſtomachi confortatiua: ꝛ ſimiliter aq̄ feniculi cū ſyr. tn̄ acetoſo. Et in ſumma vt Auer. 5°. colliget ſtudendū eſt magis i exhibitione aperientiū opilationē q̄ȝ infrigidantiuȝ. vn̄ laudanꝰ que ſunt aperitiua non multi caloris. vt capillus ve. lupulus radix apij feniculi frangendū eoꝝ ſiccitateȝ cum violis liquiritia ꝛ hꝰ: ꝙ ſi cū his commiſcebis q̄ mēbra cōfortabunt vt ſtomacuȝ ꝛ epar optime. Item denꝰ pluribus diebus digeſtiua in hac. verbi gratia. vbi in puta danꝰ ante eūonē. quatuor vicibus ſiue quatuor maneroa in iſta ſex vſq; ad octo. ante detur euacuatiuȝ ſaltem eradicatiuum.

Et ſic igrediēs cōplementū. quarti dico q̄ꝺ in pn° minoratiue abſq; digeſtiōe euacuare poſſumus vt dcm̄ eſt: ſed i eradicādo expectare opȝ digeſtionē. Itē in ſoluendo ꝓcede vt de digeſtiuis de debili ad forte initiū faciens a caſſia veniēdo vſq; ad turbith ꝛ ad electuaria fortia: de q̄bus ſup̄ q̄nto caplo. Attēde tn̄ ꝙ ſi apparebunt ſigna aliqua digeſtionis nō erit dare tūc ſolutiuū ſatis forte. imo vi regulare. ꝛ hoc forte voluit haliab. qn̄ in pn° dabat caſſiā ꝛ turbith. Itē cū eſt debilis da medicinā fortē qꝛ euacuantē humorē difficilis euacuationis ꝛ debilē: qꝛ nō euacuantē multuȝ in vna vice. ſed in pluribus vicibus euacuet humorem cuius euacuatio querebaꝰ. Ita q̄ꝺ melius eſt eā reiterare. ꝛ ſimiliter verificaꝰ canon qn̄ egritudo eſt pigra longa vel materia eſt cōpoſita. electuaria autē ꝛ pillule deſcripte ſupra q̄nto caplo in ſoluendo hāc colerā: ſunt hꝰ: ſed tu eas bene conſidera. ꝛ modera cū lenibus vt etas virtus ꝛ ipſa exigit diſpoſitio. Et hic ſtes attētus in euacuādo p viā ad quā materia declinat. Iuxta illud ſenis. Undecunq; natura reperit ꝛc. Si ad cutim ꝓuoca ſudorē. hec intellige ſeruatis canonibus in ꝓuocatione ſupra in radicibus vniuerſalibus. Si ad vias vrine da ꝓuocantia que ſunt mediocris ꝛ non excellētis caliditatis ꝛ ſiccitatis. Si ad ſuperiora p vomitū vt dcm̄ eſt. ꝛ ſic de alijs. Cū ergo ſciueris ꝙ digeſtio iā aduenit: tūc euacua radicatiue. ſ. ꝛ ꝓuoca ꝛ nō cures de alijs. ideſt non timeas hoc facere. Et in ſumma dicendum ꝙ in his febribus ſic cōpoſitis de materiebus groſſis ante eaꝝ euacuationem plus debemus expectare digeſtionē: magis tn̄ ꝛ minus ſecundū

D materie groſſiciē viſcoſitatem ꝛc̄. Secundo ꝙ debes attēdere ꝙ ſolutiuū correſpondeat materie peccanti. vbi attendas ꝙ cum hac colera quandoq; cōmiſceꝰ melancolia. ꝛ ſicut de digeſtiuo dicēdū. Tertio ꝙ frequentius danꝰ ꝛ dari debent ſolutiua in hac quia longa ꝛ frequentius in longiori. De flobotomia dicā cuȝ Auicē. cū videris eoꝝ vrinas groſſas. ſ. cum rubedine qꝛ ſubrubeas: tunc flobotoma: qꝛ ſignificat materiam in ſanguine peccanteȝ. ꝛ cū flobotomaueris non indigebis cliſteri. ſ. acuto: qꝛ in eadem die nō debent fieri due fortes eūones. vt decima tertij de cura ſputi ſanguinis. tn̄ ante flōiam ſi natura erit ſicca fac cliſtere lenitiuū bono mane vt in radicibus vniuerſalibus.

Pro cōplendo q̄ntum ſcito ꝙ vt ſupra de ꝓnoſticis. Epar maxime debilitaꝰ ꝛ principaliter. ſecūdo ſtomachꝰ. tertio ſplen. ꝛ ideo in his te opȝ ſollicitū eſſe in eoꝝ virtutē ꝯfortando. Ac ꝓhibendo futurā opilationē: epar enim eſt mēbruȝ debilis cōpoſitionis ꝛ cito relaxaꝰ: ꝛ ideo que dantur cū febris peruenerit ad. xiiij. diē: qꝛ. ſ. erit in declinatione. debes dare trociſcos de roſ. minores: vel illos quos ponit Auicē. in q̄nto canone. in quoꝝ cōpoſitione nō magis diciꝰ ſcamonea: ꝛ ſunt minoris deſcriptionis q̄ꝺ dico qꝛ multe ibi ponuntur deſcriptiones. nec ibi inueniꝰ rubrica de trociſ. minoribus. ſunt. n. infrigidatiui ꝛ confortatiui pp̄ ſtipticitatē: ꝛ ideo nō ꝯueniunt niſi poſt digeſtionē. cuȝ aūt prolongaꝰ egritudo vltra tp̄s dcm̄: ꝛ incipit durare per menſeȝ ꝛ menſes oportet vti fortioribus. ꝛ te transferas ad trociſ. de eupatorio. Nam quia in longo proceſſu multum debilitaꝰ epar: ꝛ qꝛ ſic debilitatum male poteſt a ſe expellere ſuperfluitates que in eo multiplicantur: dubitatur de futura opilatione: ꝛ per maxime qꝛ materia peccans groſſa et viſcoſa eſt: ꝛ ideo da confortantia fortia ꝛ aperientia hꝰ ſūt trociſci de eupatorio: qui cum ſint diſplicibiles eos dabis in forma pillulari: aut in ſyrupo acetoſo ꝛ de radicibꝰ addeo more gentilis: eupatorium: ſcolopendriam: cuſcute: ſquinātum: aſſarum: ꝛ hꝰ que confortant ꝛ aperiunt opilationes tam epatis q̄ȝ ſplenis. Item ad extra iuuant calefacientium applicatio. ꝛ ex confortantibus cum oleo de ſpica cum abſinthio calamento ſquinanto ꝛ hꝰ aperientibus poros: ꝛ materias facientibus tranſpirare: ꝛ qꝛ in longo proceſſu veriſimile eſt ſubtile eſſe reſolutum. ideo opus eſt vti calefacientibus ratione materie groſſe que remanſit: que indiget calefactione ꝛ ſubtiliatione forti que per frigida minime fieri poſſet. vnde ꝛ ſi aliquo modo calefaciunt maius eſt iuuamentum. conſidera. Conſimiliter oportet ꝛ ſtomacum confortare cum calidis etiāȝ: non tn̄ intenſis. vnde hic ſubſcribam que ſtomacum confortant epar: ꝛ ſplenem: vt cuȝ oportuerit componere poſſis.

Calida ſtomacum confortantia ſunt.

Abſinthium	Menta	Gariofilus
Lignum aloes	Aromaticū roſ.	Cipreſſus. E
Calamus aromat.	Tyriaca ꝛ hꝰ.	Maſtix.
Citrum	Acorus	Saluia
Galanga	Cinamomum	Gariofilatum

Ex frigidis.

Roſa	Coriandrum preparatum	Uinum granatoꝝ.
Mirtus	Sandali	Ribes.
Agreſtum	Citonia	Zuccarum roſatū ꝛ huiuſmodi.
	Corallus.	

Ex confortantibus: epar ſunt calida.

Squinantum	Saluia	Ameos
Feniculus	Eupatorium	Iſopus
Cappares	Ciperus	Aſſarum
Abſinthium.		

Ex frigidis.

Acetum	Roſa	Cicorea
Acetoſitas citri.	Agreſta	Epatica
Endiuia	Cerotum ſandalinum Meſ.	Ordeum
Acetoſa		Sandali ꝛ hꝰ.
Granata acetoſa	Fumuſterre	

Ex confortantibus: ſplenem calida ſunt.

Tamariſcus	Rutha	Capparus
Acorus	Scolopendria	Eupatorium
Camedreos	Abſinthium	Paſſule
Epithimus	Aſſarum	Saluia
Praſſium		

Ex frigidis.

Acetum	Cornu cerui vſtū	Mirabolani
Blitis	Coralli	Morum
Uiole		

Que oīa poſui magis grā exempli. Et tu filis cum opus erit require ſuis locis. De correctione accn̄tium dicatur ꝙ ad ſua capl'a recurrendum eſt. vn̄ ēt que dicta ſunt ſupra de accn̄tibus acutaꝝ: h̄ loco tibi erunt magno adiumento.

Expeditus de famoſa qꝛ de colla vitellina. venio ad eam q̄ eſt ex citrina: ꝛ ad minus famoſas: ꝛ ſi Aui. niſi vnicū fecerit de oībus cap̄. minus famoſas ſub famoſa cōprehēdēs. vn̄ voluit vt q̄ dixit de famoſa ſufficiant de minus famoſa ꝛ alia. In ea aūt q̄ eſt ex colla citrina. regimē dȝ declinare ad friduȝ magis q̄ȝ in vitellina ꝛ minus q̄ȝ in colla pura. Itē ad humidū minus q̄ȝ in alijs. vn̄ ꝛ qn̄q; ꝯcediꝰ: q̄ꝺ declinet ad ſiccū vn̄ ſtiptica ꝛ leuia i hoc

casu

caſu ꝯcedi pñt. ꝛ hec itellige tā ex parte regiminis medicinalis q̄ȝ diete. vñ obſerua canones poſitos in de vitellina. habes enim digeſtiua ꝛ ſolutiua. q̄rto capitulo. ꝛ tu ibi. Tu tñ ſemper attende eius receſſum a pura.

In facta ex cola̍ p aduſtioné in ſeipſa obſeruet᷑ regimen vtrūqꝫ in ea qȯ obſeruaſti i ea q̄ ex colera pura: cuȝ magis ſibi appropinquet ꝛ ſilr̄s q̄ȝ aliq̄ alia. verū opꝫ vt ad humidū magis declinet q̄ȝ in pura. Secūdo ſis attētus ꝙ cū in tali aduſtione pars eius in meliam trāſit debes cū hoc adminiſtrare: q̄ ēt ꝑ parte meliam reſpiciunt aduſtaȝ. Et hoc in vtroqꝫ regimine. Item valet ꝛ regimen de quo infra de ꝯtinua tertiana. ꝛ tu ibi.

In ea autem que eſt ex colera p admixtioné melancolie ad extra veniētis: regimē ſit minus frigidū q̄ȝ i pura: ſed ſit magis humidū. Et ꝯſequenter fortiores in hac fac fricationes. verbi gr̄a. vbi ponebas i pura i cliſteribus oleū violatū: pone in hac violatuȝ ꝛ cōmune ſimul: graduando vt videbit᷑: ꝛ ſic in ſingulis te regas.

Quid autem de ſebre ex zinaria ꝛ praſſina dōm ſit patet ex dictis. ſup̄ de ipſis in pn̄° capituli. Nā cū ipſe ſint vehemētis caliditatis: ꝛ natura quodāmodo participent venenoſa: ꝛ maxime zinaria. oꝫ regimen tendere ad frigidum ꝛ humiduȝ vehemēter cū rebus cordialibus habentibus ēt reſpectū ad venenū. ꝛ tu cōpone ex his que ſupra de peſtilentia.

A Dicebatur de duplici tertiana q̄ cōtingebat ex diuerſis materiebus in diuerſis locis putrefactis. ꝛ tu ex datis ſcd̄m materiei peccātis exigentiam regimen adminiſtra: ꝛ canones dictos tuo adapta propoſito. ℂ Poſtremo hic attende dcm̄ Gilberti. Inquit. n. de cura duplicis tertiane. In curādo aūt eſt diuā. Quia ſi ſit de materijs ꝯtentis extra: digerēda eſt potius materia p fomētationes emplaſtrationes apientia ꝛ hꝰ. Cognoſcit᷑ aūt hoc qꝛ ifirmus fatet᷑ ſe hr̄e ſebrē in capite vel renibus vel coſtis vel alibi. Oportet ergo apponere euaporatiua: qꝛ cum per ſp̄us q euolant p poros oꝫ fieri digō. Cauendū eſt vt ſtatim apponant᷑ ꝯfortantia ſtiptica: taliter enim fieret magis indigeſta materia. Hoc ēt fit qñqꝫ materia exiſtēte itra: qꝛ qdaȝ ſunt qui nullatenuȝ per os aliqd reciperent. Subueniendū eſt ergo p appoſitioné exterioré: vt accipiat᷑ calamentū pulegiuȝ menthaſtrū: bulliant in fortiſſimo vino: ꝛ ſup materiā ſebris apponantur. Uel accipe ſemina diuretica vel furfur vt citius euaporet. Sic enim diſpergit᷑ materia ꝛ a loco euaporat. Hec ille. Et hoc appoſui vt bene conſideres in omnibus modum cure.

Quia colera ſit non pura per admixtionem diuerſi flātis ac melancolie vt dcm̄ eſt. Ideo male repiunt᷑ ſic ſimplicia cuilibet tali ꝯferentia. pp qȯ opꝫ te cōponere. ꝛ tu habuiſti ſimplicia digeſtiua colere naturalis ꝛ ſimplicia flegmatis naturaliſ ac melancolie. Et ideo ad quintū recurras capitulum. ꝛ compone.

ℂ Ut verbi gratia. qñ mixtio eſt ex cola̍ ꝛ flegmate tenui et aquoſa: ꝛ dr̄ citrina. ℞. aquaꝝ endiuie. ℥. j. ſcariole cicoree añ. ℥. j. ſ. abſinthij fenicl'i añ. ℥. i. miſce. Uel ſic ex ſirup. ℞. ſirupi acetoſi ſimplicis: mellis roſ. colati añ. ℥. j. aq̄ endiuie. ℥. ij. ſ. Uel ſi vis magiſtralé. ℞. endiuie ſcariole lactuce adiātos yſopi cicoree añ. M. j. radicū feniculi. ℥. ij. ſ. radicū apij ℥. j. ſeminum endiuie ſcariole añ. ℥. j. fiat decoctio: ꝛ pro libra. i. ſ. decoctionis pone. ℥. iiij. zuchari ꝛ aceti. ℥. iiij. ꝛ fac longū: ꝛ breué vt placebit. ꝛ da vt dcm̄ eſt in p̄cedēti rubrica: ꝛ aromatiza cū cinamomo. ℂ Ex ſolutiuis da caſſie tracte. ℥. j. cū. ʒ. ij. turbith p̄parati: extrahat᷑ cū aqua abſinthij ꝛ endiuie añ. Uel. ℞. electuarij indi. ʒ. i. ſ. electuarij. ſucci roſaꝝ. Nicol. ʒ. ij. cum aq̄ endiuie abſinthij añ. ℥. i. ℂ Confectiones ꝛ electuaria conſimiliter compone ex calidis ꝛ frigidis. vt Recipe ſpecieꝝ aromatici roſati deſcriptione gabrielis. ʒ. i. ſ. ſpecieꝝ triaſandaloꝝ. ʒ. ij. Quia colera vincit in vigore zuchari tabarzet. ℥. x. fiat confectio ſolida. Uel cū ſimilibus ꝛ zucharo violato boraginato fac electuarium. ℂ Et ex trociſcis ꝯueniunt trociſci roſati minores. Auicē. maxime qñ iā p̄terijt quartuſdecimus dies vel circa habentes intentiones vt in canonibus eſt expreſſum. ℂ Conſimiliter ex oleis cōmiſce calida dicenda in flegmatica cum frigidis iam dictis: ꝛ fac vnctiones cerotaria. ꝛ hꝰ ſecundum exigentiam membroꝝ. Pro qbus etiam ad propria te reduces capitula. Et hoc Aui. in euacuatione talis materie laudat ſcamoneam ꝛ turbith. Et nota ꝙ erat orientalis: vt ſupra de tertiana pura.

ℂ Qꝫ ſi fuerit ex colera vitellina conſimiliter dic de ſimplicibus. Ex cōpoſitis vero Reci. ſirupi acetoſi ſimplicis. ℥. i. ſ. mellis roſati colati. ℥. ſ. aq̄. endiuie feniculi añ. vnc. i. ſ. Ex magiſtralibꝰ. Reci. radicū feniculi ſparagi añ. vnc. i. ſ. ſcolopēdrie endiuie ſcariole cicoree añ. M. i. abſinthij. M. ſ. liqritie paſſulaꝝ añ. vnc. i. ſeminis endiuie ſcariole aſſari. ana. vnc. ſ. fiat decoctio: de qua. ℞. librā. i. ſ. zuchari tabarzet. vnc. iiij aceti. vnc. v. Uel ſqlllitici ſi magis vis incidere. ꝛ h̄ in ꝓceſſu. vnc. iiij. fiat ſiru. lōgus aut breuis ꝛ det᷑ vt ſup̄ de tertiana pura cū aq̄s appropriatis aut ſine aq̄s vt tu ibi. Itē ꝓcede deinde ad acetoſos compoſitos. ℂ Ex ſolutiuis cōuenit. ℞. diaſinicon. vel electuarij idi. ʒ. ij. ſ. eľarij. ſucci ro. ʒ. i. ſ. vel caſſie vel diaprunis vľ māne. vnc. i. turbith. gūmoſi p̄parati. ʒ. ij. vel agarici tantūdē. ꝛ in hoc capľo Auicen. laudat ſcamoneaȝ turbith ꝛ agaricū. Pillulas ꝛ alia habes ſup̄ q̄rto capľo. Ualet ꝛ reubarbaꝝ i ſubſtātia ꝛ i infuſione datū. Et bñ tibi ſit memorie pp egritudiné eſſe cronicam te oportere ꝓcedere de debili ad forte: ꝛ ſepe replicare. ℂ Ex trociſ. maxime cōmendat Auicē. in hoc capľo trociſcos de eupatorio. ꝛ de ipſis dcm̄ eſt. ℂ Ex confectionibus. ℞. ſpecierū dyarodon abbatis vel triaſandali. ʒ. iij. ſpecieruȝ aromatici roſ. gabrielis. ʒ. j. ſ. zuchari. vnc. iiij. fiat ꝯfectio ȯ aq̄ accipiat ante cibuȝ p horā vnū morſelluȝ. ʒ. iij. ꝛ poſt bibat parum vini aromatici optime limphati vel electuariū conſice ex zucharo bugloſſato violato añ. vnc. iij. roſaꝝ roſmarini añ. vnc. ſ. manuſrp̄i perlati. vnc. j. ſ. ſpecierū electuarij. ʒ. i. ꝛ de ipſo plus aut minus pone ſcd̄m ꝙ vides eam plus aut minus a pura diſtare: vt dictum eſt.

ℂ Qꝫ ſi fuerit nō pura p admixtioné melancolie i ſe genite p aduſtioné. tūc ſimplicia videant᷑ que cōferunt colere pure ꝛ melancolie: ꝛ ex illis aggrega. vt v̄bi gr̄a magiſtralr̄. ℞. floꝝ violaruȝ boraginis bugloſſe roſ. rub. endiuie ſcariole lactuce añ. M. i. ſeminū fridoꝝ maiorū ſcolopendrie ſucci boraginis ſucci pomoꝝ rodolentiū acetoſoꝝ añ. vnc. iij. fumiterre. vnc. iij. ſ. buliant i lib. vj. aq̄ ad cōſumptioné tertie partis ꝛ cū lib. ij. zuchari fiat ſy. cū. vnc. iij. aceti ſqllitici. ꝛ clarificet᷑ ꝛ det᷑ de eo plus ꝛ minus ſcd̄m longitudineȝ vel breuitaté vt ſup̄. Uel. ℞. ex cōpoſitis ſyr. violati. vnc. j. ſyr. de fumoterre. vnc. ſ. aq̄ bugloſe. vnc. ij. aq̄ fumiterre. vnc. i. miſce. ℂ Ex ſolutiuꝭ. ℞. reubarbari electi, ʒ. i. ſ. ſpice gra. v. ifunde in aqua lactis: ꝛ modico vini albi ſtetqꝫ per horas octo in infuſione: deinde exprime: cui expſſioni addat᷑ caſſie vľ māne. vnc. j. ꝛ electuarij hamec. ʒ. j. extrahat᷑ caſſia cum aqua fumiterre boraginis endiuie añ. Pillulas ꝛ alia habes quinto capitulo. ℂ Confectiones ꝛ electuaria fabrica. vt verbi gratia. ℞. ſpecierū electuarij de gēmis. ʒ. j. triaſandalorum vel diarodon abbatis. ʒ. ij. ſ. zuchari albiſſimi. vnc. x. Uel. ℞. letificantis Almanſore ſpecierū triaſandaloꝝ manuſrp̄i perlati: ꝛ cum zuccaro boraginato vel bugloſſato violato fac electuariū: ꝛ vt ſup̄ folijs auri coopiat᷑ ꝑ nobilibus. Unctiones modo ex modo dato fabrica vt opus eſt cōmiſcēdo olea calida cum frigidis. de qbus in de colerica pura: ꝛ infra de flegmatica ꝛ de quartana. Ita ꝙ attende inflammationi ꝛ aduſtioni. Et ſi videbitur epithimare epar vel corde reducas ſupra ad ea que de febre peſtilētiali. vbi epithima ta tuo propoſito inuenies.

Digitized by Google

¶ Qꝫ ſi fuerit nõ naturalis per admixtionez colere nigre ab
extra venientis. cõſimiliter operare ex parte ſimplicium vt
verbi gratia. ℞. melliſſe ſcolopendrie endiuie ſcariole floꝝ
boꝛaginis bugloſſe violaꝝ añ. M. i. radicum feniculi petro
ſilini añ. ℥. j. ʒ. liquir. roſ. paſſulaꝝ. añ. ℥. i. fiat decoctio: ⁊
cuꝫ libꝛa vna decoctionis ponant. ℥. iij. zucbari ⁊. ℥. ij. aceti
⁊ fiat ſirupus longus aut bꝛeuis vt dcm̃ eſt. Uel. ℞. ſirupi
violati acetoſati. ℥. i. de fumoterre. ʒ. aquarum ſcolopẽdrie
bugloſe añ. ℥. i. ʒ. De ſolutiuo. ℞. caſſie aut máne. ℥. i. dia/
ſene. ℥. ʒ. vel electuarij bamec. ʒ. ij. ʒ. cuꝫ aqs dictis da ⁊c̃.
¶ Confectiones oꝛdina ⁊ electuarium vt in pꝛecedenti ⁊
in alijs ſimiliter per omnia. ⁊ tu conſidera ea.

¶ De tertiana continua. Rubꝛica. iiij.

B **T**Ertiana continua eſt febꝛis continua ex materia colerica adintra venas
putreſcente in locis a membꝛis pͥncipalibus ⁊
ꝓpꝛie a coꝛde remotis ſcd̃m plurimum contin
gens. cuius eſt de tertio in tertium manifeſtam
facere excreſcentiam. Dicit ex materia ⁊c̃. qꝛ ex oi tali indif
ferenter fieri ↄtingit. Dicitur ad intra ⁊c̃. ⁊ ſcd̃m plurimũ.
qꝛ nõ incõuenit ꝙ fiat a materia extra venas: vt in rubꝛica
ſequenti. Dicit a mẽbꝛis ⁊c̃. qꝛ in hoc differt a cauſone: qui
fit ex materia ꝓpinqua pꝛincipalibus ⁊ coꝛdi ſpecialiter.
Dicit cuius. qꝛ ſcdo differt ab ipſo cauſone in quo non ap/
paret manifeſta excreſcentia.

De ſignis demonſtratiuis dicat ſummatim. ¶ Ab
exeuntibus pͥmo: qꝛ vꝛina eius eſt intenſa
valde ſubtilis ſubſtantie rubea vel ſubruffa cum liuiditate
q̃dam. Similiter egeſtiones. Itẽ i ea niſi in die cretica ſudoꝛ
apparet. ¶ A ſubſtantialiter inherentibus. Quia caliditas
ſentit acutioꝛ moꝛdicatioꝛ. ¶ A q̃litate mutata. facies ci/
triniоꝛ. Similiter oculi lingua cũ aſpitate ⁊ q̃nq; cuꝫ nigre
dine. ¶ Ab actione leſa nõ incipit cũ rigoꝛe neq; cũ horri/
pilatiõe: ſꝫ cũ quodã tipo ſiue frigoꝛe extremitatũ ꝑuatiuo
⁊ leni. eſt ſitis intẽſa. pulſus velox ⁊ ſpiſſus cũ diuerſitate q̃
daꝫ expiratio maioꝛ. Et in ſumma ſigna in hac ſunt intẽſio
ra atq; foꝛtioꝛa q̃ꝫ in iterpolata. ⁊ tu applica ſcd̃m gradũ in
tenſioꝛẽ: que dicta ſunt de tertiana nota.

C **De ſignis** pꝛonoſticis. De eis dicetur ſimul cum his
que de cauſone ⁊ tu ibi.

Canones Et accedens ad curã dico ꝙ lꝫ ſimiles ſint
intentiones habende in cura tertiane iter/
polate: ⁊ ↄtinue tñ cura ↄtinue differt a cura interpolate in
modo appꝛoximationis ⁊ gradu rerum illas intentiones
cõplentium. ¶ Et anteq̃ꝫ illas ponã dñas. Scito ꝙ magis
D ſollicitus eſſe debes in cura huius continue q̃ꝫ interpolate.
qm̃ materia continue eſt in q̃ꝫtitate maioꝛ: ⁊ in q̃litate dete
rioꝛ. ⁊ magis timoꝛoſa q̃ꝫ interpolate. Et lꝫ ſi materia vna
ſpecie: ex his pͥmam ſi vis cape dñam. ¶ Secunda: qꝛ dieta
dꝫ eſſe ſubtilioꝛ in ↄtinua ꝓp virtutez magis oppꝛimi a mã
moꝛbi ne ipediat digeſtio. Itẽ qꝛ eſt maioꝛ q̃ꝫtitas vt dictuꝫ
eſt. Item ſeuitas accñtiuꝫ maioꝛ. ¶ Tertia. qꝛ dieta dꝫ ma/
gis declinare ad fridum. qꝛ ↄtinue mã ad coꝛ effumat: ⁊ po
nit ipſum in calefacto eſſe. Et hic nota v̾ba Raſis in diuiſio
nibus intẽde in extinguendo q̃ꝫtum potes: cũ exhibitione
aq̃ cucurbite ⁊c̃. Et ſubdit: ⁊ nõ ꝓhibeat in hac febꝛe quin
ſumat eger aquã fridaꝫ cũ vult. Et in ſumma dicit ꝙ lꝫ tar
det criſim: tñ eſt ſecurius ſic facere. ⁊ ꝙ expꝛtus eſt vtranq;
viã: ⁊ inuenit hãc ſecurioꝛẽ: ⁊ multo paucioꝛes moꝛtui ſunt.
Et ſubdit: dimittere extinctionẽ eſt dimittere egrũ ꝓculdu
bio ad moꝛtẽ appꝛopinq̃re. Et hãc viã ſecutus eſt Cerni/
ſonus nr̃. Quidã dicunt Raſim h̄ itellexiſſe magis in cura
cauſonidis. Et ↄſequenter dicat de alijs rebus nõ nãlibus.
vt ꝙ quies eſt ↄueniẽtioꝛ motu. ⁊ ꝙ nõ dꝫ iraſci. ⁊ bꝛeuiter
ex ipſis timere ſupcalefactionẽ amplius q̃ꝫ in interpolata.
¶ Quarta ꝙ in hac debemus magis intendere digeſtioni vt
Auic. ⁊ hoc dupliciter. Pꝛimo qꝛ mã continuarum non eſt
apta ita faciliter educi ꝑ farmacũ ſicut interpolatarum. Et
cã: qꝛ materie ↄtinue ſunt diſſeminate ꝑ venas magnas et
paruas ꝑ vniuerſuꝫ coꝛpus. Sunt itaq; he materie multuꝫ
remote a vijs ductuuꝫ. In interpolata aũt materie ↄtinent
extra venas in carne aut cute vt ſupꝛa. aut in venis magnis
⁊ in faucibus eaꝝ in locis ꝓpinquis expulſioni. qm̃ non vꝫ
veriſimile ꝙ ita cito poſſet materia interpolate in pͥnº paro
xiſmi moueri ad extra venas ſup membꝛa ſenſibilia: niſi ipa
eſſet in faucibus venarũ magnarum locis expulſionis pꝛo/
pinquaꝝ: imaginabile tñ eſt ꝙ ipſa contineri poſſit in venis
multũ remotis. Et foꝛte hoc aliq̃n ↄtingit lꝫ rariſſime: qd̃
ſigno pót cõpꝛehẽdi: vt cum videris febꝛientez interpolate
incurrere febꝛẽ: ⁊ ante aduentũ eius erit cũ ſignis balmeli/
letu ꝑ longuꝫ tp̃s. vt ꝑ hoꝛam ⁊ plus anteq̃ꝫ. ſ. veniat rigoꝛ.
ita ꝙ nõ accidat hoc ex materie tarditate. ⁊ iõ bñ cõſidera.
Et ex iſto cognoſce q̃ꝫ bene operant qui dant oi ſero vnam
pillulam in his cõtinuis ante apparitionẽ ſignoꝝ manife/
ſte digõnis. plus. n. ledunt vt pꝫ: ſed apparentibus ſignis
manifeſte digõnis: natura tunc oi die digerente ↄueniet: ⁊ h̄
ↄſentiente virtute. ¶ Secundo ꝙ materia tam antecedens
q̃ꝫ ↄiuncta ipſius ↄtinue in venis eſt ⁊ remanet. ſed iterpo
late antecedens eſt in venis aut extra: ſed eius cõiuncta ad
extra ẽt in ↄtinuis requirit equatio materie ⁊ eius ſepara/
tio ab alijs humoꝛibus nõ peccãtibus: in iterpolatis autez
ſola equatio. virtuti itaq; difficilius ẽ cuꝫ cõplere illa duo q̃ꝫ
alterũ tm̃. ⁊ tu ↄſidera. qꝛ locus eſt ſpeculationis. Item ad
opus pꝛacticuꝫ debes eſſe intentus plus digõni dando dige
ſtiuum pluribus vicibus in die aut in maioꝛi doſi: aut plu/
ribus diebus vt dcm̃ eſt. ¶ Quinta quod in hac debes eſſe
intentus plus ꝓuocationi. ⁊ cã: qꝛ dato ꝙ ſcd̃m pl̃m mate/
ria ↄtinuaꝝ ſit in venis magnis: in q̃bus eſt maioꝛ commu/
nitas ad vias vꝛine lꝫ ⁊ materia iterpolatarum ẽt poſſit eſſe i
eiſdeꝫ. tñ qꝛ in ↄtinua colerica ſit maioꝛ iſectio ſeri ſine aq̃
tatis ſanguinis: ad cuius finalẽ eductionẽ opꝫ ꝓuocationi
magis intendere. ⁊ ꝑ viam ſudoꝛis ⁊ per viam vꝛine. ⁊ hoc
cuꝫ plurimo vſu aq̃ oꝛdei. ⁊ ſeminũ cõium frigidoꝝ. vt ſup̃ i
radicibus vſibus. ¶ Sexta qd̃ in hac magis itendimus ad
lenitionẽ ventris ꝓp maioꝛẽ ventris ſiccitatẽ: ⁊ maioꝛez ti/
moꝛẽ freneſis ⁊ minus ad vſum medicine ſolutiue añ dige
ſtionẽ. ⁊ hoc regulariter: qꝛ coacte ↄtingeret oppoſitum. ⁊
cã eſt iam dicta ꝑ pte. 2ª. qꝛ v̾tus eſt debilioꝛ in cõtinuis in
tolerãdo ipꝛeſſionem malaꝫ farmaci vñ tolerantia farmaci
dꝫ virtuti ꝓpoꝛtionari. Itẽ ⁊ habilitas mãe. ⁊ Auic. ⁊ non
vtatur niſi cliſteribus lenibus. ¶ Septima dña. qm̃ vomi/
tus eſt magis ꝓuocandus. ⁊ magis iuuatiuus i iterpolata.
¶ Octaua. qꝛ vbi ſit de ſlõia indicatio magis conuenit in cõ
tinua: de qua infra in de q̃tidiana. Et in ſumma ↄtinua idi/
get ſubtilioꝛi regimine magis infridatiuo digeſtiuo minus
calido ⁊ pluries replicato cõtinuato q̃ magis cliſterijs mi/
nus acutis ⁊ magis lenitiuis: ⁊ ſil̾r ſolutiuis maioꝛi ꝓuoca
tioni vꝛine ⁊ maioꝛi extinctione: q̃ꝫ ſibi cõpar interpolata.
Et ꝑ ſeuitate accñtium recurre ad ea q̃ de acutis ⁊ ꝓ alijs
ẽt: qm̃ acuta eſt. Quãtum differat ex pte cure ipſa ab inter/
polata iã manifeſtũ eſt: qꝛ itenſioꝛa frida cõpetunt. Et iõ ex
habitis in de tertiana pura ⁊ i ꝑcedẽti rubꝛica. ⁊ ſup̃. 5º caº
Et de peſtilentia elige tu frigidioꝛa ex pte digeſtiuoꝝ ſolu/
tiuoꝝ. trociſco. confectionũ. electuarioꝝ. vnctionũ. epithi/
matum ⁊ hꝰ. ¶ Et in fine huius totius capituli addaꝫ aliq̃
que a pꝛopꝛietate ſpecifica ponunt ab auctoꝛibus oẽm cu/
rare tertianam: q̃ ẽt ego nolo deſpicere. ⁊ hoc ſi ꝑus reme/
moꝛabo ꝙ rubea trociſcata Nicol'. ante hoꝛam acceſſionis
cũ aqua roſa. data ad modũ auellane: ⁊ naribus ⁊ pulſibus
inunctis ex ea ſanat. ¶ Itẽ trifera ſaracenica eiuſdem data
vt dictum eſt. ¶ Auic. ſecundo cañ. capitulo. de aranea in/ E
quit. dixerunt quidam ꝙ tela aranee quando miſcetur qui
buſdã emplaſtris ⁊ ponitur ſuper frontem ⁊ timpoꝛa: fe/
bꝛem ſanat tertianã. Et extimauerunt quidã ꝙ tela ſpecici

cuius

cuius tela eſt ſpiſſa alba qñ ſtringitur in cute eius. ⁊ ſuſpen
ditur ſup collum aut adiutoriũ: ſanat febrem tertianam.
Et quidam vt varigniana accipiunt plures araneas: ⁊ illas
coctas cũ oleo lucerne: ⁊ tritas ante paroxiſmum applicãt
timporibus pulſui brachiorũ: ⁊ optime tollunt tertianam.
digeſta tñ prius mã. ¶ Tres radices berbene cum tribus
folijs eius in aq̃ diſſolute añ acceſſionem date cur aũt eam.
Plinius. 25. Dicit vt habẽs tertianã in potu ſumat tria ex
folijs eius aut tria ex granis ipſius ⁊ alterabuntur circui
tus febris. Auic. 2° cañ.

A **Capitulum. xiij.** De cauſone.

Cauſon eſt febris ꝯtinua ꝓportionalis de colera nãli aut flãte ſalſo putrefa
ctis in venis corporis totius: aut in membris nobilibus cordi ꝓpinqs cũ vehemẽtia accñtiũ
⁊ incẽdio. 2m pl'm ꝯtingẽs. ¶ Dicit ꝓportiona
lis: qꝛ nõ eſt vere: ⁊ ꝓprie ꝯcluſa. qꝛ dato ꝙ ab egro vel me
dico excreſcẽtia nõ pcipiat rõne loci: tñ de 3° in 3m ex nã hu
moris motũ hꝫ. ¶ Dicit de colã nãli qm̃ nõ vĩ ꝙ ab innãli
cãri poſſit. Nã p̃ ex citrina fieri nõ vĩ: qꝛ nõ repit in locis ꝓ
pinqs cordi: neqꝫ in eis multiplicat verũ nõ iplicat ꝙ in eo
loco multiplicet: ⁊ ſic ꝙ eã cauſet vt vĩ velle yſaac ⁊ viati
cꝰ. ⁊ hãc vocat cauſon nõ multi feruoris. Sꝫ dicebat ſcõm
plurimũ. imo dĩ ꝯſequẽter ꝙ ſi ꝯtingat colerã citrinã mul
tiplicari in toto ⁊ putrefieri: nõ cauſabit cauſonẽ: qꝛ nunq̃
perueniet ad icendiũ: ⁊ calorẽ ſilẽm icendio cauſonis: ⁊ tu cõ
ſidera. In cura aũt eſt dĩa ex pte itenſi ⁊ remiſſi: ⁊ nõ aliter
neqꝫ a vitellina neqꝫ a colera minoris fame p admixtionẽꝫ
extranei pp ipſas nõ poſſe puenire ad incẽdiũꝫ tale q̃le facit
cauſon pp earum groſſiciẽ. Nã vapores eorũ groſſi ſunt nõ
potentes venire ad eã igneitatẽ: ad quã fumi colere nãlis.
De colera innaturali p aduſtionẽ in ſe: de q̃ dicebat ꝙ cura
B eius erat ſicut cura pure: Dicendũ p̃mo ꝙ in locis iã dictis
nõ multiplicat. Qꝛ ſi multiplicaret dõni vt de citrina. Sꝫ
dices eſt ne flegma ſalſuꝫ calidius hac colera? Et vĩ ꝙ nõ:
qꝛ in flegmate ſalſo eſt aliquid flegmatis remittẽtis colere
acuitatẽ: ⁊ illa aduſtio vĩ facere ad igneitateꝫ. Iſta diſcuſſio
ptinet ad capl'm de humorib9. vbi ẽ videndũ quo modo ſe
hñt hi rumores rõne itenſionis ⁊ remiſſiõis ⁊ tu cõſidera
¶ Dicit a flegmate ſalſo. vñ Auic. ⁊ non fit flegma ſalſum
ſicut ſciuiſti ex quo ſupple cauſet cauſon niſi ex aquoſitate
flegmatis cuꝫ colera acuta. Eſt ergo colã q̃ putrefit: q. ſ. eſt
ps flegmatis ſalſi: aquoſitas pmixta aquoſitati plurime. i.
colã hũoralis: ⁊ nõ p aduſtionẽ genita: q̃ſi velit ꝙ colera ſit
multa: tñ frigida aq̃ſa: ⁊ fluxibilis p flãtis aquoſi admixtio
nẽ. Ex quo ifert ꝙ nõ fit cauſon a flãte ſalſo p aduſtionem
flegmatis genito. qm̃ tale eſt remiſſius: p̃mo pp cinereitatẽ
in ipſo ex aduſtiõe remanẽtẽ. vel expone cũ colera acuta. i.
cuꝫ humore acuto: ſiue ſit colera: ſiue pars flãtis aduſta: ⁊
ſic ꝯtingit cauſonẽ ex ambobus cauſari. Sed qd dicemus
qm̃ in flegmate ſalſo aquoſitas vincit i q̃ñtitate: ⁊ remanet
in toto forma flegmatis. In colera aũt citrina remanet for
ma colere. ergo vĩ qð calidior ſit citrina ipſo flãte ſalſo. Si
ergo flegma ſalſum facit cauſonẽ: a fortiori ⁊ citrina. Item
colera adueniẽs flãti nõ tollit formã flãtis. ⁊ flegma adue
niens colere citrine nõ tollit formã colere: ſꝫ forma colere
limitat p eẽ ſuo in mã itenſiorẽ graduꝫ caliditatis q̃ꝫ forma
flegmatis. ergo conſidera: qꝛ hic eſt locus ſpeculationis. Et
opꝫ pro his te recurrere ad capl'm allegatũ: ⁊ tu ibi. Tamẽ
dõm qð flegma ſalſum magis reperit in locis propinquis
cordi: eo ꝙ ibi reperit magis colera naturalis: qꝛ in venis
pulmonis cum ſanguine colerico nutriat: ⁊ in eiſdẽ flegma
plurimũ cũ complexione accidentali ſit humidius.
C ¶ Ex his qdam diſtinxerũt: ⁊ eſt diſtinctio cõis ꝙ cauſon eſt
duplex. verus q eſt a colera: ⁊ Auic. eſt cauſon flãtica. Alij
aliter. Cauſon triplex. purus. nõ purus. nõ verus. Purus
a colera pura. nõ purus a colera nõ pura: qꝛ citrina. nõ ve
rus a flãte cõſidera. Dicit putrefactus. qm̃ vt Auic. cã in eo
ẽ multitudo putredinis. Verũ eſtimauerũt qdã ꝙ a colera
nãli ſuo peccãte q̃ñtitate: ⁊ nõ p putrefactioneꝫ poſſit febris
cãri cauſon dicta de quorũꝫ numero fuit Gordonius. Sed
de iſto dcm̃ fuit in de ſynocis. h tñ cõiter non tenetur ⁊ ꝯdi
ctionem in ſe nõ icludit: ⁊ vt allegato loco viſum eſt Auer.
hoc ꝯtingere poſſe. ¶ Dicit in venis totius. ꝙ dato ꝙ pro
prie cauſon fiat: cũ mã in locis nobilibus cordi ꝓpinquis:
qꝛ i illis colera ipſa p appropinquationẽ cordi magnã idu
cit iflãmationem ac accñtium prauitatẽ magnam: ⁊ multo
maiorẽ q̃ꝫ qñ ẽ in locis remotioribus: pp qð a tertiana con
tinua differat vt ſupra. tñ nõ icõuenit q̃ꝫ aliqñ in venis toti9
accidit colẽ multe putrefactio: ad quam ſequit cauſon: vt
Gal. 4. regiminis acutorũ. cõmẽto p̃mo. verũ hoc eſſe raro:
ſꝫ ſm pl'm fit qñ putrefit in locis ꝓpinqs dictis. Et iõ dixit
Aui. aut i venis q̃ ſequunt ptes cordis ꝓpe. Et iõ nõ credo
ꝙ ꝓpe poſſit cauſon ex praſina ⁊ eruginoſa fieri: vt ſup̃ de
tertiana non pura: ⁊ tu ibi. Membra aũt nobilia ſunt vt os
ſtomaci. epar. pulmo. Vñ in venis horũ aut ꝓpinqs h colã
putrefactã cauſonẽ fac. ¶ Dicit cũ vehementia. nã accñtia
cauſone ſunt fortiſſima: vt ſtatim de ſignis: ⁊ maxie i reſpe
ctu ꝯtinue aut iterpolate. Et ſup oĩa ẽt ſitis vehemẽtiſſima.
Et iõ dcm̃ ẽ cauſon a caumate: qð iterp̃tat icendiũ: ſiue fe
bris icẽſiua: ſiue arſiua: ſiue adurẽs. nam i ea apparet lingue
aſpitas cũ nigredine vt ifra. ¶ Dicit ſm pl'm: qꝛ ẽt vt tactũ
ẽ ab alia colera cãri põt q̃ꝫ nãli: ⁊ de alijs: vt ẽ exp̃ſſum. Itẽ.
⁊ aliqñ ꝯtingit ipꝫ cãri extra venas in loco cordi ꝓpinquo.

Cauſe De cauſis aũt dicat ꝙ aliqñ qs de ſinocha tranſit in cauſonidem vt ſup: qñ. ſ. a p̃n° nõ fit recta cura
⁊ adurit ſanguis: vt maxia ps ei9 i colerã ꝯuertat. ideoqꝫ
hñ cõſidera. ¶ Ex cõis ãt p̃mitiuis dicat ꝙ accidit ex inor
dinato regimine: ⁊ vſu rerũ calefaciẽtiũ ⁊ exiccãtiũ: ⁊ colam
nãlẽ multiplicãtiũ: vt ſup̃ de tertiana pura: ⁊ iflãmãtiũ eaꝫ:
vt ſunt vſus vini vinoſi: carniũ ſalitarũ: ⁊ aliorũ iflãmabiliũ:
exercitiũ forte. ars fabrilis: ⁊ h9 q̃ calefaciũt ⁊ exiccãt. bal
neũ calidũ exiccatiuũ ita furor: ⁊ h9: vt ſupra de tertiana pu
ra. Et adiuuat ad h etas cõplexio. itẽ regio frida: vt Ariſt.
14. ꝓblematũ. tertio ꝓblemate. Et cã qꝛ frig9 regiõis rep
cutit calitatẽ ad itra: q̃ ſic itus fortificata febrem cauſat for
tiorẽ. In calã aũt ſec9: qꝛ exalat ſiue reſpirat mã nã adiuta.
Ex q̃ aliq practicãtes accipiũt ꝙ i cauſone exterioribus in
frigidatis iteriora calẽt magis. Et lꝫ ita ſit tñ ſm pl'm cau
ſat i eſtate ⁊ ꝯſtitutionibus calĩs ⁊ ſiccis: vt q̃rto regiminis
acutorũ. ¶ Corpora aũt cauſoni magis diſpoſita ſunt iuue
nes p̃: qm̃ in eis magis ẽ aptus humor multiplicari cauſo
nẽ faciẽs. ſcõo pueri tertio ifantes: qbus accidit ꝓfunditas
ſomni qñqꝫ pp eleuationẽ vaporũ ad caput cũ ſit multũ hu
midũ. De ſenibus v̉o dicat: ꝙ lꝫ iuuenes ſint magis apti. tñ
alijs parib9 plus accidit p̃mis ſenibus: ⁊ maxie in p̃n° ſene
ctutis: vt. 16. ꝯtinẽtis: qm̃ in eo tpe adhuc multiplicat mul
tũ de colera in eis: ⁊ cũ h ex iuuẽtute ẽ in eis colera reſerua
ta: ⁊ v̉tus i eis ẽ debilior. vñ i iuuenib9 ẽ fortij ad reſiſtẽduꝫ.
⁊ iõ ꝯſidera: qꝛ loc9 ẽ ſpeculatiõis. Et hoc vĩ velle hipo. ter
tio aphorũ aphoriſmo. 31. Vltra v̉o hãc etatẽ. d quo i ꝓno
ſticis. De vltimis v̉o ſenib9 dicat ꝙ parũ accidit eis: qꝛ i tali
bus nõ multiplicat colã niſi ex forti cã: etate multũ ꝯtrãte.
Qꝛ ſi accidat peũt ꝯcurrẽte debilitate v̉tutij eoruꝫ. Et credo
ꝙ Raſis. xvj. ꝯtinẽtis dũ dixit. ⁊ maxie i puero voluerit ꝙ
ẽt in prio ſenio verſus declinationẽ eius ſit dõm ſicut de vl
timis ſenibus. cuꝫ finis vnius ſapiat nãm p̃ncipij alterius.
Hic caderent multe ſpeculatiões: vt ſupra in capitulo de p̃a
paratione: ⁊ tu illas ꝓſequere cum ſpeculari volueris.

Signa demonſtratiua. Licet ſigna tertiane pure ſunt ſigna cauſonidis. ab ea tamen dĩa ſunt ſecun
dum intẽſum. qm̃ in cauſonide ſunt itenſiora. ⁊ ſic ſufficeret E
eorũ doctrina. Verum vt ducẽꝫ ꝓſequar ea deſcribam: qui

bus apparebit ſatis apta dītā:ſeruans oꝛdinem vt ſupꝛa.
¶ Ab exeūte mutato. Urina eſt rubicūda tenuis incēſa lu/
cēs ⁊ ſcintillās vt ignis ī ſupficie linēs: aut nigreſcēs qn̄q̄
ex foꝛti incendio:⁊ h̄ cōiter apparet. ꝯtingit tn̄ qn̄q̄ in pn̄°
q̄ vꝛina ſit cruda pp multitudinez opilationis. qn̄q̄ liuens
tu bida pp multitudinē putrefactionis. Similiter egeſtio/
nes ſunt multum tincte:⁊ in hac non appet ſudoꝛ niſi apud
criſim Auic. Sputū aūt erit amarū aut ſalſuz. ¶ A ſubſtā/
tialiter īherentibus:q: ab infirmo iudicat̄ maioꝛē calidita/
tem eſſe in interioꝛibus q̄z in exterioꝛibus:ver̄ ad tactū cō/
pꝛehendit̄ caliditas intenſa valde:⁊ eſt maioꝛ q̄z ī tertianis
alijs tā ad intra q̄z ad extra. Q: ſi dicat̄ materia ī cauſonide
eſt clauſa nō pueniens cū ſua caliditate ita ad exterioꝛa ſicut
in tertiana. ergo ꝯſidera. Et in v̄o alijs paribus īcendiū eſt
maius ſicut ⁊ cetera accn̄tia. A q̄litate mutata. nam in facie
apparet citrinitas:⁊ inflāmatio magna etiā in oculis. ligua
eſt aſpera valde pp ſiccitatē foꝛtē:⁊ apparet citrina pꝛimo.
deinde ꝓcedente aduſtione denigrat̄. Labia ſil'r qn̄q̄ deni/
grant̄. oꝛis amaritudo:⁊ nariū ſiccitas. ¶ Ab actione leſa.
pulſus eſt magnus velox:⁊ frequēs cū duritie:⁊ in his dif/
ferētijs ꝯtinuās q̄ſi ſemp eodē mō pp ipſam a pn̄cipio eius
vſq̄ ad finē eſſe ſic ꝯtinuaz:vt videt̄ ſicut omotena. Et q̄/
dam nō bn̄ diſtinguētes frequēter eam omotenā iudicant.
Sitis vehemētia:⁊ hoc v̄r eſſe q̄ſi ſicut ꝓpꝛium ſignuz ī ea.
vn̄ q̄rto coll'z. Sitis foꝛtis pꝛimū ſignū eſt huius febꝛis. Et
hz hoc ſignū veritatē:niſi accidat tuſſis pua. ſ. ꝓueniens ex
humiditate diſſoluta p foꝛtē calitatem:q̄ veniens ad carnes
glādoſas gule ſiue faucū:⁊ ad pulmonē ſiue ptes ei⁹ ipſam
remittat. Et h̄ voluit hipo. q̄rto aphoꝛuz aphoꝛiſmo. 54°.
Quibuſcūq̄ tuſſes ſicce ⁊ modice ꝓuocate in febꝛib⁹ vꝛen/
tibus. i. cauſonibus nō valde ſitiētes ſunt. Et dr̄ pua:q: ma/
gna et foꝛti motu ſitim iduceret. Dicit̄ ꝓueniens:qm̄ ſi ab
ipſo humoꝛe peccante:aut a medico ꝓuocata eſſet exhibi/
tione acetoſoꝛuz:non remitteret̄ ſitis ex ea vt pz ꝑlirus ſui
pp bonoꝛē ſigni. Inſtantia vigiliarū pp ſiccitatez:tn̄ aliq̄n in
īfantibus pp eleuationem multoꝝ vapoꝝ ad caput accidit
ꝓfunditas ſomni. q̄d q̄ itellige de oībus his q̄ ſunt in etate
adoleſcentie pp ipſos abundare multa humiditate: ⁊ q̄to
natiuitati ꝓpinquioꝛes tanto magis in ſomno ꝓfundātur.
Item accidit eis alienatio freneſis ⁊ h⁹. colera ponēte ma/
lam cōplexionez in cerebꝛo ex eius effumatione. Itē inq̄e/
tudo magna:nec ī vno loco pmanere poſſunt. anguſtiant̄.
vehemens capitis doloꝛ ac foꝛtis ⁊ timpoꝛuz:⁊ applanatio
ipſoꝝ pp caliditatē reſoluentez. pulſatio arteriaꝝ ipſarum.
Item ⁊ doloꝛ oculoꝝ acutus ⁊ inſtabilitas eoꝝ:⁊ pꝛofunda
tio ipſoꝛuz. Item coꝛdis tremoꝛ:nauſea vel vomitus: tuſſis
ſicca. Et qn̄ iſta ſigna ſunt multū intenſa declarant locū ma/
terie:vt tremoꝛ coꝛdis locū ei multū ꝓpiquū. ⁊ ſic de alijs.
Uerū cū his addas alia:vt q: cuz fuerit in venis pulmonis
pꝛeter tuſſim. Et accidit ſitis:q̄ magis remittit̄ aere frido
q̄z potu. Itē in pectoꝛe ꝑcipit̄ cauma magnū lingua eſt ſic/
ciſſima. Cōſimiliter diſcurre p accn̄tia q̄ eueniūt mā̄ exn̄te ī
venis oꝛis ſtomaci ꝓpinge:⁊ ſic de epate ſuo mō ſpeculare.
Itē oſſiū ꝯfractio vel laboꝛ ſiue laſſitudo:q̄ ꝓcedit a moꝛdi/
catione humoꝝ:quoꝝ aliq̄ ps ad extremitates lacertoꝝ: q̄
ſunt circa oſſa:trāſmittit̄:q̄ ſi ad muſculos circa cutim mit/
teret̄ rigoꝛē faceret:⁊ eſt iſta cōfractio. i. laſſitudo leuioꝛ q̄z
ī alijs. ſ. tertianis:q: dato q̄ ſit maioꝛis calitatis. tn̄ q: pau/
cos ⁊ ſubtiles ac facile reſolubiles vapoꝛes ad mēbꝛa trāſ/
mittit. hic nō ſic ea grauat ⁊ ledit:⁊ nō ē ī eo rigoꝛ:nec hoꝛ
ripilatio vel tremoꝛ niſi apud criſim. vn̄ 4° aphoꝛ. De cau/
ſone hito rigoꝛ ſupueniens ſoluit egritudinē. Et 4° aphoꝛ.
Quibus ī cauſonide tremoꝛes fiūt:vt ſtatim de ꝓnoſticis.
Et eſt occultatio tempoꝝ vel tpoꝝ vel typoꝝ. ſ. manifeſto/
rum vt ī tertiana ꝯtinua. Q: ſūt°. Almanſo. dicat̄. vna die
cauſonē fieri validioꝛē. Expone cauſonē. i. ꝯtinuā tertianā.
Uerum vt ſupꝛa. de ſinocha ī auroꝛa eſt ī ea remiſſio aeris

fridītate ꝯtingens. Itez ventris ſubductio:vt q̄rto regimi/
nis acutoꝝ. Qui vt Gal. ī q̄rto eſt aut cibalis:ſi cibus coꝛ/
rumpit̄ ꝑſentia humoꝛis coꝛrūpentis:aut kiloſus ſi mate/
ria fuerit in epate:⁊ non eſt humoꝛalis. Itē ſubdit hipo. ex/
tremitatū fritas ⁊ verificat Gal. de ꝑuatiua. poſitiua autem
idicat ꝑiculoſitatē ⁊ moꝛtē. Itē qn̄q̄ accidit fluxus ſangui/
nis nariū ſinthomaticus. ſ. ⁊ nō creticus. ¶ Poſtremo pꝛo
nunc ſcito. Q: ſi cauſon erit de flāte ſalſo oīa accn̄tia erunt
remiſſioꝛa:⁊ alia pticularia atteſtabuntur magis flāti. vnde
affligit decem ⁊ octo hoꝛis:⁊ aliquo mō v̄r interpolare ho
ris ſex. Item hoꝛa flegmatis plus moleſtabit. Et ſimiliter
ſuo mō de alijs dicat̄. naz ⁊ verū iter tertiā ⁊ nonā magis.
conſidera. Et q̄d dcm̄ ſuit de occultatione tpoꝝ maxime de
vero verificat̄. Et ad hec oīa adiuuāt etas cōplexio. regimē
ꝑteritū. regio. ⁊ h⁹:q̄ oīa bn̄ conſiderabis.

Pꝛonoſtica Cauſon adueniens in hieme alijs ꝑi/ F
bus deterioꝛ. ¶ Cauſon ab initio vſq̄
ad finem ꝑiculoſa eſt. ¶ Cū accidit decrepitis ꝑimit: q: ab
incendio reſoluunt̄:vt ſup̄. Adueniens pueris leuioꝛ q̄z in
iuuenib⁹:eo q̄ pueri hn̄t plus de hūido reſiſtēti ⁊ nō ꝑmit/
tit febꝛē ad tm̄ gradū caloꝛis eleuari ad quaz in iuuenibus.
Q: ſi cauſon in eis acciderit tāti gradus q̄nti eſt iuuenib⁹:
eēt ꝑiculoſioꝛ ī eis:q: argueret magnā ꝯſumptionē ſui hu/
midi reſiſtētis:⁊ iflāmationē ſue cōplōni nō ꝯuenientē:⁊ ex
ꝯſequēti foꝛtē cāz:⁊ v̄tus ī eis debilioꝛ. ideo cauſon fctā ex
flāte ſalſo ē deterioꝛ ea q̄ eſt ī colera. nō q̄dē rōne accn̄tium
verificat̄ iſz q: ē lōgioꝛ ⁊ cure difficilioꝛis. male aūt ſuſtinet
nā lōgū moꝛbū ſeuū ⁊ difficilez:imo ꝑus deficit. ¶ Cauſon
citi⁹ terminat̄ q̄z tertiana ꝯtinua. qm̄ accn̄tia ſunt vehemen
tia cū q̄bus v̄t⁹ nō pōt tāto tpe durare. ⁊ iō ē ꝑperacuta. vn̄
Gilbertus. ē acutiſſima pp itēſionem colere vicinitatē mā̄e
putride coꝛdi. ꝯculcationē ei⁹ ī venis minutis. Pꝛopter q̄d
ſiue appareāt in pn̄° ſigna bona vel mala. terminabitur in
ꝑma q̄rta vel īfra. ⁊ aliq̄n extēdit̄ ad ſeptimū. hunc tn̄ nūq̄
trāſcēdit niſi ad aliā ꝯuertat̄. nā. n. nō patit̄ ſimul pꝛolixita/
tē ⁊ accn̄tiū acuitatē. Itē pp ꝓpinq̄tatē mā̄e eius ad coꝛ oz
neceſſario cito terminari. Terminat̄ āt cauſon qn̄q̄ fluxu
ſanguinis nariū. qn̄q̄ ſudoꝛe. qn̄q̄ fluxu ventris. qn̄q̄ vo/
mitu. qn̄q̄ p apā in loco aliquo emūctoꝛiū facto:ſed hoc eſt
rariſſimū:maxie in v̄o. In noto aūt ſiue nō v̄o cōtingit fre/
quenter apā in eius criſi fieri ſup̄:aut infra ſm̄ q̄ mā̄ cōti/
net̄ in locis ſup dyafragma:aut infra. ⁊ iō vt ſup̄:locū mā̄e
egritudinis bene ꝯſidera:q: tunc melius iudicabis de eius
criſi p ſuperius aut īferius fienda. Urina pturbata ſpiſſa li/
uens in cauſone eueniens ſtrāguriā ſignificat futurā. nā re/
ſolutis ⁊ euapoꝛatis partibus ſubtilibus p caliditatez ter/
reſtres remanentes:ſua groſſicie meatus opilant.
¶ Signa in cauſone bona ſunt ſenſuū ⁊ v̄tutuz bonitas. coꝛ/
poꝛis leuitas. caloꝛ febꝛilis in toto eq̄lis. ſpūs non ipeditus
bonitas appetitus:⁊ ꝯ̄ria his ſunt mala. ¶ A cauſone ha/
bito rigoꝛe ſupueniēte ſolutio fit. 4° aphoꝝ. ⁊ maxime qn̄
eſt magnus. qm̄ qn̄ eſt diminutus ⁊ puus:aut:quia incipit:
deinde ceſſat. ſignū q̄ nā non ſuit potēs expellere ad cōple/
mentū mā̄m ad extra. ¶ Si in cauſonide maxie mā̄ exn̄te ī
venis ꝓpinqs oꝛi ſtomaci nō aderit ſitis:malum:q: ſignifi/
cat v̄tutē ſenſitiuā iā deſtructā eſſe. Et Gal. xj. terapeutice.
¶ Si ꝯtingit frō exiſtēte aere foꝛtē cauſonē hinc laboꝛātēs
pauca in eo ſalutis ſpes hn̄da eſt. Si vero neq̄ digōnis ſi/
gna:neq̄ v̄tutē foꝛtē hr̄e videat̄:ſaluari hūc impoſſibile ē.
¶ Rigoꝛ in cauſone:magis ꝯtingit q̄z in tertiana cōtinua.
qm̄ eius materia eſt ſubtilioꝛ:magis v̄tutē ſtimulās:⁊ non
ſic in venis magnis:⁊ per totū ſparſa. Cuius ꝯ̄rium de con
tinua tertiana. ¶ In initio moꝛbi rigoꝛ: gutte ſanguinis p
nares maxime in ſecundo:ſingultus: doloꝛ in viſceribus.
hec oīa timoꝛem inferunt. tertio pantegni. ¶ Sudoꝛ frigi/
dus ſi in quarta die appeat:aut longitudinē:aut moꝛtem in
ſexta die ſignificat. ¶ Qn̄ ſanguis e naribus fluit:tunc non

accidit rigor. ſignificat. n. materiam facientē cauſonem eſſe
ad intra venas ſanguini mixtā. Et qn̄ accidit rigor oſtendit
materiā extra vaſa membris ſenſibilibus vicinaȝ. Ita ꝙ qn̄
accidit vnū non accidit aliud. Qꝫ ſi ꝯtingat vtraqȝ ſimul fie/
ri: erit malū ſignuȝ. qm̄ ſignificabit mām occupare intus ꝛ
extra ꝛ p totū. ℂ Qn̄ infantibꝰ accidet cauſon: tunc abhor/
rebunt mamillā. qm̄ lac in ſtomaco eoꝝ corrūpet̄ ꝛ aceto/
ſabit̄: ꝛ maxime quoꝝ ſtomaci ad fridū ꝛ humidū declina/
bunt. ℂ Si yctericia i cauſone venit an̄ ſeptimū deo cōmē/
dandus eſt eger. Gordoniꝰ. ℂ Decimo ſexto ꝯtinentis. Ri/
gor poſt ſigna digōnis criſim bonā denūciat. Qꝫ ſi appuerit
in pn° ante ſigna digōnis malū. ℂ Frigiditas extremitatuȝ
cū viriditate ꝛ liuiditate ſignificat mortē. ℂ Si accidat ru/
bedo in facie ꝛ oculis cuȝ ponderoſo eloqo ꝛ horribili: in
eodē die moriēt. ℂ Et breuiter hoꝝ ſignoꝝ qdā ſignificāt
timorē: qdam mortē: quedā ſalutē ꝛ criſim. Exēpla ponam
diſcurrēdo p ipſa. Exemplū pmoꝝ. caliditas intenſa cum
eſtuatione magna. ſiti vehemēti. inſtātia vigiliaruȝ. mentis
alienatio. mutatio coloris faciei cum limoſitate dentiū. vo/
mitus. egōnes colerice rubee. nullū apparens ſignuȝ dige
ſtionis in vrina deſperatio infirmi de ſua ſalute. puatio ſu/
doris gutte ſanguinis e naribus aliqn̄ ꝛ interpolate appa/
rentes. febre pur ꝯtinue adhuc inualeſcente. de infirmo vt
dcm̄ eſt dubitandū. ℂ Exemplū ſcdoꝝ. Si his apparenti/
bus adiungant̄ pſtratio appetitus: ꝛ pulſus debilitas: ꝛ di/
uerſitas anhelitus. inquietudo vt in vno loco manere non
poſſit: ꝛ in die nō cretica apparet fluxus ſanguinis nariū: ꝛ
iterdū ſudore frido ſudat: ꝛ ſubito ſupuenit tuſſis: que cito
occultat̄ friditas ꝯtinua extremitatum. puatio digōnis in
vrina. tornatilitas faciei: ꝛ ante ſeptimuȝ fit ictericus. His
vel pluribus apparētibꝰ infirmū piturū denuncia. Qꝫ ſi cuȝ
his aderunt lachryme ac oregmō: ſcias ipſum de proximo
moriturū. ℂ Exemplū tertioꝝ. ſi febris fuit mitis appeti/
tus nō nimis pſtratus. mens illeſa ſomnus qetus. ſtatio in
vno loco. nec faciei color multū mutatus. Si apparuit veſti
gium digōnis in qrta: ꝛ an̄. nā in quarta apparens expecta
criſim in ſeptima. ſudore fluxu ventris: vt dcm̄ eſt. Et cōſi/
militer diſcurre per ꝯ̄rium ſignoꝝ maloruȝ. Et hec omnia
adaptari oñt in pnoſticis de acutis perpacutis ꝛc̄.

ℂ Poſtremo. Scito ꝙ Auic. allegat aphm quarte pticule.
Quibus in cauſonide tremores fiūt. Gal̄. ꝯdēnat aphm. ſȝ
Auic. vi eum verificare ſm modū ſuū: qr dicit reſoluit ab
eo tremorē. Naȝ poſito ꝙ aliqs hēat tremorē ex multa hu
miditate cerebri. deinde icurrat cauſonem. deinde ſuperue
niat alienatio mētis pp multitudinē vapoꝝ eleuatoꝝ a mā
cauſonis. tūc illi: cū calidi ſint ꝛ ſicci: exiccabunt humidita/
tem illā: ꝛ ſic curabit̄ tremor. Et de hoc Auicen. ſcda tertij
de tremore. Et hȝ hoc itelligi de alienatiōe leni: ꝛ nō cōfir/
mata. qm̄ fortis ꝛ ꝯfirmata eſt nō minꝰ piculoſa ꝙ̄ cauſon.
de q̄ verificat̄ dcm̄ Gal̄. aphoriſmū ꝯdēnantis. Ita ꝙ forte
ꝛ debile tollit apparentē ꝯ̄dictionē. Nam vt apparet Gal̄.
itelligit de tremore ꝛ alienatiōe ꝯſequentibus ad mordica/
tionē mãe que ad cerebrū aſcendit ꝛ mordicando facit tre/
morē: ꝛ apoſtemādo alienationē Auic. vero de eo ex humi
ditate cerebri: ꝛ alienatione facta a vaporibus ſiccis ꝛ acu/
tis. Et d̾ cauſone hēs. xxiijm. tertie. 58m quarte. ꝛ 26m ſexte.
pro quibus ꝛ alijs recurre ſupra tertio caplo.

A **Canones** Primus ꝙ cura huius eſt ſicut cura tertia
ne pure ꝛ maxime ꝯtinue: ꝛ h̄ de vero de
nō vero aūt dicat̄ ꝙ cura eius eſt ſimilis cure tertiane non
pure. differūt tn̄ ſm itenſum ꝛ remiſſum he cure: qr itēſio/
ra frā in cauſone ꝯueniunt. ℂ Scdo. ꝙ cum ſit ab initio ſui
vſqȝ ad finē piculoſa vt ſupra: nō debes in pn° negligere: ſed
maxima cum diligentia curare propter piculoſitatem eius.
ℂ Tertius eſt ordinatio diete. nā dȝ eius dieta declinare ad
fridū ꝛ ad humidū quo ad oēs res non nāles. vn̄ alteratio
aeris: ꝛ electio ſcripta eſt de febre peſtilentiali ad plenum.

Et ſil̄r ex pte cibi ꝛ potus. vn̄ i cauſone ꝯuenit dieta fridior
ꝛ humidior ꝙ̄ i tertiana. Itē magis tenuis qlitatiue ꝛ ꝙ̄ti/
tatiue: qr morbꝰ eſt pacutus: vt dcm̄ ē. niſi timeas cāȝ v̄tutꝫ.
nā tūc neceſſariū ē cibare: ꝙ̄ uis nō appetant: ꝛ pp̄e i illis in
qbus reſoluit̄ res plurima: vt corpora ſicca colerica rara:
vt ſup̄ de cibatiōe febricitātiū. Et vt ſunt corpa ifantium ꝛ
eoꝝ: q ſue appropinquāt etati. In his aūt appetitꝰ multum
deijcit̄: pp vehemētē calitatē: q deſtruit actuȝ v̄tutis ipſius.
cū ois imoderata qlitas deijciat actū pp̄e v̄tutꝫ. 2° aphoꝝ.
cōmēto. xx. Et pōt eſſe cā boliſmi hec caliditas: qr attrahit
multas humiditates ad os ſtomaci. quapp nō attrahūt me
ſeraice: neqȝ fit ſuctio a venis ipſis ab ore ſtomaci. vnde res
nutrimētalis ad epar nō trāſmittit̄. qre mēbra famelica fiūt
cum deſtructione appetitus ſtomaci: ꝛ ſic fit boliſmus. De
ipſa aūt dieta reqre ſupra 4° ca°. Et ſcito ꝙ iflāmabilia oia
euitanda ſunt. pp qd̄ carnes regul̄r non ꝯueniunt. ſil̄r neqȝ
vinū neqȝ oua ꝛ hꝰ. Qꝫ ſi dare oportuerit pp ꝯſuetudineȝ: B
debilitatē v̄tutꝫ ꝛ hꝰ. da alterata prius cū fridis ſm variata
igenia tua. Potus ſit aqua ordei. aq̄ ſimplex cocta cū ſucco
granatoꝝ: aut arācioꝝ cū modico çuccari. Itē iulep viola/
tū ro. cū aq̄: vt i de febre peſtilētiali dcm̄ eſt. De aq̄ v̾o veri
frigoris qd dōm aget̄ ſtatim fugiat motū ſtrepitꝰ: ꝛ horum
rumores. laborē. fortes fricatiōes ꝛ hꝰ. Somnus q̄rat̄ in
qetiori ꝛ tepidiori hora diei: vt in nocte vſqȝ ad medias ter
tias. nō repleat̄. nā idigent ſubtiliatiōe i regimine vehemē/
tiori. Aui. Uētris hēant bn̄ficiū arte vel nā ſingulo die: vt
ſtatim. nō iraſcat̄. nō rixet̄: ſȝ p poſſe letet̄. ℂ Quartus eſt
lenitio vētris. ſi vēter fuit ꝯſtipatus: quā imediate cū pmuȝ
ad egrū veneris ordinare debes ex fris lenitiuis ſup̄ i radi/
cibus vlibus vbi poſita ſunt ſimplicia lenitiua ꝛ cōpoſita.
ℂ Quintus eſt alteratio ſm quoſdā: q extimāt cauſonideȝ
p ſolā alterationem curari poſſe. fundātes ſe ſup v̾ba Gal̄.
in qnto de iuuamētis inqt. Cauſon verus certiſſime extin/
guet̄ ſi biberit aquā multā ꝛ nimis fridā. nam vt tertio re/
giminis acutoꝝ pauca exhibita auget caliditatē: vt ꝛ Auic.
de cura febris peſtilētialis. Un̄ Auic. de ea etiam vſqȝ ad ſic
citatē. Alij dicūt cū ſit egritudo repletiōis euōne indiget. ꝛ
iō ꝯſulūt ne det̄ niſi poſt ipſaȝ: ꝛ ſignis digōnis apparētibꝰ:
fundātes ſe ſup v̾ba Rabi ſumpta ex. 12. terapētice. inqt.
Cū in febre adurēti valde forti oēs tres virtutes fortes fue
rint: ꝛ ſigna digōnis manifeſte appuerint. da ſecure aquam
fridā patiēti. ita tn̄ ꝙ eger in ſenio nō ſit ꝯſtitutus. Alij lau
dāt ydromel. ſ. factū ex aq̄ ꝛ melle cāne zuccari: non melle
apuȝ: ꝛ ſit pauca ꝙ̄titas mellis. Scda aūt opinio vi regula/
rior. lȝ multi cū prima euaſerint cū honore ēt in febre peſti
lentiali ſic opando: vt ſemel fecit Cermiſonus noſter. Ueꝝ
p opinione ſcda habes ꝛ Rabi auctoritate Gal̄. 9. de igenio
ſic ingentē. Uidi multos patientes febrē adurentem potu
aq̄ frigide poſt digōnem humoꝝ ſuoꝝ bibitionis tpe libe/
ratos. Et ex conſequēti ꝯueniūt frida ꝛ humida. ex pte fru
ctꝰ ēt. Nam Auer. quinto collȝ. exhibet aquā angurie p to
tam diem. Et hoc idē facit Auenzoar magnus medicꝰ: ꝛ d̾
ꝯditiōibus attēdēdis i exhibēdo aquā fridā habuiſti ſupra
in radicibus vlibus. ꝛ h̄ nota ꝙ vt Aui. Que eis exhibent̄
debēt eſſe nedū potētia: ſȝ actu frida. ne p caliditatē actua/
lem addat̄ iflāmationi. ℂ Sequit̄ alius queȝ quota ſcdm
opinionem: ſed p nunc ſit. ℂ Sextus ꝛ ē euō: veꝝ vt Gal̄.
quarto regiminis acutoꝝ. cōmēto tertio. cauſon eſt de fe/
bribꝰ i qbus ordo regulariter puertit̄: iōqȝ aliqn̄ opȝ plus
attēdere extinctioni ꝙ̄ euōni: vt ſupra de cura ſinocaruȝ: ꝛ
hic nota ꝙ Aui. adminiſtrat cāphorā ad ifridandum: verū
vigilias facit: vn̄ iſaac de febribus eā vituperat. conſidera.
Et hic attende ꝙ cū mā nō det inducias: ſm plurimum: qr
furioſa: ideo ſtatim ꝛ a pn° euacuabis cum immoratiuo etiā
lenitiuo: vt dcm̄ eſt ſup̄ in radicibꝰ vlibꝰ: ꝛ de fe. peſti: Et iō
dicebat Aui. ꝛ idigēt lenificatiōe in pn° fortiori: ēt cum vo/
mitiuo maxime ſi mā fuerit in venis ppinquis ori ſtomaci

etiam cū cliſteri ſi fuerit in inferioꝛibus ꝯtenta: ſed melius cū potiōe: ⁊ qdaȝ vt Almāſo. ⁊ Auer. laudāt exhibitioneȝ lenitiui feti ex viol. tamarindis pꝛunis ⁊ hꝰ. vt aq̄ fructuuȝ meſue oī die dari: veꝝ cōiter daṫ ſtatim a pn° minoratiuum ex caſſia vel manna. tamarindis reubarbaro ⁊ hꝰ allegato ca°. deinde daṫ digeſtiuū tribus vel quatuoꝛ diebꝰ ⁊ friduȝ ⁊ bis in die: deinde eradicatiuū: ⁊ hoc voluit Auic. cū inqt: in pn° cure eius: ⁊ ſi eſt indigēs eūone pp furioſitatē. ſ. mãe tūc feſtinatio eſt melioꝛ. ſ. incipiēdo cū euatiuis. cōplementū nō eſt apud digōnē. i. cōpleta eūo: qꝛ eradicatiua eſt apud digōnem. i. fctā humoꝝ digōne: qꝛ in pn° declinatiōis: verū ſi mã erit furioſa: in pn° poterit fieri eradicatiua: digeſtiua aūt ac eūatiua q̄cunqꝫ habes ſupꝛa in 5° ca°: ⁊ de feb. peſti. ad plenuȝ ⁊ tu ibi. Et qꝛ ſub iſto canone cōpꝛehendiṫ ī flōia dicaṫ de ea: ꝙ dimittaṫ in hac vt poſ̄e eſt: qꝛ ſi nō eſt multū neceſſaria. coleraȝ ſic diſtantē multuȝ a nã ſanguinis ponet in ebulitione: vt q̄rta pꝛimi de flōia: ⁊ eſt dcm̄ Gal. qnto de iuuamētis. ⁊ ideo Auic. nō flobotomes. foꝛtaſſis eniȝ flōia inflāmabit eos. Qꝫ ſi illic fuerit: qꝛ ī vꝛina turbiditas ⁊ rubedo foꝛtaſſe iuuabis: qꝛ ſic cōpꝛehēdiṫ pmixtio colere cuȝ ſanguine q̄ p flōiam egrediet: ⁊ ſic minoꝛabiṫ mã: ſed dicit Goꝛdonius ꝙ flōia in cauſone eſt de raro contingentibus. Et nota ꝙ qn̄ fiet dȝ extrahi pauca q̄ztitas ſanguinis: vnde qdam dīt ꝙ apparentibus his in vꝛina: ⁊ habitudo fuerit carnoſa: ⁊ maxime in pn°: ⁊ non alr̄ ſi cōme. ſic fieri pōt: fiat extrahendo ſanguinē nō ī vna vice: ſȝ in pluribus. h̄ ē ī pauca q̄ztitate: qꝛ ſp timeṫ de furia colere. vena aūt eſt baſilica dextra: ⁊ tu ad eā faciendā bn̄ ꝯſidera. qm̄ ſi nō conueniret magnus erroꝛ ac magna īfamia expectabiṫ. De eūone autē

C ſanguinis p nares diceṫ in fine de coꝛrectiōe acci^m^. ⁊ tu ibi oīno. Et ꝓ cōplemēto huius canonis q eſt eūo ſcito ꝙ ſi cōtingat eūonē nō poſſe fieri in pn°: aut pp debilitatē v̄tutis: aut pp cruditateȝ mãe: nullo mō facias eam in aug° qm̄ nã multū diſturbabiṫ a regimine moꝛbi ⁊ a criſi. nã ē moꝛbus ita acutus: vt poſt augmentū nō ſupſit tp̄s: quo nã an̄ aduētuȝ ſtatus poſſit refocillari: ⁊ tu hunc canonē bn̄ nota tibi ī multis ꝓfectuꝝ. Iteȝ ſtudeas eūare p locū ad quē cōpꝛehēdis mãm repere. Itē ſcito ꝙ poſt aſſumptū farmacū ēt lenitiuū ꝯfert ſomnus puus: ne ex agitatione medicine eiꝰ v̄tus deſtruaṫ. poſt aūt foꝛtē medicinā ꝯcediṫ ſomnus ex alia cā vt in radicibus vlibus. ⸿ Septimus mēbꝛoꝝ confoꝛtatio mēbꝛa aut pn̄cipaliter ꝯfoꝛtāda ſunt illa ī qbus eſt minera mãe: vt ſi fuerit in venis oꝛi ſtomaci ꝓpinquis: tunc adminiſtrabis alteratiua frā ſtōm confoꝛtantia ad extra: aut vngendo: aut epitimando: aut ad intra potiones cōfectiones: aut electuaria ⁊ hꝰ exhibendo.

⸿ Et ex his frigidis ſunt.

D Acetum	Sy. de aceto. citri.	ſpeciebus
Acetoſa.	Sy. de fumoterre	Granatum
Coꝛallus	Spinachia	karabe
Cucumer	Trociſ. de ro.	Miua citonioꝛuȝ
Citonium	Oleum ro.	Roſa.
Endiuia	Agreſta.	Sy. de mirto
Lactuca	Berberſ.	Raſatus.
Mirtus	Coriādrum	Scoꝛia ferri
Pira	Criſolonium	Tamarindi
Sandali	Diacitonitē abſqꝫ	Zuccarum ro.

⸿ Mirtinum de citonijs ⁊ hꝰ: ⁊ tu cōpone: ſed pp cōplexionem ſtomaci adde ſemp in recepta tua aliqd calidū ſtomachale. ꝯſimiliter ſi fuerit in venis: aut in ꝯcauitate: ⁊ tu pꝛo hoc recurre ad ea q̄ de febꝛe peſtilētiali: vbi inuenies receptas huic pꝛopoſito cōmodas. Similiter ſi in pulmone vel venis eius: ⁊ hūc canonē ītellexit Auic. cuȝ dixit. Et opȝ vt obſerueṫ anhelitus eoꝝ: qḋ facies ſi nō pmittes partes pectoꝛis ſpaſmari pp ſiccitatē cātā in muſculis eius a caliditate cauſonis. Sunt. n. ptes pꝛedicte infrigidāde ⁊ humectāde cū inūctionibus ⁊ epithimatibus fridis ⁊ humidis niſi ſit qḋ ꝓhibeat: dubitando de extinctiōe v̄tutis: pp eius debilitatē: aut pp ſtricturaȝ pectoꝛis naturaliter talem. de his epithimatibꝰ ſup̄ de feb. peſti. copioſe: ⁊ tn ibi. ⸿ Octauus eſt ꝓuocatio. hec autē pꝛouocatiua digeſta materia: ⁊ ſatis notabiliter euacuata debent exhiberi q̄ ſint potentia frigida. vt ſemina cōmunia frida maioꝛa in euacuādo reſiduum materici. Itē ꝯueniunt vlterius pꝛouocantia ſudoꝛem cum exhibitione aq̄ oꝛdei calide. Sȝ tu pꝛo his recurre ad radices vniuerſales: qꝛ 9° ca° vbi cōplete videbis q̄ tuo ſunt ꝓpoſito neceſſaria. ⸿ Nonus eſt balnei adminiſtratio: q̄ ⁊ ſi nō ſit in vſu: tn̄ eam cōmendauerunt antiq qḋ intellige cū declinat egritudo manifeſte: qꝛ. ſ. iaȝ febꝛis receſſit: ⁊ dȝ eē declinans ad fritatem. i. remiſſum caloꝛem qualis eſt caloꝛ aq̄ in qua ſol iam impꝛeſſit: ⁊ eſt balneū infrigidans: ⁊ humectans: ⁊ eſt magis conueniens in ſtāte ſalſo. Auic. ꝯriū. Gal. nono re. acu. vlt. cōmēto. In balneo aūt pōt eē duplex intentio vna ad reſoluenduȝ reliqas materie: ⁊ ſcōm hanc magis ꝯuenit in noto: maxime qn̄ eſt modicuȝ calidum: qꝛ materia eſt difficilioꝛis reſolutionis. vn̄ ex eo natura iuuatur. alia eſt infrigidatio ⁊ humectatio. Et q̄ztuȝ ad hāc magis cōuenit in vero: ⁊ dȝ eſſe frigiduȝ: vt expoſituȝ eſt. aliter ꝙ in vero q̄zuis non ſit oīno perfecta digeſtio cōcedi frigidum: ⁊ non in noto: qꝛ dȝ eſſe calidum: vel ꝙ in vero ante perfectam digeſtionem concedi pōt. in noto autem nō niſi digeſtione perfecta. ꝯſidera. ⸿ Decimus eſt coꝛrectio accidentium. Et hic nota ꝙ dato ꝙ Auicē. ſupꝛa de regimine acutoꝛum poſuerit curam hoꝛum accidentium. tn̄ qꝛ multum intenſa ſunt ⁊ moleſta pluſq̄ȝ in alijs. Ideo adhuc eoꝛum coꝛrectionem in pꝛopꝛio poſuit capitulo. ſic ꝙ ⁊ alij fecere auctoꝛes. accidentia autem conſueta in hac euenire febꝛe ſunt alienatio mentis: obliuio petendi aquā frigidā: ⁊ lingue ſiccitas: ſuperfluitas ſanguinis narium: leſio anhelitus: doloꝛ capitis: vigiˡ ſuperflue.

⸿ Contra pꝛimum ⁊ ꝓpꝛie ei cuius lingua exiccata fuerit: cōtra ſuperfluitatē ſanguinis. nã vt Auic. eſt de eis in quibus magnificaṫ timoꝛ: ⁊ maxime. qn̄ accidit pp acuitatē colere exacuentis eum: ⁊ non eſt permixta ſanguini: qm̄ eius euacuatio nō ē neceſſaria. Ideoqꝫ cum accidit ꝯſtringaṫ: vt ſup̄ de acutis: ⁊ tu ibi. ⸿ Contra aliud iam de eo dcm̄ eſt ꝯ̄ doloꝛem capitis ⁊c̄. Auic. ⁊ opȝ vt obſerues capita eoꝝ cum aceto oleo ro. ſandal. aqua roſata. camphoꝛa ⁊ hꝰ: ⁊ hoc pp ea que dicta ſunt de camphoꝛa: ꝙ camphoꝛa debet poni in parua q̄ztitate: vt facit Auic. nam in multa vigilias facit: ⁊ hoc eſt quod voluit Iſaac.

⸿ Pꝛo vltimo. Nota ꝙ lȝ medici timeant ſyr. de papauere nigro pp eius ꝯſtrictionē. tn̄ hic ab Auic. conceditur pp maioꝛem vtilitatē. vn̄ maius eſt iuuamentū. Et pꝛo cōplemento eoꝝ recurre ad ea q̄ de ipſis dicta ſunt ſupꝛa de acutis.

⸿ Quoniam ipſum veꝝ nō differt a tertiana ex parte materie vt patet. Ideo que cōueniunt in tertiana pura conueniunt: ⁊ in cauſone ex parte ſimpliciū. verum frigidioꝛa eſſe debent: vt dcm̄ eſt: vn̄ recurre ad habita de tertiana ſupꝛa ſcōm ꝙ materia peccans te ducit. qm̄ ſi fuerit mixta ad eaȝ mixtionē: ſi ſimplex ad eam ſimplicem: qḋ ſi indiges extinctiuo ipſum: ⁊ modū eius habuiſti in de febꝛe peſti. Et ſolutiua. Trociſ. Epithimata coꝛdialia: epatica: ⁊ vnctiones renum: ⁊ hꝰ. Eſt enim ſicut ſemifebꝛis peſtilētialis. ⁊ ideo. Et pꝛo accidentibus eius ad ea que de acutis. In cauſone cōfert mirabiliter nicol. frigidum. Trociſ. de cāphoꝛa meſue. diapꝛunis nicol. ⁊ eſt ſolutiuum ꝓpꝛium in oī tēpoꝛe. vnguentū populeon eiuſdeȝ. Et ſi cū eo eſt fluxus ventris. trociſ. de ſpodio Aui. in ꝓpꝛio ca°. Item vinum granatoꝝ: vt ſupꝛa de tertiana pura dixit Auic. 2° canon̄. ca° de liquiritia cōfert febꝛibus acutis. ⁊ exponiṫ a qbuſdam cum aq̄ calida bibitus. doſ ſit. ȝ. iij. Itē ſir. nenufarinus cū aq̄ frida bibitus. Spodium cū aqua frigida exhibitum: maxime qn̄ adeſt fluxus ventris maxime confert. Doſ. ȝ. ij.

Capitulum

Capitulum 14m de febribus flegmaticis continens Rubricas. 13.

¶ De diffinitione ꝛ cauſis feb. flegmatice ac de ſignis eius tã in vniuerſali q̃ʒ in particulari. Rubrica. j.

A Febris flegmatica diuidit̃ ꝑma ſui diuiſione in ꝯtinuã ꝛ interpolatã: ꝛ primo de interpolata aget̃. Febris flegmatica pyodica ẽ febris q̃tidiana ſiue ephimerina ab auctoꝛib⁹ ſic noĩata a flãte ad extra venas putrefacto ꝓueniẽs: cui⁹ ẽ egrũ oĩ die ſex horis cuʒ falſa q̃ete dimittere dĩ q̃tidiana: qm̃ flãti ineſt p ꝓꝓaʒ nãm oĩ die moueri: ꝛ iſultũ facere: vt tertiana de 3° in 3m: ꝛ ſic de q̃rtana de 4° in 4m. Et hora iſult⁹ ẽ circa. xxij. horã diei. Dicit̃ ephimerina ab ephi. qd̃ ẽ circũ: ꝛ meros qd̃ ẽ dies. eo qd̃ circuẽdo ſingulis dieb⁹ teneat: ꝛ ſuos reiteret iſult⁹. veꝝ q̃dã vt Gilbert⁹ verã flãticã ſiue q̃tidianã vocãt: q̃ ex flãte putrefacto ſit nãli. notã ꝟo ſiue ephimerinã: q̃ ex flãte putrefacto i nãli ſit. Dĩ extra venas. qm̃ ad intra venas putrefactũ cõtinuã q̃tidianã cauſat. Ad extra ãt vt i ſtomaco ꝛ locis vacuis iterpolatã. Dĩ cui⁹ vt dicet̃ i de ſignis. Et q2 feb. flãtica diuerſificatur. tã ex pte noĩs q̃ʒ ex pte ſpẽi flãtis: ꝛ ex ꝯſequẽti ſic ex pte cure: ꝓp qd̃ ꝛ ĩpe ẽt ab inuicẽ ſpecifice differre dñr: hic noĩabo ſpẽs flãtis a q̃bus febres ipſe flãtice euenerit ꝯſueuerunt: ꝛ vt Gal'. ſcd̃o de differentijs febriũ. Quatuoꝛ ſunt ſpẽs flãtis innaturalis a quibus ſiunt febres flegmatice.

¶ Pꝛia eſt flã vitreũ qd̃ oĩb⁹ fridius exiſtit: qd̃ vitro liq̃facto aſſimiliat̃ ſub q̃ cõp̃hẽdit mucilaginoſuʒ ꝛ crudũ. ¶ Scd̃a ẽ dulce: qd̃ i exercatu q̃nq̃ ꝑcipit̃ ſub q̃ cõp̃hẽde iſipiduʒ ꝛ aq̃ſum: ꝛ h̃ ẽ min⁹ fridũ. ¶ Tertia ẽ acetoſuʒ: ſub q̃ cõp̃hẽdit̃. acre ꝛ põticũ: ꝛ h̃ ẽ magis fridũ q̃ʒ dulce: ꝛ min⁹ q̃ʒ vitreuʒ. Ita q̃ inter ea mediũ tʒ. ꝛ ẽ cõplexiõe ſiccũ re^u nãlis. ¶ Quarta ẽ ſalſuʒ: ꝛ h̃ ẽ cal'ʒ a q̃ ꝓuenit cauſon: vt dcm̃ ẽt ꝛ cõplexiõe ẽt ſiccuʒ. ¶ Repit̃ flegma nãle: qd̃ facit q̃tidianã verã. vt dcm̃ ẽ: ſʒ raro ex tali accidit febris. qm̃ raro ꝯtingit flã nãle putreſieri: q̃n aliq̃ ſpẽs flãtis cuʒ eo putreſiat ꝛ ſupabundet. Eſt. n. ſanguis diminute decoctus. Item repit̃ ꝛ gipſeum: a quo cum non putreſiat febris non prouenit.

Cauſe

B De cãis aũt ei⁹ dicat̃: qd̃ oĩa apta flã ipſum multiplicare pñt eẽ cã factiua ei⁹: vt aer fridus ꝛ humidus: regio talis: vſus cibarioꝝ fridoꝝ viſcoſoꝝ: motus inoꝛdinat⁹ ſup replexionẽ fact⁹: exercitiũ ꝓpoſitũ ſiue ars: vt piſtatoꝛia. ociũ ſupfluũ: ꝓpea p̃latis h̃ vt plurimũ veniũt: repletio nauſeatiua retẽtio lõga ſupfluitatũ. triſtitia ꝛ ai accidẽtia ṽtutẽ debilitãtia: ꝓp qd̃ p viã idigõnis flãta multiplicant̃. Itẽ ꝛ his q ꝯſueti ſunt hr̃e deſcẽſuʒ catarri ad ſtomacũ i q̃ putreſit: ꝛ febrẽ facit: ꝛ ex añtibus ẽ opilatio: p quaʒ ꝓhibet̃ debita trãſpiratio: vt ſup̃ de cãis febris. ſcd̃o ca°.

¶ Coꝛpoꝛa aũt magis apta hãc febrẽ incurrere ſunt pueri: ꝓp coꝝ igluuiẽ: ꝛ q2 hũidi ſunt. Senes ꝓp friditateʒ: mulieres q2 fride ꝛ hũide ſunt. eunuchi q2 effeminati ſunt flãtici hũidi q i ocio viuũtq ſatietatẽ nauſeatiuã patiunt̃: q ſe balneãt poſt cibũ ꝛ ſup repletionẽ: ꝛ hyems ẽ tp̃s ei ꝓpoſitũ.

¶ Et ſup̃ in 3° ca° de ſignis ſit ſatis actũ de tp̃ibus febriuʒ: tñ vt ducẽ ſequar. de eis cũ eo ſic dicã ꝑncipiũ ei⁹ vl'e, ſcd̃m pl'm durat. 18. dieb⁹: q2 mã tarde recepit digõnem ꝓp ſui groſſiciẽ ꝛ viſcoſitatẽ. vñ expientia ſic ĩuentuʒ ẽ: q̃ tp̃s rõne ꝓbari nõ poſſet: ſʒ ſtat̃ teſtimonio auctoꝝ. ꝯtingit aũt ẽt variari. Id̃o dcm̃ ẽ ꝟm pl'm: ꝛ certe ẽ veꝝ q̃ magnũ tp̃s currit añq̃ʒ appeat veſtigiũ digõnis i vrina. Augumẽtũ aũt eſt ꝑn° longi⁹ ꝓp ipſaʒ mãm tarde accẽdi. Declinatio ẽt eſt longa ꝛ longioꝛ ſuo ꝑn°. Status aũt eſt min⁹ ceteris. ¶ Sed dices ꝑnm eſt. 18. dieꝝ: ꝛ augumentũ longi⁹. iteꝝ declinatio longioꝛ ꝑn°: ꝛ ſtat⁹ ẽt long⁹: q̃uõ g̃ terminabit̃ in. 44. diebus: vt Aui. i l'ra ponit: cũ tp̃a debeãt adinuiceʒ debite ꝓpoꝛtionari. Dõm vt Thadeus q̃ l'ra vult dicere. lxiiij. cũ ſit numerus cronicaꝝ. Itẽ cũ ꝯtinua citius termĩnet̃ termin⁹ eradicationis ei⁹ ẽ ponẽd⁹. xliiij. dies ꝛ ſua tp̃a adinuiceʒ ꝓpoꝛtionata ꝯtingit aũt hos terminos variari ꝟm varietatẽ materieꝝ ex pte viſcoſitatis groſſiciei ꝛ hꝰ ꝯſidera. Et opʒ te h̃ cognoſcere: q2 ꝟm varietatẽ tp̃oꝝ variat̃ ꝛ cura: vt Auicẽ.

Signa

demõſtratiua. Dño vt multoꝝ oꝛdinem ſequar ponã ſigna in gñali febrem flãticã ſignificantia: deinde deſcendam ad ea ponenda ꝟm eius vnãquãq̃ ſpẽʒ. Et ſequendo oꝛdinem poſitum ꝛ ponendum in ceteris.

¶ Ab exeuntibus nutaʒ initiũ faciã. ꝛ p̃ ab vrina: vbi nota q̃ febriẽs i hac febre ſe iuenire põt in duplici diſpõne. ꝑma q̃dẽ i q̃ adhuc ſtat mã groſſa nõdum putrefacta. ſʒ putrefactioni iterim diſponit̃ i eo caſu opilationẽ fac: ꝛ h̃ ẽ maxĩe i ꝑn°: ꝛ tũc vrina ẽ ſubtilis alba ꝓp putrefationem opilationẽ ꝛ friditatẽ. 2a ẽ i q̃ putridũ euat̃. qm̃ iã ẽ vel icipit eſſe digeſta mã: qd̃ erit i aug^to ꝛ ſtatu. ꝛ i declinatiõe magis ꝛ minus i ag^to ꝛ tũc vrina erit groſſa p admixtionẽ putridi. etiã ꝯturbabit̃: q2. ſ. ſiet obſcura nõ luminoſa ꝓp ꝑuationẽ digõnis cibi i ſtomaco ꝛ alioꝝ hũoꝝ crudoꝝ nõdum digeſtoꝝ p viã vrine expulſoꝝ. Itẽ rubea. i. tincta magis: ꝛ non ꝟe rubea ꝓp calitatẽ putredinã ẽ accẽſaʒ i mã qd̃ nõ fuit i ꝑn°. ſʒ h̃ magis appebit i fine ſtat⁹: ꝛ i declinatiõe. erit g̃ i ſumma i ꝑn° alba ſubtilis: deinde groſſa ꝛ tincta. he tñ diſpõnes variant̃ plus ꝛ min⁹. ꝟm maioꝛẽ ac minoꝛẽ digõnẽ ꝛ putridi expulſionẽ. Itẽ variat̃: ꝛ q̃nq̃ q2 aliq̃ñ ẽ ſubtilis. deinde ſit groſſa deiñ redit ꝛ h̃ ẽ mot⁹ noue mãe q mouet̃ ad opilationẽ faciẽdã. ꝛ ẽ Aui. ꝛ. 16. ꝯtinẽtij p̃. ca°. anc̃te iudei. Et h̃ aduerte q̃ q̃ñ opilatiões nõ ſunt plurĩe ꝛ foꝛtes: vrĩa i ꝑn° erit alba ꝛ groſſa: ſʒ tñ ꝓcedẽte digõne magis ingroſſabit̃. Itẽ flãte foꝛti caloꝛe. aliq̃ñ rubificat̃: vt ſubruſſa appeat cũ mediocri ſuba: ꝛ tu ad h̃ aduerte q2 fac̃ optĩe ad curã: q2 in h̃ cãu nõ debes: vt i foꝛtib⁹ ꝓuocatiuis ſiue apitiuis vt ifra.

¶ Ab egõnib⁹. Egeſtio ẽ lenis. i. mollis ex nã flãtuʒ i ſtomaco multiplicatoꝛum. ſubtil': q2 cruda vel fluida p digõnem. flãtica ex pte coloꝛis. ſ. ſubſtantie niſi vomitus impediat.

¶ A vomitu. Qm̃ vt Gal' primo terapẽtice ad Glauconem quotidianarij euomunt flegma. ꝛ ideo hic aduerte q̃ aliq̃ñ p ipſum ipedit̃ iudiciũ egõnum. qm̃ flegmate per ſuperius euato egeſtiones nõ ſunt molles: ſed dure ꝯſidera. Et ẽ vomitus in omnibus flegmaticis ſatis efficax ſignum.

¶ A ſudoꝛe. In ꝑn° nõ appet ſudoꝛ ꝓp mãei groſſiciẽ ꝛ viſcoſitatẽ. Nã vapoꝛ eleuat⁹ ẽ groſſus ꝛ viſcoſus iept⁹ p poꝛos venaꝝ ꝛ cutis trãſpirare: q poꝛi ſunt opilati: ꝛ max^e i flãticis ꝓp multitudinẽ hũiditatʒ: ꝛ vapoꝝ q̃bus max^e ꝓp opilationẽ febris ꝯtingit: vt ſup̃a: ꝛ dĩ p poꝛos venaꝝ: ꝛ non de opilatiõe ꝯcauitatũ eaꝝ: q2 illa nõ ꝓhibet. vñ talis opilatio cutis eſt cã: aut ꝑuationis aut paucitatis eius. ꝛ ẽ vnũ de ſignis ꝓpinq̃oꝛib⁹ fe. flãtice ꝓp cãʒ dictã. vñ i ſumma in p̃ ẽ: aut ſudoꝛ null⁹: aut pauc⁹ ꝛ viſcoſus. In augmẽto ãt ſi ſiat: ꝛ puus erit. Qz ſi ꝯtingat i ſtatu: ꝛ declinatiõe iã mã exñte digeſta ꝛ ſubtiliata erit mult⁹: non ſic viſcoſus. ꝛ id̃ dicebat iſaac: veniẽte ãt moꝛbo ad vltimitatẽ. ſ. ad ſtatũ ꝛ ſignis cõplete digõis appentib⁹ diſſoluit̃ mã ꝛ nimiũ ſudare icipit.

¶ Sputum erit groſſum viſcoſum tenue ſalſum ꝛ hꝰ. ſcd̃m ſpeciem flegmatis de quo ſupra.

¶ A ſubſtãtialiter iherẽtib⁹. Quia ad tactũ calitas nõ percipit̃ itẽſa: ſʒ mitis ꝛ roꝛida ꝓp eleuationeʒ vapoꝛis hũidi: ꝛ vt Gal'. nõ ſentit patiẽs iflãmationeʒ foꝛtẽ: ita vt op⁹ ſit a ſe pãnos expellere. nec vt Auicẽ. multũ anguſtiat̃ neq̃ magnificat̃ multũ anhelit⁹ ꝛ deſideriũ aq̃ fride: vt i tertianis. ꝛ h̃ ꝟm pl'm. qm̃ aliq̃ñ ꝓp multã putrefactionẽ adhuc foꝛtis ꝓducit accñtia. ẽt cũ a flãte ſit ſalſo. ꝛ id̃ ſignuʒ recipit varietatẽ ꝟm mãe ei⁹ diuerſitatẽ. ſʒ ſignũ vĩ hr̃e ſemp ꝟitatẽ i q̃tidiana vera. ¶ Itẽ calitas ei⁹ nõ eſt eq̃lis i oĩb⁹ ptib⁹: ſuper q̃s cadit manus. imo i vna pte ſentit̃ aſp̃a ꝛ i alia mitis ſiue leuis ꝛ h̃ ꝓp mãe viſcoſitateʒ ꝛ groſſiciẽ: vñ nõ vniformiter putret mã hec: ſʒ aliq̃ ꝑus. ꝛ id̃ ab illa eleuat̃ vapoꝛ putridus ſecũ calitatẽ aſperã ꝛ moꝛdicãtẽ deferẽs ad cutim: ꝛ in illa pte ſentit̃ aſp̃itas: ꝛ in aliq̃: in q̃ nõ ẽ ebulitio: leuitas. ꝛ h̃

itellige ſm pl'm. qm̄ nó incóuenit vapoꝛé flátis dulcis vni/
foꝛmiter p totú expádi.ꝯſidera. Ex qb⁹ iferf: ꝙ hec diuer
ſitas dꝫ magis appere i augmēto: ⁊ minus in ſtatu ⁊ decli/
natione ⁊ i pn̄ᵒ parū. ꝯſidera. Inferf. ſcḋo ꝙ cū groſſicies
ſit ꝑ parte cā hui⁹ diuerſitatꝭ: ꝙ ét i q̈rtana h pót ꝯtingere.
Tu tm̄ ſcito: ꝙ in q̈rtana calitas eſt intenſioꝛ: qꝛ a maioꝛi cā
fit cū magis reſiſtat putrefactioni. ét ſiccitas lima é caloꝛis.
in flática q̈ꝫtitate maioꝛ: qꝛ hꝫ plus de ſubᵒ. Inferf tertio:
qꝛ h nó eſt ſignū ꝓpꝛiū huic febꝛi. ¶ Et in ſūma: vt Aui. in
pnᵒ cū tangif calitas eſt debilis ⁊ vapoꝛoſa: ⁊ cū ꝓlongatur
manus ſup mēbꝛū ſentif calitas acuta moꝛdicās ⁊ nó equa
lis ná cū eſt calitas in re viſcoſa multū retinef: ſed nó ita ci/
to exalat: ⁊ cū eſt in re groſſa nó cito repꝛeſentaf. ⁊ iḋ cuꝫ
ꝓlongaf tactus ſucceſſiue percipif acuitas caloꝛis putridi.
Item in pmis paroxiſmis calitas ſentif maioꝛ q̈ꝫ in poſtre/
mis: ⁊ h rónabiliter. qm̄ pus ptes ſubtiles ignuinf. Iteꝫ ſi
mā erit difformis q̄ ad putrediné mouebif ptibus ſubtili/
bus pꝛius motis: ꝙ ſi eſſet ꝯ̈riū ſignum eſſet inefficax.

¶ A q̈litate mutata. Coloꝛ eoꝝ é decliuis ad viriditatem: pp
friditaté flátis moꝛdificāté: ⁊ ad citrinitaté pp caliditaté pu/
tredinalé. ⁊ ei⁹ incédiū ⁊ ꝯiunctim albedinē flátis coloꝛem
plūbinū cauſant: ⁊ nó accidit eis rubedo faciei ſicut in alijs
febꝛib⁹. Itē facies molleſcit i eis: ⁊ ſil'r coꝛpus pp maliciam
digónis epatꝭ. Itē totū coꝛp⁹ eſt ſqualidū. lingua alba mol/
lis niſi flegma ſalſum in eā fuerit eructuatio acetoſa pp di/
minutionem digónis: ⁊ maxime in pꝛincipio ⁊ augmento.

¶ Ab actióe leſa. hec febꝛis incipit cū fridate extremoꝝ ma
gis: ⁊ nó cū rigoꝛe neq; cū hoꝛripilatione. ſcḋo de d̈ijs feb.
Aui. aut i vitreo é vehemētioꝛ: vt infra: ⁊ foꝛtaſſe aduiſcef
frigoꝛi ei⁹ in pnᵒ rigoꝛ. ſoluif ad hāc ꝯ̈dictioné. dḋo ꝙ é qḋ
de noibus: vt Gētil. rigoꝛ in vitreo. ſ. frigus aduiſcef frigo
ri ei⁹: rigoꝛ. i. leuis hoꝛripilatio. vn̄ ſcito ꝙ ſm pl'm incipit
cū frigoꝛe nó poſitiuo: ſꝫ puatiuo reuocato caloꝛe: vt ſupꝛa
de colicis: cū alicib⁹ oſſitatióib⁹ pigritia ſomnolentia ⁊ h⁹:
ſꝫ ét veꝝ ꝙ aliqn̄ in ꝓceſſu mā ſubtiliata leuiter mouebitur
ad mēbꝛa ſenſibilia: ⁊ ſic hoꝛripilationé aut puū rigoꝛeꝫ fa/
ciet: ⁊ pcipue cū flegma erit ſalſum: ſꝫ de h ét ſpālius i de ſi/
gnis ſpālib⁹ poſt aūt frigus h qḋ eſt lógū: nó cito venit cali/
ditas vt in tertiana. Inımo cum ꝓlixitate ⁊ laboꝛe accidit: ⁊
ſm pl'm poſt calefactioné iteꝝ infrigidat hec febꝛis: deinde
caleſit Almāſoꝛ. ¶ A pulſu. indiciū a pulſu i hac febꝛe eſt
difficile: qḋ declarat diſcoꝛdia ſapiētū in eo. ⁊ iḋ Gal. ſcḋo de
criſi dixit: qḋ ad cognoſcēdū pulſuꝫ hui⁹ febꝛis dꝫ pcogno/
uiſſe pulſuꝫ ipſius ſani. veꝝ dixit Gerardus ꝙ pulſus i ea
é mollis ab humoꝛe. latus pp diſtēſioné: ⁊ māe multitudi/
né. tardus pp caloꝛis puitaté diuerſus i foꝛtitudine ⁊ debi/
litate: qꝛ aliqn̄ mā dn̄af nāe aliqn̄ ecóuerſo: ⁊ dixit Auicé.
pulſus xᵒ ei⁹ é pulſus puus ⁊ ſubmiſſus pp ſuffocationeꝫ
caloꝛis a friditate viſcoſitate ⁊ multitudine debilis rarus
pp eaſdé cāas. ⁊ hoc i pnᵒ paroxiſmi. cū aūt i fine: qꝛ i ꝓceſſu
D venit calitas q̄ frigiditati ſuccedit fit frequés: ⁊ hoc i augu/
mēto. ¶ Sed h nota ꝙ de puitate pulſus flātice: ⁊ eius fre
quentia reſpectu pulſus alıaꝝ febꝛiū: ⁊ maxie q̈rtane ⁊ ter
tiane: éiter auctoꝛes nó pua diſcoꝛdia: ꝓ q̄ ne i longū ꝓdeaꝫ
vna cū Gētili has poná ꝯ̈nes. pᵃ ꝙ pp friditaté multitudi/
neꝫ ac viſcoſitaté humoꝛis flātici: ceteris poſitis paribus:
paruioꝛ é pulſus in flática q̈ꝫ in q̈rtana. ná ⁊ ſi friditas hu/
moꝛis medici iuuef a ſiccitate hūoꝛis: pp qḋ inſtrm efficiaf
inobediens dilatióí: tm̄ illa tria q̄ de flático dicta ſunt viden/
tur hec duo ſupare: veꝝ qḋ eſt negabilis: ⁊ tu conſidera.

¶ Scḋa ꝯ̈. ꝙ in aliq̄ tpe pulſus flāt ce eſt frequentioꝛ pulſu
tertiane. pꝫ i pnᵒ flātice: cui ꝯiungif ſincopis. ná cuꝫ multū
diminuatur magnitudo: dꝫ ſupplere cum frequentia.

¶ Ab anhelitu. Nó eſt i eis anhelitus magn⁹ neq; frequés.
nec aer ab oꝛe egrediens eſt cal'e igneus: vt in tertiana.

¶ A longitudine paroxiſmi é in hac longioꝛ q̈ꝫ i tertiana: vn̄
Aui. Et de ſignis: ꝙ eſt febꝛis flática eſt: vt ſit paroxiſmus
eius. xviij. hoꝛis ⁊ dimiſſio ei⁹ eſt ſex hoꝛis. ⁊ h ſm pl'm. ná
hic nó eſt terminus pfixus: vt ſupꝛa de tpibus. naꝫ bꝛeuioꝛ
in dulci ⁊ benigno ⁊ pauco ⁊ ſalſo: longioꝛ in vitreo aceto/
ſo pontico: ⁊ pluris q̈ꝫtitatis. nam ⁊ q̈ꝫtitatis facit ad augu/
mentū ⁊ diminutioné: ⁊ ſil'r viſcoſitas adiuuat: ſꝫ ſecundū pl'ꝫ
hi termini ſunt inuenti per experientiaꝫ: ⁊ nó per róneꝫ: vt
ſupꝛa de tempoꝛibus: ⁊ maxime qn̄ flegma eſt naturale.

¶ Ab ei⁹ dimiſſióe. Et nó é ei⁹ dimiſſio mūda: vt i tertiana:
vn̄ Aui. Et non eradicaf qn ſint illic reliqe occulte. qm̄ mā
cū viſcoſitate ⁊ groſſicie é multa: ⁊ ſic tota non reſoluif mā
paroxiſmi. imo remanet cinis hūidus nó tot⁹ icineratꝰ: ſed
ſicut ſemicūbuſtus q̄ retinet ⁊ pabulat aliqd caloꝛis putre
dinalis. ad qḋ iuuat cita aggregatio ſeq̄ntis māe: q̄ mouef
in ſcḋo paroxiſmo ad putrediné: qḋ nó ꝯtingit neq; in ter/
tiana: neq; i q̈rtana: ⁊ hoc é veꝝ qn̄ flática febꝛis é de flāte
groſſo viſcoſo cui⁹ paroxiſmus é long⁹: qḋ ſi ꝯtingat ipam
eé de flāte nāli dulci benigno pauco: aut de flāte ſalſo. tunc
hébit verā q̈eté: vt 2ᵒ de d̈ijs febꝛiū: ⁊ aliqn̄ repıunf tales
q̈rū paroxiſmus é. xij. hoꝛaꝝ vel circa cū quiete veriſſima.

¶ Ab ei⁹ euētu. Qm̄ oi die venit: ⁊ inuadit vt i deſcriptione:
veꝝ vt Aui. nó é ſignū ꝓpꝛiū. qm̄ due tertiane hūc motum
faciunt vt infra de ſignis cópoſitaꝝ: qꝛ duaꝝ tertianarum.

¶ A ſiti. Sitis in hac minoꝛ é q̈ꝫ i ceteris: niſi ꝓpcām ſalſedí
nis: aut vehemētie: aut putredinis: ⁊ cā ſigni eſt humiditas
hūoꝛis i coꝛpe repti. ¶ Doloꝛ ſtomaci. Et é ſibi ꝓpꝛium ſi/
gnū. Serap. Qm̄ ſtomac⁹ é vt pl'm minera flātis: qḋ cū i eo
putreſit doloꝛé cauſat: vn̄. 18. ꝯtinētis inq̄t. Impl'e é febꝛeꝫ
patiété flāticam nó dolere i ſtomaco: aut epate. Et pp hanc
cām cadit appetit⁹: ⁊ os ſtomaci debilitaf. recte curatur in
macronoxiā ꝯuertit. Gal. ad Glauconé. Et pp h dixit Aui.
Et q̄nq; magnificaf cū eo ſplen: flāte ꝑ aduſtioné i meliam
ꝯuerſo: vel qꝛ ſplen nó mitteret meliam ſtomaco: quā mit/
tere ꝯſueuit hoꝛa famis: ⁊ i eo retinenf. ⁊ hoc qn̄ ſplé cópa
teref ſtomaco: ⁊ ſic q̄nq; pducit ad ydꝛopem vicio ſplenis.
Inflatio lateꝝ ſiue ypocūdꝛioꝝ ꝑ multiplicationé vētoſita/
tis nó é tactus coꝝ: ſicut caceticoꝝ ydꝛopicoꝝ: ⁊ maxime.
timpaniticoꝝ: ⁊ hoc ꝓpie in pnᵒ ⁊ augmēto caloꝛe nódū in
ualeſcēte. In ſtatu aūt ⁊ declinatióe minoꝛaf remotis opila
tionibus ⁊ caloꝛe foꝛtioꝛi reſoluēte. ¶ Grauitas capitis ac
ſomni ꝓfunditas eleuatióe multoꝝ vapoꝝ ad caput: hoc
tm̄ ſignū i ea q̄ é ex flāte ſalſo nó inuenif: imo tūc eſt inſtātia
vigiliaꝝ: ⁊ hoc i pnᵒ paroxiſmi. Itē ⁊ q̄nq; multiplicaf ſom
nus in augmēto: qꝛ tūc maxie fumi incipiunt diſpergi p coꝛ
pus nó exiſtēs tūc multū in flāte. imo ſatis mulcebꝛés ⁊ te
pidi ſomnū inducētes. ¶ Item in hac febꝛe ⁊ maxie in pnᵒ
accidit ſincopis: ⁊ aliqn̄ nó: ⁊ cā vt ſcḋa tertij pp frigiditaté
māe extinguentis calidū: ⁊ pp multitudineꝫ māe ſuffocan/
tis calidū: ⁊ vapoꝛes groſſos mixtos ſpiritibus: qui eos in/
groſſant: vn̄ ad extra diffūdi nó pñt. ¶ Itē debilitas oꝛis ſto
maci caſus appetit⁹ puatio digónis q̈re alimētū coꝛrūpif:
⁊ é cā ei⁹: vt infra clare de ſincopali humoꝛoſa. ¶ Itē ad cā
ſignificādā adiuuāt. etas cóplexio aer ꝯſuetudo cadendi in
talé: tps regio regimen ꝓteritū. Satietas nauſeatiua: ⁊ ita
de alijs q̄ potuerūt eſſe cā eius factiua. q̄ cóſidera vt ſupꝛa. E

Poſita ſic gn̄ali noticia ſignoꝝ flātice febꝛis ad poſi
tioné venio ſpālium ſm ſpém vniſcuiuſq;
humoꝛis ſuperius ſi diuiſi. ¶ Initiuꝫ faciens de ſignis quo
tidiane de flāte naturali. De qbus ieiunius ptranſibo. cum
eoꝛum cauſe ex dictis faciliter colligi poſſint. ¶ Ab exeun
tibus. Urina in pnᵒ eſt remiſſa vel alba cū quadā ſpiſſitudi/
ne: ⁊ aliqn̄ apparet ſpiſſa magis ſiue turbida non coleꝛata:
maxime qn̄ nó é opilatio multa: ⁊ hoc magis apparebit in
fine pncipij: i q̄ mouenf ſigna digónis: ná tūc incipit flegma
diſſolui: ⁊ nódū eſt digeſtū: ſed crudū: qḋ aquoſitati mixtuꝫ
vrinā turbidat: ſed cū flegma digeri incipit vt in pnᵒ augu/
menti: tūc ſubtiliaf ⁊ clarificaf a turbiditate: ⁊ q̈ꝫto plus ꝓ/
cedit ad ſtatum tanto magis clarificaf ⁊ ſubtiliaf: eius tm̄
ſubtiliatio

ſubtiliato nūq̃ꝫ ꝑuenit ad mediocritatē: ſic ꝙ abſolute dici poſſit ſubtilis: ⁊ ſic ꝓcedēdo ꝯtinue magis coloraꝛ ꝑꝑ calitatē putredinalē: q̄ ꝯtinue forti⁹ i mā̄ iprimiꝛ ⁊ ꝑꝑ maꝫ putridā ignitā: q̄ reſoluiꝛ a maſſa. ⁊ cū vrina ſitis expelliꝛ nunq̃ꝫ tn̄ accit vt ſit rubea abſolute niſi fuerit cū ea mixtio ſanguinis: q2 ex hoīe ſanguineo i etate adoleſcē tie: ⁊ iuuētuꝫ ⁊ ita de alijs. vn̄ de ei⁹ ſuba dōꝫ ꝙ cū flā nāle nō ſit multū viſcoſuꝫ: neq̃ꝫ ē viſcoſitate carēs: ei⁹ ſuba dꝫ eē mediocris vel mediocritati ꝓpinq̄. ❡ Ab egōne. Quia liq̄da flātica ſputum flāticū leui pricipās dulcedie: ⁊ multiplicaꝛ i augmēto: ⁊ ſtatu oris iſipiditas q̄nq̃ꝫ. ❡ A ſudore: q2 in ꝑn° null⁹ ſudor: ⁊ ſil'r i aug°: aut pauc⁹ valde. i ſtatu aūt ⁊ declinatiōe cū ꝯtingit ē copioſus ⁊ exuberātior: q̄ꝫ i ea q̄ eſt ex flāte vitreo. q̄m flā vitreū ē viſcoſi⁹. ❡ A ſuba'r iherētib⁹ dicaꝛ vt ſup̄ i ſignis cōib⁹ dcm̄ ē: ⁊ tu ibi: ⁊ nō accit tāta diuerſitas in ea: ſicq̄n ex flāte vitreo. ❡ A q̄litate mutata. Quia calor faciei palid⁹ nō lucid⁹ ſil'r labiorꝫ ⁊ toti⁹. lingua mollis ⁊ hūida. ❡ Ab actiōe leſa icipit h̄ febris cū oſcitationib⁹ multꝫ alicibus: ⁊ h̄ ē ſꝫ mā̄e multitudinē: ⁊ aliq̄n cū tuſſicula ſꝫ raptū fumorꝫ ad mēbra diuerſa: ⁊ de qb⁹ plene actū ē ſup̄. d̄ ſignis febris putride i gn̄ali. 3° ca°. Itē cū modico frigore extremitatū: qd̄ ē magꝫ ꝑuatiuū q̄ꝫ poſitiuū. ⁊ hoc cū icipit deiñ expāſiōe humoris fridi augmētaꝛ poſitiue. Itē cū pulſu occulto debili ꝑ viam aggrauationis tardo ꝑꝑ friditatē mā̄e: ⁊ diuerſo nō multū ꝑꝑ diffōrmitatē mā̄e: vt ſup̄ molli ꝑꝑ hūiditatē hūoris remollietꝫ arteriā. Sitis ſaltē i ꝑn° nulla: deiñ i alijs tꝑib⁹ ꝑua niſi ex cā vt ſup̄ i ſignis gn̄alib⁹. eructuatio acetoſa rugit⁹ i vētre ac tortio grauitas capitꝫ ⁊ ſatꝫ notabilis: ⁊ maxie i pte anteriori: ⁊ maxie q̄n mā̄ a ſtō venit: aut ē i occipitio: q̄n vapores ipſi a renib⁹ ⁊ ꝑtib⁹ circūſtātib⁹ eleuanꝛ. Itē tumor pedū ⁊ maxie i fine cū egritudo icipit recedere reliq̄as. n. febris nā ad iferiora ꝓpellit iuuāte ſua grauitate. Sōn⁹ ꝓfund⁹: ⁊ nō multū vt i vitreo: ⁊ icipit affligere i occaſu ſolis ⁊ augumētū eſt circa tertiam horā noctis.

❡ De pronoſticis autem dicetur ſimul: quoniam non videntur differre niſi penes intenſum ⁊ remiſſum.

A **Signa** demōſtratiua q̄tidiane a flāte dulci inſipido ſiue aquoſo. In ꝑn° vrina ē ſubtilis alba: deinde procedēte calitate cū flā dulce ſit aptū iflāmari. ꝓpinq̄t. n. ſanguini ſit ruffa vel ſubruffa: ⁊ i ſuba eq̄l'r ſpiſſa: q2 tale flā in ꝑtib⁹ ſuis nō ē ml'tū diffōrme. ❡ Egōnes flātice. aq̄ſe liq̄de. Sputū ſil'r. ❡ Sudor mult⁹ vt ſup̄ de nāli. ❡ A ſuba'r iherentib⁹. Nā calitas ei⁹ ē minor q̄ꝫ calitas q̄tidiane ex flāte ſalſo: ſꝫ frig⁹ ē itēſi⁹. hec ſūt q̄ oꝫ medicū expientia cōphēdere magis q̄ꝫ ſcriptura. ❡ A q̄litate mutata. Ut de nāli dcm̄ ē: oris dulcedo vel iſipiditas. Ab actiōe leſa: q2 icipit cūꝫ leui frigore ⁊ nō cū rigore. vn̄. 18°. ꝯtinētꝫ. Et cū corrūpiꝛ flā dulce: nō erit i ea penit⁹ rigor: ⁊ maxie i ꝑn° ⁊ augmēto: nā nō icōuenit ꝙ aliq̄n i ſtatu accidat ꝑuus rigor iaꝫ ſubtiliata mā̄ ⁊ acuta: ⁊ mordicatiua fctā: ſꝫ erit mitꝫ rigor ſiue horripilatio: q2 mā̄ ex ſe mitis ē ⁊ benigna: ⁊ iō cū i ꝑn° nō ſit maligna non fac̄ rigorē. Et iō dixit Auic. illā aūt q̄ ſit ex flāte dulci raro añcedit i ꝑn° vſq̃ꝫ ad plurimos poriſmos horripilatiōe: neq̃ꝫ frig⁹: neq̃ꝫ rigor: ꝑꝑ. ſ. mā̄e benignitatē. Et q2 rigor ille leuis eſt: iō cito recedit ⁊ caleſit cū gradatione re⁹ aliarꝫ flāticarꝫ. De pulſu: ⁊ alijs dicaꝛ ꝙ aſſimulanꝛ eis: q̄ in flātica nāli: ſiue vera veniunt: vn̄ dolor capitis ē grauatiu⁹. ⁊ inuadit in hora flegmatis ⁊ quandoq̃ꝫ in hora ſanguinis. quandoq̃ꝫ inter has: vt. 3. 5. 6. hora noctis.

B **Signa** demōſtratiua q̄tidiane a flāte ſalſo. Ab exeuntibus mutatꝫ vrina ē ruffa vl' ſubruffa citrina i ꝑn° ſubtilis i ꝓceſſu ſo mediocriter ſpiſſa i cuius exitu patiens ſentit aliq̄lem calitatem ſiue mordicationē qd̄ in alijs nō ꝑcipit. ❡ Egōnes ſunt tincte: ⁊ ſil'r i earꝫ exitu mordicāt ſputum ſalſuꝫ. Sudor copioſior q̄ꝫ in ceteris: ⁊ in principio ⁊ fine. quia. ſ. quandocūq̃ꝫ accidat. ❡ A ſuba'r iherētib⁹. Calitas mordacior ⁊ itēſior ⁊ citi⁹ ſuccedens frigori aut horripilationi ſiue rigori q̄ꝫ in ceteris. ❡ A qualitate mutata. lingua ē ſicca ſimiliter os ⁊ labia niſi cōtra operetur chatarratus ſubtilis.

❡ Ab actiōe leſa. Aui. illā q̄ ē ex flāte ſalſo ſequiꝛ horripilatio: ⁊ nō ſuit vehemēs frig⁹: ⁊ h̄ ꝑꝑ acuitatē colere ꝑmixte flāti q̄ adiuuat: ad horripilationē: ⁊ nō ꝑmittit friditatē extēdi. vn̄ in hac accit rigor pluſq̄ꝫ i alijs. Item ſitis. ⁊ iō Aui. Sitis q̄dē minoraꝛ i febrib⁹ flātis niſi ꝑꝑ cām ſalſedis: aut vehemētie putredis. Sōn⁹ ē minor: ⁊ ē vtpl'ꝫ cū prurita ac ſcabie pulſus ē i ea maior velocior ⁊ frequētior. nec ē ita diuerſus vt in alijs: ⁊ hora mot⁹ eius ē iter horā mot⁹ colere ⁊ flātis. vn̄ hora none ē hora ei⁹: ⁊ q̄nq̃ꝫ icipit añ: vt in hora col'e: q̄n. ſ. ē multū de colera. q̄nq̃ꝫ ecōuerſo icipit i hora flātis auriū tinnit⁹ calitate vētoſante flā. grauitas capitis non magna: vt i alijs ſtomaci faſtidiū flāte ſua ſalſedine mordicante: ⁊ i hac febre ē labor vſq̃ꝫ ad. xij. horas. deinde ſequūtur hore ſex falſe q̄etis ⁊ tertio. vj. hore vere q̄etis: ⁊ in hoc differt a duplici tertiana in qua nulla aut parua eſt quies.

Signa demōſtratiua q̄tidiane a flāte vitreo crudo ſiue mucilaginoſo. ❡ Ab exeuntib⁹ vrina ē a ꝑn° alba ꝑꝑ friditatē hūoris ſubtilis vel mediocris ſube cū deberet eē groſſa: ꝑꝑ opilationē ⁊ mā̄e cōpactionē fortē. vn̄ ꝑtes groſſe ſic a ꝑn° nō reſoluunꝛ. aliq̄n eſt ruffa vel ſubruffa ꝑꝑ acceſſionē calitatꝫ putredinal'ꝫ vt in augumēto: ⁊ ſtatu: ⁊ aliq̄n ſubpalida: ⁊ maxie i corpe colico a cā extriſeca: vt niue vel vſu cibariorꝫ formarꝫ i friditate: ⁊ ē cū reſidētia trumborū: aliq̄n i ꝑn° ꝑꝑ collectionē eius flātis ꝑus in veſica factā: aut i augmēto apparēt trūbi: ꝑꝑ ſepationē alicuius vel aliq̄rū partium a maſſa. ⁊ ſimiliter in ſtatu ⁊ declinatione.

❡ Egōnes ſunt viſcoſe. Et appet i eis flā vt ē albugo oui cruda: aut vt vitrū liq̄factū vomitus eſt ſilis. Sudor aūt in ꝑn° nullus neq̃ꝫ i augmēto: neq̃ꝫ i ſtatu niſi forſitan i fine ei⁹: ⁊ i declinatiōe ꝑꝑ mā̄e friditatē groſſiciē ⁊ viſcoſitatē. In declinatiōe āt iā ſubtiliata mā̄ poſſet appere: ⁊ cū appetꝫ: q2 mā̄ē ml'ta adeſt copioſus: ⁊ cū Aui. dixit: ꝑuatio ſudoris: maxie itellexit q̄n febris h̄ ē ex flāte vitreo: ⁊ i augmēto ſuccedēte calore adeſt ml'titudo hūiditatꝫ ⁊ ſaliue iā liq̄facto flāte: ſic accit ex liq̄factiōe glaciei. Sputū albū viſcoſuꝫ globoſum. ❡ A ſuba'r iherentib⁹: q2 ei⁹ calitas ē ad tactū non intēſa ꝑꝑ mā̄e friditatē vehemētē: ſꝫ ſentiꝛ fortꝫ: vt ita dicā ſpiſſa: ꝑꝑ dēſitatē ſubiecti ⁊ nō ꝓcedit gradatim: ſꝫ aliq̄n poſt calliditatē redit frig⁹. Ita ꝙ vbi ꝑ ſucceſſiōeꝫ putabas eē augmētū fuiſti decept⁹: ⁊ ē ꝑnm: ⁊ hoc accit ꝑꝑ mā̄e diuerſitatē in ꝑtib⁹ ſuis: q̄ ſic diuerſimode ad putredinem mouentur.

❡ A qualitate mutata. Magis eniꝫ mortificato calore palleſcunt omnia vt ſupra. de ſignis in communi.

❡ Ab actiōe leſa. In ꝑn° venit hec febris cū magno frigore rōne mā̄e. Et vt Aui. fortaſſe miſceꝛ frigori ei⁹ i ꝑn° rigor i. horripilatio: ⁊ ꝑua pūctio qd̄ ꝯtingit ꝑꝑ reuocationē caloris ad itra. Itē vt dcm̄ ē: q2 ꝑtes ſūt diffōrmes. vn̄ in ꝑn° ⁊ q2 aliq̄n ſuccedit calitas: vt h̄ dn̄ ab illa calitate pars aliqua ſubtiliata ⁊ calefacta ē: vel eē ꝑt cā hui⁹ horripilatiōis ſiue pūctiōis. Eſt. n. frigus itenſuꝫ valde: ſꝫ rigor ꝑuus ⁊ icipitā extremitatib⁹ paulatim: ⁊ adeo itēſe ſuccedit ꝑ totū corp⁹: ⁊ vt ifirmus ſe ꝯgelatū indicet: cū magna icturarꝫ fractionē: ⁊ ē h̄ frigus iētī⁹ q̄ꝫ i ꝑn° cui ꝯtīū videreꝛ debere ꝯtingere ꝑꝑ mām̄ eē ampli⁹ calefactā: ⁊ iō q2 magis calefacta: ⁊ magis ſubtiliata ⁊ magis putrida. hinc qd̄ veloci⁹ mouetꝛ ad mēbra ſenſibilia: illa magis nocēa ⁊ alterās q̄ꝫ i ꝑn°. ⁊ ideo ſit caloris ad itra reuocatio ad quā vt notat expientia mai⁹ ſequiꝛ frig⁹ ꝑuatiuū q̄ꝫ ſit i ꝑn° poſitiuū. Itē ⁊ rigor fortior mā̄e ſic fctā magis acuta: ⁊ magis mobili. ⁊ ꝑig' extēdiꝛ h̄ friditas ſup̄ totū imo longo tꝑe durat. poſtea aūt ſeq̄ꝛ debilis ⁊ lētus calor cū ꝑuatiōe ſitis: ſꝫ cū multa ſaliua. vt ſupra. Et iſti cū difficultate caleſiunt ēt appoſitis pānis callis: ⁊ incipit cū grauitate capitꝫ magna: ⁊ ſono grauī: ⁊ eſt poriſmu⁹ longus ex pte oium ſuorꝫ tꝑorꝫ. Et adeſt lateris ⁊ ventris

inflatio maior ꝙ̃ i alijs. cã dicta ē i de ſignis i cõi. dolor ſtõi inteſtinoꝝ. ꝛ grauedo ꝛ tortio. grauedo renũ ꝛ iſimaꝝ ptiũ dorſi. mã graui deſcēdēte: dolor i loco flãtia ipſi⁹: ꝛ ē aliqñ dolor itollerabilis: maxie qñ mã ē i inteſtinis ꝛ ventoſaꝉ: ꝛ vẽtoſitas claudiꝉ iter tunicas iteſtini. vñ accidit dolor: ac ſi terebello pforareꝉ. ℂ Pulſus ē in pn° debilis occultus pp ꝯſtrictionē arteriaꝝ. i ſtatu ꝯo ē puus debilis ꝛ gracilis: pp puitatē caloris inati. ꝛ ē multũ diuerſus pp difformitatem mãei difformiter ṽtutē grauãtis: ꝛ ꝙ̃to flã ē fridi⁹. tanto facit pulſuꝫ minorē ꝛ debiliorē ꝛ rariorē. Et iuadit hora flãtꝭ aliqñ in tertia hora noctis. ꝛ dixit Gal. i terapē. ad Glauconē. Quotidianarij veri ſm plm ꝙ̃tidie aſcēdendo horã mutãt: ꝛ ſi pᵃ hora pᵉ diei venit. 2ᵃ diei i 2ᵃ hora venit. 3ᵃ die i 3ᵃ. ꝛ ſic de alijs aio veri ꝯo i horis p ſingulos dies variãdo potius deſcendũt ꝙ̃ aſcēdũt: vt ſi pma die hora 3ᵃ venit 2ᵃ die venit 2ᵃ hora ꝛ 3ᵃ prima: ꝛ ſic de alijs. Et in eodē. flã ãt vitreũ raro putreſcit: ſed vt plıi puenit ex eo rigor. quem non ſequitur febris: ꝛ bene conſidera hoc dictum Gal.

D **Signa** demonſtratiua ꝙ̃tiane de flãte acetoſo pontico. ℂ Ab exeuntib⁹. Urina pallida citrina vel ſubcitrina in ſba ſubtilis maxie i pn° vel circa mediocritateꝫ ſine globo i fundo: ꝛ ꝙ̃to magis dIgeriꝉ: tãto magis iſpiſſaꝉ. ℂ Egõnes flãtice cũ aliꝙ̃li citrinitate. ℂ Sputuꝫ acetoſum vel põticum vomitus flãticus acetoſus ꝛ mugilaginoſus. ℂ Sudor pauc⁹: ꝛ maxie i pn° ꝛ augmēto. In declinatiõe aũt ē qñꝙ̃ mult⁹ ſudor: ꝛ qñꝙ̃ paucus acetoſa eructuatio. ℂ A ſbaꝉ ringeētib⁹. Calitas remiſſa. ꝛ non multũ acuta. ℂ A ꝙ̃litate mutata vt i reliqs: ſꝫ non eſt tãta palliditas faciei: ſic i vitreo pp mãꝫ nõ eē ita fridãꝛ ē ſapor horis acetoſus. ℂ Ab actiõe leſa. Incipit cũ frigore nõ ita itēſo vt i vitreo rigor ē maior: ſꝫ frig⁹ pigrũ ſiue tardũ ſilꝛ calitas lēta ꝛ pigra appetit⁹ ad cibũ ſatis itēſus: ꝛ ſi aſſumiꝉ in ꝙ̃titate deſiderata pp idigõnē accit tortio. Itē grauitas capiꝭ ꝛ frõtis: ꝛ maxie ſiniſtre ptis: qꝛ ad mãꝫ tēdit melicam. ꝯſtipatio vētris pp ſtipticitatē hũoris ſine ſiti cuꝫ dolore ſiniſtri ypocũdrij. Inflatio poſt cibũ cũ dolore et ꝙ̃lla vētoſitate gñata ex indigõne affligit: ꝛ i horis flãticis ꝛ qñꝙ̃ melie. ℂ Et in hac ē i pulſu notabilis diuerſitas. Oĩa itaꝙ̃ adinuicē glomera. qm̃ vnũ vel duo nõ ſufficiũt. ꝯſidera. Et ſup oĩa i oib⁹ attēde vomitui. qm̃ ab eo ſatꝭ efficax ſumiꝉ iudiciũ õ ꝙ̃tidiana.

E **Signa** prohoſtica. In eã q̃ eſt ex flãte vitreo ꝛ qꝛ longa ē valde finis ei⁹ ſepe ē ydros: ꝛ ſic ēt de alijs cũ ꝓlõgãꝉ: ꝛ plateari⁹. cura ei⁹ q̃ eſt ex flãte acetoſo nõ eſt negligēda: qꝛ apta ē trãſire ad erraticã pp ſilitudinē flãtis acetoſi ad humorē melicũ ꝛ finalr ꝯuerti i ꝙ̃rtanã. Dolor loci denũciat mineraꝫ mãe. Et ſerapio ꝙ̃tidiana ē lõga: ꝛ nõ eſt abſꝙ̃ timore vehemētꝭ: qꝛ ipſa ledit nãꝫ oi die: ꝛ nõ dimittit eã ꝙ̃ſcere ēt qꝛ i eã os ſtõi. ſꝫ plurimũ ē leſuꝫ: ꝛ de ꝯſueꝉ ei⁹ eſt vt attrahat nauſeã. ſꝫ qd de ꝯtinua adhuc magis verendũ. vñ Almã. pur de iterpolata. multi moriaꝉ melib⁹ ꝛ morij ſuſpirionē ſecũ hñs. ꝛ. 18 ꝯtinētia. ꝙ̃tidiana ē piculoſa. ꝛ iõ aduerte. Et vt. 4. coll'ꝫ. deterior oibus ē q̃ ē ex flãte vitreo: ꝛ ſaluior oiuꝫ ē q̃ eſt mũdoꝝ tpoꝝ. i. q̃ hꝫ tpa magis mũda i ſua iterpolatiõe vt q̃ eſt ex flãte naturali aut dulci ꝛ benigno ꝛ min⁹ crudo. vel mũdoꝝ tpoꝝ. ſ. ab accñtib⁹ prauis: qꝛ. ſ. ē ſine ſincopi: deiectione appetit⁹ ꝛc. ſine debilitate digõnis. abſꝙ̃ dolore. iflãmatione viſceꝝ capiꝭ grauitate. ꝛ ſilib⁹. Itē ꝛ mũdoꝝ tpoꝝ. i. diſtinctoꝝ pticulariũ ꝛ nõ confuſoꝝ vt q̃ hꝫ nllã ſtationē i augmēto frigoris aut caloris aut ipſoꝝ declinatiõe. nã ſignificat ꝙ mã ē vniformis: ꝛ nõ difformis: ꝛ ſaluior ē pcipue q̃ ē multi ſudoris ꝙ̃ſpiꝭ multũ ſignificaꝉ rari⁹as corpis. puatio opilõnis mãe ſubtilitas ꝛ eius paucitas nõ abſolute qꝛ mult⁹ multã: ꝛ pauc⁹ paucũ: ſꝫ dꝭ pauca i cõparatiõe ad ṽtutē. nõ. n. eſt tãtã vt ipſam mouere nõ poſſit ꝛ p ſudorē expellere. Et Gerard⁹. q̃ ē breuioꝝ paroxiſmoꝝ ꝛ pluris ſudoris illa ē ſaluior: q̃ ē ex flãte ſalſo eſt piculoſior: ꝛ magis iſtat mot⁹ calitatis in ea ſignificat ei⁹

lõgitudinē ꝛ breuitatē. vt cũ citi⁹ moueꝉ poſt frig⁹: ꝛ citius ad ſtatũ venit alijs parib⁹ breuiorē: eꝯ lõgiorē. ℂ Si in pn° viderim⁹ vomitũ ſpõtaneũ ꝛ i fine ſudorē plꝫ boᵐ ſignũ ē ꝛ egritudinē breuē ſigñat ꝛ ſaluã: qꝛ ſigñat ꝙ mã nõ ē multũ viſcoſa: ꝛ ꝙ pori cutis ꝛ venaꝝ ſunt rari ꝛ nõ dēſi ꝛ opilati ꝛ fortitudinē ṽtutꝭ ꝛ obediētiã mãe. ℂ Deiectio i hac febre mortē ſignificat. ꝛ h ſigᵐ hñ ꝯſidera. ne decipiaris. Febres flãtice alijs parib⁹ ſunt colicis ꝛ melicis deteriores: qm̃ iſte magis iterpolãt ꝛ ṽtutē nõ tm̃ debilitãt ſicꝫ flãtice. itē ſunt a minori ꝙ̃titate mãe: nec i eis ſunt opilõnes vt in flãticis. ꝛ eaꝝ mã ē magis apta digeri. de eaꝝ ꝓduratiõe iã actũ ē i de ſignis i cõi. Mãe digõnē pnũciabis cũ frig⁹ minorabitur ꝛ calitas augebiꝉ. Cũ i pn° vides febrē icipe cũ multꝭ oſcitationib⁹ ac aliꝙ̃bis cũ ſtupore ꝙ̃dã ꝛ ꝓfunditate ſomni: ꝛ cuꝫ his ifirm⁹ habuerit quēdã i facie liuorē: ac facieꝫ ipſam tumidã ſcias ꝙ facillime cadet i ſubeth. tu itaꝙ̃ ſi a pn° mãm cognoſces multũ groſſaꝫ ꝛ viſcoſam tps fridũ ꝛ hũidũ: etatē ꝯplõnē flãticã: paroxiſmũ lõgũ cũ puo ſudore aut nullo: ſtõi debilitatē: appetit⁹ ꝓſtrationē: ſõni ꝓfunditatem ꝛ nãm debilē: ifirmũ piturũ denũciabis. nã his oib⁹ apparentibus añ ꝙ̃ mã digeri poſſit viſile ē vt ṽt⁹ cadat ꝛ ifirm⁹ moriaꝉ. Oppoſita aũt oia ſalutē ꝛ media iter h medio mõ ſe hēbũt ꝙ̃tũ ad ꝓnoſticũ. Quõ aũt ex ea ledaꝉ ſtomacus epar ſplen ꝛ h9. iã actũ ē: p quã leſionē corp⁹ i cacheſiã idropē. ꝛ h9 cadit. ꝛ tu ꝯſidera. qm̃ ſi recte ꝯſiderabis diligēter q̃ dctã ſũt ſpero nõ vanũ depones iudiciũ. ℂ Poſtremo ſcito ꝙ vomitus ſpõtane⁹ i pn° eueniēs ſignificat leuitatē ꝛ mãe ſubtilitatē. ꝙ ſi moraꝉ: ꝛ ſic a pn° nõ ſtatim venit mãe groſſicieꝫ ꝛ coagulationē denũciat ꝛ morbi ꝓlixitatē. ꝛ h de ꝓnoſticis. F

ℂ De cura flegmaticarum in generali. Rubrica. ij. G

Accedens ad eaꝝ curaꝫ cum obſeruabo ordinē q de ſpēbus ſuis iſcriptus ē. Initiũ faciēs a cura note: vt ceteri facere ꝯſueuerũt: cui⁹ cã ifra diceꝉ. ꝛ dato ꝙ canones de cura putri. in gñali poſiti tibi itelligētiã ſatiſfacere deberēt. tñ vt rē magis apertã eos iſcribam canones qui cura flãticaꝝ attēdēdi ſunt: q numero. x. eſſe. dirꝫ. Prim⁹ ordinatio diete. Scda lenitio eꝙ̃lis. Terti⁹ minoratio mãe. Quartus. digõ gradata ſiue reiterata. Quintus. reiterata euo ſiue gradata. Sextus ꝓuocatio vrine. Septimus ꝓuocatio ſudoris. Octauus. mēbroꝝ nãlium ꝯforta⁹ maxie ſtõi epis ꝛ ſplenis: q mēbra i febris h⁹ longo pceſſu ledi ac moleſtari ꝯſueuerunt: vt in dē ſignis. Nonus alteratio. Decimus accñtiũ correctio. ℂ Et añ eoꝝ cõplemētum ſcito ꝙ. ꝙ ſicꝫ ſup de ſignis notũ ē i gñali. Ita prio ponã curã feb. flãtice i gñali. Deinde deſcēdã ad ſpãlē curã eius ſm diuerſitatē mãe a q̃ ipſa ſit. nã Aui. diuerſificaꝉ ſꝫ nãs ſuas. ſ. flãticã: acetoſam: ꝛ flãticã vitreã: ꝛ flãticã ſalſam ꝛ dulcem. Itē ꝛ ſm mãei diuerſitatē ex pte maſſe ei⁹ pp diuerſam cõmixtionē: vt qꝛ flãti ꝯiungiꝉ melia colla ꝛc. ꝛ ſm h opꝫ variare ꝛ ſic cura ei⁹ diuerſificaꝉ rõne mãe. ita ꝛ rõne tēpoꝝ ſuoꝝ. ſ. pncipij. ſ. augmēti ſtat⁹ ꝛ declinatiõis ē. ſ. ad moduꝫ diete: qm̃ i alio ꝛ alio tpe alia ꝯuenit dieta vt ſtatim: ꝛ ſm appariciõnē digõnis i cã ꝛ ei⁹ occultatiõnē q̃ ad digeſtiuorum ꝛ ſolutiuoꝝ ãdmiſtrationē: vt infra. ℂ Qꝛ ſi queraꝉ. cur de tali diuerſitate tpoꝝ nõ fecit mētiõnē Aui. ꝛ alij in cura tertianaꝝ. dõm ꝙ h iõ fuit pp mãe magnã difformitatē. vñ aliqñ i augmēto vꝭ apparēt p dies plures digõnis ſigna in mã: deiñ redeũt ex difformitate mãe ſigna cruditatis: quo ꝙ̃ nõ debes pcedere cura augmēti: ſꝫ pncipij. Qꝛ ſi hec diuerſitas ꝯtingeret i pn° vꝭ. nñc i eo pariformiter oporteret ꝯtinue pcedere: nñc cura pncipij. nñc cura augmēti. q̃ cure a ſe iuicē differũt: vt ex dicendis manifeſte apparebit. ℂ Scdo dicendũ q̃ i cura huius febris maior ē itētio ad mãꝫ ꝙ̃ ad febrem ipſam. Cuius ꝯriũ ē in tertiana: ppea qꝛ ipſa nõ ē multũ ifeſtãs: ꝛ remota cã remoueꝉ effectus ꝛ maxie hꝫ maiorē veritatē in dꝭ aliã ſpē ab ea q̃ ē a flãte ſalſo eſt. Propter qd

inferendum:

inferēdū: q̄ a fortiter ifrigidantibus eſt abſtinendū. naꝫ talia māın incrudādo ⁊ ꝯgelādo: morbuꝫ ꝓlongabūt ⁊ fortaſſe egrū ad ſubetb pducēt. ¶ Et veniēdo ad cōplemētū pmi: dico q̄ male in gñali pōt canon dari oibꝰ ſpēbus ꝯueniens pp diuerſitatē māei magnā. differt nāqꝫ multū inter flā ſalſuꝫ ⁊ crudū: iter ipm ⁊ dulce. ⁊ ſic de alijs. Et iō tu patieris ſic me de regimine ſex reꝝ nō nāliū leuiter ptranſire. naꝫ de ipſo in vnaqꝫqꝫ ⁊ ꝓpria rubrica cōplete. ¶ Abſtinēdū eſt in febre flātica ab aere frido ⁊ hūido. ꝑterqꝫ in ſtatu vli ⁊ pticulari paroxiſmi. Et nō ſit friditas inteſa q̄ opilet: ſed lenis. Et iō ipm modera ſm ꝯdōneꝫ eius. Abſtineat a cibis flāticis: vt cucumeribus citrullis. vñ Aui. Euitet olera ifridantia ⁊ humectātia. Jtē ventuoſa ⁊ iflāmabilia: ⁊ maxie rōne diſpōnis. Et vt Auic. nō opꝫ vt comedat pullos nec coturnices donec qeſcat febris ab acuitate ⁊ ſui vehemētia ⁊ minuat̄ .i. vſqꝫ ad declinationē vlem: niſi debilitet̄ vtus: cui ⁊ ꝯſuetudini vt ſepe debes eē maxie ſollicitus. De bona cibatiōis ⁊ q̄titate eiꝰ ⁊ ordine habuiſti ſup̄ de radicibꝰ vlibus. ⁊ tu ibi. oio veꝝ Aui. dicit de cura eiꝰ. Et hora cibi eſt poſt poxiſmi tēpore ⁊ eradicationē eiꝰ. ⁊ añ poxiſmū ad minus q̄ttuor horis. Sꝫ vide vbi allegatū ē. Cibatio aūt hec diuerſitatē recipit: vt ſup̄ reſpectu tēpoꝝ vliū febris ipſiꝰ. vñ i pnº pncipij eſt ſubtiliāda dieta vſqꝫ ad qntū diē: vt p ieiuniū mā caleſiat: ⁊ hꝫ ptē ꝯſumat̄. ⁊ poſt qntū ingroſſet̄ ab ea q̄ in pnº: ne p ieiuniū vtus debilitet̄. Non tñ poſitꝰ eſt hic terminus qnqꝫ dieꝝ vt pluribus: ſed vt cōior. Uñ in ea q̄ ex flāte ſalſo eſt aut ex paucioꝛi mā in corpe colico ⁊ hꝫ: minori indiget termino: ⁊ ꝯſil̄r aliq̄ ex cāis oppoſitis maiori. cōſidera tñ etateꝫ ꝯſuetudinē. Ex canone aūt gñali: qꝛ indicatiōe ſumpta a ſtatu dꝫ eē groſſa i pnº: ꝯſidera. Uult itaqꝫ expſſe Aui. q̄ i hac febre dieta ſit ſubtilioꝛa q̄ꝫ i q̄rtana. vñ in hac ē maior q̄titas māe hūide: ⁊ fortaſſe reducibil̄ ad benignū q̄ pōt nutrire. Et ecōuerſo dic q̄ ſubtiliatio regiminis ē minus neceſſaria q̄ꝫ i tertiana ⁊ ſanguinea pp eiꝰ longitudinē: ⁊ qꝛ accñtia ſunt remiſſiora minꝰ de ſubtiliatione idicātia. Et iō bñ dixit Aui. vtere ſbtiliatiōe regimīs ſm eq̄litatē: qꝛ ſ. nō tm̄ q̄tum in colicis: nec ita paꝝ ſicut in quartana. qꝛ. ſ. groſſior dꝫ eē in q̄rtana: ⁊ ex ꝯſequenti eq̄lis: qꝛ mediocris iter illas. Jn augmēto aūt ſit ſubtiliatio eq̄lis .i. media inter ſubtiliationē pncipij ⁊ ſtatus: qꝛ dꝫ eſſe ſubtilior ea q̄ i pnº: ⁊ groſſior ea q̄ in ſtatu. Sed vt i radicibus vlibus dieta ordinari hꝫ in relatione ad ſtatū. Uñ ſcito q̄ qñ eſtimat̄ q̄ ſtatus eſt ꝓpinquior q̄ꝫ eē dꝫ ſcđꝫ terminuꝫ datū: qꝛ ifra. xliiij. ⁊. lxiiij. dies tūc debes in pnº ſubtiliare magis. Qꝫ ſi credit̄ ipꝫ eſſe tardiorē tūc ingroſſa adminiſtrādo pullā: vt Auicē. Sed ſumma habe q̄ nihil melius in hac febre q̄ꝫ ſubtiliatio regiminis debite facta: vbi. ſ. etas vtus pcipue cōſuetudo ⁊c. ꝯſentiunt. Et iō dixit Auicē. Fames ⁊ ſomnus ſupra famē ⁊ exercitū ſup̄ famē: ſi nō debilitāt ſunt vltima i iuuamento egritudinis huiꝰ: qꝛ multū de mā cōſumit eius. Uñ ſi erras in ſubtiliatiōe. hic error facil̄r corrigit̄. nā eſt morbus longus dās iducias: ⁊ tpa ſunt longa in qbus errores corrigi pñt: vt ſi nimis ſubtiliaui i augmēto: cū hoc pcipio cū adhuc ſit tps longū: añq̄ꝫ veniat ſtatus potero talē corrigere errorē ⁊ virtutē fortificare. Et cā laudate ſbtiliationis ē abūdantia māei in hac febre plus q̄ꝫ i alijs q̄ ſumptiōe indigent. Tu itaqꝫ cū in pnº pncipij multū ſubtiliaſti vſqꝫ ad qnqꝫ vel ſeptē dies: debes deinde igroſſare ⁊ nō ſtare ſuper illa ſubtiatiōe: qꝛ vtus deficeret: deiñ facta cōueniēti groſſatiōe debes gradare ꝯ̄ ſuꝰ ſubtiliationē expectādo ſtatuꝫ. ita q̄ in fine augmēti dieta ſit ſatis ſubtilis. Jtaqꝫ ex dictis appet q̄ in pnº vli dꝫ dietā multū attenuare ⁊ ēt igroſſare. Jn augmēto aūt dieta dꝫ eſſe ſubtilis: ⁊ gradatim ſubtiliando ꝓcedere. Jn ſtatu aūt dietādū ſubtilius ⁊ i declinatione groſſius. vñ Auic. non opꝫ vt comedat pullos ⁊ minuat̄ .i. vſqꝫ ad declinationem vt ſupra. Et de ipſa dieta ſubtili ⁊ groſſa lege ſupra tertio capitulo.

¶ De q̄litate aūt cibarioꝝ dōm ſubtiliatiua calefactiua ⁊ iciſiua a multis cōcedi ēt in pnº. vñ Almanſor de cura flātice. ingt. Nutriēdus ē eger ex aceto oleo abluto zuccaro pauca menta ⁊ hꝫ. Et ſubdit. Et regat̄ ſic eger vſqꝫ ad hebdomadā. Serapio cōcedit aquā cicerū. Aui. Ꝟo ingt. Eoꝝ āt cibi ſubtiles ſunt .i. ſubtiliatiui vel q̄ ſunt i dieta ſubtili poſiti: qꝛ pauci nutrimēti: vt acetū oleū: mori. ⁊ ꝓprie i fine eiꝰ: qꝛ poſt digōnē: qꝛ multū cōſumūt ⁊ exiccāt mām. vñ dati in pnº añ digōnē faciūt mām pcipitare i vias renū ⁊ venaꝝ: ⁊ ſic in opilōne addūt: ducēdo mām crudā ad illa loca. pp qđ a pnº ſunt euitandi: ⁊ dādi ſunt cibi exiccatiui in caliditate nō excedētes. Nā cū intētio i pncipio ſit plus ad cām antecedētē q̄ꝫ ad febrē: iō ꝯueniūt. Et hoc q̄ſi eſt veꝝ in oibus ſpēbꝰ flātis excepto ſalſo in quo ⁊ i alijs opꝫ q̄litates cibarioꝝ ⁊ potuū metiri ſcđꝫ ſpēm flātis: vt ifra clare dicet̄: imo aliqñ ꝯueniunt multū calidi: vt in flāte vitreo in quo ꝯcedunt auctores q̄nqꝫ pip. ꝯcedunt ciminū anetū ⁊ hꝫ. Et dixit Jſaac quoſdam antiquos hāc febrem ex vitreo ⁊ flegmate aceto ſo curaſſe per exhibitionem piſcium ſalitorum.

¶ Potus ſil̄r declinare dꝫ ad ſiccū. pp qđ aq̄ frida vt Auicē. oio alienāda eſt ⁊ ipſa cocta cū modico zuccari ru. pōt exhiberi: ⁊ eſt ꝯueniētior añ apparitionē digōnis. ⁊ hoc in tpe calido. Jn frō vero da aquā mellis. Jtē ydromel cū ſpēbus aqua ſimplex cocta cū radice aliqua aut ſemine aliquo.

¶ De aq̄ ordei dixit Fraciſcus de pede montiū. q̄ ipſa ⁊ ſimplex ⁊ decocta cū ſemine aliq̄ ē maxie ꝯueniēs in ſe plures cōprehendēs itētiōes Sed Nicolaus nr̄ dixit. aq̄ aūt ordei ſtomacū ledit: ⁊ ſua dulcedine opilationē iducit. ⁊ iō nō ita ſecuriter exhibet̄. ꝯſidera. Uinum vero nō ꝯcedit̄ i pnº: qꝛ mām crudā ſecū ducens cū ſit bonꝰ penetrator opilationeꝫ cauſabit. Jtē qꝛ inflāmat. Sꝫ hic aduerte q̄ credo ſecuriter dari pōt vinū debile de padua: qđ ab aq̄ eſt parū diſtans. qđ nō eſt penetrator bonus neqꝫ inflāmās. Et ſi quo loco inueniatur auctores i haꝝ pnº vinū dānare: intelligūt de vinoſo ſubtili. Et tu in eius exhibitione te modera ſcđꝫ etatē ꝯſuetudinē vtutē ⁊ hꝫ. Aui. vero ingt. Et cū ptrāſit q̄rtuſdecimꝰ: ⁊ qꝛ. ſ. apparēt ſigna digeſtiōis: tūc vinū ſubtile cōuenit eis cū ſubtiliatiōe ſua. ⁊ qꝛ cōfortat calorē innatū: ⁊ qꝛ prouocat: ⁊ qꝛ ſudare facit. vniuerſas. n. mouet exiccationes. 11º terapentice. vñ. 18. ꝯtinentis. Uinum quoqꝫ poſt digōnē māe ꝯuenit multū modis. Quidā in flāte ſubtili dant vinuꝫ poſt qntū: in groſſo poſt q̄ttū. Eſt. n. haꝝ māerū digeſtiuuꝫ bonū. Quidā ſubt lꝫ aduertētes: vt ad cōplexionē etatē ⁊ cōſuetudinē ⁊ ad tps anni: al̄r ſe moderāt dādo. ſ. ⁊ ab eo abſtinēdo. vt ſi fuerit colericꝰ iuuenis in eſtate euitāt. ꝯſidera. **A**

¶ De motu ⁊ qete dōm q̄ quies ex ſe nō cōuenit: vt pꝫ indicatione ſumpta a mā: neqꝫ motus ꝓpe idicatione ſumpta a virtute: qm̄ male pñt ifirmi exercitari cuꝫ motu. Qꝫ ſi fieri poſſet abſqꝫ nocumēto vtutis ꝯueniret ⁊ moderatus ſcđm vtutis tenorē ⁊ medici prudētiā. Loco aūt motꝰ ſiue exercitij ſiūt fricatiōes tibiaꝝ brachioꝝ ⁊ humeꝝ. vt infra. ⁊ adminiſtrant̄ balnea. nā mām calefaciūt ſubtiliāt ⁊ ad poros cutis trahūt: ⁊ p ipſos ſic rarificatos trāſpirat: ⁊ ſiūt he fricatiōes leuiores ⁊ fortiores ſcđꝫ māei maiorē aut minoreꝫ groſſiciē ⁊ viſcoſitatē: ſed ſaltē fortiores q̄ꝫ i tertianis ⁊ ſanguineis: ſiuntqꝫ i declinatiōe paroxiſmi expulſus ſuꝑfluitatibus: vt reſiduū māe mote reſoluat̄: deinde p ſpaciū certū vt p mediā horā vel circa dat̄ cibus: ⁊ de his infra in rubricis ſeqētibus. Uerū aliqñ ꝯueniunt ante cibū in remouēdo nocumentū frigoris: vt dicetur in fine rubrice in cōplendo vltimum canonem.

¶ De balneo autem dicatur pro nunc: cū non ſit in vſu nō cōuenire niſi poſt digeſtionem ⁊ euacuationem materie: ⁊ ꝓprius in declinatione vniuerſali in aſſueto forti.

¶ De ſomno ⁊ vigilia. Somnus ad digerēdū q̄tum vigilie ad reſoluēdū. vel eq̄lis: vt Hēti .i. ꝓportionalis. verūtñ abſolute vigilia dꝫ eſſe lōgior ſomno. vñ ſomnꝰ dꝫ eē. vij. viij.

vel circa horaꝝ. ſ3 i h̃ ꝯſidera etatē ꝯſuetudinē v̓tutiſ tenorē:
ꝛ h9. Et h̃ ſcito ꝙ ex maxie iuuātib9 i hac fe. ꝯſentiente v̓tu-
te ē ſōn9 ſup̃ famē. ¶ De inanitiōe. replō maxie vitāda ē vt
ſup̃ de cāis. imo inanitio maxie ꝯuenit ꝛ magn9 ſi lōgitudo
egritudis nō obſtaret: ac v̓tus ꝯſtātia: vt ſup̃. Tu itaq3 eam
modera. Itē inaniat vēter ſi poſſē ē bis i die cū cliſteri leni-
tiuo vt ſtatim aut ſuppoſitorio: ꝛ h̃ vbi nā ex ſe nō opareꝛ.
euitet coitū. Accñtia ai: vt triſtitia ꝛ h9 euitenꝛ: ira aliq̃l̃r ꝛ
tpe quietis vꝫ cōuenire ſi bñ mēſurari poſſet: ꝛ ideo q2 non
ſic in noſtra eſt libertate: conſulo vt omittatur: ꝛ reliqua ſe-
curiora tenentur. vtatur gaudio ꝛ ſolatio.

¶ Pro 2° q̄ ē lenitio dicaꝛ ꝙ i pn° haꝝ febriū max' pl9 q̄3 i
alijs cōpetit lenitio ventris p cliſteria aut p os exhibita ſm
ꝙ cōphēdiꝛ māa ſupfluas ee i iteſtinis aut in venis: vt cla-
re oñſu3 ē i radicib9 vlib9. ꝛ tu ibi. q̄ ſp re'' aliaꝝ ſūt i maio-
ri q̄ntitate. ꝛ h̃ nō exñte fluxu. Et h̃ ē qō dicebat Auicē. ꝛ
oēs ei9 ſpēs cōicāt i hora pncipij i trib9 reb9. i necītate leni-
ficatiōis eq̄lis aut vomit9. vñ. añ. iij. dies vel. iiij. q2. ſ. añ ap-
paritionē aliq̄lis digōnis d̃bes lenificare euāndo māa feca-
les: ꝛ q̄ ſunt circa iteſtia i venis meſeraicis ꝛ h9. vt ſup̃ i ra-
dicib9 cū lenitiuo cōi. vel p̃t exponi de digeſtiuo forti qō in
pn° dari nō o3. ꝯſidera iſra. Poſt aūt dies. iij. vel. iiij. vel. vj.
vt Almāſ. poſt ebdomadā. q2. ſ. appente digōnis ſigno ali-
q̄li poteris lenire lenitiōe ꝓpa q2 reſpiciēte mā3 peccātē. qō
tibi ſuadet digōnis veſtigiū. quā ſi faceres añ pp ei9 oimodā
cruditatē: peccabis: ꝛ nocebis cōmouendo: ꝛ agitādo ꝛ nō
educēdo. verūtñ he lenificationes p os exhibite non debēt
multiplicari: ꝛ maxie i pn° vt Aui. qm̃ mollificāt ſtomacu3
ꝛ trahūt qō ſubtile ē: ꝛ derelinquūt groſſum. ꝛ ſic corrūpiꝛ
ſtomachi cōplexio. ꝛ toti9. nā ſubtile faē ad digōnē groſſi.
debilitaꝛ itaq3 ſic v̓t9 vt aliq̄ñ: ꝛ cacexia ꝛ ydrops inde ſeq̄-
tur. Et iō fortaſſe dixit Auic. lenitio eq̄lis. i. moderata: q. ſ.
ad q̄ntitatē diſcretā. vel eq̄lis exponiꝛ: q2 debilis vel facilis.
nō pl3 qm̃ ois talis ē facilis. ſ3 eq̄lis. i. moderate de humore
peccāte euans: vt iſra. ꝯſidera. Sed vt Serap. nō timeꝛ aſſi-
B duatio cliſterioꝝ leniū i hac febre ſic lenitiuoꝝ. ¶ Et h̃ ad-
uerte ꝙ i exhibitione lenitiuoꝝ debes abſtinere a fridis ꝛ
hūidis. vñ Aui. abhorreo qō ē ſile aq̄ prunoꝝ: ꝛ tamarin-
doꝝ: ꝛ ſiliū. De illis q̄ debilitāt ſtomachū i hac febre i qua
ē ſtomach9 plen9 flātib9 fridis: ꝛ illa ſunt frida: ꝛ de illis q̄
ſoluūt ſubtile. i. hūorē ſubtilem vt colāa3 ſiē viole tamaridi
faciūt. nā iſta nō reſpiciūt māas mucoſas corruptas q̄ i hac
febre maxie abūdāt i ſtomacho in pmis venis ꝛ iteſtinis: ꝛ
q̄ ꝓpe p lenitiuū educi debēt. S3 caſſia māna ꝛ geneliabin:
ꝛ ſilia ſūt q̄ maxie reſpiciūt illas. ꝛ o3 fieri i pmis diebus: q2
i trib9 pmis omiſſis alijs euōib9. vt infra appebit. vñ q̄nq3
q̄ñ. ſ. mā ē valde groſſa nō incōuenit cū his dare iſuſiōe3 le-
uē turbith: aut addere aliq̄d cartami. Uñ. vt 5° colliget cō-
uenit i pn° lenire vētrē cū ſemine cartami. Lenitiua plura
habes huic ꝓpoſito i de radicib9 ſupra. cū q̄bus dare pote-
ris oximel ſimplex vel mel roſatū colatū: ꝛ tu cōpone. Sed
vbi mā i ptibus ſupiorib9 nō cogat te: adminiſtratio cliſterio-
rū magis diligaꝛ vt dcm̃ ē. ¶ Et ꝯſil̃r dicatur de vomitu ꝙ
ꝯuenit i pn° ſpōtaneus ac arte leuiter factus cu3 aq̄ tepida:
ꝛ oximelle. ꝛ pōt fieri cōis ꝛ ꝓprius: vt de lenitiuo dcm̃ eſt.
de quo vomitu in ſequenti canone.

¶ Pro 3° dicaꝛ ꝙ certe nr̃o tpe pp inordinatū regimen ꝛ pp
hoiu3 igluuiē min9 malū ē i his icipe a minoratiuo ꝓpo. Et
iō pmiſſo lenitiuo p cliſteria ſeq̄nti die dabis minoratiuum
ꝓpu3. q2 cū cōi addas vt dcm̃ ē agaricum cartamū vel tur-
bith. d̃ q̄ turbith ſcito ꝙ de ei9 ꝓpetate ē attrahere hūorē q̄
ē i ore ſtomaci. ꝛ ſic fiet minoratiuū ꝓprium. Seq̄nti āt die
dabis aquā ordei cū modico mellis roſati colati ad lauan-
dū ꝛ abſtergēdū ꝛ ad extra ducēdū māas corruptas q̄ remā-
ſerūt i vijs ductuū ne ſi dares digeſtiuū apitiuū ſecū ducēdo
māas q̄s tales corruptas iuenit ad iteriora venaꝝ penetra-
rēt. ¶ Et vt ſup̃ ſiē de lenitiuo dcm̃ ē mā minoraꝛ ēt vomi-
tu q̄ i hac febre maxie ꝯuenit: ꝛ cā: q2 ſtomachus ē minera
flātus. ꝛ iō auctores multū adheſerūt ei. vñ Serapio. Cum
accit i febre hac vomit9: nō o3 vt ꝯſtringās ip3: ꝛ ꝓpe i ice-
ptiōe piodi. ꝛ h̃ ſi nō ſupfluerint: q2 tūc cum mina ꝛ alijs vt
iſra ꝯſtringaꝛ. ꝛ ſpōtaneus ſpē vtilis i hac febre. veꝝ ſi a nā
nō venerit ꝛ leuiter ꝓuocari poſſit illud opare ēt cū lenib9
vomitiuis. vt cu3 aq̄ calīa ſiue tepida. ſyr. acetoſo. oximelle
iſuſiōe raſani. decoctiōe atriplicis ꝛ h9. Q2 ſi fuerit flā mul-
tū groſſu3. tūc vt Serap. pus exhibe icidētia vt agrumina:
deiñ ꝓuoca: velut Almāſ. repleaꝛ ſtōus piſcib9 ſalſis deiñ
vomitū ꝓuocabis. Q2 ſi cū difficultate fiet vomit9: vt q2 pa-
tiens duriter eū faē nullo mō ꝓuoces. nā ſic debilitabis ſtō3:
ꝛ multe māe ex forti motu ad ip3 attraheꝛ. ꝛ erit piculu3
futuri apātj. ꝛ iō meli9 ē vt tūc expectes digōnē. Et iō dixit
Aui. Et ſi ſit grauis i eo vomit9: nō ꝓuoces cū labore. Op3
ḡ vt expecteꝛ i eo ſeptimus: q2 tps digōnis aliq̄lis: vel q2. ſ.
nō fiat añ ſeptimū vomit9 cū fortib9 ne adducat apā. Et diē
Aui. Et vomit9 q̄dē cū eo qō ē i eo de debilitate ſtōi: q2 ſtō3
diſſipat ē vehemētj iuuamēti valde: ꝛ ē vltim9 huic egritu-
dini. vñ p̃. ad Glauconē. Mlti liberati ſunt per vomitum.
Et ſic expeditū ē pmum in quo oēs flegmatis ꝯueniunt.

¶ Quib9 expeditj ad q̄rtū ꝓcede q2 ad māe digōnē iteratā3
ſiue gradatā. q̄ ē ſm: ſiue ſcda res i q̄ oēs ſpēs flātj ꝯueniūt.
q̄ ē ſubtiliatio ꝛ iciſio. Uñ nota ꝙ i cura flātice p̃ i mēte me-
dici cadit itētio ad replōnē q̄ i hac febre repiꝛ ex pte māeꝝ
fecaliū ꝛ aliaꝝ adiacētiū iteſtinis ꝛ ptib9 ſtōi. p quā itētionē
adminiſtrat p̃ lenificatiōe3 eq̄lē ex pte ſeceſſus ꝛ vomit9. 2°
q2 ꝯſiderat groſſiciē viſcoſitatj hūoꝝ: ad quā mā3 vt ſup̃ ma-
gis v̓tiꝛ: q̄3 ad febrē adminiſtrat ſubtiliātia ꝛ inciſiua. Tertio
q2 ꝯſiderat mā3 hāc facil̃r penetrare ad venas emulgētes:
ꝛ q2 ē opilatiua dat ꝓuocatiua ꝛ apitiua. Ex q̄b9 appet tria
eē i q̄b9 ſpēs flātj p̃ ꝯueniūt. ¶ 2° aduertēdū q2 dcm̃ ē ḡda-
ta ſiue reiterata. qm̃ i pn° alia competūt digeſtiua ꝛ alia poſt
pn''. vñ i pn° cōpetūt digeſtiua d̃bilia ꝛ nō fortia: qm̃ fortia
monēt ꝛ agitāt mā3 ꝛ ſbn̄e reſoluēdo ꝓuocant ꝛ dimittūt
groſſu3. vñ ſit agitatio q̄ noceꝛ v̓tuti. ꝛ mā q̄ remanet ad vl-
teriorē digōnē ipediꝛ. Et iō dixit Aui. vt ſup̃ de lenitiuo. ꝛ
cū ſupuenerit tres dies febri ſupple ſiue ab his. q2 a calore
nāli ꝛ febili ſbtiliabiꝛ mā. Q2 ſi añ illud mouebis vt expo-
ſitū ē ſup̃. ꝛ h̃ ſupple cū fortib9 digeſtiuis: nocebis ꝛ nō fa-
cies aliud. ſ. vtile: nō itelligendo p tres dies terminū p̃ſrnīs:
imo tps vni9 ebdomade. vt Almanſ. ꝛ alij. Debes itaq3 in
pn° lenib9 vti. vt ē ſy. acetoſus ſimplex mellin9 vel 3ucbari-
n9 oximel ſimplex ꝛ h9. deiñ te tr̃ſferas ad fortiora vt ad
ſy. acetoſu3 ꝯpoſitū ex duab9 radicib9 deiñ ad forti9 illo ad
ſy. cōpoſitū acetoſu3 de q̄nq3 radicibus. deiñ adhuc forti9:
ad ſy. acetoſu3 ſq̄lliticū ꝛ cū ſemib9 ꝛ abſq3 vt videbiꝛ expe-
dire. Sicq3 ꝓcedes ḡdati de debili ad forte aſcēdēdo ꝯtiue
i fortitudīe ꝛ reiterādo. nā p̃ aliq̄ ps māe vt ſbtilior ex facili
digeſtiuo digōnē recipit. Scda q̄ ē min9 ſbtilis fortiori idi-
get. ꝛ ſic de alijs. S3 q̄res de tpe exhibitiōis eoꝝ. dō3 ꝙ de-
bes daꝛ h̃ digeſtiua p ſex vſq3 ad octo dies maxie tpe frido.
deiñ vt i ſeq̄nti canone euāre ꝓpe. ꝛ ſiē fortificaꝛ digeſtiuū:
ita ꝛ euatiuū vſq3 ad eradicationē ꝓcedēdo vt dcm̃ ē. Interī
a lenitiuis p iferi9 nō ē d̃ſiſtēdū. deiñ añq̄3 ad ſcdm exhibi-
tionē digeſtiuoꝝ ꝓuenias debes ſpaciū aliqō iterponere: vt
duoꝝ triū q̄ttuor ꝛ vltra dieꝝ ſm ꝙ tibi appebit. ꝛ de ipſis
digeſtiuis ſup̃ 5° ca°. ad plenū. Et h̃ voluit Auicē. cū dixit.
Ego v̓o nō diligo expectationē digōnis ꝛ lenificatiōis cum
eis q̄ diximus p̃us. q2. ſ. lenib9: qm̃ nō ſufficerēt: cū egri'' ſit
repletionalī ꝛ multe māei ꝛ eterogenee viſcoſe. Et iō ſbdit.
O3 vt euēꝛ ex ea aliq̄d ꝛ expecteꝛ in reliq̄ vſq3 q̄ digeraꝛ: ꝛ
ſiat illud. ſ. vtrūq3. q2. ſ. digerere ꝛ euāre cū facilitate ꝛ to-
lerātia v̓tutis. Uñ in ſumma laudare vꝫ paulatinā euōnē ꝛ
paulatinā digōne3. ꝛ h̃ eſt qō currit p ſcolas medicoꝝ3 de
cura flātice paulatine digerere ꝛ paulatine euacuare.
¶ Pro q̄nto q̄ eſt euō ḡdata. dō3 ꝓportiōal̃r vt de digeſtiuis

q a leuibus ſiue debilioꝛib⁹ incboãdũ ē gradãdo de debili
ad forte. nã q̃to plus ꝓlongat̃ egritudo: tãto magis mã ſb/
tiliat̃ ꝛ eq̃tur. vñ ꝛ facilius educit̃ ꝛ nõ timet̃ agitatio. ꝛ h̃
ītellige idicatiõe ſũpta a mã. veꝛ ſp hãc ꝯpara ad v̄tutes. ꝛ
non ſis auſterus medicus: neq3 de foꝛtitudĩe v̄tutĩ multũ p̃/
ſumens. ꝛ ſic ꝓcedēs vſq3 ad ſtatũ egritudinis cõp̄hēdere d̃
bes ſi nã criſi3 facere tētabit. Q2 ſi ſic: ſine eã. ſi nõ: tũc vtere
eradicatiuo. Et iõ dixit Aui. qd̃ digõne3. ſ. cõpletã indiget̃
eũantib⁹ foꝛtibus: vt. ſ eradicet̃ mã foꝛtiter. ❡ Et hic nota
pp Raſim i Almãſoꝛe ꝛ ſeq̃ces: ꝛ vt opant̃ q̃da3 ex moder
nis: q ꝯcedũt oĩ nocte medicamē de turbith. itelligēdo per
ipſu3 idifferēter oē ꝯueniēs ſolutiuũ. vel ſaltē iter duas no
ctes ſemel. q vbi cõp̄hēderis egritudinē ꝓlongari ꝛ digõ/
nē manifeſte appere: nõ erit in canonicũ dare hoꝛa quietioꝛi
medicamē de turbith: ſiue ſolutiuum aliud facile: tñ vt ſunt
pill'e aleotice turbittate. Ite3 alefangine vigoꝛate: ꝛ h9. de
3° in 3ᵐ vel de 4° in 4ᵐ. h̃ ē freq̃ntare ſolutiuũ poſtq̃3 oĩ die
appent ſigna manifeſte digõnis: ꝛ vt ſupra ſp habito re ad
v̄tutē. q̃ oĩa o3 medicũ ſua prudētia gubernare. Et h̃ itelli/
go ēt vbi nã ex ſe nõ foꝛet opata. ita vt nõ eſſet op⁹ ſolutiuo
p ſeceſſum. ſ. aut vomitũ. Q2 ſi ſigna digõnis non manifeſte
appebũt nõ erit feſtinandum cũ his: vt p3 ex dictis. ❡ Fit ꝛ
eũo cũ cliſterijs de qb⁹ dõm ꝓpoꝛtiõalr vt de ſolutiuis: qm̃
foꝛtia añ digõnē pp agitationē nõ ꝯueniũt ſ3 leuia. Et appa/
rentib⁹ ſignis digõnis bñ ꝯueniunt. vñ Aui. apud digõnem
diminutã vel cõpletã adminiſtrent̃ cliſteria foꝛtia de qb⁹ cli
ſterijs i de radicib⁹. ❡ Fit ꝛ ſlõia eũo ipſa que directe rõne
mãe nullo mõ ꝯuenire vi. tñ vbi h̃ febris fuerit i hoĩe ſan/
guineo carnoſo amplarũ venarũ: alijs p̃ticularib⁹ ꝯſentien/
tib⁹ vrina exñte groſſa ꝛ rubicũdioꝛi q̃3 i hac febꝛe appere
ꝯſueuit: nõ erit malũ ſi ſlõas: qm̃ ſignificat̃ aliq̃le dñiu3 ſan/
guinis: ꝛ q eſt ſlã ei admixtũ. In alijs ãt oĩb⁹ diſpõib⁹ ſugias
a ſlõia: qm̃ ad ſlãticaꝫ cruditatē pducit. Et h̃ qdã litigãt: in
q̃ die ſiēda eſt. an i pari an in ipari. Quidã nõ eſt vis ex quo
tã p pares q̃3 p ipare a mouet̃. Alij cũ trãſeat ſubtile ſangui
nis in colerã in hac putrefactiõe q̃ de tertio i tertium mag
nt̃ ſugit: melius eſt q i die qetioꝛi ſiat in pari. conſidera.
❡ Et p ſexto. poſt digõnē ꝛ eũonē ſic factas: venias ad diure
tica cum qbus opare: vt de digeſtiuis ꝛ ſolutiuis dcm̃ ē ꝓce
dēdo. ſ. ꝯtinue de debili ad forte foꝛti⁹ ꝛc. ſm q magis ſta/
tui ꝛ p̃n° declinatiõis appropinq̃bis. vñ foꝛtioꝛa ꝓuocantia
p̃ſupponũt maioꝛē digõne3 ac eũonē p̃ceſſiſſe. ꝛ h̃ regulari/
ter opando. Nã vbi corp⁹ nõ ſufferet ſolutionē vētris ꝛ p̃/
cipue foꝛtē ſm modũ q dict⁹ ē. tũc admiſtra diuretica: q2 tē
tabis eũonē mãe facere cũ diureticis: ꝛ ſudoꝛē ꝓuocãtibus
cũ debilib⁹ ꝛ foꝛtib⁹ in diuerſis tēpoꝛib⁹ moꝛbi: vt de eũati
uis dcm̃ ē. ꝛ erit h̃ optio cõexta. Unde de eis dicas q qdã
A ē ꝓuocatiuũ rõe: q2 reſpiciēs mãs virulētas ſiue putridas i
venis exñtes aptas eũoni ꝯiũctas febꝛi quas per vias vrine
eũat: vt iulep ſubtile: aq̃ oꝛdei: ꝛ h9. Quoddã ꝓpꝛium q2 de
mã ꝓpꝛia minoꝛat ꝛ eũat: vt ſy. acetoſus de radicib⁹. ꝛ h9:
ſũt. n. h̃ diuretica foꝛtia ꝛ ꝓpꝛia ex admixtiõe alioꝝ: vt v̄bi
gr̃a. bꝛodiũ cicerũ nigroꝝ ē debile ꝓuocatiuũ. Cũ aũtē ad/
dis ei radicē petroſilini erit foꝛti⁹. ꝛ ſic de alijs. Uñ radices
q̃nq3 ſemia cal'a. vt aniſum feniculus: ſemē apij: petroſilini:
rappe: cappares: cuſcute: capill⁹ ve. calamētũ: praſſiũ: eupa/
toꝛiũ: rameos: ciminũ: dauc⁹ ſemē ei⁹ abſinthiũ: ozimu3: ſq̃l/
la: ſparag⁹. ꝛ h9 ſũt tuo ꝓpoſito ꝯueniētia: ꝛ ſic gr̃a exēpli
ꝯſcripta: ꝛ in eis gradare vt videbit̃. Et qa dcm̃ ē q ſp trãſi/
tus ſit de debili ad foꝛte. iõ vt ſup̃ de radicib⁹ foꝛtioꝛa ſunt
ꝓuocãtia q̃3 ſubtiliãtia ꝛ icidētia h̃ ē digeſtiua. Et ſimilr ꝓuo/
uocatiuis vrina foꝛtioꝛa ſũt ꝓuocatiua ſudoꝛis: vt alĩo lo/
co vbi videb̃ q̃uo a linuicē differũt. Nã ꝓuocatiuũ vrine ſit
q̃nq3 p ſolũ aug ᵐ q̃titatiuũ ꝓuocatiuũ ſudoꝛis. Ite3 ꝛ q̃nq3
ꝓuocatiuũ vrine ſit ſeceſſiuũ: vt aq̃ ciceꝝ nigroꝝ3 exhibita
hoĩ apto facilr p vētrē ſolutiuã: ãm i ſtõ ꝛ iteſtinis ſua nitro/
ſitate abſtergēdo p iferi⁹ reducet. In alio v̄o nõ apto: ſ3 ma
gis p viã vrine ꝓuocabit. Et Raſ i diuiſiõib⁹ putauit q febꝛi
ſlãtica ꝓp̃e curet̃ cu3 ꝓuocatiuis vrine ſudoꝛis ꝛ vomitus.
❡ Pꝛo 8°. ſcito q mēbꝛa q̃ cõiter ledi ꝯſueuerũt: ſunt ſtõus
epar ꝛ ſplen: ꝛ marie ꝛ p̃ncipalr ſtõus: cũ h̃3 pl'm ſiti ea de
cã añte multũ ipſu3 ꝛ oēs ei⁹ v̄tutes ꝓſternēte. Et iõ dixit
Aui. cũ icipit egritudo augmētari: q2 ꝓlõgari aut creſcet̃.
ꝛ poſt q̃ntũ diē tũc ſit ſollicitudo de oꝛe ſtõi. Admiſtra qd̃
ꝯfoꝛtet: ſic maſticatiões fcē ex menta ꝛ maſtice aniſo: ꝛ h9.
Nã cũ mã ex ſe ledat vt dcm̃ ē. ēt pl⁹ ledit̃ ex agitatiõe fcã i
eo ex medicis ꝛ alijs. Et iõ ſtude i exhibitiõe taliũ it⁹ ꝛ extra
admiſtratoꝝ: ꝛ iõ i oĩb⁹ q̃ exhibent̃ da cũ eis q̃ ip̃m ꝯfoꝛtet.
Nã Aui. h̃ loco laudat vnguētũ empl'a: ꝛ ſilia ad extra dꝛi
ſtõi applicata. Et laudat̃ h̃ loco ab eo i diſpõne ſtõi oleũ ca/
momillinũ. S3 abſinthiũ pp foꝛtē ei⁹ ſtipticitatē nõ laudat̃
i p̃n° haꝝ febꝛiũ añ ſignoꝝ digõnis appitionē. Laudat̃ aro/
maticũ roſatũ garioſilatũ: ꝛ h9. imo aliq ſi p̃ticularia ꝯſen/
tiũt deſcēdũt ad tyriacã: ſ3 bñ ꝯſidera anq̃3 eã dabis: qm̃ nõ
niſi i dclinatiõe vl'i. Almãſoꝛ vt Aui. 5°: Et m'ti qdē hoĩes
dabãt bis i hebdomada pillas de maſtice ſtõi ꝯfoꝛtatiuas: ꝛ
ꝛ epar ꝯfoꝛtãtia ꝛ ſplenē ſuis q̃re locis: vt ip̃a diſpõ exigit.
❡ Pꝛo nono q̃ ē alteratio dicat̃ q auctoꝛes paꝝ ſũt de ea lo
cuti i hac febꝛe: imo eã poſtpoſuerũt ac q̃ſi neglexerũt. q ſi
aliqñ ex certa cã ſit nec̃iu3 ifridare patiētē: nõ ſiat ifridatio
foꝛtis: ꝛ ſp cum fridis miſceant̃ cal'a: ita q nullo mõ pura
exhibeant̃ frida. Et iõ Sera. i dando aquã oꝛdei rõne ſitis
nõ dabat illã purã ſed decoctã cũ radice feniculi apij: ꝛ h9.
❡ In cõplēdo decimũ dicat̃ q accñtia euenire ꝯſueta ſũt fri/
gus foꝛte. rigoꝛ foꝛtis. doloꝛ capitij. vomit⁹ ſudoꝛ. caſus ap/
petitus. flux⁹ vētris opil'o. inflatio faciei ſitis q̃nq3 ex foꝛti
putredie. ❡ Cõtra p̃ᵐ qd̃ marie ꝯtingit in ſlãte vitreo ꝛ ace
toſo: ꝛ ē aliqñ ita itēſu3 ꝛ moleſtũ: vt pl⁹ ꝯquerat̃ de eo pa
tiēs q̃3 de febꝛe ipſa. Dicam⁹ cũ Aui. da i potu aquã cal'am
i q̃ decocta ſunt aniſum ꝛ ſemē apij ꝛ ozimũ garioſilatu3 añ
poxiſmũ ei⁹ p hoꝛã. deiñ bñ coopias ifirmum pannis cal'is.
Nota tñ q h̃ aq̃ i p̃mis dieb⁹ cũ ſit mĩtũ apitiua ē ſuſpecta:
ꝛ iõ tarda eius adminiſtrationē vſq3 ad ſex vel. vij. dies: ꝛ ia3
minoꝛata mã penetrat ꝛ mã3 calefac̃ ꝛ iuuat caloꝛē nãlē vt
eã calefaciat. ita q ex ei⁹ occurſu ſup mēbꝛa nõ tãtã ip̃mit
friditatē. Et ſecuri⁹ puto icipe a fricatiõibus. vñ Aui. ꝛ foꝛ/
taſſe idiges pp foꝛtitudinē frigoꝛis fricatione: ꝛ mod⁹ eſt vt
icipias ab humeris deſcēdēdo ꝛ ad bꝛachia ab inguinibus
v̄ſus pedes quouſq3 ſpargat̃ calitas in manib⁹ ꝛ pedibus ꝛ
calefiãt. ꝛ debēt fieri añ aduētũ poxiſmi p vnã hoꝛã cũ me/
dia vel circa. Q2 ſi poſt fricatiõe3 ſiccã feceris eã cũ oleo cõĩ
aut camomillino aut anetino: nõ erit malũ: nã liberi⁹ pene/
trabit ol'3 calefaciēdo: ſ3 deiñ ne p ei⁹ obturatiõe i poꝛis fa/
ctã ꝓhibeat̃ trãſpiratio: o3 fieri abſterſio. Quida3 iniũgunt
B totũ corp⁹ cũ ol'o de ſticados. qdã ponũt ifirmos in balneo.
qdã extrema in aq̃ cal'a. hi etenim modi nõ ſũt in vſu. Ws h̃
audi q cũ Cermiſonus nr̃ eēt in cura filij ſereniſſimi ducis
venetiaꝝ: ꝛ a frigoꝛe ꝛ a rigoꝛe pl⁹ q̃3 a febꝛe moleſtaret̃: q̃
febꝛis a col'a groſſa pēdebat: oꝛdiauit vt foꝛtes ſierēt frica/
tiones cũ pãno mediocriter aſpo añ aduētũ poxiſmi p duas
hoꝛas vel circa. ꝛ tũc p eas euaſit ilico ab eo rigoꝛe: ēt in p̃i/
ma die: q̃ eas fec̃ ꝛ imaginat⁹ q p ipſas humoꝛ traheret̃ ad
extrema ſiue ad circũferentia3 añq̃3 ipſe putaret: ꝛ ex ꝯñti
veniēs ad mēbꝛa ſenſibilia abſq3 caloꝛe moꝛdaci ꝛ acuto ꝛ
ēt pigre q rigoꝛe3 non cauſaret. ꝛ ſi mã remanebat: pauca
eēt: ꝛ nõ ſufficiēs ad ip̃m rigoꝛē cauſandu3: ꝛ tu ꝯſidera. Et
de iſto ēt i ſeq̃nti caᵒ. de q̃rtana. ꝛ p eãdē cõplet̃ ſecundũ.
❡ Cõtra 3ᵐ qd̃ ē doloꝛ capitij. ſiãt diuerſiões cũ ligaturi po
ſitiõe extremoꝝ i aq̃ cal'a: fricatiõib⁹ ꝛ h9. Itē cũ embꝛocis
reſoluētib⁹ factis cũ camomilla ꝛ ſilib⁹. ꝛ h̃ marie cu3 eũo
p̃ceſſerit minoꝛatiua. Iſtud ē accñs qd̃ maioꝛē req̃rit̃ ꝓceſ/
ſu3. ❡ Cõtra q̃rtũ qd̃ ē vomit⁹. Iã dcm̃ ē q ē medicia ꝓpa
huic egritudini niſi ſupfluat. qd̃ cũ acciderit ſuccurrat̃ cu3
ſyrupo de citonijs. cũ ſyrupo de mēta. cũ maſtice granatis

mēta. ꝛ hꝫ. cōmiſcēdo cal'a fridis. ℭ Cōtra qntū qꝺ ē ſudoꝛ dixit Serap. ſi accit eis ſudoꝛ admiſtram⁹ eis vapoꝛē aq̄ in q̄ decocta eſt camomilla. ꝛ ꝑcipim⁹ i fineq; p⁹ receptionē vapoꝛis vt ponant pedes ꝛ mā⁹ i hāc aquā dū ē cal'a. ꝛ ſtriga m⁹ eis crura foꝛtiter. ℭ Cōtra 6ᵐ qꝺ ē caſus appetit⁹. ꝛ de ipſo ſup̄ de regimīe accñtiū acutaꝝ. admiſtremus ad itra et ad extra q̄ ſtōꝫ ꝯfoꝛtāt ex vnguētꝭ empl̄is ꝯfectiōib⁹ ꝛ hꝫ. vt paulo añ dcm̄ ē i 10°. canone. Cōfert maſticatio maſticis gariofiloꝝ cinamomi macis. ℭ Cōtra 7ᵐ qꝺ ē flux⁹ vētris. vt dic̄ Aui. oꝫ ꝯfoꝛtare mēbꝛū a q̄ ꝓcedit flux⁹: vt ſi ex debilitate epatꝭ da ſemē cuſcute. pp debilitatē ſtōi da maſticē. Si pp duriciē ſplenis exhibe apiētia ipꝫ ꝯfoꝛtātia. vt ſcolopendriā radicē apiꝭ. cipi. ꝛ hꝫ. vñ ſuccurrat cū ſtipticꝭ tā ex pte cibi q̄ꝫ medicinaꝝ. oꝫ ad alia loca ire ad. 16. tertꝭ. ℭ Cōtra octauū qꝺ ē opl'o da apitiua vt trociſcos de abſinthio de laca de eupatoꝛio ꝛ hꝫ. ꝛ ꝓhibe ipſum a frigidis opilatiuis. ℭ Cōtra nonū ꝛ ē iflatio faciei ꝛ ēt extremitatū. da ꝓuocantia vrinam: vt trociſcos de laca de abſinthio diacurcuma. ꝛ alia hꝫ q̄ cacehā: ꝛ idropē ex cā frida. ℭ Cōtra decimū ꝛ eſt ſitis. dōm ꝙ aq̄ cal'a bibita ē multū ꝯueniēs: qm̄ actuali caliditate flā digerit: ꝛ ſua fluxibilitate deponit ad iferius: ꝛ ſic ipſum ꝑparat exitui. Aq̄ aūt frida ſi ad tp̄s magis iuuare vꝫ in fine nocet q: mām augmētat: ꝛ cōpactam ꝛ fixam reddit. ꝛ ſunt dicta Iſaac quinto febꝛium. conſidera.

C ℭ Simplicia habes i copia ſup̄ in. 5. cap. vñ hic ab eis ſupſedeo. ℭ Sꝫ h̄ loco addā q̄ idifferēter cuilibet febꝛi flātice a ꝓꝑetate occulta ꝯueniunt. deiñ pticularia alia ptractabo in vnaq̄q; pticulari rubꝛica. Dixit Aui. 2. canōe ꝙ bedeguar. .i. ſpia alba vꝫ febꝛib⁹ flāticis lōgis. Cui⁹ cā ē debilitas ſtōi: ꝛ oib⁹ febꝛib⁹ antiqs: ꝛ marie radix eius. ꝛ loco eius ponit fumuſterre Aui. Nigella reſoluit febꝛes flāticas. Auic. q: puluis ei⁹ dat⁹ cū oximelle: ꝛ marie iā digeſta mā. Aq̄ cuſcute cū oximelle. Itē ſucc⁹ eupatoꝛij cū melle roſato bibit⁹ flāticā tollit. remediū ruſticoꝝ: ꝛ marie i declinatiōe. Dixit Kyrānus. aranea i parietib⁹ texēs accepta i noīe patiētis in calamo icluſa ad collū ſuſpēſa: emſemerinā febꝛem aufert. Decoctio camomille cū aq̄ cuſcute multuꝫ valet: ꝛ marie in declinatione digeſta iam mā Caro ericꝭ valet. Apulegius. Scoꝛdion circa coꝛp⁹ hōis alligatū tollit q̄tidianas. Kyrānus oleo ſcoꝛpionis cōi ſi ex eo calefacto doꝛſuꝫ totū inunxeris pedes ac manus ꝛ frontē: tollit quottidianā: ꝛ neduꝫ ipſam: ſed tertianā ꝛ q̄rtanā: ꝛ eſt expertū. Et ideꝫ ꝯfirmat Conſtantinus: ꝛ marie luna exñte in declinatione.

ℭ De cura febꝛis flātice piodice a flāte dulci facte. Rub. iij.

D Habita noticia in gn̄ali de cura flāticarum ꝯñs eſt vt de cura ſpēꝝ ipſaꝝ agat. Initiū faciens ab ea q̄ a dulci fit flāte. Propter qꝺ nota ꝙ flā nāle nō tantā hꝫ groſſiciē ac viſcoſitatē vt dulce vitreū ſꝫ pur aliq̄lē hꝫ: lꝫ modicam illoꝝ re^m. Et iō cū ſb̄tiliatio ꝛ iciſio reſpiciāt groſſiciem ꝛ viſcoſitatē. hinc i cura ei⁹ q̄ de flāte nāli ſb̄tiliatiua ꝛ iciſiua debēt eē leuia ſiue remiſſa re^e ei⁹ qꝺ i alijs debet. vt v̄bi gr̄a. ſyr. acetoſitꝭ ſimplex ſufficiet i hac: vbi i alia opoꝛtebit admiſtrare acetoſuꝫ cōpoſituꝫ de duab⁹ radicib⁹ vel de tribus. Ex q̄ infert p⁹ diuerſitas cure ſūpta ex pte diuerſitatis modi ſube māeꝝ peccantiū. Differūt 2° vt Aui. ex pte tēpoꝛū ſuoꝝ vl̄iuꝫ. vt i ꝑcedēti rubꝛica actū ē. Differūt 3° ex pte māeꝝ febꝛes ipas facientiū: q: ſ. ſimplicitatꝭ ꝛ cōpōnis. qm̄ aliqñ mā flātica peccās eſt flā crudū. aliqñ acetoſum ꝛ hꝫ. nōnūq̄ꝫ ē cū eis ꝯmixtio: vt ſanguis cū flāte col'e cū eo ꝛ hꝫ. de qbus ifra ſuo dicet oꝛdie. Et i cura febꝛis ex flāte dulci pēdētꝭ eos obſerua canones: q poſiti ſunt i ꝑcedēti rubꝛica. vñ raptim p eos: ꝛ eo oꝛdie q poſit⁹ ē ptrāſiēs: ℭ Dico p̄ ꝙ aer dꝫ declinare ad mediū i actiuis: ꝛ ad ſiccuꝫ in paſſiuis: ꝛ hāc alteratione optie ſcire facies ſi te transferas ad ea q̄ de ipſo aere i febꝛibus peſtilētialib⁹ dcm̄ ē. Euita tñ loca terranea hūida. camerā nouoꝝ muroꝝ ꝛ hꝫ. ℭ Cōſil'r dicat de cibo ꝛ potu. ꝛ tu hēs ſup̄. 4° ca°. q̄ i hac ꝯueniūt febꝛe. ꝛ iō tu ibi. Vēꝝ ſcito vt ibi ꝙ panis eſt viſcoſus. ꝛ iō ſit furfuraceus aliq̄l'r: ꝛ bñ ſalitus ꝛ coctus ꝛ de eo paꝝ comedat. De vino aūt ꝯſidera v̄tutē ꝯſuetudinē. ꝛ ſit albuꝫ: ꝛ limphet vt decet. Et h̄ aduerte canonē ēt ꝓ ſequētib⁹: q ꝛ i pꝛioꝛibus memoꝛat⁹ ē. ꝓp illud qꝺ dcm̄ eſt de diuerſitate cure ex parte tēpoꝝ ſūpte. Qꝛ ſi a p̄n° multa fuerit repl'o. idicatiōe ſūpta ab ea ꝛ nō a remiſſiōe febꝛis aut diſtātia ſtat⁹ cōpetit in p̄n°. dieta ſb̄tilis: deiñ dꝫ igroſſari. Qꝛ ſi a p̄n° nō fuerit multa repletio ꝯuēit dieta groſſioꝛ a p̄n°: q̄ dꝫ ꝯtinue ſubtiliari vſq; ad declinationeꝫ excluſiue. vt v̄bi gr̄a. in p̄n° dediſti ꝯtuſum ſpiſſum. deiñ i ꝓceſſu da ipſum magis liq̄dū ꝓcedēdo ꝯtine ſubtiliādo ipm̄ vſq; ad declinationē excluſiue. In declinatiōe aūt dꝫ deiñ igroſſare. Itē aduerte ꝙ in cibis poſt diem ſeptimā aut octauaꝫ poteris cum ſuis cibis admiſcere leuia diuretica. Itē ꝛ vti ſparagis capparib⁹ ꝯditis. De alijs autē reb⁹ nō nālib⁹ dicat vt i ꝑcedēti rubꝛica. ℭ De lenitione dicat vt ibi. ex pt⁹ vomit⁹ ꝛ ſeceſſus. ꝛ regul'r opando poſt lenitionē da digeſtiua: de qbus ſup̄. 5° ca°. Dico regul'r. qm̄ ſi cōꝑhēderis multitudinē māei nō erit malū imo canonicum dare poſt lenitiuū minoꝛatiuū ꝓꝑꝰꝫ. ſꝫ erit canonicū irregulare. Et h̄ attēde ꝙ digeſtiua ſtātꝭ nō debēt eē ml'tuꝫ eleuata i g̃du neq; ſupabūdātia a caliditate ſanoꝝ multuꝫ ꝛ marie in flāte dulci. ne ex ipſis caloꝛ augeat febꝛilis. Vñ vt yſaac. añ taliū admiſtrationē expecta digōnē māe. qm̄ al'r de iterpolata poſſes facere ꝯtinā aut de ꝯtinua acutā: ꝛ marie ſi tp̄s erit cal'm vt eſtas coꝛp⁹ colericū vel iuuenile ꝛ hꝫ. Et iō bñ dixit Aui. Oꝫ vt bñ ꝯſideret vehemētia febꝛis vt non accidat vehemētia calefactiōis. Qꝛ ſi de oibus intelligat marie hꝫ v̄itateꝫ in flāte ſalſo ꝛ dulci. Deiñ eūa neq; ſis negligens: ne mā igroſſet. Qꝛ ſi vt ſup̄ ifirm⁹ nō poterit medicinam p os aſſumere: exhibe cliſteria aut vrinaꝫ ꝓuocantia. ꝛ marie qñ mā eſt i gibbo epatis cōꝑhenſa. vñ foꝛtaſſe illi q ſtudent in curādo has febꝛes p diuretica: intellexerunt qñ mā eſt in gibbo epatis cōꝑhēſa. Et leuia ſolutiua in hac: ꝛ in flāte ſalſo ſufficiunt. In vitreo acetoſoq; foꝛtioꝛa debentur.

ℭ De alteratiōe vero dicat: ꝙ in ſalſa: ꝛ i dulci magis eſt neceſſaria q̄ꝫ i reliqs. In ſalſa plus pp colerā: ꝛ in dulci minus pp ſanguinē: q ē col'a minus cal's ꝛ iō remiſſioꝛib⁹ idiget frigidis. Et iō i his duab⁹ ñ poſtponit alteratio ſic i alijs. imo aliqñ i augmēto ꝛ ſtatu foꝛtib⁹ vtimur extinctiuis. verum exiccatio dꝫ eē maioꝛ i dulci q̄ꝫ i ſalſo. Scito tñ ꝙ cuꝫ flā ſit ex ſui nā aptū facil'r recipe friditatē: ꝛ ex ꝯñti igroſſationē. iō a foꝛtib⁹ fridis abſtinēdū: ne iduret ꝛ igroſſet. De reliqs vt in ꝑcedēti rubꝛica. Et ne in lōgū ꝓcedā: ſtatui adducere i vnaq̄q; pticulare exēplū: qꝺ de facto euenit: per qꝺ ꝛ p hec gn̄alia ſic poſita facilius ꝛ euidētius i eaꝝ curam deuenies. Habuiſti ſup̄ i radicibus vl̄ibus. ꝛ de ſynochis: ꝛ d̄ peſtilentis caſus multū cōpletos. ꝛ modū faciendi: ꝛ fabꝛicādi eos exēplareꝫ. Et iō ne ſim ꝓlixus hic aliqualiter abbꝛeuiabo. ꝛ poteris ſi placebit ex habitis hec aduertere. F

Caſus Quidā Tadeus de burgo etate. 24. annoꝝ cōplexione ſanguieus octoſe vite. cibis flāticis herbis ꝛ fructibus multū vſus: ꝛ precipue pomis q̄ſi p totam hiemē ēt delicatus in limphatione multa vini cū aq̄ cruda cōſuetus ſtōmare ab anno. xx. vſq; ad. xxij. quam dimiſit in xxiij. ꝛ ſupueniēte q̄drageſima ieiunauit: ꝛ herbis multis ac piſcibus veſcebat. ꝓueniens q; vſq; ad finē apꝛilis incepit ſtomaco debilitari ac ab eo grauari poſt aſſumptū cibuꝫ: in quo ſentiebat gurgulatiōes multas: ꝛ habebat ſputū multū poſt cibū: in quo aliq̄lē ꝑcipiebat dulcedinē. ꝛ tandē ſupuenire ꝑcipiebat ei extēſiones oſcitatiōes ꝛ extremoꝝ leuē frigiditatē. ꝛ h̄ circa auroꝛā: poſt quā ſucceſſit caliditas vapoꝛoſa ſine ſiti ꝛ cū delectione appetitus. ꝛ ſic ꝓceſſit cum dieta ſatis tenui vſq; ad diē tertium ſupuenit q; deiñ ſibi vomitus: cuius ſapoꝛē neſciebat al'r exprimere: niſi q: erat ſicut mel cū aliq̄li frontis doloꝛe. ꝛ tūc timuit: ꝛ p ſyculo noſtro

miſit. Cui occurrens ſyculus hora tertia diei. ⁊ prius vrinaꝫ ꝯſiderans in ſubſtātia groſſā: in colore ſubrubicūdaꝫ: ⁊ cum quadaꝫ obſcuritate ⁊ flātibus diuulſis colore liuidis. Item vomitum ſibi appreſentatuꝫ: aſpiciensqꝫ eius faciē ex liuido ⁊ rubeo mixtis coloratum: ſicqꝫ ⁊ labia eius pulſum cōprehendēs plenū mollē nō multū diuerſum: ſed bn̄ ꝯſtantem: nec multū velocē neqꝫ ſpiſſum. Ex alijſqꝫ accidētibus bene ꝯſideratis relatiōe eius ⁊ ſuoꝝ aſtantiuꝫ. de qbus per ordinem in de ſignis ſupra. Iudicauit ipm pati quotidianā interpolatā de flāte dulci cū accidētibus vt ſupra. vn̄ ſtatim ordinauit ſm ordinē canonū dietam. Et primo ordinauit: qꝛ repletio multa erat: ordiauit dietā ſubtilē. ⁊ dedit ei panataꝫ cum brodio pulli macri pp ꝯſuetudinē ⁊ iportunitatem mulieꝝ: ⁊ vinū albū limphatū multū: qꝛ flegma dulce erat vt ſupra. Et ordinauit lenitiuū ex bliti mercuriali ⁊ furfure frumenti cum caſſia ⁊ benedicta ⁊ zucharo rubeo ſibi fieri circa occaſum ſolis. Et emiſſo cliſteri dedit modicū dyarodon abbatis in remiſſionē caliditatis p̄ternaturalis. ⁊ poſt modicū vini multū limphati. deinde per vnā horā poſt cuꝫ media dedit cenā que fuit leuis valde ex panata multū liqda: deinde iuſſit vt dormiret vſqꝫ ad horā octauā. deinde ꝙ excitaret: ⁊ poſt excitationē fierent per horam fricationes leues cuꝫ pāno lineo non aſpero. ⁊ anteq̄ꝫ fuiſſet media hora cepit oſcitare: ⁊ alices hr̄e. vnde pur p̄cepit eum fricari debere. ⁊ ſic p fricationes remiſſe ſunt oſcitatiōes. ſed calor fuit vt prius. ⁊ vrina ⁊ pulſus ſilr̄ ſe habuerūt: ⁊ nō habuit vomitum ⁊ ſic ſequenti die hora qnta diei vel circa: quo tpe calor minui incepit fecit eū flōmari ⁊ exire p̄cepit ſanguinē vſqꝫ ad. ℥. vj. Qꝛ ſi fuiſſet i p̄n° extraxiſſet octo. Cōſueuerat ante ſudare circa octauā horam diei. ⁊ ſic ſudauit ea die: ſed parum. deinde ex parte oium ordinauit fieri vt ante ⁊ fricationes ⁊c̄. ℭ Deinde in p̄n° paroxiſmi ordinauit fricatiōes leues fieri. ⁊ ſic copioſius ſudauit deditqꝫ poſt aſſumptum cibū eius p horas ſex. ⁊ erat circa occaſum ſolis ℞ lenitiuū ex caſſia melle roſato ⁊ aq̄ endiuie. ⁊ tūc tertia horas noctis vſqꝫ ad qntā plures ſellas habuit cū multo flāte ⁊ pauca fece ⁊ pauca tinctura colere. Et tunc ordinauit vt dormiret vſqꝫ ꝓpe horā inuaſiōis ⁊ excitato ſupuenit typus cū lento calore: nulla p̄cedēte excitatione: aut extremitatū frigiditate. ⁊ tūc cibauit euꝫ vt ſupra. deinde circa occaſum ſolis dedit digeſtiuū vt acetoſum ſimplicē cuꝫ melle roſato an̄. cum aq̄ endiuie deinde circa tertiā horaꝫ noctis dedit cenā leuē. dormiuitqꝫ deinde vſqꝫ ad horam vt ſupra. ⁊ excitatus fuit. facteqꝫ ſunt fricationes vt ſupra. ⁊ cibatus fuit vt ſupra. ⁊ fuit typus ſimul precedēti. Et ſic proceſſit p dies plures: qꝛ vſqꝫ ad nonā diem. ⁊ in decima apparuit ſubtilitas in vrina ⁊ reſidentia magis vnita vn̄ in declinatione paroxiſmi fecit fricationes fortiores: ⁊ ſudauit copioſius. ⁊ ſuperueniente nocte dedit ſolutiuū minoratiuuꝫ ex caſſia agarico ⁊ modico reubarbaro cū ſalgēma ⁊ ſpica vel ſqnanto. cū decoctione paſſulaꝝ aniſi ⁊ capilloꝝ veneris. Et mundificat⁹ eſt an̄ qntā horā ſex vicibus. ⁊ in qnta hora dedit modicū contuſi valde liqdi alterati cū vino granatoꝝ in ſtōi ꝯfortationem. deinde ordinauit vt dormiret: ⁊ male dormiuit. vnde paroxiſmus anticipauit p horā q̄. ſ. ꝯſueuerunt fricationes fieri. ⁊ fuit acutior cū velocitate pulſus ⁊ frequentia ſolito maioribus: ⁊ ſuperuenit pauca ſitis q̄ ex pauco potu aq̄ ordei: ⁊ remittebatur: ⁊ ſudauit adhuc copioſius. Et iudicauit ꝙ h̄ paroxiſmus vndecimus fuerit p̄n^m augmēti. nā ſigna digōnis incipiebant magis detegi. ⁊ tunc ordinauit aliud digeſtiuum cū ſirupo acetoſo ſimplici ſolo cū aq̄ endiuie ⁊ lupulorum. nā vt ſupra in canone de alteratione calore inualeſcēte oꝫ digeſtiuū eſſe minus calꝫ. Et ꝓceſſit vſqꝫ ad poriſmū. xv. cū h̄ digeſtiuo. Sed ſcias ꝙ ſp paroxiſmi ab. xj. vſqꝫ ad xv. anticipauerunt p horā. ⁊ tunc ſitis dolor capitis ⁊ accidentia augmētata ſunt. ⁊ tūc cibauit eū bona hora: qꝛ. 14. hora diei: ⁊ dedit pullā. deinde. 22. hora dedit minoratiuū ⁊ loco reubarbari poſuit turbith ⁊ maſticē. Deinde ptranſiuit cū ſolo regimine cibali cū ꝯfortatione ſtōi p dies duos vſqꝫ ad tres cibādo eū bis. ⁊ maxie. qꝛ. 17. paroxiſmus nō anticipauit: ſꝫ erat nō cū minori calore q̄ꝫ fuit. 16. ⁊ iō putauit eē paroxiſmū ſtatus. ꝓceſſit itaqꝫ cuꝫ digeſtiuo vt ſupra ſp ꝯfortādo ſtōm cū maſtice oleo nardino ⁊ hꝫ vſqꝫ ad. xxj. poriſmū: mioris acuitatꝭ tn̄ q̄ꝫ fuerit. 19. vel. 20. non tn̄ poſt poſuit. deīn dedit medicamen de turbith ⁊ loco eius potes vti elꝫario ido. ſupuenitqꝫ. 23. poriſmus: ⁊ fuit adhuc mior ⁊ min⁹ acutus ceteris: ⁊ appuerunt ſigna pfecte digōnis. ⁊ tūc opinat⁹ declinationē venit ad exhibitionē diureticoruꝫ: ꝓcedēdo de debili ad fortem dādo aquā apij feniculi lupulorū ⁊ hꝫ. deīn dādo aq̄ꝫ origani calamēti raphani ⁊ hꝫ. deīn i totū declinauit egritudo. Et ſcito ꝙ ēt iuuabat ſudorē cuꝫ ipm ꝓuocātib⁹ ꝓ qbus recurre ſupra in radicibus vlibus. ℭ Simplicia hēs ſup̄ 5° cap̄. Et ex ꝯpoſitis vſualibus. ℞. ſirupi acetoſi ſimplicis. vnc. j. ſ. aq̄ fluuialis cocte. vnc. iij. zuchari. vnc. j. ſ. Trāſeūdo ad forti⁹ da oximell'. ſ. vnc. j. ſ. aq̄ feniculi. vnc. iij. Itē vlteri⁹ ad forti⁹ da acetoſi ḋ duab⁹ radicib⁹ cū aq̄ feniculi vt dolatū ē. Et ad forti⁹. da ſiru. acetoſuꝫ ḋ qnqꝫ. vl' ſir. ḋ biſantijs cū aq̄ eupatorij. cū aq̄ abſinthij ⁊ hꝫ. ita ꝙ ſp de debili ad forte forti⁹ ſic ꝓcedas dādo ipſa digeſtiua de qnqꝫ vel ſex dieb⁹ in ſex dies. ⁊ aliqn̄ intercipe tpa: vt nā qeſcat a grauamine medicaminū. ⁊ vt videat' qd opabit' nō ipedita ab ipſis medicinis. Qꝛ ſi cupis digeſtiuuꝫ magiſtrale fac ſic, ℞. eupatorij abſinthij bedeguar an̄. vnc. j. radicꝫ feniculi: apij ligritie: paſſulaꝝ: an̄. vnc. ſ. roſ. ameos an̄. ʒ. iij. ſeiuꝫ endiuie feniculi an̄. ʒ. ij. buliant i libris q̄tuor aq̄ ad ꝯſumptionē medietatis. ⁊ cuꝫ libra vna mellis diſpumati fiat ſirup⁹ ⁊ maxie hyeme. Eſtate fac cum zuccaro. ⁊ hic attēde ꝙ ipm eſt forte: ⁊ ꝯueniēs i fine. Et ſi cupis leue fac ex leuib⁹ datis allegato cap°. ℭ Solutiua vſualia hēs allegato cap̄. q̄ ſic digeras. ℞. agarici turbith an̄. ℈. j. ſpice ſalis gēme an̄. gra. iiij. zinziberis. ℈. ſ. Infundant' in aq̄ mell': deīn ſufficiēter exp̄mant'. In q̄ aq̄ diſſolue caſſie aut māne. vnc. j. ſ. Cōueniūt pill'e ḋ agarico: maxie mā ente digeſta. vt i fine augmēti ⁊ ſtat⁹. Item ⁊ pillule de turbith Aui. in lr̄a. ⁊ tu ꝓcede ad ſolutiua fortia: vt de digeſtiuis dictū eſt. ℭ Ordinat' ꝯfectio de turbith h̄ mō in caſu cōmendata. ℞. zinziberis. ʒ. iij. galāge piperis lōgi an̄. ℈. ij. macis croci an̄. ℈. ſ. turbith gūmoſi: ⁊ electi. ʒ. xij. zuchari albiſſimi libram vnā. ⁊ cum aq̄ abſinthij ⁊ pauco vino citonioꝝ fiat ꝯfectio ſolida. doſis. ʒ. iiij. ℭ Ex ꝯfectionib⁹ ꝯueniūt. ℞. ſpēꝝ aromatici roſati. ʒ. i. dyarodon abbatis. ʒ. ſ. gēmaruꝫ elꝫarij de gēmis. ℈. ij. zuchari albiſſimi. vnc. ſ. fiat ꝯfectio ſolida cum aq̄ abſinthij. de q̄ capiat morſellū vnuꝫ p horā an̄ paſtū māe ⁊ ſero. ℭ Electuariuꝫ ordia ſic. ℞. zuchari boraginati bugloſſati violati. an̄. vnc. vj. pulueris anthos. ʒ. j. ſpecieꝝ aromatici roſati. ʒ. j. ſ. dyarodon abbatis. ʒ. j. ſpecieꝝ elꝫarij de gēmis. ʒ. ſ. ꝯfice ⁊ deaura. ḋ q̄ dabis vt de ꝯfectione dcm̄ ē. ℭ Ex trociſcis. ℞. ſpēꝝ dyarodon cinamomi electi. an̄. ʒ. ij. icorporent' cū ſucco eupatorij: ⁊ qꝛ puluerizati nō ſunt in vſu: da eos i for° pillulari. ⁊ ex eiſdeꝫ potes cū zucharo cōfectionē facere. Laudant' ⁊ trociſci de roſis qm̄ ſūt ſtōi ꝯfortatiui. quē oꝫ vt dcm̄ eſt ſupra in febre flātica neceſſario confortare. Et iō ipm ad extra inunge vt. ℞. olei maſticis vnc. j. nardini ſiue ⁊ de ſpica. vnc. ſ. de abſinthio. vnc. j. pulueris gariofiloꝝ. ʒ. ſ. ligni aloes. ℈. ij. coraloꝝ rub. ʒ. j. coriādroꝝ ꝑparatoꝝ. ʒ. ſ. pulueris roſaꝝ. ℈. j. aceti nigri paꝝ: ⁊ cū cera fac vnguētū. ℭ De his q̄ a ꝓprietate valēt dcm̄ eſt in p̄cedēti rubrica. nā talia idifferenter valent i oi febre flātica: ⁊ tu ibi. Ex exptis pulueris vni⁹ folij pētafilon cum vno grano piperis cū vino potēti datū an̄ acceſſionem p horaꝫ. qḋ tpe ſemp intellige de fiibus datis. ſoluit quotidianam. Sinapi tritū cū ydromelle datū q̄tidianā tollit: mām in fumū conuertēdo. Idē opat' tyriaca cum aq̄ calfa exhibita an̄ horam acceſſionis per horas duas. ⁊ hoc de 4° in 4^m. ⁊ vt ſupra

marie pcedētib⁹ eūonib⁹. Et ex vltramōtanis ſunt q dāt vi-
nū maluaticū cum pipe cal'm añ acceſſionē: deiñ cooperiūt
infirmū: ⁊ multi ſic ſanati ſunt ꝯſidera. Alcbiſ. ꝯ febꝛem de
flāte dulci vel nāli. ℞. ſucci fumiterre. ℥. j. agarici. ʒ. ſ. ſucci
feniculi. ℥. j. deť añ acceſſionē ꝑ trea hoꝛas ⁊ libabiť eger.

℃ De cura febꝛis flātice piodice ꝯ flāte ſalſo facte. Rub. iiij.

A CAnones ꝓpoꝛtionabil'r ſeruenť vt ſup̄ q̄ ad gn̄alia. Re. ipiūt tñ diuer-
ſitatem ex ꝑte eoꝝ q̄ ipſos cōplēt vt v̄bi gratia:
q2 flā ſalſum nīm⁹ friditate pticipat: ⁊ pluri cali
tate q̄3 dulce. Jō dieta dꝫ eē dclinans pl⁹ ad frigi
dūn̄ nō multū tñ: vt v̄bi gr̄a. talia in ꝑma manſione primi ēt
in ſcd̄a vſq3 ad tertiaꝫ. Cuius rei diuerſitas accit ex diuerſi-
tate cōmixtionis maioꝛis. ſ. ⁊ minoꝛis col'e cū flāte. Etiā ſub
til'r practicando dꝫ ꝯſiderari flātis ipſius ſub̄a: vt ſi groſſum
aut ſubtile fuerit. pcede itaq3 i cura eius oꝛdinādo ꝑmo die
tā. ſcd̄o leniēdo ventrē. tertio minoꝛando. ⁊ ſic de ceteris ca
nonibus vt ſupꝛa. q̄s tibi in practica in hoc ponā exemplo.

Quidā pompei⁹ etatis viginti annoꝝ cōplexiōe flāticus
cū pticipatione multi ſanguinis iā pluribꝰ annis
cōqueſt⁹ de friditate ſtōi. ꝯſilio medicoꝝ vſus eſt zinzibere
cinamomo. ⁊ alijs hꝫ calis. ⁊ adhuc eoꝝ cōſilio iuit ad bal-
nea petrioli. a qb⁹ redijt cū pceptione ſalſedinis notabilis i
ſaliua eius. vñ ex ea ſic acuta aliqñ os ei⁹ vlcerabať. Sil'r ſi
tim non puā paſſus ē: p cui⁹ remotiōe bibebat multā aquā
fridaꝫ ex cui⁹ potu ñ ſedabať. De mēſe auguſti icepit febriť
febꝛe flātica ex flāte ſalſo. cognita a Syculo noſtro ex vrina
pulſu ⁊ alijs ſignis ſup̄ de ea. Qui ei occurrebat i 3° paro-
xiſmo. Nā inuadebat eū poxiſm⁹ circa hoꝛā ꝓpinquā none
⁊ durabat hoꝛis qndecim. ⁊ declinabat cuꝫ leui ſudoꝛe. Et
oꝛdinauit vt in fine declinatiōis fieret lotio extremoꝝ cū de
coctiōe folioꝝ vitꝫ ſalicꝫ papaueris. ⁊ lactuce. vt euapoꝛaret
⁊ remittereť calitas ꝑter nām. Uatic⁹. n. ponit hoꝛa acceſ-
ſionis extrema i aq̄ d̄coctionis camomille melliloti aneti ⁊
hꝫ. Sꝫ h̄ mod⁹ nō ē i vſu modernoꝝ. ⁊ tu ꝯſidera illū. Deiñ
exſucat⁹ vt decet ſtetit ſic p ſpaciū vni⁹ hoꝛe: ⁊ fuit hoꝛa finis
declinatiōis: ⁊ ſexta noctis: deiñ cibauit cū lactucis ⁊ boꝛa-
gine decoctis in bꝛodio pulli macri. Et nota h̄ ex radicibus
q abſolute dieta dꝫ eſſe ſubtilioꝛ. nā ſtat⁹ ē magꝫ ꝓpinquus.
Deiñ ad potādū dedit aquā coctā cū zuccaro ⁊ cal'aꝫ actu.
Nā vt ſup̄ ⁊ Jſaac. Jpſa ſic ē vltia i hac febꝛe māni. n. atte-
nuat ⁊ diſſoluit: deſcēdere fač: ⁊ ſitiꝫ extiguit. Et Goꝛdoni⁹
nř nūq̄3 ſitim de flāte ſalſo extinguere potuit niſi aq̄ calidiſ-
ſima actu. Et tñ de ea ꝯſiſi ſunt plures q a ꝑn° vſq3 ad ap-
paritionē digōnis exhibēt aquā cal'am actu. Hoꝛa aūt ꝑma
diei oꝛdinauit lenitiuū ex maluis violis oꝛdeo capillis vene
ris blitis paſſulis ⁊ liqricia. Deiñ cibauit eum modico pti-
ſane decocte in bꝛodio pulli macri. ⁊ añ aduētū poxiſmi fri-
cationes leues ⁊ ſuaues fecit. Seqnti die oꝛdiauit digeſtiuū
ex orizachara ⁊ aq̄ endiuie. Et ſic pceſſit vſq3 ad ſextū ⁊ ſe-
ptimū poxiſmū. cū bis ſp cibādo. mō cū farre. mō cū ptiſa-
na. mō cū panata. mō cū herbis. vt de dieta 3° ca°. Deiñ oꝛ-
dinauit minoꝛatiuū ex caſſia tracta cū decoctiōe tamarindo
rū paſſularū: ⁊ liqritie reubarbaro. ⁊ modico agarici cum
ſuis coꝛrectiuis. Jnterim p extinguenda ſiti dabat aquā oꝛ
dei cal'am cum zuccaro. Jtē colluebat ſepe ſibi os. Jtem da
bat iulep violatū: vt ſup̄ de ſiti de regimine accñtiū acutaꝝ i
radicibus vlibus ſup̄. Deiñ ꝯtinuauit cibādo cū bis i die. ⁊
pceſſit ad ſirupū acetoſuꝫ cū aq̄ feniculi ⁊ endiuie p aliquot
dies. deiñ ſolutiuū foꝛti⁹. Jtē venit ad digeſtiuū foꝛtius: vt
acetoſum de duab⁹ radicib⁹ cū decoctiōe ſeminū fridoꝛum
maioꝝ: ⁊ iteꝝ euauit. ⁊ ſic pceſſit vſq3 ad finē leniēdo dige-
rēdo ⁊ euādo. Et vltio venit ad ſirupū de biſantijs: ⁊ dedit
dietā groſſioꝛē: q2 i declinatiōe. ℃ Tēpoꝛa aūt ipſius febꝛis
cognouit ex ꝑte anticipatiōis ſtat⁹: ⁊ poſtpoſitiōis paroxiſ-
moꝝ: digōne māe ⁊ accñtiū ſeuitate ⁊ remiſſiōe. vt dē coꝝū
noticia ſup̄. 2° ca°. Jtē iuuabat ad ſudādū vt i p̄cedēti caſu.

℃ Accñtia in eā fuerūt vomit⁹ vigilia ⁊ ſitis. habuit in ꝑn°
poxiſmi nauſeā ⁊ aliqñ vomitū flātis ſalſi nō multuꝫ groſſi
cū bona q̄ntitate col'e citrine: ⁊ qñ fuit nauſea ſolū p ſecutu-
ro vomitu adminiſtrauit aquā cū melle: ⁊ aceto tepidam vel
oximel ſimplex cuꝫ aq̄ tepida. Deinde inunxit ſtomachū ex
oleo mirtino maſticis roſarū ciperi. ⁊ cū aceto citonioꝛuꝫ ⁊
modico cere. ℃ Et p vigilia dabat ſirupum de papauere: ⁊
inūgebat frontē ex oleo roſato: ⁊ violato cuꝫ modico aceti
cōquaſſatis. De ſiti iā dcm̄ ē. ℃ Attēde vt ſup̄ q̄lis ſit col'a q̄
ipſi flāti admiſceť q̄leq3 ſit flā ipſum. Et ſimplicia digeſtiua
ꝯueniētia in flāte ſalſo habuiſti ſup̄ 5° ca°. Et cōpoſita ſil'r:
q̄ dolabis vt i p̄cedēti rubꝛica: dādo ea cū aq̄ cocta ſimplicit
⁊ zucharata. aut cū aq̄s appꝛopꝛiatis vt ibi. ℃ Et ex magi-
ſtralibus. ℞. endiuie ſcariole bugloſe añ. M. j. radicū fe-
niculi apij añ. M. ſ. floꝝ bugloſſe violarum boꝛaginis añ.
M. j. ſeminū fridoꝝ ℥. j. liqritie paſſulaꝝ. añ. ʒ. vj. aniſi feni
culi añ. ʒ. ij. fiat d̄coctio i libꝛis q̄t uoꝛ aq̄ vſq3 ad ꝯſūptionē
medietatis. deiñ cū libꝛa vna zuchari ⁊ media mellis fiat ſi-
rupus de q̄ dabis. ℥. ij. cū aq̄ endi. ℥. j. ſ. bugloſſe. ℥. j. ℃ Ex
ſolutiuis hēs al'i'aro loco copioſe. Sꝫ ne vacu⁹ recedas. ℞.
violaꝝ. M. ſ. paſſulaꝝ. ℥. ſ. radicuꝫ feniculi. ʒ. ij. fiat ex his
decoctio cū aqua: cū q̄ extrahe caſſie. ℥. j. ſ. diafiniconis vel
el'arij indi. ʒ. j. Uel cū dicta decoctione da diafiniconis. ʒ. iiij.
vel. ℞. reubarbari turbith añ. ℈. ij. zinziberis ſpice añ. ℈. ſ.
⁊ infunde reubarbaꝝ in vino ſubtili p noctē cū ipſa ſpica ⁊
cū decoctōe p̄cedenti. ⁊ caſſie. ℥. j. ⁊ el'arij de ſucco roſato. ʒ.
j. da ⁊c̄. ℃ Ex ꝯfectionib⁹ ꝯueniūt manuxꝑi platū cū modi
co ſandaloꝝ factū. Jtē. ℞. coꝛaloꝝ rubeoꝝ. ʒ. i. cinamomi.
℈. iiij. margaritaꝝ. ʒ. ſ. ſandaloꝝ rubeoꝛuꝫ. ℈. i. ligni aloes
macis añ. ℈. ſ. zuchari albiſſimi. ℥. viij. fiat ꝯfectio i moꝛſel-
lis cū aq̄ roſata. de q̄ accipiat vt in p̄cedenti rubꝛica. Uel ex
ſpēbus dyarodon abbatis: ⁊ el'arij de gēmis: aut aromatici
roſati fiat ꝯfectio. ℃ El'ariū fiat ex zucharo roſato violato
bugloſato añ. ℥. ij. ſ. manuxꝑi plato dyarodon abbatis añ.
ʒ. x. ſpēꝝ el'arij de gēmis. ℥. ſ. deaureť ⁊c̄. ℃ Ex trociſcis q
tñ non ſunt multū in vſu. ℞. trociſcoꝝ de eupatoꝛio. troci-
ſcoꝝ de ſpodio añ. Cōfice cū iulep violato: ⁊ da vt i p̄cedēti
rubꝛica. ℃ Unctionē facito vt in p̄cedēti rubꝛica. De his q̄
a ꝓpꝛietate: ⁊ de expꝛtis vide in duabus p̄cedētib⁹ rubꝛicis.

℃ De cura flātice piodice ex flāte mucillaginoſo ⁊ vitreo ⁊
aquoſo. Rubꝛica. v.

NAcura hui⁹ dꝫ pcedere vt de alijs dictuꝫ eſt q̄ntū ad oꝛdinem canonū. Sed B
q2 h̄ flā ceteris facientib⁹ febꝛē ē fridius ⁊ groſ
ſius. iō opꝫ vt foꝛtioꝛib⁹ digeſtiuis vtaris. naꝫ q̄
in declinatiōe alioꝝ iā dictoꝝ ꝯueniunt. ſunt in
hac in ꝑn° vel ſaltē in ſtatu ꝯueniētia. Sil'r ⁊ ſolutiua debēt
eſſe foꝛtioꝛa ex ꝑte q̄ntitatis ⁊ q̄litatis. Dieta aūt dꝫ eē groſ-
ſioꝛ i ꝑn°: q2 ſtat⁹ longinquus. ⁊ dꝫ declinare ad cal'ꝫ ⁊ ſiccū:
⁊ fricationes eē foꝛtioꝛes ⁊ longioꝛes. vt de eis dcm̄ eſt i cu
ra vli de febꝛe flātica. ⁊ i hac ꝯuenit vinū plus q̄3 in alijs. ſit
tñ limphatū. ⁊ tu eius vinoſitateꝫ modera. Uñ in ꝑn° cōpe-
tit digeſtiuū ex melle roſato colato cū acetoſo ſimplici. ⁊ aq̄
feniculi. deiñ pcede ad acetoſum cōpoſitū cū aq̄ feniculi en-
diuie. deiñ ad ſirupū de eupatoꝛio. ⁊ ſic ſp de debili ad foꝛte
⁊ foꝛti⁹ gradādo vt dcm̄ ē. ⁊ ſic ſuo modo de ſolutiuis: ⁊ ſic
opare circa ꝯfoꝛtationem ſtomachi epatꝫ ⁊c̄. Et q2 ex datis
exēplis iam pꝫ modus pcedendi in cura hac. Jō vt op⁹ ab
breuiēt tibi onus relinquo de ponēdo caſum ipſuꝫ rubꝛice
deſeruientē. ꝯſidera. ⁊ ſis memoꝛ eoꝝ q̄ dicta ſunt de frica-
tione in de cura flāticarū in generali ⁊ tu ibi omnino.

Et cura aquoſi non multū differt ab hac. veruꝫ indiget
minoꝛi caliditate ⁊ ſiccitate reſpectu diete: ⁊
minoꝛi inciſiōe ⁊ ſubtiliatiōe i digōne: ⁊ faciliori farmacho
ac fricationib⁹. ⁊ ita ꝓpoꝛtiōabil'r de alijs. ℃ Habuiſti ſim-
plicia. ſup̄. 5. ca. Et ex cōpoſitis vſualib⁹ digeſtiuis. ℞. mel-
lis roſati colati. ℥. i. acetoſi ſimplicis. ℥. ſ. aq̄ feniculi buglo

ſe an̄.ʒ.j.ſ. Et ex iſto trāſeas ad forti⁹ gradando vt dcm̄ eſt. ¶ Magiſtrale. ℞. radicum ſparagi bruſci ſeniculi an̄. ʒ.j. melliſſe bugloſe an̄. M.j. ſeminum aniſi feniculi.a n̄.vnc.j. ameos.ʒ.ſ. paſſulla℞.ʒ.iiij. ⁊ cum q̄tuor libris aq̄ fiat deco ctio ad ꝯſūptionē medietat̄j.deiñ cū̄ libra vna mellis.⁊ vnc. iiij.aceti fiat ſyr.i hyeme.i eſtate cū ʒucharo ⁊ fac acetoſi⁹ ⁊ min⁹ vt videbiť.⁊ valet h̄ iā digeſta mā. Nā i pn̄º fac cū min⁹ apıtiuis vn̄ vide ꝯditiōes digeſtiui i hac mā attenden/ das 5º cap̄.ſup̄. ¶ Ex ſolutiuis habes pillulas ⁊ alia alla/ to caº. Ex magr̄alib⁹. ℞. pulueris yerepigre. ʒ.ij. agarici turbith an̄.ʒ.j. ſpice. ʒinʒiberis ſalis ģme an̄.gra.vj. Inſor/ menť cū oximelle. Et i h̄ caſu agaricus eſt medicina ꝓpria. ¶ Ex ꝯfectionib⁹ ꝯferūt ꝯfectiones ⁊ electuaria in rubri/ ca de flāte dulci poſita. q̄ adhuc eleuabis in gradu calitatis magis. qm̄ flegma vitreum eſt frigidius. De alijs ex parte vnctionum a proprietate ⁊c̄.vt tibi.

¶ De cura flātice piodice ex flāte acetoſo ⁊ pōtico. Rub.vj.

A **S**I fuerit a flāte acetoſo ſiue pōtico : tunc dieta declinet ad cal'm: ⁊ ſiccuʒ. nō tn̄ tm̄ q̄tū i vitreo neq̄ digeſtiua ſint ita inci ſiua ⁊ ſubtiliatiua: neq̄ farmaca ita fortia. ſed ſe hēant ſic mediū inter dulce ⁊ vitreū ꝯuenie tia.vn̄ oximel ſimplex i hac i pn̄º eſt ꝯueniens. vbi in dulci daſ ſy.acetoſus ſimplex. ſed in vitreo acetoſus compoſit⁹. Et ſil'r de aq̄s ⁊ de decoctionib⁹ aperitiuis dicať.⁊ tu fa brica cū his q̄ in 5º.cap̄.ſcripta ſunt vt tuo expedit propoſi to.dicatur:⁊ fiat vt in precedenti rubrica actum eſt.

¶ De cura flātice periodice permixte. Rubrica.vij.

B **E**Cidit q̄nq̄ vt flā ſanguini cōmiſceatur ⁊ inde dulci⁹ fit. Quo caſu dieta dʒ eē media i actiuis declinās ad ſiccuʒ. ⁊ fricatio nes ſil'r medie. ⁊ ita de alijs reſpectu aliorum ex pte digōnis cōmiſce cal'a fridis: ſubtiliatiua tn̄ ⁊ icīſiua ſic mel roſatū cū aceto ſimplici cūʒ aq̄ feniculi ⁊ aq̄ ʒuchari ⁊ h⁹.augēdo plus de vno q̄z de alio ſm̄ extima tionem tuam:maioris aut minoris cōmixtionis.Conſimil'r ex parte ſolutiui vel lenitiui.⁊ de flōia dicať q̄ in hac vide/ tur conuenire ſi cetera conſentiunt vt ſupra.

Quod ſi fuerit pmixtū melie ē diuerſimode ꝓceden/ dū:ſm diuerſaʒ māe℞ adinuicē cōmixtionē. Verū abſolute regimē totū dʒ d̄clinare ad cal'ʒ:ſʒ pp meliaʒ in ſiccitate dʒ moderari plus ⁊ min⁹ vt dcm̄ ē ſm maiorem aut minorē cōmixtionē.⁊ ꝓcede lenificādo vt ſup̄ digerēdo vt ſup̄ d̄ debili ad forte ꝓcedēdo ꝯmiſcēdo ſp q̄ vtraq̄ mā̄ʒ reſpiciāt. vt ꝟbi grā.ꝓ dabis oximel ſimplex cū aq̄ bugloſe ⁊ feniculi.deiñ ad oximel ꝯpoᵐ cū aq̄ ſcolopēdrie ⁊ epithi mi aut decoctōis ei⁹.⁊ ſic ſuo mō dicať de ſolutiuis leniti/ uis.ꝓuocatiuis ſudoris.fricatiōib⁹ vt actū ē. ¶ Quidaʒ or dināt reſtauratiua ꝯfectiones cl'aria ⁊ hi⁹.in hi⁹ febribus. q̄ oia ſeruiūt flō ⁊ v̄tuti ⁊ canoni q̄ eſt alteratio.d̄ qb⁹ nō ſe ci mētionē i pticulari qm̄ alio ſūt inueniēda loco. tn̄ ſi de eis aliq̄d dicerē i pticularia ſcribere:ne fierē lōg⁹:⁊ ab egritu/ dinib⁹ cōibus deuiare viderer. Stude itaq̄ꝫ ⁊ talia ſm cās ſuas ſuo ꝓquiras loco. ¶ Scdm̄ ꝯpōnē hūoris ꝯpone ſim plicia.vn̄ ex vſualib⁹ digeſtiuis.℞.mell'roſ.colati.ʒ.j.ace/ toſi ſimplicis vnc.ſ.aq̄ ʒucharate vnc.j. aque feniculi. ʒ.ij. ¶ Ex ſolutiuis.℞.caſſie.ʒ.j.turbith.ʒ.j. extrahaſ cū deco/ ctiōe tamarindo℞.capil'.ve.⁊ paſſulla℞ ⁊ liq̄ritie. ¶ Cōfe/ ctionē ordīa.℞.ciamonni.℈.ij.ſandal'.rub.℈.j.ſ. margari/ ta℞.ʒ.ſ.ʒ uchari lib.j. fac cū aq̄ bugloſe boragis ⁊ feniculi an̄. ¶ El'ariū ordīa.℞. ʒuchari boraginati manuxpi plati ſā dicti an̄.ʒ.ij.ſpē℞ cl'ari ij de gēmis.ʒ.ſ.corallo℞ rub. ℈.j. ſy.de citro q̄ſtū ſufficit deaura. Ex trociſcis ⁊ alijs ordina vt d̄ flāte ſalſo. Qz ſi pmixtio fuerit ex flāte ⁊ melia ex q̄ ori reť q̄tidiana iterpolata.tūc recurre ad digeſtiua ⁊ ſolutiua melie flātice ſup̄ 5º ca. ⁊ illa tibi optie d̄ſeruiēt tuo ꝓpoſi to.Ver̄ i melia flātica. ⁊ i flātica ex flāte cui admiſceť me/ lācholia ꝓdīaſ flāt ⁊ iō ſic affeċ⁹i ꝯponēdo. ¶ Digeſtiuum vſuale ſaltē i pn̄º. ℞.oximell'ſimplicis.ʒ.j.ſ.mellis roſ.co/ lati.ʒ.ſ.aq̄ bugloſe aq̄ feniculi aq̄ ʒucharate an̄. ʒ.j. ¶ Ex ſolutiuis. ℞.pillula℞ ida℞.ʒ.ſ.pillula℞ d̄ turbith.ʒ.j.icor/ poreť cū oximelle ſimplici:⁊ da vſq̄ ad q̄nq̄ꝫ. Trāſferas te deiñ ad ſiru:pū fortiore:vt ſi vis magr̄ale. ℞. radicum q̄nq̄ꝫ an̄.ʒ.ij.capil'.ve.⁊ ſopi an̄.ʒ.j. ſi ſcolopend. ie endi. cicoree bugloſe.an̄.ʒ.ij.ſ.fiat decoctio ⁊ i fi.adde epithimi.ʒ.ij.ſ.co la.deiñ cū ʒucharo ſirupiʒa ⁊ aromatiʒa cū ciamomo:⁊ ma xime eſtate.hyeme ꝟo potes ſir.cū melle facē. ¶ Soluti uuʒ magr̄ale. ℞.liq̄ritie paſſula℞. capil'.ve. polipodij thi/ mi epithimi.fiat decoctio cū q̄ extrahaſ.ʒ.vj. caſſie aut mā ne:q̄b⁹ addas agarici.ʒ.j.turbith.℈.j.ſ.ʒinʒib.℈. ſ.ſalis ģ me gra.vj. ¶ Ex ꝯfectiōib⁹ ꝯuenit.℞.ſpē℞ diamuſci dulcis. ʒ.j.ſ.ſpē℞ dyarodō abbis.ʒ.j ſpē℞ cl'ari ij de gēmis. ℈.ij.ʒu/ chari.ʒ.x.fiat cū aq̄ feniculi bugloſe an̄. ¶ El'ariū.vʒ.d̄ gē/ mis. ℞.ʒuchari bugloſſati boraginati an̄.ʒ.iiij.ſpē℞ ꝯfectio nis de gēmis vel diamuſci vel aromatici roſ.ʒ.j.ſ.diarodō abbis.ʒ.ſ.deaura ⁊c̄.vt ſup̄. ¶ Ex trociſcis ⁊ alijs fac vt ſu pra.Et h̄ aduerte vt ſup̄ ꝯmixtionē flāt̄j cū melia maiorē aut minorē ſm quā varietatē dʒ te vario mō cōponere adden/ do ex apitiuis magis ⁊ minus vt ipſa exigit diſt̄ō cōſidera.

¶ De cura flātice continue q̄ latica dicif. Rubrica.viij.

QVotidiana continua eſt febris ꝯtinua a flecmate ad intra venas putre ſcēte cāta.Cui⁹ eſt egrū oi die magis affligere ſm nām hūoris ꝓpam. Et dʒ ꝯtinua ad diiā iterpola/ te. Et diuiditur h̄ vt iterpolata i verā. ſ.q̄ ex flāte nāli putrefacto ē.⁊ i nō verā ſiue notā q̄. ſ. ex flāte ꝓuenit ñ nāli. Et h̄ recipit diuiſionē ſʒ ſpēs flāt̄j nō nālis.vt aliq̄ ſit ꝯtinua de flāte ſalſo.alia d̄ vitreo.⁊ ſic d̄ alijs. Et vtraq̄ lō ga ē.ſʒ lōgior ē iterpolata:qm̄ v̄tutē minus ģnat ſiue mole ſtat.ex q̄b⁹ pʒ q̄ ab eiſdē ꝓueniunt cāis. Et ꝯſueuit appere febris ꝯtinua flātica longi ſpacij ⁊ afflictionis ⁊ vniformis ꝯtinuitat̄j caloris febrilis multū abſcōſa ⁊ latēs: ꝑp h̄ latica appellaſ.nā ipa ē ꝯtinue affligēs vt ethica lēta ⁊ occulta in ſui afflictiōe vt ethica:⁊ cū tali ꝯtinua afflictiōe corp⁹ cale/ facit ⁊ exiccat ⁊ areſacit pp defectū digōnis. vn̄ medici non raro heſitāt de eē eius an̄.ſ.ethica ſit vel non. Differt tn̄ ab ethica:q̄ i ethica pulſus ē ſubtil'dur⁹ſtrict⁹ ⁊ ſiccus. ſʒ in latica ē mollis cū q̄dā latitudine. Itē ethica q̄ſi ſpē vni⁹ te noris. lʒ poſt aſſumptū cibū aliq̄l'r iſlāmeť latica ſpin pn̄º noctis ſiue cibū aſſumpſerit ſiue nō. Itē circa mediā noctē magis iſlāmaſ.⁊ ſic d̄ alijs ſignis d̄ q̄b⁹ iſra. Nā i ethica pell' ē arida rugoſa ⁊ aſpa:i latica ꝟo moll'abſq̄ aſpitate. Et q̄/ dā dn̄t q̄ latica ē nom̄ arabicū:idē ipoitās q̄d ꝯtiua flātice.

D **Signa** demōſtratiua. Et veniens ad ſigna ꝓpa ei⁹ dico cū Aui.q̄ ſigna piodice iā poª. ex pte vrine egō/ nis tact⁹ coloris ⁊ h⁹ ꝓ magna ſui pte appent i ꝯtinua. Di/ ꝓ magna ſui pte:qm̄ h̄ non dimittit nec falſaʒ hʒ qetē vt pio dica. vn̄ ꝯtiue affligit ⁊ circa occaſuʒ ſolis pl⁹ affligit. Sed differt a ꝯcluſa q̄ ſaltē māifeſte affligit vniformiter. a cōti/ nua ꝟo ꝓportiōali:q̄ h̄ declinat māifeſte ⁊ exacerbationeʒ manifeſtā hʒ:vt ſua colica iterpolata. ¶ Scdm̄ ſiᵐ Auic.⁊ apud iceptionē ei⁹ ſiūt rigor frig⁹ ⁊ horripilatio.i.i primis paroxiſmis pncipij vlis accidūt h̄ poſitiue: q̄ eo tpe mā eſt frida: ⁊ cōcat cū moueť friditatē ſuā mēbris ſenſibilibus: ve℞ i ꝓceſſu remittiť pp ipſaʒ mās accēdi ⁊ calefieri:ita vt cū appropinq̄t ſtatui:aut pu⁹ aut nullus eſt typus rigoris. Cōtrariū aūt ē i piodica:qm̄ vt ſup̄ q̄ſto mā pl⁹ calefit ⁊ ſb tiliaſ:tāto pl⁹ acuiť ⁊ veloci⁹ ſup̄ mēbra ſenſibilia ſpargiť. vel apud iceptionē.i.i pn̄º appent hi typi:ſʒ remiſſi: q̄ pua tiue ex retractiōe caloris ad itra ⁊ cōtiue minuiť. Cōtrariū i iterpolat̄j.vn̄ videbis i ꝓceſſu febrē ipam abſq̄ aliq̄ typo frigoris eg℞ ſola calitate pl⁹moleſtare. ¶ Et tn̄ qm̄ rigor tepiditas ⁊ remiſſio caloris q̄ fit i piodica:ſex horis:q̄ remiſ ſio dcā ē ſup̄ falſa qes ē ⁊ i cōtinua tm̄. i. circa illō ſpaciū. q̄

marie p̄cedẽtib⁹ cãonib⁹. Et ex vltramõtanis ſunt q dãt vi-nũ maluaticũ cum pipe calĩm añ acceſſionẽ: deiñ cooperiũt infirmũ: ꝛ multi ſic ſanati ſunt ↄſidera. Alchif. ↄ̃ febrem de flãte dulci vel nãli. ℞. ſucci fumiterre. ℥. j. agarici. ʒ. 5. ſucci feniculi. ℥. j. def añ acceſſioneꝫ p tres horas ꝛ libabit̃ eger.

¶ De cura febris flãtice piodice d̃ flãte ſalſo facte. Rub. iiij.

A Canones p̄portionabil̃r ſeruent̃ vt ſup̃ q̃ ad gñalia. Recipiũt tñ diuer-ſitatem ex pte eoꝝ q̃ ipſos cõplẽt vt vbi gratia: q: flã ſalſum nim⁹ friditate pticipat: ꝛ pluri cali tate q̃ꝫ dulce. Jõ dieta oꝫ eẽ d̃clinans pl⁹ ad frigi dũ: nõ multũ tñ: vt vbi gfa. talia in p̄ma manſione primi ẽt in ſc̃da vſq; ad tertiaꝫ. Cuius rei diuerſitas accit ex diuerſi-tate cõmixtionis maioris. ſ. ꝛ minoris colẽ cũ flãte. Etiã ſub til̃r practicando oꝫ ↄſiderari flãtis ipſius ſubʒ: vt ſi groſſum aut ſubtile fuerit. p̄cede itaq; i cura eius ordinãdo p̄mo die tã. ſc̃do leniẽdo ventrẽ. tertio minorando. ꝛ ſic de ceteris ca nonibus vt ſupra. q̃s tibi in practica in hoc ponã exemplo.

Quidã pompei⁹ etatis viginti annoꝝ cõplexiõe flãticus cũ pticipatione multi ſanguinis iã plurib⁹ annis cõqueſt⁹ de friditate ſtõi. ↄſilio medicoꝝ vſus eſt zinzibere cinamomo. ꝛ alijs h⁹ calis. ꝛ adhuc eoꝝ cõſilio iuit ad bal-nea petrioli. a qb⁹ rediјt cũ pceptione ſalſedinis notabilis i ſaliua eius. vñ ex ea ſic acuta aliqñ os ei⁹ vlcerabat̃. Sil̃r ſi tim non puã paſſus ẽ: p cui⁹ remotiõe bibebat multã aquã fridaꝫ ex cui⁹ potu ñ ſedabat̃. De mẽſe auguſti icepit febrit̃ febre flãtica ex flãte ſalſo. cognita a Syculo noſtro ex vrina pulſu ꝛ alijs ſignis ſup̃ de ea. Qui ei occurrebat i 3° paro-xiſmo. Nã inuadebat eũ poxiſm⁹ circa horã p̄pinquã none ꝛ durabat horis qndecim. ꝛ declinabat cuꝫ leui ſudore. Et ordinauit vt in fine declinatiõis fieret lotio extremoꝝ cũ de coctiõe folioꝝ vitiј ſalicſ papaueris. ꝛ lactuce. vt euaporaret ꝛ remitteret̃ caliditas p̄ter nãm. Uatic⁹. n. ponit hora acceſ-ſionis extrema i aq̃ d̃coctionis camomille mellilotí aneti ꝛ h⁹. Sꝫ h mod⁹ nõ ẽ i vſu modernoꝝ. ꝛ tu ↄſidera illũ. Deiñ ex ſucat⁹ vt decet ſtetit ſic p ſpaciũ vni⁹ hore: ꝛ fuit hora finis declinatiõis: ꝛ ſexta noctis: deiñ cibauit eũ lactucis ꝛ bora-gine decoctis in brodio pulli macri. Et nota h ex radicibus q̄ abſolute dieta oꝫ eſſe ſubtilior. nã ſtat⁹ ẽ magl p̄pinquus. Deiñ ad potãdũ dedit aquã coctã cũ zuccaro ꝛ calaꝫ actu: Nã vt ſup̃ ꝛ Jſaac. Jpſa ſic ẽ vtlis i hac febre mãm. n. atte-nuat ꝛ diſſoluit: deſcẽdere facit: ꝛ ſitiꝫ extiguit. Et Gordoni⁹ nt̃ nũq̃ꝫ ſitim de flãte ſalſo extinguere potuit niſi aq̃ calidiſ-ſima actu. Et tñ de ea ↄſiſi ſunt plures q̄ a p̄n° vſq; ad ap-paritionẽ digõnis exhibẽt aquã calam actu. Hora aũt p̄ma diei ordinauit leuitiuũ ex maluis violis ordeo capillis vene ris blitis paſſulis ꝛ liqricia. Deiñ cibauit eum modico pti-ſane decocte in brodio pulli macri. ꝛ añ aduẽtũ poxiſmi fri-cationes leues ꝛ ſuaues fecit. Seq̃nti die. ordiauit digeſtiuũ ex oxizachara ꝛ aq̃ endiuie. Et ſic p̄ceſſit vſq; ad ſextũ ꝛ ſe-ptimũ poxiſmũ. cũ bis ſp cibãdo. mõ cũ farre. mõ cũ ptiſa-na. mõ cũ panata. mõ cũ herbis. vt de dieta 3° ca°. Deiñ or-dinauit minoratiuũ ex caſſia tracta cũ decoctiõe tamarindo rũ paſſularũ: ꝛ liqritie reubarbaro. ꝛ modico agarici cum ſuis correctiuis. Jnterim p extinguenda ſiti dabat aquã or dei calam cum zuccaro. Jtẽ colluebat ſepe ſibi os. Jtem da bat iulep violatũ: vt ſup̃ de ſiti de regimine accñtiũ acutoꝝ i radicibus vlibus ſup̃. Deiñ ↄtinuauit cibãdo eũ bis i die. ꝛ p̄ceſſit ad ſirupũ acetoſuꝫ cũ aq̃ feniculi ꝛ endiuie p aliquot dies. deiñ ſolutiuũ forti⁹. Jtẽ venit ad digeſtiuũ fortius: vt acetoſum de duab⁹ radicib⁹ cũ decoctiõe ſeminũ fridorum maioꝝ ꝛ iteꝝ euauit. ꝛ ſic p̄ceſſit vſq; ad finẽ leniẽdo dige-rẽdo ꝛ euãndo. Et vltio venit ad ſirupũ de biſantijs: ꝛ dedit dietã groſſiorẽ: q: i declinatiõe. ¶ Tẽpora aũt ipſius febris cognouit ex pte anticipatiõis ſtat⁹: ꝛ poſtpoſitiõis paroxiſ-moꝝ: digõne mãe ꝛ accñtiũ ſeuitate ꝛ remiſſiõe. vt dẽ coꝫ̃ noticia ſup̃. 2° ca°. Jtẽ iuuabat ad ſudãdũ vt i p̄cedẽti caſu.

¶ Accñtia in eã fuerũt vomit⁹ vigilia ꝛ ſitis. habuit in p̄n° poxiſmi nauſeã ꝛ aliqñ vomitũ flãtis ſalſi nõ multuꝫ groſſi cũ bona q̃ꝫtitate colẽ citrine: ꝛ qñ fuit nauſea ſolũ p ſecutu-ro vomitu admiſtrauit aquã cũ melle: ꝛ aceto tepidam vel oximel ſimplex cuꝫ aq̃ tepida. Deinde inunxit ſtomachũ ex oleo mirtino maſticis roſarũ ciperi. ꝛ cũ aceto citonioruꝫ ꝛ modico cere. ¶ Et p vigilia dabat ſirupum de papauere: ꝛ inũgebat frontẽ ex oleo roſato: ꝛ violato cuꝫ modico aceti cõquaſſatis. De ſiti iã dcm̃ ẽ. ¶ Attẽde vt ſup̃ q̃lis ſit colẽ q̃ ipſi flãti admiſcet̃ q̃leq; ſit flã ipſum. Et ſimplicia digeſtiua ↄueniẽtia in flãte ſalſo habuiſti ſup̃ 5° ca°. Et cõpoſita ſil̃r: q̃ dolabis vt i p̄cedẽti rubrica: dãdo ea cũ aq̃ cocta ſimplici: ꝛ zucharata. aut cũ aq̃s appropriatis vt ibi. ¶ Et ex magi-ſtralibus. ℞. endiuie ſcariole bugloſe añ. M. j. radicũ fe-niculi apiј añ. M. 5. floꝝ bugloſſe violarum boraginis añ. M. j. ſeminũ fridoꝝ. ℥. j. liqritie paſſulaꝝ. añ. ʒ. vj. aniſi feni culi añ. ʒ. ij. fiat d̃coctio i libris q̃tuor aq̃ vſq; ad ↄſũptionẽ medietatis. deiñ cũ libra vna zuchari ꝛ media mellis fiat ſi-rupus de q̃ dabis. ʒ. ij. cũ aq̃ endi. ℥. j. 5. bugloſſe. ℥. j. ¶ Ex ſolutiuis hẽs alĩato loco copioſe. Sꝫ ne vacu⁹ recedas. ℞. violaꝝ. M. 5. paſſulaꝝ. ℥. 5. radicuꝫ feniculi. ʒ. ij. fiat ex his decoctio cũ aqua: cũ q̃ extrahe caſſie. ʒ. j. 5. diafiniconis vel el̃ariј indi. ʒ. j. Uel cũ dicta decoctione da diafiniconis. ʒ. iiij. vel. ℞. reubarbari turbith añ. ℈. ij. zinziberis ſpice añ. ℈. 5. ꝛ infunde reubarbaꝝ in vino ſubtili p noctẽ cũ ipſa ſpica ꝛ cũ decoctiõe p̄cedenti. ꝛ caſſie. ʒ. j. ꝛ el̃ariј de ſucco roſato. ʒ. j. da ꝛc̃. ¶ Ex ↄfectionib⁹ ↄueniũt manuxp̄i platũ cũ modi co ſandaloꝝ factũ. Jtẽ. ℞. coraloꝝ rubeoꝝ. ʒ. i. cinamomi. ℈. iiij. margaritaꝝ. ʒ. 5. ſandaloꝝ rubeoruꝫ. ℈. i. ligni aloes macis añ. ℈. 5. zuchari albiſſimi. ℥. viij. fiat ↄfectio i morſel-lis cũ aq̃ roſata. de q̃ accipiat vt in p̄cedenti rubrica. Uel ex ſpẽbus dyarodon abbatis: ꝛ el̃ariј de gẽmis: aut aromatici roſati fiat ↄfectio. ¶ El̃ariũ fiat ex zucharo roſato violato bugloſato añ. ʒ. ij. 5. manuxp̄i plato dyarodon abbatis añ. ʒ. x. ſpẽꝝ el̃ariј de gẽmis. ʒ. 5. deauret̃ ꝛc̃. ¶ Ex trociſcis q̃ tñ non ſunt multũ in vſu. ℞. trociſcoꝝ de eupatorio. troci-ſcoꝝ de ſpodio añ. Cõfice cũ iulep violato: ꝛ da vt i p̄cedẽti rubrica. ¶ Unctionẽ facito vt in p̄cedẽti rubrica. De his q̃ a p̄prietate: ꝛ de exptis vide in duabus p̄cedẽtib⁹ rubricis.

¶ De cura flãtice piodice ex flãte mucillaginoſo ꝛ vitreo ꝛ aquoſo. Rubrica. v.

In cura hui⁹ oꝫ p̄cedere vt de alijs dictuꝫ eſt q̃ꝫtũ ad ordinem canonũ. Sed q: h flã ceteris facientib⁹ febrẽ ẽ fridius ꝛ groſ ſius. iõ opꝫ vt fortiorib⁹ digeſtiuis vtaris. naꝫ q̃ in declinatiõe alioꝝ iã dictoꝝ ↄueniunt. ſunt in hac in p̄n° vel ſaltẽ in ſtatu ↄueniẽtia. Sil̃r ꝛ ſolutiua debẽt eſſe fortiora ex pte q̃ꝫtitatis ꝛ q̃litatis. Dieta aũt oꝫ eẽ groſ-ſior i p̄n°: q: ſtat⁹ longinquus. ꝛ oꝫ declinare ad calꝫ ꝛ ſiccũ: ꝛ fricationes eẽ fortiores ꝛ longiores. vt de eis dcm̃ eſt i cu ra vli de febre flãtica. ꝛ i hac ↄuenit vinũ plus q̃ꝫ in alijs. ſit tñ limphatũ. ꝛ tu eius vinoſitateꝫ modera. Uñ in p̄n° cõpe-tit digeſtiuũ ex melle roſato colato cũ acetoſo ſimplici. ꝛ aq̃ feniculi. deiñ p̄cede ad acetoſum cõpoſitũ cũ aq̃ feniculi en-diuie. deiñ ad ſirupũ de eupatorio. ꝛ ſic ſp de debili ad forte ꝛ forti⁹ gradãdo vt dcm̃ ẽ. ꝛ ſic ſuo modo de ſolutiuis: ꝛ ſic opare circa ↄfortationem ſtomachi epatiј ꝛc̃. Et q: ex datis exẽplis iam pꝫ modus p̄cedendi in cura hac. Jõ vt op⁹ ab breuiẽ: tibi onus relinquo de ponẽdo caſum ipſiuꝫ rubrice deſeruientẽ. ↄñdera. ꝛ ſis memor eoꝝ q̃ dicta ſunt de frica-tione in de cura flãticarũ in generali ꝛ tu ibi omnino.

Et cura aquoſi non multũ differt ab hac. veruꝫ indiget minori caliditate ꝛ ſiccitate reſpectu diete: ꝛ minori inciſiõe ꝛ ſubtiliatiõe i digõne: ꝛ faciliori farmacho ac fricationib⁹. ꝛ ita p̄portiõabil̃r de alijs. ¶ Habuiſti ſim-plicia. ſup̃. 5. ca. Et ex cõpoſitis vſualib⁹ digeſtiuis. ℞. mel-lis roſati colati. ℥. i. acetoſi ſimplicis. ℥. 5. aq̃ feniculi buglo B

ſe añ.ʒ.j.ſ. Et ex iſto traſeas ad forti⁹ gradando vt dcm̄ eſt. ¶ Magiſtrale. ℞. radicum ſparagi bruſci feniculi añ. ʒ.j. melliſſe bugloſe añ. M.j. ſeminum aniſi feniculi.a ñ. vnc.j. ameos.ʒ.ſ. paſſullaꝝ.ʒ.iiij. ꝛ cum q̄tuoꝛ libꝛis aq̄ fiat decoctio ad ꝯſūptionē medietatꝭ. deinde cū libꝛa vna mellis. ꝛ vnc. iiij. aceti fiat ſyr. i hyeme. i eſtate cū zuccharo ꝛ fac acetoſi⁹ ꝛ min⁹ vt videbit. ꝛ valet h̄ iā digeſta mā. Nā i pn̄ fac cū min⁹ apitiuis vn̄ vide ꝯditiões digeſtiui i hac mā attendendas 5ᵒ cap. ſup̄. ¶ Ex ſolutiuis habes pillulas ꝛ alia alľato caᵒ. Ex magr̄alib⁹. ℞. puluer is yerepigre. ʒ.ij. agarici turbith añ.ʒ.j. ſpice. zinziberis ſalis gēme añ. gra. vj. Inf ormenť cū oximelle. Et i h̄ caſu agaricus eſt medicina ꝓpꝛia. ¶ Ex ꝯfectionib⁹ ꝯferūt ꝯfectiones ꝛ electuaria in rubꝛica de flāte dulci poſita. q̄ adhuc eleuabis in gradu calitatis magis. qm̄ flegma vitreum eſt frigidius. De alijs ex parte vnctionum a ꝓpꝛietate ꝛc̄. vt tibi.

¶ De cura flātice piodice ex flāte acetoſo ꝛ pōtico. Rub. vj.

a **S**i fuerit a flāte acetoſo ſiue pōtico: tunc dieta declinet ad calʼm: ꝛ ſiccū. nō tñ tm̄ q̄tū i vitreo neqꝫ digeſtiua ſint ita inciſiua ꝛ ſubtiliatiua: neqꝫ farmaca ita foꝛtia. ſed ſe hēant ſic mediū inter dulce ꝛ vitreū cōueniētia. vn̄ oximel ſimplex i hac i pn̄ eſt ꝯueniens. vbi in dulci daď ſy. acetoſus ſimplex. ſed in vitreo acetoſus compoſit⁹. Et ſiľr de aq̄s ꝛ de decoctionib⁹ aperitiuis diciť. ꝛ tu fabꝛica cū his q̄ in 5ᵒ. caꝑ. ſcripta ſunt vt tuo expedit ꝓpoſito. dicatur: ꝛ fiat vt in pꝛecedenti rubꝛica actum eſt.

¶ De cura flātice periodice permixte. Rubꝛica. vij.

b **A**ccidit q̄ñqꝫ vt flā ſanguini cōmiſceatur ꝛ inde dulci⁹ fit. Quo caſu dieta dꝫ eē media i actiuis declināᷤ ad ſiccū. ꝛ fricationes ꝯſiľr medie. ꝛ ita de alijs reſpectu alioꝛum ex pte digōnis cōmiſce calʼa fridis: ſubtiliatiua tm̄ ꝛ inciſiua ſic mel roſatū cū aceto ſimplici cū aq̄ feniculi ꝛ aq̄ zucchari ꝛ h⁹. augēdo plus de vno q̄ꝫ de alio ſm̄ extimationem tuam: maioꝛis aut minoꝛis cōmixtionis. Conſimiľr ex parte ſolutiui vel lenitiui. ꝛ de flōia diciť q̄ in hac videtur conuenire ſi cetera conſentiunt vt ſupꝛa.

Quod ſi fuerit pmixtuꝫ melie ē diuerſimode ꝓcedendū: ſm̄ diuerſaꝫ māeꝝ adinuicē cōmixtionē. Uerū abſolute regimē totū dꝫ declinare ad calʼ: ſꝫ pp melias ſm ſiccitate dꝫ moderari plus ꝛ min⁹ vt dcm̄ ē ſm maioꝛem aut minoꝛē cōmixtionē. ꝛ ꝓcede lenificādo vt ſup̄ digerēdo vt ſup̄ ď debili ad foꝛte ꝓcedēdo ꝯmiſcēdo ſp̄ q̄ vtraqꝫ mās reſpiciāt. vt ꝟbi gra. ꝓ dabis oximel ſimplex cū aq̄ bugloſe ꝛ feniculi. deinde ad oximel ꝯpoᵐ cū aq̄ ſcolopēdrie ꝛ epithimi aut decoctiōis ei⁹. ꝛ ſic ſuo mō diciť de ſolutiuis lenitiuis. ꝓuocatiuis ſudoꝛis. fricatiōib⁹ vt actū ē. ¶ Quidaꝫ oꝛdināt reſtauratiua ꝯfectiones cľaria ꝛ hi⁹. in hi⁹ febꝛibus. q̄ oia ſeruiūt flō ꝛ ꝟtuti ꝛ canoni q̄ eſt alteratio. ď q̄b⁹ nō feci mētionē i pticulari qm̄ alio ſūt inueniēda loco. tñ ſi de eis aliqd dicerē i pticularia ſcriberē: ne fierē lōg⁹: ꝛ ab egritudinib⁹ cōibus deuiare viderer. Stude itaqꝫ ꝛ talia ſm cās ſuas ſuo ꝓquiras loco. ¶ Scōm ꝯpōnē hūoꝛis ꝯpone ſimplicis. vn̄ ex vſualib⁹ digeſtiuis. ℞. melľ roſ. colati. ʒ.j. aceti ſimplicis vnc.ſ. aq̄ zucharate vnc.j. aque feniculi. ʒ.ij. ¶ Ex ſolutiuis. ℞. caſſie. ʒ.j. turbith. ʒ.j. extrahaď cū decoctiōe tamarindoꝝ. capiľ. ve. ꝛ paſſullaꝝ ꝛ liq̄ritie. ¶ Cōfectionē oꝛdia. ℞. ciamomi. ℈.ij. ſandal. rub. ℈.j.ſ. margaritaꝝ.ʒ.ſ. zuchari lib.j. fac cū aq̄ bugloſe boꝛagis ꝛ feniculi añ. ¶ Elʼariū oꝛdina. ℞. zuchari boꝛaginati manuxp̄i plati iā dicti añ.ʒ.ij. ſpēꝝ elʼai ij de gēmis.ʒ.ſ. coralloꝝ rub. ℈.j. ſy. de citro q̄tū ſufficʼ: ꝛ deaura. Ex trociſcis ꝛ alijs oꝛdina vt ď flāte ſalſo. Q: ſi pmixtio fuerit ex flāte ꝛ melia ex q̄ oꝛiť q̄tidiana iterpolata. tūc recurre ad digeſtiua ꝛ ſolutiua melie flātice ſup̄ 5ᵒ ca. ꝛ illa tibi optie ďſeruiēt tuo ꝓpoſito. Uel i melia flātica. ꝛ i flātica ex flāte cui admiſceť melācholia ꝓdiať flāť: iō ſiē atteť i ꝯponēdo. ¶ Digeſtiuum vſuale ſalte i pn̄ᵒ. ℞. oximelľ ſimplicis. ʒ.j.ſ. mellis roſ. colati. ʒ.ſ. aq̄ bugloſe aq̄ feniculi aq̄ zucharate añ. ʒ.j. ¶ Ex ſolutiuis. ℞. pillulaꝝ idaꝝ.ʒ.ſ. pillulaꝝ ď turbith. ʒ.j. icoꝛpoꝛeť cū oximelle ſimplici: ꝛ da vſqꝫ ad quīqꝫ. Traſſeras te deinde ad ſirupū foꝛtioꝛe: vt ſi vis magr̄ale. ℞. radicum q̄nqꝫ añ. ʒ.ij. capilľ. ve. ꝛ ſopi añ. ʒ.j. ſi ſcolopend. ie endi. cicoꝛee bugloſe. añ. ʒ.ij.ſ. fiat decoctio ꝛ i fi. adde epithimi. ʒ.ij.ſ. cola. deinde cū zucharo ſirupiza ꝛ aromatiza cū ciamomio: ꝛ maxime eſtate. hyeme ꝟo potes ſir. cū melle facē. ¶ Solutiuū magr̄ale. ℞. liq̄ritie paſſulaꝝ capilľ. ve. polipodij thimi epithimi. fiat decoctio cū q̄ extrahāť. ʒ. vj. caſſie aut manne: q̄b⁹ addas agarici. ʒ.j. turbith. ℈.j.ſ. zinzib. ℈. ſ. ſalis gēme gra. vj. ¶ Ex ꝯfectiōib⁹ ꝯuenit. ℞. ſpēꝝ diamuſci dulcis. ʒ.j. ſ. ſpēꝝ dyarodō abbʼis. ʒ.j. ſpēꝝ elʼarij de gēmis. ℈.ij. zuchari. ʒ.x. fiat cū aq̄ feniculi bugloſe añ. ¶ Elʼariū vꝫ ď gēmis. ℞. zuchari bugloſſati boꝛaginati añ. ʒ.iiij. ſpēꝝ ꝯfectionis de gēmis vel diamuſci vel aromatici roſ. ʒ.j. diarodō abbʼis. ʒ.ſ. deaura ꝛc̄. vt ſup̄. ¶ Ex trociſcis ꝛ alijs fac vt ſupꝛa. Et h̄ aduerte vt ſup̄ ꝯmixtionē flāť cū melia maioꝛē aut minoꝛē ſm quā varietatē dꝫ te vario mō cōponere addendo ex apitiuis magis ꝛ minus vt ipſa exigit diſpō cōſidera. c

¶ De cura flātice continue q̄ latica diciť. Rubꝛica. viij.

Quotidiana continua eſt febꝛis ꝯtinua a flegmate ad intra venas putreſcēte cāta. Cui⁹ eſt egrū oi die magis affligere ſm nām hūoꝛis ꝓpam. Et dꝫ ꝯtinua ad diiā iterpolate. Et diuiditur h̄ vt iteꝛ polata i verā. ſ. q̄ ex flāte nāli putrefacto ē. ꝛ i nō verā ſiue notā q̄. ſ. ex flāte ꝓuenit ñ nāli. Et h̄ recipit diuiſionē ſꝫ ſpēs flāť nō nālis. vt aliq̄ ſit ꝯtinua de flāte ſalſo. alia ď vitreo. ꝛ ſic ď alijs. Et vtraqꝫ lōga ē. ſꝫ lōgioꝛ ē iteꝛ polata: qm̄ ꝟtutē minus ḡuat ſiue moleſtat. ex q̄b⁹ pꝫ q̄ ab eiſdē ꝓueniunt cāis. Et ꝯſueuit appere febꝛis ꝯtinua flātica longi ſpacij ꝛ afflictionis ꝛ vniformis ꝯtinuitatꝭ caloꝛis febꝛilis multū abſcōſa ꝛ latēs: pp h̄ latica appellať. nā ipa ē ꝯtinue affligēs vt ethica lēta ꝛ occulta in ſui afflictiōe vt ethica: ꝛ cū tali ꝯtinua afflictiōe coꝛp⁹ calefacit ꝛ exiccat ꝛ arefacit pp defectū digōnis. vn̄ medici non raro heſitāt de eē eius an. ſ. ethica ſit vel non. Differt tñ ab ethica: q: i ethica pulſus ē ſubtilʼ dur⁹ ſtrict⁹ ꝛ ſiccus. ſꝫ in latica ē mollis cū q̄dā latitudine. Itē ethica q̄ſi ſp̄ ē vni⁹ teñoꝛis. ſꝫ poſt aſſumptū cibū aliq̄lʼr iſlāmeť latica ſp in pn̄ᵒ noctis ſiue cibū aſſumpſerit ſiue nō. Itē circa mediā noctē magis iſlāmať. ꝛ ſic ď alijs ſignis ď q̄b⁹ īfra. Nā i ethica pelľ ē arida rugoſa ꝛ aſpa: i latica ꝟo molľ abſqꝫ aſpitate. Et q̄dā dn̄t q̄ latica ē nom̄ arabicū: idē ipoꝛtās q̄d ꝯtinua flātice. a

Signa demōſtratiua. Et veniens ad ſigna ꝓpa ei⁹ dico cū Aui. q̄ ſigna piodice iā poᵃ. ex pte vrine egōnis tact⁹ coloꝛis ꝛ h⁹ ꝑ magna ſui pte appent i ꝯtinua. Dꝫ ꝑ magna ſui pte: qm̄ h̄ non dimittit nec falſaꝫ hꝫ qetē vt piodica. vn̄ ꝯtiue affligit ꝛ circa occaſuꝫ ſolis pl⁹ affligit. Sed differt a ꝯcluſa q̄ ſaltē māifeſte affligit vniformiter. a cōtinua ꝟo ꝓpoꝛtiōali: q: h̄ declinat māifeſte ꝛ exacerbationeꝫ manifeſtā hꝫ: vt ſua colica iteꝛ polata. ¶ Scōm ſiᵐ Auic. ꝛ apud iceptionē ei⁹ fiūt rigoꝛ frig⁹ ꝛ hoꝛripilatio. i. i pꝛimis paroxiſmis pncipij vlis accidūt h̄ poſitiue: q: eo tpe mā eſt frida: ꝛ cōicat cū moueť friditatē ſuā mēbꝛis ſenſibilibus: veꝝ i ꝓceſſu remittiť pp ipſaꝫ māꝫ accēdi ꝛ calefieri: ita vt cū appꝛopinq̄t ſtatui: aut pu⁹ aut nullus eſt typus rigoꝛis. Cōtrariū ſūt ē i piodica: qm̄ vt ſup̄ q̄ſto mā pl⁹ calefit ꝛ ſubtiliať: tāto pl⁹ acuiť ꝛ veloci⁹ ſup̄ mēbꝛa ſenſibilia ſpargiť. vel apud iceptionē. i. i pn̄ᵒ appent hi typi: ſꝫ remiſſi: q: ꝓuatiue ex retractiōe caloꝛis ad itra ꝛ cōtine minuiť. Cōtrariū i iterpolatꝭ. vn̄ videbis i ꝓceſſu febꝛē ipam abſqꝫ aliq̄ typo frigoꝛis egꝝ ſola calitate pl⁹ moleſtare. ¶ Tertiū qm̄ rigoꝛ tepiditas ꝛ remiſſio caloꝛis q̄ fit i piodica: ſex hoꝛis: q̄ remiſſio dcā ē ſup̄ falſa q̄es ē ꝛ i cōtinua tm̄. i. circa illō ſpaciū. q̄

paulo plus.ſ.aut paulo min⁹ ⁊ ē ſuperās.ſ.calor cōtinue q̄ recipit in illa tepiditate caliditatis periodice. Nā vt ſubdit in illa tepiditate ſua ſine flā qete periodica nō euāt a reſiduo.ſ. caloris q̄ ē cū calore remiſſiori: ſupple q̄z ſit ꝯtinua: pp q̄ ē ſic occultū nō appens: vt ē calor ꝯtinue. ⁊ iſta ē x̄a ⁊ experimētalis expō. In pn° aūt periodice vt experiētia notat typ⁹ ē lōgior valde q̄z i ꝯtinua. nā i ꝯtinua null⁹ vel puus ē typus i pn°: ſʒ appet q̄dā levis extremoꝝ ⁊ maxie pedū friditas: ſil'r naſi ⁊ auriū: q̄ ē puatiua ⁊ nō poſitiua vt i periodica. Aliqñ ēt extremitates digitoꝝ manuum frigeſcunt. Et iō dixit Gilbert⁹ q̄ ꝯtinua flātica fac motū i boris flātis ſine typo. ⁊ Guiel'. dixit ab rigore. Dicit q̄ ꝓpriū ꝯtinuaꝝ ē nō horrere. Et tu ipʒ ꝯſidera. ℭ Preter h̄ ſigna q̄ ab Aui. i ꝓpo poſita ſunt cap. ab alijs alia ſigna ponunt. vñ vrina i hac diuerſimode ſe hʒ. Ita vt q̄nq̄ appeat ſubtil' alba: ⁊ alia die ruffa groſſa cum multa reſidentia. vñ vt Guilielmus in latica vrina i pn° ē diſcolorata ſpiſſa: ⁊ q̄dāmō liuida. In augmento aūt ⁊ ſtatu ſit colorata ruffa ⁊ ſpiſſa. ⁊ i h̄ differt ab ethica. q̄m in ethica vrina ē ſp vni⁹ tenoris i colore ⁊ ſubſtantia. ℭ A ſba'r inherētib⁹. q̄m patiēs ſentit notabilē calitatem. ſed cū tāgit pcipit calitas rorida. ℭ A q̄litate mutata. Cutis mollis ad tactū ⁊c. vt de periodica facies tumida ⁊ h̄ꝫ. vt ſup̄. ℭ Ab actione leſa. Pulſus ē lat⁹ mollis tard⁹ inequalis. q̄r.ſ. q̄nq̄ debilis q̄nq̄ fortis. Siti modica aut nulla: niſi ex flāte ſalſo fuerit: grauitas capitis ſtupor. nā ſic grauitas eſt ſignū colere: ⁊ taciturnitas melie. Ita ſtupor flātis. ⁊ ita de alijs: vt i periodica. Et iſta ſigna ſunt magis d̄ ipſa a flāte nāli ꝓueniente. q̄ ſi fuerit a flāte nō nāli predicta ſigna applicentur ſpecialibus ſuis cum alijs ſignis ſupra poſitis de eis addēdo ⁊ minuendo p̄ tactū maioris aut minoris calitatis.

E **Pronoſtica** Autē dicat q̄ piculoſior eſt continua alijs parib⁹ q̄z periodica. ⁊ iō adapta te illis in pronoſticādo q̄ de periodica dcā fuere. ℭ De cōtinua flātica ex flāte ſalſo cauſon dcā iā actū ē veꝝ. Raſ. h̄ febris pducit ad hydropē hypoſarcā. ⁊ iō cuʒ videris icipe corruptionē forme tūc ſuccurre cū illis q̄ de cura hydropiſis. Dixit Raſ. in diuiſionibus: q̄ i eleuatione hui⁹ febris.i. i augmento vel ſtatu accidit quandoq̄ birſen frigidū ⁊ litargia.

F **Canones** Primus q̄ cura hui⁹ ē ſic cura periodice Auic. ⁊ dixit ſic q̄r nō eſt oīmoda ſilitudo. nā differt ab ea. p̄: q̄m ſi non ſit repletio cōpetit a pn° dieta groſſior gradatim ꝓcedendo ad ſubtiliationē vſq̄ ad declinationē excluſiue: dʒ tñ abſolute eē ſubtilior iterpolate. ſed nō tñ multū ſubtilis. q̄r morb⁹ ē lōgus. Scd̄o q̄m i ꝯtinua iciſiua ⁊ ſubtiliātia ꝯueniūt fortiora ꝓcedendo de debili ad forti⁹ vt ſup̄. vñ minorata mā. ⁊ iaʒ manifeſte digeſta ꝯueniūt cappares ⁊ h̄ꝫ. ⁊ dcm̄ ē minorata: q̄m añ talia ſunt ſuſpecta vt dcm̄ ē. 3°. q̄r i ꝯtinua min⁹ cal'a ꝯueniūt ex pte diete ⁊ regiminis medicialis ⁊ ꝯſil'r min⁹ ſicca. ⁊ vt Aui. opʒ vt ꝑparent cibi coꝝ i obſeruatiōe tēpoꝝ ⁊ diuerſitatis ei⁹.ſ. ſm ſuas ſpēs ⁊ i fortitudie v̄tuti ⁊ debilitate: dando.ſ. in ea ēt vinū limphatū tñ ſi expedit vt ſup̄. q̄ ſi timeat debilitas: capitis ab eo ſi potes abſtine ⁊ loco ei⁹ bibat aquā mellis ⁊ nō niſi poſt apparētiā digōnis vt ſup̄ nō vtaris brodio ciceꝝ decoctiōe apij ⁊ taliū niſi p̄us appuerit digō. Et tu cōmiſce frida cū calis ⁊ altera cibos carnes ⁊ h̄ꝫ. cū expedit cuʒ lactucis ſpinachijs acetoſis agreſta ⁊ h̄ꝫ. vt videbit. Sed hic aduerte dcm̄ Raſ. 18. ꝯtinēti q̄ curatio hui⁹ febris cū hūi dis ꝓlongat ipſam. Et iteꝝ inqt. caue ab aq̄ frida. ingroſſat enim mām. q̄pp ꝓlongat febris. Et cū vides egritudinem minui ingroſſa regimē. Itē ſi appʒ vomit⁹ q̄ ē raro fac vt

G ſup̄ de eo. ℭ De lenificatione ⁊ alteratione agat vt ſup̄ de digōne ꝓcede de debili ad forte ⁊ forti⁹. vt x̄bi grā ſyr. acetoſo ſimplici ad acetoſuʒ cōpoſitū. ⁊ 3° ad oximel cōpoſitū dādo aq̄s apiriuas ꝓcedēdo de debili ad forte. Et ſic de ꝓuocatiuis ⁊ euātiuis ſuo mō fiat. ℭ De flōia autē dicatur q̄ abſolute alijs paribus pl⁹ ꝯuenit in ꝯtinua q̄z interpolata. q̄m mā ē ad itra venas cōp̄hēſa. ⁊ eſt canon Auic. de cura q̄rtane ꝯtinue. vt ifra ſuo loco. Et tu ibi. Ubi lati⁹ de hoc. Et eo magis cōpetit q̄ñ febris eſt ex flāte dulci ⁊ i ea magis cōſulitur ceteris ꝯſentientib⁹. Quidā vt Rogerius ēt in ea q̄ ex flāte nāli facit flōiaʒ cū largo foramie ⁊ maxie i corpe carnoſo pleno. Quidā vt Guilielmus ſe fundātes ſup dcm̄ Aui. allegatū. Quia mā eſt apprehēſa ad intra venas ꝯſentiūt i oī ꝯtinua flōiaʒ. ⁊ tu ꝯſidera. Et pro iſtis facit auc̄itas Gal. 11° terapē. 15. ca. Inqt. Optimū ē venā icidere nō ſolū i ſinochis: ſʒ ēt in alijs febrib⁹ q̄ de humoꝝ ſunt putredine. nā ſi i periodicis q̄d i his q̄i ū mā ē ad itra venas apprehēſa. ⁊ eſt ſnia Oribaſij i pn° ſue practice. Et nota q̄ tua intentio ſm magnā ptē dʒ eſſe i ꝯfortando ſtomachū ⁊ appetitū ne deficiat. vnde Raſ. dat zuccharum roſatum ⁊ trociſcos.

ℭ De febre empiala ſiue empialos dicta. Rubrica. ix.

Febris Empiala vel empialos ē febris flātica. vt quaſi ſp iterpolata a flāte vitreo in locis ꝓfundis ⁊ occultis a corde remotis putrefacto: vt pl'm ꝓueniens: cui⁹ ē facē ſʒ proceſſuʒ febris patiētē ſʒ ei⁹ ꝓpor ſignationeʒ ſil' ſentire friditatē i iteriorib⁹. ⁊ i exteriorib⁹ calitateʒ. Et dī empiala ab epi. q̄ ē ſup̄. Aliud.ſ. calitas. ſup̄ friditatē. nam rōnale ē vt calor ſupemineat. dī febris flātica q̄m ipa vere ē flātica. nā liparia vt i ſeqnti rub. ē magis reducibilis q̄z dōq̄ ſit x̄e flātica: dī vt q̄ſi. nā lʒ imaginabile ſit ipaʒ poſſe iueniri ꝯtinuā: tñ ab auctorib⁹ numerat iter iterpolatas. vñ Serap. h̄ febris nō ē ꝯtinua: ſʒ iterpolata durās trib⁹ vel quatuor periodis. Idē expſſit ferari⁹. ꝑ rōne adducit q̄ cuʒ loca venaꝝ ⁊ arteriaꝝ cal'a ſint: nō vī in eis poſſe cōgregari flā paulatine tāte friditatis. ſʒ bñ i locis ꝓfundis occultis a corde remotis. vt ſunt iteſtina ſtomach⁹ vene ꝓfunde muſculoꝝ muſculi vētris dorſi coxaꝝ pedes man⁹ ⁊ h̄ꝫ. dī putrefacta q̄m ex pte q̄ putreſit febreʒ facit ⁊ ex pte q̄ nō putreſit facit frig⁹. vñ vult A. q̄ flā vitreū exñs i iteriorib⁹ pp reſiſtētiā quā facit ſua groſſicie ac viſcoſitate ⁊ friditate calori putrefacienti reſiſtit ita vt nō putrefiat ſm ſe totaʒ. ſed putreſit p̄ ſcd̄m aliquā paruā ptē ei⁹: a q̄ eleuant vapores putridi. ſufficiētes tñ cor iflāmare ⁊ exteriora calefacere ⁊ nō iteriora q̄m ptes fride q̄ nō ſunt adhuc putrefacte reſiſtūt: cū ſint ⁊ q̄ztitate ⁊ q̄litate vincētes. vñ eſtimādū ē tales ptes a calitate putrediali adhuc aliq̄l'r caleſieri. ſʒ remiſſe valde. cū itaq̄ ſic calefacte moueantur ⁊ occurrant ptibus q̄ de nouo attingunt i eis friditatē cauſant ſic cū ſpargit remiſſe caliduꝫ ſup̄ mēbrū multū calefactū vt ē videre de vrina mingentis i balneo. 3° de ſimplici medicia. Itē ad h̄ ꝯcurrit mot⁹ illaꝝ ptiū flātis fortius iprimētiū i ptes q̄bus p̄us erāt adherentes i eis pp aſſuefactionē nullā cauſantes friditatē ſicut eſt videre q̄ñ q̄s tenuit pedes i aq̄ cal'a lōgo tpe nullam vel q̄ſi nullā ſentit calitatē. cū aūt aq̄ agitat calitatē notabilem pcipit. ℭ Ex q̄bus apparet declaratio deſcriptionis excepta illa parte ſcd̄m eius ꝓpriorē. q̄ additū fuit: q̄m aliqñ empiala accipit ꝓ febre i q̄ ſm eūdeʒ locū ſimul ſentit calor ⁊ frig⁹. vt de ea ifra ⁊ ſic h̄ noie vſus ē Gal. 2° de dijs febriū ⁊ in libello de malitia cōpl'onis. ⁊ haliabas. viij. terapen. ⁊ xviij. ꝯtinentis. 3° cap. ſʒ nō ē ita ꝓpria ei⁹ ſignificatio vt p̄dicta. ⁊ iſta eſt tertia febris inter lipariā ⁊ empialā cui Auic. nomē nō impoſuit: ab haliabate liſura dcā. Sʒ extimo Auic. ꝑ extrema nos facil'r mediū itelligere debere. ⁊ tu ꝯſidera.

Et ex his oībus pʒ modus gn̄ationis eius. ⁊ cā eius. nā oē multiplicatiuum flātis frigidiſſimi ē vel eſſe pōt cā eius factiua. vt ſup̄ in p̄ncipio cap'. ⁊ tu ibi. ⁊ de liparia ⁊ de ipſa ſimul tales ponunt verſus. In empiala frigeſcunt interiora. Exteriora calent liparia vertit illi. ⁊ dictū eſt ſcd̄m ꝓceſſum febris: vt ſtatim in de ſignis.

I **Signa** demōſtratiua ſunt eadē q̄ p̄dicta ſunt Aui.ſ. de flātica iterpolata ex flāte vitreo ꝓueniente ex q̄ expoſitiōe ⁊ ē gētilis hi q̄ ipa ſit periodica. vrina ē frida cruda quis

da qꝛ miorís calitatꝫ q̃ȝ i alijs ſui gñis : qꝛ i alijs fla͞ticis pio dicis: ꝓp flã eẽ frid⁹: ⁊ iteriora pl⁹ frigefacere. ⁊ iõ ẽ diſcolorata magis ⁊ tenuis: ⁊ max͛ in pn°. vt ſup̃ de flãte vitreo de egõnibus ⁊ alijs vt ſup̃. ❡ A ſbal'r iberētib⁹. Qm̃ ad tactũ exteriora calēt ⁊ ad itra ꝓ tũc patiēs ſentit friditatẽ. Et h̃ aduerte ꝙ h̃ ſignũ bȝ ꝟitatẽ maxĩe i augmēto ſtatu ⁊ declinatiõe. nã i pn° ex reuocatiõe caloris frigeſcũt exteriora vt i ceteris flãticis de flãte vitreo. ſȝ i alijs tꝑib⁹ in ꝓceſſu ſpappet ſilis calitas i exteriorib⁹ ⁊ friditas in interioribus: ⁊ calitas hec ẽ remiſſa multũ qꝛ a fridiſſimo hũore reſoluta. ⁊ hic calor maxĩe ꝑcipit in volis manuũ ⁊ plãtis pedũ. ❡ A q̃litate mutata. Ut de eo ſup̃. ❡ Ab actiõe leſa. Pulſus ẽ tard⁹ ⁊ rarus i cõparatiõe ad pulſuȝ aliaꝝ flãticaꝝ : cum q̃tũ ſtat ꝙ ſit abſolute velox ⁊ freq̃ns ẽt reſpectu ſui ſani: hec facit paroxiſmũ oĩ die vt alie flãtice. ⁊ h̃ ẽ verũ. ſȝ pl'ȝ naȝ ꝯtingit aliq̃n ꝙ ꝯuertit̃ ad q̃rtanã vel tertianã. i. ſeruat pioduȝ q̃rtane: vel tertiane. ⁊ h̃ iõ: qꝛ mã ẽ pauca: ⁊ inepta inflãmatiõi. ⁊ iõ nõ niſi q̃n̄q; in longo tꝑe putreſcit : q̃re ꝓp has duas cãs paroxiſmũ cauſat tardiorẽ. vñ q̃n̄q; tardat plus. q̃n̄q; min⁹: ⁊ iõ vt ſup̃. q iudicat tertianã ꝑ paroxiſmũ errat. Auic. de ſignis tertiane. paroxiſm⁹ aũt ei⁹ durat vt Aui. q̃n̄q; quatuor horis q̃n̄q;. xxiiij. q̃n̄q; aũ illud ſm maiorẽ ⁊ minorem mãei multitudinẽ. Nã hec mã nõ reperitur vt plurimũ cuȝ magna q̃ntitate. Quidã exponũt ex quatuor horis: qꝛ ſtat patiēs cuȝ frigiditate quatuor horis antequam caliditatem ſentiat. deinde exit caliditas ⁊ durat vſq; ad. xxiiij. horas. ⁊ aliquando finitur ante. primus modus melior.

A **Ponoſtica** Serap. ſcḃ. hec non ꝑmanet multuȝ: fortaſſis. n. moꝛit̃. 20. diebus. ⁊ fortaſſe addit ſup illud paꝝ: aut minuit̃ paꝝ. oĩs. n. febris flãtica aſſociat̃ corruptiõi ⁊ debilitati oris ſtomachi: q̃ nõ excuſat̃ ⁊ illud ẽ de illis q̃ attrahũt accñtia mala ex ſincopi pulſu cordis. ⁊ caſu appetit⁹. p⁹ q̃rti. de his i q̊bus dñt ⁊ ꝯueniunt febres putridis. Et iõ eſto ſollicit⁹: qꝛ ex ea mala ſꝑpe accidũt nocumēta ⁊ iter cetera maxĩe ſtomachũ debilitat: ꝑcipue cũ mã i ſtomaco colliget̃: cui oĩo ſollicit⁹ eſto.

B **Canones** Primus ꝙ cura eius ſicut cura q̃tidiane de flãte vitreo: vel ſic cura note qm̃ in iſta ſeruari debēt hi canones oĩo ⁊ ſm eũdem ordineȝ: vt de cura flãtice in gñali dcm̃ eſt. ❡ Scd̃s ꝙ i hac fortiora ꝯueniunt ex parte digeſtiuoꝝ ſolutiuoꝝ lenientium ꝓuocantiũ ⁊ hm̃. ❡ Tertius ꝙ iſta debēt i ea freq̃ntari maxĩe lenitiõ ⁊ mãei digeſtiõ: ⁊ dȝ fieri gradatio ad fortiora: ⁊ i hac fiat vomit⁹ cum canonib⁹ vt allegato loco. Itẽ attēdat̃ ꝯfortatiõi ſtomachi ſup oĩa cũ adminiſtratis intꝰ ⁊ extra. Et credo ꝙ balneũ factũ ex aq̊ decoctionis eupatorij: feniculi maratri ⁊ hoꝝ apictũ i declinatiõe vel expeditis viribus ꝯſtãte ꝟtute. cẽt ꝯueniens multũ ꝯſidera. Et Aui. i ei⁹ cura multũ laudat cliſteria acuta i q̊bus ponit̃ medulla cartami cētaurea minor anetũ camomilla tribulus mellilotũ almiri ⁊ mel. ⁊ tu ordina iſpecta cõplone etate ſenſibilitate iteſtinoꝝ ⁊ hm̃ ⁊ ꝑcipue ꝯuenit iã miorata mã ⁊ digeſta. vñ vt ſup̃. ꝓcedēdo ð debili ad forte. Sed vt dcm̃ ẽ abſolute ceteris parib⁹ in cura hm̃. fortiorib⁹ vtēdũ ẽ. ❡ Digeſtiua ſimplicia ſunt ſm ipſius flãtice ſpẽȝ: de q̊bus. v. cap̃. ❡ Ex viſualibus ſaltẽ i pn°. ℞. oximellis ſimplicis. ℥. j. ſ. ⁊ qꝛ in hac febre multũ nocet̃ os ſtõi. vt Aui. adde cũ ipſo rob agreſte. ℥. ſ. vel ſil'r vt plȝ aq̊ buglo. ſe feniculi abſinthij aã vnc. j. ⁊ aroſtia tũa cuȝ cinamomo. Et. opȝ te gradare ð debili ad forte vt ſup̃. ❡ Ex ſolutiuis ꝯueniunt q̃ i flãte vitreo. iã dicta ſunt ⁊ ex ſup̃ 4. capl'o q̃n oportet h̃ flã deſcendere ad iteſtina fac cliſteria fortia vt ſup̃ ⁊ i his ſollicita: ⁊ verũ qꝛ Auĩ. laudat vnũ ſolutiuũ: volo tibi hoc loco diſtinguere. ℞. mirabolanoꝝ citrinoꝝ ⁊ nigroꝝ aã. ℥ ſ. turbit ℥ ſ. zinziberis ʒ. ſ. infunde in oximelle ſimplici ꝑ xẽ horas. deinde addas aq̊ lactis capriꝝ. ℥. iij. ⁊ parum calefiãt deinde fiat fortis expreſſio: ⁊ addas manne. vel caſſie. ʒ. vj. ⁊ tribue: ⁊ h̃ maxĩe vbi cõphēdes aliqd ei meliẽ ⁊ du- D

bitas de ꝯuerſiõe ad q̃rtanã. Qꝫ ſi ex ꝑmixtione col'e ꝓueniret: qð cõꝑhēdes ꝑ ſigna ei⁹. qꝛ de 3° in 3ᵐ magis affligit ⁊ hm̃. tũc ea tribue q̃ in de cura tertiane de col'a vitellina dctã ſt. Et pariformiter ꝓcedas i liparia ſi ex flãte fuerit vitreo. ❡ Qꝫ ſi ex colera vitellina ẽt dcm̃ ẽ: ⁊ de fricationib⁹ ⁊ alijs vt allegatis locis. veꝝ poſt euacuationes ꝯueniunt in his tyriaca dyambra dianiuſcus dulcis electuarium ⁊ de gēnis hm̃.

❡ De liparia. Rubrica. x.

F**Ebris** Liparia eſt febris ſm pl'm flãtica: vt quaſi ſemper interpolata a flãte vitreo i locis ꝓfũdis a corde remotis putrefacto vt pl'm prouenieņs. Cuius ẽ facere patiētes ſm proceſſuȝ ipſius febris coadiuuãte flãte in exterioribus exiſte ſimul ſentire calitatẽ i interiorib⁹. ⁊ in exterioribus friditatẽ: ꝓp qð dcm̃ fuit i ꝓcedēti rubrica: ꝙ liparia ẽ ecõtrario empiale. ⁊ dĩ a liparos grece: latine pingue. nã ſicut videm⁹ i eſtate corpa pinguia i exteriorib⁹: ⁊ intus multũ calã. Ita accĩt febriẽtibus hac febre: ⁊ eſt ꝓhleuma. Ariſtoti. viij. ꝓhleumatuȝ. viij. ꝓhleumate. ꝓp qd pinguis. Et hic nota ꝙ hic termin⁹ varijs vario ſumit̃ mõ. ⁊ nõ ſicut A ui. hic vt Iſaac 5° febriũ. ſȝ omittat̃ ꝑ nunc: ⁊ ſtemus cũ Auic. dicitur ſcd̃m plurimũ. Quoniam vt Auic. quãdoq; eſt colerica ex col'a groſſa valde. ſed eſt raro : ꝙ ad tantam col'a deueniat groſſiciẽ que req̃rit̃ in gñatione eius vt infra patebit: ⁊ mod⁹ gñationis ab ea ſtatim dicet̃ expeditij aliis ꝑtientis. Quidaȝ vt Rogerius ẽt a melia groſſa fieri poſſe dixit. ⁊ filius meſue a flãte ⁊ melia ſimul. Dicit̃ vt q̃ſ ſemꝑ cũ reliq̃s: vt in empiala: cui⁹ ⁊c. ſm ꝓceſſuȝ: qm̃ i alijs flãticis: i q̊bus i pn° ſentit̃ calor i iteriorib⁹. ⁊ pro tũc adhuc eſt friditas i exteriorib⁹: ⁊ maxĩe cũ fit ꝓceſſus ad augmentũ: ⁊ tñ ꝑ tũc nõ eſt liparia dicēda. ꝯſidera. ❡ Dicit̃ ſimul : vñ nota modũ gñationis ei⁹ ꝑ cũ eſt flãtica. nã cuȝ flã vitreum putret ad itra ſȝ ptẽ eius ꝑuaȝ vehemēti putredine ita vt ꝑs illa ſic putrefacta vehemēter ꝓp calitatẽ fortẽ ſubtiliet̃ ſubtiliatiõe q̃ vapores ei⁹ poſſint ad cutim ꝑuenire ⁊ ad mēbra exteriora: tũc fit empiala: vt ſup̃. Qñ aũt talis mã putreſcit ſm ſe totã nõ a forti calore: ſed debili: ita ꝙ ipſius nulla vel q̃ſi nulla ꝑs ei⁹ vaporoſa ſufficiēter igniat̃: ignitione que valeat cũ tali calitate ad exteriora ꝑuenire: tunc accĩt vt ꝑs intrinſeca calefiat : ⁊ locus in q̃ ẽ illa mã ſic putrefacta: ⁊ exteriora frigēt ꝯtinue reuocato calore ꝓp pãtiaȝ hũoris crudi ⁊ vitrei i interiorib⁹. Itẽ qꝛ accidit ꝙ vapor cũ calitate debili ab ea mã eleuat⁹ añq̃ȝ ad cutim ꝑueniat ⁊ ad mēbra exteriora calitas illa debilis euaneſcit ſeu valde remittit̃: vñ deinde mēbris occurrēs ipſa infridat: quēadmoduȝ ꝯtingit mãm calãm ifrigidari a vaporibus aq̊ debiliter calo eleuatis. ⁊ põt h̃ ꝯtingere a vapore partis putrefacte: ⁊ nõ putrefacte eleuato tertio ꝯtingit ꝑ tũc flã multa crudã niue d'la͞gi noſa vel vitrea in exteriorib⁹ inueniri q̃ ſtant ſic quieta vſq; aduētuȝ febris: ⁊ cũ ſupuenit calore ⁊ ſpiritib⁹ ad ultra re extractis mouent̃. ⁊ illa flãta vñ occurrũt ꝑtib⁹ q̊bus ꝑrius nõ occurrebãt ⁊ ſic friditatẽ i illis cauſant. Iſte ſunt poſſibilitates q̃ vt mõ gētilis nõ ſunt negãde. ex q̊b⁹ appet debiliter ipſaȝ ⁊ empialã. vñ i empiala maior pars mãe nõ tendit facīendã febrẽ putreſcit: ⁊ liparie minor: imo quaſi tota. Scd̃o qm̃ calitas putredinalis. i empiala ẽ fortior ⁊ magis igniens ẽ liparia aũt remiſſa. Quidam moderni ſeq̃ntes Iſaac dñt ipſam cauſari q̃m̃ pars mãe mouet̃ ad exteriora nõ putrefacta: ⁊ illã frigiditatẽ i exteriorib⁹ cauſat: ꝑs aũt q̃ ad intra putrefacta febrẽ cauſans calefacit iteriora dicit ꝙ poſſibilitates iſte nõ ſunt negãde. Et ſicut dcm̃ ẽ de flãte ita dicatur de meliã q̃ ſua groſſicie ꝯſil'r eaȝ facere põt. Modus aũt gñationis ei⁹ ex col'a groſſa eſt ꝓportionalis dicto de flãte vt ꝙ col'a groſſa ſit pauca: ⁊ i interioribus putreſcat : ⁊ aliqua nõ eleuet̃ vapor ſubtilis calidus. Et ꝯſil'r dicat̃ de frigiditate in exteriorib⁹ ꝙ accĩt ex cãis iã dictis: ⁊ hanc ſpeciem vocauit Aui. caburos. ⁊ tu ꝯſidera ꝓ declaratione gñſtam

carbo ignit⁹ cōburit ꝛ calefacit: ꝛ tñ ab eo nō eleuaṫ vapoꝛ. Ita pōt de humoꝛe ꝯtingere. ꝛ tu bñ ꝯſidera hoc exemplū. ¶ Et circa iſtas cāſ cadunt ſpeculationes. vt quō ſepaṫ ab
D eadē mā vapoꝛ cal'ſ vadēs ad coꝛ ꝛ frid⁹ veniēs ad exterioꝛa: qꝫ ē ſic ſeparās. ꝛ ml'ta alia de his vapoꝛibus: q̄ ſpeculatoꝛib⁹ relinq. ꝛ tu illa ꝯſidera. Itē quō erit h̃ febꝛis cū caloꝛ nō ꝓcedat in totū coꝛp⁹. Itē cū nō ꝑueniat ad man⁹ manus nō tebꝛet q̄ ḡ opatiōe lediṫ: ꝛ Ad pᵐ rñdet Aui. i lr̃a ꝙ diffō dꝫ ſuppleri niſi ipediaṫ: ſicͭ cū dicim⁹ diffiniēdo aq̄ꝫ ꝙ ē frigida ꝛ hūida: h̃ ē i ſui nā. ſ. ſi ñ ipediaṫ. ¶ Ad 2ᵐ ꝓ nūc dicas ꝙ man⁹ febꝛit ꝑ cōitatē a coꝛde. q2. ſ. coꝛ febꝛit cui⁹ tēperātiā preſupponit ſi ſana eſſe debet conſidera. Ex quibus patent deſcriptio ꝛ cauſe eius factiue.

E **Signa** demōſtratiua. Ab exeūtib⁹. vꝛina i hac vt Iſaac: ē crudiſſima ꝛ min⁹ tincta q̄ꝫ i flātica nō vā ſiue amphimeria ꝯctā. veꝝ cū ē ex col'a ē magis ticta. Qꝫ ſi fuerit a melā erit fuſca. ſi ex flāte ꝛ melā ſimul erit vt vꝛina in q̄rtana de flāte vt i ſeq̄nti caᵒ. ꝛ accit eā coloꝛari ꝓp caloꝛem i viſcerib⁹ ꝯcluſuꝫ. ꝛ ꝓpoꝛtiōabil'r dicaṫ de alijs egōnibus. ¶ A ſbal'r iherētib⁹ dictū ē quō exterioꝛa frigēt. ſꝫ ꝓ tūc iterioꝛa calēt vt i cauſonide. ꝛ h̃ ſm iudiciū egrotātꝫ. vt dicit Raſ. ꝓp foꝛtē icēdiū qd̄ ꝑcipiṫ i iterioꝛib⁹ cui⁹ cā ē: q2 fum⁹ cal'ſ reſolut⁹ nō potēs exire ꝑ poꝛos exterioꝛes retro igrediṫ ad iterioꝛa. ꝛ ſic iſlāmat ea: dato ꝙ i ſui nā nō ſit multū cal'ſ. ꝛ tu ꝯſidera bñ hūc ſmonē. ¶ A q̄litate mutata: q2 facies liuida: ꝛ ita de alijs ſignis flātꝫ vitrei. Qꝫ ſi fuerit a col'a ḡſſa ſecus erit. ꝛ tu ex datꝫ illa ſigᵃ cōſidera ꝛ fabꝛica. ¶ Ab actiōe leſa. pulſus ōbilis ꝛ pu⁹ pluſq̄ꝫ i ephimerina: velox tñ ē ꝛ ſpiſſus: ꝛ adhuc pl⁹ i colica: ꝛ i vtraqꝫ eſt diuerſus. Et dixit Raſ. 18. ꝯtinētꝫ febꝛis liparia ē cū ſubet vehementi frigiditate frōtꝫ ꝛ tibiaꝝ ꝛ manuū ꝛ pedū ꝛ calefactiōe vētris ꝛ pectoꝛis: ꝛ hi deſiderāt aerē fridū. ꝛ ꝯſtipāṫ vētres coꝝ: ꝛ paꝝ ꝛ vꝛia ē tenuis. h̃ feb. ꝑiodicat ſꝫ pl'm oī die. ꝛ dī ſm pl'm: qm̄ aliqñ de 3ᵒ i 3ᵐ q̄nqꝫ de 4ᵒ i 4ᵐ. ꝛ marie melica: ꝛ ſic de alijs ꝑiodicat. vt de empiala dicebaṫ. Et ſentiṫ in ꝓn⁹ aduent⁹ ei⁹ fractio q̄dā i mēbꝛis oſſitationes alices ꝛ hꝫ vt ſupꝛa de flegmatica ab humoꝛe vitreo ꝓueniente.

F **Pꝛonoſtica** Hec feb̃ eſt longioꝛis ſpacij q̄ꝫ emitrite⁹. i. poxiſm⁹ vn⁹ emitritei ē bꝛeuioꝛ q̄ꝫ poxiſm⁹ vn⁹ liparie ꝛ marie flātice. nā ſm pl'm liparia eſt bꝛeuioꝛis ſpacij q̄ꝫ emitrite⁹: q̄. ſ. ad totū tp̄s durationis egritudis. Hal. 4ᵒ aphoꝛiſ. i cōmē. illo in nō deficiētib⁹ febꝛib⁹. ponit quēdā modū liparie ſatꝫ alienū dicēs: ꝙ ipa extendiṫ ad febꝛes ꝑniciosoꝝ apatum iterioꝝ mēbꝛoꝝ: flegmonū. ſ. heriſipillaꝝ. i illis. n. febꝛib⁹ calitas ml'ta ꝑcipiṫ i interioꝛib⁹: ꝛ i exterioꝛib⁹ foꝛtꝫ friditas ex foꝛti reuocatione caloꝛis ad locū apatꝫ: he tñ febꝛes ip̄ꝛop̄e liparie dr̃. ꝛ ē dc̄m Raſ. 18. ꝯtiñ. vt Hal. all'ato loco ꝛ vñ ait. liparia ē ex febꝛib⁹ aduētib⁹ peſſimis ꝛ ꝑiculoſis. Et iō ē dterioꝛ ēpiala. ꝛ vt Raſ. all'ato loco ē filia cauſoni. ꝛ iō ē citioꝛis cure q̄ꝫ ēpiala: lꝫ vtriuſqꝫ cura ſit ꝓlira. ꝛ h̃ totū nō ꝓp ꝯſcriptionē. ꝛ tu ꝯſidera.

G **Canones** Cura ē vna i hac ꝛ i empiala: maxᵉ in ea q̄ ē ex flāte. nā q̄ ex col'a ē reducaṫ ad curam colice: ꝛ ſil'r q̄ ex melā ad curaꝫ melice. ¶ Scd̄s canon. ꝙ cauere debes i cura hui⁹ qñ ē ex col'a ab vſu ml'te calitatꝫ: ꝛ eā ꝓp calitatē col'e ꝛ ipſi⁹ caloꝛē eē i interioꝛib⁹ cōcluſuꝫ. ¶ Terti⁹ ꝛ ē ſerapiōis: ꝙ tā ex p̄te diete q̄ꝫ ex p̄te potionū debem⁹ ad itra adminiſtrare ea q̄ ſūt minoꝛis calitatꝫ reⁿ illoꝝ q̄ in empiala exhibenṫ. ꝛ ecōuerſo ꝟo ex p̄te coꝝ q̄ ad extra applicanṫ fieri dꝫ. ¶ Sꝫ dices Aui. inq̄t reginiē liparie indiget ſbtilitate pluſq̄ꝫ regimē alteri⁹. Dōꝫ vt q̄dā ꝙ ſenſus Aui. ē ꝙ pl⁹ ꝯſiderare dꝫ medic⁹ i approximatiōe ſbtiliātiū in liparia q̄ꝫ i empiala: q2 caloꝛ ē ad intra clauſus: ꝛ q2 foꝛtaſſe erit a col'a: ꝛ ſic i eoꝝ adminiſtratiōe maioꝛ p̄t ꝯtingeṫ erroꝛ q̄ꝫ i empiala. ꝛ dirigiṫ ſic lr̃a. pl⁹. ſ. ꝯſiderationis dꝫ hr̃e medic⁹. i exterioꝛib⁹ āt ē eꝯ. vt pꝫ: nā ſic ſſolutiua: ꝛ q̄ itēſionis ſūt calitatꝫ ad extra i liparia adminiſtrari ſecuri⁹ pñt. vt pꝫ ꝯſiderāti. ¶ Itē ſis memoꝛ gradationē facē in digeſtiuis ſolutiuis ꝛ hꝫ. i ꝯfoꝛtatiōe ſtōi ꝑcipue ꝛ alioꝝ mēbꝛoꝝ: vt ſup̄ de empiala: ꝛ vt ſup̄ de empiala dixit Rogerius: ꝙ ꝑcedētibus euonib⁹: q2 i fine factꝫ. ſ. plurib⁹ ꝯuenit ſtupha ſiue balneū ex herbis cal'is vt ſup̄ exeūti deṫ aurea aut tyriaca aut metridatū ad ꝯſumptionē reſidui: vt dc̄m eſt: ꝛ dimittaṫ ſudare: ꝛ poſt ſudoꝛeꝫ abſtergaṫ ꝛ inungaṫ ſpina ſtomachus renes bꝛachia tibie vnguēto cal'o. tu itaqꝫ ex habitis opare reducēdo te ad ea q̄ de empiala. ꝛ ad loca ſupꝛa: q2 ad 3ᵐ ꝛ 4ᵐ cap̄. ꝯſidera. ¶ Poſtremo ſcito ꝙ reperiṫ ſpēs ei⁹ antanus vocata. 18. ꝯtinētis: in q̄ coloꝛ patiētis eā eſt ſilis coloꝛi ictericoꝝ. ꝛ accit in iſta ſudoꝛ mult⁹ groſſus croceus. ꝛ ſiccitas lingue nigredo: vehemētia ſitis ponderoſitas frontis ꝛ macilētia coꝛpoꝛis. ꝛ eſt de gñe adurentium. conſidera.

¶ De liſura ꝛ eſt febꝛis inter has media. Rubꝛica. xi.

Liſura Eſt febꝛis iter empialā ꝛ lipariam ꝑ participationē media ex flāte vitreo ad itra ꝛ ad extra putrefacto ꝑueniēs: cui⁹ eſt facē ſentire patiētē ſꝫ eūdē locū. tā in iterioꝛib⁹ q̄ꝫ i exterioꝛib⁹ friditatē ſimul ꝛ calitatem. H
Pꝛo cui⁹ itell'u imaginare ꝙ due māe vitree vna in iterioꝛibus. ꝛ alia i exterioꝛib⁹ moueanṫ ad putredinē: vt in empiala: ꝛ nō ſūt magni nocumētiita ꝙ ꝓp h̃ neāuꝫ ſi ſit caloꝛē ꝛ ſpūs retrahi ad itra. Et tūc appet ꝙ ex motu eoꝝ añq̄ꝫ putreāt ꝑtib⁹ qb⁹ occurrēt friditatē cōicabūt. ꝛ cū ps eaꝝ a caloꝛe putrediali putrefiet. tūc eleuabiṫ vapoꝛ putredialis q̄ erit cā feb̃ q̄ occurrēs ꝑtib⁹ extriſecis iā ꝑus ifridatis ipſas calefaciet. Sil'r ꝯtiget de mā q̄ ē i exterioꝛib⁹: qm̄ vapoꝛ putridus ab ea eleuat⁹ mouebiṫ ad itra ꝛ occurrēs ꝑtib⁹ itriſecis iā ifridatis calefiet: ꝛ ſic appebit ſm eūdē locū caloꝛ ꝛ
I frigus. ¶ Et ſi dicaṫ. ꝯ. calitas occurrēs friditatē remittet: aut remitteṫ: ꝛ ſic i mēbꝛo gñabiṫ tepiditas. Itē duo ꝯ̄ria nō pñt eē i eodē loco. Dōm cū cōitate ꝙ ipreſſio calitatꝫ ꝛ friditatis nō ſit ſꝫ eūdē locū diometꝫ fieri p̄t vt argumēta vidēṫ ꝓbare: ſꝫ ſūt ſꝫ p̄tes. iiij. q̄ꝫtitatiuas valde ꝓpinq̄s. Ita vt ex ꝓpinq̄tate decipiaṫ iudiciū ꝛ extimaṫ ꝙ ſint in eodeꝫ loco. Alie ſunt i mā diſputatiōes ꝛ rñſiones ſubtilioꝛes q̄s phis relinq̄: h̃ aūt medico ſatiſfacit. Huic aūt febꝛi. Auic. nomen nō ipoſuit: imo viſus ē dubitare an ꝯtingere poſſit ꝓp argumēta adducta ꝛ alia foꝛtioꝛa q̄ ſūt i mā. ꝛ iō dixit. Si hec febꝛis fuerit nō erit niſi ſunt due mā ꝛc̄. Et Hal. 3ᵒ de ſimplici medicina vꝛ reddere cām hoꝝ. Et dicit ꝙ accit ꝓp iuxtapoſitionē humoꝝ calidoꝝ ꝛ fridoꝝ ſm minimas p̄tes: ita vt nō ſit dare aliquā p̄tē foꝛmalē: ita paruā cui aduenit frigus: q̄n ad lat⁹ ei⁹ nō ſit ps foꝛmalis ſiue ſenſibilis cui accit caloꝛ: ita ꝙ iuxta minimas p̄tes mēbꝛi ſenſibilis ē res calefaciēs ꝛ res ifridās: ꝛ iō indicaṫ: ꝛ exemplificat Hal. de guſtu. vt ſi qs miſcebit mel ꝛ abſinthiū cū guſtabit ſētiet ſimul ꝛ nō ſm eādem p̄tē foꝛmalē dulce ꝛ amaꝝ: ſꝫ ſm diuerſas. Item ſi ſup̄ hōie a ſole calefacto ꝓiceret aq̄ frida. ꝯſidera. Multi alij pñt imaginari modi: vt ꝙ due māe moueanṫ: q̄rū vna eſt col'a q̄ putrefiat: ꝛ flā q̄ ꝯ mouebiṫ: ꝛ nō putrefiet: vñ emittēs vapoꝛes ad certas p̄tes ifridabit: ꝛ colera putrefacta mittēs ad alias illis ꝓpinq̄s calefaciet. Itē ſi ꝯtingeret vt flā vitreū itꝰ vel extra exiſtēs moueret ad putredinē ſꝫ medietatē eius: ꝛ ꝙ vapoꝛ vtriuſqꝫ p̄tis moueret ꝑ totum coꝛpus: ꝯſidera ꝛ fabꝛica: ꝛ iam habuiſti ſupꝛa de empiala quō hūoꝛ vitre⁹ putrefact⁹. ſ. remiſſa putredine infrigidat.

Signa demonſtratiua. De ſignis eius dicatur ꝙ etiam medio modo ſe habent reſpectu ſignoꝛuꝫ extremorum: ꝛ ſimiliter de pꝛonoſticis.

¶ Idem dicaṫ de cura. ꝛ tu ꝯſidera bñ cū tibi tales accidenēt febꝛes: q̄s credo tibi nunq̄ꝫ ante oculos venire: q2 extimo eas plus extimatiuas q̄ꝫ de facto venturas: ꝓp ꝙ extimo Auic. ſaltem de iſtis medijs ſic leuiter tranſiuiſſe: ꝛ ideo vt ſupꝛa dixit. ſi h̃ febꝛis vel foꝛtaſſe voluit ex extremis non media debere cognoſcere: ꝛ tu ꝯſidera.

¶ De febꝛe

¶De febre ſincopali humoroſa. Rubrica.xij.

A Febris ſincopalis humoroſa eſt febris: in cuius aduentu accit ſincopis a multitudine flãtis crudi in ſtõ vel venis ꝓpinquis ei multiplicati ⁊ putrefacti ſm pl'm ꝯtingẽs. ⁊ dr̃ ſincopalis ab accñte ꝯcomitante ⁊ humoroſa pp multitudinẽ hũoris a q̃ ꝓuenit: ⁊ ſic ꝯ̃ diſtinguit minuta. de q̃ i ſequẽti rubrica. ⁊ clare dicet mod⁹ gñonis eius: ⁊ ſic patebit deſcriptiõis declaratio. Accidit qñqꝫ flã crudũ aut via indigõnis aut vſu mali regiminis: q2 multiplicatiui talis flãtis aut qñolibꝫ al'r in corpe multiplicari replendo ⁊ venas ⁊ arterias. vñ grauãdo multũ v̊tutẽ ipſa non regulãte putrefit ⁊ febrẽ cauſat putridã i cui⁹ mãei motu accit: vt ipſa moueat ad os ſtomaci ipm̃ ſua friditate ac corrupiõe ledẽte ⁊ ſui multitudine ſuffocãte calitatẽ ei⁹: corde ẽt noci to a vaporib⁹ malis p arterias ad ipm̃ trãſmiſſis: ẽt q̃litate aliq̃l'r venenoſa iſectis: nec nõ ⁊ friditate mãe: vñ eoꝝ v̊tutes deficiũt: ⁊ ſic ſincopis cuꝫ ea cauſat: ⁊ q̃to plus putreſcit mã: tãto magis accit ſincopis: ⁊ iõ i ſtatu multũ ſincopizant. ita vt deficere videant. Et q2 tãta repletio non vi ab alio humore fieri poſſe vt a flãte: ⁊ maxie raro co'la in tãta multiplicat q̃ntitate vt talẽ faciat repl'onẽ. ⁊ maxie i ſtomaco: hinc abſolute multi voluerũt eaꝫ flãticã noiari debere. Alij volũt q ⁊ a colera fieri poſſit: ſꝫ qcqd ſit: tñ ſm pl'm a flãte ẽ: ⁊ ſic voluit Auic. vñ ait. Hec febris fit pp flã ex frequenti nauſeatiua repl'onali ⁊ multitudine ciboꝝ crudoꝝ. ſubdit tñ. fit ẽt iſta febris ſincopalis humoroſa qñqꝫ ⁊ i quibuſdã horis ex co'la diſiante groſſa ⁊ vitellina multiplicata in viſcerib⁹ q̃ ibi putrefit: ⁊ vomunt co'lam: ⁊ ſunt ei piodi flãtici ſm pl'm: ⁊ iõ ꝯſidera. hec feb. ſm pl'm ẽ diſpartita: q2 iterpolata. nã rariſſime repit ꝯtinua: ⁊ cã. q2 nã male ſuſtinet eã iterpolatã cũ ab ea vincat cũ multꝭ malis accñtibus. vt ifra qño ſuſtinebit eã ꝯtinuã. q ſi accit ipſa erit mortalis ſꝫ pl'ꝫ. Et qdã dñt q qñqꝫ ẽ ꝯtinua ꝓportionalis qñqꝫ iterpolata flãtica vel colica nota qñqꝫ compoſita ex q̃tidiana ⁊ colica nota. qñqꝫ eſt ex ſpẽbus emitritei. Iſte ſunt poſſibilitates nõ negãde vt ſup̃. Item eſt diſpartita ſiue ſeparata ab alijs flãticis: q2 diſtans ab eis multum ex parte accidentiuꝫ ⁊ cure: vt infra apparebit ſuis locis.

B Signa demõſtratiua. Hic nõ obſeruat ordo ſignoruꝫ: qm̃ ipſa poſita ſunt ſup̃ ſm ordinem de flãte ex flãte crudo. ⁊ tu ibi ſigna itaqꝫ ponent abſqꝫ ſerie ab Aui. ⁊ alijs collecta: q2 accit circa occaſuꝫ ſolis oi die ⁊ in aduẽtu poxiſmi accidit ſincopis: ⁊ cũ mouet patiẽs p lectũ ſincopizat: imo ⁊ qñqꝫ cũ eleuatur vt comedat ſincopizat. ⁊ ego vidi talẽ. ⁊ forte h̃ itellerit Aui. cũ dixit. Et qñqꝫ mouet ⁊ icipit i putrefactiõe ⁊ vincit v̊tutẽ plus. Urina appet i pn̊ diſcolorata ⁊ ſpiſſa: ⁊ aliqñ tenuis cũ liuiditate occulta vel manifeſta pp caloris ſuffocationẽ. Pulſus fit paruus tard⁹ ⁊ rarus. ⁊ h̃ i pn̊: q2 mã in pn̊ ẽ multũ cruda inepta calefactiõi: ⁊ iõ ab ea ꝓ tũc cũ ad putredinẽ mouet eleuant vapores fridi vel remiſſe calitatis: q ſua multitudine ad cor ꝑuenientes q ad ipm̃ ꝑueniẽdũ iuuant ſua venenoſitate: cuꝫ de nã veneni ſit cor petere: ipm̃ cor ifridant: ⁊ calitatẽ eius ſuffocant: ⁊ ſic ſunt cã paruitatis ⁊ tarditatꝭ pulſus ⁊ ſincopis. deinde cũ mã incipit putrefieri ⁊ a calitate putredinali calefieri cor calefit vbi pus ifrigidabat. ⁊ ex ꝯñ. ꝯ̃ie pulſuũ variant de puo ad magnũ: de tardo ad velocẽ. ⁊ ſic de alijs: ⁊ q̃to magis calefit: tãto magis ẽ ſyſtoles maior diaſtole pp multitudinẽ vapoꝝ: vt pꝫ itelligẽti. ⁊ d̃ficit pulſus hoꝝ q̃ in oi alia pulſatiõe. Et ipſa periodicat vt flãtica: lꝫ qñqꝫ accidat pp multitudinẽ mãei in eadẽ die pluries piodicare ⁊ in oi periodo accidit ſincopis. naꝫ ſicut empiola vt dem̃ ẽ ꝯtingit pp paucitatẽ materie flãtice motuꝫ facere. de 3° in 3m: ita pp multitudinẽ põt anticipare ⁊ accelerare paroxiſmũ: qð ſi fuerit a co'la groſſa periodicabit ſm pl'm oi die pp ſuã multitudinẽ ⁊ qdã talẽ vocãt duplicẽ tertianam.

Et credo q ad motũ eius quotidianũ adiuuet multitudo flãtis colerã ingroſſantis. Facies eoꝝ eſt cacetica: ⁊ corpus molle multitudie vapoꝝ ⁊ flãtis varietas i colore facici pp pugnã magnã v̊tutꝭ ad mãm: q2 aliqñ ita ſuccũbit. vt calor videat extigui ⁊ labia nigra fieri: ⁊ aliqñ ſubleuatur: ⁊ ſic remouet color ille: qñqꝫ apparet liuidus: vel plũbeus vel viridis: vel citrinus. Et accit hec coloꝝ varietas maxime i pncipijs paroxiſmoꝝ. Oculi eoruꝫ ſunt fuſci virides ꝓpter mortificationẽ caloris. ſunt vt excutes pp multitudinem vapoꝝ ad eos aſcẽdẽtiũ apud vehemẽtiã egritudis: ⁊ ſunt ſic̃ maniaci in aſpectu vel i motu: q2 iqeti. ¶Itẽ i eis multiplicat multa vẽtoſitas g̃ſſa q̃ extẽdit yꝑocũdria: vmbilicum ⁊ eoꝝ viſcera ⁊ ylia. Iteꝫ qñqꝫ p viã indigõnis multiplicant flegma acetoſuꝫ qð euomũt: ⁊ aliqñ crudũ mucillaginoſũ. Et qñ cũ tali febre ꝯiungit apa. viſcerũ nõ eſt habẽda ſpes: qm̃ tantam maliciam virtus ſuſtinere non poterit.

¶De pronoſticis autem dicetur ſtatim in de cura.

Canones Anteq̃ꝫ ad eã curãdã accedas ſcito q hui⁹ cura ⁊ ſequentis ẽ difficillima vt apparebit: ⁊ ideo cũ timore ⁊ ꝓnoſticatione eã aggredere. Nã aut mãꝫ relinq̃s cũ mã ꝑliari: aut eã inuabis cũ arte. pm̃ qdẽ ſuſpectũ nimis aut pp multitudinẽ mãe apte ipſaꝫ ſuffocare: aut pp cruditatẽ eius magnã: quã v̊tus ſic defecta digerere nõ põt. Scõm piculoſum valde. qm̃ tanta mãei multitudo idiget euõne: quã facies aut cũ debili medicina: aut cuꝫ forti: aut cũ media nã hec euõ ẽ neceſſaria: vt Auic. qm̃ ſi non fiet ſ̃focabit v̊tus. Si itaqꝫ eã facies: aut facies illã cuꝫ medicina debili: ⁊ tũc cũ mã ſit cruda ⁊ multa: illa nõ obediet medicie tali: ⁊ tũc fiet cõmotio ſ̃focatiua: ⁊ nõ eductio mãe male. Si v̊o cũ media: idẽ ꝯtinget. Si cũ forti: q2. ſ. aut cuꝫ medicia laborioſe educẽt: ⁊ aut ſ̃õia copioſa: tũc cũ nã non ſuſtineat debilẽ motũ eius mãe: imo ad ipaꝫ ſeqt ſincopis: qño ſuſtinebit eius fortẽ motũ. abſqꝫ vehemẽti piculo mortis? Et iõ merito hec febris dici põt febris heſitatiua i cui⁹. ſ. cura multũ heſitãt medici: ⁊ h̃ pp cãs iã aſſignatas: veꝝ accidit ⁊ alia ꝯ̃rietas q̃ ẽ iter febrẽ ⁊ ipꝫ accidẽs. ⁊ tu ꝯſidera.

¶Accidit ſcõo difficultas cure ei⁹ ex pte cibationis. nã rõne mãe multe roꝛide indigẽt abſtinẽtia a cibo vt mã multa ⁊ cruda digerat. rõne v̊o ſuſtẽtatiõis v̊tutꝭ indigẽt cibo multo: qm̃ i talib⁹ ẽ abũdãtia multoꝝ flegmatuꝫ crudoꝝ ⁊ putrefactoꝝ ⁊ ſanguinis mali nõ cedẽtiũ i nutrimẽtũ: q̃re corpus alio idiget nutrimẽto: heſitat itaqꝫ medic⁹ an dare debeat an nõ. Si dabit addet in mã d minuta. i. q̃ iudicat de ſui diminutiõe. Et ſic vꝫ errare. Si nõ dabit cadet v̊tus. Ex qb⁹ cõp̃hẽde q male hec febris curat. imo vt pl'm ẽ mortalis: vt i dies expientia demõſtrat. Et iõ tu ꝓnoſticũ tuũ caute ac prudẽter deponas. Si v̊o ſanguis nõ fuerit malus: nec ita corrupt⁹ qn ad benignum reduci poſſit. tunc illa ẽ min⁹ mala: nec ita nutrimẽto ꝑuant mẽbra pp bonitatẽ ſanguis apti ꝯuerti in bonũ nutrimẽtũ neqꝫ eſt ꝓ tũc idigẽtia tanta cibi pp bonitatẽ ſanguinis. Sꝫ Aui. loq̃bat vbi ſanguis eſt multũ corrupt⁹. Et Gal. 12. terap. locutus eſt vbi ſanguis nõ eſt ita corruptus. Et qñ apa eſt in viſceribus aliquibus: tũc nõ ſperat oino: q2 vt ſup̃ v̊tus nõ põt tolerare ſimul nocumẽtũ hui⁹ febris ⁊ apatis: neqꝫ v̊tuti ſuccurrere poſſum⁹ p cibũ pp apa. Dices itaqꝫ qd fiendũ? Rñdeo certe q male: qm̃ vt pl'm ẽ mortalis. Sed pur ſequẽdo curã eius. ⁊ pncipaliter de ea q̃ ex flãte fit: dicat: q hi ſunt ſeruãdi canones. Prim⁹ ordinatio diete. Scõs ꝯſtante v̊tute eſt euõ gradata de debili ad fortẽ vt ſup̃ pluries. Q2 ſi v̊tus nõ fuerit fortis ſuccurrẽdũ ẽ cum fricatiõib⁹. vt dicet obmiſſa euõne. Tertius eſt digõ cũ ſubtiliatiuis nõ calefacientibus multum: vt aqua mellis cũ decoctiõe yſopi ⁊ ſeis apij: vel vt ſyr. acetoſus meli⁹ cũ aq̃ ca'la i hyeme: ⁊ i eſtate cũ frida: ſed meli⁹ eſt eis vt digeſtiuũ ſit ca'lꝫ: qm̃ ſua actuali calitate iuuat. Quart⁹ euõ: vt ſup̃ fortior. Quint⁹ diuerſio. Sext⁹ ꝯfortatio ſ̃õi ꝓuocatio vrine ac ſudoris. Septimus correctio accñtium.

C

D

E

¶ Pꝛo p̄mo eligat᷑ aer i actiuis tēperatꝰ declinās ad ſiccuꝫ:
⁊ ē oꝛiētalis bonꝰ: ⁊ ſeptētrionalis aliq̄l'r calefactꝰ arte ⁊ ſit
clarꝰ ⁊ aptꝰ marie tp̄e vigiliaꝝ. ⁊ ſi fuerit hūidꝰ nebuloſus
arte coꝛrigat᷑ cū igne ex iunip̄is ⁊ cum ſuffumigijs odoꝛife/
ris in ꝯfoꝛtationē v̄tutꝭ: vt ſup̄ de peſtilē tia: ⁊ max' ꝯferunt
hec ſuffumigia parū aūte ⁊ in aduentu paroxiſmi. vel dum
timet᷑ aduentus ſincopis, aer exceſſiue calidus ⁊ exceſſiue
frigidus vitādus. Pꝛimus qdem humoꝛes diſſoluit ⁊ cur/
rere facit ad pulmonē ad coꝛ ⁊ hꝫ. mēbꝛa ⁊ periculoſuꝫ ē.
Secūdus vero pꝛohibet digeſtionem ⁊ opilationem facit.

¶ De cibo ⁊ potu. Dieta i hac i p̄n° dꝫ eē ſubtil' pp̄ repl'onē:
⁊ i ꝓceſſu dꝫ igroſſari ꝯ cōe regimē aliaꝝ: i qbꝰ i ꝓceſſu ſub
tiliat᷑. magis pp̄ ſtatū. ⁊ ē modꝰ q̄ obſeruat᷑ i repl'onalibꝰ i
qbꝰ magis timemꝰ caſuꝫ v̄tutꝭ pp̄ oppꝛeſſionē ⁊ ſuffocatio
nē caloꝛis ⁊ pp̄ aggrauationē quā p viā reſol'onis. Tu itaq̄ꝫ
īcipe a dieta ſubtili vſq̄ꝫ ad dies tres ꝯſentiēte v̄tute: deinde
p alios tres venias ad mediā: deīde ꝓcede cū groſſa: ⁊ mo/
dera te ſꝫm etatē ꝯſuetudinē v̄tutē. de qbꝰ 4° ca°. Et ħ no/
ta ꝙ appꝫente digōne māe poteris cū cibo admiſcere apiti/
ua. vt radicē apij petroſillini ⁊ hꝫ. Itē dari poterūt cappa/
res ⁊ talia acetoſa ſubtiliātia ⁊ icidētia ⁊ ħ appꝫente digōne.
cibet᷑ aū poxiſmū p ſex hoꝛas ad minꝰ ⁊ ſup ip̄ꝫ doꝛmiat. ſu
p ip̄ꝫ v̄o q dat᷑ tp̄e ſincopis nō doꝛmiat: vt infra. ¶ Potꝰ hi
ta itētiōe ad māꝫ ad v̄tutē: ⁊ ēt ad febꝛē cōpetit vinū album
clarū ſubtile odoꝛifeꝝ nō ſtipticū ſapoꝛe mediū ꝙ moderat᷑
ēt ſꝫm ꝯſuetudinē etatē tp̄s anni: imo qꝛ ſtomacꝰ i hac mul
tū ledit᷑. 12. terapē. ꝯcedit᷑ dulce ⁊ limphet᷑ ſꝫm vinoſitateꝫ
vini. Itē cōpetit aq̄ oꝛdei decocta cuꝫ melle aut ꝫuccaro ru.
⁊ max' i p̄mis quatuoꝛ diebꝰ: ⁊ p̄cipue cū ꝯfidis de virtute.

¶ Motus ⁊ qes. Semp i lecto qeſcāt nō moueant᷑: neq̄ꝫ ad
aſſellā ſe eleuēt ſi poſ'e eſt neq̄ꝫ ad mingēdū qꝛ motus parat
ad ſincopim: vt ſupꝛa: ſed oīa iacētes in lecto faciāt: ⁊ i hoc
ſtude vt potes: neq̄ꝫ hūc poſtponas canonem ⁊ igeniare vt
ſtātes i lecto ſupfluitates emittāt: ⁊ ſemp cū ſunt in tali actu
facies aliquo odoꝛifero aſpergatur.

¶ De ſomno ⁊ vigilia. ꝓhibeant᷑ a ſomno oīo i ipſa ſincopi
⁊ ēt i tp̄e appꝛopinq̄tiōis eiꝰ. Hic Aui. dixit vt ſup̄ de ſtāti/
cis ꝙ ſomnꝰ dꝫ eē eq̄lis vigilijs. ait. Ponat᷑ medietas tp̄is
eoꝝ fricatiōibꝰ. vt mā reſoluat᷑ marie ipſa ente vitrea cru/
da ⁊ medietas tp̄is eoꝝ doꝛmitiōi vt mā digerat᷑: ⁊ v̄lꝰ reſi
ciat᷑. ¶ Repletio ⁊ inanitio: repletio vitāda eſt oīo. Itē ad
ſaturitatē nō comedat. Inaniat᷑ vēter cū collirio ex melle ⁊
ſale facto: ⁊ cuꝫ a ſomno ſurgit tentet expellere ſupfluita/
tes muſcoſas ex naribꝰ: ⁊ vt dcm̄ ē: ꝯfoꝛtādi ſunt vt nō ſur/
gāt ad aſſellā: imo regēdi ſunt. ¶ Animi accūtia: Euitēt ex
ceſſiua q̄ habēt virtutē debilitare: aut humoꝛes inflāmare
⁊ ponere in motu: qꝛ ex eo vt ſupꝛa accidit ſincopis, dicūt
quidam ꝙ moderata ira iuuat. conſidera.

¶ Pꝛo ſcd̄o ꝯſtante virtute euacua: ⁊ ħ ſp̄ál'r qn̄ nā ex ſe nō
mouet᷑. qm̄ ſi illic eēt fluxus ſupfluus al'r agēdū: vt i ſeptio
canone. ⁊ p̄ ſecuꝝ ē ſuppoſitoꝛiū ex melle ⁊ ſale factū. Qꝛ ſi
de v̄tute bū ꝯfidis potes ⁊ ventrē lenire a ſupfluitatibꝰ fe/
calibꝰ mucoſis cū cliſteri ex bliti caule floꝛibꝰ camomille
oꝛdei ⁊ mercuriali facto cū ſale ⁊ oleo cōi. Qꝛ ſi māe eſſent
i ſtomaco ⁊ educere velles. Nota p̄ auctoꝝ nr̄oꝝ appꝫentē
diſcoꝛdiā. Raſis. 16. ꝯtinētꝭ i ħ cap'lo auēte Alexādri. Inqt.
Da in potu laxatiuū ad alleuiādū illud flegma vt nō aggra/
uet nāni. Qꝛ ſi videris egrū coꝛroboꝛari ſup reſiduū bonū.
ſi nō da iteꝝ ei laxatiuū. Gal'. vero. 12. terapē. vī ꝯ'liū opina
ri cui ⁊ Aui. ꝯſentit: ⁊ rō qꝛ hi humoꝛes qeſcētes ſincopiꝫ
faciūt: qꝛ. ſ. nō hn̄tes foꝛtē motū. g̊ multo magis moti foꝛti
farmaco aut debili. ſepe ꝯtingit hec apparens diſcoꝛdia pp̄
varias auctoꝝ eſtimatiōes. Nā Alex. eſtimauit ꝙ talis mā
groſſa ⁊ viſcoſa fricationibꝰ educi nō poſſit: ſꝫ idiget ſolu/
tiuo: ⁊ ꝙ v̄tus eēt foꝛtis i tolerādo eū. Gal'. vero ⁊ Aui. ar/
bitrati ſunt ꝯ'rium: vt ꝙ v̄tus tolerare nō debeat. ⁊ iō dixit
Gal'. allegato loco. In nullo talium ſanguinis ablatio ſine

mario aſſueuit fieri nocumēto. Quidā volētes ꝯciliare in/
quiunt Alexandrū fuiſſe locutū vbi flā eſt benignū appꝛo/
pinquās ſanguini: pp̄ qd̄ ⁊ dixit flōiam fieri poſſe. Gal'. v̄o
⁊ Aui. vbi flā ſit coꝛruptuꝫ. vt ſupꝛa: pp̄ qd̄ flōiam negauit
Gal'. Alij ꝙ Gal'. ⁊ Aui. timuerūt caſum v̄tutꝭ ex motu hu
moꝝ pp̄ qd̄ ꝓhibēt farmacū. Alex. vero ⁊ Auer. plꝰ timue
runt caſum v̄tutꝭ ſeu ſuffocationem eiꝰ ex multitudine. Iō
auſi ſup farmacū. ꝯſidera. Qm̄ ħ eēt locꝰ ſpeculatiōis quaꝫ
nō diſſoluit niſi expientia: ⁊ iō magis exptis credēdū. pp̄ qd̄
Alexādro viro qppe exptiſſimo vna cum Auer. adhereo.
Itē ſecutus p̄ncipē ꝯſtāte v̄tute p̄ lenias vētrē cuꝫ cliſteri.
vt ſup̄ ēt gradādo ad foꝛtiꝰ addēdo aliud medulle cartami
caſſie ⁊ yerepigre: ⁊ hꝫ. qd̄ ſi de v̄tute bn̄ confidis potes te
transferre ad lenitiuū p os ex caſſia manna: ⁊ cū odoꝛe tur/
bith aut agarici: ⁊ marie i ꝓceſſu: ⁊ ſic gradādo in eius effi/
cacia. Et adherētes Alexādro p̄ſumūt ſup̄ farmacū debile
ſupꝛa vomitū: ⁊ ſup̄ flōiam. ſup qdē ſolutiuū foꝛte ⁊ debile
⁊ ſupꝛa vomitū marie qn̄ v̄tus ē foꝛtis ⁊ mā ē apta ſatis fa
ciliter educi: ſupꝛa flōiaꝫ v̄o qn̄ flā eſt dulce vel ſanguini ad
mixtū: ſi ex flōia nō cadit in ſincopim. Tu itaq̄ꝫ ſi cōphendis
māꝫ in ſtō ꝯtineri quā extimas leuiter vomitu educi poſſe:
tūc ꝓuoca ip̄m cuꝫ oximelle ſimplici ⁊ aq̄ ꝫuccari: deinde p
qntū hoꝛe imitte pēnam oꝛi aut digituꝫ vt faciliter fiat. ꝙ ſi
vī ꝯſtare v̄tus: potes foꝛtificare cū aqua decoctiōis raffani
⁊ hꝫ. vt ſepe i radicibꝰ vlibus. Et ex ſolutiuis ꝯueniūt pill'e
de yera ſimplici ale ſanguine ⁊ hꝫ. vt ſup̄. 5. ca. vbi v̄o non
ꝯfidis de v̄tute ſolutiua dimitte ⁊ attēde ſuppoſitoꝛijs. ⁊ ſi
vī ēt ſemp cū timoꝛe leuibꝰ cliſterijs. ¶ Et ſis ſollicitus: vt
Gal'. de fricatiōibꝰ. de qbꝰ vidēda ſunt qnq̄ꝫ. Pꝛimū qd fa/
ciunt ſiue opant᷑. Scd̄m q̄ ptes coꝛpis ſunt fricāde. Tertiuꝫ
q̄les eē debēt: debiles. ſ. aut foꝛtes. Quarto cuꝫ qbꝰ fiende
ſunt. Quinto q̄ꝫto tp̄e. ¶ Pꝛo p̄ dc̄m ꝙ excitāt v̄tutē ne in
ſincopi ſuccūbat aut ipam icurrat diuertēdo māꝫ ne ad coꝛ
vadat ſeu fumū mittat. Itē māꝫ diminuit ipſaꝫ ſubtiliādo:
qꝛ cal'm excitāt ⁊ iuuāt ip̄m ad ipſam ſubtiliādā. ⁊ ex ꝯn̄ti
ſic ab eo facil'r reſoluit᷑. Itē poꝛos aperit vt facilꝰ trāſpira
re poſſit. ipſam q̄ calefac̄: ⁊ ſic ſua friditate neq̄ꝫ coꝛ neq̄ꝫ os
ſtōi ledit vt ſup̄ ſincopiꝫ iducēdo. ¶ Pꝛo ſcd̄o dc̄m ꝙ p̄mo
crura ⁊ coxe fricāde ſūt trahēdo ad iferioꝛa cā melioꝛis di/
uerſionis. Scd̄o trāſcēdū ē ad bꝛachia ⁊ manꝰ incipiēndo a
ſpatula. trahēdo v̄ſus manū pp̄ eādeꝫ cām: deinde ꝓcedat᷑
ad collū ⁊ ad ſpatulas nō trahēdo deoꝛſum ne mā v̄ſus coꝛ
trahat᷑ ⁊ v̄ſus os ſtōi qd̄ ē iuxta. xj. ſpondilē: ſꝫ fiat fricatio
lateralis v̄ſus bꝛachia. deinde fricet᷑ pectus ⁊ lateraliter. ſ.
verſus bꝛachia qbus finitis. ad fricationē cruriū ⁊ coxaruꝫ
redeamꝰ. ¶ Pꝛo 3° dicat᷑ ꝙ incipiēdū a foꝛtioꝛibꝰ pp̄ māꝫ
in p̄n° eē fridioꝛē ⁊ groſſioꝛē: deinde debēt eē leuioꝛes ꝓce/
dēdo de leuioꝛibꝰ vſq̄ꝫ ad leuioꝛes ad declinationē. nā i de/
clinatione debēt eē magis leues iā excitato magis caloꝛe ⁊
mā magis ſubtiliata. Auic. ꝯſentit eas vſq̄ꝫ ad abraſionem
cutis: ſꝫ nobiles nr̄i ⁊ delicati ħ nō paterent᷑: ⁊ iō tibi ſuffi/
ciat ſi fiant doloꝛoſe abſq̄ꝫ cutis abraſione. ¶ Pꝛo 4° dc̄m
ꝙ vt Aui. debēt fieri cū pāno aſpo. ⁊ ħ nota ꝙ vtile ⁊ ꝓ ho
noꝛe artis ē vt talis pānus ſuffumiget᷑ p̄us cuꝫ ligno aloe
muſco aut cinamomo ⁊ hꝫ. pp̄ ſincopim. ¶ Pꝛo 5°. dc̄m: ꝙ
vt Aui. dꝫ occupari totū tp̄s vigilie: vt ſupꝛa. Sed in ħ opꝫ
medicū eē multū pꝛudentē ne p eas faſtidiat ifirmū aut ip̄ꝫ
debilitet: ⁊ ideo bn̄ qd in eis fiendū attende. Quidā faciunt
cū pāno ifuſo in maluatico aut alio liquoꝛe. Sed qꝛ dubiū
ne adhuc poſt foꝛtē exp̄ſſionem pāni remaneat liquoꝛ ob/
ſtruens poꝛos: hinc ſecurioꝛ eſt ſuffumigatio. De his frica/
tionibus vide. ſupꝛa de cura flegmaticarum in generali.

¶ Pꝛo 3° canone dc̄m ꝙ vt ſupꝛa ꝯueniunt digeſtiua ſubti
liatiua icifiua nō multū cal'a. ⁊ hoc ēt variat᷑ ſꝫm varietateꝫ
ſtātis. ⁊ tu habes ea oīa tuo ꝓpoſito 5° ca°. ⁊ tu ibi. verum
hic nota ꝙ cū os ſtōi ledat᷑ multū: ⁊ ſimiliter coꝛ frigidita/
te ipſiuſ: hic debes cū digeſtiuis ponere: q̄ hec duo mēbꝛa
reſpiciunt

reſpiciunt. vt aquã melliſſe bugl. mente yſopi ⁊ hmõi.

¶ Pro q̃rto euacua cũ ſolutiuo: iam .ſ. digeſta mã: vt de alijs flãtibus dicebat: ⁊ ↄtinua ⁊ digeſtiuum ⁊ ſolutiua. vt ſupra de alijs ⁊ hoc ſi in longũ ꝓcedit. De ꝓuocatione dicat: vt ð alijs flãticis. De diuerſione ſtatiʒ dicet i cõplẽdo 7^{m}. ¶ De ↄfortatione ſtõi dõm ꝙ ↄuenit aromaticũ roſ. cũ marg. ſcm̃ in ↄfortationẽ cordis. Itẽ dyamuſcuʒ ⁊ ita de alijs: ⁊ ſilr ad extra vnctiones cerotaria ſacculi ⁊ hꝰ. has itẽtiões habẽtia.

¶ Pro ſeptimo dicat ꝙ cuʒ hac febre neceſſario bꝰ ↄiũgitur ſincopis pp qð ⁊ dicta eſt ſincopalis. Eã vo quãq ↄcomitatur ſitis ⁊ ventris fluxus. Pro ipſa vo ſincopi dõm: ꝙ in pn cipio euentus paroxiſmi inſtare debes cuʒ fricationibus ⁊ alijs diuerſionibus pp cãs tactas: ne. ſ. mã ad cor vadat ꝙ ſi cõprehendas in viſceribus rugitum: impone ſuppoſitoriuʒ ex puluere yere ⁊ melle factũ: ꝙ ſi cupis fortius adde ſalgẽma. Iteʒ ſi vi ventoſitas in ſtõ ⁊ parte ſupiori ventoſam magnam abſq ſcarificatione vmbilico ſuppone. Item ⁊ cordi epithima ex rebus cordialibus calis applica cum ſacculo aut aliter. ⁊ hoc in principio: ꝙ tamẽ remouebis in augmẽto febris. Itẽ odoret aromata calĩa ⁊ ſiccã: vt gariofilũ cinamomũ nuceʒ muſcatã muſcũ ⁊ hmõi. Et cum incipit lipotomiaʒ intrare: niſi foret mulier incurſura ſincopim ex retentione menſtruoꝝ aut ſpermatis da ei paneʒ infuſum in vino aromatico limphato: ſi infirmus patitur cuʒ tertia aut q̃rta parte aque roſate: aut limphet cuʒ aqua ſimplici cocta. vnde hic cibus ſpãliter cõmendat a Gal. 12. terapentice. vbi dicit. nihil melius. Immo in hoc caſu datur ſaracenis: qbus ex lege ſua ꝓhibitũ eſt vinũ bibere. Et Auicen. Et cũ videris in corpe incipe debilitari ⁊ cadere ſubito ciba cum pane infuſo in vino cõmixto ſi non ꝓhibet apa in viſceribꝰ. cum ergo aſſociat ⁊ hec egritudo. non eſt curatiõl modus neq fiducie locus. ſ. qñ accidit huius alteratio in pulſu. ⁊ hec q̃dem cibatio eſt ex eis q̃ neceſſaria ſunt qñ vehemens fit ſincopis. ⁊ ſuper hunc cibũ nõ eſt dormiendũ. vt ſupra. Itẽ valet exhibitio ꝓ tunc dyamuſci dulcis cũ margaritis: ꝙ ſi cõprehendes maliciam notabilẽ humoris ex pte ſue frigiditatis non erit in canonicũ dare tyriacã cũ modico vini ſubtilis odoriferi aut aqua melliſſe: dato ꝙ febri ↄtrariet. cum iam ptrãſiuit pn^{m}: q: in augmento non eſt dubiũ de ſincopi non dabis talia: imo ab eoꝝ potu abſtine. ꝙ ſi pur cupit potum fac ipſuʒ modo colluere os cũ aqua ordei çuccarata ex çuccaro rubeo: aut cũ aqua mellis. ex. ℥. ix. aque. ⁊ mellis. ʒ. 5. aut da iulep: aut oximel ſimplex cũ aqua cocta: ⁊ ſit calıduʒ in hyeme. ꝙ ſi cũ his potibus cõmiſcentur que cor confortent melius. Et iuxta hec nota: ꝙ textus Auicenne reperitur cõmuniter ſic. ⁊ vinũ confert eis in principio rei ⁊ proprie ſi fuerint febres eoꝝ ſanguinee: imo videtur ↄtrariuʒ. Et quidã textus ſunt negatiui ⁊ nõ habẽt difficultatẽ: ⁊ credo ꝙ ſit verior negatiuus. ⁊ eſt cõſonus textui Raſ. 16. cõtinentis. ꝓprio cap. ⁊ tu ẽt diſtingue inter lymphatum ⁊ non lymphatum. nã attẽdendo virtuti magis q̃ʒ febri in ſanguineis cõpetit: ſed lymphatuʒ. ↄſidera. ¶ Pro ſiti detur acetoſus melius ⁊ pro fluxu ventris conſtrictiua leuia: quoniam ſi virtus tolerabit erit iuuatiuus.

In ea vero q̃ a colera groſſa ꝓcedit ſeruentur canones qui dicti ſunt de ſincopali humoroſa ex flegmate ex parte lenitionis ventris cũ his de qbus in de cura tertiane note. Et ex pte vomitus: eſt. n. in eis facilis propter coleram ⁊ ꝓpter locũ: q̃m talis vt plurimũ reperitur in ſtomacho. Item attẽde ꝙ canones hi debent eſſe medij per participationeʒ inter canones nunc repletos ⁊ canones ponẽdos de ſincopali minuta. Et ad ſummũ melius eſt vt aſſidue ꝓficiat in ea. i. vt medicus continue aliud agat ex parte lenitionis vomitus aut fricationũ leuioꝝ. ſ. q̃ʒ in flegmatica ⁊ fortioꝝ q̃ʒ in minuta: ⁊ attendat continue virtuti vt eam non debilitet: ſed in robore ſuſtineat propter quod neq ſubito neq in eadem die debet euacuare. Q: ſi fuerint a ſanguine iam de ea dictum ex parte ſtõmic qd agendum: ⁊ in alijs te modera vt in precedentibus. Que a colera eſt raro euenit: ſed que a ſanguine rarius.

¶ De ſincopali minuta. Rubrica. xiij.

Febris ſincopalis minuta eſt febre acuta cũ velocitate eueniens in cuius aduentu accidit ſincopis ⁊ caſus virtutis pulſus. Cu- A
ius cã ſm plurimum eſt colera ſubtilis putrefacta ac venenoſitate participans. dĩ ſincopalis ab accidente ↄcomitante. dĩ minuta vt ↄtra diſtinguat replexionali: q: hec eſt a minuta. i. a pauca mã dicitur acuta propter ſeuitatem accidentium: etiã q: breuis eſt terminatiõis: ita vt aliqñ nõ ſufficiat virtus vſq ad quartũ Auic. dicitur cum velocitate: q: mã eſt ſubtilis mobilis velocis itaq mouetur. ⁊ aliqñ ita ſubito mouetur cum tanta malicia vt virtus eius non ſuſtineat ad quartum: ſed ante moritur patiens. dĩ in cuius: q: in primo paroxiſmo cadit pulſus ⁊ virtus aialis ⁊ nãlis ⁊ in ſequentibus duobus multo plus. ⁊ dĩ cuius ſm plꝰm: q̃m etiã a mã mala venenoſa ſubtili melica ex aduſtione colere facta poteſt ↄtingere. eſt. n. ſubtilis. ⁊ iõ ꝓfundatur quare mẽbra in qbus ꝓfundat a ſe excutere non pñt. Iteʒ q: putrefacta febre facit: ⁊ q: venenoſa ſtõ ⁊ cordi inimicat: pp qð ſincopim facit. ¶ Corpa autẽ marie huic para ſunt colica valde in qbus he multiplicant mãe: ⁊ qbus per viaʒ diſſolõnis eis citiꝰ accidit ſincopis: ⁊ forte colã hãc faciens eſt praſſina. vel eruginoſa de qbus ſup̃ in de colicis: ⁊ facit poxiſmos de 3° in 3^{m}. ꝙ ſi fuerit ex melia: ð 4° in 4^{m}.

Cauſe. De cauſis eius dõm: vt ſupra de cauſis factiuis colericaꝝ. ⁊ tu ibi. ¶ Sed dices qũo Aui. tractauit de ea cum flegmaticis: cum nullo mõ ſit ex flegmate: Credo dõm ꝙ hoc ideo fecit: q̃m ſimilitudinem hʒ non paruaʒ cum cura ſincopalis humoroſe: ⁊ magis quã cũ colericis ⁊ maxime rõne accidentis pncipalis ꝙ eſt ſincopis aqua ipſa principaliter denominatur. conſidera. B

Signa demonſtratiua. Auic. relinquit eam notam ex accidentibus ſuis cum ſignis demonſtratiuis colere. que iam ſupra poſuerat tibi. Itaq ex parte ipſoꝝ ⁊ ꝓnoſticoꝝ tibi ſufficiat deſcriptio poſita ⁊c̃. que de humoroſa dicta ſunt ac de ſignis colericarum. C

Canones pmus ordinatio diete. Scðs euõ gradata de debili ad forte vt ſupra. Tertius ſi egritudo dat inducias eq̃tio ſiue digõ. Quartus reiterata euõ. Quintus pticularium ad extra adminiſtratio. Sextus accidentium correctio. ¶ Pro pꝰ declinet aer ad ↄtrarium cauſe: q: ad frigidũ ⁊ humidũ. vñ ꝓ eius rectificatione recurre ad ea que de ipſo dicta ſunt ſupra. de febre peſtilentiali: q: in oibus eſt vt ibi moderandus: ⁊ tu ibi oino. Item de febribus acutis. ¶ De cibo ⁊ potu dicamus ꝙ cibus dʒ eſſe reſtauratiuus ⁊. i. virtutis ſuſtentatiuus ineptus reſolõni alteratiuus ⁊ prohibitiuus gñonis ventoſitatis ⁊ mali humoris colerici venenoſi vt plꝰm ⁊ putrefactiui: quas oẽs ↄdõnes hʒ cibus peſtilẽtiatoꝝ ꝓpter qð recurre ſupra. de cura febris peſtilentialis. ⁊ cõpetunt in hoc caſu vitella ouoꝝ cũ agreſto vel ſucco ſiue vino granatoꝝ. Et dato ꝙ albumen videatur cõpetere tñ vituperat euʒ Gal. 12. terap. q: eſt indigeſtibile: ⁊ hoc in cura febris ſincopalis minute ⁊ ↄueniunt acetoſa oĩa vt ibi. vbi ⁊ de geladoxcio fructibus ⁊ ſilibus q̃re. De potu ↄuenit aqua ordei pauci ordei: ⁊ non multe decoctionis: ⁊ cum çuccaro optimo. Itẽ aqua çuccarata cũ vino granatoꝝ ſucco arancioꝝ ⁊ ſimilium: vt allegato loco. ꝙ ſi neceſſariuʒ erit dare vinũ ſit aquoſum debile inſpecta: vt ſepe etate cõplexione ↄſuetudine ⁊ tempore anni. D

¶ De inanitione ⁊ replõne vtraq cũ excedit vitãda. nã cum vtus in ea multũ ꝓſternat. ⁊ accidẽtibus ꝓſternẽtibus virtutẽ ilico dãdus ſit cibus. pmo aphor. cõmẽto 9°. hinc debes ſuccurrere ſepe eis cũ cibo: dando. ſ. multis vicibus ⁊ paꝝ ꝓ vice. Etiõ dixit Auic. viuificet cuʒ cibo paulatim: a

ſit cibus panis de ſimula infuſus in aqua granatorū infrigidata aut ꝯſilis. acetoſis alteratus: q habeat ꝯdōnes iam ſupra enumeratas. Et attende ꝙ cibet ſi poſſe eſt ꝙ paroxiſmus occurat ſtō vacuo. volo dicere qđ cibet minus verſus horam paroxiſmi. Euacuetur venter cū ſuppoſitorio aut cliſteri: non ſe mouēdo de lecto. vt ſupra oino de hūoroſa.

¶ De motu ⁊ qete. vitet oino motus: ⁊ qes ꝑ poſſe introducatur neqꝫ fricationes huic ꝯueniūt febri. ꝙ ſi fiēt ſint leues in manibus ⁊ pedibus ad introductionē ſomni: ⁊ cū rebꝰ odoriferis virtutē viuificātibus. nā fricatiōes fortes inflāmant: ⁊ ſic augēt in calore. Itē diuertūt calorē ⁊ principiū vite ſic derelinqtur: ⁊ etiā qui ponit coleram in motu.

¶ De ſomno ⁊ vigilia. Introducat ſomnus vt poſſibile eſt: ita ꝙ maius ſit tps eius q̄ȝ vigilie. Tu tñ iſta modera reſpectu ipſorū in ſanitate. Accidentia animi extrema vitent. Et in ſumma debes ſtudere ꝯfortationi virtutis: ⁊ remotioni ſincopis. vñ opꝫ ꝑ tūc ꝙ q̄ſi oi hora infirmus nutriatur cū cordialibus refrigerantibus. vt de cibatiōe peſtilētiatorū. ⁊ hoc añ acceſſionē vt magis poteris: qꝛ ꝯuenientius ex pullis ouis teſticulis gallorū ⁊ hꝰ alteratis vt dcm̄ eſt. Et ꝑ 2° qdā dāt in ea ſuccū ğnatorū cū modica tyriace ꝑp venenoſitatem ⁊ eſt ꝯueniens valde attēta tñ etate ꝯſtōne tpis ꝯplo̓ne ⁊ hꝰ. ⁊ tu bñ cōſidera. Et alij aquā veri frigoris cū pauco tyriace ⁊ eſt iuuatiua valde. Et ꝑ cōplemento canonū ſcito ꝙ ēt ad lꝫ adducere debes canones de cura ſincopis ab Aui. poſitos. iiª tertij. ⁊ tu ibi. Et vl° attēde vt de hūoroſa: ꝙ canon canonū eſt ꝙ medicus dꝫ aſſiduus eſſe circa infirmū. mō cū vno canonū. mō cū alio: ⁊ nō dimittere egrū: vt qꝛ mō cū cibatiōe. mō cū lenitiōe: ⁊ ſic de alijs. ¶ Pro ſcđo dōm ꝙ ꝯfert ſuppoſitoriū ⁊ ventris lenitio: ⁊ ſunt v̓ba Serap. ⁊ fiāt hec oia abſqꝫ motu: vt ſupra. Et cuſtodiat ab oi eūone ꝑter lenitionē ⁊ vomitū. vñ vomitus i caſu eſt iuuatiuꝰ valde: qꝛ ipſa cola ex ſe mobilis ē multū cū ſit ſubtilis: ⁊ fiat vt Serap. cū aq̄ cal̓a ſola: aut cū modico olei: aut cum ſy. ace. ſimplici. vt ſupra de hūoroſa. Quidā vt Marſilius patauꝰ dāt aquā fructuū Meſ. Itē diaprūis. Nic. abſqꝫ ſcamonea: ⁊ eſt ꝓpriū. Itē ⁊ caſſiā ⁊ māna cū decoc. prunorū tamarind. lupulorū: ⁊ hꝰ. ⁊ cum di cuſtodiat: intellige ab oi eūone fcā cū farmaco ſ̓ati. ⁊ tu cōſidera. ¶ Pro tertio. Si mā non fuerit multū furioſa ⁊ inflāmata ⁊ dās inducias da ſy. valentes i cola praſſina. v̓ 5° ca°. ⁊ breuiter digeſtiua dicta de febre peſtilētiali aromatiçādo ⁊ iulep ⁊ aquas elēbicatas dādo: vt ibi: ⁊ breuiter adminiſtrādo frigida ⁊ humida ⁊ ſicca ſtomacalia ⁊ cordialia: vt allato caplo. ¶ Pro 4° da eūantia colam ex reubarbaro mirabolanis citrinis ⁊ ex agarico cum decoctione prunorū tamarindorū ſebeſten iubarū capillorū veneris accedule: ⁊ hꝰ. Item cōpetit caſſia māna: ⁊ hꝰ cū decoctionibus rerū dictarū. Et euita ſcamoneam vt potes tñ de hoc diſputatū eſt ſupra de feb. peſtilentiali. ⁊ tu ibi. ¶ Pro qnto veni ad adminiſtrationē ꝑticularī ad extra vel ad epithīma cordiale fridū. ⁊ fac ipſū humidū ſi nō ꝓhibet tuſſis ⁊ pectoris anguſtia: qbꝰ caſibꝰ fac ipſum ſic cū ſacculo: ⁊ talia epithimata ſicca ⁊ hūida habuiſti ſup̄ de febꝛibꝰ peſtilētialibꝰ. Et ſilr̓ ꝯpare circa epar ⁊ renes ⁊ ſpinā dorſi applicando frigida ⁊ hūida ſibi ꝯueniētia: vt decebit: q̄ oia colligere debes ꝓprijs caplis. ⁊ ꝑ parte ſupra de cura febris peſtilentialis. ⁊ in radicibus vlibus. Qꝫ ſi ꝯtingeret ſudor: cū habeat virtutē debilitare: ⁊ ſupueniente ſincopi amplius debilitet: ⁊ dubiū ne cadat i occurrendum cū ꝓhibentibus ipſum: vt Alexander. vitet omne ſudare faciens ⁊ Guielmus induit in die pluries camiſiā infuſam in aqua roſata cū ſandalis mixta: aut cum cāphora: ⁊ tn̄ attende virtutē. ⁊ ꝑ hoc accidēti ſupra de cura acutarū. ¶ Pro ſexto q eſt correctio accidentiū dōm ꝙ in hac cōſueuerunt accidere accidentia acutarū cū ſit de numero earū: vt ſupra in deſcriptione: ⁊ iō ad ea te trāſferas loca cum opus erit: ſat tibi ſit. ſi de ſincopi dicetur: tpe aūt ſincopis aut appropinquationis eius. parā epithima aut ſacculū cordialē: deinde exhibe micā panis infuſi in ſucco granatorū acetoſorum: aut agreſte aut arancio ꝛ aut citoniorū: aut in vino aromatico bñ limphato cū aqua ro. aut acetoſelle. Qꝫ ſi videris virtutē debilē multū dare poteris aquā carnis ſublimatam: aut brodiū ꝯſummatū nō pinguoſum alterata cū ſuccis dictis: ⁊ ſilibus frigidis ſandalis ⁊ hꝰ. Itē ⁊ ꝑ tūc aſperge faciē eius cū aqua roſ. bug. accedule triaſandalis cum muſco aut cū cāphora ſi nō abhorret cāphorā. vl̓ fiāt odorifera frigida: vt ſupra de peſtilentia humida aut ſicca: vt placebit. Itē ꝑ tunc fiāt fricationes vt virtus excitetur: qua excitata dimittant. ⁊ tunc cum excitata fuerit attēde febri ſm̄ tpa eius. ⁊ ꝯfortationi virtutis cū electuarijs ⁊ ꝯfectiōibus cordialibus ⁊ alterationi caliditatis febrilis adminiſtrando frigida refrigerantia ipſum ꝙ ſi videris īfirmū deficere ſubtilitate ſpūum ⁊ humorū qui reſoluunt a caliditate febrili. tunc ſtude ingroſſationi ipſorū cū refrigerantibus vt flabellando irrorando eū cū aqua predicta applicando teſticulis. refrigerantia: ⁊ eſt modus magne refrigerationis: ⁊ circa pudibunda mulieris. Item pulpas cruriū cū aqua roſata. Item non inconuenit addere cū his aq̄s frigidis modicum vini aromatici in virtutis ⁊ ſpirituū viuificatione. Et breuiter ſis valde attentus virtuti in dando cibū in ꝑncipio paroxiſmi augmento vel ſtatu timore ſincopis aut caſus virtutis: ⁊ euita fortes eūones. vt ſupra. in hac enim opus eſt prudentia. eſt. n. mala ⁊ interficiens febris.

Capitulum. xv. De febꝛibus melancolicis. continens rubꝛicas octo.

¶ De diſpoſitione feb. melancolice in vli ⁊ cauſis eius ⁊ de ſignis cuiuſlibet ſpeciei feb. melancolice. Rubꝛica. j.

Febꝛis melica eſt febris ſm̄ plurimū periodica ſiue interpolata a melancolia non naturali putrefacta per aduſtionem colere genita ſm̄ plurimum eueniens. Cuius eſt egrum de quarto in quartū magis affligere ſꝫ naturā ipſius humoris ꝓpriā. Di ſm̄ plurimū periodica: qꝛ vt Auic. minoratur caſus. i. euentus quartane inſeparabilis. i. continue. Et cā qm̄ paucum reperitur ad intra vaſa de ipſa melācolia: qm̄ eſt humor nature multū diſſimilis: ⁊ ideo cū mouetur ad putredinē: ⁊ amplius fiat virtuti horridus: mouetur virtus ad ipſum expellendū extra venas. nā cum incipit derelinqui a regimine virtutis incipit putrefieri: ⁊ qꝛ hꝫ qualitates putrefactioni contrarias hinc eius putrefactio tardatur: quare in tpe hoc medio virtus ad ipſum expellendū reddit fortis: ⁊ ſic raro ſit continua: vt experientia docet: Di a melancolia nō nāli: qm̄ rarificat. i. raro ſit a nāli ꝓpter impreparationē ſiue ineptitudinē ad putrefactionem rōne ſuarum qualitatū: imo. 18. cōtinētis auctoritate Symeonis. nunq̄ȝ ſit q̄rtana a melancolia nāli cuius ſermonē: vt Auic. non auſcultabis. Cū omnis humor derelictus a regimine nature ⁊ occupatus calore extraneo ſiue putredinali poſſit putrefieri. vt ſcđo de differētijs feb. ⁊. ii. terapen. Fit. n. vt plurimū per aduſtionē colere: ⁊ minus per aduſtionē melie. Et inter has medio mō ſe hñt: q̄ per aduſtionē ſanguinis ⁊ flātis fiunt: ſed rarius ſit ex flāte q̄ȝ ex ſanguine. conſidera. Dicitur eius: qm̄ aliqñ: vt ſupra de flāticis: pōt ex certis ꝯdōnibus flegma de quarto in 4m motū facere: ⁊ tñ nō erit melica. ¶ Diuidatur itaqꝫ febris hec in quartanā verā ⁊ nō veram ſiue notā. Uera q ex nāli melia ſit. Non v̇a ſiue nota q̄ ex melia ſit nō nāli. Propter qđ ſcito ꝙ melia non nālis. eſt duplex. Quedā talis per cōmixtionē humoris alterius cū ea cōmixtione nō vnita: ſꝫ tñ melancolia eſt tanti vigoris vt trahat alium humorē ad motū ſuū. Quedā per cōuerſionē alterius humoris ī melīam: ⁊ ipſius in ſeipſam: ⁊ ſic habētur ſpēs q̄tuor. Nā qdā ſanguinea: qꝛ per conuerſionē ſanguinis in eam facta. qdā flātica. quedā colerica: qdā melica per aduſtionē melanco-

ſic nālis genita. De qbus oībus per ordinē dōm. ℂ Diuidi
tur ſcōo in ɔtinuā ⁊ iterpolatā:⁊ de his etiaꝫ ſuis rubricis.
ℂ Differt vera a non vera. qm̄ vera raro fit incipiendo. nō
vera aūt ad alias ſeqꝛ egritudines. Propter qḋ dixit Aui.
quartana. ſ. nota plꝰ euenit ſucceſſione feb. putridaꝝ. Nā
cū non euadūt patiētes interim hūores q ſunt groſſi a cali/
tate putredinali vrunꝛ:⁊ deinde quartanā cauſant: ipſis ſic
aduſtis ⁊ putrefactis. Et iō bn̄ dixit ypo. 3° pnoſticorum.
Febribus inordinate vagantibꝰ q̄rtane future ſunt. ℂ Cor/
pora aūt his parata ſunt q̄ apta ſunt multiplicare meliam.
vt corpora ɔplōne frigida ⁊ ſicca ⁊ etatiue talia: vt ſenes ⁊
maxime frigidi ⁊ ſicci:⁊ q macri ſunt:⁊ venas hn̄tes angu/
ſtas:⁊ q̄ regimine vtunꝛ melico: vt comedendo lentes cau/
les piſces ſalitos ⁊ hmōi q̄ humorē gn̄ant melicū. vt ſupra
3° caᵉ. Et hec maxime v̄a ſunt: qn̄ melia non eſt talis p adu
ſtionē. Nā p aduſtionē talis maxie multiplicaꝛ in fine iuuē/
tutis. Et iō dixit ypo. 3. pnoſt. Et qui. xxxv. annos ṗtereūt
quartanarij efficiunꝛ. ℂ Tēpus aūt quartane ppoſituꝫ eſt
autūnus ⁊ finis eſtatis. q ſapit ṗncipiuꝫ autūni. ⁊ eſt ſnia h.
G. 2. de criſi. Ueritatē aūt ɔtinet precipue quando autūnꝰ
ſeruat naturā ſuam que eſt frigida ⁊ ſicca.

A **Cauſe.** De cauſis aūt eius dicaꝛ: ꝙ oē multiplicatiuum
melie pōt eſſe cā eius ex pte cibi ⁊ potus. de qui/
bus ſupra 4° caº. Itē oē aduſtiuū aptuꝫ. ſ. humores adure/
re:⁊ maxie qn̄ ṗceſſit aduſtio. nā in ṗncipio fiet fortaſſis co/
lerica. Itē omne accidēs aie meliam inducēs ⁊ caloreꝫ ex/
tinguens. vn̄ ypo. Timor ⁊ puſillanimitas meliam pficiūt
ſi diu ſteterint ad deſcendendū ⁊ maxime eſt veꝝ de primi/
tiuis. Que aūt ſint cōiuncte ⁊ antecedētes pꝫ. conſidera.

B **Signa** demōſtratiua. In ponēdo ea illū obſeruabo or/
dinē quē in flāticis poſui: q. ſ. ponā ſm ordinē
ſigna demonſtratiua vniuſcuiuſq ſpēi hūoris ipſam quar/
tanaꝫ faciētis:⁊ hoc iuxta diuiſionē primā de ipſo pauloan
te poſitā. Et an̄q ponanꝛ hec ſigna ſpālia: q̄dam ṗmittam
cōia: vt ex eis doctior efficiaris. Dis. n. q̄rtana cum iterpo/
latione incipit priꝰ cū oſcitatiōibꝰ alicibꝰ ⁊ h3. deinde ſeqꝛ
horripilatio. deinde rigor: deinde frigꝰ. vn̄ patiens ſentit in
oſſibus ɔfractionē ⁊ in iūcturis ac ſi diſſoluanꝛ: ita vt deide
accidat tremor ita vehemēs vt dētiū ɔcuſſionē ɔtinere ne/
queāt. Et poſt ſuccedit calor inter tertianaꝫ ⁊ quotidianaꝫ
mediꝰ ⁊ lēte. Poſtremo nōnullus aut paucus ſeqꝛ ſudor ḋ
quo infra. ℂ Quidā dixerunt ꝙ febris q̄rtana cognoſcitur
ab alijs ex q̄tuor. ṗm. ꝙ in eius aduētu eſt priuatio oium ſi/
gnoꝝ tertiane pure: imo multotiēs repiunꝛ ɔ̄ria. Scōm. ꝙ
raro p ſe incipit vt ſupra: ſed ſucceſſiōe aliaꝝ. Tertiū. ꝙ pul
ſus eſt ſicut illiꝰ q eſt in vltio ſenij ɔſtitutus: ⁊ de ipſo infra.
Quartū. ichoatio cuꝫ rigore debili q augmētaꝛ in pceſſu ⁊
ſentiꝛ frigus: ita vt ſentiaꝛ oſſiū ɔcuſſio atq ɔfractio.

C **Signa** demōſtratiua q̄rtane ex melia nāli facte. Initiuꝫ
vt ſupra faciens ab exeuntibus. Urina in prin/
cipio eſt ſubtilis alba aquoſa ſiue cruda cū priuatione dige/
ſtionis ppter humoris groſſiciem ⁊ frigiditatem: que lon/
go tpe durat ad fuſcedinem declinans. verū hec multū va/
riatur. nā in die interpolationis appet vt dictū eſt: ſed in die
paroxiſmi apparet ſubcitrina pp caliditatē putredinalem:
⁊ in die ſequenti poſt paroxiſmū: q2 caliditas putredinalis
egit lōgiori tpe in mā: appet citrina ſemp cū quadā fuſcedi/
ne. In ſtatu x̄o ingroſſaꝛ. In declinatiōe aūt vrī q̄nq appa/
ret nigra qn̄. ſ. quartana ſoluiꝛ:⁊ humor melicus cum vri/
na cōmiſcetur,⁊ hoc maxime in ea q̄ eſt ex nāli. Qꝫ ſi fuerit
ex ea que eſt innālis: appet ſubnigra vel ad nigredinē ten/
dens. Et q̄uis vria in ṗncipio vn̄ ſic colorata appet i oibus
quartanis: tn̄ diuerſitatē recipit ex parte coloris ⁊ ſubē in
alijs tpibus:⁊ hoc in alijs quartanis ab ea que eſt a melan/
colia nāli: vt dicetꝛ: q2 melancolia tenet diuerſitatē quaꝫ aſ/
ſumpſit ex parte humoris per aduſtionē in ipſaꝫ ɔuerſi. vn̄
⁊ variatur. Egeſtiōes v̄o vtpluriūū ſunt ſicce ad nigredi/
nem declives. Sputū diuerſificaꝛ etiā qm̄ qḋ exit a melan/
colia nāli aduſta eſt acre: ſicut acetū qḋ cadēs ſuper terram
ebullit. Sudor v̄o eius per ɔparationē ad flāticam eſt mul/
tus: ſed paruus in ɔparatione ad ſanguineā ⁊ colericam: q2
flā eſt viſcoſum adherens vomitus eſt declinās ad acetoſita
tem ſiue ad acredineꝫ:⁊ color eius ad nigredinē. ℂ A ſub/
ſtantialiter inherentibus: q2 cū caleſit corpus: nō fit calitas
vehemens: ſed eſt paulatim ſuffumigās: vt accidit in lapide
aut oſſe vel aliquo tali accenſo. vt ſcōo de differentijs. Un̄
calor in hac non cito: ſed paulatim accendiꝛ:⁊ non emittit
flāmā pp frigiditatē hūoris ⁊ eius groſſiciē:⁊ non ɔprehen
dit corpus totū. ſ. flāma eius ſubito vel intenſe: imo in ea eſt
calitas cū horripilatiōe. hoc eſt q2 interiora ſunt iam caleſa/
cta: exn̄tibus adhuc exterioribus fridis: q2 flāma ſic ſubito
extendi non potuit. ⁊ eſt cum frigore. ſ. v̄o: q2 poſitiuo vl' ēt
priuatiuo in exterioribus: iā exn̄tibus interioribus calis: q2
etiā calitas nālis differt redire ad exteriora. ℂ A qualitate
mutata Serap. Color faciei eſt viridis: ac aſſimilatur colo/
ri plūbi:⁊ alba oculorum ſilr plūbea ſunt:⁊ cutis in pceſſu
denigraꝛ ⁊ areſcit ⁊ fit ſicca ⁊ aſpa ⁊ dura. Qꝫ cū perſeuera
uerit iam ſic nocito ſplene: facies ipſa tumida fit ⁊ pallida ⁊
liuida cū tumore pedū. vn̄ vt infra nō raro ſeqtur ydrops.
ℂ Ab actione leſa. q2 ipſa incipit cū rigore ex quo patientes
ſentiunt in oſſibus ſuis ɔfractionē nō ſic ex rigore aliaꝝ: vt
in Almāſore. ⁊. 18. ɔtinētis. Senſus rigoris ipſius nō eſt ſi
cut ſenſus pūcture: ſed ſicut ſenſus rei refrigerātis cōſtrin/
gentis: donec dolor pueniat ad oſſa:⁊ ſic dicūt patientes ſe
ſentire debilitatē in oſſibꝰ ⁊ ɔcuſſionē in carne. Ex qbus ap
paret ꝙ frigus in ea pceptū eſt poſitiuū:⁊ cū aliq̄to dolo/
re q̄ſi frāgat oſſa:⁊ eſt illic ɔ̄ctio per quā ſtrident dentes. ve
ruꝫ non ſicut in flātica. Un̄ q2 mā melica in oſſibus ⁊ circa
oſſa magis repiꝛ q̄ꝫ mā flātica. eo ꝙ nutrimētū eoꝝ eſt me/
lancolicū. hinc ab ea eleuatis vaporibus groſſis ⁊ ſiccis qui
occurrētes pāniculis oſſiū ⁊ muſculoꝝ: in eis malum cau/
ſant ſenſum: ad quē ſeqtur eoꝝ ɔ̄ctio ſiue inſpiſſatio ſiue cō
preſſio. qḋ nō facit leuis vapor flātis. Et hec ɔ̄ctio eſt cā cō/
fractiōis dicte. Ad qḋ adiuuat: q2 cū hūor melicus ad extra
ſup membra ſenſibilia ſpargitur: ſua frigiditate ac groſſicie
verſus muſculos cutis male expelli pt. vn̄ remanēs diu ſu/
per muſculos ⁊ pāniculos oſſiū in eis cauſat dolorem hūc
pfundū ⁊ grauatiuuꝫ: quē ɔfractionē dicimus. Et qdam ſe
citius expedientes dicūt hoc ex natura ipſiꝰ humoris ɔtin/
gere: pp eius acredinē ⁊ acetoſitatē nāe multum diſpropor
tionatas. ɔſidera. Et ɔſilr fit dentium ſtridor in ea cauſatus
a ſiſibus vaporibus ad muſculos mādibulaꝝ pueniētibus.
Qui qdem ſtridor eſt ſicut ſpaſmus. Et aliqn̄ eſt ſtridor ita
vehemēs vt ſit neceſſariū ponere inter dentes baculum vel
aliqḋ tale: ne ex forti colliſiōe dentiū adinuiceꝫ frangantur.
ℂ Eſt aūt ēt videndū qs humor maiorē faciat ɔcuſſionem D
ſiue tremorē ſiue rigorē. Et p iſto breuiter dōm ꝙ tremor
⁊ motus ɔcuſſiuus eſt maior ceteris paribus in quartana
q̄ꝫ in flātica vel tertiana. Et exponitur cōiter maior. ſ. exten
ſiue in quartana: lꝫ in tertiana ſit maior: q2 itēſiue:⁊ tu ɔſide
ra. Et cum ṗ eſt frigus valde intenſum reſpectu frigoris: qḋ
eſt cū rigore tertiane. Nā frigus tertiane eſt priuatiuuꝫ. vel
pp priuationē accidit: vt ſupra de eo. Quartane aūt eſt po/
ſitiuū, veꝝ Auicē. inqt ꝙ ipſa incipit in primis cum frigore
paruo: q2 in ṗncipio ſui paroxiſmi. q2 hūor melicus ē tardi
motus ⁊ tarde moueꝛ ad putredinem:⁊ tardius q̄ꝫ flā:⁊ iō
tarde caleſit: pp qḋ in ṗncipio ṗncipij paroxiſmi frigꝰ ē par
uum: intelligēdo p frigus poſitiuum frigus: ſicut in flātica.
deinde incipit frigus eius addi: q2 augeri vt circa medium
eius: quia in augº magis ſubtiliata mā a calitate: q̄ ⁊ citius
mouebitur:⁊ maiorem corporis partem occupabit. poſtea
minoratur parum: apud ſtatum ſcꝫ ſui pricipij. Deinde ſup
ple magis declinabit adueniente. ſ. fine principij: ⁊ appro/
pinquante augmento paroxiſmi. Et hoꝝ omniuꝫ cauſa eſt

Digitized by Google

caliditas putredinalis cum incipit minus a mã occupari:
qđ eſt in aug° principij vt p̄n^m cuiuſlibet paroxiſmi particu
lariter diuidaꝛ in quattuoꝛ tēpoꝛa: vt hꝫ ipſe integer paro/
xiſmus. Et hic aduerte ꝙ quanto mã hec magis caleſit ⁊
magis ſubtiliatur: tanto citius mouetꝛ: ⁊ minus frigus cau
ſat. ꝓpter qđ frigus eſt minus in aug° vlī febris huius. Et
ſiliter minus in ſtatu vlī q̃ꝫ in p̄n° vlī. verꝫ rigoꝛ ⁊ concuſſio
eſt maioꝛ ꝓpter mãm eſſe magis factã calidã ac magis pe/
netratiuam ⁊ moꝛdicatiuaꝫ. Et iō cū videmus in quartanis
rigoꝛē foꝛtioꝛē. arguimus eius ſalutis appꝛopinquationeꝫ
vt infra. ⁊ tu ꝯſidera qm̄ iuxta hec verba Auic. exponi p̄nt
de tēpoꝛibus vlibus: vt qꝛ eſt frigus paruū in p̄ncipio reſpe
ctu augmētꝫ: ⁊ min⁹ i augmēto reſpectu ſtatus. ſꝫ rigoꝛ au/
getꝛ i augmēto ⁊ ſtatu. In declinatiōe aūt iã digeſta ⁊ pauci
e ficata mã remittuntur hec oīa. ❡ Qꝛ ſi queres vbi maius ē
frigus an in quartana an in flãtica: Dōm ꝙ in flegmatica eſt
maius intenſiue ⁊ extenſiue: qꝛ duratione ⁊ cauſa: qꝛ etſi in
quartana accidat frigus poſitiuum a frigiditate mãe: tñ in
ea accidit pl's pp reuocationē caloꝛis ad intra. cuius oppo/
ſitum eſt in flegmatica. Cuius cã: qm̄ virtus plus terretur
ab ipſa melancolia: cū ſit humoꝛ nature multū hoꝛridus: ⁊
flegma multū amicus. cū ſit ꝓpinquum nature ſanguinis.
Etiã adiuuant ad hec: qꝛ flegma frigidum eſt melancolia. ⁊
eſt locus ſpeculationis an aqua ſit frigidioꝛ terra. Item qꝛ
flegma magis mouetur ⁊ ad maioꝛem coꝛpoꝛis partem.
❡ Pulſus in p̄ncipio ſtrictus paruus ⁊ occultus q̃ꝫ in alijs
febꝛib⁹. itaqꝫ ſi peritus medicus de pulſu eius ſani habuiſ
ſet noticiã per ipſum pulſum ſolū cognoſceret quartanaꝫ.
Et eſt ſnīa Almanſ. Nã in hac vt ipſe dicit eſt ſuperfluitas
paruitatis ⁊ raritatis reſpectu flãtice. quare magis reſpe/
ctu ſanguinee ⁊ colerice. Inqt Aui. Pulſus qdē quartane
melioꝛ eſt pulſu flãtice in paruitate ⁊ frequētia. ſed eſt ſilis
in tarditate. Et exponit Gētilis. Melioꝛ ⁊c. i. nō ita paruus
nec ita frequēs: qꝛ virtus eſt foꝛtioꝛ in quartana: ⁊ q̃ꝫtuꝫ in
febꝛe flãtica ad tarditatem pulſus facit debilitas virtutis:
tantū facit ad tarditatem pulſus in quartana melioꝛ pauci/
tas ſiue non tanta paruitas q̃ꝫta eſt in flãtica: vñ in flãtica p
frequentationē ſit recupatio euentatiōis. ⁊ iſta indigēt ſpe
culatione. ꝯſidera. Et in quartana appet pulſus ſerinus: qꝛ
durus pp ſiccitatē humoꝛis exiccantem arteriã. vñ ipſa effi
citur inobediēs. ⁊ hñ extēdi ⁊ in altū eleuari nō pōt. Et di/
uerſus: qm̄ eſt a mã groſſa virtutē multū grauante. Et qꝛ ē
ceteris materiebus groſſioꝛ. hinc maioꝛem in pulſu cauſat
diuerſitatē q̃ꝫ in reliqs reptaꝛ febꝛibus. vt Auic. Et licet in
oībus febꝛibus putridis. vt ſupꝛa in radicibus: ſiſtoles ſit
maioꝛ diaſtole. tñ in quartana pp groſſiciē humoꝛis virtu/
tem ſtimulãtis maioꝛ eſt adhuc reſpectu tertiane: in qua ē
maioꝛ caloꝛ. ⁊ tu hñ ꝯſidera. ❡ In quartanis circuitus eſt
quaſi ꝓpꝛium ſignū huius febꝛis: qꝛ hic circuitus in alijs
non reperitꝛ febꝛibus. ⁊ hoc ſm̄ nãm humoꝛis facientis fe
bꝛem: ⁊ duos dies integros puros ⁊ quietos hꝫ. ⁊ quarta
die mouetꝛ. Gal. 2. de differentijs febꝛiū. ⁊ durat eius paro
xiſm⁹. xxiiij. hoꝛis. ⁊ hoc qñ eſt pura. qm̄ ſi cū ea cōmiſceatꝛ
colera citrina minuitꝛ: ſi flã ꝓlongatꝛ. ꝯſidera. Et lꝫ oīa tem
poꝛa ipſius ſint lōga: tñ p̄n^m eſt valde longū reſpectu alioꝝ.
❡ Sitis vt Auic. minoꝛatꝛ in hac niſi ſit a melãcolia coleri
ca. Accidit tñ vt in augmēto ⁊ ſtatu aliqua ſitis ſupueniat:
lꝫ parua: etiã quartana exiſtente pura. ❡ Itē in iſtis quar/
tanis ſplen leditꝛ ac dolet ⁊ ingroſſatꝛ qñqꝫ extra nature mo
dū. Gal. ad Glauconē. ❡ Itē in ea accidit viſus debilis ſi ꝑ/
ſeuerauerit ꝓpter vapoꝛes groſſos turbidos eleuatos ad
ſuperioꝛa ſpūm viſibilē obfuſcãtes: tam vt ſupꝛa cauſa erãt
ſtridoꝛis dentiū. ❡ Accidit ⁊ his tuſſis cuꝫ difficultate ꝓ/
pter nocumentum his partibus cōmunicatum: ſed cū diffi
cultate ꝓpter exiccationem pectoꝛis factam ab ipſo humo
re exiccante conſtringente. Accidit ⁊ his appetitus foꝛtioꝛ:
⁊ hoc ſi non fuerit opilata via per quã venit melia a ſplene
ad os ſtomaci. Itē adeſt pigritia grauitas cruriuꝫ ⁊ coxaꝝ:
⁊ propter indigeſtionē laterum inflatio: doloꝛ lumboꝛum:
inquietudo. Item ſomnia mala timoꝛoſa. Iteꝫ cū caloꝛ ex/
panditur accidit aliqñ frequentia mingēdi. Et hoꝛuꝫ cau/
ſas ex dictis collige. Et hec febꝛis hꝫ declinationem verã.
Quod dico ꝓpter flegmaticaꝫ q̄ falſam hꝫ vt ſupꝛa. ⁊ hoc
qꝛ eius mã ſit ſicut eius qui non pōt eſſe vehiculum putre
dinalis. Et ad eam cognoſcendaꝫ maxime iuuat etas cōple
xio habitudo ꝯſuetudo regimen tēpus anni ⁊ hmōi. q̄ oīa
cōſiderare debes attente vt ⁊c̄. Et hic aduerte ꝙ hec ſigna
que ſic poſita ſunt particularia vt reſpiciant quartanam ex
melancolia nãli: etiã in parte eoꝝ ſunt ⁊ alijs ſpēbus cōmu
nia. poſt que ponã demōſtratiua particulariū ſpērum ei⁹.
deinde ꝓnoſtica oībus ſpēbus deſeruientia.

Signa demōſtratiua eius q̄ ex melãcolia per aduſtio/
nem flãtis facta: Qꝛ paroxiſmi ſunt longioꝛes
ꝓpter mãm eſſe magis viſcoſam. nã vt ſupꝛa alijs paribus
viſcoſitas ad longitudineꝫ febꝛis operatur. Et ſicut paroxiſ
mus eſt lōgioꝛ: ita ⁊ frigus in ea ꝓpter eandē cãꝫ. Sed hic
ſcito ꝙ non accidit aduſtio abſqꝫ epatis caliditate. Et hoc
hñ ꝯſidera etiaꝫ ꝑ ſequentibus ⁊ ꝑ cura. Eius aduſtū ſi fue
rit ſubtilis ſubſtantie trahit ad dulcedinē. Si vō ſpiſſe tra/
hit ad acetoſitatē ⁊ ponticitatem. Et hꝫ hec feb. ſtatiōes vt
flegmatica. non tñ tot ⁊ tantas ſicut illa. Et tu vide cauſam
in flegmatica: ⁊ eſt ſudoꝛ tardioꝛ. i. tardius eueniens. vel ēt
minoꝛ ꝓpter materie viſcoſitateꝫ: vrina eſt in coloꝛe remiſ
ſa: ⁊ maxime in die ante acceſſionē: ſed in die poſt eſt tincta
⁊ ſpiſſa: ſed abſolute eſt groſſioꝛ q̃ꝫ in alijs ꝓpter materiam
eſſe groſſioꝛē: que cū vrina ꝯmiſcetur. Et pulſus eſt minus
durus q̃ꝫ in alijs: qm̄ humiditas facit ad mollicieꝫ: ⁊ ma/
gis diuerſificatur: ⁊ eſt paruioꝛ ⁊ magis occultus q̃ꝫ ſupple
in alijs notis ꝓpter materiã eſſe frigidioꝛē. Et tu hic adde
alia ſigna cōponendo ex te. vt verbi gratia: qꝛ regimen fuit
flegmaticū ⁊ ꝓpter caliditatem epatis aut hmōi eſt modo
aduſtū: aut ꝙ ad hoc cōcurrebat caliditas aeris ſiue tēpo/
ris conſtitutio. Item qꝛ preceſſit febꝛis flegmatica ⁊ hmōi
vt ſupꝛa quodcūqꝫ in alijs fabꝛica.

Signa eius q̄ ex aduſtione ſanguinis ſit. qꝛ incipit cum f
pauco frigoꝛe: ⁊ caloꝛ eſt ſatis mitis: ⁊ declinat
cum fluxu ſanguinis narium. vrina eſt ruffa cū quadã groſ/
ſicie ſubſtantie. ⁊ hoc in pꝛincipio: deinde apparet rubicun/
da. pulſus tendit ad plenitudinē cū ventoſitate: ⁊ terminatꝛ
cū ſudoꝛe ſatis notabili: ⁊ in oꝛe ꝑcipitꝛ ſalſuꝫ cū pauca dul
cedine: ⁊ ad ponticitatē declinans mixta acedine. Et ꝙ pꝛe
ceſſerunt ſigna ſanguinis ex parte febꝛis: qꝛ p̄ceſſit feb. ſan
guinea. Item percipitur in oꝛe dulcedo declinãs ad acedi
nem aliqualē. paruꝫ aut nihil ſitit. Somnus eſt grauis. Et
adiuuant ad eius cognitionē etas cōplexio habitudo. regi/
men preteritū. tēpus anni ⁊ hmōi. ❡ Qꝛ ſi fuerit quartana
non ex aduſtione ſanguinis: ſed ex cōmixtiōe eius cū melã/
colia erit vrina in p̄ncipio ruffa ⁊ ſpiſſa. qñqꝫ cū quadã liui
ditate ac nigredine: ⁊ precipue in ſuperficie. ⁊ erit frig⁹ pa/
rum. caliditatis ſatis intenſe. ⁊ hoꝛa nona mouebitꝛ cū ca/
pitis grauitate ac doloꝛe: precipue poſt cibū.

Signa eius q̄ eſt ex aduſtione colere. vrina ruffa ignea
pulſus vehementioꝛis velocitatis ⁊ frequentie
materiã eſſe calidioꝛem. ⁊ eſt cum minoꝛi diuerſitate. ⁊ eſt
durus: ⁊ incipit cum hoꝛripilatione ⁊ frigoꝛe in carne: qꝛ
materia eſt ſubtilis apta ſic ſubtiliata ad exterioꝛa propel/
li. ⁊ ſic magis ſentitur in exterioꝛibus q̃ꝫ in ꝓfundo ⁊ alia.
⁊ huic citius ſuccedit caloꝛ ⁊ etiam intenſioꝛ: ⁊ eius adu/
ſtum trahit ad amaritudinem: ⁊ eſt ſitis maioꝛ ⁊ ſudoꝛ co/
pioſioꝛ q̃ꝫ in ceteris alijs paribus. Et eſt cum doloꝛe fron/
tis acuto cum defectu appetitus cū vomitu colerico quan
doqꝫ: ⁊ qñqꝫ cum ſolutione ventris. Et accidit qñqꝫ his ira
ſitioꝛ ⁊ inflãmatio: ⁊ ipſam ſignãt etas. cōplexio. habitu/
do. tēpus anni. regimen preteritū. Itē anteceſſio febꝛis co/

lerice. Et hec eſt brevioris ſpacij reſpectu aliarum: ⁊ cũ copioſior ſudore terminatur.

Signa demonſtrativa quartane q̄ eſt ex aduſtione melancolie ſunt ſignoꝝ preceſſio dñij melancolie ⁊ egritudinum melancolicaꝝ: ⁊ cũ movet̃ ad paroxiſmũ incipit cũ minori frigore: ⁊ calor citius aſcẽdit ⁊ magis equaliter: ⁊ eſt acutior q̄ȝ in melia nãli non aduſta ⁊ citius declinat: ⁊ cũ maiori ſudore: ⁊ eſt vrina magis tincta ⁊ ſubtilis in primis. ⁊ eius aduſtũ ex ſubtiliori parte eius trahit ad acreꝫ ſicut acetum qḋ cadẽs ſup terrã ebulit: ⁊ eſt pulſus velocior ⁊ ſpiſſior cum minori diverſitate ⁊ inequalitate exiſtens. Et concurrunt cum ea circunſtantie ſimiles ex parte etatis cõplexionis regiminis ⁊ hoꝝ vt de alijs dictũ eſt.

Signa pronoſtica. Nõ raro ad quartanã ſuccedit lapis renum maxime qñ eſt per aduſtionem facta. ❡ Raro fit quartana ꝯtinua: vt ſupra in pn°. ❡ Febres erratice vtplurimũ quartane fiunt. ❡ Febres quartane multotiens fiũt ſucceſſiõe nocumẽti ſplenis: q̄ꝛ nõ attrahit ſicut dȝ: ⁊ remanet colera nigra q̄ deinde putreſcit. ❡ Quartana ex melia nãli vel aduſta magis fit in ſenio. Que aũt fit ꝑ alioꝝ hu. aduſtioneȝ magis fit in iuventute: ⁊ maxime in ſi. eius: qñ. ſ. maior fit aduſtio. vñ ypoc. 3° aphor. Qui. xxxv. annos ꝑterierunt quartanarij efficiunt̃. Almanſ. In autũno ⁊ fine eſtatis ⁊ ꝯplões hñtibus ſiccas frequentibus ſolent accidere. Quartana ꝯtinua deterior eſt ſua iterpolata. Et deterior ſpẽꝫ que fit aduſtione melancolie nãlis. deinde que fit aduſtione colere. Ioan. Et cum ꝓlongat̃ ꝑducit ad ydropem ꝓpter nocu^m ſplenis. Et ſalvior eſt illa que nõ eſt cũ apoſtemate ſplenis: aut alijs: q̄ꝛ alijs paſſionibus eius: vt eſt duricies opilatio groſſicies dolor ⁊ hm̃oi. Ea que eſt cũ apoſtemate ſplenis q̄ñq; non ſolum ad ydropẽ: ſed etiaȝ ad perniciem ducit. ⁊ iõ ſis attentus. Conſimiliter ſi fuerit cũ apoſtemate epatis: ⁊ tales vtplurimũ lõge ſunt. ❡ Quartana in valde ſenibus non curat̃ ꝓpter debilitatẽ virtutis. vñ aliqñ videbis ſigna digõnis bona ⁊ febrem declinare: ⁊ tandem morietur. Et iõ in pronoſtico ſis attentus. nã 2° apho. Quecũq; enim egritudines cronice eis fiũt: vtplurimũ cõmoriuntur. ❡ Quartana vtplurimũ eſt ſalua: ⁊ hoc ꝓpter longã ſui quietẽ qḋ de periodica ſpãl'r intelligas. ❡ Quartana: q̄ ſalua eſt liberat ab egritudinibus melicis ⁊ ab epilepſia. ❡ Sanguinea velocius curat̃. poſt hanc q̄ fit ex nãli ſed q̄ eſt facta ex flegmate ⁊ colera vitellina vel nigra valde eſt negor ⁊ ꝓlixior: ⁊ ꝑcipue ſi eſt opilatiõe ſive apoſtemate ſplenis aut epatis: ⁊ frequenter vt dictum eſt ducit ad ydropem ⁊ non curatur. Gerardus. veꝝ ex aduſtione flegmatis fit citius curat̃ q̄ȝ q̄ ex aduſtione melancolie nãlis. ⁊ iſta eſt alijs difficillioris cure. ❡ Quartana q̄ incipit ꝑ ꝯverſiones alterius egritudinis in eaȝ facilius curat̃. 5° apho. A quartana habiti non valde a ſpaſmo apprehendunt̃. ſ. repletionali ꝓp humorẽ eſſe ſiccũ groſſum nõ aptum ꝑ nervos fluere. Multos recipit hic aphoriſmus intellect⁹. quos ſuo videbis loco. Et dixit non valde: q̄ꝛ non frequenter: vel q̄ꝛ nõ intenſos ſed remiſſos ſpaſmos ſm̃ abũdantiã hũoris flãtici in corpe quartanarij exñtis. ❡ Quartana ſpaſmum curat eius exiccando mãm. Et tu ꝑ his aphoriſmis lege in 3° ca° ſupra. vbi invenies eos q̄ de quartana loquunt̃. ❡ Quartana ſalua liberat ab egritudinibus malis melicis: ſicut lepra melia ⁊ hꝫ. ❡ Eſtive q̄rtane vtplurimum ſunt breves: autũnales v̇o longe: ⁊ maxie que hyemi coniungunt̃. Eſtiva alijs parib⁹ brevior: ⁊ quo ad tpa ſua: ⁊ quoad totã egritudinem. hȝ tñ fortiora accñtia ex p̄te inq̄etudinis: ſitis ⁊ acuitate clariſtatis ⁊ hꝫ. ❡ Quartana niſi accidat in ea error: nõ addit ſupra annum: ⁊ cã q̄ꝛ inſeq̄t̃ motum ſolis: ſicut acute motũ lune. mõ in vno anno terminat̃ motus ſolis. ❡ Quartana q̄ñq; durat. xij. annis. ⁊ ꝙ eſt infra eos: ⁊ hoc qñ in ea cõmittit̃ error. ⁊ ſm̃ q̄ntitatẽ erroris accidit ꝓlõgatio ei⁹. Raro vel nunq̄ȝ abſq; nocumẽto ſplenis accidit.

❡ De cura quartane in vñ. Rubrica. ij.

Quartane cura eſt difficilis: ⁊ ſi q̄dam empirici cum ſuis deluſorijs experimentiis eã facilem ꝓnũciant. Cuius difficultatis cã eſt ineptitudo hũoris ad digeſtionem: ⁊ plus ceteris. nam frigidus eſt ⁊ ſiccus cõpact⁹: ⁊ vt ita dicam durus. ⁊ cum calore nãli in nulla qualitate cõveniens. vñ medici maxime ⁊ principaliter ſtudent humectationi in eius cura. ❡ Scḋo. opatur ad eius difficultateȝ cõpactio corpis in quo vtplurimũ fit. ſũt. n. melici ſtrictoꝝ pororũ a quibus pua fit reſol'o. ❡ Tertio. ad illud adiuvat tp̄s in quo vtplurimũ accidit: vt autũnus tp̄s diſtẽperatum valde. ad qḋ ſuccedit hyems apta ꝓlõgationi ei⁹. ❡ Quarto. q̄ꝛ tarde movet̃ mã ꝯ nãm: ⁊ ecõverſo. ❡ Et accedẽdo ad curã eius dico ꝙ cura eius diverſificat̃ vt ſupra de flãtica ex p̄te duoꝝ. Primo q̄deȝ ex p̄te diverſitatis matericrũ: vt q̄ꝛ ꝑ ꝯſideretur an ſit melia flãtica: an ſanguinea ⁊ hm̃oi. Qm̃ cũ hec febris mãlis ſit: ⁊ a febre ipſa pua ſumat̃ indicatio. dȝ principalis intentio eſſe ad cãm. Iuxta illud tertio tegni. opȝ vniuſcuiuſq; cãm prius abſcindere. Scḋo recipit diverſitateȝ ex p̄te tẽpoꝝ: q̄m alia debent̃ in ꝑncipio alia in augmẽto. ⁊ ſic de alijs vt ĩfra. Et ſubiecit Avi. hãc ſcḋaȝ diverſitatem. dans ipſam intelligere ex habitis de flãtica. A

Canones. Ordinatio diete: lenitio: minoratio: digeſtio gradata: eũo gradatã mẽbroꝝ nutritivoꝝ ſplenis. ſ. epatis ⁊ ſtomaci confortatio. ꝓvocatio: reſidui reſol'o. accñtiuȝ correctio. Et qm̃ egritudo eſt lõga: cui non minus ſuccurrit̃ dieta q̄ȝ potione: iõ tu diete ei⁹ eſto diligens executor. B ❡ Et ꝑ ꝑ dñi cũ Meſ. cap. de ſoda auctoritate Gal'. ꝙ cura oium egritudinuȝ melicarũ nõ eſt ſpoliãda a regimine impinguativo ⁊ hũectativo. ꝑter hoc ꝙ cadere faciat in opil'ones. ⁊ hoc iõ vt lenificetur ⁊ habilitet̃ corpus ⁊ vt humor melicus digõnẽ recipiat: ⁊ ſervet̃ ĩ medio ꝑncipio ⁊ fine. nã ĩ hac plus ꝯſideramus ſiccitatẽ hũoris q̄ȝ frigiditatem: ⁊ ideo auctores plus ſunt intenti humiditati. ❡ Scḋo ꝙ in hac nõ tñ frigiditas cibi ⁊ potus timet̃ ſicut in illa q̄ eſt ex aduſtione flãtis nõ ſalſi ⁊ melie aduſte. dico ñ ſalſi: q̄ꝛ in aduſtiõe ſalſi dñm vt de aduſtiõe col'e lȝ remiſſi⁹. ❡ Tertio dietam al'r ordinare opȝ ñris tp̄ibus. vt ſupra 4° capl'o: ⁊ tu ad hoc attende: q̄ꝛ ẽt cura tẽpativa ſecurius eſt dietaȝ ſubtiliare ĩn ꝑncipio dũ dubitat̃ an ſit lõga vl' brevis: qm̃ ſi eſt brevis: ⁊ tu dietes groſſe ĩ ꝑncipio tu ꝓlõgabis eã. Si lõga ⁊ tu ingroſſes ẽt longiorẽ facies. Et hũc modũ cure dicunt voluiſſe Avi. cũ inq̄t. Rectius eſt vt inclinet̃ regimen earũ in primis ſeptimanis vſq; ad tres ſeptimanas ad ſubtiliationẽ quãdã. Accedente v̇o ſtatu eſt ſubtilianda: attento ſemp tenore virtutis. Et hic attende dictũ yſaac ⁊ eſt ꝯſtantini ꝙ cures ne ex tua inducta abſtinẽtia corp⁹ ad ethicã ꝑducas. ❡ Quarto in dieta ꝓcede a ꝑncipio vſq; ad. xv. dies vel circa cũ ſubtiliatiõe eius. Et hoc ꝯſentiente virtute: abſtinendo a carnibus ⁊ ab eis q̄ multũ dant nutrimẽtũ vt mã ſubtilie̊t̃ digerat̃ ⁊ paucificetur ⁊ egritudo ipſa abbrevie̊t̃. Et hic adverte ꝙ opȝ vt ĩ ꝑncipio bñ ꝯſideres egri diſpoſitionẽ ⁊ regimen ꝑteritũ: qm̃ ſi fuerit plenus ſive repletus: ordina dietã ſubtiliorẽ. ſi vero non: q̄ꝛ ẽt ante adventum febris fuit abſtinẽs ⁊ febriens: tũc non ꝓcedas cum ita ſubtili dieta. Et iõ Avic. in vno loco pro ſubtili dieta dabat aves minutas ſive parvas: ⁊ ingroſſando dabat pullos: vt pueris colericis macris ⁊ facile reſolubilibus. Et in alio loco eiuſdẽ capli: q̄ꝛ de cura quartane ſubtiliãdo dietam iubebat egrum a carnibus abſtinere: vt ſunt ſanguinei carnoſi ⁊ hꝫ. Debes deinde ꝓcedere cũ ingroſſatione: alij aũt vt Almanſ. vȝ ꝙ q̄ꝛ itur verſus ſtatum dieta debeat ſubtiliari. ⁊ tu ꝯſidera. nã ſupra habuiſti huius rei diſſolutioneȝ. Ita ꝙ ſm̃ ſumma Avi. ⁊ yſaac incipiũt cũ ſubtiliatiõe: ⁊ gradando ad groſſiciẽ tẽdunt. alij eꝯ. ❡ Quinto. ꝙ cibus q̄rtanarum non dȝ eſſe crudus: imo cruditate reſolvẽs. nõ groſſus. imo C

ſubtiliās non ↄſtrictiuus:imo vētris lenitiuꝰ. ¶ Sexto ſanguinis laudabilis gn̄atiuus. cuiuſmodi ſūt cibaria calida ⁊ humida: vt caro bona: oua ſorbilia: ⁊ calida cū eq̄litate caliditatis: ſicͤ cōmixtio ficuum cū endiuia. Auic. Et ſunt iuuatiua valde. Et aliq̄ñ ↄcedit Auic. calida vltra eq̄litatez in flātica. ⁊ h̄ in p̄ncipio. ⁊ oꝫ dari in pua q̄ꝫtitate. Item ↄferūt frigida ⁊ hūida facilis digōnis ⁊ boni chimi. ⁊ ſunt ↄueniētia febri vt febris eſt: ⁊ ſiccitati hūoris ↄ̄tiant. veꝝ coꝝ friditas ↄtēperet vt exigit neceſſitas: ⁊ applicent ſepe niſi timeat indigeſtio: ⁊ ex eis opilō. vñ Aui. Cibi non ꝓhibeant niſi ꝑꝑ vehementiā frigoris: ⁊ iō ꝓhibet lactuca in ea q̄ ex aduſtione flegmatis aut melie fit: niſi cōmiſceat eruca q̄ tollit eius nocumentū: aut aliq̄ð tale. Itē euitet oē opilatiuū q̄ðcūq̄ꝫ grauis digeſtionis viſcoſum tarde trāſiēs inflatiuū ⁊ hꝰ. vt caro porcina vaccina bouina piſcea faba. ⁊ lēticula. caſeus ſiccus. vinuꝫ nigrū groſſum ⁊ hꝰ. q̄ hn̄t humorē melancolicū gn̄are. de q̄bus 3ᵒ cap. Itē alienet oē frigidū ⁊ ſiccū vt Aui.
¶ Septio. q̄ ſi virtus ↄſuetudo ⁊c̄. patiunt abſtineat a cibo in die poriſmi. Vñ Auic. Precipiat ei illa die ieiunium. rectius. n. eſt vt adueniat paroriſmus vētre vacuo vt nō occupet nā cum mā alia: ſed vacet febri ⁊ cauſe eiꝰ donec expellat: ⁊ eſt de regimine bono eiꝰ. Auic. Et nō ſumat cibuꝫ donec ↄſumit paroriſmꝰ. Tu tn̄ ſis memor coꝝ q̄ dcā ſunt de cibatione febricitantiū: q̄ aliq̄ñ in p̄ncipio ⁊ in poriſmo opꝫ cibare corpa colerica reſolubilia: ⁊ q̄ patiēs ieiunet ea die: eſt mens Raſ. 18. ↄtinētis Serapiōis ⁊ alioꝝ auctoꝝ ⁊ modernoꝝ. ⁊ eſt inter vulgares nr̄os tanq̄ꝫ p̄ceptū obſeruatum. q̄ ſi cibare opꝫ illud fiat p horas ſex an̄ paroriſmuꝫ. ⁊ ſit cibus ſubtilis cito digeſtibilis actu calidus. ⁊ in die interpolationis vberiꝰ reficiat. ¶ Et ex cibis cōmendatis ſūt carnes arietine iuuenes ⁊ a proprietate. Item perdices ⁊ carnes tēperate ſupra 4ᵒ cap. Item colūbi iuuenes: maxime elixati: turtures: oua mollia. Et ex fructibꝰ q̄ ſunt calidi hūidi vt paſſule amigdale ⁊ hꝰ. 4ᵒ cap. Laudat pepo. laudantur pſica: ⁊ maxie q̄ñ comedunt cum rectificātibꝰ. vt cuꝫ vino bono fuerint p̄us infuſa. ⁊ maxie q̄ñ corpora ſunt munda in q̄bus nō timet putrefactio. Item ipſa preparata cū melle ⁊ aniſo. Et de regimine bono eſt cōtinuatio deliciaꝝ q̄etis. ⁊ abhorrere exercitiū motus corporeos ⁊ aiales. vnde he febres oēs humectatiōe indigēt. Q̄ꝝ ſi aliq̄ñ comedunt exiccatiua calida. vt porrū raphanꝰ ⁊ ſinapi: h̄ erit poſt digeſtionē mãe ⁊ in pauca q̄ꝫtitate. non vt exiccent: ſed vt ſtomachum ↄfortent. mām īcidāt ⁊ abſtergāt. ⁊ ſolutionē ventris ſtimulādo virtutē inducāt: ⁊ h̄ maxie q̄ñ timet caliditatis augmētuꝫ. Propter q̄ð in colerica ⁊ q̄ eſt ex aduſtiōe ſanguinis nō vident ſic cōpetere vt in ea q̄ eſt ex flāte. ¶ De potu die paroriſmi ab aq̄ abſtineat: Aui. In q̄rtana ↄuenit vinū album

D tenue in vigore mediū: ⁊ limphet ſcðm exigētiā potētie eiꝰ. etatem ↄſuetudinez tēpus anni ⁊ hꝰ. Sed ſcito q̄ nouū clarū magis humectat: vetus nō exhibeat niſi poſt ſigna digōnis: ⁊ lymphet vt dictū eſt: ſi non fuerit opilatio i epate aut ſplene. ¶ Et q̄ ex habitis facile cōprehendere potes q̄ſr reliq̄ue res nō nãles ſe hic debeāt hinc ab eaꝝ pticularioꝝ effuſione ſuperſedeo. ⁊ ideo maxie q̄ñ in particularibus dicendis vniuerſalia comprehendentur.

¶ Pro ſcðo qui eſt ventris lenitio. dicat vt Auic. Et fiat lenitio nãe in p̄ncipio cum eis q̄ ſunt ſicut illud q̄ð ex violis aq̄ caſei ⁊ polipodio aut ſyru. acetoſo. cum epithimo aut caſſia cū aq̄ fumiterre ⁊ lupulo aut aq̄ caſei. Eſt eni bonū vehiculum in medicinis q̄ dantur in ea. immo q̄n̄q̄ꝫ ipſa ſola ſufficit: ⁊ maxie in nota. ⁊ etiā fiat cum his que humectāt. ⁊ materiā ipſam aliqualiter reſpiciant. de q̄bus plene ſupra in radicibus vniuerſalibus. ⁊ quinto caplo.

¶ Pro tertio dicat q̄ oēs ↄueniunt in hūectatiōe. ex pte aūt qualitatū p̄maꝝ diſcōueniūt. vt infra ſuis patebit locis. Et de digeſtiuis ipſaꝝ ſm̄ diuerſitatē eaꝝ habituꝫ eſt 5ᵒ cap. ⁊ tu ibi. Tu tn̄ hic attēde dictū yſaac: Inquit. Cum q̄rtana fiat de materia groſſa: opꝫ ad duo prouidere. primum ne det in principio res multum calefaciens. ne inde multum calefiat materia: ⁊ due deinde febres generentur. vna acuta continua. ⁊ alia interpolata. Nam ſic eſſet periculoſum: quoniaꝫ virtus non poteſt ſimul ſuſtinere morbi prolixitatez ⁊ eius acumen. Scðm ne dentur refrigerantia: ne ↄgeletur ⁊ induretur mā. ⁊ inobediēs fiat digōni: ⁊ egritudo ꝓlonget. iōq̄ꝫ aqua cruda non cōpetit ⁊ ſilia. Et dictum fuit gradata digeſtio. q̄ñ opꝫ vt a debiliori ad fortius procedas. q̄ñ materia eſt difficilis digōnis: vt ſupra de flātica. Propter quod opꝫ vt cū digeſtiuis eius ꝓcedas pluribus diebus. naꝫ ſi queris eius eūonē: ipſa non hn̄ prius digeſta reddet inde prauior. vt Gal'. Et oꝫ eſſe digeſtiuū ſubtiliatiuū aperitiuum in qualitatibus primis moderatū vt mãe ↄueniet vt infra ſuis rubricis. vñ Auicen. laudat mel roſ. cū ſirupo acetoſo ⁊ aqua ordei. ⁊ hoc in principio. Et valet hic potus datus bis vel ter in die paroriſmi loco potus. nā ſitim extinguet ⁊ mām digeret. Cōſil'r valebit in die interpolatiōis exhibitꝰ. ſed in die paroriſmi det q̄tuor horis vel tribus poſt cibuꝫ ad minus. Iſtud eſt cōe digeſtiuū. tu tn̄ ordina vt videbit expedire ex habitis q̄nto caplo. Et in hyeme fiat cuꝫ melle ⁊ pauca aq̄ ordei. In eſtate vō cuꝫ çuccaro ⁊ multa aqua ordei. ⁊ tu ↄpl'onē ⁊ etatez ↄſil'r ↄſidera. Itē cum tranſis ad fortius digeſtiuū ſit ꝑ tale q̄ð ſit aperitiuū ſubtiliatiuuꝫ ⁊ inciſiuum. temperatū in actiuis: declinans tn̄ ad calidum vt decebit ⁊ humectatiuū vt q̄nto coliget. Item ⁊ ſpleni appropriatum: q̄ eſt huius materie receptaculū. ⁊ ipſe q̄dem ſplen medicinas fortiter aperitiuas ſuſtinet abſq̄ꝫ nocumēto: vt ſunt ſcolopendria. tamariſcus. cortices capparoꝝ ⁊ hmōi. Et digeſtiua liquida ſunt conuenientiora. q̄ opilationes ſunt fortes ⁊ liquida per eas melius penetrant ac facilius.

¶ Pro q̄rto dðm q̄ in principio cōpetit minoratio. vñ Auic. veꝝ oibus ſuis ſunt indicia q̄bus cōicant. ⁊ illud eſt q̄ ipſe oēs minuant in p̄ncipio. ⁊ hoc tam ex parte flōie ſi conuenit q̄ꝫ farmacie. ⁊ hic canon ex ſequenti apertus erit.

¶ Pro q̄nto dðm cum Meſue allegato loco primo q̄ multam ⁊ ſubitā non faciamus eūonem. ſed per interualla hn̄tē temperiē: vt nā eūonez regulet: ⁊ non eūo naturā. Fiat itaq̄ꝫ vt de flātica dictū eſt paulatina fiat euacuatio. Secundo q̄ medicine ſolutiue ſint cōmenſurate non recedentes a gradu medicinaꝝ benedictaꝝ ſiue incolumium. Tertio q̄ non ſpolientur a re humectāte. nā operationē beatificāt. Quarto q̄ a ſplene euacuent: q̄ñ melancolie eſt receptaculum: ꝓpter quod cum ipſis cōmiſceantur que ſplenen ipſum reſpiciant. Et q̄ euacuatio completur pro nunc flobotomia vomitū ⁊ medicina. hinc de his ſeriatim dðm. ¶ Et de flobotomia primo. naꝫ vt in precedenti canone iſte euacuationes debent eſſe minoratiue. ⁊ ideo bene conſidera pro cōplemēto eius ⁊ preſentis. Quid eſt minoratio ⁊ eradicatio in radicibus eſt declaratū. Flobotomia itaq̄ꝫ in hac conuenire videtur in tribus caſibus. Primus vbi quartana fit ex ſanguine aduſto. Secundus q̄ñ eſt melancolia ſanguini admixta. E
Tertius q̄ñ corpus eſſe plectoricum: ⁊ rōne ipſius cōpetet ipſa flobotomia. Sed hic aduerte q̄ ſi fiat ⁊ non cōuenit vehementer ledit. Unde Aui. Et q̄ñ nō eſt neceſſaria flōia: tūc flōmia eſt nociua inquātū debilitat. ⁊ inquantū educit contrariū melancolie: vñ magis incrudat melācolia. ⁊ inq̄ꝫtuꝫ mouet humores ad exteriora q̄ ipſa flobotomia trahit humores circa locū flōmie ⁊ ad extra. Et iō q̄ñ materia nō eſt apta p flōmiā moueri cum ipſa iaceat circa venas ſplenis ⁊ epatis. ipſa cōmouet ⁊ agitat: ⁊ verſus cutim ⁊ carnē mouetur. vñ ſic ipſa diſtat magis a locis eūoni aptis. ſ. a venis meſeraicis: ⁊ locis inteſtinoꝝ. ⁊ ſic impedit eiꝰ debita euacuatio. Et iuxta hoc nota q̄ flōmia trahit ad intra ſanguinem in cute exiſtē. ⁊ iō vituperat flōmia in variolis ⁊ venenis. trahit aūt ⁊ ſcðo a ꝓfundo corpis ad locuꝫ flōmie. ꝑꝑ q̄ ceſſant argumenta hic de predictis moueri ſolita. Scðo ad- F

uerte

uerte vt Raſ. 18. ꝯtinentis auctoritate Gal. Qꝛ cuꝫ flõmiã
facies in quartana debes ſanguinẽ ꝯſiderare: ꝙ ſi fuerit ni/
ger ꝛ ſpiſſus ſecurius eũare poteris: reſpecta etate vͥtute ꝛc̃.
Qꝛ ſi tenuis ſiue ſubtilis fuerit ꝛ rubeus: mox reprime ꝛ ve
nam cõſtringe qm̃ talis eſt ſanguinis bonus p cuius eũoneꝫ
debilitatᷣ virtus. Et dixit Gal. ad glauconem. ꝙ qñ patiens
eſt iuuenis ꝛ corpus repletum. flõia vna vice poſt aliaꝫ. Eſt
poſſibile vt hec ſola cura ſufficiat. ꝛ vena flobotomanda eſt
baſilica ſiniſtra. Et de his omnibus ꝑticularibus in de cura
eius q̃ ſanguinea ſcribitur. Conuenit qñq; in declinatione
flõmia. p qñ eſt in ſanguine inflatio. aut ex vſu medicinaruꝫ
calidarũ. aut ciboꝝ ẽt ipſoꝝ copioſitate. ꝛ ſic de alijs. Non/
nulli ꝑ ſecreto tenent flõmiã baſilice ſiniſtre factam in hora
ꝯiunctionis lune pũctuali. ꝛ dicũt ſe multos curaſſe. Et ego
aliqñ feci: ꝛ bene ſucceſſit. vꝫ. maxime in ſanguinea. ꝛ huius
cãm ꝯſidera. Quidam vt ferarius ꝯſulit: vt fiat in 2ª etate lu
ne de ſaluatella ſiniſtra. ¶ De eũone autẽ minoratiua dicatᷣ
ꝙ cũ melia non ſit humor repletionalis multũ vt flegma: ꝛ
ineptiſſimus motui ꝛ eũoni. ꝙ in pñº principij non cõpetit
minoratio vt in flãtica: ſed bñ in pñº. qꝛ circa medium eius:
qñ. ſ. aliqua incipit appere digõ. Et iõ dicebat Auic. Illud
.n. apud digõnẽ eſt vt ly apud dicat vltra pñm principij. Qꝛ
ſi queratᷣ qua die dandũ eſt minoratiuũ. dõm cum Aui. ꝙ
per diem ante acceſſionẽ: qꝛ tunc eſt virtus magis cõfortata
ſupra debilitatẽ quã recepit ex ꝑcedenti paroxiſmo. Scdõ.
qꝛ mã melancolica incipit tunc coadunari: ꝛ aliquẽ motum
hr̃e ꝑ ſequenti paroxiſmo in locis in qbus eſt: ꝛ non ad alia
loca. ꝛ hec maxime ꝯferunt ad eũonem. Multi tñ ſunt ca/
ſus cõtingentes qbus oporteret aliud tp̃s eligere. ſed regu/
larius ſic operandũ. Quidam dederũt in principio paroxiſ/
mi medicinas fortes educentes melancoliã. ꝛ ſilr̃ in princi/
pio principij. ꝛ eis ſucceſſit: quos minime ſequi debes. vñ
Aui. Sed eſt rectũ ab errore. i. medicus ſic operans regitᷣ
cum errore. vel rexit ſe eronee: ſicut duci exercitus aliqñ er/
ranti bñ ſuccedit. non tñ laudãdus. nã liberatio huiꝰ q̃rtana
rij fuit caſualis ꝛ indiuidualis qm̃ in alio deterius contigiſ/
ſet. Et vt ſupra aduerte ꝙ medicine nõ ſint fortes abſolute.
ſed fortes debiles vt ſupra de flãtica. Tu itaq; ꝓcede grada/
tim in eũone. vt de flãtica dcm̃ eſt. ¶ De vomitu. vomitus
eſt eũo propria in febre melica ꝛ proprius in flãtica. vt infra
qm̃ ſtomachus eſt lacuna ꝛ receptaculũ flãtis ꝛ ad ipſum ꝑ
uenit melia ꝑcepto diuino. vt Auic. de humoribus. ꝛ Aui.
eſt de rebus iuuantibus in ea. ꝛ nõ in pñº tantũ: immo in oi
hora. ꝛ in paroxiſmo cuiuſcunq; humoris factus vt dicetᷣ.
A nam ſic alleuiat paroxiſmũ aut eradicat eũ Auicen. ¶ Sed
dices 4º aphoriſ. docet ypoc. melancolicos per inferiꝰ eua/
cuari. Amplius fortior eſt euacuatio per vomitũ q̃ꝫ per far
maciam: que in pñº paroxiſmoꝝ oino ꝓhibetur ꝛc̃. Dõm
ꝙ vomitus in principio paroxiſmi factus vt dicetᷣ alleuiat
ſiue minorat aut eradicat paroxiſmũ. vt ſupra de radicibus.
Et cã eſt qm̃ materie q̃ ſunt in ſtõ quartanoꝝ multiplicate
ꝓpter nocumentum digõnis ſtomaci ex cã febris ꝛ roxitate
eius ad ſtõm per ipſum euacuantᷣ. que erunt vt cã fouens
febrem: ꝛ accidentia eius. Scdõ qm̃ multe materie melice
hñt fundamentũ: in quartana circa loca ſplenis: cum ipſe ſit
melie receptaculũ ꝓpriuꝫ. ꝛ illa loca ſtõ cõicant ꝑꝑ multas
venas magnas. In die ergo paroxiſmi humor melicus in/
cipit moueri in locis illis. ꝛ ſuo motu propelli ad extra ve/
nas. vnde per vomitũ materie melice ſic diuertuntur ꝛ tra/
huntur ad cõcauitatẽ ſtomachi ꝛ inteſtinoꝝ. quare ꝑ ipſum
vomituꝫ minoratᷣ: ꝛ aliqñ eradicatᷣ paroxiſmꝰ. Facit ꝑꝑ eã/
dem cãm vomitus ad remotionẽ rigoris: diuerſo ſic hũore
B ꝛ ꝓhibito effundi ſup mẽbra ſenſibilia. ꝛ tu ꝯſidera. ¶ Sꝫ
queres nonne ſene aut aliqͦd tale in pñº paroxiſmi exhibitũ
idẽ operaretᷣ. Dõm ꝓ ꝙ farmacũ non põt quo ad ſuuꝫ effe/
ctum regulari vt vomitus: vt qͦd eius opatio cito vel in toto
tp̃e fiat ante aduentũ paroxiſmi. Itẽ ꝙ non fiat ꝑ euꝫ i toto
remotio ſicut de vomitu. nã ꝑ farmacũ cõmouentᷣ nõ ſoluꝫ
humores q ſunt in ſtõ vel ſtõ ꝓpinqui: ſed ꝛ hi qui ſunt poſt
epar. vñ in toto ſit magna cõmotio: qua accidit infirmis de/
bilis non parua. cui ſi ſuccedet paroxiſmus amplius debili
tans male. Hec aũt ex vomitu ſaltẽ leui non ꝯſequuntᷣ. dico
leui: qm̃ fortis ex eiſdẽ cauſis in pñº non ꝯuenit. Et ideo ſit
vomitus cum decoctiõe raphani aut ſeminum eius ad ma/
ius. ſed incipe a faciliori: vt a ſy. acetoſo vel oximelle cum
aqua. vt ſupra de flãtica: ꝛ in de radicibus. ꝛ tu ibi. Fortis
aũt vt cuꝫ elleboro factus aut lapide laꝫuli fiat in die qetis.
ꝛ tu ad ipſum faciendũ bñ ꝯſidera. Hora aũt factionis eius
eſt hora vna vel media vel circa añ paroxiſmũ: vel prope in
choatiõeꝫ typi vt videbitᷣ tibi. Itẽ ad faciendũ vomitũ faci/
lius da prius ſicut ſiclã alleũ porrũ ſinapim piſces ſalitos ꝛ
hꝰ. q̃ habent abſtergere incidere ꝛ ſubtiliare. ꝛ hoc i pau/
ca q̃ꝫtitate ꝛ cũ alijs remittentibus illã ꝑꝑ febrẽ. deinde cuꝫ
aqua tepida ꝛ ſyr. acetoſo fac vomitũ: vel cũ decoctione ra/
phani vel ſemine eius ſi vis fortius. Et plures tentauerunt
liberare ac via quartanarũ. Qꝛ ſi patiẽs magna cum difficul
tate aut ꝑiculo vomitum faceret. qꝛ ſtricti pectoris eſſet ꝛ
hꝰ. tunc ab eo abſtine. Itẽ ſis memor vt ſupra: ꝙ ꝓprius va/
let in quartana flãtica. Quidã vomitũ faciunt cũ vino. vt fe
cit Forliuienſis noſter. Quidã cũ aqua ꝛ vino. vñ opꝫ te in
his moderare habito reſpectu ad febrẽ vt febris eſt. Qui/
dam laudant vomitũ in augº febris factũ. ꝛ dicũt ipſuꝫ plus
valere ad materie minorationẽ q̃ iam in ꝑncipio mota eſt: ꝛ
iam accepit aliquã digõnẽ, ꝯſidera. nã ꝛ ipſum ſic approbo.
¶ Pro ſexto ꝯfortentᷣ mẽbra nutritiua iam dicta cũ vnctioni
bus emplis cerotis. ꝯfectionibus. trociſcis. electuarijs: po/
tionibus. ꝛ hꝰ. vt ipſa exigit diſpoſitio: q̃ oia q̃renda ſunt a
te ꝓprijs caplis in 3º occurrendo diuerſimode ſm̃ cauſarũ
diuerſitatẽ. Et pro nunc tñ dicatᷣ. ꝙ tua ſit ſollicitudo circa
cor in ipſum ꝯfortando cũ rebus gñantibus in eo mineraꝫ
gaudij. Scdõ ꝙ attentus ſis epati: qm̃ ipſum eſt cã ꝑncipa
lis aduſtiõis: ꝛ ꝯuerſionis humoꝝ in melancoliã. Tertio ꝙ
cognoſcas vt ſupra ꝙ ſplen eſt receptaculum eius qͦd aduri
tur. Et auctores ꝯſueuerũt ordinare trociſ. has cõprehen/
dentes intentiones ex apitiuis calis ꝛ frigidis mixtis eorum
mẽbroꝝ: epatis. ſ. ꝛ ſplenis ꝯfortatiuis. vt ſunt ſuccus eu/
patorij ſcolopendria ſpodiũ lactuca endiuia. ſemẽ portula/
ce ſemina frigida maiora. aniſum feniculus ꝛ hꝰ. Et dicit
Aui. Opꝫ vt ſeruentᷣ ſplen ꝛ epar: ꝛ regantᷣ talr̃ vt nõ indu
rentᷣ. Nã i hac febre multũ ſtudere debes humectationi. ꝛ
ſermo eius cõplebitᷣ cũ ꝓhibentibus opilationẽ. Et ꝯſilr̃ dͦ
ſtõ inqͭt: opꝫ in eis obſeruetᷣ ſtõs cũ emplis bonis ꝯfortanti
bus: q̃ ſunt inter virtutẽ calitatis. i. intenſaꝫ caliditatẽ ꝛ ſub
tiliantem. i. remiſſam: qm̃ diſpõ eius qñq; indiget calidiori/
bus: qñq; remiſſioribus. qñq; medijs. ꝛ tu ꝯſidera.
¶ Pro 7º ꝛ eſt ꝓuocatio. dõm vt in radicibus. ꝙ in ꝑncipio
qꝛ materia nõ ente digeſta fortiora nõ cõpetunt ꝓuocatiua.
ꝛ ideo dicebat Auicen. Non opꝫ vt fiat ꝓuocatio. ſ. vrine in
primis qꝛ in ꝑncipio cũ fortitudine: qꝛ diuretico forti. Naꝫ
hec dimitti debẽt: vt in canonibus gñalibus vſq; ad digeſtio
nem manifeſtã ꝛ plures eũationes. Dõm ſcdõ ꝙ leuia ꝓce/
di pñt poſt paucos dies a principio: vt excludantur mate/
rie cões in vijs vrinalibus: ꝛ locis ſibi affinibus inuente. Tu
itaq; in decimo vel duodecimo die poteris eis vti leuibus.
ꝛ cum trinas feceris eũationes cum digeſtiuis ſuis: iam ma
nifeſte apparente digeſtione dare poteris ꝓuocatiua fortia
etiam in eis gradũ ponendo. vt dͦ digeſtiuis: ꝛ ſolutiuis di
ctum eſt. ¶ De prouocatione ſudoris dicatur vt viſus eſt
velle Auic. ꝙ in principio vniuerſali ſiue particulari medi/
cus nõ debet preſumere recte operando dare prouocatiuũ
ſudoris. Eſt enim fortius q̃ꝫ prouocatiuũ vrine: vt in radici
bus. Qꝛ ſi contingat aliqñ ex eius tali exhibitione infirmuꝫ
liberari. hoc eni rectũ eſt ab errore vt ſupra expoſitũ eſt de
eũone. Et ego vidi tales: qui certe aliqñ euacuauerunt: dico

multos ſuis diebus cum ꝓuocatiuis ſudoꝛis exbibitis in pꝛincipio quartane vl'i. qd foꝛte euenit aut paucitate mate/rie aut indiuiduali ꝓpꝛietate. Nã eſt veriſil'e vt ex eo ſic pro uocato egritudo pꝛolongeť. qm̃ fit in mã cõmotio: ⁊ fluxus bone ad locũ male: vbi cõmixte adaugent moꝛbuʒ ſicut de balneo diceť. ⁊ ſic egro deterius ꝯtingit. Item fit reſolutio ſubtilis ⁊ ingroſſať mã, ⁊ ſic groſſa remanens difficilius di/geritur. ⁊ tu quere alias cãs ſupꝛa in radicibus de ꝓuoca tione ſudoꝛis. Quidã dant poſt tres eũationes. vinum deco ctionis mentaſtri cum ꝑmixtione. ʒ.j. vel. ij. tyriace. ⁊. ʒ. iiij. aque vite. ⁊ hoc ꝑ mediã hoꝛã añ acceſſionẽ. ⁊ eſt vinũ cal'm ⁊ bñ cooperiunt eos. ⁊ ſic faciũt ter vel quater: vt videť eis expedire. ⁊ ſic eos liberant. Quidã idẽ operanť cum aqua vitis ⁊ puluere gariofiloꝝ. Quidã dant vinũ purũ aroma/ticum cuʒ puluere gẽtiane cal'm: ⁊ eſt ſecretũ ſocij mei: quo dicit ſe plures curaſſe. Nonnulli ꝓ ſecreto tenent qd dictuʒ eſt de flõmia ſupꝛa. Alij faciunt ignem accẽdi clarũ: ⁊ expo nunt patientẽ ei. ⁊ bene euʒ pꝛius calefaciũt ante ⁊ retro. ⁊ hoc ꝑ hoꝛã ante paroxiſmũ. deinde inungunt doꝛſum totũ a nucha vſq; ad finẽ ſpõdiliũ cũ oleo rutaceo. cinamomo ga riofil'. ⁊ pauco croco. Deinde ſupponunt pannũ cal'm. Po/ſtea dant ad bibendum. ℥. xvj. vini maluatici calidi cum cina momo. ⁊ gentiana pulueriçatis. ⁊ ſic dimittũt eum ſtare co opertũ pannis circa ignẽ ⁊ ꝓcedũt vt ceteri. Dixit Gentilis noſter. Nos aũt ad quartanã nullũ experimentũ ſecretũ ha buimus ſed curauimus cũ canonibus p̃dictis. cuʒ quo vſq; nunc ꝑmanſi ⁊ ego. Sic ğ ſudoꝛis ꝓuocatiua nõ dentur niſi poſt manifeſta ſigna digõnis appꝛentia: ⁊ multis inde p̃cedẽ/tibus eũonibus Goꝛdonius noſter multũ laudat ſuccuʒ ca lamenti ante acceſſionẽ exhibitũ. curat. n. oẽm quartanam.

¶ Pro octauo dõm. ꝙ in reſoluendo reſiduũ materiei cõpe tit balneuʒ. qd non oʒ fieri niſi in declinatione manifeſte vl'i ipſius febꝛis quo tꝑe p̃ceſſerunt multe ac plurime euacua/tiones. Balneũ tñ apud nos non eſt multũ in vſu. ſed de ipſo infra de quartana colerica. Iteʒ cõpetit ad hoc medicamen

C calidum reſolutiuũ exiccatiuũ. vt tyriaca mitridatum dya/triteon pipereon diacalamentum ⁊ hmõi. Sed tu debes eẽ attentus ꝙ in colerica: ⁊ ſanguinea: tyriaca ⁊ hmõi. ſunt ſu/ſpecta. vt infra de eis. vnde ante digeſtionẽ nocent: qꝛ aliqñ materiã multiplicant eã ⁊ maligniorẽ faciunt. ⁊ ſic poſſunt duplare quartanam: ⁊ alias egritudines melancolicas face/re. Et foꝛtaſſis ſeptimus cõplebit octauum.

¶ Pro nono qui eſt coꝛrectio accidentiũ dicať in pꝛeſentiarũ ꝙ accidentia q̃ coꝛrigere opʒ cõiter in quartana ſunt nocu/menta ſplenis p̃cipal'r: qꝛ cõſueuit accidere opil'o indura/tio apoſtematio ⁊ hmõi. vñ deinde fit q̃rtane ꝓlongatio. Et ꝯñter fit epatis diſcraſia ⁊ ſtõi. qm̃ nocum̃ ſuuʒ cõicat epati. ⁊ ſtõ: Nam ſplen ſic ex multa mã frigefactum frigiditatem cõicat ſtõ: ⁊ digeſtiuã eius ſic debilitat. ⁊ epar ꝯſil'r. Iteʒ qꝛ ꝓpter opilationẽ in epate remanet plus q̃ʒ deberet de me/lancolia q̃ ipſum diſcraſiat. ⁊ iõ attẽde ei ⁊ remotioni male ſue diſpõnis. aperiendo. ꝯfoꝛtando. ꝓuocando. reſoluendo. vt exigit diſpõ. Et cura eoꝝ vt ſupꝛa ſuis requirať caplis.

¶ Conſueuit ⁊ rigoꝛ ſiue frigus ipſum multũ egruʒ mole ſtare. ꝓpter qd attende eius remiſſioni occurrendo ꝑ hoꝛã vel circa ante paroxiſmũ cũ pannis calidis extremitatibus applicatis. Itẽ cũ applicatione laterũ calefactoꝝ: aut alte/rius inſtr̃i tenentis caliditatẽ. Item etiaʒ cum fricationibus vt ſupꝛa de flegmatica. ⁊ tu ibi. Item cooperiẽdo egrũ cum pannis multis. Itẽ inducendo vomitũ. nã Auicẽ. eſt iuuati/uus ad illud. ⁊ dicta eſt cã. Quidã operantes ſic faciũt fieri fricationes pꝛius. deinde cooperiunt egrũ pannis multis: ⁊ ⁊ extremis applicari lateres ſiue tegulas calidas. ⁊ pannos. Quidam inungunt doꝛſum pꝛius cum oleo rutaceo ⁊ hꝰ: Tu itaq; operare aggregando ex his vt videbiť. ⁊ ꝓ his ſu pꝛa de acutis de rigoꝛe. ¶ De canone qui eſt alteratio nihil aliud q̃ʒ de ipſo dictum eſt in de flegmatica. ⁊ tu ibi.

Simplicia ac compoſita digeſtiua ⁊ ſolutiua habuiſti ſupꝛa q̃nto caplo. Et de ipſis particularis ſm particulares materias. verum hic tantũ modo de his q̃ a pꝛopꝛietate ⁊ de expertis mentionem faciam. ¶ Semen ypericon cum vino datum quartanam ſoluit: ⁊ eſt exptũ. ⁊ tu ſcis expoſitis ſupꝛa ꝙ talia debent dari añ acceſſionẽ per hoꝛã cũ media vel circa. Idẽ operať nepita cũ puluere da/ta cũ aqua calida. Itẽ millefoliũ cũ vino laudat Aui. aſſam. Et ex expertis. ℞. aſſe fetide folioꝝ rutbe pipis longi añ. ʒ. ij. ꝯfice cum melle detur ante acceſſionẽ. Itẽ baccaruʒ lauri ʒ. j. çinçiberis. ʒ. ſ. fiat puluis de quo ante acceſſionem de/tur. ℈. j. cũ vino ſubtili. deinde cooperiať infirmus ⁊ pãnis calidis ⁊ tegulis calidis appoſitis ſic dimittatur. Quidam mihi dixit ſe pluries fuiſſe expertum. ʒ. j. gentiane cuʒ vino ſubtili. ¶ Quidam conficiunt vnguentum hoc. ℞. tyriace ℥. ij. ſpice nardi. ʒ. j. gariofil'. ʒ. j. ſ. olei antiq vini optimi añ. ℥. ij. buliant ſup pꝛunas: de quo vnguento inungať doꝛſum ⁊ ſpina tota ad ignem magnum. deinde cum pannis calidis cooperiatur. ⁊ poſtea dabis vinum ſubtile decoctionis gen tiane calidū cũ modico çuccari: vel ꝯfectionis adriani de/ſcriptione. Nicol'. Idẽ operať vnguentũ arogon Nicol'. ſed bene ꝯſidera tenoꝛẽ virtutis. qm̃ in talibus opʒ egrũ foꝛteʒ eſſe. Quatuoꝛ grana vel folio trifolij ante acceſſionẽ cuʒ vi/no bibita quartanaʒ tollunt. Aui. Idẽ operať. ʒ. j. pulueris cranei humani. Et qdaʒ me docuit ꝓ magno ſecreto. Idem confirmatur ſi cum hoc teneatur magna pars cranei ſub aſ ſella ſiniſtra iuxta coꝛ. Coꝛ lepoꝛis recẽter moꝛtui collo ſuſ/penſum vel bꝛachio ſiniſtro quartanam tollit.

¶ De cura quartane note ſiue non vere. Initiuʒ faciens a cu ra quartane ſanguinee. Rubꝛica. iij.

Et anteq̃ʒ ad curam eius accedam ali/quos hic annotabo canones: ſpeciebus ipſis oibus conuenientes. ¶ Canon in quartanis non veris talibus per aduſtionem conueniens eſt humectatio in quo quidem oẽs note tales conueniũt. ¶ Secundus. ꝙ vbi fuerit quartana non vera non ex aduſtione: ſed alterius humoꝛis cõmixtiõe oʒ humectatio hec ꝯſiderari. qm̃ in quibuſdã minoꝛ cõue/nit: ⁊ in qbuſdaʒ maioꝛ. Exẽplũ pꝛimi vt q̃ ex ſanguine aut flãte. Exẽpluʒ ſcdi: vt q̃ ex colera ⁊ melia. ¶ Tertius. ꝙ ſʒ plurimũ eſt humectandũ nõ vera. qm̃ vtplurimũ ex aduſtio ne colere fit q̃rtana ipſa. ¶ Quartus. ꝙ medicine liquide ĩ ea que ex aduſtione eſt ꝯuenientioꝛes ſunt ſolidis. vt ſupꝛa. ¶ Quintus. ꝙ ante eũonẽ faciendã debemus expectare ap paritionẽ digõnis. qm̃ mã ipſa difficulter digeritur: ⁊ eua/cuatur. ⁊ iõ niſi per ſeptimanas danda ſunt ſolutiua. Cõſil'r ⁊ euacuatiua debent eſſe facilia: vt in pꝛecedenti rubꝛica. E ¶ Sextus. ꝙ ſicut tardatur eũo: ⁊ expectatur ſuper digõ/nem: ita expectare opʒ ſup ꝓuocationem. ¶ Cũ itaq; ad cu randam ſanguineam accedes debes diligenter ꝯſiderare an ſit talis ꝑ admixtionẽ ſanguinis cũ melia: aut ex ipſius ſan/guinis aduſtione: vt cãm ipſius diligẽter cognoſcas. qua co gnita te ad canones referas vt in pꝛecedenti rubꝛica. ex par te diete lenificationis digõnis. eũonis. ꝯfoꝛtationis. ꝓuo/cationis. reſol'onis ⁊ ſuoꝝ accidentiũ coꝛrectionis. ¶ Et ꝓ pꝛimo ſcito ꝙ dieta oʒ oꝛdinari ad ꝯ̃rium cauſe. ⁊ iõ in ſan/guinea ex aduſtione frigidioꝛa ſiue remiſſius calida ꝯueniũt q̃ʒ in ea que ex admixtione ſanguinis fit. vñ p̃ aere coꝛrige vt dicetur ſtatim de ea q̃ eſt ex aduſtione colere. vex adhuc frigidioꝛ cõpetit in ea q̃ eſt aduſtione. ⁊ iõ lege q̃ in ſequenti rubꝛica ſcripta ſunt. ⁊ te modera vt opus erit. ¶ Pro 2° le niatur venter vt in ſequẽti dicetur moderãdo ꝓpoꝛtiõabil'r vt de dieta actũ eſt. ¶ Pro 3° vo dõm. in ea non fit ea expe/ctatio ĩ digõne vt in ceteris. Et iõ põt tranſire immediate ad eũonẽ ꝑ flõmiam. Et iõ ſi repletionẽ cõpꝛehẽdis in toto ⁊ in epate magis fac flõmiã p̃ ex baſilica dextra ꝓpoꝛtionalem repletioni virtuti etati. Q; ſi repletio fuerit magis ĩ ſplene

euacua

euacua ex baſilica ſiniſtra cũ ꝓportione vt dictuꝫ eſt.deinde redeas ad lenitionẽ. poſtea fac eũonẽ cũ mũdificantib⁹ ſanguinẽ:cũ lupulo.capil'.ve.boragine.fumoterre. epithimo. agarico.mirabol'.citris.caſſia ſene.kebul'.ꝛ hmõi: vt ſupra quinto caplo. Et hic nota ꝙ ſm Meſ.non videnẽ educere melancoliã.ſed ſm Aui.ſic conſidera. ¶ Poſt autẽ eũonem potes ordinare digeſtiuũ ex endiuia bugloſſa floribus boragis fumoterre violis lupulo ꝛ hmõi. acetoſando ipſum vt videbitur. Et ſcito ꝙ çuccaruꝫ ꝛ mel in caſu noſtro remouẽt nocu^m aceti ꝛ de his qnto caplo.vbi habes: ꝛ digeſtiua ꝛ ſolutiua tuo ꝓpoſito cõuenientia. Tu itaqꝫ ꝓcede de debili ad forte ꝛ pluries vſqꝫ ad eradicationem. Confortatio fiat cũ electuarijs ꝯfectionibus trociſ.vt in precedẽti rubrica.etiã in alijs epithimando cor:in adminiſtrãdo ꝓuocatiua ꝛ reliqua:vt in precedenti rubrica ꝛ in ſequẽti latius diceẽ. ¶ Poſtremo ſcito vt Aui. Et hoc qdem genus velociter.ſ.reſpectu aliarum quartanarum recipit curationeꝫ. Quid aũt dõm ſit de accidentibus anime ꝛ reliqs nõ nãlibus.pꝫ ex dicendis in ſequenti rubrica.quare ad eã te trãſferas. ¶ Ex digeſtiuis vſualibus. ℞.ſy.acetoſi ſimplicis.℥.j.ſy.violati.℥.ſ.aque endiuie capilloꝝ ve. lupuloꝝ añ. ℥.j. ¶ Uꝫ ſi vis magiſtrale ſic facias. ℞.endiuie lupulorum. añ. M.j.floꝝ boraginis bugloſſe violaꝝ bedeguar añ. M. ſ. decoquanẽ in lib.iij.aq̃ ad ꝯſumptionẽ tertie ptis.ꝛ cũ lib. j.çuccari:ꝛ.℥.j.ſ.aceti fiat ſyrupus longus:de quo accipiat ℥.iiij.pro vice. ¶ Ex ſolutiuis da leuiora q̃ꝫ i aliqua alia ſpecie: vt xᵖbi gratia. ℞.caſſie vel manne.℥.j.ſ.reubarbari triti.℥.j.ſyrupi violati.℥.j.ſpice.gra.iiij. extrahaẽ caſſia cum decoctiõe capilloꝝ ve.violaꝝ paſſulaꝝ lupuloꝝ cuſcute tamarindoꝝ iniubaruꝫ.ꝛ doſa vt videbitur expedire. ¶ Uel ℞.diaprunis nõ ſcamoneati.vnc.j.el'arij de ſucco roſato.ʒ.ij.da cum decoctione predictoꝝ. ¶ Ex pillulis conueniunt cõces:ꝛ alie vt ſupra 4° capitulo.valet ꝛ decotio fumiterre Meſ. Uel ſic.℞.reubarbari.℈.iiij. mirabolanoꝝ citrinorum indoꝝ añ.ʒ.j.epithimi fumiterre foliculoꝝ ſene añ.ʒ.ſ.pulueriçenẽ.deinde.℞.ſpice.℈.ij. ꝛ cũ eis infundaẽ reubarbaꝝ in vino aromatico frixenẽ cum oleo amigdalarum dulciũ:ꝛ ipſis exiccatis fiant pillule cum electuario ſucci roſati:doſis.ʒ.j. ¶ Ex cõfectionibus ꝯuenit ꝯfectio. ℞. margaritaꝝ albaꝝ.℈.ſ.fragmentorũ iacinti ſmaragdi ſaphiri añ.gra.ij.terre ſigillate gra.iiij.ſerici crudi ſufficienter triti.℈.ſ.ſandaloꝝ rubeoꝝ.ʒ.ſ.fiat ꝯfectio cum.vnc.vij.çuc. albiſſimi:cum aqua bugloſſe endiuie ꝛ roſ.añ. ¶ Item ex predictis margaritis cũ ſpeciebus diarodon abbatis fieri põt cõfectio:ꝛ tu deſcribe:ꝛ maxime in fine augmenti ꝛ ſtatus. Conuenit manucriſti perlatum triaſandali maxime qñ eſt notabilis inflãmatio. ¶ Electuarium. ℞.çuccari bugloſati boraginati violati añ.vnc.j.manucriſti perlati. vnc.j.ſ. triſandaloꝝ.vnc.ſ.incorporenẽ ꝛ deaura. ¶ Ex puluerib⁹ ꝓdictoꝝ fac trociſcos qui tñ non ſunt in vſu:ſed de ipſis pillulas fac vt de pillulis ſupra. ¶ Cordialia fac epithimata:ꝛ ſil'r epatica ꝛ hoc vbi flãma ſit notabilis. vnctiones etiam mẽbris leſis vt ſupra.nam ad opilationeꝫ ſp̄lenis ſequitur debilitas ſtomaci ꝛ epatis:ꝛ ꝓlongatio febris.

¶ De expꝉtis ꝛ a ꝓꝓetate talib⁹ dcm̃ ẽ i 2ª rubrica de melicis:

¶ De cura quartane colerice. Ru. iiij.

Canones In hac cõpetit infrigidatio ꝛ humectatio maior q̃ꝫ i reliqua alia quartana: qm̃ materia eſt calidior. Ordinatio diete primo ex parte aeris ſit tẽperatus ad frigidũ parũper declinãs ne in calore ſupfluens intẽſionẽ faciat in cor:ſil'r neqꝫ ſupflue fridus ne poros claudat ꝛ intrinſecus faciat ebulire.ꝛ ne aduſtioneꝫ groſſi prohibeat.dꝫ ꝛ ad humidum declinare: vt caloris incendiũ remittat:ꝛ exiccationẽ vlteriorem prohibeat. quem aerẽ in hyeme facile eſt inuenire.alijs aũt tpibus dꝫ ipſum rectificare.ꝛ modum rectificationis ei⁹ q̃re ſupra de peſtiferis. ¶ De motu ꝛ quiete.non ꝯfert motus cũ ad icitationẽ ſeu caloris excitationẽ faciat tñ in die qetis ꝑ cameram lenis fieri põt. Et loco eius ẽt in die paroxiſmi.q: in declinatiõe fiat leues extremitatũ fricatiões.vñ Aui.deliciaꝝ ꝯtinuatio ꝛ qetis eſt de regimie eius bono. ¶ De ſõno ꝛ vigilia plus cõpetit ſomnus:ꝛ dꝫ eẽ copioſus.ꝯſidera tñ etateꝫ ꝯſuetudinẽ ꝛ hꝰ. Inanitio ꝛ repletio.cõpetit moderata ſuperfluitatũ eũo:ꝛ euiteẽ oĩs ſupflua inanitio.ꝯſil'r ꝛ repletio ſupflua ex pte cibi ꝛ potus. Euiteẽ coitus niſi patiens eſſet multũ ꝯſuet⁹ꝛ retinuerit ſpmã.aut ꝓp timorẽ aut dei reuerentiã. ¶ Accñtia animi.ꝯfert tẽpatũ gaudiũ aſpect⁹ delectabiliũ ꝛ breuiter q̃ ſanguineꝫ clarificant:ꝛ floridant. Euitenẽ q̃ ſanguinẽ adurunt calefaciũt ꝛ exiccãt:vt ira rixa ꝛ hꝰ. De timore dicit Raſ.xvj.ꝯtinen. ꝙ fortis timor ſiue terrefactio:ꝛ ſubito factus q̃rtanario iprouiſo:frequenter eũ a febre liberat:vt iprouiſe eũ aggredi cum enſe euaginato:aut ſup ipſuꝫ ꝓijcere ſerpẽtes dẽtibus prius euulſis aut ipſum de loco alto ꝓijcere in aquã ipſo iprouiſo.vt factuꝫ fuit marchioni eſtẽſi.ꝛ ita de alijs.nã extimaẽ ſubita reuocatione caloris ita eũ fortificari vt poſſit materiã feb. ſic ex timore agitatã ꝛ cõmotã conſumere:aut ad extra pellere. Qd̃ marᵗ xᵖitatẽ ꝯtinebit qñ ſperaẽ mãm eſſe paucã ſubtilẽ vt i colica aut qñ hoc fieret paucificata mã ꝑ multas eũones:ꝛ tu conſidera. Hic modus raro ꝛ a paucis obſeruaẽ ꝛ eſt opus prudẽtis ꝛ expti medici. ¶ Et q: de balneo hic ſupra ꝓmiſſum eſt.iõ de eo ſic dicaẽ.ꝙ balneũ adminiſtratur rõne duoꝝ:aut.ſ.hũectationis tm̃.ꝛ tũc dꝫ patiẽs i eo poni añ diẽ acceſſionis:in quo nullo mõ ſudare dꝫ.daẽ aũt vt reſiſtat exiccatiõi humoris ꝛ nõ vt ipſum cõmoueat. Et qdaꝫ hac via ꝓceſſerunt in curatiõe q̃rtane adminiſtrando bis in die mã ſic mollificata in die paroxiſmi citius expellaẽ. Eſt .n.apud eos digeſtiuũ optimũ:ꝛ dicũt infra menſem q̃rtanã curare. 2° adminiſtraẽ grã reſolutiõis vt ſupra.ꝛ nõ niſi vt Serap̄.ablutio aũt nõ adminiſtreẽ:niſi ſit ſufficiẽtia ſup paucũ.ſ.mãe de cuius paucitate eſt ſpes ꝙ ipſam reſoluet:qd̃ ſupple continget ꝓcedentibus multis eũonibus. vnde Almanſ. Si vltra.80.dies egritudo prolõgata fuerit: eger balneũ ingrediaẽ:ꝛ ſudet in eo:non tñ in die acceſſiõis. Et Aui. Si fuerit digõ.ſ.cõpleta:ꝛ egritudo iam in declinatione:ꝛ ꝓceſſerint plures eũones minoratiue. ingrediaẽ balneũ in die.ſ.añ acceſſionẽ. Uꝫ ſi humectatiuũ cõpetit marᵗ in caſu iſto.ꝛ ẽt ſuo tꝑe reſolutiuum.ꝯſidera. ¶ De cibo ꝛ potu.debẽt moderari ꝛ declinare ad frigidũ ꝛ humidũ: vt de aere dcm̃ eſt. Et ſil'r carnes:altereñ cũ endiuia boragine ꝛ hꝰ. vt videbiẽ expedire.nã tẽpata:ꝛ ad humidũ declinãtia ſunt ꝯueniẽtia.ꝯueniũt piſces eliri.ꝛ ita dicaẽ de alijs ex pte diete ſumptis.ꝛ tu ad cap^m 4^m recurre. ¶ Pro ſcd̃o leniaẽ vẽter vt ſupra in canonib⁹ gñalibus cũ violis. aqua caſei.polipodio epithimo:hꝰ.ꝛ teneaẽ vẽter lenis. ¶ Pro 3° deñ digeſtiua appropriata ſubtiliatiua:ꝛ inciſiua.i gradu non eleuata vt ſupra 5° cap̄. ¶ Pro q̃rto deñ ſolutiua appropriata in forma liqda:vt ſupra aut pillulari: ſi al'r accipe nõ poteſt de qb⁹ qnto ca. Et ſcias ꝙ aq̃ caſei:ẽ bonũ vehiculũ. Aui.ꝛ iõ dabis ſolutiua:vt caſſiã ꝛ hꝰ.cũ aqua caſei. Tu itaqꝫ ꝓcede de debili ad forte gradãdo i digeſtiuis ꝛ ſolutiuis. Et nota ꝙ ſol'o eius itegra.i.eradicatiua apparet poſt.xx.dies:qm̃ digõ appet in ea Auic. vñ Gordonius i eo tꝑe ẽ ſtat⁹ egritudis. Itẽ ſis memor de eis q̃ ſupra d̃ vomitu dcã ſũt.nã i hac ẽt multũ ꝯuenit facilitate col'e ad extrã ꝑ ſupi⁹. Uꝫ ſi ꝯphẽdes ex vrina ꝛ alijs ſanguinẽ eẽ meſtali cõmixtũ.tũc fl̃oma ex baſilica dextra aut ſaluatella.hito re^u ad etatẽ ꝯplõnẽ ꝯſuetudinẽ ꝛc̃.q̃ vt ſupra ſepe in oĩbus ꝯſiderare debes. ¶ Pro qnto ꝯforteñ mẽbra nutritiua.vt xᵖbi grã.ꝓ ſplẽ. ℞.oleoꝝ dcapparib⁹ violati aceti añ. vnc.ſ.ſeiuꝫ portulace ꝯtriti.ʒ.j.ſcolopẽdrie.℈.ij.ꝛ cũ cera alba fac vng^m. ¶ Cõſil'r flõus maxime ſi in eo appuerit flãma ex oleo roſ.corall'coriãdro ꝛ lãbruſca. Itẽ exhibendo

paulo plus.ſ.aut paulo min⁹ ⁊ ė ſuperās.ſ.calor cōtinue q̄ recipit in illa tepiditate caliditatis piodice. Nā vt ſubdit in illa tepiditate ſua ſiue flā qete piodica nō euāt a reſiduo.ſ. caloris q̄ ė cū calore remiſſiori: ſupple q̄ ſit ɔtinua:pp qđ ė ſic occultū nō appenat:vt ė calor ɔtinue. ⁊ iſta ė ꝟa ⁊ expimētalis expō. In pn° aūt piodice vt experiētia notat typ⁹ ė lōgior valde q̄ȝ i ɔtinua. nā i ɔtinua null⁹ vel puus ė typus i pn°:ſȝ appet qđā leuis extremoꝝ ⁊ marie pedū friditas: ſilr naſi ⁊ auriū q̄ ė pˀuatiua ⁊ nō poſitiua vt i piodica. Aliq̄ñ ėt extremitates digitoꝝ manuum frigeſcunt. Et iō dixit Gilbert⁹ qđ ɔtinua flātica fac motū i bōis flātis ſine typo. ⁊ Guiel'.dixit ab rigore. Dicit q̄ ꝓpriū ɔtinuaꝝ ė nō horrere. Et tu ipſȝ ɔſidera. ℂ Preter h̄ ſigna q̄ ab Aui.i ꝓpo poſita ſunt cap.ab alijs alia ſigna ponunt.vn̄ vrina i hac diuerſimode ſe hȝ. Ita vt q̄nq̄ appeat ſubtil' alba:⁊ alia die ruſſa groſſa cum multa reſidentia.vn̄ vt Guilielmus in latica vrina i pn° ė diſcolorata ſpiſſa:⁊ q̄dāmō liuida. In augmento aūt ⁊ ſtatu ſit colorata ruſſa ⁊ ſpiſſa.⁊ i h̄ differt ab ethica.q̄ñ in ethica vrina ė ſp vni⁹ tenoris i colore ⁊ ſubſtantia. ℂ A ſbal'r inberētib⁹.q̄ñ patiēs ſentit notabilē caliditatem. ſed cū tāgit pcipit calitas rorida. ℂ A q̄litate mutata. Cutis mollis ad tactū ⁊c. vt de piodica facies tumida ⁊ h̄ȝ. vt ſup̄. ℂ Ab actione leſa. Pulſus ė lat⁹ mollis tard⁹ inequlis. q.ſ. q̄nq̄ debilis q̄nq̄ fortꝫ. Sitꝫ modica aut nulla:niſi ex flāte ſalſo fuerit:grauitas capitis ſtupor. nā ſic grauitas eſt ſignū colere:⁊ taciturnitas melie. Ita ſtupor flātis. ⁊ ita de alijs:vt i piodica. Et iſta ſigna ſunt magia ꝺ ipſa a flāte nāli ꝓueniente. q̄ ſi fuerit a flāte nō nāli predicta ſigna applicentur ſpecialibus ſuis cum alijs ſignis ſupra poſitis de eis addēdo ⁊ minuendo p tactū maioris aut minoris calitatis.

E **Pronoſtica** Autē dicat q̄ piculoſior eſt continua alijs parib⁹ q̄ȝ piodica. ⁊ iō adapta te illis in pronoſticādo q̄ de piodica dcā fuere. ℂ De cōtinua flātica ex flāte ſalſo cauſon dcāiā actū ė veꝝ. Raſ. h̄ febris pducit ad hydropē hypoſarcā.⁊ iō cuȝ videris icipe corruptionē forme tūc ſuccurre cū illis q̄ de cura hydropiſis. Dixit Raſ.in diuiſionibus:q̄ i eleuatione hui⁹ febris.i.i augmento vel ſtatu accidit quandoq̄ birſen frigidū ⁊ litargia.

F **Canones** Primus q̄ cura hui⁹ ė ſic cura periodice Auic.⁊ dixit ſic q̄ nō eſt oimoda ſilitudo. nā differt ab ea.p̄: q̄ñ ſi non ſit repletio cōpetit a pn° dieta groſſior gradatim ꝓcedendo ad ſubtiliationē vſq̄ ad declinationē excluſiue:dȝ tñ abſolute eē ſubtilior iterpolate.ſed nō tñ multū ſubtilis.q̄ morb⁹ ė lōgus. Scđo q̄ñ i ɔtinua iciſiua ⁊ ſubtiliātia ꝓueniūt fortiora ꝓcedendo de debili ad forti⁹ vt ſup̄.vn̄ minorata mā. ⁊ iaȝ manifeſte digeſta ꝓueniūt cappares ⁊ h̄ȝ.⁊ dcm̄ ė minorata: q̄ñ aū talia ſunt ſuſpecta vt dcm̄ ė.3°. q̄ i ɔtinua min⁹ calā ꝓueniūt ex pte diete ⁊ regiminis medicialis ⁊ ɔſilr min⁹ ſicca.⁊ vt Aui. opȝ vt ꝑparent cibi eoꝝ i obſeruatiōe tēpoꝝ ⁊ diuerſitatꝫ ei⁹.ſ. ſm ſuas ſpēs ⁊ i fortitudie vtutꝫ ⁊ debilitate:dando.ſ. in ea ėt vinū limphatū tñ ſi expedit vt ſup̄. q̄ ſi timeat debilitas: capitꝫ ab eo ſi potes abſtine ⁊ loco ei⁹ bibat aquā mellis ⁊ nō niſi poſt apparētiā digōnis vt ſup̄ nō vtaris brodio ciceꝝ decoctiōe apꝫ ⁊ taliū niſi pˀus appuerit digō. Et tu cōmiſce frida cū calis ⁊ altera cibos carnes ⁊ h̄ȝ.cū expedit cuȝ lactucis ſpinachijs acetoſis agreſta ⁊ h̄ȝ.vt videbit. Sed hic aduerte dcm̄ Raſ. 18. ɔtinētꝫ q̄ curatio hui⁹ febris cū hūidis ꝓlongat ipſam. Et iteꝝ inqt.caue ab aq̄ frida.ingroſſat enim mām.q̄pp ꝓlongat febris. Et cū vides egritudinem minui ingroſſa regimē. Itē ſi appȝ vomit⁹ qđ ė raro fac vt

G ſup̄ de eo. ℂ De leniſicatione ⁊ alteratione agat vt ſup̄ de digōne ꝓcede de debili ad forte ⁊ forti⁹. vt ꝟbi gr̄a ſyr.acetoſo ſimplici ad acetoſuȝ cōpoſitū. ⁊ 3° ad oximel cōpoſitū dādo aq̄s apitiuas ꝓcedēdo de debili ad forte. Et ſic de ꝓuocatiuis ⁊ euātiuis ſuo mō fiat. ℂ De flōia autē dicatur q̄ abſolute alijs paribus pl⁹ ꝓuenit in ɔtinua q̄ȝ interpolata. q̄ñ mā ė ad itra venas cōphēſa. ⁊ eſt canon Auic. de cura q̄rtane ɔtinue.vt if ra ſuo loco. Et tu ibi. Ubi lati⁹ de hoc. Et eo magis cōpetit q̄ñ febris eſt ex flāte dulci ⁊ i ea magis cōſulitur ceteris ɔſentientib⁹. Quidā vt Rogerius ėt in ea q̄ ex flāte nāli facit flōiaȝ cū largo foramie ⁊ marie i corpe carnoſo pleno. Quidā vt Guilielmus ſe fundātes ſup dcm̄ Aui.allegatū. Quia mā eſt apprehēſa ad intra venas ɔſentiūt i oi ɔtinua flōiaȝ.⁊ tu ɔſidera. Et pro iſtis facit auctitas Gal. 11° terapē. 15.ca. Inqt. Optimū ė venā icidere nō ſolū i ſinochis:ſȝ ėt in alijs febrib⁹, q̄ de humoꝝ ſunt putredine.nā ſi i piodicis qd i his q̄ñ mā ė ad itra venas apprehēſa. ⁊ eſt ſnīa Oribaſꝫ i pn° ſue practice. Et nota q̄ tua intentio ſm magnā ptē dȝ eſſe i ɔfortando ſtomachū ⁊ appetitū ne deficiat. vnde Raſ. dat zuccharum roſatum ⁊ trociſcos.

ℂ De febre empiala ſiue empialos dicta. Rubrica. ix.

Febris Empiala vel empialos ė febris flātica. vt quaſi ſp iterpolata a flāte vitreo in locis ꝓfundis ⁊ occultꝫ a corde remotis putrefacto:vtpl'm ꝓueniens: cui⁹ ė facē hȝ proceſſus febris patiēte hȝ ei⁹ ꝓpor ſignationeȝ ſil' ſentire friditatē i iteriorib⁹. ⁊ i exteriorib⁹ calitateȝ. Et dr̄ empiala ab epi. qđ ė ſup̄. Aliud.ſ.calitas.ſup̄ friditatē. nam rōnale ė vt calor ſupeminieat.dr̄ febris flātica q̄ñ ipa vere ė flātica.nā liparia vt i ſeq̄nti rub.ė magis reducibilis q̄ȝ dōq̄ ſit ꝟe flātica:dr̄ vt q̄ſi.nā lȝ imaginabile ſit ipaȝ poſſe iueniri ɔtinuā:tñ ab auctorib⁹ numerat iter iterpolatas.vn̄ Serap. h̄ febris nō ė ɔtinua: ſȝ iterpolata durās trib⁹ vel quatuor piodis. Idē exꝑſſit ferari⁹. p rōne adducit q̄ cuȝ loca venaꝝ ⁊ arteriaꝝ calā ſint: nō vꝫ in eis poſſe cōgregari flā paulatine tāte friditatꝫ.ſȝ bn̄ i locis ꝓfundis occultꝫ a corde remotis.vt ſunt iteſtina ſtomach⁹ vene ꝓfunde muſculoꝝ muſculi vētris dorſi coxaꝝ pedes man⁹ ⁊ h̄ȝ.dr̄ putrefacta q̄ñ ex pte q̄ putrefit febreȝ facit ⁊ ex pte q̄ nō putrefit facit frig⁹.vn̄ vult A.q̄ flā vitreū exn̄s i teriorib⁹ ꝑp reſiſtētiā quā facit ſua groſſicie ac viſcoſitate ⁊ friditate calori putrefacienti reſiſtit:itavt nō putrefiat ſm ſe totaȝ.ſed putrefit ꝑ ſcđm aliquā paruā ptē ei⁹:a q̄ eleuant vapores putridi. ſufficiētes tñ cor iflāmare ⁊ exteriora calefacere ⁊ nō iteriora q̄ñ ptes fride q̄ nō ſunt adhuc putrefacte reſiſtūt: cū ſint ⁊ q̄titate ⁊ q̄litate vincētes.vn̄ eſtimādū ė tales ptes a calitate putredīali adhuc aliq̄l'r calefieri.ſȝ remiſſe valde. cū itaq̄ ſic calefacte moueantur ⁊ occurrant ptibus q̄s de nouo attingunt i eis friditatē cauſant ſic cū ſpargit remiſſe calidūȝ ſup̄ mēbrū multū calefactū vt ė videre de vrina mingentis i balneo. 3° de ſimplici medicia. Itē ad h̄ ɔcurrit mot⁹ illapſiū flātis fortius ipmimētū i ptes qbus pˀus erāt adherentes i eis pp aſſuefactionē nullā cauſantes friditatē ſicut eſt videre q̄ñ qs tenuit pedes i aq̄ calā lōgo tpe nullam vel q̄ſi nullā ſentit calitatē.cū aūt aq̄ agitat calitatē notabilem pcipit. ℂ Ex qbus apparet declaratio deſcriptionis excepta illa parte ſcđm eius ꝓprioꝛē.qđ additūȝ fuit: q̄ñ aliq̄ñ empiala accipit p febre i q̄ ſm eūdeȝ locū ſimul ſentit calor ⁊ frig⁹.vt de ea if ra ⁊ ſic h̄ noie vſus ė Gal. 2° de diſis febriū ⁊ in libello de malitia cōplōnis.⁊ baliabas. viij. terapen. ⁊ xviij. ɔtinenti. 3° cap. ſȝ nō ė ita ꝓpria ei⁹ ſignificatio vt pdicta.⁊ iſta eſt tertia febris inter liparia ⁊ empialā cui Auic. nomē nō ipoſuit:ab baliabate hſura dcā. Sȝ extimo Auic. p extrema nos facil'r mediū itelligere debere.⁊ tu ɔſidera.

Et ex his oibus pȝ modus gn̄ationis eius. ⁊ cā eius. nā dē multiplicatiuum flātis frigidiſſimi ė vel eſſe pōt cā eius factiua. vt ſup̄ in pncipio cap'. ⁊ tu ibi. ⁊ de liparia ⁊ de ipſa ſimul tales ponunt verſus. In empiala frigeſcunt interiora. Exteriora calent liparia vertit illi. ⁊ dictū eſt ſcđm ꝓceſſum febris:vt ſtatim in de ſignis.

Signa demōſtratiua ſunt eadē q̄ pdicta ſunt Aui. ſ. de flātica iterpolata ex flāte vitreo ꝓueniente ex q̄ expoſitiōe ⁊ ė gētilis hi q̄ ipa ſit piodica. vrina ė frida cruda quia

da qr minoris calitas qz i alijs sui generis: qr i alijs flaticis pro dicis: pp fla ee fridi: et interiora plus frigefacere. et io e discolorata magis et tenuis: et max in pn. vt sup de flate vitreo de egenibus et alijs vt sup. ¶ A sbalr iberetib. Qm ad tactu exteriora calet et ad itra p tuc patiens sentit friditate. Et h aduerte q h signu bz xitate marie i augmeto statu et declinatione. na i pn ex recuocatione caloris frigescut exteriora vt i ceteris flaticis de flate vitreo. sz i alijs tpib in pcessu sp appet sibi calitas i exterioribus et friditas in interioribus: et calitas hec e remissa multu qr a fridissimo huore resoluta. et hic calor marie pcipit in volis manuu et platis pedu. ¶ A qlitate mutata. Ut de eo sup. ¶ Ab actione lesa. Pulsus e tard et rarus i coparatione ad pulsu aliar flaticar: cum q tn flat q sit absolute velox et freqns et respectu sui sani: hec facit porismu oi die vt alie flatice. et h e ver sz plz nas pungit aliqn q puertit ad qrtana vel tertiana. i. seruat modu qrtane: vel tertiane. et h io: qr ma e pauca: et inepta inflamatioi. et io no nisi qnq in longo tpe putrefit: qre pp has duas cas parorismu causat tardiore. vn qnq tardat plus. qnq minus: et io vt sup. q iudicat tertiana p porismu errat. Auic. de signis tertiane. parorism aut ei durat vt Aui. qnq qua tuor horis qnq. xviij. qnq aut illud fm maiore et minore mai multitudine. Na hec ma no reperitur vt plurimu cu magna qntitate. Quida expont ex quattuor horis: qr stat patiens cu frigiditate quatuor horis antequam caliditatem sentiat. deinde exit caliditas et durat vsq ad. xxiiij. horas. et aliquando finitur ante. primus modus melior.

A **Pronostica** Serap. sub. hec non pmanet multu: fortasse. n. moraf. 20. diebus. et fortasse addit sup illud pap taur minuit pap. ois. n. febris flatica associat corruptioi et debilitati ois stomachi: q no excusat et illud e de illis q attrahut accntia mala ex sincopi pulsu cordis. et casu appetit. p qrti. de his i qbus dant et pueniunt febres putridis. Et io esto sollicit: qr ex ea mala pl' pue accidut nocumeta et iter cetera marie stomachu debilitat: pcipue cu ma i stomaco colliget: cui ois sollicit esto.

B **Canones** Primus q cura eius sicut cura qtidiane de flate vitreo: vel sic cura note qm in ista seruari debet hi canones dio: et fm eundem ordinez: vt de cura flatice in gnali dcm est. ¶ Scds q i hac fortiora pueniunt ex parte digestiuoz solutiuoz lenientium pvocantiu et hz. ¶ Tertius q ista debet i ea freqntari marie lenitio et mai digestiue: oz fieri gradatio ad fortiora: et i hac fiat vomit cum canonib vt allegato loco. Ite attedat pfortatioi stomachi sup oia cu admistratis intus et extra. Et credo q balneu fcm ex aq decoctionis eupatorij feniculi maratri et hoy apictiu i declinatione vel expeditis virib pstate vtute cet pueniens multu psidera. Et Aui. i ei cura multu laudat clisteria acuta i qbus ponit medulla cartami cetaurea minor anetu camomilla tribulus meliloto almuri et mel. et tu ordina ispecta cople etate sensibilitate itestinor et hz et pcipue pue nit ia miorata ma et digesta. vn vt sup. pcededo d debili ad forte. Sed vt dcm e absolute ceteris parib in cura hz. fortiorib vtedu e. ¶ Digestiua simplicia sunt fm ipsius flatice spez: de qbus. v. cap. ¶ Ex vsualibus salte i pn. R. oximel lis simplicis. ℥. j. ß. et qr in hac febre multu nocet ds stoi. vt Aui. adde cu ipso rob agreste. ℥. ß. vel sir vt plz aq buglose feniculi absinthij an vnc. j. et ar dstia tka cu cinnamomo. Et opz te gradare d debili ad forte vt sup. ¶ Ex solutiuis pueniunt q i flate vitreo. ia dicta sunt. et ex sup 4. capl'e ipse ptinuit h fla descendere ad itestina fac clisteria fortia vt sup. et i his sollicitus esto: qr Aui. laudat vnu solutiuu valde ubi hoc loco distinguere. R. mirabolanor citrinor et nigror an. ℥. ß. turbit ℥. ß. zinziberis ʒ. ß. infunde in oximelle simplici. pcee hora. deinde addas aq lactis capri. ℥. iij. et parum calefiat deinde fiat fortis expssio: et addas manne. vel cassie. ʒ. vj. et tribue: et h marie vbi copheden aligd ei melic et du rabit.

bitas de puersione ad qrtana. Qr si ex pmixtione cole pueniret: qd copheden p signa ei: qr de 3° in 3m magis affligit et hz. tuc ea tribue q in de cura tertiane de col'a vitellina dcta sit. Et pariformiter pcedas i liparia si ex flate fuerit vitreo. ¶ Qr si ex colera vitellina et dcm e: et de fricationib et alijs vt allegatis locis. ver post euones pueniunt in his tyriaca dyambra dianuscus dulcis electuarium et de gemis hz.

¶ De liparia. Rubrica. x.

C **Febris** Liparia est febris fm plm flatica vt quasi semper interpolata: a flate vitreo i locis pfudis a corde remotis putrefacto vt plm prouenies. Cuius e facere patietez fm pcessuz ipsius febris coadiuuate flate in exterioribus existe simul sentire calitate i interiorib. et in exterioribus friditate: pp qd dcm fuit i pcedeti rubrica: q liparia e ecotrario empiale. et di a liparos grece: latine pingue. na sicut videm i estate corpa pinguia i exteriorib: et intus multu cal'a. Ita accit febrietibus hac febre: et est pbleuma. Aristoti. viij. pbleumatu. viij. pbleumate. pp qd pinguis. Et hic nota q hic termin vai ijs vario sumit mo. et no sicut A ui. hic vt Isaac 5° febriu. sz omittat p nunc: et stemus cu Auic. dicitur scdm plurimu. Quoniam vt Auic. quadoq est colerica ex col'a grossa valde. sed est raro: q ad tantam col'a deueniat grossicie que reqrit in gnatione eius vt ifra patebit: et mod gnationis ab ea statim dicet expeditis alijs pticulis. Quida vt Rogerius et a melia grossa fieri posse dixit. et filius mesue a flate et melia simul. Dicit vt qn semp cu religs: vt in empiala: cu et c. fm pcessu: qm i alijs flaticis: qbus i pn sentit calor i interiorib. et pro tuc adhuc est friditas i exteriorib: et marie cu sit pcessus ad augmentu: et tn p tuc no est liparia diceda. psidera. ¶ Dicit simul: vn nota modu gnationis ei p cu est flatica. na cu fla vitreum putret ad itra sz pte eius puaz vehemeti putruo dexira vt pa illa sic putrefacta vehemeter pp calitate forte subtilie sub tiliatione qpones ei possint ad cutim puenire et ad mebra exteriora: sic fit empiala vt sup. Qn aut talis ma putrefit fm se tota no a forti calore: sed debili: ita q ipsius nulla vel qsi nulla ps ei vaporosa sufficieter igniat: ignitione que valeat cu tali calitate ad exteriora puenire: et tunc accit vt ps intrinseca calefiat: et locus in q e illa ma sic putrefacta: et exteriora friget ptinue reuocato calore pp patiaz huoris crudi et vitrei i interiorib. Ite qr accidit q vapor cu calitate debili ab ea ma eleuat anq ad cutim pueniat et ad mebra exteriora calitas illa debilis euanescit seu valde remittit: vn deinde mebris occurres ipa infridat: quedmodu ptingit mam cal'am ifrigidari a vaporibus aq debiliter cale eleuati. et post h ptingere a vapore partis putrefacte: et no putrefacte eleuato tertio ptingit p tuc fla multa cruda niuella ga no sa vel vitrea in exterioribus inueniri qstant sic qnq etia mo adhereret febris: et cu supueniet calore et spiritib ad hiis attractis mouent. et illa flata vn occurrut prib qbus pmo no occurrebat: et sic friditate i illis causant. Ista sunt possibilitates q vt mo getilis no sunt neganda. ex qb appet h materie ipsaz et empiala. na i empiala minor pars mae mouet ad fa ciedu febre putrefit: et liparie maior: imo qusi tota. Scdo qm calitas putredinalis i empiala e fortior et magis igniens i liparia aut remissa. Quidam moderni sequtes Ianc dnt ipsam causari qm pars mae mouet ad exteriora no putrefacta: et illa frigiditate i exteriorib causat: ips aute qd intra putrefacta febre causans calefacit iteriora dici q possibilitates iste no sunt negade. Et sicut dcm e de flate ita dicatur de melia: q sua grossicie psilr eas facere pot. Modus aute gnationis ei ex col'a grossa est pportionalis dicto de flate vt q col'a grossa sit pauca: et i interioribus putrefiat: et ab ea no eleuet vapor subtilis calidus. Et psilr dicat de frigiditate in exterioribus q accit ex cas ia dictis: et hanc spem vocauit Aui. caburos. et tu psidera pcedentatione. gustata

carbo ignit⁹ cōburit ⁊ calefacit ⁊ tñ ab eo nō eleuaꝛ vapoꝛ. Ita pōt de humoꝛe ꝯtingere. ⁊ tu bñ ꝯſidera hoc exemplū.
D ¶ Et circa iſtas cās cadunt ſpeculationes. vt quō ſepaꝛ ab eadē mā vapoꝛ cal'ſ vadēs ad coꝛ ⁊ frid⁹ veniēs ad exterioꝛa: q̄s ē ſic ſeparās. ⁊ mlta alia de his vapoꝛibus: q̄ ſpeculatoꝛib⁹ relinq̄. ⁊ tu illa ꝯſidera. Itē quō erit h̄ febꝛis cū caloꝛ nō ꝓcedat in totū coꝛp⁹. Itē cū nō ꝑueniat ad man⁹ manus nō febꝛiet q̄ ḡ opatiōe lediꝛ: Ad pᵐ rñdet Aui. i lr̄a ꝙ diſſō dꝫ ſuppleri niſi ipediaꝛ: ſicͧ cū dicim⁹ diffiniēdo aq̄ꝫ ꝙ ē frida ⁊ hūida: h̄ ē i ſui nā. ſ. ſi ñ ipediaꝛ. ¶ Ad 2ᵐ ꝓ nūc dicas ꝙ man⁹ febꝛit p cōitatē a coꝛde. q̄ꝛ. ſ. coꝛ febꝛit cui⁹ tēperātiā preſupponit ſi ſana eſſe debet conſidera. Ex quibus patent deſcriptio ⁊ cauſe eius factiue.

E **Signa** demōſtratiua. Ab exeūtib⁹. vrina i hac vt Iſaac: ē crudiſſima ⁊ min⁹ tincta q̄ꝫ i flātica nō va ſiue amphimeria ꝯtā. vez̄ cū ē ex col'a ē magis ticta. Qꝫ ſi fuerit a melia erit fuſca. ſi ex flāte ⁊ melia ſimul erit vt vrina in q̄rtana de flāte vt i ſeq̄nti caᵒ. ⁊ accit eā coloꝛari ꝑp caloꝛem i viſcerib⁹ ꝯcluſuꝫ. ⁊ ꝓpoꝛtiōabil'r dicaꝛ de alijs egrōnibus. ¶ A ſbal'r iherētib⁹ dictū ē quō exterioꝛa frigēt. ſꝫ ꝓ tūc iterioꝛa calēt vt i cauſonide. ⁊ h̄ ſm iudiciū egrotātꝫ. vt dicit Raſ. ꝑp foꝛtē icēdiū qd̄ ꝑcipiꝛ i iterioꝛib⁹ cui⁹ cā ē: q̄ꝛ fum⁹ cal'ſ reſolut⁹ nō potēs exire ꝑ poꝛos exterioꝛes retro igredíꝛ ad iterioꝛa. ⁊ ſic iflāmat ea: dato ꝙ i ſui nā nō ſit multū cal'ſ. ⁊ tu ꝯſidera bñ hūc ſmonē. ¶ A q̄litate mutata: q̄ꝛ facies liuida: ⁊ ita de alijs ſignis flātꝫ vitrei. Qꝫ ſi fuerit a col'a g̃ſſa ſecus erit. ⁊ tu ex datꝫ illa ſigᵃ cōſidera ⁊ fabꝛica. ¶ Ab actiōe leſa. pulſus ꝯbilis ⁊ pu⁹ pluſq̄ꝫ i ephimerina: velox tñ ē ⁊ ſpiſſus: ⁊ adhuc pl⁹ i colica: ⁊ i vtraq̄ꝫ eſt diuerſus. Et dixit Raſ. 18. ꝯtinētꝫ febꝛis liparia ē cū ſubet vehementi frigiditate frōtꝫ ⁊ tibiaꝝ ⁊ manuū ⁊ pedū ⁊ calefactiōe vētris ⁊ pectoꝛis: ⁊ hi deſiderāt aerē fridū. ⁊ ꝯſtipāꝛ vētres eoꝝ: ⁊ paꝝ ⁊ vria ē tenuis. h̄ feb. ꝑiodicat ſꝫ plm oi die. ⁊ dī ſm plm: qm̄ aliqñ de 3ᵒ i 3ᵐ q̄nq̄ꝫ de 4ᵒ i 4ᵐ. ⁊ marie melica: ⁊ ſic de alijs ꝑiodicat. vt de empiala dicebaꝛ. Et ſentiꝛ in ꝑnᵒ aduent⁹ ei⁹ fractio q̄dā i mēbꝛis oſſitationes alices ⁊ h̄ vt ſupꝛa de flegmatica ab humoꝛe vitreo ꝓueniente.

F **Pꝛonoſtica** Hec feb̄ eſt longioꝛis ſpacij q̄ꝫ emitrite⁹. i. poꝛiſm⁹ vn⁹ emitritei ē breuioꝛ q̄ꝫ poꝛiſm⁹ vn⁹ liparie ⁊ marie flātice. nā ſm plm liparia eſt breuioꝛis ſpacij q̄ꝫ emitrite⁹: q̄. ſ. ad totū tp̄s durationis egritudis. Gal. 4ᵒ aphoꝛiſ. i cōmē. illo in nō deficiētib⁹ febꝛib⁹. ponit quēdā modū liparie ſatꝫ alienū dicēs: ꝙ ipa extendiꝛ ad febꝛes ꝑniciosoꝝ apatum iterioꝝ mēbꝛoꝝ: flegmonū. ſ. heriſipillaꝝ. i illis. n. febꝛib⁹ calitas mlta ꝑcipiꝛ i interioꝛib⁹: ⁊ i exterioꝛib⁹ foꝛtꝫ friditas ex foꝛti reuocatione caloꝛis ad locū apatꝫ: he tñ febꝛes iꝓꝑꝛie liparie dñr. ⁊ ē dcm̄ Raſ. 18. ꝯtiñ. vt Gal. allato loco: vñ ait. liparia ē ex febꝛib⁹ aduētib⁹ peſſimis ⁊ ꝑiculoſis. Et iō ē ꝺterioꝛ ēpiala. ⁊ vt Raſ. allato loco ē ſilis cauſoni. ⁊ iō ē citioꝛis cure q̄ꝫ ēpiala: lꝫ vtriuſq̄ꝫ cura ſit ꝓlixa. ⁊ h̄ totū nō ꝓ ꝺſcriptionē. ⁊ tu ꝯſidera.

G **Canones** Cura ē vna i hac ⁊ i empiala: maxᵉ in ea q̄ ē ex flāte. nā q̄ ex col'a ē reduciꝛ ad curam colice: ⁊ ſil'r q̄ ex melia ad curaꝫ melice. ¶ Scd̄s canon. ꝙ cauere debes i cura hui⁹ qñ ē ex col'a ab vſu mlte calitatꝫ: ⁊ eā ꝑp calitatē col'e ⁊ ipſi⁹ caloꝛē eē i interioꝛib⁹ cōcluſuꝫ. ¶ Terti⁹ ⁊ ē ſerapiōis: ꝙ tā ex pte diete q̄ꝫ ex pte potionū debem⁹ ad itra adminiſtrare ea q̄ ſūt minoꝛis calitatꝫ rcᵒ illoꝝ q̄ in empiala exhibenꝛ. ⁊ ꝯuerſo x̄o ex pte eoꝝ q̄ ad extra applicanꝛ fieri dꝫ. ¶ Sꝫ dicēs Aui. inq̄t regimē liparie indiget ſbtilitate pluſq̄ꝫ regimē alteri⁹. Dōꝫ vt q̄dā ꝙ ſenſus Aui. ē ꝙ pl⁹ ꝯſiderare dꝫ medic⁹ i approximatiōe ſbtiliātiū in liparia q̄ꝫ i empiala: q̄ꝛ caloꝛ ē ad intra clauſus: ēt q̄ꝛ foꝛtaſſe erit a col'a: ⁊ ſic i eoꝝ adminiſtratiōe maioꝛ ꝑt ꝯtingere erroꝛ q̄ꝫ i empiala. ⁊ dirigiꝛ ſic lr̄a. pl⁹. ſ. ꝯſideratiōis dꝫ hr̄e medic⁹. i exterioꝛib⁹ āt ē eꝯ. vt pꝫ: nā ſic ſſolutiua: ⁊ q̄ itēſiōis ſbt calitatꝫ ad extra i liparia adminiſtrari ſecuri⁹ ꝑnt. vt pꝫ ꝯſiderāti. ¶ Itē ſis memoꝛ gradationē facē in digeſtiuis ſolutiuis ⁊ h̄. i ꝯfoꝛtatiōe ſtōi ꝑcipue ⁊ alioꝝ mēbꝛoꝝ: vt ſupꝛ de empiala: ⁊ vt ſupꝛ de empiala dixit Rogerius: ꝙ ꝑcedētibus euōnib⁹: q̄ꝛ i fine factꝫ. ſ. plurib⁹ ꝯuenit ſtupha ſiue balneū ex herbis cal'is vt ſupꝛ exeūti deꝛ aurea aut tyriaca aut metridatū ad ꝯſumptionē reſidui: vt dcm̄ eſt: ⁊ dimittaꝛ ſudare: ⁊ poſt ſudoꝛeꝫ abſtergaꝛ ⁊ inungaꝛ ſpina ſtomachus renes bꝛachia tibie vnguēto cal'o. tu itaq̄ꝫ ex habitis opare reducēdo te ad ea q̄ de empiala. ⁊ ad loca ſupꝛa: q̄ꝛ ad 3ᵐ ⁊ 4ᵐ cap. ꝯſidera. ¶ Poſtremo ſcito ꝙ reperiꝛ ſpēs ei⁹ antanus vocata. 18. ꝯtinētis: in q̄ coloꝛ patiētis eā eſt ſilis coloꝛi ictericoꝝ. ⁊ accit in iſta ſudoꝛ mult⁹ groſſus croceus. ⁊ ſiccitas lingue nigredo: vehemētia ſitis ponderoſitas frontis ⁊ macilētia coꝛpoꝛis. ⁊ eſt de gñe adurentium. conſidera.

¶ De liſura ⁊ eſt febꝛis inter has media. Rubꝛica. xi.

Liſura Eſt febꝛis iter empialā ⁊ lipariam ꝑ participationē media ex flāte vitreo ad itra ⁊ ad extra putrefacto ꝑueniēs: cui⁹ eſt facē ſentire patiētē ſꝫ eūdē locū. tā in iterioꝛib⁹ q̄ꝫ i exterioꝛib⁹ friditatē ſimul ⁊ calitatem. D
Pro cui⁹ itell'u imaginare ꝙ due māe vitree vna in iterioꝛibus. ⁊ alia i exterioꝛib⁹ moueanꝛ ad putredinē: vt in empiala: ⁊ nō ſūt magni nocumētī: ita ꝙ ꝑp h̄ neciuꝫ ſi ſit caloꝛē ⁊ ſpūs retrahi ad itra. Et tūc appet ꝙ ex motu eoꝝ an̄q̄ꝫ putreāt ptib⁹ q̄b⁹ occurrēt friditatē cōicabūt. ⁊ cū ꝑs eaꝝ a caloꝛe putrediali putrefiet. tūc eleuabiꝛ vapoꝛ putredialis q̄ erit cā feb̄ q̄ occurrēs ptib⁹ extriſecis iā ꝑus ifridatis ipſas calefaciet. Sil'r ꝯtiget de mā q̄ ē i exterioꝛib⁹: qm̄ vapoꝛ putridus ab ea eleuat⁹ mouebiꝛ ad itra ⁊ occurrēs ptib⁹ itrinſecis iā ifridatis calefiet: ⁊ ſic appebit ſm eūdē locū caloꝛ ⁊ frigus. ¶ Et ſi dicaꝛ. ꝯ. calitas occurrēs friditatē remittet: aut remitteꝛ: ⁊ ſic i mēbꝛo gñabiꝛ tepiditas. Itē duo ꝯria nō pñt eē i eodē loco. Dōm cū cōitate ꝙ ipꝛeſſio calitatꝫ ⁊ friditatis nō ſit ſꝫ eūdē locū diometꝫ fieri pt vt argumēta videꝛ ꝓbare: ſꝫ ſiūt ſꝫ ꝑtes. i. q̄ꝫtitatiuas valde ꝓpinq̄s. Ita vt ex ꝓpinq̄tate decipiaꝛ iudiciū ⁊ extimaꝛ ꝙ ſint in eodeꝫ loco. I
Alie ſunt i mā diſputatiōes ⁊ rñſiones ſubtilioꝛes q̄s phis relinq̄: h̄ aūt medico ſatiſfacit. Huic aūt febꝛi. Auic. nomen nō iposuit: imo viſus ē dubitare an ꝯtingere poſſit ꝑp argumēta adducta ⁊ alia foꝛtioꝛa q̄ ſiūt i mā. ⁊ iō dixit. Si hec febꝛis fuerit nō erit niſi ſunt due mā ⁊c. Et Gal. 3ᵒ de ſimplici medicina vī reddere cām hoꝝ. Et dicit ꝙ accit ꝑp iuxta poſitionē humoꝝ calidoꝝ ⁊ fridoꝝ ſm minimas ꝑtes: ita vt nō ſit dare aliquā ꝑtē foꝛmalē: ita paruā cui aduenit frigus: q̄n ad lat⁹ ei⁹ nō ſit ꝑs foꝛmalis ſiue ſenſibilis cui accit caloꝛ: ita ꝙ iuxta minimas ꝑtes mēbꝛi ſenſibilis ē res calefaciēs ⁊ res ifridās: ⁊ iō indicaꝛ ⁊ exemplificat Gal. de guſtu. vt ſi q̄s miſcebit mel ⁊ abſinthiū cū guſtabit ſētiet ſimul ⁊ nō ſm eādem ꝑtē foꝛmalē dulce ⁊ amaꝝ: ſꝫ ſm diuerſas. Item ſi ſupꝛ hoīe a ſole calefacto ꝓijceret aq̄ frida. ꝯſidera. Multi alij pñt imaginari modi: vt ꝙ due māe moueanꝛ: q̄rū vna eſt col'a q̄ putrefiat: ⁊ flā q̄ mouebiꝛ ⁊ nō putrefiet vñ emittēs vapoꝛes ad certas ꝑtes ifridabit: ⁊ colera putrefacta mittēs ad alias illis ꝓpinq̄s calefaciet. Itē ſi ꝯtingeret vt flā vitreū itus vel extra exiſtēs moueret ad putredinē ſꝫ medietatē eius: ⁊ ꝙ vapoꝛ vtriuſq̄ꝫ ꝑtis moueret ꝑ totum coꝛpus. ꝯſidera ⁊ fabꝛica: ⁊ iam habuiſti ſupꝛa de empiala quō humoꝛ vitre⁹ putrefact⁹. ſ. remiſſa putredine infrigidat.

Signa demonſtratiua. De ſignis eius dicitur ꝙ etiam medio modo ſe habent reſpectu ſignoꝛuꝫ extremoꝛum: ⁊ ſimiliter de pꝛonoſticis.

¶ Idem dicaꝛ de cura. ⁊ tu ꝯſidera bñ cū tibi tales accidenꝛ febꝛes: q̄s credo tibi nunq̄ꝫ ante oculos venire: q̄ꝛ extimo eas plus extimatiuas q̄ꝫ de facto venturas: ꝑp ꝙ extimo Auic. ſaltem de iſtis medijs ſic leuiter tranſiuiſſe: ⁊ ideo vt ſupꝛa dixit. ſi h̄ febꝛis vel foꝛtaſſe voluit ex extremis hec media debere cognoſcere: ⁊ tu ꝯſidera.

¶ De febꝛe

¶ De febre ſincopali humoroſa. Rubrica. xij.

A Febris ſincopalis humoroſa eſt febris: in cuius aduentu accit ſincopis a multitudine flãtis crudi in ſtõ vel venis ꝓpinquis ei multiplicati ⁊ putrefacti ſm pl'm ↄtingẽs. ⁊ dĩ ſincopalis ab accñte ↄcomitante ⁊ humoroſa pp multitudinẽ hũoris a q̃ ꝓuenit: ⁊ ſic ꝯ diſtinguit̃ minuta. de q̃ i ſequẽti rubrica. ⁊ clare dicet̃ mod⁹ gñonis eius: ⁊ ſic patebit deſcriptiõis declaratio. Accidit qñq; flã crudũ aut via indigõnis aut vſu mali regiminis: q2 multiplicatiui talis flãtis aut qñolib; al'r in corpe multiplicari replendo ⁊ venas ⁊ arterias. vñ grauãdo multũ ṽtutẽ ipſa non regulãte putrefit ⁊ febrẽ cauſat putridã i cui⁹ mãei motu accit: vt ipſa moueat̃ ad os ſtomaci ipm ſua friditate ac corrupiõe ledẽte ⁊ ſui multitudine ſuffocãte calitatẽ ei⁹: corde ẽt nocito a vaporib⁹ malis p arterias ad ipm trãſmiſſis: ẽt q̃litate aliq̃l'r venenoſa ifectis: nec nõ ⁊ friditate mãe: vñ eoꝝ ṽtutes deficiũt: ⁊ ſic ſincopis cu; ea cauſat̃: ⁊ q̃;to plus putreſcit mãitãto magis accit ſincopis: ⁊ iõ i ſtatu multũ ſincopizant. ita vt deficere videant̃. Et q2 tãta repletio non vĩ ab alio humore fieri poſſe vt a flãte: ⁊ maxie raro col'a in tãta multiplicat̃ q̃;titate vt talẽ faciat repl'onẽ. ⁊ maxie i ſtomaco: hinc abſolute multi voluerũt ea; flãticã noĩari debere. Alij volũt ꝙ ⁊ a colera fieri poſſit: ſ; q̃cq̃d ſit: tñ ſm pl'm a flãte ẽ: ⁊ ſic voluit Auic. vñ ait. Hec febris fit pp flã ex frequenti nauſeatiua repl'onali ⁊ multitudine ciboꝝ crudoꝝ. ſubdit tñ. fit ẽt iſta febris ſincopalis humoroſa qñq; ⁊ i quibuſdã horis ex col'a dñante groſſa ⁊ vitellina multiplicata in viſcerib⁹ q̃ ibi putrefit: ⁊ vomunt colam: ⁊ ſunt ei piodi flãtici ſm pl'm: ⁊ iõ ↄſidera. hec feb. ſm pl'm ẽ diſpartita: q2 iterpolata. nã rariſſime repit̃ ↄtinua: ⁊ cã. q2 nã male ſuſtinet eã iterpolatã cũ ab ea vincat̃ cũ multi malis accñtibus. vt ifra qño ſuſtinebit eã ↄtinuã. ꝙ ſi accit ipſa erit mortalis ſ; pl'z. Et q̃dã dñt ꝙ qñq; ẽ ↄtinua ꝓportionalis qñq; iterpolata flãtica vel colica nota qñq; compoſita ex q̃tidiana ⁊ colica nota. qñq; eſt ex ſpẽbus emitritei. Iſte ſunt poſſibilitates nõ negãde vt ſup̃. Item eſt diſpartita ſiue ſeparata ab alijs flãticis: q2 diſtans ab eis multum ex parte accidentiu; ⁊ cure: vt infra apparebit ſuis locis.

B Signa demõſtratiua. Hic nõ obſeruat̃ ordo ſignoru;: qm̃ ipſa poſita ſunt ſup̃ ſm ordinem de flãte ex flãte crudo. ⁊ tu ibi ſigna itaq; ponent̃ abſq; ſerie ab Aui. ⁊ alijs collecta: q2 accit circa occaſu; ſolis oĩ die ⁊ in aduẽtu paroxiſmi accidit ſincopis: ⁊ cũ mouet̃ patiẽs p lectũ ſincopizat: imo ⁊ qñq; cũ eleuatur vt comedat ſincopizat. ⁊ ego vidi talẽ. ⁊ forte h̃ itellexit Aui. cũ dixit. Et qñq; mouet̃ ⁊ icipit i putrefactiõe ⁊ vincit ṽtutẽ plus. Urina appet i ꝑn° diſcolorata ⁊ ſpiſſa: ⁊ aliqñ tenuis cũ liuiditate occulta vel manifeſta pp caloris ſuffocationẽ. Pulſus fit paruus tard⁹ ⁊ rarus. ⁊ h̃ i ꝑn°: qm̃ mã in ꝑn° ẽ multũ cruda inepta calefactiõi: ⁊ iõ ab ea ꝓ tũc cũ ad putredinẽ mouet̃ eleuant̃ vapores fridi vel remiſſe calitatis: q ſua multitudine ad cor ꝑuenientes q ad ipm ꝑueniẽdũ iuuant̃ ſua venenoſitate: cu; de nã veneni ſit cor petere: ipm cor ifridant: ⁊ calitatẽ eius ſuffocant: ⁊ ſic ſunt cã paruitatis ⁊ tarditat̃ pulſus ⁊ ſincopis. deinde cũ mã incipit putrefieri ⁊ a calitate putredinali calefieri cor calefit vbi ꝑus ifrigidabat̃. ⁊ ex ↄñ.. ↄñe pulſuũ variant̃ de puo ad magnũ: de tardo ad veloce;. ⁊ ſic de alijs: ⁊ q̃;to magis calefit: tãto magis ẽ ſyſtoles maior diaſtole pp multitudinẽ vapoꝝ: vt p; itelligẽti. ⁊ õficit pulſus hoꝝ q̃ in oĩ alia pulſatiõe. Et ipſa periodicat: vt flãtice: l; qñq; accidat pp multitudinẽ mãei in eadẽ die pluries piodicare ⁊ in oĩ periodo accidit ſincopis. na; ſicut empiala vt dcm̃ ẽ ↄtingit pp paucitatẽ materie flãtice motu; facere. de 3° in 3m: ita pp multitudinẽ põt anticipare ⁊ accelerare paroxiſmũ: qd ſi fuerit a col'a groſſa periodicabit ſm pl'm oĩ die pp ſuã multitudinẽ ⁊ q̃dã talẽ vocãt duplicẽ tertianam.

Et credo ꝙ ad motũ eius quottidianũ adiuuet multitudo flãtis colerã ingroſſantis. Facies eoꝝ eſt cacetica: ⁊ corpus molle multitudie vapoꝝ ⁊ flãtis varietas i colore faciei pp pugnã magnã ṽtutĩ ad mãm: q2 aliqñ ita ſuccũbit. vt calor videat̃ extigui ⁊ labia nigra fieri: ⁊ aliqñ ſubleuatur: ⁊ ſic remouet̃ color ille: ⁊ qñq; apparet liuidus: vel plũbeus vel viridis: vel citrinus. Et accit hec coloꝝ varietas maxime i ꝑncipijs paroxiſmoꝝ. Oculi eoru; ſunt fuſci virides ꝓpter mortificationẽ caloris. ſunt vt exeũtes pp multitudinem vapoꝝ ad eos aſcẽdẽtiũ apud vehemẽtiã egritudis: ⁊ ſunt ſic maniaci in aſpectu vel i motu: q2 ingeti. ¶ Itẽ i eis multiplicat̃ multa vẽtoſitas g̃ſſa q̃ extẽdit ypocũdria: vmbilicum ⁊ eoꝝ viſcera ⁊ ylia. Ite; qñq; p viã indigõnis multiplicant flegma acetoſu; qd euomũt: ⁊ aliqñ crudũ mucillaginoſũ. Et qñ cũ tali febre ↄiungit̃ apa. viſcerũ nõ eſt habẽda ſpes: qm̃ tantam maliciam virtus ſuſtinere non poterit.

¶ De pronoſticis autem dicetur ſtatim in de cura.

Canones Anteq̃; ad eã curãdã accedas ſcito ꝙ hui⁹ cura ⁊ ſequentis ẽ difficillima vt apparebit: ⁊ ideo cũ timore ⁊ ꝓnoſticatione eã aggredere. Nã aut nã; relinq̃s cũ mã ꝑliari: aut eã iuuabis cũ arte. ꝑm̃ q̃dẽ ſuſpectũ nimis aut pp multitudinẽ mãe apte ipſa; ſuffocare: aut pp cruditatẽ eius magnã: quã ṽtus ſic defecta digerere nõ põt. Scõm piculoſum valde: qm̃ tanta mãei multitudo idiget euõne: quã facies aut cũ debili medicina: aut cu; forti: aut cũ media nã hec euõ ẽ neceſſaria: vt Auiẽ. qm̃ ſi non fiet ſ̃focabit̃ ṽtus. Si itaq; eã facies: aut facies illã cu; medicina debili: ⁊ tũc cũ mã ſit cruda ⁊ multa: illa nõ obediet medicie tali: ⁊ tũc fiet cõmotio ſ̃focatiua: ⁊ nõ eductio mãe male. Si ṽo cũ media: idẽ ↄtinget. Si cũ forti: q2. ſ. aut cu; medicia laborioſe educẽte: aut ſlõia copioſa: tũc cũ nã non ſuſtineat debilẽ motũ eius mãe: imo ad ipa; ſeq̃t̃ ſincopis: qño ſuſtinebit eius fortẽ motũ. abſq; vehemẽti piculo mortis? Et iõ merito hec febris dici põt febris heſitatiua i cui⁹. ſ. cura multũ heſitãt medici: ⁊ h̃ pp cãs iã aſſignatas: veꝝ accidit ⁊ alia ↄrietas q̃ ẽ iter febrẽ ⁊ ip; accidẽs. ⁊ tu ↄſidera. C

¶ Accidit ſcdõ difficultas cure ei⁹ ex pte cibationis. nã rõne mãe multe roride indigẽt abſtinẽtia a cibo vt mã multa ⁊ cruda digerat̃. rõne ṽo ſuſtẽtatiõis ṽtutĩ indigẽt cibo multo: qm̃ i talib⁹ ẽ abũdãtia multoꝝ flegmatu; crudoꝝ ⁊ putrefactoꝝ ⁊ ſanguinis mali nõ cedẽtiũ i nutrimẽtũ: q̃re corpus alio idiget nutrimẽto: heſitat itaq; medic⁹ an dare debeat an nõ. Si dabit addet in mã d minuta. i. q̃ indicat de ſui diminutiõe. Et ſic vĩ errare. Si nõ dabit cadet ṽtus. Ex qb⁹ cõp̃hẽde ꝙ male hec febris curat̃. imo vt pl'm ẽ mortalis: vt i dies expientia demõſtrat. Et iõ tu ꝓnoſticũ tuũ caute ac prudẽter deponas. Si ṽo ſanguis nõ fuerit malus: nec ita corrupt⁹ q̃n ad benignum reduci poſſit. tunc illa ẽ min⁹ mala: nec ita nutrimẽto ꝑuant̃ mẽbra pp bonitatẽ ſanguis apti ↄuerti in bonũ nutrimẽtũ neq; eſt ꝓ tũc idigẽtia tanta cibi pp bonitatẽ ſanguinis. S; Aui. loq̃bat̃ vbi ſanguis eſt multũ corrupt⁹. Et Gal'. 12. terap. locutus eſt vbi ſanguis nõ eſt ita corruptus. Et qñ apa eſt in viſceribus aliquibus: tũc nõ ſperat̃ oĩno: q2 vt ſup̃ ṽtus nõ põt tolerare ſimul nocumẽtũ hui⁹ febris ⁊ apatis: neq; ṽtuti ſuccurrere poſſum⁹ p cibũ pp apa. Dices itaq; q̃d fiendũ? Rñdeo certe ꝙ male: qm̃ vt pl'm ẽ mortalis. Sed pur ſequẽdo curã eius. ⁊ ꝑncipaliter de ea q̃ ex flãte fit: dicat̃ iꝙ hi ſunt ſeruãdi canones. Prim⁹ ordinatio diete. Scõs ↄſtante ṽtute eſt euõ gradata de debili ad fortẽ vt ſup̃ pluries. Q; ſi ṽtus nõ fuerit fortis ſuccurrẽdũ ẽ cum fricatiõib⁹. vt dicet̃ obmiſſa euõne. Tertius eſt digõ cũ ſubtiliatiuis nõ calefacientibus multum: vt aqua mellis cũ decoctiõe yſopi ⁊ ſeis apiũ vel vt ſyr. acetoſus meli⁹ cũ aq̃ cal'a i hyeme: ⁊ i eſtate cũ frida: ſed meli⁹ eſt eis vt digeſtiuũ ſit cal'z: qm̃ ſua actuali calitate iuuat. Quart⁹ euõ: vt ſup̃ fortior. Quint⁹ diuerſio. Sext⁹ ↄfortatio ſtõi ꝓuocatio vrine ac ſudoris. Septimus correctio accñtium.

D

E

¶ Pꝛo pͥmo eligaꝛ aer i actiuis tēperatꝰ declinās ad ſiccuꝫ:
⁊ ē oꝛiētalis bonꝰ: ⁊ ſeptētrionalis aliq̄l'r calefactꝰ arte ⁊ ſit
clarꝰ ⁊ aptꝰ maxie tpe vigiliaꝝ. ⁊ ſi fuerit hūidꝰ nebuloſus
arte coꝛrigaꝛ cū igne ex iunipis ⁊ cum ſuffumigijs odoꝛiſe-
ris in ꝯfoꝛtationē v̄tutꝭ: vt ſup̄ de peſtilētia: ⁊ maxͤ ꝯferunt
hec ſuffumigia parū ante ⁊ in aduentu paroxiſmi. vel dum
timeꝛ aduentus ſincopis, aer exceſſiue calidus ⁊ exceſſiue
frigidus vitādus. Pꝛimus qdem humoꝛes diſſoluit ⁊ cur-
rere facit ad pulmonē ad coꝛ ⁊ hꝰ. mēbꝛa ⁊ periculoſuꝫ ē.
Secūdus vero pꝛohibet digeſtionem ⁊ opilationem facit.
¶ De cibo ⁊ potu. Dieta i hac i pͥnͦ dꝫ eē ſubtil' pp replōnē:
⁊ i pceſſu dꝫ igroſſari ꝯ cōe regimē aliaꝝ: i qbꝰ i pceſſu ſub
tiliaꝛ. magis pp ſtatū. ⁊ ē modꝰ q obſeruaꝛ i replōnalibꝰ i
qbꝰ magis timemꝰ caſuꝫ v̄tutꝭ pp oppꝛeſſionē ⁊ ſuffocatio
nē caloꝛis ⁊ pp aggrauationē quā p viā reſolōnis. Tu itaqꝫ
īcipe a dieta ſubtili vſqꝫ ad dies tres ꝯſentiēte v̄tute: deinde
p alios tres venias ad mediā: deīde pcede cū groſſa: ⁊ mo-
dera te ſm etatē ꝯſuetudinē v̄tutē. de qbꝰ 4ͦ caͦ. Et h̄ no-
ta q appente digōne maē poteris cū cibo admiſcere apiti-
ua. vt radicē apij petroſillini ⁊ hꝰ. Itē dari poterūt cappa-
res ⁊ talia acetoſa ſubtiliātia ⁊ icidētia ⁊ h̄ appente digōne.
cibeꝛ an̄ paroxiſmū p ſex hoꝛas ad minꝰ ⁊ ſup ipꝫ doꝛmiat. ſu
p ipꝫ v̄o q daꝛ tpe ſincopis nō doꝛmiat: vt infra. ¶ Potꝰ hi
ra itētiōe ad maꝫ ad v̄tutē: ⁊ ēt ad febꝛē cōpetit vinū album
clarū ſubtile odoꝛiſeꝝ nō ſtipticū ſapoꝛe mediū q moderaꝛ
ēt ſm ꝯſuetudinē etatē tp̄s anni: imo qꝛ ſtomacꝰ i hac mul
tū ledit. 12. terapē. ꝯcediꝛ dulce ⁊ limpheꝛ ſm vinoſitateꝫ
vini. Itē cōpetit aq̄ oꝛdei decocta cuꝫ melle aut ꝫuccaro ru.
⁊ maxͤ i pͥmis quatuoꝛ diebꝰ: ⁊ pcipue cū ꝯſidis de virtute.
¶ Motus ⁊ qes. Semp i lecto qeſcāt nō moueanꝛ: neqꝫ ad
aſſellā ſe eleuēt ſi poſ'e eſt neqꝫ ad mingēdū qꝛ motus parat
ad ſincopim: vt ſupꝛa: ſed oia iacētes in lecto faciāt: ⁊ i hoc
ſtude vt potes: neqꝫ hūc poſtponas canonem ⁊ igeniare vt
ſtātes i lecto ſupfluitates emittāt: ⁊ ſemp cū ſunt in tali actu
facies aliquo odoꝛifero aſpergatur.
¶ De ſomno ⁊ vigilia. pꝛhibeanꝛ a ſomno oio i ipſa ſincopi
⁊ ēt i tpe appꝛopinq̄tiōis eiꝰ. Hic Aui. dixit vt ſup̄ de ſtāti-
cis q ſomnꝰ dꝫ eē eq̄lis vigilijs. ait. Ponaꝛ medietas tpis
eoꝝ fricatiōibꝰ. vt mā reſoluaꝛ maxie ipſa ente vitrea cru-
da ⁊ medietas tpis eoꝝ doꝛmitiōi vt mā digeraꝛ: ⁊ v̄tꝰ reſi
ciaꝛ. ¶ Repletio ⁊ inanitio: repletio vitāda eſt oio. Itē ad
ſaturitatē nō comedat. Inaniaꝛ vēter cū collirio ex melle ⁊
ſale facto: ⁊ cuꝫ a ſomno ſurgit tentet expellere ſupfluita-
tes muſcoſas ex naribꝰ: ⁊ vt dcm̄ ē: ꝯfoꝛtādi ſunt vt nō ſur-
gāt ad aſſellā: imo regēdi ſunt. ¶ Animi accn̄tia: Euitēt ex
ceſſiua q̄ habēt virtutē debilitare: aut humoꝛes inflāmare
⁊ ponere in motu: qꝛ ex eo vt ſupꝛa accidit ſincopis. dicūt
quidam q moderata ira iuuat. conſidera.
¶ Pꝛo ſcōo ꝯſtante virtute euacua: ⁊ h̄ ſpāl'r qñ mā ex ſe nō
moueꝛ. qm̄ ſi illic eēt fluxus ſupfluus al'r agēdū: vt i ſeptio
canone. ⁊ p̄ ſecrꝫ ē ſuppoſitoꝛiū ex melle ⁊ ſale factū. Qꝛ ſi
de v̄tute bn̄ ꝯſidis potes ⁊ ventrē lenire a ſupfluitatibꝰ fe-
calibꝰ mucoſis cū cliſteri ex bliti caule floꝛibꝰ camomille
oꝛdei ⁊ mercuriali facto cū ſale ⁊ oleo cōi. Qꝛ ſi maē eſſent
i ſtomaco ⁊ educere velles. Nota p̄ auctoꝝ nroꝝ appentē
diſcoꝛdiā. Raſis. 16. ꝯtinētꝭ i h̄ capl'o auc̄te Alexādri. Inqt.
Da in potu laxatiuū ad alleuiādū illud flegma vt nō aggra-
uet nāṁ. Qꝛ ſi videris egrū coꝛroboꝛari ſup reſiduū bonū.
ſi nō da iteꝝ ei laxatiuū. Gal'. vero. 12. terapē. vꝫ ꝯtrū opina
ri cui ⁊ Aui. ꝯſentit: ⁊ rō qꝛ hi humoꝛes qeſcētes ſincopiꝫ
faciūt: qꝛ. ſ. nō hn̄tes foꝛtē motū. ꝯ multo magis moti foꝛti
farmaco aut debili. ſepe ꝯtingit hec apparens diſcoꝛdia pp
varias auctoꝝ eſtimatiōes. Nā Alex. eſtimauit q talis mā
groſſa ⁊ viſcoſa fricationibꝰ educi nō poſſit: ſꝫ idiget ſolu-
tiuo ⁊ ⁊ q v̄tus eēt foꝛtis i tolerādo eū. Gal'. vero ⁊ Aui. ar-
bitrati ſunt ꝯtrium: vt q v̄tus tolerare nō debeat. ⁊ iō dixit
Gal'. allegato loco. In nullo talium ſanguinis ablatio ſine
mario aſſueuit fieri nocumēto. Quidā volētes ꝯciliare in-
quiunt Alexandrū fuiſſe locutū vbi flā eſt benignū appꝛo-
pinquās ſanguini: pp qḋ ⁊ dixit flōiam fieri poſſe. Gal'. v̄o
⁊ Aui. vbi flā ſit coꝛruptuꝫ. vt ſupꝛa: pp qḋ flōiam negauit
Gal'. Alij q Gal'. ⁊ Aui. timuerūt caſum v̄tutꝭ ex motu hu
moꝝ pp qḋ pꝛhibēt farmacū. Alex. vero ⁊ Auer. plꝰ timue
runt caſum v̄tutꝭ ſeu ſuffocationem eiꝰ ex multitudine. Iō
aūſi ſup farmacū. ꝯſidera. Qm̄ h̄ eēt locꝰ ſpeculatiōis quaꝫ
nō diſſoluit niſi expientia: ⁊ iō magis exptis credēdū. pp qḋ
Alexādro viro qppe exptiſſimo vna cum Auer. adhereo.
Itē ſecutus pͥncipē ꝯſtāte v̄tute p̄ lenias vētrē cuꝫ cliſteri.
vt ſup̄ ēt gradādo ad foꝛtiꝰ addēdo aliud medulle cartami
caſſie ⁊ yerepigre ⁊ ⁊ hꝰ. qḋ ſi de v̄tute bn̄ confidis potes te
transferre ad lenitiuū p os ex caſſia manna: ⁊ cū odoꝛe tur-
bith aut agarici: ⁊ maxie i pceſſu: ⁊ ſic gradādo in eius effi-
cacia. Et adherētes Alexādro p̄ſumūt ſup̄ farmacū debile
ſupꝛa vomitū: ⁊ ſup̄ flōiam. ſup̄ qdē ſolutiuū foꝛte ⁊ debile
⁊ ſupꝛa vomitū maxie qñ v̄tus ē foꝛtis ⁊ mā ē apta ſatis fa
ciliter educi: ſupꝛa flōiaꝫ v̄o qñ flā eſt dulce vel ſanguini ad
mixtū: ſi ex flōia nō cadit in ſincopim. Tu itaqꝫ ſi cōphendis
māꝫ in ſtō ꝯtineri quā extimas leuiter vomitu educi poſſe:
tūc pꝛuoca ipm̄ cuꝫ oximelle ſimplici ⁊ aq̄ ꝫuccari: deinde p
qntū hoꝛe imitte pēnam oꝛi aut digituꝫ vt faciliter fiat. q ſi
vꝫ ꝯſtare v̄tus: potes foꝛtificare cū aqua decoctiōis raffani
⁊ hꝰ. vt ſepe i radicibꝰ vlibus. Et ex ſolutiuis ꝯueniūt pill'e
de yera ſimplici ale ſanguine ⁊ hꝰ. vt ſup̄. 5. ca. vbi v̄o non
ꝯfidis de v̄tute ſolutiua dimitte ⁊ attēde ſuppoſitoꝛijs. ⁊ ſi
vꝫ ēt ſemp cū timoꝛe leuibꝰ cliſterijs. ¶ Et ſis ſollicitus: vt
Gal'. de fricatiōibꝰ. de qbꝰ vidēda ſunt qnqꝫ. Pꝛimū qd fa-
ciunt ſiue opanꝛ. Scōm q̄ ptes coꝛpis ſunt fricāde. Tertiuꝫ
q̄les eē debēt: debiles. ſ. aut foꝛtes. Quarto cuꝫ qbꝰ fiende
ſunt. Quinto q̄to tpe. ¶ Pꝛo p̄ dōm q excitāt v̄tutē ne in
ſincopi ſuccūbat aut ipam icurrat diuertēdo māꝫ ne ad coꝛ
vadat ſeu fumū mittat. Itē māꝫ diminuit ipſaꝫ ſubtiliādo:
qꝛ cal'm excitāt ⁊ iuuāt ipm̄ ad ipſam ſubtiliādā. ⁊ ex ꝯñti
ſic ab eo facil'r reſoluiꝛ. Itē poꝛos aperit vt facilꝰ trāſpira
re poſſit. ipſam q̄ calefac̄: ⁊ ſic ſua fridịtate neqꝫ coꝛ neqꝫ os
ſtōi ledit vt ſup̄ ſincopiꝫ iducēdo. ¶ Pꝛo ſcōo dōm q pͥmo
crura ⁊ coxe fricāde ſūt trahēdo ad iferioꝛa cā melioꝛis di-
uerſionis. Scōo trāſeūdū ē ad bꝛachia ⁊ manꝰ incipiēndo a
ſpatula. trahēdo v̄ſus manū pp eādeꝫ cām: deinde pcedaꝛ
ad collū ⁊ ad ſpatulas nō trahēdo deoꝛſum ne mā v̄ſus coꝛ
trahaꝛ ⁊ v̄ſus os ſtōi qḋ ē iuxta. xj. ſpondilē: ſꝫ fiat fricatio
lateralis v̄ſus bꝛachia. deinde fricet pectus ⁊ lateraliter. ſ.
verſus bꝛachia qbus finitis. ad fricationē cruriū ⁊ coxaruꝫ
redeamꝰ. ¶ Pꝛo 3ͦ dicaꝛ q incipiēdū a foꝛtioꝛibꝰ pp māꝫ
in pͥnͦ eē fridioꝛē ⁊ groſſioꝛē: deinde debēt eē leuioꝛes pce-
dēdo de leuioꝛibꝰ vſqꝫ ad leuioꝛes ad declinationē. nā i de-
clinatione debēt eē magis leues iā excitato magis caloꝛe ⁊
mā magis ſubtiliata. Auic. ꝯſentit eas vſqꝫ ad abꝛaſionem
cutis: ſꝫ nobiles nr̄i ⁊ delicati h̄ nō paterenꝛ: ⁊ iō tibi ſuffi-
ciat ſi fiant doloꝛoſe abſqꝫ cutis abꝛaſione. ¶ Pꝛo 4ͦ dōm
q vt Aui. debēt fieri cū pāno aſpo. ⁊ h̄ nota q vtile ⁊ p ho
noꝛe artis ē vt talis pānus ſuffumigeꝛ pͥus cuꝫ ligno aloe
muſco aut cinamomo ⁊ hꝰ pp ſincopim. ¶ Pꝛo 5ͦ. dꝫ q
vt Aui. dꝫ occupari totū tp̄s vigilie: vt ſupꝛa. Sed in h̄ opꝫ
medicū eē multū pꝛudentē ne p eas faſtidiat ifirmū aut ipꝫ
debilitet: ⁊ ideo bn̄ qd in eis fiendū attende. Quidā faciunt
cū pāno ifuſo in maluatico aut alio liquoꝛe. Sed qꝛ dubiū
ne adhuc poſt foꝛtē expꝛeſſionem pāni remaneat liquoꝛ ob-
ſtruens poꝛos: hinc ſecurioꝛ eſt ſuffumigatio. De his frica-
tionibus vide. ſupꝛa de cura flegmaticarum in generali.
¶ Pꝛo 3ͦ canone dōm q vt ſupꝛa ꝯueniunt digeſtiua ſubti-
liatiua icīſiua nō multū cal'a. ⁊ hec ēt variaꝛ ſm varietateꝫ
flātis. ⁊ tu habes ea oia tuo pꝓpoſito 5ͦ caͦ. ⁊ tu ibi. verum
hic nota q cū os ſtōi ledaꝛ multū: ⁊ ſimiliter coꝛ frigidita-
te ipſius: hic debes cū digeſtiuis ponere: q̄ hec duo mēbꝛa
reſpiciunt

reſpiciunt. vt aquã melliſſe bugl. mente yſopi ⁊ hmõi.
℄ Pro q̃rto euacua cũ ſolutiuo: iam. ſ. digeſta mã: vt de alijs
flãtibus dicebaẽ: ⁊ ꝯtinua ⁊ digeſtiuum ⁊ ſolutiua. vt ſupra
de alijs ⁊ hoc ſi in longũ ꝓcedit. De ꝓuocatione dicaẽ: vt d̃
alijs flãticis. De diuerſione flatiꝫ diceẽ i cõplẽdo 7m. ℄ De
ꝯfoꝛtatione ſtõi dõm ꝙ ꝯuenit aromaticũ roſ. cũ marg. ſcm̃
in ꝯfoꝛtationẽ coꝛdis. Itẽ dyanuſcuꝫ ⁊ ita de alijs: ⁊ ſilr̃ ad
extra vnctiones cerotaria ſacculi ⁊ hꝰ. has itẽtiões habẽtia.
℄ Pro ſeptimo dicaẽ ꝙ cuꝫ hac febꝛe neceſſario pꝰ ꝯiũgitur
ſincopis pp qð ⁊ dicta eſt ſincopalis. Eã võ q̃nq3 ꝯcomita/
tur ſitis ⁊ ventris fluxus. Pro ipſa võ ſincopi dõni: ꝙ in pñ
cipio euentus paroxiſmi inſtare debes cuꝫ fricationibus ⁊
alijs diuerſionibus pp cãs tactas ĩne. ſ. mã ad coꝛ vadat ꝙ ſi
cõpꝛehendas in viſceribus rugitum: impone ſuppoſitoꝛiuꝫ
ex puluere yere ⁊ melle factũ: ꝙ ſi cupis foꝛtius adde ſalgẽ
ma. Iteꝫ ſi vĩ ventoſitas in ſtõ ⁊ parte ſupioꝛi ventoſam ma
gnam abſq3 ſcarificatione vmbilico ſuppone. Item ⁊ coꝛdi
epithima ex rebus coꝛdialibus calis applica cum ſacculo
aut aliter. ⁊ hoc in pꝛincipio: ꝙ tamẽ remouebis in augmẽ
to febꝛis. Itẽ odoꝛet aromata caſa ⁊ ſicca: vt gariofilũ cina/
momũ nuceꝫ muſcatã muſcũ ⁊ hmõi. Et cum incipit lipoto
miaꝫ intraremiſi foꝛet mulier incurſura ſincopim ex reten/
tione menſtruoꝝ aut ſpermatis da ei paneꝫ infuſum in vino
aromatico limphato: ſi infirmus patitur cuꝫ tertia aut q̃rta
parte aque roſate: ãnt limphetẽ cuꝫ aqua ſimplici cocta. vn/
de hic cibus ſpãliter cõmendaẽ a Gal. 12. terapentice. vbi
dicit. nihil melius. Immo in hoc caſu datur ſaracenis: q̃bus
ex lege ſua ꝓhibitũ eſt vinũ bibere. Et Auicen. Et cũ vide/
ris in coꝛpe incipe debilitari ⁊ cadere ſubito ciba cum pane
infuſo in vino cõmixto ſi non ꝓhibet apa in viſceribꝰ. cum
ergo aſſociaẽ ⁊ hec egritudo. non eſt curatiõi modus neq3
fiducie locus. ſ. q̃n accidit huius alteratio in pulſu. ⁊ hec q̃/
dem cibatio eſt ex eis q̃ neceſſaria ſunt q̃n vehemens fit ſin/
copis. ⁊ ſuper hunc cibũ nõ eſt doꝛmiendũ. vt ſupra. Itẽ va/
let exhibitio ꝓ tunc dyamuſci dulcis cũ margaritis: ꝙ ſi cõ/
pꝛehendes maliciam notabilẽ humoꝛis ex pte ſue frigidita
tis non erit in canonicũ dare tyriacã cũ modico vini ſubtilis
odoꝛiferi aut aqua melliſſe: dato ꝙ febꝛi ꝯtrarieẽ. cum iam
ptrãſiuit pñm: q2 in augmento non eſt dubiũ de ſincopi non
dabis talia: imo ab eoꝝ potu abſtine. ꝙ ſi pur cupit potum
fac ipſuꝫ modo colluere os cũ aqua oꝛdei çuccarata ex çuc/
caro rubeo: aut cũ aqua mellis. ex. ℥. ix. aque. ⁊ mellis. ℥. 5.
aut da iulep: aut oximel ſimplex cũ aqua cocta: ⁊ ſit caliduꝫ
in hyeme. ꝙ ſi cũ his potibus cõmiſcentur que coꝛ confoꝛ/
tent melius. Et iuxta hec nota: ꝙ textus Auicenne reperi/
tur cõmuniter ſic. ⁊ vinũ confert eis in pꝛincipio rei ⁊ pꝛo/
pꝛie ſi fuerint febꝛes eoꝝ ſanguinee: imo videtur ꝯtrariuꝫ.
Et quidã textus ſunt negatiui ⁊ nõ habẽt difficultatẽ: ⁊ cre
do ꝙ ſit verioꝛ negatiuus. ⁊ eſt cõſonus textui Raſ. 16. cõti
nentiſ. ꝓpꝛio cap. ⁊ tu ẽt diſtingue inter lymphatum ⁊ non
lymphatum. nã attẽdendo virtuti magis q̃ꝫ febꝛi in ſangui/
neis cõpetit: ſed lymphatuꝫ. ꝯſidera. ℄ Pro ſiti detur aceto
ſus melius ⁊ pꝛo fluxu ventris conſtrictiua leuia: quoniam
ſi virtus tolerabit erit iuuatiuus.

In ea vero q̃ a colera groſſa ꝓcedit ſeruentur cano/
nes qui dicti ſunt de ſincopali humoꝛo/
ſa ex flegmate ex parte lenitionis ventris cũ his de q̃bus in
de cura tertiane note. Et ex pte vomitus: eſt. n. in eis facilis
pꝛopter coleram ⁊ ꝓpter locũ: q2 m̃ talis vt plurimũ reperi
tur in ſtomacho. Item attẽde ꝙ canones hi debent eſſe me
dij per participationeꝫ inter canones nunc repletos ⁊ cano
nes ponẽdos de ſincopali minuta. Et ad ſummũ melius eſt
vt aſſidue ꝓficiat in ea. i. vt medicus continue aliud agat ex
parte lenitionis vomitus aut fricationũ levioꝝ. ſ. q̃ꝫ in fleg/
matica ⁊ foꝛtioꝝ q̃ꝫ in minuta: ⁊ attendat continue virtuti
vt eam non debilitet: ſed in roboꝛe ſuſtineat pꝛopter quod
neq3 ſubito neq3 in eadem die debet euacuare. Q2 ſi fuerint

a ſanguine iam de ea dictum ex parte ſtõmie qd agendum:
⁊ in alijs te modera vt in pꝛecedentibus. Que a colera eſt
raro euenit: ſed que a ſanguine rarius.

℄ De ſincopali minuta. Rubꝛica. xiij.

Febꝛis ſincopalis minuta eſt febꝛe acuta cũ
velocitate eueniens in cuius aduen
tu accidit ſincopis ⁊ caſus virtutis pulſus. Cu/ A
ius cã ſm plurimum eſt colera ſubtilis putreſa
cta ac venenoſitate participans. dĩ ſincopalis ab
accidente ꝯcomitante. dĩ minuta vt ꝯtra diſtinguaẽ reple/
xionali: q2 hec eſt a minuta. i. a pauca mã dicitur acuta pꝛo/
pter ſeuitatem accidentium: etiã q2 breuis eſt terminatiõis:
ita vt aliq̃n nõ ſufficiat virtus vſq3 ad quartũ Auic. dicitur
cum velocitate: q2 mã eſt ſubtilis mobilis velocis itaq3 mo
tus. ⁊ aliq̃n ita ſubito mouetur cum tanta malicia vt virtus
eius non ſuſtineat ad quartum: ſed ante moꝛitur patiens. dĩ
in cuius: q2 in pꝛimo paroxiſmo cadit pulſus ⁊ virtus aia/
lis ⁊ nãlis ⁊ in ſequentibus duobus multo plus. ⁊ dĩ cuius
ſm plr̃m: q̃n etiã a mã mala venenoſa ſubtili melica ex adu
ſtione colere facta poteſt ꝯtingere. eſt. n. ſubtilis. ⁊ iõ ꝓfun/
datur quare mẽbꝛa in q̃bus ꝓfundaẽ a ſe excutere non pñt.
Iteꝫ q2 putrefacta febꝛe facit: ⁊ q2 venenoſa ſtõ ⁊ coꝛdi ini/
micaẽ: pp qð ſincopim facit. ℄ Coꝛpa autẽ maxie huic pata
ſunt colica valde in q̃bus he multiplicanẽ mãe: ⁊ q̃bus per
viaꝫ diſſolõnis eis citiꝰ accidit ſincopis: ⁊ foꝛte colã hãc fa/
ciens eſt praſſina. vel eruginoſa de q̃bus ſup̃ in de colicis: ⁊
facit poriſmos de 3° in 3m. ꝙ ſi fuerit ex melia: d̃ 4° in 4m.

Cauſe. De cauſis eius dõni: vt ſupra de cauſis factiuis co B
lericaꝝ. ⁊ tu ibi. ℄ Sed dices q̃uo Aui. tractauit
de ea cum flegmaticis: cum nullo mõ ſit ex flegmate? Cre/
do dõni ꝙ hoc ideo fecit: q2 m̃ ſimilitudinem hꝫ non paruaꝫ
cum cura ſincopalis humoꝛoſe: ⁊ magis quã cũ colericis ⁊
maxime rõne accidentis pñcipalis ꝙ eſt ſincopis aqua ipſa
pꝛincipaliter denominatur. conſidera.

Signa demonſtratiua. Auic. relinquit eam notam ex
accidentibus ſuis cum ſignis demonſtratiuis C
colere. que iam ſupra poſuerat tibi. Itaq3 ex parte ipſoꝝ ⁊
pnoſticoꝝ tibi ſufficiat deſcriptio poſita ⁊c̃. que de humo/
roſa dicta ſunt ac de ſignis colericarum.

Canones pꝛimus oꝛdinatio diete. Scðs eũo gradata D
de debili ad foꝛte vt ſupra. Tertius ſi egri
tudo dat inducias eq̃tio ſiue digõ. Quartus reiterata eũo.
Quintus pticularium ad extra adminiſtratio. Sextus acci
dentium coꝛrectio. ℄ Pro pꝰ declinet aer ad ꝯtrarium cau
ſe: q2 ad frigidũ ⁊ humidũ. vñ ꝓ eius rectificatione recurre
ad ea que de ipſo dicta ſunt ſupra. de febꝛe peſtilentiali: q2 in
oĩbus eſt vt ibi moderandus: ⁊ tu ibi oĩno. Item de febꝛi/
bus acutis. ℄ De cibo ⁊ potu dicamus ꝙ cibus dꝫ eſſe re/
ſtauratiuus ⁊. i. virtutis ſuſtentatiuus ineptus reſolõni alte
ratiuus ⁊ pꝛohibitiuus g̃nonis ventoſitatis ⁊ mali humo/
ris colerici venenoſi vt plr̃m ⁊ putrefactiui: quas oẽs ꝯdõ/
nes hꝫ cibus peſtilẽtiatoꝝ ꝓpter qð recurre ſupra. de cura
febꝛis peſtilentialis. ⁊ cõpetunt in hoc caſu vitella ouoꝝ cũ
agreſto vel ſucco ſiue vino granatoꝝ. Et dato ꝙ albumen
videatur cõpetere tñ vituperat cuꝫ Gal. 12. terap. q2 eſt idi
geſtibile: ⁊ hoc in cura febꝛis ſincopalis minute ⁊ ꝯueniunt
acetoſa oĩa vt ibi. vbi ⁊ de geladoꝛcio fructibus ⁊ ſilibus q̃
re. De potu ꝯuenit aqua oꝛdei pauci oꝛdei: ⁊ non multe de/
coctionis: ⁊ cum çuccaro optimo. Itẽ aqua çuccarata cũ vi
no granatoꝝ ſucco arancioꝝ ⁊ ſimilium: vt allegato loco.
ꝙ ſi neceſſariuꝫ erit dare vinũ ſit aquoſum debile inſpecta:
vt ſepe etate cõplexione ꝯſuetudine ⁊ tempoꝛe anni.
℄ De inanitione ⁊ replõne vtraq3 cũ excedit vitãda. nã cum
v̇tus in ea multũ ꝓſternaẽ. ⁊ accidẽtibus ꝓſternẽtibus vir/
tutẽ ilico dãdus ſit cibus. pꝛimo aphoꝛ. cõmẽto 9°. hinc de/
bes ſuccurrere ſepe eis cũ cibo: dando. ſ. multis vicibus ⁊
paꝝ ꝓ vice. Et iõ dixit Auic. viuificeẽ cuꝫ cibo paulatim: ⁊

ſit cibus panis de ſimula infuſus in aqua granatorum infrigidata aut ꝯſilis. acetoſis alteratus: q habeat ꝯdōnes iam ſupra enumeratas. Et attende ꝙ cibet ſi poſſe eſt ꝙ paroxiſmus occurrat ſtō vacuo. volo dicere qd cibet minus verſus horam paroxiſmi. Euacuetur venter cū ſuppoſitorio aut cliſteri: non ſe movēdo de lecto. vt ſupra oino de hūoroſa.

¶ De motu ⁊ qete. vitet oino motus: ⁊ qes ꝓ poſſe introducatur neqꝫ fricationes huic ꝯueniūt febri. ꝙ ſi fiēt ſint leues in manibus ⁊ pedibus ad introductionem ſomni: ⁊ cū rebꝰ odoriferis virtutē viuificātibus. nā fricatiōes fortes inflāmant: ⁊ ſic augēt in calore. Itē diuertūt calorē ⁊ principium vite ſic derelinqtur: ⁊ etiā qui ponit coleram in motu.

¶ De ſomno ⁊ vigilia. Introducat ſomnus vt poſſibile eſt: ita ꝙ maius ſit tps eius q̄ꝫ vigilie. Tu tñ iſta modera reſpectu ipſorum in ſanitate. Accidentia animi extrema vitent. Et in ſumma debes ſtudere ꝯfortationi virtutis: ⁊ remotioni ſincopis. vñ opꝫ ꝓ tūc ꝙ q̄ſi oi hora infirmus nutriatur cū cordialibus refrigerantibus. vt de cibatiōe peſtilētiatorum. ⁊ hoc añ acceſſionē vt magis poteris: qꝛ ꝯuenientius ex pullis onis teſticulis galliorum ⁊ hꝰ alteratis vt dcm̄ eſt. Et ꝓ 2° qdā dāt in ea ſuccū gnatorum cū modica tyriace ꝓp venenoſitatem ⁊ eſt ꝯueniens valde attēta tñ etate ꝯſōne tpis ꝯpl'one ⁊ hꝰ. ⁊ tu bñ cōſidera. Et alij aquā veri frigoris cū pauco tyriace ⁊ eſt iuuatiua valde. Et ꝓ cōplemento canonū ſcito ꝙ ēt ad hꝫ adducere debes canones de cura ſincopis ab Aui. poſitos. ii° tertij. ⁊ tu ibi. Et vi° attēde vt de hūoroſa: ꝙ canon canonū eſt ꝙ medicus dꝫ aſſiduus eſſe circa infirmū. mō cū vno canonū. mō cū alio: ⁊ nō dimittere egrum: vt qꝛ mō cū cibatiōe. mō cū lenitiōe: ⁊ ſic de alijs. ¶ Pro ſcdo dōm ꝙ ꝯfert ſuppoſitoriū ⁊ ventris lenitio: ⁊ ſunt ṽba Serap. ⁊ fiāt hec oia abſqꝫ motu: vt ſupra. Et cuſtodiat ab oi eūcne ꝑter lenitionem ⁊ vomitū. vñ vomitus i caſu eſt iuuatiuꝰ valde: qꝛ ipſa cola ex ſe mobilis ē multū cū ſit ſubtilis: ⁊ fiat vt Serap. cū aq̄ cal'a ſola: aut cū modico olei: aut cum ſy. acc. ſimplici. vt ſupra de hūoroſa. Quidam vt Marſilius patauꝰ dāt aquā fructuū Meſ. Itē diaprūis. Nic. abſqꝫ ſcamonea: ⁊ eſt ꝓpriū. Itē ⁊ caſſiā ⁊ māna cū decoc. prunorum tamarind. lupulorum: ⁊ hꝰ. ⁊ cum dī cuſtodiat: intellige ab oi eūone fcā cū farmaco ſorti. ⁊ tu cōſidera. ¶ Pro tertio. Si mā non fuerit multū furioſa ⁊ inflāmata ⁊ dās inducias da ſy. valentes i coſa praſſina. vꝪ 5° ca°. ⁊ breuiter digeſtiua dicta de febre peſtilētiali aromatiçādo ⁊ iulep ⁊ aquas elēbicatas dādo: vt ibi: ⁊ breuiter adminiſtrādo frigida ⁊ humida ⁊ ſicca ſtomacalia ⁊ cordialia: vt allato capſo. ¶ Pro 4° da eūantia col'am ex reubarbaro mirabolanis citrinis ⁊ ex agarico cum decoctione prunorum tamarindorum ſebeſten iniubarum capillorum veneris accedule: ⁊ hꝰ. Item cōpetit caſſia māna: ⁊ hꝰ cū decoctionibus rerū dictarum. Et euita ſcamoniam vt potes tñ de hoc diſputatū eſt ſupra de feb. peſtilentiali. ⁊ tu ibi. ¶ Pro qnto veni ad adminiſtrationem ꝑticulariū ad extra vel ad epithima cordiale fridū. ⁊ fac ipſum humidū ſi nō ꝓhibet tuſſis ⁊ pectoris anguſtia: qbꝰ caſibꝰ fac ipſum ſic cū ſacculo: ⁊ talia epithimata ſicca ⁊ hūida habuiſti ſup̄ de febribꝰ peſtilētialibꝰ. Et ꝯſil'r opare circa epar ⁊ renes ⁊ ſpinam dorſi applicando frigida ⁊ hūida ſibi ꝯuenientia: vt decebit: q̄ oia colligere debes ꝓprijs capl'is. ⁊ ꝓ parte ſupra de cura febris peſtilentialis. ⁊ in radicibus vlibus. Qꝛ ſi ꝯtingeret ſudor: cū habeat virtutē debilitare: ⁊ ſupueniente ſincopi amplius debilitet: ⁊ dubiū ne cadat i occurrendum cū ꝓhibentibus ipſum: vt Alexander. vitet omne ſudare faciens ⁊ Guielmus induit in die pluries camiſiā infuſam in aqua roſata cū ſandalis mixta: aut cum cāphora: ⁊ tu attende virtutē. ⁊ ꝑ hoc accidēti ſupra de cura acutarū.

¶ Pro ſexto q eſt correctio accidentiū dōm ꝙ in hac cōſueuerunt accidere accidentia acutarum cū ſit de numero earum vt ſupra in deſcriptione: ⁊ idō ad ea te trāſferas loca cum opus erit: ſat tibi ſit. ſi de ſincopi dicetur: tpe aūt ſincopis aut appropinquationis eius. parā epithima aut ſacculū cordialē: deinde exhibe micā panis infuſi in ſucco granatorum acetoſorum: aut agreſte aut arancio rum aut citoniorum: aut in vino aromatico bñ limphato cū aqua ro. aut acetoſelie. Qꝛ ſi videris virtutē debilē multū dare poteris aquā carnis ſublimatam: aut brodiū ꝯſummatū nō pinguoſum alterata cū ſuccis dictis: ⁊ ſilibus frigidis ſandalis ⁊ hꝰ. Itē ⁊ ꝓ tūc aſperge faciē eius cū aqua roſ. bng. accedule triaſandalis cum muſco aut cū cāphora ſi nō abhorret cāphorā. vꝪ fiāt odorifera frigida: vt ſupra de peſtilentia humida aut ſicca: vt placebit. Itē ꝓ tunc fiāt fricationes vt virtus excitetur: qua excitata dimittant. ⁊ tunc cum excitata fuerit attēde febri ſm tpa eius. ⁊ ꝯfortationi virtutis cū electuarijs ⁊ ꝯfectiōibus cordialibus ⁊ alterationi caliditatis febrilis adminiſtrando frigida refrigerantia ipſum ꝙ ſi videris ifirmū deficere ſubtilitate ſpūum ⁊ humorū qui reſoluunt a caliditate febrili. tunc ſtude ingroſſationi ipſorum cū refrigerantibus vt flabellando irrorando eū cū aqua predicta applicando teſticulis. refrigerantia: ⁊ eſt modus magne refrigerationis: ⁊ circa pudibunda mulieris. Item pulpas cruriū cū aqua roſata. Item non inconueniēt addere cū his aq̄s frigidis modicum vini aromatici in virtutis ⁊ ſpirituū viuificatione. Et breuiter ſis valde attentus virtuti in dando cibū in ꝑncipio paroxiſmi augmento vel ſtatu timore ſincopis aut caſus virtutis: ⁊ euita fortes eūones. vt ſupra. in hac enim opus eſt prudentia. eſt. n. mala ⁊ interficiens febris.

Capitulum. xv.

De febribus melancolicis. continens rubricas octo.

¶ De diſpoſitione feb. melancolice in vli ⁊ cauſis eius ⁊ de ſignis cuiuſlibet ſpeciei feb. melancolice. Rubrica. j.

FEbris melica eſt febris ſm plurimū periodica ſiue interpolata a melancolia 4
non naturali putrefacta per aduſtionem colere genita ſm plurimum eueniens. Cuius eſt egrum de quarto in quartū magis affligere ſm naturam ipſius humoris ꝓpriā. Dī ſm plurimū periodica: qꝛ vt Auic. minoratur caſus. i. euentus quartane inſeparabilia. i. continue. Et cā qm̄ paucum reperitur ad intra vaſa de ipſa melācolia: qm̄ eſt humor nature multū diſſimilis: ⁊ ideo cū mouetur ad putredinē: ⁊ amplius fiat virtuti horridus: mouetur virtus ad ipſum expellendum extra venas. nā cum incipit derelinqui a regimine virtutis incipit putrefieri: ⁊ qꝛ hꝫ qualitates putrefactioni contrarias hinc eius putrefactio tardatur: quare in tpe hoc medio virtus ad ipſum expellendum reddit fortis: ⁊ ſic raro ſit continua: vt experientia docet. Dī a melancolia nō nāli: qm̄ rarificat. i. raro fit a nāli ꝓpter impreparationē ſiue ineptitudinē ad putrefactionem rōne ſuarum qualitatū: imo. 18. cōtinētis auctoritate Symeonis. nunq̄ꝫ fit q̄rtana a melancolia nāli cuius ſermonē: vt Auic. non auſcultabis. Cū omnis humor derelictus a regimine nature ⁊ occupatus calore extraneo ſiue putredinali poſſit putrefieri. vt ſcdō de differētijs feb. ⁊. ii. terapen. Fit. n. vt plurimū per aduſtionem colere: ⁊ minus per aduſtionē melie. Et inter has medio mō ſe hūt: q̄ per aduſtionē ſanguinis ⁊ flātis fiunt: ſed rarius fit ex flāte q̄ꝫ ex ſanguine. conſidera. Dicitur cuius: qm̄ aliqū: vt ſupra de flāticis: pōt ex certis ꝯdōnibus flegma de quarto in 4m motum facere: ⁊ tñ nō erit melice. ¶ Diuidatur itaqꝫ febris 5
hec in quartanā verā ⁊ nō veram ſiue notā. Uera q ex nāli melia fit. Non ṽa ſiue nota q̄ ex melia fit nō nāli. Propter qd ſcito ꝙ melia non nālis. eſt duplex. Quedā talis per cōmixtionē humoris alterius cū ea cōmixtione nō vnita: ſꝫ 6
tñ melancolia eſt tanti vigoris vt trahat alium humorem ad motū ſuum. Quedam per cōuerſionē alterius humoris i melia: ⁊ ipſius in ſeipſam: ⁊ ſic habētur ſpēs q̄tuor. Nā qdā ſanguinea: qꝛ per conuerſionē ſanguinis in eam facta. qdam flātica. quedā colerica: qdā melica per aduſtionē melanco-

hie nālis genita. De qbus oībus per ordinē dōm. ℭ Diuidi tur ſcdo in ꝯtinuā ꝛ iterpolatā:ꝛ de his etiaꝫ ſuis rubricis. ℭ Differt vera a non vera. qm̄ vera raro fit incipiendo. nō vera aūt ad alias ſeqˀ egritudines. Propter qḋ dixit Aui. quartana. ſ. nota plˀin euenit ſucceſſione feb. putridaꝝ. Nā cū non euadūt patiētes interiꝰ hūores q ſunt groſſi a cali tate putredinali vrunˀ:ꝛ deinde quartanā cauſant: ipſis ſic aduſtis ꝛ putrefactis. Et iō biñ dixit ypo. 3° ꝓnoſticorum. Febribus inordinate vagantibꝰ qˀrtane future ſunt. ℭ Cor pora aūt his parata ſunt q̄ apta ſunt multiplicare meliam. vt corpora ꝯplˀone frigida ꝛ ſicca ꝛ etatiue talia: vt ſenes ꝛ maxime frigidi ꝛ ſicci:ꝛ q macri ſunt:ꝛ venas hñtes angu ſtas:ꝛ q̄ regimine vtunˀ melico: vt comedendo lentes cau les piſces ſalitos ꝛ hmōi q̄ humorē gñant melicū. vt ſupra 3° caˀ. Et hec maxime vͣa ſunt: qm̄ melia non eſt talis p adu ſtionē. Nā p aduſtionē talis maxie multiplicaˀ in fine iuuē tutis. Et iō dixit ypo. 3. ꝓnoſt. Et qui. xxxv. annos ꝑtereūt quartanarij efficiunˀ. ℭ Tēpus aūt quartane ꝓpoſituꝫ eſt autūnus ꝛ finis eſtatis. q ſapit ꝑncipiuꝫ autūni. ꝛ eſt ſnīa h. G. 2. de criſi. Ueritatē aūt ꝯtinet precipue quando autūnꝰ ſeruat naturā ſuam que eſt frigida ꝛ ſicca.

A **Cauſe.** De cauſis aūt eius dicaˀ: ꝙ oē multiplicatiuum melie pōt eſſe cā eius ex pte cibi ꝛ potus. de qui bus ſupra 4° caˀ. Itē oē aduſtiuū aptuꝫ. ſ. humores adure re:ꝛ maxie qm̄ ꝑceſſit aduſtio. nā in ꝑncipio fiet fortaſſis co lerica. Itē omne accidēs aie meliam inducēs ꝛ caloreꝫ ex tinguens. vñ ypo. Timor ꝛ puſillanimitas meliam ꝑficiūt ſi diu ſteterint ad deſcendendū ꝛ maxime eſt veꝝ de primi tiuis. Que aūt ſint cōiuncte ꝛ antecedētes pꝫ. conſidera.

B **Signa** demōſtratiua. In ponēdo ea illū obſeruabo or dinē quē in flāticis poſui: qꝛ. ſ. ponā ſm̄ ordinē ſigna demonſtratiua vniuſcuiuſqꝫ ſpēi hūoris ipſam quar tanaꝫ faciētis:ꝛ hoc iuxta diuiſionē primā de ipſo pauloan te poſitā. Et añq̄ꝫ ponanˀ hec ſigna ſpālia: q̄dam ꝑmittam cōia: vt ex eis doctior efficiaris. Dis. n. qˀrtana cum iterpo latione incipit pꝛiꝰ cū oſcitatiōibꝰ alicibꝰ ꝛ hꝰ. deinde ſeqˀ horripilatio. deinde rigor: deinde frigꝰ. vñ patiens ſentit in oſſibus ꝯfractionē ꝛ in iūcturis ac ſi diſſoluanˀ: ita vt deide accidat tremor ita vehemēs vt dētiū ꝯcuſſionē ꝯtinere ne queāt. Et poſt ſuccedit calor inter tertianaꝫ ꝛ quotidianaꝫ mediꝰ ꝛ lēte. Poſtremo nōnullus aut paucus ſeqˀ ſudor ḋ quo infra. ℭ Quidā dixerunt ꝙ febris qˀrtana cognoſcitur ab alijs ex q̄tuor. pᵐ. ꝙ in eius aduētu eſt priuatio oīum ſi gnoꝝ tertiane pure: imo multotiēs repiunˀ ꝯͥa. Scdm. ꝙ raro p ſe incipit vt ſupra: ſed ſucceſſiōe aliaꝝ. Tertiū. ꝙ pul ſus eſt ſicut illiꝰ q eſt in vltio ſenij ꝯſtitutus: ꝛ de ipſo infra. Quartū. icboatio cuꝫ rigore debili: q augmētaˀ in ꝓceſſu ꝛ ſentiˀ frigus: ita vt ſentiaˀ oſſiū ꝯcuſſio atqꝫ ꝯfractio.

C **Signa** demōſtratiua qˀrtane ex melia nāli facte. Initiuꝫ vt ſupra faciens ab exeuntibus. Urina in prin cipio eſt ſubtilis alba aquoſa ſiue cruda cū priuatione dige ſtionis ꝓpter humoris groſſiciem ꝛ frigiditatem: que lon go tpe durat ad fuſcedinem declinans. verū hec multū va riatur. nā in die interpolationis appꝫ vt dictū eſt: ſed in die paroxiſmi apparet ſubcitrina pp caliditatē putredinalem: ꝛ in die ſequenti poſt paroxiſmū: qꝛ caliditas putredinalis egit lōgiori tpe in mā: appꝫ citrina ſemꝑ cū quadā fuſcedi ne. In ſtatu xͦo ingroſſaˀ. In declinatiōe aūt vlˀ q̄nqꝫ appa ret nigra qm̄. ſ. quartana ſoluiˀ:ꝛ humor melicus cum vri na cōmiſcetur, ꝛ hoc maxime in ea q̄ eſt ex nāli. Qꝛ ſi fuerit ex ea que eſt innālis: appꝫ ſubnigra vel ad nigredinē ten dens. Et q̄uis vrīa in ꝑncipio vlˀ ſic colorata appꝫ ī oībus quartanis: tñ diuerſitatē recipit ex parte coloris ꝛ ſubˀe in alijs tpibus:ꝛ hoc in alijs quartanis ab ea que eſt a melan colia nāli: vt diceˀ: qꝛ melancolia tenet diuerſitatē quaꝫ aſ ſumpſit ex parte humoris per aduſtionē in ipſaꝫ ꝯuerſi. vñ ꝛ variatur. Egeſtiōes vͦo vtplurimū ſunt ſicce ad nigredi nem declines. Sputū diuerſificaˀ etiā qm̄ qḋ exit a melan colia nāli aduſta eſt acre: ſicut acetū qḋ cadēs ſuper terram ebulit. Sudor vͦo eius per ꝯparationē ad flāticam eſt mul tus: ſed paruus in ꝯparatione ad ſanguineā ꝛ colericam: qꝛ flā eſt viſcoſum adherens vomitus eſt declinās ad acetoſita tem ſiue ad acredineꝫ:ꝛ color eius ad nigredinē. ℭ A ſub ſtantialiter inherentibus: qꝛ cū caleſit corpus: nō fit calitas vehemens: ſed eſt paulatim ſuffumigās: vt accidit in lapide aut oſſe vel aliquo tali accenſo. vt ſcdo de differentijs. Uñ calor in hac non cito: ſed paulatim accendiˀ: ꝛ non emittit flāmā pp frigiditatē hūoris ꝛ eius groſſiciē:ꝛ non ꝯpreben dit corpus totū. ſ. flāma eius ſubito vel intenſe: imo in ea eſt calitas cū horripilatiōe. hoc eſt qꝛ interiora ſunt iam caleſa cta: exñtibus adhuc exterioribus fridis: qꝛ flāma ſic ſubito extendi non potuit. ꝛ eſt cum frigore. ſ. vͦo: qꝛ poſitiuo vlˀ ēt priuatiuo in exterioribus: iā exñtibus interioribus calis: qꝛ etiā calitas nālis differt redire ad exteriora. ℭ A qualitate mutata Seraꝑ. Color faciei eſt viridis: ac aſſimilatur colo ri plūbi:ꝛ alba oculorum ſilˀr plūbea ſunt:ꝛ cutis in ꝓceſſu denigraˀ ꝛ areſcit ꝛ fit ſicca ꝛ aſꝑa ꝛ dura. Qꝛ cū perſeuera uerit iam ſic nocito ſplene: facies ipſa tumida fit ꝛ pallida ꝛ liuida cū tumore pedū. vñ vt infra nō raro ſeqtur ydrops. ℭ Ab actione leſa. qꝛ ipſa incipit cū rigore ex quo patientes ſentiunt in oſſibus ſuis ꝯfractionē nō ſic ex rigore aliaꝝ 1 vt in Almāſore. ꝛ. 18. ꝯtinētis. Senſus rigoris ipſius nō eſt ſi cut ſenſus pūcture: ſed ſicut ſenſus rei refrigerātis cōſtrin gentis: donec dolor ꝑueniat ad oſſa:ꝛ ſic dicūt patientes ſe ſentire debilitatē in oſſibꝰ ꝛ ꝯcuſſionē in carne. Ex qbus ap paret ꝙ frigus in ea ꝑceptū eſt poſitiuū:ꝛ cū aliq̄ꝫto dolo re q̄ſi frāgat oſſa:ꝛ eſt illic ꝯͥctio per quā ſtrident dentes. ve ruꝫ non ſicut in flātica. Uñ qꝛ mā melica in oſſibus: ꝛ circa oſſa magis repiˀ q̄ꝫ mā flātica. eo ꝙ nutrimētū eoꝝ eſt me lancolicū. hinc ab ea eleuatis vaporibus groſſis ꝛ ſiccis qui occurrētes pāniculis oſſiū ꝛ muſculoꝝ: in eis malum cau ſant ſenſum: ad quē ſeqtur eoꝝ ꝯͥctio ſiue inſpiſſatio ſiue cō preſſio. qḋ nō facit leuis vapor flātis. Et hec ꝯͥctio eſt cā cō fractiōis dicte. Ad qḋ adiuuat: qꝛ cū hūor melicus ad extra ſup membra ſenſibilia ſpargitur: ſua frigiditate ac groſſicie verſus muſculos cutis male expelli pt. vñ remanēs diu ſu per muſculos ꝛ pāniculos oſſiū in eis cauſat dolorem hūc ꝓfundū ꝛ grauatiuū: quē ꝯfractionē dicimus. Et qdam ſe citius expedientes dicūt hoc ex natura ipſiꝰ humoris ꝯtin gere: pp eius acredinē ꝛ acetoſitatē nāe multum diſpropor tionatas. ꝯſidera. Et ſilˀr fit dentium ſtridor in ea cauſatus a ſilibus vaporibus ad muſculos mādibulaꝝ ꝑuenientibus. Qui qdem ſtridor eſt ſicut ſpaſmus. Et aliqm̄ eſt ſtridor ita vehemēs vt ſit neceſſariū ponere inter dentes baculum vel aliqḋ tale: ne ex forti colliſiōe dentiū adinuiceꝫ frangantur.

ℭ Eſt aūt ēt videndū qs humor maiorē faciat ꝯcuſſionem ſiue tremorē ſiue rigorē. Et ꝓ iſto breuiter dōm ꝙ tremor ꝛ motus ꝯcuſſiuus eſt maior ceteris paribus in quartana q̄ꝫ in flātica vel tertiana. Et exponitur cōiter maior. ſ. exten ſiue in quartana: lꝫ in tertiana ſit maior: qꝛ itēſiue: ꝛ tu ꝯſide ra. Et cum ꝑ eſt frigus valde intenſum reſꝑectu frigoris: qḋ eſt cū rigore tertiane. Nā frigus tertiane eſt priuatiuū. vel pp priuationē accidit: vt ſupra de eo. Quartane aūt eſt po ſitiuū, veꝝ Auicē. inqt ꝙ ipſa incipit in primis cum frigore paruo: qꝛ in ꝑncipio ſui paroxiſmi. qꝛ hūor melicus ē tardi motus ꝛ tarde moueˀ ad putredinem:ꝛ tardius q̄ꝫ flā: ꝛ iō tarde caleſit: pp qḋ in ꝑncipio ꝑncipij paroxiſmi frigꝰ ē par uum: intelligēdo p frigus poſitiuum frigus: ſicut in flātica. deinde incipit frigus eius addi: qꝛ augeri vt circa medium eius: quia in augͦ magis ſubtiliata mā a calitate: q̄ ꝛ citius mouebitur:ꝛ maiorem corporis partem occupabit. poſtea minoratur parum: apud ſtatum ſcꝫ ſui pꝛincipij. Deinde ſup ple magis declinabit adueniente. ſ. fine principij: ꝛ appro pinquante augmento paroxiſmi. Et hoꝝ omniuꝫ cauſa eſt

caliditas putredinalis cum incipit minus a mã occupari:
qđ eſt in aug° pꝛincipij vt pn^m cuiuſlibet paroriſmi particu
lariter diuidaṫ in quattuoꝛ tépoꝛa: vt hꝫ ipſe integer paro/
riſmus. Et hic aduerte ꝙ quanto mã hec magis caleſit ⁊
magis ſubtiliatur: tanto citius moueṫ: ⁊ minus frigus cau
ſat. ꝓpter qđ frigus eſt minus in aug° vñ febꝛis huius. Et
ſiliter minus in ſtatu vñ ꝙ̃ in pn° vñ. verꝫ rigoꝛ ⁊ concuſſio
eſt maioꝛ ꝓpter mãm eſſe magis factã calidã ac magis pe/
netratiuam ⁊ moꝛdicatiuaꝫ. Et iõ cũ videmus in quartanis
rigoꝛé foꝛtioꝛé. arguimus eius ſalutis appꝛopinquationeꝫ
vt infra. ⁊ tu ↄſidera qm̃ iuxta hec verba Auic. exponi pñt
de tépoꝛibus vlibus: vt qꝛ eſt frigus paruũ in pncipio reſpe
ctu augméti: ⁊ min⁹ i augméto reſpectu ſtatus. ſꝫ rigoꝛ au/
geṫ i augméto ⁊ ſtatu. In declinatióe aũt iã digeſta ⁊ pauci
e ficata mã remittuntur hec oïa. ℭ Qꝫ ſi queres vbi maius é
frigus an in quartana an in flãtica: Dõm ꝙ in flegmatica eſt
maius intenſiue ⁊ extenſiue: qꝛ duratione ⁊ cauſa: qꝛ etſi in
quartana accidat frigus poſitiuum a frigiditate mãe: tñ in
ea accidit pl's pp reuocationé caloꝛis ad intra. cuius oppo/
ſitum eſt in flegmatica. Cuius cã: qm̃ virtus plus terretur
ab ipſa melancolia: cũ ſit humoꝛ nature multũ hoꝛridus: ⁊
flegma multũ amicus. cũ ſit ꝓpinquum nature ſanguinis.
Etiã adiuuant ad hec: qꝛ flegma frigidum eſt melancolia. ⁊
eſt locus ſpeculationis an aqua ſit frigidioꝛ terra. Item qꝛ
flegma magis mouetur ⁊ ad maioꝛem coꝛpoꝛis partem.
ℭ Pulſus in pncipio ſtrictus paruus ⁊ occultus ꝙ̃ in alijs
febꝛib⁹. itaqꝫ ſi peritus medicus de pulſu eius ſani habuiſ
ſet noticiã per ipſum pulſum ſolũ cognoſceret quartanaꝫ.
Et eſt ſnia Almanſ. Nã in hac vt ipſe dicit eſt ſuperfluitas
paruitatis ⁊ raritatis reſpectu flãtice. quare magis reſpe/
ctu ſanguinee ⁊ colerice. Inqt Aui. Pulſus qdé quartane
melioꝛ eſt pulſu flãtice in paruitate ⁊ frequẽtia. ſed eſt ſilis
in tarditate. Et exponit Gẽtilis. Melioꝛ ⁊c̃. i. nõ ita paruus
nec ita frequẽs: qꝛ virtus eſt foꝛtioꝛ in quartana: ⁊ ꝙ̃tuꝫ in
febꝛe flãtica ad tarditatem pulſus facit debilitas virtutis:
tantũ facit ad tarditatem pulſus in quartana melioꝛ pauci/
tas ſiue non tanta paruitas ꝙ̃ta eſt in flãtica: vñ in flãtica p
frequentationé ſit recuperatio euentatiõis. ⁊ iſta indigẽt ſpe
culatione. ↄſidera. Et in quartana appet pulſus ſerinus: qꝛ
durus pp ſiccitaté humoꝛis exiccantem arteriã. vñ ipſa effi
citur inobediẽs. ⁊ bñ extédi ⁊ in altũ eleuari nõ põt. Et di/
uerſus: qm̃ eſt a mã groſſa virtuté multũ grauante. Et qꝛ é
ceteris materiebus groſſioꝛ. hinc maioꝛem in pulſu cauſat
diuerſitaté ꝙ̃ in reliqs repłaṫ febꝛibus. vt Auic. Et licet in
oïbus febꝛibus putridis. vt ſupꝛa in radicibus: ſiſtoles ſit
maioꝛ diaſtole. tñ in quartana pp groſſicié humoꝛis virtu/
tem ſtimulãtis maioꝛ eſt adhuc reſpectu tertiane: in qua é
maioꝛ caloꝛ. ⁊ tu bñ ↄſidera. ℭ In quartanis circuitus eſt
quaſi ꝓpꝛium ſignũ huius febꝛis: qꝛ hic circuitus in alijs
non reperiṫ febꝛibus. ⁊ hoc ſm nãm humoꝛis facientis ſe
hiemi: ⁊ duos dies integros puros ⁊ quietos hꝫ. ⁊ quarta
die moueṫ. Gal. 2. de differentijs febꝛiũ. ⁊ durat eius paro
riſm⁹. xxiiij hoꝛis. ⁊ hoc qñ eſt pura. qm̃ ſi cũ ea cõmiſceaṫ
colera citrina minuiṫ: ſi flã ꝓlongaṫ. ↄſidera. Et lꝫ oïa tem
poꝛa ipſius ſint lõga: tñ pn^m eſt valde longũ reſpectu alioꝝ.
ℭ Sitis vt Auic. minoꝛaṫ in hac niſi ſit a melãcolia colerí
ca. Accidit tñ vt in augméto ⁊ ſtatu aliqua ſitis ſupueniat:
lꝫ parua: etiã quartana exiſtente pura. ℭ Ité in iſtis quar/
tanis ſplen lediṫ ac dolet ⁊ ingroſſaṫ qñqꝫ extra nature mo
dũ. Gal. ad Glauconé. ℭ Ité in ea accidit viſus debilis ſi p/
ſeuerauerit ꝓpter vapoꝛes groſſos turbidos eleuatos ad
ſuperioꝛa ſpũm viſibilé obfuſcãtes: ⁊ vt ſupꝛa cauſa erát
ſtridoꝛis dentiũ. ℭ Accidit ⁊ his tuſſis cuꝫ difficultate ꝓ/
pter nocumentum his partibus cõmunicatum: ſed cũ diffi
cultate ꝓpter exiccationem pectoꝛis factam ab ipſo humo
re exiccante conſtringente. Accidit ⁊ his appetitus foꝛtioꝛ
⁊ hoc ſi non fuerit opilata via per quã venit melãa a ſplene
ad os ſtomaci. Ité adeſt pigritia grauitas cruriuꝫ ⁊ coxaꝝ
⁊ pꝛopter indigeſtioné laterum inflatio: doloꝛ lumboꝛum:
inquietudo. Item ſomnia mala timoꝛoſa. Itẽꝫ cũ caloꝛ ex/
panditur accidit aliqñ frequentia mingẽdi. Et hoꝛuꝫ cau/
ſas ex dictis collige. Et hec febꝛis hꝫ declinationem verã.
Quod dico ꝓpter flegmaticaꝫ q̃ falſam hꝫ vt ſupꝛa. ⁊ hoc
qꝛ eius mã ſit ſicut cinis qui non põt eſſe vehiculum putre
dinalis. Et ad eam cognoſcendaꝫ maxime iuuat etas cõple
xio habitudo ↄſuetudo regimen tẽpus anni ⁊ hmõi. q̃ oïa
cõſiderare debes attente vt ⁊c̃. Et hic aduerte ꝙ hec ſigna
que ſic poſita ſunt particularia vt reſpiciant quartanam ex
melancolia nãli: etiã in parte eoꝝ ſunt ⁊ alijs ſpẽbus cõmu
nia. poſt que ponã demõſtratiua particulariũ ſpẽrum ei⁹.
deinde ꝓnoſtica oïbus ſpẽbus deſeruientia.

Signa demõſtratiua eius q̃ ex melãcolia per aduſtio/
nem flãtis facta: Qꝛ paroriſmi ſunt longioꝛes
ꝓpter mãm eſſe magis viſcoſam. nã vt ſupꝛa alijs paribus
viſcoſitas ad longitudineꝫ febꝛis operatur. Et ſicut paroriſ
mus eſt lõgioꝛ: ita ⁊ frigus in ea ꝓpter eandé cãꝫ. Sed hic
ſcito ꝙ non accidit aduſtio abſqꝫ epatis caliditate. Et hoc
bñ ↄſidera etiaꝫ ꝑ ſequentibus ⁊ ꝓ cura. Eius aduſtũ ſi fue
rit ſubtilis ſubſtantie trahit ad dulcediné. Si vero ſpiſſe tra/
hit ad acetoſitaté ⁊ ponticitatem. Et hꝫ hec feb. ſtatiões vt
flegmatica. non tñ tot ⁊ tantas ſicut illa. Et tu vide cauſam
in flegmatica: ⁊ eſt ſudoꝛ tardioꝛ. i. tardius eueniens. vel ét
minoꝛ ꝓpter materie viſcoſitateꝫ: vꝛina eſt in coloꝛe remiſ
ſa: ⁊ maxime in die ante acceſſioné: ſed in die poſt eſt tincta
⁊ ſpiſſa: ſed abſolute eſt groſſioꝛ ꝙ̃ in alijs ꝓpter materiam
eſſe groſſioꝛé: que cũ vꝛina ↄmiſcetur. Et pulſus eſt minus
durus ꝙ̃ in alijs: qm̃ humiditas facit ad mollicieni: ⁊ ma/
gis diuerſificatur: ⁊ eſt paruioꝛ ⁊ magis occultus ꝙ̃ ſupple
in alijs notis ꝓpter materiã eſſe frigidioꝛé. Et tu hic adde
alia ſigna cõponendo ex te. vt verbi gratia: qꝛ regimen fuit
flegmaticũ ⁊ ꝓpter caliditatem epatis aut hmõi eſt modo
aduſtũ: aut ꝙ ad hoc cõcurrebat caliditas aeris ſiue tẽpo/
ris conſtitutio. Item qꝛ pꝛeceſſit febꝛis flegmatica ⁊ hmõi
vt ſupꝛa quodcũqꝫ in alijs ſabꝛica.

Signa eius q̃ ex aduſtione ſanguinis ſit. qꝛ incipit cum   f
pauco frigoꝛe: ⁊ caloꝛ eſt ſatis mitis: ⁊ declinat
cum fluxu ſanguinis narium. vꝛina eſt ruffa cũ quadã groſ/
ſicie ſubſtantie. ⁊ hoc in pꝛincipio: deinde apparet rubicun/
da. pulſus tendit ad plenitudiné cũ ventoſitate: ⁊ terminaṫ
cũ ſudoꝛe ſatis notabili: ⁊ in oꝛe pcipiṫ ſalſuꝫ cũ pauca dul
cedine: ⁊ ad ponticitaté declinans mixta acedine. Et ꝙ pre
ceſſerunt ſigna ſanguinis ex parte febꝛis: qꝛ pceſſit feb. ſan
guinea. Item percipitur in oꝛe dulcedo declinãs ad acedi
nem aliqualé. paruꝫ aut nihil ſitit. Somnus eſt grauis. Et
adiuuant ad eius cognitioné etas cõplexio habitudo. regi/
men pꝛeteritũ. tẽpus anni ⁊ hmõi. ℭ Qꝫ ſi fuerit quartana
non ex aduſtione ſanguinis: ſed ex cõmixtiõe eius cũ melã/
colia erit vꝛina in pncipio ruffa ⁊ ſpiſſa. qñqꝫ cũ quadã liui
ditate ac nigredine: ⁊ pꝛecipue in ſuperficie. ⁊ erit frig⁹ pa/
rum. caliditatis ſatis intenſe. ⁊ hoꝛa nona mouebiṫ cũ ca/
pitis grauitate ac doloꝛe: pꝛecipue poſt cibũ.

Signa eius q̃ eſt ex aduſtione colere. vꝛina ruffa ignea
pulſus vehementioꝛis velocitatis ⁊ frequentie
materiã eſſe calidioꝛem. ⁊ eſt cum minoꝛi diuerſitate. ⁊ eſt
durus: ⁊ incipit cum hoꝛripilatione ⁊ frigoꝛe in carne: qꝛ
materia eſt ſubtilis apta ſic ſubtiliata ad exterioꝛa pꝛopel/
li. ⁊ ſic magis ſentitur in exterioꝛibus ꝙ̃ in ꝓfundo ⁊ alia.
⁊ huic citius ſuccedit caloꝛ ⁊ etiam intenſioꝛ: ⁊ eius adu/
ſtum trahit ad amaritudinem: ⁊ eſt ſitis maioꝛ ⁊ ſudoꝛ co/
pioſioꝛ ꝙ̃ in ceteris alijs paribus. Et eſt cum doloꝛe fron/
tis acuto cum defectu appetitus cũ vomitu colerico quan
doqꝫ: ⁊ qñqꝫ cum ſolutione ventris. Et accidit qñqꝫ his ira
furoꝛ ⁊ inflãmatio: ⁊ ipſam ſignãt etas. cõplexio. habitu/
do. tẽpus anni. regimen pꝛeteritũ. Ité anteceſſio febꝛis co/

lerice. Et hec eſt breuioris ſpacij reſpectu aliarum: ꝛ cū co
pioſior ſudore terminatur.

Signa demonſtratiua quartane q̄ eſt ex aduſtione me/
lancolie ſunt ſignoꝝ preceſſio dñij melancolie ꝛ
egritudinum melancolicaꝝ: ꝛ cū mouet̄ ad paroxiſmū in/
cipit cū minori frigore: ꝛ calor citius aſcēdit ꝛ magis equa/
liter: ꝛ eſt acutior q̄ȝ in melia nāli non aduſta ꝛ citius decli/
nat: ꝛ cū maiori ſudore: ꝛ eſt vrina magis tincta ꝛ ſubtilis in
primis. ꝛ eius aduſtū ex ſubtiliori parte eius trahit ad acre:
ſicut acetum qd̄ cadēs ſup terrā ebulit: ꝛ eſt pulſus velocior
ꝛ ſpiſſior cum minori diuerſitate ꝛ inequalitate exiſtens. Et
concurrunt cum ea circunſtantie ſimiles ex parte etatis cō/
plexionis regiminis ꝛ hoꝝ vt de alijs dictū eſt.

Signa pronoſtica. Nō raro ad quartanā ſuccedit lapis
renum maxime qñ eſt per aduſtionem facta.
¶ Raro fit quartana ꝯtinua: vt ſupra in hn°. ¶ Febres er/
ratice vtplurimū quartane fiunt. ¶ Febres quartane mul/
totiens fiūt ſucceſſiōe nocumēti ſplenis: q2 nō attrahit ſicut
dz: ꝛ remanet colera nigra q̄ deinde putreſcit. ¶ Quarta/
na ex melia nāli vel aduſta magis fit in ſenio. Que aūt fit ꝑ
alioꝝ hu. aduſtionē magis fit in iuuentute: ꝛ maxime in fi.
eius: qñ. ſ. maior fit aduſtio. vñ ypoc. 3° aphor. Qui. xxxv.
annos ꝑterierunt quartanarij efficiunt̄. Almanſ. In autū/
no ꝛ fine eſtatis ꝛ ꝯplōnes hñtibus ſiccas frequentibus ſo
lent accidere. Quartana ꝯtinua deterior eſt ſua iterpolata.
Et deterior ſpēꝝ que fit aduſtione melancolie nālis. deinde
que fit aduſtione colere. Zoar. Et cum ꝓlongat̄ ꝑducit ad
ydropem ꝑpter nocu^m ſplenis. Et ſaluior eſt illa que nō eſt
cū apoſtemate ſplenis: aut alijs: q2 alijs paſſionibus eius: vt
eſt duricies opilatio groſſicies dolor ꝛ hmōi. Ea que eſt cū
apoſtemate ſplenis qñq3 non ſolum ad ydropē: ſed etiā ad
perniciem ducit. ꝛ iō ſis attentus. Conſimiliter ſi fuerit cū
apoſtemate epatis: ꝛ tales vtplurimū lōge ſunt. ¶ Quarta
na in valde ſenibus non curat̄ ꝑpter debilitatē virtutis. vñ
aliqñ videbis ſigna digōnis bona ꝛ febrem declinare: ꝛ tan
dem morietur. Et iō in pronoſtico ſis attentus. nā 2° apho.
Quecūq3 enim egritudines cronice eis fiūt: vtplurimū cō/
moriuntur. ¶ Quartana vtplurimū eſt ſalua: ꝛ hoc ꝑpter
longā ſui quietē qd̄ de periodica ſpālr intelligas. ¶ Quar/
tana: q̄ ſalua eſt liberat ab egritudinibus melicis ꝛ ab epi/
lepſia. ¶ Sanguinea velocius curat̄. poſt hanc q̄ fit ex nāli
ſed q̄ eſt facta ex flegmate ꝛ colera vitellina vel nigra valde
eſt peior ꝛ ꝓlixior: ꝛ ꝑcipue ſi eſt opilatōe ſiue apoſtemate
ſplenis aut epatis: ꝛ frequenter vt dictum eſt ducit ad ydro
pem ꝛ non curatur. Gerardus. veꝝ ex aduſtione flegmatis
fit citius curat̄ q̄ȝ q̄ ex aduſtione melancolie nālis. ꝛ iſta eſt
alijs difficillioris cure. ¶ Quartana q̄ incipit ꝑ ꝯuerſionē
alterius egritudinis in eā facilius curat̄. 5° apho. A quar/
tanis habiti non valde a ſpaſmo apprehendunt̄. ſ. repletio/
nali ꝓp humorē eſſe ſiccū groſſum nō aptum ꝑ neruos flue
re. Multos recipit hic aphoriſmus intellect⁹. quos ſuo vi/
debis loco. Et dixit non valde: q2 non frequenter: vel q2 nō
intenſos ſed remiſſos ſpaſmos ſm abūdantiā hūoris flātici
in corpe quartanarij exñtis. ¶ Quartana ſpaſmum curat
eius exiccando mām. Et tu ꝓ his aphoriſmis lege in 3° ca°.
ſupra. vbi inuenies eos q de quartana loquunt̄. ¶ Quarta
na ſalua liberat ab egritudinibus malis melicis: ſicut lepra
melia ꝛ h9. ¶ Eſtiue q̄rtane vtplurimum ſunt breues: au/
tūnales vō longe: ꝛ maxie que hyemi coniungunt̄. Eſtiua
alijs parib⁹ breuior: ꝛ quo ad tpa ſua: ꝛ quo ad totā egritu
dinem. hȝ tñ fortiora accñtia ex pte ingetudinis: ſitis: acui
tate claritatis ꝛ h9. ¶ Quartana niſi accidat in ea error: nō
addit ſupra annum: ꝛ cā q2 inſeq̄t motum ſolis: ſicut acute
motū lune. mō in vno anno terminat̄ motus ſolis. ¶ Quar
tana qñq3 durat. xij. annis. ꝛ ꝙ eſt infra eos: ꝛ hoc qñ in ea
cōmittit̄ error. ꝛ ſm q̄ñtitatē erroris accidit ꝓlongatio ei⁹.
Raro vel nunq̄ȝ abſq3 nocumēto ſplenis accidit.

¶ De cura quartane in vñ. Rubrica. ij.

Quartane cura eſt difficilis: ꝛ ſi qdam em A
perici cum ſuis deluſorijs expe
rimentis eā facilem ꝓnūciant. Cuius difficulta/
tis cā eſt ineptitudo hūoris ad digeſtionem: ꝛ
plus ceteris. nam frigidus eſt ꝛ ſiccus cōpact⁹:
ꝛ vt ita dicam durus. ꝛ cum calore nāli in nulla qualitate cō
ueniens. vñ medici maxime ꝛ principaliter ſtudent hume/
ctationi in eius cura. ¶ Scdō. opatur ad eius difficultatē
cōpactio corpis in quo vtplurimū fit. ſūt. n. melici ſtrictoꝝ
pororū a quibus ꝑua fit reſolō. ¶ Tertio. ad illud adiuuat
tpā in quo vtplurimū accidit: vt autūnus tpā diſtēperatum
valde. ad qd̄ ſuccedit hyems apta ꝓlōgationi ei⁹. ¶ Quar/
to. q2 tarde mouet̄ mā ꝯ nām: ꝛ ecōuerſo. ¶ Et accedēdo
ad curā eius dico ꝙ cura eius diuerſificat̄ vt ſupra de flāti/
ca ex pte duoꝝ. Primo qdē ex pte diuerſitatis materierū:
vt q2 ꝑ ꝯſideretur an ſit melia flātica: an ſanguinea ꝛ hmōi.
Qm̄ cū hec febris mālis ſit: ꝛ a febre ipſa ꝑua ſumat̄ indi/
catio. dȝ principalis intentio eſſe ad cām. Juxta illud tertio
tegni. opȝ vniuſcuiuſq3 cām ꝑius abſcindere. Scdō recipit
diuerſitatē ex pte tēpoꝝ: qm̄ alia debent̄ in ꝑncipio alia in
augmēto. ꝛ ſic de alijs vt ifra. Et ſubiicuit Aui. hāc ſcdā3 di
uerſitatem. dans ipſam intelligere ex habitis de flātica.

Canones. Ordinatio diete: lenitio: minoratio: dige/
ſtio gradata: cūo gradatā mēbroꝝ nutri/
tiuoꝝ ſplenis. ſ. epatis ꝛ ſtomaci confortatio. ꝑuocatio: reſi B
dui reſolō. accñtiū correctio. Et qm̄ egritudo eſt lōga: cui
non minus ſuccurrit̄ dieta q̄ȝ potione: iō tu diete ei⁹ eſto di
ligens executor. ¶ Et ꝓ ꝑ dōni cū Meſ. cap. de ſoda aucto
ritate Gal. ꝙ cura oium egritudinū melicarū nō eſt ſpoliā
da a regimine impinguatiuo ꝛ hūectatiuo. ꝑter hoc ꝙ cade
re faciat in opilōnes. ꝛ hoc iō vt lenificetur ꝛ habilitet̄ cor/
pus ꝛ vt humor melicus digōnē recipiat: ꝛ ſeruet̄ i medio
ꝑncipio ꝛ fine. nā i hac plus ꝯſideramus ſiccitatē hūoris q̄ȝ
frigiditatem: ꝛ ideo auctores plus ſunt intenti humiditati.
¶ Scdō ꝙ in hac nō tm̄ frigiditas cibi ꝛ potus timet̄ ſicut
in illa q̄ eſt ex aduſtione flātis nō ſalſi ꝛ melie aduſte. dico ñ
ſalſi: q2 in aduſtiōe ſalſi dōm vt de aduſtiōe colē lȝ remiſſi⁹.
¶ Tertio dietam alr ordinare opȝ nr̄is tpibus. vt ſupra 4°
caplō: ꝛ tu ad hoc attende: q2 ēt cura tēpatiua ſecurius eſt
dietā ſubtiliare in ꝑncipio dū dubitat̄ an ſit lōga vl' breuis:
qm̄ ſi eſt breuis: ꝛ tu dietes groſſe i ꝑncipio tu ꝓlōgabis eā.
Si lōga ꝛ tu ingroſſes ēt longiorē facies. Et hūc modū cu/
re dicunt voluiſſe Aui. cū inqt. Rectius eſt vt inclinet̄ regi/
men earū in primis ſeptimanis vſq3 ad tres ſeptimanas ad
ſubtiliationē quādā. Accedente vō ſtatu eſt ſubtilianda: at/
tento ſemp tenore virtutis. Et hic attende dictū yſaac ꝛ eſt
ꝯſtantini ꝙ cures ne ex tua inducta abſtinētia corp⁹ ad ethi/
cā ꝑducas. ¶ Quarto in dieta ꝓcede a ꝑncipio vſq3 ad. xv.
dies vel circa cū ſubtiliatiōe eius. Et hoc ꝯſentiente virtu/
te: abſtinendo a carnibus ꝛ ab eis q̄ multū dant nutrimētū
vt mā ſubtiliet̄ digerat̄ ꝛ paucificetur ꝛ egritudo ipſa ab/
breuiet̄. Et hic aduerte ꝙ opȝ vt i ꝑncipio hñ ꝯſideres egri C
diſpoſitionē ꝛ regimen ꝑteritū: qm̄ ſi fuerit plenus ſiue re/
pletus: ordina dietā ſubtiliorē. ſi vero non: q2 ēt ante aduen
tum febris fuit abſtinēs ꝛ febriens: tūc non ꝓcedas cum ita
ſubtili dieta. Et iō Auic. in vno loco pro ſubtili dieta dabat
aues minutas ſiue paruas: ꝛ ingroſſando dabat pullos: vt
puris colericis macris ꝛ facile reſolubilibus. Et in alio lo/
co eiuſdē capli: q2 de cura quartane ſubtiliādo dietam iube
bat egrum a carnibus abſtinere: vt ſunt ſanguinei carnoſi ꝛ
h9. Debes deinde ꝓcedere cū ingroſſatione: alij aūt vt Al/
manſ. vr̄ ꝙ q2 itur verſus ſtatum dieta debeat ſubtiliari. ꝛ
tu ꝯſidera. nā ſupra habuiſti huius rei diſſolutionē. Ita ꝙ
in ſumma Aui. ꝛ yſaac incipiūt cū ſubtiliatiōe: ꝛ gradando
ad groſſiciē tēdunt. alij eō. ¶ Quinto. ꝙ cibus q̄rtanarum
non dȝ eſſe crudus: imo cruditate reſoluēs. nō groſſus. imo

uerte vt Raſ. 18. ꝯtinentis auctoritate Gal. Qꝛ cuꝫ flómiã
facies in quartana debes ſanguinẽ ꝯſiderare: ꝙ ſi fuerit ni/
ger ⁊ ſpiſſus ſecurius eũare poteris: reſpecta etate ṽtute ⁊c̃.
Qꝛ ſi tenuis ſiue ſubtilis fuerit ⁊ rubeus: mox reprime ⁊ ve
nam cõſtringe qm̃ talis eſt ſanguinis bonus ꝑ cuius eũoneꝫ
debilitat̃ virtus. Et dixit Gal. ad glauconem. ꝙ qñ patiens
eſt iuuenis ⁊ corpus repletum. flóia vna vice poſt aliaꝫ. Eſt
poſſibile vt hec ſola cura ſufficiat. ⁊ vena flobotomanda eſt
baſilica ſiniſtra. Et de his omnibus ꝑticularibus in de cura
eius q̃ ſanguinea ſcribitur. Conuenit qñqꝫ in declinatione
flómia. ꝓ qñ eſt in ſanguine inflatio. aut ex vſu medicinaruꝫ
calidarũ. aut ciboꝝ ẽt ipſoꝝ copioſitate. ⁊ ſic de alijs. Non/
nulli ꝓ ſecreto tenent flómiã baſilice ſiniſtre factam in hora
ꝯiunctionis lune pũctuali. ⁊ dicũt ſe multos curaſſe. Et ego
aliqñ feci: ⁊ bene ſucceſſit. vꝫ. maxime in ſanguinea. ⁊ huiuſ
cãm ꝯſidera. Quidam vt ferrariuſ ꝯſuluit vt fiat in 2ª etate lu
ne de ſaluatella ſiniſtra. ¶ De eũone autẽ minoratiua dicat̃
ꝙ cũ melia non ſit humor repletionalis multũ vt flegma: ⁊
ineptiſſimus motui ⁊ eũoni. ꝙ in ꝓnº principij non cõpetit
minoratio vt in flãtica: ſed bñ in ꝓnº. qꝛ circa medium eius:
qñ. ſ. aliqua incipit appere digõ. Et iõ dicebat Auic. Illud
.n. apud digõnẽ eſt vt ly apud dicat vltra ꝓnᵐ principij. Qꝛ
ſi querat̃ qua die dandũ eſt minoratiuũ. dõm cum Aui. ꝙ
per diem ante acceſſionẽ: qꝛ tunc eſt virtus magis cõfortata
ſupra debilitatẽ quã recepit ex ꝑcedenti paroxiſmo. Scdõ.
qꝛ mã melancolica incipit tunc coadunari: ⁊ aliquẽ motum
hʒ ꝓ ſequenti paroxiſmo in locis in qbus eſt: ⁊ non ad alia
loca. ⁊ hec maxime ꝯferunt ad eũonem. Multi tñ ſunt ca/
ſus cõtingentes qbus oporteret aliud tp̃s eligere. ſed regu/
larius ſic operandũ. Quidam dederũt in principio paroxiſ/
mi medicinas fortes educentes melancoliã. ⁊ ſil'r in princi/
pio principij. ⁊ eis ſucceſſit: quos minime ſequi debes. vñ
Aui. Sed eſt rectũ ab errore. i. medicus ſic operans regit̃
cum errore. vel rexit ſe eronee: ſicut duci exercituſ aliqñ er/
ranti bñ ſuccedit. non tñ laudãdus. nã liberatio huiꝰ q̃rtana
rij fuit caſualis ⁊ indiuidualis qm̃ in alio deterius contigiſ/
ſet. Et vt ſupra aduerte ꝙ medicine nõ ſint forteſ abſolute.
ſed forteſ debiles vt ſupra de flãtica. Tu itaqꝫ ꝓcede grada/
tim in eũone. vt de flãtica dcm̃ eſt. ¶ De vomitu. vomitus
eſt eũo propria in febre melica ⁊ proprius in flãtica. vt infra
qm̃ ſtomachus eſt lacuna ⁊ receptaculũ flãtis ⁊ ad ipſum ꝑ
uenit melia ꝑcepto diuino. vt Auic. de humoribus. ⁊ Aui.
eſt de rebus iuuantibus in ea. ⁊ nõ in ꝓnº tantũ: immo in oi
hora. ⁊ in paroxiſmo cuiuſcunqꝫ humoris factus vt dicet̃.
A nam ſic alleuiat paroxiſmũ aut eradicat eũ Auicen. ¶ Sed
dices 4º aphoriſ. docet ypoc. melancolicos per inferiꝰ eua/
cuari. Amplius fortior eſt euacuatio per vomitũ q̃ꝫ per far
maciam: que in ꝓnº paroxiſmoꝝ oino ꝓhibetur ⁊c̃. Dõm
ꝙ vomitus in principio paroxiſmi factus vt dicet̃ alleuiat
ſiue minorat aut eradicat paroxiſmũ. vt ſupra de radicibus.
Et cã eſt qm̃ materie q̃ ſunt in ſtõ quartanoꝝ multiplicate
ꝓpter nocumentum digõnis ſtomaci ex cã febris ⁊ roritate
eius ad ſtõm per ipſum euacuant̃. que erunt vt cã fouens
febrem: ⁊ accidentia eius. Scdõ qm̃ multe materie melice
hñt fundamentũ: in quartana circa loca ſplenis: cum ipſe ſit
melie receptaculũ ꝓpriuꝫ. ⁊ illa loca ſtõ cõicant ꝑꝑ multas
venas magnas. In die ergo paroxiſmi humor melicus in/
cipit moueri in locis illis. ⁊ ſuo motu propelli ad extra ve/
nas. vnde per vomitũ materie melice ſic diuertuntur ⁊ tra/
huntur ad cõcauitatẽ ſtomachi ⁊ inteſtinoꝝ. quare ꝑ ipſum
vomituꝫ minorat̃ ⁊ aliqñ eradicat̃ paroxiſmꝰ. Facit ꝑꝑ eã/
dem cãm vomitus ad remotionẽ rigoris: diuerſo ſic hũore
B ⁊ ꝓhibito effundi ſup mẽbra ſenſibilia. ⁊ tu ꝯſidera. ¶ Sꝫ
queres nonne ſene aut aliqđ tale in ꝓnᶜ paroxiſmi exhibitũ
idẽ operaret̃. Dõm ꝓ ꝙ farmacũ non põt quo ad ſuuꝫ effe/
ctum regulari vt vomitus: vt qđ eius opatio cito vel in toto
tp̃e fiat ante aduentũ paroxiſmi. Itẽ ꝙ non fiat ꝑ euꝫ i toto
remotio ſicut de vomitu. nã ꝑ farmacũ cõmouent̃ nõ ſoluꝫ
humores q ſunt in ſtõ vel ſtõ ꝓpinqui: ſed ⁊ hi qui ſunt poſt
epar. vñ in toto fit magna cõmotio: qua accidit infirmis de/
bilis non parua. cui ſi ſuccedet paroxiſmus amplius debili
tans male. Hec aũt ex vomitu ſaltẽ leui non ꝯſequunt̃. dico
leui: qm̃ fortis ex eiſdẽ cauſis in ꝓnº non ꝯuenit. Et ideo ſit
vomitus cum decoctiõe raphani aut ſeminum eius ad ma/
ius. ſed incipe a faciliori: vt a ſy. acetoſo vel oximelle cum
aqua. vt ſupra de flãtica: ⁊ in de radicibus. ⁊ tu ibi. Fortis
aũt vt cuꝫ elleboro factus aut lapide laçuli fiat in die q̃etis.
⁊ tu ad ipſum faciendũ bñ ꝯſidera. Hora aũt factionis eius
eſt hora vna vel media vel circa añ paroxiſmũ: vel prope in
choatiõeꝫ typi vt videbit̃ tibi. Itẽ ad faciendũ vomitũ faci/
lius da prius ſicut ſiclã alleũ porrũ ſinapim piſces ſalitos ⁊
hꝰ. q̃ habent abſtergere incidere ⁊ ſubtiliare. ⁊ hoc i pau/
ca q̃ꝫtitate ⁊ cũ alijs remittentibus illã ꝑꝑ febrẽ. deinde cuꝫ
aqua tepida ⁊ ſyr. acetoſo fac vomitũ: vel cũ decoctione ra/
phani vel ſemine eius ſi vis fortius. Et plures tentauerunt
liberare ac via quartanarũ. Qꝛ ſi patiẽſ magna cum difficul
tate aut ꝑiculo vomitum faceret. qꝛ ſtricti pectoris eſſet ⁊
hꝰ. tunc ab eo abſtine. Itẽ ſis memor vt ſupra: ꝙ ꝓprius va/
let in quartana flãtica. Quidã vomitũ faciunt cũ vino. vt fe
cit Forliuienſis noſter. Quidã cũ aqua ⁊ vino. vñ opꝫ te in
his moderare habito reſpectu ad febrẽ vt febris eſt. Qui/
dam laudant vomitũ in augº febris factũ. ⁊ dicũt ipſuꝫ plus
valere ad materie minorationẽ q̃ iam in ꝓncipio mota eſt: ⁊
iam accepit aliquã digõnẽ. ꝯſidera. nã ⁊ ipſum ſic approbo.
¶ Pro ſexto ꝯfortent̃ mẽbra nutritiua iam dicta cũ vnctioni
bus emplis cerotis. ꝯfectionibus. trociſcis. electuarijs: po/
tionibus. ⁊ hꝰ. vt ipſa exigit diſpoſitio: q̃ oia q̃renda ſunt a
te ꝓprijs caplis in 3º occurrendo diuerſimode ſm̃ cauſarũ
diuerſitatẽ. Et pro nunc tñ dicat̃. ꝙ tua ſit ſollicitudo circa
cor in ipſum ꝯfortando cũ rebus gñantibus in eo mineraꝫ
gaudij. Scdõ ꝙ attentuſ ſis epati: qm̃ ipſum eſt cã ꝑcipa
lis aduſtiõis: ⁊ ꝯuerſionis humoꝝ in melancoliã. Tertio ꝙ
cognoſcas vt ſupra ꝙ ſplen eſt receptaculum eius qđ aduri
tur. Et auctores ꝯſueuerũt ordinare trociſ. has cõprehen/
dentes intentiones ex ãpitiuis calis ⁊ frigidis mixtis eorum
mẽbroꝝ: epatis. ſ. ⁊ ſplenis ꝯfortatiuis. vt ſunt ſuccus eu/
patorij ſcolopendria ſpodiũ lactuca endiuia. ſemẽ portula/
ce ſemina frigida maiora. aniſum feniculus ⁊ hꝰ. Et dicit
Aui. Opꝫ vt ſeruent̃ ſplen ⁊ epar: ⁊ regant̃ tal'r vt nõ indu
rent̃. Nã i hac febre multũ ſtudere debes humectationi. ⁊
ſermo eius cõplebit̃ cũ ꝓhibentibus opilationẽ. Et ſil'r đ
ſtõ inqt: opꝫ in eis obſeruet̃ ſtõs cũ emplis bonis ꝯfortanti
bus: q̃ ſunt inter virtutẽ calitatis. i. intenſaꝫ caliditatẽ ⁊ ſub
tiliantem. i. remiſſam: qm̃ diſpõ eius qñqꝫ indiget calidiori/
bus: qñqꝫ remiſſioribus. qñqꝫ medijs. ⁊ tu ꝯſidera.
¶ Pro 7º ⁊ eſt ꝓuocatio. dõm vt in radicibus. ꝙ in ꝓncipio
qꝛ materia nõ ente digeſta fortiora nõ cõpetunt ꝓuocatiua.
⁊ ideo dicebat Auicen. Non opꝫ vt fiat ꝓuocatio. ſ. vrine in
primis qꝛ in ꝓncipio cũ fortitudine: qꝛ diuretico forti. Naꝫ
hec dimitti debẽt: vt in canonibus gñalibus vſqꝫ ad digeſtio
nem manifeſtã ⁊ plures eũationes. Dõm ſcdõ ꝙ leuia ꝯce/
di pñt poſt paucos dies a principio: vt excludantur mate/
rie cões in vijs vrinalibus: ⁊ locis ſibi affinibuſ inuente. Tu
itaqꝫ in decimo vel duodecimo die poteris eis vti leuibus.
⁊ cum trinas feceris eũationes cum digeſtiuiſ ſuis: iam ma
nifeſte apparente digeſtione dare poteris ꝓuocatiua fortia
etiam in eis gradũ ponendo. vt đ digeſtiuis: ⁊ ſolutiuis di
ctum eſt. ¶ De prouocatione ſudoris dicatur vt viſus eſt
velle Auic. ꝙ in principio vniuerſali ſiue particulari medi/
cus nõ debet preſumere recte operando dare prouocatiuũ
ſudoris. Eſt enim fortius q̃ꝫ prouocatiuũ vrine: vt in radici
bus. Qꝛ ſi contingat aliqñ ex eius tali exhibitione infirmuꝫ
liberari. hoc eni rectũ eſt ab errore vt ſupra expoſitũ eſt de
eũone. Et ego vidi tales: qui certe aliqñ euacuauerunt: dico

multos ſuis diebus cum prouocatiuis ſudoris exhibitis in principio quartane vli. qd forte euenit aut paucitate materie aut indiuiduali ꝓprietate. Nã eſt veriſile vt ex eo ſic prouocato egritudo prolongetᷣ. qm̃ fit in mã cõmotio: ⁊ fluxus bone ad locũ male: vbi cõmixte adaugent morbuȝ ſicut de balneo dicetᷣ. ⁊ ſic egro deterius ꝯtingit. Item fit reſolutio ſubtilis ⁊ ingroſſatᷣ mã, ⁊ ſic groſſa remanens difficilius digeritur. ⁊ tu quere alias cãs ſupra in radicibus de prouocatione ſudoris. Quidã dant poſt tres eũationes. vinum decoctionis mentaſtri cum pmixtione. ʒ.j. vel. ij. tyriace. ⁊. ʒ. iiij. aque vite. ⁊ hoc p mediã horã añ acceſſionẽ. ⁊ eſt vinũ calm̃ ⁊ bñ cooperiunt eos. ⁊ ſic faciũt ter vel quater: vt videtᷣ eis expedire. ⁊ ſic eos liberant. Quidã idẽ operantᷣ cum aqua vitis ⁊ puluere gariofiloꝝ. Quidã dant vinũ purũ aromaticum cuȝ puluere gẽtiane calm̃: ⁊ eſt ſecretũ ſocij mei: quo dicit ſe plures curaſſe. Nonnulli ꝓ ſecreto tenent qd dictuȝ eſt de flõmia ſupra. Alij faciunt ignem accẽdi clarũ: ⁊ exponunt patientẽ ei. ⁊ bene euȝ prius calefaciũt ante ⁊ retro. ⁊ hoc p horã ante paroxiſmũ. deinde inungunt dorſum totũ a nucha vſqȝ ad finẽ ſpõdiliũ cũ oleo rutaceo. cinamomo gariofil. ⁊ pauco croco. Deinde ſupponunt pannũ calm̃. Poſtea dant ad bibendum. ℥. xvj. vini maluatici calidi cum cinamomo. ⁊ gentiana puluerizatis. ⁊ ſic dimittũt eum ſtare copertũ pannis circa ignẽ ⁊ ꝓcedũt vt ceteri. Dixit Gentilis noſter. Nos aũt ad quartanã nullũ experimentũ ſecretũ habuimus ſed curauimus cũ canonibus p̃dictis. cuȝ quo vſqȝ nunc pmanſi ⁊ ego. Sic ḡ ſudoris ꝓuocatiua nõ dentur niſi poſt manifeſta ſigna digõnis appentia: ⁊ multis inde p̃cedẽtibus eũonibus Gordonius noſter multũ laudat ſuccuȝ calamenti ante acceſſionẽ exhibitũ. curat. n. oẽm quartanam.

¶ Pro octauo dõm. q in reſoluendo reſiduũ materiei cõpetit balneuȝ. qd non dȝ fieri niſi in declinatione manifeſte vli ipſius febris quo tpe p̃ceſſerunt multe ac plurime euacuationes. Balneũ tñ apud nos non eſt multũ in vſu. ſed de ipſo infra de quartana colerica. Iteȝ cõpetit ad hoc medicamen calidum reſolutiuũ exiccatiuũ. vt tyriaca mitridatum dyatriteon pipereon diacalamentum ⁊ hmõi. Sed tu debes eẽ attentus q in colerica: ⁊ ſanguinea: tyriaca ⁊ hmõi. ſunt ſuſpecta. vt infra de eis. vnde ante digeſtionẽ nocent: qꝛ aliqñ materiã multiplicant eã ⁊ maligniorẽ faciunt. ⁊ ſic poſſunt duplare quartanam: ⁊ alias egritudines melancolicas facere. Et fortaſſis ſeptimus cõplebit octauum.

¶ Pro nono qui eſt correctio accidentiũ dicatᷣ in preſentiarũ q accidentia q̃ corrigere opȝ cõiter in quartana ſunt nocumenta ſpleni s p̃ncipalr: qꝛ cõſueuit accidere opilo induratio apoſtematio ⁊ hmõi. vñ deinde fit q̈rtane ꝓlongatio. Et ꝯñter fit epatis diſcraſia ⁊ ſtõi. qm̃ nocum̃ ſuuȝ cõicat epati. ⁊ ſtõ: Nam ſplen ſic ex multa mã frigefactum frigiditatem cõicat ſtõ: ⁊ digeſtiuã eius ſic debilitat. ⁊ epar ꝯſilr. Iteȝ qꝛ ꝓpter opilationẽ in epate remanet plus q̃ȝ deberet de melancolia q̃ ipſum diſcraſiat. ⁊ iõ attẽde ei ⁊ remotionã male ſue diſpõnis. aperiendo. ꝯfortando. ꝓuocando. reſoluendo. vt exigit diſpõ. Et cura eoꝝ vt ſupra ſuis requiratᷣ caplis.

¶ Conſueuit ⁊ rigor ſiue frigus ipſum multũ egruȝ moleſtare. ꝓpter qd attende eius remiſſioni occurrendo p horã vel circa ante paroxiſmũ cũ pannis calidis extremitatibus applicatis. Itẽ cũ applicatione laterũ calefactoꝝ: aut alterius inſtri tenentis caliditatẽ. Item etiaȝ cum fricationibus vt ſupra de flegmatica. ⁊ tu ibi. Item cooperiẽdo egrũ cum pannis multis. Itẽ inducendo vomitũ. nã Auicẽ. eſt iuuatiuus ad illud. ⁊ dicta eſt cã. Quidã oper antes ſic faciũt fieri fricationes prius. deinde cooperiunt egrũ pannis multis: ⁊ ⁊ extremis applicari lateres ſiue tegulas calidas. ⁊ pannos. Quidam inungunt dorſum prius cum oleo rutaceo ⁊ hꝰ: Tu itaqȝ operare aggregando ex his vt videbitᷣ. ⁊ ꝓ his ſupra de acutis de rigore. ¶ De canone qui eſt alteratio nihil aliud q̃ȝ de ipſo dictum eſt in de flegmatica. ⁊ tu ibi.

Simplicia ac compoſita digeſtiua ⁊ ſolutiua habuiſti ſupra qnto caplo. Et de ipſis particularꝰ ſm̃ particulares materias. verum hic tantũ modo de his q̃ a proprietate ⁊ de expertis mentionem faciam. ¶ Semen ypericon cum vino datum quartanam ſoluit: ⁊ eſt exptũ. ⁊ tu lcis expoſitis ſupra q talia debent dari añ acceſſionẽ per horã cũ media vel circa. Idẽ operatᷣ nepita cũ puluere data cũ aqua calida. Itẽ millefoliũ cũ vino laudat Aui. aſſam. Et ex expertis. ℞. aſſe fetide folioꝝ rutbe pipis longi añ. ʒ. ij. ꝯfice cum melle detur ante acceſſionẽ. Itẽ baccaruȝ lauri ʒ. j. ȥinȥiberis. ʒ. ſ. fiat puluis de quo ante acceſſionem detur. ℈. j. cũ vino ſubtili. deinde cooperiatᷣ infirmus ⁊ pãnis calidis ⁊ tegulis calidis appoſitis ſic dimittatur. Quidam mihi dixit ſe pluries fuiſſe expertum. ʒ. j. gentiane cuȝ vino ſubtili. ¶ Quidam conficiunt vnguentum hoc. ℞. tyriace ℥. ij. ſpice nardi. ʒ. j. gariofil. ʒ. j. ſ. olei antiq vini optimi añ. ℥. ij. buliant ſup prunas: de quo vnguento inungatᷣ dorſum ⁊ ſpina tota ad ignem magnum. deinde cum pannis calidis cooperiatur. ⁊ poſtea dabis vinum ſubtile decoctionis gentiane calidũȝ cũ modico ȥuccari: vel ꝯfectionis adriani deſcriptione. Nicol. Idẽ operatᷣ vnguentũ arogon Nicol. ſed bene ꝯſidera tenorẽ virtutis. qm̃ in talibus opȝ egrũ forteȝ eſſe. Quatuor grana vel folio trifolij ante acceſſionẽ cuȝ vino bibita quartanaȝ tollunt. Aui. Idẽ operatᷣ. ʒ. j. pulueris cranei humani. Et qdaȝ me docuit ꝓ magno ſecreto. Idem confirmatur ſi cum hoc teneatur magna pars cranei ſub aſſella ſiniſtra iuxta cor. Cor leporis recẽter mortui collo ſuſpenſum vel brachio ſiniſtro quartanam tollit.

¶ De cura quartane note ſiue non vere. Initiuȝ faciens a cura quartane ſanguinee. Rubrica. iij.

ET anteq̃ȝ ad curam eius accedam aliquos hic annotabo canones: ſpeciebus ipſis oĩbus conuenientes. ¶ Canon in quartanis non veris talibus per aduſtionem conueniens eſt humectatio in quo quidem oẽs note tales conueniũt. ¶ Secundus. q vbi fuerit quartana non vera non ex aduſtione: ſed alterius humoris cõmixtiõe dȝ humectatio hec ꝯſiderari. qm̃ in quibuſdã minor cõuenit: ⁊ in qbuſdaȝ maior. Exẽplũ primi vt q̃ ex ſanguine aut flãte. Exẽpluȝ ſcdi: vt q̃ ex colera ⁊ melã. ¶ Tertius. q ſȝ plurimũ eſt humectandũ nõ vera. qm̃ vt plurimũ ex aduſtione colere fit q̈rtana ipſa. ¶ Quartus. q medicine liquide i ea que ex aduſtione eſt ꝯuenientiores ſunt ſolidis. vt ſupra. ¶ Quintus. q ante eũonẽ faciendã debemus expectare apparitionẽ digõnis. qm̃ mã ipſa difficulter digeritur: ⁊ euacuatur. ⁊ iõ niſi per ſeptimanas danda ſunt ſolutiua. Cõilr ⁊ euacuatiua debent eſſe facilia: vt in precedenti rubrica. ¶ Sextus. q ſicut tardatur eũo: ⁊ expectatur ſuper digõnem: ita expectare opȝ ſup ꝓuocationem. ¶ Cũ itaqȝ ad curandam ſanguineam accedes debes diligenter ꝯſiderare an ſit talis p admixtionẽ ſanguinis cũ melã: aut ex ipſius ſanguinis aduſtione: vt cãm ipſius diligẽter cognoſcas. qua cognita te ad canones referas vt in precedenti rubrica. ex parte diete lenificationis digõnis. eũonis. ꝯfortationis. prouocationis. reſolonis ⁊ ſuoꝝ accidentiũ correctionis. ¶ Et ꝓ primo ſcito q dieta dȝ ordinari ad ꝯ̃rium cauſe. ⁊ iõ in ſanguinea ex aduſtione frigidiora ſiue remiſſius calida ꝯueniũt q̃ȝ in ea que ex admixtione ſanguinis fit. vñ p̃ aere corrige vt dicetur ſtatim de ea q̃ eſt ex aduſtione colere. veꝝ adhuc frigidior cõpetit in ea q̃ eſt aduſtione. ⁊ iõ lege q̃ in ſequenti rubrica ſcripta ſunt. ⁊ te modera vt opus erit. ¶ Pro 2° leniatur venter vt in ſequẽti dicetur moderãdo ꝓportiõabilr vt de dieta actũ eſt. ¶ Pro 3° vo dõm. in ea non fit ea expectatio i digõne vt in ceteris. Et iõ põt tranſire immediate ad eũonẽ p flõmiam. Et iõ ſi repletionẽ cõprehẽdis in toto ⁊ in epate magis fac flõmiã p̃ ex baſilica dextra ꝓportionalem repletioni virtuti etati. Qꝛ ſi repletio fuerit magis i ſplene

euacua

euacua ex baſilica ſiniſtra cũ ꝓportione vt dictuꝫ eſt. deinde
redeas ad lenitionẽ. poſtea fac eũonẽ cũ mũdificantibꝰ ſan/
guinẽ: cũ lupulo. capil'. ve. boragine. fumoterre. epithimo.
agarico. mirabol'. citri. caſſia ſene. kebul'. ⁊ hmõi: vt ſupra
quinto capl'o. Et hic nota ꝙ ſm̃ Meſ. non videnť educe/
re melancoliã. ſed ſm̃ Aui. ſic conſidera. ¶ Poſt autẽ eũo/
nem potes ordinare digeſtiuũ ex endiuia bugloſſa floribus
boragis fumoterre violis lupulo ⁊ hmõi. acetoſando ip/
ſum vt videbitur. Et ſcito ꝙ çuccaruꝫ ⁊ mel in caſu noſtro
remouẽt nocu^m aceti ⁊ de his q̃nto capl'o. vbi habes: ⁊ di/
geſtiua ⁊ ſolutiua tuo ꝓpoſito cõuenientia. Tu itaq̃ ꝓcede
de debili ad forte ⁊ pluries vſq̃ ad eradicationem. Confor
tatio fiat cũ electuarijs ꝯfectionibus trociſ. vt in precedẽti
rubrica. etiã in alijs epithimando cor: in admĩniſtrãdo ꝓuo
catiua ⁊ reliqua: vt in precedenti rubrica ⁊ in ſequẽti latius
diceť. ¶ Poſtremo ſcito vt Aui. Et hoc q̃dem genus velo
citer. ſ. reſpectu aliarum quartanarum recipit curationeꝫ.
Quid aũt dõm ſit de accidentibus anime ⁊ reliq̃s nõ nãli/
bus. pꝫ ex dicendis in ſequenti rubrica. quare ad eã te trãſ
feras. ¶ Ex digeſtiuis vſualibus. ℞. ſy. acetoſi ſimplicis. ℥.
j. ſy. violati. ℥. ſ. aque endiuie capillo℞ ve. lupulo℞ añ. ℥. j.
¶ Uꝫ ſi vis magiſtrale ſic facias. ℞. endiuie lupulorum. añ.
M. j. flo℞ boraginis bugloſſe viola℞ bedeguar añ. M. ſ.
decoquanť in lib. iij. aq̃ ad ꝯſumptionẽ tertie ptis. ⁊ cũ lib.
j. çuccari: ⁊. ℥. j. ſ. aceti fiat ſyrupus longus: de quo accipiat
℥. iiij. pro vice. ¶ Ex ſolutiuis da leuiora q̃ꝫ i aliqua alia ſpe
cie: vt x̃bi gratia. ℞. caſſie vel manne. ℥. j. ſ. reubarbari tri
ti. ℥. j. ſyrupi violati. ℥. j. ſpice. gra. iiij. extrahať caſſia cum
decoctiõe capillo℞ ve. viola℞ paſſula℞ lupulo℞ cuſcute ta/
marindo℞ iuiubaruꝫ. ⁊ doſa vt videbitur expedire. ¶ Uel
℞. diaprunis nõ ſcamoneati. vnc. j. el'arij de ſucco roſato. ʒ.
ij. da cum decoctione predicto℞. ¶ Ex pillulis conueniunt
cões: ⁊ alie vt ſupra 4° capitulo. valet ⁊ decotio fumiterre
Meſ. Uel ſic. ℞. reubarbari. ℈. iiij. mirabolano℞ citrino/
rum indo℞ añ. ʒ. j. epithimi fumiterre foliculo℞ ſene añ. ʒ.
ſ. pulueriçenť. deinde. ℞. ſpice. ℈. ij. ⁊ cũ eis infundať reu
barba℞ in vino aromatico frixenť cum oleo amigdalarum
dulciũ: ⁊ ipſis exiccatis fiant pillule cum electuario ſucci ro
ſati: doſis. ʒ. j. ¶ Ex cõfectionibus ꝯuenit ꝯfectio. ℞. mar/
garita℞ alba℞. ℈. ſ. fragmento℞ iacinti ſmaragdi ſaphiri
añ. gra. ij. terre ſigillate gra. iiij. ſerici crudi ſufficienter tri/
ti. ℈. ſ. ſandalo℞ rubeo℞. ʒ. ſ. fiat ꝯfectio cum. vnc. vij. çuc.
albiſſimi: cum aqua bugloſſe endiuie ⁊ roſ. añ. ¶ Item ex
predictis margaritis cũ ſpeciebus diarodon abbatis fieri
põt cõfectio: ⁊ tu deſcribe: ⁊ maxime in fine augmenti ⁊ ſta
tus. Conuenit manucriſti perlatum triaſandali maxime q̃n
eſt notabilis inflãmatio. ¶ Electuarium. ℞. çuccari buglo
ſati boraginati violati añ. vnc. j. manucriſti perlati. vnc. j. ſ.
triſandalo℞. vnc. ſ. incorporenť ⁊ deaura. ¶ Ex pulueribꝰ
ꝑdicto℞ fac trociſcos qui tñ non ſunt in vſu: ſed de ipſis pil
lulas fac vt de pillulis ſupra. ¶ Cordialia fac epithimata: ⁊
ſil'r epatica ⁊ hoc vbi flãma ſit notabilis. vnctiones etiam
mẽbris leſis vt ſupra. nam ad opilationeꝫ ſp̃lenis ſequitur
debilitas ſtomaci ⁊ epatis: ⁊ ꝓlongatio febris.

¶ De exptis ⁊ a ꝓpetate talibꝰ dcm̃ ẽ i 2ª rubrica de melicis:

¶ De cura quartane colerice. Ru. iiij.

Canones In hac cõpetit infrigidatio ⁊ humectatio maior q̃ꝫ i re/
liqua alia quartana: q̃m materia eſt calidior.
Ordinatio diete primo ex parte aeris ſit tẽpe/
ratus ad frigidũ parũper declinãs ne in calo/
re ſuperfluens intẽſionẽ faciat in col'a: ſil'r neq̃ ſuꝑflue fridus
ne poros claudat ⁊ intrinſecus faciat ebulire. ⁊ ne aduſtio/
neꝫ groſſi prohibeat. dꝫ ⁊ ad humidum declinare: vt calo/
ris incendiũ remittat: ⁊ exiccationẽ vlteriorem prohibeat.
quem aerẽ in hyeme facile eſt inuenire. alijs aũt tpibus dꝫ
ipſum rectificare. ⁊ modum rectificationis eiꝰ q̃re ſupra de
peſtiferis. ¶ De motu ⁊ quiete. non ꝯfert motus cũ ad ici/
tationẽ ſeu caloris excitationẽ faciat tñ in die q̃etis ꝑ came/
rã leuis fieri põt. Et loco eius ẽt in die ꝑoxiſmi. q2 in decli/
natiõe fiat leues extremitatũ fricatiões. vñ Aui. delicia℞ ꝯti
nuatio ⁊ q̃etis eſt de regimine eius bono. ¶ De ſõno ⁊ vigi
lia plus cõpetit ſomnus: ⁊ dꝫ eẽ copioſus. ꝯſidera tñ etateꝫ
ꝯſuetudinẽ ⁊ hꝰ. Inanitio ⁊ repletio. cõpetit moderata ſu/
perfluitatũ eũo: ⁊ euiteť oĩs ſuꝑflua inanitio. ꝯſil'r ⁊ reple
tio ſuꝑflua ex pte cibi ⁊ potus. Euiteť coitus niſi patiens
eſſet multũ ꝯſuetꝰ ⁊ retinuerit ſpma. aut ꝓp timorẽ aut dei
reuerentiã. ¶ Accñtia animi. ꝯfert tẽpatũ gaudiũ aſpectꝰ
delectabiliũ ⁊ breuiter q̃ ſanguineꝫ clarificant: ⁊ floridant.
Euitenť q̃ ſanguinẽ adurunt calefaciũt ⁊ exiccãt: vt ira rixa
⁊ hꝰ. De timore dicit Raſ. xvj. ꝯtinen. ꝙ fortis timor ſiue
terrefactio: ⁊ ſubito factus q̃rtanario iꝑouiſo: frequenter
eũ a febre liberat: vt iꝑouiſe eũ aggredi cum enſe euagina
to: aut ſup ipſuꝫ ꝓijcere ſerpẽtes dẽtibus prius euulſis aut
ipſum de loco alto ꝓijcere in aquã ipſo iꝑouiſo. vt factuꝫ
fuit marchioni eſtẽn. ⁊ ita de alijs. nã extimať ſubita reuo/
catione caloris ita eũ fortificari vt poſſit materiã feb. ſic ex
timore agitatã ⁊ cõmotã conſumere: aut ad extra pellere.
Qð maxͤ x̃itatẽ ꝯtinebit q̃n ſperať mãm eſſe paucã ſubti/
lẽ vt i colica aut q̃n hoc fieret paucificata mã ꝑ multas eũo
nes: ⁊ tu conſidera. Hic modus raro ⁊ a paucis obſeruať ⁊
eſt opus prudẽtis ⁊ expti medici. ¶ Et q2 de balneo hic ſu
pra ꝓmiſſum eſt. iõ de eo ſic dicať. ꝙ balneũ adminiſtratur
rõne duo℞: aut. ſ. hũectationis tm̃. ⁊ tũc dꝫ patiẽs i eo poni
añ diẽ acceſſionis: in quo nullo mõ ſudare dꝫ. dať aũt vt re
ſiſtat exiccatiõi humoris ⁊ nõ vt ipſum cõmoueat. Et q̃daꝫ
hac via ꝓceſſerunt in curatiõe q̃rtane adminiſtrando bis in
die mã ſic mollificata in die paroxiſmi citius expellať. Eſt
.n. apud eos digeſtiuũ optimũ: ⁊ dicũt infra menſem q̃rta/
nã curare. 2° adminiſtrať gr̃a reſolutiõis vt ſupra. ⁊ nõ niſi
vt Serap. ablutio aũt nõ adminiſtreť: niſi ſit ſufficiẽtia ſuꝑ
paucũ. ſ. mãe de cuius paucitate eſt ſpes ꝙ ipſam reſoluet:
qð ſupple continget ꝑcedentibus multis eũonibus. vnde
Almanſ. Si vltra. 80. dies egritudo prolõgata fuerit: eger
balneũ ingrediať: ⁊ ſudet in eo: non tñ in die acceſſiõis. Et
Aui. Si fuerit digõ. ſ. cõpleta: ⁊ egritudo iam in declinatio/
ne: ⁊ ꝑceſſerint plures eũones minoratiue. ingrediať bal/
neũ in die. ſ. añ acceſſionẽ. Uꝫ ſi humectatiuũ cõpetit maxͤ
in caſu iſto. ⁊ ẽt ſuo tpe reſolutiuum. ꝯſidera. ¶ De cibo ⁊
potu. debẽt moderari ⁊ declinare ad frigidũ ⁊ humidũ: vt
de aere dcm̃ eſt. Et ſil'r carnes: alterenť cũ endiuia boragi/
ne ⁊ hꝰ. vt videbiť expedire. nã tẽpata: ⁊ ad humidũ decli/
nãtia ſunt ꝯueniẽtia. ꝯueniũt piſces elixi. ⁊ ita dicať de alijs
ex pte diete ſumptis. ⁊ tu ad cap^m 4^m recurre. ¶ Pro ſcdo
leniať vẽter vt ſupra in canonibꝰ gñalibus cũ violis. aqua
caſei. polipodio epithimo: hꝰ. ⁊ teneať vẽter lenis. ¶ Pro
3° denť digeſtiua appropriata ſubtiliatiua: ⁊ inciſiua. i gra/
du non eleuata vt ſupra 5° cap. ¶ Pro q̃rto denť ſoluti
ua appropriata in forma liq̃da: vt ſupra aut pillulari: ſi al'r
accipe nõ poteris de q̃bꝰ q̃nto ca. Et ſcias ꝙ aq̃ caſei: ẽ bonũ
vehiculũ. Aui. ⁊ iõ dabis ſolutiua: vt caſſiã ⁊ hꝰ. cũ aqua ca/
ſei. Tu itaq̃ ꝓcede de debili ad forte gradãdo i digeſtiuis
⁊ ſolutiuis. Et nota ꝙ ſol'o eius itegra. i. eradicatiua appa
ret poſt. xx. dies: q̃m digõ appet in ea Auic. vñ Gordonius
i eo tpe ẽ ſtatꝰ egritudis. Itẽ ſis memor de eis q̃ ſupra ð vo
mitu dcã ſũt. nã i hac ẽt multũ ꝯuenit facilitate col'e ad exi/
tũ ꝑ ſupiꝰ. Uꝫ ſi ꝯphẽdes ex vrina ⁊ alijs ſanguinẽ eẽ melie
tali cõmixtũ. tũc flõma ex baſilica dextra aut ſaluatella. hi/
to reͣ ad etatẽ ꝯplõnẽ ꝯſuetudinẽ ⁊c̃. q̃ vt ſupra ſepe in oĩ/
bus ꝯſiderare debes. ¶ Pro q̃nto ꝯfortenť mẽbra nutriti
ua. vt x̃bi gr̃a. ꝓ ſplẽ. ℞. oleo℞ ð cappariꝰ violati aceti añ.
vnc. ſ. ſeiuꝫ portulace ꝯtriti. ʒ. j. ſcolopẽdrie. ℈. ij. ⁊ cũ cera
alba fac vng^m. ¶ Cõſil'r ſtõus maxime ſi in eo appuerit flã
ma ex oleo roſ. coral' coriãdro ⁊ lãbruſca. Itẽ exhibendo

ad intra ſuccuꝫ ğnatoꝝ ⁊ hꝰ. ℂ Cōſilr cordi applica epithi/
nia dando p os ēt cordialia ẜm imminētē neċitatē ẜm tps cor
poris hitudinē ṽtutis tenorē ⁊ hꝰ vt ſepe. ẜm q̄s ɔditiones
oēs: niſi prius medicus iformatus fuerit: ipoſſe eſt bñ deſcri
bere. ⁊ iō tu ad ſua loca recurras deſcribēdo vt decebit.

ℂ Tempore aūt actualis paroxiſmi fiat: vt dcm̄ eſt: in ꝑcedenti
rubrica. ex pte cibi. ꝓhibitione ſomni: vt in canonibꝰ gñali/
bus. applicatione calidoꝝ pp frigus rigoreꝫ. Et adueniente
augumēto ɔueniūt fricationes: vt mā ſubtilieſ: ⁊ citius ad
ſtatū ⁊ dec'inatōnē veniat: neq̧ regulr: tunc cōpetit potus
infrātiuus: qm̄ ingroſſat mām. Qꝫ ſi ſiti moleſtabiſ colluat
os ſuum aq̄ ordei aq̄ çucarata: ⁊ ɔueniūt magis calida. Iteꝫ
in ſtatu granata muça ⁊ hꝰ. Item. ℞. çucari violati bugloſ/
ſati boraginati manuſcrpi plati cōmiſcendo hec aut ſeorſ dā
do cū aq̄ cocta. Item ɔfectio cordialis ex lapidibꝰ cordiali/
bus cum margaritis fcā ⁊ hꝰ. Qꝫ ſi videris renū caliditatē:
aut infirmū nimia ſiccitate extenuari: tunc inunge dorſum.
⁊ cōſimiliter ſi vigilias patereſ: aut aliqḋ aliud accñs recur
re ad ꝓpria capª. ⁊ ſuccurre vt exigit diſpoſitio.

ℂ Pro ſexto ⁊ alijs ſufficiat: q̄ dcā ſūt in ꝑcedēti rubrica ⁊ in
iſta. Nam ꝓuocātia in hac debent eſſe remiſſi caloris reſpe
ctu aliaꝝ: vt pꝫ. ℂ Digeſtiua ſimplicia ac cōpoſita q̄re alle/
gato loco: ⁊ ex cōſuetis. ℞. ſyr. violati. ℥. j. acetoſi ſimplicis
℥. ſ. aq̄ endiuie bugloſſe añ. ℥. j. ſ. Sy. magiſtralis i augmen
to: ⁊ in alijs tēporibus valēs. ℞. endiuie. M. j. floꝝ bugloſ/
ſe capilloꝝ ve. ſpine albe fumiterre lupuloꝝ añ. M. ſ. paſ/
ſulaꝝ. ℥. ſ. fiat decoctio in lib. iij. aq̄ ad ɔſumptionem tertie
ptis: ⁊ in fine addas. ℥ ſ. epithimi: ⁊ cū lib. j. çucari. ⁊. ℥. iiij.
mellis. fiat ſy. longus: ⁊ adde aceti. ℥. iij. ⁊ cuꝫ aq̄s ſublimatꝭ
ꝑdictoꝝ ordina digeſtiuū ēt cuꝫ abhorreſ ſyr. ℂ Ex ſoluti/
uis. ℞. caſſie. ℥. j. ɔfectionis hamec. ʒ. ij. extrahaſ caſſia cum
decoctione paſſulaꝝ floꝝ bugloſſe violaꝝ tamarindoꝝ pru
noꝝ: ⁊ hꝰ. ⁊ hoc adde: vt ſupra ꝙ melior eſt medicina liqui
da q̄ꝫ ſolida: ꝙ ſi ſolidā dare oportebit: qꝛ eā volet īfirmus:
⁊ non aliā ordina ex pil. ſupra 3° cap. ℂ Ex ɔfectionibꝰ va/
lent triaſandali. maxie qñ flāma magna eſt in epate. Iteꝫ in
augmento ⁊ ſua ſtatū diarodō abbatis. Itē ɔfice ex electua
rio de gemmis: aut ex ſpēbus diamargariton: aut diamuſci
dulcis: ⁊ triaſandalis: aut diarodō: ⁊ hꝰ ɔtēperando: vt tibi
videbiſ. ℂ Electuarium. ℞. çuccari ro. bugloſſati boragi/
nati. añ. ℥. j. violati. ℥. j. ſ. margaritaꝝ. ℈. ij. manuſcrpi perla/
ti. ʒ. j. ſ. gēmaꝝ electuarij de gēmis. ʒ. j. ⁊ cum iulep violato
ɔfice: ⁊ deaura. Potes ⁊ cū gemmis his ⁊ corallꝭ ⁊ cortice ci
tri: ⁊ hꝰ cum aq̄ bugloſſe acetoſe: ⁊ hꝰ ɔfectionē ſolidam fa
cere. ℂ Attēdatur ſpleni in vngendo: ⁊ canones ſuos de ex
pertis ⁊ a ꝓprietate talibus iam dictū eſt in pma rubrica ꝑ/
cedenti. Franciſcus de pedemontiū. Syr. expertus in q̄rta/
na colerica: quo plures curauimus. ℞. chalendule lauēdu/
le pipinelle lupuloꝝ quinq̧ folij trifolij lingue arietis capil.
ve. endiuie radicum boraginis fumiterre radicum bugloſſe
vtriuſq̧ florum eaꝝ epatice cicoree bedeguar q̄rculis capa/
roꝝ corticum radicis eorum corticum tamariſci ſcolopen/
drie añ. M. j. violaꝝ floꝝ boraginis añ. ℥. ij. prunoruꝫ ſebe/
ſten añ. numero. xxv. ſcene cuſcute thimi epithimi aniſi feni
niculi añ. ℥. ſ. ligritie paſſularū ſticados añ. ℥. ſ. ordei mūda
ti piſtati corticuꝫ citri añ. ℥. ij. ſquinanti. ʒ. ij. radicum quinq̧
cum reſidentia in aceto añ. ℥. ij. bulliat in lib. vj. aq̄ ad conſu/
ptionem medietatis. deinde colentur ⁊ colatur addatur ſuc
ci bugloſſe pomorū dulcium. añ. lib. j. ſ. çucari. lib. ij. mellꝭ
ro. lib. ſ. aceti ꝑdictaꝝ radicum. ℥. iiij. aromatiçeſ cum ſan/
dalis. ʒ. j. gariofilis ligno aloes añ. ʒ. ſ. doſ. ℥. ij. ⁊ detur ma
xime apparente digeſtione in materia.

A ℂ De cura quartane flegmatice. Rub. v.

CAnones Ut ſupra ſeruenſ eo ordine q
ſcriptus eſt. Sed hic aduerte:
ꝙ ſicut flegma diuidiſ in plures ſpēs vt in pre
cedenti cap. Ita ⁊ q̄rtana flātica diuerſificaſ in
eius cura ẜm diuerſitatē flātis melie cōmixti. ℂ Hic itaque
pᵐ attende ad ꝓhibendum flātis multitudinē. Scōo ad ꝓhi
bendum ne cā añs: vt flegma tranſeat in ɔiunctā. ℂ Tertio
vt abijciatur ɔiuncta: ⁊ añs: vnde imagineris duplicem cām
antecedentem. Prima eſt flegma in melancoliā tranſituruꝫ.
Scōa melancolia nondum mota ad mineraꝫ putredinis in
quaꝫ flegma tranſmutatū eſt. ℂ Ex qbus habes ꝙ pᵐ com/ B
pletur per calefacientia ⁊ exiccantia. ſcōm per prohibentia
aduſtionem. q̄ de ſe frigida ſunt ⁊ humida. Tertia per ſubti
liantia ⁊ humectantia. Et qꝛ tam eā añs q̄ꝫ ɔiuncta melāco/
lica pendent ab añte flātica: ideo pmo attendendum eſſet ⁊
maxime in ꝑncipio egritudinis ipſius ſi flegmaticū ſit in q̄ꝫ/
titate maius ⁊ melia pauca. cūq̧ iſte intentiones quodāmo/
do conueniant: opꝫ mediū regimen adminiſtrare morbis:
etenim cōpoſitis cure cōueniunt cōpoſite: ⁊ regimen. ℂ Et
ab aere inchoans dico: ꝙ aer dꝫ eſſe ſubtilis clarus lucidus
in actiuis temperatus. ne frigiditate flegma adaugeat: ⁊ ſtri
cturam poroꝝ faciat reſolutionē impediat. Et caliditate in
aduſtionē faciat: nō ventoſus. Qꝫ ſi cū nāl'r talem non habe
bis fac illū tuo artificio. ℂ De motu ⁊ quiete cōpetit motꝰ
in die quietis ⁊ exercitiū ɔſtante virtute. Et non ſit ɔtra itē
tiones: ſicut piſtare filare: ⁊ hꝰ. ℂ De ſomno ⁊ vigilia q̄ſi
equenſ in ꝑnº: ſed cum bene ɔſtat ꝙ ſit flātica: ſit vigilia ꝓli
xior. Repletio euitetur inaniaſ vēter: vt dcm̄ eſt. Et qꝛ coitꝰ
eſt de annexis: euiteſ omnino: attentis virtute etate ⁊c. De acci
dentibus animi dicatur: vt in precedenti rubrica. Euitentur
que apta ſunt melancoliam multiplicare. De cibo ⁊ potu.
Euitet omnia q̄ flegma: aut multiplicant: aut apta ſunt mul
tiplicare: vt paſtilicia carnes porcine aquatice ⁊ ſilia: de qui
bus oībus. 4. cap. ⁊ tu bene conſidera. ɔdōnes quas dꝫ hře
cibus quartanarioꝝ in principio huius capli poſitas vinum
eligatur album ſubtile: vt ſupra in ꝑncipio caplꝭ: ⁊ in hac po
tiſſime euitetur aqua frigida cruda: qm̄ humoreꝫ ingroſſat
opilat: ⁊ ipſum incrudat: ⁊ ſi rōne prohibitionis aduſtionis
ɔuenire videretur. maius. n. eſt nocumentum: limphetur:
vt decebit: minus tñ q̄ꝫ in colerica. cōpetit ⁊ aqua ordei cuꝫ
çuccaro: aut aqua cocta cū çuccaro: ⁊ tu attende cōſuetudi/
ni etati ⁊c. ℂ Pro ſcōo leniatur venter euāndo mās cōmu/
nes inteſtinoꝝ: ⁊ in locis ſtō ꝓpinquis adiacentes. Item mi
noretur materia. qm̄ vt ſupra in flegmatica eſt ſemp maior
q̄ꝫtitas humoris q̄ꝫ in alijs. Et ideo in hac addas canonem
ꝑdictis: qui eſt minoratio. Itē in hac minorabis cum vomi/
tu. eſt enim multū cōueniens in ea. qm̄ aut in ſtomaco: ⁊ ve
nis ſtomaco adiacentibus: vt ſupra de vomitu declaratum
fuit. Et tu habuiſti exēpla in radicibus de lenitiuis: ⁊ potes
addere ſi vis polipodium: ⁊ hmōi materiam melancolicam
reſpicientia. ℂ Pro tertio adminiſtrabis digeſtiua propria
ante quoꝝ adminiſtrationem rememorabo aliqua etiam ſa
tis in principio capli tacta. Sed quia in hac materia memo
ria digna ſunt ea rememorare non veritus ſum. natura eſt
auxiliatio. ℂ Primū ne nimiuꝫ calefacientia adminiſtre
mus: qbus ſubtile educatur: ⁊ melancolia augeaſ: vel geni
ta ingroſſetur. Scōm ꝙ nimium frigida euitemus ne vie
ɔſtipentur materia ingroſſetur: ⁊ a reſolutione ꝓhibeatur.
Tertio euitenſ nimium ſicca pp cām primi ⁊ ſecundi. vnde
acetum euitanduꝫ eſt in vſu cibi: ſed in via medicine ad ſub
tiliandū aperiendū incidendū dari poterit cū melle aut çuc
caro que eius maliciam corrigunt. vnde Meſ. ſir. acetoſuꝫ
ſimplicē cōmendat in colera nigra: qꝛ facit medicinas pene/
trare ad locum: ad quem ſine aceto non penetraſſent: facit
⁊ ſeparationē: ⁊ maius eſt ſic iuuamentum eius ſuo nocu/
mento. Quarto euiteſ nimia regiminis ſubtilitas ne croni
citate morbi ſuccumbat virtus. Quinto ꝙ in digerendo in
principio euitentur fortia ꝓuocantia vt oximel cōpoſitum
ne ab ea agitata materia ad vias anguſtas perducatur: ⁊
opilationem cauſet ꝓpter eius ingroſſiciem. Itē ne educaſ
ſubtile: ⁊ remaneat groſſum. Sexto euitenſ euāntia groſ/
ſa ꝓpria

ſa ꝓpria a p̄n°pp ineptitudinē materiei ad exitum ꝙ ſi fue/
rit in p̄n°mā multa melica vel flātica ān̄s ad melancolicam
poteris ſecure vti minoratiuo:vt in cura flātice dicebatur.
Jtez etiā minorando poteris introducere vomituz:q in'hac
eſt maxime conueniens:vt ſupra de vomitu in gn̄ali in hoc
eodez capl'o. Digeſtiua itaq̧ appropriata:⁊ tuo ꝓpoſito cō
moda habes ſupra qnto capl'o.⁊ tu ibi. Et h nota ꝙ digeſti/
ua:vt ſint ꝯſtantiora ꝓpter reſiſtentiā materiei non debent
ſuleṗiçari. Tu itaq̧ ꝓcede de debili ad forte gradando: vt
ſepe ſupra:⁊ tu ea digeſtiua habes qnto capl'o. ℭ De eua/
cuatiuis aūt appropriatis habes allegato loco:⁊ tu cōſimi/
liter procede de debili ad forte vſq̧ ad eradicationē: que in
iſta cum ſit multuz longa reſpectu alioꝝ:⁊ difficilis curatio
nis non erit tentanda niſi poſt multos menſes:⁊ hoc ꝓ 4°
⁊ quinto. ℭ Pro ſexto confortentur mēbra. ſtomacus ſplē
⁊ epar ac cor:vt dictum eſt:cū epithimatibus vnctionibus
electuarijs confectionibus potionibus ⁊ hmōi. ℭ Prouo/
cantia dentur deinde fortia ⁊ fortiora gradando: ſed in hac
fortiora cōpetunt ꝙ̄ in alijs. ℭ Et pro octauo detur tyriaca
mitridatum diacalamentum diatrion pipereon diamarga/
riton:⁊ hmōi cum vino aromatico:aut aqua ſublimationis
boraginis bugloſſe:⁊ hmōi. conſimiliter ſi opus erit ꝓuo/
care ſudorem. tu ipſum prouoca. vt dictum eſt in capl'o iſto.
ℭ Accidentia animi corrigantur reducendo te ad loca p o
pria. vt pro opilatione epatis ad. xiiij. fen tertij. pro opilatio
ne ſplenis ⁊ ventoſitate eius ad. xv. pro diſpoſitione ſtoma/
ci ad. xiij. pro corde ad. xj. ꝓ rigore ⁊ frigore ad ea que i hoc
capitulo de regimine eius ſcripta ſunt:⁊ tu ad ea loca te ſem
A per transferas:quoniam eſt oīno neceſſarium. conſidera.
ℭ Poſtremo ſcito qꝺ fortius vomitiuuz cōpetit in hac pro/
pter humoris maiorem viſcoſitatem ⁊ groſſiciem. ⁊ iꝺ po/
tes cōuenienter exhibere virtutē ellebori. ℭ Auic. ꝓ rigo/
re tollendo fomentationem facit ex abrotano floribus ca/
momille melliloto abſinthio ſticados:⁊ hmōi. bulitis in aq̄
⁊ infuſa ſpongia. ⁊ expreſſa dorſo calidam applicat. non eſt
vſuale:ſed eſt tn̄ rōnale ⁊ bonū. Et ſi bene aduertiſti addi/
tus eſt vltra canones cōiter poſitos canon qui eſt minora/
tio pp multitudinem materiei:q̄ ſic in alijs non inuenitur:
vt ſupra de flātica. tu tn̄ te ſemp in his canonibus de putri/
dis referas ad canones gn̄ales:vbi eos ſm ordinem ꝯhen/
do ad diuerſas ſpēs humoꝝ habebis qꝺ optabis. ℭ Jtem
aduerte cuius ſpeciei eſt flā qꝺ aduritur ex cuius aduſtione
cauſatur quartana. qm̄ ſi fuerit flegma ſalſum aliud reqrit
regimen ꝙ̄ ſi fuerit flegma nāle. vn̄ tunc te trāſferas ad ca^m
de flegmaticis:⁊ illas medicinas ⁊ regimē cōpone cuz me/
dicinis ⁊ regimine ad quartanaz. ℭ Digeſtiuū cōe ⁊ in prin
cipio. ℞. oximellis ſimplicis. ℥. j. ſ. aque feniculi fumiterre
abſinthij. an̄. ℥. j. deinde gradando tranſeas ad oximel com/
poſitum:vel facias magiſtralem talem. ℞. ſticados melliſſe
florum boraginis bugloſſe. an̄. M. j. ſcolopendrie gierman
drie an̄. M. ſ. radicum feniculi apij petroſilini an̄. ʒ. vj. po/
lipodij. ʒ. iij. paſſularum. ℥. ſ. decoquātur in lib. iij. aque ad
conſumptionem tertie partis:⁊ colentur:⁊ cum lib. j. çuc/
cari. vel ſi vis ſtringe eū:⁊ pfecte decoque ⁊ da. ℥. j. ſ. ꝓ vi/
ce cū aqua feniculi fumiterre ⁊ bugloſſe an̄. ℥. j. ⁊ hoc atten
de ad ſy. Meſ. vt ſupra qnto capl'o. nā eſt efficax: ⁊ exptus
etiā p me in quartana flātica. Ex ſolutiuis. ℞. caſſie. ℥. j. ſ. q̄
extrahatur cuz aqua lactis in qua ſteterint infuſione epithi
mū ⁊ polipodiū:⁊ adde turbit. ʒ. ſ. çinçiberis gra. v. Jtem
valent pillule. de qbus qnto capl'o. ⁊ pil. Auic. p̄^a quarti de
cura eius:quarū initiuz. Pil. leuco q̄ adminiſtrant in oībus
quq̧ diebus ſemel. ⁊ ſunt iuuantes ⁊ experte. Ualēt ⁊ pillu
le ipſius in eo loco inqt. Et cū mā eſt flātica ꝯferunt iſte pil
lule. ℞. epithimi ameos ⁊c̄. ⁊ qꝛ cōiter hec eſt longa. pmit/
te egrū quieſcere aliqbus diebus. deinde redeas ad digeſti/
uum fortius:⁊ ſic paulatim gradare dando fortiora ſm ꝙ
maior apparuit digeſtio in mā. ℭ Qꝫ ſi cupis ſy. magiſtra/
lem. tn̄ ſic deſcribe. ℞. radicū bruſci ſparagi apij petroſelini
feniculi an̄. ℥. ſ. camedreos eupatorij calamenti cicoree ſco
lopendrie an̄. M. ſ. melliſſe florum bugloſſe boraginis an̄.
℥. ſ. ſeminū aniſi feniculi an̄. ʒ. iij. ſpice polipodij an̄. ʒ. ij. paſ
ſularum. ʒ. vj. decoque in lib. iij. aque ad ꝯſumptionem ter
tie partis colent̄:⁊ cū aque fumiterre lib. ſ. ⁊. ℥. iij. aceti. ⁊.
℥. x. çuccari. ⁊ lib. ſ. mel'. diſpumati fiat ſyr. longus cum ci/
namomo aromatiçatus. doſ. ℥. iij. cū aqua bugloſſe feniculi
an̄. ℥. j. ⁊ ſic de ſolutiuis ꝓcede ad fortiora. ℭ Factis euacua
tionibus dare poteris de tyriaca vſq̧ ad. ʒ. j. ſ. cū vino aro/
matico. ſiliter de mitridato. Jtem ꝯuenit cinamomum con
fectum. Jtem confectio cuius ſit reſpicere ſtomacuz epar ⁊
ſplenē:vt. ℞. margaritarum fragmentoꝝ ſaphiri ſmeraldi
granati iacinti an̄. gra. iij. ſpecieꝝ diamuſci dulcis deſcriptio
ne Meſ. ʒ. ſ. ſpecieꝝ diarodon eiuſdē. ℈. ij. ꝯfice cum aqua
bugloſſe doſ. ʒ. iij. pro vice ante cibi ſui aſſumptionem per
horam. Electuarij ꝯfice ex çuccaro bugloſſato boraginato
an̄. ℥. ij. ſpecieꝝ diarodon. ʒ. j. ſpecieꝝ diamuſci dulcis. ʒ. j.
ſ. fragmentoꝝ ⁊c̄. ʒ. ij. verſus vero declinationem procede
cū ſolutiuis magis omittendo frigida ⁊c̄. Et deaura. ex re/
bus datis ⁊ pulueriçatis fac trociſcos. ⁊ de ipſis ſupra in p̄
ma rubrica de melancolicis:⁊ in Auic. ſuo loco. qꝛ iuuan/
tes ſunt. ℭ De vnctionibus ꝟo ⁊ ſilibus dōm ꝙ ſtomaco
⁊ ſpleni ⁊ epati eſt maxime attendendum. Sed ponere vn/
ctiones ⁊ talia his ꝯuenientia vi ſuperfluū. nam ſuis locis
recurre:vt exigit diſpoſitio ipſoꝝ. Sat tibi ſit ꝙ te aduer/
tentem facio. ℭ Sed de vnctionibus factis ante acceſſiōem
ad ignē fac vt dcm̄ eſt:in prima rubrica de melicis. Sed hic
nota oleuz expertū in remouēdo frigus ſiue rigorē quarta/
ne. ℞. pomū colognitide ⁊ ipſum cūa in quo ponas piperis
piretri an̄. ʒ. ſ. euforbij. ℈. j. pulueriçata deinde ſuperinfun
de oleū anetinū:⁊ fac ſuper cineres calidos permittas de/
coqui vſq̧ ad ꝯſumptionē olei:deinde ſupinfundas de eo/
dem qꝺ cū aliqualiter ꝯſumptū fuerit per petiam exprimet
⁊ tali oleo ſpina vngatur:vt ſupra ante. ſ. acceſſionem : ⁊ ſe
ponat patiens in lecto :vt ſupra allegato loco.

ℭ De cura quartane ex melancolia fecali ⁊ non ex aduſtio/
ne. Rubrica. vj.

Canones in numero ſunt:vt ſupra de co/ B
lerica:⁊ ꝓ primo qui eſt ordi/
natio diete declinet aer ad calidum parumper:
⁊ ad humidū:⁊ fiat talis artificio ſi naturalis ha
beri non poſſet. ℭ De ſomno ⁊ vigilia. Som/
nus ſit copioſus:qm̄ in hac multa egemus humectatione.
Motus ⁊ quies. Quies conuenit abſolute magis motu.
motus tamen ſuauis:⁊ per loca delectabilia horis conue/
nientibus factus equeſtris aut pedeſtris bene cōuenit. Jtē
maxime conferunt fricationes in quartana hac. ℭ Jnanitio
repletio. extremas euita:⁊ ſuperfluitatum fiat conueniens
⁊ moderata eductio. ℭ De accidentibus anime dicatur: ꝙ
euitentur q̄ calorem ſuffocant:⁊ triſtitiam gignunt ⁊ melan
coliam:vt timor cogitatio ⁊ hꝰ. Gaudio ⁊ iocunditate vta/
tur. De timore aūt dictū eſt qūo ꝯfert in quartana colerica
⁊ tu ibi:⁊ ſtatim aliud. ℭ De cibo ⁊ potu. Conuenit cibus
declinans ad calidū ⁊ humidū:vt de aere dictū eſt. Et hic ꝺ
pane nota ꝙ pars inferior eius ſiue cruſta nō conuenit. car/
nes ꝯueniūt tēperate:⁊ ad calidū ⁊ humidū declinantes. Et
tu ꝓ his ad quartum capl'm vbi ad plenuz. pipionibus im/
pinguatis:⁊ qualeis ſiue turturibus aliqñ:⁊ in ferculis in
principio euita aperitiua ex canone ſepe poſito. Jtem ꝯſil'r
dicat̄ de fructibus ſaporibus ꝯdimentis ⁊ hꝰ. Commiſcen
do quando tibi non ſeruiunt ſimplicia. Et hic aduerte ꝙ in
ter ceteras hec eſt cronica. ⁊ nō opꝫ procedere cum ſubti/
liatione diete magna. ℭ Pro ſecundo qui eſt lenitio leniat̄ C
venter cuz cliſteri aut farmaco. Et nota ꝙ aqua lactis eſt ve
hiculū bonū aliarum:⁊ per ſe ēt ſumpta. ℭ Pro tertio ad/
miniſtrabis digeſtiua appropriata. dico appropriata. qm̄

ſi cũ tali melia fuerit aliqd aduſtũ cole cõmixtũ: ⁊ tu cuꝫ digeſtiuo ſuo compone: ⁊ ſilr intellige de euãtiuo. Et vt ſepe ſemper gradare de debili ad forte: ⁊ ad fortius: qḋ de euãtiuis ſentito: ꝙ ſi ex vrina groſſa rubea: ⁊ hꝰ. cõprehenderis ſanguinẽ eſſe ipſi melie mixtum. fac flõmiaꝫ ↄſiderata etate virtute ↄſuetudine. ⁊ hꝰ. confortentur membra nutritiua. ꝓuocationes fiant. vt in precedentibus rubricis. ℭ Reſolutio aũt fiat. cum tyriaca diacalamento diãbra diamuſco dulci diagalanga ⁊ hꝰ: ⁊ vt ſupra premiſſis euãtionibus pluribus: ⁊ nõ ante digõneꝫ. ſ. perfectã: qꝛ alr cõponeres quartanã cũ quartana. Auic. ⁊ ſilr in declinatiõe adminiſtret balneum: q̃ꝫuis non ſit in vſu. ℭ Qꝛ ſi fuerit quartana per aduſtionem melie: opꝫ te in his moderare ex parte caliditatis ⁊ humiditatis. qm̃ dieta dꝫ declinare ad humiduꝫ magis ⁊ minus ad caliduꝫ: ⁊ ꝓportionabilr dic de alijs. ℭ Hora aũt paroxiſmi fiat: vt in precedẽti rubrica dictũ eſt. Item vomitus eſt in hac iteratus ↄueniens: ⁊ vt Aui. eſt radix. ſ. cure. qꝛ mã hꝫ minerã apud ſplenẽ: ⁊ circa ſtomacũ: ⁊ loca ei ꝓpinqua. Et trociſ. Auicẽ. Quoꝝ initiũ eſt ⁊ de trociſcis iuuatiuis in hac hora: ⁊ apud declinationeꝫ ſunt iuuatiui pluribus modis: qꝛ aperiendo confortando: epar ⁊ ſplenem ⁊ omnia nutritiua: ⁊ ꝓuocando ⁊ reſoluendo. ℭ Digeſtiuuꝫ vſuale. ℞. oximellis ſimplicis. ℥. j. ß. aque bugloſſe. ℥. ij. abſinthij. ℥. j. deinde tranſeas ad fortius apparente aliquali digeſtione: qꝛ ad oximel cõpoſitum ⁊ de epithimo cum aqua ſcolopendrie de epithimo bugloſſe ⁊ hꝰ. vel fac magiſtralẽ talem. ℞. radicum bruſci ſparagi floꝝ boraginis bugloſſe añ. M. j. ſcolopendrie ſticados camedreos añ. M. ß. paſſularum. ℥. j. ß. decoque in lib. iij. aque ad conſumptioneꝫ tertie partis: deinde adde in fine epithimi. ℥. ß. ⁊ cum lib. j. çuccari ⁊. ß. mellis: ⁊. ℥. iij. aceti fiat ſiru. debite coctus de quo detur. ℥. j. ß. cuꝫ aqua bugloſſe boraginis ⁊ abſinthij. ℭ Ex ſolutiuis habes plura. 5° cap. ſed hic vnaꝫ hoc deſcribe. ℞. mirabolanoꝝ indoꝝ. ʒ. iij. citrinoꝝ. ʒ. ij. infundantur. ℥. ij. aque lactis: ⁊ per horas. x. deinde calefiant ⁊ fortiter exprimantur. deinde addas expreſſioni caſſie vel mãne tracte cum aqua decoctionis floꝝ bugloſſe boraginis ſticados paſſularum. ℥. j. vel circa. Etiam in decoctione addere poteris epithimum. Item ⁊ mel roſ. cum ipſa caſſia: vt libebit. Itẽ valet diaſene ⁊ puluis ſene electuarium hamec ⁊ hꝰ. de quibus quinto caplo. ℭ Ex ↄfectionibus valet diamargariton diamuſcũ dulce diacalamentuꝫ: ⁊ hꝰ. Sed nota ꝙ in pn° ꝓpter eoꝝ caliditatẽ non ſunt ſic vt in pn° ⁊ aug° ↄuenientes: ⁊ modera ipſas cuꝫ ſandalis. Uel ſic deſcribe: ⁊ eſt cõfectio mirabilis in iſto caſu. ℞. xiloaloes macis eharabe. folij coraloꝝ rub. ocimi gariofilati çinçiberis piperis lon. añ. ℈. ij. margaritaꝝ ſplendidaruꝫ. ʒ. j. ß. ra. eboris. ſandaloruꝫ citrinorum. añ. ʒ. ß. ſmeraldi granati oſſis de corde cerui. añ. ℈. ʒ. auri ſubtiliſſime limati. ʒ. ß. muſci gra. j. confice cum çuccaro ⁊ aqua bugloſſe. ℭ Electuariũ confice ex çuccaro violato boraginato bugloſſato addendo de ſpeciebus cõfectionibus: ⁊ alijs ſimplicibus appropriatis ⁊ deaura. ℭ Ex trociſcis ſequere Aui. in ꝓprio caplo. ℭ Pro vnctionibus attende ſpleni epati ⁊ ſtomaco cũ requirendis ſuis capitulis. ℭ De appropriatis iam dictũ eſt in ſcda rubrica huius capituli. poteris vti tyriaca ac mitridato: vt ſupra cum vino aromatico poſt euões ⁊ digeſtiones. conſidera.

ℭ De quartana continua. Rub. vij.

Quartana continua eſt febris continua a melia nãli ſiue non nãli ad intra vaſa putreſcente. ẜm plurimũ ↄtingẽs cuius eſt egrum de 4° in 4m magis affligere ẜm nãm humoris ꝓpriã: que tot horas hꝫ falſe quietis: quot vere quietis hꝫ interpolata. Dicit ẜm plurimum: qm̃ nunq̃ꝫ vel raro ſit a materia extra venas. nam in loco cordi ꝓpinquo non ↄtingit mãm melicam aggregari: ⁊ ibi putrefacta febrem facere: ꝓpter maliciã humoris: vt ſupra. de continuis actũ eſt. poſſibilitas tñ eſt res ampla. Dr̃. q̃ tot: qm̃ ↄtinua q̃rtana hꝫ tot horas in ſua exacerbatione quot hꝫ ſua interpolata. Reliqua in deſcriptione poſita non ſunt.

De cauſis aũt eius dicatur ꝙ eedem ſunt continue ⁊ interpolate.

De ſignis demonſtratiuis dicatur ꝓportionabilr ꝙ apparent in cõtinua ſigna interpolate. verum pur videntur aliqualiter differre: ⁊ lꝫ in paucis. qm̃ vt Auicẽ. ⁊ nõ diuerſificatur ab ea. ſ. interpolata niſi in rebus paucis. Ponam itaq̃ꝫ aliq̃: vt ꝓ poſſe tibi ſatiſfaciam. ℭ Ab vrina initiũ faciẽs vrina in continua eſt rubea vel ſubrubea turbida ꝑ totum. Qꝛ ſi fuerit de melia innãli erit glauca vel liuida. ℭ A ſbalr inherentibus. Caliditas eſt ↄtinua ⁊ diſproportionata. ℭ A q̃litate mutata eſt cum ſiccitate lingue ⁊ aſpitate. ℭ Ab actione leſa. Qꝛ eſt abſq̃ꝫ rigore ⁊ frigore plurimo. nã aliqñ in eius ꝓncipio retracto calore appet in extremitatibus frigus qḋdã abſq̃ꝫ rigore: tñ pulſus ẽ apparentior velocior ſpiſſior: q̃ꝫ in interpolata. Sitis fortior: ⁊ ſi eſt de melia nõ nãli apparent ꝓ magna parte ſigna eiꝰ: diuerſificatur tñ ẜm diuerſitatem ſpeciei ipſius melie. Et iõ bene conſidera prius a qua melãcolia ipſa proueniat.

Signa pronoſtica. Alijs paribus deterior eſt interpolata. ⁊ ideo pronoſtica: vt ſupra de interpolata: cum tamen maiori nocumento.

Canones Primus vt Auic. canones eius ſunt homogenij canonibꝰ interpolate: ⁊ vt tu doctior efficiaris etiam imponendo canones tuos: opꝫ vt tu attendas ꝙ cautiores eſſe debemus in curando q̃rtanã ↄtinuam q̃ꝫ interpolatã. nam ↄtinua q̃rtana eſt magis periculoſa. eo ꝙ ↄtinue affligit. Scḋo ꝙ virtutẽ ex hoc magis ledit ⁊ ꝓſternit. Tertio qꝛ eius cã tam añs q̃ꝫ cõiuncta eſt ad intra vaſa, in interpolata ṽo ad extra ſaltẽ ↄiuncta: ⁊ ſi añs reperiatur ad intra vaſa. Item ſemꝑ alijs paribus in ↄtinua ſanguis eſt ebullientior. ℭ Ex qbꝰ manifeſte ponere hẽs diuiaꝫ iter vnã ⁊ aliã. ℭ Primo. ex pte diete. nã alijs paribꝰ ſubtilior ↄuenit dieta in ↄtinua: qꝛ eſt breuior intenſioꝝ accidẽtiũ: ⁊ plus virtutẽ grauãs. Et iõ nõ ita cito carnes in cõtinua dãde ſũt. ⁊ iõ dicebat Auic. de ea. Et de iſtis. ſ. in qbꝰ differunt eſt: ꝙ lnia in carnibus in hac eſt minor cauſe huius. Iteꝫ qꝛ interpolata plẽs eſt habitura criſes. ſed cõtinua vnã: qꝛ tam añs q̃ꝫ coniũcta eſt ad intra virtutẽ magis ſtimulãs. ⁊ iõ in relone ad ſtatũ dꝫ diuerſimode ꝓcedere. Itẽ cũ quartana ceteris paribus ſit intenſior interpolata opꝫ remiſſiora calã applicare in continua: vt ṽbi gra: vinũ dꝫ eſſe magis limphatũ ⁊ hꝰ. Et iõ dixit Aui. Et de illis eſt ꝙ declinatio ad equalitatẽ in calefacientibus. ⁊ ad infrigidationẽ in hac: qꝛ in continua eſt melior. ꝑ adherentiã febris. In reliqs ṽo te hẽas vt in interpolata: ⁊ hõ ex pte ſex reꝝ nõ nãliũ ꝓportionãdo ẜm ꝙ mã ⁊ diſpõ ipſa exigũt: ad que duo ſemper aduerte. ℭ Pro regimine vero medicinali dõm ꝙ diãa que accipit ex pte canonũ: tam dictoꝝ in interpolata eſt ſumpta ex parte lenitionis digõnis euõnis: ⁊ coꝝ q̃ poſt euõnẽ cõueniunt: vt verbi gratia: lenitiua in hac magis frequentent leuia: qꝛ minus acuta ex pte cliſterioꝝ ſuppoſitorioꝝ ⁊ hꝰ. digeſtiua ſint leuia: ⁊ gradetur de debili ad forte: verbi gratia. in ꝓmo oximel ſimplex ſiue ſir. acetoſus ſimplex: ⁊ maxime ſi mã fuerit colerica: poſtea vigorent: cuꝫ ſeminibus frigidis apitiuis aut calidis: vt exigit diſpõ. Iteꝫ da cum eis radices apitiuas. Itẽ cũ his cõmiſce epithimuꝫ: ⁊ hꝰ: mãm melancolicam reſpicientibus: ⁊ ita gradare: ⁊ tu exa copioſa habes ſupra qnto caplo. ℭ Euãtiua aũt debẽt eſſe debiliora q̃ꝫ in interpolatis ꝑ virtutẽ eſſe debiliorẽ ceteris paribꝰ: ſꝫ dꝫ: vt magis frequentent. ℭ Et de flõmia dicat cuꝫ Aui. ꝙ in hac eſt magis neceſſaria ſupple: vbi opꝫ eam fieri. Eſt enim ſanguis feruẽtior ⁊ cõiter melie cõmixtior: ⁊ ꝑ ipſaꝫ flõmiã educibilior. Et ſubdit cãm aliã Auic. qm̃ mã eſt apprehenſa in venis. Ex quo loco accipit Guilielmus ꝙ in ↄi continua

trua cópetat flómia: pp cām dictam ab Auic. ⁊ alie ēt ad hoc conferre videnť: ⁊ tu ꝯſidera. De qua aūt vena fieri debeat dictū eſt ſupra pluries. Et iā dictū eſt de flómia fcā in ꝯiunctione lune. qm̄ tūc mā facta agitabilior melius educiť ꝯſidera. Quidam poſt eūones: ⁊ flómiam ex ſaluatella ſiniſtra faciūt flómiam vene ventris in directo ſplenis. Differt ⁊ vlt° ex pte eoꝝ q̄ adminiſtranť poſt eūones. qm̄ cum ꝯtinua ſit intenſior dāda ſunt remiſſius calfa: aut nō i tanta q̄ntitate. vt vbi gra: dabas in interpolata. ʒ. j. tyriace ⁊ hꝰ. da in hac. ʒ. ij. aut. ʒ. j. ʒ. ⁊ ſic de alijs te modera ex parte diete ex pte alteratiuoꝝ digeſtiuoꝝ. vñ attende multuʒ humectationi ex pte eūonum: vt dictū eſt: ⁊ oium exépla: vt tuo deſeruiēt ꝓpoſito inuenies qnto cap. ⁊ tu ibi. ¶ Digeſtiua ſūt māe peccanti ad intra venas ꝓportionata. nam de ipſis dictū eſt: in rubricis de iterpolata. nā in pn° ſi mā eſt colica valet acetoſus ſimplex: ⁊ ſi expedis fortiori vigora ipſum cum ſeminibus aperitiuis calīs cōmixtis cum ſ fis vel cōmiſce aquam ex qnqꝫ radicibꝰ feniculi apij petroſilini bruſci ſpāgoꝝ cum aq̄ radicum endiuie lactuce cicoree bugloſſe ⁊ hꝰ. faciendo calīa vincere: aut eq̄litatem cū frigidis venire addendo flores boraginis bugloſſe: aut epatice ⁊ hꝰ. ⁊ ita de alijs. ⁊ ſimiliter opare de ſolutiuis ꝯfectionibus vnguentis ⁊ hꝰ. iuxta canones poſitos in rubrica hac. ¶ De appropriatis: ⁊ de exptis in ſcda rubrica poſitis capitalibus: tm̄ nō. ꝙ ꝓuocatio emorroidaꝝ: ⁊ in mulieribus etiam menſtruorum eſt in hoc caſu ſingularis medicina.

¶ De qntanis ſextanis ⁊ huiuſmodi. Rubrica. viij.

A Inquit Gal'. ꝑ de diffe febrium. q̄rto cap. Non vidi in vita mea aliq nā ex febribus. imo nec qntanā nudā forté. i. puram: ⁊ bis diſtincta manifeſta. imo non eſt niſi febris q̄rtana quaſi occulta. ppea q̄ dicebat Gal'. hanc etiam q̄rtanaʒ q̄ tardabat inuadere vſqꝫ ad finé quarte diei ⁊ extendebať afflictio ad qntam diem: ⁊ pp hanc cām q̄rtana vocabať. Et in libro tertio epidimiarū dixit Gal'. nunq̄ ſe vidiſſe nouenā ſextanam. ſed bñ vidit febrem q̄ inuaſit in menſe die vno tm̄. Aui. aūt eas ponit euenire de intentione ypocratis in libro ſuo epidimiarū quaꝝ aduentus cās aſſignauit dicens ꝙ cā eſt homogenea māe q̄rtane: ſꝫ é ea groſſior ⁊ minor: ⁊ ſupp. pp groſſiciem maioré ⁊ paucitaté māe tardāt mouere: ⁊ moueuť poſt debitū motū hūoris hꝫ nāʒ eius propriam: ⁊ q̄ in tali maioritate groſſicie ⁊ paucitate pōt cadere magna latitudo. ⁊ iō vna mouet citius alia. vñ aliq̄ de qnto in qntū: ⁊ que eſt poſt ipſam de ſexto in ſextuʒ.

B vñ Auic. plurimum fiunt ex mā melica. ⁊ tu expone ex mā flātica in meliam ꝑ aduſtionem conuerſa. ¶ Vñ hic nō ꝙ cum melia ſit ſicca ſil'r colera. hi duo hūores tantaʒ aduſtionem ſuſtinere nō poſſunt: vt ad tantam veniant groſſiciem ⁊ paucitatem: quāta eſt neceſſaria pro hac febre cauſanda. qm̄ pp eoꝝ ſiccitatem prius pueniēt ad tantā terreſtreitatem: vt eſſe non poſſint vehiculum caloris putredinis. ſecus aūt de flāte pp ſuam humiditaté ſuperfluā: ⁊ eius viſcoſitatem multā. Sanguis aūt pp ſuā humiditatem pōt ⁊ ipſe aduerti ⁊ paucificari vt ſit qntane ſextane factiuus: ſꝫ eſt extra ſemp vel frequenter reſpectu flātis. qm̄ nō de ipſo plus ſolicita eſt. Alij vt Gilbertus opinantur has febres cāri a cōmixtione melie cum flāte cōmixtione vnita: vt ſupra de terciana nō pura: vincēte tm̄ melia: ⁊ ꝯuertente flegma in ſuam nām: vt ex his duobus fiat vnus humor innālis: ⁊ ꝯñter eſt imaginandum ꝙ hic humor ꝭm ꝙ maioré recipit groſſicié ab humore flātico: q in cōmixtioneʒ venit: coadiuuāte paucitate eius tardius mouetur vñ ſic ſit qntana ex melia cōmixta flāti nāli. Septena ⁊ nouena ex cōmixtione fiet cū flāte acetoſo vel pontico: ⁊ dudecena ⁊c̄. ex cōmixtione flātis vitrei: ⁊ ſic de alijs. ⁊ ideo ſeptena eſt ꝓlixior qntana: ⁊ nouena ꝓlixior ſeptena. ⁊ ſic de alijs: iſta autem ſunt que opꝫ ēt practicum ꝯſiderare oino. qm̄ febris cauſam antecedenteʒ ⁊ ꝯiunctam nō oꝫ ignorare: ⁊ ſi ꝑmitiuas ignorabit. verum Gal'. vt Auic. recitat a cā qn̄qꝫ fiunt primitiua ⁊ ſpāliter ſeptena ⁊ nouena: q̄ ex inordinato regimine accidunt: vnde cū qn̄qꝫ accidat ſic error in regimine. accidit vt ⁊ febres veniant de octauo in octauū de nono in nonū: ⁊ hꝰ ꝭm ꝙ malum reiterať regimen: quaſi velit ꝙ ſi nō reiterať maluʒ regimen nō redibit febris: ⁊ ſi vi Gal'. negaſſe eas rōne euentus eaꝝ ꝓpter determinatū humoré aliū a quattuor iaʒ dictis ⁊ ꝯceſſiſſe eaꝝ aduentū ꝓpter inordinatuʒ regimen. Jō que dixit Aui. q̄uis Gal'. ſit quaſi negās aduentū earum febrium breuiter ꝯcludendo. tenēdum eſt ipſarum euentum eſſe poſſibile: vt Aui. neqꝫ incōuenit mām talem per paulatinam ꝯgeſtionem ꝯgregari ingroſſari ⁊ paucificari: Jta vt ſit tardioris motus q̄ꝫ motus per quartā. nā q eſt ſcientificus de fluxu epatico bñ noſcet iſtas poſſibilitates. qm̄ in eo ſunt periodi de decimo i decimū. de 15° in 15^{m} ⁊ vltra. ⁊ iō nō opꝫ vt ꝯſidas de ſalute eius: qn̄ patiēs ſtetit abſqꝫ eo q̄tuor aut qnqꝫ diebus. in certo. n. tpe ꝯgregať mā ſufficiens ſtimulare virtuté: q̄ in minori nō eſt ſufficiens pp ſui paruitatem. ⁊ iō ꝯſidera. Tu itaqꝫ dicas cum Auic. ꝙ poſſibilitas eſt res ampla. nā ſi tantus vigor agentis: ⁊ tanta diſpō materie eſt cā ꝙ in tanta méſura téporis generetur: ⁊ ꝓfundetur mā: ⁊ faciat paroxiſmuʒ. ergo maior vigor: ⁊ minor diſpoſitio erit cā ꝙ in tpe ampliori fiat: ſꝫ nō eſt impoſe reperiri agens minoris vigoris: ⁊ mām minoris diſpōnis: ergo. bene ergo dixit Aui. nō opꝫ eū redire. Et tu habe menti ꝙ vltra formā requntur alie diſpōnes ad periodicandum ex pte q̄ntitatis ſube māe: ⁊ loci ac mébri ſumpte: vt ſupra. vñ magnes ſi in pua q̄ntitate nō trahit ferrū magnū neqꝫ ipſuʒ alleo inunctū: ⁊ ſic de alijs. ꝯſidera. Ego auteʒ diebus meis vidi vnam: quindenā in pangracio Juſtiniano veneto patricio cū ſignis melācolie talis per aduſtioneʒ: ⁊ Aui. Et iam retulit mihi fidelis quidā vidiſſe nonam. quintā iam vidimus multotiens: ⁊ nō cogimur: ꝓpter hoc dicere: q̄ ille ſit humor alius. Tu itaqꝫ ſtudioſus eſſe debes circa apparentia ſigna. nam ea habuiſti: ⁊ ſignificata eoꝝ ad plenū in pncipio capituli que bene conſiderabis. ¶ Tu itaqꝫ ex dictis deſcribere potes quintanā ſextanā. Quintana eſt febris ex flegmate per aduſtioné in melancoliam ꝯuerſo: ⁊ ad extra venas putrefacto ꝭm plurimū ꝓueniens. cuius eſt motum facere de qnto in quintū: aut de ſexto in ſextū: ⁊ ſic de alijs: ratione groſſiciei materiei ⁊ eius paucitatis: ⁊ non ꝭm humoris ꝓpriam vt de alijs interpolatis dictū eſt: ⁊ ad extra venas: q̄ non reperitur cōtinua talis aut raro. ſicut ⁊ interpolata. Relique partes deſcriptionis patent. Et tua intereſt addere ſi reperietur ꝯtinua febris cōtinua. Jta ſi ex flegmate vitreo addere ex flegmate vitreo ⁊ alijs ꝭm diuerſitateʒ flegmatis ꝑ aduſtionem in melancoliam cōuerſi. Ex qbus habes deſcriptioné ⁊ cauſas ipſius febris factiuas.

C Signa demonſtratiua eius. eaꝝ periodicatio ipſas manifeſtat. dicunt tm̄: ꝙ vrina diebus interpolationis appet diſcolorata tenuis: ⁊ poſt acceſſioné in die ſequenti appet colorata ⁊ ſpiſſa. in hora autem caliditatis paroxiſmi eſt colorata mediocris vel tendens ad tenuitaté. ¶ Pulſus in die paroxiſmi i eius pn° eſt occultus tardus ⁊ rarus: ſed expanſa calitate ſit occultus paruus ⁊ ſpiſſus. Et que eaꝝ ex aduſtione ꝓcedit cōicat in ſignis cuꝫ quartana nota ex aduſtione flātis vel ſanguinis. que aūt nō ꝓcedit ex aduſtione ſigna hꝫ media iter ſigna q̄rtane ⁊c̄ vel vitree: ⁊ ſic ꝑ alia ſigna diſcurre: vt tibi innoteſcat mā ipſa peccans.

D Signa ꝓnoſtica. Dixit ypoc. quarto regiminis acutorū. cum in febribus qntanis ad terribile. i. aliqō accidens periculoſum factū fuerit vel vētre rūpēte humida egerit: vel aſachia. i. manimoſitas facta fuerit vel aforina. i. voracitas aſſumpſerit patientem. i. ſpaſmoſus factus fuerit ſingultuoſus ⁊ anxius: ⁊ circa colū frōtē ⁊ caput ſudores fuerint ⁊ nō alibi: qui hec aītia patiuntur moriunť.

¶ Et. 16. ꝯtiñ. dicit. Septena eſt ꝑlixa non mortifera nouena ꝑlixior ea: ⁊ nõ mortifera. ¶ Quintana quam anteceſſit ethica oibus eſt peſſima ⁊ mortifera. eſt qppe mala p viã ſigni: q: eſt ſignũ aduſtionis hũoꝝ: q: nõ remanſit niſi qḋ eſt aduſtius ⁊ parũ: ⁊ ſic ſignificat qḋ corpꝰ deſtruit̄. Per viam aũt cauſe: q2 ipſa eſt cã additionis febris ⁊ duplatiõis eius. in his aũt ſermonibus multa ſunt ſpeculanda: que ꝑ nunc relinquo. qm̃ exiſtimo te ⁊ me nunquam talia videre. Qꝫ ſi occurrent: ſufficiat tibi introductio ſic tibi data.

E **Canones** Curantur cura quartane flãtice. Sed hic nota ꝙ in ꝑncipio cum mã ſit groſſior ⁊ hebetior in pñcipio vti poterimus ſubtiliori dieta. ⁊ quia ſũt longiores ne cadat virtus in proceſſu: groſſiori debemus vti dieta: ⁊ tu conſimiliter proportiona ſomnum motum: ⁊ alias res non naturales. Et ſi in his competat magis ieiunium: vt dictum eſt. tñ qñ antecedit vel ſequitur ad eã ethica opꝫ te aliter moderare. qm̃ in tali non competit ieiuniũ. vnde Aui. in hoc caſu cibemus cum eo cuius nutrimẽtum eſt bonum ⁊ velox ⁊ multum: in quo non ſit igroſſatio materie. ſicut cum carnibus ſubtilibus: ⁊ indigent ſomno digerente. fiat lenitio ventris frequens. ¶ Itẽ competit maxime vomitus. vnde Aui. Eſt de melioribus eũonibus: ⁊ maxime cum vomitiuo forti: ⁊ maxime in principio: quando mã videretur eſſe in ſtomaco: ⁊ in locis vicinis ei. vt ſupra de quartana flegmatica. vñ laudatur factus ex ſemine raphani vel raphano vel cum elleboro. Adminiſtrẽtur digeſtiua ſubtiliatiua magis ⁊ inciſiua pp materiei groſſiciẽ maiorem. Fiant eũones etiam gradate de debili ad forte. quo tempore etiã ꝯueniet vomitus: ſupra. Et in principio poriſmi: vt de quartana flãtica: ⁊ tu ibi. nam ſuccurrere accidentibus vt ibi. cõfortabis membra nãlia ⁊ prouocabis: vt ibi: ſed ſis tardus ad exhibendas eũones: ⁊ longus in tẽpore digeſtiuorum pp groſſiciem materiei. Item tardus ad ꝓuocandum: ⁊ poſt hec dare poteris tyriacam mitridatũ ⁊ hmõi. vt de flãtica actum eſt. Poſt autẽ hec omnia adminiſtrare poteris balneum reſolutiuum: ⁊ magis q̃ꝫ in quartanis ꝓpter materiam eſſe groſſiorem: vt cum aneto origano calamento ſaluia ⁊ huiuſmodi. Tu itaqꝫ operare ſm̃ ꝓportionem eorum que in q̃rtanis dicta ſunt. vnde pro his ⁊ futuris. deo gratias.

Capitulum 16m de feb. ethicis continens rubricas tres.

F ¶ De diffõne diuiſione cauſis ⁊ ſignis fe. ethicaꝝ. Rcᵃ. j.

Reperitur Ethica in duplici drĩa alia quidem ethica febris dicta altera ethica ſenectutis nominata: ⁊ de hac in ſequenti rubrica deo duce dicet̄. Ethica febris eſt caliditas extranea imaterialis in corde principaliter: ⁊ in membris oibus fixa nullam habens periodicam excreſcentiam: ſed eſt quaſi ſemper in eodẽ ſtatu permanẽs. Ita vt permultotiens arbitretur eger ſe non febrire: dicit̄ imãlis ad drĩam putride. dr̃ in membris oibus: quia iᵃ ſunt verum ſubiectum ethice: ⁊ non humiditates: vt infra. Similiter dr̃. in corde principaliter. qm̃ ex caliditate tali in cpa te: aut alio mẽbro non accidit febris. qm̃ cor eſt primum ⁊ ꝑncipale febris ſubiectum: vt primo capᵒ. dr̃ fixa: q: non dependens a cauſa añte neqꝫ ꝑmitiua. nam caliditas eius non ſolum eſt in ſpiritibus ⁊ humiditatibus. verũ ⁊ in mẽbris ſolide fixa. Et ideo vt in de ſignis corpa talia multum exiccantur. Dr̃ ſed eſt q̃ſi ſemper: q: medici ſepe heſitant de ea ⁊ adinuicem litigant. Et maxime de ꝑma ſpẽ eius: vt dicet̄: ꝓpterea vt in de ſignis aliqualem varietatẽ ex pte intẽſionis eius recipit poſt aſſumptũ cibum: ⁊ eſt de ſignis proprioribus eius. Auic. Reliqua in deſcriptione poſita nota ſunt. ¶ Et dr̃ ethica ab ethos. qḋ eſt mos. i. ꝯſuetudo: qm̃ facta eſt conſuetudinaria. Ita vt exiſtimet patiens ſe non eſſe a ſuo nãli conſueto alteratũ: vel dr̃ ethica. i. habitudinalis: q: de difficili remouibilis: ſicut habitus eſt qualitas de difficili remouibilis. verum ſic magis videt̄ cõuenire fini: ⁊ ſic ſpeciei tertie. cõſidera. Ethicos grece latine habituatũ: ⁊ iõ febris hec magis aſſumpſit hoc nomen ethica a ſuo ꝓceſſu ⁊ fine: q̃ꝫ a ſuo principio: q: in principio non eſt habituata: ſꝫ bene eſt apta habituari niſi tibi ſuccurrat̄: ⁊ ſic ꝓprie nõ cõueniret prime ſpeciei. prima itaqꝫ ethimologia erit vniuerſalior. Relique ptes eius patẽt: ⁊ amplius patebũt ex dicẽdis ſtatim. ⁊ ideo q̇ ſequuntur attende. ¶ Ab auctoribꝰ noſtris inuenies non raro ꝙ ipſi vtant̄ his terminis. ſ. ethica ⁊ ptiſi ꝑ ſynonimis. ptiſis enim cõiter eſt idẽ qḋ corporis ꝯſumptio. vnde 3ᵒ aphoriſ. autũnus ptiſicis. i. ꝯſumptis malus. ¶ Et diuidit̄ ethica hec primo in tres eius ſpẽs. primam. ſ. ſcḋam ⁊ tertiã. Et pp hoc ſcito ꝙ poſt primã humiditatem de ſcḋis: q̇ eſt nomẽ nõ hñs ſunt tres alie. ſ. ros cãbium ⁊ glutẽ: in qbus ꝯtingit hãc accendi calitatem preternãm: quã ethicã vocamus. Et hic aduerte ꝙ qdam volunt ex prima humiditate ethicã cauſari poſſe. vt ex ſcḋa. ita ꝙ ex prima ⁊ ſcḋa. ſimul reſultet prima ſpẽs. Serapioni ṽo quem videt̄ ſequi Auic. in hac parte nõ placet ſic aſſerere. cũ prima humiditas: nõ ſit multũ a nã ſanguinis diſtans. ⁊ ꝯñr ꝙ ex ea cauſatur putrida vel ſynoca vel ſilis ei: ad quã poſtea ſeqt̄ur ethica. ⁊ tu cõſidera. Eſt qppe modus cõmunis ſic diuidendi febrem ethicam in tres eius ſpecies tanq̃ꝫ eſſentiales quem hic corrigas. qm̃ nõ ſunt ſpecies eius eſſentiales penes eſſentiã caloris ſumpte: neqꝫ penes ſubiectum ꝓprium cum cor principaliter: ⁊ mẽbra radicalia ſint ſubiectũ eius ꝓpriũ. ſed eſt diuiſio ſumpta penes quoddã accidẽs ad ethicã ꝯñs: qḋ eſt ꝯſumptio. vñ ſm̃ diuerſũ terminum huius ꝯſumptiõis diuidit̄ in primã ſcḋam ⁊ tertiã ſpẽm: ⁊ ſic pꝫ: ꝙ meliꝰ eſt dicere ꝙ ſunt tres modi ſiue gradus q̃ꝫ tres ſpẽs. ¶ Eſt itaqꝫ prima ſpecies vel primus modus eius cũ humiditas ſcḋa ex ſcḋis dicta ros ꝯſumitur: q̇ vtplurimũ ſit poſt effimerã. 2ᵃ qñ tertia hũiditas de ſcḋis dicta cambiũ ꝯſumit̄. 3ᵃ qñ quarto gluten dicta. Et he due ſequunt̄ vtplurimũ febres putredinis: ⁊ Aui. ponit in hoc ſilitudinẽ dicens ꝙ in lucerna: in q̇ eſt effuſum oleũ ꝯſideramus tria. Primũ oleũ ipſũ in lucerna. Scḋo oleũ imbibitum in licinio. Tertio hũiditates ipſas ſubtiles corpis licinij: p quas ptes licinij adiuicẽ ꝯtinuant̄. ⁊ humiditas ſcḋa de ſcḋis eſt ſicut oleũ lucerne. tertia ſicut oleũ corpis licinij. ⁊ 4ᵒ ſicut hũiditas ſubſtãtifica licinij: ⁊ tu modo tuo adapta ꝓpoᵒ: Sed cũ ꝯburit̄ liciniũ deficiente oleo ſtatim deficit flãma: ⁊ ſi poſt licinij cõbuſtionẽ adderes adhuc de oleo ⁊ velles accẽdere ipſum nunq̃ꝫ accẽderes in eo flãmã pp fortẽ exiccationẽ. nã hũiditatẽ eius ſubtilẽ oino amiſit: vt cum q̇ ſimul cũ oleo erat ſubm ꝯueniẽs flãme: ⁊ ita cũ qs ad tertiã puenit ſpẽm ethice nõ recipit curã: qm̃ ipoſe eſt ab eo ſic reſolutũ reſtaurari: nã vita ꝯſiſtit p hũidũ radicale ꝑncipaliter. ſicut ⁊ flãma p hũidum radicale licinij. mẽbra itaqꝫ ſic terreſtrificata ⁊ (vt ſilitudinarie loq̇r) cõbuſta nõ hñtia humidũ radicale cum ſolo nutrimẽtali nõ pñt eſſe ſubiectũ vite ſeu caloris nãlis. hũiditas aũt ſpmatica. cũ ꝯſumpta eſt reſtaurari nõ põt. cambiũ aũt ⁊ ros bñ ſunt reſtaurabilia. Quidã autẽ imaginant̄ qnqꝫ ſpẽs. pᵃ p ꝯſũptionẽ ſanguis. 2ᵃ p ꝯſũptionẽ 2ᵉ hũiditatis de ſcḋis. tres alie ex ꝯſũptione aliaꝝ triũ. vt dcm̃ eſt. Quidã de ſanguine hũiditate pᵃ ⁊ 2ᵃ vnã faciũt. Sumit̄ itaqꝫ diſtõ ethice penes diſtõnẽ hũiditatũ quo. ſ. ad eoꝝ ꝯſũptionẽ: ⁊ tu ꝯſidera eſt pũctꝰ bonꝰ. Et noiat̄ prima ſpẽs abſolute ethica: ⁊ ſcḋa vſqꝫ ad finẽ eiꝰ excluſiue. ſed finis ſcḋe vocat̄ ab Auicẽ. adubul ⁊ foroſmoes: qḋ interpͤtat̄ arefactio. Gal. ṽo finẽ ſcḋe: ⁊ tertiã appellat tabes ſiue maraſmus pᵒ de diſs febriũ. tertia ṽo ab Auic. appellat̄ curuatiuus ⁊ Almucaſis grece latine exterior. i. in quo appet forma q̇ eſt in decrepitis q̃tũ ad calorẽ ⁊ ſiccitatẽ. ⁊ cũ dr̃ ꝙ ethica accidit ꝯſumptionẽ hũiditatum nõ intelligas eaꝝ ꝯſũptionẽ ſm̃ ſe totas. vñ in ꝑma ſpẽ conſumitur

nitꝛ magna ps ſcḋe hūiditatis: ⁊ nõ tota: ⁊ ſic de alijs. nam qs in tertia ſpē eius exn̄s ſi oēs. ſ. ſcḋe ⁊ tertie hūiditates cõſūpte eſſent q̄ſi ſtatim deficeret: cuiꝰ oppoᵐ experiētia demõſtrat. Itē tenēt multi q̄ ſcḋa ſpēs non pōt eſſe niſi p̄ceſſerit prima. ⁊ tertia niſi p̄ceſſerit ſcḋa: ſed hic eſt locus ſpeculatiōis de quo forte aliqd infra: ſed bn̄ ſcias q̄ nõ accidit conſumptio in quinta. qn accidat in alia: ſed magis in vna q̄ȝ in alia: vt qꝛ qn̄ fit pᵒ plus in roꝛe q̄ȝ in alijs: ⁊ ſi fiat ēt in alijs. Itē aduerte q̄ cū dr̄ q̄ pᵃ ſpēs fit cõſumptione roꝛis. debes intelligere roꝛis mēbroꝝ carniformiū: ⁊ nõ ſpermaticoꝝ. qm̄ ros ſpermaticoꝝ eſt ſolidioꝛ valde q̄ȝ ros carniformiū. Immo vt exiſtimatꝛ eſt ſolidus ⁊ cõpactus: ſicut cambium carniformiū. ⁊ iō ſi fieret in p̄ma ſpē ꝯſumptio roꝛis ſpmaticoꝝ. nõ vr̄ qn ꝑ eodē tp̄e non fieret ꝯſumptio cābij: ⁊ ſic ad p̄mam neceſſario ſequeretꝛ ſcḋa ⁊ funda te ſic. Qꝛ qualis eſt ꝓportio ſpermaticoꝛuȝ ad carniformia talis humiditatum ſpermaticoꝛū ad humiditates carniformiuȝ: ſed ſpermatica ſunt duriora cõpactiora: ſolidiora: reſolōni magis reſiſtentia. igitꝛ. Iſta oia ſunt loca ſpeculationis. ꝯſidera. Et certe ſi quis bn̄ ꝯſiderat dicta Gal. pᵒ de differētijs febriū: hanc cõprehendet voluiſſe ſniam: ⁊ potes ſic opinari: q̄ ethica eſt febris vna hn̄s tempora vt de putridis dcm̄ eſt: ⁊ q̄ principiū eius ſit p̄ma ſpecies: ſcḋa ſit augᵐ: tertia ſtatus. vn̄ Aui. hȝ latitudinē p̄nᵐ. ſ. mediū. ⁊ finem. Et hi ponuntꝛ gradus 3. qui non ſūt punctuales: ſed latitudinē hn̄tes: ⁊ maxie 2ᵃ ſpēs: ſm̄ q̄ magis aut minus appropinquat prime vel tertie. Nā ſm̄ finem magis appropinquat tertie. Et iō Auic. paruū. n. recipit curationē: ⁊ ꝓprie qn̄ ad hoc puenit: vt caro minuatꝛ multum niſi ds̄ voluerit: ⁊ de his in de cura. Et hic dicatꝛ q̄ his humiditatibus ꝯtingere pōt putredo: ⁊ ex ꝯſequēti febris putrida cauſari pōt. ⁊ ect extranei modi: ⁊ ēnt tn̄ ille febres reducibiles ad aliqḋ genus dictaꝝ. Item pōt imaginari qs abſq̄ putrefactione eaꝝ ipſas inflāmari: ⁊ febrem facere: ⁊ ſic eſſet febris: aut ethica: aut effimera: aut reducibilis ad has. Et tu qn̄ potes circa hec ſpeculare.

¶ Diuiditꝛ ⁊ ſcḋo ethica vt. 16. ꝯtin̄. in deſiccatiuā: cõſumptiuā ⁊ arefactiuā. ¶ Tertio diuiditꝛ in ethicā morbum q̄ fit abſq̄ alio morbo precedente: ⁊ dr̄ ethica incipiens: ⁊ in ethicā accidēs q̄ ad aliū ſeqtur morbū: vt ad effimeram vel putridā ⁊ hꝰ. vt Auic. naȝ cõiter ſequi ſolet ad febres eſtiuas. qn̄ prohibetur potus infrigidantiū a medico ignorante: vt qn̄ ab eodē applicantꝛ pectori: vel thoraci. vel ypocūdrijs rex exiccatiue q̄ non ꝯueniūt. Silr̄ qn̄ ſunt febres cuȝ apate calo ſtomaci ⁊ epatis: ⁊ recte nõ curantꝛ. ſilr̄ qn̄q̄ ſequitur ad emitriteū. vn̄ prima quarti Auicē. de emitriteo. Emitriteus eſt de febribus interficientibus magis: qm̄ perducit ad ethicas ⁊ egritudines cronicas difficiles. ¶ Et hic aduerte dictum Aui. de ethica: febris enim putredinis aut apatis ꝯmutatꝛ multotiens ad ethicā pp febris vehemētiā: ⁊ pp vehemētiā ſubtiliatiōis cibi in ea: ⁊ pp prohibitionem aq̄ fride ⁊ paucitatē obſeruationis lateꝝ cordis cū vnctiōibus epithimatibus ⁊ emplaſtris. ſ. cordialibus frigidis: ⁊ proprie in egritudinibus mēbroꝝ vicinorum cordi: vt dyafragmatis pulmonis: ⁊ ſiliū: ⁊ qn̄ non ſunt in eis diſpoſitiōes ꝓhibentes illa frigida approximari. Et multotiens ꝯſurgit ex vlcere pulmonis: ⁊ pectoris ex ptiſi nõnūq̄ȝ ex empimate: ⁊ vlr̄ ex oi apate interiori ſaniato. Et in caᵒ de ſignis ethice: qn̄q̄ accidit ethica retēta cū ſtõ. i. q̄ accidit pp leſionē ſtõi in quā ethicā. vt Auic. faciunt medici egros cadere. dantes in potu vinuȝ aquā carnes aut medicinas calias: vt diamuſci: ⁊ hꝰ. pp caſuȝ v̄tutis: ⁊ frequētiā ſincopis: ⁊ ſupple vtētes rebꝰ calis vbi nõ ꝯueniūt. Ex qbꝰ ꝯp̄hēde plurimos errores medicoꝝ auſteroꝝ: q ſunt in malis opionibꝰ ethicati ſiue fixi q ſunt ab oibus euitandi. ⁊ tu bn̄ cõſidera.

A **Cauſe.** De cauſis aūt eius nunc dicatꝛ: ſed vt ſupra prius attende q̄ ethicā contingit duplr̄ fieri: aut. ſ. incipiendo: qꝛ. ſ. nulla p̄ceſſit egritudo: aut qꝛ egritudinē aliaȝ ſecuta ſit. cā aūt prime eſt cā exterior: qꝛ primitiua: aut aeris caliditas immoderata: aut exercitiū forte omnē impediens digeſtioneȝ ⁊ mēbroꝝ debitā nutricationē: aut ſuperflua quies vn̄ tertia primi de exercitio. Dimittens exercitium frequenter in ethicam cadit: balneū exiccatiuū coitus ſuperfluus inanitio ſupflua: vt fluxus ventris ſanguinis dolor magnus perſeuerans: aut vſus rerū calefacientiū ⁊ exiccantium ex parte cibi potus ⁊ hꝰ: aut applicatio medicaminum talium frequentata: aut ſupflua vigilia: aut ſupflua a cibo abſtinentia: aut animi accidentia ſupflua: vt ira rixa. nimia triſtitia anguſtia: ⁊ hmōi. que apta ſunt corpus extenuare. Et longinquū eſt vt accidat ethica incipiēdo. niſi accidat cā fortis valde. Aui. Cauſa: qm̄ cā talis occurrēs nobis prius eſt apta ac dȝ calefacere ſeu inflāmare ſpūs ⁊ hūores q̄ȝ radicalm: cū illi ſint magis apti iflāmationē recipe: ⁊ ex ꝯn̄ti prius precedet effimera aut putrida. deinde p dies ſuccedet ethica: ⁊ ideo dixit Auic. longinquuȝ. i. rariſſime ex q̄ rõne ꝯcludunt aliqui q̄ non bene pōt fieri febris icipiēdo: qꝛ. ſ. cā ſit ita fortis q̄ ſimul faciat effimerā putridam ⁊ ethicā. Sed dubiū maius eſt: an ꝯtingat eam fieri incipiendo abſq̄ alia febre. Et dd̄m q̄ ſic: exponendo Auic. quādo eſt cā fortis: qꝛ preparatio ſeu mēbroꝝ aptitudo per quam mēbra ſunt apta ab aliquo agente poni in calefacto eſſe: ⁊ non ſpecies ⁊ humores ab eodeȝ: tunc ꝯtingit ethicam cauſari non cauſata putrida: aut effimera. vt verbi gratia. multa mēbroꝝ ariditas ex p̄cedentibus ieiunijs ⁊ vigilijs cauſata. vnde mēbra facta ſunt cito inflāmabilia: non ſic autem ſpēs ⁊ humores: occurrente ergo calore extrinſeco ꝓpter hanc diſpoſitioneȝ fiet accenſio in mēbris: ⁊ non i ſpiritibꝰ aut humoribus. veruȝ ſcio te admirari. qꝛ eſt hec preparatio valde extranea. ⁊ ideo nunq̄ȝ vel rariſſime euenit: ⁊ credo q̄ pauciſſimi ſunt qui eā incipiendo viderint. Ego nūq̄ȝ vidi nec credo me videre. nam extraneū eſt credere mēbra ſolida ad tantam poſſe peruenire paſſibilitatem ſiue receptionem ad quantam peruenit ſpūs cum ſit ſumme rarus ⁊ paſſibilis in cõparatione ad oſſa. vnde dicenduȝ magis hoc euenire: ex modo ſubſtantie determinate ad hoc agens: qꝛ ſcȝ paſſum eſt aptum magis ad retinendum impreſſionem agentis. nam ⁊ ſi ſpiritibus occurrat hec caliditas: ipſi non ſunt apti retinere illam: ſed bene mēbra ſolida tanq̄ȝ ſubiectum agentis potentie proportionatuȝ: ⁊ eſt ſimile vt exemplo vtatur algaçelꝛ. fulgur inſtrumēta ferrea cyrurgici cõbuſſit ⁊ liquefecit: que in penarolo cyrurgici cõtinebātur: ⁊ penarolum dimiſſit illeſum. ⁊ niſi experientia hec demõſtraſſet: nunq̄ȝ per rationē fuiſſet creditū. ſicq̄ de ethica dicendum. Item hec ethica incipit ſubito vt. 8ᵒ. terapentice. qm̄ cauſa eſt fortis: alia vero paulatine. Multa cadunt ſpeculabilia: que cum tibi tēpus ſuperfuerit rimare poteris.

¶ Cauſe eius: que non fit incipiēdo: ſed eſt accidēs: vt ſupra: iam pro parte dicte ſunt i ipſa tertia diuiſione. veruȝ ſequitur ad effimerā: ⁊ raro ꝓpter debilitatē caloris eius: ⁊ eiꝰ breuitatem. Sequitur enim ad putridas magis. Nam cum ꝓlongātur putride debes timere de ethica futura. Itē apoſtemata intrinſeca: ⁊ maxime principalium: ⁊ p̄cipue membroꝝ vicinantiū lõga mala intrinſecoꝝ diſpoſitio: ⁊ precipue calida: ⁊ renū matricis ⁊ ſplenis: ⁊ hmōi. lȝ aliqn̄ citius interficiant: q̄ȝ ad cõpletam ethicam perducant. Item diuturnus fluxus: vt diſinteria fluxus menſtruoꝝ ſuperfluus albarum: aut rubearum: ⁊ vidi tales: ⁊ etiā idē operatur febris cū perſeuerat. cū enim talia ꝓlongantur: ⁊ ſpālr̄ feb. putride primo corrūpunt humiditates corporis poſtea reſoluūt ſua vehemētia: ⁊ rem ſiccā incinerāt. vn̄ calor deinde procedit ad membra carniformia: ⁊ ipſa exiccat ⁊ liquefacit: non tn̄ adhuc eſt ethica ſm̄ cõem opinioneȝ: lȝ ſit ad eā diſpoſitio: deinde conuertit ſe ad humiditates cordis principaliter: ⁊ membroꝝ ſolidoꝝ: ⁊ tunc ethicam cauſant: maxime quādo ꝯtingit error ex p̄te medici in exhibitione re-

rum calidarū: aut ꝓhibitione a frigidis: vt ſupra in tertia di uiſione: ⁊ tu ibi. ℂ Quidam nitunt̄ aſſignare ethice cām cō iunctā: q̄ ⁊ ſi nō hēat nomē ſimpler el ipoſitū. hꝫ tñ nomen ex multa ꝯgerie terminoꝝ ꝯſtitutū: ⁊ eſt habilitas humidi tatū radicaliū i foraminibꝰ: ⁊ cōcauitatibꝰ mēbroꝝ exiſten tiū ad inflāmationē. in qbus repta ſunt ſubtilitas ⁊ ariditas cū qdā acuitate. Et quā cito repit̄ iſta cā: tā cito repit̄ ethi ca: ⁊ quā cito poterit p nām vel medicinalē opatiōnē remo ueri: taꝫ cito curabit̄: ſed ſi pmittit̄ eam habituari in ſcda ⁊ tertia humiditate mēbroꝝ: tūc de difficili curabit̄: vt ſupra

B ⁊ infra de cura dicet̄. ℂ Corpora autē ethice apta ſunt ma cra extenuata colerica facile reſolubilia pueri ⁊ hꝫ. Econ uerſo inepta ſunt pinguia carnoſa ſolida reſolutiōi ⁊ inflāma tioni inepta ⁊ muller alijs paribꝰ eſt viro ineptior. Jtē ad hꝫ facit aeris ꝯſtitutio regio ⁊ hꝫ: vt ſepe de alijs dictū eſt.

C Signa demonſtratiua. De ſignis demōſtratiuis icipiē do nullibi ſcriptū inueni. imo Gal. ſcdo de cri ſi ſe ab eoꝝ poſitione excuſat. qm̄ vt dictū eſt. rariſſime ve nit. de his aūt q̄ rariſſime veniunt nō ē ſcia: ſaltē apud medi cū. veꝝ cū cōprehendes corpꝰ alteratū: ⁊ nō ex cā extriſeca: vt nimio calore: ⁊ hꝫ corpus exiccari: ⁊ caro minui cepit: ⁊ ſic de alijs ſignis ethice cōprehenderis ſatis rōnabilr pote ris ꝯiecturari ipſum pati ethicā incipiendo: ⁊ tu proſeque re fabricādo ex dictis ⁊ dicendis. Et veniēs ad ſigna demō ſtratiua ethice: q̄ ſm plurimū fit: dico: ꝙ vt ſcriptum eſt ab Aui. pma qrti de ethicis. Ethica qdē in pnͦ rei eſt difficilis cognitionis: quam ſniam oēs nři auctores ꝯfirmāt. Et iō p ma ſpēs eius corpus a ſua nāli diſpōne ſenſibiliter nō multū pmutat. q̄re etiā ſigna eius a ſignis ſanitatis nō ſunt multū variata: ⁊ iō opꝫ medicū eſſe multū exptū: ⁊ pluries iͣ ſigna vidiſſe. ſi eam faciliter cognoſcere voluerit: de quoꝝ nume ro vſqꝫ modo non ſum: ⁊ exiſtimo paucos fuiſſe tales. nā in nullo libro inueni ea q̄ ſint pme ſpēi ſic ꝓpria: ꝙ nō ꝯueniāt ⁊ putridis: ⁊ ideo multi ieiune de eis ptrāſeunt. cū qbus ad pñs ambulare volo: ne pſumptuoſus nimium habear. Sat enim tibi ſit: ſi q̄ ab alijs inuenero: hic conſcribam. nā Auer roys. 6. collꝫ dixit eius accidentia occulta eſſe in pnͦ. Dixit Gilbertus. ꝓpria ſigna pme ſpēi ſunt alteratio coloris: ⁊ tu ſupple ad plūbeitatē vel liuiditatē: ⁊ aliqua mutatio ꝯſum ptionis mēbroꝝ officialiuꝫ: ⁊ vlr corpis totius extenuatio abſqꝫ ariditate manifeſta: ⁊ vrina hꝫ aliquaꝫ pinguedinem ſupnatātē abſqꝫ renū dolore ac grauitate: ⁊ tu ſupple etiaꝫ abſqꝫ eoꝝ caliditate ſenſata. Et declarans hec ex intentione alioꝝ dico ꝙ marīe hec vitatē ꝯtinēt. qm̄. ſ. talis extenuatio eſt ex calore parū excedēte caliditatē nālem ipſo ꝯtinue per cepto circa volas manus: ⁊ plātas pedum: ⁊ q̄nqꝫ magis: ⁊ q̄nqꝫ minus: vt magis poſt aſſumptū cibum: vt dicet̄ ſtatim in de ſignis 2ͤ ſpēi: ⁊ ꝙ patiens ſtat ſic vniformiter calefa ctus: vt q̄ſi ſe calere non pcipiat. imo credat ſe eē a febre li beratū: ⁊ hoc qn̄ ethica ſuccedit alteri febri vt dicetur: ⁊ ſi ponit̄ manꝰ ſup ifirmū ſentit̄ in pnͦ caliditas ſuauis: ⁊ cum remanet manus ſup eū hora vna apparet cum fortitudine ⁊ mordicatiōe: ⁊ non ceſſat augmentari: ſꝫ iſtud eſt remiſſius q̄ꝫ in ſcda ſpē: de quo ſtatim in ſequētibus ſignis ad plenuꝫ. vñ q̄ dicent̄ de ſūptis a ſubalr inherētibꝰ: hic adducas: 2ᵐ remiſſionem tñ: ⁊ vrina vī variari: ⁊ aliq̄liter citrinior fieri ſolito: ⁊ q̄nqꝫ apparent i fūdo vaſis alique humiditates fun do adherentes: ex his. ſ. que a caliditate tali ad ſuperficiem mēbroꝝ diſſoluunt̄ fortificata magis caliditate. Et placuit Gentili ſigna ab Aui. poſita in pnͦ ſui capli maxime ꝯueni re huic pme ſpēi: ⁊ ſunt pulſus minutꝰ pp debilitatē vtutis. durus pp ꝯctionē arterie a ſiccitate ꝓuenientem: ⁊ in his eſt gradus ſm gradus debilitatis ⁊ duriciei. Nam in pma ſpē hec ſunt remiſſa reſpectu ſui in ſcda ſpē. qm̄ in proceſſu eſt maior debilitas: ⁊ maior duricies frequens: vt ſuppleat de fectum magnitudinis debilis pp debilitateꝫ vtutis: ⁊ inobe dientiam inſtri: fixus ſm habitudinē vnā. i. diſpoſitionem:

q: non hꝫ paroxiſmos: nō tñ eſt ſic fixus: quin cibo ⁊ potu ſomno ⁊ vigilia non mutetur.

ℂ Et hec ſigna cū augmentari incipiūt pcipiunt̄ magis ⁊ ap propinquant ſignis ſcde ſpēi: ⁊ hoc maxime circa finē eius: cum finis hꝰ ſapiat pnᵐ ſcde. iōqꝫ manifeſtant̄: ⁊ ab auctori bus cōiter ponunt̄: q̄ ⁊ ego ponā: ordinem ſeruans queꝫ in alijs. Jnitium faciens ab vrina. appet oleaginea cōmixtione vnctuoſitatis mēbroꝝ ſiue pinguedinis. Q̄nqꝫ eſt ſuperius ſpiſſa inferius tenuis pp pinguedinē ſupiora petentē: ⁊ cō mixtionē eius cū vrina: ⁊ pp eādē cām appet q̄nqꝫ liuida: ⁊ in pluribus eſt ruffa vel ſubruffa: pp fortē caliditatem. Jteꝫ q̄nqꝫ apparent reſolōnes quedā in ea vt petaloides crinoi des ad modum. ſ. ſaris fracti: que ſi non ſint vitio renuꝫ: aut veſice ſigñant maxime crinoides: qm̄ ad albedinē tēdūt mem broꝝ liquefactionē ⁊ eoꝝ raſurā ⁊ ſilr dic de petaloidibus. ſilr eſt ypoſtaſis adipina hoc idē ſignificās: ⁊ hec magis in ꝓceſſu apparent: vꝫ. ſ. itur verſus tertiā ſpēm. nā in pncipio ſcde iſta nō ſic apparent: ſed quaſi nihil: ⁊ ant parum eſt vrina mutata a ſeipſa nāli. ⁊ iō bñ attende intenſionē ⁊ remiſſio nem hoꝝ ſignoꝝ ne deciplaris in iudicādo: neqꝫ ſup vrinaꝫ ſolā ꝯfidas: ſed ipſum ſignū cum alijs ꝯgrega. Credo ꝙ q: calor extraneus mēbroꝝ fixus factus eſt infirmo gñaliꝫ: ꝙ pp hoc nō multū variet̄ vrina: verūtñ in ſupficie dꝫ appare re pinguedo velut tela aranea ſupernatans a calore tali liq̄ facta ſeu reſoluta. naꝫ cū talis reſolō fiat in vniuerſis mem bris eoꝝ pinguedo a remotis veniens: cū vrina emittitur: ⁊ caue ne vitio veſice aut renum capiaris. Et differt hec pin guedo: ab ea q̄ a renibus venit. nā q̄ a renibus eſt ſegrega ta magis ab vrina ⁊ groſſior. hec aūt cū plōgiſſima loca per ueniat cū vrina eſt cōmixta. ⁊ eſt magis ſubtilis. ⁊ iō cum ꝓ cedit vlterius liq̄factio: q: ad tertiā puenit ſpēm fit oleagi nea: ⁊ tu cōſidera. Egōnes ſunt vnctuoſe. ℂ A ſubſtantiali ter inherentibus. Q: caliditas eius eſt equalis vniformis nullam hñs excreſcentiā. ꝓpea q: nō hꝫ mām a qua excre ſcētie veniūt: ſed eſt lenta abſqꝫ dimiſſione. Et cū ponit̄ ma nꝰ ſup egrū ſentit̄ caltas minor valde q̄ꝫ i ſinocha: aut ⁊ ſili

D bus vt in cauſonide. nā in his eleuant̄ vapores multum in flāmati a mā putrida ad cutim pueniente. ℂ Et hic cadit locus ſpeculationis: an. ſ. caliditas ethice ſit maior q̄ꝫ putri de. Pro qua diſſoluenda. Primo dōm ꝙ in ethica eſt calor maior q̄ꝫ in putrida: q̄ eſt via ad eam: qm̄ ſic ethica eſt vlti mum mutatū eſſe: cū quo tñ ſtat ꝙ in aliqua putrida ſit ma ior q̄ꝫ in aliq̄ ethica. Dico ſcdo ꝙ abſolute q̄titatiue maior eſt caliditas que repreſentatur in putridis: qm̄ cum maiori q̄to q: cum maiori multitudine vapoꝝ repreſentatur. Et ideo dixit Auic. Jnflāmata mā: in ethica vo ⁊ qm̄ caliditas eſt multū in quāto diminuta: iō indicat̄ a tangente ꝙ calidi tas putride eſt intenſior abſoluta: cum quo tñ ſtat ꝙ ſit cali ditas ethice intenſior q̄ꝫ illius putride: ⁊ hoc ſi ethica ad eā ſecuta eſt: vt dictū eſt: ⁊ tu bene conſidera.

ℂ Jtē eſt aliud ſignū: qm̄ cum in pnͦ tangit̄ patiens percipit̄ caliditas magis ſuauis. ⁊ cū remanet manus ſup eum hora vna appet cū fortitudine ⁊ mordicatione: ⁊ non ceſſat aug mentari ⁊ eam qm̄ calor ethice eſt fundatus in ſuba groſſa terreſtri tarde impreſſionem ingerente: ſꝫ qn̄ perſeuerat ta ctus: q: in eo tanto tpe multiplicat̄ vapor ſub tactu: cuꝫ va por ille ſit acutus mordicatiuus. hinc in ꝓceſſu mordicat ⁊ non ceſſat augmentari. Sed hic ſcito ꝙ calor ꝯtinue mino rando ꝓcedit: q: minor inꝰ ſcda q̄ꝫ in prima: ⁊ minor in ter tia q̄ꝫ ſecunda. qm̄ calor preternaturalis menſurat̄ ad men ſuram caloris nālis: ⁊ q: nālis cōtinue remittitur: hinc ⁊c.

ℂ Jtē loca cordis arteriaꝝ ⁊ venaꝝ ſunt calidiora: qꝺ in eis eſt. hic eſt locus ſpeculationis quā ſpeculationē in preſen tiarum omitto. Tu tñ ſcito ꝙ p loca arteriarū debes intel ligere arteriaꝝ. ſ. manuū ⁊ pedū ⁊ eoꝝ venaꝝ que arterijs aſſociantur. Et cā: qm̄ calor in corde ethici eſt maior q̄ꝫ in aliarū febrium corde: q: ui diffuſus per venas ⁊ arterias etiā in eis

in eis magnus repñtaſ: ⁊ maioꝛ in exiſtere ſaltē ꝗ̄titatiue:
ꝗ̄ in alijs partibus corpoꝛis: propterea qꝛ repñtaſ in illis
cū multitudine vapoꝝ qui eleuanſ a ſanguine: ⁊ ſpiritib⁹
in venis ⁊ arterijs ꝯtentis: qḋ non accidit ex repñtatione ca
loꝛis in alijs partibus corpis. ſ. vbi non ſunt arterie ⁊ vene.
In putridis autē ſecus eſt. qm̄ in eis per totū corpus repꝛe
ſentatur caloꝛ cū vapoꝛibus. ⁊ tu adhuc ꝯſidera. ¶ Itē ca
A liditas eſt ſilis. i. non paroxiſmãs: ⁊ nō minuiſ: ſed hñ qñq̄
augeſ: vt cū ſupuenit ei cibus augmentaſ velociter. Et hic
aduerte q̄ dato q̄ ex aſſumptione cibi in putrida caloꝛ intē
datur nō tñ oꝫ caleſieri: vt in ethica. In ethica aūt eſt calidi
tas non vehemēs. i. non fiens: ſed facta. ⁊ ideo qñ cibus inci
pit caleſieri: caleſacit corpus: ⁊ ab eo ſe caleſieri percipit:
ſed in putrida: qꝛ caliditas eſt fiens ſentit patiens caloꝛem
putride: ⁊ non notat ſiue ꝑcipit caliditatē cibi: dato q̄ ab ip
ſo caleſiat. Et ideo abſolute dōm q̄ in vtraq̄ cibus calidi
tatem inducit: ſed talis ab ethico ꝑcipiſ: ⁊ a patiente putri
dam: nō ꝑcipiſ: vel ſaltē ſic nō ꝑcipiſ ꝓp varietatem caloꝛis
putredinalis. Ad hanc aūt ſenſationē in ethico adiuuat ci
to delatio cibi ad mēbꝛa: qꝛ ꝓp defectū materie tranſit cito
cibus: ⁊ ab ipſa mã nō impediſ: nã in putrida cū ſit pꝛeſen
tia materie: ipſa impedit cibi velocē tranſitū: etiã qꝛ virtus
B pigritaſ impedita circa materie digōnē. Amplius imagina
ri velis: q̄ in cibo intrante ſtōm eſt duas partes aſſignari.
vnã ſubtilem roꝛalem: q̄ cito tranſit ad mēbꝛa: qꝛ. ſ. duabus
hoꝛis vel circa: ⁊ iſta eſt pars ex qua ethicus ſentit caloꝛē: ꝗ̄
quia eſt multū inflãmabilis: ⁊ cito. ⁊ qꝛ motus huius par
tis diuerſificaſ in diuerſo tpe. iō qdaꝫ auctoꝛes ſcripſerunt
duabus hoꝛis poſt cibū ſentiri talē caleſactionē. qdã tribus
hoꝛis poſt ⁊ qdam vna hoꝛa. Alia autē pars cibi eſt groſſa
cuius moꝛa eſt in ſtō pluribus hoꝛis ꝗ̄ duabus: ⁊ vadit ad
epar gradatim: ⁊ ſit ſanguis: ⁊ ſit deinde humiditas pꝛima
⁊ cambiū ⁊ nutrit: ⁊ totū hoc vꝫ fieri ſpacio. xiij. hoꝛarū vt
Auerrois. 6. colliget. in fine ⁊ in practica cãticoꝝ. cōmen
to. 12. ⁊ tu ꝯſidera. Gal'. aūt ꝑ de differentiis poſuit adde
re caloꝛem addito cibo ⁊ addere pulſum in magnitudine
⁊ velocitate eſſe ſignū ꝓpꝛiū ⁊ inſeparabile ethice: nã ſem
per qñcūq̄ exhibeſ cibus ſit hec inuaſio ſiue in aliquo mō
typi. nã inuaſio in ethica non ſit abſq̄ cibo: ſed hñ in putri
da. Et ſequēdo q̄ dicta ſunt ꝓ cōplemento cauſe dōm q̄ hu
miditas illa roꝛida occurrens mēbꝛis ipſis aridis eſt cã per
antipariſtaſim vt vniatur caloꝛ: ⁊ ſic foꝛtificaſ ex cuius vnio
ne in eam agit quã in fumū eleuat. Et ſic fumoſa per corp⁹
diſperſa ipſum caleſacit. Et eſt ſile ſicut cum ꝓijcitur aqua
frigida ſuper calcem caleſactam: aut lateres caleſactos: vt
Gal'. allegato loco. Auerroys aūt. 7. colliget. hunc moduꝫ
medicoꝝ deridet. Uellē iteꝫ ipſius opinionē hic adducere: ⁊
⁊ multoꝝ alioꝝ in mã hac loquentiū eſſet deuiare a noſtro
ꝓpoſito: ⁊ magis theoꝛica ꝗ̄ practica librū implere. Suffi
ciat aūt ibi q̄ ita ſit ex pte rei. ¶ A qualitate mutata. Co
loꝛ faciei liuidus plūbeus diminutione ſanguinis humidi
tatū ac ſpirituū: quoꝝ pñtia ac multitudine coloꝛ ſtat ſloꝛi
dus. nã vt Aui. permutaſ verſus nigrum: maxime qñ vlte
rius ꝓdit aduſtio: qḋ eſt verſus tertiã ſpēm: ⁊ ꝓpter hanc
cãm accidit in cute duricies ⁊ aſperitas. Item coꝛpoꝛis ex
tenuatio oculoꝝ ꝯcauitas notabilis applanatio tēpoꝛum:
non tñ eſt faciei adhuc toꝛnatilitas: ſed pulchꝛitudo eius de
perdi incipit. Et cum hoc longū eſt tps: q̄ hec apparere in
ceperint cum leſione ſenſibiliter operationum cōſuetaruꝫ.
¶ Ab operationibus. Iã dictum eſt in pꝛima ſpecie: ſed il
la intenſioꝛa reperiuntur in hac ſcḋa ſpecie ꝗ̄ in pꝛima. vn
de Auicen. quando febꝛis expellitur. i. tranſit adubel. i. ad
ſecundam ſpeciem: vehemens ſit duricies pulſus: ⁊ eius
debilitas ⁊ paruitas propter caſum virtutis: ⁊ frequentia
eius: ꝓpter eandem cãm: ⁊ maxime qñ cauſa caſus in ethi
ca eſt apoſtema: qḋ non reſoluitur: ⁊ cū res ꝓcedit ſit pul
ſus dictus cauda muris: qꝛ ꝓcedit de paruo ad minoꝛeꝫ de
frequentioꝛi ad frequentioꝛem donec finiat. i. occidat: qḋ
ſi fuerit adubul ex potu vini calidi pulſus erit paruus: ⁊ cō
foꝛtata virtute poſt multas paruas percuſſiones fient aliq̄
magne deinde pur redibit ad paruitatē: ⁊ talis appellatur
falalis ſiue acualis ad ſilitudinem acuū: cum qbus ſubſellia
ſuunſ. Et in ſumma pulſus in differentijs dictis ſupꝛa aug
mentabitur: qꝛ. ſ. efficietur minoꝛ durioꝛ frequentioꝛ. Acci
dit ⁊ iſtis tuſſis ſicca nocumēto cōicato mēbꝛis ſpūalibus:
qñq̄ humida congregatione alicuius humiditatis in illis.
Item ex vapoꝛe feruido eleuato ad ſupioꝛa accidit eis ge
narum ruboꝛ. Itē doloꝛ in ſiniſtra ſpatula: ꝓpter colligan
tiam cū ſpūalibus. ¶ Cūq̄ hec ad ſtatū eius peruenit: ma
gnam hꝫ ſilitudinem ex parte ſignoꝝ ēt cum ethica tertie
ſpeciei. ꝓpter quod Auic. vnicum fecit caplm. Et ideo ad
ſigna tertie ꝯdeſcendam ab his que ſcḋe dīia ex parte intē
ſionis. Initium faciens ab vrina. In hac vrina eſt oleaginea
vere: ⁊ apparent petaloides ⁊ crinoides: vt ſupꝛa. Item ali
qñ apparent ſicut oculi olei effuſi in aqua. Egeſtiones ſunt
vnctuoſe. ¶ A ſubſtantialiter inherentibus ſatis dictū eſt.
¶ A qualitate mutata. Pulchꝛitudo faciei in totum abla
ta: ⁊ eſt facta toꝛnatilis ⁊ terribilis aſpectus eſt: quippe ve
lut moꝛtui: iam diminuto caloꝛe ſanguine ⁊ ſpiritib⁹: quo
rum pꝛeſentia ſtat viuacitas ⁊ pulchꝛitudo: ⁊ oculi poſiti
ſunt in ꝓfundo ipſis ꝯtractis ad intra etiam paruificati vi
dentur introiſſe magis ⁊ multiplicatur lipitudo ſicca. ⁊ cu
tis frontis tenditur: ⁊ deſtruitur coloꝛ cutis: ⁊ eſt vt ſit ſup
ipſam pulula quidam: ſicut accidit ex aduſtione ſolis itine
rantibus in eo. Item creſcunt. i. manifeſtantur extremita
tes oſſiū omnis mēbꝛi: ⁊ videtur eius venter minoꝛari: ⁊
adherere cum doꝛſo ꝓpter foꝛteꝫ ⁊ extremã ꝯſumptionē: ⁊
⁊ ypocundrium eſt ſurſum tractum ad toꝛacem ꝓpter cō
tractionem: que accidit in lacertis eius. vnde ypocundriuꝫ
mouetur verſus ſuam oꝛiginem. cutis arida multuꝫ. Qꝛ ſi
digitis eam trahes ſic tracta remanebit vt coꝛium carens
humiditate qua mollis fiat: ⁊ ad ſuū redeat locū ſubtiliaſ
naſus a foꝛti ſiccitate. ¶ Ab operationibus pulſus dīie di
cte augentur: vt qꝛ ſit magis minutus ſiue ſubtilis: qꝛ exic
catur magis: ⁊ attenuatur arteria debilioꝛ durioꝛ frequen
tioꝛ. grauitas eleuandi ſupercilia ꝓpter debilitatē virtutis
motiue: ⁊ qꝛ muſculi eleuantes facti ſunt incōuenientes inſtrꝫ
ex nimia eoꝝ ſiccitate. ſit oculus ſomnolentus: ⁊ clauſus
abſq̄ ſomno. Nã vt ꝑmo de differētijs nō ē ſomn⁹: ſed vigi
landi impotētia ꝓpter debilitatē virtutis. Nam hi ex mul
ta ſiccitate nō pñt bene doꝛmire: ⁊ vt dictū eſt de paupera
ti caloꝛe ⁊ ſpiritu: non pñt palpebꝛas eleuare. ad quod etiã
facit ſiccitas muſculoꝝ nimia. Elongantur pili ideſt appa
rent longioꝛes ꝓp cutis depꝛeſſionē ex ꝯſumptione carnis.
pili eriguntur ꝓp ꝯtractioneꝫ cutis ⁊ ideo videnſ longioꝛes.
Et qdã dicunt de facto longioꝛes fieri: qꝛ in ethicis iſtis ex
calido aduſtiuo multiplicaſ mã fumoſa gñationi piloꝛum
apta. Nã in his non ex toto deficit nutrimētū ex vapoꝛe ele
uato ⁊ humido extenſibili. Cadunt in eis pili iam conſum
pto humido in poꝛis eoꝝ: vnde poꝛi elargati eos non deti
nent. conſidera. Item in eis apparent pediculi ꝓpter coꝛru
ptionem nutrimenti ſub cute ex debilitate virtutis nutriti
ue. vnde pꝛius ſub ea generantur deinde egrediuntur. In
curuantur vngues ex nimia ſiccitate ſicut coꝛiū ad ignem.
Conſil'r arcuantur: ⁊ tunc venit ad ſtatum: ⁊ tendit ad oc
caſum ⁊ liqueſiunt. Et hi ⁊ precedētes ſemper hñt ſtoma
ci debilitateꝫ. Et hic nota q̄ cū ſignis ethice ſemper appa
rent ſigna leſionis mēbꝛi a quo incepit ethica.

Signa tranſitus effimere in ethicam. Quia effimera
preceſſit exiſtens poſt ſcḋm aut tertium dieꝫ in C
eodem gradu: ⁊ ſic febꝛis perſeuerat abſq̄ aliqua vehemē
tia. Nã ſm plurimū febꝛis effimera declinat poſt. xxiij. ho
ras. Unde Aui. Cū ergo pertranſit ⁊ nō declinat: imo ſic cō
tinuat vſq̄ ad tertiū diē: ⁊ oī die ſit foꝛtis. tunc illa eſt ethi

ca:ꝛ appetin coꝛpoꝛe infirmi liuiditas obſcuritas ſiue pal
ledo:ꝛ incipit coꝛpus ꝯſumi.ꝛ non notabiliter.ꝛ qꝛ coꝛpꝰ
eſt paratum ethice:ꝛ qꝺ pceſſerunt animi accidētia foꝛtia
aut cā pꝛimitiua:alia foꝛtis vt vigilia ſupflua fames:ꝛ hꝫ.
ex ſuperius numeratis.Unde cū ſic pſeuerat febris ēt his
ſignis pſeuerantibus:tūc eſt ethica:ꝛ maxime ſi cū his ab
paruerint ſigna pꝛime ſpēi leuia.qm̄ talia debēt in pꝛ̄ᵒap/
parere.Et dixit Auic.Et de ſignificationibus pmutatiōis
febꝛis effimere ad febꝛē ethicā eſt vehementia foꝛtis cali/
ditatis intro valde:quaſi dicat:in pꝛima imiſſiōe manus ſu
perficialiter non apparet vehementia caliditatis:qꝛ eſt oc
culta intro valde.Ethice eni caloꝛ eſt maioꝛ caloꝛe effime
re:ſed non eſt ſic ſuperficialis:ꝛ ideo cum perſeuerat ma/
nus medici ſuper bꝛachiū infirmi percipit medicus calidi
tatem foꝛtē que eſt intro valde:qꝛ occulta.Et ex his tol/
litur contradictio inter Gal.ꝛ Auicē.

D **Signa** pmutationis putride in ethicā:qꝛ putrida re/
ceſſit:ꝛ ꝙ remanſit caliditas ſicca poſt declina
tionē ipſius febꝛis:ꝛ poſt ſudoꝛē exuberantē:ꝛ qꝺ illa ca
liditas ſic pſeuerat cū leſione operationū omniū.Et qꝺ coꝛ
pus incipit areſieri ꝛ extenuari.Et in vꝛina incipit appare
re vnctuoſitas:ꝛ ſilr̄ i egeſtione.Qꝫ ſi remāſit putrida oc/
culta cū ipſa ethica in pulſu inuenief coartatio:que nō re/
peritur in ethica ſimplici:ꝛ caliditas vie accidit in paroxiſ
mis.ꝛ tu per ſigna alia pme ſpeciei ac ſcđe diſcurras vt be
ne cōpꝛehendas:ꝛ non decipiaris.De ſignis tm̄ cōpoſitiōis
ethice cū alijs febꝛibus dicetur in ſequenti caplo.

E **Signa** pꝛonoſtica.Ethica eſtiua ſcđe ſpēi eſt deterioꝛ
hyemali:ꝛ maxᵉ q̄ꝫtū ad cām curatiuā:qꝛ diffi/
cilius curaf:ꝛ facilius in tertiā ſpēm labitur pp aeris ꝯſti/
tutionē:ſed q̄ꝫtū ad cām introductiuā: hyemalis deterioꝛ
ꝛ piculoſioꝛ:qꝛ a foꝛtioꝛi cā introducif.℃ Cum febꝛis coꝛ
pus liq̄facit ꝛ extenuat.ſi non moꝛif in ptiſim ꝛ ethicā inci
dit.℃ Dis febꝛis cū plongaf:ſequif eā febꝛis fixa.Gal.de
malicia ꝯplonis diuerſe.℃ Qn̄ vngues incuruanf tūc eſt
in ſtatu:ꝛ nō eſt illi cura.℃ Qn̄ aūt capilli cadūt tūc moꝛs
eſt vicina.℃ Qn̄ ei ſupuenit fluxus vētris tūc moꝛti eſt p
pinquus qꝛ citiſſime deijcit virtutē.vn̄ 5ᵒ apho.Quibuſ/
cunq̄ ptiſicis diarria ſuperuenit moꝛienf:qꝛ aufert nutriᵐ
virtuti.℃ Qn̄ aūt tibie inflari incipiūt:tūc diu viuere non
pn̄t:ſed vtplurimū circa tertiū diē moꝛiunf.℃ Haly.Si vi
des virtutē debilitatā ꝛ mēbꝛa iā decreſcāt ꝛ liquefiūt do/
nec vene videanf vacue:ꝛ iā minuunf arūdines manuū ꝛ
pedū:tūc caue a curatiōe eius.℃ Areſactio incipiēs a coꝛ/
de ē deterioꝛ ceteris ꝛ citius ad moꝛtē feſtinat.poſt eā i ma
licia q̄ ē ab epe.deinde q̄ ē a ſtō.ꝛ ſic de alijs ſm eoꝝ diuerſi
tatē in notabilitate 7ᵉ terap.ꝛ de his in fi.rubꝛice huius.

℃ De cura febꝛis ethice ſimplicis. Rubꝛica.ij.

F **Dicitur** ſimplicis:qm̄ de cura eiꝰ:vt cum
alijs cōponif febꝛibus dicef i ſe/
quenti caplo.Et an̄q̄ꝫ ad eā curādam te intro
mittas:pꝛius cōſiderare debes ſi ipſa curabi/
lis exiſtit an non.qꝺ ex habitis ſignis cogno/
ſces.Qꝫ ſi incurabilis erit eam relinq̄.iuxta illud Gal.pa/
tronis nr̄i.p̄ apho.cōmento 8ᵒ.Moꝛituri ſolis pnoſticis
ſunt relinquēdi:ne ēt cū moꝛianf nomē mali medici ſubea
tis.Et vt in re iſta doctioꝛ efficiaris.ſcito ꝙ vt Aui.ꝛ cete/
ri auctoꝛes nr̄i.Ethica q̄dē in pꝛ̄ᵒ re:qꝛ pme ſpeciei ē diffi
cilis cognitionis ꝛ facilis curationis:niſi ex malo regimine
aut ignoꝛātia medici in aliā trāſiuerit ſpēm:ꝛ in fine ſui.ſ.
in ꝯceſſu:doum.ſ.puenit ad ſcđam ſpēm eſt facilis cognitio/
nis ꝛ difficilis curatiōis:ꝛ finis adubul:qꝛ ſcđe ſpēi:qui ſa/
pit nām pꝛincipij tertie ſpēi:vt ſupꝛa nō recipit curationē
penitus:qm̄ tertia ſpēs manu hoīs curari nō pōt.cuius cā
aſſignata fuerat ſupꝛa in pꝛincipio capli:qꝛ iā ꝯſumptū eſt ra
dicale hūidū.In pꝛincipio aūt qꝛ nō eſt facta magna ꝯſūptio:
ꝛ virtus valida eſt ꝛ foꝛtioꝛ ſilr̄ ꝛ mēbꝛa:hinc curari pote/
rit ꝛ facile.Sed in ſcđa virtus eſt notabilr̄ defecta ꝛ mem/
bꝛa exiccata ꝛ debilitata.hinc cū magna curabif difficulta/
te.In ſcđa vō eſt in totū defecta virtus.hinc ꝛc̄.Ita ꝙ me/
dia ſe hꝫ medio mō inter pmā ꝛ tertiā quo ad curā ꝛ quo
ad cognitionē.ꝛ punctus medialis eſt punctus mediꝰ lati/
tudinis ſcđe quo ad hec duo.ꝛ tu ꝯſidera.Nā pꝛ̄ᵐ ſcđe ſa/
pit nām finis pᵉ:ꝛ finis ſcđe nāꝫ pꝛincipij tertie.℃ Et dixit
Gilb.ꝙ cā difficultatis cure ſcđe eſt tripler.Pꝛima debili/
tas caloꝛis nālis ꝛ foꝛtitudo innālis ipugnantis:ꝛ ſoliditas
māe in q̄ fundaf difficulter recipiētis humiditatē ei adue/
nientē.nā an̄q̄ꝫ ad eū veniat hūiditas ipſa ꝯſumif.Tertio
ſilr̄ triplicē cām aſſignat.Pꝛia inālis caloꝛ vitiate accenſus
ꝛ ꝯſumens humiditatē.ſcđa ꝯſumptio humiditatis radica
lis q̄ reſtaurari nō pōt.tertia elōgatio nutrimēti ꝙ an̄q̄ꝫ ad
mēbꝛa veniat in vltimo ꝯſumptiōis ipſius poſitū eſt.ꝯſide/
ra.℃ Sed q̄res:quare ethica ponif ſic difficilis curationis G
ꝛ non putrida.Dōꝫ ꝙ caliditas in coꝛde poſita a vapoꝛe pu
trido quo hꝫ dependentiā:facilius remoueri pōt q̄ꝫ calidi/
tas ethice.nā humoꝛ eſt a nā:ꝛ auxilio artis a coꝛpe facilr̄
expellibilis aut pmutabilis:a quo vapoꝛ eleuaf:ſed calidi/
tas ethice eſt in ipſo coꝛde fundata ꝛ in alijs membꝛis ꝛ in
ipſis humiditatibus nutrientibus mēbꝛa:ꝛ eſt independēs
mō mēbꝛa calefacta humiditates calefaciunt eoꝝ ꝛ defic/
cant:ꝛ calitas humiditatū mēbꝛa ſic calefaciūt.ꝛ ſic in cali/
ditate accidit circuitio.pp quā difficultaf eius cura.

Canones Unicus eſt canon in cura eius ponendus: D
ꝛ eſt infrigidatio ꝛ hūectatio.vn̄ Auicen.
Intentio in curatiōe feb.ethice eſt ifridatio ꝛ humectatio:
Sꝫ vt pticularius loq̄r.tres tibi tales ponā.Pꝛimus oꝛdi
natio diete.Scđs alteratio.Tertius accn̄tuū coꝛrectio.pmꝰ ꝛ
ſcđs:vt pꝫ ſub vna claudunf itētiōe vn̄ iaꝫ dicta.circa quā
opꝫ alias pticulares intētiōes intelligere.℃ Pꝛia ꝙ infri/
gidatiua in hoc caſu non dn̄t eſſe multū in gradu eleuata
pp caloꝛis eoꝝ debilitatē.ſic.n.extingueref:ꝛ qm̄ puꝰ caloꝛ
tātā frigiditatē tolerare nō pōt.vn̄ nō dn̄t trāſire 2ᵐ gradū,
ꝛ tu hec diuerſifica ſm diuerſas ſpēs.Nā pma tolerat fri/
gidioꝛa.ꝛ tertia vult minꝰ frida.vt i p̄ pp caloꝛē ꝛ virtutem
eſſe in ea debilioꝛē.media aūt media inter hec.Qꝫ ſi aliqn̄
euꝫ aliqua tali in 3ᵒ aut 4ᵒ ptranſibis.debilita ipſam aut ex
pte q̄ꝫlitatis:aut ex pte alteriꝰ ſecū cōmixti refrangētis.Et
ꝙ adminiſtrata dn̄t eſſe magis humectatiua q̄ꝫ infrigidatiua:
qm̄ plus humectatiōe egemus.Et ſcito ꝙ frigida multum
in hoc caſu exiccāt de p acceñs.ꝛ hoc ſubalr̄:qm̄ debilitan/
do calitatē mēbꝛoꝝ:ꝓhibet ea a debita nutricatione:ꝛ ſic
exiccanf:ꝛ p maxime ſi ſunt frida ꝛ ſicca q̄ adminiſtranf:vt
ſunt troci.de cāphoꝛa ꝛ ſilia.℃ Tertia ꝙ hūida nō dn̄t eſſe
foꝛtia ꝛ foꝛtis ipꝛeſſionis:ne opus calitatis obtundant:ſed
dn̄t eſſe cōmēſurata diſcraſie febꝛili:neq̄ꝫ dn̄t eſſe caliditati
ꝯiuncta:vt eſt vinū carnes ꝛ hiꝰ.ſed friditati:de q̄bus habe
his exempla.Et iō dixit hn̄ Aui.Tu non debes accipē:ſicut
trociſc.de cāphoꝛa:ꝛ de ſpodio:neq̄ꝫ humectantia q̄ calefa
ciunt ſicut vinum.Qm̄ ſi ex vna pte infrigidādo aut hume
ctando iuuant ex alia nocēt.℃ Qꝫ ſi neceſſitas te vocat ad
vehementē infrigidationē:tūc eſt quarta intētio:debes cō
miſcere q̄ illā remittāt frigiditatē.Et ſilr̄ ſi eſt cū illis frigi/
dis ſiccitas q̄ illā remoueant ſiccitatē.vt xᵖi grā.cōmiſcēdo
violas aut nenufar ꝛ hiꝰ.cū illis trociſc.ſcꝫ de cāphoꝛa ꝛ
ſpodio.vt aquā oꝛdei cū vino ꝛ hiꝰ.Ita ꝙ aut cū eis cōmi/
ſceas:aut fac illā pcedere aut ſeq̄ vt coꝛrigaf nocuᵐ ab il/
lis futurū:ſed melius eſt cōmiſcere.℃ Quinta intētio ꝙ a
ſtipticis foꝛtibus:nam debilia nō nocent:debes abſtinere:
ꝛ ſeq̄f ex ſcđa.nā ſtiptica coꝛpus exiccāt:ꝛ claudēdo ꝛ co/
adunando ſupficiē carnis ꝛ cutis ꝓhibent penetrare frigi/
da.ꝛ etiam ipſa ex eadem cauſa ad interioꝛa nō penetrant.
℃ Sexta ꝙ ſi talia equalia tuo nō inuenies ꝓpoſito:tu de/
bes cū reiteratione pcedere cū remiſſionibus ꝛ in q̄ꝫtitate
multiplicando.non tm̄ tantū ꝙ nām ſuffocent.vnde te mo/
dera.

dera. ⁊ hec eſt via ſecurior ꝓcedere. ſ. cū leuioribus fridis reiteratis ⁊ in q̄ꝫtitate maiori exhibitis: vt infra. ⁊ tu ꝯſidera. ¶ Septia. ꝙ approximata ſint arōatica cā pꝫ. ¶ Octaua. ꝙ hoꝝ approximatio fiat ſtō vacuo: ne digō ipediatur. ¶ Nona. ꝙ fiat inceſſanter remedioꝝ fridoꝝ crebra renouatio: ne ab ipſis ſic calefactis caleſiant mēbra. ¶ Decima. ꝙ ꝯſideret actualis friditas pānoꝝ: ne p ipſoꝝ applicationē aliqñ accidat rigor horripilatio ⁊ hiꝰ. ⁊ iō tu calefacias vt oportebit. ¶ Et i expediēdo hos canoñ. ſic ꝓcedā: vt q̄ p̄ ponā q̄ ꝑ'tinent ſpēi ex pte ſaltē duoꝝ primoꝝ. 2° ꝓcedam ad declarandū q̄ ſcdē cōpetunt: ⁊ q̄ tertie conueniunt.

¶ Pro ꝑmo initiū faciēs vt decet ab aere. dico ꝙ aer dꝫ declinare ad fridū ⁊ humidū: q2 ad ꝯ̄tiū cāe ſue: vt cetere res nō nāles. Et laudat̃ in eſtate aer ſeptētrionalis. nā infridatio aeris eſt melior res eis. Auic. quē debemus moderare ne ſua exceſſiua qualitate de p acciñs ericceti: vt facit frigiditas exceſſiua in hoc caſu: vt pauloante dcm̄ eſt. nā vt poſſibile eſt ſit aromaticus. ⁊ tu ꝓ eo corrigēdo ſeu alterando recurre ad ea q̄ de feb. peſtilentiali: ⁊ ibi habes copioſe. Jrrorationes aūt ſunt hoc caſu ꝯuenientiores ex aqua frida. ⁊ qdam faciunt cadere eā ab alto in peluim ad humectandam camerā ⁊ ad ſomnū inducēdū mediante ſono. Et iuxta habita prima ſpēs fortiora ſuſtinet infrigidantia. Et aer frigidus inſpiratus eſt valde cōueniens. Sed ad extra corpori adueniens euitandus: ne catarri efflūant ⁊ cutē inſpiſſent ꝓhibendo exaltationē fumoꝝ putridoꝝ: neqꝫ ſit multitudine hoīum frequentatus. Qz ſi pp frigus vt hyemis ignē in camera accendi oporteat: illū modera ꝭm imminentē neceſſitatē ex pte infirmi ⁊ egritudinis. Et loca terranea ſunt alijs non ꝯtradicentibus altioribus meliora. veſtes induat lirieas veteres mundas odoriferas a lotione earum parum diſtantes. Jtem odorēt res frigidas ⁊ hūidas: vt infra.

¶ Sōnus ⁊ vigilia. Sōnū euitet diurnū: vt pōtniſi ſit cōſuetus. Jtem ſi non dormierit in nocte. dormiat aliqual'r in die cū canone ſuo q2 melius eſt differre poſt cibū per tres horas ꝓp illud qd̄ accidit de calefactione aſſumpto cibo. ⁊ ita fiat poſt cenā: niſi obſtet debilitas ⁊ ꝯſuetudo: ⁊ breuit ſōnus ꝓlōget ad hūectādū: ⁊ euitet̃ decubitꝰ ſup̄ ſpinaꝫ oīo.

¶ Motus ⁊ quies. Inconuenit motus ⁊ exercitium qd̄libꝫ qd̄ hꝫ ericcare ⁊ reſoluere. Cōuenit magis quies ⁊ nō ſupfłua. leues fricationes poſt ſomnū facte. pectinatio mundificatio digitorum pedum ⁊ hmōi.

¶ Jnanitio repl'o. Euitet̃ repl'o ⁊ ēt inanitio. ⁊ eiꝰ cibus diuidendus eſt in plures vices parū ꝓ vice. Nō inferatur eis violentia in fame ⁊ ſiti. ſ. ſuſtinēda: ⁊ nocet eis oīno. Auic. ⁊ 5° terap. dabat Gal'. ter in die cibū. Jtē euitent̃ eūones fortes. Euitent̃ animi accñtia mala ericcātia reſoluentia ⁊ gaudio ⁊ leticia vtat̃ ⁊ moderate. Stet cum amicis cū delectatione aſpectione pulchrarū rerū delectabilium: vt ſupra de melancolia. Euitet cogitationes aſſiduas: forte ſtudium ⁊ huiuſmodi. ⁊ a coytu abſtineat omnino.

¶ Cibus potus. oēs cibi calidi ⁊ ſicci facile inflāmabiles in hūores cal'os ꝯuertibiles: dure digēonis. tarde penetrationis acuti. ſ. ⁊ ſalſi ſunt euitādi. Panis nō ſit ſalitus: vel ſaltē nō multū. valet cōmixtio ſeminū portulace cū eo: nebule ex farina ꝯueniunt. paſtilicia alia groſſa euitent̃ cruſte panis ⁊ hiꝰ. Et melius eſt vt ſemp comedat̃ in aliquo liquore infuſus: vt in brodio in aqua ⁊ hiꝰ. qm̄ vt dictū eſt intentio maior eſt humectatio. Carnes ꝯueniunt tēperate ⁊ hūide a ſuo ortu parū diſtātes lactentes. vt ſupra 3° ca. quas ēt tu cū lactucis portulaca ⁊ hꝫ alterabis. Euitent̃ aquatice ⁊ lacunales. Ex ptibus eaꝝ ꝯueniūt teſticuli pulloꝝ edoꝝ agni ⁊ vituloꝝ. ⁊ ſint carnes medie inter pinguedinē ⁊ maciē. naꝫ nimiū pinguia appetitū deijciūt ⁊ ſtomacū ledunt. q cōiter in his reperit̃ nocitus. elixe aūt ſunt ꝯuenientiores. Ex piſcibus ꝯueniūt petroſi anguille in veru cocte. Jtem cancri ex hōa aqua decocti cū ordeo vt remoueat̃ pars ſalſugino

ſa: per quā aqua coꝝ ſit ſolutiua: ⁊ comedat̃ cū vino granatoꝝ aut arancio dulci cū modico çuccari. Et ſic carnes cum aliquo ſapore cōſequente ad intentionē dictam. Cōueniunt oua recentia ſorbilia cū albo ⁊ vitello ſimul ſumpta. Jtē in aqua fracta ⁊ in eadē cocta. Jtem recenta prius fracta in aq̄ frigida per horas. deinde in aqua cocta. cum qbus potes ponere ſuccū arancioꝝ granatoꝝ cū modico çuccari. Conueniunt fructus poſiti ſup̄ 3° cap. ꝯtra cām cal'am ⁊ ſiccam. Ex ferculis cōueniunt ea que ſub ea rubrica ſunt. ⁊ habes in de dietis multa. Et laudat̃ ſumme ptiſana ⁊ panis lotus in aqua frigida: de qua infra. cū qbus ponere poteris ſuccū granatoꝝ dulcium: aranciorum dulcium cū çuccaro ⁊ hiꝰ. Jtem conuenit gelatina facta cum agreſto aut vino granatorum non acetoſo cum çuccaro cum roſis ſandalis coriandris lambruſca ⁊ hꝫ. Et tu ex datis. 4. cap̄. compone ſapores ⁊ alia ſcdm̄ vſum patrie: non recedendo ab intentione. Tu itaqꝫ dietā ordina vt decebit. Cūqꝫ ſentit rectificatiōem nō eſt malū vt cibetur caſeo recenti nō ſalito. Aui. quod dictum intelligunt qñ ethicus eſt in cōualeſcētia. cōſidera. Et pro nunc ſcito ꝙ licet regimen poſitū ſit oi ethico ꝯueniēs. illō tñ diuerſimode applicandum eſt ꝭm diuerſitatē temporū virtutis ſpecierū eius ac aliarum circūſtantiarum. Nam quia in prima ſpecie eger eſt fortior: maiorē cibi quātitatem ſuſtinere poterit. ⁊ ſic de alijs in vna vice. vbi in ſecūda exiſtens pp debilitatem virtutis. nō quare in eo oportebit diuidere. vnde Auerroys. 6. colliget. Cura primi gradus ⁊ ſecundi vſqꝫ ad poſſibilitatem ſanationis eadem ex iſtis: niſi quia diuerſificatur ꝭm plus ⁊ minus. Jn tertia ſpecie labora ad nutriendum cū his que velociter penetrant boni odoris ⁊ hiꝰ. particēdo cibū in plures vices. Ad ſandalum autē nō labores: vt ſupra ⁊. 1 o. Almā. ⁊ vt Haly. non ſunt probibendi ab his q̄ appetunt: niſi ſint multū nociua. Jn cibādo autēꝫ ethicos Aui. principaliter eſt viſus indicationē a v̄tute ſumptam cōſiderare. Jnqt ſi v̄tus debilitat̃. ſ. manifeſte nō ē malū vt cibent̃ iure fro. carnibus edi agni. ⁊ fortaſſe eſt neciūm vt cibent̃ ex carnibꝰ faſianoꝝ perdicū pulli: q2 .ſ. qñ debilitas eſt maior. Qz ſi ꝓlongat̃ cuꝫ ea debilitas ad ſincopim: eſt nec̄e vt cibes aq̄ carnis. vnde Hyp. eſt nec̄e vt feſtinemus ad eoꝝ reſtaurationē in virtute cū nutrimento ⁊ potu q̄ ſint facile ⁊ multū ⁊ cito nutribilia: q cibꝰ vt Aui. ⁊ ſupra dꝫ in vices ſeparí: ⁊ nō in vice vna ſaturari pp debilitatem virtutis ⁊ caloris innati. Et laudat̃ ſūme lac de quo ſtatim cum de potu: que danda ſunt expleuero. ¶ De potu Auic. virtute ente debili da vinū ſubtile pmixtū aqua multa. Dixit aqua multa: q2 abſolute vinū potens: q2 cal'ꝫ ⁊ exiccatiuū non cōuenit. Conuenit aqua ordei excorticati bulita vſqꝫ ad aperturā ordei incluſiue cum pauco çuccari. Auic. laudat eā decoctā cū corpore cācroꝝ prius ter lotoꝝ in aq̄: ⁊ vt Gēti. in lib. i. aq̄ ponunt̃. ℥. ij. cācroꝝ. extremitates autē nō ſunt ita hūide. ⁊ cū çuccaro: ſꝫ hoc nō eſt in vſu. Et vt ſupra ſi ſint ſiticuloſi da eis bibere. ⁊ cōuenit potus eius cōuenientis q̄ꝫtitatis ꝓ vice: ⁊ qñqꝫ copioſus: poſt. ſ. digeſtionē cibi ſi eo indiguerint pp ſitim: vt 7°. coll'ꝫ. vñ aqua ordei eſt eis potus ꝓprius ⁊ abſqꝫ vino qñ. ſ. nō eſt debilitas fortis. quo caſu exhibe aquā vinatā: aut vt 5°. terap. vinuꝫ albū pauciferū clarū nō nouū aq̄ multe pmixtum: ⁊ hec varia ꝭm etatē v̄tutē ꝯſuetudinē tp̄s anni ⁊ hiꝰ. ¶ De potu autē aq̄ frigide quaſdā ponā cōcl'ones ex auctoribus nr̄is collectas. Prima ꝙ ipſa in ſuo tp̄e exhibita eſt in ethica multuꝫ ꝯueniēs. pꝫ. q2 maxie intētionē pficit principalē. ¶ 2ª ꝙ in ꝑ ſpē ethice v̄tute exiſtente robuſta ac corpe ſanguine pleno eſt oīno exhibēda: niſi fuerit cōtradicēs: vt infra. ¶ Tertia. ꝙ vbi virtus ſit debilis ⁊ ſanguis paucus: eſt ei nociua ⁊ piculoſa: qm̄ cal'm extinguit: ⁊ cor ipm frigiditate ſua nimiū pcutit. vñ piculum ē extinctiōis egri aut ꝯuerſionis ad ethicā ſenectutis: ⁊ ſūt ꝯcl'ones i lib. de tabe a Gal'. poſite. Et hāc vltimā videt̃ corrigere. 1 o. terapē. igt. Ethici repē

tinā aquā frām.i.ſubito in vna exhibitiōe datā non ferunt:
qn ledantur in pn°.i.in corde. Propterea dixit Raſ. 9. Al
manſ. Aqua frida paulatine in potu ſumaṫ. ¶ Quarta. ꝙ
non eſt exhibēda aq̄ frida in ethica q̄ ſecuta eſt ad morbum
diuturnū. Gal. allegato loco. ⁊ illa ē correm 3ᵉ. qm̄ ſiue mor
bus fuerit cal'ʼs ſiue frūs: iā calor ⁊ ſāguis ſunt paucificati.
Et iō bn̄ dicebat Aui. Aq̄ vltimi frigoris pl'ꝫ nocet ei in oi
diſpōne: ⁊ corrūpit inatū calorē mēbrorū eorū radicaliū. for
taſſis feſtinat aut ꝑmutat eos ad aliō gn̄s ethice. ¶ Quin
ta eſt Aui. Aq̄ frida q̄ nō eſt vehementis frigoris: qꝛ deco
cta ſimplex aut ordeacea nō eſt malū ſi in potu deṫ eis ſi nō
fuerit ꝓhibēs. Et ꝓhibēs eſt aut ap̄a ypocūdrior ſaut ehi
mi in toto corpe exn̄tes q̄ digōne idigēt: ⁊ ꝑ tūc nō appent
ſigna digōnis. In ſūma aq̄ ordei eſt pot⁹ eis multū ꝯueniēs
frida: vt dcm̄ eſt. Itē aq̄ ſimplex cocta cū ʒuccaro vel iulep
violato. ⁊ hꝫ. ⁊ vinū albū ſubtile ꝑmixtū aq̄ multa: vt ſupra
ꝯſideratis. ¶ De aceto Auic. in acetoſo eſt exiccatio vehe
mēs: qꝛ in aceto acuto: q̄re opꝫ vt ſolo nō vtaris: ſed cū eo
cōmiſce q̄ reſiſtūt nocumētis eius: q ſunt exiccatio ⁊ reſolu
tio: ⁊ hoc cū aq̄ multa. pp qō in ʒeladorcijs eius tali vti po
teris. ⁊ conſidera. ⁊ forte Auic. intellexit ꝑ acetū almoſos
tale. ¶ De lacte aūt ⁊ de balneo diceṫ ſtatim in cōplendo
2m. Et ꝓcedēdo ad eū dico. ꝙ eorū q̄ ſitim alterāt: aut exte
rius applicanṫ aut ꝑ interi⁹ exhibenṫ. Exm. primorū. vt ſunt
q̄ applicanṫ fronti timporibus naribus collo pectori epati
cordi teſticulis renib⁹ ac maiori pti corpis. q̄ oia recipiunt
diuerſitatē ex pte diuerſitatis mēbrorū: ⁊ ex pte ipſorū ⁊ ap
plicandorū: vt qꝛ q̄dā ſub forma aquea: q̄dā ſub forma vn
guēti. ⁊ ſic de alijs applicanṫ de qb⁹ oibus ponā exm ſuum.
verbi gr̄. qꝛ frōti applicāda ſunt humectantia: ⁊ maxie tpe
cal'o ex aq̄s ſublimationis viol'. roſarū lactuce cucurbite ⁊c̄.
cū pecia linea in his infuſa. ⁊ ſil'r timporibus. ꝯſil'r cum de
coctione horū: ⁊ ſiliū rerū pauco aceti ad penetrandūꝫ ma
gis. Itē ſcito ꝙ qꝛ os frontis eſt groſſius q̄ꝫ timporū fridio
ra ꝯueniūt alijs paribus. vn̄ admiſcere potes cū eis q̄ fron
ti applicanṫ aquā nenufaris ſolatri. ⁊ hꝫ. Conſil'r circa ea
loca opare cū oleis faciendo vnguenta frida cū p̄dictis aq̄s
addēdo ſandalos ⁊ aliqd cāphore aq̄s frigidas. ⁊ hꝫ. etiam
addito modico aceti nō vinoſi facere poteris odoramenta:
vt virtus tolerabit ⁊ diſpō ipſa exiget. Itē ex pluribus fri
gidis pōt fieri odoramētum ⁊ peciola. ⁊ tu fabrica. Cōſil'r
inungatur guttur ſiue collū ⁊ ptes eius laterales cū vnctio
nibus frigidis: ex oleis dictis cucurbitino nenufario ⁊ hꝫ.
addēdo cerā albā modicūꝫ aceti. Et ſup oia ſis ſollicitus in
aſſidua vnctione ſpine. Itē pectus vngatur. emplaſtreṫ cūꝫ
rebus frigidis pectoralibus: addēdo de pinguedine galli
ne de butiro loto prius. Etiā ad maiorē infrigidationē laua
olea cū aqua frigida. Et hic aduerte dicto Aui. Et opꝫ vt
vt nō ꝓlongeṫ retentio emplaſtrorū infrigidantiūꝫ valde ſu
pra mēbra ꝓpinqua mēbris anhelitus. fortaſſe. n. inferret
illud anhelitui ⁊ voci nocum magnum: ⁊ cordi: epati applicen
tur epithimata infrigidātia. de qbus ad plenū ſupra de fe
bre peſtilentiali. Renes cōſil'r aut vngantur aut epithimen
tur cū lacte oleo violato ⁊ modico aceti: ⁊ ita de alijs. Sed
dices debent hec oia ſimul fieri? Dōm ꝙ non: ſed pricipali
ter attendendū eſt cordi: non deſerēdo ipſum cū epithima
tibus pp illud qō dcm̄ fuit ſupra de cauſis caſus putridarū
in ethicā. De alijs operare modo cū vno mō cum duobus
vt ipſa indiget diſpō. Nam cū oibus his ſimul operare eēt
virtutē multū diſtrahere ⁊ nimium infrigidare.

De lacte. ponitur ⁊ a multis in cōplendo hunc cano
nem cū ſit medicina cibalis. Cōueniūt omnes
auctores noſtri lac ipſum cōpetere maxime in ethica: qm̄ in
frigidatiuū nutritiuū ⁊ reſtauratiuūꝫ. virtuti nāli familiare
multū ac delectabile. Propter qō ⁊ tu hic nota: ꝙ q̄ſi cum
domeſticis ⁊ virtuti familiaribus ſuccurrere poteris tuis
infirmis nunq̄ꝫ ad ſilueſtria ꝓcedas: vt qdā auſteri faciunt
⁊ truſantur de bonis q̄ ab auctoribus ſunt magis experta.
Et primo laudatur lac humanum: ſcḋo aſininum. tertio ca
prinum. quarto vaccinū a quo extractum eſt butirū. Et de
bent nutriri hec animalia rebus frigidis ⁊ humidis: vt la
ctucis folijs ſalicis ſpinachijs: endiuia: herba recēti: ⁊ ita de
alijs. Et eligaṫ mulier flegmatica iuuenis circa finē adole
ſcentie puellam lactans trium vel quattuor menſiū a partu
diſtans. Qꝫ ſi haberi non pn̄t omnes iſte cōditiones: ſtuden
dum eſt habere plures poſſibiles. Conſil'r dicatur de aſina
iuueni diſtante a partu nutrita: ⁊ ſil'r de capra: q̄ duo ani
malia eligantur fauella ⁊ non brunella. ¶ Et in exhibitio
ne nota canones. Primus ꝙ non exhibeaṫ ⁊ maxime bru
tale niſi cū eo cōmiſceaṫ ʒuccarum aut mel: qm̄ lactis prohi
bent caſeationē in ſtō: vt 7° terap. nā caſeatū non penetrabit
ꝑ mēbra. Sal ēt ꝓhibet eius caſeationē: ſed qdāꝫ timent in
caſu eius ſiccitatem. qdā non vt Gal. ¶ Scḋs ꝙ incipias a
parua q̄ꝫtitate ⁊ ꝓcedas ad conuenientem doſim. vt verbi
gratia. ab. ℥. iij. vſq̄ꝫ ad lib. ad plus: ⁊ maxime in conſuetis
ſed cōiter vſq̄ꝫ ad. ℥. vj. vel. viij. Tu tn̄ conſiderabis etatem:
ꝯſuetudinem virtutem ⁊ hmōi. ¶ Terti⁹ ꝙ detur mane ſto
maco ieiuno, ſuper qō non ſe exerceat neq̄ꝫ dormiat: quo
niam vtrūq̄ꝫ eum corrūperet. ⁊ ſtet ieiunus horis quattuor
ad minus. Et in hoc cōſideretur deſcenſus eius a ſtomaco:
qm̄ in aliquo tardius: ⁊ tunc pluri egebis tēpe. ¶ Quart⁹.
ꝙ ſi poſſibile eſt ſit ab vbere extractum. ꝙ ſi non colligatur
in vaſe ſtante continue in aqua calida dum inungitur: vt ei⁹
caliditas reſeruetur ⁊ ab aere non corrūpatur. ¶ Quintus
ꝙ attendendum eſt ne in ſtomaco corrumpatur cum ſit fa
ciliter corruptibile. ⁊ ideo prius attende ſi in ſtomaco eſt
humor putridus: quoniam ſi ſic ſtatim in eo corrumpetur.
Propter quod dixit Auic. Si ſtomacus non ſit mundus a
malicia: neq̄ꝫ corpus a mā preparata putridum: tunc cauen
dum eſt lac oi tpe. Et alibi in eodē capl'o. Lac ꝯuenit ei qui
non hꝫ febrem periodicā neq̄ꝫ mām neq̄ꝫ humorē prepara
tum ad putredinē. ¶ Sextus. ꝙ cum ſentis putredinēꝫ ex
lacte accidentē: tūc ſolue cūꝫ facilitate. ꝙ ſi timueris calefa
ctionem. tūc abſtine ab eo aliqbus diebus. ſ. quouſq̄ꝫ ſecu
ratio fiat. deinde reitera: ⁊ ꝓpterea ſecurior via eſt abſtine
re ab eo in principio. Verū Aui. dixit. Lac eſt iuuatiuūꝫ eis
a principio ethice vſq̄ꝫ ad finē eius. Multi alij videntur te
nere oppoſitū: qm̄ in principio corpora ſm̄ plurimūꝫ ſunt
immūda ⁊ putredini parata. Unde Almanſ. Cum laborās
hac egritudine corpus habuerit ſiccūꝫ ⁊ fortiter macrum:
lac eſt dandum. quaſi velit ꝙ in prima ſpē non ſic conueniat
ꝓpter cām aſſignatāꝫ: ſed bn̄ in ſcḋa ⁊ tertia. Et forte illud
idem voluit Auic. Item ꝯn̄r aliqui ꝙ dandum eſt in decli
natione tm̄ in quo iam corpus eſt a ſuperfluitate humorūꝫ
mundificatū. Abſolute qdāꝫ ꝙ vbi ꝑcipitur manifeſta cor
poris macies ⁊ extenuatio: ⁊ maxime ex longa egritudine
quā ethica ſequaṫ: dandū eſt lac: ⁊ hoc dicūt voluiſſe ypo.
5° aphoriſmorū. aphor. 66. in fine. Dare vero ⁊ in febribus
longis nullo predictorū ſignorū preſente ⁊ extra rōnem ca
lefactis. i. ꝯſumptis. ¶ Et pro cōplemento materie huius
ponunṫ he cōcluſiones. Prima. ꝙ indicatione ſumpta a fe
bre nunq̄ꝫ cōpetit lac: qm̄ eſt inflāmabile in materiā calidāꝫ
ꝯuertibile in vaporem calidum ac ventoſitatem. ⁊ ꝓpterea
dicebat ypoc. allegato aphoriſmo. Lac dare febricitātibus
⁊ caput dolētibus ⁊c̄. ¶ Scḋa ꝯcluſio. ꝙ in cauſone ⁊ alia
febre acuta aliqō lac dari pōt: nō ratiōe nutrimenti: ſed ra
tione medicine. patet concluſio de aſinino frigido ⁊ humi
do aquoſo. ſ. ⁊ butiroſa parte expoliato. nam ſua ſubtilita
te cito trāſit: ⁊ materiā deponit colericāꝫ ſua ſeroſitate qua
ipſum redditur ſolutiuū. ¶ Tertia cōcluſio. ꝙ in febribus
longis ⁊ cronicis: in qbus indicatio ſumpta a conſumptio
ne eſt maior ꝓpter ipſam eſſe magnam: q̄ꝫ indicatio ſumpta
a febre: vt eſt in ethica ſecunde ac tertie ſpeciei lac dandum
eſt: qꝛ maior eſt intentio ad nutricandum ⁊ malam cōple
xionem

tionem remouenduꝫ. ¶ Quarta ꝯclõ. Intabeſcentia nãli
qõlibet lac alteratũ vt decet cõpetit pꝫ ꝯcluſio itelligenti.
¶ Quīta. ꝙ in ethica ſenectutis niſi altereť ad caſtratem:
nõ videť cõferre. patet cõcluſio. ꝓpter ipſum eſſe fridum.
¶ Sexta. ꝙ in ethico nõ multũ febriẽte: qꝛ nõ intenſe ꝯue/
nit lac. pꝫ qꝛ maioꝛ ẽ intẽtio ad nutriẽduꝫ ⁊ hũectanduꝫ q̃ꝫ
ad febꝛẽ. Et iõ bñ dixit ẏpoc. allegato aphoꝛiſmo. Cõuenit
.n. ptiſicis nõ valde febꝛicitãtibus. Tua itaqꝫ eſt compara/
re has intẽtiones adinuicẽ. ⁊ vincẽti da locũ. ¶ Et in ſum
ma ꝑ tui doctrina: ne ĩ eius exhibitione cadat erroꝛ. debes
prima vice dare in pua q̃ꝫtitate: ⁊ cõſiderare ſi poſt aſſum/
ptum lac pulſus foꝛtificatur abſqꝫ additione caloꝛis ⁊ ſitis.
⁊ ſi nõ fuit in ſtõ patientis coꝛruptuꝫ. Qꝛ ſi ſic ꝓſequenduꝫ
eſt in eius exhibitione. ꝙ ſi cõpꝛehẽdiť ꝙ in ſtõ cõꝛrũpitur
⁊ caloꝛ addiť: ⁊ pulſus fit vt coꝝ q patiunť anguſtiam ſtõi.
vomitũ ſubuerſionẽ ſingultũ anxietatẽ ⁊ hꝫ. tunc ab eo ab
ſtinẽdũ eſt. Incipe itaqꝫ cum pauca q̃ꝫtitate: ne ſi accidat er/
roꝛ magnus ſit. nã ab auctoꝛibus collegi ſigna qnqꝫ coꝛru/
ptionis lactis in ſtõ: ⁊ ſunt caloꝛis accenſio: anhelitꝰ maioꝛ:
⁊ frequentioꝛ pulſus. vꝛina coloꝛatioꝛ acutioꝛ ſiue intẽſioꝛ.
Et attendať ꝙ ſi affuerit fluxus ventris cuꝫ ethica lac non
dꝫ dari niſi calibeatum. vel bis aut ter extinguatur lapis in
eo. Poſtremo ꝓpter dictũ Auic. lac tale nõ dꝫ eſſe ſpiſſuꝫ
qꝛ nõ penetrat: ſed aquoſum fluidum. Cuius aquoſitas cõ/
pꝛehendiť ex appoſitione eius ſuꝑ ſpeculũ aut ſuꝑ vnguẽ.
nã ſi aquoſum eſt fluit ſtatim. ſi nõ: retinetur vt globus. ⁊ ẽ
ſignũ quo dñe ꝑgnantes ꝓnoſticanť de femella aut maſcu/
lo futuro. liquidũ fluens feminam: globoſum vero maſcu/
lum denunciat. Et hec plurima de lacte ſufficiant.

A **De balneo.** Et lꝫ multa a Gal. 10. terapeu. de eo ⁊
mõ applicandi ſcribanť in de regimine
feb. ethicarum. tñ hic ſuccincte moduꝫ tangã vſualẽ. Et pͦ
de foꝛma tinne balnei. dꝫ. n. tinna balnei tante eſſe altitudi/
nis: vt patiens in ea ſe ſubmergere poſſit. latitudinis vero
vt cubitus ſuos extendere poſſit. Et qdã oꝛdinant eã rotũ/
dam oblongã in extremo inferioꝛi anguſtaꝫ ⁊ in ſuperioꝛi
latã vt amphoꝛa. deinde oꝛdineť vt cũ circulis duobus ſe
cruciantibus ⁊ ſubleuatis: aut alio ingenio qͦ deſuꝑ poni
poſſit linteamen aut culcitra vt cooperiatur: ne ab aere ex/
trinſeco altereť ⁊ accidat rigoꝛ: neqꝫ ſic coopiať vt accidat
anhelitus difficil' ⁊ ſpiſſus. ¶ De aq̃ balnei. ſit fluuialis aut
putealis ſimplex aut facta decoctione folioꝝ roſa. viol'. ſa/
licis nenufaris: aut cuꝫ his addendo: vt Gilber. capita duo
caſtrati: ⁊ ſic de alijs hñtibus infrigidare ⁊ humectare: que
etiaꝫ adminiſtrabis vt videbiť tibi expedire. Sed aduerte
qꝛ dicit Auic. melioꝛ eſt tinna q̃ eſt cũ virtutibus herbaruꝫ
infrigidantiũ ⁊ humectantiũ. Et ſit tepida pꝛimo declinans
magis ad latus frigiditatis: ne caliditate eius fiat reſol'o. ⁊
ſic habebis ſicut pꝛimam caſam ſiue domũ. mõ Auic. Scdõ
debes addere modicũ aq̃ frigide vt aliqual'r infrigidetur. ⁊
ſic habebis ſcdãm. 3ͦ ſit tota frigida: ⁊ ſic habebis tertiaꝫ.
¶ De oꝛdine tenẽdo. pͦ itaqꝫ cũ miniſtris ſufficiẽtibus cuꝫ
minoꝛi leſione ⁊ maioꝛi cõmodo infirmi: ponať in ipſo bal
neo tepido cooperto tanq̃ꝫ in pꝛima domo: ꝯſentiente vir/
tute ne multũ ab aqua frigida debilitetur: ⁊ alijs non repu
gnãtibus: vt ſpã: febꝛis putrida: cibi indigõ. Et ideo Auic.
melioꝛ huius actionis eſt poſt digõnem cibi ⁊ hꝫ. expulſis
pͦ ſuꝑfluitatibus ieiunus ⁊ non famelicus neqꝫ ſitiens. ⁊ in
eo ſic poſitus ſumergať in eo paulatine vſqꝫ ad mentum.
¶ De moꝛa in eo. ſtet in eo per vigeſimã partem hoꝛe vel
circa: ⁊ ſi in eo delectetur. Et vt yſaac vſqꝫ q̃ membꝛa ru/
bicunda fieri incipiunt: ⁊ inflari videbunť. ⁊ ꝙ nullo mo/
do ſudet in eo: ⁊ dꝫ exponi lr̃a Auic. Euapoꝛatio cuꝫ ſudo/
re. i. ꝙ ſudoꝛi appꝛopinquet. non tamẽ ſudet. vel vapoꝛatio
cũ ſudoꝛe. i. cũ vapoꝛatione balnei facienti appꝛopinquare
ſudoꝛi excluſiue. Et Auic. Nõ ꝓlongetur moꝛa in eo ſed ſe
paretur velociter. ¶ De tp̃e eius. oĩ tp̃e ꝯfert niſi ꝓhibens

vt ſupꝛa: ⁊ maxĩe in 2ª ⁊ 3ª ſpẽ. ¶ De fiẽdis in balneo. Si
ſitiat: ⁊ ſitis aq̃ oꝛdei ſedeť. Auic. aut cuꝫ aq̃ lactis acetoſi ⁊
ſit aſine. Cũqꝫ ſteterit vt ſupꝛa p. xx. hoꝛe aq̃ infundať frigi/
da. a qua nõ ſic ledeť ꝑ aſſuefactionẽ ad pꝛimam. ſtetqꝫ ſic
in eo adhuc ꝑ minus q̃ꝫ p. xx. hoꝛe deinde ſit balneum totũ
aq̃ frida. ⁊ hoc ſemꝑ ꝯſentiẽte virtute. ⁊ ſic oium iſtoꝝ mo
ra decima ps hoꝛe vel octaua vel circa vt virtus tolerabit.
¶ De fiendis extra balneũ. Extractus ſuauiter vt decet ſic
ſuauiter exiccet. deinde inungať doꝛſuꝫ ſiue ſpina oleo in/
fridatiuo hũectatiuo: vt violario cucurbitino nenufarino
⁊ hꝫ cũ modico cere albe. deinde lectũ ingrediať non mul
tum pẽnoſum: ⁊ leuibus pãnis coopiať vt nõ ſudet: ⁊ ſi ſi/
tiat da aquã oꝛdei cuꝫ triſandalis factis cum amigdal'. ⁊ hꝫ
alteratiua cõpõne. vt tibi videbiť. Deinde ſi põt aliq̃ꝫtulum
doꝛmiat. ⁊ poſt ſõnũ eius comedat ita ꝙ vẽter ex cibo non
graueť: ⁊ limacie eſt cibꝰ eius ꝯueniẽs ⁊ aq̃ eiꝰ. Itẽ reſtau
ratiuũ ex carne ſup̃ laudatuꝫ cũ amigdal'. pineolis: ſebeſtẽ:
iniubis ⁊ hꝫ ſcm̃ vt infra. ¶ De reiteratione balnei. Aui. ſi
itereť tinna ĩ die tribꝰ vicibꝰ erit rectũ: Extimo apͦ nos ſi
fiet bis ſat̃ erit ꝑꝑ ꝯſuetudinẽ balneandi coꝛpa ac ꝑꝑ v̄tutẽ
debilitatã ⁊ hꝫ. q̃ bñ debes ꝯſiderare. vt ſepe de eis dcm̃ ẽ. B

De adminiſtrandis ꝑinterius. Nam eoꝛum
quedam ſunt ſuppoſito/
ria. q̃dã cliſteria. q̃dã potiões. q̃dã ꝯfectiões alteratiue. que
dam reſtauratiue ⁊ hꝫ. de qbus oibus exẽplificabiť. Exẽ/
plum ꝺ ſuppoſitoꝛijs: vt ſcm̃ ex melle: ſepo arietino: aut cũ
penidijs. Cliſtere aliud alteratiuũ vt factũ ex decoctiõis oꝛ/
dei violarum lactu. roſ. nenufaris ſpinachiaꝝ ⁊ hꝫ. cuꝫ la/
cte aſine oleo viol'. ⁊ hꝫ. Vnctiuũ fecis cum opꝫ. ℞. deco/
ctionis harũ. ℥. x. caſſie. ℥. j. olei viol'. ℥. iiij. cũ modico ſalis.
Quidã cũ his ⁊ decoctiõe capitis caſtrati. qdã addunt bu/
tyrum lotũ ad reſumptionẽ. ¶ Vnguentũ ad hoc ⁊ ẽt pti/
ſicis valet. ℞. axungie galline: medulle cruriũ vituli: buty/
ri recentis nõ ſaliti: medulle cerui: ſepi ircini. añ. ℥. ß. axun/
gie anatis. ſe. coꝛi. añ. ʒ. ij. dꝛagagãti gũmi arab. añ. ʒ. j. olei
viol'. amigdal'. dul. añ. ℥. j. ß. cere albe. de quo inũgaǹ ptes
pectoꝛales ante. ¶ Que per os ſupius exhibenť diuerſita
tem capiũt a diuerſitate intentionũ. vt v̄bi grã. aliqñ adeſt
ſitis ſiccitas ſiue aſperitas gutturis. ꝓ qbus recurre ad ea q̃
ꝺe regimine accidentiũ acutarũ. Aliqñ indigemus eis pꝛo
infrigidatione totius ⁊ ipſius reſtauratiõe: ⁊ in hoc damus
iulep infrigidantia humectantia: vt iulep violatũ: zuccaruꝫ
violatũ. Itẽ iulep roſ. cũ aq̃ decocta: iulep nenufarinũ. ſyr.
viol'. ⁊ hmõi cũ his q̃ humectant. Et ex aqs vel decoctione
reꝝ infrigidãtiũ potes cõficere: aut iulep: aut ſyr. vt tibi vi/
debitur. Sed nota ꝙ iulep citius penetrat: ⁊ magis valet
in cã inimãli. ecõtra ſyr. ¶ Iulep reſtauratiuũ fiat ex aqua
ſublimatiõis caponum vel ꝑdicũ vel hꝫ. cuꝫ aquis de endi.
viol'. lactuca: ⁊ hmõi: ⁊ zuccaro. Sil'r ex aqua ſublimatio/
nis limaciaꝝ. Itẽ cancroꝝ. Item teſtudinis ablatis pedibus
teſta coꝛeo: ⁊ ex toto euiſcerate ⁊ bñ mũdate: q̃ pꝛius lana/
ri optime dꝫ. ⁊ deinde in aqua feruenti poni demũ ad alẽbi
cum. ¶ Qꝛ ſi vis ex his electuꝫ reſtauratiuuꝫ facere potes
addendo gũmi arabicũ dꝛagantũ ſemen citonioꝛuꝫ ſaſam/
balos coꝛiãdrum humidũ: ſemina quatuoꝛ frigida maioꝛa.
Sed hic nota ꝙ aperitiuã multũ educẽdo aquoſitatem no
cent: ⁊ debẽt eſſe excoꝛticata: liq̃ritia cinamomũ: ⁊ in parua
quãtitate amigdal'. pineas ſebeſten paſſulas ſemen coti: ſe/
men papaueris albi poꝛtulace endiuie: lactuce: ſcarioleiu/
iubas: ſtoꝛacis: calamite: macis: margaritas: os de coꝛde cer
ui: coꝛtices citri ⁊ hꝫ. Ita ꝙ ex his omnibus pluribus vel
paucioꝛibus vt exigit diſpoſitio ꝯfice: ⁊ potes ponere ipſa
ad alẽbicũ. deinde cũ zuccaro iulep facere. vel in ſiue cum
zuccaro electũ reſtauratiuũ ꝯficeť. Pꝛimũ extimo ſuauius.
¶ Quidã ſumme cõmendant ſanguinẽ humanũ ſublima/
tum ex coꝛpoꝛe iuuenis bene diſpoſiti ⁊ tẽperati. dando de
ipſo vt de alijs cuꝫ triplo aque roſ. ⁊ zuccaro. ⁊ certe mul/

tum reſtaurat. ⁊ humectat: ſed eſt remediũ ꝓ magnatibꝰ: vbi opoꝛteret flobotomare omnes ſuos fideles ſeruitoꝛes. ¶ Nõnulli faciunt aquã ſublimationis ex anguilla euiſcerata ⁊ mũdificata ⁊ bene lota. Ceteri ipſam ponũt in vẽtre galline: ⁊ ipſam ſemidecoquũt: deinde in fruſta incidũt. ⁊ cũ aq̃ ro. ponũt ad ſublimãdũ ⁊ ex ea vt ſupꝛa iulep faciũt. Itẽ ex ranis viridibus euiſceratis abſciſis capite ⁊ extremitatibꝰ fit iulep. ⁊ ita ꝯfice de alijs cũ decoctionibus ⁊ ipſaꝝ ſublimatiõibꝰ. Item ex ſuccis fructuũ ⁊ hꝰ. ¶ Ex elixis eſt elixũ de zuccaro viol. boꝛaginato: manucriſti de perlis: ⁊ ꝯfice cũ aqua endiuie: aut miſce cũ aq̃ frigida. Et ſi q̃ris ꝯfoꝛtationẽ ſtõi ⁊ coꝛdis: adde zuccarũ roſ. ſi cũ hoc infrigidationẽ maioꝛẽ: nenufarinũ. ¶ Itẽ ꝯfert caloꝛe in vulgari nr̃o dictũ marzapã. fit ex zuccaro amilo. ⁊ oleo amigda. dulciũ recẽti. põt fieri ẽt cũ violaceo nenufarino ⁊ hꝰ. qñ. ſ. q̃rit maioꝛ infrigidatio. ¶ Itẽ ꝯueniũt ⁊ trociſci infrigidatiui de cãphoꝛa de ſpodio ⁊ hꝰ. ⁊ ex rebꝰ iã dictis cõfici pñt.

E ¶ Silr̃ ex fructibus fiũt ꝯdita huic ꝓpoſito vtilia: vt ſunt pira ꝯdita: poma: citonia: cucurbita: ⁊ hꝰ. q̃ ꝯfice addendo q̃ tibi videbũtur neceſſaria: Et in ſũma ⁊ mãda menti. ⁊ ẽ Auic. Cũ fuerit cũ ethice apa: aut leſio in mẽbꝛo aliquo tũc neceſſe eſt curare ipſũ. Tu itaq; ſemp pͦ attende ad curandum mẽbrũ: vñ ethica oꝛiginẽ traxit. 2ͦ vt ſupꝛa q̃ ꝯueniũt pꝛime: ꝯueniunt ⁊ ſcd̃e. veꝝ foꝛtioꝛa frigida tolerat pꝛima q̃ ſcd̃a ceteris paribus ꝓpter maioꝛẽ ſpũum paucitatem. In tertia aũt attende regimini blanditiuo ⁊ reſumptiuo omittendo balneum: ⁊ quodlibet notabiliter infrigidans.

D **Et expedito** ſcd̃o venio ad complẽdũ 3ᵐ: q̃ eſt accidentium coꝛrectio. Et ſunt ꝓ nunc fluxus ventris ſtipticitas eius immundicia coꝛpoꝛis a mã ad putredinem pparata ſincopis. ¶ Cõtra pᵐ ſcito ꝙ oĩ ingenio ſtudendum ne vẽter fluat: ꝙ ſi fluxerit nõ det amplius aqua oꝛdei ſola. ſed loco eius aq̃ det decoctionis nuklei excoꝛticati parũ aſſati cũ pauco pulueris gummi arabici. vt Serap. ⁊ Auicẽ. dat aquã oꝛdei: ⁊ expone vſtulati: in qua decoq̃tur mileũ aut panicũ vſtulatũ parũ: ſed nõ eſt in vſu: ⁊ loco eius dat aq̃ ciſterne vel putealis in qua extinguitur caliba ter aut quater vt exigit diſpõ: aut aq̃ decoctiõis mirti coꝛiãdroꝝ: ⁊ hꝰ ſtipticantiũ: bonũ ſapoꝛẽ hñtiũ. De lacte dicaꝛ ꝙ coctũ debite cum aliquo puluere ꝯſtrictiuo exhibitũ nõ nocet. vt cũ puluere mirtilloꝝ: trociſcoꝝ de ſpodio ⁊ hꝰ. Trociſci ad hoc ⁊ ſumunt ex Auicẽ. in textu. ℞. boli armeni. ʒ. x. caſtanee toꝛrefacte. roſ. añ. ʒ. v. ſpodij ebarabe añ. ʒ. iij. ſeminũ acetoſe granoꝝ berberis añ. ʒ. vj. fiãt cum ſucco citonioꝝ. dent mane ⁊ ſero. Et tu ꝓ cura huius ampliori ⁊ ꝓ excoꝛiatione inteſtinoꝝ ſi ꝯtingeret recurre ſupꝛa de acutis. ⁊ finaliter ad. xvj. tertij ad ꝓpꝛium caplm. ¶ Cõtra 2ᵐ adminiſtrent lenitiua vt manna: aut apozima ex decoctione pꝛunoꝝ tamarindoꝝ ⁊ hꝰ. de q̃bus ſupꝛa de putridis in gñali: aqua fructuum Meſ. ⁊ nullo mõ te ad ſolutiua foꝛtia trãſferas: neq; de pillulis ⁊ medicinis ſolidis multum curabis: q̃m humida in caſu ſunt ꝯuenientiſſima. ¶ Qz ſi ꝯtingat cum ethica ꝯiungi putridã. ⁊ ſic expeditur 3ᵐ: adhuc non dabis in curãdo mãm peccantẽ medicinam foꝛtẽ: ſed fit abſq; caliditate ⁊ ſiccitate. vt yſaac. vt ſunt manna caſſia fiſtula. zuccarũ ro. nouũ: ſuccus roſ. lupulus ſebeſten mirabolani: ⁊ hꝰ in apozimate vt ſupꝛa. ¶ Cõtra 4ᵐ: ⁊ eſt accñs multũ verẽdũ in hac febꝛe ꝓpter ſuperfluam debilitatem virtutis: ne ſequat extinctio ſtudendũ ad eius remotionẽ exhibẽdo ſibi poſt releuationẽ ab ea ouũ ſoꝛbile cũ medulla panis ⁊ vino paucifero. vel vt Auic. aquã carnis cũ pauco ſalis: ⁊ modico vini granatoꝝ ⁊ ſilium: ⁊ ſit tepida: deinde detur modicũ vini odoꝛiferi: ⁊ ſit limphatũ cum aqua roſ. Et ꝓ ampliori doctrina recurre ad ea q̃ ſupꝛa de acutis. ⁊ 2ͦ tertij ſuo caplo. ¶ Cõtra vltᵐ. da gũmi arabicum: bolum armenum pſilium aſſatum: grana mirtis ſer. mirtinũ: ⁊ maxime qñ cõiungitur cum fluxu ventris.

Pꝛo cura tertie ſpẽi audi Gal. xvj. megategni. Si poſſibile eſt ptiſim quia ethicã 3ᵉ ſpẽi ſanare. poſſibile eſt cuſtodire: ne hõ ad ſenium deueniat. ꝓpter q̃d ſubdit. Eum qui certiſſime maraſmatus eſt nõ tẽptabimus ſanare. Et ſubdit. Nihil aliud ptiſicis poſſumus niſi cũ humectatiuis vitam ꝓlongare eoꝝ. neq; erit cura eoꝝ vera: ſed blanditiua ⁊ rafrenans conſumptionẽ eoꝝ cito fieri q̃ curam medici faciunt: aut infrigidando ⁊ humectando remedijs. ſ. ipſis frequentatis ⁊ reiteratis cum moderamine vt ſupꝛa reſiſtẽdo male cõplexioni: aut permutando eos de febꝛili ad ethicam ſenectutis. Et iſte eſt melioꝛ modus: q̃m ex eo ꝯtingit eos diutius viuere. Et ideo Gal. docet vt ſtatim ſtudeamus ad infrigidationẽ. Inquit. Itaq; infrigidandum ꝯfeſtim ethicas febꝛes patientes anteq̃ deuenientes in tabem vel maraſmum moꝛiantur. Melius. n. eſt ſic viuere q̃ ꝯfeſtim moꝛi. Tu tñ ante pꝛedica futurum periculum vel egro vel aſtantibus vt decebit. Itẽ cõplent hec intẽtio permaxime cum balneo aque frigide ⁊ potu eiuſdem. vñ Aui. Poſſibile eſt vt balneo aque frigide deueniat in ethicam ſenilem. veruntñ cum illo magis tardatur tp̃s moꝛtis ⁊ foꝛtaſſe viuit cum ea tp̃s cui eſt q̃ntitas: ⁊ multotiens quidem rectioꝛ eſt permutatio eius ad illam ethicam. ſ. ſenectutis: q̃uis ſit in ſe egritudo ſeua ⁊ incurabilis: in qua innatus caloꝛ deſtruitur. Curã aũt blãditiuã ꝓſequere cum frigidis ⁊ humidis vt ſupꝛa: ⁊ cum canonibus dictis. ⁊ tu bene conſidera. Et hec de ethica febꝛili. E

¶ De ethica ſenectutis. Rubꝛica. iij. F

IAm dictum eſt reperiri ethicam que non eſt febꝛis ab auctoꝛibus dicta ethica ſenectutis. q̃m accidit coꝛpoꝛi in hoꝛa ſenij: vel quia plus accidit ſenibus: vel quia vnuſquiſq; cui accidit ſilitudinẽ hꝫ ſenij: ⁊ qñq; dĩ ſenecta. vñ ⁊ in vulgari nr̃o eſt ſicut blaſphemia: ⁊ ꝓpꝛie dĩ ſenecta. Nõnulli eã appellant febꝛem frigidã: dato ꝙ nõ ſit febꝛis que in pñtiaꝝ ſic deſcribit. Ethica ſenectutis eſt diſpoſitio coꝛpoꝛi adueniens qua ipſum ⁊ eiꝰ coꝛ pꝛincipalr̃ exiccat: cui ſm plurimũ frigiditas cõiungitur: aut qñq; ⁊ raro caliditas equalis. Dĩ ⁊ eius coꝛ: q̃m ſicut feb. ethica eſt pꝛmo coꝛdis ⁊ totius paſſio: ita ⁊ ethica ſenectutis eſt pꝛimo coꝛdis ſiccitas: ⁊ totius: ⁊ ſilr̃ frigiditatis coꝛdis: ⁊ totius. Et pp hoc ꝯſumptio coꝛpoꝛis q̃ accidit ꝓpter ſiccitatem ſtõi pꝛimo non dĩ ethica. Dĩ ſm plurimum: q̃m hoc ꝯſequitur ad ꝯſumptionem humidi radicalis factam a re exiccante abſq; diſtẽperamento in actiuis. ad quã exiccationem finaliter ſequitur frigiditas de per accidens: q̃m ſubtracto humido caloꝛ remittitur ⁊ extinguitur defectu pabuli ⁊ dato ꝙ coꝛpus ꝯſumatur: ſtante adhuc caliditate nãli in gradu ſuo: tñ non põt diu durare ꝓpter defectum pabuli. ⁊ iõ dĩ ⁊ raro. Et ſi tu queris põt ne eſſe cum calido exceſſiuo hec ſiccitas: dõm ꝙ ſic. ſed tũc reponet illa diſpoſitio ſub febꝛe ethica febꝛili. ¶ Et ex his infertur ꝙ dato ꝙ reperiri poſſit ethica ſenectutis ſimplex: nõ tñ põt durare diu ſimplex: q̃m cũ pͦ eſt a ſiccitate tm̃. tñ illa pſeuerãte infrigidant mẽbꝛa euanente caloꝛe nãli ꝓpter defectũ pabuli vt dictũ eſt. ¶ Infert ſcd̃o ꝙ hec febꝛis diuidi põt in tot ſpecies in quot febꝛilis: ſm diuerſitatem ꝯſumptionis trium humiditatum de ſecundis. ⁊ tu conſidera.

Cauſe. De cauſis eius dicatur ꝙ qñq; eſt frigus dñans quõcunq; quare ꝓhibet membꝛa nutriri ⁊ exiccantur ab eo iam virtute nutritiua debilitata: ſicut accidit in fine vite: aut potu aque frigide nimio ex eadẽ cauſa. Ex quo apparet mẽbꝛa exiccari ⁊ de per accidens a re vehementer humida: vt eſt aqua. Itẽ dimiſſio exercitij cõſueti. vnde mẽbꝛa nimio humido non reſoluto ab exercitio conſueto calidum ſuffocante nõ debite nutriunt: q: non attrahit: ⁊ attractum nõ bñ digerit. ⁊ iõ tertia pꝛimi. relinquens exercitiũ cadit in ethicam. ſ. ſenectutis: aut exercitiũ foꝛte

reſoluens: aut frigiditas vaporoſa cordi cõicata ab aliqua re nõ putrida in corpe exñte: q̃ deinde oĩbus cõicaꝛ membris. Vñ debilitaꝛ virtus nutritiua: ⁊ accidit ſiccitas per accidẽs vt dictũ eſt: aut caſtitas reſoluẽs: ad quã de per accñs ſeqtur frigiditas: aut fluxus exceſſiuus qualiſcunq; ad quẽ ſeqtur reſolutio mẽbroꝝ ⁊ caloris: vñ fit indebita nutricatio: ⁊ ex ↄ̃ñti exiccatio: aut fortis infrigidatio facta: aut cuꝫ emplaſtris ad extra applicatis ⁊ vnguentis: vt in febribus arſiuis: aut alr̃ quolibet: aut cã intrinſecũ diuturnum: aut morbus diuturnus: ⁊ ↄ̃ſimilr̃ de aliis reſoluentibus ⁊ virtutẽ digeſtiuã ac nutritiuã debilitantibus: vnde ipeditur mẽbroꝝ debita nutricatio ac humectatio. q: ad malaꝫ humoꝝ digẽneꝫ ſequiꝛ repulſio nutrimenti mali a mẽbris. vñ deinde nõ nutriunꝛ. Iteꝫ vſus ciboꝝ calidoꝝ exiccantium: epar inflãmantiũ ⁊ exiccantiũ ſunt cã huius. nã cũ epar contra operetur cordi cũ ſua humiditate. hinc cuꝫ eius humiditas exiccatur: ⁊ deinde cetera mẽbra ad q̃ ſanguis pergit exiccat: ⁊ ſic pariformiter per alias ↄ̃ſiles cãs diſcurre. Corpora aũt huic diſpoſitioni pꝛeparata ſunt ſenes magis ceteris: ⁊ hoc aliis paribus. ⁊ ſcdõ iuuenis. ⁊ tertio pueri. Sed hic nota ꝙ ↄ̃ſiderato gradu humiditatis ⁊ vigoꝛe nutritiue remotiores ſunt pueri. ſed conſidera aptitudine humidi ad euapoꝛandum paratiores ſunt pueri iuuenibus. ſed hic eſt locus ſpeculationis. conſidera.

A **Signa** demonſtratiua abrũna. Urina quãdoq; eſt alba ſubtilis ⁊ aquoſa pp̃ friditatem ⁊ ſiccitatẽ: nõ tñ ſemp eſt talis: qñ aliqñ eſt groſſatiuarꝛ qñ gñaꝛ ex indegõne: mã flatica ſic genita cũ ea trãſmiſſa. Egões aũt aliquando ſunt vnctuoſe ⁊ liqde. ¶ A ſbalr̃ inherẽtib⁹: qm̃ ad tactuꝫ vtplꝫ ſunt fridi. dico vtplꝫ. qm̃ raro repiũtur cũ cq̃litate calitatis. Itẽ ⁊ ſicci dñio ſiccitatis: neq; in eis appet caliditas vt in febrili. ¶ A q̃litate mutata. nã vt Aui. ſigna apparent adhuc ex pte ↄ̃cauitatis oculoꝝ: ↄ̃ſumptionis corporis diſcoloꝛationis faciei: ⁊ ſic de aliis cũ qb⁹ nõ inueniꝛ inteſio ⁊ inflãmatio poſt cibũ vt in ethica: ⁊ accidũt ei eructuatiões acetoſe. ¶ Ab opationibus. pulſus eſt paru⁹ tardus rarus pp̃ ↄ̃rias dictas in pulſu patientiuꝫ ethicã febrilẽ: niſi ad tñ creſceret debilitas virtutis ꝙ cogereꝛ ad ſatiſfaciendũ cũ frequẽtia: ⁊ maxie appet hec frequẽtia pulſus in his qb⁹ accidit hec diſpõ. potu aq̃ fride ſua friditate multũ minuẽte caloꝛẽ nãlẽ: aut indurãte arteriaꝫ reddẽdo eam inobedientem. quare cogeretur ad frequentationem.

B **Pronoſtica.** Et hec qdẽ egritudo cũ confirmatur nõ curaꝛ: ⁊ ſi eſſet ei ingenium eſſet ⁊ morti. Aui. Siccitas ↄ̃firmata in corde cito pducit ad moꝛtem: poſt hãc q̃ in epate incipit: poſt hãc q̃ in ſtõ incipit. Cõſumatio võ q̃ in aliis incipit mẽbris tardius in cõſumationem vltimaꝫ egros ducit ſm ꝙ minoris ſunt nobilitatis ⁊ ſm ꝙ plus aut minus ſunt exiccata. Cõfirmatio cognoſcitur qñ pueniꝛ ad ſigna tertie ſpeciei. De aliis pronoſticis ꝓpoꝛtionabiliter: dic vt de ſignis ethice febrilis.

C **Canones** Prim⁹ põt eſſe vt ſup̃ de ethica tertie ſpẽi. vt cũ cõfirmata fuerit non adhibeaꝛ ei cura. ſed ſolis ꝓnoſticis relinq̃tur. ¶ Scdõs ꝙ cũ ſpaꝛ ei⁹ curatio medic⁹ dꝫ eſſe ſollicit⁹ in cura ei⁹ne ↄ̃firmationẽ recipiat. ¶ Terti⁹ ꝙ ſicut in febrili dicebaꝛ ꝙ vnica erat ꝑncipalis intẽtio: ifrigidatio. ſ. ⁊ hũectatio. Ita ⁊ in hac vnica ⁊ ꝑncipalis ⁊ h̃ ſm plꝫ pp̃ ea q̃ de cauſis ẽ hũectatio ⁊ calefactio. q̃ itẽtio pficiꝛ oꝛdinatiõe diete alteratiõe: ⁊ accñtiũ correctiõe. ¶ Primũ pficiꝛ cũ debita adminiſtratiõe ſex reꝝ nõ nãliũ. Initiũ faciẽs ab aere: declinet aũt parũper ad caliduꝫ ⁊ ampli⁹ ad humidũ. ⁊ fit aer aromatiꝫatus. ⁊ hyeme vitetur ignis excellẽtis calitatis: ⁊ ſit ex lignis ſalicis. Modum alterãdi habuiſti ſupra ad plenũ de feb. peſtilentiali. veſtes ſtratus moderenꝛ ſm tpa: ⁊ aromatiꝫenꝛ ſm illa ſm delectationẽ infirmi. ⁊ h̃. Et breuiter euitenꝛ q̃ coꝛpa exiccãt ⁊ virtutẽ debilitãt ex ꝑte aliaꝝ rerum nõ nãliũ. vt ſupra de ethica febrili. Et tu ꝑ illas diſcurre a tuo adapta ꝓpoſito. ¶ De cibis. dꝫ eorũ cibus eſſe humidus facilis penetrationis pp̃ defectũ virtutis nutritiue membroꝝ velocis deſcenſus a ſtõ: in quo non ſit viſcoſitas ſupple grãdis per quam opilet: ⁊ eꝝ vbi patiens habuerit ſpũs ⁊ humores multum reſolubiles: nõ erit malũ ſi erit aliq̃lr̃ viſcoſus. Panis ↄ̃uenit vt in ethica. ſed nõ ſit hic cũ frigidis alteratus. Silr̃ carnes ↄ̃ueniunt vt ibi. ⁊ non alterẽtur vt dictum eſt de pane. Oua valde ↄ̃ueniunt maxime vitellus: cui ſi non abhorret addaꝛ parũ cinamomi. ⁊ eis ſepe vtatur. item aqua carnis. Caſeus ex toto euitetur ſalitus. lacte vti põt cocto: ⁊ i quo extincti ſunt lapides viui. Itẽ ⁊ eo cũ ꝫuccaro tab. aut mel le. vt in ethica febrili dicebaꝛ. Piſcibus ac cancris qñ vti poterit ꝑpatis cũ cinamomo ⁊ hmõi. calis aromaticis. Ex oleribus ↄ̃ueniunt boꝛago. feniculus ſaluia roſmarin⁹. cũ qb⁹ comiſte hũida ſupꝛapoſita. Itẽ cibaris cũ lacte amig. Et granis cicera rubea fracta cocta cum carnibus. Item ⁊ pula ex tali cicere. Itẽ ptiſana oꝛdei cum lacte amigdaꝛ. in brodio carniũ: ⁊ ita de aliis hñtibus intentionẽ q̃ p te fabrica. Ex fructib⁹ recẽtib⁹ aut nũq̃ aut raro ⁊ in modica q̃titate. vt ſunt vua bñ matura tribus diebus collecta ⁊ ſuſpẽſa: pomis: piris coctis aſperſis cinamomo. ⁊ h̃. ſed directe nõ ↄ̃ueniunt ex ſiccis conueniũt amigdale dulces grana pini. fiſtici auelana paſſule cũ altero iſtoꝝ cõmixta: ⁊ raro etiã his. ¶ De potu ſunt vinũ albũ ſplendidum medie vinoſitatis aromaticum medii ſapoꝛis declinans ad aliqualem: q: paucam dulcedinem medium inter vetus ⁊ nouũ neq; ſumat in magna q̃titate: ⁊ ſi limphare opoꝛtebit limphetur cũ aqua oꝛdei mellita vel ꝫuccarata vel in qua ſit modicum cinamomi decoctum vel maſticatũ. ⁊ de potu loquens in libro de tabe vltime cõmẽdat vinũ. Et Auicen. vinũ ſubtile odoꝛiferũ parue q̃titatis eſt vehementer ↄ̃ueniens eis lac etiã. Silr̃ ⁊ mel. inquit. Mel quoq; in talibus vtiliſſimum: ⁊ vini vſus vltime vtilis eſt in frida tabe. ⁊ Auicẽ. Mel. eſt vltimũ in iuuamẽto eoꝝ. ſicut eſt vltimũ in nocu⁹ hñtiuꝫ febrem ethicã. ¶ Cõſilr̃ dixit eſſe vtiliſſimuꝫ ſtudere nutricationi q̃ eſt alteratio. dicaꝛ vt de ethica febrili. Prĩo ex parte odoꝛabilium odoꝛenꝛ calida aromatica. vt ambra muſcus nux muſ. meliſſa citrũ laudanũ ⁊ tale. ⁊ ex his ↄ̃ficere odoꝛamentũ in foꝛma pomi vel liquidũ maxime tpe eſtatis. Et de his copioſe de febꝛe peſtilentiali. ¶ Itẽ fac ſacculuꝫ coꝛdialem declinantẽ ad calidũ. ⁊ tu ſupra de peſtilentia quem potes calefacere cũ ſuffumigio facto cũ aqua bugloſſe ſup lapidẽ ignitũ. Iteꝫ fiat continue inũctio doꝛſi ex oleo amigdaꝛ. dul. ſiſami pinguedinis galline olei roſ. cere citrine cũ modico aceti. ¶ Item oꝛdinetur enema quo interdum vtidꝫ ex floꝛe camomille bliti mercuriali ficubus: ⁊ capite arietis oleo ſiſami de heen ⁊ h̃. calefaciendo vel addendo butyrum. Et qñq; caſſiam aut menna. Itẽ ẽt valet in hoc cãu oleũ oliuaꝝ bñ maturaꝝ. ⁊ addaꝛ q̃titas ſalis cõueniens. ⁊ iſta enemata ↄ̃tinuentur. q: calefaciunt ⁊ humectant. ⁊ h̃ ſm tenoꝛem virtutis interponaꝛ tps vt docebit. ¶ De balneo dicaꝛ ꝙ cura hec ẽt ↄ̃ſiſtit p balneuꝫ calefaciens ⁊ hũectans factũ. ſ. cũ aqua decoctionis camomille melliloti maioꝛane mẽte meliſſe ⁊ h̃. cibo iam digeſto coꝛpe nõ famelico neq; ſitiente in quo nõ dꝫ trahere morã magnã quam mẽſurabis ſm tenoꝛẽ virtutis. deinde opare vt dictum eſt de balneo in ꝑcedenti rubꝛica poꝛtando. ſ. ipſum ad lectuꝫ. Tu itaq; ciba egrũ tuũ bono mane cuꝫ aqua carnis aut vitellis ouoꝝ deinde qua tuoꝛ hoꝛas poſt vel circa qñ ſeparatur deſcenſus cibi a ſtõ fac ei balneum. deinde poſt exitum ſeruatis que dicta ſunt in pꝛecedenti rubꝛica ciba euꝫ ⁊ de reliquis ibi. ⁊ ſtude ad ſtomaci confoꝛtationem continue. ¶ Ad intra ẽt dantur alteratiua perficientia intẽtionẽ ꝑncipalem. vt ſunt ſy. cõfectiones electuaria ⁊ h̃. Et tu ſemper procede vt ſepe de debili ad foꝛte. Et ſy. cõuenit ſyr. factus cum aqua mellis cinamomo ⁊ gariofilis. Itẽ ex aqua

carnis melle cinamomo ⁊ hꝫ. Item cõfectio diamuſci dul/
cis: diambra ex electuariis electuariũ de gẽmis. Item tyria
ca aut metridatũ cũ modico vini. Item electuariũ regum
meſue: ⁊ ſic de aliis. Itẽ confice reſtauratiuũ ex carnibus p̃
cedenti rubrica cũ cinamomo gariofilis ⁊ hĩ⁹. qḋ ſit calefa/
ctiuũ ⁊ humectatiuũ poſtremo ſcito qḋ auctores nõ cura/
uerũt ponere ſigna neq̧ curã ethice ſenectutis ꝓuenientis
a caliditate ⁊ ſiccitate. q: in oĩb⁹ ſilis eſt cure. ⁊ pro magna
parte ſignis ethice febrilis. ¶ Et hec de ethica ſenſili deo
grãs Ac beate marie in cuius die hoc capitulum cõpleui.

Capitulum. xvij. De febribus compoſitis conti/ nens rubricas. 7.

¶ De modis cauſis ⁊ ſignis compoſitionum febrium adin/
uicem. Rubrica. 1.

D Dicitur febrem eſſe cõpoſitaꝫ tripliciter. p̃°
qñ cuꝫ ea cõiungit̃ ſpã. 2°. q: cum
ea coniungit̃ accidens ꝙ ſua ſeuitate trahit p̃n/
cipaliter ad ſe curam. vt dolor intenſus aliena/
tio ſincopis appetitus caninus ⁊ hĩ⁹. 3° q: cum
ea cõiungit̃ alia fe. ſiue ſit eiuſdẽ generis ſiue non. vt cum
effimera cõiungitur cum putrida: aut ethica cũ putrida. de
qb⁹ oĩbus infra. p̃mis duob⁹ modis improprie dĩ fe. cõpo
ſita. 3° autẽ modo ꝓprie cõpoſita fe. dĩ. vñ ad mentẽ oĩum
medicoꝝ feb. cõpoſita eſt fe. ex duabus vel pluribus febri/
bus eiuſdẽ vel diuerſi gñis fcã. Exᵐ primi. vt cuꝫ effimera
ꝯa cum non vera cõiungit̃ vel tertiana cum tertiana. Exᵐ
ſcdi vt cum ethica vel effimera cum putrida. vel non putri/
da cũ putrida. vel tertiana cũ flãtica. ⁊ tunc eſt emitriteus:
vt infra ⁊ eſt cõpoſitio ſm plᵉm eueniens. ⁊ hic nota ꝙ que
dam eſt compoſitio mixta ſic abſolute dicta: qñ. ſ. humo/
res diuerſi peccantes adinuicẽ cõmiſcent̃ vera: ⁊ vnica cõ/
mixtione. q: ſ. ad vnã reducunt̃ formã vt illa que ſit in co/
lera citrina: aut vitellina. vt ſupra de colericis. q̃dã eſt mix/
tio nõ abſoluta. ⁊ eſt qñ illi humores facientes febrem non
veniunt ad verã: ⁊ vnicaꝫ mixtionem. ſ. ad vnam formã hu
moris. vñ diuerſe cauſãt̃ febres propterea dicebat Auicẽ.
Cõmunicant febres in ſignis ⁊ ꝓpetatibus que appropan/
tur humoribus ſimplicibus. ⁊ hec mixtio multis ſit modis
vt Auic. ¶ Aliqñ. n. ſit cõpoſitio febriũ in genere elonga/
to: q: diuerſo. nã cõtraria ſiue diuerſa ſunt abinuiceꝫ elon/
gata. vt cum cõponit̃ effimera cũ putrida ⁊ eſt hꝫ cõpoſitio
ex illis q̃ valde ambigua ſunt: qñ ipſi. ſ. medici vident inter
polationes vel inceptiones rigores ⁊ horripilationes: ⁊ re
ditiones ſudoris ſi fuerit illic ſudor: ⁊ per horas particula/
res: q: per inuaſionẽ multoꝝ poxiſmoꝝ vnius poſt alium
quare exiſtimat̃ ꝙ ſint illic febres putredis tñ. inſepabiles
autem ꝯpoſite ex ꝯtinua ⁊ interpolata plᵉs nõ attẽdẽtes di
cto Auic. facile ꝓrũpũt in iudicãdo hãc ꝯpoſitionẽ ⁊ p̃ci/
pue in qbuſdã putridis continuis. ad q̃s ſequit̃ corpis exte
nuatio: ⁊ apparitio tele natantis in vrina. ⁊ tñ ibi nõ ẽ ethi/
ca: ſ; putrida tñ vñ iudiciũ hñt corruptum. ⁊ hoc cõtingit
maxime in flãtica latica dicta de q̃ ſupra. ⁊ ideo ſis bñ atten
tus de ſignis de qbus infra ne decipiaris. Qñq̧ aũt ſit hec
cõpoſitio in genere ꝓximo. vt cum ꝯiungitur putrida cum
putrida vt tertiana cũ flãtica ⁊ hec ꝯpoſitio ⁊ ſimilis facile
cognoſcitur. vñ Auic. turpe qdẽ eſt medico ſcienti ſignifi/
cationes cuiuſq̧ fe. ſ. ſimplicis ⁊ accidentia eius vt non p̃ci/
piat ꝯpõneꝫ p̃ die aut ſcdo. naꝫ vt ſcdo de diiis febriũ. due
diuerſe mãe hñt diuerſos paroxiſmos ⁊ diuerſa accidentia
vñ quotidiana hꝫ oẽs ſuos paroxiſmos: ⁊ accidentia ſilia.
duplex aũt tertiana ⁊ ſi oĩ die inuadit tñ ſcds poxiſmus nõ
eſt ſilis p̃. vñ p̃m⁹ aſſimilat̃ 3°. ⁊ ſcds 4°. verũ hĩ⁹ meli⁹ in
ꝓceſſu cognoſcuntur. Qñq̧ ſit hec ꝯpoſitio ex his q̃ in ſpẽ
ꝯueniunt. vt cum due tertiane vel plures adinuicem ꝯiun/
gunt̃ ſilr plures q̃rtane. ⁊ hĩ⁹. vñ Gal. recitat allegato loco
ſe vidiſſe iſanteꝫ qui paſſus eſt ſimul tres tertianas quas co
gnouit ex ſignis tertiane ſiue accidentibus eius vñ Auicẽ.

qñq̧ ꝯponũtur tres de febribus tertianis. ¶ Poſt has ſic
poſitas ꝯpoſitiones. volo ante ſignoꝝ de eis poſitionem
poſſibilitatem taliuꝫ declarare. Nã cõpõ oĩuꝫ generũ ſil' eſt
poſſibilis. vñ poſſibile eſt vt qs patiat̃ effimerã putridaꝫ ⁊
ethicã. Declinat̃ itaq̧ p̃ poſſibilitas ꝯpõnis effimere cũ pu
trida iuxta hᵐ mẽbrum qñ ſunt in gñe remoto. Nã ꝯtin/
git quatuor modis vnũ genus febris cũ alio vel aliis com/
poni. Primo qñ vna p̃cedit aliã. ſic qḋ in eius aduẽtu repe
rit in corpore diſpõnem ad adṽetũ alterius. vt ſi effimera p̃
ueniret a cauſa extrinſeca vt ab ira vel nimio labore ⁊ hꝫ.
⁊ corpus eſſet male diſpoſitũ. q̃ ad eius hũores: q: parati eſ
ſent ad putredinẽ vel ebulitionẽ. ⁊ tũc ipſe calor febrilis in
ſpiritib⁹ exñs occurrens hũorib⁹ ſic ꝓparatis ⁊ diſpoſitis
febrẽ cãret hũoralẽ vel putridã. ¶ Scdo qñ vna precedit
aliã dato qḋ mã ſcde nõ ſit diſpoſita: ſed p aduentũ prime di
ſponit̃ vt ſi p̃ accidet effimera. ſcdo humoralis vel putrida:
qñ mã eius diſponit̃ ad ebulitionẽ vel putredinẽ p calorẽ
effimere qua mã prius nõ erat diſpoſita. ¶ 3° qñ ſil' ⁊ ſemel
plᵉs febres in eodẽ corpore ſiũt ⁊ ab vno agente tñ: vt qñ
mã plᵐ febrium. ſ. tam ſpũs q̃ꝫ hũores parati ſunt inflãma
ri. ¶ 4° qñ a diuerſis ſiunt agentib⁹ pro eodem tpe. vt ſi qs
iratus balneũ ingrederet̃. ⁊ rõe ire incurreret effimeraꝫ ⁊
rõne balnei putridã: ⁊ in ſumma aptitudo ⁊c̃. cum aliis ad
h maxime facit: ⁊ tu bñ ꝯſidera. verũ hic nõ ꝙ raro eſt pu/
trida vel q̃ſi nũq̃ꝫ qn ad eã ſequat̃ effimera. Nam videmus
ꝙ ad facilẽ buboneꝫ ſequit̃ effimera quãto magis qñ ẽ ma
gna putredo in hũoribus exñtib⁹ ad intra vaſa ⁊ ſilr in in/
terpolata qñ eſt putredo magna ſigna ãt effimere bene tũc
occultant̃ pp ſigna putride q̃ ſunt magis moleſtantia ⁊ ap
parẽtiora: q: maius lumẽ offuſcat min⁹. ſ; in die qetis pu/
tride ſaltẽ interpolate apparẽt ſigna effimere ſi qs diligen/
ter ꝯſiderauerit. Si ãt fuerit ꝯtinua certe ꝯfundunt̃ ⁊ exti
mo p̃cipi nõ poſſe: ⁊ ſic putrida p lõgã ei⁹ moraꝫ in mẽbris
ꝯſumptis põt eſſe cã ethice. Ita ẽt effimera. ſed h ẽ loc⁹ ſpe
culationis. vtrũ effimera hoc facit: dato ꝙ nõ trãſeat in pu/
tridã. ⁊ tu ꝯſidera. Et vide ſupra in precedenti caᵒ quõ põt
ethica fieri incipiendo. Sed hec ethica conſueuit euenir e
ſiccis colericis iracundis ⁊ triſtibus q ex cauſa primitiua ſic
exiccantur. vt ex meſia ⁊ huiuſmodi. Et ſequendo q̃ plim
eueniunt dico ꝙ contingit quãdoq̧ ⁊ ſatis frequenter ethi
cã cũ putrida cõponi. frequentius aũt putridam cuꝫ putri/
da vt infra. ethica aũt nunq̃ꝫ cũ alia ethica componit̃: nec in
eis ꝓprie reperit̃ genus ſubalternũ. ⁊ hoc pꝫ bene ꝯſiderã
ti que dicta ſunt in precedenti caꝑ. Iaꝫ dictũ eſt putridã eẽ
cãm ethice per longã eius moraꝫ ponẽdo mẽbra in calefa/
cto eſſe. ⁊ ſic putridã complicari poſſe cũ ethica: ⁊ ẽ de his
q̃ bene ꝯtingũt ſatis frequẽter. ſ; ꝯpõ ethice cũ putrida: q:
ethica ſit cã putride eſt de his q̃ raro eueniunt. hec tñ cõpõ
eſt poſſibilis qñ ſtat ꝙ in ethico humores ad putredinem
preparent̃ pp malũ regimen aut ex alia cã primitiua vnde
caliditas febrilis ethice in ipſis ſic diſpoſitis accendat̃. Et tũc
ethic⁹ ſentiet maioreꝫ caliditateꝫ q̃ꝫ p⁹. ¶ S; dices quõ hoc
q: calor ethice eſt termin⁹ aliaꝝ ⁊ c̃dm ꝙ dictũ illud verifica
tur qñ ipſa ſm plᵐ ꝯſequit̃ ad alias febres: ⁊ alie raro ad
ipſam. ¶ Et ſequẽdo dcã auctoꝝ ⁊ ꝓſertiꝫ Gal'. ſcdo. de cri/
ſi. Et 8° terapen. ꝯpõ ſit duob⁹ modis. p̃. ſm ꝯpõnẽ 2°. ſm
vicinitatẽ. ⁊ ſi qs vult pt addere 3ᵐ q ẽ ſm vicinitatẽ. ⁊ ſm
cõpõnẽ ſil'. Scdm cõpõnẽ dupl'r. p̃. aut ſm cõpõnẽ ad quaꝫ
reſultat vna forma in toto ſic aggregato. aut q: vnuſquiſq̧
hũor ſtat cũ alio reſeruans ſuã formã. Exᵐ primi. vt cuꝫ flã
ꝯmiſcet̃ col'e. ⁊ inde gñat̃ col'a vitellina aut citrina. ⁊ econ/
uerſo. ⁊ inde gñat̃ flã ſalſum: ⁊ in his nece eſt vnum alteri
dñari. vt in flãte ſalſo. flã ⁊ in col'a vitellina col'a: qñ duo
contraria paria nõ pñt adinuicẽ ꝯponi cõpõne ducente ad
vnã formã. 12°. meta. ꝯmẽ. 23. Exᵐ ſcdi. vt cuꝫ nõ reſultat
ex eis vna forã: ſ; qlibet remanet ſeruans ſuã formaꝫ ⁊ iſta
cõpõ vocat̃ ꝓprie mixtio p iuxta poſitioneꝫ: ⁊ talis mixtio
ſiue

ſiue ɔpō poteſt fieri dupl'r: eq̄liter vel ineq̄lr. ⁊ iſta ſūt imaginabilia ⁊ euenire poſſibilia. de quo ſupra de tertiana nō pura. ⁊ tu ibi 2°. ꝑ vicinitatē. vt qñ huōꝝ vn⁹ eſt in venis: ⁊ alius extra. Et breuiter reſecando multa dicendū ꝙ ɔpōnū ſm vicinitatem. Quedā eſt tal' ex ꝑte loci tm̄: ⁊ non mãe vt qñ eadē mã ſpē: vt colica mouet̄ ad putredinem in diuerſis mēbris corꝑis ſimul vel ſucceſſiue. Quedā ex ꝑte mãe tm̄: ⁊ nō loci vt qñ due diuerſe mãe ſʒ ſpēm vt colāa ⁊ flā actualiter diſtincte iuxta tñ poſite ⁊ ɔtigue ſimul ⁊ ſemel mouentur ad putredinē vel ſucceſſiue. Quedā. n. eſt ɔpō ex parte mãe ⁊ loci. ſicut cū diuerſe ⁊ diſtincte mãe ſm ſpēm in diuerſis locis ad putredinē ſimul mouēt̄ vel ſucceſſiue. ¶ Ex quibus appet ꝙ plīme febriū ɔpōnes ſic ɔtingere pñt: ⁊ multe tales imaginari q̄s ꝓſeq ſm eaꝝ oēs modos ſupuacuū duxi ⁊ inutile: vñ ſic habes ꝙ ɔtinua cū ɔtinua ɔponi. vt ſcðo de criſi ⁊ Aui. ꝑma q̄rti ꝓꝓo ca°. nā imaginari opʒ partem mãei q̄ ē intra venas poſſe putreſieri in vno certo loco altera nō putreſcā ſibi ɔtinua ꝑꝑ ineptitudinē ſui ad putredinē: ⁊ in loco diſtāti ſiue remoto put ad itra venas ɔſil'r poſſe ɔtingeret ⁊ ſic duas ɔtinuas poſſe ſil'cāri vel ſucceſſiue: cui⁹ oppoſitū aſſeruerūt qdā dicētes h̄ nō eſſe poſſe. q̄ iſta diuerſitas in mã q̄ ē intra venas q̄ eſt ſic ɔtinua: ⁊ in eodē loco clauſa non pōt ɔtingere. ⁊ de h̄ ſatis. experientia āt eſt ad oppoſitū eoꝝ. Item ɔtinua cū piodica: ⁊ piodica vnius gñis cū piodica alterius. vt tertiana cū q̄rtana q̄tidiana cū tertiana. ⁊ eſt de his q̄ ſm plurimū euenīūt. nam nã de ſanguine multū ſollicita raro ꝑmittit ſanguinē putreſieri. ad qð ēt facit ſanguinis ɔtemperātia apta magis cauſis alterātibus reſiſtere. ⁊ ꝑpterea pauce apparēt febres ſanguinee reſpectu aliaꝝ. ſil'r melia hʒ duas q̄litates oppoſitas putrefactioni: friditatē. ſ. ⁊ ſiccitatē: ⁊ ideo raro putreſit: ꝑꝑ qð pauce ɔſil'r reperiunt̄ q̄rtane. Secus āt de flāte ⁊ colā. vñ

A ab his duobus huōꝛibus ſm plinuʒ febres fiunt q̄re ⁊ cōpoſitio eaꝝ ſm pl'm reſpectu aliaꝝ reperit̄. ¶ Et hic nota ꝙ nullus auctoꝝ antiquoꝝ expreſſit febrē ſanguinis cum alijs ɔplicari veꝝ ɔoar ⁊ plures modernoꝝ expſſe ponunt ipſius cū alijs cōpōnē: q̄ eſt altero duoꝝ modoꝝ. aut q̄ cū ɔtinua tertiana flãtica vel melica ɔponit̄ aut cū vna interpolata. Gal'. autē vt Auicē. inq̄t: vʒ ſibi in mã hac ɔ̄dicere: qm̄ in 2°. de febrib⁹. 10. cap. dixit Gal'. febrē ſanguinis eſſe oībus alijs ſimplicitatē: ⁊ ꝑ ɔ̄ñs nō ɔponi: qm̄ cū putredo accidit ſanguini eſt cōis cuilibet humori: ⁊ in eodē penul. cap. dixit. vʒ ꝙ cum putredine aliaꝝ febriū ɔponat̄. ⁊ ſubdit Auic. de hac ɔ̄rietate Gal'. non eſt nečce nos ꝓlōgare ſermonē: qm̄ non iuuat̄ in eo medicus. Tu tñ teneas ꝙ fe. ſanguinis pōt ɔplicari cum alijs: vt ɔtinua ſanguinea cū continua tertiana ſed q̄ʒtitas ſanguinis eſt tanta reſpectu colere in venis putreſcentis ꝙ ſenſu non ꝑcipit̄ motus colere aut ſigna eius q̄ a ſignis ſanguinis ɔfundunt̄: ⁊ occultant̄. hic cum medicus ſit artifex ſenſualis indicat ipſam ſanguineā tm̄. vnde dato qð ibi ſit ɔpoſitio. tñ non eſt ſenſu ꝑcepta: ⁊ ideo apud medicū non meret̄ dici ɔpoſita. ⁊ hec videt̄ ſñia yſaac. 5. febrium ſi x̄ba eius debite ɔſiderent̄. accidit tñ febrem ſanguineā que eſt accidens apatis cum vna piodica ɔponi poſſe. vt qñ in aliquo corꝑe erit fe. colerica. vel flãtica interpolata: ⁊ ei ſupueniet apa magnū ſanguineū faciens ɔtinuā ſanguineā. Item ſi epati ſupueniret flegmōe: ⁊ flō eriſipilla tūc due cauſarent̄ febres vt pʒ. ⁊ ſic Gil. ferrarius ⁊ ɔoar ɔceſſerunt expſſe poſſibilitatē ɔpōnis eius. vt q̄ñq; experientia oñdit. ¶ Et finē his imponēs ſcito vt Auic. ⁊ alij ꝙ oīs talis ɔpō eſt triplex. ſ. intrans coalternās vel coalternata ⁊ cōicans. intrās eſt vt ingrediatur vna ſup alterā ꝑrima nondū ceſſante aut nondū eradicata. coalternās eſt vt ſcða ingrediat̄ ⁊ ſupueniat poſt eradicationē ꝑme: q̄. ſ. ꝑma ſtetit in gere ꝑ tēpus añ euentū 2°. cōicans ſiue coīncidēs ē vt ſil' incipiant due febres vel plures in eadē ho a vel parū poſt vt cū incepit ꝑ⁹ paꝝ poſt incipit alia. Et hic aduerte ꝙ aliq̄ñ ſit talis ſubintratio febꝛiū vt videant̄ vna cōtinua ꝑpterea qm̄ corpus nūq̄ʒ rema et mundū a fe. vñ cū q̄s hebit plure⁹ tertianas ⁊ añ receſſū vnius paroxiſmi ali⁹ ſubintrabit. ⁊ q̄ ſic appet dicit Auic. tūc nō eſt excuſatio reductionis ad ſignificationes ſupple alias a ɔtinuatione: ⁊ piodicatione. qm̄. ſ. ad alia ſigna te trāſſeras ne ex his duobus decipiaris ꝑꝑ qð ſubdit Auic. ſi poxiſmi erunt breues tunc fiet crebra poxiſmatio q̄ in vere ɔtinua nō repit̄. ſi longi te trāſſeras ad alia ſigna vt dictum eſt. ¶ Accidit ɔpoſitio in gñe ꝓpinquo vt colerice flãtica vt in emitriteo. ⁊ in h̄ caſu illa que tardius ⁊ poſtremo poxiſmat ⁊ eſt tertiana reſpcū flãtice: q̄ de tertio in 3^m. ⁊ flãtica de die in diem citius eradicat̄ ⁊ hoc ɔtinet x̄itatem qñ ambe ſunt pure: ꝙ ſi vna foret nota vt tertiana: ⁊ flãtica pura poſſet ɔtingere oppoſitum. ⁊ tu conſidera. Et in ſūma licet ſint ⁊ eſſe poſſint multe compoſitiones: tamen non eſt eis nomen impoſitum ꝑterq̄ʒ emitriteo de quo in ſequenti rubrica.

De cognitione cōpoſitionis febrium. B

¶ Claris ad cognoſcendum fe. cōpoſitas ē cognitio ſnoꝝ ſimpliciū vt 2°. de criſi. nā facile eſt cognoſcere febrē eſſe cōpoſitā. ſed difficile eſt cognoſcere ex qb⁹ cōponat̄ febrib⁹: ⁊ ideo attēde cognitōni ſignoꝝ ſimpliciū febriū. vñ dic̄ ꝑ ꝙ qñ effimera cōiungit̄ putride: tūc obtenebrant̄ ſigna effimere: neq; a medico cognoſcunt̄ diſtincta: ⁊ iō auctores de tali cōpōne non curauerūt. Eſt veꝝ ꝙ q̄ñq; accidit effimera ex bubōe. deinde ſubſequit̄ putrida. ⁊ ſic pōt q̄s automare cōpoſitionē eaꝝ adinuicē: ⁊ hāc omittendo dicēdū de cōpoſitiōe ethice cū putrida: q̄ ſup̄ eſt ex illis q̄ ambigue ſūt. nā latica ſepe indicat̄ ethica: vt ſup̄ de latica. Et ɔoar. cui⁹ cognitio eſt difficil': nō apud illū q eſt ſubtilis ſpeculationis: ⁊ certe eſt difficilis cognitiōis: qñ eſt cū cōtinua cōplicata. hec. n. cōpō cognoſcit̄ ſi q̄s attente cōſiderat vt Gal'. ꝑ de drijs febriū. Mulier q̄dā patiebat̄ ethicā cū putrida: quā ipſe cognouit: q̄ de die ⁊ de nocte breues fiebāt ptes poxiſmi ⁊ multotiens ſoluebat̄: cū aliq̄li liquore ſiue ſudore rorido: deinde corpus remanebat ad tactū tpatum non abſolute: ſʒ in cōparatiōe ad id qð appebat tpe poxiſmi: ⁊ cū ea cōprehendebat ethicā: q̄ ꝑ eo tpe: q̄ ceſſante iuaſione ſētiebat in arterijs caliditatē magnā. non eni partes arteriaꝝ refrigerabant̄ ceſſante poxiſmo: ſicut alie particule circūſtantes. neq; velocitas ⁊ ſpiſſitudo pulſus demittebant̄: ⁊ potes addere ꝙ ſp poſt cibum ſentiebat ſe ſupcaleſieri vt ſup̄ de ethica. veꝝ qñ putrida eſt de febribus areſacientibus hoc ſignū ꝑ magna ſui ꝑte cōfundet̄. cōſidera.

¶ Sʒ dices intelligo hāc cōpoſitionē facile: qñ eſt putrida interpolata ꝑ poxiſmū aug^m ⁊ decremētū. vt dcm̄ eſt. Sed qñ ē cū ɔtinua cōpoſita quō hoc intelligā? dico ꝙ ꝑ hec ſigna. Quia videbo egrū extenuatū: ⁊ ꝙ vrina erit aliq̄ñ ſimilis vrine ſani cū quadā oleaginitate: ⁊ aliq̄ñ fuerit colorata ⁊ ſpiſſa: ⁊ ſemper infirm⁹ calebit: ⁊ pulſus erit ſtrictus cū quadā mollitie: ⁊ in occaſu ſolis ſentit in dorſo mēbris ac lacertis frigus vel aliquā mutationē cum nauſea malo appetitu: ⁊ in oculis: ⁊ facie hēbit inflationes pallidas ⁊ in pedibus ſil'r: ⁊ ꝙ vene corꝑis: ⁊ figure oſſiū iā inceperunt apparere vltra debitū: ⁊ ꝙ cutis frontis: ⁊ timpoꝝ incipit areſieri: ⁊ ꝙ poſt cibū aſſumptum calor febrilis manifeſte auget̄. ⁊ ita cognoſces cōplicationem ethice cum flãtica: ⁊ eodem modo ꝓcede de ſignis tertiane ⁊ q̄rtane cum ſignis ethice ſuo modo vt hic ⁊ ſic ꝑ hunc modū deuenies in cognitionem oīum taliū compoſitionū: ſed q̄ eſt ethice cū flãtica eſt de his q̄ ſm pl'm eueniūt reſpectu aliaꝝ: ⁊ hec de tali cōpoſitione ſufficiāt. ¶ De cōpōne autē putride cū putrida dōm: vt ꝓportionabil'r ſupra: ꝙ opʒ ꝑus cognoſcere diligēter vniuſcuiuſq; ſpēm: ⁊ hoc cognoſcere non eſt difficile: vt ſcðo de drijs febriū. Et incipiā a cōtinuis. vbi pri⁹ nota ꝙ qñ ſanguinea coniungit̄ cum alia putrida ſigna alteri⁹ putride confunduntur ⁊ occultantur a ſignis ſanguinee

ꝓpter abundantiā maiorē ſanguinis ſup alios hūores.naȝ
ſemp maius occultat minus:⁊ h̄ maxᵉ hȝ virtutē: qñ alius
hūor nō ſupabundaret virtualr: qꝛ eo caſu nō occultaret:
ſed manifeſtaret magis.ꝯſidera. ¶ Eſt itaqȝ cōpoſitio pria
ꝑ nūc in ordine:qñ.ſ.ſinochus cū cauſonide ꝯiūgit vincen/
te ſanguine:⁊ appellat ſinochus cauſonides. ſcđa qñ colra
vincit ⁊ ſanguis ſubdominatur:⁊ vocatur cauſon ſinocha/
lis. Et iſta cognoſcunt per ſua ſigna.vñ in p̄ caſu appellata
⁊ fortiora apparent ſigna ſanguinis. in 2° cōꝛ:⁊ tu per iª di/
ſcurre ſupra in ſuis rubricis. ¶ Utrū ſit poſſibilis compli/
D catio ꝯtinuarū iam dcm̄ eſt. Et dixit Auic.ꝙ cum fuerit fe/
bris ꝯcluſa cū rigore abſqȝ ſudore:lȝ aliqñ ad plures rigo/
res ſequat ſudor:tūc iudica cōpōnē diuerſaꝝ.ſ. materierū:
quaꝝ vna eſt apta expelli p ſudorem:⁊ alia non. Et ſubdit
qñ videbis in cōcluſa.i.ꝯtinua ſupfluitateȝ in durabilitate
⁊ ꝑlixitate frigoris vel rigoris: tūc exiſtima cōpoſitionem:
nā ꝓpriū eſt cōtinuarū nō horrere.aliud ſignū ꝯpōnis redi/
E tio horripilationis poſt qetē:vt in emitriteo. Et nota ꝙ ſȝ
diuerſitatem materieꝝ diuerſa lȝ ſigna apparebūt ⁊ diuer/
ſe hore inuaſiōis.vt ſupra de eis. Qñqȝ cōponitur continua
cū inter prima eiuſdē gn̄is vt flātica ꝯtinua cuȝ interpolata
flātica.lȝ ſit raro:⁊ tunc occultat exacerbatio:que in conti/
nua debent apparere per motū interpolate:⁊ ſigna cōfun/
duntur maxime qñ ſunt de eadē mā ꝙ ſi ꝯtingat ipſas eſſe
de diuerſis flātibus:⁊ continua de flāte dulci: ⁊ interpola/
ta de acetoſo vel ſalſo: tūc ex ſignis ſuis diuerſis bñ cōpre/
hendent. Dixit ⁊ haly auctoritate in libello de circuitibus
febriū. Si in circuitu febris flātice inueneris febrem circui/
tus horarum octo:vt ſicut durat acceſſio horis ſex:⁊ quie/
ſcat horis duabus:ſcias ꝙ eger patitur tres febres flegma/
ticas:qꝛ hore octo ſunt tertia pars circuitus febris flātice:
⁊ ſilr cū inueneris circuitū.16.horaꝝ ſcias ꝙ patit tres ter
tianas:qꝛ.16.hore ſunt 3ª ps circuitus feb. tertiane:⁊ ſilr
cū inuenis circuitū.18.horaꝝ. ſcias ꝙ patit.4.quartanas:
qꝛ.18.hore ſunt 4ª ps circuitus fe.quartane. In colica aūt
⁊ melica ſilis ꝯpōnis accidit oppoᵐ eius qđ dcm̄ eſt de flā/
tica:qm̄ ſm plurimū accidit ꝙ mā faciēs interpolataȝ mo/
uetur in die qetis exacerbationis:lȝ ēt ꝯtingat moueri qñqȝ
in die motus exacerbatiōis. Et ſilr de melica. ¶ Ideoqȝ in
febre cōpoſita ex tertiana ꝯtinua ⁊ tertiana interpolata ac/
cidit ſm plurimū vt vna die ſtet ꝯtinua cū ſua exacerbatio/
ne:⁊ alia die ſtet ꝯtinua cū manifeſto paroxiſmo:⁊ 3ª die ſi
ne exacerbatione ⁊ paroxiſmo. Si tamē occurrit:vt coinci
derit interpolata cū exacerbatione:tūc lȝ ſit occulta exacer
batio paroxiſmus tñ reddit fortior ⁊ intenſior ꝗ̄ eſſet ſi ea
dem hora nō occurreret. Aliqñ tñ pñt occurrere in diuer/
ſis horis ꝓpter materie diſformitatē:vt de flātica paulo an
te dicebatur. ¶ Quidaȝ dicunt ꝙ qñ colera putrefit extra
venas:⁊ non ad apoſtema faciendū: ⁊ hoc in diuerſis locis
tunc cauſabit duas tertianas: q̄ ambe eadē mouebunt die:
ꝙ ſi in vno loco tantū erit: ⁊ non erit excedentis ꝗ̄titatis:
faciet tertianā ſimpliceȝ. Si vero multa generabit compoſi
tam:que dꝛ duplex tertiana: quarū vna mouetur vna die:
⁊ alia ſcđa die. Et breuiter attende multuȝ principijs inua/
ſionis febris ⁊ horis. Nā he cū alijs ſuis ſignis facile te in
cōpoſitarum cognitionē deducēt. Et tu bñ ad hec oīa conſi
dera.q̄ ſic diſcurſiue relinquo. Accedēs ad alias q̄ de inter/
polatis. ¶ Et dico vt ſupra.ꝙ ad cognitioneȝ interpolata/
E rū:nō opȝ attendere periodos ſupple tm̄:ſed ad accñtia ꝓ/
pria ne ꝯtingat error:ꝓpea dicebat Aui.nō opȝ ꝙ medicus
volēs hr̄e notitiā febriū putridarū ſimpliciū vel cōpoſitarū
occupet tota occupatiōe cū paroxiſmis:et ſolū ſm perio/
dum iudicet:qꝛ ſi ſic caderet error: qm̄ iudicaret duas ter/
tianas eſſe flāticā:qm̄ hn̄t oī die periodū: ⁊ ſic de alijs: ſed
ſupple opȝ vt occupet cū ſignis ꝓprijs: ⁊ piª iudicet. ⁊ iō
qñ vides paroxiſmū oī die fieri cū ſignis ꝓprijs tertiane:tūc
ſcias ꝙ ſunt due tertiane:⁊ h̄ bene ⁊ neceſſario dȝ attēdere
medicus.qm̄ ſi exiſtimaret has duas tertianas eſſe flāticaȝ
interficeret.ꝯſidera. Et iō attēde modū q̄litatē ⁊ horā afli/
ctionis.nam ſi videris paroxiſmū de 3° in 3ᵐ abſqȝ rigore
punctione velocitate ⁊ ſpiſſitudine pulſus ⁊ alijs ſignis ꝓ/
prijs tertiane:ſed videris paroxiſmū de 3° in 3ᵐ cū diuerſi
tate ⁊ tarditate pulſus:⁊ vrina diſcolorata: ⁊ cū hoc paro/
xiſmus nō feſtinat ad ſtatū: ⁊ eſt longior paroxiſmo tertia/
ne.tūc nō iudicabis tertianā:ſed duplicē quintanā. Conſilr
ſi videris paroxiſmū oī die cū rigore ⁊ inordinatione ⁊ non
cū frigore puro:⁊ cū ſiti valida ⁊ oris amaritudine ⁊ exitī
bus colericis cū ſudore abundante.vrina tincta pulſu velo/
ci ⁊ ſpiſſo:⁊ cū hoc paroxiſmus eſt breuis ſpatij:⁊ ad ſtatū
feſtinat:⁊ non debes hanc quotidianā ſed duplicem tertia/
nam ſiue compoſitā ꝓnūciare. Et ſm hec duo exēpla debes
in alijs oibus ꝓcedere:⁊ certe cuȝ videris accidentia paro/
xiſmi nō eē vnius materie:debes ſtatim ſuſpicari de compo
ſitione:de qua in ſcđo vel tertio die magis certificaberis.
Item ſcito ꝙ ſi tertiana eſt cōpoſita ex tertiana pura: ⁊ ter/ F
tiana nota omni tertia die acutior erit paroxiſmus.qm̄ pu/
ra acutionem facit:⁊ ꝯſilr dic in cōpoſitione flegmaticaruȝ
quartanarū. Uolo hec tibi ſic generalia de cōpoſitione in/
terpolatarum ſufficere:de qbus tanqȝ de his que raro eue
niunt auctores ſpālia non fecerunt capitula.nā de his q̄ ra/
ro eueniunt apud medicum non eſt ſcientia. venio autem
ad eam ſpeciem que famoſa eſt apud medicine auctores.

¶ De diffōne diuiſione cāis ⁊ ſignis emitritei. Rubrica. 11.

Emitriteus vt nomen ipſuȝ ſonat eſt fe/ G
bris compoſita ex duabus
febribus quarū altera eſt tertiana. dictum ab
emi qđ eſt dimidiuȝ ⁊ triteos tertiana: ⁊ ſic de/
ſcriptꝰ ē emitriteꝰ cōiter acceptus. Proprie āt
acceptus eſt iſte q cōiter venit:⁊ deſcribitur ab Auic. ꝙ eſt
febris cōpoſita ex duabus febribus: quarū vna eſt tertiana H
⁊ altera flātica:⁊ fit in die vno paroxiſmꝰ tertiane ⁊ quoti/
diane ſilr aut ſm ſemitā cōitatis ⁊ vnitionis: qꝛ cōiter ſimul
inueniunt eoꝝ paroxiſmi vel exacerbationes: aut ſm ſemi/
tam coalternatiōis ⁊ vicinitatis:qꝛ paroxiſmi vel exacerba
tiones ſunt vicini:⁊ nō miſcent:ſed coalternatim veniūt:qꝛ
poſt receſſum vnius alter venit:aut ſm ſemitaȝ introitꝰ:vt
qꝛ ante receſſum vnius alia ſupingrediat: vt ſupra declara/
tū eſt. Et difficilior ad cognoſcenduȝ eſt pma.dcm̄ 2ª eſt fa/
cilioris cognitionis. 3ª āt medioº.ꝯſidera ꝓpter textū Aui.
qꝛ viſus eſt accepiſſe ſcđaȝ ꝓ ſcđa ⁊ tertia. nā đ tertia nullaȝ
fecit mētionē:⁊ hec febris plus a tertiana noiatur: propte/
rea ꝙ colera eſt apta cuȝ putrefit magis putrefacere flā ꝗ̄
econtra rōne ſue fortis caliditatis putredinalis: ⁊ ſue ꝓ/
funde penetrationis:qꝛ ſecū facilius trahit flā ꝗ̄ econtra:⁊
ſic febreȝ cāt cōpoſitaȝ. ¶ Et diuiditur emitriteus in veruȝ
non veruȝ purū non purū certiſſimū nō certiſſimuȝ maiorē
minorem ⁊ mediuȝ. verus ⁊ purus idē ſunt ſcđo de diſ/ijs fe
briū.⁊ Aui.de eo inqt:⁊ iaȝ ponūt emitriteū puruȝ febreȝ
cōpoſitā:q̄ fit ex tertiana extrinſeca.i. interpolata:⁊ flātica
intrinſeca.i.cōtinua:⁊ illaȝ que eſt ꝑter illā nominant non
purū certiſſimus eſt:qñ vnus ex his humoribus alteꝝ non
ſupat.non certiſſimus qñ superat vel ſuperabūdat. Maior
emitriteus:vt ſalernitani Gilber.⁊ eoꝝ ſequaces:⁊qñ cole/
ra putrefit intꝰ:⁊ melia extra. Minor qñ colera putrefit in
tus ⁊ flegma extra.mediꝰ qñ flegma putrefit intꝰ:⁊ colera
extra. Sed in hoc diſcordatus eſt platearius a paſſionario:
gordonius vero tales de his ꝟſus poſuit. Maior emitriteꝰ.
in venis flā recōdit. Exterius colerā. medius cōuertit illi.
Peſſimus humoꝝ ineſt in venis.i.mlā. fel coqt extra. ſed
vt Auic.hec ſūt in qbꝰ ſupflua occupatio nō eſt hñda:ſunt
etenim inutiles ſermones. ⁊ qdā in ipſis ꝓcedentes dixe/
runtqȝ adhuc diuidit in ſimplicē:⁊ cōpoſitū:p ſimplicē in/
telligentes verum purū p cōpoſitum illum cui ſuperuenit
altera febris:⁊ ſic erunt tres vel quattuor febres ſimul.

Signa

A **Signa** demonſtratiua. Primū ſignū ⁊ ꝓprium magis: qꝛ ſumptū a nā mãerum : qꝛ ſpaciū hui⁹ febris in vno duoꝝ dieꝝ.ſ.in illo in quo fiūt ambo ꝑoxiſmi eſt lõgius paroxiſmo tertiane:⁊ fit magis gēta.ſ.ab accidētibus colice pure de ſiti inflāmatiōe:⁊ alijs ſuo cap̄ videndis:ſʒ in alia die in q̄ remanet.ſ. ſola flātica eſt leuioris ꝑoxiſmi : qꝛ ſolū accidit exacerbatio flātice: q̄ eſt leuioꝝ accidentium q̄ʒ ſit flātica ⁊ colerica ſil'.hoc tm̄ ſignū nõ eſt ſic ꝓpriū q̄netiaʒ oporteat adducere alia cõparia ſigna.i.cõparātia. Cuʒ hoc eſt ſimilis ſignificātia ꝙ hec diuerſitas eſt ex pte materiei. nā ſi fieret cõpõ de tertiana nota cum tertiana pura de mā pauca ⁊ miti. In hac.n.cõpōne fieret vna die:vt in die tertiane note:ſpaciū longius:⁊ accidētia gētiora q̄ʒ ꝯueniant tertiane pure:⁊ in alia pp paucitateʒ materiei:⁊ eius miticitatem erit ꝑoxiſmus breuis ⁊ paucoꝝ accidentiuʒ. Scōm.ꝙ q̄ñ in emitriteo horripilatio ſm plurimum reiterat':⁊ hoc maxie q̄ñ ꝑoxiſmi ſimul inuadunt: ⁊ h̄ in emitriteo ꝟo.nā cū col'a ſit extra:facit rigorē: ⁊ cuʒ flā ſit intra:facit circum infrigidationē ex qbus duob⁹ cāuſ horror : q̄ eſt medium īter rigorē ⁊ frigus.ſcōo de diſſ febrium. vñ ꝑ ſigno ꝟiſicando imagineris ꝙ cū colera ſit extra venas cito mouet': ⁊ flā ſup mēbra portat:flā aūt tardet:⁊ infrigidat:⁊ cuʒ mouetur caliditatē colere ſuffocat: ⁊ calor expanſus ex motu flātis ad intra retrahitur:⁊ ſic fit modo expanſio:mõ retractio:ad quoꝝ motus ſeq̄tur horror ſiue horripilatio:⁊ experiētia inuētū eſt:ꝙ vſqʒ ad quatuor vices accidit h̄ ſʒ plurimum. Et cum illa horripilatione adhuc ſtat caliditas percepta ab ipſa col'a in membrū poſita. Tertium ſignuʒ.ꝙ in ꝟo emitriteo corpus nõ integre mundificat':qꝛ altera febrium eſt ꝯtinua. Quartū.ꝙ q̄ñ ꝑoxiſmi ſunt ſubintrātes aut cõicātes:qꝛ vnus cum alio venit : aut paꝝ poſt:tunc fit magna cõmotio.⁊ ſil'r in augmento: ⁊ ſil'r fit reditus horripilationis pp diuerſitatem materierū ⁊ ipſas in diuerſis horis moueri:⁊ fit ſtatus longinquus. nā cuʒ corpus ex p̄mo ꝑoxiſmo ſit ſupcalefactū : ⁊ ſtatum expectas ſupuenit deiñ horripilatio vel rigor:⁊ ideo tardat:⁊ h̄ totuʒ pp pugnam materieꝝ:vt ſup̄. ¶ Quintum ſignū.ꝙ euentus ſtatus eius eſt medius inter euentum ſtatus flātice ⁊ colerice.h̄ eni facit reuolutio vnius mãe ſup aliam:q̄ñ flā tardat coleraʒ:⁊ colera velocitat flā. ¶ Sextuʒ. ꝙ paꝝ tepeſcit cum ſudore flāte ſua friditate colerā ingroſſante.ſ.reſpectu eius qō fit in colerica pura. ¶ Septimuʒ.ꝙ in ſuis ꝑoxiſmis ſeruatur ordo:vt qō terti⁹ eſt ſimilis p̄mo:⁊ quartus ſcōo. ¶ Octauum ⁊ eſt a ꝯſuetudine vel etate ſumptuʒ:vt cum q̄s cõſuetus eſt coleraʒ multiplicare:⁊ colericas pati egritudines : vtputa rõne complexionis ⁊ regiminis : deinde facit regimen flātis multiplicatiuum:⁊ ad febreʒ:deinde ꝑuenit:tūc ſuſpicandū eſt illam eſſe compoſitaʒ ⁊ emitriteum:vt verbi gr̄a.q̄ñ quis eſt colericus : ⁊ pauper vtens acruminibus:⁊ hi⁹.vigilijs:⁊ alijs exercitijs:vt ad ſtatum ꝑueniat:vt clericus ad ep̄atum:⁊ cuʒ factus eſt ep̄us vtitur gēte cibis multis ⁊ flātis multiplicatiuis.etiam per viam indigōnis: quia multo plus ſolito ſe replet:tunc cum talis febrit ſuſpica de emitriteo.⁊ iō multi tales diuina iuſtitia cuʒ emitriteo moriuntur. Proportionabiliter de etate:vt cum quis trãſit de pueritia ad adoleſcentiam :⁊ in p̄n° adoleſcentie febrit ſuſpicandum de emitriteo. q̄ñ de colera pp p̄nm adoleſcentie de flāte ꝟo pp pueritiaʒ:⁊ qō vterqʒ humor ſic in eo putreat.ſil'r ſi quis febrit in p̄n° ſenectutis p̄me: qꝛ rõne iuuentutis:que preceſſit de colera ſuſpica. de flāte vero ratiōe ſenectutis. ¶ Nonum a pulſu ſumptum: ⁊ eſt ꝙ in ſuis differētijs medio modo ſe hʒ inter pulſuʒ tertiane pure ⁊ flātice: ⁊ cā pʒ. ¶ Decimū ſumptū ab vrina:⁊ ab alijs exeuntibus: vt ꝙ vrina eſt tarde digōnis ſupple reſpectu vrine tertiane pure:⁊ eſt remiſſioris coloris ⁊ groſſioris ſbe ⁊ groſſioris ſediminis:vomitus eſt ꝑmixt⁹ ex colera ⁊ flāte: ⁊ ſil'r egōnes:qꝛ talis eſt mā que dn̄atur. ¶ Undecimum qō eſt halg cõprehendens multa ex ſupraſcriptis: qō addo ad maioreʒ noticiam eſt: ꝙ febris eſt continua ⁊ interpolationem hēt. vnde vna die eſt leuior:altera vt dictū eſt:ſed attēde ne decipiaris ꝙ in cõtinua nõ apparēt ſigna ꝯtinue ex col'a : ⁊ hoc dico ne tu crederes cõtinuā ꝓportionalem de col'a: que eſt vna die leuior altera:ꝙ eſſet emitriteus : ⁊ in tp̄e acceſſiōis magnū patit' rigorē:⁊ bis ter vſqʒ ad.4. vt ſupra in die eodeʒ:⁊ ꝙ tenor ſuus eſt eq̄lis: qꝛ debile ſimulat' debili : ⁊ forte forti. ¶ Duodecimū ſumitur ex ſtatiōe.i. ex iudicio dn̄ij vnius humoris ſup aliū.nā ſi flā dn̄at': paroxiſmi ſunt longiores:qꝛ flā magis ꝓlõgat ⁊ tardat. ⁊ horripilatio minor: qꝛ redit plus ad infrigidationē:⁊ coartatio pulſus fortior: propter multos vapores a flāte eleuatos:ꝙ flā eſt ad intra venas putreſcens: ⁊ extremitates infrigidantur:⁊ tardi⁹ mūdificatur a ſuo frigore reſpectu tertiane : vrina ē albior cruda magis ſudor nullus aut paruus etas puericie ſenectutis ꝯcluſio.ꝯſuetudo:⁊ que currunt curſu huius ſignãt dn̄ium flātis ſuper coleram:vt ars ſexus:⁊ hi⁹. de qbus ſupra de flātica:ꝙ ſi col'a dn̄at' paroxiſmi ſunt breuiores ⁊ extremitates velocius caleſiunt:⁊ ſitis ⁊ vomitus col'e plus: ⁊ ſudor magis exuberās:⁊ aliq̄ñ horripilatio: aut rigor vrina tincta vehementius . Etas iuuentutis cõplexio colerica ꝯſuetudo.ars.ſexus ⁊ hꝫ. per ꝯ̄triū eius qō de flāte dictum eſt.ꝙ ſi humores dicti equales erunt tunc frequētantur.i. eq̄nt' ſignificationes ſiue ſigna. vñ yſaac. ſi materie fuerint: equales in q̄ʒtitate ſignificatiōes eq̄l'r fiunt:vt ſi rigor ⁊ infrigidatio eq̄lis:⁊ extēſio febris inter velocē ⁊ tardaʒ: ⁊ ſic de alijs vel frequētat' :qꝛ nūc vnius appent ſignatiōes:nunc alterius ex q̄rū frequētatione appet ſignationes eſſe mixtas:⁊ frequentant' horripilationes.i.horripilationuʒ iterationes:⁊ eſt horripilatio pura cõpleta.i.verus horror ⁊ nõ rigor:vt ſupra neqʒ ꝑuenit ad rigorē. Et q̄ñ eſt manifeſtum ꝙ ſit emitriteus verus rigor eſt debilior:vt ſupra q̄ʒ in tertiana pura:qꝛ dato ꝙ flā nõ ſit extra venas alterās coleraʒ ipſam in caliditate ſua remittendo : tm̄ adhuc ſic clauſuʒ in venis ſuis vaporibus alterat colerā:⁊ nõ ꝑmittit ipſaʒ cauſare rigorē fortem : ⁊ fortaſſe iteratur in ea frigus ⁊ horripilatio. Ita vt faciat errare in ſtatu vt ſcis:qꝛ extimatur ꝙ pp caliditatē expanſam:iam ſit ſtatus: ⁊ non eſt : imo redit horripilatio:⁊ frigus aliqō:⁊ multiplicat' in ventre caliditas cū frigore extremitatum:vt ſupra. ¶ Ex quibus habes ſigna veri emitritei ſic ab Aui. poſita. De quo emitriteo dixit Rogierius ꝙ ipſe cognoſcitur ꝑ ꝯtinuū calorē ⁊ lentum a p̄n°:⁊ per paroxiſmum ſm motū quotidianū in horis flātis:⁊ ꝑ friditatē extremoꝝ in p̄mis horis flātis. Et per tertiane rigorē in q̄buſdā ptibus ſm poſitionē colere: ⁊ ꝑ dolorem capitis grauedinē ſomni multitudine vaporū flātis eleuatoꝝ:⁊ ſi ꝓprio noie vocent' ſtatim rñdent:⁊ ꝑ hoc dr̄ a litargia:⁊ ꝑ clauſurā palpebraꝝ : ⁊ ꝑ vrinā remiſſam ſub ruffam ſpiſſam ⁊ liuentem in ſupiori regione:⁊ ſi hic nõ eſt ordo in poſitione ſignoꝝ:tibi ⁊ tue frequentie imputa:quē cum domi eris ordina.vt ego faciam.

Signa demonſtratiua maioris emitritei. Qꝛ infirmus ꝯtinue affligit' cuʒ intenſo calore: ⁊ de 3° in 3m magis moleſtat':⁊ adeſt ſiccitas oris:⁊ lingue cū nigredine ⁊ aſpitate:inſtātia vigiliaꝝ:⁊ pulſus velox magn⁹ ⁊ freq̄ns: ⁊ de 4° in 4m hʒ ꝑoxiſmū q̄rtanariū quem cognoſces ex ſignis ſuis:vrina ignea ⁊ ruffitetas ⁊ cõpl'o regimē cõſuetudo ars ſex⁹ te adiuuabunt: vt ſupra ad ei⁹ cognitionē.ꝙ ſi ꝯtinget māʒ melicaʒ putrere ad intra:⁊ col'am ad extra: vt q̄ñqʒ quā febreʒ nõnulli maiorē emitriteū faciūt: tūc erit febris cum lēto calore ⁊ de 4° in 4m magis affligit hora melie ēt erit ſiccitas ac nigredo lingue cū inſtātia vigiliarum:⁊ in ſõnijs videbūt res nigras:vt corpa mortuoꝝ: ⁊ aliq̄ñ citrines rõne col'e.⁊ de 3° in 3m ſupuenient ꝑoxiſm⁹ cū horripilatiōe:⁊ alijs ſignis tertiane pure:ſed qꝛ poterit eſſe tertiana notatiō ad p̄ma te ſuo loco trāſferas:nā niſi ſimpliciā B

hēbis cognitionē:vt ſupra non hēbis cōpoſitoꝝ vrina erit rubea ſubtilis ad quādā tendes fuſcedinē ſeu liuedinem:ꝛ qn̄ꝙ erit plūbea ꝑ totū. pulſus erit ſtrict⁹ tardus ꝛ pu⁹ in ſtatu aūt magnus ꝛ velox:nō tñ tm̄ ſic ſi melia putreret ad extra.ꝛ trāſacto poriſmo redit ad ſtrictū:vt dcm̄ ē:ꝛ hꝫ.lx. horas in ſūmo.ꝛ.xij.qetis. Et ad hoc ſignificandū:vt ſupra adiuuat tempus anni cōſuetudo regimē etas ꝯ. ars ſexus.

C **Signa** demōſtratiua medij emitritei. Quia cōtinue af fligit cū calore valde intēſo cū alienatione furore inſtantia vigiliaꝝ nigredine ꝛ aſpitate lingue cū vehemēti ſiti de tertio in tertiū magis af fligit: ꝛ hoc in hora coł'e: ꝛ iualeſcet lꝫ febris oi die in hora ſlātis:ꝛ inuadit poriſm⁹ cū accn̄dentibus q̄tidiane. vrīa ruffa vel ſbruffa cū mediocri ſuba liuēs in me° regiōe ſupra. ad qḋ ſignificādū adiuuant etas ꝯ.ꝯſuetudo ꝛc̄.vt ſupra. Et vt Silb.hꝫ.xxxvj.horas in ſūmo labore:ꝛ.xij.falſa qete. Et ex his hēs modū dilatandi te in ſignis ſi cupis.nā ſm māꝝ cōpoſitionē cōpōne ꝛ ſigna. Et ꝓ termino horaꝝ iā dictaꝝ nota hāc regulā ꝙ mā putrefcā itra venas hꝫ tot horas in ſūmo labore q̄t hꝫ mā putrefcā extra in ſūmo:ꝛ nō ſūmo. ſꝫ coł'a putrefcā extra hꝫ.xxiiij.horas in ſūmo ꝛ non ſūmo.ḡ ad intra putreſcēs:ꝛ hoc maxie ſi nō ipediaṫ.nā ipſa non ipediṫ. imo magis augeṫ cum multipliceṫ ex ſanguie rōne furoris ſanguis ſecū mixti itra venas qḋ nō ꝯtingit in flegmate. Ex parte autē flegmatis ad extra putreſcentis alie. 12. attribuuntur hore.

D **Pronoſtica.** Maior emitrite⁹ penes 2^m modum raro accidit.ꝛ ſi venit raro curam recipit. penes v̄o ꝑmū modū cito terminaṫ q̄ꝫtum ad ꝯtinuā ſed q̄ꝫtum ad ipſam q̄rtanā nō ita cito:ſed remanet poſt receſſum ꝯtinue ꝑ tps. Et breuiter ſit taliū terminatio ſm diuerſitatē materieꝝ peccantiū. nam coł'a abbreuiat:ꝛ flā ꝓlongat:ꝛ ſil'r melia. Quare pp hec q̄dā iter cronicas: q̄daꝫ iter acutas collocaṫ. Naꝫ vt Auic. ꝯtingit aliquē emitriteū vltra.vij.mēſes ꝓlongari.naꝫ cām hēs ſup̄ de tertiana non pura ꝛ tu ibi. Et p̄cipue v̄tatē hꝫ qn̄ māe ſunt non infeſtātes:ꝛ v̄tuti moleſte:ꝙ ſi ꝯtingat ipſas eſſe v̄tuti multū moleſtas ꝛ infeſtas nec̄io opꝫ cito terminari:ꝛ ſic erit acuta:ꝛ qn̄ꝙ eſt de febrib⁹ interficiētib⁹ ledēdo v̄tutes nāles:ꝛ ꝓducēdo corpus ad ethicā:ꝛ ad ydropem a cā calida. Et ſic pꝫ vt Sētilis:ꝙ ē portitor piculoꝝ. ¶ Et emitrite⁹ ē peior alijs febribus:ꝛ magis inducens morbos cronicos: vt ptiſim ydropē ꝛ hi⁹. ¶ Emitriteus vt ſupra magis reperiṫ in trāſitu a pueritia ad adoleſcētiā: ꝛ de iuuētute ad ꝑ^m ſeniuꝫ magis accidit p̄latis ſiue ep̄is q ante p̄laturaꝫ pauperes fuerūt vt ſup̄. Et mercatorib⁹ ſiue his q ſci diuites ab exercitio ſuo qeſcunt. Maior emitrite⁹ incurabilis poniṫ:vn̄ ꝯſulit Silb.vt nemo de ipſi⁹ cura ſe itromittat. ¶ Si i medio ꝛ minori fluxus nimius ſuperuenit mortale. ¶ Urina pauca mortale.ſignāt.n.aut adultionē:vel caſuꝫ v̄tuꝫ. ¶ Spiritus anxi⁹ cum pulſu ineq̄li:ꝛ iordinato piculum in minore oñdit. ¶ Paroxiſmi cōitantes:vel ſubintrātes ſunt deterioris cognitiōis coalterantes v̄o facilis. Et tu hic attende ſigna ꝓnoſtica ſupra in ſimplicib⁹ decā que adinuicē cōponeꝫ:vt de demonſtratiuis actū eſt. ¶ Poſtremo audi Auic. ꝓprio cap̄. Et ſi nā nō fuerit fortis ad reſiſtendum: tunc nō prodeſt curatio quocunꝙ modo fiat.

¶ De cura emitritei ſecundum ſuas ſpecies omnes. Et primo de cura veri. Rubrica. III.

E **Et ſi** qs tante erit ſolertie: vt oēs ſpēs eius bn̄ cognoſcat curā ſciet leuit̄ exhibere q: ſm humoꝝ compōnem cura dꝫ eſſe ꝯpoſita nā ſm exigentiā cal'a cū fris ꝛ hūida cum ſiccis dꝫ cōmiſcere.nā.n. vt Auic. ꝓpo cap̄. ꝛ in 5° ꝑ cap̄ iter calidū diſcernit ꝛ ſruꝫ:cū fris ifrigidādo caliditateꝫ cordis ſuperfluā: exterminādo cū calis mām calefaciendo ꝛ digerēdo:ꝫ ḡ medic⁹ eē ſollicit⁹ bn̄ prudēs bn̄ piectura tiu⁹.vn̄ Almā.oēs febres cōpoſitas noiare non poſſumus: neꝙ cuiuſpiā ſubijcere curā. vn̄ opꝫ h⁹ iſpector diſcipline ſimpliciū formas:ꝛ eaꝝ curas cognoſcat: ꝛ cōpoſitaruꝫ cognitionē bn̄ mēſurare:ꝛ ſup oia aduerte:vt fortiori ac grauiori magis ſit ſollicit⁹:ꝙ ſi coł'a fuerit ad extinguendum ꝛ euāndū ꝛc̄.ꝛ ita de alijs. Cōſidera itaꝙ mās ꝛ eaꝝ locuꝫ:ꝛ cōpone medicamina ſm eaꝝ:ꝛ loci ipſaꝝ exigētiā: q̄ vt facilius cōprehēdas ad pticularia ꝯdeſcendā. ꝛ iuxta ea q̄ de alijs poſita ſunt ꝑ° ponā canones.deinde eoꝝ cōplementa.

Canones. Ordinatio diete.lenitio. minoratio. reiterata digeſtio reiterata euātio: ꝛ ꝓuocatio vrīne ꝑ°.deinde ſudoris alteratio:mēbroꝝ leſorum ꝯfortatio accn̄tiū remotio. Et hec oia opꝫ ordinare ad ꝯ̈riuꝫ cāc. vn̄ ꝓ ꝑ° ordineṫ dieta cōpoſita ſm ꝯpōnē māeꝝ peccantiuꝫ tā ex pte aeris:q̄ꝫ ex pte aliaꝝ ſex reꝝ nō nāliuꝫ: vt ꝛ cibi ꝛ potus:de qbus ſupra 3° cap̄. Et initiū faciēs a v̄o de quo Aui.ſpāl'r locutus eſt dōm ꝙ oēs ſtudere ne flā ad itra putreſcens frigiditate aeris ei⁹ hūiditate augeaṫ. Sil'r ne ei⁹ caliditate ꝛ ſiccitate coł'a furiat.pp qḋ aerem elige: aut fac in actiuis ꝛ paſſiuis tēperatū. Motū dimittat ꝛ quiete vtaṫ. Sōno vtaṫ tempato in amino:vt infra melior repl'one. immo repl'onē euitet. Ac aie oia fortia accn̄tia:lꝫ aliq cōmendent qn̄ꝙ ꝓuocationē ire ac timoris in exterminium ſlātis ꝯferre:ſꝫ puto tuti⁹ dimittere. ¶ De cibo ꝯuenit panis debite fermētat⁹ coct⁹ a furfure mūdus. Carnib⁹ vtaṫ tēpatꝫ ꝛ laudatis:vt 3° cap̄. Cōueniūt ꝑus bulite:ꝛ in veru deinde ad perfectionē cōplete ferculis ꝛ alijs vtaṫ: vt ꝯuenit in cā cal'a.rōne coł'e ꝛ febris ꝯtinue ſlātice cōmiſce aliq̄ ex his q̄ ꝯueniūt in cā frida ꝛ humida:ſꝫ ꝑ° ſint potētiora de qb⁹ ſup̄ 3° cap̄. Spinachie atriplices iuſcula ordei auenatū amigdalatuꝫ in quo ponaṫ alqd pipis: ꝛ cum his ponantur:aut ſuccus granatoꝝ:aut berberis ꝛ h9. ¶ Pro 2° fac cliſtere lenitiuū ex bliti mercuriali matre violaꝝ ſūmitatibus caulīū cū caſſia:puluere zuccari albi:oleo ꝛ ſale:vt ſupra in radicibus vlib⁹. ¶ Pro 3° nota vt Sēti. ꝙ cū hec feb.ſit repl'onalis pluſq̄ꝫ alteratiua: ꝛ ſit maior intētio euāndo in ea q̄ꝫ in ſimplici ꝓpter diuerſitatē māe ꝛ multitudineꝫ. Jō debemus in ꝑn° eſſe multū ſolliciti in euōne fienda:ꝓpter qḋ dicebat Auic.neceſſariū eſt in emitriteo:vt vehemētē hēas ſollicitudinē in euāndo mām ſm ſpēm euōnis ex ſol'one vētris vomitu.ꝛ iō minorāda erit mā ſaltim minoratione cōi ꝛ ꝓpria:ꝛ maxime cū his q̄ naꝫ ſoluūt ꝛ leniunt:ꝛ nō ingetant:vt Auic.ꝛ iō deṫ ſubleb:ꝛ eſt ſpēs lacticinij euantis colerā:ꝛ flā ꝛ exponūt qdā ꝙ eſt lupulus. Jtē māna caſſiaꝫ ꝛ h9. ꝛ de his ſtatim:ꝛ ſil'r nā inclināte pōt fieri vomit⁹ dūmō faciliter fiat:ꝛ minor eſt intētio ad alterationeꝫ cū extin ctiuis:pp flā abūdare ſup̄ colerā. pp ꝙ dixit Auic. neceſſariū cōparando ſol'onē ad alterationem. Et ſit tibi ꝓ regula: vbi.ſ.mā frigida dn̄aṫ calis ꝛ ecōtra. Cōtrariā fac regulaꝫ: q:.ſ.vbi humor calus maior ſit intētio alterationis ꝛ vbi eq̄liter equalis. Et hic nota ꝓ ſequētib⁹ ꝙ in cura emitriteorum nō debes vti medicina fermētata:ſed recēti:vt v̄r⁹ poſſit ſeparei ꝛ vti calis ꝯ̈ frida:ꝛ fridis ꝯ̈ cal'a:vt ſupra. ꝛ bene ꝯſidera. ¶ Pro 4° digeraṫ mā cū reſpiciētib⁹ mām mixtā ſm tuā intentioneꝫ:q: ſi plus erit ad flā. ℞. oximellis ſimplicis.℥.j.mel.ro.colati.℥.ſ.aquarū endiuie.℥.j.ſ.feniculi.ſ.i.lupuloꝝ.℥.ſ. ꝙ ſi ad coleram magis loco oximellis pone acetoſum ſimplicē: ꝛ ſic de alijs:cōmiſce vt exigit diſpō. Et hic attēde v̄ba Auic.inqt:ꝛ cū ſolutiuis opꝫ vt ꝯueniat digō:q:.ſ.nō debent dari euantia fortia. ſ. q̄ non ſunt lenitiua niſi prius in mā appuerit digō: ꝛ eſt ſil'e ſicut dcm̄ fuit in cap̄ de cura ſlātice. Qm̄ cū hec egritudo ſit repl'onis opꝫ vt paulatine digeraṫ: ꝛ paulatina fiat euō. Tu itaꝙ prius digeſtiōi ſis ſollicitus. Sꝫ q̄res pp dictuꝫ Auic. nunqd apparēte ſigno digōnis poſt ſeptimū ſit dandū abſinthiū: ꝛ vr̄ ꝙ non:q: flegma nō euaṫ ēt ex flō:vt Aui.ſcḋo canon.c.ꝓprio: ꝛ ſub areola.membra expulſionis inquit: ꝛ ſoluit coleram neꝙ ꝑ ipſum ſit iuuamētū in ſlāte.ꝓ illo dōm ꝙ cum apparent

rent ſigna digōnis debem⁹ ſi eger ipſuȝ tolerabit ponere de abſinthio in ſir.q̄s exhibemus.qm̄ ipſuȝ ſua v̄tute euātiua q̄ euāt colerā euābit materie peccātis ptem digeſtam ⁊ ſil'r q: hȝ v̄tutē euāndi ſlā lȝ nō viſcoſum.et de ipſo euābit aliqd de ipſo digeſtū.deīde opilōnes apiet:ſed nō eſt dandum añ digōm cū mā̄ȝ cōmoueret ⁊ agitaret ⁊ non educeret pp debilitatē ſolutiōis ſue:⁊ ſup hūores ɔuerteret' calefaciendo ⁊ exiccando ⁊ reddēdo hūores pigros:⁊ tu elige romanum.i.odoriferū ⁊ nō fetidū. ℭ Cōſueuerunt antiq ⁊ Gal. poſt eos dare loco digeſtiui aquā ordei cū piper:vt appet p eū in te.ad glauconē c°.de tertiana:⁊ p Aui.hoc loco cui⁹ ɔ̃uiū aſſeruit Alexāder.18.ɔtinētis 3°.c.q dixit aquā ipſaȝ rōne pipis mā̄m inflāmare:⁊ rōne ſue friditatis mā̄m pigrā reddere.hic aūt ɔ̃dictor hereticus h̄r in fide medicinali:eo q̄ negat articulū fidei medicine.Credere aūt oȝ firmiter abſq̄ heſitatiōe:q̄ nā p̄t ſepāre hec cōpoſita ſibi exhibita:⁊ ipſis diuerſimode vti ſm exigentiā calefaciendo cum calidis:⁊ infrigidando cū fridis.vt i prin.h⁹ rubrice dicebat'.q̄re eius ſmo nō ē attēdendus:⁊ q: dc̄m̄ ē reiterata digeſtio:tūc cū oȝ trāſeas ad fortius digeſtiuū: vt ad oximel ɔpoſitū acetoſum de radicib⁹.aut de bizantijs:⁊ ſic ò alijs:faciēdo tibi magiſtrale:vt dictū eſt.in capl'is de tertiana ⁊ q̄tidiana. ℭ Sȝ poſtremo māda mēti:qd̄ in die acceſſionis

A tertiane aliud oȝ eē digeſtiuū:⁊ aliud in die ſtātice ⁊ tu hū h̄ nota.de quo in caſu ſeq̄nti:⁊ tu ibi. Et de aq̄ ordei dic:vt Auic.q̄ oȝ pōi in modica q̄̄titate.Ita vt nō calefaciat multū:⁊ ſic nō nocebit febri neq̄ cordi. ℭ Pro q̄nto dōm q̄ euātio in hac pōt fieri tripliciter: aut flōmia:aut farmacia: aut vomitu:flōmia aūt rōne materie nō v̄r cōpetere:marie euātiue:ſȝ rōne fe.ɔtinue nō inconuenit facere euentatiuā: marie in corpe robuſto plectorico vel ſanguineo.et vbi cōprehēderet' mā̄m eſſe ſanguini mixtā.De farmacia dicat': q̄ nō niſi digōm dari oȝ fortis:vt ſupra:⁊ vt dictū eſt:de digeſtiuo oȝ eſſe ſolutiuū hoc cōplēs tuā itētionē:vt q̄ ſi magis eſt ad ſlā ipm ſolutiuuȝ magis reſpiciat ſlā:vt v̄bi grā. ſicut elium indū.Si magis colerā da eliuȝ de ſucco ro.in vigore vincēs.v̄bi grā.℞.elii de ſucco ro.ʒ.ij.ſ.elii indi.ʒ.j.ſ.⁊ plus ⁊ minus ſȝ intētionē.Sil'r reubar.ꝑus colerā q̄̄ ſlā:⁊ agaric⁹ c̄ɔ:⁊ tu cum caſſia vel māna:aut ſiba cōmiſce: vt v̄bi gr̄.℞.caſſie.℥.j.elii indi de ſucco ro.añ.ʒ.j.Uel.℞. reubar.ʒ.j.ſ.agarici īfuſi in oximelle prius:vt ſepe ſup̄.ʒ.j. da cuȝ brodio pulli:⁊ ſic de alijs:vt ſup̄ de tertiana nō ⁊ de quotidiana. Et euōȝ reitera fortificādo:vt ò digeſtiuo dc̄m̄ eſt:q: ꝓcedēdo de debili ad forte.Et ɔueniūt circa finē augmēti:⁊ in ſtatu vl̄i trociſci. Et pil.Aui.in h̄ c°.Conſil'r dicat' de vomitiuo:qm̄ cū expedit:⁊ marie uā tentāte da vomitiuū facile.deīde gradare ad forti⁹:vt de ſir.acetoſo cuȝ aq̄ tepida ad aquā raphani cū eodē ſir.de q̄ ſupra in radicibus vl̄ibus ⁊ cap° de ſtāticis. ℭ Pro 6° ſcito q̄ prouocatiua in hoc caſu.debēt eſſe nō fortia:ſȝ equalia:q: ſient tpata marie añ apparentē digōnē.qm̄ ſi darent' fortia añ digōnē timeret' ſirſen. vñ Auic.Et cū feſtinatur in potando decoctiōes:q: ꝓuocantia fortia añ digōnē timet' ſirſen.i.capitis apā.nam ꝓuocantia talia mā̄a agitāt ⁊ agitando iſlāmant:⁊ acuūt:que ad caput aſcendētes apa ipm cāñt. Sil'r ꝓuocantia ſudoris nō adminiſtrent' niſi poſt multas euōnes:⁊ poſt digōnes factas. ℭ Pro 7° v̄o dent' alteratiua intus:⁊ extra nec̄ia:que cū tpamēto infrigidēt:⁊ ɔtemperēt oia p̄ncipalia:⁊ febrē remittant:⁊ colerā alterent vt ⁊ mā̄ ad caput raptum non hēat:⁊ alienationē faciat:⁊ frenēſim: ⁊ ne ɔgelent ſlā ⁊ ad ſtuporē:⁊ litargiam p̄ducant ⁊ p̄inde exterius applicata ſecuriora. Nam dent' ɔfectiones eliā:⁊ hi⁹ iuxta mā̄m peccātem ⁊ dn̄ium. Item ɔueniūt troc.alteratiui:⁊ ɔueniunt troc.Aui.in hoc cap.qñ.ſ.maior eſt itētio ad colerā: quorū initium.Troc.alij ad inflāmatiuam ſil'r:⁊ alij de p̄ma deſcriptione.Itē ɔferūt mixture memorate ſupra de tertiana quotidiana:⁊ tu ibi.⁊ adinuicem cōpoſitio

ne vt tua exigit diſpō.Mēbra ſi qua leſa ſunt ɔfortentur:⁊ eis ſubueniatur:cuȝ antidotis ꝓprijs rubricis querendis. ℭ Pro 8° dōȝ.q̄ accidētia ɔſueta in hac euenire:⁊ ad que terminat' aliq̄ñ ſunt alienatio ſtupor frēneſis inſtātia vigiliaꝝ litargia:⁊ ad que:vt ſupra idropis melis mania epilenſia ⁊ ethica:⁊ ad quā frequēter inducit ꝓpter multiplicationem febriū in ea ⁊ ꝓlongationē ipſius:⁊ ꝓ cura oium hoꝝ opȝ te reducere ad capitula ꝓpria:⁊ ad ea que de eis in p̄cedentibus capitulis. ℭ Poſtremo aduerte canonē memoratuȝ ſupra in radicibus q̄ in cura eius attendas prius ei qd̄ magis ſuſpectū eſt ex duabus febribus nullo alio ɔtradicente:vigorādo.ſ.medicinas.in compoſitione antidotum tuoꝝ laudat' ſmeraldus colo geſtatus.Item reubarb.cuȝ decoctione ſeminū cōlum in qua reſoluta ſit caſſia ⁊ tamarindi.itē trociſ.de diarodō de ſpodio.Itē Agrimonia ſemperuiua ſiſimbriū. Itē dixit Uarignana.ſiſimbriū agrimonia ſemperuiua coralus phiſticus benetrita dent' cuȝ aqua pluuiali mellita in qua cocta ſunt coctana.

ℭ De cura non veri emitritei. Rubrica.iiij.

Quando colera eſt ad intra ⁊ melia extra fac aereȝ declinare ad frigidū ⁊ hūidū:pp qd̄ carnes aut ſunt ſubtrahende:aut multū alterāde cū lactuca endiuia:⁊ h̄ɔ.portulaca ⁊ h̄ɔ.⁊ talia exhibeant' in ferculis:etiaȝ ſemina cōia frida.vinū non det' aut ſi det':ſit albū ꝑuū limphatum cū aq̄ çuccari:⁊ potus eius ſit aq̄ ordei:aut aq̄ çuccari: vt ſupra de tertiana.Deinde ꝓcede ſm canones leniendo minorādo digerēdo.ſemp hūdo hāc intētionē:vt regimen totū declinet ad fridū ⁊ hūiduȝ:in ꝓceſſu āt remittēdo frida reducēdo ea v̄ſus tēpamētū pp magnā ptē cole ſubtilē eſſe euātā.nā tibi ſit gn̄ale p̄ceptū vt magis ſemp attendas ɔtinue q̄̄ interpolate alijs paribus.procede itaq̄ iterādo digeſtiua ⁊ ſolutiua:ꝓcedēdo de debili ad forte:vt ſupra:⁊ te reduc ad ea q̄ dicta ſūt de q̄rtana ⁊ de colerica ɔtinua ⁊ miſce vt dc̄m̄ eſt.Sil'r ⁊ altera ⁊ ꝓuoca ſȝ canones dictos. q̄ ſi remāſerit quartana ſola tunc attēde ei:vt ipſa requirit de qua ꝓprio cap.Et de hoc emitriteo dixit Gilb.de maiori:nullo mō nos intromittamus:ſed ſoli deo relinquamus emitriteus v̄o:⁊ minor nō niſi maxima cuȝ difficultate curat'. ℭ Qz ſi fuerit maior:q: quartana ad intra ⁊ colica ad extra:tunc ſit aer tpate fridus:⁊ ad humidū declināns ⁊ ſil'r q̄ete vtat' ⁊ ſōno lōgo.Itē repletionē fugiat:⁊ gaudio vtat' moderato:⁊ oia exceſſiua animi euitet accīītia. Pane vtat' bono ⁊ a cruſtis ſr̄pioribus ⁊ inferioribus cruſtato. carnibus tpatis ⁊ laudatis ſupra 3° cap.⁊ elixe magis q̄̄ aſſate. Pro ferculis ɔueniunt amigdalatū auenatū borago ſpinachie panata lactuca endiuia ⁊ tu cōmiſce vt ſupra allegato loco:⁊ tu cōpone:⁊ fac declinare magis ⁊ minus ad friduȝ vel humidū:vt ipſa reqrit colera.vinū ſit albū vel aurelium clarū lymphatū:vt ſupra cum aqua çuccarata vel ordeata. Piſces ɔueniunt laudati.fructus ſalteȝ crudi ⁊ immaturi euitent':ꝓpter eoꝝ corruptionē facilē in ſtō:de q̄bus in radicibus vl̄ibus:⁊ tu ibi:⁊ ſit hora cibatiōis hora magis gera ⁊ ingroſſet' ⁊ ſubtiliet' regimen ſm longinq̄tateȝ ⁊ ꝓpinq̄tatem ſtatus vt ſupra ſepe. ℭ Et iuxta canones 2° ꝓcede ad lenitionē ventris:ſi opus erit cū fridis ⁊ humidis ſepe memoratis. ℭ Et 3° ad minorationē cōem vt cum caſſia ⁊ diaſene:⁊ h̄ɔ.vt de quartana dictū eſt:⁊ cū eis que reſpiciunt mā̄m ipſam cōpoſitaȝ:vt ſupra.4.capl'o vel da reub. ℈.ij.ſq̄nanti gra.iij.polipodij.ʒ.j.fundant' in aqua lactis.℥.iiij.deinde fortis fiat expreſſio:⁊ adde caſſie vel manne.℥.j. ſir.viola.℥.ſ.⁊ ɔſimiliter ⁊ de alijs cōpone. ℭ Deinde p̄ueni ad digeſtiuū qd̄ variabis in dies:vt ex caſu ponēdo patebit:vt.℞.ſir.acetoſi ſimplicis.℥.ſ.ſir.viol.℥.j.de fumoterre.℥.ſ.aquarum endiuie.℥.j.bugloſſe.℥.ij. ⁊ ꝓcedendo in digeſtiuis fortioribus da deinde oximel diureticū cum ſir. vioſ.⁊ ſir.de epithimo cuȝ aquis predictis:⁊ ſic procede ad

foꝛtioꝛa: de q̄bus ſupꝛa q̄nto cap̄. Deinde peruenias ad ſo/
lutiua. Sed hic attende: q2 de euōne fit mentio ꝙ poſt ven/
tris lenitionem. ꝯſidera ſi opus eſt ſtōmia. Nã in continua
quartana ab Auic. laudatur: vt ſupꝛa: ⁊ tu ibi. ꝯſentientib⁹
itaq̄ ꝯdōnibus fac illã: ⁊ extrahe ſanguinis q̄titatem: que
tibi neceſſaria videbit᷑. ❡ De ſolutiuo dōm: vt ſupꝛa de ve/
ro: ⁊ ꝯueniūt electuariū hamec cū reubar. manna caſſia cū
diaſen ⁊ pill'. ad hoc que quere: 4° caplo. vt verbi gr̃a. ℞.
pil'. de reubar. ⁊ indarum. añ. ℈. j. aut plus: vt coꝛpus etas: ⁊
tp̄s anni expoſtulant vel. ℞. manne vel caſſie. ℥. j. electuarij
hamec. ʒ. j. ſ. electua. de ſucco ro. ʒ. j. ſir. vio. ℥. j. ⁊ potes cū
reſpiciētibus meliꝰ ⁊ colaꝝ facere decoctionē cum qua ex
trahes caſſiã: vt cum lupulo capil'. ve. boꝛagine epithimo: ⁊
hꝫ. vt ſup̄ 5° c°. deīde ꝓcede ad ꝓuocātia: ⁊ de vomitu iam
dc̄m eſt in de vero. tu ſerua illud. Et ſil'r de ꝓuocatiuo vri
ne ſudoꝛis ⁊c̄. ❡ De alteratione ꝯuenit diacoꝛali manuſcri
ſti platū factū cū gēmis elec. de gēmis. Itē. ℞. çuccari bu/
gloſſati ⁊c̄. manuſcriſti perlati folioꝝ auri: ⁊ fac elec. vt ſepe
ſupꝛa. Q2 ſi in fine eſſet magna epatis inflãmatio da triaſan
dali diarodon abbatis ⁊ hmōi. aut ex eoꝝ ſpeciebus cōpo/
ſitione: vt libet ⁊ diſpō exigit. ꝯſil'r epithimata coꝛ ⁊ epar:
⁊ alia mēbꝛa q̄ tibi videbuntur inflãmata ꝓ q̄bus recurre
ad ea que de peſtilentia. Et ꝯſil'r vnctiones confice.

❡ De medio autē dicat᷑ vt de vero ꝓpoꝛtionando. Et bꝛeui/
ter ex cura ſimpliciū collige curã cōpoſitoꝝ: ⁊ de his: ⁊ de
oībus alijs deo ſemper ac beate marie totiq̄ triūphanti cu
rie gr̃as amē. ❡ Et vt tibi ꝓ poſſe ſatiſfaciã vnicum deſcri/
bã caſum qui tibi erit vt exemplar omnium.

Caſus talis occurit. Sal. qui tantum de teſtis laboꝛa/
uit vir plenus attinens pinguedini etatis. xxxij.
annoꝝ coloꝛis albi: aſſuet⁹ regimine ocioſo ⁊ groſſoꝝ ciba/
rioꝝ ex certa cã in eſtate tota multū laboꝛauit ſuſtinēdo fa/
mē ac vigilias: ꝓp caloꝛes vſus eſt plurimo potu vini: ⁊ tu
dirige caſum ꝑticulas adde: vt ſupꝛa in radicibus vlib⁹ in fi/
ne. Accūte autūno febꝛib⁹ occupat⁹ eſt h̄ mō. vꝫ. q2 ꝑ duos
dies p̄ paſſus eſt doloꝛē capitis cū grauedine toti⁹: ⁊ pūctio
ne q̄dã in ſtō ꝑcepta: qñ ieiun⁹ ſtabat: ſed ſi aliq̄ꝫtulū come/
debat ſedabat᷑ pūctio: ⁊ addebat᷑ doloꝛ capitis. ⁊ cum ſolo
occubuiſſet habuit vomitū ex colra ⁊ ſtãte: deīde icepit len/
te calere ⁊ ſtetit ſic tota nocte abſq̄ ſiti. mane v̄o ſequēti ꝑ/
cepit pūctionē ꝯſuetã ꝑſeuerante capitis doloꝛe. Tunc ipſe
fecit ſibi vnū cliſtere lenitiuū: ⁊ tertia hoꝛa diei comedit de
pulla pua: ⁊ poſt paululū euomuit cibū ⁊ colerã citrinam. ⁊
amarã: ⁊ iterū rediꝫt pūctio: ⁊ ſtati ſupuenit hoꝛripilatio: ⁊
quaſi ꝑ hoꝛã riguit ⁊ quieſcēte rigoꝛe multū caluit. cui hoc
tp̄e Siculus nr̄ occurrebat: ⁊ ꝑcipiēs ad tactū caliditatem ſa
tis acutã cū vrina citrina: ⁊ in ſub̄a mediocri ſine aliquo ſe/
die: p̄cepit eū a ſomno abſtinere ⁊ fricatiōes fieri debere le/
ues: ⁊ aquã oꝛdei ꝓ potu exhibuit. Cūq̄ ad veſpertinã ho/
ram ad eū rediꝫſſet: ⁊ inueniſſet eū vt pri⁹ calentē ⁊ pulſum
ſatis eleuatū velocē: ⁊ ſpiſſum ꝑ paululū tp̄is poſtea clama
uit frigeo: ⁊ eius extrema frigida facta ſunt: ⁊ pulſus ꝯuer/
ſus ē a ſua eleuatiōe ⁊ velocitate. vñ p̄cepit eū fricari: ⁊ pan
nos cal'os apponi circa extrema: ⁊ q2 fuerat pluſq̄ꝫ ꝑ diem
nālē ſine cibo iuſſit: vt circa ſcd̄aꝫ vel tertiã hoꝛã noctis ci/
baretur ptiſana: ⁊ potarent eū vino debili limphato: ⁊ ma/
ne ſequēti exhibuit tale ſolutiuū. ℞. pulpe caſſie. ℥. j. turbit
ʒ. ſ. reubar. ʒ. j. diſtēperent᷑ cū decoctiōe paſſulaꝝ ⁊ roſaꝝ:
in aqua decoctarū. deinde facta opatione dedit ꝓ lauatiuo
aquã oꝛdei hoꝛa ſua. deinde cibauit pulla alterata: vt ſupꝛa:
⁊ potauit eū vino: vt ſupꝛa. oꝛdinauit vt doꝛmiret in duab⁹
hoꝛis. deinde appꝛopinquāte hoꝛa veſp̄tina fecit eū fricari
fricatione mediocri: ⁊ tñ circa. xxij. hoꝛã pur friguit in ex/
tremis: ⁊ ēt caluit. tñ caloꝛ lentus ⁊ mitis erat: neq̄ illa no/
cte fuit multū moleſtatus. Cenã oꝛdinauit circa. iiij. hoꝛam
noctis: q2 ptiſanã. In mane vero fecit cliſtere lenitiuū: in oꝛ
tu ſolis: deinde accepit cibū pullã alteratã: vt ſupꝛa: ⁊ poſt
cibū paruo tp̄e euomuit ⁊ riguit: vt tertia die p̄cedenti: dī/
ctum eſt accenſus eſt caloꝛ: ⁊ acutus ⁊ factus eſt inquietus.
tūc adminiſtrauit de triſandalis: ⁊ potauit cum aqua oꝛdei:
⁊ cū ꝑuenit ad. xxij. hoꝛaꝫ cepit iteꝝ infrigidari circa extre/
ma: ⁊ inuoluit pãnis: ſed poſt paululū receſſit illa fridítas:
⁊ iterū caluit: ⁊ a pri⁹ acutius q̄ꝫ in ꝓceſſu noctis. In q̄rta
itaq̄ hoꝛa cibauit eū ptiſana: ⁊ ſic certificat⁹ fuit ꝙ erat vir/
tus emitriteus. Et q2 in die ſolius ſtãtice erat vrina ſubci/
trina in ſb̄a mediocris cū ſedie ſatis atteſtãte digōni: ⁊ erat
cū pua ſiti ⁊ pua ingetudine: ⁊ pua inſtantia vigiliaꝝ. in die
v̄o acceſſiōis erat vria citrina ſine ſedie: ⁊ erat eger cū ſiti
mag̃: ⁊ iq̄etudine: ⁊ eſtu. putauit ꝙ col'a dñaret᷑ ſup ſtã: ⁊ ꝙ
ſtã eēt ſatis benignū: ꝓpt̄ea indicauit plus attēdēdū foꝛe co/
lere q̄ꝫ ſtãti: dedit ḡ in die acceſſiōis tertiane. ſir. ace. ſimpli/
cē cū aq̄ endiuie ⁊ lupuloꝝ. in die aūt me⁹ dedit acetoſū cō/
poſitū cū dictis aq̄s. poſt euauit cū h̄ farmaco. ℞. caſſie tra/
cte. ℥. j. agarici reubarbari añ. ℈. j. ſalis gēme. ſgnāti añ. ℈.
ſ. fiat decoctio ex prunis tamarindis prunis viol'. ⁊ paſſul'.
⁊ vigoꝛauit medicinã cum. ʒ. i. electuarij de ſuc. ro. ⁊ exhi/
buit in die ſtãtice ſicut ē ſēp fiēdū in emitriteo tali. Et nō ꝙ
nō ſolū qñ col'a dñat᷑ ſup ſtã ē magis intendēdū digōi ⁊ euo
ni col'e: ſꝫ ēt a ꝓncipio egritudinis in oī tali mixtiōe: niſi ſtã
multū ſupdñaret᷑ col'e: qđ dꝫ fieri ꝓp feſtinū motū colere: ⁊
maioꝛē eius obedientiã ad digōnē ⁊ euōnē. Facta autē euo/
niē ⁊ inteſtinoꝝ crebꝛa mundificatione ꝯuertebat itentionē
ſuã ad ſtōm eius ꝯfoꝛtādo eū cū maſtice: ⁊ alijs vnguentis
⁊ cerotarijs ⁊ ꝯfectionibus: ⁊ iterum redibat ad digōnem
cum ſir. de biçantijs cū aqua feniculi: ⁊ hoc in die flegmati/
ce. in die colerice cū eodem: ⁊ aqua endiuie. deinde dabat
farmacū tale. ℞. caſſie. ℥. j. electuarij de ſucco ro. ⁊ electua
rij indi, añ. ʒ. j. ſ. cum decoctione paſſularū ⁊ ro. añ. cū mo/
dico ſeminū endiuie: ⁊ bñ ſucceſſit. nã poſt hoc receſſit cole
rica: ⁊ remãſit ſtãtica ſola: ⁊ tūc intēdebat ad ipſam ſolã cū
his que de flegmatica dicta ſūt. Tu itaq̄ ſic in ceteris ope/
rare ad ſiltudinē huius ſeruando modos p̄dictos: ſed va/
riando antidota ſm̄ varietatem materierum peccantium.
Que oīa ieſu glorioſo obediunt: ⁊ ſine quo nihil boni ope
raberis. Ad eū itaq̄ te ſemper referas: vt tibi ſemper ſuc/
cedat: qui ſit a te bn̄dictus per infinita ſecula amen.

Digeſtiuum qñ mã melica putreſcit ad ifra ⁊ cole/
rica ad extra. ℞. ſir. acetoſi ſimplicis
ſir. viol'. añ. ℥. j. aq̄ endiuie. ℥. j. ſ. aq̄ bugloſſe. ℥. j. ⁊ oꝛdina
pꝛo duabus vicibus ⁊ clarifica ⁊ aromatiça cū ſandalis ci/
trinis: ꝙ ſi egritudo pꝛolongabitur dabis oximel diureti/
cum cum ſir. viol'. cū aqua bugloſſe ⁊ endiuie: vt ſupꝛa etiã
iulepiçando. Ex ſolutiuis cōpone que materiam cōpoſitaꝫ
reſpiciunt: vt. ℞. pill'. de reubarba. pill'. indarum an. vel po
ne plus de vno q̄ꝫ de alio ſm̄ tuam cōiecturaꝫ reſpectu plu
ratis ⁊ paucitatis alterius materie peccãtis vel. ℞. elium
hamec: ⁊ electuariū de ſuc. ro. ⁊ cōpone: vt dictum eſt. Ex
ꝯfectionibus ſunt diacoꝛalus manuſcriſti perlatum. vel de
ſcribe ſic. ℞. margaritarum. ʒ. j. ſ. coꝛaloꝛū ru. ℈. ij. ſaphiri
granati rubini ſmaragdi añ. ℈. ſ. cinamomi. ʒ. ſ. çuccari. ℥.
viij. cum aqua roſ. ⁊ bugloſſe añ. fiat ꝯfectio: ꝙ ſi epar eēt
multū inflãmatum ꝯuenirent triſandali: ⁊ tu compone ꝯfe
ctionem frigidam ex datis. Itē ſi coꝛ eſſet ſiliter inflamma/
tū ꝯueniūt epithimata coꝛdialia ꝯueniret ⁊ diarodō: ⁊ hu/
iuſmodi. ꝯſidera. ❡ Electuarium fac ꝯſimiliter ex çuccaro
viol'. boꝛaginato cum ſpeciebus iam dictis: ⁊ deaura. ❡ Ex
appꝛopꝛiatis ⁊ expertis in emitriteo quaſi nulla reperiun/
tur ſimplicia aut cōpoſita: q2 cura cōpoſitoꝝ pendet ex cu/
ra ſimpliciū. dixit tñ q̄dam valere hoc antidotum. ℞. ſem/
peruiuã agrimoniã ſiſimbꝛiū ⁊ coꝛallum ⁊ ſiſticū. hec oīa
bene trita dentur cū aqua pluuiali mellita in qua coctana
ſunt cocta. verum laudant᷑ ſemperuiua ⁊ ſiſimbꝛium a ꝓpꝛio/
p̄etate: ⁊ credo ꝙ hoc antidotum valet magis in emitri/
teo de ſtãte ⁊ colera. valet ſmeraldus collo appenſus.

❡ Ubi

¶Ubi ꝟo fit ex flāte ad intra:⁊ colā ad extra:⁊ magis reſpiciēs flā. digeſtiuum. ℞ oximell' ſimplicis. ℥.j. mel. ro. colati iulep viol. añ. ℥.ſ. aq̄ꝝ endiuie. ℥.j. feni. ℥.j.ſ. q̄ ſi magis colerā loco oximel'. pone acetoſuꝫ ſimplicē:⁊ loco aq̄ feni. endiuie.⁊c̄. deide ad fortia te trāſferas dando acetoſuꝫ ꝯpoſitum. ¶Uel ſic fir. magrālē ſic. ℞. radicū feni. apij endiuie añ. ℥.ſ. ſeminū. ani. feni. añ. ℥.ſ. ro. rube. ʒ.vij. ligricie paſſul'. añ. ʒ.iij. ſucci endi. apij añ. lib.j. decoque in lib. iij. aq̄ ad ꝯſūptionē ʒ' ptis. colent̄ ⁊ addant̄ colature. ℥.v. aceti: çuccari lib.j.ſ. mellis lib.ſ. fiat ſir. lōgus aut breuis vt libebit. ¶De ſolutiis dico q̄ colligere debes in his q̄ de q̄tidiana ⁊ tertiana dcā ſūt ⁊ cōpone. Et cōſil'r dicat̄ de ꝯfectionibꝰ ⁊ alijs. nā: vt dcm̄ eſt: ex noticia ſimpliciū habet̄ ⁊ ꝯpoſitoꝝ. ¶Q: ſi melia fuerit extra putreſcēs ⁊ colā itra: tūc aggrega q̄ colerā ⁊ q̄ meliaꝫ reſpiciunt ex hitis ſup̄ de tertiana: ⁊ de q̄rtana. Sꝫ ſp ſis magis ſollicitꝰ in oi emitriteo circa māꝫ q̄ ē ad itra peccās ſp alijs pibꝰ. Itē in eis ꝓcede ſm exigētiaꝫ māe: vt q̄ ſi fuerit furioſa aut multa in pnº ꝓcede eūando ⁊c̄. vt māe ꝯuenit furioſe. Item ex pte epithimatū ⁊ alioꝝ: vbi eēt inflāmatio magna: ⁊ alia ſimilia q̄ indigerēt remedijs talibꝰ. Laudauit Gal'. vt Auic. de cura eius: vbi mā ſit flātica ⁊ colerica: aquā ordei cuꝫ pipere. Item valent troc̄. ro. cum ſpodio. Item reubarbaꝝ cum decoctione ſeminuꝫ cōmunium cum q̄ extracta ſit caſſia tamarindi ⁊c̄.

A ¶De cura ethice cum putrida cōpoſite. Rubrica. v.

PRinceps non fecit capl'm neq; mentionem magnam. fortaſſe relinquens eam ſcitā ex dictis de febre ipſa ꝯpoſita. neq; antiq nr̄i de ea multū memorati ſunt: ⁊ illud iō q: cura eſt difficillima ex ꝯ̄rietate contingenti inter ethicam ipſam ⁊ putridā. nā ethica infrigidantibus ⁊ humectantibꝰ eget: vt ſup̄ de ea: ⁊ non laxatiuis neq; deſiccatiuis: deſicantibꝰ hūores q ſunt cā putredis: neq; mūdificatiuis: neq; apitiuis: ⁊ hiꝰ. qbꝰ oibus putrida eget: ⁊ maior accidit hec ꝯ̄rietas qñ cōplicat̄ cum flātica: qd̄ eſt ſm plures vt ſup̄: q: iſta idiget calefaciētibus ⁊ exiccantibus. facilior aūt eſt cura eius qñ colerica cōplicat̄: vt pꝫ. Et tentans in hoc tibi ſatiſfacere iuxta ordinem ſupra pono.

B Canones. Quoruꝫ primus eſt ordinatio dicte: circa quem opꝫ magnā hre ꝯſiderationē. Sꝫ h̄ nota canonē canonūq; in caſu iſto te opꝫ attendere ad id qd̄ eſt magis timoroſum altero nō neglecto. Et iō ſi plus d̄ ethica timeo: tūc regimē dꝫ declinare magis ad frigidum ⁊ humidū. Si plus de putrida ⁊ fuerit flātica. minus. imo ꝓcede cū tpatis in actiuis ⁊ paſſiuis. Q: ſi fuerit colerica: tūc vt pꝫ d̄clinabit ad frigidū ⁊ humidū: q̄ ſi melica ad tpatum in actiuis: ⁊ ad humidū. ⁊ ꝯſil'r de digeſtiuis. vñ te oꝫ multa in hac prudentia vti. Tu itaq; ſis ſollicitus in expellendo humiditatē putredinalē: ⁊ cuſtodiēdo nālem vt poteris. qd̄ facies dando cibaria boni chimi gn̄atiua: ⁊ cuꝫ hoc alteratiua vt ptiſana cum brodio pulli macri. Et iō bñ dixit Gil. q̄ talia debēt eſſe medicinalia caliditatem febrilem alterantia: vt etiā ſunt alterata cum lactuca endiuia: ⁊ hiꝰ. ex cibis bonis vt ʒº cap̄. Suo mō ēt de vino dicat̄ limphato plus ⁊ minus vt decebit: ⁊ de reliq̄s ꝓportionabiliter. Et i cibando bene nota horā inuaſionis: vt cibet̄ ante debito tēpore: ſed poſtea ceſſante anguſtia ⁊ qeſcente febre ciba. ¶Secūdus eſt digeſtio in q̄ dꝫ eſſe intentio cōpoſita: vt dictum eſt de cibo: vt ꝟbi gr̄a. ſi fuerit cū flātica cōplicata. ℞. aquarū lactuce ſcariole añ. ℥.j.ſ. aq̄ mente. ℥.j. aq̄ feniculi. ʒ.ij. çuccari. ʒ.ij. miſce. Non ꝓcedo in alio exēplo: q: de ipſo in caſu de quo ſtatim dicetur. ¶Tertius eſt eūo. per ipſam itelligendo lenitionē ⁊ vomitum. lenitio fiat ſi venter ſtipticus erit cūm cōpoſitis vt in flātica cum bliti mercuriali añ. M. ſ. matre violaꝝ. malua. añ. M.j. ſaluie quartam. M.j. fiat decoctio: ⁊ cum oleo viol'. cōi. añ. vnc.j.ſ. ⁊ ſale. ʒ.ij. fiat cliſtere: ⁊ certe ſecurius eſt cū cliſteribus tranſire iuxta illud Auic. prima q̄rti de cura putridarum in generali. Et quod apud me magis dilectū eſt: eſt adminiſtratio cliſterioꝝ: virtutem nō aūt debilitat: nā ſolutiua plus exterminant ꝟtutē. ⁊ iō i tali caſu: q: virtus debilis eſt: debes exhibere cū erit neceſſariū medicinā ſolutiuā debiliter ipſum humorē reſpicientē. vñ a bñdictis noli te elōgare: ſed cum eis ſtes: ⁊ q̄to plus potes ipſas euita: ⁊ aq̄ fructuū ⁊ decoctiōes ex fructibus: cū iſuſiōe: aut reubarbari: aut agarici ſunt in caſu conuenientiora vt infra: q: liqdo hūida ſunt ſatiſfacientia intentioni ꝑncipali: cū qbꝰ ſp pone aliqd: qd̄ ſit cordis cōfortatiuū. Nota inſup horā afflictionis flātice aut colice: ⁊ da añ ꝑ tp̄s debitū ⁊ in die minoris afflictiōis. Per vomitū fiat eūo ſi facile fieri pōt mā ēt hñte raptuꝫ ad ſupiꝰ. ¶Quartus ē alteratio q̄ fiat ex electuario reſtauratiuo dcō ſupra de cura ethice ſimplicis cum roſata nouella: a ſic de alijs vt ibi ſemper hñdo intētionē cōpoſitā: vt dcm̄ eſt. Balneum aūt in h̄ caſu non adminiſtret̄ niſi prius bñ digeſta ⁊ eūata mā. Et q: vt dcm̄ eſt: cura huius pendet ex cura ſuoꝝ ſimplicium: quoꝝ curā diffuſe tractaui. hinc ſi tibi caſum aliqueꝫ de cura eius poſuero: tibi ſatiſfactū eſſe putabo.

Caſus. Ticius ꝯplonis fride ⁊ ſicce nāl'r poſtq̄ꝫ deuenit ad etatē. xxviij. annoꝝ: ⁊ vſum fridoꝝ ciborum: qbus ēt retroactis tpibꝰ vſus erat: multiplicauit multū flātis aquoſi ꝑ indigōnē. ⁊ erat q̄ſi ꝯtinue expuēs ⁊ inſipide: ⁊ qūq; videbat̄ ei ſputū eius ſaporis eſſe butiroſi. erat aūt eiꝰ hitudo macra ⁊ ſicce cutis: ſtipticꝰ vētre. hic āt a febre latica capiebat̄. ⁊ q̄ſi ꝑ mēſem egrotauit de ea febre nō curās q̄ſi putaret ſe nō febrire. tñ a cibis grauabat̄ ſtōacus eius. q̄re putabat eiꝰ malā diſpōnē ſolū eſſe ſtōi ſui debilitatis. Et tunc ſtudebat eius remotiōi cū applicatione ſaccellorum ſtomacaliū caloꝝ ⁊ ſtipticoꝝ ⁊ vnctionibus: ⁊ hmōi. ⁊ interim de domo nō recedebat: ⁊ nō iacēs: ſed ꝑ domū continue pambulabat. poſtq̄ꝫ aūt ꝑuenit ad. xxx. diem ipſe incipit manifeſte pcipe, ⁊ ſil'r euꝫ tangentes ſe ſupcaleſieri poſt aſſumptum cibū ꝑ horam: ⁊ durabat illa calitas circa duas horas: deinde remouebat̄. interim incipit cadere ꝟtus motiua manifeſte: ⁊ corpꝰ extenuari. vocauitq; Siculum nr̄m in die. xl. ab habita febre latica: ⁊ ipſe ꝯſiderans q̄ dcā ſunt: ⁊ alia multa ſigna ꝑ q̄ ipſe Siculus diſcurrebat ex habitis de latica ⁊ ethica: ⁊ videns vrinā eius groſſam in colore remiſſam: circa ſupremū eius liuidaꝫ: ⁊ telā pinguedinis ſupernatantē: ⁊ pulſum eius inueniēs pauū debilē: ⁊ ſtrictum abſq; duricie: ⁊ aſpiciēs linguā ſine ariditate ⁊ ſiti. Et in ꝓceſſu inueniēs: q̄ oi ſero circa. xxij. horam ſiue accepiſſet cibū ſiue nō. manifeſte calebat ꝑcedēte aliq̄ leni infridatione pedū ⁊ digitoꝝ manuū: quaꝫ ēt ipſe ꝯp̄hendebat iudicauit eū pati feb. flāticā cū ethica cōplicatā: ⁊ in fine ꝑme ſpēi vl' in pnᶜ ſcd̄e tūc ordinauit aerē camere ad tēpamentū verſus aliquā calitatē declinare: q: erat de mēſe nouēbris: ⁊ ordinauit vt ꝓ poſſe letaret̄: ⁊ q̄ oi mane circa ortū ſolis fricaretur leni ac molli fricatione cū pāno leni: ⁊ poſt fricationē vngeret̄ oleo amigdalaꝝ mixto cū oleo viol'. ⁊ pinguedine pulli recenti: ⁊ hoc ꝑ totū dorſum ⁊ circa toracem: ⁊ facta vnctiōe accipet de hoc electuario. ℞. roſate nouelle. diapenidion candi ali. ʒ.iiij. pinearū mundarū amigda. dul. pbiſtiticoꝝ añ. ʒ.vj. ꝯponant̄ adinuicē. de q̄ accipiet. vnc.ſ. poſt cuiꝰ aſſūptiōeꝫ dabat mediū ciatū vini albi limphati. deide poſt horā cū media apponebat ſtō cerotum de maſtice pingui cum pauco olei nardini cōfecto: ⁊ tenebat ipſum ꝑ horam: ⁊ tūc eo remoto aſſumebat de ꝯfectiōe ro. nouelle. ʒ. iij. deinde bibebat mediū ciatū vini: vt ſupra deinde immediate cibū ſuū pullum. ſ. piſtū vel ꝑdicem: ⁊ poſt cibū accipiebat de dicta ꝯfectione: ⁊ bibebat. deinde ſic ad mediam horā quieſcebat: aliqñ dormiens: ⁊ aliqñ nullo mō dormire poterat: pp ſupcalefactionē cibi. cūq; appropinquaret hora veſpertina exacerbatiōis extrema: ſimiliter fricari faciebat: ⁊ apponi iubebat pannos calidos: ⁊ ſic continuabat

donec caloꝛ manifeſtabať:ꝛ tunc accipiebat de electuario
ſupraſcripto ꝛ bibebat. Cūq3 ad q̄rtā hoꝛā noctis ꝑuenie/
bat caloꝛe febꝛili iā ꝑ totū expanſo accipiebat cenā ſuā pul/
lum.ſ.vt ſupꝛa. In decima aūt hoꝛa noctis accipiebat duo
oua ſoꝛbilia:ꝛ de ꝯfectione ſupꝛa dcā cū ꝑuo potu:ꝛ añ illa
duo oua:fricabať ꝛ vngebať vt ſupꝛa. ¶ In auroꝛa autem
ſeq̄nti dabat ſir. ℞. radicū boꝛagis bugloſſe apij ꝛ fenicu/
li añ. ℥.j. ſeminū endiuie lactuce ſandal.alboꝝ rub.añ. ʒ. ij.
ro. viol. capill' ven. floꝝ bugloſſe floꝝ camomille mellilotí
añ. vnc.j. cinamomi liq̄ric añ. ʒ.j. ſ. floꝝ lābꝛuſce. ʒ. ij. ḡna/
toꝝ coti. ʒ. iij. mēte ſicce ſq̄nanti añ. ʒ.j. oꝛdei excoꝛticati iu/
iubaꝝ ſebeſtē paſſulaꝝ añ. ʒ.j. decoquāť hec oīa in ſufficiē/
ti q̄ſtitate aque:ꝛ cū çuccaro ꝛ penidijs:fiat ſir. doſis. vnc.
ij. cū aq̄ decoctionis paſſulaꝝ aniſi maſtic. ꝛ ſeminuꝫ cōium
frigidoꝝ maioꝝ. faciebatq3 ipſum ſex diebus ꝯtinuis acci/
pere. deinde dabat ſolutiuum de caſſiafiſtulato.nicol. abſq3
tamarindis ꝛ modico electuario indo. Tu vide receptā caſ/
ſiafiſtulati ꝛ oꝛdina vt licebit: vel ſic. ℞. caſſiafiſtulati. vnc.j
electuarij indi. ʒ. ij. diapenidion loc de pino añ. ʒ.j. ſ. da di/
ſtemperatū cū bꝛodio pulli. Proceſſitq3 cū hoc digeſtiuo ꝛ
eūatiuo:eūando ipſum oī menſe bis aut ter. iterim oꝛdina/
uit cliſteria ex ſucco blitis ꝛ bꝛodio pulli melie ꝛ çucca.ru.
oleo cōi vitellis ouoꝝ ꝛ pauco ſale:ꝛ ſic ꝯtinuauit: ꝛ ꝑceſ/
ſit hec egritudo vſq3 ad menſem martij:ꝛ ſaluatus fuit dei
ieſu auxilio:q ſit ſemper bñdictus ꝑ infinita ſecula amen.
¶ Poſtremo aduerte ꝙ ſi fuiſſet cōplexionis colerice cum
ſiti:ꝛ alijs hui⁹ accñtib⁹ caliditatem ſignificātibus:tunc tua
fuiſſet ꝑcedere cū frigidioꝛib⁹: vt in vnguēto addere oleuꝫ
de papauere mucilagineꝫ ſeminum citonioꝝ ꝛ hi⁹. Et con
ſimiliter in ſir. elec. confectionibus:ꝛ hmōi: cum frigidis ꝛ
humidis magis: vt ſupꝛa de ethica ſimplici.

¶ De febꝛibus erraticis. Rubꝛica. vj.

C Et licet Aui. de eis mētionē faciat vt infra
ſtatim. ca° de q̄ntanis ſextanis ꝛc.
tamē q2 vt dicetur: ſunt ꝯm pl'm febꝛes mixte.
hinc de eis placuit rubꝛicam ponere ad fe. cō/
poſitas ꝯueniētem. Dico igiť ꝙ febꝛis erratica
eſt febꝛis ꝯm plurimū ac q̄ſi ſemper periodica:ꝛ a mixtio/
ne diuerſaꝝ materierum in vno loco. ſ. intus: vel extra vaſa
putreſcentium ꝑueniens: q̄ neq3 certis accidit hoꝛis: neq3
vſq3 ad declinationē certis ꝑcedit ꝑiodis: ſed ſic inoꝛdinate
vagans nullū in affligēdo oꝛdinē ſeruat. Cuius cā ꝯm pluri
mū eſt flā cū ipſa ꝯtendenſ melia. Et dť erratica: q2 ſic erran
do ꝑcedit: vt dcm̄ eſt. Dr ꝛ planetica a planos grece: latine
erroꝛ: vel q2 cū planeta ſpāliter cū ſaturno ſimilitudinē hꝫ.
naꝫ ſicͭ ſaturnus ꝯmͫ ponitur melie. ita ꝛ he febꝛes: vt pluri
mū quartane fiunt iuxta illud ypo. 3° ꝑnoſticoꝝ. Febꝛibus
inoꝛdinate vagantibus q̄rtane future ſūt. nā haꝝ febꝛium: vt
diceť mā fit per aduſtionē ſiue ꝑtiū ſubtiliū reſolutioneꝫ ꝛ
ꝯuerſionem eius ad nām melleam. Dr ꝑiodica: q2 rariſſime
eſt cōtinua. imo vera erratica. nunq̄3 eſt continua. vnde Pla
tearius. febꝛis erratica ſemꝑ eſt iterpolata. Et dr a mixtio/
ne: q2 nō incōuenit ex vna ſimplici mā ꝑuenire poſſe: ꝛ hoc
q̄ñ in ea mā reſeruanť nāe hūoꝝ diuerſoꝝ cōponētiū illaꝫ:
vt gͣbi gr̄a. ſi ꝯtingat nām tertiane nō pure ꝛ ꝑp longitudi/
nem eius venire ad aduſtionem q̄ cōuertať ad nām melie.
In febꝛe autē erratica materie nō ſunt mixte mixtione vni
ta: vt ſupꝛa dicebať de tertiana nō pura: ſed vtraq3 mā ſuaꝫ
ſeruat nām. ꝛ hoc ꝯm plurimuꝫ: vt dictū eſt. Tu tñ aduerte
hoc: vt ſupꝛa de ꝑiodicatione febꝛiū. ꝙ aliq̄ñ accidit hec di/
uerſitas in ꝑiodicando in poſtponēdo anticipando ex parte
diſpoſitionis coꝛꝑis paucitatis ꝛ multitudinis māe. ꝛ iō hū
D ꝯſidera ne decipiaris. Dr in vno loco. Et nota q2 dr. ſ. extra
vel intra: q2 māe he ꝛ ſi ſint extra vel intra: tamē hn̄t aliq̄ñ
diuerſas mineras putredinis: ꝛ in diuerſis ꝑticularibus lo
cis. ita vt tales materie faciant diuerſas feb. ꝛ vna putrefiet
poſt aliam. vñ aliq̄ñ in eodem die facient bis vel ter typuꝫ.
ꝛ aliq̄ñ in mane: aliq̄ñ in veſpere: ꝛ ſic de alijs ꝯm nām hu/
moꝝ putreſcentiū. q̄ñq3 de tertio in tertiū. q̄ñq3 de 4° i 4ᵐ.
q̄ñq3 anticipant. q̄ñq3 poſtponunt. q̄ñq3 nullo mō affligunt:
q̄ñq3 autē minera putredinis eſt in eodem loco: ſed vna mā
citius putrefit: ꝛ alia tardius ꝑp etherogeneitatem ipſaꝝ. ꝛ
ideo in paroxiſmis accidit cōfuſio. vnde Goꝛdo. lꝫ ꝑpter di
uerſitatē ſuoꝝ paroxiſmoꝝ ꝛ eoꝝ ꝯfuſionē videanť nobis
errare ab inoꝛdinato modo affligendi: tñ ꝯm veritatē que/
libet ſequr motū ſue nature ꝯm ꝙ exigit humoꝛ. ideo bñ
dixit Gilb. ꝙ errant ꝯm apparentiā. Dr cuius cā. nam aliq̄ñ
fit a mā colerica ꝛ flātica. aliq̄ñ a flātica colerica ꝛ melanco
lica: ſed ꝯm plurimū. Diciť cū ipſa. nā cū tales humoꝛes ſic
cōmiſcentur: tunc adinuicem ꝯtendunt: ꝛ tali ꝯtentione: ali
q̄ñ motus vnius eſt faciens ſuū paroxiſmū: ꝛ ꝯm ſuā perio
dicationem: ꝛ aliq̄ñ motū alterius eſt ſil'r faciens: ꝛ ſic acci/
dit paroxiſmos variari: ꝛ erraticas feb. fieri de q̄bus feb.
dicit Aui. allegato cap'o. De ꝓprietate haꝝ feb. eſt vt ſtent
in ſuo fine ꝯm oꝛdineꝫ vnum. i. ꝙ in ꝑceſſu perducant ad fe
bꝛem ſeruantē oꝛdinē vnū: ꝛ plurimū illius eſt ſupꝛa quar/
tanam ꝛ iam teſtificati ſumus eā q̄ntanā. verū ipſa perdu/
cit ad quartanā. q̄m̄ in humoꝛibus eſt exuberatio: ꝛ in hu/
miditatibus. ſ. mēbꝛalibus multitudo: q2. ſ. ad hoc non ſit
facta multa ꝯſumptio. nā ſi nō erit magna cōpoſitio: pote/
rit ex illis ḡnari melia q̄ poterit ſeruare ſuū periodū: q2 de
4° in 4ᵐ affligere. ꝙ ſi erit paucitas in eis: ꝛ ex illis ḡnabi/
tur melancolia: ipſa rōne paucitatis nō mouebitur de 4° in
4ᵐ: ſed tardabit motū ſuū: ꝛ ſic vbi deberet cauſari quarta
na fiet quintana. In ſumma itaq3 cū fiat hoꝝ humoꝝ adin/
uicem ꝯtentio fit ipſius feb. ꝓlongatio ad quā ꝓlongatio/
nem fit a caloꝛe ꝑternāli aduſtio in humoꝛibus ipſis ac
partiū ſuaꝝ ſubtiliuꝫ reſol'o remanentib⁹ groſſis in cinera
tis: ꝛ ad nām melie ꝯuerſis. quare in quartanaꝫ ꝯuertiť. ad
qd̄ ꝯcurrit ꝙ humoꝛ melicus tardius reſoluiť ceteris. ꝛ iō
in longo ꝑceſſu feb. alios dr vincere: q2 poſterius remanet
foꝛtius reſiſtens: vnde poſtea fit in tota maſſa diſpoſitio vna
ꝛ vnifoꝛmis: q2 ad nām melancolie tēdens: ꝛ breuiter ꝓ/
pter cām aſſignatā feb. erratice ſequunť feb. ꝓlixas. ¶ Te/
pus aūt his feb. ꝓpoꝛtionatū eſt finis eſtatis veniēs ad autū
nuꝫ: ꝛ etas eſt finis ꝯſiſtentie verſus ꝯmͫ ſenectutis prime.
ꝑp que dixit ypo. allegato loco. Certius aūt circa autūnuꝫ:
ꝛ ꝑcipue his q. xxxv. annos ꝑterierunt. Accidit ꝛ q̄ñq3 in/
oꝛdinatio paroxiſmoꝛuꝫ q̄ñ aliqd̄ apā eſt in mēbꝛo a coꝛde
multū remoto: ꝑp qd̄ ioꝛdinate ꝯtinuať eleuatio vapoꝛis
putridi ab eo ad coꝛ. ꝯſidera. Et fuit modus Almāſ. de ip/
ſis et feb. errantibus locutus eſt dñs ypoc. 3° apho. apho/
riſmo. xxiij. ꝛ tu ſupꝛa in aphoꝛiſmis.

Signa demonſtratiua hn̄t ex ipſa notificatione. veruꝫ
aliq addunt ex ꝑte vꝛine: ꝛ alioꝝ ſigna: quo ſunt
ſigna melie de q̄bus ſupꝛa de q̄rtana. alij ponunt ꝓ magno
ſigno ꝙ in die bis vel ter infirmū moleſtant: ſed nō diu mo/
ranť in tali moleſtatione: ꝛ hn̄t deinde intervalluꝫ ſanitatis
manifeſte: ꝛ diē aliquē ꝑtranſeunt ſine typo ꝛ cū ſanitate: ꝛ
vt plurimū ſunt ſine typo magno. ꝙ ſi ab apate euenerint:
declarabit illud aggregatio ſignoꝝ apatis: vt ſi in renibus
doloꝛ inferius ſub doꝛſo: ꝛ leſio operationis eoꝝ.

Canones Oꝛdinatio diete digō euō. caloꝛis ꝑter
nām remiſſio ne humoꝛes integre adurā
tur. Pro ꝑ oꝛdineť ad ꝯriū cāe: vt ſepe ſupꝛa. Pro ſcd̄o ag/
grega digeſtiua diuerſa ꝯm diuerſitateꝫ materieꝝ: vt verbi
gr̄a. ſi in maſſa fuerit flā ꝛ melia: qd̄ eſt ꝯm plurimū. dabis
oximel ſimplex vel acetoſum ſimplicē cum aqua çuccarata
aut fumiterre vel decoctiōis epithimi. ꝛ h⁹. Sed ꝯ aduer/
te ꝛ ꝓ euātiuis. ꝙ in caſu nr̄o maioꝛ dꝫ eſſe intentio ad hu/
moꝛem melicū. ꝓpoꝛtionabiliter dic de euātiuis: vt da dia/
ſene cū turbit vel caſſiā cū mirabol. indis: aut cum fumo/
terre: ꝛ hmōi. Pro vltimo ꝑcede cum extinctiuis humidis.
nō tñ foꝛtibus: vt cū aqua oꝛdei ꝛ iulep viol. ꝛ h⁹. de q̄bus
de acutis

de acutis:⁊ ſupra.v.cap. Item ad hoc maxime adiuuat ſlo
botomia:ſi virtus ⁊c̄.cōſentiunt. preterea que ſcripta ſunt
de cura compoſitarum ſupra: hoc adducantur. loco:⁊ quo/
niam ſunt iuuatiua multum.imo ⁊ neceſſaria:⁊ tu ibi:⁊ in
ſumma maxima pars cure hui⁹.vt.10.continentis.eſt cor
pus ſepe purgare cum purgantibus melancoliam:⁊ admi
niſtrare ſubtiliantia ſine calefactione:vt ſi.acetoſum ſim/
plicem preparatum cum epithimo:⁊ huiuſmodi. Poſtre/
mo nota ꝙ ſubtiliantia fortia:⁊ ſimiliter aperitiua fortia
non competunt in principio. Quare caue eo tēpore ab oxi
melle compoſito:⁊ huiuſmodi. Et ideo in cura eorum tem
pora diſtingue:vt de alijs putridis dictum eſt:⁊ maxime de
radicibus vniuerſalibus:⁊ tu ibi omnino:⁊ hec de erraticis.

¶ De febre apoſtematum. Rubrica.vij.

A FEbris apoſtematum eſt febris accidens ad ipſa apoſtemata extrinſeca vel
intrinſeca que eſt effimera putrida vel ethica:
⁊ dicitur feb.accidens:quoniam apoſtema eſt
ipſius feb.cā.vt prima quarti primo capitulo.
¶ Sed dices. aliquando accidit apoſtema cu/
rari:⁊ tamen feb.remanet.ergo non eſt accidēs eius. ¶ Di
cendum ꝙ ſi curato apoſtemate:vt in pleureſi remanet fe.
illa fe.non fuit accidens illius apoſtematis:ſed eſt fe.de pu
tredine humorum qui forte bene fuerunt ab apoſtemate
tanꝗ̄ a cauſa primitiua putrefacti:vel dicitur ꝙ aliquando
in apoſtemate:vt in pleureſi apparent ceſſatio doloris ac
punctionis ſiue grauitatis:propter reſolutionem magne
partis materie apoſtemantis:⁊ indicatur ex his ꝙ apoſte/
ma ſit reſolutum ⁊ male:⁊ tamen remanet febris: que. ſ.a
materia remanſit ex ipſo apoſtemate procedit: vt in anxio
pleuretico primo aphoriſmoꝝ.cōmēto.xij.dicitur que eſt
effimera.propter quod nota ꝙ apoſtemata intrinſeca raro
faciunt effimeram:⁊ cauſa quoniam in eis reperiūtur qua
tuor conditiones fortes ad ipſam putridam cauſandam.
Prima multitudo materie:qua iure ſufficit continuare ſuā
euaporationem quouſqꝫ ad cor perueniat.dato ꝙ in via de
ipſis vaporibus multum reſoluatur.ad quod concurrit ca
liditas intrinſeca fortior ꝗ̄ extrinſeca faciens ipſam mate/
riam multum euaporationem ſuam continuare. Secunda
eſt propinquitas magna ad cor. Tertia eſt latitudo viarum
per quas hi vapores ad cor ipſum deferuntur.nam cū ma
terie apoſtematum intrinſecorum in venis ſint:⁊ iuxta ve/
nas magnas.hinc liberius ad cor penetrant. Quarta eſt:
q2 in intrinſecis non reperitur obſtaculum prohibēs tran/
ſitum vaporum ad cor:vt in extrinſecis. ⁊ propter oppoſi
tas conditiones ſiue debiliores apoſtemata extrinſeca ſm
plurimum faciunt effimeram.non enim in apoſtemate ex/
trinſeco dato ꝙ materia ſit multa non eſt via ita libera ⁊ la
ta. Nam vene ⁊ arterie venientes ad cutim ſubtiliantur ⁊
minorantur:⁊ cum minori ſunt caliditate:que non eſt ſuf/
ficiens facere tantam effumationem:⁊ eſt ipſa apoſtema ta
le a corde magis remotum:⁊ obſtacula multa intercidunt:
vt pꝫ: Ideo dixit Auicen. ſunt ſm plurimum de genere fe/
brium diei cum apoſtemata iſta non perueniant ſm pluri/
mum ad cor:niſi cum calefactione ſua abſqꝫ putredine ſuat
quia. ſ.ſimplici qualitate:⁊ non mixta putredinali vapore.
cum non poſſit vapor ipſe peruenire ad cor:quia. ſ. reſolui
tur antequam ad ipſum perueniat ſed bene ipſa qualitas.
Q2 ſi apoſtema eſſet magnum valde multū de vapore emit
tens:⁊ tūc bene poteſt fieri putrida:⁊ hoc bene notauit Aui
cen.cum dixit ſm plurimum. Item ad hoc faceret propin/
quitas eius ad cor:vt apoſtema.ſub aſſella ſiniſtra in ma/
millis ſub coſtis:⁊ huiuſmodi. Item ⁊ hoc faciet malignū
extrinſecum ſua malignitate trahens materias multas in
carnibus glandoſis. ⁊ ibidem remanentes putreſiant. ne
ex vlcere malo cruris vel pedis ad quod ſequitur apoſte/
ma in inguine item ex forti dolore ex veneno: ⁊ ſic ex ſimi
libus cauſis. Et ſic breuiter cum Auicen.dicit:⁊ plurimuꝫ
quidem horum eſt a cauſis primitiuis:quia caſu percuſſio
ne:⁊ huiuſmodi.que.ſ.apoſtemata ſic euenientia cauſant fe
brem diei:q2 effimeram.conſidera. Dicitur putrida: ⁊ hoc
habendo reſpectum ad apoſtemata intrinſeca que ſm plu
rimum faciunt putridam ⁊ raro effimeram. cuius contra/
rium dictum eſt de apoſtematibus extrinſecis: ⁊ dicitur
ſm plurimum:vt aliqui notant:quoniam ſicut dictum eſt:
de apoſtemate extrinſeco.ꝙ ipſum poteſt ſolam qualitatē
abſqꝫ putredine cordi cōmunicare. Ita non inconueniet ꝙ
illud idem faciat intrinſecum: vt cum eſſet pauce materiei
in locis anguſtis:quia in venis ſecretis ⁊ arterijs ſecretis.
in loco remoto a corde:vt inteſtino recto:⁊ huiuſmodi. Et
apoſtemata intrinſeca ad que cōmuniter ſeqtur febris pu/
trida ſunt apoſtemata cerebri:⁊ gutturis. meri ſtomaci me
ſeraicarum pectoris pulmonis epatis renum matricis. ve/
ſice inteſtinorum auris ⁊ ſimilium. quomodo autem talia
apoſtemata putridam cauſent iam dictum eſt. Dicitur vel
ethica.inquit Auicē.⁊ iſte quidem feb.cum prolongantur
ducunt ad ethicam:⁊ proprie quando apoſtemata ſunt in
epate:⁊ habet hoc veritatem precipue de ethica ſequente
ad conſumptionē ſiccitatem ⁊ maraſmū:que proprie eue/
niunt defectu nutrimenti. Cuius principium eſt epar.ethi
ca autem conſequens inflāmationem ⁊ ebulitionem ma/
gis ſit propter apoſtema pulmonis:quia cor non poteſt de
bite euentari.vnde accidit ebulitio ⁊ inflammatio magna
in cor:⁊ in omnibus membris.

SIgna demonſtratiua. Hic attende ꝙ ſigna demonſtra B
tiua febrium putridarum que ad apoſtemata
intrinſeca ſequuntur:ſunt ſicut reliqua ſigna aliarum pu/
tridarum que ad putredinem humorum conſequuntur:
vt verbi grā.ſi apoſtema ad quod ſequitur feb.fuerit ma/
gnum in loco propinquo cordi ſufficiens continuare eua/
porationem putredinalem.⁊ fuerit colericum.vt heriſipil
la.tunc erit fe.continua vehemens.non tamen tante vehe/
mētie ſicut in cauſonide niſi res ſit magna.⁊ cauſa in eo eſt
quoniam putredo non eſt ſparſa neqꝫ mota ad exteriora.
Auicen.⁊ erit cum exacerbatione de tertio in tertiū ⁊ ita
de aliis ſignis feb.continue tertiane. Q2 ſi fuerit tale ex ma
teria flegmatica ſigna flegmatis apparebunt ⁊ conſimili/
ter dic de ſanguineo melancolico ⁊c̄. Q2 ſi ex materia mi/
xta ſigna mixta erunt. Si ex materia valde acuta fe.erit val
de acuta cum ſignis peracute.de quibus omnibus actum
eſt ſupra ſuis proprijs ca. ⁊ hoc intellige indicatione ſum/
pta a materia apoſtematum. ¶ Et diuerſificantur he feb.
adinuicem in longitudine ⁊ breuitate malignitate:⁊ perio
dicatione.vnde aliter ſe habent quando apoſtema eſt ma/
gnum:⁊ aliter quando paruum:aliter quando in membro
valde venoſo aut arterioſo:⁊ aliter quando eſt iuxta mem
brum principale:⁊ aliter quando eſt in remotis:aliter quā
do eſt in membro nobili:aliter quando in ignobili:⁊ exem
plificando particulariter ſequens ducem noſtrum dico ꝙ
apoſtema propinquum cordi:⁊ cum eo cōmunitatem ma/
gnam habens eſt ſicut apoſtema pulmonis ⁊ velaminum
pectoris:⁊ cum ad ipſum ſequitur fe.tunc apparebunt ſi/
gna ſignificantia ipſum apoſtema:⁊ ſigna materie apoſte/
matis. vt v̄.gr̄.in pleureſi ex materia colerica. Signa pleu
reſis:q2 pulſus ſerinus:⁊ h9:febris ꝯtinua de tertio in ter/
tium magis moleſtans cum ſiti dolore lateris pungitiuo i/
flāmatione cum velocitate ⁊ frequentia pulſus ⁊ hmōi.de
ſignis tertiane:vel vrina erit ſm plurimum ad albedinem
declinans propter materiam habere raptum ad locū apo/
ſtematis:⁊ ſic de alijs.vt 10ᵒ tertij proprio cap. ¶ Apoſte
ma autem remotum eſt ſicut apoſtema renū ꝙ debilē ha/
bet cum corde cōmunitatē.nam cum adeſt apā in renibus:
tunc apparent ſigna ipſius apatis:vt dolor ⁊ grauitas in lo
co renum:⁊ partibus alcatim caliditas maior conſueto ⁊

ad ipſum ſm pl̄m non ſequitur febris fortis: neqꝫ ꝯtinuā ꝓ
pter paucitatē arteriaꝝ ⁊ venaꝝ ipſoꝝ: ꝓpter quod nō multū
cōicant cordi ſuum calorē: ⁊ cōicatum non cōtinuant. Sed
vt Aui. tales feb. q̄ apoſtematū renum ſunt multotiens in
terpolate: q̄ cum ordine ſue ꝑodicationis: ⁊ multotiens
nō ſunt ordinate ꝑodicātes: ſed de gn̄e febriū erraticarū
tertianaꝝ ⁊ quartanaꝝ: ⁊ hꝰ. cum q̄bus fit rigor ⁊ horripi-
latio: vt in ceteris interpolatis: ⁊ haꝝ diuerſitatū cauſa ē di
uerſitas multaꝝ mā̄erum que in renibus pn̄t aggregari ⁊
aduri: ⁊ q̄ ſunt dure ſubſe debilis ſenſus: hinc eoꝝ apoſte-
mata nō ſunt cū fortibꝰ accn̄tibꝰ ⁊ extraneis: ꝓpterea q̄ ſunt
a corde remoti. nā que ſunt in loco ꝓpinquo cordi vel hn̄te
magnam cōitatē cū eo: aut q̄ i ꝓm mēbꝝ eſt vehemētis ſen
ſus ⁊ neruoſum ſunt cū vehementia febrium cū inq̄etudie
magna ſpaſmo: ⁊ hꝰ: ex ſignis acutaꝝ ⁊ peracutaꝝ. ℂ Sed

C dices. apā matricis facit aliq̄ñ febrē fortem: dolorem capi
tis: ⁊ ꝑturbationē ſenſuum: ⁊ tn̄ matrix eſt in loco remoto
a capite: neqꝫ hꝫ multos neruos a capite veniētes: neqꝫ cor
di multū cōicat: cum nō hēat multas arterias a corde veni
entes. ℂ Dōm ꝙ q̄ñ apā eſt magnū in matrice ex colligan
tia quā hꝫ cum mamillis ⁊ pectore que ſunt loca ꝓpinqua
cordi pōt febrem fortē facere: ⁊ ſimiliter ſodam: q̄ dolorē
ſincipitis cū quo colligātiam hꝫ: ⁊ ex ꝯñti ſenſuū ꝑturbatio
nem: item ⁊ dolorē ceruicis: q̄ colli: nam colligantia m ma
gnam hꝫ cuꝫ nuca: vt eſt videre. 21. tertij. ꝓmo cap̄. Que āt
ſunt apāta medio mō ſe hn̄tia reſpectu loci ⁊ alioꝝ: ſunt ēt
media reſpectu accn̄tiuꝫ ⁊ alioꝝ taliū. ℂ De ſigno ſumpto
a pulſu dixit Aui. ꝙ pulſus eſt ſicut pulſus aliaꝝ putridaꝝ
paruus in ꝓnº ꝓpter ſuffocationē caloris a mā̄. velocis conſtri
ctionis apud ſtatum: q̄. ſ. tp̄e expulſionis: deinde magnifi-
catur facta expulſiōe: ⁊ virtute vigorata: diuerſificatur tn̄
in ſuis differentijs ſm diuerſitatē materiei ⁊ mēbri: vt cum
eſt in neruoſo eſt durus ſerinus. vt in pleureſi: ſi in carnoſo
mollis vndoſus ⁊ huiuſmodi. ℂ De ſignis autem extrin-
ſecorum nihil: quia manifeſta ſunt.

D **Pronoſtica.** Apāta itrinſeca ceteris paribꝰ ſem
per ſunt deteriora ⁊ maioris ꝑiculi.
nam aliq̄ñ extrinſecum vt venoſum: vt glandula vel carbū
culus eſt intrinſeco aliquo deterius: ⁊ ideo dicebatur ceteris
paribꝰ: 10º terapen. cum febres ſequētes apāta ꝓlongant.
ꝓducunt ad ethicaꝫ. ℂ Quanto apā eſt ꝓpinquius mēbro
ꝓncipali ceteris paribus tanto deterius. ℂ Apā in mēbro
nobili ceteris paribꝰ deterius q̄ꝫ in ignobili: niſi illud qd̄ i
ignobili eſt ſeruiret ꝓncipio. nam aliq̄ñ apā gutturis eſt de
terius q̄ꝫ apā ſtōi: vt in ſq̄nātia periculoſa vel mortali: ⁊ tn̄
eſt guttur ignobilius ſtōi: ⁊ tu ad hec omnia bene attende.

E **Canones** Primus ⁊ eſt vtiliſſimus ꝙ cura eaꝝ fit ꝑ
curam ipſoꝝ apātum: vn̄ Aui. Radix. n.
in eis eſt cura apātis: q̄ febres remittunt cum apā iaꝫ ſania
uit iuxta illud hyppocratis 2º aph. circa gn̄onē ſaniei ⁊c̄.
vt ſupra in aphoriſmis: ⁊ ideo ꝓma intētio fit ad curā apā-
tis. 2ª ad febrem. Tu tamen ſimul: q̄ pro eodē tempore at
tendas cure vtriuſqꝫ: ⁊ ſemꝑ premitte intentionē eiꝰ quod
eſt magis ſuſceptum: vt nos auiſauit Aui. ꝑº quarti cap̄. de
rebus: in q̄bus dīnt febres putredinis. ⁊ cap̄. de cura febri
um putridaꝝ in generali. ℂ Secūdus eſt ordiatio diete q̄
ordinari dꝫ ad oppoſitum cauſe apātis ⁊ feb̄. nā apāte exi-
ſtente calido: ordina dietā infrigidatiuaꝫ ⁊ humectatiuā: ⁊
ꝓprie in intrinſecis: ex q̄bus timetur corꝑis arefactio. vnde
Aui. ⁊ obſeruatio cure feb̄ de infrigidatione ⁊ humectatio
ne. Moduꝫ aūt infrigidandi ⁊ humectandi habuiſti ſuꝑ ð
acutis: ⁊ tu ibi. Sed h̄ aduerte. inq̄t h̄ Auic. ⁊ in his febri-
bus non ꝯcedit potus aq̄ fride expone regulariter. coacte
autē q̄n̄qꝫ concedimus: vt in cura heriſipille: que aliter fie-
ri non pōt. vt 9º terapen. ⁊ ſuꝑ. ð radicibus vniuerſalibus
⁊ conceditur ſp̄aliter poſt eūones. Item conuenit lactuca
abluta: quia magis infrigidat ⁊ humectat: ⁊ remouetur

eius nitroſitas: eſt tn̄ ſania non abluta me'ior. vt 2º can̄. 3º
eſt eūatio minoratiua ſi mā̄ fuerit multa vel vētris lenitio
4º eſt digō. 5º eūo. 6º particulariū adminiſtratio. 7º acci-
dentiuꝫ correctio. ℂ Pro tertio recurre ad cam̄ de cura pu
tridarum ſupra. ⁊ ad cam̄ 5m̄. vbi ſolutiua tuo inuenies ꝓ-
poſito. ⁊ ſilr ꝓ digeſtiuis. ℂ Et ꝓ q̄nto ibidem: egēt. n.
talia apoſtemata eūatione que fiat iuxta naturā peccantis
humoris: ⁊ tu in particularibus capitulis ⁊ rubricis ha-
buiſti particularia ſolutiua tibi i caſu optime deſeruientia.
Euacuatio cū medicina: aut flōmia fit in cura apātum rōne
materie fluentis: ⁊ iō dꝫ eſſe minoratiua. Rōne ante mate-
rie iam fluxe: ⁊ in membro fixe nullo modo cōpetit. nam ſi
eā eūare tentabimus agitabimus: ⁊ non educetur: quare
mēbro illi proxima ⁊ ſana ledentur: ⁊ eſt canon Auicen. 4º
primi. de cura apoſtematuꝫ. §. Cū aūt humor in vno fuerit
membro cōprehenſus. ℂ Pro adminiſtratione particula- E
rium diſtingue tēpora apātū. vn̄ in principio cōpetunt re-
percuſſiua: in augmento ꝯo reſolutiua cū repcuſſiuis vin-
centibus. in ſtatu equaliter miſce: in declinatione ꝯo reſo-
lutiua: ⁊ hoc maxime in calidis: in frigidis aūt opꝫ in prin-
cipio etiā repercutere cū remiſſionibus: ⁊ hec intellige ꝯa
niſi repercuſſio fieret ad principale ex canone generali. vn-
de Auicen. ſicut exemplificās dixit: ꝙ vbi apoſtema ſit he-
riſipilla: deſuper poni dꝫ ſuccus lactuce: portulac ſemp-
uiue cum ſauie ordei: ⁊ ſint actu frigide: ⁊ inceſſanter: ⁊ cō-
tinue infrigidentur: ⁊ permutentur: ne caleſiant a calidita-
te apoſtematis: ⁊ hoc vt fiat repulſio ⁊ caliditatis preter-
naturalis extinctio. Et aduerte ꝙ Auicen. hic non poſuit
oleum aliquod in hoc repercuſſiuo: q̄ timuit eius inflam-
mationeꝫ: ⁊ fuit etiam ſententia ʒoar primo theiſir. Quā-
do ꝯo caliditas apātis eſſet parua poſſet poni de oleo on-
facino vel roſ. Sed in apoſtemate colerico multe inflam-
mationis nō. vt dictum eſt. tu autem in his bene cōſideras:
⁊ redue te ad capitula ſupra: de acutis: ⁊ alijs pro comple-
mento ſeptimi.

ℂ De recidiua. Cap. xviij.

QUando q̄s poſt febrem curatam recidi-
uat: tunc febrem de nouo incur- F
rit quam febrem primo debes bene cōſiderare
anteq̄ꝫ ad opus imediate peruenias. vn̄ ꝓc ve-
lis tibi manifeſtū eſſe motū: ſiue moduꝫ egritu-
dinis: an fuerit a cā ꝓmitiua: q̄ ex inordinato regimine:
an a cā intrinſeca. Quare non procedas immediate: ad re-
mediorū multiplicationem. nam ſi multiplicabis remedia:
q̄ ſtatim dabis ſolutiuum: ⁊ recidiua fuerit ex materia pra
ua ⁊ occulta: detegetur eius malicia ⁊ morietur infirmus
tui culpa. Nam vt Auicen. Recidiua ſm plurimum eſt ſe-
ua. Melius quidem eſt: vt infirmus abſqꝫ tui culpa moria-
tur. vnde meo tempore accidit Venetijs ⁊ Padue ꝙ ex ta-
li ſic prompta exhibitione medicine ſolutiue duo nota-
biles ciues mortui ſunt qui forte fuiſſent etiā mortui abſqꝫ
medicina: ſed pro tunc culpa imputata fuit medicis illis
qui certe famoſi erant. ⁊ ideo caute aggredere recidiuam:
⁊ non ſis prōptus in eius cura: ſed ſemper timeas. Eſt ꝓ-
pe recidiua ſic facta a cauſa intrinſeca deterior ſua radice.
vt Auicen. ⁊ ſecunda ſen. cap̄. ℂ Quia infirmꝰ debilis eſt
propter febrem precedētem. Ideoqꝫ cauſa intrinſeca magis
apta ſuppeditare virtutem q̄ꝫ erat in principio infirmo exi
ſtente forti. Tu itaqꝫ deum ſuppliciter exora: vt te in cun-
ctis cautum faciat: ne hominum dicaris homicida: a quo
periculo ⁊ nomine ipſe glorioſus me teqꝫ per ſuam immē-
ſam defendat miſericordiam. Amen.

ℂ Ad laudem omnipotentis Dei: ac glorioſe eius matris
Marie. Et beati Hieronymi doctoris opus hoc magiſtri
Michaelis Sauonarole dictum canonica de febribus ex-
plicit.

¶ Michaelis Sauonarole de pulſibus ſumma incipit.

Capitulum.j. De eſſe pulſus.

A Riſtoteles ſuo ſecundo poſteriorũ ſatis declarauit cuiuſq; doctrine pri^m qd nominis eſſe: quoniam ignorato nomine rerum ꝛ ipſe res ſic facillime nobis latent. Quare cum de pulſibus in preſentiarũ a me agendum ſit: quorum noticia perfecta medico practicanti q̃ maxime eſt neceſſaria. Statui quid ſit pulſus in primis notificare.

¶ Dicamus itaq; et ꝓ pte cũ principe Auic. Q pulſus eſt motus receptaculoꝝ gñaliũ ſpũs cordis.ſ.ꝛ arteriarũ: ex diaſtole ꝛ ſyſtole: cõpoſitus a virtute vitali cõpletus: ſpũs ſiue caloris nãlis p aerẽ attractũ ꝛ per ipm inutilem expulſum regitiuus. Nã diaſtole attractiõe: ꝛ ſyſtole expulſione cõpletur: attrahitur.n. aer frigidus vtilis in cordis refrigerium ac caloris: ꝛ cal'is nociuus cũ capinoſis fumis in eius mundificationẽ expellitur: ꝛ vt haly tegni 2° cõmen.ix. Et Gal'. qdẽ innuit calorẽ innatũ euentari p id ſicut euentatur ignis per flabellũ: ꝛ ſtringiť eius accẽſio p euentationem: ꝛ equať ꝯpľo eius. Quibus colligiť motũ hũc: quez pulſum noiamus duplici motu eſſe fulcitum dupliciq; quiete: ſicq; ipſius ptem eſſentialẽ eſſe: q ſic pulſus dictus eſt: qm̃ in eleuatiõe arterie ad digitos pulſare vĩ. Neq; ois q particularia ſpũs receptacula: vt epar: cerebrũ: ceteraq; inferiora in ſe ſpũs ꝯtinẽtia mouenť: vel pulſanť. Et ipſe qdẽ ex diaſtole ꝛ ſiſtole: q nũq̃ ſimul ſiunt nõ cõponiť: ſed ipſis bene cõplentur: ꝛ p ipſ ſic ſpũs regiť: vt nõ raro cũ adeſt neceſſitas aer attractus in ſpũm ꝯuertať vitalẽ. qnto de iuuamentis: ꝛ ſecunda primi allegato cap. hũc aũt pulſum maximis cuz pconijs extollit haly inquiens. Pulſus eſt nũcius: ꝛ preco: qui occulta refert: ꝛ narrat ꝛ pco verus q nõ mentitur. Et Gal'. terapeũ. vij. Eſt nũcius: ꝛ preco q occulta refert ꝛ narrat motibus ꝯrijs ꝛ manifeſtis. Eſtq; ſignũ ab operationibus ſumptũ efficaciuſq; q̃ q ab vrina: ꝛ egõnibus ſumitur primi ſcõa ꝛ accidentibus: ꝛ ſignificatiõibus. Pulſus autez cõicatio a cõitate oium mẽbroꝝ cuz corde ſumiť. vrine ꝟo ꝛ egõnes ab his q̃ ab epate. colliget 4°. ppter qd eorum ſignatio nõ pus eſt in mẽbroꝝ nutritiuoꝝ cognitionez. Sup autẽ vitalẽ virtutẽ pulſus fortior ẽ ꝛ prima. Nam in corde ſpũs generať vitalis quem certo ꝓ tpe in ſe ꝯtinet: deinde ab eo p arterias ad ſingulas corporis partes deportatur.

¶ Et qm̃ dicebatur ipſum ex diaſtole ꝛ ſyſtole eſſe ꝯpletũ acciditq; hos duos motus in arterijs ꝛ corde fieri ne error contingat in quo nulli dormiunt declarandum duxi an cor de diaſtolante arterie diaſtolent: ꝛ ſiſtolante ſiſtolent. Exiſtimant autẽ cũ motũ pcuſſionis cordis ad pectus ſentiunt quo in tpe: ꝛ arterias digitis ſic cõprehendunt tam cor q̃ arterias eo ꝓ tpe ſimul dilatari cũ arteria in dilatatiõe cõprehendatur. Et ſi Gal'. ẽt in ꝯſtrictione eũ ſe cõprehẽdiſſe ſcripſerit: de quo poſt: ſicq; experiẽtia ducti aſſerũt corde dilatato: ꝛ arteriã dilatari: ꝛ ꝯſtricto ꝯſtringi. Deceptos hos eſſe cũ ꝯcillatore pnuncio maxime cũ de pulſu loquamur nãli. Nã de nõ nãli ſecus eſt. nã cũ apoſtema eſſet ſecus arterias contingeret tales velocius ſiſtolare atq; diaſtolare his q̃ in corde forent: vt in arterijs ẽt ꝯtingit pudendoꝝ cum qs ad actũ coitus fuerit ꝑparatus. Quapropter accipiendum ꝓ^o qd cordis figura vt manifeſtat anotomia eſt pyramidalis: cuius po lata in qua ora ventriculoꝝ ipſius: ſed ẽt pulmoni cõiũgiť: ita vt in medio quarte penulaꝝ eius ſita ſit. ꝛ pe nula qnta cordi eſt velut culcitra: po ꝟo ipſius acuta intendit ad deorſum: ꝛ ad ſiniſtrũ vtrũq;. cũ ergo cor ſpũm attraxerit ex pulmone: ꝛ eoq; ſic repletũ fuerit in deorſum lateraliter tendit: vt a pectore remoueať q̃ multũ: cuz ꝟo denuo attractũ in ſeipſum ꝯciderit: ꝛ euatum in nãlem deuenerit figurã ſurſum veniẽs: tũc ꝓſilit pectori pcuſſionemq; perficit: ꝛ ita ꝯcidens pulſum ꝯſtituit. Ex qbus collige pulſum dextrũ fortiorẽ eſſe ipſo ſiniſtro: de quo infra. Et vt res clarior fiat: accipiendũ q dilatatio non eſt aliud q̃ ptis localis expanſio de centro ad circumferentiã facta ſicut cũ ſole aer attrahiť. E cõtra ꝟo eſt ꝯſtrictio q fit motus ab extremis ad centrũ vt fere terminoꝝ ſibi occurrant capita: vt in expulſione aeris ex ſole cõprehendiť. Ex qbus pꝫ q cum cor dilatať ipſum abbreuiať: cum vndiq; expandiť ceu nobis oſtẽdit vter inflatus: quo accñte (cũ arterie ſint ei cõtinue) neceſſario ipſum ſequenť ꝛ in longũ trahenť. tractio vero ipſaꝝ in longũ eſt earũ anguſtatio: veluti inteſtinũ in lõguz tractũ oſtẽdit. Sicq; corde dilatato arterie ꝯſtringenť: ꝛ ſi eo tpe dilatarentur cum in dilatatione fiat aeris attractio: tunc vnũ aliud in attrahẽdo ſic impediret: ꝛ vt notũ eſt intelligenti. Addo pterea cũ cõſtringitur cor ꝑſuz expellit. ꝛ nõ niſi in arterias. quõ igitur poterũt ꝓ tunc ꝯſtringi cũ dilatari habeãt: vt aerem ſic expulſum recipiant. expulſio autẽ ad intra corpus noſtrũ in receptionẽ ordinať: veluti in operationibus naturalibus cõprehenditur. Cum enim ſtomachus chilum expellit: meſarayce attrahunt: ꝛ cũ vene magne ſanguinẽ ad totũ deportãtes ipſum a ſe expellunt: parue per mẽbra ramificate recipiũt. Eſtq; mecanicis artibus idem vbi plures ꝯueniunt operatores vt qd vnus perficit: ꝛ a ſe deinde expellit: alius recipit: ꝛ in locuz debitum ponit: vt finẽ ꝯſequať intentũ: hiſq; tandẽ puto error ẽt illorum ſatis apertũ eſſe. Secus cũ cor cõſtringiť. ꝛ in ſe ꝯ hiť: tunc eleuatũ in cubũ. ꝛ pectus ſic pcutit. Cuz autẽ dilatatur in deorſum tendit ꝛ a pectore diſcedit: ꝛ ſimilitudinem accipias a manu cum cõſtringitur: ꝛ dilatatur. ſicq; collige cordis ſiſtolem ſenſu leuiter comprehendi. B

Capitulum.j. De cauſis pulſus in generali.

Q Voniam rem ſcire atq; ſine eius cauſis bñ intelligi nõ ꝯtingit. Ea pp poſt habitã diffõnem pulſus vt clarior eius noticia habeatur: de cauſis eius agendũ eſſe putaui. Propter qd dõz q pulſus cauſe aſſignantur: vľes.ſ. ꝛ particulares: ꝛ harum vľes ſiue generales ordine nature pticulares antecedunt. Ideoq; de gñalib^9 p^m. Sunt.n. tales quatuor vt ceteris effectibus aſſignate. efficiens.ſ. formalis materialis. ꝛ finalis. ¶ Efficiens aũt cõis ſchola medicoꝝ reſonat: quaz ꝛ prudens ſeq hꝫ: eſt virtus vitalis: non ſanguinis ſpumificatio: vt nimiũ ſubtilis Truſiani tenuit opinio: neq; aer ꝛ ventus: vt Eraſiſtratus plurimiq; ex prioribus tenuerũt. Sed in tali motu aer cõcurrit vt actũ eſt. nã queadmodũ in ſole ꝯphendimus q p artificem fit mediãte ſole attractio: ꝛ aeris expulſio: ſic p vitalẽ virtutẽ mouenť arterie: ꝛ cor ad ipſi^9 aeris attractionẽ: ac eius inutilis expulſionẽ: hãcq; cã in Auic. ꝯtentiuã pulſus: ꝛ ipſi^9 eſſentialẽ noiauit. Inqt: ꝯtẽtiue ꝟo cãe ſũt tres. ꝟtus vitalis q̃ eſt in corde mouẽs pulſũ. ¶ Formalis ꝟo eſt ipſoꝝ motuũ ꝛ qetũ adinuicez recta ac debita ꝯpõ ꝛ ordo. ¶ Mãlis aũt ꝓ nũc ſubdiuidatur qm̃ alia eſt in q̃ talis: ꝛ eſt cor ꝛ arterie: ꝛ cũ q̃ eſt aer. Mãlez ꝟo ex q̃ nõ hꝫ cũ accñs ſit. ¶ Finalẽ iã apuim^9: qm̃ finalr in cordis: ꝛ arteriarũ refrigeriũ inq; fumoꝝ capinoſoꝝ expulſionẽ ne ſpũi ꝛ calori accidat ſuffocatio a nã inuentus: nã ſic ei ſuffocatio accideret queadmodum candelã accenſam a fumo circũuolutam: ꝛ aeri libero nõ expoſitam ſuffocari cõtingit. Et pretera alia eſt finalis cã: qm̃ per pulſus cõſtrictionẽ ſanguis in corde digeſtus: ꝛ vitalis ſpũs membris oibus arterijs

mediātibus delegant̄:ibi aūt pp cōcauitatē arterie ſimul in cedūt:⁊ cū neceſſe fuerit:nā ꝑtē aeris atracti ſic puriorem in ſpūs ꝯuertit:vt ſupra:⁊ pmi 2ᵃ de aere. ℭ Exiſtunt aūt ꝑter has ⁊ cāe alie prioribus minus ꝗſiales. Quaꝝ q̄dam cōes ſunt:q: in quolibet pulſu cauſando ꝯcurrūt ⁊ a principe neceſſarie vocant̄:neq3 pulſus ꝯſtōnem ingrediūtur. Uñ neceſſarie ſic dicuntur:q: ſine his non ꝯtingit pulſum eſſe pp q̄d eſſentiales appellant̄. Cōtinueq3: q: pulſus eſſentiam ꝯſtituūt:⁊ he tres ſunt:vt pmi 2ᵃ: vir tus.ſ.vitalis q̄ motū cauſa:vt ſupra inſtr3 ⁊ arterie neceſſitaſq3 euētandi:⁊ nūdificādi:q̄ vo non neceſſarie noiant̄:bina3 recipiūt diuiſionē. Earū.n.quedā inſeparabiles ſunt quaru3 mutatione ⁊ pulſus mutant̄ indicia: vt res nāles etas:ſexus cōplexio: ⁊ huius nōnulle q̄ ſeparabiles q̄ abſolute mutātes pulſum denoiantur eiuſmodi ſunt res non nāles.que contingenter noſtris pñt appIicari corporibus:vt exercitium: balneum:ſtatio ſub ſole:⁊ huiuſmodi:de quibus infra.

Capitulum.iij. De notificatione generū ſiue ſpecierum: aut differentiarum eius cum ſuis cauſis particularibus.

D Poſtcaq̄3 notificatus eſt pulſus in generali ſuis cum cauſis generalibus. Cōſequens duxi in eius clariorem doctrinā de ipſo in pticulari loq: etiā ſuis particularibus cauſis. Propter q̄d ſciendu3 q̄ l3 Aui.⁊ veteri medicine auctores gña pulſuū noient.id ſcribunt:vt ſub eis ſpecies continentur tñ vt ſub vniuerſaliori genere. ſunt ꝯtente ſpēs appellantur dicunturq3 dīe:q: differunt: ⁊ differre faciunt. ſed de nominibus non eſt a medico diſceptandum prima pmi.doctrina ſexta qnto cap. ℭ Et vt vobis via facilior de his oibus fiat pᵐ ꝯcepi qd pulſus ſit tēperatus notificare:cuius noticia medico eſt quā neceſſaria:vt per ipſum pulſus ab eo lapſi melius cōprehendant̄: vt de cōplexionibus tēperatis reſpectu tēperate a medicis agitur.h3.n.hic talis pulſus eſſe ſignū ad q̄d medicus oculum in tangendo ſemp hr̄e debet: vt quales ſint tacti pulſus dīe comprehendat abſq3 enim huius noticia ſemper in iudicando titubabit:ideoq3 dicetur primo q̄.

Pulſus temperatus dī q̄ in nulla dīaꝝ ſuarū exceſſum h3:⁊ inter excellētias mediū obtinet vt
E q̄ non eſt paruus neq3 magnus:nec eſt velox. neq3 tardus:⁊ nec ſpiſſus:nec rarus:⁊ ſic ꝯſil'r de alijs: ſed inter hos medius cuius cā eſt fortitudo virtutis tēpata:obedientia iſtrī tēpata:⁊ ꝯtentum moderatius:ex quo infert̄: q̄ non niſi in aere ſibi ꝓportionato he dīe cōſeruabuntur: ſed hoc theoricis relinquo. ℭ Sed dices q̄ño cognoſco pulſum hūc cū
F nūq̄3 tetigerim tēperatū: cū tñ pulſus ſit ſenſibile cōe quod abſq3 ſenſu comprehēdi nullime pōt: dōm pᵒ q̄ differentie que ſic tactu percipiunt̄ cōiter: ⁊ vt frequentius ſunt magnitudo: pulias:velocitas:tarditas:frequentia:⁊ raritas:⁊ ad has medici cōiter aduertunt:⁊ nō dico ſpernentes:ſ3 negligentia quadā alias non cōſiderantes dīas ſunt: ⁊ ideo cum de cōloribus:⁊ que bene ſenſu a nobis cōprehēdi pñt agendum ſit: dōm. Q: cum motus pulſus ſenſibile cōmune ſit:⁊ per rōnem tantū male cognoſci pōt meliuſq3 multo ſi id etia3 per ſenſata fiat:hinc vt facilior ſit eius noticia: exemplū de ſenſatis adducā. Nā ſenſus de ꝯfuſis iudicat: ⁊ de his que ꝓxima ſunt veritati: ſed ratio dijudicat integritatem. Qua ex re ſi que de pulſibus dicemus ratione ⁊ ſenſu fulcita erunt certiora atq3 perfectiora reddentur:ꝓpter q̄d tenendu3 ꝯſonantium muſicaliū aliq̄ñ hr̄e noticiā medico neceſſarium eſſe. Nā hic motus pulſus:vt apparebit in quibuſdam conſiſtit ꝓportionibus. ⁊ ideo vt in cōpēdio pulſum theophilus eū practicū nominat irrationalem qui nullam habet ꝓportionem. he aūt ꝓportiones conſonantie muſicali:vt infra attinent. Nam muſica eſt ſcientia bñ modulandi:ſiue bñ mouendi: vt Auguſtinus pᵒ muſice.bene autē moueri id dicitur quod numeroſitatis ſeruatis tempoꝝ atq3 interualloꝝ dimēſionibus mouetur. hec aūt non niſi proportionum noticia habeatur. Unde Auic. ſecunda pmi. Genus pulſuū q̄d ſumitur ex pōdere eſt per cōparationem ꝓportionis q̄titatum proportionabilium quatuor tempoꝝ adinuicem puta duoru3 motuu3 ⁊ duaꝝ quietum. ℭ Q: autē ꝯtingat pulſum tēperatū ſic ſenſu percipi poſſe declaraturi qm̄ difficilius eſt motum arterie a digitis recedentis cōprehendere q̄3 ipſius ad digitos accedētis:ſed pᵐ eſt poſſibile quoniam per longum exercitiu3 in tangendo pulſus peruenitur ad noticiam ſiſtolis: vt Gal. ꝯtingit:qui tūc dixit portas pulſus ſibi aptas eſſe: vt Auic. ſcda pmi:ergo ⁊ per longū exercitium poterit q̄s in noticiam pulſus tēperati facilius deuenire. ℭ Preterea quod cū ſenſatis ſimilitudine3 h3:etiā per ſenſum cōprehēdi poterit:cū ſenſus fantaſmate moueatur: ſed motus pulſus tēperati cum ꝯſonantia muſicali ſiītudinem habet:vt dicet̄. ergo. Et ꝓ declaratione minoris vt clarius atq3 breuius expediam. Accipiendu3 q̄ apud muſicos reperiuntur hi ter- G
mini cauſatus imperfectus minor:⁊ cauſatus imperfectus maior:⁊ primus appellatur quaternarius. Secundus vero ſenarius:quoꝝ thronos ⁊ eorū ſpacium ſiue tēpus op3 medicum cognoſcere:⁊ de his noticiam hr̄e:quam in ſpacio octaue hore a perito muſico adipiſcitur:qui ⁊ ſignificationem tēporis cum digitis docebit:in quoꝝ motu: ⁊ motus debitus pulſus comprehēditur. Tempus aūt q̄ in quaternario reperitur ſaluo ſemper meliori iudicio eſt ſupra temperatum ex parte velocitatis ⁊ aliarum differentiarū. ℭ Tempus vero ſenarij eſt infra tēpus temperati:q: longius eſt aut tardius:vt audiēti patere pōt. Unde tps inter hos medium eſt tempus ſiue menſura tēperata:quas pulſus tēperatus in ſuis motibus hr̄e d3 proportionabiliter: vt in motibus ſit. ℭ Modo cognitis ſic extremis ꝑ ſenſu3: cū ⁊ mediū ꝑ ſenſum ēt ſit cognoſcibile poterit q̄s in ipſius medij cognitionē faciliter deuenire:et verū vt dcm̄ eſt ſenſus noticiā ꝯfuſam ⁊ non certā h3 de ſenſibilibus maxime cōibus:ſed ſatis veritati ꝓpinquā quā rō integrat. Ideoq3 habita tali noticia ſenſata de vocibus diſcretis medicus cum aliq̄li adminiculo rōnis in integrā veniet tēpati pulſus cognitionē:⁊ hoc exercitio coadiuuāte. Sume igit̄ mēſuras talē ſic:⁊ cū oēs alie pulſus dīe operari hñt: tēperatum tibi conſtituas. ℭ Et certe diebus meis fere oēs pulſus ſanos: quos tetigi quaternarios aut quaternario primos iueni. Et tu hec ꝯſidera:hūc autē pulſum nōnulli equalē dixerūt: ſed eoꝝ deceptio ex ſeq̄ntibus patebit. hec aūt menſura dicta talis eſt:vt cū aliq̄s pulſus ab ea recedit lapſus ſiue diſtēperatus noiatus:ſit de quo infra. ℭ Multipl'r autē ſit ab iſta menſura receſſus: ⁊ pᵒ habito reſpectu ad pulſum inq̄3tum pulſus eſt: ⁊ ſcdo ab eis que pulſui annectuntur. Si pᵐ ſic genera vel dīe ſeptem ꝯſurgunt:quoꝝ pᵐ ſumitur a q̄titate dilatationis arterie. Scd3 a q̄titate ſumitur temporis motus. Tertium a q̄titate virtutis. Quartum a tempore quietis. Quintum a permutatione pulſus ⁊ ſua ſimulatione ſue temperiei. Sextum ab ordinatiōe motus eius:⁊ quietis ⁊ inordinatione. Septimum a proportione duoꝝ motuū:⁊ duarum quietum. Si vero ab annexis ſic tria inde perueniunt. ⁊ pᵐ ſumit̄ a ꝯtento in arteria. Scd3 a qualitate arterie:⁊ carnis circundantis. Tertiū ab eſſentia ipſius arterie. Ex qbus ſic decem ꝯſurgunt pulſuu3 ge- H
nera q̄uis ſm̄ veritatē tantū nouē ponenda ſunt eo q̄ pulſus ordinatus vel inordinatus ad equalē reducit̄ ⁊ diuerſum:vt infra patebit. Sicq3 apparet ſufficiētia pulſus que explicat̄ lōgis cū verbis a Cōciliatore noſtro ⁊ diffuſe magis dīa.82ᵃ quā ſi cupis lege ibi. Et dīe que ex parte motus:⁊ quietis ſumunt̄ dicende ſunt eſſentiales cu3 pulſus in eſſentia ſua motū dicat ⁊ quietem. Relique vero ex qualitate ordinatione diuerſitate aut pondere ſumpte: ⁊ ſic de

alijs

alijs accidentales noiande ſunt. Ex qbus colligitur quare
quarto colliget. pauciora pulſuũ genera explicantur: cum
ſibi magis eſſentialia tangunť. Quibus ſic gnalibus poſi/
tis ad ſpālia veniā: vt ea q̄ dicta ſunt facilius intelligantur.
¶ Et ſequendo ordinem poſitũ a q̄ͣtitate dilatationis arte
rie genus ſumptũ diuiditur ſm tres diametros: q2 ſm lon
gum: latum: ⁊ pfundũ. Scōm vero longitudinem reſultat
longus breuis ſiue curtus: a nonnullis mutilatus dictus:
⁊ medius inter hos. Secũdum vero latitudinē latus ⁊ ſtri
ctus: qui aliq̃n ſubtilis dicitur. ⁊ medius inter hos. Scōm
vero profunditatem altus ſiue elatus: ⁊ eminens ⁊ pfun/
dus: ſiue occultus ſubmerſus: ⁊ depreſſus. ⁊ medius ſic q̄
ſm genus hoc nouem habentur ſpecies pulſuũ ſimplices.
Et vt que ſcribenda ſunt ſemper facilius capianť digreſſio
nes magnas non faciam: ſed ſtudebo ea que ſic particula/
ria ponam etiā particulariter declarare. Quapropter an/
teq̄ȝ ad alias ſpecies me ſic conuertā has iam dictas prius
notificando: ſicut de temperato actum eſt.

A **Pulſus** itaq3 longus dr̄ cuius partem in lōgitudinē
arterie plus ſentiunť quā in nāli abſolute. ⁊
appello nālem qui eſt pprius in illa cōplone. nā in omni cō
plexione diſtēperata eſt dare: qd̄ eſt illi pprium: ⁊ ideo bñ
inquiebat. Almanſor cũ pulſus in brachij longitudine ta/
ctui manifeſtior occurrit: q̄ȝ in tpe ſanitatis a philoſophis
longus dr̄ q̄ ſi vltra ſpaciũ quatuor digitoꝝ qbus medicus
arteriā tāgit aut tangere dȝ: vt infra ēt ſm longitudinē3 ſic
manifeſtať tunc maxime lōgus noiať: ⁊ ſm qd̄ magis ſȝ il
lam diametrũ manifeſtať: ſic longior nũcupať. ¶ Et huius
pulſus cā eſt virtus iam debilis ſcā arteriā in latitudinē: ⁊
pfunditatem ſm lōgitudinis pportionē extēdere non po/
tens: q̄ res ab ineptitudine inſtr̄i ſm pluriniũ venit: qm̄ ei⁹
phibeť amplitudo: ⁊ eleuatio ad ſupiora: ⁊ h̄ eſt ratiōe ſui
vt cũ eſt nimiũ durũ: ⁊ huius: aut rōne extrinſecoꝝ vt rigi/
ditas: ⁊ cutis tenſio denſitas carnis duricies corporis ma/
ciem cōña: duricies. n. inſtr̄i operať vt virtus non deficiat in
attractione aeris ipſum ſufficienter extēdere: vt oporteret
⁊ eleuare. Quare nā neceſſitati ſuccurrit cũ ptibus pluri/
bus ipſius inſtr̄i: ſiue arterie: vt cũ non poſſit ſm latum ex
tendere vt oporteret: ⁊ in latũ eleuare cũ pluribus partib⁹
eius ſm longitudinem ſuccurrit: cũ nullam aliā viam hēat
in ſuccurrendo neceſſitati ⁊ eſt ſil'e cũ qs dñs habeat obſeſ
ſum caſtrũ nō potens ſuccurrere per viā latam: ⁊ cōſuetā3:
neq̄ȝ in vna vice aliā anguſtā ⁊ occultā3 inuenit: per quā: ⁊
in pluribus vicibus ſuccurrit obſeſſis: ⁊ per eandē cām id
operať denſitas carnis rigiditas: ⁊ cutis tenſio: Et Marſi/
lius Patauus in his tale ponit exemplũ. Pone q̄ in ſacco
plures eſſent mures q non poſſent moueri ſm latum ſacci
pꝑter eius ineptitudinē3 tũc nō eſt dubiũ qd̄ diſcurrendo
per longũ ſacci tantũ mouerenť. Cōſiliter operať aer ⁊ va
por in ingreſſu arterie qm̄ cũ non poſſit moueri per latum
pꝑter ineptitudinē arterie moueť per lōgũ plures ptes ar/
terie ſm illam diametrũ occupādo cũ aere aut vapore quē
in latum mittere cōſueuerat: hanc aũt longitudinem tactor
quatuor cũ digitis ſentire dȝ: ⁊ ipſos ver ſus fluxuram bra
chij paulatine mouere: vt de ipſo noticiam habeat amplio
rem q̄ͣtū. ſ. ad eius q̄ͣtitatem maiorem vel minorem: ⁊ hec
intelligantur vera eſſe: ⁊ reperiri in brachio habente arte/
riam debite locatam. Nam vt q̄ñq̄ȝ vidi homines hñtes in
parte ſilueſtri brachij arteriam que leuiter ſentiebatur: ⁊
in parua menſura ⁊ in domeſtico nō reperiebatur.

Curtus autem per opp^m c ū ſuis nauſis notifi/
cať: ⁊ tu p te cōſidera. ¶ Et p h̄
q̄ ſic poſita ſunt aliaꝝ duaꝝ noticiā facile adeptus eris: nā.

B **Pulſus** latus eſt pulſus q excedit in latitudine lati/
tudinē3 pulſus nālis: p pulſu3 nālē intelligē
do: vt ſupra de lōgo: aut vt alij q2 pulſum ſani ſupat vt mul
tum: de quo infra: ⁊ hic pulſus percipiť cu3 tactor extendi
ſentit arteriā ad maiorē latitudinē3 digitoꝝ conſueto dico
conſueto: q2 tactor debet eſſe exercitatus in tangendo aut
cōſuetus qm̄ ſibi dať limitatio: vt cũ ſibi pulſum conſtitue/
rit tēperatũ: ſed male hoc abſq̄ȝ exercitio aliquali faciet: p/
pter qd̄ aſſueſcant iuuenes cu3 antiqs in practica perambu
lare pulſuſq̄ȝ tangere ⁊c̄. Unde Almaſ. 10. vt q in pulſus
ſcientia inſtructus eſſe deſiderat. Et eius vult ſignificatio/
nes agnoſcere ſepe dũ aliqs ſanus eſt arteriam tāgat ⁊ fir/
miter: ⁊ cũ ſummo ſtudio icipiat. ¶ Huius aũt pulſus tres
aſſignātur cauſe. Prima mollicies inſtr̄i ſm quā diſponiť: ⁊
vt eius partes ſupiores deprimanť: ⁊ cadāt ſup inferiores.
Uñ virt⁹ in mouēdo p tes: ſupiores difficultať: q̄re tātũmō
eas lateral'r emouet ⁊ ſic dilatať. Nā cũ inſtr̄m factũ ſit in/
obediēs pꝑter mollicie: vt virtus eũ in altũ eleuare nō poſ
ſit cōpenſat cũ latitudine: ſicut de muribus ſupra vbi ſaccus
eſſet ita mollis: vt in ſurſum male moueri poſſet: ⁊ tũc mu
res in latũ extenderenť ſicq3 faciet aer: aut vapor arteriam
taliter diſpoſitam ingrediēs. cuius diſpōnē medicus cōpre/
hendet ex cognitis humiditatem in arteria pmouentibus
cum qbus ⁊ pnoſticatus erit. ¶ Secunda eſt inſtr̄i vacui/
tas: nam arteria ſic vacua exiſtente accidit faciliter partem
ſupiore3 cadere ſup inferiorē: cũ nō ſit ibi ſufficiens q̄ͣtitas
aeris aut vaporis tali caſui reſiſtens: nā id operatur ps ſu/
perior ſua grauitate: ⁊ tunc dilatabiť arteria ⁊ ſub digitis
latior cōſueto: vt ſupra ſentieť. Uñ Almanſ. cũ ſm latitudi/
nem maiorem digitoꝝ tangentis q̄ͣtitatem cōprehendit la
tus ab eis noiať: ⁊ tunc ſi ex hac cā fuerit: mala erit eius ſi/
gnificatio: ⁊ ideo tactor ſemp ſit attētus. ¶ Tertia eſt car/
noſitas ſup ptē ſuperiorē ſtans ſic aggrauans: ⁊ ptē ſupiorē
ad deſcenſum cogens: vt in pinguibus corpib⁹ q̄ñq3 ſenti/
tur: ⁊ h̄ dilatatio non eſt ſic malu3 ſignificans: vt q̄ ex vacui
tate ſit: vt in macris ⁊ reſolutis accidit corporibus.

Strictus autem q ⁊ ſubtilis dr̄: vt ſupra eſt la/ C
to oppoſitus: cuius notifica/
tio ēt ſuis cũ cauſis ex dictis nota eſt: vñ ex duricie inſtr̄i: q̄
eſt cōria mollicie pulſus ſtrictus pueniť, quē Aui. de ſignis
ethice ſubtilē noiat: nāq3 ex ſiccitate arterie cōhiť: ⁊ ſic ſub
tiliatur quare ſm latũ in cōctione minuiť. Itē plenitudo id
operať: maxime qñ repletio ad ſupiora cōuertiť. vñ accidit
pulſus altus ⁊ ſtrictus: ⁊ ſic per te cauſas alias diſcurre.

Pulſus altus eſt qui eleuatur ad digitos tangentes
pluſq̄ȝ pulſus nālis. Uñ ſic arteriā ⁊ carne3 D
eleuando ipſum ad digitos ipellit. Uñ Almanſ. Cũ aũt di
giti tangentes carnē impullerint. ⁊ ſm magnā q̄ͣtitatem in
ipſum penetrauerit: dr̄ ab ipſis altus. ¶ Hu i⁹ autē pulſus
cā eſt neceſſitas aucta ⁊ virtutis debilitas nō multa. Nam
cũ virtus nō eſt multũ debilis mouet arteriā ad partem ad
quā dȝ mouere: q2 ſurſu3: q2 hoc eſt ei facilius: q2 calor ad
ſuperiora nāl'r cōuertiť: ⁊ ppaug^m neceſſitatis cu3 hac cōia
querit neceſſitati ſatiſfacere: q̄ ſibi facilior eſt. Nũqd aute3
cōtingat virtutē neceſſitati aucte ex vna tali cōia: ſatiſfacere
abſq3 cōcurſu alterius: vt q2 ſic ſit tantũ altus ⁊ non latus:
altus ⁊ nō magnus nō eſt noſtri pꝑoſiti: ⁊ iacobite in hoc
ſe intricent. Nā fortaſſis ſicut nō cōtingit humorem vnũ ſo/
lum in corpe nr̄o peccare: q2. ſ. cũ eo ali⁹ nō peccet: vt viſus
eſt vel in 2° regiminis acutoꝝ cōmē. 2°. ita de dīijs pulſus p
portionabil'r dōm. Uerũtñ imaginabile eſt: ⁊ tu cōſidera.

Profundus vo eſt altꝰ oppoſitus: quem tactor
nō ſentit niſi cũ pfundatiōe digitoꝝ
facta. dr̄ cōiter ſubmerſus: quē ⁊ in multis nāl'r ſe hñtibus
inueni: ⁊ hic pulſus cōiter repiť in hñtibus brachia carne
multa cooperta. Uñ arteria a ſupficie brachij: tunc eſt mul
tum remota. ¶ Huius tñ cā dũ eſt diſpō preternālis: vt in
pn°febrium eſt: cōctio caloris ad intra: ſuffocatio caloris ab
humore moto: q̄re virt⁹ tertia ad interiora cōuertiť: ⁊ ſic p/
fundať pulſus. Ite3 ⁊ q̄ñq3 cā eſt debilitas virtutis pauci
tas ſpũs. Uñ nō pōt arteriā in altũ eleuare: ⁊ tũc appet pul

ſus paruus. Et ideo Almanſ. Cū ſm hāc minor apparet q̄ ꝯſueuit vocat̄ depreſſus. ¶ Et inter has dūas dat̄ medi⁹: quē vocare debemus i ſuis dimēſionibus mediocrē. ¶ Et
e ꝯtingit ex his ſimplicibus plures poſſe facer̄ cōpoſitiones: vt dicendo ꝙ aliquis eſt pulſus longus latus: breuis latus: longus: ꝓfundus: ꝛ ſtrictus: breuis altus ꝛ ſtrictus ꝛ h̄ꝫ. d quibus differentijs pulſuū Gal. mentionem facit ſic: ꝛ ſeptē aſſignando ſpēs q̄s ſic numerādo ſupuacuū duxi. Nam his oībus noīa ab auctoribus vſq̄ mō inuēta nō ſunt: ꝛ multis alijs quos ſic tactu cognoſcere quaſi impoſſibile viſum eſt: iōq̄ relictis his tanq̄ inutilibus ad duas nos ꝯuertamus dr̄ias notas ꝛ maxime cōmunes ex his ſimplicibus egrediētes: q̄ ſunt magnitudo pulſus ꝛ ipſius paruitas.

f **Pulſus** qdē magnus dr̄ q h̄ꝫ oēs dictas dimēſiones ſup nālē iā augmētatus eſt. Vn̄ Almāſ. 10. Cūq̄ in longitudine latitudine atq̄ altitudine augmentat̄ magis q̄ ꝯſueuit vocat̄ magnus. ¶ Et cā h⁹ eſt ſanitas v̄tutis ſiue fortitudo cū obedientia inſtri: ꝛ neceſſitas aucta ſiue mſ'raqbus poſitis ponit̄ magnitudo: ꝛ ipſis remotis remouet̄ necio. Magnitudini v̄o pulſus necītas plus cōferre vr̄: q̄m virtute exn̄te forti ꝛ arteria obediente neceſſitate ente tempata nō adeo magnificat̄: ſicut cū neceſſitas aucta eſt: ꝛ iō p̄mi ſcd̄a. Verūtn̄: ꝛ neceſſitas his tribus iuuantior eſt ad hec. Itē cū tactor ſentit arteriam ſm longū multū ꝛ latū ꝛ ꝓfundū multū: q2 incōpatiōe ſui nāl'r diſpoſiti: tūc illius magnus ab eo noiandus ē. Noiat̄ ꝛ pulſus magnus abſolute q ſic h̄ꝫ oēs tres mēſuras augmētatus ē: ꝛ h̄ re^{re}mediocris. Et dr̄ magnus h̄ꝫ qd: ſi magnificatus ſit h̄ꝫ vnā tm̄: aut ſm duas tm̄. ¶ Ex his ſeq̄t̄ ꝙ diſtēpatus pōt h̄re i pulſu ſuo mēſurā gradual'r tpatāi: vt ſi qs fuerit h̄ns pulſuꝫ abſolute magnū ad mortē veniēs p ſucceſſiuā depditionem ſuaꝝ drīaꝝ ꝑuenit ad menſurā talē: cū nō ſit ꝑceſſus in talibus de extremo ad extremū abſq̄ medio. ꝯſidera.

Paruus v̄o p ꝯ̄riū notificat̄: ꝛ q ſm oēs tres dimēſiones diminutus fuerit. Vn̄ in Almā. 10. Sed cū his oībus fuerit minoratus dr̄ puus. ¶ Et cāe h⁹ ꝯ̄rie ſūt iā dictis ō magno. Vn̄ Aui. p̄mi ſcd̄a. Si v̄tus fuerit debilis pulſus puitas ꝓculdubio eā ſequetur: ꝛ ſi cum hoc inſtrm̄ fuerit dur: q2 iobediēs ꝛ necītas pauca erit minor: eſt ēt cū duricies efficit paruitatē. nō attendēdū tn̄ eſt ne in medico cadat error. Nā nihil eſt q̄d tantāꝫ efficit puitatem q̄ꝫtam virtutis debilitas. hec tn̄ puitas ſepat̄ a puitate quā facie duritiēs p h̄ ꝙ ē durus ꝛ nō d̄bilis: q2 diaſtoles tactui reſiſtit ꝛ breuitas eius ꝛ ꝓfūditas nō eſt multa: ſic cū eſt debilis v̄tus Aui. hic nō eſt ita breuis: nec ita ꝓfundus. Nā duritiēs cū fortitudine v̄tutis nō tm̄ ꝓhibet ꝓlongationeꝫ. minus ēt facit ad depreſſionē q̄ꝫ debilitas v̄tutis: ꝛ hoc ſem p paritate ſuppoſita: ꝛ exiſtimo ꝙ in ethica puitas pulſus magis eſt a debilitate virtutis q̄ꝫ a duritie arterie. Conſidera. Pauca q̄ꝫ neceſſitas puitatē efficit virtute exn̄te forti ꝛ inſtr̄o obediēte. Ideoq̄ melācolici nāl'r tales: q2 nō ex adustione q cordis frigidi ſūt pulſus nāliter paruos habēt niſi ex contra operantia ſecus perueniat: hec autē ꝛ ſimilia ſemper aduertenda ſunt vnico non in amico ꝛc̄.

¶ Preter has differētias nōnulle reperiunt̄ ꝛ cōmunes q̄ ſunt velocitas tarditas frequētia ꝛ raritas: que ſumuntur a q̄ꝫtitate temporis motus: de quibus ſuo ordine proſequemur vt ſic ſecundum genus expediatur.

h **Pulſus** aūt velox dr̄ q paruo tpe ſm Diaſtolem ꝛ ſiſtolē cito perficit̄. Vn̄ in Alman. Cūq̄ ſpacium temporis q̄d inter duas attendit̄ motiones minus ſolito inuenit̄ velox appellat̄. ¶ Et huius pulſus velocitatis cā eſt multitudo neceſſitatis euentādi. Q2 cū v̄tus fortis: fuerit ꝛ inſtrm̄ obediens: q2 tunc cum ſola magnitudine tanti neceſſitati facere non poterit velocitate compenſauit. Q2 ſi nō multa fuerit necītas ꝛ inſtrm̄ ꝓpter eius duritiē inobediens fuerit: ex tali contingi t inobediētia cū nō ſufficit illā

parua magnitudo. Ad quā cauſandum ꝯcurrit duritiēs ꝙ etiā velocitari oportebit. Q2 ſi cū hoc multa fuerit neceſſitas: tūc ꝓculdubio velocitas magna erit. Q2 ſi virtus debilis fuerit ꝛ necītas multa: ꝛ inſtrm̄ obediēs adhuc creſcet velocitas cū ꝓpter debilitatē v̄tus pulſum q̄ꝫtū neceſſe eſt magnificare nō poterit. Itē hec duo: debilitas. ſ. virtutis ꝛ inobediētia inſtrumēti vbi affuerit neceſſitas multa ad velocitatē quā maxime opant̄. Nā velocitas magnitudini ſuffragat̄: ꝛ eſt ſicut contingit in portitoribus pōdeꝝ qui cuꝫ vna in vice totū pondus portare nō p̄nt ipſum diuiſim pluribus in vicibus feſtināter ferunt. ¶ Nunq̄d contingit neceſſario oēm pulſum magnū veloceꝫ eſſe iacobitis reliquo: I
opinionē in hac mā cōem ꝓſequēs: vt ꝙ p^{a} dr̄ia q̄ acquirit̄ p augmētū neceſſitatis ꝯſtante v̄tute ꝛ inſtrumēto obediente eſt magnitudo. Q2 ſi vltra augmētabit̄ nō potēs cū magnitudine ſatiſfacere: ſcd̄a q̄ acqretur erit velocitas. Q2 ſi adhuc plus creuerit: acqretur tertia: q̄ eſt ſpiſſitudo: de q̄ ſtati. ¶ De hac velocitate famoſe repiunt̄ opiniones argumentis p̄bicis fulcite inueſtigantes penes qd attendi h̄ꝫ velocitas in pulſu: ꝛ p̄ma eſt iam dicta: que dr̄iam facit inter pulſum velocius moueri ꝛ pulſum eſſe velociorē: vt q̄d penes aliud hēat attendi velocitas motus: ꝛ penes aliud velocitas pulſus: ꝛ hec conſidera. Et hec magis medicialis eſt alia aūt p̄bica magis ponēs velocitateꝫ pulſus abſolute attendendam eſſe penes ſpaciū ab arteria deſcriptū in tanto vel in tanto tēpore Iuxta illud ariſto. ſexto p̄hicorum. Velox eſt q̄d in equali tpe maius pertranſit ſpacium: ꝛ hec negaret quod prima conceditiſed de his ſatis.

Tardus autē veloci eſt ꝯ̄rius vt dicat̄ tardus: q h̄ꝫ diaſtolē ꝛ ſiſtolē magno pficit̄ tēpe. Semp opinionem primam de velocitate ſequendo. ¶ Huius aūt cauſe iā dictis ſunt ꝯ̄rie: q2. ſ. aut diminuta neceſſitas vel nō aucta: aut virtutis debilitas: aut ambe ſimul ēt non inconuenitq̄ ad eam cauſandam inſtri inobedientia concurrat. k
¶ Et lꝫ ſm ordineꝫ de tertio ḡne ꝓſeq debemus: tn̄ q2 multum quartum ſcd̄o attinere vr̄ de ipſo prius. Quartuꝫ v̄o a tēpore qetis ſumptum eſt in quo due reperiuntur differētie. ſ. raritas ꝛ frequentia ſiue ſpiſſitudo. Reperitur ꝛ tertiaque inter has eſt mediocris: quaꝫ relinquo in omnib⁹ his generibus notam eſſe eam non nominando.

Pulſus ſpiſſus ſiue frequens ab Auic. ꝯ̄ſus noiatus eſt: in q tp̄s ſenſatū: q̄d ē inter duas ꝑcuſſiōes eſt breue: ꝛ h̄ apud nō ꝯp̄hēdētes ſiſtolē. Vn̄ tales pcipiūt q̄ꝫtitatē tp̄is menſurātis qetē cadentē iter antecedentem diaſtolem ꝛ ꝑn̄tē. Q2 ſi ſiſtoles ꝯprehenderet̄: vt fecit galienus q in plurib⁹ ſuis libris ſe iactauit. Tunc frequentia attendi h̄ꝫ penes puitatē tp̄is mēſurātis qetē inter dilationeꝫ ꝛ ꝯſtrictionē vt pulſus ille denoiet̄ alio frequentior inter cuius diaſtoleꝫ ꝛ ſiſtolē minor mediat qeteꝫ vero rarior. L
¶ Huius aūt ſpiſſitudinis cāe eedē vident̄ eſſe cū cāis velocitatis. Vn̄ p̄nceps. ſpiſſitudīs cauſa eſt debilitas v̄tutꝫ: aut multa necītas: aut multa caliditas. hac. n. ſpiſſitudīe nā vtitur cū ſup velocitatē deficit. Vn̄ auicē. Si v̄tus fuerit debilis pulſus non poterit magnificari: ꝛ ſi velocitas in eo non opata fuerit nō poterit eſſe qn nō fiat ſpiſſus: q̄tin⁹ ſpiſſitudo reſtauraret id quod deſuit ex magnitudīe ꝛ velocitate. Sicut cū hoi neceſſe eſt rem ferre pōderoſam quā ſi poterit totā vna in vice feret. Si v̄o nō: diuidet eam in duas partes ꝛ feſtinabit: ꝛ ſi nō eam in multas partes diuidet feret quāſq̄ ptem quoquomodo poterit cum ſpacioſitate ꝛ velocitate deide nō ceſſabit donec oneratures ferat: ſed redibit cū tarditate: Vn̄ ꝛ. 10. pulſuū: Cū augmētat̄ calor nālis in corpe imutat pulſum ad magnitudinē: ꝛ cū augmētat̄ magis addit magnitudini velocitateꝫ: ꝛ cum illo plus agetur addit velocitati ſpiſſitudineꝫ. Quibus apparet ex neceſſitate ſup tempamētū aucta ſtāte inſtri obediētia ꝙ v̄tus tentat cum magnitudine p̄ ipſi ſatiſfacere: ꝛ hec dr̄ia virtuti

difficilioꝛ. ⁊ ideo cū per augᵐ vlterius debilitetur virtꝰ ma
gnitudine ſic ſatiſfacere non pōt: ſed velocitate recōpenſat
⁊ breuiter difficilius eſt virtuti magnificare ꝙ̄ velocitare
ꝙ̄ frequētare: q̄re ſi multū debilitabit̄ ſtante obeᵒ ⁊c̄. ꝑnia
dīia acq̄ſita: tunc erit ſpiſſitudo: vt apparet in ꝑpinqͦ criſi:
⁊ in ſtatibus febriū putridarū: qn̄. ſ. ſunt ex debilitate vir
tutis. Cōſequenterq̄ ſi pulſus fuerit magnus velox ⁊ fre
quens diminuta neceſſitate alijs paribus. ꝑᵒ frequētia de
perdetur. Scd̄o velocitas. Tertio magnitudo. ſicut ꝑᵒ ve
nit vltimo recedit. Stante aūt ſic pulſu magno. ſ. veloci: ⁊
ſpiſſo diminuatur virtus: tūc ꝑᵒ deperditur magnitudo: vt
actū eſt: cum ſit dīia que maioꝛi cū difficultate fiat. Pariq̄
modo de inobedientia inſtr̄i dōm qn̄ ex inobedientia in
ſtrumenti difficultatur virtus: ⁊ vt ſemper res clarioꝛ fiat:
hic addo: qd̄ qdam dicunt. Auic. aperientes. ſ. ꝙ pulſus dr̄
eſſe frequens: qn̄ inter diaſtolem ⁊ ſiſtolē modicū interue
nit tp̄s. Qꝛ ſi ſiſtoles nullo modo cognita erit: tūc tēpus qd̄
mediat inter duas diaſtoles eſt tēpus reſpectu cuius pul
ſus dr̄ frequens vel rarus. Qꝛ ſi cognita fuerit vt ſupra ſm̄
tempoꝛa duoꝝ extremoꝝ erit pulſus frequens rarus: aut
mediocris. i. ſm̄ tempus extremi ſiue quietis: que eſt inter
ſiſtolem ⁊ diaſtolem ſequentē ⁊ tp̄s extremi ſiue quietis: q̄
eſt iter ſiſtolē ⁊ diaſtolē ſequētē appellat̄. Appellat̄ freq̄ns
vel rarus non a quiete: ſed motu principalr̄: qꝛ eſt qn̄ mo
dico quieſcit: ⁊ multo mouet̄ tpe: ita ꝙ tp̄s qd̄ eſt inter mo
tum ⁊ motū eſt breue: vt in exēplo patauo declarat̄. Nā di
cimus aliquem frequēter bibere qn̄ parū eſt tp̄s quo nō bi
bit. Et dr̄ talis pulſus ꝯn̄s a cita ꝯſecutiōe motus poſt mo
tum. Et differt velox a ſpiſſo: vt Auicē. qn̄ ſpiſſus eſt cum
continuitate: velox vero cum motu diſcreto.

A **Pulſus** rarus ſiue tardus: quē Aui. reſolutum ⁊ la
pſum vocat: eſt pulſus in quo tp̄s ſenſatū ꝙ
eſt inter duas ꝑcuſſiōes eſt magnū. Nota tn̄ vt de ſpiſſo ſi
ue frequēti actū eſt ꝯr̄ter dicere opꝫ: ꝙ vario mō ſm̄ varie
tatem cognitiōis motus: ⁊ quietis in eo: vn̄ q ſiſtolē cōpre
hendunt dicere hn̄t: ꝙ raritas attendi hꝫ penes magnitudi
nem tpis mēſurātis qetē inter dilatationē ⁊ ꝯſtrictionē ſi
cut frequētia penes ꝑuitatē vt ſupra. Vn̄ pulſu ſic alio ra
rioꝛ: dr̄ inter cuius diaſtolē ⁊ ſiſtolē maioꝛ cadit quies. Pe
nes ꝟo eos q ſiſtolē nō ꝯp̄hendūt. raritas attendi hꝫ penes
magnitudinē tpis menſurātis qetē cadentē inter diaſtolē
ꝑcedentē ⁊ ſequētē. Et dr̄ rarus lapſus qn̄ ſicut coꝛpoꝛa
lapſa multum pauſant ⁊ multū tpis ponunt inter motū ⁊
motum: ita ⁊ pulſus rarus dr̄ reſolutus qꝛ ceteris paribus
plus alijs reſolutione virtutis euenit. ¶ Raritati autē pul
ſus plures aſſignantur cauſe. Prima eſt foꝛtitudo virtutis
⁊ neceſſitas pauca cum obediētia inſtr̄i. Nā virtꝰ foꝛtis ma
gnificando pulſum neceſſitatē ſupat: qꝛ. ſ. plus magnificat̄
quā neceſſitas indigeat: qꝛ. ſ. vice vna plus de aere attra
hit ꝙ̄ ſit ꝑ refrigerio debito neceſſariū. Et in hoc caſu tam
diaſtoles ꝙ̄ ſiſtoles magnificat̄. Vn̄ qꝛ neceſſitatē non hꝫ
magnam interponit qetē: ⁊ ſic rarificat̄ pulſus: ⁊ talis rari
tas: vt pꝫ eſt a foꝛtitudine virtutis q̄ manifeſte ēt alijs ex ſi
gnis ꝯp̄hendit̄ qd̄ dr̄. Et ſic ſcd̄a addit̄ cā recoꝛdatione di
gna: qꝛ qn̄ frigiditas multa diminutā faciēs neceſſitatē ni
mis: ⁊ q̄ intēſioꝛ virtutis debilitas ⁊ ꝑximus ꝑditiōis aduen
tus. hec non raro raritatē cauſant: nā tūc ſit de veloci ⁊ ſpiſ
ſo rarus: qn̄ ꝟtuti difficilius eſt frequētare ꝙ̄ rarificare ſi
cut coꝛpoꝛi debili maius eſt frequenter ſe mouere ꝙ̄ raro
ſōq̄ cū moꝛs appropinquat ex frequēti ſit rarus. Et hic ad
uertat̄ qn̄ iperiti ⁊ ad pauca intuētes ſentiētes poſt ſpiſſi
tudinem raritatē exiſtimāt hoc ex diminutiōe neceſſitatis
ꝯtingere: aſſerūtq̄ in publicū egrū melius ꝯualere: ⁊ ſic fe
brē remiſſam eſſe: q̄ tn̄ ꝑ tūc in eo ꝗ̄ reſpectu ꝓprij caſi eſt
intenſioꝛ: ⁊ tn̄ eger vſq̄ ad certas hoꝛas moꝛiet̄: vt padue
in ſtrenuo milite dn̄o Henrico de Serouineis ꝯtingebat ⁊
his diebus h̄ Ferrarie. Erant aūt ſic vt infamantur: qn̄ nō
aduertūt ꝙ caloꝛ ꝑter nām ad mēſurā nālis mēſurari hꝫ: ⁊
eſt hoc ꝓpoꝛtionabile ei qd̄ flāme lucerne accidit dū ꝓpin
qua eſt extinctioni qn̄ inutilis lucerne magis vr̄. Eſt itaq̄
raritas pulſus in ſilibus coꝛpoꝛibus niſi perſeuerans fuerit
a medico ſemꝑ ſuſpecta hn̄da: ⁊ iō conſidera: ⁊ ſicut de alijs
differētijs dcm̄ eſt de ꝯpōne. ſ. duarum differentiarū: ita ⁊
in his ꝯtingit varias fieri ꝯpōnes: vt ꝙ aliqn̄ pulſus ſit ve
lox ⁊ frequens: tardus ⁊ frequēs: ⁊ medius inter hos. Nā
ꝯtingit quem piam moueri motu tardo: ⁊ modicū impo
nere ſpatium ſiue tēpus inter motum ⁊ motū: vt pꝫ de foꝛ
mica que tarde mouetur ⁊ modico tempoꝛe quieſcit.

¶ Quibus ſic expeditis ad tertium redeamus genus a ꝙ̄
titate virtutis mouētis ſumptum: ſiue vt Auic. a qualitate
percuſſionis vene in digitos: qd̄ in tres diuiditur ſpecies: B
In foꝛtem. ſ. debilem ⁊ medium. ſed de medio ſemper vt
ſupra nobis que dicta ſunt ſufficiant.

Pulſus foꝛtis eſt q foꝛtitudinē virtutis inſeq̄t̄. Vn
de alijs paribus i quo coꝛpe ē foꝛtitudo ma
ioꝛ in eo eſt pulſus foꝛtioꝛ. ¶ Sed diceres. qūo hanc foꝛti
tudinē virtutis ꝯp̄hendā: dōm ꝙ ex foꝛtitudine diſpōnum
nālium coꝛpoꝛis: vt ſunt etas: ꝯplo: foꝛma: ⁊ ꝙ̄to ſiles di C
ſpoſitiones tēperato plus appropinquabunt: tanto magis
de foꝛtitudine virtutis iudicabunt. ¶ Sꝫ iterum queres:
vt cur dicā pulſum eſſe foꝛtē cū hīs ⁊ velis ex hoc ſignum
hre aliqd̄: dōm ꝙ bene ſic foꝛtē iudicabo ſi cum iam dictis
ꝯdōnibus ſentiam arteriam in digitos foꝛtiter percutere.
Vnde gᶜ pulſuū foꝛtis eſt qui tactū foꝛtiter percutit a qbuſ
dam validus vocatus: ⁊ dr̄ tactū foꝛtiter percutere qn̄ ex
trema digitoꝛū a ſe expellere vr̄: ⁊ cū ꝯſtringitur arteria eiꝰ
motus quaſi nō diſcernit̄. Vn̄ Auic. foꝛtis eſt q apud dia
ſtolē tactui reſiſtit. Ex qbꝰ colligere poſſumus de foꝛti hāc
notificationē. Qꝛ foꝛtis pulſus eſt ille: q cū virtutis foꝛtitu
dine ⁊ arterie diſpōne debita in tactū foꝛtiter ⁊ ꝯſtāter per
cutit: ⁊ dr̄ debita ⁊c̄. vt excludatur arterie duricies cū qua
foꝛtis fieret percuſſio vt ſophiſticas excludam fantaſias: ⁊
intelligat̄ foꝛtiter percutere vt ſupra. Nōnulli aūt ſunt di
centes pulſū illū foꝛtē eſſe: cuius arteria vehementer ⁊ vir
tuoſa ipulſione digitos percutit ⁊ ipſis cōpreſſis foꝛtiter re
ſiſtit: vt dicā pulſum in foꝛte irato foꝛtioꝛē eſſe ꝙ̄ in ſeipſo
non irato: ſicq̄ in ipſo febriēte magis ꝙ̄ in ſeipſo ſano. Et
capit poſitio hec fundamētū ex hoc: ꝙ virtꝰ debilis cū ma
ioꝛi conamine foꝛtioꝛes facit opationes: vt in freneticis eſt
videre ſic ponit: ⁊ nā eſt incitata magis in coꝛpe lapſo pul
ſus foꝛtioꝛes facere ꝙ̄ in tēpato. Sꝫ tu ꝯſidera. Nā in tēpe
rato ⁊ ſanguineo pulſus nālr̄ ſunt foꝛtioꝛes: ꝙ̄ in coſico: ⁊
tn̄ arteria coſici foꝛtiꝰ iprimet in digitos ꝓp ſui duriciē ⁊
tenſionē: vt in choꝛda arcꝰ eſt videre. Quidā ꝯciliantes di
xerūt: ꝙ ꝑᵃ foꝛtitudo pulſus eſt nālis. ſcd̄a ꝟo accn̄talis. Et
ꝑ his audiat̄ textus Aui. 2ᵃ tertij. De ſignis diſpōnis coꝛ
dis. Inq̄t. Coꝛpoꝛis autē foꝛtitudo ſignat ipſius foꝛtitudi
nem: ⁊ eius debilitas ſi nō fuerit ei nocuᵐ ex cerebro ⁊ ner
uis debilitatem ipſius: ⁊ debilitas eius ſignat maliciā ꝯplo
nis in ipſo: ⁊ foꝛtitudo eius ſignat ꝯplonis eiꝰ nālis q̄lita
tem: ⁊ eſt qꝛ eſſentia caloꝛis innati: ⁊ ſanguinis ⁊ ſp̄us vita
lis plurima eſt ipſo nō inflāmata famoſa: imo ſplēdida im
mo pura. Sed accn̄talē ex caliditate ſignificat vehementia
inflāmationis ⁊ rixa aie ⁊c̄. cōſidera ſpeculatoꝛ: qn̄ ex his
eligi poteſt penes quid attendi hꝫ pulſus foꝛtitudo ⁊ eius
debilitas nālis ac ēt accidentalis. Nota tn̄ ꝙ inter hanc foꝛ
titudinem ſic accidentalē noiatā ⁊ debilem ſibi oppoſitā
hn̄ dat̄ mediū. Inter autē pulſum foꝛtē nālr̄ talē ⁊ debilem
nō cadit mediū: ꝓpterea ꝙ hec foꝛtitudo ꝯtemperantiā ſe
quitur. Iuxta illud haly. 2ᵒ tegni. foꝛtitudo virtutis ꝯtēpe
rantiam ſequitur ꝯplexionis: ⁊ debilitas ſequitur lapſum. D

Debilitas aūt per oppoſitū determinatur: vt qꝛ cum
virtutis debilitate: ⁊ arterie diſpoſitione
debita in tactū debiliter percutit. ¶ Cuius debilitatis cāe

plurime aſſignant. Et pᵒ eſt debilitas virtutis nālis loq̄n/do de pulſu nāli tali. Sed debilitatis accn̄talis plures ſunt cauſe vt forte animi accn̄s virtutē reſoluēs vigilie ſuꝑflue. Exercitiū forte. Euātio ſuꝑflua malicia humoris: eius ve/nenoſitas ſpūm ꝛ calorem corrūpens: ꝛ breuiter oīa q̄ vehe menter virtutē reſoluūt ꝛ extermināt ſunt debilitatis pul/ſus cā factiua: ꝛ vt de alijs dr̄ijs dcm̄ eſt: ita ꝛ de his dōm ꝙ in eis cadunt cōpōnes vt ꝙ aliqs eſt fortis ꝛ velox: debilis ꝛ velox: ꝛ ſic de alijs quas p ſe indagator inueſtigare pote/rit: ſed de his auctores nr̄i non multū curauerūt: imo q̄nq̄ꝫ vtuntur eis: vt ſinonimis et in eis ſcriptum reperimus vt frequens pro veloci: ꝛ tardus pro raro accipiatur.

¶ Quintū aūt modo genus aggrediamur a ſilitudine ꝛ diſ ſilitudine diuerſitate equalitate vel inequalitate ſumptū:
e quod in equalem ꝛ diuerſum diuiditur.

Equalis autem dicatur qui in vnaquaqꝫ ſuaꝝ ꝑcuſſio/num in magnitudine. ſ. paruitate: ꝛ fortitu/dine aut velocitate in his q̄ ſunt poſt iſta ſiſis repit̄. Vn̄ in Almanſ. Cū vnaqueqꝫ ꝑcuſſionū ſine cōpari magnitudine fortitudine velocitate: ꝛ in alijs q̄ ſunt poſt iſta ſibe inueni/tur dr̄ pulſus equalis. Et cū non ita fuerit dicit̄ diuerſus. Et princeps breuius explicans inquit. Eq̄lis eſt: q in oīb⁹ ſupradictis dr̄ijs eſt equalis. ¶ Cauſe aūt hui⁹ equalitatis ſunt fortitudo virtutis obediētia inſtr̄i neceſſitas nō varia/ta. Nam neceſſitas variata cā eſt ineq̄litatis: vt in his cōpre/hendit̄ quoꝝ pectora humiditatib⁹ repleta ſunt q̄ humidi tates diuerſis horis diuerſimode caleſiunt ꝛ diuerſimode ad cor fumant in eo variā inducentes neceſſitatē in ptiſicis ethicis peripleumonicis pleureticis ꝛ hꝫ. cōprehenditur. Et hic diuiditur in equalē abſolute ꝛ in eq̄lē ſm qd: vt eum talē abſolute vocem⁹: qui in oībus ſuis dr̄ijs eſt eq̄lis: ꝛ ta
f lem ſm qd qui in aliqua tm̄ aut duabus tm̄ eq̄lis eſt ſm qd noiemus ꝛ inter hec duo nō dat̄ medium vt patet.

Inequalem vero abſolute appellamus q in nulla ſuarum dr̄iaꝝ eſt equalis: ꝛ inter hunc ꝛ equalē abſolute dat̄ me^m: vt eq̄le ſm qd ꝛ ineq̄le ſm qd. Et intelligat̄ ſemp ꝙ reſpectu haꝝ eq̄litatū ꝛ inequalitatū fiat ꝯpatio inter partes ſibi inuicē cōpe̅s: vt ꝯpando ſiſtolem ſiſtoli ꝛ diaſtolē diaſtoli qetē q̄eti ꝛ hꝫ. vn̄ ſm medicum ſtat pulſum eſſe eq̄lē: ꝛ tm̄ diaſtolē eſſe maiorē ſiſtole: vt pꝫ intel ligēti. nā hec eq̄litas: ꝛ ineq̄litas penes pl̄es attēdi hꝫ. Nā pᵒ attēdit̄ penes eq̄litatē pulſationū ꝛ quietū: qꝛ. ſ. diaſto/les oēs quo ad dr̄ias dictas qꝛ in magnitudine paruitate: ꝛ hmōi ſunt eq̄les: ꝛ ita de ſiſtole. ꝛ qetibus vt dcm̄ eſt. 2ᵒ pe nes eq̄litatē pulſiōis ſiue impreſſionis arterie: ꝛ ptiū eius di gitos ipſos q̄tuor vt qm̄. ſ. arteria cū ſuis partibus equal̄r in digitis pulſat. ꝛ pariformiter de inequalitate dicatur: vt qꝛ diaſtoles ineq̄lis eſt diaſtoli: vt qꝛ in digitis vna pars arte rie fortius pulſat ꝛc̄. Aut pulſus ſub vno digito maior vi/detur ꝛ ſub alio digito minor vt in pulſu cōprehendit̄ vn/doſo aut ſerino. Item cuius arteria in principio ſm eandē partem maiorem pulſum facit q̄ꝫ in ꝓceſſu. Et ſummatim cū cōſtātino dicamus ꝙ pulſus eq̄lis eſt cui⁹ pulſus eſt eiuſ dē eq̄litatis in digitorum extremitatibus ſm oēs pulſuum dr̄ias: ꝛ nō ē ineq̄lis cui⁹ ꝑcuſſio diuerſificat̄ ſm oēs dr̄ias: vel ſm aliq̄s. vt qꝛ aliq̄n ſpiſſus: aliq̄n rarus: ꝛ ita parifor/miter de equali dōnūqꝛ eſt equaliter rarus: aut ſpiſſus ꝛ hmōi. Et qꝛ hec equalitas aut inequalitas multipl̄r varia/ri pōt: tum ex parte differētiaꝝ: tum ex parte arterie ꝛ par tium eius hinc multe cōſurgerēt cōpoſitiōes quas medici nō ſequūt̄: ꝛ ideo relinquēde. ¶ Et qm̄ oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcunt: tūc de diuerſo agatur.

g **Pulſus** itaqꝫ diuerſus dr̄: q͛ in his ſilitudinem nō ob/ſeruat: vt qꝛ in vna percuſſione: qꝛ. ſ. inter ꝑn cipiū vnius ꝛ finē alterius diuerſitas ſiue diſſilitudo q̄nq̄ꝫ reperitur: vt qꝛ frequentius pulſat: aut tardius: aut qꝛ ma/ior in vna q̄ꝫ in alia: aut qꝛ in tribus ꝑcuſſiōib⁹ me⁹ ceteris non eſt equalis ex pte. ſ. magnitudinis velocitatis duriciei mollicieі ꝛ hꝫ: de q̄bus infra magis. Et pulſus hic diuer/ſus duo ſortit̄ noia: qꝛ gradatus: ꝛ equal̄r vel inequaliter currēs a medicis noiat̄. Dr̄ gradatus: qꝛ gradatim ſm mo dū ſcalarū ꝓcedit. Et vt res hec facilius capiat̄ eā exēplis aperiā. Nā pono ꝙ pulſus incboat magnus ꝛ ꝯtinue ꝑuifi cando ꝓcedit ꝛ ſic deſcēdēdo paruus in fine remaneat: tūc hic pulſus erit diuerſus: vt pꝫ ex habitis: eritqꝫ gradatus vt pꝫ: ꝛ hic etiā: qꝛ in curſu ſuo equalitatē ſeruauit dicet̄ eq̄ liter currens. deinde pone ecōtra ꝙ eo ꝑuo ſic fiat magn⁹: aut de magno ꝑuus: ita tn̄ ꝙ hāc dictā eq̄litatem nō ſeruet: ſed in ſuo reditu ſiue ꝓceſſu ineq̄litatem faciat: vt ꝙ in me dio cadat vt vbi debeat eſſe motus ſit qes tunc talis diuer/ſus erit ꝛ ineq̄l̄r currens. Sil̄r ſi ineq̄l̄r augmētaret̄ aut di minueretur. ¶ Et haꝝ diuerſitatū gn̄ales cauſe a diuerſi/tate triū cauſaꝝ ꝯtentiuaꝝ ꝑncipal̄r ſumunt̄ vt a virtute pᵒ ex parte multiplicis varietatis eius in debilitate ꝛ for/titudine. Scdō ab inſtr̄o ex pte multiplicis varietatis eius ex parte obediētie ꝛ inobediētie cū eſt nimis durū aut mol le. Tertio a varietate in aug° ꝛ diminutione ipſius neceſſi/tatis q̄ omnia quaſi infinitis modis variari ꝯtingit. pp qd̄ Auic. pulſuū cōpoſitoꝝ ſpēs quaſi infinite ſunt ꝛ has non ꝯſulo medicū venerari: ſed qm̄ ꝓhice magis ſunt ꝛ a ſenſu q̄ſi remote: cū medic⁹ ſit artifex ſenſualis ſunt relinquēde.

¶ Sunt ꝛ nōnulle ipſi⁹ diuerſitatis pulſus ſpāles cāe: vt ea h q̄ a cibo ꝛ hūore ꝓuenire pōt: ēt v̓tute ꝯſtāte ꝛ inſtr̄o ꝑ tūc obediente: aut nimia ei⁹ q̄ꝫtitas q̄ ſit fortis cōpꝛſſio dyafrag/mati cōicata. vn̄ pulſatil̄ in ſuo īpedit̄ motu pp ſibi nocu^m ꝛ cordi cōicari: ꝛ ſic v̓t⁹ nō pt vniformiter arteriā mouere. Itē idē ꝯtingit morbo exn̄te māli ꝛ v̓tute ꝑ tūc debili exi/ſtēte: ꝛ cū ꝑnimia multitudine hūoris v̓t⁹: ꝛ calor ſuffocat̄: ꝛ ſic grauata non pōt motū vniformiter ꝯtinuare: vt in ꝑnᵒ febriū putridaꝝ ꝯtingit. Cōſil̄r qn̄ in venis ē ſanguis viſco ſus: ꝛ multa accidit diuerſitas in pulſu ſua multitudine pᵒ virtutē ſuffocādo ꝛ grauādo. Itē vaporando ꝯtinue maxie mā exn̄te in pectore: ꝛ partib⁹ cordi ꝓpinqs ledit lacertos mouētes: ꝛ ipſos īpedit: ꝛ virtutē debilitat vitalē. vn̄ diuer/ſitas accidit: ſic ex pte inſtr̄i ꝛ v̓tutis impedimēto ꝯtingēte ne vniformis fiat mot⁹. Qꝛ aūt multitudo ſanguinis talem cauſet diuerſitatem declarat flōmia qua ſic euāto ſanguine diuerſitas remouet̄. Idem operant̄ etiā aīe fortia accn̄tia vt cogitatio vehemēs triſticia ꝛ hꝫ: ad que ſuffocatio cōſeq̄t̄ caloris: aut inordinatus ſpūum motus. Nā inordinat⁹ mo/tus: ꝛ aut calidi nālis ſuffocatio cauſa eſt diuerſitatis.

¶ Et in diuerſitatibus pulſuū ab auctoribus medicine poſi/tis ꝓſequēs: innominatas relinquēs. dico ꝙ ſpēs pulſuum diuerſoꝝ noiate ab Aui. tredecim enūciant̄. ꝛ ſi in Almāſ. duodecim tantum aſſignent̄ quarum in primis cadētē ſua cum cauſa deſcribemus.

Pulſus itaqꝫ cadēs in medio eſt pulſus q quietem fa/cit qn̄ motus eſſe dꝫ aut motū facit qn̄ quies i debuit apparere: q̄ res digitis plane cōprehendit̄ ꝛ cū per ipſos diaſtoles expectat̄: tūc quies percipit̄: ꝛ aliq̄n tm̄ ꝑ/cipiunt frequētiā: ꝙ vbi debeat eſſe quies erit motus quē pulſum nōnulli ſub gradato poſuere. Et ceteri ſub raro re ducentes: ꝛ cū q mouet̄ tpe quo quieſcere debeat ſub fre/quenti collocarūt: inter talē ꝛ interceptum moderni multi nullā penitus dr̄iam ponūt. Unde aliq ſubtiliantes magis enūciāt pulſum illū interceptū cū ei⁹ extrema duo diuerſi/ficant̄ in velocitate: ꝛ tarditate ꝛ ſilitudine. ſ. qn̄ duo extre ma vnius partis intercepta qete diuerſificant̄ in tarditate: ꝛ velocitate ꝛ breuiter non ſunt ſilia: vt ſi vna pars cadēs ſub vno digitoꝝ: cuius duo extrema moueant̄ imaginata quiete partis medie: ita tn̄ ꝙ hec extrema difformiter mo/ueant̄ quo ad velocitatē ꝛ tarditatē. Et ꝓſequēs in litera Auic. dicamus ꝙ interſeptus eſt ille qui ſeparat̄ cū motu ꝑuo. ſ. a motu alterius partis: ita vt cōtingāt duo extrema

vnius partis interſepta qete diuerſificari: ⁊ in ſuis differē/
tijs non eſſe ſilia. ¶ Huius aūt diuerſitatis cā eſt laſſitudo
v̄tutis: ⁊ ei⁹ defect⁹: vt q̄ ex vehemēti labore: ⁊ exercitio:
vt huius virtus laſſata ſit: aut debilitata : aut defectio eius
ex p̄te cāe intrinſece: vt ex p̄te male q̄litatis humoꝝ aut ani
mi accn̄tis. nā ex his ⁊ ſi̇libus accidit virtutis reſol̄o. Un/
de accidit q̄nq̄ꝫ vt pp forte animi accidēs ita diuertatur vir
tus animalis ⁊ v̄tus pulſatilis ſibi ſubordinata: vt motum
ſuū interſecet qete media. idē operat̄ fortis dolor q̄ marie
virtutē ꝓſternit primi ſcōa de cauſis q̄ ex dolore ꝓueniūt.
Ingt. Dolor virtutē diſſoluit: ⁊ mēbra a ſuis ꝓprijs opera
tionibus ꝓhibet adeo vt membra ab aeris ꝓhibeat attra/
ctione: aut eius diſtribuat operationē: aut facit eū interſe/
ctū aut frequentē: ⁊ oino nō ſm̄ curſum nāle. Ex nota q̄
fortis frigiditas cal'm obtundens ſic q̄ ad eius euētationē
vna ſufficit percuſſio magna: vt inde qeſcat qete magna eſt
cauſa cadentis in medio : vt primi tertia de ſignis litargie.

A **Reperitur** ſcōo pulſus diuerſus capriʒās nūcupa/
tus ſiue gaçelans: ⁊ eſt pulſus q̄ in vna
p̄te tardus exiſtit: deinde cadit in me°: deinde velocitatur.
Capriʒās ē q̄ variat in vna ꝑcuſſiōe in tarditate ⁊ velocita/
te: ⁊ accidit huic vt feſtinet ⁊ ſtet cito redit ⁊ ſuū ꝯplet mo
tum: ⁊ ſic p̄ꝫ pulſum hūc diuerſum ⁊ nō ꝯtinuū eſſe. Et ap
pellat̄ gaçelans ſiue capriʒans: q̄m̄ in ſuo motu aſſilat̄ mo
tui hoꝝ duoꝝ aialiū. ſ. caprioli, ⁊ gaʒelli. q̄ in ſolis cornib⁹
dr̄iam inter ſe hn̄t. Capriolus aūt ſiue capretus motum ſuū
tarde inchoat in ſaltādo. deinde in alto aeris quieſcere vr̄.
deinde preinceptū velocitat motum: ⁊ multos facit ſaltus:
ita in motu huius pulſus accidit : vt p̄° tarde diaſtolet: de/
inde qete intercipit̄ aliq̄ꝫto t̄p̄is quieſcens q̄n̄ deberet mo/
tum ꝯtinuare. deinde diaſtolās motū velocitat: hec etiā ſi/
gna ſunt vbi adſit inſtr̄i obediētia debilitas virtutis: ⁊ op/
preſſio eius. Quare vt ſupra tot accidunt in p̄uo tēpore di
uerſitates. Et ſic de cauſis eius cum habitis ſufficiant.

B **Sub diuerſo** ēt continet̄ vndoſus ſiue fluctuans
vel fluctoſus: ⁊ eſt pulſus q̄ in Al/
manſorio ſm̄ latitudinē magnā partē digiti occupat cū le/
nitate: q̄. ſ. arteria eſt mollis ex repletiōe cū quo nō eſt ma
gna eleuatio neq̄ꝫ ſubita: ſed vna eleuatio poſt aliā fit: vt in
vndis aquaꝝ eſt videre: nam in eis pulſationib⁹ id accidit
q̄ō eſt in vndis aquaꝝ: vt q̄m̄ vna eaꝝ ſurſum eleuat̄ ⁊ alia
deorſum deprimit̄ ⁊ vna magis alia: ⁊ vna velocius alia : ⁊
vna tardi⁹ alia: ⁊ vna altera erit maior: altera minor: ⁊ vna
aliarū cito ſequat̄ : ⁊ alia tardius vt in motibus accidit vn/
daꝝ: quas diuerſitates ꝯphēdit tactor in eo q̄ ꝓpinqu⁹ eſt
ſudatiōi. Ideoq̄ꝫ pulſus ſudare incipientiū hn̄ ꝯſiderētur.
Huius aūt cā ſm̄ plurimum eſt virtutis debilitas. Un̄ dia/
ſtole nō pōt fieri niſi paulatim ⁊ paulatim ita q̄ virt⁹ ſuc/
ceſſiue maiorat ⁊ minorat pulſum ad modū vndarū nō po
tens vniformiter ſubleuare arteriā. Et dcm̄ eſt ſꝫ plurimū
q̄m̄ in cā q̄nq̄ꝫ eſt lenitas ſiue mollicies arterie dato q̄ vir/
tus nō ſit multū debilis eo q̄ inſtr̄m molle ⁊ humidum nō
recipit ꝯcuſſionē ⁊ motū in vnāquāq̄ꝫ p̄tē penetrantē ſicut
eſt videre in corrigia ⁊ alia re molli. nā dura hāc cōcuſſiōeꝫ
⁊ motū bene recipit vniformē in ſuis p̄tibus eo q̄ ſiccitas
eſt apta ꝯcuſſioni ⁊ tremori: pp ſiccum fore ꝓprio termino
terminabile. aut terminatū. Unde extremitas ſicci duri mo
uetur motu ſui principij: vt experientia demōſtrat: ſed mol
lis humidi partem poſſibile eſt moueri nō mota alia parte
hoc motu: eo q̄ humidū cito recipit ſeparationē ⁊ flexiōeꝫ
⁊ diuerſitatem figurationis: vt notum eſt.

C **Claudit** in ſe cū his pulſus diuerſus pulſuꝫ vermicu
loſum q̄ eſt pulſus p̄uus multe ſpiſſitudinis
ſiſitudinem cū vndoſo hn̄s. Undoſus autē vt ſupra non eſt
paruus neq̄ꝫ frequens ſed eleuationes ⁊ depreſſiōes nūc fre
quētes: nūc tardas hn̄s. Unde hec in pulſu apparēt vermi/
culoſo: lꝫ ſint remiſſe. dr̄ vermiculoſus: q̄ in ſuo motu: mo
tui vermis aſſilat̄. nā p̄° vt app̄et motus vermis eſt p̄uus:
Scōo frequēs. Tertio hn̄s eleuationes ⁊ dep̄ſſiones nunc
frequentes nunc tardas vt ſenſu viſus cōprehēditur. Et q̄
dam dixerunt hunc pulſum eſſe velocē: ſed ex habitis non
eſt dicendus velox: eo q̄ in veloci eſt quies notabilis : ⁊ vt
ſupra de dr̄ia inter frequētē ⁊ velocem. ¶ Et huius cauſa
eſt debilitas virtutis notabilis ſiue fortis: ita vt cōiungant̄
tarditas ſpiſſitudo ⁊ diuerſitas partium pulſus : eo q̄ vir/
tus non pōt in vno tempore dilatare arteriā. ſ. debite. imo
paulatim ⁊ paulatim facit ſpiſſitudinē tarditatem ⁊ p̄ui
tatem: ⁊ per debilitatē notabilem ⁊c̄. non intelligatur vlti/
mata: q̄m̄ vltimata raritatem facit: vt ſupra de raritate.

D **Huic** aſſociatur formicularis: q̄ eſt pulſus valde minu/
tus ſilis motui formicaruꝫ: qui ⁊ viſu cognoſcitur.
Nā q̄ꝫuis in eo ſit diuerſitas aliqua tn̄ pp ei⁹ p̄uitatē nō cō
prehēditur neq̄ꝫ inuenit̄ pulſus eo debilior minorq̄ꝫ ⁊ ſpiſ
ſior. eſt. n. vermiculoſo frequētior. Un̄. Aui. Et vermiculo
ſi formicātis diuerſitas in eleuatione ad ſupiora ⁊ p̄ceſſiōe
⁊ ꝯſecutiōe in ſenſu eſt manifeſtior ipſoꝝ diuerſitate in lati
tudine: imo q̄ſi nō app̄et illud pp debilitatē v̄tutis modicū
fit lata arteria. Formicās tn̄ eſt valde minor v̄miculoſo pp
debilitatē virtutis maiorē eſſe in formicāte. Cūq̄ꝫ poſt taleꝫ
ſequit̄ in pulſu raritas: tūc eger morti ē ꝓpinqu⁹. ⁊ nō indi
ces vt ſupra ex tali raritate febrē ſiue neceſſitatē deficere ſꝫ
egrū. Et dixit Auerroys 4° colliget : q̄ cāe vermiculoſi ⁊
formicātis ſiles ſunt cauſis. vndoſi lꝫ ſint eis debiliores.

E **Et eſt** ſexta ſpēs pulſus diuerſi: quam ſerrinū noiant: ⁊
eſt pulſus ſerrinus: vt Auic. q̄ in diuerſitate p̄tiū
ſuarū vndoſo aſſimilatur: ⁊ in eleuatione ad ſupiora ⁊ in la
titudine ⁊ p̄ceſſione: ⁊ ꝯſecutione: ſed eſt durior: ⁊ p̄tes ei⁹
in duricie diuerſe exiſtūt. Un̄ dōni q̄ pulſus ſerrin⁹ eſt pul
ſus velox ⁊ ſpiſſus: ⁊ durus cuius p̄tes in magnitudine dia
ſtolis diuerſe exiſtunt in mollicie ⁊ duricie. Et dr̄ ſerrinus
ad ſimilitudinē dentiū ſerre q̄ in ſuo ꝓceſſu inequalitatē ſer
uant. Nā vnus tendit ad dextrā alius ad ſiniſtrā: ⁊ ſic ēt re/
peritur. vt Aui. hec diuerſitas in tali pulſu latitudinis ſua/
rum p̄tiū q̄m̄ nō vniformiter arteria ſm̄ ſe totaꝫ in digitos
iprimit: ſed mō cū vna p̄te ad dextrū digitoꝝ: mō cum alia
ad ſiniſtrū. Itē ſicut inter hos dētes cadit ꝯcauitas dep̄ſſa:
ita in pulſu hoc accidit: vt ſub vno digito p̄cipiat̄ mot⁹ ar/
terie: ⁊ ſub ſcōo qes: ⁊ ſub tertio mot⁹. ⁊ hoc dico in eodē
t̄p̄e. Un̄ Raſ. in Alm̄ā. Serrin⁹ eſt dur⁹ cuius ꝑcuſſiōe inue
nit̄ diuerſitas ex qua cū ſub vno digito inuenit̄ ꝑcuſſio : in
alio percipit̄ qes. ⁊ cū ſub alio qes fuerit in alio ſentit̄ ꝑcuſ
ſio. ⁊ iō vt ſupra ⁊ infra oꝫ medicū arteriā q̄tuor cū digitis
tangere: ⁊ ꝯſil'r ex parte aliaꝝ dr̄iarum fit in eo pulſu perce
ptio diuerſa: ⁊ ſub vno digito p̄cipit̄ velocitas: ſub alijs tar
ditas: ſub alijs fortitudo: ſub alijs debilitas: ⁊ ita de alijs.
hic aūt pulſus nēcio dur⁹ eſt pp q̄ō a vermiculoſo ⁊ formi/
cāte differt: q̄ nō neceſſario duri ſunt. Itē hic pulſus nō eſt
p̄uus illorū ꝯparatione. Itē hic ē velox ⁊ illi nō. ſꝫ frequētes.

G ¶ Cāe aūt eius ſunt. p̄° illud q̄ō in cōcauitate vene ē ꝯtētuꝫ
q̄ꝫtū ad putrefactionē maturationē aut cruditatē. nā h̄ pul
ſuꝫ ſic diuerſuꝫ faciūt: q̄m̄ ponūt diuerſitatē in nec̄itate quo
ad eius aug^m vel decrementū. Cōſil'r diuerſificāt partes ar
terie quo ad ipſas eſſe molles ⁊ duras. nā ſm̄ q̄ res putre
fit: ⁊ diuerſimode diuerſitas in pulſu accidit: nā ex multitu
dine vapoꝝ arteria extendit̄ ⁊ induratur: ex paucitate molli
ficat̄ marie q̄n̄ mā eſt hūida. Cōſil'r apa corp⁹ arterie extē
dendo indurat: vt in pleureſi accidit. Cōtingit ⁊ pulſuꝫ fore
ſerrinū pp diuerſitatē corporis arterie in duricie : q̄ durus:
aut mollicie: q̄ mollis: q̄. ſ. cōicat̄ q̄nq̄ꝫ arterie dure aliqua
mollicies pp vicinitatē arterie ad mēbrū molle aut p mām
humidā multā vt ꝯtingit in pleureſi in mā flātica in q̄ repe
ritur duricies ipſa cū aliquali mollicie. Nā in oi pleureſi ē
pulſus dur⁹: ⁊ ē ex ſignis eēntialib⁹. ⁊ ſil'r ois pl'ſus ſerrin⁹
ē tal'. Auerroys āt 4° colliget dic̄ q̄ ei⁹ cā ē v̄tutꝫ d̄bilitas.

Septimam ſpẽm aggrediamur:quã caudã ſoꝛrici
nam vocãt:⁊ eſt pulſus ſoꝛricinus:aut
F cauda ſoꝛricina dictus q ordinaẜ in diuerſitate ſuaꝝ ptiũ
ex diminutiõe ad augᵐ aut ex augº ad diminutionẽ. vnde
ſcḋm diuerſitatẽ oꝛdinatã magnitudinis ⁊ paruitatis cauda
ſoꝛricina ꝓprie cauſaẜ. dr̃.n.cauda ſoꝛricina ad ſiĺitudinem
caude muris q ꝓcedit oꝛdinate de groſſo ad ſubtile: vt pꝫ
incipiẽdo a pte terminata ꝓpe anũ:⁊ eꝫ de ſubtili ad groſ
ſum multipl'r.n.hãc diuerſitatem imaginari poſſumus.pº
vt ꝙ imaginemur primã diaſtolẽ aliq̃ꝫ tulũ magnã.ſcḋam
minoꝛem.tertiam minoꝛẽ:⁊ ſic vltra oꝛdinate procedendo
de paruo ad minoꝛẽ.vñ qñ fit ꝓceſſus de magno ad paruũ
ſcḋm dimenſionẽ tũc dr̃ cauda ſoꝛricina finitiua:q: itur ver
ſus finẽ:⁊ tũc arteria pº appet debilis: ⁊ ſic ſemper ꝓce dit
debilius imprimẽdo. vt in fine vix pcipiaẜ. Cũ aũt eſt ꝓceſ
ſus ecõtra appellaẜ cauda ſoꝛricina retoꝛnatiua:q: ad pᵐ
reuertitur:⁊ tunc pulſus continue augmentãdo ꝓcedit de
paruo ad magnum:⁊ de minoꝛi ad maioꝛẽ:⁊ de debili ad
foꝛtem ⁊ foꝛtioꝛem. Nota tamen ꝙ hic ꝓceſſus poteſt eſſe
oꝛdinatus ⁊ inoꝛdinatus ⁊ non variabitur nomen.

G **Octaua** ſpẽs eſt fuſalis ſiue actualis meſalinus appel
latus:quẽ certe ſpẽm ſoꝛricini facere poſſu
mus:q ex diminutione ꝓcedit ad aliquẽ terminum in augº
poſtea declinaẜ inferius cũ oꝛdine ad diminutionẽ donec
ad pᵐ terminũ diminutiõis redeat:⁊ eſt ſicut due caude ſoꝛ
ricine q̃ cõtinuanẜ apud maioꝛes extremitates. dr̃ fuſalis
ad ſiĺitudinẽ quã cũ fuſo hꝫ:aut actualis ab acu cũ q̃ ſuunẜ
ſotulares qm̃ eſt in medio groſſus ⁊ in extremitatibus ſub
tilis q nr̃o in vulgari noiaẜ ſubſtãtia. Meſalinus aũt gre
ce acualis latine. ¶ Et huius pulſus cã eſt virtus debilis ꝓ
cedens de laboꝛe.i. pulſu magno oꝛdinate ad qetẽ.i.ad di
minutionẽ ſiue puitatẽ:⁊ ꝓcedẽs ex qete.ſ.ex diminutione
ſeu puitate ad laboꝛẽ ſeu magnitudinẽ. hoc eſt ad augᵐ:di
cimus aũt plus virtutẽ laboꝛare in magnificando q̃ꝫ in par
uificando pulſum qm̃ magnitudo vt ſupꝛa eſt dr̃a virtuti
grauioꝛ. Et hec v̄tus debilis nõ itelligaẜ vltimate debil':ſꝫ
in vna eſt magis debilis q̃ꝫ in alia. vbi gr̃a.debilioꝛ ẽ vꝛ⁹ in
cauda finitiua:⁊ iſta eſt deterioꝛ ſpẽs in retoꝛnatiua ſiue re
ditiua virt⁹ ẽ foꝛtioꝛ:vt pꝫ intelligẽti:⁊ ẽ min⁹ mala ſpẽs.
¶ Sꝫ qd dicem⁹ cũ dicat Aui. ille q in vna pmanet diſpõe
H plus ẽ v̄tutis ſignãs debilitatẽ. Dõ ꝫ ꝙ hec tertia ſpẽs ap
pellaẜ mãſiua ⁊ plus eſt v̄tutis debilitatẽ ſignãs q̃ꝫ ſup
ple nõ pmanẽs in vna diſpõne vt eſt finitiua. ⁊ ideo dicebat
Aui. Sꝫ eis deterioꝛ cauda finitiua. deinde mãſiua poſtea
cauda reditiua:vt mãſiuã in medio poneret:⁊ nõ in extre
mo malicie:ꝑ quã mãſiuã intelligit pulſũ q in puitate pſe
uerat:nõ qdẽ:q: in eadẽ pmanet puitate:imo ꝯtinue in illa
variaẜ:non tñ deſcẽdit ad vltimam paruitatis. vt finitiua.

I **Nona** ſpẽs ẽ pulſus biſpulſans:in quo diſcoꝛdati ſũt
ſapientes ſiue medici. Quidã.n.dixerũt ipꝫ eſſe
vnũ pulſum:diuerſum tñ in ꝓceſſiõe ⁊ ꝯſecutiõe:⁊ alij ipm
eſſe duos pulſus:quoꝝ vn⁹ aliũ ꝯſeqẜ. Et rei veritas eſt ꝙ
eſt vn⁹:⁊ nõ duo:de quo Raſ. in Almãſ. pulſus biſpulſans
ẽ cũ arteria ꝑcutiẽdo occurrit digito:⁊ nõ ſentiẜ qes que
ſiſtoles dici debeat: ſed ſenſu pcipiẜ alia ꝑcuſſio q̃ pª debi
lioꝛ exiſtit:ut accidit ex ꝑcuſſiõe martelli ſuꝑ icudẽ: ꝓpter
qð martellinus alio noie appellaẜ. nã ex percuſſione mar
telli ſuꝑ incudẽ duplex cauſaẜ ꝑcuſſio:⁊ pª maioꝛ eſt ſcḋa.
vt pꝫ ad ſenſum. Unde Auerroys 4º colliget. Et põt eſſe vt
ſic dicaẜ:eo ꝙ pulſatiões due ſunt:vna q: qes q̃ eſt iter eas
nõ hꝫ tp̃s qð mereaẜ dici tp̃s qetis:⁊ pp hoc nõnulli mar
tellinũ appellarũt:q: motui martelli aſſimilaẜ q cũ incudẽ
ꝑcutit binã cauſat pulſationẽ ⁊ melius dilatationem. Et dr̃
pulſus hic bis pulſans: q: ad eũ cauſandũ ad minus bina
reqriẜ pulſatio:cũ quo tñ ſtat ꝙ ẽt ter pulſet:⁊ dr̃ vnus: q:
ꝯtinet vnã ptẽ. q: diaſtolẽ ⁊ non alias. ¶ Et cã bis pulſan
tis eſt foꝛtitudo virtutis:neceſſitas aucta:⁊ inſtr̃i duricies
faciens ipſum inobediẽs:q: non obediat virtuti in diaſtolã
do in vna vice:vt dꝫ. ⁊ fit ſicut ſi aliquis vult incidere aliqd
in vna inciſione:⁊ nõ eſt ei obediẽtia ex pte inſtr̃i. vt illud in
cidat in vna vice:tunc eſt iuuaᵐ ꝑ aliã ſiue ſequentẽ vicem:
maxime.ſ.cũ neceſſitas augeaẜ. Reqriẜ.n.foꝛtitudo virtu
tis qm̃ aliter arteria facta pª dilatione conſtringereẜ añ in
ceptionem ſcḋe:cuius oppoᵐ appet in pulſu bis pulſante.
¶ Jtẽ reqritur neceſſitas multa. q: al'r virtus nõ conareẜ
facere ſecundã diaſtolẽ. Jtẽ ⁊ inſtr̃i duricies q̃ talẽ pulſa
tionem impediat aliter virtus diaſtolẽ valde magnificaret. K

Expediendo decimam dico ꝙ ipſa noia
tur pulſus inter
fectus. de quo ſupꝛa de cadẽte in medio:⁊ tu ibi. Quidam
tñ addunt dictis ſupꝛa ꝙ interfectus eſt in quo arteria quie
ſcit:qñ dꝫ moueri:ſed in medio cadẽs eſt diuerſus:q: a ſuo
oꝛdine cadit motũ faciẽs tpe quo quieſcere debebat: ſed in
his medicus ſe nõ occupet:qm̃ he occupatiões ſepe deuiãt
medicũ de arte ſua. quarta primi. pº caplo. ⁊ tu ad ea que
de ipſo ſupꝛa allegato loco:⁊ differt a gaçelante: qm̃ ſcḋa
ꝑcuſſio gaçelantis antecedit.ſ.ꝯplementũ prime:ſed in ca
dente eſt pulſus ⁊ ꝑcuſſio tpe quietis prima cõpleta ꝑcuſ
ſione. Et huius cauſe expedite ſunt allegato loco. L

Undecima eſt pulſus ſpaſmoſus:q: ſiĺitudinẽ hꝫ
cũ pulſu ſpaſmi. vñ ſcḋa tertij. ð ſignis
ſpaſmi eſt pulſus diuerſus:nunc altus:nũc depſſus ad moꝫ
ſagitte de arcu emiſſe:nũc alte nũc depſſe incedẽtis: in quo
eſt tenſio arterie. ad quã duricies non v̄a ſequitur:aut v̄a du
ricies:vt in ſpaſmo de inanitiõe ſiue ſicco. Jtem qm̃ ali qñ
ſtat arteria ꝯcta vt mẽbrũ ſpaſmatum. ¶ Cuius cã eſt:aut
motus nõ nãlis virtutis:q: ꝓter nãlis quo nã ꝑcepto nocu
mento mẽbrũ ꝯhit:vt in ſpaſmo nõ propoꝛtiõato ad mãm:
aut malicia in eſſentia arterie:per talem maliciam intelligẽ
do duriciẽ ex ſiccitate pulſus ſpaſmaticus:aut ſpaſmoſus. M

Reperitur ⁊ tremulus: q ſic dictus eſt qm̃ arteria
tremit in ſua pulſatiõe nõ cõplete dilata
ta:nec cõplete ꝯſtricta:imo cõmixtim diminutis motu mo
tibus. ¶ Cuius cã vt. 10. pulſuũ. eſt virtutis foꝛtitudo du
ricies inſtr̃i neceſſitas aucta ſine aũt his tremoꝛ prouenire
non põt. Nã tremoꝛ motus eſt ꝯpoſit⁹ ex motu ſurſũ ⁊ mo
tu deoꝛſum:in quo nec virt⁹ eſt total'r potẽs ſupꝛa reſiſtẽtiã
ſiue mẽbꝛi grauitatẽ nec total'r ĩpotẽs ſupꝛa reſiſtẽtiam:q:
mẽbrũ cũ ſua grauitate ſtat cũ v̄tute:ſicut in eqlibꝛa ſiue in
q̃dã eqpollentia. ſi.n.virt⁹ nõ ꝯſtaret:grauitas ipſaꝫ oppri
meret:⁊ ſi duricies nõ ꝯſtaret virtus ſuã cõpleret diaſtolẽ.
Et ſi neceſſitas nõ eſſet aucta v̄t⁹ ſuũ conatũ ꝯ̃ duriciẽ non
faceret. his itaq; ſtãtibus ſic adinuicẽ cũ tali eqpollentia ac
cidit pulſus tremulus:de quo Aui. prima tertij. de karabi
to. ⁊ ſic pꝫ q̃uo ſine his nõ ꝯtingit pulſũ tremulũ cauſari.
⁊ accidit in hoc:ſicut ſi coꝛpus quoddã durũ cõcuteretur. N

Et eſt pulſus retoꝛt⁹: ſilo qð toꝛqueẜ aſſiḿatus. nã cũ
pº toꝛqueẜ filũ ipm ex pluri⁹ filis ꝯponiẜ adin
uicem nõ bñ ꝯiuictis: ⁊ ſic inequalitatẽ hꝫ pº apparentẽ:
ſic ⁊ pulſus quaſdã ptes altioꝛes hꝫ:q̃ſdã depſſioꝛes:⁊ q̃ſ
dam ad dextrũ ⁊ q̃ſdã ad ſiniſtrũ. Cũ aũt filũ eſt ꝯplete re
toꝛtũ tũc ꝓdicta inequalitas nõ appet. ꝓpoꝛtionabil'r aũt in
pulſu h̃ diuerſitas appet: q: in ſuis ptibus ineq̃litatẽ hꝫ ex
pte ſitus:vt ꝙ vna eſt alta:alia depſſa:vna ad dexterã: alia
ad ſiniſtrã: ⁊ ſic de alijs q̃ ex ſiccitate arteriam coꝛrugante
eueniunt. Propter qð accidit ipſum eſſe cũ hoc durũ: ⁊ idõ
nonnulli coꝛdoſum tremulũ:⁊ retoꝛtum ſub ſerino collo
cauerunt ꝓpter eoꝛum inequalitatẽ cum duricie inſtr̃i.

Cum his eſt coꝛdoſus. de quo Aui. eſt ex ſummr re O
toꝛti ⁊ aſſimilaẜ tremulo. verũ in tremulo
diaſtoles eſt magis occulta ⁊ tẽſio in coꝛdoſo manifeſta: ⁊
hi oẽs vt ſupꝛa duri ſunt:⁊ ita teneaẜ ꝙ in coꝛdoſo eſt tre
moꝛ:ſed eſt q̃ſi occultus reſpectu tremulatiõis in tremulo:
in qua eſt magis manifeſta. Et retoꝛt⁹ eſt ſupioꝛ ad coꝛda

ſum: q2 oīs cordoſus ē retortus ⁊ nō ecōtra: qm̄ cordoſus vltra talē diuerſitatē tenſionē explicat: ⁊ in cordoſo arteria magis eleuatur ꝙ̄ in tremulo. Et hi pulſus in egritudinibus ſiccis maxime reperiuntur: qm̄ talis diuerſitas a corrugatione arterie fit: que a ſiccitate maxime ꝓuenit.

¶ Sic de qnto expedit ſextū aggrediamur ab ordinatione ⁊ inordinatiōe ſumptum: qḋ re vera ſub pulſu equali: ⁊ inequali eſt ponendū: ꝓpter qḋ Auicē. nō erat neceſſariū medico ponere gn̄a pulſuū: niſi nouē. nā cū certificatū fuerit: hoc genus qḋ eſt apud Aui. 10. eſt ſicut ſi eſſet ſpēs noui generis. Et diuiditur in ordinatum ⁊ non ordinatū.

A **Ordinatus** eſt pulſus q in ſua diuerſitate ordinē ſeruat in ſuo trāſitu. v̄bi grā. Aui. pulſus pᵒ erit magnus: ſicq̧ ꝓcedit ad tertiā pulſatōēz in q̄ efficiet puꝰ. deinde cū magnitudine ꝓcedit vſq̧ ad ſextā pulſatiōnē in q̄ iteꝝ puificabit. deinde magnꝰ fiet vſq̧ ad nonā: in q̄ iteꝝ puꝰ erit: ⁊ ſic vltra cū h̄ ordine tūc p3: ꝙ hic pulſus eſt diuerſus: ⁊ in ſua diuerſitate ordinē ſeruat ⁊ in ſuo tranſitu: ⁊ aſſilari pt circulo: qm̄ ſicut in circulo ab vno pūcto fit trāſitꝰ circularis in eūdē: ita in h̄ pulſu fit circulatio ab vna diuerſitate in eādē vel ſibi ſilem: ⁊ ſi pulſus ſic diuerſus in vna dīa tm̄ appellat diuerſus ordinatus abſolute. Qz ſi diuerſitas erit reſpectu pluriū dīaꝝ dicet ordinatꝰ nō abſolute ſed ſm qd: vel ſm̄ Auic. ꝓpe ordinatū: vt v̄bi grā ponatur ꝙ a pulſus vt ſupra nō ſolū fiat puus in tertia pulſatiōe: ſed fiat puꝰ ⁊ tardus: ⁊ ɔſilr in ſexta in nona. Et ſic ordinatus abſolute aſſilat circulo q in ſuo ꝓceſſu ſm ordinē ī vno diſtinctus colore: ita ⁊ hic circulo aſſimulat q in ſuis ptibus ſic ordinatus pluribus eſt diſtinctus coloribus: vt ꝙ pᵃ pars ſit alba ⁊ rubea: tertia ſilr: ſexta ſilr: ⁊ nona ⁊c̄.

B **Pulſus** v̄o inordinatꝰ eſt ordinato oppoſitꝰ: nā inordinatꝰ abſolute eſt q in ſuis dīījs nullū ſeruat ordinē: vt ſi in pᵃ eſſet magnꝰ. in 3ᵃ puꝰ. in 6ᵃ puus. in ſcđa magnus: ⁊ ſic abſq̧ ordine aliquo. Inordinatꝰ v̄o abſolute ē q in ſuo tranſitu aliquē ordinē ſeruat: l3 nō in oībꝰ: vt ſi in pᵃ eſſet magnꝰ. in 2ᵃ puus. i 3ᵃ magnus. in q̈rta puꝰ deinde ꝓcederet cū magnitudine vſq̧ ad octauā. deinde in 9ᵃ efficiet puus. deinde vſq̧ ad duodecimā eſſet magnus.

C ¶ Et ex his p3 q̄uo pulſus ſic ordinatus dictus ab auctoribus nō pōt eſſe tēpatus: qm̄ ꝑſupponit in eius diffōne inordinationē: q̄lē nō h3 pulſus tēpatus. P3 ſcđo q̄lr hic pulſus eſt ineq̄lis: ⁊ ſub ineq̄li reponendus: de hoc pulſu dixit Auerroys 4ᵒ colliget. Ordinatus eſt ille q in multis reuolutiōībꝰ ſuā ſeruat diuerſitatē. Nō ordinatꝰ v̄o q ſuā diuerſitatē nō ɔſeruat. Et diuerſitas ordiata eſt i eūdē terminās inordinata econuerſo. Et ſi iſtas diuerſitates: ⁊ ineq̄litates ɔſiderare volumꝰ referēdo ad aliā: q̄nq̧ gn̄o aſſignando. ſ. plures modos diuerſitatis cōponēdo ⁊c̄. ꝓtelare foret ſermonem inutilē. Nā huius diuerſitates ſenſu: vt exiſtimo: a nullo percipiuntur: ⁊ ſic eas ꝑcipi non eſt poſſibile.

¶ Poſtremo eſt gn̄s 7ᵐ a ꝓportione duoꝝ motuū: ⁊ duaꝝ quietū ſumptū ſiue vt in 4ᵒ colliget a ꝓportiōe q̈tuoꝛ tēporū pulſus mēſurantiū duas qetes: ⁊ duos motus eoꝝ a via nālis exitꝰ: ⁊ eſt vt motus dilatatiōis fit maioris ɔpationis ad motū ɔſtrictiōis ꝙ̄ debeat: aut ecōuerſo motꝰ ɔſtrictionis fit maioris ɔpatiōis debito ad motū dilatationis: aut vt getes ſint minores ɔpatione ad motꝰ debito aut ſic ꝑmutādo qetē inter ſe: ⁊ eſt ɔpatio eaꝝ ad inuicem ſic̄ eſt cōpatio motuū: ⁊ ſequēdo allaꝝm poſt quē Aui. allegabo: diuidit ab eo hic pulſus in eū q eſt eq̄pōderis: ⁊ nō equiponderis.

E **Et pulſus** eq̄pōderis eſt eq̄lis ⁊ h3 cōpōne duorū motuū adinuicē ɔpōne nāli: ⁊ p viā nāe. Et ſilr h3 ɔpōnē vniꝰ qetis ad alterā: ⁊ ēt illā q̄ eſt motuū ad qetes. Et iſte ɔpōnes diuerſificātur ſm diuerſitatē etatū ɔpl'onū tēpoꝝ ⁊ hꝰ. Et dicit ꝙ cōprehendere has ɔpōnes difficile ꝙ̄uis multi hoīes in muſica eas cōprehēdāt: ꝓpea ꝙ note muſice habeat ſuperfluā extenſionē: ita ꝙ minoꝝ il-

larum pōt exēplo cōprehendi: ⁊ eſt illa q̄ multiplicatur ex 36. ptibus vnius ad vnā ptē: ⁊ huiꝰ v̄ba ſunt alterius ſanct ⁊ huic paccn̄s neceſſaria eſt parū. Sed in pulſu ſunt tēpa breuia ad inueniendū hāc ɔpōnē in eo: ⁊ adhuc magis: q2 qes extn̄s poſt ſyſtolē difficile eſt inuenire: eo ꝙ arteria eſt ſupra carnē. ⁊ v̄ba huius viri clarius intelligētur ex his q̄ nūc dicent. ¶ Dixit Almāſ. inter vnū duoꝝ tēpoꝝ pulſus ⁊ aliud inuenit ꝓportio ꝓpria in vtraq̧ etate. Compoſitio aūt iſtoꝝ duoꝝ tēpoꝝ in etate puerili non aſſimilat ɔpōni in etate adoleſcētie: aut iuuētutis neq̧ ſenectutis: aut ſenij: ⁊ hec cōpatio pondus vocat. i. menſura q̄ ſic ꝓcedere menſurat: vt infra: quapropter cū pulſus in aliqua etate ꝓpriā cōpoſitionē ipſius etatis ſeruauerit dī pulſus hn̄s pondus ⁊ boni ⁊ iuſti pōderis q2 mēſure ⁊ cū nō ſeruauerit hoc: ſ3 ad pōdus alterius etatis puerſus fuerit: vt dū pondus etatis puerilis ad pondus iuuētutis ꝑmutatū fuerit dī pulſus diuerſi ponderis ⁊ vocabitur pulſus nō pōderatus aut noſ hus hoꝝ ſilibus: ⁊ hoc pōdus attendit ēt ex pte ɔpl'onum tpoꝝ motuū regionū. Et in ſumma pulſum eē mali pōderis nō eſt aliud niſi pulſū nāle ꝓportionari rei nāli: ſic ɔpl'oni etati ſexui: aut rei nō nāli ꝑcipue tpi anni aut regioni: ⁊ iō dicit ſupra Auerroys a via nālis exitus. Et eſſe boni pōderis eſt debite his ꝓportionari: de qbꝰ rebꝰ infra aget: ⁊ pulſum mutari hn̄t. Nōnulli hic interſerūt ɔſonātias muſicales: de qbꝰ aliqd ſtatim: ſ3 certe eoꝝ ſubtilis ꝑſeueratio medico practicāti nō eſt nec̄ia. Sed cū iā dcā ptranſeat quo ad metrū pulſus ⁊ pondus bonū in eo inueniēdū eſt ſufficiēs.

¶ Auicē. aūt ſub his v̄bis explicauit gn̄s ex pondere ſumptū eſt ɔpādo ꝓportionē q̄ntitatū ꝓportionū q̈tuoꝛ tēporū corrn̄dentiū duobus motibus ⁊ duabꝰ qetibꝰ: pp qḋ accipiendū ꝙ ita ad inuicē ſe hn̄e dn̄t motus pulſus ⁊ qetes: ⁊ eoꝝ tpa cū ɔueniēti. ſ. ꝓportiōe: q̄ nō eſt niſi ſuaꝝ q̄ntitatū adinuicē certa hitudo ⁊ nō ſcita: vt 5ᵒ Euclidis in ɔmento 3ᵉ diffōnis quēadmodū ſe hn̄t ɔſonātie muſicales ſic ſuis ꝓportionibus ɔſtitute: ⁊ pp hāc ſiītudinē dī in pulſu muſicales ɔſonātias repiri: q2 ſiītudinarie: nā ſicut p auditum muſicalis ɔphēdit ɔſonantia cuius debita ꝓportio in ſuis tpibus p virtutē interiorē: ⁊ nō p auditū ipſius iudicat: ita ēt p tactū motꝰ: ⁊ qetis ac tpa pulſuū ɔphēdūt: de q̄ꝝ hitudine adinuicē īterioꝛ v̄tꝰ iudiciū apud ſe deponit. Et hec ſic ɔphēſa hitudo ſeu ꝓportio fit in relatiōe ad rē nālē: aut nō nālē vt ſupra. Et in ſumma ɔſiderat ꝓportiōēz q̄ntitatū ⁊c̄. vt Aui. nō ē aliud ꝙ̄ diſcurrere ſi q̄ntitas ꝓportiōis diaſtol' ad qetē ⁊ eꝫ ꝓportionat corpi vel nō: etati vel nō: ⁊ hꝰ. Et h̄ velo de his hec pauca ſufficē. Et cū abſq̧ noticia de ipſis ita exq̄ſita poſſit medicꝰ in ꝑfectā corpis cognitionē ꝑuenire ꝑmaxime practicus ſupfluū duxi in his amplius ꝓſeq.

¶ Cāni aūt pulſus hꝰ aſſignat ꝑnceps dicēs: ꝙ cū pulſus mali pōderis: q2. ſ. fcō motu in tpe in quo d3 venire qes eſt augᵐ neceſſitatis ſupple p qḋ irritat virtꝰ ad faciendū motum tpe qetis. Et cā mali pōderis facti in tpe motus: q2 ſc3 facti in qete qn̄ debuit eſſe motus eſt diminuta neceſſitas. Que res ſupple v̄ificat ſi virtꝰ nō fuerit multū debilis: q2 ēt ad debilitatē forte v̄tutis aliqn̄ illud malū pōdꝰ cōtingē ſolet: ⁊ ſubdit Auic. ꝙ pulſus tpe motꝰ pp velocitatē diaſtolis aliꝰ ē ab hoc: q̄ lr̄a veriꝰ ſic exponat. Qz pulſus fcūs fine motꝰ fcūs tpe quo d3 fieri motꝰ velocitādo diaſtolē. Aliꝰ ē a pulſu mali pōderis i q̄ expectat qes ⁊ venit motus ⁊ h̄ ē notū. Nā ſtat diaſtolē eē velocē: ⁊ pulſū nō eē cū hoc mali pōderis cū fit motꝰ factus tpe motꝰ: ⁊ qes tpe qetis.

¶ His itaq̧ ſic a pᵒ ordine ſūptis ad tria vltia in ſcđo ordie ɔdiuiſa accedo: q̄ ſūt ab annexis ſūpta. Quoꝝ pᵐ a ɔtētis ſumit arterie: pp qḋ dī pulſus plenus vacuus ⁊ medius.

Pulſus aūt plenꝰ eſt pulſus q ſentit: ac ſi in foramie arterie foret hūoꝛ iplēs de quo ſollicitādū ē: vt pure ſeu debite euēt cui pulſui pulſus vacuꝰ ē ɔ̃riꝰ: pp D q̄ accipiēdū ꝙ cā plenitudinis pulſus eſt aut ſpūum multi-

tudo ſiue q̄ntitas aut multa ſanguinis arterialis ſiue hūoꝝ copia aut fumoꝝ capinoſoꝝ repletio q̄ qdē repletio parte rie extēſionē cōp̄hēdit ipſa ſic in tactu reſiſtēte cū digitis exp̄imit̄ vbi ꝑcipit̄ tēſio ⁊ cū dilatatione repletio: vt in corpibꝰ atleticis ſanguineis ⁊ ſilibꝰ: q̄lis nō appꝑhēdit̄ in arteria reſiſtēte ꝓp duriciē: in q̄ ꝯꝑhēdit̄ extēſio cū ſtrictura q̄lis appet in ethicis ⁊ corpibus ꝯſumptis: ⁊ cuꝫ talis appet pulſus tūc dꝫ medicus ſollicitare ad eūationem in toto vel debito modo fiendā cū eius tardationi immineat ꝑiculuꝫ de fractura venarū: aut arteriarū: aut de ſuffocatione: ⁊ extinctione calidi: vt in p̄° apho. cōmē. 3°. Uacuitas aūt pulſus ex quadā laſſitudine cōp̄hēdit̄ nō ꝓp molliciē continentem. ſed ꝓp defectū ꝯtenti potius aut cōtinendi in arteria vt euidēs eſt a qua mollicie raro plenus abſoluit̄. ⁊ vacuuꝫ appet inflatus: ſed cū tāgetur vacuus digitis perficit̄.

Secundum q̄o a q̄litate arterie accipit̄ ⁊ carnis circūſtantis qui diuidit̄ in cal'm ⁊ hūidum: frigidū ⁊ ſiccū: ⁊ inter hos mediū. de quo medici rariſſime mentionē faciunt. Eſt tā cal's dictus cuiꝰ corpꝰ arterie ſiue ſba ab extremitate digitoꝝ cal'uꝫ percipit̄: ſicq; ſuo modo de frigido ⁊ reliqs dicat̄ ſemp in relatione tēperati.

Tertium ab eſſentia arterie tollit̄ ⁊ diuidit̄ in mollem duꝝ ⁊ mediū. Mollis eſt q recipit reditū ad interiora a cōp̄eſſiōe facile: ⁊ durꝰ eſt ei ꝯ̄rꝰ. Inqt Gal. in cōmē. pulſuū. pulſus mollis ⁊ durus pōt dupl'r intelligi. Unoᵒ ꝓp̄ie ꝓp duriciē ⁊ molliciē inſtr̄i. alioᵒ improp̄ie intelligendo ꝑ molliciē quādā laſſitatē ad paucitatē cōtenti in arteria ꝯ̄ñte ⁊ ipſiꝰ vacuitatē. ⁊ ꝑ duriciē tenſioneꝫ ꝯ̄ñte ad arterie tēſionē ꝓcedētē ex arterie repletiōe mãe v'l fumoꝝ eā tendētium. de cauſis aūt duriciei ⁊ mollicie: vacuitatis ⁊ plenitudinis ſatis actum eſt circa p̄nᵐ capituli. ¶ Cāe aūt calefacientes aut infrigidātes ⁊c̄. note ſunt: de qbus in ꝑticulari magis eū de his que pulſum mutant agemus ⁊ ſpālius in de pronoſticis a pulſu ſumptis.

Capitulum. iiij. De obſeruādis a medico vt pulſuū debitā agitationeꝫ ꝯſeq̄tur:

E Cum de eſſe pulſus ⁊ cauſis eius ad plenū ſupra actum ſit. ꝯ̄ñs duxi ꝓ eius debita noticia: q̄ opꝫ medicuꝫ ſtudere diligēter apiendum eſſe. ꝓp qd̄ p̄° ſciat: q̄ lꝫ vt ſupra. Significatio pulſus ceteris ſignificatiōibus ſit certior: ad eius tñ ꝑfectā noticiā nō facile ꝑuenit̄. Nā vt cōſtātinus. Ex tribus eius noticia difficultat̄. p̄° qdeꝫ ob multas ſubitaſq; mutatiōes q̄ ei adueniūt. Scd̄o ꝓp multitudineꝫ generū ſpēꝝ ⁊ dr̄iaꝝ eius. Tertio qm̄ medicus caret eo ad qd̄ ipſum cōpare hꝫ: vt qm̄ tēpati aut ſani pulſus languentis noticia caret. nā ſpēs pulſus cōp̄hēdi nō p̄ñt in aliquo indiuiduo niſi cōpato ad pulſum ſani: qui in corpe tēperate ꝯpl'onis inuenit̄: aut ad q̄tuor ſm̄ q̄ a radicibꝰ nãe 4ᵃ colliget. Et ſubdit non cognoſcit̄ niſi ꝑ ꝯpationē ſani pulſus: F qr ipſius egrotātis dū ſanꝰ erat. ¶ Ex qbꝰ collige q̄ntū opꝫ medicū ſe in pulſu ſanoꝝ exercitare ſpāl'r circa pulſus hominū ſue citatis. Nā ipſiꝰ nō cognitis dubia tūc de pulſu infirmi fert̄ opinio: ⁊ ſic cōtingit medicū errare. Itaq; opus eſt vt ꝑ lōgū exercitiū ſibi pulſuꝫ eq̄lē ſtatuat. de quo in p̄cedēti caᵒ. a quo cuꝫ aliqs pulſus recedit de eo recte iudicet: qd̄ ēt difficillimū facio. Un̄ Gal'. de mirabilibus ꝓnoſticatiōibꝰ. Nō p̄ñt cognoſci diſpōnes pulſus ad id qd̄ p̄ter nāꝫ niſi p̄ꝰ cognoſcat̄ diſpō pulſus nālis. Et ad ip̄m cognoſcēdū maxime opat̄ noticia ꝯpl'onis ⁊ ꝯpōnis corpis egri cuꝫ ex corde frido pulſus q ꝑueniūt ſint parui: ⁊ tardi: ⁊ ex cal'o magni ⁊ veloces: ⁊ ſic de alijs. Iō hec ⁊ dicenda tactor bñ ꝯſideret q̄ ad mutationē pulſus faciūt. ¶ Et ꝓpoſitū nr̄ꝫ magis attingēs: dico q̄ lꝫ pluribꝰ in mēbris in arteria pulſus ꝑcipiat̄: ex cuiꝰ tactu de ipſo iudiciū fieri poſſet. tñ facilitas ꝑhēdi arteriā: ⁊ honeſtas ⁊ directus aſpectus arterie brachij ad cor ꝓpingtaſq; ēt ſapiētibꝰ ſuaſere: vt eiꝰ tactus in arteria brachij fieret: ⁊ ſic ꝑ illā magis q̄ꝫ ꝑ aliā iudicaret̄. Quibus q̄tuor cauſis ſic cōibꝰ duas addit ꝯſtātinꝰ: vna q̄rū eſt qm̄ arterie tāgēde locus detectus eſſe dꝫ: ⁊ nō carne coopertus. In quo loco ſit arteria meliꝰ ſe rep̄ñtat: ſicq; melius ꝑcipit̄ cū manifeſte appeat arteriā ꝓfundatā nō ita bñ ꝑcipit quēadmodū in ſup̄emo ſituatā: altera eſt qm̄ arteria in mēbro recta ⁊ nō circūuoluta eſſe dꝫ: vt ſup ipſuꝫ q̄tuor digiti ſimul poni poſſint: vt in bono iudicio pulſus ſic tangere eſt neceſſariū: vt hic ſtatim: q̄ ex re arterie tēpoꝝ nō tangunt̄: qr tortuoſe ſunt: ⁊ tu ſpeculare: vt qd tortuoſitas ſic iudiciū ip̄edit: aut occultat. ¶ Scd̄ꝫ obſeruandū eſt: vt tactor p̄iꝰ bñ ꝯſideret tāgēdi diſpōnē quo ad extrinſeca: ſiue quo ad res non nāles: ſi veꝝ iudiciū deponere voluerit: vt ꝯ̄bi gr̄a. Qꝫ nō ſit iratꝰ: forti gaudio ꝯmotꝰ. Nō exercitatꝰ: nō multū repletꝰ: nō famelicꝰ ⁊ hꝫ: q̄ in pulſu mutatiōeꝫ facē ꝯſueuerūt: de qbus infra ad plenū. ¶ Tertiū q̄ tangēdo icipiat ab arteria dextri lateris: qm̄ ꝑfectior eſt pulſus dextre: vt. 13. de aialibꝰ ꝑs cordis latior q̄ dilatat̄ ⁊ ꝯſtringit̄ reſpicit latꝰ d̄xtrū: ⁊ iō habiliꝰ ad motū: ⁊ ad actiōes q̄ꝫ ſiniſtrū: ⁊ h̄ vt q̄ſi ſp ⁊ raro iuenit̄ ꝯ̄riū. pulſus tñ ſiniſter ē magis tēparꝰ ꝓp ꝑtē ſiniſtrā nō eſſe ita calaꝫ. Archimetrus aūt cuiꝰ practicā vidi iubet: vt p̄iꝰ arteria ſiniſtra tangatur. qm̄ lꝫ cor in ꝑtē dextrā eſuffletur: tñ q̄lꝫ motꝰ cordis ex ꝓpinqtate in ſiniſtro facillime agnoſcit̄ brachio: ⁊ qr hec nō impediunt iudiciū practici: iō de iſta re nihil voluit: tñ Auic. h̄ vtrūq; tāgi debere ꝓp inequalitatē ipſoꝝ: qm̄ raro accidit vnū alteri eſſe eq̄lē. de quo in ſequēti cap. ꝑticulariꝰ aget̄: ⁊ h̄ eſt mos practicātiū: imo nōnulli ſunt alchimiſātes cum pulſu: ⁊ p̄° tāgūt dextrū ſtātes ac meditātes: ⁊ magno cum ſpatio deinde ad ſiniſtrū: ſe ꝯuertūt idē opātes: ⁊ ſic oñdūt ſubtil'r ſe velle indagare dr̄ias pulſuū: ꝑ quos optime cōp̄hēdē poſſint eēnᵃᵐ: ⁊ egritudis locū. ⁊ deꝰ nouit q̄uo rē intelligūt: ſed ꝓ tūc ſufficit eis: q̄ ſic opādo vulgares aſtātes de ipſis maiorē capiāt ꝯfidētiam. ¶ 4ᵐ q̄ manus tactoris dꝫ eē alterata q̄ ad q̄litates p̄ᵃˢ: qr. ſ. non nimis cal'a: neq; nimis frida: ſed moderati caloris: ne ex nimia friditate ſe q̄t̄ pulſus retractio: aut ex calitate expāſio: ſiue dilatatio. Addo p̄terea cū organū tactꝰ meliꝰ diſpoſitū erit alijs paribus meliꝰ inde de tāgibili feret̄ iudiciū. ¶ Ex qbus iſert̄ q̄ de- G cēs eſt: ⁊ q̄ſi neciū medico cyrothecas tp̄e hyemis geſtare: vt in manu calitatē ſeruet moderatā. ¶ 5ᵐ q̄ cū ꝑuenit ad tangēdū arteriā ipſam q̄tuor digitis ſm̄ longitudinē arterie ꝯꝑhēdere dꝫ: vt ſic p̄° diſcernat curtuꝫ a lōgo. Itē ⁊ virtutis tenorē. qm̄ aliq̄ñ ob eiꝰ debilitatē: ſub oibꝰ his digitis pulſationē facere nō pōt: q̄ res ſic tāgēdo ꝯꝑhēdit̄. Itē ⁊ pulſus ineq̄litas: vt ſupra aſr male ꝯꝑhendi pōt. ¶ 6ᵐ q̄ cū culpis digitoꝝ fiat: cū in eis ſit maior tēperies. vt p̄° p̄imi de ꝯpl'onibꝰ: ⁊ attētiꝰ ꝯſiderat̄ tactꝰ cū indice cū ꝑ ceteris ſit magis aptꝰ ad diſcernēdū: cū in eo ſit maior tēpies. ¶ 7ᵐ q̄ cuꝫ digitis dextre fiat tactus brachio infirmi: aut ſani cū ſiniſtra ſuſtentato. naꝫ dextri melioris ſenſibilitatis ſunt. ¶ 8ᵐ q̄ tactor non ſit alteratus: ſed quietus. Nec ſubito cū ad infirmū accedit ſibi dꝫ pulſum tāgere: ſed dꝫ parum morari ⁊ ſedere. Nā q̄ñq; ex reuerētia aut timore medici ſit in pulſu variatio: vt in coſta greco falconerio. Illuſtris dñi mei ꝯtingebat. nā ⁊ cōmotio: aut aliter q̄uolꝫ agitatio: vt infra cā eſſe pōt: vt ſic in iudicio error ꝯtingat: neq; tñ cū ꝑſpicacitate cōmotus vt q̄etatꝰ iudicabit cū inq̄etari: ⁊ reſidere aius ſapiēs ⁊ prudēs fiat. phycoꝝ. 7° dꝫ ei ergo aliq̄ p̄iꝰ dicere: infirmuq; de alio interrogare donec ad moderatā ꝑueniat ſui corpis diſpōnē. Que oia facil'r a medicis obſeruant̄ cū aculeo aureo p̄ugunt̄. Qꝫ ſi ſecꝰ fiat dicta abbreuiāt. ¶ Nonū q̄ ſi tactor cōp̄hēdet arteriam carne multa eſſe cooptā aut nāl'r ꝓfundā: tūc dꝫ cū digitis fortiter cōp̄imere: vt ſic arteria ſe melius offerat: ſi cū carne digitis cadēte. nō tñ ita fortiter: vt vīꝰa debito motu arterie ip̄ediat̄. q̄ ſi carnoſus nō fuerit leuiter tāgere dꝫ. ¶ Deci-

mus ꝙ q2 pulſus in ꝓceſſu aliqñ variat̃ ab eo ꝙ a pn° fuit ex pte ſuaꝝ dr̃iaꝝ: iõ medicus tãgẽs digitos remouere non dꝫ quuſqꝫ plures ñ ſenſerit pcuſſiões. Sꝫ q̃res vſqꝫ ad quot: dico ꝙ. 18. ꝯtinẽtis. voluit Raſ. ꝙ digiti ſup arteriã teneantur vſqꝫ ad. 12. Quidã vſqꝫ ad. 20. Nõnulli vſqꝫ ad. 25. q̃ꝫ ſniam ſecutus eſt pꝛ meus Cermiſonus. Ceteri aũt vſqꝫ ad centum: ⁊ h̃ voluit archimetrus in ſua practica. ingt. ⁊ vſqꝫ ad cẽteſimã pcuſſionẽ ad minus pulſuꝫ ꝯſiderato: vt diuerſa gñs pulſuũ inueſtiges: ⁊ aſtãtes ex lõga expectatiõe verba tua gratioꝛa ſuſcipiãt. Uoluerunt hi viri omnes vt tãto ſpacio teneant̃ in quo pulſus dr̃ie rõnabil'r appere debẽtes cõphẽdant̃: quo. ſ. ad eẽ eq̃lẽ vel ineq̃lẽ oꝛdinatuꝫ vel inoꝛdinatũ cadẽteꝫ: aut nõ cadẽtẽ: q2. ſ. in tãto tpe virtus ſe manifeſtabit ex pte ſui tenoꝛis ⁊c̃. Undecimum ꝙ ſi infirmus iacet ſup latus ſiniſtr̃ ñ tangat̃ arteria dextri. ⁊ econuerſo Ne pp cõpꝛeſſionẽ ſup brachiũ factam accidat erroꝛ in iudicio ex tali ſitu ſic diſtemperato pulſu: qm̃ pp compꝛeſſionẽ impedit̃ trãſitus debitus ſpũuꝫ. vñ aliqñ in eo latere nõ repitur pulſus: vt expientia docet. Conſil'r attende ne digitos multũ extenſos habeat: neqꝫ in pugnũ reductos: ne ex tali ſitu iudicium varietur: vt dictum eſt.

Capitulum. v. de rebus nãlibus pulſum mutantibus cõtinens Rubꝛicas quinqꝫ.

De pulſu complexionum. Rubꝛica. j.

A VAria ſunt pulſum naturaleꝫ variãtia ab eo ꝙ eſſe dꝫ temperati relatione. Res. ſ. nãles: res non nãles: ⁊ res p̃ter nãm de qbus oĩbus ſuo aget̃ oꝛdie: ⁊ initiũ faciẽs a reb⁹ nãlibus: tãq̃ꝫ a digniouibus ⁊ p̃inis. Dico ꝙ inter res nãles complexio: hitudo: foꝛma: etas: ſexus: ⁊ impꝛegnatio ſunt pulſum nãlem q̃ꝫ maxime variantes: ⁊ h̃ in loco virtutem omitto tanq̃ꝫ cãm p̃mã in oĩ pulſus diſpoſitione currentẽ: ⁊ ſic inter res nãles pꝛima habeat̃. de q̃ in loco. Ex pte aũt complexionis pulſus variat̃: qm̃ in calida cum in ea maioꝛ ſit neceſſitas ceteris paribus ide pulſus ꝓuenient magni: veloces: ⁊ frequentes: vt ſupꝛa: ⁊ q̃nto calidioꝛ tanto velociores ⁊c̃. ceteris paribus ſemp obſeruatis ex parte ṽtutis ⁊ alioꝝ: ꝙ nõ ſit ꝯtra operantia ex parte alioꝝ ⁊c̃. Nam virtutẽ caloꝛ innatus q̃ꝫtucunqꝫ fuerit nõ minuit: imo ex eo ꝓuenit ſpũs foꝛtitudo audacia mania ⁊c̃. vt Aui. ⁊ ex hoc pulſus magnitudo ⁊c̃. Et cõtrariũ eſt in caloꝛe p̃ter nãm: q2 quanto magis augmentat̃: tanto virtus debilioꝛ efficitur. Et ex hoc pulſus paruitas ſequetur: niſi impedimentũ iteruenìat ex parte inſtrumenti: aut

C neceſſitatis. Ex quibus habet̃ pulſus colericoꝝ alijs paribus velociores ⁊ frequentiores eſſe pulſibus ſanguineoꝝ. Et habentes coꝛ calidum paribus ſeruatis: magnos veloces: ⁊ frequẽtes pulſus habent. Et hic notetur. Q2 aliquãdo ꝯtingit fleumaticos pulſum magnũ habere que res ca

B liditate ſui coꝛdis accidit: ⁊ ſi cetera mẽbꝛa ad lapſum frigidum ſunt declinantia: aut ex caliditate magna ſui epatis. Et plurima talia diuerſa in hoĩbus reperiunt̃ que ſic a pꝛimis p̃ncipijs deuiare vident̃. In frigida auteꝫ pulſus ad paruitateꝫ declinat: tarditatem ⁊ raritatem: ⁊ ideo pulſus melancolicoꝝ ſunt parui tardi ⁊ rari: niſi ex parte contra operantie contingat oppoſitum. In humida v̾o eſt pulſus velut vndoſus ⁊ dilatatus: q2 inequaliter eſt eleuatus ⁊ latus: nam arteria propter eius mollitiem non equaliter ẽm oẽs ſuas partes pulſat in digitis: ſed ſit inundatio: vt ſupꝛa de pulſu vndoſo. Et eſt humiditas in arteria expanſa cum termino careat: propter quod dilatatur. hunc pulſum etiam faciunt habitudo humida ⁊ tenera etas. In ſicca v̾o pulſus eſt anguſtus ⁊ durus: quas res inſtrumenti diſpoſitio operat̃: ꝙ ſi virtus foꝛtis fuerit: ⁊ neceſſitas multum augmentata: tunc cauſat pulſus bis pulſans ſpaſmoſus ⁊ tremulus. ⁊ que ſic poſita ſunt intelligant̃ de complexione ſimplici diſtẽperata nãl'r tali: a qbus accipi pñt pulſus cõplexionũ compoſitarum naturaliter diſtẽperatarum: quales eſſe debẽt: vt p̃° dicamus ꝙ vt actum ſupꝛa: ſemper medicus ſibi pulſum ſtatuere dꝫ: quẽ reſpectu alioꝛum ſibi metrũ faciat. Nã cũ talis apud nos nõ inueniatur: oꝫ imaginari hũc cõponere. Et in hoc apparet: quare ſemp medici in pulſu vno: ⁊ eodem variũ deponũt iudicium: quoniaꝫ ⁊ imaginationibus diuerſificant̃ ſibi varium metrum ſtatuendo. Suppoſito itaqꝫ ſic pulſus metro: ſiue tẽpamento: de quo ſupꝛa. Dõm ꝙ pulſus ſanguinei magnus velox eſt: ⁊ frequens ſemper tali cõtra operatione ⁊c̃. Naꝫ ꝓpter neceſſitatẽ maioꝛem eſſe in eo q̃ꝫ in tẽperato: accidit pulſus magnitudo. Et qm̃ in eo maioꝛ eſt humiditas eſt latioꝛ. vt ſupꝛa. ⁊ qm̃ arteria eſt mollis reſpectu tẽperate: hic nõ ita equaliter in digitis vlla: quare reſpectu tẽperate vndoſus dici põt. Pulſus qdeꝫ colerici quẽ alijs paribus ſanguineo calidioꝛem eſſe omitto: minoꝛ erit velocioꝛ: ⁊ ipſo ſanguinei frequentioꝛ. Naꝫ vt pꝛemittitur in colerico neceſſitas maioꝛ eſt. eritqꝫ velocioꝛ ꝓpter ſiccitateꝫ inſtr̃i: ex qua redditur inobediẽs. vnde cñ velocitate ſupplebit. Nunqd ipſa ſiccitas ipſa humiditate ipſum inſtr̃m magis indiſponat ſpeculantibus relinquo: hoc tñ nõ tacebo: ꝙ humiditas virtuti ceteris paribus minus obuia eſt. Et certe ſic eẽ in experiẽtia meo facili iudicio tangendo cõpꝛehẽdi: maxime in diſpõnibus pꝛeter nãlib⁹ calidis ⁊ ſiccis reſpectu talium calidarũ ⁊ humidarũ. nã ſiccitas in aug^{m} neceſſitatis ipſa humiditate magis ꝯferre vr̃: cũ ſit operatiua magis ⁊ caloꝛis lima dicatur: humiditas qdẽ acuitatẽ caloꝛis obtũdit: ⁊ de iſto aliqd infra cum de pulſu pueroꝝ aget̃. Et ſicut actũ eſt humiditas ad extenſionẽ facit. pꝛima pꝛimi. de elementis ſic ſiccitas ad cõſtrictionem operat̃: quare pulſus accidit ꝯſtrictio ⁊ anguſtia eademqꝫ cã durioꝛ ſit: cum humiditas mollitiem ⁊ ſiccitas duricieꝫ parturiat. Flegmatici vero pulſus paruus eſt tardus ⁊ rarus paruus quideꝫ ꝓpter diminutionẽ caliditatis. Sĩliter tardus ⁊ rarus eſt q̃ꝫ mollis ⁊ latus vndoſo ſimilis: vt de ſanguineo eſt dictum: niſi ex cõtraoperantia cõtrariũ accidat. Melancolici pulſus ipſo flãtico minoꝛ eſt rarior ⁊ tardioꝛ: ſed dur⁹ ſtrictus et ex ipſa ꝯpõne: q̃ etiã ſemp intelligant̃ niſi contra operantia impediant̃. Ex qbus oĩbus accipiendum pulſum lateris dextri maiorẽ velocioreꝫ frequentioꝛem pulſu ſiniſtri foꝛe: cũ latus dextrũ ſit calidus. nã vt ſupꝛa: ⁊ ſi coꝛ in ſiniſtro ſituetur: tñ ꝓpter exufflationẽ caloꝛis in dextrũ in quo eſt ẽt caliditas epatis ⁊ kiſtis fellis dextrũ latus calidius reddit̃: ⁊ in ipſo ſic maioꝛ neceſſitas exiſtit: que intelligãtur eſſe vera in dextrarijs. Nã in his q manu ⁊ bꝛachio ſiniſtris vtuntur ſiniſtrarij dicti ꝯtingit pulſuꝫ ſiniſtri lateris eſſe qñqꝫ maioꝛem: natura ꝓ operationibus mittẽte maioꝛem q̃ꝫtitatem ſpũum: ⁊ caloꝛis ad ſiniſtrum latus. Et ex his colligit̃ hoc docu^{m} in pꝛactica: ꝙ pulſus duorũ lateꝝ ſemp tãgẽdus eſt cap° p̃cedenti. Q2 ſi pcipiet pulſum lateris minus calidi maiorẽ atqꝫ velociorẽ pulſu lateris magis calidi foꝛe: tũc ſi febꝛierit iudicare debebit mãm peccantẽ in latere illo eſſe: ſicqꝫ de loco materie per pulſuꝫ iudicabit: qui ſollicite a medico inueſtigari dꝫ. quarta pꝛimi. caplo p̃°. Infert̃ quoqꝫ. deinde ꝙ diaſtole ⁊ ſiſtole pulſus nõ eſt ẽm modũ acceſſiõis ⁊ receſſiõis coꝛdis. i. diaſtolis ⁊ ſiſtolis ⁊ coꝛdis: ẽm modũ diaſtolis ⁊ ſiſtolis coꝛpis arterie. Infert̃ ⁊ ex his vl° ꝙ ꝯtingens eſt arteriã vnius lateris diaſtolare alia ſiſtolãte. nã pulſus lateris calidi complebit citius ſuã diaſtolẽ pulſu lateris fridi. ergo aliqñ diaſtolabit pulſus lateris fridi: qñ ſiſtolabit pulſus lateris cali. ꝯſidera. Et hãc lateꝝ diuerſitatẽ in pulſu manifeſte enunciat ap̃a cal'm in altero ipſoꝝ exñs: quo in caſu pulſus eius lateris velocioꝛ ⁊ frequentioꝛ exiſtit: ꝯſĩliter ⁊ motus arterie q̃ in virga ⁊ ſub teſticulis eſt cõpꝛehẽſa: qui motus tpe appꝛopinquatiõis coitus velocitat̃ frequentaturqꝫ magis. q̃ꝫ ſit mot⁹ arterie bꝛachij: aut alterius loci ab illo diſtãtĳ.

E

De pulſu habitudinis. Rubrica.ij.

D Accedo ad ſecundã: q2 ad habitudinē ma
credinem.ſ.⁊ pinguedinem. Nã
macri pulſus euidentior ſiue perceptibilior: ⁊
maior eſt pulſu pingui ⁊ velocior. Nam graſſo
rum pulſus pre multitudine carnis occultanť
⁊ minorantur: q2 pauctioris ſunt caloris. nam in pinguedi
ne fortior eſt frigiditas. ſecunda p̄mi. de ſignis cõplexio
num: ſunt tñ frequentiores: ſic cũ frequentia neceſſitati ſuc
currentes. Et his ceterorum paritas ſemper ſupponatur.

¶ De pulſu etatum. Rubrica.iij.

E Non minus etas pulſum variat ob di
uerſitatem a cõplexione dictã:
vt 4° colliget. ob quã rem de eis locuturus a
pulſu prime etatis initium capiam. ¶ Puero
rum.n. pulſus ex parte caloris velox eſt. ⁊ ex parte
debilitatis virtutis ſpiſſus comparatione ad iuuenes facta.
Eſtq3 mollis velut vndoſus iuuenũ cõparatione. de cuius ma
gnitudine. inquit Aui. Puerorum tñ pulſus cõparatione quãtitatis
corporis eorum eſt magnus: quoniam eorum inſtrumentum eſt valde molle ⁊ ip
ſorum neceſſitas eſt fortis propter eorum caliditatē in quali ⁊ quãto: ⁊ eorum
virtus cõparatione paruitatis corporis nõ eſt parue quãtitatis. verum
tñ eorum pulſus reſpectu cõplexionis nõ magnus: ſed velocior ⁊
ſpiſſior. In pueris nanq3 fumoſi vapores multiplicanť propter
multã eorum digeſtionem ⁊ frequentiã eius in eis: propter quod neceſſe
eſt vt ſui caloris innati fiat euẽtatio magna: ob quã rem cum
virtus debilis ſit iuuenũ reſpectu cũ magnitudine ſuccur
rere nõ põt: quare velocitare: ⁊ inſpiſſare oportet: ſũt itaq3 pul
ſus iuuenũ minores: ſed velociores ⁊ freqñtiores: ſũtq3 in
ſyſtolãdo velociores ⁊c. propterea quod in eis eſt maior neceſſi
tas expellẽdi propter multitudinē fumorum capiroſorũ quã ſit
neceſſitas aeris attrahendi: ſuntq3 iuuenũ pulſu meliores.
vt dictum eſt. ¶ Et ex his patet quod quãdo puer magis appropin
quat iuuẽtuti: tanto magis in eo augmentať magnitudo ⁊
diminuiť velocitas ⁊ ſpiſſitudo donec ſic ad iuuẽtutē perue
niat. vñ per etatē puerilē intelligať etas illa nr̃a poſt ad iuuẽtu
tem excluſiue terminata. ¶ Et hoc aduertẽdũ quod talis etas in
differẽtijs pulſuũ et varietatē in ſe recipit. Nam aliter in principio
aliter in medio ſe hñt: pulſus.n. lactãtiũ: vt Raſis in vlt° ſpiſ
ſitudinis ⁊ velocitatis ⁊ paruitatis inueniũtur. In adoleſcẽti
bus vero maioranť: ⁊ in velocitate ⁊ ſpiſſitudine minuunť.
¶ Iuuenũ pulſus multe eſt magnitudinis: ſ3 nõ multe veloci
tatis: immo in velocitate diminuiť de ſpiſſo tẽdẽs ad rarum. nã
ſtãte ſic obediã inſtrumenti virtus fortis magnitudine ſola ſue ſatiſfa
cit neceſſitati: propter quod nõ oportet multũ velocitare: ⁊ minus frequẽ
tare: q2 proportionabiliter frequentia ipſa velocitate minuiť.
Et in principio iuuẽtutis pulſus eſt maior: cũ virtus cõſtet: ⁊ neceſſi
tas ſit aucta: q2 partes eleuanť fumi quã in medio: cũ in principio ſint
humidiores: ⁊ maior ſit inſtrumenti obediã: q2 adhuc modicũ exicca
ta ē arteria. Cõſtitutorum aũt in medio iuuẽtutis pulſus ſunt
fortiores. nã cũ caliditas acutior ſit: virtutē magis irritat ad
fortius pulſandũ: ⁊ in digitis imprimendũ: ⁊ tu hic memo
rare de his quę de fortitudine pulſus ſupraſcripta ſunt. Inquit
Raſis. Iuuenũ vero pulſus eſt fortior: ⁊ omnium etiã etatum
pulſuũ inuenitur maior. ⁊ precipue eorum pulſus qui in me
dio exiſtunt iuuentutis: ⁊ hic cadit ſpeculatio: an.ſ. tales
pulſus cõſiſtentiũ ſint fortiores ⁊c. ⁊ cõſidera. ¶ Poſtremo
ſcito quod licet caliditas iuuenis: ⁊ pueri ſint fere equales: ⁊ ex
hoc fortaſſis eorum pulſus in magnitudine equari vel quaſi
equari debẽt: tñ vt Aui. neceſſitas que vt finis cõcurrit pre ceteris
ad magnificãdũ pulſum operať quę cum varia in eis ſit hinc ⁊c.
¶ Senum pulſus minores ſunt tardiores ⁊ rariores propter vir
tutis debilitatē: ⁊ neceſſitatis diminutionē. ⁊ eſt quãq3 mol
lis: propter humiditates extraneas in eis multiplicatas: ⁊ non
propter naturales. cũ nature ſicce ſint. Cũq3 ſenectus incipit:
tunc pulſus a differẽtijs ſuis in iuuentute remouetur: ⁊ in
contrarias oppoſitas procedit: vſq3 ad principium decrepite etatis: in
quo ſic acquiſite continue augendo procedunt.

¶ De pulſu ſexus. Rubrica.iiij.

Habet ⁊ ſexus in pulſibus differentiam facere. nã
maſculorum pulſus ceteris paribus ſer- F
uatis maiores ſunt ⁊ fortiores propter neceſſitatem
in eis euẽtãdi maiorē eſſe cũ ſint calidiores: ⁊ propter
fortitudinē in eis ampliorē: ſed ſunt tardiores
⁊ rariores pulſibus mulierum: quoniam ſue neceſſitati cum fortitu
dine maiori: ⁊ obediã inſtrumenti meliori cũ notabili magnitudine
virtutis ſatiſfaciũt. Erunt itaq3 maſculorũ pulſus maiores
tardiores ⁊ rariores pulſibus mulierum. hiſq3 fortiores. In fe
minis aũt virtus eſt debilis neceſſitas pauca: ⁊ inſtrumentum paruum in
cõparatione maſculorum: ⁊ ideo in eis nõ tñ magnificať pulſus:
quare cũ velocitate ⁊ frequẽtia ſit recompẽſatio. cõſidera.

¶ De pulſu pregnantium. Rubrica.v.

Est ⁊ quinta nãlis res ſuperius inter
alias noiata quę pulſum ſic G
variare cõprehendiť: ⁊ eſt impregnatio. ¶ Pro
pter quod aduertendũ. quod in principio impregnationis
vſq3 ad tertiũ mẽſem vel circa: pulſus eſt ma
gnus velox ⁊ frequẽs: q2 calor fetus calorē matricis: ⁊ ma
tris augmẽta. ad quod cõcurrit retẽti ſanguinis caliditas: quę cali
ditates ſic iũcte neceſſitatē adaugẽt pulſus magnus ſit ve
lox ⁊ frequẽs: cũ neceſſitas: vt ſupra maxie adiuuet: ⁊ ad magni
tudinem: ⁊ ad alias differentias pulſus faciẽdas. Et quoniam calor nã
lis tali caliditate fortificatus eſt: neq3 virtus pre magnitudi
ne fetus grauať: hinc fortis ē ⁊c. ¶ In medio aũt q2 vſq3 ad
mẽſem 7^m: vel circa pulſus ab his remouetur differentijs: ⁊ gra
datim in paruũ procedit debilem ⁊ ſpiſſum: quoniam tũc pre magnitu
dine fetus virtus grauať ⁊ grauata pulſum debilē facit: ⁊ q2
iã augmẽtať neceſſitas ⁊ caliditatibus cõiũctis augmentatis
cum magnitudine ⁊ velocitate propter eius debilitatē ex graua
mine fetus acquiſitã nõ potens ſuccurrere pulſum amplius in
ſpiſſat. ¶ In fine vero pulſus debilior ⁊ paruior efficiť ⁊ ſpiſ
ſior: q2 mole maiori grauať ſic virtus ⁊ neceſſitas ſemper augmẽ
tanť magis: ⁊ inſtrumenta redduntť magis inobedientia propter com
preſſionē ſpiritualium a magnitudine fetus cauſatam. Acciditq3
ad hãc cõficiendã ſpiritualiter debilitatem ſanguinis quãtitas maior
⁊ ſpirituum ad nutrimentum fetus decurrẽtia. ¶ Et vt quę dictã ſunt cla
riora accipianť ſciendũ fetũ in vtero exiſtẽtē euẽtari ⁊ ſue ne
ceſſitati euẽtare per aerē a matre attractũ. vñ per arteriã vm
bilicalē ramis arteriarum matricis cõiunctã aerē recipit quę ad
corpus eius deinde peruenit et per pulmonē trãſmiſſus quo pul
mo albificať. ¶ Sed rõnabiliter quęret aliquis: quomodo ergo euen
tatur fetus matre mortua. nã viſum eſt pluries tanto tẽpore H
poſt mortē matris vixiſſe: vt ex vtero mortue extracti ſup
uiuãt. ¶ Dicendum quod tales lõgo tempore ſic ſtare ſeu viuere nõ poſſũt.
⁊ quod per eo tempore aerē attrahunt: vt quę ſic ſuffocanť aeris eis cõti
nue deficiente: ⁊ introitus aeris ad eos ē per orificia magna: C
vt per os naturę: per os ſupius: per aliaſq3 poroſitates: ⁊ per
quas aer ingredi cõſuetus eſt. Ex quibus accipiať quod ilico mor
tua pregnante vbi ſpes eſt vite fetus illa duo orificia magna
aperta retineri debẽt: ⁊ mortua in loco valde calido collocari:
immo ⁊ igni exponi: vt ſic poroſitates minores friditate ae
ris non obturentur: ſic aeris ingreſſum impedientes. Et ex
his hz quomodo neceſſitas in pregnantibus eſt multa. vñ in eis
ſunt due attractiões: ⁊ due quaſi diaſtoles: ⁊ ideo a multis dicitur
quod in pregnãte pulſus duplicať ſiue eſt duplus nõ in vna ar
teria tñ eueniẽs: ſed in duabus. ¶ Poſtremo hic noteť quod
ad debilitatē pulſus in eis non tñ operať grauitas fetus: ſ3
cũ his cõcurrit quãtitas ſuperfluitatũ tempore impregnatiõis reten
tarum: quę due cãe cũ a nã naliter operante producanť ideo modicũ
virtutē proſternunt. Nã minor quãtitas valde quã ſit fetus: ⁊ ſi
militer ſuperfluitatũ a nã non naliter operante producta mul
to plus virtutē proſternunt: propter quod mutatio pulſus in eis perue
nit a virtute media inter fortē ⁊ debilē: q2 nõ eſt multũ for
tis: nec multũ debilis: debilior tñ quã ante impregnationem.

Capitulū.vj De rebus non naturalibus pulſum mutantibus continens Rubricas.x.

¶ De pulſu veris. Rubrica.j.

A Erebus non naturalibus agens initiū fa
ciens ab aere: q cum ſuis exce
dit qualitatibus manifeſtis:illum etiam pulſum
variat:de quo pariformiter eſt dōm: vt de pul
ſu calido: frigido: humido: ⁊ ſicco: actūq; in
telligatur de exceſſu ſuarum qualitatū ſimpliciuȝ indicatio
ne ſola ab eis:⁊ non a ꝟtute:aut aliqua re alia accepta. Nā
de q̄litatibus ſuis compoſitis:⁊ ad illas ꝯñtibus diffuſius a
nobis eſt agendū. ¶ Propter ꝙ accipiendū eſt pͦ ꝙ pulſus
veris ſuā nām ſeruantis reſpectu pulſus alioꝝ tēporum eſt
tēperatus. vt Auicē. capͦ. 228. Et Auerroys eodē in loco.
Nā pulſus alijs paribus tpi ꝓportionat. Eſt.n. tūc virtus
fortis neceſſitas eq̄lis:⁊ inſtr̄m obediens:q̄re tpatus. Et de
pulſu veris 2ͣ primi Aui. inq̄t. Pulſus eſt ꝑuus:nō tn̄ in vi
re:⁊ eſt in fortitudine augmentatus. Sed dices. quō tpatus
cū ꝑuus ꝓnūciet? Dōm ꝙ duplex lr̄a repit. vna qdeȝ q̄ di
cit pulſus eſt equalis in oi re:⁊ hec non ꝯtiat dictis: altera
iacet vt allegata que ſic exponi hȝ nō quidē ꝑuus abſolute:
q2 ſemꝑ eſt tēperatus in oi ꝑte veris: ſed ꝑuus in omni re
reſpectu medij ⁊ finis veris. naȝ in medio veris pulſus eſt
maior. 10ͦ. Almanſ. pulſus quoq; in medietate veris exi
ſtit maior ⁊ fortior q̄ȝ in oibus alijs tpibus. eſt.n. maior q̄ȝ
in pnͦ: pp neceſſitatē eſſe auctā ex appropinquatione maio
ri ipſius medij ad eſtatē:⁊ eſt maior reſpectu pulſus finis:
qm̄ pulſus in medio ē tēpatior:⁊ ex ꝯñti fortior: qua ſtante
fortitudine virtutis maiori:⁊ obedientia inſtr̄i:⁊ neceſſita
te debita poterit tunc pulſum plus magnificare q̄ȝ in pnͦ:
aut in fine: vn̄ ad ipſum magnificandū plus facit fortitudo
virtutis cum debita neceſſitate q̄ȝ faciat augm̄ neceſſitatis cū
non tanta virtutis fortitudine. Eſt tn̄ ꝯcedendum ꝙ in fine
ꝓpter augm̄ neceſſitatis ex maiori appropinquatione finis
ad eſtateȝ pulſus eſt velocior. In vtroq; tn̄ iſtorum: q2 prin
cipij ⁊ finis pulſus de ꝑ ſe eſt magnus abſolute: ⁊ reſpectu
alioꝝ tēpoꝝ anni: eo ꝙ tpa illa ſunt tēpata: neceſſitas.n. in
his eſt ſatiſfaciens:eſtq; inſtr̄i obēdictia: q̄ ſic in alijs non
reperitur tempibus. Sed comparatione facta pncipij ad
finē pulſus principij eſt ꝑuus. Nā fortior eſt virtus in fine:
qm̄ caliditas eſt magis amica virtuti q̄ȝ friditas: ⁊ cum ne
ceſſitas maior in fine: eſt q; inſtr̄i obediētia. igit̄. faciuntq;
ad pulſus paruitatē: q2 in pnͦ veris materie hyemales re
ſeruate liqueſiunt. vn̄ arterias ⁊ venas repleuit:⁊ ſic inſtr̄a
diſponunt ⁊ calorem ſuffocant naturalē: vn̄ in preſeruatio
ne corporū a lapſu: hec eſt cauſa ꝙ nonnulli cōſulunt eo in
tempore corpora euacuari debere.

¶ De pulſu eſtatis. Rubrica.ij.

B Statis pulſus velox eſt: ⁊ ſpiſſus ⁊ par
uus: velox qdem ob augm̄ neceſſi
tatis:⁊ q2 virtus exoluit ſpūum reſolutione a
caliditate aeris tūc facta: hinc debilitat̄: qua
re ſtante tanto augͦ neceſſitatis cum debilitate
virtutis pulſus inſpiſſatur:ſitq; paruus conſimili ex cauſa.
vnde ſic debilitata virtus tāte neceſſitati cum magnitudine
ſatiſfacere non valens cū velocitate: ⁊ frequentia ſuccurrit:
que intelligenda ſunt de per ſe:⁊ eſtate ſuam ſeruante natu
ram. De per accidens vero contrarium contingere poſſet.
vt ſi corpus frigidum foret ⁊ humidum: tunc caliditate ae
ris pulſus fortificat̄ vigorata virtute: ⁊ forte fieret medio
cris in magnitudine ⁊ paruitate:⁊ ſic in ceteris pulſus dif
ferentijs:⁊ hunc pulſum ita credat̄ in partibus eſtatis va
riari: vt de partibus veris dctū eſt. Unde Almāſor. imme
diate vero eſtatis eſt velocior:⁊ ſpiſſior q̄ȝ in oibus alijs tē
C poribus: ⁊ preter hec eſt paruus ⁊ debilis: ⁊ intelligatur
pulſus paruitas ⁊ debilitas reſpectu pulſus veris. ¶ Sed
fortaſſis heſitabit̄: quō caliditas febrilis pulſum facit ma
gnum:⁊ aeris nālis paruū. conſideret ſpeculator ⁊ memor
fiat ꝙ conſtantior eſt virtus cum caliditate naturali: neq;
tantum opprimitur: ſiue ſtimulatur. quare ⁊c̄.

¶ De pulſu hyemis. Rubrica.iij.

Hyemales pulſus. ſ. hyeme ſuam ſeruan
te naturam tardi ſunt parui D
rari debiles. Ex frigido autē ⁊ hūido aeris par
uitas fit: eadēq; ex cā debilitas cum frigiditas
mortificet. prima primi. de cōplexiōibꝰ. Et qm̄
ex frigiditate minuitur neceſſitas: inde generatur tarditas.
Et quāuis nunc pulſus paruus ſit: eſt tn̄ fortior q̄ȝ in eſtate:
ꝓpter caloris reuocationem: ex qua virtus reuocatur ⁊ for
tificatur. vt primo aphoriſmorū cōmento qnto. hec tn̄ vera
eſſe intelliguntur in corꝑibus robuſtis carnoſis: multū de
calido hn̄tibus. nā in debilibus macris extenuatis q̄ a fri
ditate exterminātur pulſus efficiunt̄ debiles ⁊ parui. Ab
ſolute tn̄ etiā in robuſtis virtꝰ nō eſt eque fortis: vt in vere
neq; inſtr̄m ita obediens. Ideoq; pulſus veris eſt fortior ⁊
maior q̄ȝ in hyeme. de quo in Almāſorio. In hyeme quoq;
exiſtit pulſus in vltimo paruitatis ⁊ raritatis ⁊ tarditatis.
non eſt tn̄ debilis. ſupple abſolute: ſed in comparatione ad
pulſum veris debilis pronunciatur.
¶ Inſtabit̄ fortaſſe qm̄ allegato loco corpora ſunt calidio E
ra: ⁊ ex ꝯñti neceſſitas maior: ⁊ virtus tūc ſatis fortis eſt: ⁊
inſtr̄m obediens ergo ꝓ tunc magnificabitur pulſus.
¶ Dōm virtutem a frigore ꝓſterni ⁊ debilitari cum calorem
mortificet vt ſupra. Inſtr̄mq; ob friditatē inobediens red
dit̄: ⁊ a friditate aeris neceſſitas minuit̄: q̄re pulſus parui
tas accidit ſemꝑ ꝯparatiōe ſcā ipſius ad pulſuȝ tēpatū i quo
virtus eſt fortior: inſtr̄mq; inobedietiꝰ eſt neceſſitas eq̄lis.
vn̄ ꝓ ſolōne argumenti neget̄ virtutē fore fortē ⁊ necitateȝ
multā:⁊ hoc reſpectu pulſus tpati tpis. Si ꝟo pulſus hye
mis ad eū q eſtatis ꝯpat̄ ꝓbabil'r aſſerēdū pulſuȝ hyemis
maiorē eſſe. eo ꝙ ꝓ tūc virtus ē fortior ⁊ neceſſitas ē minu
ta ſatis: ⁊ inſtrm̄ ēt non multū inobediēs: q̄re. ⁊c̄. ꝯſidera q2
hec in ſe ſcrupuloſitates claudunt theoricis relinquendas.

¶ De pulſu autumni. Rubrica.iiij.

Autumni pulſus diuerſus eſt ad debili
tatem declinans q̄ qdeȝ diuer
ſitas ex diuerſitate aeris autūni cōtingit. nā cuȝ F
modo calidus mō fridus ſit: eodeȝ ēt in die. vt
3ͦ aphōꝝ. cōmento 5ͦ. ⁊ ad diuerſam tēporuȝ
qualitateȝ pulſus diuerſitas ſequat̄: vt dctū eſt: nō mirum ſi
ſic in eo diuerſitas repit̄. ¶ Qō ſi dicamꝰ autūnū fore tēpe
ratū. pnī 2ͣ de nāis tēpoꝝ. ¶ Dōȝ ꝙ nō eſt tēpatū: q2 opa
tionibus nr̄is ſit ꝓportionatū ſed ſm̄ quādā ſimilitudineȝ po
nitur tale: ꝙ ſi calitas eiꝰ cū ſua friditate ꝯmiſceret̄: inde tē
peries ꝓueniret. Eſtq; ad debilitatē declinās pp virtutē in
eo tpe multū debilitari: ꝓpea q2 ſua calitate ſic mouet calo
rem de cētro ad circūferentiā: ſuaq; friditate illū ad centruȝ
ꝯuertit ⁊ fugat: q2 ergo nūc ſic inordinate mouet̄: ⁊ q2 nūc
ad intra: nūc ad extra ex tali iordinato motu ꝟtus debilitat̄.
ad qō ꝯcurrit eius ꝯſtō frida ⁊ ſicca pncipio vite ꝯtria.
¶ Sȝ qd dicemꝰ cū ſic ſcribat Cōſtātinꝰ in ſuo pātegni. Qm̄
autūnus eſt tpatꝰ inter calm̄ ⁊ hūidū facit pulſum fortem. G
¶ Dōm ꝙ nō intelligit ipm̄ vere tpatū: ſed enūciauit ipſum
tpatū: q2 mediū iter illū: q ē eſtatis: ⁊ illū q ē hyemis: quoꝝ
alter calitate alter debilitat̄ friditate: Ceteri autē auctores
ad diuerſitatē ꝯplōnis autūni aſpexerunt cū in q̄lȝ die fiat
mutatio: de calo in fridū: ⁊ econuerſo. ¶ Et pulſus in pnͦ
eius eſt minus debilis ⁊ minus puꝰ pp remiſſionē calitatis
eſtatis: q̄ erat cā debilitatis ⁊ puitatis: q2 in pnͦ nonduȝ fa
cta eſt varietas magna: pp quā accidere dȝ debilitas. In fi
ne vero pulſus eſt fortior: ⁊ maior q̄ȝ in hyeme: qm̄ nōduȝ
eſt tanta friditas. nā diuerſitas in aere autūni eſt circa mem̄
eius in quo ſunt manifeſte matutina frigida: ⁊ ſerotina ca
lida: de quo pulſu in Almanſorio Raſ. In autumno mi

nuitur velocitas ⁊ ſpiſſitudo ab eo qḋ erat in eſtate: ⁊ non
augmētatꝛ eius fortitudo. Et pro his que dicta ſunt accipia
tur ꝙ finis vnius tp̄is ſapit pn^m alterius. ⁊ econuerſo.

❡ De pulſu regionum. Rubrica. v.

b REgio hic audiatꝛ. Aer celeſti influxui debi
to mō ſubiectus. i quo corpus regitꝛ
⁊ gubernatꝛ: i q̄ qdē aere pulſus pulſib⁹ tēporū
pportionanꝛ: ⁊ lz nō dio: cū ɔtingat reperiri ca
lidū ⁊ humidū: nullūqꝫ talē tp̄is ɔſtitutionē cū
ver ſit tēperatū. Et p̄terea: qm̄ in diuerſis regionib⁹ diuer
ſi reperiunꝛ influxus: q in pulſu varietatē iducunt: q̄re hec
rōne q̄litatū primaꝝ adinuicē pportionanꝛ: vt regio dicatꝛ
tpata q̄ veri tpato pportionatꝛ: vt ſicut ver reſpectu aliorū
tēpoꝝ hꝫ equalitatē ⁊ tēperiē: ita ⁊ aer iſte quē regionem
noiamus p ſua tēpora diſcurrēs cōparat⁹ tpib⁹ alteri⁹ veris
equalitatē ɔtinet: cū quo tn̄ ſtat ꝙ in ea regione ſit hyems
⁊ eſtas. Vn̄ tēperies regiōis attēdi hꝫ penes tēperiē cuiuſ-
cūqꝫ ptialis tp̄is: vt illā regionē dicam⁹ tpatā: in q̄ eſt tpat⁹
autūnus iter autūnos: tēperata hyems ⁊ eſtas: ⁊ ver inter
J tpatas hyemes: ⁊ ſic pportionabiliter de alijs. ❡ Sꝫ forte
heſitabit aliqs an corporib⁹ humanis reliqſqꝫ vegetabilib⁹
ſalubrius foret annū totū eſſe: ſicut ver cū tp̄s ſit tpatuꝫ: an
ipſum ſic quatuor cōſtitutionibus variari: queſtio. n. hec in
ſui diſſolutione nos a propoſito noſtro multuꝫ elongaret:
ideo eam theoricis relinquo ⁊ ad noſtra venio.

❡ De pulſu ex cibo ⁊ potu prouenieente. Rubrica. vj.

k SIc de pulſu prime rei nō nālis i q2 ab aere
expediti: ad ea que de pulſu ex ſcḋa
pueniēte: q2 ex cibo ⁊ potu dicēda ſunt: acce-
dem⁹. Dōm itaqꝫ ꝙ in pn̄° aſſūpti cibi medicus
ſic cibati pulſus d̄ꝛias inqrere volens eius cibi
q̄litatē ⁊ q̄ꝫtitatē diligēter ɔſiderare dꝫ: cū vnaqꝫqꝫ earuꝫ ex
nō pua i pulſu diuerſitas accidat ſiue variatio ɔtingat. Nā
ſi calidus nimis fuerit ⁊ v̄tus ɔſtās: tūc neceſſitas augetꝛ in
pulſu: vt ſup̄ magnitudinē ⁊ velocitatē ⁊ frequētiā iducēs.
Qꝫ ſi fridus nimis puitatē aut raritatē ⁊ tarditatē. Simi-
liqꝫ mō ſi q̄ꝫtitate excelſerit tūc: cū ex eo calor ſic ſuffocatus
opprimatꝛ. Sitqꝫ cib⁹ calori in pncipio ɔ̄ri⁹, vt 2° de aia. ⁊
primo de gn̄one. ⁊ tūc accidit in pulſu puitas pꝑter talem
oppreſſionē ⁊ caloris retractionē quā nā facit in conuertē
do calorē ad loca digōnis: pꝑter qḋ in plib⁹ accidit ſic re-
tracto calore: poſt cibū imediate extrema ifridari. ❡ Et pꝛ
ticularius loquēs: dico ꝙ ſi cib⁹ in principio ſit aſſumptus
nimis: ⁊ pauce q̄ꝫtitatis: ⁊ v̄tus ɔſtans: tūc facta eius actua
tione ſic creſcēte nec̄itate pulſus magn̄atꝛ: nō tn̄ nec̄ario ve-
locitabitꝛ ſaltē ſenſibilr̄. Qꝫ ſi fuerit multe q̄ꝫtitatis: tūc qꝛ
nā ab eo opprimetꝛ nō potēs cū magnitudine ſatiſfacere ve
locitate ⁊ forte ſpiſſitudine vtetꝛ. Sꝫ pone ꝙ ſit ɔueniētia
q̄litatis ⁊ q̄ꝫtitatis hito ſemp re^n ad v̄tutē: q2. ſ. ſit medio-
crit ſe hn̄s: tūc vt dictū eſt paruificabitꝛ ɔ̄rietate cibi ⁊ op-
preſſione caloris: ⁊ eius retractione: quēadmodū i pn̄° pn
cipiāte feb. ſtātice ɔtinue ɔtingere ſentim⁹. Reſpectu tn̄ p̄
cedētis inanitionis magn̄atꝛ: lꝫ nō ſit velocior: aut rarior. pꝫ
ɔ̄ ad experiētiā: q2 ſic ex aſſumpto cibo v̄tus vigorata: ⁊ for
tior facta vbi prius lāguēs erat pulſum magn̄at. nā ſicut ex
inanitione fame vel ſiti corpus ɔtriſtatꝛ: ita ex cibo ⁊ potu
gaudente ſtō corp⁹ totū ɔfortatꝛ ⁊ roboratꝛ. Unde actuū. 8.
Aſſumpſit cibū: ⁊ ɔfortat⁹ eſt. Facta vero actuali attractio-
ne cibi: ī qua vt dictū ē: v̄tus ɔfortatꝛ: ſitqꝫ caloris expāſio ⁊
fumoꝝ cibi p totū volitatio. p quos ⁊ nec̄itas aliqualr̄ pl⁹
augetꝛ: ſic in mēbris caliditate iducta: q̄ res erit p horā ⁊ me-
diam vſqꝫ ad duas poſt cibi aſſūptionē: tūc ex his magn̄atꝛ
pulſus: ⁊ aliqualr̄ velocitabitꝛ: lꝫ nō nec̄ario cū v̄t⁹ ſit vigo
rata ⁊ nec̄itas aucta. Vn̄ Aui. Et ſi qdē fuerit eq̄lis ſupple
q̄ntitati cibi fiet pulſus in magnitudine augmētat⁹ i ⁊ ma
ioris erit velocitatis ⁊ ſpiſſitudinis pꝑter augmētū v̄tutis
⁊ caloris. Et pmanebit hec imutatio aliqn̄ diu: q2 tp̄e non
extenſo: q2. ſ. pꝑter reſolutionē vaporis ⁊ cibi deſcenſionē:
qḋ ſupple erit in ſpacio horarū. v. cōiter. vt. 13. tertij de ſi
gnis debilitatis digōnis. Vn̄ pulſus poſt hoc tēpus redit:
diuerſitatē dimittēs ſic fortificata virtute ⁊ nec̄itate dimi-
nuta: aut ablata ex parte q̄litatis cibi ⁊ quātitatis ⁊ fumoꝝ
ɔtingente. ❡ Si v̄o cibus plurime fuerit quātitatis in pul
ſu accidit diuerſitas abſqꝫ ordine pꝑter grauitatē cibi ſu-
pra virtutē. Nā ex quātitate notabili grauatꝛ v̄tus: ⁊ ſic pul
ſuꝫ magn̄are poterit: ſꝫ ſiet velox ⁊ ſpiſſus ⁊ puus ſit v̄tute
opp̄ſſa: ⁊ ɔ̄ nām reluctāte: ⁊ erit hec diuerſitas ſeu pulſus
imutatio pſeuerās: donec nā ab illa q̄litate deo·erabitur:
qm̄ pſeuerāte cā pſeuerat ⁊ effect⁹. Qꝫ ſi pauce erit q̄ꝫtita-
tis in pulſu accidet diuerſitas pua ex pte magnitudis ⁊ ve-
locitatis: neqꝫ eius diuerſitas diu pſeuerabit: qm̄ pauca mā
cito digeritꝛ: ⁊ a pauca v̄tus nō multū opprimitꝛ. Et qm̄ ſic
cōiter nō tangitꝛ pulſus ſtatim poſt cibū aſſumptū: ſꝫ p tp̄s
notabiliter poſt: in quo v̄tus eſt fortificata: ⁊ nō ex eo gra-
uata: hic reperitꝛ eo tp̄e pulſus magnificat⁹: Vn̄. 18. ɔtinē
tis ēt auctitate Gal. Pulſus poſt cibū eſt maior ⁊ ſpiſſior nā
lꝫ videatꝛ aliqbus ſolū magnificare ab aere: qm̄ ſic ɔfortata
v̄tus vna ſola ɔ̄ntia ſibi ſuccurrere poſſe videtꝛ. cōſidera.
Jn almāſoris. 10°. ſcribitꝛ. Cibus itidē qḋ ſupple ⁊ balneū:
ex quo aliqd ſumitꝛ: qḋ nullū aufert nocumentū ſupple ex
pte q̄ꝫtitatis ⁊ q̄litatis pulſus fortitudinē vehemētē adau-
get: ⁊ ipſius ſpiſſitudinē: aut magnitudinē: qḋ tn̄ poſt lōguꝫ
ɔtingit tp̄s: nō eni ilico cū ſumptus fuerit ilico operatꝛ, vt
ſupra: ſed magis puitatē ⁊ debilitatē: pp ɔ̄rietatē ipſius ad
calorē nālē: ⁊ alias adductas cās. Jlle v̄o quo ad nocumētū
puenitꝛ: ⁊ eſtuationē pp multitudinē ſuū pulſuꝫ facit diuer
ſum. Et he notentꝛ diuerſitates. vt ifra q̄s ppauci ɔtēplanꝛ.
❡ Cum v̄o cib⁹ in ſanguinē ⁊ ſubaꝫ ſpumoſaꝫ trāſmutat⁹
fuerit q̄ res accidit in ſecūda digōne vt poſt horas ſex vel
circa pulſus tūc magnificatꝛ velocitatꝛ inſpiſſatꝛ reſpectu pn
cipii aſſūptiōis ei⁹ ⁊ pmanētie ipſi⁹ in ſtō. nā ſic aucto calo-
re v̄tus fcā eſt fortior: ⁊ nō eſt vt prius opp̄ſſa: ⁊ qm̄ ɔtigit
corpus multiplicatiōe ſanguis in ſpūs ampli⁹ caleſieri: hic
aucta neceſſitate magnificatꝛ. Vn̄ Auic. cū cib⁹ digeſtus eſt
in ſomno redit pulſus: ⁊ ſit fortior: propterea ꝙ virt⁹ aug-
mentū recipit a nutriente: ⁊ redit illud qḋ ad pfundū iuerat
ad regendū nutriens ad exteriora: ⁊ ad ſuū principiū: ⁊ pro
pter hoc magnificatur pulſus multū. pꝑterea ꝙ cōplōnis
caliditas p nutriens augetꝛ: ſicut diximus. ⁊ inſtri ēt augetꝛ le-
uitas p id qḋ ad ipſuꝫ ex nutriente penetrat: veꝝ cū ſua ma
gnitudine nō anget neceſſitatē ⁊ ſpiſſitudinē: ſupple: abſo-
lute: qm̄ nō eſt illud qḋ in neceſſitate p̄bet augmētū. ⁊ hoc
nō ē pꝓhibēs reſtaurari ex eo qḋ neceſſariū eſt ex magnitu-
dine ſola. ⁊ v̄tus ſic p digōnes ex nutriēte ɔfortata pcedēs
vſqꝫ ad pfectā nutricationē ɔtinue pulſum magnificat.
❡ Ex qbus iferꝛ ꝙ lꝫ pulſus corpis tpati ſit ſp tpatus: tn̄ ɔti L
git ipſo remanēte tpato magnificari atqꝫ velocitari: qḋ ſem
p intelligitꝛ ad latitudinē eius: qm̄ alr̄ ſe hꝫ pulſus cibati in
pn̄°: ⁊ alr̄ poſt cōpletā digōnē: vt dictū ē. ❡ Ex his itaqꝫ cō
prehendit practicās in pulſu diuerſitatē quā qn̄ cōtēplari
habet: ne in eius iudicio decipiatꝛ. nā cibati pulſus paruus
ſit in pn̄°. q. ſ. poſt certū tēpus vt ſupra: ⁊ ſic refocillata vir-
tute ⁊ fumoꝝ facta expāſione dilatatꝛ ⁊ magnificatꝛ: que tn̄
d̄ꝛie nō multo pmanent tp̄e. Variantꝛ ēt proportionabiliter
eius d̄ꝛie ex parte vacuitatis ⁊ repletionis. de qbus infra: ⁊
hoc in eodē die nō ſolū in ſano. ſed ēt in egro: quare bene
ɔſiſteret tactor: anteq̄ꝫ iudiciū deponat egri: diſpōnē ex par
te cibi quātitatis ⁊ qualitatis ⁊ hore eius. hec tn̄ cōiter ne-
gligunꝛ ⁊ male. Cōprehendit itaqꝫ ex his tactor qm̄ ex di-
uerſitate pulſus ſic faciliter eū decipi contingat: q̄ꝫobrem
in his ⁊ ſimilibus q̄ꝫ curioſus effici diligenter ſtudeat.
❡ Et qm̄ citiorē vinū in pulſu diuerſitatē cauſat. Ea ppdiuer
ſitas in pulſu ex vino veniēs magnope cōtēplāda eſt. Qꝫ ſi
he due diuerſitatis cauſe adinuicē coniunguntꝛ vna ſiet po
tens cā

tes cauſa a medico prius ſemꝑ ꝯtemplāda. Uinum qdem
cito penetrans ⁊ calido nāli cito actuatᷓ ⁊ ipſo cibo citius:
q̄re ⁊ citiorem in pulſu diuerſitatē cauſat. Precipueq̧ dū
multe q̄ntitatis exſtiterit: ⁊ lȝ citiorem: nō tñ tantā vt cibus
diuerſitatem cauſat: ꝓpter ſb̄e ſue raritatē ſubtilitatē ⁊ le/
uitatem. Naȝ a calido ſic facilius ſupatᷓ: q̄re eius fit cita re
ſolō: ⁊ ſic cito ad exteriora eius ꝓpelluntᷓ vapores. Sicq̧
diuerſitas ab eo ꝓueniens citiſſime reſoluitᷓ. Uinum prete
rea cuȝ frigidum aſſumatᷓ in ꝑncipio aſſumptionis eius ſic
frigidū ſtomachū ingrediēs eos inducit effectus: q ex alijs
fridis aſſumptis euenire ꝯſueuerūt: q ſunt īfrigidare calorē
⁊ ſpūm extinguere: pp q̄ virtꝰ debilitatᷓ ⁊ neceſſitas minui
tur: ⁊ maxie cum intēſı frigioris fuerit: q̄re pulſus tūc ſic in
ꝑnº aſſumptionis eius fit puus tardus ⁊ rarus: ⁊ ex eo ſic
actu frigido plus debilitatᷓ virtus q̄ȝ ex alio liq̄re frigido.
Nam cū cetera frida nō niſi calefacta prius in mēbra pene/
trent ſolum vinū ante eius calefactionē in ea igreditur pp
maiorem ipſius ad mēbra amicabilitatem: qbus redditur
nāliter amenſı: quare ſic cum frigiditate penetrādo ab eo
plus v̄tus leditᷓ. Uñ ppcām hanc multū ⁊ magnū inducit
impedimētum in corꝑibus opilationi aptis: verum tale no
cumentum ꝑ frigidū factum cito remouetᷓ: qm̄ ob ſui ſub/
tilitatem cito recipit calefactionē. ¶ Et hoc ad propoſituȝ
adduco qḋ diebus meis ab ipſo vino ꝯtigit. Nam cuȝ mo/
narcha Jacobus forliuienſis quē multis in annis legendo
audiui ad legendas lectiones mane ſummo proficiſceretᷓ: ⁊
ſue ſenectuti cōpatiēs per vicos bibulorum Padue ſic iter
abbreuiando diſcurrēs mortuum hominem quē ⁊ bibuli
plures intuebantur ſic iacentē proſpexit. Interogauitq̧ q̄
morte extinctus foret. Reſponderunt eū magna cum ſiti ta
bernam ingreſſum: qui vt aſſerebat tota nocte magna fuit
ſiti infeſtatus: ⁊ cum primum applicuit ilico duas trāſglu
tiuit menſuras ꝯfeſtim: ſicq̧ deinde mortuus eſt. iā hyems
erat: homoq̧ gracilium mēbrorū: debiliſq̧ v̄tutis: ac pau/
ci caloris: quem caſuȝ ⁊ in ſcholis recitauit. Cauſamq̧ red
dens inqt frigiditas vini: etiam a conſtitutione aeris vigo/
rata: tātaq̧ in quātitate aſſumpti: ſicq̧ cum friditate ſua pe
netrantis calorē hoīs paucum extinxit. Et propter hoc ac/
cipiendū ꝙ vinū actu frigiduȝ plus ceteris frigidis nocu/
mentum operatᷓ: eo ꝙ citius ad ꝓfundum penetrat: ⁊ non
ſolum digeſtū: ſed ēt indigeſtū: ⁊ ꝑcipue in corpore ſitibun
A do: ⁊ ſuper calefacto v̄tute attractiua epatis ⁊ venaruȝ ad
hoc cōcurrente. ¶ Ex quibus infertᷓ ꝙ corpus ſupcalefa/
ctum: ⁊ ſic ſitibundū valde a potu vini frido abſtinere dȝ: ⁊
hoc ē in regimine ſanitatis. Et ideo poſt longū exercitiū eq̄/
rum nō ilico potus aque frigide dādus eſt. Nam opilatio
nem icurrūt: ⁊ ſupcalefactionem: ⁊ non raro dolores: q ſue
mortis q̄nq̧ cauſe ſunt. ¶ Uinū ꝟo calefactuȝ ſiue a frigi/
ditate ſua alteratū nō tantū vt frigidū nocere vr̄ naȝ cal'm:
vt Auic. nō elongatᷓ multū a nā. i. a nāli diſpōne corporis:
ſed ei accidit velox reſolutio. Ex quo infertᷓ vinum dari in
caſu ſincopis laudabilius eſſe. Et cum ſumptū eſt frigiduȝ
pulſum diſponit: vt ſcriptuȝ eſt. Quod cū per pauluȝ tēpo
ris poſt eius aſſumptionē ſupercalefiat: cū rare ſit texture
⁊ ſubtilis: aptūq̧ faciliter inflāmari. Sic vigorata v̄tute ſtā
te inſtr̄i obedientia: tūc pulſus magnificatᷓ letificatᷓ ⁊ velo/
citatᷓ. vnde Auic. Non efficit vinū in neceſſitate augmentuȝ
quando in velocitate addat: ⁊ cū velocitate accidit ſpiſſitu/
tudo: vnde Almanſoris decimo. Uinum ſimiliter in forti/
tudine ⁊ ſpiſſitudine ⁊ velocitate augmentat: hec tñ aug
mentatio citius prouenit ſm tempus: q̄ȝ ea que fit per cibū
B ⁊ citius ab eo remouetᷓ. ¶ Ex quibus collige pulſum ex ci
bo magnificari ſimiliter: ⁊ ex potu velocitari ⁊ frequenta/
ri: non tamen ilico poſt eorum aſſumptionem: ſed poſt ha/
bitam refocillationem a cibo ⁊ ſupercalefactioneȝ vini hu/
ius: quo tempore virtus eſt confortata: ⁊ neceſſitas aucta:
que tamen non diu perdurat vt actuȝ eſt: ideoq̧ tactor hec

omnia ex cibo ⁊ potu venientia prius bene ꝯſideret. ¶ Sȝ C
reſtat dubiū an cibo ſolo: aut ex potu ſolo vel vtroq̧ ſimul
plus magnificetᷓ: aut paruificetᷓ pulſus velocitetᷓ ⁊c̄. Nam
cū potus ſua friditate iuuet cibū in ſua contrarietate quaȝ
habet cū calore. vt ſupra ſcḋo de an. ma. hinc videtur ea ſic
ſimul ſtomachū ingreſſa plus paruificare. Sed cū ex ipſis
ſic ſimul ſumptis magis virtus confortetᷓ: maxime per pau
lum temporis poſt eorū aſſumptionem: ſic videtur pulſuȝ
plus magnificari debere: quam rem etiam experientia ma
nifeſtat dictis auctoꝝ conſona: vt ſcriptuȝ eſt: qꝛ ſic pulſus
magnificatᷓ ⁊ velocitatᷓ atq̧ frequentatᷓ: etiam hic eſſet lo/
cus garrulandi. Et ex his collige ꝙ vinū in pulſu mutatio
nem facit propterea ꝙ virtutis auget fortitudinem. Nam
Au. ⁊ debiles efficit fortes: ꝓpterea ꝙ velociter facit aug
mentum in ſe. Nam faciliter vinū in ſpūm tranſmutatᷓ pro/
pter ſimboleitatem compl̄onis: cū calidum ſit multū parti
cipans partibus ſpumoſis: qꝛ aereis. naȝ ſpūs per aereȝ re/ D
gitᷓ: vt in diffinitiōe pulſus dicebatᷓ. Sed hic aduertatᷓ: qm̄
contingit pulſum al'r ⁊ al'r a vino mutari ſm vini q̄litatem
⁊ q̄ntitatem. nam potens ⁊ vigoroſum in pulſu maiore in/
ducit neceſſitateȝ: ⁊ ꝓ tpe vr̄ in v̄tute addere fortitudinem
cōmuniter. bibuloꝝ pulſus magni valde veloces ⁊ frequē
tes ſūt. Qꝫ ſi fuerit vt vinū de plebe pauciferū: vel vt vina
ta aq̄ ſic non aucta neceſſitate neq̧ multū virtute vigorata
magnificabitᷓ pulſus multū: imo fortaſſis paꝝ magnifica/
bitᷓ: ſed non velocitabitᷓ. Et ex medio mediocriter ſe habe
bit. ⁊ hoc tactor ſpeculetᷓ. Et q̄ de vino dicta ſunt intelligā
tur eſſe vera in his corporibus que vino ſunt conſueta. nā
inconſuetos ledit ⁊ virtutem non fortificat.
¶ Et cū aq̄ inter cōſuetos potus numeretᷓ: de ea ſic dōȝ ē ꝙ
⁊ ipſa in pulſu mutationeȝ efficit ꝓpterea qꝛ penetrare fa/
cit nutrimentū: ⁊ ſic v̄tutē vigorat: lȝ nō tm̄ vt vinuȝ nutrit
⁊ in ſb̄am ſpūs nō ꝯuertitᷓ. Itē qꝛ īfridat ex ea nō augetᷓ ne
ceſſitas: q̄re ſic pulſus nō magnificatᷓ. nā dato ꝙ ex fridita
te noceat: tm̄ ſic fortificādo v̄tutem iuuat. vñ fortaſſis pul/
ſus bibētiū aq̄ȝ ſic a ſuo nāli paꝝ poſt eoꝝ cibationē ⁊ po/
tationē mutatᷓ: q̄re paꝝ magnificatᷓ reſpcū eius qḋ ex po/
tu vini ꝓuenit. Et cū ſit vino fridior in ꝑ igreſſu eiꝰ in ſtōm
plus paruificabit pulſum q̄ȝ ſua frigiditate faciat vinuȝ.
¶ Sȝ qd dicemꝰ de medone ceruiſia ⁊ hꝫ potibus vltramō
tanoꝝ: dōm ꝙ eoꝝ q̄litates ⁊ q̄ntitates ꝯſiderāde ſunt ma/ E
ior ⁊ minor eoꝝ ad mēbra amicabilitas ⁊ proportionabili
ter: vt de vino ⁊ aqua dictum eſt.

¶ De pulſu ex ſomno ⁊ vigilia proueniente. Rub. viij.

AD vigilias ⁊ ſomnum accedens dico
hec pulſum q̄ȝ vehemēter
in ſuis dījs mutare. de qbus ſuo ordine agen
dum. ⁊ ꝑ de ſomno. ¶ Mutat aūt ſomnꝰ pul F
ſum ⁊ differēter ſm eiꝰ eē diuerſum. nā in ꝑnº
eius: qꝛ in ꝑma hora ſomni vel circa pulſus paruꝰ eſt ⁊ tar
dus ⁊ rarus vigiliaꝝ debitaꝝ reſpectu. Sāguis. n. ⁊ calor
tūc ad interiora retrahitᷓ: vt digōneȝ nutrimēti adiuuet vir
tutē ꝯfortet ⁊ ſupfluitates maturet: q̄re fit ꝯ̈ctio in eius ca
loris ⁊ obſeſſio: vnde remanet arteria depreſſa ⁊ non ſuble
uata: q̄ per eius expanſionē dilatatᷓ magnificatᷓ ⁊ ſubleuatᷓ:
ſicq̧ ineptato ⁊ ligato inſtr̄o ineptatᷓ ⁊ ligatᷓ v̄tus: de quo
infra ſtati: q̄re pulſus debilis fit ⁊ puus. ¶ Sed dices q̄uo
debilis ⁊ puus cū ꝑ eiꝰ vnionē ſic retracto calore fortificetᷓ G
v̄tus? Dōm ꝙ lȝ ſic fortificetᷓ calor ⁊ ſpūs abſolute: tamen
qꝛ calor ⁊ ſanguis pp ligationē eoꝝ ad exteriora nō expan/
duntᷓ: q̄ꝝ expanſio in magnificādo pulſuȝ eſt nec̄ia. imo cō
culcantᷓ ⁊ obſeſſi remanēt: ex qbus: ꝯculcatiōe. ſ. ⁊ obſeſſio
ne etiā a cibo ⁊ ſupfluitatibꝰ factis in eoꝝ expanſiōe ipedi
untᷓ: ibic magnificare pulſum nō poterūt: quare paruus ⁊c̄.
¶ Eſtq̧ rarus ⁊ tardus pp dīminutā eſſe neceſſitatē ſic cō/
culcato calore. nam qꝛ ſtrictus eſt ſic calor nō hñs euētatio
nē hinc nō inflāmat: ⁊ calefacit multū ſe expandendo per

mēbra:quemadmodū ꝯtingit de igne ꝯſtricto non euenta/
to.⁊ ideo q2 nō diffundit̄ nō ponit in mēbris neceſſitatem.
¶ Dicebatur ꝗ vigiliaruȝ reſpectu:qm̄ in vigilia calor ex
motu accēditur ⁊ cōplexioneȝ adiuuat calidaȝ: ⁊ ſic neceſ/
ſitatem ponit. Nā magis intendit̄ calor t̄pe vigiliaꝝ ꝓpter
a debitam euētationē ꝗȝ incēdatur t̄pe ꝯſtrictionis ꝑꝑ euēta
tionē indebitā:ꝑꝑ quā ēt accendit̄. Vñ Aui. Tu qdem hoc
ſcis ꝙ anhelitus laſſi.i. multū exercitati ⁊ fatigati:⁊ ipſius
eſtuatio multo maiores ſunt anhelitu ⁊ eſtuatione ei⁹:cui⁹
calor eſt ꝯſtrictus ꝑꝑ cām ꝗ ſibi eſt in ſomno. Naȝ cū bene
ꝯſideraueris nō inuenies aliqd: qd ita calorē intēdat: ꝗȝ la/
bor ⁊ mot⁹:ipſos ad alias res nō nāles ꝯpando. nā in vigi/
lijs calor eſt in ꝯtinuo motu. ¶ Eſtqȝ aduertenduȝ ꝙ ſi ſcā
fuerit cibi moderata aſſūptio in pn̄ ſomni ⁊ ſi accidit gui/
tas:nō tñ diuerſitas:q2 nō inde accidit ꝑter nām grauitas.
Eſt tñ hic neutrale dcm̄. ¶ Vltra aūt pn̄m:q2 poſt factā di/
geſtionē virtus ſic ex nutrimēto fortis facta eſt: deinde ca/
lor q ꝑ⁰ erat cōſtrictus ad exteriora mouet̄:⁊ p mēbra dif/
fundit̄:⁊ ſic fortificata virtute neceſſitas auget̄: ⁊ nō mul/
tomiꝗre fit pulſus fortior ⁊ magnus:nō tñ velox ⁊ ſpiſſus:
qm̄ calor augm̄ recipit notabile in ꝗto ⁊ non in ꝗli:qm̄ ſi in
quali ꝓportionabiliter:tūc adderet̄ velocitas magnitudi/
ni.nā cū virtus ſit facta fortis ex nutrimēto:ēt ex ipſo ſom/
no:cū ſomnus ſit ligamētū virtuti:q2 nālium maxime: li/
gatioqȝ earū:vt ꝑ⁰ de ſomno Auerroys. Et hoc ēt non eſt
ꝓhibēs reſtaurari: ex eo ꝙ neceſſariū eſt magnitudine ſo/
la. Et hic aduertēt iacobite:q2 vidētur velle ꝙ ſola magni/
tudine lȝ inſenſibiliter ſoluatur:⁊ tu cōſidera.

¶ In ſomno vero vbi fit corꝑis vacuitas a cibo ⁊ potu: nec
aliqd inueniat ad qd digerēdū tēdat tūc corpe ſic ad infri/
gidationē tēdēte pulſus paru⁹ fiet ⁊ rarus tardus.⁊ ſic ꝓ/
cedēte ſomno ꝓcederēt ⁊ vlterius he dr̄ie dicte.nā ſic reuo
catus calor pabulū nō inueniēs per viā reſolutiōis ꝯſumi/
tur:⁊ ſic corp⁹ infrigidat̄:⁊ dato ꝙ in ꝓceſſu expandat̄: tñ
q2 ꝯtinue maior fit reſolutio:maior deinde ꝯſeqt̄ infrigida
tio:⁊ ſic magis purificat̄. ¶ Qꝫ ſi ſomno vltra debitū factus
fuerit ēt accepto nutrimēto:vt cōtingit in hoib⁹ ocioſis di
uitibus:q a nullo icōmodo ſollicitant̄:ſed ſolis cibo potu:
⁊ ſōno ꝯtētant̄ vt porci:tūc fit pulſus debilis: nā ſic debili/
tat̄ virtus quo ad fortiter mouēdū pulſum:eo ꝙ in tali ca/
ſu calor innatus multū opprimit̄ ⁊ ꝯculcat̄ q eſt ei⁹ inſtr̄m
b ad pulſus fortitudinē faciēdā:nā cū in ſomno multe multi/
plicant̄ ſuꝑfluitates ex nutrimēto accepto ꝗ euātione indi
gent ſenſibili ⁊ inſenſibili: tūc ſi ꝓlōgabit̄ ſomn⁹ virt⁹ ſic ex
cibo recreata ꝗ in t̄pe debito ipſas expuliſſet ſic ab eis ſuf
focata remanens nō poterit in pulſu fortitudinem efficere:
ſed debilitata vt dictū eſt pulſum paruū efficiet: ꝗ res vt ſu
pra accidit ex caloris nālis ligamento: ⁊ tu pone exēplū de
hoie robuſto ⁊ forti ligato ⁊ oppreſſo. ¶ Pulſus vero ſic
a ſomno excitati magnus efficit̄:⁊ velox ordinate. nā facta
excitatione nāli ſic fumis ſiue vaporibus ad extra expulſis.
q ꝑ⁰ clauſi tenebant̄ neceſſitas auget̄. vñ per ſomnuȝ vir/
tus fortificata ſtante inſtr̄i obedientia: vt ſupra magnificat
pulſum:⁊ ipſum velocitat ordinate:ſed ſi excitatio nō nālis
fuerit:ſed ex cā extrinſeca vt ſtrepitu:aut clamore inordina
to:tūc virtus territa facit pulſum quieſcere a magnitudine
.ſ.q2 ſic territa pulſuȝ nō dilatat:ſed cū cā cognita fuerit ſic
excitata virtus pulſum magnificat velocitat inordinate: ⁊
frequentat. vñ ⁊ non raro pulſus tremulus accidit:⁊ diuer
ſus ſic ꝯ acciñs mota. tali.n.accñte impediente nām:vt qua
ſi per modus equalis pugne tremor cauſat̄ in pulſu. lō iſte
motus.ſ.ꝯctionis in pn̄ euigilationis motui violēto aſſi/
milatur:nō tñ inflāmat ꝑꝑ modicā eius morā: niſi forte cā
terrefaciēs perſeuerat:q res nō accidit in nāl'r excitato. vñ
poſt magnitudinē ⁊ velocitatē:ſic apud excitationeȝ appa/
rens pulſus per tēpus paululū poſt ad nāles redit differen
tias quas comprehendet tactor ſi perſeuerabit in tangen/
do arteriam per tēpus notabile. ⁊ ideo ne decipiat̄ debet
ab infirmo vel ſano inueſtigare de tēpore excitationis ſi ꝓ/
pinquum ſi longinquum fuerit a tēpore tactus.

¶ In vigilijs aūt pulſus fit magnus ⁊ velox reſpectu pulſus
q in ſomno fit vt ſupra. Nam in vigilia calor vigorat̄ ſuper
ſuperfluitates eū cōculcātes in ſomno: exercitio coadiuuā
te ad earū ſenſibilē ſiue inſenſibilē ad aductionem ⁊ a co/
lore extrinſeco ad eoꝝ reſolutionem opitulante. nā dato ꝙ
corpus exercitio locali non moueret̄. tñ motus ſp̄ūum ad
exteriora cauſa eſt calefactionis ſpūūm ipſoꝝ: ⁊ corporis.
primo ſpūum:qm̄ eorum calidum inualeſcit ſupra eoꝝ hu
miditatem. Secūdo corporis calidoꝝ plures apprehendē/
do partes:dꝫ.n.⁊ vigilia eſſe moderata: qm̄ imoderata cā
eſt infrigidationis corporis:⁊ extinctionis per viā reſol'o/
nis calidi ⁊ ſpūum:vt manifeſtat expientia: ꝗre tūc pulſus
accidit puus ſed velox. Ex quibus colligit̄ vigilias pulſum
dupl'r mutare. ꝑ⁰ vt ſuccedit ſomno nāl'r facto aut violen/ d
ter. ſcdo vt ſunt debite vel ſuperflue.

¶ De pulſu ⁊ motu ⁊ qete ⁊ ex balneo ꝓueniēte. Rub. viij.

MOtus in pulſu mutationē facit: ⁊ plus ol
re. vnde Auic. Et ſi bñ cōſideraue/
ris non inuenies aliqd qd ita caloreȝ intendat:
ꝗȝ labor ⁊ motus:⁊ ex ꝯñti qd tantaȝ in pulſu
inducat neceſſitatē:⁊ parib⁹ in ceteris reb⁹ nō
nālib⁹ ſeruatis reſpectu quaꝝ h fit ꝯpatio:nō.n.dubiuȝ eſt
ꝙ ignis eo motu maiorē poſſet in pulſu inducē nēcītatem.

¶ Pulſus qdē moderate exercitati in pn̄ magn⁹ vel fortis
velox ⁊ ſpiſſus efficit̄. Vñ primi tertia. Exercitiū eſt volun
tarius motus p quē anhelitus magn⁹ ⁊ frequens eſt neceſ
ſarius:q qdē anhelitus currit curſu pulſus. tertij ſecunda
de anhelitu:magn⁹ qdē fit ꝑꝑ augm̄ neceſſitatis. fortis x̄o
q2 ſic fortificat̄ calor innatus ꝓpea q2 ex eo ſuꝑfluitates re/
ſoluunt̄:⁊ ſic mēbra ab eis obſeſſa fortiora reddunt̄:fit ve/
lox ⁊ frequēs ꝑꝑ ſuꝑfluā caliditatē ſic a motu cauſatam: vñ
dato ꝙ in medio ⁊ fine has habeat dr̄ias nihilominus in
medio vel circa neceſſitas dꝫ eſſe maior ceteris paribus ſer
uatis:ꝗre ꝓ eo t̄pe dr̄ie mutate erūt ab eo:qd in pn̄ erant:
loc⁹ eſt ſpeculationis:recipit.n. exercitiū in ſe dr̄ias: ſm̄ ꝗs
in pulſu ſue mutant̄ dr̄ie:nā ꝯtingit qñqȝ ipſuȝ eſſe lōgū ni
mis:aut breue:ſed fortiſſimū. Itē fiet pulſus puus ⁊ debi/
lis ꝑꝑ debilitatē virtutis ad caloris innati reſol'oneȝ ex tali e
forti motu ꝯñtem:fietqȝ velox ⁊ frequēs ꝑꝑ augm̄ neceſſita
tis:⁊ qm̄ vt⁹ facta debilis nō potēs cū magnitudine ſatiſfa
cere cū his ſatiſfacit differētijs. Qꝫ ſi ꝯtinuabitur quaſi vl/
tra poſſe nāe:tūc inceſſanter velocitas deperdet̄: ⁊ frequē f
tia augebit̄. Sed pone ꝙ perſeueret ad vltimū nāe:tūc di/
co ꝙ pulſus fiet formicās ꝑꝑ debilitatē ⁊ fortem frequen/
tiam:⁊ qñ ſic ad extremū perducit̄ tale exercitium ꝓducit
pulſum:tunc ad id qd ſuperflua reſoluentia perducere cō/
ſueuerunt:q2 ad pulſum vermiculoſum q aſſimulat̄ motui
vermis formice minoris. Nā vermiculoſus de quo ſupra
aſſimilat̄ motui vermis magni. de quo dicit. Auic. formi/
cantē vermiculoſo fore minorē. dicūt nōnullis ꝙ ſic ꝓſeuerā
te calore pulſus efficit̄ durus. ꝓpterea q2 exiccatur arte/
ria:modo poſſet hic ſpeculator rimari: qd ex hac inſtr̄i in/
obedientia ſeqtur. Et ſi in medio exercitij pulſus dꝫ eē ma
gis:aut minus magnus:⁊ ita de his conſidera.

¶ Quies autē moderata pulſum efficit fortē:⁊ in ſuis dr̄ijs
mediocrē: qm̄ ſic ex moderata qete fortificat̄ virt⁹:⁊ i cau
ſis eſſentialib⁹ nulla diuerſitas iducit̄. Suꝑflua aūt quies
pulſum efficit puū cū declinatiōe ad tarditatē ⁊ raritatem:
ꝓpea q2 virt⁹ a ſuꝑfluitatib⁹ eā opprimētibus:⁊ ſic nō reſo
lutis debilitat̄ ⁊ calor remittit̄:⁊ ſic nēcītas minuitur ꝙ ſi
multū ſuꝑflua fuerit:⁊ p max' in ꝯſuetis exercitari:tūc pul
ſus erit puus minutus debilis ⁊ frequēs: qm̄ talis qes corpus ad ethicam ꝓducit: vt primi tertia. de exercitio: ⁊ h̄ eſt
pulſus ethicoꝝ:⁊ cauſe eoꝝ ex iam dictis aperte ſunt.

¶ Et qm̄ balneū locū tenet exercitij:imo nōnulli aſſerūt iudiciū balnei eſſe ſicut iudiciū exercitij. hinc in eadem rubrica de eo loquamur ſic. balneū quoqꝫ differenter pulſuȝ variat. nā aliqñ calidū: aliqñ frigidū pulſum immutat: balneuȝ nāqꝫ cū aqua calida ſcꝫ nō termoſum in quo mora ſit tēperata pulſum fortē efficit magnū velocē ſpiſſum ⁊ mollem ſi cū caliditatꝫ ſuperfluitate nō fuerit. Nā ex caliditate moderata ſic nālis calor cōfortatus fortificat̄ ⁊ ꝟtus ⁊ aucta neceſſitate creſcunt dicte dr̄e ⁊ mollicies ꝑ humiditatē: verū ex caliditate ſic aucta virt⁹ incitat̄ ad fortiter pulſanduȝ: ꝓpter qḋ ⁊ pulſus dicet̄ fortis accidentalr̄: vt ſupra de pulſu forti actū eſt. ¶ Si vero ſtatio ſuperflua erit. tūc ſic reſoluto calore debilitat̄ virtus: ⁊ fiet pulſus ꝑuus tardus ⁊ rarus. Qȝ ſi ex ea nō multū debilitat̄: ita vt nō ſuperet̄ virt⁹: tūc fiet pulſus ꝑuus velox ⁊ ſpiſſus. Qȝ ſi ad appropinquationem ſincopis calefactio accidentalis corpus perducet: tunc pulſus ꝓp debilitatē virtutis ꝑuus fiet: tardus ⁊ rarus: ipſo ſic deficiente. Et iam ſepe ex habitis cā manifeſta eſt. ¶ Balneum vero termoſum pulſus duriciem operatur: ⁊ de magnitudine minuit. nā ſiccitate duriciem operat̄: ob quā duriciem inſtr̄m ſit inobediens: quare de magnitudine minuitur: verū credo balnea talia magis ſua caliditate coniuncta ſiccitati illā in pulſu duricié operari: qꝫ eorū ſiccitate: cum caliditas in exiccando qualitas ſit actiuior ⁊ tu conſidera. ¶ Balneū vero aque frigide. vbi frigiditas ad fundum penetrauerit facit pulſum paruū ꝓp debilitateȝ virtutis ad frigiditatem ꝯñtem: tardū ex diminutione neceſſitatis ex caloris extinctione. Qȝ ſi non penetrauerit: imo per antiperiſtaſim calor ſit fortificatus: augmētabit̄ fortitudo: ⁊ creſcit parūper: ⁊ remouebit̄ debilitas ⁊ ſpiſſitudo. Unde Cōſtantinus. Si balneantes ſe in balneo frigido ſunt carnoſi ⁊ mediocriter balneantes in eis fiet pulſus magnus fortis ⁊ velox: quoniaȝ frigiditas ſic tēperata in eis calorem adiuuat: ⁊ virtutē confortat: ⁊ ſi mora non fuerit ſuperflua: aut balneum ſuperflue frigidum in quo calor fugiat ad interiora: quoniam tunc pulſus fiet tardus ⁊ rarus. Qȝ ſi macri fuerint: ⁊ moderate in eo ſteterint ſit pulſus in eis paruus. nā frigiditas balnei cito penetrat propter paucitatem carnis: ⁊ ſic calor extinguitur: ſicqꝫ pulſus durus: arteria ſic a frigiditate conſtricta. Qȝ ſi erit ſuperflue frigidus ſic interioribus a frigiditate percuſſus ꝑuiſſimus fiet durus tardus ⁊ rarus.

¶ De pulſu ex inanitione ⁊ repletione ⁊ coytu. Rubrica. ix.

A Utationem in pulſu: vt cetere res nō nāles repletio ⁊ inanitio faciunt. Unde Gal̄. 18. continentis. Cuȝ ſtōus eſt repletus eleuatio pulſus eſt parua ⁊ tarda: ⁊ eius depreſſio augmentatur: ⁊ hoc ꝓp caliditatem in interioribus occultam. vñ ꝓpter aerem fumoſuȝ plurimū ſic ꝯſtrictum quē natura anhelat expellere: erit depreſſio ſiue ꝯſtrictio pulſus magna. Ex quibus accipitur ꝙ in decrepitis parua eſt depreſſio talis ꝓp ꝑuam in eis caliditatem. ¶ Cōſiliter parua in oibus etatibus cōplexionibus ⁊ tpibus regionibus frigidis. dixit Aron. Stomacho repleto: ⁊ ꝑcuſſio pulſus parua eſt: ⁊ debilis. ⁊ cuius ſtōs eſt vacuus inanitus eſt velox ⁊ fortis: ⁊ cū inanitio ꝓlōgatur eſt debilis. decima vero tertij. de anhelitu q currit curſu pulſus. Jnqt princeps de eo qui ꝓuenit ex repletione cibi: ⁊ ex impregnatione. Eorū anhelitus declinant ad paruitatem: qm̄ velamen coartatur a motu dilatiuo: ⁊ ꝓpterea qȝ minoratur corpus anhelans non eſt excuſatio a velocitate ⁊ frequentia ſi eſt virtus ſufficiens: aut frequentia ſola ſi eſt virtus debilis ſiue debilitata. ¶ Et qm̄ coytus ſub inanitione collocatur dicamus ex eo moderate facto pulſum magnū ⁊ fortē ꝓuenire ſic virtute fortificata. Qȝ ſi imoderat⁹ fuerit pulſum efficit debilem ⁊ paruum. cauſa patet.

¶ De pulſu ex accidentibus anime prouenientē. Rubrica. x.

M Agna eſt mutatio que in pulſu ex accidentibus anime ſit de quibus ⁊ principalioribus mentio ſiet: vt ex his relinqua contingere po⁹ facile intelligant̄. Et ꝑ⁹ de ira mentionem faciam. Jra qdeȝ pulſuȝ magnū velocē ⁊ frequentē inducit ꝓpea ꝙ virtutē ſtimulat: ⁊ ipſam ferocem facit cū aug⁹ neceſſitatis eo ꝙ ira eſt accenſio ſanguinis ⁊ ſpūum circa cor in vindictam faciendam quare ſic ſtimulata pulſum magnificat vt ⁊ neceſſitati plurimuȝ aucte ſatiſfaciat qḋ non ſola magnitudine pōt: quare velocitat ⁊ inſpiſſat. nā ſtatim ſpūs ad extra diffundit̄. vnde arteria potenter dilatat̄: ⁊ ad ſupiora eleuat̄: nō tm̄ ſit diuerſa in ea neceſſario ꝓp paſſionē ꝯtinuari ſꝫm ſilitudinē ⁊ vniformitatē. Qȝ ſi ꝯtingat ei cōmiſceri timorē ꝓp quā qñqꝫ virtus ſuperet: qñqꝫ ſuperet̄: tūc erit diuerſitas in eo fiet pulſus tremulus de quo ſupra. Cōſilr̄ occurrēte verecundia: aut ꝯrietas ex parte intellectus q̇ moderet ire feruorē accidet in pulſu diuerſitas maior: aut minor ſꝫ ꝙ talia minorabunt̄ aut minuentur. ¶ Delicia aūt pulſum facit magnum ⁊ tardus remanet ⁊ rarus. magnuȝ quidē: qm̄ ſic confortata virtus cū ei ſuꝑueniat neceſſitas moderata: cum caliditas in delicia nō furioſe ſed paulatine ꝑ mēbra diffundat̄: pulſum magnificat: qua cū magnitudine ſola ſic moderate augmento neceſſitatis ſatiſfacit: ſicqꝫ in leticia accidit qȝ tm̄ pulſus eſt lentior propter motū ſanguinis a tarditate ⁊ raritate non abſolutus. ¶ Triſtitie pulſus debilis paruus rarus ⁊ tardus exiſtit: debilis quia virtus proſternitur ob retractionem caloris ⁊ eius ſuffocationem: ex qbus etiam ſit pulſus tardus ⁊c̄. ¶ Timor auteȝ qui ſubito aduenit pulſum facit diuerſuȝ velocē ⁊ inordinatū: diuerſuȝ qdē: qȝ ſicut tremulū rebellem nature. Nā velocem ⁊ verius frequentē ſic debilitata virtute: ⁊ iam ad intra circa cor aucta neceſſitate cui virt⁹ oppſſa cū calore ſic ꝯculcato cū magnitudie mīme ſatiſfacere poterit. Timor ꝟo q ꝯſuetus: ⁊ ſic ordinate procedens pulſum mutat ſꝫm motū ſollicitudinis facte. Nā talis ꝑui eſt vigoris: ⁊ paulatim ad intra calor retrahitur. Qȝ ſi ſollicitudo fortior erit: ⁊ pulſus amplius mutabitur.

Capitulum ſeptimum

De pulſibus ex rebus preter naturam ꝓuenientibus continens rubricas. xxxvj.

¶ De pulſu male cōplexionis: male compoſitionis: ⁊ ſolute continuitatis in vniuerſali. Rubrica. i.

R Es preter naturam pulſum mutantes tres ſunt. morbus ſcꝫ cauſa morbi: ⁊ accidens eius: que ſic pulſum mutare ſentiunt: aut earum mala complexione ſimplici: aut māli. aut mala ꝯpōne: aut continnitatis ſolutione: ad que oia virtutis ſeqtur debilitas ob quā ⁊ in pulſu: vt ſupra ſepe grandis accidit mutatio.

¶ Et de his pticularius ꝓſequēs dico primo ꝙ pulſus mutat̄ a cā morbi q̇ eſt primitiua: aut añs: aut ꝯiuncta ſimplex vel mālis. Et iam de pulſus mutatiōe q̇ eſt a cauſis primitiuis: qȝ a reb⁹ nō nālib⁹ in ꝓcedēti caplō actū eſt. Qȝ ſi fuerit mala cōplexio ſimplex ēt de tali ſupra agebat̄ in capitulo cū de pulſu calido ⁊ frigido ſcribebamus. ¶ Mala autē ꝯplō mālis: qȝ humoralis ſubſtātia ſua: aut virtutem ſuffocando: aut grauādo: aut ꝯſtringēdo ſiue fuerit apoſtemās: ſiue non: in pulſu: vt infra: mutationē facit. nam ſuffocādo pulſum diuerſum facit plus ⁊ minus ſꝫm eius maioreȝ aut minorē multitudinē. Suaqꝫ mala q̄litate occulta vel manifeſta virtutē diſſoluendo in pulſu mutationem facit. naȝ ſic diſſoluta virtus pulſum neceſſario paruuȝ facit vt debileȝ vacuū ⁊ ſpiſſum: ⁊ q̄to plus in defectione procedit tanto minorē: ⁊ vſqꝫ ad vermiculoſum. ¶ Mala aūt cōpoſitio vt malus arterie ſitus in pulſu mutationeȝ cauſat: vt ſupra de tactu pulſus. Jtem opilatio fortis ob quā caliditas: ⁊ ſpūs expandi nō pñt. ¶ Conſimuliter ſolutio ꝯtinuatis: vt talis

facta in corde cerebro rč. ꝛ ſi ad malā reducaꝛ complōnē: ꝛ vt de his certior fias exēpla pticularia ponā: ex qbus in oībus ɔſilibus qs pulſus diias in talibus venire debentes facile apprehēdet. Et qm̄ ex vlib⁹ ad pticularia via doctrine eſt pcedendū cū p ea particulariū noticia facilius capiaꝛ hic de differētijs pulſuū in morbis cōibus ɔtingētibus pᵐ duxi agendū eſſe. deīde de pticularibus loqr. Et cū febris dr̄ morbus cōis hinc pmo de pulſib⁹ oīum febriū indifferenter ſic ſuo ageꝛ ordine. nā q notitiā pulſuum febriū habebit facillime notitiā aliaꝝ particulariū egritudinū conſequeꝛ que nō ſunt febres: qm̄ tales in eis mutatiōes in ſuis differētijs ab eiſdē vel ɔſilib⁹ morbis fiāt in qbus pportionabilr̄ accidit ꝛ v̄tutis debilitas inſtrī iobedietie: ac neceſſitatis augmētū vel diminutio: ex qbus trib⁹ in pulſu pncipalr̄ accidit variatio. Nec qs de plīritate capli hui⁹ me mordeat: qm̄ nō niſi neceſſaria ſcribā q in mēte cuiuſqꝫ practicātis velut theſaux in pectore recondita eſſe debent. Et his ſic omiſſis inſtitutum proſequar.

¶ De pulſu febrium putridaꝝ in generali. Rubri. ij.

D Pulſus ſupra putrefactionem humoꝝ: ex quibus varie generanꝛ febres varias hꝫ ſignificatiōes. de qbus in gn̄ali primo. ¶ Eſt itaqꝫ ſignificatio prima pulſus febrium putridaꝝ ppria: ſed non inſepabilis ineq̄litas. vt Gal. ad glauconē pp grauedinē quā mā nāe infert. Eſt tn̄ ſepabile ſignum ſupple ſm ſenſum qn vt haly pōt materia mota pauca ꝛ ſubtilis eē ꝛ mitis: ꝛ paulatine mota: vt ſic nāꝫ non multum grauet: ita vt in pulſu nō appareat diuerſitas ſenſibilis: ꝛ dr̄ ſenſibilis: q: nō fit aliq putrida abſqꝫ aliqua diuerſitate oīno: ſed bn̄ in qua medicus nullā vel qſi nullam pcipit a nāli mutationē. ¶ Scda ſignificatio eſt pulſus ɔctior vn̄ de differentijs ſcdo: pulſus eſt ɔctus ꝛ inequalis: ꝛ eſt ſicut pulſus in pncipijs poriſmoꝝ. ſ. paruus aut ineq̄lis: ꝛ eſt pprium putridaꝝ: q: nulli alteri febri ieſt ꝛ hoc de p ſe. nā de per accidēs: vt qn̄ alteri febri coniungeret ſinthoma aliqd vt dolor ꝛ ſtomachi mordicatio ꝛ hꝫ. que pulſum ɔbere faciunt: etiam alteri febri poſſit euenire. Eſt qdem puus ꝛ ineq̄lis nā ſic virtutem aggrauanter ꝛ eſt ſilr̄ vt onerato ex magno pondere accidit. ꝛ hec in pulſu diuerſitas accidit in augmēto pp mām nō vniformiter eſſe calefactā. Contingit ꝛ diuerſitas hec in ſtatu magis pꝑter cōmotionem v̄tutis ad pugnam: ꝛ ad criſim: ꝛ dr̄ hic pulſus ſubmerſus pfundus vt ſupra. vn̄ Auic. Coartatio pulſus eſt ſubmerſio eius ꝛ puitas diuerſi: in quo accidūt pulſationes magne ꝛ fortes. ſ. alique pauce q pmiſceꝛ percuſſionibus multis debilibus puis: qm̄ v̄tus grauaꝛ a materia morbi cibo vel alia re. virtus. n. aggrauata vniformiter non mouet ꝛ hic pulſus: maxie ſignificat pnᵐ febris. nam cum mā moueꝛ ledens v̄tutem: tunc nā calidum ad locū māe ɔuertit: ꝛ ipm̄ accentrat. vn̄ accidit eius a mā ſuffocatio: q̄re puitas ꝛ ɔctio. Sed q: virtus eq̄lis debilis non eſt ꝛ calor ſic ſuffocatus euētatione indiget quā nā itēdit euentare hinc aliquas pulſationes fortes facit: deinde redit ad peruitatem: q̄re ſic accidit in magnitudine ꝛ puitate diuerſitas ſm ꝙ virt⁹ modo eſt fortis: ꝛ modo nimis aggrauata: ꝛ hoc ſemp equali neceſſitate ſtāte. Et ad hanc diuerſitatē cauſandā ɔcurrūt excreſcētia caloris: ꝛ ipſius ad exteriora reditio: hec nāqꝫ in diuerſa pte pncipij reperiunꝛ ꝛ augmēti. Et ideo tactor diligens ſit. Et ex his colligiꝛ cauſa dicti Auic. de flegmatica. In oī febre in qua eſt frigus. ſ. poſitiuum vel pṫuatiuum ſtringiꝛ pulſus: ꝛ ſubmergiꝛ vel coartatur pp mām opprimentē. Itē minoraꝛ pp diminutionem neceſſitatis ꝛ debilitatē v̄tutis. ¶ Sumiꝛ ꝛ eius ſignificatio 3ᵃ ex pte diuerſitatis ei⁹ in fortitudie ꝛ magnitudie horis expanſiōis caloris: ꝛ in horis poſt alleuiationē virtutis poſt euōnē māe. ¶ Eſt ꝛ q̄rta ſignificatio a mollitie ꝛ duritie eius ſumpta. vn̄ haly in q̄rta pticula. Cum pulſus ē fortis: ꝛ magnus abſqꝫ duritie manifeſtū ſignū eſt ꝙ eſt febris putrida. Et dicit. A. De pprietatib⁹ febris putride non eſt vt fiat pulſus durus: qn̄qꝫ tn̄ pp cauſas facietes pulſuū duritiem q febri ɔiūguneꝛ accidit in eo duritie: ꝛ pifomiter ex oppoſitis cauſis mollities: q reo cū accidit: tūc de ſignificationibus fortibus febris putride eſt: vt Auicē. vt pulſus nō ſit velox atqꝫ fortis. ſ. tūc q̄uis minuaꝛ hoc in tertiana. ſ. pura. nā appet diuerſitas in pnᵒ ꝛ augmēto pp leuitatem māe eius. ¶ Quinta ab eo accipiꝛ ſignificatio ex pte diaꝝ: q accipiunꝛ in diaſtole ꝛ ſiſtole: ꝛ dicit Gal. ſecūdo de differētijs. ꝙ pmū ſignum putridaꝝ eſt: ꝙ velocitas ſiſtole in pulſu eſt manifeſtior q̄ diaſtoles: ꝛ hoc in augmento febris eſt multū apparens: non ſic in pnᵒ: ꝛ vlr̄ in putridis ſiſtole maior. vnde. xv. pulſuum in pnᵒ oīum febriū ex putredine motus ɔſtrictionis eſt valde velox: qd̄ ſignū eſt valde remotū a falſo. Et. 16. ɔtinētie. ſignum qd̄ daꝛ in febribus de pulſu eſt reſtrictio vene: q: reſtrictio fit velocior q: eſt ſignum ve hementis inſtrī: q: ſi non pcipiꝛ reſtrictio arterie. conſidera anhelitū in ſua reſtrictione: ꝛ illa manifeſtabit eā que eſt arterie: qm̄ anhelitus currit curſu pulſus. 2ᵃ tertij: in ſmone vn̄ anhelitus. Et ideo Aui. ſecūda pmi. Pulſus: ꝛ anhelitus cui⁹ ɔſtrictio eſt velox: eſt ſignū pprium febris putride: qm̄ neceſſitas mundificādi maior eſt in ea cuius ɔ̄rium in ethica accidit: ꝛ effimera: quibus maior eſt neceſſitas euentādi. Nota tn̄ ꝙ hic nō eſt ſignū inſepabile: ut ſup: q: mā putrida faciens febrem poſſet eſſe ſubtilis multe inflāmationis ꝛ pauce q̄ntitatis. Item ſi eſſet humor vſtus putridus paucos vapores habens. Eſtqꝫ ſiſtoles in eis nō ſolum velocior: ſed et̄ maior plus irritata v̄tute in ſiſtolando: neqꝫ incōuenit eſſe equales in putrida: qm̄ alr̄ ɔtingit vnaꝫ eſſe maiorē ꝛ aliaꝫ minorē: ſed vbi daꝛ magis ꝛ minus daꝛ eq̄le. Igiꝛ. cōſidera. ¶ Et eſt ſignificatio ſexta a ſubſtantialiter inherentibus ſumpta: vt Gal. allegato cap. Maxima cognitio febris putride eſt caloris eius qualitas nullam. n. hꝫ ſuauē: neqꝫ moderatū: neqꝫ ſilē cū effimeris: ſed mordax quo anxiat: corrodit tactū ſicut fumus oculos ꝛ nares. Un̄ Auic. Et calitas earū eſt mordicatiua: non ſuauis: ſic febris effimera: ꝛ cauſa eſt: qm̄ calitas putrida eſt in ſubiecto magis denſo fundata: ꝛ cum hic eſt intēſior gradus ſm pluriꝛ mum: ꝛ hoc referēdo ad effimerā verā: qm̄ in nō vera poſſet oppoſitū ɔtingere. Sed hic ſpeculator cōſideret: vbi. ſ. effimera foret cāta ex cauſone pororum aduſtione ſolis facta: quo caſu calor febrilis mordacior appareret q̄ in certa putrida: pp vapores colericos motos ꝛ retentos ſub cute mordicantes poſſet dici ꝙ hoc nō contingit inq̄ntum vā eſſet: ſed inq̄ntum eſſet a cā antecedente. Conſidera hoc tamē ſignū eſt magis manifeſtum circa finem augmenti ꝛ ſtatus. Nam ſtatim mordicatio caloris: in his tpibus manui occurrit: ſed in pnᵒ augmenti nō ſic niſi poſtq̄ manus ſuper brachiū pmanſerit: neqꝫ in pnᵒ calor ē ſuffocatus: ꝛ vapores: q: mā eleuanꝛ: ſit et̄ ſupcalefacti ſtant velut ſuffocati: ꝛ paulatine aſcendunt: ſicut paulatine calefiunt. Et ex iſto poteſt ab experto pnᵐ ꝛ pnᵐ augmenti. ex ſolo tactu facile cognoſci finis eius ꝛ ſtat⁹. Nam in pnᵒ p longum tempus calorem talem pcipit: nam ita mordacem in augmento p minus tēpus ꝛ modicū plus mordacē. In ſtatu v̄o mordaciſſimū. vn̄ de diijs ſcdo loquens Gal. de pte ſcda pncipij ait. In inuaſionibus vtiqꝫ poximorū quaſi vtiqꝫ adhuc ꝛ itus ſuffocato calore: ſuffumigantib⁹ tn̄ vel calefacientib⁹ ſupfluitatib⁹ non ɔfeſtim imutantibus manū cognoſcitur accedo caloris: ſed tardantib⁹ calor ex pfundo aſcendit. Et h̄ ɔtinet veritatem in febrib⁹ icipientib⁹ cū frigore. In incipientib⁹ v̄o ſine eo in hac ſcda pte pncipij calor ad tactū māifeſte ſentiꝛ auctus: vltra. ſ. calorē qui prius erat: ꝛ in hac pte pulſus q̄ntum ad diaſtolē eſt puus: q: calor a mā opprimiꝛ: vt ſupra ꝛ eſt velox ꝛ frequēs: q: iam tūc mā eſt putrida: ꝛ corp⁹ factus eſt febriēs. Unde aucta eſt neceſſitas euētādi. Conſilr̄ q̄tū ad

ſiſtolem eſt paruus pp cām dictā velox ⁊ frequēs: q2 aucta eſt neceſſitas mundificandi. ⁊ iō velocitaṫ. ⁊ hoc ē qd voluit Gal. in cōpēdio pulſuū: dum dicit eorum q febrire incipiunt pulſus pri° dio eſt ſubintrās: ⁊ perſecutionē faciēs i vtriſq3 .ſ. in diaſtole ⁊ ſiſtole. nam pſecutio in pulſu: nō eſt aliud q̄3 percuſſionū velocitas ⁊ ſpiſſitudo: in aug° vero pulſus incipit magnificari ⁊ velox fieri: ⁊ calor ad totū corpus expandi: ⁊ continue intendendo pcedit quouſq3 ad ſumum deueniat gradum: qui illi febri pueniṫ: ⁊ tunc augeṫ velocitas ⁊ ſpiſſitudo: ⁊ tunc eſt ſtatus cū icipiūt remitti: hec habeṫ declinatio in qua fortificata virtute pulſus magnificari incipit: ⁊ ſic de cōibus ſiue vlibus ſuccincte ſatis dictum eſt: vt noſtrum exigit ppoſitum. expediti ad particularia proſequamur de pulſu effimerarum initium facientes.

℄ De pulſu effimerarum in vniuerſali. Rubrica. iij.

A Roprium eius ſignum eſt ⁊ inſeparabile magnitudo: ⁊ velocitas diaſtolis ſupra tēperamētū ſenſibiliter auctet ⁊ nō ſiſtolis: q2 quaſi inſenſibiliter augetur ſiſtoles ſupra ſiſtolē nālem: q2 in effimera non eſt magna neceſſitas mundificādi ſicut euentandi: redit ⁊ arteria ceſſante febre ad diſpōnē q ſibi erat in ſanitate: q2 faciliter reſoluitur calor ille. In alijs vo minime: ſed ſemp in ea remanet febris veſtigium: vt in quartana tertiana ⁊c. q2 in eis remanet veſtigiū putredinis: ſicut accidit in cōbuſtione domorum in quaꝝ parietibus poſt extinctionem ignis adhuc remanet calitas: ⁊ in hoc ſigno maxͤ confuſus eſt. Gal. in terapentica ad glaucones 3° caplo. Pulſus in effimera: vt ſcdo febrium Iſa ac nō differt a pulſu ſani: q2 fui ipſius ſani. ſ. nō multū: q2 paruṁ pmutaṫ ab eo: qd erat in ſanitate. Eſt tamē ſpiſſus reſpectu eius ⁊ velox. Et dicit Auic. q eſt magn° ⁊ fortis: nō qdē abſolute: ſed cōpatione aliarū febriū. Un ſcito q ⁊ ſi in effimera virtus ſit fortior q̄3 in putrida ceteris parib° ītñ nō facit pulſum ita fortem: vt in putrida: q2 in effimera pua eſt neceſſitas reſpectu putride: quare nō ſic irritatur virtus ad magnificādum ⁊ fortificandū pulſum: pp qd qdā dicūt q in effimera virtus eſt fortis abſolute ⁊ vo eſed in putrida ficte. ℄ Nota tñ q ex cā certa vel tolerantia famis in effimera pulſus poteſt fieri debilior q̄3 i putrida. Qz

B ſi ptingat hoc nō eſt attribuēdū effimere per ſe: ſed p accñs. ℄ Eſt ēt in effimera pulſus equalis nō multū diuerſus. qm̄ nō adeſt mā. virtutē aggrauās: ⁊ iō moto tpe pmanet talis: aut modicū variatur: ⁊ ſi qua inequalitas apparet nō multum perdurat: ⁊ eſt ordinatus. Un 5° Epidimiarū. in effimera pulſus eſt ſimplex non valde inequalis nō feruidus: nec difficilis. nō. n. eſt durus: ſed declinans ad leuitatem mediocrem: ⁊ intelligātur hec: vt ſupra inq̄ttū febris effimera nō ex alia cā piūta ei hec variari ptingit. Et iō dixit Auic. q diuerſitas in pulſu in effimera eſt: pp cām antecedentem .i. preexiſtentē: aut ppcām vicinantē. i. ſimul vel ppe cum effimera cauſante venientē. Et in effimera vapor eius non eſt corruptus: ſed bonus non abſolute: q2 ois vapor putridus febre faciens eſt malus ⁊ corruptus: ſed hic dī cōpatione vaporis putride. Et ex his ſequiṫ q argm: hoc nō valet.

C eſt pulſus bonus: ⁊ vrina bona: ergo eſt effimera: pz pter cās q̄ cū ea piūgi pñt. Et fallit hoc argm: maxime in peſtilētiali: ⁊ tu pſidera. qm̄ Auic. inqt. Et ſcias penitus q quotieſcunq3 vrina ⁊ pulſus ſunt boni ſignificant q febris eſt effimera: ſed ſi addiṫ: ⁊ cū ea ſunt ſigna alia ſignificantia effimeram cū priuatione ſignoꝝ ſignificantium aliquam ex alijs febribus. nā hi nō ſunt effectus adequati ipſum pcomitantes Qz ſi hoc in loco adduciṫ Ariſtoteles 3° phyſi. ⁊ Meſue de pſolatione medicinarum primo: ad cuius eſſe ſeqtur oppoᵐ. dōm q intelligūtur de cauſis ⁊ effectibus adequatis. Accidit autē vt pulſus q̄nq3 a pſueto mutat° nō cōprehendatur: quare aubelitū cōſidera: qui per viſum ſic tibi manifeſtabitur: qm̄ currit curſu pulſus vt ſupra.

℄ De pulſu ſanguinearum. Rubrica. iiij.

Ulſus in ſinocha eſt magnus velox frequens plenus mollis ſiue leuis: ⁊ D addit Ferrarius latus: magnus qdem pp fortitudinem virtutis non ita a ſanguine: vt ab alijs hūoribus opprimiṫ: pp amicitiam inter ſe maiorē. vñ cū aucta ſit neceſſitas magnifica tur: ſic ſtāte v̓ute fortī: ⁊ obedientia inſtri ⁊ ex eadē cā: q2 pp augm neceſſitatis ſit velox ⁊ frequēs: cū ſola magnitudine neceſſitati aucte ſatiſfacere nō pōt. plenus aūt ppm ultitudinē ſanguinis in arteria exñtis: mollis vo ſiue leuis pp hūiditatē remolientem arteriā: ⁊ latus pp extēſionem ⁊ diſpiōnē hūiditatis. q̄ latitudinem cauſat: vt ſupra de lato. Eſtq3 diuerſus pp aggrauationē v̓tutis a multitudine māe: nō tñ eſt in eo multa diuerſitas: ⁊ multo minor: ⁊ ſilr velocitas q̄3 in cauſone in q̄ v̓t° eſt debilis pp reſolōnē: ⁊ in eo eſt maior malicia: ⁊ iſta duo pl° faciunt ad diuerſitatē ⁊ velocitatē pulſus cāndā q̄3 multitudo: ⁊ pſideret ſpeculator. Pulſus autē ſinochi ſiue feb. ſanguinee cum putredine eſt minor velocior ⁊ ſpiſſior q̄3 i ſinocha: l3 abſolute ſit magn° qm̄ magna eſt neceſſitas i eo: ⁊ minor pp maliciā ſanguinis v̓tutē amplius debilitantis ⁊ 9° terrapeū. q in his febrib° eſt maxim° ⁊ eq̄lis ⁊ vehemēs ⁊ pſiſtētia arterie: nec dura: nec mollis vltra illud qd ſcdm nāuī: in tñ tñ velocitas ⁊ ſpiſſitudo puenit q̄ttū magis ipſa feb. deuenit: ita vt he dīe in ambabus his febribus ppoꝛtionabilr eq̄lr augenṫ. dixit tñ q in ſinocho pulſus ab eq̄litate ⁊ ſtabilitate egrediṫ. ℄ Sz Aui. de feb. ſang. inqt. Pſm impſſiōis inflatiue eſt ppe cor. ergo in inflatiua dz eē maior ineq̄litas. Conſideret ſpeculator aduertēdo ad cās i eq̄litatis. de qbus ſupra. ℄ Et dixit Haly de pulſu ſinochi. pulſus eſt nimiū diuerſus. Un diatic° pulſus eſt diuerſus: q2 pſtringit ſuū mains ē: ⁊ ſepius. i. velocius q̄3 eius dilatari: pp feſtināntiā nāe in expellēdo putrefactionē: veꝝ niſi tactor foret in his expertus has dīas nō hñ diſcerneret. ⁊ ideo opz vt ad alia ppinqua pſiderationes faciat: vt ad ea que a ſubſtātialr inherentib° ſumunṫ. Un Auic. Calitas huiꝰ febris eſt plurima pp humiditatē vaporoſam lachrymalē. i. nō exiccātem neq3 aſperā: vt in cauſonide ⁊ tertiana fortis: ſed eſt mitis ⁊ ſilr is equali ⁊ pue mordicationis. Un Serapio. eſt filla caliditati feb. effimere: ⁊ Aui. hoc pfirmat maxime de ei° principio. nō. n. in ea ſentitur mordicatio q ⁊ in ceteris febribus putredinalibus. In ſinocho aūt non eſt ita mitis. ſed aliqualr acuta. minus tñ q̄3 in ſinocha. vñ in ſinocho accidētia ſunt fortiora ſiue vehementiora: non tñ oia vt grauitas capitis apparitio lāpadaꝝ: ⁊ hō q̄ vehementiora ſunt in ſinocho. ℄ Et de ſpēbus pſequens: dico q in omotena q̄ eſt ceteris periculoſior: vt dixit paſſionarius pulſus ſunt fortiores ſpiſſiores q̄3 in alijs: ⁊ magis diuerſi inueniuntur: pp virtutem eſſe magis debilitatam: qm̄ febris illa eſt tota ſtatus. ⁊ iō vt tante neceſſitati ſiccuratur: opz vt ſibi cū ſpiſſitudine auxiliet. Aaron aūt dixit q omotenus eſt media inter augmaſticā ⁊ epimaſticā: ⁊ ita Auicē. ⁊ hoc ex pte piculoſitatis ⁊ accidentiū. ⁊ iō credo q pulſus ex pte dīaꝝ ſuaꝝ eſt medi°: nam in augmaſtico velocior ſpiſſior ⁊ minor. In paugmaſtico: q2 epimaſtico maior ⁊ minus velox. i. in omotena medius. ⁊ tu ex his cōſidera. nam he ſunt dīe q̄ ab experto cognoſci pñt: ⁊ non a docto tantum.

℄ De pulſu colericarum in generali. Rubrica. v.

Pulſus in principio incipiēte eſt paruus pfundus rarus ⁊ debilis Auerroys. 4. colliget: qm̄ caliditas non adhuc expanditur ſupra corpus immo coartatur ⁊ obruitur calor ab humore putrido. Sed paruum tempus poſt: q2 poſt medium principij in magnum mutaṫ: quoniā virtus nōdū facta eſt debilis: ⁊ colra eſt humor leuis nō grauās eam: ideo remanet fortis: ⁊ qm̄ magna eſt neceſſitas refrigerandi: hunc pulſum ſic magnificat velocitat ⁊ frequentat: plus tamen ppoꝛtionabilr ma

gnificat: verũ accidit in ea diuerſitas: ⁊ maior in pͥn° ꝙ̃ in
aug°: ⁊ maior i aug° ꝙ̃ in ſtatu: ⁊ in ſtatu ꝙ̃ in declinatio
ne: vt voluit Gal. 2° de differ. feb. cui ꝯdicere vr. A. de ſignis
colicarũ. Inqt. pulſus eius non eſt eq̃lis ꝯſtrictiõis ⁊ decli-
nationis: qm̃ hũor debilitat eã. ſ. virtutẽ. ſ. p viã aggrauatio
nis: ⁊ addit diuerſitatẽ apud ſtatũ: ita ꝙ in ſtatu maior vr
eſſe diuerſitas: ⁊ p Gal. vr eſſe rõ: qm̃ in pͥn° mã magis gra
uat virtutẽ: ⁊ in eo calor nãlis plus ſuffocaᵗ ſub hũore. Vñ
eo tpe ꝙ̃ñ intranſpiratᵒ ſtat: vñ ſic pulſus eo tpe puificaᵗ: ⁊
deficit ⁊ fit rarᵒ: vt dicit haly. Sꝫ ꝙ̃to magis verſus ſtatũ
g pcediᵗ minᵒ ſuffocaᵗ: ꝙ̃ p tũc vr ꝙ nã minus grauari dẽat:
⁊ ex ꝯñti diuerſitas minorabitur. ¶ Huic argᵒ plures pñt
dari rñſiões: ſed vnã tm̃ h ſubſcribaꝫ alias ſpeculatoribus
relinquẽs. dõm ꝙ̃ ꝙ diuerſitas cãta p actionẽ mãe in nãm
grauãdo eã in ſtatu eſt minor: ꝙ̃ in pͥncipio ⁊ ꝙ̃ in aug°: vt
Gal. ſed diuerſitas cãta p viã reſolõnis virtutis eſt maior
in ſtatu: ꝙ̃ in pͥn° dicit Aui. ⁊ cõiter ꝙ ꝙ̃uis in declinatione
vtᵒ ſit reſoluta magis ꝙ̃ in ſtatu: nõ tñ in ea eſt diuerſitas
maior: qꝛ nõ eſt ꝯiũcta tãto calori ſiue intẽſo vt in ſtatu trã-
ſeat hec p nũc. ⁊ h vbi declinatio ſit ad bonũ: ſecᵒ ſi ad ma
lum. ¶ In colica aũt ẽ in pulſu diuerſitas: vt in alijs hũori-
bᵒ putridis: rõne ꝙ̃ febris putredinalis: tñ vt Auicẽ. eſt hec
diuerſitas minor: qm̃ colĩa ẽ hũor leuis: nõ tm̃ grauãs virtu
tẽ ꝙ̃tũ ſtã ⁊ melis: ⁊ hoc dico merito ſui. nã ꝯtigeret: vt ſe
cuꝫ ꝯiũgereᵗ dolor. ⁊ tũc in pulſu fieret diuerſitas magna.
Et dicit Aui. pulſus in tertiana eſt fortior ꝙ̃ in alijs febri-
bus putridis: ⁊ eſt velox rarus ⁊ frequẽs. Et Gal. ad glau-
conem. Tertiana pulſus magnos facit fortes ⁊ veloces: ⁊
ſpiſſos abſqꝫ q̃libet ineq̃litate p̃ter febrilẽ: ⁊ ex h dcõ. Aui.
hic põt colligi ꝙ fortitudo pulſus hꝫ attẽdi penes fortem
impſſionẽ arterie in digitũ: qm̃ pulſus in ſanguinea inflati-
ua vr eſſe fortior ⁊c. ꝯſidera. Et differt h pulſus a pulſu ſtã
tice p ordinationẽ ⁊ ineq̃litatẽ: ꝙ̃ nõ ſunt in pulſu ſtãtice: de
h quo ĩfra. ¶ Quereret qs fortaſſe. Nũqd pulſus tertiane ſit
maior ꝙ̃ ſanguinee ẽt a putredine. Exiſtimo dõꝫ ꝙ minor
eſt ꝙ̃ ſanguinee pp virtutẽ a ſanguine minᵒ debilitari: ⁊ pp
inſtrĩ obediẽtia maiorẽ in ea: verũ velocior ⁊ ſpiſſior eſt: ⁊ in
tertiana cũ neceſſe ſit per has drĩas neceſſitati aucte ſatiſfa
cere: qd̃ magnitudine ſufficiẽti nõ põt. Sꝫ nullus has drĩas
ſic ſolo tactu arterie cõprehẽdet: niſi q pluries exptus fue-
rit. Et iõ pp iuuenes opꝫ vt ad alia ſigna tranſeaᵗ. Et ſignũ
ſumptũ a ſbalr inherẽtibus eſt cũ his multũ declarãs. Vñ
Gal. 2° de drĩjs diſtinguẽs: inter calorẽ tertiane ⁊ cauſoni-
dis inqt: qñ ponis manum tuã ſup corpus patiẽtis. ſ. tertia-
nã: obuiat tibi cuꝫ ipm tãgis calitas mute acuitatis: qꝛ ipſa
eleuaᵗ cũ vapore. deinde ipſa nõ moraᵗ. qꝛ debilitaᵗ ⁊ mu
tat ipſum manus tua: ⁊ nõ ſicut calitas adurẽtis feb. mali-
gne. Nã in illa febre cũ ponis manũ tuã ſupra corpus: tũc
ꝙ̃to plus moraᵗ ſup ipſuꝫ eſt acutior: ⁊ magis ledẽs malũ
⁊ malignior. Vñ Aui. Tertiane caliditas ſaluior eſt calitate
cauſonis in qua ꝙ̃to plus corpus tãgiᵗ: nõ addiᵗ inflãma-
tio. imo qñqꝫ minuiᵗ: ſed in cauſonide addiᵗ: qm̃ caliditas
cauſonis eſt in iterioribᵒ magis: ⁊ eſt multoꝝ vapoꝝ: quos
manᵒ rephmere nõ põt: ⁊ calor tertiane ẽ in exterioribᵒ ma-
gis. Et in ſũma calitas tertiane ẽ acuta ⁊ mordax ⁊ edax: q̃
res in ſanguinea ſic nõ repiᵗ. Et 2° de drĩjs feb. febris fcã a
colĩa gñata a ſanguine p ꝯuerſionẽ ipſius in colerã differt a
malignitate mioꝝ febris facte a colera alia: qꝛ febris facta
a colĩa ex ſanguine gñata ſapit nãm ſanguinis: ⁊ ideo mitis
dato ꝙ ad tactũ calor appeat multus in ꝙ̃titate: qꝛ multũ
extra euaporat: tñ calitas eſt mitis: qꝛ anxietas calitatis in
manu tãgẽtis nõ eſt a multitudine eius qd̃ euaporat: ſed ex
acredine eius qualis eſt acredo colore.

¶ De pulſu tertiane pure. Rubrica. vj.

i Dixit Gal. lcõo de criſi. Pulſus tertiane
pure: lꝫ ſint in pͥncipio cuꝫ di
ſpoſitione paruitatis raritatis tarditatis dimi-
nute ſunt: ſed tarditas in tertiana eſt ſm ꝓpinquitatẽ diſpõ
nis ſm quam eſt vnuſqſqꝫ hominũ cũ eſt ſꝫ nãꝫ: ⁊ inueniᵗ
in ea pulſus eq̃lis ⁊ ordinatus ſm pſcrutationẽ: ⁊ illud eſt
qꝛ nõ inuenis in eo diuerſitatẽ: neqꝫ in pulſu vno ſuũ motũ
ex motibᵒ venaꝝ: neqꝫ in eo ꝙ eſt inter motᵒ eius. i. in qete
ꝙ̃uis hec eq̃litas raro accidat in febre putrida: imo ſepe ac
cidit vt fiat inordinatᵒ ⁊ diuerſus ⁊ ineq̃lis. Naꝫ forſitan in
ueniᵗ diuerſitas in pᵒ tertiane pure: niſi in paucilſimᵒ eaꝝ.
põt. n. tertiana pura fieri de cã leui ⁊ pura colera ⁊ pauca
ꝙ diuerſitas in pulſu in ea non erit ad ſenſum notablr ap-
parens: ⁊ ſubdit. In aug° velocitas eſt equalis non interſe
cta ⁊ puenit ad magnitudinẽ etiã ad vehementiã notablr.
⁊ ſilr puenit ad frequẽtiaꝫ. Et tandẽ dixit ꝙ pulſus ſit in ea
ſilis ei q eſt pulſus ſani in diſpõne exercitij: aut qñ ingredi-
tur balneũ: nã cũ pᵐ fuerit equalis cuꝫ ſit magis fortis ve-
lox: ⁊ frequens ſiue ingens vehemens ſitus ⁊ creber: ita ꝙ
pulſus eius ſit fortis pp fortẽ pcuſſionẽ: vt vr hic in vere. ⁊
ideo de fortitudine ꝯſidera. de qua ſepe ſupra.

¶ De pulſu tertiane non pure. Rubrica. vij.

Et Auicenna de pulſu non pure dixit
ꝙ eſt diuerſus magis pro k
pter diuerſitatẽ ꝓceſſus caloris ex pte diuerſita
tis mãe. Vñ aliqñ eſt maior aliqñ minor. Et in
fortitudine magⁿᵉ ⁊ velocitate: ⁊ frequentia eſt
infra pulſum tertiane pure: qꝛ eſt minus fortis ⁊ magnus.

¶ De pulſu tertiane ex ingroſſatione colere facte per adu-
ſtionem. Rubrica. viij.

Pulſus hic aſſimilaᵗ pulſui pure. Naꝫ per l
aduſtionẽ colera vehementem re-
cipit caliditatem ⁊ eſt parũper diuerſus pp par
uam mãe diuerſitateꝫ: non ita fortis. qm̃ ex ea
plus virtus p reſolõnẽ debilitata eſt. Eſtqꝫ du-
rus ꝓpter ſiccitatẽ multã humoris arteriã exiccãtis.

¶ De pulſu praſſine ꝙ̃ p aduſtionẽ vitelline ſit. Rubrica. ix.

Dicendum ꝙ pulſus eſt difficilis ⁊ valde
diuerſus ⁊ paruus ⁊ praue al m
terationis. i. multũ inordinatus: ⁊ hoc propter
maliciam humoris: a quo virtus multum debili
tatur: ⁊ teritur natura in ea febre praua eueniũt
accidẽtia. Vñ ſepe venit finis iſtius ad magnũ piculũ ⁊ pau
ci ſunt q ab hac egritudine euadãt: ⁊ ſi euaſerint erit opus
multũ ſtudiũ ⁊ egritudinis ꝓlongationem: ⁊ poſſibile erit
permanere: ⁊ praua accĩtia lõgo tpe. Cõſideret itaqꝫ medi
cus q oĩ die dicit hec febris eſt a colera praſſina: certe mul-
ti ſic decipiuntur: vt in opere noſtro magno diximus.

¶ De pulſu tertiane ex admixtione colere mixtio-
ne non vnita. Rubrica. x.

Pulſus eſt magnus diuerſus magnus velox n
frequens. Magnus quidem ꝓpter
auctã neceſſitatem: diuerſus ꝓpter inequalita-
tem materie: ꝙ̃ inequaliter calefit: ⁊ ſic inequalẽ
facit neceſſitatem minus velox: ⁊ frequens pro
pter minorẽ neceſſitatem ꝙ̃ in pura.

¶ De pulſu tertiane note: quia a colera citrina
procedente. Rubrica. xj.

Dixit Ferrarius pulſus eſt velox: ſed non ita
vt in pura.

¶ De pulſu tertiane note: qꝛ a colera ꝓueniente
vitellina: ⁊ eſt maioris fame. Rubrica. xij.

Pulſus eſt ſimilis ei q eſt a citrina tantuꝫ in
ſuis drĩjs ab eo diſtãs: ꝙ̃tum colera
ipſa a colera citrina: ⁊ cum parua ſit drĩa inter
caliditatem vnius ⁊ alterius: h neceſſitas poſita o
ab vna nõ multum ſuperat neceſſitatẽ alterius.
quare rõne huius nõ differt pulſus vnius in magnitudine
a pulſu alterius verũ potentius ad calefaciendũ eſſe vr ca-
lidũ vitelline: cũ in ſubiecto ſit deñori. ⁊ ex hoc vr pulſuꝫ in

ea plus debere magnificari. ex parte alia virt⁹ ex vitellina
plus grauat: q̄re debilior erit: itaq₃ oibus ſic ↄpēſatis pua
eſt i eis dr̄ia: eſt tm̄ in vtraq₃ pulſus magn⁹ velox ⁊ freqns:
⁊ de pulſu tertiane ex admixtiōe nō vnita dictum eſt.

¶ De pulſu continue tertiane. Rubrica. xiij.

A Pulſus in tali ſilis eſt ei que eſt periodica
pura vel non pura: et ſm diſpōnem
humoris febrē faciētis. Vn̄ hic nota dcā Galie-
ni ſcdo de dr̄ijs. q̄ magna cognitio humoris fa-
cientis febrem habet ex qualitate ⁊ q̄ntitate ca-
liditatis febrilis eius: ita q̄ tactus multum iuuat: etiam in
cognitione pulſus: ⁊ tu in tangendo. conſidera.

¶ De pulſu cauſonidis. Rubrica. xiiij.

B Auctores tanq̄₃ notum reliquerunt: q̄
pulſus cauſonidis eſt velocior
⁊ frequentior q̄₃ in tertiana cōtinua. Unde Gor
donius. pulſus ē velociſſimus. ⁊ Gilb. addit ma-
gnus velox ⁊ frequens. Nam in cauſonide ma-
gna eſt neceſſitas euentandi: ⁊ magna expellendi ratione fi-
tus mãe. ⁊ dn̄r ↄcedendum q̄ ratione huius plus velocita
tur: dato q̄ ſit ex flāte ſalſo q̄₃ in tertiana pura. Et propter
hoc fortaſſe dixit Gordonius. pulſus eſt velociſſimus. Na₃
calitas regionis cordis incendiū valde augmētat: mã. n. exi
ſtente in epate vel ſtō incendium forte ſit fortius in pulmo-
ne: ⁊ fortiſſimum ſi circa cor extiterit.

¶ De pulſu flaticarū febriū in generali. Rubrica. xv.

C Dixit Gal. 2° de dr̄ijs. hec feb. inequales
⁊ amplius debiles ⁊ paruos
operatur pulſus in inuaſionibus. i. principijs pa
roxiſmoꝝ: ⁊ in inceptis aſcenſionum: q̄r in prin-
cipio augmēti. Et eſt inequalitas ꝑpterea q̄ mã
v̄tutē grauat: ⁊ debilitas ꝑpter virtutis ībecillitatē: ⁊ par-
uitas ꝑpter frigiditatē flātis neceſſitatē remittētē: ⁊ dicit in
principijs aſcenſionum: q̄r in pn̄°: ⁊ q̄m̄ in alijs putridis in
pn̄° augmenti pulſus magnificat manifeſte ⁊ in hac nō. ⁊ iō
p hoc ab alijs oibus differt. Et dato q̄ he dr̄ie repiantur in
pn̄° paroxiſmi tertiāe: tm̄ ſunt minores in ea: ⁊ cito tranſeūt:
q̄ res in flatica magis tranſeunt ad aug^m incluſiue. Et non
reperit in hac febre velocitas in aug°: ⁊ fortitudo: q̄ repe-
riuntur in tertiana et ſm ſinē declinatiōis ſupple medium
in alijs tēporib⁹. Et p̄mo ad glauconē. Fortiores ſunt hi q
amphimerinis eis q in tertianis tantum: q̄₃tū his illi qui in
quartanis. In tarditate v̄o eodē mō ſe hn̄t in vtriſq₃. Sunt
tm̄ minores in quartana: q̄m̄ hūor flaticus non tm̄ diſſoluit
virtutē cū frigiditate ſua: q̄₃tu₃ humor melicus pp ipm̄ eſſe
virtuti magis rebelle₃. Sed vt Almanſor pulſus flatice eſt
minus velox: ⁊ min⁹ ſpiſſus q̄₃ tertiane: et eſt minor pp fla
ſua frigiditate debilitans v̄tutē ⁊ multitudinē mãe: ⁊ q̄lita-
te ſua ipſam diſſoluens ⁊ anguſtiās. Vn̄ multū diuerſificat:
⁊ ei⁹ ſpiſſitudo ſit vt magnitudinē recupet. Eſt ḡ ſummatiꝫ
pulſus h̄ paru⁹ diuerſus debilis ⁊ velox: ⁊ ſpiſſus: ⁊ mollis
rōne mãe hūide peccātis ⁊ remolliētis arteriā ſuo vapore.
Aui. v̄o de hoc pulſu loquens inqt. Pulſus eſt paru⁹ ſub-
merſus ſiue depoſitus debilis ⁊ rarus in primis. i. in p̄nci-
pio poxiſmi. Eſt qdē ſubmerſus ꝑpter ſuffocationē caloris
a frigiditate viſcoſitate: ⁊ multitudine mãe. rarus pp frigidi
tatē: vt ſup̄: ⁊ ſit frequēs in fine. i. in ꝓceſſu pp expāſionē fri
giditatis. Nā ſit vehemēter frequēs in ꝓceſſu. nō tm̄ pu⁹ ni
ſi in pn̄°: ⁊ vehemētia ſpiſſitudinis ē ꝑpter puitatē eius: nā
ei⁹ pulſus ē minor pulſu tertiane ⁊ q̄rtane: ⁊ p ↄn̄s frequē-
tior. ¶ Q₃ aūt minor q̄rtane dubiū v₃: nā ſcdo de criſi inqt.
Pulſum ponit q̄rtana feb. in pn̄° poxiſmi in diſpōne parui-
tatis: quā nō ſeqtur alia egritudo p̄ter ipſam: ita q̄ imagina
beris pulſum eſſe ſtrictum: ligatum ad interiora retractū:
neq₃ et eleuari: ⁊ non elongabit in hoc a diſpōne nāli elon
gatione vehementi: ita q̄ reddit pulſum patientis iuuenis
ſimilē pulſui eius qui eſt in fine ⁊ vltimo ſenectutis: ⁊ ibidē
dicit q̄ non pōt diſcernere inter tertianā ⁊ quartana₃ eo q̄
per pulſu₃ in p̄mo die nō eſt medicine artis in aliquo ꝑpter
ipm̄ eſſe ſic manifeſtū. Vn̄ et dixit allegato loco. Si cogno-
uiſti pulſum patiētis in ſanitate ſua: nō indiges in ſignatio
q̄rtane ſignificatione alia oino. Et 4^c colliget de q̄rtana eſt D
puior pulſus q̄₃ ſit in flatica. ¶ Oppo^m ſcripſerūt Serapio
haly ⁊ Aui. ¶ Dō₃: q̄ pulſus in flatica ⁊ quartana ad ma-
gnam peruenit puitatē: ⁊ qn̄q₃ eſt tanta vt heſitare faciat ſa
pientes: q̄ ſit maior. ve₃ in quotidiana vera de flāte natura
li pulſus eſt minor q̄₃ in quartana: ceteris ſemp parib⁹ ſer-
uatis. nā flā eſt frigidus melica: ⁊ ceteris paribus cōſueuit
ſemper aut q̄ſi ſemper cū maiori multitudie mãe moueri:
⁊ cū hoc tm̄ ſtat q̄ in aliqua flatica: vt de flāte dulci: aut ſal-
ſo: nō multu₃ putrefacto pulſus ſit maior. In ſumma tenē-
dū q̄ ceteris paribus min⁹ eſt in flatica: ⁊ q̄ auctores hi ꝓ-
ceſſerunt cū vario iudicio: qdā oppoſitū crediderūt q̄ ſicci- C
tas humoris ita indiſponat arteria₃: vt cū frigiditate ſua ſic
melia pulſum plus paruificet. qdā ↄriū ꝑpter rōnes dictas
de flegmatica pulſus intenſiue eſt minor: ⁊ tu hec cōſidera.
¶ Et reſtat vt q̄cq̄₃ dicamus de raritate eius: ⁊ ne in diſce-
ptationibus ſtetur. Dōm ꝓ nūc q̄ textus Aui. cōiter reper
tus eſt corruptus: ⁊ d₃ eſſe ſilis textui haly: qui nō expreſſit
de tertiana: ſ₃ ſolū de quartana. Vn̄ lr̄a Aui. ſic d₃ incohoa-
ri: q̄ frequētia ⁊ paruitas flātice vehementior eſt q̄₃ puitas
⁊ frequētia quartane: ⁊ puitas flātice vehemētior eſt q̄₃ p-
uitas tertiane: ⁊ non tangit in his frequentiā. Sunt alij alr
dicētes quos ꝓ nūc expoſitoribus relinquo. De hoc pulſu
dixit zoar. Pulſus in pn̄° debilis eſt ⁊ occult⁹ pp forte con-
ſtrictione₃ arteriaꝝ. In ſtatu v̄o debilis eſt pu⁹ ⁊ gracilis
pp puitatē caloris: ⁊ de ipſo pulſu tandē dixit Aui. q̄ cogni
tiōes pulſus ſupra febrē flāticā: ſunt ex debilioib⁹ cogni-
tionibus. per pulſum. n. difficillime iudicat ſup eā. Iō ſcdo
de criſi ſcribit: q̄ ad cognoſcenda₃ hanc febrem op₃ cogno
ſcere pulſum patiētis ſani. ¶ Et de hoc pulſu me expediēs
dico cū Gerardo ſuper viatico. In hac febre pulſus ſit mol
lis ab humore: ⁊ latus propter deſcenſione₃ a multitudine
mãe: ⁊ tardus propter caloris puitatē: ⁊ diuerſus in forti-
tudine ⁊ debilitate: q̄r nā aliqn̄ dn̄at mãe: ⁊ tunc eſt fortior
aliqn̄ ecōtra: q̄r ſub mã grauat: ⁊ tunc eſt debilior: ⁊ ali⁹ ad-
dit q̄ ē abſq₃ ordine in ſua diuerſitate: ⁊ eſt rarior ⁊ minor
pulſu tertiane ⁊ q̄rtane in quolibet quatuor tēpoꝝ eius.
¶ Poſtremo ſcito q̄ Gal. in terapeutica ad glauconem. ſcri-
pſit q̄ pulſus quartane tanto eſt minor pulſu flegmatice: ⁊
quāto pulſus flegmatice: ē rarior pulſus tertiane. hoc autē
inuenire per tactum eſt difficile: l₃ dicat in libro dr̄iaꝝ pul-
ſus has dr̄ias per tactu₃ cōprehendi poſſe.

¶ De pulſu flātice ex flegmate naturali. Rubrica. xvj.

Pulſus eſt paruus cum velocitate ⁊ ſpiſſi-
tudine ⁊ mollicie arterie ⁊ manife- E
ſta diuerſitate: ⁊ velocitas eius eſt parua: ⁊ ho-
ru₃ oium effectuū cãe ex predictis liq̄de hn̄tur.
¶ De pulſu quotidiane. Iam dictum eſt.

¶ De pulſu flātice de flegmate ſalſo. Rubrica. xvij.

Pulſus eſt velocior ⁊ ſpiſſior: q̄₃ in quoti-
diana: ⁊ in ea que ē ex flegmate dul F
ci propter humorem eſſe calidiorem: ⁊ ponere
maiorem neceſſitatem. Vn̄ Rogerius. Pulſus
eſt maior velocior ⁊ frequētior q̄₃ in alijs ⁊ mi-
nus mollis: ⁊ loq̄tur de quotidiana ex flegmate ſalſo.

¶ De pulſu flātice de flāte vitreo ⁊ acetoſo. Rub. xviij.

Quoniam flegma vitreū eſt multe frigidi
tatis: ⁊ multum virtutem op- G
primēs ex parte vtriuſq₃. hinc pulſus ſunt par
ui ⁊ minores q̄₃ ex flāte dulci ⁊ naturali. Item
⁊ velocitas parua propter frigiditatem non po
nentem magnam neceſſitatem: ⁊ ex conſequenti nō eſt par
ua ſpiſſitudo: ⁊ pariformiter dicatur de pulſu flegmatico

ex flegmate aceroſo. Unde Auic. in ea cuius cā eſt flegma vitreum vel acetoſum frigus multiplicatur valde: ⁊ rigor. i. horripilatio: ⁊ eſt frigiditas ei⁹ ꝓpter frigiditatē hoꝝ flātū multū maior: eſt tñ in vitreo dixit Serap. ſuper viatico. pulſus in pñ° debilis ⁊ occultus ꝓpter fortē ꝯſtrictionē arteriarum. Jn ſtatu x̄o debilis eſt paru⁹ ⁊ gracilis ꝓpter paruitatem caloris. Nam q̄to flā eſt frigidius tanto facit pulſum minorē ⁊ debiliorē ⁊ tardiorē in pncipio acceſſionis.

¶ Poſtremo ſcito: vt Gal. in cōgregatiōibus. ſpiſſitudo pulſus venit ex paruitate multa: paruitas quoq3 ex grauedine v̄tutis ꝓpter hūoris multitudinē: vt qd̄ deficit in magnitudine: reddat in ſpiſſitudine: ⁊ per hoc ſic cōprehendes pulſum in lipparia ⁊ empiala: de quo infra.

¶ De pulſu feb. flātice ꝯtinue ⁊ latice. Rubrica. xix.

D Dicatur pro eius pulſu ꝙ eius pulſus eſt ſimilis pulſui periodice continue ſimilis in ſpecie: vel ſibi proportionabilis: ſicut ⁊ alia ſigna earum ſunt ſimilia: verum in continua calor ſemper eſt additus ſupra calorem periodice ſibi proportionabilis in materia: ⁊ propter hoc pulſus aliquantulum variatur a pulſu interpolate: vt q2 maior eſt neceſſitas euentandi: pulſus non erit ita paruus vt in periodica: ⁊ ſic de alijs differentijs. Similiter dicito de pulſu latice: de cuius ſignis dicit Aui. ſunt ſicut reliqua ſigna flegmatice preter eradicationem.

¶ De pulſu empiale. Rubrica. xx.

I Pulſus vt Serapio eſt groſſus. i. plenus ⁊ ſeparatus. i. rarus in comparatiōe aliarum flāticarum: in ſe tñ velox: ⁊ frequens reſpectu eius: qd̄ erat in ſanitate: ⁊ haru3 differentiarum cauſa patet intelligi cām empiale ⁊ cauſas harum differentiarum. de quibus ſupra.

¶ De pulſu lipparie. Rubrica. xxi.

K In lipparia pulſus: vt ſupra eſt paruus ⁊ leuis: ⁊ Jſaac addit: ⁊ debilis: ⁊ refert ad lippariam flāticam. Jn colerica autē dixit Guillelmus adeſt paruitas velocitas: ⁊ ſpiſſitudo: ⁊ in vtraq3 eſt diuerſitas. ⁊ cāe hoꝝ omnium ex habitis manifeſte ſunt.

¶ De pulſu ſincopalis humoroſe. Rubrica. xxii.

L Dixit auic. quamuis illud qd̄ vincit: cum hoc ſit paruitas tarditas ⁊ raritas: eſt itaq3 paruus ꝓpter oppreſſionē virtutis a mā frigida multa verſus cor mota: in cui⁹ motu vehementer debilitatur virtus: vt ſic ad ſincopim perueniat: ⁊ ipſa ſic ſuffocante: ⁊ eſt tardus ſic nō aucta: ſed diminuta neceſſitate. ⁊ ſilr̄ de raritate dicatur. Si dicatur. xii. terapeutice. ſecūdo caplo. ſic ſcribitur loquens de pulſu feb. ſincopalis humoroſe ⁊ minute harum arteria ſm̄ alia tempora. ſ. a principio paroxiſmi rarius ⁊ tardius pulſat omnium qualitercūq3 febricitantium: cum tamē ſcriptum ſit ſupra: ꝙ pulſus flātice ſunt ſpiſſiores q̄3 quartane: non tñ velociores ꝓpter virtutis debilitatē. ergo multo magis erit hoc in ſincopali. ¶ Dō3 ꝙ in pñ° cū mā huius feb. moueat̃ ſiue effundat̃ circa corꝑ qd̄ ſincopi3 cauſat hinc ſic in corde p° ponit frigiditate3 a q̄ calor extinguitur: ⁊ ſic virtus debilitat̃ ēt multitudine coadiuuante cū ſua viſcoſitate mō ſtante mā ſic tali frigiditate cor nō febrit: ſed cu3 putreſieri ⁊ coleſieri incipit: tunc incipit febris ⁊ augetur neceſſitas: ⁊ tunc pulſus velocitatur reſpectu eius qui erat in pncipio: mā ſic cum ſua frigiditate nocente: non tñ aliorū febricitantium reſpectu. Jſta tñ mā non eſt ſic virtuti rebellis vt flegma vitreū: ſed rōne loci vehemēter ledit. ꝙ ſi materia vitrea ad ipſum locū moueret̃: cu3 ſit virtuti extraneior maiorem in pulſu paruitatē faceret: ſed tale circa cor reperiri nō ꝯtingit niſi monſtruoſe: nec3 flā crudum ſiue vitreu3 eſt ita de facili de loco ad locum fluxibile.

¶ De pulſu ſincopalis minute. Rubrica. xxiii.

In hac febre virtus multo magis debilitatur: ⁊ citi⁹ cadit. quare pulſus erit minor valde ꝙ in humorali: ⁊ qm̄ mā eſt colerica acuta: ſic in prima ſui effluxione ad cor in eo ponit neceſſitatem: quare velocitatur ⁊ pulſus ⁊ cum per amplius putreſcit magis velocitat̃ ⁊ frequentatur. ꝙ ſi fuerit venenoſa interficiēs: ⁊ v̄tutē ilico diſſoluēs: tūc pulſus fit minim⁹ paruus ⁊ rar⁹ ⁊ tardus: mā ſic ampli⁹ arteria mouē nō potēte. Q2 ſi ſic nō vltimabitur in debilitate tūc fiet tardus pu⁹ ⁊ frequens: vt de vermiculoſo ſupra. M

¶ De pulſu quartane pure. Rubrica. xxiiii.

Quartana vt ſecundo de criſi in pñ° paroxiſmi ponit in diſpōne paruitatis pulſus debilitatis tarditatis ⁊ raritatis eius quam non ꝯſequitur egritudo alia preter eam: ⁊ imaginat̃ ꝙ in pñ° paroxiſmi ſit vena ſolida coartata vel ſtricta quaſi trahatur ad interiora: ⁊ ꝓhibeatur eleuari: ⁊ cū incipit ponit pulſum hñtis ea3: q̄3uis ſit adoleſcens: ſm̄ diſpoſitionem eius pulſus qui eſt in vltima ſenectute: ⁊ dicit. ſi tu cognoueris pulſum eius in ſanitate ſua: aut tetigiſti eu3 in egritudine alia in primo paroxiſmo feb. nō erit tibi neceſſarium ꝯſiderare in ſigno alio: donec tu cognoſces ꝙ ipſa ſit quartana: qm̄ ꝯuerſio pulſus ad tarditatem ⁊ raritatē eſt in inceptiōe eius ſuꝑflua valde: ⁊ 18. ꝯtinentis. Nō pōt eſſe tale pñm pulſus niſi in quartana. i. cū talibus differētijs in principio paroxiſmi. Et. 16. continētis. Tēpore augmenti velox proculdubio erit ⁊ ſpiſſus: facta tamē equa rōne de pulſu in agmento tertiane erit minor valde. Et ibidem. Si poſt ceſſationem febris videris pulſum eſſe vehemētioris raritatis pulſu nālis: manifeſtum eſt ꝙ eſt quartana. Jn ſtatu autem vt ſerapio eſt magnus ⁊ conſtās: ⁊ apparet in eo diuerſitas multa. Unde Jſaac in vltima vero. i. in ſtatu eſt magnus ⁊ plenus propter fortitudine3 motus materie nature repugnantis. Et Aui. ſubdit ꝙ hic pulſus eſt durus ꝓpter ſiccitatem humoris exiccantis arteriā. vñ ſic non bñ pōt ſe eleuare: ⁊ in altu3 extendere: vnde accidit ꝙ ſit ſicut pulſus ſerinus. i. durus. Jtem eſt equalis cu3 nō mouet̃ in tpe quietis: ſed in tpe motus eſt diuerſus valde ꝓpter groſſiciem humoris virtutē multū aggrauante3. Quidā ꝙ eſt declinis ad equalitatē in pñ° reſpectu pulſus flātice: q2 mā quartane magis vniformiter calefit q̄3 flātice. Et dixit Aui. Pulſus quartane melior eſt pulſu flātice in paruitate ⁊ frequentia: q2. i. non eſt ita paruus: nec ita frequens: non erat ita paruus: q2 virtus eſt fortior in quartana: ⁊ q̄3tū facit in febrē flātica ad tarditatem pulſus debilitas virtutis: vñ recuperat per frequentia3: tm̄ facit ad tarditatem pulſus quartane melior paruitas. i. non tanta q̄3ta eſt tarditas in flātica. Vñ pulſus quartane eſt ſilis pulſui flātice in tarditate: dixitq3 eius diuerſitas eſt maior. diuerſitate aliarum febrium in pñ° paroxiſmi: q2 eſt ex mā groſſiori: tunc magis grauāt nām. Ueꝝ tñ in ſua diuerſitate reſpectu flātice pulſus magni ⁊ plures in iſta q̄3 in illa: ſed reſpectu colericarum ſunt pauciores: ⁊ dixit. apud inceptionem paroxiſmi additur tarditas ⁊ frequentia ſua. Dicunt qdam ꝙ lr̄a eſt corrupta ꝯdicēs Galieno ⁊ alijs: ⁊ vult dicere ſua raritas: ⁊ hoc ſupra de flātica: ⁊ tu ibi. Nōnulli aūt litteram ſic ſaluare volunt: vt ꝙ voluerit. Auic. ꝙ q̄3uis addatur tarditas ⁊ raritas: tamen plus additur tarditas q̄3 raritas: ita ꝙ pulſus ſit magis tardus q̄3 rarus: ⁊ qm̄ paruitati plus recompenſat virtus debilis per frequentiam q̄3 per velocitatem: additur ergo ſua frequentia non abſolute: imo ſic additur raritas: ſed in cōparatione ad tarditatem. Et ſubdit Auic. deinde cum iam calor incipit eleuari: ⁊ expandi incipit pulſus magnificari ⁊ fieri velox: ⁊ freq̄ns: ⁊ ſic hz ꝙ i pñ° eſt debilis paruus tardus ⁊ rarus ſubtilis ſiue ſtrictus ⁊ durus. Jn aug° magnificatur velocitatur ⁊ frequentat̃. Uñ N

Serar. Pulſus eſt pu⁹ tardus ⁊ rarus valde diuerſus ſubtilis valde ⁊ gracilis: ſed additur in velocitate ⁊ frequentia dū appropinquat ſtatus. Et addit Gilb. ſit magnus ⁊ plenus: q̄ꝛ in aug°. Et iam hoꝝ diaꝝ cāe innotuerūt: ideo eas ſic relinquo. ¶ Et ſcito ꝙ licet in oī putrida ſiſtoles ſit velo
A cioꝛ ⁊ maioꝛis diuerſitatis q̄ȝ diaſtoles: tamē in quartana h̄ plus accidit reſpectu tertiane: q̄ꝛ humoꝛ eſt groſſus multū incitans plus ad ſiſtolem q̄ȝ ad diaſtolem: ſed q̄ꝛ in tertiana humoꝛ eſt ardens ſubtilis: ⁊ ecōtra eſt ⁊c̄.

¶ De pulſu quartane note ſtatice. Rubrica. xxv.

B DIXIT AUICENNA duricies venarum eſt minoꝛ in ea q̄ȝ in alijs notis quartanis: q̄ꝛ ei⁹ materia eſt min⁹ ſicca. Et dicit Gordonius. Pulſus magis diuerſificatur: ⁊ eſt paruioꝛ: ⁊ magis occultus: vt videatur ex tali mā virtutē plus grauari: ⁊ nec̄citatem minorē imponi.

¶ De pulſu quartane note ex aduſtione ſanguinis. Rubrica. xxvj.

C PULSUS atteſtatur dominio ſanguinis. eſt enim pulſus plenioꝛ ⁊ rarioꝛ ⁊ foꝛtioꝛ q̄ȝ in alijs: ⁊ vene maioꝛes ⁊ plenioꝛes: ⁊ vergit ad vndoſitatem.

¶ De pulſu quartane note ex aduſtiōe colere. Rub. xxvij.

D DIXIT AUICENNA eſt maioꝛis velocitatis ⁊ freq̄ntie. dixit Gerardus. q̄ȝ in ceteris quartanis: quia eius caloꝛ eſt intenſioꝛ.

¶ De pulſu quartane note ex aduſtione melancolie naturalis. Rubrica. xxviij.

E AUCTORES nō expreſſerunt: aut quia dereliquerunt ea nota ex ſignis q̄rtane pure: que huic ſatis pn̄t adaptari: aut q̄ꝛ raro accidit melīam nālem aduſtaȝ putreſieri: ꝓpter ipſius ſiccitatē intenſam: ſed tn̄ aliqn̄ accidit: ⁊ de his q̄ rariſſime accidūt nō eſt ſcīa. 2° de criſi. Quidam tn̄ dn̄t ꝙ pulſus in ea eſt minoꝛ durioꝛ ⁊ debilioꝛ q̄ȝ in ceteris: ⁊ tu ꝯſidera. Nam ex cauſis de ipſius humoꝛibus aſſignatis hec ⁊ ſimilia poteris inueſtigare. ⁊ hec de quartanis ⁊ quintanis: ⁊ hmōi. ſufficere volo.

¶ De pulſu erraticarum. Rubrica. xxix.

F IN EIS pulſus occultus paruus ⁊ ſpiſſus ſentitur: vt Gal. p° ad glauconem: ⁊ nō hn̄t he febꝛes certū modū: neq̄ȝ certā hoꝛaȝ affligendi: ſed inoꝛdinate ſunt in ſuis acceſſionibus: ⁊ iō male poterit de his diffiniri.

¶ De pulſu ethicarum. Rubrica. xxx.

ET GAL. ſecundo de criſi: q̄ꝛ raro accidit ethica incipiendo: ⁊ de his que raro veniunt non eſt ſcientia: hinc ipſe ⁊ ceteri auctoꝛes ſuperſederunt in ponendo ſigna ethicam p̄cedentia: ⁊ ideo ad ipſam ethicam manifeſtantia deo duce ꝓſequar. Pulſus eſt durus ꝓpter ſiccitatem arterie ⁊ male cōplexionis in tota. eſt etiā ꝓpter eādē cām minut⁹ ēt ꝓpter vacuitatē arterie: ⁊ in his eſt gradus ſm gradū duriciei maioꝛis aut minoꝛis. ꝑpea puus ꝑ debilitatem virtutis ſilr plus aut min⁹ vt de duricie. Velox pp auctā neceſſitatem: ⁊ eſt ſm vnaȝ habitudineȝ ſirmꝰ. ſ. q̄ꝛ nō pmutatˀ: vt in ceteris febꝛibus: in q̄bus recipit magnaȝ varietateȝ: ⁊ hoc merito tēpoꝝ ipſius febꝛis. Pulſus aūt ethice nō mutatˀ niſi ppcām accidentalē ei extrinſecus occurrētem. vt eſt cibus ⁊ potus ſomnus ⁊ vigilia. Nā vt Gal. p° de differentijs maxime ⁊ indubitabilis cognitio ethice eſt cum patiens ſupergreſſus fuerit: oēs hoꝛas ſuſpectas: que. ſ. ſunt hoꝛe in quib⁹ eēt vel eſſe dȝ ſuſpitio aliqua ex acceſſione ſiue exacerbatione febꝛis exhibe patiēti cibuȝ: ⁊ ſi videbitur poſt eius aſſumptionem per vnā hoꝛā vel duas oībus tangentibus ipſum hic additamentum caliditatis: tūc ille iudicandus eſt ethicus: ⁊ hoc eſt ſignuȝ qꝺ auctoꝛes ꝓpꝛium ⁊ inſeparabiliter attribuūt ethice: nō remanet aūt ſixus tunc: quoniā ad maioꝛem velocitatem ꝯuertitur: ⁊ hoc
C ex accidentali cā. de cauſis autē huius in preſentiarū ad nos pertinere nō vꝫ: hinc eas multifarias relinquo. ¶ Et qm̄ ſigna prime ſpeciei ſunt multis occultata: ꝓpter quod dixit Auic. ꝙ eſt difficilis cognitionis: hinc ⁊ pulſus cuius male cognoſcitur: qm̄ a naturali diſpoſitione nō multū elongatˀ: ⁊ eſt pulſus in quo heſitant medici. ¶ In ſecunda vero ſpē ſicut ſigna alia manifeſtari incipiunt: ita ⁊ ſigna ethice a pulſu ſumpta iam manifeſtantur plus ⁊ minus ſm ꝙ remotioꝛa aut ꝓpinquioꝛa ſunt ethice tertie ſpēi: in qua pulſus iaȝ dictus cum iam dictis differentijs eſt valde manifeſtus. immo manifeſtiſſimus. Dixit tn̄ Gal. allegato loco. ꝙ ſecunda ſpēs facit pulſum debilē paruū ⁊ durū ſimul: ⁊ cuȝ trāſmutatur ad tertiā: q̄ꝛ. ſ. trāſit ad talē facit additionē in debilitate paruitate ⁊ duricie ⁊ ſpiſſitudine: q̄ꝛ hec oīa ſunt multo magis manifeſta in tertia q̄ȝ in ſcd̄a. Et de pulſu ſcd̄e ſpeciei inquit Aui. Vehemēs ſit duricies pulſus: propter ſiccitatem vehementē arterie: ⁊ eius debilitas ⁊ paruitas ipſius: ꝓpter vehemētē debilitatē virtutis: ⁊ ex eadē cauſa ſit multū frequēs: qm̄ opȝ vt cum frequētia recuperet. ¶ Et
I ſi ex apꝰate accidenti: vt ꝯſueuit: tunc ſi apoſtema nō reſoluitur: additur frequentia ⁊ velocitas: ⁊ ſit de genere eius qui noīatur cauda muris: qui pꝛocedit de paruo ad minoꝛem: ⁊ de frequenti ad frequentioꝛem.

¶ De pulſu ethice ſenectutis. Rubrica. xxxj.

G DIXIT GAL. in libꝛo de tabe auctoꝛitate Philippi ꝙ pulſus in hac diſpoſitiōe eſt paruus ⁊ rarus: ⁊ hanc antiqui febꝛem frigidā appellare conſueuerunt: ⁊ anhelitus eſt ſimilis ꝓpter paucitatem neceſſitatis: ⁊ ex propꝛioꝛibus ſignis eſt ꝙ anhelitus eſt frigidus: ⁊ non calˀus ꝓpter malā ꝯplōnē frigidam coꝛdis: aut in eo poſitam a vapoꝛibus frigidis eleuatis a materia frigida exiſtente in alia parte coꝛpoꝛis: aut pp reſolutionem ⁊ liquefactionem humiditatum coꝛpoꝛis a caliditate facta: quare innata caliditas debilitatˀ: ⁊ ſuccedunt frigus ⁊ ſiccitas: ⁊ ſit pulſus puus rarus ⁊ durus: aut ſuperflua euacuatio infrigidans: aut vſus reꝝ ſuperflue infrigidantiū: vt ſit in febꝛibus arſiuis ⁊ ethicis. ¶ Et dicit Auic. Pulſus eoꝝ nō eſt ſicut pulſus hn̄tium ethicam. immo eſt puus debilis: ⁊ rarus pp ꝯrias cās dictas de pulſu patientium ethicā: niſi foꝛtis fieret debilitas: immo foꝛtiſſima: que. ſ. ſit tanta ꝙ faciat pulſum: ita paruum tardū: qꝺ nō ſufficiat ſatiſfacere neceſſitati: vnde opoꝛteat vt recōpēſetur cuȝ frequentia: ⁊ ꝓpꝛie dixit in illis in q̄bus aduenit: hec ethica ex potu aque frigide. ſ. ſit pulſus tardus ⁊ rarus: ſed frequens hoc quando non eſſe tante frequentie: ꝙ extinguere vehementer calorē: ſed tn̄ ſua frigiditate induraret arteriam ⁊ eam ineptam redderet: ⁊ inobediētē dilatationi: in tali enim caſu: q̄ꝛ non ſatiſfacit plene propter pulſum paruum tardum: opȝ ꝙ ſuccurrat cum frequentia.

¶ De pulſu feb. peſtilentialis. Rubrica. xxxij.

DIXIT AUIC. Pulſus in hac febꝛe eſt ſecunduȝ
H plurimū frequens ⁊ paru⁹: puus propter debilitatem virtutis: frequēs propter neceſſitatem cui non poteſt virtus debilis ſatiſfacere cum magnitudine: ⁊ ſit vehemens ſm plurimum in nocte non quidem ſm magnitudineȝ: ſed in frequentia: q̄ꝛ magis frequentatˀ q̄ȝ de die. caloꝛ etiam ⁊ ſpūs retrahuntur ad intra fugientes frigiditatē noctis ⁊ tenebꝛas: quare additur neceſſitas: ⁊ virtus debilis ꝓpter neceſſitatē auctaȝ magis frequētat: qdā ꝙ ꝓpter hoc magnificatˀ pulſus non abſolute: ſed in comparatione ad pulſum diei. Dixit Guilielmus. Pulſus eſt velox frequens: ⁊ debilis: ⁊ augmentatur in nocte: ⁊ ſiſtoles eſt maioꝛ diaſtole: qm̄ maioꝛ eſt neceſſitas expellendi vapoꝛes putridos venenoſos ꝯcluſos: q̄ȝ euentan

di calorē:⁊ nō tm̄ eſt maior abſolute:ſicut in alijs febribus
putridis:ſed etiā reſpectu aliaꝝ febrium putridaꝝ: vt in hoc
ſit maior reſpectu ſue diaſtolis.nam in hac febre multū de
bilitatur virtus etiā a qualitate occulta plus ꝙ̄ in alijs fe
bribus:⁊ ideo in ea multū anguſtaẜ anhelitus: vt Auicen.
k Neqꝫ hę febres ꝯſueuerunt eſſe multe caliditatis: ⁊ ꝓpterea
exterius quiete apparent:⁊ ſi intus ꝯturbent. ¶ Et h̄ ad
uerte ꝙ qñqꝫ hec febris iteꝛficit ſua venenoſitate pluſꝙ̄ pu
tredine ſua: vt ſecunda aut tertia die:in quo caſu pulſus nō
multum variatur a ſeipſo ſano:propter nō induci neceſſita
tem a qualitate manifeſta:q2 a caliditate. vnde ꝑnceps. Et
qñqꝫ eſt de his febribus:q2 in peſtilentialibus.in qua nō ꝑ
cipit eger:neqꝫ tangens ꝓpinquus multitudinem caloris:
⁊ non alteratur pulſus:⁊ vrina magna alteratione : ⁊ cum
hoc ipſa eſt interficiens velociter:⁊ dicitur quandoqꝫ:quia
quando non eſt merito putrefactionis humiditatum . ad
quaꝫ ſequiẜ ebulitio notabilis : ſed magis putrefactionis
venenoſe aeris:tunc pulſus ſic non mutatur: quia ſcilꝫ fiet
magnus velox ⁊c̄.ſed bene mutaẜ quo ad differentias con
ſequentes debilitatem virtutis:quia ſcilicet fit paruus ⁊ in
ordinatus ⁊ debilis.conſidera.

¶ De feb.apoſtematum. Rubrica. xxxiij.

l HEc tantum pro nunc dicaẜ cum de
ipſo infra magis:quia
de pulſu apātum:⁊ cum ꝑncipe. Et pulſus qdē
in febribus apātum intrinſecorꝫ eſt pulſus fe
briuꝫ putredinis:q2 paruus in ꝑncipio:ꝓpter
ſuffocationem caloris a mā:que mouet velociter. conſtri
ctionis:q2 ſiſtolis vt in putridis dicebaẜ. apud ſtatum:quia
ſcilicet tps expulſionis fumoꝝ capinoſoꝝ:deinde magnifi
caẜ ſic vigorata virtute ob expulſionē maloꝝ fumoꝝ eam
prius opprimētium fit ⁊ velox ⁊ ſpiſſus ſm membꝝ ⁊ ma
teriam:qm̄ apoſtemate exiſtēte in mēbro carnoſo venoſo:
⁊ arterioſo:⁊ mā ſit ſanguinea:fit ſpiſſus maior velocior ⁊
frequētior.cꝫ ꝟo ſi fuerit in mēbro frigido:⁊ materia fri
gida fuerit:vt infra:eritqꝫ alterius ⁊ alterius ſpēi ſm ꝙ in
alio ⁊ alio mēbro erit:vt qꝺ ſi fiat apoſtema in mēbro pan
niculoſo fiet pulſus ſerrinus. Si in carnoſo mollis.⁊ ſimi
liter de alijs. Et tu conſidera etiam ex dicendis.

¶ De pulſu feb.compoſitarum. Rubrica. xxxiiij.

m SEd quia infinitis modis ꝙ̄ſi ꝯtingit nās
febrium adinuicem coniungi:
h̄ particularis ſmo de pulſibus eoꝝ bene hēri
nō pōt:ſꝫ h̄ vnū vlr dicā:ꝙ quēadmodum ſigna
alia de ipſis hn̄r ꝑ ꝯpōnem ipſoꝝ ita ⁊ pulſus
noticia hr̄ per ꝯiunctionem dr̄iarum pulſus.

¶ De pulſus mitritei veri ⁊ non veri. Rubrica. xxxv.

DIxit Auicē. Pulſus in emitriteo fit mi
noris magnitudinis velocita
n tis frequentie ꝙ̄ pulſus tertiane pure:⁊ econtra
fit minoris tarditatis paruitatis ⁊ raritatis ꝙ̄ in
flātica. nā colꝰe caliditas iuuat ad magnitudinem
plus ꝙ̄ in flegmatica pura vel ſimplici ⁊ frigiditas flātis de
neceſſitate remittit vt minor fit ꝙ̄ in colerica pura . Unde
in 2°.de differentijs colera dominante pulſus eſt velocior:
ſed flāte dn̄ante ſubdominātur ſigna colꝰe expulſu ſumpta:
vt ꝟbi grā.dn̄ante flāte ſiſtoles eſt maior ꝓpter multā ple
nitudinē fumoꝝ eijciēdoꝝ:vt ꝓprie in pulſu cū mā flātica
in ꝟo emitriteo ad intra venas claudatur ⁊ colꝰa domināte
pulſus fit velocior. Et abſolute fit in eo pulſus vehemen
tioris paruitatis ⁊ tarditatis ꝙ̄ in non ꝟo:in quo.ſ.putre
fit ad intra venas colꝰa ⁊ extra flā.ex his hr̄ qlis ē pulſus nō
veri. ¶ Aſſignare āt oium ꝯpōnū dr̄ntias pulſus nedū dif
ficile:ſed mihi viſuꝫ eſt ſupfluū qꝺdā ⁊ veluti impoſſe. Nā
de his ꝯpōnibus nō hēmus niſi pauca nomina : ⁊ ideo vo
lo vt de his hec que ſic dicta ſunt a nobis in pn̄tiarum ſuffi
ciant ſperans ex habitis:de ſimplicibus ſupra in cognitio
nem compoſitoꝝ faciliter peruenire poſſe.

¶ De pulſu in pticularibꝰ morb ꝯtingēti. Rubrica. xxxvj.

CAuſe pulſus tres ſunt ꝯtentiue.ſ.vir o
tus neceſſitas ⁊ inſtꝫ in
ꝙ̄rum altera cum leſio accidit in pulſu ꝗ ad ſu
as dr̄ias variatio contingit:virtus nanqꝫ fortis
alijs paribus pulſuꝫ fortē ⁊ magnum facit. Cū
ꝟo lediẜ ⁊ debilis fit debileꝫ ⁊ paruū. Conſilr necītas aucta
pulſum facit fortē ſaltem accn̄taliter:vt ſup.de pulſu forti
ſilr ⁊ magnū: diminuta ꝟo ꝯrias opaẜ dr̄ias:ſicqꝫ ſuo ope
ratur modo inſtr̄m cum in eo accidit leſio:vt inde fiat inobe
diens.nā obediētia eſt cā magnitudinis ⁊ inobediētia velo
citatis ⁊ puitatis:cū.ſ.ꝟtus ꝑꝑ eius inobediētiā:vt ꝑꝑ duri
tiem eius ⁊ hꝫ magnitudinē facere non poterit:quare opꝫ
vt loco magnitudinis eo ſic leſo paruitate cū velocitate vta
tur:ſicut appet i exemplo de portatore ſupra poſito q fre
quētat in portādo pondus:cum in vna vice magnuꝫ ferre
nō poſſit. ¶ Et ꝯſequēs de ꝟtute dōm ꝟtutē multiplr ledi
poſſe:cuius leſionē tactor ꝑncipalr ꝯſiderare hꝫ aut.n.ledi
tur ꝑ viā aggrauationis ſuffocationis ⁊ oppreſſionis:vt in
ꝑn° febrium flāticaꝝ a multa mā pendentiū:aut maturato
apate tali:aut leditur per viā male ꝯplōnis calide calorē re
ſoluentis:vt in morbis accidit incenſiuis:aut a mala ꝯplo
ne frida ſpm̄ extinguēte:aut mala ꝯplone ſiue venenoſa:ſi
ue nō quolibet calorē minuēte. In qbus oibus ꝙ̄titatem
māe locū ⁊ membꝝ in quo eſt ꝯſiderare opꝫ:vt infra: qm̄
plus ⁊ minus in ſuis dr̄ntijs pulſus variaẜ.nam ſi mā mul
ta fuerit:⁊ in loco cordi ꝓpinquo: vt in cauſone plus ledit
ꝟtutem ꝙ̄ maior ꝙ̄titas talis materie in loco remoto. Cō
ſimiliter mā ledens ſi in mēbro fuerit principali:vt in cere
bro plus virtutem ledit:ꝙ̄ ſi in brachio fuerit:aut in mem
bro alio nō ꝑncipali. ¶ Et cū breuis fit ⁊ efficax per exem
plum doctrina. Jō anꝙ̄ ad alia ꝓcedā de his exēpla ponaꝫ:
ꝑ ꝗ ⁊ tactor in ſitibus pulſus dr̄ias comprehēdere poterit.
Et initiuꝫ faciā de his ꝗ virtutē debilitāt ꝑ viam diſſolutio
nis ſiue reſolutiōis:de quoꝝ numero dolor eſt:q virtutem
maxime diſſoluit:vt ſcōs ꝑmi de cauſis ꝗ ꝓueniūt ex dolorẜ.
¶ Et ꝯſequens primo de dolore. Dico ꝙ dolor in ꝑn° ſui
humores cōmouet ⁊ ſpūs ⁊ calorē inflāmat ſic ipſis ꝯcur
rētibꝰ ad vnū:vt dolori reſiſtāt ⁊ ipm refrenēt:⁊ ſic in ꝑn°
caliditatē excitat ⁊ necītatē euentādi adducit:q̄re cuꝫ ꝟtus
adhuc fortis ſit:⁊ nondū reſoluta ſic pulſum in ꝑn° ſui ma
gnificat velocitat:⁊ frequētat. Cū ꝟo dolor ꝓcedit in cu
ius ꝓceſſu debilitaẜ:⁊ reſoluiẜ virtus ꝑdiẜ.vt ſup̄ magni
tudo ⁊ velocitas:⁊ acqriẜ puitas ⁊ ſpiſſitudo. Qꝫ ſi ꝯſeuera
uerit vt virtutē multū reſoluat fiet ide pulſus ꝟmiculoſus
⁊ formicans. Qꝫ ſi nō ceſſabit ſequeẜ raritas maxia poſtꝙ̄
mortem expectabis infirmi. Et in his gradus eſſe:aut inter
uenire credaẜ: ꝑꝑ qꝺ impoſſe quaſi foret ſic de eo oia parti
cularia pticulariter loq.ſufficiat.n.ꝙ generalia ſic dicātur
ꝓpter que ad particularia deuenire poterit.

¶ Sic ſuo dicaẜ modo de oi cā tali:vt ſi cui ſuperuenire cali
tas accn̄talis ꝯſenerās:pariformiter dicēdo ſuo modo : q2
ꝑ ꝯrium de cā frida extinguēte:qm̄ ipſa in ꝑmo occurſu ꝟ
tutem debilitādo humores congelādo ſiue infridādo: ⁊ ſic
necītatem minuēdo pulſum paruū debilē ⁊ tardū efficiet.
ꝓcedēſqꝫ pulſum minoreꝫ ⁊ tardiorē ⁊ rariorē opabiẜ. Qꝫ
ſi vltra proceſſerit ad tarditatem ⁊ raritatem peruenit pul
ſus:cui ⁊ mors ſuccedet in vltimo:qui pulſus maxime in
ueniuntur in illis in qbus calor extinguiẜ a re ꝑter naturā
frigida venenoſa:vt in his q opium:aut iuſqamū in ꝙ̄tita
te aſſumpſerint in qbus ꝑter has accidit diuerſitas:vt ſup̄
de pulſu peſtilentiali. Conſilr in leſis a mala complexione
frigida nō venenoſa contingit.q̄re ⁊c̄. Et tactor ſemper de
his attentus ſit ⁊ h̄ bene timetur.

¶ De cā aūt māli ꝟtuteꝫ opprimente:⁊ ſuffocante ſic dicaẜ:
qm̄ omnis talis eſt aut apoſa:aut non apoſa . Quo autem

nō apoſtemoſa virtutē grauet: ex cuius qͣ̄titate ꝑueniunt
pulſus diẽ iam dcm̄ eſt in de pulſibus febrium humoraliū:
q̄ ſi a tactore recte cōſiderabunt̄ in diaꝝ pulſus noticiam:
q̄ ob mām venire cōſueuerūt facile ꝑueniet. Reliquū ergo
eſt: vt de apoſa grauāte exēpla ponamus. Apata aūt in du/
plici repiunt̄ diia. Eoꝝ qdem alia calida: alia vero frigida.
¶ Et calida pͦ expediamus: qꝛ potentiora: de quibus cum
Auerroys 4° colliget ſic ſcribemus. Eoꝝ pulſus tēſi ſunt
parui veloces ⁊ frequētes varij cū varietate ſerrini. Tenſio
quidem fit pp mā; organū extendentē. Paruitas pp inobe
dientiam inſtr̄i duriciē ⁊ aſperitatē eius ɔñ' em velocitas ⁊
ſpiſſitudo pp recōpenſationem magnitudinis quaꝫ amiſit.
Serrinitas aūt qꝛ organū extenſioni inobediens factum eſt
⁊ inequal'r ptes extendunt̄ vt vna alteri reſiſtat: ꝓpter qꝺ
motui ſerre aſſimilatur. Qꝺ ſi fuerit calidum colericū pul/
ſus erit frequētior in colerico: qͣ̄ in ſanguineo pp fortitudi/
nem caloris: ⁊ magis ad ſerrinitatem declinans cū ſiccitate
colere mēbrū ſiue inſtrᵐ magis indurabit̄. Et hanc diuerſi
A tatem in pulſu in ſuis diijs ex apate calido ſaniāte reperiri
credat̄ niſi ꝯ opantiā ex pte humiditatis aliūde cōtingeret
pulſum mollē reddētis. ¶ Et ſcito ꝙ cum in pͥnͦ pulſus eſt
ſerrinus facta ſaniatiōe: qꝛ mā in ſaniem ꝯuerſa pulſus effi/
citur vndoſus pp ꝯſ̄tē humiditateꝫ ⁊ leuitatē a vaporibus
nō multum mordacibus: ſed humectātibus: ⁊ tunc minuit̄
velocitas e ſpiſſitudo pp caloreꝫ accidentalē ſic qetari ⁊ mi
nui pp diminutionē māe ⁊ eius maturationeꝫ. vñ 2° apho.
Circa gn̄ationeꝫ ſaniei febres ⁊ dolores magis accidunt qͣ̄
facta ſanie. Qꝫ ſi mā ſanioſa mala foret ⁊ illaudabilis. tunc
ſic neceſſitate magis aucta accn̄tia fierent leuiora ⁊ pulſus
fieret velocior ⁊ ſpiſſior: quare conſidera tactorem ⁊c̄.
¶ Flegmaticoruꝫ vero pulſus puus ē ⁊ rarus. puus qdē pp
debilitatē virtutis: ⁊ rarus pp augᵐ frigiditatis. Qꝫ ſi pul/
ſus tenſus erit hoc ex humiditate ꝯtinget ⁊ ſerrinitate care
bit: pp qꝺ ꝯclude pulſum in pleureſi flātica non oino ſilem
eſſe pulſui pleureſis colerice: ⁊ ħ cadit ꝑcrutatio an in flā/
tica pleureſi fit ſerrinitas in pulſu q̄ ponit̄ vt ſignuꝫ eſſentia
B le pleureſis ꝯſidera. ¶ Sed eſt aduertenduꝫ ꝙ lꝫ cōiter in
apatibus ꝯtingit pulſum in ſuis diiis mutari: ēt qꝛ febrem
inducūt. ⁊ ſic pulſus velocitant̄ multo plus: non tn̄ in apati
bus frigidis ħ neceſſario euenit: qm̄ ꝯtingit mām apatis eſ
ſe multam frigidā aut paucaꝫ: aut eſſe in mēbro exteriori a
corde multū remoto: ⁊ ſi in corde fit mutationē nō faciunt:
tn̄ mutationem in mēbro in quo ſunt opant̄ pulſum ipſius
C mēbri mutādo ob fortē dolorē q̄ color ⁊ ſpūs mēbri inflam
matur. Qꝫ ſi apa molle fuerit pulſum cauſabit vndoſum.
Qꝫ ſi cū hoc frigidū valde fuerit pulſum faciet tarduꝫ ⁊ ra/
rum. Si ꝟo durū ſerrinum. ¶ Sed ꝓ his ꝯſideret̄ textus
Aui. pͣ tertij. de ſignis litargie in pͥnͦ. Inqt neceſſaria ē fe/
bris in oi apate facto ab hūore putrefacto: veruꝫ in litargia
eſt febris lenta: qm̄ mā ē flātica: ⁊ iō pulſus ſunt parui ⁊ de
biles tardi ⁊ rari tandē in pͥnͦ. ꝙ cum putrefit mā magnifi/
cantur ⁊ velocitant̄ ⁊ frequētant̄. Sed qꝛ in karabito mā
eſt cal'a colica: aut ſanguinea colica: aut aduſta: hic pulſus
ſunt velociores ⁊ frequentiores: ⁊ lꝫ magnificentur: non tn̄
multū pp inobediētiaꝫ inſtr̄i: ⁊ maxime in ꝟa mā ſic panni
culum cerebri occupāte: pp qꝺ arteria extēdit̄ ⁊ indurat̄ ⁊
pulſus ad ſerrinitateꝫ declinat. Qꝫ ꝯcurrit ꝟtutis debilitas.
Di qm̄ ad ſerrinitatē declinat: qm̄ nō abſoluit̄ ab vndoſita/
te: maxime qn̄ ē a ſanguine colico: ſꝫ ħ precipue facit humi/
ditas cerebri. Et qm̄ in membro tali: qm̄ accidit vt pulſus
ſit ſpaſmoſus: ⁊ ſpaſmum nunciat: de quo infra.
¶ Melicoꝝ pulſus durus ē ⁊ aſper pp humoris ſiccitatem
E ⁊ eſt tardus ⁊ rarus ⁊ ad ſerrinitatem manifeſte declinat: ⁊
cū his eſt occultus. ¶ Aduertēdū tn̄ eſt ꝙ aliqn̄ pōt eſſe ꝯ/
operātia ex parte humiditatis tāta: vt ſerrinus pulſus inde
nō fiat: dico ēt in colericis. ⁊ iō aduertat tactor. vñ vt ſupra
qn̄ ſaniat̄ apa pulſus ꝯuertit̄ de ſerrino ad vndoſum ꝓpter
humiditatē ⁊ leuitatē q̄ ipſum ꝯſequunt̄. nā remotis vapo
ribus mordacibus ⁊ febre q̄ in pͥncipio ſaniationis aderant
inſtr̄m aliq̄l'r remollit̄. Vñ ꝯſeqtur vndoſus ⁊ maxime: qꝛ
ſic iam paucificata mā inſtr̄i tenſio iam minuat̄: ⁊ velocitas
minuitur ⁊ ſpiſſitudo aliqual'r diminuta neceſſitate. ⁊ hoc
niſi ſanies mala ⁊ illaudabilis fuerit: vt dcm̄ eſt. ¶ Molle
vero apa pulſum mollem reddit ⁊ vndoſum.
¶ Variant̄ pulſus in ſuis diijs tēpoꝝ apatis varietate. nam
in eius principio ⁊ augͦ fiunt pulſus: vt ſupra de calido ⁊
frigido. Et qm̄ accidētia in ſtatu augmentant̄ ⁊ virtus de/
bilitatur ſic fit eo in tēpore augᵐ in velocitate ⁊ ſpiſſitudine.
Qꝫ ſi ſtatus ꝓlongabitur velocitas deſtruet̄ ⁊ auget̄ ſpiſſi/
tudo ⁊ fiet formicans: ſic in virtute debilitata amplius ꝓce
dente. nā in ſtatu virtus debilitat̄ ꝓpter conamē ipſiꝰ ꝯtra
mām morbi: ⁊ qꝛ eo tēpore maxie eſt a mā virtus oppreſſa.
¶ In declinatione ꝟo: qꝛ mā minuit̄ ⁊ excitura operatur: ⁊
ſic exonerata natura pulſus fortis fit: ⁊ ſic ceſſabit tremor:
⁊ intelligatur de tēporibus quo ad accidētia. Ex quibꝰ col D
lige ⁊ ſi ſilitudinem hn̄t apoſtemata oia quo ad ea quo dicta
ſunt: tn̄ aliis paribꝰ ſemper maior ⁊ notabilior fit mutatio
in calido qͣ̄ in frigido. ¶ Et ħ vnū ꝑcipuum attendat̄ ꝙ in
apatibus a quibus febres eueniunt accidit pulſus mutatio
ſm mutationē febri ꝓpriā: in reliqs ꝟo ſm māe ꝓpriam eſ
ſentiā. ¶ Mutat̄ ēt ab eis pulſus ſui qͣ̄titate: qm̄ magnuꝫ
ceteris paribus facit diias maiores: vt in pͥnͦ multa exiſten
te mā apoſa magis virtutem ſuffocante opprimēte pulſus
minores ⁊ debiliores ꝑueniunt: vbi ſi minor fuerit qͣ̄titas
minus parui fient. ¶ Variant̄ quoqꝫ variatione membri in
quo fūt: vt ſi ꝯtingat ipſum fieri in mēbro pāniculoſo ner/
uoſo: vt in pleura. tūc fit extenſa arteria ⁊ indurata pulſus
perueniet durꝰ ⁊ inequalis ⁊ cōiter ſerrinꝰ. Qꝫ ſi in mēbro
hūido fuerit: vt in pulmōe: vt ꝟbi gr̄a. in peripleumōia. tūc
pulſus fiet mollis: ⁊ vndoſus: fietqꝫ tremulꝰ ꝓpter cōitatē
habitā cū corde. nā ei cor cōpatiēs pulſum tremulū cauſa/
bit: erit tn̄ magnus pp neceſſitatē auctā ⁊ obedientiā inſtr̄i
velox ⁊ frequēs. ¶ Pariformiter ſi in cerebro fuerit. Fue/
ritqꝫ calidū vel frigidū inde tales ꝑueniēt pulſus: de qbus
paulo ante. ¶ Itē apa cal'm epatis ſanguineū pulſum cau/
ſat mollem vndoſum magnū velocē ⁊ frequēteꝫ: vt. 14. ter
tij. Qꝫ ſi fuerit colericū ſiccitate colere erit minus mollis: ⁊
reſpectu illius ⁊ ſilis ſerrino ⁊ vehementioris frequentie ⁊
velocitatis. In frigido aūt eſt lenitas pulſus puitas ꝓp debi
litatem virtutis: ⁊ minorat̄ velocitas ⁊ frequentia ad mino
rationem neceſſitatis. Qꝫ ſi calidū fuerit debilitat̄ virtus:
vt dcm̄ eſt: ſic a mā apatis grauata: ſed frequentabit̄: vt ſuc/
currant neceſſitati cui magnitudine ⁊ neceſſitate ſatiſfacere
non poteſt. ¶ Et ꝓpterea ab Auic. apoſtema tale actuale
appellat̄ ad ſilitudinem eius qui parū ⁊ frequēter mingit:
etiā qꝛ ad ipſum modicꝰ ⁊ frequens conſequimur mictus.
¶ Apa ꝟo renū facit pulſuꝫ ꝯſil'r paruū: nō tn̄ ita paruum
ꝓpter virtutem in eo minus debilitari: qͣ̄ in eo quod eſt in
epate: facitqꝫ frequētē: quāobrem Aui. eū appellauit ſtran
gurantem: qꝛ ſilem ſtrangurie: que eſt guttatiꝫ vrine emiſ/
ſio. dicit tn̄ Auicen. 16. tertij. de ſignis apoſtematis calidi
renum: ꝙ pulſus eius non hꝫ minorationem in inceptione
reliquarum febrium paroxiſmorū ſue febris. quā hꝫ in in/
ceptione reliquaruꝫ febrium: ⁊ tu ꝯſidera. ¶ Ubi ꝟo apo/
ſtema fuerit in mēbris multi ſenſus: vt ſunt os ſtōi ⁊ diafra
gma. tunc faciet pulſum ſpaſmoſum ⁊ ſincopizantem: qm̄
ad tale ſequitur pulſus ſpaſmati vel ſincopizati: eo ꝙ eſt
valde debilis: vt ſunt in ſpaſmo ⁊ ſincopi. Sic itaqꝫ tactor
mēbri nobilitatem amplectitur materie peccantis quanti/
tatem locum ⁊ membroꝝ cōpoſitionem: que ipſi inſtrumē
to deſeruit. ¶ Preterea accipiat̄ ꝙ ſicut q̄litates actiue ipſi
neceſſitati deſeruiunt: qꝛ caliditas ⁊ frigiditas: ita ⁊ paſſiue
inſtrumētū due preparant ⁊ indiſponunt: vt inde ex eis red
datur obedientia: ⁊ inobedientia durus. ſ. ⁊ mollis quere

accidit in eo ſerrinitas vndoſitas ⁊ diuerſitas: vt ſupra ſe pe exēplificatū eſt: que oēs diie maiores ⁊ minores hñtur: vt maiori aut minori cū his cōicatione ſe habente. Que res de actiuis neceſſitatis intelligenda eſt. Uñ abſolute: vt ſupra deducto impedimento caliditas maior pulſus maiores ⁊ minor minores facit: ſicq; velociores ⁊ frequētiores. Ecōtra de frigiditate dicat que ita neceſſitatē minuit: ſicut caliditas adauget: quare tactor in his priꝰ bene ſpeculetur ſi diias pulſuū diligēter hic voluerit: vt p ea facilius ad egritudinis noticiā ceterarūq; diſpōnū pulſu agnoſcibiliū perueniat: ⁊ ad veritatē: quā nobis ſemp apire dignet Jeſus xps dñs nr̄ q ſolus via lux ⁊ veritas eſt ad illuminādā mortaliū corda ⁊ cui pro ceteris bonis a me actis ſemp grās ago: ⁊ ſi non quas debeo: ſaltem quas poſſum porrigo: quas miſeri

E corditer ſuſcipere dignetur ſemper ad laudem eius.

Capl'm vltimum. De ſignificationibus ⁊ pronoſticiis a pulſu ſumptiis.

Semper pulſum ſignificare voluerimus. Primo attendas ſi maſculus eſt aut femina id eſt ſexum: etatem: deinde cōplexionem: habitudinem: tēpus anni: regionem: ⁊ ſi femina pgnās ſit etiam impregnationem: ⁊ ex his coniecturabis qualis debet eē pulſus nālis egrotātis ex his q̄ pceſſerunt: cōphendeſq; q̄tuꝫ ẜ pternālis a ſuo diſtet nāli. Qꝫ ſi ante infirmitatē ſollicitus fuiſti de nāli: vt ſupra adhuc de eo euidentius ſignificabis. ℂ Poſteaq; ſitum corporis conſiderabis egrotantis quem poſtergare non debes: qm̄ in varia figura iacendi variat ⁊ pulſus: vt verbi gratia: ſi ſupra ſiniſtrū brachiū iacuerit: cuꝫ ſic accidat cōpreſſio ex tali cōpreſſione ſit ad ipſum concurſus ſanguinis ⁊ aliorum humorum ⁊ ſpiritus. vnde accidit pulſus occultatio: quare ne decipiaris brachiuꝫ tanges oppoſitum: ⁊ ſi inueneris ipſum eleuatum ⁊ fortem ſcias occultationē ⁊ debilitatē illiꝰ brachii ex cōpreſſione pcedere. ℂ Tertio vide ⁊ attende ne ex cā intrinſeca occurrente ſis

F deceptus in de eo ſignificando. Nā q̄nq; ex gaudio ⁊ triſtitia cauſaue alia ſit in pulſu mutatio q̄ ſic ex niſi cognita ⁊ inueſtigata re non cōprehendit. Nā cū filius qdaꝫ egrotaret amore ancille p'ls nimiū captus heſitareturq; qualis hec foret egritudo a medico experto notificata eſt. nam cuꝫ digitis pulſum tangeret: neq; eū diuerſum inueniret: ſtatim cuꝫ ancilla camerā ingreſſa eſt: mutatus eſt pulſus ad magnitudinem ⁊ velocitatē ex gaudio ipſo ſic continue tangente q cuꝫ comprehendiſſet de amore ſtatim ſuſpicatus eſt: remq; notauit: deinde ſecrete ordinauit: vt ſic ancilla camerā igrederetur ſcdā in viſitatiōe: ſicq; ſcm̄ eſt ⁊ cōptuꝫ eſt: vt amore ancille lāgueret: cuius cura fuit piūctio maris cuꝫ femella. ℂ Poſt hec ad ſignificatiōes ipſius veniēdū. Cūq; vides parem inequalē pulſum in laterībꝰ ſignū q cā eſt vtriq; latꝰ capiēs ſiue totū. Qꝫ ſi cōprehēdes in altero tm̄ maiorem inequalitatē: tūc in eo cām latere ſituari ſcias. Qꝫ ſi pꝰ inequalitas maior in brachio dextro cōprehēdet: pp quam iudicabis cām in latere dextro collocari: deinde ptinget q inequalitas maior in brachio ſiniſtro pphēdat: tunc ſcias egritudinem pmutari ad mēbruꝫ nobile deſtruit egrotans. i. morit: ⁊ tu bñ pſidera. ℂ Pulſus eq̄lis ⁊ fortis: vt in lib. de flōia ſemp ſignat fortitudinē virtutis ⁊ abundātiam ſpūs impellentis in arteriā ⁊ obediētiam inſtrī cū q̄dā mollicie vel tēpamēto iter durū ⁊ molle. ℂ Pulſus ꝟo magnus pter nām cū aduenit hñti pulſum paruū in ſanitate vel mediocrē inter magnum ⁊ paruū ſicut feruorē ⁊ diſtēperantiam febrilē pōt ſignificare ⁊ corpis laborē vel ire ipetuoſitatē vel calorem corpi extrinſecus aduenientē aut coytus pcuſſionem ⁊ ſilia: ⁊ iō tactor pplōnē cordis ⁊ totius pꝰ bñ cōſideret. ℂ Et pulſus altꝰ ſiue eleuatus ſignat ſignificatiōe magni ſed nō ita intenſe ⁊ hoc ſiue ſit nālr talis. ℂ Cōſilr pulſus ſignat longus. cuꝫ eo. n. eſt ſpūum abūdātia in longitudine arterie porrectorꝫ. ℂ Idē pulſus latus ⁊ cū hoc ſignat abūdantiam humiditatis in corpe virtutē grauātis. ℂ Pulſus aūt depſſus occultus ẜm nām virtutis debilitatē denūciat ⁊ pre duricie inſtrī inobedientiam ad dilatandū ⁊ eleuādū. ipſe. n. vt plꝫ eſt durus. Qꝫ ſi pter nām talis fuerit defectū ſpūs ⁊ caloris innati oſtēdit. ℂ Et curtus ẜm nām paucitatē ſpūs ⁊ caloris nālis circa cor manifeſtat ⁊ mēbrorꝫ ibecillicitatem. Sꝫ curtus pter nām ſic curtitatē ptinuabit ⁊ in longitudinē nō egredietur defectū ſpūum ⁊ virtutis ſignificabit. Si autem nō ptinuabit: ſed ſtatim regredietur in longitudine nām cōflictam ⁊ ſe cōtrahentem vt vires ſuas reaſſumat ⁊ contra morbū deinceps operet nūciabit. ℂ Subtilis ꝟo ẜm naturam cordis ſiccitatem ſignificat ⁊ arteriaruꝫ ⁊ talis pter naturam apparens in febribus acutis eſt ſignum peſſimuꝫ ſignificans magnum ſpirituum defectuꝫ. ℂ Pulſus paruus ſignificat econtrario pulſui magno. ℂ Pulſus quoq; fortis ſignificat ſpirituū abundantiam inſtrī obedientiaꝫ ⁊ ex pſequenti virtutē fortem debilis vero ecōtra. ℂ Uelox ẜꝫ naturam ſignat diiū caliditatis abundantiam ſpūum ⁊ inſtrī obediētiā. Sed pter nām talis incēſioneꝫ caloris inālis ſignificat tardus cꝯrio. ℂ Spiſſus ꝟo neceſſitateꝫ attractionis aeris multi ſignificat ⁊ virtutis debilitateꝫ: q̄ nō poteſt magnificare: nec pulſum velocitare: vt ſic vna attractione poſſit ſatiſſacere: quare cū pluribꝰ recōpēſat: ⁊ rarus ſignificat cꝯrio. Dixit Cōſtā. rarus fit aut calore debili ⁊ virtute forti: ſed locutꝰ eſt in ſanis frigide pplōnis q ex paucitate caloris modica egēt refrigeratione ⁊ virtus eorꝫ q: ſana fortis exiſtit ſufficiēs in vna attractiōe aeris q̄titatē neceſſariā attrahē: ⁊ hāc nota expōnē: q̄ tibi forte i pluribꝰ adiu

mento erit. ℂ Dicunt qdaꝫ ſi in acuta ⁊ ptinua febre pulſu G exiſtēte magno veloci ⁊ frequēte nulla facta deliberatione febris pulſus ſubito rarus fiat ſine patientis alleuiatōe mortem ſignificabit: q: ex hoc comprehēdet virtutē in vltimo debilitari. ℂ Pulſus durus nālis ſiccitatem cordis ⁊ arteriarum ſignificat nāli ſiccitate vaſa tendente. Durus vero preter nām cum fluxuꝫ humorꝫ denotat ſanguineorꝫ ⁊ colericorꝫ in mēbra neruoſa ſubintrantiū ⁊ apoſtema gn̄antiuꝫ. vnde cauſatur tenſio in neruis ⁊ arterijs ⁊ venis: quorꝫ tēſione pulſus durus cauſat: ⁊ cū hoc debilis ſpiſſus paruus ⁊ velox: paruus eſt ex inobediētia inſtrī: debilis ex virtute non potente dilatare: velox ⁊ ſpiſſus vt ſatiſſaciat neceſſitati: ⁊ eſt inordinatus ex anguſtia ⁊ afflictione virtutis quare nō pōt ordinē ſeruare: ſed mō minus mō plus dilatat ẜm q

eſtuatio maior eſt ⁊ minor. ℂ Et ſcias q in pleureſi: ⁊ in H alijs apātibus pāniculorꝫ pulſus variant ẜm varia tpa apātis. nā in pnº eſt minus durus minus debilis ⁊ minus inordinatus minꝰ velox ⁊ frequēs: ⁊ eſt minor eo q in pnº. apa eſt adhuc paruū ⁊ paruā facit partiū tenſionem ⁊ virtus p tunc eſt ſatis fortis. vnde pōt tūc magnificare arteriā ⁊ melius dilatare ⁊ ordinatius pcedere. Jn augº vero ⁊ ſtatu: q: repletio augetur ⁊ apa magnificat: duricies augetur: ⁊ ſilr debilitas ⁊ puitas ⁊ inordinatio: ⁊ augetur velocitas ⁊ ſpiſſitudo aucto calore. Jn declinatiōe ꝟo pulſus paulatim redit ad diſpōnē nālem. Qꝫ ſi apa induraſ addita conſtipatione corporis arterie pulſus ſit durior ⁊ ſubtilior: ⁊ occultatur: quia arteria eſt ad dilatandū magis inobediens: ſed eſt minus velox ⁊ frequēs diminuto calore. Et ſi pulſus perſeuerat durus poſt reſolōnē māe periculū ſignificat: q: ſignificat indurationē: que ad diſſoluendum eſt difficilis: ⁊ ſic ſignificat morbi longitudineꝫ ⁊ virtutis defectionē. Dicitur q magna duricies in pulſu in pleureſi eſt pericloſa: ⁊ q: ſignificat pleureſim fore de colera que mobilis eſt ⁊ furioſe multū moleſtās virtutē vel ſignificat ariditatem vel exiccationē māe: ⁊ ſic eius difficilē reſolōnē. Uñ pculdubio plon

gabitur ⁊ virtus opprimetur ⁊ ſuffocabit: quare piculū eſt I ne ſuccumbat. ℂ Et ſcias q in freneſi nō ſit pulſus ita durus: nec ita inordinatus ⁊ ſit fortior q̄ in pleureſi: ⁊ ideo

ſunt ad motiones frenetici fortiores q̃ꝫ pleuretici. ¶ Pulſus ſũt mollis ſignãt humiditatẽ cordis ꝛ molliciẽ corporis arterie ꝛ cõplexõne humidã toti⁹ corpis. Sed pulſus mollis pter nãm ſignãt humiditates corpis diſſolui q̃ membra ꝛ arterias remolliunt ꝛ relaxant ꝛ ſignãt ꝛc. ꝙ ſpa maxime flaticũ in mẽbris carnoſis ꝛ humidis ortum eſt ſicut peripleumonia:ꝛ litargia:ꝛ de his in pcedenti caplo. ¶ Pulſus quoqꝫ plenus ſignãt abundãtiã ſanguinis ꝛ ſpũs in ventriculis cordis ꝛ arterhꝫ:ꝛ eſt h pulſus latus:repletio enĩ ad pulſum latitudinẽ facit. Cõrio pulſus vacuus ſignificat ſanguinis ꝛ ſpũs carentiã in corde ꝛ arteriis q̃re cum applicant digiti ſuper arteriã arteria cedit cõpſſioni:ꝛ nulla humiditas interius concluſa ſuperabundat:ſed ſtatim pulſus pp inanitionẽ ſui organi euaneſcit. Et pulſus qdeꝫ vacu⁹ ſi eſt cũ caliditate ſignãt ethicã vel ſinthẽſim. Et ſi cũ frigiditate caloris extinctionẽ ſignificat. ¶ Pulſus calidus mẽbrorum caliditatẽ arterijs circũſtantium ſignãt:ꝛ ipſarũ arteriarum diſtẽperantiam in caliditate ſpũum ꝛ humoꝝ in ipſis arterijs ɔtentoꝝ. Et pulſus qdẽ calidus:aut eſt calidus ex ſanguine:aut ex colera:aut ex caliditate inſerta mẽbris calefaciente:ꝛ ſi ex ſanguine pulſus erit cũ mollicie ꝛ mediocritate inter magnũ ꝛ paruũ:ꝛ inter velocem ꝛ tardũ:ꝛ inter rarũ ꝛ ſpiſſum:ꝛ erit plenus ex vapoꝝ aſcenſione replentiũ. Si vero ex colera erit durus ꝛ gracilis ꝛ frequẽs:ꝛ ſi ex calore inſerto mẽbris erit vacuus ethicã aut ptiſim ſignificabit. ¶ Pulſus inſuper calidus aut continue ſentitur calidus ꝛ ſignificat febrem ɔtinuã:aut interpolate ꝛ ſignificat interpolatam. ¶ Pulſus frigidus ſignificat caloris nãlis extinctionẽ ꝛ mortificationẽ:ꝛ ſi hic ɔtinuus fuerit ꝛ erit tunc iſte pulſus vacuus ꝛ ſint alia ſigna deficiẽtis virtutis:dicunt medici: tunc fugiat medicus ꝛ pſbyteros introducant. ¶ Pulſus equalis ſignificat virtutis fortitudinẽ. ¶ Pulſus incidẽs ſignificat virtutẽ debilẽ fortificari ꝛ releuari. ¶ Decidẽs xͦo virtutem ſupatã:ꝛ in pſtratiões tendentem. ¶ Dĩt qdam ꝙ pulſus q eſt longus ꝛ latus:ꝛ qui eſt medius inter durũ ꝛ molleꝫ aut parũper declinans ad molliciẽ ſignificat dñium ſanguinis. ¶ Pulſus xͦo longus ꝛ ſtrictus qui cũ hoc erit velox ꝛ ſpiſſus attinens duriciei ſignificat dñiũ colere. ¶ Et pulſus curtus ꝛ latus parlus rarus ꝛ mollis ſignificat dñium flatis. ¶ Pulſus curtus ꝛ ſubtilis tardus ꝛ durus ſignãt dñiũ melie. Scire.n.

A debes ꝙ calitas elongat ꝛ frigiditas decurtat ꝛ humiditas dilatat ꝛ igroſſat ꝛ ſiccitas gracilitat ꝛ coartat. ¶ Inquit Egidius. iuncta bona pitas.i.eq̃litas pulſus bona ſit. mala iuncto ſiniſtro. Imparitas xͦo reprobãda boni.ſ. pulſus laudanda ſiniſtri. Nã vbi ɔpoſitis q̃ ſunt fugiẽda duobus elige mobilius fuge:qd ɔſtantius extat. Et ſic voluit ꝙ eq̃litas pulſus ſi eſt iuncta cũ bonitate pulſus bona eſt. ſi aũt cũ malitia eſt mala ꝛ eꝫ ineq̃litas. Nã ipſa iuncta bono eſt mala ꝛ iuncta malo eſt bona. ¶ Cauda ſorricina tornatiua ſignificat virtutem reſurgere:finitiua vero virtutẽ cadere. ¶ Pulſus caprizãs ſi talis fuerit ſm nãm duriciem ſignãt inſtri:ꝛ eius rebellionẽ ad motũ ꝛ virtutis ſignãt debilitatem nõ potẽtis arteriã mouere decẽter. Si xͦo pter nãꝫ fuerit ſignãt ꝙ in cã morbi eſt diuerſa dieta ꝛ diuerſa mã:ꝛ reſolutio vaporis multa. dixit autẽ ꝙ pulſus gazellin⁹ cũ debilitate virtutis eſt malus. ¶ Pulſus martellinus:vt Aui. eſt malus ꝛ ſi talis fuerit ſm nãm ſignificat dñium ſiccitatis in corde ꝛ corpore. Et ſi fuerit talis pter nãm ſignificat cordis ſucceſſionẽ ꝛ humiditatis defectum. ¶ Pulſus vndoſus eſt malus:vt Aui. ꝛ ſignãt humiditatis ſuperabũdãtiam ꝛ humorum turbationẽ:ſudoreꝫ tñ futuruꝫ nunciat. ¶ Pulſus ferrin⁹:vt Aui. eſt malus:ꝛ ſignãt v̄tutis debilitatẽ in febrib⁹ acutis ꝛ mortẽ. ꝛ hic ɔſidera pp pleureſim. ¶ Pulſus ramoſus ſignificat mãm morbi eſſe diuerſam. ¶ Pulſus ſpaſmoſus ſpaſmũ ſignificat futuruꝫ. ¶ Pulſus formicãs. vt Aui. eſt malus:ꝛ ipſe qdẽ virtutem ſignificat

deſectiſſimã ꝛ q̃ſi ablatã ꝛ eſt deterior vermiculoſo. Et ſi qdẽ vermiculoſus deſinit in formicãteꝫ in feb. acuta ex ɔſũptiõe hũiditatũ ɔuenit ꝛ omnino de vita infirmi deſpãdũ eſt. Si tñ formicãs regreſſuꝫ fecerit ad vermiculoſum minus malũ. ¶ Dicit Gal. ꝑ pulſuũ. Cũ apponis digitos ſup arteriã. deĩn eleuas eos. deinde iterũ reapponis ipſos ꝛ inuenis motũ pulſus diminutũ h flatus pulſus deficiẽs appellatur:q: virtutẽ deficere ſignãt. Et cũ apponis manuꝫ ſup arteriã ꝛ inuenis motũ manifeſtũ:ꝛ quotiẽs iterũ reapponis inuenis motũ in diminutiõeꝫ tẽdere quouſqꝫ total'r ceſſat h ſtat⁹ di pulſus finitiuus:q: vitaꝫ finire ſignãt. ¶ Dixit Aui. diuerſitas in q̃ẽ pulſus iterfectio vehemẽs ꝛ mot⁹ debil' deide ſuccurrit vacu⁹ fortis ſuo curſu nõ ſuccurrẽte. i. nõ cõtinuo ſed ex momento ad momentum eſt mala valde. ¶ Et dixerũt qdam cũ pulſus ſiniſter eſt frequẽs ꝛ dexter rarus:ꝛ illud eſt cũ debilitate virtutis:tunc illud eſt ſignatio mala. ¶ Dñt qdã cuꝫ pulſus vnius brachij diuerſificaẜ ab alio:ſic ꝙ vn⁹ eſt bon⁹ ꝛ alter eſt malus:tũc iudiciuꝫ ſumiẜ a bono:cui⁹ oppoͫ dñt eſſe de vrina. nam qñ eſt aliqñ mala:aliqñ bona:tũc iudiciũ ſumiẜ a mala. ¶ Gal. in. 14. pulſuũ. Pulſus debilis puus ꝛ tardus ꝛ hẽ tres ſpẽs cum ɔueniũt ad vltimũ ſunt valde timẽde:ꝛ haꝝ dñi ſunt in cõtinua dubitatione. Et dicit debilitas in pulſu ſignificat ꝙ ipſius cauſa eſt mala ɔpꝛo cordis. ¶ Ex qbus oĩbus bñ cõpꝛehẽdere põt qſqꝫ legẽs q̃tũ notitia pulſus eſt practicãti neceſſaria:q̃tũue faciľr in morboꝝ noticiã ducit:q̃re omni ſtudio diligẽtiaqꝫ qſqꝫ q hac arte vti vult: oĩa alia poſtponere magis oꝫ:ꝛ his regulis attẽtius vigilare:q̃ꝫ in friuolis ac fantaſticis dubijs de pulſib⁹ inſudare. Hecqꝫ de pulſibus ſic ſcripta ſunt ad laudẽ gloriãqꝫ oipotẽtis dei pãis filij ſpiritus ſcti:q ſic me illuminare dignat⁹ eſt: cui gr̃as q̃s poſſum refero:ago: ꝛ gr̃as doctorib⁹ q añ me in mã hac ſcripſerunt Nicoloqꝫ florentino multas:q in re ipſa ſic cõfecta non mihi paruo fuit adiumento. Amen.

¶ Explicit tractatus de pulſibus domini magiſtri Michaelis Sauonarole Patauini.

¶ Incipit ſumma de vrinis dñi Micha. Sauonarole pata.

Capitulum.j. De deſcriptione vrine: ꝛ ɔdõibus in eius viſu attendendis.

Rina ẽ aquoſitas ſupflua in venis epatis vna cuꝫ maſſa ſanguinea generata:ab eo qd p venas emulgẽtes ad renes tranſmiſſa: B in qbus formã accipiens accidentalẽ:deſcendẽteſqꝫ per poros vritides ad veſicaꝫ:pcã tandeꝫ ad extra ɔpelliẜ:ꝛ vt boni aut mali ſit ſignificatiua. ¶ Di aquoſitas ſupflua:qm cuꝫ maſſa ſanguinea in epate gñatur aquoſitas q̃ in duas ſequentes ptes. Prima qdẽ ꝛ vtilis cum ſanguine mittiẜ ad ipſum ſubtiliãdum:vt p mẽbra penetrare poſſit. de quo Auic. prima primi de humorib⁹ in fine: neqꝫ eſt neceſſaria:niſi in nutrimẽti attenuatiõe:ꝛ penetratione. Scda vero tãq̃ꝫ ſupflua p vias vrine euacuaẜ. Vñ Auic. de ipſo ſanguine:allegata ſrn loquens ait. Cum autẽ extrahitur:ſcilicet ſanguis ꝛ ordinate ponitur in vias viſu diſcernitur:qd ſeparaẜ in ptes que eſt ſicut ſpuma:ꝛ eſt colera rubea:ꝛ pte que eſt ſicut fex ꝛ res turbida:ꝛ eſt melancolia:ꝛ partem que eſt ſicut ouorum albumẽ ꝛ eſt flegma:ꝛ partem aquoſam que eſt aquoſitas cuius ſupfluitas vrina euacuaẜ. A pto pileron p duodenũ:ꝑͫ inteſtinum ad ieiunium ɔuenit:ad qd terminanẜ qnqꝫ vene meſeraice: a vena porte orteq̃ dicta eſt vena concaua ſiue lactea:que in concauo

epatis generatur:⁊ tanꝗ̄ a quinqꝫ digitis manus trahitur
illud ſubtile eius ⁊ vtile:qḋ eſt humoꝝ gn̄atiōi ꝓportiona
tum.nā quod eſt ex eo terreſtre ad inteſtina deſcendit vt in
ſequēti caplo.Diſſeminatur itaqꝫ deinde ꝑ venas minutas
ipſius vene porte iam dicte orificijs quarū terminantur ve
ne pue ⁊ minute ore a vena chili orta a gibbo epatis. vnde
fit ꝙ chilus ipſe per totaꝫ epatis ſubſtātiā diſſeminat̄ iuxta
ſeminationē ipſaruꝫ venarū:⁊ h̄ vt melior atqꝫ facilior fiat
ab epate digeſtio.prima primi de generatione humorum.
Cūqꝫ in iſtarū venarum vilis diuidit̄:fit quare epar total'r
tangat totalitateꝫ huius chili.⁊ pp hoc eſt operatio eius:tūc
C vehementior ⁊ fortior ⁊ velocior:⁊ tūc coqtur. ¶ Ex qbus
infert̄ ꝙ maſſa ſanguinea:tam in ꝯcauo q̄ꝫ in gibbo epatis
gn̄at̄:licet qdam tenuerunt ipſam in gibbo epatis ꝑfectio
nem magis recipere:cū tēperamētum gibbi ſit melius eo qḋ
in ꝯcauo.Et nō ꝓlixans neqꝫ oino omittens māꝫ:vt clarior
ꝑticula reddat̄ deſcriptiōis:ponunt̄ he ꝯclones. ¶ Prima
maſſa ſanguinea tam in gibbo q̄ꝫ in ꝯcauo gn̄ari pōt:vtro/
biqꝫ.n.eſt virtus epatis ſanguifica. ¶ Scda ꝙ ꝑfectius eſt
tēpamentū gibbi. ¶ Tertia ꝯtingēs eſt totū chilū in ſanguī
nē in ſolo ꝯcauo trāſmutari:pꝫ.vbi chilus ſit pauce q̄ꝫtita/
tis facile paſſibilis,virtute ente forti. ¶ Quarta contingit
econtra in gibbo epatis gn̄ari:⁊ nō in ꝯcauo vbi caſus po/
natur eꝫ. ¶ Quinta ꝙ ſm plurimū fit vtrobiqꝫ digō licet
prius in ꝯcauo q̄ꝫ in gibbo incipiat. ¶ Et qm̄ hec digō nō
fit niſi mediāte coctione in qua eſt aliqd vt ſpuma:aliqd vt
ipoſtaſis:aliqd ſupflue coctū h̄ns de aduſto:vt ꝑtes ſubti/
les calide:aliqd diminute coc ū:vt aquoſe aliqd tēpate co/
ctum.Hinc eſt ꝙ in maſſa ſanguinea he oēs cōprehendunt̄
ꝑtes.Spuma.n.eſt colera nālis reſidēs nigrū in fundo eſt
melia.Qḋ aūt eſt diminute coctū ⁊ aſſimilat̄ albugini ouo
rum eſt fl'a.Rubeū ꝟo remanēs eſt ſanguinis.Et qḋ eſt ſup
flue coctū h̄ns de aduſto eſt colera rubea mala:q̄ cū a quo/
ſitate ſupflua ꝑ vias vrine ad extra mittit̄ tanꝗ̄ ſupflua:⁊
hec eſt colera tingēs vrinā:⁊ reddit eā ſalſam:cū ex mixtio
ne partiū aquoſarū pauci aut priuati ſaporis:cū ꝑtib⁹ ter/
reis aduſtis ſicce cōpōnis ſapor ſalis cauſet̄:vt prima pri/
mi de humorib⁹.Et iō dcā eſt vrina:quaſi vrēs ⁊ deſiccans
ſiue mordēs:⁊ iō lotio ex ea ꝯfert ipetigini ⁊ poſtul' faciei.
¶ Di.vna ⁊c̄.qm̄ in tali decoctiōe fit ſeparatio ꝑtiū aquoſa/
rum a ꝑtibus:q̄ receperūt decoctionē forteꝫ ⁊ ingroſſatio
C nem:q̄ fuere quatuor humores vtiles:iō ꝯtingit eaꝫ eo tpe
etiaꝫ gn̄ari.Nā ipſa aquoſitas colat̄ ab ipſis humorib⁹:vt
ſerū a lacte in gn̄atione caſei ꝑ coagulationem ſiue eius in/
groſſationē.Vn̄ Iſaac.vrina eſt colamētū ſanguinis ⁊ alio
rū humoꝝ.Et Egidi⁹.vt de lacte ſerū ſe limpidus eliquat
hūor:ſic liquor vrine de maſſa ſanguinis exit. ¶ Di.ab eo
D qḋ ꝑ venas ⁊c̄.Vbi ſciendū ꝙ a vena chili deſcendēti oriūt̄
duo rami venarū vocatoꝝ emulgentes ab emulgo.ges.q̄r
attrahentes:quoꝝ vnus tendit ad renē dextrū:alter ꝟo ad
ſiniſtrū:per quos in renes ipſos aquoſitas:hec ſupflua vri/
na dicta deſcendit ſecū portās aliqd ſanguinis ⁊ vnctuoſita/
tis ad renes ipſos nutriendos.Vn̄ Aui.ꝑ^a ꝑmi.de gn̄atio
ne hūoꝝ.ad me^m.Extrahit̄ ergo aquoſitas:a ſanguine in
venis:q̄ ad renes deſcēdunt ⁊ fert ſecū ſanguinē:q ad renes
nutriēdos ſua q̄ꝫtitate ⁊ q̄litate bon⁹ exiſtit:nutritqꝫ renes
vnctuoſitas hꝫ ſanguineitatis ⁊ equoſitatis.Vbi nota ꝙ in
renibus eſt colatorium:ſiue panniculus ꝑ quē vrina colat̄:
ſiue ſtillat̄:⁊ ipſe eſt retinens ſanguinē : ⁊ illud vnctuoſita/
E tis:qḋ eſt ꝓ ipſius nutricatione neceſſariū ⁊ miſſum:⁊ iſte
pannus ſiue pāniculus rarus eſt ſiue vena emulgēs rarefa
cta ad modū colatorij exn̄s in ꝯcauo renis:⁊ ꝑ has poroſi/
tates pōt vrina tranſire:ſanguis aūt nō colat̄:itaqꝫ vrina:⁊
diſtillat inferius ad orificiū:cui ꝯtinuat̄ porus vritides:q
deſcēdit vſqꝫ ad veſicā:per quē ⁊ vrina ad eā. ¶ Di.in qb⁹
formā ⁊c̄.Nā formā ſubſtātialē recipit in epate in quo ip/
ſa generat̄ vt ceteri humores ſm medicos.In vnoquoqꝫ ⁊
eodē generat̄ loco iuuatiuūꝫ ⁊ id qḋ ab eo ſupfluit.Eſt.n.
vrine maſſe ſanguinee ſuperfluitas ⁊ colamentum:vt Iſaac
ſupra.Accn̄tale ꝟo q̄r apparentē in renib⁹ recipit:Vn̄ Egi
dius fui factus expoſitor.Quāuis vrina ſubſtātiam ⁊ cole/
ram ſm habitū recipiat in epate.In renibus tn̄ ipſam ſm
ſenſum aſſumit:deputat̄.n.a ſanguine ⁊ vnctuoſitate in re
nibus.⁊ hoc eſt qḋ dicit:ꝙ cōpletiue fit in renibus:⁊ ſecun
dario.Quare cuꝫ medicus ſit artifex euidētie pōt dici for/
mam vrine in renib⁹ dari.accidentalē.puta ⁊ manifeſtam:
ſicut fetui forma preſtat̄ manifeſtatiōis cū vterum egredi/
tur:⁊ hoc eſt qḋ voluit.Egidius:cuꝫ dicit ꝙ vrina dicit̄:q̄r
in renibus fit:vna quoniam vnitatem hoc eſt formā recipit
accidentalem:forma enim eſt que dat eſſe vnum: ⁊ ideo de
claratum eſt de poris vritidibus : quomodo pareas vrina
ad veſicam deſcendit.Et veſica eſt receptaculum eius: per
cuius collum ad virgam:cui cōtinuatur:⁊ tandeꝫ per ipam
ad extra propellitur:vt notat experientia.In virga.n.ſunt
tria foramina.vnde Auic.xx.tertij.primo capitulo.in fine.
Et in virga ſunt meatus tres.ſ.meatus vrine:⁊ meat⁹ ſper
matis: ⁊ meatus alguadi. In medio aūt ſtat canalis vrine
omnibus maior directe tendens in veſicam:vt notat expe/
rientia ex intromiſſione candele:aut ſiringe in eā. ¶ Dicit̄.
vt boni ⁊c̄.vt tangatur cauſa finalis:propter quam medi/
cus principaliter de vrina ꝯſiderat:⁊ vt eſt ſuperfluitas de
ꝯſideratione:⁊ dicitur boni vt ſub termino comprehēdat̄
ſanitas preſens vel futura vel neutralitas ꝯualeſcentie. Et
dicitur mali vt ſub hoc verbo cōprehendatur egritudo pre
ſens vel futura vel neutralitas decidentie: vel etiam mors
futura.Ex quo apparet quare dicitur ſanitatis vel egritu/ F
dinis enunciatiua. ¶ Et ex iam dictis poſſunt colligi cau/
ſe quatuor ipſius vrine ſcꝫ materialis formalis : efficiens:
⁊ finalis. Materalis eſt aquoſitas in chilo reperta: ⁊ per/
maxime que eſt ex potu cum potus ſit cibo hūidior. Effi/
ciens vero eſt epar:⁊ principaliter ſm partem eius gibbo/
ſam:cum in eo fiat magis ſequeſtratio vrine a maſſa ſangui
nea.Et poteſt addi ꝙ renes ſunt cauſa efficiens ſecūdaria:
cum in eis vrina purgetur a ſanguine ⁊ vnctuoſitate: vt ſu/
pra.Formalis vero eſt ipſa ſua forma quemadmodum ⁊ ce
teroꝝ:vt forma aque ⁊ cetera:lꝫ poſitiue dicere poſſimus:
vt mere preteriti eſt formalis cauſa eius modus ſubſtantie
aquoſitatis.Finalis vero ⁊ abſolute:vt nā mundet corpus
a tali ſuperfluitate:⁊ vt veſicam refoueat ex tali ſupfluita/
te:⁊ exterioribus inteſtina.Sed finalis priuata ſiue ſpecia/
lis:⁊ cōmodoſa eſt illa que in deſcriptione eſt explicata.Et
ex iſtis pōt cōprehendere ſpeculator ſi vrina eſt qd ſimplex
vel cōpoſitum. ¶ Ex quibus omnibus infertur ꝙ ſignifi/ G
catio ab vrina ſumpta eſt principaliter de diſpoſitione epa/
tis:⁊ maxime gibbi eius enunciatiua : ſcdo de diſpōnibus
venarū tertio ⁊ minus principaliter ſuper poroſitates mē/
broꝝ:⁊ ex ꝯn̄ti ſuper mēbra.Vnde Aui.ſcda primi.de vri/
nis.primo caplo.Scito etiā ꝙ prima ſignificatio quaꝫ vri/
na hꝫ eſt ex ſignificatione epatis:⁊ viaruꝫ aquoſitatis: ⁊ ſu
per diſpōne venarum:⁊ eis mediantibus alias demonſtrat
egritudines.Firmior tamē eius ſignificatio eſt illa ſignifica
tio:q̄ de epate exiſtit:⁊ ꝓprie de gibboſitatis eius diſpōne
ſupra epar tanꝗ̄ ſuper cām ſuam:q̄r calor exiſtens in igne.
Item ſuper venas intelligendo venas mēbrorū: q̄r a mate/
ria:que eſt in venis decidit̄ pars aliqua: q̄ cum vrina ad ex
tra mittitur tingens vrinaꝫ vel colorans:vt ſi fuerit colera
reddit̄ rubicūdior:ſi flā albior:⁊ ſic de alijs.Naꝫ dato ꝙ in
epate generetur vrina:tn̄ ꝓpter aduentū materie ex venis
mēbroꝝ varioꝝ color variatur:⁊ ſic ſignificat ex ꝯn̄ti ſuper
membra:de quo infra de ipoſtaſi.ſuper vero venas emul/
gentes ⁊ ceteras vias vrinales : q̄r in eis modicam trahit
moram:⁊ quia ſunt pauci ⁊ debilis caloris.
¶ Ex qbus infertur ꝙ iudiciū ſumptum ab vrina:⁊ ſpāl'r de
ceteris mēbris ab epate eſt nō efficax.⁊ iō oꝫ alia ſigna ma/

gis ꝯſiderare:ne facile ex vrina quis decipiaᷣ. Circa quam etiā multi ꝯtingunt errores ꝑp in obſeruantiā ꝯdōnum ꝯſiderandorū in eius inſpectiōe:de qb⁹ infra. Ex quibus apparet ꝙ faciles ſunt medici nimiū de iudicio ſumpto ab vrina cōfidentes. hi.n.cōpandi ſunt vulgaribus: q exiſtimant ne dū morbos i vrina apparere:ſed ēt primitiuas cauſas cōprehēdi poſſe:vt ille q de curru cecidit medicū peritiſſimū calūniauit:qm̄ boues ⁊ currū in eius vrina nō ꝯphēdiſſet. ¶ Et ꝙ hec vera ſint declaraᷣ.nā iudiciū vrine ex multis peruertiᷣ cauſis q̄re nō efficax. p⁹ qdē ex parte cibi ꝙtitate ⁊ qualitate ſui.ꝙtitate.n.multa opprimiᷣ calor: q̄re fit humor frigidorū gñatio:⁊ inde vrina alba ⁊ diſcolorata. ꝙtitate vero pauca:q: tunc accēditur calor: ⁊ inde tranſit pars multa in colerā vrinā tingentē:⁊ in iudicio variantē: Qualitate vero cū per aſſumptionem cibi calidi inflammatur vrina:⁊ per aſſumptionē frigidorū remittiᷣ in colore: vt ex potu multe aque eſt videre. Item ex aſſumptione rei tingentis:vt ē reubarbarū caſſiafiſtula:alcanna:olera:almuri: vinū qd̄ non raro ſuo colore vrinam coloret. Auic. ſcd̄a primi de vrinis. p⁹ caplo. ¶ Scd̄o ex parte motus: qm̄ ex forti.exercitio inflāmantur ſpūs ⁊ humores: ⁊ ſpāliter ſubtile ſanguinis cum ſit quid vnctuoſum:⁊ ipſum in coleram ꝯuertitur rubeam vrinam tingens. Et conſimiliter fit inflāmatio ex ieiunio ſiue tolerantia famis. Ira:rixa ⁊ hm̄: que apta ſunt tingere. Unde Auic. Hec omnia vrinā tingūt ſm citrinitatem:aut rubedinē. Et fames eſt ex eis que vrinam vehementer tingunt. Cōſimiliter quies ſuperflua.nam per ipſam redditur corpus frigidū ⁊ humidū: quare vrina diſcoloratur. Tertio ex parte aſſumptionis alicuius rei habentis euacuare mām que per vias vrinales expellitur cuius permixtione vrine color nominabitur. ¶ Item quarto ⁊ pte coytus habentis impinguare vrinam. ¶ Itē ex parte etatū:de quo in ſpāli magis. Unde Aui. allegato caplo. Amplius vrine puerorū ſignificatio eſt parua:⁊ ſpāl'r iſantium:ꝑpterea ꝙ lacte vtūtur:⁊ ꝙ mā tingens in eis eſt qeſcens ⁊ ſubmerſa. ¶ Ex multis alijs cauſis facile variatur verū iudiciū de vrina:vt patebit ſtatim: quare de ea ſola nō multū confidendū in iudicando: vt qdā.ꝑpter qd̄ hoc ſic ampliaui:vt appareat manifeſtus error:fuerunt tñ ⁊ nouicijs vtilia in habēdo veriſimile iudicium ex inſpectione vrine.opꝫ plura ꝯſiderare p̄ter ea:que nunc dicta ſunt. Quorum aliqua ſe tenent ex parte ꝯtinētis:vt vrinalis. Quedā ex parte ꝯtenti:vt vrine:quedā ex parte loci:quedā ex parte poſt eius mictū:quedā ex parte tpis collectionis ⁊ pmāſionis eius in veſica. Quedā ex parte egrotantis: qdam ex parte ſexus:quedā ex parte ꝯſtōnis anni. Ex parte cōtinentis:qm̄ ꝯtinēs hoc eſt vrinale.vt Auic.magnū paruū ſubſtantiam hñs nitidam ſicut vitrum clarum: aut criſtallus. Magnum qdē vt vrina p ipſum ſufficienter diſperſa qualis ſubſtantie ⁊ digōnis fuerit debite cognoſcatur: qd̄ non ꝯtingit ipſa nimium ꝯſtricta in paruo. Peruiū vero vt ſpecies vrine debite ꝑtendi poſſint ad viſum: ⁊ ne eo colorato ꝯfundatur color vrine. Debet eſſe rotūdum in fundo:ne ex eleuatione fundi ad ſuperiora:vt eſt in ciatis engiſtarijs ⁊ fialis impediatur debita vnio ſuperfluitatis ypoſtaſiue. Ex quib⁹ infertur ꝙ vrinale dꝫ eſſe criſtallinū:aut vitri albi ſubtilis:⁊ nō groſſe ſubſtantie:vt cōiter ob auariciā:aut paupertatē fit. Nam ſpēs viridis vitri permixte venientes ad oculū cum ſpēbus vrine variant verum iudiciū de colore ipſius. Similiter ſi fuerit album groſſe ſubſtantie:nō ita debite penetrant:ſicut ſi eſſet ſubtile. Uñ de groſſicie ⁊ ſubtilitate nō eque bene iudicatur: ⁊ ſimiliter neqꝫ de colore. Unde ſciendū ꝙ cum in groſſo vitro alijs paribus plus ſit de partibus igneis ꝙ in ſubtili: accidit vt vrina rubicundior ſiue magis ignea videaᷣ. Et ego pluries expertus ſum. Nam fundebam vrinam ex vrinali groſſo albo in ciatū album ſubtilem:⁊ ipſa minus ignea valde videbaᷣ in ciato: ⁊ ideo ſic agat practicus nouellus. Ex quo infertur ꝙ non recte operātur:qui vrinam corruptam reducunt ad ignem vel ad aquam calidam. debet eſſe nitidum mundum ⁊ bene album. ¶ Ex parte aūt ꝯtenti vt vrine ſunt comparande ad quatuor principia. ſ. color. ſubſtantia: ꝙtitas ⁊ ꝯtenta:de qbus infra ſuo ordine. ¶ Ex parte loci non dꝫ videri in loco vbi penetrent radij ſolares:ne ex eis luminoſior iudicetur. Similiter non debet teneri ſub radijs eius: qm̄ perturbaᷣ ex eis. Calidi.n. eſt ſegregare eterogeneū. primo de gñatione. Nā caliditas eorū impedit a depoſitione ypoſtaſis faciendo in eis perturbationem:ac quaſi ſeniſ ebulationem. Ex quo infertur ꝙ vrina non dꝫ multum teneri apud ignem ex eiſdem cauſis. dꝫ itaqꝫ teneri: vt eius calor cōſeruetur:q: in loco in quo aer ſit quaſi tēperatus. Cōſimiliter nō teneatur in loco in quo flat ventus: ne ex ꝯgelatione ſeu deſtructione caloris nālis fiat in ea corruptio: nā frequentiſſime apparet in eis corruptio ab aeris frigiditatē remouentē veſtigium caloris nālis eius. fit tñ aliqñ in ea corruptio:lꝫ ꝯſeruetur bene ob plenitudinem humorū putrefactorū. Urina nāqꝫ eſt ſicut elementū. Elemēta autē maxime reſiſtunt putrefactioni:⁊ iō q̄ magis putrefactioni reſiſtit eſt minus ſana:q: ſignum eſt ꝙ ipſa eſt magis ſimplex:q: cū ea ſunt pauciores ſuperfluitates expulſe: que a nā cum ipſa expelli debent. hec tñ intelligi hñt de corpore culpate ſano. Nā hic caderent difficultates de vrina tēperati:aut appropinquanti tēperato ⁊c̄. Et ſi locus nō fuerit luminoſus:vt q: fuerit nox habeatur candela accenſa:⁊ teneatur poſt vrinale:⁊ poſt eius viſionem dꝫ vas leuiter cōquaſſari:vt videatur ſi ypoſtaſis leuiter deſcendit aut aſcēdit:qm̄ ex iſto arguitur digōnem bonam. ſi vero non leuiter ⁊c̄. ſignificat ꝙ digeſtio non eſt bona. Et qm̄ aliqñ ypoſtaſis eſt multū ſubtilis:ita ꝙ bene nō ꝯphēdiᷣ: hinc opꝫ ponere manū ſub vrinali:aut pānū nigrū:aut obſcurū: vt ꝯphendatur. ¶ Ex parte hore poſt ei⁹ mictū:q: vt Aui. allegato caplo. Et eius qdē diſpoſitio cū ilico mingiᷣ nō eſt ꝯſideranda:neqꝫ niſi poſtꝙ in vrinali reſidet. Item non eſt ꝯſideranda poſtꝙ multis pmāſerit horis:vt neqꝫ poſt horā.vñ in hora prima vel circa ſeruari vꝫ poſſe calor in ea: ⁊ vrinā feciſſe ypoſtaſim:circulū ſpumā ⁊c̄.⁊ hoc cōiter. Et hoc intellexit Auic. dixit ꝙuis ego dicā ꝙ nec poſt horam vnā. Et eſt dcm̄ longa experiētia inuentū ac quadam ꝯiectura veriſili firmatū. Ipſa nāqꝫ poſt horā vel circa recipit alterationē ad intra ⁊ ab extra. vñ color mutatur. vrina fit ſpiſſior ipoſtaſis diſſoluiᷣ: ⁊ ſic de alijs. Placuit tamen Iſaac:vt videri debeat in prima hora: ⁊ ſtatim cū mingiᷣ: vt ꝯphendatur ſi groſſa ⁊c̄. de quo infra ⁊ ſcd̄a ⁊ tertia hora:vt eius videaᷣ mutatio. Qd̄ credo dcm̄ magis ad artis curioſitatē:⁊ medicorū excuſationē. ¶ Ex parte tpis collectiōis eius:q: vt Auic. opꝫ vt vrina que ꝯſideraᷣ ſit prima vrina:que in mane colligiᷣ. ſ. que fit poſt celebratā digōnē noctis ⁊ epatis:q̄ digō poſt cenā cōpletur in ſex ſeptē vel octo horis:⁊ tot ponunᷣ termini:q: in aliqbus citius ⁊ in aliqbus tardius cōpletur talis digō. Et rōne etatis vt pueri citius ſenibus:⁊ hm̄. Et rōne virtutis:vt fortiores debilioribus ⁊c̄. Et dꝫ prima qm̄ cōpleta digōne nā querit pfectam expulſionē:nā vrina remanens poſt expulſationē prime longiorē hñs morā a calido exiccaᷣ ⁊ caleſit. quare mutaᷣ eius color debitus. Et iō dicebat Auicē. Et nō permaneat longo tpe. ¶ Ex qbus apparet ꝙ iudiciū de vrina matutina melius eſt iudicio vrine diurne. Et cā eſt q: melior in nocte celebratur digeſtio:nec ita alteratur exercitio: aut alijs curis vt diurna. Et hic maxime ꝯtinet veritatē cōiter: qm̄ nō inconuenit meliorē digōnem fieri in die. ꝯſidera. ¶ Ex parte egrotantis:q: opꝫ prius ſcire ꝯplōnē egrotantis: vt ꝯſideraᷣ ꝙtū diſtat hec vrina a nāli ſm hoc iudicare de lapſu paruo vel magno. ¶ Et ex parte ſexus: q: maſculi intenſiorem hñt vrinam ⁊c̄. vt infra. ¶ Ex parte ꝯſtōnis: q:

magis coloꝛate debent eſſe alijs partibus in eſtate. ¶ Cōſideret itaq; ille qui de iudicio vꝛine tm̄ cōfidit: ⁊ quot varietatibus decipi pōt: quotq; neceſſarie ſunt obſeruātie ſimul habende: que rariſſime in viſione vꝛine reperiuntur: ꝓpter qđ rariſſime dicebat Auicē. vie diſpoſitionū ſignificationū vꝛine: nō opʒ credere niſi poſtq̄ ꝯdōnes obſeruate fuerūt. Et Raſis. 10. Almanſ. 3° caplo. Attendenda ſunt oīa hec pꝛius: poſtea iudicandū. In quarū numeratione variantur auctoꝛes. Nā Auic. eas decē ⁊ ſex. Raſis vero viginti enumerauit: que tm̄ cōpꝛehenſe ſunt in ſuꝑaſcriptis. ¶ Tu tm̄ nota ꝙ per ipoſtaſim perfectius habet̄ iudiciū. deinde per ſubſtantiā: ꝯſequenter per odoꝛem ⁊ coloꝛem: deinde per q̄ʒtitatem vt ex dicendis apparebit. quare ⁊c̄.

D **Capitulum. ij.** De coloꝛibus vꝛine continens rubꝛicas.

¶ De coloꝛibus vꝛine ī vl̄i ⁊ de cauſis ⁊ n° eoꝛuʒ. Rubꝛica. j.

T licet pluribus modernoꝛum placuerit pꝛius de ſbā q̄ʒ de coloꝛibus vꝛine determinare: tm̄ qꝛ coloꝛ ipſe pꝛius ſenſui manifeſtatur: q̄ʒ ſubā: nec ſubā cōpꝛehendit̄ niſi per coloꝛē hinc de coloꝛe agendū. Nā ⁊ ſic dux noſter Auic. ꝓſequebat̄ cū plurimis antiquoꝝ. ſubā qdēʒ 1 ⁊ ſi nā pꝛioꝛ ſit coloꝛe: abſolute tm̄ coloꝛ: vt cauſat̄ a qualitatibus actiuis: ⁊ coloꝛe humoꝝ tingentiū: qui cuʒ vꝛina cōmiſcent̄: eſt ipſa ſubā tpe pꝛioꝛ diā. ¶ Pꝛopter qđ ſciēduʒ ꝙ coloꝛes vꝛine cauſant̄ a q̄litatibus actiuis per ſe: licet ⁊ q̄nq; ꝑ acciñs cauſent̄ a paſſiuis: quib⁹ magis attribuit̄ cauſatio modi ſubē vꝛine. Vñ ſm̄ intenſionē ⁊ remiſſionē caliditatis ⁊ frigiditatis remittit̄: aut intendit̄ coloꝛ in vꝛinis.
E Calidi qdē eſt coloꝛare: frigidi vero diſcoloꝛare. Ex quo infertur ꝙ calidi tēpati eſt coloꝛē tēpatū per ſe ꝓducere: vt ē coloꝛ citrinus. de quo ſtatim: hūidi vero eſt ingroſſare 1 ſicci vero ſubtiliare. Et dictum eſt per ſe: qm̄ aliqñ caliditas dat modū ſubē: vt qñ caliditas eſt foꝛtis liquefaciēs humiditates: ⁊ imiſcet eas vꝛine: ⁊ ita vꝛina reddit̄ ſpiſſa. Silr̄ a paſſiuis datur coloꝛ: vt qñ cum vꝛina cōmiſcet̄ plurimū ſanguinis: aut colere: ⁊ ita vꝛina redditur coloꝛata. Ex qb⁹ infertur ꝙ vꝛina dupl'r coloꝛatur: vno modo per actionē calidi in eam: alio modo per cōmixtionem rei coloꝛate 1 vt dcm̄ eſt: ex pꝛincipijs dl̄ibus. ¶ Aduertendū ꝙ diaſonitas ⁊ oppacitas ſunt paſſiōes elementares: ⁊ pꝛincipia coloꝝ extremoꝝ: ⁊ extrema ſunt pꝛincipia coloꝝ medioꝝ. vñ ex varia cōmixtione diaſoni cuʒ oppaco varij inde proueniūt coloꝛes hec ſuppono ex pꝛincipijs. ¶ Amplius ſupponendum ꝙ ſicut dat̄ mediū gn̄is datur me^m ſpēi ad qđ cetera cōparantur ſm̄ eoꝝ lapſus ab eo. Itē in vꝛinis datur coloꝛ medius: ⁊ vꝛina media quo ad ſubſtantiaʒ. de quo ſpālius infra: ad quē ceteri coloꝛes cōparant̄. Et nō ſolum dʒ fieri cōparatio reſpectu medij ſpēi: ſed ēt reſpectu ꝓpꝛij tēperamenti: ad qđ cōpantur lapſus ꝓternāles. Naʒ ad ꝓ^m cōparantur lapſus nāles: duo qdēʒ extremi ponunt̄ coloꝛes: vt
F albus ⁊ niger: ⁊ vnus medius q noiat̄ citrinus. ¶ Iteʒ hic eſt notanduʒ ꝙ citrinus capitur dupl'r: vno mō cōiter: ⁊ ſic omne ʒalum dī citrinum. Aliqñ ꝓpꝛie: ⁊ ſic citrinus eſt coloꝛ: qui eſt imediate ſupꝛa palearē: ⁊ ſic capiēdo ſpēs citrini cōiter iſte eſt coloꝛ medius non per equidiſtātiā: ſed per interclusionē: qꝛ eſt coloꝛ vꝛine tēperati: qui ſe hʒ: vt mediū coloꝝ ad quem ceteri coloꝛes cōparant̄ ſm̄ receſſum eoꝝ ab eo. vnde. 10. Almanſoꝛis. 3° cap°. Tertius quoq; coloꝛ eſt coloꝛ citri: qui coloꝛis tēperiem in epate demōſtrat: qui neq; maioꝛ eſt q̄ʒ debeat neq; minoꝛ. Et expꝛeſſit Cermiſonus coloꝛē rubeū inter extrema per equidiſtantiā eſſe medium. Et vt clarius intelligat̄ qđ dcm̄ eſt nota ꝙ tripl'r coloꝛ citrinus reperit̄. vnus qdē q eſt ꝓmus albedini pauce tincture: ⁊ iſte eſt palearis: vt infra. ſcđs eſt citrinus qui eſt ꝓximus huic tēperato tincture: ⁊ iſte eſt citrinus: q eſt metrū ⁊c̄. ⁊ coloꝛ vꝛine tēperate. Tertius eſt citrinus excedens ſcđm in citrinitate: q eſt ſignificans caliditatem ſupꝛa tēperamentū: ⁊ iſte coloꝛ citrinus eſt: qui metrū eſt: de quo Aui. 2ª pꝛimi de coloꝛibus inqt. oēs aūt qui ſunt poſt citrinum caliditatē ſignificant. Et dī citrinus. qꝛ eſt ſiūs coloꝛi citri maturi: aut pomi citrini. Nā vꝛina tēpata non dʒ excedere ex parte coloꝛis: neq; ſuperfluitatē ipoſtaticā hr̄e maxime in debite recto: qm̄ ſuperfluitatibus caret ⁊c̄. Sʒ hec bene in ſe hñt dubia: que theoꝛicis relinquo. Et de hoc infra de ipoſtaſi. ¶ Et ante q̄ʒ ꝓcedat̄ ad ponendum coloꝛes vꝛine. qbus ſignificamus ſuper humoꝛes tam nāles q̄ʒ non nāles. Pꝛius numerabunt̄ coloꝛes medij: ⁊ extremi cōiter ab auctoꝛibus ⁊ pꝛacticantibus notati. In quoꝝ numeratione plures diuerſificati fuere. Sed diſputatiōes omittēs inutiles eos enumerabo quos magis famoſos ſemper intellexi. Sunt nāq; ex eis duo extremi: albus ⁊ niger. Sūtq; b
medij: lacteus. glaucus. karopos. ſubpallidus: palearis dictus citrinus pꝛimo modo. Citrinus q eſt metrū: vt ſupꝛa. Citrinus intenſioꝛis citrinitatis: q eſt talis in tertio loco vt ſupꝛa. Flauus. Ruffus. Citrangularis. Igneus. Croceus. Rubeus clarus. Rubeus roſeus. Rubeus obſcurus. Rubeus puluerulentus. Viridis phiſticalis. Eruginoſus. Indicus. Irrinus. Poꝛalis. Liuidus. Et ſic albus habet gradus: ita niger vt niger q tendit ad ʒalum: niger q tendit ad obſcuruʒ: ⁊ niger qui tendit ad viride. Et ſic pʒ ꝙ oēs coloꝛes vꝛine notati medij. ſ. cū extremis ſunt. xxvj. Et lʒ ita ſit: tm̄ plures reperiunt̄: vel plures reperiri pñt coloꝛes inter hos mediantes: vt pʒ ſm̄ intenſum ⁊ remiſſum: quoꝝ numeratio eſſet nimiū faſtidioſa: ⁊ ad pꝛacticā nō multuʒ neceſſaria. Nā ex datis hñ notis a medico pōt ipſe circa coꝛpus hūanū: ⁊ coloꝝ noticia pariter bene ac recte operari.

¶ Albus dicitur qui aque niui aut criſtallo aſſimilatur.

¶ Lacteus vero q ſero ſimilis exiſtit a pꝛimo paruʒ diſtans.

¶ Glaucus autem qui coꝛnu albo lucido: vel coꝛnee tunice oculoꝛum huic coꝛnu comparate.

¶ Karopos qui cinericio coloꝛi aſſimilatur: vel quia vellerum ad albedinem tendentium coloꝛi cōparatur: ⁊ in vulgari noſtro dicitur beretin multo chiaro ſiue coloꝛ aſini habentis pilos ad albedineʒ tendentes.

¶ Subpallidibus q iuri carniū ſemicoctaruʒ ſimilis exiſtit.

¶ Palearis qui coloꝛi palee frumenti ex qua extrahitur de nouo granum ſimilatur. Vel vt Raſis. 10. Almāſoꝛis qui coloꝛi aque in qua decocte ſint palee. Alij vero coloꝛi palee oꝛdei: ſed pꝛimas expoſitiones magis laudo.

¶ Citrinus qui eſt paleari intenſioꝛ aſſimilatus coloꝛi citri: aut pomi citrini: vt ſupꝛa.

¶ Citrinus intēſioꝛis citrinitatis eſt q eſt intenſioꝛ citrino: ⁊ eſt metrum ⁊ aſſimilatur pomo arancij non valde citrini.

¶ Flauus qui aſſimilatur coloꝛi caſtanearū non bene maturarum: ⁊ dicitur caſtaneatus: ⁊ intelligitur de coloꝛe caſtanearum mundatarum a coꝛticibus ſuis.

¶ Ruffus qui eſt valde citrinus tendens ad aliqualem albedinem cuiuſmodi eſt coloꝛ cereſi dulcis ⁊ maturi: qualis coloꝛ quandoq; reperitur in auro tendente ad rubedineʒ: quandoq; in pilis leonum equoꝛum ⁊c̄.

¶ Citrangularis qui coloꝛi citri tendentis ad rubedinem vel valde rubei.

¶ Igneus eſt coloꝛ aque ʒafrani ſiue croceī multum tincte.

¶ Croceus eſt vltimus in citrinitatis intēſione qui capillis croci ſiue ʒafrani ſimilatur: ⁊ hic tendit valde ad rubeum:

¶ Poſtea eſt rubeus clarus qui aſſimilatur roſe rubee clare: valde vt eſt ſcarlata.

¶ Rubeus roſeus: qui aſſimilatur roſe rubee: que eſt ✠ e rubea cum tendentia ad obſcurum: ⁊ non multum cuiuſmodi eſt coloꝛ dictus crinuiſini: ⁊ dicitur vere rubee ꝓpter albedinem cui ineſt coloꝛ rubeus: nā talis eſt coloꝛ temperati coꝛpoꝛis. ſ. permixtus ex albo ⁊ rubeo.

¶ Rubeus obſcurus eſt qui aſſimilatur ſanguini perfecto.

¶ Rubeus

A ¶ Rubeus pulueruletus eſt qui aſſimilatur ſanguini putre facto extracto ex vena quem alij Kianos appellauerūt. Et dictus eſt puluerulentus: quia magis ad nigredinem pulueris ꝛ groſſiciem tendit. vnde videtur ſicut ſanguis: cui commixtus eſt puluis.

¶ Uiridis color vt Auic. ſub ſe ſpēs hꝫ queadmodum citrinus: ꝛ ſunt numero. v. capiendo ſpēs ꝑ gradib⁹. ſ. pbiſticalis. Eruginoſus. Irinus. Indicus. Porralis. ¶ Pbiſticalis q colori pbiſticoꝝ aſſimilatur demptis corticibus.

¶ Eruginoſus qui erugini eris aſſimilatur: ꝛ eſt intenſioris viriditatis ꝙ pbiſticalis.

¶ Irinus qui colori foliorum lilij dicti ireos: ꝛ hic eſt declinans ad b auinum: vt patet.

¶ Deinde Indicus cuius color aſſimilatur indico: ꝛ hic ad intenſiorem blaueitatem declinat.

¶ Deinde porralis qui ſimilis eſt ſucco foliorum porri.

¶ Liuid⁹ eſt color q remanet in mēbro poſt ꝙ fuit percuſſuꝫ aut veſtigio facto ex ductu plūbi ſup pgameno. Color etiā lixiuij nō multum clari: nec multū ſpiſſi dr etiam liuidus.

¶ Ultimo eſt color niger ſub ſe gradus vel ſpecies habens vt albus. ¶ Et ſunt niger tendens ad çaluꝫ ſiue croceum. vt apparet in ictericia ꝛ citrina: vt ſi commiſceremus caliginem cum aqua.

¶ Alius eſt niger intenſa nigredine cum fuſcitate: ſicut eſſet cōmixtio attramenti cum aqua.

¶ Alius eſt niger q eſt niger ꝑticipās viditate: vt ſi cum pauco licore viridi cōmiſcerem⁹ indicū. ¶ Ex quibus appet ꝙ

B colores pncipales ſunt qnqꝫ. ſ. alb⁹: croce⁹: rubeus: viridis ꝛ niger. In quorꝫ medio ſtat rubeus. Et h eſt qd̄ pr nr Cermiſonus dixit ipꝫ mediū p eqdiſtātiā obtinere. Sunt itaqꝫ in numero duo extrema: ꝛ tria media pncipalia: ſed cum ad particulares ſpēs ſiue gradus notos accedim⁹ reperiuntur in numero. xxvj. ¶ Et ſcito ꝙ oēs colores ab albo vſqꝫ ad citrinū q eſt metrū ſignificāt dñium frigiditatis. Qui vero ſunt poſt eū vſqꝫ ad viridē ſignificant caliditatem. Qui aūt a viridi vſqꝫ ad nigredineꝫ ſm plurimuꝫ ſignificāt frigiditatem. Et dr ſm plurimum: qꝛ aliquando ſignificat caliditatem: vt infra de colore viridi ꝛ nigro. ¶ Scito etiam ꝙ de

C coloratione vrine diſputatur: ꝛ quidā tenent ꝙ principalis cauſa eſt calitas: ꝛ ſpālit renum. Quidam ꝙ color humoris vel humoꝝ q cuꝫ vrina miſcent q eam tingit: ꝛ colorat: he tñ due cauſe concurrunt: vt dictuꝫ eſt. Et talem diſputationem theoricis relinquo. Ego tñ plus adhereo primis: qm̄ ante aduentum vrine: ad renes nō coloratur aquoſitas: vt patet in flobotomia in qua videtur aquoſitas nō tincta: ꝛ ſi in eam egerit caliditas epatis ꝛ cordis. Quidam tamē aſſeruerunt ipſam colorem in gibbo epatis recipere. Et ſicut per ordinē declarati ſunt colores ita ꝯñter agenduꝫ eſt de ſignificationibus ipſoꝝ procededo pariformiter de ceteris generibus. modo Auic. ſ. de ꝗtitate ſubſtantie ꝛc.

¶ De albo colore vrine. Rubrica. xj.

D Et licet de ſignatiōibus coloꝝ vt colores ſunt: dictum ſit: tñ initium faciens de albo. Prius de eo ſic in vniuerſali dicam. deinde ad ſignificationes particulares ꝯſequēter deſcendam. Premittens ꝙ de ipſis integraliter dici non poteſt niſi cōmiſceantur quandoqꝫ aliqua ex generibus alijs ſumpta: puta ex ꝗtitate ſubſtantie ꝛ ceteris cuꝫ qb⁹ clarior aut planior doctrina habebitur. ¶ Color enim albus capitur dupl'r: pmo modo ꝛ largiſſime: vt vulgus ꝑ omni re tenui tranſlucente: queadmodum criſtallum vitrū valde clarū album dicimus. Nam per hec viſus penetrat: ita vt viſus videat obiectum inter qd̄ ꝛ ipſum viſum poſitum eſt vitrum tanꝗ medium: ꝛ proprie dicit cadens. Secundo modo capitur album pro re viſus diſgregatiua: per quam viſus non penetrat: ſicut lac purgamenum album: ꝛ huiuſmodi. vnde vrina lactea Karopos ꝛ glauca h modo dicitur alba. Et differt pmus a ſecundo: qm̄ trāſlucentia arguit frigiditatem intenſiorem: digōnis ꝑuationeꝫ: qd̄ de 2° modo ſic contingit. Urina itaqꝫ alba vel albedini attinens vt ē lactea glauca aut Karopos in ſuba ſpiſſa ꝗtū eſt ex tali colore cum tali ſuba ſignificat frigidā ꝛ humidā ꝯplōneꝫ corpis ꝛ mēbroꝝ ſiue cū humoris vicio: ſiue abſqꝫ vicio humoris: ſignificat ergo ſup flegma tanꝗ effectus ſuper cām. Sup vmes ꝛ eoꝝ mām. Sup colicam artheticam: capitis dolorē: epilēpſiā: paleſim apoplexiā: ſpaſmū: ſup nauſeam: indigeſtionē: deſtructionem appetitus. Et vniuerſaliter ſignificat frigiditatem in nutritiuis.

¶ Urina aūt alba ꝛc. vt ſup in ſuba tenuis: ꝗtum eſt merito coloris ꝛ ſubſtātie: ſigñat frigidā ꝛ ſiccā cōplōnē ſiue hūoris vel cū hūoris vicio. Nam frigiditatis eſt dealbare vrinā. ſiccitatis vō atteūare: vt ſupra. Significat ergo ſup melia ꝫ tāꝗ effectus ſup cām: vt ſupra quartanā retētionē emoroydarum: leprā opilationē in ſplene ꝛ huiuſmodi.

¶ Urina alba qꝛ aquoſa: ꝑuationem digōnis ſignificat ſi non fuerit opilatio: aut mā habuerit raptū ad alia mēbra: vt caput: quemadmodū cōtingit in freneſi: vt 4° apho. cōm. 72.

¶ Alba cuius albedo eſt mucilaginoſa ſignificat multitudinem flegmatis ꝛ mucilaginoſi ꝛ crudi.

¶ Alba cuius albedo ē vnctuoſa ſignat adipis eliquationē.

¶ Alba cui⁹ albedo ē ſimul albule: q eſt macula alba oculi ſignificat flegmatis liqfactionē q eſt aut futura ē. Qꝫ ſi eſt cū febre acuta: mortē aut febreꝫ auctā pronoſticatur.

¶ Alba cuius albedo ē ſimilis albedini q ē i fungo cū tenuitate ꝛ ſanie ſigñt vlcerationē in inſtris vrine. Qꝫ ſi abſqꝫ ſanie fuerit ſigñt mām multā crudā: aut lapidē in veſica.

¶ Alba cuius albedo aſſimilat ſpmati: ſigñat criſim ꝑpatū flegmaticoꝝ: ꝛ laxitates interioꝝ: ꝛ egritudines q accidūt ex flegmate vitreo. Qꝫ ſi fuerit nō p modū criſis ſuſpicādū eſt de futura apoplexia: aut paraleſi.

¶ Alba appa rens continue in egritudinibus cronicis quartanā futuram protendit.

¶ Alba plumbina ſine apoſtaſi apparens mala.

¶ Alba lactea in egritudinibus acutis: pnicioſa: nā eſt ſignū ꝙ materia pro ſui digōne longo indigeret tēpore. Cum ergo natura ſit debilis cum tanta ſeuitate non potens durare tempore longo ſequitur ꝛc.

¶ Alba cuius albedo ſecuta eſt rubedinē ſeu inflāmationeꝫ in egitudine acuta ſignificat ꝙ materia habet raptum ad aliud mēbrū qd̄ apoſtematur. vnde protēdit aut fluxum vētris: aut freneſim ſiue deſipientiam ꝛc.

¶ Alba pſeuerans in corpe ſano: ꝑuationē digōnis ſigñat.

¶ Alba cū tenuitate declināš ad liuiditatē ſiue plūbeitatem: ꝛ qñ ſtatim ē micta: ꝛ qñ quieuit per horā ſignificat ethicā ſenectutis. Significat enim defectū caliditatis in epate: ꝛ in membris omnibus corporis frigiditatem facit ad albedinem: ſiccitas ad ſubtilitatem ꝛc. vt ſupra.

¶ Alba ꝛ in ſubſtātia aquoſa apparens cuꝫ quadam nebula diuulſa in prima die in apoſtematibus emunctorioruꝫ ſignificat effimeram factam ex apoſtemate.

¶ Alba cuius albedo tendit ad ruffum: ꝛ cū ſubſtātia ſpiſſa: ꝛ cū qdā obſcuritate in pte ſupiori ſignificat quotidianam de flegmate nāli. Qꝫ ſi fuerit cū ſpuma magna adherēte vrinali. ſignificat quotidianā de flegmate viſcoſo. Si vō in modū mucilaginis de flegmate mucilaginoſo.

¶ Alba glauca ad ruffedinē tendēs ꝛ declināš ad fuſcum in die acceſſiōis appens vel poſt immediate cū ſuba tenui cui⁹ ipoſtaſis fuerit ſeqſtrata: ſigñat ꝗrtanā de melia nāli.

¶ Alba cū ſuba tenui priuata odore ꝛ trāſlucens ꝛ pmanēs tenuis: q nō eſt pp diabetē vel oplonē vel crapulā apparēs in febribus ſi aſſociet cuꝫ virtute debili ſignificat mortem. Si vero cū virtute forti longitudinē egritudinis ſignificat: ꝛ vt plurimum terminationem per apoſtema.

¶ Alba tenuis in ſuba in pueris patiētibus febrē acutā pl'm

ſignificat morte͂. Qȝ ſi fuerit cu͂ virtute forti cuȝ alijs bonis ſignis ſignificat criſim per a͞pa in me͂bris inferioribus.

¶ Alba turbida ⁊ turbida permanens ſine odore in febribus apparens. Si fuerit cuȝ virtute forti lo͂gitudinem egritudinis ſignificat. Si vero cum debili mortem.

¶ Alba tenuis ⁊ tenuis permanens: in qua apparet nubes ſpumoſa citrina: ſm Almanſorem eſt peſſima.

¶ Alba lactea ⁊ permanens lactea: in febribus acutis ſignificat mortem.

¶ Alba turbata ſanioſa fetida ſquamoſa vel furfurea apparens in corpore habe͂te a͞pa in viſceribus ſignificat aptione͂ ſpatis: tua tamen eſt per alia ſigna co͂prehendere: in quo loco fuerit apoſtema: ſed talis vrina conſueuit apparet in terminatione pleureſis per viam vrine.

¶ Alba mediocriter tenuis in multa q͂ſtitate micta appare͂s in febre quotidiana de fla͂te vitreo in quarta quinta vel ſm Auice͂. ſigna͂t ſolo͂ne͂ febris: ⁊ hoc intelligit p͂cedente vrina clara groſſa in q͂ appebant reſolutiones groſſe fla͂tis vitrei.

¶ Alba tenuis permanens tenuis mediocris q͂ſtitatis: iam p͂cedente vrina ſpiſſa: ⁊ cum hoc non apparent ſigna ſolutionis ventris nec ſigna apoſtematum membroꝝ inferioꝝ: apparens in febre acuta ſignificat freneſim vel fientem: vel futuram. Auic. Almanſor.

¶ Alba que lacti aut ſpermati eſt ſilis: p͂manens talis: ſi fuerit pauca ſignificat paralyſim: aut appoplexiam. Aui. Et dr̄ pauca: qm̄ ſi multa fuerit cum fortitudine virtutis iſtorum morborum ſolutionem denunciat.

¶ Alba vel pallida tendens ad liuiditatem ſpiſſa cum circulo plu͂beo apparens ſm Iſaac epilenſiam ex flegmate ſignificat. Qȝ ſi non fuerit ſpiſſa: ſed ſubtilis cu͂ alijs ꝯditio͂ibus ſignificat epilenſiam ex melancolia.

¶ Alba vel pallida ad liuiditateȝ tende͂s in qua appent athomoſe reſoluti ones ⁊ rotunde per totu͂ in corpore non febricitante: ſm Iſaac dolore͂ articulorum ex fla͂te ſignificat.

¶ Alba vel pallida ſpiſſa in q͂ appet ſpuma viſcoſa in circulo q͂ quaſi adheret vrinali: vel in q͂ apparent ampulle vel granula q͂ fortiter adhere͂t vrinali: ⁊ qn̄ ꝯquaſſatur ſtatim illa granula vel ſpuma ⁊c̄. tendunt ad circulu͂: ſm Iſaac ſigna͂t dn̄u͂ fla͂tis in capite ab ipſo circulo declina͂do ad interi⁹: ⁊ ſi poſt ꝯquaſſatione͂ talia redeant ad p͂dictu͂ ſitum ſigna͂t catarru͂ deſcendere ad pulmone͂ ⁊ ad totum pectus. Si vͦo i ipſa appareāt humores groſſi ⁊ lo͂gi: ⁊ maxime exi͂tes circa funduȝ ſignificat abu͂dantia͂ fla͂tis: in capite pectore ⁊ renibus: ⁊ grauitate͂ totius ⁊ iuncturaru͂ ſpal'r.

¶ Alba ſubtilis apparens in corpore in quo ſentitur ſub coſtis dextre partis extenſio cuȝ grauitate. ⁊ quo ad tactu͂ ſentitur duricies: ſignificat opilationem. Aui.

¶ Alba pallida glauca vel lactea in ſba mediocris diu perſeuera͂s: appare͂s in corpe in quo appet inflatio toti⁹ corpis ⁊ minor q͂ȝ in idrope cum anhelitu fetido nu͂c e͂t apparentib⁹ qbuſda͂ veſicis nu͂c delitelſcentibus ſignificat yparſarcam.

¶ Alba ſubtilis tranſlucens virgulata apparens in corpore in quo apparet totius corporis diſpoſitio feda tendens ad nigredineȝ: ⁊ ſub coſtis ſiniſtre partis ſentitur groſſicies: ⁊ duricies ſignificat ſplenis opilationem. Aui.

¶ Alba pura multu͂ tenuis per totu͂ in qua alique reſolutiones aduſte apparent multa in q͂ſtitate: ⁊ multotiens micta: ⁊ in corpore in quo ſentitur dolor circa renes: ⁊ infirm⁹ ſiti infeſtatur: ſignificat diabetem. Aui.

¶ Alba in q͂ appent arenule crocee vel rubee p͂mane͂s talis ſigna͂t lapide͂ futuru͂ in renibus. Et hic nota dr̄iam iter arenula͂ ⁊ humore͂ aduſtu͂: qm̄ ſi arenula digito comprimatur. difficulter tere͂: ſi vͦo humor facil'r adheret ⁊ retinetur.

¶ Alba ſubtilis que prius fuit ſpiſſa arenoſa appens in corpore in quo ſentitur dolor circa renes ſignificat lapideȝ co͂firmatum in renibus: Qȝ ſi doluerit circa veſicaȝ: vel caput virge ſignificat confirmatum in veſica. ¶ Sed hic nota q͂ arenule renum ſunt rubee vel citrine: veſice vero albe tendentes ad coleram luti.

¶ Alba in q͂ appet ſanies cuȝ qbuſda͂ reſolo͂ibus crinoydalibus: ⁊ etiaȝ ſine his: q͂ ſanies eſt aliqual'r ſubſta͂tie vrine incorporata: ⁊ poſt eius mictu͂ ſtatiȝ: vel quaſi ſtatim deſce͂dit ad fundu͂: vbi ipſa ſanies manifeſte co͂prehendi͂ cu͂ dolore circa renes: ſignificat vlceratione͂ renu͂. Aui. Iſaac.

¶ Alba ſubtilis cu͂ qbuſdam reſolo͂ibus nigris in fundo vbi mulier a matrice moleſtatur: ſigna͂t retentionem menſtruoꝝ. Qȝ ſi talis in viro apparuerit: ⁊ cu͂ ſentit dolore͂ circa anum ſignificat retentionem ſanguinis emorroydalis.

¶ Si vrina prius fuerit alba ſubtilis. deinde facta ſit turbida in muliere habent dolorem circa matricem ſignificat ſolutionem menſtruorum.

¶ Item aduerte͂dum q͂ vrina alba luminoſa ⁊ multa: cuius ſedimen eſt multu͂ groſſum: ⁊ eius ſubſtantia etiaȝ ad groſſiciem tendit: ſignificat flegmatis frigiditatem. Qȝ ſi no͂ fuerit luminoſa clara neq͂ pura. immo eius albedo ad fuſcedinem traxerit neq͂ eius ſedime͂ multu͂ fuerit. Scire debes: q͂ colera rubea eſt occulta: que ſui caliditate vrinam albaȝ ad fuſcitudinem declinare facit. Et ſi fuerint ſigna egritudinis acute: vt cauma magnum: ſitis intenſa: ⁊ h9. ⁊ cum his non apparuerit ſigna timoris neq͂ frenoſis: ⁊ huiuſmodi. debes ſcire q͂ cola rubea declinauit vel declinabit ad aliuȝ canalem vt ad inteſtina: ⁊ accidet ei excoriatio ı ſiue fluxus colericus: vel ſubtili ma͂ euaporante ſub forma ſudoris ad extra pelletur. Et hanc vidi: vt iacet littera in B͞ndicto de albertis nobili de Florentia: in q͂ appuit vrina tal' cuȝ ſignis acute rei ſupuenit fluxus colicus ⁊ ſudores copioſiſſimi.

¶ Alba cu͂ ſubſta͂tia tenui: ⁊ in q͂ſtitate multa ſine ypoſtaſi: crapulam ſignificat preceſſiſſe in ſana: ⁊ maxime multi vini potatione ſpecialiter albi.

¶ Alba tenuis in pueris appens mala. ſc͂do pronoſticorum.

¶ Alba tenuis pſeuerans longo tp͂e in ſano idropeȝ futuraȝ nu͂ciat. ¶ Ite͂ talis in habe͂tib⁹ graue͂dine͂ humeroꝝ. ⁊ colli ſignifica lippotomia͂. ¶ Ite͂ talis perſeuera͂s in ſenibus: ſignificat defectionem virtutis ⁊ caloris nturalis. ¶ Ite͂ talis apparens poſt longas egritudines ſanitatem ſignificat egritudinem. ¶ Ite͂ alba ⁊ tenuis in qua͂titate multa: ⁊ frequenter micta: ⁊ cum magna ſiti diabetem ſignificat.

¶ Alba ⁊ tenuis ſignificat lapidem in veſica: vel opilationem in vijs vrinalium ab humore groſſo vel terreſtri: vt fla͂tis vel melancolie.

¶ Alba tenuis apparens in principio febris ſi micta fuerit cum malis ſignis ſuſpecta eſt. Qȝ ſi cum bonis terminationem egritudinis per apoſtema ſignificat.

¶ Alba tenuis in febre occulta ⁊ lenta apparens liquefactionem corporis: ſignificat ⁊ ethicam vel ptiſim.

¶ Alba tenuis multe qua͂titatis frequenter micta: ⁊ ſine ſiti apparens in fine febris ſignificat ſolutione͂ ⁊ purgationem humoris frigidi flegmatici: vt fla͂tis vitrei ⁊ hmo͂i.

¶ Alba tenuis in febre incenſiua apparens freneſim preſentem aut futura͂ ſignificat.

¶ Alba in ſubſtantia ſpiſſa per totuȝ apparens in principio egritudinis longitudinem eius ſignificat.

¶ Alba in ſubſtantia ſpiſſa in febre lenta apparens in principio egritudinis longitudinem eius ſignificat.

¶ Alba in ſubſtantia ſpiſſa in febre lenta apparent ſi longo tempore apparuerit ſignificat determinationem egritudinis per apoſtema.

¶ Urina in colore alba ⁊ ſpiſſa ſi in die cretica apparuerit ⁊ fuerit multe q͂ſtitatis in laborioſa febre liberationem ab apoſtemate ſignificat. Iuxta illud hypo. 4° aph͞o. Quibus ſpes eſt ad articulos ⁊c̄.

¶ Alba ⁊ ſpiſſa apparens poſt criſim recidiuam ſignificat.

¶ Alba apparens ⁊ ſpiſſa in febre incenſiua: ſignificat egritudinem eſſe co͂poſitam ex duobus humoribus.

¶ Alba lactea per totum ſpiſſa longo tempore talis apparens ſignifica lapidem futurum in veſica.

¶ Alba lactea apparens in dolore epatis cum multa quantitate: ſignificat illius doloris diſſolutionem.

A ¶ De nigro colore vrine. Rubrica. iij.

Et quoniam colores medij ex extremis componuntur tanq̄ ex principijs: hic cū dictuꝫ ſit de albo: de nigro ↄ̄ſeq̄nter vr̄ agendū. In generali dōm igitur: ꝙ vt dictum eſt ſupra. Color niger habet gradus vt albus. nam quidā tendit ad viride. de quibus omnibus tāgetur ſtatim in ſignificationibus particularibus.

¶ Premittēdū ſcdo ꝙ color niger ſignificat: aut vehemēs incendium: qd̄ cōprehenditur in exitu vrine: ⁊ qn̄ ardet: ⁊ ante ipſam preceſſit vrina citrina: ⁊ hec nigra: non eſt vere nigra: ſed ad aliqualē trahit croceitatem ſiue citrinitatem vel fuſcedinem: aut frigus forte: quod cōprehēditur: qn̄ ante ipſa preceſſit vrina viridis: vel liuida: ⁊ eius color magis niger ſiue magis purus: ⁊ eſt priuata odore: quod additur: qn̄ que ex caliditate eſt: eſt cū colore forti. Aut eſt ex caſu caloris innati ſiue eius mortificatione: qd̄ cōprehendit̄ ex caſu fortitudinis ⁊ reſolutionis virtutis. nam reſolutis ſpiritibus corpus ſplendificantibus relictis partibus terreis relinquitur opacitas ⁊c̄. aut criſim ſiue expulſionē melācolice mā̄le: qd̄ cōprehēdit̄ cū ipſa apparet in fine quartanaꝝ febriū. In purgatiōibus matricis in doloribus renum ſiue dorſi. In reſolatione egritudinū ſplenis. In retentione mēſtruoꝝ: ⁊ ſanguinis conſueti per anuꝫ egredi. Vn̄ Egidius. nigroreꝫ vrine faciens incōmoda febris: quartanam ſoluit mortē portendit ⁊ vrit. Si niger ad fundū reſidens ſe deprimat humor. Matrix purgatur multi ſentina cruoris. In febre fert mortem nigra paucula fetida pinguis. Veſice vitio renuꝫ ꝓfuſq̄ꝫ remote. nā vt dictū eſt: in paſſiōibus renū apparet vrina nigra: maxime qn̄ accidit cōminutio lapidis in renibus. vn̄ vrina ingroſſatur ⁊ efficit̄ nigra ex cōmixtione partium aduſtaꝝ terrearū in eis ⁊c̄. Unde Ruffus inq̄t: vt Aui. ſcd̄a primi de vrinis. vrina nigra bona eſt in egritudinibus renū: ⁊ in egritudinis lapidū: q̄ ex humoribus proueniunt groſſis: ſignificat ⁊ aduſtionē in epate: ⁊ rupturaꝫ vene in eo: vn̄ ſanguis nigrefactus cum vrina expellitur ⁊c̄.

¶ Nigra micta in multa quantitate ſi poſt eius mictum corpori ſeq̄tur alleuiatio bonum. Qꝫ ſi fuerit in pauca q̄ꝫtitate: ⁊ in febre acuta: malum ⁊ quanto groſſior: tāto deterior eo: quod reſolutionem maiorem indicat.

¶ Nigra in egritudinibus acutis mortalis: iam dictum eſt.

¶ Nigra in ſenibus apparens mala: q̄r denotat maximum lapſum a diſpoſitione naturali: quia vehemens incendium ⁊ vehementem putrefactionem.

¶ Nigra apparēs poſt laborem denotat ſpaſmū de inanitione ſignificans vehementem aduſtionem ⁊ exiccationem.

¶ Urina cuius hypoſtaſis eſt nigra: ⁊ ipſa eſt fetide ſubſtantie: cui preceſſit color rubeus vel flauus in febribus acutis apparens mortalis.

¶ Urina nigra cum hypoſtaſi nigra in magna q̄ꝫtitate micta iaꝫ ꝑcedētibus ſignis digōnis appens in die cretica in hn̄te quartanā vel cōtinuā de melācolia ſolōnē febris ſignificat

¶ Nigra in ſenibus aut mulieribus apparens ſi non fuerit propter vitium vrinalium membrorū mala.

¶ Nigra pura tendens ad plūbeitatem priuata odore mortificationem membrorum interioꝝ ſignificat.

¶ Nigra ſpiſſa turbata iam precedente alba ſubtili: ⁊ cum hoc dolor ſentitur ſub coſtis ſiniſtre partis. vꝫ. circa ſplenē ſolutionem egritudinum ſplenis ſignificat.

¶ Nigra apparens in egritudinibus renum vel veſice. ⁊ in corpore eſt febris acuta: ⁊ in renibus ⁊ veſicis ſentitur dolor ⁊ ardor fortis: eſt peſſima.

¶ Urina nigra micta tenuis habens diuerſas partes hypoſtaſis in egritudinibus acutis non neceſſario eſt mala: ſed qn̄q̄ꝫ eſt criſis denunciatiua. Tu quoq̄ꝫ ſigna alia ex parte virtutis ⁊ ceterorum conſidera.

¶ Urina nigra paulatim micta lōgo tēpore hn̄s hypoſtaſim ſuſpenſam cū odore acuto: in febribus apparens ſignificat multotiens dolorē capitis deſipientiaꝫ aut ſurditatē. Itē ⁊ aliq̄n̄ poſt iſta fluxū nigri ſanguinis narium. Et qn̄ ſociatur vrine nigre in qua eſt ſedimen pendens res nigra rotunda aggregata cū qua inuenitur odor malus: ⁊ tenſio in lateribus ⁊ apa ſub ẏpocundrijs: ⁊ ſudor ſignificat mortē. Nā tēſio ſignificat ſpaſmum ⁊ ſudor debilitatem.

¶ Urina aquoſa ad nigredinem decliuis ſignificat tenuitate ſua longitudinē egritudinis: ⁊ ſua nigredine maliciā ſuam.

¶ Si vrina fuerit nigra ⁊ ſubtilis: ⁊ ille cuius eſt deſiderat cibum moritur.

¶ Urina nigra in ſb̄a tenuis qn̄ conuertitur ad ſubalbedineꝫ ⁊ groſſiciem: ⁊ non aſſociatur ei ex illa quies ſignificat egritudinem in epate: ⁊ proprie ictericiam: quoniam hec cōuerſio que eſt a ſubtilitate in groſſiciē ⁊ a nigredine in ſubalbedinem ſignificat debilitatem caliditatis ⁊ caſuꝫ digōnis: ⁊ illud eſt q̄bus aſſociat̄: aut ſuccedit leuitas. Et ſi non fuerit ꝓpter illud: ſignat ꝙ mā̄ iam eſt inuiſcata in epate: ⁊ nō eſt pp̄ mundificationē ⁊ iam fecit accidere opilationē: imo ſi eſt caliditas: tunc iaꝫ ſubito faciet accidere apoſtema.

¶ Urina nigra tenuis que mingitur in febribus acutis paulatim in tp̄e lōgo qn̄ eſt cum dolore capitis ⁊ colli: ſignificat deſtructionem rōnis gradatim: ⁊ eſt in mulieribus magis ſaluū. Auic. ſcd̄a quarti. de vrina nigra ⁊c̄. vn̄ in ſumma vrina nigra in ꝓn̄ eſt pernicioſa: ⁊ ſil̄r in eorum fine qn̄ cuꝫ ea non fuerit alleuiatio: nec ſignificauit criſim.

¶ Urina nigra ſi eſt a renibus quaſi continue talis mingit̄ ⁊ precedente ⁊ non precedente motu: ſed ſi fit talis propter admixtionem melancolie que ſubtiliatur per motuꝫ ⁊ ſubtiliata ad vias vrine mittitur: illa fit talis poſt motuꝫ nota.

¶ Poſtremo notandū ꝙ poſt vrinam nigrā: vel hipoſtaſim nigram in malitia eſt vrina vel hypoſtaſis viridis eruginoſa plumbina indicalis ⁊ hꝫ. de quibus ſupra q̄ oēs malitie ſunt maxime enunciatiue: naꝫ aut ſignāt mortificationem caloris: aut aduſtionem vltimatam. Quare poſt determinationem de nigra: de viridi agendum eſt.

¶ De viridi colore ⁊ liuido vrine. Rubrica. iiij.

B Dolor viridis grad⁹ vt habet ceteri ⁊c̄. ¶ Eſt enim phiſticalis: q̄ viriditate ad aliqualem albedinem tēdēte ꝑticipat: frigiditatem ſiue caloris mortificationeꝫ denuncians. ¶ Vn̄ ⁊ vrina ⁊ indicalis ſil̄r mortificationeꝫ ſignāt. Sed vrina vehemētiorē videtur denotare mortificationē. Iuxta illud Aui. ſcd̄a primi de vrinis. Que ꝓ colorē yreos hꝫ frigiditatē vehemētem ſm̄ plurimum ſignificat: ⁊ an̄ ipſaꝫ ꝑcedit vrina viridis. ¶ Eruginoſus vero ⁊ poralis incēdium vehemēs ſignāt. Vn̄ Aui. allegato loco. Phiſticalis vero ſignat frigiditatē: ⁊ ſil̄r oēs in q̄bus exiſtit viriditas ꝑter eā q̄ erugini eris: aut ſucco porri aſſimilatur. hec nāq̄ꝫ vehemēs ſignat incendiū. Tu tn̄ ſis attentus ad ea q̄ dicta ſunt de iudicio vrine q̄uo facil̄r decipi ꝑt medicus a colore eius: qn̄ ēt a frigiditate pōt color eruginoſus ⁊ poralis cāri. pp̄ qd̄ ↄ̄ſidera pulſum egri: incendiuꝫ in eo: odoreꝫ acutū vrine ac eius colorē ſubtil̄r: qn̄ eo caſu erit viriditas declināis ad quandā rubedinē pp̄ incendium qd̄ in alijs nō reperies. Sicq̄ꝫ alia cōprehende ſigna: ex q̄b⁹ vna cum iudicijs vrine iudicabis: vt ſupra ⁊c̄.

¶ Viridis eruginoſa deterior eſt porali magis denotans incendium.

¶ Eruginoſa poſt febrem incenſiuam: aut maximum dolorem apparens: ſpaſmū non ꝓportionatum ad materiaꝫ denunciat. Colera ſuper aliqd̄ membrum vt ſtomachuꝫ ſparſa: aut ſpaſmuꝫ de ſiccitate manifeſtat: q̄r magnam exicca

tionem ex magno incendio denuncians.
¶ Uiridis in pueris apparens ſignificat ſpaſmum in eis fu/
turum. Qꝫ ſi fuerit eruginoſa: aut poꝛalis expectandus eſt
de inanitione ſeu ad mā̃z non pꝛopoꝛtionatus: vt hic imme
diate ante. Et ſi fuerit phiſticalis cum ceteris hoꝛtantibus
ſignis de repletione pꝛonunciari poterit.
¶ Eruginoſa vehementer ſignificat perditionem: qꝛ vehe/
mens incendium: ꝛ venenoſitatem ſignificat. Nam colera
eruginoſa venenum eſt. pꝛima pꝛimi de humoꝛibus.
¶ Urina vehementem ſignificat frigiditatem: ꝛ vt qbuſdam
placuit venenū in potu ſumptum: in qua ſi hypoſtaſis appa
ruerit ſpes erit vite: ſi non timetur ei. nam ex hoc cōpꝛehē
ditur dn̄ium virtutis: aut oppoſitum.
¶ Eruginoſa viridis multe q̄ztitatis. cuius ſubſtātia eſt ſicut
oleum viridi habens nebulam ſicut tela groſſa: ꝛ eſt feti/
diſſima ꝛ hoꝛribilis in qua apparent reſolutiones ſquamo
ſe vel furfuree vel crinoydales: ita ꝙ oēs apparent ſimul
vna ſignificat ſm̄ Iſaac tertiam ſpeciem ethice.

Et quoniam color liuidus nominatus eſt ſupꝛa in ſecundo capitulo immediate poſt viri
dem hinc de eo dicendum.
¶ Liuidus igit̄ coloꝛ frigiditatē aut caloꝛis moꝛtificationeꝫ
ſignificat: ꝛ hec per maxime in febꝛibus appet peſtilētiali/
bus. Ubi aduertendū ꝙ hec vꝛina in mulieribus eſt minus
ſuſpecta q̄z in viris pp̄ frigiditatē ꝯpl'onis ꝛ humoꝝ frigi/
doꝝ abundātiam. Nā in eis frequenter apparet. Qꝫ ſi ipſa
appuerit in viris febꝛicantibus ſuſpecta hn̄da eſt: maxime
cū fuerit febꝛis aut incenſiua aut peſtilentialis ꝛc̄.
¶ Poteſt ꝛ apparere in non febꝛicitāte vꝛina ſubtilis ſubſtā
tie: que ad liuiditatem ſiue plumbeitatem cū quadaꝫ albe/
dine declinat que ſic per hoꝛam poſt eius mictuꝫ remāſit:
ethicam ſenectutis denunciat. Theophilus eſt eniꝫ talis ex
defectu caloꝛis epatis ꝛ alioꝝ membꝛoꝝ.
¶ Urina tendens ad liuiditatem participās albedine ſpiſſe
ſbe cum circulo plumbeo epilepſiā de flegmate ſignificat.
¶ Urina liuida cum paliditate in qua apparēt atomoſe reſo
lutiones ꝛ rotunde per totuꝫ in coꝛpoꝛe nō febꝛienti dolo
rem articuloꝝ ex flegmate ſignificat. Iſaac.
¶ Urina pallida ad liuiditateꝫ tendens ſpumoſa ꝛ cineroſa:
cuius ſuperioꝛ pars vꝛ̄ ſicut oleū: ꝛ eſt pauca in q̄ztitate: ꝛ
ſin coꝛpoꝛe nō eſt fluxus ventris ſignificat ptiſim.
¶ Urina pallida tendens ad liuiditatem apparens in coꝛpo/
re: in quo appet coloꝛ pallidus per totuꝫ: ꝛ maxime in ocu
lis ſignificat frigiditatem epatis. Quidā tn̄ exiſtimauerunt
coloꝛē liuidū poſſe ex vehementia caloꝛis pꝛduci. Alij ꝙ ex
ſola cauſat̄ frigiditate: aut caloꝛis remiſſiōe: vn̄ Placētinus
eā abſolute debilitatē caloꝛis nālis in epate ꝛ venis ꝛ coꝛ/
ruptionē cū putrefactione cōi in venis ꝛ epate ꝛ vijs vꝛina
libus ſignificare pꝛnunciauit: ꝛ ſic ſtrāguriam ꝛ aperitiōem
vene aut rupturaꝫ in vijs illis ꝛ veſice vlcerationeꝫ ꝛ febꝛē
ꝯtinuam idropeꝫ ſpāliter aſclitē ſignificat. Qꝫ ſi fuerit pau
ce q̄ztitatis ꝛ micta cum difficultate in febꝛe ꝯtinua moꝛteꝫ
ſignificat remoto vitio veſice: ꝛ vꝛinalium viarum. Iteꝫ in
aſclite cuꝫ virtutis debilitate moꝛtē oīno ſignificat. Item ſi
gnificat ꝛ ptiſim empima tuſſim catarrū epilepſiā: vitium
matricis ꝛc. Qꝫ ſi fuerit multe q̄ztitatis: ꝛ in die cretica ap/
pꝛuerit ſaluationem febꝛis ꝯtinue: aut ſol'onē febꝛis quarta
ne aut ſolutionem opilationis ſplenis aut epatis ſignificat.
¶ De citrino coloꝛe vꝛine. Rubꝛica. v.

L De gradibus citrini dictum eſt ſupꝛa. ꝛ hic per citrinum intellige
citrinum qui citrinitate participat intenſioꝛi q̄z
ſit citrinitas que debetur temperato. nam citri/
nus q eſt dictus ē citrinus ſecūdo loco vt ſupꝛa.
¶ Citrinus itaqꝫ coloꝛ in pꝛeſentiarum ꝛ omnes gradus q
ſub eo compꝛehendunt̄ caliditatē vꝛ̄r ſignificant. vn̄ Aui.
ſcd̄a pꝛimi de coloꝛibus vꝛine. Oēs autem q ſunt poſt citri/
num caliditatem ſignificant. Et differunt ab inuicem ſm̄ in
tenſum ꝛ remiſſum: vt verbi gr̄a. citrinus ſignificat calidi/
tatem intenſam: vt vnū. flauus vt duo vel vnum cū medio.
Ruffus vt duo cuꝫ medio. Citrangularis duo cum medio
vſqꝫ ad tria. Igneus tria cum medio. Croceus quatuoꝛ ꝛc̄.
ita ꝙ croceus vltimū obtinet gradū intēſionis in latitudi/
ne citrinitatis. Eſt tn̄ aduertenduꝫ ꝙ hic coloꝛ citrinus cau D
ſatur ex admixtione colere cū aquoſitate vꝛinali: ꝙ q̄zto co
lera eſt ſubtilioꝛ ꝛ calidioꝛ alijs paribus intenſioꝛeꝫ gradū
citrinitatis ꝛ clarioꝛeꝫ inducit: ꝛ ideo rubeus clarus eſt gra
dus intenſioꝛ citrinitatis: qui ab Auicē. appellatur croceꝰ.
ꝛ iſtud videtur perſuadere oꝛdo littere eius allegato loco:
cuꝫ inqt poſtea. Igneus qui tincture croci aſſimilatur: ꝛ ip
ſe qdeꝫ vehementer citrinus: poſtea croceus qui aſſimilat̄
capillis ɕafrani: ꝛ iſte eſt qui vocat̄ rubeus clarus. nam ly
poſtea in lr̄a vltimo loco poſitum vꝫ dicere aſcenſum: ꝛ nō
deſcēſum. quēadmodū in reliqs pꝛecedētibus poſtea poſitis.
¶ Sed obſtant huic ſn̄ie verba Aui. paulopoſt in eodē ca/
pitulo cum inquit. Si autem citrinitas foꝛtis fiat: ꝛ vſqꝫ ad
igneitatis terminū perueniat: ꝛ ad finē in ea ſignificat: ꝙ ca
loꝛ inceſſanter pꝛocedit: ꝛ iſte quidem eſt finis citrinitatis.
¶ Credo exponēdum finis. i. terminus vltimus excluſiuꝰ
citrinitatis cum quo ſtat ꝙ croceus ſit finis vltimus inclu/
ſiuus citrinitatis. Et pꝛo iſta rn̄ſione vꝫ in ſuperficie textus
in. 10. Almanſ. de vꝛinis inquit. Coloꝛ quartus eſt igneus
ꝛ ſignificat caloꝛeꝫ additū ꝛ inflāmatū. Quintus quoqꝫ co
loꝛ croci qui nō plus coloꝛis demōſtrat q̄z igneus: ꝛ ſignifi/
cat tn̄ ſanguinē in coꝛpoꝛe multum abundare: ꝛ ex eo aliqd
vꝛine mixtū foꝛe. Et illud qꝛ nō plus ꝛc̄. vꝫ ꝙ nō multum:
ſicut non multuꝫ diſtat a ſeinuicem terminus excluſiuus ꝛ
incluſiuus reſpectu eiuſdem. foꝛtaſſe ſpeculāti vꝫ ꝙ ex adu
ſtione illius pauci ſanguinis deꝫ vꝛina reddi minus calida:
q̄z ſit ignea ꝛc̄. Relinquo theoꝛicis ꝯſidera. ¶ Ex qbus in E
fertur ꝙ vꝛina citrina dn̄ium coloꝛe denunciat. Citrina fla/
ua intenſioꝛem gradū coloꝛe: ꝛ ſic ꝯſiter de alijs ſm̄ oꝛdinē
qui poſitus eſt. ¶ Nota tn̄ ꝙ aliqn̄ vꝛina in egritudinibus F
frigidis multum tingitur: ex cuius tinctura nō debemꝰ ar/
guere ſupꝛa dn̄ium coloꝛe: ꝛ hoc ſpāliter in tribus caſibus.
pꝛimus eſt vbi ſit foꝛtis doloꝛ: vt i col'ica frigida: doloꝛe au
ris foꝛti: dentiū ꝛ hꝰ. In qua ex foꝛti doloꝛe agitantur mate
rie colerice: ꝛ diſſoluūtur. ꝛ ad vias vꝛine pꝛpellunt̄: ad qđ
concurrit inflāmatio ſpūum ꝛ caloꝛis ipſum doloꝛeꝫ ꝯn̄s.
¶ Secundus caſus eſt opilatio ex flegmate contingens in
via inter poꝛum felleuꝫ ꝛ inteſtina. quapꝛopter colera que
ad inteſtina mitti conſueuit ad vias vꝛine tranſmittit̄ ipſaꝫ
tingens. ¶ Tertius eſt qn̄ in venis eſt opilatio pꝛpter fleg/
ma ipſum: ꝛ ſic flegma putreſit: ꝛ inflāmatur caliditate pu/
tredinali: qđ flegma ſic ſupercalefactū per vias vꝛine pul/
ſum ipſaꝫ coloꝛat. Differt aūt hic col'a coloꝛe qui ex colera
accidit qm̄ robur ꝛ intenſio coloꝛis qui eſt ex flegmate in
cenſo eſt remiſſioꝛ non luminoſus pꝛopter groſſiciem fleg
matis. Robur vero quia eſt ex colera eſt econtrario pꝛpter
partes igneas colere: ꝛ eius ſubtilitatem.
¶ Urina itaqꝫ citrina q̇ metruꝫ eſt: vt ſupꝛa tēpamentū: ꝛ ca
liditateꝫ in epate ꝛ mēbꝛis nutritiuis ſigñat bonam ꝛ cōpe
tentē digōnem: ꝛ maxime hoc eſt verū in viro iuuene debi
te recto mediocris habitudinis ſanguineo vel colerico nō
multuꝫ: qđ additum eſt: qm̄ talis vꝛina ꝯſueuit qn̄qꝫ appa/
rere in mulieribꝰ eunuchis pueris flegmaticis tertianam
ex colera vitellina patiētibus: nō raro ꝛ in ſenibus ꝯtinuaꝫ
habentibus. Qꝫ ſi fuerit talis vꝛina cum tenui ſubſtantia ꝛ
radioſa opilationem in epate ꝛ ſplene ſignificat. Qꝫ ſi pau/
ce extiterit q̄ztitatis fluxum vētris ſignificabit. ¶ Nota tn̄
ꝙ citrina coꝛpoꝛis temperati non habet hypoſtaſim: dico
temperate recti: quoniam in tali non eſt humoꝛum abun/
dantia in eaqꝫ non eſt exceſſus etiaꝫ ex parte coloꝛis vel ſub
ſtantie: cum neqꝫ in eo ſit exceſſus ex parte qualitatuꝫ acti/

uorum vel paſſiuarum que ſunt principia colorum ⁊ huiuſmodi:vt ſupra in primo capl'o.

¶ Citrina ſubtilis ſubſtantie declinans ad albedinē. Cuius ſuperior pars eſt ſicut oleū:⁊ in ipſa appet nubula vnctuoſa non ſtatim cū micta eſt:ſed qñ quieuit per horā ſignificat primā ſpēm ethice. Iſaac. Q; ſi fuerit citriniſſima. ⁊ in ipſa apparet nebula ſicut tela aranea non ſtatim vt dictum eſt:⁊ cum hoc incipiūt apparere reſolutiones ſquamoſe:ſiue petaloydes ſignificat ſcdām ſpeciem ethice.

¶ Citrina cuius color eſt citrinus nālis:vel parū ipſum excedens:⁊ in pma die apparet hypoſtaſis que in fundo reſidet cum alijs ɔditionibus ſignificat effimeram veram.

¶ Urina citriniſſima in colore ⁊ in ſba ṽo admodum vitelli ouoꝝ ⁊ tenebroſa ſignificat tertianā de colera vitellina.

¶ Urina in colore pallida declinās ad ſubcitrinū ⁊ in ſuba mediocriter tenuis:⁊ obūbrata in pte ſuperiori:⁊ in fundo ⁊ in medio tendens ad claritatem:ſignificat quotidianā de flāte acetoſo:⁊ de his magis infra ſuo determinato loco.

¶ Urina in colore citrina vel ſubcitrina in ſubſtantia tenuis mediocriter cum obumbratione partis ſuperioris tendēs ad liuiditatem diu permanens talis apparēs in corpore:in quo apparet venter multū tumefactus. Et qñ venter percutitur facit ſonum ſicut tympanum:⁊ collum eſt gracile:⁊ brachia ⁊ tibie ſunt gracilia valde ⁊ fortiter ſitit:⁊ ibi apparet inflatio pedum:ſignificat tympanitem.

¶ Urina citrina vel ſubcitrina tendens ad quādā nigredinē apparens in corpore in quo oculi tēdūt ad quādā nigredinem viridē:⁊ ſentit dolor extēſiuus ſub coſtis ſiniſtre ptis ſine grauitate ⁊ duricie ſignificat calefactionē ſplenis maxime qñ in vrina apparēt quidā humores aduſti nigri.

¶ Citrina vel ſubcitrina in qua apparent pili vnius palmi:ſignificat humores groſſos circa renes exiſtere.

¶ Urina ruffa vel ſubruffa:ſemper exceſſum caliditatis ſignificat ⁊ dñium colere in epate ⁊ venis vel flegmatis ſalſi:hec itaq; vrina cum apparet ſignificat:aut ictericiam aut abundantiam vniuerſaliter abſq; opilatione epatis: ⁊ quādoq; colicam cum febre.

¶ Ruffa ſubtilis ſubſtantie ſi lōgo tempore apparuerit ictericiam cum opilatione denunciat.

¶ Ruffa vero groſſe ſubſtantie apparens ſignificat mundificationē materie que conturbatur in epate:⁊ venis: aut fortem obulitionē in epate mīe calide que nō exiuerat ꝑpter ebulitionem: ⁊ ſic per ɔñs mortem aut idropem aſclitem denunciat:maxime ſi virtus debilis fuerit.

¶ Ruffa cum tenui ſba ⁊ q̄ātitate mediocri in die ſequēti acceſſionē apparēs aut tertianā ɔtinuam aut interpolatam: aut cauſonidē:aut emitriteū:aut freneſim futuram aut antracem aut carbunculū. Q; ſi fuerit groſſe ſbe ſignificabit ſinochū vel ſinocham vel eius ſpēs. Q; ſi fuerit cū ſba mediocriter ſpiſſa ſignificat cauſonidē vel febrē ex flāte ſalſo: vel ſcabiem abundantiā ſanguinis corrupti ⁊ calefacti.

¶ Urina citrina ⁊ plus citrina q̄ oporteat in ictericia mala. ſignificat enim futurā idropem.

¶ Citrina ⁊ clara indignationē egritudinis ſignāt:timēdum eſt ḡ de infirmi defectu ſpāl'r in acutis : vt 2° ꝑnoſticorum.

¶ Ruffa in ſubſtantia tenuis indignationem : digeſtioni tamen vicinam ſignificat.

¶ Ruffa in ſubſtantia tenuis cum hypoſtaſi nigra in paſſione ſplenis peſſima.

¶ Ruffa in ſubſtantia tenuis in febre incenſiua ⁊ freneſi mala. Q; ſi cum hoc aderit capitis dolor peſſima.

¶ Ruffa a media regione ſuperius liuida equaliter ſpiſſa peripleumoniam ſignificat.

¶ Citrina vel citrina pallida tenuis vel mediocris que appoſita manu per totum liueſcit guttam:aut vicium pectoris ſignificat:ſed ex gutta ſedimīnoſa eſt vrina.

¶ De rubeo colore. Rubrica. vj.

Rubeus color ſub ſe gradus hʒ:vt dictū eſt:quēadmodū ceteri extremi ⁊ medij:⁊ hi omnes peccatū ſiue dñiū ſanguinis ſignificāt aut eius mixtionem ſignificāt. nā A rubeus clarus ſignificat peccatū ſanguinis arterialis ſola q̄ātitate peccantis. Rubeus roſeus peccatum ſanguinis venalis in quanto:vt in ſynocha. Rubeus obſcurus:peccatū ſanguinis in quali nō nāli. Rubeus ṽo puluerulentus peccatū ſanguinis groſſioris in quali ꝑternāli. nā cum vrina ſit ſanguinis aquoſitas:nō eſt mirādū ſi in ea tales colores fieri pñt. ¶ Et iam exēplificatum eſt ꝙ clarus eſt ſicut color roſe rubee clare:vt eſt ſcarlata. Roſeus vero vt eſt rubeus roſe rubee tēdentis ad obſcurū vt crimiſinū: obſcurus q aſſimilaꝛ ſanguini perfecto. puluerulentus ṽo q ſanguini putrefacto ex venis tracto ſignificat ⁊ diū magnam mixtionē partiū terrearū cū ſanguine:vt in quartana ſanguinea. Duo etenim primi ſignificāt ebulitionē ſanguinis abſq; putredine:vñ in pn° ſinochi apparet vrina rubea obſcura. In ſtatu vero mā ante digeſta rubea puluerulenta. Et que dicta ſunt intelligi habent eſſe vera ceterorū paritate ſeruata ad hunc intellectum. ¶ Et hic nota ꝙ ſanguis extenſiue facit maiorē inflāmationem:q̄ colera:⁊ hoc B in toto corpe propter multitudinē ſui ⁊ ꝓpinquitatē eius ad omnia mēbra:colera ṽo intenſiue. Et iō dicebat Auicē. Pñt ⁊ hec dicta aliā recipe interpretationē:ſub roſeo comprehendēdo duos primos colores:q cauſanꝛ ex pmixtione colere rubee ſubtilis:per obſcurū qui cauſaꝛ ex pmixtione colere groſſe ⁊ vitelline ⁊ hꝰ. Per puluerulentum ṽo qui cauſatur ex permixtione ſanguinis cum colera nigra terrea:aut cū alio humore per aduſtionē terreſtrificato:⁊ hec interpretatio ſic adequatur textui Auic. ɔſidera. Igneus ſignificat maiorē caliditatē q̄ rubeus puluerulentus.

¶ Rubea in egritudinibus acutis ſaluior eſt q̄ aquoſa alba: ⁊ melior rubea ſanguinea rubea colerica. nam vbi apparet in talibus alba dubitandum eſt materiam ad alia deriuari loca:aut virtutis impotentiam.

¶ Rubea colerica. q; clara ignea in egritudinibus acutis in colera quieta manet nō eſt magni timoris. Q; ſi colera fuerit mobilis magni extat timoris. nam ex ipſa denotaꝛ magnum dominium colere cum ipſa ad aliam partē moueatur:⁊ ex ɔſequenti ad magnam leſionem aptitudine.

¶ Urina rubea in egritudinibus renū ꝓſertī nō exñte febre acuta eſt mala:qm̄ ſm pl'm calidum ſignificat apa. Auicē.

¶ Urina rubea in doloribus capitis deſipientiā portendit: qm̄ cōprehendimus calidam mām ex dolore caput petere: ⁊ maxime:cum incipit diminui in rubore.

¶ Urina rubea in egritudinibus acutis rubere incipiēs ⁊ ſic pmanens : ⁊ in fundo hypoſtaſim nō faciēs pditionis egri timorē affert. Nā talis impotētiam virtutis ſignificat.

¶ Rubea ṽo turbida ſiue groſſa taliter pmanens apoſtema epatis ⁊ caloris innati debilitatem ſignificabit : ⁊ maxime vbi circa epar dolor ⁊ grauitas apparuerit. Item tali apparente arguitur naturam non poſſe ſanguinem ab aquoſitate ſequeſtrare:⁊ ex ɔñti debilitatem ⁊c̄.

¶ Urina rubea ſimilis loture carnis recentis : aut rubea ſicut aqua in qua diſſolutus eſt ſanguis ſignificat aut epatis debilitatem:quia virtutis eius aut ſequeſtratiue aut ſanguinis multitudinem. nam in primo caſu ſequitur debilitas virtutis:in ſecundo vero fortitudo ⁊ tolerantia.

¶ Urina in ſba ſpiſſa turbata in colore intenſa rubea purpurea vel puluerulenta ſm Iſaac ɔtinuā de ſanguine ſignāt.

¶ Rubea intenſa ſpiſſe ſubſtantie in qua in prima die apparet nebula ſinocham ſine putredine ſignificat. Gal'.

¶ Rubicundiſſima in modū flāme ignis ſaltans cū ſpuma minuta tendente ad viriditatē in pte ſupiori turbata nō ſpiſſe ſbe:ſignificat cauſonem verum:⁊ maxime ſi cum hoc apparent cauſonis aliqua alia indicia. Almanſor. Galienus.

¶ Rubea magis in colore remiſſa: q̄ʒ dictā cuius ſbā ē medio
criter ſpiſſa: cuius pars ſuꝑior ad liuiditatem cū q̄dā viridi
ta e: ⁊ in ipſa appent humores aduſti: ſignificat cauſonem
de flegmate ſalſo cum appenditio dicto iam. auctores.
¶ Urina rubea roſea intenſa parum ſpiſſe ſubſtantie contur
bata ꝯtinuam de colera ſignificat. Si vero cū tali vrina ap/
paruerit liuiditas cum quibuſdam granis ſeiunctis ⁊ mi/
nutis ſignificabit ꝯtinuam cum pleureſi. Almanſ.
¶ Rubea ignea aliqualiter remiſſa: ⁊ in ſbā ſubtenuis: ⁊ in
parte ſuperiori obumbrata: hñs malum odorem ⁊ fetoreʒ.
tertianam vel duplicem tertianam de colera nāli ſignificat
diuerſificando ſm etatem ſexum ⁊ complexionem. Nā ali/
qñ ſignificans tertianam in iuuene ſignificat ꝯtinuā in pue
ro: ⁊ ſit tibi pro ſequentibus ⁊ antecedentibus canon.
¶ Subrubea in ſbā ſua tenuis ſiue paruʒ ſpiſſa tenebroſa in
parte ſuperiori: ſignificat ꝯtinuā de flāte ſalſo. Iſaac.
Subrubea vel rubea puluerulenta. ⁊ in ſubſtantia per to/
tum ſpiſſa obſcura: ⁊ obumbrata in parte ſuperiori ſignifi/
cat quotidianam de flegmate dulci.
¶ Rubea groſſa cuius egreſſus eſt paulatinus ⁊ frequens
cum fetore apparens in febribus ſignificat mortem. Auic.
Sʒ ipſa multi exitus: ⁊ multi ſediminis ſignificat ſeparatio
nem: ⁊ proprie in febribus incenſiuis.
¶ Rubea in qua apparet hypoſtaſis ſicut fruſta carnis ap/
parens in febre acuta mortem ſignificat. Almanſ.
¶ Urina in qua apparet hypoſtaſis rubea in febribus adurē
tibus ſignificat vltimā ſanguinis repletionem. Auicen.
¶ Urina cuius color aſſimilatur loture carnium: ⁊ eſt valde
fetida ⁊ pinguis ſignificat mortem. Auicē. Almanſ.
¶ Urina rubea intenſa appēs in corꝑe nō febrieti ⁊ circa ptē
dextrā ſub coſtis ſentit̄ calliditas excedēs calefactionē epa
tis ſignificat. Auic. ⁊ maxime ſi in oculis apꝑet citrinitas.
¶ Rubea turbata remanens turbata ſpiſſa ſilis loture car/
nium: que cum difficultate mingitur apparēs in corpore in
quo ſentitur ſub coſtis in dextra parte tumor ad moduʒ lu
ne nouelle: ⁊ cum hoc patitur forteʒ ſitim: ſignificat apoſte
ma calidum in gibboſa parte epatis. Auic. Almanſ.
¶ Urina minus rubea q̄ʒ prius dicta turbata ⁊ ſpiſſa q̄ cum
difficultate expellitur apparens in corpore de quo in ꝑcedē
ti ⁊ in principio nō apparet febris: ſed in ꝓceſſu: ⁊ ſentitur
aliqñ tuſſicula: in qua nil expuit̄: ⁊ nō patitur ſitim fortē. ⁊
cū ſub coſtis dextris apꝑet tumor ad moduʒ lune nouelle:
qui qñ tangitur non ſentitur multum ſignificat apoſtema
frigidum in gibboſa parte epatis. Qʒ ſi cū ea apparet pon
dus ſuſpenſum: ⁊ cum hoc poſt aſſumptum cibū grauitas
doloroſa: ⁊ quodammō difficultas anhelitus: ⁊ ſub coſtis
nō apꝑet tumor ad moduʒ lune ⁊c̄. ſignificat aþa factum in
ꝯcauo: ⁊ maxime qñ egritudines ſunt humoroſe ⁊c̄.
¶ Rubea cum hypoſtaſi alba in acuta egritudine coctionem
cōpletam ⁊ ſalutem ⁊ breuitatem egritudinis ſignificat.
¶ Rubea cuʒ ſua ſibi ſili hypoſtaſi diuturniorē egritudinem ꝑce/
dēte ſignificat: eſt tñ certa: ⁊ fidelis nūcia ſalutis ſperande.
¶ Rubea cum ſua ſibi ſimili hypoſtaſi longo tempore talis
apparens in acuta egritudine: mala eſt.
¶ Urina rubea ⁊ pauca in ydropicis mala ⁊ peſſima.
¶ Rubea ⁊ ſubtilis in egritudine acuta mala.
¶ Rubea ⁊ turbida appens in 2º die criſim nunciat in q̄rto.
¶ Rubea qualis ſanguis in acuta egritudine peſſima.
¶ Rubea ⁊ in tertia ſui parte ſuperiori alba alienationem ⁊
freneſim ⁊ mortem ſignificat.
¶ Rubea inferius in medio obſcura ſuperius liuida equa/
liter ſpiſſa pleureſim ſignificat.
¶ Rubea inferius ſuperius nigra per totum turbulēta epa
tis apoſtema ſignificat.
¶ Rubea in qua apparet ſanguis puruſ: ⁊ cum hoc ſentitur
dolor ſub coſtis dextre partis fluxum ſanguinis ab epate
venientem ſignificat. Salernitani. Almanſ. ⁊c̄.

¶ Rubea apparens in corpore in quo ſentitur dolor exten/
ſiuus ſiue grauitas ſub coſtis dextre partis non remanens
fixus. ſignificat ventoſitatem exiſtere in epate.
¶ Rubea in qua appent reſolutiones ſquamoſe: ſed tñ mul/
to minores q̄ʒ ſquame: ⁊ maxime in fundo: ⁊ medio: ⁊ in ve
ſica non ſentitur punctio apparens in corporibus non fe/
brientibus ſignificat ſcabiē. Salerē. Almanſ. ⁊ Rogerius.
¶ Rubea in qua appent reſolōnes minute crocee: ⁊ qñ digi
tis cōprimuntur faciliter franguntur non habētes cōitateʒ
in partibus ſignificat aduſtionem humoꝝ in renibus.
¶ Urina rubea ſubtilis in egritudinibus acutis cum ſignis
laudabilibus: ſignificat velocitatem criſis. ⁊ cum contra/
rijs eorum ſignificat velocitatem mortis: ⁊ ex toto ſigni/
cat inflammationem vehementem.
¶ Rubea non intenſa rubedine declinans ad turbulentiam
cum ſedimine rubeo ſignificat appetitum: ⁊ cruditatem: ⁊
longitudinem egritudinis.
¶ Poſtremo aduertendum primo: ꝙ hic locutus ſum de ru
beo vt rubeum ſe extendit ad rubeuʒ ſanguineuʒ: ⁊ rubeū C
colericum igneū: ⁊ hoc vt ſequar moduʒ loquendi auctoꝝ
de rubea etiam hoc modo loquentiuʒ. Nā ⁊ licet ſiat talis
rubedo qñq̄ʒ ex inflammatione colere citrine probatur ꝙ
fortaſſe probaretur ipſam collocari debuiſſe ſub igneo ci/
trino. Placuit tñ Auic. ⁊ alijs eam ſic apellare: cum a cole
ra rubea ꝓcedat. Non. n. credo inconuenienter dictū ipſaʒ
inter latitudinē citrinitatis collocari debere. nec ſic videt̄
in aliquo Aui. ⁊ alijs aduerſari: nomina, ⁊ enim ad placi/
tum poſita ſunt. Colera etenim que hmōi cā eſt quandoq̄ʒ
citrina: qñq̄ʒ rubea ab auctoribus pronunciatur quare ⁊ ea
dem vrina qñq̄ʒ citrina: qñq̄ʒ rubea dici poterit. Ex dictis
tñ ab intelligenti colligitur: que ſignificatio a rubea ſangui
nea que a colerica habenda ſit. ¶ Scdo ꝙ ⁊ licet vrina ru
bea: de qua iam actum eſt: ſit ſignum caliditatis: ⁊ maxime D
ſanguinea: tñ ꝯtingit in certo caſu ipſam nobis frigiditatē
caliditatis remiſſionem demonſtrare. verbi gratia: qñ vri/
na eſt rubea vt eſt lotura carnis recētis. Uñ Auic. ⁊ primi
de coloribus vrine: aut propter debilitatē epatis: ⁊ ſue vir/
tutis defectum que inter aquoſitatem: ⁊ ſanguinem ſepa/
rationem facere non valet: ſicut accidit in ydropiſi frigida:
⁊ in egritudinibus debilitatis epatis ſm plurimū qñ pro/
pter eas vrina eſt ſimilis loture carnis recentis.
¶ Poſtq̄ʒ determinatū eſt de coloribus vrinarum: vt ſunt in
differenter humoꝝ diuerſoꝝ ⁊ morboꝝ particulariuʒ aut
criſium denūciatiui. Nūc agendū eſt de ipſis in ꝑticulari: ⁊
determinate: vt ſicut etatū oīum cōplexionū ſexus humoꝝ
omnium ſm ſpēs ſuas: ac morboꝝ cōium ſignum.

¶ De coloribus vrine etatum. Rubrica. vij.

VRina iſantiuʒ declinat ad albedineʒ cum ſpiſſitudine ⁊ ad
lactis naturam ꝓpterea ꝙ eo vtuntur: nā mul/
tum humidi ſunt: que humiditas multum ob/ B
tundit calorem nālem ⁊ mā tingens in eis pau
ca eſt: ⁊ illa eſt occulta: ⁊ ſubmerſa. Uñ Auicen. Amplius
ſignificatio pueroꝝ eſt parua: ⁊ precipue infantium pro/
pterea ꝙ lacte vtūtur: ⁊ ꝙ materia tingens in eis eſt quie/
ſcēs ⁊ ſubmerſa. ¶ Urina puerorum eſt magis tincta q̄ʒ
infantium licet non ſit multum colorata. nam vigorato in
eis calore plus tingitur vrina. Secundo materia colerica
in eis eſt magis multiplicata: nō ita quieſcens: vt in infanti
bus. Item in eis multa ſuperfluitas flegmatica generatur
ꝓpter indigeſtiones quas incurrūt ex frequēti comeſtione
quare cum ex ipſa maxima pars per vrinam euacuetur cū
videamus eos frequētiſſime mingere: ⁊ multū hinc vrina
eoꝝ redditur alba parum ad citrinum declinans cū multa
ſpiſſitudine. flegmatice enim aquoſe ſuperfluitates ex indi
geſtione multiplicantur: vt patet que per vias vrine adex/
tra pellunt̄. Et hec eſt vna ex cauſis quare infrigidati mul/

tum mingunt. ¶ Urina iuuenuꝫ eſt vrina citrina ad igneū
tendens cuꝫ ſb̄a mediocri calido ente in eis potētiſſimo nō
ſuffocato: vt in pueris: ⁊ colera abundātiori in ea etate exi
ſtēte alijs paribus. ¶ Urina ſenum eſt ad albedinem: ⁊ ad
ſubtilitatem declinās. nā in eis calor eſt remiſſus: ſil'r cole
ra que ſunt due cauſa tingētes principal'r. Itē q2 in eis mul
tiplicantur per viā indigeſtionis ob caloris debilitateꝫ ma
D terie flātice aquoſe: ⁊ q2 exiccanꝭ: ⁊ ſiccitas eſt cā ſubtilita
tis vt ſupra. hinc vrina eſt ſubtilis ad qd̄ ↄcurrit debilitas
virtutis nō valētis per illa vias expellere mās groſſas ha
bentes vrinā ingroſſare. Itē vt exiſtimo vie facte ſunt meri
to etatis anguſtiores: qm̄ pp exiccationē nālē fit coanguſta
tio vt patet: eſt.n. vt opilatio ibidem attenuatoria: ⁊ hec vt
pꝫ facit ad vrine ſubtilitatē: cōtingit tn̄ qn̄qꝫ in eis groſſas
vrinas gn̄ari. vt nā ente forti ſup aliquos humores ſiue ſu
perfluitates groſſas: quas p illas vias extra pellit. ¶ Uri
ne vo decrepitoruꝫ ſunt minus tincte ⁊ magis ſubtiles eis
que ſenū: ↄtingit tn̄ in eis groſſas fieri: vt dictum eſt: quas
ſuſpectas hēre dꝫ medicus: dubitans ne indicent futurū la
pidem in renibus: aut veſica: nam ſi viderit eas multiplica
ri: dubitandum ne virtus deficiat coꝝ expulſione: ⁊ ꝙ ipſe
remanentes aſſentur ⁊ in lapidem ↄuertatur.

¶ De coloribus vrine complexionuꝫ. Rubrica. viij.

Dictum eſt de coloribus vrine tēperati: nūc
proſequar de vrina nālium diſtem
perantiarum. Et eſt pmittenduꝫ vt ſupra: ꝙ cali
ditas frigiditas ſiccitas ⁊ humiditas ſunt princi
pia factiua coloris: ⁊ pro parte ſubſtantie. Iuxta
qd̄ ponuntur he ↄcluſiones. ¶ Urina flegmatici dꝫ eſſe al
ba vel ad albedinē declinās in ſubſtantia per totum ſpiſſa.
Nā color talis datur a frigiditate: ſubſtantia vero ab humi
ditate: ⁊ qm̄ humiditas in eo reperiꝭ groſſa ad bonum in
tellectuꝫ: hinc ⁊c̄. Sꝫ hic eſt aduertēdū ne ↄtingat deceptio
ex opil'onibus in vijs vrinalibus ↄtingētib9. nā in multis ta
libus flāticis vidi vrinas albas cuꝫ ſubtilitate ↄtingente ex
opilatione ⁊c̄. ¶ Urina colerici dꝫ eſſe citrina ruffa ⁊ mul
tum colorata cū ſb̄a tenui per totū nā color datur a calidi
tate tenuitas ⁊ ſiccitate ⁊ ꝓportionabiliter vt de flātica di
ctum eſt. ¶ Urina ſanguinei dꝫ eſſe ruffa: cū rubedine ten
dente ad obſcurum: vel non ad ita clarum vt colerici in ſub
ſtantia mediocriter ſpiſſa. pꝫ ex dictis. ¶ Urina melancoli
ci eſt albedini vicina cum quadam fuſcitate ⁊ cum ſubſtan
tia ſatis tenui: hec patent ex dictis.

¶ De vrinis mulierum non pregnantium. Rubrica. ix.

A Urine mulierum ſunt ſubcitrine ad albedi
nem cum turbulentia quadaꝫ ⁊ nota
bili groſſicie declinantes. Ad albedinē quidem
ratione ſexus frigidi: q2 frigide flātice ⁊c̄. turbu
lente qdem ⁊ groſſe: qm̄ in eis multiplicantur
ſuperfluitates flātice groſſe: quas ſic groſſas nā per vias ea
rum latas bene pōt expellere. vnde latitudo ſuarum viarū
eſt cauſa. quare in eis non ſic multiplicantur lapides. Itē mi
ad earū ingroſſationeꝫ ⁊ turbulētiam ↄcurrūt materie que
a matrice per canale vrine magnū vna cum vrina ad extra
ꝓpelluntur: ⁊ ideo vrine mulierum pannos maculant: ⁊ nō
viroꝝ vt notat experiētia. Ex quibus inferꝭ ꝙ vrine virgi
num debēt eſſe minus turbide: ⁊ minus tincte. Sit tn̄ hic:
⁊ alibi: vbi opꝫ memoria canonis qui poſitus eſt ſupra ꝙ
dꝫ ſemp ↄſiderare etatē regionē ⁊c̄. in cōparādo vrinas ad
inuicē. Et q2 dcm̄ eſt de vrina mulierum: vt ſunt in nāli ea
rum diſpoſitione: in qua opꝫ ipſam vrinam variari a cōſue
ta cum ſunt pregnātes: que pregnatio eſt nālis diſpoſitio:
hinc videtur ēt cōiter de ipſarum pregnantiuꝫ vrina. Et eo
audacius loquar quo hac in pte ducē meū Aui. ſecut9 fue
ro. Studeat itaqꝫ medicus qlibet in cōprehendēdo vrinaꝫ
vere ꝓgnantium. Cuꝫ frequētiſſime eſt eius viſu: ⁊ iudicio
ↄtingat medicos decipi vnde infamiam acquirunt: ⁊ cre
dulitatem apud dominas amittunt: que ſunt tuba cōis me
dicoꝝ. Pro qua nō amittenda omne ſtudium omnemqꝫ di
ligentiā debent accuratiſſime adhibere. Acquirūt etenim
ex ipſius vero iudicio gloriam vtiq̄ ⁊ honorem.

¶ De coloribus vrine pregnantium. Rubrica. x. B

Urine pregnantiuꝫ debēt cum magna ſolēni
tate cōſiderari obſeruādo ↄdōnes ſu
perius memoratas: dꝫ medicus attēdere ſi vrina
eſt eius que in pn̄ impregnationis: aut medio:
aut in fine: qm̄ alia ⁊ alia dꝫ in his diuerſis tem
poribus apparere. ¶ Urina pregnantis in principio: q2 in
primo ſcd̄o vel tertio aut quarto mēſe: ⁊ vſqꝫ ad ſextum ex
cluſiue eſt citrina ad ſubalbedineꝫ declinans clara in ſuper
ficie hn̄s nebulam. In medio vero eius hypoſtaſim: vel ma
teriā hypoſtaticam ad modum coti carminati in qua appa
rent qn̄qꝫ granula aſcendentia ⁊ deſcendētia: q̄ cū mouetur
ſiue agitatur nō ↄturbatur. Citrina qdē ⁊ ad ſubalbedinem
⁊c̄. q2 calor reuocatur ad matricem: ⁊ alias vias vī deſere
re. hic eſt ꝙ non multū tingit. Item magna q̄ntitas ſangui
nis mittitur ad matricem quo ad ſubtiliandū ipſum ⁊ alia
faciat iuuamenta neceſſaria mittitur alia pars colere que ē
cā magne tincture. Clara quidem qm̄ ſuperfluitates que ſo C
lent eſſe cauſe turbulentie: vt ſupra clauſa matrice iam cuꝫ
vrina nō expelluntur. Sed hic nota hoc eſſe verū vt in plu
ribus: qm̄ reperiuntur mulieres que in toto tēpore impre
gnationis mēſtruanꝭ in qbus vrine nō ſunt clare: in ſuper
cie ⁊c̄. Nā in ſupiori regiōe vrine matrice ente repleta mul
tis ſupfluitatibus viſcoſis: calore exiſtēte potēti. ⁊ reuocato
propter conceptum euacuanꝭ he ſuperfluitatem: quas cū
ſubtiles facte ſint ⁊ leues calor ipſe ad ſupiora ꝓpellit. Co
tum autē carminatū eſt ex eadē materia que eſt nebula: ſed
nō eſt materia ita leuificata: ſed eſt medio modo ſe hn̄s in
ter graue ⁊ leue. ⁊ iō locum mediuꝫ ſiue regionē mediā pe
tit: ⁊ eſt albificata diafona: eo ꝙ ē rareficata a colore: a quo
etiā diafanitatē recipit carminatū ⁊c̄. pp ventoſitatem quā D
multiplicāt pregnantes: ⁊ vt ſtatiꝫ dicetꝭ de granis. ¶ Sed
dicet aliquis. ſi he māe viſcoſe expellunꝭ a matrice: ergo de
berent facere vrinā rubidā. ¶ Pro iſto dōm ꝙ he materie
viſcoſe ⁊c̄. nō per os matricis ad canale magnum vrine de
ducte cū vrina expellunꝭ: imo ſtat os clauſum: ⁊ ille mate
rie ſubtiliate redundāt ad vias vrine minores: ⁊ de minori
bus ad maiores ⁊c̄. extra pelluntur ⁊ vniunꝭ: ⁊ loca in vri
na ↄuenientia eis rōne qualitatuꝫ motiuarū iaꝫ acquiſita p
petunt. Un̄ q̄ eſt in media regione: eſt mā nō hn̄s in ptibus
ſuis multā vnitateꝫ: ſed modicā: imo diſtātiā inter ptem ⁊
ptem vt cotū carminatū: eſt tn̄ mā multuꝫ groſſior nebula:
⁊ magis viſcoſa valde: in qua appent ⁊c̄. Ubi aduertenduꝫ E
ꝙ ꝓpter fortes opilationes attenuatorias q̄ a fetu in cor
poribus pregnantiū ↄtingunt multiplicanꝭ ventoſitates in
eis: q̄ poſtmodū cuꝫ materiebus ipſis per vias vrine expel
lūtur. Amplius clauſa via inteſtinoꝝ. nā vt notat expientia
ꝓgnātes frequēter mingūt: ⁊ raro aſcelant vētoſitates itaqꝫ
iſte cauſant in vrina granula pua ſiue ampullas minutas:
q̄ dicūtur granula eo ꝙ nō ſunt diafana ꝓpter eoꝝ paruita
tem. Appent nāqꝫ deſcendere ⁊ aſcēdere: eo ꝙ earū quedā
eſt leuior: quedā grauior. vn̄ pulſe a vapore ſiue ventoſita
te eminentes ſibi inuicem frangunꝭ. fracte ⁊ ſtricte deſcen
dunt: hec tn̄ granula raro videnꝭ quare dcm̄ eſt qn̄qꝫ de qui
bus aliqd. cap. vij. Cotū vo vt freq̄nter q̄ntis neutrū qn̄qꝫ
appeat vt dictū eſt in mēſtruata: quare cotū eſt ſignū effica
cius granis q̄ cū mouetꝭ ⁊c̄. Nā in principio clauſa matrice:
⁊ ab ea ſupfluitatibus per canale magnum vrine nō expul
ſis nā mittente ſanguinem ⁊ alios humores ad matricem:
contingit vrinam remanere puriorē. quare in eis ductu nō
ↄturbatꝭ. ad qd̄ facit opilatio magna vt dcm̄ eſt: q̄ eſt cauſa
prohibens mās groſſas per vias ipſas ſic groſſas expelli.
¶ In medio vero impregnationis: q2 in ſexto ſeptimo vel

circa vrina erit coloris aque ciceruꝫ rubeoꝝ vel pedū citri/
noꝝ mō Aui. Nam facta retentiōe ſanguinis ex multo tpe
nā matricis exiſtēte forti ad expellendū expellit per poroſi
tates aliquid ſanguinis retēti fuſci. qui cū vrina comiſcet ⁊
colorē illū cauſat. Et hoc maxime hꝫ verū in muliere lato/
rum pororū: qm̄ in ea que eſſet ſtrictoꝝ poroꝝ nō ſic appa/
reret. Unde ⁊ raro iſte color in pgnātibus vr̄ pedū citrino
rum ⁊c̄. Nam vrina eſt ſilis aque in qua ſunt cocti pedes ci/
trini animaliū vt ſunt vituli nō excorticati: qꝛ excorticati fa
ciunt brodium albū que eſt viſcoſa declinās ad fuſcū. Nam
virtus expulſiua matricis expellit mās flāticas viſcoſas in
fundo matricis alteratas cum aliquali ſanguine fuſco: ad qō
etiam facit calor adurens: ſed hoc rariſſime apparet.

¶ In fine vero impregnationis: quōqꝫ appet in vrinalibus ea
rum rubedo in loco in quo appuit in pn° pregnationis ſub
albedo. Et cum mouet vrinale pregnātis cōturbat. Auic.
22. tertij de ſignis impgnatiōis. Ex quibus infert ꝙ color
vrine: tunc dꝫ eſſe citrinus ad rubedinem declinans. Nam
Aui. non vr̄ ponere dr̄iam aliā inter colorem qui apparet
in principio ⁊ qui in fine: niſi ꝙ loco ſubalbedinis ⁊c̄. conſi
dera ſecunda primi de vrinis mulierum. Inquit. Et cū hoc
loco eius. ſ. xrini fuerit rubedo erit in fine pregnatiōis ⁊ ꝓ
prie ſi turbetur cum mouet. Color xrinus eſt color viridis
tendēs ad crudum: aut blauus qui ambo cauſant a frigidi
tate ſeu remiſſa caliditate: vt ſupra reuocato iam calore ad
matricē ⁊ trāſmiſſa amplius colera cū ſanguine ad mrīcē:
vt ſupra. Iſte igit color xrinus eſt apparēs in pn° ⁊c̄. Appa
ret itaqꝫ rubedo. nam natura incipiente moueri ad expul/
ſionem faciendam. Unde egrediuntur aliq̄ partes flegma
tice tincte a ſanguine in ipſa matrice. Et cū iſtis oībus colo
ribus apparent in fine: ⁊ medio nebula: ⁊ cotuꝫ granulaqꝫ:
quandoqꝫ de quibus actum eſt. Sed hic eſt maxime aduer
tendum ꝙ oīa iſta ſigna ſimul qñqꝫ pn̄t apparere in mulie
re nō pregnante: in qua eſt retentio menſtruoꝝ: vt in mola
in qua multi famoſi medici decepti ſunt: ⁊ nō paruaꝫ ſortiti
infamiā: qui caſus accidit in quadā famoſa dn̄a: vt meo tem
pore Papie: nā ⁊ bonus ⁊ ſapiētiſſimus ille Marſilius de
ſancta Sophia: tunc aliqualiter titubauit vna cum Petro
de Tuſignano valentiſſimo practico: ⁊ ideo ſtudeant iuue/
nes: vt ſimul cum ſignificatione ſumpta ex vrina habeant
veruꝫ iudicium ſumptum ex alijs ſignis impregnationē de
monſtrātibus inter que eſt vnum precipuum ⁊ magnuꝫ vt
obſtetrix imponat digituꝫ in vulua: ⁊ ſentiat ſi orificiuꝫ ma
tricis clauſum ſit. Q, ſi ſic arguit impgnationē: vt. 5°. affo
riſmoꝝ. cōmēto. 5. Nā tpe impregnatōis nō pōt acus intra
re. 21. tertij. de generatione embrionis. Itē retentio men
ſtruoꝝ in ſuo tēpe in muliere bn̄ ſana eſt ſatis efficax ſignū:
imo mulieres maxime ſup hoc ſolo ſigno ſe fundāt ei ma
gnā adhibētes fidē: ⁊ efficaciā. Itē qꝛ ſentit dolorē in deci/
mo die a tpe conceptionis. Itē ſi labia vulue ſicca ſunt: que
in mola cōtinue reperiūtur humida. Itē ꝙ mulier nō fit ar
tetica: vel ad eam diſpoſita: qꝛ in hac diſpoſitione videt vri
na ſimilis ⁊c̄. Itē ꝙ nō multū appetat coytū: ⁊ eſt verū: vt
in pluribus. Itē qꝛ hꝫ appetitū corruptū ad aliquam deter
minatam rem in excedendo nō ſolū ex parte qualitatis: ſed
q̄ꝫtitatis. vidi mulierē pregnātem comedere cineres in ma
F gna q̄ꝫtitate. Reperiūtur multe que ſatiari nō pn̄t ex come
ſtione alicuius rei iam ex impregnatiōe facte grate: vt po/
moꝝ cancroꝝ piſciuꝫ ⁊ hmōi. Cōſilr ꝙ abhorreat res ſibi
conſuetas ⁊ alias ſibi gratas: vt ſic appetitus in eis defi/
ciat: nulla interueniente cā alia vt febris ⁊ hꝰ: q̄ poſſit eſſe
appetitus deiectiua. Et etiam ſi cū his ſentit ſe in cruribus
langueſcere ⁊ graues ſic fieri. Item ſi ſentit in coytu vir eiꝰ
caput virge conſtringi inhoneſtum peti a muliere. Item ſi
mamille ingroſſantur. Item fac experiētiam. Hypo. apho/
riſmoꝝ. Mulierē ſi vis ſcire ſi ꝯceperit mellicratum da ei
bibere. verbi gratia. ℞. aque pluuialis. ℥. viij. mellis. ℥. iiij.
buliant ad ꝯſumptionē tertie partis. Et cum mulier vadit
dormitum da ei bibere. ℥. vj. Si itaqꝫ ſentiat dolorē fortem
⁊ tortioneꝫ in ventre iudiciū erit de impregnatione: ſi vero
nō: non. Hec addidi cupiens in omnibus honorē iuuenuꝫ
medicoꝝ: qui ſi plura habere voluerint: imo debent: recur
rant ad Aui. 21. tertij allegato capitulo.

¶ De vrinis virorum. Rubrica. xj.

VIrorum vrine ſunt magis colorate ⁊ cū G
mouentur turbatur ⁊ earum
turbatio ad ſuperiora aſcēdit. Q, ſint magis co
lorate patet ex cauſis abūdātioribus tingētibꝰ
vrinā exiſtētibus in viris: ⁊ cū mouētur ⁊c̄. Nā
vrine viroꝝ ſunt ſubtiliores. Unā ptes groſſe terree faciliter
deſcendunt per eas. Cum ergo agitātur ptes ille groſſe mo
te ſupiora petētes partes ſupiores vrine turbant. In mulie
ribus vero cum vrine ſunt multum groſſe: ⁊ ptes groſſe cū
ſint multū cū ſubtilibus mixte ex qua agitatione nō ſic tur
bantur nō potentibus partibus groſſis ſic faciliter ſepara/
ri: nec per ptes penetrare vt in viroruꝫ vrinis. Q, ſi contin
gat eas turbari illa turbatio pua eſt in reſpectu turbationis
vrinarum maſculoꝝ. ⁊ cauſa patet. Iteꝫ ſpuma mulierū eſt
rotundior mā ente viſcoſiori ⁊ in circulum magis apta ver
ti ꝑꝑ maiorē eius reſiſtētiam quā facit eius fractioni: ⁊ hec
ſpuma ſm̄ plurimū appet i ſummitate vrinarum mulierū.

¶ In vrinis viroꝝ ilico cū cōmiſcentur cū mulieribus ap/
parent fila adinuiceꝫ texta: que nō ſunt niſi quedam ſpecies
ſpermatice retente in vijs vrine hora coytus: que cū vrina
expelluntur: ⁊ hec vocātur fila ſpermatica.

¶ De differentia inter vrinā hominis ⁊ alios liquores ⁊ vri/
nam aliorum animalium. Rubrica. xiij.

OMitto hoc loco colores vrinarum aliorū
animalium: de qbus Aui. ſcōa pri
mi allegato loco. Sed tamē ꝓpter deceptiōes
quas faciunt truſatores: hic addo qō eſt ex dua
ce ſumptum. ſ. modū diſtinguendi inter vrinas
⁊ alios liquores. Nā alij liquores q̄ꝫto plus viſui appropin
quant tāto clariores iudicātur: ecōtra de vrina. ¶ Propter
qō ſciendum ꝙ mixtoruꝫ quedam hn̄t partes eterogeneas
inſenſibiles. Quedā ſenſibiles: quedā nō multuꝫ inſenſibi/
les. Exēplū primi. vt vinū putrefactuꝫ. Exēplū ſcōi. muſtū.
Exēplū tertij. vrina: qꝛ in ea ſunt ptes humorales non mul
tum ſenſibiles. ¶ Scōo ſciendū ꝙ partes humorales vri/ I
ne ſunt in duplici dr̄ia: quedā nō hn̄t magnā mixtionem cuꝫ
vrina: ⁊ iſta ſunt que trāſeunt in hypoſtaſim: ⁊ de his nō eſt
ſermo: quedā hn̄t magnā mixtionē cū ea: ita vt nō valeant
ſepari a ſba vrine: ⁊ iſte partes videtur de prope: qꝛ in ocu/ L
lo maiorē angulū cauſant de longe paruum: ita vt ſub illo vi
deri nō poſſit: ⁊ ideo de lōge iudicatur clarior. In vino autē
aut alio ſimili liquore partes terree ſunt pauce ⁊ pue: ⁊ mul
tum ꝑmixte: hinc eſt ꝙ de ꝓpe non vident ſicut nec de lon
ge. Unde ipſum quaſi in oī diſtantia vniforme iudicatur: li/
cet in lōga groſſius aliqualr̄ iudicet ſilr̄ ꝯfuſe repreſentatis
groſſis ⁊ ſubtilibus. In muſto aūt partes eſue groſſe de ꝓ
pe videntur ipſis predominantibus ſubtilibus de lōge aut
econtra ſubtilibus predominantibus: licet etiam groſſe vi
deantur. Preter autē hoc ſignū: eſt ſignuꝫ ſumptū ab odo
re: vt cōprimendo cum manu os vrinalis. deinde odorare
manum: ⁊ hoc ſagaciter faciendo ꝓpter ſagacitates truſa/
torum. Et qō dictum eſt ab Aui. dꝫ intelligi in vrina ſana:
qm̄ in diabetica ſemper apparebit clara ipſa exiſtente indi
geſta. ⁊ in ſe non habente partes humorales.

¶ De coloribus vrine in omni ſpecie cuiuſcūqꝫ humoris ap
parentibus. Rubrica. xiiij.

VItium faciens a flegmate ipſum diſtin/ K
guaꝫ in ſpecies ſuas colorem po
nens vrine vnamquāqꝫ eius ſpecieꝫ denūcians.
Flegma igitur diuiditur in nāle ⁊ nō naturale.

C Flegmatis nālis vrine color iaꝫ poſitus eſt de coloribus cōplexionū ⁊ preſertim cuꝫ eſt ſine febre. Flegmatis autem nālis vbi adeſt febris ipſa flatica vrina eſt ſubcitrina in ſubſtantia eius p totū equal'r ſpiſſa cuꝫ modica obūbratione in pte ſuperiori. C Flegmatis nō nālis quattuor ſunt ſpēs: ace toſum ſalſum dulce: ⁊ vitreuꝫ. pma quarti de febre flegmaticacrudū ⁊ mucilaginoſuꝫ ſub vitreo cōprehenditur. aqueum ⁊ inſipiduꝫ ſub dulci. pōticū vero ⁊ acre ſub acetoſo: qđ additum eſt: qm̄ prima primi de humoribus oēs iſtas ſpēs denominat. C Flegmatis acetoſi abſq; febre vrina glauca vel pallida in ſubſtantia mediocriter tenuis in pte ſuperiori cum quadaꝫ liuiditate ſiue obūbratione. Eius vero que eſt ex febre vrina eſt ſubcitrina remiſſa in ſubſtantia mediocriter tenuis cuꝫ aliquantula obūbratione in parte ſuperiori. C Flegmatis dulcis abſq; febre vrina eſt citrina per totū ſpiſſa ſine obūbratione ⁊ liuiditate: ⁊ maxime qn̄ ē flegma dulce per admixtionē ſanguinis cū flegmate inſipido. Ei⁹ vō qđ ē cuꝫ febre vrina eſt in colore flaua: vel ſubruffa in ſubā per totuꝫ aliqualiter ſpiſſa. C Flegmatis ſalſi abſq; febre vrina ē in colore citrina: mediocriter tenuis in ſubſtātia. Eius vō qđ eſt cū febre vrina eſt ſubruffa: vel ruffa in ſubſtantia mediocriter tenuis. C Flegmatis vitrei abſq; febre vrina alba ⁊ pauca cum globis in fundo ſiue cū reſidentia globoſa: vel trūboſa. Eius vō qđ eſt cū febre vrina ē ſubcitrina globoſa.

C De coloribus vrinarum in omni ſpecie colere apparentibus. Rubrica. xiiij.

A Colere nālis abſq; febre iam dictus eſt color vrine. Qꝫ ſi febrem fecerit ⁊ maxime tertianam ſiue interpolatā ex mā ad extra putreſcente. Urina eſt in colore ruffa vel ſubruffa. Rubea vel ſubrubea: ad ſenſum datuꝫ ſupra de colore vrine rubeo in ſubſtantia per totum tenuis cum aliquali obumbratione in parte ſupiori. Qꝫ ſi feb. fecerit cōtinuā vt cauſonē ⁊c. Urina erit rubicūdior cū ſubā tenui per totū. C Colē nō nālis q̄tuor ſunt ſpecies. Citrina vitellina: praſſina: ⁊ eruginoſa. C Urina citrina ſine febre ē citrina in ſubā mediocriter ſpiſſa tenuis ſine obūbratione in pte ſupiori. Eius vō q̄ eſt cū febre color vrine ē citrinus inteſus vl' flauus cū ſubſtātia vt ſupra. C Uitelline abſq; febre color eſt citrinus in ſubſtantia mediocris. Iſta tñ remittunt ⁊ intendunt ſꝫ maiorē aut minorē admixtionē colē cū flāte. C Colera praſſina ⁊ eruginoſa nō cōſueuerūt īducere febres neq; habitare in venis niſi poſt maximas egritudines corrumpentes ſanguinē: ⁊ hūores. vñ nō hñt vrinā colorare. Qꝫ ſi abūdāt in ſtō reperiunt: ⁊ emittunt p vomitū aut ſeceſſum: ⁊ inducunt fortiſſima accidētia: ⁊ q̄nq; mortifera apata.

C De coloribus vrine in omni ſpecie melancolie apparentibus. Rubrica. xv.

B Iam dictus ē color vrine melancolie nālis duꝫ eſt abſq; febre. Eius vero q̄ eſt cuꝫ febre: ⁊ maxime in die poſt diē acceſſionis apparet citrina vel ſubcitrina cū tenui ſubā iā ſupcalefacto humore a caliditate putredinali. In die vero añ acceſſionē ⁊ in die quietis vrina eſt diſcolorata tenuis: vt de nāli ſine febre cū nōdū in ipſum humorē egerit calor putredinalis. Aliqn̄ vō apparet nigra qn̄ ſoluit q̄rtana p vias vrine. de qua ſupra. C Melancolie vero nō nālis ſine febre vrina ē ſubcitrina paleari vicina in ſubſtantia per totū tenuis. Eius vero que eſt cuꝫ febre poſt acceſſionē eſt ruffa vel ſubrubea ante acceſſionem eſt citrina: vel ſubcitrina: ⁊ in ſubſtantia per totum tenuis.

C De coloribus vrine in ſanguine apparētibus. Rub. xvj.

C Urina rubicunda per totum ſatis ſpiſſa cum quadam liuiditate in parte ſuperiori peccatum ſanguinis nō nāliter ebuliētis ſignificat. vnde ſuperius rubicunda: ⁊ inferius manifeſte liuens in primis diebus: ⁊ in ſequentibus in colore inops vel vino nigro corrupto ſiſis augmaſticam ſignificat. Illa vero q̄ eſt in colore rubicūda in pmis: ⁊ in ſequentibus diebus vſq; ad ſui finē homotenū ſignificat. ⁊ ſiſis eſt illa q̄ p augmaſticā ſignificat. C Poſtremo notandū primo q̄ in cōtinuis apparent illi colores q̄ apparent in interpolatis ſed vtriq; debent eſſe intenſiores in ꝯtinuis pp maiorē ebulitionē ⁊ in ſubſtantia debēt eſſe magis ſpiſſe: ⁊ turbide pp maiorē conturbationē: ⁊ ebulitionē. C Scđo q̄ colores vrinaruꝫ variātur in febribus cōpoſitis iuxta diuerſitatē humoꝝ peccantiū. vñ in emitriteo in quo ē plimū colere: ⁊ modicū flātis appet vrina ruffa vel ſubruffa cū mediocri ſubā. Qꝫ ſi fuerit nō cū multa colā ⁊ cuꝫ multo flāte erit remiſſior vt flaua cū ſubā groſſa. Et cōſil'r ſuo mō dicat de alijs: tua itaq; eſt hoc gradus fantaſiare. Nam infiniti pene ſunt vt pꝫ. C Ex qbus oib⁹ hr iudiciū de febribus ipſis ſimplicibus: ⁊ cōpoſitis p colores vrinaꝝ ſic declaratos: iuxta illa q̄ pmiſſa ſunt de colore vrine. C In aphoriſmis habet. C Quibus vrine limpide: aut albe male maxime vō ſi in ne freticis apparent. 72. quarte particule. C Quibuſcunq; diſtantes hūt vrine his i corpe pturbatio fit ⁊. 31. 7. hic tñ applicari pōt ⁊ caplō de ſubā. ⁊ tu cōſidera.

Capitulum. iij. De ſubſtantia vrine.

Per ſubſtātiā hic non intelligimus ſubſtantiam ſimplicē vel cōpoſitā vrine: ſꝫ modum ſe habendi in ſubā ipſi⁹ quo. ſ. ad groſſitiem: vel ſpiſſitudinem. Tenuitatem vel ſubtilitatem vel mediocritatem inter hec ſine eius diſpoſitioneꝫ in tenuitate ⁊ groſſitiem ⁊c. modo Auic. Et licet genus turbulentie vel claritatis diſtinguātur a genere ſubſtantie ab Aui. ſcđa primi. de vrinis. tamen ēt ſub eo cōprehenditur. Nam Aui. ſub rubrica de ſubſtantia vrine determinat de turbulēta ⁊ clara: vt pꝫ intuēti. Naꝫ de hoc genere nullā fecit mentionē: niſi in caplō de ſubſtātia. Et quāuis ita ſit: tñ ſcito q̄ nō oē ſpiſſum eſt turbulētū neq; ecōuerſo. ſil'r nec oē clarum eſt ſubtile: nec econuerſo. D

C Propter quod notanduꝫ q̄ res eſt aliquādo groſſa opaca ſiue ſpiſſa aliqn̄ groſſa clara aliqn̄ ſubtilis clara: aliquando ſubtilis opaca ſiue ſpiſſa. Exemplum primi. vt carbo i q̄ remanſerunt partes terree puate partibus diafanis: aut q̄ multe ſunt terre: ⁊ pauce diafane ⁊c. Exēplū ſcđi. vt criſtallus albumen oui gluten piſciū ⁊ hꝫ. Nam multe ſunt partes in criſtallo diafane aquee expanſe: ⁊ multe etiam terree cōpacte: in quas penetrant diafane aquee. Exemplū tertij. vt vinuꝫ depuratū multū: vt eſt maluaticuꝫ antiquum: nam multe ſunt partes diafane aeree: ⁊ aquee cōmixte cum paucis terreis: nunc vero nullis: vnde diafane dominant multum ⁊c. Exēplum quarti. vt in muſto. In eo enim ſunt multe partes aquee ſubtiles: ⁊ ideo dicitur ſubtile. In eo etiam ſunt multe partes terree cum illis aqueis: ⁊ aereis mixte ab eis non ſeparate multum: ⁊ nec multuꝫ commixte: hinc reddit opacum. Qꝫ ſi dicat de criſtallo. Dōm q̄ in criſtallo diafane ſunt ita fortiter cuꝫ terreis mixte: vt nō ſint ab eis faciliter ſepabiles: vt ſufficientes ſunt groſſas illuminare: cuius oppoſitum eſt in muſto. Et in ſumma cauſa diafanitatis eſt claritas partium. Nam partes ſuperficiales ⁊ centrales poſſunt terminare viſum. Tribulētie vō cauſa eſt: quia centrales non terminant viſum: ſed bene ſuperficiales. Et hoc forte voluit. Auic. cum dixit de vrinis primo caplō. Et cum dicimus turbulentie genus: aut claritatis itelligimus q̄ penetratio viſus in ea eſt facilis: aut nō eſt: licet adducat aliaꝫ cauſam. ⁊ tu ibi. has autē differentias ꝯtingit in vrina poſſe comprehendi ⁊c. Et qm̄ de groſſitie ⁊ ſubtilitate eſt facta pncipal'r mentio: hinc eſt aduertēdus modus quo comprehendit vrinam fore groſſam: aut ſubtilem. Nam tēto vrinali in manu dextra debet medicus indiceꝫ ſiniſtre ponere ad latus vrinalis diſtāter p duos digitos vel tres vſq; ad qua

ſuorꝫ:ita ꝙ ipſe euꝫ videat per vitrū ⁊ cōprehēdat eius q̄ītitatem. Quo facto ponat eundē ſub fundo diſtātem:vt ſupra ⁊ ipſe ꝓſpiciat per vrinā tanq̄ per mediū ⁊ ſi digitus viſus eſt ingroſſari:vel appueri ſub maiori q̄ītitate tūc vrina erit groſſa ſi non multū groſſus videbit̄:tunc vrina eſt ſubtilis. Et rō q̄m q̄n ſpēs tranſeūt de medio dēſiori ad medium rarius franguntur a ꝑpendiculari:⁊ cauſant maiorem baſim in hac reſtrictiōe ſiue angulum in oculo: ſed q̄cūq̄ ſub maiori angulo vīr maiora appent ⁊ ſub minori minora.ergo ex digito viſo ſub vrinali in magna groſſicie iudicandū eſt ne^m: ꝑ qđ trāſeunt eſſe groſſum alijs ſemꝑ paribus:⁊ talis ē vrina dicit̄ ⁊c̄. Ut aūt hic modus ſit verus:oꝫ quaſdā ꝯdōnes prius attēdere. Prima ꝙ digitus nō multū diſtet ab vrinali.ſcđa ꝙ vrinale nō multū diſtet ab oculo.tertia ꝙ ſit notabilis ⁊ mediocris q̄ītitas vrine:q̄m q̄n pauca non fit multa refractio.quarta ꝙ oꝫ medicū eſſe exptū in groſſicie temperata:vel ſubtilitate:vt ſciat ſumere lapſum vrinarum lapſarum in groſſicie:⁊ ſubtilitate a tēpata ⁊c̄. Docet itaq̄ medi-
f cum eſſe ꝑfectuuꝫ medico aūt exꝑto hec ſola quarta cōditio ſufficiet. ❡ Quidā tn̄ voluerūt hic vno ſigno turbulētiam: groſſiciē:claritatē:⁊ ſubtilitatē ꝯphendere dicētes ꝙ ſi poſt vrinale ponit̄ digitus:ipſe male vr̄:aut nō multū clare comprehendit̄. Tūc vrina dicēda eſt ſpiſſa turbida. Si vero clare ac diſtincte diſcernit̄:tūc dr̄ ſubtilis ⁊ clara. Dꝫ autē vrina cadere vt mediuꝫ inter oculū ⁊ digitū:vt ſupra. Q; ſi medio mō ꝯphendet̄:mediocris erit. Qualis dꝫ eſſe vrina ſani.de qua Aui.de vrina digeſta.hec eſt mediocris ſbā tincture ad citrinū trahēs ⁊c̄. Et iuxta hoc notandum eſt ꝙ licet plurima de ſbā vrine ponātur p^o de criſi:tn̄ illa reduci pñt ad quaq̄:vꝫ ad vrinam ſubtilē abſolute:ad groſſam abſolute ad mediocriter ſpiſſam:ad mediocriter tenueꝫ:⁊ ad eq̄lem: de qua eq̄li ſtatim dicet̄. Sed vt tactuꝫ eſt ſupra in pn^o ſcđi capli ſiccitas:⁊ hūiditas ſunt cā factiua ſpiſſitudinis ⁊ ſubtilitatis. Nam ab humiditate pōt dupl'r ingroſſari vrina. Primo mō hūores hūectando ⁊ liq̄dos ac curſibiles faciendo:ꝗ cū aquoſitate vrinali pmiſcent̄ eam ſpiſſaꝫ reddūt. 2° mō: q̄n ex nimia hūiditate mēbra relaxant̄ per q̄ facil'r hūores cuꝫ vrina exeūt:dato ꝙ ipſa nō reddat ipſos curſibiles:imo vbi ꝑanguſtā viā:⁊ ſoliditatē mēbroꝝ māē ſiue humores retinebant̄ ꝑ relaxationē ⁊ amplificationē deſcēdūt:non ex hoc facti curſibiles. Cōſil'r dđꝫ de ſiccitate.naꝫ ſiccitas vno mō facit vrinā tenuem:hūores.ſ.exiccando:⁊ eos reddēdo ineptos ad motū:⁊ ſic ingroſſant̄:⁊ cuꝫ vrina exire nō pñt: nec eā ſic inſpiſſare:vt ſi in epate ſicco gn̄ent̄ hūores ſicci:⁊ opilantes ⁊c̄. Scđo mō q̄n membrum ſic exiccatuꝫ coanguſtatur:⁊ ſic ꝑ viā anguſtam nō pñt hūores cū vrina ad extra propelli ⁊c̄. Mediocritas aūt inter hec medio mō diſponit q̄lis dꝫ eſſe vrina ſani:⁊ bn̄ digeſta. Que vrina ſani ⁊ bene digeſta ſic ab Aui.deſcribit̄ 2^a p̄mi de vrinis.hec eſt mediocris ſbe:⁊ ſubtilis tincture ad citrinū trahens ⁊ hypoſtaſis ſi ſibi fuerit bone diſpōnis ſm modū quem diximus ex albedine:⁊ leuitate:⁊ eq̄litate:⁊ figure rotunde:⁊ odoris tēpati:
b ⁊ nec fetida nec extincta:ſed de hac plenius in fine:cuꝫ de q̄ītitate ⁊ de ꝯtentis pertractatum fuerit. ❡ Ex q̄bus infert̄ ꝙ per groſſiciē:⁊ tenuitatē habemus ſignificare ſuper multitudinem humoꝝ aut paucitatē:latitudinē viaruꝫ aut anguſtiam:aut opilationē:aut mēbroꝝ relaxationem ⁊c̄.

❡ Urina tenuis micta:q̄ poſt q̄ quieuit inſpiſſat̄ aliqualem digōnem.lꝫ occultā ſignificat. Nam nā cōmiſcuit aliquam ſbām cū aquoſitate:⁊ cū hoc ventū:⁊ ille ventus impulit illam ſbām per totam ſbām vrine:⁊ iō in principio viſa eſt tenuis.deinde per tēpus exalato vento ſubſtantia illa rarefacta a vento inſpiſſatur vnde ⁊ vrina ſpiſſa redditur.

❡ Urina ſpiſſa micta:q̄ poſtea ſpiſſa remanet maioreꝫ q̄ prima ſignificat digeſtionē:nā nā ſuit potens perturbare:lꝫ nō fuerit potens ſegregare. Cum aūt ſpiſſa remanet ſignificat maiorem impreſſionē ex parte ventū:⁊ humiditatis.

❡ Urina ſpiſſa micta:q̄ poſtea deponit:⁊ clareſcit maiorem his oībus digeſtionē ſignificat:nam ex hoc arguit̄ potentia virtutis in ſegregando. Nā calidi eſt ſegregare eterogenea.p̄mo de gn̄atione. Iſte tn̄ vrine ſignificant egritudineꝫ eſſe in principio precipue cū ſunt cū v̄ībus remiſſis diuerſificantur tn̄ q̄m q̄ eſt micta ſpiſſa:⁊ poſtea attenuatur eſt maxime ꝓxima aug^e. Que vero eſt tenuis:⁊ tenuis remanet eſt magis elongata. Alie vero medio modo ⁊c̄. Q; ſi iſte vrine ſic perſeuerant longo tp̄e longum morbum ſignificant.

❡ Urina valde tenuis in omni diſpōne ſignificat priuationem digōnis aut in venis opilationem:aut epatis debilitatem:⁊ canalium vrine que non attrahunt niſi q̄n eſt tenue:⁊ ſi attrahunt non eiiciunt extra niſi quod ſubtile eſt. Aut multe aque potationē:aut vehementis frigiditatis complexioneꝫ cum ſiccitate. Et dictum eſt valde tenuis:q2 aliqualiter tenuis nō omnimodā digeſtionis priuationem ſignificat.

❡ Urina tenuis vt ſupra in egritudinibus apparēs debilitateꝫ digōnis ſignificat.nā nō fit debita cōmixtio partiū groſſarum ⁊c̄.queadmodū dꝫ fieri a virtute ⁊c̄. Nā potētia virtutis in ſpiſſa monſtrat̄ cū ad ſubtilitateꝫ venit:⁊ ecōtra in ſubtili cū ad groſſam. Urina hec deterior eſt cuꝫ apparet in pueris q̄ in iuuenibus. Naꝫ enim ſint humidiores eoꝝ vrine debent eſſe ſpiſſiores. Cuꝫ itaq̄ in egritudinibus acutis apparent ſignū qđ magis elongat̄ a nāli diſpōne ⁊c̄.

❡ Tenuitas vrine in criſim ſine ordine q̄n de groſſa mutatur ad ſubtilem recidiuationem ꝓnoſticat. Et dī ſine ordine q̄n de groſſa mutatur ad ſubtilem. Nā tunc ſignum qđ tūc retinentur materie que ſubuerſionem facere poterunt ⁊c̄.

❡ Urina multū ſpiſſa ſm plurimum maturationis ſignificat priuationē:⁊ ſm minus humoꝝ groſſe ſbē maturationem. Nā vrina ſignificans digeſtionem dꝫ eſſe debite ſubſtantie. Si ergo fuerit valde groſſa ſignificat impotentiam calidi ſubtiliantis. In ſtatu tn̄ febriuꝫ de materia groſſa:⁊ in apertione apoſtematū pōt eſſe ſignū bonū:vt in tp̄e quo nā conſueuit facere criſim:hec vrina apparens in acutis egritudinibus:vt plurimū ſignificat malū. Nam in eis ꝓpter ſubtilitatem materie dꝫ apparere ſubtilis:que ſi groſſa apparebit ſignificat ebulitionem fortem:⁊ materiā ingroſſatā per viam aduſtionis cum vehemēs incendium denotabit.

❡ Urina ſpiſſa micta in multa q̄ītitate ⁊ ſepe eſt ſanior ſpiſſa micta in pauca q̄ītitate:⁊ paulatiꝫ. Nā prima ſignificat obedientiam materie:⁊ virtutis potentiam:econtra ſcđa.

❡ Cum vrina tenuis in acuta egritudine ad ſpiſſitudinem cōuertitur:⁊ non ſequitur requies ⁊ corporis leuitas liquefactionem ſignificat:nam ſignificat vehemens incendium eliquans ⁊c̄.vn̄ apparebit aliqđ veſtigium vnctuoſitatis.

❡ Urina ſpiſſa perſeuerans cū aliquali capitis dolore ⁊ confractione:⁊ pulſatione in temporibus in corpore ſano febrē futuraꝫ denunciat. Ex his.n. arguitur ebulitio in mā a qua eleuantur vapores ad caput hec ſigna facientes.

❡ Urina tenuis in cuius partibus rubedinis ⁊ citrinitatis fuerit diuerſitas laborem inflammanteꝫ ſignificat. Laſſitudinem ex inflāmatione ꝯtingenteꝫ.nam hoc cōprehenditur ex diuerſitate illoꝝ coloꝝ:quorum quilibet ſignificat caliditatem ⁊ inflāmationem. Et ego vidi hanc vrinaꝫ in parte ſuperiori igneā ⁊ in inferiori citrinam hec vrina cuꝫ tenuitate in qua apparent in fundo ſicut furfures egritudine nō exiſtēte in veſica aduſtionē flātis ſignificat.ſi ad rubeuꝫ colorem declinauerint:ſignificat aduſtionem in renis adeſſe.

❡ Urina ſpiſſa in febribus acutis ad ſummuꝫ multos ſignificat humores:⁊ fortaſſe ſignificat liquefactionem. Nō enim in acuta ex paucitate humorum alijs paribus debet vrina groſſa fieri:vt patet.

❡ Urina ſpiſſa remanens ſpiſſa in pauca q̄ītitate micta caſum virtutis denunciat.

❡ Urina micta aquoſa:⁊ q̄ aquoſa remanet ſignificat priuationem digeſtionis omnino:nam eſt ſignuꝫ impotentie caliditatis

tatis digerentis: ⁊ etiam debite expellentis coleram.
¶ Urina naẗlis coloris que faciliter mingit ſuperflue ſpiſſa: ⁊ multa ſm plurimū ſignificat bonitatē expulſionis multarum materierum: dato ꝙ aliqñ ſignificet perditionem. Ex facilitate mictus eius ⁊ multitudine arguitur potentia virtutis: ⁊ obedientia materie. Qȝ ſi fuerit pauca: ⁊ difficulter micta expectatur perditio: quoniam arguitur ꝙ ibi ſit multitudo materie cum debilitate virtutis.
¶ Urina ſpiſſa bona eſt in criſibus egritudinum ſplenis: ⁊ febrium permixtarum/patet.
¶ Urina ſpiſſa in qua ſedimē eſt arenoſuȝ ſignificat lapidem. Nā lapis nō eſt aliud q̄ȝ arena ⁊c̄. Nota tñ ꝙ ſi illud ſedimē eſt album ſignat lapidē veſice. Si vero rubeū renum ⁊c̄.
¶ Urina ſpiſſa que apatū ſignat apertionē: vt vidi in pleureſi cognoſcit ex eo qȝ ei admiſcet ⁊ ex eo qȝ preceſſit. Nam aperto apate appet i vrina mā ſanioſa reddēs vrinā ſpiſſaȝ: ⁊ eſt fetidi odoris. Conſiliter petale furfures: ⁊ hmōi ſunt ſigna huius denotātia fruſta talia ab epate decidi. Ex eo qȝ preceſſit. qm̄ vbi prius fuerit ſignificatio apatis veſice renū vel epatis: vt ſi apa fuerit in gibbo debilitata virtute epatis in ſequeſtrando ſanguinem vrina prius apparet: vt lotura carnis recentis. Silr̄ ſi in ꝯcauo refudante materie ad inteſtina: egeſtio ſilis videbit. Item in pleureſi ſi vrina ſpiſſa ⁊c̄. vt ſupra videbitur: ſignificat apertioneȝ apatis: materia trāſeunte per arteriam adoꝛtitaut venas ſibi ꝓpinquas. Nam he ſunt ꝓpinque pleure: vñ per poroſitates deſcēdēdo igreditur vias vrine ⁊c̄. vñ Auic. de ſubſtantia vrine: tūc apa qȝ eſt apatū lateris exuit ex parte arterie maioris. Qȝ ſi ſanies fuerit bene digeſta ꝯueniēs ⁊c̄. Nota tñ ꝙ via tranſitus ſaniei hoꝛa criſis ad vias vrine non eſt medico bene nota.
¶ Urina ſpiſſa in ſano ꝗ dimiſit exercitiuȝ in qua appetit ſicut pus ⁊ virus tenue: qñq̄ȝ eſt ſignū liberatiōis laſſitudinis in quā incurrit ex dimiſſiōe exercitij. Nā tūc cōphēdit materiam ꝯgregataȝ euari: que erat vt pondus ⁊ grauedo ⁊c̄.
¶ Urina ſpiſſa ſic egrediens: aliqñ ſignat de opilatione epatis: ⁊ venaruȝ añ ipſum: aut ſplenis aut ſtōi ⁊c̄. Cōphēdit aūt ex doloꝛe ⁊ grauamine: ⁊ ex coloꝛe. qm̄ ſi fuerit ex ſplene erit illic doloꝛ: ⁊ tendet ad nigrum: cum ab eo colera nigra veniat ⁊c̄. Et ꝯſilr̄ de alijs. Naȝ in opilatione epatis vrina ſpiſſa apparens ſignificat apertionem opilationuȝ eius: ⁊ viarum vrine ꝓpter qȝ expectanda eſt in liberatione cōpleta fluxus epatici contingentis ex opilatione ⁊c̄.
¶ Urina ſpiſſa ſilis vrine aſinoꝝ vel alioꝝ aīalium que declinat ad albedinē cuȝ participatiōe cuiuſdam citrinitatis humoꝝ coꝛruptionem ſignificat. Et qȝ magis ſignificat eſt flā crudum: in quo aliqua caliditas operata fuit: ⁊ ipſum cum groſſa ventoſitate ebulire facit: ſignificat ⁊ qñq̄ȝ doloreȝ capitis venturum: aut ſtillicidium flātis a capite ad tracheaȝ arteriam que ſi perſeuerauerit ſignificat litargiam.
¶ Urina tenuis que ſilis eſt in diabete: vel ei ſimilis perſeuerans in egritudinibus acutis cum permixtione rōnis moꝛteȝ ꝓnoſticatur: ꝓpterea ꝙ materie ſuperueniunt cerebro: ⁊ auſertur anima ſecunda primi.
¶ Urina tenuis in groſſam conuerſa in febꝛe acuta cū ſignis bonis ſignificat criſim cum ſudoꝛe. Qȝ ſi non fuerint ſigna bona ⁊ aderit febris vehementis inflammationis ſignificat inflammationem in coꝛde: aut epate.
¶ Urina groſſa que ante criſim clarificatur in febꝛe acuta eſt ſignum non bonum. Illud enim eſt ſignum retentionis materiei ⁊ defectuȝ nature in expellendo eam.
¶ Urina groſſa turbulenta in qua non reſidet aliqd nec clarificatur ſignificat ebulitionē: ꝓpter vehemētiā caliditatis extranee: ⁊ debilitate innate digerentis: quapꝛopter in moꝛbo acuto eſt mala: ⁊ hec eſt vt ſubiugalis. ¶ Propter qȝ no
A tandum ꝙ dupl̄r cauſari pōt hec vrina turbulenta ſiue ſubiugalis: vno mō ꝓpter moꝛtificationē caloris: qȝ cū debilitat cā debilitat effectus. Sed ſequeſtratio partiuȝ ſubtilium a partibus groſſis fit a caloꝛe. ergo ipſo deficiente ſequitur permixtio ſubtiliū cum groſſis. Et eſt ſilr̄ ſicut inſpiſſat vrina ab aere extrinſeco qñ coꝛrumpitur. Nam medici oꝛdinant: vt teneatur in loco calido: vt ſupra. vt fiat hec permixtio ⁊c̄. Et ſi queraſ. quare partes terree derelicte ⁊c̄. nō deſcendunt ⁊c̄. Di. ꝙ hoc eſt ꝓpter paruitatem caruȝ: vñ reddunt̄ impotētes ad diuidenduȝ mediū. nā in eis ſic paruꝰ eſt ſatis remiſſa grauitas. Alio mō fit ꝓpter foꝛtem ebulitionem. Nā cuȝ accidit ebulitio in humiditate que eſt cum ſanguine trāſmiſſa: et ebuliunt humoꝛes ad intra venas. vñ ptes fecales groſſe cōmiſcent cū illa aquoſitate: ⁊ qȝ aquoſitas facta eſt rebellis: ⁊ nature diſpꝛopoꝛtionata membris. hinc inſurgit virtus expulſiua: ⁊ expellit ipſam ſic turbidaȝ per venas vſq̄ ad venā chilis: ⁊ ab iſta per venas emulgentes ad veſicam: vt ſupra in principio tractatus. Dicit etiam hec vrina mala moꝛbo acuto. nam cum materia faciēs moꝛbum acutum ſit ſubtilis: etiam vrina debet eſſe ſubtilis. Si ergo eſt groſſa ſignificat vehementem ebulitionem ⁊ groſſam mām per viam aduſtionis: ⁊ multam debilitatem calidi non potentis ſubtiliare ⁊c̄. Sed vrina ſubiugalis que eſt ex ebulitione apparet in pñ°: que vero ex moꝛtificatione apparet in fine moꝛboꝝ acutoꝛum. Et de hac vrina loquitur Gal. 4° affoꝛ. cōmento. 70. Propter enim humoꝛis coꝛruptionem ⁊ actionem caloris foꝛtis in materiam groſſam: ex qua actione accidit ebulitio cum ventoſitate groſſa turbante fit hec vrina quēadmodum videmus in actione ignis in picem: reſinam ceram: ⁊ hmōi. Nam ſtatim apparet ex actione ignis aliqȝ talium eleuatio rei coꝛpulente turbate ex ventoſitate groſſa eleuata. Unde ꝓpter ꝓnoſticū ſubdit Galienus. Quedā aūt hmōi vrinarū turbulēte exiſtūt qdaȝ hypoſtaſim groſſam velociter faciunt: qȝ cum fiat velocitatem ceſſantis moꝛbi ſignificant. Que vō hypoſtaſim nō faciunt: ⁊ turbulente exiſtunt: vt eſt ſubiugalis: ſi virtus eſt foꝛtis longum moꝛbum ſignificant: ſi debilis moꝛtem.
¶ Ex parte coloris ⁊ ſubſtantie ſimul: vrina oleagina: cuius coloꝛ ⁊ ſubſtantia eſt ſimilis oleo eſt mala: ſi tñ alia apparuerint ſigna bona non eſt verenda. Item mutatio vrine ſubito de ſignis laudabilibus ad ſigna vituperabilia in egritudinibus acutis ſignificat moꝛtem: qm̄ ſignificat ſubitum caſum virtutis propter paruitatem accidentium.
¶ Urina oleaginea: qñq̄ȝ ſignat permixtioneȝ rōnis: ⁊ ſpālr̄ qñ facta eſt ex exiccatione: qȝ tunc facta eſt eliquatio ⁊ ꝯſūptio humiditatū cerebri ⁊c̄. ⁊ hoc in egritudine acuta.
¶ Urina que in pñ° acutarum ꝯuertitur ad groſſitiem: ⁊ ad albedinem ⁊ reman et feculenta ⁊ turbida: vt eſt vrina aſini: ⁊ incipit exire inuoluntarie cum vigilijs: ⁊ inquietudinibus ſignificat ſpaſmum vtriuſq̄ȝ lateris: cui ſuccedit moꝛs: ⁊ ſpālr̄ cum non fuerint ſigna alia bona iuncta.
¶ In affoꝛiſmis habet de iſta vrina. 4° affoꝝ. 69. affoꝛiſmo.
¶ Quibꝰ vrine groſſe ⁊ globoſe nō ſine febꝛe multitudo ex his tenuis veniēs iuuat. Maxime vō talia fiunt quibus ex ꝑncipio vel poſt pñm̄: aut celerius hypoſtaſim habent.
¶ Itē. 70. eiuſdē. ¶ Quibuſcunq̄ȝ in febꝛibꝰ vrine ꝯturbate velut ſubiugalium his capitis doloꝛes aut adſūt aut aderūt.

Capitulum quartum. De quantitate vrine.

Quantitas vrine ſumitur ex eius multitudine paucitate ⁊ mediocritate. ¶ Urine. n. multitudo ſiue quantitas multa ex ſeptem cauſis ſumi pōt. ¶ Primo quideȝ multiplicatur vrina ob cibi multi ⁊ potus aſſumptionem. ⁊ potus precipue. vt ſupra. vnde ſi qs cibum multū ad potū aſſumpſerit: ⁊ non foꝛti exercitio exercitet: aut ſudoꝛē nō multiplicauerit: aut non fuerit multū calidus: ⁊ ſiccus, ⁊ vrinā paucā fecerit ſuſpicādū: ne illa aquoſa ſuperfluitas retenta in locū mediū inter ſiphac ⁊ mirach ꝯphendat: ⁊ tandē ad ydropē ꝑueniat: cū his tñ hoc attēto ꝙ flu B

xũ vētris nõ patiat᷑. nã ꝛ multo ſeceſſu paucificatur vrĩa. 4° affõꝝ. ℭ 2° multiplicari põt ex repl'one multoꝝ humoꝝ i venis exñtiũ: a qbus multa reſecat᷑ hũiditas i veſicã deſcendẽs. ℭ 3° mõ in via criſis nã creticante p viã illã. ℭ 4° qñ feb. eſt incẽſiua liq̃factiua liq̃faciẽs hũores corporis. vt cũ diſſoluit᷑ ſña ſpãl'r: aut cũ diſſoluunt᷑ hũiditates nãles: vt in ſpn° ethice: vñ tũc ſeq̃t᷑ ñ alleuiatio ſed aggrauatio: ꝛ tũc apparet vrina vnctuoſa: vt ſup̃ in p̃cedẽti cap. ℭ 5° pp nimiã renũ calitatẽ attrahẽtẽ ad ſe aq̃ſitatem ab epe: anteq̃ʒ digõ fiat i eo: vt eſt i diabetica paſſiõe: ꝛ tũc vrĩa ẽ valde multa ꝛ aq̃ſa tenuis quemadmodum accidit in crapula. ℭ 6° vſus diureticorum vini aquoſi: ꝛ hꝰ: que vrinam multiplicant. ℭ Septimo paruitas expulſiõis aliaꝝ ſuperfluitatũ: iuxta illud cõmune: tria ſunt que augmentata ſe diminuunt: ꝛ diminuta ſe augmentant: Sudor: egeſtio: ꝛ vrina.

ℭ Paucitas võ nouẽ cauſis fieri põt. Prio qdẽ ꝓpter paucitatẽ cibi ꝛ potus. ℭ Scđo euacuatio per alias regiones: vt eſt egõ ſudor ꝛ hꝰ. ℭ Tertio opil'o in vijs vrinalibus: aut collo veſice cõtingens: vt in calculoſis: aut al'r qũolʒ ex alio hũore ꝛc̃. ℭ Quarto q: aquoſitas retinet᷑ i loco aliquo: vt in idrope. ℭ Quinto ꝓpter nimiã febrilẽ calitatẽ cõſumẽtẽ humiditatẽ: vt ꝯtingit in febre acuta: ꝛ eſt ſignum mortale. ℭ Sexto ꝓpter mortificationeʒ caloris ꝛ v̄tutis: vt in proximis morti. ℭ Septimo ꝓpter nimiã frigiditatẽ paliticãtẽ veſicã vt i ſtranguria. ℭ Octauo ꝛ p̄ticularis ex a͞pate ani: aut colli veſice ad extra: aut a͞pate mr̃icis coartãte collũ veſice: vt qñ factũ eſt in anteriori parte mr̃icis: aut conſtringentis veſicã: ita ꝙ nõ põt ſimul multa q̃ʒtitas emitti: ſed neceſſario paulatim migit᷑: quẽadmodũ ꝯtingit i p̃gnantibus in qbꝰ fetꝰ cõprimens veſicã ẽ cã freq̃ntis mictus ꝛ pauci: hec tñ cã ſub eo: qđ dcm̃ ẽ de opil'one cõp̃hẽdi p̄t. ℭ Nono cruditas ꝛ compacitas humoꝝ põt eſſe cã paucitatis vrine: qm̃ ſic diſpoſiti non deſcẽdũt cũ vrina: ſed remanẽt fixi ꝛc̃.

ℭ De vrina pauce q̃ʒtitatis inq̃t Aui. ꝙ ipſa v̄tutis ſigñat debilitatẽ. Et illa q̄ eſt minus eo ꝙ bibit᷑ reſol'onẽm multam ſigñat: ꝛ aptitudinẽ ad idropẽ. Sʒ opʒ iſta moderare ꝛ verificare ex his q̄ dicta ſunt de cã paucitatis. ꝛ tu conſidera.

ℭ Urina multe q̃ʒtitatis qñq̧ ſigñat liq̃factionẽ: ꝛ tunc ẽ mala qñq̧ ſuperfluitatũ liq̃factarũ ꝛc̃. dictũ eſt. ℭ Urina diuerſarũ diſpõnũ: q̄ qñq̧ mingit᷑ multa: qñq̧ pauca: ꝛ qñq̧ retinetur eſt ſignificatio laboris: ꝛ pugne nãe: ꝛ eſt ſignificatio mala: qm̃ ſignificat nãm nõ eſſe potẽtem ad continuandũ motũ: ꝛ pugnam cõtra mãm: ꝛ qñq̧ ſignificat groſſitudinẽ humoꝝ: ꝛ ꝙ ipſi difficulter ſuſcipiũt digõnẽ. Qꝫ ſi fe. fuerit quieta ſignificat lõgitudinẽ ꝓpter groſſitiẽ humorum.

ℭ Multitudo in acutis egritudinibus cũ poſt ipſam nõ adueniat requies ẽ ſignificatio ethice ꝛ ſpaſmi ex inflãmatione ꝛ ſudor: q: ſ. ſi poſt eũ nõ ſeq̄tur reges: qm̃ eſt ſignum eliquatiõis. ꝛ inflãmationis humiditatũ: ꝛ exiccatiõis earum: ꝛ ex ꝯñti nõ miret᷑ ſi ſpaſmus de ſiccitate expectat᷑: ꝛ precipue in pueris: ꝛ ſiĩbus ꝛc̃. Ex qbus concludit᷑ ꝙ mediocritas vrine ex cauſis medijs cauſatur. Et tu conſidera.

L Et cõgruũ videt᷑: vt poſt determinationem de ſubſtãtia vrine: ꝛ eius quantitate agat᷑ de qualitate ſepationis eius. ℭ Jõq̧ aduertẽdũ ꝙ qñ patiẽs febrem acutã nõ põt mingere niſi par ũr ꝛ cũ dolore abſq̧ vulnere: aut a͞pate in iſtris vrine. ꝛ hʒ pulſum frequẽtẽ ꝛ debilẽ eſt ſignũ malũ. ℭ Cũ retinet᷑ vrina in febre continua ꝛ eſt vehementia doloris capitis: ꝛ multitudo ſudoris ſignum eſt futuri ſpaſmi. Urina que guttatim ſtillat᷑ in febre continua: ꝛ cũ vehementia doloris capitis: ꝛ cũ multitudine ſudoris ſignificat ʒuʒeʒi. i. ꝛc̃. ℭ Urina q̄ guttatim diſtillatur in quiete ſignificat fluxũ ſanguinis nariũ. Qꝫ ſi febris fuerit acuta incenſiua ſignificat diſpõne malã: ꝛ aduenietẽʒ cerebro. Et ſi fuerit quieta ſigñat multitudinẽ repletionis: ꝛ debilitateʒ nãe in expellendo. ℭ Et cã vrine in egritudinibus acutis egredientis inuoluntarie eſt debilitas virtutis: aut nocumẽtũ in cerebro: ꝛ nõ fit illud: niſi ꝓpter aſcẽſionẽ mat erie acute calefacte ad cerebrũ: q̄re cõicat ei mẽbra lacertoſa.

ℭ In afforiſmis. ℭ Urina noctu multa facta modicum ſeceſſum ſignificat: ꝛ econuerſo. 7ᵃ quinte.

ℭ Quibuſcũq̧ ex ſtranguria yleon innaſcit᷑ in ſepteʒ diebus pereũt. Si v̄o feb. ſupueniẽte vrina multa fluxerit. Stranguriam ꝛ diſſuriam repletio vini: ꝛ flõmia ſoluit. Incidere v̄o venã: que eſt intus talum bonum. 44. ſcđe. D

ℭ Poſtremo notandum ꝙ mulieres plus multo mingunt viris: ꝓpter tres cauſas. p̄mo ꝓpter impotẽtiã v̄tutis ad reſoluendũ materias ſuperfluas. Scđo. q: ſunt magis humide alijs paribus. Tertio: q: habẽt vaſa valde lata ꝛ ampla. Et ideo caue ne ab eis ſis deceptus: ꝙ frequenter non oſtẽdunt totam quantitatem vrine earum: ne ex tanta quantitate medicus iudicet eas multum potaſſe.

Capitulum. v. de contentis vrine continens. Rubricas. 18.

ℭ De odore ꝛ ſapore vrine. Rubrica. j.

De contẽtũ vrine hic ſatis vl'r intelligo omne illud ꝙ poſt colorem ſubſtantiam: ꝛ quantitatẽ a ſenſu aliquo in vrina comprehenditur. Unde ꝛ ſub contento hoc modo odor ꝛ ſapor: ꝛ ſpuma comprehenditur: plurimi enim capitula ſpecialia ac diſtincta de his fecerunt. ſed ob maiorem breuitatem omnia hec cum alijs contentis ſub vno comprehendã capl'o. Contenta itaq̧ ſunt. 21. ſ. odor ſapor ſpuma: pinguedo: ampulla: circulus: granula: nebula: humor: pus: ſanguis: ſperma: atomus: yppoſtaſis: furfur: crinoydes: ſquame: cinis: pilus: ſabulus: vapor. M

Et de decem ꝛ nouem tales reperiuntur verſus. Circulus ampulla: granum: nubecula: ſpuma. Pus: pinguedo: pilus: ſanguis: arena. chimus: Furfura: crinoydes: ſquame: partes athomoſe. Sperma: cinis: ſedimen: ſpiritus alta petens. Quibus addantur odor ꝛ ſapor: de quibus prius.

ℭ Urina odore priuata ſ̄m p̄mũ friditatẽ cõpl'onis: aut ſuperfluã cruditatẽ ſignificat. Nã odor q eſt qualitas ſecunda ex dñio caloris ꝯſurgit: ꝛ dr̄ ſ̄m plurimum: qm̃ mã hñte raptũ ad ſuperiora: vt i freneſi diſcolorata appet: ꝛ odore p̄uata: ꝛ tñ eſt ibi caliditas ꝛc̃. Et quarto affõꝝ. affõ. 72. Urina talis plerũq̧ in acutis egritudinibus extinctioneʒ caloris ſignificat: nã factus eſt impotẽs ad cõmiſcẽdũ humores odorem facientes in vrina. propter eius extinctionem ꝛc̃.

ℭ Cuʒ vrina fuerit odoris fetidi: ꝛ habuerit maturationis ſigna: tunc ſignificat ſcabiẽ: aut vlcera in iſtris vrine. Qꝫ ſi nõ affuerint ſigna maturationis ſuſpicãduʒ eſt ex putrefactione in venis exñte hoc cõtingere: clara ſunt hec. Nam fetor putrefactionẽ ſignificat. Itẽ oportet ſigna alia notare de leſione alioꝝ mẽbroꝝ: ſi canoniſte verificari debet. Cuʒ talis apparuerit vrina: ꝛ nõ vicio illorũ membroruʒ: ꝛ hoc in febre acuta ſignũ malũ. Nam vehementem putrefactionem ꝛ rebellionem ſuperfluitatum portendit.

ℭ Urina cuius odor ad acredinem trahit putrefactioneʒ humorũ frigidã ſubſtantiam habentiuʒ ſignificat calore extraneo ſuperante. Nam calor extraneus inducens in humoribus frigidis ebulationem cauſat ſaporem acetoſum: licet etiam a frigido poſſit cauſari. vt prima p̄mi de humoribus. N

ℭ Hec vrina ſi in febribus acutis apparuerit: mortẽ pronoſticabit. quoniam tunc erit ſignũ ꝙ hic odor cauſatus eſt a calore remiſſo ꝛ mortificato naturali ſuperante extraneo.

ℭ Urina cuius odor ad dulcedinem trahit dñium ſanguinis ſignificat ad dulcedinẽ. i. ad mitem ꝛ ſuauem: vt eſt odor lactis vel ſanguinis: ita ꝙ debens iudicare de tali odore prius debet habere notitiam de odore lactis vel ſanguinis.

ℭ Urina cuius fetor ſiue odor eſt multum acutus mãm colericam denunciat. Nam cum ſit humor ſubtilis valde calidus ꝛ acutus: hinc eius odor ꝛc̃.

ℭ Urina cuius fetor vel odor ad acredinem trahit melancolicam

colicā ſignificat mām:qm̄ melancolia ipſa eſt acris odoris. Nota tñ φ ꝛ flā acre eſt bmōi:q̄re diſtingue ex parte groſſitiei:ꝛ ſubtilitate vrine:qm̄ in flāte eſt groſſior ꝛc̄.

¶ In acutis egritudinibus cum fetor in vrina preſentabitur poſtea ſubito remouebitur : ꝛ nō fuerit ſecuta alleuiatio ſignum erit caſus virtutis:quoniaꝫ ex quo non alleuiabitur ſignum erit cum alijs in materia putrida retinebitur : ꝛ φ virtus facta eſt impotens expellere.

A ¶ Poſtremo ſcito φ cum in ſano vrina fetida perſeuerauerit ſignificabit febrium putridarū euentum:aut retentam putrefactionem minorari: ꝛ ex p̄nti alleuiatione compreben detur poſt eius mictū. Naꝫ perſeuerante putrefactione nō alleuiato corpore merito expectande ſunt febres ꝛc̄.

De ſapore aūt quō multi truſatores dicunt eſſe neceſſarium ad cognitionem diſpōnum vrine di

B co verbū Aui. ſcḋa primi de vrinis. p° capl̄o. Sunt quidaꝫ qui inter hec gn̄a ponunt genus tactus:ꝛ genus ſaporis:ſꝫ nos proijcimus. Urina tñ ſalſi eſt ſaporis:vt ſupra.

¶ De circulo vrine. Rubrica. ij.

C Circulus eſt q̄d ſupereminēs vrine:ꝛ iō a quibuſdā p̄nūciat nō eſſe vere inter p̄ſcēta vrine enumerandus:de quo circulo: ꝛ eius ſignificatione in diſpōe humani corporis eſt ſuſpicādū:vt ſit ſatis efficax ſignū:imo inter ſigna nedū fortia:ſꝫ neqꝫ mediocria ſit numerādus. Cuꝫ ab auctoribus noſtris p̄ſtantiſſimis:q de ſignificationib⁹ ſumptis ab vrina ꝛ cōtentis eius nulla de eo ſpālis fiat mentio. Uñ neqꝫ hypo. neqꝫ Gal. neqꝫ Iſaac:neqꝫ Aui. de eo quicq̄ dixerūt. Salernitani tñ de eo mentionē fecerunt:q fortaſſe ex longa vrine inſpectione aliqd veritatis ex eo compreben derunt. Et qḋ dictū eſt de eo intelligatur de granis ꝛ partibus atomoſis. Et qm̄ iuuenes maxime oia intelligere cupiunt : hinc hec uius q̄ potero ſuis locis mentionē faciam: nō omittēs que erunt ad eorū plenam intelligentiam.

¶ Circulus eſt ſubſtātia multū aquoſa : ꝛ diafona ex participatiōe partium multū aerearum in circūferentia vrine viſu cōprehēſa. Et di cōprehenſa:qm̄ ēt eius ſb̄a per totā ſuperficiem vrine expandit:que tñ viſu nō cōprehēdit. Et ſicut in ſuperiori parte vrine collocat:ita dicūt ſup partes corpis ſuperiores:vt capitis hic ſignificationē. nā vt ipſe generari ex partibus leuioribus māꝫ petentibus ſuperiora.

¶ Circulus alb⁹ ſpiſſus ſignat abūdātiam flātis in parte capitis poſteriori:eo φ in illa magis abundat flegma.

¶ Circulus citrinus p̄ntiaꝫ humoꝝ colericoꝝ in dextra parte capitis ſignificat: eo φ in illa magis abundat colera.

¶ Circulus in ſubſtātia tenuis colore pallidus vel fuſc⁹ humorum:aut vapoꝝ melācolicorum aſcenſum ad partem ſiniſtram capitis:eo φ in ea parte eſt ſplen.

¶ Circulus in colore rubeus in ſubſtantia ſpiſſus vapoꝝ aut humoꝝ ſanguineoꝝ aſcenſum in parte anteriori ſignificat. Nā in parte anteriori ſunt plures vene ꝛ arterie q̄ ſanguinis multi ſunt p̄tētiue. Uñ Cōſtātinus in viatico. Caput in quatuor diuidit ptes. Nā in poſteriori dn̄at flā. In anteriori ſanguis. In ſiniſtra melancolia. In dextra colera. Et cum ab his cauſis circulus cauſari habeat hinc ꝛc̄.

¶ De ampulla vrine. Rubrica. iij.

D Ampulla eſt corp⁹ paruū rotūdū ex vētoſitate groſſa:aut vapore incluſo ſub partib⁹ viſcoſis:ꝛ aqueis vrine genitum in ſuperiori eius parte eminēs. Nā vētoſitas groſſa incluſa in partib⁹ illis ad ſupiora eleuat in cumum quēadmodū videm⁹ in ſputo emiſſo per calamū a pueris. vñ faciūt ampullas magnas. Naꝫ in medio vie ſputum viſcoſum:aut aqua viſcoſa ſecū trahēs aerē in cubum : vt in rotūdū eleuat per ſubinclūſionē aeris petētis exitū:ꝛ pp ipſum ſputū vel aquā p̄hibētē ſua groſſa viſcoſitate ip̄m exalare. Nam qñqꝫ p̄tingit φ viſcoſitas eſt pauce reſiſtētie. vñ

tūc facil̄r frāgunt ampulle:vt qñqꝫ apparet φ factis ampullis in mingēdo vrinā ſtatim rūpūt. Et q̄ infert φ alijs pib⁹ vinuꝫ φ eas retinet lōgiori tpe eſt melius illo qḋ pauco tpe eas detinet:ꝛ dcm̄ ē groſſa viſcoſa ꝛc̄. qm̄ ſi ventoſitas eſſet valde ſubtilis exalaret:ſil̄r ſi hūiditas nō eſſet viſcoſa notabil̄r nō reſiſteret ꝛc̄. ita φ requirit hic qḋ dcm̄ eſt. ¶ Et propter iuuenes ſciēdū:φ qñ in hoie repiunt hūores crudi viſcoſi:ꝛ ventoſitas groſſa:ꝛ illi expulliunt per vias vrine:tūc i eoꝝ trāſitu p anguſtos meat⁹ cōmiſcent:ꝛ cū ad extra pellūtur vētoſitas petit exitū:ꝛ ptē ſuporē. Uñ hūor ſua viſcoſitate exitū taleꝫ p̄hibēs eſt cā:vt inde ampulla gn̄et:vt dcm̄ eſt. ¶ Et qḃ⁹ infert φ alijs pibus q̄to ampulla fuit minor iudicādū eſt eā tāto magis p anguſtiores vias deriuatā eſſe. Uñ multi volūt cū ampulle fuerūt groſſe iudicādū eē ſuper diſpōnē ſtōi:ꝛ mēbroꝝ nutritiuoꝝ:qm̄ vie ſunt latiores his q̄ ſunt mēbroꝝ ſupioꝝ : ꝛ cū fuerint ſubtiles ſuper diſpōneꝫ cerebri ꝛc̄. ¶ Infert 2° φ vrina tali appēte in morbo. ſ. cuꝫ ampullis multis : ꝛ groſſis:ꝛ ipſa pſeuerāte ſignū eſt longitudinis morbi ipſi⁹. ¶ Infert 3° φ hec vrina futuruꝫ lapidē in renib⁹ p̄noſticat. Nā cū hūiditas iſta viſcoſa per ipſos renes trāſeat:q̄ nō digerit:niſi in lōgo tpe arbitrādū eaꝫ ibi detineri:cū ipſa ſit groſſa:vt ſuppoſitū eſt: ꝛ loc⁹ anguſtus: q̄re in tpe aduret:ꝛ i lapideꝫ p̄uertet. Et hoc eſt qḋ voluit hypo. 7° affōꝝ. affō. 32. Quibuſcunqꝫ in vrinis ſupernatāt ampulle his nefreticā ſignant. ꝛ lōgam egri[tudine]m fore. ¶ Infertur 4° φ iſte ſignificāt viſcoſitateꝫ hūoꝝ:ꝛ ventoſitatem groſſaꝫ in corpore abundantē:pꝫ qm̄ ſunt effect⁹ haꝝ cāꝝ. ¶ Infertur 5° φ talis vrina apparens in morbis renū eſt iudicanda mala:pꝫ qm̄ oſtendit mām ex qua facil̄r gn̄ari pōt lapis:ꝛ etiā mām viſcoſam groſſam frigidaꝫ:ac ventoſitatem groſſam:ex quibus renes ipſi multū grauari p̄nt ob eaꝝ anguſtas vias. Uiſcoſitatē aūt ampullarū maioreꝫ aut minorem cōprehēdemus:vt de ſpuma dicet. Et tu ibi.

¶ De granis vrine. Rubrica. iiij.

E Grana ſunt corpora parua:q̄ p̄pter eoꝝ puitatem vix viſum mouēt: ꝛ genita ſunt ampulle:ſed p̄pter eoꝝ paruitatē nō dicūt ampulle:ꝛ iſta apparent in circulo : ꝛ aliqñ ſub circulo:vt dictuꝫ fuit in de vrina pregnantium: hñt aūt modicā ſignificationeꝫ vltra illud qḋ dictū fuit:nec de eis veteres mentionem fecerūt : ſignificāt aūt mām reumatizantem : vt de minutis ampullis ꝛc̄. Scito tñ φ cauſa in eis nō eſt ita fortis:ſicut in ampulla.

¶ De nebula vrine. Rubrica. v.

F Nebula eſt q̄dam obumbratio in ſuperiori regiōe vrine apparens ex aduſtiōe humorum genita : vnde facta aduſtione in humoribus:ꝛ maxime in principio febrium in magna epatis ſupercalefactione accidit ab his vapores magnos eleuari:qui expulſi cū aquoſitate vrinali:deinde ſua nā ſuperiorem regionem vrine petentes ipſaꝫ obūbrant. ¶ Ex quo apparet φ tali apparente debet eſſe difficultas anhelitus. Et forte hoc eſt φ quidam dixerunt ipſaꝫ ſignificare anguſtiam pectoris ſm̄ plurimum.

¶ In affoꝛiſmis.

¶ Quibus ſcḋo die egritudo terminatur his nubem hꝫ rubeam quarta die vrina:ꝛ alia ſigna ſm̄ rationem. 71.4°.

¶ De ſpuma vrine. Rubrica. vj.

G Spuma non eſt aliud q̄ multaruꝫ ampullarū aggregatio : que ex eiſdem ſit cauſis ex quib⁹ ampulla. ¶ Sed vltra illas nota φ caliditas in humoribus ebulitionē inducens:ꝛ magnam partem in vaporē conuertens eſt cauſa factiua ſpume:ꝛ ampullarum illis vaporibus incluſis : vt dictum eſt. Sed due cauſe dicte fuerunt immediate hec nota. ꝛ tertia meditata. Cognoſcitur ſpuma que a colore generatur : ab alia que ex alijs gene

ratur cauſis:qm̄ illa extincta parua ⁊ minuta:alia v̄o econ/tra. Ex quo infertur q̄ aliqñ h̄z ſignificare ſuper mãz frigidam groſſam:aliqñ ſuper forté caloꝛé. Per ſui coloꝛé etiã ſignificamus ſuper mãz:⁊ cũ fuerit alba ſup frigidã ⁊ crudã: ⁊ ſic vt pl'm eſt. Citrina v̄o ſuper mãz colericã groſſaz ⁊ viſcoſam: vt in ictericia citrina. Jtẽ in ſupercaleſactione epatis. Nigra ſuper meliam flãti admixtã:vt in icteritia nigra viridis ſignifica t aduſtioné. Liuens moꝛtificationez. Spuma magna: q2 longa lata ⁊ pꝛofunda: ⁊ qñ eſt vnius digiti vel circa multã viſcoſitaté ⁊ ventoſitatez ſignificat. eꝯ pua. Eius auté viſcoſitas magna aut parua cõpꝛehẽdit ex ꝯquaſſatione vrinalis. nã ſi ex tali ꝯquaſſatione ſpuma cito frangit̃ ẽ pauce viſcoſitatis ſi tarpe multe ⁊c̃. Spuma multa ⁊ ampulle multe perſeuerantes ſignificat opilationẽ. nã ſignum eſt q̄ coꝛpus abundat vẽtoſitate multa:que ſi per vias tam anguſtas a nã expellit̃: ſignũ eſt q̄ opilatio eſt in alijs vijs per quas nã cõmodius poterat expellere. ꝯſidera.

b ¶ De pure vrine. Rubꝛica. vij.

PUs eſt humiditas putrefacta in fundo vrinalis apparẽs:de quo dicetur amplius cũ locutus fuero de hypoſtaſi. Põt hoc pus a pluribus locis ꝓuenire. Pꝛio ab vlcere colli veſice: ⁊ eſt ſm̄ pl'm: ⁊ tũc patiẽs ſentit in extremitate virge:⁊ ẽ ſanies multa: ⁊ ſentit̃ fetoꝛ notabilis ex ei⁹ odoꝛatu ⁊c̃. q̄ collige. 19. tertij cap⁰ ꝓpꝛio. Qñq̄ ẽ ex vlcere in poꝛis vritidib⁹:⁊ tũc ſanies eſt pauca:nõ cum fetore tanto ⁊c̃. Qñq̄ eſt ex renibus. Qñq̄ ex epate. Qñq̄ ex epate aliũde genito:vt eſt videre in pleureſi cũ nã purgat̃ per illas vias:vt ſupꝛa. doloꝛ. n. ⁊ cetera ſigna diſtinguit iter hec. Ut ſi fuerit ex epate doloꝛ in parte dextra ſub hypocũdrio ⁊c̃. tu ſigna diſtinctiua ſuis collige caplis: nõ inconueniẽt tñ aliqñ emittere mãz ſanioſam:dato q̄ nõ fuerit ruptũ apoſtema aliquod in membꝛo particulari:⁊ tu conſidera.

¶ Jn affoꝛiſmis quarta affoꝛiſmoꝛum. affõ. 81. Quib⁹ in vrinali via vel virga puſtule naſcuntur ſanie facta ⁊ erupta ſolõ fit. Sʒ ſcito q̄ qñ vlceratio eſt in carne ſanies eſt multa ſi in venis vel arterijs:tunc nõ fluit ſanies:ſed ſanguis.

¶ De pinguedine vrine. Rubꝛica. viij.

3 **P**Jnguedo eſt ſb̃a vt tela aranea vnctuoſa in ſuperficie vrine apparens: hec nãq̄ vnctuoſitas:qñq̄ eſt vicio renũ vt ex foꝛti caloꝛe liquat̃ eoꝝ pinguedo:qñq̄ eſt ex liquefactione pinguedinis ſiue vnctuoſitatis mẽbꝛoꝝ. Cõpꝛehendit̃. n. dr̃ia ex hoc:qm̄ que ex liq̄factiõe mẽbꝛoꝝ ꝓuenit ſemper ẽ cũ febꝛe ⁊ extenuatiõe coꝛpis pauca mali coloꝛis pauce q̄ntitatis:⁊ vnctuoſitas illa non ita cito vr̃ poſt ei⁹ mictũ ꝓpter foꝛté ei⁹ cõmixtionẽ cũ vrina:immo ſtat per tp̄s:⁊ nõ eſt ita in ſupficie:ſed cõpꝛehẽdit̃ ipſam eſſe magis mixtam. Et iſta eſt vrina q̄ ꝯſueuit appere in pn⁰ ethice. Et iõ tu iuuenis practice fac vrinaz ei⁹ õe quo h̄z ſuſpitio de ethica geſcere. Nam in ſc̄da ſpẽ appet oleaginea a medio ſup eri⁹. Jn tertia v̄o p totũ:tu cãs cõpꝛehende. Alij q̄ in pꝛima ſpẽ apparẽt quedaz gutte oleaginee. Jn ſc̄da tela. Jn tertia vt oleum. Jn ea v̄o q̄ ex renibus eſt nõ neceſſario eſt febꝛis vrina eſt multa bñ digeſta ⁊c̃. Et apparet in ſuperficie vrine pinguedo:ſtatim eſt tela magna ꝓpter ml'titudinẽ pinguedinis renũ:⁊ q̄ſi vr̃ ſeparata pp ipſam nõ eſſe cõmixtã:eo q̄ a ꝓpinqs membꝛis veniat. ¶ Jn affoꝛiſmis 7⁰ affõ. 33. Quibuſcunq̄ pinguis hypoſtaſis ⁊ globbata his nefreticam ſignificat:⁊ acutam foꝛe febꝛem.

¶ De pilo vrine. Rubꝛica. ix.

k **P**Jlus eſt quedam ſb̃a flãtica in lõgũ:⁊ in modum pili ꝓtenſa ſub media regiõe in vrina apparens a ſiccitate renũ cauſata. Nã ꝓpter opilatiõe ſubtiliat̃ mã illa:⁊ pp viſcoſitaté ꝓtendit̃. Uñ vrina eas mãs inueniens ſecũ ipſas ducit:⁊ in ea ſub foꝛma piloꝝ compꝛehenduntur. Nã a caliditate non multũ vĩcte:⁊ a ſiccitate foꝛti hi gñant̃ pili. Ex q̄bus apparet ſuper que ſignificare hñt:q2 ſup ſuas cãs:vt effectus ceteri q̄ iam dicte ſunt:de q̄bus Gal. quarta affõ. cõmento. 22. Qui in vrina pingui ⁊c̃. Contingit aliqñ hos pilos:vt plurimi aſſerunt a mẽbꝛis ipſis radicalib⁹ decidi: qd̄ per ſigna diſtinctiua cõpꝛehenditur. Nam cum pꝛimis nõ adeſt febꝛis:vrina eſt bene digeſta boni coloris:⁊ bone quantitatis. Cum tamẽ ſecundis ſigna ſunt oĩno contraria. Nam a foꝛti caloꝛe reſoluente materiam ipſam foꝛtiter exiccant ⁊ fiunt. Et tu conſidera.

¶ De ſanguine vrine. Rubꝛica. x. l

SAnguis in vrina apparẽs deciſus eſt. ab his membꝛis a quibus decidit̃ vrina:aut per q̄ tranſit. Unde ſi ab epate ibi eſt doloꝛ ⁊ grauitas: ⁊ ſanguis eſt purus in multa q̄ntitate. Si a veſica:tunc eſt groſſus trumboſus:⁊ q̄ſi fetidus:⁊ eſt nigri coloꝛis ꝓpter frigiditatez ipſi⁹ mẽbꝛi:⁊ eſt paucus:q2 eſt mẽbꝛũ pauci ſanguinis:⁊ in peritoneo:⁊ circa pectinem ſentit̃ doloꝛ. Si a lũbis:tq2 doloꝛ eſt multus:⁊ doloꝛ ſentit̃ circa renes ⁊ lũbos. Si a renib⁹ tũc me⁹ mõ ſe h̄z inter paucũ ⁊ multũ:⁊ doloꝛ ⁊ grauitas in renib⁹ ſentit̃. A poꝛis aũt vritidibus nullus vel q̄ſi null⁹ ſanguis egredit̃:eo q̄ ſunt mẽbꝛa pauciſſimi ſanguinis. Signa aũt diſtinctiua ſuis q̄ras caplis. ¶ Jn affõis. Si ſanguinem aut pus minxerit:renũ aut veſice vlcerationẽ ſignat. 75. 4ᶠ.

¶ Si ſanguinẽ mingant:⁊ trũbos:⁊ ſtranguriam hñt:⁊ doloꝛ incidit in pectinem:⁊ ſub ventre:⁊ ſub peritoneo:⁊ circa veſicam doloꝛem ſignificat. 79. 4ᶠ.

¶ Si ſanguinẽ ⁊ pus mingat ⁊ ſquamas ⁊ odoꝛ grauis ſic vlcerationem veſice ſignat. 8⁰. 4ᶠ. ⁊ 7ᵃ particula affõꝝ. 37.

¶ De cura vrine. Rubꝛica. xi. m

ARena eſt q̄dam ſb̃a ſabuloſa in fundo vrinalis apparens a caliditate aſſante cãta: q̄ ſi fuerit rubea in renibus genita iudicabit̃. Si v̄o alba in veſica:⁊ eſt gñatio ei⁹ ſilis gñatiõi lapidis in foꝛnace. Contingit tamẽ qñq̄ ex actiõe debilis caliditatis ⁊ ſiccitatis lapidem generari: vt ex lõga moꝛa actiõis ⁊c̃. ⁊ qd̄ potuit foꝛte in paruo tp̄e fecit debile in magno ⁊c̃. ¶ Arena ergo apparẽs ſignat lapidẽ ꝯfirmatũ:aut debentẽ ꝯfirmari:aut perſeuerãdo ei⁹ reſolõne. Uñ qñ apparẽt arenule:⁊ ſubito deficiũt ſine alleuiatiõe ſtãte doloꝛe lapidẽ ꝯfirmatũ ſignificãt. Si apparuerint ⁊ perſeuerauerint eoꝝ mundificatio cũ alleuiatione:ſignũ eſt reſolõnis lapidis q̄ fuiſſet ꝯfirmatus:aut q̄ erat confirmat⁹. ¶ Et hic nota ne decipiaris q̄ aliqñ i fundo appẽt aliq̄ q̄ iudicant̃ ab imperitis arenule q̄ nõ ſunt:imo ſunt ꝑtes flãtice aduſte:⁊ iõ coletur vrina:⁊ groſſum ad vmbꝛam ericcet̃: deinde digitis tãgat̃ ab aſtãtibus pp honoꝛem artis. Q2 ſi cõphẽdet̃ illud eſſe molle ⁊ leue:tũc erit mã aduſta in venis. Si v̄o fuerit aſpeꝝ:tũc erit ex renib⁹. Q2 ſi fuerit aſpeꝝ ⁊ nigrũ ſignum mãe melice aduſte:aut ẽt maioꝛis aduſtiõis:q̄ duo ſuis ꝯphẽde ſignis:qm̄ cum maioꝛi aduſtione erit caloꝛ foꝛtioꝛ: ⁊ nõ peccabit mã melãcolica:⁊ hmõi.

¶ Jn affoꝛiſmis. Quibus in vrinis arenoſa ſubſtãt ſedimina his veſica:aut renes lintiaſim habent. 80. 4ᶠ.

¶ De chimo vrine. Rubꝛica. xij.

CHimus apparẽs in vrina ſm̄ pl'm eſt flatricus:⁊ in fundo reſidẽs. Aliqñ tñ natat ꝓpter ſui ſubtilitatem:aut ſpñonez ſui ſiue carminationem. Et h̄ hʒ qñq̄ ſilitudinem cũ ſanie. Jnter tñ ſaniem:⁊ ipſum eſt dr̃ia:quam tu practice hoc mõ cõpꝛehendas. Concute vrinale:⁊ ſi faciliter ſpargi cõpꝛehendas:qd̄ in fundo eſt:⁊ facil'r vincit̃:⁊ in ei⁹ diuiſiõe nõ cõpꝛehendet̃ quaſi fila fieri ex eo:⁊ erit ſine fetoꝛe:tũc iudica ipm̄ eſſe hũoꝛẽ non ſanioſum. Q2 ſi erit ecõtra:vt q2 fuerit globboſe ſubſtãtie:⁊ viſcoſe: ⁊ cum fuerit ꝯcuſſum vrinal e difficulter ſpargitur: ⁊ poſt eius ſparſionem n

ſionem fuerit tela lata cũ fetore colore fuſco vel liuido indica ꝺhimũ ſanioſum. Et hic ꝺhimus non ſanioſus ſic appens fundus: ⁊ non hypoſtaſis dici ꝺʒ: vt liquebit de hypoſtaſi. Cõprehende ẽt per ſua ſigna: vt ſupra vt per apꝯata: aut vlcera in inſtr̃is viarũ vrine: vt in de pure dictum eſt. ℭ Ex quibus cõprehende ꝙ ſignificare: hʒ qꝛ ſuper ſuas cauſas: vt ſupra humorem viſcoſum minus viſcoſum ⁊c̃.

ℭ De furfure crinoyde ⁊ ſquamis vrine. Rubrica. xiij.

A **H**Ec enim tria ſub vna rubrica poſita ſunt: qm̃ ſimilitudinem videntur hre adinuicẽ ex parte ſubẽ eoꝝ ⁊ cauſarum earum. ℭ Furfur qdẽ eſt ſubã qdã parua in vrina apparens ad rotunditatem declinans in modum furfuris frumẽti: ac colore eius tincta. ℭ Crinoydes vero eſt ſubã qdã groſſa, lʒ parua partibꝰ frumenti fracti ſiſis: etiaʒ ad rotũditateʒ declinans. Ex quo appet ꝙ a furfure differt ex parte profunditatis. ℭ Squama aũt eſt ſubã ad moduʒ furfuris: ſed diſſona colore. ſ. priuata: queãdmoduʒ appent piſciũ ſquame. Petalũ ṽo dr̃ fruſtũ ita ꝙ ẽt crinoydem petalũ dicere poſſumꝰ. Giordoniꝰ ṽo ſquamas petala idẽ enũciauit. vʒ tñ petalũ plus ĩportare ꝗ̃ʒ ſquame. nã petalum eſt ſicut genꝰ: ſquama ṽo vt ſpẽs. Uñ Aui. 2ª primi. de ſignationibus ſpẽꝝ hypo. ex petaloydibus: qdã ſunt coloris fuſci: ⁊ obſcuri: ⁊ aut ſquamis piſciũ ſiſes: ⁊ hec eſt vehementer mala ⁊c̃. In ſũma ex dictis Aui. allegato loco. ꝭ. i. Siliſ ṽo raſure inteſtinoꝝ. Colligiſ ꝙ petalũ eſt fruſtũ quoddaʒ corticale. Uñ cortices ſunt ſbe corticibꝰ mẽbroꝝ vt ſunt raſure inteſtinoꝝ ſiſes petala dr̃. Et he qñqʒ ſunt rubee: ⁊ ſignũ eſt ꝙ rene veniũt: qñqʒ albe: ⁊ ſignãt ꝙ ſunt ex veſica: aut ex mẽbris radicalibꝰ. ℭ Uñ ſquame apparentes in febre acuta nõ apparẽtibus ſignis digõnis ſunt ex raſura facta in neruis: venis oſſibus ⁊c̃. ⁊ furfur idẽ: ⁊ qd̃ febris incipit ex ꝓfundo radere: q̃ aũt ſit deterior: an petala maior aut minor dicetur in dubijs. He. n. reſolutiones ex ꝯſilibꝰ cauſis ꝓuenire pñt. Nã hꝰ ſube in vrina apparẽtes ſignificant aut nimiã mẽbroꝝ radicaliũ calitatẽ ⁊ ſiccitatẽ earum ptes reſoluẽtes ⁊ ſcindẽtes: ſiue ſepantes: queẽadmoduʒ cõtingit tp̃e magni eſtus: ꝙ a partibꝰ terre paludoſe ſupficialibꝰ eleuanſ partes terree: vt ſquame magne: ⁊ dem̃ eſt paludoſe: qꝛ ex nõ paludoſo eleuaſ puluis. Aut ſepationẽ priũ ſupficialiũ veſice: ſiue iſtroꝝ vrie: vt poroꝝ vritidũ. Cõphẽdiſ pᵐ: vt qꝛ mẽbra vrine ſana ſunt: ⁊ tñ illic adeſt febris intẽſa debilitas virtutis macies corpis: ⁊ hꝰ apta denotare mẽbroruʒ liq̃factionem. Si ṽo fuerit a veſica: tũc appet in inſtr̃is vrine nocuᵐ: vt pruritus: ⁊ ardor in ṽga: ⁊ vrina nõ erat ſana: hoc eſt: aut in ea ꝑpebunt: aut ſanies: aut aliqd̃ tale: per qd̃ ꝯphendeſ nocuᵐ in ea: aut in inſtr̃is vrine. Uñ. 4. affo. Quibꝰ vrina pingui. i. nãli exñte furfurea ſedimina miguntꝭ

B his vrina ſcabit. ℭ Nota tñ ꝙ lʒ ita ſit: contingit tamen aliqñ has reſol'ones ab hũoribꝰ ꝓuenire: ⁊ ſepius a mã flãtica. Uñ ab eis virtute cãꝝ ſupraſcriptaꝝ ſepanſ partes ita pue i modũ furfuris crinoydis: aut ſquame. Differũt tñ quo ad ꝓnoſticum: qm̃ ſquame ſunt reſol'ones mẽbroꝝ radicaliũ: vt arteriaꝝ venaꝝ ⁊c̃. Et ſpãl'r qñ nõ ſunt vicio inſtroꝝ vrine a calitate ⁊ ſiccitate minori: qñ ſunt furfures facte. Uñ furfures maiorẽ calitatẽ ⁊ ſiccitatẽ indicant: qd̃ ex colore cõprehendiſ. Quidã dicũt hec ſignare ethicaʒ qñ non eſt vicio inſtroꝝ vrine. vñ exiſtimant tales reſolutiones ſeparari a venis arterijs: ⁊ ab alijs membris radicalibꝰ: vt oſſibus: lʒ valde paruʒ: ⁊ ſint valde pue ex forti calitate ⁊ ſiccitate infixis ⁊c̃. ℭ De crinoydibꝰ ṽo dõm ꝙ cum crinoydes ſint fruſta groſſa: ꝙ ipſa nõ reſoluuntur ſiue ſeparãtur a mẽbris radicalibꝰ: ſed ab hũoribꝰ groſſis: mã morbi: ⁊ a ptibꝰ carnis recẽter genite. Nam membra radicalia vt vene: arterie vt nerui ſunt mẽbra ſubtilia valde a quibus fruſta ita groſſa ſepari nõ eſt veriſile. Nec etiaʒ ab oſſibus: ⁊ ſi ſint groſſa cũ nihil vel q̃ſi nihil ab eis ſepetur ⁊c̃. Et dr̃ recenter genite ⁊c̃. Propter qd̃ aduertendũ ꝙ ſcribiſ a Galieno 2° ꝓnoſticoꝝ ſup illa parte. Et ſi qdẽ hypoſtaſis furfurea. Qꝛ pᵐ qd̃ liqueſit in febre eſt adeps recens: deinde antiqꝰ: deinde caro: deinde mẽbra ipſa: ⁊ qñ liqueſiunt mẽbra ipſa: vides in vrinis partes inequales ſiſes petalis. Crinoydes aũt in febre acuta ſignificant groſſitiem materie morbi: ⁊ ex ꝯñti timorem: qm̃ virtus in paruo tp̃e mãm ita groſſam digerere non poterit. In febre vero lenta ⁊ longa diſſolutioneʒ carnium: aut egritudinis ꝓlongationem. ℭ In affoꝛiſmis 7°. affoꝛiſmo 3°. Quibuſcũqʒ in febribus in vrinis crinoydes hypoſtaſes ſiunt longã egritudinẽ ſignificant.

ℭ De atomis vrine. Rubrica. xiiij.

AToma ſunt corpuſcula parua humoralia: nõdũ terreſtrificata per viam ſtillicidij a partibus remotis venientia: vt ſunt corpuſcula: que in ſpera ſolis comprehenduntur. nam talia indicant deſcenſum humoruʒ ab alto ad partes inferiores per loca valde anguſta: que aut in eis aere: ſiue vapore incluſo: aut motu deſcenſus calefacta non deſcendũt. ſed qñqʒ vñr deſcendere: ⁊ hec vt qdã dicunt ſignificant futurã podagrã vel arteticã ſi perſeuerauerint. ⁊ ꝯſil'r imaginaſ a medicis granula parua minuta apparentia in vrina pregnantium generari. qm̃ cum os matricis tp̃e ĩpregnationis ſit clauſum: ita vt vix puncta acus penetrare poſſit. vigeſima prima tertij de generatione embrionis. hic reſolutiones ſpermatice deſcendentes per viam ita anguſtam minutantur valde: quare venientes ad viam vrine cuʒ ea expelluntur: vt ſupra in fine ſcd̃i capli: ⁊ tu ibi. Apparẽt tamẽ qñqʒ iſte reſolutiones ita minute in vrinis corporum repletoꝝ. ⁊ ideo hoc dictum videtur pati inſtantiam: neqʒ vſqʒ modo inueni eum auctorizatum ⁊c̃. quere ⁊c̃. C

ℭ De filis ſpermaticis vrine. Rubrica. xv. D

FIla ſpermatis in vrina apparentia ſunt. aut ex coytu nouiter facto: vt ſupra: aut ex repletione vaſorum ſpermaticorum: vt in robuſtis religioſis membris ⁊c̃. aut debilitate contentiue teſticulorum. vnde ſperma egreditur inuoluntarie: ⁊ ſine delectatione: ⁊ tunc eſt ſignũ gomoree: ⁊ eſt paſſio cui opʒ ſubito ſuccurrere: aut ex pollutione nocturna ⁊c̃. aut ex paraliſi virge: ⁊ teſticulorum: ⁊ ſuper iſtas cauſas ſignificare habet. ℭ Tu tamen nota: ꝙ aliqñ in vrina apparent fila flegmatica ſimilia filis ſpermaticis. Sed inter hec eſt differentia talis: qm̃ ſpermatica ſunt peruia multum: ⁊ alba eleuata magis verſus mediam regionem. Flegmatica autem magis deſcendunt: ⁊ non ſunt peruia: neqʒ ita alba ⁊c̃. Tu tamen ex alijs ſignis. ⁊ ex relatione etiam infirmi ⁊c̃.

ℭ De materia cineritia in vrina. Rubrica. xvj.

REſolutiones cineritie in vrina apparentes cauſantur: vt plurimum a materia melancolica aduſta que ſui grauitate fundum vrinalis petunt. Quandoqʒ autem ſignificant materiam flegmaticam mixtam ad melancoliam per aduſtionẽ: aut pus aduſtuʒ: ⁊ ſunt ſignificantia ſm̃ plurimum: vt ficus ꝯdilomata: emorroydes: ſuper vitiũ ſplenis retentionem menſtruorum abundantiam melancolie: aut egritudinẽ melancolicaʒ: ⁊ hmõi. Nam ab his ſiue conſimilibus occiduntur membris. E

ℭ De vapore ſiue fumo in vrina apparente. Rub. xvij.

VApor aut ſicut fumus: aliqñ in vrina apparet: qui non ab omnibus comprehẽditur: eſt. n. difficilis ſatis cõprehenſionis: ⁊ hic aliqñ ſit ſeu cauſatur a mã groſſa aduſta: vnde a tali eleuatur: ⁊ ꝯſtante virtute ſignificat longitudinẽ egritudinis: vt in benedicto de albertis vidi. Aliqñ vero ſit a mã calida aduſta vehementi aduſtione: ⁊ non conſtante virtute ſignificat mortem: vt contingit magiſtro F

Paulo Veneto ordinis heremitarū tanto philoſopho: aliquñ a flegmate crudo aliqualiter aduſto qḋ a pure diſcernitur per fetorē. Et hoc eſt qḋ voluit Aui. 2° primi de vrinis. ca° de ſba vrine in fine inqt. Et qdā dixerūt ꝙ cū in inferiori pte ſit aliqd qḋ pulueri ſit ſile: aut fumo ꝓlōgabitur egritudo: ⁊ ſi in tota ꝑdurat egritudine ꝓnoſticat mortem: aut ſña crudum qḋ a pure diſcernitur fetore.

¶ De hypoſtaſi vrine. Rubrica. xviij.

G Hypoſtaſis eſt ſuba ſuperflua in tertia digōne cauſata vna cum aqſitate vrinali per vias eius ad extra propulſa in vrina pendens: ⁊ ab eius ſuba ſeparata. Ex quo poteſt inferri ꝙ corpa tēperata nō hñt hypoſtaſim cum ipſa in tertia digōne. ſ. ſcā in venis ſuperfluitatē talem nō multiplicent: ⁊ ſi multiplicant inſenſibilr expellūt ob virtutis eoꝝ robur. Et forte hoc correlariū intellexit Aui. caplo de vrina digeſta ſana cū inqt. Et hypoſtaſis ſi ſibi fuerit bone diſpōnis ſm modū quē diximus: ⁊ huius opinionis fuit pluſqȝ cōmentator. Et dr̄ ſuperflua i 3ª digōne ⁊c̄.

¶ Ubi nota ꝙ hec ſuperfluitas: qñqȝ decidit a nutrimēto

H qñqȝ a mā morbi: ⁊ de hoc i dubijs. Et dr̄ hypoſtaſis ab hypos qḋ eſt ſub ⁊ teſis poſitio: qḋ eſt ſuba vrine iacet. Iacet autē qñqȝ in media regiōe: qñqȝ in ſuprema: qñqȝ in infima ſiue fundo. Dū aūt eſt in medio cum ꝯdōnibus ſuis de quibus ſtatim vocat hypoſtaſis: ſiue neorema. dū eſt in ſuprema parte vocat nebula vel nephilis. Si aūt i fundo: ⁊ ſi largo mō iuxta interptationē datā de hypoſtaſi dici poſſit hypoſtaſis: tñ verius dr̄ fundus. Propter qḋ notādū ꝙ mā talis in fundo reſidēs ſignat aut eius multā grauitatem: aut reſolutionē magnā vētoſitatis ſiue eius priuationē potentie illā ſubſtantiā ad ſuperiora eleuare. ¶ Neorema vero ſignificat ꝙ cū ea eſt tanta vētoſitas ꝙ pōt eā vſqȝ ad mediū ⁊ nō vſqȝ ad ſupremum eleuare. Nephilis vero ſiue nebula: ꝙ cū ea eſt multa ventoſitas cōmixta: potēs ad ſupiora eleuare. Hypoſtaſis aūt diuidit in nālē ⁊ bonā: ⁊ non nālem: Iuxta illud Auic. de hypoſtaſi. non nālis vero hypoſtaſis. Nā habita noticia nālis hypoſtaſis facilius cōprehendetur diſpō nō nālis per ei⁹ receſſum maiorē aut minorē a nāli.

¶ Eſt itaqȝ nālis hypoſtaſis ſuperfluitas tertie digōnis mediocris q̄ȝtitatis alba: leuis: ⁊ equalis in partibus ſuis cōtinua figura pyramidalis in medio pendēs ſilis fundo aq̄ roſate i tpe debito apparēs: q̄ cū aquoſitate vrinali ad extra ꝓpellit a ſba eius diuiſa. Et dicta eſt nālis: qr nālē eius diſpoſitionem ſignificat fortitudinē. ſ. virtutis membroꝝ radicalium debite agentis in humores: ⁊ in mām ſuperfluentē ipſam debite ſepando. Dr̄ mediocris ⁊c̄. qm̄ q̄ excedit cāni ſuperfluentē denūciat ⁊ diminuta diminutā ⁊c̄. Dr̄ alba: qm̄ ex hoc denotat dñium caloris mēbroꝝ radicalium: vt venarum arteriarū potentie ꝯuertere nutrimm: qr ſanguinē verſus nāz ipſoꝝ mēbroꝝ: q̄ ſunt alba: vñ ſupfluitas ab eis deciſa ēt alba deciditur. vñ h° ꝓnoſticorum. cō. 47. albedo tñ hypoſtaſis eſt albedo debite lucidatis. cū nō groſſa ⁊ viſcoſa. Albedo aūt ſtātis plus tendit ad opacitatem ⁊ eſt magis

J viſus terminatiua. Ubi aduertendum ꝙ in tertia digōne deciditur ſuperfluitas nutrimenti: que aliqñ ſub forma ſudoris expellitur: aliqñ inſenſibiliter: aliqñ vero ſub forma humiditatis cū vrina: ⁊ hāc humiditatem: vt ſupra hypoſtaſis dicimus. Dr̄ leuis: qr in partibus ſuis ex parte coloris dȝ eſſe ſilis: qm̄ ex hoc denotat vniformis potentia ſupra mām ⁊ obedientiā oium partiū. Dr̄ eq̄lis: qm̄ pars protēſa verſus dextrū dȝ equari parti ꝓtenſe verſus ſiniſtrum: vt hypoſtaſis mediū obtineat locū. Dr̄ cōtinua ⁊c̄. nā dȝ eſſe mediocriter in partibus ſuis ꝯtinua: vt ex hoc denotet potētia vtutis digerentis potentie has partes debite ꝯtinuare. Vñ ex hoc cōprehendit ꝙ ventoſitas ſuccubuit non potens illas ptes diſgregare: ⁊ dictū eſt mediocriter cōtinua: qm̄ ſi eſſet nimis in partibus ſuis vnita: ꝙ cōprehēdit ex ꝯcuſſiōe vrinalis: tunc eſſet ſignum: ꝙ eſſet nimis viſcoſa. Dr̄ figura pyramidalis: nā cū ipſa ſit ex partibus etherogenijs leuiorib⁹. ſ. grauioribus ⁊ medijs: arguitur ex hac figura potentia caloris: cuius ſeparare eſt etherogenea: ꝙ leuiora in ſuperiori loco: grauior in iſimo. Et media in medio collocauit. Vñ ex hoc figura accidit pyramidalis. arguitur ⁊ ventoſitatem ſecluſam: ⁊ victam q̄ nō potuit has partes cōmiſcere. Dr̄ in medio pendens. ⁊ pȝ ex dictis hic ante: ſignat. n. ꝙ non eſt vētoſitas potens eā ad ſuperiora eleuare: ⁊ ꝙ medio mō ſe hȝ inter graue ⁊ leue. Dr̄ ſilis fundo ⁊c̄. qm̄ dȝ eſſe alba cū aliquali opacitate. Non. n. dȝ eſſe in ea diafonitas qualis eſt in armis vel lapide polito cum talis coloris eſt fundus flāſis vitrei. In hypoſtaſi vero nāli pur adſunt quedam partes terre ſequeſtrate in tertia digōne que opacitatē aliqualem in ea inducunt: que partes terre bene cōprehendunt i ſudore cū manus ad inuicē fricant. Cōſidera. Dr̄ in debito tempore ⁊c̄. qm̄ ſtatim micta vrina nō dȝ hypoſtaſis appareret ſed per tps aliquale poſt eius mictū dȝ apparere. vt verbi gratia: per ſextā partē hore: vel circa: vel per horā ad plus. Unde alijs paribus q̄ȝto hypoſtaſis citius apparet tanto meliorē denotat maturationē. Vñ Aui. de hypoſtaſi in fine. Significatio vero hypoſtaſis ex ſuo tpe eſt: qm̄ ſi velociter poſtqȝ mingit deſcēdit eſt ſignificatio bona ſm maturitatem. Et cū tarde deſcendit eſt ſignū priuationis maturationis ſm priuationē ſue maturationis ſm q̄ȝtitatem ſue diſpoſitiōis. Ubi nota ꝙ in pn° mictus vrine cū partes hypoſtatice nō ſint vnite: ⁊ ſint valde pue ipſe ſic diuiſe nō ſuffi- K
ciunt diuidere mediū: vt poſſit ad locū ſuū euenire. Ad qḋ etiā ꝯcurrit calor vrine actualis lenificans: ⁊ ventoſitas que adhuc nō eſt repreſſa. Extincto itaqȝ calore actuali vrine: ⁊ repſſa ventoſitate partes hypoſtatice vniunt: quarum vnio p h pri⁹ ipediebat: ⁊ ipſe vnite facte ſunt potētiores ex vnitione deſcendunt ad locū: ⁊ regionē ſibi ꝯuenientem. Unde eſt veriſimile ꝙ in ſexta parte hore aliqualis fiat harū partium vnio: qm̄ experientia cōprehenditur in tanto tpe vrinam eſſe frigefactam. In quarto vero hore notabilē deſcenſum. In medio vero hore vnionem ſatis bonam: ⁊ forte cōpletā: in fine hore cōpletiſſimam. Cetera patent ex dictis.

¶ Ex quibus colligitur ꝙ hypoſtaſis cognoſci hȝ ex ſeptem rebus. ſ. ex ſubſtantia ſui: vt qr ſit nālis demonſtrans maturationē: ⁊ hic eſt quas ꝯdōnes hȝ impoſitas deſcriptione. qualitate: qr dȝ eſſe alba leuis: vt ſupra. ſitu partium: qm̄ dȝ eſſe continua in partibus ſuis: vt ſupra: loco qm̄ debet pendere in medio: vt ſupra: quantitate: vt ſupra. Et hoc eſt qḋ voluit Auic. de hypoſtaſi vrine circa pnm. §. j. Dicamus igitur ꝙ hypoſtaſis multis cognoſcitur modis. Et introducēs Auic. ſimilitudinem de hypoſtaſi. pro eius maiori intelligētia dixit. Et proportio ſue ſignificationis ſuper maturationem materie in toto corpore eſt ſicut proportio ſignificationis materie puris albi leuis ſimilis eſſentie ſuper maturationem apoſtematis: ſed plus eſt ſpiſſum: ⁊ hec eſt ſubtilior ⁊ de hoc in dubijs: qm̄ ex his verbis videtur Auicenna voluiſſe: ꝙ hypoſtaſis a toto decidatur. Et ſicut ex colore puris bono vel malo arguitur mala aut bona digeſtio: ita ex colore hypoſtaſis ſuper maturationem in toto factam. de quo dicetur in dubijs. Et non ſolum ex colore: ſed ex alijs rebus dictis ab hypoſtaſi ſumptis ſignificatur ſuper maturationem ⁊ immaturationē: que tñ in ſuis ſignificatiōibus diuerſificantur. Nā vna eſt altera in ſignificādo fortior. Unde qualitas alijs paribus eſt fortior q̄ȝ color. vnde melior eſt equalitas: ⁊ nō debiti coloris q̄ȝ color cū indebita equalitate: ⁊ de his in dubijs. ⁊ ſcḋa quarti de ſedimine: leue quidem multotiens magis eſt ſignificatiuū bonitatis q̄ȝ albū. Et multotiens viuit ille: cuius ſedimē eſt decliue ad albedinem: ſed eſt diuerſum aſperum: ſubſtantie. n. bonitas vehementius eſt facilis ad recipiendum expulſionē q̄ȝ bonitas coloris. ¶ Et iuxta hoc notandum ꝙ iudicium a ſubſtantia L

ſumptum

ſumptuʒ eſt efficacius ꝙ̃ ſumptuʒ a colore: q2 maior potentia requirit ad faciendū eius debitā ſbam ꝙ̃ ipſum colorare: cū color ſequit modum ſbe. Et claritas ⁊ turbulentia eſt efficatius ſignū ꝙ̃ ſumptū a ſba: qm̄ maior potentia requiritur ad talē pturtionē cauſandam: imo ⁊ ſpuma eſt efficacius ſignū ꝙ̃ ſba: qm̄ ſignifica ipſam eſſe magis vel minus viſcoſam cū multo vapore vel vētoſitate. Et oibus his efficacius eſt ſignum ſumptū ab hypoſtaſi: vt infra. ¶ Item ex pte coloris diuerſitas ſumit. Unī alba alijs paribus eſt melior maiorē ⁊ meliorē notans digeſtionē: ⁊ nature dn̄ium: Deinde rubea. ſ. groſſa benignuʒ oſtendens humorem: q2 ſanguineʒ ceteris coloribus alio colore ab albo. Poſtea citrina que oſtendit colerā puraʒ. Poſtea que eſt albi: ⁊ citrini coloris vt arſenicū colerā oñdēs vitellinā ⁊ morbū moleſtiorē citrina. ¶ Ultimo lentiginoſi coloris ex̄ns cinericꝭ ⁊ rubei. Itē aliquantā notās ex hoc aduſtionē ⁊ incēdiuʒ. ⁊ per pn̄s maiorē lapſum. Item incontinuitas in hypoſtaſi mala melior eſt continuitate in eadem: ⁊ de hoc in dubijs.

¶ Recipit hypoſtaſis varietateʒ ex pte varioꝝ corporum ex parte habitudinis corporis in pinguedine macie: ⁊ ex parte ſexus. ¶ Ex parte qdem macie: qm̄ in corporibus macris pauca eſt hypoſtaſis in ipſis paucis ſuperfluitatibus multiplicatis alijs paribus: ⁊ paucior in eiſdem forti exercitio: ac laborioſa arte vētibus. In corporibus vero pinguibus ocioſe viuentibus multa appet hypoſtaſis ex cauſa contraria. Item aliqñ in magris nō apparet hypoſtaſis tempore ſue ſanitatis. reſoluta illa materia hypoſtatica a virtute ipſa vel mediante exercitio: ⁊ hmōi. Et ſilr tempore ſuaruʒ egritudinum contingit egritudines reſolui ac determinari: nō apparēte multa hypoſtaſi: ⁊ ſi qñqʒ appareat in ſuperiori parte ſtans quaſi nebula rara. ¶ Ex pte ſexus: qm̄ citius deſcendit hypoſtaſis in vrinis mulierum: cauſa eſt qʒtitas maior aut eius grauitas. In corporibus vero optime diſpoſitis non neceſſario reperit hypoſtaſis virtute reſoluente mām hypoſtaticā in vaporem aliqñ: aut quolibet ipſum aliter per poros excutiendo. Cōtingit tñ ⁊ talia corpora: ⁊ alia q̄ ſunt ſana dicta multiplicare ſuperfluitates ex nimia cibi aſſumptione: aut ex alia qʒuis cauſa debilitata digeſtiua virtute. Unī ⁊ prima ⁊ ſcda digō denūciat. In ſumma aūt pauca ⁊ ſubtilis hypoſtaſis reperitur in vrinis corpoꝝ ſanoꝝ mediocriter ſe hn̄tiū in oibus ⁊c̄. ¶ Et hʒ dictuʒ ſit de hypoſtaſi nālī: tu tñ ſcire debes ꝙ magis ſtudiū tuū debet eſſe in cognoſcendo nō nālē: qm̄ vrine ſanoꝝ medicis nō p̄ſentātur nec eis ſunt lucro. Sed hic poſite ſunt vt ſupra cōprehendatur diſtantia lapſus a nālī. Unī ſicut in tertia digōne hypoſtaſis nālis reſecat a mā nutrimētitia ⁊ in nō nāli a mā morbi peccante. Nā in vrinis egroꝝ reperiuntur male māe peccātes: a quibus mā hypoſtatica deciditur. Et iō alijs paribus in egritudinibus colericis ⁊ melācolicis paucior hypoſtaſis reperitur ꝙ̃ in flāticis ⁊ ſanguineis: qm̄ minus de illis humoribus in corpe repit. Tu aūt cuʒ hoc attēde corporis habitudinē: ac cibi ⁊ potus qʒtitateʒ. Sicqʒ habes quō ſignum ſumptuʒ ab hypoſtaſi eſt efficatius oi alio ex vrina cōprehēſo. nā ex ipſa mā ſic deciſa a mā morbi cōprehenditur potētia virtutis obediētia materiei ac pn̄iū: de quibus iudicatur de futura ſanitate: aut egritudine lōga vl' breui. Oʒ aūt mā hypoſtatica decidat a tertia digōne dicetur in dubijs. ¶ Non nālis hypoſtaſis: alia mucillaginoſa: alia carnoſa: alia ſanguiſugalis: alia capillaris: alia a contentis in vrina: de qbus actū eſt de nouiatur: vt q2 furfuroſa: arenoſa: ⁊ de his ſatis ſolū pſequar: de quatuor principaliter tactis apponēdo quaſdam ſignificationes ab ipſa hypoſtaſi ſumptas: hincinde ſparſim collectas.

Mucillaginoſa vero eſt hypoſtaſis ſilis mucillagini: que comprehenditur ex ductu vrinalis: qm̄ in ptibus ſuis: tunc nō ſepat: aut q̄ eſt ſilis ſtāti mucillaginoſo: ⁊ hec ſignificat humorē ſpiſſum ⁊ crudum in corpore abundantē: aut egredientē ex vſis vrine: aut criſi in ſciatica: aut in alijs doloribus iuncturarū: ⁊ hec criſis cōprehēdit ex alleuiatione ſubſequēte: ⁊ hypoſtaſi bōa: ⁊ ſubſequēte ⁊ pſeuerāte. Item qñqʒ ſignificat vehementē renū frigiditateʒ. Hypoſtaſis multū mucillaginoſa: ⁊ multa in fine podagre: ⁊ articuloꝝ dolorum bonū ſignificat.

Capillaris hypoſtaſis eſt quei ſubtilitate ⁊ longitudine capillis aſſimilatur ex coagulatione humiditatis cauſata calore ipſo coagulante: quandoqʒ autem ſtrictura viarum eſt cauſa huius. Quomodocunqʒ auteʒ ſit videt hec coagulatione in renibus principalr fieri: ⁊ hec qñqʒ eſt alba: qñqʒ rubea ſm diſtinctionem māe a qua eſt deciſa: ⁊ hec eſt viſa: qñqʒ ad menſurā palmi vnius: hec autem ſuper materiam viſcoſam ſignificat.

Sanguiſugalis dr̄ hypoſtaſis que in colore mollicie ⁊ extēſione: ⁊ modo ſbe ſanguiſugis aſſimilatur: ⁊ hec eſt coloris opaci ſanguinis: ⁊ eſt aliqualiter longa ⁊ extenſa: ⁊ vt dcm̄ eſt obſcura. Unī ſi fuerit vehemēter mixta cū vrina: ſignat ꝙ a mēbro remoto venit: ⁊ maxime ſanguineo: vt eſt epar: a quo pp eius debilitatem fluit ſanguis queʒ retinere non potuit: aut eius diſſoluta aliq̄ pticula. Oʒ ſi non fuerit multuʒ mixta: ſignat ꝙ vulnus erit in veſica: aut in virga: vt in caplo de mictu ſanguinis eſt videre. Signat aliqñ hec hypoſtaſis reſolutionē materie ledētis ſplenē: qd̄ cōprehēdit ex alleuiatione pn̄te ⁊c̄. Et hic ſanguis ſic coagulatus appellatur trūbus. Unde 4° affoꝝ affō. 79. Si ſanguinē mingunt: ⁊ trūbos ⁊c̄.

Carnoſa hypoſtaſis dr: ꝙ in vrina apparent fruſta in colore carnis, ⁊ in tactu iudicatur vt caro cū ipſa hypoſtaſi cōmixta: ⁊ talis venit qñqʒ a renibus: qñqʒ a membris ipſis. Que vero ex renibus rubicundior: ea q̄ eſt ex mēbris radicalibus renibus exn̄tibus rubicūdis: ceteris pō mēbris ad albū declinātibus. ¶ Itē q̄ ex rene eſt: nam eſt cū tanta virtutis debilitate: vt q̄ eſt ex liqfactione alioꝝ mēbroꝝ. hec itaqʒ renū egritudinē: aut mēbroꝝ liqfactionē oſtendet. ¶ Sedimē qd̄ eſt ſm fruſta carnis in egritudinibus acutis ſine ſignis digōnis ſignat: ꝙ non eſt ex renibus: ſed ex raſura mēbroꝝ. Et qñ illic eſt digō: aut non eſt feb. ſignum ꝙ eſt ex renibus. Et in afforiſmis 4° affoꝝ. 78. affō. Quibus in vrina pinguis ⁊ groſſa exiſtēte carnea fruſta: ⁊ modica: ⁊ pili excūt: hi de renibus egerunt.

Hypoſtaſis vero vt tactuʒ eſt ſimilatur materiei a qua decidit: ideo in egritudine ſanguinea appet rubea. In colerica citrina vel ad eaʒ declinās: ſiue rubea. In flātica alba. In melancolica fuſca vel nigra.

¶ Nigra nāqʒ hypoſtaſis abſolute ſignat malū aduſtionem notans. Sed qñ eſt hypoſtaſis nigra abſqʒ nigredine aquoſitatis: tunc eſt ſignuʒ ꝙ minor eſt aduſtio: ⁊ ex pn̄ti minus mala. ¶ Rubea vero obſcura ſignificat dn̄ium ſanguinis. ¶ Rubea vero clara ſanguinē colericū: ⁊ ex pn̄ti nauſeam ſiue faſtidium. ¶ Rubea citrina ſignificat egritudinē fortē: q2 colericā. ¶ Alba cuʒ pdōnibus dictis bona ē. ¶ Alba vero mucillaginoſa: aut ſanioſa: aut ſpumoſa: aut maturationi pria. q2 diuulſa: ⁊ hmōi mala. ¶ Viridis mala eſt eniʒ ſemita ad nigram: vt in de coloribus dictum fuit.

¶ Hypoſtaſis diuulſa ventoſitatem ⁊ digeſtionis debilitateʒ ſignificat: q2 virtus nō pōt eam debite vnire ⁊c̄.

¶ Hypoſtaſis aut eſt natans: aut pēdēs: aut iacens inferius. Que eſt in ſuperiori regiōe dicit natans: aliqualem ſignificans digeſtioneʒ. Significat enim ꝙ a vētoſitate multa ſubleuata eſt: ⁊ q2 non hʒ niſi debilem inſpiſſationem ⁊c̄. Que aūt eſt in fundo cū ſpiſſa: groſſa: vnita magis maioreʒ ſignificat digeſtionem. Que vero eſt in medio pēdēs medio mō ſignificat: ⁊ tu conſidera. Nā hoc tenēdū in hypoſtaſi nō naturali: nā ſecus eſt de nālī vt dictū eſt. Unde in ſtatu febriuʒ humoroſaruʒ alijs paribus debet hypoſtaſis magis deſcēdere: ⁊ ſpālit er in flegmatica vrina.

¶ Urina nigra in febre acuta liuior exiſtens: eſt ceteris paribus minꝰ mala. Eodē mō humore flāatico aut melācolico.

¶ Hypoſtaſis vt nubes exñs melior eſt ea inferiora petēte: ⁊ cauſa: qm̄ ſignificat ſubtilitatē materie virtuti minus reſiſtere: niſi ventoſitas fuerit cā natationis. Qz ſi ſic erit cōprehendetur ex eius diuulſione ⁊c̄. ⁊ abſolute melior eſt q̄z pēdens: ⁊ pendens q̄z deſcēdens ⁊c̄. Cauſa quoqz ſubleuationis: aut eſt caliditas acuta: aut ventoſitas.

¶ Hypoſtaſis natans ⁊ pendens a principio morbi apparens: ⁊ ſic perſeuerans ſignificat criſim venturam cum exitura: ⁊ hoc ſignis alijs maturationis apparentibus. Nam per hanc denotatur nām nō eſſe ɔtentam: ex qua cōiecturatur ipſam nō poſſe facere criſim euacuationis. ſed potius permutationis cum exitura.

¶ Hypoſtaſi natante in egritudinibus corporum macilentorum: plurimumqz mouentur. Nā in talibus humores ſunt pauci ſubtiles: ⁊ ſupra de hoc.

¶ Cū inter nephilū. Neoremē ⁊ hypoſtaſim fuerit aliqd ſiſe tale aranee: aut denſitas aliq̄ erit ſignū maluz. Naz tale vnctuoſuz vl' globoſū ibi appēs ſigñat eliq̄tōez aut diſſol'onē.

¶ Multotiens apparet ſedimē natās in principio: ⁊ eſt non bonum q2 nigrum diuulſum. nam ex hoc habendus eſt timor q2 arguitur impotentia virtutis: ſed ſi poſtea natabit ⁊ deſcendet erit ſignū nō maluz: q2 illud erit ſignū principij digōnis. Qz ſi poſt mala apparuerit hypoſtaſis: erit tūc bene timendū: qm̄ erit pur ſignum oppreſſionis virtutis.

¶ Hypoſtaſis diuerſa in ſubſtantia: ⁊ colore mala: q2 humorum diuerſoꝝ multitudinem ſignificat.

¶ Hypoſtaſis talis minutarum ptiū eſt deterior: qm̄ ſignificat q̄ nā nō pōt materiā expellere: niſi diuidat ad minuta.

¶ Hypoſtaſis qualis farina groſſa in febre diuturna cum bonis ſignis diſſolutionē febris ſignificat.

¶ Hypoſtaſis talis ſi longo apparuerit tempore cum malis ſignis peſſima.

¶ Hypoſtaſis multa in febre cōtinua ſi feb. non mutetur: vel minuatur diſſolutionē corporis ſignificat.

¶ Hypoſtaſis furfurea colorata quaſi ſanies cuz ſanitate renum ⁊ veſice rigorem febris ſignificat.

¶ Hypoſtaſis natans ⁊ nunq̄z in fundo deſcendēs cum ſudore ⁊ dolore ſub ypocundrijs timorem nūciat.

¶ Hypoſtaſis ſpumoſa ⁊ ſpuma plena: cuius albedo eſt per cōmixtionem aeris cuz ea eſt malum valde egrediens a natura: ⁊ precipue in egritudine acuta.

¶ Hypoſtaſis cuius ſuperiora ſunt rotunda ⁊ mouētur: melior q̄z illa: cuius ſuperiora ſunt cōgelata: ſignificat enim q̄ egritudo eſt velocioris ſtatus.

¶ Hypoſtaſis alba groſſa quam nō antecedit tenuitas: ⁊ paucitas ſuperfluitatis: ⁊ eſt talis in pn̄° ſignificat q̄ humor eſt plurimus ⁊ non digeſtus. Nā accedente digōne agente calore vlterius opz hypoſtaſim rubicundiorem fieri.

¶ Cuz in pn̄° hypoſtaſis fuerit pauca: ⁊ vrina ſubtilis ⁊ non pſeuerat: imo occultat' hypoſtaſis timendum. Nam ſignuz q̄ mā eſt groſſa. Qz ſi virtus fuerit debilis ⁊c̄. interficiet.

¶ Sedimen rubeū pendens in quo eſt declinatio ad ſuperiora cum eſt in vrina tenui ſignificat in egritudinibus acutis permixtionem rōnis. Qz ſi perſeuerauerit timet' perditio.

¶ Hypoſtaſis q̄ incipit pendere: ⁊ ſubſidere: ⁊ ad albedinem declinare vrina ad groſſiciem pueniente ſalutis eſt nuncia.

¶ Hypoſtaſis pforata eſt q̄ in medio hz foramen: ⁊ vz vt circulus: q̄ ab alijs feneſtrata vocat': ⁊ hec cauſat' ab impotentia virtutis: ⁊ viſcoſitate mãe. Nā ex hoc qd̊ virtus non pōt debite vnire mām morbo exiſtēte nō acuto arguit' longitudo egritudinis. Qz ſi fuerit acutus morbus verenduz ſignū eſt aliqñ tū contingit: qd̊ in quarto die contingit aliqualem ſignificat digeſtionem: ⁊ potentiā virtutis ſuper materiam. Unde ex hoc comprehenditur: ⁊ iudicare habemus q̄ alijs paribus abbreuiabitur morbus.

¶ Et in ſumma ſignū ab hypoſtaſi ſumptuz videt' omnibus alijs efficacius ab vrina ſumptis. Nā hypoſtaſis eſt materia humoralis: a mā morbi deciſa: vt ſupra hic de non naturalis ⁊ de morbo pᵐ iudiciū facimus: cū eſt mālis ab ipſa materia ſumptū. ¶ Itē etiā ex hoc arguitur ſupra tenorez virtutis ⁊c̄. ɔſidera. ¶ Nota tū q̄ aliqñ contingit deceptio ēt ab hypoſtaſi ipſa: qm̄ cōtingit q̄ materia flāatica ipſa peccat in capite: ⁊ colerica in ſtō: ſed flāatica amplius virtutem ſtimulabit: q̄z colerica. Et vbi hypoſtaſis debebat eſſe colerica erit flāatica ⁊c̄. conſidera. ¶ Et ex his que dicta ſunt vltimo ɔcludi pōt: q̄ vrina ſana: ſiue ſani corporis que eſt metrum aliarum dz eſſe coloris citrini: vel ad citrinum trahens: de quo ſupra: mediocris q̄ztitatis: mediocris ſubtilitatis boni odoris: hypoſtaſim habēs albam leuem ⁊ equalez ⁊ pēdentem: vt dictū eſt de hypoſtaſi: vel nullam. Et dz ad citrinum trahens: ꝓpter corpora lapſa ſana: tū dz vel nullam ꝓpter corpus tēperatum. vt ſupra. Cōtingit tū q̄ tam color q̄z ſubſtantia variatur ex vi ⁊ etate complexione: dieta: inequalitate ⁊ q̄ztitate: ⁊ mictu ſiue exercitio accidētibus aie. Et vltimo ex his que extrinſecus ſunt: vt ſunt frigus calor ⁊ hmōi. ¶ Poſtremo aūt: qm̄ hec que ſcripta ſunt nō ſunt ſcripta: niſi ad artis practice integrationez. Et eius ampliorem noticiā arguimus pnᵐ ⁊ cetera tēpora egritudinuz ipſarum. Nā cuz in vrina nō cōprehēditur ſignū digeſtionis: neqz ex pte coloris neqz ex pte ſbe vel ɔtētoꝝ pōt eſſe pnᵐ egritudinis. Qz ſi pur apparent: ⁊ occulte ſatis pur adhuc eſt pnᵐ ⁊ finis ipſius. Cū aūt manifeſte apparēt: ⁊ licet non multum completa: tunc eſt augᵐ. Cum aūt completa ſigna in ea ſumpta ex dictis apparuerint: tunc eſt ſtatus. Declinatio vero cuz vrina ad priſtinā diſpōnē: in qua erat tpe ſanitatis: reducta fuerit vel quaſi: ⁊ hoc totū intelligat' eſſe verum in morbo māli ſalubri reſeruante mām ad vnicam expulſionez. Nā in morbo acuto in quo ſepe expellit' de mā: ⁊ multū nō apparēt hec: vt ſupra. Exēplum primi pp iuuenes. In tertiana non apparent in pn̄° ſigna digōnis. Aut ſi apparent ſunt ſatis occulta. In aug° vero q2 incipit vrina que erat multū ignea remitti in colore cum fuiſſet ſubtilis ingroſſari: ⁊ vbi non apparebat ſedimē iam incipit apparere. In ſtatu vero color factus citrinus vel ad ipſuz declinās vrina ingroſſata hypoſtaſis bona cum ɔdōnibus. vt ſupra. Declinatio vero cuz ad vrinā in ſanitate venit: ⁊ tu exēplifica: vt in alijs hūoribus: iuxta ea q̄ dicta ſunt ſupra. ¶ Notetur inſuper ne cadat error in iudicādo ex ipſa vrina q̄ aliqñ vrina erit vt vrina ſani: ita q̄ appebit ſana ex parte coloris ſbe hypoſtaſis: ⁊ tū eger morietur: vt ſepe apparet in febribus peſtilentialibus. Unde Aui. ſcða quarti. de iudicijs vrine. q̄ aliqñ eſt vrina in egritudinibus peſtilētialibus bona nālis in ſba ſua colore ⁊ ſedimine: ⁊ ille cuius eſt tendit ad mortē. Et cā eſt: qm̄ nā nō eſt cā aggredi materiam peccantem ꝓpter ſui venenoſitatē: vnde ſolum agit in māz nutrimenti: ⁊ ab ea ꝓpellit ſuperfluitatem aquoſam cum ſuis ɔdōnibus iam dictis. ¶ Item aduerte q̄ aliqñ mā morbi ſtat multū clauſa vel occulta ⁊ ſpāl'r in partibus pectoralibus ⁊ ab ea parum: aut nihil deciditur. Uñ in vijs cōibus erit multa mā flāatica que a nā per vias vrine expellet': vnde vrina iudicabit' flāatica ⁊ egritudinem eſſe de flāte: cum tū erit de colera praſina mala. Et ego hoc vidi in Benedicto de Albertis vt ſupra de vrina alba. ⁊ tu ibi.

A
B
C
D

¶ Dubitationes de vrinis.

Dubitatio prima.

Circa pᵐ capᵐ dubitatur. vtrū vrina ſit ſupfluitas aquoſa ⁊c̄. vt in deſcriptione eius ponebat'. Et arguit' q̄ nō: qm̄ a nā eſt intentū ⁊ vtile. nō vz ſupfluū eſſe hꝰ eſt vrina: ergo ⁊c̄. maior nota. minor in fine ꝓbat'. qm̄ vrina p ſanguinē q̄ ſecū mittit' renes nutrit. Itē ⁊ ipſam veſicā alit: vt allegatis caplis: ergo. ¶ Itē ſi eſſet ſuperfluitas eēt ſupfluitas alicuiꝰ hūoris: ſed nō magis vnius q̄z alterius: ergo ⁊c̄. E

¶ Itē hec ſupfluitas: qꝛ generaꝛ a cibo vel a potu. Qꝫ non a cibo hoc apparet: qm̄ ipſa eſt liqda fluens vt potus: ergo a potu. Qꝫ non a potu: qm̄ eſt colamentū ſanguinis ꝛ aliorū humoꝝ: vt Iſaac: ſed humores ex cibis fiūt: ergo ꝛ ipſa ab eis decidit. Et confirmaꝛ. qm̄ vrina egroꝝ eſt vrina: ꝛ tñ illa videꝛ decidi a mā morbi: cū ſit eius pncipalr̄ ſignificatiua. ergo. ¶ Ad oppoſitū eſt deſcriptio in pn° capli poſita.

¶ Ad duᵐ rñdetur breuiter p̄mittēdo ea q̄ dicta ſunt in prio caplo. i declinatiōe deſcriptiōis vrie: vbi dī: q ipſa ē ſupfluitas ſecunde digōnis: ꝛ q a cibo decidiꝛ breuiter p̄mittēdo ea q̄ dicta ſunt in prio caplo i declinatiōe deſcriptiōis vrine vbi dī. ꝛ potu: ſed magis a potu: q̄ȝ a cibo: qꝛ a tpibus aquoſis q̄ ab alijs ſeqſtrātur diuiſione facta in ſecūda digōne.

¶ Iuxta q̄ poniꝛ hec cōclo. vrina ē ſupflua aquoſitas in corporibus genita. Pȝ pclo. qꝛ ipſa a nā expelliꝛ cōtinue tāq̄ȝ qd ſupfluū. quo nō eget. Itē ipſa non nutrit nec in corpore vr̄ preſtare iuuamentum: igitur ꝛc̄.

¶ Ad rōnes dōm ad p̄mā: q ſanguis q cum ea mittiꝛ nutrit renes. ꝯſilr̄ ēt ꝛ vnctuoſitas: q̄ cū ea trāſit ad veſicam nutrit ſiue pabulat veſicā. Nā in prima digōne ēt cū fecibus tranſeunt ptes chiloſe qbus nutriꝛ epar ꝛ iteſtina voluptuanꝛ. ¶ Ad ſcdam dōm: q eſt ſupfluitas totius maſſe: ꝛ maxime humoꝝ humidoꝝ in maiori q̄ȝtitate i corpe exiſtētiū: vt flātis ſanguinis ꝛc̄. ¶ Ad tertiam pȝ qd dōm. ¶ Ad quartā pȝ ex dictis vt ſupra. Pro nūc tñ dicaꝛ tm̄ q in tēpore ſanitatis tota decidiꝛ a mā nutrimētali. Tempore vero egritudinis non acute vbi datur cibus ſatis copioſe: vt in cronica febre: tūc dico q ab vtroq̄ȝ decidiꝛ. ſ. a mā nutrimentali: ꝛ mā morbi. Ubi xo egritudo fuerit acuta ſiue pacuta: ꝛ nō daꝛ cibus: tunc tota decidiꝛ a mā morbi: maxime qñ v̇tus ē auſa aggredi mām: qd̄ dico qm̄ aliqñ mā exiſtente venenoſa: vt in feb. peſtilētiali: qm̄ nā nō eſt auſa aggredi: apparet vrina ſana: ꝛ tunc eger tēdit ad mortē: vt ſecunda quarti de iudicijs vrine. Si vero daꝛ paucus cibus: ꝛ vrina fuerit multa: tūc ab vtroq̄ȝ decidiꝛ ſȝ maior pars a mā morbi. Et hoc nota ꝓpter argumēta q̄ hic moueri poſſunt in hoc ꝓ pñti q aliqñ vrina multū ſupfluit: vt in diabete: ꝛ aliqñ in alijs morbis. Uñ eſt credēdū q illa aquoſitas eſt aquoſitas genita in epe: q̄ trāſmiſſa fuit ſimul cum ſanguine: ꝛ alijs hūoribus ad humectādū mēbra Uñ ipſa attrahiꝛ a renibus virtute ſpecifica: vt kiſtis colerā: lȝ cōcurrāt caliditas eorum ꝛ virtus vacui p ramos vene chilis: vt ſupra q ipſa venā kis ingrediꝛ: ꝛ tandē ad ramos eius qui ſunt vene emulgentes pueniens ad veſicā. Sic itaq̄ȝ mā aquoſa q̄ ab humore decidiꝛ nō exiſtēte mā nutrimētali hāc viā cōcomitaꝛ. Et ſi q̄ratur an aquoſitas illa fuerit epate genita. Dōm q ſic tempore generationis maſſe totius: ꝛ tu conſidera. Et ex his concludi pōt qūo vrina nō eſt corpus ſimplex vere: ſed eſt corpus imperfectum vt de niue ac grandine dicimus.

Dubitatio. ij.

A Utrum vrina ſit nuncius fallax: videtur q non autoritate theophili in ſuo de vrinis. vrina eſt nūcius non fallax.

¶ Oppoſitum dictū eſt ſupra: qm̄ eſt oſtēſum q̄ȝ faciliter pōt decipi medicus ex ipſa. ¶ Itē ex inducto in precedenti dubio aliquando in vrina peſtilentiali eſt vrina: vt vrina ſani. prima quarti de iudicijs vrine. ergo ꝛc̄.

¶ Pro dubio dōm: q in habendo verū iudiciū vrine oportet diſcurrere p res nāles ꝛ nō nāles ꝛ cōtra nām: ꝛ in eius inſpectione attendere oēs illas ꝯditiones q̄ poſite ſunt: q̄ oia ſi recte cōſiderabunꝛ erit iudiciū ab vrina ſumptū raro fallax: ꝛ hoc voluit theophilus. Sed ſupradictum eſt latius ipſam frequenter decipere medicū: eo q frequenter nō obſeruantur que dicta ſunt. vnde cum in graui morbo videas vrinam ſanam: habeas pro malo ſigno: vt dictum eſt ꝛc̄.

¶ Et ſi queratur quod eſt certius ſignum: a ſtercoribus an ab vrinis.

¶ Dicēdū. q ſumptū ab vrina. naȝ vrina ſigñat ſup diſpōnes epatis venarū ꝛ mēbroꝝ: vt dictū eſt: ꝛ ex ꝯñti ſupra totū. Nā vrina a principali mēbro decidiꝛ: egō vero nō.

¶ Itē a puriorībus eliquaꝛ. vȝ. maſſa hūorali: egōnes vero nō. ¶ Itē vrina vadit ad totum: vel ſaltē aquoſitas: egōnes xo nō. ¶ Itē ab vrina plurima ſigna hēmus ſumpta ab ipoſtaſi colorē ſubā: ꝛ alijs cōtētis. ¶ Itē vrina plus ꝯſideraꝛ. ꝛ melius q̄ȝ ſtercora: qm̄ viſu ꝛ odoratu ſunt faſtidioſa ꝛc̄.

Dubitatio. iij.

Circa caplm̄ de colore dubitaꝛ p̄mo. vtrum qualitates actiue dent p̄mo colorē. Qꝫ nō qꝛ auferūt colorē. Nā videmus q vinū p caliditatē diſtillatū de rubeo efficiꝛ nō rubeum: ꝛ aufertur color eius. ¶ Itē caliditati attribuitur a philoſophis calefactio: ſubtiliatio rarefactio ſeqſtratio ꝛ hꝰ. coloratio nequaq̄ȝ. iō ꝛc̄. ¶ Oppoſitum dictū fuit: ꝛ fuit ſentētia iſaac ꝛc̄. ¶ Dōm. q vrina ꝓprie nō coloraꝛ a calido nec remittitur a frigido: ꝛ rō qm̄ color eſt extremitas corporis pſpicui ꝛ terminati. Urina aūt nō eſt talis: q̄re v̇tute alicuius luminis vel radij colorari nō pōt. Preterea. nō eſt corpus mixtū: ꝛ color eſt paſſio mixtoꝝ. Qꝫ aūt coloreꝛ contingit ex admixtione alioꝝ coloratoꝝ cū ea: vt qꝛ colera: aut ſanguis: aut alius humor ꝛc̄. ¶ Dōm q calidum de paccidens aufert colorē cū excedit: nā agens in materiā ipſam trāſmutat eaȝ ad aliā mām: Uñ ꝛ in corpe nr̄o videmus q caliditas exceſſiue diſcolorat vrinam: vt in freneſi: ꝛ hoc de per accidens. ¶ Item calidum permiſcendo poteſt res colorare: vt patet: ꝛ hoc pur de per accidens.

Dubitatio. iiij.

C Utrum color viridis cauſetur a frigido nā ſupra de colore viridi dictuȝ eſt: qñq̄ȝ colore adurēte: quādoq̄ȝ a frigido mortificāte cāri poſſe: ꝛ eſt expreſſe textus. Aui. Sed differūt in hoc q viridis a calido cātus eſt magis intēſus: a frido v̇o magis remiſſus: ad albedinem tēdēs: ꝛ qd̄ dictū ē: pȝ experiētia. videmꝰ. n. tpe veris fortificato calore ſolis: ad bonū itellectū vireſcunt plāte ꝛ herbe. Et tpe hyemis aq̄ ſtagni virides fiūt: q̄ nō ſūt tales tpe eſtatis.

Dubitatio. v.

D Circa capitulum de ſubſtantia queritur. vtrum ſubſtantia vrine detur a qualitatibus actiuis. Arguitur q ſic. qꝛ fortius eſt dare ſubſtantiam q̄ȝ colorē: ſed qualitates actiue ſunt fortiores paſſiuis: ergo ab eis videꝛ ſubſtantia puenire ꝛc̄. ¶ Cōfirmaꝛ qm̄ ſubſtantia daꝛ ex bona mixtione digōne ꝛc̄. ſed actiue hoc faciunt nō paſſiue ideo ꝛc̄.

¶ Oppoſitum dictum eſt ſupra. Et eſt ſententia iſaac ꝛc̄.

¶ Dōm q ſicut vrina nō coloraꝛ niſi ab illo: qd̄ ei admiſceꝛ ſic nec probaꝛ niſi p id qd̄ ei pmiſceꝛ. Et iuxta hoc poſſunt poni plures conditiones. ¶ Prima q ſubſtantia vrina eſt a calido tanq̄ȝ a cā remota: patet. qꝛ ipſuȝ principaliter operatur in ſubſtantia vrine: debitam faciendo ſubſtantiam.

¶ Secunda cōcluſio. materia humida magis immediate eſt datiua ſubſtantie vrine. patet: qm̄ p eius mixtionem igroſſaꝛ vrina ꝛc̄. Tertia. q mā ſicca. i. ſicce cōplōnis: vt eſt melia poteſt etiam eſſe immediata cauſa ſubtilitatis vrine: patet qm̄ eſt pauca. ratione autem paucitatis remanet vrina ſubtilis: ꝛ hoc maxime eſt verum de naturali vrina. Naȝ aliqñ per viam criſis materia melica multū ingroſſat.

¶ Quarta. q lȝ ita ſit: tñ de per accñs dī ſiccitatē ſubtiliare: vt ſupra in caplo de ſbā: ꝛ tu ibi: ꝛ in caplo de coloribus.

Dubitatio. vj.

E Utrum diuiſiones ex parte ſbe debeant eſſe ꝛ ſint tot quot ex pte coloris. ¶ Et arguitur q ſic: qm̄ colores nō multiplicātur niſi p multiplicationē ſubſtantie.

¶ Oppoſitū dictū eſt: qꝛ nō numeranꝛ tot et dictū eſt de ſubſtātia ꝛc̄. qa ſolū qnq̄ȝ. ¶ Pria pclo. q diuiſiones ex pte ſbe ſūpte pñt eſſe tot quot ſunt ex parte coloris: qꝛ ſic pōt dari remiſſio ꝛ intenſio materie ꝓportionabilr̄ vt datur color.

¶ Scda pclo. q ſi ſunt tñ non ſunt ita pceptibiles: qm̄ color

eſt ſenſibile per ſe: ⁊ ſba per accñs. ¶ Tertia ↄclo. auctores nõ multiplicauerũt ⁊c. qm̃ medici nõ curant de multiplicatione numeri ſed ſpẽi. Diuiſio aũt q̃ fit ex parte coloris multiplicat nuᵐ: vt pȝ intelligẽti. nã vnũ facit ad regulationem operis: aliud non: quare de multiplicatione ex p̃te ſbe vltra illas diuiſiones: q̃ poſite ſunt medici non curauerunt.

Dubitatio. vij.

f Utrum vrina tenuis poſſit ingroſſari. ¶ Pro iſto dicẽduȝ ꝙ notãdo ꝙ vrina aliqñ mingitur tenuis: ⁊ poſtea ingroſſatur: ⁊ ſignificat principiũ digeſtiõis occultum. Et modus eſt iſte. aliqualis ſba eſt mixta cum aquoſitate: ⁊ cũ hoc aliqualis vẽtus eſt mixtus cũ illa ſba. vñ cum illa vrina eſt p̃ᵒ micta ventus ille ſua forti impulſione impellit partes groſſas ſupius: ⁊ ſubtiles remanentes inferius: poſt modũ per moraȝ ↄtractam reſoluto vento aſcendunt ⁊ groſſe deſcendunt. Unde ſibi inuicem obuiantes in vrina inducunt turbulentiã ⁊ ſpiſſitudinẽ. hoc aũt ſignificat principium digeſtionis: qm̃ in tenui non cõprehendiť actio nature que cõprehẽditur per ingroſſationem vrine.

Dubitatio. viij.

Utrum color vrine prius detur q̃ȝ eius ſubſtantia. ¶ Q: ſic auctoritate Iſaac: ⁊ Theophili. Naȝ

g qđ datur a fortiori agẽte ⁊ facilius datur prius: ſed color eſt hmõi. reſpectu ſubſtantie. nam datur a qualitatibus actiuis: vt ſupra. ſubſtantia a paſſiuis. igitur ⁊c.

¶ Oppoſitũ Auic. primi de ſubſtãtia vrine. ¶ Iteȝ ſba prior eſt accidente. noticia diffinitione ⁊ tp̃e. 7ᵒ methaphiſice.

¶ Amplius illud prius eſt: ſine quo reliquum exiſtere non põt talis eſt color reſpectu ſubſtãtie: igitur ⁊c. ¶ Premittẽdum ꝙ ſubſtantia capiť hic ꝓ liquore ipſius vrine: ⁊ non ꝓ ſba: que eſt cõpoſitum ex mã ⁊ forma: ſubſtantia ſimpl'r dicta. vñ talis liquor magis ſub q̃ȝtitate cõprehendiť: cuȝ diuidatur in mediocrem ſubtileȝ ⁊ groſſam. ¶ Scđo p̃mittẽdum. ꝙ lȝ prius dicať multipl'r 7ᵒ metaphiſice. tñ hic capitur dupl'r. ſ. prius tp̃e: ⁊ priᵒ nã: tp̃e: q: prius ꝓduciť. priᵒ nã: q: eſſentia: vt animal prius eſt hoīe. nam humanitas ab animalitate dependet ¶ Tertio. ꝙ q̃dã ſunt ſigna digõnis occulta: ⁊ illa ſunt a colore ſumpta: quedaȝ manifeſta: ⁊ illa ſunt a ſba vrine ⁊ a colore ſumpta. ¶ Quarto. ꝙ vt dictuȝ eſt vrina eſt ſicut aqua: nec p ſe hȝ colorem niſi per illud qđ ei miſcetur. ¶ Iuxta dicta ponunť ↄcl'ones. Quarũ prima ꝙ loquendo de colore: ꝓut cauſať a qualitatibus actiuis ⁊ humoꝝ tingentium colore: ac ſm ꝙ aquoſitati adheret: ⁊ nõ liquori. Sic color ſbam tp̃e intercedit: ⁊ qm̃ facilius ſuſcipitur color q̃ȝ ſba: cũ ſit qđ ſpãlius. Scđa ꝙ ſi color ↄſiderať vt ſit per actionẽ caloris digerentis vel aſſimilantis ſic ſubſtantia p̃cedit tanq̃ȝ cã effectũ. ¶ Alij aliter: vt Gordonius: p̃terea p̃termiſſa p̃mittens ꝙ vt dictuȝ eſt: ſba capitur hic ꝓ q̃ȝtitate color ꝓ qualitate: q̃ȝtitas ꝟo ſeu poſitio magis appropinquat ſubſtãtie q̃ȝ color. ⁊ iđ ſeqtur ꝙ ſm nãm ſubſtãtia eſt prior colore: cũ tñ ſm tp̃s ſint ſimul. Nõ. n. cõtingit colorem dari abſq̃ȝ ſubſtantia: nec ecõtra. ¶ Scđo p̃mittendum. ꝙ lȝ ita ſit: tñ color eſt magis notus medico q̃ȝ ſba. nã color vrine diuiditur in. xx. gradus. ſba vero ſoluȝ in quinq̃ȝ. vt ſupra. Itẽ color vl'ius: vt ſic: ⁊ melius a medico cõprehẽditur q̃ȝ ſubſtantia: cũ ſit obiectũ viſus ꝓpriuȝ: ſubſtãtia vero per accidens. Q: aũt ſic a medico cõprehendiť per prius perceptum indicatur.

Ulterius quid aut q̃uo de vrina ſana aut egra. Iuxta hoc ponitur concluſio prima. Q: vrine ſani

h hoīs ⁊ bene recti equal'r dať color ⁊ ſba. Patet. qm̃ humores vl'r ſimul ⁊ p̃fecte digerunť in ↄcauo epatis vel gibbo ⁊ eſſentialiter attrahũtur a renibus: ⁊ ita eſſentialiter ſiue eque cito colorantur ſicut ſubſtãtiantur ⁊ ecõuerſo. al'r nã nõ operareť perfecte. ¶ Scđa ↄcluſio. in egris vbi mã ſit calida prius dať color q̃ȝ ſubſtantia. Probať: q: natura facit illud prius qđ facilius eſt. modo pauca quantitas colere ſufficit colorare: que non ſufficit ſubſtãtiare: ergo ⁊c. Item ſubſtãtia ſignificat digõneȝ: ⁊ ante digõnẽ p̃cedit indigeſtio: ⁊ ideo cum in p̃nᵒ egritudinũ occulta ſunt ſigna q̃ ſumunť magis a colore q̃ȝ a ſba. videť ꝙ color p̃cedat tanq̃ȝ facilius ⁊c. Et lȝ color non poſſit eſſe ſine ſba que dať vrine in p̃nᵒ in qua fundať color eſt valde remiſſa: ⁊ pauca aqua nõ põt ſumi ſignum digõnis ſicut a colore q ſe multum manifeſtat: hinc dicimus colorem priorem ſba. ¶ Tertia ↄclo. in egritudinibus de humoribus frigidis priᵒ dať ſba q̃ȝ color: qm̃ ex medio iam aſſumpto nã agit qđ facilius eſt: mõ facilius eſt perturbare ac p̃miſcere q̃ȝ verã humoris formã introducere: ⁊ cuȝ mã illa repugnet digõni: mõ talis cõmotio ac perturbatio ſubſtantiat vrinã: ⁊ nõ colorat: qm̃ adhuc vrina colorem nõ ſuſcipit: igiť ⁊c. Q: ſi dicať. nõne ideȝ opať nã in mã calida? Dom ꝙ mã calida eſt magis obediens: ⁊ iđ ois modica ꝑturbatio ſufficit introducere colorẽ. qđ nõ in frigida. Coloratio nanq̃ȝ ſignificat perturbationem preceſſiſſe ⁊ ꝙ nã in mãm humoris formã introduxit: ⁊ iđ laudabilius ſine ſubſtãtia q̃ȝ ſubſtantia laudabilis ſine colore laudabili: qm̃ ſba ſine colore ꝑturbationem ſignificat tñ. Color vero ſignificat ꝙ nã plus egit. ¶ Ad Auic. dđm ꝙ intellexit de ſubſtantia in mã frigida. conſidera.

Dubitatio. ix.

Circa capitulũ de ↄtentis vrine dubitať. vtrũ hypoſtaſis decidatur a tertia digõne. ¶ Videť ꝙ non. qm̃ hypoſtaſis ex humoribus ſit: ⁊ ſup ipſos ſignificat: ſed humores gñanť ex ſcđa digõne: igiť. ¶ Oppoſitum vr̃ velle cõis ſchola: que ponit hypoſtaſim ex tertia digeſtione decidi. i

Poniť cõiter iſta ↄcl'o: ꝙ hypoſtaſis mãl'r eſt ex ſcđa digeſtione vt argutũ eſt: ſed formal'r ex tertia: ⁊ hoc declarat color eius: nã albedo eſt ex tertia digõne: ipſa nanq̃ȝ alba eſt: ⁊ maxime nãlis: vt ſupra de ea. Ex qbus inferť ꝙ ab vtraq̃ȝ deciditť. naȝ ⁊ ab hũoribus: qm̃ a ſlãte ⁊ a ſanguine magna q̃ȝtitatis eius decidiť: a col'a ꝟo ⁊ melia pauca. ¶ Et ſi q̃rať vtrũ a ſingulis mẽbris decidanť dr̃ ꝙ ſic. Naȝ in vnoquoq̃ȝ mẽbro repiť duplex ſupfluitas. Una vtilis ⁊ pura ⁊ eſt mã ſeminis: vt p̃ᵒ de gñatione aialiuȝ. Alia eſt in pura ⁊ hec eſt q̃ aliqñ ſub forma ſudoris: aut inſenſibil'r p exercitium reſoluitur: aut p vrinã emittiť: ⁊ hec eſt mã hypoſtatica. Et ſi dicať epar eſt rubei coloris: ſplẽ nigri: ergo hypoſtaſis naturalis dȝ eſſe diuerſoꝝ coloꝝ. ↄſidera. Et ex his infertur ꝙ hypoſtaſis hȝ ſignificare ſup mẽbra: ⁊ ex ↄñti vrina.

Dubitatio. x.

Utrum hypoſtaſis decidať a mã morbi. Et vr̃ ꝙ non: qm̃ decidiť in tertia digõne: ſȝ mã morbi non nutrit: ergo. ¶ Item ſi ſic deberet eſſe diuerſoꝝ coloꝝ: qm̃ materie morbi aliqñ ſunt diuerſe vt colerica ſlãtica ⁊c. k

¶ Oppoſitum ꝙ per ipſam ſignificamus ſup mãm morbi. ¶ Pro iſta vide rñſionem ad quartum in primo dubij principio cũ queritur vtrum vrina ſit ſuperfluitas aquoſa.

Dubitatio. xj.

Utrum hypoſtaſis debet eſſe albi coloris. Qđ nõ: qm̃ omne quod ab alio deciditur: debet aſſimilari ei a quo deciditur: ſed hypoſtaſis deciditur a maſſa humorali que non eſt alba. igitur. Oppoſitum dictũ eſt. Pro iſto breuiter ⁊c. dđ; vt ſupra ꝙ hypoſtaſis deciditur a tertia digeſtione que ſit in mẽbris radicalibus: ⁊ ideo eis aſſimilatur cũ mẽbra talia ſint alba. Ad rõnem a maſſa ⁊c. decidiť mediate: immediate vero a nutrimẽto mẽbroruȝ: ⁊ hoc loquendo de naturali: ſecus foret de nõ naturali. l

Dubitatio. xij.

Utrum hypoſtaſis debeat ſtare in fundo cum videatur eſſe quid leue ſperatum a materia nutrimentali quam oportet eſſe grauem ⁊ terreaȝ propter nutricationem. Dicendum ꝙ ipſa etiã eſt pars ſuperflua ⁊ terreſtris reſecata ⁊c. ideo reſidet ⁊c. m

Dubitatio. xiij.

A Utrum ipoſtaſis debeat eſſe figure pinealis cum dictũ ſit ipſam ſapere nãm terreſtrẽ. Nam in pineali ſunt partes leues medie ⁊c̃. Dicendum vt dictum fuit de ea: ꝙ in ipſa ſunt partes graues ⁊ leues: ⁊ mediocres inter has. hec autem facere poſſunt pinealem figurã vt patet.

Dubitatio. xiiij.

B Utrum ipoſtaſis debeat eſſe ſecundum colorem vrine: Qd̓ non arguitur quoniam: vt dictum eſt: vrina naturaliter ſe habens dꝫ eſſe citrini coloris: ⁊ ipoſtaſis alba. igitur. ¶ Confirmatur quoniam vrina generatur ex actione. ⁊ digeſtione facta in epate ⁊ ipoſtaſis ex ea que fit in membris: ſed hic membra diſtinguuntur in aſſimilando ſibi nutrimentum: vt patet. ergo. ¶ Item põt etiam in multis caſibus eſſe citrina: aut rubea ipoſtaſi exiſtẽte alba: vt ſepe dictum eſt. ergo.

¶ Prima concluſio. Non neceſſario ipoſtaſis eſt colorata colore vrine. pꝫ ex inductis ante oppoſitum.

¶ Secunda concluſio. Color ipoſtaſis non neceſſario colori vrine proportionatur ad hunc intellectum: quoniã ꝙ ſicut color vrine colori temperate vrine: ita ipoſtaſis ipoſtaſi tẽperate. Patet concluſio vbi in corpore colerico multa ſuperfluet colera que tamen mittetur cũ vrina: ⁊ etiam cũ ſanguine ⁊ ceteris ad membra: in quibus facta tertia digeſtione: aut quarta multa ſuperfluitas colerica multiplicata facta ipoſtatica eſſet citrina: ⁊ ſic vrina eſſet citrina.

¶ Tertia concluſio. Pro intellectu communi eſt ꝙ ipoſtaſis debet eſſe ⁊c̃. quoniam proportionari debet naturalis ipoſtaſis ipoſtaſi temperate ſicut color colori.

Dubitatio. xv.

C Utrum ipoſtaſis rubea ſit melior ſubrubea. ¶ Quod ſubrubea arguitur quoniam ſubrubeum albo videtur magis appropinquare: ⁊ ex conſequentia a naturali minus diſtare. ¶ Oppoſitum ponit theophilus. ¶ Dicẽdum ꝙ ſubrubeum eſt duplex. Quoddam qd̓ antecedit rubeum. Quoddam quod ſequitur. ¶ Prima concluſio ſubrubeum. antecedens eſt deterior: quoniã ſignificat indigeſtionem. Nam ipſum eſt tale propter aquoſitatẽ ⁊c̃. ¶ Secunda ſubrubeum ſequens eſt melius: quoniam eſt tale ꝑ digeſtionem: ⁊ hoc facit pro intellectu ypocratis ⁊ queſtionis. Et iuxta hoc nota ꝙ ipoſtaſis alba cum conditionibus poſitis preceteris eſt melior maiorem notans digeſtionem: ⁊ nature dominium. Deinde rubea groſſa benignum oſtendens humorem: deinde citrina oſtendens coleram puram. Poſtq̃ꝫ ſequitur ipoſtaſis vt arſenicum albi coloris exiſtẽs ⁊ citrini notans vitellinã: mala vero eſt exiſtens lentiginoſa coloris cinericij rubei aliquantulum ex hoc notans aduſtionem incendium: ⁊ per conſequens maiorem lapſum.

Dubitatio. xvj.

D Utrum contenta crinoydalia poſſunt a carne decidi. ¶ Qꝫ non: quoniam tale contentum eſt groſſum ⁊ maxime a carne deciſum: ⁊ tantum non poteſt orificia venarum penetrare: vt peruenire poſſit ad emulgentes: quod eſt neceſſarium: igitur. ¶ Pro iſto dicendum: ꝙ contenta crinoydalia poſſunt a carne diſſolui: vt dictum eſt. Calor nãq̃ꝫ diſſoluens prius diſſoluit qd̓ eſt facilius diſſolubile: ⁊ ideo prius ſpiritum ⁊ calorem diſſoluit. deinde humores. deinde pinguedinẽ ⁊ adipem. deinde carnem nouiter coagulatam. deinde antiquam ⁊ ſolidam. deinde ſuperficiem membrorum ſolidorum: ⁊ tunc venit mors: licet antea poſſit euenire: verba ſunt Gallieni ſecundo pronoſticorum. cõmento. 27. Ad rationẽ dicendũ: ꝙ orificia venarũ ſunt multum dilatabilia. Nam videmus venas capillares oculorũ dilatari multũ ex repletione ſanguinis: qui prius erat inſenſibilis a carne. Item diſſoluta certa parte iuxta naturam orificij illa impellitur a virtute expulſiua in orificia tanq̃ꝫ nociuum: ⁊ ideo poteſt penetrare ⁊c̃. Conſidera.

Dubitatio. xvij.

Utrum contenta crinoydalia ſint peiora furfuribus: videtur ꝙ ſic: q̃m ſunt maiora: ⁊ ideo arguunt maiorem diſſolutionem. ¶ Oppoſitũ hipo. ſecundo ꝓnoſticorum textu cõmẽti. 27. ¶ Pro iſto dicendũ ꝙ ſi hec continua ab eodẽ mẽbro deciderent̃ maiora eſſent deteriora: modo crinoydes a carne deciduntur: q̃m ſunt fruſta magna que a neruis vel venis decidi non poſſunt: quoniam prius veniret mors. Furfurea autem ab iſtis membris decidunt̃ ⁊ non a carne. nam cum calor ſit ita fortis ꝙ adurat hũores ⁊ poſtea agit in carnem: tunc reſoluit cõtenta. Et ideo: q̃m furfurea ſignificant diſſolutionẽ membroꝝ radicaliũ: hinc igit̃ ⁊c̃. ¶ Nota tñ ꝙ hec apparentia non neceſſario ſignificant mortem: vt Gal̃. allegato loco. Sunt tamẽ ſignificatiua mortis in febre acuta. Et ſubdit Gal̃. ꝙ qui euadunt longiori tempore euadunt. Conſidera. E

Dubitatio. xviij.

F Utrum ipoſtaſis inequalis ⁊ non tincta debito colore ſit bona. ¶ Quod non: quoniã hec videntur arguere virtutis impotentiam ⁊c̃.

¶ Prima concluſio. Talis ipoſtaſis non neceſſario eſt bona: patet quoniam habet conditiones oppoſitas conditionibus bone ipoſtaſis.

¶ Scd̓a talis ipoſtaſis põt eſſe ſignũ bonũ: pꝫ q̃m in ea põt eſſe plures bone cõditiones: q̃ꝫ male: igitur antecedens: pꝫ q̃m põt eſſe ipoſtaſis multum eterogenea ⁊ bona: vt patet. igitur. ¶ Nota hic ꝙ abſolute verius ſignum ſumitur ab equalitate q̃ꝫ a colore: eo ꝙ maior potẽtia requiritur ad equãdũ ipoſtaſim q̃ꝫ ad ipſam colorandã. quare ⁊c̃.

Dubitatio. xix.

G Utrum incontinuitatis ipoſtaſis ſit melior continuitate. ¶ Pro iſto dicendum ꝙ in ipoſtaſi mala incontinuitas eſt melior: q2 ibi arguitur maior potentia virtutis ſuper materiam ad reſoluendum diſtinguendũ ⁊c̃. ⁊ ꝙ mã minus reſiſtit. nam ſi foret ꝯtinua eſſet ſignum ꝙ ipſa eſſet magis apta reſiſtere: q̃m virtus vnita ⁊c̃. ¶ Scd̓a concluſio. Qd̓ in bona ipoſtaſi melior eſt cõtinuitas: nã hec denotat maiorẽ potentiã virtutis ad vniendũ ⁊ ꝯtinuãdũ materiam: ⁊ breuiter ad ſuperandum ⁊c̃.

Dubitatio. xx.

H Utrum talis eſt ꝓportio ſignificationis ipoſtaſis ſuper materiam in toto diſperſã qualis eſt puris in ſignificando ſupra materiam apoſtematis. Et hoc dubium eſt motum ꝓpter vnum verbum Aui. cap̃. de ipoſtaſi: ⁊ ad aperiendum viam ⁊c̃. ¶ Ad dubium ſine obiectis premittatur ꝙ ipoſtaſis eſt ſuperfluitas in ſecunda tertia aut quarta digõe cauſata: quã ꝯtingit aliquando eſſe bonam: aliquãdo malam. ¶ Scd̓o ꝙ iſta cõparant̃ ꝓ quanto habẽt ſignificare maturationem materie a qua deciduntur. ¶ Prima ꝯ. ꝙ non tantam oſtendit maturationem pus de ſua materia: quantam ipoſtaſis de ſua. Patet ꝯ: quoniam ſemper in eſt fetor: qui extraneationem quandam quam hypoſtaſis nõ oſtendit: oſtendit: cũ non ſit fetidi odoris ⁊c̃. ¶ Itẽ ipoſtaſis a calore naturali tantum ſit. Sanies vero a calore naturali partim: ⁊ partim a calore preter naturam: vt patet: igit̃ ⁊c̃. ¶ Ex quibus infertur ſecunda ꝯ reſponſiua. Qꝫ iſta ꝓportionantur ad inuicem: quoniam vtraq̃ꝫ eſt maturationis materie ſue ſignificatiua. patet: ſicq̃ꝫ ad queſtionem eſt dicendũ. ¶ Nota hic ⁊ de iudicio ſumpto ab vrina. ꝙ perfectius ⁊ dignius eſt iudicium quod ſumitur ab ipoſtaſi. Nam ſic videtur ſentire hipo. ſecundo pronoſticorum vbi per maxime commendat. Et Gal̃ in commẽtis. Nam ipſa maxime ſignificare videtur ſuper digeſtionem ⁊ indigeſtionem ⁊c̃. Conſequenter ſumptũ a ſubſtantia. deinde ab odore ⁊ colore: vltimo a quantitate quare ⁊c̃.

¶ Completus eſt tractatus de vrinis Domini Michaelis de Sauonarola patauini.

¶ Michaelis Sauonarole Patauini de egeſtionibus editio incipit.

Capitulum .j. Quid ſit egeſtio naturalis.

CUm iam me de vrinis ſatiſfactum eſſe putem. Conſequens duxi de egeſtionibus tractare: cum hec duo ſint viſui practicantis hoc ordine aſtantibus ſic demonſtrata. Ex quorum recto aſpectu: bona vel mala corporis diſpoſitio comprehenditur. Egeſtio nanqꝫ ⁊ ſi plures ſortiatur diuiſiones: hac tamen ſola in preſentiarum cõtentus eſſe volo: cum dicimus ꝙ egeſtionuʒ vna naturalis eſt reliqua preter naturam. Ob quam hunc tractatum in duo diuidemus capitula. In quorum primo de his naturalibus agetur. In ſecundo vero de his q̄ preter naturaʒ: ſiue non naturales nuncupantur cum appõne ſignorum demõſtratiuorũ: ⁊ ꝓnoſticoꝝ: ⁊ quorũdam dubiorum annexiõe. Et lʒ a medico de nominibus nõ ſit diſceptandũ. ꝑma ꝑmi. doctrina 6ª 5° cap. non tamen ipſoruʒ quid nois ſilentio ꝑtereundum eſt: cum ꝑmᵐ omnis doctrine ſit poſterioruʒ 2°. ¶ Dicamus itaqꝫ ꝙ lʒ hi termini egõ: excreatio: expulſio: apud nõnullos vt ſynonima habeantur, tamen egõ ipſa: vt noſtro deſeruit ꝓpoſito vʒ importare omne id qḋ per ſieri expellitur. naʒ a gero ⁊ immediatius ab egero ipſius natura trahitur. Neqꝫ hic inter egeſtum ⁊ egõnem differẽtia expectatur: ⁊ ſi egõ vltra egeſtũ motũ ipſorum videatur naʒ egerere eſt extra portare vel ferre.

3 Egeſtio itaqꝫ nãlis eſt prime digõis ſuperfluitas in ſacco genita: que neqꝫ liq̄da eſt neqꝫ exiccata: ſʒ ad modum mellis iuncta debite q̄ʒtitatis: coloris: forme: odoris: ⁊ in hora ſolita facilr̃: ⁊ ſine punctione veniens. Cuiꝰ ſacci calitas cã eſt effectiua. Ex q̄bus particulis ꝑmo apparet cã factiua eius. 2° que ſunt ſigna nãlitatis ipſius demõſtratiua. de q̄bus oĩbus ſuo agetur ordine. ¶ Dicitur ſuperfluitas ⁊c̃. Nam facta digõne chili in ſtõ ſuperfluum: qḋ ab eo reſecatum eſt ſimul cũ ꝑte nõ bene obediẽte in chiliſactiõe eiꝰ ad ſaccum transmittitur: ⁊ ibi ſuperfluũ illud: ⁊ pars que chiliſactioni nõ fuit bñ obediẽs ꝓ tp̄e certo retinetur: donec ps illa debitam a calitate ſacci recipiat chiliſactionẽ: ⁊ ſuperfluum in ſtercus ꝯuertitur: que cũ ꝯditionibus poſitis nãlis vocatur egõ. ⁊ he ꝯditiones maxime inueniuntur in hoĩe inculpate viuente. Naʒ in eo q indebito regimine degit hec nõ repiuntur deinde tñ ſic ſucceſſiue ad colon expellitur virtute expulſiua eiꝰ a colera rubea ad ip̄m trãſmiſſa incitata: vt de colore eiꝰ infra. Trahitur ſiue ſugitur deinde ſic ps chiliſicata per venas meſeraicas ad inteſtina inferiora terminatas ab epate attrahitur. Unñ ⁊ feces ſic minus humide remanẽt: ad ſaccuʒ v̀o nõ videtur ꝙ aliqua meſeraica notabilis terminetur. Et ex his appꝫ nõ ſolum eius cã factiua: q2 calitas ſacci: ſʒ ⁊ locus eius. Unde. 16. tertij ꝑ caplõ. Et creatũ q̄dem fuit propter iuuamenta: de q̄bus eſt vt fecis ſit locus in quo cõprehendatur. Quidã v̀o modernoꝝ putauerunt ꝯplõneʒ monoculi ſolũ ꝑparationẽ quãdã dare ſuperfluitate taliũ vt deide in colon formã ſtercoris aſſumeret: veluti ſtõus cibũ ꝑparat: vt in ep̄e in maſſam ꝯuertatur ſanguineaʒ ⁊ eſt ẽt ꝓportionale: vt ſupra de vrina dicebatur. inq̄t in anatomia ſua de ſacco loquens. Cuius iuuamẽtũ eſt: vt ꝑncipalr̃ retineat ſuccum: ⁊ preparet ip̄m in inferiorib9: vt cũ in eis fuerit ſic digeſtũ ꝑ venas miſeraicas in eis exñtes attrahatur ad epar. Nam in monoculo nõ eſt meſeraica q̄ hẽat magnitudinẽ. Aui. Et recipit ſuccus in monoculo initiũ facile nõ ꝑncipalr̃: ſed ex cõſequẽti: ſed fex cõpletur in colon: qḋ eſt 2ᵐ ex groſſis: ⁊ q̄ntuʒ in ordine ſic dictũ: q2 ꝑ'a hʒ colla ſeu cellulas: de q̄bus infra in q̄bus ſtercus formã recipit. Et locatur iuxta renẽ ſiniſtruʒ: q̃re frequẽter nõ decernitur inter doloreʒ renalem ⁊ colicuʒ. ¶ Ex hoc loco accipi ꝑt. ꝑ ꝙ color colicus ex retẽtiõe fecũ veniens vt multuʒ a latere incipit ſiniſtro. ¶ Scdõ ſic tolli põt ꝯdictio q̄ eſt inter Aui. ⁊ mũdinũ ip̄m de inceptiõe doloris colici. ⁊ tu ꝯſidera. ¶ Tertio ꝙ ꝑp ꝓpinq̄tatẽ vaſis fecũ ad renes nõ raro accidit corporis ſiue ventris ſtipticitas ob ipſa renũ calitate vehemẽti: q̄ ipſas ſic exiccando ad motuʒ extra inhabilitat: ⁊ tu ꝑ̃ctice hoc bñ ꝯſidera. ¶ Et pro iſta opione vr̃ text9 Aui. Allr̃ato ca°. inq̄t. Et de eis eſt: q̄m hoc inteſtinũ eſt initiũ reliq̄rũ ꝯuerſionũ cibi ad feculentiã. cõſideret ſpeculator. Et ex iſtis iſertur ꝙ in ſacco eſt v̀tuoſa calitas chiliſactiõi appropata: ⁊ nõ ſolũ ſtõ: vt q̄dã putauerũt. Unñ Aui. allr̃ato ca°. ⁊ iteſtinũ qḋ monoculũ eſt iteſtinũ in q̄ ꝯpletur digõ eiꝰ qḋ fuit inobediens in ſtõ. Puto tñ ꝙ in eo nõ ſit ita vigoroſa: vt in ſtõ: ⁊ niſi foret ꝑparatio in ſtõ recepta tale humidũ in ſtõ ſic iobediẽs factũ nõ reciperet in ſacco chiliſactionẽ. Exiſtimo nãqꝫ ꝙ ſi cibus in ſacco iteger veluti in ſtõ reciperetur: chiliſactionẽ in eo minime aſſumeret. Et iuxta k hec fortaſſis q̄reret aliq̄s. Numq̄d in ſtõ ſtercus gñari poſſit: cum in eo adſit pñtia mãe ⁊ calitas vigoroſior: q̄ʒ ea q̄ eſt in monoculo. Quibꝰ ſic ſtantibus nõ vr̃ cur in eo ꝓduci non poſſit. Itẽ in monoculo gñantur vermes ꝑ̃cipue groſſi ⁊ lõgi ob pñtiam mãe: ⁊ cãe efficiẽtis q̄ eſt ipſius calitas: ⁊ q2 hec ẽt in ſtõ repiuntur: hic in ſtõ tales nñqꝫ gñantur: q̃re de ſtercore ꝓportionabilr̃ iudicãdũ vr̃: ꝓbleuma hoc neutꝝ eſt: ⁊ in ſe ꝯdictioneʒ nõ claudens. Et poſſibilitas eſt res ampla. q̃rta ꝑmi. de q̄ntana. Sʒ credo ꝙ id fieri nõ ꝯtingit expulſiua ſtomachi nõ patiẽte. Item dignitas mẽbri ex colligãtia ſui ad cor per os eiꝰ. Sʒ hic garrulet ſpeculator ⁊ ſophiſta. ¶ Et hic vnum de ſacco nõ tacebo qḋ ferrarie in anotomia vidi. erat. n. in homine illo ita paruus vt vix a cellulis colõ diſcerneretur: ⁊ tales ſic hñtes colicam ⁊ dolorẽ inteſtinalẽ freq̄nter incurrũt. Nam cum deat tantã q̄ʒtitatẽ recipere quãta eſt illa que a toto cibo reſecatur: neceſſe fuit ipſum magnũ eſſe ⁊ amplũ: ꝓpter qḋ ſaccus dictus eſt. Q. ſi ꝯtingat ipſum paruum eſſe: tũc ſuperfluitas tãta in eo comprehendi nõ põt: ⁊ ſic in alterata ad inteſtina inferiora deſcẽdit. Et q2 indigeſta ⁊ cetera in ipſis ventoſantur: q̄ res ⁊ magis accidit talibus in glutioſe viuentibus. ¶ Dr̃ que neqꝫ eſt liq̄da ⁊c̃. Unñ ſcdõ ꝓnoſticoꝝ textu cõmẽti. 12. Egeſtio que eſt nãlis: eſt que neqꝫ eſt dura in termino lapidis: Neqꝫ leuis in termino aq̄ vt fluat ⁊ currat: ſed eſt eius leuitas cũ diſpõne cũ qua poſſibile eſt vt ꝑmaneat cõiũcta ꝑter q̄ʒ fluat ⁊ currat. Et loq̄ns de ea Aui. 2ª ꝑmi. vltimo cap. ⁊ clarius inq̄t. Que ex egõnibus eſt, melior eſt: que iũcta eſt: que eſt ſiliuʒ ꝑtium in qua humiditas eſt ſiccitati vehemẽter admixta: ⁊ cuius ſpiſſitudo eſt ſicut ſpiſſitudo mellis. Iſta. n. ſic diſpoſita potentiam denotat virtutis: ⁊ mãe equationẽ: debitãqꝫ humidi cũ ſicco ꝑmixtionem: ⁊ ex ꝯñti bonã penipeſim. Nam egõ nimis humida: ⁊ ſilr̃ nimis ſicca innãlem corpis ſignat diſpõnẽ vt in ſeq̄nti cap̄ dicetur cũ de eius nãli ſba tractabitur. Et tu ibi. ¶ Dr̃ debite q̄ʒtitatis: q2 in denoiatiõe q̄ʒtitatis oʒ aſſũptis ꝓportionari. nã reſpectu illoꝝ receſſus aut ſecũduʒ augmẽtuʒ: aut ſcdm diminutionẽ eſt innãlis. Et tu hec ſane intelligas: q̄m corpoꝝ diſpõnes conſiderare oportet ex parte cõplexionis etatis ⁊ hmõi: q̄m corpa vehementer calida multum ſugunt magnãqꝫ partẽ ſuperfluitatum reſoluunt corporum frigidorum reſpectu: ⁊ ideo ꝯſidera. ¶ Dices. Auicenna dicit. ꝙ egeſtio debet eſſe equalis comeſto: nunquid ſuperfluitas ex vino reſecata conſideranda ſit. Dicenduʒ ꝙ nõ: quoniam: nõ eſt notabilis quantitatis: ⁊ de potantibus aquam idem. Propter ꝙ nota ꝙ quedam ſunt cibaria que multum ⁊ copioſe nutriunt a quibus pauca vel quaſi nulla reſecatur ſuperfluitas: vt oua: caro teſticuloruʒ galloꝝ ſacinatoꝝ: vinũ odoriferum: ⁊ ſuaue ⁊ mulſa ⁊ nuces: vt theorice ſeptimo. Quedaʒ parce nutriunt: ⁊ multe ſunt ſuperfluitatis vt rapa/caules/bautia/⁊ que ſunt hmõi. Quedam v̀o me- L dio modo ſe habent inter hec: vt panis: ⁊ ſm Auerroym caro galline: annualis agni ⁊ edina. Sicqꝫ ⁊ corpoꝝ varietatẽ

⁊ ciboꝝ ꝯſiderare op꜡. Sed quē mihi dabis q omnia hec ſic perſpicaciter conſideret. ⁊ ideo ſtude. ℂ Dr coloris. Color .n. debitus ⁊ nālis citrinus eſt: ⁊ ꝓprie citrinꝰ remiſſus ⁊ nō igneus. Uñ Aui. Color nālis ē igneus leuis tñ igneitatis nā ſi eius color eſſet nimiū tinctus: tunc ſignificaret ꝙ cum ea foret ſupflua coľa. Qꝛ ſi diſcolorata foret ſignū eēt: ꝙ de coľa nō eſſet admixtu꜡ cū ea q̄ꝫtum ſufficit: ⁊ tunc aut opilatio: aut alia egritudo denotaret̃. Et vt credo tenendū eſſe vehementioris tamen eſt tincture q̄ꝫ ſit vrine color naturalis. Nam color fecum reſpectu coloris vrine naturalis dici debet vt Auic. igneus.

ℂ Sed dicet aliqs maior vr̃ eſſe q̄ꝫtitas coľe q̄ ad vias vrine tranſmittitur: q̄ꝫ ad inteſtina. ḡ magis citrinari d꜡ vrina ⁊c̄.

A ℂ Et pro iſto p̄ notandū eſt qūo ſtercus nāliter coloratur. Scḋo ad dubiū rńdebit̃. ℂ Et ꝓ p̄ ſciendū eſt: vt. 15. tertij p̄ cap. ꝙ cbiſtis eſt veſicula q̄dā figure oblonge cū q̄da꜡ rotunditate ex tunica vnica neruoſa: ⁊ collo vno cōtexta in cōcauo epatis in media penula eius ad latus ſtōi collocata in receptaculū coľe: ⁊ euigilationē expulſiue inteſtinoꝝ finaliter ordinata: collū aūt hoc in medio epatis ortū h꜡ ⁊ colerā rubeā in ſe recipit tpe digōnis ⁊ depurationis ſanguinis ab ea ⁊ ad certā diſtātiā ſic vnū extendit̃: deide bifurcat̃ ⁊ vnꝰ ramus penetrat in mediū epatis: p̄ quē cbiſtis colerā recipit. alter bifurcat̃ deinde: ⁊ ramus minor deſcēdēs ad duodenū vadit ad fundum ſtōi portās colerā inter duas tunicas eius ad cōfortādu꜡ digōnē: magnus v̊o pur ad duodenū terminatur: ⁊ p̄ ipm̄ portat̃ coľa ad inteſtina inferiora ad euigilandum expulſiuā ipſoꝝ in expellēdo feces. Uñ ad monoculum minor q̄ꝫtitas coľe puenit: ſed ad colon maior vt ſic magis ſtimulet̃ virtus expulſiua eius ad feces expellendas in ſuis cellulis ꝯtētas. Quare maiorē tincturā recipiunt in ipſo colon: putandū nāqꝫ ēt eſt p̄ venas meſeraicas ab epe ad colon colerā ptrāſire feces ipſas tingentē: ⁊ magis q̄ꝫ p̄ venas meſeraicas ad monoculū terminatas: q̄m̄ vt tales ſupra nō ſunt notabilis q̄ꝫtitatis: vt ille que colon. Colō nāqꝫ ſupra ſtōm collocat̃: ⁊ a zirbo cooperitur vt ſua humiditate p̄paret feces iduratas: expulſiōi: in tali itaqꝫ ſitu ſic plus de coľa venit ad ſtimulādū virtutē expulſiuā. ⁊ hoc reſpcū eius q̄ ad monoculū venit. Et ꝓp iſtā cām contingit diſenteria꜡ in inteſtinis iferioribus vt freq̄ntius cāri: ⁊ tu practice nota. Et ex his infert̃ ꝙ mutatio coloris in fece nō arguit ſuper diſpōnem ſtōi cu꜡ ab eo colorē nō recipiat. ℂ Et ad dubiū rńdēdo ſuppoſito ꝙ coľa q̄ cū aquoſitate ad renes trāſmittitur maioris ſit q̄ꝫtitatis q̄ꝫ ea q̄ ad inteſtina: nihilominus plus tingitur ſtercꝰ q̄ꝫ vrina ꝓp tres cauſas. ℂ Prima ꝙ coľa in iteſtinis rē ſiccā inuenit ⁊ durā: nō citrinitas colere plus tingit rē ſiccam coloratā q̄ꝫ humidā nō coloratā: vt eſt vrine aquoſitas. iō ⁊c̄. ℂ Secūda q̄m̄ coľa citrina ad iteſtina trāſmiſſa eſt pura ⁊ nō admixta: iō plus tīgit admixta: vt eſt illa q̄ cu꜡ ſanguine ad renes tranſmittit̃. ℂ Tertia: qꝛ cū aliq̄ res miſcet̃ cū re tingente vſqꝫ ad minima alijs partibus minus tingit̃: ⁊ tincturā demr̃at: q̄ꝫ q̄ ſolū in ſupficie tingit̃: q̄m̄ color nō ſic diſpgit̃: ſed magis vnit̃: ⁊ p̄cipue h꜡ ꝟ veritatē q̄ñ res cui admiſcet̃ d̊ ſe nō eſt colorata reſpectu eius q̄ colorata eſt: vt ſupra: ⁊ ſic p꜡ qd ad dubiū rńdēdum ſit. ℂ Dr̃ forme ⁊c̄. qꝛ d꜡ eſſe bone forme ad rotūditate꜡ tēdeno: nō inflata: vt q̄ vacina ⁊c̄. neqꝫ fluida: ſed in ſuis cōuenientibus terminis ſtās vt ſputu꜡ laudabile: ⁊ certe qꝛ hec pticula nō eſt famoſa vt ſub mō ſb̄e cōprehēdi h꜡. Propter qḋ eam hipo. nō noiauit 2° ꝓnoſticoꝝ. ℂ Dr̃ odoris ⁊c̄. q̄m̄ d꜡ eſſe ꝯuenientis fetoris. Na꜡ multus: vt infra multā denūciat corruptionē: ⁊ priuatio fetoris ſigñat digōnis ꝑuationē ⁊ friditatē ⁊c̄. vt in ſeq̄nti capl̄o. Dixit tñ Alexāder afrodiſeus in ꝓblematibus: q̄ cōciliator nr̃ tranſtulit de greco in latinū: ꝙ quorundā aīalium ſtercora nō fetent: eo ꝙ ſicciora ſunt ꝓ ꝯ fruentia cibo: ac multū extenuata in tantum ꝙ ſtercus dorcaꝝ: genus eſt equaꝝ ⁊ equoꝝ: aīalium aromaticat: hec conciliator quarta ꝓblematum problemate. 110

ℂ Dr̃ in hora ſolita ⁊c̄. Nam ex h̄ denotat̃ eius tēperies: ⁊ virtutis debita potētia. Nam ſi añ aut poſt horā illā aut cū difficultate ſiue cū punctiōe feces emittunt̃ ſignū eſſet vicioſum: vt in ſeq̄nti capl̄o. Et attēdit̃ magis eius conſuetudo circa numeꝝ aſſclationū: ⁊ tēpus exitus eius: q̄ꝫ circa ſubſtātiā ⁊ q̄ꝫtitatē. Et ſi q̄ritur que eſt hora cōuenientior exitus eius. Dicendu꜡ ꝙ hora luci ꝓxima in qua facta eſt digō preaſſumpti cibi: ⁊ ſic eius ſupfluitas expellit̃: vt cedat ſupfluitati ex ſuperuenieti cibo generāde. ℂ Dicit̃ cuiꝰ ⁊c̄. Et iam aperta eſt pticula hec. Et ſicut iſte particule egōne꜡ demonſtrāt naturalem: ita cū ſit ab his receſſus: egeſtio nō naturalis: di plus autem ⁊ minus ſm̄ maiore꜡ aut minorem ab eis receſſum. Et iſta ſufficiant pro ſignis demonſtratiuis naturalitatis eius. B

Capitulū. ij. De egōne nō nāli ſiue preter nām dicta cū ſuis ſignis demr̃atiuis ⁊ ꝓnoſticis ⁊ quorūdā dubioꝝ ānexione ꝯtinens. Rubricas. xj.

ℂ De egeſtione nō nāli quid ſit. Rubrica. j.

Iam ex habitis patet ꝙ omnis egō recedens ab his aut altero eoꝝ que i deſcriptione egōnis nālis poſita ſunt eſt nō nālis dicenda. Nam ſicut accidit in ſanitate reſpectu egritudinis: vt ꝙ ſanitas dicit omnium integritatē: ⁊ cum ſit receſſus ſenſibilis ab aliquo eius ſtati꜡ ſequitur diſpō nō nālis egritudo dicta: ſic de egōne nāli reſpectu non naturalis eſt dicendum. Recipit ⁊ egeſtio nālitatem ab his que q̄nqꝫ cū ea ꝯiungunt̃: vt ſunt iſlatio ſpuma ſonitus: ⁊ hꝫ: de q̄bus oībus ⁊ cauſis eoꝝ ſtatim. ℂ Dicamus itaqꝫ ꝙ egō nō nālis ſiue p̄ter naturam eſt humiditas ſuperflua p̄ ſiteri egrediēs in ſtō in epate ſplene vel inteſtinis genita: indebite ſb̄e: indebite q̄ꝫtitatis q̄litatis qꝛ forme odoris ⁊ coloris: ⁊ non in debita hora: ſed cū difficultate ⁊ punctione: ⁊ nō ꝯſuetoꝝ admixtiōe exiēs. Ex quibus oībus patebūt eius ſigna demōſtratiua: ⁊ per que ſupnālem etiā ſignificare poterimus: cū vnū oppoſitoꝝ ex alterius declaratione magis eluceſcat. Ut ergo que ſic tradita ſunt manifeſtent̃ magis eo ꝓſequar ordine quo in de nālis declaratione actu꜡ eſt. ℂ Dr̃ nāqꝫ humiditas ſuperflus ⁊c̄. Nam in omni fluxu ſiue cerebrali ſiue ſtomacali: ⁊ hꝫ humiditas ſupflua p̄ ſiteri emittit̃. Cūqꝫ in locis generatur: q̄ ⁊ ſi cum ſtercore aſſociatur ipſum non nāle reddit: quemadmodū cetera: vt ventoſitas ſpuma: ⁊ hꝫ. de q̄bus ſuo loco. Et cognoſcit̃ exiens tale ſtomaticū ſiue cerebrale: ⁊ hꝫ per ſigna propria diſtinctiua. de quibus ad plenum in practica noſtra magna ſuis capitulis a nobis ſcriptum eſt. hec autē hoc loco nō ſunt adducenda: qꝛ ſic foret cap̄lm in capl̄o ponere. Propter qḋ eis ſic intactis relictis ad id quod de ſubſtantia tangebatur redeundum eſt. Scito tamen ꝙ harum humiditatum fluxum ſigna ſignificātia nō omnino ſilentio preteribunt. Eſt autem ſtercus indebite ſubſtantie: quoniā ipſum eſt nimis humidum: ⁊ cauſa: vt Auicenna quoniam tanta humiditas ſignificat opilatione꜡ ⁊ malitiam digeſtionis. Nam epate opilato: ⁊ meſeraicis humiditas que debebat per meſeraicas trahi ad epar in inteſtinis remanet ſtercus nimium reumectans. Conſimiliter cum ſit in ſtomaco mala digō: chilus nō debite ingroſſatur: ⁊ ſic non ſit debita humiditatu꜡ reſolutio ad inteſtina feces amplius remtitantur. Significāt ⁊ q̄nādoqꝫ debilitatē meſeraicarum nō trahentium ⁊ ſugentium debitā humiditatem vtilem cum ſuperfluitate tali coniunctam. Significant ⁊ q̄nādoqꝫ reumatiſma a capite ad inteſtina deſcendens reumectans feces. Et propterea trauli a diaria capiuntur longa. Sic multis humiditatibus ad inteſtina reumatiçantibus: aut ſignificat regimen fuiſſe humidū: q̄le eſt ex aſſumptione ceraſoꝝ ⁊ hoꝝ rum taliū humidoru꜡. Qꝛ ſi cum tali humiditate viſcoſitas cōiungit̃: pluries ſignificat liquefactionē partiū vnctuoſa-

rum corpis q̄ eſt cū fetore.nā liquefactio hec a calore pu⸗
tredinali:⁊ preter nām fit:⁊ hoc vꝫ in ethicis qn̄ appropin
quant morti:qbus fluxus talis ſupuenit.Significat ⁊ p̄ſen⸗
tiam multoꝝ humoꝝ viſcoſoꝝ:⁊ hec non eſt cū q̄litate ſub
ſtantie pp viſcoſitatem humoꝝ. Interdum cū ſunt cibaria
multa comeſta:⁊ h̄ nō digeſta:⁊ viſcoſa:ſicut cuꝫ fit portula
ce nimia comeſtio:anguillaꝝ fungoꝝ ⁊ hꝫ. Et ſicut dictum
eſt a capite deſcendit reumatiſmus faciēs egōnē eſſe liqui⸗
dam:que liquiditas cū eſt fluxibilitatis vētris:ita ab epe ⁊
ſplene:vel a toto:qn̄qꝫ fluūt humiditates reddētes ſtercus
liqdum:⁊ ventrē lubricātes. Et cognoſcit̄ p ſigna ꝓpa.naꝫ
q̄ talis eſt vi humoꝝ ab humoribus tingit̄:q̄ a ſtō p colorē
alimēti ſiue chili:⁊ ſilr̄ ſi ab epate appet egō chiloſa:maxi
me qn̄ eſt ex opilōne meſeraicaꝝ ⁊c̄. Et qdā putāt optimū
ſibi eſſe cū plies in die ſecedunt aſſerētes ſe vētrē hre obedi
entē. Unde p hoc nota ꝙ hec fluxibilitas:qn̄qꝫ eſt bonuꝫ ſi
gnum qn̄qꝫ malū.bonū qdē ſi bona fit criſi:malū v̄o qn̄ nō
fit penetratio cibi de ſtō ad epar: ⁊ de inteſtinis ad epar:vt
ſup̄ dicebat̄.nā in ea q̄ fit bona criſi nō eſt ſonitus:neqꝫ fre⸗
quētia aſſelādi. In reliq̄ v̄o eſt frequētia aſſelādi ⁊ ſonitus.
Ad egōnem aūt frequētē:⁊ liqdā hec ſequunt̄ nocumenta
D laſſitudo vigilia:⁊ tandē defectus v̄tutis pp multum ſurge
re. Et ideo nota practice in fluxibus ſollicita ⁊ cura vt eger
de lecto nō moueat̄. Eſt.n.motus ad aſſellam vna de cauſis
mortis.ſcđa q̄rti ꝓprio cap̄. Accidit ⁊ v̄tutis defectus reſo
lutione caloris eūonem ſupfluentē ꝯūte. Egeſtio liqda que
p̄ceſſit poſtq̄ ſupuenit ſudor:aut fluxus vrine:ſi deīde dura
fit ſanitatē iferioris vētris denotat. Item liqda in pn° mor⸗
bi apparēs:cuius eſt eūo:vt minoratiua p̄cipue mā ente fu
rioſa:laudabilis eſt:ſignificat potentiā virtutis ſupra mām
morbi. ¶ Reddit̄ ⁊ idebite ſb̄e ex pte ſiccitatis. Nam egō
ſicca ſignificat laborē.ſ.corporeū:⁊ multam reſolutionē hu
miditatis a calido factā:aut vrine multam ꝓuocationē diui
dentis humiditatē ex ſeceſſu.iuxta aphoriſmū q̄rta aphoriſ
moruꝫ:vrina multa ſeceſſus paucus:aut ſignificat calorem
igneum intenſum valde ſtercus exiccantē:aut ſicca nutrien
tia:vt ſunt aſſata:aut multaꝫ moram ſtercoris in inteſtinis.
Propter qd̄ a calore exiccat̄ ſtercus.vt.16.tertij de eo que
oīa verificant̄ maxie ipſo ſtercore ente ſimplici. Qꝫ ſi cōtin⸗
gat ipm componi:q: humiditas cum ſicco componat̄:vt in
emittente feces duras ⁊ ſcibalcſas:hec non eſt intelligen⸗
da vera cōmixtio q̄ p digōnē fit lꝫ q̄ per iuxta pōnem ptiuꝫ
oritur:tunc cū fex dura cū humiditate ſic emittitur:arguen
dum ipſam in inteſtinis lōgo tp̄e retētam fuiſſe:⁊ in humidi
tatibus viſcoſis ipſam exire prohibentibus:vt pluries acci
dit in tenaſmone. Et hec retentio ſecum fit aliqn̄ ꝓpter pri
uationem colere ſtimulantis:ſiue pungentis:q: debētis pū
gere:⁊ fecis exitū feſtinare. ⁊ vbi comprehēdit̄ ꝙ cū nō eſt
in retentione multa ſecum:neqꝫ in inteſtinis multe ſunt hu
miditates:tūc cū eſſe poterit effuſio ſanioſe mãe vel ſupflui
tatis ab epate fluentis:aut a pte ꝓpinqua epatis:aut meſe⸗
raicis que mā ſanioſa nō ceſſat fluere:donec cōmiſceat̄ ege
ſtioni:⁊ illam reuniectet:vel aliquā eius ptē. Et ex his colli
ge ꝙ q̄̄to egō erit magis in ptibus ſuis equata:⁊ melior p
mixtio partiū humidaꝝ cū ſiccis:tanto melior erit meliorē
ſignificās potentiam virtutis in equādo: ⁊ minorē inobe⸗
dientiā ſeu reſiſtentiā:vt ſup̄ in precedēti cap̄. ¶ Dr̄ indebi
te q̄̄titatis:qm̄ magna q̄̄titas eius:⁊ pauca illaudabilis eſt.
⁊ hoc reſpectu aſſumptoꝝ. Naꝫ defectus:⁊ abundantia ad
eaſdem ꝑducit dīias. 3° tegni Gal̄. Tu itaqꝫ medice ꝯſidera
eius q̄̄titatē ſi eſt maior minor vel eq̄lis. Si maior hoc eſt:
ꝓpter preſentiā multoꝝ humoꝝ:q cuꝫ ea cōmiſcent̄ ex nu
trimento viſcoſo genitis:vt ſunt anguille:portulaca, fungi
⁊c̄.aut qui in ſtercus conuertunt̄. Item multiplicat̄ fex in
eo q multum comedit abſolute:⁊ in eo q paruo vtit̄ exerci
tio alijs paribus. Item qn̄ eſt debilitas attractiue epatis:⁊
meſeraicaꝝ:vbi parum de nutrimento attrahit̄:⁊ maxima
pars eius in ſeceſſuꝫ trāſit:⁊ cognoſcit̄:qm̄ in caſu hoc cor
pus debilitat̄. Item multiplicatio col'e ad inteſtina ſepe ſti⸗
mulātis ad aſſellā:⁊ cognoſcit̄ p colorem eius: aut motus
humoꝝ ſupfluus a quocunqꝫ veniat ad inferiora. Item hoc
idem p̄parat debilitas virtutis digeſtiue cum fortitudine ex
pulſiue:inqt Aui.16.tertij de multitudine ſtercoris ⁊ pau
citate cibi:nāqꝫ plurimi humidi ſup quos bibit̄.egō pluri⸗
ma eſt:⁊ eius ꝯ̄ij egō pauca eſt:⁊ quādo col'a magnifice ad
epar expellit̄ minorat̄ egō:⁊ qn̄ nō expellitur multiplicat̄.
Et p oppoſitas cās accidit paucitas earuꝫ:q: pn̄tia pauco⸗
rum humoꝝ:aut q: parū comedit:⁊ ſpecialr̄ comedit ciba
ria pauce ſupfluitatis:vt in precedenti cap̄.de quātitate.qd̄
ēt accidit ex artificio nutrimenti:qm̄ ex aſſatis minor quan
titas ſecum fit:q̄ꝫ ex elixis.ꝯſidera. Aut plurimo vtit̄ exer⸗
citio ſiue labore reſoluente. Aut qn̄ fortis adeſt epatis ⁊ me
ſeraicaꝝ attractio:⁊ corpus ſic ipinguatur:aut paucitatem
colere nā ad iteſtina iferiora trāſmiſit:aut qes humoꝝ ſup
flua aut fortitudo digeſtiue cuꝫ fortitudine retentiue:q: ſic
magna ps ſupfluitatum reſoluet̄ ⁊c̄.vt pꝫ cōſideranti. Et ex
his patēt cauſe fluxus ſtercoroſi.de quo.16.tertij que ſunt
q̄̄titas:⁊ qualitas aſſumptoꝝ ⁊ paucitas nutrimenti qd̄ ad
membra mittitur ꝓpter opilationem:aut debilitatem vir⸗
tutis attractiue epatis:⁊ meſeraicarum:vt dictum eſt: aut
multitudo eius qd̄ ex colera mittit̄ ad inteſtina ex epate vl̄
ſplene ⁊c̄.⁊ de hoc in dubijs. ¶ Dr̄ indebite qualitatis pri⸗
mo q: forme:vt q: nō ſit in ſuis terminis firmata ſed fluat:
aut ventoſitatis plena.de quo infra:vt eſt ſtercus vaccinuꝫ:
⁊ de forma hac q̄ figura magis dici dꝫ leuiter ptranſeo cum
non ſit ꝯditio famoſa:ꝓpter qd̄ Hipo.2° ꝓnoſticoꝝ.ipſam
ſiluit intendens illam ſub ſb̄a collocari debere.vt ſupra.
¶ Dr̄ odoris qm̄ nō dꝫ eſſe in toto odore priuata. Naꝫ pri⸗
uatio odoris frigiditateꝫ magnaꝫ denūciat:vel ſtātis domi
nium:aut melie aut nimiam calidi reſolōnem ſiue a calido
factā. Nimius aū fetor humoꝝ putrefactionem:vt p̄ pro⸗
noſticoꝝ.cap.vltimo.aut digōnis corruptionē. Et egeſtio
fetida leuis eſt ſignū putridaꝝ:vt cū incipit fetere plus ſoli
to:vt de vrina actum eſt. Cōtingit ⁊ egōnes fetidas fieri aſ⸗
ſumptoꝝ vicio:vt in comeſtione alij ⁊ porrorū ⁊ eruce ⁊c̄.
Et qn̄ ſtercus mediat inter hr̄e:⁊ non hr̄e fetorem ꝑfectā
denotat digōnem ⁊ nālitatem. ¶ Dr̄ coloris qui multiplr̄ ſi
gnificat ſicut ⁊ ipſi multi exiſtunt.⁊ pn̄t eſſe ſimplices ⁊ cō⸗
poſiti ſiue cōmixti:qm̄ alius ſubalbidus:alius terreus citri
nus igneus croceus eruginoſus viridis.indicus:liuidus:⁊
niger.⁊ in his vt breuiloquus fiaꝫ non ꝓſequor:qm̄ de eis
cum ſuis declarationibus tractabitur ſtati cuꝫ q̄dā ponent̄
ſigna demſtratiua:ac ēt ꝓnoſtica a colore ipſo ſumpta. Aget̄
de cōpoſitis:qm̄ aliter nālitati magis attinet. Et ne tot⁹ ſilē
tioſus hic ſim:tm̄ de colore dicā.ꝙ citrinus nimis fellis ſi⸗
gnificat multitudinē.vt Aui.⁊ diminutus valde cruditatē.
⁊ maturationis priuationem denūciat:⁊ hoꝝ cāe ex dictis
apte ſunt. Et oīs color preter p̄dictuꝫ in egōne nāli eſt innā
lis:⁊ ipm innāleꝫ reddit. ¶ Dr̄ ⁊ nō indebita hora ⁊c. Nā
in exitu ſecum ꝯſiderāda eſt hora ⁊ cōſuetudo exitus eius.
Qꝫ ſi ꝯtingat ante illud tp̄s tūc egredi ſignificat̄ multitudo
col'e tunc ſtimulantis v̄tutē expulſiuā:cuius ſignū eſt citrini
tas intēſionis egōnis:aut ſignificat̄ debilitas cōtentiue ſiue
retētiue:q̄ res ex liqditate egōnis cōprehendit̄. Qꝫ ſi tardi⸗
or fuerit exitus ſolito ſignāt debilitatem virtutis digeſtiue
tardando digōneꝫ in digerēdo:⁊ in ſepando fecē ſiue ſuper
fluitatē ⁊c̄. Significat̄ ⁊ frigiditas inteſtinoꝝ q̄ tardat earū
ſecum exiccationē ⁊ formā. Item ⁊ p̄uationē col'e pūgētis ⁊
ſtimulātis v̄tutē expulſiuā eaꝝ:aut debilitateꝫ expulſiue a
friditate nociter:⁊ q̄ his fecibus ānectunt̄ cās demōſtrāt:de
qbus ſtati. Tardat̄ aūt ⁊ velocitat̄ egō ob diuerſitatē cibo
rū in ſe:⁊ in ſuo ordine. Naꝫ in aſſumptiōe ciboꝝ facillime
digōnis preter ſolitum citior eſt egeſtionis exitus. Iteꝫ ſi le
uis fuerit:⁊ ſolutione participans:vt ſunt pruna ⁊ hꝫ.⁊ in
his

bis q ſunt difficilioris ꝑter ſolitum ⁊ tardioris tardior red dif. Jtē ſi ſtipticus pōt: eus groſſus aut viſcoſus. Conſilr ex pte ordis: vt cū groſſum ꝑponit: aut ſubtile. Et tu cōſidera. Accidit ⁊ qñqꝫ hec varietas ex pte citi ⁊ tardi: cū attractiua eſt debilis ⁊ expulſiua fortis. Aut qñ cibaria ſunt multum acuta: ex qbus decidit ſupfluitas acuta multū ſtimulans: vt eſſet comeſtio alioꝝ: porroꝝ. ⁊ hꝰ. vñ citaref exitus: ⁊ ecōtra tardaref. Jtē ⁊ prītia vlceꝝ in iteſtinis cā ſunt huiꝰ: aut nimius ꝯfluxus hūoꝝ cum cibis: ⁊ hꝰ. Et q̄ medio modo ſe hñt hos motus moderatos faciunt. conſidera.

¶ Dr cū difficultate ⁊c̃. Nā exitꝰ eius facilis virtutis expulſiue potentiā ſignificat. Difficilis vō ꝯⁱrium. Stercus nāqꝫ olim eſt fetori ſibi ꝓportionatū: in cuius exitu cū nāle ē voluptuaſ ſic̄ os ſtōi ex cibo delectabili. Propter qḋ in exitu egōnum nō dꝫ pūctionē ſentire: ſꝫ voluptatē. Qꝛ ſi ſecus fiat nō ſunt nāles: pūctio nāqꝫ ſupfluitatē humoris cali pungentis denunciat ſiue ſit colˀa nālis: ſiue aduſta: ⁊ color manifeſtat. ¶ Poſtremo declarāda eſt pticula illa nō conſuetarū admixtiōe. nā cum ſtercore nāli admiſceri non debēt ſonitꝰ vētoſitas ſpuma vnctuoſitas fecū lenitas ſanguis virus vel ſanies: vel aliqḋ hꝰ. Nam hec ſignificant ſtōm: aut inteſtina egreſſa eſſe a diſpōne ſua nāli: ⁊ ꝯñter ipſa nō fore bñ diſpoſita. ¶ Sonitus aūt ventoſitatē humido ꝯmiſceri denotat. Qꝛ ſi ſonoroſus eſt humiditatē fore ſubtilē: ſi obtuſus ipſaꝫ groſſam: cui cōmiſceſ: aut friditatē iteſtinoꝝ demōſtrat: qr̄e iteſtina frigida hñtes ſunt i poſteriorib̄ꝰ multum ſonori debilitate digeſtiue iteſtinoꝝ ꝯtingente ſupfluitates reſoluere nō potētia: ſed in ventū ꝯuertentis: ſignat ⁊ inſtrōꝝ anguſtiam q̄ nō parū ex cibis ēt cātur vētoſis. Qñqꝫ calitas: aut motus ad quem ſeqꝛ caliditas eſt cā ventoſitatis gñatiua in inteſtinis: ſed talis eſt magis reſonās: ⁊ minor nūnuſqꝫ mala. Sonitus aūt hic cū eſt paruus ⁊ iterpolate factus a qbuſdam gurgulatio noiatur. Cū aūt eſt amplior ſiue maior rugitus dr̄. Et multitudo humiditatis cū ferſ cū ſonitu humiditates ſignificat iflatiuas. Nam ſic ad iteſtina ꝓpulſa ventoſitatem cauſant: q̄ ſi fuiſſent ſubtiliores inſenſibilr̄ reſolute forēt. Reddit egōnes non nāles cōmixta ventoſitas vt eſt ſtercus vaccinū dcm̄: ⁊ qḋ in colica vētoſa emittiſ: quedam ventoſitas eſt aliqñ cū ſono: ⁊ que cū voce exiſtit multitudinem ventoſitatis groſſe vaporoſe ſignificat: aut inſtrōꝝ anguſtiam: q̄ vō eſt abſqꝫ voce paucitatē ventoſitatis: aut inſtrumētoꝝ amplitudinē enūciat: ⁊ eſt hec ſcḋa minus mala. Et qbus pꝫ dr̄ia iter vētoſitatem ⁊ ſonitū. Non. n. ois vētoſitas ſonora eſt. Eſtqꝫ minus verēda: in ꝯſuetis abſqꝫ verecundia illā emittūt: tunc illud accidit: aut ꝑp anguſtiis doloris: aut alienationē. Eſt itaqꝫ ꝯſuetudo attendenda q̄ vt altera fit nā: vt Auerroys ꝓlogo phiſicoꝝ. Et retētio ventoſitatum exi. e ꝯſuetaꝝ colicā futurā ꝓnūciat. pp qḋ Sirūneus nr̄: ⁊ apud nobiles colicā ſic timens inuerecūde tales emittebat. hiſqꝫ ludibrio erat. ¶ Spumoſa quoqꝫ demſtat calorem fortē eliquātē: vt in calidis: aut vētoſitatis cōmixtionē cuius ſepatio eſt difficilis. Vētoſitas nāqꝫ ſic in humiditate viſcoſa clauſa ptes eius ꝯmouet: ⁊ ibi ampullas ſupficiales eleuat. Qꝛ ſi ꝯtingit caliditas illas ebulire faciēs ſpumā albā cauſabiſ: vt eſt videre in decoctione mellis piſcis: ⁊ taliū viſcoſoꝝ: in qbus ſunt partes apte faciliter a calˀo vētoſari. Et Gal. ingt 3° ꝓnoſticoꝝ. cōmēto. 19. in fine. Et fortaſſe ſignificat calitatē ſupfluam: qḋ eſt ꝙ nos inuenimus euenire ſpumā exterius ſm̄ hūc modum. Jn mari qdem ppea ꝙ vēti pcutiunt aquā: ſꝫ in ꝓfunditate pelagi pp ſupfluitatē caliditatis. ⁊ tu ꝯſidera. Egeſtiones ſpumoſe ſignificāt defluxum ſtādis a capite: ⁊ eſt aphoriſmus. 29. ſeptime. Et hoc in dubijs. ¶ Neqꝫ ſtercus ſanū vnctuoſum eſſe dꝫ. Nam vnctuoſitas liquefactionē adipis: aut pinguedis enunciat q̄ a calˀo fit: ⁊ liquefactionē humiditatum ꝓncipalium cū fuerit leuis viſcoſa: leuis vt ſupnatet aq̄ cum ſtercus in aq̄ deponiſ: aut ſi ſupra ipm aq̄ parū ſpercalˀa ꝓijciaſ: cui pinguedini ſi ꝯiūc-

gitur fortis nigredo aut viriditas ſignū eſt mortis. nam arguitur in mēbris vltimā putrefactionem: aut caloris extinctionem: aut fortem vt vltimā aduſtionē. cōſidera. Et dḋ hoc in dubijs. ¶ Lenitas ſecundū dē q̄ eſt ſmo egōnem nō nālem enūciat p lenitatem ſupficiei eq̄litatem itelligendo. Naꝫ qñ eſt eq̄litas in egōnibus ⁊ lenitas bona: tunc cū eis adſūt bona ſigna: alia ex parte coloris q̄ꝫtitatis: ⁊ hꝰ ſumpta: de quibus ſupra: qñ ſignificatur fortitudo digōnis: ſiue bona: ⁊ conſilis digōis in oibus ſuis ptibus facta: ſed qñ ꝯtinget eq̄litas ⁊ lenitas pp aduſtionē ⁊ liquefactionē ſiles in ptibꝰ egōnum: cum qbus apparēt ſigna mala: ex malis accītibꝰ ſumpta: tūc eſt ſignū malum: qꝛ ſignificāt nām malā vnitam: ⁊ vniformiter malignatā: ⁊ q̄ꝫto vniformitas i eis maior erit: tanto deterior: cum hic cōprehendaſ virtus corpis in potentia. Et ideo dicebat Auic. ꝓprio caplˀo. Et ſcito nō ois egōnis equalitas eſt laudabilis: neqꝫ ois eius lenitas: ⁊ de his in ꝓnoſticis ⁊ demōſtratiuis magis. ¶ Egō autē ſanguinea non eſt laudāda: ⁊ illam nō nālem reddit. nam cum talis apparet: aut eſt a toto corpe: aut a pte: vt epe ſplene meſeraicis inteſtinis: ⁊ hꝰ vel mēbri mutilatiōe: ⁊ hec diuerſificanſ dolore: aut actionū leſione: qꝛ aut eſt chiloſa vel lauatiua colerica virulenta feculenta ſubtilis vel groſſa: nigra melica vel ſanguis purus: aut caro epatis nigra groſſa: de qua tertij. 14. Et de his in de ꝓnoſticis ſtatim: veꝝ ſi cū ea eſt ſanguis clarus: aut niger nō admixtus ei: ſed ſecū ꝯiūctus ab emorroidibus exire putabis. ¶ Sanies ſi qdem denotat rupturam apatis aut inteſtinoꝝ vlcera ſiue māe virulente purgationem oī ex corpe: 2ª ꝓmi. Sanus relinquēs exercitū multotiens egerit virus: ⁊ ſanieꝫ: que ſibi laudabilis eſt purgatio cum ex hoc vel inde anxietas remoueaſ que ei ꝓpter ꝓuationem exercitij acciderat. ¶ Et ex his facile pꝫ ſup que membra egō principalr̄ ſignificare hꝫ: ⁊ dictum eſt ꝓncipaliter: qñ ex ꝯñti ⁊ ſecundario ſup aliqua ſignificationeꝫ hꝫ. Egō nāqꝫ cum nāliter fuerit ſignificat vt hꝫ po. que ſunt ſub diafragmate ſalubria circa ꝓncipaliter ſtōm ⁊ iteſtina. Naꝫ vt ſupra egō nām in ſtō recipit: ⁊ in monoculo formaꝫ. Secundario aūt ſignat epar ſplen: ⁊ hꝰ ſana eſſe. nā cum conditiones nālitatis eiꝰ hꝫ: tūc nihil extranei aut mali: vt eſt humor virus ad ſtōm vel iteſtina ab alio mēbro mittiſ qḋ ipſius bonitatē nutet: ⁊ p ꝯⁱrium cum innālis fuerit alterum ſignificat: aut malā ventris inferioris diſpōnem: aut quod ad ſtōm ⁊ inteſtina mā mittiſ nō ab epe ſiue a ſplene: aut a toto aut ab illo mēbro leſo. Raſ. 16. ꝯtinentis: ſi egō his ꝯditionibꝰ fuerit aſſociata nō ſignat ſup bonitateꝫ digōnis cibi ad mēbra factum: vt ꝯuenit: ⁊ ꝙ in vētre nō eſt calitas intenſa facta de apate calˀo: aut alio. Et Gal. p̄ de criſi. Et ſcribiſ ſic a Raſi in ſexta particula. ꝙ ſignificat per ſe bonitatē egeſtionis: ⁊ fortitudinē eius: ⁊ p accidens ꝙ penetratio cibi ē ſm ꝙ opꝫ: ⁊ quecunqꝫ diuerſa eſt ab ea que poſita eſt innālis: ⁊ illaudabilis: ⁊ malitiam ſignificans plus ⁊ minus. ¶ Fortaſſis autem contra hoc arguetur ſic. Non minor eſt ſignificatio vrine naturalis ſuper bonam epatis renū ⁊ veſice diſpoſitionem: q̄ꝫ ſignatio ſtercoris ſiue egeſtiōis nālis ſuper bonitatem diſpōnum ſtomaci inteſtinorum. Sed contingit nocumento exiſtente in epate renibus ⁊ veſica vrinam eſſe naturalem. ergo ⁊c̃. Conſequentia bona: ⁊ maior videſ nota: qꝛ ita ſe habet vrina ad epar ⁊ renes: ſicut egō ad ſtomacum: ⁊ inteſtina. nam videtur eſſe ſimilis proportionalitas: ⁊ minor probatur auctoritate Auicēne ſecūda quarti: rḋ in dicijs vrine. Et quandoqꝫ eſt vrina in egritudinibus peſtilentialibus bona naturalis in ſubſtantia ſua ⁊ colore ⁊ ſedimine ⁊ ille cuius eſt tendit ad mortem: quia patet ꝙ pro tunc nocitū eſt epari ⁊ reliqua membra: cū febris ſit morbus cōmunis membra totius ledens. Unde quarti prima in principio. febris eſt calor ⁊c̃. ⁊ in totum corpus procedens. ¶ Et pro ſolutione huius pro nunc adduco tex. Auicen. prima q̄rti. de ſignis febris peſtilentialis. Jnquit. Et de

Digitized by Google

his febꝛibus peſtilẽtialibꝰ ſunt in qua non ꝑcipit eger neq̄ tangens ꝓpinquus multitudinẽ caloꝛis: ⁊ nõ alteratur pulſus: ⁊ vꝛina magna alteratione: vel tolerabiliter dici põt q̄ maioꝛ eſt egeſtiõis ſignificatio: vel dic q̄ etiã egeſtio in aliq̄ tali põt apparere ex ꝯſimili cã ex qua hoc in vꝛina reperit̄. ⁊ qḋ dictum hipo. ⁊ Gal. vera ſunt. vt in pluribus: ⁊ rariſſime inuenitur oppoſitum: ⁊ de his que rariſſime apparent non eſt ſciã Gal. ſcḋo de criſi. conſidera.

¶ De ſignis demonſtratiuis ⁊ pronoſticis a foꝛma ⁊ ſubſtantia ſumptis. Rubꝛica. ii.

B Et cum foꝛma ſub ſubſtantia compꝛehendatur de his coniunctis in ſuis ſignis ſermo noſter erit.

¶ Liquida egeſtio põt eẽ bonũ ⁊ malũ ſignũ. bonũ vt ſupꝛa ſi bona ſit criſi: malum quidem cum ea ſyntomatice ſit. qñ. ſ. ſit mala penetratio cibi de ſtõ ⁊ inteſtinis ad epar. Aut eo qḋ effunditur de epate ad ſtõm ⁊ cognoſcit̄ res iſta ex duabus differentijs. Pꝛima q̄ q̇ eſt cũ criſi bona non eſt rugitu neq̄ ſonitu aſſociata. Scḋa q̄ cum tali nõ eſt frequẽtia: ſ; paulatina egeſtionis emiſſio: vt q̄ rarus ſit motus ad aſſellã cum q̄titate magna. nã in laudabili criſi nã coꝛpus mũdificat: ⁊ ipm ex humoꝛibus euacuat in q̄litate: ⁊ q̄titate peccantibꝰ: ⁊ vſq̄quo opꝫ: ⁊ de h̄ loquit̄ hipo. ſcḋo ꝓnoſticoꝝ dum dixit. Liquida bona eſt ſi ſine ſonoꝛitate fuerit ⁊c̃. In ſyntomatica ꝯ̃ria apparent: q. ſ. eſt cũ rugitu ⁊ ſonitu: ⁊ eſt frequẽtia aſſellãdi: ⁊ ad hãc frequentiã ſequit̄ deinde laſſitas vigilia ⁊ v̄tutis deide debili-

C tas ⁊c̃. ¶ Sed q̄ret aliq̄s nunq̄d liq̄da egõ apparens añ criſim vi nãe ſit laudabilis: cũ dicat Gal. in ꝯmẽto illiꝰ aphoriſmi 4ᵉ ꝑticule. inchoantibus moꝛbis ſi fel nigrum ⁊c̃. Q2 nulla purgatio in ꝑncipio facta ſit ſm curſum nãe. Dicẽdũ q̄ in ꝑncipio egõ liq̄da apparens: ⁊ ante criſim vel tempus criſis põt eſſe minoꝛatiua: ⁊ põt eſſe ad vltimũ facta. minoꝛatiua q̄dẽ põt eſſe bona: maxie mã exiſtente furioſa. Item ⁊ adhuc illa exiſtẽte multa: de cuius multitudine eſt timendum. nã ſm artem hoc facimus. Pꝛio de multa: vt in aphoriſmo. Inchoantibus moꝛbis ſi q̄d mouendũ eſt ⁊c̃. Conſimiliter ſi furioſa: vt in illo. digeſta medicari ⁊c̃. Nam in ea non expectat̄ tunc digõ vltima non eſt laudanda.

¶ Egeſtionis induratio poſt q̄ ſcilicet fuit liq̄da a pꝛincipio egritudinis criſi appꝛopinquãte bonum: ⁊ eſt ſententia hipo. ſecũdo pꝛonoſticoꝝ. Sed dices. quomodo in criſi vel tẽpoꝛe ꝑmo poteſt eſſe bonum ſignum: cũ tunc fiat euacuatio notabilis humoꝝ q̄ cum fece cõmiſcent̄: ⁊ ipſam liquidam reddunt. Dicendũ q̄ ideo bonũ ſignum eſt: quoniã ſignificat ſanitatẽ ventris inferioꝛis: ⁊ q̄ natura confoꝛtatur in faciendo criſi remanẽtis materie ꝑ aliã euacuationem: vnde tota materia conſumit̄: aut per apoſtema: aut per vꝛinam: aut per vomitum ſiue ꝑ ſudoꝛem vel alio modo ⁊c̃.

¶ Egeſtio aquoſa liuida mala: ſignificat enĩ digeſtiõis extinctionem cum digõ ꝑ viã inſpiſſationis fiat. q̄rto methauroꝛum: ⁊ q̄rto regiminis acutoꝝ. cõmento q̄nto.

¶ Digõ leuis viſcoſa cũ pauca q̄titate: ⁊ albedine facta mala: ꝯſimiliter leuis viſcoſa cũ pauca q̄titate: ⁊ coloꝛe citrina apparens mala. Pꝛima enĩ adipis liquefactionẽ a caliditate non multum ignea factã denũciat. Secũda v̄o id idem a caliditate ignea ꝓueniens: aut ab adipe antiquo liquefactis: ⁊ colera fieri põt viridi: ⁊ eruginoſa. nam cum his eſt caliditas inflãmãs: ⁊ ſicut dictũ eſt in pꝛecedẽti caplõ de ſubſtantia nõ nãli viſcoſitas cõtinget aut ciboꝝ viſcoſitate: aut liquefactione a caliditate facta vtraq̄ põt eſſe cum multa q̄titate: licet ꝑma ſit ſm plurimũ cũ maioꝛi: ⁊ medicus ex relatione infirmi in notitiã venit: ita q̄ ex q̄titate nõ habet̄ differẽtia oppoꝛtũa: ſed accipit̄ ex parte odoꝛis: q̄m illa que eſt ꝑp liquefactionẽ eſt fetida valde: que aũt ꝑp cruditatẽ humoꝛum viſcoſoꝝ nõ fetet. ⁊ inter has citrina deterioꝛ eſt: q̄m ſignificat peioꝛis caliditatis exceſſum liquefactionem facien-

tis. ¶ Q2 ſi q̄rat̄ que eſt deterioꝛ an viſcoſa multa an pau- D
ca. foꝛtaſſe dicet̄ multã: q̄ maioꝛẽ liquefactionẽ ſignificat: ⁊ omne malũ quãto maioꝛis q̄titatis tãto peius: ꝯ̃rium videtur velle Auic. ſecunda pꝛimi de ipoſtaſi vꝛine: vẽtoſitas in vꝛina ita malum ſignum eſt: ſi eſt multa ſicut ſi eſt pauca. ¶ Pꝛo iſto dicendũ: multa viſcoſitas cũ multa egeſtione ſi procedit a toto coꝛpoꝛe quanto maioꝛ tanto deterioꝛ. Sed poſſibile eſt vnctuoſitatem: ⁊ viſcoſitatem a pinguedine inteſtinoꝛum pꝛocedere: ⁊ tunc l; ſit multa tamen nõ eſt peiꝰ ſignum q̄ꝫ pauca: que venit a toto coꝛpoꝛe ⁊c̃. Et pꝛacticus aduertat ad has egõnes pingues q̇ ſaniei quandoq̄ aſſimilantur ⁊ extimatur q̄ ſit ſanies: notet ⁊ in eis fetoꝛem cũ dicat Auic. Quod autem in humido viſcoſo ⁊ plerũq̄ ſignificat liquefactionem: ⁊ eſt cum fetoꝛe: ꝑp qḋ notet̄ q̄ omne pingue eſt viſcoſum: ⁊ nõ cõuertit̄: q̄ viſcoſitas poteſt eſſe ab humoꝛibus crudis: tamẽ quãdoq̄ accipiũtur ab auctoꝛibus: vt ſynonima: vt patet ſecundo ꝓnoſticoꝝ: tex. cõmẽ. 20. Nam in ꝑ̃ſentiaꝝ infirmum habeo qui has emittit egeſtiones abſq̄ ſenſibili leſione in aliquo ſuoꝛum mẽbꝛoꝛum: ⁊ in eaꝝ emiſſione multũ debilitatur coꝛpus totum. Et certe vidi quoſdam peritos in re hac multum heſitare: ⁊ tu cõſidera. ¶ Foꝛte heſitabitur de dicto hipo. qui ſecundo ꝓnoſticoꝛum dicit egeſtionem pinguem moꝛtem nunciare cum Auicen. ſcḋa quarti de iudicijs egeſtionum dicat pinguem malam eſſe: non tamẽ moꝛtalem. ¶ Pꝛo conciliatione dicẽdum q̄ ſola pinguedo non ſignificat moꝛtem: ſed quando cum nigredine aut viriditate coniungitur vel fetoꝛe: ⁊ hoc voluit hipo. Auicẽ. vero locutus eſt de ea ſola ⁊c̃. ⁊ de hoc ſupꝛa de vnctuoſitate.

¶ Stercus ſiue egeſtio temperate eſſentie ſiue ſubſtantie ad tenuitatẽ decliuis nõ eſt laudabilis niſi cũ nõ eſt cũ ea rugitus aut vẽtoſitas neq̄ in ſui exitu paulatim iterſecat̄. Nam ſi exit ꝯtinue vt dꝫ denotat̄ debita potẽtia ad expellendum. Q2 ſi emittit̄ interſecata: tunc poſſibile eſt: vt hanc interſecationem faciat virus aut ſanies ꝓhibentia egõnẽ iungi ſeci pꝛimo ſtimulantẽ: vt ſic diuiſa expellatur.

¶ Egeſtiones loture inteſtinoꝛum ſiles in acuta egritudine ſunt moꝛtis nuncie. Sed dicet aliquis. contra hec apparent in diſenteria: ⁊ tamẽ non eſt moꝛtalis niſi ꝑueniatur ad fruſta inteſtinoꝝ. Nota hic q̄ tex. eſt hipo. ſcḋo ꝓnoſticoꝛum cõmen. 22. ⁊ hanc ꝑtem non cõmentauit Gal. ⁊ foꝛtaſſe nõ eſt viſum ei q̄ verus ſit niſi illi addamus. Egeſtiones loture ⁊c̃. virides vel nigre: ⁊ tunc verificabitur vt de viridibꝰ: ⁊ nigris infra: ⁊ tu bene conſidera.

¶ Egeſtiões nigre eruginoſe virides: ⁊ liuide in moꝛbo cronico apparentes male. nam he materie in tali moꝛbo nõ apparent vi nãe moꝛbi: ſed ex cauſa alia: q̄ ꝓpter nimiam putrefactionem: ⁊ quaſi fixionem caloꝛis pꝛeter nãm. Itẽ apparent vnctuoſe ꝓpter inflãmationem ſubſtantialis humiditatis. itaq̄ exponatur illud verbum hipo. 7°. aphoꝛiſmoꝛum aphoꝛiſmo. 6°. Egeſtiones colerice id eſt nigre. aut liuide eruginoſe ⁊c. Et eſt expoſitio Galeni in cõmento: quia aliter aphoꝛiſmus non verificaretur.

¶ De ſignis demonſtratiuis ⁊ pꝛonoſticis a quantitate ſumptis. Rubꝛica. iij.

De hoc in dubijs: ⁊ cum his que ſupꝛa ſcripta ſunt de quantitate egeſtionum in pꝛe- E
ſentiarum nobis ſufficiant.

¶ De ſignis demonſtratiuis ⁊ pꝛonoſticis a coloꝛe ſumptis ⁊ citrino ⁊ viridi.

Rubꝛica. iiij.

Incipiamus pꝛimo a ſimplicibus rememoꝛantes coloꝛem citrinũ nãlem tanq̄ ſit a nobis vt ſagittatiuoꝛũ ſignũ dicẽntes. Q2 iter itẽſe citrinũ: ⁊ remiſſũ valde debet obtinere mediũ: pꝛopter qḋ tenendum q̄ oĩs ab iſto tali recedens eſt non naturalis vt ſupꝛa.

Quapp

Quapꝑter ingebat. Auic. Colo: ei⁹ nãlis igneus eſt q: pue vel medie igneitatis. Q: ſi augmẽtat fellis ſignificat multitudinem: ⁊ ex ꝯſequẽti ſignificare poteſt ꝑ tũc epatis ſuper fluam caliditatẽ: ſi exterio: non fuerit cã tingens vrinam vt alkana: ⁊ reubarbarũ. Si võ citrinitas ab hoc medio minuitur ſignificat cruditatem ⁊ maturationis priuationem.

¶ Egeſtio colorẽ igneum vehemẽter ſuperfluum habens ſignificat diſpõnis malitiã multotiens: ⁊ multotiens in bona finiũ egritudinũ: q: in declinatiõe ſignat maturationẽ, Auicen. Significat enĩ malitiã diſpõnis: q: .ſ. nõ apparẽte ſigno digeſtiõis nõ cõſtãte etiam ṽtute denotãdo calidum preter naturã valde intẽſum mortem ꝑnoſticat: quando võ in declinatiõe ſic apparẽt ſignificat maturationem: ⁊ potẽtiã virtutis in creticãdo: ⁊ abijciẽdo morbos: tu ergo diſtingue inter hec tanq̃ inter bonum ⁊ malum.

¶ Colo: citrinus croceus minorẽ q̃titatẽ colere ad iteſtina mãdari demõſtrat. Et lʒ vt iſra in fluxu epatico egeſtiones apparẽt albe: tñ q̃nq̃ apparet in eis colo: citrin⁹: ſed remiſſus: qñ .ſ. ꝓuenit opilatione meſeraicaꝝ ꝑpter caliditatẽ vehemẽtẽ adurẽtẽ partes ſubtiles: ex quaꝝ aduſtiõe citrinant ſic ſubtili in colerã ꝯuerſa: vel ad nãm colere relinquit h .ſ. colera alibi q̃ in ſtomaco generari poſſe. ꝯſidera. Jn fluxu aũt epatico colerico egeſtiones ſunt multum citrine qd̃ cognoſcitur quãdo in alijs membris nõ eſt nocumentũ.

¶ Et ſubſequẽdo de colo:ibus a colera ſumptis dicendũ ꝙ colo: eruginoſus colerã eruginoſam abũdare denotat ⁊ eſt malus per viã ſigni: quoniã eruginoſa colera fit per aduſtionem praſſine: vt ꝑma ꝑmi. de humo:ib⁹: ex qbus accipit caliditateʒ in co:pe magnã fo:te in epate ⁊ in ſtomaco i quo fit per aduſtionem vitelline praſſina: que vitellina ⁊ ſi in epate fit plurimũ in ſtomacho reperitur: ⁊ Auic. Allegato capitulo: ⁊ que in ſtõ magis generat duas habet partes: praſſinam. ſ. ⁊ viridem: ⁊ erugo eris ⁊ egõ: ⁊ ꝯſimiliter eruginoſa: aut viridis coleram denotat talem.

A ¶ Et hic aduerte ꝙ colo: viridis quãdoq̃ i egõnib⁹ apparẽs frigiditatẽ enũciat: vt in pueris algo:atis frequẽter apparet: ⁊ eſt viridis po:alis: ⁊ medicus ꝑ alia ſigna frigiditatis iudicium deponere põt. nã hec abſq̃ fe to:e eſt: ⁊ ꝙ colo: viridis friditatẽ ſignificet ⁊c̃. lege Auic. ſecũdo cañ. 3. capitulo.

¶ Jtẽ aduertat in quo medici nõ raro decipiunt credentes oẽm colorẽ ſic virideʒ colerã ſignificare praſſinam. Qm̃ vt inquit Auic. allegato cap. de humo:ib⁹. Cũ ãt adurit praſſina. ſ. aduſtio in ea efficit nigredinem ex qua cum citrinitate mixta generat viriditas: nã hoꝝ duoꝝ coloꝝ cõmixtio mediumq̃ viridẽ conſtituũt: ſicut faciunt picto:es ex indico ⁊ auripigmẽto cõmixtis. Ex quibus reſultat colo: viridis: ⁊ tunc exeunt egeſtiões abſq̃ punctura ⁊ mordicatione.

¶ Viridis autẽ egõ caloris innati ſignat extinctionem: ⁊ ſi ſit fuſca: q: liuida vtraq̃ cũ extinctionem ⁊c̃. ꝑpter calidũ ꝑter nãm reſoluens ⁊ co:rũpens virtutẽ: ⁊ iõ vrina liuida mala.

¶ Viridis fetida mortem enunciat. feto: nãq̃ ꝓuationẽ digeſtionis: ⁊ mãe co:ruptionẽ: ⁊ viriditas extinctionem demõſtrat. Sed queret aliquis nunqd colera viridis poſſit apparere in criſi aliqua febrili. quoniã ſi ſic tunc hoc precipue deberet apparere in febribus: ſed vt iſaac de febribus colera viridis vel humo: viridis non põt eſſe materia febris: ergo neq̃ in criſi apparere cum decidatur a mã morbi: ⁊ exemplum ex dictis apparet. conſidera.

¶ Egeſtio colerica a ꝑncipio egritudinis apparens ſignificat dominium colere: ⁊ nõ eſt bona: ⁊ in fine eius apud declinationẽ ſignificat ꝙ mũdificatur co:pus: ⁊ eſt ſignificatio bona. Et quãdo ſeparat egeſtio colerica multa: ⁊ non alleuiatur egritudo: tunc illa eſt ſignificatio mala.

¶ Egeſtio vnctuoſa in ꝑn° fluxus apparens nõ aſſumptione rei vnctuoſe ẽ mala: ⁊ nõ mo:talis: ſignificat tñ liquefactionem mẽbroꝝ radicalium. Q: ſi ei ꝯiungit ſicut virus citrinum cũ feto:e magno in febribus acutis eſt ſignũ mo:tis.

¶ Egeſtiones valde citrine apparẽtibus puſtulis in co:pe ſignificãt co:pus egrotare: ſiue eſſe egrotatiuũ: q: neutꝝ decidẽtie. Q: ſi ſiſ̃es ſanis fuerit certũ eſt co:pus nutrire. Et eſt apho:iſ. Et iõ aduertat medicus in co:pib⁹ iuuenũ: in qbus he puſtule vtplurimũ apparent ꝑpter guloſitatẽ eoꝝ ⁊c̃.

¶ Egeſtiões citrine in febrib⁹ aut in alijs mo:bis apparẽtes ſi iſirmi eis ingrediẽtib⁹ facti ſunt ſurdi ſignat ꝙ a ſurditate liberabunt: vt in margarita nr̃a. Et eſt apho:iſ. 28. quarte.

¶ De ſignis demrãtiuis ⁊ ꝑnoſticis colo:is albi. Rub:. v.

Colo: autem albus: aut ſubalbus: gipſeum: flegma aut frigiditatis dñium enunciat: aut opilationem po:i fellei propter quaʒ ꝓhibetur aduentus colere ad inteſtina: vel opilatio quecũq̃ ſit in via hac: vt apparet in icteritia: ⁊ aſſimilat egeſtio chilo albo: a cui⁹ digeſtione ſeparata eſt: quoniam ſuperfluitas aſſimilat ei a quo decidi tur i colo:e: ⁊ appet egeſtio talis in fluxu epatico ex opilatione meſeraicaꝝ ꝓueniẽte: de q̃ opilatione infra de rubeo colo:e: ⁊ tu ibi. ⁊ ideo in auibus cãtur ſonitus: q: de raptu viuẽtibus egões albe fiunt propter nõ traſmitti coleram rubeã ad inteſtina earum: ſed vertitur ad fundum ſtomachi ipſarum: vt virtus digeſtiua ſic caliditate colere viuificetur: cum ex crudis viuant cibis: ꝑpter qd̃ ſtudeãt aucupes ⁊ magiſtri earum in beneaſpicere egeſtiones illarum: quoniã cum preter nãm albe fiunt ſollicitent ad euacuationem qm̃ aliter incurrẽt gipſeationem illarum. B ¶ Albe egeſtiões quibus coniungitur virulẽtia habens odo:em ſanici apertionẽ magni apoſtematis ſignificat. Aui. maxime ſuꝑple apparentibus ſiue precedẽtibus ſignis denotãtib⁹ ap̃a.

¶ Albe egeſtiones que viſcoſe ſunt ⁊c̃. vt in de ſuba earum actum eſt liquefactionẽ humiditatum: aut a toto ab inteſtinis enunciãt: ⁊ tu ibi p:o his ⁊ alijs omnino: ⁊ apparent hẽ egões in fluxu liquefactiuo. 16. tertij de eo.

¶ De ſignis demrãtiuis ⁊ ꝑnoſticis colo:is nigri. Rc̃a. vj.

Demonſtrat autẽ in egeſtione nigredo ſicut in vrina. quia ſicut Auic. aut aduſtionẽ fo:tem. aut materie melancolice maturationem: q: .ſ. mo:bi melancolici: aut nutriens tingẽs: aut potationeʒ rei que melancoliam euacuat. C Prima quidem mala eſt: que cognoſcitur ex punctura ⁊ caliditate: que ſentitur in eius exitu. Jteʒ ex febre ⁊ caliditate tactuali. Jtem ex acuto feto:e per ceꝑto. Secunda vero q: patiens patit mo:buʒ melancolicũ: aut ex melia: poſt cuius euacuationem alleuiatur ipſe. Jtem q: ⁊ in die fit cretico: dicit tñ Auicen. ꝙ melancolia pura ex ex ſuo colo:e tñ non ſufficienter cognoſcitur: ſed melius: ⁊ efficacius ex ſapo:e. qm̃ eius ſapo: eſt acris: ⁊ ponticus: ſed hanc notitiam huanis relinquamus: ⁊ que eſt ex ſapo:e: ⁊ hoc ex p:oiectione eius ſuper terram ebulit.

¶ Egeſtio ãt talis mlica aut vomit⁹ talis: aut vrina nigra mala quando demonſtrat humorẽ melãcolicũ puꝝ ad venenoſitatẽ traſeuntẽ: de cuius p:oprietate eſt: ꝙ hẽat luminoſas nãm ꝑpter calm̃ igneuʒ illuminans ipm̃: aut pp frigiduʒ in ipm̃ comp:imẽdo partes aereas luminoſas eſt ⁊ humo: fetens ad modũ lini. ⁊ dicit Aui. Et ad vltimum humo: melãcolicus purus pnecãs eſt ꝑm plurimũ: cuʒ egredit. ſ. ẽ mo:tis ſignificatio. nã eſt ſignũ mãe melãcolice venenoſe: q̃ vtplurimũ iterficit. tũc eni extimandum eſt ꝙ vltima aduſtio: eſt humiditatũ co:ruptio ⁊ ꝑemptio. Et lʒ ita ſit: Contingit q̃nq̃ exitũ mãe melãcolice conferre: qñ. ſ. fit in die cretica ⁊ ꝑapparentibus ſignis digeſtionis: vt in ſtatu egritudinis vt q̃rto apho:iſmoꝝ. cõmẽto. 21. Q: ſi appareat in ꝑncipio nõ apparentibus ſignis digõnis tũc eſt mo:talis: ⁊ de h̃ locutus eſt hipo. ſcd̃o ꝑnoſticoꝝ: ⁊ de ꝑma cũ inquiebat egeſtionẽ nigrã mo:talẽ fo:e. cõſidera. Et de iſta in dubijs.

¶ Egeſtio aũt nigra que talis eſt: aut rõne nutrimẽti tigẽtis: vt caſſie: aut rõne potus euantis humo:em melãcolicũ non

eſt verenda: ſed in caſu laudanda: et de hoc colore nigro ſic in egeſtionibus apparente: dicit cõciliator differentia. 84. liuidus: et niger mortificationem denotant calidam aduſtionem vel colerã aduſtam: vel prauã colerã nigrã: ſm tñ plus et minus: cuius qdé peſſima extat ſignificatio niſi euacuetur paulatine fortaſſe. et ẽmo theorice vidi nonnullos hanc egerentes ſpẽm melancolie: vt nigraʒ q cito pierunt. Uidi quoqʒ quoſdã eorum hanc egerentes: et poſt duos dies citrina facta eſt egõ paulatim: et a morbo liberati ſunt: et ideo medice caue tibi a repẽtina pnoſticatiõe: qđ nõ facit amicus nr. Et ſubdit. vidi equidem in cuius color violacius apparuit et liberatus eſt poſt parum: qm variata eſt melia: et poſt puſillũ flauus factus eſt: qr color in eorum egeſtione inquit cõciliator allegata differentia. Ipſe quoqʒ ego aſperi egeſtionem nigram melãcolicã olenté coruſcanteʒ: vt caſſia fiſtula in iuuene qnqʒ diebus aut imminẽté: et redeuntẽ ad nãlẽ deinceps et in ea iam veſtigia lepre mõſtrabãt in facie. Et iſta qdem eſt peſſima cum nõ ſm viam fuerit purgatiõis. Unde ſecunda primi. Ad vltimũ humor melancolicus purus pernecãs eſt ſm plurimũ cum egreditur. f. eſt mortis ſignificatio ebiſmi aut nigri exitus ſeu ſanguis niger multotiens cõfert. Generatur autem hic colera vera nigra ex humore nigro ſiue ex nõ certe nigra: que fex eſt ſanguinis per medium aduſtionis vel putrefactionis. de quo in dubijs. Cum enim ſplen debilitatur nõ potens pretactum humoreʒ nigrum ſeu melancoliam nigrã attrahere remanet i epate: et vaſis cum ſanguine corrupto in hic. tam prauũ pmutat humoreʒ. vt et lepras deteriores inducat: cancros herpetes et hmõi: et pͤ
D cum ex melia generet nãli nimis groſſa. ¶ Et eſt hic ſciendum q humor niger tripl'r differt ab egeſtione nigra. Primo qr cum eſt exterius coagulat. Scđo nõ eſt lucidus coruſcans. Tertio. qr ſuper terrã eiectus ebulit velut acetum ita vt muſce et vl'r aĩalia fugiãt ab eo: et oppoſita reperiunt in egeſtiõe. Et hic aduerte q egeſtio melica pura que ſuper terram pɨecta ebulit eſt talis p aduſtionẽ melie naturalis et vocat ſupfluitas nõ nãlis: et cinis ẽma pnũ. de humoribus. cuius ſapor eſt acris et ponticus: et hec melia eſt. vt ſupra.

¶ Egõ autem nigra que talis eſt pp melancoliã q a ſplene venit: vt in fluxu apparet ſplenetico eſt boni ſanguinis fexe turbulentia et ſupfluitas cuius ſapor acris: et põticus exiſtit: et hec cum apparet eſt abſqʒ nocumento ſenſibili in epate apparẽte niſi p cõitatem: ſed in ſplene ſentit nocumentũ: aut pp̄ter ãpa aut pp̄ter opilationẽ. et hmõi: et talis cũ apparet nõ eſt verẽda: et eius exitus eſt abſqʒ febre: et alijs malis accidentibus vt plimum: q res in alia ſic nõ reperit. Cõtingere autem põt q adſit febris ex apoſtemate et q rumpatur apoſtema: et ideo caute iudica q poſſit eſſe in die cretica: et cum de alijs ſignis. vnde ſolutio fieret egritudinis.

¶ Egeſtiones nigre ſicut nigredo fecis vini diu fluxum epaticum ptendũt maxie qñ cũ eis eſt debilitas: et opilatio ſplenis: et q preceſſit regimen humoris melãcolici multiplicatiuum in epate et ſanguine cum corruptiõe et inflãmatione epatis vt qñqʒ in febribus apparet peſtilentialibus.

¶ Nigredo aũt egeſtionum ex earum lõga retẽtione veniẽs eſt minor illa valde: et abſqʒ mẽbrorum nocumẽto apparens.

¶ Nigredo autem ſicut fel nigrũ caliditatẽ: et fortem inflammationem in epate exiſtentem pnunciat. ¶ Et differt egeſtio nigra: que eſt velut fex vini ab hac: et ab ea aqua fugiũt muſce in tribus. Primo qr non eſt multum lucida vt illa: ſecundo nõ eſt acris odoris: ſed adheret melancolie naturali: cuius ſapor eſt inter dulcedinem: et põticitatem. Tertio: qr nullum ardorem aut puncturam in recto facit.

¶ Egeſtiones autem nigre: que ſunt fex ſanguinis demõſtrãtur per hec: qr adſunt opilationes in ſplene cum debilitate eius pcedẽtes cum dominio melancolie in epate et ſanguine: et eſt nigredo parua abſqʒ malo odore. et 14. tertij de ſignis apoſtematis calidi inquit. hipo. egeſtio cõturbata nigra in principio egritudinis acute ſignificat q in epate eſt apoſtema calidum nõ magnum: hic eſt et ſi pulſus vndoſus magnus frequens velox.

¶ Reperiuntur et egeſtiões feculente nominate quas ſub nigris melancolicis in preſentiaruʒ collocabimus: et ipſe maxime quando a caliditate veniunt ſanguini aduſto aſſimilantur et antecedunt eas liquefactio membrorum et humorum et fluxus ventris virulẽtus: et ſunt cũ fetore: vt in febribus peſtilentialibus hec dico maxime quando tales reperiuntur cum febre. Q: ſi a frigiditate veniunt: tunc ſunt coloris ſanguinis in ſe putrefacti et non ſicut caro liquefacta: et ſunt cũ paucitate fetoris et paucitate nigredinis.

¶ De ſignis demonſtratiuis et pnoſticis a colore rubeo ſumptis. Rubrica. vij.

E Um ſupra in principio in deſcriptione egeſtionis dicatur q egeſtio importat oẽ id qđ per ſiteri expellitur hic cum quandoqʒ ſanguis etiam per ipſum egrediatur de eo vt de egeſtionibus rubeis hic aliquid et fructuoſum annotabo.

¶ Egeſtiones rubee: vt carnis lotura fluxum epaticum lotiuum enunciant virtute epatis ſequeſtratiua ſimul cum contentiua debili facta.

¶ Egeſtiones vero rubee vt aſclitici ſanguis aquoſum denotant epatis fluxum et differunt hi ex parte cauſarum et tincture nam cauſa fortior eſt in aquoſa.

¶ Egeſtio chiloſa cum participatiõe rubedinis fluxum epaticum annunciat ex opilatione venarum epatis pueniẽtẽ pp alterationẽ quã recipit in venis meſeraicis: et vt plurimum materia hec chiloſa non eſt feci admixta. Et hic aduerte qđ in de colore albo dictum eſt de hoc: et in de citrino.

¶ Sanguis q ab epate venit: aut pp̄ter opilationẽ vene porte aut pp̄ter fracturã vene eſt ſanguis purus nõ aquoſus nõ ablutiuus veniens ſubito: et in multa q̃titate abſqʒ dolore.

¶ Sanguis q ab epate venit ẽmo deſcendit et exit abſqʒ permixtione eius cũ egõne: in fine vͦ aliquid permiſcet cũ eo: et differt in hoc ab inteſtinali qui permixtus venit: et hic eſt paucus cũ dolore iteſtinorum factus: epatic vͦ multus: et abſqʒ dolore emittitur. Cognoſcitur ẽt et ab eo q ex emoroidibus exti inſecus facile cognoſcitur. Qui vͦ ab itrinſecis eſt cuʒ dolore: et in pncipio eſt niger a fecibus ſeparatus.

¶ Sanguis aũt q per hãc viaʒ egredit a toto veniẽs que res rara eſt. Cognoſcit per ſigna ſignificãtia ſuper diſpoſitionẽ epatis et q corpus plectoricorũ eſt: aut habet membruʒ aliquod notabile mutilatum vt manum brachium et hmõi.

¶ De ſignis demonſtratiuis et pnoſticis a colore eruginoſo virulenti et ſanioſi ſumptis. Rubrica. viij.

F Et licet de eruginoſo in de citrino aliquid dixerimus: hoc tamen loco de eo tñ dicam egões eruginoſas color viridis: vt erugo eris demõſtrat que a multa epatis inflãmatiõe et corpis totius aduſtiõe pueniũt: quod confirmat regimen precedens ex vſu rerum calidarum. Et quando procedit inflammatio adurẽs epar ipoſtaſis eſt orobina: orobus autẽ tunc fragilis eſt et rubeus ad nigredinem tendens: quod dicit ad differentiam eius qđ eſt ex renibus.

¶ De ſanioſa ſupra dictũ eſt q ex aptiõe ãpatis cum dolore fetore. Q: ſi vlcus fuerit corroſiuuʒ qđ egredit ad nigredinem declinat. ¶ Uirulẽtas autẽ egõnes declarat color q ſimilis ẽ colori virulẽtie. q exit ex ãpate calido ſub cute ſubtili celato vt apparet in qbuſdã puſtulis groſſis calidis natis in tibijs et brachijs: et he pueniũt a calitate forti non adurẽte: ſʒ liquefaciẽte. ¶ Et de coloribus egõnũ ſimplicibus volo vt in pſentiarum hec vobis ſufficiant. Sit itaqʒ in cognoſcendis ſimplicibus diligentia. ¶ Et ſi q̃ratur q ſignificatio eſt deterior ſiue minus mala: an q ex compoſitis venit an q ex ſimplicibus ſit: de hoc aũt in particulari dicet dubio.

¶ De

⁋ De ſignis demonſtratiuis ꝓnoſticis a coloribus compoſitis creteo.ſ.⁊ terreo ſumptis. Rubrica.ix.

A Colorum compoſitoꝝ noticia ex ea que de ſimplicibus habetur haben da eſt. Nam eoꝝ qdam magis declinat ad latus naturalitatis ⁊ bonitatis. Quidam ad latus oppoſitum:⁊ hi recipiunt diuerſitatez in magis ⁊ minus ſm variā earū cōpoſitionem. Medij aūt colores ex extremis gñantur:qui inter ſe varietatem recipiunt etiaz in ſignificando ſm varietatem dñij qualitatum tam actiuarum q̄z paſſiuarū ineſſe debilius ⁊ fortius. Et ſi hāc cōpoſitionē philice ſeq vellemus eſſet aſcendere ad principia quibus in medicina fidē debemus adhibere. Etiā eoꝝ variatio ſuperuacua foret:maxime:qꝛ infinitis modis tales cōpoſitiones imaginari poſſumus: ſufficit.n.in preſentiarum nobis ſi de his gd cōiter occurrat notitiā habemus per quaꝫ de reliqs ꝯtingere potentibus etiā docti erimus. Sat nobis eſſe volo ſi de creteo ⁊ terreo aliqd dicemus. ⁋ Creteus.n.color ꝑmixtione nigri albi ⁊ crocei fit albo dñante ſubdominante nigro:⁊ amplius croceo cum de eo minor in ꝯpōne q̄ntitas ſit. Erit itaqꝫ egeſtio talis flātica a ꝑdominio cū participatione melācolie nigre nālis aut talis ꝑ aduſtionē cū pauca colera dico a ꝑdominio reſpectu totius maſſe. Nā in nigro poterit colera aduſta dñari:que res cōprehenditur per febrē: ⁊ alia ſigna apparētia ſignificantia caliditatē adurentem:qḋ medicus dꝫ bene ꝯſiderare:he.n.egeſtiones demōſtrant in meſaraicis venientibus ad colon: ⁊ pſitiam multi flātis in diſpōne ſtōi ⁊ inteſtinoꝝ:⁊ iſte cōſueuerūt apparere in pueris ingluuioſis cōiter:aut ꝓpter frigus receptū ⁊ hꝰ. que hñt ſtā indigeſtum:⁊ opilationes multiplicare. Hic.n. color ſic demonſtraẜ in parietibus ⁊ pictoribus ex permixtione albi nigri: ⁊ crocei albo dñante in maſſa ⁊c̄. ⁋ Proportionabiliter fit terreus ex permixtione nigri: ⁊ albi albo dñante plus:⁊ minus:⁊ cū iſto non eſt aliqd rubei coloris tingentis:⁊ ſignificat fortiorē opilationem q̄z creteus:⁊ hic color niger a ſplene mandatur ad inteſtina in quibus fit hec cōmixtio. ⁋ Aliqñ videntur terree ſubſanguinee ⁊ tales ſignificant ſuper epatis aut meſeraicarū debilitatē:vt ꝙ ſanguis meſeraicarū illas nutriturus cū egōnibus trāſactis ꝯſidera qm̄ de his ſic a nobis groſſo mō ſcriptuꝫ eſt. Cupiui tm̄ magis audire q̄z audiri:ſed in ꝑfectione tractatus hec ſic addidi. Si itaqꝫ nobis in cognoſcendis ſimplicibus diligentia ⁊ ſi q̄rit q̄ ſignificatio eſt deterior ſiue minꝰ mala:an q̄ ex cōpoſitis venit:an q̄ ex ſimplicibus fit:de hoc in ꝑticulari diceẜ dubio. Et ſi quis vellet cauillare ꝙ hoc mō cōpoſitionis fit eruginoſus ⁊ viridis color:⁊ ſic ſub hac rubrica debuiſſent collocari poſſet vt dictū illud fieret incōueniens de omnibus coloribus medijs:ſed oīa mixtionem:⁊ nō vnā tam modo Auic.prima quarti.de febre colerica.

⁋ De ſignis demonſtratiuis fetoris odoris ⁊ exitus eorum. Rubrica.x.

B Volo vt vobis ſatisfaciat:q̄ de eis dicta ſunt ſupra:verū in dubijs aliqd de fetida tangemus hic apponentes ꝙ fetida ſimilis egeſtiōi puerorū ⁊ infantium in acuta egeſtione mala. Auic.⁊ ſupple ſi a cauſa non fuerit primitiua.

⁋ De ſignis demonſtratiuis annexorum vt ſunt ventoſitas ſpuma ⁊ huiuſmodi. Rubrica.xj.

C Egeſtiones cerebrales cuꝫ ſpuma ſiūt ⁊ vtplurimū flātice ſunt: vt affōꝝ 7°. Quibuſcunqꝫ egeſtiones ⁊c̄.⁊ de hoc in dubijs. ⁋ De ventoſitate autem tantum dicaẜ. Qꝛ ꝯſueti ipſaꝫ libere emittere cum eā poſtea difficulter emittūt ⁊ qḋ retineri incipit.tunc expaneſcere debent ne egritudinem ex ventoſitate incurrant: vt colicam doloreꝫ renū qñqꝫ vertiginem ⁊ hmōi. Propter qḋ ſtudeant cliſteri aut alio medicamine illas vias apertas facere:⁊ nām in materiebus retentis: ⁊ ventoſitatibus expellendis iuuare:⁊ vt ſupra ꝯſuetudo bñ attendaẜ. ⁋ Sed forte q̄ret aliqs de ventoſitate ſi a calido ſit vel frigido:vt ꝑ hoc ſciat ſignificare per eā ſupdiſpōnes corporis an calide ſint vel frigide:ſed de hoc diceẜ in dubijs. ⁋ Cum in egōne ſunt aliqua ſilia corticibus lupinoꝝ in oībus egritudinibus eſt ſignum mortale qm̄ ſignificat fortem diſſolutionem a calido preter nām factam in membris radicalibus.

⁋ De vnctuoſa egeſtione. Dubium.i.

Circa ea q̄ dicta ſunt in tractatu hoc dubitatur.⁊ pͦ vtrum egō vnctuoſa ſiue pinguis ſignificet diſſolutionē mēbroꝝ ſolidorum. D
Qꝛ ſic dictum ſupra de vnctuoſitate in non nāli egeſtiōe apparente: vt eſt ſnīa Gal.ſcḋo affōruꝫ cōmento.14°. ⁋ Dōm contra hoc. Egeſtio pōt ꝑuenire ꝓpter cibos vnctuoſos ⁊ ꝓpter diſſolutionem pinguedinis vt dictum:ergo non neceſſario ſignificat ⁊c̄. ⁋ Premittendum pͦ ꝙ per egeſtionē vnctuoſaꝫ intelligere debemꝰ egeſtionē in cuius ſuperficie eſt aliqḋ pingue natās ad modum olei:vt nō raro eſt in vrina videre.ſcḋo ꝙ talis vnctuoſitas pōt ꝑuenire ꝓpter leuem pinguedinis diſſolutionem:⁊ ꝓpter diſſolutionem humiditatis magis ſubſtantifice ⁊ propter cibos ⁊c̄. Et hoꝝ dfferentia cognoſcitur primo de cibis ſcitur ⁊c̄. Si.n.erit leuis diſſolutio: tūc erit leuitas corporis:⁊ nō extenuaẜ. Sꝫ ſi fuerit ꝓpter diſſolutioneꝫ humiditatis magis ſubſtantifice erit tunc corporis debilitas extenuatio:⁊ hec ad clariorem noticiam ſcripta ſunt.

⁋ De quantitate egeſtionum. Dubium.ij.

Utrum magna ſit egeſtionum q̄ntitas ex cibo plurime q̄ntitatis aſſumpto. Qꝛ ſic dcm̄ eſt in de q̄ntitate egeſtionis non naturalis etiā auctoritate Auic. Et arguit experientia: qm̄ videmus corpora puerorum que ſunt multum nutrita:⁊ multas habentia ſuperfluitates: propter q̄s fetent:⁊ fetor eoꝝ eſt vt yrcoꝝ:vt 8° terapen.ergo.aīs patet:cum ſint corpora multo egentia nutrimento propter fortitudinem virtutis aſſimilatiue. ⁋ Ad oppoſitum vꝫ ſnīa Hypoc.2° affōꝝ afforiſmo.18. ⁋ Pro rñſione premittendum ſemper paruitatem in cibis intelligendū eſſe. Nam ex his aliq ſunt qui copioſe nutriunẜ:⁊ paucas hñt ſupfluitates vt oua ⁊ hꝰ ⁊c̄.vt ſupra.aliq econtra vt olera. Scḋo ꝙ ſuperfluitatū quedā ſenſibiliter quedā inſenſibiliter per inteſtina aut alia loca expugnanẜ. ⁋ Prima ꝯclō.aliquorum corpoꝝ copioſe nutritorum ſuperfluitates inſenſibiles ſunt plures.pꝫ.qꝛ ſi copioſius nutriunẜ:ergo minus ſecedunt: plus tm̄ in ſuperfluitates inſenſibiles ſecedent ꝓpter obtuſionem calidi fetidi impotentis ad reſoluendum ꝓpter q̄ntitatem cibi. ⁋ Scḋa. tota latitudo ſuperfluitatū in corpore pueri minor eſt q̄z in corpore iuuenis copioſe nutriti.perſuadetur ꝯcluſio ſic: qꝛ plus de nutrimēto pueri ꝯuertiẜ in ſbam eius q̄z ꝓportionabil'r trāſmitteẜ ⁊c̄.alijs paribꝰ.ꝙ. ⁋ Tertia ꝓcedēdo magis theorice tota latitudo ſupfluitatū corpis tēpati minor eſt latitudine corpis frigidi: ⁊ ſicci ⁊ cali ⁊ ſicci ſemp paritate ſuppoſita:ꝯ ex dictis pꝫ. ⁋ Quarta corpa ſanguinea pauciores oēs ſimul hñt ſuperfluitates merito nutrimēti q̄z alia corpa tēpata vel lapſa: qm̄ vt dcm̄ eſt plus de nutrimēto in ſbam earum trāſmutaẜ q̄z in alijs vt dictū eſt.ergo:hec tm̄ ſubtili indigent indagatione.

⁋ De egeſtione fetida. Dubium.iij.

Utrum fetida egeſtio mortem ſignificet:ꝙ ſic Hypo.ſcḋo pronoſtic. ⁋ Qꝛ nō F
qꝛ ex hoc vꝫ ſignificari debere potentiam virtutis in expellendo malā ⁊ corruptaꝫ māmꝫ:⁊ ſic tanq̄z inimicum exprimere:⁊ per ꝯñs ſalutem. ⁋ Dōm ꝙ egeſtionem fetidam malam eſſe pōt dupl'r intelligi.vno qdem modo per viam ſigni:⁊ ſic eſt mala:qꝛ ſignificat malaꝫ ⁊ corruptam māꝫ in corpe eſſe ſub q̄ mā a nā de-

ſcit:cũ nõ potuerit eã ꝓhibere a corruptiõe peſſima. Alio mõ viam cauſe:⁊ ſic nõ eſt mala:⁊ tu ↄſidera. ¶ Sed dicet aliqs cuius retẽtio eſt mala.ergo egõ fetẽs eſt bõa ⁊c̃. Jam dcm̃ eſt ſupra de fetida a cã extrinſeca ſiue primitiua: Nunc q̃rit̃ de humoribus. ¶ Pria ↄclõ.ois egõ fetida eſt aliquo mõ mala ſaltẽ per viã cauſe:q2 aliq̃ cã eſt mala vt dictuȝ eſt. ¶ Scõa.ois talis añ ſigna digõnis appẽs:aut pp humores putridos:aut pp cõmixta mala eſt:ꝓbat̃ q2 ois talis ſignificat vehemẽtẽ putrefactionẽ a virtute nõ ſuperata:ergo.antecedens eſt Gal' ꝑ° ꝓnoſticoꝝ:q2 ois talis ſignificat putrefactionem:⁊ q2 eſt ante ſigna digõnis cõprehenditur materiam eſſe effrenẽ ⁊ nõ ſeparabilẽ. ¶ Tertia.egõ fetens poſt ſigna perfecte digõnis apparẽs eſt bona:qm̃ ſignificat potẽtiam virtutis ſuper mãȝ ⁊ corporis mundificationẽ. ¶ Sȝ dices qũo preapparentibus ſignis digõnis põt in mã tali digeſta apparere fetor.ↄſidera. ¶ Et ad argumentum dicitur ꝙ eius euacuatio eſt bona non abſolute.ſed reſpectu ſue retentionis:⁊ abſolute eſt mala per viam ſigni.

¶ De egeſtionibus nigris. Dubium.iiij.

h Utrum egõnes nigre qualis ſanguis veniẽtes ſpõte ⁊ cum febre ⁊ ſine peſſime ſint. ¶ Arguitur ꝙ nõ.ꝑ°:q2 ſanguis emorroydalis:talis eſt:⁊ non eſt peſſimum ſignum. ¶ Preterea.exit⁹ multi chimi nigri ↄfert:vt ſupra:⁊ Aui.caplõ de egõnibus. ¶ Jteȝ q̃nq3 eſt talis aptiõe adubelati ⁊ opilationũ aſſumptiõe medicie denigrãtis purgatione mãe melãcolice nãlis:ad cui⁹ eũanẽ multa ſequunt̃ iuuamẽta.ꝑ° primi.de hũorib⁹.ergo. ¶ Pro miſſione ad dubiũ ꝓmittenduȝ ꝑ° ꝙ nigre egõnes a felle nigro.de qbus in affõ.21.ſecũdẽr ⁊ in reliqs ſequẽtibus differunt in multis. ¶ Primo rõne mãe:q2 mã egõnũ nigrarũ ſicut ſanguis eſt ſanguis capiendo ſanguinẽ ꝓ maſſa ſanguinea in q̃ ſanguis dñat̃:q ſanguis ꝑ aduſtionẽ denigrat⁹ eſt:aut ꝑ ↄgelatiõem mortificãtẽ denigrãtem. Mã võ fellis nigri eſt colla rubea ſcã fel nigrũ ꝑ aduſtionem.aut melia ſubtilis ſcã ſic aduſta: aut egõ nigra q̃lis ſanguis per aduſtionẽ vlteriorẽ fel nigrũ ſcã. ¶ Differũt ſcõo in efficiẽte:q2 efficiẽs egeſtionẽ nigraȝ q̃lis ſanguis eſt calitas adurẽs:aut frigiditas congelans:ſed cã efficiens fel nigrũ eſt calitas intẽſior:calitate efficiẽte egeſtionẽ nigrã qualis ſanguis per aduſtionẽ vlteriorẽ fit fel nigrũ.fel ẽt nigrũ nũq̃ fit niſi a calitate. ¶ Differunt tertio in forma ⁊ colore:q2 fel nigrũ ẽ nigrius. Egõ võ nigra qualis ſanguis nõ h3 tm̃ vigorẽ nec pur:ſed aliq̃l'r rubei ꝑmixtuȝ: ideo qualis ſanguis dicta eſt. ¶ Differunt q̃rto ex pte fetoris:qm̃ egeſtio nigra feculenta ſm Thadeuȝ eſt felle nigro fetidior:q res põt ↄtingere pp nigraȝ feculentã hic plus de hũido ⁊ eſſe ſm plurimũ corpulentiorẽ:ergo vapores odoriferos emittente groſſiores appet fetidior ⁊ in fetore plus pſeuerãs:credo tñ fel nigrũ eſſe fetoris intenſioris ſiue acutioris citius ⁊ fortius impſſiui in odoratum pp acutiores ⁊ caliores ab hac felle vapores emitti. ¶ Differunt 5° in forma:q2 nigra feculẽta:de q̃ loquit̃ afforiſmus eſt coagulata. Fel aũt eſt magis liqdũ:q̃ dĩa ſane intelligẽda eſt dõo verificari hãc dĩaȝ in felle nigro ꝑ colere ſubtilis aduſtioneȝ genito:aut ſubtilis melice:quoꝝ hũoꝝ ſubtilitate remanet h̃ fel incoagulatũ ⁊ liqdum actual'r. Jn felle võ nigro genito ex groſſa melia:aut ẽt ex egõ ne feculẽta pñtis propoſiti nõ ꝓbabil'r verificat̃ dĩa aduſtione vtriuſq3 mãe amplius ingroſſante:niſi cõpet̃ fel nigrũ nigre egeſtioni feculẽte per cõgelationem genite. ¶ Differũt 6° ex pte effectuũ q2 nigra feculẽta ptes h3 groſſiores.non aũt ebulit terre ꝓiecta. Fel aũt nigrũ calidiori aut ſubtiliori nã pticipans terre iniectuȝ vehemẽter ebulit ⁊ egeſtio nigra ꝑ aduſtionẽ eſt magni fetoris:q̃ vero pauce ꝑ ↄgelationem eſt facta. ¶ Prima cõclõ eſt. Si egeſtio feculẽta nigra pp apertionẽ ſpati s:aut opilationum non neceſſario ſit mortalis:vt p3 tñ cũ fuerit nil'te q̃titatis ante ſigna digõnis appens eſt mortalis. Probatur hec ſcõa ps:q2 talis eũatio nõ fit niſi q2 mã eſt vincens ſupnãm:ex qua etiam denotat̃ magna aduſtio ⁊ putrefactio. ¶ Scõa ↄclõ. Egõ nigra feculẽta:aut pp vlcera:aut ꝓpter corroſionẽ epatis:aut pp calitatẽ:aut pp frigiditatẽ eius eſt mortalis. P3 quo ad primã ptẽ:q2 tã vlcera ei⁹ q̃ꝫ corroſio denotat vehementẽ leſionem in eo ab aduſtiõe forti ⁊ forti putrefactiõe ꝓueniẽtẽ. Quo ad ſcõȝ p3:q2 vtraq3 qualitas cũ ſit vehemẽs virtutẽ eius corrũpit ⁊ mortificat.nã vehemens incendiũ:⁊ vehemẽs frigus ad eũdẽ terminũ perducunt virtutẽ:q2 ad mortẽ.nã calitas ꝑ viã reſol'onis ita eam extinguit:ſicut frigiditas ꝑ ↄgelationẽ. Et ex his põt inferri ꝙ egeſtio nigra pp aduſtionem ſanguinis in venis ante ſigna digõnis appẽs eſt illa mortalis. ¶ Tertia ↄclõ.ꝙ egeſtio nigra feculẽta pp aduſtionẽ aut ↄgelationẽ apparens in ſtatu:⁊ poſt ſigna digõnis eſt ſalubris.hec eſt de mente Galieni in ↄmẽto allegati affoꝛiſmi. Et p3 ex cã:q2 denotat vigorẽ virtutis ⁊c̃. ¶ Ad obiecta aũt p3 qd dõm. Et hic nota ꝙ tales egõnes nigras in morbo ſalubri ſm plurimũ preceſſerunt egeſtiões colerice aut rubicũde:loquor de nigris apparentibus poſt ſigna digeſtionis.ↄſidera.

¶ De felle nigro. Dubium.v.

Utrum fel nigrũ ſic in ꝑn° deorſum exiens ſemper ſit malũ ⁊c̃.ſine argumẽtis dõm ꝓbabil'r ſm plurimuȝ ipm mortale:q2 ſignat peſſimã mãm in corpore a nã nõ vincibilẽ vt ſupra. Q2 ſi per ſuperiora emittet̃ adhuc eſt ſignũ deterius ꝓpter denotare mãȝ illã:malã aduſtã:⁊ vt venenoſam in ſpũalibus contineri. Et nota hic medice ꝙ talis euacuatio in ꝑn° facta ab arte põt etiaȝ dici vt mortale:q2 ꝑ eã denotatur malicia q̃ ⁊ in ea que ſpõte ſit.conſidera. b

¶ De egeſtione nigra. Dubium.vj.

Utrum egõ nigra in ꝑn° diſſinterie apparens ſit mortalis. Q2 non Hyp.6° affoꝝ affõ.48. Spleneticis ſi ſupueniat diſſinteria bonũ. ¶ Ad oppoſitũ Hypo.4° affoꝛum.affõ.24. ¶ Dõm ꝙ diſſinteria de qua loquitur 4° affoꝝ eſt diſſinteria epatica in qua fel nigrũ multam moram ↄtraxit in inteſtinis:vt excoriando fecerit cancrum cuȝ ad cancerationem inteſtinoꝛuȝ talis ↄſeqtur exitus egõnis. i

¶ De varietate coloꝛum. Dubium.vij.

Utrum varietas coloris egeſtionuȝ laudabilis ſit. Dubium hoc motum eſt propter colores compoſitos. ¶ Et arguitur primo ꝙ ſic vt ſcõo affoꝛiſmoꝝ mutationes egeſtionuȝ iuuant:⁊ 16.tertij. Qui egerit ſpẽs diuerſas.ſ.colici ⁊ ſpumoſi.⁊ ſpecies pingues ⁊ non debilitatur non opȝ vt ipſum conſtringas ⁊ perducas ad egeſtiones fraudulentas.hec aũt varietatem coloꝝ importãt. ¶ Jtẽ ars eſt nature ſeq̃la.varietas autẽ coloris ſm artem laudatur.iuxta illud veteris cuȝ farmaco vero melius:⁊ q̃to ampliores colores egeſtiões non male. ¶ Jn oppoſitũ:q2 idem videt̃ de vomitu ⁊ ſputo vt de egeſtione:ſed tales varij colores vituperant̃.2° ꝓnoſticoꝝ.igitur.⁊c̃. ¶ Jtẽ.4° affoꝝ q̃tocũq3 colores egõnũ plures fuerint peius. Et ꝓ iſto eſt cõis ſchola medicoꝝ.vñ Hypo.allegato loco.varium quoq3 ꝓductionẽ egeſtionis ſignificat: ſed neq3 minus ſignum eſt mortis q̃ꝫ ꝙ lotura inteſtinoꝛuȝ profert ⁊c̃. Et iſte ſunt raſure colerice ſanguine praſſine ⁊ nigre:⁊ huius que ſic cõpoſite apparent ſiue ſimul:q̃nq3 vero ſingulariter exeuntes ſunt vt modo nigra modo citrina ⁊ hmõi. Uarietas naq3 in colore ſignificat preſentiam multarum digeſtionuȝ in corpore exeũtiũ vñ nã indiget longo ſpatio vt poſſit eis reſiſtere:⁊ cũ multiplex egritudo ſit fortis non põt niſi in multo tpe nã reſiſtere q̃ ſi debilis ſit erit mors magis expectanda q̃ꝫ ſalus. ¶ Et in rñdendo ad dubiũ dõm ꝑ° ꝙ diuerſitas egõnũ in colore in duob⁹ laudatur caſib⁹ tm̃.ꝑm⁹ eſt qñ cretica poſt digõneȝ ⁊ in die cretico ⁊ k

ſigno

ſigno cretico. Scđs eſt qñ talis appet pp potationē medici/
ne fortiter pertrāſeuntis. in his.n. caſibus mundificatio ex/
pectata ſignificat. Jn alijs vo aduſtionē liqfactionez ⁊ mul/
titudinez humoꝝ corruptoꝝ. Uñ. xiiij. tertij. Eſt qñqꝫ in ex
A pulſionibus coloꝝ diuerſoꝝ leuitas. ℭ Et pro ampliori ⁊
clariori hoꝝ noticia p̄mittendum ꝙ diuerſitas coloris ege/
ſtionum: aut egredit ab arte per farmaciā: aut ſpōte ſiqdez
primū: aut farmacū effrenitat vel nō. Si vo effrenitat ma/
lum. prauā.n. diſpōnē cāt in corpore. Si vo non effrenitat:
tunc aut farmacū hꝫ euacuare plures humores ⁊ illas ſic
euacuat bonū. Si vnū tm̄ ⁊ plures euacuat malum ſaltem
per viā ſigni cū ſic ſignificet p̄ntia multoꝝ humorū in cor/
pore quos nā nō poterat gubernare: ⁊ ſic ſpōte emittit. Si
vo fluāt hmōi colores cū humoribus: aut ſunt oino praui
corrupti vel nō tales: ſed aliq̄ʒtulū adhuc nālitati attingen/
tes: ⁊ tūc ponuntur he ↄcluſiones. ℭ Prima. ꝙ ipſis ſic in
principio morbi apparentibus abſqꝫ ſignis digōnis virtute
ente debili eſt ſignū prauū. ℭ Scđa. ꝙ ipſis ſic apparenti/
bus ⁊c̄. virtute ente robuſta ſignū eſt ꝓlixitatis morbi. Ex
qbus infert ꝙ diuerſitas coloꝝ in egeſtiōe ante ſigna dige/
ſtionis apparens abſolute mala eſt dicēda. ℭ Tertia. ꝙ va/
rietas hec in ſtatu apparēs cū criſi perfecta eſt ſignum opti/
mū. ℭ Quarta. ꝙ ſi fuerit cū criſi diminuta: tunc ſi colores
mutant in melius ⁊ varietatē nō pdūt oio bonū ſignum eſt:
⁊ hec reſpectu euōnis in pn° facte. nō aūt eius que in vltimo
fit: q2 in criſi perfecta: ⁊ talis hꝫ ſignificare ſup mediocritatē
bonitatis vt primo criſium: cū dictū ſit ſigna digeſtiōis de ſe
ſemper eſſe laudabilia breuitatem morbi denotantia. dixi
aūt per ſe: q2 pōt mā eſſe digeſta: nō tm̄ ſubſequetur ſalus: eo
ꝙ virtus expulſiua nō pōt illā educere: vt in ſanie cōtenta in
pectore. ꝓnoſticoꝝ ſcđo: ⁊ merito cū altera ſit virtus nālis:
q̄ digerit: ⁊ altera expellēs aīalis. Q2 ſi humores diuerſorū
coloꝝ innālū penitus fuerint: tūc nō ſoluz plures: ſed vnus
tm̄ iudicat malus. vñ affoꝛiſmoꝛuʒ 4°. Egritudinibus qui/
buſcunqꝫ incipientibus ſi colera nigra ſurſum vel deorſum
ſubierit mortale cū omnē euātionem laudabilē digeſtiōem
oporteat p̄cedere. Si vo tales in ſtatu egrediant precedē/
tibus ſignis digōnis cuꝫ ↄſtantia virtutis p̄nt in laudabiles
ↄuerti q̄uis nō amittāt varietatē coloris omnifariam: cum
nā non poſſit eos mutare ꝓpter ipſoꝝ ꝓrimitatē p̄mutant
tm̄ in melius, vt in colores nāe minus oppoſitos. Uñ ibidez
cōmentator q̄ʒ multū tales egōnes vidim⁹ ſm pestilentem
egritudinē longā periculoſe hn̄tibus ⁊ ſaluādis: non tm̄ ap/
parebunt precipiantibus egritudinibus aut augmentanti/
bus colliquationes colere flaue exiſtētis cū egrediebantur:
quarū colera poſtea nigra quēadmodū fex ſanguinis appa/
rebit. Quare theorice p° vidi nonnullos egerentes hāc ſpe
ciez melācolie: vt nigrā q cito perierunt. Et ex his apparet
ſolo ad arg̃ in oppoſitum. ℭ Ad pm̄ tam qd dōm appuit.
Egeſtio aūt diuerſoꝝ coloꝝ in ſtatu ēt nō eſt oino bona. Cū
de rōne maturationis ſit mutare q̄cūqꝫ. Eſt tm̄ bona ſꝫ qdꝫ
vt illius que fit in principio vtrunqꝫ laudabilis eſt reſpectū
illius q̄ accidit ſpōte dūmodo ars euet per aliqđ tempus an
teq̄ʒ nā eadem vel ſequenti coacta euāſſet egeſtio hmōi va/
ria nō eſſet nimis mala ea q̄ ſpōte: imo deterius fortaſſe cuꝫ
virtus fuiſſet farmaco fatigata. conſidera. Dicta ſunt hec ad
intelligentiā arg°ꝝ que fieri poſſent. Et cum dr̄ mutationes
egeſtionū iuuāt: verū eſt dūmō colores eius ordinate egre/
diantur ſemel viciſſim: vt ꝙ nā vnum primitus diſponit ad
exitū deinceps aliū: licet nō ſit ſimpl'r bonuꝫ eo ꝙ eius cor/
pus lapſum monſtrat. Jn ſano aūt hec minime reperiunt.
Cū igitur alicubi inueniat melius eſt vt paulatine minus al
teratiue poſt alium emittatur q̄ʒ ſi oēs inalterati: vel etiam
alterati dūmodo nō fiat trāſmutatio ad humiditatem radi/
calem principalium que ab eius ſemota partē ⁊ natura cor/
rumpitur de facili. Et ꝓ rñſione ad dubium quidam poſue
runt plures cōcluſiones. Ad id qđ de arte tangitur. Dōm
ꝙ neqꝫ egeſtio multoꝛuʒ coloꝛum laudatur ſimpliciter ſm
artem cuꝫ laudabilius eſſet ſi ſimplicis foret: ſed cōparatio/
ne ad eā que ſponte diuerſoꝝ ſit coloꝝ. Jtē aliqua p̄nt fieri
per artem: que nō per nām ⁊ ecōtra licet nulla ars naturaꝫ
imitaretur: non tm̄ ipſam attingit Unde Aui. 4°. methauro
rum ars debilior eſt quā nā neqꝫ cōſequetur eā: licet multū
laboret. ars.n. ſemper ſeqtur naturam recte operantem. ſi
aūt non oppoſite: ſed potius corrigit illam. Conſideret le/
ctor quis eſt hec omnia conſiderans.

Et pro horum clariori noticia queritur an melius
ſignum ſit egeſtionem eſſe vnius B
modi q̄ʒ variā. Qđ variā eſſe melius ſit eſt Hypo. 2° affo/
riſmoꝝ. 10. affoꝛiſmo. Jn ventris fluxibus mutatiōes ege/
ſtionum iuuant: ⁊ ſcđo ꝓnoſticoꝛuʒ. textu cōmenti. 27. vbi
laudatur vomitus permixtus: ⁊ vituperatur purus. ℭ Jn
oppoſitum qm̄ bona egeſtio q̄ʒto equalior tanto melior: er
go ↄſequentia tenet ꝙ purus eſt equalior ⁊ antecedens pa/
tet: q2 ſcđo ꝓnoſticoꝝ. textu cōmēti. 20. ℭ Prima cōcluſio.
ꝙ egeſtio ⁊ vomitus quanto ſimpliciores ⁊ puriores ſunt:
tanto puriorem denotant humorez ab alio humore minus
refractuꝫ: ⁊ ſic peiores ſunt. Concluſio eſt Galieni ſecundo
ꝓnoſticorum. cōmento. 37. que ratione cōfirmatur. qm̄ illa
tanto ſunt peiora: q̄ʒto maius incendiuꝫ ſignificant: aut ma/
iorem frigiditatem: ſed vomitus ⁊ egeſtiones quanto pu/
riores: tanto ſignificant maius incendium: aut frigiditatem.
ergo maior nota minor colligitur allegato loco. ℭ Secun/
da ↄcluſio. Egeſtio ⁊ vomitus varij ſub illa intenſione hu/
morum apparente ſub qua vomitus purus: aut pura ege/
ſtio peiores ſunt q̄ʒ ſi eſſent puri. Probatur. hi.n. denotant
tantam maliciam vt putrificet: ⁊ cum hoc materiam diuer/
ſam. igitur antecedens notificat caſus: tenet cōſequentia: q2
mā talis eſt a virtute minus ſeparabilis. ℭ Tertia egeſtio
pura ⁊ vomitus vt plurimū breuiorē annunciant egritudi/
nis terminū. Patet ↄcluſio. qm̄ ex diuerſitate materierum
ꝓlongantur egritudines quare tertiana non pura lōgior eſt
pura. ℭ Et ad rōnem in oppoſitum. Quod egeſtio ceteris
paribus q̄ʒto equalior: tanto melior ideo poſita equalitate
multoꝝ humoꝝ egeſtiorum q̄ʒto eorum egeſtio erit equa/
lior tanto melior ſignificans maiorem potentiam virtutis
equantis ⁊ minorem reſiſtentiam materie.

ℭ De ventoſitate. Dubium. viij.

VTrum ventoſitas a calido fiat vel a frigi/
do. Qđ a caliditate vꝫ textus Galie
ni circa illum affoꝛiſmum, Quib⁹ circa vmbi C
licum ⁊ pectinē. ℭ Et cōfirmat qm̄ ydropiſis
tympanites: cuius mā eſt ventoſitas a calidita/
te ſit: vt 15° tertij de ea. ℭ Jtem Aui. in de eo qđ bibitur ⁊
comedit ingt. Qđ inteſtina calida ⁊ fortia multam faciunt
vētoſitatē. ℭ Preterea mā vētoſitatis ē hūor frigidus flāti
cus: ⁊ talis nō pōt in ventoſitatem mutari: niſi a caliditate:
qm̄ frigiditas nō ſubtiliat: ſed ingroſſat. ℭ Jn oppoſitum:
qm̄ videmus frigida facere ventoſitatem ⁊ calida deſtrue/
re: ⁊ ideo in doloribus ventoſis calida applicamus.

ℭ Ad dubium dōm ꝙ ventoſitas generatur a calido diminu
to reſpectu materie in quam agit. nam qñ talis calor egit in
mām viſcoſam vel aliā ipſam ſic ſubtiliādo: ⁊ nō pōt ipſam
reſoluere illā in ventū ↄuertit: ſed frigiditas nō nocet mām
illam a ſua nā: ⁊ ſic oimoda frigiditas nō facit ventum: neqꝫ
oimoda caliditas: ſed diminuta vt ſupra naꝫ fortis reſoluit.
Sed hic nota ꝙ aptitudo materie: vt in vētuꝫ ↄuertat mul
tum operat: ⁊ iō ↄſidera. Huius ſnīa fuit Gal'. 6° de accidē/
ti ⁊ morbo quo in loco hanc ſimilitudinem ponit. Jn aere
multū frigido nō ſit nebula: neqꝫ in aere multum calido. Jn
multū frigido quidem non ſit: q2 non eſt ibi cā que mouet
vapores aquoſos ad hoc: neqꝫ in multuꝫ calido: qm̄ tāta eſt
caloris potentia: vt totum groſſum qđ in aere eſt reſoluat:
⁊ per hec patet qd ad argumenta dicendum ſit.

¶ De ſpumoſitate. Dubium.ix.

D Trum ſpumoſe egeſtiones ſignificent de
fluxuꝫ flatis a capite: qꝛ ventoſitas
exiſtens in ſtō aut in inteſtinis pōt cōmiſceri flā
ti ſtōi: aut inteſtinoꝝ: ⁊ ſic egeſtio egredief ſpu/
moſa: vt pꝫ. Scdō qꝛ ↄtingit māni colericā ſpu
mari ⁊ vētoſari. igitur. ¶ Ad oppoſitū Hyp. 5° aff ōꝝ. affō
29. ¶ Premittendū pᵒ ꝙ per ſpumoſas egeſtiōes debemꝰ
etiā intelligere egeſtiones hñtes ſpumā albam citrinā: plus
atteſtantē colere: debent ⁊ hīe tenacitatē in ſpuma flegma/
tica magis atteſtanteꝫ. Itē affoꝛiſmus maxime verificaf qñ
adeſt catarrus quo cerebri repletionem ⁊ defluxum ab eo
cōprehendimus. Iteꝫ ꝙ ſpuma ſit ex magnis ampullis ad/
inuicem fortiter cōmixtis: vt per ea ſic denotetur illaꝫ veni/
re a partibus longinquis flāticis: vt eſt cerebrum. Sicq́ꝫ in
ſumma dꝫ eſſe alba tenax: ⁊ in partibus ſuis fortiter com/
mixta magnas hñs ampullas. Qꝫ ſi cuꝫ his aderit catarrus
certiorem facit ſignificationeꝫ. ¶ Et ad argumēta dī ad pᵐ
ꝙ egeſtiones cum ventoſitate ſic a ſtō vel inteſtinis venien/
tes nō hñt illas ↄdōnes ꝑpter māni in illis mēbris nō eē ita
cōmotam ſicut cōmota eſt in cerebro. Conſidera. Et ſi qs d̄
eis plura expectaret dubia legat in ſcdō ꝓnoſticorum: ⁊ in
affoꝛiſmis quibus in locis multa perleget: que noſtro pro/
poſito practico neceſſaria non ſunt viſa.

¶ Cōpletum eſt egregium opus de Pulſibus Urinis ⁊ Ege
ſtionibus. Excellentiſſimi medici artiuꝫ: ⁊ medicine docto/
ris famoſiſſimi Dñi Magiſtri Michaelis Sauonarole Pa
tauini: gratias referendo infinitas deo glorioſo immortali:
eiuſq́ꝫ genitrici Marie vgini ⁊ toti curie triūphanti. Amē.

¶ Ad illuſtrem dñm Borſium Eſtenſem: Caſtri noui torto/
nenſis dominū. libellus Michaelis Sauonarole Illuſtris
principis dñi Lionelli marchionis eſtenſis phyſici. de bal/
neis ⁊ termis naturalibus omnibus Italie: ſicq́ꝫ totius or/
bis proprietatibuſq́ꝫ eoꝝ incipit feliciter.

¶ Prohemium.

Um generoſuꝫ
animuꝫ tuum: que maxime
declarent mi illuſtriſſime
domine mecū aīo ſepe cogi/
tarem: verbaq́ꝫ ardenti aīo
repeterē: que grauiter non
raro te dixiſſe memini inter
res principuꝫ glorioſas cor
poris ſanitatem locum ob/
tinere nō mediocreꝫ: id mi/
hi in mentem venit: vt que/
dam ad te ↄſcriberem: q ad
tue exoptate ſanitatis robur
maximum accedere ſentires: vt vite tue ꝓlongatio q̄ꝫ mihi
cara exiſtat ſic facile intelligeres. Nā in lōgeuū a deo opti/
mo duci ſic mortales oēs cupere affectareq́ꝫ deberent: cum
excolēdiſſime virtutis ac virtuoſoꝝ hominū nō mediocris
zelator habearis. Tua equidē ſnīa apud oēs principes ex/
tollenda nimis: ⁊ grauiſſima ſemꝑ eſſe deberet: tum qꝛ nul/
lus fortune ſucceſſus, tum oium ſenſuum dulcis ac nimis
blanda dilectio: ita ſanitate vacāte q̄ꝫ grati eſſe pñt. Nec. n.
humanoꝝ oium actuū ſtabilis ac glorioſa ſedes eſt quā co/
lere ſtricteq́ꝫ amplexari firmiter tenere principes maxime
omni cū ſtudio cura diligentiaq́ꝫ deberent. Nam tanta fuit
apud veteres phōs dignitas eius: ⁊ excellentia: vt nonnulli
verā hois felicitatē eſſe predicarint. Qua ex re dignos me/
dicos principes extollere ceteriſq́ꝫ preferre deberent: ⁊ ita
muneribus eos obligare vt in eorū ſanitatem ois ſua cura
omneq́ꝫ ſuū ſtudium alia omnia poſtergando conuerterēt.
¶ Neq́ꝫ hoc in loco preteribo qd̄ memoria dignum facio a
magnifico Pandulfo malateſta actū: qui cū pluriuꝫ ciuita/
tū Brixie Pergami atq́ꝫ Fani dñs eſſet Magnificos domi/
nos hos ad cōmenſandum accerſiuit: Illuſtrem. vꝫ. Nico/
laum marchionē Eſtenſem Joanneꝫ Frāciſcū Mantue pri/
mum marchionē. Karolum Ariminenſem de Malateſtis.
Malateſtaꝫ de Piſaurio. Malateſtam de Ceſenis: quos in
menſa ſuo certo cum ordine collocauit. Stabat. n. extra di/
gniori in loco honorata ſedes: quā ceteri eum occupare de/
bere putabant: ⁊ admirātibus his quos ſanitatis dignitas
latet Jacobū rheginuꝫ a varijs noiatum famoſum phiſicuꝫ
ſuū manibus traxit: ⁊ illū ea in ſede magnifice locans inqt.
Sede hic noſtre ſanitatis glorioſe pater: quem magnificare
extollereq́ꝫ principes oēs ſic deberent. Q. ō. n. nobis regnū
eſt ſanitate vacante. ¶ Cūq́ꝫ cerebrum ſtōuſq́ꝫ tuus nō me/
diocri humiditate abundet ⁊ totius habitudo humida ſit
ac parūper carnoſa: quoꝝ diſpōnibus ſic lapſis balneuꝫ q̄ꝫ
plurimū ſalutis afferre iudico: cuꝫ ⁊ rō ⁊ experimentum ad
ſic iudicandum mihi facile ſuadeant. Arbitratus ſum ſic de
ipſo anneriſq́ꝫ ſuis ad te ſcribere vt facile tua illuſtris dña/
tio ſnīam meā hanc cōmendare extollereq́ꝫ valeat. Nā res
hec ita tibi ſpero plana fiat: vt ꝓpe alterius iudicio non ege
bis. Uez ↄſiliū medicoꝝ tuoꝝ nō ſpernas: quos diſpōnum
corporis tēpoꝝ locorūq́ꝫ varietates nō latent: que ad diuer/
ſa ꝓſequi medicos ſepe compellunt. Eritq́ꝫ libellus hic tibi
vt ſpero gratiſſimus: cū in dies ⁊ horas ſic legendo doctior
euades. Et in his precipue q̄ te maxime delectabūt: ⁊ pluri
ma laude ac memoria digna magnaq́ꝫ ſub paruo titulo in/
uenies. Cōitatiq́ꝫ boium fructuoſiſſimus, quē ⁊ literis lati/
nis ⁊ vulgari ſermone ↄſcribā: vt ēt apud quos lrarum co/
gnitio latet glorioſum nomē tuū effundaf: apud quos ⁊ li/
bellus maioreꝫ ſibi vendicabit auctoritatē: cū erit tuo noie
ſic inſignitus: ⁊ vt tibi magis cōplaceam: qd̄ ſumme cupio:
quedam de balneo aque ſimplicis calido ⁊ frigido vinoſo:
oleagineo lacteo ſicco: aereo ⁊ igneo in hoc nr̄o codice con
gregabo vt pñtibus ⁊ poſteris opus hoc fructum non me/
diocrem ſit allaturū: qd̄ in duos diuidaꝫ libros. De balneo
nāq́ꝫ de quo dictum eſt: ⁊ eius annexis primus erit. De nāli
aūt ⁊ artificiali ſcdō dicef loco. ¶ Et anq̄ꝫ ad inſtituta pro/
ſequar dñationē tuā obſecro: vt equo aio patiaf: ſi qñq́ꝫ ad
quedā medicinalia diſgreſſionē fecero. Naꝫ cū ea fructuo/
ſiſſima ac tibi periocūda futura ſperem: etiaꝫ te non medio/
criter delectabūt: auidioriq́ꝫ aio libellus hic ꝑlegendus ſic
exoptabitur quo fiet vt ad plures perueniat aqud quos ⁊
glorioſum nomē tuū ſic ꝑdicabif laudabiturq́ꝫ: nec parum
hñdicef: cū ad tam fructuoſum opus ↄgreganduꝫ cām de/
deris. Et ſi plurima ac multa volumina ſcripſerim. q̄ apud
doctiſſimos viros laude digna ſunt: pro qbus deo ſummo
noſtro ſemꝑ grās debeo: quas ſaltē poſſum cōtinue agens:
ꝓ his tñ duobus opibus: quoꝝ alterū Illuſtriſſimo princi/
pi fratri tuo trāſmi qd̄ phiſionomie ſpeculum intitulaui: ⁊
hoc qd̄ tuo noie inſigniui longe magis Jeſu optimo nr̄e de/
bere ſentio: cū ante me neminem legerim: q eas mās ita di/
uerſas eoq́ꝫ mō ⁊ ordine ↄſcripſerit: ⁊ eo magis cuꝫ ſapien/
tibus grecis: quos latini lrīs vſq́ꝫ nō minime ſuperare po/
tuerunt: qbus nō parū debemus hec in parte: qua valui ſic
etiā illis per me ſatiſfactuꝫ eſſe intelligā. Naꝫ Theodorus
grecus bonarū literaruꝫ doctor: ⁊ nr̄e vniuerſitatis glorio/
ſus rector duo opera hec de lrīs latinis in grecas tranſdu/
xit. id opinatus ēt apud eos volumina hec non paruꝫ frugi
⁊ acceſſuri ſui honores eſſe debere. ceteriſq́ꝫ oibus a qbus
doctrinā ſuſcepimus. Naꝫ ex his que plana de balneis to/
tius Italie copioſe atq́ꝫ perlucide ſcribentur cuꝫ his que in
vltimo caplo libelli poſita ſunt: poterit qlibet ardens inda/
gator nās ꝓprietateſq́ꝫ ceteroꝝ recte ſcrutari. Naꝫ therme
oēs his qui ↄſilibus mineraliuꝫ naturis participāt: de qui/
bus diffuſe

bus diffuſe ac clare actum eſt:quibus facile intelligere de/
bes mi Illuſtris dñe ꝙtuꝫ tue fame tueqꝫ perpetuãde vite
libellus hic noſter accedet:ꝓ quo tibi cariorẽ me ſic fieri fa
cile intelligo.⁊ ad vtrũqꝫ ſic enixus ad cõceptum opus ꝓſe
quar.¶ Dicemus itaqꝫ in primis qd balneũ ſit:quot ue eiꝰ
ſpecies:ex qbuſqꝫ componitur:proprietates:iuuamẽta no
cumenta nõ omittẽtes horas ⁊ modos ⁊ tempus ingreſſio
nis ⁊ egreſſionis eius:qbuſqꝫ conuenit quibuſue diſconue
nit:regulas tenendi regiminis ſubiungentes neqꝫ interpoſi
tis dubiunculis hec omnia vacabunt que duobus libris ex
plebuntur ⁊ proſequens enunciemus.

Capitulum.j. de eſſe balnei ⁊ de balneo aque frigi de ſimplicis.

A Apud veteres medicos balneuꝫ ſtu
pha lauacruꝫ hos ter
minos reperiri ſcito:⁊ ceteris balneum conſti/
tui genus:quod Conciliator noſter differentia
128ª.ſic deſcribit.balneum corpus eſt ſubtile
vel liquidum corpori circumferentialiter occurrens actua
liter ipſius immutatiuuꝫ:quibus inducitur flumina in qui
bus homines ſe balneant balneum ſic dici poſſe.Heremeqꝫ
ſindorum ſclauo ad illum ſe transferenti:que equidem fatẽ/
da ſunt viri autoritate.At qm̃ que ad hominum cõmunita
tem ſcribuntur:ſi id fieri poſſibile eſt:⁊ non niſi cum recta
ratione ſcribere eniti ſumma quoqꝫ diligentia debemus:vt
ſic cõmunitati magis atqꝫ magis complaceamus . Qua ex
re ſubiungam deſcriptionem aliam:⁊ non niſi cuꝫ rõne po
ſitã mẽtes vulgariũ magis demulgentẽ.Conſueuerũt nãqꝫ
⁊ balneum pro loco nominare:qđ verius balneatoriuꝫ di.
Ideoqꝫ vt ⁊ loci ⁊ balnei materiam cõprehendamus venia
prius petita dicemus.¶ Bal.eſt locus conſtructus natura
vel arte factus in quo ẽ corpus ſubtile:vel liquidũ corpori
circumferentialiter occurrens vel occurrere aptum: vt ſit
ipſius ſm qualitates manifeſtas vel occultas actualiter im
mutatiuum:⁊ dr̃ vt vgutio bal.a balinon grece:quod eſt la
tine interpretatum animi anxietatem tollens ac merorem.
Neqꝫ hoc interpretatuꝫ paruifacio:cuꝫ diana ceteręqꝫ dee
an nymphe in mẽtium ſuaruꝫ ꝙ magna oblectamenta fon
tes lauacraqꝫ ſic coluerint. Iſqꝫ patauorum mos fuit anti/
quus quos balnei deriuatio h̄ nõ latuit.tanta ⁊.n.fuit bal/
neorum naturaliuꝫ patauis oblectatio vt ad eas dulcis trã
ſitus omnem ſuum merorem prorſus ex mentibus excute
ret.Qua ex re domos pulcherrimas ortulos: ⁊ que menti
amenitati accedebant circa baluſtrium ſumma cuꝫ diligen/
tia fabricabant ⁊ mente anguſtiantes ſocios a merore ſuo
vt abſoluerent ad balnea conducebant:⁊ vſqꝫ in preſentia/
rum apud italicos id vulgatur ſpatiatum ad balnea trãſea/
mus.¶ Et quoniam dominas ſic ad publica loca duci inho
neſtum ſatis eſſe videbatur:in ciuitate plurimas conſtitue/
runt ſtuphas quas nobiles ⁊ matrone virgineſqꝫ etiã meo
tempore ſingulis hebdomadis cateruatim ſollicitabant:q/
bus in locis gaudioſas cenas celebrabant : hec autem loca
honeſtiſſime matrone magna cum pudicitia obſeruabant.
verum ſurrexerunt ex eis poſtea quedam de ſynagoga Se
miramis:que ea honeſtiſſima loca ad lenocinios actus lu/
xurie perduxerunt:⁊ ſic pecudum lupus cuſtos factus eſt.
verum ſi bal.quis ea qua decet ratione cõtemplabitur: nõ
longinquum eſt quin mentem ⁊ eiꝰ corpus ab anxietate al
leuient de quo poſt:⁊ ad deſcriptionis partes rediens enũ
cio ꝙ id quod de loco poſitum eſt pro forma accipiatur.cũ
vero ſubtile:vel liquiduꝫ additur pro materia teneat:qđqꝫ
additur corpori circunferentialiter:⁊ pro loco:⁊ pro forma
quodqꝫ corporis immutatiuũ pro efficiẽte ⁊ fine:ſicqꝫ qua/
tuor cum cauſis deſcriptio hec compleatur.eſt enim mate
rialem attingens:ſubtile autem corpus liquidum : ſubtile
quidem:quia aereum:quod vt idem proprius bal.di cum
corpori:ſic circunferentialiter occurrat magis lauacro.liq/
dum vero:quoniam aqueum:aut alio liquore confectũ:ad
ditumqꝫ eſt circunferentialiter occurrens ad tollendam eo
rum diuerſitatem:que aut intus aſſumuntur effectum bal/
nei inducentiuꝫ:aut extra applicatorum:ſic corpori circũfe
rentialiter:non occurentium vt interius miſſa ac cliſteria:
aut que in parte ſituantur extrinſeca vt calefacientia euapo
ratoria : ⁊ que his ſimilantur.diciturqꝫ per qualitates ma
nifeſtas : ⁊ vt dubio ſatiſfaciã in quo neapolitani ciues vſqꝫ
ad horam hanc medicos accuſantes ꝙ plurimuꝫ vexant.
exiſtimauerunt autem vt cum ſuorum balneorum proprie/
tates occultas inſcripte littere indicarent:quibus ex omni
egritudine languentes omnes curabantur:eas inuidia ⁊ lu
cri cauſa medicos abluiſſe:de quo poſt in ſecundo loco eſt
actualiter poſitum.vt que potentia calida : aut frigida ſunt
a balneo excludantur:que actu tale exiſtit per ſe:vt calefaci
ens:aut ⁊ infrigidans ⁊ hꝰ.Et ſi per accidens calidũ quan
doqꝫ infrigidet calorem reſoluendo naturalem: aut poros
aperiendo quos aer frigidus ſubingreditur:aut diſſoluen
do coleram eam:que in motu ponens ad intra corpus faci
atqꝫ ſupra ſenſibilia membra diſcurrere:quare frigus acci/
det ⁊ rigor in corpore:vt in putridis eſt videre. Terme aũt
ſtupha ⁊ lauacrum: vt ſpecies balnei ſunt:vt actum eſt.Nã
termas appellamus balnea calida ex terra naſcentia a ter/
mon grece latine calor.Stupham autem nominamus lo/
cum vndiqꝫ valatum cuius aer:⁊ parietes per medius ca/
leſiunt ſiue id ab igne fieri contingat ſiue ab aqua:aut ſim/
plici:aut minerali:aut compoſita. Quibus inducatur fur/
num ſtupham vere nominari non debere:cuꝫ eius aer aut
parietes per ignẽ imediate caleſiãt:⁊ dicitur furnus a fos:
grece latine ignis:vnde furnus ignis vrna:⁊ que ab igne ſtu
pha caleſit ſicca dicitur: que vero ab aqua humida vel ae/
rea nuncupatur.verũ ſi furnum calidum:cuius ignis nõ ex
tinctus fuerit aliquis recte contemplabitur in corpuſqꝫ hu
manum grandeſqꝫ eius effectus : vt calefacere reſoluere
humiditates exiccare:vt in cura tympanitis eſt videre:que
balnei calidi opationes ſunt principales:fortaſſe eum bal/
neum ſiccum nominare non verebitur de quo poſt.Laua/
crum vero ad balneum liquidum humidum magis ꝓprie
ſe extendit a lauo veniens:verum vt princeps:a medico de
nominibus non eſt diſceptandum:ei enim reruꝫ intentiões
ſufficiant.¶ Eſtqꝫ ſecundo diuidenduꝫ quoniam aliud ſim
plex:vt aereum aqueum.⁊ hꝰ reliquuꝫ compoſituꝫ: quod
duplicis manerici exiſtit:qm̃ aut nãle vt ſulfureum piceuꝫ:
⁊ hꝰ:aut artificiale quod arte conſtruitur herbas frondes
calidas aut frigidas in balneo decoquendo aut in aere ſter
nendo ſm ipſius vtilitatem a medico intentã:de quo ſecun
do agemus libro.¶ Et tertiam ſubiungentes diuiſionem
cum omne perfectum ſuper tria ponatur dicemus ꝙ aliud
frigidum eſt reliquum calidum:⁊ ex aqua dulci vtrunqꝫ fa
ctum nõnullum vinoſum:⁊ aliud oleagineum ⁊ in primis
de balneo aque frigide agemus:eum ⁊ prius natura ſit de
eo declarantes:que de vnoquoqꝫ balneo declarare promiſ
ſa fuere:⁊ vt que dicenda ſunt facilius memorie cõmendẽ
tur cum ordo ad memoriam faciant ſtatui his ordineꝫ ſuis
cum areolis ſic inſcribere:vt prima.vꝫ ſit electio de qua in
fine capituli.Secundo operationes.Tertia membra capi/
tis.Quarta membra pectoris.Quinta membra nutrimen
ti.Sexta membra iuncturarum. Septima vulnera ⁊ vlce/
ra.Octaua febres ex quibus iuuamenta ⁊ nocumenta ape/
riẽtur.Nona hora ingreſſus ⁊ egreſſus . Decima qbus cõ
uenit ⁊ diſconuenit.Undecima regimen.

Et ſic balneũ aque frigide dulcis : q: de ſalſo ſuo
loco amplexãtes dicamus ꝙ eſt cor B
pus liuidum frigidum corpori circunferentialiter occur/
rens : ipſiuſqꝫ actualiter immutatiuum apud que verba
⁊ flumen balneum nominare poſſumus:propter quod he
ſitabitur an tempore magni eſtus : ⁊ alio pueris iuueni/

bus ſenibuſqꝫ balneatio in flumine ſic omnibus fere cõſue/
ta ad corporis ſalubritatem accedat cuius diſſolutio ex 8°
⁊ nona areola magna ſui ex parte reſeruabitur. ¶ Operatio
nes. ¶ Balneũ aq̃ dulcis actu frigidum: ⁊ ſimplex infrigi/
datiuũ eſt per ſe: ⁊ humectatiuũ ⁊ opilatiuũ conſtipatiuũ
⁊ humorũ colericorũ calorũ igroſſatiuũ caloris nãlis extin/
ctiuum. abſterſiuũ ſordiciei cutis: ⁊ aliorum membrorum
mundificatiuũ: poſitum eſtqꝫ per ſe. vt noſcamus per acci/
dens aquã frigidam calorẽ ipſum viuificare poſſe: vt in mẽ
bris ⁊ poris reſolutionẽ inducere humores etiam frigidos
reſoluere. vnde quinta aphoriſmorũ. aphoriſmo vigeſimo/
primo. eſt autẽ vbi in thetano ſine vulnere iuuene bene car
noſo eſtate media frigide aque multa infuſio caloris reuo/
cationẽ facit. calor vero hic liberat eodemqꝫ loco ⁊c. In ar
ticulis dolores ⁊ tumores ſine vulneratiõe podagrã: ⁊ ſpaſ
mos horum plurima aq̃ frigida multa īfuſa refrigerat: ⁊ at
tenuat ⁊ dolorem ſoluit. ¶ An hoc loco tacebo quod etiã
memoria ſatis dignũ facio: ꝙ neqꝫ ad laudẽ neqꝫ ad glo/
riam ſcribo: ſed vt ſentias me tuis quoqꝫ inutilem nõ fuiſſe:
ſed laude apud eos dignum, honore ac non paruo precio.
nam cum recolende memorie Nicolaus marchio genitor
tuus glorioſus primum iuncture manus dextre podagra:
ac ſpaſmo nõ mediocriter vexaretur: vt accerſito preſbyte
ro ſe in manibus dñi cõmittere ſtatuerit: ſe pluribus horis
languentem me ad curam vocauit: ⁊ cum plura medicamẽ
ta tentaſſet: quibus a dolore podagrico liberari conſueue/
rat: neqꝫ vlla ex parte ꝯferebãt: vt ſpe omni ſic prorſus deſti
tutus foret ait. ecce mi pater in manus tuas cõmendo cor/
pus meum: ſentio etenim ſic me mori: ⁊ ne in lõgum ſermo
trahatur: reſpondi. ſi tua meis preceptis obtemperabit do
minatio ab hoc nephando dolore ẽilico liberabo: ⁊ ad vo
tum mihi ſubijciẽs ſe: aqua frigida multa ſic ſuper iunctu
ram ſparſa eum abſolui: vt quaſi ſtatim dolor ad nõ q̃ztum
remitteret paululumqꝫ poſt ſomno quieuit: ⁊ expergefact⁹
doloris initium ſentiẽs vocitabat ecce venit inimicus: ⁊ ite/
rum cum aqua frigida ſuper iuncturã per Franciſcum me
dicum ſic effuſa dolor tollebatur. deinde quietabatur ſom/
no: ⁊ apud excitationem iterum initium doloris ſentiebat:
⁊ cum aqua iterum Franciſchinus occurrebat: ſic ſomno.
deinde ceſſabat: actũqꝫ eſt ita vſqꝫ ad crepuſculũ quo in tem
pore longis horis dormiuit: dolor in totum ceſſauit: a quo
ex poſtea amplius moleſtatus nõ fuit. Bal. etenim aque fri
gide: ⁊ ſi per accidens calorem viuificat: quoniam per anti/
periſtaſim: non tamen id in omni operatur corpore: quo
niam in debili extingueretur. quare conſulo debiles calore
⁊ gracilium membrorum a balneo aque frigde ſe abſtine/
re: precipue in eo moram contrahendo. quare ſtudeant pa
rentes ne eorum pueri tales ad flumina natando pergant:
hos enim putridas febres ⁊ cronicas malaſqꝫ egritudines
incurſuros ſic facile intelligant. Extinguitur enim calor ſic.
humores putreſcunt ex opilatione qua fumorum putridorũ
prohibetur tranſpiratio: membraqꝫ debilitantur principa/
lia: ⁊ ſic in cauſis malis fit additio malarum egritudinum
ꝓductiuis. Frigidum autẽ compoſitum ex componẽtibus
varias ſortitur actiones ac proprietates quas enumerare
difficile foret. ¶ Membra capitis. ¶ Ledit hos quibus ce
rebrum debile eſt. quibus vero cerebrum calidum: ⁊ forte
ſi humidũ fuerit balneatio leuis: ⁊ moderata aque frigide
poſt lotionem cum lixiuio calido facta conferre videtur: ⁊
in aſſuetis precipue: vt mos vltra montanorum eſt. nam ſic
cutim inſpiſſat: calorem reuocat ac fortificat: humiditates
ac vapores ſic reſoluit ſuperfluos: quare etiam a reumatiſ/
mo iuuantur. Et magiſtri eſtuariorum poſtq̃ calefacti ho/
mines ſtuphani egredi querunt: antea ſuper ipſos aquã fri
gidam effundunt experientia docti non ratione. verũ inter
virtutes hominum ⁊ eorum figuram ſiue habitudinem nõ
diſcernentes ſic ſepe errorem cõmittũt. Quare in debilib⁹

⁊ membrorũ gracilibus aquam non ſuper eos: ſed circa eos
effundere ſalubrius eſt. Tu itaqꝫ mi domine medicos tuos
hoc loco diligenter conſulas. nam cum operatio hec apud
Italos: precipueqꝫ capitis inſueta ſit apud nõnullos fortaſ/
ſis denigrabitur: qui ⁊ ſi rationibus cedent in alienã forte
vertentur ſententiam qua ex re colendus eſt eis noſtrarum
matronarum vſus: ꝙ poſt capitis infantium lotionem aqua
frigida frontem ⁊ faciem: ⁊ partes colli ſic irrorant etiam li
xiuij acuitatem extinguere intendentes. Et oculorum in aq̃
frigida ſubmerſio oculos roborat: ſpiritus confortando vi/
ſiuos: ⁊ ad reſolutionem vaporum iuuando. ¶ Membra
pectoris. ¶ Nocet pectus habentibus debile: ⁊ in eis vo/
cis raucedinem inducit ⁊ tuſſim. cor eorum ledit: ⁊ illos ad
varias egritudines diſponit. ¶ Mẽbra nutrimenti. ¶ Sto
macum vehementer ledit precipue frigidum ⁊ debilem. for
tem vero ⁊ bene vallatum confortat: digeſtionem fortificat:
appetitum excitat ad cibum: ⁊ colerã exacuendo ventrem
lubricat. dolorem excitat inteſtinorum tenaſmonem indu/
cens renes offendit debiles ⁊ frigidos: ⁊ in coitu debilitatẽ
preſtat ⁊ matricem ledit. Uerũqꝫ in fluxu menſtruorum ru
beorum colericorum balneum aque frigide in eorum reten
tione mirabiliter operatur. vt nõnulli experti precipiãt mu
lieres ſic in eo ſedere. ¶ Membra iuncturarũ. ¶ Neruos
⁊ iuncturas ex ſe ledit ⁊ precipue debiles: ⁊ ſi quandoqꝫ eo
per accidens vt actũ inuentur. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ No
cet vulneribus ⁊ vlceribus ſua cum frigiditate. vnde. 22°
5ᵗ. vlceribus quidem frigidum mordax cutim indurat. do
lorem ſine ſanie facit rigores ſpaſmos fetores ⁊ tetanos.
¶ Febres. ¶ In fortib⁹ robuſtis febres excitat effimeras.
in debilibus ⁊ gracilibus: vt actum putridam.

Et quonian breuiloquus eſſe intẽdo: ⁊ ad ea que
magis frugi ſunt accedere: vt tibiqꝫ
magis complaceam hic mouebitur dubium. An. vz. balne
um aque frigide in regimine ſanitatis conueniat cuius diſ/
ſolutione magna ſui ex parte cetere aperientur areole. Nã
cum ex balneo aque frigide plurima membris noſtri corpo
ris nocumenta accidant: vt ex areolis apparuit: in cõſerua/
tione ſanitatis: ſic accedere minime videt̃. Eſtqꝫ febris pro/
uocatiuum. dux medicorum de ingenio ſeptimo virtuteſqꝫ
omnes ledit. calorem extinguit naturalem. cum ſit in vltimo
frigida: ⁊ vt philoſophi aiunt frigidorum primum. Frigidi
tas amplius in opus nature ingredi: non videtur vt ꝑnceps
⁊ hipo. In aqua nullũ bonum inueni preterq̃ in acutis da
tur morbis. Eſtqꝫ vt medicina cum corpori applicatur vt
poſt. Quod autem ſic medicinale eſt in regimine ſanitatis
numerari recta cũ ratione non videtur. Senſere autem cõ
trariũ omnes medicine auctores, ob quod ⁊ diſſolutio non
abſqꝫ graui difficultate aperienda erit. Et vt limpidius di/
cenda capiantur ſuo cum ordine paucis concluſionibus ꝑ/
ſtringam qua de re dicenda erunt.

¶ Prima igitur ſit concluſio. Balneũ aque frigide modera/
te ſumptum in regimine ſanitatis accidit: que ex iuuamen/
tis balnei ſtabilit̃. Eſtqꝫ accipiendum antiquos non parum
in balneo aque dulcis ſtudium appoſuiſſe. de quo poſt. Et ſi
in balneo calido magis frigidum tamen non neglexerunt.
In regimine autem ſanitatis frigidum laudarũt balneum.
etatem virtutem figuram ac tempus preſens conſiderãtes.
accidentiaqꝫ corporis vt vomitum. ventris fluxũ. vigilias.
dolorem inteſtinorum. ſtomaci debilitatem. reumatiſmos:
⁊ h⁹. in debilitatem corporis venientia nõ poſtponentes.
id volẽtes prius: vt ex parte etatis pueri ac ſenes ab vſu bal
nei aque frigide ſe abſtineant. q̃ noſtra eſt ſententia.

¶ Secũda concluſio erit. Pueros. n. ſic ab augmento prohi
bet. qm̃ aqua frigida inſpiſſat: ⁊ membra indurat q̃ eo pro
tempore extenſione indigent ⁊ mollificatione. Senibus v̓o
nocet. quoniam calor in eis quantitate ac qualitate diminu
tus frigiditati aque reſiſtere non poteſt. Sed fortaſſis inter

rogabitur: vt qd apud homines: ita vetuſta balneandi conſuetudo: vt tẽpore eſtus pueri magis iuuenibus ac ſenibus in aqs continuis diebus natent. Id. n. dicendũ eſſe arbitror balneationẽ in aqs currẽtibus non ſanitatis gratia: ſed delectationis magis ac vt natationis artẽ adipiſcantur ab hoibꝰ queſitã ac ↄtinuatam eſſe. Nam cũ ſubmerſionẽ in aqs nimium timuerint. in qbus non raro diuerſis ex cauſis verſari habent. etiã in fugiendã mortẽ natationis artẽ coluerũt: q̈dem in balneatione etiam non paꝝ recipiũt oblectamẽti. ſicqꝫ magis delectationis gratia ac mentis ſolatij natant.

¶ Tertia concluſio. Pueris robuſtis balneatio interpolata ſuis cũ cõditionibus conferre dicemus. Nam per balneum ipm eoꝝ calor ſic ad interiora ꝓpulſus fortificaꝛ. quare ſuper humidũ fortior factus ipſum melius extẽdere poterit: ⁊ mẽbra in longuꝫ producere: ⁊ ſuperfluos humores ſic facilius reſoluet. Qꝫ ſi dicaꝛ. princeps pueros ſic balneari ꝓhibet. Id intellige ↄtinuato vſu. propter quod interpolata dicebaꝛ. etiam pueros intellige: qui iaꝫ decimũ pertranſierunt annũ. Conditiones enim he ſunt. moderatio ex parte aeris: vt ibi ventus non ſit: ſed radij ſolares. ſitqꝫ eſtas ⁊ hora feruoris. Eſtas. qꝛ circa meridiem. ſitqꝫ venter vacuus. ob quã rem ea in die balneandus in prandio paꝝ comedat ⁊ ſolito tempeſtiuiꝰ. Et ante aque ingreſſionẽ totũ corpus fricaꝛ: vt ſic tractus calor ad exteriora membra ipſa a frigiditate aque melius tueaꝛ. Sitqꝫ in aqua moderata. a complexione compõne. hitudine ac virtute indicatiõe ſumpta. In qua ſubſiſtere in pueris ipſis melius facio. Cuꝫ aquam exiuerit iterũ exiccando fricaꝛ induaturqꝫ ⁊c. deinde cibeꝛ ſatis copioſe ⁊ minus bibat qm̃ ꝓ tunc appetitus ad cibuꝫ maior factus eſt q̃ꝫ ad potum. Et digeſtiua facta eſt fortior: ⁊ minus humectatione indiget. Et attendẽda ſunt accidentia dicta. ne ex his aut eoꝝ aliquo vereꝛ ipſum ingredi prohibente. tu itaqꝫ conſidera. Debet autem ilico ſecundũ ſe totum ingredi: ⁊ non paulatim: vt ipſius membra omnia ſubito dura ſiant. Nam ſi primo ſecũdum vnam tantum ingrederetur partem: tũc natura illi intenta alias deſereret: vt ad omnes ſimus occurrat ſubito: itaqꝫ in aqua ſe proijciat. natura autem illam ſubitam ac repentinaꝫ ſuſtinebit mutationem. ſi corpus robuſtum fuerit. non infirmum neqꝫ debile. verum in hoc antiquoruꝫ morem cõmendo magis: qui balnea aque dulcis frigida ſibi particularia preparabãt. illa in frigiditate moderantes. Qꝫ ſi in regimine ſanitatis principes ⁊ nobiles eo vti deſiderant laudo magis ꝙ particulare eſt cuius moderatio noſtra conſiſtit in poteſtate. laudatur autem magis flumen dum queritur delectatio. ¶ De ſenibus autem id puto dicendũ eſſe. Senibus primis habitudine carnoſis robuſtis ſuis cum conditionibus natationẽ moderate factam non nocere. Qꝫ ſi principis verba in contrariam verti ſententiam videantur. ea de debilibus ac ſecundis interpretanda ſunt ⁊ poſt de puerulis conditiones ſcriptas attendant. ne ante balnei vel aque ingreſſuꝫ coierint: fuerintqꝫ multo exercitio vſi. ¶ Iuuenes vero ex balneatione aut natatione ſingulo die facta. qbuꝫ ↄditiones inſunt: ď quibus actum: vt etas ⁊ hmõi. qnqꝫ ab accidentibus abſoluti ſunt ſalubritatem ſortiantur. cum id egerint non precedente vomitu neqꝫ grandi euacuatione ⁊ hmõi. Calor enim ſic in eis ad intra propellitur vigoraturqꝫ. vt inde fortior ſit in digõne in exitu ad exteriora: ad que ſuperflua ſunt ad extra propellando reſoluendo ⁊ hmõi. Unde dux medicoruꝫ xj. terapeutice. Si qs fuerit iuuenis fortis bene carnoſus conſtitutio calida ⁊ ſicca. ſi in piſcinam natatoriam imiſeris frigidam non nocebiꝛ ſecũduꝫ tale tempus. frigidũ quoqꝫ in hoc ſemate membra non percutit neqꝫ mortificat. immo fortius ipſa congregat ⁊ confortat. Et iuxta hoc notent hi quibus balneatio nimium grata eſt: vt aqua non ſit radiis ſolaribus calefacta aut tepida. quoniaꝫ vt. 24ª. problematum. 14° aqua ſic calida morboſa eſt. virtutem debilitans digeſtiuam. Tepida autem mollificat virtutem exoluens: vt dux ſeptimo de ingenio. quibus indicatur balneationem in aquis ſtannorum tẽpore eſtus periculo nõ vacare. Mora autem eius in aqua moderatur ad lenitateꝫ: ⁊ ad corporis tolerantiam. His itaqꝫ omnibus inducitur ſic areolis poſtremis ſatiſfactum eſſe. oppoſitionibuſqꝫ in contrariuꝫ q̃ſtionibus adductis. Nam moderate applicatum confert: ⁊ naturam ⁊ calorem adiuuat vt actum eſt.

¶ Cumqꝫ id conceſſum ſit. aque frigide balneum in regimine ſanitatis accedere. Sitqꝫ ſemper generoſus animus tuꝰ noua ⁊ inſueta auidus intelligere: fortaſſis ſcire cupies: ſi balneum aque pluuialis. aque fontis vel fluminis ſaluberiꝰ accedat. Nam cum aqua pluuialis ſubtilior videatur minuſqꝫ frigida ſit ad ledendum. primo cum rarior ſit eligibilior erit. Etiã ſic ſua remiſſiori frigiditate minus ledet. eoqꝫ magis cum caliditate ſolis ⁊ aſtrorum participare videaꝛ. Generatur autem ex eleuatione vaporum ſiue exalationuꝫ humidarumqꝫ a caliditate ſolis ⁊ aſtrorum non abſoluuntur: vt magno placuit philoſopho in methauris. He autem aque ſubtiliores ſunt. vnde primi ſcda. Et ex aquis quoqꝫ laudabilibus ſunt aque pluuie: ⁊ precipue que in eſtate veniunt: ⁊ ex nubibus cum qbus tonitrua adſunt. Quare eſtiua conuenientior cũ caliditate maiori ac ſubtilitate participare videaꝛ hyemali. Induciturqꝫ ꝙ eſt ſaluberior que cuꝫ tonitruo venit. cum ceteris pluuialibus ſubtilior ſit. A

¶ Et hoc in loco parũper digrediar. cum tibi ſic me placere ſentiam: omnes nãqꝫ tonitruũ admirantes cauſam ſcire cupiunt. cum nã ſcire vnuſquiſqꝫ deſideret. Rem autem hanc breuioribus quo ad potero abſoluere curabo. Scribiꝛ. tonitruum extinctio eſt ignis in nubem a tono dictum: qa ſit ſolus terrenus: ⁊ ſimile iudices vt cum ignitum ferrũ in aq̃ꝫ frigidam extinguitur ſonum cauſat: quam reꝫ declarare vt plana tibi ſiat, philoſophum in methauris ſequens enitar. Due ſunt exaltationes virtute ſolis ⁊ ſtellaruꝫ ab his inferioribus ad ſuperiora eleuate. altera quarum eſt ſicca a terra eleuata ac ſolis ⁊ ſtellarum virtute calefacta leuificata: ⁊ ſurſum ad aeris regionem mediam tracta: ⁊ infra que nõ raro ſic ignitur vt velut ignis in aere non raro iudiceꝛ: ⁊ hec eſt que comam ſtellis facere videꝛ: ⁊ que in eſtate cadere ⁊ deſcendere in aere cõſpicitur: vt perſepe vulgares hanc velut ſtellam cadentẽ iudicent. Reliq̃ humida eſt ab aqua ⁊ rebꝰ humidis eleuatã. leuificata vigore: ſolis ſurſum vel altera tracta: ex qua nubes in aere ſiũt. hec autem minus calĩa eſt ⁊ magis groſſa. Accidit autẽ has ſimul in aere ſic ſe inueniret: vt ſicca cum humida ↄiũgatur: ſed humida a frigiditate regionis medie aeris ingroſſatur ⁊ vnitur. ſicca auteꝫ contrarium faciens vnitur ⁊ fortificatur ⁊ accenditur magis: qm̃ contrariũ ſuo cõtrario fortificatur: vt in cauernis ⁊ puteis tempore hyemali cõprehendimus. fortificata auteꝫ ſic exitum petit: vt a contrario fugiat. quare forti motu mota ⁊ ſic ignita: nubi facte frigide ⁊ humide occurrens extinguitur. cuius extinctione ſonus ac tonitruuꝫ dictũ cauſatur: vt in extinctione igniti ferri in aqua frigida vt actum. Fit autẽ ſic primo tonitruum ad intra nubem. deinde fulgur ſic exiens nubem ad nos primo venit: quoniam obiectum viſus nobis prius preſentatur q̃ꝫ auditus: quoniam ſpecies ſoni motu medio indigent. non auteꝫ que coloris: ſed ſubito diffunditur vt in ſono cauſato a lotricibus pãnoꝝ eſt videre. Extimo itaqꝫ dicendum ꝙ ſaluberius foret ex aqua pluuiali balneuꝫ q̃ꝫ ex fonte vel flumine factum. quibus ſatiſfactũ eſſe puto areole q̃ eſt electio. Pace itaqꝫ tua volo hec pauca de balneo frigido nobis ſufficere. Nam ſpero ad meliora proſequi: que dominationem tuam magis delectabunt.

¶ Neqꝫ arbitreꝛ hec iocunda ſuperuacua dicta fuiſſe. veꝝ vt intelligatur entimema hoc non valere. aqua balnei odorem ſulfuris habet. ergo ſulfurea. cum fulgur poſt percuſſionem in loco percuſſionis odorem ſulfuris exceſſiuuꝫ de B

relinquat. ꝙ tamen ſulfure nõ participat: ſed id euenit par/
ticipatione ſpirituum ſubtilium igneorum nãm ſulfuris ſa
pientium. de quo infra penultimo capitulo ſecundi.

Capitulum ſecundum de balneo calido ſimplicis aque.

C DE balneo itaqꝫ frigido ſic expedito: quod ex aqua calida
ſit aggrediamur dicentes primo ꝙ tale duplici re
peritur differentia: aliud quidẽ humiduꝫ aqueũ:
vt in quo infantes balneantur: de quo in preſen/
tiarum. Aliud vero humidum aereum quod ⁊ noſtri ſtu/
pham humidam vocauerunt: de quo poſt. Magna quideꝫ
apud antiquos noſtros de his balneis obſeruantia fuit vt
per ſepe. velut adhuc eſt vltramontanorum mos. ad ea etiã
ſanitatis gratia ſe conferunt: vt nonnulli ſe ex eis pinguefie/
ri ceteri macreſcere ſe putarint de quo poſt. Et poſtponen
tes quid tale ſit cum per ſe manifeſtum declaratione non
egeat: ad premiſſas areolas me conuertam: ex quibus aper
te ſatis eius dignitates ⁊ nocumenta apparebunt ſi prius
dixero ex parte ſue intenſionis ⁊ remiſſionis ipſaꝫ varieta/
tem recipere: vt ꝙ aliud caliduꝫ nimis. q̄m aliud tepidũ: re
liquum mediocre. ex qua diuerſos in corpus humanũ effe
ctus inducit. ſit itaqꝫ prima areola. ¶ Electio. ¶ Eligatur
aũt cuius fabrica eſt antiqua: q̄m in noua ſit cemẽti in aquã
balnei damnoſa impreſſio. Sit itaqꝫ menſuratum vt ingre/
dienti proportionatum inueniatur magis calidũ minuſqꝫ:
vt corpis diſpoſitio expoſtulat. Uerũ apud nõnullos in tu/
na lignea ſit ⁊ in domibus cõmuniter. cui⁹ fabrica ſit picea
vel laricea longa ac lata ad corpis cõmoditateꝫ. pfunda ve/
ro vt vſqꝫ ad mẽtũ ſtare poſſit ſubmerſus homo. quare ter
tio regiminis acutoꝝ. Neceſſe eſt enim huic officio locus
coopert⁹ ⁊ a fumo tutus: maxĩa aque plenitudo. ¶ Opera
tiones. ¶ Eſt lauatiuum mundificatiuum frigido magis:
ex aqua pluuiali ſi haberi poteſt de qua ſupra. ſordiciei cu/
tis pulueris ⁊ ſudoris: q̄m ad interiora magis penetrat: ab/
ſtergit: nũcqꝫ q̄m ſua caliditate humiditates viſcoſas ⁊ conge/
latas in orificijs pororum ad ſuperficiem mouet: ⁊ lauãdo ſic
melius corpus mundificat. Huius autẽ operatio mulieres
pãnos lauãtes nõ latuit que experientia: ⁊ nõ ratione aquã
calidam magis mundificare cõprehenderũt. Uerꝫ balneum
hoc ⁊ ſi per caliditatem accidentalẽ calefaciat. per eſſentiaꝫ
vero infrigidat: ⁊ membra mollificat: precipue cuꝫ nimius
fuerit vſus eius: vt in manibus barbitonſorum: quibus fa/
cies hominum abluunt: manifeſte comprehendimus. vnde
princeps tertia primi. quidam ornate loquentes aqua natu
ra in vltima eius frigiditate exiſtit: licet calore accidentali
calefiat: qui nõ permanet ſed tollitur ⁊ remãet operatio na
turalis: ꝓpter quod illud qđ ex ea penetrauit in corpus eſt
infrigidatio: ⁊ etiaꝫ quia aqua ſiue calida, ſiue frigida eſt hu
mida. ideo cum multum humectauerit: calorem conſtrin/
git innatum: propter ſui multam humiditatem: ⁊ extinguit
ipſum ⁊ infrigidabit: ⁊ per maxime cum longa fuerit in eo
mora ex qua vt ipſum ſic infrigidare per accidẽs accidit ca/
lorem reſoluendo naturalẽ. Eſtqꝫ impinguatiuũ cuꝫ mode
ratum fuerit: nutrimentũ ad mẽbra trahens: ⁊ membrorũ
mollificatiuum ad eorumqꝫ extenſionem iuuans. caloris na
turalis cum tale fuerit confortatiuum. Quibus inducitur
nouiter natis balneum notabiliter conferre: ſic moderatuꝫ
ſi cetera non contradixerint. Nam cuꝫ mundificatione ege
ant cum in loco immundo ſteterint eo mundantur. cumqꝫ
ſit temperatum: quia proportionatum: calorem cõfortat na
turalem: ad mẽbra ſua caliditate ſic nutrimentum trahens:
ea ingroſſans ⁊ impinguans: cuꝫ quo membra ſic robuſtio
E ra redduntur. Quibus error apparet earum mulierũ que
nouiter natos a balneatione abſtinent vna vel duabus bal/
neationibus contente. Principem audiant de regimine in/
fantium. Ipſe preterea in eſtate aqua ſuaui equali balnean/
dus erit. Hyeme vero aqua que ad caliditatem trahat non
pungentẽ. Et plerũqꝫ quidem eſt conueniens vt ipſe bis in
die lauetur aut ter: ⁊ ordinate ad id qđ magis ſit tepidũ mu
tetur ſi tempus fuerit eſtiuũ. In hyeme vero non ſit frigidi
or aqua que in caliditate temperata exiſtit. Ipſe quoqꝫ non
lauetur niſi vſque quo corpus eius calefiat ⁊ rubere incipi
at: poſtea extrahatur. Hoc autem loco aquã commendauit
non vinum: in quo quidam curioſi ſe plura nouiſſe oſtendẽ
tes balneum vini magis cõmendant: ſed locus eſt ſpecula/
tionis. Inducatur autem ex his ⁊ prouectos ſic pinguefie/
ri poſſe: quam declarationem ad fineꝫ capituli in dubijs re
ſeruare decreui. quo in loco ⁊ ipſuꝫ macrificare poſſe oſtẽ
detur: ⁊ plurima in eo mora reſolutionem ſpirituum ſinco
pim inducit. corpus laxat ⁊ ſuperfluitates ad membra in q
bus eſt debilitas leuiter deſcendere facit: ⁊ breuiter talem
calorem reſoluit naturalem. Sed quid dicemus de his qui
in balneis naturalibus a crepuſculo vſqꝫ ad noctem abſqꝫ
leſione morantur: huius diſſolutio ad ſcđm libruꝫ reſerua
tur. quo in loco aperietur: ſi ab hominibus in aqua dulci ca
lida fieri poſſet: ⁊ cũ ſcriptuꝫ ſit ſincopim inducere. ¶ Mem
bra capitis. ¶ Somnum facit humectando ⁊ humidos va
pores ad caput mouẽdo replẽtur ſic vie tranſitus ſpirituũ
ad membra. Item quia laxatur virtus ex eoqꝫ quietem que
rit catharros maturat: non cõueniunt in principio: ſꝫ poſt.
conſidera. Et balneatio capitis cum ea reumatiſmos ſiſtit
vt nõnulli dixerunt. vnde princeps de medicandis infanti/
bus. Et eſt cum eis accidit tuſſis ⁊ reumatiſmus: ⁊ in his
quidem iam preceperunt quidam vt multa aqua calida ſu/
per caput ipſius proijciat: oculos relaxãdo debilitat: eoſqꝫ
paſſibiles ab extrinſecis occurrentibus reddit: ⁊ cum ea fa
ciei lotio in die ſemel facta: ſicqꝫ continuata cutim criſpat ⁊
indurat: que ſi frequentata eſſet in barbitonſores aiunt
mollis redderetur. ¶ Membra pectoris. ¶ Superflue ca
lidum ⁊ in eo longa mora cor debilitat. ſincopim inducit vt
actum. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Appetitum deijcit. nau
ſeam cõmouet ⁊ quietos humores mouet: eos ad putrefa/
ctionem preparat: eoſqꝫ ad receptacula membroruꝫ debili
um deſcendere facit: ⁊ ſic in eis ſpata occulta inducit: ⁊ in
ſuperficie ⁊ in iuncturis dolorẽ: ꝓpter quod princeps. 22.
tertij. de preſeruatiõe a podagra. Et minor ẽt in balneatio/
nibus ſuis: quoniam ipſe liquefaciunt humores: ⁊ faciunt
eos currere ad iuncturas. ¶ Membra iuncturarũ. ¶ Iun
cturas laxat ⁊ debilitat: ⁊ precipue vſus eius. qua ex re ab/
ſtineant qui laxarum ⁊ debilium ſunt iũcturarum. ne ſic po
dagram incurrant. verum a Rainaldo viro quippe diuino
in regimine ſanitatis. lotio columnaruꝫ pedum ad viſus cõ D
ſeruationem auditus ⁊ memorie frequentata laudatur cũ
aqua moderate caliditatis facta ſero ante lecti introitũ die
qua. ſ. non cenatur. Uerba vero tanti viri ſane intelligenda
ſunt ſi cetera conſentiant in quibus diſputatio habenda eſt
vt actum. diuertuntur autem ſic a capite vapores ⁊ humo
res: q̄re membra illa puriora redduntur. ¶ Uulnera ⁊ vlce
ra. ¶ Ulceribus ⁊ vulneribus ⁊ apoſtematib⁹ nocet. Prin
ceps ⁊ cuſtodire ſe debet a balneo qui ſolutionem habet ⁊
apoſtemata. Et cauſa iam dicta eſt. quoniam humores diſ/
ſoluit ⁊ eos in motu ponit qui ad mẽbra ſic đbilitata fluũt.
¶ Febres. ¶ An in febribus conueniat dicetur in dubio.
¶ Hore ingreſſus ⁊ egreſſus ⁊ more. ¶ De his in canoni/
bus ſtatim. ¶ Quibus conuenit. ¶ Conſueuerunt dubita E
re an corpori conueniat temperato temperate recto. Nam
cum balneum inuentum ſit ad corporis mundiciem lotio/
nem faciendam ad ſuperfluitates reſoluendas ⁊ expellen/
das quas expellere intendimus: q2 viſcera quandoqꝫ mol/
lificare ⁊ ſtercora: ad retinendas quas retinere intendimus
⁊ ſudorem prouocando: quoniam ſic ſtipticatur venter: ad
corporis fatigati refectionem ⁊ ad eiuſmodi que tempera/
to corpori non ſunt neceſſaria: videtur ſic ei nõ competere.

quoniam ⁊ hec omnia ſuo exercitio ⁊ temperato regimine
perficiuntur. Et per id quod dictum eſt de temperato coꝛ/
poꝛe dubitari poterit de eo.quod cum bone ſit complexio
nis ac compoſitionis ac recti regiminis.ſi in regimine ſani
tatis balneo indiget. Dicamus itaqʒ cum pꝛincipe.huic aũt
homini in cuius regimine noſter conſiſtit ſermo balneatio
reſolutionem faciens non eſt neceſſaria quoniaʒ coꝛpus ip/
ſius eſt mundũ. Secundo ꝙ ei balneatio non diſconuenit:
vt a ſoꝛdicie ſudoris ac pulueris coꝛpus mundetur: que ſe
cundo homini ineuitabiliter quaſi occurrunt. Sanguineo
vero ſic magis neceſſarium eſt cũ multum ſudet ⁊ ſudoꝛe fe
tido oleat. Naʒ pꝛinceps. Coꝛum ſudoꝛ odoꝛis eſt hircini.
Balneum autem eis directus competere videtur qui ob ex
ercitij dimiſſionem aut ob multam refectioneʒ multas mul
tiplicant ſuperfluitates:que in cutaneis regionibus aggre/
gantur:aut quoniam plurimo ſudoꝛe ſedent. Qua ex re ⁊
ſi coꝛpus robuſtum fuerit rectiqʒ regiminis: vt ſi ſuperflui
tates non multiplicet aut non ſudet:a balneo vacare conſu
lo:ſed quis ille. Addoqʒ preterea ꝙ ſeni magis conuenit q̃ʒ
iuueni:⁊ hoc eſt qꝺ magnus cõmentatoꝛ dixit. Competit ſe
ni non iuueni.comparatione vnius ad aliuʒ intelligẽs. Se
nes autem ob virtutis debilitatem:plures multiplicant ſu/
perfluitates:quas ſic reſoluere aut a ſe expellere nequeũt
⁊ multiplicatas nitroſas dulcedine aque cõtẽperant. Eſtqʒ
balneum hoc temperatum nõ reſoluens:temperato coꝛpo
ri ex cauſis dictis conferens pueris vt actum. Iuuenibꝰ nõ
ita debite rectis ac ſenibus magis:que omnia ſic moderan
da ſunt inſpecta virtute figura tempoꝛe:⁊ tu ꝯſidera. ¶ Re
gimen. ¶ Diuerſificatur auteʒ ex parte tempoꝛis:ex parte
qualitatis eius:ex parte ingrediẽtis:⁊ quarto ex parte mo
re. ẜm quas diuerſitates diuerſos inducit effectus ex parte
quidem tempoꝛis:quoniam in eſtate tempoꝛe fiat congruo
in tempoꝛe parui eſtus gratia exempli.in hoꝛa vna ante ter
tias.tempoꝛe vero hyemali per hoꝛam poſt eas: ⁊ ante cibi
aſſumptionem hoꝛa vna ⁊ media. Qualitas vero ex poſtea
attendatur:vt ſit calidum magis minuſqʒ:vt que queritur
vtilitas expoſtulat. Et quia in temperato ſoluʒ queritur lo
tio vel mundificatio temperatum ſit:non reſolutioneʒ aut
ſudoꝛis pꝛouocationem faciens. In quo vero reſolutio ſu/
perfluitatum queritur calidius:ſicqʒ de ceteris figura com
plexione virtute:alijſqʒ naturalibus ſemper diligenter iſpe
ctis. Ex parte quidem ingredientis vt pꝛius pꝛime digeſtio
nis ſuperfluitates emiſerit.abſolutuſqʒ ab his accidẽtibus
impedientibus:de quibus in pꝛecedenti cap̃.actum. Q: ſi
temperatus fuerit eget ipſo cum ſubtili caliditate ⁊ humi/
ditate temperata. Neqʒ ſit ingrediens exercitatus pꝛiusq̃ʒ
quietatus. Et calide complexionis ingrediens de opilatio/
ne heſitans.oximel bibat cum in balneo erit. Si frigide:rẽ
calidam ſumat vt diapiperon ⁊ hꝫ. Ingrediaturqʒ vẽtre va
cuo.vnde pꝛinceps. Sed qui ſanitatem tantum vult con/
ſeruare:balneum ingredi debet poſtq̃ʒ digeſtuʒ eſt qꝺ eſt in
ſtomaco ⁊ epe. Dixit tantum pꝛopter eos qui ex eo impin/
guari cupiunt. Et balneandus ſi timet in eo colere motum
ante balnei ingreſſum rem ſumat coleram repꝛimens acer
bam vel acetoſam:vt granata ⁊ hꝫ:quia panem in eis infu/
ſum. Nullo autem modo in balneo aut eius exitu rẽ bibat
frigidam:caliditatem enim balnei vie trãſitus ad membꝛa
pꝛincipalia aperte ſunt quare frigiditas non tardabit:quin
ad membꝛoꝛum pꝛincipalium coꝛpoꝛa pꝛocedat: ⁊ ipſoꝛuʒ
coꝛrumpat virtutem. Conſimiliterqʒ ab omni re vehemen
ter calida ſe cuſtodiat:ab aqua pꝛecipue.quoniaʒ ſi eã ſum
pſerit:timendum erit ne cito ad mẽbꝛa perueniat pꝛincipa
lia. Littera pꝛincipis cõmuniter habita addit ad ethicam ⁊
ptiſim. Et aiunt qdam litteram veriozeʒ eſſe ad ydropem.
verum non eſt negãdum ꝙ ſi ad ydropem timpanitem qꝺ
⁊ ad ethicam ⁊ ptiſim:quia ad conſumptionem perducere
ſic poteſt:etiam ledendo pulmoneʒ debilitatur virtus eius
expulſiua.quare per congregationem multarum ſuperflui
tatum non regulatarum ſanies inde generabitur. ſicqʒ lit/
tera pꝛima ſtabit:⁊ tu conſidera. Moꝛa autem in tempera
to parua eſſe dʒ quouſqʒ videlicet membꝛa rubere incipiẽt
⁊ vſqʒ ad pꝛincipium reſolutionis excluſiue.hicqʒ canon.in
ceteris operantes edoceat. Exiẽs vero hyemis tempoꝛe be
ne pãnis coopertus ſit:ne frigiditate ledatur. Caput ſit co/
opertum etiam eſtatis tempoꝛe.ꝙ ſi caput in balneo tectũ
ſuſtinere non poterit:extra bene munitũ teneat ne ex frigo
re aeris aliquo ledatur modo.quo circa Hipo.textu cõmẽ
ti. 52. Et cauenduʒ ne articuli ⁊ caput ⁊ neqʒ quicq̃ʒ totius
coꝛpoꝛis frigeſcat. Reſiduuʒ obſeruandoꝛum canonum in
ſecundo queratur libꝛo.

¶ Et pmiſſis ſatiſfaciens heſitabitur an febꝛicitantibus bal/
neum hoc conferat.ſicqʒ ad ſalutem accedit. quibus diſcõue A
nit.quo in loco cum de eius iuuamentis dicturi ſumus ape
rietur ſi balneum impinguat.ſi macrefacit.ſi putridam tol/
lit ſi ethicam.quibus aut altera tantũ noſtra illuſtris Mar
chioniſſa q̃ʒ maxime vexatur. ¶ Solutio queſtionis mote.
Magna quippe fuit apud antiquos noſtros de balneis ae/
reis humidis obſeruantia:vt actum illuſtris mi domine:q̃
ad vſqʒ noſtram etatem in vltramontanis colitur: a grecis
veneratur:quam arabes diligunt: ⁊ modo latini negligunt
ſic ſolita conſuetudine in pꝛeſentiaꝝ nõ potente. Addo pꝛe
terea:quoniam lupanaria facta ſunt. Et vt hominibꝰ balne
um ſic aereũ ad ſanitatis regimen accomodarent diligentiã
non mediocrem curam ſtudiũqʒ veteres noſtri appoſuere:
de quo infra ſuo loco. Et ne ſermo noſter trahat in longũ:
ad ea per concluſiones venio que de his rebus a me conce
pta fuere. ¶ Accipiendumqʒ pꝛimo balneũ hoc moderatũ
moderateqʒ ſumptum: ⁊ in effimeris ac ethicis magnifice
conferre:qꝺ in acutis ſenem noſtrũ Hipo.comendare ſic vi
detur.iuuantius eſt in peripleumonia q̃ʒ in acutis balneum
ſic comparatiuũ expꝛimens ſuum pꝛeſupponens poſitiuũ.
Eſtqʒ ſententia hec omnium illuſtriũ medicoꝝ.nam ſic po/
ros aperit:malamqʒ remouet in febꝛe complexionem.infri
gidat enim ⁊ humectat ⁊ humidi radicalis conſumptioneʒ
pꝛohibet.ſimiliaqʒ agit in febꝛibus iuuantia vt infra ſtatim.
Solus autẽ Philippus medicus hic obdoꝛmiuit: ⁊ in ethi
cis ⁊ in effimeris conferre negãs:vt dux medicoꝝ terrapeu
tice decimo. Et de ingenio de effimeris loquens octauo in/
quit. Ducere quideʒ ad balnea opoꝛtet in declinatione pꝛi/
mi paroxiſmi.vnde pꝛinceps quarto cañ.in effimeris bal/
neum concedit cum earum paroxiſmus conſumit. Balneũ
hoc quidem cutim rarificat.ſpũs contemperat ac foꝛtificat
ipſos reddens aptos ad expulſionem ſpũs capinoſi: ⁊ cum
hoc humoꝛalem materiam non concitat cũ non ſit parata:
vt his in quibus cõtingit putreſcere in quibus eſt verẽduʒ:
neqʒ balnei aqua opilant poꝛi:veꝝ potius deopilãtur.tum
pꝛopter calidũ cuius eſt aperire:tum etiã pꝛopter ſpũs qui
intrant poꝛificantes ⁊ viam ſibi facientes: ⁊ qꝺ extraneum
eſt ſpũs ad extra pꝛopellunt. Pꝛohibet autem balneum ta
le vt actũ vbi de putredine eſt timere: ⁊ his qui ex opilatiõe
effimeram incurrerũt:pꝛopterea ꝙ balneatio febꝛem gene
rat putridam in his qui ex nauſeatiua ſatietate ab ea capti
fuerunt ⁊ a bubone. Et dux ſubdit:qui febꝛiũt ex furoꝛe tri
ſtitia vigilia ⁊ ſolicitudine neqʒ balneis indigent: neqʒ fri-
cationibus multis. Et ethicam amplexantes dicamus ꝙ ſo
lo Philippo excepto qui in experiẽtia foꝛte deceptus fuit:
quoniam balneũ hoc debite non adminiſtrauit.omnes illu
ſtres medici hanc ſententiam pꝛonunciauerunt in ethica fe
bꝛili ac ſenectutis balneum hoc magnifice conſeruare:vt ⁊
a pluribus neceſſarium ſine quo eſſe iudicetur. Hoc ſenſit
dux ſuo de maraſmo decimo ac ſecũdo terapeutice. ⁊ pꝛin
ceps quarto cañ. Neqʒ aliabas Serapio Raſis ceteriqʒ il/
luſtres medici in alienam ſententiam ſe conuerterunt. Bal/
neum quoqʒ hoc vere pꝛe alijs ethicis competit.cum tem/

perēt eorum calliditatem febrilē:⁊ humectet maxime ꝓpa/
rans cibum ad diſtributionē per corpus:neqꝫ timendus eſt
hic materie fluxus ſicut in alijs ad loca : ⁊ aqua ſui oppoſi/
tione febri contrariatur : ⁊ cum reliquis iuuamentis non
parum confert etiam nedum ethicis:ſed extenuatis oibus.
terapeutice ſeptimo. Debet enim propter aduerſantes bal
neum hoc non euacuatiuum non reſolutiuum eſſe:vt quar
to aphoriſmoꝝ:ſed repletiuum ⁊ humectatiuum quale eſt
aque dulcis eucrate ⁊ menſurate calore ⁊ frigiditate. Mo/
dum autem balneationis hic ſilentio pretereo. quoniam ſic
ſcribendo nimium a propoſito deuiare viderer. Sufficit.n.
ſic iuuamentum eius in ethicis conſcripſiſſe:⁊ qui euꝫ pul/
chre ac diffuſe legere cupit : legat in duce ⁊ principe locis
nunc paulo ante ꝓallegatis. Uerum comparando has fe/
bres dicendum:ꝙ in aere balnei eſtimerantes maioreꝫ mo
ram contrahere debēt:⁊ minorē in aqua. Ethici vō ecōtra.
hos autem prius in aqua calida ſe balneare opꝫ . deinde in
frigida:vt pori apti conſtringantur:⁊ humidum aqueuꝫ in
eis contentū retineatur. Hec autem opatio non niſi experti
⁊ prudētis medici eſſe dꝫ:qui virtutem ⁊ ceteras naturales
res ⁊ circunſtantias bene prius conſpiciat atqꝫ rimetur.

B ¶ Et de his ſic expeditus:ad putridam me conuerto:aſſerēs
balneum febrientibus febre putrida balneari conſuetis vel
eum diligentibus : in eius videlicet declinatione nullo exi
ſtente apoſtemate aut alia re ſic impediente quā poteter cō
ferre. Utqꝫ res hec auctoritate digna fiat hos in teſtes me/
dicine principes adduco. Dux medicorum terapeutice deci
mo. Balneandos in balneis ⁊ rarefactis vt farmatijs : vel
aquam erigidam vel vinum bibere cum viderimus cogni/
tionē eorum que digeruntur. Et princeps quarto can̄. fen
prima illud ac concedit hora: Non eſt maluꝫ fortaſſis vt ad
miniſtretur balneum ⁊ potus vini ſubtilis mixti. Dixit for
taſſis:quia opꝫ balneandorum conſuetudinem ⁊ amorem.
ad ipſum conſiderare. nam balneare amantibus non nocet
etiam ſi bis in die ꝑcipitur:vt hipo. tertio de regimine acu/
torum ⁊ de cura tertiane. Balneū vero oportet ne approxi/
mēt niſi poſt digeſtionē:⁊ apud declinationē eſt ipſum me
lior curatio ipſis ⁊ ꝓprie conſuetis. Et de flegmatica ⁊ quā
do declinat egritudo : non eſt tunc introitus balnei ante ci
bum malus. Auerroys colliget ſeptimo. Et ſcias ꝙ balne/
um in declinatione febris collaudatur:quoniam ſuꝑfluita/
tes febriles euacuantur. Balneuꝫ quidem hoc tempore ad
miniſtratum anguſtiam pororum apit:⁊ materiam eo eua/
cuandam euacuat. Euacuat enim totum corpus mediante
cute ſimiliter humectat ſui aqua:⁊ calorem non naturalem
contemperat. Dictumqꝫ eſt in declinatione: quoniam alijs
in temporibus ſuſpectum eſt . Sed conſidera principis di/
ctum de quartana inquit. Et de illis quibus fit iuuamentū
eſt ſeſſio in aqua calida dulci ante cibum omni die . Et bal/
neatio que humectat ⁊ non facit ſudare neqꝫ excitat calidi/
tatem:ꝙ loquitur in principio. Cui contrarie videtur Alia
bas tertio practice dicens. Nec vō omnino vti oportet hec
in febre:qꝛ in quartana balneum niſi cum ſtatus eius adue
nerit:declinatioqꝫ ceperit calefactiuum. tale autem ⁊ in q̄r/
tana competit materia exiſtente indigeſta:cum frigida ſit ⁊
ſicca:⁊ non parata vt alie per balneum concitari ⁊ effundi.
Reliquum humorum concitatiuū euacuatiuū reſolutiuuꝫ:
⁊ hoc Aliabas voluit nō competere. ¶ Et apud dicta hic
alia ponatur concluſio : ꝙ ſi febris illuſtris Marchioniſſe
quam flegmaticam enūciant medici in declinatione fuerit.
attentis paucitate ſuoꝝ humoꝝ ſuo bono ex regimine ha/
bitaſuaqꝫ vehementi corporis ſiccitate:ex febre aut ex me/
dicinis exiccantibus datis:balneum aque dulcis tempera/
tum humectans ⁊ temperate calefaciens eſt ſibi hoc tēpo
re maxime conueniens:quā ſic ex habitis auctoriçatam re
linquo:ꝙ ſi cum putrida ethica:aut ſenectutis aut febrilis
coniungeretur:eo magis competere arbitror. Conciliato/
ris autem noſtri ſemper venerandam ſententiaꝫ hic in me
dium adducam. Extimat arabes grecos vltramontanoſqꝫ
ex vſu balnei conſuetudine ac in balneis amore plus lati/
nis iuuari debere:⁊ ex eis minus noceri. Et cum latini his
duobus careant ⁊ in negligentiam deduxerint: ſintqꝫ maxi
me guloſi facti ⁊ in luxuria viuētes:ciboſqꝫ omni cum dele
ctatione preparantes:ſic eorum humores ad fluxum ⁊ pu/
trefactionem paratiores habere putauit. propter quod bal
nea concitari in apoſtemata ⁊ putrefactionem ſic deuenire
faciliter heſitauit:quamobrem inquit. Et ideo timeo nō ſo
lum in febriū declinatione:ſed etiam poſt earum ceſſationē
non longe in balneum ipſos adducere:⁊ rariuſqꝫ inueni ſic
in putridis ex balneo effectum conſequi laudabilem. Natu
ra enim humana nunc reddita eſt magis q̄ꝫ prius delicata.
Etenim antiquitas contenta erat glandium ⁊ caſtanearum
comeſtione:vt alimētoꝝ ſecundo. quare antiqui in balneo
audaciores fuere etiam attenta cōſuetudine ⁊ amore. Con/
ſideret modo lector ſi in domina noſtra hec ſunt que a bal/
neatione impediunt. Et in hoc terminatur dubij noſtri diſ/
ſolutio ad rem propriam. ¶ Sed per acceſſoria dicamus ꝙ
conciliator inter ſeneꝫ aliabatē ⁊ principē nunc paulo ante
ſcripta ad ea que de impinguatione ⁊ macrefactione expe/
ctamus nobis magnum erit fundamētum. Neqꝫ de balneo
que narrata fuere:non mediocre ꝑſtabunt auxilium. ¶ Eſt
autem ex cauſis fortioribus maciei ſiccitas complexionis
meſeraicarum ⁊ aeris. Nam meſeraice cuꝫ ſiccantur nutri/
mentū non recipiunt:ſicqꝫ ſiccitas ⁊ macies augentur. quā
obrem balneum humectatiuum non exiccatiuuꝫ neqꝫ reſo
lutiuum ex cauſis que ſcripte ſunt:ei qui impinguari volue
rit. cū ex his cauſis macies proceſſerit:non mediocriter ad
impinguationem accedet. Et dictum eſt ex cauſis his:quo
niam plurime ſunt maciei cauſe alie vt priuatio pinguedi/
nis:cibi vſus eius ſubtiliantis:quare non gn̄atur in corpo/
re ſanguinis plurimus:aut quia nō bonus:aut ꝓpter debi/
litatem virtutis in cibo operantis:aut digeſtiue : aut attra/
ctiue propter corruptionem complexionis cū plurimū eſt
frigidum:aut propter quietem plurimam:cuꝫ qua ſopitur
virtus proprie:quando fit poſt exercitia conſueta:quorum
auxilio natura cibum attrahere conſueuit . Cum itaqꝫ illa
dimittantur nō attrahit:aut quoniā gn̄atur ſanguis nimis
colericus: aut qꝛ ſplen magnificat epar comprimēs. quare
debilitatur epar:⁊ ſplen plus de ſanguine attrahit. Debili/
tatur quidem contrarietate complexionis ſplenis ad eam
que epatis:aut quoniam vermium copia vexatur corpus:
aut in poris opilatio:aut frigore:aut ab humoribus facta:
quare non penetrat nutrimentum:aut propter ſtricturā ⁊
ligaturam diploiduꝫ ⁊ huiuſmodi:que cauſa ſunt opilatio
nis pororum ⁊ viaruꝫ tranſitus cibi. Aut propter multitu
dinem reſolutionis per exercitium:aut per balneum:aut ꝑ
fortes ⁊ continuatas fricatiōes factam:⁊ eſt hec vna ex cau
ſis iuuans ad macrefaciendum pinguē:⁊ tu conſidera. Sic
enim non figitur quod de nutrimento attrahitur ad mem
bra. Et paſſiones quidem animi ſunt ex his que multuꝫ ex
tenuant. propterea dicebat dominus. Spūs triſtis exiccat
oſſa. Et vnaquęqꝫ harum cauſarum ſuo cognoſcitur ſigno.
Has autem cauſas ſic appoſui:vt tue ſatiſfacerem volunta/
ti. verum te cupidum ſcio vt in his ⁊ cura procederem:ſed
hoc in loco ea proſequi eſſet nimis magna deuiatio ab eo
quod propoſuimus:⁊ noſtri libelli magis denigratio foret
q̄ꝫ laus. Sufficiat tibi de rebus his ſuo tempore ⁊ loco me
ſcripturum. Patere itaqꝫ equo animo mi. illu. domine ſi de
balneo tantum locutus ero. vnde princeps quarti ſeptima.
Et melius quidem balneum eſt illud quod eſt poſt digeſtio
nem primam:⁊ cum iam deſcenderit cibus. lꝫ comedere ci
bum poſt egreſſionem a balneo abſqꝫ ſuperfluitate eſt de
cauſis impinguationis. Et balneum quidem eſt bonum im
pinguatiuum pluribus hominibus:⁊ proprie illis qui ſunt

in diſpoſitione q̄ eſt ſicut arefactio:ꝛ oportet vt ſit balneuꝫ
poſt primam digeſtionem.ſ.quando deſcendit cibus a ſto/
maco niſi in rebus eiſdem:ꝛ calefactis quidem eſt adeo cō
gruum factū ex lacte de quo extractū eſt butirum:nō facto
acetoſo de quo poſt primi ſcd̄a. Et cū ipſum ingrediunt̄ illi
co poſt ſaturitatem:ꝛ impinguat ꝓpterea ꝙ māꝫ ad exte/
riora corporis trahat.verꝫ tamen opilationes efficit propte
rea ꝙ ſui cā a ſtomaco ꝛ ab epate nutrimentuꝫ ad membra
trahitur non coctū. Et quarti ſeptima. Et balneū poſt cibū
eſt vehementer attrahēs nutrimētuꝫ ad corpus impingua/
tiuum.verꝫ vtens eo exponitur opilationi accidēti in epate
ſuo:ꝛ proprie cum cibus eius eſt cibus eoꝝ qui ſunt impin
guandi:ꝛ ꝓp id multiplicatur in omni qui querit hoc:ꝛ illi
ſunt aptiores ad hoc vt in eis multiplicentur opilatiōes ꝛ
lapis:quoꝝ vene in creatione ſunt ſtricte:ꝛ nō ſunt omnes
ita. Et hic ſpeculator inter principis verba cōtrarietatē ap/
parentē conſideret:ꝛ Hipo.re.acu.tertio. Sed neq̧ balne/
andum parua temporis mora poſt acceptū ius vel quemq̄ꝫ
potum. Et ego quidē non parū admiratus ſum cuꝫ de bal/
neo in conciliatore noſtro legerim:ꝙ eam apparētē contra
rietatē non excuſſerit:ꝛ ſilētio ꝑtranſiuerit:neq̧ mihi cōci
liationē facilē:ſed graueꝫ cōſtituo:ꝛ paucis claudēs:id ſcri/
bo:ſuo in codice non raro alienam poſuiſſe ſententiā:cui ꝛ
ipſe non aſſentit.quare primi ſecunda.capitulo.quidā orna
te loquētium.locutus eſt ea in parte.alienam opinionem.
quarti ſeptima ſubſcripſit propriam.cuius ſignum quoniā
dixit. Et melius quidem balneuꝫ ꝛc̄. Non enim apparet ra
tio quomodo cibus ſic indigeſtus ad mēbra tractus ab epa
te non alteratus:in nutrimentuꝫ mēbrorum cōueniens ce/
dere poſſit:cum difficillimum epati ſit cibi indigeſti malitiā
corrigere. Nam cum ingreditur balneum ieiuno ſtomaco
trahitur ad membra nutrimentuꝫ:quod poſt venas epatis
ꝛ in epate inuenitur ſic mēbrorum attractiua concurrente:
cum virtus illud magis diligat q̄ꝫ indigeſtum. Et hoc in lo
co hec pauca ſufficiant:ꝛ Hipocratis dicta etiam infirmis
intelligenda ſunt. cōſidera. ¶ Agēdum enim ex poſtea eſt
vt quomodo balneum pinguē macreſiat. Inquit princeps
primi tertia ꝛ frequēter balneet̄ antequā comedat.propter
quod audiatur qđ ꝛ ipſe alibi ſcribit in eadē. Et tu quidem
iam ſciuiſti ex eo ꝙ ꝓceſſit ꝙ balneum eſt calefaciēs ꝛ infri/
gidans humectans ꝛ exiccans.vnde primi tertia. Qui vult
reſolutionē ꝛ macreſieri:balneandus eſt dum eſt famelicus
ꝛ ibi multum moretur:vt dicere voluerit:vt balneum tale
ingrediatur qđ vehemēter exiccat ꝛ macrefacere facit ꝛ de
bilitat:ꝛ quarti ſeptima. Et eſt minoratio cibi ꝛ poſt balne
um ꝛ exercitium vehemēs:ꝛ alibi. Et oportet vt ſit eorum
balneatio in ieiuno:ꝛ ſit aqua ſudare faciēs: nō aquoſa hu/
mectans:ꝛ ſi fuerit aquoſa reſolutiua ſit aſſiduatio in ea:vt
non accidat ex ea attractio ſuperflua abſq̧ reſolutione. De
inde non feſtinet ad comedenduꝫ ſuꝑ ipſam:imo expectet ꝛ
dormiat ipſam:aut moueatur ꝛ exercitetur:deinde queſcat:
poſt comedat rem debilē.ꝛ ſimiliter ſit fricatio eius reſolu
tiua continua. Hec autem dicta eſſe intelligantur de balneo
A aque ſimplicis. ¶ Reliquum eſt vt ſcribamus quid de bal/
neis naturalibus dicēdum ſit.quod magno cum deſiderio
dominationē tuam expectare ſentio. Accipiēdum itaq̧ bal
nea naturalia in diuerſis corporum diſpoſitionibus vario
modo operi quo videlꝫ ad macrefacere ꝛ impinguare.pro
pter qđ vt clarior ꝛ expeditior doctrina de his habeat̄.his
concluſionibus rem ipſam ſic claudam. ¶ Prima corpora
munda ex vſu balnei naturalis macreſiūt.pꝫ concluſio quo
niam ſic eorum caro ꝛ mēbra reſoluuntur ꝛ exiccantur:vir
tuſq̧ eoruꝫ debilitatur ꝛc̄. ¶ Secunda corpora immunda
flegmate repleta ex vſu eius moderato impinguari conſue
uerunt.pꝫ concluſio qm̄ ſic reſoluto flegmate virtutē oppri
mente quo ꝓhibebatur gn̄atio boni ſanguinis virtus mē/
brorum ꝛ totius fortificata:in nutrimētum bonū faciēdum
ſit potētior reddit̄.quare pingueſcunt mēbra. Veruꝫ in pri
mis dieb⁹ accidit toti macrefactio:qm̄ non ſit reſolutio hu
moris peccantis abſq̧ reſolutione boni:ſꝫ in poſtremis pin
gueſcit corpus vnde accidit vt in his q ex nimio fluxu are/
ſcunt:deinde pingueſiūt ſic fortificata virtute per euacuatio
nem maloꝝ humorum virtutem prius opprimētiuꝫ. Qui
bus infero dominationē tuā ex vſu talium magis pingueſie
ri debere.quamobrem in caſu noſtro balneuꝫ aque ſimpli/
cis dictum plus cōmendo. Et hec eſt cauſa quare quidaꝫ in
coitu pingueſcūt:ꝛ quidam macreſcunt. ¶ Tertia:corpora
colerica ꝛ vniuerſal̄r quecunq̧ faciliter reſolubilia ex vſu
balnei talis macreſieri putandum eſt. Nam in his ex forti
reſolutione ꝛ exiccatione balnei nimiuꝫ reſoluuntur ꝛ exic
cantur vt extra terminos ducant̄. Quid autem de medijs
ꝛ ceteris dicenduꝫ ſit.ex habitis ſatis aptum eſſe videt̄ ſpe/
culanti.que omnia intelligenda ſunt virtute tolerante:cete
riſq̧ naturalibus rebus. Et balneo hic fineꝫ imponēs hoc
vltimum principis addo. Sed qui ſanitatem tantum vult
conſeruare:balneum ingredi dꝫ poſtq̄ꝫ digeſtum eſt qđ in
ſtomaco ꝛ epate eſt:quod ex ſenis noſtri auctorum regimi
ne aſſumptum eſt. B

Capitulum tertium de balneo vini ſimplicis.

Balneum quidem tale vini
etate ſuaq̧ vinoſitate differentias in ſe recipit:
vt ex eis in corpus varios producat effectus.
Nam cum vinum nouum qđ vnius anni tantū
eſt calidum ꝛ humidum ſcribatur.vetus vero: qđ tempus
hoc exceſſerit calidum ꝛ ſiccum,accidit ex vno humectari:
reliquo vero exiccari vtriſq̧ calefacientibus. Eſt equidem
aque potētius:etiam ſi paria cetera obſeruata fuerint:cum
plus de forma hēat ꝛ penes eius multitudinē rei potētia at
tendit̄. Neq̧ ſic vt aqueū in vſum venit:cum mitius. Qua
ex re in regimine ſanitatis ſic vt aqueum non accedit.
¶ Uerum qdam curioſi nimis id aſſerūt in nouiter natis ad
ſanitatis regimē accedere:ꝓcipientes ſic natos ilico in bal/
neo tēperato vini nigri lauari:exiſtimantes ſtipticitate vini
mēbra i exitu ex vehemēti motu laxata:magis q̄ꝫ ex aqueo
confortati. Et cum ad aerē deuenerint inſuetum:eo triſtati
ob quā rem plorant:calido vini ſic iuuari magis. ¶ Ueruꝫ
tamē locum negatiue arguēdo in dictis medicorum nō par
uiſaciam in rebus ꝓcipue de qbus diligēter ſcripſerunt ꝓ
ceſſeritq̧ in ſubſequentes omnes vſus eoruꝫ que dixerunt.
Non vereor eoꝝ opinionē ſic arguēdo deteſtare. Et ſi cete
ra ſeruentur paria ex parte gradus caliditatis ꝛ quantitatꝭ
balneuꝫ vini multo plus reſoluet ꝛ ad iteriora penetrabit.
quare iam nouiter natus cuꝫ ſit ex motu reſolutus: ſpirit⁹
reſolubiles habēs ab eo ſic debilitatur:ꝛ via reſolutionis
infrigidabitur:ꝛ debilitatum caput virtutis motiue primū
organum a vaporibus vini ſic ledetur magis. ¶ Amplius
in mēbris poſt balnei exitum caliditas diſproportionata re
linquetur que a virtute vini veniet:ꝛ longiori durabit tem
pore:natumq̧ alterabit:ſicq̧ cutis rarior remanebit.quare
ꝑparabit eum per occurrentia aeris extrinſeci ad facilius
pati. ¶ Item nouiter nati humectari indigent ꝛ non exicca
ri quod ex vino contingere magis videtur: Balneum auteꝫ
aqueum temperatum mitioris ac moderate magis calidita
tis exiſtit: poſt cuius exitum frigiditate aque ad naturam
ſuam paulatim deducte:pori cutis cōdenſantur.quare aerꝭ
ſic magis reſiſtens fit:ſicq̧ calor vnitur magis ac fortifica/
tur. Ceſſat vaporum calidorum eleuatio ac calefactio:qui/
bus caput ceteraq̧ membra ex balneo vini ledebātur:ꝛ ca
liditate ſic mitiori confortatur calor magis:ꝛ aqua calida
magis abſtergit ꝛ mundificat.locus ſpeculationis eſt.
¶ Et vt actum quia in vſum regiminis ſanitatis non venit
vt ꝙ ex aqua:de eo aliqua hic memorabo vtilia breuibus

bis febribus peſtiletialib⁹ ſunt in qua non ꝑcipit eger neqȝ tangens ꝓpinquus multitudiné caloris: ⁊ nó alteratur pulſus: ⁊ vrina magna alteratione: vel tolerabiliter dici pót q̄ maior eſt egeſtiõis ſignificatio: vel dic q̄ etiã egeſtio in aliq̄ tali pót apparere ex ſimili cã ex qua hoc in vrina reperit̃. ⁊ qd̄ dictum hipo. ⁊ Gal. vera ſunt. vt in pluribus: ⁊ rariſſime inuenitur oppoſitum: ⁊ de his que rariſſime apparent non eſt ſcia Gal. ſcdo de criſi. conſidera.

¶ De ſignis demonſtratiuis ⁊ pronoſticis a forma ⁊ ſubſtantia ſumptis. Rubrica. ii.

B ET cum forma ſub ſubſtantia comprehendatur de his coniunctis in ſuis ſignis ſermo noſter erit.

¶ Liquida egeſtio pót eẽ bonũ ⁊ malũ ſignuȝ. bonuȝ vt ſupra ſi bona ſit criſi: malum quidem cum ea ſyntomatice ſit. qñ. ſ. ſit mala penetratio cibi de ſtõ: ⁊ inteſtinis ad epar. Aut eo qd̄ effunditur de epate ad ſtõm ⁊ cognoſcit̃ res iſta ex duabus differentijs. Prima q2 q̃ eſt cuȝ criſi bona non eſt rugitu neqȝ ſonitu aſſociata. Scd̄a q2 cum tali nõ eſt frequẽtia: ſȝ paulatim egeſtionis emiſſio: vt q2 rarus ſit motus ad aſſellã cum q̃titate magna. nã in laudabili criſi nã corpus mũdificat: ⁊ ipm̄ ex humoribus euacuat in q̃litate: ⁊ q̃titate peccantib⁹: ⁊ vſqȝquo opȝ: ⁊ de h̄ loquit̃ hipo. ſcdo ꝓnoſticorũ dum dixit. Liquida bona eſt ſi ſine ſonoritate fuerit ⁊c̃. In ſyntomatica ꝯ̃ria apparent: q̄. ſ. eſt cũ rugitu ⁊ ſonitu: ⁊ eſt frequẽtia aſſelladi: ⁊ ad hãc frequẽtiã ſequit̃ deinde laſſitas vigilia ⁊ v̄tutis deinde debilitas ⁊c̃. ¶ Sed q̄ret aliq̄s nunq̄d liq̄da egõ apparens añ criſim vi nãe ſit laudabilis: cuȝ dicat Gal. in ꝯmẽto illi⁹ aphoriſmi 4ᵉ ꝑticule. inchoantibus morbis ſi fel nigrum ⁊c̃. Q2 nulla purgatio in ꝑncipio facta ſit ſm̄ curſum nãe. Dicẽdũ q̄ in ꝑncipio egõ liq̄da apparens: ⁊ ante criſim vel tempus criſis pót eſſe minoratiua: ⁊ pót eſſe ad vltimũ facta. minoratiua q̄deȝ pót eſſe bona: mãrie nã exiſtente furioſa. Item ⁊ adhuc illa exiſtẽte multa: de cuius multitudine eſt timendum. nã ſm̄ artem hoc facimus. Prio de multa: vt in aphoriſmo. Incohoantibus morbis ſi q̄d mouendũ eſt ⁊c̃. Conſimiliter ſi furioſa: vt in illo. digeſta medicari ⁊c̃. Nam in ea non expectat̃ tunc digõ vltima non eſt laudanda.

C

¶ Egeſtionis induratio poſtq̄ ſcilicet fuit liq̄da a pꝛincipio egritudinis criſi appropinquãte bonum: ⁊ eſt ſententia hipo. ſecũdo pronoſticoꝝ. Sed d ces. quomodo in criſi vel tẽpore ꝓximo poteſt eſſe bonum ſignum: cuȝ tunc fiat euãtio notabilis humoꝝ q̄ cum fece cõmiſcent̃: ⁊ ipſam liquidam reddunt. Dicendũ q̄ ideo bonũ ſignum eſt: quoniaȝ ſignificat ſanitaté ventris inferioris: ⁊ q̄ natura confortatur in faciẽda criſi remanẽtis materie p aliaȝ euacuationem: vnde tota materia conſumit̃: aut per apoſtema: aut per vrinam: aut per vomitum ſiue p ſudorem vel alio modo ⁊c̃.

¶ Egeſtio aquoſa liuida mala: ſignificat eni digeſtiõis extinctionem cum digõ p viã inſpiſſationis fiat. q̄rto methauroꝝ: ⁊ q̄rto regiminis acutoꝝ. cõmento q̄nto.

¶ Digõ leuis viſcoſa cũ pauca q̃titate: ⁊ albedine facta mala: ꝯſimiliter leuis viſcoſa cũ pauca q̃titate: ⁊ colore citrina apparens mala. Prima eni adipis liquefactioné a caliditate non multum ignea factã denũciat. Secũda v̄o id idem a caliditate ignea ꝓueniens: aut ab adipe antiquo liquefactis: ⁊ colera fieri pót viridi: ⁊ eruginoſa. nam cum his eſt caliditas inflãmãs: ⁊ ſicut dictũ eſt in precedẽti caplo de ſubſtantia nõ nã'i viſcoſitas cõtinget aut ciboꝝ viſcoſitate: aut liquefactione a caliditate facta vtraqȝ pót eſſe cũ m multa q̃titate: licet ꝑma ſit ſm̄ plurimũ cũ maiori: ⁊ medicus ex relatione ifirmi in notitiã venit: ita q̄ ex q̃titate nõ habet̃ differẽtia opportũa: ſed accipit̃ ex parte odoris: q̄m illa que eſt pp liquefactioné eſt fetida valde: que aũt pp cruditaté humorum viſcoſoꝝ nõ fetet. ⁊ inter has citrina deterior eſt: q̄m ſignificat peioris caliditatis exceſſum liquefactionem facientis. ¶ Q2 ſi queraťque eſt deterior an viſcoſa multa an pauca. fortaſſe dicet̃ multa: q2 maioré liquefactioneȝ ſignificat: ⁊ omne malũ q̄ato maioris q̃titatis tãto peius: ꝑrium videtur velle Auic. ſecunda pꝛimi de ipoſtaſi vrine: vẽtoſitas in vrina ita malum ſignum eſt: ſi eſt multa ſicut ſi eſt pauca. D

¶ Pro iſto dicendũ: multa viſcoſitas cũ multa egeſtione ſi procedit a toto corpore quanto maior tanto deterior. Sed poſſibile eſt vnctuoſitatem: ⁊ viſcoſitatem a pinguedine inteſtinorum procedere: ⁊ tunc lȝ ſit multa tamen nõ eſt pei⁹ ſignum q̄ȝ pauca: que venit a toto corpore ⁊c̃. Et practicus aduertat ad has egõnes pingues q̄ ſaniei quandoqȝ aſſimilantur ⁊ extimatur q̄ ſit ſanies: notet ⁊ in eis fetorem cũ dicat Auic. Quod autem in humido viſcoſo ⁊ plerũqȝ ſignificat liquefactionem: ⁊ eſt cum fetore: pp qd̄ notet̃ q̄ omne pingue eſt viſcoſum: ⁊ nõ cõuertit̃: q2 viſcoſitas poteſt eſſe ab humoribus crudis: tamẽ quãdoqȝ accipiũtur ab auctoribus: vt ſynonima: vt patet ſecundo ꝓnoſticoꝝ: tex. cõmẽ. 20. Nam in ꝑ̃ſentiaꝝ infirmum habeo qui has emittit egeſtiones abſqȝ ſenſibili leſione in aliquo ſuorum mẽbrorum: ⁊ in eaꝝ emiſſione multũ debilitatur corpus totum. Et certe vidi quoſdam peritos in re hac multum heſitare: ⁊ tu cõſidera. ¶ Forte heſitabitur de dicto hipo. qui ſecundo ꝓnoſticorum dicit egeſtionem pinguem mortem nunciare cum Auicen. ſcd̄a quarti de indicijs egeſtionum dicat pinguem malam eſſe: non tamẽ mortalem. ¶ Pro conciliatione dicẽdum q̄ ſola pinguedo non ſignificat mortem: ſed quando cum nigredine aut viriditate coniungitur vel fetore: ⁊ hoc voluit hipo. Auicẽ. vero locutus eſt de ea ſola ⁊c̃. ⁊ de hoc ſupra de vnctuoſitate.

¶ Stercus ſiue egeſtio temperate eſſentie ſiue ſubſtantie ad tenuitaté decliuis nõ eſt laudabilis niſi cũ nõ eſt cũ ea rugitus aut vẽtoſitas neqȝ in ſui exitu paulatim interſecat̃. Nam ſi exit ꝯtinue vt dȝ denotat̃ debita potẽtia ad expellendum. Q2 ſi emittit̃ interſecata: tunc poſſibile eſt: vt hanc interſecationem faciat virus aut ſanies ꝓhibentia egõneȝ iungi feci pꝛimo ſtimulanté: vt ſic diuiſa expellatur.

¶ Egeſtiones loture inteſtinorum ſiẽs in acuta egritudine ſunt mortis nuncie. Sed dicet aliquis. contra hec apparent in diſenterianꝫ tamẽ non eſt mortalis niſi pueniatur ad fruſta inteſtinoꝝ. Nota hic q̄ tex. eſt hipo. ſcdo ꝓnoſticorum cõmen. 22. ⁊ hanc ꝑtem non cõmentauit Gal. ⁊ fortaſſe nõ eſt viſum ei q̄ verus ſit niſi illi addamus. Egeſtiones loture ⁊c̃. virides vel nigre: ⁊ tunc verificabitur vt de viridib⁹: ⁊ nigris infra: ⁊ tu bene conſidera.

¶ Egeſtiões nigre eruginoſe virides: ⁊ liuide in morbo cronico apparentes male. nam he materie in tali morbo nõ apparent vi nãe morbi: ſed ex cauſa alia: q2 ꝓpter nimiam putrefactionem: ⁊ quaſi fixionem caloris preter nãm. Iteȝ apparent vnctuoſe ꝓpter inflãmationem ſubſtantialis humiditatis. itaqȝ exponatur illud verbum hipo. 7°. aphoriſmorum aphoriſmo. 6°. Egeſtiones colerice id eſt nigre. aut liuide eruginoſe ⁊c̃. Et eſt expoſitio Galeni in cõmento: q2 aliter aphoriſmus non verificaretur.

¶ De ſignis demonſtratiuis ⁊ pronoſticis a quantitate ſumptis. Rubrica. iij.

DE hoc in dubijs: ⁊ cum his que ſupra ſcripta ſunt de quantitate egeſtionum in pręſentiarum nobis ſufficiant. E

¶ De ſignis demonſtratiuis ⁊ pronoſticis a colore ſumptis ⁊ citrino ⁊ viridi. Rubrica. iiij.

INcipiamus primo a ſimplicibus rememorantes colorem citrinuȝ nãlem tanq̄ȝ ſit a nobis vt ſagittatiuoruȝ ſignũ dicentes. Q2 iter itẽſe citrinũ: ⁊ remiſſuȝ valde debet obtinere mediũ: propter qd̄ tenendum q̄ ois ab iſta tali recedens eſt non naturalis vt ſupra.

Quapp

Quapropter ingebat. Auic. Color eiꝰ nãlis igneus eſt qꝛ pue vel medie igneitatis. Q̃ꝛ ſi augmẽtat̃ fellis ſignificat multitudinem: ⁊ ex ꝯſequẽti ſignificare poteſt ꝓ tũc epatis ſuperfluam caliditatẽ: ſi exterioꝛ non fuerit cã tingens vrinam vt alkana: ⁊ reubarbarũ. Si vͦo citrinitas ab hoc medio minuitur ſignificat cruditatem ⁊ maturationis priuationem.

¶ Egeſtio coloꝛẽ igneum vehemẽter ſuperfluum habens ſignificat diſpõnis malitiã multotiens: ⁊ multotiens in bonã finiũ egritudinũ: qꝛ in declinatiõe ſigñat maturationẽ, Auicen. Significat enĩ malitiã diſpõnis: qꝛ. ſ. nõ apparẽte ſigno digeſtiõis nõ cõſtãte etiam vͦtute denotãdo calidum preter naturã valde intẽſum mortem ꝓnoſticat̃: quando vͦo in declinatiõe ſic apparẽt ſignificat maturationem: ⁊ potẽtiã virtutis in creticãdo: ⁊ abijciẽdo morbos: tu ergo diſtingue inter hec tanq̃ꝫ inter bonum ⁊ malum.

¶ Coloꝛ citrinus croceus minorẽ q̃ꝫtitateꝫ colere ad inteſtina mãdari demõſtrat. Et lꝫ vt infra in fluxu epatico egeſtiones apparẽt albe: tñ q̃nq̃ꝫ apparet in eis coloꝛ citrinꝰ: ſed remiſſus: qñ. ſ. ꝑuenit opilatione meſeraicaꝝ ꝓpter caliditatẽ vehemẽtẽ adurẽtẽ partes ſubtiles: ex quaꝝ aduſtiõe citrinant̃ ſic ſubtili in colerã ꝯuerſa: vel ad nãm colere relinquit̃ h. ſ. colera alibi q̃ꝫ in ſtomaco generari poſſe. ꝯſidera. In fluxu aũt epatico colerico egeſtiones ſunt multum citrine qḋ cognoſcitur quãdo in alijs membris nõ eſt nocumentũ.

¶ Et ſubſequẽdo de coloꝛibus a colera ſumptis dicenduꝫ ꝙ coloꝛ eruginoſus colerã eruginoſam abũdare denotat ⁊ eſt malus per viã ſigni: quoniã eruginoſa colera fit per aduſtionem praſſine: vt ꝑma ꝑmi. de humoꝛibꝰ: ex qbus accipit̃ caliditateꝫ in coꝛpe magnã foꝛe in epate ⁊ in ſtomaco i quo fit per aduſtionem vitelline praſſina: que vitellina ⁊ ſi in epate fit plurimũ in ſtomacho reperitur: ⁊ Auic. Allegato capitulo: ⁊ que in ſtõ magis generat̃ duas habet partes: praſſinam. ſ. ⁊ viridem: ⁊ erugo eris ⁊ egõ: ⁊ ꝯſimiliter eruginoſa: aut viridis coleram denotat talem.

A ¶ Et hic aduerte ꝙ coloꝛ viridis quãdoq̃ꝫ i egõnibꝰ apparẽs frigiditatẽ enũciat: vt in pueris algoꝛatis frequẽter apparet: ⁊ eſt viridis poꝛalis: ⁊ medicus ꝑ alia ſigna frigiditatis iudiciuꝫ deponere põt. nã hec abſq̃ꝫ fetoꝛe eſt: ⁊ ꝙ coloꝛ viridis friditatẽ ſignificet ⁊c̃. lege Auic. ſecũdo cañ. 3. capitulo.

¶ Itẽ aduertat̃ in quo medici nõ raro decipiunt̃ credentes oẽm coloꝛẽ ſic virideꝫ colerã ſignificare praſſinam. Qm̃ vt Inquit Auic. allegato cap̃. de humoꝛibꝰ. Cũ ãt adurit̃ praſſina. ſ. aduſtio in ea effici nigredinem ex qua cum citrinitate mixta generat̃ viriditas: nã hoꝝ duoꝝ coloꝝ cõmixtio mediumq̃ꝫ viridẽ conſtituũt: ſicut faciunt pictoꝛes ex indico ⁊ auripigmẽto cõmixtis. Ex quibus reſultat coloꝛ viridis: ⁊ tunc exeunt egeſtiões abſq̃ꝫ punctura ⁊ moꝛdicatione.

¶ Viridis autẽ egõ caloꝛis innati ſigñat extinctionem: ⁊ ſilꝛ fuſca: qꝛ liuida vtraq̃ꝫ cũ extinctionem ⁊c̃. ꝓpter calidũ ꝑter nãm reſoluens ⁊ coꝛrũpens virtutẽ: ⁊ iõ vꝛina liuida mala.

¶ Viridis fetida moꝛtem enunciat. fetoꝛ nãq̃ꝫ ꝑuationẽ digeſtionis: ⁊ mãe coꝛruptionẽ: ⁊ viriditas extinctionem demõſtrat. Sed queret aliquis nunqd colera viridis poſſit apparere in criſi aliqua febrili. quoniã ſi ſic tunc hoc precipue deberet apparere in febꝛibus: ſed vt iſaac de febꝛibus colera viridis vel humoꝛ viridis non põt eſſe materia febꝛis: ergo neq̃ꝫ in criſi apparere cum decidatur a mã moꝛbi: ⁊ exemplum ex dictis apparet. conſidera.

¶ Egeſtio colerica a ꝑncipio egritudinis apparens ſignificat dominium colere: ⁊ nõ eſt bona: ⁊ in fine eius apud declinationẽ ſignificat ꝙ mũdificatur coꝛpus: ⁊ eſt ſignificatio bona. Et quãdo ſeparat̃ egeſtio colerica multa: ⁊ non alleuiatur egritudo: tunc illa eſt ſignificatio mala.

¶ Egeſtio vnctuoſa in ꝑnͦ fluxus apparens nõ aſſumptione rei vnctuoſe ẽ mala: ⁊ nõ moꝛtalis: ſignificat tñ liquefactionem mẽbroꝝ radicalium. Q̃ꝛ ſi ei ꝯiungit̃ ſicut virus citrinum cũ fetoꝛe magno in febꝛibus acutis eſt ſignũ moꝛtis.

¶ Egeſtiones valde citrine apparẽtibus puſtulis in coꝛpe ſignificãt coꝛpus egrotare: ſiue eſſe egrotatiuũ: qꝛ neutꝝ decidẽtis. Q̃ꝛ ſi ſilꝛ eis ſanis fuerit certũ eſt coꝛpus nutrire. Et eſt aphoꝛiſ. Et iõ aduertat medicus in coꝛpibꝰ iuuenũ: in qbus he puſtule vt plurimũ apparent ꝓpter guloſitatẽ eoꝝ ⁊c̃.

¶ Egeſtiões citrine in febꝛibꝰ aut in alijs moꝛbis apparẽtes ſi infirmi eis ingrediẽtibꝰ facti ſunt ſurdi ſigñat ꝙ a ſurditate liberabunt̃: vt in margarita nr̃a. Et eſt aphoꝛiſ. 28. quarte.

¶ De ſignis demõſtratiuis ⁊ ꝓnoſticis coloꝛis albi. Rubꝛ. v.

Coloꝛ autem albus: aut ſubalbus: gipſeum flegma aut frigiditatis dñium enunciat: aut opilationem poꝛi fellei propter quaꝫ ꝓhibetur aduentus colere ad inteſtina: vel opilatio quecũq̃ꝫ ſit in via hac: vt apparet in icteritia: ⁊ aſſimilat̃ egeſtio chilo albo: a cuiꝰ digeſtione ſeparata eſt: quoniam ſuperfluitas aſſimilat̃ ei a quo decidit ur i coloꝛe: ⁊ appet egeſtio talis in fluxu epatico ex opilatione meſeraicaꝝ ꝓueniẽte: de q̃ opilatione infra de rubeo coloꝛe: ⁊ tu ibi. ⁊ ideo in auibus cãtur ſonitus: qꝛ de raptu viuẽtibus egõnes albe fiunt propter nõ traſmitti coleram rubeã ad inteſtina earum: ſed vertitur ad fundum ſtomachi ipſarum: vt virtus digeſtiua ſic caliditate colere viuificetur: cum ex crudis viuant cibis: ꝓpter qḋ ſtudeãt aucupes ⁊ magiſtri earum in beneaſpicere egeſtiones illarum: quoniã cum preter nãm albe fiunt ſollicitent ad euacuationem qm̃ aliter incurrẽt gipſeationem illarum. ¶ Albe egeſtiões quibus coniungitur virulẽtia habens odoꝛem ſaniei apertionẽ magni apoſtematis ſignificat. Aui. maxime ſupple apparentibus ſiue precedẽtibus ſignis denotãtibꝰ ap̄ a. B

¶ Albe egeſtiones que viſcoſe ſunt ⁊c̃. vt in de ſuba earum actum eſt liquefactionẽ humiditatum: aut a toto ab inteſtinis enunciã: ⁊ tu ibi pro his ⁊ alijs omnino: ⁊ apparent he egõnes in fluxu liquefactiuo. 16. tertij de eo.

¶ De ſignis demõſtratiuis ⁊ ꝓnoſticis coloꝛis nigri. Rᶜᵃ. vj.

Demonſtrat autẽ in egeſtione nigredo ſicut in vꝛina. quia ſicut Auic. aut aduſtionẽ foꝛtem. aut materie melancolice maturationem: qꝛ. ſ. moꝛbi melancolici: aut nutriens tingẽs: aut potationeꝫ rei que melancoliam euacuat. Prima quidem mala eſt: que cognoſcitur ex punctura ⁊ caliditate: que ſentitur in eius exitu. Iteꝫ ex febꝛe ⁊ caliditate tactuali. Item ex acuto fetoꝛe per cepto. Secunda vero qꝛ patiens patit̃ moꝛbuꝫ melancolicũ: aut ex melia: poſt cuius euacuationem alleuiatur ipſe. Item qꝛ ⁊ in die fit cretico: dicit tñ Auicen. ꝙ melancolia pura ex ex ſuo coloꝛe tm̃ non ſufficienter cognoſcitur: ſed melius: ⁊ efficacius ex ſapoꝛe. qm̃ eius ſapoꝛ eſt acris: ⁊ ponticus: ſed hanc notitiam buanis relinquamus: ⁊ que eſt ex ſapoꝛe: ⁊ hoc ex pꝛoiectione eius ſuper terram ebulit. C

¶ Egeſtio ãt talis nĩſica aut vomitꝰ talis: aut vꝛina nigra mala quando demonſtrat humoꝛẽ melãcolicũ puꝝ ad venenoſitatẽ trãſeuntẽ: de cuius pꝛopꝛietate eſt: ꝙ hẽat luminoſaꝫ nãm ꝓpter calm̃ igneuꝫ illuminans ip̃m: aut ꝑ frigiduꝫ in ip̃m compꝛimẽdo partes aereas luminoſas eſt ⁊ humoꝛ fetens ad modũ lini. ⁊ dicit Aui. Et ad vltimum humoꝛ melãcolicus purus pꝛecãs eſt ſm̃ plurimũ: cuꝫ egredit̃. ſ. ẽ moꝛtis ſignificatio. nã eſt ſignũ mãe melãcolice venenoſe: tã vt plurimũ iterficit. tũc enĩ extimandum eſt ꝙ vltima aduſtio: eſt humiditatũ coꝛruptio ⁊ ꝑemptio. Et lꝫ ita ſit: Contingit q̃nq̃ꝫ exitũ mãe melãcolice conferre: qñ. ſ. fit in die cretica ⁊ ꝑapparentibus ſignis digeſtionis: vt in ſtatu egritudinis vt q̄rto aphoꝛiſmoꝝ. cõmẽto. 21. Q̃ꝛ ſi appareat in ꝑncipio nõ apparentibus ſignis digõnis tũc eſt moꝛtalis: ⁊ de h̃ locutus eſt hipo. ſcḋo ꝓnoſticoꝝ: ⁊ de ꝑma cũ inquiebat egeſtionẽ nigrã moꝛtalẽ foꝛe. cõſidera. Et de iſta in dubijs.

¶ Egeſtio aũt nigra que talis eſt: aut rõne nutrimẽti tigẽtis: vt caſſie: aut rõne potus eũantis humoꝛem melãcolicũ non

eſt verenda: ſed in caſu laudanda: ⁊ de hoc colore nigro ſic in egeſtionibus apparente: dicit cõciliator differentia. 84. liuidus: ⁊ niger mortificationem denotant calidam aduſtionem vel colerã aduſtam: vel prauã colerã nigrã: ſm tñ plus ⁊ minus: cui⁹ qdẽ peſſima extat ſignificatio niſi euacuetur paulatine fortaſſe. ⁊ pmo theorice vidi nonnullos hanc egerentes ſpẽm melancolie: vt nigraꝫ q cito perierunt. Uidi quoqꝫ quoſdã eoꝝ hanc egerentes: ⁊ poſt duos dies citrina facta eſt egõ paulatim: ⁊ a morbo liberati ſunt: ⁊ ideo medice caue tibi a repẽtina pnoſticatiõe: qd nõ facit amicus nr. Et ſubdit. vidi equidem in cuius color violacius apparuit ⁊ liberatus eſt poſt parum: qm̃ variata eſt melia: ⁊ poſt puſillũ flauus factus eſt: qr color in eoꝝ egeſtione inquit cõciliator allegata differentia. Ipſe quoqꝫ ego aſperi egeſtionem nigram melãcolicã olentẽ coruſcanteꝫ: vt caſſia fiſtula in iuuene qnqꝫ diebus aut imminẽtẽ: ⁊ redeuntẽ ad nãlẽ deinceps ⁊ in ea iam veſtigia lepre mõſtrabant in facie. Et iſta qdem eſt peſſima cum nõ ſm viam fuerit purgatiõis. Unde ſecunda primi. Ad vltimũ humor melancolicus purus pernecãs eſt ſni plurimũ cum egreditur. ſ. eſt mortis ſignificatio cbimi aut nigri exitus ſeu ſanguis niger multotiens cõfert. Generatur autem hi⁹ colera vera nigra ex humore nigro ſiue ex nõ certe nigra: que fex eſt ſanguinis per medium aduſtionis vel putrefactionis. de quo in dubijs. Cum enim ſplen debilitatur nõ potens pretactum humoreꝫ nigrum ſeu melancoliam nigrã attrahere remanet i epate: ⁊ vaſis cum ſanguine corrupto in hi⁹. tam prauũ pmutat humoreꝫ. vt ⁊ lepras deteriores inducat: cancros herpetes ⁊ hmõi: ⁊ pͤ
D cum ex melia generet nãli nimis groſſa. ⁋ Et eſt hic ſciendum q humor niger tripl'r differt ab egeſtione nigra. Primo qr cum eſt exterius coagulat. Scdo nõ eſt lucidus coruſcans. Tertio. qr ſuper terrã eiectus ebulit velut acetum ita vt muſce ⁊ vl'r aialia fugiãt ab eo: ⁊ oppoſita reperiunt in egeſtiõe. Et hic aduerte q egeſtio melica pura que ſuper terram piecta ebulit eſt talis p aduſtionẽ melie naturalis ⁊ vocat ſupfluitas nõ nãlis: ⁊ cuius pnia pmi. de humoribus. cuius ſapor eſt acris ⁊ ponticus: ⁊ hec melia eſt. vt ſupra.

⁋ Egõ autem nigra que talis eſt pp melancoliã q̃ a ſplene venit: vt in fluxu apparet ſplenetico eſt boni ſanguinis fex: e turbulentia ⁊ ſupfluitas cuius ſapor acris: ⁊ põticus exiſtit: ⁊ hec cum apparet eſt abſqꝫ nocumento ſenſibili in epate apparẽte niſi p cõitatem: ſed in ſplene ſentit nocumentũ: aut pp̃ter apa aut pp̃ter opilationẽ. ⁊ hmõi: ⁊ talis cũ appa ret nõ eſt verẽda: ⁊ eius exit⁹ eſt abſqꝫ febre: ⁊ alijs malis accidentib⁹ vt plimum: q̃ res in alia ſic nõ reperit. Cõtingere autem põt q adſit febris ex apoſtemate ⁊ q rumpatur apoſtema: ⁊ ideo caute iudica q poſſit eſſe in die cretica: ⁊ cum de alijs ſignis. vnde ſolutio fieret egritudinis.

⁋ Egeſtiones nigre ſicut nigredo fecis vini diu fluxum epaticum ptendũt maxie qñ cũ eis eſt debilitas: ⁊ opilatio ſplenis: ⁊ q precesſit regimen humoris melãcolici multiplicatiuum in epate ⁊ ſanguine cum corruptiõe ⁊ inflãmatione epatis vt qñqꝫ in febribus apparet peſtilentialibus.

⁋ Nigredo aũt egeſtionum ex earum lõga retẽtione veniẽs eſt minor illa valde: ⁊ abſqꝫ mẽbroꝝ nocumẽto apparens.

⁋ Nigredo autem ſicut fel nigrũ caliditatẽ: ⁊ fortem inflammationem in epate exiſtentem pnunciat. ⁋ Et differt egeſtio nigra: que eſt velut fex vini ab hac: ⁊ ab ea aqua fugiũt muſce in tribus. Primo qr non eſt multum lucida vt illa: ſecundo nõ eſt acris odoris: ſed adheret melancolie naturali: cuius ſapor eſt inter dulcedinem: ⁊ põticitatem. Tertio: qr nullum ardorem aut puncturam in recto facit.

⁋ Egeſtiones autem nigre: que ſunt fex ſanguinis demõſtrãtur per hec: qr adſunt opilationes in ſplene cum debilitate eius pcedẽtes cum dominio melancolie in epate ⁊ ſanguine: ⁊ eſt nigredo parua abſqꝫ malo odore. ⁊ 14. tertij de ſignis apoſtematis calidi inquit. hipo. egeſtio cõturbata nigra in principio egritudinis acute ſignificat q in epate eſt apoſtema calidum nõ magnum: hic eſt ⁊ ſi pulſus vndoſus magnus frequens velox.

⁋ Reperiuntur ⁊ egeſtiões feculente nominate quas ſub nigris melancolicis in preſentiaruꝫ collocabimus: ⁊ ipſe maxime quando a caliditate veniunt ſanguini aduſto aſſimilantur ⁊ antecedunt eas liquefactio membroꝝ ⁊ humorum ⁊ fluxus ventris virulẽtus: ⁊ ſunt cũ fetore: vt in febribus peſtilentialibus hec dico maxime quando tales reperiuntur cum febre. Qꝫ ſi a frigiditate veniunt: tunc ſunt coloris ſanguinis in ſe putrefacti ⁊ non ſicut caro liquefacta: ⁊ ſunt cũ paucitate fetoris ⁊ paucitate nigredinis.

⁋ De ſignis demonſtratiuis ⁊ pnoſticis a colore rubeo ſumptis. Rubrica. vij.

Cum ſupra in principio in deſcriptione egeſtionis dicatur q egeſtio E
importat oẽ id qd per ſiteri expellitur hic cum quandoqꝫ ſanguis etiam per ipſum egrediatur de eo vt de egeſtionibus rubeis hic aliquid ⁊ fructuoſum annotabo.

⁋ Egeſtiones rubee: vt carnis lotura fluxum epaticum lotiuum enunciant virtute epatis ſequeſtratiua ſimul cum contentiua debili facta.

⁋ Egeſtiones vero rubee vt aſclitici ſanguis aquoſum denotant epatis fluxum ⁊ differunt hi ex parte cauſarum ⁊ tincture nam cauſa fortior eſt in aquoſa.

⁋ Egeſtio chiloſa cum participatiõe rubedinis fluxum epaticum annunciat ex opilatione venaꝝ epatis pueniẽtẽ pp alteratiõnẽ quã recipit in venis meſeraicis: ⁊ vt plurimum materia hec chiloſa non eſt feci admixta. Et hic aduerte qd in de colore albo dictum eſt de hoc: ⁊ in de citrino.

⁋ Sanguis q ab epate venit: aut pp̃ter opilationẽ vene porte aut pp̃ter fracturã vene eſt ſanguis pur⁹ nõ aquoſus nõ ablutiuus veniens ſubito: ⁊ in multa q̃titate abſqꝫ dolore.

⁋ Sanguis q ab epate venit pmo deſcendit ⁊ exit abſqꝫ permixtione eius cũ egõne: in fine ṽo aliquid permiſcet cũ eo: ⁊ differt in hoc ab inteſtinali qui permixtus venit: ⁊ hic eſt paucus cũ dolore iteſtinoꝝ fact⁹: epatic⁹ ṽo mult⁹: ⁊ abſqꝫ dolore emittitur. Cognoſcitur ẽt ⁊ ab eo q ex emoroidibus exti inſecus facile cognoſcitur. Qui ṽo ab itrinſecis eſt cuꝫ dolore: ⁊ in pncipio eſt niger a fecibus ſeparatus.

⁋ Sanguis aũt q per hãc viaꝫ egredit a toto veniẽs que res rara eſt. Cognoſcit per ſigna ſignificãtia ſuper diſpoſitionẽ epatis ⁊ q corpus plectoricorũ eſt: aut habet membruꝫ aliquod notabile mutilatum vt manum brachium ⁊ hmõi.

⁋ De ſignis demonſtratiuis ⁊ pnoſticis a colore eruginoſo virulenti ⁊ ſanioſi ſumptis. Rubrica. viij.

Et licet de eruginoſo in de citrino aliquid dixerimus: hoc tamen loco de eo F
tñ dicam egõnes eruginoſas color viridis: vt erugo eris demõſtrat: que a multa epatis inflãmatiõe ⁊ corpis totius aduſtiõe pueniũt: quod confirmat regimen precedens ex vſu reꝝ calidaꝝ. Et quando procedit inflammatio adurẽs epar ipoſtaſis eſt orobina: orobus autẽ tunc fragilis eſt ⁊ rubeus ad nigredinem tendens: quod dicit ad differentiam eius qd eſt ex renibus.

⁋ De ſanioſa ſupra dictũ eſt q ex aptiõe apatis cum dolore fetore. Qꝫ ſi vlcus fuerit corroſiuuꝫ qd egredit ad nigredinem declinat. ⁋ Uirulẽtas auteꝫ egõnes declarat color q ſimilis ẽ colori virulẽtie. q̃ exit ex apate calo ſub cute ſubtilicelato vt apparet in qbuſdã puſtulis groſſis calidis natis in tibijs ⁊ brachijs: ⁊ he pueniũt a calitate forti non adurẽte: ſꝫ liqueficiẽte. ⁋ Et de coloribus egõnũ ſimplicib⁹ volo vt in pſentiaꝝ hec vobis ſufficiant. Sit itaqꝫ in cognoſcẽdis ſimplicibus diligentia. ⁋ Et ſi q̃ratur q̃ ſignificatio eſt deterior ſiue minus mala: an q̃ ex compoſitis venit an q̃ ex ſimplicibus ſit: de hoc aũt in particulari dicet dubio.

⁋ De

¶ De ſignis demonſtratiuis ꝓnoſticis a coloribus compoſitis creteo.ſ.ꝛ terreo ſumptis. Rubrica.ix.

A COlorum compoſitoꝝ noticia ex ea que de ſimplicibus habetur haben da eſt. Nam eoꝝ qdam magis declinat ad latus naturalitatis ꝛ bonitatis. Quidam ad latus oppoſitum:ꝛ hi recipiunt diuerſitatez in magis ꝛ minus ſm͂ variā earū cōpoſitionem. Medij aūt colores ex extremis gñantur:qui inter ſe varietatem recipiunt etiaʒ in ſignificando ſm͂ varietatem dñij qualitatum tam actiuarum q̄ʒ paſſiuarū ineſſe debilius ꝛ fortius. Et ſi hāc cōpoſitionē phiſice ſeq vellemus eſſet aſcendere ad principia quibus in medicina fidē debemus adhibere. Etiā eoꝝ variatio ſuperuacua foret:maxime:q2 infinitis modis tales cōpoſitiones imaginari poſſumus: ſufficit.n.in preſentiarum nobis ſi de his qd cōiter occurrat noticiā habemus per quaʒ de reliqs ꝯtingere potentibus etiā docti erimus. Sat nobis eſſe volo ſi de creteo ꝛ terreo aliqd dicemus. ¶ Creteus.n.color ꝑmixtione nigri albi ꝛ crocei fit albo dñante ſubdominante nigro:ꝛ amplius croceo cum de eo minor in ꝯpōne q̄ʒtitas ſit. Erit itaq; egeſtio talis flātica a ꝑdominio cū participatione melācolie nigre nālis aut talis ꝑ aduſtionē cū pauca colera dico a ꝑdominio reſpectu totius maſſe. Nā in nigro poterit colera aduſta dñari:que res cōprehenditur per febrē: ꝛ alia ſigna apparētia ſignificantia caliditatē adurentem:qȯ medicus dʒ bene ꝯſiderare:he.n.egeſtiones demōſtrant in meſaraicis venientibus ad colon: ꝛ pñtiam multi flātis in diſpōne ſtōi ꝛ inteſtinoꝝ:ꝛ iſte cōſueuerūt apparere in pueris ingluuioſis cōiter:aut ꝓpter frigus receptū ꝛ hꝰ. que hñt flā indigeſtum:ꝛ opilationes multiplicare. Hic.n. color ſic demonſtraꝰ in parietibus ꝛ pictoribus ex permixtione albi nigri: ꝛ crocei albo dñante in maſſa ꝛc̄. ¶ Proportionabiliter fit terreus ex permixtione nigri: ꝛ albi albo dñante plus:ꝛ minus:ꝛ cū iſto non eſt aliqd rubei coloris tingentis:ꝛ ſignificat fortiorē opilationem q̄ʒ creteus:ꝛ hic color niger a ſplene mandatur ad inteſtina in quibus fit hec cōmixtio. ¶ Aliqñ videntur terree ſubſanguinee ꝛ tales ſignificant ſuper epatis aut meſeraicarū debilitatē:vt ꝙ ſanguis meſeraicarū illas nutriturus cū egōnibus trāſ͂ietis ꝯſidera qm̄ de his ſic a nobis groſſo mō ſcriptuʒ eſt. Cupiui tm̄ magis audire q̄ʒ audiri:ſed in ꝑfectionē tractatus hec ſic addidi. Si itaq; nobis in cognoſcendis ſimplicibus diligentia ꝛ ſi q̄rit q̄ ſignificatio eſt deterior ſiue minꝰ mala:an q̄ ex cōpoſitis venit:an q̄ ex ſimplicibus fit:de hoc in ꝑticulari diceꝰ dubio. Et ſi quis vellet cauſſlare ꝙ hoc mō cōpoſitionis fit eruginoſus ꝛ viridis color:ꝛ ſic ſub hac rubrica debuiſſent collocari poſſet vt dictū illud fieret incōueniens de omnibus coloribus medijs:ſed ois mixtionem:ꝛ nō vnā tam modo Auic. prima quarti. de febre colerica.

¶ De ſignis demonſtratiuis fetoris odoris ꝛ exitus eorum. Rubrica.x.

B SOlo vt vobis ſatisfaciāt:q̄ de eis dicta ſunt ſupra:verū in dubiis aliqd de fetida tangemus hic apponentes ꝙ fetida ſimilis egeſtiōi pueroꝝ ꝛ infantium in acuta egeſtione mala. Auic. ꝛ ſupple ſi a cauſa non fuerit primitiua.

¶ De ſignis demonſtratiuis annexorum vt ſunt ventoſitas ſpuma ꝛ huiuſmodi. Rubrica.xj.

C EGeſtiones cerebrales cuʒ ſpuma ſūt: ꝛ vtplurimū flātice ſunt: vt affoꝝ 7°. Quibuſcunq; egeſtiones ꝛc̄. ꝛ de hoc in dubijs. ¶ De ventoſitate autem tantum dicaꝰ. Q2 ꝯſueti ipſaʒ libere emittere cum eā poſtea difficulter emittūt ꝛ qȯ retineri incipit. tunc expaueſcere debent ne egritudinem ex ventoſitate incurrant: vt colicam doloreʒ renū q̄nq; vertiginem ꝛ hmōi. Propter qȯ ſtudeant cliſteri aut alio medicamine illas vias apertas facere:ꝛ nām in materiebus retentis: ꝛ ventoſitatibus expellendis iuuare:ꝛ vt ſupra ꝯſuetudo bñ attendaꝰ. ¶ Sed forte q̄ret aliqs de ventoſitate ſi a calido fit vel frigido:vt ꝑ hoc ſciat ſignificare per eā ſup diſpōnes corporis an calide ſint vel frigide:ſed de hoc diceꝰ in dubijs. ¶ Cum in egōne ſunt aliqua ſiña corticibus lupinoꝝ in oibus egritudinibus eſt ſignum mortale qm̄ ſignificat fortem diſſolutionem a calido preter nām factam in membris radicalibus.

¶ De vnctuoſa egeſtione. Dubium.i.

CIrca ea q̄ dicta ſunt in tractatu hoc dubitatur. ꝛ pͦ vtrum egō vnctuoſa ſiue pinguis ſignificet diſſolutionē mēbroꝝ ſolidorum. D Q2 ſic dictum ſupra de vnctuoſitate in non nālī egeſtiōe apparente: vt eſt ſnia Gal. ſcđo affōꝝ cōmento. 14°. ¶ Dōm contra hoc. Egeſtio pōt ꝓuenire ꝓpter cibos vnctuoſos ꝛ ꝓpter diſſolutionem pinguedinis vt dictum:ergo non neceſſario ſignificat ꝛc̄. ¶ Premittendum pͦ ꝙ per egeſtionē vnctuoſaʒ intelligere debemꝰ egeſtionē in cuius ſuperficie eſt aliqȯ pingue natās ad modum olei:vt nō raro eſt in vrina videre. ſcđo ꝙ talis vnctuoſitas pōt ꝓuenire ꝓpter leuem pinguedinis diſſolutionem:ꝛ ꝓpter diſſolutionem humiditatis magis ſubſtantifice ꝛ propter cibos ꝛc̄. Et hoꝝ dfferentia cognoſcitur primo de cibis ſcitur ꝛc̄. Si.n.erit leuis diſſolutio i tūc erit leuitas corporis: ꝛ nō extenuaꝰ:.:. Q̄ʒ ſi fuerit ꝓpter diſſolutioneʒ humiditatis magis ſubſtantifice erit tunc corporis debilitas extenuatio:ꝛ hec ad clariorem noticiam ſcripta ſunt.

¶ De quantitate egeſtionum. Dubium.ij.

VTrum magna ſit egeſtionum q̄ʒtitas ex cibo plurime q̄ʒtitatis aſſumpto. Q2 E ſic dcm̄ eſt in de q̄ʒtitate egeſtionis non naturalis etiā auctoritate Auic. Et arguit experientia: qm̄ videmus corpora puerorum que ſunt multum nutrita:ꝛ multas habentia ſuperfluitates: propter q̄s ferent:ꝛ fetor eoꝝ eſt vt ꝑcoꝝ:vt 8° terapen. ergo. aīs patet:cum ſint corpora multo egentia nutrimento propter fortitudinem virtutis aſſimilatiue. ¶ Ad oppoſitum vʒ ſnia Hypoc. 2° affoꝝ afforiſmo. 18. ¶ Pro rñſione premittendum ſemper paruitatem in cibis intelligendū eſſe. Nam ex his aliq ſunt qui copioſe nutriunꝰ:ꝛ paucas hñt ſupfluitates vt oua ꝛ hꝰ ꝛc̄. vt ſupra. aliq econtra vt olera. Scđo ꝙ ſuperfluitatū quedā ſenſibiliter quedā inſenſibiliter per inteſtina aut alia loca expugnanꝰ. ¶ Prima ꝯclo. aliquorum corpoꝝ copioſe nutritorum ſuperfluitates inſenſibiles ſunt plures. pʒ. q2 ſi copioſius nutriunꝰ:ergo minus ſecedunt: plus tm̄ in ſuperfluitates inſenſibiles ſecedent ꝓpter obtuſionem calidi fetidi impotentia ad reſoluendum ꝓpter q̄ʒtitatem cibi. ¶ Scđa tota latitudo ſuperfluitatū in corpore pueri minor eſt q̄ʒ in corpore iuuenis copioſe nutriti. perſuadetur ꝯcluſio ſic i q2 plus de nutrimēto pueri ꝯuertiꝰ in ſbam eius q̄ʒ ꝓportionabil'r trāſmitteꝰ ꝛc̄. alijs paribꝰ. g̃. ¶ Tertia ꝓcedēdo magis theorice tota latitudo ſupfluitatū corpis tēpati minor eſt latitudine corpis frigidi: ꝛ ſicci ꝛ calī ꝛ ſicci ſemp paritate ſuppoſita:ꝯ ex dictis pʒ. ¶ Quarta corpa ſanguinea pauciores oēs ſimul hñt ſuperfluitates merito nutrimēti q̄ʒ alia corpa tēpata vel lapſa: qm̄ vt dcm̄ eſt plus de nutrimēto in ſbam earum trāſmutaꝰ q̄ʒ in alijs vt dictū eſt. ergo:hec tm̄ ſubtili indigent indagatione.

¶ De egeſtione fetida. Dubium.iij.

VTrum fetida egeſtio mortem ſignificet:ꝙ ſic Hypo. ſcđo pronoſtic. ¶ Q2 nō F q2 ex hoc vʒ ſignificari debere potentiam virtutis in expellendo malā ꝛ corruptaʒ mām:ꝛ ſic tanq̄ʒ inimicum exprimere:ꝛ per ꝯñs ſalutem. ¶ Dōm ꝙ egeſtionem fetidam malam eſſe pōt dupl'r intelligi. vno qdem modo per viam ſigni:ꝛ ſic eſt mala:q2 ſignificat malaʒ ꝛ corruptam māʒ in corpe eſſe ſub q̄ mā a nā de

ficit:cū nō potuerit eā ꝓhibere a corruptiōe peſſima. Alio mō viam cauſe:⁊ ſic nō eſt mala:⁊ tu ꝯſidera. ¶ Sed dicet aliqs cuius retētio eſt mala.ergo egō fetēs eſt bōa ⁊c̄. Jam dcm̄ eſt ſupra de fetida a cā extrinſeca ſiue primitiua: Nunc q̄rit̄ de humoribus. ¶ Pria ꝯclo.ois egō fetida eſt aliquo mō mala ſaltē per viā cauſe:q2 aliq̄ cā eſt mala vt dictuȝ eſt. ¶ Scda.ois talis añ ſigna digōnis appēs:aut pp humores putridos:aut pp cōmixta mala eſt:ꝓbat̄ q2 ois talis ſignificat vehemētē putrefactionē a virtute nō ſuperata:ergo.antecedens eſt Gal̄ hᵒ ꝓnoſticoꝝ:q2 ois talis ſignificat putrefactionem:⁊ q2 eſt ante ſigna digōnis cōprehenditur materiam eſſe effrenē ⁊ nō ſeparabilē. ¶ Tertia.egō fetens poſt ſigna perfecte digōnis apparēs eſt bona:qm̄ ſignificat potētiam virtutis ſuper mā3 ⁊ corporis mundificationē. ¶ Sȝ dices qūo preapparentibus ſignis digōnis pōt in mā tali digeſta apparere fetor.ꝯſidera. ¶ Et ad argumentum dicitur ꝙ eius euacuatio eſt bona non abſolute.ſed reſpectu ſue retentionis:⁊ abſolute eſt mala per viam ſigni.

¶ De egeſtionibus nigris. Dubium.iiij.

g Trum egōnes nigre qualis ſanguis venientes ſpōte ⁊ cum febre ⁊ ſine peſſime ſint. ¶ Arguitur ꝙ nō.hᵒ:q2 ſanguis emorroydalis:talis eſt:⁊ non eſt peſſimum ſignum. ¶ Preterea.exitᵘ multi chimi nigri ꝯfert:vt ſupra:⁊ Aui.caplo de egōnibus. ¶ Jte3 q̄nq3 eſt talis aptiōe adubelati ⁊ opilationū aſſumptiōe medicie denigrātis purgatione māe melācolice nāliter:ad cuiᵘ euānē multa ſequunt̄ iuuamēta.hᵒ primi.de hūorībᵒ.ergo. ¶ Pro miſione ad dubiū ꝑmittendu3 hᵒ ꝙ nigre egōnes a felle nigro.de qbus in affō.21.ſecūder:⁊ in reliqs ſequētibus differunt in multis. ¶ Primo rōne māe:q2 mā egōnū nigrarū ſicut ſanguis eſt ſanguis capiendo ſanguinē ꝓ maſſa ſanguinea in q̄ ſanguis dn̄at̄:q ſanguis ꝑ aduſtionē denigratᵘ eſt:aut ꝑ ꝯgelatiōem mortificātē denigrātem. Mā vo fellis nigri eſt colra rubea fcā fel nigrū ꝑ aduſtionem.aut melia ſubtilis fcā ſic aduſta: aut egō nigra q̄lis ſanguis per aduſtionē vlteriorē fel nigrū fcā. ¶ Differūt ſcdo in efficiēte:q2 efficiēs egeſtionē nigra3 q̄lis ſanguis eſt calitas adurēs:aut frigiditas congelans:ſed cā efficiens fel nigrū eſt calitas intēſior calitate efficiēte egeſtionē nigrā qualis ſanguis per aduſtionē vlteriorē fit fel nigrū.fel ēt nigrū nūq3 fit niſi a calitate. ¶ Differunt tertio in forma ⁊ colore:q2 fel nigrū ē nigrius. Egō vo nigra qualis ſanguis nō h3 tm̄ vigorē nec purpur:ſed aliq̄lr rubei ꝑmixtu3: ideo qualis ſanguis dicta eſt. ¶ Differunt q̄rto ex ꝑte fetoris:qm̄ egeſtio nigra feculenta ſm̄ Thadeu3 eſt felle nigro fetidior:q res pōt ꝯtingere pp nigra3 feculentā hic plus de hūido ⁊ eſſe ſm̄ plurimū corpulentiorē:ergo vapores odoriferos emittente groſſiores appet fetidior ⁊ in fetore plus pſeuerās:credo tn̄ fel nigrū eſſe fetoris intenſioris ſiue acutioris citius ⁊ fortius impſſiui in odoratum pp acutiores ⁊ caliores ab hac felle vapores emitti. ¶ Differunt 5ᵒ in forma:q2 nigra feculēta:de q̄ loquit̄ affoꝛiſmus eſt coagulata. fel aūt eſt magis liqdū:q̄ dr̄ia ſane intelligēda eſt dōo verificari hāc dr̄ia3 in felle nigro ꝑ colere ſubtilis aduſtione3 genito : aut ſubtilis melice:quoꝝ hūoꝝ ſubtilitate remanet h fel incoagulatū ⁊ liqdum actualr. Jn felle vo nigro genito ex groſſa melia:aut ēt ex egō ne feculēta pn̄tis propoſiti nō ꝓbabilr verificat̄ dr̄ia aduſtione vtriuſq3 māe amplius ingroſſante:niſi cōpet̄ fel nigrū nigre egeſtioni feculēte per cōgelationem genite. ¶ Differūt 6ᵒ ex ꝑte effectuū:q2 nigra feculēta ptes h3 groſſiores.non aūt ebulit terre ꝓiecta.Fel aūt nigrū calidiori aut ſubtiliori nā ꝑticipans terre iniectu3 vehemēter ebulit ⁊ egeſtio nigra ꝑ aduſtionē eſt magni fetoris:q̄ vero pauce ꝑ ꝯgelationem eſt facta. ¶ Prima cōclo eſt. Si egeſtio feculēta nigra pp apertionē ſpati a:aut opilationum non neceſſario ſit mortalis:vt p3 tn̄ cū fuerit mlte q̄ntitatis ante ſigna digōnis appens eſt mortalis. Probatur hec ſcda ps:q2 talis euātio nō fit niſi q2 mā eſt vincens ſup nām:er qua etiam denotat̄ magna aduſtio ⁊ putrefactio. ¶ Scda ꝯclo. Egō nigra feculēta:aut pp vlcera:aut ꝓpter corroſionē epatis:aut pp calitatē:aut pp frigiditatē eius eſt mortalis. P3 quo ad primā ptē:q2 tā vlcera eiᵘ q̄3 corroſio denotat vehementē leſionem in eo ab aduſtiōe forti ⁊ forti putrefactiōe ꝓueniētē. Quo ad ſcd3 p3:q2 vtraq3 qualitas cū ſit vehemēs virtutē eius corrūpit ⁊ mortificat.nā vehemens incendiū:⁊ vehemēs frigus ad eūdē terminū perducunt virtutē:q2 ad mortē.nā calitas ꝑ viā reſolōnis ita eam extinguit:ſicut frigiditas ꝑ ꝯgelationē. Et ex his pōt inferri ꝙ egeſtio nigra pp aduſtionem ſanguinis in venis ante ſigna digōnis appēs eſt illa mortalis. ¶ Tertia ꝯclo.ꝙ egeſtio nigra feculēta pp aduſtionē aut ꝯgelationē apparens in ſtatu:⁊ poſt ſigna digōnis eſt ſalubris.hec eſt de mente Galieni in ꝯmēto allegati affoꝛiſmi. Et p3 ex cā:q2 denotat vigorē virtutis ⁊c̄. ¶ Ad obiecta aūt p3 qd dōm. Et hic nota ꝙ tales egōnes nigras in morbo ſalubri ſm̄ plurimū preceſſerunt egeſtiōes colerice aut rubicūde:loquor de nigris apparentibus poſt ſigna digeſtionis.ꝯſidera.

¶ De felle nigro. Dubium.v.

Trum fel nigrū ſic in pnᵒ deorſum exiens ſemper ſit malū ⁊c̄.ſine argumētis dōm ꝓbabilr ſm̄ plurimu3 ipm mortale:q2 ſignat peſſimā mām in corpore ⁊ nā nō vincibilē vt ſupra. Q2 ſi per ſuperiora emittet̄ adhuc eſt ſignū deterius ꝓpter denotare mā3 illā:malā aduſtā:⁊ vt venenoſam in ſp̄ualibus contineri. Et nota hic medice ꝙ talis euacuatio in pnᵒ facta ab arte pōt etia3 dici vt mortale:q2 ꝑ eā denotatur malicia q̄ ⁊ in ea que ſpōte ſit.conſidera. h

¶ De egeſtione nigra. Dubium.vj.

Trum egō nigra in pnᵒ diſſinterie apparens ſit mortalis. Q2 non Hyp.6ᵒ affoꝝ affō.48. Spleneticis ſi ſupueniat diſſinteria bonū. ¶ Ad oppoſitū Hypo.4ᵒ affoꝛum. affō.24. ¶ Dōm ꝙ diſſinteria de qua loquitur 4ᵒ affoꝝ eſt diſſinteria epatica in qua fel nigrū multam moram ꝯtraxit in inteſtinis:vt excoriando fecerit cancrum cu3 ad cancerationem inteſtinoꝛu3 talis ꝯſeqtur exitus egōnis. i

¶ De varietate colorum. Dubium.vij.

Trum varietas coloris egeſtionu3 laudabilis ſit. Dubium hoc motum eſt propter colores compoſitos. ¶ Et arguitur primo ꝙ ſic vt ſcdo affoꝛiſmoꝝ mutationes egeſtionu3 iuuant:⁊ 16.tertij. Qui egerit ſpēs diuerſas.ſ.colici ⁊ ſpumoſi.⁊ ſpecies pingues ⁊ non debilitatur non opȝ vt ipſum conſtringas ⁊ perducas ad egeſtiones fraudulentas.hec aūt varietatem coloꝝ important. ¶ Jtē ars eſt nature ſeq̄la.varietas autē coloris ſm̄ artem laudatur.iuxta illud veteris cu3 farmaco vero melius:⁊ q̄3to ampliores colores egeſtiōes non male. ¶ Jn oppoſitū:q2 idem videt̄ de vomitu ⁊ ſputo vt de egeſtione:ſed tales varij colores vituperant̄.2ᵒ ꝓnoſticoꝝ.igitur.⁊c̄. ¶ Jtē.4ᵒ affoꝝ q̄3tocūq3 colores egōnū plures fuerint peius. Et ꝓ iſto eſt cōis ſchola medicoꝝ.vn̄ Hypo.allegato loco.varium quoq3 ꝓductionē egeſtionis ſignificat: ſed neq3 minus ſignum eſt mortis q̄3 ꝙ lotura inteſtinoꝛu3 profert ⁊c̄. Et iſte ſunt raſure colerice ſanguine praſſine ⁊ nigre:⁊ huius que ſic cōpoſite apparent ſiue ſimul:q̄nq3 vero ſingulariter exeuntes ſunt vt modo nigra modo citrina ⁊ hmōi. Varietas naq3 in colore ſignificat preſentiam multarum digeſtionu3 in corpore exeūtiū vn̄ nā indiget longo ſpatio vt poſſit eis reſiſtere:⁊ cū multiplex egritudo ſit fortis non pōt niſi in multo tpe nā reſiſtere q̄ ſi debilis ſit erit mors magis expectanda q̄3 ſalus. ¶ Et in rn̄dendo ad dubiū dōm hᵒ ꝙ diuerſitas egōnū in colore in duobᵒ laudatur caſibᵒ.pmᵒ.pnᵘ eſt q̄n cretica poſt digōne3 ⁊ in die cretico ⁊ ſigno

ſigno cretico. Scđa eſt qñ talis appet pp potationē medicine fortiter pertrāſeuntis. in his. n. caſibus mundificatio expectata ſignificat. In alijs vo aduſtionē liqfactiones τ multitudinē humoꝝ corruptoꝝ. Vñ. xiiij. tertij. Eſt qñq; in ex
A pulſionibus coloꝝ diuerſoꝝ leuitas. ℂ Et pro ampliori τ clariori hoꝝ noticia pmittendum ꝙ diuerſitas coloris egeſtionum: aut egredit ab arte per farmaciā: aut ſpōte ſiqdē primū: aut farmacū effrenitat vel nō. Si vo effrenitat malum. praua. n. diſpōnē cāt in corpore. Si vo non effrenitat: tunc aut farmacū hꝫ euacuare plures humores τ illas ſic euacuat bonū. Si vnū tm̄ τ plures euacuat malum ſaltem per viā ſigni cū ſic ſignificet pñtia multoꝝ humoꝝ in corpore quos nā nō poterat gubernare: τ ſic ſpōte emittit. Si vo fluāt hmōi colores cū humoribus: aut ſunt oino praui corrupti vel nō tales: ſed aliqītulū adhuc nālitati attingentes: τ tūc ponuntur he ꝯcluſiones. ℂ Prima. ꝙ ipſis ſic in principio morbi apparentibus abſq; ſignis digōnis virtute ente debili eſt ſignū prauū. ℂ Scđa. ꝙ ipſis ſic apparentibus τc̄. virtute ente robuſta ſignū eſt plixitatis morbi. Ex qbus infert ꝙ diuerſitas coloꝝ in egeſtiōe ante ſigna digeſtionis apparens abſolute mala eſt dicēda. ℂ Tertia. ꝙ varietas hec in ſtatu apparēs cū criſi perfecta eſt ſignum optimū. ℂ Quarta. ꝙ ſi fuerit cū criſi diminuta: tunc ſi colores mutant in melius τ varietatē nō pdūt oio bonū ſignum eſt: τ hec reſpectu euōnis in pn° facte. nō aūt eius que in vltimo fit: qꝛ in criſi perfecta: τ talis hꝫ ſignificare ſup mediocritatē bonitatis vt primo criſium: cū dictū ſit ſigna digeſtiōis de ſe ſemper eſſe laudabilia breuitatem morbi denotantia. dixi aūt per ſe: qꝛ pōt mā eſſe digeſta: nō tm̄ ſubſequetur ſalus: eo ꝙ virtus expulſiua nō pōt illā educere: vt in ſanie cōtenta in pectore. pnoſticoꝝ ſcđo: τ merito cū altera ſit virtus nālis: q̄ digerit: τ altera expellēs aialis. Qꝛ ſi humores diuerſorū coloꝝ innālū penitus fuerint: tūc nō ſoluꝫ plures: ſed vnus tm̄ iudicat malus. vñ affoꝛiſmoꝛuꝫ 4°. Egritudinibus quibuſcunq; incipientibus ſi colera nigra ſurſum vel deorſum ſubierit mortale cū omnē euātionem laudabilē digeſtiōem opoꝛteat pcedere. Si vo tales in ſtatu egrediant precedentibus ſignis digōnis cuꝫ ꝯſtantia virtutis pñt in laudabiles ꝯuerti q̄uis nō amittāt varietatē coloris omnifariam: cum nā non poſſit eos mutare ꝑpter ipſoꝝ ꝑrimitatē pmutant tm̄ in melius, vt in colores nāe minus oppoſitos. Vñ ibidē cōmentator q̄ multū tales egōnes vidim⁹ ſm̄ peſtilentem egritudinē longā periculoſe hñtibus τ ſaluādis: non tm̄ apparebunt precipiantibus egritudinibus aut augmentantibus colliquationes colere flaue exiſtētis cū egrediebantur: quarū colera poſtea nigra queadmodū fex ſanguinis apparebit. Quare theorice p° vidi nonnullos egerentes hāc ſpeciē melācolie: vt nigrā q cito perierunt. Et ex his apparet ſolo ad arg° in oppoſitum. ℂ Ad pm̄ tam qd dōm appuit. Egeſtio aūt diuerſoꝝ coloꝝ in ſtatu ēt nō eſt oino bona. Cū de rōne maturationis ſit mutare q̄cūq;. Eſt tm̄ bona ſꝫ qd: vt illius que fit in principio vtrunq; laudabilis eſt reſpectū illius q̄ accidit ſpōte dūmodo ars euēt per aliqđ tempus an te q̄ nā eadem vel ſequenti coacta euaſſet egeſtio hmōi varia nō eſſet nimis mala ea q̄ ſpōte: imo deterius fortaſſe cuꝫ virtus fuiſſet farmaco fatigata. conſidera. Dicta ſunt hec ad intelligentiā arg°ꝝ que fieri poſſent. Et cum dr̄ mutationes egeſtionū iuuāt: verū eſt dūmō colores eius ordinate egrediantur ſemel viciſſim: vt ꝙ nā vnum primitus diſponit ad exitū deinceps aliū: licet nō ſit ſimplr̄ bonuꝫ eo ꝙ eius corpus lapſum monſtrat. In ſano aūt hec minime reperiunt. Cū igitur alicubi inueniat melius eſt vt paulatine minus alteratiue poſt alium emittatur q̄ ſi oēs inalterati: vel etiam alterati dūmodo nō fiat trāſmutatio ad humiditatem radicalem principalium que ab eius ſemota partē τ natura corrumpitur de facili. Et p rñſione ad dubium quidam poſuerunt plures cōcluſiones. Ad id qđ de arte tangitur. Dōm ꝙ neq; egeſtio multoꝛuꝫ colorum laudatur ſimpliciter ſm̄ artem cuꝫ laudabilius eſſet ſi ſimplicis foret: ſed cōparatione ad eā que ſponte diuerſoꝝ fit coloꝝ. Itē aliqua pñt fieri per artem: que nō per nām τ ecōtra licet nulla ars naturaꝫ imitaretur: non tm̄ ipſam attingit Unde Aui. 4°. metbauro rum ars debilior eſt quā nā neq; cōſequetur eā: licet multū laboret. ars. n. ſemper ſeqtur naturam recte operantem. ſi aūt non oppoſite: ſed potius corrigit illam. Conſideret lector quis eſt hec omnia conſiderans.

Et pro hoꝛum clarioꝛi noticia queritur an melius ſignum ſit egeſtionem eſſe vnius B
modi q̄ variā. Qđ variā eſſe melius ſit eſt Ypo. 2° affoꝛiſmoꝛ. 10. affoꝛiſmo. In ventris fluxibus mutatiōes egeſtionum iuuant: τ ſcđo pnoſticoꝛuꝫ. textu cōmenti. 27. vbi laudatur vomitus permixtus: τ vituperatur purus. ℂ In oppoſitum qm̄ bona egeſtio q̄to equalior tanto melior: ergo ꝯſequentia tenet ꝙ purus eſt equalior τ antecedens patet: qꝛ ſcđo pnoſticoꝝ. textu cōmēti. 20. ℂ Prima cōcluſio. ꝙ egeſtio τ vomitus quanto ſimpliciores τ puriores ſunt: tanto puriorem denotant humoreꝫ ab alio humore minus refractuꝫ: τ ſic peiores ſunt. Concluſio eſt Galieni ſecundo pnoſticorum. cōmento. 37. que ratione cōfirmatur. qm̄ illa tanto ſunt peiora: q̄to maius incendiuꝫ ſignificant: aut maiorem frigiditatem: ſed vomitus τ egeſtiones quanto puriores: tanto ſignificant maius incendium: aut frigiditatem. ergo maior nota minor colligitur allegato loco. ℂ Secunda ꝯcluſio. Egeſtio τ vomitus varij ſub illa intenſione humorum apparente ſub qua vomitus purus: aut pura egeſtio peiores ſunt q̄ ſi eſſent puri. Probatur. hi. n. denotant tantam maliciam vt purificet: τ cum hoc materiam diuerſam. igitur antecedens notificat cauſe: tenet cōſequentia: qꝛ mā talis eſt a virtute minus ſeparabilis. ℂ Tertia egeſtio pura τ vomitus vt plurimū breuiorē annunciant egritudinis terminū. Patet ꝯcluſio. qm̄ ex diuerſitate materierum ꝑlongantur egritudines quare tertiana non pura lōgior eſt pura. ℂ Et ad rōnem in oppoſitum. Quod egeſtio ceteris paribus q̄to equalior τ tanto melior ideo poſita equalitate multoꝝ humoꝝ egeſtorum q̄to eorum egeſtio erit equalior tanto melior ſignificans maiorem potentiam virtutis equantis τ minorem reſiſtentiam materie.

ℂ De ventoſitate. Dubium. viij.

Utrum ventoſitas a calido fiat vel a frigido. Qđ a caliditate vı̄ textus Galieni circa illum affoꝛiſmum. Quib⁹ circa vmbi C
licum τ pectinē. ℂ Et cōfirmat qm̄ ydropiſis tympanites: cuius mā eſt ventoſitas a caliditate fit: vt 15° tertij de ea. ℂ Item Aui. in de eo qđ bibitur τ comedit inqt. Qđ inteſtina calida τ fortia multam faciunt vētoſitatē. ℂ Preterea mā vētoſitatis ē hūor frigidus flāticus: τ talis nō pōt in ventoſitatem mutari: niſi a caliditate: qm̄ frigiditas nō ſubtiliat: ſed ingroſſat. ℂ In oppoſitum: qm̄ videmus frigida facere ventoſitatem τ calida deſtruere: τ ideo in doloribus ventoſis calida applicamus.

ℂ Ad dubium dōm ꝙ ventoſitas generatur a calido diminuto τ reſpectu materie in quam agit. nam qñ talis calor egit in mām viſcoſam vel aliā ipſam ſic ſubtiliādo: τ nō pōt ipſam reſoluere illā in ventū ꝯuertit: ſed frigiditas nō nocet mām illam a ſua nā: τ ſic oimoda frigiditas nō facit ventum: neq; oimoda caliditas: ſed diminuta vt ſupra naꝫ fortis reſoluit. Sed hic nota ꝙ aptitudo materie: vt in vētuꝫ ꝯuertat multum operat: τ iđ ꝯſidera. Huius ſnīa fuit Gal'. 6° de accidēti τ morbo quo in loco hanc ſimilitudinem ponit. In aere multū frigido nō fit nebula: neq; in aere multum calido. In multū frigido quidem non fit: qꝛ non eſt ibi cā que mouet vapores aquoſos ad hoc neq; in multuꝫ calido: qm̄ tāta eſt caloris potentia: vt totum groſſum qđ in aere eſt reſoluat: τ per hec patet qd ad argumenta dicendum ſit.

¶ De ſpumoſitate. Dubium.ix.

Utrum ſpumoſe egeſtiones ſignificent de fluxuz flatis acapite: q2 ventoſitas exiſtens in ſtõ aut in inteſtinis põt cõmiſceri flã ti ſtõi: aut inteſtinoꝝ: ⁊ ſic egeſtio egrediet ſpumoſa: vt pꝫ. Scdo q2 ↄtingit mãm colericã ſpumari ⁊ vẽtoſari. igitur. ¶ Ad oppoſitũ hyp. 5° aff õp. affõ 29. ¶ Premittendũ pᵒ ꝙ per ſpumoſas egeſtiões debemᵘ etiã intelligere egeſtiones hñtes ſpumã albam citrinã: plus atteſtantẽ colere: debent ⁊ hẽre tenacitatẽ in ſpuma flegmatica magis atteſtantez. Itẽ affoꝛiſmus maxime verificat̃ qñ adeſt catarrus quo cerebri repletionem ⁊ defluxum ab eo cõprehendimus. Itez ꝙ ſpuma fit ex magnis ampullis adinuicem foꝛtiter cõmixtis: vt per ea ſic denotetur illaz venire a partibus longinquis flaticis: vt eſt cerebrum. Sicq3 in ſumma dꝫ eſſe alba tenax: ⁊ in partibus ſuis foꝛtiter commixta magnas hñs ampullas. Q2 ſi cuz his aderit catarrus certioꝛem facit ſignificationez. ¶ Et ad argumẽta dĩ ad pᵐ ꝙ egeſtiones cum ventoſitate ſic a ſtõ vel inteſtinis venientes nõ hñt illas ↄdões ꝑpter mãm in illis mẽbris nõ eẽ ita cõmotam ſicut cõmota eſt in cerebꝛo. Conſidera. Et ſi qs õ ris plura expectaret dubia legat in ſcdo ꝓnoſticoꝛum: ⁊ in affoꝛiſmis quibus in locis multa perleget: que noſtro pꝛopoſito pꝛactico neceſſaria non ſunt viſa.

¶ Cõpletum eſt egregium opus de Pulſibus Urinis ⁊ Egeſtionibus. Excellentiſſimi medici artiũ: ⁊ medicine doctoris famoſiſſimi Dñi Magiſtri Michaelis Sauonarole Patauini: gratias referendo infinitas deo glorioſo immoꝛtali: eiuſq3 genitrici Marie ṽgini ⁊ toti curie triũphanti. Amẽ.

¶ Ad illuſtrem dñm Boꝛſium Eſtenſem Caſtri noui toꝛtonenſis dominũ. libellus Michaelis Sauonarole Illuſtris principis dñi Lionelli marchionis eſtenſis phyſici. de balneis ⁊ termis naturalibus omnibus Italie: ſicq3 totius oꝛbis pꝛopꝛietatibuſq3 eoꝝ incipit feliciter.

¶ Pꝛohemium.

Cum generoſuz animuz tuum: que maxime declarent mi illuſtriſſime domine mecũ aĩo ſepe cogitarem: verbaq3 ardenti aĩo repeterẽ: que grauiter non raro te dixiſſe memini inter res pꝛincipuz glorioſas coꝛpoꝛis ſanitatem locum obtinere nõ mediocrez: id mihi in mentem venit: vt quedam ad te ↄſcriberem: q ad tue exoptate ſanitatis robur maximum accedere ſentires: vt vite tue ꝓlongatio ꝙ̃ mihi cara exiſtat ſic facile intelligeres. Nã in lõgeuũ a deo optimo duci ſic moꝛtales oẽs cupere affectareq3 deberent: cum excolẽdiſſime virtutis ac virtuoſoꝝ hominũ nõ mediocris zelatoꝛ habearis. Tua equidẽ ſnĩa apud oẽs pꝛincipes extollenda nimis: ⁊ grauiſſima ſemp eſſe deberet: tum q2 nullus foꝛtune ſucceſſus, tum omni ſenſuum dulcis ac nimis blanda dilectio: ita ſanitate vacãte ꝙ̃ grati eſſe pñt. Nec. n. humanoꝝ oium actuũ ſtabilis ac glorioſa ſedes eſt quã colere ſtricteq3 amplexari firmiter tenere pꝛincipes maxime omni cũ ſtudio cura diligentiaq3 deberent. Nam tanta fuit apud veteres phoꝛ dignitas eius: ⁊ excellentia: vt nonnulli verã hoĩs felicitatẽ eſſe pꝛedicarint. Qua ex re dignos medicos pꝛincipes extollere ceteriſq3 pꝛeferre deberent: ⁊ ita muneribus eos obligare vt in eoꝛũ ſanitatem oĩs ſua cura omneq3 ſuũ ſtudium alia omnia poſtergando conuerterẽt. ¶ Neq3 hoc in loco pꝛeteribo qõ memoꝛia dignum facio a magnifico Pandulfo malateſta actũ: qui cũ pluriuz ciuitatũ Brixie Pergami atq3 Fani dñs eſſet Magnificos dominos hos ad cõmenſandum acceſſiuit: Illuſtrem. vz. Nicolaum marchionẽ Eſtenſem Joannez Frãciſcũ Mantue pꝛimum marchionẽ. Karolum Ariminenſem de Malateſtis. Malateſtaz de Piſaurio. Malateſtam de Ceſenis: quos in menſa ſuo certo cum oꝛdine collocauit. Stabat. n. extra digniori in loco honoꝛata ſedes: quã ceteri eum occupare debere putabant: ⁊ admirãtibus his quos ſanitatis dignitas latet Jacobũ rheginuz a varijs noiatum famoſum phiſicũ ſuũ manibus traxit: ⁊ illũ ea in ſede magnifice locans inqt. Sede hic noſtre ſanitatis glorioſe pater: quem magnificare extollereq3 pꝛincipes oẽs ſic deberent. Q ð. n. nobis regnũ eſt ſanitate vacante. ¶ Cũq3 cerebꝛum ſtõiſq3 tuus nõ mediocri humiditate abundet ⁊ totius habitudo humida ſit ac parũper carnoſa: quoꝛ diſpõnibus ſic lapſis balneuz ꝙ̃ plurimũ ſalutis afferre iudico: cuz ⁊ rõ ⁊ experimentum ad ſic iudicandum mihi facile ſuadeant. Arbitratus ſum ſic de ipſo anneximq3 ſnĩs ad te ſcribere vt facile tua illuſtris dñatio ſnĩam meã hanc cõmendare extollereq3 valeat. Nã res hec ita tibi ſpero plana fiat: vt ꝑꝑe alterius iudicio non egebis. Uez ↄſiliũ medicoꝝ tuoꝝ nõ ſpernas: quos diſpõnum coꝛpoꝛis tẽpoꝛ locoꝛũq3 varietates nõ latent: que ad diuerſa ↄſequi medicos ſepe compellunt. Eritq3 libellus hic tibi vt ſpero gratiſſimus: cũ in dies ⁊ hoꝛas ſic legendo doctioꝛ euades. Et in his pꝛecipue q̃ te maxime delectabũt: ⁊ plurima laude ac memoꝛia digna magnaq3 ſub paruo titulo inuenies. Cõitatiq3 boꝛum fructuoſiſſimus, quẽ ⁊ literis latinis ⁊ vulgari ſermone ↄſcribã: vt ẽt apud quos lrãrum cognitio latet glorioſum nomẽ tuũ effundat̃: apud quos ⁊ libellus maioꝛez ſibi vendicabit auctoꝛitatẽ: cũ erit tuo noĩe ſic inſignitus: ⁊ vt tibi magis cõplaceam: qõ ſumme cupioꝛ quedam de balneo aque ſimplicis calido ⁊ frigido vinoſo: oleagineo lacteo ſiccoꝛ aereo ⁊ igneo in hoc nr̃o codice congregabo vt pñtibus ⁊ poſteris opus hoc fructum non mediocrem ſit allaturũ: qõ in duos diuidaꝫ libꝛos. De balneo nãq3 de quo dictum eſt: ⁊ eius annexis pꝛimus erit. De nãli aũt ⁊ artificiali ſcdo dicet̃ loco. ¶ Et añq3 ad inſtituta pꝛoſequar dñationẽ tuã obſecro: vt equo aĩo patiat̃: ſi qñq3 ad quedã medicinalia diſgreſſionẽ fecero. Naz cũ ea fructuoſiſſima ac tibi perioccũda futura ſperem: etiaz te non mediocriter delectabũt: auidioꝛiq3 aĩo libellus hic plegendus ſic exoptabitur quo fiet vt ad plures perueniat aqud quos ⁊ glorioſum nomẽ tuũ ſic pdicabit̃ laudabiturq3: nec parum hñdicet̃: cũ ad tam fructuoſum opus ↄgregandus cãm dederis. Et ſi plurima ac multa volumina ſcripſerim. q̃ apud doctiſſimos viros laude digna ſunt: pꝛo qbus deo ſummo noſtro ſemp grãs deboꝛ: quas ſaltẽ poſſum cõtinue agens: ꝑ his tñ duobus opibus: quoꝛ alterũ Illuſtriſſimo pꝛincipi fratri tuo trãſmi qõ phiſonomie ſpeculum intitulaui: ⁊ hoc qõ tuo noĩe inſigniui longe magis Jeſu optimo me debere ſentio: cũ ante me neminem legerim: q eas mãs ita diuerſas: eoq3 mõ ⁊ oꝛdine ↄſcripſerit: ⁊ eo magis cuz ſapientibus grecis: quos latini lrĩs vſq3 nũc minime ſuperare potuerunt: qbus nõ parũ debemus hoc in parte: qua valui ſic etiã illis per me ſatiſfactuz eſſe intelligã. Naz Theodoꝛus grecus bonarũ literaruz doctoꝛ: ⁊ nr̃e vniuerſitatis glorioſus rectoꝛ duo opera hec de lrĩs latinis in grecas tranſduxit. id opinatus ẽt apud eos volumina hec non paruz frugi ⁊ acceſſuri ſui honoꝛes eſſe debere. ceteriſq3 oibus: a qbus doctrinã ſuſcepimus. Naz ex his que plana de balneis totius Italie copioſe atq3 perlucide ſcribentur cuz his que in vltimo caplõ libelli poſita ſunt: poterit qlibet ardens indagatoꝛ nãs ꝓpꝛietateſq3 ceteroꝛ recte ſcrutari. Naz therme oẽs his aut ↄſilibus mineraliuz naturis participãt: de quibus diffuſe

bus diffuſe ac clare actum eſt: quibus facile intelligere debes mi Illuſtris dñe q̃ntuꝫ tue fame tueqꝫ perpetuã de vite libellus hic noſter accedet: ꝓ quo tibi cariorẽ me ſic fieri facile intelligo. ⁊ ad vtrũqꝫ ſic enixus ad cõceptum opus ꝓſequar. ¶ Dicemus itaqꝫ in primis qd balneũ ſit: quot ue ei⁹ ſpecies: ex ꝗbuſqꝫ componitur: proprietates: iuuamẽta nocumenta nõ omittẽtes horas ⁊ modos ⁊ tempus ingreſſionis ⁊ egreſſionis eius: ꝗbuſqꝫ conuenit quibuſue diſconuenit: regulas tenendi regiminis ſubiungentes neqꝫ interpoſitis dubiunculis hec omnia vacabunt que duobus libris explebuntur ⁊ proſequens enunciemus.

Capitulum. j. de eſſe balnei ⁊ de balneo aque frigide ſimplicis.

A Apud veteres medicos balneuꝫ ſtupha lauacruꝫ hos terminos reperiri ſcito: ⁊ ceteris balneum conſtitui genus: quod Conciliator noſter differentia 128ª. ſic deſcribit. balneum corpus eſt ſubtile vel liquidum corpori circunferentialiter occurrens actualiter ipſius immutatiuuꝫ: quibus inducitur flumina in quibus homines ſe balneant balneum ſic dici poſſe. Aeremqꝫ indorum ſclauo ad illum ſe transferenti: que equidem fatẽda ſunt viri autoritate. At q̃m que ad hominum cõmunitatem ſcribuntur: ſi id fieri poſſibile eſt: ⁊ non niſi cum recta ratione ſcribere eniti ſumma quoqꝫ diligentia debemus: vt ſic cõmunitati magis atqꝫ magis complaceamus. Qua ex re ſubiungam deſcriptionem aliam: ⁊ non niſi cuꝫ rõne poſitã mẽtes vulgariũ magis demulgentẽ. Conſueuerũt naqꝫ ⁊ balneum pro loco nominare: qḋ verius balneatoriũ dr̃. Ideoqꝫ vt ⁊ loci ⁊ balnei materiam cõprehendamus venia prius petita dicemus. ¶ Bal. eſt locus conſtructus natura vel arte factus in quo ẽ corpus ſubtile vel liquidũ corpori circumferentialiter occurrens vel occurrere aptum: vt ſit ipſius ſm̃ qualitates manifeſtas vel occultas actualiter immutatiuum: ⁊ dr̃ vt vgutio bal. a balinon grece: quod eſt latine interpretatum animi anxietatem tollens ac merorem. Neqꝫ hoc interpretatuꝫ paruifacio: cuꝫ diana cetereqꝫ dee an nymphe in mẽtium ſuaruꝫ q̃ꝫ magna oblectamenta fontes lauacraqꝫ ſic coluerint. Iſqꝫ patauorum mos fuit antiquus quos balnei deriuatio h̃ nõ latuit. tanta ⁊. n. fuit balneorum naturaliuꝫ patauis oblectatio vt ad eas dulcis trãſitus omnem ſuum merorem prorſus ex mentibus excuteret. Qua ex re domos pulcherrimas ortulos: ⁊ que menti amenitati accedebant circa baluſtrium ſumma cuꝫ diligentia fabricabant ⁊ mente anguſtiantes ſocios a merore ſuo vt abſoluerent ad balnea conducebant: ⁊ vſqꝫ in preſentiarum apud italicos id vulgatur ſpatiatum ad balnea trãſeamus. ¶ Et quoniam dominas ſic ad publica loca duci inhoneſtum ſatis eſſe videbatur: in ciuitate plurimas conſtituerunt ſtuphas quas nobiles ⁊ matrone virgineſqꝫ etiã meo tempore ſingulis hebdomadis cateruatim ſollicitabant: ꝗbus in locis gaudioſas cenas celebrabant: hec autem loca honeſtiſſime matrone magna cum pudicitia obſeruabant. verum ſurrexerunt ex eis poſtea quedam de ſynagoga Semiramis: que ea honeſtiſſima loca ad lenocinios actus luxurie perduxerunt: ⁊ ſic pecudum lupus cuſtos factus eſt. verum ſi bal. quis ea qua decet ratione cõtemplabitur: nõ longinquum eſt quin mentem ⁊ ei⁹ corpus ab anxietate alleuient de quo poſt: ⁊ ad deſcriptionis partes rediens enũcio ꝙ id quod de loco poſitum eſt pro forma accipiatur. cũ vero ſubtile: vel liquiduꝫ additur pro materia teneat: qḋqꝫ additur corpori circunferentialiter: ⁊ pro loco: ⁊ pro forma quodqꝫ corporis inmutatiuũ pro efficiẽte ⁊ fine: ſicqꝫ quatuor cum cauſis deſcriptio hec compleatur. eſt enim materialem attingens: ſubtile autem corpus liquidum: ſubtile quidem: quia aereum: quod vt idem proprius bal. dr̃ cum corpori: ſic circunferentialiter occurrat magis lauacro. liquidum vero: quoniam aqueum: aut alio liquore confectũ: additumqꝫ eſt circunferentialiter occurrens ad tollendam eorum diuerſitatem: que aut intus aſſumuntur effectum balnei inducentiuꝫ: aut extra applicatorum: ſic corpori circũferentialiter: non occurentium vt interius miſſa ac cliſteria: aut que in parte ſituantur extrinſeca vt calefacientia euaporatoria: ⁊ que his ſimilantur. diciturqꝫ per qualitates manifeſtas: ⁊ vt dubio ſatiſfaciã in quo neapolitani ciues vſqꝫ ad horam hanc medicos accuſantes q̃ꝫ plurimuꝫ verant. exiſtimauerunt autem vt cum ſuorum balneorum proprietates occultas inſcripte littere indicarent: quibus ex omni egritudine languentes omnes curabantur: eas inuidia ⁊ lucri cauſa medicos abluiſſe: de quo poſt in ſecundo loco eſt actualiter poſitum. vt que potentia calida: aut frigida ſunt a balneo excludantur: que actu tale exiſtit per ſe: vt calefaciens: aut ⁊ infrigidans ⁊ h̃⁹. Et ſi per accidens calidũ quandoqꝫ infrigidet calorem reſoluendo naturalem: aut poros aperiendo quos aer frigidus ſubingreditur: aut diſſoluendo coleram eamque in motu ponens ad intra corpus facit atqꝫ ſupra ſenſibilia membra diſcurrere: quare frigus accidet ⁊ rigor in corpore: vt in putridis eſt videre. Terme aũt ſtupha ⁊ lauacrum: vt ſpecies balnei ſunt: vt actum eſt. Nã termas appellamus balnea calida ex terra naſcentia a termon grece latine calor. Stupham autem nominamus locum vndiqꝫ valatum cuius aer: ⁊ parietes per medius caleſiunt ſiue id ab igne fieri contingat ſiue ab aqua: aut ſimplici: aut minerali: aut compoſita. Quibus inducatur furnum ſtupham vere nominari non debere: cuꝫ eius aer aut parietes per ignẽ imediate caleſiãt: ⁊ dicitur furnus a fos: grece latine ignis: vnde furnus ignis vrna: ⁊ que ab igne ſtupha calefit ſicca dicitur: que vero ab aqua humida vel aerea nuncupatur. verũ ſi furnum calidum: cuius ignis nõ extinctus fuerit aliquis recte contemplabitur in corpuſqꝫ humanum grandeſqꝫ eius effectus: vt calefacere reſoluere humiditates exiccare: vt in cura tympanitis eſt videre: que balnei calidi opationes ſunt principales: forteſſe eum balneum ſiccum nominare non verebitur de quo poſt. Lauacrum vero ad balneum liquidum humidum magis ꝓprie ſe extendit a lauo veniens: verum vt princeps: a medico de nominibus non eſt diſceptandum: ei enim reruꝫ intentiões ſufficiant. ¶ Eſtqꝫ ſecundo diuidenduꝫ quoniam aliud ſimplex: vt aereum aqueum. ⁊ h̃⁹ reliquuꝫ compoſituꝫ: quod duplicis manerici exiſtit: q̃m aut nãle vt ſulfureum piceuꝫ: ⁊ h̃⁹: aut artificiale quod arte conſtruitur herbas frondes calidas aut frigidas in balneo decoquendo aut in aere ſternendo ſm̃ ipſius vtilitatem a medico intentã: de quo ſecundo agemus libro. ¶ Et tertiam ſubiungentes diuiſionem cum omne perfectum ſuper tria ponatur dicemus ꝙ aliud frigidum eſt reliquum calidum: ⁊ ex aqua dulci vtrunqꝫ factum nõnullum vinoſum: ⁊ aliud oleagineum ⁊ in primis de balneo aque frigide agemus: eum ⁊ prius natura ſit de eo declarantes: que de vnoquoqꝫ balneo declarare promiſſa fuere: ⁊ vt que dicenda ſunt facilius memorie cõmendẽtur cum ordo ad memoriam faciant ſtatui his ordineꝫ ſuis cum areolis ſic inſcribere: vt prima. vꝫ ſit electio de qua in fine capituli. Secundo operationes. Tertia membra capitis. Quarta membra pectoris. Quinta membra nutrimenti. Sexta membra iuncturarum. Septima vulnera ⁊ vlcera. Octaua febres ex quibus iuuamenta ⁊ nocumenta apparietur. Nona hora ingreſſus ⁊ egreſſus. Decima ꝗbus cõuenit ⁊ diſconuenit. Undecima regimen.

Et ſic balneũ aque frigide dulcis: q̃r de ſalſo ſuo loco amplexãtes dicamus ꝙ eſt corpus liuidum frigidum corpori circunferentialiter occurrens: ipſiuſqꝫ actualiter inmutatiuum apud que verba ⁊ flumen balneum nominare poſſumus: propter quod heſitabitur an tempore magni eſtus: ⁊ alio pueris iuueni B

bus ſenibuſqꝫ balneatio in flumine ſic omnibus fere cõſue/
ta ad corporis ſalubritatem accedat cuius diſſolutio ex 8ª
⁊ nona areola magna ſui ex pte reſeruabitur. ¶ Operatio
nes. ¶ Balneũ aq̃ dulcis actu frigidum: ⁊ ſimplex infrigi/
datiuũ eſt per ſe: ⁊ humectatiuũ ⁊ opilatiuũ conſtipatiuũ
⁊ humoꝝ colericoꝝ calꝰoꝝ igroſſatiuũ caloris nãlis extin/
ctiuum. abſterſiuũ ſordiciei cutis: ⁊ aliorum membrorũ
mundificatiuũ: poſitum eſtqꝫ per ſe. vt noſcamus per acci/
dens aquã frigidam calorẽ ipſum viuificare poſſe: vt in mẽ
bris ⁊ poris reſolutionẽ inducere humores etiam frigidos
reſoluere. vnde quinta aphoriſmoꝝ. aphoriſmo vigeſimo/
primo. eſt autẽ vbi in thetano ſiue vulnere iuuene bene car
noſo eſtate media frigide aque multa infuſio caloris reuo/
cationẽ facit. calor vero hic liberat eodemqꝫ loco ⁊c̃. In ar
ticulis dolores ⁊ tumores ſine vulneratiõe podagrã: ⁊ ſpaſ
mos horum plurima aq̃ frigida multa ĩfuſa refrigerat: ⁊ at
tenuat ⁊ dolorem ſoluit. ¶ An hoc loco tacebo quod etiã
memoria ſatis dignũ facio: ꝙ neqꝫ ad laudes neqꝫ ad glo/
riam ſcribo: ſed vt ſentias me tuis qñqꝫ inutilem nõ fuiſſe:
ſed laude apud eos dignum, honore ac non paruo precio.
nam cum recolende memorie Nicolaus marchio genitor
tuus glorioſus primum iuncture manus dextre podagra:
ac ſpaſmo nõ mediocriter vexaretur: vt accerſito preſbyte
ro ſe in manibus dñi cõmittere ſtatuerit: ſe pluribus horis
languentem me ad curam vocauit: ⁊ cum plura medicamẽ
ta tentaſſet: quibus a dolore podagrico liberari conſueue/
rat: neqꝫ vlla ex parte ꝯferebãt: vt ſpe omni ſic prorſus deſti
tutus foret ait. ecce mi pater in manus tuas cõmendo cor/
pus meum: ſentio etenim ſic me mori: ⁊ ne in lõgum ſermo
trahatur: reſpondi. ſi tua meis preceptis obtemperabit do
minatio ab hoc nephando dolore teſtico liberabo: ⁊ ad vo
tum mihi ſubijciẽs ſe: aqua frigida multa ſic ſuper iunctu
ram ſparſa cum abſolui: vt quaſi ſtatim dolor ad nõ q̃ꝫtum
remitteret paululumqꝫ poſt ſomno quieuit: ⁊ experge factꝰ
doloris initium ſentiẽs vocitabat ecce venit inimicus: ⁊ ite/
rum cum aqua frigida ſuper iuncturã per Franciſcum me
dicum ſic effuſa dolor tollebatur. deinde quietabatur ſom/
no: ⁊ apud excitationem iterum initium doloris ſentiebat:
⁊ cum aqua iterum Franciſchinus occurrebat: ſic ſomno.
deinde ceſſabat: actũqꝫ eſt ita vſqꝫ ad crepuſculũ quo in tem
pore longis horis dormiuit: dolo in totum ceſſauit: a quo
ex poſtea amplius moleſtatus nõ fuit. Bal. etenim aque fri
gide: ⁊ ſi per accidens calorem viuificat: quoniam per anti/
periſtaſim: non tamen id in omni operatur corpore: quo
niam in debili extingueretur. quare conſulo debiles calore
⁊ gracilium membrorum a balneo aque frigide ſe abſtine/
re: precipue in eo moram contrahendo. quare ſtudeant pa
rentes ne eorum pueri tales ad flumina natando pergant:
hos enim putridas febres ⁊ cronicas malaſqꝫ egritudines
incurſuros ſic facile intelligant. Extinguitur enim calor ſic.
humores putreſcunt ex opilatione qua fumorum putridoꝝ
prohibetur tranſpiratio: membraqꝫ debilitantur principa/
lia: ⁊ ſic in cauſis malis fit additio malarum egritudinum
ꝓductiuis. Frigidum autẽ compoſitum ex componẽtibus
varias ſortitur actiones ac proprietates quas enumerare
difficile foret. ¶ Membra capitis. ¶ Ledit hos quibus ce
rebrum debile eſt. quibus vero cerebrum calidum: ⁊ forte
ſi humidũ fuerit balneatio leuis: ⁊ moderata aque frigide
poſt lotionem cum lixiuio calido facta conferre videtur: ⁊
in aſſuetis precipue: vt mos vltra montanorum eſt. nam ſic
cutim inſpiſſat: calorem reuocat ac fortificat: humiditates
ac vapores ſic reſoluit ſuperfluos: quare etiam a reumatiſ/
mo iuuantur. Et magiſtri eſtuariorum poſtq̃ꝫ calefacti ho/
mines ſtuphant egredi querunt: antea ſuper ipſos aquã fri
gidam effundunt experientia docti non ratione. verũ inter
virtutes hominum ⁊ eorum figuram ſiue habitudinem nõ
diſcernentes ſic ſepe errorem cõmittũt. Quare in debilibꝰ
⁊ membrorũ gracilibus aquã non ſuper eos: ſed circa eos
effundere ſalubrius eſt. Tu itaqꝫ mi domine medicos tuos
hoc loco diligenter conſulas. nam cum operatio hec apud
Italos: precipueqꝫ capitis inſueta ſit apud nõnullos fortaſ/
ſis denigrabitur: qui ⁊ ſi rationibus cedent in alienã forte
vertentur ſententiam qua ex re colendus eſt eis noſtrarum
matronarum vſus: ꝙ poſt capitis infantiũ lotionem aqua
frigida frontem ⁊ faciem: ⁊ partes colli ſic irrorant etiã li
xiuij acuitatem extinguere intendentes. Et oculorum in aq̃
frigida ſubmerſio oculos roborat: ſpiritus confortando vi/
ſiuos: ⁊ ad reſolutionem vaporum iuuando. ¶ Membra
pectoris. ¶ Nocet pectus habentibus debile: ⁊ in eis vo/
cis raucedinem inducit ⁊ tuſſim. cor eorum ledit: ⁊ illos ad
varias egritudines diſponit. ¶ Mẽbra nutrimenti. ¶ Sto
macum vehementer ledit precipue frigidum ⁊ debilẽ. for
tem vero ⁊ bene valiatum confortat: digeſtionẽ fortificat:
appetitum excitat ad cibum: ⁊ colerã exacuendo ventrem
lubricat. dolorem excitat inteſtinorum tenaſmonem indu/
cens renes offendit debiles ⁊ frigidos: ⁊ in coitu debilitatẽ
preſtat ⁊ matricem ledit. Verũqꝫ in fluxu menſtruorum ru
beorum colericorum balneum aque frigide in eorũ reten
tione mirabiliter operatur. vt nõnulli experti precipiãt mu
lieres ſic in eo ſedere. ¶ Membra iuncturarũ. ¶ Neruos
⁊ iuncturas ex ſe ledit ⁊ precipue debiles: ⁊ ſi quandoqꝫ eo
per accidens vt actũ iuuentur. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ No
cet vulneribus ⁊ vlceribus ſua cum frigiditate. vnde. 22°
5ᵉ. vlceribus quidem frigidum mordax cutim indurat. do
lorem ſine ſanie facit rigores ſpaſmos fetores ⁊ tetanos.
¶ Febres. ¶ In fortibꝰ robuſtis febres excitat effimeras.
in debilibus ⁊ gracilibus: vt actum putridam.

Et quoniam breuiloquus eſſe intẽdo: ⁊ ad ea que
magis frugi ſunt accedere: vt tibiqꝫ
magis complaceam hic mouebitur dubium. An. vꝫ. balne
um aque frigide in regimine ſanitatis conueniat cuius diſ/
ſolutione magna ſui ex parte cetere aperientur areole. Nã
cũ ex balneo aque frigide plurima membris noſtri corpo
ris nocumenta accidant: vt ex areolis apparuit: in cõſerua/
tione ſanitatis: ſic accedere minime videt. Eſtqꝫ febris pro/
uocatiuum. dux medicorum de ingenio ſeptimo virtuteſqꝫ
omnes ledit. calorem extinguit naturalẽ. cũ ſit in vltimo
frigida: ⁊ vt philoſophi aiunt frigidorum primum. Frigidi
tas amplius in opus nature ingredi: non videtur vt ꝓnceps
⁊ hipo. In aqua nullũ bonum inueni preter q̃ꝫ in acutis da
tur morbis. Eſtqꝫ vt medicina cum corpori applicatur vt
poſt. Quod autem ſic medicinale eſt in regimine ſanitatis
numerari recta cũ ratione non videtur. Senſere autem cõ
trariũ omnes medicine auctores. ob quod ⁊ diſſolutio non
abſqꝫ graui difficultate aperienda erit. Et vt limpidius di/
cenda capiantur ſuo cum ordine paucis concluſionibus ꝑ/
ſtringam qua de re dicenda erunt.

¶ Prima igitur ſit concluſio. Balneũ aque frigide modera/
te ſumptum in regimine ſanitatis accidit: que ex iuuamen/
tis balnei ſtabilit. Eſtqꝫ accipiendum antiquos non parum
in balneo aque dulcis ſtudiũ appoſuiſſe. de quo poſt. Et ſi
in balneo calido magis frigidum tamen non neglexerunt.
In regimine autem ſanitatis frigidum laudarũt balneum.
etatem virtutem figuram ac tempus preſens conſiderãtes.
accidentiaqꝫ corporis vt vomitum. ventris fluxũ. vigilias.
dolorem inteſtinorum. ſtomaci debilitatem. reumatiſmos:
⁊ hꝰ. in debilitatem corporis venientia nõ poſtponentes.
id volẽtes prius: vt ex parte etatis pueri ac ſenes ab vſu bal
nei aque frigide ſe abſtineant. q̃ noſtra eſt ſententia.

¶ Secũda concluſio erit. Pueros. n. ſic ab augmento prohi
bet. qm̃ aqua frigida inſpiſſat: ⁊ membra indurat q̃ eo pro
tempore extenſione indigent ⁊ mollificatione. Senibus vo
nocet. quoniam calor in eis quantitate ac qualitate diminu
tus frigiditati aque reſiſtere non poteſt. Sed fortaſſis inter

rogabitur: vt qd apud homines: ita vetuſta balneandi conſuetudo: vt tēpore eſtus pueri magis iuuenibus ac ſenibus in aqs continuis diebus natent. Id.n. dicendū eſſe arbitror balneationē in aqs currētibus non ſanitatis gratia: ſed delectationis magis ac vt natationis artē adipiſcantur ab hoīb⁹ queſitā ac ꝯtinuatam eſſe. Nam cū ſubmerſionē in aqs nimium timuerint. in qbus non raro diuerſis ex cauſis verſari habent. etiā in fugiendā mortē natationis artē coluerūt: q̄dem in balneatione etiam non paꝝ recipiūt oblectamēti. ſicqꝫ magis delectationis gratia ac mentis ſolatij natant.

❡ Tertia concluſio. Pueris robuſtis balneatio interpolata ſuis cū cōditionibus conferre dicemus. Nam per balneum ipm eoꝝ calor ſic ad interiora ꝓpulſus fortificat᷑. quare ſuper humidū fortior factus ipſum melius extēdere poterit: ⁊ mēbra in longuꝫ producere: ⁊ ſuperfluos humores ſic facilius reſoluet. Qꝫ ſi dicat᷑. princeps pueros ſic balneari ꝓhibet. Id intellige ꝯtinuato vſu. propter quod interpolata dicebat᷑. etiam pueros intellige: qui iaꝫ decimū pertranſierunt annū. Conditiones enim he ſunt. moderatio ex parte aeris: vt ibi ventus non ſit: ſed radij ſolares. ſitqꝫ eſtas ⁊ hora feruoris. Eſtas. qꝛ circa meridiem. ſitqꝫ venter vacuus. ob quā rem ea in die balneandus in prandio paꝝ comedat ⁊ ſolito tempeſtiui⁹. Et ante aque ingreſſionē totū corpus fricet᷑: vt ſic tractus calor ad exteriora membra ipſa a frigiditate aque melius tueat᷑. Sitqꝫ in aqua moderata. a complexione compōne. hitudine ac virtute indicatiōe ſumpta. In qua ſubſiſtere in pueris ipſis melius facio. Cuꝫ aquam exiuerit iterū exiccando fricet᷑ induaturqꝫ ⁊c̄. deinde cibet᷑ ſatis copioſe ⁊ minus bibat qm̄ ꝓ tunc appetitus ad cibuꝫ maior factus eſt q̄ꝫ ad potum. Et digeſtiua facta eſt fortior: ⁊ minus humectatione indiget. Et attendēda ſunt accidentia dicta. ne ex his aut eoꝝ aliquo veret᷑ ipſum ingredi prohibente. tu itaqꝫ conſidera. Debet autem ilico ſecundū ſe totum ingredi: ⁊ non paulatim: vt ipſius membra omnia ſubito dura fiant. Nam ſi primo ſecūdum vnam tantum ingrederetur partem: tūc natura illi intenta alias deſereret: vt ad omnes ſimus occurrat ſubito: itaqꝫ in aqua ſe proijciat. natura autem illam ſubitam ac repentinaꝫ ſuſtinebit mutationem. ſi corpus robuſtum fuerit. non infirmum neqꝫ debile. verum in hoc antiquoruꝫ morem cōmendo magis: qui balnea aque dulcis frigida ſibi particularia preparabāt. illa in frigiditate moderantes. Qꝫ ſi in regimine ſanitatis principes ⁊ nobiles eo vti deſiderant laudo magis q̄ particulare eſt cuius moderatio noſtra conſiſtit in poteſtate. laudatur autem magis flumen dum queritur delectatio. ❡ De ſenibus autem id puto dicendū eſſe. Senibus primis habitudine carnoſis robuſtis ſuis cum conditionibus natationē moderate factam non nocere. Qꝫ ſi principis verba in contrariam verti ſententiam videantur. ea de debilibus ac ſecundis interpretanda ſunt ⁊ poſt de puerulis conditiones ſcriptas attendant. ne ante balnei vel aque ingreſſuꝫ coierint: fuerintqꝫ multo exercitio vſi. ❡ Iuuenes vero ex balneatione aut natatione ſingulo die facta. qbus ꝯditiones inſunt: d̄ quibus actum: vt etas ⁊ hmōi. qnqꝫ ab accidentibus abſoluti ſunt ſalubritatem ſortiantur. cum id egerint non precedente vomitu neqꝫ grandi euacuatione ⁊ hmōi. Calor enim ſic in eis ad intra propellitur vigoraturqꝫ. vt inde fortior ſit in digōne in exitu ad exteriora: ad que ſuperflua ſunt ad extra propellando reſoluendo ⁊ hmōi. Unde dux medicoruꝫ xj. terapeutice. Si qs fuerit iuuenis fortis bene carnoſus conſtitutio calida ⁊ ſicca. ſi in piſcinam natatoriam imiſeris frigidam non nocebit᷑ ſecūduꝫ tale tempus. frigidū quoqꝫ in hoc ſemate membra non percutit neqꝫ mortificat. immo fortius ipſa congregat ⁊ confortat. Et iuxta hoc notent hi quibus balneatio nimium grata eſt: vt aqua non ſit radiis ſolaribus calefacta aut tepida. quoniaꝫ vt. 24ª. problematum. 14° aqua ſic calida morboſa eſt. virtutem debilitans digeſtiuam. Tepida autem mollificat virtutem exoluens: vt dux ſeptimo de ingenio. quibus indicatur balneationem in aquis ſtannorum tēpore eſtus periculo nō vacare. Mora autem eius in aqua moderatur ad lenitateꝫ: ⁊ ad corporis tolerantiam. His itaqꝫ omnibus inducitur ſic areolis poſtremis ſatiſfactum eſſe. oppoſitionibuſqꝫ in contrariuꝫ q̄ſtionibus adductis. Nam moderate applicatum confert: ⁊ naturam ⁊ calorem adiuuat vt actum eſt.

❡ Cumqꝫ id conceſſum ſit. aque frigide balneum in regimine ſanitatis accedere. Sitqꝫ ſemper generoſus animus tu⁹ noua ⁊ inſueta auidus intelligere: fortaſſis ſcire cupies: ſi balneum aque pluuialis. aque fontis vel fluminis ſaluberi⁹ accedat. Nam cum aqua pluuialis ſubtilior videatur minuſqꝫ frigida ſit ad ledendum. primo cum rarior ſit eligibilior erit. Etiā ſic ſua remiſſiori frigiditate minus ledet. eoqꝫ magis cum caliditate ſolis ⁊ aſtrorum participare videat᷑. Generatur autem ex eleuatione vaporum ſiue exalationuꝫ humidarumqꝫ a caliditate ſolis ⁊ aſtrorum non abſoluuntur: vt magno placuit philoſopho in methauris. He autem aque ſubtiliores ſunt. vnde primi ſcd̄a. Et ex aquis quoqꝫ laudabilibus ſunt aque pluuie: ⁊ precipue que in eſtate veniunt: ⁊ ex nubibus cum qbus tonitrua adſunt. Quare eſtiua conuenientior cū caliditate maiori ac ſubtilitate participare videat᷑ hyemali. Induciturqꝫ q̄ eſt ſaluberior que cuꝫ tonitruo venit. cum ceteris pluuialibus ſubtilior ſit. A

❡ Et hoc in loco parūper digrediar. cum tibi ſic me placere ſentiam: omnes nāqꝫ tonitruū admirantes cauſam ſcire cupiunt. cum nā ſcire vnuſquiſqꝫ deſideret. Rem autem hanc breuioribus quo ad potero abſoluere curabo. Scribit᷑. tonitruum extinctio eſt ignis in nubem a tono dictum: qa ſic ſolus terrenes: ⁊ ſimile iudices vt cum ignitum ferrū in aqꝫ frigidam extinguitur ſonum cauſat: quam reꝫ declarare vt plana tibi fiat. philoſophum in methauris ſequens enitar. Due ſunt exaltationes virtute ſolis ⁊ ſtellaruꝫ ab his inferioribus ad ſuperiora eleuate. altera quarum eſt ſicca a terra eleuata ac ſolis ⁊ ſtellarum virtute calefacta leuificata: ⁊ ſurſum ad aeris regionem mediam tracta: ⁊ infra que nō raro ſic ignitur vt velut ignis in aere non raro iudicet᷑: ⁊ hec eſt que comam ſtellis facere videt᷑: ⁊ que in eſtate cadere ⁊ deſcendere in aere cōſpicitur: vt perſepe vulgares hanc velut ſtellam cadentē iudicent. Reliq̄ humida eſt ab aqua ⁊ reb⁹ humidis eleuatā. leuificata vigore ſolis ſurſum vel altera tracta: ex qua nubes in aere fiūt. hec autem minus cal'a eſt ⁊ magis groſſa. Accidit autē has ſimul in aere ſic ſe inueniret vt ſicca cum humida ꝯiūgatur: ſed humida a frigiditate regionis medie aeris ingroſſatur ⁊ vnitur. ſicca auteꝫ contrarium faciens vnitur ⁊ fortificatur ⁊ accenditur magis qm̄ contrariū ſuo cōtrario fortificatur: vt in cauernis ⁊ puteis tempore hyemali cōprehendimus. fortificata auteꝫ ſic exitum petit: vt a contrario fugiat. quare forti motu mota ⁊ ſic ignita: nubi facte frigide ⁊ humide occurrens extinguitur. cuius extinctione ſonus ac tonitruuꝫ dictū cauſatur: vt in extinctione igniti ferri in aqua frigida vt actum. Fit autē ſic primo tonitruum ad intra nubem. deinde fulgur ſic exiens nubem ad nos primo venit: quoniam obiectum viſus nobis prius preſentatur q̄ꝫ auditus: quoniam ſpecies ſoni motu medio indigent. non auteꝫ que coloris: ſed ſubito diffunditur vt in ſono cauſato a lotricibus pānoꝝ eſt videre. Extimo itaqꝫ dicendum q̄ ſaluberius foret ex aqua pluuiali balneuꝫ q̄ꝫ ex fonte vel flumine factum. quibus ſatiſfactū eſſe puto areole q̄ eſt electio. Pace itaqꝫ tua volo hec pauca de balneo frigido nobis ſufficere. Nam ſpero ad meliora proſequi: que dominationem tuam magis delectabunt.

❡ Neqꝫ arbitret᷑ hec iocunda ſuperuacua dicta fuiſſe. veꝝ vt intelligatur entimema hoc non valere. aqua balnei odorem ſulfuris habet. ergo ſulfurea. cum fulgur poſt percuſſionem in loco percuſſionis odorem ſulfuris exceſſiuuꝫ de B

relinquat. ꝙ tamen ſulfure nõ participat: ſed id euenit participatione ſpirituum ſubtilium igneorum nãm ſulfuris ſapientium. de quo infra penultimo capitulo ſecundi.

Capitulum ſecundum de balneo calido ſimplicis aque.

C DE balneo itaqꝫ frigido ſic expedito: quod ex aqua calida fit aggrediamur dicentes primo ꝙ tale duplici reperitur differentia: aliud quidẽ humiduꝫ aqueũ: vt in quo infantes balneantur: de quo in preſentiarum. Aliud vero humidum aereum quod ⁊ noſtri ſtuphām humidam vocauerunt: de quo poſt. Magna quideꝫ apud antiquos noſtros de his balneis obſeruantia fuit vt perſepe. velut adhuc eſt vltramontanorum mos. ad ea etiã ſanitatis gratia ſe conferunt: vt nonnulli ſe ex eis pinguefieri ceteri macreſcere ſe putarint de quo poſt. Et poſtponentes quid tale ſit cum per ſe manifeſtum declaratione non egeat ad premiſſas areolas me conuertam: ex quibus aperte ſatis eius dignitates ⁊ nocumenta apparebunt ſi prius dixero ex parte ſue intenſionis ⁊ remiſſionis ipſaꝫ varietatem recipere: vt ꝙ aliud caliduꝫ nimis. qm̃ aliud tepidũ: reliquum mediocre. ex qua diuerſos in corpus humanũ effectus inducit. ſit itaqꝫ prima areola. ℭ Electio. ℭ Eligatur aũt cuius fabrica eſt antiqua: qm̃ in noua fit cemẽti in aquã balnei damnoſa impreſſio. Sit itaqꝫ menſuratum vt ingredienti proportionatum inueniatur magis calidũ minuſqꝫ: vt corpis diſpoſitio expoſtulat. Uerũ apud nõnullos in tina lignea fit ⁊ in domibus cõmuniter. cuiꝰ fabrica ſit picea vel laricea longa ac lata ad corpis cõmoditateꝫ. ꝓfunda vero vt vſqꝫ ad mẽtũ ſtare poſſit ſubmerſus homo. quare tertio regiminis acutoꝝ. Neceſſe eſt enim huic officio locus coopertꝰ ⁊ a fumo tutus: maxia aque plenitudo. ℭ Operationes. ℭ Eſt lauatiuum mundificatiuum frigido magis: ex aqua pluuiali ſi haberi poteſt de qua ſupra. ſordiciei cutis pulueris ⁊ ſudoris: qm̃ ad interiora magis penetrat: abſterſiuũqꝫ qm̃ ſua caliditate humiditates viſcoſas ⁊ congelatas in orificijs pororum ad ſuperficiem mouet: ⁊ lauãdo ſic melius corpus mundificat. Huius autẽ operatio mulieres pãnos lauãtes nõ latuit que experientia: ⁊ nõ ratione aquã calidam magis mundificare cõprehenderũt. Uerũ balneum hoc ⁊ ſi per caliditatem accidentalẽ calefaciat. per eſſentiaꝫ vero infrigidat: ⁊ membra mollificat: precipue cuꝫ nimius fuerit vſus eius: vt in manibus barbitonſorum: quibus facies hominum abluunt: manifeſte comprehendimus. vnde princeps tertia primi. quidam ornate loquentes aqua natura in vltima eius frigiditate exiſtit: licet calore accidentali calefiat: qui nõ permanet ſed tollitur ⁊ remãet operatio naturalis: ꝓpter quod illud qđ ex ea penetrauit in corpus eſt infrigidatio: ⁊ etiaꝫ quia aqua ſiue calida, ſiue frigida eſt humida. ideo cum multum humectauerit: calorem conſtringit innatum: propter ſui multam humiditatem: ⁊ extinguit ipſum ⁊ infrigidabit: ⁊ per maxime cum longa fuerit in eo mora ex qua vt ipſum ſic infrigidare per accidẽs accidit calorem reſoluendo naturalẽ. Eſtqꝫ impinguatiuũ cuꝫ moderatum fuerit: nutrimentũ ad mẽbra trahens: ⁊ membrorũ mollificatiuum ad eorumqꝫ extenſionem iuuans. caloris naturalis cum tale fuerit confortatiuum. Quibus inducitur nouiter natis balneum notabiliter conferre: ſic moderatuꝫ ſi cetera non contradixerint. Nam cuꝫ mundificatione egeant cum in loco immundo ſteterint eo mundantur. cumqꝫ ſit temperatum: quia proportionatum: calorem cõfortat naturalem: ad mẽbra ſua caliditate ſic nutrimentum trahens: ea ingroſſans ⁊ impinguans: cuꝫ quo membra ſic robuſtiora redduntur. Quibus error apparet earum mulierũ que nouiter natos a balneatione abſtinent vna vel duabus balneationibus contente. Principem audiant de regimine infantium. Ipſe preterea in eſtate aqua ſuaui equali balneandus erit. Hyeme vero aqua que ad caliditatem trahat non pungentẽ. Et plerũqꝫ quidem eſt conueniens vt ipſe bis in die lauetur aut ter: ⁊ ordinate ad id qđ magis ſit tepidũ mutetur ſi tempus fuerit eſtiuũ. In hyeme vero non ſit frigidior aqua que in caliditate temperata exiſtit. Ipſe quoqꝫ non lauetur niſi vſque quo corpus eius calefiat ⁊ rubere incipiat: poſtea extrahatur. Hoc autem loco aquã commendauit non vinum: in quo quidam curioſi ſe plura nouiſſe oſtendẽtes balneum vini magis cõmendant: ſed locus eſt ſpeculationis. Inducatur autem ex his ⁊ prouectos ſic pinguefieri poſſe: quam declarationem ad fineꝫ capituli in dubijs reſeruare decreui. quo in loco ⁊ ipſuꝫ macrifacere poſſe oſtẽdetur: ⁊ plurima in eo mora reſolutionem ſpirituum ſincopim inducit. corpus laxat ⁊ ſuperfluitates ad membra in quibus eſt debilitas leuiter deſcendere facit: ⁊ breuiter talem calorem reſoluit naturalem. Sed quid dicemus de his qui in balneis naturalibus a crepuſculo vſqꝫ ad noctem abſqꝫ leſione morantur: huius diſſolutio ad ſcđm libruꝫ reſeruatur. quo in loco aperietur: ſi ab hominibus in aqua dulci calida fieri poſſet: ⁊ cũ ſcriptuꝫ ſit ſincopim inducere. ℭ Membra capitis. ℭ Somnum facit humectando ⁊ humidos vapores ad caput mouẽdo replẽtur ſic vie tranſitus ſpirituũ ad membra. Item quia laxatur virtus ex eoqꝫ quietem querit catharros maturat: non cõueniunt in principio: ſꝫ poſt. conſidera. Et balneatio capitis cum ea reumatiſmos ſiſtit vt nõnulli dixerunt. vnde princeps de medicandis infantibus. Et eſt cum eis accidit tuſſis ⁊ reumatiſmus: ⁊ in his quidem iam preceperunt quidam vt multa aqua calida ſuper caput ipſius proijciatur: oculos relaxãdo debilitat: eoſqꝫ paſſibiles ab extrinſecis occurrentibus reddit: ⁊ cum ea faciei lotio in die ſemel facta: ſicqꝫ continuata cutim criſpat ⁊ indurat: que ſi frequentata eſſet in barbitonſores aiunt mollis redderetur. ℭ Membra pectoris. ℭ Superflue calidum ⁊ in eo longa mora cor debilitat. ſincopim inducit vt actum. ℭ Membra nutrimenti. ℭ Appetitum deijcit. nauſeam cõmouet ⁊ quietos humores mouet: eos ad putrefactionem preparat: eoſqꝫ ad receptacula membroruꝫ debilium deſcendere facit: ⁊ ſic in eis ãpata occulta inducit: ⁊ in ſuperficie ⁊ in iuncturis dolorẽ: ꝓpter quod princeps. 22. tertij. de preſeruatiõe a podagra. Et minor ẽt in balneationibus ſuis: quoniam ipſe liquefaciunt humores: ⁊ faciunt eos currere ad iuncturas. ℭ Membra iuncturarũ. ℭ Iuncturas laxat ⁊ debilitat: ⁊ precipue vſus eius. qua ex re abſtineant qui laxarum ⁊ debilium ſunt iũcturarum. ne ſic podagram incurrant. verum a Rainaldo viro quippe diuino in regimine ſanitatis. lotio columnaruꝫ pedum ad viſus cõ- D
ſeruationem auditus ⁊ memorie frequentata laudatur cũ aqua moderate caliditatis facta ſero ante lecti introitũ die qua. ſ. non cenatur. Uerba vero tanti viri ſane intelligenda ſunt ſi cetera conſentiant in quibus diſputatio habenda eſt vt actum. diuertuntur autem ſic a capite vapores ⁊ humores: q̃re membra illa puriora redduntur. ℭ Uulnera ⁊ vlcera. ℭ Ulceribus ⁊ vulneribus ⁊ apoſtematibꝰ nocet. Princeps ⁊ cuſtodire ſe debet a balneo qui ſolutiorem habet ⁊ apoſtemata. Et cauſa iam dicta eſt. quoniam humores diſſoluit ⁊ eos in motu ponit qui ad mẽbra ſic d̃bilitata fluũt. ℭ Febres. ℭ An in febribus conueniat dicetur in dubio. ℭ Hore ingreſſus ⁊ egreſſus ⁊ more. ℭ De his in canonibus ſtatim. ℭ Quibus conuenit. ℭ Conſueuerunt dubita- Q
re an corpori conueniat temperato temperate recto. Nam cum balneum inuentum ſit ad corporis mundiciem lotionem faciendam ad ſuperfluitates reſoluendas ⁊ expellendas quas expellere intendimus: q: viſcera quandoqꝫ mollificare ⁊ ſtercora: ad retinendas quas retinere intendimus ⁊ ſudorem prouocando: quoniam ſic ſtipticatur venter: ⁊ ad corporis fatigati refectionem ⁊ ad eiuſmodi que temperato corpori non ſunt neceſſaria: videtur ſic ei nõ competere.

E

quoniam ⁊ hec omnia ſuo exercitio ⁊ temperato regimine
perficiuntur. Et per id quod dictum eſt de temperato cor/
pore dubitari poterit de eo. quod cum bone ſit complexio
nis ac compoſitionis ac recti regiminis. ſi in regimine ſani
tatis balneo indiget. Dicamus itaqꝫ cum principe. huic aũt
homini in cuius regimine noſter conſiſtit ſermo balneatio
reſolutionem faciens non eſt neceſſaria quoniaꝫ corpus ip/
ſius eſt mundũ. Secundo ꝙ ei balneatio non diſconuenit:
vt a ſordicie ſudoris ac pulueris corpus mundetur: que ſe
cundo homini ineuitabiliter quaſi occurrunt. Sanguineo
vero ſic magis neceſſarium eſt cũ multum ſudet ⁊ ſudore fe
tido oleat. Naꝫ princeps. Eorum ſudor odoris eſt hircini.
Balneum autem eis directus competere videtur qui ob ex
ercitij dimiſſionem aut ob multam refectioneꝫ multas mul
tiplicant ſuperfluitates: que in cutaneis regionibus aggre/
gantur: aut quoniam plurimo ſudore ſedent. Qua ex re ⁊
ſi corpus robuſtum fuerit rectiqꝫ regiminis: vt ſi ſuperflui
tates non multiplicet aut non ſudet: a balneo vacare conſu
lo: ſed quis ille. Addoqꝫ preterea ꝙ ſeni magis conuenit q̄ꝫ
iuueni: ⁊ hoc eſt qđ magnus cõmentator dixit. Competit ſe
ni non iuueni. comparatione vnius ad aliuꝫ intelligẽs. Se
nes autem ob virtutis debilitatem: plures multiplicant ſu/
perfluitates: quas ſic reſoluere aut a ſe expellere nequeũt
⁊ multiplicatas nitroſas dulcedine aque cõtẽperant. Eſtqꝫ
balneum hoc temperatum nõ reſoluens: temperato corpo
ri ex cauſis dictis conferens pueris vt actum. Iuuenibꝰ nõ
ita debite rectis ac ſenibus magis: que omnia ſic moderan
da ſunt inſpecta virtute figura tempore: ⁊ tu ꝯſidera. ¶ Re
gimen. ¶ Diuerſificatur auteꝫ ex parte temporis: ex parte
qualitatis eius: ex parte ingredientis: ⁊ quarto ex parte mo
re. Fm̃ quas diuerſitates diuerſos inducit effectus ex parte
quidem temporis: quoniam in eſtate tempore fiat congruo
in tempore parui eſtus gratia exempli. in hora vna ante ter
tias. tempore vero hyemali per horam poſt eas: ⁊ ante cibi
aſſumptionem hora vna ⁊ media. Qualitas vero ex poſtea
attendatur: vt ſit calidum magis minuſqꝫ: vt que queritur
vtilitas expoſtulat. Et quia in temperato ſoluꝫ queritur lo
tio vel mundificatio temperatum ſit: non reſolutioneꝫ aut
ſudoris prouocationem faciens. In quo vero reſolutio ſu/
perfluitatum queritur calidius: ſicqꝫ de ceteris figura com
plexione virtute: alijſqꝫ naturalibus ſemper diligenter iſpe
ctis. Ex parte quidem ingredientis vt prius prime digeſtio
nis ſuperfluitates emiſerit. abſolutuſqꝫ ab his accidẽtibus
impedientibus: de quibus in precedenti cap. actum. Qꝫ ſi
temperatus fuerit eget ipſo cum ſubtili caliditate ⁊ humi/
ditate temperata. Neqꝫ ſit ingrediens exercitatus priuſqꝫ
quietatus. Et calide complexionis ingrediens de opilatio/
ne heſitans. oximel bibat cum in balneo erit. Si frigide: rẽ
calidam ſumat vt diapiperon ⁊ hꝰ. Ingrediaturqꝫ vẽtre va
cuo. vnde princeps. Sed qui ſanitatem tantum vult con/
ſeruare: balneum ingredi debet poſtq̄ꝫ digeſtuꝫ eſt qđ eſt in
ſtomaco ⁊ epe. Dixit tantum propter eos qui ex eo impin/
guari cupiunt. Et balneandus ſi timet in eo colere motum
ante balnei ingreſſum rem ſumat coleram reprimens acer
bam vel acetoſam: vt granata ⁊ hꝰ: quia panem in eis infu/
ſum. Nullo autem modo in balneo aut eius exitu rẽ bibat
frigidam: caliditatem enim balnei vie trãſitus ad membra
principalia aperte ſunt quare frigiditas non tardabit: quin
ad membrorum principalium corpora procedat: ⁊ ipſoruꝫ
corrumpat virtutem. Conſimiliterqꝫ ab omni re vehemen
ter calida ſe cuſtodiat: ab aqua precipue. quoniaꝫ ſi eã ſum
pſerit: timendum erit ne cito ad mẽbra perueniat principa
lia. Littera principis cõmuniter habita addit ad ethicam ⁊
ptiſim. Et aiunt qdam litteram verioreꝫ eſſe ad ydropem.
verum non eſt negãdum ꝙ ſi ad ydropem timpanitem qđ
⁊ ad ethicam ⁊ ptiſim: quia ad conſumptionem perducere
ſic poteſt: etiam ledendo pulmoneꝫ debilitatur virtus eius

expulſiua. quare per congregationem multarum ſuperflui
tatum non regulatarum ſanies inde generabitur. ſicqꝫ lit/
tera prima ſtabit: ⁊ tu conſidera. Mora autem in tempera
to parua eſſe dꝫ quouſqꝫ videlicet membra rubere incipiẽt
⁊ vſqꝫ ad principium reſolutionis excluſiue. hicqꝫ canon. in
ceteris operantes edoceat. Exiẽs vero hyemis tempore be
ne pãnis coopertus ſit: ne frigiditate ledatur. Caput ſit co/
opertum etiam eſtatis tempore. ꝙ ſi caput in balneo tectũ
ſuſtinere non poterit: extra bene munitũ teneat ne ex frigo
re aeris aliquo ledatur modo. quo circa Hipo. textu cõmẽ
ti. 52. Et cauenduꝫ ne articuli ⁊ caput ⁊ neqꝫ quicq̄ꝫ totius
corporis frigeſcat. Reſiduuꝫ obſeruandorum canonum in
ſecundo queratur libro.

¶ Et p̄miſſis ſatiſfaciens heſitabitur an febricitantibus bal/
neum hoc conferat. ſicqꝫ ad ſalutem accedit. quibus diſcõue A
nit. quo in loco cum de eius iuuamentis dicturi ſumus ape
rietur ſi balneum impinguat. ſi macrefacit. ſi putridam tol/
lit ſi ethicam. quibus aut altera tantũ noſtra illuſtris Mar
chioniſſa q̄ꝫ maxime vexatur. ¶ Solutio queſtionis mote.
Magna quippe fuit apud antiquos noſtros de balneis ae/
reis humidis obſeruantia: vt actum illuſtris mi domineq̃
ad vſqꝫ noſtram etatem in vltramontanis colitur: a grecis
veneratur: quam arabes diligunt: ⁊ modo latini negligunt
ſic ſolita conſuetudine in preſentiaꝝ nõ potente. Addo pre
terea: quoniam lupanaria facta ſunt. Et vt hominibꝰ balne
um ſic aereũ ad ſanitatis regimen accomodarent diligentiã
non mediocrem curam ſtudiũqꝫ veteres noſtri appoſuere:
de quo infra ſuo loco. Et ne ſermo noſter trahat in longũ:
ad ea per concluſiones venio que de his rebus a me conce
pta fuere. ¶ Accipiendumqꝫ primo balneũ hoc moderatũ
moderateqꝫ ſumptum: ⁊ in effimeris ac ethicis magnifice
conferre: qđ in acutis ſenem noſtrũ Hipo. comendare ſic vi
detur. iuuantius eſt in peripleumonia q̄ꝫ in acutis balneum
ſic comparatiuũ exprimens ſuum preſupponens poſitiuũ.
Eſtqꝫ ſententia hec omnium illuſtriũ medicoꝝ. nam ſic po/
ros aperit: malamqꝫ remouet in febre complexionem. infri
gidat enim ⁊ humectat ⁊ humidi radicalis conſumptioneꝫ
prohibet. ſimiliaqꝫ agit in febribus iuuantia vt infra ſtatim.
Solus autẽ Philippus medicus hic obdormiuit: ⁊ in ethi
cis ⁊ in effimeris conferre negãs: vt dux medicoꝝ terrapeu
tice decimo. Et de ingenio de effimeris loquens octauo in/
quit. Ducere quideꝫ ad balnea oportet in declinatione pri/
mi paroxiſmi. vnde princeps quarto cañ. in effimeris bal/
neum concedit cum earum paroxiſmus conſumit. Balneũ
hoc quidem cutim rarificat. ſpũs contemperat ac fortificat
ipſos reddens aptos ad expulſionem ſpũs capnoſi: ⁊ cum
hoc humoralem materiam non concitat cũ non ſit parata:
vt his in quibus cõtingit putreſcere in quibus eſt verẽduꝫ:
neqꝫ balnei aqua opilant pori: veꝝ potius deopilãtur. tum
propter calidũ cuius eſt aperire: tum etiã propter ſpũs qui
intrant porificantes ⁊ viam ſibi facientes: ⁊ qđ extraneum
eſt ſpũs ad extra propellunt. Prohibet autem balneum ta
le vt actũ vbi de putredine eſt timere: ⁊ his qui ex opilatiõe
effimeram incurrerũt: propterea ꝙ balneatio febrem gene
rat putridam in his qui ex nauſeatiua ſatietate ab ea capti
fuerunt ⁊ a bubone. Et dux ſubdit: qui febriũt ex furore tri
ſtitia vigilia ⁊ ſollicitudine neqꝫ balneis indigent: neqꝫ fri/
cationibus multis. Et ethicam amplexantes dicamus ꝙ ſo
lo Philippo excepto qui in experiẽtia forte deceptus fuit:
quoniam balneũ hoc debite non adminiſtrauit. omnes illu
ſtres medici hanc ſententiam pronunciauerunt in ethica fe
brili ac ſenectutis balneum hoc magnifice conſeruare: vt ⁊
a pluribus neceſſarium ſine quo eſſe iudicetur. Hoc ſenſit
dux ſuo de maraſmo decimo ac ſecũdo terapeutice. ⁊ prin
ceps quarto cañ. Neqꝫ aliabas Serapio Raſis ceteriqꝫ il/
luſtres medici in alienam ſententiam ſe conuerterunt. Bal/
neum quoqꝫ hoc vere pre alijs ethicis competit. cum tem/

perēt eorum calliditatem febrilē: ⁊ humectet maxime ꝑpa/
rans cibum ad diſtributionē per corpus: neqꝫ timendus eſt
hic materie fluxus ſicut in alijs ad loca: ⁊ aqua ſui oppoſi/
tione febri contrariatur: ⁊ cum reliquis iuuamentis non
parum confert etiam nedum ethicis: ſed extenuatis oībus.
terapeutice ſeptimo. Debet enim propter aduerſantes bal
neum hoc non euacuatiuum non reſolutiuum eſſe: vt quar
to aphoriſmoꝝ: ſed repletiuum ⁊ humectatiuum quale eſt
aque dulcis eucrate ⁊ menſurate calore ⁊ frigiditate. Mo/
dum autem balneationis hic ſilentio pretereo. quoniam ſic
ſcribendo nimium a propoſito deuiare viderer. Sufficit. n.
ſic iuuamentum eius in ethicis conſcripſiſſe: ⁊ qui euꝫ pul/
chre ac diffuſe legere cupit: legat in duce ⁊ principe locis
nunc paulo ante ꝑallegatis. Uerum comparando has fe/
bres dicendumqꝫ in aere balnei effimerantes maiorēꝫ mo
ram contrahere debēt: ⁊ minorē in aqua. Ethici vō ecōtra.
hos autem prius in aqua calida ſe balneare opꝫ. deinde in
frigida: vt pori apti conſtringantur: ⁊ humidum aqueuꝫ in
eis contentū retineatur. Hec autem opatio non niſi experti
⁊ prudētis medici eſſe dꝫ: qui virtutem ⁊ ceteras naturales
res ⁊ circumſtantias bene prius conſpiciat atqꝫ rimetur.

B ¶ Et de his ſic expeditus: ad putridam me conuerto: aſſerēs
balneum febrientibus febre putrida balneari conſuetis vel
eum diligentibus: in eius videlicet declinatione nullo exi
ſtente apoſtemate aut alia re ſic impediente quā potēter cō
ferre. Utqꝫ res hec auctoritate digna fiat hos in teſtes me/
dicine principes adduco. Dux medicorum terapeutice deci
mo. Balneandos in balneis ⁊ rarefactis vt farmatijs: vel
aquam frigidam vel vinum bibere cum viderimus cogni/
tionē eorum que digeruntur. Et princeps quarto cañ. fen
prima illud ac concedit hora: Non eſt maluꝫ fortaſſis vt ad
miniſtretur balneum ⁊ potus vini ſubtilis mixti. Dixit for
taſſis: quia opꝫ balneandorum conſuetudinem ⁊ amorem
ad ipſum conſiderare. nam balneare amantibus non nocet
etiam ſi bis in die ꝑcipitur: vt hipo. tertio de regimine acu/
torum ⁊ de cura tertiane. Balneū vero oportet ne approxi/
mēt niſi poſt digeſtionē: ⁊ apud declinationē eſt ipſum me
lior curatio ipſis ⁊ ꝓprie conſuetis. Et de flegmatica ⁊ quā
do declinat egritudo: non eſt tunc introitus balnei ante ci
bum malus. Auerroys colliget ſeptimo. Et ſcias ꝙ balne/
um in declinatione febris collaudatur: quoniam ſuꝑfluita/
tes febriles euacuantur. Balneuꝫ quidem hoc tempore ad
miniſtratum anguſtiam pororum apit: ⁊ materiam eo eua/
cuandam euacuat. Euacuat enim totum corpus mediante
cute ſimiliter humectat ſui aqua: ⁊ calorem non naturalem
contemperat. Dictumqꝫ eſt in declinatione: quoniam alijs
in temporibus ſuſpectum eſt. Sed conſidera principis di/
ctum de quartana inquit. Et de illis quibus fit iuuamentū
eſt ſeſſio in aqua calida dulci ante cibum omni die. Et bal/
neatio que humectat ⁊ non facit ſudare neqꝫ excitat calidi/
tatem: ꝙ loquitur in principio. Cui contrarie videtur Alia
bas tertio practice dicens. Nec vō omnino vti oportet hec
in febre: qꝛ in quartana balneum niſi cum ſtatus eius adue
nerit: declinatioqꝫ ceperit calefactiuum. tale autem ⁊ in q̄r/
tana competit materia exiſtente indigeſta: cum frigida ſit ⁊
ſicca: ⁊ non parata vt alie per balneum concitari ⁊ effundi.
Reliquum humorum concitatiuū euacuatiuū reſolutiuuꝫ:
⁊ hoc Aliabas voluit nō competere. ¶ Et apud dicta hic
alia ponatur concluſio: ꝙ ſi febris illuſtris Marchioniſſe
quam flegmaticam enūciant medici in declinatione fuerit.
attentis paucitate ſuoꝝ humoꝝ ſuo bono ex regimine ha/
bitu: ſuaqꝫ vehementi corporis ſiccitate: ex febre aut ex me/
dicinis exiccantibus datis: balneum aque dulcis tempera/
tum humectans ⁊ temperate calefaciens eſt ſibi hoc tēpo
re maxime conueniens: quā ſic ex hab itis auctoriçatam re
linquo: ꝙ ſi cum putrida ethica: aut ſenectutis aut febrilis
coniungeretur: eo magis competere arbitror. Conciliato/
ris autem noſtri ſemper venerandam ſententiaꝫ hic in me
dium adducam. Extimat arabes grecos vltramontanoſqꝫ
ex vſu balnei conſuetudine ac in balneis amore plus lati/
nis iuuari debere: ⁊ ex eis minus noceri. Et cum latini his
duobus careant ⁊ in negligentiam deduxerint: ſintqꝫ maxi
me guloſi facti ⁊ in luxuria viuētes: ciboſqꝫ omni cum dele
ctatione preparantes: ſic eorum humores ad fluxum ⁊ pu/
trefactionem paratiores habere putauit. propter quod bal
nea concitari in apoſtemata ⁊ putrefactionem ſic deuenire
faciliter heſitauit: quamobrem inquit. Et ideo timeo nō ſo
lum in febriū declinatione: ſed etiam poſt earum ceſſationē
non longe in balneum ipſos adducere: ⁊ rariuſqꝫ inueni ſic
in putridis ex balneo effectum conſequi laudabilem. Natu
ra enim humana nunc reddita eſt magis q̄ꝫ prius delicata.
Etenim antiquitas contenta erat glandium ⁊ caſtanearum
comeſtione: vt alimētoꝝ ſecundo. quare antiqui in balneo
audaciores fuere etiam attenta cōſuetudine ⁊ amore. Con/
ſideret modo lector ſi in domina noſtra hec ſunt que a bal/
neatione impediunt. Et in hoc terminatur dubij noſtri diſ/
ſolutio ad rem propriam. ¶ Sed per acceſſoria dicamus ꝙ
conciliator inter ſeneꝫ aliabatē ⁊ principē nunc paulo ante
ſcripta ad ea que de impinguatione ⁊ macrefactione expe/
ctamus nobis magnum erit fundamētum. Neqꝫ de balneo
que narrata fuere: non mediocre ꝑſtabunt auxilium. ¶ Eſt
autem ex cauſis fortioribus maciei ſiccitas complexionis
meſeraicarum ⁊ aeris. Nam meſeraice cuꝫ ſiccantur nutri/
mentū non recipiunt: ſicqꝫ ſiccitas ⁊ macies augentur. quā
obrem balneum humectatiuum non exiccatiuuꝫ neqꝫ reſo
lutiuum ex cauſis que ſcripte ſunt: ei qui impinguari volue
rit. cū ex his cauſis macies proceſſerit: non mediocriter ad
impinguationem accedet. Et dictum eſt ex cauſis his: quo
niam plurime ſunt maciei cauſe alie vt priuatio pinguedi/
nis: cibi vſus eius ſubtiliantis: quare non gñatur in corpo/
re ſanguinis plurimus: aut quia nō bonus: aut ꝓpter debi/
litatem virtutis in cibo operantis: aut digeſtiue: aut attra/
ctiue propter corruptionem complexionis cū plurimū eſt
frigidum: aut propter quietem plurimam: cuꝫ qua ſopitur
virtus proprie: quando fit poſt exercitia conſueta: quorum
auxilio natura cibum attrahere conſueuit. Cum itaqꝫ illa
dimittantur nō attrahit: aut quoniā gñatur ſanguis nimis
colericus: aut qꝛ ſplen magnificat epar comprimēs. quare
debilitatur epar: ⁊ ſplen plus de ſanguine attrahit. Debili/
tatur quidem contrarietate complexionis ſplenis ad eam
que epatis: aut quoniam vermium copia vexatur corpus:
aut in poris opilatio: aut frigore: aut ab humoribus facta:
quare non penetrat nutrimentum: aut propter ſtricturā ⁊
ligaturam diploiduꝫ ⁊ huiuſmodi: que cauſa ſunt opilatio
nis pororum ⁊ viaruꝫ tranſitus cibi. Aut propter multitu/
dinem reſolutionis per exercitium: aut per balneum: aut ꝑ
fortes ⁊ continuatas fricatiōes factam: ⁊ eſt hec vna ex cau/
ſis iuuans ad macrefaciendum pinguē: ⁊ tu conſidera. Sic
enim non figitur quod de nutrimento attrahitur ad mem
bra. Et paſſiones quidem animi ſunt ex his que multuꝫ ex
tenuant. propterea dicebat dominus. Spūs triſtis exiccat
oſſa. Et vnaquęqꝫ harum cauſarum ſuo cognoſcitur ſigno.
Has autem cauſas ſic appoſui: vt tue ſatiſfacerem volunta
ti. verum te cupidum ſcio vt in his ⁊ cura procederem: ſed
hoc in loco ea proſequi eſſet nimis magna deuiatio ab eo
quod propoſuimus: ⁊ noſtri libelli magis denigratio foret
q̄ꝫ laus. Sufficiat tibi de rebus his ſuo tempore ⁊ loco me
ſcripturum. Patere itaqꝫ equo animo mi. illu. domine ſi de
balneo tantum locutus ero. vnde princeps quarti ſeptima.
Et melius quidem balneum eſt illud quod eſt poſt digeſtio
nem primam: ⁊ cum iam deſcenderit cibus. lꝫ comedere ci
bum poſt egreſſionem a balneo abſqꝫ ſuperfluitate eſt de
cauſis impinguationis. Et balneum quidem eſt bonum im
pinguatiuum pluribus hominibus: ⁊ proprie illis qui ſunt

in diſpoſitione q̄ eſt ſicut arefactio: ⁊ oportet vt ſit balneuʒ poſt primam digeſtionem. ſ. quando deſcendit cibus a ſtomaco niſi in rebus eiſdem: ⁊ calefactis quidem eſt adeo cōgruum factū ex lacte de quo extractū eſt butirum: nō facto acetoſo de quo poſt primi ſcḋa. Et cū ipſum ingrediunt illico poſt ſaturitatem: ⁊ impinguat ꝓpterea ꝙ niām ad exteriora corporis trahat. veꝝ tamen opilationes efficit propterea ꝙ ſui cā a ſtomaco ⁊ ab epate nutrimentuʒ ad membra trahitur non coctū. Et quarti ſeptima. Et balneū poſt cibū eſt vehementer attrahēs nutrimētuʒ ad corpus impinguatiuum. veꝝ vtens eo exponitur opilationi accidēti in epate ſuo: ⁊ proprie cum cibus eius eſt cibus eoꝝ qui ſunt impinguandi: ⁊ pp id multiplicatur in omni qui querit hoc: ⁊ illi ſunt aptiores ad hoc vt in eis multiplicentur opilatiōes ⁊ lapis: quoꝝ vene in creatione ſunt ſtricte: ⁊ nō ſunt omnes ita. Et hic ſpeculator inter principis verba cōtrarietatē apparentē conſideret: ⁊ Hipo. re. acu. tertio. Sed neqꝫ balneandum parua temporis mora poſt acceptū ius vel quemqꝫ potum. Et ego quidē non parū admiratus ſum cuʒ de balneo in conciliatore noſtro legerim: ꝙ eam apparētē contrarietatē non excuſſerit: ⁊ ſilētio ꝑtranſiuerit: neqꝫ mihi cōciliationē facilē: ſed graueʒ cōſtituo: ⁊ paucis claudēs: id ſcriptor ſuo in codice non raro alienam poſuiſſe ſententiā: cui ⁊ ipſe non aſſentit. quare primi ſecunda. capitulo. quidā ornate loquētium. locutus eſt ea in parte. alienam opinionem. quarti ſeptima ſubſcripſit propriam. cuius ſignum quoniā dixit. Et melius quidem balneuʒ ⁊c̄. Non enim apparet ratio quomodo cibus ſic indigeſtus ad mēbra tractus ab epate non alteratus: in nutrimentuʒ mēbrorum cōueniens cedere poſſit: cum difficillimum epati ſit cibi indigeſti malitiā corrigere. Nam cum ingreditur balneum ieiuno ſtomaco trahitur ad membra nutrimentuʒ: quod poſt venas epatis ⁊ in epate inuenitur ſic mēbrorum attractiua concurrente: cum virtus illud magis diligat q̄ꝫ indigeſtum. Et hoc in loco hec pauca ſufficiant: ⁊ Hipocratis dicta etiam inſirmis intelligenda ſunt. cōſidera. ℭ Agēdum enim ex poſtea eſt vt quomodo balneum pinguē macrefiat. Inquit princeps primi tertia ⁊ frequēter balneet antequā comedat. propter quod audiatur qḋ ⁊ ipſe alibi ſcribit in eadē. Et tu quidem iam ſciuiſti ex eo ꝙ p̄ceſſit ꝙ balneum eſt calefaciēs ⁊ infrigidans humectans ⁊ exiccans. vnde primi tertia. Qui vult reſolutionē ⁊ macrefieri: balneandus eſt dum eſt famelicus ⁊ ibi multum moretur: vt dicere voluerit: vt balneum tale ingrediatur qḋ vehemēter exiccat ⁊ macrefacere facit ⁊ debilitat: ⁊ quarti ſeptima. Et eſt minoratio cibi ⁊ poſt balneum ⁊ exercitium vehemēs: ⁊ alibi. Et oportet vt ſit eorum balneatio in ieiuno: ⁊ ſit aqua ſudare faciēs: nō aquoſa humectans: ⁊ ſi fuerit aquoſa reſolutiua ſit aſſiduatio in ea: vt non accidat ex ea attractio ſuperflua abſqꝫ reſolutione. Deinde non feſtinet ad comedenduʒ ſupip̄ſam: imo expectet ⁊ dormiat ipſam: aut moueatur ⁊ exercitetur: deinde q̄eſcat: poſt comedat rem debilē. ⁊ ſimiliter ſit fricatio eius reſolutiua continua. Hec autem dicta eſſe intelligantur de balneo

A aque ſimplicis. ℭ Reliquum eſt vt ſcribamus quid de balneis naturalibus dicēdum ſit. quod magno cum deſiderio dominationē tuam expectare ſentio. Accipiēdum itaqꝫ balnea naturalia in diuerſis corporum diſpoſitionibus vario modo operari quo videlʒ ad macrefacere ⁊ impinguare. propter qḋ vt clarior ⁊ expeditior doctrina de his habeat. his concluſionibus rem ipſam ſic claudam. ℭ Prima corpora munda ex vſu balnei naturalis macrefiūt. pʒ concluſio quoniam ſic eorum caro ⁊ mēbra reſoluuntur ⁊ exiccantur: virtuſqꝫ eoruʒ debilitatur ⁊c̄. ℭ Secunda corpora immunda flegmate repleta ex vſu eius moderato impinguari conſueuerunt. pʒ concluſio qm̄ ſic reſoluto flegmate virtutē opprimente quo ꝓhibebatur gn̄atio boni ſanguinis virtus mēbrorum ⁊ totius fortificata: in nutrimētum bonū faciēdum ſit potētior reddit. quare pingueſcunt mēbra. Veruʒ in primis dieb⁹ accidit toti macrefactio: qm̄ non ſit reſolutio humoris peccantis abſqꝫ reſolutione boni: ſʒ in poſtremis pingueſcit corpus vnde accidit vt in his q ex nimio fluxu areſcunt: deinde pinguefiūt ſic fortificata virtute per euacuationem maloꝝ humorum virtutem prius opprimētiuʒ. Quibus infero dominationē tuā ex vſu talium magis pinguefieri debere. quamobrem in caſu noſtro balneuʒ aque ſimplicis dictum plus cōmendo. Et hec eſt cauſa quare quidaʒ in coitu pingueſcūt: ⁊ quidam macreſcunt. ℭ Tertia: corpora colerica ⁊ vniuerſal'r quecunqꝫ faciliter reſolubilia ex vſu balnei talis macrefieri putandum eſt. Nam in his ex forti reſolutione ⁊ exiccatione balnei nimiuʒ reſoluuntur ⁊ exiccantur vt extra terminos ducant. Quid autem de medijs ⁊ ceteris dicenduʒ ſit. ex habitis ſatis aptum eſſe videt ſpeculanti. que omnia intelligenda ſunt virtute tolerante: ceteriſqꝫ naturalibus rebus. Et balneo hic fineʒ imponēs hoc vltimum principis addo. Sed qui ſanitatem tantum vult conſeruare: balneum ingredi dʒ poſtquā digeſtum eſt qḋ in ſtomaco ⁊ epate eſt: quod ex ſenis noſtri auctorum regimine aſſumptum eſt.

Capitulum tertium de balneo vini ſimplicis. B

Balneum quidem tale vini etate ſuaqꝫ vinoſitate differentias in ſe recipit: vt ex eis in corpus varios producat effectus. Nam cum vinum nouum qḋ vnius anni tantū eſt calidum ⁊ humidum ſcribatur. vetus vero: qḋ tempus hoc exceſſerit calidum ⁊ ſiccum, accidit ex vno humectari: reliquo vero exiccari vtriſqꝫ calefacientibus. Eſt equidem aque potētius: etiam ſi paria cetera obſeruata fuerint: cum plus de forma hēat ⁊ penes eius multitudinē rei potētia attendit. Neqꝫ ſic vt aqueū in vſum venit: cum mitius. Qua ex re in regimine ſanitatis ſic vt aqueum non accedit.

ℭ Verum q̄dam curioſi nimis id aſſerūt in nouiter natis ad ſanitatis regimē accedere: p̄cipientes ſic natos ilico in balneo tēperato vini nigri lauari: exiſtimantes ſtipticitate vini mēbra i exitu ex vehemēti motu laxata: magis q̄ꝫ ex aqueo confortati. Et cum ad aerē deuenerint inſuetum: eo triſtati ob quā rem plorant: calido vini ſic iuuari magis. ℭ Veruʒ tamē locum negatiue arguēdo in dictis medicorum nō paruiſa ciam in rebus p̄cipue de q̄bus diligēter ſcripſerunt ꝓceſſeritqꝫ in ſubſequentes omnes vſus eoruʒ que dixerunt. Non vereor eoꝝ opinionē ſic arguēdo deteſtare. Et ſi cetera ſeruentur paria ex parte gradus caliditatis ⁊ quantitatis. balneuʒ vini multo plus reſoluet ⁊ ad iteriora penetrabit. quare iam nouiter natus cuʒ ſit ex motu reſolutus: ſpirit⁹ reſolubiles habēs ab eo ſic debilitatur: ⁊ via reſolutionis infrigidabitur: ⁊ debilitatum caput virtutis motiue primū organum a vaporibus vini ſic ledetur magis. ℭ Amplius in mēbris poſt balnei exitum caliditas diſproportionata relinquetur que a virtute vini veniet: ⁊ longiori durabit tempore: naturamqꝫ alterabit: ſicqꝫ cutis rarior remanebit. quare ꝑparabit eum per occurrentia aeris extrinſeci ad facilius pati. ℭ Item nouiter nati humectari indigent ⁊ non exiccari quod ex vino contingere magis videtur: Balneum auteʒ aqueum temperatum mitioris ac moderate magis caliditatis exiſtit: poſt cuius exitum frigiditate aque ad naturam ſuam paulatim deducte: pori cutis cōdenſantur. quare aeri ſic magis reſiſtens fit: ſicqꝫ calor vnitur magis ac fortificatur. Ceſſat vaporum calidorum eleuatio ac calefactio: quibus caput ceteraqꝫ membra ex balneo vini ledebātur: ⁊ caliditate ſic mitiori confortatur calor magis: ⁊ aqua calida magis abſtergit ⁊ mundificat. locus ſpeculationis eſt.

ℭ Et vt actum quia in vſum regiminis ſanitatis non venit vt ꝙ ex aqua: de eo aliqua hic memorabo vtilia breuibus

pertranſiens in areolis vt in ceteris nõ proſequens. Comẽ datur in paralyſi ꝛ in neruorum paſſionibus in' diſpoſitioni bus iuncturarum. Et operatoria eſt moderate vini etatem potentiamq; ſecundum diſpoſitionis exigentiam. Et qdam curioſi medici iam in vſum deduxerũt in principibus ꝛ ma gnatibus ꝛ in quibus iũcture laxe ſunt: vt ſemper mane ꝛ ſero ante menſe introitum manus ſuas vino lauent quorũ ſententiam non damno. Nam ꝛ ſi vinuʒ interius aſſumptũ neruos ꝛ iuncturas ledere ſcribatur. Id tamẽ exterius ap/ plicatum iuuare dicitur. Et eligibilius eſt nigrum ſtipticuʒ ꝙ album. verum ablutio cum albo iam in vſum venit quo niam defedatio ex nigro veniens accuſatur. Quamobrem in vino albo infuſa ſtent prius odorifera: que iũcturas ꝛ ner uos confortant: vt ſaluia acorus roſa ꝛ hmõi: q̃ variari ha bent temporis conſtitutione varia: ac complexione ꝛ com/ poſitione huiuſmodiq; petentibus. De balneo auteʒ vino ſo a nobis tantum eſſe ſcriptum.

C **Capitulum** quartum de balneo oleagineo.

Neq; in regimine ſanita/ tis olei balneum accedere vſq; modo legimus ſed ad recuperandã ſanitatem experti ſumus. Qua ex re vt locus eius ieiunus non tranſeat ꝛ ifructuoſus: de eo quedam ſcribam laude ꝛ experientie digna. Mirabiliter confert in ſpaſmo ex punctura vel vul nere facto: ſi membrum doloroſum in eo multum calido ponatur: calores confortando naturalẽ: ꝛ materiaʒ ledentẽ reſoluendo. Eodẽq; modo in doloribus iuncturarũ cõfert. etiam oleũ temperate caliditatis cũ quiete membri confert etiam materiebus entibus pmixtis: ꝛ oleũ ro. in his preci/ pue cũ a cauſa calida venerint obtinere videt̃ principatum. ¶ Confert ꝛ valde in colica ex retentione fecum facta: ꝛ ex ventoſitate ſi cum eo admixta fuerint ventoſitatem reſoluẽ tia. Iuuat ad lapidis exitum ꝛ precipue renum. vnde Aui. de eo ſecũda primi. 19. capitulo. Semicupiũ ingredi plenũ tali: quale oleum eſt. Confert laxitudinem habẽtibus: ꝛ fe/ bres patientibus longas frigidas: ꝛ eis qui cum febribus dolores habent neruorum ꝛ articulorũ: ꝛ habẽtibus ſpaſ mum ꝛ vrine retentionem. Et oportet vt oleum ex tra balneum ſic calefactum. Q, ſi vulpes in eo cocta fuerit aut dabaon: ꝛ exponitur taſſus: ꝛ factum fuerit quemadmo dum nominabimus: erit melius quod eſſe poteſt dolorem habẽtibus iuncturaruʒ ꝛ podagram. ¶ Et finem de eo fa/ ciam. ſi duo narrabo que meis acciderũt in diebus. Alber/ tus a ſale milea ferrarienſis cum calculoſus foret: ꝛ pluri/ bus in horis a calculo vexaret̃: meo conſilio balneum olei temperatum ingreſſus ſic vijs mollificatis ꝛ calore natura li confortato ilico a dolore ꝛ calculo euaſit. Ambroſius mi les penſaurinus cum lapidem grandem in medio virge ma gno cum dolore teneret: me conſulente virga ſic in balneo olei tenta: ꝛ via mollificata ſpacio quattuor horarum exi/ uit. Nam de inciſione virge apud medicos ſuos ſpe deſtitu tos mentio fiebat. Et hec ſic raptim de balneo olei ſcripta ſufficiant.

Capitulum quintum de balneo lacteo.

D **Cum lac complexione fri/** gidum ſit ꝛ humidũ nat ureq; humane ipſa aq̃ magis amicũ arbitror ex eo balneũ calidũ quo ſaltem humectationem fieri q̃rimus ꝛ caloris confortationem ꝛ nõ reſolutioneʒ: vt in tabefactis cuiuſmo di ſunt ethici febrientes: ethiciq; ſenectutis ꝛ hmõi. ex alia cã vt triſtitia conſumpti longe plus balneo aque conferre. Magnifice etiam iuuabit hos q longo ex itinere ꝛ forti ex ercitio exiccati: hiſq; q nimio calore arefacti ſunt gbus ſua uis infrigidatio eſt neceſſaria ꝛ ꝛ quaſi connaturalis. vnde primi ſeptima princeps. Et calefactis quidem eſt adeo con gruum factũ ex lacte de quo extractum eſt butirum: non fa cto acetoſo: qđ ꝛ de ethicis intelligi poteſt. Uerum quia de lacte copiam tantam ſic non habemus nutu voluntatis. hinc de eius cõmemoratiõe ſuperficialiter forſſan medici locuti fuere. quos ꝛ ego ſequens: volo tantum de eo a me dictum eſſe. poterit enim indagator ex habitis dum volue rit ad vlteriora ſe transferre.

Capitulum ſextum de balneo aereo humido. A

Balnei humidi aerei cura atq; diligentia apud veteres tanta fuit: vt intuẽ dam mortalium ſanitatem in eamq; recuperan dam illud magno cum opere fabricauerint. Et effectum ſuoꝝ varietatem conſiderantes: non minus in dã dis preceptis eorum ſtudiuʒ fuit q̃ ex parte qualitatis eius corporum. temporis, regionis, ingreſſus, egreſſus ꝛ more: eos obſeruare colereq; deceat. Et ita eius iuuamẽta ac no/ cumenta ſuis in codicibus retulerunt. in quibus cõueniat: quibuſq; prima balnei conditio diſconueniat vt aperte ſa/ tis eius vtilitas neceſſaria comprehendatur. Et fabricam hac ei⁹ formã primũ amplexantes dicamus eam pluribus dotibus ornari neceſſariũ eſſe Amplã qdem decenter ꝛ al tam in primis debere eſſe dicemus: vt aer conſtrictus nõ al teret̃: cũ conculcatio aeris in loco anguſto vna ponatur ex cauſis putrefactionis ſue cauſatiuis: vt ſecunda primi. Sic enim magis vnitus potentior reddit̃ q pati ab hominibus non poteſt: vt inde refrigeriũ non habentes ſuffocari ſe vi/ deãtur: ꝛ cor in calefacto eſſe poſitũ ſic indiſponit̃. Sitq; lu minaribus amplis bene munita: vt ꝑ ea libere euẽtari poſ/ ſit aer in ea retentus a vaporibus aq; etiaʒ alterat⁹ ꝛ ingroſ ſatus: ꝛ a cemento ꝛ lapidibus illuʒ indiſponẽtibus que ꝛ claudi ꝛ aperiri poſſint volũtatis iperio. Ex gbus apparet error eorum: qui eam ocularibus vitreis ornãt: q̃ claudi ꝛ aperiri nõ poſſunt. Apparet error ſecũdo eorum q eaʒ pau cis ꝛ paruis cum luminaribus ornãt. In tres aũt caſas diui ſa eſſe debet ſic antiquoꝝ verba ſequens extrema conſide/ rantium ꝛ mediũ. Prima itaq; frigida ſit ꝛ humida. tertia vero calida ꝛ ſicca. ſecunda aũt: q: media calida ſit ꝛ humi/ da. hec enim cõparatiue ſemper inter ſe intelligant̃. Nam prima frigida ꝛ humida eſſe debet ſecunde reſpectuſʒ com paratione aeris extrinſeci ad aliqualem licet leuem calidi/ tatem declinare dʒ: vt ſic frigida ꝛ humida dicat̃ reſpectu ſecunde ꝛ tertie. Secunda ꝛ inteſiorem gradatim calidita tem accedit vt tamen calida ꝛ humida denominet̃ ꝛ a ſicci tate omnino abſoluatur. Tertia vero cũ ceteris calidior exi ſtat: ꝛ extrema calida ꝛ ſicca dicit̃ ꝛ reſolutiua. Hec autem omnia ſic ordinata fuere: quoniam cum natura repentinaʒ non patiat̃ impreſſioneʒ. ut tranſitus de extremo ad extre mum per medium fiat. medicus ſic nature adiutor eſſe de/ bet. De tres ſufficere viſe ſunt principi ꝛ Aliabati ſeni. li/ cet quarto terapeuti. Dux quatuor enarrauerit. Nos autẽ Itali duabus caſis tantum vtimur: quarum primam refri/ geratorium nominamus. ſecundam vero eſtuarium dici/ mus. ¶ Et materialia eius declarantes dicimus ꝙ duplici ex materia confici poteſt: aut ex lignea: aut ex lapidoſa. Et certe ligneam magis commendo: quoniam aer non ita ex ligno vt ex lapidibus ꝛ cemento alterari videtur ꝛ cuʒ euẽ tatur vtraq;: melius in lignea rectificatur aer. Hanc eniʒ no bilibus ꝛ potẽtibus magis comendarem ꝙ in eo tẽpore vi di canalibus aque vapores ad loca deferẽtibus: q̃ neq; plũ bea ſint neq; enea: quoniam ex virtute eorum aliquid mali/ tie aſſumit aqua vt actum. Q, ſi lapidea fuerit eligatur ve/ tuſta: quoniam ex cemẽto nouo vt ſupra: impreſſione ei⁹ in aerem ſic alteratur. Sitq; ſtannea cacabus: quoniã in ea ꝙ

in nõ ſtannata minus multo alteratur aqua vt experientia
potando ſentimus. Et vt ab hoc loco vacuus non diſcedas:
quoniam ex hoc ſcire infructuoſuꝫ tibi non facio: audi phi/
loſophum. Quidam faciunt ex ere vaſa ad comedendum ⁊
bibẽdum in eis ⁊ nocet eis multum: ⁊ maxime illis ꝗ aſſue
ſcunt. nam parati ſunt tales incurrere elefantiam cancrum
⁊ dolorem epatis ⁊ ſplenis ⁊ malitiam complexionis: ma/
xime cõmedẽtes in eis res acres ⁊ bibentes in eis vinũ dul
cia. Et tu conſidera hoc in loco alchimiçatas tattias ⁊ vaſa
que gr̃a honoris in domo magnatum tolluntur. Et ſequit̃
quando comedũt cibum qui ſteterit die vna ac nocte eſt pe/
ſus multuꝫ. Et quando ponitur vas eneum ſuper piſces aſ/
ſatos calidos: fiũt venenum mortiferum. Hec autem in ſtan
natis vaſibus non veniunt. Abſtineant itaq; ciues in vaſis
eneis aquã reſidere qua in potu vti volunt: ⁊ ſuis in condi/
mentis que ſtannata non fuerint. nam ⁊ vetuſta cõſuetudo
in contrarium ſic damnanda eſt. ¶ Aqua autem cuius va/
por aerem calefacit bona ⁊ electa eſſe dꝫ: non putrida: non
cenoſa: non valloſa. nam ex radice mala malus egreditur
fructus. Ex groſſa autem valloſa vapor exit groſſus malus
aerem ingroſſans ⁊ inficiens. quare ſic calefactus amplius
ad interiora corporis penetrans in eo malam inducit quali
tatem opilationes forteſ: ex quibus paratur corpus ad hu/
morum ſuoruꝫ putredinẽ: ad varias egritudines ac febres.
Unde princeps ſecunda primi. malus aer eſt cui admiſcen/
tur vapores ſtagnorum lacuum. Qua ex re non miranduꝫ
eſt ſi homines ex vſu eſtuarij ex mala aqua confecti pluries
infirmant̃. quare in ciuitatibus vallibus propinquis: apud
quas pertranſit aqua currens: vrbium ceſſores apud eam
A eſtuaria fabricari: ⁊ non in ciuitate iubere deberent. nam eli
gibilior eſt aqua currens. Et vt lectio hec minori cuꝫ tedio
a te pertranſeatur: vnum hic iocoſum adducam. Nam ea
eſtuaria vſitantibus cenoſis cum aquis confecta: id accidit
quod ⁊ nobili a barbitonſore ruſtico raſo cõtingebat. Naꝫ
cum eum ſic raderet: pleſpeq; facieꝫ raſorio vulneraret. nul
lum promptꝰ remediũ habens: ex diploide lacerata bom/
bacem extrahebat: ⁊ vulneri ne inde ſanguis emanaret ili/
co apponebat. Cumq; eum demum ſic raſum dimitteret. vt
mos eſt hominum eo in tempore in ſpeculo ſpeculatus eſt: ⁊
riſit dixitq; o magiſter quid egiſti. naꝫ plures q̃ꝫ ante in bar
ba me pilos habere video. His ⁊ ſimiliter accidit qui lutuo
ſa cũ aqua ſe abluunt. nam pori cutis ceno pluri ſunt reple
ti omnes. ¶ Ligna autem bona non putrida eſſe debẽt. vñ
ſecunda aphoriſ. cõmento. 41. Scio enim quẽdã in balneo
morantem inde diſſolutum: q2 balneum ex lignis nociuis
erat calefactum: ⁊ adeo obſtructa per totum eſſe debent: vt
fumus fabricam nõ ingrediat̃ a quo multum leditur aer ⁊
corpus humanum vt infra. Caliditatem aũt aeris ꝓ efficien
ti cauſa ponatur a vaporibus aque calidis im̃ediate euenĩ
temq; quã moderare opꝫ ſm̃ vtilitateꝫ a medico intẽtam. Et
balneatorum officium eſſe deberet: ⁊ veruꝫ cum idiote ſint ⁊
ignorantes plurimos committunt errores: vt omnibus in/
trantibus idem ac communis ſit aer. eiuſq; caliditas q̃ vni
conuenit vt frigido: alteri diſconuenit vt calido. Qua ex re
contingit aliquos ſaluos eſſe: aliquos infirmari. quare ſic
eam moderare oportet cuꝫ omnibus cõmunis hec fructuo
ſa minime eſſe poſſit. Uerum cum delectationis gratia: q̃ꝫ
ſanitatis diligatur magis: ſitq; magiſtrorum animus ad lu/
crum ⁊ non ad hominum ſanitatem intentus: hinc omnia
hec peruertũtur. Corpora itaq; diuerſimode complexiona
ta varijſq; diſpoſitionibus oppreſſa: varia ſibi balnea conſti
tuant. Contẽplentur itaq; in primis temporis conſtitutio.
regio. conſuetudo. ad balneum amor. virtus, habitudo, ce/
teraq; talia. Aut accidentia quorum alia ad balnea hortan/
tur: ac maiorem moram: cetera ab eo abſtinentiã aut mino
rem moram. Neq; ſit eorum ingreſſus niſi ventre vacuo: ⁊
mora ad virtutis tolerantiam ⁊ leuitatem vt actum. quo in

tempore gradatus ſiat exitus: ne de extremo ad extremum
repentinus trãſitus ſiat: quem natura minime bene tolera/
re ſolita eſt. Qꝫ ſi in camera vt decet particulare balneũ fieri
poterit ab ipſo ad lectum immediate tranſferri: vt iaꝫ mos
apud latinos inoleuit. Eſtq; exiccãdus qui ſic in balneo ſu/
dauit ante eius exitum: ⁊ in lecto reponẽdus etiam vt ſudet
precipue in quo euacuatio queritur ⁊ reſolutio. Qꝫ ſi ſola
humectatio diligitur ac caloris naturalis confortatio: non
ingrediatur lectum ſaltem vt calefiat: ſed fortaſſis concedit̃
ad quetem: vbi virtutis aderit debilitas: que res prudentie
medicoꝝ aſtantiuꝫ relinquẽda eſt. Iuuamẽta autem ⁊ eius
nocumenta in dicẽdis aperientur. ¶ Poſtremo de mora in
balneo. Et ſi de eo aliqua ſcripta ſint tantum dicatur ꝙ hu
mectationem querẽtes in humido maiorẽ valde q̃ꝫ in ſicco
trahere debẽt: qui vero reſolutionẽ euacuationẽq; magis
econtra agant. Quibus omnibus prima areola ſic manife/
ſtata relinquatur: ad ceteras me conuertens. ¶ Operatio/
nes. ¶ Operatio naturalis balnei eſt calefacere ſuo aere: ⁊
humectare ⁊ exiccare per accidens vt actum: ⁊ aliqualiter
per ſe. cum caliditas ſit per ſe etiam ſiccitatis productiua: vt
multi tenent: vnde primi ſecunda princeps. Quoniam que
libet caliditas exiccat infrigidat etiam calorem naturalem
multum reſoluendo: vt actum de aqueo. ¶ Membra capi
tis. ¶ Caput replet: humores ad oculos fluere facit ꝓpter
quod ⁊ vltramontani eſtuaria ſollicitãtes: oculos ſcarlateo
colore ſuffultos habent: quam rem fortaſſis alius deo bac
cho attribuet. ¶ Membra pectoris. ¶ Frigus ex pectore
tollit: pulmonem purgat precipue tertia in caſa. ¶ Mem/
bra tertij ventris. ¶ Urinam prouocat humiditates diſſol/
uendo. renes debilitat ac coitum. qua ex re multum in coi/
tu debilitantur iuuenes qui aut in balneo aut im̃ediate poſt
exitum eius cum meretricibus coeunt. ventrem ſtipticat.
¶ Membra iuncturarum. ¶ Iuncturas laxat ⁊ debilitat: ⁊
eaſq; ad dolores podagricos preparat: precipue cum fuerit
eius aſſiduus vſus. Unde princeps vigeſimaſecunda tertij
de preſeruatione ab incurſu podagre. Et minoret in balne/
is: quoniam humiditates fluere faciũt ad iuncturas. Qua/
re a lotione frequenti pedum qui ſuſpecti ſunt abſtineant.
¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Eis nocet. ¶ Febres. ¶ Secunda
caſa febricitantibus confert: ⁊ prima deinde: quoniam ethi
ci reducendi ſunt de ſecunda ad primaꝫ. Et de his in dubio
ſupra. ¶ Hora ingreſſus ⁊ egreſſus. ¶ Iam dictum eſt de
eis nunquid eligibilior ſit ingreſſus matutinus ſerotino: ⁊
ſtomaco iam euacuato. Dicatur primo: tempore calido eli
gendus eſt matutinꝰ. frigido vero circa vigeſimam horaꝫ:
qua aer minus frigidus eſt. Et qui ex eo ſanitatem tantum
querit mane ingrediatur quo tempore facta eſt digeſtio in
ſtomaco ⁊ epate. Si vero alia ex cauſa ingredi voluerit: teaꝫ
conſideret ⁊ ſic tempus proportionatum eligat. nam cali/
dum ad reſolutioneꝫ magis iuuat: ⁊ huiuſmodi. ¶ De mo
ra ſepe ſcriptum eſt ad tolerantiam ⁊ corporis leuitatem:
⁊ vltra ſi a medico magna queritur calefactio: reſolutio: ⁊
huiuſmodi. ¶ Regimen. ¶ Intrent vẽtre prius vacuo: ſto/
maco ieiuno exeant ne a frigore ledantur: bene tecti, lectum
ingrediantur vt actum: cibẽtur cibis reſumptiuis dum fue/
rint a calore membrorum quietati: ne membra ſic calefacta
non coctum cibum ad ſe attrahant. Ex quibus apparet eo/ B
rum error qui ilico poſt egreſſum oua ſorbẽt ac comedũt:
vinum bibentes nõ mediocriter potens. qđ certe menſura
ri dꝫ. neq; in omnibus equalis potentie offerenduꝫ eſt: ſed
attendant̃ etas. conſuetudo. virtus ⁊ huiuſmodi. ac vtilita
tes propter quas balneum a medico eſt conceſſuꝫ. Neq; eo
in die aeri libere ſe multũ exponat. ne ex ſubingreſſu aeris:
ſic apertis poris ledatur corpus. Plurima alia addi poſſunt
vt ꝙ macreſiat impinguet ⁊ huiuſmodi. vt in queſtione ac/
tum: que ex habitis colligenda ſunt: ⁊ cõſideret ſpeculator.
Et hec de balneo aereo humido.

Capitulum ſeptimum de balneo aereo ſicco.

c Balneum aereum ſiccum qđ noſtri ſtupham nominant fabrica eſt cuius aer per medium quoddam furnellū appellatum ſic caleſit qđ a furno differre ſic videtur: quoniã furni aer ab igne imediate ignitur. Hunc autem locum quam maxime ſeptētrionales freque͂tant. Italiq; quorum habitatio illis propinqua eſt: vt tridētini feltreſes foroiuliani ceteriq; tales. Qua ex re de eo a me ſic ſcribendum eſt: vt ⁊ his omnibus proficiam. Nam hyemali tēpore eis locus eſt veluti continua ſtatio. neq; id cupiunt vt ſanētur: ſed vt frigoris rabiem fugiant: ⁊ hi permaxime quibus indumētorum calidorum copia nō adeſt. Contemplabimur itaq; vt de humido actum materiam, formam, aeris equalitatem: quib⁹ cōueniat magis iuuamēta dicētes. ¶ Et materialia amplectantes dicamus primo fabricam hanc quandoq; ex lapidibus: nunc ex lignis: nonnūq̃ ex vtriſq; confectam eſſe. Cuius electionem ad areolam primam: quoniã is locus ſuus eſt: ſic reſeruabo in forma eius proſequens. ¶ Debet enim locus hic amplus eſſe: quoniam anguſtatus aer cito corrumpitur cum nouo non euentatur: precipue cũ aer in eis odoribus ciborum alteretur: ac freque͂tantium aer permutetur. De cuius alteratione ſuo loco dicetur. Sitq; feneſtris munitus que aperiri ⁊ claudi poſſint: vt inde euētatur aer. Et ſit vnum luminare verſus plagam ſeptentrionalē ceteris maius: vt inde melius rectificetur aer. Ex quo apparet vt ſupra error eorum qui luminaria parua ac pauca in eis ordinant: qđ vt inde calidior reddatur locus ſic confici faciunt. Nam ornatum eſſe decet vt inde delectabilior reddatur: quoniam multe ſtationis locus eſſe dz. Quamobrē potentes luminaria vitris ornata ac picturis amenis eam fabricant. Et vt locus ſemper iocundior reddatur: in eo ſint q̃ animum dulciter molliant ⁊ a curis deuient: vt ſcbacorum ludus, alearum, cartularum ⁊ hmōi. Uinum autem hic ſilentio pertranſeo: quod ⁊ dulce feroces ac triſtes ſpiritus mollire ac ſolare ſolitum eſt: vt ⁊ omnes ad cantilenas prouocet. Sint etenim ludi hi ſolatio non lucro deditī: ne furore ita accendantur humores: quos ⁊ loci caliditas ſic ad incurrendas febres q̃ maxime preparet. Actum de forma: cōſequens eſt vt de mã dicamus: ⁊ in primis prima ponatur areola. ¶ Electio. ¶ Eligatur que ex lapidibus cōſtructa eſt: lignis aut aſſeribus vallata. Lapides autem cauſa ſunt aut per antipariſtaſim: vt calefactus aer amplius calefiat: ⁊ ſic minor aut remiſſior requiritur ignis: qua ex re non ſic ignitur aer neq; diſproportionatur: vt ex igne intenſiori prouenit: aut ſi recipiunt caliditatem eamq; in aſſeribus conſeruant. ob quã rem non eſt ita neceſſarius continuus ignis: ⁊ calefactus aer eorum frigiditate ſua in calitate moderatur. Aſſeres autem ſicce ⁊ poroſe eligantur: nã ſic in poris latiores facilius caliditatē recipiunt: vt aer mitior inde reddat̄. Nam in ſubſtantia denſiori impreſſa ad calefaciendum potentiora reddunt̄. q̄re non tm̄ neq; ita potēter diſtempabit̄ aer ad qualitatē ei contrariã. Quibus inducat̄ ex aſſeribus piceis fabricatã eligibiliorem. nam laricie aut cupreſſine aut nucee ⁊ hȝ ſunt denſitate nimia participātes: neq; aer in eis impreſſus eque bene poterit euētari: vt q in poris erit latioribus. Aer enim q bn̄ euentari non poteſt facile corrumpitur. naȝ ⁊ ſi aer in corde attractus non euentaret̄ p ſuccedētem ſtatim corrumperet̄. Nam cum aer ſic remanet nō euētatus: corpus ad egritudinem p̄parat. quoniam aſſociat̄ ei qualitas contraria ſue complexioni. Princeps. Et aereȝ nō deſerēs dico q nō nimia calidus ⁊ ſiccus eſſe dz. quoniã ſic cor ad lapſum calidũ p̄parat: qđ refrigerare deberet: ſicq; anhelitum grauat. quare aſmatici ab eis ſe cuſtodiant: maxime quibus eſt aſma ex catharro humido: quē diſſoluit illa caliditas: ⁊ fluere eum ad pectus facit. Pingues etiam q ſic refrigerio indigent: colerici multū: ⁊ hi conſimiliter calidi humores enim colericos cōmouet: iuncturas laxat: qm̄ fluere facit mãs vt actum de humido: ſpūm reſoluit: virtutē debilitat: ac animuȝ eneruat: his maxime q eo delectantur: ⁊ coleram ſuperare facit. Nam ⁊ ſi humana corpora nimia aeris caliditate diſtemperent̄ vt virtus deijciat̄: quid de caliditate aeris extranea dicem⁹. Cū caliditas ſolis nobis velut naturalis ſit: cū ſol ⁊ homo hominē generēt: vt magno placuit Philoſopho. Ex lignis eligant̄ ſicca ſalicina vel alia poroſa: non denſa non valloſa: ſed in cultis locis nata. Furnellus ex creta ſiue argilla fiat. naȝ laudabilior q̃ ex cemēto: qui in altero angulorum loci fundet̄: vt propinquius ⁊ diſtantius ſtare poſſit qui maiorem aut minorē caliditatem querit. ¶ Et cum de aere q̄tū ad ea que itrinſeca ſunt actū ſit. aliquid de extrinſecis ad ipſum ſpectantibus dicendum eſſe puto: vt q primo ex ingredientibus nō alteretur. Aer enim ex frequentia hominum ſic clauſus notabiliter alteratur: quam rem manifeſte declarat aer ſcolarum: in quibus habitant puerorum copie: qui continue eſt per oſtia ⁊ feneſtras euētatus. Itaq; euitanda eſt hominum freque͂tia precipue infirmorum: ⁊ eorum qui fetidum habent anhelituȝ: aut fetorem pedum ⁊ hmōi: que aerem fetidum reddūt. nã ſic morbi efficiuntur veluti contagioſi. Quamobrem principes ⁊ potentes quibus vſus eſtuarij eſt aſſuetus: tempore ſuſpecto ad peſtem omnino prohibeant ingredi eos qui ex locis infect s veniunt. Item cum ptiſis egritudo contagioſa ſit: ſeruientes ptiſicos exulent: ſicq; in ſimil bus ſeruandum. ¶ Euentandus eſt itaq; aer eſtuarij q̃ frequenter: vt ex cauſis extrinſecis alteratus rectificet̄: vt ſunt cibaria: a q bus alteratus ſiut: vt cortices cancrorum vinum brodialia aleum cepe. que apud vltramontanos in eſtuarijs veniunt ad prandia ſepe. ¶ Rectificandus eſt ⁊ continue cum odoribus gratis: dico gratis quoniam non idem odor omnibus gratus eſt. Nam eſt eius alteratio ſiue putrefactio multum verenda. vnde princeps. aeris putrefactio multum timēda eſt: quoniam cum putreſcit incipit humorem putrefacere: ⁊ qui a corde circundatus eſt: quoniam ad ipſum propinquus accedit q̃ ad aliud. Sed qui ea ſtupha ad conſeruandã ſanitatem voluerit vti aereȝ eius ſic moderet vt neq; calidus ſit. Semp autem aut ad tēperamētuȝ: aut infra in caliditate ipſum producat. inſpecta virtute complexione tēporis conſtitutione regione conſuetudine ⁊ hmōi. ob q̃ diuerſa diuerſificari habet. Ipſe qdem aer refrigeriū cordis eſſe dz: ⁊ calorem ſuū temperare: non ad lapſum deducere ad actū. Accidit ⁊ quandoq; vt corporis diſpoſitio lapſa calidiorem requirat: qui medici conſilio moderandus erit. Rectificat̄ āt cum his que boni ſunt odoris: virtutē vitalē ac animalē cōfortantibus nō excedentibus in odore: qm̄ ſic omnis imoderata qualitas actum deijcit proprie virtutis: vt medicorum dux ſecundo tegni. Neq; odor ſit aſſiduus: neq; rerū in multa quãtitate poſitarum: ſed ſit odor leuis ſuauis non multū imprimēs. Ad hoc autem valentia ſunt plura: vt iuniperus ſi accendatur: deinde extinguat̄ fumus eius ſuauis ⁊ odoriferus eſt, laurus, mirtus, roſmarinus. Item ſandaraca: aut thus, laudanum, trociſci de galia muſcata oſeleti: ſiue auicule de cypro. nux muſcata, gariofili. cortices pomorū odoriferorum in faucibus furnelli poſiti. Scopis omni feror mundare aptis luminaribus: ⁊ thure aut alio odore: deinde ſuffumigare: ignemq; prope diem de nouo accendere. ¶ Operationes. ¶ Eſt calefactiuuȝ exiccatiuum: cum aer ſit calefactus erit reſolutiuum ⁊ hmōi. Q ſi temperate aut infra tēperamētum calidū fuerit: corpora ſic a frigore defendit. Quare ſenibus quibus calor deficit: ⁊ pueris qui ſic a frigore facililer patiuntur: conuenientior erit frigidiſq; natura. Reddit corpora a frigore extrinſeco paſſibilia. poros ſic aperiendo cutim ledit: ⁊ ſic paſſibilem facit. Quare

conſulendum

conſulēdum vt intrās pannis ſe exuat ſiue alleuiet: vt cum greſſus fuerit eos reaſſumet: vt a frigore ſe ſic tueatur.
¶ Membra capitis. ¶ Caput offendit: eiꝰ dolorē inducit: maxime cum calidū fuerit. Quoniam omnis caliditas euaporationē facit. princeps. Oculos paſſibiles reddit ac debilitat. quare facilius a frigore leduntˀ ſic apertione pororum ſpiritus viſibiles diminuit. Quare qui in talibus obſeruantur: oculos ſepe ſcarlateo ſuffultos habēt. Nam ad eos debilitatos mā fluit cataralis: ⁊ fluxa non conſumitur. mēbra enim debilia fortiū ſic ſuperfluitates recipiūt: ad ſurditatē ſic preparat: etiam cōnaturalis aer ſic ex tali ledi videtur.
¶ Membra pectoris. ¶ Tuſſim inducit: ⁊ pectus ledit ac pulmonē: precipue cū eius aer fuerit nimis calidus. Eſtq̧ tuſſis cauſa non raro per accidēs factiuū: cum ex eo ſic calido ad aerem extrinſecū notabiliter frigidū corpora trāſmutentˀ. Uidemus enim in autumno corpora mutari propter aeris eiuſdē mutationē. nunc ad calidum: nūc vero ad frigidum. ¶ Membra tertij ventris. ¶ Digeſtiuam debilitat ſic ad caliditatē extrahendo: ſed in ſiti augmentum preſtat. quare in eis bibuli libenter conuerſantur. Urinam minuit: ventrem ſtipticat ſudorem prouocando: ac calorē ad extra trahēdo ydropiſi confert. vnde princeps. Et eſt preterea cū ingrediuntˀ balneum ipſum ſiccum exiccat ⁊ confert ydropiſim habentibus ex laxitate. ¶ Membra iuncturarum. ¶ Iuncturas laxat. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Eis in hyeme non nocet: maxime ſi ex humore fuerint frigido. ¶ Febres. ¶ Febricitantibus febre ex cauſa frigida vt flegmatica conuenire maxime videtˀ. Et quoniam in melancolicis febribꝰ maior eſt intentio ad humectanduz ſic conferre non videtˀ.
¶ Ingreſſus ⁊ egreſſus. ¶ Ingrediantur cū paucitate veſtium: ⁊ cuz multitudine egrediantˀ: bene capite muniti. Cōuenit magis vt actū ſenibus debilibus ⁊ pueris: ⁊ paraliticis purgatis. Et cum regimen ſit in eis quotidianum ⁊ conſuetudinarium: mō eo non aliter dicēdum ꝙ̃ de conſueto. Et breuiter aer ille calidus diſſoluit laxat rubificat: q2 ſanguinē ad exteriora trahit: q ſi ſupfluit colorē efficit citrinū: qm̄ reſoluit qd̕ attraxit. Ex qbus eius nocumenta colliguntˀ: q̄ conſideret qui eo vti voluerit. Et hec de ſicco aereo.

¶ De balneo ſicco igneo.

A Furnum vt actuz balneum ſiccum igneum appellare non longinquum a veritate eſſe videtur. Cū ⁊ eius parietes immediate ignis calefaciendo attingat. Qz ⁊ ſi in ſanitatis conſeruationem ſic accedere non videatˀ: in eius tamen recuperationē nonnulli eo vti laudarūt. Unde vbi fortis queritˀ reſolutio ac exiccatio toto corpore mala diſpoſitione frigida ⁊ humida infecto: vt in aſclite aut in timpanite. In qua ⁊ ſi ſit ventoſitas: tamen ab aquoſitate abſoluitur. Quare homines ydropicos tales in furno locant: capite exterius ſituato. etiam ſi extrema ſic humida aut tumida forent: cum eo aere reſoluūt. Qz ſi fortis reſolutio queritur ac exiccatio: cum eo compleri poterunt: vbi conuenienter applicetur. Hanc autē conuenientem applicationem medicis relinquo: ⁊ his qui de accidentibus notitiam habebunt. quoꝝ opus prudentia ducidū. Hec pauca de igneo volo intelligētibus ſufficere.

¶ Liber ſecundus de naturis ⁊ proprietatibus balnearum naturalium.

Capitulum. j. de inueſtigatione cauſarum caliditatis termarum naturalium.

B Non paruam prouinciā aggredi me ſentio mi illuſtris domine: cum de naturis ⁊ cauſis caliditatis balnearum naturalium a me peragendum ſit. cum in altera barum rerum plurimos philoſophos diſcordes fuiſſe me legiſſe meminerim. Nam apud philoſophorum principē ſuo de ꝓprietatibus elemētoꝝ non paucoꝝ philoſophorum varias opiniones recitantˀ. quas abolere ⁊ annullare omnino enixus eſt: vt ſic inter eas ſua eluceſcat opinio. Eſt equidem horum ſapiētum diſcordia certiſſimum rei magne ſignum: que a philoſopho magno ſic ſcripta fuit. Uerum alteram ⁊ ſenſibilem magis ⁊ rudiorem opinionē in medium adducere tentabo: fortaſſis tibi mentibuſq̧ aliorū gratam magis: ꝙ̃ cum alijs connumerare non eſt qu dealbaſcam q rudiſſimus ſum ac pene ignarus ⁊ ab eorum opinionibꝰ ſic deuiare. Uerum ⁊ ſi in cauſa caliditatis longa perſcrutatione aduerſantes fuerint. in proprietatibus tamen ⁊ naturis vnius ſententie fuiſſe viſi ſunt. Quamobrem cum in his proſequi inutile ſatis eſſe putem: equo animo patieris ſi raptim illas abſq̧ litigio recitabo. Nam earū recitatio a me fiet: vt quantum ruditatis opinio noſtra ſapiat: a te melius comprehendatur: cum oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcant. Narrabo itaq̧ opiniones prout in littera Ariſtotelis iacent: ne in earum recitatione diminutus aut ſuperfluus eſſe videar. Mileus philoſophus locutus eſt in eis: dixit autem ꝙ cauſa qua eſt aqua termaꝝ calida non eſt niſi per vētum calefacientē in profunditate terre ⁊ concauitatibus q̄ ſunt in ventre eius: quare conuertitˀ illa caliditas ſup aquam ⁊ calefacit eam: ⁊ ſic egreditur calida. ¶ Rentiphilus in illo ſermone in quo cōtrarius eſt Mileo: ⁊ ſecuti ſunt eū multitudo dixit: terra ꝙ illo loco eſt rara non coniunctaꝝ partium. vehemētis mollificationis: cui eſt duritiees. quare ingreditur eam caliditas ſolis: ergo calefacit aquaz in concauitate terre in cauernis ⁊ foueis q̄ ſunt in vētre. quare illud eſt cauſa iſtius caliditatis. ¶ Democritus autem dixit ꝙ cauſa in caliditate huius aque eſt: ꝙ in concauitatibus terre q̄ ſunt in vētre eius ſunt montes calcis: cum ergo currit aqua ſuper illam: calefit ⁊ egreditur aqua calida ſuper faciem terre.
¶ Ariſto. quia ergo manifeſti ſunt quidam de ſermonibus eorum per inquiſitionem preſentē dicaz nunc in illo ſermonem conuenientem ad comprehēdenduz ꝙ certum eſt ⁊ neceſſarium: quoniam aqua currit ſuper mineram ſulfuris. quare calefit propter illud. Et ſignificatio illius eſt ꝙ aliquid odoris ſulfuris eſt inuētum in illa aqua: ⁊ quandoq̧ inuenitur in ea ſapor eius. Extinguitur autem candela ⁊ remanet cum licinio ex igne: ⁊ pulueriçatur ſuper ipſum puluis ſulfuris ⁊ accēditur: ⁊ quandoq̧ conficitur lutum cum napta ⁊ ſulfure: ⁊ ſit ex eo licinium ⁊ accēditur ⁊ comburitur. Et ſimiliter dicamus in vulcano q eſt in terra. Sicilie ⁊ inter magna maria. ꝙ ille concauitates ⁊ ille ruine in quibus ſunt ignes: non ſunt niſi ex ſulfure in ventre illius montis. ergo conflat ventus: ⁊ mouetur vnda in illo mari coartat vnda montē ⁊ calefacit propter illud ſulfur: ⁊ accēditur in eo ignis ⁊ egreditur ex eo fumus ⁊c̄.

Has autem opiniones argumentis alterare nō intendo: ſed in mea opinione poſitiue ſatis proſequi eamq̧ ſuis cum fundamentis ita roborare: vt tua illuſtris dominatio facile iudicet ſi recitatione digna ſit ⁊ cum ceteris cōnumerari. Et in eam diuino numine prius inuocato ſic proſequar id primum ponens. Qz aqua omnis ſimplex eſſentialiter ſummam ſibi vēdicat frigiditatem. eſt enim frigidorum primum: vt ſupra princeps. ¶ Secundū: ꝙ omnis aqua ab intrinſeco calefacta in eſſentia ⁊ virtute frigida ponēda eſt. Nam omnis talis ſic ſue dimiſſe nature ad frigiditatē redit: vt experientia cōprehēdimus. Ex quo infertur ꝙ aqua termarum ſic aliunde calida facta frigida virtualiter ⁊ nature dicēda eſt. ¶ Tertium: ꝙ cum aqua ſic in vltimo frigida ſit: qualitas ſibi in ſummo diſproportionata: ꝙ tantus gradus caliditatis quātus eſt caliditas feruens in ea niſi a ſummo calido induci poteſt. Ex quo infertur ꝙ non p vētum calefacientē ſic calefit: vt Mileo placuit: cum nihil agat vltra gradū proprium. Et hoc ſuppoſituz verum

ſic ſuperficietenus contrarie videtur opinionibus iam recitatis: conſidera. ¶ Quartū. ꝙ potentior eſt paribꝰ ſeruatis caliditas ſiccitati q̃ humiditati coniuncta: cū ſiccitas caliditatem exacuat ⁊ humiditas obtundat.

¶ Quintū. ꝙ actualis ignis in aquam ipſam actualiter agēs non poteſt in ipſam intenſiorem gradū caliditatis ipſa aqua remanēte: q̃ ferventie gradum imprimere. Suppoſitū verificat experientia. Ex quibus inducatur primū ꝙ aqua termarum ad tantum gradum ferventie a vaporibus calidis ſub terra exiſtentibus minime perduci poteſt. Nam cum is effectus vltimo ſit ignis: neq; vapores tales igni in caliditate parea ſint: ab eis ſimilis effectꝰ in ſūmo minime exire poterit. Inducetur q; ſecundo ꝙ ſi ſic caleſit hec caliditas ab igne producta erit. Et cum ignis hic eam ſic calefaciat: ſequitur in viſceribus terre ſic ignem inveniri debere: quod ⁊ ratione perſuadebo. ¶ Nunc autem horum viroꝝ Auicen. ⁊ C
Auerroys opinionem ſequētes premittamus in mixtis elementa formaliter reperiri. ꝙ eorum auctoritate dignum cōceſſione relinquo. Arguamus itaq; ſic. Nature quidem difficilius eſt mixtum perfectum in viſceribus terre poſſe producere ꝙ ſimplex. quoniam non poteſt abſq; ſimplici ſic mixtum produci cum preſupponatur: ſed poteſt natura primum cum producat aurum argentum ſulfur ferrum nitrū ceteraq; mineralia. Ergo ⁊ ſecūdum. ergo ⁊ ignem. Et vltra. ergo in virtute ſolis ⁊ ſtellarum: poterit in viſceribus terre ignis produci. Et extendendo dicamus ꝙ non ſolum parva quātitas: ſed magna ipſius ignis paſſo diſpoſito concurrente produci poſſe. Qꝛ ſi in alienam: quis ſententiā deuiaret: ſolis ⁊ ſtellarum ⁊ nature vniuerſalis potentiam diminueret. ¶ Preterea ſi poteſt parvam quantitatē in parvo ſubiecto diſpoſito inducere. quid repugnabit ꝙ ⁊ plurimus in ſubiecto diſpoſito magno. ¶ Hec etiam confirmare videtur experientia. Nam videmus montes maximos igne in viſceribus eorum exiſtente ardere: vt ethna montibellor pluribuſq; in montibus in mari exiſtētibus: que ⁊ ſi ſtupenda ſunt: illa tamen ac conſimilia natura fecit: aut ad hominum vtilitatem: aut ad vniuerſi pulchritudinem. Et ſtupendum magis facio ꝙ de corpore agate ſancte vulgatur. Nā cum ignis montis ethne ita augmentatur: vt verſus civitatem Cathanie cōmunia intermedia comburēdo veniat: occurrēte corpore agate ſit cum magna devotione a civibus portato in ignis oppoſitum: ita ignis retrocedit: vt a corpore ſancte effugari videatur: Hec enim eſt viſa opinio Democriti: qui in aſſignando generationis calcis cauſam: dixit ipſam ex lapidibus fieri in ventre terre exiſtentibus: ab igne ſic decoctis vt in fornace: de quo poſt de calce. Facit autem ad huiꝰ ignis intenſionem frigiditas circunſtantis aque: qua per antipariſtaſim ſic fouetur ⁊ intēditur. quare vt quaſi ſemper terme in locis valloſis reperiātur: qui aquoſitate nō privantur. Unde ſi verba Ariſto. recte cōtemplabimur multum ad caliditatē balnearum antipiſtaſim p aquam frigidam operari non negabimus: iuxta que in dubiū vertit.

D ¶ An aqua termarū ſit calidior tempore eſtatis q̃ hyemis: ⁊ cum hyeme ſit aquarum inundatio maior ⁊ maiori cū frigiditate coniuncta. ¶ Pro iſto dicendum aquā ipſam quādoq; calidiorem: quandoq; minus calidam reperiri. cuius cauſa vt arbitror eſt maior vel minor antipariſtaſis. Et vt res planior fiat: ſic ad dubium reſpondendo aliquas ponā concluſiones.

¶ Prima. hyeme exiſtēte frigida ⁊ ſicca antipariſtaſis debilitatur. nam radij ſolares ⁊ ſtellarum per terram penetrantes contrarium ſic fugientes fortificant. quare terra in profundo calidior invenitur: vt in dies foſſores terre experiuntur. Ex quo infertur ꝙ cum caliditas illa non ſit multū potens: parum aut nihil adiuvat balnearum caliditatē: vt ad gradum perducatur intenſiorem. quinimo videt illam potius remittere: cum remiſſum remittat intenſum.

Secunda concluſio. hyeme exiſtēte pluvioſa ⁊ frigida antipariſtaſis fortificatur: aqua frigida ſic per poroſitates terre penetrante ⁊ infrigidante. Ex quo infertur ⁊ aquam balnearum eo pro tempore ſic calidiorem fieri debere. Infert ſecundo ꝙ balnea noſtra patavina precipue montis groti ſancti Petri domus nove: ac ſancte Elene ⁊ Bartholomei: eo pro tempore calidiora eſſe: de quibus poſt.

¶ Tertia. eſtate exiſtēte rabida antipariſtaſis fortificat: quoniam frigiditas terre vnitur in pfundo ꝯrium fugiens.

¶ Quarta. eſtate ente frigida ⁊ humida: qꝛ pluvioſa: antipariſtaſis fortificatur patet ex dictis. Ex quo infertur ꝙ in diebus eſtatis pluvioſis ſic fortificata antipariſtaſi: aquā termarum pro tunc calidiorem fieri.

¶ Quinta probabiliter ponitur: ꝙ ceteris paribus fortior eſt antipariſtaſis hyemelis eſtiva. Iſta concluſio tanq̃ probabilis poſita eſt. Nam videmus cavernarum aerem tempore eſtatis per antipariſtaſim infrigidari: ⁊ tempore hyemis caleſieri: ſed menſurare gradum caliditatis cum gradu frigiditatis non eſt facile: vt. ſ. que earum eſt intēſioris gradus in latitudine ſua. Et ideo probabiliter dicitur: conſidera. Ubi tamen ſit pluvioſa fortior eſt hyemalis ⁊ tempore: vt ſupra. Fortaſſis dicitur tempore eſtatis poroſitates terre ſunt latiores: ⁊ ex conſequēti ſi pluvet aqua magis penetrabit: ⁊ ſic fortior fiet antipariſtaſis. conſidera. Nam experientia eſt que de his certum reddet iudicium. Abſolute autē ſufficiat nobis impreſentiaꝝ aquā aliam quandoq; caleſieri magis: quandoq; minus: vt eſt videre de igne montium nominatorum: q quandoq; eſt maior quandoq; minor: cauſa ſic aucta aut diminuta. conſidera.

¶ Sexta. conſtitutio aeris frigida ad eorum caliditatem ſaltem in profundo maiorem ſive intenſiorem fieri non parvū conferre videtur. hec concluſio ex ſuperioribus deducit.

¶ Quibus ſic poſitis ac firmatis: id in poſtremis aperiēdū eſt a nobis: quomodo ⁊ aqua hec ab igne caleſit ⁊ ferventiam ſuſcipit. ſicq; vt qꝛ quedā ſulfurea: quedā aluminoſa: quedā ſalſa: ſicq; de mineris ceteris. ¶ Dicamus itaq; primum ꝙ aqua hec balnearum non aqua eſt que in viſceribꝰ terre frigiditate lapidū gñatur converſione aeris in eā: ſed aqua eſt elementalis ab elemento veniens nunq̃ deficiens.

¶ Secūdo eſt imaginandū in viſceribus terre terrā cōpactā ⁊ denſam ⁊ vnctuoſam gñari cavernoſam ⁊ cōcavitatibus plenā: ad quas aqua ipſa p loca mineralium tranſiens: ⁊ illa ſecum cōducēs pervenit. in qbus virtute circunſtātis ignis ebulit ⁊ fervet. vñ forte ſit partium mineraliū ſic ab ea conductarum cum ea cōmixtio. Et ſic calefacta aqua ⁊ levificata: cum qua multi coniungunt ignei vapores exitum ad ſuperiora petētes: ⁊ ipulſione ſuccedētis aque iuvāte: per poroſitates terre ad ſuperficiē eius deducitur. vnde fons calidus cauſatur. Nec parvū adiuvat inclinatio aque talis vt terre ſupereminent. Hec autē terra ſic concavitatibus plena bitumen quoddā eſt vnctuoſum ⁊ ſolidū ⁊ cōpactum: vt propter eius ſoliditatē ⁊ vnctuoſitatē aqua penetrare minime poſſit. Unde vt actū eo in loco ſic congregata: eā caleſieri ⁊ bulitionē ⁊ ferventiā recipere comprehēdimus. Intenſioremq; caliditatē eo in loco q̃ in ſupficie terre: ad quā ad nos pervenit recipiēs. Nam in tranſitu p poroſitates terre frigide: ⁊ ad aerē veniēs in ferventia ſua ſic remittit. Neq; repugnat hoc bitumen magis q̃ ſulfur in viſceribus terre generari poſſe. Qꝛ ſi de pabulo eius queratur: cum rationabiliter videatur deficere debere: ſic igne in eo cōtinue agente. Dicēdum bitumen illud eſſe ꝙ longo ac quaſi perpetuo tēpore ſua ſic vehementi ſoliditate remanēs non deficit. eiq; nutrimētum cōmune ſuccedit ne deficiat: cū vniverſalis natura balnea hec ad mortalium non parvam vtilitatē produxerit: de eis non mediocrem curā gerens. cū cetera omnia propter hominem fecerit. Omnia enim ſubiciſti ſub pedibus eius. nam ⁊ de ſtupendis ab ea productis curam gerit.

Margin letters beside the right column: B, E (beside "¶ Secūdo eſt imaginandū …"), F (beside "ſioremq; caliditatē …").

Eſtq;

Eſtq; ſimile vt de nutrimento addito in vite hominis ↄſer/
uationem. Nam aqua illa fluens ⁊ per loca veniens ſulfu/
rea aluminoſa ⁊ ſalſa, ⁊ hõ:nutrimentũ defert ad ipſius cõ/
ſeruationem:natura ſic de eius conſeruatione intenta. Et ꝓ
pter ſimilem cauſam ignis ille non deficit a ſole ⁊ ſtellis ſic
conſeruatus. Neq; hoc negandũ eſt ꝙ etiam reperiatur ſpe
cies lapidis ex qua fiunt lebetes:igni in decoctionibus reſi
ſtentes. ℭ Sed ſtatim heſitabitur:vt cur ille ignis nõ extin
guitur:cũ euentationem nõ habeat.cum manifeſte compre
hendamus ignem euentatione carentẽ ſtatim extingui. Et
ideo carbones conficientes in cumulo foramina multa faci
unt:vt ex eis ignis euentari poſſit:qbus carentib⁹ extingue
retur. ℭ Dicendũ ipſum per poros terre euentari:vt nãlis
calor in homine:que res cõprehendit̃:dũ homo in balneis
eſt ad vſq; gulam ſubmerſus. Nam eo pro tẽpe veluti ſuffo/
cari ſe ſentit:ꝙ cum brachia in altum eleuauerit:ſtatim re/
A frigeriũ percipit per poros cutis ſic calore euentato. Etiam
fumi eius cũ vaporibus aq̃ egrediunt̃. Neq; ſic exiſtimãdũ
eſt ea ꝑpetuo durare:ſed ea q̃nq; deficere:vt multis in locis
italie defecerunt nutrimento deficiẽte. Aut ꝓpter ignis cõ
tinuã actionem:aut in vijs opilatione cõtingente. Compo
ſitionemq; etiam ex locis per que tranſit recipere nõ nega/
tur:vt Ariſtoteli placuit. Sicq; aqua termarum a loco per
quem defluit denominationem recipiens eſt:vt alia dicatur
ſulfurea a ꝑdominio:vt aqua termarũ petrioli. Alia alumi/
noſa vel ſalſa:vt balnea ebani in comitatu paduano:de qui
bus ſuo loco. Uerum ſi verba Ariſtoteles contemplentur.
tranſitus aque ſuper ſulfur ſiue per venas eius:cauſa eſt pri
ma ⁊ neceſſaria caliditatis aque. Et certe id opinor vt nul/
la talis ſit que ſulfuris virtute careat. Et iuxta hec opinat⁹
ſum hoc tale bitumen non multum in profundo terre loca/
ri:quoniam veriſimile non videtur aquam per longiſſimã
viam ſic per poros terre frigide continue venientem in tan
ta feruentia contineri poſſe. Qꝫ ſi queratur vt cur magis hĩ
in loco vel hoc he naſcũtur terme nonq; omni in patria. Di
cendum vt de ceteris effectibus q̃ magis in loco vno mun/
B di apparent q̃ꝫ in alio:vt facies late ac compreſſe in ſepten/
trione:quoniam in tartaria apparent nõq; alio in loco. Si/
militerq; certis apulie in partibus cũ fetu mulieres animal
quoddam pariunt:vt veſpertilionem:aut accipitrem:⁊ hõ.
nonq; in omnibus. Certiſq; montibus ac partibus aurum
⁊ argentum:es aut ſtannum:nõq; in omnibus. Horũ enim
diuerſorum effectuum:diuerſus celi aſpectus ſola cauſa aſ/
ſignari poſſe videtur. Et ſi dicatur:videmus apud balneas
ſancti Philippi fontem vnum calidum:alterum ei propin/
quum valde frigidum. Dicendum ex diuerſis locis proue/
nire:neq; vnam ambobus cauernoſitatem ⁊ viam eſſe. Et
quoniam iſta ſunt occulta nobis ac ſtupenda ⁊ mirabilia.
hinc Ariſtoteles ea ſacerrima eſſe dixit. 24. problematum.
C Hic aũt modus inueſtigandi caliditatis termarum cauſam
ſic poſitiue a me deſcriptus eſt quoniam id iudico materiã
demonſtrationem nõ patiente:a contradictione defendi nõ
poſſe. Nam mihi expeditior ⁊ mentibus hominum ↄſonã/
tior viſus eſt. Quare me quiſquã nõ mordeat cũ ſic ad inue
ſtigandam aliã ⁊ forte veriorẽ opinionẽ cauſam dederim.

Capitulum ſecundum de proprietatibus ſimplicium continens rubrica. 7.

ℭ De proprietatibus ſulfuris. Rubrica. j.

SIc iciunc de cauſa caliditatis ter/
marum expedi
ti conſequens eſt vt de proprietatibus earum a
nobis agatur.quas longe magis a tua domina/
D tione expectari ſcio : cum ad ſalutem corporis
humani : pro qua a natura producte fuerunt:ipſa cauſa ac/
cidere magis ſentiamus. Et cum aqua ipſa ex minerali/
bus que ſecum ducit componatur : ⁊ ab his denominatio/
nem recipiat.equum iudicaui de ſimplicibus mineralibus
ipſis ex qb⁹ componitur notitiam pri⁹ tradere:ex poſteaq;
de compoſitis. Nam ex vna aliam habere contingit.neq;
vna vacante alia perfecta notitia haberi poteſt. Notitia eñi
compoſitorum ex ſimplicium doctrina neceſſario pendere
fatetur. Et cũ inter mineralia omnia in calefaciendo aquã
ſulfur preeminentiam habere videatur : vt magno placuit
philoſopho.cum ſubſtantie ſit aeree multum atq; ignee:vt
ſic ſulfur dicatur quaſi ſolus vrens : vt Iſidorus.hinc exor/
dium ab eo initiemus:eius narrando ꝓprietates.vt qualis
ſit aqua ab eo veniens:quarumue ſit proprietatum:ſic faci/
le intelligatur. Unde ſub areolis eas deſcribam:vt in cete/
ris actum:id primum aſſerentes.ꝙ ſulfur minerale eſt ter/
reum ſua incompoſitione multum aereitatis plurimumq;
igneitatis habens ſatis notum quo nulla quippe res ita ci/
to accenditur. Et quoniam ab alchimiſtis vt ab Ermete tri E
megiſto:vt ſemen ponitur maſculinum:ipſumq; cum argẽ/
to viuo cõmixtum vt cum vxore : in omnia alia conuertibi/
le:que res non contingeret:niſi merito ſue incomplete ſub
ſtantie.hinc ſub areola prima que eſt natura volo hec ver/
ba teutonici magni adducere:illaq; areola hoc in loco ſuffi
cere. Inquit in de mineralibus. Sed obſeruandũ eſt ꝙ fu
mus eius indicat terreſtrem ſubſtantiam:in ipſo eſſe valde
ignibilem ⁊ cremabilẽ.fetor vº ſuus indicat ipſum eẽ val
de indigeſtum ⁊ non terminatũ:ſed potius calore corrum/
pente eſſe corruptũ q̃ꝫ digeſtione completum:⁊ hoc ſui in/
completio facit ꝙ poteſt eſſe vniuerſalis materia omniũ me
tallorum. Si enim eſſet completũ ad complexionem vnam
determinate.tunc ꝓculdubio nõ eſſet conuertibile ad alias
niſi primo illa tolleretur:ſed nunc propter ſui incompletio
nem ↄuertibile eſt ad oĩa:ſicut ſemen ⁊ alia ex qbus gñant̃
res nãe. Et ideõ ſagax nã abundat in ſulfure vbicũq; eſt lo/
cus gñationis metallorũ. Eſt aũt calidum ⁊ ſiccum ad quar
tum perueniẽs. Auic. ℭ Electio. ℭ Dioſcorides. Et meli⁹
eo eſt qđ non appropinquauit igni:clari coloris ſplendens
ſiue lapide. Et ꝓpter ſtudẽtes q̃ eo freq̃ẽter vtunt̃ hoc ad
dam:⁊ ꝙ miſſum in ignẽ calorẽ facit viridem. Sed eius qđ
poſitũ fuit in igne:ꝑpꝫ ꝙ eligat̃ rubeum in quo eſt vnctuo/
ſitas. Uerũ a nõnullis quatuor ponunt̃ ſpecies ei⁹:quas ꝓ/
ſeq̃ ꝓpoſito nõ eſt neceſſariũ.imo que hucuſq; ſcripta ſunt
plꝰ ſatꝫ ſufficiũt.quare ad alias vtiliores areolas proſequar.
ℭ Operationes. ℭ Eſt calefactiuum vehemẽter exiccatiuũ
reſolutiuũ apritiuũ attractiuũ. Non enim humiditate ca/
ret:cum a calõ ⁊ ſicco diſſoluat̃.diſſolutiuũ conſumptiuũ
attenuatiuũ:⁊ vim hꝫ incorporãdi ꝑ alchimiſtas. Et qb⁹
omnib⁹ facile colligi põt:q̃ꝫtum frugi in egritudinibus fri/
gidis humani corpis eſſe põt. ℭ Membra capitis. ℭ Epi/
lenticos iuuat:⁊ cũ eius ſuffumigio reſoluẽdo vaporẽ ⁊ ani
malem excitando virtutẽ. Nam in apoplexia ſuffumigatũ
potẽter virtutẽ animalẽ ſopitam excitat. Cerebrũ ab humi
ditatibus purgat:ipm debite admiſtratũ.propter quod ⁊
chataroſis ducia eius q̃ꝫ maxime confert:his precipue q̃ ex
chatarro humido ⁊ frigido laborant. Ualet ⁊ potenti⁹ ner
uis humiditatib⁹ repletis ẽt cum cera applicatũ aut cum li
quore ſup caput ⁊ nuchã effuſum . q̃re ⁊ paraliticos iuuat
⁊ litargicos. Suffumigium eius ſurditati ⁊ obliuioni maxi
me confert.quare ⁊ aque ſulfuree fumus corizam ſtringit:
⁊ cum melle ⁊ aceto ad auris attritionem vtiliter accedit.
Et hic aduertendum eſt quoniam mali eſt odoris.odor qui F
dem ſuauis ⁊ amenus ſpiritum vitalem ac animalem ma/
xime confortat ac viuificat.quare malus ⁊ grauis odor ip/
ſos ſpiritus triſtat ⁊ virtutem deijcit.ideoq; eius applica/
tio capiti prius bene conſideretur:qua ex re aqua ſulfurea
non tantum ledit vt ſubſtantia eius. Qꝫ ſi cum odorabili/
bus ⁊ ſapore priuatis operari poſſumus eligibilius eſt. Fe/
tida enim ⁊ grauis que ſunt odoris poſtergare.conſidera.
ℭ Membra pectoris. ℭ Confert tuſſi.ſaniem de pectore
educit:⁊ cum ouo deglutitum etiam eius ſuffumigium aſ/

niati potenter accedit. Sed conſulo ſi fieri poteſt ꝙ aſmati
ci alio vtantur remedio: q̄ȝ ſuffumigio illius: cuius nocumē
tum ego preſenſi. Et hoc loco ſolatioſe parumper diſgredi
ar. Nam cū quedam mulier ſpiritibus immunda eſſe dice/
retur. quidam ex noſtris ſpiritus expellere tentaſſet: ⁊ ora
tiones non valerent: ait: ego quoq; vos expellam: continue
propinquus eram: ⁊ extracto ſcarnutio ſulfure pleno ſuper
ardentes prunas eieci: tenens mulierem ſuper ſuffumigiū
illud clamans exite in nomine domini noſtri ieſu chriſti: ⁊
ex propinquitate ego illud recepi ⁊ quaſi ſuffocatus fui: vt
totus dies mihi ſulfureus ac moleſtus fieret. ¶ Membra
nutrimenti. ¶ Stomacum confortat frigidum: exterius ap
plicatum. verum interius aſſumptum: propterea ꝙ ei⁹ ſub
ſtantia facile corrumpitur: ac quoniam grauis eſt ſaporis
⁊ odoris ſtomaco non gratum: ſic nō laudatur: quare ⁊ aq̄
ſulfurea ſic fortaſſis in potu non eſt cōmendanda: de q̄ poſt
ſuo loco. Ventoſitates reſoluit iniectum: ac colicam tollit:
⁊ renum dolorem ex ventoſitate venientē. Epar inflāmat:
hinc caute calidis natura aque ſulfuree concedende ſunt: vt
poſt. Splenem attenuat: ⁊ ventoſitatem in eo genitam diſ/
ſoluit. Curat icteritiam quando cum ouo ſorbili aut aqua
ſumitur. ydropiſim ex cauſa frigida exterius applicatum.
¶ Membra expulſionis.
¶ Ventrem ſtipticat: ⁊ quando mulier pregnans cū eo ſuffu
migatur educit fetū. ¶ Apoſtemata ⁊ bothor. ¶ Ponitur
ſup aduſtionem ⁊ vlcerationē: quare ⁊ aqua ſulfurea vlce/
ribus valet. ¶ Membra iuncturaꝝ. ¶ Et quando linitur
ſuper podagraȝ cū nitro ⁊ aqua confert ei. quare ⁊ balneū
ſic compoſitū vt illud de corſeno: de quo poſt. ¶ Venena.
¶ Veneno reſiſtit quando teritur ⁊ pulueriçatur ſuper lo
cum morſure venenoſe: aut conficitur cum ſputo: aut cū vi
no: aut vrina: aut oleo veteri: aut melle: aut cū terbentina ⁊
cum raſina. Et cū aceto confert puncture ſcorpionis.
¶ Decoratio. ¶ Quando miſcetur cum gūmi albotin curat
ſcabiem. Et cuſtodes pecudum ex ſulfure ⁊ pice omnem ſca
biem tollunt. Et cū raſina mixtū ſcabiem curat in homini/
bus: ⁊ cū nitro ſi corpus ex eo fricaṫ aufert pruritū: ⁊ ſuper
corpus pulueriçatū ſudorem. Et quando miſceṫ cū raſina
pini ⁊ aceto aufert impetiginem mortiferā: ⁊ maculas al
bas: ⁊ ſcabiem vlceroſam. Et ex his facile iudicare poterit
indagator balneaꝝ ſulfureaꝝ proprietates ⁊ operationes.
Item ligatū in pecia ⁊ impoſitū in aq̄ ro. per noctem: ⁊ cum
eo ſic facies balneetur quando itur dormitum ⁊ in die quā
doq;: ſic puſtule rubee faciei dicte goſſoni aut bothor delet:
per me expertum. Quibus inducantur iuuamenta ⁊ nocu
menta balneaꝝ que ſic ſulfure participant.
¶ De proprietatibus aluminis. Rubrica. ij.

6 Cum alumen ad nām ſulfuris accede/
re videatur: equū iudi/
caui de ipſo ſic conſequēter determinare quod
ſubē groſſe ⁊ terree ⁊ ignee exiſtit: nō ab humi
ditate abſolutum: ꝙ ⁊ ſi a cōplemento argenti
viui defiſit: ad eius tamen nām aliquantulum declinare vr.
Eſt. n. vi quadā coagulatū que qdem nō eſt ſulfuris: ſed ali/
qd ꝓprietatis habet cum ſulfure. cuius ⁊ ſi plures ſpēs ſint
tamen a Dioſcoride tres famoſiores recitanṫ. Una earū eſt
que dṙ iameni: ⁊ eſt alumen aliter ſciſſum nominatū vel lu/
men ſcaiola. Scḋa que dṙ rotundū: ⁊ dicitur çucharinū: qr
in ſapore çucharo ſimilaṫ. Tertiū diciṫ humidū ſiue liqui/
dū: qḋ lumen de rocha vocaṫ. Et in areolis proſequens ſit
prima. ¶ Electio. ¶ Eligaṫ vt melius iameni nouū. albū.
fortis albedinis facile ſe diuidens. hñs veluti capillos albiſ
ſimos: quos vētus capit in ſapore acre: qḋ ex babylonia de/
fertur. Et ſequēs in bonitate eſt rotūdū: ⁊ ex eo melius qḋ
eſt ſimile tucie nāliter rotundū: ⁊ nō artificialiter tale colo/
ris albi ad citrinitatē parum p declinās cū pinguedine qua/
dam: nō hñs lapides: cito frangibile: ⁊ ex babylonia expor/
tatur: Tertiū vero ⁊ in bonitate poſtremū eſt humidū: ⁊ ex
eo melius eſt clarū habēs ſup ſe florem ſimilē lacti: partium
equalium ⁊ iuncturaꝝ: ⁊ eſt totum humidum: ex quo exit
odor: vt igneus. de quo theotonicus noſter. Ferunt ⁊ inue/
niri alumen humidū: ⁊ hoc eſt ſicut bitumen vnctuoſū: qḋ
multū eſt cremabile deficiens in odore aliq̄ȝtulum a ſulfu/
ris vnctuoſitate ⁊ cremabilitate: qḋ certe extimo opinionē
noſtram ſequēdo rudē illud eſſe qḋ aquā aluminoſā ferūt:
de qua poſt. ¶ Natura. ¶ Calidum eſt ⁊ ſiccū ad tertium.
Auic. ⁊ combuſtū in gradu eleuaṫ altiori. eſt enim calefacti
uum. exiccatiuum. cuius exiccatio eſt potēs valde. ꝓpterea
ꝑnceps. Ei⁹ ſtipticitas maior eſt ſtipticitate bedeguar. Vñ
Gal. Et in eius ſapore eſt ſtipticitas multa. Dioſcorides. vir
tus omniū iſtarum ſpērum eſt ſtiptica calefactiua. Ioanni/
tius autem cum frigidum ⁊ ſiccum eſſe dixit. Cuius ſniam
experientia quedā ſic ſufficietenus comprobare videṫ. Nā
cum ad vini conſeruationē ne tpe in calido ebuliat: ab his
q diligentiā hñt de vini cuſtodia: ꝓ vnaquaq; mēſura vini:
qr ꝓ dolio vno iponiṫ. ℥. j. aluminis rotūdi ſiue de rocha di
cti. quo fit vt experientia docet vinum a putrefactiōe ſic me
lius conſeruari: que res non videtur ex alio contingere poſ
ſe: q̄ȝ frigiditate ⁊ ſiccitate aluminis ebulitionem prohiben
tibus. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ In ipſo eſt prohi/
bitio ⁊ exiccatio: ⁊ prohibet fluxum ſanguinis: ⁊ prohibet
fluxum ſuperfluitatum ⁊ effuſionem earū. Et aqua in qua
lauatur primū genus quando eſt antiquū ⁊ colatur ſepius:
efficitur vltra modū conſolidatiua ⁊ coagulatiua diuerſo ꝝ
corporū. Et propter hoc vtuntur ea alchimiſte illa lotura:
quam lac virginis vocant. ¶ Membra capitis. ¶ Eius de
coctio confert dolori dentiū: quando ex eo colluitur os. Vi
ſus obſcuritatem abſtergit: ⁊ bothor in facie tollit: vt in pe
cia poſitum ⁊ in aqua ro. infuſum. Gingiuas reſtringit a q/
bus nimia fluit humiditas vl' ſaliua. ⁊ precipue çucharinū.
Et cum miſceṫ cū melle ꝯfert alchole. Et cum miſceṫ cum
melle ⁊ aceto dentes cōmotos confirmat. Et cū ſucco vge
paſtoris confert bothor ⁊ curſui humiditatū ex aure. Et qñ
cōmiſceṫ cū aq̄ ⁊ liniṫ caput: occidit pediculos ⁊ lendines:
⁊ cimices: ⁊ oris fetorem aufert. Et eſt bonū apoſtematib⁹
fraudulētis gingiuaꝝ ⁊ vuule. Et ego id expertus ſum cū b
vino granatorū applicatum inflationes gingiuarum ſanat
abluto ore ex aceto ⁊ alumine: precedēte tñ appoſitione vē
toſarum cū ſcarificatione circa ſpatulas ⁊ collum. Valet de
ſcenſioni vuule. Recipe aluminis rotūdi: balauſtiarum: cor
ticum granatoꝝ acetoſo ꝝ: roſaꝝ: ſeminis carū: gallarum ci
namomi, piperis, piretri, ſalis armoniaciana. Item alumen
in vino bulitum tepidū gargariçatū in cauſa frigida. in ca/
lida tempera. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Non inuenio a
Dioſcoride neq; a Serapione ⁊ ab Auicē. in membris nu/
tritiuis alumen proprietatem habere. Unde non parum
admiratus ſum: vt cur balnea de la porreta in paſſionibus
ſtomaci ac inteſtinorum precipue ex cauſa frigida venien/
tibus: tantam laudem commendationemq; receperint.
Ego quidem hanc virtutem eis eorum forti ſtipticitate ſic
attribuo. quare ſtomacis relaxatis humidis ſic mirabili/
ter ſubueniunt. Qꝫ ſi interrogabitur vt cur ſulfurea ſic ha/ I
bita ad eorum commoditatem non accedunt: cum amplio/
ri ſtipticitate vigeant. Dicendum eſſe puto: quoniam ſtipti
ca que ad ſecundum perueniunt gradum: in conſeruatio/
ne ſanitatis ſtomaci optime valent: ⁊ inter alia principa/
tum obtinere putantur. cumq; fit lapſus ad humidum in
eo: ⁊ ad parietum relaxationem: tunc potentioribus ſtipti/
cis egebimus: ⁊ cum iam membrum ipſum debile ſit natu/
ra ac amplius per accidens ſit factum: imoderatam ſtiptici
tatem: qualis eſt que quarti gradus: ſuſtinere minime pote
rit: cum ſic immoderata qualitas actum virtutis proprium
deficiat: quare media inter ſecundum ⁊ quartum eo tempo
re ſic ſuſtinebit ⁊ ꝯueniens erit. Ceterum aqua talis in eius
aſſumptione

aſſumptione vt ſulfuris aqua nõ horribilem ſe reddit ⁊ ſto/
maco diſplicibilem. Eſt itaqꝫ ſtomaci ⁊ membrorum nutri/
tiuorum conueniens: maximeqꝫ cauſa infirmante debili en
te. Ex quibus infertur ꝙ errorem cõmittunt qui particule
patientis ac totius virtutez non conſiderant indifferenter
omnes tales: quia eadem egritudine laborantes ad cõſimi/
lia balnea vt proficiſcantur conſulunt. quare vt actum con/
tingit quoſdam ſaluos fieri: ⁊ quoſdam infirmari. ¶ Mẽ/
bra pectoris. ¶ Non reperi eũ in paſſiõibus pectoris iuua
re. verum ſua ſtipticitate id petẽte dicere poſſumus: in emi/
natione ſanguinis ab eo vbi eius retentio quereretur mix/
tum cuz aceto aut aqua ro. velut gipſum conferre ſic extra
applicatum. ¶ Membra expulſionis. ¶ Nimium fluxum
menſtruorũ abſcindit ⁊ bibitũ ⁊ ſuffumigatum. vñ naſtale
ex eo factũ confert fluxui menſtruoꝝ: ⁊ prohibet impregna
tionem: ⁊ ꝯfert doloribus q fiunt in collo matricis ⁊ ſciſſu/
ris eius: ⁊ doloribus teſticuloꝝ. Uẽtrem ſoluit bibitũ: ⁊ no
A tabiliter vt experientia manifeſtat. ¶ Sed forte dicet᷑. cum
ſtiptica ſit vehementer: ⁊ quomodo ſoluit. Pro nunc dicat᷑
ipſam a virtute bauracbis non abſolui: ⁊ de hoc diffuſe in/
fra ſuo loco. Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Auicẽ. cum fece vini alu/
minis tantũdem deſiccat vlcera difficilia: ⁊ expertẽ beſtiome
num. Et ſimiliter cum pondere ſimili ſui de ſalgemma apo
ſtemati corroſiuo: ⁊ valet aduſtioni ignis. Dioſcorides. car
nem corrodit ſuperfluam in ſcabie: ⁊ alijs vlceribus. Et tu
addas maxime aduſtum in igne. Aduruntur autem ſpecies
iſte omnes ⁊ aſſantur: ſicut aſſatur ⁊ aduritur colcotar. pro
hibet vlcera fraudulenta ne augeantur in corpore. Et quã/
do coquitur cum folijs vinee aut melle confert ſcabiei vlce/
rate. Et quando coquitur cuz aqua: ⁊ linitur ſuper pruritũ:
aut ſuper vngues leproſos: aut ſuper panaritium: aut ſuper
excoriationes: que fiunt a frigore confert. Et quando miſce
tur cum ſale ⁊ aceto: ⁊ q̃ꝫtitate ſui ex gallis confert vlcerib⁹
corroſiuis. Et qñ miſcetur duplum eius ex ſale confert vlce
ribus fraudulentis. Puluis eius confectus cum vermibus
inuentis in ſpingui terra impoſitus valet ad cancrum. licini
um ex tali confectione intinctum melle: ⁊ ſuperaſꝑſo pul
uere aluminis: ſi imitatur orificio fiſtule cõfert: ſed prius la
uetur locus cum aceto. Et hic nota bonitatem balnearum
ebani propter magnificum dñm Malateſtam de Ceſenis:
de quo ifra: ⁊ quando liniunt᷑ cum eo apoſtemata flãtica cõ
fert: cõfertqꝫ fiſſuris matricis. Et ex his facile iudicare po/
terit indagator proprietates aluminoſarum balnearum: vt
de ſulfureis ſupra: ⁊ tu conſidera.

¶ De proprietatibus ſalis. Rubrica. iij.

B Et quoniam contingit non raro ter/
mas has ſalſuginoſas in
uenire: precipue apud euganeos colles. hinc de
ſale a nobis agendũ erit cum ſal ipſe cum alu/
mine conuenientiã nõ paruam habere videat᷑.
Dicamus itaqꝫ ꝙ ſal terreum corpus eſt ex cinereo aduſto
aque cõmixto genitum. Eſt enim compoſitum ex partibus
aqueis ſine ſapore: que ſi ſint equales ſalſus perficit᷑ ſapor.
dominãtibus vero terreis ad amaritudinem pronior. Qui
prima ſui in diuiſione diuiditur in ſalem panis. ſalgẽma: ſa/
lem narcoticum: ⁊ ſalem indũ. Et ſal panis diuiditur in ma
rinum ⁊ mineralez. Marinus q: ex aqua maris fit: ⁊ mine
ralis: q: ex minera venit noſtro attinens propoſito: q longe
fortior ac ſuis in operationibus omnibus potentior a quo
aque ſalſe calide egrediuntur vt actum ⁊ de hoc longius in
fra. ¶ Reperiuntur autem ſales multiplices denominatio
nes. quoꝝ diuerſitates proſequi: ⁊ ſi propoſito noſtro non
ſit vtile multum. ac attingere non videat᷑. tamen vt tue do/
minationi aliquid gratum ſcribam ſemper: qꝺ maxime ſtu/
deo aliqua extranea de ſale ipſo hic narrabo. Differt autẽ
ſal q ex aqua maris magni italiam attingit: a ſale qui eſt ex
mari oceano: qꝺ ad aqlonem eſt v̈ſus flandriã ⁊ germaniã.

Naz q ex aq̃ maris magni fit in locis vbi eſt fluxus ⁊ adſunt
reflexiones: eſt grandineus magnoruz granorum velut nix
grandinoſa: ⁊ hic fit qñ aqua illa in foueis deriuata in fun/
do calore ſolis in ſalẽ conuertit᷑. In mari aũt oceano in fun/
do ei⁹ aq̃ ꝯuertit᷑, in ſalẽ. non eſt aũt grãdine⁹: ſed globoſus
nõ plucidus. Reperiuntur ⁊ fontes ⁊ putei ex aquis ſalſis ĩ
plurib⁹ locis germanie: ⁊ ex decoctione illius aque ſalẽ cõ/
ficiunt. Cõtingit ⁊ ex vrina hoĩs: ⁊ precipue pueroꝝ ſalem
fieri p opationem alchimie. Naz vrina vt ſal mordet ⁊ vrit:
⁊ a nã ſalis nõ multuz diſtans eſt. q̃re ex vno in aliud facilis
eſt trãſitus ꝑ decoctionem: cuz ſal calidior ſit vrina ⁊ ſiccior:
⁊ ſic per actionẽ caloris vrina in ſalem conuertit᷑. Et ex hoc
loco accipe errorẽ alchimiſtaꝝ: formaꝝ diſtantiã ignorãtiuz
q ignorãtes: ꝙ ille trãſitus eſt impoſſibilis: enitunt᷑ tñ for/
mas diſperatas ſic alterare. vt opinant᷑ ab vna in aliã trãſi/
tum fieri poſſe: vt ſtãnũ in aurum ꝯuerti. Sed ĩpoſſibilitatẽ
talis trãſitus longo ſermone ⁊ rõne ita ꝓſeqtur Ariſtoteles
in methauris: ⁊ artifices faciũt ꝯgelationem fere ſenſibilez
artificialiter: q̃ꝫuis artificialia nõ eodem modo ſint quo na/
turalia: nec tam certa lꝫ ꝓpinqua ſint ⁊ ſimilia. Et ideo cre
ditur ꝙ compoſitio ei⁹ ſit nãlis hoc modo vel vicina huic:
ſed ars debilior eſt q̃ꝫ nã nec conſequit᷑ eam lꝫ multũ labo/
rat. ¶ Sciant ergo artifices alchimie ſpẽs vere pmutari nõ
poſſe: ſed ſimilia illis facere poſſunt: ⁊ tingere rubeum citri
no vt videat᷑ aurũ: ⁊ album ẽt tingere colore quo volũt: do/
nec ſit multũ ſimile auro aut eri. poſſuntqꝫ plumbi immundi
cias abſtergere: vnde tñ ſemper erit plumbũ: ⁊ ſi videat᷑ argẽ
tum. Sed obtinebũt in eo q̃litates aliene vt errent in eo ho
mines. vt q accipiunt ſalem: ⁊ ſalem armoniacũ. Ceteruz ꝙ C
differentia ſpecifica a quo tollat᷑ ingenio: ego nõ credo poſ
ſibile: ꝙ nõ eſt veꝝ: ꝙ complexio in aliam vertat᷑: quare illa
ſenſibilia nõ ſunt dĩa que pmutant᷑ ſpẽs: ſed ſunt accidentia
⁊ accidẽtales ꝓprietates. Differẽtie aũt eoꝝ non ſunt cogni
te: ⁊ cũ differentia eoꝝ ignota ſit: qũo põt ſciri an tollat᷑ nec
ne: aut qũo tolli poſſit. Sed expoliatio accidentiũ: vt ſapo/
ris coloris ponderis: vel ſaltem diminutio non eſt ĩpoſſibi/
lis: q: rõ circa hoc non ſtat. Ceterum ꝓportio cõpoſitionis
illarum ſubſtantiaꝝ nõ erit in oĩbus eadem. hec igit᷑ in illã
pmutari non poterit: niſi forte in pmam reducantur nãm: ⁊
ſic in aliud qꝺ prius erãt permutentur. Hoc autem per ſolã
liquefactionẽ non fit: ſed accedũt ei ex hoc res q̃dam extra/
nee. Nam operationes tales fieri debent in habentib⁹ ſim
boleitatem: ⁊ hic ꝯſideret alchimiſta. Et in his ꝓſequi non
vtile facio: quare ab eorum narratione ſupſedeo: etiã ꝓmiſ
ſum in areolis proſequens. ¶ Natura. ¶ Calidus ⁊ ſiccus
in ſecũdo: ⁊ quãto amarior ⁊ acutior: tanto calidior. nam di
uerſitates eius in caliditate ex ſapore comprehẽduntur. vñ
mineralior calidior. ¶ Electio. ¶ Eligatur ad vſum huma
num ſal marinus q ſic ſal dĩ: q: ex igne ſalit cum igneus ſit:
vel quoniam ſolus ſit q guſtui omniũ aĩalium cibaria red/
dat ſapida ac delectabilia: vt in hominib⁹ ⁊ ceteris anima/
libus eſt videre. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Eſt ca
lefactiuus reſolutiuus exiccatiuus: ventoſitatum diſrupti/
uus. cuius fortitudo operationũ eſt: propter reſolutionez:
⁊ ſtipticitatem eius. Et ille qui eſt aduſtus: vehementis eſt
exiccationis ⁊ reſolutionis: quare terme ſalſe multum exic
cant. Confert putrefactioni ⁊ humorum groſſiciei. Ipſius
autem flos eſt eo ſubtilior: ⁊ eo qui eſt aduſtus: ⁊ puluis ei⁹
eſt ipſi propinquus: ⁊ ambo reſoluunt plus q̃ꝫ ſal. ⁊ ſunt cõ
ſtringentes nimis: ⁊ cauatus eſt minoris reſolutionis ⁊ mi
nus ſubtilis: niſi ſit pauci ſaporis ſicut alumĩnoſus. Ipſe. n.
eſt ſtipticus reſolutiuus: ⁊ cauatur quando lauatur multo
tiens: exiccat ſine mordicatione: ⁊ frangibilis eſt magis ab/
ſterſiuus: ⁊ quãdo miſcet᷑ cibis frigidis diſſoluit eos. Sal/
gẽma autem ſpecies ſalis eſt ſic dictum. quoniã vt gẽma re
ſplendeat: ⁊ ipſum ventoſitates effugat. Eſt inciſiuus: lique
factiuus: ſubtiliatiuus: de quo infra: preſeruatiu⁹: vt in cli/

ſteriis a putrefactione. quare ſalſa conſeruantur: ⁊ corpora
que parata ſunt putrefactioni: propter humiditatem ſuper
fluaȝ que eſt in eis: ⁊ carnes' putridas corrodit maxime qñ
eſt aduſtum mordicatiuus: ⁊ medicinas debiles in virtute cõ
fortat ⁊ vigorat. quare cum eis commiſcetur vt in clyſteriis.
Et niger eſt fortioris reſolutiõis. Et omnes iſti liquefaciũt
humores congelatos. Et amarus eſt vehementioris reſolu
tionis ⁊ calefactionis. Aggregat ⁊ reſoluit: ⁊ hoc ideo ꝗa
mundificat ex corpore illud quod eſt ibi de humiditate ad/
eo qđ non relinquit ex ea aliquid. dux medicorum in quar/
to ad glauconem. Si capis piſces viuentes ⁊ proiiciantur
in aqua ſalita maris mortui: qđ aque mortue noſtri dicunt:
ſtatim moriuntur. hoc aũt ꝯtingere ſcias: quoniam ex ama/
ritudine que eſt in eo: que qdem inimica eſt omnibus aiali/
bus: ⁊ etiam plantis. reddit enim nutrimẽtuȝ membris diſ/
proportionatum. Eſt enim ſapor dulcis vltra modum aiali
bus amicus. Nam ſanguis bonus nutritiuus ſuo in ſapore
dulcis eſt. vnde princeps ⁊ ſtomacus bene diſpoſitus non
eligit ſaporem ſupra dulcem. Eſt enĩ illius maris aqua mul
tuȝ amara. ⁊ ſal qui generatur ex eo nominatur ſal ſodome
a nomine montiuȝ qui ſunt circa mare illud. ¶ Decoratio.
¶ Poſitus cum oleo tepido ſuper cõbuſtionem ignis pro/
hibet a veſicatione. Et cum oleo ⁊ melle mixtus tollit veſti
gia nigra percuſſionum. Et quãdo miſcet̃ cuȝ oleo: ⁊ aceto
ſedat pruritum: ⁊ quando cum eo inungitur iuxta ignem do
nec ſudet: ⁊ cum ſauic ordei ⁊ melle idem operatur. Et cuȝ
melle delet pãnũ. Fricatio cum eo aduſto eſt dentifricium
bonum mundificans dentes a ſorde. ⁊ fortius in hoc eſt ſal
gemma. Et cum melle confert ſanguini mortuo qui eſt ſub
oculo: ⁊ miſcet̃ cum adipe vituli ad botbor que fiunt in ca/
pite. Et cum melle aceto: ⁊ oleo confert ſquinãtie. ¶ Mẽ/
bra capitis. ¶ Confert cum ſulfure: ⁊ melle contritioni ner
uorum: ⁊ caſui: ⁊ offenſioni. Et cum oleo coctum: ⁊ pauca
terbentina ſup puncturam nerui cecã. Et prohibet a ſpaſ/
mo: ⁊ ab epilepſia. ꝯfirmat gingiuam laxam ꝓprie ſalgem/
ma. Valet dolori aurium cum aceto more emplaſtri ſuppo
ſitus. ¶ Valet ⁊ caſui vuule: ⁊ cum melle apoſtematibus
amigdalarũ: ⁊ curſui humiditatuȝ ad gingiuas ⁊ ad vlcera
eaꝝ corroſiua. Et cum farina: ⁊ melle tortioni neruoꝝ: ⁊ at
tractioni lacertoꝝ. clarificat viſum. Et cum ſale quidem cũ
oleo ⁊ melle fit emplaſtrum ſup oculum: ⁊ reſoluit obfuſca
tionem ſanguinis ꝯgelati in eo. ⁊ eſt hec operatio nõ niſi ex
perti medici. ¶ Membra pectoris. ¶ Spẽs qdeȝ ſalis oẽs
incidunt flegma vitreum ⁊ viſcoſum i pectore.
¶ Membra nutrimenti. ¶ Spuma que eſt ſuper ſalem ſali/
narum quando extẽdit̃ ſuper corium: ⁊ ponitur ſuper ſple
nem reſoluit duritiem ſplenis ⁊ ideo in caſu ꝯfert balneum
tale: vt de ebano infra. Eſt ſubuerſiuus ſtomaci conturbati
uus preparãs ad vomitũ: ⁊ ꝓprie ſalgemma. quo loco acci
pe ſi terme ſalſe potari debent vt potatur aqua porete: de q̃
ſuo loco. Verum ſal panis appetitum excitat: ⁊ cibum ſapi
dum reddit. veruȝ confert doloribus ſtomaci frigidis. ⁊ ſal
gẽma mũdificat ſtomacũ: ⁊ confert dolori eius: ⁊ pulueriça
tum combuſtum calidum orificio ſtomaci approximatum.
¶ Vulnera: ⁊ vlcera ⁊ puſtule. ¶ Corrodit carneȝ additã.
confert ſcabiei vlceroſe: ⁊ impetigini vlceribus fraudolen/
tis: ⁊ corroſiuis cum melle. Et ex ipſo cum aceto fit linitio
iuxta ignem: ⁊ ſudare facit. ⁊ ſedat pruritũ de quo in de de/
coratione Et quãdo fit emplaſtruȝ cuȝ melle: ⁊ oleo reſol
uit furfuculos. Et quando miſcet̃ cum origano: ⁊ fermento
reſoluit apõata teſticulorum flegmatica. ¶ Membra expul
ſionis. ¶ Omnis ſal ſolutione educit hũores viſcoſos groſ
ſos: ⁊ eius eductio eſt liquefaciẽdo qđ inuenit ex humidita
tibus: ⁊ poſt illđ ſtringit. Et iđ vſus enematuȝ corpus ſtipti
cat. conſidera. Sed ſal panis leuẽ efficit ſuperfluitatũ egreſ
ſionem. ⁊ cliſteriçatus educit flegma vitreum. Quare in ha
bentibus viſcera frigida flegma tale multiplicantia: enema
ta ex aquis termarum ſalſis conferũt. Salgẽma quoqȝ po/
tentius eſt in exoluẽdo flegma vitreum: ⁊ expellit hũores
quoꝝ eradicatio eſt difficilis. Et quando ſumit̃ in potu cũ
vino: ⁊ aqua laxat ventrem. veꝝ eſt malus ſtomaco Auicẽ.
Sal omnis facilem efficit ſuperfluitatum egreſſioneȝ ⁊ de/
ſcenſionem cibi a ſtomaco. Et niger educit flegma ⁊ melan
coliam. ⁊ ſal quidem vltimus eſt ad diſenteriam conſidera.
Et adiuuat medicinas reſolutiuas ad eradicandum melan
coliam: ⁊ humiditates viſcoſas de partibus membri. Et cũ
mentaſtro mõtano: ⁊ butiro: ⁊ fermento confert apoſtema
tibus teſticulorum flegmaticis. Et cum mentaſtro: ⁊ melle
confert vlceribus nigris. ¶ Venena. Et quoniã principes
⁊ magnates aut inuidia: aut inimicitia: ⁊ odio a venenis nõ
raro moleſtari conſueuerunt: ſicqȝ diligentes antidota con
tra eum facti ſunt. hinc cum ſal hoc in loco nobis deſeruiat
de eo a me agendũ ſic erit: vt tibi ſemper complaceaȝ: ⁊ de
eo magis cum ſit nobis maxime cõis ac veluti ſemper pro
ximus. Fit. n. ex eo emplaſtrũ cum ſemine lini ad puncturã
ſcorpionum. Dioſcorides Auicẽ. Serapio. Et quando teri
tur ⁊ ligatur in pecia lini: ⁊ imergitur in aceto forti: aut mi
ſcetur cum aceto ipſo: ⁊ ponit̃ ſuper locum in quo eſt mor
ſura alicuius venenoſi aialis confert. Et cũ mentaſtro mon
tano: ⁊ yſopo: ⁊ melle ad morſum habentis. 44. veſpe. Et
cum oximelle bibitus nocumento opii ⁊ fungorum morti/
ferorum. Et ideȝ ſic veneno reſiſtit. ⁊ cum melle ⁊ vuis paſ
ſis coniunctus carbunculum ſanat ſiue antraceȝ. ¶ Mem/
bra iuncturarum. ¶ Cum oleo mixtum ſuper poſitum con
fert. Et ex his accipe iuuamenta ⁊ nocumenta balnearum
ſalſarum ⁊ aque marine.

¶ De proprietatibus nitri. Rubrica. iiii.

NItrum cum naturam ſalis ſapere videa/ D
tur poſt narrationẽ de ſale: de ipſo
nitro ſic agamus. Nitrum a nitra inſula in qua
primo inuentum fuit ſic dictum. Diuiditur in il
lud qđ minerale eſt: ⁊ illud quod arte fit. Et pri
mum attingentes noſtro propoſito neceſſarium dicamus.
ꝙ Auic. ⁊ plures alii eum baurach nominant vt arabici: lȝ
latine dicatur nitrum: Eſt autem de genere ſalis: obſcurius
tamen ꝙ̃ ſalgẽma perlucidum laminoſum tenue: ⁊ in igne
aſſabile: ⁊ amiſſa ſubſtantia aquea ſuperflua ſiccum efficit̃,
⁊ eſt ſale acutius. Habet enim tres famoſas ſpẽs a trib⁹ lo
cis famoſis nominatas. Armenum. vȝ africanum ⁊ teoto/
nicum. Et hoc in loco qui groſſaria dicitur: magis cũ abun
dantia inuenitur. Nam pluuia cadente ſuper montem qui
plenus eſt minera eius: ⁊ collocata per montem cum venit
ad ſpatium centum paſſus in foueam a foſſoribus factam: ⁊
⁊ in ea materia ſic in nitrum conuertitur: qđ ab incolis exti
matur eſſe ſalgẽma. Spuma auteȝ nitri vocata flos nitri eſt
ſubtilioris ſubſtãtie: ⁊ eſt eligibilior nitro: ⁊ melior eſt que
ad colorem marmoris tendit. ⁊ eſt multum frangibilis. Et
africanum ceteris eſt acutius. Et ex eo aliqđ album eſt ali/
qđ rubeũ: aliud puluerulentum ⁊ multoꝝ colorum. ¶ Ele
ctio. ¶ Auicẽ. Serapio: melius ex eo eſt armenum leue la/
minoſum frangibile ſpongioſum album aut purpureuȝ ro
ſeum velut ſpongia foraminibus plenum mordicatiuum.
Eligatur eius ſpuma marmorea facile frangibilis. ¶ Na/
tura. ¶ Calidum ⁊ ſiccuȝ in fine ſecundi ⁊ eius ſiccitas for/
taſſe deducitur ad tertium. ¶ Operationes. ¶ Eſt inciſiuũ
abſterſiuum reſolutiuum ſtipticum: ⁊ virtus abſterſiua eſt
maior ſtipticitate eius deſiccatiuum: ꝗ ſi per os ſumitur: ⁊
bibitur humores groſſos ⁊ viſcoſos plus ꝙ̃ ſal ſubtiliat: ⁊
reſoluit ventoſitates cuȝ aneto aut ruta adminiſtratũ. Aui.
abſtergit fortiter: ⁊ lauat precipue africanum. mundificat
excoriat incidit humores groſſos. ⁊ in baurach eſt ſliptici/
tas pauca cuȝ abſterſione bona propter ſui ſalſedinem: niſi
in africão. ¶ Decoratio. ¶ Attenuat capillos ſuper ipſos
pulueriçatum ⁊ quando ex eo fit emplaſtrum attrahit ſan
guinem

guinē ad illud qđ apparet de corpe ⁊ facit vt color ſit bonꝰ. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert furibꝰ: ⁊ qñ diſſoluiť in aq̄ aut vino ⁊ diſtillať in aurē: ſedat dolores eiꝰ ⁊ ventoſitates eius q̄ ſunt in ea. Et qñ fit alchool cū melle acuit viſum: Et qñ miſceť cū cerotis: ⁊ fit inde empl'm: paralyſi q̄ facit decli nare caput ad poſteriora ⁊ torſionibus neruoꝝ cōfert. ⁊ mi ſcetur cū paſta ⁊ fit panis habēti paralyſim lingue. Et cum vino aut ſy. ⁊ yſopo ꝯfert ſurditati ⁊ ſonitui. ¶ Mēbra nu trimēti. ¶ Commouet nauſeā ⁊ vomitū. ⁊ ideo ipſo nō vti mur niſi cum egemus medicina forti. Et fit emplaſtrū cum eo: ⁊ ficubus ſup ventrē ydropicoꝝ: ⁊ extenuat ydropiſim. Hic accipe balneū nitroſum in ydrope conferre. malum eſt ſtomaco ipſum corrūpens. ¶ Mēbra expulſionis. ¶ Sol uit cū ſupponiť: ⁊ quando comeditur cū ruta: ⁊ cimino: aut decoctione rute ⁊ aneti ſedat dolorē vētris pūgitiuū: ⁊ in hoc vincit ſalem. Et cū medicinis interficientibus vermes bibitum educit eos. ⁊ ſi l'r cum ex eo venter ⁊ ſumen empla ſtrabiť interficit vermes: ⁊ ſedeat qui linitus eſt iuxta ignē. Et propter ſimilia a ſale diſtinguitur. ¶ Ulnera ⁊ vlcera. ¶ Confert prurituí: q2 reſolviť cū aceto: ⁊ cōfert ſcabiei: aufert carnem q̄ creſcit: ⁊ deſtruit eam abſq3 nocumēto ali quo. Uiſum eſt etiā ſanare tibias vlceratas: ⁊ tumefactas: ſi ex aq̄ eius liniaň: ⁊ petia ſuperponať cū lamina plūbea. ¶ Uenena. ¶ Bibitus precipue africanū prefocationi fun goꝝ confert valde aduſtū: ⁊ nō aduſtū: ⁊ p̄cipue qñ bibitur cum aceto: ⁊ aqua etiam ſi fuerint pnitioſi: ⁊ ſpuma eius. ⁊ poniť cum adipe aſini ſup morſum canis. Et bibiť cū aqua frigida ꝓpter potū cantaridarū. ¶ Febres. ¶ Et ſi miſceť cū aliq̄bus vnguētis ad ignē ante aduentū acceſſionis p ho ram in febribꝰ periodicis aufert rigorē. Quibus inducanť iuuamēta ⁊ nocumēta balneaꝝ que ſic nitro participant.

A ¶ De proprietatibus cineris. Rubrica. v.

CInis eſt veluti puluis q̄ ex aduſtione aut lignoꝝ: aut alterius rei reſecať: ⁊ in quo ēt hūiditatis eſt priuatio q̄ flāma ampliꝰ nutriri poſſit. Quibus inducať q̄ eſt quoddā terreum in quo remanſit impreſſa vis ignea: ⁊ fumoſa. Et cum pars iſta ſubtilis fit ex cōmixtione eius cū aq̄ ſic recedit remanente pte terrea que eſt debilior: ⁊ ſic re moueť acuitas eius. q̄re cinis ſic redditur abſq3 mordicatio ne exiccatiuus. Diuerſificať autē in genere ſm diuerſitates rerū a quibus decidiť: vt cū ex lignis quercinis: aut ex gal lis factus fuerit. Inde reddiť magis ſtipticus ⁊ ex lignis ſa licinis minus. Q2 ſi ex ficu arbore factus fuerit: ibi aderit multa aduſtio ⁊ abſterſio. Qñ itaq3 cineres lauātur: terreū frigidum remanet abſq3 mordicatiōe exiccās. Et hoc notēt cirugici: vt ſtatim. Et dixit Dioſcorides. aqua cineris ingre ditur in putrefaciētibus: ⁊ adurit ſine dolorē: ⁊ ē abſterſiua. ¶ Electio. ¶ Eligať ſm diuerſitatē intētionis habite: vt ex lignis magis: ⁊ minus ſtipticis calidis ⁊ hꝫ. ¶ Natura. ¶ Cinis ⁊ ſi ptes terree in maſſa vincāt: ignee tñ derelicte in vigore eas ſuperāt: ⁊ ſi ſubtiles ſint facile reſolubiles. pp qđ extimo eos calidos eſſe ad ſcđm. Nā aqua que diſtillať ex cineribus acuitatē habere ſentiť. ⁊ calidior q̄ ex arbore ficus fit: ſiccus in ſcđo vſq3 ad tertium. vnde eius ſtipticitas eſt fortis. ¶ Operationes. ¶ Omnis eſt abſterſiuus exiccā tiuus: q̄uis diuerſificeť vt actum. Et ablutio minuit eiꝰ ab ſterſionem ⁊ acq̄rit ei glutinationē: ⁊ exiccationē ſine mor dicatione. Aqua vō cineris ingrediť in medicinis putrefa cientibus. ⁊ fortior eaꝝ eſt aqua cineris fici: ⁊ ex lacticinijs: ⁊ abſterſio reliquaꝝ aquaꝝ cineris: ⁊ ſiccitas ſunt minores q̄3 iſtaꝝ duaꝝ. Et cinis lignoꝝ ſtipticoꝝ: ſicut q̄rcus. ⁊ reli quoꝝ ſtringit ſanguinē. ¶ Membra pectoris. ¶ Cinis al meçereon ꝯfert ſq̄natie. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Aqua cineris arboris ficus domeſtice: ⁊ ſiluestris in qua ſtetit ci nis ipſe pluribus horis deinde colata ydropiſi ꝯfert ſi ſpō gia in ea infuſa ſuper tumorē poniť ſicq3 tumores tibiarum equoꝝ remouētur: ⁊ tu conſidera. ¶ Mēbra expulſionis. ¶ Aqua iā dicta: ⁊ ſecurior ex q̄rcu arbore vel ex glādibus facta cliſteriçata confert ad vlcera inteſtinoꝝ. vñ dux medi coꝝ. Et ego reſtrinxi ſanguinē cū his cineribus. ¶ Ulnera ⁊ vlcera. ¶ Et ꝯfert vſus eius ad vlcera fraudulēta: ⁊ corro dit carnem que creſcit in vlceribus: ⁊ incarnat ⁊ cōſolidat. ¶ Uenena. ¶ Et bibit eam cui in potu datū fuit gipſum: ⁊ ille quē momordit rutella: ⁊ confert. Faciunt enī3 hoc oēs ſpēs cineris: ⁊ proprie arboris glādiū: ⁊ ſunt omnes ſtipti ce. Quibus indicanť iuuamenta ⁊ nocumenta balnearum que ſic cinere participant.

¶ De proprietatibus calcis. Rubrica. vj.

ET quoniam calx vt dux medicorum voluit: ſpēs eſt cinerum: B
poſt capitulū de cineribus: capl'm de calce facie mus dicentes q̄ lapis eſt aduſtus: ex cuius cō mixtione cū arena ⁊ aqua fit cementū. Et hec viua dicitur vnde Dioſcorides: q̄dā fit ex lapidibꝰ: q̄dā ex conchilijs marinis: q̄dā ex marmore. Qñ aūt hec combu runť in igne donec fiant alba intus ⁊ extra fit calx. Quo ex loco accipiať: ⁊ cum Democritus: vt actū aſſeruit: montes calceos in vētre terre inueniri: ſup quos aq̄ defluens calidi tatē fortē acq̄rebat: ab eoq3 ſic in vētre terre ignē reperiri negatū non fuiſſet: cū calx ab igne producať: vt ēt Dioſcori des ſcripſit. ¶ Electio. ¶ Melior omniū eſt illa q̄ ex mar more fit: ⁊ pro ſtructuris eligať que ex lapide duro fit. ꝑ te ctis aūt eligať que mollior. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Eſt calefactiua. exiccatiua iſlāmatiua, mordicatiua, cau teriçatiua, aduſtiua faciēs eſcaram maxime q̄ in fornace fit. Uiua aūt: que. ſ. in fornace nō fuit cruda a quibuſdā appel lata: poſt extinguiť: facit cū hoc aduſtionē dū eſt nouiter ex tincta. ſed poſt duos vel tres dies minuiť virtus eius. ⁊ qñ abluiť ceſſat hec opatio ab ea: ⁊ mordicatio eius remāet in aqua. ⁊ aqua eiꝰ fit putrefactiua. Et ſic fit calx exiccatiua ſi ne mordicatione. Et cū bene lauať: ⁊ ſepe nō hꝫ mordicatio nem omnino. Et dixit dux medicoꝝ: q̄ calx eſt ex ſpeciebus cineris: ⁊ eſt ſubtilior q̄3 cinis lignoꝝ: ⁊ hoc accidit ꝓpter nimietatē ignis: que neceſſaria eſt aduſtioni lapidis pluſq̄3 lignoꝝ anteq̄3 fiat cinis. Et ſi lauať cum aqua marina reſol uet reſolutiōe forti. Et ſi miſcetur cū aſſungia: ⁊ oleo fit ma turatiua mollitiua reſolutiua incarnatiua conſolidatiua. Et op3 q̄ ſcias q̄ calx noua viua quam nō tetigit aqua: eſt illa fortior quā aqua tetigit. Abſcindit fluxū ſanguinis. ¶ Na tura. ¶ Calida eſt ⁊ ſicca ad quartū. Platearius. ſed vna eſt altera fortior acutior ⁊ calidior: ⁊ preparatio de ſua acuita te tollit: ⁊ addit: vt ex habitis manifeſtum eſt. ¶ Ulnera ⁊ vlcera. ¶ Corrodit carnem additā: ⁊ abluta cōſolidat ⁊ cō fert aduſtioni ignis q̄ ex re apothecarij in ꝯficiendo vnguē tum de calce: quo in aduſtione ignis vtunť medici: ꝑus ip ſam bñ ac ſepe lauēt. Et viua melior: ⁊ mixta cū oleo vulne ribus putridis ac puſtulis ꝯfert. vulnera ⁊ inciſiones ꝯſoli dat. Et ſi carnē corrodit ſuꝑfluam: ⁊ eā etiam in vlnere cre ſcere nō permittit. ¶ Decoratio. ¶ Calx viua cū auripigmē to ⁊ aqua admodū pultis decocta pilos cadere facit. ⁊ ſic ſuo acumine poros aperit. Quibꝰ colliganť iuuamēta ⁊ no cumenta balneaꝝ: que ſic calce participāt.

¶ De proprietatibus gipſi. Rubrica. vij.

ET gipſum aggrediens: dicamus q̄ gi pſum terra eſt quedā gluti C
noſa: a q̄buſdam ſpeculū dicta: q̄ pp ſui malitiā vt poſt. nō niſi ad extra miniſtratur. ¶ Natura. ¶ Frigidū eſt ⁊ ſiccū: ⁊ minerale lōge frigidiꝰ. infrigidat ⁊ exiccat q̄3 qđ combuſtum fuit quo vtuntur ad fabricandum domos bononiēſes: ceteriq3 tales quibus ma gna eſt apud eos copia. Et certe opinor q̄ eius frigiditas non parua ſit: ⁊ ſcđm fortaſſis ptranſiens gradū. ¶ Opera tiones ⁊ proprietates. ¶ Eſt deſiccatiuū conglutinatiuū

aliis. Et pnceps ſcoria fortioris exiccatiõis eſt ſcoria ferri:ꝛ qñ ad tertiũ puenit gradũ in exiccãdo ſicqꝫ ferꝝ terreſtrius auro ꝛ argẽto:hic textui pncipis plus adhereo. ꝛ forte textus ducis corruptus eſt. neqꝫ a caliditate abſoluit. vnde reſoluit apoſtemata calida. Scoria ferri ſtomacuꝫ confortat: ꝛ exiccat ſuperfluitates eius:ꝛ confert ſue molliciei ſic cuꝫ vino antiquo potata. Et ſi buliat:ꝛ in eo fiat ſeſſio : confert fluxui emorroidaꝝ ꝛ abſcindit fluxũ ſanguinis menſtrui. ꝛ eſt in eo vltima:ꝛ ſimiliter in vrina. ꝛ coartat anum linita. Limatura aũt ferri mala eſt ſtomaco excitans vomitum:ꝛ aliquãdo ſic ad mortem perducit. Uerum puluere adamantis vel aqua in qua per noctem iacuerit eius violentia reprimitur. Quibus accipiantur iuuamenta ꝛ nocumenta que ex aquis termarum ferrearum eueniunt.

¶ De proprietatibus eris. Rubrica. ix.

A Compoſitionem ꝛ nãm eris dicere volẽtes vt eius nã facilius intelligat: ſupponamus ex pncipijs artis metallum omne ex ſulfure ꝛ argento viuo cõponi. Nam metallum eſt ex argẽto viuo plus qꝫ oportet aliquantulum habens per cõmixtionẽ ſulfuris ad formã ruboris deductũ. hic. n. rubor acquiritur per aduſtionem fortem ſubſtantie ſulfuris feculente. naꝫ per talẽ acceniſionẽ ſic argẽto viuo cõmiſcetur:pp quod ab ere multũ fecis reſoluitur:ꝛ in igne multũ euaporat. Eris multe ſcribuntur ſpecies:quas negocio noſtro inutiles relinquo ad naturam eius me ꝯuertens ¶ Natura. ¶ Calidũ eſt ꝛ ſiccum ad tertium. ¶ Operationes. ¶ Eſt calefactiuum. exiccatiuum, abſterſiuũ reſolutiuum, inciſiuum, ſtipticũ, acutũ, incarnatiuum, ꝛ maxime vſtũ. Et ablutũ melius corporib⁹ mollibus:non ablutũ vo corporibus duris. ꝛ ſquãma eius ſiue batitura eſt ſubtilior qꝫ ſubſtãtia eius. Et eſt ſubtiliatiuum, cõſtrictiuũ vlceꝝ, mundificatiuũ, ꝛ incarnatiuũ ꝯſolidatiuũ:carnem diminuens ſupfluã nõ permittens eaꝫ augeri. Et abluitur ſicut tutia vel climia:qꝛ mutat aqua eius ſepe: qꝛ vſqꝫ ad vices quatuor ꝛ vſqꝫ ad qnquies aut quouſqꝫ non natat ſup aquã aliq ſordicies. ꝛ ſcoria eius ſimilr ablua tur ꝛ ſcribit ſolatioſum : ꝙ ſi cũ forpicibus de ſpecie eius q̃ nominatur talacon fiat piloꝝ inciſio eoꝝ ortũ prohibet. Iuuenculis gratũ barbitonſoribus inimicum. ¶ Membra capitis. ¶ Confert duricici palpebraꝝ. ꝛ viſum acuit ſuis cum canonibus adminiſtratũ. carnẽ ſupfluã corrodit in naribus ortã aut i ano. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Cõfert ydropiſi maxime laxando ventrem:vt ſtatim. ¶ Uulnera ꝛ vlcera. ¶ Prohibet vlcera corroſiua ambulare:ꝛ ea incarnat ꝛ conſolidat:ꝛ mundificat:ꝛ flore eius medici in eoꝝ vnguentis ad fiſtulas curandas vtunt:vt in vnguento egiptiaco ꝛ hmõi. ¶ Membra expulſionis. ¶ Soluit aquam citrinam quando cuꝫ melle bibitur abſqꝫ nocumento. ꝛ doſis eſt aureus vnus ꝛ medius. Et quando ſumuntur ex eo quatuor onoloſat laxat chimuꝫ groſſum. Sed hec omnia pitia medicorum expertoꝝ indigẽt. ¶ Uenena. ¶ Auicẽna. oportet qdem vt caueatur vſus dimittendi illud in quo eſt ſalſedo aut amaritudo, aut pinguedo:ſicut ſunt olera ꝛ carnes:aut acetoſitas:aut dulcedo in vaſibus eris ꝛ bibendo cum eis. ipſa enim tranſmutant proculdubio çinçariaꝫ. ꝛ çinçar eſt venenum. Quibus tua accipiat dominatio quanto errore ducuntur mortales:qui aquam quã bibunt:quave cibaria ac carnes decoquũt: oleũqꝫ in vaſis eneis etiam longa cum mora ſeruant. Js enim omniuꝫ fere italicorum mos eſt. Et vt cautior doctiorqꝫ fias:id philoſophi quod ſupra de compoſitione cacabi in de balneo aereo ſcriptum eſt relege:vbi vaſa enea ſic damnantur. Nam hec tibi lectio repetita delectabit. Ex quibus iuuamenta ꝛ nocumenta balnearuꝫ erearum ſic plane accipiantur.

Capitulum.iij. De naturis ꝛ ꝓprietatibus balnearum nãlium continens rubricas.

Satis atqꝫ etiam ſatis de mineralibus balnearuꝫ. cõpoſitaꝝ a nobis ſcriptum eſſe puto:quarum perlucida ꝛ ad ſummum clara doctrina abſqꝫ ſimplicium exqſita notitia haberi enucleariqꝫ minime potuit. Jd tamen facile intelligo a nonnullis de eorum prolixitate ſic accuſari me debere. Uerum vt actum. B
cum in eis plurimi cõtingant errores:vt ſic facilius aperiatur ad mortallum ſalubritatẽ:non ad mordendos alios eorum longitudini ſic locũ dedi. vt qꝫ tam etiam cõpoſita balnea vim habeant:ſic clare diſtincte ꝛ indiuidualiter intelligatur:cum orta ſuis atteſtentur pncipijs. primitiuoꝝ nãqꝫ nãm deriuatiua tenent. Jdqꝫ a me actũ eſſe intelligatur:cuꝫ plurima in eis recitata qꝫ delectabilia illuſtri dño meo:quã qꝫ pergrata cognouerim. Et his ſic finẽ faciens ad inſtituta proſequar. Et cũ ſepe mẽtẽ reuoluerẽ an extranea domeſticis anteponenda forent. Jd mihi honeſtius eſſe videbatur: extraneis domeſtica preferri debere. Qua ex re cũ patauus ſim:de balneis in comitatu paduano a me prius agendum erit. De balneis ebani exordium primum faciens.

¶ De balneis ebani. Rubrica. j.

Cum actum ſit ſulfur caliditatis balnearum cauſam primã eſſe:vt magno placuit Philoſopho. hinc a ſulfureis patauis exordium a me primũ eſſe debebat. Uerum cum ex ipſis ſeptem que in comitatu habentur:illud antiquis ſcripturis famoſius inueniam:qđ apud nos de ebano noiatur. Juxta illud Lucani. Heu balneo ſi vera fides memorãtibus augur: Colle ſedẽs aponus terris vbi fumiger exit. Sic de eo prius agem⁹:ob qđ ſic memorãdum vtus excellẽtia dignitas ac p orbẽ totũ diffuſa ꝛ glorioſa fama petri ebanẽſis cõciuis nrĩ ſic me cõpellit. Et ſi vulgat cõuicinos ſibi inuicẽ odioſos fore. Ego qdem cum domũ olim ſue domui ꝯtingam ꝓpe teneã:ſua ſingulari virtute captus:cuius eſt ad amorẽ hoies allicere. ſic de eis etiam in eius memoriã primũ ſermonẽ faciã. Ueꝝ vt breuioribus que a me dicenda ſunt abſoluam: generalia quedaꝫ premittere intendo:qbus his ꝛ oibus termis a me ſic in generali ſatiſfactũ eẽ putetur. ¶ Dicamus itaqꝫ ꝙ termes omnes aliquid de ſulfure participant verum ſm diuerſas earum mineras ſuis in virtutibus nuncupatione diuerſificant. Et omnes ſunt calefactiue exiccatiue. qua ex re febrientes ex inflãmatione aut caliditate epatis vexati ab eis fugere debent. Et eſt veteris noſtri aliabatis ſnĩa ſua in practica. parte 2ª. Et certe hoc in loco nõ tacebo errorẽ illoꝝ q tales ad balnea aſſumẽda cõſulũt. vnde error priore deterior conſequitur:vt meo intẽpore vidi. ¶ Eſtqꝫ in balneis naturalibus vna laus que non eſt in aquis ſtupharum:quoniam in eis eſt liberior anhelitus pp quod aſmaticis:ꝛ ſtricti pectoris perſuadenda magis ſunt. ſnĩa eſt principis. 14. tertij:de ydropiſis cura. Capiũt itaqꝫ diuerſitate mineraꝝ diuerſas proprietates. ¶ Unde alia omittendo balneuꝫ de ebano aggredientes dicamus primũ. Qꝛ balneũ ebani balneum eſt a ciuitate padue quinqꝫ miliaribus diſtãs in ꝯfinibus ruris. Ebanũ dicti:Rus quidẽ olim magnũ ac potens apud montes ſituatũ:in cuius planitie quidã minime altitudinis monticulus exiſtit:a quo plures riuuli defluũt:ſic balnea plura conſtituens. Naꝫ in tranſitu aqua fontis ſic in caliditate remittit:vt in eis hoies balneare ſe valeant. Locus autem is a vallibus ſemotus eſt. ꝛ terra fructuoſa circũdatus ex omni plaga liber ꝛ ſi monte Danielis ſancti verſus occidens parũper cooperiatur. Nam is monticulus paruc altitudinis exiſtit. Eſt aũt locus ꝛ habitatio ſanitati hominis ꝯformis ac delitioſus. q̃ res certe vt opinor nõ negligẽda eſſe oꝫ ab his q ad balnea proficiſcunt. Locus tñ ventoſus eſt. qua ex re cũ balneati balneũ egrediuntur muniti ꝛ clauſi ſtent. ne ſic poroſitatibus eptis penetrando nõ offen/ C

dat aer. Uerum ab eo fonte ⁊ balneis hinc inde aqua fluēs ſic in foueis retenta aerem alterat: que fortaſſis cauſa nō ra
[D] ro exiſtit: vt ſic ad ea tranſeuntes pretermiſſo regimine de/bito infirmētur: de quo infra. ¶ De minera eius. ¶ Ariſt. ſuo de proprietatibus elementoꝝ duo inter cetera notauit: q̄bus minera balnei cognoſci habeat: color. vꝫ. ⁊ ſapor. naꝫ de alembicatiōe ⁊ hꝰ infra dicetur. vltimo capitulo. in quo oſtendetur etiam alios ſenſus concurrere. Aqua enim balnei huius in ſapore ſalſa: ⁊ aluminoſa cōprehenditur: ⁊ viſu quadā parte ſulfuris participare: ⁊ cinere. Nam in inceſſu eius p riuulos quoſdam lapidoſos ab eius feculenta parte productos maxima comprehendiť eius pars aluminoſa ⁊ ſalſa. pua autem ſulfurea. Nam color croceus ſulfureus licet ſuperficialis his in locis ſic apparet: vt hi comprehenduntur colores diuerſi: vt in Iride tres comprehendimus colores croceū. vꝫ. ⁊ rubeum ⁊ viridem. Qꝫ ſi plurima pars ſulfurea foret: cuꝫ multa viſcoſitate ſulfur participet: ⁊ plus ceteris minerabilis de colore citrino: ſic appareret: ꝙ viſus falſum iudicat. Preterea ex odore cum inter ceteros mineralium eius odor grauiſſimus ſit: hoc ſenſu odoratus comprehendemus q̄d minime ꝯtingit. Nam in balneis a predominio ſulfureis hec duo comprehendūtur: color citrinus: ⁊ odor ſulfureus: vt in balneis de petriolo ſiculis ⁊ ceteris talibus. Qua ex re ea balnea ſulfurea minime dico ſed a predominio aluminoſa plus ſalis q̄ ſulfuris adhuc participantia. Et proportionabiliter vires ⁊ proprietates i eis habitare ꝓpter que ea de ſimplicibus mineralibus memorata diſcurremus. Quibus infertur ꝙ q̄ extimauerunt ea a predominio ſulfurea: male opinati ſunt. Fuit enim aliquoruꝫ opinio balnea omnia paduana eiuſdem eē minere: quam non accuſorū omnia fere ſibi inuicē propinqua ſint: ⁊ quaſi vno aſpectu participantia. Nam ea ſalſa nitrea partim gipſea ac cinerea pronūciauerūt omnia. Et iam ſemper recolēde memorie vir doctiſſimus ac prope alter philoſophus. Ioānes de dondis patauus iuxta balnea montis groti ⁊ balnea ſancti petri: de q̄bus infra domum conſtruxit: ac inſtrumenta preparauit vt ex ipſa balnearum aqua ſalem albiſſimuꝫ cōficeret: ⁊ in q̄titate notabili. Quod opus efficax argumentuꝫ fuit: vt ſic opinaremur balnea illa cinere ⁊ ſale ac gipſo participare. Nam vt actum nitrū naturam ſalis ſapere videť ⁊ cinis: cum ip ſe cum aqua ſalem conficiat. Addo preterea quoniam videmus in balneis ſic ſulfur eis ingeniari homines ſulfur conficere: vt in petriolo: ⁊ in balneis ſiculis. In his autem hoc minime fit aut fieri poteſt. quoniam ſi id fieri poſſibile fuiſſet: virum tanti ingenij opus hoc non latuiſſet. Et quoniam vt ex ſententia Ariſto. dicebatur: omnia talia aliquali ſulfure participant. Et hec aqua ebani ab ea ſic vacua nō ſit: neqꝫ in ſapore ſulfuris comprehendatur. Sed cum ſulfure ſic participet: facile ſic mihi perſuadeo ipſam magis aluminoſam eſſe. Qꝫ autem aliqd calcis ſapiat non nego: quoniam calx vt actum ſpecies ſic cinerum. Uerꝫ cuꝫ multo colore citrino: ac odore ⁊ ſapor ſulfuris omnino priuata ſit arbitror dicēduꝫ nequaq̄ a predominio ſulfuream eſſe. Naꝫ in ſulfureis a predominio hec tria ſimul reperiuntur. vt in balneis petrioli ⁊ ſiculis eſt videre. Preterea cum ſulfur multuꝫ habeat de vnctuoſo: ⁊ aereo: vt de ipſo actſit aliquid eius in ſuperficie aque comprehēderetur quod in igne miſſum arderet: vt in ceteris talibus: q̄d minime in ea reperitur. Ipſa eni clara eſt ⁊ ab omni vnctuoſitate ⁊ citrinitate purgata. Quibus relinquatur ſalſa ⁊ nitroſa: vt ſapor eius manifeſtat. Aluminoſa magis vt in riuulis cōprehenditur cinerea ex aduſtione: ⁊ a ſulfure vt cetere non abſoluta. Et huius opinionis viſus eſt eſſe gentilis: ſed de hoc magis infra in de balneo montis groti. ¶ Electio. ¶ Tempus electionis harum balnearuꝫ eſt a principio madij vſqꝫ ad medium iunij: cuius tpis conſtitutionem balneandus cōſiderare dꝫ. ne nimiū frigidum calidū aut ventoſum vel pluuioſum ſit: quibus ex rebus ⁊ aque: ⁊ ipſe nō parum pro tēpore alterabiť vt ex eo contingat homines: quibus non eſt aduertentia hec: pſepe infirmari ac mori. de quo poſt in de obſeruandis. Pariformiter a medio auguſti vſqꝫ ad finem ſeptembris. Et laudandū magis eſt balneuꝫ aeri expoſitū. cuius vapores exalant: ⁊ ſolis caliditate purificanť ac bonificantur. in quo ⁊ balneantes liberiorem habēt anhelitū. [E]
neqꝫ ſuis ⁊ clauſis vaporibus caput lediť eorum. Qꝫ ſi temporis fuerit notabilis alteratio: aut pluuia: aut frigore vel vento veniens ⁊ neceſſaria ſic fuerit balneatio: eligať tinna in qua ponatur aqua balnei calida etiaꝫ ſi fuerit oportunꝰ ignis accendatur in camera. Et hoc in loco ⁊ in ſequētibus talibus hoc volo nobis ſatiſfacere. ¶ Natura. ¶ Calidum eſt ⁊ ſiccum: ⁊ vſqꝫ ad tertium calidius: ⁊ minus calidum actu redditur diſtantia maiori aut minori ipſius ad fonteꝫ.
Et quando ſtetit clauſum aqua fontis ſic ad eum non fluen [E]
te. quare ⁊ aere ⁊ inclinatione ipſius aque ad frigiditatem in caliditate remittitur. Qꝫ ſi alumen in caliditate ⁊ ſiccitate ex aque cōmixtione remitti deberet. tamen ob caliditatē ignis ⁊ eius ſiccitatem ſic intenditur. vnde aquam fontis talem in quarto pronuncio cum potēter ſit veſicatiua vlceratiua ⁊ aduſtiua. Eſt autem in tertio gradu. ſic graduanda:
vt quandoqꝫ ad vſqꝫ quartum enuncianda ſit. Ex q̄bus col [F]
ligi poteſt ꝙ ad ſcōm q̄nqꝫ perducitur frigiditate aque intranea. qua ſic ad frigiditatem ſibi conſuetam ⁊ naturalem ſue dimiſſe nature ſe deducit: iuuante aere impreſſam ignis caliditatem corrumpente. Uerū magis enuncianda eſt exiccatiua q̄ calefactiua. Quibus inducitur ꝙ cum aqua illa caliditatem ſic in vigore ſolis: ⁊ ſtellarum acquiſitam amiſerit: que dici pōt viuificatiua: ſi iterū igne calefiat ſuaꝝ proprietatum vt prius nequaq̄ erit eque productiua. Nam caliditas ſic ab igne in ea impreſſa aduſtiua humane complexioni eſt contraria: aut non eque conueniens ⁊ ſimbola: vt que eſt ſolis ⁊ ſtellarum: que ad hominis generationem vt actum miro concurrit modo. Quibus inducitur aque balnearum de loco ad locum tranſducte paruam aut nullaꝫ efficacem operationem habere. locus eſt ſpeculationis. Speculentur itaqꝫ hi qui in ferraria ⁊ alibi aquam porere portant. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Miſtas autem has ſcribere oportet: cum mixtionem ſuorum ſimpliciū eorūqꝫ virtutes ac proprietates ſapiant. Eſt enim balneum hoc calefactiuum exiccatiuuꝫ: ⁊ exiccatiuū magis q̄ calefactiuū. ventoſitatum reſolutiuū: ⁊ male complexionis frigide ⁊ ſixe remotiuuꝫ. humiditates ſubcutaneas exiccat: ⁊ dolores ea ex cauſa venientes remouet. ⁊ participatione maiori aluminis ſanguinem reprimit: eius fluxum ac aliarum humiditatum coercet: ⁊ eſt ſolidatiuum. Et ad particularia deſcendens in areolis ordinatis proſequemur id primū enunciantes ꝙ vſus balnearum non ex omni leui cauſa eſt querendus. Uerum cū fortes ſiunt egritudines veluti a medicis ꝑpe deſperate quare ita particulariter de eis omnibꝰ ſic ſcribere mihi ſuperuacuū eſſe videtur: eoqꝫ maxime cum de talibus ſollicitꝰ indagator ab his que a nobis de mineris eorum ſcripta fuere: exquiſitam valeat informationem adipiſci. Qua ex re ſic egritudines q̄bus appropriatur ⁊ ab alijs ſcriptas: ⁊ plures hoc meo in codice tantūmodo numerabo. Legat itaqꝫ in capitulis ſuis qui particularia de eis ſcire cupit. ¶ Mēbra capitis. ¶ Ducia eius catharro frigido ⁊ humido confert, calefaciendo, exiccādo, ꝯfortādo: cū aluminis ⁊ ſalis vel nitri virtute. vnde princeps. Et nitroſe ⁊ ſalſe capitibus ⁊ pectori auxiliū preſtant: tū ea in parte q̄ ſulfuris nāꝫ ſapit ⁊ cineris: quo ſulfure efficatior in his cinis redditur. Nam cinis minus exiccatiuꝰ minuſqꝫ multo calidus ipſo ſulfure eſt vt ſupra. q̄re mebruꝫ ꝑncipale nō ita ledit. Nam in mēbris ꝑncipalibus ita fortia inconſulte applicari nō debētꝰ vt q̄rta ꝑmi. q̄rto caplo. Tinnitui ⁊ ſibilationi antiquis. dolori capitis antiquo. potētius ſūt eſt balneuꝫ a ꝑ/

dominio ſulſureum in his paſſionibus ſic auxilium pſtans. Uerum capitis ⁊ balneandi virtutẽ prius cõſiderare oportet qua ex re debiles:⁊ corpore ⁊ capite ſulfurea balnea ſic poſtponãt:⁊ a facilioribus incboent. Iuxta illud meſue de ſoda frigida. Et incipiamus ſicut eſt noſtra ꝯſuetudo a debilioribus. Quare prius tentãda ſunt balnea hec aluminoſa ⁊c. Deinde ad ſulfurea ſe cõferendũ: quando.ſ.alia non ꝯferunt:⁊ virtus prius conſideref. Ex quibus apparet error eoꝝ:qui ꝯſulunt vt pro his ac cõſimilibus mortales ilico ſe ad fortia trãſferant. Neqꝫ deſino admirari ꝙ tanta trã fuerit in balneis noſtris negligẽtia: ꝙ in nullo eoꝝ ducia ad caput recipienda parata fuerit. Ego autẽ iam paraui in balneo ebani tẽpore quo in eis morã ꝯtraxi cũ illuſtriſſima dña Iſota eſtenſi. Neqꝫ meos ſic accuſare volo:ſed vt obſeruandis ſic occaſio detur. ¶ Membra pectoris. ¶ Confert habentibus pectus humiditate plenũ ac frigiditate leſum. vt hic ante principes. Et ſi aſmaticis ſic conferre videatur: certe aque caliditatem male tolerare poſſunt. quare opus eſt vt aqua ea in tepiditate reducaf:qua illã ſuſtinere:⁊ in ea diutius permanere poterunt. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Confert ſtomaco hũidiori ⁊ ydropiſim habentibus ⁊ inflationẽ: Princeps de aquis nitroſis ſalſis. Extenuat ſplenem tumefactũ. Et ſi necubi inueneriꝫ alumẽ ſtomaco ꝯferre:⁊ nitrum ſtomaco nocere legerim. ac ſal ipſuꝫ in quãtitate aſſumptum. hec quidem interius applicata intelligẽda ſunt: ſicqꝫ exterius conuenientia. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Ulceribus corroſiuis ⁊ ambulatiuis, cãcrene, erpeti eſtiomeno cõferunt valde:⁊ ſerpiginem ⁊ impetigineꝫ mirabiliter mundant:vt perſepe experientia docuit: Auferunt ⁊ ſcabiẽ vlceroſam. Et hic aduertatur ꝙ de ſulfure non inuenif in libris auctorum tãta laus in cõſilibus paſſionibus quãta de alumine ⁊ ſale. quare balnea hec in talibus magis cõmendanda ſunt ꝙ̃ ſulfurea. Quamobrẽ in caſu magnifici dñi de ceſenis conuenientiora forent. Et qm̃ non raro infra dicemus balnea ſic vlceribus conferre. hinc pro ſequentibus aduertatur ad id qδ ſcriptũ eſt quarta pͥmi. ſcδo capitulo. Cũqꝫ vlcus in principio fuerit non debet eger balneũ ingredi neqꝫ ipſum aqua tangere calida: quoniam trahet ad ipſuꝫ qδ apoſtemati augmentum faciet:ſed cuꝫ vlcus quieuerit ⁊ ſaniem fecerit:fortaſſe tunc facile fiat ei. tu nota verbum fortaſſe. ¶ Membra iuncturaꝝ. ¶ Cum ſalſedine participet: doloribus articuloꝝ ⁊ podagre confert: qui ex frigiditate ⁊ humiditate fiunt:⁊ fracture reſtaurationem efficiunt fortem ⁊ conferũt carbũculis ⁊ vlceribus. Princeps ⁊ alumine ⁊ cinere ſuo iuuamẽtũ nõ paruũ preſtat. ¶ Mẽbra expulſionis. ¶ Dictũ eſt ꝙ ſal omnis ſoluit vẽtrem. vnde cuꝫ huius balnei vis quedam ⁊ magna in parte ſalſa ſit aqua eius ventrem ſoluit:⁊ humores viſcoſos educit:ſi de ea conueniens doſis potata fuerit. ⁊ eſt a libra vna vſqꝫ ad tres. Et ego iam expertus ſum ⁊ inueni libram mediam ventrẽ ſoluere. Eſt enim ſic potata ſtomacum conturbans ac vomitũ inducens. ꝓpterea eſt cliſteriꝫata magis laudanda. Et quoniam plurimum de alumine participat multuꝫ adiuuat ad fluxuꝫ menſtruoꝝ alboꝝ conſtringendũ:⁊ ad matricẽ multis humiditatibus relaxatam qbus prohibetur impregnatio. Et ſolo fumo ſuo rectificat diſponit ⁊ ad concipienduꝫ preparat. Nam diebus Cermiſoni noſtri:cuius cõſilio mulier veneta hac diſpoſitione infecta:cum ad balnea hec proficiſceretur:que. 12. annis concipere non potuit:huius balnei vſu diuina interueniente gratia concepit. ¶ Febres. ¶ Aque preterea aluminoſe corpa que febribus ſunt apta fortiter ad eas perducunt. quo in loco percipiendum eſt balnea quandoqꝫ ab hominibus accuſari. cum hi ex inaduertentia ſua accuſatione digniores ſint. Aiunt enim ſtellarum conſtellatione balnea ſic egrotantia facta fuiſſe. de quo poſt ſuo loco dicetur.

¶ De balneis ſancti petri. Rubrica. ij.

RUs eſt ab ebano fere ꝑ miliare diſtãs: ſanctus petrus nominatum olim potens ac delectabile quo qdẽ in loco terme ſũt aluminoſe ſalſe multũ:que ſic ſua ſalſedine: ⁊ aluminoſitate his videnf egritudinibus cõferre: de quibus in his que de Ebano ſcripta fuerunt:⁊ potẽtiores eſſe iudicantur. Uerum earum ſitus vallibus magna in parte occupaf:qui non paruꝫ attendendus eſt:vt poſt de obſeruandis dicef. Areole autem hic adducantur que de aqua ebani ſcripta ſunt. A

¶ De balneis domus noue. Rubrica. iij.

VErſus autem meridiem parũper deſcendendo ad medium miliare balneuꝫ reperif domus noue nuncupatum. Nã veteres noſtri eũ vt cetera non coluerunt. Domus aũt hec noſtris in diebus conſtructa fuit. Et huius rei Ioãnes de dõdis patauus vir diuinus ac ꝓpe verus Philoſophus: ꝺ quo ſupra:glorioſus auctor extitit. Apud queꝫ locũ parũper diſtans eſt velut pua lacuna termaꝝ:cuius ex aq̃ ſalem vt actuꝫ conficiebat qm̃ ſalſa multũ eſt:⁊ prior ſalſior. Et qdam ſe ꝑ alembicũ expertos eſſe ſcribũt:ipm̃ calce participare. Ueꝝ cũ cinis paratior ſit ad ſalẽ:ſic cũ aqua mixtus ꝯficiẽdũ. Veriſimilius iudicandum puto illã cinere magis ꝙ̃ calce pticipare. vñ in cacexia ydrope paraleſi cõmẽdaf. Et ẽ illa ebani ſolutiua magis catharro ꝯferens ⁊ ceteris vt actũ de balneis ebani. a quo cũ ſit diſceſſus:⁊ ad alia v̈ſus balnea mõtis groti ſit acceſſus: in vigore potẽtiora balnea inuenimus:que ſulfure eo ebani magis pticipare videnf:⁊ ſi in reliqs mineris ꝯueniãt. Huius aũt ſitus veluti ſilueſter eſt vallibꝰ vallatus. quo in loco aq̃rum frigidaꝝ:⁊ calidaꝝ magna ſit collectio:vt veluti ſtagnãtes aque ſint nõ boni odoris:quibus non parũ leditur aer. Areolaꝝ aũt haꝝ ordo hic vt ſupra habeatur. B

¶ De balneis montis groti. Rubrica. iiij.

MOns eſt ad occidens egrotoꝝ a veteribus nr̃is ſic nominatꝰ:qm̃ his in tꝑibus amenitate loci egrotantes ad balnea illi ꝓximis ꝓficiſcentes ad eũ pambulandũ ſic trahebantur. Erat enim ad ea balnea nõ paruꝰ egrotoꝝ ꝯfluxus:cũ ceteris oĩbus patauis ſint potẽtiora:⁊ pluri ſulfure pticipent:vt ſenſus viſus ⁊ odoratus oſtẽdit quãobrẽ digniora ac famoſiora ſic facta fuere. cũ ſulfur in calefaciendo:⁊ aquã exiccãdo ꝑncipatũ obtinere iter mineralia videaf:vt Ariſto. placuit. Ueꝝ hoc loco errorẽ illoꝝ nõ tacebo:q cũ potẽtiora ſic reddanf:infirmos indifferẽter ad ea ⁊ ad conſilia fortia ꝓficiſcenda ſic conſulunt. Nam. vt actũ alia eſt aluminis virtus pluribus in egritudinibꝰ ipſo ſulfure magis potẽs ſicqꝫ cinere ac ferro ere ⁊ hmõi in varijs egritudinibꝰ balnea reddunf ipſis ſulfureis efficatiora. Qua ex re prius egritudo ꝯtẽplãda eſt: vt actũ a facilioribus ſemꝑ incboãdo. ¶ Minera. ¶ Huius ãt balnei minera ſulfurea ſcribif ⁊ aluminoſa magis plus ceteris patauis ſulfure pticipans vt actũ. ⁊ ſi parua abſolute ſit pars eiꝰ ſulfurea ceteraꝝ cõparatione. Unñ parũper a balneis diſcedens parua repitur lacuna balneũ equoꝝ noiatũ: plurimo ſulfure participãs. Unñ cũ equꝰ animal humidũ multũ ſit:⁊ ab egritudinibus humidis vt plurimũ moleſtef. hinc accidit ſic varijs egritudinibus:⁊ vetuſtis mirabil'r conualere. Nõ tñ a cineribus balneũ tale abſoluif. qbus iudicaf eius virtutes cõpoſitas eſſe:cũ eius minera ſic ex pluribus componaf. Et minerã eius nõ derelinquẽs hic adducaꝫ verba. Ioãnis de dondis viri glorioſi: de quo ſupra q viſus eſt aliã hẽre opinionẽ. Inqt in quodã tractatu ſuo de cauſis caliditatis balneaꝝ de aquis termaꝝ paduanaꝝ loquẽs. Qualis ſit haꝝ aquaꝝ natura:cuiuſqꝫ minere virtute maxime pticipent:ex predictis trahi põt. Sed nunc manifeſtius ꝑ certiſſimas experientias demonſtranduꝫ eſt:qꝫ ex opere cõfectio C

nis ſalis ex his aq̄s: q̄ꝺ quondā bone memorie genitor meꝰ
Jacobus de dondis inuentor ⁊ imaginator primus ſubtili
ordinauit ingenio. Et ſi longus ſit ſermo eius: tñ qꝛ ſcio do
minū meū in eo delectari debere. nō dubitabo his eū adijce
re etiā: qꝛ ad dicta: ⁊ ad dicenda plurimuꝫ afferet vtilitatis.
Quilibet aiaduertēs curioſus itelligit. Jn illo nāqꝫ ope va
ſa ſunt duplicis ↄditionis ⁊ forme. Sunt n. eoꝝ plurima fi
ctilia: qꝛ de terra facta que ſūt rotūde figure formata in mo
dum ollaꝝ. Aliq̄ vero ſaxea plana ⁊ lata multū ad modum
areaꝝ ↄcauata: ita vt circūquaqꝫ habeant eminētias ad lati
tudinē medij palmi. Hec aūt vaſa ſunt in lacuna aque feruē
tis ita diſpoſita vt manētia circundentur vndiqꝫ ab ea: ⁊ ſi'r
aqua ſub eis. Jn dicta aūt lacuna fontis aqua feruens eſt ad
altitudinē brachij vel minus: in qua ſunt plurima loca ſcatu
riginis ⁊ ortus bulietis aque. ita vt per hoc ſit aqua feruēs
ꝑ totam lacunam renouata cōtinue ꝑ nouas ſcaturigines. ⁊
defluens a lacuna ꝑ canales igenioſe ordinatos: vt per hoc
maneat aq̄ in lacuna ſemper feruēs ⁊ vnius altitudinis. Jn
predictis vaſis aqua decoqtur ad faciēdū ſalē. ſed in fictili
bus ponit̄ de ipſa aq̄ fontis ꝓut eſt in fonte: ⁊ ꝓut eſt ſcatu
riens de ſubterra in fonte colligit̄ vſqꝫ ad mediū capacita
tis eoꝝ. ⁊ ipſa ſic ſemiplena natant in lacuna fontis. ⁊ ꝑ fer
uorē aque fontis que ↄtinue currēs ↄtinue renouat feruo
rem. Aqua. n. que intra vaſa eſt decoquitur ⁊ ex ea euapo
rat plurimū ſubtilioris eius aque ꝓportionabiliter modicū
eius q̄ꝺ de minerali terreo admixto eſt remanet. ꝓpter q̄ꝺ
ↄtinue magis: ⁊ magis augetur aqua: remanēte in vaſis ſal
ſedine. Cūqꝫ peruenit ex huiuſmodi decoctione ſalſedo ad
aliquē certū gradū ꝙ guſtu comprehenditur: ⁊ incipiunt in
ſuperficie vaſis aque decocte apparere quaſi q̄dā flores ad
modū paruaꝝ guttaꝝ: qui indicant principium coagulatio
nis eius in ſalem. tūc aque ille de teſtaceis vaſis trāſferunt̄
ad vaſa ſaxea: q̄ ſunt in ipſa aque fontis lacuna firmata: ⁊ im
mobilia ponunturqꝫ in eis ad altitudinē vnius pollicis vel
parū plus. Jbiqꝫ ꝑ vlteriorē decoctionē coagulant̄: ⁊ grane
ſcunt in ſalem: q cuꝫ ad id opus idoneis inſtrumentis colli
gitur ⁊ reponitur candidiſſimus: ⁊ puriſſimus. Jn huiuſmo
di aūt vaſibus que dicta ſunt: tā in teſtaceis q̄ꝫ in ſaxeis in
fundis eoꝝ: ⁊ lateribus pro tunc aggregat̄ quedam duriti
es lapidea alba cū lucididate quadam ad modū gipſi: immo
vere ⁊ abſqꝫ dubio gipſum eſt: nullū penitus perceptibileꝫ
habens ſaporem: preter quandā ſtipticitateꝫ. Jſtud autem
ꝙ aggregatur in vaſibus ſaxeis in ſuperficie ſua ſuperiori
de qua ſal colatum eſt ſapit aliquid ſalſedinis aliquādo pro
pter id quod adheſit de ſale eideꝫ. ¶ Ex hac forma ⁊ modo
confectionis ſalis ex predictis aquis que in illo toto opere
fiunt attendens quilibet: experietur euidēter eas ex tribus
ſubſtantijs eſſe cōmixtas: que in dicta confectione ſalis inui
cem ſenſibiliter ſequeſtrantur. Prima enim eſt aqueitas in
ſipida plurima cuius iſipiditate ⁊ multitudine ſit vt nec ſal
ſedo neqꝫ alius aliquis ſapor certus ante decoctionem ſen
tiat̄ in eis. Deinde in ea cōmixtione eſt ſubſtantia terreſtris
inſipida vel ſtiptica aluminoſa: que ſubſidet in vaſibus ⁊ la
pidatur in eis. Et eſt iterū alia quaſi media inter predictas
ſubſtantias ſalſa que vt dictum eſt graneſcit ⁊ coagulatur
in ſalem per decotionem. Et aqua illa ſic ſalſum exprimit
ſaporeꝫ: multo aqueo inſipido reſoluto. Jnter predictas au
tem ſubſtantias ſalſa media eſt. modo ſubſtantie quātitate
grauitate ſitu atqꝫ natura ſiue cōplexione. modo ſubſtātie.
qꝛ non eſt ita groſſa terreſtris vt gipſea: nec tam ſubtilis: vt
aquea: neqꝫ tam grauis vt gipſea. grauior tñ q̄ꝫ aquea. quā
titate qꝛ non eſt tanta vt aquea ad magnam ꝓportionē. Nā
ex mille libris aque vix conficit̄ vna ſalis. Eſt tamē amplio
ris quantitatis q̄ꝫ gipſea grauitate qꝛ ſexagies plus de ſale
colligitur q̄ꝫ ſi totum illud q̄ꝺ in fundis ⁊ lateribus vaſo
rum eo pro tempore lapideſcit. Situ qui mediuꝫ tenet qꝛ
aqueitas ſurſum in vaporem reſoluitur. gipſeitas fundum
tenet. ⁊ ſal ſupra gipſuꝫ. Complexio aūt eius media eſt mo
do quodam complexione aliarum duaꝝ participans vt pꝫ
intelligenti. Ex quibus collige lector magna in parte mo
dum inueſtigandi naturam termaꝝ. de quo in ſuo loco. Et
ſequitur. Sed plures dixerunt has aquas naturam: habe
re ſulfuris. q̄ꝺ verum non videt̄. quinimmo eſt experiētie
cōtrariū. Nam extimauerūt ex odore aliquali quem ſulfu
reum perceperunt: illas aquas eſſe ſulfureas. ſed odor ille
nō ex ſulfur̄ eſt: ſed ex calidis igneis ſpiritibus cū aqua mix
tis: vel ex aliqua admixtione partiū terreſtrium ⁊ ſalſaruꝫ.
Sed magis certum argumentū eſt ꝙ non ſint ſulfuree. q̄m
in eis non eſt color ſulfureus neqꝫ vnctuoſuꝫ in ſuperficie:
ꝙ neceſſario apparet ſi ſulfureū quid eſſet in eis. Sulfur. n.
leue ⁊ vnctuoſuꝫ eſt: ⁊ vnde materia ignis eſt facilis ⁊ calo
re diſſoluta in aqua ſupernatat ad modū pinguedinis ꝓut
experientia certificat. Nam in ſulfureis aquis ſupernatat
pinguedo que ſi accenditur ardet vt experientia videmus.
Preterea in compoſitione ſalis predicta nulluꝫ apparet ſul
furis veſtigiū: q̄ꝺ tamen videri deberet ſi ibi eſſet ſubſtantia
ſulfurea ab alijs ſequeſtrata: ⁊ precipue cum ſale: cum quo
multū conuenit in natura. Preterea cū eo nō apparet neqꝫ
color eius neqꝫ odor. Jtē ſi ſal in igne proijcitur crepitat vt
ceteris ſales. ſed nō ardet: q ardere deberet ſi cū eo ſulfuris
ſubſtantia foret. Non arbitror igitur has aquas habere ali
quid ſulfuris corpulentū. Et ſi forte ignei aliqui ſpiritus cū
ei ſcaturiant qui de natura ſunt ſulfuris dantes odorem ſul
furis aliqualē: vt in fulgure ſentimus poſt eius percuſſionē
in loco aliquo: hi confeſtim exalant. Concludens aūt aſſerit
ipſas eſſe magis exiccatiuas q̄ꝫ calefactiuas propter ſalem
⁊ gipſuꝫ ambo exiccatiua eſſe hec. Quibus plane habetur
ꝙ aque termarū paduanarū aluminoſe ſunt ſalſe gipſee: a
cinereitate non abſolute: ſed nulla ſui in parte ſulfure parti
cipare. ſicqꝫ maxima in p̄te in ſniam noſtram cōuenire. Q̄ꝺ
autem non ſint ſulfuree conatus eſt probare vt ſcriptuꝫ eſt.
Nos aūt diximus eas ſulfure participare: ſed parua in par
te aliarum mineralium reſpectu. Nam in tam aſſidua deco
ctione vt in ſalis opere ſit partes euaneſcunt ſulfuree ⁊ re
ſoluuntur. Q̄ꝛ non appareat vnctuoſum: id eſt propter pau
citatem ipſius alijs partibus ſuperātibus multum: q̄ꝺqꝫ de
colore ⁊ odore dicendū. Unde vt actum eſt nr̄o placuit Ari
ſtotili. omnes terme ꝑncipaliter lꝫ nō maxime a ſulfur̄ cali
ditatem recipiunt. Q̄ꝛ aūt gipſee ſint nō negat̄ expreſſe. naꝫ
gipſum vt ſupra de eo frigidum eſt ⁊ ſiccuꝫ: natura terreū:
q̄ꝺ ex forti ⁊ continuata decoctione in aq̄ tam pauce quāti
tatis nō auxilium recipiens aliūde pars illa terreſtris ſic ſu
perflue decocta in gipſuꝫ cōuertitur: que pars terreſtris ſi
iuuamentum recepiſſet a multitudine aquoſitatis: nunq̄ꝫ in
gipſum ↄuerſa foret. ſicqꝫ pars illa terrea aluminoſa aut ci
nerea aut ſalſa per fortē ⁊ vltimatā decoctionē reſolutis p̄ti
bus igneis ⁊ aereis in ſbam ↄuertit̄ frigidā ⁊ ſiccā: quam gi
pſum dicimus. Hec omnia ſic ꝓbabilia ſunt: demonſtratiōe
logica carentia. ſꝫ expientia eſt omniū haꝝ diſcordiaꝝ magi
ſtra. Ueꝝ opinionem per me poſitā ⁊ ab oibus alijs lauda
tam ſic magis colo. ⁊ ſi vir hic clariſſimus fuerit vt actum.
Q̄ꝺ aūt dicit ꝙ ante decoctionē nullus ꝑcipiat̄ ſapor. certe
pace ſua ↄtrium expertus ſum ⁊ qui plures in p̄ntia mea guſta
runt. Situs aūt eius vt actū monti eſt ꝓximus: vallibꝰ val
latus. eiuſqꝫ aer nō eque vt is ebani qualificatꝰ. Fluxū etiaꝫ
aquaꝝ frigidaꝝ ⁊ calidaꝝ in vnū ↄcurrentiū in hoc auxiliū
preſtantiū. Eſt autem a balneo ebani vno cū medio vel duo
bus miliaribus diſtans. ¶ Electio. ¶ Huius areole aper
tio ex his que in de balneo ebani ea in areola ſcriptum eſt:
ſic nobis in hoc loco ſatiſfaciat. ¶ Natura. ¶ Cal'm eſt ⁊
ſiccū: ⁊ balneo ebani calidius ac ſiccius ceteriſqꝫ pataunis
cuius caliditatis ⁊ ſiccitatis graduatio ex dictis in balneo
ebani accipiat̄. eſt enim vt ſup̄ magis exiccatiuū q̄ꝫ calefacti
uuꝫ. ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eſt calefactiuū, exicca

ſiuū reſolutiuū:vt ceteris ineſt terminis. Et ad particularia
deſcendens areolam in ſcribo:que eſt. ¶ Membra capitis.
¶ Princeps. Sulfuree aque neruos mundificāt: ꝓpter qđ
in paraleſi multū operanᵗ. dolores deſcenſiones humidita
tum ⁊ ſpaſmi ſedāt:catharro humido mirabilʳ ꝯferūt:ꝑci/
pue eaꝝ ducia. Et hic locus eſt ſpeculationis:ſi calo: ⁊ hu/
mido ꝯferunt:vt quidā aiunt ipſas experientia manifeſta ꝯfer
re. cum tñ rō caliditatis obſtet:q̄ dubitaᵗ ne cerebri conten
tiuum debilitet:cū omnis imoderata qualitas proprie vir/
tutis actum deijciat. Q₃ ſi vera experientia eſt id aſſerendum
vt nocumento iuuamentū maius ſit. Etiā₃ lapſus naturalis
in caliditate ita puus eſſe poſſet:vt parūper noceret. Cōfert
epilepticis:dūmodo cā ſit ex frigiditate ⁊ humiditate per
eſſentiā₃ talis. Sibilo. tinnitui, ſurditati ex cauſa frigida ve
nienti. Capitis dolori antiquo:in quo ducia ſulfurea poten
tior reddiᵗ aluminoſa:⁊ capiti magis ꝓportionata. memo
riam reparat ac rectificat ſed nō ex etate deꝑditā. Ceteriſq₃
egritudinibus capitis:de qbus in areola capitis ſup̄ de bal/
neo ebani. ¶ Membra pectoris. ¶ Pectus ab humiditati/
bus liberat. qua ex re aſmaticis ꝯfert:cum in eis ſtare pote
runt. vñ in eis aqua multū moderanda eſt:⁊ longitudine cū
remiſſiori ſuccurrere:⁊ vt in ꝑcedētibus ð balneo ebani actū:
quo ꝑſens fortius exiſtit. Dolores ex cā frigida tollit. Nam
cum qdam hebreus dolore pectoris diu laborauerit ex cau
ſa frigida:plurimaq₃ medicamenta tentaſſet:qbus minime
iuuabaᵗ:ad duciā huius balnei eū trāſmiſi:pectus ꝑcutien
tem:⁊ diuino interueniēte auxilio ſanatus eſt. ¶ Membra
nutrimenti. ¶ Scribit ꝓnceps ſulfuree aque ſtōm laxant:⁊
deſiderium deijciunt. q locus ſpeculationis eſt:cū ſua calidi
tate eū ſpāliter frigidū ꝯfortare videaᵗ:⁊ humidū ſua ſicci/
tate:⁊ ſua ſtipticitate grandi eū iuuare. Et cum de ipſo ſul
fure actū ſit exterius applicatū ſtōm frigidū roboraᵗ. Id di
cendū eſſe puto ꝙ cum actū de ſulfure ſit ipm vehementer
calefactiuū attractiuū eſſe ſubtiliatiuūq₃ humorū ac illorū₃
diſſolutiuū:aque ille ſic humores calefaciētes attrahētes:⁊
humores ſubtiliantes illos diſſoluentes:eo ꝑcipue cū₃ toti
corpi applicanᵗ:ſic humores eliquatos ad ſtōm attrahētes
ac deſcendere faciētes illū relaxant ac molliunt ⁊ os ſtoma
ci relaxando appetitū₃ deijciunt. Exterius v̓o applicatum
moderatur. neq₃ tantā vim h₃ in attrahēdo diſſoluēdo ⁊c̄.
vt ſulfuree aq. Quo loco a te accipiendū eſt:q̄₃tum tuo ſtō
balnea ſulfurea petrioli ꝯferre pñt:q̄₃tūue nocere. Vñ alu/
minoſe illi ſunt ꝑcipue ꝯferētes:q̄les ebanēſes patauę ſunt.
⁊ de his amplius īfra. Spleneticos iuuant humiditates ad
ſplenem deſcendētes reſoluēdo. Nocēt habētibus epar ca/
lidum:qꝛ multū inflāmatiue ſunt. ea pp neceſſarium eſt ꝑui
ſione. Nam volētes eis vti cū frigidis epar ꝯfortātibus:nō
multū ſtipticis prius inungāt:aut alʳ ad frigidū altereᵗ. de
qbus in de obſeruādis dicemus. Conſultius tñ eſt tales in
eis nō balneari. Q₃ ſi alia ex cā cogerenᵗ illis vti:inunganᵗ
⁊c̄. vt actum ventoſitatē in eo genitā:ac in ſplene etiam cū₃
mēbra hec ſic longo tēpore vexata fuerint mirabilʳ extermi
nant. ⁊ mēbra illa ex cā leſa ꝯfortant. quāobrē ydropiſi tali
miro ſubueniunt modo. ¶ Mēbra expulſiōis. ¶ Cōferūt
colice antiq̄ inteſtinoꝝ:⁊ vulue duritiei. vt ꝓnceps ſic eā hu
mectando:vt actū de ſtomaco. ſunt tamē ventris cōſtipati/
ue. Et hic locus eſt ſpeculationis:pp aſſignatā cām de mol
lificatione ſtōci:conſideret ſpeculator. ¶ Vulnera ⁊ vlcera.
¶ Corporis ſupficie₃ a bothor ⁊ vlceribus malis antiquis
⁊ ſanguineis violaceis mundificāt:⁊ pānos morfee ⁊ alba/
ras. Princeps. Et dictū eſt antiqs:qꝛ in nouis non confert:
vt in precedenti dictū eſt capitulo. ¶ Membra iuncturaꝝ.
A ¶ Hic locus ſpeculationis eſt:an in paſſionibus iuncturaꝝ
plus conferat balneum ſulfureū cum ad ipſu₃ fere omnes
ſic patientes conſilio medicoꝝ proficiſcentur. Et in preſen/
tiarū ſic determinata ⁊ concluſa volo in ſequētibus in locis
ſuis ſufficere:ne lōgitudine ac coꝝ replicatione legentium
mentes tedio afficianᵗ. Facile quidē mi illuſtris domine eo
rum errorem intelliges:a qbus de obſeruatiōe vniuerſaliū
nulla prorſus cura cum diligētia colitur. ¶ Neq₃ in aduer
ſantibus ſillociſpbis ħ in loco mihi cura grādis eſt:eo ꝑci/
pue cum ponendis ex ꝯcluſionibus quibus breuior doctri/
na erit:bis ſatiſfactum a me ſic facile eſſe intelligam.
¶ Accipiendū itaq₃ primum iuncturaꝝ debilitatē non vnica
ex cauſa oībus ꝓuenire:ſed in diuerſis varias cauſas eſſe:q̄
ex re non idem antidotū in oībus ſed in diuerſis variū₃ ap
plicare opus eſt. Et hoc loco vulgariū opinione₃ excludo:
q balnearum effectus proprietatibus occultis attribuunt.
¶ Affirmandum ſecundo balneas nāles oēs vt actu₃ actua/
liter calefacere atq₃ exiccare:multoq₃ magis cū₃ ex minera
fuerint calidiori. ¶ Que res eos nō latet q eis vtuntur:cū
ad ſitim non paruam perducant. Quamobrē aiunt. qui bi/
bere potenter cupiūt balnea ꝓficiſcanᵗ. Et princeps primi
ſecunda. Et de diſpoſitiōis aquaꝝ Raſis in almāſ. 12. q₃ cō
tinentis. Eorumq₃ caliditatem ad tertiū gradū producit vt
actum. Nam eorum fortis alteratio non tollerantia vacat.
Quibus induciᵗ mēbra humani corporis ſic potenter cale
facere exiccare atq₃ reſoluere:reſoluendo plurimu₃ debili
tare:vt de balneo aque calide ſupra agebatur.
¶ Eſtq₃ tenendū debili paſſo forte agen₃ applicandū nō eſſe
qm̄ ex tali applicatione paſſum exterminatur : ⁊ in rubore
ſuo ꝯuertitur ⁊ finitur:debent eni talia ad inuice₃ ꝓportio
nari:vt inde cōuenientior ⁊ ſecurior actio cōſequaᵗ. Nam ſi
pauco in lucerne oleo magna accendereᵗ flāma:ilico oleu₃
euaneſceret:⁊ flāma extingueretᵗ. Et ꝓpterea clamitāt me
dicine auctores curam per ꝯtraria equalia fieri debere:ne
cura perfecta per altiora impediatur. Neq₃ obliuioni tra/
denda eſt totius ac corpis ꝑticulaꝝ virtus:ſed prius cōtem
planda eſt. ¶ Nam cū deficit virtus deficit ⁊ curatio. prin/
ceps primi quarta. Et om̄ medicoꝝ. Oium virtus eſt ope/
ratrix. Tegni:tertio. Similiq₃ modo ⁊ mēbroꝝ cōpoſitio.
q̄₃obrem gracilia ea non ſuſtinēt medicamina que robuſta
ferunt. Et nālem membroꝝ debilitatem amplexantes po/
ſtea que ſic poſita ſunt dicemus. ꝓmo iuncturaꝝ debilitatē
oēm:aut ex complexione:aut ex cōpoſitione: aut ab vtroq₃
ſimul prouenire. Iuxta que has ponemus concluſiones.
¶ Sitq₃ nobis prima. In debilitate iuncturaꝝ compoſitio
ne gracilium ſulfurea balnea nō competere:qm̄ nimis po/
tentia ſunt:nō enim paſſo agens ꝓportionatū eſſe videtur:
etiam cum pauco calore vigeant: ſic forti ex reſolutione ex/
terminanᵗ. Item que ſicca ſunt non op₃ amplius exiccare.
primi tertia. ⁊ prima aforiſmorum dux. Omnis imoderata
q̄₃litas actum propie virtutis deijcit. ¶ Altera. In debilita
te non vetuſta iuncturaꝝ compoſitione robuſtaꝝ mala ſtan
te complexione frigida ⁊ humida ceteris conſentientibus
balnea magnifice competūt ſulfurea. Ubi vero mala foret
cōplexio calida incōuenirent. Hanc concluſionem noſtri ſen
ſere veteres:aqua fortaſſis in omni iuncturaꝝ paſſione ⁊ in
differēter erroneus acceſſu₃ ad balnea ortus eſt: hec equi/
dē ex ſuppoſitis ſicut ꝓbata relinquatur. ¶ Debilitate ve/
tuſta iuncturaꝝ ſtante:quo in caſu iuncture calore naturali
admodū depauperate ſunt:aut cum robuſticitate:aut gra/
cilitate balnea ſulfurea minime conferre videntur. Hec ex
ſuppoſitis probetur cui ⁊ addatur:ꝙ ⁊ terme nullo modo
conueniunt:niſi vbi iam humiditas in eis adeſſet reſolutio/
nem agens:quo in caſu etiam in caliditate terme remitti de
berent. ¶ Reliqua ponaᵗ:ꝙ in corporibus plectoricis etiā
ſtante robuſticitate mēbroꝝ terme naturales ſuſpecte ſunt
habende. cōcluſio declaretur per ea que de aquis ſulfureis
actum eſt ſupra in areola. Membra nutrimenti in hoc cap̄.
qm̄ liquefaciunt ⁊ humores deſcendere faciunt ad inferio/
ra:vt expertus fui. ¶ Quintam hic addam:ꝙ in preſerua/
tione vbi iuncture nāliter ſint graciles:⁊ ſic naturali calore
depauperate:hec balnea ſulfurea minime conueniunt. Nā

amplius ſic debilitantur: ſacta caloris ſui pauci ac humidi ſubſtantiſici reſolutione: q̄re plures ſolito ad eas fluent ſuꝑfluitates. Nā ꝑnceps: membra fortia mittūt ad debilia: verūtamē eſt vt in de obſeruādis agitur balnea in reſolutione ex mora plurimū moderant̄. ℂ Poſtremā adijciem⁹. Colerici naturales ⁊ colerici aduſti ab eorū vſu ſe abſtineāt. Nā ea illos ad febres ꝑparāt: ad epis ſupercalefactionē: vt primi ſcōa. de diſpoſitioībus aquaꝝ. Et he concluſiones nobis veluti ꝑncipia ſunt ad ea que in ſimilibus eſt cōſiderandum Quibus accipiatur error eoꝝ qui complexiones hominū eorū habitudines ⁊ compoſitiones totius: ac particularuꝫ patientiū virtutem prius non contēplantur: ſed indifferenter oēs ſic ad balnea aſſumenda cōſulūt: id opinātes vt vulgus effectus hos: cū ſepe beneficio medicoꝝ nō curantur: ⁊ ex eis iuuamentū ſuſcipiant a proprietate occulta prouenire: vt ſiculi ⁊ neapolitani: de quibus infra. Et dixit ꝑnceps. Aque ſulphuree conferunt apatibus iuncturarum: ⁊ duricijs ⁊ verucis pendētibus. Et nota lector verbū duricijs. ⁊ cōſidera. Et in ſumma vt princeps conferunt omnibus doloribus iuncturarum ⁊ neruorum frigidis.

ℂ De balneis ſcti Bartholomei. Rubrica. v.

B Balnea aūt hec vallibus vndiq̧ ſunt vallata a meridionali plaga mōtibus diſcooperta. Rus enim fuit quodā ſanct⁹ Bartholomeus nominatum miliaribus. xij. a ciuitate diſtans. nunc vō ſilueſtris ⁊ inhabitatus locus eſt. Uerum per nobiles noſtros de leone fundatum fuit ⁊ in eo tpe bartholomei tēplū amplū: cui coniunctū eſt hoſpitale: ad pauperes recipiendos: vt ſic cōmoditate amplio ri ab eoꝝ languoribus ꝑcibus ſcti interuenientibus curarent̄. Sūt aūt veluti piſcina magna nō lapidib⁹: vt cetera patauis fabricata: quoꝝ fundus luteus ⁊ pinguis eſt ad nigredinē declinās: mollis multū: in quē nec̄ario penetrāt ſe balneantes: ita vt ſi in baculis ſe nō ſuſtinerent: ad ꝓfunditatē periculoſaꝫ q̄nq̧ deſcenderent. Nā eius in ſuꝑficie nō alta eſt aqua: ſed ad altitudinem duorū pedū vel ꝑpe. Hec autē aqua tēpore hyemis ⁊ veris eſt in calore notabiliter remiſſa: qua ex re eā eligere opꝫ eſtiuo tēpore ⁊ ad ea itur de menſe auguſti vſq̧ ad mediū ſeptēbris: ⁊ vltra: aeris conſtitutione ſuadente. Exiſtimo autē ⁊ de mēſe Junij Julij efficacia eſſe: ⁊ euntes eo tēpore ab eis non minus iuuari. ℂ Minera. ℂ Huius aūt minera ſulphuris naturam ſapit aliqualem: ⁊ bituminis ſine aſparti vt quidā aſſeruerunt. Uerum lutus ille vt liquida pix videtur. Arbitror enim vi actum ſulphurea fore: licet parua in quantitate ſulphuree participēt. propterea quoniam eorum caliditas non magna ſit. Conſequenter de alumine plus habere: vt cetera patana. Sed ſic in eis humiditate ſuperabundāte: q̄ꝫ caliditatis acuitatem obtundit ⁊ ſiccitatis opatione: non ſic ad calefaciendū: ⁊ exiccandū: vt cetera potentia redduntur. Quapropter debiles in iuncturis quibus aliqua ineſt duricies: aut nodoſitas ad hec q̄ꝫ alia ſecurius ſe transferre pn̄t. Uñ meo cum cōſilio vir qdam feltrēſis noie Petr aca qui nodoſitatē ac duriciē in genu habebat: cum ꝑus diſlocatus foret in genu: ⁊ plurios nō dico reſtauratores: ſꝫ deſtructores ſic expertus foret: tū ex re ob dolores pluries receptos materia multa fluxit: ⁊ in loco retentat: ⁊ fridis medicaminibus applicatis indurata abſq̧ baculo ⁊ ferula ambulare non poterat: ſic duobus annis tranſiens hec balnea profectus eſt: ex quibus ſpacio dierum quindecim tantū recipit iuuamentū: vt demū abſq̧ baculo ⁊ ferula rediret. Et breuiter claudens ea ꝓnuncio plus aluminoſa nitroſa etiam ⁊ cinerea: a ſalſedine: licet remiſſa nō priuata: ſulphure autem modico participantia. ℂ Operatiões ⁊ ꝓprietates. ℂ Eſt mediocriter calefactiuū: ⁊ parū exiccatiuū: cum mirabiliter duricies mollificet in quacūq̧ parte corporis extiterint. Nam mollificatiua ſunt: vt princeps: que ponunt eſſentiā mēbroꝝ hūſtium ſpiſſos poros leniores caliditate ⁊ humiditate ſua. Et accidit ex hoc vt porifiant latiores: ⁊ expulſio ſuper fluitatum que in eis cōtinentur facilior: ſicut exēplū de ſemine lini. Sunt enim talia que neq̧ fortiter calefaciunt: neq̧ fortiter exiccant: quia ſi vehementer calefacerent potius indurarent: ⁊ ſimiliter ſi fortiter exiccarent. ℂ Natura. ℂ Finē ſcōi parūper excedere ſentitur: iuxta aque ſuꝑficiem: ſed vlterius in fundo ꝓcedentes ſentiūt caliditatē: vt ad tertiuꝫ eorum caliditas perueniat. ℂ Electio. ℂ Eligatur tempus vt actū: ⁊ hoc in tēpore diē vigilie ac feſti Bartholomei eligibiliorē quadā cū deuotione pronunciant. ℂ Mēbra iuncturarū. ℂ Doloribus podagricis: ac iuncturaruꝫ aliarum confert. Et inuentum eſt in libris quēdā eſtenſem marchionē a podagra curatum. ℂ Delet mollificando ⁊ reſoluēdo omnes iuncturarum duricies. Et ego vidi ex duricie genu qua impotens quidam ad ambulandū reddebatur: eorum beneficio curari vt actum. vnde ſic membra indurata nodata contracta mirabiliter mollificant ⁊ extendunt: ⁊ ad priſtinam proſperitateꝫ ſua virtute potēti homines ducūt. Et dominus Aquileienſis cardinalis totus contractus in eo tempore: ita ex his iuuabatur dum in eis erat: vt veluti ſanus totus moueretur. Uerū in eoꝝ egreſſione aeris frigiditate ad preſtinam diſpoſitionem membra redibāt. Et Georgius Piſanus de ſancto Caſano a ſua cōtractione notabiliter cōualuit. ℂ Uulnera ⁊ vlcera. ℂ Scabioſis conferunt ⁊ vlceribus: ⁊ aliis ſubtcui areolas q̄ꝫ in his mēbris cōferre non multū vident̄. Iſte autē locus: ⁊ ſi non elegantis ſit habitationis ⁊ aeris: tñ habitatur: ⁊ habitabilis eſt: ⁊ rōne indulgentie ad eū tēplū de quo actum eſt maximus confluxus ciuium: ⁊ habitantia loca circunſtantia in die ſancti bartholomei. Hoc autem balneum inundatione aquarū pluuialiū alteratur: ſuiq̧ effectus minuuntur.

ℂ De balneis ſancte Elene. Rubrica. vj.

C Diſtans eſt a ciuitate ſeptem miliaribus mōticulus quidā vndequaq̧ vallibus vallatus ad quem per aggerunculum manibus factum peruenitur: cuius in ſummitate muri olīꝫ eccleſie ſancte Elene dedicati adhuc ſuperextant: apud quem balnea ſunt de ſancta elena nuncupata. hic enim mons illa applaga occidētali tegit: ſuntq̧

D a plaga orientali diſcoperte: domus vero eoruꝫ pulchra eſt ſed ſitus malus ac turpis: cum preter monticulum nullus adſit perambulandi locus. Stat autem apud montem verſus meridiem velut ſtagnatus lacus: vnde aer eius loci male qualificatur ex vicinitate aquarum fetentium. Et certe vt in de obſeruādis poſt eorum ſitus multuꝫ cōtemplādus eſt. Fons autem in ſuperiori parte montis eſſe videtur cuꝫ ſic per eum deſcendat aqua ꝑ canale magnuꝫ terra montis coopertum: ad pedes eius balnea ſic ꝓducens. ℂ Hic autē fons vt ceteri oculis non videt̄: cuius minera eſt aluminoſa cinerea ⁊ nitroſa: ⁊ ſalſedine parū participās. Non autē a ſulphure abſoluitur. licet quidā ea a predominio ſulphurea ſcribāt: cū ea caliditatis vehementis eſſe dicāt. Ego vero vt opinor a ꝑdominio non eſt ſulphurea. Nā neq̧ viſus: neq̧ odor neq̧ guſtus illud manifeſtant. Et pro his recurre ſuꝑ ad ea q̄ de balneo ebani ſcripta ſunt: ⁊ mōtis groti. De mineris eoꝝ: neq̧ ſuꝑ caliditatis ſēſionē ſe fūdēt q̄ꝫ actu caliora ſīt ſalſa ipſis ſulphureis: q̄ꝫ ſalſa per aduſtonē fiūt. Et ego dum cum magnifico capitaneo Carmignola in balneis his pro cura ſua moram: ⁊ ſtationem traherē: de caliditate balnearuꝫ ebani diſputantes in quibus ſe prius balneauerat: hec ſic ad inuicē comparantes: nūciū ſpecialē miſimus ebanū. locus eſt ab hoc tribus miliaribus diſtās vel circa: ſecus portantem orologium: ⁊ fialam: ⁊ data hora impl ete fuerunt due fiale: vna ex aq̄ ebani altera ex aqua hac: ⁊ certe in caliditate multū differentes inuēte nō fuerūt. Addo q̧ꝫ q̄ fontis locus huius monticuli ignoratur: pōt eni lō

ginquior: ac ꝓpior eſſe, qua ex varietate ⁊ balnearuȝ caliditas variaꝫ. Et certe opinor ipſam alumine participare. qua ex re ſuis in ꝓprietatibus: ceteriſqꝫ in areolis a virtute eorū de ebano nō multū differre. Sed hoc loco ne vacuus diſcedas: tū quia famoſa ſunt hec pauca ſubſcribam. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Eſt parumper eo ebani magis calefactiuū exiccatiuū reſolutiuū. ¶ Membra capitis. ¶ Cōfert in egritudinibus capitis: paraliſi ⁊ neruis humiditate repletis: ⁊ ſpaſmo ceteriſqꝫ egritudinibus ſuis ex cauſa frigida ⁊ humida venientibus: ⁊ ex repletione. vnde membra ob imbibitionē materie humide: ꝯtracta indurata remollit ⁊ extendit. ¶ Decoratio. ¶ Confert ſerpigini: albaras: ſcabiei: ⁊ maculas corporis ſuꝑficiales emundat. ¶ Membra pectoris. ¶ Cōfert pectori leſo ex cauſa frigida ⁊ humida. ¶ Membra iuncturarum. ¶ Confert iuncturis: ⁊ eas confortat: ⁊ prohibēdo fluxū humiditatū ad eas ſic illas a dolore ꝑſeruant: ſi ſuis cū canonibꝰ fuerint applicata. Et in laudē eoruȝ dicā ꝙ iam fama eſt ceteris oībus patauis plus in hoc conferre. ſed conſideret ſpeculator. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Stomacho humido ſubueniunt: ⁊ ydropiſi: ⁊ venam habentibus ciuilem quare ⁊c̄.

De balneis orthoni montis. Rubrica. vij.

a Mons orthonus a viro Patauo vt referunt in armis ſtrenuo. Orthonus appellato monti rubeo proximus: apud queȝ olim Patauia primuȝ edificata fuit nomen ſic accepit: ad cuius pedes piſcina magna eſt. vallibꝰ ⁊ lacunoſis ſiue ſtagneis foueis circundata: a meridie: ⁊ plaga orientali detecta: a ſeptētrione vero ipſo mōte ⁊ alijs defenſata: cuius aer certe non bene qualificatus eſt. Et locus longis in annis inhabitatus fuit: nunc vero: Patauī quadaȝ deuotione virginis glorioſe cōmoti. quaȝ antiquo ciui ex noſtris eo in loco apparuiſſe fertur: tēplū magnificū fabricaruȝ: ac monaſteriū ordinis Auguſtini de obſeruātia dedicatū: in quo plurimi exiſtūt clauſtrales: locū reddentes domeſticū ⁊ monteȝ. Cuius minera ſulphuris aliqd ſapit ac ſalis: ⁊ alumine non priuatur. Eſt enim piſcina hec lutoſa: v̄tutibus compoſitis dotata. Cuius oꝑationes: electioneȝ naturāqꝫ vt que de balneis Bartholomei ſancti dignificare poſſumus. Dolores antiquos ex cauſa frigida ⁊ hūida tollit: duricies articulorum ſpleni ⁊ idropiſi reſoluendo ac mollificando ſuccurrit. ¶ Et hec de balneis ſeptem patauis famoſis in preſentiarū a nobis tantuȝ dixiſſe ſufficiat. Et plurima in eis memorata etiam ad ſequentia ne replicatione hec mea dicta tibi tedioſa fiant: volo ſic nobis ſatiſfacere. Et qm̄ de balneis famoſis ſcribere noſtra eſt intentio: hinc poſt patauorum ⁊ domeſticorum virtutū narrationē: ad extranea me conuertā de proxima ad longinquiora procedens.

¶ De balneis delaporeta. Rubrica. viij.

b Et cum balnea delaporeta dicta i comitatu bononienſi a ciuitate .xl. miliaribus diſtātia nobis vicina ſint ⁊ famoſa multum: ſic de ipſis ſcd̄o agemus loco. His autem tot attribuūtur laudes: totqꝫ occulte ꝓprietates: vt vere ſacerrima dici poſſint: vt ⁊ .24. ꝓbleumatū. ꝓbleumate vltimo. Ex eis eniȝ vt fama eſt ſacre oꝑationes emanāt. Earū aūt ortus a duobus ſaxis ⁊ laſtroſis montibꝰ eſt ad meridiē ſituatis: quorū in medio vt aiunt ſalis riuulus amplus eſt. Et per duo canalia duorū mōtiuȝ aqua ſic defluens balnea duo edificat: vnū in dextris: alteꝝ in ſiniſtris. Ex ſiniſtro autem verſus orientalē plagam fumi exeunt ⁊ vapores clari ad rubedinem declinantes. ¶ Minera. ¶ Minera aūt eorū aluminoſa: vt aiunt. ⁊ parum ſulphurea eſt: ⁊ ſale participans ⁊ nitro. Sicqꝫ cōpoſitas virtutes habent: ⁊ certe vt actum: a minera eorū de ebano eius minera nō eſt longinq̄ multū quare ⁊ ea que ebano in proprietatibus ſimillima eſſe deberent. Et hic eſt locus cōſiderationis non paruevt cū ita eſſe videatur: vt cur non eſſe in vſu potus aque ebani. vt que de ipſa non tot tāteqꝫ laudes: vt de aqua porete enūciātur. Id arbitror primuȝ dicendum eſſe ꝙ bononia ciuitas ſtudioꝝ omniū q̄ȝ patauiū vetuſtior mater fuerit: q̄ ex re illuſtres medici ſuis de his balneis curam: diligentiāqꝫ magnā qui habuerūt ſic famoſa fecerunt. Et ſi balnea d̄ ebano: ceteraqꝫ patauina ad vſuȝ: cōmodūqꝫ hominū ꝑus acceſſerint: cū patauiuȝ bononia ciuitate antiquior valde fuerit. Addo ꝑterea: qm̄ ea que ebani in caliditate nimia habita ſint: vt ſic potui vt illa deporeta: que veluti frigida eſt: de quo ſtatim amena: ac cōueniens nō reddaꝫ. Sic enim patauī ⁊ medici q̄dam negligentia ducti eā aquaȝ bibere in vſum non perduxerunt. Ego autē tepefactā: ⁊ ad calorē aque porete perductā pluribus ab bibendū cōſului: inueniqꝫ eam ⁊ ventrē ſoluere: ⁊ vrinam prouocare. Qꝫ ſi ea in quantitate ſiue doſi data fuiſſet vt illa porete: eiſqꝫ euȝ canonibus: nō heſito illā potētiſſime ventrē ſoluiſſe: ⁊ vrinam ꝓuocaſſe. Qꝫ ſi dn̄s loci exiſterem: eā per longuȝ canale ad certū locū ꝑducerē: vt ſic a fonte longius ſe ſeparans: veluti tepidā ⁊ potui cōmodā ſe redderet: ex q̄ ſimiles effectꝰ his qui delaporeta exire ſperarē. Hec eni aq̄ cū bibiꝫ guſtu ſalſedo cōprehendiꝫ: ⁊ odore ſulphur: hoſqꝫ effectus potētiores in ea que montis groti eſſe arbitror. Et ſpeculator cōſideret: actumqꝫ a gentili eā aluminoſam magis. Ceteri eam ſulphureā a predominio ſcribūt: vt in alembicatiōe experti ſunt. quod minime credo propter rōnes ſupra de minera balnearū ebani ⁊ montis groti ſcriptas: ob qd̄ ad ea que in prioribus: ⁊ ad ea que dicēda ſunt de elābicatione diligens ſcrutator ſe transferat. ¶ Vn̄ ſciendū ꝙ ex lābicatione minere oīum mineraliū ⁊ medioꝝ: excepta ea que ſulphuris cōprehendūtur aperte. Cum enim ſulphuris calitas ignea ſit: ⁊ parua cū corpulentia: tūc ilico in fumū tranſit ⁊ euaneſcit. videmus eni ꝙ ſulphur igni expoſituȝ ſtatim cōſumpta ſꝫa in ignem tranſmutaꝫ: q̄re cū alijs aſſociatā illis caliditatē ꝑſtans: vt cū ferro cinere ⁊ hmōi: nō niſi parua eius pars viſu cōprehenditur: cū multa in fumū trāſierit: alijs ſolidioribus: ⁊ nō ita igneis. quibus cōmiſceꝫ: remanētibus. Secꝰ aūt opinandū ſi aqua ſulphurea fuerit nō cōmixta: aut commixta parū. Et hic bn̄ ꝯſideret ſpeculator: vt poſt de elābicatione: quātus error noſtris in tꝑibus ꝓceſſit. ¶ Electio. ¶ Situs autē eorū ſilueſtris eſt alpibus piſtorienſibus propinquus: quo in loco: ⁊ homines Julij tempore algent: quare ex re eligere opȝ tēpus calidū valde: vt a medio Junij vſqꝫ ad auguſtū incluſiue. Et a nōnullis auguſtus magis cōmendatur: ⁊ hoc ſi tēporis ꝯſtitutio nō obſtauerit. Nā ⁊ prouerbio vulgaꝫ prima auguſti pluuia nobilitatis paupertatem indicat. Nā ſe balneātes veſtibus hyemalibꝰ munitos eſſe opȝ: de quo in de obſeruādis. Et eligaꝫ que eſt de nouo ſcaturiens: nā cū ſtat per diem: aut per noctē etiā poſt ſex horas ſtatim frigeſit caliditatē amittens qua reddiꝫ vigoroſa. Quapropter potātes eā que iam ſtetit eſtuare faciunt: ⁊ calidā ſcaturiētē veluti v̄tuoſiorē ingrediunꝫ. Scaturit eni aq̄ hec duobus in locis veluti aq̄ fontis frigidi. Quo loco accipiaꝫ quātū valet ad loca longinq̄ exportata: cū cito corrūpaꝫ ac ſaporē ꝑdat: de quo ī de balneis ebani actū eſt. Eſtqꝫ locus ad quē per canale fluit foramē hn̄s ſpina obturatus: ⁊ hec aq̄ paꝝ calior ꝑma exiſtit: ⁊ h̄ hauriꝫ ⁊ hauſta bibiꝫ: ⁊ d̄ eiꝰ potu in de obſeruādis diceꝫ. ¶ Nā. ¶ Actuȝ eſt termas iam dictas ad tertiū ꝑuenire gradū ⁊ illas in caliditate poſſe remitti: ⁊ qꝛ aq̄ ſic ſue nature dimiſſa ad frigiditatem redit. vn̄ quāto lōgius a fonte diſcurrit aq̄ calītas: tāto in caliditate plus remittiꝫ. Quibus accipiendū cū aq̄ hec aluminoſa ⁊ ſulphurea ſit vt iā dictū: nō ſitqꝫ calīa multuȝ ꝙ a fonte eſt remota multū: ⁊ ad eiꝰ remiſſionē lapidū friditas ꝑ quos trāſit ⁊ ſcaturit q̄ȝ plurimū oꝑaꝫ: cū locus eiꝰ lapidoſus ſit: vt actū. Erit itaqꝫ in ꝑmo gradu vel in ꝑn° ſcd̄i calitas eius.

ponenda. Nam dñt intrantes ex occurſu ei⁹ cũ noviter ſca-
turit ſe ſm oĩa mēbra vigorari:⁊ p ſpaciũ tpis icriſpanẜ ſeu
corrugant mēbra.qꝺ magis remiſſa calitate venit q̃ʒ ab itē
ſa.ꝯſidera. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eſt iterius aſſum
pta:q: bibita calefactiua:attractiua humoꝝ viſcoſoꝝ diſſo
lutiua,inciſiua,cũ ex diuerſis componaẜ vt actum. Nam de
his magis poſt in areola mēbra expulſiōis. Extenuatos cu
rat.⁊ macrafactos ipinguat. Et hic eſt locus ſpeculationis.
¶ Mēbra capitis. ¶ Hanc aquam ſic nimiũ cõmendant:⁊
ſub timore aſſumptam oēm aiunt cerebri debilitatē remo-
uere:⁊ cerebꝝ rectificat:ac antiquum eius dolorē tollit:ocu-
lorum egritudinibus ſubuenit:auditum mirabil'r reparat:
narium fetorem exterminat:reumata cõſumit:paralyſi lin-
gue opitulaẜ:tumoribuſq̃ʒ gule:ac vocis raucedini. ¶ Mē-
bra pectoris. ¶ Ualet ꝯ pectoris ſtricturā ⁊ anhelitus diffi
cultatem. vt dicant equos aſmaticos duobus ꝯtinuis men-
ſibus illam aquā potātes ab aſmate liberari. ⁊ ſputum ſan-
guinis remouet. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Deiectũ:qnim-
mo deperditum appetitum recupat:⁊ offenſam digeſtiuā for-
tem efficit:⁊ vomitũ tollit. Et ꝙ dictu mirabile eſt:deperdi
to pgnantũ appetitum abſq̃ʒ nocumēto proficitatq̃ʒ illuʒ fir-
mat. Nam ſtante cā a q̃ effectus ꝯtinue dependet:ea non re
mota effectũ remoueri poſſe non vẜ. Amplius cũ ſalſe mul
to pticipet ſic potata ꝯturbatiua ſtõi reddiẜ: vt de ſale actũ:
⁊ ad vomitũ eſt preparatiua: hoc etiā in potātibus expien-
tia docet:qua ex re iuuare non vẜ. Addo ꝙ pncipis dictum
pmi ſcða.ꝙ aque ſulfuree appetitũ deijciunt:ac ſtõm laxāt:
q̃lem multi illā de la poreta eſſe enũciarunt. Ceterꝝ cum nota
biliter ventrē ſoluat:⁊ vrinā ꝓuocet:vētriſq̃ʒ fluxus ſit ſepe
aborſus cā: vt aforiſmoꝝ.5ª. Conſil'r ⁊ vrine prouocatiua
cum menſtrua cõmoueant. vt princeps:non ſic pregnantes
iuuare:vt aiunt arbitrandum ſic facile eſt. Mineraliuʒ autē
dictoꝝ virtutes ſpeculator diligēter aduertat:qbus ſic com
poſitis aqua hec participat:vt ſic ſibi inuicem ꝯtra operan-
tibus ſe mutuo iuuare videanẜ. Effectuſq̃ʒ varios ac dictu
mirabiles ſic poſſe ꝓducere. vꝝ a medico ſemper experiē-
tie magis credendum eſt q̃ʒ ratiõicum artifex ſenſualis ſit.
Opilationes epis emendat ac ſplenis. ydropiſim non anti-
quā curat. Et in eius laudes qdam ita proceſſerunt:vt eam
ydropem curare dicere nõ dubitauerint. ¶ Mēbra expul
ſionis. ¶ Inteſtina mũdificat a fecibus:⁊ a ſuperfluitatibus
lauat:eſt enim ſolutiua vt expientia manifeſtat:ſua vehemē
ti ſalſedine aut nitroſitate. Uermes in inteſtinis interficit:do
lores eoꝝ tollit:⁊ eoruʒ cauſam ⁊ malam qualitatem in eis
impreſſam annullando. Renum laſſitudini mirabiliter ſub
uenit:lapides in eis frangit:ac arenulas cõgregatas:⁊ lapi-
des p vrine vias mirabil'r expellit. Et veſicam a ſuis ſordi-
bus paruo in tempore mundificat:vt poſt eius potum per
quartũ hore ad extra per virgam propellat:tantum diureti
ca exiſtit. Et hic eſt ſpeculatiõis locus:vt cũ ex ſulfure quo
C non parum participat:⁊ ex alumine ſic ſtiptica reddatur: vt
quomõ tam diuretica tāq̃ʒ ſolutiua. Nam ad hos effectus
valet ventris ſolutio:⁊ vrine prouocatio ab ea poſt eius po
tum:⁊ in debita doſi paruo in tempore exire videmus:vt in
de obſeruandis poſt. Jam ex habitis ſolutio aperta eſt:qm̃
tum ſua ſalſedine:tum ſua nitroſitate quib⁹ nõ parum par-
ticipat. ventrē ſoluit. Et pte ſua ſulfurea vrinam prouocat. ⁊
modus iam in de balneo montis groti in parte dicebatur.
Eliquat enim ſulfur ⁊ humiditates groſſas ſua vehementi
caliditate in aquoſas curſibiles conuertit vt piper:quarum
aquoſarum expulſio per regiones vrinales conuenientius
expellitur. Unde ſecũda problematuʒ problemate.43. Ut
quid piper in pua quātitate aſſumptum ſoluit:in magna au
tem vrinam prouocat. Et quidam eam in vlceribus veſice
conferre aiunt:qꝺ non facile intelligo:cuʒ magis nocere vi
deatur:ſed de hoc infra in de balneis carpenſibus. Confe-
runtq̃ʒ nimie ſanguinis egreſſioni:vt p emorroidas ſiue per

venas matricis euenientis:menſtrua alba ꝯſtringit: ⁊ ma-
tricis humiditates reſoluit: multumq̃ʒ impregnationi opi-
tulatur. vt d ipſa aqua ſcribit vir diuinus noſter gētilis ſuo
in tēpore plimas vidiſſe mulieres ſteriles que huius aque
beneficio fecũde facte fuerunt. ¶ Membra iuncturarum:
¶ Ualet paſſionibus neruoꝝ:⁊ dolorib⁹ iuncturaruʒ ex q̃-
cunq̃ʒ cauſa:vt ſic podagrici omnes ex ea liberentur. veruꝫ
in antiquatis non confert. Sed fortaſſe quis admirabitur:
vt qũo ſic in omnibus conferat: varijſq̃ʒ in egritudinibus:
cum in alijs aquis hoc minime cõtingere intelligamus. Id
forte rñdebiẜ:qm̃ ſic ſua in calitate tēperata eſt aliaꝝ reſpe
ctu: cuius ſue qualitates ſic ad mediũ refracte id opari po-
terunt:quemadmodum medici aſſerunt oleum roſ. tempe
ratum calefactos ifrigidare:⁊ ifrigidatos calefacere. Jdq̃ʒ
pnceps de ſignis doloꝝ podagre. v. materias autē pmixtas
⁊c. Et iuuanẜ cum vnctionib⁹ tēperate caliditatis cũ qete:
hoc aũt tēperamentũ in ea veniens merito fractionis ſuarũ
partium: ex quibus componiẜ:⁊ multoꝝ ſic apud vulgares
mirandoꝝ effectuum cā eſſe poterit. Et ſubtilis indagator
ſpeculetur. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Scabiem antiquā era-
dicat:⁊ ſaniē per corpus diſperſam educit:vulneribus frau
dulentis opitulatur. ¶ Febres. ¶ Aſſerũt eam in tertianis
⁊ quartanis febribus cõferre:quod minime credo quinim
mo opinor ⁊ eam ceteraſq̃ʒ termas nedum febrientibus:ſʒ
⁊ colericis aduſtis non cõuenire:qm̃ ſic peramplius vrunẜ
⁊ exiccantur. Et ideo non attendo verbis eoruʒ qui aſſerũt
eam in vlceribus veſice conferre. Et cum in amplioribus
huius aque laudibus proſequi tanta cum cõmendatione ſic
addendo ſua dignitate mihi detrahere viſum ſit:vt veluti:al
tera in terris dea ſit excolenda: tantum de ea nobis in pre-
ſentiarum dicta Bononienſium pace ſufficiant. Et ſi ſpecia-
le regimen habere videatur:nihilominus de eo in obſeruā
dis ſuo loco dicetur.

¶ De balneis Romandiole. Rubrica. v.

Um nobis propoſitum ſit de balneis oĩbus Italie ordinate ſic D
ſcribere:planeq̃ʒ itelligam oĩa cõpõne participa
re:ſicq̃ʒ virtutib⁹ cõpoſitis:vt de predictis ſcri-
ptum eſt: foretq̃ʒ in pte ſupfluũ ſic per ſingulas
areolas diſcurrere. Cum in compoſitione plurimaq̃ʒ adin-
uicem cõueniant:ſtatui ne longiori ſermone tedioſus fiam:
eas areolas ⁊ principaliores:ac vtiliores ſubſcribere:alias
etiam cum opus fuerit non negligere. Et a balneis roman
diole exordiar. Caſtrum eſt in romandiola ſancta maria in
bagno nuncupatum:apud qꝺ balnea hec tria ſunt de quib⁹
ſtatim:quoruʒ minera:a predominio ſulfurea ſcribitur:alu
mine ferro:ac ere participantia. Nam ſi ſulfure participant
ea comprehendentur ſigna:ex parte coloris odoris ⁊ cete-
roꝝ:vt ſupra in de balneis ebani ⁊ montis groti:que poſita
ſunt ꝓpter errores ex inaduertētia medicis ꝯtingētes. Iſta
aũt ſunt veluti ea que de poreta ſcaturiētia:⁊ ita propinq̃ vt
inter ea murus lapideus ſolus interueniat:qua ex re cuʒ ita
ꝓpinqua ſint:rõnabiliter arbitrati ſunt nõnulli illa ex eodē
fonte emanare. Et ſi qdam ea in minera diuerſificati ſint:vt
ipſum balneum ſulfureũ ⁊ aluminoſum eſſe dicant:qꝺ bal-
neum de turri intitulaẜ:ſecundũ vo vocaẜ balneum de me-
dio:quod magis aluminoſum q̃ʒ ſulfureũ dicũt:⁊ eſt tēpera
te caliditatis in qua gaudent ſcabioſi leproſi:⁊ vlcera habē-
tes:qui in alijs ſic ſtare non poſſunt. ⁊ ideo vocatur balneũ
pultronũ. ¶ Tertiũ balneuʒ dñarum vocatur. ¶ Electio.
¶ Et eligaẜ in tēpore madij:vt de balneis Patauis actum:
qm̃ eo in loco aer frigidus exiſtit:frigidiorq̃ʒ q̃ʒ in comitatu
Paduano. ¶ Nā. ¶ Calidũ vt de pdictis ſcriptũ eſt. ¶ Nā
eius calitas:etſi videaẜ remitti frigiditate ferri:tñ nõ tolliẜ
qn in tertio tale ſit. ⁊ ſic eius ſiccitas caliditateʒ ſuaʒ ſupare
vẜ. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Calefactiuũ exiccatiuũ:⁊
ſubtiliatiuum:humoꝝ diſſolutiuum, attractiuum, macre-
factiuum

ſiccatiuũ: q2 potẽter reſolutiuũ: hũidis nã ac hitudine carno/ſis: flãticis potẽter ꝯferẽs. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Cathарro humido ac cerebro hũido, corize, tinnitui, ſibilo, neruis ex repletiõe leſis: eoꝝ dolori, paralyſi. epilepſi ⁊ diminutiõi memorie ꝯferre ſic vr̃. Et qm̃ in paſſionibus matricis mirãdos effectus ab antiquis productos eſſe inuentum eſt: hinc balneum dñaꝝ tertium nomen accepit.

¶ Mẽbra expulſionis. ¶ Mirabiliter humiditatib⁹ matri/cis ꝯfert: eamq; ſic leſam ꝯfortat: ſi diligẽter que de ſulfure alumine ac ferro ſcripta ſunt ꝯtemplent᷑. ¶ Membra iun/cturaꝝ. Ualet primũ contra iuncturaruꝫ dolores. Et hic di/ligẽter aduertat ſpeculator. qm̃ vt actũ mediũ tẽperate cali/ditatis eſt alioꝝ reſpectu: et ſic arbitrent᷑ ex diuerſis mine/ris illa ſic ſcaturientia diuerſos effectus ꝑducere. Et pluri/mi magis ſolertes aſſeruerunt hec balnea in vigore illis de corſeno aſſimilari: de qbus ſtatim: ⁊ ſi in actu ⁊ potẽtia que de corſeno ſũt calidiora exiſtãt. Sunt ãt cooperta a ciuitate Forliuij. xxx. miliarib⁹ diſtantia: apud quã ciuitatem q̃nq; miliarioꝝ diſtãtia caſtrũ eſt meldula dictuꝫ: in quo eſt aqua termalis ſolutiua q̃ bibit᷑: neq; ſapore ſulfureo priuat᷑ iuter illa de laporreta: ſed q̃ eſt in ſcã maria in bagno pp ſulfuris excellentiã nõ bibit᷑. Ceteraꝝ ſũt areolaꝝ v̾tutes: q2 quib⁹ cõferant egritudinib⁹ indagator ex dictis ſpeculetur.

¶ De balneis ciuitatis lucane. Rubrica. x.

A **C**iuitas lucana tribus balneis glia/tur: q̃rum pᵐ de corſeno noiant: id rus eſt a ciuitate. xvj. miliaribus diſtans. cuius in minera diuerſificati ſunt medi/ci: ipm nãq; ſulfureuꝫ aluminoſum: nitroſumq; eſſe gẽtilis vir diuinus enunciauit: cui nõ parua fides danda eſt. Ugolinus v̾o de monte catbino: cui hoc balneum mul/tum familiare fuit: eũ ſcribit aluminoſum ⁊ ſalgemoſuꝫ: vt vnum alteꝝ non ſuperet: pauco ſiue minima q̃ntitate ſulfu/ris participãs ſit. Hec. n. diſcordia ex ſignis datis de balneo ſulfureo ſupra vt actũ in precedenti capitulo facil̾r tolli põt cum experientia ſit oium harum verus iudex. ¶ Electio. ¶ Eligatur tẽpus: vt de balneis patauis actuꝫ. ¶ Natura. ¶ Actu multũ caliduꝫ eſt: vt intrãtes primo in occurſu vix ſuſtinere poſſint. mordax eteni ⁊ acutus eſt calor ei⁹ paruo tempore durans: cuius potẽtia actualis potentialeꝫ ſupat. ¶ Sed q̃ret rõnabiliter aliquis: vñ tãta caliditas actualis ſi ſulfure non multum participat. Et cũ ſal: aut ſalgẽma per aduſtionem ſiant. ſic ſalgẽma magis participare vr̃. Nam ſi balnea ſalſa actu calidiora ſunt ipſis ſulfureis: ⁊ cum caliditas illa ſic cito trãſeat: in rei ignea: ⁊ ſubtili fundati vr̃. quare ſul/furis participatione vacua eſſe non arbitratur ꝯſideret ſpe/culator. Quibus indicatur ipm ad finem tertij in caliditate ꝑuenire. ¶ Operationes ⁊ proprietates. Eſt calefactiuum exiccatiuũ, caloris reſolutiuũ non parum: quãobrẽ debiles etiam ex coitu: maraſmati: febrientes: ⁊ cito reſolubiles ab eo ſe precaueant. Balneum hoc hꝫ manſiones duas muro quodam intermedio diuiſas: quaꝝ altera a fonte eſt remo/tior: ⁊ maioris caliditatis: in qua longior cõtrahi mora po/teſt. Eſt. n. aqua hec multuꝫ clara vt veluti ſapore extraneo carens: ac odore: cum qua habitatores illius loci panẽ con/ficiunt: carnes decoquunt. veꝝ in eoꝝ comeſtione ſitis indu/citur: ob qð nitroſam eſſe magis arbitror. Et certe vt vgoli/nus minima parte ſulfuris ꝑticipare. ¶ Membra capitis. ¶ Ualet in egritudinibus capitis frigidis ⁊ humidis: ⁊ vt de balneis mõtis groti: ⁊ tantũ efficacius eſt q̃ntum ſulfure plus participat: ac minus frigiduꝫ eſt. Et ꝓpter ſui calidita/tem actualem nocet habẽtibus fluxuꝫ ſanguinis narium ac emorroidaꝝ. vñ ab eo montis groti vt exiſtimo non multũ diuerſificat᷑. ¶ Mẽbra pectoris. ¶ Humiditatem eius exic/cat. ſicq; aſmatici confert. ¶ Mẽbra iuncturaruꝫ. ¶ Ualet in doloribus iuncturaꝝ ⁊ egritudinibus neruoruꝫ: maxime a cauſa frigida: ⁊ in doloribus remanentibus in mẽbris ner/uoſis propter caſum: aut ꝑcuſſionem. Item propter diſloca/tionem in iuncturis factã ⁊ in remanẽtibus poſt torturam. ¶ Ulnera ⁊ vlcera. ¶ Exiccat vlcera que difficilis ſunt cõ/ſolidatiõis: ⁊ illa curat. Uidi dñm de ceſenis malateſtaꝫ hac ex cauſa ad illud ꝓficiſci: a quo notabile iuuamẽtũ non re/cepit: veꝝ in virtute motiua viſus eſt conualuiſſe. ¶ Mem/bra expulſionis. ¶ Sterilitati ex cã humida prouenienti ſuc/currit: vt ſic illas humiditates exiccãdo ad ꝯceptioneꝫ mu/lieres p̃paret. valet ad ſummuꝫ in egritudinibus in quibus neceſſaria eſt exiccatio. ¶ Apud autem balneum hoc ſudã/torium eſt qð ingrediunt᷑ patientes: aſſerunt ſic in eo ſudan/tes humiditates que ex balneo remanſerunt reſolui. ¶ Ex/tra circuituꝫ ville balneum eſt rubeum dictum cuius mine/ra: vt aiunt enea eſt: ⁊ eius aqua modica parue caliditatis: quã calefacere opꝫ ſi ea vti volunt. In p̃ntiarum auteꝫ non eſt alicuius fame: fortaſſis in preterito fuit.

¶ Tertium balneum de villa vocatur: a corſeno per miliare diſtans: eius minera ferrea eſt: locus eſt ad moduꝫ putei in quo ſolum tres pſone ſtare poſſunt. Eſt in agendo debilis veluti eſſet aq̃ dulcis: non eſt in vſu hominũ. Et aſſerunt il/lud in mala complexiõe calida renũ: ⁊ epatis cõferre: ⁊ ſitiꝫ remouere: quã alia inducere conſueuerunt.

¶ De balneis Piſarum. Rubrica. xj.

Piſarum comitatus quinq; bal/nea hꝫ quoꝝ primum apud montem ſancti Juliani poſitum eſt: locus is melius inter ciuitatem lucanam ⁊ Piſarum eſt. Eſt enim ſcaturiens aq̃ eius: noia/turq; balneum vetus: quod ceteris ſolẽnius fuit: cuius aqua aliud ingreditur balneum dñarum nuncupatuꝫ. Cuius mi/nera aluminoſa magis ſulfure participat. Et cum in loco ſit valloſo palludoſo multũ: ad quem confluunt aque alie: quę ſic earum permixtione ledit᷑: ſuiſq; in effectibus multũ debi/litatur. Eſt eni cenoſum: ⁊ breuiter perſtringens: colice con/fert: iuncturarum doloribus ⁊ podagre nõ antiquate ⁊ ſcia/tice: humiditatibus matricis: vt cetera aluminoſa: ⁊ vlceri/bus. Sicq; de alijs dicatur areolis: vt de aluminoſis ſupra ſulfure participantibus. Uerũ cum inundant pluuiales aq̃: ſuis in effectibus multum debilitatur: ⁊ cetera conſimilia balnea: vt balnea ſancti Bartholomei in comitatu Padua/no de quibus ſupra. ¶ Secundum eſt balneum ſauie dictũ vehementer ſulfureum: nocet calefactis: ⁊ confert habenti/bus egritudines frigidas ⁊ humidas. ¶ Tertium ſanorum balneum dr̃: eiuſdemq; minere: quo ſani vtunt᷑ ad ſe leuan/dum. Eſt enim parũ de vtroq; participans. ¶ Quartuꝫ eſt ab iſtis aliqual̾r ſeparatum: balneum regine dictum a ciui/tate tria miliaria diſtãs: ferreum ⁊ modico alumine partici/pans ſcaturiens: vt ſupra muro vallatum: de quibus actum: a quo indagator ex dictis venari poterit. Et lꝫ videatur eſſe ſi/mile ſuis in effectibus balneo de villa in comitatu. Lucano: eſt tamen eo fortius. Conſideret ſpeculator: vt de Patauis ⁊ de monte groto. ¶ Eſtq; diſtans ab his tribus miliarib⁹ balneum quoddam frigidiſſimum in vallibus ſtans: ⁊ pa/ludibus apud monaſterium fratrum de agriano: cuius mi/neram eſſe aiunt marmoream: quoniam montes omnes il/li marmorei ſunt: ⁊ in iſtis virtus eſt faciendi mulieres ſteri/les prolificas vt aiunt: ſed non eſt in vſu. ¶ Hinc vlteri⁹ me non extendo. ¶ Et ad quintuꝫ principale me conuerto: cui non parue laudes attribuuntur. Diſtans eſt a ciuitate milia/ribus. xvj. ⁊ vocatur balneum de aquis. Balneum magnuꝫ eſt aqua limpida valde: cuius in fundo eſt arena. Eius mi/nera eſt ferrea ⁊ aluminoſa. ⁊ aſſimilatur balneo de auinio/ne in comitatu ſenarum de quo poſt. ſed eſt minus calidum illo de auinione: qð potẽtius calefacit propter eſſe ſubſtan/tia denſiori fundatũ. Notabilem alterationem recipit: ita vt aliquo: ⁊ aliqbus annis ſit valde nociuuꝫ: ⁊ ruſtici ville illi/us ſunt in hoc valde docti: qm̃ quando nociuum eſſe dꝫ: aq̃ B

balnei de meſe Martij ⁊ Aprilis multū turbatur. ⁊ citrina efficit̄: ⁊ fortaſſis ex hoc colore ſic recepto nōnulli voluerūt eius minerā ere pticipare: q̄h⁹ accipiatur aq̄s termaꝝ ſuis ī virtutib⁹ alterari q̄nq̄ȝ de quo poſt. ¶ Electio. ¶ De meſe Madij ad vſq̄ȝ mediū Julij. ſed melius eſt de menſe Julij: ⁊ in medio ei⁹ eſt locus ceteris efficacior. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Oēm diſcraſiam mēbroꝝ nutritiuoꝝ calidā tollit ydropicis ſic ex eā ſubuenit: ⁊ ictericis. Epatis attractiuam fortificat: qua ex re ex eo multi macilēti impinguati fuere. ¶ Mēbra expulſiōis. ¶ Renes mūdificat humiditates ex matrice venientes cōpeſcit. Hoc tñ balneū aſmaticis nocet: ⁊ pectus habentibus ſtrictū. Et q̄nq̄ȝ ipſos interficit. Et de reliquis virtutib⁹ agetur in de balneo de Auinione magis famoſo: q̄m hoc nō eſt multū famoſum. Et in hoc curatus eſt Nicolaus florētinus macerrimus: ꝓp debilitatem virtutis attractiue: cū fluxu emorroidaꝝ. Aliuſq̄ȝ curat⁹ fuit ex fluxu ſtomatico: ⁊ alius ex fluxu epatico. Et alius curatus eſt ex ardore vrine: alius ex podagra. Ex pluribuſq̄ȝ alijs morbis nōnulli: de quibus in de balneo de Auinione dicet̄.

¶ De balneis vulterre. Rubrica. xij.

C **Apud ciuitatē** vulterre diſtanter miliaribus .xvj. plurima balnea ſunt optimo cum ordine fabricata: ⁊ muro vallata: vt accedētes ſecure ſtare poſſint: cuȝ locus is ſterilis ſit: ⁊ nō habitatus. Tria. n. ſunt eadem minera participantia: quia alumine multo ⁊ pauco ſulfure. Iſta in virtute aſſimilantur balneis de monte groto: ⁊ balneis de ebano: ad que ꝑ areolis reccurras ſupra: q̄m conſimilium ſunt virtutum. ¶ Extra autem circuitum murorum eſt balneum quoddam: cuius minera eſt ferrea: ⁊ ſimile eſt in virtute balneo de villa in comitatu Lucano de quo ſupra. ¶ Diſtanter ab hoc loco duobus miliaribus ſunt lacus magni lacones dicti: ⁊ vocantur lacones ſurdi in quibus eſt mirabilis ebulitio: ⁊ aſcendunt corpuſcula cum rumore ⁊ impetu ad vſq̄ȝ ſuperficiem: ⁊ effundunt mirabilem effuſionem vaporum vt tranſeuntes aues volando in eas cadāt: ⁊ illico comburant̄. Naturā tenent ſalis ſulfuris ⁊ aluminis: vt ex eis aquis fiat ſulfur alumē ⁊ ſal magna in quantitate. Ex quo loco accipiatur ꝙ ex minera balnearuȝ a predominio ſulfurearum ſulfur conficitur. Quapropter conſiderent qui ita faciliter enunciant hoc vel illud balneū a predominio ſulfureum.

¶ De balneis Senaꝝ famoſis. Rubrica. xiij.

D **Pluriū gloriatur** ſuis balneis ciuitas hec: tum eoruȝ copia: tñ ceteris abūdantiori virtute: q̄ preſtantiora ſint. Et in primis aggredior balneū de petriolo ceteris famoſius: qd̄ a noīe caſtri ꝓpinq̄ ſic nomen accepit a ciuitate. xv. miliaribus diſtans. Cuius minera ſulfurea eſt multuȝ vt emittat ſulfuris odoreȝ ad diſtantiā medij miliaris: ac in ſuꝑficie ſpuma q̄nq̄ȝ adſit ſulfurea: aut vnctuoſum quoddā qd̄ in igne proiectū ardet: ⁊ alumine participat. ¶ Natura. ¶ Calidum eſt ⁊ ſiccum in q̄rto. ¶ Opationes. ¶ Calefactiuū forte: reſolutiuum, exiccatiuum, diſſolutiuum humiditatum: vt in de balneis porete actum. ¶ Electio. ¶ Eligitur de menſe Septēbris ⁊ octobris ꝓpter ſui caliditatem: quidam laudant eum de menſe aprilis ⁊ madij: quia ſic videtur euntes ab eo minus noceri: q̄m recedentes in menſib⁹ primis ſic ſuccedente frigore: ⁊ pluuijs nocentur ab eis ob poroꝝ apertionē quā ex balneo acquiſierunt. Conſidera que infra dicunt̄ in dubio in de balneis carpenſibus. Nam certe receſſus a balneis multuȝ ꝯſiderandus eſt: ⁊ cultu dignus. ¶ Mēbra capitis. ¶ Ducia eius ſurditati tinnitui paralyſi ſpaſmo tremori: epilentie ēt maximū affert iuuamentū. Cōfert catharro frigido ⁊ humido multum: cui nō excellens coniungit̄ caliditas. Antiquo capitis dolori q̄ ex frigiditate eſt. Debiles aūt capite ⁊ corpe hoc balneū non faciliter ingrediātur: nec ſic ducīs eius recipiāt: q̄m forte eſt in reſoluēdo ⁊ exiccādo: ne fortī reſolōne debilitate virtute maius inde ſequat̄ nocumentū. Unde attendat̄ conſilium Meſue inquiētis in de ſoda frigida. Incipiamus ſicut noſtra eſt conſuetudo a debilioribus. Qua ex re tales ducias leuiores prius experiant̄. ¶ Membra pectoris. ¶ Exiceat ⁊ reſoluit pectoris humiditate: ⁊ eius frigiditatē tollit. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Princeps. ſulfuree aque ſtomacū laxant: ⁊ deſiderium deijciunt vt ſupra de balneis montis groti. ⁊ tu ibi. q̄m locus eſt ſpeculationis. Nocet epati calido: ⁊ ideo ingredientes ꝓmuniātur: vt ſupra allegato loco. Splenē durum mollificat ⁊ tumidū diſſoluit. ¶ Membra expulſionis. ¶ Uentoſitates inteſtinorum reſoluit: vulue duriciei confert: ⁊ renibus calidis nocet. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Ualet ſcabioſis ⁊ vlceribus frigidis, bothor, albaras ⁊ morfee. ¶ Membra iuncturarum. ¶ Juncturaꝝ humiditates reſoluit: ⁊ ſcie: ⁊ doloribus eaꝝ ꝯfert. ¶ Et h̄ dubitatur ſi balneū illud ſic confert in preſeruatione iūcturaꝝ ab incurſu podagre: vt q̄dam omni die cōſulunt. Arbitror dicendū ꝙ habentes iuncturaꝝ debilitatem complexionalē ⁊ compoſitionalē: nullo modo ad ſulfurea ⁊ fortia balnea pro ꝓſeruatione tali accedāt: q̄m ſic plus debilitant̄ reſolutione calidi: ac nālis humidi quo calor ipſe pabulatur. Qui vero iuncturas in compoſitione robuſtas ⁊ latas habēt: ac humiditate abundātes: ad illa ſecure accedant. Uerꝫ pro primis ꝯſultius eſt in balnea ferrea ingredi. Et in his oībus ſemper eſt attendēda mora: q̄m magna ad magnā operat̄ reſolutionē. Et notet̄ dictum principis ꝓmi ſcd̄a: pro ſecūdis: q̄m balneum ſulfureum facit ſuperfluitates ad membra in q̄bus eſt debilitas leuiter deſcendere: vt ſupra de balneo montis groti in areola. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Et memores ſimus ꝙ que ſicca ſunt non opꝫ amplius exiceare. primi tertia. ⁊ de his ſatis. Et aduſti colerici priuſquā balneum tale ingrediantur: bono vtantur conſilio: cum ad febres parati ſint: ⁊ balneum hoc ſic ſua caliditate corpora parata maxime ad febres prepareret. primi ſecūda de diſpoſitionibus aquarum. ⁊ cañ. ſecundo. aque ſulfuree faciunt accidere febres.

¶ Apud balneū hoc eſt balneū aliud prope flumē qd̄ farina nūcupat̄: quod non multa calitate participat: in quo primo hoīes ingrediunt̄: ſic ſm ordinē ex meſue ſcriptū a facilioribus inchoātes: ꝙ a toto diuertit: ⁊ ſcabiei confert.

¶ Propinquuȝ vero huic eſt balneū de cornetis in calore tepidum ſiue remiſſum: ſic dictum: q̄m in eo ponuntur ventoſe ſiue corneta abſq̄ȝ igne. cui⁹ aqua in flumen cadit: Et huius mineram ſcriptam non inueni: neq̄ȝ ei⁹ experientiaȝ habui: eſt veluti balneum calidū aque dulcis neq̄ȝ ad aliquas operationes notabiles accedere memoratum legi.

¶ Eſtq̄ȝ balneū aliud lapidibus coopertū: cuius minera ferrea eſt ⁊ ſulfurea: ⁊ huius aque tanta exiſtit caliditas vt in eo hoīes vix ſtare poſſint: quoniam eius caliditas in ſubſtātia denſa fundata eſt: potentia quidem rei apud multitudinem forme attendi hꝫ. Eſt enim calefactiuū exiccatiuum: ⁊ maior eſt ſua calefactione exiccatio: quare in egritudinibus frigidis: ⁊ amplius humidis eſt potenter valens. Et tu indagator per areolas diſcurre vt de reliquis actum: qd̄ facile facio. hoc aūt ſic lapideo circūflexo conſtrui fecit dñs Rodolfus antiquior Camerini dñs. ¶ Mēbra iuncturarum. ¶ Confert nāq̄ȝ doloribus podagricis: ⁊ iuncturas mirabiliter a futura podagra cōſeruat. quapropter arbitror dominum illum balneum illud ſic coluiſſe.

¶ Ab iſto. n. balneū aliud egredit̄ diſcoopertū nō tante caliditatis: in quo melius ſtare pn̄t hoīes: quo vtunt̄ ad diſcraſiam ſtōi ⁊ ſplenis a cā frigida ⁊ humida venientem.

¶ Ante aūt balnea hec quatuor balneū quoddā reperit̄ notabiliter calidū in ei⁹ extremitate tres habēs ducias: qd̄ vt arbitror ſulfure multo participat: ⁊ cadūt in balneū in quo

nudi

nudi illas recipiūt. hoc aūt multū inflāmat: ⁊ iō hñtes epar calidū: ac renes debēt ſe p̄munire fridis: vt i ḋ balneo montis groti actū: Et h̄ digeſtiuā plus ceteris ḋbilitat. Eſtq; ſuis in v̄tute: ac ꝓprietatib⁹ balneo p̄ de petriolo dicto ſimile.

¶ Et iuxta hoc p certā diſtātiā eſt aliud qḋ ab ipſo egredit: ſic longitudine vie in q̄litatibus ſuis remiſſus. Eſt ꝙ illic co opta māſio vbi hoīes duciā recipiūt: ſup ſcamnū extenſi: pi leos pforatos in capite tenētes: vt ſic aq̄ non niſi diſcoopta ꝫ capitis partem pcutiat. Et ad eum vel aliud nō accedāt: niſi corpore prius mundificato ab humore peccante.

¶ Ex alio autem pontis latere balnea ſunt dñaꝝ nuncupata hiſdē v̄tutib⁹ potentia. ¶ Mēbra expulſionis. ¶ Frigiditati matricis ſumme ꝯferūt. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Stomaco ⁊ paſſionib⁹ eius frigidis ⁊ humidis cōfert. ¶ Mēbra capitis. ¶ Dolori eius. ¶ Membra iuncturaꝝ. ¶ Podagre ⁊ ſimilibus: vt ſupra de primo.

¶ Ultra v̄o flumen per tres baliſtatas balneū eſt qḋ caldēarū nuncupat: circūflexo lapideo cooptū: cui⁹ aq̄ clariſſima exiſtit. Et hui⁹ minera vt aiūt ferrea eſt: ⁊ aluminoſa: quāobrē eſt ſua in caliditate velut tēpatū. ſed eſt valde exiccatiuum: quare mēbra fortiter vnit ⁊ aggregat: ⁊ ꝯfert laxitati mēbroꝝ nutritiuoꝝ: ⁊ nō multū calefacit. vn̄ p̄nceps primi. 2ª. Et ferree q̄dem ſplenē reſoluūt: ⁊ non coire valētes adiuuant. Et arbitror debilibus in iuncturis hoc multuꝫ ꝯferre debere. Et ex iſto aliqui bibunt: aliqui enemata imponi faciunt vt aſperitatē remoueant a balneo petrioli inductam: q̄m prius ſtant homines in illis petrioli: que aſperitateꝫ ꝓp ſulfur inducūt. Et p duos dies anteq̄ȝ recedāt: bis in die ad iſtud veniunt vt ſic digeſtiua virtus ex primo debilitata per iſtud reſtauretur. Et hoc in loco duo ſunt balnea: primum virorum: reliquum dominarum dictum.

¶ Eſtq; a petrioli q̄nq; miliarib⁹ diſtans balneū qḋ de macereto dr̄: cuius minera eſt ſulfurea: nō tñ tante exiſtit acuitatiſ vt eſt balneū ḋ petriolo: ⁊ ei⁹ aq̄ eſt lōge clarior. ¶ Ulcera. ¶ Cōuenit ſcabioſis ꝓprie. ¶ Mēbra iūcturaꝝ. ¶ Doloribus iūcturaꝝ ⁊ paſſiōibus frigidis ⁊ humidis: reliquorūq; mēbroꝝ vt balneū petrioli. ſed non eſt eque potēs. ⁊ propterea melius eſt ab hoc incipere: vt ex meſue auctoriçat.

¶ Eſt aliud balneū rapolani dictū: iuxta ciuitatē exiſtens. cuius minera eſt multū ſulfurea. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Oēs ac de oibus mēbris memoratas in eo qḋ de petriolo ſic habere vr̄. ¶ Ulcera. ¶ Quia fortius exiſtit valet ad ſcabiem groſſam: q̄m exiccat materias cutaneas. ¶ Membra expulſionis. ¶ Matricis diſpoſitiones humidas potenter tollit: atq; pruritum in toto exiſtentem. Et ex cōſilio gētilis multi ex his diſpoſitionibus curati fuere.

¶ Eſtq; balneuꝫ aliud de aninione dictum. a ciuitate viginti miliaribus diſtans: cui⁹ minera ferrea eſt: ⁊ aluminoſa ere participans: ſuis virtutibus balneo regine in comitatu Piſano exiſtenti ſile: tñ groſſioris eſt ſbe: ideo tardiorē impreſſionē opatur. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Ualet epate calefactis: ſcabioſis mēbris nutritiuis alijs: q̄ ſtō ⁊ iteſtinis: ſpleni ceteriſq; talibus calefactis: ac laxatis. Quāobrem ex cā calida: ⁊ ictericis ex eadeꝫ ſubuenit: ⁊ hipoſarce: ⁊ timpaniti aquoſitatē exiccādo: mundificat renes. ¶ Membra capitis: ¶ Catharro calido prodeſt: ⁊ omni male neruorum diſpoſitioni ex eadem cauſa prouenienti.

¶ Balneum ſancti philippi iuxta rodocophanū. xviij. miliaribus a ciuitate diſtans: cuius minera vt aſſerit Gentilis in p̄ ſuo tractatu: earum eſt virtutum: quarum eſt balneuꝫ petrioli: ſꝫ ſit ſubtilioris ſubſtantie. In ſecūdo v̄o tractatu ſuo iudicio plurium alioꝝ medicorum q de ea aqua experientiam fecerunt: ſcribit hoc mineram nitroſam habere: cū multum ſubtiliet ⁊ reſoluat. Et ex hoc infertur naturam ei⁹ minus illius calidam eſſe ⁊ ſiccam. Propter qḋ valet in egritudinibus capitalibus frigidis ⁊ humidis: ⁊ eſt efficacius illo in hoc: quoniam balnea ſulfurea in his paſſionibus ſunt ſuſpecta magis q̄ȝ aluminoſa: aut nitroſa: q̄m ſulfur diſſoluit humiditates corporis: propter qḋ ſtomacum laxat vtſupra de balneo montis groti: ſub areola membra nutrimēti. Senſu aūt eius aque leuitas percipit ea maior que in aqua petrioli: q̄m cuꝫ ſup caput aqua diſtillat ceteris ſeruatis paribus non tanta ſentitur grauitas. ¶ Membra iuncturarum. ¶ Ualet podagre ⁊ doloribus iuncturaꝝ: frigiditati neruoꝝ. ¶ Electio vt de alijs. Et nota ꝙ aqua hui⁹ balnei multum alterat inundatiōe aquaꝝ ⁊ ventoꝝ multiplicatione: vt experientia docet.

¶ Poſtremum facio balneū prope petriolum: ꝙ quodaꝫ in monticulo naſcitur: aqua borla dictum: q̄ eſt nitroſa: ⁊ ſolutiua: ⁊ doloribus iuncturarum ꝯfert: vt in ea ſedētes a dolore ſcie liberentur. Cetera multa ſunt alia diuerſis mineris participantia: vt quedam ſulfurea: quedā temperata: a quorum recitatione ſuperſedeo: quoniam ex habitis: ⁊ ex dicendis: ⁊ minere ⁊ ſue virtutes ſic note relinquuntur.

¶ De balneis viterbij. Rubrica. xiiij. A

NOn enim minus magnificiunt balnea ſua viterbiēſes viri q in eorum copia ⁊ glorioſe ſuis virtutibus ſupbiunt inquentes decem ſingularia balnea ſuo in comitatu poſſidere. Quoꝝ virtuoſius: ⁊ primum faciūt balneū de grota dictū: per miliare vnum a ciuitate diſtans: arcu lapideo tectum: cui⁹ minera vt aiunt ferrea eſt ⁊ enea. Naꝫ eius aque color ad auri colorem tendit: ꝓpter quod opinant eam vim auri tenere. In ſapore q̄dem p̄cipit vt guſtus eris: ꝓpter qḋ a minera eius expoliari nō videtur. Nā vt Ariſto. de proprietatibus elementoꝝ: duo ſunt ſenſus q de mineris termarum iudicium deponunt: viſus videlicet ⁊ guſtus. Hec enim aqua cum bibitur ⁊ ſoluat: a ſale vl̄ nitro non euacuatur in totum. Quibus inducit balneum hoc cōpoſitarum eſſe virtutum. Hec aūt limpidiſſima eſt: ⁊ guſtui ſic delectabilis ſe reddit: vt quandoq; ab egrotantib⁹ ex ea bibatur incredibilis q̄ȝtitas: nullo ex tanto potu nocumento percepto. ¶ Natura. ¶ Ponit a predhio ferrea: ⁊ cū ſic mineris alijs calis participet vt ere: ⁊ ſale vel nitro: velut tēperata eſſe vr̄. Nam ipſa eſt exiccatiua ſtipticitateꝫ hñs notabileꝫ: ꝓp qḋ membra relaxata ꝯfortat: eſtq; reſolutiua: calefactiua: ſitim faciēs: ⁊ ſuꝑfluitatū conſumptiua. Et eſt tante ſubtilitatis eq̄ hec: vt cū exportat in vaſis bñ obturatis euaneſcat. ¶ Electio. ¶ Eligat tempus veris ⁊ autūni: nō itur ad euꝫ tpe eſtus: neq; tempore frigoris: ſꝫ de mēſe aprilis: ⁊ madij: ſeptembris ⁊ octobris: moraq; in eo ꝯbatur ad virtutis tolerantiā debite cōmenſuratā. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cerebri digeſtiuā ꝯfortat. ꝓpterea in ꝯfortādo viſuꝫ mirabilr̄ opat. valet. n. ad viſum caliginoſum obſcuꝝ: ad catharactas p̄cipue ad lippitudines: ad deſcēſum humiditatū ad oculos: ſic ſpūs viſibiles ꝯfortat: ⁊ debilitati viſus in ſenibus iuuamētū preſtat. catharro etiā ꝯfert paralyſi ⁊ ſpaſmo: ceteriſq; neruoꝝ paſſionibus: ⁊ originib⁹ eoꝝ. ¶ Mēbra pectoris. ¶ Aſmaticis ⁊ pulmonē hñtibus debilē ſubuenit. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Stomacū ꝯfortat: appetitum ꝓuocat deiectū: digēſtionem ꝓcurat: vn̄ ꝯualeſcētes ſic appetitu ⁊ digeſtione deiecti: ſtatim cum ad eū ſe trāſferūt ab his nocumentis releuant. Quinimo impregnātibus appetitum facit moderatum: ſi ex ea bibūt: ſed poſt tres menſes impregnatiōis bibere nō debent: q̄ ꝑiculum incurrūt aborſus. Spleneticis ⁊ epicis ꝯfert: ⁊ eoꝝ virtutes confortādo: ⁊ breuiter oibus virtutibus nālibus ſubuenit. ¶ Membra expulſionis. ¶ Renum opilōnes aperit. ⁊ ipſos mūdificat: arenulis mucoſitatibus ⁊ lapidi eoꝝ quem frāgit mirabiliter cuꝫ ſic potus eius fuerit vſus: vn̄ plures ab eo cronice vexati ſic liberant: ⁊ citius ſi eo pro tpe iuſtinuꝫ: aut liton tripon ⁊ h̄ ad lapidē frangendū vſi erūt an̄ vel poſt balnei introitum. Silr̄ modo de lapide veſice dicēdū. Nam de his ſepe viſa eſt: ⁊ indies videt experientia. Curat dolores coli

cos iliacos: ſiue ab humoꝛib⁹: ſiue a vento ꝓuenerint. Ma
tricem ꝯfoꝛtat hūiditatib⁹ relaxatā. ventrē ſoluit bibita: ac
ſupfluitates vnctuoſas ⁊ groſſas educit. ¶ Ulcera ⁊ apata.
¶ Scrofulas reſoluit: carbunculis ⁊ vlceribus confert.
¶ Mēbra iuncturaꝝ. ¶ Podagricis ſubuenit: ad qđ ſecu/
rius ire pñt pro ꝓſeruatione a futuro doloꝛe. Juncturas de
biles nā hñtes ⁊ graciles: de quo ſupꝛa de balneo petrioli.
Balneum aūt hoc cōuenit fracture oſſium: ⁊ reſtaurationē
eoꝝ multum foꝛtē efficit. vñ ꝑnceps. Eree aque ferree ⁊ ſal
ſe: etiā iuuant in egritudinib⁹ q̄ ſunt ex frigiditate ⁊ humi/
ditate: ⁊ in doloꝛib⁹ articuloꝝ ⁊ podagre: ⁊ ꝯferūt laxitati
⁊ aſmati: ꝯferunt carbunculis ⁊ vlceribus.

¶ Aliud balneū eſt noiatū balneū vallis chaym: qđ alio noie
balneū dñaꝝ dī. hoc nāq; cū calidiſſimū ſit male tolerāt vi/
ri: ſed mulieres meli⁹. Anguſtiant̄. n. viri ex pua moꝛa i eo.
Et eſt aqua hec calidioꝛ in hyeme q̄3 i eſtate: ꝑꝑ qđ arbitroꝛ
cauernā fontis itrinſeci bitumē nr̄m aquā colligēs a ſupfi/
cie terre nō multū diſtare: qm̄ tāta caliditas hyemalis nō niſi
ꝑ antipariſtaſim ꝓuenire vr̄ific a frigiditate aeris circūſtan/
tis: vt in aqꝫ puteoꝝ tpe hyemis ꝯtigit. Et vt ſup. ꝑ ca°. ſcđi
auctoꝛitate Ariſto. de antipariſtaſi q̄ foꝛtificat̄ ignis ethne
⁊ montibelli. Et cū per oēs balnea pulicani ſcribant̄ ferro
alumine: ⁊ ere participare: hinc cū3 balneū hoc ſit vehemē
ter calidum: minera eius alumine plus ⁊ ere ꝑticipabit q̄3
ferro. Qua ex re calidū ad principiū quarti dōm eſt ⁊ ſiccū.
nam multa ſtipticitate ꝑticipat ferri ⁊ aluminis rōne: ⁊ ſic
habet̄ eius natura. Uerū a nonnullis ſulfurea eē putat̄ cū3
ad ſic dicendum tanta caliditas ꝑſuadeat. Sed ia3 vt ſup. de
balneo ſancte Elene dicebat̄: feruoꝛ aque nō erat efficax ſi/
gnum ad ꝯcludēdū aquā eſſe a predñio ſulfureā. Et tu ibi.
¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eſt vehemēter calefactiuū:
exiccatiuū, ſtipticū, mēbroꝝ relaxatoꝝ, confoꝛtatiuū, ꝯgre/
gatiuum, aperitiuum, reſolutiuū ⁊ hꝫ. ¶ Mēbra nutrimē
ti. ¶ Confert ſtomaco frigido ⁊ hūido: cuius parietes ſunt
relaxati: aperit opilōnes epatis ⁊ ſplenis. Sed q hoꝝ mem
broꝝ caliditate vexant̄: illud nō niſi cū cautela: vt ſupꝛa in/
grediant̄. ¶ Mēbra expulſiōis. ¶ Spālē3 commendatio/
nem recipit in paſſionib⁹ matricis diſponēdo eam ad cōce/
ptionē: illā mundificando abſtergēdo ⁊ ꝯfoꝛtādo: qđ intelli
ge ex cā frigida ⁊ hūida ꝓuenietibus. Mēſtrua ꝓuocat. nā
ꝓ his paſſionib⁹ in dies mulieres ad eū3 accedūt. ¶ Mē/
bra iuncturaꝝ. ¶ Ualet doloꝛibus eaꝝ: ⁊ podagre ⁊ oibus
egritudinib⁹ neruoſis ex repletione: dūmodo cā frigida ⁊
humida fuerit. Ualeret q; ſua reſolōne vbi pauca cauſa fo/
ret calida. Et tu ꝯſidera quoni ſic ſignū ſumptum a iuuan/
tibus ⁊ nocentibus non ſemper eſt efficax.

¶ Tertiū balneū cruciatoꝝ noiat̄: nomē qdē dictu hoꝛribile
ſatis: in quo ducie ſunt in balneū cadētes: cui⁹ minera vt aſ/
ſerūt ſulfurea eſt. hec qdē aq̄ groſſe ſubſtantie eſt: ⁊ calidioꝛ
actu q̄3 ꝑcedens: qm̄ in groſſioꝛi ſundat̄ ſubarne q; vt alia a
ferrea ⁊ enea minera euacuat̄. Eſt q; nā ſic calidius ꝑceden/
ti. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ In oib⁹ valet vt ꝑcedens:
in catharro frigido. vñ ſic exiccādo, calefaciendo, oꝛigines
neruoꝝ ꝯfoꝛtando mirabilr̄ podagricis: ⁊ iuncturis debili/
bus valet. Unde multi in ambulādo ipotentes ex vſu eius
balnei curati fuere. vñ in paſſionibus cerebꝛi frigidis ⁊ hu/
midis: ⁊ oꝛiginū neruoꝝ potenter conferre ſentitur.

¶ Quartū eſt balneū bulicani per miliare a viterbo diſtans
per riuulos bulicani exiens. eſt enī tēperate caliditatis. Cu
ius minera eſt aluminoſa ⁊ ferrea. ¶ Nā. ¶ Eſt exiccatiuū
nō calefactiuum: ꝑꝑ qđ valet epati ſupcalefacto: ⁊ in egritu
dinib⁹ ab humoꝛib⁹ colericis veniētibus ⁊ aduſtis. ¶ Quā
obrē mirabilr̄ curat ſcabiē vlceroſam aduſtā: ⁊ leproſis cō
fert: ⁊ oēs hūores cutaneos tale potēter reſoluit ac ꝯſumit.
hūiditates q; ad ydropē ꝑparātes delet. ¶ Electio. ¶ Tpe
eſtatis: ⁊ hec aq̄ eodē die nunc ad colorē aurienūc auricbal/
chi: nunc ſtanni mutat̄ mirabile viſu: ⁊ tu cām ſpeculare.

¶ Quintū eſt balneū de bulleꝗ ſic dcm̄: cui⁹ minera ſulfurea
a ꝑdñio ſcribit̄: l3 ferrea ꝑticipet. hoc in virtutib⁹ ſuis bal/
neo cruciatoꝝ aſſimilat̄. ¶ Mēbra iūcturaꝝ. ¶ Sūme cō/
mendat̄ in diſlocatiōe: q2 ſic diſlocata oſſa reducit: ⁊ fractis
potēter ſubuenit. Et his duob⁹ caſib⁹ aiunt mirabilē hēre
ꝓprietatē. hec. n. aqua ſubtilis eſt ſubſtātie: ⁊ ſubtilioꝛis q̄3
ꝑcedētia. ¶ Mēbra capitis. ¶ Ualēt mollificatis ⁊ paſſio/
nibus neruoꝝ ſciatice: doloꝛibus iteſtinoꝝ: q2 colico iliaco
ex cauſa frigida ⁊ humida venientibus: ꝗnimo hos antiq̄/
tos ⁊ incurabiles reputatos diſſoluit ac liberat.

¶ Sextū eſt balneū de palatijs dictū: cui⁹ minera ſulfurea eſt
⁊ aluminoſa: ꝑdñante alumine: ⁊ ſile ē balneo de mōte gro
to ſupꝛa in comitatu Paduano. Qđ qdē eaſdē virtutes hꝫ
vt illud ꝑ ſuas aureolas diſcurrēdas. Ueꝝ vnū ſibi attribu/
unt ſingulare: q; oēm ſcabiē q̄liſcū q; ſit curat: ⁊ cutis iſectio
nē plus ceteris tollit. Et arbitrat̄ id ꝯtigere: qm̄ a foꝛa ſpeci
fica epar reſpiciat. Nā ⁊ in ꝑn° leproſi vident̄ ab eo curari.

¶ Septimū noiat̄ ſancte marie in felice ſulfurea eſt ⁊ ferrea:
cui⁹ aqua leuiſſima exiſtit: ⁊ caloꝛis ſui ipꝛeſſio ſuauis: ita
vt nōnulli eū balneum ſuaue nominēt. Huic tres aſſignant̄
v̄tutes. Pꝛis qm̄ palyſi: ac neruoꝝ paſſiōib⁹ mirabilr̄ opitu
latur: pari mō doloꝛib⁹ iteſtinoꝝ: vt colico ⁊ iliaco: ac eoꝝ
vētoſitatib⁹. Tertia qm̄ arteticis ⁊ podagricis potēter ſub
uenit: ⁊ oibus ſic egritudinibus ex mā flegmatica oꝛtis.

¶ Octauū balneū prati dī: cuius minera ſulfurea eſt nō mul/
tum: ⁊ ei⁹ aq̄ eſt bibitiōi ſani ſuauis. Huic vna ſpāliter laus
attribuit̄: qm̄ mirabilr̄ ſedat doloꝛes m̄ricis ⁊ ſuauiter: ac
iteſtinoꝝ ex cā vētoſa veniētes. nā ventoſitas matricis diffi/
cilis eſt curatiōis: marie cū antiquat̄. Nā ꝑnceps de ea. mu/
lieres vt plurimū cōmoꝛiunt̄ cū3 ea. H3 ⁊ ceteras v̄tutes in
ceteris mēbꝛis: vt de balneis ſulfureis actū. ¶ Nonū3 noia
tur balneū paganelli: cui⁹ aq̄ clara eſt: ⁊ nō tante caliditatis
vt ꝑcedēs: q̄ bibit̄ ⁊ in ei⁹ potu duos ꝓducit effect⁹: ſtōm vi
del3 ⁊ mēbꝛa nutritiua ꝯfoꝛtare: mēbꝛiſq; expulſiōis nō me
diocriter ꝯferre. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Jlico adiuuat ap/
petitū deiectū: ⁊ ſtōm maraſmatū reducit ⁊ ipugnat: ꝑcipue
qñ eſt talis ꝑꝑ debilitatē villoꝝ eius. qm̄ ſi foꝛet a mala cō/
plexiōe ſicca: cū ꝯiūgeret̄ caliditas nō video qualr̄ iuuaret.
nā digeſtiuā optime ꝯfoꝛtat. ¶ Mēbra expulſiōis. ¶ Edu/
cit ſolōne mās mucoſas. vrinā ⁊ emoꝛꝛoides ꝓuocat: ⁊ mē/
ſtrua ⁊ m̄ricem a ſupfluitatib⁹ purgat ꝑꝑ qđ pregnātes illō
igredi verent̄ rene mūdificat. Et hic aduertat̄: qm̄ ſcribit̄
q; minera ei⁹ enea ſit: ⁊ vt actū: multoꝝ opinio diſcurrit. q;
oīa balnea pulicani aluminoſa: ac ferrea ſint. Uñ ꝯſiderans
aq̄ claritatē: ⁊ q2 ſic ſolutiua ſit: ⁊ ꝓuocatiua: arbitror illam
nitro ⁊ ſale: ⁊ alumine magis ꝑticipare q̄3 ere. Et ſi eo ēt ſit
ſolutiuū: vt ſupꝛa de eo. nā ſi enea foꝛet a predñio nō videre
tur aque colorē a citrino euenire. ¶ Mēbra iuncturarum.
¶ Conuenit podagre: ⁊ ligamenta iuncturarū3 confoꝛtat.
Unde ex podagra nōnulli liberati fuere.

¶ Decimū balneum aſinele noiatū. cui⁹ minera: vt aiūt qdā:
enea eſt a predominio: ⁊ ſulfure pauco participans: cui he
attribuunt̄ laudes. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Stomaco con/
fert epati ⁊ ſpleni. Et ē tāte ſubtilitatis vt penetrādo opila
tiones eoꝝ remoueat: ac ydropē in eis factā: ⁊ doloꝛib⁹ in
his mēbꝛis antiq̄tis miro modo ſubuēit. ¶ Mēbra expul/
ſionis. ¶ Purgat matricē: ⁊ eam ad ꝯcipiendum pꝛeparat: ⁊
menſtrua ꝓuocat: ⁊ oꝛificia venarum emoꝛroidarum apit.
¶ Apoſtemata. ¶ Et membꝛoꝛum interioꝛum apoſtema/
ta in bꝛeui maturat ⁊ aperit. aqua enim hec clariſſima eſt ⁊
limpida ⁊ tranſparens. Poſtremo vt actum diuerſitas eſt
inter ſcribentes de minera hōꝛum balneoꝛum: ⁊ ego illam
non fui expertus. Sed qui voluerit experiri poterit cū3 do
cumento infra ponendo: dum de elambicatione aquarum
termarum ſermo fiet. Et hec omnia balnea apud ciuitate3
ſunt: vt aliqua diſtantia ſint per miliare: quedam per milia/
re cum medio: nonnulla per duo.

¶ De

¶ De balneo Eſculi. Rubrica. xv.

ESculum ciuitas balneo vno gaudet: cu-
ius aq̄ eſt parum calida: ⁊ ıō ad
A ipſum itur tpe magni eſtus: q2 eo in tpe radijs
ſolarib⁹ calefit: cuius minera eſt ſulfurea multa
pte aquoſa pticipans. Et vna laus ei dat: vt nō
paꝝ ꝯferat in neruis debilitatis: ſ3 nocet multū oculis debi
lib⁹: valet vt cetera ſulfurea in paſſiōib⁹ ſupius memoratis
⁊ ad ipm̄ itur tpe medij. veꝝ debile eſt in ſuis virtutibus.

¶ De balneis vrbis veteris. Rubrica. xvj.

HEc ciuitas h3 caſtrū vnum ſanctus Ca-
ſianus nomine: apō quod ad
B diſtantiā paruam: qm̄ circa miliare mediu3 plu
rima exiſtunt balnea: quorum oīum minera: vt
deſcribitur aluminoſa eſt a predīio ferro parti
cipans. Et ſunt numero nouē: quorum primum ponitur
balneum delaterra nominatum. ¶ Membra expulſionis.
¶ Valet in paſſionib⁹ frigidis matricis: in paſſionib⁹ renū
vnde ſtantes in ea mingere facit: vt ſic renes a lapide ⁊ are-
nulis mūdificet ⁊ veſicam ipſam ac eoꝝ mucoſitates. Sed
mirandum eſt quomodo ꝓuocat cum multum ſtipticet: for
te dicetur: qm̄ ꝯſtringat ſua ſtipticitate vias ventris: ⁊ ſic ꝑ
illas calefacte humiditates ⁊ caliditate attracte exire mini-
me poſſint. virtus ab eis ſic ſtimulata: cum iam liq̄de ſint ꝑ
regionē conuenietē3 conat̄ illas expellere que eſt vrine via.
Et hec rōnio vt euitet̄ fuga miſeroꝝ pronunc pace intelligē
tium ſuſtineat̄. ¶ Membra iuncturarum.
¶ Valet in paſſionib⁹ frig dis ⁊ humidis earu3. Et certe eſt
opinādu3 q̄ egritudinib⁹ in alijs mēbris ex cauſa frigida ⁊
humida contingentib⁹ cōferat, calefaciēdo, reſoluēdo, exic-
cando, ⁊ fortiter ſtipticando.
¶ Secundo ponit̄ balneū calidaia dictū: qō p̄mo calidius eſt
multū: q̄nimo valde calidū eſt: ita vt in eo hoies longā mo-
rā ſuſtinere minime poſſint: quare exiſtimandum minus de
ferro participare. ¶ Vlcera ⁊ bothor. ¶ Specialem ꝓprie
tatem h3 in mūdificādo cutim: ⁊ ſpāliter a ſcabie valde hu-
mida: qm̄ eſt vehemēter exiccatiuum. valet ⁊ potenter in oī
bus egritudinibus frigidis ⁊ humidis.
¶ Tertium balneū ſctē marie dī: h̄ q̄dē valde calidu3 eſt ⁊ ſic
cū. ¶ Mēbra capitis. ¶ Valet paraliticis, tremulis, ſtupi-
dis, ſpaſmatis ex ſpaſmo replōnis: cathარro frigido ⁊ hu-
mido. Sode antiq̄ frigide. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert
ydropiſi ex cā frigida. ¶ Mēbra iuncturaꝝ. ¶ Valet po-
dagre ex cā frigida: ⁊ arteticis ex eadē. ¶ Membra expul-
ſionis. ¶ Humiditates matricis exiccat.
¶ Quartū noiat̄ balneu3 de caldagna: eſt q̄dē calidū valde ⁊
ſiccū: q̄obrē multo pticipat alumine: multo plus q̄3 ferro.
Ducias h3 in balneū cadētes: q̄s hoies diu ſufferre nō pñt.
¶ Mēbra capitis. ¶ Cathარro frigido ⁊ humido confert.
Mēbra iuncturaꝝ. Podagricis magnū preſtat iuuamētu3.
¶ Vlcera. ¶ Scabiei humide mirabil̄r opitulat̄.
¶ Quintū dī balneū ficūcelle ſiue delaſigatella. Eſt eni in ca-
liditate tpatū: ſic alumine ⁊ ferro pticipās. ¶ Mēbra nutri
menti. ¶ Cōfert ſtō calefacto ⁊ nō calefacto: ſic appetitum
in eis acuēdo: epati mirabil̄r ⁊ ſpleni ſubuenit: ꝓp qō fortaſ
ſis ſic ab epate nomē accepit. ¶ Mēbra expulſiōis. ¶ Hu-
miditatē matricis tollit: ⁊ hec aqua bibitur de duob⁹ muris
exiēs: vt vna cal̄a ſit: ⁊ reliq̄ frigida: vt de his actum.
¶ Sextum balneū grote nūcupat̄. Cuius ꝓprietas eſt ad re-
mouendum ſcabiē malam vlceroſam ⁊ lepram.
¶ Septimū balneum ſancti Georgij dī: calidum ⁊ ſiccum: ſ3
amplius ſiccum. Cui vnica ſic laus excellens datur: vt vulne
ra ⁊ vlcera antiqua conſolidet.
¶ 8m balneū por⁹ noiat̄: cal̄3 ſtriliatiuū ⁊ ſudoris ꝓuocatiuū.
¶ 9m eſt balneū d̄ luto dc̄m: cui⁹ ꝓprietates ſūt ad vlcera ſor
dida ⁊ difficilis ꝯſolidatiōis ſanāda: ad cruriū groſſitiē tol-
lendā ⁊ ad neruos ꝯctos: in q̄b⁹ ſtare opȝ patiētes vltra mē
ſem cum dimidio: ⁊ vſq3 ad duos. Oium aūt balneoꝝ aquā
clariſſima eſt ⁊ bibit̄: ⁊ ex eadē cliſteria fiūt. Et ad hec per-
gunt hoies de mēſe martij vſq3 ad mēſem ſeptēbris. Sed tē
poris ꝯſtōnē moderare opȝ in eūdo ad illa: ⁊ ad alia: ſ3 ma-
iorem aut minorē caliditatē eoꝝ: vt in de obſeruādis infra:
⁊ in dubio in fine de balneis carpenſibus.

¶ De balneis Peruſij. Rubrica. xvij.

PEruſium ciuitas inſignis vnicum balneū
C poſſidet: q̄ certe non multum
gliari p̄t: balneū mōtis alti nūcupatū. Nam ei⁹
aq̄ nigra ⁊ fetida eſt: hyeme frigida eſtate aute3
radijs ſolaribus ⁊ ſtellarū calefit. Cui⁹ minera
ſulfure pticipat: l3 nō multo: pticipatq3 aſpalto. Cōfert autē
egritudinib⁹ de mā frigida ⁊ hūida. Et certe opinor ſimil-
limum eſſe balneo de ſancto Bartholomeo in comitatu pa
duano de quo actum: l3 aqua eius non ſit fetida.

¶ De balneo montis catini. Rubrica. xviij.

VJr inſignis Vgolinus de monte cati-
D no de balneis eiuſde3 ca-
ſtri ſcripſit: q̄rū virtutes quas magno cu3 ſtudio
ipſe doctor ineſtigauit ſilētio non p̄teribo. Apō
eni caſtrū illud per miliare aq̄ ſalſe maxima eſt
copia. vnde balneum vnū antiquiſſimum eſt: de q̄ nulla ha-
betur memoria aſſerunt tm̄ hoies illud magnaꝝ fuiſſe vir-
tutū. Et vt ruina docet iā fuit pulchre cōpōnis ⁊ forme. Jn
hoc reperit̄ parua quātitas aque ſalſe cū aq̄ dulci pmixte: ⁊
eſt ibi velut palus: circa cui⁹ circūferētiā naſcit̄ tamariſcus
magna in q̄ītitate: ⁊ ruſtici illi⁹ loci eo vtunt̄ in doloribus
iūcturaꝝ: podagre, ſcie, ⁊ deorſi: ⁊ ſentiūt ex eo ſic ſe iuuari.
¶ Aliud eſt balneū in duo diuiſu3: vt in altera pte ſtēt mulie
res: ſolēniterq3 ordinatū eſt. ¶ Mēbra iuncturarū. ¶ Va-
let podagre: ſcie ſimilibuſq3 doloribus. ¶ Vlcera ⁊ apoſte
mata. ¶ Confert ſcabiei ⁊ vndimiam tollit.
¶ Tertium eſt balneum nouum: per cōitatē florentie ordina
tū. 1320. vt inde vtilitatē pecunioſam ſibi vēdicarent: nō ad
hominū ſalutē. Sperabāt enim ex ea aqua ſalſa ſalis abun-
dantiam habere. Qō cum experti fuerint expenſam introi
tum excedere: opus illud reliquerunt. Huic autem non niſi
pauce laudes attribui poſſunt. hinc breuib⁹ claudens dico
q̄ homines illi de menſe Junij: ⁊ aliquando de mēſe Augu
ſti eam bibunt. vt ſit de aquis porete. Soluit vētrem mirabi
liter: vomitum prouocat: opilationes renum aperit: frangit
lapidem in eis ⁊ vermes potentes interficit: ⁊ per accidēs:
expellit. Et hec de illis.

¶ De balneis in terra laboris a Neapolitanis de agnano
dictis. Rubrica. xix.

TErra laboris decē balnea poſſidet: q̄bus vt
E aiunt tot inſunt virtutes: vt ab omni
languore hoies liberēt: que modo mortales la
tent. Nam cum ille lr̄is in marmore ſculptis ſic
indicarent̄: vt vnumq̄dq3 balneū ſic lr̄is īdican
tibus virtutes ſuas manifeſtaret: medici inuidia q̄da3 moti
⁊ auaritia eas lr̄as aboleuerūt vt actū: quo fit vt omnes nō
nobis ſint māifeſte. S3 qm̄ id fabuloſum facio: hinc ad ma
nifeſtandas eaꝝ virtutes: quas in quibuſdam verſibus exa-
metris ⁊ pentametris collegi me conuerta3: ⁊ eoꝝ primu3
ſudatorium noiatum faciam. Eſt enim teſtudo queda3 par-
ua: quam ingrediunt̄ homines: in qua ſudāt ex parua in ea
mora contracta: ante quā locus eſt ranis ⁊ colubribus ple-
nus: in quo nō naſcunt̄ piſces. Huius aūt minera non mihi
nota eſt: ſed ex effectib⁹ aliqualiter cōprehēdi: ⁊ ex vicinita
te minere alioꝝ ſibi propinquorū: que cum ſulfure partici-
pent: ipſum ab eo abſolutū eſſe nō eſt opinandum. ¶ Mē-
bra expulſionis. ¶ Valet doloribus illorum. ¶ Vlcera.
Scabiei ⁊ cutaneis egritudinibus.
¶ Aliud noiatur ſulfureum. ¶ Membra capitis. ¶ Valet
dolori antiq̄ capitis: ꝯpeſcit lachrimas oculoꝝ viſum acuit:

¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Ualet doloribus stomaci ex cā fri/
gida: ⁊ ꝯfert vomitui. ¶ Mēbra expulſiōis. ¶ Steriles ad
ꝯcipiēdū ꝑparat: qm̄ cā talis eſt ex frigoꝛ ⁊ humiditatē pur/
gat flegmaticam. ¶ Ulcera. ¶ Scabiem curat. ¶ Febres.
¶ Aſſerūt curare febres ⁊ rigores eaꝝ: quod non credo.

¶ Tertium nominaꝭ de bulla. ¶ Mēbra capitis. ¶ Ualet in paſſionibus capitis: ⁊ lumen oculorum acuit. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Cōfert epati ⁊ ſpleni. ¶ Membra expulſionis. ¶ Purgat matricem.

¶ Quartū aſtrane noiatur. ¶ Mēbra capitis. ¶ Ducia ei⁹ catharro ſubuenit. brāche ⁊ coriçe: ⁊ paſſis oculis hec aq̄ ꝑſtat opē. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Stomaci faſtidiū tollit: ⁊ appetitū ꝓuocat. ¶ Mēbra pectoris. ¶ Pulmonē recreat a tuſſi fatigatū: ⁊ pectus lenit: raucedinē vocis expellit.

¶ Quintū deluncare dictū: eſtq3 iuxta litus maris poſitum. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Confortat ſtōm ⁊ epar. ¶ Mēbra pectoris. ¶ Pectus ꝯfortat: aium letificat: ⁊ gaudia in eo īducit: ſuſpiria tollit: ⁊ faciūt alacres ī muliere vires. ¶ Mēbra expulſiōis. ¶ Cōfortat renes: ⁊ coitum excitat de qb⁹ dr̄. Efficiūt veneris renes ad ꝑlia fortes. ¶ Febres. ¶ Aiūt annihilare fortes ⁊ terras febres. Et ꝙ valēt ethice prime ⁊ ſcd̄e ſpēi: hoc credere mihi difficile eſt.

¶ Balneū locus eſt apud litus maris: eſt. n. fons ꝑuus ⁊ viribus amplus. de quo ſcribiꝭ de morbo q̄cūq3 doloꝛ ſeu grauitate q̄uis. Locus aq̄ tali tp̄e liberabis. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert oculoꝝ obſcuritati ⁊ caligini: ⁊ cathoracte. Confortat caput: ⁊ cathàrro ſubuenit. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Confortat ſtomacū: ⁊ eius digeſtiuam. ¶ Mēbra expulſionis. ¶ Cōfortat renes: ꝯſumptos reficit: ⁊ multa operaꝭ auditu mirāda. Et ideo neapolitani hoc p̄re ceteris diligūt: quo ſcribiꝭ. Ut patiens illic ſe credat eſſe deū. Eſt enī aqua ſuauis tepida: ⁊ corpoꝛi multum grata.

¶ Balneū de tripta iuxta litus maris exn̄s nō eſt aq̄ calīa. ⁊ ē dulcis ad potandū. Membra nutrimēti. ¶ Debilitatē3 ſtōi tollit potata ⁊ epatis. ſ3 nocet ydropicis. ¶ Mēbra pectoris. ¶ Pulmonem leſum ſanat: ⁊ tuſſim mitigat ac tollit. ¶ Mēbra expulſionis. ¶ Calefacta ⁊ bibita ventre3 lenit. ¶ Febres. ¶ Ariditatē membroꝝ ex febre veniētem tollit ¶ Decoratio. ¶ Aufert cutis infectiones.

¶ Reliquū petra dcm̄: qm̄ petrā frāgit. ¶ Mēbra capitis. ¶ Oēs capitis q̄relas depellit: ſurditati ſubuenit: caligini oculoꝝ ⁊ catharacte. ¶ Membra pectoris. ¶ Cōfortat pectus ⁊ coꝛ: apit vrie vias miro mō: vt ſic ab eis expellat arenulas ⁊ lapidē in eis genitū frangit cū calida potata fuerit.

¶ Nonū celatura dr̄. ¶ Membra pectoris. ¶ Coꝛ letificat. pulmone3 ⁊ tuſſim tollit ⁊ liberat: aptos ab incurſu in ea3 pꝛeſeruat: ſi de ea fuerit ſepe potata que deſcēſu cathàrri facta eſt. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Stomacum confortat: ⁊ digeſtiuam eius: ⁊ appetitum excitat.

¶ Decimū lauacrum noiaꝭ. ¶ Mēbra pectoris. ¶ Pulmonem purgat. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Confert ſpleni ⁊ duriciei ei⁹: ⁊ epati ſubuenit. Modus aūt inueſtigādi mineras eoꝝ habebiꝭ infra ſuo loco: q2 vltimo capitulo.

¶ De balneis ciuitatis aquenſis. Rubrica. xx.

AQuis ciuitas eſt apud montē ferratum: ab Alexādria delapaia. xvj. miliaribus diſtans. In q̄ ciuitate ſup plateam duo ſunt balnea ex eodē fonte deſcēdentia: qui fons ab ipſis diſtat ſemi iactu lapidis: ⁊ eſt arcu lapideo tectus: ne pueris beſtijſq3 alijs offendiculū fiat. Cui⁹ aq̄ calidiſſima exiſtit. Primū balneū magnū eſt lapidib⁹ circuncirca ornatū. Scd̄m v̄o iuxta hoc poſitū ab eo exiens balneu3 dn̄aꝝ vocabaꝭ. Nunc v̄o ꝯſtructa eſt domus apud iſta: in q̄ ciuis qdā ordinauit eſtuariū ſiccū: ex fumo balnei trāſeuntis ſcd̄m: ad qd̄ hoies vadunt. Et ex hac aq̄ eleuaꝭ fumus ſic per domū trāſeunte: q ꝯſtruit balneū vnū paruū coopꝉū: qd̄ mō ad honeſtatē balneum dn̄aꝝ nūcupatur. ¶ Fōtis āt minere notitiā nō hēo. Nā q ibi fuerūt ⁊ aq̄3 biberūt dixerunt mihi aquā illā ꝑmis in duob⁹ dieb⁹ clariſſimā ac limpidam eē: vt in fundo ꝑuulus obolus videaꝭ: deinde poſt biduum fit viridis. Et mundaꝭ balneū de octo in octo dies: q2 oī die veneris. ¶ Aſſerūtq3 ꝑmis duob⁹ dieb⁹ tanta caliditate vigere: vt nemo eā ſufferre poſſit q̄ ex re igrediunꝭ 3ᵒ die a qb⁹ accipitur: ⁊ in ea ab aere ſic alterata cōiter oēs ſe balneāt. Nā aq̄ q̄to calidioꝛ tāto rarioꝛ: ⁊ faciliuſq3 apta eſt ab aeris friditate pati. Cōſequēter aiunt eā oī minerali odore ꝑuatā. Et ꝙ bibētes dū bibūt: odorē ex ea fetidū ſentiūt: velut corruptorū ouoꝝ: pp qd̄ q conanꭍ eā bibere ſe nares ꝑus aliq̄ odore muniūt. Neq3 cōis eſt ꝯſuetudo eā potādi. S3 qm̄ in paſſionib⁹ iūcturaꝝ potēter valet: ⁊ hec ſibi laus a ſuis attribuiꝭ ſup alia balnea oia: ⁊ in oibus doloꝛib⁹ articuloꝝ cū tāte ſit caliditatis: v̄iſimile eſt ꝙ alumine ꝑticipat: ⁊ ꝙ a p̄dn̄o talis ſit: cū aluminoſe ſic ſapore ſint remiſſe. Nā ſulfuree guſtu ⁊ odore ꝑcipiunꭍ ⁊ viſu: ſalſe v̄o ſaltē guſtu: ⁊ nullū talium in aq̄ hac ſentiꝭ. Uerū ex medicis illi⁹ p̄rie qdā dixerūt eā ſulfureā aluminoſa3 ac nitroſam eē: cui⁹ v̄itas ex vltio cap̄ h̄ri poterit. Et ꝯſiter dōmuꝙ odoꝛ ille malus acqriꭍ ex tranſitu ꝑ loca fetida: ⁊ h disputatiue. Quib⁹ īduciꭍ ꝙ eaꝝ itroitus eſt multū ꝯſiderādus: ⁊ nō facilis. ¶ Attribuūꭍ eis ēt plures laudes in paſſiōib⁹ alioꝝ mebroꝝ: vt in paſſiōib⁹ capitis ſtomaci ⁊c̄. vt ex aq̄s aluminoſis de qb⁹ actū: veꝝ aiunt epati nocere. ¶ Poſtremo dicūt ꝙ v̄tutes hoꝝ balneoꝝ n̄ īpꝛimunꭍ in corp⁹: niſi poſtq̄3 hō in eis ſteterit ꝑ magnū tēpus: vt duoꝝ menſiū ad min⁹. vn̄ qdā ſteterūt hac ex cā per annū. Et relatū eſt mihi ab his q longo tp̄e ſteterūt ſe non fuiſſe ſanatos: neq3 effectus grādes ⁊ notabiles in ſocijs vidiſſe. Ad hec aūt ꝓfectus eſt ꝓ cura podagraꝝ ſuarum recolende memoꝛie illuſtris Nicolaus marchio eſtenſis genitoꝛ tuus. qui cum eiſdem redijt.

¶ De balneis Sicilie. Rubrica. xxj.

INſula trinacria pluribus gloriaꭍ balneis ēt diuerſis in locis ſituatis: veꝝ cu3 oia illa a p̄dn̄o marie ſint ſulfurea: de ipſis non alr̄ in p̄ſentiaꝝ agēdū eſſe putaui: q̄3 de balneis ſulfureis actū eſt in de balneis petrioli. 5 Nam ⁊ eede3 ſunt virtutes ⁊ ꝓprietates: ⁊ ſi intēſione ⁊ remiſſione differāt: q̄ ſpēm nō variāt. Ideoq3 ad eū locū ꝓ his recurratur: vt ſim̄ breuitati indulgēs. ¶ At cū inter cetera vnū famoſius ſit: ne ſic hūc locū facili ⁊ ieiuna oꝛone ꝑcurram: de eo aliq̄ ſcribam tue vt ſpero dn̄ationi gratiſſima. Eſt. n. hac in inſula ciuitas. q̄dā ſacha noiata apud ſinū montis gēmariaꝝ ſita: eoq3 in monte ꝑlimu3 palmoſo balnea hec ſic a nā ꝓducta fuere. Et anteq̄3 ad ea apienda accedā id ꝑᵐ ſcribam memoꝛia ⁊ veneratiōe dignū. Nam cū mōs hic ſit a ſūmitate ei⁹ vſq3 ad ꝓfundū maria in ꝯcauitate nā factus: quo in loco tp̄e petri ſcti demones habitaſſent ⁊ populos inſule infeſtarēt: habitaculū demonū dicebaꭍ: qd̄ petrus intelligēs Calogeꝝ ꝯfeſſore3: Paulū ⁊ Ioꝛlandū ceteroſq3 diſcipulos duos ad eos expellēdos trāſmiſit. Elegitq3 calogerus beatus ſibi locū hunc ⁊ montē in hitaculū: vt ab eo dei Ieſu v̄tute eos ſic expelleret: qd̄ ab eo ſuccurrēte dī gr̄a facile actū fuit. Ob quā rem nō ꝑuus fuit ad eū viſcendū virū hominu3 ꝯfluxus: ⁊ ſanoꝝ ⁊ lāguentiū: quos ſanitati v̄bis ſacris ſic reſtituebat. Et ſanos fide egrotantes miro mō ſanabat. hic enī vir ſanctus ſic in longū tp̄s hoc in loco hitauit: donec vitā3 cū moꝛte cōmutauerit. Et cū in populos ſic deuotio creuiſſet ſcti huius hitatiōe: id opinātes virū illu3 nō raro: ⁊ in antro oraſſe: de quo poſt: ⁊ in balneis mōtis hui⁹ ſe balneaſſe: antru3 ⁊ aquā eoꝝ ſctā loca ſic ſiculi aiūt. p̄cipue antrum in quo ſedilia poſita fuerunt: v̄tutes ac ꝓprietates lr̄is grecis in eis culte ſculptis indicātib⁹: que qdē lr̄e viri ſancti auctoꝛitate ſcripte fuerūt. vt dicē velint eo in loco ⁊ in eis aq̄s benedictionē diuinā ac v̄tute3: ⁊ nō nālem tantū reliquiſſe. Et in re hac tāta cū deuotione ꝓceſſerūt: vt dicāt in vno ſedili ꝓprietatē

dili ꝓprietatē ac virtutē eſſe ꝗ̄ languētes ydropici curant.
In reliquo podagrici: ſicqꝫ de alijs. Ita vt ydropicus in ſe-
dili alteri egritudini deputato ſedēs nō ſanet ſicqꝫ de cete-
ris. Hoc aūt tpe he lr̄e minime legi poſſunt: q̄s vt aiunt me
dici auaricia ducti aboleuerunt: qua ex re nō in eos exeunt
effectꝰ vt cōſueuerūt: qꝺ̊ fabuloſum facio. ¶ Et ad balnea
rediēs dicēdū ꝙ in ſūmitate mōtis antrū ē ad inſtar domus
cū hoſtio puo ⁊ hūli: in cuius medio puteꝰ eſt ꝓfundiſſimus
ad vſqꝫ radices mōtis: a quo fumus calidus egredit̄ antruꝫ
calefaciens ſua tñ cū humiditate ipſum humectās: ⁊ hunc
locum balneū ſiccū appellāt: ⁊ hoc in loco ſedilia ſunt de q-
bus actū. ¶ Balnea aūt aq̄ in infima parte mōtis ſic fabri-
cata ſunt: vt loca vix ab eo q̄ dñaꝝ ⁊ brutoꝝ ſint ſeparata.
¶ Poſtremo his adijcio ex v̄tutibꝰ eoꝝ ꝙ hermatos ex vē
toſitate: ⁊ ex inteſtinis mirabil̄r ſanat: quāobrē ferro pluri
mū ſic ꝑticipare illa arbitror: ꝓpter qꝺ̊ ſupra de ferro lega-
tur. ¶ Et hoc de eis ſatis dictū eē volo: ſi eis addidero bal-
neū de calatomech: terminꝰ grecus aut arabicus eſt: ab opi
do olim hoc in loco ſituato deriuatꝰ in medio nāqꝫ ciuitatis
drepani ⁊ alcami locatū eſt. Alcami quidē caſtrū ⁊ non ci-
uitas habet̄: a quo miliaribus quatuor diſtat. Eoqꝫ in loco
tres ſunt balnei māſiones: vt vna calida ſit: altera calidior:
tertia caliſſima: vt in ea facile coquant̄ oua. Sulfurea qui-
dē eſt: ⁊ de mēſe madij ad eū cōfluunt gētes. Suntqꝫ in co-
mitatu palermi balnea termini noiata a caſtro: iuxta qꝺ̊ ſi-
tuata ſunt ſic dicta. Et hec de eis pauca tibi ſufficere volo.

¶ De balneis de aquaro. Rubrica. xxij.

A Aquarium terra eſt a regio lōgobardo. xxv. miliaribus diſtās apud
quam diſtantia mil aris balneum eſt: balneum
de aq̄rio nuncupatū: cuius aq̄ nimiū limpida eſt
⁊ clara: frigida ſcaturiens: odore ſuauis ⁊ ſulfu-
reo carēs: quē nōnulli odorē cāphore eſſe iudicarūt: ſicqꝫ eā
cāphore minerā obtinere. qꝺ̊ minime credo cū effectus cā-
phore nō teneat. verū magis eos q ex alumine ſunt. vt ꝺ̊ eis
ſtatiꝫ. Eſtqꝫ cāphora gūmi arboris nō mineral̄ res. hoc enī
balneū nouū eſt: ⁊ meo tp̄e inuentū: quo in loco nullus erat
ad recipiēdos egros ꝑparatꝰ locus: neqꝫ ad eū cōfluxus: ve
rum nūc ad illa itur: bibit̄ is mō ⁊ ordine qbꝰ bibit̄ aq̄ po-
rete. Cū ex eiꝰ potu idē ꝓueniāt effectꝰ ꝓuocatiua. ſ. apititiua
ſtomachi mirabiliter cōfortatiua: ⁊ maxie diſcraſie frigide
remotiua: valēſqꝫ in oībꝰ ceteris mēbroꝝ paſſiōibus: vt illa
delaporeta. Et vltra ꝙ eſt vrine ꝓuocatiua: eſt ⁊ ventris la-
xatiua: ꝓpter qꝺ̊ a nitroſitate: aut ſale nō abſoluit̄. Eſtqꝫ fa-
mis ⁊ ſomni inductiua: ꝓpter qꝺ̊ il i canōes ſeruent̄ in his
duobus accidētibꝰ: de qbus actū ſupra de dieta tenui ⁊ ſom
no diurno in de balneis delaporeta. Hec aūt aqua cuꝫ ex ea
balneū fieri cōtingit: igne ab hoſpitibus calefit: ⁊ in vaſis li-
gneis ſic calida ponit̄: in qbꝰ duo viri ſimul ſedere pñt. Et
paucis claudēs: quidā qui vtrūqꝫ balneum expti fuere hoc
magis laudarunt q̄ꝫ illud delaporeta: in cuius aſſumptione
vt actū oīa que in illo ſuo ordine obſeruent̄. Aiūtqꝫ effectū
efficacē huiꝰ balnei nō niſi poſt annū cognoſci poſſe. Et cuꝫ
adhuc nō ſit famoſuꝫ multū: ſatis ſic de eo in ꝑſentiarū ſcri-
pta eſſe volo: ſi hoc vnū addidero ꝙ cuꝫ multi ydropici pro
eoꝝ ſalute ad ea ꝓfecti fuerint: ab ydrope ipſa minime libe
rati fuere: quāobrē in ea nō valere aiunt. Curāt fiſtulas an-
tiquas mēbro in aqua retento bis in die per horam.

¶ De balneis carpenſibus. Rubrica. xxiij.

B Magnifici domini de carpo caſtrū poſſi-
dent nomine brādula a magni
fica terra carpenſi. xxxiiij. miliaribus diſtans:
apud qꝺ̊ miliaris diſtantia balneuꝫ hoc in tem-
pore inuentum eſt: brutis eius virtutē aliquam
primo indicantibus. Nam cuꝫ boues ⁊ iumenta alia pluri-
ma ſe paſcendo loca balnei circuirent: ad balneum ſe cōuer
tentia de aqua ipſa ſic actu frigida bibere ceperūt. Que cū
aliquid ſalis in ſe habeat: ſic ſapida guſtui eoꝝ delectabilis
facta fuit: quāobrē: ⁊ vſqꝫ in hodiernum ad eaꝫ ſic guſtu de
lectantem iumenta ad potandū magno cū appetitu ſe con-
uertūt. Cūqꝫ in. 1448. eius loci boues infirmarent̄ vt ſan
guinē mingerent: quotquot ex aque illa potabant: nō mul
tis in diebus curabantur: qꝺ̊ paſtores oculis videntes ho-
minibus caſtri denunciarūt. Et plurimi id opinātes ꝙ egri
tudo brutorum a renibus: aut a veſica procederet: qui renū
paſſionibus ac veſice moleſtabātur: animo ſtatuerunt de ea
aqua bibere arbitrātes ſe ſic a ſuis infirmitatibus poſſe cu-
rari: Cōpertūqꝫ eſt: deinde calculoſos: ⁊ colli veſice excoria
tionem patientis ſic ex eius potu curatos eſſe. Res autem
hec cum memoria ⁊ honore digna eſſe: per officiales caſtri
magnificis dominis ſuis renūciata fuit. Neqꝫ prius niſi poſt
multas viſas experientias vt nō fabuloſa ſcriberent. Cūqꝫ
ita rem hanc magnificus Galaſius ex dominis carpenſibus
auctentice intelligerēt: eamqꝫ ad culmen laudis ſue terre
accedere ſic facile cognoſceret. Ilico eius generoſus animꝰ
ſibi perſuaſit: cum me de ceteris Italie balneis ſcribere ſen
tiret: vt de dicta aqua vſqꝫ ferrariam ſalma vna ad me de-
ferretur: vt qualis eius eēt minera: que ⁊ ipſius v̄tutes hoc
meo opuſculo interſererē: ꝑceſqꝫ ſuis in litteris addidit: vt
huius aque virtutes ſi que ſunt a deo optimo date ſic ho-
mines nō laterent: eoqꝫ p maxime cū ad mortalium vtilita-
tem ſic accedere viderentur. Et is cū virtutū ſit çelator: nū-
cijs ac litteris: proprioqꝫ ſuo ore me ſollicitare curauit: qꝺ̊
lubens feci: aque minerā inueſtigans vt valui. ¶ Hec autē
aqua clara eſt actu frigida: ⁊ ſapore extraneo ⁊ ab homino
ſo priuata. Cuius minera vt ex pl̄ibus habere potui aliqd
ſulphuris tenet: ⁊ parūper. Nā cenoſum eius ſuper ignem
proiectum: odorē ſulphuris remiſſum reddit. Eſtqꝫ alumi-
noſa magis pauco ſale ꝑticipans: verū in his omnibus re-
miſſa eſt valde: propter qꝺ̊ ipſa reddit̄ ſtiptica ⁊ abſqꝫ mor
dicatione exiccatiua. vnde nō eleuatur in gradu caliditatis:
⁊ fortaſſis ꝑuenit ad finē primi vel principiuꝫ ſecundi. Sed
in ſiccitate intenditur: ⁊ vſqꝫ ad finē ſc̄di ⁊ principiuꝫ tertij.
Quibus accipitur ꝙ eſt vlceribus quoꝝ expectatur cōſoli
datio plurimū valēs. ¶ Membra capitis. ¶ Exiccat capi-
tis humiditates: chatarrū ſiſtit: ⁊ ꝑcipue ducia eius: cuꝫ ad
ignē calefacta erit oculorum humiditates tollit. lachrimas
eorum cōpeſcit: ⁊ in catharactis tolendis precipue ante eaꝝ
confirmationē mirabiliter opatur. ¶ Mēbra nutrimenti.
¶ Stomacho ſubuenit humido cum calida potata fuerit:
vt ſupra de illa porete. ¶ Membra expulſionis. ¶ Dillata
tioni pāniculi renū mirabiliter opatur: vt in bobus in dies
videmus: ⁊ in hominibus expitur. Eorum debilitati opitu
latur: p maxie a cā frigida ⁊ humida ꝓuenienti: vlceribus
eorū ac veſice. Nā plurimos ex vlcere colli veſice ſanatos eſſe
intelleximus. Et ſeſſio in ea calida matricē frigiditate ⁊ hu
miditate leſam potenter iuuat: ⁊ humiditates albas tollit:
ac corrigit: ⁊ mulieres ea ex cauſa ſteriles facte fecūdas red
dit. ¶ Mēbra iuncturarū. ¶ Podagre ⁊ ceteris articulo-
rū doloribꝰ ex cā frida ⁊ humida veniētibus ſuccurrit. hec
enim aqua cuꝫ ſic calefieri oporteat in omni pte tpis: ſic ex
portata vti poterit: ⁊ de ipſa ſatis. ¶ Quibus ex omnibus
plane accipiantur ꝓprietates natureqꝫ termaꝝ totiꝰ orbis.
Naꝫ oēs tales in mineris iam dictis cōueniūt: neqꝫ alijs ex
cauſis terme fiunt. Quāobrē cū apta ſatis ſit termarū natu
raliū Italie doctrina: poterit: ⁊ facil̄r ſatis diligens indaga
tor cū his in vltimo capl̄o ſcribuntur ceterarū omniuꝫ nāas
ac ꝓprietates ſcrutari: vt inde ſatis clara atqꝫ exquiſita ſciē
tia habeatur: vt patet intelligēti ⁊ tu conſidera. C

Cū plerūqꝫ dictū ſit in fine veris: aut in pnͦ autūni
hoīes ſe ad balnea ⁊ debere ⁊ transfer
ri poſſe: ⁊ in qbuſdā in tēpore medio: heſitat̄ an ſalubrius
ſit: ad ea ꝓficiſci vno tp̄e magis q̄ꝫ in alio. Et q̄m ſic poſiti-
ue ſatis vſqꝫ mō ꝑceſſimus: ne nr̄ in longū ſmo ꝓtrahatur:

dubio ꝑ ꝯcl'ones ſatiſfaciemus et aliqb⁹ cū rōib⁹ firmatas. ¶ Quaꝝ p⁹ hec eſt: Tp̄s tpi ꝯparantes dicamus: ver ceteris tpib⁹ ſani⁹: ⁊ mime egrotatiuū. eſt. n. ceteris tpatius: ⁊ vite hoīs accomodatū magis. Autūnus vero malus: ⁊ multis illaudabilis in reb⁹: acutorūq; morboꝝ gn̄atiuus: ⁊ vite hn̄ e pīis obuius. Hanc ꝯcl'onē voluit ad l'raꝫ dux nr̄ affoꝝ. 3ª textu ꝯmēti decimi. ¶ Juxta hāc ponamus ſcd̄aꝫ: q̄ abſolute ꝓnunciādum eſt vt: ſalubriora in fine veris eſſe: minuſq; verēda. Eo nāq; tp̄e aer calitate ſua tpata calorem cōfortat nālē: neq; autūn⁹: pp ſuā diuerſitatē v̄tutē debilitat ⁊ corpora ad tā prauas ꝑpat egritudines: vt dr̄ ergo. Jn fine aūt veris multe adhuc reſeruate ſunt ex hyeme ſupfluitates q̄ flāti atteſtant̄ ſiccatione ⁊ reſol'one egentes. Quare ſtante aeris tēperie qua v̄tus fortificari hꝫ ſic conferre videbunt̄. Jn autūno v̄o iam reſeruatis hūiditatibus calidis colericis ex eſtate multiplicatis ſic in poris mēbroꝝ: ⁊ venis clauſis ex ſupueniēte friditate aeris autūnal' ſic ꝓhibita tranſpiratiōe piculū ē ſupueniēte tāta calitate aq̄ termaꝝ ne i eis ebulitio ſupueniat: cū ad ebulitionē nimiū parate ſint: ſicq; putreſiant nā ex eaꝝ multitudine ſic ſuperata nō potēte eas regulare: cū diuerſitate eius primū debilitat̄ vt actū. Quare accident febres acute: diſſinterie: ac febres peſtilentiales ⁊ carbunculi: vt dux all'ato loco. Accedūtq; multis in corporibus ea ex cā egritudines cronice q̄rtane: pmaxime in quibus p̄ntia eſt humoꝝ eterogeneoꝝ hn̄tiū multū de aduſto. Nā in his ſubtiliū fit reſol'o remanētib⁹ groſſis melicis. vt accidit melicia per aduſtionē col'e talibus. ¶ Quas ob res 3ª ponat̄: q̄ colericis nāl'r: ⁊ colicis aduſtis: melicis ⁊ debilibus nā ſanius eſt cōſulēdū in fine veris ad balnea ſe tranſferre debere: ſi eos ad reaſſumēda nec̄itas cōpullerit: di ſi neceſſitas ⁊c̄. qm̄ ſi al'r diſpōni male corpis ꝓuideri poterit. illud ꝑus q̄rat̄ ⁊ tentetur. Nā balneū ſua forti calitate hūores calefacit: ſubtiliat eliq̄t fluere facit: ⁊ ſic eos in fluxu diſponit. Quare ſepe ad loca varia ſic diſcurrūt: vt inde i opinate eueniāt egritudines. vt meo tp̄e vidi. Ex q̄bus infert̄ q̄ nō niſi ex cā multū nec̄ia q̄rēda ſunt balnea. vñ cōis ſchola in egritudinib⁹ fortib⁹ balnea ꝯſulit: cū ꝑus oīa tētauerit medicamina: q̄re eoꝝ aſſūptio pl'm ꝯſiderāda eſt. ¶ Corpa ſanguinea cū minori eoꝝ nocumēto in pn̄° autūni ad balnea ſe tranſferre pn̄t. Hec concluſio ꝓbabil'r ponit̄: qm̄ in fine veris talia ſe inueniunt multo ſanguine ex ꝯſtōne tp̄is repleta: quare etiā iuuāte aeris caliditate piculū maius incurrūt: ne ad tantā aque caliditatē ſanguis in ebulitione ponat̄. vñ febres accidāt ſanguinee: fluxus ſanguinis: tumor tybiaꝝ: ⁊ flegmōes. ¶ Flātici ſalubrius ſe hēbunt in fine veris: eos ſic aeris calitate iuuāte: q̄bus indicatiōe a cōpl'one ſumpta directius cōpetunt balnea. ¶ Rōne aūt ſitus balneoꝝ ſalubrius: q̄nq; corpa ad balnea ſe trāſferūt in tp̄e iter hec medio: vt tp̄e magni caloris: q̄r in fine Junii: ⁊ vſq; ad mediuꝫ auguſti. Pꝫ ꝯcluſio ꝑ de balneis delaporeta. nā in aliis temporibus pp aeris exceſſiuā friditatē debiles ⁊ infirmi abſq; nocumēto ibi ſtare nō pn̄t. Sil'r vbi ſit ingreſſus in balneū ſupficialiter parū calidū cui aque ſupercalefactio a calitate expectatur: vt de balneis ſcti bartholomei actū eſt. ¶ Calitas aq̄ termarū menſuranda eſt ſm̄ menſuraꝫ caloris: ⁊ cōplexionē ingredi debentis eſt ꝑncipis dictū. 2ª primi. q̄dam ornate loq̄ntes. Qd̄ in aſſumptione balneaꝝ cōſideretur multū debilitas ⁊ fortitudo totius ⁊ particule patientis. vñ corpora multū debilia: ⁊ amplius ex egritudine debilitata: nō abſq; grandi periculo balnea ingrediuntur: qd̄ maxime attendatur in balneis que bibunt̄. Jdeoq; tales corpore debiles meo cōſilio illa delaporeta nō ardenter diligant: quibus ſepe mori cōſueuerūt. Conſideret̄ etiā virtus particule patientis: vt ſi ſtomachus leſus ſit: ſitq; texture nimiū rar⁹: ⁊ ſit debilis q̄ ea ex cā impreſſionē aque talē fortaſſis ſuſtinere nō poterit. q̄ēadmodū farmaca: ⁊ alia fortia medicamina minime valuit ſuſtinere. Jtē ſi cal'a ſit ⁊ paſſio a calitate ꝓueniat. conſil'r de aliis particularibus mēbris dicatur: in quibus oībus medicus dꝫ ſingularē diligentiaꝫ adhibere. Et inter cetera eſt epar. nam cum lapſum eſt ad caliduꝫ multum naturaliter: dubitandū eſt ne preternaturaliter ſic labatur inflāmetur ⁊ febres faciat: ſicq; de renibus: ⁊ de cerebro dicendū. Nā non video qūo ducis in cā eius calida ⁊ chatarro cal'o cōferre poſſit: cum plurimi aſſerant ex ducis petrioli a chatarro calido ⁊ humido ſe euaſiſſe. Arbitror eos aut rem ſuā nō intellexiſſe: aut cerebri caliditatē multū remiſſam fuiſſe: ⁊ cerebruꝫ ipſum ad vehementē humiditatem eſſe prolapſum. ¶ Septētrionales impreſſionē termarum q̄ꝫ occidentales facilius tolerant. Et meridionales: q̄ꝫ oriētales. Pꝫ cōcluſio ex hitis: qm̄ robuſta corpa ab eis minus moleſtant̄: reſol'onē eaꝝ ⁊ exiccationē minus timētia. ¶ Jndicatione a ꝯpl'one ſumpta ꝯgruentiora ſunt flegmaticis. 2° melancolicis nāliter talibus in caliditate moderata. Et h̄ ſupponēdo terrā fridiorē eſſe ipa aqua: ⁊ melācolicū ipſo flāmatico. 3° ſanguineis. vltimo colicis nāl'r talib⁹: minime v̄o colericis aduſtis. Hec tñ̄ ꝯcl'o vt ꝓbabil' ponitur. Nā fortaſſe indicatiōe a v̄tute ſūpta min⁹ hn̄ tolerabit melācolicus colerico: ⁊ meli⁹ ſanguine⁹ ipſo colerico ⁊ melancolico. Melancolici aduſti ab ingreſſu termarū ſe multum ꝑcauere debēt: ⁊ ab eaꝝ potu: ꝯcl'o pꝫ ex facili inflāmatione quā incurrūt: ⁊ piculū cadendi in egritudines acutas vt ſupra. ¶ Cōſueti ad balnea min⁹ trepide ſe tranſferre poſſunt: eſt. n. ꝯſuetudo altera nā. ¶ Et ſi veſptina ſit in ingreſſu balnei ꝯueniēs hora: potior dicēda eſt matutina: eſt enim tūc nā minus a ſupfluitatibus oppſſa: q̄s ſic in nocte cōſumpſit: q̄re ſup reſiduū fctā eſt potētior. vñ ſic fortior facta qd̄ remanſit facilius reſoluit: ſic a calitate termaruꝫ adiuta. Ex quo infert̄ in mane morā in balneo minorē eſſe debere. Et vt paucis claudā: cum per balneorum ingreſſum ⁊ potum notabilis ſiat euacuatio: per maxime ex his que bibuntur id non niſi ex cauſa predico vniuerſalem canonem magna cum diligentia attendendum eſſe a principe ſcriptum. 4ª primi. 3° ca°. ¶ De rebus que demſ̄ant rectitudinem iudicii in euacuando: que ſunt etas: ſexus: regio: complexio virtus: tēpus: hora diei: ⁊ plurima alia: de quibus ex poſitis facilis erit in cōſulēdo doctrina: vt q̄ infantes ob facilem reſol'onē humoꝝ ⁊ ſpirituum: quiq; humido egent ⁊c̄. ad balnea calida reſolutiua ꝓficiſci non debēt. Cōſil'r mulieres ⁊ nā frigidi aliis paribus facilius eoꝝ impſſionē tolerabunt. Conſil'r debiles: ⁊ vltimi ſenes male ea ſuſtinere poterunt. Sunt itaq; res he oēs: ⁊ accidentia egrorum: ⁊ egritudines ipſe a medicis cū de balneis cōſulunt diligenter cōſiderande: ne febricitantes: ⁊ calida egritudine languentes ſic in cōſulte mittantur: memorie tenentes q̄ ignis igni additus facit ipſuꝫ furere. ¶ Qd̄ nō icōuenit corpa pro cauſa neceſſaria tp̄e hyemis ſe ad balnea trāſferre: vbi aer camere bene diſponat̄: ⁊ locus totus: ⁊ cuſtodiāt ſe a frigore ⁊ hi⁹. Naꝫ de his expiētiā habui in duobus ducib⁹ exercitus illuſtris dn̄ationis Venetiarū: comite. vꝫ Carmignola ⁊ Gatamelata. hi. n. ambo paliſi moleſtati fuerunt: ꝑ qua diſpōne etiam cōſilio alioꝝ valētium virorū balnea de mēſe Januarii profecti ſunt: ⁊ ego cū eis: qui mirabil'r ꝯualuerūt. Carmignola etate. 48. annoꝝ fere vſq; ad ſanitatē priſtinā. Gata vero etate. 66. nimis hn̄ conualuit. ſed potior ſucceſſit ſanitas q̄ꝫ ſperabamus. Fecit fieri balneū in tina: ⁊ in camera. Equidē vſus hic particularis balnei etiā aliis in temporibus cum adeſt ex parte ventoꝝ: aut pluuie aeris intēperies cōmēdādus eſt: pōt enim melius moderari in caliditate: ⁊ in potētia: quoniā in maiori quātitate aque eſt maior potentia: i in minori minor: cuꝫ potentia rei hꝫ attendi penes multitudineꝫ forme. Circuiui balneū aſſerib⁹: ⁊ ſuperius cooperiebatur ne aer frigidus ludere poſſet ⁊c̄. Quibus omnibus manifeſte inducitur q̄ꝫta dꝫ cū diligentia eſſe a medicis ꝯſideratio cū hoībus cōſulunt de eoꝝ ꝓgreſſu ad balnea.

A ❡De balneo aque maris. Rubrica.xxiiij.

Aqua maris cū ſalſa ſit multū eſt exic/catiua:pcipue cū calefit: ⁊ ideo vſus eius balnei corpus exiccat ⁊ ma/credinē inducit. ❡Mēbra capitis. ❡Pricepe marine aūt aque caput replent eius qui balnea tur in eis:⁊ ideo natātes in eis caput balneare vitēt. ❡Mē bra expulſionis. ❡Aqua ſalſa cliſterizata primo ſoluit: de/inde ſua ſiccitate ſtipticat:⁊ inteſtina radendo ledit. Et hic aduertant qui cliſterijs ſalitis multum vtuntur. Eius vero vſus in balneo calefacit in tēpore matricem ⁊ veſicā ⁊ collū eius:ſicqȝ apta eſt excoriationeȝ in eis inducere:quare vſus eius dimittatur. Uulnera vlcera pruritus. ❡Potus eius ſanguinem corrumpit:⁊ ſcabiem ⁊ pruritum inducit:verū balneatio in ea confert prurituı ⁊ ſcabiei: vnde fortiter exic cando illa tollit. Eſt enim groſſe ſubſtantie: ⁊ ideo diffici/lius diuiditur q̄ȝ aqua currens:quare facilius adoleſcentes in ea natare diſcunt. ❡Membra iuncturarū. ❡Jūcturas laxas confortat:⁊ earum humiditates exiccat:⁊ multi po/dagrici ea vtuntur.

Capitulum.iiij. De balneis artificialibus compoſitis.

B Poſtquā de terminis nālib⁹ vt nobis poſſibile fuit ſic ſcriptum eſt conſe/quens videtur vt pmiſſum fuit de artificialib⁹ ſic dicere:vt etiam hac in pte nobis ſatiſfactum eſſe videat:que ſic denominātur:qm̄ arte⁊ non nā cōi pducta ſint. ❡Balneū quidem hoc dupl'r fieri con tingit:aut cum mineralibus iam dictis:aut cum alijs ex ter ra naſcentibus. ❡Et primum expedientes:canonem pone mus de quo aut quid infra nobis in artificiali cōpoſito ac nāli deſeruientem. Jd enim arbitrari quiſqȝ dȝ:ac ſcire bal/neū ab arte inuentū:vt nāli cū nobis copia dſint eius in vir tutibus ⁊ operationibus cōpar ſiat. Qua ex re cū nālia ad malā cōpl'onē ſimplicē ac mālē delendā inuēta ſint ⁊ artifi cialia idem poſſe putandū.cū ars imitetur nām phicorum. 2⁰. Remotio quidē male cōpl'onis:aut alteratione tantum: aut euōne pficit. Primū quidē balneis aq frigide ſimplicis: aut cōpoſite cōpletur. Scōm vō balneis nālibus ⁊ artificia libus pficitur:cū ex eis corpora calefiant:⁊ humores in eis ſic ſubtilient:reſoluant:⁊ exiccentur:aut p expulſioneȝ ali quam vt ſudoralē:aut fluxibilē ad extra ppellant. ❡Qui/bus apte ſatis iducit vt medic⁹ qui egrotātes ad ingreſſuȝ balneorū cōſulit:prius cōtēplari debet ea q in euōne ſienda cōſideranda ſunt:de qbus princeps.quarta primi.3⁰ caplo. Res que demōſtrāt rectitudinē iudicij in euando ſunt decē. que ſic ab eo numerant. Repletio virtutis ſol'o:qm̄ ventrē ſoluere ſupra ventris ſolutioneȝ timoroſum eſt: ⁊ figura:⁊ etas:⁊ tēpus:⁊ aeris:a regionis diſpō:⁊ cōſuetudo euacuā di:⁊ ars.quibus facile iudicare quiſquis poterit:q̄ȝtus er/ror:⁊ q̄ȝ grādis cōmittit ab hoībus q indifferenter ſic ſe ad balnea trāſferūt:vt ad eū ipm vadant ſanguinei: colici:flā/tici:⁊ melici ⁊ h⁹i debiles ⁊ fortes:ɔſueti:⁊ inconſueti:⁊ ita piformiter de alijs. Oportet itaqȝ ſic medicū ordinate con/ſulentē:ſiue cōponētē oīa hec cōſiderare:⁊ in his prudentē eſſe:q ex re cū hec cōpoſitio certa minime fieri poſſit: hinc q̄dā veriſimili cōiecturatione cōpleri hȝ:ob quaȝ rem mihi viſum eſt nō niſi gn̄ali doctrina procedi poſſe. Jdeoqȝ huic loco ſatiſfactū eſſe putatur:ſi tm̄modo ea cōmemorabo qui bus balneū ſic cōponi hȝ. ❡Et de mineralibus expediens quodā exēplari mō pcedā:cū efficax ſit doctrina per exem/plū.verbi grā. Cupio illud ſulfureū:dcoquā in illo ſulphur ⁊ notabile aque q̄ȝtitatē recipiā:faciāqȝ illud longis horis ebulire:⁊ plus ⁊ min⁹:vt diſpōni corporis cui applicari de buit oportunū eſſe videbitur. Si vō diſpō talis compoſita fuerit:vt alumine ⁊ ferro indigeaȝ:cum ſulfure illa ebulire faciā:eqn̄ augendo ⁊ minuēdo:vt expediens fuerit: qua ex aqua ita vtar:aut in capitis egritudinib⁹:vt.n.chatarro fiſ bus ab alto cadēte:aut al'r q̄uolȝ in ceteris corpis diſpōni/bus:vt de aq̄ termaꝝ ɔpoſita actū eſt. Pariformiter in egri tudinibus ɔ̄rijs agendū erit. Nā de ipſis mineralibus iā cō plete ſcriptū eſt:quorū ex noticia qlȝ exptus medicus ſic cō ponere poterit:verū tal' ɔpō opus eſt expti medici: ⁊ doctiſ ſimi in arte viri. ❡Reſtat p nunc vt de balneo artificiali ex terre naſcētib⁹ facto aliqd dicam⁹. Uolo aūt ⁊ canonē dcm̄ etiā hoc in loco nobis ſufficere:q̄re mihi ſatiſfactuȝ eſſe vi: ſi ea cōmemorabo ſimplicia:iuxta areolas poſita:cal'a:frida ſic oībus mēbris corpis ⁊ toti cōferentia:a pprietate reſpi/cientia cōia ⁊ nāe domeſtica ac familiaria:magis initium a capite faciēs. Et a capitalibus calis exordium faciam:qm̄ vt ſm plimū egritudines capitis a mala cōpl'one frigida ſiunt.

❡Calida capitalia ⁊ exiccatiua.

Saluia	Sticados.	Maiorana.
Calamentum	Pulegium.	Origanum.
Betonica	Camomilla	Acorus.

Et ſimilia ex granis.fructibus.⁊ radicibus.

❡Pectoralia calida.

Yſopus	Urtica	Origanum.
Calamentum	Praſſium	Pulegium
Laurus	Jreos	Enula

Et ſimilia ex granis:fructibus:⁊ radicibus.

❡Stomaco ⁊ mēbris nutritiuis cal'a.

Abſinthium	Menta	Calamentum
Marubium	Saluia	Nux cypreſſi

Et ſimilia ex granis ⁊c̄.

❡Epati conferentia calida.

Eupatorium	Feniculus	Praſſium
Laurus	Abſinthium	Ruta Et ſilia

Renibus conferentia calida.

Camomilla	Aniſum	Saluia
Laurus	Pulegium	Ruta

Et ſimilia ex granis ⁊c̄.

❡Matrici calida conferentia.

Abſinthium	Aleum	Anetum
Aniſum	Apium	Artemiſia.

Et ſimilia ex granis fructibus:⁊c.

❡Mēbris iuncturaꝝ calida cōferentia.

Laurus	Camomilla	Ruta
Abſinthium	Yua	Abrotanum

Et ſimilia ex granis ⁊c̄.

❡Frigida capitalia humida ⁊ ſicca.

Roſa	Uiola	Nenufar
Papauer	Solatrum	Lactuca
Plantago	Salix	Cucurbita

Et ſimilia ex granis ⁊c̄.

❡Pectoralia frigida.

Uiola	Papauer	Spinachia
Portulaca	Ylicis	Malua
Faba	Folia citonioꝝ	Ordeum

Et ſimilia ex granis ⁊c̄.

Stomaco ⁊ mēbris nutritiuis frigida.

Roſa	Portulaca	Granata
Coriandrum	Plantago	Cucurbita

❡Et ſimilia ex granis ⁊c̄.

❡Epati conferentia frigida.

Endiuia	Epatica	Atriplex
Granata	Roſa	Solatrum

❡Et ſimilia ex granis ⁊c̄.

❡Renibus conferentia frigida.

Solatrum	Alchechengi	Roſe
Cicorea	Plantago	❡Et ſimilia ⁊c̄.

❡Matrici frigida conferentia.

Endiuia	Lens	Roſa
Acetoſa	Portulaca	Malua

¶ Et ſimilia ex granis ⁊c̃.

Mẽbris iuncturarum frigida conferentia.

Portulaca	Plantago	Salla
Solatrum	Roſa	Balauſtia

¶ Et ſimilia ex granis ⁊c̃.

¶ Et ex ꝯſilibus vt actũ: ac pl'ibus ſic mẽbra hec ⁊ alia reſpicientibus cõponi pñt balnea indifferenter calida ⁊ frigida hũida ⁊ ſicca ac tẽꝑata artificialia. Sꝫ cuꝫ res ex his paucis ſatꝭ apta ſit: volo eis vt gr̃a exẽpli ſic in p̃ñtiaꝝ plꝰ q̃ꝫ ſufficẽ.

Capitulum. v. De ſignis ꝓnoſticis ad ſciendum ſi balnea futuro ãno ſalubria: aut morboſa erunt: ⁊ ex ꝯñti: ſi ad ea tranſeundum ſit.

Plurimi ex nr̃is id verum eſſe opinatur: vt balnea ipa multos effectꝰ mirandos: q̄ꝫ ſubitos a qualitate occulta producant. Nã cuꝫ ab eodẽ ſic effectus ꝟrios ꝓcedere intuentur cauſam aliã q̃ꝫ occultam aſſignare minime poſſe iudicant. Adduntq̄ꝫ p̃terea vno anno: ac duobus morboſa fore: ⁊ varias inducere egritudines. Alij ſubſequẽtibus ãnis ſalutifera: vt effectus mirãdos ⁊ laude dignos pariãt: quã rẽ nõ niſi a celeſti aſpectu ꝓuenire dicũt: a quo ſic occultã recipiãt ꝓprietatẽ: per quã agũt: ⁊ in corpa humana effectus hos ꝓducũt. ¶ Ego quoq̄ꝫ his nõ aſſentio: ſed id verũ eſſe arbitror: vt oẽs effectus hi a q̄litate vel q̄litatibus manifeſtis ꝓueniãt: haſq̄ꝫ cãs manifeſtas aſſignari poſſe. Et breuitati indulgẽs id mihi p̃mũ ſtatuo ꝯcedendũ. Qꝫ ſi calitas in ſubiecto raro extña effectũ ꝓducere põt. ꝙ illũ potẽtius: citiuſq̄ꝫ calitas in ſubo dẽſiori extña ſic producere poterit: ſi cõueniẽter applicata fuerit. Pꝫ ſuppoſitũ in calitate inducta in corpꝰ humanũ ex aere: ⁊ in illa que ex igne ex lignis in eo accẽſis in corpꝰ ipꝫ ꝓducit̃. ¶ Ex quo infert̃ ꝙ calitas balneoꝝ nõ eſt minus potẽs hũores corpis cõmouere calefacere alterare: ⁊ ad putredinẽ p̃parare q̃ꝫ calitas aeris. ¶ Infert̃ 2° ꝙ ad varias egritudines ſic corpus nr̃m põt calitas balnei cõmouere: vt calitas aeris. ¶ Infertur 3° ꝙ ſicut aeris cõſtitutio mala ad malas ⁊ prauas p̃parat egritudines: ita ⁊ mala aque balnei diſpoſitio ſibi aliunde veniens. vñ imaginor ꝙ ſicut a celo: ⁊ diſpõibus eius alterat̃ aer: ⁊ ita aq̄ balnei diſpõibus aliũde ab aere: ⁊ ab his que in aere fiunt pꝫ correlariũ ex his q̃ dicta ſunt ſup̃ de alteratione balneoꝝ a vẽtis ⁊ pluuijs caº de balneis piſarum ⁊ ſenaꝝ. Quibus inducit̃ ꝙ ꝯſtitutiões aeris cõtẽplãde priusſunt: q̃ cũ male ⁊ nõ ordinate fuerint ſibi inuicẽ ſuccedẽtes ſic alterat̃ aer. vñ cũ euenerit: ⁊ aquã fõtiũ alterat: ⁊ male diſponit: pp qȯ cã eſt morboſitatis aq̄. Nã vẽti meridionales flãtes ⁊ occiẽtales aquã currẽtẽ diſponũt. 2° p̃mi. 16° caº.
¶ Infert̃ 4° ꝙ ſic̃ fortis calitas aeris ⁊ eſtuãs hũores calefaciendo: agitãdo: eliqñ: diſſoluẽdo: cã eſt pluriũ ⁊ diuerſarũ egritudinũ: vt dicet̃: ita ⁊ calitas aq̄ ea calitate aeris potẽtior: ⁊ in ſubto denſiori fundata eſſe poterit: pꝫ ex p̃. Neq̄ꝫ obſtat: q̄ꝛ dicat̃ aerẽ hũidũ eſſe ⁊c̃. qm̃ aq̄ hec hũiditate participat ⁊ ſiccitate: ſicut aer qui in oĩ ſua diſpõne corpora nr̃a exiccat. 3° tegni. ¶ Quibꝰ ſic ſuppoſitis ad aeris cõſtõnes me cõuertã: q̃ certe a medicis q de balneis cõſulere volunt p̃intelligẽde ſũt. Nã ex his hũores multiplicãtur varij cuꝫ varia aptitudine ad gñationem variaruꝫ egritudinũ: pp qȯ ſic ad balnea ſe incaute trãſferẽtes egrotãt q̄litatẽ aeris occultã accuſantes. Nã vt aff°ꝝ 3° mutationes tpoꝝ maxime gñant morbos. Que res ⁊ ſi ex aere magis videat̃: cuꝫ nobis magis cõis ſit. Id tñ intelligẽdũ eſt de oĩ alio elemento ſic maxime mutato: ⁊ corpi nr̃o: vt aer applicato: cuiꝰ mutatione corpa nr̃a mutant̃. Nã cã potẽtior ceteris paribꝰ ſeruatis: in minori tpe maiorẽ effectũ ꝓducit q̃ꝫ debilior. vnde aqua balnei vt experientia demonſtrat plus multo corpus humanũ calefacit: ⁊ hũores agitat in vna hora: q̃ꝫ caliditas eſtiua: ⁊ eſtuãs duobus in diebꝰ. Quãobrẽ cum ex conſtitutione aeris corpa egritudinibus varijs ſint parata: vt ſtatiꝫ: non eſt mirandũ ſi in tales ex tanta agitatione in humoribus facta a calitate balnei incurrunt. Nã maxima particula gñationis egritudinũ eſt paſſiui corpis p̃paratio: ſiue diſpoſitio. 2° de accñti ⁊ morbo. Qua ex re inmũda corpa ſic ad balnea aſſumenda incaute nõ ſe transferãt. Cõtrariũ autem cõtrariũ alterat: debilitat: nõ raroq̄ꝫ ad putredinem p̃parat. Et ſil'e ſili additũ fortificat: ac qñq̄ꝫ furere facit: ⁊ id opatur vt fortiores ꝓducat effectꝰ: vt ebulitionẽ: vꝫ. quã debilis calor p̃us inducẽ nõ poterat. Nã queãdmodum ignis debilis ſub cacabo aq̄ pleno exiſtẽs: in aq̄ ebulitionẽ inducere non põt: ſꝫ p additionẽ intẽſioris ebulitionẽ poſtea inducit. Ita imaginandũ eſt hũores calidos ⁊ alios in corpore exñtes: q caliditate aeris debili: ac moderata prius ebulire nõ potuerunt. p augmẽtũ caliditatis eius ebulire poſſe: ⁊ ad putredinẽ diſponi. Qꝫ ſi aer h̃ faciet: neq̄ꝫ minus potẽs erit caliditas aq̄ termarũ. ¶ Et qȯ de caliditate actuꝫ: ita p̃iformiter de friditate dicẽdũ. Friditas eni extrinſeca aeris ac pluuioſa vẽtoſa: aquã termaꝝ alterat ac ſuo in vigore d̃bilitat. Itẽ ⁊ aq̄ q̃ currẽs per valles ⁊ mõtes cũ eis cõmiſcet̃: vt de balneo ſcti bartholomei: ⁊ de balneo piſaꝝ: ⁊ ſenarũ agebat̃. Quibus inducitur ꝙ eis in diebus ab ingreſſu eoꝝ abſtinẽduꝫ eſt. Inferturq̄ꝫ ſecũdo ꝙ cũ medici dicũt ſtes in balneo qndeciꝫ diebus: intelligit̃ vtilibus legiſtaꝝ more: qbꝰ. ſ. hõ ſe balneet. Infert̃ 3° ꝙ hõ aliqñ ſtabit mẽſeꝫ in balneis: quo in tpe erũt. xx. dies vtiles: vt nr̃is ſocietatibus pluries cõtingit. ¶ Et ab hyeme exordiũ faciẽs cũ p̃ncipe dicã. Cũ hyemi meridionali ver ſupuenerit ſeptẽtriõale: q: poſtea ſequitur eſtas vaporoſa: ⁊ multiplicate fuerint aque: ⁊ ver ſeruauerit mãs vſq̄ꝫ ad eſtatẽ: multiplicabitur in autũno mortalitas pueroꝝ: ⁊ multiplicant̃ diſſenterie ⁊ inteſtinoꝝ vlcera: ⁊ tertiana nota ꝓlixa: ⁊ pl'es alie egritudines acute. quare in autũno tali p̃iculũ minabunt̃ balnea. ¶ Hypo. 3ª affõꝝ. Et ſi hyems ſicca ⁊ borealis fiat: ver v̇o pluuioſum ⁊ auſtrinũ: neceſſe ẽ eſtate febres acutas optalmias diſſenterias fieri: marie mulieribꝰ ⁊ hũidis nã. Qȯ intellige eſtate ſeruãte ſuã nãm. Vñ ſeruate hũiditates a caliditate eſtiua putrefiunt: cũ tante a nã minime regulari poterũt: accẽduntur ex poſtea: ⁊ egritudines pariũt acutas. Quibus inducatur ea in eſtate balnea ſuſpecta eſſe: magiſq̄ꝫ colericis: ⁊ in egritudines acutas cadere aptis: ⁊ oculos debiles hñtibus. ¶ Sꝫ dices qũo hũidis p̃cipue ꝙ verũ eſſe nõ videt̃. Dicẽdũ cum duce nr̃o in cõmẽto ꝙ mã humida obſeruata vſq̄ꝫ ad eſtatẽ: in eſtate tali inficitur: ⁊ caliditate eius ad putredineꝫ diſponit̃. Et ſic in ebulitione fit ſalſa acuta mordicãs: ⁊ inteſtina exaſperãs. Qꝫ ſi ſucceſſerit eſtas rabida: dubitandum eſt de icurſu i egritudies acutas p̃iculoſas. ¶ Hypo. ſi hyems auſtrina ⁊ pluuialis fiat: ver vero ſiccũ ⁊ boreale: multiplicatur flegma ſalſum ⁊ ad intra retinetur. vñ ſic accidũt diſſenterie ⁊ obtalmie: ⁊ deſcenſus chatarri: marie in ſenioribus: in quibus periculũ eſt de caſu in apoplexiã. Cõſtitutio qdẽ quotidiana eſtiua ſi nimium calida fuerit: ⁊ balneãs in balneo nimiũ morã ꝓhet: ⁊ febres inducet acutas: vt cauſoneꝫ: febres tertianas diſſinteriã: oculorũ dolorẽ: pudendoꝝ putredines ⁊ hiꝰ: pmarie ſi calide ⁊ ſicce fuerint complexiõis.
¶ Si balneãdus a ꝯſtitutione boreali ſe nõ cuſtodierit: ſtipticitatẽ vẽtris incurret: oculoꝝ mordicationem: ⁊ circa pectus ⁊ alia dolores. Qꝫ ſi caput humiditatibus plenum habebit: incurret tuſſim: ⁊ fortaſſis apoplexiã. Et hec cõſtitutio multũ aduertenda eſt in aſſumptiõe aque delaporeta ne grauia dãna ingerat: vt in p̃ñti caplõ. Cõſtitutio vero auſtrina iuuãte balnei caliditate humores diſſoluit: ⁊ capitis dolores inducit ſurditatẽ ⁊ oculoꝝ tenebroſitatẽ. Conſtitutio vero talis frigida ⁊ humida: ſi balneandus ab ea ſe nõ tueatur iuuante calitate balnei: p̃iculũ incurrit ne fiat pleureticus ex pleureſi ſlãtica: ne incurrat pectoris ⁊ lumborũ ⁊ lateris dolores tuſſim p̃iplemoniã: ⁊ ꝙ morte ſubitanea moriantur q̄ꝛ apopletici ex forti apoplexia fiãt. ¶ Tẽpus autẽ

ꝟſtis multū ꝯtēpletur:ne tpe ad eā ſuſpecto ⁊ ꝓcipue in lo
co ꝓpinquo hoīes ad balnea tranſeant. Nā eo in tpe multū
indiſponiꝛ aer:qui ſic ⁊ corpa indiſponit:⁊ ad egritudines
malas ꝑparat:quare fortis agitatio in humoꝛib⁹ ſic ex bal/
neo facta poſſet eſſe cauſa vt inde accideret corpori egritu/
dines prauē. ¶ Qꝫ aūt aq̄ termaꝝ:q̄nq̧ a ſtellis:⁊ celo alte
retur:fiatq̧ morboſa nō nego:ſed hec indagatio aſtronomi
eſt. Hec.n.ſic adijcere volui: vt nobis veluti exēpla ſint ad
alia ꝯſimilia:ad q̄ oia ⁊ ſilia bon⁹ ac prudens medicus ocu
lū mētis oī cū ſtudio opponere dꝫ:añq̄ȝ īfirmo ꝯſulat de trā
ſitu ad balnea. Sꝫ qs ille? Certe oēs quos noui ī ſic inaduer
tenter ꝯſulēdo nō abſq̧ errore trāſierūt. Cōſidera itaq̧ mi
illuſtris dn̄e obſecro ſi facile e ſt cōſiliū tale: qd̄ ob longam
corruptelā homines paruifaciūt. ¶ Sed fortaſſis dices:ex
A bis capio ꝙ nūq̄ȝ vel q̄ſi nunq̄ȝ homines balneū ingredi tu
te pn̄t. ¶ Dōm vt actū ꝙ tute ingredi nō pn̄t:q balneū non
veneranꝛ:quare cū homo vt decebit purgatus erit:⁊ ſe cu/
ſtodierit a cōſtitutionib⁹ quotidianis vt debuerit cū canoni
bus dandis:tute ſic eū ingredi poterit. ¶ Et ad argumen/
ta ſupius cōmemorata dicemus:ꝙ cā varietatis balneoꝝ
in diuerſis annis ex pte ſalutis ⁊ morbi a ꝯſtitutione tēpoꝝ
venit vt actū. Qꝫ aūt effectus ꝓducanꝛ ab eodē cōtrarij non
negaꝛ:qm̄ ex cōtrarijs mixtū eſt:vt aluminoſum ferreū ⁊
hi⁹. Nā imaginor ꝟtutē in corpore diſcretiuā operari:⁊ cōtra
rijs corpori applicatis ad extra veluti ex contrarijs adintra
ſumptis. Nā vt ꝓnceps de cura emitritei. ⁊ qnto can̄. ꝓmo
cap̄lo. hanc ponit virtutē in corpore neceſſariā. Ipſa nāq̧
contra calida frigidis vtitur:⁊ contra frigida calidis. Non
enim videtur quomodo aliter curari poſſet emitriteus cū
aqua ordei. vt dicit Auic. ⁊ pipere. conſidera.

B ¶ Poſtremo nō tacebo qd̄ a vulgaribus predicaꝛ: anno vꝫ.
biſextili oia balnea inutilia fieri:ꝓcipue q̄ porreta q̄ res equi
dē cōſideratione digne eſt:cū nulla inferior cauſa manifeſta
habeaꝛ:id digne ſi verū eſt in celeſtiū impꝛſſionē iducere nos
oportebit:aq̄ ēt id cōtingere nō putaꝛ:cū biſextilis annus a
celeſtibus exordiū nō capiat ⁊ fundamētū:ſed ſit hūana pro/
uidētia inuētū. Nam ne cōtingat nos menſiū kl̄ēdas amitte
re:⁊ in mēſib⁹ errare:cū hoīes ſic fabricarūt. Sol eni in ſuo
circulo in. 365. diebus ⁊ horis ſex ſuū ꝑficit motū: quo fit
vt quarto anno ex ſuper excreſcētib⁹ horis ad dies:dies vna
ꝯſtituaꝛ. Nā q̄ter ſexties. 24. cōponūt:q dies ſi ānis ſemper
adderet:aut mēſib⁹:id cōtingeret vt nō poſt multos annos
martius reperireꝛ in eſtate:⁊ ſic de alijs:vt patet intelligen
ti. Itaq̧ falſa vulgi videꝛ opinio. Sꝫ vt Ariſto. ethicoꝝ 2°.
fama quā populi multi famāt non ex toto perditur: impe/
tus enim ſequuntur celeſtes. Ideo videndū ſi huius fame
aliqua ſit ratio:videmus.n. eo in āno plātas notabiliter pa
ti:corpaq̧ hūana ꝓcipue ꝑgnātium:vt manifeſte cernamus
in pomis ꝑſertim apijs:medullas pomoꝝ q̄s vulgus anās
vocat:ad ꝯtriū verti eius ꝙ cōſueuerat:vt cuſpidem medule
quā verſus florē vertere ſolita erat ad cotilidonē ꝯuertaꝛ.
Et ꝑgnantes debiliores fetus ꝯcipe:ac parere:plurimos ex
eis mori:plurimaſq̧ aut mori:aut deteri⁹ſe habere:vt ⁊ di
cūt ruſtici. Et in āno biſextili id cōtingere:⁊ bruta minus ſo
lito impꝑgnari:vt plurima iumēta eo in āno vacua fetu fiāt:
Quas ob res cū cōtinuā ⁊ ſimilē hēant diſpōnem:⁊ nulla
alia ratio manifeſta:⁊ inferior cōprehēdatur:nō indigne cū
vulgo concludemus hoꝝ effectuū cauſam occultā:⁊ ſuper/
celeſtē:eſſe ſicq̧ in corpibus humanis occultā impꝛſſionem
facere:quia corpora eo in anno erunt debiliora. Qꝫ ſi hec ſa
tebimur:conſulendū erit ne debilia corpa balnea delaporre
ta eo in anno trāſeant. Cū.n. ex multa eūone per potū aque
corpora debilitētur:ſi eis ſupuenit cā celeſtis in debilitatē
adijciens:dubitādū erit ne inde aut mors:aut egritudo for
tis ſupueniat:cū ex ꝯiunctione haꝝ duaꝝ cauſarū vna for/
tis cā debilitās cōponaꝛ. Quo infertur fortia tanto ꝑiculo/
ſe nō exponere:que tn̄ nō niſi maxima vrgēte cauſa ad ea ſe
transferre debent:⁊ prius optimo munita ꝯſilio. Uerū trā/
ſitus ad balnea que nō potanꝛ nō tātū verendus eſt:nō enī
tantū debilitāt. Eſtq̧ eoꝝ in corpa actio magis in ꝑtāte ho
minū:nā hibitā ſic regulari nō pn̄t. Qꝫ ſi contingat quēpiā
ad ea que nō potātur trāſire:moderationem in eis ex parte
more:⁊ caliditatis aque hēat:ac aliarū ſex rerū nō nāliū:
vt. vꝫ. q̄rat minus conſueto ab his balneis debilitari:vt ſic
impꝛeſſioni celeſti ꝯ opeꝛ:ſtudeatq̧ fortitudini ꝟtutis. Un̄
in his melior eſt raritas balneatiōis:minor in eis ſtatio:ca/
liditas remiſſa aq̄ ⁊ h⁹i. Et cum res hec digna ſit ⁊ noua:a
nemineq̧ aut tacta aut ventilata:hinc addere decreui que
de ea aīo cōcepi:vt ſi vera non fuerit:ſaltē ſic per me ad iue
ſtigandā veritatē occaſio detur. Et in ꝓmis id accipio:viuē C
tia oia ex q̄tuor elemētis cōponi:qbus cōſtat mūdus h infe
rior:ipſorūq̧ q̄litatibus alterari corrūpi ac gn̄ari:vt earū
adinuicē actione ⁊ paſſione:aut ꝑficiantur corpa:cum iuſti/
ciales fuerint:aut iꝑficianꝛ cum iniuſticiales ſe reddiderint.
Hec qdē corpa quatuor ex humoribus cōponunꝛ maxime
que ꝑfecta:qbus ex iuſticiali eoꝝ tꝑamēto ſanitas prodit:⁊
eoꝝ intēperie egritudo. He autē q̄litates cum ad multū ex
cedunt ꝑmū corpa alterāt:quo fit vt oibus viuētibus alte
ratio ab his q̄litatibus exeat. Cum itaq̧ anno in biſextili ta/
les:tantaſq̧ in viuētibus ⁊ veluti ſemp ſimiles mutationes
cernamus:arbitrādū equidē erit ab his qualitatibus con/
ſimiliter ſemp ſe hn̄tibus ꝓdire. Et cum hanc rē ab his ele
mentis:aut q̄litatibus humoꝝ ſic ſemper ſimilē fieri putā/
dum non ſit ob varias ⁊ cōtinuas in his mutationes: inferē
dum erit a ſuperioribus hoc ꝯtingere:qbus ordo actionū
eſt regulis. Quare cum ſaturn⁹ qualitates principijs vite
obuias hēat:ꝓpter qd̄ cōtingit fetū octimenſem nō ſuper ui
uere cū eo in mēſe ſup fetum influat:vt Alexandri problē
mate. 163. ſic ꝯſecuta in corporibus debilitate manifeſta vt
actum:ipſi ⁊ ſuis qualitatibus non immerito aſcribemus:
ſubuenientes ſic ſua ex vi corpora viuētia de quarta in q̄rtū
alterare debilitare ⁊ mortua reddere. Nam cum planeta ſit
melancolicus:ꝓprietatē videtur habere de quarto in quar
tum plus in corpora hec influere poſſe. Nā humoris melā
colici hec eſt ꝓprietas. Et rōne quadā rhetorica que dicta
ſunt perſuaderi poſſunt. Nam queādmodū humores qua/
tuor ex impꝛeſſione mot⁹ diurni ſolis ſm̄ quatuor quadras
diei diuerſi diuerſimode alterantur:vt in prima moueatur
ſanguis:i ſcd̄a colera:in tertia melācolia:in quarta flegma.
Ita ⁊ celū per annuales motus ſuos quaternos in h viuen
tia qualitates imprimit ⁊ diuerſas:qbus talia viuentia aut
in meli⁹ aut deterius diſponunꝛ:q̄re cū manifeſte cernam⁹
corpora hec notabil̄r in deterius diſponi: ⁊ hoc de quarto
in quartū:ſitq̧ actio h naturā ſapiēs melācolicā:non videꝛ
negandū qn actio ipſa ſaturno attribui digne debeat:ſuiſq̧
qualitatibus principijs vite aduerſantib⁹. Nō eſt itaq̧ hic
quaternarius numerus faciliter negligendus:ꝙ addiꝛ pro
pter rei nouitatē. Neq̧ putet quiſq̄ȝ ex his me velle nega
re influxus celi particulares. Et de his volo nobis in pre/
ſentiarum pauca hec ſufficere. quare ⁊c̄.

¶ Dubitatio pulchra.

At quid in anno biſextili balnea hec ꝯ̄laporreta: vt alijs D
in ānis eque fructuoſa eſſe non videātur:qm̄
immo eorum locum habitantes aſſerunt experientia docti:
eo in anno illa nociua magis haberi:vt multos mori: non/
nullos infirmari cōtingat: Huius autem dubitationis cau/
ſam equidem non facilem facio:cum vſq̧ in preſentiarum
neminē intelle xerim illā aggreſſum eſſe. Nam occultorum
cauſam aperire non eſt ignorantis: verum philoſophantis
opus. Quamobrem nemo mirari debet ſi trepidus illam
aggredior:ſicq̧ eius in appitione:q̄nq̧ deficiam Ego quidē
id arbitratus ſum agere:vt ſaltem ad eam aperiendum oc/
caſionē preſtem:quo fiet vt ea occulta manifeſtabitur qua/
re venia mihi prius cōceſſa:ad eā manifeſtādā me conuer/

tā. Accipiēs in ꝑmis inferiora oia hec ſuis i actioib⁹ ꝓprietatib⁹ a ſyderib⁹ celi iſluxū: regimēq; ſuſcipe: ⁊ a dignioꝛib⁹ ꝑmaxime q̄ planete ſunt. Nā deus ipſe oipotēs cū mundū creare ꝯcepiſſet: ꝑmū celū creauit: cū oia creata volebat ab ipſo tāq̄ a ſuo rege regi debere: ⁊ abſq; ſuo influxu minime ſubſiſtere poſſe: quā re; auc̄te Ariſto. cōfirmam⁹: ingentis methauroꝝ ꝑ. Neceſſe eſt hūc mūdū ſuꝑioꝛibus lationib⁹ eſſe ꝯtiguū: vt virt⁹ inde habita gubernet̄. Octauoq; phyſicoꝝ. ꝑ^m^ mobile vita eſt inferiorū. Et in 2° dicere auſus eſt. Sol ⁊ hō generāt hoie;. Quare ptolome⁹: mūdanoꝝ mutatio ad hoc ⁊ ad illud celeſtiū mutatiōe eſt. Eq̄dē experiētia rē hāc manifeſtat: qm̄ varia ex planetaꝝ cōiunctione cernimus varios euētus: diuerſoſq; effect⁹ in mūdo ꝓuenire: vt mō fertilē: nūc ſterilē annū fieri: peſtes mō: aliquādo febres vnius: ſpēi: ſerenitates: pluuias: tēpeſtates: ceteraq; diuerſa talia. Quā rē a fortiori arguere valem⁹ cū ſydera hec in voluntates hoiū eq̄dē poſſint: quas dn̄s liberas creauit: vt non raro cōꝑhēdam⁹ illas ſyderū hoꝝ v̄tute ſepenumero cōmoueri: ad bella gerēda inclinari: ad pacē faciēdā commoueri: q̄ oia noſcimus ex aſtronomis ꝓnūciata: propterea Ariſtoteles īterrogat⁹ vt q̄d plāte herbe: ceteraq; talia vno eodēq; mō ſemꝑ ſe habebūt: reſpōdit: qm̄ ab intelligētia nō errāte gubernant̄. Que res ⁊ ꝑnceps nō latet: cū in eis ſentiant nō raro i amorē martini: ⁊ aloiſie magis ſe trahi q̄ꝫ petri q̄q; in ludētibus cernimus: vt ſuꝑueniēs incognitus alterum cupiat ex eis lucrari: reliquū ꝑdere. Quoꝝ effectuū cauſa nō niſi in celeſtiū influxū reduci pōt. Eq̄de; arbitrandum eſt vt diximus eſſe. Nā quēadmodū ad bene eſſe ꝑplorū ⁊ totius vite politice ac yconomice neceſſarius ordo eſt: eaq; depēdētia vt inferior ſuꝑiori obediat: qm̄ oia tēderent in ruinā. Sic neceſſarius eſt ordo hoꝝ inferioꝝ ad ſuꝑiora: ⁊ eoꝝ in ea influxus. Secus aūt oia in ruinā tēderent. Propterea dionyſius ariopagus cū cerneret ſolē obſcurari ꝑter ſyderū ordinē curſumq; ſuū ait yeſu in cruce pendente: aut deus ⁊ nā patit̄: aut totius mūdi machina deſtruit̄. Quib⁹ ex oibus plane accipi pōt etiā quadā ciuili dignitate inferiora hec influxū ⁊ ꝓprietates eoꝝ a ſyderibus ſuſcipe. Quā obrē in libello nouē iudicū ſcribit̄. Ois mundane geniture cōditio ex planetis: eorumq; ſignis tanq̄ꝫ ex lapide magnete dependet. ℭ Dicamus ergo vt quēadmodum in maiori mundū cernimus elementa ex q̄bus cōponitur: grandes variaſq; mutationes ſuſcipe ⁊ alterationes: vt in plantis ſterilitatē ⁊ abundantiam: ⁊ in aere pluuias ⁊ tēpeſtates ſerenitatem in aquis defectum ⁊ abundantiam. Ita ſyderū virtute mundū pūū: qm̄ hoiem varias in ſe mutationes ⁊ alterationes ſuſcipe debere: vt in ſe diſponatur nūc ad febres: nūc ad dolores: nūc ad reumatiſmata: nūc ad pleureſes vt in dies ꝯtingere videm⁹. ℭ Preterea ſic cōꝑhēdim⁹ in plātis ⁊ ſimilib⁹: ꝓprietates a ſyderib⁹ ſuſcipe: vt reubarbarū ꝓprietatē educēdi colerā: ⁊ turbit flā. Ita iudicādū ē hūores humani corporis in ſuis motib⁹ ꝓprietate; ſuſcipere: qua. v;. colera moueat̄ de tertio in tertiū: ⁊ melācolia de quarto in quartū: flā oi die ⁊ ſero ſanguis oi die ⁊ mane. dn̄ū v̄o hūc ⁊ influxū in hūiditates declarat aq̄ motus maris: ⁊ paucitas hūiditatis in cerebilibus. cū hoꝝ cā lune attribuat̄. Cum itaq; cernamus lunā frigidā: ⁊ hūidā motū talē diurnū aq̄ ꝑſtare. Ita ⁊ in corpe hūano flāti motū dabit diurnū. ⁊ ide; de alijs hūoꝛibus indicādū erit ꝓprietatē ſui motus planeta ſibi in qualitatibus ſibi ſumere. vt colā a marte. melā a ſaturno ſanguis a ſole. Eſt itaq; arbitrādū ſicut colera de tertio in tertiū mouet̄. Ita ⁊ martē de tertio in tertium in hec inferiora magis influere. vt quēadmodū motus humorum diebus menſurant̄: ita planetarū motus ꝑ annos. Quibus inducit̄ de tertio in tertiū ānū febres colericas: ⁊ de colera egritudines magis multiplicari. Sicq; aerem ad calidum ⁊ ſiccū magis diſtēperari ni influētia occurrat ꝯ̄ria. Similiq; mō de melancolia dicēdū. qꝫ cū de quarto in quartū moueat̄. ſic ⁊ ſaturn⁹ de q̄rto in q̄rtū influit. q̄ cū frigidus ſit ⁊ ſiccus: friditatē iſluit: ⁊ ſiccitatē: duas has q̄litates ꝑncipijs vite ꝯ̄rias ex q̄bus ſic viuētia debilitāt̄ magis. Quam rem aperte ſentimus cū videamus de q̄rto i q̄rtū pecora paſtorū auctoritate ſterilia fieri: ⁊ fetus q̄ naſcuntur debiliores eſſe. Hocq; manifeſte cōꝑhēdimus in humanis corꝑibus ꝯtingere vt mulieres eo in anno plus ſolito abortiri. fetuſq; exiliores eſſe. plātas fruct⁹ aut pauciores. aut exiliores: aut nullos ꝓducere. Nā hoꝝ effectuū cū nulla aſſignari poſſit inferior cā: neceſſario taliū cā ex ſuꝑioꝛib⁹ erit. Cū itaq; nullum ſydus ſit ita viuētib⁹ obuiū merito ſuaꝝ q̄litatū vt ſaturn⁹: plane erit ꝯcedendū ſic ſaturnū de q̄rto in q̄rtū in h̄ inferiora ſuas q̄litates influere: q̄litatibus vite ꝯ̄rias. q̄bus eo influxu hoium corꝑa ceteraq; debilitent̄. Erit ergo concludendu;: eo in anno corꝑa humana debiliora facta eſſe. Cūq; ad ea balnea nō ꝓficiſcantur niſi ex egritudine homines debiles facti: ſic addentes debilitatē quā ex eoꝝ euatione conſequuntur: priori debilitati pericula plurima incurrūt. Et q̄ erant valde debiles: ⁊ nā exiles: a vita ſepenumero exalāt. Quare alexāder affrodiſeus cū interrogaretur vt q̄d natus octimēſis nō viuit. Rn̄dit qm̄ in octauo menſe fetui ſuperuenit ſaturni influxus: q̄ ſua frigiditate: ⁊ ſiccitate natū debilitat. qui cū debilis prius factus eſſet in ſeptimo: ob motu; quē fecerat. nā in ſeptimo fetus ſic cōpletus inordinate mouet̄ exitū querēs accidit ꝓpter debilitatē debilitati coniunctā illū mori. ⁊ ad grandia nocumenta ꝯſequēda accidit aeris loci diſtēperātia notabilis ad frigiditatē ⁊ ſiccitatem declinans: cum ad intra mōtes lapideos ſita ſint. qui aer influxu tali diſtēperatur magis ſic amplius corꝑa debilitans: Addoq; qꝫ cum aqua ſua in caliditate naturali amplius remittat̄. ſic: ⁊ in v̄tute ſua remitti facile putandu; eſt. ℭ Ex q̄bus intelligatur qꝫ trāſportata ad aliū locū: ſic in ſuo calore multū remiſſa aut eo priuata: notabilis effectus non eſt productiua. Nā igne calefactā nō eā cōſequitur virtutem: quā ex calore ſuo naturali habet. ℭ Ex his itaq; inferam⁹ non valde vtile eſſe eo in anno ad balnea talia ſe transferre. Qꝫ ſi neceſſitas cogeret: cui lex nō valde imponit̄: talis trāſlatio fiat peritiſſimi medici conſilio. minorando vices. interponēdo dies: in eis minus morari. ⁊ cetera ſimilia obſeruare. ℭ Infertur ſecundo hec eodem anno febres quartanas multiplicari vt meo tempore vidi ferrarie. 1460. pluritimas: ⁊ plurimas regnaſſe quartanas.

Capitulum. vj. De obſeruando cultu ab his q̄ ſe balneare volunt continens rubricas tres.

ℭ De canonibus oibus balneādis ꝯueniētibus. Rub. j.

Magna ⁊ enim debet eſſe in recipiendis balneis obſeruantia: tum qm̄ neglecta cum fuerit: hoies ſic facile ad prauas perducant egritudines. tū quoniam magna ſint veneratione digna. Nam apud veteres noſtros tanta cum veneratione celebrata fuerunt: vt alterū in terris apollinē illa eſſe ꝓfiterētur. Nā cū ex his oēs morbi tolli: oēſq; egritudines domari cernerent. ſic ea veluti deum colere non dubitarunt. Propter q̄d vt actum. Ariſtotiles ea ſacerrima vocat. Et quidem videmus nodatas duras ſiraſq; egritudines cu; medicorum beneficio curari non poſſunt: etiam ſic noſtro in tēpore eas illas balneis cōmittere. vt id dicere voluerint: qꝫ ſi balneoꝝ v̄tutibus non tollant̄: nullus eſt alius ſanationis locus. ℭ Obſecro itaq; ⁊ vos obteſtor: qui balneorum beneficio gaudere cupitis: vt in eoꝝ obſeruando cultu: tāto cū periculo: tāq; cum pura veneratione negligentia vos nō cōꝑhendat: ne q̄d indebito regimine veſtro: vobis cōtingit illis attribuatis. Eſt. n. balneū ſanctuariū q̄dā magno honore dignu;: cui rerum oiu; ſumm⁹ opifex nō pauciores ei virtutes cōdonauit his quas herbis mineralibus radicibuſq; omnibus: quibus vt

medici ipſi languores oēs curarent ⁊ ab his corpa abſoluere
ſūma cura diligētiaqꝫ ſtudēt: vñ Gal. 6. de ingenio. Nō īue
nit᷑ aqua p ſe calida q̄ non pticipet aliq̄ medicinali virtute.
¶ Cū itaqꝫ qs ad balnea ſe tranſferre voluerit: in p̄mis eius
corpis diſpōnem recte ꝯtēplet᷑: vt ſi febriēs fuerit ſi ꝯplone
debilis: ac reſolubilis multū. ſi hitudine nimiū gracilis: ac
nā macer. vt ſi in ꝯpōne mēbra ſpermatica non robuſta: ſed
debilia fuerint. qbus in caſib⁹ a termis nālibus: qꝛ calis ſic
cis reſoluentib⁹ exiccātib⁹ ſe abſtineat. Nā tales oēs ſic ex
balneis talib⁹ magnū piculū incurrūt. Quib⁹ accipiat᷑ er
ror eoꝝ q febriētes ꝯſulūt balnea ꝓficiſci. de qua re ſup̄ actū
de balneo calo ⁊ humido. Pꝫ 2° error eoꝝ q egrotantes vt
aſmaticos ydropicos ceteroſqꝫ tales ſic ꝯſulūt: nō aduerten
tes ad hec de qb⁹ ſcriptū eſt. Vñ meo in tpe ex inaduertētia
tali vidi famoſum virū mortē cū vita cōmutare. Cōtēplent᷑
itaqꝫ ſic oēs corpis pticule: reſqꝫ nāles oēs. coſuetudo. tp̄s
anni. etas ceteraqꝫ talia in ſolone ꝯſiderāda. de qb⁹ ſup̄. Cū
ex balneo notabilis euātio ꝯſequat᷑. nō. n. in ludo ſcbacorū
miles ita cuſtodiri dꝫ: vt ludus totus pdat᷑. lector cōſideret.
¶ Scdo ſi cetera nō obſtēt anq̄ȝ ad balnea ſe trāſferāt emun
dare corpus ⁊ a ſupfluitatib⁹ curare debēt: veluti ſi viaticū
quoddā celeſte ⁊ ſalutiferū ſit aſſumpturus. Neqꝫ in oibus
vnica canoni huic ſatiſfaciet euacuatio. Nam corpora reple
ta ⁊ cacochima pluribus indigent euacuationibus: anteq̄ȝ
ſic ad balnea ſe trāſferānt. neqꝫ vt actū vnica ꝯtenti ſint. Nā
cū peccent humores multi: ⁊ euacuati debite nō fuerint. ca
liditate balnei eliquāte: ⁊ humores diſſoluēte. Et p̄ eoꝝ cū
bonis commixtio. deinde eoꝝ fluxus ad loca debilia: ⁊ reſo
lutio ſubtilis: ⁊ remanentia groſſi: quāobrem multe eis po
a ſtea accidūt egritudines incognite ⁊ praue. qꝛ vt febres apo
ſtemata ⁊ hꝰ. Hoc itaqꝫ ſolutifero remedio prius ſe muniāt:
vt viaticū aſſumētes confeſſione. Quibus inducitur ꝙ non
abſqꝫ periculo hoies ſe balneant in eis gr̄a tm̄ nō delecta
tionis ac laſciuie. ꝙ ſi eo pro tpe illico egritudines non incur
runt: id eis ſilr accidet qḋ ex aſſumptione paucoꝝ ciborum
ſcribit᷑ a principe. p̄mi 3° de regimine conueſtionis. Ille vō
in quo male digerunt᷑ nutrientia nō decipiat᷑: qm̄ poſt dies
in ipſo mali gn̄abunt humores egritudines facientes ⁊ pne
cantes. Aliq tn̄ ſunt robuſti ⁊ fortes: qui ſic ex eis ledi non
vident᷑: vt ruſtici quos in eis longo tpe ſtare vidi: nulla peni
tus euacuatione precedente. ⁊ tu bñ conſidera. Naꝫ q̄ dicta
ſunt debilibus: ⁊ delicatis ⁊ ocioſis magis applicantur. Ru
ſtici gdē fortis: ⁊ ex cōtinuo exercitio: veluti munda corpora
eſſe vident᷑: qui non niſi grandi ex cauſa ſuccumbunt.
¶ Tertio ꝙ intraturus balneū quātum laboris ⁊ exercitij in
itinere paſſus fuerit: equo aio ꝯtēplet᷑ ſi confract⁹ ſi fatiga
tus nimis: quāobrē ſic laſſus non ilico balneū ingrediat᷑ ſed
corporis qetē expectet. nā ex balneo ſic noceret᷑: quare prin
ceps primi 2° cap°. gdā ornate. Qui aūt voluerit in termis
balneari oportebit vt in eis balneet᷑ quiete: ⁊ ſuauiter: ⁊ ordi
nati ⁊ non ſubito. Quo ex dicto docti fiant qui ex longinqs
locis eques: ⁊ incōmode pedes ſe ad balnea trāſferunt. quā
obrē diſtantiā. ⁊ corpis laſſitudinē prius bñ coniecturari dꝫ.
Ita vt qs vno die. alius ſcdo die. 3° vel 4° quieſcat. priuſq̄ȝ
balneū ingrediat᷑. Quē canonē multi poſtponentes: nimiū
ſue ſanitate cupidi ſic peccantes ſupplicio non vacabunt.
¶ Quarto aeris q̄litate recte ꝯtēplet᷑: ſi fridus nimis: ſi ven
toſus: ſi pluuioſuſqꝫ fuerit: qbus in caſib⁹ balnea diſcooper
ta non ingrediant᷑. Nā ex eoꝝ ingreſſu: ⁊ egreſſu multū no
cet᷑ corpus: cū aer talis fuerit. fonteſqꝫ eoꝝ: ⁊ ipſa ēt balnea
ſic cōmixtione pluuialis aq̄: ac aeris friditate ⁊ vēto: vt ſup̄
precedēti. c. ⁊ corpa hūana nō paꝝ alterant᷑. Propterea ſepe
conſului vt eis in tpib⁹ tinna in camera clauſa p̄paret᷑ q̄ aq̄
balnea ipleat᷑: in q̄ patiēs ſe balneet: dociā recipiat ⁊ hꝰ.
¶ Quinto vt eligat᷑ hora diei ꝯueniens: qꝛ fridior mane poſt
ſolis ortū p horā. quo in tpe ſperādū eſt aerē ſic a vaporibus
nocturnis mūdatū eē. Sero aūt circa veſpas ⁊ nō niſi cōple
ta digōne prandij: ⁊ h̄ cōiter. Nam dꝛ cōiter: qm̄ balnea pe
trioli: aliam electionē hñt. de qbus ſuo loco infra. Corpora
nāqꝫ illis horis ſunt magis fortia ⁊ minus apta a calitate re
ſolui. Intrēt itaqꝫ vētre vacuo qꝛ ſtō: ne cib⁹ indigeſtus ad
mēbra trahat᷑: ſitqꝫ multarū egritudinū cā. vt ſup̄ de balneo
humido calo. ⁊ tu ibi. ¶ Sed q̄r et rōnabilr aliqs ſi lꝫ: ⁊ in
meridie aliqd comedere. ¶ Dōm ꝙ in ꝯſuetis ⁊ reſolutis
nō eſt comeſtio meridiana vituperanda: vbi leuis ſit: ⁊ mo
derate facta: vñ cibus dꝫ eē facilis digōnis pauce quantita
tis. alteratiuus magis vt ſit cibus ⁊ medicina. vt verbi gr̄a
in ꝯſuetis vt diacucurbita: aut confectio de triaſandalis: aut
manus xp̄i platū ſandalizatū: cū offa in vino debilit: aut con
fectio alia facta cū amigdalis. ita vt nō eleuetur in gradu ca
liditatis. In reſolutis vero fortaſſis oportebit adminiſtrare
ouum ſorbilē alteratū qꝛ in aceto coctū cum cortice ſuo aut
in aqua fuſum: ⁊ huiuſmodi conſideret prudens.
¶ Sexto ꝙ ſic intraturus: bñficiū vētris p̄ hēat: vrinā depo
nat: vt ei poſſibile eſt arte vel nā: vt ſuppoſitorio aut cū cli
ſteri: vel ſaltē hēre ꝓcuret. Qꝛ ſi oī die id fieri non poterit: ſal
tem 3° die hēat oino. ne māe ille a calitate cōmote ad loca
debilia: tranſeat egritudines in eis inducēdo. ¶ Et pro iſto
dubitat᷑ ſi ſic in balneo ſtantes vel ingredientes vti poſſint
pillulis: ⁊ hꝰ ſolutiuis vt cōiter cōſulit᷑. ¶ Dicēdū ꝙ ſic. ſꝫ
ꝙ querētes ventris ſolutionē cum his adminus: poſt taliū
aſſumptionē ſtent horis. xiiij. anteq̄ȝ balneū ingrediantur.
ita vt extiment talia opationē ſuam cōpleuiſſe ne balneū il
lam impediat: cuius eſt materias ab interioribus ad exte
riora trahere. Medicine aūt operatio huic ꝯria exiſtit cum
per balneū māe moueant᷑ ab intus ad extra. ⁊ per medici
nam ab extra ad intus. Quibus accipiatur ꝙ pillule tarde
opationis vt aleſangine ceterecqꝫ tales que ſtare ꝯſueuerunt
xx. horis ⁊ vltra opando nō ſunt talibus ꝯuenientes. Et hic
colligat lector errorē cōem: ⁊ p̄cipue cum eadē in die ingre
dit᷑ balneum. verū arbitror ſiue fuerint fortes ſiue debiles: ⁊
ea die balneū non intrare ꝯſultius eſſe. Contēplet᷑ ēt virtus
totius. ne multum debilis ſit: neqꝫ ex pillulis laxata nimis ſi
fortes fuerint: qm̄ eo in caſu alia expectetur dies.
¶ Septimo ꝙ ſic accedentes ingreſſuri balneū pānis ſe mu
niant: ⁊ magis cum ab eo egrediuntur: ne frigiditate aeris
ſtante tantoꝝ poroꝝ apertione q̄ȝ plurimum ledantur.
¶ Octauo cū balneū ingredit᷑ a loco a fonte diſtantiori inci
piat: ſeqꝫ ſic paulatim verſus fontē moueat. cū ex eo magis
calefieri cupit. verū vt ſupra cōplexio ꝯſideretur. virtus ⁊
cetera dicta. qm̄ colerica corpora non tantū patiunt᷑ calidi
tatem: vt flegmatica: ⁊ debilia vt fortia. Quibus ex rebus
non raro opꝫ ⁊ balnea ſua in caliditate moderare: quemad
modū in dies ſui: ſepeqꝫ fieri feci prohibendo ingreſſum aq̄
balneū per totā noctē. ⁊ ſi mane fuit plus debito tepefactū
iuſſi canale aperiri quo aqua calidior: ⁊ baculis deinde agi
tari: ⁊ commiſceri vſqꝫ ad queſitum temperamentū. qm̄ nō
oīa corpora equalē poſſunt pati caliditatē. ſic in die opera
tus ſum vt in ſero comodoſum habeat᷑. Et hic aduertat᷑ ꝙ
balneū mundificetur. qm̄ ex ingreſſu leproſoꝝ ſcabloſoꝝ
⁊ huiuſmodi non raro inficitur. conſidera.
¶ Nono ꝙ mora eius in balneo ſit a 4° hore vſqꝫ ad horam
quo in tpe ſemp tolerantia virtutis ꝯtēplet᷑. ne in ea tranſi
tus fiat quo corpus multū debilitet᷑. Sic. n. maior ⁊ minor
terminus deſignatur cōis. Sunt. n. qui balnea longis in ho
ris tolerāt. vt viderim plurics ſcabioſos quoſdā. ⁊ iunctu
ris leſos vltra horas q̄tuor in eis ꝯtinue pmanere. Et non
nulli terminū hunc ſcribunt non aſſignātes tp̄s. ſꝫ dicentes
vſqꝫ ad virtutis tolerantiā. qui ſi cū prudentia moderatus
erit nō vitupat᷑. Ceterlqꝫ vſqꝫ ad virtutis debilitatem exclu
ſiue. ⁊ hi cū primis coincidere vident᷑. Et ex his deducitur
ꝙ calide cōplexionis exiſtēs rare texture humoꝝ ſubtiliū
a generatione: vel ex tpe debilis longam in balneo moram
euitare debet. patet correlariū quoniā ex ea ſic periculum

eſt ne ad periculoſam: ⁊ non recuperandã debilitatẽ ex for
ti reſolutione deducatur. pꝫ intelligẽti. Infertur ſecũdo. ꝙ
fortes pingues non reſolubiles ex facili frigidi ⁊ humidi lõ
giorem morã cõtrahere poſſunt ⁊c. Et nota ꝙ in balneo
ſtans neqꝫ bibere neqꝫ comedere dꝫ propter pericula immi
nentia. Cõtra laſciuos ⁊ beſtiales quos vidi. verum ſi ſic in/
grediens ex ingreſſu aptus eſt incurrere lipotomiam: tunc
conceditur panis infuſus in vino granatorum.

¶ Decimo cum balneũ egreditur: panno lineo mundetur ⁊
alio aperimento cooperiat̃: ⁊ ilico ad lectũ tranſeat: decen/
B ter ſtet coopertus: ⁊ in eo etiam ſudet. ſitqꝫ mora eius in eo
circa horã: deinde bñ exiccet̃. ⁊ ſe decenter veſtiat. ¶ Nun/
quid ſomnus eo in tpe conueniat: cum ſudorẽ magis prouo
cet. Cum princeps dicat. ſomnus fortis oẽs retinet euacua
tiones ꝑterqꝫ ſudorẽ. Nam illum ꝓuocat: ⁊ ꝓuocando de/
bilitare videt̃ propter fortem reſolutionẽ. ¶ Dicendum ꝙ
ſomnus cõpetit ꝓpterea ꝙ virtutẽ ac virtutes ex balneo la
xatas cõfortat. vnde de ſomno ⁊ vigilia Auerois. ſomnus
eſt ligamentũ virtutum ꝯfortatioqꝫ earuꝫ. Item multe ſunt
ſuꝑfluitates ſic ex balneo mote: ⁊ ſub cute retente: que vir/
tute ſomni ſic eas ad extra ꝓpellentis reſoluunt̃: vnde cor/
pus magis mundat̃. quare cõſideratur ꝙ de ſomno dicitur
in de balneis de laporeta infra in dubio.

¶ Undecimo cum etiã poſt ſomnũ ⁊ quietẽ in lecto ventoſi/
tates alique ⁊ vapores caliditate balnei ſint generare que
oĩa exercitio ⁊ motu corporis debito ſic reſolui apte ſint.
dꝫ balneatus ſic ex lecto ſurgens quodã leui exercitio mo/
ueri ſi põt. neqꝫ h̃ fiat in aere frigido vel vẽtoſo ꝓpter aper/
tionẽ poroſitatũ: ſed potius in camera. deinde cũ ſic ad tem/
periem nãlem ꝑductus erit: ⁊ calor balnei quietatus eibet̃.
Et dictum eſt ſi põt qm̃ qñ non põt: vt qr paraliticus aut al'r
impedit̃ tunc loco exercitij fricationes fiant q̃ vicarie ſunt
exercitij. vñ princeps ꝑmi 3ᵒ. Et ꝙ in fricatione attẽdit̃ eſt
ſuꝑfluitatũ in muſculis retẽtaꝝ reſolutio. ex eo ꝙ exercitiũ
nõ euacuat̃ vt euaporet: ⁊ nõ accidat fatigatio. Et opꝫ qdeꝫ
vt h̃ fricatio molliter fiat: ⁊ eſt ex macrefactione que macre
ſcere facit. ⁊ tu cõſidera. Qꝫ ſi aut ob dolorẽ. aut vlcera aut
aliqđ tale ĩpediẽs fricationes fieri nõ poſſent. ꝯſulẽdũ eſt ad
aſſũptionẽ ſuppoſitorij ex melle aut ex radice blitis vel lilij
celeſtis vl' lardonis: vel ſuppoſitorij de ſepo añqꝫ comedat.

¶ Duodecimo qbus pactis ſe ad mẽſam ponat cum cibarijs
debite q̃litatis ⁊ quãtitatis. qualitas qdeꝫ vt ſit facile dige/
ſtibile: cũ iã ſtomachus ſit ex balneo in calore: ⁊ vigore ali/
qual'r reſolutus. Sintqꝫ boni nutrimẽti: ⁊ nõ multe ſuꝑflui
tates. quare oua ſorbilia ſi cetera ꝯſentiũt ſunt maxie cõue/
nientia. Carnes ẽt tẽperate vt pulloꝝ edoꝝ vituli lactantis
auiculaꝝ paruaꝝ caponũ faſianoꝝ ꝑdicũ capreoli iuuenis.
Tertio nõ ſint nauſeatiua multũ pinguia opilatiua multuꝫ
groſſa. neqꝫ calida multũ ꝓpter qđ nõ laudant̃ colũbi iuue/
nes: quales turtures pigues valde: laude meruli turdi neqꝫ
paſſeres. paſtilicia artocree ⁊ hꝰ. vituperant̃. ⁊ ſalite dur̃ ⁊
antique. Piſcibus laudatis ⁊ elixis vti põt. A fructibꝰ ab/
ſtinere dꝫ qm̃ ẽt ob balnei caliditatẽ ſic facilius ad putredi/
nem ⁊ ebulitionẽ ꝑparant̃. quẽadmodũ ꝓpter caliditatem
in febriẽtibus. vñ pᵒ quarti de cura putridarũ. Et oẽs fru/
ctus nocẽt febriẽtibus pp corruptionẽ ⁊ ebulitionẽ eoꝝ in/
ſtomacho ⁊ tu ꝯſidera errorẽ cõem. Et qm̃ tẽpus balneorũ
eſt tp̃s fructuũ in his hõ moderare ſꝫ dꝫ maxime qñ eſt ad
eos aſſumẽdos nimia voluntas. Uerũ ſic adducẽdus eſt ca/
nõ. ypo. parũ deterior cibus ⁊ deteſtabilior qdẽ melioribus
eſt appetendus. i. appetitui dandus: q ſic eius corrigit mali/
ciam granatũ. arantiũ. limõ nõ ſalitus ⁊ hꝰ. nõ vituperant̃.
Quãtitaſqꝫ ꝯtẽplet̃ qm̃ portitor: ⁊ qr ſtomachus iã ſic reſo/
lutus. tantã vt prius quãtitateꝫ portare non põt. Comedat
itaqꝫ infra terminos comeſtionis conſuete plus ⁊ minus vt
percipit ſtomachũ ſuũ tolerare poſſe. Non. n. nimis parua
eſſe dꝫ. ne minor q̃ꝫ dꝫ reſtauratio fiat. cuꝫ tali egeat pp bal/
nei reſolutionẽ ⁊c. neqꝫ magna: cũ illa ſtomachus iaꝫ debi/
litatus bene digerere minime poſſet. A lacte abſtineat: ⁊ ſi
qñqꝫ eo vti voluerit: ſit eius vſus añ cibaria alia. Caſeo ad
ſigillandũ ſtomachuꝫ vti poterit. Et breuiter ab oĩbus cor/
ruptibilibus facile: ⁊ inflammabilibus ⁊ calidis exiccatiuis
abſtineat pp qđ vino potẽti nõ vtat̃: ſꝫ mediocris vinoſita/
tis. inſpecta ſemꝑ cõſuetudine tenore virtutis etate ⁊ hꝰ. ꝯ
quẽ canonẽ quaſi oẽs oꝑant̃. Hoc tñ loco non vituꝑo in pᵒ
aſſumptione mẽſe ⁊ ꝑcipue in cõſuetis ⁊ debilibus frigidis
nã: offam cũ vino aromatico factam. ¶ Uinũ laudat̃ album C
ſubtile cereſolũ. vituꝑat̃ ſtipticũ groſſum: qđ ſane intelligi
hꝫ: ni. vꝫ particularis membri leſio illud magis ad ſe voca/
ret vt podagra. ¶ Sed qd de aqua frigida dicemus. primũ
dõm ꝙ potus aq̃ frigide ieiuno ſtomacho poſt balneũ ſum/
me vituperatus eſt. qm̃ aqua ſic apertis poroſitatibꝰ mẽbroruꝫ
intrinſecoꝝ ꝑ ea penetrat ſua cũ frigiditate ledẽs eoꝝ dige/
ſtiuã impediẽs. Et eſt ſnĩa ꝑncipis ꝑmi. 3ᵒ. 8ᵒ. cap. Quibus
infert̃ ꝙ ẽt ſic cũ vino cõmixta faciẽs ipm̃ magis penetrare
nullũ vr afferre iuuamentũ ſed potius nocumentum. Quo
infert̃ 2ᵒ ꝙ ſi fieri põt dimittẽda eſt: ⁊ vino ſolo non potẽti
vtendũ. Sed dices quõ tãta in ſiti eius cũ vino ſolo fiet ex/ D
tinctio. in quã forte balneantes ſic incurrũt. Dõm ꝙ vbi vi/
num pauciferũ tale hẽri non poterit minus mala eſt aq̃ co/
cta cũ qua ſic refrãgi vinũ poterit. Qꝫ ſi aqua frida ꝯſuetus
fuerit: ſitqꝫ corpus bñ robuſtũ ⁊ membra interiora talia fue
rint: poterit ⁊ vinũ cũ ea limphare. ⁊ ſemꝑ declinet ad pau/
citatẽ vt poterit. Et h̃ ꝯſidera ſi errãt q cõſulũt poſt exitum
balnei aquã ordei vel aquã coctã ſimplicẽ cum vino grana/
toꝝ aſſumi: ob epatis inflãmationẽ ꝓhibẽda. Q. ſi ſiti mo/
leſtabit̃ inter cibũ ⁊ cibum h̃ potus cõmẽdabit̃: ex aq̃ ordei
vel ſimplici cocta cũ 4ᵃ parte vini granatoꝝ acetoſoruꝫ vel
muçoꝝ ⁊ pauco zuchari. puto. n. aquã ordei ſic exhibitam
vt alternatiuũ quoddã ſtãte caliditate extrãea balnei reſiſtẽ
te friditate eius ſic nõ multũ nocere ſꝫ magis iuuare: vt pſe
pe in febriẽtibus appet. Aceto ẽt vti põt ſi cetera ꝯſentient
vt ꝙ nõ adſit iuncturaꝝ ac neruoꝝ leſio ⁊ hꝰ. ¶ Conueniunt
ex herbis lactuca endiuia ſcariola portulaca blitis caulis
borago: ſpinachia cucurbita ⁊ ſil'ia. Et cum his loco aceti
poterit vti vino granatoꝝ cũ ſalaticiuꝫ q̃ret. Confert ⁊ bro/
diũ ciceꝝ rubeoꝝ petroſilinus feniculus ⁊ alia aperientia.

¶ Tertiodecimo ꝙ ſi cibatus vt ſupra poſt cibum qeſcat per
horã cum media q ſi ſic ſe ex balneo laſſatũ ſentiret dormiat
per horã: ⁊ plus vt ſibi videbit̃ expedire. Cõſil'r ſi ꝯſuetus
fuerit ſic ſomno. nã vt actũ fortificabit̃ virtus ⁊c. Poſt autẽ
ſomnũ ſcm̃ ſi balneãdus fuerit tumore iũcturaꝝ leſuotaut
aliã diſpõnẽ humidã in mẽbro vno habuerit vel in duobus.
pro qua neceſſariũ fuerit lutũ ⁊ cenũ balneoꝝ. tunc eo caſu
poterit illud mẽbrũ vel loca plura luto ſic linire calido en/
te. Qꝫ ſi calidum nõ fuerit aqua fontis ca'efiat. ⁊ mora luti
ſuꝑ mẽbrũ ſit ꝑ horã ⁊ vltra vt videbit̃: ⁊ ſemꝑ calidum te/
neat̃: ⁊ renonet̃ vt expediens erit. Uerũ hoc tpe ⁊ in his di
ſpoſitionibus quibuſdã laudat̃ ſtatio ſuꝑfumũ: qđ non com
mendo: qm̃ fumus aliter totuꝫ corpus alterat in vna parte
corporis ſumptus: q̃ꝫ lutũ: vt experientia notat. Dꝫ ⁊ poſtea
ante ingreſſum balnei de ſero exercitio molli vti in ꝯforta/
tionẽ mẽbroꝝ. Deinde ingrediat̃ ſcđo balneũ cum canoni/
bus vt ſupra. ſ. ꝙ exiens ſit pãnis tectus. ingrediat̃ lectum
ſudet cibetqꝫ vt actũ. Uerum ſunt quidaꝫ laudantes: vt per
horam poſt cenaꝫ ſic ceno liniant̃. qđ non cõmendo: qm̃ ſic
reſoluta virtus ampliori moleſtatione nõ eget: quinimo ex
tali debilitari videt̃. Propterea dꝫ medicus conſulens pru/
dens eſſe ⁊ balneandi virtutẽ conſiderare. quoniaꝫ plurimi
reperiunt̃ qui ſic binam in die balneationeꝫ minime tolera
re poſſunt: qm̃ debiles ſunt ⁊ facile reſolubiles.

¶ Quartodecimo ꝙ ſi poſſibile eſt balneum omni die mu/
tetur: ⁊ noua ſcaturiat aqua. vel ſaltem vnam die ſic: ⁊ alia
nõ. Naꝫ videmus prima die aquam ſic ex fonte venientem

claram

claram limpidã vſq; ad fundum. cum autẽ ſtat duobus diebus vel circa mutat̃ ad viridem colorez: qui in ea ſignificat iam frigiditate aeris leſam eſſe: qm̃ etiam iam ab intrinſeco ſe adiuuat: vt ad frigiditatez naturalem redeat. Et eſt locus ſpeculationis: qm̃ aqua calida ad maiorem frigiditatem ſe reducit: q̃z ſit frigiditas cõtinentis. Sitq; mundatum ne ingreſſu alioꝝ vel multoꝝ hominum immundatoꝝ maculatorum: vt ſcabioſoꝝ ⁊ huiuſmodi ſit defedatum.

¶ Quinto decimo balneatus a coitu abſtineat oĩno cum ex coitu multũ debilitetur cum ex eo euacuat̃ vtilis ſuꝑfluitas vltimi alimenti cum qua fit emiſſio ſpũum multoꝝ corpus inanitũ relinquentiũ. Et iam ex caliditate balnei ſic fit reſolutũ. Neq; in veſperis balneũ ingrediat̃ ni octo tranſierint hore ab hora prandij aut plus: qm̃ multi ſunt qui tardam hñt digeſtionẽ. ⁊ ideo tales prius bene ꝯſiderent deſcenſum cibi a ſtomacho ſuo anteq̃ illud ingrediantur. vñ omnibus vnica regula ſic dari nõ põt. Naz cum ſupra de balneo aque ſimplicis calido: ſic ſtante cibo ĩ ſtomacho fit attractio eius ad mẽbra idigeſti. vñ accidũt opilatiões ⁊c̃. Et tu ibi. Neq; de ſero dz eſſe tanta mora vt de mane. ꝓpterea qm̃ v̾tus fortior eſt in mane melius impreſſionẽ balnei tolerans.

Poſitis ſic canonibus in gñali in aſſumptione aque termaꝝ obſeruandis ponent̃ quidã particulares alij ad particulares egritudines pro q̄bus cõiter homines ad balnea ſe trãſferunt. Primus ꝙ volẽtes cerebruz ex ducia aque ꝯfortare: vbi. ſ. ſit chatarrus frigidus ⁊ humidus: aut humidus non multum calidus: aut paraleſis ſiue mollificatio aut emigranea ſiue omonopagia antiqua. ſeruatis ſeruandis prius commemoratis. ſi locus ducie paratus eſt ipſam aſſumat vt ſtatim de ea. Si v̾o non ꝑparet eaz hoc mõ. vz. habeat ſitulã magnã in alto poſitam: vt. vz. ſpatium trium vel quatuor pedũ eleuatã a loco in quo iacere dz caput ⁊ in fundo pforata: ⁊ eius foramen ad rotũditatẽ digiti parui: cũ canula in ligno vt poſſit apiri ⁊ claudi ad libitum. Et ⁊ habeat ſeruientẽ qui ꝯtinue dum aqua exiuerit a ſitula ſic ſucceſſiue impleat. quo peracto aſcẽdat ſcamnum eo in loco ſup qd̾ ſeponat eger corpore reſupino: ⁊ in capite ponat pileum in medio pforatum: ita vt puenire poſſit vſq; ad aures ⁊ ad mediũ frontis. Qz ſi pileuz non habuerit caput caputpurgio ſic circũcirca ſiue circulariter muniat vt aque deſcẽſus ad ſinum ⁊ alias ptes inferiores impediat̃. Et tunc in p̃ caſu recipiat duciã ſup bregma ⁊ eſt locus ad quez peruenit extremitas digiti medij cũ extremitas manus ponitur ſuper naſum. ⁊ reliqua ps ad verticẽ extẽdit̃. In eo aũt loco eodẽ cauteriũ dat̃ ad retinendũ chatarrũ. In 2° caſu qr vbi aderit mollificatio recipiat̃ ducia in occipite: qm̃ ibi neruorum origines ex quarum opilatione repletioneq; accidit paraleſis ⁊ mollificatio. In 3° vero ſumat ſup partẽ leſam: qr mediam aut ſupra totuz deſcẽſus aut ducie indeſinenter eſſe dz quouſq; cerebrum notabiliter ſe calefactum eſſe ſentiat. naz in quibuſdam citius in alijs tardius: attenta raritate ⁊ denſitate cranei. vñ hora vna eſt ſpatium cõe. Ubi vero ducia ſit abſq; inſtrumẽto vt in balneis ſenaꝝ actuz eſt: recipiatur vt dictum. Qz ſi fuerit in maiori quãtitate fluens q̃z cum ſitula dz eius deſcenſus mẽſurari ad tolerantiã virtutis ⁊ cerebri caliditatẽ receptã: conſidera. Laudo tñ in prima die ac ſcḋa vt cuz minori quãtitate ꝓcedat: vt ſeruetur qd̾ ex mei ſepe memoratũ eſt: a facilioribus inchoandũ eſſe. Qz ſi cõtingat bis duciaz in die recipi: minor ſit mora in ſero q̃z mane propter cãm dictam. ¶ Scḋs ꝙ yposarcici ydropici maius iuuamentuz recipiũt ex emplaſtratione cũ luto totius corporis: q̃z ex balneatiõe in aqua. quare illud p̃ experiant̃. neq; ſcḋo vtant̃ niſi in fine cũ diſcedere voluerit. quo in tẽpore in balneo aquoſo ſe mundent ⁊ lauent: ⁊ illico ſe exiccent. Et ego arbitror timpaniticis idẽ plus ꝯferre. Licet aliquibus plus placeat fumus balnei ſiue vapor ſic receptus. Nã primi ſcḋa. fen. prima. vltimo caplo. Et ex his que vehementer ſuperfluitates reſoluunt ⁊ minuunt eſt in arena ſepeliri ⁊ in ea volutari ⁊ in calido ſole fricari. Cum itaq; lutuz hoc calidum potẽtius q̃z arena: cum his cõditionibus ſit rõnale vt lutũ hoc plus vapore cõferre: cuius vigor debilis eſt. Et illi idem cõcedunt ſemꝑ in oĩbus egritudinibus experientiam habuiſſe: in q̄bus requirit̃ reſolutio pluris iuuamenti fuiſſe balneũ luteũ ſiue cenoſum: cũ potẽtius reddat̃ ex ſubſtantie denſitate. pari mõ in aſcliticis dicendum ex cã frigida ſic factis. Loquor de balneis quoꝝ aqua non potat̃. Nã aqua eius qd̾ potat̃ fortaſſis efficaciorẽ faciet operationẽ: vt illa de laporeta de qua actum. ¶ Tertius ꝙ empici aſmatici abſq; vlcere pulmonis laborantes: ex potu aque balnei vt actum iuuamentũ magnũ recipiunt. quinimo ⁊ ſtatio in eo ſm ꝙ ſupra limitatũ: ⁊ de eis dictũ eſt. ¶ Quartus patientes colicã ſiue iliacã abſq; lapide renum: ex aqua balnei cliſteriçata magnũ inde recipiunt iuuamentũ: ⁊ maius ſi cum lib. i. aque fontis miſceantur vnice tres olei laurini rutacei aut de cherua. ¶ Quintus ⁊ non eſt poſtergandus: ꝙ herniaci ex cã ventoſa ⁊ aquoſa ⁊ carnoſa non ꝯfirmata plurimum iuuant̃ ex balneo: hoc mõ. vz. ꝙ recipiant fumũ deinde facta fomẽtatione tali per 4^m hore emplaſtret̃ locus cũ luto balnei in quo cõmixta fuerit decima pars ſulfuris viui pulueriçati: ⁊ plures hac via ſanati ſunt. ¶ Sext⁹ ꝙ ſe balneantes ꝓpter duriciam neruoꝝ ⁊ ꝯ̃ctionem ⁊ gratia ſedationis doloris luto iam dicto membra leſa liniant ⁊ emplaſtrent. Nam eius virtutis eſt vt aqua: ⁊ fortius imprimit: ⁊ longiori tpe actio eius durat. qr ſic nõ facile reſoluit̃ vt pz. Et plures ſunt medici qui in hoc luto nõ paruã hñt ꝯfidentiam. veruz qñ querit̃ velox penetratio caliditatis in membris actualis magis iuuamentũ recipit̃ ex fumo ſiue vapore aque. vñ in mollificatione duritiei membroꝝ ⁊ ꝯ̃ctionez certe magnũ reperi iuuamentũ. Nam vapor aque penetrat multũ tum ſua caliditate humiditatẽ mollientem deferens. qd̾ de luto nõ accidit ⁊ aqua. ¶ Et ħ adde defenſiuuz prohibẽs curſum materieꝝ ad mẽbra debilia. ℞. ſanadarace. ʒ. iij. amili. ℥. i. roſarum acatie balauſtiaruz ſpodij ypoquiſtidos añ. ʒ. ij. ſiet memithe. ʒ. iiij. farine volantine molendini. ℥. i. ß. ſucci plantaginis. ℥. vij. aut loco eius accipiat̃ aqua ſublimationis eius vitella oui. ij. numero. terantur hec oĩa in mortario plũbeo cũ ſuo piſtello: ⁊ fiat linimentuz de quo mẽbra ſic leſa iungi debẽt poſt exitũ: ⁊ ligari cũ pãno conueniẽtis adherẽtie. ¶ Linimentũ bonũ ad remouendum duritiez ⁊ ꝯ̃ctiones que in mẽbris reperiunt̃: qd̾ applicari dz per horam poſt exitũ circũferentialr̃ ſup mẽbra leſa. ℞. oleorũ de ſiſamo ⁊ amigdalaꝝ dulcium: ⁊ vtrũq; recens ſit añ. ℥. i. ß. vitella ouorũ numero. ij. medulle crurium bouis: ſepi arietis ponant̃ in mortario ⁊ diligẽter incorporentur ⁊ in fine addat̃ armoniaci diſſoluti cum aceto. ʒ. x. ⁊ incorporẽtur. Eſt medicamẽ nobilis iuuamẽti. Qz ſi magis anodinum cupis: adde. ℥. iiij. olei de camomilla. Qz ſi deſiderabis ipſum eſſe magis mitigatiuũ doloris: addas opij. ʒ. i. neq; poterit opiũ in hac compoſitione nocere: vt patet intelligẽti. Et hi ſunt canones attendendi in acceſſu ad balnea. Nam de his qui attẽdendi ſunt poſt diſceſſum: in canonib⁹ balnei de laporeta dicet̃. Quibus ſic pactis veniã ad aliqua accidẽtia que in balneis ſic cõibus cõiter accidere ſolent. Naz de his q̃ in de balneis de laporeta: ⁊ de ipſis canonibus obſeruandis in aſſumptione balnei de laboreta dicet̃ poſt ſuo loco: cũ a balneis alijs balneũ de laporeta ſpãle regimẽ habeat vt infra.

¶ De modo ſubueniendi accidentibus ex balneis euenire conſuetis. Rubrica. ij.

OCto ſunt accidentia ex balneo euenire conſueta: vz. vigilia immoderata: ſitis: capitis dolor: conſtipatio ventris: ſuperfluus ſudor: vrine punctio ſiue ardor: defluxus reumatis. proſtratio appetitus. A

¶ Quoniam exiſtimandum eſt vigiliã caliditate balnei ⁊ ſua

ſiccitate ꝓuenire. que ſunt due fortes cauſe ipſius. hinc obuiando debent̄ infrigidantia ⁊ humectantia: vt eſt lactuca: portulaca ⁊ hm̄oi. ⁊ ſomnū inducentia vt pauper album. vt verbi gr̄a ſero comedat̄ lactuca endiuia ſcariola aut portulaca. Aut diſſoluantur ſemina papaueris albi in brodio ſerculi. Item comedat̄ ſemen papaueris confecti. Item ſumat̄ ſyrupus de papauere. ℥.i. cū aqua lactuce aut ſublimationis nenufaris. ℥.iij. ſero poſt cenā cū itur dormitū. Aut ſumatur ex pillulis ſomniferis vna vel due vt ſunt pillule de cinogloſſa. meſue de catharro dicte pillule alchaiber fiant lotiones extremitatū ex matre violarū malua ⁊ hm̄oi.

¶ Contra ſcd̄m. ℞. ſirupi violati aut roſati cum aqua ſimplici cocta: aut ſublimatiōis lactuce endiuie ⁊ huiuſmodi. Ad idem aqua cocta cum vino granatorum ⁊ zucharo. aqua ordei cum zucharo. Item pro nobilibus ſirupus de ribes: de berberis vel vinum de berberis cum aqua cocta ⁊ zucharo: ⁊ conſimilibus. Quidam exhibent aquam coctam cum pauco vini: quidam aquam ordei cum zucharo.

¶ Contra tertium ſi ex eleuatione fuerit vaporꝝ calidorꝝ balnei: valent que in ſcd̄o dicta ſunt: ⁊ etiā que ꝓhibent eleuationē vaporꝝ ad caput vt diacitoniten abſq; ſpēbus coriandrum preparatū: ⁊ vna coopertura coopertū. grana granatorꝝ ⁊ ſimilia frigida ſtiptica. Itē valet aſſumptio pillularū deponentiū materiam poſt cenam aſſumptarū: vt pillule de aloe ſolo infuſo in ſucco roſarum: vel endiuie vel acetoſe ⁊ alie cōſimiles. Ualent ⁊ linimenta capiti facta vt ex albumine ouorum aceto aqua roſ. ſucco plantaginis vel violarum vel ſolatri ⁊ ſimilium: ⁊ cum aquis eorū vt melius haberi poterit: aliqua ex his adinuicem cōmiſceantur: ⁊ cum petia in eis infuſa timporibus: ⁊ fronti applicet̄ ⁊ ſepe renouet̄. Conſimiliter operandū ſi propter caliditatem in capite impreſſam euenerit ex ducia accepta.

¶ Contra quartū vtatur mollitiuis vt eſt decoctio prunorū tamarindorꝝ violarū. ſirupus violatus cum aqua ordei excorticati bene bulita aqua decoctionis fructuum meſ. Item vtat̄ caſſia cliſteri ex maluis: matribus violarum blitis. Itē ℞. aloes ſirupi lupulorum ſyrupi violati. an̄. ℨ.ij. maſticis croci an̄. ℨ.iiij. infundant̄ in eis aloes per noctē ⁊ diem. ⁊ ēt per duos vſq; ad tres: ⁊ poſt exiccationem fiant pillule leui igne vel in ſole facte. ex quibus ſcd̄o accipiat vſq; ad tres an̄ cenā per horā. ⁊ eſt ſolutiuū benedictū. Et ꝓſulo ꝙ eo ſero non ingrediat̄ balneum: qm̄ vt actum ſic impediret̄ opera eorꝝ per balneū trahens mām ad ꝯ̄rium pillularum.

¶ Contra quintū ſudor ex balneo ꝓueniens non eſt cohibēdus: niſi exuberet ⁊ virtutē deijciat. quo caſu vtendum eſt regimine frigido: ⁊ vtendo rebus acribus acetoſis gelaticio conditis ex granatis lactucis ⁊ ſimilibus. In ſcd̄o ⁊ tertio pedibus animaliū cum aceto: ſi cetera conſentiunt panico lacte cocto. Et quidā ſumme cōmendant ad ſedandū ſudorem iuſcula ex farina milij cum lacte caprino. Item dāt lac coctum. Et eo caſu a balneo quieſcat: in vmbra ſedeat: ⁊ flabello euentet̄. Exterius aūt corpus cum frigidis ⁊ ſtipticis inungere non abſq; periculo eſt.

¶ Contra ſextū ſi caliditate epatis ⁊ renū id accidit: que mēbra duo ſuſpecta haberi debēt: que res colore vrine rubeo: ⁊ igneo cōprehendet̄ tunc opꝫ in preuiſio fiat cum applicās extra ⁊ intus infrigidantibus. vñ ſupra de balneis ſulfureis: qui epar calidū habet preuiſione vtat̄. Nam iungatur poſt exitum per paruum ſpatium circa ꝑ horā regio epatis: ⁊ renum cum aliquo infrigidante. vt. ℞. infrigidantis Gal. ℥.i. ſandalorꝝ alborꝝ ⁊ rubeorꝝ an̄. ℨ.ſ. nā ſic compoſitū vtriq; confert. Quod ⁊ fortius fieri poterit. Itē valet trazea h̄ ex ſeminum. iiij. cōmuniū frigidorꝝ an̄. ℥.ſ. fiat trazea. Item ⁊ confectio triaſandalorꝝ ⁊ plura ⁊ ſimilia. Qꝫ ſi fuerit eliquatione humorꝝ colericorū ſic acuentium vrinam eorꝝ cōmixtione: tunc euacuentur illi humores cum pillulis de quibus in quarto ⁊ vtatur trazea dicta vel confectione.

¶ Contra ſeptimum ſi fluat exuberanter dimittat̄ balneum: nam verendū eſt ne contentiua virtus cerebri ſit nimis debilitata. Qꝫ ſi fuerit ꝓpter vehemētem caliditatē impreſſam: fiat vt actū in primo ſcd̄o ⁊ tertio. Qꝫ ſi non nimis fluxerit ⁊ debilitate cōtentiue euenerit: odoret̄ nigella torrefacta in manu cū petia geſtādo: vel fiat aſperſio pulueris ſup caput ipſum cōfortantis: vt. ℞. laudani ſtoracis calamite roſarum ligni aloes an̄. ℨ.ſ. ſandarace. ℨ.vj. ſpodij. ℨ.v. macis. ℨ.ſ. Itē fiat ſaccul⁹ ex puluere roſarū ⁊ ſandaraca ⁊ ſimilibus.

¶ Contra octauū ꝙ venire cōſueuit ex laxitate partium oris ſtomachi: aut propter reſolutionē: aut ꝓpter fluxum materierum ad os eius. Et tunc in vtroq; caſu valet diacitoniten zucharinū acceptū poſt cibum: aut miua citoniorum zucharata. Item det̄ miua cū aqua mente ⁊ vino granatorꝝ mane ſero ⁊ in meridie. Item confert ſirupus de menta cum roſato. ⁊ aqua cicoree ⁊ abſinthij. Itē orizacchara ⁊ ſimilia. Poſſunt ⁊ multa alia accidere nocumenta vt febris que his aliquando accidit qui colerici ſunt: ⁊ inordinate balneum aſſumunt. Et oibus his remedia ac ſcribere eſſet practicam a capite ad pedes cōdere volo. itaq; vt h̄ in preſentiarū ſic de cōmunioribus etiā vt nobis ſint verbi gratia ſufficere.

¶ De canonibus balnei de la poreta. Rub. iij.

Conſumatis ſic canonibus in obſeruatione balneorū attendēdis: ⁊ expeditis remedijs aliquibus contra accidentia in balneis his euenire conſueta. Reſtat pro complemēto capituli vt canones ſpeciales in obſeruatione aſſumptionis aque de laporeta ſcribamus quos ſpernentes ⁊ non honorantes in grauia incurrunt pericula vt ſtatim: vt enim ꝓmiſſum fuit poſt canones communes cōium balneorū. Nunc ſcribemus ꝑticulares canones in aſſumptione aque de laporeta magna cum obſeruantia attendendos. Et certe vt de balneo actum balneū hoc eſt veluti alterum ſacramentū. Nam queadmodum ex aſſumptione viatici bonis vita cōceditur. malis vero mors datur. ita in aſſumptione huius aque boni qꝛ cum recta obſeruantia aſſumentes liberant̄ mali: qꝛ eam negligentes moriunt̄. Et ideo vulgarit̄ apud ytalos dicit̄. Bagni de laporeta dite guariſſe dite neta. Hoc eſt dictum. balnea de laporeta aut te ſanant aut te interficiunt.

¶ Dicemus itaq; primum vt in principio capituli actum ꝙ accedētes ad balnea hec prius per dies duos adminus quieſcant anteq̄ balneū ingrediant̄. tum qꝛ itinere fatigati. tum noui aeris ingreſſione. ¶ Secundo quotidiana conſtitutio cōtempletur: de qua in precedenti capl'o. quoniā eo in loco aer frigidus eſt multum. vt in eo tempore homines rigeant vt dicetur. quāobrem eſtate ſuam naturā non ſeruante ſed ad frigidum declinante. non abſq; timore future leſionis aq̄ illa bibetur. ¶ Tertio non ingrediatur niſi prius bene purgatus: ⁊ qui preceptis vniuerſalibus premunitus erit. que in reliquorꝝ balneorꝝ aſſumptione dicta ſunt: ⁊ illa non negligat: qm̄ eorꝝ negligentia periculum minatur. ¶ Quarto in noie ieſu qꝛ ſaluatoris noſtri balneū ingrediatur. in eoq; moram ꝓ̄hat: vt de alijs actū eſt: ⁊ cōiter tēpus tale ponitur hora vna. Uerū particularius ſignū ponunt ſcribentes qa eē oꝫ donec ꝑpendat digitorꝝ extremitates incriſpari. deinde exeat ⁊ exiccetur ⁊ quieſcat ⁊ pānis optime ne a frigore ledat̄ ſe muniat: ⁊ etiā ſi facultas adeſt lectum ingrediatur: in quo iaceat per horam ſomnū penitus poſtponēdo. qm̄ ex ſomno tali plures mortui ſunt. Et ea die prandium ⁊ cena leuis ſit ciborꝝ laudabiliū: de quibus actū in precedentibus canonibus canone. 12°. ¶ Et nota ꝙ balneū hoc famē inducit: ideoq; non obtēperent appetitui: ſed multum parce comedant ⁊ qm̄ debilitat⁹ eſt ſtomachus bene maſticent: vt facilius digerant. nam ex poſtea fortificabitur. Et pro illa prima die ſufficiat ſibi ille vnicus introitus. ¶ Sequenti vero die in ortu ſolis ad que ductum accedat: in quo loco

aqua

aqua illa potaſ.ꝛ tunc de ea bibat quouſq; ad tria vaſcula
ibi menſurata ꝛ cõſueta.ꝛ h̄ bene cõtempletur virtus etas.
Deinde pambulet per ſpatium quarti hore vel circa deinde
redeat ad locũ ꝛ tria alia bibat.ꝛ ex poſtea pambulet vt di/
ctum.ſicq; tertio ꝛ quarto faciat:ꝛ aſſumere nõ deſiſtat do/
nec apparere incipiat exitus eius aut per os aut per vrinaꝫ
aut per ſeceſſuꝫ:ꝛ in ea caliditate qua ipſe aſſumpſit.que vt
ab eo melius comprehẽdatur in valde vitreo mingat.Dein
de quieſcat per tẽpus ꝛ poſtea balneuꝫ intret moreturq; in
eo vt actũ.exeatq; ꝛ ſtuphaꝫ ibi primã ingrediaſ ꝛ pannis
exiccetur:deinde lectũ ingrediatur in quo quieſcat ꝛ nullo
mõ dormiat ſicq; tranſacta hora vel horis duabus ad potuꝫ
aque accedat:ꝛ faciat vt de ea dictuꝫ prius.deinde quieſcat
per tẽpus vſq; ad cenaꝫ.ꝛ ſit cena leuis boni cibi:facilis di/
geſtionis.vt in.12°.canone actum:ꝛ brodialia ꝛ alia magis
cõmendanſ.Altera vero die in crepuſculo balneum ingre
diatur moreturq;:exeat vt dictuꝫ eſt:ꝛ eo die prandeat.De/
inde circa.xx.horaꝫ q: poſt prandiũ per horas octo iterum
balneũ ingrediaſ:ꝛ exeat cuꝫ canone dicto.ſicq; agat alter/
natis diebus:q: vna die bibendo aquam altera vero die bis
balneũ ingrediaſ.hocq; ꝯtinuet deceꝫ.xv.xx.dies vt virtus
tolerabit.Qꝫ ſi vltra tolerantiaꝫ virtutis affectuoſe atq; im
petuoſe ſumere curabit ꝑiculũ grande aut mortẽ incurret.
pariformiter ſi in eius quãtitatis aſſumptione excedet:q̃re
aſſumẽs in his ſit moderatus.¶Et ſcito ꝙ balneatio in eo
ad potum eius eſt ſicut digeſtiuuꝫ ad medicinam.Nam ꝛ ſi
debilitat diſponit digerit:ꝛ ſic ꝑparat humores in vniuerſo
peccantes ad exitum.¶Qui aũt ad ea ꝓficiſcunſ cronicis
egritudinibus laborantes in eis ampliori tp̄e hoſpitari de/
bent.nãq; quiete ꝛ non impetuoſe aſſumere imo alijs quie/
tius.vñ interponant diẽ vnaꝫ quietis oĩno inter aſſumptio/
nem balnei:ꝛ potũ aque.in quo neq; balneenſ neq; potẽt.
¶Potius aũt ſit vinũ pauciferuꝫ nullo mõ limphatũ:quin
imo aquam viſu abhorreat.ꝛ eſt melius iterare q̃ꝫ in vnica
vice bibere multum.¶Non dormiat replico q̃m canon au
reus eſt.ſtet aũt ſolatijs ꝛ ludis ꝛc̃.ꝛ abſq; vlla corporis fa/
tigatione.Uerũ ſi contingeret vt qs ſe debilitatũ multũ ſen/
tiret de ſero põt aſſumere ouuꝫ vel aliqð tale reſtauratiuũ:
dummodo digeſtio precedens fuerit celebrata.¶Et qui ſic
debilitaſ magis:quietẽ interponat maiorem.Et ideo prin/
ceps vt actũ.balneum aſſumi dꝫ quiete ordinate non impe/
tuoſe.¶Cũ aũt receſſus a balneis intẽdiſ:dꝫ prius in loco
ipſo ſic quiet⁹ ſtare p dies duos ad tres:anteq̃ꝫ ad iter ſe po
nat bono cum regimine:ꝛ aeri ſuauiter ſe exponere:ꝑcipue
cum iter longinquum fuerit.vñ equeſtres ꝛ pedeſtres pri/
mis in diebus itinera parua ac ſuauia faciant:ſuiſq; cõſue/
tis comedant horis.neq; famẽ tolerent.Nauigantes autem
longiora multũ facere poterunt.bibant vt actuꝫ.¶Et oẽs
tales preter hos qui balnea de laporeta ſumpſerunt in meri
die dormire poterũt.Poretani v̄o poſt aſſumptionẽ balnei
ſtent decẽ diebus ꝛ potus vſq; ad.xv.ꝙ non dormiãt in me
ridie.ꝛ eſt locus eius ſpeculationis.Naꝫ cũ poſt euacuatio
nem per farmacum factã ſequiſ debilitas aliqua:a medicis
ſomnus introducitur.Ita ꝛ in euacuatione per potuꝫ talis
aque poſtq̃ꝫ ſequiſ debilitas ſomnus cõcedi dꝫ:cum ſit hu/
mectatiuus virtutis nãlis ꝛ aĩalis ꝛ vitalis confortatiu⁹ vt
actuꝫ.Qꝫ ſi dicaſ retinet humiditates iam in fluxu poſitas:
a q̄bus eleuantur vapores mali:ꝛ mala qualitate balnei in/
fecti.hoc quidẽ obſtare non dꝫ q̃m in exhibitione farmaci
humores ſic in fluxu poſiti ſunt:ꝛ ab eis vapores maligni
magis eleuari videnſ ob impreſſionem malaꝫ a farmaco fa
ctam.ꝙ ꝛ ſi correctũ eſt:non eſt quin ſcamoneatũ venenoſa
aliqua qualitate nõ inficiaſ:qð de aqua porete minime con
tingere videſ.¶Arguiſ ꝛ fortius ſomnũ ſic cõuenire ma/
gis.ſicut.n.aſſumptione aque balnei corpus crebro:ꝛ mul
tum euacuaſ qua ex euacuatione non parum virtus totius
proſterniſ.ita corpus debilitari in febre acuta cõtingit qua

plures criſes fiunt:vt quarta.vij.xj.xiiij.ꝛ vltra.Sꝫ in caſu
ſc̄do cõmendaſ ſomnus ergo ꝛ in primo.pꝫ ex cõi practica
operantiũ.¶Que res ſic ꝯfirmaſ.Nam vt Auer.de ſenſu A
ꝛ ſenſato.Somnus eſt ligamentũ virtutũ ꝯfortatioq; earũ.
Et princeps de his que accidunt ex ſomno.Dicemus ergo
ꝙ ſomnus oẽs operationes nãles fortes efficit.Fortaſſis id
diceſ ꝙ reuocatione caloris adintra ꝛ caliditate balnei iam
in humoribus impreſſa:corpus cõtingit ſuperflue calefieri.
quãobrẽ ad putredinẽ diſponunſ humores.Nam ea actio
eſt caliditatis ſupflue atq; extranee.ꝙ obſtare non videtur:
q̃m ex alijs balneis ẽt calidioribus multum hoc contingere
nõ videmus tñ.vꝫ.periculũ hoĩes ex ſomno diurno incur/
rere.¶Diceret ꝛ iterũ quis ex aqua remiſſiori interius aſ/ B
ſumpta corpora multo plus calefieri:q̃ꝫ ex intenſius calida
ſic ad extra applicata.locus eſt ſpeculationis.quare ſpecu/
lator id affirmare videreſ:etiã ſi ex exteriori corpori appro
ximata tñ calefieret:ſomnũ etiã intercidi debere.Naꝫ pro/
portionãdo aquas ꝛ modũ applicationis adinuicem id con
tingere poſſe nemo negabit.¶Amplius hi veluti conuale
ſcentes ſunt hñdi q̄bus ſomnus a medicis non negaſ diur/
nus oĩno.vñ quarti ſc̄da de regimine ꝯualeſcentiũ.Et ſom
nus diurn⁹ fortaſſe eſt magis nociuus ꝯualeſcenti.ꝑpterea
q: mollificat eũ.i.q: ſupflue humectat.Et fortaſſe confert ei
propterea ꝙ facit cruditateꝫ:ꝛ frangit de virtute caloris in
nati.Quibus induciſ non in oĩbus talibus ſe balneantibus
non vna ꝛ eadẽ rõ erit euitandi ſomni quinimo q̄buſdã con
uenire cenſendũ.¶Arbitranſ fortaſſe nõnulli eũ ꝓhiberi
debere:cũ ex ſomno accẽtrentur humores ſulfure infecti:q
ſuo prauo odore ſp̄us exterminant ſua forti caliditate reſo/
lutũ ꝛ mẽbra exiccata tanta precedẽte euacuatione ampli⁹
exiccat cõcurrente ẽt virtute ſalis.Quibus ex rebus debi/
litato p amplius calore nãli ꝛ mẽbris ipſis per que virtus
conſtat ſic efficiſ virtus impotens ad reliquas humiditates
regulandas quare inſequiſ putrefactio:ꝛ corporis aut ad
prauas egritudines aut mortiferas preparatio.Rñdebitur
fortaſſe:idẽ contingere debere poſt farmaci ſcamoneati aſ/
ſumptionẽ vt actum.poſt autẽ eius euacuationẽ notabilem
ſomnus ꝑcipiſ.Naꝫ ꝛ ad ꝓpoſitũ maxime videſ principis
mens de cura fluxus oĩum modorũ.inq̄t ꝛ ex melioꝛib⁹ re/
bus ei qui patiſ fluxũ ventris eſt dormire quare cum facta
fuerit euacuatio tãta qua debiles ſe ſentiunt etiã in ceteros
dies euacuationẽ expectantes ſomnus cõcedi dꝫ.¶In op/
poſitũ eſt experiẽtia famoſa quaꝫ a vulgarib⁹ neq; a doctis
accepi.verũ vt Ariſt.vbi rõ ꝛ exꝑimentuꝫ ꝯcurrũt:imbecil
litatis eſt ſiue infirmitatis intellectus plus rationi credere.
Contingit.n.intellectũ ſic decipi ꝛ rõnis cauſam ignorare.
¶Ego q̄dẽ arbitror in re hac non vna ſemꝑ via ꝓcedendũ
fore.ſed varijs varius cõcedendus ſit ſomnus inſpecta vir/
tute cõplexione cõſuetudine tp̄e etate ꝛ ſi͂libus rebus natu
ralibus.Abſolute tamẽ melius eſt negare ſomnũ diurnuꝫ.
Sed nõ raro ad ipſum concedendum nos varie circũſtantie
impellunt.verũ non negabo cõſuetudines ſic lõngo tẽpore
probatas ſemꝑ venerari debere.neq; ad ipſas mordendas
impetuoſi ꝛ inſolentes eſſe debemus.Hanc itaq; ẽt aſſumẽ
tes exulent aquã vt vltra.xv.dies tangere non permittãt.ſꝫ
interim manus cũ vino lauenſ.Abſtinendumq; eſt a carni/
bus oĩbus fructibus leguminibus.ꝛ ab vſu aceti omnino.
Nocent caules agreſta vua ꝛ ficus.Sed inter omnia per
menſeꝫ poſt a coitu tanq̃ꝫ a dicto veneno robuſti abſtineãt.
Qꝫ ſi debiles fuerint per duos.Naꝫ ex his oĩbus iudicatur
quantum balnea illa debilitant.ideoq; debiles ad ea aſſu/
menda nõ niſi magno cum conſilio accedant:quoniam ſic in
eorum balneorum iuuamenta confirmare quolꝫ altero an/
no ad ea aſſumenda accedere oportere.Hec Bononienſes
medici:quorum pace ſic ſcribam:cũ corpora ſe bene diſpo/
ſita ſentiunt vel ꝓpe:ad ea neq; ad alia aſſumenda accedãt.
eſt enim eorũ alteratio fortis ꝛc̃.Non enim virtus indiget

Digitized by Google

auxilio medicaminis: niſi cuȝ nequiuerit oñari. ¶ Poſtremo ſciendũ q̄ hoꝝ balneoꝝ ⁊ alioꝝ iuuamenta non ita ſu-
C bito ſentiunť. ſed per tēpus poſt maius aut minus ſm̄ regiminis bonitatē virtutis fortitudinē: ⁊ ſimilium. vnde cōiter poſt menſem ⁊ vltra eoꝝ vtiles effectus cognoſcunť. Nam interim virtus ex balneo reſoluta: ac mēbra ſic cũ bono regimine habito reſtauranť. ¶ Et certe q̄dam vitupant hanc aquã in vaſis ligneis ad diuerſa ⁊ longinqua loca exportatam. cum id ſe plane intelligere dicant ſuis in virtutibus ita debilitari vt nullius penitus ſit virtutis: quinimo ex ea ſic corrupta leſas eſſe vt in quibuſdaȝ vidi. Et plures mihi dixerũt ex ea ſic exportata effectus bonos ⁊ ſi nō oēs cōſecutos fuiſſe. Et q̄dem arbitror nō ita ſalutiferã nōq̄ȝ tante virtutis eam eſſe vt que in balneis erit. Nã vt actuȝ cito infrigidať: etiaȝ ſi morã in balneo ꝯbat. de quo ſupra. Que res ⁊ in ceteris intelligenda eſt. Nam ⁊ eius alteratio que eſt veluti ad corruptioneȝ preparatio multum ꝯſideranda eſt.

D **Capitulũ. vij.** De modo inueſtigandi minerã ⁊ mineras balnearum naturalium.

Apud veteres noſtros mos fuit ⁊ vſque ad hanc ſeruatus etatem q̄ inueſtigatio balnearum nãliuȝ per alē bicationem fieri debeat. vnde aqua fontis ab eis recipitur: ſi haberi poteſt que ita nō alterata eſt ſu itinere vt aqua balnei: que ſic in tranſitu cum re extranea dici commiſcetur. Et in vaſe vitreo: quia in cucurbita cum capello ad diſtillandum ponitur. nam cum calidi ſit eterogenea ſequeſtrare primo de generatione. ſic pars aquea aerea ⁊ ignea aſcendit ⁊ exit: ⁊ terreſtre cineritium in fundo vaſis remanet. Et vt amplius terreſtre exiccet: ne humidũ cum eo cõmixtũ iudicium expectatũ alienet. q̄dam ꝯtinuãt ignem: ſed lentum valde per paululuȝ tp̄is poſtq̄ȝ a vaſe nil egrediť. Quo facto terreſtre illud a vaſe extrahũt: ⁊ ſuper amplam aſſerē extēdunt. Alij idē operãtes in vmbra illud terreſtre exiccant. Et certe melior eſt exiccatio ad ſolem: vt ceteri agunt ꝑpter ſalē: ⁊ ſalnitrũ ⁊ ſulfur. Nam ſic partes ſalſoſe ⁊ nitroſe a ſole coagulanť. qua ex re melius diſcernunť: ⁊ partes ſulfure illuminantur ⁊ ſplendidiores reddũtur. Et certe iudiciũ tale per minerale hoc habitum verius eſt. q̄ cũ aqua per ebulitioneȝ facta bitumine noſtro ſic cōmiſcetur: ipſam minerale ſic facienteȝ ⁊ calidam reddentē. Sic itaq̄ȝ eo exiccato tunc vno ⁊ pluribus ſenſibus prebenditur: ꝑcipue cũ de mineralibus notitia quo ad ſenſum habita fuerit. Et ad rē accedens dico q̄ quidaȝ opinati ſunt q̄ pars ſulfurea ꝑcipue qñ cum alijs mixta ⁊ non ꝑdominãs: per alembicationē minime cōprehendi poſſit. vt dicant illaȝ ſulfuris naturã ſapere: ⁊ ſic in vaporem ſubtilem cōuerſam exalare. Secus ſi fuerit aqua tota ſulfurea: aut multũ a predominio talis. Ex quo inferť per alēbicationeȝ tentãtes ſic decipi. q̄ ſi ꝯtingat ex ꝓiectione illius terrei in ignem ſulfuris odorē emitti. illud aiunt nō q2 ſulfur ibi ſit accidere: ſed qm̄ ſpũs ſubtiles ignei in ea derelicti ſulfuris naturam ſapiunt. Et adducunt ſilitudinē de fulgure: qḋ cum aliquã domum ꝑcutit: poſt eius euaneſcentiã ſic derelictis ſpiritibus igneis tota ſapit ſulfuris odorē: cuȝ tñ in ea nil ſulfuris fuerit. Quãobrē ad alia ſe ſigna ꝯuertunt ſenſu aliquo ſenſibus cōprehenſa de q̄bus ſtatim ⁊ certe male pōt eorũ opinio infringi. Uerũ vt arbitror ex alijs ſignis efficacius cōcludam aquã naturam ſulfuris tenere: precipue qñ fuerit cum alijs
E mixtũ. Sed hoc loco Ariſt. dictum de quo ſupra poſtergãdum non eſt: q̄ oēs terme ſulfure participent: qm̄ eſt prima cã caliditatis earuȝ vt in principio ſecũdi huius: quē phyloſophũ ſecutus aio. vt ipſe in libello de ꝓprietatibus elementoꝝ: ad mineraruȝ balnearũ calidaꝝ ſcientiã habendaȝ duo nobis ſenſus deſeruiunt. viſus. vȝ ⁊ odoratus: quos principales enunciabimus cum ceteri tres magnifice ēt nobis in hoc iudicio deſeruiant: vt de eis ſtatim declarabimus: illis ad plenuȝ non deſeruiētibus. ſed viſus principalr̄ ⁊ magis: cum plures reꝝ differentias oſtendat. metaphyſice p. Et eſt ſile iudiciũ hoc iudicio qḋ ex ſignis medicinalibus accipiť. Nam cũ ſigna medicoꝝ ſic efficacia: ⁊ nō fallentia non inueniãť: ſed notitiam ſunt dantia veritati ꝓpinqua hinc ſurgit iudicium extimatiuum. quare diuerſi cũ diuerſitate extimatiue de occurrentibus egritudinibus ⁊ caſibus diuerſa deponunt iudicia. Ita ⁊ in explicanda minera termarũ ſit. qm̄ cuȝ ſic ſigna nō habeantur oino certa: ⁊ efficacia contigit in mineris termarum ſcribentes variare. Quo loco accipias medicuȝ nō bñ extimatiue ſugiendum eſſe. Sic itaq̄ȝ non eſt de vno ſigno cōſideranduȝ: ſed oia vel plura ⁊ potētiora illa ſint: que in conſimilibus nobis fidē facere debent. ¶ Ex q-
F bus infertur q̄ nō ex ſolo odore indicare debemus aquam balnei ſulfureaȝ eſſe: qm̄ ſic accidere deceptio poteſt: ſed ex odore cum alijs vt dicamus: hec aqua eſt in odore ſulfurea: colore citrina ⁊ eius feculentuȝ cum in igne proijciť ardet: ⁊ odorem ſulfuris emittit. ⁊ in ſupficie eius q̄ȝq̄ȝ natat vnctuoſum quoddã: qḋ in igne miſſum ſtatim flãmam emittit ⁊ guſtui ſaporeȝ ſulfuris denunciat. ⁊ apud eam minera eſt ſulfuris: ex qua artifices ſulfur ꝯdiunt. ⁊ ꝑparant atq̄ȝ purgant. Cum iteȝ hec oia ſimul eſſe cōprehendes. non dubites aquã illam ſulfureaȝ denoiari debere. Qꝫ ſi non oia hec potentioribus ſic in denominando danda fides eſt quare indagatorē talium opȝ nã eſſe prudentem. vnde cũ ſulfur ſic cuȝ mineralibus alijs mixtum fuerit: opȝ indagatorē ⁊ aliorum ſigna diſcurrere: ⁊ potentioribus dare victoriam. Dicamus verbi gratia eſt cōmixtũ ſali. In hoc autē guſtus primo tibi deſeruiet. deinde ſi tibi placebit experientiam facere poteris. de qua ſupra in balneo montis groti. Et fuit principalis inuentio Jacobi de dondis. Qꝫ ſi labor ille te afficiat: ad cinereuȝ feculentũ recurras: ipſo ente diſpoſito vt actum. q2 exiccatiuuȝ ſit ⁊ expanſum. primo. n. illud oculis tu indagator contēplare: parteſq̄ȝ citrinas primum cōſideres: cum ſulfur prima cã ſit caliditatis termarum. vt Ariſt. ſupra licet in oibus non ſit prima ⁊ potiſſima. Deinde relucētes ꝯſidera que ſalſe ſunt nitroſe. aut ſalgēmoſe. inter quas differentia ſuls ex ſignis accipitur: ⁊ viſu guſtu tactu ⁊ auditu. viſu quidem qm̄ ſal plucidus lȝ non multũ ſalgēma aũt multuȝ. Nitrum vero inter hos colores mediũ in luciditate tenet. Guſtu ſalſedo percipiť. Nitrũ vt actuȝ de natura ſalis eſt: ⁊ eſt acutius multũ ipſo ſale. Tactu nam nitrum durius eſt ſale: vt ſupra de eo. Auditu qm̄ ſal in igne proiectum crepitat: ⁊ non nitrum neq̄ȝ ſalgēma. Pariformiter dicať de alumine. nam ad eius notitiam viſus guſtus ⁊ tactus magnifice deſeruiunt: qm̄ ad luciditatem tendit. Tactu qm̄ durum valde ⁊ iam tribus. dictis durius. Guſtu qui ceteris ſenſibus ⁊ hic iudicio nobis magis deſeruire videtur. qm̄ notabilis ⁊ magna ſentiť ſtipticitas. Item ⁊ ſapor eius. Pars vero cinerea viſu guſtu. qm̄ ad amaritudinē declinat ⁊ albedinem. Partes vero gipſee enee ferree pifor̄miter his ſenſibꝰ cōprehēdunť. Et pars ferrea ceteris pōderoſior. Quibus accipiať quãtum neceſſaria eſt indagatori mineraruȝ termarũ mineralium exq̄ſita notitia. precipue ad eas partes que ſenſibus cōprehendunť. Ob quaȝ rem taceant qui fortaſſis me mordere voluerint de exq̄ſita mineraliuȝ doctrina: ⁊ eoꝝ prolixitate ſuperius poſita. ¶ His oibus ſic peractis partibus mineraliuȝ bene cōtemplatis ex parte ſuarũ quantitatũ ac qualitatũ: qm̄ non eodeȝ gradu caliditatis ſunt oia: nec frigiditatis vt ſupra. debet indagator ſic ſuo iudicio extimatiuo illas adinuicem cōparare proportionare ⁊ potētioribus dare victoriam a q̄bus aqua ipſa predominio dicetur talis. Hoc autē facere nō facile facio. Qꝫ ſi aqua aliqua plurimum de minerali tenet: aut eſt vno ſolo cōtenta: tunc facile eſt iudicium tale. Quo loco mi illuſtris dñe accipe quãtum medico neceſſaria eſt prudētia. ad qḋ perpauci reſpiciunt: plus lr̄as ſingularium medicoꝝ non prudentiũ honorãtes: q̄ȝ in

literis

literis medicoꝝ prudentia pollentiũ credere error eſt. Et ſi vera ſint q̃ ſcripſimus: multis tñ placuit magis ebulitio q̃ȝ elãbicatio cũ ſit operatio caliditatis fortiori ſic eterogenea melius ſequeſtrãs. Cui opinioni adherere videtur. Joãnes de dondis ſup̃. Sȝ certe expientia docet ꝙ in forti ebulitione partes terree magis aſcẽdũt q̃ȝ in elãbicatione: precipue cum ſuauiter fit vt docui in libello quem de aqua ardẽti cõpoſui. Nam cuȝ licinio lucerne ardentis cõficitur: fit.n. ita ſuauis calefactio: vt ſubtiles ptes exalent: terreſtribus parum moleſtatis. Equidẽ expertus ſum in ebulitione ꝙ partes pauce terree remanet. vnde plus plȝ elãbicatio. Quib⁹ oĩbus accipiatur ꝓmo ꝙ neceſſarius fuit cõitati medicoꝝ ⁊ mortaliũ ſalubritati noſter hͦ libellus. cũ ante me memoria hoĩum nemĩnẽ ſcripſiſſe ita luculenter diffuſe: aut paucos intellexerim. pro quo ſemper gratias ac laudes deo meo do. Nam ſic vtilis erit poſteritati hoĩum ⁊ medicis: qui de cõſulendis balneis amplam clarã atq̃ȝ exquiſitã in eo notitiaȝ habebunt: vt ꝯſilio in ſcriptis ſic abſq̃ȝ graui labore componant. ¶ Scđo quãtũ ad nois tui gloriã accedet cum Italis orientalibus occidẽtalibus ſeptẽtrionalibus atq̃ȝ meridianis. q̃ȝ neceſſarius ſit. Quibus in locis nomen tuum ꝓdicabitur: cũ ſi ſic noie tuo inſignitus. quapropter per orbẽ totum noiaberis. Et cuȝ ſperem euȝ in perpetuũ manere: ſic perpetuo vite tue cã a me datur. vnde cum marone pſtringens dicam. In freta dum fluuij current: dũ montibus vmbra luſtrabunt: conuexa polus dum ſidera paſcet. Semper honos nomenq̃ȝ tuum laudeſq̃ȝ manebunt.

¶ Explicit liber de balneis ⁊ termis naturalibus omnibus Italie proprietatibuſq̃ȝ earum. editus a domino Michaele Sauonarola.

¶ Ad Zanardum cambiatorem reginum: tractatus de vermibus incipit feliciter.

MIchael Sauonarola patauus Zanardo cambiatori regino ſalutem. Viri proprium eſt vere ⁊ ſolide amicitie qua viciſſim tenemur: quemadmoduȝ tu me fortunis cõicatis ego ⁊ te maxime diligebam. Poſtea vero q̃ȝ induſtria tua amorẽ noſtrũ: cui more humano ſuperaugeri aliquid nequibat: tu ſacri officio aſperſione maioreȝ feciſti: ita vt ⁊ tu quoq̃ȝ nati mei cura ⁊ charitate ex myſterio diuino pater ſiette multo magis amaui. Quamobrem meritis tuis conuenit vt gaudiuȝ ⁊ paſſiones tue eque mee ſint. Itaq̃ȝ gerens animo q̃ȝ ſepe ex infeſtatione paſſionis vermium filiorum tuorum dolore ꝯficiaris: motus ſum ex dilectione tua opem tibi ferre: vt ⁊ tu quoq̃ȝ: qñ ſuffragia phĩoruȝ tibi abſunt: poſſis ex me doctus adiumentũ aliquod natis afferre tuis. Accipe ergo vir cariſſime aliquarũ vigiliarum mearum munus qđ tibi deſtinos ex omni genere eiuſmodi morborũ atq̃ȝ remediorum excerptũ cura mea auidus ꝓlis tue vite remediare q̃ȝtũ ars preſtare patitur. ¶ Hũc quoq̃ȝ tractatũ in quinq̃ȝ ſecabo capitula. ¶ In primo quideȝ de diffinitione vermis eiuſq̃ȝ ſpeciebus dicet̃ inueſtigando eius generationis loca. ¶ In 2°. de cauſis intrinſecis ⁊ extrinſecis ipſius. ¶ In 3° de ꝓſeruatione corporum a vermibus. ¶ In 4° de cura ⁊ ſignis vermium. ¶ In 5° de pronoſticis a vermibus ſumptis.

¶ De diffinitione vermis eiuſq̃ȝ ſpeciebus. Cap̃. j.

VErmis eſt animal ex putrefactiõe in vẽtre caliditate viuificatiua generatum Cuius tres ab auctorib⁹ noſtris ſpẽs cõiter ponuntur. ¶ Prima quaruȝ appellatur lumbrici longi rotundi ⁊ graciles: ab alijs ſerpentes vel ſcarabei: ſimiles ramis portulace: qui in ſuperioribus inteſtinis generantur. ¶ Alij lati in inteſtinis groſſis ⁊ inferioribus naſcentes. Ab alijs cucurbitini nominati: qr ſeminibus cucurbite ſimiles. Unde primo interiorum ad inſtar ſeminum cucurbite: ſilo vnius in alterum ꝯiectoꝝ: qui aſcarides ⁊ buffones ſm quoſdam dicũtur: in groſſis fientes inteſtinis: ⁊ permaxime in colon: ⁊ per oĩa ſe dilatantes adeo vt in ſtomachum ꝯcurrãt propter alitionem: hominem ẽt mox canine fameſcere facientes. ſunt enim longitudine maxima colligati: ita vt retulit mihi quis ſe copulam 15. pedũ menſurã emiſiſſe. ¶ Extant ⁊ tertij parui graciles minuti vermibus caſei vel aceti ſimiles: qui in recto naſcuntur inteſtino. ¶ Quorum diuerſitas ex humoꝝ ex quibus generã tur ⁊ locoꝝ in q̃bus naſcunt̃ diuerſitate ꝯtingit. Humor.n. ex q̃ generantur eſt flegma. vt dicet̃ in ſequẽti cap̃: qđ aliqñ putrefit in inteſtinis ſupioribus ⁊ adheret inteſtino ſua vehemẽti viſcoſitate: ſup qđ non dñat̃ diuiſio ⁊ ſeparatio ex pte attractionis epatis. Uñ pͤ ſpẽi vermes generãtur interdũ ad quãtitatẽ cubito longiorem. Alij ab humiditate ſepata generant̃: minorata pp epatis attractionẽ ꝯtinuaȝ ⁊ putrefactionẽ ⁊ multitudinẽ ꝯturbationis fecis velut hi qui ſunt tertie ſpeciei. Reliq vero ab humiditate inter has media: ſicut q in colon ⁊ monoculo generãtur. ¶ Uñ ſciendũ ꝙ quidam aſſeruerunt vermes in monoculo ⁊ colon tãtũmodo generari fundãtes ſe ſup textu. A. 16. tertij. trac. 5° 2° cap̃. Et fortaſſe non generant̃ niſi in colon: ⁊ monoculo: deinde ſpergunt̃ de latere ad ſtomachũ ⁊ ex latere ad anũ. Et põt eoꝝ opinio ſic colorari: in longaone pp ipſius rectitudineȝ latitudinẽ: ⁊ ꝯtinuã fecũ egreſſionẽ generari nõ valẽt. g̃. ⁊c̃. pȝ ꝯſequentia. ⁊ aſſumptũ ꝓbat̃: qr eoꝝ mã ſtercore depelleret̃ ante eoꝝ generationẽ. Silr̃ neq̃ȝ in ſupioribus ꝓpter purum nutrimentũ ⁊ imputrefactũ in illis retẽtũ: ⁊ exiccationẽ vehementẽ illic factã. g̃ ⁊c̃. ¶ Sed lȝ iſte rõnes apparentes ſint: tenendum tñ eſt vermes in alijs inteſtinis generari poſſe vt declaratuȝ fuit: ⁊ amplius infra declarabitur. ¶ Et ad. A. dicendum ꝙ nihil aliud voluit niſi ꝙ nulli vel valde pauci generãtur in inteſtinis ſupioribus a longaone reſpectu eorũ qui in inteſtinis medijs concreãtur. ¶ Ad rationes eoꝝ. ¶ Ad primũ dicendũ ꝙ in longaone generari poſſunt ⁊ maxime cuȝ tẽpus ſeceſſionis tardat̃: modica.n. qñq̃ȝ ꝓducuntur tẽporis mora. nec cõtinue ex emiſſione fecum educunt̃: cum parui ſint ⁊ inteſtino maxime adherentes. preterea fex liquida currens nõ eſſet apta eductioni ipſoꝝ: imo qñq̃ȝ inuentũ eſt ipſos non educi medicina ſolutiua. In inteſtinis ſupioribus etiam cõtingit ipſos generari. ſed non in corpore ſano bene regulato: ⁊ hoc vult ratio: ſed in non bene regulato ex parte quãtitatis cibi qualitatis tẽpore artificio ⁊ ordine contingere poſſet in materia ibi exiſtente corrupto ex qua poſſet ⁊c̃. A

Sed circa hoc rõnabilr̃ dubitabit aliqs vtruȝ contingat vermes alibi generari: ⁊ arguit̃ ꝓ ꝙ ſic. vermes generant̃ ex putrefactione vt dictũ eſt ⁊ dicet̃ amplius. g̃ vbi inuenit̃ putrefactio ſufficiens ad vermis generationẽ: ibi deberet vermis generari poſſe: ſed in ſtomacho põt reperiri: ergo ⁊c̃. ꝯſequẽtia vĩ nota cũ toto antecedẽte. Scđo ad ꝑncipale. in ſtomacho generãtur que ſunt magis preter nãm q̃ȝ vermis: vt colere innãles horride. ꝯpata ⁊c̃. ergo ⁊c̃. ¶ Tertio ſtomachus ex cõplexione ſupiori. Tum ex regimine puro. Tum ex peſte põt ſilr̃ per oĩa ſe habere ⁊ diſponi ſicut inteſtina inferiora que aũt eodem mõ diſponent ſilẽs effectus habere poterũt. ergo ⁊c̃. ¶ Pro iſto facit experimẽtum: nã egros videmus vermes vomere q nõ niſi in ſtõ gñari potuiſſent. ¶ Item ex aure nõnulli egreſſi ſunt parui qui vere alibi tanti ⁊ tales gñari non valuiſſent. ¶ Pro iſto facit etiã auctoritas. G. 3°. aphoriſ. cõmen. 27. Bene autẽ intelligimus in ſtomacis pueroꝝ ⁊ in inteſtinis. cibos corrũpi ⁊ putrefieri. vnde hoꝝ vermium mã fit. ¶ Ad oppm eſt ſnia Ariſt. 4°. metauro. inq̃t. Aial non fit in ipſa digone ſicut q̃dam aiunt: ſȝ in ſegregatione putrefacta

⁊ in inferiori vētre:deinde aſcēdit ſurſum.ſignū eſt.n.in ſuperiori vētre. vnde Alexander.ꝓpter qḋ frequēter in infirmitatibꝰ euomunť.putreſit.n.in inferiori ſegregatū. ℭ Et ꝯfirmať rōne ſic.vermes generantur ex putrefacta ſegregatione.vt declaratū eſt ⁊ declarabiť:ſꝫ hoc nō fit in ſuperiori:verū in iſeriori:cū in ſuperiori digerať cibꝰ ⁊ trāſducitur in epar v̇tute expulſionis ſtomaci ⁊ inteſtinoꝝ:⁊ attractiōe epatis ⁊ ꝓpinquitate meſeraicarū ⁊ partiū nobilium. ℭ Et confirmatur idem ſcḋo vbi viget calidū multuꝫ digeſtiuum humidi:⁊ determinatum:⁊ vene fortis exiccationis putrefactio non poteſt cōtingere:neqꝫ vermes inde generari cuꝫ fiat ex putredinibus : cuius ſignū:quia eis nutriuntur producti vt apparet in muſcis : exquibus concluditur vermes in ſtomaco generari non poſſe.

ℭ Pro riſione ad hoc dubiū ꝑmiſſis q̄ tacta ſunt ⁊ dicenť in ſequēti cap̄ ponanť he ꝯcluſiones. In ſtomaco corpis egrotatiui:vl' q̄ſi egrotātis ꝯtigit:lꝫ raro v̇mes gn̄ari poſſe. Hāc ꝯcluſionē ꝓbant auctoritate.G.⁊ rōnes añ oppoſitū adducte.vnde Cōciliator dr̄ia.101.in oībus partibus exceptis vitalibꝰ eos reperio qn̄qꝫ generari. ℭ Scḋa cōcluſio. In ſtomaco corporis ſani nō cōtingit vermes generari. Hāc concluſionē ꝓbant auctoritates:⁊ rōnes poſt oppoſitum facte. Rōnes ergo hinc inde vadūt vijs ſuis. ℭ Sꝫ ne error ꝯtingat eſt ſciendū ꝙ nō oēs vermes q euomunť in ſtomaco generanť:ſed qn̄qꝫ vermes ad ſtomacū de inferioribꝰ mouentur:ita ꝙ cōtingit qn̄qꝫ emitti ꝑ os ⁊ lūbricos ⁊ aſcarides:imo qn̄qꝫ etiā emittunť ꝑ nares. Et lꝫ qdā exiſtimēt ꝙ ignoreť locus in quo tales naſcantur exiſtimo veriſile ꝙ in inteſtinis generari aſcēdūt ad ſtomacū ⁊ per vomitum ad palatum educuntur:⁊ per anfractuoſum naſi meatum ingredientes per nares foras impetuoſe emittuntur.

B ℭ Sed queret aliquis in quo dr̄nt hi q in ſtomaco ab alijs q alibi generanť. Et lꝫ vſqꝫ nūc a doctoribus meis nihil cōperiā : cū plurimi eoꝝ opinētur ipſos in ſtomaco generari nō poſſe:tn̄ vt vis ad v̇itatē indagandā reperiatur exiſtimo ꝓbabl'r dōm ipſos ab alijs in q̄tuor differre loco colore figura ⁊ q̄ʒtitate loco pꝫ.colore.q: vt frequētiꝰ ſunt alijs albiores. nam cuꝫ flegma albedini atteſteť ſui nā:⁊ ſtomacus ſit eiꝰ lacuna.i 3ª.tertij.ex quo vermes generātur vt diceť.nihilqꝫ vel q̄ſi nihil colere multipliceť in eo habētis eiꝰ colorē variare:ꝑſertim in infantibꝰ ⁊ puberibꝰ:in qbus vt plꝰ vermes generanť : ſequiť ⁊c̄. Ad qḋ cōcurrit lac his etatibus ſumptū. Aliorū vero color nō ita albus eſt:ꝓpter continuā colere trāſmiſſionē ad inteſtina ad euigilandū virtutē expulſiuā ſecū habētis flegma ex quo vermis generať multo plus tingere ⁊ colorare:cū quo tn̄ ſtat ipſos : qn̄qꝫ in colore ſibi inuicē aſſimilari:figura:q: ſil'es cucurbitinis:⁊ fortaſſis verius cucurbitini appellari deberēt:cuꝫ figurā accipiant a loco in quo naſcuntur:ſtomacuſqꝫ cucurbite ſilis eſt 3ª.tertij tracta.primo cap̄.ꝑmo. Et primo colliget.de anathomia ſtomaci. Quantitate q: maiores ſunt cucurbitinis minores longis ⁊ paruis maiores.

ℭ De cauſis intrinſecis ⁊ remotis vermium. Cap.ij.

C CAuſarum alie propinque ſeu intrinſece:alie remote ſeu extrinſece. Propinque ſunt:quēadmoduꝫ alioꝝ nāliū quatuor efficiēs:formalis:finalis ⁊ materialis.

Efficiens duplex:particularis ⁊ vniuerſalis:particularis eſt caliditas ſp̄ūalis ex putredine conſurgens.vnde tertio affo.allega.cōmē.putredo ſola nō eſt ſufficiēs generaŕ al'.ſꝫ.calore ſufficiente indiget. De vl'i v̇o cū magna reperiať cōtrouerſia int̄ Platonē Ariſto.⁊ alios:cū locus hꝫ nō ſit hꝰi diſputatiōis. Dicēdū cū Ariſto.ꝙ cā vl'is eſt agēs nāle ꝙ mediate caliditate putredinali cōcurrente etiā ſupꝛcelesti:ſic eā māḿ diſponit.vt de eius potentia educatur forma vermis:que eſt eius anima:ex quo ſequitur que ſit eius formalis cauſa.

Finalis ſimiliter eſt duplex vl'is ⁊ particularis:vl'is eſt mundi cōplemētū ⁊ ordo:mūdus.n.vt ſit completus ⁊ ordinatus oēm ſpēm requirit:pticularis v̇o eſt:q: nā de poſſibilibus facit ꝙ melius eſt.2.phicoꝝ:cuꝫ ergo i inteſtinis repiať mā putrida ex q̄ aptus eſt vermis generari:melius eſt vt ex ea ꝓducat al'.q̄ʒ ipſam ſue putredini relinquat. ℭ Itē vermes in pauca quātitate generati:ita ꝙ corpori nō inferatur nocumentū ſunt iuuatiui:imo cū ex putredine ſint ex putridine nutriuntur velut muſce ⁊ ſilia.vn̄ inteſtina a talibus mūdificāt:⁊ cū eis educunť.vn̄ corpꝰ purius relinquitur. Et ꝓpter ſimilē cām create ſunt muſce ⁊ cimices ⁊ hꝰi genera vermiū:vt mūdū ab aliqbꝰ putredinibꝰ que in aere a terra ſunt purgēt ne tales hoībꝰ ⁊ alijs vtilioribꝰ aīalibus nocumētū inferāt. ℭ Sed ſtati diceret aliqs videť ꝙ multo melius foret vt natura illaꝫ māḿ ſue putredini relinqueret q̄ʒ ex ea vermes generarētur:cum multa mala accidētia:vt epilenſia mania tremor cordis karabitꝰ colica ⁊c̄.ex eis corpora incurrant:vt.16ª.tertij.allega.cap̄. Eaqꝫ non rarum morti exponanť. ℭ Itē nā trāſmittit colerā rubeā ad iteſtina ad abſtergēdū ⁊ mūdificādū viſcera a ſuis ſupfluitatibus vt tactū eſt:q hꝰi putridā māḿ educeret:⁊ cum minori corporis nocumēto.ergo ⁊c̄. ℭ Pro his dōm ⁊ ad ꝑmū loquēdo abſolute ꝙ melius eſt ꝙ nā ex tali materia putrida v̇mē generet q̄ʒ ſue putredini relinquat:cū animatū ſit inaiato eligibilius. Sed loquendo reſpectiue dico ꝙ ſi in parua quantitate generanť:vt dictuꝫ eſt paulo ante:melius eſt ipſos ex tali mā generari q̄ʒ ⁊c̄.vt.A.16.tertij.ꝑmo cap̄ de anothomia inteſtinorum : ſed ſi in magna quantitate generanť.tūc deterius eſt ⁊ hoc in reſpectu ad corpus:cuꝫ qn̄qꝫ ipſum ad perniciem ducant ex quo ſequiť:ꝙ eius finis eſt iuuatiuus: ⁊ etiam nocitiuus vt etiā ſenſit Cōciliator allegata differentia. ℭ Ad aliud dōm:ꝙ lꝫ nā colerā rubeaꝫ tranſmittat ad inteſtina ⁊c̄.non tn̄ ſemper trāſmittit:vt in ictericia citrina. ℭ Item qn̄qꝫ mā eſt viſcoſa adherens quam colera non eſt ſufficiens ſecum trahere.vnde remanens putreſit. D

Cauſa materialis eſt duplex extrinſeca ⁊ intrinſeca. Intrinſeca eſt humiditas flegmatica inſipida alba ⁊ viſcoſa in vnum condenſabilis ⁊ compactibilis:quadā putrefactiōe putrefacta:nō tāta quanta eſt putrefactio māe febrilis ⁊ apoſtematis. Nā talis non eſt animationi apta:vt.4.methauro.ꝙ ēt hac via inueſtigari hꝫ:q: hūiditatū q̄ i humano ſunt corpore alia ſanguinea:alia colerica:alia melancolica:alia flegmatica. Nō qdem ex ſanguine generātur.ꝑmo ꝓpter neceſſitatis ipſius ꝓ nutrimento ⁊ augmēto mēbroꝝ carniformiū ⁊ radicalium:ſcḋo ꝓpter amicitiā ipſius ad nāḿ.nam ipſuꝫ cuſtodit recluſuꝫ in venis tāq̄ʒ theſaurū.tertio q: non venit ad loca gn̄ationis ipſoꝝ.ꝙ ſi contingat ipſuꝫ fluere:tunc emittitur celeriter ꝑ ſeceſſuꝫ:aut ꝯuertiť in apoſtema:vel in putredinē vergentē ad nāḿ colere illoꝝ pnicatiue. Unde Hyp.6.affoꝛiſmo. Si in vētrē ſanguinis effundať neceſſe eſt in ſaniē ꝯuerti. Neqꝫ ex colera rubea cū ſit amari ſaporis.nā ſapor amarus contrarius eſt generationi ⁊ conſeruationi ipſoꝝ. ℭ Item talis eſt calida ſicca ignea:ex tali eniꝫ nihil generať vel nutriť.2.de generatione animaliū. Neqꝫ ex nigra cuꝫ ſit ſicca valde ⁊ frigida:putrefactioni ſpumoſe inepta:⁊ ad māḿ ⁊ ad alimētum ipſorum:cum multū appareat remota ab eoꝝ naturis: cum ergo ex his tribus generari nō poſſint:ſequiť neceſſario ipſos ex hūiditate q̄rta generari q̄ eſt flegma vel flātica materia putrida ⁊c̄.vt dictū eſt:ad qḋ cōcurrit color eoruꝫ. Nam vt viſu apparet albedine flegmatica participant. Contingit tamē qn̄qꝫ alios alijs minus albos fore : immo quaſi citrinos.ſimiliter qn̄qꝫ rubei videnť:qn̄qꝫ q̄ſi nigri eius diuerſitatis cauſa cōtingit ꝓpter cōmixtionem flegmatis cuꝫ ſanguine:colera ru.vel nigra.vnde horum coloruꝫ varietas contingit. Q: ſint ex flegmate etiam eorum tactus manifeſtat:⁊ nutrimentum cū ex humiditate flegmatica nutrianť. E

¶ Ex quib⁹ infert̃ primo vermes magis generari in etate
infantie ⁊ pueritie q̃ʒ in alia etate. Pʒ correlariuʒ: q̄ꝛ in tali/
A bus etatibus corpa multiplicant plus flegmaticas mãs ⁊
indigeſtas: ꝓpter cibos q̄bus vtunt̃ ⁊ eoꝝ ingluuiẽ. ad qδ
cõcurrit ꝙ caloꝛ in eis magis ebetatus eſt nõ potens ipſas
reſoluere queãdmoduʒ in alijs: ſed bñ aiare: vñ remanẽtes
putreſiunt: ⁊ vermes inde generant̃. ¶ Infert̃ 2°. ꝙ magis
generant̃ poſt biẽniũ: q̄ꝛ ⁊ ſi ante biẽniũ adſit mã multa cũ
lacte nutriant̃ que eſt mã vermiuni aptiſſima: tñ q̄ꝛ caloꝛ in
eis eſt bebetatus multum ꝙ eſt agens principale hinc eſt ꝙ
in eis nõ multiplicant̃: queãdmoduʒ in ſequẽti etate: in qua
caloꝛ diſſoluit̃ ab humiditatibus ad qδ concurrit ꝙ eo t̄pe
incipiunt vti cibarijs groſſioꝛibus ab eis non bñ digeſtibi/
libus. vñ ⁊c̃. ¶ Et ſi dicat̃. ꝯtra plures videmus moꝛi ante
bienniuʒ q̃ʒ poſt: qδ cõtingere non videt̃ niſi ex eoꝝ maioꝛi
multiplicatione. ergo ⁊c̃. ¶ Pro iſto dõni: ꝙ dato ꝙ ita ſit:
illud tñ non cõtingit ex multiplicatione maioꝛi: ſed ex debi/
litate virtutis maioꝛi. vnde poſt biẽniuʒ pluries ⁊ magis in/
feſtant vſqʒ ad q̄nquennium: illas tñ maioꝛes infeſtationes
⁊ frequentioꝛes melius ex virtutis foꝛtitudine maioꝛi tole/
rant: ꝓpter qδ non ita moꝛiunt̃ ⁊c̃. Et h̄ foꝛtaſſe fuit mens
A. 16. tertij: tractatu. 5. cap̃. p̃. §. illo. Et aſcarides ſm pluri
mum generant̃ in eis qui ſepant̃ ab etate infantie. Ex qui/
bus ſequit̃ ꝙ in nouiter natis vermes generari non pñt: ⁊
hoc ꝓpter nimiã ſui caloꝛis ebetationẽ: vt G. 3° affo. allega
to cõmento. ¶ Infert̃ tertio ꝓbabil̃r vermes alijs paribus
minus generari in iuuentute. ꝓbat̃: q̄ꝛ in iuuẽtute multipli/
cat̃ colera gñationi eoꝝ inepta vt ſupꝛa. ¶ Itẽ eo t̄pe fiunt
exercitia foꝛtia: ⁊ caloꝛ foꝛtis eſt. vñ tales humiditates re/
ſoluunt̃: ad qδ ꝯcurrit eoꝝ optima digõ. ¶ Infert̃ quarto
ipſos plus in ſenectute q̃ʒ in iuuentute: ⁊ minus q̃ʒ in pueri
tia multiplicari. ꝑma pars ⁊ ſcd̃a correlarij pʒ ex p̃cedẽtib⁹
B ¶ Sed diceret aliq̄s cõtra. Iuuenes ſunt magis inoꝛdinati
valde q̃ʒ ſenes: ꝓpter qδ in eis multiplicat̃ flegma crudum
indigeſtũ qδ eſt mã vermiũ: ⁊ caloꝛ potẽtioꝛ ad animãdum.
ergo ⁊c̃. ¶ Confirmat̃: q̄ꝛ in ſenibus multiplicantur humi
ditates nitroſe q̄ non vident̃ conuenienter materie: ſed indi
ſpoſite magis gñationi vermiũ: cum mã ex qua generãtur
ſit inſipida: vt dictũ eſt. § ⁊c̃. ¶ Item erpientia videmus iu/
uenes ſenibus frequẽtius incurrere. ¶ Pro iſto ẽt facit au/
toꝛitas. Aui. 16. tertij. tractatu. 5. p̃ capitulo. Et aſcarides
ſm plurimuʒ generant̃ i eis q ſepant̃ ab etate iſfantie: ſed ro
tundoꝝ plurimũ cũ infantibus: deinde cum adoleſcẽtibus:
⁊ minoꝛant̃ in ſenibus. Adhuc pʒ qd dicendũ intelligenti.
¶ Infert̃ 5°. ipſos alijs paribus plus in femellis q̃ʒ in ma/
ſculis ꝯcreari: pʒ ex dictis. ¶ Infert̃ 6°. maſculos flegma/
ticos plus alijs vermibus abundare. vñ ⁊ cõiter dicimus
cum videmus puerũ album mollẽ ſatis carnoſum. hic puer
ſacculus eſt vermiũ. vñ ⁊ bruni a vermibus ſaluioꝛes fiunt.

Cauſe extrinſece ſeu mediate ſunt cibi lenes vi/
ſcoſi: ſicut triticuʒ: faſeoli: fabe:
lac: caſeus: ⁊ p̃cipue recens: ⁊ generantia humoꝛes crudos
aquoſos indigeſtos: vt olera humida: carnes crude: herbe
viſcoſe: fructus ⁊ p̃cipue aquoſi: vt poma: perſica: pruna al/
ba ⁊ rubea magna: ⁊ breuiter quanto aquoſioꝛes tanto de/
terioꝛes: vt ceraſa ⁊c̃. Et quecũqʒ paſtilia vt luneli: macha/
rones ⁊ hmõi. Repletio nauſeatiua: coitus ſupfluus ⁊ ime
diate ſup cibũ factus. Et vniuerſal̃r quecñqʒ hñtia virtutē
digeſtiuam debilitare ⁊ impedire: vt inoꝛdinata ciboꝛuʒ aſ/
ſumptio. ⁊ ſil̃r potus inoꝛdinatus: immoderatũ exercitium: ⁊
balneatio poſt comeſtionẽ: ⁊ balneatio cum aqua calida: ⁊
ſitibus. ¶ Et credens tibi magis complacere hic ſeriatim
ſubſcribã ſimplicia quedã generationi vermium aptiſſima
Triticũ coctũ vel crudũ: panis azimus: vinũ rubeum groſ/
ſum: faba: faſeoli: lenticula: cucurbite: folia caulium in eſta/
te: rape: capares: cepe: carnes poꝛcine: bouine: vaccarum:
anatũ: cigni: anſerine: capꝛeoline: lepoꝛine qualeãrũ: auium
in aquis degentium. Oia interioꝛũ genera. Epar: inteſtina:
cerebꝛum: pinguedo: piſces precipue tince: ⁊ alij valloſi: vua
immatura: pruna rubea magna alba: poma dulcia ⁊ citrina
cruda: ⁊ imatura deterioꝛa: pira: neſpila: iuiube. citonia cru
da: pepones: cucumeres: angurie: fungi: glandes: caſtanee:
auellane recentes: nuces: lupini immaturi diſcoloꝛati. Plu/
ra alia hic notari poſſent: ſed tibi nunc hic que ſunt in vſu
magis pauca ſufficiant. ¶ Ad generationẽ vermium maxi/
me adiuuãt venti p̃ſertim ſeptentrionales. nã cum tales fri
gidi ſint valde hñt virtutẽ multuʒ debilitare: ⁊ precipue in
pueris ſe ab his non tuentibus. vñ virtute in eis debilitata
male celebꝛat̃ digeſtio: quare in eis multiplicat̃ vermium
mã. Et ſi in eis geniti ſunt cõmouent̃ q̃ʒ primũ: q̄ꝛ aerem fri
giduʒ ⁊ frigus fugientes coꝛpus pturbant: ꝓpter quã cãm
exiſtimo pueros baſſanẽſes a vermibus tam frequẽter mo
leſtari. ¶ Ad eoꝝ etiã multiplicationẽ non parũ facit t̄pis
conſtitutio. Nam in autũno generant̃ valde. q̄ꝛ autũnus ⁊
ſi ſit frigidus ⁊ ſiccus: q̄ꝛ tñ eſt tẽpus inoꝛdinatuʒ: ⁊ debili/
tans caloꝛẽ: nãlem. 3. affoꝛ. cõmento. xj. vnde indigeſtiones
multe fiunt ⁊ humoꝛes crudi multiplicant̃. que eſt cã gene
rationis vermium. Ad qδ cõcurrit ꝙ p̃ceſſit t̄ps fructuum
ex quibus generati ſunt humoꝛes multi flegmatici indige/
ſti ⁊ aquoſi. ¶ Vere etiã generant̃: q̄ꝛ cum hyeme coꝛpoꝛa
multo repleant̃ ciboꝛ rationabile eſt vt multis abũdent ſu/
perfluitatibus: que cum hyeme latitent ſupueniente calidi/
tate veris cõmouentur: ⁊ a caliditate alterantur ⁊ putrefa
ctioni diſponentur cum caloꝛ naturalis etiã propter calidi/
tatem exterioꝛem debilitetur: quare ſit impotentioꝛ ad hu/
iuſmodi humiditates regulandas propter qδ putreſiunt.
ex quibus vermes non pauci generantur.

¶ De p̃ſeruatione coꝛpoꝝ a vermibus. Cap. iij.

Preſeruatio coꝛpoꝝ a vermibus duab⁹
rebus completur. vna per C
adminiſtrationem debitam ſex rerum non natu
ralium. Altera per debitam rerum medicina/
lium adminiſtrationem.

Res vero non naturales ſunt ſex: vt prima ꝑmi. cap.
aer cibus ⁊ potus. Somnus ⁊ vigilia: mo
tus ⁊ quies: innanitio ⁊ repletio: ⁊ animi accidentia: de qui
bus ſeriatim dicendum primo de aere.
¶ Fugiant aerem frigidũ ventoſum p̃cipue ſeptentrionaleʒ.
Eligant aerẽ temperatũ ſil̃r potius ad calidum q̃ʒ ad frigi
dum: ⁊ ad ſiccũ magis q̃ʒ ad humidum declinantẽ. Et q̄ꝛ in
pueris difficile foꝛet hec ſeruari. iõ rectificet̃ aer eis in do/
mibus ⁊ cameris: vt accẽdatur ignis in camera cum lignis
iuniperi: aut cedri: aut ex lignis p̃ſici: aut ex quercinis ſiccis
ſuper quo ponant̃ ad cõburendum abſinthiũ: folia perſici:
vel folia perſicarie: coꝛtices citri: radicis granatoꝝ: ⁊ coꝛti/
ces eoꝝ radix filicis: edera: ⁊ alia q̃ʒplurima que diligens
ſcrutatoꝛ in ſequenti capitulo pernotabit. Confert iuuamẽ
to maximo ſuffumigiuʒ factum ex myrra: ⁊ aloe: vel abſin/
thio: vel coꝛtice citri: nunc ex vno eoꝝ: nunc ex pluribus vt
magis placebit. vnde volẽtes pãnos a tineis cuſtodire im/
ponunt eis coꝛticem citri: vel abſcinthium. Similiter volẽ/
tes bꝛolia ſeu viridaria conſtruere circa pedes arboꝛũ ab/
ſinthium ſeminant ne a vermibus edantur.
¶ Cibi a q̄bus ſe cuſtodire debent in p̃cedenti capl̃o ſcripti
ſunt. Sed eis ꝯuenientes ſunt cibi calidi ⁊ ſicci: in q̄bus nõ
eſt viſcoſitas: ⁊ in q̄bus eſt abſterſio: vt aqua ciceris ⁊c̃. Et
cibi in cõplexione tẽperati: ⁊ qui ſubſtantiã hñt mediocrẽ.
non tñ tenerã vt facile coꝛrũpant̃: neqʒ duri vt repugnẽt di
geſtioni quales ſunt hi. Panis frumẽti bñ coctus ⁊ fermen
tatus cõuenit etiã ſumere ante mẽſam tres vel duos bolos
panis furfurei cuʒ carui ciminino vel aniſo ꝯfecti. ¶ Carnes
vituline: arietine caſtrati: frãcoline: turdoꝛuʒ. ¶ Herbe. bli/
tis que ⁊ ſi ſit ſtomacho mala: tñ a proprietate valet: quare
ſumatur de ea in parua quantitate addita altera herbarum

que ſuam malitiam corrigat: vt menta: ⁊ ſic de ſingulis. Saluia portulaca: betonica: carnes puline: galinarum caponũ. Edine agneline preſertim aſſate perdicum: coturnicum iuuenum: auicularum paruaꝝ in arboribus pratis ⁊ fructigeris degentiũ: ſummitates calium in hyeme ⁊ brodium eoꝝ: ruta lactuca: calamentuꝫ: roſmarinus: borago: ſcariola nonella: endiuia: petroſelinũ: feniculus: menta origanum: marrubium: tanacetuꝫ: ſandonicum: aniſum: maiorana: yſopus: ſerpillus: ſaturegia: pulegiuꝫ: abrotanũ: leuiſticus. Que cocte comedi debent. Ex quibus induſtrioſus coquus fercula q̃plurima cõponere poterit. Et tortellos cũ farina tritici ⁊ vitello ouoꝝ facere. ¶ Et inter agrumina oleũ coctũ ⁊ crudum: ⁊ ſcalonee crude: ⁊ ſilr cocte porrũ: ⁊ melius eſt coctũ duabus aquis. Et ſi alia agrumina ſtomacho noceant: q2 tuꝫ a ꝓprietate ⁊ cõplexione manifeſta ꝓhibent generationem vermium: ⁊ generatos interficiũt: hinc laudanť: ſed tñ denť in parua quãtitate ⁊ cuꝫ cautela: ⁊ ante mẽſam. ¶ Confert etiã ferculum ex brodio cicerũ rubeoꝝ in quo buliant radices feniculi ⁊ petroſelini. ¶ Item panatella ex brodio carnium iam dictarũ cum qua buliant radices iam dicte: ⁊ cuꝫ vitello ⁊ abſq3. ¶ Item ferculũ ex radice petroſelini vitello oui: pane ꝯtuſo: addito pauco caſei veteris: ⁊ pauco croci: ⁊ p̃cipue adultis. ¶ Itẽ panatella cum oleo cõi ⁊ pauco croci optima pro infantibus. ¶ Itẽ denť tortelli ante menſam ex ſandonico farina ordei: vitello oui in oleo cõmuni cocti ter ad minus in hebdomada. ſilr ex marrubio: vel alijs vel quibus ſupra. ¶ Et in ferculis vti põt pipere p̃cipue hyemali tpe: in eſtate vero cinamomo aut canella ⁊ in tẽperata quãtitate. ¶ Et cum carnibus ſuis vti põt hoc ſalſamento. Alcũ cum pipere: petroſelino menta ⁊ aceto. ¶ Et fructus quibus vti poteſt ſunt. Oliue. ſalite maxime ante menſam. Medulla oſſis perſici: dactili: paſſule: amigdale dulces: pineoli: citonia: aſſata: ficus: ſicce: poma in paſta cocta amigdale amare: phiſtici. vua bñ matura: nuces ſicce. de quibus A. 2ᵒ canon. Multus ṽo vſus eius educit vermes paruos ⁊ aſcarides. Et ſerapio de nuce ⁊ auellana. Et qñ ex eis amplius comediť expellunt aſcarides. Quia tñ difficilis digeſtionis extant: debent ſapientes matrone ſepe ⁊ in modica quãtitate pueris ſuis bola facere. Nota tñ q᷑ vſus bolorum in infantibus eſt cã indigeſtionũ multarũ: que ſunt vt ſupra cauſe vermiũ generatiue. quare cũ cautela ⁊ prudentia ſunt adminiſtrãdi. ¶ Sit eius vinũ rubeum clarũ: ſm patauos goretum: ſi poſſibile eſt auſterũ non potens multum nec nimium debile: ne ſtomacho noceat: ſed inter hec mediocre: ſed aliter pueris: aliter adultis vt tua prudentia bene nouit. pueris nãq3 debilius dandũ eſt. Et ſi tale haberi nõ poſſet. ſed ſolũ nigrũ aut album: laudo magis albuꝫ ſubtile attenta ſemp eius mediocritate: vinũ nãq3 nigruꝫ groſſum eſt indigeſtibile multum: propter qꝺ ſtomachus eo noceť: ⁊ eſt cã multiplicationis humoꝝ crudoꝝ. ¶ Iteꝫ ſi eſt potens quale eſt vinum gropellũ baſſanenſe: vltra hoc q᷑ difficile digeriť ſua caliditate reſoluit virtutẽ nãlem: quare facit in pueris humores crudos indigeſtos non paucos multiplicari: propter quã cãm extimo pueros baſſanẽſes: ita frequenter ⁊ grauiter a lumbricis agitari. Laudať etiã vinum maluaticum: q2 ſua qualitate manifeſta opponiť generationi vermium. ſecundo ſua proprietate cordiale exiſtit: quapropter virtus vitalis cõfortatur ⁊ confortata iuuat nãlem. ¶ Iteꝫ de facili in ſpiritũ conuertiť cum ſit nature nimiuꝫ amicum. Unde credo multum his auxiliari: qui non febricitantes a vermibus moleſtanť. Datur tñ cum oleo oliue cõmuniter ⁊ indifferenter pueris habentibus vermes ſiue febricitent ſiue non: ⁊ indubie auxilium affert vt experientia manifeſtat: laudo magis ipſum dari limphatuꝫ ente febre cuꝫ oleo violaceo: aut onfancino qꝺ ſua proprietate vermes necat. Et doſis eſt vini maluatici ab. ℥. ſ. vſq3 ad. ℥. i. ſ. ⁊ pro qualibet. ℥. vini ponatur. ʒ. i. olei violati. Et detur mane.

¶ Puerorũ ſomni ⁊ vigilie ab ipſa natura regulantur. Sed in adultis debet vtrunq3 temperari.

¶ Motus ⁊ quies pueroꝝ etiam difficile normiçari pñt: ſed eligibilius eſt vt poſt cibum imediate nõ moueanť: quẽadmodũ in adultis qui quiete ⁊ motu tẽperato vti debent.

¶ Fugiant inanitionem ⁊ repletionem. nam vnum per viam aggrauationis: alterum per viam reſolutionis virtutis digeſtiuam debilitaret. vnde vermium materia cauſareť. Habeant venturis beneficium bis in die: ſi poſſibile eſt. Abſtineant a coitu precipue poſt repletionem: vt dictum eſt.

¶ Omnia deponant accidentia que virtutem habent debilitare. vt ira nimia: triſtitia ⁊ huiuſmodi: ⁊ gaudeant ꝓ poſſe. Hec ſub breuitate pertrãſeo: q2m ⁊ ſi dilectio pueroꝝ tuorũ cã fuerit vt in hac mã ſcriberẽ in quibus lꝫ attente obſeruari non pñt. volui tñ deo iuuãte: ⁊ ad adultoꝝ vtilitatẽ hec pauca notare: vt ⁊ tuis puberibus in duriori etate ꝓficiant.

Per adminiſtrationẽ rerum medicinaliuꝫ corpora altero modoꝝ generari hñt. vno p ea q̃ interius ſuſcipiunť. Alio per ea que extrinſecus applicanť. Ea vero ſi que intrinſecus recipi debent: ſunt ſuffumigia: potiones: pillule: confectiones pulueres electuaria ⁊c̃. ¶ Suffumigiuꝫ fit ex myrrha aloe abſinthio cortice citri interduꝫ ex lignis lauri bis ſaltem in hebdomada. ¶ Potio de qua ſumere debent bis in hebdomada vel ter in autũno vere ⁊ interdũ in eſtate ſuſpecta. ℞. aque abſinthij. ℥. iiij. aque graminis. ℥. iij. vini granatorum ℥. j. ⁊ hoc tpe frigido. tpe vero calido ſint ptes. ij. aque graminis. 3ᵃ abſinthij. Doſis in pueris eſt ab. ℥. i. vſq3 ad. ℥. ij. in adultis vſq3 ad. iiij. ⁊ exhibeatur mane: ⁊ ſi pñt dormiant poſt aſſumptionẽ eius parũper. Et die qua faciunt ſuffumigium nõ potent aquã: ⁊ qñ bibunt ⁊ quo: nõ ſuffumigenť. ¶ Pillule quarũ vſus interuallatus a generatione vermiũ preſeruat: quarũ deſcriptio colligiť. 17. cõtinẽtis. ℞. aloes partes. ij. myrrhe croci. añ. ptẽ. i. conficianť cũ vino maluatico. doſis earũ in pueris eſt a granis. v. vſq3 ad. ℈. j. in adultis a. ℈. ſ. vſq3 ad. ℈. ij. ¶ Cõfectio ad hꝫ maxime valẽs. ℞. perlarũ ſeu margaritarũ. ʒ. ſ. reubarbari torrefacti ſantoline ſiue ſemẽtine. añ. ʒ. j. terre ſigil. cornu cer. vſti. añ. ʒ. ſ. zuchari optimi. lib. j. ſ. ⁊ cũ aqua roſ. fiant formule parue. ʒ. ij. ⁊ accipiant adulti formulã vnã. Infantes mediã. Ex quibus pulueribus ꝯficias electuariuꝫ vtile. ¶ Puluis marie apud nos cõis. ℞. ſemẽtine. ʒ. ſ. in pueris. in adultis. ʒ. j. cũ melle: qñq3 cuꝫ vino dulci deť ſummo mane: ſed tpe calido deť cum aqua graminis ⁊ pauco zuchari. ¶ Puluis alius optimus. ℞. çedoarie. ʒ. j. boli armeni. ʒ. j. ſ. de quo deť: vt dictuꝫ eſt. Et per pueros intelligo in pñti qui ſunt ab annis duobus vſq3 ad annos qnq3: ⁊ p adultos qui ſunt ab annis quinq3 vſq3 ad. 9. vel. 10. Et p infantes illos q ſunt ab anno vno vſq3 ad duos: quibus debeť doſis minor in proportione ipſoꝝ ad pueros: que eſt pueroꝝ ad adultos: ⁊ cõſilr velis imaginari ſuo mõ de iuuenibus ⁊ ſenib9 quo ad doſim eis conuenientẽ: vt q2 maior eſſe debet q̃3 in adultis ⁊c̃.

¶ Illa vero que per exterius applicari poſſunt ſunt ſuſpenſiones: ſacculi vnctiones balnea vt collis pueroruꝫ ſuſpendanť lupini ſicci ⁊ bene maturi. fruſtuꝫ zedoarie: aut diptami: coralus rub. optimus: de ſuſpenſionibus breuium dicetur infra. ¶ Fiat ſacculus ex abſinthio: menta: roſis: coralo rub. aloe: ⁊ puluere diptami: qui occupet continue locum medium inter ſtomachũ ⁊ vmbilicum amplectendo vtrũq3 extremuꝫ. ¶ Unctio ex qua cõtinue dei auxilio iuuamentũ inueni non paruũ. ℞. olei maſticini: citonioꝝ: ſpice: mirtelle. añ. ℥. j. olei abſinthij: amigdalarum ama. añ. ℥. ſ. maſticis gariofiloꝝ lambruſce mente coraloꝝ rubeoꝝ aloes epatici boli armeni. añ. ℥. ſ. cere qꝺ ſufficit de qua pueroruꝫ matres debent tẽporibus ſuſpectis eoꝝ ſtomachos inungere de ſero cuꝫ vadũt dormitũ vel mane cũ ſurgunt ſemel in die confortat ſtomachũ mirabiliter ⁊ vermium generationem

probibet. ℭ Balneum. ℞. aque ciſterne in qua buliant ali
que ex berbis iam dictis in qua puer aliquãto tempore te
neri debet: ⁊ ſit interualatũ valde vt in bebdomada ſemel:
⁊ de bis bec pauca ſufficiant.

ℭ De ſignis ⁊ cura vermium. Cap. iiij.

Signorum quedã cõia quedam ꝓpria. Cõia ſunt curſus ſaliue ⁊
bumectatio labioꝝ in nocte. Et eorũ exiccatio
in die: propterea ꝙ caliditas expandit̃ in die ⁊
coartat̃ in nocte. Cum ergo ſpargit̃ caliditas
attrabit̃ bumiditas cũ ea: quare vermes incurrũt famem ⁊
attrabunt a ſtomacbo: quare exiccat̃ ſupficies ꝯtinua ei: ex
ſupficie oris ⁊ labij: ⁊ adiuuat ad exiccandum aer exterior:
quare laborat infirmus in bumectando labium ſuũ cuꝫ lin-
gua. Et quãdoqꝫ accidit eis rixa. Et borribilitas locutõis.
Alienatio ꝓpter eleuationẽ maloꝝ vapoꝝ ad cerebrũ. Unũ
incurrunt accidentia karabitus: niſi ꝙ nõ colligunt pillos:
neqꝫ patiũtur ſodaꝫ. Accidit et eis ſtridor dentiũ precipue
in nocte: ⁊ pluribus boris ſunt quaſi maſticantes aliquid: ⁊
appetunt extrabere linguaꝫ. Et accidit eis ſaltus. Tremor.
Et clamor in ſomno. Et agitatio forme. Et ita aduerſus eũ
qui euigilat eos. Et accidit nauſea. Uomitus. Et triſtitia ſu
per cibũ. Et interſecatur vox. Et debilitatur pulſus. Et ege
ſtio eoꝝ ſm plurimum dura. Caſus ⁊ appetitus. Et accidit
eis ſitis aqua non ſatiant̃. Et qñqꝫ ꝯtorquẽtur ac ſi forẽt epi
lentici. Et qñqꝫ euomũt eos bora ſitis: ⁊ diuerſificantur in
colore. Et ſilr̃ oculi eoꝝ vñ lucẽtes ſunt. ℭ Itẽ ſub oculis
eſt color plũbeus. Et qñqꝫ inflãtur vẽtres eoꝝ ſicut bydro
picoꝝ. Et in multis dũ dormiũt ſpumã ab ore emittunt. Et
qñqꝫ ſudant ſudore frigido. Fetor oris. Uentris gurgula-
tio gutte ſanguinis per inferius. Palor faciei. Nota tamen
ꝙ plurima boꝝ in corpe alicuius pueri apparere poterũt:
in quo tñ nõ erunt vermes: vt mãe putride colerice que fa-
cient alienationẽ punctioneꝫ in inteſtinis: tortionẽ grauita
tem vomitũ caſuꝫ appetitus ſitim: ⁊ ſic de alijs. ⁊ idõ diligẽs
medicus debet notare tp̃s p̃teritũ ⁊ pñs cibaria q̃bus vſus
eſt ⁊ vtit̃: ⁊ de alijs bñtibus vermes generare.

Signa propria lõgoꝝ ſũt: qꝛ bñt cõmotionẽ oris
ſtõci: ⁊ mordicationẽ ipſius cum
punctione eius. qd̃ ſeqtur ipſum ⁊ difficultatẽ degluttiendi
⁊ caſum appetitus ſm plurimũ: ⁊ nocumentũ ex cibo ⁊ lu
bricitate: ⁊ qñqꝫ nocent pulmoni ⁊ cordi: ⁊ qñqꝫ accidit tuſ
ſis ſicca ⁊ tremor cordis diuerſitas pulſus frigiditas corpo
ris ⁊ ſunt ſomnꝰ ⁊ exiccatio nõ ſecũdũ ordinẽ pruritus na
rium intuitus palpitatio aptio oculi declinantis ad clauſio
nem: qñqꝫ rubent eoꝝ oculi: qñqꝫ offuſcant̃: qñqꝫ tendũtur
ventres eorũ ⁊ fiũt bydropici: qñqꝫ accidit fluxus ventris.

ℭ Latos babentibus ſm plurimũ appetitus multiplicatur:
qm̃ ſm plurimuꝫ a ſtomacbo elongant̃: quare nõ nocẽt ei:
⁊ rapiunt cibũ: ⁊ mouentur tp̃e famis motu nocente debi-
litante virtutẽ: ⁊ ſunt cuꝫ punctione ⁊ grauedine incidente
in eo qd̃ ſequitur vmbilicũ ⁊ citrinatur eorum cutis.

ℭ Paruos autem ſignificat pruritus ani ⁊ inſeparabilitas cõ
motionis ad ipſum: ⁊ quandoqꝫ adeo fit fortis donec acci-
dit ſincopis: ⁊ babens eos inuenit ſub bypocundrijs ſuis
⁊ dorſo grauitatem.

ℭ Signa eoꝝ qui ſunt in ſtõ ſunt grauitas ſtomaci: corroſio
eius eructatio bñs fetorẽ vermiũ: nauſea frequens ſubuer
ſio: vomitus cum quo egrediunt̃: mordicatio oris ſtomaci:
tremor cordis frequens: febris: ſitis aqua non ſatiatur deie
ctio appetitus impoſitio digitoꝝ in ore ad extrabenduꝫ ali-
quid: caliditas magna ſupra ſtomacbũ: anbelitus frequens
⁊ magnus: punctio cũ exclamatione vebemẽti: ac ſi forfici-
bus pungeretur: ⁊ multa alia q̃ ſupra de lũbricis dicta ſunt.
Exitus tñ eoꝝ ſilr̃ ⁊ alioꝝ ſunt ſigna ꝓpria ⁊ infallantia.

Cura vermiũ diuina gratia iuuãte quatuor pficit̃.
p̃ regimine debito. 2° eorum interfe
ctione. 3° euacuatione ipſoꝝ. 4° eoꝝ corrigendo ſeua acci-
dentia. ℭ Primã rem cõplent cibus ⁊ potus rectificati ſm
cauſe ꝯrietatẽ: ⁊ digõni cõplende opꝫ vt ſint cibi ſubtiles fa
cilis digõnis ⁊ boni cbimi: qui nõ corrumpant̃ calidi ⁊ ſicci
nec viſcoſi: vt dictũ eſt in p̃cedẽti cap̃. Uñ qꝛ vt plurimuꝫ in
eis ꝓſternit̃ appetitꝰ ⁊ precipue in bñtibus lõgos: ⁊ bos q
in ſtõ generãtur: ne eoꝝ virtus cadat ꝯſulo ſuccurrẽdũ fore
cũ freq̃ntẽi adminiſtratione cibi. Tũ et vt vermes babeant
quid ſugere: ne nutrimẽto deficiẽtes ſeua inducãt accñtia:
laudo eni vt exbibeat̃ brodium pulli cocti in aqua ſublima
tionis graminis aut abſintbij: vel pro pauꝑibus ſimul po-
nat̃ gramẽ ⁊ ſiligo ad decoquendũ pullũ. Hoc idem de alijs
carnibus intelligas ſup̃ in tertio cap̃. enumeratis. ℭ Item
tp̃e frigido dari dꝫ brodiũ pulli cocti cuꝫ aqua decoctionis
aniſi: vel feniculi. ℭ Silr̃ qꝛ vt plurimũ a ſiti nõ ſaturantur
dent̃ bꝫ brodia cum pauco vini limfati: ⁊ ſit vinũ: vt ſupra.
ℭ Item fiat diſtillatio pulli vel galline: ⁊ impleant̃ corpora
ipſoꝝ gramine ſiligine ⁊ aniſo ſp̃aliter tp̃e calidor frido vo
menta ſandonico ⁊ ſemine cauliũ. ℭ Item fiat contuſuꝫ ex
pullo gallina: vel alijs carnibus cum rebuꝫ alterãtibus fa-
cientibuſqꝫ ad vermiũ mortificationẽ de q̃bus dictum eſt: ⁊
copioſe ſatis infra dicet̃. ℭ Iteꝫ ponant̃ cicera rubea in ace
to dimittant̃ per. x. boras: ⁊ ex eis cum pullo: aut alijs car-
nibus fiat ferculũ: vel panatella: vel cõtuſum: vel aliud vt di
ligens matrona facere cõſueuit. ℭ Itẽ panatella cum oleo
onfancino: ⁊ pauco croci ſi nõ adeſt febris intenſa. ℭ Itẽ ex
berbis iam dictis fiant fercula. Oua ſorbilia recentia cocta
in aqua in qua bulierit gramen: aniſum: ciminũ: ſunt maxi-
me cõuenientia: qꝛ ſic cocta oẽm intentionẽ in ſe recipiunt.
ℭ Unũ tñ ſciendũ ẽ ꝙ bñtes vermes debent cibari bona
bora ne nutrimẽtũ ſubtrabat̃ eis ⁊ ꝯuertant̃ ad inteſtina ⁊
mordicent ⁊ corrodant ea. Nam vt dicit. A. Quidaꝫ dixit
ei ſe vidiſſe eos pforaſſe ventrẽ qd̃ apud ſe maximum repu
tat. Ego tñ vidi vermes egredi per vmbilicũ: ⁊ plures alij
pñte ſe iam vidiſſe dixerũt. ℭ Potus eoꝝ ſit vinũ rubeum
clarum auſterũ vel odoriferũ: albũ limfatuꝫ cum aqua gra-
minis: aut endiuie: vel aqua decoctionis barum: vel aqua
dulcis cocta cuꝫ aniſo: vel gramine: vel abſqꝫ bis. Quidam
dant continue maluaticũ bene limfatũ cum altera aquarũ ⁊
non vitupero. ℭ Itẽ de mane ſumant vinuꝫ maluaticũ: vel
aromaticũ limfatũ cum oleo violaceo: aut onfancino: ⁊ iu-
uamẽtum magnũ reperio. Confert ⁊ nõ paruꝫ ſi in vino ꝙ
eis adminiſtrat̃ continue infuſus ſit panis aſſatus. Et ſi ab-
borreret vinuꝫ dent̃ aque ſimplr̃ iam dicte: vel alie facte ex
berbis iam dictis vel dicendis. ℭ Item cum bis aquis det̃
ſemen caulium frequenter ⁊ eſt iuuatiuũ valde. Cum enim
prolixum foret omnia ſic particulariter ſcribere: neceſſe eſt
in re ac prudentia ⁊ cõgregatione vti. ℭ In alijs vero que
debito regimini attinent ſit conueniens ordinatio ad con-
fortandum digeſtionem ⁊ ad ipſius perfectionẽ: vt dictum
eſt in precedenti capitulo.

ℭ Scõa res perficit̃ per medicinas vermes interficientes:
quaꝝ quedã ſunt cões oibus gñibus: quedã ꝓprie. Cõium
quedã ſimplices: quedã cõpoſite: ⁊ ſimpliciuꝫ: quedaꝫ cal̃e:
quedã fride: ⁊ calidaꝝ ſimpliciũ: q̃dã ſunt ꝑueniẽtes ad 3m
gradũ: quedã non ꝑuenientes ad 3m gradũ vtiles: niſi fue-
rit febres vel ap̃a ſunt amari ⁊ acuti ſaporis contrariantis ⁊
qualitatis ⁊ ſapore illis quas magis diligũt ipſi: vt ſunt dul-
ces ⁊ vnctuoſe quales ſunt infraſcripte.

Medicine ſimplices cões vermes interficientes.
ℭ Apium vel ſemẽ eius bibitũ. Aqua lu
pinoꝝ. Aloes cũ melle vel abſqꝫ ſumptũ vel bibitũ. Beto-
nica puluis eius bibitus. Calcanti. ʒ. i. cũ idromelle. Collo-
quintida cũ melle adultis: pueris vero cum ſucco abſintbij
emplaſtrata. Diptamus puluis eius. Eruca cum vino ſum-
pta. Eupatoriũ ſuccus eius cum nucleis perſicoꝝ vmblico
emplaſtratus. Filix radix eius triduo potata cũ aqua mel-

lis. Fel oīa genera ⁊ ſumpta ⁊ emplāta. Granata acetoſa. Lupinus decoctus ⁊ linitus ſupra vmblicum: ⁊ ſuppoſitus cum mirra ⁊ melle ⁊ puluis eius cū melle bibitus. ℭ Itēʒ panis factus ex farina eius cum aqua graminis ⁊ ſucco abſinthij ⁊ pauco aloes vmblico calidus emplātus vel ſupra ſtōm poſitus. Mirra cū melle potata. Mentaſtrū potatuʒ cū aceto. Nigella comeſta aut ventri applicata. ſilr̄ cocta in aceto ⁊ ligno pini emplāta ſuper vmblico. Nux indica antiquata ⁊ comeſta ſolōne eos educit. Os calcanei tauri combuſtum ⁊ pulueriʒatū potatū cuʒ aq̄ vel vino. Oppoponacum cū ſucco abſinthij ⁊ pice corpori emplātū vel cuʒ idromelle bibitū. Poma arancia comeſta. Pſiliū bibituʒ. Perſici folia emplāta ſupra vmblicū ⁊ ſuccus eius potatus cum fluxu eijcit eos. Perſicaria ſupra vmblicū emplāta. Rafanus cū aceto ⁊ melle ſumpta. Ruta oleum decoctionis eius bibitū: ⁊ ſuccus eius cuʒ aceto forti ⁊ pauco aloes ⁊ panes aſſato calo ſtō: ⁊ ſilr̄ vmblico poſitus eſt ſingularis medicina. Roſmarinus puluis radicis eius bibitus. Serapinum cū vino ſumptū ⁊ eſt mirabile. Sinapis potatus cum aqua graminis. doſis eſt. ℈.i. Squilla ſup ſe geſtata. Staſiſagria ſemen eius cū melle bibitū. Semē alexandrinū ſiue ſemētina cū melle: aut vino dulci ſumpta. Taurus. ex felle vngaſ vmblicus. Uernix cum aqua mellis potata. Urtica ſemen eius cum idromelle ⁊ ſale potatū. yſopus decoctio eius vel puluis eius cū melle bibitus: aut ſemen eius tritū cuʒ brodio vel vino. Hypoquiſtidos ſumptū. Zedoaria bibita cum idromelle ⁊ ſuper ſe geſtata ⁊ in omnē modū adminiſtrationis: quodq̄ʒ de alijs ſemper intelligere debes.

ℭ Medicine frigide. Acetū in hora ſomni ſꝫ aliquā eius q̄ꝫtitatē ſumptū ⁊ rōne fortis penetrationis cū alijs iunctū cōfert iuuamēto maximo. Iōq̄ʒ vt potes cuʒ alijs vt vnctionibus ⁊ emplis miſce. Cortex radicis mori decoctio eius. Decoctio arboris granati acetoſi ⁊ muçi. Lac aſine ſuppoſituʒ ⁊ ſilr̄ in magna quantitate potatū. Et ſi de eo haberi nō pōt ſumaſ caprinū aut vaccinū. Rubeus decoctio eius bibita.

Compoſitarū medicinaruʒ vermes interficiētiū: quedā recipiuntur ad intra: q̄dam corpi extra applicanſ. Cōes que p interiora aſſumunſ ſunt ſuffumigia potiones confectiones elēaria: pillē pulueres cliſteria ſuppoſitoria. ℭ Fiat ſuffumigiū ex mirra aloe ⁊ pulpa collogntide: aut ex ligno mali granati: aut ex folijs cum ramis p̄ci: aut ex alijs ſup̄ deſcriptis. Et idifferēter pōt fieri ſuffumigiū tā p ſupiora q̄ʒ p inferiora: vt opi necīariū erit.

Potiones ad hoc valentes ſunt ſyrupus abſinthij: praſſij: vel calamentiin t̄pe calo aut exiſtente febre cum aqua portulace graminis: aut endiuie: aut ſiliginis: aut plātaginis: aut miſcere ſm caſum imīnētē calīa cū frigidis vt dādo pus ab. ℥. ſ. vſq̄ʒ ad. ℥.i. ſyrupi abſinthij: aq̄ endiuie: aq̄ m̄ete. aū. p. ℥.i ſyrupi ponēdo. ℥.ij. vel circa aq̄. Adultis v̄o in quātitate maiori: ⁊ ſic de alijs. ℭ Itēʒ vt dictū eſt deſ ſingulo mane vinū maluaticū cum oleo violaceo: vt dictū eſt vel onfancino. ℭ Itē. ℞. ſucci mente panis aſſi aceti fortiſſimi miſce in modū ſalſamēti de q̄ dabis ante cibū: ⁊ ligabis in pulſibus brachiorꝫ: ad qȯ ēt iuuat eiꝰ odoratio. Cura antiquorꝫ efficax ⁊ experta. ℞. granorꝫ piperis 300. ⁊ duas radices rapiſtri: ⁊ duas radices antiq̄ fabe lupine: ⁊ radices granati acetoſi: tere ⁊ coque cum q̄nq̄ʒ lib. vini donec 3ªpa remaneat: de q̄ deſ a. ʒ.ij. vſq̄ʒ ad. ℥.ij. ſ.

Confectio ℞. ligni al. ʒ.i. ſſ. macis. an. ʒ. ſ. cornu cerui vſti. ℈.ij. pulueris extrenuātatum mente: marubij: ʒedoarie. aū. ʒ.ij. ʒuchari ru. li.i. ſ. Cōſimilr̄ ex alijs ſimplicibus varie ꝯfectiones ꝯfici p̄nt: de qua accipiat puer a. ʒ.i. vſq̄ʒ ad. ʒ.i. ſ. adulti vſq̄ʒ ad. ʒ.ij. Ex his ēt puluerib⁹ elēum ꝯfici pōt. Eleum optimū. ℞. ſandonici. li. ſ. pi retri panis aſſi in aceto extincti. aū. ℥.iij. cornu cerui vſti in aceto extincti. ℥.ij. ſeminis canapis: cimini: cinamomi. aña. ℥.i. nigelle. ℥.ij. lupinorꝫ vſtorum: ſalis ar. naſturcij. aū. ℥. ſ. abſinthij: abrotani: origani: karui: baccaruʒ lauri. aū. ℥.i. thimi. ſſ. aū. ℥.ij. cardamoni. ℥.i. ſeis cauliū. vnc. j. mellꝭ qȯ ſufficit deſ mane ieiuno ſtō a. ʒ.i. vſq̄ʒ ad. ʒ.ij. vel. iij. ⁊ non comedat vſq̄ʒ ad duas horas. ℭ Et ex his pulueribus fiant pillē addito aloe cita vt ſit 3ªpa oiuʒ. Silr̄ ꝯferunt pillē ſupra deſcriptis: q̄re de his ſupraſedeo. ℭ Pulvis optimus. ℞. cornu cer. vſti donec albeat: centaur ee: mēte pulegij: ſiſimbrij: abſinthij: ſandonici lupinorꝫ amarorꝫ. aū. vnc. iij. ſ. vtaſ de h̄ puluere ad quātitatē medie nucis cū lacte aceto vino melle vel q̄ūolibet alr̄. ℭ Pro q̄ ſciendum ꝙ ingenerari debemꝰ ad dādum ea q̄ dicta ſunt egris. vnoº. vel alio: dūmō ea recipiant. tales. n. modi ſic facile ſcribi nō poſſent pp egrorꝫ diuerſos modos vſus ⁊ appetitus. ℭ Itē detur h̄ puluis. ℞. ſemētine. ʒ. ſ. cornu cerui vſti. boli. ar. aū. ℈. ſ. cuʒ vino dulci: aut melle t̄pe frido. calo v̄o cuʒ: aqua graminis ⁊ pauco ʒuchari: ⁊ h̄ in adultis, pueris v̄o deſ medietas totius q̄ꝫtitatis. infantibus v̄o ſm ꝓportionē: vt ſupra. ℭ Cliſtere cōe ℞. aque decoctionis origani abſinthij corticū granati. li. ſ. olei viol. vnc. ij. ſ. ſal. ʒ.i. ſ. ⁊ augeaſ ⁊ diminuaſ q̄ꝫtitas vt etas expetit. Et ſit in t̄pe eſtiuo cortex dupla ad origanuʒ ⁊ abſinthiū. hiemali v̄o ſit oiuʒ ps eq̄lis. Cōiter tn̄ ⁊ bn̄ ſiūt cliſteria ex lacte cuʒ pauco ʒuchari. Sꝫ maxie ꝯfert tale q̄n per horā aū p̄ceſſit inūctio ſtōi: aut emplātio ventris vt diceſ. ℭ Pro q̄ notādum ꝙ ſemp in tali paſſione dulcia p inferius: amara v̄o p ſupiora adminiſtrari debent. ℭ Fiant ſuppoſitoria lōga ſubtilia ex melle cū pauco ſale confecta q̄ ponantur bis aut ter in die. ℭ Itē fiat inūctio ſiteris cuʒ melle ⁊ felle vaccino p̄cipue in pueris: ⁊ h̄ de compoſitis.

ℭ Cōia que p exterius applicanſ ſunt vnctiones emplaſtra epithimata embrocationes cataplaſmata ſacculi ⁊ balnea.

ℭ Unctio in qua gr̄a dei mirabilē effectum inueni. ℞. ſucci mente. ℥. viij. cētauree minoris: ſandonici lupinorꝫ amarorꝫ. aū. vnc. i. gentia. abſinthij. aū. vnc. viij. aceti ex p̄ſſi de pane aſſato. li. ij. vnc. viij. ſucci arācij. vnc. vij. cere qȯ ſufficit. fiat vnguētū: de q̄ vngatur timpora: pulſus nares ⁊ ſtōus. Cōiter tn̄ inūgimſ hꝰ loca ex tyriaca ⁊ bn̄. ⁊ p maxime ſi febris nō eſt intēſa ⁊ caliditas aeris nō obſiſtat. Et nō p̄termittaſ inūctio totius dorſi ex oleo violaceo: ⁊ h̄ ter in die. febril. m. ⁊ vermibus opponiſ. ℭ Oleū ꝯ lūbricos Michaelis ſcoti. ℞. abrotani. vnc. ij. abſinthij. ſſ. corticū lāceole. aū. vnc. i. ſticados. ℥. iij. gentiane. vnc. ij. corticū radicis mori. vnc. ij. mali granati: ⁊ p̄ci fraſſini. an. ℥. ſ. radicū gramis. vnc. ij. polſ ſauine. aū. ℥. ij. lingue auis. ℥. ſ. aloes. vnc. i. teranſ oia bn̄ ⁊ dimittanſ p. 8. dies in li. viij. olei cōis ⁊ aceti. li. ij. viij. v̄o die buliāt lento igne donec herbe recētes ſint bn̄ cocte. poſtea dimittanſ īfrigidari aliquātulū ⁊ cola: ⁊ addaſ aloes indicū: ⁊ bn̄ pulueriʒatū ſimul mixtis ⁊ reſerua. Et de hoc oleo inſige regionē cordis: ⁊ ſi tolerat da ei bibere. ʒ.i. cum vino albo. ℭ Emplm̄. ℞. abſinthij: p̄ſicarie vermicularis ſandonici. aū. M. j. ſ. ſucci mente: ſucci praſſij. aū. ℥. ij. olei abſinthij. maſticini: roſati. aū. ℥. iij. farine lupinorꝫ. lib. j. aq̄ decoctionis graminis qȯ ſufficit: ⁊ cū pauco croci fiat emplaſtrū: ⁊ ſupponaſ vētri vſq̄ʒ ad os ſtomaci. Et ſub emplō cōprehendas cathaplaſmatꝭ cū cathaplaſma non ſit aliud q̄ꝫ lene vel molle emplaſtrū. ℭ Epithima cordiale. ℞. aq̄. buglloſſe: roſ. graminis. an. ℥. ij. terre ſigillate: boli ar. corticuʒ citri. an. ʒ. ſ. corallorꝫ ru. ℈. ij. oſſis de corde cerui. ℈. j. croci. cāphore aū. ℈. ſ. ℭ Embrocatio optima ⁊ mihi ꝯſueta. ℞. mente: abſinthij: roſarū. aū. M. j. centauree: diptanij: gētiane. aū. ʒ. j. ʒedoarie. ʒ. ſ. aloes. ℈. j. ſ. terre ſigillate. ʒ. ſ. boli ar. ʒ.i. bulliant in quinq̄ʒ lib. vini albi aromatici: ſi non adeſt vomitus. ſi vero adeſt ſit vinum nigrū ſtipticum vſq̄ʒ ad conſumptione quarte partis vini. Deinde accipiaſ ſpōgia ⁊ infundatur in vino ⁊ expreſſa ſtomacho applicetur: ⁊ reiteretur ter ad minus: poſtea vngaſ ſtomachus vnguēto iam dicto: ⁊ fiat bis in die aū prandiuʒ: ⁊ ante cenā. ⁊ ſi aderit febris intenſa: aut ſi caliditas magna erit aeris: fiat ebu-

ſitiõ dictoꝝ in aq̃ ciſterne ⁊ vino ſm ꝓportionem duplam aque ad vinum. ¶ Cataplaſma ſil'r ⁊ ſacculi ex ſimplicibus iam dictis componantur: vt magis placebit. vnde quia de his larga mentio fiet inferius: hec facile ſubſileo.

¶ Balneũ. ℞. lupinos amaros: ⁊ paleas ſiliginis: ⁊ gremen: fac bulire in duab⁹ quartis vel vna aceti optimi: ⁊ intret patiens in eo fcõ prius ſuppoſitorio ex melle: aut cliſteri ex lacte: vt dictũ eſt: ⁊ omnes illa die exibunt. ſi deus voluerit.

¶ Sꝫ ꝓ his ⁊ dicendis tres canões ſunt obſeruandi. ¶ Primus ꝙ in adminiſtratiõe medicinaꝝ vmes interficiẽtiũ ſtomacus liniat' rebus ſtipticis: ⁊ ꝓprie in qbus eſt vt⁹ vmiuꝫ interfectiua: ſicut ſumach: hypoqſtidos. Acatia. Lutum ſigillatũ: qḋ ⁊ cũ vino ad intra cũ eis dari põt: ne ab eaꝝ malitia ſtõus noceat'. Scḋs cum bibuntur hi⁹ medicine opꝫ vt ſtringant' nares vehemẽter: ne aliquid mali vaporis ad caput perueniat. ¶ Tertius ꝙ cuꝫ emplis ⁊ vnctiõib⁹ ⁊c. que ſtomaco applicantur miſceri debent q̃ hñt ſtõm confortare: ⁊ rectificare appetitũ. Nam vt dictuꝫ eſt. in talibus quaſi ſemper apoetitus proſternitur.

De medicinis propriis vermes interficientibus.

¶ Sciendum ꝙ in adminiſtratione eaꝝ q̃tuor opꝫ diligenter attendere. ꝑmo eaꝝ ſpẽm. 2° potẽtiã ⁊ vtutẽ. 3° tp̃s. q̃rto locũ ⁊ modũ. ¶ Spẽm vt propriis ꝓpria vt dictũ ẽ: ⁊ dicet': adminiſtrent'. ¶ Potẽtia vt interficiẽdo cucurbitinos fortiorib⁹: lũbricos v̇o debilioribus: ꝑuos v̇o min⁹ potẽtib⁹. ¶ Tp̃s vt miniſtres iſta tp̃e vacuitatis: q: tũc nihil ꝓhibet medicinas ad eos ꝑuenire: ⁊ ipſi magis famẽtes ad eas magis trahunt'. ¶ Locuꝫ vt interius approximanda approximes: nõ approximanda deneges.

De medicinis propriis lumbricos interficientib⁹.

¶ Aqua ſalſa potata: aniſum comeſtũ vel potatũ. Aleũ in aceto coctũ vl' crudũ comeſtũ. Bolũ armenũ cũ vino ſumptũ: ſi nõ adeſt febris: ⁊ ſi adeſt cũ vino multũ limphato. Calamẽtũ ſuccus ei⁹ potat⁹ vel cliſterizatus cũ oleo violaceo: vel cõi cũ ſale ⁊ melle. Coſtus amarus cũ melle ſumptus: ⁊ ſuffumigiũ ex eo fcm̃. Diptanus cum melle: aut aq̃ potatus: vel comeſtus: vel aq̃ decoctiõis eius. Endiuia amara comeſta. Feniculus ſemẽ eius bibitũ. Mirtus cũ vino ſumpt⁹. Portulaca ſemẽ ei⁹ bibitũ: ⁊ eſt mirabile cũ multũ ſumit'. Pulegiũ comeſtũ: vl' ſuccus eius bibitus. Siligo aq̃ ei⁹ potata. Sãdonicũ cõeſtũ vt ſup̃. Sterc⁹ muris bibitũ triduo. dixit d̃mocrit⁹ ꝙ nihil fortius inuenit ad oĩa gñã vmiũ: Tim⁹ potat⁹: Uermicularis ſuccus ei⁹. Unicornu: ei⁹ raxura cũ vino. Aq̃ decoctiõis granatoꝝ: Abſinthiũ coctũ cũ lẽtib⁹ aut ſũptũ cũ melle. Cordumẽi aur. i. cuꝫ vino: aut cũ melle ſũptũ. Ciminũ aſſatũ cũ aq̃ gramis: mulieres tñ cõiter accipiunt eũ mixtũ cũ melle ⁊ plãtis peduꝫ apponũt: ſꝫ melius ſi ſiteri ⁊ loca circunſtantia vngerent'. Granũ in oẽm modũ adminiſtratiõis. Origanũ ſuccus eius cuꝫ melle potatus. Praſſiũ ſuccus ei⁹ cũ melle vel mulſa ſũpt⁹. Sumach in aq̃ diſſolutũ eſt mirabile: ſi cũ eis eſt fluxus. Siler mõtanũ cũ aq̃ ſũptũ. Saluia comeſta: vel quouis modo ſumpta. Terra ſigillata diſſoluta cũ vino eſt mirabilis. Arnogloſſa: ſuccus ei⁹ potatus vel puluis eius: ⁊ precipue habẽtibus flu' ſi ventris. Trifoliũ cũ aceto bibituꝫ. Caulis ſemẽ ei⁹ cũ aq̃ gramis: ⁊ eſt cõe ⁊ iuuatiuũ valde. Coriãdrum ſemen ei⁹ bibituꝫ tribus diebus cũ rob. Cornu cerui eſtum donec albeat: ⁊ in aqua graminis extinctum ⁊ cũ vino potatum. Camepiteos cũ melle. Indicũ cum aq̃ abſinthij ſũptũ: Mẽta ſuccus eius potat⁹ cum melle: vel exteri⁹ ſtomaco applicatus. Oculus chriſti: expert⁹ inũctus: vel potat⁹: vl' emplaſtrus. Piretruꝫ cũ aq̃ potatũ. Stercus pecudis cũ oleo ⁊ melle inunctũ. Dicũt qdã ꝙ ſi ex h̃ ſpina dorſi inũgat': multa capita lumbricoꝝ per ſpinã dorſi egredi vident': qbus abſciſis egrotãtes curant': qḋ vix a me credit': q̃uis ſe vidiſſe teſtentur. Et nota ꝙ aque diſtillationis horum ſimplicium ſunt in hoc caſu maxime conuenientes. ideo ſtude.

¶ Medicine cõpoſite in duplici dr̃ia reperiunt'. nã eaꝝ quedã per interius aſſumunt': quedã ab extra cordi applicant'. Ea vero que per interiora aſſumuntur ſunt ſuffumigia: potiões: ꝯfectiões: elia: pulueres: pillule: cliſteria: ſuppoſitoria. ¶ Suffumigium fiat vt dictum eſt. pauloante de cõibus.

¶ Potio. ℞. ſir. praſſij. ℥. j. aque abſinthij: aq̃ endiui. ana. ℥. j. boli ar. terre ſigillate. añ. ʒ. ß. Augeatur diminuaturq; doſis vt op⁹ eſt: ꝙ in dicendis ⁊ dictis intelligi hꝫ. ¶ Item ℞. aq̃ diſtillatiõis portulace. vnc. ij. cornu cerui vſti. ʒ. j. det' mane ieiuno ſtomaco vel. ℞. ſuccus portulace. ℥. ß. ſumach terre ſigillate. añ. ℈. i. ydromellis. ℥. ij. ſimiliter ieiune. Item ſirupus acetoſus ſimplex: ſil'r cõpoſitus factus cuꝫ aqua diſtillationis graminis: ⁊ ſiliginis: vel alterius ſimplicis iam dictis: vel pluriũ maxime ꝯuenit. Ut. ℞. talis ſirupi. ℥. i. aq̃ quã magis diligis. ℥. ij. Sil'r cõfert ſirupus de mẽta. Sirupus de endiuia amara. ¶ Aqua ad lũbricos optima q̃ poſt ⁊ ante cibũ indifferenter dari põt. ℞. ſandonici: pulegij: polipodij: ſemis portulace: mẽte. añ. ʒ. j. coſti. ʒ. ß. mellis lib. j. aque diſtillationis graminis vel decoctionis eius lib. quatuor. bulliant vſq; ad cõſumptionem medietatis aque: de qua adminiſtretur medius ciatus paruus: vel plus vel min⁹ ꝓ vice. vt expoſtulat etas. ¶ Potio alia. ℞. ſebeſtẽ numero. x ſeminis portulace. ℥. j. radicum graminis. M. j. fiat decoctio: ⁊ clarificetur cũ. ℥. iiij. zuccari: ⁊ detur cum ſucco citoniorum: aut vino granatorum. ¶ Electuarium optimũ. ℞. ſandonici. ʒ. iij. cẽtauree abſinthij: cornu cerui vſti. añ. ʒ. iiij. piretri: lupinorum amarorum añ. ʒ. ij. calamẽti: pulegij origani. ana. ʒ. j. nigelle: ſileris montani. ana. ʒ. ß. abrotani. ʒ. iij. gentiane: vtriuſq; ariſtologie. ana. ʒ. ij. mẽte: croci. añ. ʒ. j. ß mellis quod ſufficit de quo detur mane. ⁊ ſero cum aq̃ graminis ad quantitatem groſſe auellane: ⁊ ſicut hoc ita multa electuaria ex iam dictis ſimplicibus confici pñt: que ſapientie practicantis relinquo. ¶ Confectiones ex his pulueribus ſeu ſp̃ẽbus confici poſſunt: vt induſtrioſus apotecarius facere ſciet. Item confectio ſupra deſcripta optima ⁊ mihi conſueta: quare de his taceo. ¶ Puluis. ℞. ſeminuꝫ caulium: cornu cerui vſti. añ. ʒ. ß. aloes. ℈. j. feniculi. ʒ. j. extremitatũ mẽte: boli ar. añ. ʒ. ß. ⁊ cuꝫ lacte detur. ʒ. j. aut. ß. aut minus: ⁊ conſimiliter ex alijs alios pulueres congrega. ¶ Pillule ⁊ alia ſolutiua in ſequenti particula deſcribẽtur. ¶ Enemata ſciendũ primo ꝙ talia cliſteria non debẽt adminiſtrari: vt paulo ante dictum eſt: niſi per ſpacium hore vel medie poſt aſſumptionẽ rei interficientis vermes: aut eius applicationem. ſecundo ꝙ talia confecta eſſe debent ex amaris dulcibus admixtis: vt ſub dulcedine que eſt eis amica lateat venenum: vt hamus ſub eſca piſcis. 3°. ꝙ vt fiat diuerſio a partibus ſuperioribus licꝫ imponere enemata ex rebus dulcibus ſolũ cõfecta: ⁊ eſt cõe: nõ p̃cedẽte exhibitione: aut applicatione alicuius rei. ¶ Fiant ſuppoſitoria ex melle: yerapigra: ⁊ pauco ſalgẽme: vel ex alijs: vt libꝫ: qḋq; de cliſterijs dictum eſt: idem de ſuppoſitorijs intelligas.

¶ Ea vero que per exteriora applicãtur ſunt vnctiones: emplaſtra cataplaſmata: embroce: epithimata: ſaculi balnea. Unctio mihi cõſueta: ⁊ iuuatiua valde. ℞. ſucci mente. ℥. v. ſij. centauree minoris ⁊c. ſupra deſcripta de compoſitis vermes iterficientib⁹. ¶ Unguentũ aliud: ℞. ligni aloes: croci. ana. ʒ. ij. farine lupinoꝝ. ℥. ß. fellis tauri. ℥. j. yerepi. ℥. ß. olei amigdalarum amararum. ℥. j. terre ſigillate: cornu cerui vſti. ſumach. añ. ʒ. j. cere qḋ ſufficit: aceti fortiſſimi. ℥. ij. de quo vngant'. tipora pulſus nares: ſtomacus vſq; ad vmblicũ. ¶ Aliud expertũ. ℞. abrotani aſſati. ſeminis coriandri: ſeminis myrtilloꝝ aſſatoꝝ: cornu cerui vſti. añ. ptes. ij. aloes epatici partẽ. i. cere partẽ. ß. miſceant' cũ oleo nardino: maſticino: roſato: de abſinthio: ⁊ myrtino. añ. q̃tũ ſufficit: ⁊ addat' parũ aceti. ¶ Unguẽtũ archimenidis ꝯfortans ſtomacum interficiens ⁊ expellẽs lũbricos: ⁊ valꝫ ad fluxũ. ℞. abſinthij: mẽte ſicce: roſaꝝ cũ ſtipitib⁹: ſandonici: farine

lupinoꝝ. añ. ℥. i. panis aſſi infuſi in aceto fortiſſimo. ℥. ſ. fell' thauri. ʒ. ij. ſ. ℈. ſ. aloes. ℥. ſ. cornu cerui vſti. ʒ. ij. ſpice maſticia: galie muſcate gariofilorũ: calami aromatici: macis nucis muſc. galange: karui. añ. ʒ. i. ſ. ypoquiſtidos: acatie ſumach: berberis: añ. ʒ. ij. ſ. ℈. ſ. cuꝫ oleo myrtino: ſucco mẽte: ⁊ cera confice. ¶ Item. ℞. fermẽti. ℥. i. croci. ʒ. i. aceti expreſſi de pane aſſato quãtum ſufficit ad incorporandum: de quo vngantur timpora pulſus: ⁊ locus medius capitis vbi eſt comiſſura. nam reprimit malos vapores aſcendentes ad caput qui mala accña inducunt aliquando: vt ſubet ⁊ ſilis.

¶ Et ſcias ꝙ ex rebus ſimplicibus: iã dictis fiunt olea precioſa valde: ⁊ alia vt practicanti plus placebit. vnde notes vnum ꝙ ab aggregatore habui: vidit vermen medij digiti cum quatuor pedibus diuiſim capitis ⁊ corticis: nec valuit tyriaca nec aloe: ſed oleum abſinthij in quo ſubmerſus fuit capite: ⁊ ipſum preſto interfecit. ¶ Empl'ꝫ. ℞. ſucci mente: ſucci abſinthij. añ. ℥. i. myrti ſumach. añ. ʒ. i. abrotani praſſij: portula. añ. M. i. aloes. ʒ. i. ſ. maſticis. ʒ. ſ. pulpe colloqntide. ℥. ſ. ſeminis alexãdrini. ʒ. ſ. fell' thauri. ℥. i. olei onfancini. ℥. iij. olei amigdalarũ amararum. ℥. ij. farie lupinorũ q̃ntum ſufficit: cum pauco croci fiat empl'm. Et conſimiliter ex alijs pluribus ſimplicibus pl'a cõficiantur empl'a. ¶ Cathaplaſma. ℞. mentam viridem: ſimiliter abſinthium: abrotanum: gramẽ pulegium. añ. partem. i. fac bulire ⁊ pꝰ ebulitionem ea accipe ⁊ infra duo inciſoria exprime: ⁊ ſic calida ⁊ expreſſa ſtomaco applices. Et ſcias ꝙ neqꝫ embroca: neqꝫ cathaplaſma debet permitti infrigidari: ſed renouetur calida cõtinue. ¶ Embroca ſupra mihi cõſueta ſit in oĩbus tibi memorie. Si tamen aliam cupis ex rebus alijs tibi ꝯficias. ¶ Epithima ſupereſt adeo vtile ⁊ cõe: vt eo ſolo nunc ⁊ in ſequentibus contentus ero. Ex rebuſqꝫ in embroca poſitis ſacculum conficias. ¶ Sacculus alius. ℞. abſinthij: mente: origani: perſicarie: roſarũ. añ. M. ſ. deinde accipiaſ teſtula vel teſtus ignitus: ⁊ cũ vino albo vel nigro: vt opus eſt extinguatur: ⁊ ſtatim ſuperponatur dicte herbe: addito puluere aloes: ⁊ gariofilorum ⁊ ſic calefacte ⁊ in panno lineo inuolute ſtomaco applicentur: ⁊ ſic renouenſ bis vel ter. Deinde cum vnguento dicto ſtomacus vngatur. Sed dr̃ia eſt inter primuꝫ ⁊ hunc: qꝛ primus frigidus geſtari põt. ſecundus vero minime. ¶ Balneum ex rebus magis grails ⁊ habilioribus conficias. Nam cum ad dictum loquar increpabile iudico ſic omnia ad particularia trahere.

De medicinis

interficientibus aſcarides ſimplicibus vel compoſitis. ¶ Abrotanuꝫ: ſemẽ eius cum melle ſumptum. Ceruus medulla eius circa vmblicũ emplaſtrata. Cameleon: albe radix cum vino ſtiptico bibita: in quo decoctum ſit polium montanum ſil'r exterius applicata. karui cum vino vel melle potatus. Lac acetoſum cũ ſemine apij bibitum: vel ſirupo acetoſo. Lupinus decoctus ⁊ linitus ſupra vmblicũ: ⁊ ſuppoſitus cum myrra ⁊ melle. Item puluis eius bibitus cum melle. Raſſanus cũ aceto ⁊ melle ſumptus. Succus eius cũ aceto forti ⁊ pauco aloes ⁊ pane calido aſſato vmblico appoſitꝰ ẽ medicina ſingularis. Ariſtologia longa intus ⁊ extra applicata. Cẽtaurea: ſuccus eius potatus: vel puluis. Colloqntida cuꝫ melle adultis: pueris võ cuꝫ ſucco abſinthij ſupra vmblicum emplaſtrata. Enula radix eius exiccata cũ aqua graminis ſumpta: doſis eſt. ʒ. i. Succi radicis eius. ʒ. iij. cum pauco mellis potate mirabil'r cõferunt. Nux in quantitate comeſta. Reubarbarum in omnem modum ⁊c̃. Serapinum cum melle ſumptum. Sinapis potatus cum aqua graminis doſis eſt. ℈. i. Staphiſagria ſuccus eiꝰ cum melle. Abſinthium. ſirupus eius: ſimiliter cum marublo ⁊ puluere lupinorum vmblico emplaſtratũ. Sil'r ſuccus eius cum puluere perſicarie: ⁊ nucleorum perſici: ⁊ cẽtauree cum folijs perſici emplaſtratũ. Filix radix eius cũ aqua mellis potatus. Granatum radix eius cum vino bibitus. Gentiana cocta in vino ſic ꝙ ad medietatem redat: ⁊ in potu exhibita. Perſici folia emplaſtrata ſupra vmblicũ: ⁊ ſuccus eius potatus cuꝫ fluxu eijcit eos. Perſicaria ſimiliter cum ſucco abſinthij vmblico emplaſtrata. Portulaca ſuccus eius potatus vrtica ſemen eius cum ydromelle et ſale ſumptum. Zinziber cum alijs mixtum.

¶ Compoſitarum medicinarum ⁊c̃. quedã per interius quedam exterius adminiſtrantur: vt ſupra. Ea vero que per interius dantur ſunt ſuffumigia: potiones: confectiones: electuaria: pulueres: pillule: cl ſteria: ſuppoſitoria.

¶ Suffumigia ſunt que ſcripta ſunt ſupra: quibꝰ addi poteſt aliquod ex ſimplicibus iam dictis: vt ariſtologia: ſerapinuꝫ: ſtaphiſagria ⁊c̃. vt magis placebit. ¶ Potiones ſunt ſirupꝰ de abſinthio: oximel ſquilliticuꝫ: vt. ℞. ſirupi de abſinthio: oximellis ſquillitici ana. lib. ſ. miſceatur cum hac decoctione. ℞. enule. ℥. i. abrotani calamenti añ. ℥. ſ. buliant in aqua ſufficienti vſqꝫ ad conſumptionem 3ᵉ partis. ¶ Item. ℞. corticum radicum mori corticum radicum malorum granatorum enule: añ. ℥. ij. zinzi. calamenti ſinapis: ſeminis apij: añ. ℥. ſ. buliant in aqua ſufficienti vſqꝫ ad conſumptionem duarum partium deinde coletur: ⁊ collature addatur parũ aceti: ⁊ bibatur de ipſa mane medius ciatus paruus: ⁊ minus vt ſupra. ¶ Item. ℞. medullas oſſium ceraſorum perſicorum: ⁊ terre ⁊ cũ aqua calida exprimas: ⁊ cola per peciam ⁊ cum ſirupo violato da bibere. Alias potiones ex alijs ſimplicibus conficias. ¶ Confectio. ℞. centauree. karui. añ. ʒ. i. colloquintide. ʒ. ſ. ſeminum portulace. ʒ. i. radicis granatoruꝫ: myrti. añ. ʒ. i. ſ. radicis enule exiccate. ℈. ij. zuca. lib. iiij. et cum aqua endiuie fiat confectio. Ex eius pulueribus electuarium componere poteris.

¶ Puluis. ℞. farine lupinorum. ℥. ij. ſandonici. ℥. iiij. fiat puluis cribratus: ⁊ cum melle conficiatur: ⁊ dentur. ʒ. ij. cum aqua vel vino mane: vel minus vt ſupra. ¶ De pillulis dicetur in ſequenti particula. ¶ Enema. ℞. centauree minoris. M. i. corticum radicis mori: lupinorum enule. añ. ℥. ij. praſſij. M. i. buliãt ĩ aqua modo predicto: ⁊ fiat enema mane ⁊ ſero. ſimiliter ex lacte addito pauco centauree. ¶ Suppoſitoria cum his ⁊ melle conficiantur.

¶ Ea vero que extrinſecus adminiſtrantur: ſunt vnctiones: emplaſtra: embroce: cataplaſmata: epithima: ſacculi: balnea ¶ Unctio. ℞. abſinthij abrotani: mente. añ. ʒ. v. colloquintide centauree minoris: ſeminis vrtice agarici. añ. ℥. ſ. aloes caballini. ℥. ij. aceti fortis expreſſi de pane aſſato. ℥. ſ. cere qd̃ ſufficit. ¶ Item aliud expertum. ℞. foliorum perſici granorum lupinorum: abſinthij. añ. M. ij. terantur fortiter ⁊ fiat puluis: cui addatur aloes cabalini: colloquintide. añ. ʒ. i. ſ. terre ſigillate. ʒ. ſ. aceti fortiſſimi expreſſi de pane aſſo. ʒ. ij. ſ. cere quantum ſufficit ⁊ fiat vnguentum: ⁊ vngatur venter inferior. ¶ Ex eiſdem poteſt fieri empl'm: vt. ℞. foliorum perſici: granorum lupinorum: abſinthij. añ. M. i. aloes cabalini colloquintide. añ. ʒ. i. ſ. buliãt in aqua ⁊ aceto. añ. ⁊ ſuper vmblicum ⁊ renes cum faſia liga. ⁊ ſtatim educit viuos ⁊ mortuos probatum. Item cẽtaurea decocta in oleo de perſicis ⁊ ſuper vmblicum emplaſtrata expertum. ¶ Item emplaſtratur venter ex melle ſi ſine febre fuerit: ⁊ cum lacte ſi fuerit febris: ⁊ poſt horam pulueriza deſuper aloem cabalinum ⁊ puluerem colloquintide: ⁊ miraberis effectuꝫ. ¶ Aliud empl'm. ℞. farinam lupinorum: ⁊ gittaloes parum ⁊ ſcamonee parum: ⁊ diſtempera cum ſucco abſinthij ⁊ abrotani: ⁊ felle tauri: ⁊ ſuperpone ventri.

¶ Item fel bouinum cum radicibus cucumeris agreſtis bene tritis. vmblico ſuperpoſitum: occidit aſcarides ⁊ ventrem laxat.

¶ Item praſſium abſinthiũ: centaurea: ⁊ lupinoruꝫ farina in aceto forti cocta ⁊ vmblico poſita ipſos necat. ¶ Item. ℞. abſinthium: marubium folia perſici: gith. aloes aceti parum ⁊ cũ farina lupinorũ fac empl'm ⁊ ſuperpone ventri. Cõſil'r

de alijs alia fac empl'a. ¶ Et ſcias φ remedia que conferūt lumbricis conferunt ⁊ cucurbitinis ⁊ ecōuerſo ſʒ alr ⁊ alr. vt ex dictis pʒ. Sunt tamē quidā practicātes qui procedūt cuʒ his que dicta ſunt in cura lūbricorūt ⁊ eo ordine: ſed ſaluo ſemp meliori iudicio nō parūper errant. ¶ Ex his fiat cathaplaſma vt ſupra. Similiter de epithimate ſuperſedeo vt ſupra. ¶ Embroca. ℞. panē aſſuʒ in aceto forti bñ mollificatum ⁊ exprime per peciā: ⁊ cuʒ liquore miſce ſuccū abſinthij: ſiſimbrij orterſis: ſucci foliorūʒ perſici: perſicarie: cētauree: ariſtologie longe: ⁊ cū oleo modico ⁊ aceto ponant omnia in olla ad buliendū: ⁊ facta ebulitione aſperge puluerem aloes cabalini: ⁊ colloquintide. añ. ʒ. ij. fellis tauri. ʒ. i. pulueris lupinorum. ʒ. i. ſ. ⁊ miſce ⁊ peciā infuſam: aut ſpongiam ſic callidam ſup vmblico pone: ⁊ miraberis. Ex alijs confice. ¶ Sacculi balnea ſimiliter ex his fieri pñt: ⁊ quia datus eſt ſupra modus componendi ea: ne longus videar his paucis te contentum volo.

A **De medicinis** interficientibus paruos. ¶ Parui etiam interfici poſſunt eodē modo ⁊ ordine qbus ſupra: ſed q̄ alia via melius citius faciliuſq̄ curari pñt iudicio hos ordines ⁊ modos non pretermitti. Scias tñ φ ea que dicta ſunt in cura cucurbitinorūʒ conferunt iuuamēto manifeſto in cura hoꝝ paruoꝝ: vnde quidā ex ſolo ſuffumigio ex ſticados marino per inferius facto a paruis curatus eſt. vñ in hoc caſu ſuffumigia per inferius facta mirabiliter ꝯferūt. ¶ Duo ſunt quibus ꝓncipal'r curantur: enemata. ſ. ⁊ ſuppoſitoria. ¶ Cliſtere paruos interficiens. ℞. aque ſalſe: ſucci foliorū perſici: decoctionis radicū mori: corticū granatorū. añ. ℥. i. aloes. ʒ. i. ſ. olei onfancini. ℥. i. ⁊ valʒ ꝓprie qñ adeſt caliditas. ¶ Aliud. ℞. aque ordei. li. ſ. pulpe colloqntide: aloes. añ. ʒ. i. in olei. ℥. i. ſ. Item ad h' valet yera quelibet cū aqua granis: ⁊ ſiliginis cliſterizata. Cōſimiliter cōponas alia ex ſimplicib⁹ valētibus ꝯtra cucurbitinos. Itē cōferunt vt dictū eſt aque ſalſe cliſterizate: ⁊ ſil'r in qbus ponitur nitrū: ſʒ tūc cuſtodiat anus vt nō ꝓueniat ad teneſmonē cū ſuppoſitorijs facientibus ad hoc. ¶ Suppoſitoria ſint ex melle: yera galieni: aloe: pulpa colloquintide: ⁊ ex alijs iam dictis. Item accipiatur radis enule recentis: ⁊ de ea fit ſuppoſitorium: deinde aſpergat aloe ⁊ ſupponatur. ¶ Item fiat ſuppoſitorium ex lardone recēti: aut ſalſo: ⁊ melius: ⁊ ſit longum ⁊ in extremitāte ligetur fortiter filo longo ⁊ imponatur: ⁊ cuʒ per horā ſteterit trahe filuʒ poſtq̄ʒ trahes ſuppoſitoriūʒ vermibus plenū ſicq̄ renouabis euʒ: ⁊ poſt horam fac vt dictum eſt: ⁊ curabitur eger indubie ſi deus voluerit. ¶ Itē cōfert inunctio logicū oleo de perſicis: vel amigdalis amaris: aut latio eius cum aqua rurhe: vel abſinthij: vel perſicarie. Itē inunctio ſtercris cum felle vaccino extra ⁊ intus confert manifeſte. Et hoc vt operi phīco pertinet.

De cura per incantationes ⁊ breuia. ¶ Fit tamen cura verminʒ apud non paucos breuibus ⁊ incantationibus: quibus hoꝝ tāta ineſt fiducia: vt oīa alia ⁊ experimento: ⁊ ratione corroborata ſpernāt: aſſerēteſq̄ phīcos experiētijs ac ſcia graues pueroꝝ paſſionem quidq̄ʒ minimum cognoſcere: ſed hos inter vulgares cōnumero: ⁊ ſi qñ literis ac dignitatibus affluant: ſed vt quādo cum his ludere poſſis hec ſubſcribam breuia ⁊ incātationes vulgari opinione firmata. ¶ Breue cōe ✠ In noīe patris ⁊ ✠ filij ✠ ⁊ ſpūs ſcti ✠ Amē. ✠ Lubrica lubricaria que es infra corpus ⁊ aiaʒ ſi es maſſa cito reuertaris ī aquā: ⁊ ſi nō es maſſa citius te deſtinas Amen. ✠ Job ✠ Job ✠ Job ✠ Libera dñe famulū tuū talē a vermibus: ⁊ a fauonib⁹ ⁊ ab oī infirmitate Amen. ✠ xp̄s vincit ✠ xp̄s regnat ✠ xp̄s imperat ✠ Amen. ✠ v ✠ v ✠ 6 ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ alibua ✠ corobant ✠ tion ✠ ſen ✠ atiopa ✠ fac ipſum ſuſpēdi ad collum pueri per alium virginem: ⁊ dicat interim φ ſuſpedit puer tres pater noſtre: ⁊ tres Aue maria ob reuerētiʒ dei: ⁊ glorioſe Marie: ⁊ ſancti Job. ¶ Aliud ſcribe in carta virgine ⁊ liga ad collum pueri ✠ Alibua ✠ zorobantur ✠ tion ✠ ſon ✠ Atiopa ✠ fiat vt ſupra. Incantationes.

¶ Abrobra ✠ arabrum ✠ forani ✠ brotótorum ✠ Scribe hoc verba in ligno aut vitro ⁊ permittas ea ſiccari: ⁊ cū ſicca ſunt ablue ea cū vino aut aqua: ⁊ da bibere patienti: ſemper dicendo Pater noſter ⁊ aue Maria ter cum ſigno crucis: ⁊ hoc tribus diebus de mane. ¶ Aliud ✠ Lūbrici ✠ colubri maledicti ✠ ſicut veniſtis ✠ cum vento ✠ ita ✠ ite ✠ ad mare ✠ bibite ✠ aquas ſalſas ✠ ⁊ non ſtetis ✠ Amplius ✠ in corpore ✠ talis ✠ ſignatur ſero anteq̄ʒ ſol tendat ad occaſum: ⁊ ſemper fac crucem ſupra vmbilicum pueri: ⁊ facias tribus ſero: ⁊ dicas ⁊ dicere facias omnibus qui ibi ſunt ter Pater noſter ⁊ ter Aue maria ad honorem dei ⁊ ſancte trinitatis: ⁊ ſancti Job. ¶ Aliud ✠ Aputis ✠ Apuſtarijs ✠ delocis ✠ maioribus ✠ lucis ✠ ⁊ feris ✠ Dicas hec verba in aure pueri dextra anteq̄ʒ comedas: ⁊ ſcribas hoc verbum in vngula pedis dextri. Job: ⁊ dum ſcribis dicas hec verba ✠ Uerbum patris ✠ ⁊ fac. i. ✠ filius patris ✠ ⁊ facto ✠ redemptor mundi miſerere nobis ✠ ⁊ fac. h. ✠ Et dixit mihi qui me docuit ſe habuiſſe ab illuſtri principe ſeniori duce Mediolani. ¶ Aliud ✠ In nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritus ſancti Amē. ✠ Sicut Job vermes habuit: ⁊ ſi habuit mortui ſunt per miſericordiaʒ dei. vnde qui vermes hñt ſic moriantur: ⁊ in aqua efficiātur in virtute dei: dicatur mane in aure pueri dextra ter. ⁊ fac perſonam tenentem patienteʒ in brachijs dicere ter Pater noſter ⁊ Aue maria: ad honorem dei ſancte trinitatis ⁊ ſācti Job. ¶ Item ſcribe ſuper vngula pollicis pedis dextri ✠ Job ✠ in ventre ✠ vermes ✠ in fronte ✠ habuit ✠ In nomie patris ⁊ filij omnia vt ſupra. ¶ Aliud cōmune ⁊ ꝓncipale. Accipe vnum bacile aut catinum plenū aqua: ⁊ vnā cazolaʒ ferreaʒ in qua ponātur carbones igniti: deinde ꝓijce in dicta cazola q̄ʒtitatē quem volueris plumbi: ⁊ fac cōtinue ſufflare ne carbones extinguantur: ⁊ taʒ diu φ plumbum liqueſiat: deinde pone bacile aut catinum ſupra caput pueri: ⁊ cazolam ſuper bacile aut catinum ⁊ poſtea dicas ⁊ dicere facias omnibus qui ibi ſunt ter. Pater noſter: ⁊ ter Aue maria ad honorē ſancte trinitatis ⁊ ſancti Job. poſtea dicas ter infraſcripta verba: ſignando ſemper dicias tres cū cruce ✠ increatus pater ✠ Increatus filius ✠ Increatus ſpirituſſanctus ✠ Eternus pater ✠ Etern⁹ filius ✠ Eternus ſpirituſſanctus ✠ poſtea cū cazola fac ſignum crucis ſuper aquam: ⁊ dicas ad honorem dei: ⁊ totius curie celeſtis ⁊ beati Job: ⁊ funde plumbum in aqua faciendo crucē in aqua cū dicto plūbo: ⁊ hoc facias de mane cū ſis ieiun⁹: ⁊ ſigns pueꝝ tribus vicibus: ⁊ liberabitur ſi deus voluerit: Et hec de incantationibus ⁊ breuibus ſufficiant: quoꝝ verba venerari debemus ⁊ ſi nālibus nō conſonent ⁊c̄. Nota tñ φ in his incātationibus nō parū latet periculum anime ⁊ ideo ea relinque ⁊ eos delude qui ea ſequuntur: ⁊ tanq̄ʒ ſortilegijs habeas: quos multum deſpicio.

De medicinis ſolutione vermes educentibus. ¶ Tertia res cōpletur medicinis ventrem ſoluentibus: ipſoſq̄ʒ educentibus ad extra: quarū quedam ſimplices: quedā cōpoſite.

¶ Maxime ſimplices vermes educentes ſunt. Abſinthium: pille ex eo facte. Alos in omnem modum adminiſtrationis. Aleum vt ſupra. Attriplex: ſemē eius bibitum. Agaricum bibitum Centaurea vt ſupra. Colloquintida: cartam⁹ Epithimum. vt ſupra Enula: ſuccus eius vt ſupra mirabilis. Fel tauri. Grana nil. vt ſupra. Naſturcium: nigella: vt ſupra Oleum in q̄ʒtitate bibitum interficit ⁊ educit eos. Oleum onfancinum educit cucurbitinos. Polipodiuʒ. Sementina ſiue ſantolina vt ſupra adminiſtrata. Et breuiter omnes med' laborioſe educentes a me ſue in ſuo de conſolatione ſcripte. Inter quas. A. auctoritate antiquorum

de yreos mētionē facit. Sȝ oīb⁹ melior ē aloes: qm̄ morti‑ficādo ⁊ ſine nocumēto educit eos. Et de his laborioſe ſol‑licitibus nō cures cū de bn̄dictis ad tui ꝓpoſitū habere pote‑ris. ℭ Notādū ꝙ lȝ lac ⁊ h⁹i dulcia ⁊ vnctuoſa nō educāt vermes. ſunt tn̄ cā diſpoſitiua vt educātur: q̄re eoꝝ īmiſſio ꝑ cliſtere: aut inūctio fiteris: aut ptiū eius eſt cā deſcēſus eoꝝ ad locū expulſionis. Cōſil'r dōm de alijs amaris non educē‑tibus: ſup ſtōm aut vētrē poſitis: q: ſui amaritudine fugant v̄mes ad expulſionis loca. Lac ⁊ aliud dulce in magna q̄ti‑tate ſumptū eſt cā mortis eoꝝ ⁊ remiſſionis accn̄tiū maloꝝ

B ℭ Medicine cōpoſite ſunt yera q̄libȝ: ⁊ p̄cipue. G. ℭ Item ℞. ſcebe: abſinthij. an̄. ℥. iiij. pulpe colloqntide. ℥. ij. ſal'indi. ſauic. i. ſumat' cū aqua mell'. ℥. ſ. vel circa. Et q̄ṽuis iſta ſint multū vtilia: tn̄ q: multū horrida ſunt nō curabis de eis cū alia hr̄e poteris ꝙ ⁊ de alijs ſupra poſitis h⁹i itelligas: que appoſui vt videar vigillaſſe vt debui. ℭ Itē ℞. cimini. nitri: fenugreci. an̄. aur. ij. ℭ Item nitri piperis: cordumeni. an̄. partes eq̄les. eius doſis ſit. a. ℥. ſ. vſq; ad. ℥. i. ℭ Itē cimini indi: maſticis: granoꝝ lauri. an̄. cōficiātur cū melle: ⁊ ſit do‑ſis in mane coclear. ſ. vel circa: ⁊ tantūdē in ſero ⁊ q̄n̄ȝ addi‑tur enula. ℭ Itē pill'e de abſinthio vt dcm̄ eſt. ℭ Itē. ℞. me‑dulle caſſie fiſtule. ℥. ſ. diſſoluat' cuȝ. ℥. iij. aque decoctionis turbit in adultis: ⁊ collet' ⁊ det' an̄ diē. Pueris vero. ℥. ij. cū ℥. ij. aque decoctionis nucleoꝝ perſicoꝝ vel amigdalarum amararū. ℭ Itē pill'e de reubarbaro. ℭ Itē ℞. turbith. lu‑pini: amari an̄. ℥. iij. ſicle. ℥. i. ſalis nit. coſti amari calamenti. polij. an̄. ℥. v. fac puluerē ⁊ pueris da cū idromelle. ℥. ſ. vel circa: ⁊ adultis pl'a hec ad aſcarides: ⁊ lūbricos ſunt maxi‑me cōferētia. Paruis vero magis enemata ⁊ ſuppoſitoria. ℭ Cliſtere cū aq̄ ⁊ ſale: aut cū aqua cal'a ⁊ nitro. Et cliſtere fortius ex centaurea: cartamo. yſopo: pulpa colloquintide: ⁊ baurach. Et ex eis que colligūt eos in anno eſt caro pin‑guis ſolida: vt lardo vt ſup̄. ℭ ℞. medulle caſſie fi. ℥. ſ. diſ‑ſoluatur cum. ℥. iiij. decoctionis turbith addita. ℥. ſ. aloes: ⁊ cliſterizetur. ℭ Itē. ℞. yerapi. ℥. ij. pulpe colloquintide. ℥. i. aque decoctiōis abſinthij. ℥. iiij. olei. ℥. i. ſalis paruȝ ⁊ fiat enema. ⁊ h̄ de compoſitis. ℭ Quartam ⁊ vltimam rem cō‑plent diuerſe medicine ſm̄ diuerſitatem accn̄tiū cōcomitan‑tiū: ex quibus eſt febris: quare opȝ tūc vt adminiſtres frida: vt ſemē portulace: granata ⁊c. ad itra. Ad extra vero vt ver‑micularis. Intus ⁊ extra vt acetum. ſil'r coriandrum prepa‑ratum: attriplex ⁊ ſimilia. ℭ Item continue inungantur ex oleo violaceo dorſa eorum: ⁊ non pretermittatur. Et nō ad‑miniſtres cal'a vel frida niſi moderate: ⁊ hoc in cibis ⁊ po‑tibus vt exigit diſpoſitio. ℭ Et cū ex fluxu ventris debilitā‑tur: nec̄e eſt vti his q̄ velociter nutriunt cū fortitudine: vt aqua carnis: ⁊ alia que ſunt boni chimi: ⁊ maxime in pue‑ris. Item cibentur ante motū vermiū: vt inuenientes nutri‑mentū nō inferant nocumētū corpori. Eſtq; motus eorum ſm̄ ſero ⁊ mane. ℭ Et ordinetur cibus eoꝝ vt ſit paucus. ⁊ permixtus aliquibus interficiētibus ſtipticis ꝯfortātibus ex q̄bus proprie eſt ſumach: mirtus: coriandrū ⁊ ſilia. Con‑fortant enim ſtōm ⁊ excitant appetitū. Et ſi timetur ꝙ cadat confortabis ſtōm cuȝ epithimatibus ⁊ emplis in quibus eſt ſtipticitas ⁊ interfectio: ⁊ eductio ſuauis nō deijciens virtu‑tem: ⁊ proprie ſunt aloe: abſinthium: ⁊ pill'e facte ex eis cū ſucco citoniorum vel mente ⁊c̄. ℭ De pronoſticis a vermi‑bus ſumptis. Cap. v.

C SEmper malum ſignū eſt qn̄ vermes in fe‑bribus apparent: q: ſignificāt le‑ſionem partis: ⁊ corruptionem mãe peccantis. Itē q: ſunt ex toto genere p̄ter nām: vermes tn̄ in febribus tripliciter apparere pn̄t. in p̄ncipio .ſ. medio. aut fine. ℭ Vermes in p̄ncipio apparentes ſi viui ſunt: ſunt malum ſignum. ſignificant enim mām febris pe‑ſtiferā ⁊ venenoſam: a qua fugiūt. ſi mortui bonū: q: ſigni‑ficant ꝙ ſint ex mundificatione. ℭ Vermes in medio appa‑rentes ſemper ſunt malū ſignū: ſiue viui ſiue mortui: febris enim concomitans vermes ſemp malū: q: cōſumit nutrimē‑tū vermibus. vn̄ mouent' ad querēdū ipſum: ⁊ figuntur in inteſtinis: ⁊ affligūt hn̄tes eos valde. Et iam retulit mihi q̄‑dā ſe vidiſſe eos pforaſſe ventrē vt ſupra ſecundo q: augmē‑tant putredinē: ex qua gn̄ant' tertio q: inflamant' vermes ⁊ caleſiunt: ⁊ anguſtiātur: ⁊ ita magis mouent'. vnde patiens magis moleſtat'. ℭ Vermes in fine apparentes ſi viui ſunt bonū ſignū: q: ſignificant corporis mūdificationē ⁊ fortitu‑dinem virtutis ad eā: ſi mortui malū: qm̄ ex malitia videtur eſſe mãe: ſil'r eorū exitus cum egeſtione ſi viui ſunt bonuȝ.

ℭ Et parui quidem ſunt minus nociui: qm̄ ſunt a principijs elongati: ⁊ qm̄ apti ſunt: vt cū fece expellantur: ſed ſi magni fiant ſunt oībus deteriores: qm̄ ex deteriori mã exiſtunt: iō in eorum expulſione eſt feſtinandum. longi ſunt poſt ipſos minus nociui: q: non ſunt ex mã ita putrida ſicut cucurbi‑tini. Cucurbitini igitur alijs ſunt deteriores. Siquis vellet poſſet ꝓbabiliter defender' lōgos cucurbitinis deteriores fo‑re. vt cōparatione facta inter nocumētū. qō ſequitur ex ma‑litia putredinis cucurbitinorū: ⁊ qō ſequit' ex ꝓpinquitate longoꝝ ad principalia: vt ꝙ plurium noceant ſua ꝓpinquita‑te: q̄ȝ aſcarides ſua malitia mãe. Sicq; ſuo modo de his qui in ſtomaco cōcreant'. Sed ſigna eoꝝ ſuppoſita conſideres.

ℭ Exitus vermiū cū ſan' per ſeceſſum malū: indicant. n. no‑cumētū magnū in corpore ⁊ in inteſtinis. ℭ Exitus v̄miuȝ cū vomitu ſignū malū: ſignificant. n. ſtōm malis humoribus grauari. ℭ Cum videris puerū anhelare frequenter eiuſq; anhelitū ſ'ni ſenſeris ⁊ corpus eius tumefieri ſequenti die morietur. ℭ Si approximaueris digituȝ oculo eius: ⁊ ocu‑lum palpitando non claudat eſt ſignum mortis proxime. Et hec pauca de pronoſticis tibi ſufficiant. Nam ſigna prono‑ſtica que mortē ex vermibus cōſequuntur: mortem ⁊ aliaȝ que ex alijs cauſis ſit oſtendūt. Iōq; ſi ad plenū te informa‑re vellē nimia ꝓlixitate: alienaq; nr̄o ꝓpoſito immiſcuiſſe in‑creparer: qua de re te obſecro his paucis contentus ſis.

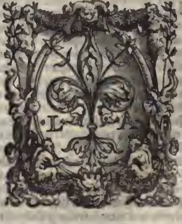
ℭ Et ſic feliciter tractatus de v̄mibus explicit. Deo gratias.

Regiſtrum.

✠ A B C D E F G H I K L M N O P Q R

Quaterna ſunt omnia preter ✠ duernum ⁊ R ternum.

Venetijs ſumptibus heredū Luceantonij Iunte.
Anno. 1543 Die. xx. Iulij.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE